
9
2 F
28

HENRICI
SPONDANI
MAVLEOSOLENSIS
APAMIARVM IN GALLIA NARB. EPISCOPI
& Regi Christianissimo à sanctioribus Consiliis,
EPITOMES
ANNALIVM ECCLESIASTICORVM
CÆSARIS BARONII S.R.E. PRESB.
Cardinalis Bibliothecarij Apostolici,
PARS ALTERA.
EDITIO POSTREMA MENDIS INNVMERIS
quæ in Superiores irrepserant expurgata.

LVGDVNI,
Sumptib. IOANNIS ANTONII HVGVETAN,
& MARCI ANTONII RAVAVD.
M. DC. LX.
Cum permissu Superiorum.

ANNALIVM BARONII, EPITOMES PARS ALTERA.

IESV CHRISTI
An. 518.
HORMISDÆ
An. 5.
Ivstini Imp. 1.
Theodor. Reg. 26.

I. Annvs pacificvs [Quo incipit Tomus VI. Annalium Baronij.]

Annvs Christi quingentesimus decimus octauus, Magni atque Florentij Consulatu, maximus planè ac florétissimus illuxit Ecclesiæ; quo vocata frequétissime pax exul, tandem rediit postliminio, remoto penitùs schismate peruicaci, atq; hęresi pertinaci cōpressa; cùm Oriés simul cum Occidéte in vnam eamdémque fidem, Catholicæ communionis glutino compaginatus est. Namque Anastasius Imp. præteritorum omnium malorum auctor, fautórve, postquam rursùs [a] valdè commotum sentiens in se populum Constantinopolitanum, vt sui commiserationem excitaret ad Circum veniens, ac corona deposita, per præcones proclamans; se paratissimum esse Imperio cedere, eligerentque vnum aliquem, qui illud gubernaturus esset; eo quidem facto populum placauit; at nihilominùs breuissimo pòst tempore, ingentibus superuenientibus terræ tremoribus, multísque portentosis territus insomniis; (quorum vno, vir quidam terribilis librum manu gestans, ei dixit: *Ecce ob peruersitatem fidei tuæ, annos quatuordecim vitæ tuæ deleo*:) idem, inquam, qui totum fermè Orientem persecutionis igne exusserat, cùm iam [b] antè oraculo edoctus fuisset, igne quoque sibi pereundum fore; multis frustrà aduersus illud mortis genus paratis remediis, hoc tandem anno, die nona Iulij, cùm tonitrua horrendum in modum resonarent, & fulgura multa eliderentur, atque ipse perterrefactus è cœnaculo in cœnaculum descenderet, & alios atque alios thalamos subiret, demùm fulmine ictus interiit; cùm regnasset [c] annos viginti septem, menses tres, & dies viginti nouem, vel (vt alij [d] volunt) dies tres: quem Cedrenus ait fuisse procerissimo corpore, oculis trucibus & mediocriter cæsiis, caluastrum ac canum.

[a] Euagr. lib. 3. cap. vlt.

[b] Hæc omnia de Anastasio pluribus describuntur ab auct. Miscell. lib. 5. Zonar. An. par. 3. Cedr. in Comp. & aliis.

Somnivm Anastasii Imp.

Fvlmine ictvs miser perit.

[c] Marcell. in Chron.

[d] Euagr. lib.

II. Elias et Flavianvs SS. Episc. divinitvs vocati ad ivdicivm adversvs evm.

Cuius obitum cùm eodem tempore diuinitùs agnouissent Elias Ierosolymitanus, & Flauianus Antiochenus Episcopi Catholici, ab eodem Anastasio ob fidem Orthodoxam olim in exilium pulsi; iidem quoq; post dies decem ad tribunal Dei accedere iussi sunt, causam suam aduersus eumdem Anastasium acturi; vt de Elia refertur à Cyrillo in Rebus [e] gestis S. Sabæ, de vtroque verò in Prato [f] Spirituali. Cui quidem cœlesti iudicio, in terris & illud consentaneum accidit, vt vtriusque huius Antistitis nomen in sacras suas Tabulas Ecclesia Catholica receperit; contrà verò Anastasij Imperatoris, sicut & Zenonis æquè impij, è Diptychis abraserit, (vt dicetur) eorumque memoriam execrabilem reddiderit.

[e] Ap. Sur. 5. Dec.

[f] Prat. Spir. cap. 35.

III. Anastasio igitur sic extincto, qui deposuit [g] potentem de sede, idem exaltauit humilem, & de stercore [h] erexit pauperem, collocauitque eum principibus populi sui, vt solium gloriæ teneret. Etenim Ivstinvm, genere Thracem [i], siue Illyricum [ii], (erat enim ei patria vrbs Bederina in finibus Illyriæ & Thraciæ) ex stabulo, si primordia eius repetas, ad Imperij sublime fastigium euexit; qui primùm ex porcario, siue armentario, factus gregarius miles, inde vbi in militia virtutum meritis, fide Catholica præuia, primos duxisset ordines, tandem Prætorianorum Præfecturam acceperat. In quo & mirabiliora apparuerunt opera Dei, cùm idem

[g] Luc. 1.

[h] Psal. 112.

Ivstinvs e carcere edvcitvr ad thronvm imperii.

[i] Euagr. lib. 4. c. 1. Phot. in Bibl. & aliy.

[ii] Procop. in Anecdot. Vict. Tun. in Chron. Theod. Lect. lib. 2. aliy.

[k] Zonar. Annal. part. 3.

è carceris sordibus in thronum Imperialem translatus est. Siquidem ait Zonaras[k], Anastasium paulò ante obitum nunciatis sibi insidiis, multos comprehendisse, atque inter alios Iustinum & Iustinianum; cúmque in animo haberet eos occidere; deterritum esse somno, quo ei vir terribilis apparens minaciter prohibuit, nequid mali eis faceret, quòd vterque suo tempore Deo seruiturus esset. Narrat eadem Cedrenus[l]; additque, reliquos ea de causa captos ab eodem Imperatore esse iussos interfici, Iustino & Iustiniano gladio super eorum ceruices imminenti præter spem omnem ereptis.

[l] Cedr. in Com.

IV.

[ll] Ext. inter ep. Hormis.

[m] Euagr. lib. 4. c. 2.

Cæterùm Iustinum inuitum ac renitentem creatum esse Imperatorem, attestantur eiusdem literæ ad Hormisdam Romanum Pôtificem statim post creationem suam missæ[ll], & aliæ Pontificis ad illum redditæ. Ex quibus omninò redarguas, quę ex Zacharia Eutychiano (vt multa alia absurda) Euagrius[m] recitat; nempè eumdem Iustinum accepta ab Amantio Eunucho Præfecto Cubiculi Anastasij, magna pecuniæ vi, quam iis distribueret qui possent Theocritum quemdam eiusdem Amantij amicum ad Imperium euchere; eamdem ipsum Iustinum populo & Excubitoribus largitum esse, vt ipsemet ab ab illis Augustus crearetur. Quod autem addit de eodem Amantio nequissimo Anastasij ministro, atque hæresis Eutychianæ propugnatore acerrimo, necnon de Theocrito, aliisque per Iustinum è medio sublatis; ea post aliquot dies, exposcente etiam populo, contigerunt. Edidit verò ipso Imperij exordio Iustinus non mediocre pietatis specimen, cùm suam coniugem *Lupicinam* dictam, insignis pietatis feminam, nomine *Euphemiæ* illustris martyris (in cuius basilica celebratum fuerat S. Chalcedonense Concilium) pietatis ergò appellari[n] voluit, antequam illam Augusto titulo decoraret: vt eo nomine pariter declararet, cùm se, tùm illam, esse eiusdem Synodi studiosissimos.

DECLARAT SE CONCILII CHALCEDO. ASSERTOREM.

[n] Zonar. & Cedr. in Iustino.

V.

NOMINA ORTHODOXOR. IN DIPTYCHA RELATA; HÆRETICORVM DELETA.

Cùm autem decimaquinta die eiusdem mensis Iulij (quæ fuit Dominica) & sequenti, ex more iidem Augusti ad Ecclesiam magnam Constantinopolitanam perrexissent, vnà cum Ioanne eiusdem ciuitatis Episcopo; trophæa tunc erecta sunt de impietate compressa, dum post multiplices populi exultantis faustas acclamationes pro Iustino Imperatore, eiúsque coniuge Augusta, atque Ioanne Episcopo, necnon infaustas conclamationes aduersus hæreticos; eodem populo petente, ac miro fidei ardore id sæpiùs exposcente, expunctum è sacris tabulis nomen sacrosancti Concilij Chalcedonensis, & abrasa nomina S. Leonis Papæ, atque Euphemij Macedoniique Constãtinopolitanæ Ecclesiæ Orthodoxorum Antistitum, in eadem sacra Diptycha restituta sunt; Seuerus autem impius Antiochenæ Ecclesiæ inuasor publicè condemnatus: vt hæc omnia fusiùs recitata habentur in Actis Synodi[o] Constantinopolitanæ, contra Anthimum postea sub Mena celebratæ. De quibus tamen monendum putamus Lectorem; cùm ipsa quidem Acta noscantur omninò legitima, haud tamen dubium in eo fuisse falsata, dum quoties nominatus reperitur Ioannes Constantinopolitanus Episcopus, toties additus est titulus *Patriarchæ Oecumenici*. Præter enim quod nunquam recepisset Romanus Pontifex eiusmodi Acta, vbi indebitus ille titulus Ioanni tributus esset; postmodùm Pelagius[p] Papa S. Gregorij decessor, ipséque etiam Gregorius[q], in Ioannem Constantinopolitanum eius nominis Tertium, qui sibi eumdem titulum vsurpauerat, impugnatores insurgentes, omninò asseruerunt nihil eiusmodi ab eius prædecessoribus Constantinopolitanis Episcopis aliquando[r] præsumptum fuisse. Itémque illud de iisdem Actis obserua, eamdem fraudulentam manum, quæ Constantinopolitano Episcopo eum titulum addidit, nomen quoque S. Leonis Papæ post Constantinopolitanos Episcopos Euphemium & Macedonium, vltimo loco posuisse: cùm alioqui & sui ipsorum veteres Libri Rituales, primo loco descripta habeant nomina Romanorum Pontificum, inde verò eius Ecclesiæ Antistitum.

[o] Conc. Cōst. sub Men. Act. 1.

DE NOMINE OECVMENICI IMPOSTVRA GRÆCOR.

[p] Pelag. Pap. ep. 1.

[q] Greg. 4. ep. 38.

[r] [Quinimò eumdem titulum ipse Iustinianus Imp. suis ad Patriarchas Constantinopolitanos constitutionibus inscripsisse reperitur: quo nimirum erat & ipse fastu tumidus, & in Ecclesiam Rom. iniquus.]

VI.

SYNODVS CONSTAN. PRO CONFIRMATIONE PRÆTERITORVM.

Cæterùm quòd quæ retulimus exposcente populo tumultuariè gesta essent; vt, eadem ritè, more maiorum, in conuentu Patrum agerentur, idem Ioannes Constantinopolitanus Episcopus post dies quatuor, nimirùm die vigesimâ Iulij, collegit SYNODVM *Constantinopoli* eorum quos ibi reperiri contigit Episcoporum, vel qui proximè degentes citò vocari potuêre, numero quadraginta. Cui primùm oblatus est à monachis Orthodoxis libellus, quinque continens petitiones; quæ examinatæ in Synodo, totidem elicuerunt ab eâdem decreta, videlicèt de restituendis in Dyptycha nominibus Euphemij & Macedonij de reuocandis ab exilio aliis Episcopis Orthodoxis, de relatione Quatuor Synodorum Oecumenicarum in easdem Ecclesiasticas tabulas, deque in iisdem reponendo nomine S. Leonis Papæ, ac denique de damnatione Seueri Antiocheni: quæ omnia simul tam ipsa Synodus, quàm Ioannes Episcopus, vniuerso Christiano Orbi nota fieri voluêre, cùm publicis, tum priuatis ad diuersos Antistites eâ de re scriptis literis[s]. Sed in iis illud constat perperàm à populo flagitatum, & à Synodo firmatum, vt nomina Euphemij & Macedonij in Diptycha referrentur, qui licèt exilium, aliaque incommoda pro fide Catholica passi essent, tamen schismatici perseuerantes numquam à Sede Apostolica recepti fuissent in communionem, ob retentum pertinaciter nomen Acacij eiusdem ciuitatis Episcopi schismatici & hæreticorum communione polluti. Vnde etiam factum est, vt & ipsa posteà (sicuti videbitur) agente Hormisda Papa, ab iisdem Diptychis deleta fuerint. Qua in re planè eluxit, quanta esset in vniuersa Ecclesia moderanda Apostolicæ Sedis auctoritas; dum quæ tantæ ciuitatis tam frequens populus, vnà cum monachis & clericis, tanta instantia petiisset, & congregati in Synodo Orthodoxi Episcopi stabiliissent, consentiente Imperatore, vno tantùm Romano Pontifice dissentiente, irrita prorsùs reddita sunt.

[s] Ext. ap. Synod. Const. sub Men. Act. 1. al. 5. vbi hæc eadem relecta & confirmata fuerunt sub Iustiniano Imp.

VII.

FREQVENTES SYNODI IN ORIENTE PRO FIDE CATHOL.

Cùm autem ex literis Synodalibus eiusdem Concilij Constantinopolitani, vniuersis innotuisset Iustini noui Augusti fides Orthodoxa, confestim ab Episcopis Catholicis, ac pręsertim illis qui timore persecutionis sub Anastasio vel latebras captassent, vel communicationi hæreticorum se turpiter miscuissent, frequentia celebrata sunt CONCILIA, & inde Synodales scriptæ Constantinopolim epistolæ: quibus se confirmare cuncta quæ ibi gesta essent, significarunt.

carunt. Eâ namque de causâ hoc tempore coïuisse in singulis Orientis prouinciis Orthodoxorũ Synodos, ex eo satis datur intelligi, quòd Rusticus S.R.E. Diaconus Cardinalis, eiusdem sæculi scriptor luculentissimus, dum contra Acephalos per dialugismũ disputat [u], testatur duo mille & quingentos Episcopos sub hoc eodem Iustino Imperatore probasse Catholicam fidem. Extántque [t] hactenùs epistolæ duarum tunc habitarum SYNODORVM *Ierosolymitanæ* atque *Tyriæ*, necnon Episcoporum Secundæ Syriæ, itémque clericorum & monachorum Apameæ & Antiochiæ, quibus omnibus tum fides Catholica probatur, tum impiorum Seueri Antiocheni & Petri Apameani pseudoepiscoporum horrendæ in Catholicos persecutiones, portentosæ blasphemiæ, aliáque nefanda scelera, turpitudines, atque sacrilegia describuntur, damnantúrque.

[u] *In Bibl. Patr.*

[t] *Act. 1. Syn. sub Mena.*

VIII. EPISCOPI DARD. AT ILLYR. REDEVNT AD ECCL.

Quo etiam tempore Episcopi Dardaniæ & Illyrici, qui ab Ecclesiæ Catholicæ communione, quam amplexati fuerant, tyrannide Anastasij acerbè nimis exagitati iterùm desciuerant, (vnde & meruerunt paulò antè ipsius obitum Anastasij [u], horrendo terræmotu vexari, quo viginti quatuor castella vno momẽto collapsa, plurimiq; totius prouinciæ montes scissi sunt, saxáque euulsa, arbores eradicatæ, & profundæ voragines patefactæ:) vbi audierunt ipsum mortuum esse, legationem ad Hormisdam Romanum Pontificem mittentes, in Ecclesiam Catholicam recipi flagitarunt; quibus idem Pontifex communionem impartitus est, vt patet ea literis [x], quas ipse Hormisda statim ad S. Cæsarium Arelatensem Episcopum, Vicaria Præfectura Apostolicæ Sedis in Galliâ tunc fungentem, scripsit hoc eodem anno quarto Idus Septembris.

[u] *Marcell. in Chron.*

[x] *Rec. Baron. Annal. Tom. VII. loc. cit. ex archiuo Eccl. Arelat.*

IX. EDICTA IVSTINI PRO ORTHODOX.

Quod verò ad Iustinum Imp. attinet; ipse mox Orthodoxorum omnium votis annuens, edictum promulgauit, quo iuberentur exules omnes fidei causâ ad propria redire, pristinósque gradus recipere; subrogati verò in ipsorum locum hæretici procul pelli, & aliis pœnis exagitari: confirmansque sacrosanctum Chalcedonense Concilium, præcepit illud ab omnibus obseruari. Quod quidem edictum licèt non extet, meminit tamen eius Cyrillus in Rebus [y] gestis magni ac mirifici Sabæ anachoretæ: qui & ipse hoc tempore ex adytis eremi Palæstinæ exiens, quamuis senio iam fatiscens, varias cœpit peragrare prouincias, effici volens præco diuinitùs concessæ gratiæ, & Imperatorij promulgator edicti. Cui etiam in restituenda fide commilitonem accessisse æquè magnum illum Theodosium Cœnobiarcham, postquàm ab exilio reuersus est, idem auctor narrat in eiusdem Vita [z]. Rursùm verò Iustinum aliam promulgasse sanctionem aduersus Seuerianos hæreticos, aliósque Ecclesiæ perduelles, quâ à cunctis illos publicis muneribus omníque militiâ repulit; fidem facit Iustiniani ipsius successoris constitutio aduersus omnes hæreticos, vbi cauit ne dotalia priuilegia hæreticis mulieribus prodessent.

[y] *Ap. Sur. 5 Dec.*

[z] *Ibid. 55. Ianuar.*

X. IVSTIN. SCRIBIT AD HORMISD.

Vt autem prædicta omnia quæ in Oriente gesta sunt, subsistere possent; primus omnium ipse Iustinus Imp. hoc eodem anno Calendis Augusti de suâ creatione, vt Ecclesiæ filius, ex more dedit [a] literas ad Hormisdam Romanum Pontificem, à quo cuncta fulcienda erant. Ipsique pariter Orientales Episcopi, & præcipuè Ioannes Constantinopolitanus, intelligentes frustrà se pro Catholica fide instaurandâ laborare, nisi Catholicâ communione per Catholicæ Ecclesiæ Episcopum impertirentur; hanc vt ab Hormisda consequi possent, tum aliis eiusdem Imperatoris, tam suis ipsorum literis egerunt; quibus & suas insuper addidit Iustinianus Domesticorum Comes, acerrimus Catholicæ fidei assertor, ac Iustini sororis filius, & summâ pollens apud eum auctoritate. Iis verò literis expetierunt omnes, vt Legati ab Hormisda mitterentur Constantinopolim, qui Apostolica potestate conciliarent Ecclesiis pacem, & lapsos in Ecclesiam restituerent. Quibus mense Decembri acceptis per Gratum V. C. sacri Consistorij Comitem & Magistrum scrinij & memoriæ, Legatum ab Imperatore missum; idem Hormisda, actis Deo gratiis, continuò rescribens ad Iustinum & Ioannem, significauit se inconcussè custodita velle, quæ à decessoribus suis iustè Orientalibus præscripta fuerant. Et vt cuncta faciliùs disponerentur, retinuit Romæ Gratum vsque ad sequentem annum, quo ipse Pontifex suos pariter misit Constantinopolim Legatos. Atque interim more maiorum collecto Episcoporum *Conuentu*, omnibus consideratis quæ iam anteà eâ causâ gesta essent, decreuit ita oblatam ab Orientali Ecclesia pacem suscipiendam, si Acacij nomen penitùs abolerent & delerent, quos apposuerant sacris tabulis Euphemium & Macedonium eodem schismate pollutos.

[a] *Ext. inter Ep. Hormisd. Rom. Pont. vnà cum a. q. inferiùs recensendis.*

LITERÆ ORIENTALIVM AD HORMISD.

IESV CHRISTI
AN. 519.
HORMISDÆ
AN. 6.
IVSTINI IMP. 2.
THEODOR. REG. 27.

I. EVTHARICE CONSVLATVS

ANNO Domini quingentesimo decimonono, Iustinus Imp. collegam sibi adsciuit in Consulatu Eutharicum, cognomento Cillicam, generum Theodorici Regis, patrem verò Athalarici successoris Theodorici. Quòd enim pax firma esset inter Iustinum atq; Theodoricum, eius rei gratia motuis iidem Principes inter se certabant officiis; adeò vt adoptionis quoque gratia impertitum à Iustino fuisse Eutharicum, constet ex epistolâ [a] ab eodẽ Athalarico ipsius filio ad Iustinum postea scriptâ.

[a] *Ap Cassiod. 6. ep. 3.*

II. LEGATI MISSI AB HORMIS. CONSTANTINOPOL.

Quod autem ad anni huius res gestas pertinet; Hormisda Papa ad conciliandas res Orientales, ex decreto Synodi Romanæ superiori anno habitæ, legationem misit, qua functi sunt *S. Germanus* mirificus ille Capuanus Episcopus, (quem etiam ad Anastasium Imp. eodem munere functum olim vidimus sub Anastasio Papa Secundo) *Ioannes* item Episcopus, *Blandus* presbyter, & *Felix* atque *Dioscorus* diaconi; quibus communionem dedit in scriptis [b], de iis quæ agere deberent, vt ne vel transuersum vnguem à mandatis recederent: scripsitque per eosdem ad Iustinum Imperatorem, & Euphe-

[b] *Ext. vnà cum seqq. literis, inter Ep. Hormisd.*

miam Augustam; itémque ad Ioannem Constantinopolitanum Episcopum, ac clerum eiusdem Ecclesiæ; nec nō ad Iustinianum Domesticorum comitem, ac Celerem & Patricium clarissimos aulicos; sed & ad Præfectum Thessalonicensem, aliosque per quos transituri essent Legati; ac denique ad Anastasiam & Palmatiam Patricias clarissimas fœminas, quæ tempore persecutionis Anastasij, pro Catholica fide non solum steterant inconcussæ, sed & virorum suorum animos in officio continuerant. Quibus quidem omnibus intueri licet sūmam eiusdem Pontificis in rebus agendis solertiam, summúmque reconciliandæ Ecclesiæ studium; dum nihil omni ex parte intentatū reliquit, quo missa legatio optatam referret concordiam.

III. [c] Ibid. inter ep. Hormis. DE RECEPTIONE, ET REB. GESTIS LEGATORVM.

Porrò de iis quæ Legati egerunt, extant[c] relationes quædam atque epistolæ ab ipsis ad eumdem Pontificem transmissæ. Ex quibus hæc summatim referimus: videlicet, Imperatorem in occursum Legatorum vsque in Italiam direxisse Stephanum & Leontium Viros clarissimos; eosdemque Legatos ingenti vbique plausu & honore, atque etiam alicubi cum cereis pleno die accensis, ac crucibus, exceptos esse, tam ab Episcopis aliisque Ecclesiæ ministris, quàm Magistratibus Imperatoris atque populis, ac præcipuè Constantinopoli, quo peruenerunt feria secunda Hebdomadæ (vt vocabant) Authenticæ, quam Maiorem Latini dicunt: Sequenti autem die admissis ipsis ad Imperatorem præsente cuncto Senatu, eumdem Imperatorem cum grandi reuerentia literas Romani Pontificis suscepisse. Deinde verò Ioannem illius ciuitatis Episcopum, post aliquam dilationem, subscripsisse fidei libello, ab Hormisda per Legatos misso; (qui tanquam forma erat præfixa, non Ioanni tantùm, sed omnibus qui coniungi vellent Catholicæ Ecclesiæ per Apostolicam Sedem:) ac secundum eiusdem libelli tenorem, anathematizasse Nestorium & Eutycheten hęresiarchas, atque Alexandrinos olim Episcopos Dioscorum, Timotheum Ælurum, & Petrum Mogum; itémque Acacium Constantinopolitanum, cuius causâ tot Romani Pontifices desudarant, & eos qui in eius communione perseuerauerant: indeq; cùm prędictorum omnium, tum etiam eiusdem Ecclesiæ Constantinopolitanæ schismaticorū Antistitum, Phrauitę, Euphemij, Macedonij, & Timothei, nomina è sacris Diptychis deleta fuisse, vnà cum nominibus Zenonis & Anastasij hæreticorū Imperatorum: Eidemque insuper libello, atq; anathematismis, subscripsisse plures alios Episcopos & Archimandritas, cùm in itinere antequàm Legati Constantinopolim peruenissent, tum in ipsa vrbe Constantinopolitanâ: vniuersúmque populum, ipsosq; Augustos, & cunctos Aulicos, ingenti lætitia ac festiuitate hanc cōmunicationis Orientalis Ecclesiæ cum Apostolica sede renouationem, ipsis sanctis Paschatis diebus factam, celebrasse: Ac deniq; eumdem Imp. literas ad alias prouincias direxisse, quò vniuersæ Ecclesiæ in eamdem coalescerent communionem, & vt qui prædicare renuerent Chalcedonense Concilium Episcopi, è suis sedibus pellerentur.

IV. [d] Ext. omnes ibid.

Hæc omnia fusiùs continent Legatorum relationes; nec non quæ mox secutæ sunt literæ[d] gratulatoriæ ad Hormisdam scriptæ, cùm ab iisdem Iustino Imperatore & Ioanne Antistite, tum ab aliis Episcopis, Iustiniano comite, cæterisque viris feminisque clarissimis. Ad quos rursùm omnes idem Pontifex rescribens huius anni mense Iulij, gratias egit de iis quæ iam peracta essent; monuitque laborare pariter pro pace Ecclesiarum Alexandrinę & Antiochenę. Sed in literis ad ipsum scriptis ab Andreâ Episcopo Prævalitano in Epiro, obseruandus est modus loquendi quo in scriptione vtitur, nempè *Angelicis meritis coæquando Patri Patrum Papa Hormisdæ*: & in principio epistolæ, *Commendans me humillimè vestigiis vestris pijssimis*, &c. Ac pariter Theodoritus Episcopus Lignidi, *Vestris prædicandis & adorandis me præsentare vestigiis*. Vt videas, quanto etiam antiquis illis temporibus honore consuescerent sanctissimi Episcopi, Romanorum Pontificum maiestatem venerari. Sed & quod Ioannes Episcopus Constantinopolitanus literis suis de Iustino Imperatore agens, ait omnes Deum glorificasse, *quoniam talem verticem ipse Ioannes suis manibus tali coronâ decorasset*; ex his etiam videas, iam tunc in more fuisse, vt Orientalis Imperij electi Imperatores ab Episcopo Constantinopolitano coronarentur: sicut & anteà de Leone Thrace, & Anastasio vidimus.

OBSEQVIA ORIENTALIVM ERGA ROM. PONT.

IMPP. ORIENTALES CORONATI AB EPISC. CONST.

[Olim Theodosius Magnus à S. Meletio Episcopo Antiocheno coronari secundùm quietem visus est. Vnde fortè mos ortus, vt reliqui Impp. à Patriarchis Constantinopol. coronari deberent: à quibus etiam cùm de eorum fide aliquo modo ambigebatur, iidem Patriarchæ, priusquàm coronarent, fidei confessionem in scriptis exigebant: vt vidimus factum in Anastasio, & videbitur in aliis. At licet hæc magna esset Patriarcharum auctoritas; longè tamen maior & augustior in Romanis fuit Pontificibus adeò vt post coronatum à Leone Tertio Carolum Magnum, qui à Pontifice coronatus non esset, pro Imperatore non haberetur: de quo inferiùs suis quibusque locis.]

CORONATIO IMP.

V. DE IVLIANA ET ANASTASIA CLARISS. FEMINIS. [e] Miscel. l. 5. [f] Greg. Tur. de glori a mart. c. 133. ap. Baron. an. 527.

Inter alias autem clarissimas feminas, quibuscum fuit in his negotiis eidem Pontifici communio literarum, *Iuliana Anicia* extitit, orta illa ex nobilissimo stemmate Aniciorum, de quo sæpè dictum est supra; ex quo præter Probas, etiam Iulianæ plures claruere. Ista verò de qua nunc agitur, Constātinopoli degens, Orthodoxæ fidei causâ ab Anastasio[e] magnopere exagitata, postea Iustinianum[f] pia elusit arte, cùm auro suo, cui Iustinianus inhiabat, cameram texit basilicæ S. Polieucti martyris: quæ tamen eidem Iustiniano miræ pulchritudinis, & ingentis pretij gemmam donauit. Sed & *Anastasiam* illam, cuius extant ad eumdem Hormisdam, & huius ad eam literę, post obitum viri sui Pompeij, eiusdem Iulianæ consobrini, abdicato sæculo secessisse in Palæstinam, ibique in monte Oliueti vitam excoluisse monasticam, & egregia enituisse sanctitate, Cyrillus[g] in Sabâ testatur.

[g] Ap. Sur. Dec.

VI. ANTIOCH. ANTIOCHIA ORTHODOXVS ANTISTES.

Vt autem ad res Legationis Apostolicæ redeamus cùm id iā ageretur, vt Ecclesiæ Antiochenæ Episcopus Catholicæ cōmunionis crearetur; resistentibus Eutychianis hæreticis, tandem post multa & longiora certamina, Imperator sua auctoritate *Paulum* Ecclesiæ Constantinopolitanæ presbyterum, Orthodoxum Episcopum fieri iussit: ne tamen Constantinopoli ordinaretur (quod Acacium vidimus vsurpasse, vt hoc modo Ecclesiam Antiochenam sibi subiiceret) sed Antiochiam, secundùm antiquam

con

consuetudinem,& iussionem Hormisdæ Papæ, ordinandus mitteretur, Legati Apostolicę Sedis effecerunt: vt de his constat ex vatiis ipsorum telationibus [h] ad Hotmisdam mensibus Maij & Iunij missis. In quibus præteteà tumultuantium monachurum Scythiæ historia exactè describitur; quæ sic habet.

[h] *Ext. int. ep. Hormis.*

VII. MONACH. SCYTHARVM NOVVS ERROR.

Priusquàm Apostolicæ Sedis Legati Constantinopolim petuenissent, quæstio oborta fuerat inter *Victorem* diaconum, acerrimum professorem Chalcedonensis Synodi,& *Leontium* monachum Scytham, Vitaliani Magistri militum æquè natione Scythæ affinem, aliósque collegas Scythię monachos; qui sub specie pietatis, quasi niterentur eandem roborare Synodum, hæresim Eutychianam, auctam Theopaschitarum blasphemiâ, validare studebant. Cũ vero iidem Victorem accusarent hęresis Nestorianæ;& aduersus eum Constantinopoli dedissent libellum prædictis Sedis Apostolicæ Legatis, ac Ioanni Constantinopolitano Episcopo, ipse Victor, quò se Catholicum omninò esse monstraret, professus est se credere quæcumq. continerentur in Concilio Chalcedonensi,& in epistolâ S. Leonis ad Flauianum, pariterque recipere scripta Cyrilli aduersus Nestorium. At monachis ex aduerso reclamantibus, hæc non sufficere; sed vt quis euacuaretur ab omni suspicione hæresis Nestorianæ, addẽdum esse *Vnum de Trinitate esse Christum crucifixum*; displicuit Legatis cauillosa eiusmodi suggestio, asserentibus satis esse, profiteri Chalcedonense Concilium, absque aliquâ additione verborum. Cúmque ab iis appellantes monachi Romanum Pontificem, Romam se contulissent; iidem Legati de omnibus certiorem reddentes Hormisdam, monuerunt etiam non admittendam esse eiusmodi illorum assertionem, cùm ob periculosam nouitatem, tum quòd fraudem in eâ cõtineri illud euidentissimè significaret, quòd non solùm Eutyches hæresiarcha, eiúsque discipuli, eam introducere conati essent in Synodo Chalcedonensi, sed & impius Anastasius Imp. omnibus recipiendam proposuisset; cùm tamen nec sanctæ Synodi illam agnouissent, nec in epistolis continerentur S. Leonis Papæ, nec esset in consuetudine Ecclesiasticâ. Hæc Legati, & alia eiusmodi, in suis Relationibus: Et quidem rectè.

NOVA LOCVTIONE ITER SVSPECTA.

VIII. Quamuis enim in aliis benè cognitis Orthodoxis, à qoibus omnis imposturæ suspicio procul abesset, ea sentẽtia tolerabilis videri potuisset: in istis tamen monachis iure fuit condemnanda, non solùm quòd eam ad impognandum Chalcedonense Concilium inferrent, quasi carens illo additamento esset imperfectum, ac proinde ei haud tutò credi posset; sed etiam quòd abhorentes dicere vnam Trinitatis personam esse passam in carne, dolosè conarentur explodere receptum in Ecclesiâ *Persona* nomen ac denique quòd sic vnum de Trinitate in carne natum & passum dicerent, vt nulla habita proprietaris vocum distinctione, sicuti Deum, ita Diuinitatem natam & passam assererent. Quam quidem ipsos impietatẽ ex deliriis Theodori Mopsuesteni deprompsisse, datur intelligi ex Dionysio Exiguo in præfatione ad Epistolã Procli Constantinopolitani ad Armenos, quam rogante Feliciano Pastore in Latinum vertit. Eadem ergo ratione, quâ olim Orthodoxi contradixerunt trisagio additamentũ illud apponeretur, *Qui crucifixus es pro nobis*; restiterunt etiam, ne vnus de Trinitate passus simpliciter diceretur: cùm Eutychiani per vnitatem, vel singularitatem, substantiam acciperent,& non personam; vel si personã diuinam, certè humanæ expertem naturæ, quam negabant post adunationem duarum naturarum in Christo, dicentes, ex duabus naturis,& non in duabus naturis Christum constare. His igitur & aliis pluribus ex causis, quas recenset Ferrandus diaconus Carthaginiensis, huius temporis auctor magnæ æstimationis, de his fusiùs disputans in epistolâ ad Anatolium S.R.E. diaconum, qui eum de his consuluerat, fuerunt hæc omninò in istis monachis cauenda. Cùm autem res posteà inter Catholicos transacta est, Catholicum sensum ex verbis elicere, additis aliquibus quæ omnem possent obstruere aduersariis aditum, ratio temporis postolauit; vt suo loco dicturi sumus.

CVR ORTHODOXI VITARENT DICERE, VNVM DE TRINITATE PASSVM.

IX. Ceterùm monachi illi qui Romam venerant cùm illis diutiùs detinerentur, (eos enim, licèt inuitos, ac fugam tentantes, Hormisdæ detinere placuit [i] vsque in aduentum Legatorum, à quibus plenissimè de omnibus instrui posset:) hoc consilium inierunt, vt ad Africanos Episcopos legationem mitterent, vnà cum fidei Catholicæ professione ipsis probandâ, impudenter mentientes, secum omnes Orientis Ecclesias eadem sentire. Ne tamen quouis modo deprehendi possent quòd essent hæretici, illud astutè cogitarunt vt non eam mitterent, quam Constantinopoli Legatis, vel Romæ Hormisdę exhibuissent fidei confessionem, quâ dicendum contendebant, non vnam personam de Trinitate, sed simpliciter vnũ de Trinitate esse passum in carne: sed *Verbi* nomen apposuêre, vt viderentur dicere, Deum Verbum, qui est vnus ex Trinitate, esse passum in carne. Quo modo non potuerunt Episcopi Africani eorum confessionem nõ probare, ignari motæ in Oriente, & Romam delatæ controuersiæ; cuius nulla protsùs est mẽtio apud S. Fulgentium, cùm qui eximius erat huius temporis Ecclesiæ Africanæ doctor, omnium nomine collegarum ad ipsos monachos rescribens, egregium illum edidit. *De Incarnatione Verbi,& Gratiâ ac Libero arbitrio* commentarium planè aureum: in quo inter alias gẽmas, nitet de Primatu Romanæ Ecclesiæ ista sententia tanto doctore digna; *Duorum magnorum Luminarium, Petri scilicet Paulique verbis tamquam splendentibus radiis illustrata, eorúmque decorata corporibus Romana, quæ mundi caput est, tenet & docet Ecclesia, totúsque cum eâ Christianus Orbis,& ad iustitiam nihil hæsitans credit,& ad salutem non dubitat confiteri.* Quẽadmodum & Iustinianus Comes scribens ad Hormisdam [n] de prædictâ motâ ab iisdem monachis quæstione, rogatur quid sequi, quidve super hoc Orientales vitare deberent, suo ipse eos rescripto certiore dignaretur; *Hoc enim* (inquit) *credimus esse Catholicum, quod vestro religioso responso nobis fuerit intimatum,* &c.

[i] *Hormis. ep. 57. ad Legat. & 63. 64. ad Iustinian.*

MONACHI SCYTHÆ TENTANT AFRICANOS.

TESTIMONIA DE PRIMATV ROM. ECCLES.

[n] *Int. epist. Hormisd.*

X. Quæ autẽ alij Eutychiani hæretici hoc tempore egerint Thessalonicæ, ab omni prorsùs abhorrent humanitate. Cùm enim Ioannes Episcopus, vnus ex Legatis Apostolicis, Thessalonicam venisset, ad suscipiendam ab eius prouinciæ Episcopis subscriptionẽ libelli ab Hormisdâ Papâ in Orientẽ missi; Dorotheus Thessalo-

QVÆ NEFARIA THESSALONICÆ IN LEGATOS ADMISSA.

nicensis Episcopus non solùm recusauit ei subscribere, sed etiam illum publicè conscidit, populúmque adeò in Ioãnem concitauit, vt ei caput duobus locis fregerint, ac renes dissipauerint; occidissentque penitùs, nisi Ecclesiæ ad quam confugit reuerentiâ vindicatus euasisset: duos verò ipsius seruos, atque hospitem qui eum domo susceperat, necauerunt. Post quæ nefanda patrata, cùm idem Dorotheus à Iustino Imp iussus esset Constantinopolim perduci, ac coram Iudicibus delegatis causam dicere; idem ipse, nouo grauiorique scelere, Iudicibus ingenti pecuniarum vi corruptis, qui amandandus erat in Oasim exilium teterrimum, in proximam tantummodò ciuitatem Heracleam relegatus est; ibique paucis diebus detentus, absque alia pœna ad suam Ecclesiam redire permissus. Habentur hæc omnia in Relationibus [k] ceterorum Legatorum Constantinopoli commorantium ad Hormisdam Papam, & in redditis ab eodem Pontifice ad illos ea de re epistolis [l] mensibus Octobris & Decembris huius anni. Quæ verò posteà gesta sunt, dicentur anno sequenti.

[k] Int. epist. Hormis.

[l] Horm. ep. 6.57.

XI.

[m] Euagr. l. 4. 3. & 4.

SEVERVS PVLSVS ANTIOCHIA.

Intereà hoc præsenti anno, (vt ex supputatione Euagrij [m] satis perspicuè colligitur) nempè secundo Imperij Iustini inchoato, lata est mense Septembri ab eodem Imp aduersus impium illum Seuerum Antiochiæ pseudoëpiscopum, totius Orientis depopulatorem, sententia, vt damnati sæpè hominis lingua, qua Deum iugiter blasphemabat, præcideretur. At nefarius impostor meritas pœnas fuga vitauit: quem Liberatus [n] Diaconus ait Alexandriam se recepisse, cùm iam ibi defunctus esset collega impietatis Dioscorus Iunior, subrogatusque in locum eius ab hæreticis *Timotheus* æquè hæreticus. Haud enim eo statu res erant Alexandrinæ Ecclesiæ, vt eis, sicut aliis, Imperator facilè mederi posset, populo ipso pariter cum suis Episcopis in hæresim deducto; persuaso nimirùm Chalcedonense Concilium fuisse Nestorianorum conuentum, ab eoque destrui quæcumque ipsorum Pater S. Cyrillus contra Nestorium conscripsisset. Et quòd magno periculo perturbari res Alexandrinorum, vt potè ciuitatis numerosissimæ, ac seditiosissimæ, exempla plurima docuissent; illic securi degere videbantur, qui eò confugiebant hæretici aliunde expulsi.

[n] Liber Breuiar. c. 19.

MISERANDVS STATVS ECCL. ALEX.

XII.

NOVA HÆRESIS ORTA IN ÆGYPTO.

Sed quodnam portentum his diebus talium commercio ibidem Alexandriæ proditum fuerit, idem Liberatus recenset: nimirùm quæstione mota de Corruptibili & Incorruptibili, Seuerum asseruisse corpus Christi Corruptibile, *Iulianum* verò Halicarnasseum Episcopum, (qui & ipse Iustini edicto è sua sede pulsus, Alexandriam se receperat) Incorruptibile; scriptisque libris vtrumque suam sententiam confirmasse: inde verò schismate conflato, alios dictos fuisse *Corrupticolas*; alios autem *Incorruptibiles*, siue *Phantasiastas*. Cùmque Timotheus Alexandrinus Episcopus Seueri opinioni de Corruptibilitate adhæreret, *Themistium* eiusdem Ecclesiæ diaconũ aduersus eũ intulisse, Si Corpus Christi corruptibile esset, debere etiam dici Christum aliqua ignorasse; cúmque hoc Timotheus negaret, Themistiũ ab eius communione discessisse, & ab eo dictos esse in Ægypto *Themistianos*. Hæc Liberatus; de quibus agit pluribus Leontius [o] Scholasticus, agetur q; inferiùs suis locis.

[o] Leont. de Sect. Act. 5. & 10.

IESV CHRISTI

AN. 520.

HORMISDÆ

AN. 7.

IVSTINI IMP. 3.

THEODOR. REG. 28.

I.

[a] Marcel. in Chron.

VITALIANI CONS. CÆDES.

ANno Christi quingentesimo vigesimo, Rustico & Vitaliano Coss. idem [a] Vitalianus, quem aduersus Anastasium Imp. specie religionis insurrexisse superiùs vidimus, mense Consulatus sui septimo, septemdecim vulneribus confossus in Palatio interemptus est: luens videlicet pœnas de affectato rursùm aduersus Iustinum Principatu, deque auxilio hæreticis præstito contra Apostolicæ Sedis Legatos: quê quidem fautorem se præbuisse gentilium suorum pseudomonachorum Scytharum, de quibus anno superiori dictum est, assertione constat eorundem Legatorum in Relationibus ad Hormisdam Papam. Quod autem Euagrius [b] eius necis causam Iustini adscribit tyrannidi, timorique quem conceperat ea magna illius potentia; proculdubiò ex Zacharia Eutychiano, ipsi Vitaliano fauente, deprompsit.

[b] Euagr. lib. 4. c. 3.

II.

[c] Ext. int. ep. Hermis.

EXIGIT HORMISDA PP. DEBITAM OBSERVANTIAM AB EPISCOPO CONSTANTINOP.

[d] Hormis. ep. 68.

Sub principium quoque huius anni mortuum esse Ioannem Constantinopolitanum Episcopum, literæ [c] Dioscori vnius ex Legatis Apostolicis ad Hormisdam hoc anno datæ significant. Cùm autem electus in eius locum *Epiphanius* presbyter Syncellus, moram faceret mittendi ex more legationem ad Romanum Pontificem; exegit ab eo debitum Hormisda [d] litteris ad eum scriptis, quibus declarat antiquarum regularum obseruantiam, & vetustæ consuetudinis formam fuisse, vt electi Episcopi legationem Romam mitterent ad petendam Apostolicæ Sedis communionem, qua nomen Catholicum consequi possent, & sic totius Ecclesiæ Catholicæ Episcopi ipsis communicarent. Quomodò verò Hormisdæ Epiphanius satisfecerit, dicetur paulò pòst.

III.

[e] Ext. int. ep. Hormis.

DE FAVSTI REGIENSIS SCRIPTIS.

Per. Rom. [Pro quo nihilominùs apologiam scripsit non ita pridem Simon Bartel presbyter Regiensis Theologus, vnà cum Historia Præsulum illius Ecclesiæ.]

Intereà Possessor Africanus Episcopus Constantinopoli degens, de quo superiùs facta est mentio, eumdem Hormisdam (quem caput esse sciret, vt suis litteris [e] profitetur, totius Ecclesiæ Catholicæ, atque in ea præsidere magistrum) de noua quæstione consuluit, quæ recens ibi exorta fuerat de doctrina Liberi arbitrij & Gratiæ Dei, contenta in scriptis *Fausti* Regiensis Episcopi Gallicani. Ad quem rescribens Hormisda, inter alia magnâ energiâ inculcauit, illa tantùm admitti scripta debere, quæ recipit examen Catholicæ fidei, & cum doctrina Ecclesiæ, ac Patrum Synodorúmque præceptis consentiunt: alludens quoque ad censuram Gelasij Papæ atque Romanæ Synodi, qua eiusdem Fausti scripta reiecta fuere inter apocrypha.

[f] Egit de his Baron. ann. 490. & 519. quæ nos huc opportunius referenda putauimus. Vide et am suprà an 430 num. XI.

Sed quòd in his multùm olim laboratum fuerit; vt in iisdem elucidandis, quando sese occasio offert, paululum immoremur [f], imprimis in memoriam reuocandum quod superiùs dictum est, post S. Augustinum prodiisse quosdam, qui ea eius scriptis malè perceptis complures inuexerunt errores, quos eiusdem S. Augustini nomine & auctoritate propugnare conabantur: sed eos pro defensione ipsius agentem S. Pro-

sperum

[n] Sigeb. in Chron. an. 415.
HÆRESIS PRÆDESTINATORUM.

sperum validè confutasse. Dicebantur isti (vt Sigebertus [n] adnotauit) hæresis PRÆDESTINATORUM sectatores, quòd scilicet de prædestinatione & diuina gratia disputantes, asserer ēt nec piè viuentibus prodesse bonor operū laborem, si à Deo præsciti essent ad damnationē, nec impiis obesse etsi improbè viuerent, si à Deo prædestinati fuissent ad vitam: qua assertione boni à bonis auocabantur operibus, & mali stabiliebantur in malis. His autem erroribus detento posteà *Lucido* quodam magni nominis presbytero; ad eum in Catholicam fidem reuocandum, Faustus [g] ex Abbate Lirinensi factus Regiensis in Gallia Narbonēsi Episcopus, insignis apud omnes æstimationis, epistolā scripsit vnà cum anathematismis aduersus ipsius errores; quam cùm vt verè Catholicam Episcopi Concilij Arelatensis ea de causa collecti approbassent, eidem etiam ipse Lucidus resipiscens in eodem Concilio subscripsit; aliamque insuper epistolam ad alium Episcoporum Conuentum *Lugduni* eadem occasione habitum, scripsit in detestationem eorumdem errorum; quos & pariter anathematismis insectatus est.

[g] De tempore, quo Faustus sedit Regiensis Episcopus, vide ann. 455 post num. IV.

V. FAUSTI ERRORES.

Cùm autem & ipse Faustus duos libros eodem argumento scripsisset de Gratia Dei & Libero arbitrio, déque Præscientia & Prædestinatione in quibus multos miscuisset errores, & præcipuè Pelagianæ hæresis; ac duarum prædictarum Synodorum monumenta, quibus eius ad Lucidum epistola approbata esset, iisdem suis libris affixisset, vt sic videri possent iam à duabus Synodis esse recepti: inde accidit, vt de ea quæstione turbæ motæ fuerint Constantinopoli; quæ etiā in Occidente varios excitauerat tumultus, quòd ea arte paratum esset venenum, vt decipi etiam prudentes homines possent. Sed sicut in Occidente non solùm Gelasius Papa in Synodo (vt diximus) ipsius Fausti scripta inter apocrypha reiecit, verùm etiàm eadem egregiè confutarunt SS. Auitus [h] Episcopus Viennensis, Fulgentius [i] Ruspensis, & Cæsarius [k] Arelatensis: ita in Oriente Ioānes vir eruditus Antiochenus presbyter eadem contrariis scriptis redarguit, Orthodoxi ferme omnes eis sese opposuerunt cùm à nonnullis proferrentur in medium. Quinam autem colligantur ex iisdem errores, scriptis S. Augustini & sententiæ Catholicæ Ecclesiæ aduersantes, tu vide illos collectos à Ioanne Maxentio in Responsione [m] ad Hormisdam Romanum Pontificem.

[h] Ado in Chron ann. 492.
[i] Isid. de Vir. Ill. c. 14.
[k] Gennad. de Script. Eccl. cap 86.
[l] Ado ibid.
[m] Ext. in Bib. Patrum.

VI. Sed cùm nec his contentus Faustus, insuper scripto edito asseruisset Animas esse corporeas, nihilque esse in creaturis incorporeum; istud quoque eius figmentum eruditissimus Claudianus cognomento Mamertus, Ecclesiæ Vienoensis presbyter, (Ita enim duntaxat eum nominant Sidonius [n], Gennadius [o], & Ado: ex quibus redarguas eos, qui hunc ipsum asserunt Vienoensem Episcopum) frater verò S. Mamerti eiusdem Ecclesiæ Episcopi, quem superiùs vidimus egregium sanctarum Rogationum siue institutorem, siue restitutorem; fortissimè confutauit tribus disertissimis libris de Statu animæ ad Sidonium Apollinarem conscriptis, quos idem Sidonius luculenta laudauit epistola [p].

[n] Sidon 4. ep. 11. ad Petrei.
[o] Gennad. c. 83.
[p] Sidon 4. ep. 2. & in præf. Claud. oper.

VII. RESIPUISCIT, ET SANCTO FINE QUIESCIT.

Ceterùm qood vsque ad hæc nostra tempora eumdem Faustū continuerit inter Sanctos Martyrologium Gallicanum, à quo ipsum Molanus primus expunxit, quódque etiam Ecclesia Regiensis vbi ipse sedit Antistes, semper eumdem vt sanctum coluerit, celebrās eius natalem decimaseptima Ianuarij; ibique in eius memoriam antiquitùs erecta basilica eius nominis titulo insignita, hactenus ipsius cultu à Fidelibus frequentetur; quodque demùm tot sæculis, Christiano orbe spectante, Ecclesia Romana tacente, nemine penitùs (quod sciatur) contradicente, ista eidem Fausto exhibita intelligātur: opinari compellimur, de eodem Fausto accidisse, quod de multis viris sanctis asseritur, vt aut errorem correxerit, vel ante suorum scriptorum factam ab Ecclesia damnationem diem obierit, (incertus est enim eius obitus annus) habens in animo in his sequi quod sequendum doceret Ecclesia. Ita enim ipsum compositum animo fuisse, aliisque innotuisse, inde facilè potest intelligi; quòd semper (vt indicant Acta Conciliorum Arelatensis & Lugdunensis superiùs citata) communicationem habuerit cum Orthodoxis Galliarum Episcopis. Porrò illud mirari non desinimus eumdem à nonnullis redigi in classem monachorum Ordinis S. Benedicti, cùm antequàm iste Sanctus auspicaretur vitam monasticam, iam Faustus senex ex hac vita decessisset. Atque iam de his satis, quæ diuersi temporibus agitata, oportuit hic in vnum collegisse, vt illius quæstionis causa facilius percipi posset.

VIII. Quòd verò ex iis quas diximus Possessoris ad Hormisdam literis; idem Pontifex intellexisset, ob Scythas monachos à Legatis repulsos eādē Constantinopolitanam Ecclesiam turbatam esse; eadem suā ad Possessorem reddita epistola, voluit per ipsum quæ cum eis Romæ transacta fuissent, Orientalibus innotescere, eorumdem describens mores corruptissimos, consilia praua, turbasque ab ipsis Romæ concitatas ac tentatam populi seditionem, atque seductionem, in tantum vt nec monitis, nec mansuetudine, nec auctoritate comprimi potuerint. Quibus literis cùm se monachi vehementer perurgeri viderēt; ex eis qui videbatur esse disertior, idem quem nuper nominauimus Ioannes cognomento *Maxentius*, aduersus illa scripsit Apologiam; in qua vt liberam dicendi sibi compararet facultatem, Hormisdæ esse negauit epistolam, ab aduersariis eius nomine scriptam affirmans. Non enim eò proteruiæ peruenerant isti, in quam prolapsi sunt infelices nostri temporis hæretici, vt contra Epistolam Romani Pontificis auderent refractarium stylum exerere. Ceterùm hāc Epistolam verè Hormisdæ esse, perspicuè intelliget qui reliquas omnes ab eo in hac causa eodem argumento atque stylo datas perlegerit. Quas cùm minimè compertas habuisset Cochlæus vir doctus, & hæreticorum alioqui valentissimus oppugnator, eadem scripta Maxentij nactus, & quòd adeò dolosis artibus fucata essent vt verè Catholica apparerent, ea ipse primus post S. Fulgentij Opera edidit atque laudauit, ipsamque Hormisdæ epistolam ad Possessorem ex ipsius Maxentij assertione fictam credidit.

IMPOSTURA MAXENTII MONACHI

IX. Porrò ex iisdem Hormisdæ litteris, aliisque de hac controuersia vltrò citroque datis [q], prædicti Maxentij aliæ calumniæ facilè refellūtur, quibus inter cetera Dioscorum vnum ex Legatis Apostolicis, reliquorum more Eutychianorum, Nestorianismi accusauit; ipsumque Hormis-

[q] Ext. in ep. Hormis.

dam

dam Papam asseruit negasse Christum vnum esse de S. Trinitate. Accidit autem post hæc, vt iam appropinquantibus Romam Legatis, ad quorum vsque aduentum monachos Hormisda detinere voluit; iidem monachi causæ diffisi, opportunitatem temporis nacti, publicas locis publicis scriptas contestationes affigentes, Roma aufugerint. Legatos verò discessisse Constantinopoli mense Iulij huius anni, vt in Vrbem redirent, quò ab Hormisda [r] reuocati fuerant; satis indicant litteræ [s] Iustini Imperatoris ad eumdem Pontificem per eos datæ septimo Idus Iulij.

[r] Hormisd. ep. 64.
[s] Int. epist. Hormis.

X.

EPIPHANII EPISC. CONST. ET IVSTINI IMP. LEGATIONES AD HORM. PP.

Dum autem ista Romæ gererentur, Epiphanius Constantinopolitanus Episcopus memor officij quod iure debitũ ab eo suis litteris Hormisda exegerat, mensuram apposuit supereffluentem; dum videlicet primùm litteras [t] ad eumdem Pontificem, vnà cum Orthodoxæ fidei suæ professione misit; posteà verò Legatos addidit, cum aliis priuatis suis litteris, nec non Synodalibus à *Concilio* Episcoporum in eam rem *Constantinopoli* celebrato, ac denique egregiis muneribus Romam perferendis. Quo eodem tempore & ipse Imperator suam legationem cum litteris direxit: & Iustinianus æquè suas ad eumdem Pontificem litteras adiecit, miro ardore res Ecclesiæ curans. Quas quidem omnes diuersis temporibus datas, peruenisse Romam mensibus Septembris atque Decembris, constat ex nota earum receptionis ibi addita. Docet verò contextus, ipsas ad hoc potissimùm scriptas esse, vt Hormisda rogaretur de duabus quæstionibus in controuersiam adductis respondere; quarum prior erat de asserendo vnũ ex Trinitate Christum natum & passum; posterior (quã instantiùs vrgerent) de tolerandis in Diptychis Episcoporum Orthodoxorum nominibus, qui Acacio schismatico olim communicassent: vt scilicèt, quoniam Ecclesiæ Ponti & Asiæ, totiusque fermè Orientis, nullis minis aut persuasionibus induci poterant, vt nomina suorum Episcoporum è sacris tabulis tollerentur, indéque maximum schisma in Ecclesia Catholica conflandum timeretur; idem Hormisda, temporum rerúmque qualitate considerata, (cùm potissimùm ab iisdem tabulis iam erasa essent nomina Acacij, aliorúmque auctorum tumultuum) ceterórum nomina retineri permitteret. Sed & quòd causa Ioannis Ierosolymitani Episcopi, qui pulso S. Elia ab Eutychianis intrusus fuerat in illam Ecclesiam, licet posteà conuersus esset in Catholicæ fidei defensorem populo gratum, tamen ea mala institutione periclitaretur; pro ipso quoque Iustinus & alij iisdem suis litteris preces Hormisdæ obtulerunt. Quæ verò ad ea omnia ille rescripserit, dicetur anno sequenti.

[t] Ista cum 2 epist. ext. int. Epist. Horm.

XI.

LEGATIO AB ECCL. THESSAL. AD ROM. PONT.

Præter autem duas illas recensitas legationes ad eum missas, tertia eodem fermè tempore accessit ab Ecclesia Thessalonicensi, quæ Dorotheum eius ciuitatis Episcopum de nefandis sceleribus aduersus Apostolicum Legatum (vt vidimus anno superiori) perpetratis excusaret: quam & ipsam decretam esse ordinatione Iustini Imperatoris, idem Hormisda tradit scribens [u] ad Epiphanium Constantinopolitanum. His verò & ipse Dorotheus, tamquam innocẽs, suas litteras [x] excusationis plenas addidit: ad quẽ Hormisda satis acriter respondit [y] quarto Calendas Nouembris huius ipsius anni. Quid autem præterea decreuerit ea causa, non apparet.

[u] Hormis. ep. 77.
[x] Ext. int. ep. Horm. f.
[y] Ibid. ep. 70.

XII.

THEODORETI IMAGO CVLTA A NESTORIANIS.

Hoc item anno, cùm vbique Eutychiana hæresis cum suis fautoribus explodereтur, accidit in Syria, vt cùm ea de re non solùm Catholici, sed & Nestoriani hæretici è diuerso pugnantes exultarẽt, iidem Nestoriani solemni ritu Theodoreti Cyri Episcopi, qui aliquando Nestorio fauisset, imaginem super currum cum psalmorum Canticis introduxerint Cyrum ciuitatem, atque ibidem memoriam celebrarint Nestorij; eiusque magistrorum Diodori Tarsensis & Theodori Mopsuesteni. Quod vbi perlatum esset ad Imperatorem, ipse aduersus eos rescriptum dedit tertio Idus Augusti huius anni, quod recitatum extat in Quinta Synodo [z]. Haud quidem improbandus videri poterat eiusmodi cultus Theodoreti imaginis, si ab Orthodoxis redditus esset; cùm ipse, licèt visus aliquando hæreticus, tamen posteà (vt vidimus) Catholicus cognitus, probatúsque, in pace & communione Ecclesiæ Catholicæ ac Sedis Apostolicæ quieuit: Sed quòd Nestoriani id fecisse dicantur, haud potuit factum non reprehendi ab Orthodoxis; cùm præsertim tantorum dehonestata eadem fuisset imago consortio hæreticorum.

[z] Quint. Syn. Act. 7. in f.

IESV CHRISTI

AN. 521.

HORMISDÆ

AN. 8.

IVSTIN. IMP. 4.

THEODOR. REG. 29.

I.

IVSTINIANI CONSVLATVS CELEBERRIMVS.

ANNO Christi quingẽtesimo vigesimo primo, Occidẽs Valerium dedit Consulem; Oriens Iustinianum Iustini Aug. nepotem; quem Marcellinus ait, famosissimum hunc Consulatum præ Consulibus omnium Orientalium vtilitatibus edidisse in erogatione pecuniarum, & exhibitione munerum, atque spectaculorum, ferarúmque. Licèt enim gladiatorum dempta fuissent cruenta spectacula, retentus tamen cruor fuerat in venatione ferarum, & pugna cum bestiis ab humanitate penitùs aliena. In cuius feri atque ferini moris detestationem, extat Theodorici Regis Italiæ Epistola [a] ad Maximum, qui post annum sequentem Consul Romæ creatus est.

[a] Ap. Cassiod. 5. Var. 42.

II.

IVSTE NEGAT HORMISDA INIVSTA PETITA AB IMP.

Sed vt res gestas præsentis anni aggrediamur qui superiori missi Romam fuerant ab Epiphanio Constantinopolitano Episcopo, atque Synodo in eadem vrbe habita, ipsoq; Iustino Imperatore, ad Hormisdam Papam Legati; Constantinopolim remissi sunt ad finẽ mensis Martij: quibus idem Pontifex septimo Cal. April. litteras [b] dedit ad eos à quibus acceperat, prolixè ipsorum petitionibus respondens. Et quidem ad ea quæ petierant, vt sinerentur in Diptychis remanere nomina Episcoporum, qui cetera Orthodoxi, fuissent Acacij cõmunione polluti; demonstrat id minimè concedi posse, quòd talium communione vniuersa simul inficeretur Ecclesia; ac populos illos qui id expeterent, cogendos esse ad remedia salutaria, non se

[b] Hormis. ep. 72. 73. 75. 76. 77.

quendos in voluntatibus deprauatis. Ad aliam verò quæstionem, de vno ex Trinitate passo in carne, respondet huiusmodi nouam & ambiguam sententiam non esse admittendam, ob multiplices fraudes quæ sub eâ laterent; cum præsertim absque illius vsu, doctrina de Verbi Incarnatione iam satis à maioribus elucidata esset. Quibus ita decretis, scriptisque suas vices legauit eidem Epiphanio, vt ea penitùs seruãda curaret, atq; insuper Ecclesiæ Ierosolymitanæ prouideret, aliósque vbique lapsos cum libellis reciperet; ita tamen vt (ne quid subreperet hæreticæ communionis fermenti) singulorum libellos Romam ad ipsum Pontificẽ mitteret. Quibus quidem omnibus, exemplũ planè Hormisda posteris tradidit Pontificibus, quod acceperat ipse à maioribus; non ob gratiã Imperatorum, Regũve, quantumlibet importunè instantium; non precibus quorumlibet magnorum Antistitum, vel etiam Synodorum, non cuiusuis dignę causæ prætextu, quo magnarum etiam restitutio prouinciarum expectaretur; debere Romanos Pontifices, quibus cura competit custodiendi depositum Christianæ religionis, vel minimũ deflecti, cùm à maioribus accepta fides vel læditur, vel in ambiguitatis angustias adducitur, aut traditio sauciatur, seu illibata semper existens communicatio Catholica custodita polluitur.

III. PAVLVS ANTIOCH. SE ABDICAT.

Inter hæc autem Antiochena Ecclesia diù ab hæreticorum antesignanis possessa, licèt illinc fugato Seuero, Catholicus (vt vidimus) Paulus ei datus esset Antistes, tamen magnoperè fluctuauit; dum idẽ Paulus ita moribus labefactatus apparuit, vt omnes fermè Orthodoxi, immò & proprij ipsius domestici ab eius communione desciscerent. Quamobrem cùm in dies multiplicarentur aduersùs eum querelæ, idem malè sibi conscius, miser spontè se abdicauit; vt patet ex litteris *c* quas Iustinus Imperator, & Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus eâ de re ad Hormisdam Papam hoc anno Calendis Maij dederunt. Cùm verò & paulò pòst idem Paulus diem obiisset, tradit Euagrius *d* in eius locum Antiochiæ suffectum esse *Euphrasium* Ierosolymitanum presbyterum.

c Ext. int. ep. Hormis.

d Euagr. lib. 4. c. 4. in fi.

IV. ASTERIVS EPISCOP. ALEXANDR. ORTHOD.

Eodẽ anno iussu Imperatoris, haud valentis ferre nobilissimam Ecclesiam Alexandrinam Catholico diutiùs carere Episcopo, quæ sub hæreticis Impp. hæreticis tradita fuerat Antistitibus; Orthodoxis datus est Orthodoxus Antistes, *Asterius* nomine; hæreticis tamen adhuc impio Timotheo inhærentibus. Habes ergo intercisum esse Nicephori Chronicon, in quo desideratur Asterius Orthodoxus; quem Actae Aretæ martyris & sociorum, de quibus dicturi sumus anno sequenti, quã fidelissimè produnt.

e Ap. Sur. 24 Octobr.

V. OBITVS S. BRIGIDAE

Hoc insuper anno *S. Brigida* clarissima Scota virgo (cuius extant *f* præclaræ res gestæ) in Hibernia diem clausit extremum; vt tradit in Chronico gentilis eius Marianus: cui potiùs assentiendum putamus, quàm iis qui ante biennium defunctam ponunt.

f Ap. Sur. 1. Febr.

IESV CHRISTI
AN. 522.

HORMISDÆ
AN. 9.

IVSTINI IMP. 5.

THEOD. REG. 30.

I.

ANNO Christi quingẽtesimo vigesimo secundo, creati sunt Coss. Symmachus atq; Boëthius. Sed Boëthij tertius hic numerandus erit, si duo qui superioribus temporibus recensiri habentur Seuerini Consulatus, vnius eiusdemque Boëthij extiterunt. De ipsius verò doctrinâ & scriptis dictum est sub secundo *a*. *a An. 510. I*

(Immò prædicti Coss. huius anni filij fuerunt magni illius Boëthij; qui de eorumdem filiorum suorum copulato Consulatu meminit lib. 2. de Consol. quicquid auctor Vitæ Boëthij filios eius Consules faciat Patricium & Hypatium, qui anno Christi 500. Consulatum gesserunt: cuius hallucinationem arguit doctiss. Sirm. in Ennod. 2 epist 1).

II.

Sub isto vero Boëthij Consulatu, Trasamundus Rex Wandalorum in Africa, cùm regnasset (vt ait Procopius *b*) annos viginti septem, ampliùs menses quatuor, (vt addit Isidorus *c*) ex hac vita decessit, instar *d* Antiochi desperatione rerum bellicarum sinistrè cedentium nimiùm afflictatus: cùm videlicèt ingenti clade affectus esset ab eo quẽ bello petiisset, Cabaone Præfecto Tripolis, Mauro quidem ipso, sed disciplinæ Christianæ minimè experte, dum iustitiã, ieiunio, castitate atque etiam pietate, hostes vincendos esse haud frustrà putauit. Rem verò gestam exactè descripsere Procopius, & Euagrius *e*.

b Procop. de Bel. Vuand. lib. 1.

c Isidr. in Chron. Vuand.

d 1. Machab. 6.

TRASAMVNDVS REX MISERE MORITVR.

e Euagr. lib. 4. c. 15.

III.

REDITVS EPISCOPOR. EXVLVM IN AFRICAM.

Porrò defuncto Trasamũdo, Regno Africę potitus est *Hildericus* filius Hunerici, nepos Gẽserici, ex filiá Valentiniani Imperatoris eius nominis Tertij genitus, vt Isidorus est auctor: qui addit, eum, cùm à Trasamundo obstrictus iuramento fuisset, ne cùm Rex foret Catholicis Ecclesias aperiret, aut priuilegia restitueret; antequàm regni administrationem susciperet, ne religionem sacramenti violaret, omnes Episcopos exules ad sedes suas reuocasse, & Ecclesias aperiri iussisse. Tuncque accidit reditus in Africam Antistitum Catholicorum, per tot lustra in Sardinia & aliis locis exulantium qui accuratè describitur in Actis *f* magni illius S. Fulgentij Ruspensis Episcopi, eiusmodi gloriosi exilij atque triumphalis reditus præcipui participis. Eodemq; mox tempore plebs Carthaginiensis Catholica, cum clero qui ibi repertus est, eiusdem ciuitatis Episcopum Bonifacium creauerunt. Quæ quidem omnia peracta esse adhuc viuente Hormisda Papa, Anastasius *ff* quoque Bibliothecarius testatur. Post hæc autem *g*, ab iisdem Orthodoxis Episcopis ad restituendam colapsam disciplinam & benè instituendas Ecclesias, pluribus in locis celebrata sunt CONCILIA; quorum fit mentio trium (nempè *Byzaceni, Vzecensis, & Suphetani,*) in iisdem Rebus gestis S. Fulgentij, qui eis interfuit, & in postremo egregium edidit humilitatis simul & charitatis exemplum; cùm in Vzecensi, iudicio Episcoporum prælatus cuidam alij Episcopo, qui se priorem existere affirmabat, posteà in Suphetano Patres sup-

f Ap. Sur. 1. Ianuar.

ff Anast. de R. Pont.

g Hac periodo contenta, habentur apud Baron. an. seq.

plicitèr

plieiter rogauit, vt sibi sursùm Episeopus ille, qui se postponi ægrè ferebat, præferretur.

IV. LAZORVM CONVERSIO AD FIDEM.

h Miscel. l. 15.

Hoc item anno, (qui numeratur quintus Iustini Imp.) *Lazorum* populi, Iberis ad portas Caspias sitis contermini, ad Christianam fidē conuersionem cōtigisse, ex Theophane scribit auctor *h* Miscellæ: qui ait, Zatum ipsorum Regem Cōstantinopolim ad hoc venisse ad Iustinum vt baptizaretur, ab eoque ingenti gaudio susceptum, ac filium appellatū esse; sed & Imperatoris Lazorum titulo, atq; corona & alba chlamyde Imperiali decoratum. Agunt pariter de eâdem Lazorum conuersione Zonaras *i* & Cedrenus *k* necnon Anastasius Bibliothecarius in Chonico, sed anno superiori: Agathias autem sub Iustiniano Imperatore; aitq; hos quos Lazos diximus, *Colchos* antiquitùs fuisse nominatos. Tot secum bona vexit restituta Catholica fides; quæ schismatis libera nexibus, iam arctis & angustis suis nesciens contineri limitibus, ad externos longè positos Euangelium propagauit. Quòd varò Lazi Persarum Imperio anteà subiacerent, Cabades Persarum Rex hâc occasione Iustino infensus, pacem fregit quæ inter Romanos & Persas diutiùs durauerat. De conatu autem eiusdem Cabadis contra Iberos Lazorum confines, æquè Christianos, ac Persis subditos, vt eos ad fidem deserendam compelleret, deque ipsorum susceptâ à Iustino defensione, pluribus agit Procopius *l*.

i Zonar. Annal. par. 3.
k Cedr. in Comp.
l Procop. de Bel. Pers.

V. PERSECVTIO IN HOMERITAS CHRIST. ET PAX EIS REDDITA. De tempore verò recepta primò ab eis Christianæ fidei, egit Baron Tom. III. an. 354.

m Ext. ap. Sur. 24. Oct.

Sed & populi *Homeritæ*, (quæ regio olim Saba dicta est, ex qua prodiit Regina illa Salomonis sapientiam auditura) penes quos iam ab antiquis temporibus, cùm Indis & Æthiopibus Euangelium prędicatum est, coalescere Ecclesia cœperat; hoc ipso anno quinto Imperij Iustini, cœpti sunt dirè vexari ab impiissimo apostata *Dunaan*, ex Christiano facto Hebręo eiusdem prouinciæ Rege Christianis infensissimo: eâque in persecutione *Aretas* insigni pietate vir primarius ciuitatis Nagran, (quam armis diù frustrà tentatam, pessimo periurio Dunaan ingressus est) aliique complures omnis sexûs, ætatis, & conditionis homines, illustrem martyrij coronam consecuti sunt: vt pluribus narrant fidelissima ipsorum Acta *m* his ipsis temporibus scripta, sed posteà Metaphrastis nomine edita; cùm tamen in eis nihil prætereà ipse præstiterit, quàm vt in tomum à se collectum Vitarum Sanctorum inferret. Adstipulantur autem rei gestæ veritati, Græci auctores Zonaras, Cedrenus, Nicephorus, atque alij. Porrò anno sequenti ipsum Dunaan bello victum, atque vnà cum omnibus suis occisum fuisse, eiusque regnū occupatum ab Elesbaan Æthiopum Rege Christiano maximè pio, qui à Iustino Imp. ad vltionem Homeritarum incitatus, insignem victoriam misso diuinitùs auxilio est adeptus, eadem ipsa Acta fusè tradunt: addúntque eumdem Elesbaan, posteaquàm optimè prouidisset tam ciuili quàm Ecclesiastico Homeritarum statui, misso diademate suo Ierosolymam, relictâque Regni sui Æthiopici administratione, cilicium induisse, & vitam monasticam in monte quodam summâ austeritate ad finem vsque vitę excoluisse. De Homeritis autem, eorúmque regione pluribus agit Procopius *n*.

ELESB. REX ÆTHIOPVM FIT MONACHVS.
n Procop. de Bel. Pers. lib. 8.

IESV CHRISTI
AN. 523.
HORMISDÆ
AN. 10.
IVSTINI IMP. 6.
THEODOR. REG. 31.

I. OBITVS HORMISDAE PP.

a Vide Coss. 5 Var 42.

ANno Christi quingētesimo vigesimotertio, Consule Maximo, quē Roma *a* dedit, idq; (vt habet Marcellinus) absq; collega, licèt errore ei collega ab aliquo iungatur Olybrius: hoc, inquā, anno, octauo Idus Augusti, *S. Hormisda* Papa, cùm sedisset annos nouem & dies decem, (vt ex Indicibus Vatieanis cōstat, cùm alioqui Anastasius nōnisi annos octo ei tribuat) ex hâc vitâ decessit, perfunctus quàm optimè munere Pontificio: sepultusque est in Basilicâ S. Petri. Sed præter illa quæ de eo dicta sunt superiùs, habet plura de aliis rebus eius præclarè gestis Anastasius; atque inter cetera de Manichæis ab eo repertis, & post plagas ad extorquendam veritatem inflictas in exilium pulsis ac libris eorum combustis: itemque de pretiosis donis sub eius Episcopatu à Iustino Imperatore, votorum gratiâ (vt ait) B. Petro in eius basilica Vaticana oblatis; aliisque pariter à Theodorieo Rege eidem Ecclesiæ collatis, muneribus dixerim, non oblationibus. (Solent enim Oblationes tantummodò esse Fidelium Orthodoxorum, quæ solemni ritu in Ecclesiam inferri consueuerunt, & recipi: Munera verò, quæ nulla habita distinctione donantis, in Ecclesiam, tamquam in gazophylacium, inferantur.) Extatque *b* insuper eiusdem Hormisdę nomine editum egregium scriptorum monumētum, cùm acerrimus vindex continentiæ clericalis, aduersùs eos qui lapsis laxare viderentur habenas, patentes dedit litteras. Ceterùm postquàm ab eius obitu sedes vacasset dies septem, totius Cleri consensu in locum eius subrogatus est IOANNES Etruscus Constantij filius, ex Presbytero Tituli Pammachij.

b Tom. 5. Antiq. Lect. pag. 187.

IOANNES CREATIO.

b [Sed ex epistola (quam rec. Bar. Annal. Tom. VII hoc an.) vix poterit esse Hormisdæ istius, cùm in ea fiat mentio repetita Ioannis Apostolici Papæ, omnes autem eius nominis Rom. Pontiff. sederint post ipsum Hormisdam, nec certè illa redolet stylum Pontificium. Est ergo alterius alicuius Hormisdæ, minoris sedis Episcopi vt exprædictis manifestè apparet.

II

c l. 12. C. de har. & Manich.

Quo eodem anno Iustinus Imp. aduersus hæreticos & infideles promulgauit edictum *c*, quo Manichæos capite puniri iussit; multosque eorum suppliciis affecisse, Cedrenus tradit. Reliquis verò hæreticis, necnon Paganis, atque Iudæis & Samaritis, eâdem lege magistratū gerere, & dignitatem habere, atque militare prohibuit; exceptis Gothis, quibus licèt Arianis, ob fœdus cum Theodorico Italiæ Rege, parcēdum putauit. Sed & hoc ipso anno sexto eiusdem Imperatoris, Cabadem Regem Persarum Manichæorum (qui in ipsius ditione frequentissimi erant, quòd inde oriundi essent; vnde & plura inter eos & Persas communia fuisse dogmata Agathias *d* testatur:) permulta millia, vnà cum ipsorum Episcopo trucidasse, idem Cedrenus scribit: quod in Miscella *e* traditur accidisse quia cogitauerant Cabadi regnum adimere, vt illud traderent Phatuarsæ eius filio, quem iidem à puero instituerant.

MANICHAEI OCCISI.
d Agath. de Bel. Pers. lib. 2.
e Miscel. lib. 15.

III. Hoc itidem sexto Iustini anno, magno damno Catholicę religionis, Euphemia Augusta ex hac vita migrauit: cui honorificè extrema perfunctus Iustinus, aliam accepit coniugem *Theodoram* nomine, quam & Augustæ titulo insigniuit. Hæc Græci [f] auctores.

[f] *Cedr. & alij hoc an.*

IESV CHRISTI
AN. 524.
IOANNIS
AN. 1.
IVSTINI IMP. 7.
THEODOR. REG. 32.

I. IVSTINVS IMP. ARIANOS EXAGITAT.

ANNO Christi quingentesimo vigesimo quarto, Iustino Aug. secundùm & Opilione Coss. idem Imperator Catholicæ fidei cultor studiosissimus, cum hactenùs Arianis hæreticis ob fœdus cum Theodorico initium pepercisset; memor diuinæ [a] legis, prohibentis ne cum Dei hostibus fœdus aliquo modo sanciatur; nondum Imperij [b] sui aono sexto absoluto, sub hoc ipsius Consulatu secundo, eosdem Arianos exagitare aggressus est, & Ecclesias ipsis auferre.

[a] *Deut. 7. Iosue 9. Iudic. 2.* [b] *Miscel. l. 15*

II. THEODOR. REX AGIT PRO SVIS ARIANIS.

Quæ audiens Theodoricus, literis apud eum questus, cum nihil posset consequi pro libertate suorum Arianorum, potentiori remedio tentantam agere cogitauit; nempè vt impelleret ad legationis ea de re suscipiendum munus, Ioannem Romanum Pontificem, futurum apud Imperatorem pacis mutuæ conseruandæ sequestrem: comminatus (vt habet Anastasius [c]) nisi id ageret, se totam Italiam gladio perditurum. Quamquam ex Boëtij [d] scriptis satis datur intelligi, illam præcipuè intercessisse legationis suscipiendæ causam, quod apud Theodoricum Senatus Romanus criminis maiestatis reos effectus, in suspicionem adductus esset aliqua cum Iustino moliri secreta. Sed de Ioannis profectione, dicetur anno sequenti quo ea contigit.

[c] *Anast. Biblioth. lib. de Rom. Pont. in Ioan.* [d] *Boët. de Consol. lib. 1 pros. 4. ap. Baron. an. seq. num. 1. & XII.*

III. CONCIL. ARELAT. III.

Sub hoc eodem Opilionis Consulatu celebratum legitor *Arelate* CONCILIVM, quod Tertium ordine positum est; in quo multa de Ecclesiastica seruanda disciplina in ordinandis Ecclesiæ ministris, aliaque plura sancita leguntur. Præfuit ei insignis Cæsarius eiusdem Ecclesiæ Antistes, de quo superiùs. Vnde corrigas quod alij eamdem Synodum referunt in Consulatum alterius Opilionis ante annos septuaginta, nempè Domini quadringentesimo quinquagesimo tertio, quo tempore nondum natus erat Cæsarius. Sed Collector male cautus, sibi nimis sapiens visus, cum inuenisset hoc Concilium celebratum sub Consulatu Opilionis, nec additus esset collega; (quod sæpè factum reperitur in monumentis Occidentalibus, prætermisso Orientali Consule poni, tantum Occidentalem; itemque in Orientalibus Actis, omisso Occidentali recenseri dumtaxat Orientalem:) addendum putauit Vincomalum collegam, qui prædicto anno quadringentesimo quinquagesimo tertio Consulatum gessit cum altero Opilione.

[Quod est quidem apud Baro. Tom. VI. an 453. Sed idem posteà monuit, illud in hunc annum, istiusq; Opilonis Consulatum, referendum esse. Quo etiam celebratum creditur *Carpentoracense*, quod ipse primò an. 463. post à an. 527. collocauit.]

IESV CHRISTI
AN. 525.
IOANNIS
AN. 2.
IVSTINI IMP. 8.
THEODOR. REG. 33.

I. LEGATIO IOANNIS PP. CONSTANTINOPOLIM.

ANNO Christi quingentesimo vigesimo quinto, Probino atque Philoxeno Coss. Ioannes Romanus Pontifex, præter morem prædecessorum (vt ait Marcellinus [a] Comes) à Theodorico Rege subire coactus est legationem (de qua dictum est anno superiori) ad Iustinum Imp. vnà cum Theodoro, Importuno, & Agapeto Excoss. & alio Agapeto Patricio, quos ei Legationis comites Theodoricum dedisse, Anastasius Bibliothecarius hæc narrans testatur. Id autem hoc anno accidisse, ex epistola ipsius Ioannis sequenti anno ad Episcopos Italiæ data [b] colligitur. Porrò miracula quæ ipsum edidisse contigit tam in itinere, quàm in ciuitate Constantinopolitanâ, (in cuius ipso ingressu visũ cæco restituit) S. Gregor. Papa [c] recitat. Miro autem honore in eadem vrbe exceptum esse, dexterúmque dextero Ecclesiæ sedisse solio, ac diem Resurrectionis Dominicæ Romanis precibus celebrasse, Marcellinus tradit. Addit q; Anastasius, occurrisse illi omnem ciuitatem ad milliarium duodecimum cum cereis & crucibus; atque ipsum Imperatorem humiliasse se pronum in terram; & Ioannem adorasse, multùm exultantem quòd videre meruisset in suo Regno Vicarium Petri Apostoli: (Nullum enim hactenùs viderat Oriens Romanum Pontificem, præter S. Clementem, cum inde transiit relegatus in Chersonesum,) ideoque eius manibus coronari voluisse: licèt iam anteà viderimus illum, simulac electus est in Imperatorem, à Ioanne Episcopo Constantinopolitano diadema suscepisse.

[a] *Marcel. in Chron.* [b] *Ext. To. 1. Ep. R. Pont.* [c] *Greg. 3. dial. 2.*

OBSEQVIA ERGA PONTIF.

II. CALVMNIAS IN IOANNEM PP. DILVVNTVR.

Omnia porrò quæ petiit, Ioannem à Iustino obtinuisse, sicque liberatam esse Italiam à Theodorico Rege, idem Anastasius addit. Eademque fermè omnia quæ apud ipsum, habentur pariter in Miscella [d]. Quod tamen hi auctores significant, isthæc intelligi debere de restitutis à Iustino in integrum Arianis; inde scimus sanctissimum Pontificem acerbas subire calumnias. At verò etsi ea fuerit Theodorici eos Legatos mittentis intentio; quantùm tamen ei ex aduerso acciderit: quamque ea contra historiæ veritatem ab iisdem auctoribus scripta fuerint, vel illud apertè conuincit, quòd ipsum Ioannem è legatione redeuntem vnà cum aliis legatis, Theodoricus in carcerem apud Rauennam (vt iidem ipsi Anastasius & Miscellæ auctor affirmant) detruserit, ibique eumdem mori compulerit. Eius verò mortem non aliam ob causam contigisse, Gregorius [e] Turonensis disertis verbis testatur, nisi quòd Arianorum Ecclesias in Catholicas consecrasset. Qui & ipse Ioannes, id vbique se in Oriente eâdem legatione fecisse, asseruit in epistola Circulari anno sequenti ex carcere data.

[d] *Miscel. lib. 15.* [e] *Greg. Tur. de glor. mart. cap. 40.*

III
INGENS ANTIOCHENA CLADES EX TERRÆMOTU.

His iisdem Coss. Antiochenam ciuitatem, diù hæreticis prostitutam (inquit Marcellinus Comes, res sui temporis scribens) repens inter prandentium ora terræmotus inuasit, ac magnam eius partem sinistris mox ventis vndique flantibus, flammasque coquinarum pro tempore æstuantes tuentia in ædificia miscentibus, duplex torridum exitium importauit; atque Euphrasium eiusdem ciuitatis Episcopum, dempto eius capite, combusto simul obruit sepulchro. Hæc ille, quam etiam cladem Euagrius[f] describens, pariter ait eam contigisse anno septimo Iustini Imperatoris, mense decimo, quarto Calendas Iunij, die Veneris, in ipsa meridie. Additque[g] eamdem reuelatam esse Cæsareæ Palæstinæ, eodem ipso momento quo contigit, *Zosimo* Phœnici sanctissimo anachoretæ, miraculis clarissimo: cui etiam aliquando leo, cùm eius asellum deuorasset, in sarcinis ferendis asini ministerium præbuit. Sed & eamdem cladem, antequam eueniret, præmonstratam diuinitùs fuisse magno Theodosio Cœnobiarchæ, Cyrillus in vita eius[h] asserit. Porrò illam cum Imperator accepisset, præ dolore exutum purpurâ & diademate, sacco se induisse, aspersumque cinere multos dies in luctu sedisse solitarium, posteà verò magna vi auri miseris præstò fuisse, habetur in Miscella. De alia autem eiusdem ciuitatis simili quassatione, dicetur post biennium. Aliaque pariter Orientis nonnullas vrbes iisdem contigisse agitari cladibus, idem Euagrius[i] scribit.

[f] Euagr. lib. 4. c. 5.
[g] Id. cap. 7.
LEO SERVIT PRO ASINI MINISTERIO.
[h] Ap. Sur. 11. Ianuar.
[i] Euagr. lib. cap. 8.

Sed quod de Zosimo anachoreta facta est mentio, dum de illo eadem quæ Euagrius, Nicephorus[k] recitat, mox subdit de alio eiusdem nominis cœnobitâ Palæstino, qui curam suscepit *Mariæ* illius *Ægyptiacæ* à patria dictæ, quæ e perditissima meretrice facta est compluribus aliis eiusdem libidinis feminis, austerrimæ pœnitentiæ exemplum; cum (vt ait) diuino nutu ad sacrosanctum Lignum Crucis venerandum excitata, inde transito Iordane, in interiorem solitudinem se abdidit, neque cum aliquo homine præterquàm vno illo Zosimo, locuta est, cibo simul & vestitu abstinens, ac inter orandum frequentissimè in sublime elata: cui etiam post sanctum obitum, leo sepulchrum effossum parauit; eius verò Vitam, atque item Zosimi, Sophronius Episcopus Ierosolymitanus descripsit. Hæc Nicephorus. Cognita verò atque probata fuisse eiusdem Mariæ acta vniuersæ Ecclesiæ Catholicæ, tum de Orientalibus fidem faciunt Menologia, tum de Occidentalibus Martyrologia. Eademque citata atque recepta reperiuntur in Secundo Nicæno[l] Concilio Oecumenico, necnon à S. Ioanne Damasceno[m], & aliis, tam Græcis quàm Latinis auctoribus. Quam verò Græcè scripsit Sophronius eius Vitam, Paulus diaconus Neapolis transtulit in Latinum, quæ præ manibus habetur[n]. Vixit autem iisdem fermè diebus alia *Maria*[o] Tarsensis, quæ & ipsa ex meretrice pœnitens in monasterio vitam transegit. Sicut & alius *Zosimus*[p] Cilix, qui ex insigni anachoretta factus est Episcopus Babylonis, & iterùm abdicato Episcopatu, ad Sinæ monasterium reuersus est.

[k] Niceph. lib. 17. c. 15.
DE MARIA ÆGYPTIACA.
[l] Conc. Nic. II. Act. 4.
[m] Damasc. orat. 3. de Imag.
[n] Sigeb. de Scrip. Eccl. cap. 69.
[o] Prat. Spir. cap. 41.
[p] Ibid. c. 124. 127. ap. Bar. an. 570. II.

V.

Eodem anno Ioannes Ierosolymitanus Episcopus, cum sedisset annos vndecim mortuus est; inque locum eius successit *Petrus*: vt habet Nicephori Chronicon.

IESU CHRISTI
An. 526.
FELICIS IV.
An. 1.

IUSTINIA. IMP. 9.

ATHALAR. REG. 1.

I.
IOANNIS PP. EPISTOLA A CARCERE DATA.
[a] Ext. tom. 2. Concil. & tom. 1. Epist. Rom. Pont.
OBITUS EIUS.

ANNO Christi quingentesimo vigesimo sexto, Consule Olybrio absque collega (vt ponitur à Marcellino, & aliis) *S. Ioannes* Romanus Pontifex è carcere in quem apud Rauennam coniectus fuerat à Theodorico Rege, epistolam[a] dedit ad vniuersos Italiæ Episcopos, quâ eos exemplo suo hortatus est aduersus Arianos fidem Catholicam defendere, Ecclesiásque ab eis vsurpatas sacro ritu in vsum Catholicorum consecrare. Defuncto verò illo paulò post in eodem carcere, (nimirùm vigesima septima mensis Maij, qua martyrij eius solemnitas ab Ecclesia celebratur;) corpus eius Rauenna, vt ait Anastasius, Romam trãslatum est, sepultumque magna gloria in Basilica S. Petri: cum vixisset in Pontificatu annos duos, menses nouem, dies quatuordecim. Ex cuius die obitus corrigendum est, quod dicta ipsius epistola è carcere data habetur tertio Idus Iunij pro quo reponendum erit tertio Idus Ianuarij. Sed & quòd scripta ponitur sub Consulatu Maximi & Olybrij, expungendus est Maximus: tam enim Maximus, quàm Olybrius, diuersis annis absque collega Consulatum gesserunt. Quæ verò eiusdem Ioannis epistola ad Zachariam Archiepiscopum, data ponitur decimo quinto Calendas Nouembris sub Consulatu item Maximi & Olybrij ea referenda est ad Consulatum illum Maximi. Postquam autem vacasset sedes (sicut Anastasius habet) dies quinquaginta octo, electus est in locum eius die vigesima quarta Iulij FELIX eius nominis quartus, natione Samnita, filius Castorij, cum adhuc superstes esset Theodoricus Rex.

FELIX CREAT.

II.
THEODOR. REX ARROGAT SIBI ELECTIONEM SUMMI PONT.
[b] Ap. Cassiod. 8. ep. 15.

Cuius quidem Regis furor semel contra Ecclesiam Romanam conceptus, nequaquam Ioannis Pontificis obitu finem inuenit: sed quod nullus vnquam Ethnicorum Principum, nedum Catholicorum, hactenùs ausus fuerat, iste hæreticus meditatus impleuit; nimirum vt redigeret in seruitutẽ ipsam Romanam Ecclesiam, dum summi Pontificis electionem atque nominationem sibi procaciter arrogauit. Vt autem suæ ipsius voluntati nulla esset occasio refragandi; quem in Romano Clero probatissimum nouit, virum, Felicem Papam nominauit. Fatale enim quodammodo fuit, (si ita liceret Christiano loqui) vt quem delegit olim Constantius Arianus Imperator, & quem modò Arianus pariter Princeps nominauit, *Felix* vterque appellaretur. Porrò de huiusmodi à Theodorico facta electione, extat[b] Athalarici Regis (qui hoc anno eidem successit) epistola ad Senatum Romanum, iam acquiescentem iniquæ impij Regis conditioni, cui diù fuerat refragatus. Accepisse tamen posteà tanta præsumptio noscitur moderationem illam, vt ex pristino vsu Clerus deligeret Pontificem, quem Rex suo

confirmare

confirmaret assensu: quam quidem ab Arianis Italiæ Regibus vendicatam sibi tyrannicè auctoritatem, iis de medio sublatis, Orientalis Orbis Imperatores sibi pariter (vt videbitur) arrogarunt, ac denuò cesserunt.

III. Quando res eius collapsæ.

Sed suo maximo damno tentauit hæc omnia tyrannus sacrilegus; dum qui in præsens vsque tempus, triginta tria annorum curricula summa regni felicitate transegerat, quòd toto illo tempore de Apostolica Sede bene meritus esset; quamprimum illam vexare cœpit, repentina immissâ cœlitùs vindictâ prostratus est, & ad inferos perpetuò damnatus: cùm & aliis insuper facinoribus dirum sibi exitium accelerasset; dum videlicet primò Seuerinum *Boetium*, post diuturnum carcerem quo eum Ticini detinuit, posteà etiam ipsius socerum *Symmachum*, à perfidis ingeniis eorumdem gloriæ inuidis apud Regem delatos, quasi Romanam Rempublicam in pristinum statum redigere tentassent; idem Rex nullâ exactiori habitâ eiusmodi accusationis peruestigatione, capite truncauit: Viros Patricios ambos & Exconsules, generis nobilitate, sapientia, ac moderatione animi, cæterisq; virtutibus, atque omnium humanarum scientiarum, necnon facultatum Theologicarum peritiâ inter Romanos & Senatorios viros facilè principes.

De Boetio, et Symmacho, necatis ab eo.

IV. Eorum excellens doctrina.

Extant enim hactenùs, quæ id de Boëtio abundè probent, plurima ipsius opera, de quibus etiam dictum est in secundo ipsius Consulatu: quorum & nonnulla in vinculis constitutus elucubrasse cognoscitur, atque inter alia aureos illos libros de Consolatione Philosophiæ[c] in quibus multa habet de accusatoribus suis, de criminibus obiectis, & pœnis eò vsque toleratis: eius verò Vitam eruditè conscripsit Iulius Martianus; habuitque idem semper plurimos laudatores, nec desunt qui præconia augeant, aut aliquãdo defuturi sunt. Quod verò ad Symmachum spectat; iisdem ipsum quibus Boëtium insignibus præconiis, dum de vtriusque nece egit, Procopius[d] extulit. Sed & quàm esset sacris literis institutus, ex iis possumus intelligere quæ iisdem Boëtius ipsius gener de illo habet in libro de Trinitate, quem è carcere ad ipsum nondum vinculis adstrictum scripsit, cùm & inter alia eum arbitrum suorum scriptorum constituit. Eumdemque omnium scientiarum doctrinam calluisse, locuples est testis Priscianus Cæsariensis Grammaticus (qui hoc ipso tempore[e] Constantinopoli docuit) in libro quem ad eum de Ponderibus atque Mensuris inscripsit. Denique extant plures Ennodij Ticinensis epistolæ, in quibus eiusdem Symmachi cum summa nobilitate & probitate doctrina etiam coniuncta laudatur: quem & Rex ipse Theodoricus[f] eius occisor, cùm tranquillioris esset animi, suis literis, sicut & prædictum Boëtium laudasse reperitur.

[c] Boët. de Consol. l. 1. pros. 4.
[d] Procop. de Bell. Goth. lib. 1.
[e] Cassiod. de Orthogra. ra.
[f] Ap. Cassiod. 4. ep. 51. & 1. ep. 45. & 2. ep. 40.

V. Theodoricus prodigioso obitu.

Cùm igitur in istos tales ac tantos viros truculentus barbarus violentas manus iniecisset, paucis post diebus (inquit Procopius) cœnanti ipsi cùm miræ magnitudinis piscis ministri decoctum caput apposuissent, illud ei Symmachi nuper occisi caput est visum; præfixis & extantibus inferiore in labro dentibus, & toruè intuentibus oculis, furibundè ipsi & acerbe comminari. Vnde monstri nouitate territus, membrisque præter modum tremebundus & rigens cubiculum citato gradu secedens, identidémque iubens togarum vt sibi vim magnam ingererent, lecto decubuit: & patratum à se in Symmachum & Boëtium scelus deflens, haud longè post mortuus est. Hæc Procopius: quæ parùm fideliter Iordanus, siue Iornandes dictus, Gothus Episcopus prætermisit cùm eũdem Theodoricum senio confectum obiisse tradit: addit tamen testamento monuisse suos, vt Senatum Populumque Romanum amarent, Orientisque colerent Imperatorem; insuperque detestatum esse quæ furore percitus perpetrasset.

VI. Damnatio eius in inferos.

Quomodò verò in infernum detrusus sit, demonstratum est in visione sancto cuidam viro in Insula Lipari solitariam vitam agenti, dum (sicut à S. Gregorio[g] Papa narratur) visus est inter Ioannem Papam & Symmachum Patricium discinctus & discalceatus, & vinctis manibus deductus, in vicinam Vulcani ollam[h] ignem continuum euomentem proiici: sicque (quod addit Gregorius) à Ioanne & Symmacho iustè in ignem missus apparuit, quos ipse in hac vita iniustè iudicarat. Quòd autem nulla de Boëtio mentio sit, æq; existimare licet eum ante Ioannem & Symmachum esse iussum occidi, ostensos verò in visu illos nouissimè à Theodorico iniustè damnatos. At enim de Boëtio non prætereat, quod Iulius Martianus refert in eius Vita[i] ex traditione Ecclesiæ Ticinensis; nempè eumdem, cum Regius spiculator letale vulnus intulisset, vtraque manu diuulsum caput sustinuisse: interrogatumque à quonam se percussum existimaret, ab impiis, respondisse: atque ita cùm in vicinum templum venisset, & flexis genibus ante altare sacra percepisset, post paululùm expirasse, extinctumque diuinos honores, qui sanctis Martyribus debentur, à Catholicis consecutum esse.

[g] Greg. 4. dial. 10.
[h] Huius Vulcani ollæ descriptionem, vide ap. Cass. 3. ep. 4. ad Ioann. Cancel.
[i] Ext. ante oper. Boet.

Ingens miraculum a vulsi capite Boetii.

VII.

Sed quod ad tempus obitus Theodorici spectat; fuisse comperitur dies secunda Septembris; si credimus Anastasio[k], qui eum defunctum tradit post dies nonaginta octo ab obitu Ioannis Papæ, quem contigisse vidimus vigesima septima mensis Maij. De annis verò quibus regnauit, corrigendus videtur locus Procopij[l], in quo anni triginta septem eius regno in Italia tribuuntur, cùm à nece Odoacris non ampliùs quàm triginta quatuor annos numerari contingat inchoatos. Qui quidem plurimis officiis, legibusque, de vrbe ipsa & tota Italia bene meritus, inter magni nominis Principes fuisset collocandus, nisi eum Ariana hæresis infamasset, atque extrema crudelitas in probatissimorum Senatorum necem debacchata fœdasset: præter illa quæ impiissimè præsumpsisse vidimus in ipsam Apostolicam Sedem, dum vnum eius Pontificem in carcere occidit, & alterius electionem sibi vsurpauit.

[k] Anast. in Ioan.
[l] Procop. de Bell. Goth. lib. 1.

Theodoricus in quibus laudandus, et vituperandus.

VIII. Athalaricus Rex Italiæ.

Cùm autem absque prole masculâ decessisset, eius filia *Amalesuentha* (dicta vulgò Amalasuntha) pro ATHALARICO filio suo, annum dumtaxat octauum agente, regnum administrandum suscepit, qui natus est ipsi ex patre Eutharico Cognomento Cillica. Porrò de ipsa magni ingenij feminâ, prudentiâ & æquitate mirifica pollẽte, pluribus agit Procopius, necnõ de pueri Athalarici educatione, quem cùm eadem eius mater literis etiam imbui vellet, & à senioribus instrui; obstitêre Gothi, barbarè asserentes literis & seniorum instructionibus ho-

Eius educatio.

mines effeminari ac timidos reddi; ideóque nec Theodoricum vlla ex parte contigisse literas, nec Gothorum liberos ad ludimagistros mittendos vllo pacto percensuisse; sed frequentiùs dictitasse, nequaquàm eos quos ferulæ timor inuasisset, gladios ac lanceas parui facturos. Hæc Procopius. Quomodò verò regnum Athalarici prudentia matris optimè vbique stabilitum fuerit, docent variæ ipsius nomine scriptæ à Cassiodoro literæ: ex quibus etiam datur intelligi, ipsum quò omnes vbique subditos, tam Romæ quàm in reliqua Italiâ, Dalmatiâ, atque eâ Galliarum parte quam possidebat, in officio contineret, exegisse[m] ab eisdem iuramentum quod dicitur fidelitatis. Sed quod attinet ad ea quæ Theodoricus in Gallia possederat; ita transactum est inter eumdem Athalaricum, atque Amalaricum (vt Procopius docet) natum ex filia illius Alarici, quem Clodoueus Rex Francorum extinxit; vt Athalaricus possideret quæ cis Rhodanum essent loca, Amalaricus quę trans Rhodanum: qui & insuper Amalaricus eas prouincias recepit, quas in Hispaniis Theodoricus Athalarici auus, tanquam tutor & moderator administrandas susceperat; vt constat ex Isidoro.

[m] Cassiod. 8. ep. 1. & seqq.

IX. BELLVM INTER FRANCOS ET BVRGVNDIONES.

Cæterùm post obitum Theodorici, Burgundiones Procopius (qui eos Germanos vocat) subactos esse à Francis scribit; idque ipsum affirmat Gregorius[n]: ex quibus redarguas recentiorem Chronographum[o], qui ea refert ad annum Domini quingentesimum decimum quintum, longè ante mortem Theodorici. Regebant Burgundiones hoc tempore Sygismundus & Godomarus fratres, filij Gundebadi siue Gundebaldi, de quo superiùs: aduersus quos bellum gerens Clodomerus filius Clodouei, Sigismundum ad saltus Agaunenses prælio victum, captumque, occidit cum vxore & filiis, & in puteum iactari præcepit. Cùm autem ne occideretur, intercessisset *S. Auitus* Abbas Nutiacensis egregiæ vir sanctitatis; post inde, iuxta eius prædictionem, idem Clodomerus renouato bello Godomarum Sigismundi fratrem prælio pariter superatum persequens, dolosè necatus est ab hostibus iam in fugam versis: cùm nihilominùs reliqui Franci deuictis Burgundionibus regionem ipsorum in suam redegere potestatem. Rem gestam describit Gregorius Turonensis: qui & alibi[p] ingens tunc editum miraculum recenset, de sacris Reliquiis SS. Andreæ Apostoli & Saturnini martyris, è medio grandi incendio illæsis ab illæso viro Turonico extractis. Quod autem ad prædictum bellum attinet, Agathias[q] res Francorum prosecutus, aliqua recenset à Latinis diuersa.

[n] Greg. Tur. 3. de gest. Franc. 6.
[o] Sigeb. in Chron.
[p] Greg. Tur. de glor. mar. cap. 31.
[q] Agath lib. 1. hist.

X. SIGISM. REX FILIVM NECAT, ET POENITET.

Quem verò superiùs vidimus Sigismundum, ab impietate Arianâ ad Catholicam fidem conuersum à S. Alcimo Auito Episcopo Viennensi, idem cùm falsis posterioris coniugis persuasus criminationibus filiū Sigericum, quem ex priori vxore filia Theodorici Regis Italiæ susceperat, peremisset; continuò facti pœnitens ad SS. Martyres Agaunenses peregrinatus, enixis precibus expetit, vt in hoc sæculo potiùs quam in futuro pœnas daret admissi facinoris: quem & exauditum vidisti, dum à Clodomero interfectus est. Eius porrò corpus è puteo in quem coniectus fuerat, sublatum, ad Agaunense ab ipso erectum cœnobium delatum est: ibique multis claruit miraculis, cúm ad eius sepulchum solerent frigoritici, seu quartanarij, pristinam sanitatem recipere. Narrat hæc Gregorius[r]. Acciditque, vt miraculorum frequentia idem *Sigismundus* dignus sit habitus, qui in Tabulis Ecclesiasticis reciperetur anniuersaria vbique memoria celebrandus Calendis Maij. Eóque exemplo demonstratum est, quàm Deo sit accepta, post quodlibet immensum patratum facinus pœnitentia, quámque præstet hic à Deo pœnam accipere delictorum, quàm in futuro sæculo condemnari. Sed & quanto suo damno non audiant Principes seruos Dei monitores, Clodomerus suo exemplo aliis demonstrauit.

[r] Greg. Tur. de glor. mart. cap. 72. 75.

XI. EPHRAEM COMES ORIENTIS ELIGITVR EPISCOP. ANTIOCH.

Hoc eodem anno Ecclesia Antiochena, iam anno superiori destituta pastore, mœrens ob ingentem quam vidimus acceptam ex terræmotu cladem, noui Episcopi electione respirauit, cum qui ad leuamen tantarum miseriarum eò accesserat insignis pietate *Ephram* Comes Orientis velut præmium summæ ipsius erga ciuitatem prouidentiæ, (vt ait Euagrius[s]) ab Antiochenis electus est Episcopus: idque præcedétibus prophetiis, vt narratur in Prato[t] Spirituali. Quantùm autem sollicitus ipse fuerit pro restituenda, firmandaque fide Catholica in Oriente labefactata, vel vno declaratur exemplo, quod eodem libro citatū habetur; dum videlicet sciens apud Hierapolim Seuerianum quemdam hæreticum, æmulum gloriæ magni illius Symeonis Stylitæ, columnam conscendisse, & ex ea quasi ex pulpito docere hæreses, illuc protinùs conuolauit; ac quod rationibus non posset, ingenti illum miraculo probatæ per ignem Catholicæ fidei, ab hæresi reuocauit, populumque ad ipsum confluere solitum ab eius seductionibus liberauit.

[s] Euag. lib. 4. c. 6.
[t] Prat. Spir. c. 37. Ibid. c. 36.

IESV CHRISTI
AN. 427.
FELICIS IV.
AN. 2.
IVSTINIA. IMP. 1.
ATHALAR. REG. 2.

I. IVSTINIANVS CREATVR IMP.

ANNO Christi quingentesimo vigesimo septimo, Mauortio absque collega Consule, Iustinus Imperator morbo senioque grauatus, IVSTINIANVM ex sorore sua nepotem, Comitem olim Domesticorum, posteà Nobilissimum creatum, tandem seniniùs petente Senatu, magnoque populi applausu, huius anni Calandis Aprilis, annos natum quadraginta quinque, Imperatorem creauit, & suis manibus eius capiti diadema imposuit; statimque eius vxor *Theodora*, Augusta est appellata. Ipse verò Iustinus quarto post mense è vita decessit, cùm imperasset annos nouem, ac decimum inchoasset. Hæc Marcellinus[a], Euagrius[b], Zonaras[c], & alij. Quibus addit Cedrenus[d], ipsum Iustinianum, simulac Imperator creatus est, cuncta bona sua quæ hactenùs possedisset, Ecclesiis donasse.

[a] Marcel. in Chron.
[b] Euagr. lib. 4. cap. 9.
[c] Zonar. Annal. part. 3.
[d] Cedr. in Annal.

II. DE EPISTOLA A-

Extat verò ad ipsum, mox vt creatus est Imperator, satis prolixa egregia Epistola parænetica, articulis distincta, ab Agapeto diacono

magnæ

AGAPETVS AQILEIVM.

magnæ Ecclesiæ scripta de rectè administrando Imperio, quam Græci *Regiam Schedam* vocant. Sed quisnam fuerit iste *Agapetus*, diù multúmque quæsitum est. Vixit his temporibus Agapetus diaconus S. R. E. qui nominatus cum aliis reperitur in actis Tertiæ Romanæ Synodi sub Symmacho Papa; idémque creditus, qui posteà sub eodem Iustiniano creatus est Romanus Pontifex; vir sanè doctrina atque pietate insignis, & apud eumdem Imp. magnæ auctoritatis. Verùm cùm ista scriptio Græcè exarata habeatur, & quidem admodum exculte; non Latinum, sed Græcum in omnibus auctorem ostendit. Claruerunt prætereà his temporibus Constantinopoli duo *Agapeti*, quorum frequens est mentio in Actis Synodi Constantinopolitanæ sub Mena: verùm quòd ambo essent monasteriorum Archimandritæ, iste autem de quo est sermo, diaconus indigitetur magnæ Ecclesiæ; diuersus fuisse videtur ab illis. Porrò quamdiù eius monitis (quisquis ille tandem fuerit) Iustinianus aurem præbuit, iustè rectéque in omnibus Imperium administrauit: vbi verò deflexit, sibi Orbique Romano ruinam parauit, vt apparebit suis locis.

III LEGATIONES DIVERSORVM PRINCIPVM ACCIPIT.

Habet Baron. Annal. Tom. VII. hoc an. ex Ial. Pasqual.
[f] *Procop. de Bell. Goth. lib. 1.*
[g] *Id. de Bel. Vand. lib. 1.*
[h] *Greg. Tur. de glor. mart. lib. 1. c. 31.*

Habuisse cum eo pacem Athalaricum Italiæ Regem, satis intelligitur, cum ex antiquis nummis e, in quorum altera parte Iustiniani nitet imago, in altera nomen inscribitur Athalarici Regis; tum etiam quòd dum vixit, numquam ei Iustinianus negotium facessit: hæc omnia summa prudentiâ moderante Amalesuëthâ Athalarici matre, quæ nouit Iustiniani animum officiis assiduis demereri; vt quæ scribit Procopius [f] in eius obitu demonstrant. Quo etiam auctore [g] constat, Hildericum Wandalorum in Africa Regem, plurimis eumdem Imp. legationibus atque muneribus frequentasse. Verùm ita pacem illum eum iisdem Arianis Regibus tenuisse Cedrenus significat, vt tamen Arianos in Oriente positos sæpè legibus exagitarit. Deniquè & Francos ad eumdem Legatos misisse, testis est Gregorius [h] Turonensis.

IV. EIVS OPTIMA PRINCIPIA.

[i] *L. 5. C. de Sum. Trin.*

[k] *Nouel. 86.*

[l] *Procop. de ædif. Iustin.*

Sic igitur Deo bene disponente res Imperij, Iustinianus haud ingratus existens, curauit vt quæ essent Catholicæ religionis, optimè perficerentur. Ipso namque sui Imperij exordio, de fide Catholica, quam profitebatur, ab omnibus custodienda, promulgauit edictum [i]; quo simul omnes hæreses anathematizauit, pœnisque aduersus hæreticos constitutis subiecit; ac præcipuè de quibus tunc maximè controuertebatur, Nestorianam, Eutychianam, & Apollinariam. Eumdemque constat alias pariter leges sanciuisse, quibus statum Reipublicæ pulchrè dispone ret: atque inter cæteras illam [k], qua iussit Episcopos præfectis prouinciarum Iudicibus præpositos esse, ne quid ab illis contra iustitiæ ordinem admitteretur. Adiecit verò ad diuinum auxilium promerendum, maximam ieiuniorum austeritatem, & assiduas ad Deum preces; itemque eximium cultum sanctorum Martyrum, venerationem sacrarum Reliquiarum, erectiones atque restaurationes Ecclesiarum & domorum hospitalium; ac deniquè prauorum proscriptionem morum, & propagationem virtutum: vt de iis omnibus liquet, cùm ex ipsiusmet scriptis atque constitutionibus, tum ex Procopio [l], aliisque auctoribus. Factumque est, vt eiusmodi piis factis Monarchiam adeptus fuerit, expulsis barbaris: contra verò eadem posteà deserens, obrutus impietate perierit. Vt in vno Iustiniano, vniuique Principum sint exempla proposita de iis quæ sectentur vel fugiant, certis amplissimísque notis expressa. Agetur de singulis inferiùs suis quibusque locis.

V. DE BELLO PERSICO.

Huiusmodi igitur iactis ad stabilitatem Imperij fundamentis, iam auspicatorus Bellum Persicum, ex more legatos præmisit ad Regem Persarum Cabadem, ea petiturus quæ sibi iure debita esse constaret: quibus denegatis, *Belisarium* Ducem aduersus eos cum exercitu misit; cui inter alios *Procopium* Cæsariensem consiliarium innxit, eumdem ipsum qui præsens cuncta conspiceatus, eadem scriptis tradit: quem consulat qui ea cupit. Porrò sæpiùs per quadriennium ope diuina victis Persis, Narses Persa cum fratribus ad Romanos deficiens; donatus est à Iustiniano Quæsturæ munere. Post illud verò quadriennium, vario mane pugnatum est; quousque tandem Cabade Rege defuncto, cum eius filio Cosrhoë iustis legibus pacem composuit Iustinianus anno Imperij sui septimo. Duo verò inter cætera, eo bello non tanda contigisse reperiuntur. Alterum quod Procopius refert, de Mirrhane Persarum duce; qui cùm oblatam à Belisario pacem arroganter respuisset, Deorum suorum opem iactaos, demùm diuersis præliis attritus, ab ipso Rege Cabade maximas sustinuit pœnas, ornato imprimis illo priuatus, quo crines redimitos auro & margaritis gestare solebat; qui honor apud Persas omnium maximus, quem à Rege quis consequi posset, habebatur. Alterum autem memorabile habet Cyrillus huius temporis scriptor accuratissimus in Vita magni illius Theodosij Cœnobiarchæ, de Kerico, siue Cyriaco, vno ex Romani Ducibus exercitus maximè pio; qui cum incursionem facturus in Persas, visitare primùm sancta Ierosolymorum loca statuisset, diuertens & ad Theodosium, cilicium quo sanctus interiùs induebatur ab eo petens, & in prælio pro thorace induens, gloriosissimam diuinitus reportauit de hostibus victoriam, viso ipsomet Theodosio ei in pugna assistere.

VI. POPVLS DIVERSI AD FIDEM CONVERSI.

[m] *Euag. lib. 4. cap. 19.*
[n] *Niceph. lib. 17. c. 13.*
[o] *Miscel. lib. 16. in pr.*
[p] *Procop. de Bel. Pers. lib. 1. & de ædif. Iustin. orat. 3. ap. Baron. an. 529.*

[q] *L. vlt. C. de off. mag. mil.*

Sed & in hoc bello perficiendo, inter alia diuersorum populorum auxilia, Imperatorem vsum esse copiis *Erulorum*, *Blemyum* atque *Nabathæorum*, qui tempore eiusdem Augusti ad fidem conuersi sunt; idem Procopius tradit. De Erulorum verò conuersione agunt pariter Euagrius [m], atque Nicephorus [n], necnon auctor Miscellæ [o]: qui insuper addit de conuersione simili hoc ipso anno facta *Gordæ* Regis Hunnorum qui sunt iuxta Bosphorum. Sed & habet idem Procopius [p] de populis *Tzanis* finitimis Armeniæ, sterilem penitùs regionem, ac perpetua hieme oppressam, assiduisque niuibus irrigatam incolentibus; qui à Iustiniani ducibus deuicti, Christianam fidem amplexati sunt; & dimissis quibus solebant viuere latrociniis, humaniorem coluere vitam, ac Romanis aduersus hostes auxilio fuere. De quibus etiam meminit ipse Iustinianus [q] in rescripto ad Zetam Magistrum militum, cùm agit de populis interioris Armeniæ: sed deprauatè ibidem Anzitena prouincia, pro Tzanitena ponitur. Memorat quoque ex eodem Procopio

[t] Evagr. lib. 4 c. 21. ap. Baron. ibid.

Evagrius[t] *Abasgos* ad mitius humaniúsque vitæ genus traductos, iisdem temporibus fidem Christianā recepisse; Iustinianumq; ex enuchis aulicis quemdam Abasgum genere ad eos misisse, qui vetaret ne quisquam in ea gente deinceps eunuchus fieret, cùm qui cubiculis Imperatorum inferuirent, plerumque ex ea sumi consueuissent. Porrò de his agens Procopius, tradit eos habitasse apud montem Caucasum: ad quos & allusisse putamus Iustinianum, dum in constitutione adversus eos qui eunuchos facerent,

(Nouel. 142.

ait barbatos simulatq; ipsius de hoc audissent mādata, ea custodiuisse, atque inolitam castrandorum puerorum consuetudinem dereliquisse. Quantò enim id vitæ periculo fieri soleret, docet idem ipse eadem constitutione, dum restatur, quosdam ex his qui euaserant incolumes, sub ipsius aspectu aliquando deposuisse, è nonaginta ægrè tres seruatos esse. Quod verò rursùm ad gentes sub Iustiniano conuersas spectat,

[t] Procop. de edif. Iustin. orat. 6. ap. Baron an. 530.

meminit præter ea Procopius[t] de quibusdam idololatris Ægypti populis, nec non Iudæis qui prope Boreum vrbem templum coustruxerant, ad Christi religionem reductis; quamuis tempus quo ea accideriint non consignet.

VII. ATHALARICI EDICTVM PRO ECCLES. ROM.

[u] Ext. ap. Cassiod. 8. epist. 24.

Hoc eodem anno Athalaricus Rex Italiæ sanctionem[u] edidit pro Romana Ecclesia, (quæ sub Gothis antiquorum iurium detrimentum patiebatur) ne illius clerici ad laicalia tribunalia aliquo prætextu traherentur, nisi forte Romanus Pontifex litigantium petitionibus prouidere contemneret. Quā constitutione cùm & alia habeantur in laudem atque venerationem Apostolicæ Sedis, ipsius promulgatoris comparatione, hominis licet Ariani si seipsos metiantur Principes Nouatores, planè inferiores ipso quàm longissime inuenientur.

VIII. DIONYSII EXIGVI CYCLVS.

Ab huius item anni Consulatu Mauortij, magnus ille *Dionysius* cognomento *Exiguus*, Paschalem Cyclum exorditus, ad nonaginta quinque annos perduxit; cuius fragmentum Marianus Scotus recitat, sub eodem Consulatu Mauortij. Fuit iste *Dionysius* natione Scytha, professione monachus, in vtraque lingua doctissimus, & sacrarum litterarum peritissimus, cuius mirificas laudes, & egregia scripta, pluribus celebrat Cassiodorus[x], ipsius æqualis & studiorum consors. Ipsi autem debemus (vt testatur Beda[y]) quòd in Cyclo suo annos non per Olympiadas, vel Consules, aut Indictiones, siue annos Diocletiani, sed à CHRISTI Domini nostri Incarnatione numerari cœpti sunt: quatenùs (inquit Beda) exordium spei nostræ notius nobis existeret, & causa reparationis humanæ, id est Passio Redemptoris nostri euidentiùs eluceret. Sed & Alexandrina Ecclesia, vnà cum vniuersa Ægypto, detestata chronologiam illam, quæ ab impio & immani Christianorum hoste Diocletiano Imperatore, ex ipsius eā de re edicto promulgato deducebatur, quamque Græci calculatores vt plurimùm obseruabant, illud præstitit, vt non à Diocletiano, sed à Martyrum tempore qui sub Diocletiani persecutione passi sunt, annorum computum deriuaret: quem hactenùs apud eos vigere vsum, cernere licèt in literis[z] Gabrielis Patriarchæ

[x] Cassiod. de diuin. lect. c. 23.
[y] Bed. de rat. temp. c. 45.

ANNI NVMERARI COEPTI A CHRISTI INCARNATIONE.

Alexandrini ad Clementem Papam Octauum scriptis.

[z] Rec. Bar. in Hist. Legat. Alex. ad Clem. PP. VIII. in Append. Tom. VI. Annal.

[Initium Cycli Dionysiani collocant alij anno Christi 532. quod ipsemet Dionysius epistola ad Petronium Episcopum, notet annum Diocletiani 248. Quod autem ipse primus numerare cœpit annos à Christi Incarnatione, inde videas nihil certi constare de annis à CHRISTO apud Eusebium, Hieronymum, & alios chronographos Dionysio antiquiores, nisi prout colligitur ex Impp. successionibus per adiunctionem annorum quibus quisque regnauit, & per collationem cum Olymp & Coss. ac proinde numeros illos, siue series annorum Christi quæ in prædictis Chronicis reperiuntur, fuisse recentiùs à librariis additas: sicut etiam pluribus docet Pontacus in Not. ad Euseb. Chron.]

IX. DE COLLECTIONE DIONYSII, ALIORVMQVE.

Quod verò pertinet ad collectionem & translationem Græcorum Canonum, à Dionysio factam, non id laboris idcircò ab eo susceptum scias, quod Latina Ecclesia hactenùs caruisset iis canonibus; sed quòd seu vitio Interpretis, seu librariorum incuriā, reperirentur valdè mendosi, vt ipsemet testatur in epistola ad Stephanum Salonitanum Episcopum, (a quo petitus, illud opus confecit) quam Cresconius Africanus Episcopus retulit in suam Collectionem, dum & ipsam Dionysij Collectionem complexus est; subiecitque eam quam eodem ferme tempore Ferrandus diaconus Carthaginiensis elaborauit, sed alio planè ordine, dum citando, non recitando, sub vnoquoque collegit capite omnes canones diuersorum Conciliorum qui de eā re tractantes reperirentur, quod opus iure Cresconius Breuiarium appellandum putauit. Sic igitur habes, post primam illam mendis scatentem canonum veterem collectionem; in idem opus primum omnium elaborasse *Dionysium* Exiguum, secundo loco* *Ferrandum* diaconum Carthaginiensem, posteà *Martinum* Episcopum Bracarensem, quarto verò loco *Cresconium*. Sed de his, aliisque recentiorum Canonum Collectoribus rursùm[a] inferiùs dicendum erit.

* [Quid si Ferrandum dixeris præcessisse Dionysium? Vide Petron. cont. Reg. Mag. Brit. lib. 5. cap. 48. in fin.]
[a] Ann 865. num. II. III.

X.

His temporibus Franci bella gesserunt aduersus Thuringios, quorum Regi Hermenefrido Theodericus Italiæ Rex nuptui tradiderat neptem suam; vt docent datæ ab eo tunc literæ[b] ad eumdem Regem. Mortuo verò eodē Theodorico, cuius patrocinio fauebatur: alius Theodoricus & Clotarius Clodouei Francorum olim Regis filij, aduersus eumdem Hermenfridum ducentes exercitum, eum superatum occiderunt. Agit de his Gregorius[c], & alij recentiores. Iustè autem hæc ipsum passum esse ob necem illatam Berthario germano suo, vxoris Amalbergæ suasu, idem Gregorius pluribus docet. Duxit autem ex præda partā Clotarius fortè sibi obringentem, captiuam filiam eiusdem Bertharij Regis defuncti; eamdemque cùm ad annos nubiles peruenisset, sibi matrimonio iunxit; quæ quidem illa est magna *Radegundis*, celeberrimæ sanctitatis Regina; de cuius captiuitate, custodiā, sancta educatione, piissimis in ipsa infantia motibus, præsagiis eminentissimæ erigendæ sanctitatis perfectionis, ac denique inuitis nuptiis, agit pluribus Fortunatus[d] eiusdem temporis scriptor in vita ipsius; agetur que etiam inferius de eadem.

[b] Ap. Cassiod. 4. ep. 1.
[c] Greg. Tur. 3. hist. Franc. 4.

DE S. RADEGVNDIS REGINÆ PRIMORDIIS.

[d] Ap. Sur. 13. Aug.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 528.
FELICIS IV.
AN. 3.
IVSTINIA. IMP. 2.
ATHALAR. REG. 3.

I. [a] l. 42. 43. C. de Episc. & cler. l. 1. C. de rapt. Virg.

QVOMODO IVSTINIANVS OB LEGES ECCLES. EDITAS INCIVERIT.

[b] [Hoc de Iustino Iustiniani auunculo, non de ipso Iustiniano accipiendum, docuit ex Procopio Nic. Alemannus in eruditissimis suis Notis ad eiusdem Procopij Anecdota, vbi Iustinianum varia ac multiplici eruditione ornatum fuisse demonstrat.]

[c] Nouel. 3. 6. 123. 133. 137. &c.

[d] l. 8. C. de Sum. Trin.

ANno Christi quingentesimo vigesimo octauo, Iustiniano Aug. secundùm Consule absque collega, idem Imperator sanctiones [a] edidit de electione, ordinatione, & assiduitate Episcoporum; deque eorumdem, necnon xenodochiorum bonis ac redditibus; itemque contra raptores virginum, aliarúmque feminarum. Quòd autem singulis ferè annis frequentissimæ sint leges de rebus sacris, Ecclesiasticisque personis, ab eo promulgatæ; non immeritò à compluribus arguitur quasi rerum diuinarum inuasor, dum diuinis se miscuit qui humanis tantùm præfectus esset rebus. Verùm haud incongruè illud fortasè quis respondebit; cùm ipse (vt ait Suidas) homo fuerit rudis [b] omnium literarum, & quod dici solet, analphabetus; eúmque & Tribonianus, cuius potissimùm opera in sanciendis legibus vtebatur, Ethnicus esset par esse: credere, omnes Ecclesiasticas Iustiniani Constitutiones, Epiphanij fuisse Episcopi Constantinopolitani, & eius qui in locum ipsius Mena successit; quas libentiùs ipsi edi voluerint nomine Imperatoris, vt validioris essent obseruantiæ. Quibus adde, quòd quæ ab eodem Augusto eo argumento sancita esse reperiuntur, eadem ipse ad sacras Patrum confirmandas regulas, stabiliendósque canones, se agere consueuisse sæpissimè [c] est contestatus, adeò vt planè in his non earum legum conditorem, sed canonum præ se ferret executurem. Neque est credibile ipsum existimasse, Imperatoria potestate se posse leges præscribere Ecclesiæ ac sacerdotibus, qui ab eis (vt ex pluribus ipsius constitutionibus apparet) leges requireret; seásque eisdem subiiceret. Denique & Ioannes Papa, qui eius Imperij anno quinto sedere cœpit, ex ipsius legatorum relatione testatur [d], ea quæ de fide idem promulgaret edicta, facere consueuisse interueniente Episcoporum consensu. At verò quæcumque tandem fuerit in his mens ipsius, quàm sobriè rebus se immiscere Ecclesiasticis Christiani Principes debeant, magnum in exemplum cunctis idem esse potest Iustinianus; dum quisque considerauerit, quò demũ ipse peruenerit gressibus istis, pietatem maximam, licèt in omnibus præ se ferentibus. Quòd autem accidit, vt cùm diutiùs superuixerit, easdemque à se leges latas quàm exactissimè obseruari præceperit, inque suum Codicem redegerit; eædem vim quamdam acceperint, atque in canones fermè Ecclesiasticos frequenti vsu transierint: id quidem haud quis mirari debet. quæ enim iusta rectáque nouit sancta Ecclesia, etiamsi eorum non Christianus Princeps, sed Diocletianus, aut quiuis alius persecutor Ecclesiæ, fuerit promulgator, minimè respuere consueuit; sed ea suis legibus & decretis probare; nisi cùm aliquid aduersus sacras leges ac bonos mores ab eis præsumptum est.

ECCLESIA NON RESPVIT LEGES RECTAS, A SEMPE LATAS.

II. [e] Euag. lib. 4. cap. 6.

DIVINVS RENES DIVM IN TERRAEM. ANTIOCH.

[f] Miscel. l. 16.

[g] Cedr. in Annal.

[h] Niceph. lib. 17 cap. 3.

[i] Euagr. d. cap. 6.

ANTIOCHIA DICTA THEOPOLIS.

Hoc eodem anno, qui tertius [e] numeratur à priori terræmotu Antiocheno, rursùm grauioribus impulsibus eadem ciuitas agitata, dirè admodùm concuti cœpit; sed Dei ope subuentum est ne funditùs periret, dum visione quadam monitus hæc verba pro foribus inscribere, CHRISTVS NOBISCVM, STATE, quicumque ea domibus suis inscripserunt, terræmotum ab eis dispulerunt; vt tradunt Auctor Miscellæ [f], Cedrenus [g], Nicephorus [h], & alij. Quorum insuper, necnon Euagrij [i] omnium antiquissimi sententia illud affirmatur, tunc nouum esse inditum Antiochenæ ciuitati nomen, vt *Theopolis* diceretur: ita enim in Constitutionibus Iustiniani ab hoc tempore promulgatis, aliisque antiquis monumentis dictam reperies. Verùm eadem posteà sub eodem Iustiniano, ab irruente Cosrhoë Persarum Rege capta est, & incendio tradita. Vt planè cognitum sit, haud fuisse satis mutasse nomen, nisi & doctrinæ ab hæreticis deprauatæ, & morum corruptissimorum subsecuta esset correctio: qua deficiente, eadem omnium Orientalium florentissima olim ciuitas, immensis attrita est cladibus, & suis sepulta ruinis.

IESV CHRISTI
AN. 529.
FELICIS IV.
AN. 4.
IVSTINIA. IMP. 3.
ATHALAR. REG. 4.

I.

DE TEMPORE CONCILII ARAVSIC. POSTER.

[Quod quidem primò Baron collocauerat an. 463. Sicut & duo illa, quæ huic subduntur, nempè Vasense, & Carpentoratense. Sed posteà in addit. Tomi X. voluit ea in hunc an. 526 transferri.

[a] Ap. Cassiod. 8. ep. 6.

ANnus Domini quingentesimus vigesimus nonus Basilij Iunioris absque collega Consulatu annotatur in fastis Panuinij, præter antiquiorum aucturitatem. Namque Cassiodorus Decium tantùm habet, Occidentalem Consulem ponens; & Marcellinus Orientalem, Iustinianum solum. Sanè quidem hunc illum esse Consulatum Decij Iunioris, quem habent Acta Concilij Arausicani posterioris, plura sunt quæ demonstrent; quorum ignoratione factum est, vt Conciliorum Collector, & alij, malè illud retulerint ad tempora Leonis vel Hilari Romanorum Pontificum. Cæsarium enim Episcopum Arelatensem, qui ei præfuit Concilio, haud illis temporibus sedisse Episcopum, docent quæ superiùs variis locis de ipso dicta sunt: quem & peruenisse ad annum Christi quingentesimum quadragesimum quartum, dicetur inferiùs. Insuper tempus ipsum Liberij Patricij Præfecti Galliarum, qui huic Arausicano Concilio subscripsisse reperitur, vt error cognoscatur admonet. Sed illud imprimis aduertendum, falsò referri eidem interfuisse Concilio quatuor Præfectos Prætorio, vt textus deprauatus habet. Nam vt Codex Vaticanus docet, quatuor sunt illa nomina personæ vnius, nempè Petrus Marcellinus Felix Liberius, sicut Lucius Aurelius Auianus, Symmachus, & alia plura id genus: & in ipsius Synodi exordio, non quatuor qui interfuerint ibi Præfecti, sed vnus duntaxat Liberius Patricius nominatur: ac denique hoc tempore Athalarici Regis, non quatuor Præfectos Galliam administrasse, sed vnũ hunc Liberium. patet ex eiusdem Regis [a] epi-

stolâ ad eundem Liberium datâ. Qui quidem ille ipse esse Liberius inuenitur, cui Theodoricus Athalarici decessor eiusdem Galliarum Præfecturæ fasces anteà crediderat: quique inter alia præclarè ab ipso, bello paceque in Italia, Galliâ, & alibi gesta, commendatus ex eo habetur[b], quòd Italos Gothis consociârit tertiâ agrorum parte illis concessâ.

[b] *Ibid. 2. ep. 15. ad Senat.*

II. OCCASIO EIVS CELEBRANDI

Quod verò ad ipsum CONCILIVM ARAVSICANVM spectat; eius celebrandi auctor fuisse videtur Felix Pontifex, qui hoc tempore Romanam regebat Ecclesiam; permotus ipse scriptis eiusdem S. Cæsarij, quæ his diebus miserat ad ipsum Felicem de Gratiâ & Libero arbitrio, aduersus Fausti Regiensis libros eiusdem argumenti, de quibus suprà; quæque agnita ipse Felix non solùm probauit, sed etiam (vt tradit Gennadius[c]) per suam epistolam roborauit, vulgandáque vbique curauit. Non extant illa quidem; sed quanta fuerint, ex Romani Pontificis additâ illis epistolâ coniectare licet. Eâ verò de re editi sunt pariter in eâdem Synodo canones viginti quinque, ex antiquorum Patrum definitionibus excerpti; qui maximè consormes reperiuntur doctrinæ S. Augustini; cuius etiam Apostolica Sedes (vt superiùs vidimus) se professa est de Gratiâ & Libero arbitrio probare sententiam. Vt autem hoc potissimùm tempore, & Arausici Patres conuenerint; id inde accidit, quòd in eamdem ciuitatem à Liberio Præfecto vocati fuissent ad dedicationem Ecclesiæ quam ipse illic construxerat: à quo etiam, & aliis viris illustribus qui iisdem sacris Encæniis interfuere, decreta sua Patres subscriptione firmari voluerunt, vt suo ipsorum obstricti tenerentur chirographo, ne fallacibus hæreticorum artibus aditus aliquâ ex parte pateret.

[c] *Gennad. de Script. Eccl. cap. 86.*

III. CONCIL. VASENSE. [d] *Sup. an. 442. III.* CONCIL. CARPENTORATENSE. *De cuius tempore vide quæ dixi suprà ad an. 524. in fi.*

Sub eiusdem quoque Decij Iunioris Consulatu, celebratum in eadem prouincia reperitur VASENSE, seu *Vasionense* CONCILIVM mense Nouembri; cui, itidem Cesarius præfuit, interfueruntque alij plures ex eisdem Episcopis, qui præcedenti Arausicano. Eius verò Acta confusa fuisse cum aliis Vasensibus, sat aliàs[d] dictum est. Quòd autem iidem fermè omnes Episcopi etiam CONCILIO CARPENTORATENSI interfuisse reperiuntur, facilè coniicere possumus illud circa eadem tempora collectum esse; cùm alioqui celebrati conuentus dies desiderentur & Coss. Inter Episcopos autem reperitur fuisse *Eucherius* Iunior Episcopus Lugdunensis, cuius superiùs facta est mentio, cùm actum est de Seniore. Adfuitque etiam *Prosper*, sed longè ab illo diuersus, qui Aquitanus dictus, Leonis Papæ scitur vixisse temporibus: itemque ab illo Aurelianensi Episcopo, cuius facta est superiùs mentio ex Sidonio. Ex ipsis verò huius Synodi Actis, illud tantùm reperitur sancitum ibi decretum, de Bonis oblatis Ecclesiis parochialibus, quidnam & quantum ex eis sibi vendicare Episcopis liceat. Sed & Synodalis extat inde data epistola ad Agrecium Episcopum; qua significatur, sententia Patrum ipsum esse suspensum per annum à celebratione Missarum ob perperàm factam ab eo ordinationem, & quòd ad dicendam causam vocatus ad Synodum, venire recusasset, nec quemquam suo loco misisset.

IV.

Hoc eodem anno ipsis Calendis Ianuarij, summum illud ac penè vltimum Africanæ Ecclesiæ decus, Fulgentius Ruspensis Episcopus, doctrina & sanctitate mirabilis, optatum diù, antè præcognitum, præsenti vitæ finem lætus imposuit. Qui quidem (vt ait Rerum ab eo gestarum scriptor[e] ipsius discipulus) ante annum fermè quàm de sæculo isto raperetur, profunda cordis compunctione permotus, relictis Ecclesiasticis occupationibus, secessit in insulam; & in quodam breui scopulo, vbi iam monasterium fabricari mandauerat, lectioni, & orationi, ac ieiuniis plus solito vacauit. Inde verò ob murmurantes de eius absentia Fratres, reuersus ad monasterium, cui se post reditum ab exilio incluserat, incidit repente in corporalis infirmitatis acerrimas passiones: vbi septuaginta propè diebus ægritudine fatigatus, hoc solum frequenter dicebat, *Domine da mihi modò patientiam, postea indulgentiam*: nec ab isto sermone aliquando cessauit, siue dolor affligeret, siue febris intenderet, siue lassitudo dissolueret. Persuadentibus autem medicis, vt lauacris balneatibus vteretur: *Numquid balnea*, inquit, *facere poterunt, ne homo mortalis expleto vitæ suæ tempore, moriatur? Si verò proximam mortem nec aquarum calidarum possunt fomenta repellere; cur mihi obsecro, persuadetis, vt rigorem diu seruatæ professionis in fine dissoluam?* Demùm veniâ à suis monachis petitâ, si fortè molestus & difficilis iis extitisset, & omni reliquâ pecuniâ iussâ indigentibus distribui, placidè obdormiuit in Domino, anno ætatis suæ sexagesimo quinto, Episcopatus vigesimo quinto. Quod verò spectat ad locupletem hereditatem Scriptorum eius; quæ Isidori tempore adhuc restabant, idem Isidorus[f] recensuit; cùm plures alias egregias lucubrationes edidisset, quæ iam tunc perierant. Constâtque insuper restificatione Fertandi diaconi Carthaginiensis, (qui & ipse Fulgentij extitit discipulus) eumdem in extremis vitæ momentis absoluisse tractatum ad Reginum Comitem, de quæstione illâ famosâ Alexandriæ (vt vidimus) agitatâ, vtrum Christi caro corruptibilis an incorruptibilis sit.

S. FVLGENTII OBITVS

[e] *Ap. Sur. 1. Ianuar.*

ÆGROTANTIS VERBA.

[f] *Isid. de Script. Eccl. cap. 14.*

V. S. BENED. CASSINVM PETIT.

Hoc item anno magnus ille *S. Benedictus*, de cuius initiis dictum est superiùs, ex angustiis Sublacensium montium diuino monitu egressus, *Cassinum* petens, ad cuius montis radices erat sita villa Marci Varronis, illic erecto cœnobio, monasticum ordinem (quem iam anteà satis dilatauerat extructis pluribus monasteriis) mirifice propagauit, cùm iam ille in Oriente magnâ ex parte per hæreses & delicias collapsus esset. Agit de his Gregorius Papa in Dialogis[g], vbi res ab eodem Benedicto præclarè gestas, obtentásque aduersus diabolum victorias, atque ingentia edita miracula recenset. De tempore verò quo Cassinum venit, id firmatum habes ex Cassinensi veteri Chronico, atque ex Leone Ostiensi Episcopo, itemque ex scriptore Actorum[h] S. Placidi.

[g] *S. Greg. dial. lib. 2.*

[h] *Ap. Sur. 5. Octob.*

Sub eodem pariter Decij Consulatu, Iustinianus Imp. quem anno superiori dederat[i] colligendum emendandumque *Codicem* ex tribus antiquis Gregoriano, Hermogeniano, & Theodosiano, iam absolutum, suóque nomine *Iustinianeum* appellatum, confirmauit[k], vulgauitque. Ad quem laborem cùm decem viros constituisset, qui præ ceteris in opus insudasse

[i] *Const. de nouo Cod. fac.*

EDITIO CODICIS IVSTINIANEI.

[k] *Const. de Iust. Cod. confir.*

visus

visus est, fuit *Tribonianus* Quæstor, Pamphilins genere; quem Procopius [l] & Suidas aiunt, disciplina quidem omnium artium nulli suæ ætatis fuisse secundom; sed pecuniæ ad miraculum extitisse auidum, ideóque jus pretio vendere solitum, ac præ auctoritate qua apud Iustinianum pollebat, leges quotidie pro cuiusque necessitate accepto pretio ad libitum condere vel antiquare. Addit verò Suidas, eum Ethnicum fuisse & impium, adeoqoe Iustiniano adulatum vt persuadere illi conatus sit, eum non moriturum, sed cum carne in cælum assumptum iri. quod ipsum testatur etiam Hesychius Milesius de Philosophis scribens. *Ioannem* autem Patricium ac Præfectum Prætorio, qui primus omnium recensetur Decemuirorum, genere Cappadocem fuisse, artiómque liberalium ac disciplinæ omnis expertem, impium, auatum, crudelem, ac perfidum, aliisque omnibus vitiis inquinatum, Procopius [m] est auctor. Ex quibus videas, quales homines sanciuerint Imperin Romano Leges.

[l] *Procop. de Bel. Pers. l. 1.*
DE TRIBONIANO.
DE IOANNE CAPPADOCE.
[m] *Id. ibid.*

IESV CHRISTI
AN. 530.

BONIFACII II.
AN. 1.

IVSTINIA. IMP. 4.

ATHALAR. REG. 5.

I. OBITVS FELICIS PAPÆ.

ANno Christi quingentesimo trigesimo, Lampadio atque Oreste Coss. ad quartum Idus Octobris *S. Felix* Romanus Pontifex ex hac vita decessit, vbi sedisset annos quatuor, menses doos, dies decem & octo sepultúsque est in basilica S. Petri. Cuius postquàm sedes vacasset tres dies, (vt qoidem habet Anastasius; cùm alioqui legatur alicubi vacasse mensem vnum & dies quindecim, habita consideratione ad tempos schismatis, quando tandem ab omnibus cognitus est Bonifacius legitimus Pontifex,) in basilica Iulij creatus est in locum eius, BONIFACIVS huius nominis Secundus, patria Romanus, patre Sigisuultho: ex quo patris nomine conicere possumus, eum, etsi natus sit Romæ, genere tamen fuisse Gothum, aduersus quem in schismate erectus est in basilica Constantiniana *Dioscorus* diaconus: sed Dei beneficio accidit, vt isto post aliquot hebdomadas morte præuento, extingueretur & schisma. Porrò Dioscorum magnoperè simoniæ crimine infamatum fuisse, eaque de causa post mortem à Bonifacio anathematizatum, testatur Iustinianus Imp. in edicto [a] inscripto ad Ioannem Pontificem, sed ad Vigilium dato. Quod tamen Bonifacij decretum ab Agapeto posteà Papâ abolitum, Dioscorúmque iniustè damnatum absolutum esse, Anastasius [b] Bibliothecarius est auctor. Quæ verò legitur in Collectione Conciliorum nomine Iustini Imp. ad Bonifacium Papam fidei professio, ex multis vitiosa detegitur; sicut & Epistola illa, quæ nomine eiusdem Bonifacij legitur data ad Eulalium Episcopum Alexandrinum, quæ multa absurda continet.

BONIFACII ELECTIO.
DIOSCORVS SCHISMATICVS.
[a] *Ext. T. 2. Concil.*
[b] *Anast. in Agap.*

II. Hoc eodem anno Hildericus Rex Wandalorum in Africa, à Gilimere fratre consobrino, Gensonis filio, ac Genserici oepote, regnandi cupidissimo, calumniosè apud Wandalos accusatus proditoriæ cum Imperatore collusionis; ab iisdem coniectus est in vincula, cùm iam annos septem regnasset, ipséque Gilimer in eios locum Rex est electus. Quod vbi Iustinianus audiuit, per legatos Gilimerem interpellauit de restituendo in regnum Hilderico, aut saltem Constantinopolim mittendo; ac postea eidem hæc negligenti bellum comminatus est. Quæ fusiùs Procopius [c]; reliqua inferius.

HILDERICVS REX VVANDAL. FIT CAPTIVVS.
[c] *Procop. de Bel Vuand. lib. 1.*

III. Sub iisdē pariter Coss. Iustinianus Imp. sanctionem [d] edidit de successione bonorum hæreticorum; vt eam soli ipsorum filij Orthodoxi sibi vindicent, hæretici autem omninò repellantur; & vt parentes hæretici cogantur alere filios Orthodoxos. Cùm verò ea constitutione inter alias hæreticorum sectas adnumeret *Samaritas* seu Samaritanos; planè eiusdem visus est meminisse Cyrillus [e] in Vita S. Sabæ, dum ait Iustinianom de Samaritanis Palæstinæ legē tulisse, ne essent alter alterius hæredes; ne per successiones, opes illorum crescerent: eámque vt promulgaret, Sabam ei auctorem extitisse, cùm iisdem Samaritanis, creato sibi Rege, Palæstinam Episcoporum aliorúmq; Ecclesiæ ministrorum, atque omnis generis Christianorum cædibus, & Ecclesiarum incendiis, dirissimè infestantibus, ipse à Patriarcha Ierosolymitano impulsus, licèt iam nonagenario maior, (qoippe qui anno sequenti mortuus reperitur annos natus nonaginta duos) Iustinianum adiit; à quo honorificentissimè, tanquam vnus ex Angelis Dei, non solùm virorum illustrium, sed etiam Patriachæ Epiphanij occursu, ipsiusmetque Imperatoris, necnon & Imperatricis, ob visum eius caput splendente corona decoratum, veneratione & adoratione exceptus quæcumque voluit, obtinuit, cùm aduersus furorem hæreticorum, tum in faoorem Catholicorum; atqoe Inter alia, multarum reædificationem veterum Ecclesiarum, nouarumque erectionem: eique ipse pro remuneratione pollicitus est Africæ & Italiæ recuperationem qui tamen Augustam Theodoram instantissimè petentem, vt qoę sterilis erat, eios precibus fieret mater filiorum, tristem cum repulsâ dimisit, quòd (vt dicebat) nollet Deus aliquem fructum ex ea edi, ne ipse qooqoe gustaret Seueri dogmata, & deteriores quàm priùs sub Anastasio, tumultus conturbarent Ecclesiam: his planè foris prodens quod intùs Theodora occultabat, nempè ipsam addictam hæresi Seuerianæ, sicuti & euenta posteà declararunt, At hæc fusiùs Cyrillus Quod verò ad Samaritanos spectat: haud hic finis pugnæ Imperatoris aduersus illorum improbitatem; quos aliis posteà opus fuit legibus [f] perurgeri, de quibus dicetur inferiùs. De eorundem vero præcedentibus sub Zenone & Anastasio Augg. seditionibus, sceleribúsqoe agit etiam Procopius [g].

[d] *l. 19. C. de hæret.*
IVSTIN. EXAOITAT HÆRETICOS.
[e] *Ap. Sur. 5. Dec.*
DE SAMAR. HÆRETICOR SCELERIBVS.
[f] *Nouel. 45. 129. & alibi.*
[g] *Procop. de ædif. Iust. orat. 5.*

IV. Quod autem pertinet ad Ædificia sacra, Sabæ suaso à Iustiniano in Palæstina & adiacentibos locis erecta vel restaurata, atq; redditibus locupletata; descripsit illa accuratiùs idem Procopius [h], ac præcipuè constructum Ierosolymis Deiparæ templū, magnitudine & magnificentia nulli secundum: quod & miraculo illustratum est inoentæ recèns ad columnas ei suffulciendo excidendas lapidicinæ. Hoc verò pium

ÆDIFICIA SACRA ERECTA.
[h] *Procop. ib.*

Impera

Imperatoris studium subditi quoque adeò sunt imitati, vt vix reperiri quis esset, qui nisi erigendi Ecclesiam facultas sibi suppeteret, saltem ex suis bonis aliquid decedens non legaret Ecclesiis, vel etiam ex asse institueret illas heredes. Indéq; accidit vt iisdem huius anni Coss. idẽ Imp. decimotertio Cal. Nouemb. sanctionem [i] promulgarit, qua declarauit, vt si quis in testamento CHRISTVM ex asse, vel semisse, aut aliter heredem instituisset, Ecclesiæ illius loci caperent hereditatem, ita tamen vt ad pauperum alimoniam conferrent. Itemque definiuit, si quis aliquem Archangelorum, vel Martyrum reliquisset heredem, quid agendum in ambiguis esset. Sed de his modò satis: res iam petamus Occidentales.

[i] *Ext. in lib prætermiss. post Cod. Iust. c. 16.*

V. FRANCI QVO TEMPORE GOTHOS E GALLIA EXPVLERINT.

Hoc tempore Theodoricus Rex Francorum expeditionem paranit aduersus Gothos agentes in Galliis: Sigebertique assertione expressum habetur, hoc anno Francos vendicasse sibi quæ in Gallia Gothi sub Theodorico Italiæ Rege occupauerant. Verumtamen non hoc tempore id accidisse, significare videntur literæ Cassiodori [k], quas scripsit cùm ab Athalarico Rege collatum post tres annos gessit ipse Romæ munus Præfecturæ Prætorianæ; in quod tempus perseuerauerat pro Gothis in Galliæ Narbonẽsis administratione Liberius Præfectus Prætorio. Denique Procopius [l] disertè testatur, Francos ditione Gothorum in Galliis petitos esse sub Theodato eorumdem Gothorum Rege; qui vt ipsos Francos contra Græcos incitaret, quæ in Galliis possidebat, cessit eis: cùm alioqui & Wisigothi qui in Hispania regnabant sub Amalarico Rege, aliam partem possiderent Galliæ Narbonensis, secundùm diuisionem quam post obitum Theodorici vidimus factam inter eosdem Athalaricum & Amalaricum: quam eamdem iisdem Wisigothis abstulisse Francos post occisum Amalaricum, idem Procopius tradit. Sed & quod ex iisdem Cassiodori literis, quæ scriptæ habentur Indictione duodecima, videlicet anno Domini quingentesimo trigesimo septimo, planè constat ante illud tempus Theodoricum Francorum Regem morbo defunctum esse; inde quoque eumdem redarguas Sigebertum; dum illius obitum refert anno quingentesimo trigesimo septimo. atque alios [m], qui eumdem annos viginti duos vel viginti tres regnasse tradiderunt.

[k] *Cassiod. 11. ep. 1.*

[l] *Procop. de Bel. Goth. lib. 1.*

[m] *Greg. Tur. 3. de Gest. Franc. c. 3.*

VI.

DE S. NICETIO TREVIR.

Porrò laudatur Theodorici pietas & iustitia, cùm in aliis rebus, tum aduersus inuasores rerum Ecclesiasticarum, à Gregorio Turonensi tam in Rebus [n] gestis Francorum, quàm in Vita *S. Nicetij*; quem virum sanctissimum, ac zelo fidei & iustitiæ præstantissimum, miraculisque clarissimum, professione monachum, Theodoricus, licèt sæpè passus acerrimũ vitiorum suorum reprehensorem, præficiendum curauerat Ecclesiæ Treuerensi. Cuius etiam censura correctum & emendatum Theodobertum, filium ac successorem Theodorici, ac meliori frugi redditum, cùm initio malè administrare regnũ cœpisse; ex variis eiusdem Gregorij [o] scriptis certum redditur. Sed de Nicetio tui sùm inferiùs. Hic tamen haud omittendum, quod de eius ortu Gregorius narrat; nempè cùm partu fuisset effusus, omne caput eius (vt est consuetudo nascentiũ infantium) à capillis nudum visum esse, in circuitu verò modicorum pilorum ordinem apparuisse; vt putares coronam clerici ab eisdem esse figuratam. Itemque, postquàm in Episcopum ordinatus est, in cathedra sua sensisse nescio quid graue super ceruicem suam: cúmq; bis aut ter manum clàm ad tentandum iniecisset, nullius rei causam inuenire potuisse quæ hoc pondus inferret: diuertentemque caput ad dexteram & læuam, odoratum esse odorem suauitatis; & intellexisse hoc onus esse sacerdotij ipsius dignitatem.

[n] *Ibid. c. 12.*

[o] *Ibid. c. 25. & 31. In Vit. S. Niceti & de glor. Confess. c. 93*

IESV CHRISTI
AN. 531.
BONIFACII II.
AN. 2.
IVSTINIA. IMP. 5.
ATHALAR. REG. 6.

I.

ANnus Christi quingentesimus trigesimus primus, vacuus Consulibus ordinariis. Post Consulatum præcedentium Lampadij & Orestis inscribitur. Quo *Romæ* in basilica S. Petri à Bonifacio Papa collecta est *Synodus*, in qua idem Vigilium diaconum, hoc ambitiosè quærente m., successorem sibi delegit. Narrat hæc breuiter Anastasius. Quòd enim (vt superiùs dictum est, Gothorum Reges Italiæ dominantes, impiè sibi vendicassent Romani Pontificis electionem; vt einsmodi præsumptam licentiam ab illis Romana Ecclesia eriperet, hoc prætextu visus est Bonifacius nouam istam, & à prædecessoribus hactenùs intentatam viam aggredi. Verùm hoc licèt speciem iustitiæ aliquam præ se ferret, tamen quòd contra canones factum esset, continuò alia iterùm (vt Anastasius addit) facta *Synodo*, tam ab ipso Bonifacio, quàm ab aliis cunctis Patribus improbatũ est atque rescissum; in quod etiam posteà Siluerius [a] aliique successores Romani Pontifices declamarunt. Sed & quàm illud Deo ipsi displicuerit, manifestum est, cùm ad aliorum exemplum eumdem *Bonifacium*. citò ex hac vita subtraxit; nimirùm, vt idem habet auctor, die decima septima Octobris huius anni; quem & sepultum ait in Basilica S. Petri. Quod autem addit, sedem vacasse menses duos ac dies quindecim, cùm sic dicendum esset, successorem creatum fuisse in principio anni sequentis, erroris ipse arguitur ex inscriptione [b] Tituli Eudoxiæ, (quæ est Ecclesia S. Petri ad Vincula dicta) vbi eius successor ponitur sedere cœpisse hoc ipso anno, Post Consulatum Lampadij & Orestis. Qui quidem fuit IOANNES huius nominis Secundus cognomento *Mercurius*, patria Romanus, filius Proiecti de Cælio monte, ex presbytero Tituli S. Clementis creatus Pontifex.

NON DARENT ROMAN. PONTIF. SIBI ASSIGNARE SVCCESSORES.

[a] *Siluer. ep. ad Virgil. Tom. 2. Conc.*

BONIFAC. PAPA OBITVS.

[b] *Hab. Baron Annal. Tom. VII. hoc an.*

IOANNIS II CREATIO.

II. AMALARICVS OCCISVS A FRANCIS.

Hoc eodem anno, quo absoluitur quintus & vltimus Amalarici Regis Gothorum in Hispania, (qui à Childeberto Francorum Rege Clodouei filio Parisiis regnante, bello siue in Hispania, siue apud Narbonam appetitus, quòd sororem eius Clotildem feminam Catholicam, Arianus ipse Catholicis infensissimus vxorem ductam, ob religionem pessimè haberet [c], occisus est; ipseq; Childebertus magnos ex eo bello thesauros sacros & profanos asportauit:) & primus incipit numerari Theudis eiusdem Ama-

[c] *Narrant hac Gregor. Tur. 3. de Gest. Fran. 10. Isidor in Chron. Gothor. nec non Procop. l. 1. de Bel. Goth. qui tamen ea perperàm.*

latici

Theodoberto, non Childeberto tribuit CONCIL. TOLET. II. [d] *Ildefons. de Vir Illustr.*

larici successoris, qui licèt Arianus, tamen benè habuit Orthodoxos, vt S. Isidorus affirmat; celebratū reperitur CONCILIVM TOLETANVM dictum Secūdum, sub *Montano* eiusdem ciuitatis Archiepiscopo, doctrina conspicuo, & sanctitate illustri; quam & aliquando Deus miraculo [d] igneo ad explosionem infamiæ ipsi illatæ confirmare voluit, dū videlicèt tamdiù prunas tenuit vestimentis ardentes donec coram sedis suæ altari sacro, totius Missæ celebritatem per semetipsum expleret; qua peracta, nec prunæ ignem, nec vestis inuenta est amisisse decorem. Cùm eo verò interfuerunt eidem Synodo septem alij Episcopi, sed si numero pauci, virtute atque eruditione præstantes: inter quos enituit *Iustus* Vrgelitanus, non solū & ipse clarus inter Scriptores Ecclesiasticos, sed & trium germanorum, itidem Episcoporum, & æquè disertorum, collegio illustrior redditus; nempè *Iustiniani* Epicopi Valentini, *Nebridij*, & *Helpidij*: de quorum scriptis agens Isidorus [e], inter alia ait, Iustinianum scripsisse contra *Bonosiacos* hæreticos, qui Christum adoptiuum, & non proprium asserebant. Sed periere præclara horum omnium virorum illustrium monumenta, præter Iusti [f] opus in Cantica Canticorum. Porrò ab iis qui prædictæ Synodo interfuerunt, quinque reperiuntur sanciti canones, ad disciplinam Ecclesiasticam illustrandam, & mores Fidelium informandos. Præter hanc verò, aliam quoque *Palentia* in eadem prouincia Toletana celebratam esse, docet eiusdem Montani epistola [ff] ad Turibium data, vbi de rebus in ea gestis agitur.

QVATVOR FRATRES EPIS.

[e] *Isid. de Vir. Illustr. c. 20. 21. Ap. Baron. hoc an. & 548.*

BONOSIACI HÆRET.

[f] *Ext. in Bibl. Patr.*

CONCIL. PALENT.

[ff] *Ap. Garf. Loais.*

III. CONIVRATIO CONTRA IVSTINIA. IMP.

Quod autem pertinet ad statum rerū Orientalium huius anni; Marcellinus refert, mense Ianuario factam esse conspirationem aduersus Iustinianum Imp. ab Hypatio, Pompeio, & Probo, genere consobrinis, Anastasij Imp. nepotibus, singulis Imperium sibi vindicare volentibus: eósque per quinque continuos dies vrbem Constantinopolitanam rapinis, ferro, igneque, per sceleratos ciues depopulatos esse; quinta verò die, dum ad inuadendum ascenderent Palatium, captos ac trucidatos esse, innumeris passim in Circo populis peremptis, & tyrannorum sociis continuò proscriptis. Hæc Marcellinus [g]; quæ à Procopio [h] fusiùs enarrantur: affirmátque coactum fuisse Iustinianum acclamanti populo satisfacere, in deponendis à magistratu Ioanne atque Triboniano; sed eo cessante tumultu, eosdem restitutos esse: tantam autem fuisse, præter incendia & prædam, hominum cædem, vt desiderata fuerint triginta millia. His autem putamus permotum Iustinianum, præcauentem in futurum, Nouellam [i] edixisse sanctionem, qua armorum vsum à priuatis adimere conatus est; dum prohibuit ne quis priuatus esset armifactor, ac ne qui publico operi in armis faciendis inseruirent, venderent ea priuatis.

[g] *Marcel. in Chron.* [h] *Procop. lib. 1. de Bel. Pers.* [i] *Nouel. 85.*

IV. INVENTIO CORPORIS S. ANTON.

Hoc item anno à Mariano Scoto consignatur Inuentio corporis *S. Antonij* Magni in eremo, & Translatio Alexandriam; etsi alij in alios Christi annos hæc referant. Sed cùm ea de re huius temporis scriptorum testimonia desint; cui magis quàm dicto auctori assentiamus, haud est liberum definire.

IESV CHRISTI
AN. 532.
IOANNIS II.
AN. 1.
IVSTINIA. IMP. 6.
ATHALAR. REG. 7.

I. IVSTIN. BELLVM VVANDAL. PARAT.

ANno Christi quingentesimo trigesimo secundo, absque nouis Coss. creatis Post Consulatum Lampadij & Orestis secundò notato in Fastis, quo Iustiniani sextus inchoatur; idem Imperator quem animo conceperat ad bellum VVandalicum apparatum, iam palàm prodidit, multis ad hoc rationibus, prædictionibus, atque visionibus incitatus; cùm alioqui essent quamplurima, quæ illum ab eo consilio dimouere potuissent: laboratúmque est toto hoc anno in comparandis rebus ad tantam expeditionem necessariis, Belisario nauiter in opus incumbente, quem rei bellicæ peritissimum ducem Iustinianus exercitui præfecit. Tractantur verò hæc fusiùs à Procopio [a]: simúlque obsequia describuntur, quibus Imperator promereri studuit opem Sanctorum, ac præcipuè cælestis militiæ Principis Michaëlis, cælique Reginæ Dei genitricis MARIÆ, cuius studiosissimus erat.

[a] *Procop. de Bel. Vuand. lib. 1.*

II. ORIGENISTÆ HÆRETICI RVRSVM EMERGVNT.

Hoc eodem anno inualescentibus Origenistis in Palæstina, qui per centum annos delituerant, magna facta est perturbatio Orthodoxis. Quæ incipiens à quibusdam pseudomonachis, (quorum præcipui extitere *Nonnus* quidam Palæstinus, speciem præ se ferens pietatis, infectus autem præter alias hæreses etiam Gentilismo & Manichæismo; atque ei impietate haud impar *Leontius* Byzantinus;) & inde longè latéque se extendens, ingentem vniuersæ Catholicæ Ecclesiæ intulit cladem; vsque ad Quintam Synodum, in quâ iidem vnà cum auctore Origene, necnon Theodoro Mopsuesteno, cuius æquè dogmata iidem impij monachi propugnabant, damnati sunt. Idque isti profecerunt, vt qui hactenùs in Ecclesia toleratus fuisset Origenes, cùm errores in eius scriptis reperti tantummodò à maioribus damnarentur; post hæc nomen ipsius execrabile sit redditum, ipseque (vt videbitur) damnatus à Patribus in Concilio, post annos ab eius obitu fermè trecentos: de cuius etiam ad inferos vnà cum aliis hæresiarchis damnatione, ostensa [b] traditur hoc ipso tempore diuinitùs visio. Exordia autem atque progressus motuum ab eiusmodi pseudomonachis excitatorum, fusè descripsit Cyrillus in Rebus [c] gestis SS. Sabæ & Quiriaci; qui ambo vnà cum aliis sanctissimis monachis, egregiam nauauere operam in iisdem hæreticis confundendis, & à monasteriis quæ corrumpere satagebant, procul expellendis.

[b] *Pra. Spir. cap. 26.* [c] *Ap. Sur. 5. Dec. & 29. Sep.*

III. COLLATIO INTER ORTHOD. ET SEVERIANOS HÆRET.

His quoque temporibus, Iustinianus Imp. solicitus omnes hæreticos ad Ecclesiam Catholicam reuocare, sciens impiissimi Seueri sectatores Episcopos & monachos adhuc in Oriente eius hæresis esse pertinaces defēsores; ad errorem extirpandum, Collationem inter ipsos atque Catholicos habendam censuit Constantinopoli, sex ex Seuerianis vocatis Episcopis, Orthodoxis verò quinque pro Catholicæ fidei de-

fensione

fensiooe ex aduerso stantibus: cuius Acta Collationis ab Ionocentio Maroniæ Episcopo, vno ex Catholicæ partis Antistitibus, scriptis mandata, iam alta obliuiooe sepulta, nuper io lucem prodiere: ex ea verò factum est, vt multi ad communionem Ecclesiæ redirent, plurimis tamen adhuc in errore permanentibus.

[d] Rec. Baron. Tom. VII hoc. an. recepta à Nicol. Fabr.

IESV CHRISTI
AN. 533.
IOANNIS II.
AN. 2.
IVSTINIA. IMP. 7.
ATHALAR. REG. 8.

I. LEGATIO A IVSTINIA. IMP. AD IOAN. PP.

ANno Christi quingentesimo trigesimo tertio, Iustiniano Augusto tertiùm Consule, idem Imperator auspicaturus perdifficile bellum Vvandalicum; non aliunde magis quàm ex benè custodita Catholica religione, exemplo Theodosij Senioris maximè pij Imperatoris, conciliare sibi diuinum nuoien contendens eius rei gratiâ, hoc anno ad Ioannem Romanum Pontificem honorificam legationem misit duorum primariorum Orientis Episcoporum: Hypatij Ephesini, & Demetrij Philippensis; cuius meminit Liberatus [a], qui Romæ tunc affuit; nec non Anastasius [b] Bibliothecarius, qui etiam addit de muneribus à Iustiniano tunc ad B. Petrum missis. Legationis autem mittendæ hæc fuit occasio.

[a] Liber. Breuiar. c. 20.
[b] Anastas. in Ioan.

II. OCCASIO LEGATIONIS.

Cùm aduersus hæreticos Eutychianos, dolis fidem Catholicam inuadentes, (vt vidimus sub Hormisda) reiectam illam sententiam Nestoriani pariter hæretici audirent, qua diceretur vnus de Trinitate esse passus in carne; perinde ac si secùndùm suam ipsorum doctrinam duplex assereretur esse Christi persona, sicut & naturæ duæ humana atque diuina, & sic dici videretur passus homo, vt negaretur Deus esse passus in carne: mox illud quasi ex necessaria assumptione iidem collegerunt: Si non est passus vnus de Trinitate in carne, ergo nec natus idē in carne, ergo nec verè ac propriè dici potest Maria Dei-genitrix; quæ fuerat præcipua Nestorij hæresis. His accedebat, quòd (vt diximus) è latebris emergētes Origenistę, inter alias quas proponerent senteotias, illa erat (sicut habet Cyrillus [c] monachus) vt negarent Christum vnū de Trinitate fuisse. Ecōtrà verò Orthodoxi aduersus Nestorianos & Origenistas pugnātes, sicut asserebant piè sanctèque dici vnum de Trinitate esse passum in carne, ita nefas esse dicebant negare sanctissimā Virginē MARIAM verè propriéque Matrem-Dei noncupandam.

[c] Cyrill. in Vit. S. Quiriac. cap. 10. ap. Sur. 29. Sept.

DE CAVSA ACOEMETARVM MONACH.

Quibos in hunc modum se habentibus, qui Nestorianæ sententiæ potissimi assertores Constantinopoli essent monachi Acœmetę, cùm ab Imperatore, agente Epiphanio Episcopo, magnoperè vrgerentur; auxilium ab Ecclesia Romana sperantes, à qua scirent eam fuisse reiectam sententiam, quâ ab Eutychianis callidè dicebatur vnus de Trinitate passus in carne, legatos ad Ioannem Papam misere, Cyrum & Eulogium monachos, rogantes vt quæ semel explosa esset ab Apostolica Sede sentētia, nullo aduersariorum conatu reciperetur. Ea verò audiens Epiphanius, effecit & ipse apud Imperatorem, vt is Legatos ad eumdem Pontificem dictos Episcopos mitteret, tamquam ad *Caput omnium sanctarum Ecclesiarum*, vt vocat eum Iustinianus literis suis tunc ad eum scriptis, cōfessionem fidei suæ continentibus; vna cum approbatione sanctarum quatuor Oecumenicarum Synodorum, quas aduersarij ab eo cōtemni spargerent. Ipsæ autem eius literæ, quas suo [d] Codici inseri voluit, cùm absque die & Consule ibi recitentur, tamen in epistola [e] quam idē posteà scripsit ad Agapetum Papam istius Ioannis successorem, dum easdem iterùm descripsit, notatæ leguntur die octaua Iduum Iuniarum sub hoc ipsius Consulatu tertio: sed pro *Iuniarum* restituendum esse *Ianuariarum*, inde apparet quòd epistola eiusdem Imperatoris [f] eodem argumento ad eumdem Epiphanium scripta, qua huius mentionem facit, data reperiatur septimo Calendas Aprilis sub prædicto Consulatu: cùm etiam paulò antè (vt iisdem ad Epiphanium literis testatur) promulgasset edictum [g], quod extat datum Idibus Martij huius ipsius anni, quo pariter præposita Catholica fidei confessione, insuper Nestorium, Eutychetem, & Apollinarem anathematizauerat; vt sic his omnibus tam publicè quàm priuatim sæpiùs inculcatis, se in cunctis verè Orthodoxum esse significaret. Namque peculiare fuisse diximus, vt cùm quis Nestorium damnaret, à Nestorianis Eutychianus diceretur, siue Apollinarista; contrà verò Eutychetem condemnans, ab Eutychianis appellaretur Nestorianus.

[d] l. 8. C. de Sum. Trin. & fid. Cath.
[e] Ext. int. ep. Agap. de qua Baron. an. seq. num. XXXVII.
[f] l. 7. C. 10.
[g] Cont. prætermiss. lib. 1. Cod. & l. 6. C. de Sum. Trin.

VI. DIVERSA RATIO QVÆSTIONIS, VTRVM VNVS DE TRINITATE PASSVS.

Ceterùm in hac quæstione ad memoriam illud reuocandum est; quod in Hormisda superiùs diximus, numquam quidem eam senteotiam, qua vnus de Trinitate passus diceretur in carne, fuisse reiectam à Sede Apostolica tanquam hæreticam, sed proscriptam vt nouam atque suspectam, ne sub ea Scytharum monachorum Eutychianorom fallaciæ occultarentur; re tamē ipsa, si dolus abesset, recipi posset. Quamobrem cùm personæ mutatæ essent, iamque abuterentur Nestoriani & Origenistæ ipsius Hormisdæ Apostolica auctoritate; planè absque eius iniuria reuocari posse visum est in dubium, quod ipse aliàs de re illa respondisset; indeque licentia parta est Epiphanio Episcopo & Iustiniano Imperatori, de eo tractandi apud Ioannem Papam. Quid verò actum sit postquā legationes Acœmetarum & Imperatoris Romę auditæ fuere, dicetur anno seqoenti. Totum enim huius anni temporis spatium in eo iosumptum est, vt quid decernendum esset quàm accuratissimè quæreretur ab Apostolica Sede.

V. FERRANDVS CONSVLITVR AB ANATOLIO DIAC.

Túneque Anatolius S.R.E. diaconus consuloit Ferrandum diaconum Ecclesiæ Carthaginiensis, discipulum S. Fulgentij, virum huius temporis doctrina insignem, quæ ipsius esset de proposita quæstione senteotia. Ad quem Ferrandus prolixam satis atque eruditam epistolam scripsit, qua docuit rectè dici vnum de Trinitate passum; sed securiùs addi, passum in carne: & ad omnes obstruendos aditus impiæ calliditati, cum qui dicturus sit vnum de Trinitate passum, priùs addere debere, Omnipotentis Dei vnam esse substātiam, tres personas, ex quibus vna persona, id est Filius, Deus permanens, homo factus, natus & passus sit, neque Patre, neque Spiritu Sancto pariter incarnato,

quamuis

quamuis opus nostræ redemptionis tota fuerit Trinitas operata. Hæc ipse: qui & insuper eodem argumento aliam scripsit epistolam ad Seuerum Scolasticum Constantinopolitanum. Sicut ergo Ferrandus monuit, ita factum à Iustiniano apparet; vt cùm assereret vnum de Trinitate passum, multa præmiserit, & rursùs multa subiecerit, quæ omnem possent de subdola captione suscipionem auferre. Vt non sit mirum, si ipsius Imperatoris confessio, à Romano Pontifice, post anni vnius agitatam controuersiam, recepta fuerit atque probata; vt suo loco videbimus. Quæ quidem omnia ex sententia pariter Chalcedonensis Concilij esse dicta, Facundus Episcopus Hermianensis in tractatu ad eumdem Iustinianum de Tribus Capitulis docet. Sed & Dionysius Exiguus, cuius hoc tempore Romæ summa erat æstimatio, eidem sententiæ fauit in præfatione ad epistolam Procli ad Armenos, quam huius rei gratia tunc in Latinum transtulit.

VI. Athalarici constitutio aduersus Simoniacos.

[h] Ap. Cass. 9. ep. 15. 16.

Hoc item ipso tempore, quo Ioannes Papa Pontificiam sedem obtinuit, quòd multa accidissent indigna in ipsa Romana Ecclesia Sede vacante, dum videlicèt complures ad Pontificatum adipiscendum malis artibus sibi aditum præpararent; agente ipso Ioanne, Senatusconsultum factum est, quod edicto suo roborauit [h] Athalaricus Rex cõtra Simoniacos, qui aliquid eo nomine accepissent. Non enim ista aduersus clericos promulgarunt; quos reliquerunt canonum censura plectendos; sed in eos tantummodò potestatem haberent, nimirùm laicos, quibus ob postulationem alicuius in Episcopum, aliquid datum vel promissum esset. Ex quibus intelligas, quàm execrabilis semper fuerit in Ecclesia simoniaca culpa; aduersus quam (quòd canones non proficerent) Ariani Regis auxilium oportuerit implorasse. Addidit verò idem Athalaricus summam pecuniæ, quæ pro confirmatione electorum Episcoporum, tam ipsius Romani Pontificis, quàm aliorum quorumcumque sub ditione eiusdem Regis constitutorum, (quam ipsos Gothos tyrannicè vsurpasse vidimus) soluenda esset sub prætextu eamdem in pauperes erogandi.

De pecunia in consecratione Episcop. soluenda.

VII.

[i] Procop. de Bel. Pers. lib.

Hoc ipso anno cùm Iustinianus tertium gereret Consulatum, idem Imperator vbi cum Persis pacem firmasset, (quod septimo ipsius Imperij anno, nempè præsenti, contigisse Procopius [i] tradit) comparata classe aduersus Wandalos, eadémque ex more antequàm solueret, ab Epiphanio Episcopo Constantinopolitano benedicta, Belisarium ducem fortissimum eidem præfecit. Qui post tres menses ex quo soluit Constantinopoli, ad littus Africanum prouinciæ Byzacenæ appellens, & aquæ in loco arido scaturientis miraculo confirmatus; inde prope Carthaginem exercitum duxit die decimaquinta Septembris, qua natalis S. Cypriani eiusdem olim ciuitatis Episcopi anniuersariæ vigiliæ agebantur. Ac primùm debellato & occiso Ammata Gilimeris tyranni fratre, ipsoque Gilimere ab vrbe Cathagine aufugiente, ciues Belisario maxima cum lætitia portas aperuerunt: deinde verò cùm Gilimer collectis copiis, vnà cum fratre Zanzone, quem ex Sardinia reuocauit eamdem vrbem obsidere pararet; obuiam eis factus Belisarius, prælio commisso Zanzenem occidit, ac Wandalorum castra expugnauit, Gilimere fuga lapso. Quæ omnia hoc anno gesta fusè descripta habes à Procopio [k], qui sub Belisario militans cunctis præsens extitit. Vbi & aliquot recenset eiusdem Belisarij summæ iustitiæ exempla in puniendis militibus ebriis, homicidis, atque rapacibus; quibus & vniuersum exercitum in officio continuit, & Africanorum animos sibi deuinxit, viámque parauit ad vincendos hactenùs inuictos hostes. Sed & mira diuina prouidentia factum esse, alibi idem [l] narrat, vt Wandali omnia propugnacula & loca munita Africæ, excepta Carthagine, mœniis atque munitionibus spoliauerint, ne Africanis rebellandi aliquo modo animus esse posset: quibus ita inuentis, absque aliqua obsidione omnibus Belisarius potitus est, eademque mox cingenda iterùm muris & munienda curauit.

Balsarius debellat Wandalos.

[k] Id. lib. 1. & 2. de Bel. Wandal.

[l] Id. de Æd f Iustin. orat. 6.

VIII. Victoria diuinitus parta.

Hæc verò tanta tali facilitate consummata idem auctor considerans, iure admiratus est, quartum à Genserico successorem venientem, eiusque regnum opibus multis ex militum robore florens, à quinque millibus hominum aduenarum, (hunc enim tantummodò numerum equitum qui Belisarium sunt secuti, & toto eo tempore bellum sustinuere, fuisse ait) portu statione que carentium, tam breui tempore ruere potuisse. Sed quod dubitat ipse, vtrùm fortunæ illa an virtuti sint tribuenda; haud dubium est facta esse nutu diuino, cùm tot tantisque piis operibus Iustinianus diuinum sibi numen conciliasset; nimirùm (vt vidimus) Sanctorum cultum promouendo, fidem Catholicam propugnando, & ius antiquum in pristinam obseruantiam reuocando; præter proprias vigilias, ieiunia, aliósque labores, quorum idem ipse in quadam postea promulgata constitutione [m] meminit. Ex quibus discant Principes, cùm bellica tractant, quibus operibus Deum sibi propitium reddant. Ceterùm renunciata hæc fuisse Constantinopoli antequàm præsens annus elaberetur, argumento sunt constitutiones [n] eiusdem Imperatoris de confirmatione Digestorum, datæ sub hoc eodem tertio ipsius Consulatu, decimoseptimo Calendas Ianuarij: in quibus cùm de recuperata vna cum Carthagine vniuersa Africa mentio habeatur, ex iis Chronicon Marcellini corrigas, vbi ea gesta ponuntur sub quarto Iustiniani Consulatu, nimirùm anno sequenti. Iisdem verò die & Consule data legatur constitutio de Iuris docendi ratione: sed quæ loco præfationis Institutionum libris præfigitur epistola, post sex dies data est, nempè vndecimo Calendas Ianuarij (licèt vulgata lectio habeat, vndecimo Calendas Decembris) sub eodem tertio Consulatu.

[m] Nouel. 30. in fi.

[n] L. 1. & 2. de confir. Digest.

IESV CHRISTI

An. 534.

IOANNES II.

An. 3.

Ivstini.a. Imp. 8.

Theodati. Reg. 1.

I.

ANno Christi quingentesimo trigesimo quarto, Iustinianus Aug. quartum adiit Consulatum, nactus collegam Paulinum; quem ortum ex Deciorũ antiqua familia his tempo-

[a] Cassiod. 9. ep. 22. 23.
CASSIOD. CREATVR PRÆF. PRÆT.
[b] Ibid. ep. 24.
[c] Id. 11. ep. 2.
[d] Ibid. ep. 3.

ribus florentissima, Romanus Senatus Athalarici[a] Regis voluntate delegit. Quo anno, Indictione duodecima, ab eodem Athalarico Magnus Aurelius Cassiodorus Senator auctus est amplissima dignitate Præfecturæ Prætorij: de qua ad eum extat[b] eiusdem Regis epistola, vbi multa in ipsius laudem ex magistratibus bene perfunctis habentur. Quanta autem vir iste clarissimus enituerit pietate, vel ex eo ostenditur, quòd insignitus tanto munere, Ioannis[c] Romani Pontificis implorauit ad Deum preces pro bono regimine, ac reliquos Italiæ Episcopos[d] interpellauit, vt orationibus atque ieiuniis vacantes ita plebem instituerent, vt quæ in ea Iudex puniat non inueniat: quibus etiam literis, quid sęculi potestates, ipsi Magistratus sibi ipsis, quid populo, quid Episcopis, atque imprimis diuino cultui debeant, quid etiam Episcopi ipsis Magistratibus atque populis præstare teneantur, edocet.

II. CONCIL. ROM. IN. QVÆST. VNIVS DE TRINIT. PASSI.

Hoc item anno, postquam diù multumque disceptatum esset de controuersia, quam anno superiori Acœmetarum monachorum & Iustiniani Imp. Legati ad Ioannem Romanum Pontificem retulerant; & ad conuincendos aduersantes Catholicæ veritati, curatum esse vt etiam à transmarinis eruditis viris (quod diximus) ea de re tractatio scriberetur: denum habito de his *Romæ* CONCILIO, ex veteri Catholicæ fidei præscripto, quid sentiendum esset fuit firmiter stabilitum; & ab ipso Romano Pontifice scripta ad Imperatorem octauo Calendas Aprilis epistola[e], qua missam ab eodem Imp. fidei professionem in omnibus probauit; Acœmetas autem, aliosque omnes contrarium sentientes, ab Ecclesiæ Catholicæ communione alienos declarauit. Qui & insuper eodem tempore à doctissimis quibusdam Senatoribus de eadem re interpellatus, aliam ad illos eo argumento scripsit epistolam[f], qua tum probatur vnam personam sanctissimæ Trinitatis dici Christum, eumdemque natum & passum in carne, veréque ac propriè MARIAM Virginem Dei Matrem dici & esse; tum etiam ambæ illæ Iustiniani & Ioannis inuicem datæ epistolæ (quas & in suum Codicem[g] idem Imperator referri voluit) legitimæ declarantur. Vt etiam illas genuinas assenserunt doctissimi huius sæculi Iurisconsulti Alciatus[h] & Cuiacius[i], etiam si id negare præsumpserint, frigidissimis quibusdam ac prorsùs imperitis rationibus, leguleí quidam Nouatores[k], Sedis Apostolicæ hostes, quòd in eis mirè eluceat Romanæ Ecclesiæ maiestas, atque in vniuersam Ecclesiam Catholicam auctoritas, ab ipsomet Iustiniano singulis penè periodis inculcata: quæ tamen & in aliis passim cum eiusdem tum aliorum Imperatorum Constitutionibus, æquè indubitatè asserta habetur.

[e] L. 8. C. de Sum. Trinit.
[f] Ext. in Bibliot. Pat.
[g] L. 8. C. de Sum. Trinit.
PROBATÆ EPIST. IVSTIN. ET IOAN.
[h] Alciat. 4. Parerg. 23.
[i] Cuiac. 12. Obser. 26.
[k] Hotom. 1. amicab. resp. 1 cuius imperitiam pluribus refellit Baron. Ann. Tom. VII. hoc an.
[l] L. 7. C. de Sum. Trin. Nouel. 9. 42. 131. &c.

III

Porrò cum fidei suæ professionem ab Apostolica Sede confirmatam Iustinianus accepisset; vt ea fixiùs vniuscuiusque animis inhæreret, prudenter illud excogitauit, vt eam ad Ecclesiastici cantici rythmos accommodatam, instar psalmi Ecclesiis traderet concinendam. Id namque ab ipso factum anno sequenti, quo eius Imperij nonus incipit, Miscella habet, quamuis Cedrenus anno septimo actum tradat: sed magis illi sententiæ inhæremus, vt non ante id tentatum fuerit, quàm Imperator acceperit à Romano Pontifice confirmatum fidei suæ edictum. Estque præterea hic opus monere Lectorem, reperiri in Tomis Conciliorum longè prolixius eiusdem Imp. Edictum, imò librum, (ita enim appellat Liberatus[m] diaconus) inscriptum ad Ioannem Romanum Pontificem: quod tamen cum de Tribus Capitulis, diù posteà in Ecclesia controuersis, exactam contineat discussionem, referendum esse constat ad tempora Vigilij Papæ. Estque ille ipse Liber, quem aduersus eadem Tria Capitula Theodorum Cæsariensem Episcopum ab ipso Iustiniano, edendum curasse, idem Liberatus testatur, & videbitur suo loco.

[m] Liber. c. 24.

IV. GILIMER REX VVAND. SE DAT ROMANIS.

Quod autem pertinet ad res bellicas Africæ; cum anno superiori omnia feliciter illic Romanis successissent, eadem hoc anno sunt felicissimè absoluta: cum videlicet prælio superatus Gilimer, contulit se in montem Numidiæ Papuam dictum, accessu difficillimum; ibique à Phara Duce iussu Belisarij obsessus, post trium mensium consumptum spatium, fame vexatus, ærumnisque confectus, dedens se Pharæ, per eum Carthaginem ad Belisarium ductus est; sicque susceptum confectum est bellum, vniuersa Africa à Romanis vindicata post annos nonaginta quinque (vt ipsemet Iustinianus[n] testatur) ex quo Wandali eam occupauerant. Post quæ Belisarius, relicto in Africa Salomone duce exercitus, qui aduersus rebellantes Mauros dimicaret, Constantinopolim rediens, superatâ calumniâ quam in eum inuidi parauerant, Imperatoris decreto triumphum egit antiquorum more, (nisi quod pedes ambulauit) ampla præferens spolia & insignia trophæa, ipsumque Gilimerem vnà cum omnibus ipsius consanguineis ac præstãtioribus Wandalis. Qui quidem Gilimer, postquam ad Hypodromum in conspectum Imperatoris perductus, ipsum in alta sede constitutum, populumque circumstantem conspexit, ac demum seipsum in quam conditionem peruenisset considerauit, nihil questus, illud tantum memoriasse dicitur, *Vanitas[o] vanitatum, & omnia vanitas.* Cui Imperator loca quædam in Galatia ad habitandum simul cum suis propinquis dedit: Patricium autem creare non licuit, quod à secta nollet Ariana discedere. Hilderici verò quem ille necauerat filios & nepotes, vt ex Valentiniani Imperatoris sanguine venientes, opibus amplis munerauit: ac Belisario immensos prætereà contulit honores; quem & anno sequenti Consulem ordinarium creauit. Hæc autem omnia pluribus prosequutus est Procopius[p], qui interfuit.

[n] L. 1. C. de off. PP. Afr.
BELISARII TRIVMPHVS.
[o] Eccles. 1.
[p] Procop. lib. 2. de Bel. Vvand.

V

Post hæc idem Imperator ad optimum recuperatæ Africæ regimen adducens animum, constitutiones[q] ea de re hoc ipso anno edidit, quibus quanta à Deo fuerit inde consecutus beneficia, abundè recenset, & summa humilitate gratias agit: easdemque Constitutiones voluit inferri in Codicem suum, iam anteà quidem (vt vidimus) editum, sed ita vt idem ex nouis promulgatis posteà sanctionibus, quibus interdum nonnulla iura sancita emendabantur, & alia addebantur, augeretur. Ipsum enim hoc anno, suo Consulatu quarto, Imperator decimo sexto Calendas Decembris edidit iterum auctum & emendatum, recenti quæ illud significaret apposita Constitutione[r]. Qui & insuper alias sanctiones edidisset reperitur, de his

[q] L. 1. & 2. C. de Off. PP. Afric.
PROVIDET IMP. ECCLESIÆ ET STATVI AFRICÆ.
[r] lib. 1. de emenda. Cod.
[s] Nouel. 36. & 37. & post Nouel. Iust. edit. Iulian. pag. 240. 246.

quæ

quæ spectarent ad res Africanas Ecclesiasticas moderandas; & vt tam Ecclesiæ, quàm singuli alij sua reciperent, quæ perdidissent sub Wandalis. Sed quæ idem, siue ad pietatem ac cultum Dei, Beatissimæque Virginis Dei genitricis (cuius præcipuè precum opitulationi hæc tanta accepta ferebat, aliorúmque Sanctorum; siue ad decorem, vel munimentum spectantia in Africam ædificia erigenda curauerit, Procopius [a] diligenter prosecutus est: qui & ait ipsum Bagaiensem vrbem, maris cinctam, nomine coniugis *Theodorianam* appellasse; Adrumentum autem pariter munitam, suo nomine *Iustinianam*: qua etiam appellatione ipsam Carthaginem ab eo nuncupatam esse, docent literæ [u] Synodi Carthaginensis, & ipsius Iustiniani Constitutiones [x]. Sed & illud laude dignissimum; dum barbaros repertos in Africa, quos *Mauros* vocant, Romanis subiectos, ex Gentilibus reddidit [y] Christianos. Reliqui verò Mauri vix post decennium subiugari potuerunt; plurimis parere recusantibus, in partes interiores Africæ effugatis.

[a] Procop. de ædif. Iustin. orat. 6.
[u] Tom. II. Conc. in Agap.
[x] N. uel. 131. &c.
MAVRI REDDITI CHRISTIANI.
[y] Procop. ib. orat. 3.

VI. THEODAHATHVS REX ITAL.

Hoc eodem anno Athalaricus Rex Gothorum in Italia, corruptis moribus adolescens, vbi annos octo in regno absoluisset, mortuus est. THEODATVS autem, filius Amalafredæ sororis Theodorici, (quem nummi [z] veteres *Theodahathum* triplici aspiratione, secundum Gothicam pronuntiationem nominant (iam ætate prouectus, consilio Amalasunthæ regnum suscepit; vir literarum Latinarum ac philosophiæ Platonicæ satis peritus, sed rei bellicæ prorsùs ignarus, & accumulandarum pecuniarum studiosissimus. Qui quidem ingrati animi indignum committens facinus, simulac liberas nactus est regni habenas, eamdem Amalasuntham vinculis alligatam, in insula ad lacum Wulsinum posita asseruari in carcere iussit. Intereà verò oratum pacem legatos Constantinopolim misit; literasque eiusdem argumenti ipsam Amalasuntham, Romanúmque Senatum, ad Imperatorem dare coëgit. Narrat pluribus hæc omnia Procopius [a]; litteras autem recitat qui scripsit Cassiodorus [b]. Verùm cùm post hæc gesta idem Theodatus, nonnullorum persuasione, quorum cognatos olim Amalasuntha neci tradi iusserat, eamdem obtruncandam curasset; (ita enim Procopius; sed Iornandes in balneo strangulatam asserit:) vbi hoc Iustinianus accepit, ad vindicandam Amalasunthæ, fœdere atque amicitia sibi coniunctissimæ necem, aduersus Gothos bellum parare decreuit, dimissis re infecta legatis: & aduersus eosdem commouere Francos sategit, iam ante viuente Athalarico concitatos. Quæ verò gesta sint, dicetur anno sequenti.

[z] Hab. Baron. Annal. Tom. VII. an. 534. 536. & Lal. Pasq. ual.
[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 1.
[b] Cassiod. 10. ep. 2. 3. 4. & lib. 11. ep. 13.
AMALASVNTHA NECATVR.

VII. MARCELLINI COMITIS SCRIPTA.

Hoc anno sub dictis Coss. finem imponit suo Chronico Marcellinus Comes Illyricianus, vt ipse eius operis præfatione testatur; atque hoc opus alij cuidam suæ scriptioni subiecisse: quam illam putamus, cuius meminit Cassiodorus [c], dum ait Marcellinum quatuor libros de temporum qualitatibus, & positionibus locorum, pulcherrima proprietate confecisse: sed & eumdem testatur [d], Constantinopolitanam & Ierosolymitanam ciuitates quatuor libellis minutissima narratione conscripsisse. At præter Chronicon, reliqua eius scripta periisse videntur.

[c] Id. de diuin. lect. c. 17.
[d] Ib. cap. 25.

[Cùm igitur hîc finem imposuisse suo Chronico reflectus ipsemet Marcellinus: sanè quæ deinceps sequuntur ad finem vsque imperij Iustiniani, ab alio quopiam adiecta postea esse intelliguntur: quæ tamen à Panuinio, & multis aliis nullo discrimine pro Marcellinianis edita sunt: vt etiam notauit Sirmondus in accuratissima huius Chronici, eiusque Appendicis editione.]

IESV CHRISTI
AN. 535.
AGAPETI
AN. 1.
IVSTINIANI IMP. 9.
THEODATI REG. 2

I.

ANNO Christi quingentesimo trigesimo quinto, Belisario absque collega Consule, Iustinianus Imp. Gothicum bellum auspicaturus, præteritorum satis doctus exemplo, debellari à Deo feliciter hostes cum imperatore pro religione laborat; id in primis egit, vt quæ in ipsa ciuitate Constantinopolitana aduersus sacros canones probatamque consuetudinem audiret admitti, corrigenda curaret. Quamobrem quatuor inter alias Constitutiones scripsit mensibus Martio & Aprili ad Epiphanium illius Episcopum; numerum numero clericorum maioris Ecclesiæ, (qui cum amplior esse quàm redditus Ecclesiæ ferrent, ideo ipsa ære alieno opprimi cogeretur, atque etiam bona alienare.) decreuit eum esse debere quadringentorum viginti quinque, nempe sexaginta Presbyterorum, centum Diaconorum, nonaginta Subdiaconorum, centum decem Lectorum, viginti quinque Cantorum, & quadraginta Diaconissarum; præter centum Ostiarios:) de obseruantia monasticæ disciplinæ, deque illis qui essent in monasteria suscipiendi, de Episcoporum & Clericorum electione & ordinatione secundum canones agenda; ac de non alienandis, permutandisve bonis Ecclesiarum, &c.

IVSTIN. CONSTITVTIONES PRO OPTIMA OECONOMIA ECCLESIÆ.
[e] Nou. l. 3. 5. 6. 7.
NVMERVS CLERICORVM MAIORIS ECCLES. CONST.

II.

Aliam item eodem mense Aprili in subditorum subleuationem addidit [f] ad Ioannem Præfectum Prætorio, de Magistratibus gratis conferendis: qua inter alia constituit, vt singulis Præfectis Episcopi imminerent, qui si quid iniustum ab illis committeretur, Imperatori deferrent, insuperque adiecit, vt Prouinciarum Præfecti iurarent Metropolitanis Episcopis, omnia seruaturos quæ essent Imperatoris legibus constituta; cuiusque iurisiurandi præscriptam formulam eidem constitutioni additum voluit quæ sic se habet: *Iuro ego per Deum omnipotentem, & Filium eius vnigenitum Dominum nostrum* IESVM CHRISTVM, *& Spiritum Sanctum, & per sanctam gloriosam Dei-genitricem & semper Virginem* MARIAM *& per quatuor Euāgelia, quæ in manibus meis teneo, & per sanctos Archangelos Michaelem & Gabrielem; puram conscientiam, germanumque seruitium me seruaturum sacratissimis nostris dominis Iustiniano, & Theodoræ coniugi eius occasione traditæ mihi ab eorum pietate administrationis, & omnem laborem & sudorem cum fauore sine dolo & sine arte, quæcumque suscipio in commissa mihi ab eis administratione de eorum Imperio atque Republicā. Et communicator sum sanctissimæ*

[f] Ext. in append. Nouel. 8.
EPISCOPI INSPECTORES PRÆFECTORVM.

Dei Catholica & Apostolica Ecclesia: & nullo modo vel tempore aduersabor ei, nec alium quemcumque permitto, quantum possibilitatem habeo. Ac deinde multis additis de iustitia gratis & cum omni æquitate & absque vllo personarum respectu administranda; demùm ita iuramentum concludit. *Si verò non hæc omnia ita seruauero, recipiam hic & in futuro sæculo in terribili iudicio magni Domini Dei & Saluatoris nostri* IESV CHRISTI, *& habeam partem cum Iuda, & lepra Giesi, & tremore Cain: insuper & pœnis quæ lege eorum pietatis* (hoc est, Imperatorum) *continentur, ero subiectus.*

III. [c Nou. 9.] CONSTITVTIO DE PRÆSCRIPTIONE CENTVM ANNOR.

Quibus sic à Iustiniano probè dispositis, rursum noua ad Rom. Pontificem data sanctione[c], priuilegium contulit Romanæ Ecclesiæ, aliisque Occidentalibus omnibus quæ Catholica communione ei coniunctæ essent, vt earum prædia atque latifundia non (vt antea) triginta tantum vel quadraginta, sed centum annorum præscriptione gauderent: indignum omninò ratus, vt ipsa omnium caput Ecclesiarum, *apud quam* (vt ait) *Summi Pontificatus apicem esse, nemo est qui dubitet*, eo priuilegio careret, quod meminerat Orientalibus Ecclesiis concessisse[d] ante septennium anno secundo sui Imperij, suóque pariter Consulatu secundo: quamuis id fraude Prisci Emeseni, dataque pecunia, ab eo tūc iisdem Ecclesiis Orientalibus impetratum fuisse, Suidas[e] innuat. Quomodo verò hanc concessionem reduxerit ipsemet posteà ad terminum quadraginta annorum, dicetur suo loco: iam cætera huius anni prosequamur.

[d L. 23. C. de SS. Eccl. f.] [e Suid. verb. Priscus.] [Sumptum ex Procopio in Vita Iustiniani nuper edita.]

IV. [f Tom. 2. Ep. Rom. Pont. & Tom. 2. Conc. in Agap.] CONCIL. CARTH. RESTITVENDA DISCIPLINA.

Hoc igitur anno Romam delata reperitur[f], ad Ioannem Pontificem scripta Synodalis epistola ex CONCILIO CARTHAGINENSI, celebrato sub *Reparato* eiusdem ciuitatis Archiepiscopo. Vindicata namque in pristinam libertatem Ecclesia Africana, ij qui tunc extabant in vnum conuenere sanctissimi Episcopi vsque ad numerum ducentorum decem & septem: qui restituere conantes collapsam ob longam seruitutem Ecclesiasticam disciplinam, ad eumdem Pontificem legationē misêre per Caium & Petrum Episcopos, ac Liberatum diaconum Ecclesiæ Carthaginiensis; qua ipsum inter alia consuluerant, de modo quo Ariani ad Catholicam fidem suscipi deberent: profitentes se charitati conuenire existimasse, vt quid haberet ea de re sensus eorum in publicam notitiam nemo perduceret, nisi priùs vel consuetudo ipsis, vel definitio Romanæ Ecclesiæ proderetur. Porrò iidem Legati Romam aduenientes, inuento Ioanne iam defuncto, literas Agapeto eius successori dedêre; quibus ipse rescripsisse reperitur[g] quinto Idus Septembris post Cōsulatum Paulini, nempe hoc ipso anno; eorumque consultationibus respondeos decreuisse, Arianos Episcopos pœnitentes non debere quidem recipi in Ecclesiam cum honoribus, sed tamen eis alimenta ex charitate præstanda esse.

[g Agap. ep. 1.]

V. IOAN. PAPÆ OBITVS.

Cùm igitur ex prædictis constet, ipsum Ioannem Papam ad hunc vsque annum vitam propagasse; quo tamen potissimùm die aut mense decesserit, haud adeò exploratum habetur: licèt Anastasius Bibliothecarius id dicat accidisse sexto Calendas Iulij: cui multa aduersari patet; ac præcipuè quod ipsemet Agapetus priuatis literis[g] ad prædictum Reparatum redditis, apertè testetur suæ ordinationis nuncium ipso principio huius anni, aspera adhuc hieme, in Africam delatum esse: itémque quod literæ à Iustiniano Imp. ad eumdem Agapetum hoc ipso Belisarij Consulatu scriptæ, (de quibus mox dicetur) datæ reperiantur pridiè Idus Martias; redditæque ad ipsum ab Agapeto, decimoquinto Cal. Aprilis sub eodem Consulatu. Vnde & necessariò colligas, illapsum esse errorem in diem datæ ab eodem Iustiniano constitutionis, quam diximus, de præscriptione centum annorum, quæ scripta ponitur sexto Cal. Maij huius ipsius Consulatus Belisarij; vt scilicèt pro *Maij* reponatur *Martij*; scriptaque ea fuerit die vigesimâ quartâ Februarij, qua nondum innotuissent Constantinopoli obitus Ioannis. Subdit autem Anastasius, Ioannem sepultum esse in basilica S. Petri: Et postquàm cessasset Episcopatus eius dies sex, subrogatum esse in locum eius, quem diximus, AGAPETVM patria Romanum, filium Gordiani presbyteri: quem fuisse Archidiaconum, eumdémque apprimè eruditum, testatur Liberatus[h] in Breuiario.

[g Id. ep. 2.] AGAPETI ELECTIO. [h Liber. c. 21.]

VI. [i Ext. int. ep. Agap.]

De cuius creatione vbi Iustinianus Imp. certior factus est, confestim ad eum scripsit quas diximus literas, vnà cum Catholicæ quam profiteretur fidei confessione[i] eâdem ipsâ, quam olim ad Ioannem Agapeti decessorem miserat, confirmandam. Sed quòd ea priuata esset, tractaretque de fidei mysteriis; ita illam recipere se atque probare, contestatus est Agapetus ad eumdem mox rescribens[k], quatenùs erat sacris canonibus consentiens, non vt erat profecta à laico homine docere in Ecclesia præsumente: *Firmamus*, (inquit) *laudamus, amplectimur, non quia laicis auctoritatem prædicationis admittimus, sed quia studium fidei vestræ Patrum nostrorum regulis conueniens confirmamus atque roboramus.* Sicque & in cæteris discas (quod etiam superiùs monuimus) ita probatas ipsi Ecclesiæ Catholicæ & Apostolicæ, Iustiniani vel aliorum Principum de rebus Ecclesiasticis editas sanctiones, si eædem sacris canonibus innitantur; secùs, si contrà. Quapropter hac Agapeti censurâ prudentior factus Iustinianus, non ampliùs priuatam à se editam confessionem vsurpauit; sed ne quid sibi arrogare visus esset, publicam posteà prodidit, cùm Agapetus Constantinopoli anno sequenti existens Catholicæ fidei professionem ab eo exegit: tunc enim illam ipsam edidit[l], quam olim Hormisda Papa miserat per legatos Constantinopolim, subscribendam ab iis qui Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ communionem consequi vellent.

[k Agap. ep. 6.] IMPP. CONSTITVTIONES QVÆ PROBATÆ. [l Int. ep. Agap.]

VII. [ll Constat ex literis scriptis ad Salom. PP. Afr. post Nouel. Iustin.] [m Agap. ep. 3.]

Cùm autem aliis literis idem Imperator pro Africana agens Ecclesia, (à qua ex prædicto Concilio Carthaginiensi legationem[ll] susceperat) ab Agapeto petiisset, vt iis qui ab Ariana hæresi ad Catholicam fidem redirent, concederetur retinere dignitates Ecclesiasticas in quibus fuerant apud hæreticos, & ad alias promoueri: de his rescribens Agapetus[m], laudauit quidem ipsius zelum; sed docuit, nec esse lapsos cum honoribus recipiendos, nec verè pœnitentibus honores curæ esse: Epiphaniumque Constantinopolitanum Episcopum reprehendit, quòd vnum aliquem ex iis, inconsultâ Sede Apostolica, ordinare præsumpsisset: cæ-

terum

Legatio ab Agapeto PP. missa in Orientem.

terùm mittere se Legatos (sicut & Imperator petierat) in Orientem, qui suo nomine tam ista, quàm alia Ecclesiæ negotia curarent. Quinam autem missi fuerint, cum nulla ibi mentio fiat; ex actis Synodi Constantinopolitanæ sub Mena intelligere possumus, fuisse eosdem illos qui ei subscripti reperiuntur, nimirum *Sabinum* Episcopum Canusinum, *Epiphanium* Asculanum *Asterium* Salernitanum, *Leonem* Nolanum, *Rusticum* Fesulanum, vnà cum *Theophane* & *Pelagio* S.R.E. Diaconis.

VIII.

Quòd verò etiam petiisset Imperator, Episcopum ciuitatis Iustinianæ Primæ (quam quidem magnificè ab eo recèns extructam fuisse iuxta locum Tauresium dictum in Dardania Europæ vnde ipse oriundus erat, Procopius[n] est auctor) pallio insigniri, vicesque gerere Apostolicæ Sedis; Agapetus iisdem suis literis totum pariter negotium Legatis commisit. Neque enim quicquam temerè in præiudicium aliorum Metrapolitanorum concedere volebat. Sicque re dilata, tantum Vigilius diù vi Imperatoria agitatus, huic ipsius petitioni acquieuisse intelligitur ex Nouella constitutione[o], vbi agit Imperator de priuilegiis eiusdem natalis sui soli, quæ aliàs[p] fusiùs enumerauerat. Extantque S. Gregorij Papæ literæ[q] de collato Pallio Ioanni Archiepiscopo Primæ Iustinianæ. Porrò Secundam Iustinianam dictam fuisse ab eodem Imperatore, quæ olim apud eosdem Dardanos vrbs erat nomine Vlpiana, idem Procopius tradit. Cum autem & Carthaginem atq; Adrumetum in Africa, æquè Iustinianas de nomine suo appellasse, superiùs dictum sit; sed & in subscriptionibus Episcoporũ Quintæ Synodi Oecumenicæ, quinque aliæ recenseantur nouæ Iustinianæ, tresque aliæ Iustinianopoles; iam ex his videas, Iustinianum valdè solicitum fuisse propagãdi sui nominis, tam in occidente, quàm per vniuersum Orientem.

[n] Procop. de ædif. Iustin. orat. 4.
[o] Nouel. 131.
[p] Nouel. 11.
[q] Greg. 4. ep. 15.

Plvres Ivstinianæ vrbes. [Multò plures refert Nic. Alemannus in Notis ad Procopij Anecdota; simul & Domos, Libros, Scholares, Magistratus, Milites, eodem nomine insignitos: tanta fuit vani honoris cupidine Iustinianus accensus.]

IX. Anthimvs impivs Episc. Const.

Hoc ipso anno Epiphanius Episcopus Constantinopolitanus, validus satis Orthodoxæ fidei propugnator, cum sedisset annos quindecim, ex hac vita decessit. In cuius locum callidis occultisqoe consiliis Theodoræ Augustæ (vt testatur[r] Liberatus) *Anthymus* Episcopus Trapezuntius in Ponto, qui foris licèt Catholicam fidem profiteretur, intrinsecùs Eutychianam hæresim sectabatur, in sedem Constantinopolitanam intrusus est. Hincque malorum origo; hinc ipsi Imperatori atque vniuersæ Ecclesiæ Catholicæ acerbissimarum cladium fons erupit. Quàm felicissimus Iustinianus extitisset, & planè cui nullus vnquam vel Gentilium vel Christianorum Imperatorum longo interuallo fuisset exęquandus, si Catholicam nactus fuisset sibi similem consortem Imperij! Quando enim ille propensiori studio palàm fauit Catholicæ fidei, tanto Theodora callidiori consilio clàm Eutychianæ hæresi adiumento fuit & augmento. Dum autem plus æquo, & quam deceat Catholicum Principem, audiuit Iustinianus consilium hæreticæ vxoris, scandalum sibi tandem & ruinam molitus est; vt quæ dicentur annis singulis demonstrabunt.

[r] Liber. Breuiar. c. 20.

Ivstinianvs læsvs a conivge hæretica.

X. Hæretici altercantvr pro sede Alexandrin.

Hoc etiam tempore, defuncto Timotheo Alexandrino Episcopo hæretico, eadem impia Theodora curauit in eius locum suffici *Theodosium* quemdam scriptorem orationum, & sectatorem perditissimi illius pseudoëpiscopi quondam Antiocheni, Acephalorum capitis, & Corruptibiliũ hęresis inuentoris, Seueri. Quem quidem Theodosium licèt pars magnatum Episcopum agnoscerent, reliqui tamen cum monachis & populo *Gaianum* Ecclesiæ Alexandrinæ Archidiaconum, æquè hęreticũ, sed Iuliani Halicarnassei Incorruptibilium auctoris sequacem elegerunt: vnde maximæ in ea ciuitate seditiones, cædesq; inter populum & milites ortæ sunt. Demùm verò Gaiano à Iudicibus post qoartum sedis mensem pulso, nouissimè & Theodosius non ferens contra sę odium populi, de sede discessit; secessitque Constantinopolim, quò ab Imperatrice Theodora honorificè vocatus fuerat, postquã eiusdem Augustæ ope sedem Alexandrinam violenter occupasset annum vnum & menses quatuor. Quarum rerum historiam plenius descripsêre Liberatus[s] diaconus, & Leontius[t], Scholasticus, ambo huius temporis scriptores. Sed quod pertinet ad successionem Alexandrinorum Antistitum; ex quo ibi præcipuam sedem hęretici occuparunt, ab ipsis & per ipsos successio spuria deducta est, interrupta verò Catholicorum; cùm tamen constet & ipsos Orthodoxos, etsi longè inferiores numero hæreticis essent, nihilominùs Orthodoxum aliquando habuisse Episcopum cui communicarent. Post Theodosium autem & Gaianum, (quorum mutuæ altercationes & expulsiones ad biennium productæ sont) qui successerunt Episcopi Alexandrini, omnes fuere Catholici, quos numerat Leontius; eosdemque *Synoditas* ob cultũ Synodi Chalcedonensis appellat; nempè *Paulum, Zoilum, Apollinarem, Ioannem, Eulogium* æqualem S. Gregorij. Nec verò illud ex Liberato omittendum, consuetudinem fuisse Alexandriæ, vt qui succedere deberet Episcopo defuncto, excubias supra defuncti corpus ageret, manumque eius dexteram suo capiti imponeret, eodemque manibus suis sepulto, acciperet collo suo pallium B. Marci, ac tunc legitimè sederet.

[s] Id ibid.
[t] Leont. de Sect. Act. 5.

Orthodoxi Episcopi Alexand.

XI. Agnoitarvm hæresis.

Quo vero tempore Theodosius hæreticus Constantinopoli degeret, tradit Leontius Agnoitarvm (sic ab ignoratione dictorum) dogma motum esse. Quod enim Dominus dixerit, neminem horam Iudicij scire, ne filium quidem, sed solum Patrem; quæsitum esse. An Christus eam ignoraret vt homo; magnaque inde orta altercatione, Theodosium negasse Christum ignorare, atque idcircò à suis contrarium asserentibus diuisum esse, & aduersus eosdem scripsisse. Hæc Leontius: qui vtrorúmque eorumdem hæreticorum circa hæc errores, ex doctrina Catholicæ fidei confutat: diceturq; de iis rursùm inferiùs[u]. Ioannes[x] quoque Damascenus affirmat, eos qui à Theodosio nuncupati sunt hæretici *Theodosiani*, postea Iacobo propagatore *Iacobitas*, itemq; alio nomine *Ægyptios* esse appellatos: Agnoitas autem à Themistiano quodam eiusdem sectæ Principe, *Themistianos* dictos; hosque insuper Christum ignauiæ & timiditatis arguisse, & vnam in eo naturam coniunctam asseruisse. Ita igitur Seueriani omnes isti professione hostesque Concilij Chalcedonensis, inter seipsos more hæreticorum pugnacissimè decertarunt: vt planè acciderit veluti portento quodam, vt bellua sine capite, (ita Acephalorum hæresis appellata) eadem pluribus prodierit armata capitibus inter se pugnantibus.

[u] Inf. an. 563.
[x] Damasc. l. 3. de hæres.

Acephalorvm capita mvlta.

tibus. Nam ex primo eorum capite SEVERO (à quo denominati sunt *Seueriani*) plura alia pullularunt; nempè GAIANVS, à quo *Gaianitæ*, THEODOSIVS, à quo *Theodosiani*; IACOBVS, à quo *Iacobitæ*; THEMISTIVS, à quo *Themistiani*. Numerat adhuc aliud caput Damascenus, nempè BARSANIVM, ea quo *Barsanians* siue *Semidalitæ*, qui cùm omnia Gaianorum & Theodosianorum decreta defenderent; aliquid tamen præterea addebant de suo.

XII.

IOAN. PHILIPONI ERRORES.

Porrò cũ aduersus istas pessimas Seueri propagines disputauerint olim plurimi tam Catholici, quàm etiam hæretici tractatores; inter primos, degéte adhuc Theodosio Constantinopoli, *Ioannes* quidem cognomento PHILOPONVS, grammaticus Alexandrinus, adeò infeliciter iisdem se opposuit, vt in Tritheitarum dogma ipsemet lapsus sit: quemadmodùm de illo tradit Leontius ipsius errores confutans, & Suidas eiusdem multiplicium scriptorum mentionem habens: ex quorum etiam nonnullis meruisset inter Ecclesiæ Doctores adnumerari, nisi posteà ab illius doctrina deficiens, etiam indignum se præbuisset qui inter Christianos adscriberetur. Nam & ipsum Photius in Bibliotheca tradit scripsisse librum contra Synodum Chalcedonensem, nec non alium commentarium aduersus Resurrectionem mortuorum. Quod vltimum ita declarat Nicephorus[y], de eiusdem erroribus & scriptis agens, non vt animas diceret sine corporibus cœlesti gloria fruituras; sed eas aliis corporibus, iisque ex nihilo creatis induendas, quod assereret corpora nostra corrumpi secundum formam atque materiam. Propagata verò est ista Philoponi hæresis, ea Origene accepta ad posteros; qua imbutus Eutychius Constantinopolitanus Episcopus, confutatus est à S. Gregorio, vt suo loco dicetur. Addit autem de Philopono Nicephorus, quòd licèt consentiret Catholicis duas esse in Christo vnitas naturas, alteram diuinam, humanam alteram; erraret tamen cum adderet, facta vnione non ampliùs duas, sed vnam tantùm compositam esse naturam; vnde *Monophysitarum* hæresis pullulauit, & *Monothelitæ* progressi sunt.

[y] Niceph. l. 18. cap. 47. 48.

XIII. DE IACOBO AVCTORE HÆRESVM ARMEN.

Sed quod pertinet ad *Iacobum*, à quo *Iacobitarum* hæresim denominatam diximus; idem Nicephorus[z] scribit, eum fuisse genere Syrum, obscurum prorsùs virum, & ob summam tenuitatem cognominatum *Zanzalum*: qui Eutychetis, & Dioscori, necnon Petri Cnaphei, atque Seueri recepto dogmate, Monophysitarum & Theopaschitarum hæreses apud Syros propagare magnopere studuerit. Vnde multo exorto dissidio, eos qui rectæ doctrinæ adhærerent appellatos esse *Melchitas*; quod Concilium Chalcedonēse, & Imperatorem (*Melchi* enim Syris Rex est) consectarentur: qui verò contrarium sentirent, multa variaque habuisse nomina, *Iacobitas* tamen maximè fuisse dictos. Eumdem autem Iacobum auctorem quoq; extitisse *Armentorum* sectæ, quæ fuit veluti hæresum omnium sentina; quippè qui cum Ario dicerent, Deum verbum naturam mutationi obnoxiam habentem, carnem animâ carentem assumpsisse: cum Apollinare; corpus Domini mentem non habere, eique diuinam naturam sufficere, mentisque vim operatricem perficere: aliaque plura ab aliis hæreticis desumpta sibi ipsis arrogasse: sed & de Incarnatione Verbi multa absordissima, eademque inter se contraria pro tempore effutiisse: & vt hæreses suas adstruerent, plurima diuini Euangelij dicta rescidisse, aliaq; rursùm addidisse. denique Monophysitarum, Aphthartodocitarum siue Incorruptibilium, & Monothelitatum hæreses, veluti hereditaria augere cupientes, Petri Cnaphei additamentum Trisagij valdè complexos esse. Hæc Nicephorus de Armeniotũ dicta hæresi; quam à Iacobo, post Seuerum, originem hoc ipso tẽpore duxisse, apertè docet Photius, dum agens de scriptis Ephrem Episcopi Theopolitani siue Antiocheni, qui his diebus sedebat, ait eum exagitasse quoque prædictum Iacobum hominem Seuerianum, à quo sunt Iacobitæ denominati: vnde nihil est, vt ad posteriora quis tempora eamdem hæresim referat.

[z] Id. lib. 18. cap. 52. 53.

XIV. ALIA ACEPHALOR. CAPITA.

At non hic finis portentorum: præter enim recensita prædictæ bestiæ capita, ad eumdem Seuerum pertinere tradit Nicephorus[a] *Cancobabditas, Angelitas & Damianistas*, ita dictos ab Episcopis & locis iis nominibus appellatis hæreticos: Itémque *Tetraditas, Petritas, & Paulitas*, quorum alij Petrum, alij Paulum Seuerianos, sed ab inuicem dissidentes consectabantur. Denique & ipsum aspidem tot ouis fœcundum Seuerum, hoc eodem tempore cùm Anthimus Constantinopoli & Theodosius Alexandriæ sederent, Constantinopolim accessisse: & cùm inuenisset Anthimum eadem secum sentire, persuasisse, vt sua dogmata gloriæ terrenæ & Episcopatui præponeret, ac de eadem re scripsisse Alexandriam ad Theodosium, refert Euagrius[b] ex ipsius Seueri epistolis. Sed hæc tunc acciderunt cùm Anthimus (vt paulò post dicturi sumus) factus reus impietatis, abdicare hæresim quæsitus est, vt remaneret in sede. Intereà verò ita se comparanit vulpis ista, Anthimus, inquam, initio Episcopatus sui, vt cum nefandus hæreticus esset, studeret tamen in omnibus apparere Catholicus, dum non solum probauit Chalcedonense Concilium, sed & publicè coram Imperatore disertis verbis attestatus est, se in omnibus assensurum iis quæ Apostolica Sedes sentienda præscriberet; pariterque ad alios Patriarchas scripsit, se per omnia sequi eandem Sedem. Hæc enim de illo intexta habentur in ipsius damnationis sententia in Synodo posteà promulgatâ. At de rebus eius agendum fusiùs anno sequenti.

[a] Id. cap. 49.

[b] Euag. l. 4. cap. 11.

ANTHIMI EPISC. CONST. SVBDOLÆ ARTES.

XV.

DE SCHOLIS THEOLOGIÆ APERIENDIS ROMÆ.

Quod autem ad res Occidentales pertinet; hoc pariter anno Agapetus Papa, hortatu Cassiodori Senatoris (vt ipse[c] Cassiodorus testatur) animo concipiens publicas Romæ sacrarum litterarum Scholas collatis expensis erigere, bellicis tumultibus ab incœpto reuocatus est. Qua in re sicut admiratione, ita & obseruatione dignum est, non extitisse hactenùs Romæ doctores, qui publicè in scholis sacras literas profiterentur: Vt ex hoc magis intelligas puritatem Apostolici fontis ibidem iugiter scaturientis, & in vniuersum orbem aquas limpidas deriuantis; cùm non pro arbitrio differentium, verbisque pugnantium hominum, sacra dogmata ea Ecclesia definiret; sed quæ ab Apostolis tradita, à maioribus deducta, à patribus seruata accepisset, hæc ipsa vniuersæ Ecclesiæ Catholicæ obseruanda præscriberet. At verò posteà, vt videretur repulisse scientiam, & examina refugisse, ipsa quoque ea quæ docuisset,

[c] Cassiod. præf. de diuin. instit.

set,

set, æquè in sebolis disserenda proposuit; occasione præsertim hæreticorum, aduersus quos necesse fuit Catbolicis tractatorious, cuncta quæ sunt fidei Christianæ, omni genere argumentorum vera firmaque demonstrare; sicut & de Scholis Orientis egregiè olim dixit Sanctus Gregorius Nazianzenus oratione in laudem S. Athanasij.

XVI. Belli Goth. tempus. [d] Procop. de Bel. Goth. lib. 1.

Ceterùm bellici tumultus, quorum meminit Cassiodorus, fuerunt ob bellum Gothicum à Iustiniano cœptum (vt testatur Procopius[d]) anno Imperij sui nono, nempè præsenti. Quo quidem, felici progressu per Mundum Præfectum Illyrici Dalmatiam Gothis subiectam inuadens, Salonem vrbem expugnauit: per Belisarium verò vniuersam Siciliam recuperauit; qui vltima die Consulatus sui, Syracusas ingenti omnium plausu triumphans ingressus est. Ad inuadendam autem Italiam, quam fortiori robore Gotbi tenebant, visum est eidem Iustiniano Francos sibi fœdere coniungere; ex pietate potissimùm ad eos promouendos argumenta deducens, dum quos sciret Catholicæ fidei studiosissimos, hortatus est ad expellendos Gothos hæreticos Arianos: vt patet ex literis ad ipsos ea de re scriptis, quas Procopius recitat: quos & insuper magna pecunia donasset tradit: maioremque pollicitum esse, vbi rem bellando gessissent. Pro receptis autem hactenùs à Deo beneficiis, idem Imperator aliquam vicem rependens; quod maximè ipsi Diuinitati gratum esse sentiret, inter alias hoc ipso anno latas ab eo multiplices sanctiones pro optimo Religionis Catholicæ & Imperij statu, id magnoperè curauit, vt ab omni turpitudine emundaret (quantum fas esset) ipsam primariam ciuitatem Constantinopolim, & omnes prouincias Romano Imperio subiectas; dum Calendis Decembris aduersus lenones, qui paupertate oppressas iuuenculas vndique colligentes, eas posteà quibusuis obuiis prostituebant, seuerissimam edidit sanctionem[e]: atque (vt Procopius[f] scribit) amplissimum monasterium exædificauit, magnisque prouentibus dotauit, ad recipiendas, alendasque miseras prostitutas, quæ resipiscentes Deo vellent iugi pœnitentia deseruire.

Franci ad Imp. vocati aduers. Gothos.

Purgat vrbem a lenonibus.

[e] Nouel. 14.
[f] Procop. de ædif. Iustin. orat. 1.

XVII. [g] Res. Baron. Annal. Tom. VII hoc an. ex arch. Eccl. Arel.

Sed vt redeamus ad Agapetum Papam; extant[g] duæ ipsius ad S. Cæsarium Episcopum Arelatensem scriptæ hoc eodem anno, post Consulatum Paulini, epistolæ, altera de non alienandis bonis Ecclesiasticis, cùm ab eo rogatus fuisset eorum alienationem permittere ad alendos pauperes; altera de appellatione Contumeliosi, sic dicti Episcopi Gallicani, ad Sedem Apostolicam. Quod autem ad priorem spectat quamuis & qui rogaret sanctus esset, & causa ipsa necessaria videretur, tamen renuit Agapetus; & misso ad Cæsarium decreto Romani Concilij Tertij sub Symmacho, quo prohibitum esse sub anathemate, cuiusquam necessitatis obtentu prædium rusticum, quantæcumque magnitudinis vel exiguitatis fuisset, alienare; firmus perstitit in præcipienda eiusdem decreti obseruatione: exemplum posteris præbẽs, quàm alieni esse debeant à rerum Ecclesiæ alienatione quouis obtentu quæsita. Quod verò ad Contumeliosum pertinet, cùm is fuisset antehac à Ioanne[h] Agapeti decessore, ad relationem Episcoporum Gallorum, ob multa crimina de quibus accusabatur, priuatus Episcopatu, & in monasterium redactus ad pœnitentiam; idem posteà ad Agapetum recurrens, obtinuit Iudices denuò delegari, qui de ipsius causa iterum cognoscerent.

Nulla occasione alienanda prædia Ecclas.

[h] Ext. ea de re littera ap. Bar. Annal. Tom. VII. an. 534 ex archiuo Arel. Eccl.

XVIII. *Clotarius rex mulctatus a Pont.* [i] Gir. du Hail. Hist. Franc. in Vit. Clotar. Primi.

Occasione verò aliarum literarum eiusdem Agapeti ad Clotarium Francorum Regem, grande ab eodem Rege patratum est hoc ipso anno sacrilegium (quod describitur in Annalibus[i] Francorum) in nece *Gualteri Domini de Tuetos* in Northmannia, sic posteà dicta Galliarum prouincia. Qui cùm ob præclaras animi & corporis virtutes eidem Regi summè charus esset, factum est solius inuidorum aulicorum calumniis, vt amore Regis in odium verso, idem Gualterus prudenter se ab eius furore subducens abfuerit è Gallia per decennium; quod quidem insumpsit in persequendis & debellandis terra marique Saracenis, ac Christianæ fidei hostibus. Cùm autem in patriam redire summoperè desideraret, Romam se conferens obtinuit ab Agapeto literas ad Clotarium pro sua ipsius reconciliatione: quas cùm Regi ipsa feria sexta Hebdomadæ Sanctæ, Suessione in sacello suo sacris præsenti, iamque ad sanctissimæ Crucis adorationem procedere parato (tempore vt sibi videbatur, ad desiderium suum consequendum valdè propitio) obtulisset; Rex eo agnito, furore correptus, ipsum Gualterum ibidem gladio peremit. Sed imperata ab Agapeto Papa, sub pœna interdictionis Regni, tanti sacrilegij satisfactione; statuit Rex terram *de Tuetos* ab omni in perpetuum feudo, omnibusque Regi debitis iuribus immunem fore. Verùm posteà titulus Regni, quo terra illa ad multum tempus potita est, mutatus fuit in Principatum, qui adhuc permanet in familia Dominorum du Bellay.

Erectio regni de Yuetot in Gal.

[Hanc historiam Regni de Yuetot, præter Halianum ex quo illam descripsit Baronius, æquè recitant qui ante illum scripserunt, Gaguinus, Gilius, Tilius, & siqui alij eorundem temporum Rerum Francicarum auctores: cùm tamen vetustiores illi eam silentio prætermiserint. Qua ratione, & quòd seipsam narratio aliqua ex parte destruere videatur; non desunt hodie, qui inter fabulas recenseant, quæ constanti credulitate per multa sæcula obtinuit in Gallia. Econtrà verò sunt alij, qui rem verè gestam esse, nihilque obstare quin eo ipso tempore & ab iisdemmet personis geri potuerit; multis & rationibus & auctoritatibus defendunt. Equidem nec hos nec illos tam moror: hoc tamen silere nefas existimaui, quòd viderim id semel atque iterum scriptis publicis Baronio obiici. An verò non ipse extra omnem omninò culpam, si quod fieri potuit, & verè factum ipsi Franci dicunt & scribunt, in suos ipse Annales retulit?]

IESV CHRISTI
AN. 536.
AGAPETI
AN. 2.
IVSTINIA. IMP. 10.
THEODATI REG. 3.

Annus Christi quingentesimus trigesimus sextus, nullius Consulatu notatus Post Consulatum Belisarij in veteribus monumentis inscriptus habetur; idémque primus annus Belli Gothici in Italia à Procopio nu- I.

C 4 meratur,

meratur, cùm Iustiniani Imperij decimus inchoatus est.

II. AGAP. PAPA LEGATIONEM COGITVR SVSCIPERE AD IMP.

[a] Liber. Breuiar. cap. 21.

[b] Procop. l. 1. de Bell. Goth.

Quo cùm Theodatus Rex Gothorum non solùm bellum indictum accepisset, sed etiam dispendium (vt vidimus) iam passus esset Dalmatiæ atque Siciliæ; homo meticulosissimus, qui Platonicis potiùs disciplinis quàm bellicis artibus instructus esset, pacem quam iam olim petierat, nec impetrarat, nunc per summi Pontificis legationem obtenturum se credidit. Itaque cùm literis Rauenna, vbi degebat, scriptis, ipsi Papæ & Senatui Romano (vt loquitur Liberatus [a]) interminatus esset, se omnes gladio interempturum, nisi egissent apud Imperatorem vt destinatum exercitum de Itália submoueret; Agapetus Papa eiusmodi legationem coactus suscepit. Hocque ipsum est, quod Procopius [b] tradit, Theodatum timore nimio perterritum indignissimas pacis conditiones (quas recenset) summa pusillanimitate Imperatori per ipsius Legatum Petrum ad se missum obtulisse; atque vnà cùm illo Constantinopolim transmisisse Rusticum, Romanum virum è numero sacerdotum, & ad eam rem confirmandam peridoneum. Hunc enim certum est fuisse Agapetum, qui Rusticus dictus est: quem quidem videtur Procopius ignorasse fuisse Romanum Pontificem, cuius nec ampliùs vsquam meminit. Extant verò apud Cassiodorum [c] datæ hoc anno literæ ab eodem Theodato, eiusque coniuge Gudelina, ad Iustinianum Imperatorem & Theodoram Augustam, continentes exhortationem ad oblatam pacem non respuendam. Ac denique recitat Procopius alias priuatas, quibus idem Theodatus pollicitus est cedere regno iis, quos ad illud suscipiendum Iustinianus mittere voluisset, dummodò duocecim centenariorum annus prouentus ipsi relinqueretur.

[c] Cassiod. 10 ep. 19. & seqq.

III.

Agapetus igitur eiusmodi subire prouinciam barbarico coactus imperio, cùm pecunias ad expensas faciendas non haberet, regio Arcario opus habuit vasa sacra oppignerare: quæ tamen posteà Cassiodori opera reddita esse Ecclesiæ S. Petri, à qua sublata fuerant, patet ex ipsius ea de re scriptis ad Arcatios literis [d]. Ad quæ quidem prouoco Nouatores, qui ex opulentia creuisse Romanæ Ecclesiæ summam auctoritatem, non ex Apostolica potestate, dixere; cùm tamen sit cernere illam, quæ sub barbarico iugo ad extremam inopiam redacta erat, vix vnquam sublimiori maiestati Orbi Christiano imperasse, & maximè in ipsa Imperatoria ciuitate Constantinopoli; prout quæ superiùs dicta, & inferiùs dicenda sunt, abundè docent. Cuius etiam Pontifex Agapetus, etsi visus esset ad Imperatorem pro pace roganda missus, à Deo tamen proficisci iussus apparuit, vt ægrotanti Ecclesiæ Orientali medelam afferret. Eiusque rei illud indicium præcessit, quòd ornatus à Deo miraculorum virtute, in itinere constitutus, in quodam Græciæ loco mutum & claudum natum per sanctissimi Missæ sacrificij oblationem ambulare & loqui fecit; vt indubitatus est testis S. Gregorius [e] Magnus. Vt planè illud contigerit Agapeto, quod olim primo Romano Pontifici, eidemque Apostolorum Principi Petro; dum rogatus à mendico claudo eleemosynam dare, pro petita pecunia qua carebat, sanitatem omni pretiosiorem auro contulit.

[d] Id. 12. ep. 20.

NON EX OPVLENTIA SED EX APOST. AVCTORITATE MAIESTAS ROM. ECCLES.

MIRACVLA AGAPETI.

[e] Greg. 3. dial. 3.

IV.

[f] Anast. in Agap.

[g] Liber. c. 21.

[h] Procop. l. 1. de Bel. Goth.

DE PACE GOTH. SPES DEMPTA.

Cùm autē Agapetus Constantinopolim peruenit, causam egit legationis suę. Sed quod eam feliciter successisse Anastasius [f] tradit, redarguitur ex Liberato [g] & Procopio [h] huius temporis scriptoribus; dum ille ait, Imperatorem minimè acquieuisse Agapeto pacem Theodato petenti, quòd magnam pecuniarum vim in exercitu comparando iam insumpsisset: ex Procopio autem intelligitur, dum ista tractarentur, Gothos qui residui erant in Dalmatia, cum Romanis conserentes manus, priores tulisse, occiso primùm Mauritio Mundi filio, ac demùm Mundo ipso qui anno superiori Salonas ceperat, quas hoc anno Gothi iidem recuperauerunt: hisque Theodatum elatiorem factum, de promissionibus factis pœnitere cœpisse; & ex altera similiter parte Iustinianum easdē reiicientem, confestim Belisarium è Sicilia in Italiam cum exercitu traiicere præcepisse. Hæc pluribus Procopius. Sed Ecclesiasticas Agapeti res Constantinopoli gestas prosequamur.

V. AGAP. DEPONIT ANTHIMVM EPISC. CONSTANTIN.

Ipse igitur cùm eò aduenisset, Anthimum illius Ecclesiæ Episcopum intrusum hæreticum, in salutationem & communionem suscipere noluit, nisi priùs libello oblato se Orthodoxum probaret, & ad sedem suam, nempè Trapezuntium, reuerteretur: nec à sentētia dimoueri vnquam potuit, quamuis id vehementer ab ipso peteret Imperator, (cui nondum compertus fuerat Anthimus hæreticus) necnon impia Anthimi fautrix Theodora Augusta; immò & recusanti exilium minarentur: quando & constantissimè Agapetus Imperatori respondit; *Ego quidem peccator ad Iustinianum Imperatorē Christianissimum venire desideraui: nunc autem Diocletianum inueni: qui tamen minas tuas pertimesco.* Cū verò post hæc interrogatus ab eo coram Imperatore Anthimus, renuisset confiteri duas in Christo naturas; tunc idem Imp. fraude comperta, *humiliauit se* (vt loquitur Anastasius) *Sedi Apostolicæ, & adorauit beatissimum Papam Agapetum.* Anthimum autem ab eodem depositum expulit; atque in eius locum suffici curauit *Menam*, genere quidem Alexandrinum sed Constantinopoli agentem Præpositum primarij xenodochij Samsonis dicti, virum pietate, religione Orthodoxa, aliisque virtutibus conspicuum. Hæc quidem omnia ita gesta referuntur apud Liberatum, Anastasium, & Miscellæ [i] auctorem. Narrat verò praetereà Zonaras [k], nonnullos è primoribus Episcopis Orientis refragatos esse Agapeto in gratiam Imperatricis, sed eos omnes ab eo superatos. Additque Nicephorus [l], Anthimum ab Archimandritis eius vrbis & aliis accusatum, nec quidem in conspectum ab Agapeto admissum fuisse, sed mox sede depositum. Magis tamen inhæretem sententiæ Anastasij, dicentis vocatum eum, & discussione facta, cùm nollet confiteri duas in Christo naturas, damnatum fuisse: nisi illud ipsum quod Nicephorus, testarentur etiam Acta Synodalia [m] ex libello Archimandritarum oblato Imperatori post obitum Agapeti. Vnde intelligere possumus, vsum Agapetum plenitudine potestatis, cùm Anthimum obstinatum hæreticum per libellos aduersus eum oblatos agnouisset, minimè seruata ordinaria forma iudicij, nec congregato (vt moris erat) Concilio, ipsum damnasse.

[i] Miscel. l. 16.

[k] Zonar. Annal. part. 3. in Iustinian.

[l] Niceph. lib. 17 cap. 9.

[m] Conc. Constant. sub Men. Act. 1.

VI. Sic itaque deposito Anthimo, postquàm præfuisse ei Ecclesiæ (sicut habet Nicephorus [a]) menses decem, vel (vt Zonaras) annum vnum; haud tamen extitit eiusmodi iudicium commiseratione ieiunum: siquidem aditum ei apertum reliquit, vt si quando ab errore pœnitens ad Ecclesiam redire vellet, Episcopatus pristinus Trapezuntinus eidem integer seruaretur. Sed eam commiserationem ægrè ferentes Orthodoxi Archimandritæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ, alio eidem Agapeto oblato libello petierunt, vt præfinitus Anthimo daretur ad resipiscendum terminus, quo elapso nullus ei vltra pateret ad aliquam Ecclesiam aditus. Idque postea eumdem Pontificem, iterata in eum sententia statuisse, & omni prorsùs sacerdotio & communione Catholica priuatam declarasse; docetur prædicto Archimandritarum ad Imperatorem libello. Quo minùs autem Anthimus vteretur impertita primò ab Agapeto humanitate, tradit Euagrius [o] impedimento fuisse impiissimum illum Seuerum caput hæreticorum Acephalorum, qui tunc erat Constantinopoli; à quo malè suasus, elegit sede carere, quàm Chalcedonense Concilium profiteri. Verùm & præter illum, excommunicatos fuisse ab eodem Romano Pōtifice eumdem nefandum Seuerum hotum omnium malorum architectum, eiusdemque cum eo nequitiæ collegas Petrum Episcopum quondam Apameensem, & Zoaram monachum Syrum, Constantinopoli tunc agentes, atque impiæ Theodoræ Augustæ ipsius Seueri discipulæ protectione fultos, non regiam solùm vrbem, sed & totum fermè Orientem facinorosis suis dictis factisque infestantes; traditur in iisdem superiùs citatis, aliisque ab Episcopis Orientis aduersus eosdem hæreticos oblatis Agapeto, & post eius obitum Imperatori libellis [p]; in quibus plurima eorumdem scelera recensentur.

[a] Niceph. in Chron.
[o] Euagr. lib. 4. cap. 11.
ANTHIMVS SEDVCTVS A SEVERO.
[p] Ext. in Conc. Const. sub Men. Act. 1.

VII. Quod autem ad Menam spectat Anthimo subrogatum; is antequàm Episcopus deligeretur, suæ fidei professionem publicè edere iussus, et subscripsit quam olim præscripsisse diximus Hormisdam Papam omnibus Orientalibus communionem Catholicam expetentibus. Simulac verò ab Agapeto ordinatus est, obtulit rursùm more maiorum eidem Romano Pontifici libellum fidei, quo omnes condemnauit hæreses, & Catholicam fidem professus est: cuius posteà meminit Vigilius [q] Papa in epistola ad Iustinianum. Hisque omnibus peractis, idem Agapetus literis suis circularibus omnes Episcopos Orientales de cunctis reddidit certiores; quarum quidem extat [r] exemplar ad Petrum Ierosolymitanum: vbi etiam inter Menæ dignitatis prærogatiuas adnumerat, quòd à temporibus Petri Apostoli nullum alium vmquam Orientalis Ecclesia suscepisset Episcopum manibus Romanę Sedis ordinatum.

MENAS SVBROGATVS IN LOCVM ANTHIMI.
[q] Vigil. ep. 2. To. 1. Ep. st. Rom. Pont.
[r] Ap. Conc. Const. sub. Men. Act. 1. & ep. 5. Agap.

VIII. Cùm verò post hæc idem sanctissimus Pontifex (vt tradit Liberatus [s]) in Italiam reuerti disponeret, accidit vt Constantinopoli migraret ex hac vita; & tamquam omnibus ritè absolutis ad quæ Dei prouidentia missus erat, post opus vocaretur ad præmium. Eius verò corpus, (vt ait Anastasius) in loculo plumbeo translatum est Romam; ibique sepultum in basilica S. Petri duodecimo Calendas Octobris: quem diem ipsius depositionis annuatim celebrandum suscepit Ecclesia Catholica. Nam quod ad tempus obitus spectat; quo huius anni mense ac die defunctus sit, haud satis liquido constat. Certum est tamen, errare eos qui eius obitum ponunt vigesima prima mensis Maij: si quidem ex Actis eius Concilij, quod hoc eodem anno celebratum est Constantinopoli, post migrationem Agapeti, redarguuntur, dum eius prima Actio die secunda eiusdem mensis Maij habita legitur; adeò vt opus sit affirmare, ipsum ante eum mensem defunctum esse: quem quidem Anastasius tradit sedisse tantùm menses vndecim & dies octodecim. Verùm cùm superioris anni exordio ipsum obiisse Pontificatum, satis apertè fuerit demonstratum, vtique ampliùs anni periodo vixisse, opus est affirmare. Cui quidem haud scio an similis alius inueniri possit, qui adeò breui temporis spatio Ecclesiæ Catholicæ præsidens talia tantaque perfecerit; cuiusque æque apud Occidentales atque Orientales sint amplissima conclamata præconia; ac denique qui cunctis Fidelibus sui ardentius reliquerit desiderium.

[s] Liber. Breuiar. cap. 22.
OBITVS AGAPETI PAPÆ.
EGREGIA EIVS LAVS.

IX. Ceterùm extat in Bibliotheca [t] Vaticana, de rebus eius gestis Constantinopoli, déque obitu, ac magnifico funere, vetus monumentum, scriptum (vt apparet) Latinè ab aliquo Latino qui tum in eadem vrbe interfuit cum Agapeto; quod quidem in omnibus consentit cum illis quæ ex aliis auctoribus dicta sunt superiùs. Habet autem prætereà, quædam alia notatu digna: Atque imprimis quòd numeret annos *Ab Ædificatione Romanæ Ecclesiæ.* Sicut enim priscis Romanis mos fuit ab Vrbe Condita annos recensendos deducere, ita etiam nonnullis Ecclesiasticarum rerum tractatoribus visum est, ab Ecclesia Romana condita temporis nota memorias consignare. Cùm verò ait auctor, Agapetum à Theodato Constantinopolim missum esse anno Ædificationis Romanæ Ecclesiæ quadringentesimo nonagesimo; ei chronographiæ ad amussim nostram cohærere gaudeas. Etenim dum ostendimus anno Domini quadragesimo quinto Romanam Ecclesiam ab Apostolorum Principe Petro esse erectam, planè ab eo tempore absoluitur hoc anno quadringentesimus nonagesimus, & inchoatur quadringentesimus nonagesimus primus, quo vertitur annus Domini quingentesimus trigesimus sextus. Deinde cùm idem auctor agens de obitu Epiphanij Episcopi Constantinopolitani, qui Anthimum præcessit, ait eum fuisse vigesimum illius vrbis Episcopum prorsùs numerare intelligitur à Metrophane prædecessore Alexandri, qui vixit tempore Constantini Magni: ab ipso enim vsque ad Epiphanium, demptis hæreticis & schismaticis, totidem numerantur. vt planè appareat Nicephori catalogum, à Stachi (vt ait) ab Andrea Apostolo ordinato inchoatum, his temporibus ignotum fuisse. Est denique illud ibidem notandum, quod ait Agapetum sacra altaris sedisque velamina, sacrilegi Anthimi infecta flatibus, Catholicis precibus eluisse. Quæ verba citantur à Gratiano [u] ad probandum antiquum ritum, quo Catholica Ecclesia semper exhorruit quæ sunt hæreticorum, non solùm ipsas Ecclesias, sed & omnia vtensilia, nec illis absque expiatione sacra vti solere. Sicut etiam

[t] Lib. num. 1518. ap. Regest. S. Greg. pag. 194. Rec. Baron. Tom. VII. in eo an.
CHRONOGRAPHIA AB ECCL. ROM. CONDITA
SERIES ANTIQVA EPISCOP. CONST.
EXPIARI SOLITA TEMPLA, ET VTENSILIA HÆRETICORVM.
[u] De consec. dist. 1. c. 23.

eodem scripto additur, eumdem Agapetum omnes templi ædes ab inflictis ioibi per Anthimum maculis, Orthodoxis obsecrationibus expiasse.

[Quod audis de serie Episcoporum Constantinop. à Metrophane incipiente, accipe de iis qui ibi sedere cœperunt post translatum illic Imperium, & nomen vrbi mutatum. Quin enim iam antea Byzantium habuerit Episcopos nullum est dubium (Vide sup. ann. 214. num. xv.) Porrò Metrophanem fuisse vltimum Byzantij, & primum Constantinopolis, constat ex iis quæ de eo diximus ad ann. 317. num. III.].

X. Iam verò quæ post sanctissimi Pontificis decessum, antequàm successor crearetur, Constantinopoli fieri contigerit, hîc enarranda sunt. Cùm essent illic Apostolicę Sedis Legati, quos idem Pontifex præmissos anno superiori ad res componendas, decedens nulla imminutos potestate reliquit, his cura potissima fuit, vt quæ ab eodem viuente constituta fuissent, iisdem obseruandis Orientales Episcopi suis ipsorum verbis obligarentur. Quapropter communicato concilio cum Mena Constantinopolitano, (quem & ipsum vicariâ sedis Apostolicæ præfecturâ ab eodem Agapeto insignitū fuisse, declarant Acta Synodi tunc habitæ) eorom omnium communi opera, hoc anno, sexto Nonas Maij, celebrari cœptum est CONCILIVM *Constantinopoli* ex vicinioribus Episcopis, & iis qui in eadem ciuitate tunc reperti sunt, omnibus quinquaginta numero: præsidētibus cum *Mena* iisdem Apostolicæ Sedis Legatis, quos superiùs recensuimus, *Sabino* Episcopo Canusino, *Epiphanio* Asculano, *Asterio* Salernitano, *Rustico* Fesulano, & *Leone* Nolano, necnon *Theophane* atque Pelagio S. R. E. diaconis. Interfuerúntque pariter Menas & Petrus Apostolicæ sedis Notarij, cum quibusdam subdiaconis procuratoribus reliquorum clericorum eiusdem Sedis: itemque Legati ab Antiocheno Patriarcha Ephræmio, atque alij à Petro Ierosolymitano, necnō è Cæsarea Cappadociæ, Ancyra, & aliis locis missi. Cuius quidem Synodi cùm extent Acta, quinq; Actiones siue Sessiones complectentia, recitata in Concilio [z] Ierosolymitano paulò pòst habito; eorum hanc tibi summam describimus: Vt post trinam, camdemque peremptoriam dilationem Anthimo ad resipiscendum datam: ex indulgentia (vt testatus est Menas Episcopus) Agapeti Papæ, postq; publicas ipsius proclamationes, cùm magna diligentia perquisitus nusquam comparuisset; tandem ex sententia totius Synodi confirmantis eam quam iam anteà Agapetus pronunciarat, idem Anthimus declaratus fuerit excommunicatus, & omni sacerdotio & dignitate, ac nomine Catholico priuatus. In vltima verò eiusdem Synodi Actione, habitâ pridie Nonas Iunij (quam Acta Ierosolymitani Concilij Secundam Synodum vocant, Primam verò eam quam memorauimus contra Anthimum: licèt potiùs dicendæ sint variæ Actiones eiusdem Synodi:) discussis multis libellis Synodo atque Imperatori oblatis, confirmata est pariter Agapeti sententia damnationis in Seuerum Petrum, atque Zoatem, eorumdemque sequaces omnes.

CONCIL. CONSTANTINOP. SVB MANA.

[z] Tom. 2. Conc.

XI. Quibus omnibus peractis, dedit Menas literas [y] de damnatione dictorum omnium hæreticorum; simulque Acta Synodi misit ad Petrum Ierosolymitanum Episcopum. Iustinianus autem Imperator pro munimento eorum quæ à Patribus decreta essent, sanctionem [z] contra eosdem damnatos hæreticos scripsit hoc ipso anno, octauo Idus Augusti; quâ insignibus eos cunctis vrbibus pellens, in solitudines relegauit, librosque & scripta ipsorum igni condemnauit; atque omnibus hæreticis silentium iniunxit, vt non auderent ampliùs loqui de fide. Denique Petrus Ierosolymitanus acceptis Menæ literis, collegit & ipse *Ierosolymis* CONCILIVM Episcoporum quadraginta quinque; decimo tertio Calendas Octobris; cuius extant [a] Acta, quæ Actiones omnes Constantinopolitani continent, & approbatas confirmant. Quæ verò post hæc secuta sunt de Anthimo, dicentur suo loco. De Seuero autem liquet, haud diù pòst fuisse superstitem: quem & cum præsenti vita, æterna quoque fuisse priuatum, Deus aliquando ostensum voluit, ad curandum quemdam hominem in errorem lapsum; vt certa testificatione narratur in Prato [b] Spirituali. Hocque insuper anno decimo Iustiniani (vt auctor est Liberatus [c]) Theodosius Episcopus Alexandrinus hæreticus Seuerianus Constantinopoli agens, cùm omninò subscribere renuisset Concilio Chalcedonensi, in exilium ab Imperatore pulsus est; ibidemque Constantinopoli ordinatus in locum eius *Paulus* vnus ex Abbatibus Tabennensibus Ægypti, fide Orthodoxus: procurante hæc omnia Pelagio, qui Constantinopoli fuit Apocrisiarius Romanorum Pontificum Agapeti primùm, inde Silierij, ac demùm Vigilij.

[y] Extat in Syn. Const. sub. Men. Act. 1.

[z] Nouel. 42.

CONCIL. IEROSOLYM. PRO CONFIRMATIONE CONSTANTINOPOLITANI.

[a] Tom. 2. Conc.

[b] Prat. Spir. cap. 26.

[c] Liber. cap. 21. & 23.

XII. Dum autem ista in Oriente gererentur, cùm Romæ auditus esset obitus S. Agapeti Papæ, atque iam haberentur more maiorum sacra comitia de nouo creando Pontifice; Rex Gothorum Theodatus (si credimus Anastasio) SILVERIVM natione Campanum, Hormisdæ quondam Papæ filium acceptâ ab illo pro electione pecuniâ, contradicente licèt clero, per vim ac metum ordinari curauit. Ceterùm Liberatus [d], qui his temporibus vixit, vbi de Siluerio ex subdiacono in Pontificem electo agit, nihil penitùs habet de violentia Theodati, nec de collata à Siluerio pecunia. At verò vim à Gotho tyranno & hæretico Ariana illatam esse, facilè adducimur vt credamus. Sed datam fuisse pecuniam, ne quidem verisimile fit; cùm illud ipsum crimen idem Siluerius Vigilio sedis suæ posteà inuasori, in libello sententiæ eius damnationis potenter obiiciat: quod haud puto adeò constanter facere potuisse, si eiusdem ipse reus criminis extitisset. Addit autem Anastasius, ordinato Siluerio sub vi & metu, quamuis multi ex clero eius electionem anteà improbassent, tamen posteà ad euitandum schisma ei subscripsisse. Sed quod idem Hormisdæ Papæ filius à Liberato quoque dicitur, intelligendus est haud dubium ex legitimo susceptus matrimonio ante Pontificatum: aliàs enim ad tantæ dignitatis gradum prorsùs fuisset inhabilis. Quo autē huius anni mense vel die eius creatio contigerit, haud quis facilè poterit nisi diuinando definire, quòd incertus sit dies mortis Agapeti. Quòd tamen Anastasius scribat, id factum esse mense vno atque diebus viginti octo post eiusdem obitum Agapeti; certúmque sit pariter ex

DE SILVERII PP. CREATIONE.

[d] Id. cap. 22.

Actis

Actis Syoodalibus superiùs citatis, Agapetum defunctum esse paulò ante tempus Synodi Constantinopolitanæ sub Mena, quæ cœpta est hoc anno, sexto Nonas Maias: inde colligi posse videtur, Siluerij suffectionem factam esse mense Iunio.

XIII. De pactis conventis inter Theod. Aug. et Vigilium Diac.

Intereà verò tradit Liberatus, Theodoram, Augustam Constantinopoli cum Vigilio Agapeti diacono secretò egisse, vt ipse promitteret, si in Papam eligeretur, sublaturum se Synodum Chalcedonensem, atque Anthimum & Seuerum restituentem, eorum fidem confirmaturum; eóque facto promisso, Vigilium literas ab Imperatrice ad Belisarium accepisse, vt ipse Pontifex Romanus constitueretur, septemque insuper auri centenaria ipsi darentur: sed cùm Romam aduenisset, reperisse iam Siluerium in throno sedétem. Quid autem post hæc factum fuerit, dicetur inferiùs. Hunc autem illum Vigilium esse scias, quem iam temporibus Bonifacij vidisti pertentasse ab eo viuente subrogari in sedem, contra leges omnes & consuetudines Ecclesiasticas. Vt non debeat mirum videri, si gloriæ turbine agitatus in præcipitia se dederit.

XIV. Concil. Aurelianen. II.

Hoc eodem anno, qui numeratur vigesimus secondus Childeberti Frācorum Regis ab obitu Clodouei parentis, celebrata est in Galliis nono Calendas Iulij, Secunda SYNODVS AVRELIANENSIS, cui præfuit *Honeratus* Episcopus Bituricensis, interfuerúntque vel per se, vel per vicarios Episcopi triginta; inter quos plures fuere sanctitate celebres, quorum nomina scripta sunt in Tabulis Ecclesiasticis: ab iisque conditi sunt canones vnus & viginti, ad disciplinam Ecclesiasticam, & mores Catholicos pertinentes. Inter quos qui numeratur quintus-decimus, sancit, oblationes defunctorum, qui in aliquo crimine fuerint interempti, recipi debere, si tamen non ipsi sibi mortem probentur propriis manibus intulisse. Qui verò inter eos Episcopos recensetur *Iniuriosus* Turonensis, præter doctrinam ac vitæ sanctitudinem, constantia quoque excelluit in redarguendis Regibus: de quo inter alia refert memoria dignum S. Gregorius[e] eiusdem posteà Ecclesiæ Episcopus, quòd cùm Rex Clotarius indixisset vt omnes Ecclesiæ regni sui, tertiam partem fructuum fisco soluerent, idque reliqui Episcopi licet inuiti consensissent; vir iste hoc Iniuriosus respuens, ac subscribere dedignans, Regi dixerit; *Si volueris res Dei tollere, Dominus regnum tuum velociter auferet, quia iniquum est vt pauperes quos tuo debes alere horreo, ab eorum stipe tua horrea repleantur*: & iratus contra Regem, nec vale dicens abscesserit eaque re commotus Rex, timens etiam virtutem S. Martini, cuius Ecclesiæ idem Iniuriosus præsidebat, miserit ad eumdem Episcopum munera, veniam petens, & quod fecerat damnans.

[e] *Greg. Tur. de gest. Fran. lib. 4. cap. 2. ap. Baron. an. 540.*

Constantia Iniuriosi Episc. in Reges.

XV. Ariani milites rebellant in Africa.

Hoc item anno contigit, vt Ariani milites in Africa, mœsti ob templorum prohibitionem ipsis factam à Salomone duce exercitus ex mādato Imperatoris[f]; coniurantes in necem eiusdem Salomonis, Paschali tempore in hostes conuersi, Africanam prouinciam dira afflixerint clade electóque sibi duce *Stoza* tyranno[f], ab Imperio Romano omninò defecerint: quorum furorem Salomon fugiens, in templo latitans mortem imminentem euasit. Sed hæc pluribus Procopius[g]: subditque de Carthagine ab iisdem seditiosis militibus direpta, ac de accersito Belisario Syracusis in Africam; deque Germano post eum ab Imperatore in Africam misso, cùm idem Belisarius ad bellum Gothicum reuocatus est. Sed malè lacunam textus Procopij impleturus quis, addidit id factum anno duodecimo eiusdem Imperatoris. Etenim cùm idem auctor disertis verbis dicat, tunc accersitum fuisse in Africam Belisarium Syracusis agentem, nonnisi hoc anno id factum oportuit: nempè vt qui vltimo superioris anni tempore potitus est Syracusis, ibi degens hoc anno reuocatus fuerit in Africam; sequenti verò Romam eum exercitu profecturus, Neapolim sibi obuiam ciuitatem ceperit; quem ab eo tempore semper in expeditione Italica perseuerasse, idem auctor satis ostendit, dum eius singula assectatus est vestigia, & quæ duodecimo etiam Imperatoris anno ab eo sunt gesta, fusiùs est prosecutus.

[f] *Post. Nouel. Iustin. edit. Iul. & Nouel. 137.*

[g] *Procop. de Bel. Vuand. lib. 2.*

IESV CHRISTI

AN. 537.

SILVERII

AN. I.

IVSTINIA. IMP. II.

VITIGIS REG. I.

I. QVi sequitur annus Christi quingentesimus trigesimus septimus, Post Belisarij Consulatum secundus, ponitur idem à Procopio[a] secundus Belli Gothici & vndecimus Iustiniani Imperatoris. Quo (vt idem testatur auctor) Belisarius Syracusis soluens, Romamque cogitans, primùm omnium Neapolim sibi obuiam munitissimam in Campania ciuitatem, post duram viginti dierum obsidionem, in ditionem accepit, & humanissimè (si eidem Procopio credimus) tractauit. Verùm ab aliis[b] inuenimus traditum, eum ob nimiam cædem ibi perpetratam, à Siluerio Papa, cùm Roma potitus est, acriter reprehensum esse, & pœnitentiam agere compulsum. Et æquè Anastasius[c] asserit, eumdem omnes ciues interfecisse; adeò vt nec Ecclesiis, nec sacerdotibus, aut virginibus sacris pepercerit.

[a] *Procop. de Bel. Goth. lib. 1.*

Neapolis capta à Belisario.

[b] *Miscel. l. 16.*

[c] *Anast. in Siluer.*

II. Porrò tanti præsidij amissione consternati Gothi, eóque magis quòd Regem haberent omnium ignauissimum, immò & de proditione suspectum; quem & viderent non solùm nihil de bellico apparatu in tanto rerum discrimine meditari, sed de rebus euentoris sciscitari Iudæum quemdam magum: iidem nouum sibi crearūt Regem, VITIGEM Ducem, è Dalmatia anteà euocatum, virum strenuum, bellicisque sudoribus vbique spectatum; Theodatumque interemerunt, postquàm regnasset annos tres. Verùm & ipse Vitiges Romam ingressus; tamen Belisario victori ad tempus cedere coactus, commonefacto Siluerio Romano Pontifice, atque vniuerso Senatu, vt Gothis de Vrbe benemeritis fideles persisterent, relictóque ibidem præsidio quatuor millium selectissimorum Gothorum sub Duce Leudere; ipse cum ceteris ad reparandas vires, & res componendas

Vitiges Rex Gothorum.

nendas profectus est Rauennam. Vbi filiam Amalasunthæ ibi asseruatam matrimonio sibi inuitam licèt coniungit; vt ita sanguinis regij, vel ex coniugis saltem parte, regnum ipsum minimè expers esset. Confestimque legationem ad suos qui in Gallia erant Gothos misit, necnon ad Francos, vt eos belli sibi socios iungeret: ac Legatis suis dedit in mandatis, vt Regibus Francorum Gallias cederent, & pecuniam à Theodato pactam persoluerent, vt sic eos his beneficiis obligaret. At interim veriti Romani ne paterentur quæ Neapolitani, suadente Romano Pontifice sese Belisario dedere; missoque qui eum vocaret nuncio, vno eodemque die per portam Asinariam ingressus est idem cum exercitu, & ex aduersa egressi sunt Gothi Rauennam ituri. Potitus autem Vrbe Belisarius, tamquam victoriæ insignia claues portarum Constantinopolim misit, vinctúmque Leuderem Ducem, qui capi quàm cum aliis fugam capere delegisset. Hisque peractis, in reparandis vrbis mœnibus egregiam operam nauauit. Hæc omnia fusè Procopius. Qui tamē cùm nihil dicat, quonam mense & die huius anni capta à Belisario vrbs fuerit; Euagrius [d] ait accidisse ad quintum Iduum Decembris, post annos sexaginta, quibus à Gothis occupata fuisset. Id ipsum tradit & Nicephorus [e]: Anastasius autem quarto Idus eiusdem mensis. Quod quidem contigit anno ex quo ab Erulis capta est sexagesimo expleto, ex quo autem à Gothis possessa [f], quadragesimo tertio.

Romae Belisario dat.

[d] Euagr. lib. 4. cap. 18.

[e] Nicep. lib. 17. cap. 13.

[f] Miscel. lib. 16.

III. Paulus Episc. eiicitur Alexandria.

Hoc eodem anno Paulus Episcopus Alexandrinus Orthodoxus, incautè agens in potestate ipsi ab Imperatore tradita, deponendi in Ægypto Duces & Tribunos hæreticos, & Orthodoxos substituendi: reus necis Oeconomi Ecclesiæ Alexandrinæ iniustè constitutus, in exilium eiectus est; & Imperatoris iussu depositus apud Gazam Palæstinæ, à Pelagio S.R.E. Apocrisiario, & Episcopis Antiocheno, Ierosolymitano, & Ephesino, & aliis; inque eius locum subrogatus *Zoilus* æquè Orthodoxus. quæ cuncta vt se habuerint, diligenter prosecutus est Liberatus [g]. Testatur verò Agatho Papa in Epistola ad Imperatores Constantinum & Heraclium, & Tiberium, (de qua suo loco) scriptum fuisse ad hunc Zoilum à Iustiniano edictum pro fide Catholica aduersus Acephalos; quod periisse videtur. Reperiuntur autem complures aliæ eiusdem Imperatoris hoc ipso anno editæ constitutiones, tam de personis rebusque sacris quàm profanis; inter quas extat [h] illa data Calendis Septembris, qua in cunctis monumentis publicis apponi voluit nomen Imperatoris, Consulum, & Indictionis.

[g] Liber. Breuiar. cap. 23.

[h] Nouel. 47.

IESV CHRISTI
An. 538.
SILVERII
An. 2.
Iustinia. Imp. 12.
Vitigis Reg. 2.

I.

Coss. Ioanne atque Volusiano aperitur annus Domini quingentesimus trigesimus octauus, idemque à Procopio, numeratus tertius Belli Gothici in Italia. Quo Rex Gothorum Vitiges, reuocatis in Italiam Gothis qui apud Francos erant, comparatoque exercitu militum centum quinquaginta millium, aduersus Belisarium veniens, Romam mense Martio obsidere cœpit. Quæ autem crebrò inter vtramque partem sint conflata certamina, qui iterati conflictus, & quàm in multis prudentia & bellica fortitudo Belisarij enituerit; eumdem exactè cuncta narrantem, qui præsens fuit. Procopium [a] consulat qui ea cupit. Illud verò haud omittendum, quod ad pietatem spectans ab eodem narratur; nempè quòd cùm mœnium vrbis partem quamdam inter portas Flaminiam & Pincianam, quæ lapidum laxata iampridem compagine, à solo ad summum fastigium scissa, vtrimque sic inclinaret vt iamiam casura videretur; Belisarius demoliri niteretur, vt iteratò ædificaret: obstitere Romani, Petrum Apostolum pro indubitato se compererisse asseuerantes, eius loci tuendi pollicitum curam se suscepturum. Quod vtique Romanis ex voto successit; quandoquidem nec eo die quo per Gothos sunt mœnia oppugnata, nec per omne obsidionis tempus hostilis vis vlla ad hunc locum peruenit. Quapropter cùm miraculi posteà loco ea res sit habita, nec sarcire quidem imposterum quisquam, nec de integro restituere ausus est. Sed illud maioris miraculi obtinet locum, quòd cùm per annum & ampliùs vrbe obsessâ, in suburbiis moram Gothi fecerint, iidemque Ariani, atque Romanæ Ecclesiæ hostes acerrimi; nihil tamen contumeliæ damnive intulerint Apostolorum Petri & Pauli basilicis extra ciuitatem positis, earumue ministris, sed siuerint illic Catholico ritu liberè sacra peragi: prout idem testatur auctor. Quibus vehementer redarguas recentes Nouatores, diaboli faces, fæcesque hæreticorum, sacra Deo dicata vbique Sanctorum monumenta rapinis incendiisque vastantes.

Roma obsessa a Vitige.

[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 1. & 2.

Murus Vrbis sub S. Petri custodia.

Gothi venerati basilicas SS. Apost.

Hinc verò oborta suspicione, Siluerium Pontificem fauere Gothis, ipsum Belisarius confestim transmisit in Græciam, suffecto ei *Vigilio*; vt breuiter Procopius tradit, Sed dolosæ fraudis fuit iste prætextus. Eiusmodi namque velamento obtectum est, quod impia Theodora Augusta (vt vidimus ex Liberato) cum Vigilio molita fuerat; nempè se effecturam vt ipse crearetur Pontifex, ea conditione vt Anthimum in sedem Constantinopolitanam restitueret, eiúsque Seuerianum dogma confirmaret. Ceterùm ex eodem Liberato, huius rei gestæ historiam exactè prosequente, necnon ex Anastasio liquet, Theodoram à Siluerio petiisse vt Anthimum restitueret; eo verò recusante, eamdem Belisario mandasse, vt quæsitis prætextibus illum deponeret, ac Vigilium ordinari curaret. Inde igitur intentata in Siluerium de proditione calumnia, fictæque eius nomine ad Regem Gothorum literæ; quarum colore Belisarius ipsum fraudulenter tentum, vestitúque indutum monachi, in exilium misit Pataram Lyciæ ciuitatem: inque locum eius, renitente licèt clero, Vigilium intrusit; cùm præter literas Theodoræ ad Belisarium hac de re datas, idem insuper Vigilius duo auri centenaria eidem promisisset. Hæc partim ex Anastasio, partim ex Liberato.

II. Siluerius Papa per calumnias eiicitur.

Vigilius intrusus.

III.

Addit verò Liberatus: cùm procurante Pa-

taræ Episcopo Imperator iussisset Siluerium Romam reduci, & de literis proditionis iudicium fieri; vt si verè ab eo scriptæ dignoscerentur, in alia ciuitate Episcopus degeret; sin autem falsæ fuissent approbatæ, restitueretur suæ sedi: eius Romam aduentu territum Vigilium, eumdem à Belisario petitum, sibique traditum, in Palmariam insulam (fœcundam antiquorũ martyrum palmis) deduci curasse; scripsisseque ad Theodoram, & ad Episcopos hæreticos, confirmantem ipsorum hæresim, & anathema dicentem iis qui confiterentur duas in Christo naturas. Hæc quidem Liberatus: quæ licèt in reliquis vera sint, in iis tamen quæ de Vigilij scriptis ait, dubiæ sunt fidei, aut potiùs commentitia, excepta ab eo ex falso vulgi rumore. Vt enim taceã, quòd alia absurda pleraque, atque etiam repugnantia, in iisdem quæ recitat scriptis habentur; si ea re vera misisset Vigilius, cur non ex illis posteà conuentus est, cum de restitutione Anthimi altercatus est Constantinopoli cum Theodora: vel cum à Theodoro Cæsariensi Episcopo & Menâ Constantinopolitano durius vexatus est, quod vtrumque excommunicationi subiecisset? vel cùm in ipsum furore accensus Iustinianus Imperator, etiam vi agendum putauit? aut demùm cum in eumdem Quinta Synodus, quod ad eam accedere renueret, nonnihil commota est? Hæc enim omnia publicè sunt ventilata, & publicis Actis excepta; nec tamen de dictis scriptis vel nutu vsquam mentio. Sicut nec apud Facundum Hermaniensem in Africa Episcopum, res sui temporis scribẽtem: qui cum in Vigilium ob Tria Capitula sobinfensos, plura alia ei obiicere non dubitauerit, de hoc tamen omninò siluit. Deniq; Sextę[b] Synodi Acta testantur, nomine Vigilij ab hęreticis confictas fuisse literas ad Iustinianum & Theodoram: cuiusmodi & istas quarum Liberatus meminit fuisse, haud est dubitandum.

DE LITERIS EIVS NOMINE SCRIPTIS.

[b] Sex. Synod. Act. 15.

IV. LAPSVS VIGILII NIHIL OBEST INTEGRITATI ROM. SEDIS.

Sed etsi verè illas scripsisset Vigilius, nullum tamen ob id inferri penitùs præiudicium Apostolicæ Sedi potest. Siquidem nihil tunc definiuit contra fidem tanquam Pontifex, neque animo hæretico; sed occultè propter cupiditatem præsidendi, vt Liberatus ibidem dicit, & ex epistola ipsius asserta apparet: Scribit enim, vt caueant ne illam aliquis videat, & vt sint omnia occulta vsque ad tempus. Nam si palàm se hæreticum professus esset, sciebat vtique numquam passuros Romanos eum sedere in Petri cathedra: si verò Catholicum, metuebat Imperatricem hæreticam, cuius operâ Pontificatum adeptus erat. Itaque in eiusmodi angustiis constitutus, rationem istam excogitauit, vt Romæ Catholicus ageret, & interim per litteras apud Imperatricem hæreticum simularet. Immò etsi re vera Vigilius addidisset ad schisma hæresim, hoc tamen nihil obesset nostræ causæ, quandoquidẽ id fecit dum adhuc superesset Siluerius; quo viuente (licèt in exilio) nemo iure dixerit, Vigilium schismaticum, alienæ sedis emptorem & inuasorem, (quæ negari non possunt) verè potuisse dici Pontificem Maximum, quamuis in Sede Petri sederet violenter intrusus. Quomodò verò Apostolicæ Sedi moderandæ inuigilauerit in eodem Vigilio Dei vindicta, quásque Belisarius, qui impię fœminæ mandatum adeò impiè executioni mandauit, meritas ab eadem femina luerit infelix pœnas, suis locis dicturi sumus. Quamuis & idem Belisarius confestim post scelus admissum in se reuersus, ad illud expiandum Romæ Ecclesiam erigendam curauerit, cui præ foribus inscriptionem[c] incidi voluit; pœnitentiæ suæ perpetuum monumentum.

[c] Hab. Baron. Annal. Tom. VII. hoc an. Extat q; Romæ in pariete exteriori. Ec. l. Crucifer orum propè fontem Triuium.

V.

Cùm igitur expulso Siluerio, ageret Vigilius Romanum Pontificem; quantumlibèt spurius, quæ tamen Pontificij muneris essent, exequi minimè prætermisit. Nam inter alia acceptis Eucherij Episcopi Hispani literis ad Siluerium scriptis, ipse sub dictis huius anni Coss. Calendis Martij respondisse[d] repetitur ad eiusdem consultationem, de Priscillianistarum hæreticorum abstinentia, de Arianorum rebaptizatione, de Glorificationis hymno, de Romanæ Ecclesiæ primatu, aliisque rebus ad religionem pertinentibus. Ac quinque post diebus, hoc est pridie Nonas eiusdem mensis Martij, pari modo rescripsit[e] ad Cæsarium Arelatensem Episcopum de causa Theodoberti Francorum Regis: qui cùm incestuosas cõtraxisset nuptias cum vxore fratris sui, factique pœnitens Romanum Pontificem per Legatos consuluisset, cuiusmodi pœnitentia posset illud purgare delictum; Vigilius Cæsario mandauit, vt iuxta compunctionis meritum eidem Regi pœnitentiam iniungat, illud quàm maximè præcauẽdo, ne posthàc cum illa femina commisceretur, aut eadem domo habitaret.

[d] Vigil. ep. 1. Tom. 2. Epist. Rom. Pont.

[e] Res. Baron. ibi sup. ex arch. Eccl. Arelat.

VI.

Sed iam his recensitis, quid intereà in Oriente in causa Origenistarum factum sit, videamus. Narrat Liberatus[f], redeunte è Palæstina Pelagio S.R.E. diacono & Apocrisiario, aduenisse pariter eum eo Constantinopolim nonnullos eiusdem Palæstinæ monachos (suasu videlicèt magni illius Theodosij Cœnobiarchæ, vt ipsius acta[g] declarant) secum deferentes capitula è libris Origenis excerpta, quæ peterẽt damnari vnà cum ipso auctore Origene. Quapropter (vt decebat rem tantam, cuius causâ per multa sæcula vniuersus Christianus exagitatus est Orbis.) Occidentalibus simul conuenientibus cum Orientalibus, nempè pro illis Apostolicæ Sedis Apocrisiario Pelagio & pro istis Menâ Episcopo Constantinopolitano, & ipso (vt dictum est) vicem agente Romani Pontificis, vnà cum & aliis Orthodoxis Episcopis qui hoc tempore reperti sunt Constantinopoli; magnum actum est de Origene iudicium, cui nec defuit maiestas Imperatoris: quippè qui cum videret omnes in idipsum conspirare, vt cum erroribus suis auctor etiam damnaretur; iussit ea de re Sententiam scribi aduersus ipsius errores atque blasphemias, petitas ex deliriis Paganorum & Manichæorum, additasque ab ipso alias quamplurimas, quibus Ario aliisque hæreticis materiam præbuit suarum ipsorum impietatum, quę quidem sententia[h] extat valdè prolixa, ac multiplici doctrinâ refertâ Patrumque testimoniis roborata, ab iisdem Episcopis dictata, sed ipsius Imperatoris nomine ad Menam inscripta; vt petulantes hæretici, nihili facientes Episcoporum iudicium, per Imperatoriam constitutionem coërceri possent: eamdemque ad se missam confestim approbarunt Vigilius Romæ sedens, Zoilus Episcopus Alexandrinus, Ephræm Antiochenus, & Petrus Ierosolymitanus, vt horum omnium testis est Liberatus. Additi verò sunt etiam decem anathematismi contra

[f] Liber. c. 23 ad fin.

MONACHI PALÆST. AGVNT VT DAMNETVR ORIGENES.

[g] Ap. Sur. 11. Ianuar.

SENTENTIA IN ORIGENEM LATA.

[h] Rec. Baron. ibi sup. ex cod. M. S. Ant. Aug.

eosdem errores, ipsummétque eorum auctorem Origenem; quos posteà in Quinta Synodo recitatos, probatosque esse, Nicephorus[i] tradit. Quòd enim sciretur extra fines esse regalis auctoritatis, de fide sancite decreta; eam ob causam prædicta nomine Imperatoris scripta ad Menam epistola, idem monitus est Menas Synodum habere, à qua ista omnia confirmarentur: quod & factum est, vt videbitur.

[i] Niceph. lib. 17. c. 27. 28.

[De multiplicibus Origenis erroribus, atque blasphemiis, vide (si cupis) hoc Edictum Iustiniani, & aliam eiusdem epistolam ad Quintam Synodum: itemque Hieronym. Apol. aduers. Ruffin. Cyrillum monachum in Vit. S. Quiriaci, ap. Sur. 20 Sept. ac denique ipsum Baron. Annal. Tom II. V. VII. Tot enim fuerunt, vt vix in vnum colligi possint. Egimus vero & nos superiùs variis locis de eorum quamplurimis, vt non sit modò in iis recensendis laborandum.]

VII.

Sed quid interim mali ex hac iusta Origenis damnatione emerserit, Liberatus[k] declarat; dum addit Theodorum Cæsareæ Cappadociæ Episcopum, secretum Acephalorum Origenisque defensorem, & Augustis familiarem eharumque, ingenti dolore damnationis Origenis ductum, vtque Pelagio Apocrysiario (qui eam quæstionem in ipsius Theodori odium mouisse existimabatur) vicem rependeret, atque nouis Ecclesiam Catholicam perturbationibus infestaret; & ipsum damnationem molitum esse in Theodorum Mopsuestenum, eò quòd ille multa contra Origenem scripsisset: ideoque opera impiæ Theodoræ augustæ Acephalis fauentis, Iustiniano fraudulenter suggessisse, omnes Acephalos Synodum Chalcedonensem facilè suscepturos, dummodò vellet Imperator damnationem promulgare contra eumdem Theodorum Mopsuestenum, cuius laudes quamuis hæretici ea Synodus suscepisset; itemque in Epistolam Ibæ Edesseni Episcopi, quam licet Nestorianam Synodus Orthodoxam pronunciasset; ac denique aduersus Scripta Theodoreti Cyri Episcopi contra Cyrillum Alexandrinum, quæ tametsi pro Nestorio auctor edidisset, eumdem Synodus in communionem recepisset. Quę quidem TRIA sunt illa famosissima CAPITVLA Synodi Chalcedonensis, ex quorum damnatione à Iustiniano incautè & imprudenter posteà promulgata, quamplurima oborta sunt mala, ipsaque Ecclesia diro ac diuturno schismate vexata; vt suis locis videbitur inferiùs. Adeò vt ipse Theodorus Cæsariensis (quemadmodùm scribit Liberatus) aliquandò publicè clamitauerit. *Se & Pelagium viuos incendendos, per quos hoc scandalum introisset in mundum.* Post quæ idem Liberatus finem imposuit Breuiario suo de causa Nestoriana & Eutychiana, collecto (vt ait) ex Ecclesiastica Historia è Græco in Latinum translata, & ex Gestis Synodalibus, atque etiam Epistolis sanctorum Patrum. Quod quidem paulò post hæc ab eo scriptum fuisse, ex vltima rerum gestarum narratione possumus intelligere; dum obiter meminit abdicationum & exiliorum, quibus sequentibus annis mulctati sunt Episcopi, qui damnationem Trium Capitulorum suscipere recusârunt. Ipsum autem ex eorum classe fuisse, qui pro Tribus Capitulis pugnantes, pro Theodoro etiam Mopsuesteno, licèt non pro erroribus eius, scripsêre defensionem; haud obscurè suis ipse scriptis significat.

[k] Liber. c. 24.

DE TRIB. CAPITVLIS CONTROVERSIA CORPIA.

[l] Id cap. 3. 20. 24.

VIII.

Quamuis autem ex iis quæ iam dicta sunt, & aliis quæ per singulos fermè annos dicenda erunt, nulla dubitatio exoriri possit, quin hæc quæ diximus, Tria fuerint illa Capitula, de quibus tantoperè controuersum est; tamen hic occurrendum putamus cuidam viro erudito, qui à veraci maiorum sententia discedens, nouam de iisdem iniit rationem; dum hæc illa Tria putauit esse Capitula, quorum fit mentio in epistola à Ioanne Romano Pontifice[m] ad Auienum aliosque Senatores; quæ eadem habet Iustinianus in fidei professione[n] ad ipsum Ioannem Papam: nempe vtrùm Christus vna sit ex personis sanctissimæ Trinitatis: vtrùm Deus Christus carne passus fuerit, impassibili Deitate: & vtrùm Maria Virgo verè & propriè dici possit Mater Dei. Verùm cum constet contentionem de Tribus Capitulis esse agitatam inter solos Catholicos, non autem inter Catholicos & hæreticos; quis vnquam Catholicorum de tribus istis quas modò diximus quæstionibus dubitauit? & non potiùs omnes pro iis aduersus Nestorianos Eutychianos iunctis manibus animisque certauerunt? Quæ ergo causa, vt ob easdem inter se inuicem tam in Oriente quàm Occidente, Catholici diro schismate fuerint separati? Accedit quòd cùm non tempore Ioannis illius, sed sub Vigilio orta fuerit quæstio de Tribus Capitulis; vel inde appareat longè diuersa illa fuisse ab iis quæ recitantur in epistola Ioannis. Sed de his modò hactenùs.

QVÆ VERA FVERINT.

[m] Ext. in Bibl. Patrũ.
[n] L. reddẽtes. C. de Sum. Trin.

IX.

Quod ad res bellicas Italiæ pertinet; hoc ipso anno duodecimo Imperatoris, tertio belli Gothici, (vt narrat Procopius[o]) Dacius Mediolanensis Episcopus vitæ sanctitate insignis, ciuésque primores nonnulli Romam venientes, petierunt à Belisario modicum ad se præsidium mitti, quo asseuerabât se Mediolanum, omnemque Liguriam abductam à Gothis posse Imperatori recuperare. Quomodò autem Belisarius eâdem Mediolanensi ciuitate, totaque Liguria potitus sit, idem auctor diffusè narrat.

[o] Procop. l. 2. de Bel. Goth.

DACIVS EPISC. CONTRA GOTHOS IMPLORAT AVXILIVM.

IESV CHRISTI
AN. 539.
SILVERII
AN. 3.
IVSTINI. IMP. 13.
VITIGIS REG. 3.

I.

ANNO Domini quingentesimo trigesimo nono, Apione Ægyptio absque collega Consule (quem complures Imperatoris hoc anno datæ, Nouellæ Anionem nominant[a] (eodémque numerato à Procopio Belli Gothici in Italia quarto; Siluerius Papa tertio exacto suæ sedis anno auctoritate Pontificiâ, quâ licèt in Palmaria insula relegatus detentus pollebat, octauo Calendas Iulij CONVENTV habito quatuor qui eum conuenerant Episcoporum, videlicet Terracinensis, Fundani, Firmani, & Minturnensis, aduersus Vigilium Romanæ Cathedræ emptorem & inuasorem anathematis sententiam[b] tulit. Cùm & prætereà congemiscens vniuersus Catholicus Orbis ad vniuersalis Ecclesiæ Præsulis ignominias, communicaret eius vinculis (vt leuit) scriptis epistolis: quarum vnicum superest monumentum *Amatoris*

[a] Nouel. 78. vsque 91.

SILVARIVS PP. DAMNAT VIGILIVM INTRVSVM.

[b] Ext. Tom. 1. Conc. & Tom. 1. Ep. Rom. Pont. in Siluer.

[c] Martyrol. Rom. 26. Nouemb. [d] Ext. eod. Tom. 1. Epiſt.

Epiſcopi,(quem puto Auguſtodunenſem illum, qui hoc tempore egregia claruit[c] in Gallia ſanctitate) literas [d] ad Siluerium cum muneribus mittentis,vt eâ quam patiebatur ipſum leuaret inopia. Sed quæ extat ad eumdem reddita Silueríj nomine epiſtola , ab aliquo otioſo ex Anaſtaſij ſcriptis abſque vllo iudicio conſarcinata eſt , quibus & ipſe ſuas miſcuit fabulas. Mouentibus autem aduerſariorũ inuidiam eiuſmodi obſequiis Siluerio impenſis,necnon anathemate ab eo in Vigilium illato;eius rei causâ factum eſt ,vt arctiori cuſtodiæ traditus,demùm inedia conſumi coactus fuerit : verùm id quidem ſenſim , adeò vt in annum ſequentem ærumnoſam vitam produxerit.

II. CLADES ILLATÆ OB EXPVLSIONEM SILVERII. [e] Procop. de Bel. Perſ. lib. 2.

Sed quantis hæc Deus illata in Summum Pontificem mala immiſſis cælitùs cladibus vindicârit, ſatis apparet ex iis quæ Procopius hoc anno decimotertio Iuſtiniani accidiſſe refert : cùm in Oriente[e] Hunnorum ingentes exercitus Iſtrum tranſmittentes,multis ciuitatibus expugnatis, omnia vſque ipſius Conſtantinopolis ſuburbana,nullo penitùs reſiſtente populantes, immenſos theſauros cum centum & viginti millibus captiuorum abduxerunt ; aliiſque ſæpiùs iteratis incurſionibus, talia Imperio mala intulerunt,qualia numqoam vlla natio barbara intuliſſet:adeò vt ad ea tandem auertenda,coactus fuerit Imperator annuam ipſis polliceri pecuniam; ſicut & Saracenis. Eodemque inſuper anno Rex Perſarum Coſrhoës à Vitige Gothorum Rege ſolicitatus[f] , ſtatuit rumpere fœdus, quod perpetuum fuerat cum Romanis ſancitum, nec vllis potuit ab inſtituto reuocari literis vel legationibus Imperatoris Atque item in Occidente, quamuis poſt duriſſimam anni integri & dierum nouem vrbis obſidionem, ea demùm ſoluta fuerit;mox tamen hoc ipſo anno quarto Belli Gothici dira fames vniuerſam vexauit Italiam , vt maxima pars hominum præ inedia interierit; fuerintque qui fame cogente alterni ſe eſitarent. Nam & fœminas duas tunc fuiſſe tradunt,quæ diuertentibus ad ſe peregrinis, noctúque dormitantibus, interfectis diueſcebantur ; quouſque decem & ſeptem diuerſis temporibus in cibum abſumptis,decimus octauus ſomno tunc ſubitò experrectus vtramque obtruncauit. Deſcribit hanc famem pluribus Procopius:quam auctor Miſcellæ coniũgit cum ea, quam vrbs paſſa eſt dum obſideretur ; tantam fuiſſe aſſerens , & maximè in Liguria, vt pleræque matres infelicium natorum comederent membra. Sed hæc ipſe perperam ponit ſub anno decimoquinto Imperatoris , & grauiori errore Cedrenus ſub anno nono: quæ ad hunc præſentem referenda ſunt ex Procopio,qui quæ vidit, ſcripſit.

[f] Id. de Bel. Goth. lib. 2.

III. EXCIDIVM MEDIOL. PER GOTHOS.

Quo pariter idem auctor recenſet cladem ampliſſimæ ciuitatis Mediolanenſis ; quando à Gothis iterùm capta,& ſolo penitùs æquata eſt, in eaque virorum trecenta milla ſine vllo ætatis reſpectu trucidata;feminæ verò ſeruitiorum in morem abductæ,Burgundionibus dono datæ ſunt,vt promeritas eis gratias Gothi redderent pro inita ſecum belli ſocietate. Reparatus autem,qui ad Romanos defectionis cauſa fuerat, minutatim côciſus obiectus eſt canibus vorandus. De Dacio verò eiuſdem ciuitatis Epiſcopo quid factum fuerit, licèt nihil Procopius dicat; ipſum tamen fuga lapſum S. Gregorius [g] Papa teſtatur; dum narrat quomodò Conſtantinopolim pergens,Corinthi domum quamdam ab infeſtatione dæmonum inhabitabilem redditam, priſtino vſui reſtituerit. Quem quidem, quòd Gothi Ariani eſſent,Gregorius cauſa fidei Mediolani exactum putauit.

[g] Greg. 3. dial. 4.

IESV CHRISTI
AN. 540.
VIGILII
AN. 1.
IVSTINIA. IMP. 14.
VITIGIS REG. 4.

I. CONSVLATVS PAVLINI.

ANNVS Domini quingenteſimus quadrageſimus, adſcriptus Faſtis reperitur Conſulatu ſolius Iuſtiniani:tu addas ex Actis Concilij Aurelianenſis Tertij collegam Paulinum , Iuniorem dictum ad diſtinctionem alterius Paulini,qui ante ſex annos vnà cum Iuſtiniano Imperatore Conſulatum geſſit. Cùm enim in fine eorumdem Actorum celebratio eius Synodi adſcribatur anno vigeſimo ſexto Childeberti Fráncorum Regis ſub Conſulatu Paulini Iunioris ; hic ipſe annus Domini quingenteſimus quadrageſimus demonſtratur : tot enim reperiuntur anni ab obitu Clodouei ipſius patris. Sic igitur libera iam reddita Vrbe, placuit Beliſario hoc afflictis reddere Senatoribus, vt more maiorum ſuum in Occidente crearent Conſulem. Porrò idem annus à Procopio,qui per chronologiam Belli Gothici numerat annos,ponitur quintus eiuſdem belli.

II. SILVERII PAPÆ MARTYRIVM.

Quo anno *S. Siluerius* Papa in inſula Palmaria confectus ærumnis,conſumptuſque inedia, diem tandem clauſit extremum duodecimo Calendas Iulij ; cùm ſediſſet annos quatuor , & quintum inchoaſſet:cuius memoriam ſub Martyris titulo quotannis Eccleſia celebrat. De loco autem martyrij inter Liberatum & Anaſtaſium ea diſcrepantia reperitur,quòd ille in Palmaria inſulâ id accidiſſe ait,iſte verò in Pontiâ: ſed cùm eædem ipſæ ſibi vicinæ ſint, perfacilè potuit de altera in alteram transferri;cùm alioqui Liberatus,qui iis ipſis temporibus ſcripſit, firmiorem ſibi vendicet fidem. Sepultus eſt autem(vt ait Anaſtaſius)in eodem loco & ad eius ſepulchrum multitudo concurrens languentium ſanitatem obtinere conſueuit. Quod autẽ aliqui nec duos annos eius ſedi concedunt;inde id euenìſſe liquet, quòd abſurdè admodùm numerent eius ſedis tempus vſque ad Vigilij intruſionem tantùm:quem tamen vſque ad conſummatum martyrium,ſemper legitimum perſeueraſſe Pontificem,haud eſt dubium.

III. VIGILIS SVBROGATIO.

Cùm verò ſubdat Anaſtaſius,ceſſaſſe Epiſcopatum eius dies ſex ; hinc intelligi poſſe videtur,quem inuaſiſſe vidimus Vigilium viuentis Siluerij ſedem , ſimolac eumdem defunctum , atque miracula edentem audiuit,ſe in ordinem redegiſſe ; probè ſcientem minimè legitimum fore dicendum Romanum Pontificem , quem tot crimina deturpaſſent , ſicque hæc conſiderantem , locum præbuiſſe ſacris habendis comitiis. Vtrùm autem verè eo animo è ſede deſcenderit,vt prorsùs eam desereret,an verò fretus potentia Beliſarij, ac voluntate Theodoræ

Augustæ, quòd esset eandem mox iterùm conscensurus, vafrè id egerit vt quoquo modo eliceret de sua electione Cleri Romani consensum; hæc relinquimus Dei cordium inspectoris iudicio. Ipsum verò Clerum putamus in tantis rerum angustiis, ad euitandum schisma, quod proculdubio dirè vexaturum erat Ecclesiam, si quemcumque alium eligerent, diuinitùs inspirato consilio communi sententiâ VIGILIVM creasse Pontificem: cùm præcipuè eius personam, quam diù ob oculos habuissent, satis perspectam haberent; nempè esse hominem reuera Catholicum, honoris tantùm cupiditate flagrãtem, vtpotè Senatoria Romana familia ortum; quem Anastasius tradit filium fuisse Ioannis Consulis. Hæc enim cuncta Dei nutu esse facta Romanam Ecclesiam solicitiùs gubernantis, probauit euentus. Siquidem statim vbi legitima electione Petri thronum Vigilius conscendit, ab hac fidei petra sacerdotale robur in tantum accepit, vt planè ad confutandas hæreses visus sit habuisse à Domino Apostolatum. Cùm alioqui hæc fuerint illa tempora, (quando videlicèt clero non adeò liberum fuit quidquid vellet agere) de quibus dictum est à S. Gregorio [a], ab Hormisda Papa vsque ad Vigilium fuisse Romanorum Pontificum ordinationes expositas.

DEI PROVIDENTIA PRO ROM. ECCL.

[a] Greg. 7. ep. 53.

IV. IVSTINIANI LEGATIO AD VIGILIVM

Hoc igitur anno, simulac de legitima Vigilij prouectione Constantinopolim nuncium perlatum est, Iustinianus Imp. more maiorum ad eum protinùs legatum mittens Flauium Dominicum V. C. Exconsulem & Patricium, literas dedit vnà cum Catholicæ fidei confessione; præstititque id ipsum Menas Constantinopolitanus Episcopus. Quamuis enim desideretur eiusmodi ipsorum scripta, tamen ita omninò factum esse, apertè declarant quæ ad eos ab ipso Vigilio per eumdem Dominicum redditæ sunt literæ [b] sub huius anni Consulatu Iustini, decimoquinto Calendas Octobris. In quibus eùm inter alia de fide Catholica in omnibus semper à se illibatè seruata, atque imposterum seruanda, magnifica ac gloriosa prædicet; tum omnem de hæreticâ ab ipso scriptâ epistola (de qua superiùs actum est) suspicionem abolet; tum etiam omnem prorsùs voluit, siue Theodoræ, siue aliis, adimere spem implendi quæ fuisset aliquando de Anthimi restitutione pollicitus: eùm & insuper iisdem suis literis confirmans omnia quæ à prædecessoribus gesta fuissent, ipsum quoque Anthimum vnà cum aliis hæreticis atque schismaticis, nominatim excommunicauit. Quæ verò post hæc secuta sunt, dicentur inferiùs.

[b] Vigil. ep. 2. & 3.

VIGILII FACTA DIVINITVS MVTATIO.

V. CONCIL. AVREL. III.

Ad hunc eumdem annum (vt vidimus) referenda est Tertia SYNODVS AVRELIANENSIS; nobilis ipsa quidem ob sanctos Episcopos qui ei interfuerunt, siue per se, siue per vicarios, numero viginti quinque, sub *Lupo* Archiepiscopo Lugdunensi. A quibus inter alia plura, quæ triginta duobus capitulis definierunt, recens fuit conditus [c] canon aduersus Iudæos, ne à die Cœnæ Domini vsque ad secundum Sabbati in Pascha, hoc est ipso quatriduo, procedere inter Christianos, vel Catholicis populis se vllo loco aut quacumque occasione miscere præsumerét. Cui accessit Regis Childeberti edictum ea de re promulgatum, quod citatur à Concilio [d] Matisconensi Primo: vbi & huius sanciendæ legis ea causa narratur, quòd Iudæi cernerentur quasi insultationis causa illo quatriduo per plateas aut forum deambulare. Sed & memoria dignum quod in eodem Concilio Aurelianensi statutum [e] est, (annuentibus haud dubium ipsis Francorum Regibus, quibus cum fide Catholica Ecclesiastica immunitas cordi semper extitit) vt clericus cuiuslibet gradus, sine Pontificis sui permissu, nullum ad sæculare iudicium præsumeret attrahere, nec laicus clericum.

[c] Conc. Aurel. III. c. 29.

DE IVDÆIS CANON, ET REGIS EDICTVM.

[d] Conc. Matiscon. I. c. 14.

[e] Conc. Aurel. c. 31.

VI. GENAROSA FRANCOR. EXPEDITIO IN ITALIAM.

Hoc item anno periclitans Regnum Francorum ciuilibus Regum motibus, ingenti miraculo quieuit; cùm exercitus Childeberti & Theodoberti Clodoueum obsidens, horrenda tempestate, Crotildis Reginæ matris eorum precibus ad Deum fusis cælitùs excitata disiectus est, super Clotarium ne signo quidem apparente horroris huiuscemodi. Rem gestã memorant Gregorius [f] Turonensis, & Sigebertus. Post hæc idẽ Theodobertus, filius Theodorici fratris prædictorum Childeberti & Clotarij, ingenti animo inuadens Italiam, magnum in Picenum vsque duxit exercitum; qui lue exagitatus, re infecta redire ad propria coactus est. Scimus Procopiũ ob hanc rem in Francos vt fœdifragos multa iactare: Verùm si consulas Agathiam [ff], haud leuem extitisse generosissimæ genti belli suscipiendi causam censebis; dum videlicèt testatur, haud æquo animo pati potuisse Theodobertum, Iustinianum Græco fastu in monumentorum publicorum Imperatoriis titulis ponere, sicut Wandalicum & Gothicum, ita & Francicũ nomen, perinde ac sicut Wandalos & Gothos, ita Francos etiam debellasset, quos ne attigisset quidem. Hæc enim ad inferendum bellum satis iusta visa est causa Francis, alieni dominij vel nomine tenùs impatientibus, & iugo extraneo subdi penitùs auersantibus. Quod autem idem Procopius calumniosè de iisdem tradit, humanas adhuc id temporis hostias immolare consueuisse; nullum habet adstipulatorem, immò contradictorem eumdem Agathiam æquè Græcum; qui non solùm asserit (quod & superiùs alia occasione dictum est) eos fuisse Christianos, sed & rectissimæ inter ceteros omnes fidei: habuisseque præterea Antistites & sacerdotes, atque festos haud secùs ac alios Catholicos peregisse dies: sed & moribus quàm optimis fuisse præditos, & maximum in modum ciuiles, æquitate verò ac concordia, ceterisque virtutibus admirabiles.

[f] Greg. Tur. lib. 3. hist. Franc. c. 28. Sigeb. an. 540.

[ff] Agath. lib. 1 hist.

VII. RAVENNA CVM VITIGE REDDITA BELISARIO.

Quod ad res Gothicas in Italia spectat, aliquis tandem diuinæ gratiæ Romano exercitui fauor illuxit, cùm nulla Ducum virtute Rauenna ciuitas, ipseque Vitiges Rex Belisario deditus est. Hæc verò quomodò se habuerint, fusiùs narrat qui interfuit Procopius [g], ea sub isto Belli Gothici anno quinto claudens; vnde eos redarguas qui referunt ad annum superiorem. At non hic finis eiusdem belli. Parua enim Gothorum manus minimè despondens animum, nouum elegit sibi Regem nomine THEODEBALDVM: quem cùm ipso regni exordio vix mille Gothi sequerentur, iidem tamen posteà maioribus in annos singulos, nouis creatis Regibus, incrementis aucti, res Romanas (vt videbitur) in maximum discrimen adduxerunt. Ita enim planè diuina prouidentia moderans res humanas, reuiuiscere ad tempus permisit extinctum in Vitige regnũ Gothorũ, vt Latinis nimirùm insultantes Græcos cohiberet: deleuit verò tandem, vt Arianæ

[g] Procop. de Bel. Goth. lib. 2.

THEODEBALDVS REX GOTHOR.

hæresis error, quo nec afflictari cladibus Gothi carere voluerunt, cum ipsa gente pariter tolleretur.

VIII. At in Oriente hoc eodem anno Rex Persarum Cosrhoës in Romanum Imperium mouēs exercitum, nullo obice per Mesopotamiam descendit in Syriam; eamdémque deuastauit, ciuitatibus dirutis, & habitatoribus aut cæsis aut captiuis factis, interque alias vrbes, Antiochiâ omnium totius Orientis nobilissima potitus, cunctos ciues in ea inuentos internecioni, ipsam verò ciuitatem igni tradidit; excepta maiore tantúmmodò Ecclesia, quam pecunia redemptam voluit esse saluam, anteà tamen ornamētis omnibus spoliatam. Hæc pluribus Procopius[h]. Quorum malorum causa aut dubium extitit violatio Catholicæ fidei toties ab Episcopis Syriæ facta, imprimis verò Antiochenis quos superiùs vidimus: vt planè sicuti experimento cernimus, amplissima quæq; ruere ædificia, cùm ipsorum fundamenta deficiunt; ita etiam necesse sit pessumdari florentissimas ciuitates atque prouincias, quibus Christianæ religionis deficit fundamentum. Clamant enim hæc vera esse omnes quæ sunt in Asia, Africa, & Europa, Orientalis olim Imperij prouinciæ, traditæ feris barbaris ad multa sæcula deuastandæ.

ANTIOCHIA CAPTA A PERSIS.

[h] Id. l. 2. de Bel. Pers.

DEI VINDICTA OB VIOLATAM CATHOL. FIDEM.

IX. Ista verò narrans Procopius, meminit etiam ingentis cuiusdam miraculi de Ligno Crucis Dominicæ, quod Apameæ in Syria accidit; cùm idem sacratissimum lignum populo ad adorandum ab Episcopo ostensum, ingenti flamma ignis splendentis non comburentis visum est circumdari. Cuius etiam virtute Apameenses ab insultu Cosrhois liberatos esse, tradit Euagrius[i], qui puer cum parētibus suis miraculo interfuit. Denique scribit Procopius, Iustinianum Imp. tanta perpessum, magna demū ignominia pacē à Cosrhoë redemisse, persolutis quinquaginta millibus nummûm aureorum, totidemque per annos singulos dandis loco tributi pactis

MIRACVLVM DE LIGNO S. CRVCIS.

[i] Euagr. lib. 4. c. 25.

IESV CHRISTI
AN. 541.
VIGILII
AN. 2.
IVSTINIA. IMP. 15.
THEODEB. REX.

I. ANNVS Christi quingentesimus quadragesimus primus, Basilij Iunioris sine collega Consulatu notatur: nec post hæc ampliùs aliquis Consulatus reperitur additus Fastis: etsi non penitùs Consules esse desijsse, ex veteribus monumentis apparet. Ita namque planè Iustinianus eiusmodi per Consulatus à maioribus deductam chronologiam paulatim antiquare voluit, illam inducens quâ per Imperatoris annos tempora notarentur, adderentur verò Consules si qui essent. Cuius quidem mutationis causâ, haud paruam sibi peperit ab antiquitatis cultoribus inuidiam. Nisi potiùs ea fuerit conuertenda in legum conditorem Tribonianum, qui amplissimam dignitatē, quam ipse, quòd Paganus esset consequi non valeret, aliis inuiderit. Verùm ab omnibus in ipsum Imperatorem culpa transfertur, fastu elatum ægrè ferentem sub alieno potiùs nomine quam Imperatoris tempora numerari: cùm tamen ipsi ipsi Imperatori vnà cum Imperio iugem inhærere voluerit Consulatum, vt constat ex ipsius constitutione [a] de Consulibus.

CONSVLATVS CORRVPTI MAGLIG.

[a] Nouel. 105.

II. Porrò hic ipse annus, qui & decimusquintus eiusdem Imperatoris numeratur, idem à Procopio [b] sextus ponitur Belli Gothici; quo Belisarius ob ingentem sibi partam gloriam de recuperata Italia, ab æmulis passus inuidiam, in suspicionemque adductus affectatæ tyrannidis, Constantinopolim reuocatus est: quò & secum duxit Vitigem Gothorum Regem, eiusque vxorem, nec non liberos Theodebaldi noui Gothorum Regis, aliosque quamplurimos prestantiores captiuos, vnà cum pecunia omni, & regiâ prætiosaque cætera supellectile. De cuius gloria, insignibusque virtutibus, & in omnes beneuolentia, necnon de immenso in eum omnium fauore, pluribus agit Procopius [c].

[b] Procop. l. 2. de Bel. Goth.

BELISARIVS REVOCATVR AB ITALIA.

[c] Ibid lib. 3. in pr.

III. Imperator autem tot à Deo beneficiis auctus, illud ei ex more rependit obsequium, vt de S. Ecclesia Catholica quibuscumque valeret studiis benemereret, pias sanctasque cùm pro fide [d] aduersus hæreticos, tum ad disciplinam Ecclesiasticam conseruandam promulgās sanctiones, quarum plures extant hoc ipso anno editæ: atque in primis illa[e], qua celebrati in prouincia Africæ Byzacena *Concilij* statuta, ad priuilegia Ecclesiarum & disciplinam Ecclesiasticam pertinentia, confirmauit. Sed & Calendis Maij Nouellam [f] promulgauit constitutionem, quadraginta quatuor capitulis distinctam, de ordinationibus, accusationibus, aliisque rebus ad disciplinam Episcoporum, clericorum, ac monachorum spectantibus. Qua verò mente tum hæc, tum alia ad res Ecclesiasticas pertinentia, soleret ipse sancire decreta, cùm sæpè alias (vt vidimus) cōtestatus fuerit; tum maximè hoc eodem anno aliâ editâ decimo Calendas Martij constitutione[g], declarauit se id minimè agere, vt leges Ecclesiæ præscriberet, sed vt aliorum querelis pulsatus vindicem se canonum ac regularum Ecclesiasticarum præstaret. Verùm accidit, vt cum vehementiori inuigilaret studio super sacrorum custodiam canonum, dum videret eos ab iis negligi, qui magis obseruare deberent, Episcopis; aliquando canones ipse conculcauerit, penitúsq; pessumdederit Ecclesiasticam Oeconomiam. Sic enim ex quadam hoc eodem anno Calendis Februarij edita constitutione [h] apparet, præter ius fasq; tunc vsurpatum fuisse vt per prouinciam Præfectos Episcoporum iudicia exercerentur, & ab iis ad maiores Præfectos appellaretur, ac rursum si opus esset ad Imperatorem: cùm tamen non sæculares Iudices causas cognoscere Episcoporum & inferiorum clericorum, sed Synodos Episcoporum, & si ab iis esset appellandum, non ad Imperatorem, sed ad maiores Sedes, ac denique ad Romanum Pontificem recurrendum; docerent sacræ sanctorum Patrum regulæ, traditio ostenderet, vsusque probasset: tunc verò laicis concessum se his immiscere, cum vel ad hæreticos aut schismaticos comprimendos; vel aduersus potentiores aut discordes, ab Episcopis essent in auxilium vocati. Cæterùm hæc ipsa quæ fuerunt obiter pertractata, æquè videntur ab eodem Imperatore esse correcta: siquidem nulla eius sanctio reperitur, qua Episcoporum

[d] Nouel. 109. 115. 131.

[e] Ext. in collect. Iulia. propè fi.

CONCIL. BYZACENVM.

[f] Nouel. 123.

[g] Nouel. 137.

IVSTINIANVS CANONVM VINDICEM AGENS, EOS CONCVLCAT.

[h] Nouel. 115. in pr.

causas à Præfectis cognosci voluerit, & ab iis ad alios item sæculares Iudices, ac denique ad Imperatorem appellari.

IV. [k] Nouel. 131.

DE QVATVOR CONCILIIS, ET SEDE CONST. QVID SANCIVERIT.

At verò hoc item anno aliam promulgauit[k] decimoquinto Calendas Aprilis, de Ecclesiasticis titulis & priuilegiis, aliisque multis ad Ecclesiarum iura & xenodochia pertinentibus, quâ cum de quatuor Synodis primùm decreuisset, earum dogmata sicut S. Scripturas accipi debere, & regulas sicut leges obseruari; mox de sede Constantinopolitana addidit, vt primum locum post Romanam teneret; ex earumdem Synodorum definitionibus id se non definire, sed definitum promulgare seu confirmare testatus. Verùm cum tam ex Concilio Oecumenico Constantinopolitano, quàm etiam Chalcedonensi id sibi Episcopus Constantinopolitanus vendicare conatus esset, nec valuisset resistente (vt vidimus) S. Leone Papa; Iustinianus modo id non tam ex iure canonum sibi arrogauit, quàm contra omne ius fasque præsumpsit. Quo item anno Calendas Iunij alia edita constitutione[l], antiquauit priuilegium Ecclesię concessum de præscriptione centum annorum, quòd esset litium seminarium, satis existimans fore quadraginta annorum periodum, vt Ecclesia sua sibi vendicare valeret.

[l] Nouel. 111.

V. SYNODOLA SAMARITANOR. CONVERSIO.

Hoc insuper anno idem Imperator, quem aduersus Samaritanos Christianorum hostes infensissimos leges scripsisse vidimus, monitus iam à Sergio Episcopo Cæsariensi eos ad meliorem frugem restitutos esse, nouam edidit sanctionem[l], qua pœnas in eo sancitas antiquauit. Verùm conuersionem ab eis non ex animo factam, sed simulatè vt à pœnis quibus affligebantur, liberarentur, atque parentum hæreditatum, quibus per leges priuabâtur, participes esse possent: testatus est posteà Iustinus Iunior aduersus eos rescribens[m]: de quorum rursus sceleribus dicetur suis locis. Hoc verò ipso anno Iustiniani decimo quinto, ponit Cedrenus *Auximitarum* in Æthiopia populorum ad fidem conuersionem, ex voto Adadi ipsorum Regis, quo se obligauit Christianam amplecti religionem, si victoriã referret de Homeritis Damiani Iudæorum Regis ditioni subditis; quorum Adadus regionem vnà cum Rege cepit ac possedit. Sed hæc anno sequenti contigisse in Miscella narrãtur. Ad Homeritas autem iam ante Euangelium peruenisse, sæpetiùs vidimus: sed rursum ipsorum Rex Damianus apostatasse videtur.

[l] Nouel. 129.

[m] Nouel. 144.

AVXIMITARVM CONVERSIO.

VI. DE MARTYRIO S. PLACIDI.

Hoc pariter anno Domini quingentesimo quadragesimo primo, à Gordiano[n] ponitur consummatum martyrium *S. Placidi* monachi discipuli S. Benedicti, & sociorum, in Sicilia à piratis illatum. Sed dum illud consignat anno Iustiniani decimo tertio, dicẽdum esset eos passos esse anno Domini quingentesimo trigesimo nono. Cæterùm quamuis eos egregiam consecutos esse coronam martyrij, nullatenùs reuocari possit in dubium; siquidem antiquiores Ecclesiæ [o] Tabulæ inter martyres allectos habent:) tamen ab auctore, qui sub nomine Gordiani eam conscripsit historiam, multis ipsa repetitur erroribus deprauata, qui & temporum rectæ rationi & historiceæ veritati repugnant. Cuius etiam sunt generis epistolæ[p], quæ siue Gordiani, siue aliorum nomine apud Leonem Ostiensem in appendice leguntur Chronici Cassinensis; ac præcipuè illa Iustiniani Imperatoris nomine quâ vult salua esse Cassinensi monasterio, quæ Tertullus Placidi parens, quæve Iostinus Senior Augustus eidem Cœnobio commisisset rura, villas, castra, oppida, ciuitates & municipia ibidem recensita. Non indiget qui eos primus tãtus genuit Pater sanctissimus Benedictus neque ab eo descendens sancta & generosa posteritas per cuncta sæcula in Ecclesia Dei feliciter propagata, eiusmodi mentitis gloriæ titulis, siue ex sanguinis nobilitate, siue ex diuitiarum amplitudine comparatis: qui & si nec his caruêre, ex virtutibus tamen terræ, cœloque sunt redditi celeberrimi.

[n] Ap. Sur. 5. Octob.

[o] Martyrol. Rom. 5. Octo.

p [De harum Epist. suppositione agit pluribus Galion. in Resp. ad Monach. Bened. pro defensione eorum, quæ de his dixerat Baronius; edita Romæ an. 1604. Confutauitque posteà eamdem imposturam breuiter, sed neruosè, doctiss. Nicol. Alemannus in suis Notis ad Procop. Anecdota.]

VII. CONCIL. ARVERNENSE.

Hoc eodem anno, qui post Consulatum Paulini Iunioris repetitur inscriptus, ex consensu Theodoberti Francorum Regis, sexto Idus Nouembris celebrata est sub *Honorato* Archiepiscopo Bituricensi, *Aruernis* in Gallia SYNODVS; cui & si pauci numero, meritis tamen excelsi quindecim interfuerunt Episcopi, quorum plerique egregia claruêre sanctitate: interque illos *S. Gallus* eiusdem tunc Aruernensis Ecclesiæ Antistes, quem patruum suum fuisse gloriatur S. Gregorius[q] Turonensis Episcopus, dum multa de eo admiratione quidem digna recenset; & inter alia, quod aliquando maximum suæ ciuitatis incendium oppositis sacrosanctis Euangeliis penitùs extinxerit. Quod verò adfuisse etiam eidem Synodo reperitur *Flauius* Rhemensis Episcopus; ex eo velim obserues, planè errore deceptos qui *S. Remigij* eiusdem Ecclesiæ Episcopi obitum referunt[r] ad annum Domini quingentesimum quadragesimum quintum. Nam quomodò ad illud tempus potuit peruenisse, si hoc anno sedisse Flauius reperitur, quem & præcessisse ponitur Romanos eiusdem S. Remigij primus successor? Par erat (si licuisset) Antistitis celeberrimi, Francorum Apostoli, ex hac vita ad Deum transitum certis signasse die & anno. Sed quòd quæ de iis scripta feruntur, haud immobili veritate subsistant, inuiti abstinere cogimur, & nonnisi hic dumtaxat obiter meminisse. Gregorij[s] enim Turonensis testificatione, asserentis septuaginta annos & ampliùs eum sedisse, & Hincmari septuaginta quatuor tribuentis, inualuit opinio illa, vt qui creatus habetur Episcopus anno Christi quadringentesimo septuagesimo primo, idem peruenerit ad annum quingentesimum quadragesimum quintum. Sed Synodalia Acta maiorem sibi vendicant fidem; ex quibus liquet neque ad annum septuagesimum peruenisse.

[q] Greg. Tur. l. 1. de glor. mart. c. 25.

[r] Sigeb. in Chron. & alij eum secuti.

DE OBITV S. REMIGII FRANC. APOST.

[s] Greg. Tur. de glor. Confess. cap. 79.

VIII. VETITVM RES ET BANEF. ECCLES. ACCIPERE A REGIB.

Cæterùm in hoc Concilio Aruernensi sexdecim à Patribus conditi reperiuntur canones, ad disciplinam Ecclesiasticam restituendam, conseruandamque. Interque alia, damnauêre illos qui à Regibus bona Ecclesiæ vsui pauperum inseruientia impetrarent; quique Regum fauore potiùs quàm meritis Episcopatus adipiscerentur. Siquidem ait Gregorius[t] Turonensis, temporibus Regis Theodorici, parentis Theodoberti sub quo hæc Synodus celebrata est, illud iniquum germen cœpisse pullulare, vt sacerdotium aut venderetur à Regibus, aut compararetur à clericis. Cuiusmodi impietatem patris detestatus pius filius Theodobertus, sanciri voluit Ecclesiasticas leges, quibus iura antiqua Ecclesiis illibata penitùs seruarentur.

[t] Id. in Vita S. Galli.

IESV CHRISTI

AN. 542.

VIGILII

AN. 3.

IVSTINIA. IMP. 16.

TOTILÆ REG. 1.

I. ANnus Christi quingentesimus quadragesimus secundus, absque nouis Coss. inchoatus, Post Basilij Consulatum inscribitur, idemque à Procopio Belli Gothici septimus numeratur. Quo in Italia occiso Rege Theodebaldo, Gothi euexerunt in regnum ARARICVM eodemque paucos post menses perempto, TOTILAS Theodebaldi nepos, ingenio & viribus præstans, in flagellum dominantium in Occidente Græcorum, Rex creatus est. Qui hoc ipso anno, non ampliùs quam quinque millium Gothorum collecto exercitu, bis collatis signis Romanorum exercitum superauit; cætera verò fortiter ab eo gesta, eademque à Procopio [a] enarrata, suis locis memorabuntur.

TOTILAS GOTHOR. REX

[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 2.

II. Hoc eodem anno Iustinianus Imp. adiiciens animum vt incensam à Cosrhoë Persarum Rege Antiochiam restitueret; non solùm munitionem illam reddidit, sed & magnificentiorem ecclesiis, xenodochiis theatris, balneis, aliisque ædificiis cùm publicis tum priuatis, quæ Procopius [b] descripsit.

ANTIOCHIA REÆDIFICATA.

[b] Id. de ædif. Iustin. lib. 2. & 5.

III. Quod autem ad res Occidentis spectat; hoc eodem anno Rex Francorum Childebertus, vnà cum fratre Clotario, aduersus Theudem Gothorum Regem Arianum in Hispania regnantem mouerunt exercitum; victoresque Cæsaraugustam peruenientes, acceptâ ab obsessis illius vrbis ciuibus S. Vincentij martyris sacrâ Tunicâ, (cuius per muros in ieiunio & fletu, ac cum psalmodia Ecclesiastica circumductæ, mirabili virtute ciuitas est ab eorumdem Francorum inuasione defensa) aliisque sacris Sanctorum Reliquiis, in redemptionem obsidionis, subacta magna Hispaniæ parte, cum ingentibus spoliis in Gallias reuerterunt ouantes. De tempore fidem facit Sigebertus: rem autem gestam exactiùs narrat Gregorius [c] Turonensis, & Aimoinus [d]. Hic tamen errare in eo videtur, dum sub S. Germano Parisino Episcopo ea gesta ponit, quem multis post hæc annis sedisse constat. Sub eo tamen S. Germano factum est, vt idem Childebertus Rex anno regni sui quadragesimo octauo, (qui fuit Christi quingentesimus sexagesimus primus) Sanctorum Reliquias ab Hispanis acceptas, aliasque plures, vnà cum parte Ligni S. Crucis, honorificè recondiderit in templo, quod in honorem S. Vincentij sumptuosè Parisiis extruxit, multisque prouentibus dotauit, vt ex eodem Aimoino constat: qui ampliùs habet, eumdem S. Germanum ad eamdem basilicam aliis quoque spiritualibus muneribus locupletandam, ad loca Sancta in Orientem profectum, à Iustiniano Imp. dono accepisse partem Coronæ Christi spineæ, sanctorúmque reliquias Innocentium, & Brachium S. Georgij martyris; eaque in prædicta basilica collocasse. A quo tempore multùm viguisse S. Vincentij in Galliis cultum, testes sunt etiam Venantius [e] Fortunatus & Gregorius [f] Turonensis. Constatque insuper eumdem Childebertum Regem maximè pium quæ ante expeditionem ædificare vouisset templa in honorem SS. Aniani & Eusichij [h], quorum prædictione & protectione victoriam reportauit, post reditum insigniter extruxisse. Ceterùm cùm Scriptores veteres, de adepta victoria Childeberti omnes æquè testentur, quidnam est, rogo, quod apud Chronicon Isidori legitur, Theudem quinque Francorum Reges Cæsaraugustam obsidentes debellasse? Quinam enim quinque isti Reges? & vnde victor Theudes, quem victum esse liquet? Hæc igitur facilè (puto) consenseris ab aliquo fuisse ad Isidorum apposita, magis quàm sanctum virum esse mentitum.

FRANC. BELLVM IN HISP.

[c] Greg. Tur. 3. hist. Franc. 29.

[d] Aimoin. 2. hist. Fr. 9.

RELIQVIÆ IN GALL. ASPORTATÆ. De quibus agitur apud Baron. partim locan. partim 561.

[e] Ven. Fort. lib. 1. cap. 8. & 9.

[f] Greg. Tur. de gloria mart.

[g] Act. S. Aniani ap. Sur. 17. Iunij.

[h] Greg. Tur. de glor. Confess. cap. 82.

IV. Hoc item anno Domini quingentesimo quadragesimo secundo, ponitur à pluribus obitus *S. Benedicti* in Cassino monte; idque ipsum asseritur in Chronico Cassinensi. quod tamen minimè nobis probatur. Etenim quomodò hoc anno decimoquinto Martio dicere possumus ipsum esse defunctum, cùm needum creatus esset Totilas Rex Gothorum, quem hoc anno occiso Theodebaldo præcessit Araricus: cùm tamen satis ex S. Gregorio certum sit, S. Benedictum sæpius cum eodem Totila regnante miscuisse sermones? Quare prudentiùs Leo Ostiensis asserit ipsum defunctum potiùs anno sequenti, Domini scilicet quingentesimo quadragesimo tertio, duodecimo Cal. Aprilis. Qui verò eum tradidit decessisse anno Christi sexcentesimo tertio Marianus Scotus, longiùs errauit. Verùm hæc dicta sunto ad redarguendos potiùs de tempore eius obitus vulgatos errores, quàm ad certum annum nobis incertum statuendum: cùm illud quidem certum sit, plura ab eo post hæc præclarè gesta esse.

DE TEMPORE OBITVS S. BENEDICTI.

IESV CHRISTI

AN. 543.

VIGILII

AN. 4.

IVSTINIA. IMP. 17.

TOTILÆ REG. 2.

I. ANnus Christi quingentesimus quadragesimus tertius, post Basilij Consulatum secundus inscribitur, idemque à Procopio octauus Belli Gothici numeratur. Quo (vt ipse [a] pluribus describit) Totilas Gothorum in Italia Rex, Samnio, Campania, Apulia, Calabria, aliisque prouinciis atque ciuitatibus potitus est, atque etiam Neapolim post longam obsidionem in deditionem accepit. Quid verò ipsi, eiusque Ducibus in ea expeditione acciderit cum sanctis aliquibus viris, atque inter alios cum ipso sanctissimo Benedicto, & quæ miracula tunc ab iis edi contigerit; narrat abundè S. Gregorius [b] Papa in suis Dialogis. Tantum autem ex S. Benedicti monitis profecisse Totilas repertus est, vt redditus mitior multa in illis regionibus humanitatis & continentiæ exempla ediderit: vnde factum est quod de eo scribit Procopius, eius vt nomen sicut fortitudinis & sapientiæ, ita benignitatis atque iustitiæ celebre apud Romanos fieri cœperit.

[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 3.

[b] Greg. Dial. lib. 1 cap. 2. lib. 2 cap. 14. 31 lib. 3. c. 2. 5. 6. 12. 18.

TOTILAS S. BENEDICTI MONITIS MITIOR FACTVS.

II. Hoc item anno, rursùm rupto fœdere Rex Persarum Cosrhoës in Romanum Imperium immisit exercitum: cùm Belisarius in Persidem missus, vno tantùm castro capto, eodemque posteà amisso; nihil prætereà memoria dignum egit, inuadente Romanum exercitum ægritudine, adeò vt vix pars eius tertia seruari potuerit: quæ omnia fusè Procopius [c].

[c] Procop. de Bell. Pers. lib. 2.

IESV CHRISTI
AN. 544.
VIGILII
AN. 5.
IVSTINIA. IMP. 18.
TOTILÆ REG. 3.

I. Annus Christi quingentesimus quadragesimus quartus, notatus reperitur post Basilij Consulatum tertio, idemque à Procopio numeratur Belli Gothici nonus. Quo Totilas Romam cogitans, eã priùs literis ad Senatum scriptis, quàm armis tentare decreuit: sed cùm Ioannes Præfectus, Constantinopoli olim missus, Senatum rescribere vetuisset; indignatus Totilas, ad Vrbis obsidionem exercitum mouit: cùm istis admonitus Iustinianus Belisarium à bello Persico reuocans, in Italiam misit. Hæc sunt quæ præsenti anno Procopius [a] accidisse tradit. Additque, eodem tempore omnes qui Arianæ hæresis Romæ suspecti haberentur, ne proderent Gothis itidem Arianis Vrbem, inde pulsos esse: quod opera factum creditur Vigilij Papæ. A quo & illud procuratum esse, vt iterùm Belisarius in Italiam mitteretur, innuere videtur *Arator* S. R. E. subdiaconus, dum in præfatione ad ipsum Vigilium hoc ipso anno præfixa nobili heroico carmini, quo luculenter Acta Apostolorum à S. Luca conscripta cecinit ait Vigilij operà Vrbem liberatam esse.

RVRSVM BELISARIVS IN ITALIAM.

[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 3.

II. Hoc item anno ponitur à Procopio [b] tertia Cosrhois in Romanorum ditionem irruptio; cùm Sergiopolim tentauit ciuitatem, quæ S. Sergij patrocinio diuinitus defensa, illæsa permansit; vt narrat Euagrius [c], & ipse huius sæculi auctor.

[b] Id. de Bell. Persic. lib. 2.

[c] Euagr. lib. 4. cap. 17.

III. Hoc quoque anno lues magna in Oriente grassari cœpit, orta ab Ægyptiis qui apud Pelusium habitant, immissaq; per Angelos malos humana specie hominibus apparentes; cuius multos ac mirandos effectus descripsit Procopius [d]: alia verò ab eo prætermissa, sed & nonnulla diuersa, Euagrius [e] addidit; cùm videlicèt idem morbus progressu temporis varias mutationes acciperet. Eum enim ætatem Procopij longè prætergressum esse oportuit. Siquidem ait Euagrius, annos quinquaginta duos (post quos hæc scriptis mandasse ipse testatur) inter homines grassatum esse; neque Orientem solùm ab eo, sed vniuersum fermè terrarum Orbem depastum esse; nonnullasque vrbes penitùs habitatoribus orbatas. Quod verò tribus tantummodò mensibus (vt Procopius scribit) Constantinopoli præualuerit, miraculo tribuitur; quod licèt nec à Procopio vel Euagrio recenseatur, haud tamen obliuione sepultum est. Nam tantum beneficium S. Dei genitricis intercessione acceptum, solemni die festo in honorem ipsius instituto, remansit posteris perpetua memoria consignatum die secunda Februarij; cuius meminerunt, præter publicas Græcorum [f] Tabulas, alij tum Græci tũ Latini auctores: qui quidem *Hypante*, siue *Hypapante* est nominatus, nempè humilis Occursus Simeonis, cùm Deipara suum Filium Dominum nostrum IESVM CHRISTVM in templum intulit. Eius autem festiuitatis in Occidente visus est Gelasius Papa iecisse fundamenta, cùm abstulit Lupercalia mense Februario, vt scripsit Varro [g], agi solita. Sed ex Procopio, qui hæc præ oculis habuit, corrigas necesse est, quod hãc pestem alij decimo Iustiniani anno, alij nono, vel alij alio contigisse dicere. Cùm verò idem Imperator accepisset Persas quoque ea laborare, misit aduersus eos exercitum; qui ab eis ignominiosè fugatus est ac trucidatus: quod pluribus narrat idem auctor.

PESTIS IMMISSA PER ANGELOS MALOS.

[d] Procop. de Bell. Pers. lib. 2.

[e] Euagr. lib. 4. cap. 28.

DEI-GENITRIX PESTEM SEDAT CONSTANTINOPOLI.

[f] Monolog. Miscellan. 25 Iustinia. Niceph. lib. 17. cap. 28. Cedr. in Compend. Sigeb. in Chron. an. 541. De quo vide plura in Not. Baron. ad Martyrol. 2. Feb.

[g] Varro de ling. Lat. lib. 5.

IV. Hoc quoque anno defuncto S. Cæsario Episcopo Arelatensi, in locum eius Auxanius substitutus est: qui cùm per legatos Pallium petiisset à Vigilio Papa, hicque dare distulisset absque notitia Imperatoris; tandem anno sequenti, petente Childeberto Francorum Rege, & consentiente Iustiniano Imperatore, eidem non modo pallium misit, sed & vices suas in Gallia delegauit: sicut de his patet ex duabus epistolis [h] ab ipso Vigilio ad eumdem Auxanium, aliaq; ad omnes Episcopos sub regno Childeberti cõstitutos, scriptis decimoquinto Calendas Nouembris huius anni, & vndecimo Calendas Iunij anni sequentis, nempè Post Consulatum Basilij tertio & quarto: quibus etiam eumdem Antistitem hortatus est, vt pacis fœdera inter Iustinianum & Childebertum integra custodiri procuraret

AVXANIVS ARELAT. VICARIVS FACTVS VIGILII PP. IN GALL.

[h] Rec. Bar. Ann. Tom. VII. hoc & seq. an. ex archiu. Eccl. Arelat.

IESV CHRISTI
AN. 545.
VIGILII
AN. 6.
IVSTINIA. IMP. 19.
TOTILÆ REG. 4.

I. Annus Christi quingentesimus quadragesimus quintus, Post Basilij Consulatum quartus, à Procopio Belli Gothici decimus numeratur: cuius initio Belisarius iterùm in Italiam aduenit: Totilas autem Tibure per proditionem potitus, ciues omnes vnà cum Episcopo internecioni subiecit. Cum quo non valens Belisarius collatis signis decernere, ipse in Æmilia constitutus misit Romam ex suis qui Vrbem pro viribus tutarentur. Quod autem in Miscella [a] legitur, Belisarium ipsum se Romam contulisse ac crucem auream centum librarum, pretiosissimis gemmis exornatam, in qua suas victorias descripserat, per manus Vigilij Papæ Beato Petro obtulisse: id quidem per suos factum oportuit; quippe ipsum haud esse Vrbem ingressum, ex Procopio res singulas exactissimè prosequente colligitur. De Cruce verò, aliisque multis donis à Belisario oblatis, est etiam testis Anastasius in Vigilio.

[a] Miscell. lib. 16.

DONA OBLATA S. PETRO A BELISARIO.

II. Hoc eodem anno decimonono Imperij Iustiniani,

niani, quarta à Cosrhoë expeditio facta est, qua ipso primo ingressu obsedit Edessam; sed ita vt non iam contra homines, sed contra Deũ ipsum Christianorum bellum esset, vt scribit Procopius [b]. Quomodò autem id acciderit, cùm Euagrius [c] testetur se à Procopio accepisse, nec tamen apud ipsum Procopiũ legatur; dicere necesse est mutilum locum illum Procopij. Narrat autem Euagrius; cùm intellexisset Cosrhoës omnium illius religionis Fidelium sermone celebrari quamdam promissionem à Christo factã quòd numquam Edessa ab hostibus subiugari deberet; ipsum eo animo eiusdem ciuitatis obsidionem suscepisse, quo illam traditionem falsam esse conuinceret: verùm diuina virtute sacratissimę Imaginis CHRISTI Nõ manu-factę quam Edesseni ab ipso Domino missam Agbaro ipsorum Regi, summa veneratione colebant, machinis Cosrhois incensis atque dirutis, profligatóque exercitu, eum illinc ignominiosè recessisse. Hæc pluribus Euagrius; quæ apud Procopium desiderantur: quamuis & ipse multa alia habeat, quibus diuina virtus in tuenda ciuitate enituit. Qui & ad postremum addit, à Iustiniano redemptas fuisse auro ab eodem Cosrhoë quinque annorum pacis inducias.

[b] Procop. de Bell. Pers. lib. 2.
[c] Euagr. lib. 4. cap. 26.
VIRTVTE IMAGINIS CHRISTI EDESSA DEFENSA

III.
ERRATVM IN ORIENTALI ECCLESIA PASCHATIS.
[d] Miscell. an. 19. Iustin. Cedr. hoc an. & aly.
CONCIL. AVREL. IV.

Hoc item anno cùm Græci tum Latini historici [d] tradunt, de Paschatis tempore ex Iustiniani Imp. definitione Constantinopoli erratum esse. Ita namque permittit Deus, vt cùm sacris se immiscent Principes, & quæ sunt sacerdotum sibi vsurpant, in errorem labantur. Porrò in Occidente pariter de Paschatis die huius anni eadem ortam esse controuersiam, intelligi potest ex CONCILIO Quarto AVRELIANENSI hoc tempore celebrato: (quamuis enim certus non ponatur eius annus; ei tamen præsentes fuisse leguntur iidem fermè Episcopi, qui ante annos quinque interfuerant Tertio in eadem ciuitate habito:) cuius primi duo canones conditi sunt de tempore Paschæ, & quis illud indicere deberet, (aduersus temeritatem, vt apparet, Imperatoris) nempè Episcopus Epiphaniorum die; & si quando de eo dubitaretur, tunc per Metropolitanos Sedes Apostolica consuleretur. Quod autem pertinet ad Cyclum Victoris, qui ita commendatur ab ea Synodo, vt tamen vbi aliqua emergeret ambiguitas, esset consulenda Sedes Apostolica; auctor illius fuit *Victor* Episcopus Capuanus, doctrinâ & sanctitate celebris; qué Beda [e] dicit his temporibus illum scripsisse ad confutandum Cyclum Victorini Aquitani, qui scripserat tempore Hilari Papæ, vt ex Gennadio vidimus. Verùm non hoc anno, sed Post Consulatum Basilij nouies, ea Victoris seu Victorini cyclo obortam esse aliam controuersiam, idem Beda [f] affirmat. Qui verò confectus est tunc temporis Paschalis Cyclus ad euitandos errores, anno post sequentem, Christi quingentesimo quadragesimo septimo; extat ille quidem, sed mutilatus ea parte, inter Antiquas Inscriptiones [g] in Appendice.

QVANDO, ET A QVO INDICENDVM PASCHA.
[e] Bed. de 6. ætat. sub. Iustinia.
[f] Id. de. temp. rat. cap 49. in fi.
[g] Pag. 1161. num. 5.

[De vero anno prædicti Iustinianei decreti circa celebrationem Paschatis, déque eiusdem saniori intellectu, ac Ios. Scaligeo in eius explicatione errore, eaque occasione de legitima Ieiunij Quadragesimæ tam apud Latinos quàm Græcos inchoatione, ac duratione, & de Kalendarij Gregoriani à calumnis hæreticorum vindicatione; abundè nuper disputauit Dionys. Petauius Soc. Iesv in Not. Chronolog. ad Historiam S. Nicephoi Patr. Constantinop.. quem vbi consulueris, non pœnitebit te operæ.]

IV.
TYRANNI IN AFRICA.

Hoc item anno Iustiniani decinono, missus Areobindus maritus filiæ sororis Imperatoris in Africam; à Guntharide sibi subiecto Duce (sub quo aduersus Mauros Wandali militabant) iam effecto tyranno, necatus est contra fidem præstitam Reparato Episcopo Carthaginiensi. Post dies verò triginta sex idem Guntharis dolo necatus & ipse est ab Artabane Duce, quem conuiuio exceperat. Hæc diffusè Procopius [h]: post quæ finem imponit historiæ de bello Wandalico in hunc vsque annum conscriptæ. quod quidem felicissimè incboatum; ac penè absolutum denuo restauratum, difficillimomque in dies redditum est crebris defectionibus populorum, emergentibus nouis tyrannis; postquam Imperator, siue eius ministri, sacrilege agentes in Insula Romanum Pontificem mori impiè coëgerunt.

[h] Procop. de Bell. Vuandal. lib. 2.

IESV CHRISTI
AN. 546.
VIGILII
AN. 7.
IVSTINIA. IMP. 20.
TOTILÆ REG. 5.

I.

ANno Christi quingentesimo quadragesimo sexto, Post Consulatum Basilij quinto eodemque Belli Gothici vndecimo à Procopio numerato, Totilas Spoletum in deditionem accepit, Perusiumque post longam obsidionem dolo occupauit. Pluribus hæc Procopius [a]. Sed quomodò tunc contigerit, *S. Herculanum* ciuitatis Perusinæ Episcopum, eiusdem Totilæ iussu subire martyrium, S. Gregorius [b] narrat: verùm apud eum, pro septem annis quibus corruptè legitur durasse obsidio Perusij, restituendi sunt ex Procopio septem menses. Inde verò mox crudelis barbarus (qui de ferociâ suâ monitis S. Benedicti aliquid ad tempus remisisse visus, eamdem duplo resumpsit) ad Vrbem obsidendam pergens, octauo ab ea milliario *S. Cerbonium* Populonij Episcopum, quòd milites quosdam Romanos à Gothorũ crudelitate abscondendo seruasset, coram omni populo obiecit vrso dilaniandum. Sed cùm illum vrsus intactum relinqueret, immò & adularetur, ac pedes lamberet; ipse quoque ferus barbarus à fera bestia humanitatem discens, ad eiusdem Episcopi venerationem permotus est. Narrat hæc idem S. Gregorius [c]. Porrò ipsum Totilam benignum se erga cultores agrorum cùm ad Vrbis obsidionem veniret præbuisse, sed obsessis ciuibus fame laborantibus omnem commiserationem denegasse, Procopius docet.

[a] Procop. de Bell. Goth. lib. 3.
TOTILA CRVDELITER AGIT IN EPISC. CATHOL.
[b] Greg. 3. dial. 13.
[c] Ibid. c. 11.

II.

Hoc item anno Pelagius S.R.E. diaconus, functus munere Apocrisiatij apud Imperatorem Constantinopoli, accepto successore Stephano pariter diacono, Romam rediit: Procopius testatur, dum ait ipsum haud diu ante Vrbis obsidionem à Totila factam esse reuersum. Cuius absentiæ nactus occasionem Iustinianus, quod illo resistente minimè peragere potuisset, confestim ex sententia Theodori Archiepiscopi Cæsareæ Cappadociæ Pelagij æmuli, aduersus Tria Capitula compositum ab eodem Theodoro Scriptum, proprio sui ipsius nomine promulgauit.

IVSTIN. IMP. EDICTVM ADVERSVS TRIA CAPP.

[d] Liber. Breuiar. cap. 24.
[e] Facund pro defens Capitul. lib. 2.
[f] Ext. Tom. 2. Concil. in Vigil.

gauit. Id enim cùm Liberatus [d] imprimis tradat, Facundus [e] etiam Hermianensis in Africa Episcopus, & ipse res sui temporis scribens affirmat necnon Vigilius Papa in sententia [f] aduersus eumdem Theodorum posteà prolata. Hic autem Iustiniani nomine scriptus libellus, siue potiùs edictum dixerimus, illud ipsum est valde prolixum, (quippe quòd omni genere doctrinæ refertum, omniq; ex parte constans esse Theodorus voluit, additis etiam aduersus dissidentes quatuordecim anathematismis) quod sub mendaci appositâ à librario ad Ioannem Papam inscriptione hactenus lectum fuit: cùm ex iis quæ superiùs dicta sunt, liquidò constet, non ante præsens tempus potuisse esse conscriptum, præcedentibus primùm quas vidimus Theodori cum Pelagio diacono controuersiis, quæ sub Papa Vigilio & non alio contigerunt.

III. Cavsa Trivm Capp. svmmatim relata.

Quod verò ad ipsius argumentum attinet; etsi demùm post obortas ea de re quamplurimas cõtrouersias, Catholica Ecclesia sententiam Imperatoris contra Tria Capitula sit secuta; hoc tamen exordio propositæ quæstionis, assertęque ab Imperatore sententiæ, contra eadem complures Orthodoxi, immò & ipse Vigilius Romanus Põtifex, quasi vindices Chalcedonensis Concilij, in cuius præiudicium ea viderentur ab Imperatore sancita, insurrexere: non quidem vt defenderent errores, qui dicerentur reperti in commentariis Theodori Mopsuesteni, aut in Epistola Ibæ, vel in scriptis Theodoreti aduersus Cyrillum; sed pro personis ipsis agerent, cõtendentes non esse damnandos, Theodorum, quem indemnatum à Patribus in Ecclesiæ communicatione constaret esse defunctũ; aut Ibam & Theodoretũ, quos damnantes hæreses Chalcedonensis Synodus recepisset. Ideóque de personis, & non de fide quæstionem fuisse, Gregorius [g] Magnus optimè notauit. At cùm perspicuè cognitum fuit, ne quicquam esse derogatum Chalcedonensi Concilio per damnationẽ Trium Capitulorum; ipsa imprimis Apostolica Sedes, eamdem Imperatoris edicto primùm promulgatam, & posteà per Quintam Synodũ confirmatam assertionem, probauit atque retinuit; & qui deinde ab ea dissensêre, vt schismatici habiti sunt atque reiecti: cùm alioqui ante huiusmodi nouissimum Apostolicæ Sedis assensum, non fuerit piaculum pro Tribus pugnare Capitulis. Hæcque est summa totius historiæ, immò tragœdiæ, vtpotè per quam damna plurima Ecclesiæ noscantur illata, cùm ipsi Catholici inter se digladiantes, (neque enim, vt iam diximus, Catholicorum cum hæreticis, sed Catholicorum tammmodò ipsorum hoc fuit certamen, qui omnes saluũ vellent Chalcedonense Conciliũ) vix tandem concordiam inire valuerunt.

[g] Gregor. 5. epist. 37.

IV. [h] Facund. lib. 1. Qvinam consenserint, vel restiterint Imp. in cavsa Capp.

Cùm igitur ea omnia valamento quodam pacis cũ Acephalis ineundæ, (vt ex Liberato superiùs vidimus, & Facundus [h] confirmat) ab Imperatore agerentur; quòd tamen suas sciret de Fide constitutiones nullius esse roboris, nisi ab Episcopis auctoritatem acciperent; hæc ipse animosiùs Præsulibus subscribenda ingerens, effecit vt Menas Constantinopolitanus, Zoilus Alexandrinus, Ephræm Antiochenus, Petrus Ierosolymitanus, aliique permulti Orientales Episcopi, primò quidem subscribere renuentes, sed postea siue blanditiis siue terroribus compulsi, ei cesserint: cui ex altera parte Stephanus Apostolicæ Sedis Apocrisiarius, vnà cum Dacio Episcopo Mediolanensi, & ipso Constantinopoli tunc degente, atque in Occidente Pelagius Romam nuper reuersus, necnon Africani Episcopi, ipseque imprimis Vigilius Papa, cùm verbis tum scriptis validè restiterunt adeò vt & iidem ipsi mox Orientales coactam suam subscriptionem detestantes, Romanum Pontificem consuluerint, protestati sententiam se retractaturos, si eam ipse non probaret: quod præcipuè Menas ab Stephano redargutus præstitit; contestatus sub ea se conditione cessisse, quòd iuratum ipsi fuisset, suum se chirographum recepturum, si ea Romanus Episcopus non probaret: prout hæc omnia pluribus narrat Facundus [i].

[i] Id. lib. 2. & 4.

V. Vigil. PP. accersitvr ab Imp.

Quare cùm cerneret Imperator, primarum sedium Orientalium suspensam esse sententiam ad Romani Pontificis arbitrium, & ex eius definitione, tamquam legitimi Vniuersalis Ecclesiæ moderatoris, cuncta pendere; idem Vigilium Papam summa celeritate Constantinopolim accedere rogauit: qui nihil remoratus, hoc ipso anno recessit ab Vrbe. Cuius profectionis cùm alias Anastasius Bibliothecarius causas asserit, atque subtractum violenter ab Vrbe, insectatúmque iurgiis & blasphemiis tradit; aperti erroris ex Facundo & Procopio huius temporis scriptoribus, redarguitur: oportuitque planè summo ipsum honore ab Imperatore vocari, ne ipse aduersans inefficaces redderet omnes eius de promulgato decreto conatus. Sed Vigilij Constantinopolim accessionem magnum intulisse Catholicæ Ecclesiæ damnum, declararunt euenta: quibus etiam demonstratum fuit, quàm prudentissimè egerint antecessores Romani Pontifices, S. Leo, & alij, dum vocati sæpè ab Orthodoxis licèt Imperatoribus in Orientem, numquam passi sunt ab ipsa fixa Romæ sede diuelli.

VI. Qvo Vigilivs in Sicilia.

Hoc igitur anno, qui (vt dictum est) à Procopio Belli Gothici vndecimus numeratur, Vigilium Papam Roma recessisse, & in Siciliam peruenisse, idem affirmat. Ibi verò Dacium Mediolanensem Episcopum Constantinopoli venientem obuiam habuisse, & legatum suscepisse à Zoilo Episcopo Alexandrino missum, sed & multas vndique prouincias ab eo postulasse vt nullatenùs edicto Iustiniani acquiesceret, ideoque ipsum litteris libellisq; iis qui consenserant, comminatum esse, atq; aliis literis per Legatos ab Imperatore petiisse nequid innouari pateretur: hæc, inquam, omnia Facundus [k] tradit, dum Vigilius in Sicilia ageret, gesta esse. Procopius autem addit [l] eumdem Pontificem diutiùs illic mansisse; indeque vt laboranti fame Vrbi succurreret, magnum nauium numerum frumento onustarum Romam transmisisse; sed eas cùm ad Portum Romanum appellerent, in hostium potestatem venisse, vectoresque occisos, & Valentinum Episcopum ibidem inuentum vtraque manu truncatum esse. Fuisse autem hunc *Valentinum* Episcopum Siluæ candidæ, alio titulo SS. Ruffinæ atque Secundæ, missumque à Vigilio in Vrbem, vt ibi Vicarius consideret, Anastasius tradit. Additq; Vigilium in Sicilia commorantem, Catanę ordinationẽ habuisse mense Decembri. Dum verò subdit, eodem mense in Vigiliâ Natalis Domini peruenisse Constantinopolim; tum ab eadem sua ipsius assertione

[k] Id. lib. 4.
[l] Procop de Bell Goth. lib. 3.

redar

redarguitur; tum à Procopio, qui docet Vigilium nonnisi post exactam hiemem è Sicilia discessisse.

VII. Hoc eodem anno cùm Auxianus Arelatensis Episcopus ex hac vita migrasset, in locum eius subrogatus est Aurelianus: quem Vigilius Papa, petente Childeberto Francorum Rege, & consentiente Iustiniano Imp. Vicarium suum esse decreuit, eodem prorsùs modo, quem in Auxanio obseruatum vidimus: vt patet ex literis [m] ab eodem Vigilio hoc anno, post Consulatum Basilij quinto, vndecimo Calendas Septembris, datis cùm ad ipsum Aurelianum, tum ad ceteros Galliarum Episcopos sub Regno Childeberti constitutos.

AVREL. ARELAT. VICARIVS PAPÆ IN GALL.

[m] Rec. Bar. Ann. Tom. VII. hoc an. ex archiu. Eccl. Arelat.

VIII. Hoc item anno Ephræm Episcopus Anthiochenus ex hac vita migrauit, & in eius locum *Domnus* eius nominis Tertius est subrogatus; vt Nicephorus habet in Chronico. Qui autem Ephræm anno superiori diem obiisse putarunt; ex his quæ ipsum hoc anno egisse cum Iustiniano ex Facundo vidimus, erroris conuincuntur. Idémque dicẽdum de Petro Episcopo Ierosolymitano; quem eadem ratione non ante præsentem annum diem obiisse oportuit: in cuius locũ suffectum esse *Macarium* eius nominis Secundum, tam Euagrius quam Nicephorus tradunt.

IESV CHRISTI
AN. 547.
VIGILII
AN. 8.
IVSTINIA. IMP. 21.
TOTILÆ REG. 6.

I. ANNO Christi quingentesimo quadragesimo septimo, Post consulatum Basilij sexto, Belli Gothici duodecimo, obsessa à Totila Vrbs cùm grauissimà premeretur inedia; nec valuisset Pelagius diaconus, à Romanis ad eumdem Regem missus, paucorum illis dierum inducias his conditionibus impetrare, vt si intra constitutum tempus nemo ipsis suppetias veniret, iidem se Vrbemque sine mora ei proderent: cúmque in tantũ creuisset fames, vt cetero omni victu (etiam animalium quorumcumque immundissimorum, atque herbarum impurissimarum) deficiente, purgamentis iam & stercoribus ciues vterentur, nonnulli etiam manus sibimet præ desperatione inferrent: ad postremum cùm copiæ missæ Constantinopoli ab Imperatore variis in via bellis detentæ, & à Gothis intereà profligatæ essent: tandem milites quidam Isauri pacta à Totila mercede, ipsum per portam Asinariam noctu in Vrbem introduxerunt; plurimis Romanis militibus vnà cum ducibus aufugientibus, paucis ad Ecclesias cum ciuibus se recipientibus. Quo tempore constat è plebe homines ad quingentos tantummodò in Vrbe resides fuisse, qui in Ecclesias se receperant; cùm ceteri omnes iam anteà in alias se contulissent terras, vel fame ac lue absumpti periissent.

TOTILAS VRBEM PRODITIONE CAPIT.

II. Ceterùm Totilas hac victoria benignè vsus, primùm omnium orandi gratia S. Petri basilicam ingressus, Pelagij diaconi victus precibus, licèt Vrbis prædam militibus concesserit, ciuiũ tamen vitam, (exceptis nonnullis iam anteà à militibus occisis) feminarumque pudicitiam, per omnia custoditam haberi voluit. Tunc verò miserandum illud accidit, vt Romanorum primores tam viri quàm feminæ, amissis omnibus fortunæ bonis, domos circumeundo cibum dari sibi suppliciter precarentur. Post quæ missi à Totila idem Pelagius, & ex Vrbis rectoribus præcipuus Theodorus, ad Iustinianum Imperatorem, pacem ab illo Gothis petituri; cùm responsum ab eodem accepissent, Belisario se liberam dedisse potestatem ea pertractandi quæ ad Totilam pertinerent; exacerbatus barbarus quòd ab oblata pace se videret excludi, atque interim in Lucania cladem accepisset, vrbem ad solum delere decreuit. Verùm ipsius Belisarij hostis licèt, literis ac salutaribus monitis ab eo consilio distractus, muris tantùm ex parte dirutis, quò videlicèt faciliùs cùm vellet ad eam regredi liceret, ipse aduersus hostes progressus, apud Lucanos primum, inde Calabros pugnauit. Cùm inter hæc Belisarius Vrbem aggressus, ingressusque, muros dirutos (vt licuit) confestim instaurauit, fossisque muniuit; adeò vt reuertentem ad eius oppugnationem Totilam omninò repulerit. Huncque finem res Vrbis anni huius habuerunt: quas omnes diffusissimè Procopius [a] descripsit.

BELISARIVS EAM RECVPERAT

[a] Procop. lib. 3 de Bell. Goth.

III. Hoc item anno transacta hieme (vt idem auctor scribit) Vigilius Papa è Sicilia soluit Constantinopolim. Vbi honorificè ab Imperatore ei obuiam facto, (vt tradit, Anastasius) & à populo cantante, *Ecce aduenit Dominator Dominus*, &c. receptus, dum pro Tribus Capitulis maximam inter Episcopos concitatam reperit esse discordiam; collecta eorum qui aderant SYNODO triginta Episcoporũ, cùm nec in ea aduersæ inter se partes concordare possent decreuit vt quæ quisque sentiret, & quibus rationibus comprobaret, scriptis proderent. Tuncque opportunè accidit, vt inter alios *Facundus* Hermianensis in Africa Episcopus doctrina clarus, Cõstantinopoli eo tempore agens, responsionem ederet; moxque ampliorem commentarium quam disertissimum duodecim libris partitum, pro defensione Trium Capitulorum compositum, offerret Imperatori, cùm adhuc Vigilius aduersus oppugnatores eorumdem Capitulorum laboraret.

VIGIL. PP. ADVENTVS CONSTANTINOPOLIM.

IV. Qui quidem Vigilius ambarum partium defensionibus acceptis, videns nihil afferri præiudicij Chalcedonensi Concilio, vel Catholicæ fidei, quam quis partem tueretur, cùm re vera omnes æquè damnarent errores qui fuerant Theodori, Ibæ, atque Theodoreti; sed maximum damnum accipi ex eo, quòd Orientales iamiam in gratiã Imperatoris schismate essent diuidendi: primùm quidem, ne ob id Occidentales defensores Capitulorum scandalum paterentur, secretò libellum conscripsit in confirmationẽ Edicti Iustiniani, demùm verò, cùm eumdem libellum, ipso Vigilio inscio, Rusticus & Sebastianus eius & S.R.E. Diaconi publicassent, indeque tumultuari inciperent Episcopi Africani & iam res esset in eo statu reposita, vt vel paucis Occidentalibus, vel omnibus Orientalibus inhærendum esset; consultius ipsi visum est, Orientalium fauere sententiæ. Porrò ipsum comprobasse Iustiniani aduersus Capitula promulgatam sententiam, satis indicant Acta pu-

QVID EGERIT DE TRIB. CAPP.

blica

[b] Vigil.ep.5.

blica latæ posteà ab eo damnationis[b] in eosdem Rusticum & Sebastianum, necnon ipsa Acta Quintæ & Sextæ Synodorum Oecumenicarũ. Cum verò magnæ ob eam causam à contrariæ opinionis defensoribus turbæ cierentur, rursùs Vigilius eamdem emissam de Capitulorum dãnatione sententiam suspendit; ac denuò ioita cum Imperatore, vniuersoque Senatu, necnon Meoa Episcopo Constantinopolitano, Theodoro Cæsariensi, Dacio Mediolanensi, aliisque tam Græcis quàm Latinis Episcopis conuentione; aliud decretum edidit, vt de vniuersa controuersia penitùs taceretur vsque ad proximè cogendam Synodum Vniuersalem. Hæc enim ita transacta esse, patet ex lata posteà ab eodem Pontifice senteotia contra eosdem Theodorum & Menam.

V. DEFENDITVR A ACCVSATIONIBVS ADVERSARIOR.

Quòd autem istud Vigilij consiliom in deteriorem fuerit partem acceptum à defensoribus Capitulorom; (sicut etiam id Facundus in libello contra Mocianum sugillare conatus est, quasi Vigilius ob timorem Imperatoris à cœptis resilijsset:) ad eius excusationem satis superq; esse potest, quòd idem summæ constantiæ specimen edidit, vbi non cum Catholicis, sed pugnandum sibi fuit aduersus hereticos, cum quibus minimè esse dissimulandum scriret. Cùm enim præter huiusmodi cõtentiones, adhuc valdè solicitaretur (quod tradit Anastasius) à Theodora Augusta, de restitutione quam olim promisisset Anthimi sedem Constantinopolitanam; tantum abest vt ei obtemperare voluerit vt potiùs auctoritate Pontificia aduersus eam insurgens, excommunicationis ipsam sententia perculerit; eadem pariter afficiens pœna hæreticos omnes Acephalos, Seuerianos, & Eutychianos: vt harum rerum indubitatam fidem facit S. Gregorius[c] Papa.

[c] Greg. 2. ep. 36. ad Hiber.

IESV CHRISTI
AN. 548.
VIGILII
AN. 9.
IVSTINIA. IMP. 22.
TOTILÆ REG. 7.

I. [a] Procop. de Bell. Goth. lib. 3.

ANNO Domini quingentesimo quadragesimo octauo, Post Consulatum Basilij septimo, & Belli Gothici decimotertio, nouis[a] cladibus in Italia diuersis in locis Romanus exercitus à Gothis affectus est: additúmque ad alia damna, vt *Sclauinorum* exercitus transmisso Istro Illyricum occuparit: quæ posteà ab illis *Sclauonia* dicta est.

II. SCHISMA ADVERS. VIGIL. OB TRIA CAPP.

Quo etiam anno R.E. diaconi Rusticus atque Sebastianus Constantinopoli apud Vigiliũ agentes, vnà cum aliis quibusdam eiusdẽ Pontificis clericis, cùm vidissent ipsum minimè condemnasse (vt in votis erat) eos qui damnarant Tria Capitula, immò & cum illis communicasse; iidem ab Africanis impulsi, (id præ ceteris operantibus Felice Gillitano Abbate, & Lãpridio monacho schismaticis, qui hanc ob causam Constantinopolim se contulerant) aduersus ipsum Vigilium literas ad diuersos Episcopos dederunt, tamquam præuaricatorem, & impugnatorem Concilij Chalcedonensis. Hæc enim expressa habentur in libello damnationis in eosdem sequenti anoo prolatæ. Additíque his Rusticus, vt ad suam firmandam sententiam, commentarium per dialogismum scriberet aduersus Acephalos; ad cuius finem posuit pro Capitolis disputationem. Extat ipse qoidem, sed disputatione illa mutilus: opus, si spinas demas, viro dicto dignum. Scripserunt verò & alij aduersus Vigilium: sed de iis dicendum inferiùs; sicut & de illis, qui eius patrocinium susceperunt.

III.

Hoc eodem anno Theudis Rex Gothorum in Hispania occisus est, vbi regnasset (ex sententia Isidori) annos sexdecim & menses qoinque, quod tamen apud eum mendosè legitur accidisse anno Iustiniani Imperatoris duodecimo, pro vigesimo secundo: ex quibus etiam corrigas Æræ menda. Paulò verò ante eius obitum, nobilem Hispalensem Ecclesiam *S. Lauriani* martyrio illustratam, vetera Ecclesiæ Catholicæ monumenta[b] testantur; cùm videlicet (vt qui prosecuti sunt res Hispaniæ tradunt) is genere Pannonius, sed Mediolani presbyteratum exercens, inuectus zelo fidei Catholicæ in Totilam Arianum, & ab eo quæsitus ad necem fuga lapsus in Hispaniam, ibi cognita ipsius sanctitate post Maximum electus esset Hispalensis Episcopus: sed rursum instigatione Totilæ, barbarica obstinatione eum prosequentis, à Theude quæsitus Romam aufugit ad Vigilium; ac denuò reuersus in Hispaniam, ab exploratoribus Totilæ, mira sagacitate singula eius vestigia assectantibus, apprehensus apud Massiliam, capite truncatus est. Huncque tandem felicem consecutus est finem vir sanctissimus, ardore fidei & dicendi libertate omnes huius sæculi Catholicos facilè antecellens, & miraculorum operatione nulli secundus. Theudi verò Regi successit *Theodegisclus* æque Arianus: quem post annum vnum ac menses septem inter epulas occisum esse, Isidorus scribit; idque ob pœnam (vt Gregorius[c] Turonensis declarat) offensi numinis, dum curiosiùs & animo maleuolo laborauit disquirere veritatem insignis miraculi, quotannis fieri soliti in Lusitania ad fontẽ baptismatis, solemni die Sabbati sancti; quo piscina priùs vacua, diuinitùs ita replebatur spontè, vt licèt altiori cumulo huc illucque latices fluctuarent, haud tamen in partem diuersam aqua deflueret: quinimmò etsi consperso desuper sacro chrismate, omnis populus exinde pro deuotione hauriret, agros vineasque aspersione saluberrima tutaturus; numquam tamen cumulus minueretur; quo vsque infante primo tincto, mox aqua reduci inciperet, & baptizatis omnibus, lymphis in se reuersis, vt initio prodebantur nescio, ita & fine clauderentur ignaro. Hæc Gregorius de solemni illo miraculo; quod Deus ad confusionem impietatis Arianæ, & suorum corroborandam fidem præstare dignabatur. Vbi & aliam subdit vltionem in alium quemdam hæreticum eius miraculi contemptorem diuinitùs inflictam. Verùm de huiuscemodi sacrorum fontium miraculis alibi quoque fieri solitis, dictum est aliàs[d].

S. LAVRIANI MARTYRIVM. [b] Martyrol. Rom. 4. Non. Iulij.

[c] Greg. Tur. de glor. mart. c. 24. 25. INCREDVLVS REA DAT POENAS.

[d] Sup. an. 417 num. VI.

IV. [e] Euagr. lib. 4. cap. 36.

Hoc eodem anno Macarius Ierosolymitanus Episcopus, vbi sedisset annos duos, pulsus est ob suspicionem (vt ait Euagrius[e]) hæresis Origenistarum; & in eius locum suffectus *Eu-*

stochius. Verùm Macarium passom esse calumniam, constat ex narratióne quæ de ipso habetur in Prato[f] Spirituali, nec non ex Actis[ff] Vitæ S. Gregorij Episcopi Agrigenti, qui ab eo creatus est diaconos; in quibus est honesta & prolixa eius mentio, eidemque spiritus prophetiæ tribuitur. Quamobrem & inde factum est, vt vbi Origenem damnasset, (sicut Euagrius addit) in suam Ecclesiam receptus sit; quem sedisse annos quatuor Nicephorus[g] scribit. Post eum autem rursùm liqoet restitutum esse Eustochium, qui per legatos Quintæ Synodo interfuisse legitur.

[f] Prat. Spir. cap. 96.
[ff] Ap Sur. 6. 13. Nouemb.
[g] Niceph. lib. 17. cap. 26.

V.

DE BARSANVPHIO ANACHOR. INCLVSO

[h] Euagr. lib. 4. cap. 32.

Huius verò Eustochij tempore, testatur Euagrius[h] vixisse prope vrbem Gazam in Palæstina *Barsanuphium* sanctissimum anachoretam genere Ægyptiũ; qui per qoinquaginta annos & ampliùs in ædicula quadam inclusus, neque à quoquam visus est, neque quicquam alimenti vel aliarum rerum in terra cepit, cùm multis interim niteret miraculis: adeò vt cum Eustochius his mioimè fidem adbibens, ædiculam ipsius persodere constituisset, parùm adfuerit quin ignis ex ea erumpens omnes qui cum eo aduenerant, combureret. Pergit etiam idem auctor[i] agere de *Symeone* Emeseno; qui omnis gloriæ cupiditate abiecta stultitiam simulans, ideoque vulgò *Salus*, id est Stultus nuucupatus, ingentia nihilominus edidit miracula in confundendis dæmonibus, & conuertendis hæreticis atque Iudæis, multaque spirito prophetico reuelauit: cuius extant[k] Res præclarè gestæ fusiùs conscriptæ à Leontio Neapolis Cypri Episcopo; quæ probatæ fuere à Patribus Nicænæ[l] posterioris Synodi.

[i] Ibid. c. 33.

DE SYMEONE SALO.

[k] Ap Sur. 1. Iul.
[l] Syn. Nic. II. Act. 4.

VI.

THEODORA AVG. MORITVR.

[m] Procop[illegible] 3. de B[illegible] Goth. & l. 2. de Bell. Pers
[n] Ibid de Bell. Pers.

Hoc item anno Iustiniani vigesimo secundo (vt habet Procopius[m]) Theodora Augusta ipsius coniux, ad eladem fidei Orthodoxæ solùm intenta, ex hac tandem vita subducta est: sicque aceidit, vt quæ à Vigilio Papa sauciata primùm fuerat diro iaculo anathematis, eiusdem haud pòst diù vlciscente numine secutus sit interitus. Eodem qooque tempore, vt idem auctor[n] scribit, Ioannes Patricius Cappadox (de quo superius) qui semper apud Iustinianom primarium locum obtinoerat, à quo & Consul ordinarius factus fuerat, & ad quem Præfectura Prætorij fungentem extant plurima eiusdem Imperatoris sescripta; homo planè in esemplum positus rerum mundi huius volubilis status; ob suspicionem magistratu deiectus, bonísque exutus, atque in exilium Cyzicum missus, ad vitam retinendam sacerdotium somere compulsus est. Sed paulò pòst reus factus necis Cyaiceni Episcopi, in carcerem primò coniectus, deinde per totam Ægyptum vsque ad Antinoi vrbem circumductus, petere ab obuiis stipem coactus est; cùm nihilominùs in tantis ærumnis constitutus, numquam imperandi spem dimisisset, quam olim ex prædictioné quorumdam conceperat, futurum vt aliquando Augusti habitum indueret. Eam verò impleam fuisse Procopius tradit, dum sacerdotium sumens, fortè aliis deficientibus, presbyteri cuiusdam Augusti nomine habitum induit.

IOANNIS CAPPADOC. MISERANDVM EXITIVM.

IESV CHRISTI

AN. 549.

VIGILII

AN. 10.

IVSTINIA. IMP. 23.

TOTILÆ REG. 8.

I.

[a] Procop. lib. 3. de Bell. Goth.

BELISARII REDITVS IN GLORIVS.

ANNO Domini quingentesimo quadragesimo nono, Post Consulatum Basilij octauo, Belli Gothici decimo quarto, Belisarius Constantinopolim reuocatus est, cùm (vt ait Procopius[a]) per quinquennium ex Italia nusquam decessisset, nec potuisset per eam quoquam pacto vagari; sed tacita quadam fuga deterritus, id omne tempus de loco in locum nauigando consumpsisset. Reuocatum autem fuisse amantissimæ coniugis precibus, reuersúmq; Constantinopolim otiosam degisse vitam, idem auctor affirmat. Considerare verò ne prætermittas, quàm disparis exitus à priore posterior hic fuerit Belisarij in Italiam aduentus, & reditus Constantinopolim. Ex quo enim in Romanum Pontificem Siluerium violentas manus iniecit, vis omnis ipsius roburque Romanæ militiæ concidit; addita verò fuit hostibus bellica fortitudo, quam innumeræ victoriæ sunt secutæ vsque adeò vt quæ tanto fuerat parta labore Italia pessumierit, cùm illa iterùm potiti sunt Gothi, ipsaque Vrbs anno sequenti in eorum seruitutem redacta est. Pannoniam autem & finitimas regiones *Longobardi*, à propriis sedibus super Istrum fluuium positis excitati, inuasetunt; grassantesqoe in Dalmatiam & Illyricum cuncta depopulati sunt. Hæc pluribus Procopius.

OCCIDENTALE IMPERIVM COLLAPSVM.

II.

QVAM IVSTO TITVLO FRANCI GALLIAS POSSIDEANT.

Qui subdens de aucto hoc eodem tempore Francorum Regno, ait Gothos iam ab huios belli principio Galliarum partem suæ quondam ditionis effectam, videlieèt Massiliam, Arelatem, totiúsq; eius oræ maritimæ loca, Francis (quos ipse Germanos ab eorum prima origine vocat) tradidisse, cùm minùs se posse existimarent Romanis simul ac Francis resistere: post Gothos verò etiam Imperatorem Iustinianum vltrò concessisse vt easdem sibi tidem Franci haberent. Ex quibus videas, quàm ipsi iusto titulo illas possideant; nempè acceptas cessione Gothorum, & confirmatione Imperatoris Romani Pergens aotem Procopius, ad gloriam insinuandam Francorum, adiicit, eos omnium primos cœpisse cudere aureos nummos natiuo & Galliarum metallo, non Romani Imperatoris (vt ceteri solerent) imagine, sed suorum Regum impressa: Siquidem & Persarum Reges, etsi ad arbitrium numisma argenteum facerent auro tamen non ei fas fuisse suam imponere effigiem; nec barbarorum Principem alium quemquam id facere ausum esse ante Francorum Reges.

FRANCI PRIMI CVDVNT AVREOS CVM REGIS IMAGINE.

III.

Hoc insuper anno accidisse idem auctor tradit, vt Artabanes qui Guntharidem tyrannum occidisset in Africa, vnà cum Arsace cognato suo, aliisque proceribus, aduersus Iustinianum conspirauerit; & nisi molitiones detectæ fuissent, planè de ipsius Imperatoris vita atque Imperio actum esset. Illud interim satis admiratione dignum, quòd licèt tot tantisque mali

IVSTINIANVS NIMIS CV-

RIOSVS DOGMATVM, PERDIT IMPERIVM.

obortis vndique Romanum fluctuaret Imperium, ipse tamen Iustinianus totus esset (vt sæpiùs idem auctor queritur) in dogmatibus Ecclesiasticis perscrutandis: quibus dum plus quàm decet Imperatorem curiosè vacaret, vniuersum pessumdedit Imperium.

IESV CHRISTI
AN. 550.
VIGILII
AN. 11.
IVSTINIA. IMP. 24
TOTILÆ REG. 9.

I. ANNO Domini quingentesimo quinquagesimo, Post Cosulatum Basilij nono, & Belli Gothici decimoquinto, Iustiniani verò vigesimo tertio nondum expleto, die decimaquinta Calendarum Aprilium, Vigilius Papa ad Valentinianum Tomitanum in Scythia Episcopum scripsit [a] aduersus schismaticos, qui vbique literis suis vulgarunt, ipsum Vigilium Tria damnando Capitula impugnare Chalcedonense Concilium. Cùm enim eius rei causa cõplures ab illius se communione disiungerent; qui prudentiores essent, ad rem apertiùs cognoscẽdam scripserunt ad eum literas Constantinopolim, inter quos fuit hic Valentinianus; præstititque idipsum S. Aurelianus Arelatensis in Gallia Episcopos; ad quem pariter extat eiusdem [b] Pontificis de eadem quæstione io sui defensionem epistola, conscripta tertio Calendas Maias hoc ipso anno Iustiniani vigesimo quarto iam inchoato.

[a] Vigil. ep. 6.
VIGIL. AGIT PRO SVI DEFENSIONE.
[b] Id. ep. 4.

II. In qua quod meminit de Vrbe nouissimè à Gothis capta, rogatque vt de eius incolumitate Ecclesiæque Romanæ iuribus illæsis conseruandis, satagat opera Childeberti Francorum Regis, benè hæc consentiunt iis quæ Procopius sub hoc eodem anno decimoquinto Belli Gothici narrat, nimirùm proditione rursùm Isaurorum Vrbem Gothis cessisse, Romanis cæsis, iis exceptis qui in Ecclesias se recepissent: iisq; etiam abire iussis, cùm iam destitutam habitatoribus Vrbem ac desolatam relinquendi Totilas consilium iniisset, eumdem opportuna oblata occasione à proposito destitisse; videlicèt quòd cùm idem Totilas à Francorum Rege filiam in matrimonium petiisset, ille se daturum negarit, eo prætextu quòd Vrbem caput Imperij destitutam hostibus relinquens, se summa gloria pariter spoliaret, sicque factum esse, vt reuocatis ciuibus, Vrbem ipse nouis ædificiis illustrarit. Subdit verò post hæc Procopius de Sicilia à Totila inuasa; deque deuastatis à Sclauinis, iterùm Istrum transmittentibus, Illyrico & Thracia.

RVRSVM GOTHI POTIVNTVR VRBE.

III. Vigilius interim Pontifex, cùm cerneret ex literis à diuersis ad se missis, quàm graue damnum afferret Ecclesiæ vnitati falsus ille rumor à schismaticis aduersus ipsum sparsus; ne grauiora inde mala orirentur, collectis qui Constantinopoli tunc erant Italiæ Episcopis, contra R. E. clericos schismaticos, præcipuè verò Rusticum & Sebastianum diaconos, earũdem calumniarum promulgatores, necnon Felicem Gillitanum in Africa Abbatem schismatis inuentorem, damnationis & depositionis sententiam [c] protulit; qua etiam eorumdem alia scelera patefecit. Verùm cùm isto pacto conflatum schisma magis excitaretur, vnicumque huiusmodi dissidiis videretur remedium, vt Vniuersalis Synodus haberetur; quæ sibi conducere possent Iustinianus parare sollicitus, interim Mopsuestenum Concilium agi curauit, misso illuc Martanio Comite Domesticorum, vt aliqua inde afferret de damnatione olim facta Theodori Mopsuesteni.

VIGIL. CONDEMNAT AGO. VERSA. RIOS.
[c] Id. ep. 5.

IV. Hoc igitur anno, qui nonus post Consulatum Basilij numeratur, *Mopsuestiæ* in Secunda Cilicia celebrata est SYNODVS, cui nouem Episcopi interfuerunt, multique viri clarissimi Comites atque Tribuni; cuius Acta inserta habentur in Quintæ Synodi Actione quinta. Porrò in ea nihil præterea factum est, nisi diligens examinatio de nomine Theodori, num in eius Ecclesiæ sacris Diptychis vnà cum aliis Episcopis Catholicis fuisset vnquam adscriptum: cumque numquam scriptum esse reperissent, sed eius loco appositum nomen Cyrilli Alexandrini; ea de re certiorem reddidere Vigilium Papam, Imperatoris (vt aiunt) iussione: videlicet ne in futura Generali Synodo Theodorum ipse damnare detrectaret, quem sciret fuisse iam antè condemnatum.

CONCIL. MOPSVEST. IN CAVSA THEODORI.

V. Ad hunc item annum vigesimum quartum Iustiniani perduxit Iordanus, siue Iornandes Gothorum Episcopus, quem scripsit commentarium de Regnorum ac temporis successione; vt ipse in præfatione ad Vigilium quemdam, alium à Romano Pontifice testatur. In cuius fine perbellè admonet, hanc nos ex Historiarũ lectione consequi debere vtilitatem, vt mundi huius prauitates & ærumnæ, quibus indesinenter voluitur & inuoluitur, eum nos contemnere penitùs & odio prosequi persuadeant.

DIGNA ADMONITIO IORNANDIS HISTOR.

IESV CHRISTI
AN 551.
VIGILII
AN. 12.
IVSTINIA. IMP. 25.
TOTILÆ REG. 10.

I. ANNVS Christi quingentesimus quinquagesimus primus, post Basilij Consulatũ decimus, & Belli Gothi decimus sextus, Romano Imperio funestissimus extitit: cùm Germanus insignis ductor exercitus à Iustiniano in Italiam missus, in quo eius recuperandæ omnis collocata spes erat, improuisa morte subtractus est classisque Imperatoris naufragium fecit in ostiis Hadriatici maris; & iterùm Sclaueni grassantes, apud Hadrianopolim Romanum profligarunt exercitum; atque ad ipsam vrbem Constantinopolim appropinquantes, vix repulsi ad propria remearunt. Narrat pluribus hæc omnia Procopius: ex quibus videas, pro hostibus pugnasse Deum, cùm à Principibus in religionem peccaretur. Quomodò verò etiam in ipsius religionis Christianæ Summum Antistitem sæuitum fuerit, dicendum modò est.

NOVÆ CLADES IMPERII.

II. Instigante rursùm Theodoro Cæsariensi, qui inhærens Iustiniano Imp. omnium ei malorum

auctor

auctor accessit; contra decretum quod diximus, & emissam sponsionem seruandi silentij de Tribus Capitulis vsque ad Concilium vniuersale, Imperator aduersus eadem Capitola publicè appendi iussit edictum: cui omnes æquè Episcopi Orientales assensi sunt: Zoilumque Alexandrinum, quòd inhærens olim Vigilio Capitula damnare tenuisset, sede priuauit, & in eius locum *Apollinarem* substituit: ac tantum denique abfuit, vt illud edictum rogante per suos Vigilio reuocare voluerit, vt etiam maligno actus spiritu, præter minas vim quoque adhibens, suis mandarit satellitibus, vt in eumdem ipsum Vigilium Apostolicę Sedis Antistitem manus inicerent. Qui quidem è domo sua ad proximam S. Petri Ecclesiam confugiens, ibiqoe ad aliquod tempus Ecclesiasticâ tractans; decimo nono Calendas Septembris huius vigesimi quinti anni Iustiniaoi; collecto tredecim Episcoporum Occidentalium qui aderant, *Conuentu*, aduersus eumdem Theodorum Cæsariensem, peruersorem legum; & euersorem iurium, occultum hæreticum, manifestum schismaticum, excommunicationis atque depositionis, in Menam verò Coostantinopolitanum & alios Episcopos Imperatori conniuentes, suspensionis à communione sententiam[a] intulit; quâ hæc omnia gesta narrauit. Verùm ipsam sententiam haud statim promulgauit, sed apud se retinendam aliquandiù iudicauit, sperans fore vt aduersarij resipiscerent; sicut ipse declarauit in literis Circularibus anno sequenti scriptis.

VIGIL. DAMNAT THEODORVM CÆSAR. ET MENAM CONST.

a Ext. Tom 1. Epist Rom. Pont & Tom. 5. Conc. in Vigil.

IESV CHRISTI
AN. 552.
VIGILII
AN. 13.
IVSTINIA. IMP. 26.
TOTILÆ REG. 11.

I. ANNO Christi quingentesimo quinquagesimo secundo, Post Consulatum Basilij vndecimo, Belli Gothici decimo septimo, sexto Idus Februarij, adhuc anno durante Iustiniaoi vigesimo qointo (cuios Imperium mense Aprilis cœpit) idem Augustus sanctionem[a] edidit aduersus Iudæos, qui suos prohiberent sacræ Legis libros aliâ tradi, docerique linguâ, quam Hebraicâ; quo fiebat vt simplicioribus, quos vellent ipsorum magistri propinarēt errores; iussitque eam linguâ locorum vbi ipsi habitarent, tradi. Vnde etiam intelligitur, Hebræos iam vulgò à linguæ Hebraicæ vsu desciuisse, & nationum linguâ, siue ea quæ apud eos vulgaris erat, vti consueuisse.

a Nouell. 146.

OMNS LINGVA DOCERI LEGEM, IVDÆIS PRÆCIPITVR.

II. Eodem verò tempore Vigilius Romanus Pontifex, qui anno superiori Constantinopoli vim metuens Imperatoris, ad Ecclesiam S. Petri confugerat; cùm nec hoc asylum videretur tutum, aote oculos Imperatoris positum trās mare quęsioit effugium, & in basilica S. Euphemiæ martyris apud Chalcedonem habitare disposoit. Sed antequam ab Ecclesia S. Petri recederet, accidisse noscuntur quæ Anastasius Bibliothecarius iungit, imò confundit, cum prioribus quæ acciderant viueute adhuc Theodora Augusta: nempè vt eidem Vigilio dederit quidam alapam in faciem, vocans eum homicidam, interfectoremque Siluerij Papæ, & filij mulieris cuiusdam viduæ: tuncque ipsum fugienteoi in basilicam S. Euphemię, tenuisse columoam altaris. Cæterùm vbi Iustinianus hanc ipsius fugam accepit, iosuperque eumdem mala corporis valetudine laborare; facti pœnitēs, dignam tanto Pontifice legationem ornaoit; quâ cum iuramento præstito Constantinopolim in pristinum domicilium reuocaret. Missique fuēre Calendis Februarij Belisarius, Cethegus, & Petrus Excoss. & Patricij, itemque Iustinianus & Marcellinus Excoss. & Comites, ac Constātinus Quæstor: Verùm nec his iuratis Vigilius obtemperare voluit, nisi priùs quæ de Tribus Capitulis Imperator appendisset edicta, idem protinùs reuocaret. Sed & ad vniuersam Ecclesiam Encyclicam dedit epistolam, qua cuncta quæ gesta essent innotescerēt. Extat[b] ipsa quidem, sed mutila, narrationem contineos eorum quæ modò retulimus: ex qua quorumlibet aliorum redarguas ea de re quæcumq; scriptorum mendacia. Siquidem epistolari historiæ cætera quorumvis scripta cedant necesse est; ac præsertim cùm ex illis accepta noscitur epistolis, quæ *Encyclicæ* dictæ vniuerso populo Christiano scriptæ sunt. Porrò inter plurima alia mendacia, illud maximè redarguas, quo Nicephorus[c] (parùm æquus in Vigilium, quod Constantinopolitanum Episcopum à communione suspendisset) asserit parem sententiam aduersus ipsum à Mena fuisse latam. Quod si iste ausus esset, necessariò planè & præcipuè de eo habenda mentio fuisset in iisdem Vigilij literis.

VIGILIVS CONFVGIT CHALCEDONEM.

ABOLERI IVBET IMP. EDICTVM.

b Vigil. ep. 7

c Niceph lib 17. c. 26. Vid. Perron. cont. Reg. Mag. Brit. lib. 1. cap. 44.

III. Turbatâ autem in hunc modum Ecclesia, rerum naturam æquè esse turbatam, ea quæ hoc anno accidisse Procopius[d] tradit, declarant; nimirùm Græciæ ciuitates plures terræmotu excisas, hiatu terræ loca multa absorpta, portentosasque maris æstuationes factas, quibus accessit Sclauinorum & Hunnorum in Romanum Imperium repetitę incursiones; necnon Insularum Corsicæ & Sardiniæ à Gothis facta occupatio. Concuti namque opus est omnia, cùm ipsa petra super quam Ecclesia fundata est, motibus in diuersa propellitur. Cùm verò vice versâ eadem reponitur in caput anguli, omnia repentè firmata quiescunt, vt quæ sequuntur declarant

CLADES IMPERII OB TVRBATAS ECCLESIAS.

d Procop. lib. 3. de Bell. Goth.

IV. Etenim hoc eodem anno factum est, vt Imperator à Vigilio per Legatos monitus, appensa anteà de tribus Capitulis tolli iosserit edicta, & nihil ampliùs de illis tractari voloerit vsque ad Synodum Generalem: itemque vt Theodorus Cæsariensis horum omnium malorum auctor, iam pœnitens facti (quod admireris) libellum supplicem Vigilio obtulerit, quo & rectam fidem professus est, & de irrogatis in eumdem Pontificem contumeliis veniam petiit; ac denique, id idipsum præstiterint alij Orientales Episcopi, & præcipuè Menas Constaotinopolitanus: tandemque eiusmodi præmissa satisfactione, iidem ab ipso Vigilio in communionem recepti fuerint, vt de his omnibus constat ex eiusdem Vigilij Papæ Constituto anno sequenti promulgato. Nec verò mora, hanc Ecclesiæ pacem mox secuta est salus Imperij. Siquidem hoc eodem anno (vt pluribus tradit Procopios) Gothi è Cicilia pertet omnem spem

IMPERATORIS, ET SVORVM POENITENTIA.

PAX ECCLESIÆ, SALVS IMPERII.

expulsi sunt, belloque nauali victi;& misso in Italiam Narsete fortissimo Duce, res Gothorum in deterius dilabi cœperunt. Vt plane perspicuè fuerit demonstratum, pro statu rerum Ecclesiasticarum res Imperij à Diuinitate disponi.

V. Respirante itaque iam populo Constantinopoli, optata pace lætante, publica festa peracta sunt, quæ triumphi quamdam speciem prætulerunt; cùm hoc eodem anno eiusdem ciuitatis Episcopus Menas, postquam à Vigilio Papa in communionem admissus est, (vt inquit Nicephorus [e]) die vigesimanona Iunij Encænia celebrās basilicæ SS. Apostolorum, quam Iustinianus magnificentiùs [f] instaurauerat, in ea recondidit sacras curru aureo circumuectas SS. Apostolorum Andreæ, Lucę, & Timothei reliquias. Benè autem eidem mox cessit, vt hoc ipso anno feliciter ex hac vita migraret, cū sedisset annos sexdecim: de cuius successore dicetur anno sequenti. Sub eo verò ingens aliquod miraculum Constantinopoli accidisse Euagrius [g] refert, de puero Hebræo; qui quòd cum aliis Christianis pueris degustasset particulam Corporis CHRISTI, ab impio patre arte vitriario in clibanum ardentem in quo vitrum formare consueuerat iniectus, ibidem post triduum illæsus inuentus est, mirabiliter conseruatus ope Beatissimæ Dei-genitricis: qui cum matre baptizatus est, pater autem obstinatus permanens, Iustiniani iussu cruci suffixus.

[e] Niceph. vbi sup.
[f] Procop. de ædif. Iustin. lib. 1.
[g] Euag. lib. 4. c. 35.
DE PVERO IVDÆO AB INCENDIO SERVATO.

VI. CONCIL. AVREL. V. OB TRIA CAPP.

Hoc eodem anno, qui numeratur Childeberti Francorum Regis trigesimus octauus, eiusdē cohortatione celebrata est Quinta SYNODVS AVRELIANENSIS quinquaginta Episcoporum, præsidente *S. Sacerdote* Episcopo Lugdunensi, ac præsentibus compluribus aliis sanctitate conspicuis Antistitibus, quorum memoriam anniuersario cultu suis diebus Catholica recolit Ecclesia; interque alios, *S. Tetrico* Lingoniensi, qui sicut viuens nouit benè suo gregi præesse, ita & post obitum eiusdem curam gerere; dum [h] successorem suum moribus deprauatum, in summis adeò valido ictu virga percussit, vt ille tertia post die sanguinem ore proiiciens expirauerit. Interfuit porrò etiam Synodo Aurelianus Arelatensis, quem ad Vigilium Papam vidimus legationem in causa Trium Capitulorum misisse quinimò & eorumdem præcipuè occasione Capitulorum, ipsam fuisse Synodum celebratam, canon primus inter viginti tres ibidem constitutos admonet, dum eius exordio damnantur hæreses Nestorij & Eutychetis.

[h] Greg. Tur. 5 hist. Fr. 5.

VII. Hoc item anno alium Francorum Regem Theodobertum, eiusdem Childeberti nepotem, rursùm inuadentem Italiam ex hac vita decessisse, filiumque Theodebaldum regni heredem, & paterni instituti prosecutorem reliquisse, Procopius [i] tradit. Porrò de pietate Theodoberti nōnulla habet Vita S. Mauri Abbatis; in quem plura idem Rex contulit beneficia. Quomodò autem in venatione occasio est obitûs eius exorta, narrat Agathias: sed Gregorius [k] Turonensis morbo interiisse tradit, qui & de Parthenio, cui regni ab eo cura cōmissa erat, subdit; cùm ob tributa prædicti Regis tempore imposita, odio Francis esset, post Regis obitum Treueros fugientem, & in Ecclesia se intra arcam abdentem, nihilominùs à furente populo, obnitentibus licèt sacerdotibus, curiosissimè perquisitum, indeque extractum, pugnis cæsum esse, sputisque conspurcatum, ac demum vinctis post tergum manibus ad columnam lapidibus obrutum.

[i] Procop. lib. 3. de Bell. Goth.
[k] Greg. Tur. 3 hist. 36.
TRIBVTORVM EXACTOR IN GALL. OCCISVS.

IESV CHRISTI
AN. 553.
VIGILII
AN. 14.
IVSTINIANI.
AN. 27.

I. EVTYCHIVS ORDINATVR EPISCOP.

ANNO Domini quingentesimo quinquagesimo tertio, Post Consulatum Basilij duodecimo, Belli Gothici decimo octauo, in ipso anni exordio *Eutychius* Monachus doctrinā & sanctitate conspicuus, missus ab Amaseæ in Ponto Episcopo Constantinopolim, vt suo nomine interesset futuræ Oecumenicæ Synodo; multis visionibus à Deo designatus, omnium consensu ordinatus est Episcopus Constantinopolitanus, in locum Menæ sub finem anni superioris defuncti. Quomodò autem hæc gesta fuerint, pluribus narrat Eustathius eiusdem Eutychij alumnus in ipsius Rebus [a] gestis. Idem verò cùm simulac sacris initiatus est mysteriis, fidei Catholicæ professionem [b] more maiorum Vigilio Romano Pontifici obtulisset, ab eo in communionem acceptus est. Quemadmodùm & Apollinaris Alexandrinus, licet ei (vt vidimus) ingressum vitiosum, pulso Zoilo, Imperator ad Episcopatum patefecisset; tamen eodem Zoilo defuncto, cùm æque Vigilio fidei Catholicæ professionem obtulisset, & ipse pariter receptus est.

[a] Ap. Sur. 6. April.
[b] Extat vnà cum Vigilij resp. data 6. Id. Januar. huius anni in Quint. Syn. Collat. 1. & int. Vigil. Epist.

II. Quanta verò hæc pax Ecclesiæ Romano statim Imperio attulerit bona, ex iis quæ Procopius [c] narrat satis intelligi potest, cùm videlicèt hoc ipso anno Gothorum classis Orientem infestans, redire coacta est cum ignominia: Tarentum à Gothis anteà captum, Romanis militibus redditum est: præterque opinionem Narses ab Imperatore missus cum exercitu, obstructis licèt ab hostibus & obseratis itineribus Rauennam peruenit incolumis; ac posteà Rubiconem fluuium à Gothis custoditum occiso eorum duce transiens, in Tuscia occurrentem cum ingenti exercitu Totilam prælio superauit, atque occidit, vniuerso cum eo exercitu trucidato. Factúmque Dei operâ (cui omne acceptum Narses vir maximè pius & æqui amantissimus indesinenter referre consueuerat) vt bellicosissimus vir Totilas, innumeris clarus victoriis, vnà cum potentissimo exercitu, vinceretur à semi-viro Narsete; (eunuchus enim erat:) cuncta nitente sanctissima Dei-genitrice, à qua cęlitùs signum accepisse tradit Euagrius [d] de tempore quo cum hostibus dimicare deberet. Post hæc verò tam aliæ nobilissimæ Italiæ ciuitates quàm Vrbs ipsa à Narsete breui tēpore capta est: additumque, vt cùm THEIAS Gothorum fortissimus post necem Totilæ in Regem ab eis electus, compressionem diù Romanorum militum fortiter sustinuisset, demùm & ipse occideretur. Quæ tanta consecutus est Imperator, dum sibi imperari à Romano Pontifice passus est. Iis autem fusè narratis, Procopius

[c] Procop. de Bell. Goth. lib. 3.
CONST. NARSES VINCIT TOTILAM, OPE DEIGENITRICIS.
[d] Euagr. lib. 4. cap. 23.
THEIAS REX GOTHOR. OCCIDITVR.

Historiæ

Historiæ suæ de bello Gothico finem imponit: cæteraq; imposterum ab Agathia petenda erunt.

III. Agitur de cogenda Quinta Synodo.

Dum hæc in Occidente gererentur, intereà Iustinianus de cogenda Constantinopoli Synodo Oecumenicâ ex Vigilij Papæ sententia satagebat; cùm non ob Tria tantùm Capitula, schismate videretur Orbis diuisus, sed etiam ob damnatum eum suis erroribus Origenem. Ad hos enim sedandos tumultus Synodum vocatam esse, Euagrius[e] docet. Leontius[f] autem Scholasticus, qui iis iisdem vixit temporibus Iustiniani, hos cogendæ Synodi dignos prætextus adducit; nimirum vt occulti auerterentur Eutychiani atque Nestoriani; quippe eò ventum esset, vt iidem hæretici sese Nestorij vel Eutychetis discipulus palàm profiteri erubescentes, eorumdem tamen fauere dogmatibus, aliis quibusdam prætentis causis minimè prætermitterent: putà cùm Eutychiani se minimè posse dicerent amplecti Synodum Chalcedonensem, ob ea quæ Tribus Capitulis comprehenderentur; qui ob eam causam non Eutychiani, sed *Hæsitantes* dicebantur; sicut iidem vice versa eos qui reciperent Tria Capitula, *Synoditas* nominare consueuerant. Ad eos igitur simul Ecclesiæ Catholicæ vniendos, in causa Trium Capitulorum Imperatorem studuisse dictam Synodum congregare, idem Leontius tradit.

[e] Id cap. 17. [f] Leont. de Sect. act. 6.

Quinam obierent conflictus Eccles.

IV. Quinam Episcopi ad Synodum vocandi.

Verùm sicut laudabile fuit, Imperatorem ex Romani Pontificis sententia Synodum colligere laborasse; ita illud reprehensione non caruit, dum quos sciret suæ sententiæ Orientales Episcopos aduersus Tria Capitula fauere, eosdem ad Synodum conuocare, omissis Occidentalibus, conatus est. Siquidem nimis desiderij sui tenax, sic Synodum cogi curabat, vt tamē eamdem sibi, si liceret, consentientem faceret. Sed resistente Vigilio, atque petente vt cùm de re ageretur, cuius causa vniuersus quoque fermè Orbis Occidentalis perturbatus esset, in Italia aut in Sicilia Synodus haberetur, quò ad eam Occidentales Episcopi faciliùs conuenire possent; abnuit hæc quidem Imperator, at instante rursùm Vigilio, vt saltem ex Italia & Africa Constantinopolim accerserentur, ei hac conditione assensus est, vt exæquato numero Occidentales pariter cū Orientalibus adessent. Quibus sic pactis conuentis, cùm Vigilius cuncta festinaret implere, intereà Iustinianus à se anteà conscriptum edictum de Tribus Capitulis ad eumdem Pontificem misit, vt quæ de illis sentiret scriptis profiteretur; eoque negante id fieri debere non expectato Episcoporum aduētu, denuò ab Imperatore eiusmodi moræ impatiente nimis importunè rogatus, vix obtentis ob ægram corporis valetudinem viginti dierum induciis, eo temporis interstitio tum ipsum Imperatoris edictum, tum etiam aliud quoddam volumen examinauit, ab eodem per Benignum Episcopum Heracleæ Paphlagoniæ ipsi Vigilio missum, quo continerentur errores quamplurimi ex Theodori Mopsuesteni scriptis excerpti: conscripsitque super iis rebus Constitutum, de quo dicetur paulò pòst, & ex quo interim hæc cuncta desumpta sunt, quæ ad Synodum præfati sumus: Ea namque præstat audire magis, quàm quæ ex Nicephoro ad eamdem Synodum præmittuntur.

Vigil. examinata alior. scripta.

V. De numero Actionum, et Episcop. Synodi Quintæ.

Sed & prætereà de illa admonendum putamus, ipsa quæ edita in hanc diem Acta eius reperiuntur, esse admodùm corrupta, atque etiam decurtata in pluribus; vt suis locis fiet manifestum. Quod verò ad Actiones pertinet, siue Collationes dixeris, seu Sessiones; duas dumtaxat Nicephorus numerat, alteram aduersus Tria Capitula, alteram contra Origenis errores: verùm quæ extant Acta, octo continent Collationes; de quibus singulis dicturi sumus. Interfuerunt autem Orientales Episcopi numero centum sexaginta quinque, quorum præcipui fuere *Eutychius* Constantinopolitanus, *Apollinaris* Alexandrinus, *Domnusq*; siue Dominus Antiochenus; *Eustochius* verò Ierosolymitanus per legatos interfuit. Externorum autem *Sextilianus* Tuniensis siue Tunetensis in Africa Episcopus præstò fuit, legatus missus à Synodo Carthaginiensi, & Primoso tunc eiusdem ciuitatis Antistite, totiusque Africæ Primate.

VI. Collatio prima.

Ita igitur quarto Nonas Maij huius anni, Iustiniani Imperatoris vigesimi septimi, Post Consulatum Basilij duodecimum, nulla habita Vigilij Papæ adhuc ægrotantis ratione, nec expectatis Occidentalibus Episcopis, Orientales vnà conuenerunt. Vbi primùm lectus est libellus Iustiniani oblatus Synodo, narrans quæ hactenùs circa quæstionem Trium Capitulorum gesta essent, rogansque Patres de iis ferre sententiam. Lectæ deinceps literæ Eutychij Constantinopolitani Episcopi ad Vigilium, & huius ad illum responsio. de quibus actum est superiùs. Ac post hæc Synodus decreuit, eumdem Vigilium, vt ad Synodum conueniret, solemni & tantæ Sedis Pontifice digna esse accersendū vocatione; ad quem missi sunt viginti Legati, videlicèt tres Patriarchæ, Constantinopolitanus, Alexandrinus, & Antiochenus, ac reliqui omnes Metropolitani Episcopi; vt Acta ipsa declarant. Qui redeuntes retulere, causatum ipsum corporis ægritudinem, pollicitum esse scriptis se Synodo satisfacturum; sicque Prima Sessio finem accepit.

VII. Collatio II.

Rursùm ad octauum Idus Maias iisdem conuenientibus Episcopis, imprimis viginti illi Legati, qui iterùm Vigilium conuenerant, retulerunt Synodo eum respondisse, non posse vnà cum ipsis conuenire, quòd non adessent Occidentales Episcopi, nisi perpauci admodùm sed & cùm Imperator, vna cum ipsis Legatis ad eumdem denuò accersendum misisset Belisarium cum sex aliis Exconsulibus & Patriciis, ipsum inducias postulasse quò suam sententiam scriptis depromeret. Hac verò peracta relatione, Synodus iussit mitti tres Episcopos, qui Primasium Episcopum Adrumetinum in Africa Constantinopoli tunc agentem, vocarent ad Synodum, simulque Episcopos quosdam Illyrici: qui legati redeuntes, dixerunt Primasium recusasse accedere, eò quòd Papa non asset præsens in Synodo; Illyricos autem, eò quòd non adesset eorum Archiepiscopus Benenatus, cui respondere deberent. Sed quod ad *Primasium* spectet; hunc illum esse putamus, qui clarus habetur inter Scriptores Ecclesiasticos. Quod verò Trithemius dicit, fuisse Episcopum Vticensem, discipulúmque S. Augustini, & Scholiastes floruisse ait temporibus Theodosij Iunioris; sanè quidem vtrumque decipi dixerim, quandoquidem & Cassiodorus[g] Primasij

De Primasio Episc. Adrumetino.

[g] Cassiod. de diuin. lect. cap. 9.

[h] *Primas. comment. in ep. ad Hebr.*

vt sui æqualis meminit, & ipse Primasius [h] in suis scriptis Cassiodorum citat, quem his vixisse temporibus Iustiniani nullus ignorat.

VIII. Collatio III.

Sequenti die à præcedenti Collatione, nempè ad septimum Idus Maias, Tertiò Episcopi conuenientes, publicam fidei Catholicæ professionem ediderunt; nimirùm se credere quæ olim SS. Apostoli, quæ & SS. quatuor Synodi tradidissent; quæque insuper SS. Ecclesiæ Doctores tam Græci quàm Latini (quos recoluit) scripsissent, tenere.

IX. Collatio IV. et V.

Quarta Collatione habita quarto Idus Maij, iussæ sunt recitari horrendæ blasphemiæ excerptæ (vt dicebatur) ex variis scriptionibus Theodori Mopsuesteni; aduersus quas ab omnibus magna fuit detestatione conclamatum. Collationem autẽ Quintam codex typis excusus habitam ait octauo Idus Maij; sed mendum inesse constat ex notatis diebus præcedentium Collationum: vnde potiùs pridie Idus Maij, quo & Vigilij Constitutum datum reperitur, eam esse celebratam direrimus. In qua primùm ea quæ SS. Patres, vel leges Imperiales: aut historici

Da scriptis Theooori, et Theodoreti.

aduersus Theodorum Mopsuestenum conscripsissent, recitata sunt; sed & quæ piu eodem scripta fuerant, discussa & confutata. Posthæc S. Augustini, aliorumque multorum antiquorum testimoniis atque exemplis probatum, aliquem posse damnari post mortem. Lectaque deinceps Acta Synodi Mopsuestenę ante triennium habitæ aduersus eumdem Theodorum. Inde ad causam Theodoreti facto tansitu, ex ipsius scriptis aduersus S. Cyrillum nonnulla sunt recitata, quæ ab Orthodoxa fide viderentur aliena: hisq; iuncta in Actis legitur epistola quędam eiusdem Theodoreti nomine edita post obitum Cyrilli, quâ multis dicteriis in defunctum inueheretur. Quibus peractis, laudauit Synodus iudicium SS. Patrum Concilij Chalcedonensis, quòd non prius Theodoretum suscepissent, quàm ipse Nestorium condemnasset. Sicque finis impositus est quintæ Actioni.

X.

[i] *Sup. an. 444. num. IV.*

Acta Synodi corrupta.

Verum cùm superius [i] à nobis in Cyrilli obitu detecta sit de Theodoreti illa quæ dicitur epistola impostura; ex iis disces Acta quæ extant huius Quintæ Synodi haud adeò esse legitima, sed magna ex parte supposita, aucta in aliquibus, in aliis mutilata Sie enim & leges illæ Theodosij Imperatoris aduersus Nestorium, recitatæ in ista eadẽ Actione quinta aliter se habent in Codice Theodosiano, & in Actis Cõcilij Ephesini; in quibus nulla prorsùs habetur mentio de Theodoro Mupsuesteno. Hæc de suppositis scriptis. De sublatis verò constat quòd in iisdem publicis Synodalibus Actis desideretur

De Vigilii Papæ constituto.

Vigilij Papæ libellus oblatus Synodo, quem ipse *Constitutum*, huc est decretum appellat: qui ille ipse est, quem de sua sententia interpellatus, pollicitus fuerat se missurum ad Imperatorem & Synodum; quem tamen & vniuersu Orbi Cathulico cummunem esse voluit. Idem verò cùm in fine notatum habeat diem, quo ipsum Vigilius publicè edendum curauit, videlicèt pridie Idus Maij, annu Imperatoris vigesimo septimo, post Consulatum Basilij duodecimo; ad hunc ipsum diẽ Collationis quintæ pertinere cognoscitur. In qua quidem scriptione valdè prolixa [k], illud imprimis videtur Vigilius respexisse, ne Tria Capitula defendens, in suspicionem adduceretur defensionis errorum Nestorij

[k] *Recitat illam integrã Bar Annal. Tom. VII. hoc. an. ex Bibl. Vatic. eamdemque explicat.*

ob indemnatum Theodorum Mopsuestenum. Ideóque primùm omnium multus fuit in confutatione ac damnatione singulorum errotum qui in scriptis eiusdem Theodori dicebantur inuenti, sexaginta capitibus comprehensi: deinde

Sententia Vigilii de Tribus Capp.

verò quæ de Tribus Capitulis sua esset sententia fusiùs declarans, illud in summa statuit, errores quidem Theodori, Ibæ, & Theodoreti, si qui essent, reiiciendos esse & anathematizandos; personis autem nullam debere inferri contumeliam, quas Synodus Chalcedonensis recepisset. ac demùm decreuit, quæcumque contra hanc ipsius sententiam à quibusuis dicerentur aut scriberentur, nullam habitura aucturitatem Eidem verò pariter subscripserunt, qui cum ipso Constantinopoli erant ex Oriente, Italia, & Africa sexdecim Episcopi, & tres S.R.E. diaconi.

XI. Collatio VI. ospraeuata.

Porrò cùm (vt vidimus) in præcedenti Collatione actum iam esset de causa *Theodori*, ac *Theodoreti*, quæ duo erant ex Tribus illis Capitulis; in Sexta demùm (qoæ celebrata ponitur decimo quarto Calendas Iunij) multùm agitatum est tertium, nempè causa *Ibæ*: tandemque Epistola eius ab omnibus condemnata, & dictum iterùm anathema Nestorio ac Theodoru Mopsuesteno. Verùm dum falsa quædam asserta repetiuntur in Actis huius Collationis, de impostura non mediocrem suspicionem inducunt: veluti cùm dicitur, Ibam olim negasse eam epistolam esse suam, additurque eam à Synodo Chalcedonensi fuisse damnatam: neutrum enim horum verum esse, superiùs suo locu [l] apertè demonstratum est. Sed & in eu corrupta esse eadem Acta constat, dum in collatione facta epistolæ Ibæ cum professione Concilij Chalcedonensis, additum est (quod diutiùs frustrà tentasse vidimus nonnullus Eutychianæ hęresis suspectos, obnitente Hormisdâ Papâ ob dolos ipsorum vitandos) *Christum vnum esse de S. Trinitate*, quasi id professa fuerit Synodus Chalcedonensis, quæ potiùs vnam dicere maluit personam S. Trinitatis, quàm vnum de S. Trinitate.

[l] *Sup. an. 445. num. VIII. IX.*

XII. Collatio VII. et VIII.

Post hæc ad septimum Calendas Iunij, conuenientes Episcopi, Septimam celebrauerunt Collationem: in qua ex suggestione factâ nomine Imperatoris, lectæ sunt plures Vigilij Papæ ad diuersus scriptæ epistolæ; in id ex his laborante Imperatore, vt posset ipsum arguere præuaticatiunis, quasi anteà condemnasset Tria Capitula, quæ posteà defendisset. Ac demùm Octaua, eademque vltima Collatione, celebrata quarta Nonas Iunij, pronunciata est sententia contra eadem Tria Capitula; videlicèt aduersus ipsum Theodorum Mupsuestenum, Ibæ Epistolam, & Theodoreti scripta aduersus Cyrillum. Quòd verò scirent, absque assensu Romani Puntificis irrita reddi decreta Cuncilij; vtcumq; possent Vigilij consensum ad hanc ipsorum sententiam prætendere, in ea posuerunt, ipsum anteà & scriptis & sine scriptis eadẽ damnasse Capitula; tacentes omninò quid ab ipso per editum Constitutum pendẽte Synodu pro eorum defensione decretum esset. Ad calcem denique sententiæ, à Synodo positi habentur quatuordecim anathematismi contra Nestorij & Eutychetis hæreses, & aduersus Tria Capitula: quæ omnia secuta subscriptio centum sexaginta quinque Episcoporum roborauit.

Rebus

XIII. QVALIS ISTA SYNODVS.

Rebus igitur sic stantibus, qoas exhibent Acta, planè consenties hanc Synodum non Oecumenicæ tantùm, sed nec priuatæ mereri nomen; vt quæ non solùm non præsente Romano Pontifice siue per se, siue per Legatos, sed etiam ipso resistente fuerit celebrata, & contra ipsios decreta ab ea sententia dicta. De qua & illud considerandum est, quod tradit Leontius[m], tantum absuisse, vt Eutychiani illi hæretici qui dicebantur Hæsitantes, receperint (vt promissum fuerat) Chalcedonense Concilium, Tribus illis quibus offendi videbãtur Capitulis condemnatis, vt contrà pressiùs in errore permanserint, prætextu contrarietatis, quæ iam messe videretur inter duo Concilia, Chalcedonense, & hoc Quintum. Vnde euidens relictum est posteris documentum, nihil contra fas hæreticis concedendi sub specie conuersionis illorum.

[m] Leont. de sect. Act. 6. in fin. & 7. Adde Damasc. 3. de fid. Orthod. 11.

XIV. DISSENSIONES AVCTÆ EX SYNODO.

At non heretici tantùm minimè conuersi sunt, sed & ipsi Orthodoxi schismate diuisi; atqoe ab Imperatore, qui Christianissimus semper videri & vocari voluit, persecutio excitata aduersus eos qui damnationem Trium Capitulorum non reciperent; quos in exilium egisse, ac pleroique ad pœnas quæsiuisse tam ex Africa, quàm ex Illyrico, (vbi pro defensione Capitulorum collectum fuerat *Concilium*) constar ex Liberato[n], Isidoro[o], & Facundo Hermianensi; qui & ipse ad pœnas qoæsitus eò quod pro Capitulis scripsisset, è latebris aduersus Mocianum hæc ipsa exprobrantem libellum conscripsit. Immunes à persecotione illi tantummodò fuêre, qui non sub Iustiniani degebant Imperio: hincque accidit, vt Venetæ & ei adiacentiũ regionum Episcopi, cùm essent hoc tempore sub Francorum dominio, (vt prætet alios, testis est etiam Procopius[p]) contra Quintam Synodum cogerent *Concilium Aquileia*, cuius meminit Beda. Demùmq; progressum est eiusmodi schisma vsque ad ipsos Hibernos; quos pro Tribus Capitulis acriter pugnasse, constat ex S. Gregorio[q]. Constituto namque Vigilij Papæ freti, hi omnes id sibi iure licuisse arbitrati sunt, Ipsum verò Vigilium, cæsum, ac fune collo tractum, carcerique mancipatum, demùm in exilium fuisse deportatum vnà cum Clero qui cum eo erat, Anastasius tradit. Quod si ita est, quomodò verùm erit quod affirmant Græci auctores: Euagrius[r], Nicephorus[s], Eustathius[t], Cedrenus, Zonaras, atq; Photius[u], eumdem Vigilium per literas consensum iam ante exilium Synodo præbuisse? Certè si id præstitisset vel pendente eâ, vel statim vt est absoluta; nec in exilium esset erectus, & eiusmodi ipsius literæ tanto emendicatæ labore, Actis Synodi essent intextæ, atque Ecclesiæ vniuersæ notæ factæ.

[n] Liber. Breuiar. cap. vlt.
[o] Isid. de Vir. ill. c. 18. 25.
[p] Procop. de Bel. Goth. lib. 3.
[q] Greg. 2. ep. 36.

VIGIL. PESSIME HABITVS AB IMP.

[r] Euagr. lib. 4. cap. 37.
[s] Niceph. lib. 17. c. 27. 28.
[t] Eustath. in Vit. Eutych.
[u] Phot. de Sep. Synod. ap. Euthym. Panopl. par. 2. tit. 24.

XV. QVA AVCTORITATE QVINTA SYNODVS OECVMENICA FACTA SIT.

Quonam igitur pacto titulum hæc Synodus & auctoritatem obtinuit Oecumenicæ? Nimirùm quia ipsius posteà Vigilij, (vt videbitur) aliorumqoe qui post ipsum præfuerunt Apostolicæ Sedi, assensu roborata fuit. Sicut & olim accidit Synodo Constãtinopolitanæ sub Theodosio Seniore; quæ licèt contra Damasi Papæ decretum celebrata, qui Synodum Romæ habendam indixerat, eius tamen accedente posteà consensu, eadem Oecumenica facta est. Quod autem dum de Synodis egerunt Patres, non eodem præconio hanc Quintam celebrarunt, sicut alias quatuor præcedentes; id ea de causa contigisse S. Gregorius[x] Papa declarat, quia in quæstione Trium Capitulorum, ob quam ea præcipuè celebrata est, non de fide controuerteretur, quam vtraque pars saluam esse vellet, sed tantum de personis. Vnde & accidit, vt plerique Synodos recensentes, hanc prætermiserint: putà Cassiodorus[y], & ipse aliquando S. Gregorius[z], atque etiam Patres Concilij Bracarensis[a] Secundi. De eius autem approbatione, auctoritatem habes eiusdem S. Gregorij variis ad diuersos eâ de re scriptis literis[b]: in quarum etiam nonnullis[c] agit de libro quodam eodem argumento aduersus Tria Capitula scripto à Pelagio Papa, ipsios Gregorij proximo decessore. Eorumque pariter successores Romani Pontifices[d], atque alia Oecumenica Concilia posteà celebrata, eamdem de Quintę Synodi receptione sententiam comprobârunt.

[x] Greg. 3. ep. 37. ad Const. Mediol.
[y] Cassiod. 1. Inst. 11. & 17.
[z] Greg. 3. ep. 33 & 17.
[a] Conc. Bracar. II. in praf.
[b] Greg. 1. ep. 24. 2. ep. 36. 3. ep. 4. 7. ep. 54.
[c] d. ep. 36.
[d] Leo. II. ep. ad Const. Imp. qua est in VI. Synod. Hadr. I. ep. ad Nectar.

XVI. CONTRARIA SENTENTIA DE TRIB. CAPP. CONCILIANTVR.

Quid ergo? Num Vigilius errauit defendens Tria illa Capitula? an verò tum ipse, tum Pelagios, & alij qui posteà illa damnarunt? vt hanc quæstionem soluas, primò considerandum est, quod est pluries dictum, in his disceptatiooibus nullam fuisse de fide quæstionem, vt alter ab altero aliter sentiens dici posset hæreticus; rursomque ex iisdem quæ dicta sunt, quæque sæpiùs repetuntur cum in ipsius Vigilij Constituto, tum in Actis Quintę Synodi, intelligendum vtramque partem in id dumtaxat respexisse, vt consultum esser dignitati Concilij Chalcedonensis. Cùm igitur damnarentur Tria Capitula, nihil derogatum fuit eidem Synodo, sed tantùm aliquid magis perspicuè declaratum. Etenim cum in ea Theodori Mopsuesteni præconia recitata essent, & epistola Ibæ in nonnullis recepta, ac denique Theodoretus acclamationibus laudatos; ne quis tamen existimaret, ob id à S. Synodo eorumdem quoque scripta quæ errores insertos haberent, approbata fuisse, placuit posteà Theodorum ex suis ipsius scriptis fuisse hæreticum demonstrare, pariterque damnare; itemque Ibæ epistolam, ob blasphemias in ea contentas, vt hæreticam reprobare; ac denique Theodoreti aduersus Cyrillum scripta reiicere. Hæque sunt causæ, quibus Tria illa primùm condemnare Capitula tum Vigilius & Iustinianus, tum ipsa Quinta Synodos sunt persuasi.

CVR VIGILIVS SENTENTIAM MVTARIT.

Vt autem posteà Vigilius sententiam aliquandu mutârit, id quidem primò inde accidit, quòd veluti per cuniculos aditus patefactus videretur ad inuadendum Chalcedonense Concilium, cùm quæ in eo acta essent iterùm ad examen reuocarentur: prætereà quod si concederetur, vt in communione Catholica defunctus aliquis posset damnari, pateret ostium, vt ex suis scriptis quisque Ecclesiæ scriptor post obitum sæpè posset vt hæreticus condemnari, cùm haud facile sit reperiri aliquem qui quantumlibet titulo sanctitatis atque doctrinæ refulserit, non sit erroris alicuius arguendus: ac demùm quòd videret cùm Africanam tum alias plures Occidentales Ecclesias schismate diuidendas, si contra Capitula in priori sententia perstitisset. Sed cùm posteà grauiori damno, vniuersom Orientem ab Ecclesia Romana diuisum cerneret; tunc & ipse Synodo consensum præbuit. Quapropter quòd nouis emergentibus causis in re quæ nihil præiudicij Orthodoxæ fidei afferre poterat, sententiam sæpè mutauit; haud magis arguendus est leuitatis, quàm ipse sanctissimus Paulus Apostolus, cùm postquam de abrogandâ

[e] Act. 16.
[f] Gal. 1.

circumcisione suffragium tulisset, deinde nouâ subortâ causâ Timotheum [e] circumcidit; ac rursum priora secutus, Petrum[f] ad tempus dissimulantem redarguit, pro ratione temporis ac circumstantiarum factus omnia omnibus, vt omnes lucraretur. His denique accessit & alia vrgentissima causa recipiendæ eiusdem Synodi; nempè quòd in ea (vt mox dicetur) rata habita esset damnatio Origenis, & eius errorum, qui magnoperè in Oriente inualescebant; ne eam damnando Synodum; videretur Vigilius Origenis erroribus aliquo modo fauisse. Sicut autem ipse, ita & eius successores iisdem ex causis eamdem suscipiendam existimârunt: quos & vniuersa secuta est Ecclesia, paucis exceptis schismaticis, qui ad aliquod tempus eam respuerunt.

XVII. ACTA SYNODI MVTILATA AB ORIGENISTIS.
[g] Ap. Sur. 5. Dec. & in VII. Synod. Act. 1.
[h] Nicep. lib. 17. c. 27. 28.
[i] Cedr. in Comp. Annal.
ORIGENES DAMNATVS IN SYNODO.

Cæterùm multa in Actis Synodi desiderari, & iam demonstratum est, & ex aliis adhuc constat. Namque in ea anathemate damnatum esse Origenem, Didymum & Euagrium, vnà cum omnibus ipsorum erroribus, testantur inter alios Cyrillus in Actis [g] S. Sabæ omni fide conscriptis, atque Nicephorus[h]; qui & decem recitat anathematismos aduersus Origenem tunc scriptos, quorum superiùs facta est mentio. At verò in ipsis Actis Synodi, de Origene eiusque erroribus condemnatis fit tantùm breuissima mentio in quinta Collatione, & in vndecimo anathematismo aduersus omnes hæreses. Recitatque insuper Cedrenus[i] epistolam Iustiniani Imp. ad Synodum de erroribus Origenis: & ex eiusdem auctoris sententia, primò de Origene actum esse in Synodo ponitur, inde verò de Tribus Capitulis. Post quæ subiicit item aliam eiusdem Imperatoris ad Synodum datam epistolam, continentem historiam de quatuor Conciliis Oecumenicis; vbi ad calcem plura habet aduersus Theodorum Mopsuestenum. Fuisse autem hæc omnia Actis Synodi intexta, sed inde ab Origenistis sublata, (quorum Theodorus Cæsariensis Cappadox malorum omnium concinnator, cuius summa erat apud Imperatorem auctoritas, patronus extitit) nemo iure dubitauerit. Quin & Vigilium Papam seorsùm Pontificio decreto damnasse Origenem, testis est Cassiodorus[k]; innuiturque in eiusdem Synodi Actione quintâ. Vbi etiam apertè confirmatur quod Cedrenus dixit; priùs in Synodo actum esse de Origene quàm de Tribus Capitulis; dum in recensione eorum quæ facerent ad damnationem Theodori Mopsuesteni licèt defuncti, inter alia eiusmodi defunctorum damnationis exempla, asseritur iam ab eadem ipsa Synodo Origenem fuisse damnatum.

[k] Cassiod. 1. diuin. lect. 1. ap. Baron an. 553. num. IX.

XVIII. IEROSOL. ECCL. EREPTA IN PATRIARCHATVM.
[l] Guil. Tyr. lib. 14 de Bel. sacr. cap. 12.

Illa prætereà Acta deesse noscuntur, quibus agebatur de adiectis Patriarchatui Ierosolymitano Ecclesiis omnibus totius Palęstinę, (quæ anteà, ex instituto Nicænæ Magnæ Synodi, Cæsariensi Ecclesię subiacebant) aliisque nonnullis ad Patriarchatus Alexandrinum & Antiochenum anteà pertinentibus: quod in hac Quinta Synodo peractum esse, traditur in Bello[l] sacro necnon in Vaticanæ Bibliothecæ codice notissimo, cuius est titulus *Liber Censuum*. Tentauerat quidem hoc olim (vt vidimus) Iuuenalis Ierosolymitanus Episcopus in Synodo Ephesina, & perfecerat in Chalcedonensi: sed quominùs illud, quia in præiudicium vertebatur aliarum Ecclesiarum, auctoritatem haberet, Leo Papa intercesserat. Nunc ergo primùm Ierosolymorum Ecclesia Patriarchatu verè aucta cognoscitur, quamuis & iam anteà eo nomine, sed absque inconcussa iurisdictione gauderet. Porrò Iustinianus Cæsariensem ciuitatem, eiusmodi auctoritate Ecclesiastica spoliatam, remunerare voluit [m] restituto quem diù antè possederat Proconsulatu.

[m] Nouel. 103.

XIX. SYNODVS CORRVPTA A MONOTHELITIS.
[n] Syn. Sext. Act. 14.

Iam verò Monothelitarum fuit inuentum, vt sub titulo Quintæ Synodi, tanquam ex eius Actis depromptam ediderint epistolam quamdam, Menæ Constantinopolitani Episcopi nomine ad Vigilium Papam conscriptam, de vnica in Christo voluntate; aliasque duas eiusdem Vigilij nomine inscriptas ad Iustinianum & Theodorum de vna in Christo operatione. Sed eiusmodi hæreticorum imposturæ detectæ sunt à Legatis Apostolicæ Sedis in Sexta [n] Synodo, vbi etiam dictum est anathema in eos qui quoquo modo Quintam Synodum corrupissent, de qua modò hactenùs.

XX. TERRAEMOTVS IN ORIENTE.
[o] Agath. l. 5.
[p] Miscel. lib. 16.
[q] Cyril. in Vit. S. Sab. ap. Sur. 5. Dec.
DE AVARO TERRIBILIS CASVS.

Hoc eodem anno Iustiniani vigesimo septimo, Autumnali tempore, per quadraginta dies ciuitas Constantinopolitana, aliæque regiones Orientis, ipsaque Alexandria, ingenti terræmotu concussæ sunt, multis etiam ciuitatibus solo æquatis: quod tradunt Agathias[o], Miscellæ[p] auctor, & Cyrillus[q]. Hæc verò præsagia fuisse malorum quæ sunt prædictam Synodum consecuta, nemo negare poterit, quicumque ab euentis facta nouerit iudicare. Narrat insuper Cedrenus sub huius anni periodo, terribilem casum auari cuiusdam diuitis Constantinopolitani: qui cùm vehementer ægrotans triginta libras argenti pauperibus distribuisset, restitutus autem valetudini facti pœnituisset; re cum amico communicata, vbi non potuit auerti ab eo prauo dolore; tunc alter ille promittens ei pecuniam reddere, dum vellet in templo dicere haud se eam pauperibus, sed illum alium elargitum esse; statim vt hoc auarus præstitit, in ipso Ecclesiæ exitu mortuus concidit; integram verò pecuniam alius pauperibus erogauit.

XXI. CHROTILDIS REGINÆ OBITVS.
[r] Sigeb. in Chron. & alij eum secuti.
[s] Greg. Tur. 4. hist. 1. & lib. 10. c. 31.
[t] Martyrol. Rom. 3. Iunij.

Hoc etiam anno finem huic vitæ imposuisse magnam illã feminam *S. Chrotildem*, siue Clotildem Clodouei Regis coniugem, Scriptores[r] tradunt: cui debent Franci, quidquid boni ob susceptam Christianam religionem sunt consecuti; vt potè quæ suis precibus & hortationibus, cùm ipsi Clodoueo, tum vniuersæ Francorum genti auctrix fuerit, vt Christianam religionem abiectâ idololatriâ susciperent. Quę viduata viro, ferè reliquum vitæ tempus ad sepulcbrum S. Martini Turonis sanctissime perduxit: vnde Parisios solemni pompa deportata, in basilica S. Petri (posteà S. Genouefæ dictâ) ad latus Clodouei Regis sepulta est à filiis suis Childeberto & Clotario Regibus: quod tradit Gregorius[s] Turonensis. Prosecuta verò est tantę feminę dignam memoriam Catholica Ecclesia, dum inter Sanctos illam adscribens, diei quoq; natalis eius [t] anniuersariam commemorationem celebrat.

IESV CHRISTI

AN. 554.

VIGILII

AN. 15.

IVSTINIANI

AN. 28.

I. VIGILIVS PP. AB EXILIO LIBERATVR.

ANNO Christi quingentesimo quinquagesimo quarto, Post Consulatum Basilij decimotertio, Vigilius Papa precibus Narsetis Ducis (qui ea de re fuerat rogatus à Clero Romano) ab Imperatore liberatus est exilio: quam rem gestam Anastasius describit. Tunc verò accidisse etiam putamus, vt idem Vigilius ex caussis superiori anno deductis, assentiens Imperatori Quintam Synodum comprobarit. Etenim cùm de consensione Vigilij, Græci omnes (vt vidimus) affirment, nec id ante exilium accidere potuerit; necesse est affirmare id ab ipso factum esse hoc tempore, cùm ab exilio solutus permissus est in suam redire Ecclesiam, iam vindicata per Narsetem à Gothis Italia. Innuit hoc ipsum Liberatus [a], & ipse ea eis vnus qui pugnarunt pro Trium Capitulorum defensione, dum ait Vigilium ob eiusmodi defensionem afflictum fuisse, nec tamen coronatum: planè alludens ad eius exilium, & post exilium à priori proposito defectionem.

[a] Lib.cap.22. in fi.

II. Hoc item vigesimo octauo Iustiniani anno, à Cosrhoë Persarum Rege aduersus eum bellũ motum est; non quidem ex more in Syria, sed in Colchorum prouincia; vbi Romanus exercitus turpiter victus atque fugatus est: quæ pluribus refert Agathias [b]. His verò narratis, diuertit ad peregrinationem, seu transmigrationem quorumdam Philosophorum Gentilium è Romano solo in Persidem; ea (vt refert) occasione, quòd pertæsi illi Christianam religionem, & eam colentium mores, ad Persas, quos acceperant esse modestiores, proficisci decreuerunt: verùm vbi falsa decepti fama, Persarum fœdissimos inuenerunt mores, confestim redire ad pristinos lares, & cum Christianis reliquum vitæ tempus degere censuerunt.

[b] Agath.l.2.

IESV CHRISTI

AN. 555.

PELAGII

AN. 1.

IVSTINIANI.

AN. 29.

I. VIGILII PP. OBITVS.

ANNO Domini quingentesimo quinquagesimo quinto, Post Consulatum Basilij decimoquarto, Vigilius Romanus Pontifex venturus in Italiam, Syracusis in Sicilia calculi morbo diem obiit, cùm sedisset annos sexdecim etsi Anastasius plures tribuit, cui tamen aduersatur rerum gestarum series. Quo autem mense diéve, sit mortuus, nulla apud antiquos mentio: nec nobis de his diuinandum, cùm neque ex eius successoris annis possint ea satis definiri. Eius verò corpus delatum Romam, sepultum est ad S. Marcellum viá Salariá. Hicque tandem finis Vigilij Papæ; vt iusto Dei iudicio in insula defunctus sit confectus ærumnis ex morbo, qui coegerat sanctum decessorem suum Siluerium deportatum in insulam, illic animam exhalare, Quique malis artibus Pontificatum adeptus fuerat, immensis semper agitatus est fluctibus inuisus Imperatori, cuius gratiam tot studiis demereri sategerat; haud gratus Episcopis Orientalibus, aduersus quos diù multúmque certauit & Occidentalibus defensoribus Trium Capitulorum execrabilis redditus, quòd eorum impugnatoribus inhæserit.

IVDICIVM DEI IN 29.

II. PELAGII ELECTIO.

Postquàm verò ab eius obitu sedes vacasset menses tres & dies quinque, subrogatus est in locum eius PELAGIVS Archidiaconus, natione Romanus, filius Ioannis Vicariani: quem Anastasius tradit ductum esse in suspicionem illatæ mortis Vigilio, ideoque ferè omnes tam ex clero quàm ex populo ei communicare recusasse; vt vix Episcopi duo, nempè Ioannes Perusinus & Bonus Ferentinus, inuenti fuerint, qui vnà cum Andrea presbytero Ostiensi eum consecrarent: sed eumdem post consecrationem factâ processione cum litania à S. Pancratio vsque ad S. Petrũ, ibi conscenso ambone, præsente Narsete Duce & vniuerso populo tenentem Euangelium & Crucem super caput suum, se ab eo crimine purgasse: decretumque promulgasse aduersus eos qui pecunia aut promissionibus ad gradus ordinesque Ecclesiasticos peruenirent. Porrò ipsum non sine assensu, immo & promotione Iustiniani Imp. Pontificem creatum esse, idem Anastasius [a] satis indicat. Iam enim sibi huiusmodi auctoritatem, exemplo impiissimorum Gothorum Regum Arianorum Imperator arrogauerat; & qui præ ceteris videri voluit pius, se maximè impium præstitit, dum duriores coëgit Romanam Ecclesiam subire conditiones, quàm tulerat sub Ethnicis Imperatoribus; de quibus nulla est vsquam mentio, quòd confirmationem electi in Romanum Pontificem sibi aliquando vsurpauerint. Sicque ducta est in captiuitatem Domina gentium, & Regina prouinciarum facta est sub tributo: sicut totidem à Ieremia [b] Lamentationibus petitis verbis deplorant ista S. Gregorius [c] Papa; cùm & doluit, non sine certæ oblatione pecuniæ eiusmodi fieri solitam ab Imperatore probationem Romani Pontificis; vt etiam dicetur opportuniori loco inferiùs.

[a] Anast.in Vigil.in fi.

IVSTIN. SIBI ARROGAT PROMOTIONEM ROM. PONT.

[b] Ierem. Thren.1.

[c] Greg in sept.Psal. pœnit.ap. Baron an. super.num. 11.

III. FRANCI CVM ALEMANNIS INVADVNT ITALIAM

Hoc eodem anno vigesimo nono Imperij Iustiniani, qui sub Theodibaldo Francorum Rege militabant duo fratres germani, iidemque Alemanni, *Leuthares* & *Bucellinus* (sic enim istum Gregorius [d] Papa nominat, quem Turonensis [e] *Bucellenum*, Agathias [f] *Butilinum*) pro Gothis aduersus Romanos, inulto licèt Theodibaldo, bellum gesturi; cum septuaginta duobus millibus Francorum & Alemannorum delectis militibus descendẽtes in agrum Campanum, Lucanos, Brutios, omnesque interiacentes regiones depopulati sunt. Narrat ea pluribus Agathias: qui & Francorum sub Bucellino militantium erga res sacras abstinentiam commendat. Alemannorum verò ducem Leutharem sequentium impietatem condemnat: subditq; de terribili quam in se iram Dei expertus est idem Leuthares, dum onustus sacrorum spoliis domum rediens, trans Padum ad Venetiæ loca in rabiem versus, propria membra

[d] Greg Pap. 3.dial.1.

[e] Greg Tur. 3 hist.32. & lib.4.cap.9.

[f] Agath.l.2.

morsibus

morsibus dilacerauit, totusque Alemannorum exercitus variis morbis consumptus est: Bucellinum autem ait apud Capuam ingenti prælio à Narsete supetatum, & necatum esse cum omni Francorum exercitu: adeò vt ex tam immenso hostium numero; quinque tantummodò fuerint reperti qui remearint ad propria. quod quidem ipse tribuit tum pietati ac iustitiæ Narsetis, qui non antè conserere manus cum hostibus voluit quàm purgato exercitu; tum etiam iniustitiæ Bucellini obstinatè nimis patrocinium Gothorum hæreticorum & alienæ ditionis inuasorum suscipientis. Verùm Gregorius Turonensis ait, eumdem Bucellinum missum à Theodoberto Theodibaldi patre, crebris præliis Belisarium, ipsumque posteà Narsetem superasse, Italiamque vniuersam atque Siciliam sub ditione Francorum redegisse: donec tandem regnante Theodibaldo, à Narsete victus & interfectus est, Italiaque recuperata.

IV. ROM. EXERCITVS PROFLIGATVS A PERSIS

Hoc verò ipso anno Romanus exercitus qui in Perside militabat, in quo quinquaginta millia Romanorum erant, fugatus est à tribus millibus Persarum; vlciscente Deo innocentem sanguinē Regis Colchorum Christiani ac maximè pij, qui à Romani exercitus ducibus fuerat dolosè necatus: quæ pluribus prosequitur Agathias. Eodemque anno Iustiniani vigesimonono rursùm Iudæos & Samaritanos tumultus in Palæstina excitasse, ac Cæsareæ multos Christianos interfecisse, & Ecclesias combussisse, necnon Præfectum peremisse, horumque scelerum grauissimas posteà pœnas variis suppliciis dedisse, auctor Miscellæ narrat.

V.

Sed inter hæc dum quæ dicta sunt de Francis in Italia gererentur, Theodibaldum ipsorum Regem adolescentulum morbo ex hac vita migrasse, Agathias affirmat. At cùm septem annos regno eius Gregorius [g] Turonensis tribuat; ex iis quæ de obitu patris Theodoberti superiùs dicta sunt, debuit Theodibaldus ad aliquot adhuc annos vitam protogasse. Eum autem vxorem Wldotradam duxisse; hancque vnà cum regno eiusdem Theodibaldi, incestuoso connubio Clotarium Regem magnum eius patruum accepisse, sed reprehensum à sacerdotibus dimisisse, idem Gregorius narrat, Qui & iam anteà illud eiusdem Clotarij simile crimen retulerat [h]; nimirùm duas sibi in matrimonium coniunxisse sorores, ex quibus septem suscepisset filios.

[g] Greg. Tur. 4. hist. 9.

[h] Ibid. cap. 3.

IESV CHRISTI
AN. 556.

PELAGII
AN. 2.

IVSTINIANI.
AN. 30.

I.

ANNO Christi quingentesimo quinquagesimo sexto, Post Consulatum Basilij decimoquinto, debellatis (vt vidimus) Francis, Alemannis lue consumptis, & Gothis in deditionem acceptis; à bellis Italia tandem quieuit: cùm tamen vigeret bellum Ecclesiasticum de Tribus Capitulis. Quando Pelagius Papa, qui iam Vigilij decessoris sui decretum de confirmatione Quintæ Synodi ratum habuerat, vt & ipsos Occidentales Episcopos (quorum maximè refractarios inuenit Venetos, Istrios, atque Ligures, interque omnes Aquileiēsem & Mediolanensem) sibi in his obsequentes redderet: per Narsetem comprimere atque coërcere nisus est, multis ad eum ea de re scriptis [a] literis. Sed quæ gesta sint per Narsetem, ex Scriptorum inopia latent.

PELAGII PP. CONATVS ADVERSVS DEFENSORES TRIVM CAPP.

[a] Pelag. ep. 2. 3. 4. 5. To. I. Epist. Rom. Pont.

II.

Quæ verò reliqua fuerint Pelagij aduersùs schismaticos studia potest intelligi ex aliis ipsius scriptis: Siquidem inter plures, quæ extant eiusdem ad Childebertum Francorum Regem, & Sapaudum, siue Sabandium Arelatensem Episcopum, (cui ex more antecessorum, cum vsu pallij vices suas per vniuersam Galliam delegauit) variis occasionibus hoc & sequenti anno, nempè Post Consulatum Basilij decimoquinto & decimosexto, scriptæ [b] epistolæ, illa notatu est planè digna, quam ad eūdem Regem dedit hoc anno, tertio Idus Decembris. Quòd enim (vt dictum est) Orientalibus consentiens Pelagius in probanda Quinta Synodo aduersus Tria Capitula, à schismaticis Occidentalibus in suspicionem adductus esset de violata fide Catholica; eius rei gratia Rex Childebertus maximè pius Ruffinum legatum Romam misit, sciscitatum à Pelagio, an Catholicā Leonis Papæ Epistolam de fide aduersus Eutychetem sequeretur. Cui per easdem suas litteras Pelagius rescribēs, anathematizauit omnes quicumque aliquo modo deuiarent à doctrina Epistolæ Leonis, & Concilij Chalcedonensis. Cùm verò rursùm idem Rex, ad omnem penitùs dubitationem tollendam, petiisset ab eodem Pontifice exactiorem fidei professionem; eam Pelagius compulsus est ad ipsum mittere, quæ habetur inter illas quas diximus epistolas. Qui & insuper, vt tandem omnibus quocumque loco de ipsius sententia dubitantibus satisfaceret, expedire iudicauit de fide Catholica ad vniuersum populum Christianum circulares eo argumento literas dare; quæ extant ibidem. At licet profuerint ista multis, qui eidem Pelagio veluti membra capiti se subdiderunt, non tamen omnibus, cùm in pluribus locis diutiùs eiusmodi viguisse schismaticos liqueat.

[b] Rec. Bar. Annal. Tom. VII. an. 559. & 559. ex arch. Eccl. Arelat.

REGIS FRANC. SOLLICITVDO PRO FIDE CATHOL.

III.

Hoc eodem tempore (vt Agathias [c] tradit) Regnum Francorum in maximum discrimen adductum est, ex bello ciuili conflato inter fratres Reges Childebertum & Clotarium ob diuisionem bonorum Theodibaldi Regis defuncti ipsorum nepotis. Cui & domesticum bellum accessit dum Chramnus perditissimus Clotarij filius contra patrem arma mouit, quo tempore pater aduersus Saxones rebellantes in expeditione esset. Quando & Gregorius [d] Turonensis contigisse narrat, vt clerici Diuionenses quænam essent Chramno obuentura ex diuinarum Scripturarum oraculis inquirentes, positis super altare tribus libris, nempè Prophetarum, Apostolorum, & Euangelistarum, post preces super ea re ad Deum fusas, in singulorum fortuita apertione inuenta sint vaticinia futuri ipsius excidij; quæ posteà (vt videbitur) fuere adimpleta. Cùm verò bis ciuilium discordiarum temporibus plerique iniicerent manus in bona Ecclesiastica, & immunitates ecclesiarum violarent; nonnulla tunc fieri contigit miracula, quibus diuinæ in eos vltionis ira omnibus nota facta est; quæ idem Gregorius [e] recitat.

[c] Agath. l. 2.

[d] Greg. Tur. 4. hist. 17.

VATICINIA EVENIENDORVM QVÆSITA EX SCRIPT.

[e] Id. 4. hist. 16. & 18. & de glor. mar. c. 66. & de mir. S. Mar. lib. 1. cap. 23.

Hoc

IV. [a] Agath.l.5. IVSTINVS PIETATI INTENTVS PERSAS VINCIT.

Hoc eodem anno egregiam diuinitùs victoriam (quam Agathias [a] fusiùs prosequitur) vt Persarum copiis apud Colchos Romanus exercitus obtinuit; dum qui sacrificij causâ Iustinus Dux, Imperatoris consanguineus, cum mille equitibus in templum quoddam magna veneratione à Christianis habitum abiisset, reuersus in munitionem, hostes quibus fortè occurrit, fugauit, occiditque.

IESV CHRISTI
An. 557. 558.

PELAGII
An. 3. 4.

IVSTINIANI
An. 31. 32.

I. INGENS TERRAE MOTVS CONSTANTINOPOLI.

Annus Domini quingentesimus quinquagesimus septimus, post Consulatum Basilij decimus sextus, Constantinopolitanis admodùm extitit luctuosus, ob ingentem iterùm in ipsa hieme repertum terræmotum, qui vrbem horrendâ & per dies quamplurimos continuata quassatione adeò concussit, vt tota ferè collapsa fuerit: eum & eodem tempore quidam impostores maiorem incusserunt plebi terrorem, prædictionibus vulgatis de proximè futuro mundi occasu. Factum tamen, vt his malis territi omnes, non solùm supplicationibus publicis vacauerint, sed & vitiis depositis vitam in meliùs mutauerint: at vbi periculum transiit, confestim ad pristinam rediêre plerique consuetudinem: vt hæc omnia pluribus describit Agathias [a], post recensitas anni huius reliquas res gestas; nempè damnatos capite Rusticum & Ioannem Duces exercitus, ob necem illatam Colchorum Regi Christiano, Romani Imperij socio; bella prosperè confecta aduersus Mysianos, qui defecerant à Romanis ad Persas; necnon supplicium superbissimi Persarum exercitus Ducis, quem ob malè rem gestam Cosrhoës Rex excæcari iussit. Post terræmotus verò descriptionem, idem auctor addit de reædificatione à Iustiniano Imp. facta plurimorum ædificiorum, ac præcipuè sacrorum; interque hæc, maximi omnium atque præcellentissimi templi S. Sophiæ; de quo etiam egit Procopius [b]: sed & Euagrius [c] mirabilem eius structuram, situm, & dimensiones complexus est. Cedrenus autem sacram eius mensam, ex auro, argento, omnifque generis lapidibus, lignis metallis, cunctisque rebus tam pretiosis quàm vilibus, quas terra fert, mare, & totus mundus (vt ait) conflatam describit.

[a] Agath.l.5.

DE TEMPLO S. SOPHIAE. [b] Procop. de ædif. Iustin. lib. 1. [c] Euagr. l. 4. c. 30.

II. [d] Agath. l. 5.

Anno verò Christi quingentesimo quinquagesimo octauo, Post Basilij Consulatum decimoseptimo, verè iam incûte (inquit Agathias [d]) derepentè & iterato vrbem Constantinopolim pestilens morbus inuasit, & infinitam sustulit multitudinem; eùm tamen haud prorsùs cessasset, ex quo primùm anno Iustiniani Imperij quinto irrepere cœperat. Porrò ad hæc auertenda mala, pestis scilicet, & terræmotus, necnon æquè sæuientis famis; Iustinianus ad populum sanctionem [e] edidit de implorando Dei misericordia, ac vitandis blasphemiis, illicitisque concubitibus, quorum scelerum causâ tanta

[e] Nouel. 77.

obuenisse mala conqueretur. Nam quod ad hæc attinet; tradunt Glycas & Cedrenus, repertos his temporibus esse Constantinopoli ciues quamplurimos, & Senatores non paucos, atque etiam nonnullos Episcopos masculorum corruptores; quorum aliis verettrum amputari insserit Imperator, aliis calamos acutiores in meatus genitalium inseri, eosque nudos tanquam in triumpho per vrbem circumduci. Verum nec tantæ maculæ tantis sunt abstersæ flagellis; quæ olim nonnisi igne [f] cælitùs immisso dilui meruerunt.

IVSTINI IMPVRITVDINES COERCVIT AVGVSTVS. [f] Gen. 19.

III. NOVA HVNNORVM INCVRSIO.

Siquidem his successit ineunte iam hieme, noua Hunnorum Cotrigurorum incursio duce Zabergâ; quâ post transitam ab eis celeri cursu Mœsiam, Scythiámque, tota penè Græcia atque Thracia, nemine resistente, miseranda strage vastata est, iamque ipsi regiæ vrbi idem periculum imminebat, quando Belisarius clarissimus olim Dux, etsi præ senectute in curuitatem iam declinatus, armatus Hunnis occurrens magno labore eosdem ab ea propulsauit; auróque posteà penso, & annuo promissu tributo, ad propria remisit. Hæc omnia fusiùs Agathias. Cuius iusta illa querela est, hæc tempora deplorantis cùm thesauris Romani Imperij, non florentissimi (vt olim) atque copiosissimi exercitus nutriteniur, ad Imperij limites ab hostium incursionibus tuendos: sed iidem in scorta, aurigasque & homines eiusmodi vanos atque effeminatos impenderentur. Sicut & inire Euagrius [g] eundem Imperatorem summæ inertiæ arguit, quòd in Citei factionibus adeò Prasinis aduersus Venetos studuerit, vt eis impunè permiserit non solùm aduersarios trucidare, sed etiam à Magistratu qui eos cohibere vellet insurgere, & in alienas ædes irrumpere, singulorumque thesauros diripere. Ita namque miser Iustinianus à pristino illo vitæ instituto defeciuit, dum se supra sacrosanctos Dei sacerdotes erexit. A quibusnam enim iniustis actibus abstinuisse potuit, qui nec veritus est in supremum Christianæ religionis Pontificem manum iniicere?

[g] Euag. l. 4. c. 31. ODIOSA IVSTINIANI MVTATIO.

IESV CHRISTI
An. 559.

PELAGII
An. 5.

IVSTINIANI
An. 33.

I. PELAGII PP. OBITVS.

Anno Christi quingentesimo quinquagesimo nono, Post Consulatum Basilij decimo octauo inscripto, *Pelagius* Papa, vbi sedisset annos quatuor, menses decem, dies octodecim; ex hac vita migrauit die secûda Martij; sepultúsque est in basilica S. Petri. Ita ex Anastasij commentario, qui scriptus habetur in Vaticana Bibliothecâ; necnon ex eiusdem Pontificis Epitaphio, quod ex antiquis Vaticanæ Basilicæ monumentis Manlius collegit. Ex quibus erroris redarguitur impressus Anastasij codex, & alij qui eumdem Pontificem annos vndecim vixisse ponunt, quive anno sequenti obitum eius referunt. Quę autem extat eiusdem Pelagij nomine ad Vigilium quemdam Episcopum scripta epistola; dum ad finem data ponitur sub Consulatu

Narsetis atque Ioannis, imposturæ suspicionem auget. Etenim cùm vetera quæque monumenta, signata vbique reperiantur post Basilij Consulatum toties repetitum, (meminit namque Cassiodorus[a] eiusdem vicies semel repetiti) planè significatur nullum alium intereà Consulem esse creatum. Quâ etiam ratione, & reliquæ epistolæ post Consulatum Basilij datæ, sed aliorum à Mercatore Consulum notâ suppositæ, eâdem falsitatis suspicione laborant.

[a] Cassiod. de com; ut. Pasc.

II. IOANNES PP. III.

Cæterùm postquam vacasset Pelagij sedes menses tres & dies viginti quinque, Anastasius ait subrogatum esse in locum eius IOANNEM huius nominis Tertium, patria Romanum, cognométo *Catellinum*, natum ex patre Anastasio viro illustri. Sed quod ad sedis Pelagij vacationem spectat; ex tempore obitus Ioannis ipsius successoris, dicendum est potiùs vacasse menses quatuor & dies viginti quinque; sicque Ioannis electionem contigisse die vigesimâ septimâ Iulij. Cuius quidem omnia ferme rerum gestarum monumenta perierunt.

III

Hic quoque est annus, quo *S. Euphronius* creatus est Turonensis Episcopus, vt ex Gregorio[b] eiusdem posteà sedis Antistite colligitur, dum annum secũdum Regis Sigeberti (qui regnare cœpit anno Domini quingẽtesimo sexagesimo quinto) numerat eiusdem Euphronij septimum. Vnde affirmare necesse erit, cuncta quæ sub eodem Episcopo facta esse dicũtur, non ante præsentem annum contigisse. Quod & de SYNODO PARISIENSI, cui ipse præsens extitit, dicendum est, quamuis illam alij ante biennium referant. Dignus planè memoria Conuentus: in quo Patres inter alia laudabiliter instituta, insurgentes aduersus auctoritatem regiã plus æquo sibi sumentem, anathemati subiecerũt[c] eos qui nomine regio res Ecclesiasticas inuaderent, aut Episcopatus adipiscerentur, aut etiam contra parentum voluntatem vxores ducerent. Cùm autem huic Synodo minimè subscriptus reperiatur *Saphoracus* eius ciuitatis Episcopus, quem interfuisse cõstat Synodo Quintę Aurelianensi, habitæ anno Domini quingentesimo quinquagesimo secũdo; facile mihi persuadeo, posterius quod habetur *Concilium Parisiense*, in quo idẽ Saphoracus depositus legitur, ante præsens celebratum esse: vt & qui huic habetur Germanus subscriptus, ipse sit sanctissimus ille Dei Sacerdos Parisiensis, quem Eusebio successisse post depositum Saphoracum Aimoinus tradit. Sanè quidem cùm Acta Parisiensis illius Concilij Secundi dicti, demonstrent illud post Quintum Aurelianense habitum esse; æquè ratio persuadet, ante præsentem Synodum esse collectum. Quod verò pertinet ad *S. Germanum*; ipsum ex Abbate monasterij S. Symphoriani, sanctitate vitæ, dignis moribus, & miraculorum editione præstantem, præcedentibus propheticis vocatum esse ad regimen Parisiensis Ecclesiæ; auctor est Fortunatus[d] Pictauiensis Episcopus, qui res ab eo præclarè atque mirificè gestas scriptis tradidit. Interfuit insuper huic priori ordine positæ Synodo Parisiensi. *Prætextatus* Rotomagensis Antistes, nobilior posteà redditus corona martyrij: itémque famâ ille insignis, decus Aquitaniæ, *Leontius* Burdegalensis; aliique sanctitate illustres Episcopi, quorũ nomina relata sunt in Tabulas Ecclesiasticas: omnes verò quindecim numerantur à quibus statuti sunt canones nouem tantùm numero, sed virtute pollentes; ex quibus non solum qui illis vixẽre temporibus, sed & Nouatores hodierni exagitentur.

[b] Greg. Tur. lib. 1. mirac. S. Mart. c. 32.

CONCIL. PARIS. AGIT ADVERSVS REGES ECCLESIASTICA TRACTANTES.

[c] Concil. Paris. 1. c. 1. 6. & 8.

DE TEMPORE CONCILIORVM PARIS.

ILLVSTRES EPISCOPI GALLI.

[d] Ap. Sur. 28 Maij.

IESV CHRISTI
AN. 560.
IOANNIS III.
AN. 1.
IVSTINIANI
AN. 34.

I.

ANNO Christi quingentesimo sexagesimo, Post Basilij Consulatum decimonono, Iustiniani trigesimo quarto[a], valdè ęgrotans idem Imperator Constãtinopoli cùm vulgò mortuus iactaretur, quasi in interregno quibusque quod vellent agendi licentiam sibi sumentibus; eadem planè perpetrata sunt scelera, quæ in vrbis direptione ab hostibus fieri consueuerunt; ac præcipuè ergasteria mercatorum sunt expilata. Eumdem autem Imperatorem ope sanctorum Quatuor militum martyrum, statim vbi eorum sacræ Reliquiæ nuper inuentæ eius corpori impositæ fuẽre, è faucibus mortis erutum conualuisse, tum omnes alij referunt, tum ipse Procopius[b] rerum inspector: quo etiam auctore constat, non semel tantùm, sed sæpiùs eiusmodi curationes Iustiniano accidisse; quippè quem ait SS. pariter martyrum Cosmæ & Damiani beneficio ab aliâ desperatâ ægritudine curatum esse. Quo item pręsenti anno Sigebertus ponit aliud ingens miraculum de Imagine Saluatoris; quam cùm Iudæus quidam de Ecclesia furto sublatam telo transfixisset, igneque cremare vellet; tanta ex ea vis sanguinis exiuit, vt per eius vestigia Iudæus detectus, à Christianis fuerit lapidatus.

[a] Miscel. & Cedr.

IMP. SÆPIVS VIRTVTE SS. RELIQVIAR. SANATVS.

[b] Procop. de ædif. Iustin. lib. 1.

MIRACVLVM DE CHRISTI IMAGINE.

II.

Sed & in Gallicia Hispaniæ prouinciâ, cùm regnantes ibi hactenùs Sueui impij Ariani, post Alaram apostatam haud modicum Catholicæ Ecclesiæ damnum intulissent vsque ad præsentem annum, quo regnare cœpit *Theodomirus*; hic tandem ab hæresi ad fidem Catholicam conuersus est, occasione restitutæ salutis Ariamiro ipsius filio, beneficio S. Martini magni illius Turonensis olim Episcopi. Rem gestam, simúlque Reliquiarum eiusdem S. Martini (pallij videlicet serici, super sepulchrum positi, pondereque valdè aucti; prout etiam ad sacra Apostolorum corpora Romæ fieri consueuisse, aliàs[c] vidimus:) ab vrbe Turonensi in Galliciam solemni pompâ trãslationem ad Ecclesiam quam in eius honorem idem Rex extruxit; & miracula earumdem virtute edita, pluribus describit eiusdem vrbis Antistes Gregorius[d]; apud quem tamen idem Rex *Charraricus* nominatus reperitur.

THEODOMIRI REGIS ARIANI CONVERSIO.

[c] An. 461. num. 11.

[d] Greg. Tur. de miracul. S. Mart. l. 1. c. 11.

III.

Accidit autem magnâ Dei prouidentiâ, vt iisdem ipsis diebus, quibus eædem Reliquiæ de loco leuatæ sunt, & in Galliciam appulerunt; pariter alius *Martinus*, & ipse ex Pannonia magni illius Sancti patria oriundus, vir summę doctrinæ ac sanctitatis, è patria soluerit, & in Galliciam appulerit; qui Sueuorum conuersioni magno fuit stabilimento: vbi etiam primò Dumiensis monasterij[e] ab ipsomet ædificati Abbas posteà Bracarensis factus Metropolitanus, Ecclesiasticam disciplinam optimè instituit, multasque Ecclesias ac monasteria ædificauit:

DE MARTINO BRACARENSI.

[e] Vasæ. in Chron. Loais. in Not. ad Conc. Luc.

vt

vt hæc omnia Gregorius [f] refert; necnon Isidorus, tum in Chronico Sueuorum (vbi etiam meminit de eiusdem Regis Theodomiri conuersione) tum in tractatu [g] de Scriptoribus Ecclesiasticis, & alij.

[f] Ibid. & 5. Hist. Franc. 38.
[g] Isid. de Scr. Eccles. c. 22.

IESV CHRISTI
AN. 561.
IOANNIS III.
AN. 2.
IVSTINIANI
AN. 35.

I. ANNO Domini quingentesimo sexagesimo primo, Post Basilij Consulatum vigesimo, & Iustiniani trigesimo quinto, defuncto Domno Iuniori Episcopo Antiocheno, vbi sedisset annos quatuordecim, in locum eius subrogatus est magnus *Anastasius* cognomento, *Sinaita*, quòd in Sinâ monte vitam monasticam exercuisset; de quo agendum sæpè inferiùs. Eodémque tempore, post Eustochium Ierosolymorum Ecclesiæ substitutus est *Ioannes*; quem tamen alij in locum Macarij iterùm restituti erearum dicunt.

ANASTASIVS SINAITA EPISCOP. ANTIOCHEN.

II. Præsenti pariter anno trigesimo quinto Iustiniani, mense Nouembri, structas fuisse insidias ad eumdem occidendum Imperatorem; iisque detectis, in crimen adductum Belisarium, bonis & dignitate exutum esse, sed anno sequenti mense Martio restitutum; habetur apud auctorem Miscellæ: eumdemque post biennium Byzantij mortuum, Cedrenus tradit. Sed eius restitutioni aduersantur Latini [a] nonnulli, qui eum excæcatum, exutúmque omnibus dignitatibus atque diuitiis, mendicare stipem fuisse coactum asserunt: aduersus quos dimicat Alciatus [b] sui Iustiniani acerrimus defensor. Sanè antiquorum vna omnium sententia fuit, Belisarium in coniurationis suspicionem adductum, ab Imperatore fuisse redactum in ordinem. De reliquis autem varias reperimus sententias; cùm alij dixerint excæcatum, vsque ad finem vitam traxisse miserrimam; alij verò in eo tantùm consentiant, vt è sublimiori statu deiectus, rursùs fuerit in pristinum restitutus. Verùm Græci, Zonaras, Glycas, Cedrenus, Constantinus Manasses, cùm bonis & dignitatibus ex inuidiâ priuatum dicant & doleant, de restitutione tamen nihil habent; immò in statu miserrimo derelictum, nec ampliùs subleuatum, significare videntur. Vtrorumque opiniones ex Tzetze [c] Græco auctore versibus sic Latinè redditis habeto.

Iste Belisarius Imperator Magnus,
Iustinianeis existens temporibus Imperator.
Ad omnem quadrantem terræ cùm explicuisset victorias,
Postea inuidiâ excæcatus (ô fortunã instabilẽ!)
Poculũ lignẽũ detinẽs clamabat plebi in stadio
Belisario obulum date Imperatori,
Quem fortuna quidem clarum fecit, excæcauit inuidia.
Alij dicunt Chronici, non excæcatũ fuisse hunc
Ex honoratis autẽ infamẽ profectò factũ esse;
Et iterùm ad reuocationem existimationis venisse prioris.

[a] Crinit. de honest. disci-plin. lib. 15. Volater. Pōtan. & alij recentior es omnes.
[b] Alciat. 4. parerg. 24.
BELISARII DVCIS CALAMITAS.
[c] Tzetz. chil. 3.

III. Quod autem Altissimus [d] sit patiens redditor, seram haud quis iudicabit esse vindictam, quâ tandem Belisarium prosecutus est, ob ea quæ in gratiam Theodoræ Augustæ olim perpetrauerat aduersus sanctissimum Ecclesiæ Romanæ Pontificem Siluerium. Cuius si sceleris quis immensitatem consideret, haud incusare poterit, & non admirari potiùs diuinum iudicium iustè latum in ipsum; cùm experiri coactus est, quod (vt ex Procopio vidimus) sub eodem Iustiniano Imp. pati compulsus est Ioannes Consul atque Præfectus Prætorio insignis Patricius, qui re verâ ob inopiam coactus est mendicare. Nam quod his de Belisario enarratis Alciatus repugnans, nullum prætereà argumentum afferat, quàm de re tantâ silentium Procopij & Agathiæ; nihil est quod ex Procopio aliquid induci possit, cum minimè ad hæc vsque tempora suam Historiam perduxerit. Sed & quòd ipsum Suidas asserat, post Historiarum volumina scripsisse librum [e], quo eiusdem Iustiniani Imp. & vxoris eius Theodoræ, itémque Belisarij eiúsque coniugis, vituperationes comprehenderit; eo commentario hæc tractata fuisse, ratio argumenti persuadet existimare. Porrò Agathias haud potuit huius anni gesta recensere, cùm eius Historia non excedat annum trigesimum secundum Iustiniani. At de his hactenùs.

[d] Eccl. 5.
DIVINA IVSTITIA IN BELISARIVM.
[e] [Liber hic Procopij, continens Vitam Iustiniani & Theodoræ, editus nuper est ex locupletissima Biblioth. Vaticana; quo illorum ingẽtia vitia manifestè describuntur.]

IESV CHRISTI
AN. 562.
IOANNIS III.
AN. 3.
IVSTINIANI
AN. 36.

I. ANNO Domini quingentesimo sexagesimo secundo, Post Consulatum Basilij vigesimo primo, religiosissimus ac Christianissimus Francorum Rex *Childebertus*, sanctis operibus clarus ex hac vita migrauit, agens in suo regno annos quadraginta nouem. Ad hunc enim vsque annum saltem peruenisse ipsum, docent vetera monumenta [a] de Bonis ab eo donatis Ecclesiæ ab ipso erectæ in honorem S. Vincentij anno regni quadragesimo octauo: ex quibus emendes eos, qui nonnisi quadraginta quatuor annos eidem tribuerunt. Sepultus est autem (vt iusserat) in eadem basilica S. Vincentij Lutetiæ. Eius verò regnum Clotarius [b] ipsius germanus, exclusis filiabus, arripiens, solus totius Francorum regni monarchiâ potitus est. Qui Lutetiã veniens, & ob contemptum S. Germani illius ciuitatis Episcopi, in grauem morbum repentè incidens; causa mali cognitâ, accersito cum honore Germano, eiusdem sancti viri vestimentorum ad loca doloris appositione sanatus est; vt scribit in Germani Vita Fortunatus [c] Pictauiensis. Post quæ Clotarius cùm cæteros viros sanctos, tum præcipuè *Maurum*, qui à S Benedicto missus fuerat in Gallias ad propagandam vitam monasticam, coluit; multaque erga eius

CHILDEBERTI REG. OBITVS.
[a] Ap. Aimoin lib. 2. c. 10. & Baron. an. super.
[b] Greg. Tur. 4. Hist. Fr. 20.
CLOTAR. MONARCHIAM ADIPISCITVR GALLIARVM.
[c] Fortun. in Vit. S Germani c. 24.

monachos exhibuit pietatis officia, quæ Mauri Acta prosecutus Faustus narrat.

II. DE MODO INDICTIONIS INVENIENDÆ, ET NUMERANDÆ.

Hoc eodem anno Domini quingentesimo sexagesimo secundo, Magnus Aurelius Cassiodorus Senator scribebat de Indictione adinuenienda currente, ac de Epacta, aliisque ad Paschalis temporis computum spectantibus. Ex quo hæc accuratè tractante, accepto Indictionis inueniendæ numerandæque modo, nos quoque singulos post hæc annos Indictionis notâ signaturi sumus; cùm præsertim iam uos deserant Consules, vel admodùm infrequentes reperiantur. Sic autem ipse computat, vt qui nosse voluerit, quotus annus sit ab Incarnatione Domini, computet 36. per 15. & fiant 540. his addat 12. & erunt 552: addat & Indictiones anni cuius voluerit, (vt putà decimam, vicies semel post Consulatum Basilij Iunioris; quo videlicèt anno hæc ipse scribebat) & erunt 562. Vel sic; vt si quis (exempli gratiâ) velit scire quota sit Indictio anno vicies semel post Consulatum Basilij, sumat ab Incarnatione Domini, id est 562. his addat tria, & fient 565. hæc partiatur per 15. & remanebunt decem; eritque eo anno Indictio decima. Ita Cassiodorus, præsentem designans annum. Illud tamen notandum est, quòd etsi numeret ipse ab Incarnatione, nos verò à Natali Domini; vnus tamen idémque annus Domini est, cùm nouem tantùm menses intercedant ab Incarnationis tempore vsque ad Natale, eodemque anno & sub iisdē Coss. CHRISTVS sit incarnatus pariter & natus. Verùm si à mense Septembri more maiorum numerare cœperis Indictiones, tunc fiet vt non semper eadem sit Indictio anni ab Incarnatione numerati, (quæ accidit vigesimâ quintâ mensis Martij) & eius qui exorditur à sequenti Natali Domini. Quamquam nec hoc pacto vllum fit præiudicium institutæ chronographiæ; cùm (vt dictum est) idem annus Incarnationis Christi sit & Natalis, curratque idem annus, licèt non eadem Indictio, absolutâ priori mense Septembri, quo & sequens inchoatur. Quoniam igitur maiores nostri, qui Christi annis coniunxere Indictiones, eos non à Natali Domini, sed ab Incarnatione (vt patet ex Cassiodoro) incipiunt numerare; nos ad euitandas perplexitates, eodem pariter ordine iungemus Christi annis Indictiones; ita vt præsenti anno veluti ab Incarnatione inchoatus, ex sententiâ Cassiodori decimam ponamus Indictionem quam æquè idem coniungit cum anno Christi quingentesimo sexagesimo secundo, & anno post Consulatum Basilij vigesimo primo; in omnibus adamussim nostræ consentiens Annalium chronographiæ.

DIFFICVLTATAS HVIVSMODI COMPVTATIONVM.

[Etsi putaueris hîc Baronius chronologiam suam firmiter stabilisse; non tamen deerunt frequentia temporum inuolucra, nisi quis diligenter attendat animum ad varias Auctorum rationes numerandi annos Christi. Nam qui ab Incarnatione (seu conceptione) numerant, si quidem ab eius die quæ Natalem antecessit initium sumant, non poterunt concordare in anno Iuliano & Consulibus, cum illis qui à Natali, nisi per septem dies qui videlicèt residui sunt à 25. Decembris quo natus est Christus, vsque ad proximas Calendas Ianuarij, quibus nouum annum Iulianum noui Coss. auspicabantur; licèt concordent in anno Christi per tres menses, qui computatur à Natali vsque ad diem anniuersarium Incarnationis, quæ incidit 25. Martij. At si initium sumant ab eâ die Incarnationis, quæ Natalem subsecuta est; tunc Natalis & Incarnationis initia nullo modo poterunt conuenire eodem anno Iuliano, iisdémque Coss. quippe Natalis in exitu anni & Coss. præcedentium contingent: concordabunt autem in anno Christi in genere per nouem menses, qui currunt inter diem Incarnationis vsque ad Natalem subsequentem. Cùm & alioqui nonnulli à Dominica Paschæ, alij à Calendis Aprilis, & annos Christi, & ipsos etiam illorum annorum menses computasse reperiantur: nec denique desint qui Incarnationem cum Natiuitate confuderint; quamplurimi verò à Calendis Ianuarij numerent. Id quoque ipsum seruandum erit in Indictionum computo, cùm vel quis annum Christi, aut Iulianum, inchoat ab Indictione quæ in præcedenti initium habuit; vel Indictionis annum constituit in annis Christi aut Iulianis currentibus, præterquàm quòd illæ tam apud Græcos quam Latinos per aliquot annorum centenaria, ab octauo Cal. Octobr. initium sumpserint; posteà verò Græci ab ipsis Calendis Septembris, Pontifices Romani à Calendis Ianuarij anni sequentis numerare incœperint: vt etiam dictum est sup. an. 312. post num. XIV. quando primùm eiusmodi Indictiones cœperunt. Quæ vides quantam in Chronologia confusionis præbeant occasionem minùs ista pependentibus. Nec audemus negare, in huiusmodi annorum fractuis, & temporum distinctionibus, aliquando peccatum esse in his Annalibus. Sed quis se Theseus ab hisce, aliisque eiusmodi labyrinthis expediat? Certè illi ipsi qui filum Ariadnæ se probè tenere putant, quàm sæpè in perniciem suam & aliorum seducantur, vel mutuæ eâ de causa digladiationes satis demonstrant. Equidem pro fisco, mihi multò maioris pretij esse rerum ipsarum cognitionem, quam huiusmodi arithmeticarum scrupulositatum discussionem.]

III. DE CASSIODORI VITA INSTITUTO, ET SCRIPTIS.

Quòd verò ad ipsum *Cassiodorum* spectat; qui à tempore Theodorici Amali vsque ad Vitigem, apud ipsos Gothorum in Italia Reges Præfecturis innumeris illustratus florentissimè vixit; post illorum naufragia, in exoptatum diù tranquillitatis portum secessit; nempè in monasterium à se constructum, quod Viuariense dixit, siue etiam Castellense, omnibusque rebus ad vitam necessariis, atque insuper egregia planè bibliothecâ ornauit; vt docet ipse in eius descriptione, quam reperire est in libris de Diuinis Lectionibus. Ipsum verò situ fuisse in extremâ parte Calabriæ, siue dixeris Magnæ Græciæ apud ciuitatem Scyllitanam, vbi famosus Scyllæ contra Charybdim scopulus imminet, ex S. Gregorio [d] Papâ intelligi potest; licèt alij dicant illud in Rauennate fuisse territorio collocatum. Certè remotiora videtur quæsisse loca, qui sæculo nuncium omninò remisit, & non vbi assidua bella vigerent. Ibi igitur Deo & literis vacans, reliquum vitæ tempus ad obitum vsque, semper aliquem fertilissimi ingenij partum edens, effœtam licèt annis, fœcundam fregibus senectutem duxit. Suas verò multiplices lucubrationes ipse [e] alibi recensèt; quarum quæ extant, abundè docent ipsum doctissimum æquè ac sanctissimum virum extitisse. Quamdiù autem vitam duxerit; incompertum nobis est: sed propè centenarium euasisse, inde possumus opinari, quòd ipsemet testetur [f] se de Orthographia librum elaborasse anno ætatis suæ nonagesimo tertio: post quem adhuc conscripsit [g] commentarium de Diuinis Lectionibus, aliósque tractatus. Sic igitur qui vegetiorem ætatem in optimâ regni gubernatione vtiliter honorificeque consumpsit, nec in decrepitâ senectute labores ad res diuinas conuersus vel minimùm intermittens, in suo monasterio tandem sancto fine quieuit.

d Greg. 7. ep. 3. & 33. Indict. 1.

e Cassiod. de diuin lect. in praef. & cap. 5. & in praef. Orthogr. & in praef Variar. & praef lib 11. Variar.

f Id. in praef. Orthogr.

g Id. Inst. diuin. l. II. cap 30.

IESV CHRISTI
AN. 563.
IOANNIS III.
AN. 4.
IVSTINIANI
AN. 37.

I. [a] An. 519 in fi. & 535 nu. VIII. & IX. CONTRARIA HAERETICORVM SECTAE.

ANNO Christi quingentesimo sexagesimo tertio, Post Consulatum Basilij vigesimo secundo Fastis inscripto, numerati cœpto Indictionis vndecimæ, noui de Fide tumultus Ecclesiam Constantinopolitanam perturbarunt, cùm se Iustinianus infelix in hæresim præcipitem dedit. Vidimus suprà [a], ex Eutychianorum secta, inter alias plures errorum propagines, duas hæreticorũ factiones progressas esse, quarum altera *Corrupticolarum*, altera *Aphthartodocitarum*, siue *Incorruptibilium*, siue *Phantasiastarum* nominabatur. Hi quidem sic incorruptibilem, & passionum penitùs expertem Christi carnem dicebant, vt tamen si voluisset, eamdem subiicere passionibus valuisset. At contrarium omninò profitetur Ecclesia Catholica; nempè ita assumptam à Deo carnem passionibus absque peccato fuisse subiectam, vt tamen si voluisset, vel quando voluisset, ab eis se liberum reddere potuisset: itaque qui erant in carne Christi eiusdem naturales affectus, non passiones, sed propassiones Theologi Orthodoxi nominarunt; nempè vt cùm vellet ipse tantùm insurgerent, & si nollet nequaquàm ipsi dominarentur. Ex priori autem sententiâ illud deducebatur absurdum, vt vna tantùm esset in Christo voluntas; ex posteriori autem recta illa assertio, vt sicut duæ prædicantur in Christo Naturæ, ita pariter duæ Voluntates affirmarentur. Quamobrem factum est, vt ex illa priori sententia exorta fuerit *Monothelitarum* hæresis, quæ diù multùmq; Ecclesiam perturbauit, vt suis locis dicturi sumus. Contraria verò sententia, dicentium Verbum corpus suscepisse passionibus subditum, in eo à Catholicis discrepabat, quòd id ei necessitate incubuisse traderent, vt etiam si noluisset, illis inseruire cogeretur: vnde & in illam deteriorem prolapsi sunt hæresim, qua ab ignorantia dicti sunt *Agnoitæ* [b], vtpotè qui dicerent nesciisse penitùs Christum, vt hominem, Iudicij diem; quippe quòd cùm per omnia nobis similis fuerit, ignorantiæ passio, ita ipsi inhæserit, vt quod nesciret sui naturâ, id nosse minimè potuisset. Agunt verò pluribus de his omnibus Leontius, Damascenus [c], Euthymius [d], & alij.

[b] Leont. de Sect. act. 5. & 10. [c] Damasc. de hæres. lib. 3. [d] Euthym. Panopl. tit. 16. 17.

II. IVSTINIANI LAPSVS IN HAERESIM.

Iustinianus igitur, vbi semel de dogmatibus edicta sanciendi sibi arrogauit auctoritatem; ad huiusmodi pariter dirimendas quæstiones, haud consulta more maiorum Apostolica Sede, aut coacta aliqua prouinciali saltem Synodo, ipse non secùs ac Antichristus in templo Dei erigens sibi cathedram, Incorruptibilium sententiæ adhærens, eamdem vniuersæ Catholicæ Ecclesiæ credendam edicto conscripto proponere decreuit. Hoc autem ipsum fecisse suasu perditissimi Theodori Cæsariensis in Cappadocia Archiepiscopi, (quem & famosam illam de Tribus Capitulis quæstionem excitasse vidimus) non obscurè innuit Eustathius [e] in Vita S. Eutychij Patriarchæ Constantinopolitani. Cúmque Iustiniani in hæresim lapsûs tam Græci quàm Latini auctores omnes sint testes, omnésque pariter facinus detestentur; vnus tantùm Nicephorus [f] crimen attenuans, ait ipsum Aphthartodocitarum hæresi inhæsisse propter summum erga Christũ amorem; nimirùm quod ferre non posset, vt Christus diceretur carnem suscepisse passionibus obnoxiam. Verùm & ipse hac ex parte Nicephorus nimiùm imprudens indicandus, qui putauit ex nimio in Christum amore posse aliquem aduersus Christum hæreses promulgare. Ceterùm Euagrius [g], postquàm de eodem Iustiniani edicto egit, addit eum omnes Episcopos compellere statuisse vt opinioni suæ assentirentur; eos verò, se Anastasij Episcopi Antiocheni (magni illius Sinaitæ, de cuius promotione dictum est superiùs) sententiam expectare respondendo primum Imperatoris conatum repulisse: cùm autem illum frustrà Imperator tentasset, exilium omnibus Episcopis contradicentibus comminatum esse. Hæc Euagrius: reliqua annis sequentibus.

[e] Ap. Sur. 6. April. [f] Niceph. lib. 17. cap. 29. [g] Euag. lib. 4. cap. 38. & 39.

ANAST. ANTIOCHEN. REPVGNAT EI.

III.

Intereà verò dum Imperator in Oriente à Catholicâ fide deficiens, in Episcopos Orthodoxos persecutionem instituit; in Occidente qui fuerat hæreticus ad fidem conuersus Princeps, per Catholicos Episcopos Concilium celebrauit quo damnarentur errores. Hoc enim ipso anno, qui tertius Theodomiri Sueuorum Regis numeratur, idẽ Calendis Maij colligi curauit SYNODVM BRACARENSEM in totius Galliciæ metropoli ciuitate; in qua, ex præscripto (vt Episcopi testantur) Apostolicæ Sedis, damnari reperiuntur Priscillianistarum, aliorúmque hæreticorum errores, & stabilita Ecclesiastica disciplina: statutis canonibus quadraginta, quibus octo Episcopi subscripsêre, vnà cum Lucretio eiusdem vrbis Antistite. Sed in Actis Concilij, loco Theodomiri Ariamirus erroneè positus est, qui Theodomiri filius ac posteà successor extitit. Inter canones autem ille notandus est [h], quo Patres sanciuerunt, vt quicumque in clero, cibo carnium non vterentur, tamen pro amputanda suspicione Priscillianæ hæresis, vel olera cocta cum carnibus prægustare cogerentur: quod si contemnerent, excommunicati ab omni officio remouerentur.

CONCIL. BRACAR. CONTRA PRISCILLIANISTAS. [h] Concil. Bracar. cap. 32.

[Post obitum Baronij, editum est à Fr. Bern. de Brito, 2. to. Monarch. Lusit. ex vetustissimo codice regij monasterij Eburobriniani S. Bernardi, aliud *Concilium Bracarense*, longè ante istud celebratum, nempè circa annum Domini 408. Æra 446. à *Pancratione* eius Sedis Episcopo cum aliis nouem coëpiscopis: in quo, præter confirmationem fidei Catholicæ aduersus errores barbarorum Hispaniam deuastantium, peculiari studio curatum est vt Sanctorum Reliquiæ ab eorumdem furore occultarentur tantisper dum tranquillitas pacis rediret.

IESV CHRISTI
AN. 564.
IOANNIS III.
AN. 5.
IVSTINIANI
AN. 38.

I.

ANNO Christi quingentesimo sexagesimo quarto, eodémque postremo qui Post-Consu

Ivstin. persecvtionem excitat in Catholicos.

Consulatum Basilij numeratum in Fastis vigesimus tertius, Indictione duodecimâ, Iustinianus Imp. vbi elaboratum à se edictum reiici ab Orthodoxis percepit, ità exæstuans magnam aduersus eos persecutionem commouit. Cuius primus passus est impetum, qui proximè aderat ipsi viriliter contradicens Eutychius Constantinopolitanus Episcopus: quem quidem ridiculis quibusdam criminibus accusatum, ac per Conciliabulum quoddam condemnatum, vi per milites ab Ecclesia extractum vigesimo secundo mensis Ianuarij, mutato sæpiùs exilij loco, tandem Amaseam in Pontum relegauit ad suum ipsius Eutychij monasterium pristinum; atque in eius locum suffecit *Ioannem* cognomento *Scholasticum*, ea Apocrisiario Ecclesiæ Antiochenæ, hominem planè seruum gloriæ, & nundinatorem rerum sacrarum, quique pretio adulationis eam mercatus est dignitatem. Quomodò autem hæc gesta fuerint, fusè narrat Eustachius [a] exilij comes, & scriptor Vitæ Eutychij: vbi & multa refert insignia eiusdem miracula Amaseæ edita, ad stabiliendam fidem Catholicam, confutandamque hæreticam prauitatem: qui & demùm post mortem Ioannis duodecimo elapso exilij anno, iterùm restitutus est; vt dicetur suo loco.

Evtych. Episc. Const. pellitvr.

[a] Ap. Sur. 6. April.

II.

[b] Greg. Tur. 4. hist. Franc. 11. in fin.

[c] Ibid. c. 6 & 10. & de miracul. S. Mart. lib. 1. cap. 53.

Clotar. Chramnum filium rebellem igne combvrit.

Hoc item anno, qui Clotarij Regis Francorum præcedit [b] obitum, eius filij Chramni sæpè aduersus patrem rebellantis [c], & ab eo sæpe ad veniam recepti, tragœdia finem habuit: cùm idem prælio cum patre in minore Britannia commisso victus, captúsque iussu patris tugurio inclusus est, & igne consumptus vnà cum vxore ac filiabus, quas ad rebellionẽ habuerat impellentes. Reuerso autem ab hostium cæde Clotario contigit interesse *S. Medardi* Episcopi Nouiomensis felici ad Deum migrationi: cuius & corpus, suos ipse humeros feretro subiiciens, Suessionem transtulit. Habet hæc pluribus auctor Vitæ [d] eiusdem Sancti, qui asseritur Fortunatus: simulque describit miraculum ingens, quo post eius obitum cæli aperti sunt, & diuina luminaria ferè per duarum horarum spatium ante illius apparuêre præsentiam, de tenebris eum transitoriis ad lucem designantia transîsse perpetuam; subditque de quamplurimis aliis miraculis, quæ dum corpus transferretur, in via fieri contigit, ac posteà in egregia super corpus eius erecta à Sigeberto Clotarij filio Ecclesia: cui & monasterium coniunctum est, itidem regiâ munificentia exædificatum; quod posteà (vt videbitur) Papa Gregorius munitum à se voluit Sedis Apostolicæ priuilegiis, vt caput omnium esset Galliæ monasteriorum, nullique subesset ditioni.

[d] Ex cap. Sur. 8. Iunij.

S. Medardi fvnvs.

III.

De SS. Medardo, et Gildardo fratribvs.

[e] Mart. Rom. 6. Id. Iunij

Porrò eâdem die qua obiit Medardus, pariter excessisse ex hac vita *S. Gildardum* Rotomagensem Episcopum ipsius germanum, eâdemque cum ipso die natum, atque sacratum Episcopum; Audoënus eiusdem Ecclesiæ Episcopus versibus suis cecinit. Sicut & Catholica [e] Ecclesiâ, vnâ eâdemque die amborum ad Deum transitum celebrat. Quæ tamen intelligenda omninò videntur, vt acciderint quidem iisdem diebus, sed diuersis recurrentibus annis, siquidem constat Gildardum, qui subscriptus reperitur Synodo Primæ Aurelianensi celebratæ anno Domini quingentesimo septimo, longe ante hæc tempora obiisse; successorémque habuisse Flauium, qui interfuit Conciliis itidem Aurelianensibus Secundo, Tertio, & Quarto; ac denique post eum his diebus ei Ecclesiæ præfuisse Prætextatum, qui subscripsit Synodo Aurelianensi Quintæ habitæ anno quingentesimo quiquagesimo secundo & pluribus post hæc annis vixit. Quo verò tempore Gildardus Aurelianensi Primæ subscripsit, non Medardus Nouiomensem regebat Ecclesiam; sed Sophronius, qui eidem Synodo interfuisse reperitur.

IESV CHRISTI
An. 565.

IOANNIS III.
An. 6.

Ivstiniani
An. 39.

I.

[a] Evagr. lib. 4. cap. 40.

Ivstinianvs repentina morte svblatvs.

ANNO Dominij quingentesimo sexagesimo quinto Indictionis decimæ tertiæ, Iustinianus Imp. vbi absoluisset sui Imperij annum trigesimum octauum, atque nonum ingressus esset (vt ait Euagrius [a]) per menses octo, vel (vt auctor Miscellæ) menses septem & dies decem, aut (quod Cedrenus ait) dies tredecim; ex hac vita migrauit Idibus Nouembris, media nocte, vt habet Corippus huius temporis Poëta in carmine de Iustini Imperatoris laudibus. Media namque nocte clamor factus est, cùm ex improuiso instar furis ianuam effrigentis, mors eum rapuit ipsi importuna, opportuna verò Romano Imperio sub Imperatore hæretico nutabanti. Vt enim Dei iudicium fieret manifestius, tunc subitanea est morte subreptus, cùm iam indixisset exilium Anastasio Episcopo Antiocheno, atque ceteris illi inhærentibus Ecclesiæ sacerdotibus, vt tradit idem Euagrius [b], huius temporis auctor: qui & ipsum iusto Dei iudicio ad supplicia apud inferos luenda detrusum esse affirmat. Sed qui diù post Euagrium vixit Nicephorus [c], quamuis & ipse æquè confirmet, Iustinianum cùm eorumdem Episcoporum exilij libellum dictaret, inuisibili ictum plagâ periisse; tamen addit eumdem extremo illo spiritu facti pœnituisse, iussisséque Eutychium ab exilio reuocari. Quod ex eo (vt puto) argumento deducit, quia non sicut aliorum hæreticorum eius nomen abrasum fuit è sacris Tabulis; vel quia Patres Sextæ Synodi, Romaniq; Pontifices Gregorius [d] & Agatho [e], elogio Catholico & pietatis titulo, aliisque posteà religiosis honoribus reperiuntur [f] eius memoriam prosecuti. Verùm id accidit, quòd quam ipse coluisset hæresim, ea nullis constaret edictorum publicis monumentis; (nam etsi scripsit, non tamen, vt docet Euagrius [ff], promulgauit illud de Incorruptibilium hæresi edictum:) cùm econtrà eiusdem fides Catholica pluribus promulgatis sanctionibus probaretur; quem & libros de Incarnatione Domini edidisse, Isidorus [g] tradit.

[b] Id. lib. 5. cap. 31.

[c] Niceph. lib. 17. cap. 31.

[d] Greg. 8. ep. 10. 3. ep. 47. ep. 126.

[e] Agatho ep. ad Heracl. & Tiber. Impp.

[f] Niceph. ib.

[ff] Evagr. d. c. 40.

[g] Isid. c. 18. de Scr. Eccl.

II.

De eivs postremo ivdicio.

Quam autem mortuus ante horrendum maiestatis diuinæ tribunal, cui nullâ potest specie subrepi, sententiam acceperit, etsi non sit hominis iudicare; opinari tamen si cui licet, facilius est inuenire qui Euagrij de eius condemna-

tione

tione velir sequi sententiam, vipotè suorum temporum rerum gestarum scriptoris insignis, atque ex Grecis primi eorum qui leguntur Orthodoxi; quàm reliquorum historicorum, qui longè post Iustiniani tempora res ab eo gestas, nec ipsi ab hæresi immunes, scripsêre: cùm præsertim in eamdem proculdubiò sententiam Procopius eiusdem temporis luculentissimus historicus abiisse visus sit, dum quem anteà sæpè laudârat, scripto posteà volumine magnoperè vituperauit, vt ex Suida iam superiùs dictum est. Sanè quod attinet ad Ecclesias aliaque pia ædificia, quæ ipse vbique vel erexit, vel restituit; aliena id pecunia fecisse, Euagrius [h] queritur. Et quod item spectat ad leges ab eodem promulgatas, è quibus magnum apud omnes nomen adeptus est; cùm idem tradat auctor, eum tantâ auaritia, ac tam turpi rerum alienarum arsisse appetitione, vt omnia subiectorum bona per se aut per Magistratus expilauerit, diuitibus falsa crimina compingens, & cum sordidis etiam personis calumniosa lucra participans; eius sententiâ, quot à Iustiniano nouæ sancitæ sunt leges, & veteres restitutæ, tot tensa dicentur ad extorquendam pecuniam retia. Ceterùm quemadmodùm quæ ab eo iustè sancita reperiuntur, (sicut & aliorum Constitutiones, & Responsa Prudentum) Christianitas non refugit: ita quæ preter ius, fasque obseruanda præcepit, Catholica Ecclesia respuit: veluti quæ sibi in per res personásque Ecclesiasticas arrogare præsumpsit, quæue de vsuris constituit. Sed in his consule Alciatum [i]; quamuis haud ei in omnibus assentiamur

[h] Id. lib. 4. cap. 29. EIVSDEM RVAPIS AVARITIA.

[i] Alciat. 6. parerg. 20.

III. IVSTINVS II. IMPERAT.

Simulac autem Iustinianus defunctus est, eâdem ipsâ die, Senatu hortante, insignia suscepit Imperij IVSTINVS iunior, filius Dulcissimi ex Vigilantia sorore Iustiniani: cuius item coniux *Sophia* appellata neptis fuit Theodoræ Augustæ, vt apparet ex Victoris Tunnensis, siue Tununensis in Africa Episcopi Chronico, & Corippo pariter Africano grammatico, qui eiusdem Iustini laudes eleganti carmine diffusè cecinit. Ex quo etiam constat, eumdem ab auunculo iam anteà creatum Curopalatem, (ita Græci dicunt magistratum, cui Palatij cura credita erat) atque Cæsarem dispositum esse: statimque post coronam acceptam à Ioanne Patriarcha, habita ad populum oratione, eiúsque susceptis querelis aduersus exactiones auunculi, sua vnicuique reddi præcepisse, & æs alienum Iustiniani dissolui. Addit verò Euagrius [k], eumdem mandatum dedisse, vt omnes Episcopi & Sacerdotes, qui vndique Constantinopolim euocati fuerant, ad suas ipsorum sedes se reciperent, monens ne quis in fide aliquid innouare moliretur. Porrò ipsi iam longè anteà prædictum fuisse Imperium ab Eutychio Constantinopolitano, testis est Eustathius [l] in Eutychij Vitâ. Sed sicut Pincerna [m] tardiùs recordatus est Ioseph in carcere detenti; ita & Iustinus seriùs quàm par erat Eutychium ab exilio reuocauit, & non antè quàm qui in eius locum immissus fuerat Ioannes, ex hac vita decesserit.

[k] Euagr. li. 5. cap. 1.

[l] Ap. Sur. 6. April.

[m] Genes. 40.

IV.

Hoc item anno Clotarius Rex Francorum, cùm agerer ab obitu Clodouei patris annos quinquaginta vnum in regno, post visitatum sepulchrum B. Martini Turonis, & exomologesim peccatorum factam; inde regressus, febre in venatione correptus diem obiit Compendij: qui cùm grauiter vexaretur à febre, dixisse fertur: *Vah, quid putatis? qualis est iste Rex cælestis qui sic tam magnos Reges interficit?* Corpus autem eius à filiis Suessionas translatum est, atque sepultum in loco quem ipse delegerat ad Basilicam construendam in honorem nuper defuncti S. Medardi; quam posteà filius Sigebertus ædificauit. Hæc Gregorius [n] Turonensis. Eo verò defuncto, quatuor eius filij partiti sunt Regnum; quorum *Charibertus* sedem tenuit Parisiis, *Chilpericus* Suessionis, *Guntheramnus* Aurelianis; *Sigebertus* Rhemis. Eorum autem omnium religiosissimus habitus est Sigebertus: qui simulac regni habenas suscepit, S. Nicetium Treuerensem Episcopum, à patre in exilium amandatum, quòd sæpiùs ipsum pro iniustis operibus excommunicasset, postliminiò reuocauit, sedique suæ restituit; vt fusiùs idem Gregorius tradit in Vita eiusdem Nicetij.

CLOTARII RAOBITVS.

[n] Greg. Tur. 4. hist. 21.

V. PESTIS INGVINARIA PAVENDA.

Hoc eodem tempore pestis illa vehemens atque vbique pauenda, INGVINARIA dicta, quæ orta fuerat in Liguria, vniuersam depasta est Italiam; peruasitque etiam Gallias, & regiones Boreales: quæ antequàm locum aliquem occuparet, præcedebant signacula per domos, ostia, vasa, vestimenta; quæ si quis voluisset abluere, magis apparebant. Eiusmodi verò scriptionem à rusticis in Gallia *Thau* vocari solitam Gregorius [o] ait: quo etiam auctore constat, vrbes Rhemensem, Treuerēsem, & Aruernensem ab eadem peste liberatas esse, ope sanctorum Remigij, Nicetij, & Galli, earumdem Episcoporum. Mirabiles autem eius effectus egregiè descripsit Paulus [p] Diaconus in Gestis Longobardorum: meminitque eiusdem S. Gregorius [q] Papa: miráque narrat de puero armentario, reciproca simplicitatis & humilitatis; qui cùm eâ lue percussus, vsque ad mortem deductus esset, subitò raptus in cælum, donum linguarum accepit & quæ ibi vidisset domino suo significauit: qui tamen die tertio, occulto Dei iudicio, manus, & brachia, lacertósque suos dentibus laniauit, & ita mortuus est. Equidem in amentiam quoque & in furorem deducere homines consueuisse pestem illam, Gregorius Turonensis testatur.

[o] Id. 4. hist. 5. de glor. Confess. cap. 79. & in Vit. S. Nicet.

[p] Paul. diac. lib. 2. cap. 4.

[q] Greg. 4. dial. 26.

VI. CONVERSIO PICTORVM.

Hoc item anno Domini quingentesimo sexagesimo quinto, Iustini primo, Beda [r] consignat *Pictorum* in Insulæ Britanniæ Septemtrionali parte commorantium ad Christi fidē conuersionē, per S. COLVMBANVM presbyterum & Abbatem Hibernum: quem & ait ibidem in quadam insula nobile construxisse monasterium, ex quo plurima alia posteà per ipsius discipulos in Britannia propagata fuerint: sed ita vt illud in omnibus teneret principatum; adeò etiam vt Abbatis iuri & omnis prouincia & ipsi quoque Episcopi ordine inusitato deberent esse subiecti; iuxta exemplum eiusdem Columbani primi doctoris illius prouinciæ, qui non Episcopus, sed presbyter tantùm extitit & monachus.

[r] Bed. de gest. Angl. lib. 3. cap. 4.

S. COLVMBANVS PICTORVM APOST.

IESV CHRISTI
AN. 566.

IOANNIS III.
AN. 7.

IVSTINI IVN.
AN. 1.

I. ANNO Christi quingentesimo sexagesimo sexto, Iustini Imp. primo, inchoato tamen ab anno superiori mense Nouembri, Indictionis decimæ quartæ; idem Iustinus vt populum exhilararet mœstum ob intermissionem Consulatuum, ipse Consul creari voluit, & donatiuum more maiorum dedit; vt scribit Corippus [a].

[a] Corip. l. 2.

II. IVSTINVS IMP. SOLLICITVS DE CATHOL. FIDE.

Quod verò periclitantem nactus esset statum Imperij, ob fidem Catholicam à prædecessore magnoperè perturbatam; edictum etiam de rectâ Fide conscripsit, quod recitatur ab Euagrio [b], eóque omnes hortatus est ad Catholicæ Ecclesiæ doctrinam atque vnitatem amplexandam. Habétque insuper Miscellæ [c] auctor, eumdem Imp. hoc ipso anno ad sedandos obortos Alexandriæ occasione diuersarum inter se altercantium sectarum tumultus, eò misisse Photinum Belisarij priuignum; simúlque sumptuosa munera Ecclesiis offerenda dedisse. Quibus quidem iactis stabiliendi Imperij fundamentis, magna ei parta est fiducia, vt ingruẽtes barbaros non timeret. Hoc namque anno cùm auspicatus est Consulatum, auditis legatis Cagani, siue Chaiani, Regis Auarum, qui missi erant ad exigendam annuam pecuniam, quam Iustinianus ei soluere consueuerat, ne incursionem faceret in Romani Imperij ditionem; non solùm renuit id præstare, sed etiam bellum cõminatus est, si quid contra Imperium moliri tentarent. Prosequitur ista Corippus. Addit verò Photius in suâ Bibliothecâ ex Thophanis Byzantij historiâ, cœptâ (vt ait) à Bello Persico, quod actum est post fœderis solutionem anno secundo Iustini Iunioris, & productâ vsque ad annum decimum eiusdem Belli; Turcus quoque legationem misisse cum muneribus ad Iustinum, quâ petebant ne susciperet Auares ipsis infestissimos atque de *Turcis*, fuisse populum habitantem apud Tanaim, eosdémque antiquitùs appellatos esse Massagetas, à Persis verò ipsorum linguâ Chermichicanas. Verùm nec eos ignorârunt veteres: siquidem Plinius [d] Turcos adnumerat inter eas gentes quæ circa Mæotidem paludem habitabant. Quorum dum huius etiam temporis scriptor meminit Agathias [e], ait ipsos fuisse horribiles visu, intonsos, sordidos, implexos, squalidos. Sed & ab illis multa eosdem Auares Scythicos populos eis confines, his ipsi temporibus perpessos esse, Euagrius [f] tradit.

[b] Euagr. l. 5. cap. 4.
[c] Miscell. l. 16.

DE TVRCIS.

[d] Plin. 6. hist. 7.
[e] Agath. lib. 1.
[f] Euagr. lib. 5. cap. 1.

III. IVSTINI PRAVI MORES.

Sed vt ad Iustinum redeamus; felix planè ipse extitisset, nisi auaritia & turpi vitâ fœdasset quæ ipso sui Imperij exordio laudabiliter peregisset. Ait enim Euagrius, deliciis eum defluxisse & mollitie, in voluptatibus obscœnis volutatum esse; alienæque pecuniæ adeò ardenter appetentem fuisse, vt omnia iniqui quæstûs gratiâ, immò & ipsa sacerdotia plebeiis hominibus venalia palàm exponeret. Incontinenti autem animi primum illud publicâ lege [g] hoc anno Cal. Ianuariis dedit indicium, dum pœnas Iustiniani legibus aduersus illicita coniugia sancitas silere voluit. Atque sensim in deteriora lapsus, paulò pòst hoc item anno, decimo octauo Calendas Octobris, alia promulgata constitutione, communi coniugum consensu dissolui matrimonium posse sanciuit. Quæ quidem malè inter Iustiniani [h] Nouellas adnumerata habetur; cùm ipse eius lator Iustinus in eâ testetur expressè, diuersam Iustiniani de ea te fuisse sententiam. Ideóque ea rectè in editione Ioliani antecessoris, Iustino, non Iustiniano tribuitur. Quod autem eumdem in hæresim quoque Pelagianam dilapsum posteà esse, Gregorius Turonensis scribit; id minimè receptum esse videtur.

[g] Iustin. Nouel. 3. ap. Iulian.

EDICTVM DE DIVORTIO.

[h] Nouel. 140

IV. Sed quod ad res Occidentales pertinet; cùm (vt vidimus) in Concilio Parisiensi statutum fuisset, neminem admittendum ad Episcopatum quem Regis auctoritas absque canonica electione intrusisset; Leontius Burdegalensis Episcopus collecto prouinciæ suæ Episcoporum CONCILIO *Santonis*, inter alia decreta Emerium à Clotario auctoritate regiâ in Episcopatum Sanctonensem intrusum, sede priuauit: qui tamen à Rege Chariberto Clotarij filio vi rursùm restitutus est, mulctatis pecunia Leontio & ipsius Coëpiscopis. Hæc fusiùs Gregorius [i] Turonensis. Fuit autem iste *Leontius* decimus tertius Burdegalensis Ecclesiæ Episcopus: qui nobilissimo ortus genere, diuitiísque pollens, & egregiis animi virtutibus exornatus, coniugatus licèt, inuitus ordinatus est: cuius vxor *Placidina*, ex Imperatorio stemmate procreata, eadémque optimis composita moribus, etsi diuisa corpore à sancto viro, inhæsit tamen ipsi in bonis operibus comes indiuidua: vt hæc carminibus cecinit Venantius [k] Fortunatus ipsi Leontio magna familiaritate coniunctus. Extitit verò & Placidinæ virtutum æmula, soror eius nomine *Alchima*; quæ & ipsa Apollinari viro suo vt Episcopus crearetur indulgens, pariter ad construenda sanctis Martyribus templa se contulit; vt Gregorius [l] narrat. Porrò hic Leontius, Iunior dicendus est respectu Senioris itidem Burdegalensis Episcopi, æquè nobilitate & vitæ sanctitate conspicui; cuius epitaphium apud eumdem Fortunatum [m] extat à Theodosio scriptum: de quo puto mentionem haberi apud Sidonium [n] Apollinarem.

CONCIL. SANTONENSE.

[i] Greg. Tur. 4. hist. Franc. 16.

DE LEONTIO EPISCOP. BVRDEG.

[k] Fortun. carm. lib. 1.
[l] Greg. Tur. de gl. mart. cap. 65.
[m] Fortun. l. 4. carm.
[n] Sidon. 6. ep. 3. & 7. ep. 6.

V. Ad hunc quoque annum pertinere constat, quod idem Gregorius [o] factum tradit, vt ipse tunc diaconus, & alius ipsius clericus, à morbis grauissimis liberarentur, postquàm vnâ nocte vigilassent ad sepulchrum B. Martini. Vbi etiam addit de miraculis factis virtute cereorum, qui eidem sepulchro afferri solerent: sed & longè iis maiora à Sancto edita scriptis mandans, quatuor libris distinxit. Hæc autem quæ de se retulit, prætermisisse noluimus, quòd ea triplici signarit chronographia; nempè anni centesimi sexagesimi tertij post obitum S. Martini, Euphronij Episcopi Turonensis anni septimi, & secundi Sigeberti Regis: quæ omnia optimè concordant positæ à nobis chronographiæ obitûs S. Martini anno Domini quadringentesimo secundo, electionis S. Euphronij anno quingentesimo quinquagesimo nono, & regni Sigeberti anno superiori.

[o] Greg. Tur. lib. 1. c. 32. & c. de Mirac. S. Mart.

VI. CVLTVS SACRAR. RELIQVIAR. VIGET IN GALLIIS.

Ceterùm admiratione maximâ dignus est fidei Christianæ feruor, qui his temporibus erga sacrarum Reliquiarum cultum adeò exardebat in Galliis, vt licèt abundarent illæ prouinciæ sacris pignoribus sanctorum Martyrum & Confessorum, nihilominùs fame inhiarent ad peregrina: quorum gratiâ in Orientem profectum vidimus S. Germanum Parisiensem Episcopum & S. Reginam, Clotarij Regis quondam coniugem, clarissimam Radegundem, (quam magno beneficio Francorum gentis, virginem æquè ex Burgundiæ Regibus oriundam, sicut & Clotildem fidei Christianæ Francis auctricem, Deus clarere in Ecclesiâ multis miraculis fecit hoc sæculo:) cùm Pictauis monasticam vitam excoleret in monasterio à se cõstructo his ipsis temporibus sæpiùs legatos misisse in Orientem ad perquirendas sanctas Reliquias; atque inter alias digitum S. Mametis martyris, ipsomet martyre annuente, à Patriarchâ Ierosolimitano, partémque Crucis Dominicæ dono accepisse ab Imperatore; testis est Bandomina virgo, quæ cum eâ in monasterio coalescens, quæ vidit, quàm fidelissimè scripsit [p]. Túncque à Venantio Fortunato, eiusdem S. Radegundis studiosissimo, (in cuius etiam laudem, & de miraculis ab illa editis solitis, tam metro quàm solutâ oratione quamplurima scripsit;) nobiles illos conscribi contigit sacros Hymnos quos ab vniuersa Occidentali Ecclesiâ in honorem sanctissimæ Crucis cani receptum est; qui incipiunt, *Vexilla regis prodeunt*, &c &, *Pange lingua gloriosi prælium certaminis*, &c. Quanta autem & quàm frequentia miracula virtute eiusdem particulæ ligni S. Crucis fieri solerent, tum eadem Bandomina, tum etiam Gregorius [q] Turonensis abundè testantur

[p] Bandom. in Vit. S. Radegund. lib. 2. ap. Sur. 13. Aug.

[q] Greg. Tur. de gl. mart. cap. 5.

[Prædictum Hymnum *Pange lingua*, &c. ab antiquo Scholiaste Sidonij tribui Claudiano Mamerto presbytero Viennensis Ecclesiæ, itémque à Gennadio lib. de Scrips. Eccles. iam monuerunt qui Sidonium notis illustrarunt, eumdemque significari à Sidonio, ad ipsum Claudianum scribente 4. ep. 3.]

VII. VICTORIS TVNNEN. CHRONICON.

Quod autem postremò ad hunc annum spectat: tradit Isidorus [r] victorem Tunnensem, siue Tunnnensem in Africâ Episcopum, Chronicon suum à principio mundi in hunc vsque primum Iustini Iunioris annum perduxisse.

[r] Isid. de Vir. Illustr. c. 25.

IESV CHRISTI
AN. 567.
IOANNIS III.
AN. 8.
IVSTINI IVN.
AN. 2.

I. IVSTINVS IMP. SÆVIT IN NOBILES.

ANNVS Christi quingentesimos quadragesimos septimus, Indictionis decimæquintæ, Iustini Imp. secundus, sanguinolentos fluxit nece Senatorum Ætherij & Addæi, qui principem locum apud Iustinianum diù tenuerant; quos Iustini iussu vltimo supplicio affectos, omnes historici tradunt. Eos autem accusatos fuisse conspirationis in ipsum Imperatorem, sed & prætereà aliorum criminum noxios extitisse, Euagrius [a] tradit: at diuinâ id vltione factum asserit Eustathius [b] in Vitâ S. Eutychij Episcopi Constantinopolitani, quòd eum ipsi in exilium trudentes pessimè habuissent. Porrò ante hos è medio sublatum esse Iustinum ipsius Imperatoris cognatum, idem Euagrius docet; virum (vt ait) magnæ apud omnes gloriæ, cùm ob rerum bellicarum vsum, tum ob alia ornaméta: quem cùm inuidia & timore adductus Imperator, criminibus confictis Alexandriam deportari, ibique paulò pòst noctu in lecto miserè interimi curâsset; non tamen potuit ipsius furor, eiúsque coniugis Sophiæ antè restingui, quàm in eiusdem caput Iustini ad se delatum calcibus insultâssent. Hæc Euagrius, aliique.

[a] Euagr. l. 5. cap. 2.

[b] Ap. Sur. 6. April.

II. DE NARSETE HISTORIA PAVLI DIAC. REIICITVR.

Sed iam ingens strepitus barbarorum Italiam aggredi parantium, ad se nos conuertit. Tradit Paulus [c] Diaconus Ticinensis, Longobardorum suorum res prosecurus, Narsetem illum qui Romam, Italiámque vniuersam à Gothis liberauerat, à Romanis eius diuitiis inuidentibus apud Iustinum Imp. eiúsque coniugem Sophiam, accusatum fuisse magnæ erga ipsos oppressionis; eâque de causâ Imperatorem iratum Narseti reuocato successorem in Italiam misisse Longinum: cúmque Augusta quoque eidem per opprobrium, quia eunuchus erat, mandasset vt cum puellis in gynæceo lanarum pensa diuideret; Narsetem respondisse, *talem se ei telam orditurum, qualem ipsa dum viueret, detexere non posset*: Itaque Neapolim secedentem, legatos in Pannoniam ad Longobardos (qui olim ex Scandinauia insula progressi, Pannoniam occupârant, & iam per quadraginta & ampliùs annos possederant) eum multimodis pomorum, aliarúmque rerum generibus quarum Italia ferax esset, misisse, vt paupertima Pannoniæ rura deserentes ad possidendam Italiam cunctis refertam diuitiis venirent. Hæc Paulus. Et quod spectat ad inimicitias inter Senatum Populúmque Romanum & Narsetem conflatas; Anastasius quoque auctor est, Ioannem Papam ad eos inter se conciliandos accessisse sequestrem; Neapolimque eâ de causâ profectum, Narsetem in Vrbem reduxisse. Sed ista ab auctoribus conscripta qui post plurimos annos vixerunt, vt in dubium reuocentur haud mirum videri debet; cùm præsertim ab huius temporis scriptore arguantur. Certè enim Corippus [d] Africanus grammaticus, qui his ipsis diebus Iustini Imp. laudes Constantinopoli scripsit, apertè docet Narsetem iam ante præsentem annum reuocatum fuisse Constantinopolim, magnósque honores apud Imperatorem consecutum; dum illum ait præsentem extitisse anno superiori cùm Iustinus Consulatum adiit, inhæsistéque præ ceteris lateri ipsius cùm audiuit legatos missos ab Auaribus barbaris. Quâobrem ea omnia à Paulo, siue ab aliis de Narsete asserta commenta corruunt, dum volunt minimè antehàc fuisse reuersum Constantinopolim, sed hoc anno altercatum cum Romanis & ab Augustâ contemptum.

[c] Paul. Diac. de gest. Longob. lib. 2. cap. 5.

[d] Corip. lib. 3. & 4.

III. DE NARSETIS FINE DIVERSÆ SENTENTIÆ.

Ex his pariter & illud refellitur, quod iidem Latini auctores [e] tradunt, Narsetem cum Ioanne Pontifice Romam reuersum, ibi extremum diem clausisse; corpúsque eius loculo plumbeo collocatum, vnà cum ipsius thesauro Constantinopolim translatum esse. Non enim solùm his repugnant quæ Corippus de eo scripsit, sed etiam quod Cedrenus habet anno sexto Tiberij Imperatoris, Narsetem Constantinopolim reuersum, sumptuosa ibi ædificia erexisse. Sicuti

[e] Paul. Diac. lib. 2. c. 5. & 8. Anast. de Rom. Pont. in Ioan. aliique eos secuti. ap. Baron. an. seq.

[f] *Greg. Tur. 5. hist. Franc. 19.*

& quod Gregorius [f] Turonensis, aliique tradunt, eumdem Constantinopoli in domo sua cisternam effodisse magnam, in qua ingentes thesauros ab Italia exportatos abscondit, interfectis posteà omnibus consciis. Hinc enim intelligas, plures post hæc annos ipsum Narsetem fuisse superstitem. Verùm & horum ipsorum in eo fides vacillat, dum quem plerique omnes [g] prædicant religione maximè pium, operibúsque probè factis Deo gratissimum, ipsi eumdem auarissimum atque crudelissimum faciunt. Cæterùm cùm præter ea quæ diximus, Euagrius qui pleraq; de Narsete retulit, ad Mauritij tempora suam Historiam perducat, nec de Narsetis obitu vel minimùm quidem loquatur; adhuc fuisse superstitem, haud leuem suspicionem ingerit. Quo fit vt hunc illum eumdem esse putem Narsetem virum insignem, sub eodem Imp. Mauritio domi, forísque spectatum, quem omnes [h] Græci auctores eâdem pietate imbutum, ipsúmque Patricium, & Romani exercitûs Ducem celebrant. Quod si quis penitùs inficias ierit; tunc necesse erit affirmare, duos eodem fermè tempore eiusdem nominis, ordinis, dignitatis, probitatis, & victoriis insignitos duces vixisse Narsetes: quod haud adeò fit verisimile, cùm nulla distinctione prior Senior vel Maior, posterior Iunior vel Minor dictus inueniatur. Quibus insuper suademur ipsum eumdem esse Narsetem Patricium, S. Gregorij Papæ obseruantissimum, ad quem eiusdem Pontificis [i] tres extant epistolæ.

[g] *Procop. lib. 3. de Bell. Goth. Euagr. lib. 4. c. 23. Paul. diac. 2. de gest. Longob. 3. Niceph. lib. 17. c. 13.*

[h] *Theop. in Miscel. lib. 17. Zonar. in Maurit. Niceph. lib. 18. cap. 10. Constantin. in Annal.*

[i] *Greg. 1. ep. 6. 5. ep. 14. & 6. ep. 27.*

IV.
Quæ præostensa de incursione Longobardorum.

Porrò hoc eodem anno, qui præcessit aduentum Longobardorum in Italiam, terribilia noctu prodigia, igneásque in cœlo acies, ipsum qui posteà effusus est Romani generis sanguinem coruscantes, visas esse, auctor est idem S. Gregorius [k], & post eum Paulus [l] diaconus. Narratque insuper Gregorius [m], ante hæc S. Redempto Episcopo Ferentinati apparuisse noctù Eutychium martyrem, ac ter hæc verba repetiisse, *Finis venit vniuersæ carnis.* Quod oraculum ne quis putet mendax fuisse, sciat hisce verbis non sæculi consummationem significatam, sed gentis Italicæ cladem: sicut cùm olim Deus comminatus fuit per Prophetam [n], *Venit finis super quatuor plagas terræ,* non mundi demonstrauit interitum, sed imminentes tantùm clades. Certè quidem finis quodammodò tunc dici potuit aduenisse Romani Occidentalis Imperij, cùm Longobardi Italiam inuadentes rerum potiti sunt. Post paucos enim *Exarchos* ab Impp. ad regendam Italiam missos, qui Rauennæ considêre consueuêre; iisdem diù præualentibus Longobardis, Occidentis Imperium penitùs collapsum est; neque vsque ad Carolum Magnum ampliùs restitutum; vt tamen in Gallias fuerit ipsum translatum. Sed hæc inferiùs suis locis.

[k] *Id. homil. 1. in Euang.*
[l] *Paul. diac. l. 1. c. 5.*
[m] *Greg. 3. dial. 38.*
[n] *Ezech. 7.*

V.
[o] *Isidor. in Chron. Gothor.*
Pax inter Francos et Hisp. ex foedere nuptiarum.

Hoc eodem anno, qui est secundus Iustini Imp. defuncto Athanagildo Rege Gothorum in Hispania, Liuba regno præfectus est, vt tradit Isidorus [o]: apud quem tamen cùm hoc loco tum sequentibus, deprauatus noscitur numerus Æræ: quod & sæpissimè in eiusmodi notis accidisse reperias. Fuerunt autem Athanagildo duæ filiæ, quæ nuptui sunt traditæ duobus germanis Francorum Regibus, nempe maior natu *Galsuintha* Chilperico regnanti Suessionis, minor *Brunichildis* Sigeberto regnanti Rhemis, sicque pax conciliata est inter Francos & Gothos in Hispania regnantes. Quod verò hæ sorores à patre etsi Ariano, Catholicis tamen fauente, essent genitæ; perfacilè fuit easdem, vbi venerunt in Gallias, abiuratâ Arianâ impietate reddi catholicas. Sed qui tunc temporis cecinit Venantius [p] Fortunatus epithalamium de nuptiis Sigeberti ac Brunichildis, idem posteà lamentatus est Galsuinthæ lugubres elegos. Hæc enim à viro suo contempta (qui inter multas, quas præter illam habebat vxores & concubinas, *Fredegundis* amore cæcatus erat) cùm sæpiùs eâ de re quereretur, eiusdem Chilperici iussu ex consilio Fredegundis noctu extincta est in lecto: cuius sanctitatis, & in cœlum receptionis haud leuia extiterunt post mortem indicia, quæ præter Fortunatum refert Gregorius [q] Turonensis: qui & addit, posteà Chilpericum in matrimonium recepisse Fredegundem, indeque multas exortas esse turbas inter ipsum & fratres eius, qui eumdem hac de causa regno expulerunt; quod tamen posteà recuperauit. Ipsa [r] verò Fredegundis quânam arte se Chilperico coniunxerit, Ado Viennensis narrat; nempè absente Chilperico Fredegundem Audoueræ Reginæ (ex quâ iam tres filios Chilpericus susceperat) fraudulenter persuasisse, vt filiam quam ex eodẽ viro suo habuerat, ex sacro fonte ipsa per se non per aliam susciperet, eâque de causâ, quòd id legibus Ecclesiasticis prohibitum esset, Audoueram à Chilperico dimissam esse, atque velatam, & Fredegundem in connubium admissam: Episcopum verò qui filiam baptizauit, & matri eam tenere non prohibuit, exilio damnatum esse. Sed hæc posteà.

[p] *Fortun. carm. l. 6.*

De Regina Fredegunde.

[q] *Greg. Tur. l. 4. c. 28.*

[r] *Hæc de Audouerâ habet Baron. alia occasione an. 583. num. XXVI.*

VI.
Hisp. aduersus Græcos pugnant.
[s] *Greg. 7. ep. 126.*

Hoc verò tempore in Hispaniis aduersus Græcos, ascitos primò contra Francos, sed post pacem à Gothis cum Francis sancitam, conuersos in hostes, iugiter pugnandum fuisse, Isidorus tradit: cuiusmodi bellum etiam suo tempore adhuc viguisse, S. Gregorius [s] Papa innuit. Conuentum namque tradunt historici inter Iustinianum Imperatorem & Gothorum in Hispania Reges, vt si opem ferret Imperator aduersus Francos, Hispaniæ pars sub Romani Imperij ditionem hoste superato rediret.

VII.
S. Launomarus Abbas.
[t] *Ap. Sur. 19. Ianuar.*

Sub hoc item anno secundo Chilperici, Clotarij filij Regis Francorum, notatæ reperiuntur præclaræ res gestæ *S. Launomari* Abbatis, qui his temporibus in Gallia egregiâ sanctitate ac miraculis refulsit, quę quidem extant [t] omni fide conscriptæ ab æquali ipsius.

IESV CHRISTI
An. 568.

IOANNIS III.
An. 9.

IVSTINI IVN.
An. 3.

I.
[a] *Nouel. Iustini ad Spesind. Episc. Byzac. ap. Iulian.*
Longobardi influunt in Italiam.
[b] *Paul. diac. de gest. Longob. l. 1. c. 6.*

ANNO Domini quingentesimosexagesimo octauo, Indictione primâ, Consulatu quoque Iustini Imp. secundo alicubi notato, *Alboinus* Rex LONGOBARDORVM è Pannoniâ in Italiam magnis potens viribus aduenit, regente illam Longino pro Imperatore. Id enim Paulus [b] diaconus accidisse ait hoc ipso

anno

anno Domini quingentesimo sexagesimo octauo, Indictione primâ, quarto Nonas Aprilis; vel (vt alij volunt) ipsis Calendis eiusdem mensis: idque ipsum pariter de anno satis indicat Gregorius[c] Papa; licet nonnulli anno superiori id factum velint. Quod autem ad ipsum *Alboinum* spectat; fuit is formidabilior Romanis, quòd affinitate coniunctus esset Francorum Regibus, vt qui Clothosindam Clotarij filiam olim in vxorem[d] duxisset; & quòd Hunnos haberet fœderatos, quibus Pannoniam precariò concessit; ac denique quod Saxones, Gepidas, Bulgaros, Sarmatas, Pannonios, Sueuos, & alios complures eiusmodi barbaros[e], quorum vel singuli facessere negotium Romano Imperio potuissent, nactus esset auxiliares. Accedebat ad tanta hæc, memoria rerum ab ipsis Longobardis olim gestarum, quando Narses aliquot ex illis vocatos aduersus Gothos[f] omninò necesse habuit magnâ pecuniâ donatos quamcitissimè ad propria remittere, quòd amicos ipsos direptionibus, incendiis, & libidinibus suis crudelissimè infestarent. Quales autem fuerint eorumdem in Italia progressus, pluribus tradunt qui eo argumento commentarios conscripsêre.

[c] Greg P.p. 4. ep. 14. & 11. ep. 43.
[d] Greg Tur. 4. Hist. 41.
[e] Paul. Diac. lib. 2. c. 12
[f] Procop. lib. 3. de Bel. Goth.

II. Quod autem ad res spectat Orientales, de Sophiâ Augustâ dignum Christianâ feminâ facinus Chronographi[g] hoc anno recêsent; nempe eam accitis omnibus qui ære alieno obstricti essent, debita eorum creditoribus dissoluisse. Præcesserant hæc clamores pauperum, à potentibus oppressorum: pro quibus cum Imperator sæpiùs rescripsisset, immò & aliquando conuocatis in vnum potentibus egregiâ ad eos pro hac re oratione habitâ sic eam conclusisset; *Quod si meis preceptis non parêre, sed in rapiendo vestris obsequi vultis cupiditatibus alium vestro arbitrio deligite Imperatorem. Ego enim contumacibus, iniustis, & aliena violantibus imperare nolo*: cùm nec sic quidem aliquid proficeret, tandem creato qui huius rei curam gereret seuerissimo vrbis Præfecto, propriâ sponte se ad id offerente; & per istum vno ex sublimioribus Magistratibus, è medio Imperatoris conuiuio vi abstracto, & verberibus affecto, capiteq; raso, & super asinum nudo per mediam vrbem ducto, ac denique bonis omnibus spoliato, quæ viduæ de eius iniustitiâ conquerenti addicta sunt; reliquos in officio continuit, & seuerum illum Iudicem, Patriciâ dignitate ornauit, ac per omnem vitam Præfectum vrbis esse iussit. Quam rem egregiè gestam, memoriâq; dignam, Cedrenus descripsit.

[g] Cedr. an. 3. Iust. ni.
IVSTINVS IMP. AGIT ADVERSVS OPPRESSORES PAVPERVM.

IESV CHRISTI
AN. 569.

IOANNIS III.
AN. 10.

IVSTINI IVN.
AN. 4.

I. ANNO Christi quingentesimo sexagesimo nono, Indictione secundâ, Liuba Rex Gothorum in Hispania anno regni sui secũdo collegam sibi allegit fratrem suum *Levvigildum*; cui & cessit Hispanias, ipse contentus regno quo potiebatur in Gallia Narbonensi. Hæc Isidorus in Chronico. Quo item anno (quæ est Æra sexcẽtesima septima) ipsis Calendis Ianuarij sub Theodomiro Sueuorum Catholico Rege celebratum[a] est in Gallicià Hispaniæ prouinciâ LVCENSE CONCILIVM: in quo rogatione Regis eadem ciuitas noua instituta est Metropolis; circumscriptique sunt Ecclesiarum Galliciæ limites, ad lites de finibus euitandas.

[a] Ambros. Moral. de Reb. Hisp.
CONCIL. LVCENSE.

II. In Oriente verò, hoc ipso anno quarto Iustini Imperatoris, Tiberius Comes Excubitorum, qui posteà Augustus creatus est, Auares barbaros debellauit. Hæc Ioannes Abbas Biclarensis in Chronico: quorum etiam meminit Corippus in carmine de laudibus Iustini.

IESV CHRISTI
AN. 570.

IOANNIS III.
AN. 11.

IVSTINI IVN.
AN. 5.

I. ANNO Christi qiiogentesimo septuagesimo, Indictionis tertiæ, Iustini quinto, & in ipsius quadam constitutione[a] secundo post Consulatum eiusdem inscripto, Apollinaris Alexandrinæ Ecclesiæ Episcopus, vbi sedisset annos vndeviginti (secũdum Nicephori Chronici rationem) ex hac vita migrauit: in cuius locum subrogatus est *Ioannes*. Fit verò etiam in Prato[b] Spirituali nobilis mentio de eodem Apollinare, occasione immensæ eiusdem erga pauperes misericordiæ, necnon ordinationis trium sanctissimorum Episcoporum, quorum vnus è mortuis resurrexerat. Vbi insuper traditur[c], frequentia Deum his temporibus per Catholicos operatum esse miracula ad hæreses destruendas.

[a] Nouel. Iustin. de fil. liber. ap. Iulian.
[b] Prat. Spir. c. 124 & 193.
[c] Ibid. c. 213.

II. Quod ad res Occidentales spectat; Paulus[d] diaconus agens de progressu Longobardorum in deprædationem Italiæ, refert eos hoc anno tertiæ Indictionis Mediolanum cepisse, & omnia vsque ad Tusciam inuasisse; præter Romam & Rauennam, ac nonnula castella maritima. Quo etiam tempore ait, Paulinum Patriarcham Aquileiensem vitâ functum esse, Ecclesiâ regendâ Probino relictâ.

[d] Paul. Diac. lib. 2. c. 11.
LONGOB. PROGRESSVS IN ITALIA

III. Sed quòd hic prima sit mentio de *Patriarchatu Aquileiæ*; sciendum est, vsurpatum frequenter etiam in Occidente reperiri his temporibus *Patriarchæ* nomen pro Archiepiscopo; nimirùm vt qui sub se alios haberet Episcopos, sicut dictus esset Archiepiscopus, idem pariter ex vocis significatione, *Princeps Patrum*, & Græco nomine *Patriarcha* appellaretur. Sic Gregorius[e] Turonensis Patriarcham vocat S. Nicetium Archiepiscopum Lugdunensem; & in Concilio Secundo Matisconensi, Priscus Lugdunensis item Episcopus Patriarcha pariter nominatur: extantque de his tam in Oriente quàm Occidente antiquiora etiam testimonia; putà cùm apud Socratem[f] Patriarchatus Ponticus & Asianus leguntur: & apud Cassiodorum[ff] Athalaricus Rex Gothorum in Italia scribens ad Ioannem Papam Secundum, Metropolitanos vocauit Patriarchas. Vnde & ipsos Arianos, suæ ipsorum sectæ primarios Episcopos

DE NOMINE PATRIARCHÆ.
[e] Greg Tur. 5. hist. 20.
[f] Socr. lib. 5. cap. 25.
[ff] Cassiod. 9. ep. 15.

Patri

Patriarchas appellare consueuisse, Victor Vticensis, Gregorius Turonensis, & alij docent. Factumq; est, vt & alij hæretici à Catholica communione discissi, quem sequerentur erroris principem, eumdem quoque dicerent Patriarcham, ad hoc malè vsurpato eiusmodi nomine, quod olim Apostolicarum tantùm præcipuarum Sedium nomen erat amplissimæ dignitatis. Quod verò ad præsētem causam spectat; nō alio præterito tempore, sed præsenti, cùm videlicet Venetiarum & Istriæ Episcopi atque Liguriæ (vt vidimus ex epistolis [g] Pelagij Papæ) essent in schismate ob quæstionem de Tribus Capitulis, Paulinusque Aquileiensis his omnibus præeminerer; placuit iisdem schismaticis, illum sibi loco Romani Pontificis à quo desciuissent, constituere supremum Antistitem, quem & Patriarcham nuncupauêre. Hancque putamus veram germanamque Patriarchatus Aquileiensis originem: quod nomen eidem Ecclesiæ Episcopis retinere bono pacis permissum posteà à Romanis Pontificibus fuisse videtur. Sed quod rursùm ad eosdem schismaticos pertinet; annon sunt hæc certa diuinæ vindictæ impressa vestigia, cùm ita eædem prouinciæ traditæ sunt à Deo ore gladij deuorandæ, (quarum clades Paulus prosequitur) vt non ad aliud euocati videri potuerint Longobardi, quàm ad ipsas perdendas; cùm interea Roma ipsa, quamuis à Gothis sæpè anteà capta, à Longobardis tamen minimè comprehendi vmquam potuerit?

DE PATRIARCHATV AQVILEIEN. De quo etiā vide infrà an. 602. nu. 11. in fin.
[g] Pelag. ep. 3. & 5.

IV. CONCIL. TVRON II. PRO ECCLES. DISCIPLINA.

Hoc eodem anno, qui numeratur sextus Chariberti Francorum Regis, decimo quinto Calendas Decembris habita reperitur SYNODVS TVRONENSIS Secunda. Cui cùm octo tantùm Episcopi interfuisse legantur, nec inter eos ponatur S. Euphronius illius ciuitatis tunc Antistes; inde existimo seriem Episcoporum intercisam esse. Hæc autem Synodus in eum finem celebrata noscitur, vt Ecclesiastica disciplina nonnullorum temeritate proculcata in statum pristinum restitueretur: pro qua re sanctissimi illi Patres canones viginti octo statuerūt obseruatione dignissimos. Inter quos ille est [h], quo de asseruatione sanctissimę Eucharistię decernitur, vt ea in altari non in Imaginario ordine, sed sub Crucis titulo componatur. Nempè vt digniorem sibi vendicaret locum, statutum est, vt non inter sacras Imagines super altari poni solitas, sed sub ipsa Cruce quæ in meditullio altaris collocari consueuit, poneretur. Notauimus etiam superiùs, eamdem intra columbam argenteam conseruari consueuisse: sed illud huic Synodo minimè placuisse videri potest. Ex vtroque autem isto ritu apertè videas, haud esse nouum, vt Corpus Christi super altare seruetur. Nam & prætereà Venantius Fortunatus epigrammate celebrauit perelegans aureum vas, turris instar factum à Felice Episcopo Bituricensi, qui huic Synodo interfuit, ad conseruandam sacratissimam Eucharistiam.

[h] Conc. Tur. II. c. 3.
VBI S. EVCHARIST. ASSERVARI DEBERET.

V.
[i] Ibid. c. 5.
[k] can. 20.

Inter alia quoque idem Patres canones condiderant de curà pauperum [i], vt in vnaquàque ciuitate tam vicini presbyteri, quàm ciues omnes suos pauperes alerent, ne pauperes per ciuitates alias vagarentur: itemque aduersus repullulantem [k] Nicolaitarum hæresim, quâ sacri ministri iam relictas resumebant vxores: necnon contra incestuosos [l]; idque (vt apparet) ad corrigendum ipsum Regem Charibertum tanto crimine labefactatum, vtpotè qui sororem cōiugis suæ nefariè sibi copulasset, nimirùm Marcouesam Merofledis vxoris sororem: vnde & cum nollet corrigi à S. Germano Parisiensium Episcopo huius canonis vindice cui subscripserat, fuisse excommunicatione perculsum, auctor est Gregorius [l] Turonensis. Sed & quod accidisset frequentium occasione bellorum, vt cùm non esset ampliùs in thesauris regiis vnde Princeps satisfaceret militantibus, bona Ecclesiæ iidem inuaderent, ea à Rege petentes, vel spontè vsurpantes; aduersus eos qui talia præsumerent, iidem sanctissimi Patres non solùm excommunicationem, sed & maledictionem Iudæ traditoris intorserunt [m]; subiicientes & alium ei similem canonem, iam antea in Synodo Parisiensi aduersus eosdem regios inuasores sancitum. Quos & variis exemplis declarat Gregorius [n] Turonensis diuinitùs puniri consueuisse. Sed & quomodò id ipsum expertus sit Rex ipse Charibertus, dicetur in eius obitu.

[k] can. 22.
CHARIBERTVS FRANC. REX EXCOMMVNICATVR A S. GERMAN. PARIS.
[l] Greg. Tur. 4. hist. 26.
[m] can. 25. & 26.
[n] Greg. Tur. lib. 1. de gl. mart. c. 17. de gl. Conf. c. 71. & alibi sæpè.

VI. CONCIL. LVGDVN. I. IN CAVSA DVOR. FRATR. EPISCOP.

Hoc eodem anno, qui pariter sextus numeratur Gunthramni Francorum Regis, germani eiusdem Chariberti, habita legitur SYNODVS LVGDVNENSIS quatuordecim Episcoporum, quorum aliqui per legatos interfuerunt: quæ Prima dicta reperitur earum, quæ in ea ciuitate celebratæ sunt. Statuitque in ea fuêre sex canones, quibus Ecclesiasticæ paci atque indemnitati consultum est, ob scādala à quibusdam malis Episcopis illata. Nam tradit Gregorius [o] Turonensis, Salonium & Sagittarium fratres, illum Episcopum Ebredunensem, hunc Vapingensem sacrilegiis, homicidiis, adulteriis, comessationibus, aliisque eiusmodi sceleribus inquinatos, ac de iis apud Guntheramnum accusatos; in hoc Lugdunensi Concilio, eiusdem Regis iussu eâ de causâ congregato, depositos esse. Sed eosdem Apostolicam Sedem à Concilio appellantes, falsis suggestionibus à Ioanne Papâ literas ad Regem impetrâsse, earumque auctoritate sedibus suis restitutos esse, idem auctor tradit. At de iis rursum inferiùs.

[o] Id. 5 hist. Franc. 20.

VII.
[p] Isidor. in Chron.
LEVVIGILDVS REX GOTHOR. IN HISP.

Hoc item anno regni sui tertio Liubâ Rege Gothorum in Hispania mortuo [p], Levvigildus eius germanus in collegam anteà ascitus, solus regnare cœpit. Cui cùm esset vxor Theodosia Catholica femina, eademque soror sanctorum Leandri, Fulgentij, Isidori, ac Florentiæ, filia verò Seueriani Carthaginiensem prouinciam moderantis; nihil tamen ex sancto consortio profecit Rex impius Arianismi tenacissimus; de cuius in Catholicos persecutione dicetur suo loco. Ei verò longè dissimilis Theodomirus Sueuorum itidem in Hispania Rex Catholicus maximéque pius, hoc eodem anno defunctus, filio Ariamiro (quem precibus S. Martini, ex diuturno atque grauissimo morbo sanum accepisse vidimus) vnà cum pietate regnum pariter reliquit, quem Sanctorum cultorem eximium fuisse, testatur Gregorius [q] Turonensis; dum recenset diuinam vltionem in ipsius mimum, vuas porticûs Ecclesię S. Martini, contra ipsius Regis prohibitionem incidere tentantem; qui eiusdem Regis precibus ad Deum fusis à periculo liberatus est.

[q] Greg. Tur. l. 4. de miracul. S. Mart. c. 7.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 571.
IOANNIS III.
AN. 12.
IVSTINI IVN.
AN. 6.

I. ANNO Christi quingentesimo septuagesimo primo, Indictionis quartæ, Alboinus Longobardorum Rex Ticinensi ciuitate post obsidionem trium annorum & ampliùs in deditionem acceptâ; ab eius quam vouerat direptione, miraculo concidentis in portæ medio equi, nec vllâ arte exurgere valêris, auersus est. Paulò verò pòst, vbi regnâsset in Italiâ annos tres & menses sex, Calendis Octobris peremptus est insidiis coniugis Rosimundæ: cui cùm ipse aliquando apud Veronam in conuiuio hilarior factus, vinum dari præcepisset in poculo, quod de capite Regis Chunimundi ipsius Rosimundæ parentis fecerat; eadem mox in mariti necê patris cædem vindicatura, Helmigem Regis armigerum, & Peredeum virum fortissimum, factâ iisdem sui copia, in Alboini cædem impulit. Post quæ ipsa vnà cùm Helmige Rauennam ad Romanos fugiens, Longini Exarchi suasu, vt ipsi nuberet, eidem Helmigi poculum venenatum propinauit; qui vbi venenum sensit, partem eius ipsam Rosimundam bibere coëgit: sicque diuino iudicio ambo vno momento perierunt. Narrat hæc omnia Paulus[a] diaconus; qui Alboino successisse tradit *Clephonem* Regem. Corrigendus verò textus Gregorij Turonensis videtur, vbi præter omnium sententiam Alboinum regnâsse in Italiâ scribit annos septem.

ALBOINVS REX LONGOB. NECATVR ARTE CONIVGIS.

[a] *Paul. diac. lib. 2. de gest. Longob. c. 28. & 29.*

IESV CHRISTI
AN. 572.
IOANNIS III.
AN. 13.
IVSTINI IVN.
AN. 7.

I. ANNO Domini quingentesimo septuagesimo secundo, Indictionis quintæ, *S. Ioannes* Papa vbi sedisset annos tredecim, minùs diebus quatuordecim, obiit tertio Idus Iulij; & sepultus est in basilica S. Petri. Post quem cùm sedem vacâsse menses decem & dies tres, Anastasius dicat; agetur de eius successore anno sequẽti. Extat[a] verò absque tempore data Epistola eiusdem Ioannis Papæ ad Edaldum Viennensem Archiepiscopum, de officio Missarum celebrando ritu Romano; quâ etiam significar se eidem petenti pallium mittere, & de capillis S. Pauli Apostoli. Sed quæ fertur alia eiusdem Pontificis Epistola ad Episcopos Germaniæ & Galliæ aduersus Chorepiscopos, qui sibi quæ essent Episcoporum vsurparent: ea imposturæ facilè arguitur, tum ex falsa appositione Consulum; tum quòd nomẽ ipsum Chorepiscoporum iam hoc tempore in Galliis, siue in Germania, penitùs fuisse abolitum, certùm facit quòd nulla eorum mentio fiat in tot Conciliis Gallicanis his temporibus celebratis. Sed & quod eâdem dicitur, Linum & Clementem minime fuisse reuerà Romanos Pontifices, sed Chorepiscopos tantùm, ab omni planè antiquitate & veritate historiæ alienum est. Suntque insuper alia signa, ex quibus conuincitur eam non fuisse Ioannis, sed ex suppositis mercibus Mercatoris.

IOANN'S PP. OBIITVS.

[a] *In Bibl. Floriac. par. vlt.*

SPVRIA EIVS EPISTOLA.

II. Hoc pariter anno defunctus est Charibertus Francorum Rex qui regnabat Parisiis, vbi tenuisset regnum annos octo; vltione id diuinâ agente, quod inuasisset possessionem quamdam Ecclesiæ S. Martini: vt pluribus rem gestam narrat Gregorius[b] Turonensis; qui & alibi[c] testatur, eumdem Regem decessisse excommunicatum à S. Germano Episcopo Parisiensi, ob incestum coniugium de quo dictum est superiùs. Porrò ei successit in regno *Sigebertus* ipsius frater, qui regni sedem Rhemis tenuerat.

CHARIB. REX INVADIT SVO DAMNO RES ECCLESIÆ.

[b] *Greg. Tur. de miracul. S. Mart. l. 1. cap. 29.*
[c] *Id. 4. hist. Franc. 26.*

III. Hoc ipso anno, Ærâ sexcentesimâ decimâ, mense Decembri, celebrata reperitur à duodecim Episcopis, SYNODVS posterior BRACARENSIS anno secundo Ariamiri Regis Sueuorum, sub S. Martino Metropolitano: in qua statuti sunt canones decem ad Ecclesiasticam disciplinam spectantes. Eâdemque Ærâ sexcentesimâ decimâ, eos qui inde cum Nitigio Metropolitano Lucensi ad propria reuersi sunt Episcopi, alium *Luci* habuisse *Conuentum*, patet ex constitutione regia eadem pariter Ærâ datâ, quam Ambrosius[d] Morales in lucem edidit. Verùm quòd ea Theodomiri Regis esse dicatur; tam ex Ærâ notatâ, quàm ex mentione quæ in eâ fit Secundæ Synodi Bracarensis, constat eam non patris eo nomine appellati, quem iam ante biennium defunctum vidimus, sed filij Ariamiri esse. Quod autem commune fuisse reperitur tam patri quàm filio, vt *Miros* vterque nominarentur; commune pariter fuisse videtur nomen Regibus Sueuorum: sed patri *Theodo*, filio *Aria* prænomen fuisse cognoscitur. Ceterùm ad hunc Lucensem Conuentum idem qui suprà Martinus Bracarensis collectionem & emendationem Orientalium canonum direxit, quæ extat[e]. Eius verò doctissimi ac sanctissimi viri alia præclara ac pia scripta, Isidorus[f] recenset, quæ pariter extant[ff].

CONC. L. BRACAR. II. *Vide suprà in fin. an. 563.*

CONC. L. LVCEN II.

[d] *Ambros. Moral. Chron. l. 11. c. 62.*
[e] *Tom. 2. Conc.*
[f] *Isid. de Script. Eccl. c. 22.*
[ff] *Tom. 5. Bibl. Patr.*

VI. Quod spectat ad res Orientales; hoc ipso anno[g], qui numeratur vndecimus sedis S. Anastasij Sinaitæ Episcopi Antiocheni, ipse accusatus de profuso inutiliter sacro thesauro ne à Iustino Imp. diriperetur, sed & de aliis criminibus calumniam passus, ab eodem Imp. in exilium missus est; inque eius locum subrogatus *Gregorius*, & ipse monachus Sina montis: quem ista narrans mirificè laudat Euagrius[h]. Sed & cùm de eodem æquè alij auctores multa laude dignissima tradant; apparet eum minimè fuisse violenter in sedem intrusum, sed legitimè electum, cùm Anastasius fuisset in Synodo ab Episcopis, etsi non iustè, aliquâ tamen specie iustitiæ, condemnatus. Cæterùm idem Anastasius post annos viginti quatuor quibus sedit Gregorius, Mauritij Imp. tempore iterùm (vt dicetur) sedi suæ restitutus fuit.

[g] *Niceph. in Chron.*

ANAST. SINAITA PELLITVR. ANTIOCHIA.

[h] *Euagr. l. 5. cap. 6.*

V. Hoc autem primo anno quo Gregorius sedere cœpit, Christiani incolentes Maiorem Armeniam, cùm grauia paterentur fidei causâ à Cosrhoë Persarum Rege, legatione secretò missâ ad Imperatorem, pactisque cum eo certis conditionibus; post trucidatos Persarum

ARMENII A PERSIS OB FIDEM AFFLICTI SE DANT ROMANIS.

Duces,

Duces, se cum suis omnibus Romano subiecerunt Imperio, à quo olim per Philippum Imp. abalienati fuerant. Cùm verò de his Cosrhoës apud Iustinum expostularet, respondit Iustinus, præfinitum inter Romanos, Persasque pacis tempus effluxisse; nec fas esse, vt Christiani Christianos tempore belli ad se confugientes desererent. Hæc pluribus Euagrius[l].

[l] Id. cap. 7.

IESV CHRISTI
AN. 573.
BENEDICTI
AN. 1.
IVSTINI IVN.
AN. 8.

I. BENEDICTVS PP. CREATVR.

ANNO Christi quingentesimo septuagesimo tertio, Indictione sextâ, vbi Romanæ Ecclesiæ Sedes bellicis tumultibus exagitata, post Ioannis obitum vacâsset menses decem & dies tres; decimâ sextâ mensis Maij creatus est BENEDICTVS cognomento *Bonosus*, patriâ Rumanus, filius Bonifacij. Græci verò eum non Benedictum, sed à cognomento *Bonosum* appellant; vt Euagrius[a].

[a] Id. cap. 16.

II. LONGOBARDI PERVADANT ITALIAM.

Quo etiam anno, qui fuerat in locum Alboini Longobardorum Regis subrogatus Clephis, vbi regnâsset annum vnum & menses quinque, à seruo occisus est; interregnumque fuit (vt Paulus[b] diaconus ait) annis decem: cùm interim triginta sex militum Duces partiti sibi quas cepissent in Italia ciuitates, easdem miserè depopulati sunt, homines passim cædentes, Ecclesias ac monasteria diripientes & sacerdotes interficientes; tantoque licentiùs sæuientes, quantò ex crudelitate quisque potentior videri vellet, cùm neminem haberet qui patratorum vltor scelerum iudex existeret: Adeò vt Longobardorum grassationem S. Gregorius inter alias numeret sæuissimas Ecclesiæ Persecutiones; cuius & multa exempla, variis mixta aduersus illam exercentes miraculis, ipse suis scriptis[c] inseruit, quæ quidem à Paulo diacono præterita constat, tum quòd is post ducentos annos suam de Longobardis Historiam conscripserit tempore videlicet Caroli Magni Imperatoris; tum etiam quòd Longobardus & ipse, vtpotè patriâ Foroiuliensis, diaconus verò Ecclesiæ Ticinensis, suæ genti nimium fauerit, sæpiùs eam de benignitate & humanitate laudãs. Cæterùm Longobardos fuisse Christianos, Procopius[d] haud obscurè significat: verùm & quamplurimos adhuc Gentiles perseuerâsse, & qui erant Christiani fuisse sectâ Arianos, ex eodem S. Gregorio[e] apertè constat.

[b] Paul. diac. lib. 2. c. 17.
[c] Greg. 4. ep. 34. 3. dial. 11. 16. 27. 28. 29. 37. & 4. dial. 21. 22. 23. & l. 1. c. 4. & l. 2. c. 17.
[d] Procop. de Bel. Goth. l. 2.
[e] Greg. hom. 1. in Euang. & 3. dial. 16. 27. 28. 29. 37.

III. ALTERCATVM INTER GAL. ET HISP. DE DIE PASCH.

Hoc quoque anno auctor est Sigebertus altercatum esse inter Francos & Hispanos de Paschatis die, quem Hispani duodecimo Calendas Aprilis, Franci decimo quarto Calendas Maij celebrârunt: sed Francos rectè celebrasse per hoc diuinitùs apparuisse, quòd fontes in Hispania, qui in Sabbato sancto ad baptizãdum sponte repleti solerent, non in Hispanorum, sed in Francorum die Paschatis repleti sunt. Quod quidem Sigebertus ex Gregorio[f] Turonensi desumpsisse videtur: qui tamen illud tardiùs accidisse innuit, dum ponitur sub anno Childeberti Iunioris Regis secundo, qui est Domini quingentesimus octogesimus: quamuis & id aliàs quòque accidisse, ex eodem[g] constet. De perenni verò miraculo nonnullorum fontium, anniuersariâ die Paschatis impleri consuetorum, dictum est aliâ occasione superiùs[h].

[f] Greg. Tur. 5. hist. 17.
[g] Id. 10. hist. 23.
[h] An. 417. num. VI. 548. III.

IESV CHRISTI
AN. 574.
BENEDICTI
AN. 2.
IVSTINI IVN.
AN. 9.

I. NOVÆ CLADES IMPERII.

ANNO Christi quingentesimo septuagesimo quarto, Indictionis septimæ, Iustini Imp. nono, (vt ponit Cedrenus) Orientale Imperium ipsius Imperatoris partim socordiâ, partim præcipitatione, maximam cladem passus est ab incursionibus Auarum atque Persarum; à quibus vniuersa Syria deuastata est, eiuitásque munitissima Dara in finibus posita expugnata, atque ipsa Antiochia in magnum discrimen adducta: quæ pluribus describit Euagrius[a]. Additum verò ad calamitatem, vt Imperator (quem crebrò ægrotare, ac vertigine vexari cõsueuisse Cedrenus tradit) nouo mœrore acceptarum istarum cladium in phrenesin inciderit, dilucidis tantummodò interuallis ad modicum temporis spatium aliquando resipiscens: cùm intereà Sophia Augusta precibus à Cosrhoë Persarũ Rege inducias ad triennium obtinuit: vt pluribus narrant Euagrius[b], aliique. Quomodò verò idem Iustinus magicas incantationes aliquando passus, diuino præsidio curatus sit, apposito capiti suo freno Constantini, in quo connexus erat vnus ex Clauis quibus Christus in Cruce confixus est; Gregorius[c] Turonensis recitat.

[a] Euagr. l. 5. c. 9. 10.

IVST. IMP. INCIDIT IN PHRENESIN.

[b] Ibid. c. 11. 12. ap. Baron. an. seq.
[c] Greg. Tur. de glor. mart. 6.

II. SAMARITÆ IN SACRAS IMAGIN. INSANIVNT.

Sed & aliâ rursum clade contigit Syriam nonnihil affligi à Samaritis hæreticis, sæpè repressis, sed denuò in Catholicos insurgentibus: qui cùm post Iustinianum, ab ipso quoque Iustino[d] ciuilibus pœnis mulctati essent, rursum pessimæ feræ in sacras Domini nostri IESV CHRISTI, sanctissimæ Crucis, ac Beatissimæ Virginis, aliorumque Sanctorum Imagines grassati sunt; vt patet ex egregiâ epistola parænetica Simeonis Stylitæ Iunioris ad ipsum Iustinum Imperatorem datâ, quę recitata est in Actis posterioris Nicænæ Synodi[e]. Quid verò de his Iustinus egerit, nusquam verbum. Certum est autem, eosdem perfidissimos hæreticos, nec minis, nec beneficiis Imperatorum valuisse ad fidem conuerti; qui etiam sub Gregorio[f] Papâ noscuntur viguisse in Sicilia. De ipso verò *Simeone Stylitâ*, qui his tẽporibus vixit, vt ille Senior in columna, magnísque claruit miraculis, plura scribit Euagrius[g], cui magnus cum eo vsus amicitiæ intercessit; & quomodò ad tam arduæ vitæ institutum, occasione reperti, dum adhuc puer esset, pardi, eiusdemq; tanquam felis esset, cingolo ad monasterium ducti, excitatus fuerit, pluribus narrat.

[d] Nouel. Iustini 5. inter Nouel. Iustinian. 144.
[e] Conc. Nic. II. Act. 2.
[f] Greg. 5. ep. 32. & 7. ep. 22. Ind. 1.
[g] Euagr. l. 6. cap. 22.

III.

Sic igitur tum Oriens tum occidens eodem tempore, cùm plurima ingruerent vndique mala, magnâ Dei misericordiâ viris sanctissimis illustrati sunt. Nam & in Occidente, cùm S.

Euphro

De ordinatione Gregorii Turon.
[h] Greg. Tur. 10. hist. vlt.

Euphronius Episcopus Turonensis ex hac vita migrâsset, *Gregorius* ille, cuius scripta frequentissimè his Annalibus citari contingit, æquè sanctus, ac generis oobilitate præstans, ei successit. Quod quidem anoo præsenti accidisse, optimè colligitur ex eodem Gregorio [h], dum asserit vigesimum primum babuisse in Episcopatu annum, quando S. Gregorius Papa agebat in Pontificatu quintum, qui est annus Domini quingentesimus ounagesimus quintus; itémque dum alibi [i] dicit, se ordinatum anno centesimo septuagesimo secundo à transitu S. Martini, quem anno quadringentesimo secundo obiisse demonstratum est. Mense verò secundo à die ordinationis, in grauissimum ac desperatum morbum incidisse, & cùm omnia alia remedia inutilia essent, haustu pulueris sepulchri S. Martini iotegram saoitatem in momento recuperasse, ipsemet Gregorius [k] de se & alios ioeolumes euasisse tradit; sicut etiam testatur: idémque inferiùs ex eodem puluere & alios incolumes euasisse tradit; sicut etiam ex eereolis ad sepulchrum Sancti incendi solitis. Sed & ex contactu veli, lignique eancelli eiusdem sepulchri, sanatum se ab aliis morbis affirmat [l]: iisdemque modis & alios plurimos curatos esse testatur. Quemadmodum & *Venantium Fortunatum*, natione Italum patriâ Taruisanum, Rauennæ in literis instructum, à vehementissimo oculorum dolore sanatum esse, virtute olei lampadis ad Imaginem S. Martini pendentis, testatur Paulus [m] diaconus: ipseque Fortunatus tanti beneficij memor, pro gratiarum actione Res gestas eiusdem Sancti quatuor libris eôcinuisse voluit. Qui ad visitandas ipsius sacras Reliquias Turonos petens, indéque Pictauos transiens, multorum illie Sanctorum gesta partim prosâ, partim metro eonscripsit; & post aliquod tempus eius ciuitatis primò presbyter, deinde Episcopus ordinatus est; vir buius temporis poëticis & otatoriis facultatibus excultissimus.

[i] Id. de mir. S. Mart. lib. 2. c. 32. & l. 2. c. 1.
Miracula ex sepulchro S. Mart.
[k] Id. c. 2.
[l] Ibid. l. 4. c. 2. & 2.
De Venantio Fortunato.
[m] Paul. diac. de gest. Longob. l. 2. c. 9. ap. Baron. an. 568.

decimo eum dimidioq; reliquis fermè omnibus tam Græcis, quàm Latinis horum & posteriorum temporum auctoribus redarguitur, qui eam in hæc anteriora tempora referunt; sicut etiam apertiùs patebit ex chronologia sequentium Imperatorum.

De temporibus Iustini, Tiberij & Mauritij, eorumque cooptationes. [De temporibus eorum cooptationes.]

[Euagrij sententiam primò Baronius secutus, Tiberij cooptationem collocauerat anno Domini 578. Sed posteà re accuratiùs perspecta, in Append. Tom. XII. ad an. Christi 586. agnouit Euagrium errasse in recensendis annis Imperij Iustini, & sequentium Impp. Tiberij & Mauritij, iis præcipuè motus rationibus, quæ producuntur inferiùs in ingressu Mauritij an. 583. num. IV. Quamobrem cùm es semel constitutâ eiusmodi chronologiâ, æquè errare contigisset in collocandis singulis rebus gestis, quæ notam habent annorum Tiberij & Mauritij; iam primario emendato errore, cætera etiam quæ ex eiusmodi pendent chronologiâ (nimirùm ab ingressu Tiberij, qui ponitur hoc anno 575. vsque ad exitum Mauritij, qui incidit in annum 602.) fuere necessariò à nobis emendanda & suis quoque locis restituenda, quamuis sciamus nec sic tolli cunctas huius chronologiæ difficultates, ob auctorum ea de re discrepantiam. Quinimò & lapides ipsos (quod mireris) in vna eademque vrbe Roma in his variasse reperimus. dum in quadam tumba, quæ visitur in atrio Oratorij S. Michaëlis ponè munitionem S. Angeli, legimus epitaphiũ cuiusdam Boëthij, vbi tempus depositionis eius notatur Cal. Nouembr. Indict. XI. Iustini Aug. an. XII. & Tiberij Cæs. an. III. in Ecclesia verò Sanctæ Praxedis in monte Esquilino aliud cuiusdam tabernarij, vbi annus tertius Imp. Mauritij (cuius æquè initium pendet ab isto Tiberij) iungitur cum Indict. primâ cum tamen pro correctione Baronij faciat etiam Historia Miscella, quæ Tiberij cooptationem ponit anno decimo Imperij Iustini, tertio anno ante eiusdem Iustini obitum. Vt in his nihil aliud habeamus dicendum, nisi alteros respexisse tempus, quo Tiberius primò cooptatus est à Iustino in collegam, alteros tempus quo abdicante se, vel moriente Iustino, solus Tiberius Imperium administrare cœpit. Sane in temporum ratione subducenda, dum ita Chronologi variant, qui operam locabit, perdet. Vt vt sit, nob s modo satis fuerit mentem Baronij sequi: quippe qui eius epitomen agimus non nouam historiam cudimus. Ac denique etsi aliquid desit perfectæ rationi temporum, id tamen absque detrimento [illegible] cognitionis ipsarum rerum gestarum, ac præcipuè Ecclesiasticarum, quas tractamus]

IESV CHRISTI
An. 575.
BENEDICTI
An. 3.
Iustini Iun.
An. 10.

I.

ANno Domini quingentesimo septuagesimo quinto, Indictionis octauæ, Iustini August. decimo. (vt ponit Cedrenus) idem Imp. cùm ob phrenesin incapax esset administrationis Reipublicæ; dilucidum consecutus interuallum, ex concilio Sophiæ Augustæ, *Tiberium* Comitem Excubitorum, genere Thracem, collegam sibi adsciuit sub nomine Cæsaris virum omnibus animi, corporísque dotibus præstãtem, bello paceque clarissimum religione Catholicâ pollentem; quem mirificè laudasse reperiuntur Euagrius [a], Gregorius [b] Turonensis, Suidas, aliique. Sed quod idem Euagrius [c] eius cooptationem post triennium factam significat, nempè anno Iustini Imperij duodecimo ac mense

Tiberius cooptatur in Imperium.
[a] Euagr. l. 5. cap. 13.
[b] Greg. Tur. l. 6. c. 30.
[c] Euag. cap. 13.

II.

Hoc eodem anno aliquot Longobardorum Duces ad Gallias infestandas (quas frustrà hue vsque tentantes, cum ignominiâ repulsi fuerant) per Alpes Cottias [d] aditum sibi facientes, Nicæam deuastaot, aliásque nonnullas obuias ciuitates. Quam incursionem à S. Hospitio prædictam fuisse, Gregorius [e] Turonensis tradit; multaque narrat de vitæ sanctitate ac miraculis eiusdem *Hospitij*, qui seipsum voluntariè catenis vinctum in turri ad pœnitentiam recluserat. Meminit verò prætereà [f], de aliis Longobardorum in Gallias eruptionibus aduersus Burgundiones: quos cùm primò Longobardi maximâ clade affecissent, posteà iidem apud Ebredunum ab illis, duce Mommolo Patricio, quem Guntheramnus Rex cum exercitu misit, ad internecionem cæsi sunt. In quibus præliis Salonium & Sagittarium fratres Episcopos (de quorum vitiis dictum est superiùs) armatos loricâ & galeâ (euiusmodi monstra tune primùm cœpta sunt videri) multos manibus propriis interfecisse, idem [g] auctor queritur, dum & alia eorumdem scelera pluribus prosequitur.

[d] Paul. diac. lib. 3. c. 2.
[e] Greg. Tur. 6. hist. 6.
[f] Id. l. 4. c. 36.
[g] Id. c. 37. & lib. 5. cap. 20.

IESV CHRISTI
AN. 576.
BENEDICTI
AN. 4.
IVSTINI IVN.
AN. 11.

I. CONCIL. PARIS. PRO SEDANDO BELLO CIVILI REGVM. EXPILATORES RER. ECCLES. DIVINITVS PVNITI.

ANNO Christi quingentesimo septuagesimo sexto, Indictionis nonæ, ciuili ac fraterno in Galliis recrudescente bello inter Guntheramnum atque Sigebertum & Chilpericum Francorum Reges [a], celebrata est prouincialis SYNODVS *Parisiis*, eâ de causâ ab eodem Guntheramno maximè pie procurata, vt sanctissimi qui tunc in Galliis florebant Episcopi contentionem obortam sedarent. Verùm vbi semel res armis cœpta est agi, siluerunt Ecclesiasticæ leges. Accidisse namque ait Gregorius [b] inter hæc, vt Chilpericus per filium suum Theodobertum superato Gundebaldo Duce, magnam intulerit cladem Turonensibus, Pictauiensibus, aliarúmque ciuitatum Ecclesiis atque monasteriis: quorum tamen expilatores aliquos grauissimam diuinitus vindictam expertos esse narrat. In cuius passim scriptis, aliorúmque huius têporis Auctorum, quamplurima alia eiusmodi diuinæ iræ in violatores rerum Ecclesiasticarum exempla reperire est. Cęterùm paulò post hæc pacem inter ipsos Reges ex insperato virtute S. Martini compositam, miraculisque comprobatam, idem Auctor [c] scribit.

[a] *Greg. Tur. 4. hist. Fr. 47. 48. 49.*
[b] *Ibid. & de glor. mart. lib. 1. c. 105.*
[c] *Id. 4. hist. 49. & de mirac. S. Mart. l. 2. c. 5. 6. 7. ap. Baron. an. seq.*

IESV CHRISTI
AN. 577.
BENEDICTI
AN. 5.
IVSTINI IVN.
AN. 12.

I. BENED. PP. OBITVS.

ANNO Domini quingentesimo septuagesimo septimo, Indictionis decimæ, pridie Calendas Augusti mortuus est *Benedictus* Papa & sepultus in basilicâ S. Petri cùm sedisset annos quatuor, mensem vnû & dies viginti octo, vt scribit Anastasius: cùm tamen si ratio habeatur eius creationis & obitus, dicendus sit sedisse annos quatuor, menses duos, dies quindecim. Dicitur autem fecisse ordinationem vnam per mensem Decembrê, & in ea creasse Presbyteros quindecim, diaconos tres, Episcopos per diuersa loca viginti vnum. Sed quòd Ioannes Diaconus dicat, ab eo creatum fuisse diaconum S. Gregorium; id quantùm à veritate aberret, dicetur cùm de Gregorio erit sermo. Habetur porrò nomine Benedicti notata epistola ad Dauid Episcopum in Hispania Bæticâ de mysterio SS. Trinitatis. Postquàm verò ab eius obitu sedes vacasset menses tres & dies decem, decimâ mensis Nouembris creatus est PALAGIVS eius nominis Secundus, patriâ Romanus, filius Winigildi; ex quo nomine eum potiùs genere Gothum quàm Romanum putamus. Tradit autem Anastasius, eumdem fuisse ordinatum absque iussione Principis, eò quòd Longobardi obsiderent Vrbem Romam, & multa vastatio ab eis in Italiâ fieret.

PALAG. II. CREATIO.

IESV CHRISTI
AN. 578.
PELAGII II.
AN. 1.
IVSTINI IVN.
AN. 13.

I. EVTYCHIVS RESTITVITVR IN SEDEM CONSTANTINOP.

ANNO Domini quingentesimo septuagesimo octauo, Indictionis vndecimæ, defuncto Ioanne Constâtinopolitano Episcopo postquàm sedisset annos duodecim & menses septem, vt habet Nicephorus in Chronico, & consentit Eustathius in Vita Eutychij, Tiberius Imp. memor beneficiorû ab eodem & S. Eutychio acceptorum, (qui primò ipsum Notarium apud Iustinum collocauerat, posteà etiam Imperium eidem prędixerat) mox eumdem ab exilio reuocatum, sedi Constantinopolitanæ restituendum curauit: vbi miro populi fauore, & magno Imperatorum Iustini adhuc viuentis & Tiberij honore, tertiâ die Octobris exceptus est; multis magnísque cùm in ipso itinere, tum in aduentu, ac posteà, editis ab eo miraculis: supplicationes cum populo faciens, liberationem à Deo obtinuit grassantis à multis annis pestis. Quæ omnia fusè prosecutus est Eustathius [a] in eius Rebus gestis.

[a] *Ap. Sur. 6. April.*

IESV CHRISTI
AN. 581.
PELAGII II.
AN. 2.
TIBERII II.
AN. 2.

I. IVSTINI IMP. OBITVS.

ANNO Chisti quingentesimo septuagesimo nono, Indictionis duodecimæ, mense Augusto Iustinus Imp. ex hac vitâ recessit. postquàm explêsset in Imperio annos tredecim ac menses nouem; licèt Euagrius [a] tres ampliùs annos tribuat: sed alij fermè omnes nonnisi tredecim habent; de quo dictum est superiùs. Qui quidem Iustinus proximè moriturus, adstante Eutychio Patriarchâ, & vniuerso Senatu, egregiâ Tiberium admonitione, quæ omnibus lacrymas extorsit, recitatúrque ab Euagrio, miscellæ auctore, atque Cedreno, hortatus est ad rectam Imperij administrationem. Verùm confestim post ipsius obitum, Sophiam Augustam eius coniugem aduersus Tiberium conspirasse pro Iustiniano Duce Iustini nepote, quem in Imperium euehere ambiebat, sed re compertâ Tiberium eam in ordinem redegisse, Iustinianum autem tantummodò obiurgatum maximo imposterum amore dilexisse, eumdèmque aduersus Persas cum exercitu immisisse; tradunt Gregorius [b] Turonensis, Paulus [c] diaconus. atque Theophanes in Miscella [d]. Cedrenus autem indicat Sophiæ aduersus Tiberium indignationem euenisse ex recenti manifestatione Anastasiæ Tiberij coniugis, quam Tiberius Augustam salutauit: quippe quòd, cùm Sophia ignorâsset fuisse Tiberio vxorem, effecisset vt in Imperium proueheretur; quòd post obitum Iustini ei nuberet. Addu-

SOPHIA AVG. IN ORDINEM REDACTA.

[a] *Euagr. lib. 5 cap. 13. Vid sup. an. 575. post num. I.*
[b] *Greg. Tur. 5. hist. Franc. 30.*
[c] *Paul. diac. 3. de gest. Long. 6.*
[d] *Miscel. l. 17.*

que, Tiberio in somnis Angelum prædixisse nomine sanctissimæ Trinitatis, tyrannos ipso regnante Imperium non inuasuros. Missos verò à diuersis regionibus legatos ad eum, & inter alios Chilpericum Francorum Regem id officij præstitisse, Gregorius narrat [e]. Sed quæ habet [f] de ingentibus thesauris diuinitùs ei patefactis, ob insignem ipsius erga pauperes liberalitatem; quamuis adstipulatores repererit Paulum [g] diaconum, & alios recentiores Latinos; tamen miramur nullum ex Græcis eis suffragari, præter illa quæ habentur in Miscellâ [h] ex Theophane.

[e] Greg. Tur. 6. hist. 1. [f] Id. l. 5. c. 19. [g] Paul. diac. d. cap. 6. [h] Misc. ibid.

II. SUPERSTITIO DE CAPITE CAPRÆ.

Hoc eodem anno, (vt ex S. Gregorio [i] Papa intelligere possumus, qui ea scribens tertio sui Pontificatûs anno, accidisse ait ante quindecim annos) contigit *Quadraginta rusticos* à Longobardis tentos, martyrij coronam adipisci, quòd noluerint carnes immolatitias comedere: itémque alios *Quadraginta captiuos* eamdem gloriâ consequi, quòd recusauerint caput capræ diabolo sacrificatum adorare. Porro est etiam de eiusmodi veneratione capitis capræ immolati, eiusdem Pontificis [k] querela ad Reginam Francorum Brunichildem, contra nonnullos Gallos, qui licèt Christiani essent, in ea tamen impietate perseuerarent.

[i] Greg. Pap. 3. dial. 27. 28. [k] Id. 7. ep. 7.

III. INTERITUS THEODOR. ET SIGEB. REG. FR.

Hoc ipso anno, cùm pax inita inter Francorum Reges noui belli obice turbaretur, conspirantibus in Sigebertum Chilperico ac Guntheramno eiusdem fratribus; prælio Theodobertus filius Chilperici victus occisus est: sic pœnas luens nefandorum scelerum, quæ (vt vidimus) à militibus sibi subditis in Dei Ecclesias & personas Ecclesiasticas perpetrari permiserat. Victor autem Sigebertus cætera Rex optimus ac verè Christianissimus, ductus furore belli quod sæpè lacessitus inuitus susceperat, cùm Chilpericum Rotomagi obsideret, eiúsque mortem (dissuadente frustrà S. Germano Episcopo Parisiensi) meditaretur; ipse hoc eodem anno ætatis suæ quadragesimo, regni verò decimoquarto, dolo impiæ Fredegundis Chilperici vxoris, per sicarios simulantes aliquid ei secretiùs suggerere, gladiis veneno infectis percussus interiit: cui successit in regno Childebertus filius. Hæc pluribus Gregorius [l] Turonensis.

[l] Greg. Tur. l. 4. c. 50. 51.

IV. REG. FR. DE MEROVEO INCESTVOSO.

Post recuperatum autem per Sigeberti mortem præter spem à Chilperico regnum, accidisse idem auctor [m] tradit, vt maior natu ex aliâ coniuge Audouerâ ipsius filius nomine Meroueus, incestuosum contraxerit coniugium, quo sibi copulauit Brunichildem patrui sui Sigeberti relictam vxorem. Cuius rei gratia contra filium insurgens pater, ipsum armis rem agentem, superatum captúmque tonsurare iussit, & presbyterum factum relegauit in monasterium Cenomanicum. Vnde cùm aufugisset ab basilicam S. Martini Turonos, minacitérque Gregorium Episcopum coëgisset sibi communionem impertiri; mandauit pater Chilpericus, vt inde tamquam apostata expelleretur; & negante Gregorio Ecclesiasticas immunitates violari posse, exercitum eò misit, quo tota regio deuastata est, cùm intereà infelix Meroueus, consultâ priùs Pythonissâ, quæ prospera ei cuncta promisit, posteà verò appositis super S. Martini sepulchrum sacræ Scripturæ libris, Psalterij, Regum & Euangeliorum, cùm post tridui ieiunia atque vigilias, in fortuitâ eorumdem librorum apertione, primi versus paginarum omnia sibi infausta portenderent; idem de rebus suis desperans, fugam ad Brunichildem iniit, sed ab Austrasiis non est receptus. Hæc pluribus Gregorius; quæ tamen constat gesta ex parte esse anno sequenti. De eodem autem Gregorio illud admonendum; cùm in reliquis laudandus semper extiterit multis de causis, in eo tamen haud imitandum esse, quòd communionem impertiit apostatæ transfugæ habitus clericalis desertori, ad hominúmque cædes parato; cùm ipse maiori polleret auxilio, nempè patrocinio S. Martini, qui ad vlciscendas illatas personis vel locis suis iniurias continuò soleret tunc assurgere.

[m] Id. lib. 5. c. 2. 14.

EX FORTVITA S. SCRIPTVRÆ APERTIONE QVÆSITA SENTENTIA.

V.

Hoc item anno *S. Germanum* mirificum illum Parisiensem Episcopum in cælum migrâsse, patet ex eodem [n] Gregorio: cuius vitam ac miracula descripsit Venantius Fortunatus; egregiúmque eiusdem epitaphium à Chilperico Rege conscriptum Aimoinus [o] habet. Excultum namque fuisse ipsum Regem poëticis literis, sed & addidisse Græca elementa Latinis testantur iidem Gregorius & Fortunatus. Hócque insuper anno contigisse conuersionem Iudæorum qui Aruerni erant, Gregorius [p] tradit; cùm videlicèt dirutâ à populo Christiano eorum synagogâ, S. Auitus eius ciuitatis Episcopus tam hortationibus quàm minis eosdem ad fidem perduxit: ex Euangelij (vt putauit) præscripto, quo Dominus [q] monuit compellendos vi aliquâ intrare in Ecclesiam remorantes; licèt à Gregorio [r] Papâ eiusmodi violentus progressus aduersus Iudæos, incensiósque Synagogarum, minimè comprobetur: sed neque à recentioribus Scholasticis scriptoribus, vi extorquendam confessionem conceditur; quamuis non desint qui ex aduerso obnixè repugnent.

[n] Ibid. c. 8. [o] Aimoin. lib. 3. cap. 16. [p] Greg. Tur. lib. 5. cap. 11. IVDÆI VI COACTI AD FIDEM. [q] Luc. 14. [r] Greg. Pap. lib. 1. ep. 34. & 45. lib. 3. ep. 31. lib. 4. ep. 6. lib. 7. ep. 25. & 26. lib. 11. ep. 15.

IESV CHRISTI
AN. 580.
PELAGII II.
AN. 3.
TIBERII II.
AN. 2.

I. CONCIL. PARIS. IN CAVSA PRÆTEXTATI ROTOMAG. EPISC.

ANNO Domini quingentesimo octogesimo, Indictionis decimæ tertiæ, agente Chilperico Francorum Rege, conuocata est SYNODVS PARISIENSIS in causâ *Prætextati* Episcopi Rotomagensis; cui datum erat crimini à Rege, quòd Meroueum rebellem ipsius filium, cum Brunichilde patrui relictâ matrimonio coniunxisset, & cum eodem aduersùs ipsum Regem coniurâsset, ac demùm pecunias quasdam regias surripuisset. Quæ licet meræ essent calumniæ ab impiâ Fredegunde Chilperici vxore in eum excogitatæ; eas tamen ipse Prætextatus diù ab aulicis tentatus, tandemque spe veniæ deceptus, turpiter nimis confessus est, ac post verbera relegatus fuit in insulam. Quomodò verò hæc gesta fuerint, pluribus narrat Gregorius [s] Toronensis, qui Synodo interfuit, & pars eius magna fuit, dum & aduersùs ipsum Regem magno animo regulas Ecclesiasticas defendit. Addit autem, Meroueum

[s] Greg. Tur. 5. hist. Franc. 18.

hoc eodem anno Fredegundis artibus spontaneâ nece defunctum esse; id ipso exposcente à Gaileno familiari, ne in manus inimicorum veniret.

II. VINVM S. MARTINI. [b] Ibid. c. 21.

Hocquoque eodem anno (vt idem refert [b] Gregorius) apud S. Martini sepulchrum fieri contigit, vt vinum in vase quodam positum mirum in modum auctum fuerit, iniectâ vnicâ guttâ aquæ colligi solitæ ex eodem sepulchro. Ex quo miraculo longè latéque vulgato, aliísque eiusdem generis, accidisse videtur vt nomen S. Martini super vinum inuocaretur; illúdque eo modo benedictum, atque mutuæ symbolo charitatis inuicem propinatum; in honorem eiusdem Sancti potarent. Sed quod tum pietas docuit, prauus vsus labefactauit; vt eius inuocatione non ea vino miracula, vt olim, sed ebrietates ex luxu soleant prouenire. Porrò de vino, atque etiam pane, benedictione aliorum sacerdotum, his & superioribus, atque etiam posterioribus temporibus, mirum in modum multiplicatis, extant quoque apud S. Gregorium [c] Papam aliósque exempla quamplurima.

[c] Greg. Pap. dial. l. 1. c. 9. & lib. 3. c. 37. De quibus agit Baron. diuersis locis vide etiam sup. an. 507. num. 11.

III. [d] Rec Baron Annal. Tom VII. an. 584. in fi. acceptâ à Nicol. Fabro. Sed eur. hic eam ponamus. vide sup. an. 575. post. num. I.

Hoc insuper anno, Tiberij Imperatoris sexto ex quo cum Iustino regnare cœpit, tertio Nonas Octobris Pelagius Papa epistolam [d] scripsit ad Aunanium siue Auaanium Episcopum Arelatensem, vt suaderet Francorum Regibus opem ferret Romanæ Ecclesiæ Longobardorum incursionibus laboranti, & ab illorum confœderatione recedere.

IV. BAIOARIOR. CONVERSIO.

Hoc quoque tempore cœptam constat *Baioariorum*, siue Boiorum aut Bauarorum, è Gentilismo conuersionem ad fidem, annunciante illis Euangelium viro sanctissimo RVPARTO Episcopo Vaogionensi in Galliâ; qui à Bercario loci Comite dira passus, solúmque vertere coactus, Dei nutu ad Borealium conuersionem populorum accinctus, eò penetrauit cum aliis duodecim sacerdotibus. Quæ quidem cœpta hoc anno Childeberti Regis Francorum secundo, (vt eiusdem Ruperti Acta [e] testantur) in posteriores annos propagata noscuntur. Porrò Childebertum, non Primum illum, Clodouei filium, qui regnare cœpit anno Domini quingentesimo decimoquarto, intelligendum esse, (vt putauit [f] qui Annales Boiorum scripsit) sed potiùs Secundum, qui post patrem suum Sigebertum regnare cœpit anno superiori, iam aliàs [g] testati sumus. Erat tunc Baioariæ Princeps *Theodo* huius nominis Tertius; cuius conuersionem reliqui ei subiecti sequuti, pariter effecti sunt Christiani. Vnde factum est vt ipse Rupertus *Baioariorum Apostolus* sit meritò nuncupatus; qui remisso nuncio Ecclesiæ Vangionensi, erectâque cœlestibus præuiis signis sede Saleburgensi, atque ibidem extructâ Ecclesiâ S. Petri, quò Apostolicæ Sedis obsequentem esse illum populum commoneret, eiusdem est nominatus primus Episcopus: vbi & sanctæ sorori *Erentrudæ* monasterium Ducis munificentiâ ædificauit sub nomine Beatissimæ Virginis MARIÆ. Ac denique post obitum ab Ecclesiâ inter Sanctos relatus, colitur die sextâ ante Calendas Aprilis.

[e] Ap. Sur. 27. Mart. & Baron. an. 590.
[f] Auent. Annal. Boior. lib. 3.
[g] Baron. in Not. ad Mart. Rom. 27. Mart.
RVPERTVS BAIOAR. APOST.

IESV CHRISTI
AN. 581.
PELAGII II.
AN. 4.
TIBERII II.
AN. 5.

I. PERSÆ A ROMANIS PENITVS DEVICTI.

ANNO Domini quingentesimo octogesimo primo, Indictionis decimæquartæ, Tiberius Aug. Regē Persarum Cosrhoēm, post obitum Iustini Imperium Romanum inuadentem, per strenuissimos duces, Iustinianum Iustini nepotem, de quo dictum est anno superiori, & Mauritium qui post Tiberium rexit Imperium; variis præliis penitus profligauit, ipsámque Persidem deuastauit: eóque mœroris adegit superbum Regem crebris victoriis elatum, vt miserabiliter mori coëgerit; legémque ante obitum ferre; ne Rex Persarum imposterum contra Romanos arma moueret. Cui in regno successit Hormisda ipsius filius. Narrant hæc pluribus Euagrius [a], & Agathias [b]: iste verò addit, Cosrhoëm fuisse cunctis prædecessoribus Persarum Regibus anteponendum victoriis suis, vel ipsi etiam Cyro Cambysis. Quod autem cum ait regnâsse annos quadraginta octo, quem Procopius [c] tunc viuens, & rerum Persicarum sciens, cœpisse ponit anno septimo Iustiniani Imperatoris, qui fuit Christi quingentesimus trigesimus tertius; vtique eum hoc anno Domini quingentesimo octogesimo primo decessisse oportuit. Eumdem verò Euagrius [d] ex aliorum relatione tradit, sub extremum ætatis tempus diuino regenerationis lauacro tinctum fuisse.

[a] Euagr. l. 5. c. 15. ap. Baron. an. 579
[b] Agath. l. 4.
[c] Procop. lib. 1. de Bel. Pers.
[d] Euagr. lib. 4. cap. 27.
COSRHOES PERS. REX FIT CHRISTIANVS. Vide infr. an. 591. num. II.

II. [e] Id. lib. 5. c. 17. 19. Ad. de Niceph. lib. 18. c. 3.
TVRBA ANTIOCH. ET CONSTANTINOP. OB IMPIETATEM ANATOLII. Ap. Baron. an. 580. sed vide sup. an. 575. post numer. 1.

Hoc eodem anno Tiberij Imp. tertio (vt posuit idem Euagrius [e]) Antiochia Syriæ ingenti terræmotu magnâ ex parte vastata est, & Daphne tota concidit. Sed & eadem ciuitas, necnon Constantinopolis, grauiter exagitatæ sunt occasione *Anatolij* cuiusdam plebeij hominis; qui malis artibus varios magistratus adeptus, Antiochiæ hostias secretò simulacris immolare deprehensus est. Qui vnà cùm sceleris consciis in quæstionem raptus, cùm liber à Iudicibus dimitteretur, obstitit populus grauissimo excitato tumultu; adeò vt etiam Gregorium eiusdem ciuitatis Antiochenæ Episcopum de tanti sceleris participatione accusauerit, ob familiaritatem quam Anatolius cum ipso habuerat. Quapropter Tiberius Imp. Anatolium cum suis Constantinopolim accersens, cùm adhibitis aduersus eos tormentis nihil contra Episcopum expiscari valuisset, in cæteros verò reos nonnisi sententiam exilij tulisset; adeò Constantinopolitanus concitatus est populus, vt tum in eumdem ipsum Imperatorem, tum etiam in Eutychium Patriarcham, aliósque Iudices, tamquam aduersus religionis Christianæ proditores insurrexerit. Actúmque est tandē, vt ceteris quidem reis viuis à populo combustis, ipse Anatolius bestiis primùm in Amphitheatro expositus ac dilaniatus, deinde in crucem actus fuerit: cuius inde corpus lupi in terram disturbantes (quod numquam visum fuerat) membratim deuorârunt. Hæc pluribus Euagrius: qui & rem valdè admirabilem habet de Imagine Beatissimæ Virginis, quæ erat in carcere Antiocheno; nimi-

sium

S. DEI GENITRIX AVERSATVR ANATOLIVM.

tùm quòd cùm Anatolius ei supplicare velle ostenderet, ea ipsum veluti sacrilegum detestata, à se penitùs abiecerit, rursúmque addit, ipsam Deiparam Fidelibus nonnullis tum Antiochiæ tum Constantinopoli apparentem, eos contra scelestum illum concitâsse.

III.

f Panuin. & Galesin. in serie Episc. Mediol.

Hoc item anno (vt qui res Ecclesiæ Mediolanensis prosecuti sunt f, affirmant) Laurentius Iunior post Frontonem creatus est eiusdem Ecclesiæ Episcopus: móxque ad Pelagium Papam vt in communionem Catholicam reciperetur, scripsit libellum, quo se in causâ Trium Capitulorum Romanæ inhærere Ecclesiæ professus est. Cui quidem libello tum complures alij Senatores, tum ipse Gregorius qui posteà fuit Romanus Pôtifex. Vrbanam hoc tempore gerens Præfecturam, subscripsêre; tamquam videlicèt fideiussores Laurentij, ex quo intelligas cur idem Gregorius hunc libellum nominet Cautionem. Hæc autem cùm ipsius Gregorij g testificatione manifesta sint; & ex iis nullus relinquatur locus asserendi ipsum ante præsentem annum, quo Vrbanam Præfecturam gerebat, potuisse esse monachum; vides quàm longè ab historicâ veritate discrepet Ioannes diaconus, dum in Vitâ eiusdem S. Gregorij tradit, ipsum à Benedicto Papâ Pelagij decessore creatum ex monacho fuisse Diaconum Cardinalem S.R.E. quem & fingit adhuc monachum existentem, ab eodem Benedicto missum esse in Britanniam ad conuersionem Anglorum. Haud enim mirũ si idem Ioannes in enarrandis S. Gregorij rebus gestis interdum aberret, quem constat post Gregorium trecentis fermè annis vixisse.

g Greg 3. ep. 2. ad Const.

GREG. POSTEA PAPA, PRÆFECTVRA VRBIS.

IV.

DE EIVS VITA PATRIBVSQ. TOTIS.

h Id. 4. dial. 16. & hom in Euang. 38. Martyr. Rõ. in Fel. Quâ de re etiam Baron. Tom. VI. an 452. in pr. & pluribus in Not. ad Rom. Mart. 25. Febr.

Aggressuri itaque iam nos ordine temporum res tanti viri mirificè gestas recensere; ante omnia de ipsius genere dicimus, fuisse h ipsi atauum Felicem Romanum Pontificem, non quidem Quartum eius nominis, (vt existimauit Ioannes diaconus) sed Tertium, vt cùm ratio temporis persuadet, tum etiam patria: siquidem Quartus Samnita fuit, Tertius verò Romanus, sicut & Gregorius, cuius pariter progenitores & antecessores liquet fuisse Romanos. Patrem autem eius Gordianum, matrem Siluiam vocatam esse; eosdémque pietatis cultores, omnes æquè consentiunt: sed excelluisse *Siluiam* sanctitate, Ecclesiasticæ Tabulæ fidem faciunt. Ipsum verò excultum fuisse bonis litteris, (quantum illud ferebat sæculum, ob diuturna bella ærugitratum) tam ex ipsius scriptis, quàm ex Gregorij i Turonensis eiusdem æqualis testificatione manifestum satis est Sed & iuris scientiam apprimè calluisse, ipse suis posteà literis k declarauit. Sicut & quòd inter Senatores militauerit, Præfecturámque Vrbanam hoc eodem tempore gesserit, ex ipsomet l constat; cùm tamen (vt alibi m testatur) iam anteà intùs anhelare cœpisset ad solitudinem. Quæ illa putamus fuisse tempora, quibus ipse adhuc laicus existens, sex monasteria in Siciliâ, septimum Romæ erexit in Regione montis Cælij ad Cliuum Scauri, eadémque dotauit, reliqua bona sua pauperibus erogans: vt testis est rerum Gregorij maximè conscius alter Gregorius n Episcopus Turonensis.

i Greg. Tur. 10. hist. 2.

k Greg. Pap. 11. ep. 54.
l Id. 3. ep. 2.
m Id. in præf. Moral.

n Greg. Tur. 10. hist. 1.

V.

ET INSTITVTIONE MONASTICA.

In eo pariter redarguendus est Ioannes diaconus, dum ait ipsum Gregorium vitam excoluisse monasticam primò sub Hilarione Abbate, inde verò sub Maximiano. Meminit enim ipse Gregorius o tantummodò Valentini, siue Valentionis, qui sibi in Monasterio suo præfuerit, & qui hauddiù permissus est agere in monasterio, non alium Abbatem post Valẽtinum habuisse institutorem putamus. Sed & cùm erecto ab ipso in Vrbe monasterio, non (vt multi existimarunt) è proximè positis Cassinatibus monachis, quibus post destructum à Longobardis cœnobium Cassinense, Romæ apud Lateranẽsem basilicam datum p fuerat monasterium, sed ex prouincia Valeria (atque haud dubium ex monasteriis S Equirij, quæ multa in ea prouincia habuit q; nec extra ea ibi eo tẽpore vlla alia fuisse reperiuntur) petitum primum illum Abbatem Valentinum, à quo & habitum ipse Gregorius, & regulas monasticæ conuersionis accepit, ex ipsius scriptis r manifestissimè appareat: videant huc, quo iure nonnulli tradant fuisse Gregorium institutionis S. Benedicti professorem; cùm ipsum S. Equitium constet ante S Benedictum in dicta prouincia monasteria extruxisse, congregasseque iam monachos cùm S. Benedictus petiit eremum. Ceterùm eumdẽ Gregorium vixdum monasterium ingressum, Pelagius Papa repentè illinc inuitum ac nolentem abstraxit, & diaconum S.R.E. ordinatum, Apocrisiarum misit Constantinopolim; vt ex ipsius Gregorij s ad Leandrum testificatione certum redditur Non enim nisi Diaconis eiusmodi munus credi consueuisse, idem posteà ad Phocam Imperatorem scribens t docet. Liquet tamen eum, arreptum semel monasticum institutum numquam deseruisse: quem & in ea peregrinatione multos secum duxisse monachos quibuscum viueret, ipse ad eumdem Leandrum testatur; & reuersum Romam, in suum monasterium rediisse visuri sumus.

o Greg Pap. 4. dial. 21.

p Id. lib. 2. dial. in pr. & c. 17. & 4. ep. 34. ad Cast. Aug.
q Id. 2. dial. 3. in fi.

r 3. dial. 4. & lib. 3. c. 21. & lib. 4. c. 21.

s Id. præf. in Moral ap. Baron. an. 583.
t 11. ep. 43.

[Scias, Lector, ea quæ Baronius habet de tempore monachatûs S Gregorij, déque eiusdem professione sub instituto S. Equitij, non autem S. Benedicti, ac de aliis quæstionibus eò pertinentibus, acriter impugnata fuisse à nonnullis monachis Ordinis S. Benedicti; sed eadem satis validè defensa ab *Antonio Gallonio* Congregationis Oratorij, Apologia Romæ edita anno 1604. aduersus Constan Bellonum, ipso adhuc Eminentissimo Card. superstite, & approbante. Post cuius obitum scripserunt & alij, eandem serram reciprocantes; sed qui vt plurimum leuibus potiùs nitantur coniecturis, quàm grauibus rationibus. Nec verò tantummodò S. Gregorium sibi monachos Benedictinos vendicare, sed & alios qui nihil penitùs ad ipsos pertinuerunt, iam variis locis visum est superiùs, 494. V. 502. VIII. Quasi non sat habeat nobilissimos Ordo legitimorum liberorum, nisi & suppositios sibi vnd qsnundnetur. Verùm nihil nos de istis iudicamus qui sensa dumtaxat Baronij referenda suscepimus.]

VI.

Hoc item anno cœpta iam Indictione decimaquinta euocatione Regis Francorum Gunthetamni, sub Prisco Lugdunensi Archiepiscopo, Calendis Nouembris celebrata est Prima SYNODVS MATISCONENSIS, vt eius Acta u testantur; licèt illic corruptè dicatur coacta anno duodecimo dicti Regis: nam si (vt ibidem asseritur) decimaquinta Indictione celebrata fuerit, non duodecimo, sed decimoseptimo, id accidisse oportuit. Extant eiusdem Synodi canones decem & nouem ab vno & viginti Episcopis sanciti, iidémque omnes ad morum emendationem, Ecclesiasticámque disciplinam spectantes, complures, verò ad Iudæorum petulantiam coërcendam. Interque alia actum ibi x de Quadragesima dicta S. Martini, trium dierum in hebdomada, nempè secundæ, quartæ, & sextæ feriæ, à Festo S. Martini vsque

u Conc. Matiscon. in fi.

CONCIL. MATISC. I.

x Ibid. c. 9.

DE QVADRAGESIMA S. MART.

ad Natalem Domini ieiuniis obseruandâ. Fuisse autem in Gallis huiusmodi Ieiunia primùm instituta à S. Perpetuo Turonensi Episcopo, Gregorius [y] eiusdem Ecclesiæ Antistes docet. Fluxit verò inde, vt nonnulli Fidelium ipsum integrum tempus Aduentûs, quod Naralem Domini diem præcedit, ieiunio continuato transigerent.

[y] Greg. Tur. 10. hist. 31.

VII. EVLOGIVS EPISC. ALEX.

Eodem quoque anno defuncto Ioanne Episcopo Alexandrino cùm sedisset annos vndecim, in locum eius suffectus est *S. Eulogius*. Hęc ex Nicephori Chronico: déque eodem Euagrius [z], & alij. Sed & meminit eiusdem eum laude sæpè in suis epistolis S. Gregorius Papa; agetúrque pluries de eo inferiùs.

[z] Euagr. lib. 5. c. 16.

IESV CHRISTI
AN. 582.
PELAGII II.
AN. 5.
TIBERII II.
AN. 4.

I.

ANNO Domini quingentesimo octogesimo secundo, Indictionis decimæquintæ, qui quartus Childeberti Francorum Regis, ac decimus octauus Guntheramni ipsius patrui habetur; eiusdem Guntheramni iussu celebrata [a] est Prima SYNODVS CABILONENSIS in causâ Sagittarij & Salonij Episcoporum, de quibus est superiùs actum. Qui in eâ Synodo accusati de adulteriis atque homicidiis, sed & rei maiestatis constituti, & patriç proditores, ab Episcopatu deiecti sunt.

[a] Greg. Tur. 5. hist. Frãc. 27.

CONCIL. CABILON. I. IN CAVSA PRAVORVM EPISC.

IESV CHRISTI
AN. 583.
PELAGII, II.
AN. 6.
MAVRITII
AN. 1.

I.

ANNO Domini quingentesimo octogesimo tertio, Indictionis primæ, mense Aprilis, die octauâ post Pascha, Eutychius † Constantinopolitanus Episcopus ex hâc vitâ migrauit, cùm post reuocationem ab exilio sedisset annos quatuor & sex menses; vt præter alios asserit qui interfuit Eustathius [a] in eius Rebus gestis.

† Ap. Baron. an. 589. sed vide sup. an. 575. post numer. 1.

[a] Ap. Sur. 6. April.

DISPVT. INTER GREG. ET EVTYCH. DE RESVR. CARNIS.

Cùm verò paulò antè quam in morbum incideret, commentariũ edidisset de Resurrectione carnis, quo cùm firmuer aduersus Gentiles & hæreticos eam astruerer, ex Origenis tamen erroribus assereret fore eam absq; carne palpabili; Gregorius diaconus Apostolicæ Sedis Apocrisiarius, ipso conuento adque admonito, post multam inter eos disputationem, interueniente Tiberio Imperatore, liber ille combustus est, & Eutychius errorem agnouit: qui & ægrotãs, quandocumq; noti Gregorij ad eum salutationis gratiâ pergebant, pellem manûs suæ tenens dicebat: *Confiteor quia omnes in hâc carne resurgemus*: quod omnino priùs negare consueuerat. Refert hæc pluribus ipse Gregorius [b]; quæ Eustathius dissimulauit. Ceterùm haud valuit næuus iste, vel quantauis macula, quam citò abstersit, Eutychij animæ labefactare pulchritudinem: vt non immeritò [c] Græci eum vt Sanctum colant, anniuersariâque die eiusdem natale celebrant.

[b] Greg. 14. Moral. 29.

[c] Menolog. Græc.

II. IOAN. IEIVNATOR HYPOCRISI SVA ADIPISCITVR SED. CONST.

Ei verò suffectus est *Ioannes* quidam monachus, cognomento *Ieiunator*: cui tamen (vt Eustathius tradit) Eutychius adhuc viuens haud voluit suo elogio suffragari, cùm ægrotans ab Imperatore de successore requireretur; vtpotè qui nihil boni prçuideret de homine, qui ex iugi omnibus noto ieiunio popularem captãs auram, eâdem inflatus intumuisset. Cuiusmodi etiam ductus hypocrisi, cùm ad Episcopatum quæreretur, fugam simulans, nonnisi coactus eum suscipere videri voluit; vt ei posteà S. Gregorius [d] exprobauit, cùm per superbiam suam ille Ecclesiam subuertere conatus est; sicut videbitur inferiùs suis locis.

[d] Id. 1. ep. 4. & 4. ep. 38.

III. TIBERII IMP. OBITVS.

Vbi autem ab obitu Eutychij quatuor fuissent menses elapsi, mortuus est quoque Tiberius Imperator mense Augusto, cùm regnâsset solus annos quatuor, totidémque cum Iustino, vno minùs mense, prout testatur Euagrius [e], aliique ferè consentiunt. Proximè verò moriturus, Imperium publicè Mauritio tradidit, quem iam anteà Comitem Excubitorum, & Magistrum militiæ creatum, posteà etiam victorem à debellatione Persarum, aliorúmque barbarorum redeuntem, Cæsarem dixerat: cui & vnà cum Imperio, suum quoque nomen impertiuit, vt diceretur MAVRITIVS TIBERIVS ac filiam suam Augustam, à suo pariter cognomine *Constantinam* dictam, (nam & ipse, *Tiberius Constantinus* dici voluerat) in vxorem tradidit: vt hæc omnia pluribus prosecuti sunt Euagrius [f], Nicephorus [g], & alij; qui & eiusdẽ Mauritij fortitudinem, pietatem, aliásq; insignes virtutes mirificè laudârunt: præsagia verò diuina futuri eius Imperij recenset idem Euagrius [h]: illúdq; ipsum fuisse ei prænunciatum à SS. Theodoro Siccotâ Archimandritâ & Eutychio Constantinopolitano Episcopo, testantur Acta [i] rerum ab iisdem Sanctis gestarum; in quibus çquè commendatur eiusdem Mauritij eximius religionis cultus. Porrò ipsum ab antiquâ Româ genus & nomẽ traxisse, sed ob parentes ex quibus proximè oriundus esset, Arabissum vrbem Cappadociæ patriam agnouisse, Euagrius [k] tradit: additque ipsius cum Augustâ Constantinâ nuptiis (quod nulli antè Imperatori euenisse aliquando traditum esset) vtrumque eiusdem parentem decorâ canicie venerandum, ac fratres formâ eximios interfuisse.

[e] Euagr. lib. 5. cap. 23.

MAVRITIVS IMP.

[f] Id. lib. 5. c. 19. & seqq.

[g] Niceph. lib. 18. c. 6.

[h] Euagr. lib. cap. 21.

[i] Ap. Sur. 6. & 26. April.

[k] Euagr. lib. 5. cap. 19. & lib. 6. cap. 1.

IV. DE TEMPORE INGRESSVS MAVRITII.

Eumdem autem hoc anno imperare cœpisse, non solùm quæ de tempore obitûs Tiberij ab Eustathio qui præsens fuit, dicta sunt, manifestè docent; sed & apertissimè confirmatur ex eo quòd in epistolis [l] S. Gregorij Papæ adnotatum est, anno secundo ipsius Pontificatûs, siue Christi anno quingẽtesimo nonagesimo primo, fuisse septimum annum Consulatûs, seu post Consulatum Mauritij, quem certum est omnium sententiâ incidisse anno secundo eiusdem Imperij. Et adhuc apertiùs ex aliis monumentis publicis; cùm apud eumdem S. Gregorium [m], vbi annus Imperij Mauritij decimus tertius iũgitur cum Indictione pariter decimatertiâ; tum apud Bedam [n], vbi æquè eiusdem Imperatoris annus decimus quartus iungitur cum Indictione decimaquarta: cùm hoc anno, quo ipsum

[l] Greg. lib. Regis. pr.

[m] Id. 4. ep. 44.

[n] Bed. de gest. Angl. lib. 5. cap. 23.

inchoasse

inchoasse Imperium ponimus, fuerit etiam Indictio prima. Asserit id ipsum & Gregorius [o] Turonensis, huius temporis scriptor, dum Tiberij exitum, & Mauritij ingressum ponit anno Childeberti Francorum Regis octauo: idemque superiùs [p] dixit, eo anno vltimum Ianuarij fuisse Dominicum diem, quo Dominicalis litera fuit C. quàm certum est cadere in præsentem annum Domini quingentesimum octogesimum tertium. Sed quod ad annos Childeberti pertinet; apparet errorem illapsum in Gregorium, dum octauus ibi numeratur qui dumtaxat quintus dici debuit.) Denique cùm ex ipsâ Mauritianâ historia, auctore Theophylacto cognomento Simocato antiquitùs scriptâ; aliisque tam Græcis quàm Latinis historicis, constet Mauritium peruenisse ad annum Imperij vigesimum; & certum sit tempus obitûs eius, & ingressum Phocæ ipsius successoris, accidisse anno Christi sexcentesimo secundo mense Nouembri; vtique affirmandum est eum imperare cœpisse hoc eodem anno Christi quingentesimo octogesimo tertio, quo Tiberius mense Augusto defunctus est.

[o] Greg. Tur. lib. 6. cap. 30. Hist. Franc.
[p] Ibid. c. 25.

[Ingressum Mauritij in Imperium, anteà Baronius collocauerat an. 586 Sed posteà re accuratiùs considératâ, in Append. Tomi XII. voluit in hunc annum referri, iis partim motus rationibus, quæ præcedenti § continentur. Apposuimus enim & nos quædam in eius sententiæ confirmationem, quæ minimè apud eum reperiris. Sed & meminisse debes eorum, quæ diximus eâdem occasione superiùs ad an. 576. I. nempe ex huiusmodi correctionibus Baronij transferendas à nobis fuisse in alios annos quam in Tomis ipsius Baronij habeantur, res eas gestas, quæ pendet ex chronologia Tiberij & Mauritij Impp. notatis tamen in margine locis, quibus eas apud Baronium reperire sit]

V.
CONCIL. BRENNAC. IN CAVSA GREG TVRON.

Hoc item anno, qui quintus (vt diximus) numeratur Childeberti Iunioris Francorum Regis, habita est in Gallia SYNODVS BRENNACENSIS; cuius aliquot extant apud Gregorium [q] Turonensem Episcopum monumenta: nam celebrata ipsa est in causa ipsius Gregorij, cùm falsò reos factus esset quod Fredegundem vxorem Chilperici Regis infamâsset de commixtione cum Bertheramno Burdegalensi Episcopo. Ea verò de re cùm ex sententia Synodi Gregorius, celebratis Missis in tribus altaribus, & addito iuramento, se purgâsset; accusatores eius excommunicati ac pœnis subiecti fuêre; Rex verò Chilpericus eidem recôciliatus, ipsius etiam benedictionem [r] expetiit, quem paulò ante reum maiestatis constituisset. Scripsit quoque de hâc Synodo carmen Venantius [s] Fortunatus; quo & cecinit laudes Chilperici & Fredegundis; & quidem puto intuitu charitatis, vt è domo regiâ manantem ex impudicâ Reginâ fœtorem veluti plurimo effuso balsamo effugaret. Verùm qui non secundum faciem iudicat Deus, aduersus eosdem Chilpericum & Fredegûdem durissimam mox sententiam protulit, quâ ipsos duobus filiis [t] Clodoberto, & Dagoberto, grauissimâ lue tunc Gallias deuastante extinctis priuauit: quibus adhuc ægrotantibus, vt simulatâ aliquâ penitentiâ eos à periculo Fredegundis liberaret, omnia incendit debitorum iniusta nomina; idque ipsum agendi Chilperico auctrix extitit. Sed liberis paolò post extinctis, & ipsa in consueta peccata recidens, nouercali odio commota in Clodoueum, Chilperici ex priori vxore Audouerâ filium, eumdem in suspicionem adductum quòd in eam aliquid moliretur; detrusum in carcerem gladio feriri curauit, euulgans ipsum obnoxium culpæ sibi necem intulisse, quam rem gestam Gregorius [u] narrat. Additque de alia Francorum Regina, coniuge Gunthcramni germani Chilperici, hâc eâdem peste defunctâ; ipsam cernentem se euadere non posse, Herodiano more Regem petiisse, & cum iuramenti interpositione adiurâsse, vt cùm primùm ipsa decessisset, medicos qui eam curauerant (quasi potiones lethiferas ab iis accepisset) gladio perimeret, vt esset vnus dolor regiis pariter & medicorum amicis, & in eius exequiis aliorum quoque funera plangerentur. Quod & Regem præstitisse ait.

[q] Id. ib. 5. c. 47. & seq.
[r] Id. lib. 6. cap. 5.
[s] Fortun. carm. lib. 9.
[t] Greg. Tur. lib. 5. c. 34.
FREDEGVNDIS SCELERA.
[u] Ibid. c. 35.

VI.
S. MARTINI BRACARENSIS OBITVS.

Hoc eodem anno Childeberti quinto (vt ex eodem Gregorio [x] constat) Martinus ille, de quo superiùs, insignis Bracarensis Episcopus, ex hac vita migrauit, postquàm triginta circiter annos sedisset, vt idem auctor tradit: quâ ratione dicendus esset inchoatus eius Episcopatus circa annum Domini quingentesimum quinquagesimum tertium. Verùm alij eius in Hispanias aduentum referunt tantummodò ad annum quingentesimum sexagesimum: cui sententiæ magis inhæsimus, quòd ex Actis Concilij Bracarensis Secundi, tum notâ Æræ, tum numero annorum Ariamiri Regis sibi vindicet auctoritatem. Dies autem quâ tantus vir, cui multùm debet Hispania, ad cœlum migrauit, celebratur ab Ecclesia ad decimum tertium Calendas Aprilis. De cuius etiam mirificis laudibus, extat egregium Venantij [y] Fortunati carmen.

[x] Ibid. c. 37.
[y] Fortun. carm. l. 5.

VII.
PERSECVTIO EXCITATA A LEVVIGILDO

Hoc item anno, teste eodem Gregorio [z], qui (vt numerat) quintus est Childeberti Regis, dira persecutio in Hispania excitata est à Levvigildo Rege Ariano aduersus Catholicos; quâ (vt ait) multi exiliis damnari, facultatibus priuati, facie decocti, carceri mancipati, verberibus affecti, ac diuersis suppliciis trucidati sunt. Sed & Isidorus [a] breuiter & ipse eamdem persecutionem perstringens, multos è Catholicis ait in Arianam perfidiam terroribus impulsos esse, ac plerosque sine persecutione illectos auro rebusque deceptos; nec solùm ex plebe, sed etiam ex sacerdotalis ordinis dignitate, sicut Vincentium ex Cæsaraugustano Episcopo apostatam factum. Quæ verò recétior huius persecutionis causa præcesserit, idem Gregorius hanc recenset; nimirùm quòd cùm Levvigildi filius primogenitus nomine Herminigildus, vxorem duxisset Ingundem Sigeberti Francorum Regis ex Brunichilde coniuge filiam; hæcque fide Catholicâ præstâs, à Goisuinthâ Reginâ (Athanagildi olim vxore, matre verò Brunichildis, ac proinde ipsius Ingondis auiâ, quæ demùm Levvigildo nupserat) Arianam impietatem amplecti sæpius sollicitata, omninò acquiescere recusâsset, ideóque ab eadem pessimè habita, ac calcibus etiam ad sanguinem vsque verberata, denique per vim more Arianorum rebaptizata esset: haud tamen ipsa animum à fide diuertens, tantùm etiam apud Herminigildum maritum continuis hortationibus suis profecerit, vt & ipse relictâ hæresi religionem Catholicam sit professus: ea verò de re iratus Levvigildus, bello filium persequi, simulque Ecclesiam vexare cœperit.

[z] Greg. 5. hist. 38.
[a] Isid. in Chron. Goth.
INGVNDIS REGINA EGREGIA CONFESSIO.

VIII.
HERMINIGILDVS.

Porrò Herminigildus viribus patris impar, non solùm Græcos, qui in Hispaniis (vt vidimus) pro Imperio Romano aduersus Gothos

Pro defensione Relig. arma parat contra patrem.
b Greg. d. c.38.
c Greg. Pap.3. dial.31.
d Id.1.ep.41 & praef. comment. in Iob.

militabant, ſibi ſociauit [b]; ſed etiam ad aliud obtinendum auxilium, Legarum ad Imperatorem Conſtantinopolim miſit S. Leandrum Hiſpalenſem Epiſcopum, doctrinâ & pietate clarum: quem & ipſum Herminigildi conuerſioni plurimùm contuliſſe; qui proſecuti ſunt res Hiſpaniarum tradunt; confirmatque S. Gregorius [c] Papa, cui tunc eâ ratione contigit eiuſdem cognitionem babere, cùm ipſe ageret (vt diximus) apud Imperatorem Sedis Apoſtolicæ Apocriſiarium: quando & eodem adnitente Leandro opus aggreſſus eſt *Moralium Expoſitionum in librum Iob*; quod abſolutum primo ſui Pontificatus anno ad illum id expetentem miſit: vt de his omnibus conſtat ex ipſius tunc ſcriptis literis [d].

Miracula in confirmationem Fidei.
e Greg. Tur. de glor. Conf. c.12. 13. 14. lib.1. c.79. 80. 81.
f Id. 5. hiſt. Franc. 43.

IX. Quod autem ad bellum inter patrem filiúmque ſpectat; perduráſſe illud variis caſibus ad aliquos annos, ex Gregorio Turonenſi, aliiſque apparet (qui etiam docet quàm prauis artibus Levvigildus apud Chilpericum & Fredegundem egerit, ne Childebertus Ingundis frater & Gumtheramnus Reges, exercitus quos paratos ad inuadédam Hiſpaniam habebant. eò dirigerent. Qui verò tandem exitus belli fuerit, dicetur ſuo loco. Sed quàm multa eodem tempore & ingentia miracula variis locis fieri contigerit in confirmationem fidei Catholicę, & confuſionem impietatis Arianæ, cùm & nonnumquam ipſius ſectatores videri vellent æquè auctoritatem habere prodigia edendi, idem Gregorius [e] ſcriptis ſuis memorat: & inter alia de duobus Arianis; qui cum diſputatione perſuaderi à Catholicis non valerent, ad miraculorum editionem prouocati, inſigniter confuſi permâſerunt; necnon de Epiſcopo æquè Ariano, qui velut alter Cyrola, cæcom illuminare videri volens, hominem probè videntem, pecuniâ ad fraudem illectum, ipſe diuinitùs deceptus, cæcum penitùs reddidit. Recitat inſuper Gregorius [f] diſputationem, quam ipſe habuit de fide aduerſus Legatum quédam Arianum, miſſum à Levvigildo ad Chilpericum. Ac deniq; de eodem Chilperico addit; cùm & ipſe ferretur præceps ad inſectandam Arianam hæreſim, tranſgreſſum limitem, in Sabellianiſmum impegiſſe; ſed ab eo mox per ipſum Gregorium, & S. Saluium Albigenſem Epiſcopum, abductum fuiſſe, ac rectæ fidei reſtitutum.

IESV CHRISTI
AN. 584.
PELAGII II.
AN. 7.
MAVRITII
AN. 2.

a Id. lib. 6. c. 5. & 31.

I. ANNO Chriſti quingenteſimo octogeſimo quarto, Indictionis ſecundæ, qui ſextus numeratur Childeberti Francorum Regis; per Igidium Rhemenſem Epiſc. & alios collegas legatos, cópoſitæ ſũt res Francorum, pace inter Reges ſtabilitâ eâ conditione, vt poſt obitum Chilperici, Childebertus ei hæres in vniuerſo regno ſuccederet. Habet iſta Gregorius [a].

Pelag. PP. petit auxilium contra Longob.
b Pelag. ep. 3.
c Greg. Tur. lib. 8. 30. 38. Habet vero Baronius an. 588. Sed vid. ſup. an. 583. poſt num. IV.

II. Eodem anno, Indictione iam incipiente tertiâ, quarto Nonas Octobris Pelagius Papa admodùm fatigatus Longobardorum aſſiduis bellis, poſt fœdus cum illis initum iureiurando perfracto iterùm rediuiuis, ab Imperatore auxilium petiturus, Honoratum Notarium Conſtantinopolim legauit; eique ea de re ad Gregorium diaconum adhuc ibi Apocriſiarium agentem literas [b] dedit. Vnde fortè accidit, vt Mauritius Legatos ad Childebertum Francorum Regem miſerit cum pecuniis, ſollicitans eum ad bellum aduerſus Longobardos ſuſcipiendum: cùm Childebertus parùm liberaliter in bis agens, miſſo tamen demùm exercitu ad inuadendam Italiam, diſcordiâ Ducum rem infectam dimiſit, quæ pluribus narrat Gregorius [c] Turonenſis.

Greg. diac. Romam reuertitur.
d Greg. Pap. 4. ep. 58. & lib. 2. epiſt. in pr.
e Ita habet cod. Vatic. num. 153. pag. 1.
f Greg. Pap. 6. ep. 20. ad Prob.
g Id. 4. dial. 55.

III. Sed quod ad Gregorium S. R. E. diaconum ſpectat; fuit ipſe poſt hæc reuocatus Romam à Pelagio Pontifice; qui ex more ad nouum Imperatorem Mauritium, nouum Apocriſiarium miſit Laurentium eiuſdem Eccleſię Archidiaconum; vt ipſe teſtatur Gregorius [d]. Qui quidem eâ occaſione Romam rediens, ſecum detulit ab Imperatore dono acceptas [e] ſacroſanctas Reliquias Andreæ Apoſtoli, & Lucæ Euágeliſtæ, nempe illius brachium, & iſtius caput: quæ monaſterio ſuo Romæ ad Cliuum Scauri ab eo olim erecto recondidit, quod & inde S. Andreæ dictum eſſe [f] conſtat. Sed & ipſum Romam reuerſum, iterùm ſe eidem monaſterio incluſiſſe, eidemque ipſummet vt Abbatem præfuiſſe vſque ad electionem ſuam in Romanum Pontificem; idem ipſe ſatis apertè docet, dum in ſuis Dialogis [g] narrat hiſtoriam de monacho proprietario defuncto, in quem vt Abbas pœnam irrogauit, vt ſepeliretur in ſterquilinio.

Scribit aduerſus Tria Capp.
h Paul. diac. de geſt. Long. l. 3. c. 10.
i Recitat illam valde prolixam Baron. Tom. VII. an. 586. unà cū aliis duabus breuioribus eiuſdem Pelagij Papæ nomine ab eodem Gregorio anteà ſcriptis ad eumdem Eliam atque vniuerſos Iſtriæ Epiſc. acceptas omnes à Nic. Fabro Pariſ.
k Greg. 1. ep. 36.
l Paul. diac. l. 3. c. 12.
m Panuin. Rube. hiſt. Rauen. l. 4.
n Greg. 1. ep. 16.

IV. Intereà verò aduerſus ingruentes ob Tria Capitula ſchiſmaticos, iuſſu Pelagij Papæ ſtylum exerens, librum ea de re ſcripſit, quem Pelagius miſit ad Eliam Aquileienſem Epiſcopum, Paulini, de quo ſuperiùs, ſucceſſorem. Teſtatur id Paulus [h] diaconus, qui librum illum Epiſtolam [i] vocat. Eiuſdem enim planè fuiſſe generis viſa eſt, cuius erat Epiſtola S. Leonis ad Flauianum; quæ cùm epiſtolæ nomine ſcripta eſſet, eadem diceretur & Tomus ob ſui amplitudinem: nam & ipſa Pelagij epiſtola etiam à S. Gregorio Liber eſt nuncupata cùm eamdem poſteà ad Hibernos [k] æquè ſchiſmaticos tranſmittens, ex modeſtia totam Pelagio tribuit, nihil ſibi arrogans laboris à ſe in ea ſcribenda ſuſcepti. Cæterùm Paulus de his agens in eo errat, dum ait Eliam Aquileienſem redargutum eſſe à Pelagio, quòd nollet ſuſcipere Tria Capitula; cùm è contrà liqueat eum caput fuiſſe ſchiſmaticorum, qui damnationi Capitulorum conſentire recuſarent. Sicut & in eo corrigendus [l] eſt, dum Eliæ obitum, ſucceſſorem Seueri, ad illa refert tempora, quibus S. Gregorius Auguſtinum in Angliam miſit: cùm id non ſolùm cæteris auctoribus [m] omnibus, anno Domini quingenteſimo octogeſimo ſexto ponentibus Eliæ obitum, aduerſetur; ſed & ipſi Gregorio, qui Seuerum ſediſſe antequàm ipſe Gregorius eſſet Pontifex, ſignificat literis [n] ad eum ſcriptis anno primo ſui Pontificatûs.

IESV CHRISTI
An. 585.

PELAGII II.
An. 8.

MAVRITII
An. 3.

I.

ANNO Domini quingentesimo octogesimo quintu, Indictionis tertiæ, Mauritij Impp. anno secundo cœpto à mense Augusti anni superioris, idem Imperatot (vt Cedrenus & alij testantur) Consulatum absque collega suscepit: ita vt reliqui eius Imperij anni, ab eo dem Consulatu nomen multiplicato nomine sortirentur: quod in aliquibus eius temporis monumentis obseruatum videbis inferiùs. Quo eodem anno Mauritij secundo idem Cedrenus ponit, quosdam Græcos cùm inter prandendum conuicia in sanctissimam Virginem Deiparam iecissent; illicò à malis spiritibus correptos pœnas dedisse; dominio verò domûs in qua prandissent, ipsam Deiparam in somnis virgulà pedes incidisse.

BLASPHEMI IN MARIAM VIRGINEM PVNITI. *Ap. Baron. an. 587. sed v. de sup. an. 581. post. num. IV.*

II.

Quod ad res pertinet Occidentis; hoc eodem anno Longobardi, cùm per decennium sine Rege sub Ducibus extitissent, regiminis eiusmodi sine capite iam pertæsi, iunctis vnà comitiis, Regem vt anteà creârunt; delectusque est ex omnibus, Cleophonis vltimi Regis filius nomine *Autharith*: sed barbaricum nomen nimis asperum, cognominis *Flauij* lenitate delinierunt; quo prænomine omnes qui posteà fuêre Longobardorum Reges vsi sunt. In noui verò Regis, eiusque ministrorum sustentationem, Duces qui tunc erant, omnes substantiæ suæ medietatem regalibus vsibus tribuerunt. Hæc omnia Paulus[a] diaconus. Porrò sub hoc Antharith miraculum illud accidisse noscitur, quod Papa Gregorius[b] narrat de Claue aureà S. Petri Apostoli; quàm cùm miles quidam Longobardus Arianus in Transpadanis partibus inuētam cultello incidere voluisset, illum ipsum cultellum arreptus per spiritum sibi in gutture defigens, miserè periit. Quo miraculo Antharith cōterritus, aliam auream clauem conficiens, eam cum illà priori ad Pelagium Papam transmisit. Hæc Gregorius. Sed quod per clauem possessio designatur, illud per illam clauium missionem significatum fuisse posset ex euentis asseri, non tantùm à Longobardis vrbem non capiendam, sed & ipsos omnes cum sua ditione Romano Pontifici parituros. Vnde meritò his diebus Venantius[c] Fortunatus laudes celebrans Apostolorum Petri & Pauli, inter alia egit de ipsorum patrocinio, quo munierunt vrbem, ne à Longobardis caperetur: quod & ingenuè alibi idem Gregorius[d] fassus est.

ANTHARITH CREATVR REX LONGOB.

[a] *Paul. diac. 3. de gest. Long. 8.*
[b] *Greg. 6. ep. 23.*

DE CLAVE S. PETRI GRANDE MIRACVLVM.

[c] *Fortun. lib. 3. carm.*
[d] *Greg. 7. ep. 23.*

III

Hoc eodem anno Childeberti Francorum Regis septimo, Chilpericus Rex ad Iudæorum conuersionem addicens animum, complures eorum ad fidem conuersos baptismo suscepit: sed dum alios adigere vellet, multarum cædium occasionem præbuit, quæ pluribus recenset Gregorius[e] Turonensis.

[e] *Greg. Tur. 6. Hist. Fran. 17.*

IESV CHRISTI
An. 586.

PELAGII II.
An. 9.

MAVRITII
An. 4.

I.

ANNO Christi quingentesimo octogesimo sexto, Indictionis quartæ, quo Mauritij Imperij annus tertius finitur, & quartus inchoatur mense Augusti, traditur apud Miscellæ[a] auctorem & Cedrenum[b], Philippicum Orientis Præfectum, Ducemque exercitûs, cui Mauritius sororem suam Gordiam in matrimonium collocauerat, admirabilem consecutum esse victoriam aduersus Persas ope Sanctissimæ Imaginis Saluatoris ἀχειροποιήτα, id est Non-manufactæ, quā ad Abgarum Edessæ Regem à Christo missam prodidêre veteres; de qua eiusque miraculis, iam dictum superiùs. Cùm & alioqui tanta hęc videri potuisset Deus pręstitisse Christiano, eidemque Catholico exercitui, ad confutandum vanum Magorum vaticinium, quo Regi Persarum victoriam de Romanis polliciti erant; vt iidem auctores referunt. De Philippici verò strenuissimi Ducis rebus aduersus Imperij Romani hostes præclarè gestis, agit etiam Euagrius[c].

[a] *Miscel. lib. 17.*
[b] *Cedr. in Annal.*

INSIGNIS VICTORIA VIRTVTE IMAG. SALVAT. *Ap. Baron. an. 589. sed vid. sup. an. 583. post. num. IV.*

[c] *Euag. lib. 6. c. 3. 12. 13.*

II.

Hoc eodem tempore, cùm præparatum Gregorij S. R. E. diaconi industrià aduersus schismaticos Trium Capitulorum defensores pharmacum, de quo dictum est ante superiorem annum, Pelagius Papa minimè profuisse cognouisset; idem Pelagium Pontificem Seniorem imitatus, qui eosdem schismaticos per Narsetem Ducem compescere laborauerat, Smaragdum Italiæ Exarchum aduersus illos excitauit: qui quidem impigrè ei obsecutus, Rauennâ gradum properās, Seuerum Aquileiensem Episcopum schismaticorum caput, vnà cum tribus aliis Istriæ Episcopis Rauennam deduxit, ac vi compulit communicare cum Ioanne illius ciuitatis Episcopo Trium Capitulorum damnatore; sicque post annum ad Ecclesias suas redire permisit. Sed mox iidem cùm iam à reliquis Episcopis Istriæ schismaticis, aut à populo minimè reciperentur, in pristinum schisma relapsi sunt. Habet ista pluribus Paulus[d] diaconus. Quem tamen hic lector attendat grauissimè in errorem lapsum, (quod & superiùs attigimus) aliis quoque recentioribus[e] errandi occasionem præbuisse; dum historiæ de Tribus Capitulis penitùs ignarus, putauit eorum damnatores fuisse schismaticos. Ex quo factum est, vt in deuium semel immisso pede, iidem implicati teneantur aliis multis erroribus: veluti cùm dicunt Ioannem Rauennatem Episcopum à communione Ecclesiæ Romanæ defecisse, & Smaragdum Exarchum Catholicos Episcopos persecutum esse; atque alia eiusmodi veritati penitùs repugnantia; Catholicos vocantes schismaticos, schismaticus autem inter Catholicos numerantes: cùm tamen præter ea quæ superiùs à nobis dicta sunt, constet ex epistola quam Gregorius[f] Papa ad eumdem Ioannem Rauennatem posteà scripsit, ipsum Ioannem strenuè laborâsse aduersus eosdem schismaticos in Italia agentes. Est verò etiam libellus[g] eorumdem

PELAG. PP. COMMOVET EXARCHVM ADVERSVS SCHISMATICOS.

[d] *Paul. diac. lib. 3. c. 12.*
[e] *Sigon. de reg. Ital. lib. 1. Hier. Rub. lib. 4. hist. Rauen.*

ERROR PAVLI DIAC. IN HISTOR. DE TRIB. CAPP.

[f] *Greg. 2. ep. 32.*
[g] *Ext. Bar. Annal. Tom. VIII. an. 590. acceptus à Nic. Fabro.*

Episco

Episcoporum schismaticorum Istriæ, & Venetiarum, oblatus Mauritio Imperatori aduersus Gregorium Papam; quo hæc omnia de Smaragdo & Seuero, deque Seueri decessore Eliâ, aliisque rebus eò spectantibus, dilucidiùs explicantur.

IESV CHRISTI
AN. 567.
PELAGII II.
AN. 10.
MAVRITII
AN. 5.

I. CONCIL. CONSTANTINOP. IN CAVSA GREGOR. ANTIOCH.

ANNO Christi quingentesimo octogesimo septimo, Indictionis quintæ, à *Ioanne* Episcopo Constantinopolitano celebratum est CONCILIVM in causâ Gregorij Episcopi Antiocheni:qui factione Asterij Orientis Præfecti accusatus ab Antiochenis de multis criminibus, ad Imperatorem & concilium prouocans, Constantinopolim venerat: sed Synodi atque Senatûs sententiâ absolutus, liber ad ciuitatem suam reuersus est. Hæc pluribus Euagrius[a], qui tunc affuit, eidemque Gregorio adstitit. Ea verò hoc anno gesta esse, constat ex S.Gregorio[b] Papa, dum scribens de eâdem Synodo ad Eulogium Alexandrinum, & Ioannem Constantinopolitanum Indictione decimâ tertiâ, numerat à tempore eius celebrationis annos octo. Idem autem iisdem, aliisque ad Eusebium[c], Episcopum Thessalonicensem datis literis, scribit Ioannem quidem hanc de causa Gregorij Antiocheni prætexuisse occasionem cogendæ Synodi; te verâ autem vt homo inaniter superbus nomen sibi *Patriarchæ Oecumenici* arrogaret; idque ex animi sententia in eadem Synodo perfecisse:sed ea cùm Pelagius Romanus Pontifex accepisset, cuncta Synodi gesta, præter sententiam pro Gregorio latam, datis ad eumdem Ioannem literis dissoluisse; suumque apud Imperatorem Constantinopoli agentem Apocrisiarium, ne eidem Ioanni in sacris communicaret prohibuisse. Hæc Gregorius; extantque[d] ipsæ quarum meminit Pelagij literæ, eâ de re tunc ad omnes Episcopos (vt habet inscriptio) qui illicitâ vocatione Ioannis ad Synodum Constantinopolim conuenerant, datæ Calendis Martij huius Indictionis quintæ.

[a] Euagr. lib. 6. c. 7.
[b] Greg. 4 ep. 39. 38.
[c] Id 7 ep. 70.

ARROGANTIA IOAN. CONST.

[d] Tom. I. Ep. Rom. Pont. in Pelag.

II. CONFVTATIO NOVATORVM DE NOMINE VNIVERSALIS. *Molinaeum autē sugillat Baronius aduersus quem etiam Remundus Rufus egregium commentarium scripsit, & duplicato scripto eius defensorem exagitauit. c. cap. nullus Patriarch. dist. 99.* DE PRIMATV ROM. ECCLES.

Sed quod in eis dicit, neminem Patriarcharum vti debere nomine VNIVERSALIS, inde quidem è Iuris professore, factus vno momento Theologus, mox infert primatum esse in Ecclesia non debere; ac proinde contra Pelagij assertam sententiam, Romanos Episcopos sibi eum super omnes Ecclesias vêdicare. Sed ignoscendum misello, nonnisi ex illatis in Gratiani arcam fragmentis stipem mendicanti. Si enim ipsam Pelagij integram epistolam perlegisset, erubuisset certè talia proferre: in qua videlicet tot robustis sententiis elucet Primatus Romani Pontificis; dum inter alia asseritur, Priuilegia à Christo in Petrum collata, eadem in Petri successorum Romanorum Pontificum redundare præstantiam: Ius Generalis Synodi conuocandæ, firmandæque, vnius esse tantummodò Romani Pontificis: Romanam Ecclesiam à Domino esse institutam caput omnium Ecclesiarum: Ipsos prædecessores Ioannis Episcopos Constantinopolitanos, sæpissimè professos esse eorumdem Romanorum Pontificum primatum; ac reliquos omnes Orientales Patriarchas in ambiguis expectare consueuisse Apostolicæ Sedis sententiam: & ad eamdem ex vniuerso Orbe maiores atque difficiliores causas deferri solitas, dum item in ipsum Ioannem, alioque ei adhærentes fulmen excommunicationis interminatur, si quid eiusmodi inconcessum præsumerent. Cùm igitur tot firmissimis rationibus Pelagius sit assertor Primatûs Romanorum Pontificum, quis ingenio adeò obtusus non videat, ipsum, dum ait nullum Patriarcham dici debere vniuersalem, ad illos Orientales ad quos scribit, habuisse respectum? Quæ verò idem Leguleius in ipsum quoque Sanctum Gregorium effutiit, nos ea, cùm res Gregorij prosequemur, in eumdem pariter retorquebimus. Denique quòd eâdem suâ epistola tradat Pelagius, numquam anteà aliquem Constantinopolitanorum Antistitum permissum esse vti nomine *Oecumenici*, sed omnes ipsorum conatus cassos fuisse, penitùsque repressos à Romanæ Ecclesiæ Pontificibus; vel hinc saltem potest liquidò perspici Græcorum imposturam (quam & superiùs attigimus) in Actis Quintæ Synodi, dum in eis passim Constantinopolitanus Episcopus *Oecumenicus* appellatur.

III. [e] Euag lib. 6 c. 8. 9. DIVINA VLTIO IN POPVLVM REBELLEM EPISCOPO.

Sed vt ad Gregorium Antiochenum redeamus; quàm seuerè vltus sit Deus Antiochenos, qui adeò dirè persecuti sunt illum, describit Euagrius[e]: relictumque planè fuit posteris exemplum, post multa alia quæ videri poterant exoleuisse, magno periculo à luporum parte stare oues aduersus pastores suos. Siquidem post reditum Gregorij Antiochiam, cùm ipse Asterius eius persecutor pridiè Calendas Octobris virginem vxorem duceret, & tota propterea ciuitas festum celebraret; subitaneo ingenti terræmotu concussâ ciuitate, quamplurima tam priuata quàm publica, & tam sacra quàm profana ædificia prostrata sunt, quotum ruinis sexaginta hominum millia periêre; interque eos ipse Asterius: Episcopus autem præter omnium expectationem incolumis euasit, licèt domicilium in quo habitabat, ruinam passum fuerit.

IV. CONCIL. I. LVGDVN. I. PRO DISCIPL. ECCLES.

Quod ad res pertinet Occidentales; hoc eodem anno, qui ab obitu Clotarij Francorum Regis, numeratur Gunthramni eius filij regni vigesimus secundus, celebrata est mense Maij Secunda SYNODVS LVGDVNENSIS; cuius extât sex canones, quibus antiquas regulas Ecclesiasticas innouâtes, hoc de leprosis Patres addiderunt, vt in vnaquaque ciuitate, ipsis ab Episcopis sufficientia alimenta darentur, nec permitterentur aliò vagari. Quod & eâdem ratione in Synodo Turonensi[g] Secunda, de omnibus pauperibus statutum fuisse vidimus. Præfuit verò huic Lugdunensi *Priscus* eius ciuitatis Archiepiscopus, subscripseruntque alij Episcopi septem, & per vicarios duodecim.

[g] Conc. Turon. II. c.

V.

Hocque item anno, qui nonus numeratur Childeberti pariter Francorum Regis, Levvigildus Gothorum in Hispania Rex, missâ ad Chilpericum itidem Francorum Regem legatione, filiam eius coniugem filio suo Reccaredo periit; quæ & tandem inuitissima in Hispaniam ducta est. Testatur hæc quidem Gre-

gorius

[h] Greg. Tur. 6 hist. Franc. 14 & 45.
[i] Id. lib. 9. c. 16. & 25.

gorius[h] Turonensis: cuius etiam assertione constat, post annos quinque, nempè decimoquarto Childeberti, eumdem Reccaredum mortuâ fortè illâ Chilperici filiâ (cuius nomen haud Gregorius prodidit[i]) iterùm vxorem duxisse Clodosuindam filiam Brunichildis, sororem ipsius Childeberti.

VI.

[k] Id. lib. 6. cap. 35.
[l] Id. lib. 6. c. 46. Ado in Chr. & aly.
CHILPER. REX OCCIDITVR ARTE FREDEG. CONIVGIS

Hoc etiam tempore cùm filius paruulus Chilperici moreretur, Fredegundis Regina existimans à maleficis id factum esse, de iisdem durissimam exercuit quæstionem, quam pluribus descripsit Gregorius[k]. Quo item anno ipse Chilpericus[l] fraude eiusdem pessimæ Fredegundis vxoris suæ, adulterantis cum Landorico Maiore domûs, cùm à venatione iam subobscurâ nocte rediens ab equo desiliret, gladij ictibus confossus est. Vocat illum idem Gregorius *Neronem huius temporis, atque Herodem*; multáque habet de eius sceleribus ac potissimùm de odio aduersus sacerdotes & Ecclesias; direptionibúsque bonorum, quæ illis testamento relinquerentur à Fidelibus: itemque de ipsius libidinibus, necnon crudelitate, quâ delectabatur maximè in eruendis sontibus oculis: ac demùm recenset visionem de eiusdẽ ad inferos damnatione, ostensam Regi Guntheramno ipsius fratri; sed moribus dissimillimo. Reliquit verò idem Chilpericus filiolum infantem nondum baptizatum, qui dictus est *Clotarius*, de quo sæpè inferiùs.

EIVS DAMNATIO AD INFEROS.

VII.
CONCIL. ARVERN.
[m] Greg. Tur. 6 hist. 35.
S. LVPENTII MARTYRIVM.
[n] Id. lib. 6. cap. 37. 38.

Hoc eodem tempore facta est SYNODVS[m] ARVANI, pro sedandis turbis obortis inter Episcopos Rutenorum & Cadurcensium, occasione diœcesis vsurpatæ. Contigitque martyrium *S. Lupentij*, Abbatis S. Priuati martyris vrbis Gabalitanæ, qui necatus est ab Innocentio eiusdem vrbis Comite: cuius caput in flumẽ deiectum, mirabiliter per aquilam è fundo fluminis extractum, in ripâ depositum est, & vnà cum corpore sepultum; ad cuius sepulchrum multa facta sunt sanitatum miracula. Narrat hæc omnia pluribus idem Gregorius[n].

IESV CHRISTI
AN. 588.
PELAGII II.
AN. 11.
MAVRITII
AN. 6.

I.

[a] Id lib. 8. cap. 28.
HARMINIGILDI REGIS MARTYRIVM. Ap. Baron. an. 584. sed vide infrà an. 590. post num. XII.

ANNO Christi quingentesimo octogesimo octauo, Indictionis sextæ, Childeberti Francorum Regis decimo, (vt ponit Gregorius Turonensis[a]) die decimatertiâ Aprilis contigit nobile martyrium *Herminigildi* Regis Catholici, de cuius ad fidem conuersione dictum est superiùs. Qui cùm aduersus Leuuigildi patris exercitum pugnaturus, à Græcis, quos in auxilium vocauerat, pecuniâ à Leuuigildo corruptis, proditoriè derelictus; in Ecclesiam aufugisset; accepto patris iureiurando de securitate, illinc exiens, mox contra fidem datam in carcerem coniectus est; cúmque omninò recusaret, Arianis inhærere, ipsâ nocte Paschatis Sancti, iussu patris securi percussus gloriosum martyrium consummauit; quod statim plurima secuta sunt miracula. Hæc autem pleniùs describuntur apud Gregorios Turonensem[b] & Romanum[c], necnon Adonem[d] Viennensem. De coniuge verò Herminigildi Ingunde, quæ ipsi auctrix conuersionis fuerat, idem Turonensis asserit, eam ereptam à Græcis vt cum filio paruulo perducerent ad Imperatorem, in Africâ defunctam esse.

[b] Id. 5. hist. 38. & lib. 6. cap. 41 & l. 8. c. 28.
[c] Greg. Pap. 3. dial. 31.
[d] Ado in Chron.

II.
PERSECVTIO IN HISP.

Porrò Leuuigildus, quamuis (vt iidem auctores tradunt) visus sit pœnituisse necis filio illatæ; tantùm tamen absfuit vt perfidiam Arianam deseruerit, vt contra iracundiâ ex dolore conceptâ exæstuans, aduersus Catholicos acerbiorem persecutionem excitauerit, relegans Episcopos in diuersa loca, Ecclesiásque bonis spolians. Quo tempore exulâsse constat Sanctum Leandrum, atque Fulgentium, fratres Episcopos, aliósque, quorum ex parte meminit Isidorus[e], cùm eorum scripta recenset. Immò & Sueuos in Hispaniâ commorantes, qui vnà cum ipsorum Rege ante aliquot annos (vt vidimus) ad Catholicam fidem conuersi fuerant, idem Leuuigildus eam deserere coëgit; cùm, vt refert[f] idem auctor, tonsurato eorum tyranno Audicâ, (qui Eboricum Ariamiri filium ac in regno successorem, in monasterium incluserat) deiectum ipsum Sueuorum Regnum in Gothos transtulit. Verùm Sueuos denuò ad fidem reuocatos esse per Reccaredum Leuuigildi successorem, & ipsum Catholicum factum, habent Acta Concilij Toletani Tertij. Nec verò Herminigildi tantùm sanguine illustrata est hoc tempore Hispaniarũ Ecclesia; sed & *Vincentij* Abbatis: qui cernens maximam irrogatam esse iniuriam Catholico nomini per Vincentium Cæsaraugustanum Episcopum apostatam, è solitudine prosiliens aduersus Arianam blasphemiam pugnaturus, cùm id strenuè vbique præstaret, tandem post verbera & carcerem, ab Arianis ante fores monasterij crudelissimè peremptus est Legione vndecimâ mensis Septembris, quâ die ab Ecclesiâ Catholicâ anniuersaria eius memoria celebratur.

[e] Isid. de Script. Eccl. c. 28. & 31.
[f] Id. in Chr. Goth.
VINCENTII ABB. MARTYRIVM.

III.
[g] Tom. 2. Conc.
CONCIL. MATISC. II. PRO OECONOMIA ECCL.

Hoc item anno, vigesimoquarto inchoante Guntheramni Francorum Regis, vndecimo Calendas Nouembris, eiusdem iussu celebrata[g] est *Matiscone* SYNODVS Secunda dicta; eadémque Generalis appellata, quòd ex omnibus prouinciis eidem Regi subiectis collecta sit: cui præfuit *S. Priscus* Lugdunensis Episcopus, idémque appellatus *Patriarcha*; (de quâ voce dictum est superiùs) subscripserúntque Episcopi omnes numero sexaginta duo, (præter eos qui per legatos interfuerunt) quorum plurimi in numerum Sanctorum post mortem relati reperiuntur. Ab iis autem statuti sunt viginti canones, ad œconomiam Ecclesiasticam eius temporis maximè vtiles: ac præcipuè de veneratione, quæ à sæcularibus præstanda esset Clericis: & ne clericorum iudicia agitarentur per sæculi Magistratus: (quod quidem non recens institutum, sed ab ipso Christianitatis nascentis exordio seruatum esse, Patres asseruerunt:) itémque aduersus Episcopos venatores; & ne quis ad Ecclesiam confugientes extrahere auderet. Ad quod vltimum iterùm faciendum Patres inducti fuisse videntur, ex iis quæ hoc ipso anno, cùm de nece Chilperici Regis quæstio haberetur, Toronis in Ecclesia sancti Martini, & Agenni in basilicâ sancti Vincentij Martyris, fieri illicita

DIVINA VLTIO IN SACRILEGOS.

[h] Greg. Tur. 7. hist. 11.29.

contigissent; in quorum vltionem plura facta sunt miracula, quæ narrat Gregorius[h]. Ad postremum in eâdem Synodo illud à Patribus additum fuit; vt quolibet triennio generale Concilium ageretur, quod indici deberet ab Archiepiscopo Lugdunensi. Post peractam verò Synodum, Rex Guntheramnus sanctionem[i] edidit memoriâ dignissimam, ad Episcopos atque Iudices scriptam hoc eodem anno, quarto Idus Nouembris; quâ (vt decebat Christianissimum principem) hortatus est Episcopos, Verbi imprimis prædicationi inuigilare, & ne munus Episcopale per Vicarios, sed per seipsos explerent: Iudices autem admonuit, vt attenderent correctioni morum, & noxiorum punitioni.

[i] Ext. Tom. II. Conc. post Act. Concil. Matiscon. II.

PIVM GVNTHRAMN. REG. EDICTVM.

IV. INCENDIVM PARIS.

Hoc item anno, qui decimus numeratur Childeberti, maxima pars ciuitatis Parisiensis (exceptis Ecclesiis) igne conflagrauit; cùm eiusmodi incendium aliquot antè diebus mulier quædam ex visione habitâ frustrà ciuibus prædixisset. Acciderunt autem eo tempore plura admiranda virtute Sanctorum Martini & Germani, quæ Gregorius[k] narrat. Addit[l] verò post hæc, eodem hoc anno natum filium Childeberto Regi, à Magnetico Treuerensi Episcopo baptizatum appellatum esse *Theodebertum*; de quo sæpè dicendum inferiùs.

[k] Greg. lib. 8. cap. 33.
[l] Ibid. c. 37.

V. GREGORIVS ANTIOCH. CONCILIAT EXERCITVM REBELLEM.

Quod ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno Romanum exercitum contra Persas militantem, qui ducibus suis in ordinem redactis & aliis ad libitum electis, discessionem fecerat; vix tandem Gregorius Antiochenus Episcopus, de quo dictum est anno superiori, oratione ad eum genibus flexis cum multis lacrymis habitâ, (vsus videlicèt præcipuis ad persuadendum ex Christianâ rhetoricâ petitis locis) obsequentem reddidit Philippico Orientis Præfecto. Narrat hæc pluribus Euagrius[m], simul & bellicos horum temporum aduersus progressus describens.

[m] Euagr. lib. 6. cap. 4. 5. 10. 11. &c.

IESV CHRISTI
AN. 589.
PELAGII II.
AN. 12.
MAVRITII
AN. 7.

I. CONCIL. VALENT.

ANNO Domini quingentesimo octagesimo nono, Indictionis septimæ, Guntheramni Francorum Regis vigesimoquarto nondum absoluto, decimo Calendas Iulij, celebrata est SYNODVS VALENTINA in Galliâ Narbonensi septemdecim Episcoporum in quâ pauperum causæ sunt cognitæ, sed & donationes factæ diuersis Ecclesiis ab eodem Rege, siue Reginâ, atque filiabus eius Deo sacris virginibus, auctoritate Apostolicâ confirmatæ, ac eorumdem Antistitum subscriptionibus munitæ. Emendandum verò est quod in titulo dicti Concilij apposita est Indictio secunda: siquidem Guntheramni annus vigesimus quartus incidisse noscitur in Indictionem septimam. Quo eodem anno[a] infeliciter eidem Regi cessit bellum, quod ipse auditâ morte Herminigildi, neptisque suæ Ingundis, parauerat aduersus Gothos, qui hactenùs in Galliæ Narbonensis eâ parte quæ *Septimania* dicebatur, sedes semel fixas tenebant. Traditque Biclarensis, (qui tamen rem gestam ab tertium Reccaredi Gothorum in Hispaniâ Regis annum ponit) Claudium Lusitaniæ Ducem obuiam factum Francis apud Carcasonem, vix cum trecentis viris sexaginta millia ferè Francorum in fugam vertisse, & maximam eorum partem gladio trucidâsse. Quam tantam cladem idem Guntheramnus apud Gregorium[b], ob militum perpetrata sacrilegia contigisse, egregiè philosophatus est. Quem tamen respuisse petitam à Reccaredo, etiam post victoriam, iteratis legationis pacem[c], Gregorius tradit.

[a] Greg. Tur. 8. hist. 25. & seqq. Isid. in Chro. Goth.

FRANCI VICTI A GOTHIS.

[b] Ibid. c. 30.
[c] Ibid. c. 35. & 39.

II. PRAETEXTATI EPISC. ROTOMAG. MARTYRIVM.

Eodem insuper anno peremptus est in Galliâ *Prætextatus* Episcopus Rotomagensis; quem inter Martyres scriptum coluit semper Ecclesia Catholica. Is enim diù multúmque odio impiæ Fredegundis Reginæ exiliis afflictatus, nihil remittens sacerdotalis constantię in redarguendis perperàm factis Principum, potissimùm verò ipsius Fredegundis, quam alteram Iezabelem his temporibus Gallia passa est; tandem immisso ab eâdem sicario, intra ipsam Ecclesiam Rotomagensem ad altare preces agens, gladio percussus spiritum Deo reddidit. Hæc pluribus Gregorius[d]: qui addit insuper de necato ab eâdem Reginâ, seniore quodam eiusdem Ecclesiæ Rotomagensis, quòd ipsi necem sanctissimi Antistitis exprobrasset.

[d] Ibid. c. 31. & 41.

III. INGENS TIBERIS INVNDATIO.

Romæ quoque extrema huius anni funesta admodùm extitere; Tiberis imprimis adeò portentosâ alluuione, vt super muros Vrbis (quod testatur S. Gregorius[e]) influeret; & cuncta vastante inde secutâ peste, progeneratâ ipsâ ex multitudine serpentum, vnâ cum ingenti dracone magnitudinem grandis trabis inferente, per illius inundationis alueum in mare descendentium; qui aquis suffocati in littus eiecti sunt, & aërem corruperunt. Quod cùm plures tam antiquiores quàm recentiores scriptum habeant; id præ aliis recensuêre Gregorius[f] Episcopus Turonensis, & Paulus[ff] ac Ioannes[g] diaconi. Corrigendus tamen Gregorij textus, vbi deprauatè id accidisse traditur ad annum Childeberti Francorum Regis decimumquartum; cùm hic præsens annus ab eodem numeretur dumtaxat eiusdem vndecimus. Cùm enim hanc alluuionem accidisse constet mense Nouembri Indictionis octauæ, quæ hoc anno incipit mense Septembri; nihil est vt ad alium eam annum referamus, præsertim cùm extra dubium sit eam accidisse ante creationem Gregorij Papæ, quæ facta est anno sequenti. Denique dum idem Papa Gregorius scribens Dialogorum libros anno tertio euoluto sui Pontificatûs, id ante ferè quinquennium contigisse testatur[h]; æquè ad præsentem annum referre cognoscitur. Quod autem ad immensum illum Draconem spectat, quem vndis mersum, & flumine delatum ad mare, supradicti auctores tradunt; certum est minimè esse potuisse id genus serpentem, quos *dracones* naturalium rerum scriptores appellant: sed vulgò ita apellatas monstruosas illas reptantes bestias quæ magnitudine suâ reliquos serpentes excedunt. Eas Plinius[i] *boas* nominat; quas & aliquando visas in regionibus propè Tiberim positis tradit.

[e] Greg. Pap. 3. dial. 19.

PESTIS EX SERPENTVM CORRVPTIONE.

[f] Greg. Tur. l. 10. hist. c. 1.
[ff] Paul. diac. l. 3. de gest. Long. c. 1.
[g] Ioan. diac. in Vit. S. Greg. l. 1. c. 34. 36.

[h] Greg. Pap. 3. dial. 19.

DE SERPENTE DRACONE.

[i] Plin. l. 8. cap. 14.

Porrò

IV. Insigne miraculum Veronae editum.

Porrò quod contingere solet, vt istiusmodi inundationes fluminum in aliis quoque circùm prouinciis sint communes; hoc item anno Athesis fluuius Veronæ exundauit: quando mirandum illud accidit, vt excrescentia ad S. Zenonis Martyris atque Pontificis Ecclesiam veniens, licèt ianuæ essent apertæ, aqua in eam minimè intrarit, quæ tamen vsque ad tectum peruenit. Et quod mirabilius visum est, cùm à subitâ innundatione multi intùs inclusi reperirentur, iidem per eamdem portam apertam ad bibendum hauriebant aquam, nec tamen ea intra Ecclesiam vllomodò diffluebat. Narrat hæc Gregorius [k] Papa. Pestem autem cùm subsecutam tradat alter Gregorius [l] mense Ianuario, dicetur de eâ anno sequenti.

[k] Greg. d. cap. 19. [l] Greg. Tur. 10. hist. 1.

IESV CHRISTI
An. 590.
GREGORII
An. 1.
MAVRITII
An. 8.

I. ANNO Domini quingentesimo nonagesimo, Indictionis octauæ, post immensam illam Tiberis inundationem & serpentium putredinem, ipso medio mense Ianuario, vt auctor est Gregorius [a] Turonensis lues Inguinaria Vrbem Romam inuasit, immissa (vt signa docuerunt) ex irâ diuinâ: siquidem restatur Gregorius [b] Papa, visas esse sagittas cælitùs delapsas in homines, quos mox pestis improuisa percuteret. Ea verò primum omnium S. Pelagium Papam percussum esse scribit Turonensis: quem non defunctum tantummodò esse sexto Idus Februarij, Anastasius ponit; sepultumque in basilica S. Petri itemque postquàm sedisset annos duodecim, menses duos, & dies viginti septem. Manifesti enim erroris arguuntur, qui alium deprauatum Anastasij textum secuti, tribuunt eidem annos duntaxat decem, menses duos, & dies decem sicut & illi qui ad alia tempora eius obitum referunt; ac præcipuè Beda [c], dum creationem Gregorij collocat sub anno decimo Mauritij Augusti; quam hoc anno septimo eiusdem Imperatoris nondum expleto contigisse, certum redditur vel ipsius testificatione Gregorij [d], dum sui Pontificatûs anno secundo septimum numerat Consulatûs Mauritij, quem gessisse vidimus anno Imperij secundo.

Pelag. PP. peste moritur.

[a] Greg. Tur. 10. hist. Fr. 1. [b] Greg. Pap. 4. dial. 36. [c] Bed. de gest. Angl. l. 1. c. 23. [d] Greg. l. 2. epist. in pr.

II. Porrò inter alias res gestas ipsius Pelagij, est mentio de CONCILIO ROMANO ab eo habito ad res Ecclesiasticas stabiliendas. Id enim ipsemet testatur in epistolâ quam scripsit ad Episcopos Germaniæ & Galliæ, vbi agit de nouè Præfationibus Ecclesiæ Romanæ, quas eis tenendas præcepit. Sed & quòd inter alia opera quæ fecit, ponitur ab Anastasio basilica supra corpus Beati Laurentij Martyris constructa; quid tunc pauendum acciderit, cùm ab operariis quæreretur corpus sancti Laurentij, Gregorius [e] Pelagij successor narrat: nimirùm eum subitò sepulchrum eius apertum esset, eos omnes qui præsentes fuerunt, corpusque Martyris viderunt, quamuis minimè tangere præsumpserint, omnes tamen intra decem dies defunctus esse. Ceterùm scribit Anastasius, cessâsse Pelagij Episcopatum menses sex & dies viginti quinque; nempè computandos vsque ad consecrationem successoris. Alioqui enim statim post Pelagij decessum, oculis omnium in Gregorium conuersis, vtpotè qui cæteris omnibus vitæ sanctitudine, claritudine generis, scientia, atque vsu rerum præstaret; idem totius Cleri consensu Summus Pontifex electus est.

Concil. Rom. sub Palag.

[e] Id. 3. ep. 30.

Greg. PP. eligitur.

III. Non tamen confestim in Petri cathedra sedere licuit. Etenim quod sub Arianis Gothorum Regibus præsumptum vidimus, vt electus Pontifex nonnisi persolutâ pecuniâ confirmatus à Principe sedere deberet; vindicata posteà Vrbe cum vniuersâ Italia à Gothorum dominatione per Iustinianum Imperatorem, non minori ille tyrannide idem ius confirmandi Pontificem, & pro confirmatione pecuniam exigendi sibi retinuit. Quod pluribus aliquando deplorauit ipse Sanctus Gregorius [f], inter diros Ecclesiæ persecutores adnumerans Imperatorem talia præsumentem, eumdémque Regis nomine indignum censens. Ideóq; & ipse electionem suam irritam reddere laborauit: & qui clero ipsum eligenti, aut populo postulanti non posset obsistere, ad vnicum illud remedium confugit, vt Mauritium Imperatorem (ad quem de electione facta mittebatur à Clero Populóque Romano decretum) literis suis dehortaretur à sui confirmatione. Quæ præsentiens Germanus tunc Præfectus Vrbis, occurrens malo, nesciente Gregorio, eius ad Imperatorem datas literas intercepit; ipse verò suas misit, quibus eum monebat, nihil his perditissimis temporibus opportuniùs contingere posse, quàm vt Gregorij, talis tantique viri electio confirmaretur, quod & perfacile fuit Imperatori statuere, qui Gregorio Constantinopoli olim fuisset familiarissimè vsus; vsque eò vt & compatrem delegisset cùm genitum à se filium ab eo ex sancti lauacri regeneratione suscipi voluit. Narrant hæc omnia Gregorius [g] Turonensis, & Ioannes [g] Diaconus. Quomodò verò se habere soleret administratio Romanæ Ecclesiæ, dum qui erectus esset, vetabantur ea quæ sunt Pontificis munia exercere donec accedente Imperatoris consensu Pontificio initiari daretur; dicetur opportunius infrà cùm agetur de electione Ioannis Quarti.

[HIC INCIPIT TOM. VIII. ANNAL. BARONII.]

Tyrannica vsurpatio Imp. in Rom. Eccles.

[f] Id. in 4. Psal. pœnit.

[g] Greg. Tur. 10. hist. 1. [g] Ioan. diac. Vit. S. Greg. l. 1. c. 39. 40.

IV. Inter hæc tamen, necessitate grassantis Romæ luis, in eo se Gregorius pro Pontifice gessit, vt sub finem mẽsis Augusti Litanias generales, atque processiones publicas; tam Cleri quàm populi omnis ordinis ac sexus, ad luem auertendam indiceret. Cuiusmodi *Litaniæ*, *Septiformis* dictæ, ordo sic describitur in fine sermonis [h] quem tunc Gregorius ad populum habuit, (qui tamen malè relatus est in ipsius Epistolarum librum vndecimum sub Indictione sextâ) vt per varias diuersarum personarum classes, sigillatim ex diuersis ipsis assignatis Ecclesiis exeuntes procederent seorsùm Clerici, Viri laici, Monachi, Ancillæ Dei, Feminæ coniugatæ, Viduæ, Pauperes & Infantes. Qui tamen ordo paulò diuersus reperitur apud Gregorium Turonensem, dum de his agit ex relatione cuiusdam diaconi sui; quòd cùm diuersis diebus Litaniæ celebrarentur, indeque diuersæ affigerentur in Ecclesiâ inscriptiones, singulæ diebus singulis, ex aliâ ipsarum diaconus Gregorij

Litania septiformis tempore pestis.

[h] Ap. Greg. 11. ep. 2.

Turonensis descripserit, & ea alia aliis retulerit inter Epistolas Gregorij Papæ. Cùm autem primis Litaniis processum esset ad Ecclesiam S. Mariæ ad Præsepe, quæ & Maior dicitur; tradunt veteres Rituales libri, vltimis processum esse ad basilicam sancti Petri; sed & ab eodem Gregorio sanctam Imaginem Deiparæ Virginis, (quæ hactenùs extat in eâdem basilicâ Sanctæ Mariæ) magnâ veneratione delatam esse, Ordo Romanos quem Vaticana Bibliotheca custodit, affirmat. Quo tempore mirandum illud accidisse tradunt, vt cùm peruenisset procedendo Gregorius ad molem Hadriani Tiberi adiacentem; in signum reconciliati numinis, visus fuerit Angelus super ipsam molem nudatum gladium in vaginam recondere: eóque symbolo morbum cessâsse significare voluisse: quemadmodùm (vt vidimus) per sagittas cælitùs lapsas, idem fuerat diuinitùs præmonstratus. Tuncque licèt non sic penitùs lues cessârit, vt omninò extincta fuerit; maximâ tamen ex parte vis eius repressa est. Cuius rei gratiâ in Litaniis illis, quæ vsu antiquo annuâ celebritate in Ecclesiâ recurrunt quo omnibus auertendis malis, idem Gregorius preces indixit [i], cum gratiarum actione pro tanto accepto diuinitùs beneficio.

ANGELVS SVPER MOLEM HADRIANI VISVS.

[i] Greg. Regist. in pr. Ind. 10.

V. Sed & idem Pontifex in suis Dialogis [k] multas recenset historias, plurimis mixtas miraculis, atque visionibus, quibus hoc eodem anno quo pestis Romæ grassabatur, variè ostensum est, quomodò se habeant animæ hominum tum in ipso transitu, tum post obitum, secundùm bona aut mala quæ in vita gesserunt opera: simúlque detectum est, quàm salubre sit defunctis quod hîc pro eis offertur sacrificium incruentum; ac quo pacto soleant proximè morituri futura prædicere. De quibus etiam morientium diuinationibus agit alibi Cicero [l], earúmque tres affert rationes; duas verò Gregorius, nimirum siue accidere per reuelationem, siue quòd è materiâ emergere iam animæ inchoantes, prælibare quædam possint de iis quæ vinculis solutæ carnis intelligunt. Sed nec de ista agentes peste possimus non confutare errorem qui nullâ veterum testificatione vulgò iactatur ex hoc tempore scilicèt cùm pestis ingrueret, & homines morbo tacti sternutando mortui caderent, piè introductum esse vt sternutantem quemlibet salutemus. Inoleuisse enim eiusmodi vsum apud Gentiles, longè antè, & vt eiusmodi salutationem impertiendo deos inuocarent, Plinius [m] testatur, & alij.

[k] Id. 4 dial. 19. 36. 37. 47. 55.

PLVRIMÆ VISIONES DIVINITVS OSTENSÆ.

[l] Cic. de diuin. lib. 1.

SALVTANDI VSVS IN STERNVTANTE.

[m] Plin. 28. hist. 2. Petron. in Satyr. Apul. lib. 9.

VI. Ceterùm eodem tempore Inguinariam hanc pestem inuasisse pariter Hispaniam, indéque in Galliam deuectam esse, Gregorius [n] Turonensis affirmat: traditque, Guntheramnum Francorum Regem pietate insignem, ad eam à suo Regno auertendam, Rogationes, Vigilias, ac Ieiunia populo indixisse: ipsúmque eleemosynas solito largiùs pauperibus erogasse, quo etiā tempore gratia miraculorum in eo cognita fuit, dum virtute fimbriæ ipsius vestimenti puer à febre quartana sanatus est, ac per eiusdem nominis inuocationem laruæ sæpiùs fugatæ. Quibus addas, quòd hoc eodem anno Childeberti duodecimo. (vt Gregorius [o] numerat) idem Rex Guntheramnus dum in Ecclesia ad altare, communicandi gratiâ accessisset, à sicario appetitus diuina protectione custoditus est, gladio mirabiliter de manu sicarij decidente: per quem detectis sceleris consciis, idem pœnas debitas dederunt; ipse verò sicarius verberatus tantùm dimissus est incolumis; digno Christianissimi Principis exemplo, qui (vt ait Gregorius) nefas putauit eum qui ab Ecclesia eductus fuerat, vitâ priuare.

[m] Greg. Tur. 9. hist. 21. 22.

GVNTHERAMNI REG. PIETAS, ET MIRACVLA.

[o] Id. l. 9. c. 3.

VII. Hoc item anno, die decimatertia Augusti, (inquit idem auctor [p], qui interfuit) *S. Radegundis* Regina Pictauis in suo quod erexerat monasterio ex hac vita ad cælestem ab Angelis suscepta transiit. Cuius corporis tactu, dum ad tumulum ferretur, cæcus illuminatus est; multáque posteà ac magna ad eius sepulchrum edita sunt miracula; quorum aliqua refert Gregorius [q] qui eius funus curauit. At verò res ab eadem S. Regina cùm ante tum post mortem gestæ, pleniùs duobus habentur [r] conscriptæ libris, priori Fortunati Pictauiensis Episcopi, posteriori Bandominæ Monialis ipsius Radegundis alumnæ. Extantque insuper eiusdem Sanctæ literæ [s], ab ipsa in sui monasterij commendationem, ac curam de eo habendam, ad Episcopos paulò ante obitum scriptæ; egregium piissimæ ac Christianissimæ Reginæ monumentum.

[p] Id. lib. 9. cap. 2.

S. RADEGVNDIS OBITVS.

[q] Id. de glor. Confess. cap. 106.

[r] Ap. Sur. 13. Aug.

[s] Ap. Greg. l. 9 cap. 42.

VIII. Cùm autem paucis post hæc diebus, Imperatoris literæ de Gregorij Romani electi Pontificis confirmatione in Vrbem delatæ fuissent; ipse latibula captans. & quia palàm egredi portas ciuitatis non poterat, dissimulato habitu negotiatoribus quibusdam se immiscens, in cauernis delituit: sed diligenter à Romanis quæsitus; indicio columnæ fulgidæ super ipsum iugiter è cælo dependentis inuentus est; captúsque ad Sancti Petri basilicam tractus. & in Summum Pontificem consecratus. Narrat hæc Ioannes diaconus in vita eiusdem Pontificis; necnon Gregorius [t] Toronensis ex relatione cuiusdam sui diaconi, quem tunc iis omnibus Romæ interesse contigit, cùm missus ab eo fuisset ad petendas sacras Reliquias: sed & eadem ea ipsius pariter Gregorij Papæ scriptis [u] fidem sibi vendicant. Quæ igitur adeò mirandis præostensa est signis ordinatio, celebrata hoc anno tertio Nonas Septembris; eadem velut sacrosancta annis singulis in Ecclesiâ repetenda, consignata tunc publicè fuit in Romanæ Ecclesiæ [x] Tabulis: quæ & in vniuerso Catholico Orbe solemnis hactenùs perseuerat in honorem tanti Pontificis, ob facta præclara MAGNI, & præfectura totius Ecclesiæ MAXIMI. Etsi verò pendenda ab eo fuerit Imperatori pecunia, quæ ab ipsius prædecessoribus exacta est, haud tamen ipse, sicut nec illi, in crimen adduci potuerunt; quippè quòd eis electio legitimè facta contulerit Pontificatum, non Regum vel Imperatorum tyrannicè vsurpata confirmatio: pro qua licitè pecunia dari potuit, non quòd redimeretur eâ Pontificatus, sed liberatio à vexatione, cùm aliter non liceret munus Pontificium exequi. Nam & hoc tempore eo misero statu constitutam fuisse Rempublicam, vt in ea magistratus & dignitates insolitâ consuetudine publicè venales haberentur auctione proposita, apparet ex epistolis eiusdem S. Gregorij [y].

GREGORII CONATVS NE ORDINARETVR PONTIFEX.

[t] Id. 10. hist. 1.

[u] Greg. Pap. Præf. Pastor. & 6. ep. 4. vet. ed. & ad Cyriac. Episc. Const.

[x] Martyrl. Rom. 3. Se.

DE PECVNIA DARI SOLITA PRO CONFIRMATIONE PONTIF.

[y] Greg. 11. ep. 27. Indict. 7.

IX. Sed cùm inter hæc non solùm pestis reliquiæ Vrbem vexarent, sed etiam ventorum [z] vehementia eadem conquassata esset, ac Longobardorum [a] incursionibus infestaretur, diraque

[z] Id. hom. in Luc. 11. ep. 3.

[a] 1. ep. 3.

preme

[b] 2.ep.2.

premeretur [b] fame;ipse Gregorius, quò magis increbrescere vidit mala, eò fortiùs ad ea superanda animi virtute surgens,hoc ipso [c] exordio Pontificatus sui preclarissimum *de Pastorali curâ* commentarium elaborauit, occasione acceptâ literarum Ioannis Rauennatis Episcopi,quibus ab eo redargutus fuerat quòd pastoralem curam delitescendo fugere voluisset.Qua in re imitatus Gregorium Nazianzenũ, sicut ille eadem ex causâ scripsit de suâ fugâ apologeticum, quo periculosam eiusmodi spiritualem præfecturam ostendens, se haud insipienter fugisse monstraret: ita hic Gregorius Romanus suæ fugæ defensionem parans, simul ostendit tanti muneris periculum;& veluti ex eminentissimâ totius mundi cathedrâ docuit, quales esse debeant qui in Episcopos assumuntur,& quomodò assumpti se gerere debeant. Eodemque tempore complures rescripsit, cùm ad amicos sibi gratulantes, tum ad alios epistolas [d],quibus luget miserrimum quem putabat animæ suæ statum,in quem sub honoris specie se videret esse coniectum.Sed quod ad ipsius Scripta pertinet; planè ea admiranda cognosces,si in eis non folia tantùm,sed qui insint fructus attendas. Cúmque tulerit infelicissima conditio huius sæculi, vt inter barbaros barbarismis repleta fuerit Latinitas;penè miraculum habitum est, Gregorium inter tot tenebras aliquo illucescere potuisse fulgore.

[c] 4.ep.46. Indict. 13.
QVA OCCASIONE GREGOR. SCRIPSERIT DE CVRA PASTORA.

[d] Id.1 ep.3. 4.5. &c.

SIVE LIBRI DIGNITAS.

[Vt fiat satis publico cuiusdam docti Galli desiderio, visum est hæc obseruare, (quod ipse à Baronio omissum ...e questus est) tanti habitum fuisse in Galliis prædictum S.Gregorij Tractatum *De cura pastorali*,vt ex decreto Concilij Turon. III.cap.3. & Cabilonensis II cap. 2. sub Leone PP.III. & Carolo Magno Imp. debuerint Episcopi illum scire & intelligere: idémque in Mogunt.in præf & Rhemensi cap. 10. eodem tempore habitis, lectus fuerit,ad hoc vt Pastores Ecclesiæ intelligerent, quomodò ipsi viuere,& qualiter sibi subiectos deberent admonere:ac denique in Aquisgranensi sub Greg. IV. & Ludou. Pio.frequentes ex eo sententiæ ad dirigendam Episcopalem disciplinam, tamquam ex normi perfectionis citatæ reperiantur. Possent & alia tam ex nostris, quàm aliarum nationum Scriptoribus, Synodisque, in laudem diuini huius commentarij produci: sed temperamus, quòd & iam plus quàm periculum præstiterimus, & hæc ipsa fortè nimis trita videri possint.]

X.
QVOMODO SECVM SCHISMATIC. OBSERRIT.
[e] Id.ep.14. 16.17.
[f] Id.ep.16.

Quantum autem hoc ipso anno Pontificatus sui primo laborauerit,cùm in aliis rebus,tum vt eos qui ab Ecclesiâ schismate diuisi erant ob controuersiam Trium Capitulorum, atque etiam Arianos Longobardos ad Ecclesiam reduceret; testantur plurimæ eiusdem epistolæ [e]. Vrgebat namque & iussio Imperatoris,vt eosdem schismaticos Episcopos deberet eo fine ad Synodum Romam conuocare;sicut habetur eiusdem Gregorij testificatione,scribentis [f] ad Seuerum Aquileiensem eorumdem antesignanum, dum eum venire ad Synodum iubet. Sed accidit, vt eùm Episcopi Istriȩ,more prȩcedentium schismaticorum, qui vt subterfugerent iudicium Ecclesiasticum prouocare consueuerunt ad Imperatores dedissent libellum Mauritio Augusto,ne cogerentur Romam proficisci,sed ipse dignaretur eos audire; idem Imperator querelis eorum permotus, quibus multa aduersus Gregorium effutierant;nullo de veritate habito diligentiori examine,imperiosè præceperit eidem Pontifici ab illorum causæ cognitione desistere:prout de his omnibus constat ex eodem schismaticorum libello, & Mauritij literis quæ adhuc extant [g].Sed qui venire Romam contempsit Seuerus, meruit paulò pòst sede ab hostibus priuari,Aquileia incensâ,& ipse profugus ad summam est deductus inopiam,vt stipem quæreret: sicut patet ex Gregorij epistolâ [h] ad Ioannem Episcopum Rauennatem,vbi inter alia agit de eleemosyna mittenda incensæ ciuitati eiusdem Seueri.

[g] Rec.Bar. Annal.To. VIII hoc an.acceptus à Nic.Fabro.
[h] 2.ep.38. Ind.10.

XI.
31.ep.17.
DIVIN. IN ANTHARITH REG. VLTIO.
[k] Paul.diac. de gest.Long. l.3.c.vlt.

Sed & ex alia eiusdem Pontificis epistola scripta ad vniuersos Italiæ Episcopos,constat Antharith Longobardorum Regem,quòd hoc anno Paschali tempore prohibuisset Longobardorum Orthodoxorum filios in fide Catholica baptizari,diuina vltione extinctum esse:quod quidem Nonis Septembris accidisse,Paulus [k] Diaconus affirmat.Eo tamen adhuc viuẽte,hoc eodem anno quo Gregorius ordinatus est, Franci ab Imperatore Mauritio aduersus Longobardos Galliam Cisalpinam occupantes sollicitati, in Italiam descenderunt:vbi cùm non reperissent exercitum Imperatoris ex condicto mittendum nihil magni momenti efficere potuerunt.quòd Longobardi in munita loca se recepissent,ideóque iidem Franci circumquaque palantes, in prædam conuersi per trium mensium spatium, demùm morbis afflicti atque consumpti, cum magna præda multisque captiuis in Gallias redierunt.Hæc fusiùs Gregorius [l] Turonensis:qui tamen quem Antharith Regem Longobardorum Gregorius Papa, Paulus diaconus, & alij nominant, ipse Apthacarium appellat; quem & hoc anno obiisse refert.Sequenti verò Agilulphus eius successor misit [n] in Gallias Agnellum Tridentinum Episcopum, ad redimendos captiuos,qui à Francis abducti fuerant.

[l] Greg.Tur. lib.10. hist Fran cap.3.
[n] Paul.diac. lib.4.c.4.

XII.
LEVVIGILDI REG. OBITVS.
[m] Id.l.8.cap vlt.

Hoc item anno impius Leuuigildus Wisigothorum in Hispania Rex Arianus mortuus est, postquã regnasset (vt Isidorus habet)annos decem & octo ab obitu fratris Liubæ.Quòd quidem anno præsenti contigisse,tũ asserit Gregorius [m] Turonensis huius temporis scriptor,dum Leuuigildi obitum ponit sub anno Childeberti Francorũ Regis duodecimo,qui incidit in hunc Domini quingentesimum nonagesimum; tum Ioannes Abbas Biclarensis; & pòst Episcopus Gerundensis in Hispania,(qui his ipsis temporibus vixit, scripsitque perbreuem historiam à Iustino Iuniore vsq; ad annum octauũ Mauritij) duplici consignat chronologia, dum ingressum Regis Reccaredi,qui patri Leuuigildo successit,ponit anno quinto Mauritij Augusti,& primo Gregorij Papæ. Cui item omninò consentit Lucas Tudensis,& ipse huius temporis scriptor Hispanus,dum æquè anno quinto Mauritij regnare cœpisse Reccaredum habet; & aliâ additâ notâ, id ait accidisse Ærâ sexcentesimâ vigesimâ octaua,nempè hoc ipso anno Domini quingentesimo nonagesimo,quo Gregorius Pelagio successit Sed quod iidem auctores de anno quinto Mauritij habent,suspectum omninò erit,nisi accipiatur de annis post ipsius Consulatum,quibus eiusdem Imperij annos consignari consueuisse superiùs diximus. Cùm verò anno Imperij secundo Consulatum iniisse constet, eâ ratione quintus post Consulatum erit hic præsens,quo septimus Imperij finitur,& octauus inchoatur mense Augusti.

DE TEMPORE REGNI RECCAREDI.

[Leuuigildi obitum, & Reccaredi successionem, posuerat primò Baronius Tom. VII. an. 585. Sed posteà Tom.VII. an. 591. maluit ea ad hoc tempus referri; iis partim motus rationibus, quæ hoc §. continentur. Ad-

didimus etenim & nos aliqua in eius sententiæ confirmationem, quæ apud eum non habentur. Ex hac autem semel stabilita chronologia, emendandi erunt Actæ numeri, qui reperiuntur in Synodis Hispanicis sub eodem Reccaredo celebratis, contrarij annis eius regni ibidem notatis, qui ab hoc præsenti anno Domini quingentesimo nonagesimo initium accipiunt. Vnde & nos, (licèt haud ista omnibus placere, nec ad amussim esse videamus) quibus a Baronij vestigiis deuiare non licet, tam eadem Concilia, quàm alia quæ ex Reccaredi annorum chronologiâ pendét, in sua quæq; loca reponere curauimus: notatis tamen in margine locis, quibus ea in Tomis Baronij extát.]

XIII. [n] Greg. Pap. dial 31. [o] Greg. Tur. 8. hist. Fr. vlt.

Eivs conversio ad fidem Cathol.

Quòd autem ambo Gregorij, Romanus [n] & Turonensis [o], Leuuigildum persecutionis suæ pœnitentem decessisse tradunt, ac S. Leandro Hispalensi Episcopo Reccaredi filij sui conuersionem commendasse; ipsum tamen Catholicum omninò decessisse, haud satis certis probatur assertionibus; quippe cuius memoria execrabilis remanserit posteris. Verùm Reccaredus memor pietatis fratris sui Herminigildi martyris, vbi regni suscepit gubernacula, *Conuentu* habito tam Catholicorum quàm Arianorum Episcoporum, cùm vidisset Arianos nec miraculis nec rationibus Catholicis respondere posse, ipse Catholicorum fidem complectens, ad eam quoque omnes ditionis suæ subditos perduxit: vt constat ea iisdem Gregoriis [p], Isidoro, Ioanne Biclarense, aliisque.

[p] Greg. Pap. ibid. Greg. Tur. 9. hist. 5. [q] Isid. in Chron. Goth.

XIV. Concil. Antisiodor.

Ad hoc quoq; tempus pertinet CONCILIVM ANTISIODORENSE diœcesanum in Gallia celebratum, cui præfuit *Aunacharius* eiusdem ciuitatis Episcopus solus cum Abbatibus & presbyteris diœcesis: in eoque sanciti sunt canones quadraginta quinque, ad Ecclesiasticam disciplinam, & monasticam obseruantiam spectantes; iidémque magnâ ex parte sumpti ea iis quæ statuta fuissent in Concilio Matisconensi Secūdo, cui idem Aunacharius interfuit De iis tamē monendum, ne dum in aliquibus [r] Vigilias prohibitas legis; de sacris quę in Ecclesiis fierent intelligas; sed de illis quæ in priuatis domibus, (vt ibidem docetur) quæ nonnullas haberent admixtas superstitiones. Quàm enim frequens esset hoc tempore sacrarum *Vigiliarum* vsus in Galliis, illud ostendit inter alia, quòd quemlibet diem Dominicum Fideles præcedentibus nocturnis vigiliis agere consueuisse, docet canon primus eiusdem posterioris Concilij Matisconensis. Quin etiam in hoc ipso Antisiodorensi, vndecimo canone habetur de religiosè seruandis Vigiliis Paschatis.

[r] Conc. Antisiod. cap. 3. & 5.

De Vigiliarum vsu huius temp.

XV. Hormisda reg. Pers. infaelix exitus. Ap. Baron. an. 592. sed vide sup. an. 583. post num. IV. [s] Euagr. l. 6. cap. 15. [t] Misc. l. 17.

Quod ad res Orientales spectat; hoc eodem anno Mauritij Imp. septimo nondum expleto, (quantùm ex Euagrio & aliis colligere fas est) Persarum Rex Hormisda, Romano Imperio infestissimus, à suis occisus est, ob tyrannidem (vt idem auctor [s] ait) quam in subditos exercebat. Sed quomodò res se habuerit, ita in Miscella [t] ex Theophane traditur: nimirùm cùm dux Persarum Varames malè cum Romanis pugnasset, Regem ignominiæ causa muliebrem ad eum vestem misisse, eumdémque præfectura priuasse, Itaque Varame rebellante, ac fictis literis milites in Regem commouente; Bindoën quemdam nobilem Persam, liberatum è carcere per fratrē suum, ex improuiso Regiam cum suis inuasisse, Hormisdamque è solio deturbatum in custodiam cōiecisse, & filium eius Cosrhoëm Regē constituisse; ac posteà educto Hormisda è carcere, Persas nobiles ante oculos eius vxorem & alium filiū serra diuisisse, ipsiq; oculos eruisse, ac rursùm in ergastulum detrusisse: cúmque benignè ibi à filio Cosrhoë tractaretur, sed & ipse ea aduersùs filium cōuiciis ornare non cessaret, conculcans quæ ab eo mitterentur; Cosrhoëm iratum fustibus eumdem cæsum mori coëgisse: sed tum ob eiusmodi exhibitam in patrem crudelitatem, tum ob alios quosdam nobiles ab eodem ex suspicione proditionis occisos, rursùm milites eo relicto ad Varamen tyrannum transiisse: ipsum verò Cosrhoën fugam capessentem, dubium ad Christianósne vel Turcos confugeret, eoque liberas laxantem habenas vt quò vellet abiret, ad Romani Imperij ditionem peruenisse. Hæc auctor Miscellæ: quibus haud admodùm dissentientia Euagrios [u] affert, cùm & pluribus prosequitur quomodò Cosrhoës iussu Mauritij honorificentissimè exceptus fuerit, plurimisque ab eo muneribus donatus, ac tandem in regnum restitutus: sed de restitutione, anno sequenti.

Cosrhoes confugit ad Romanos. [u] Euagr. l. 6. cap. 16. 17.

IESV CHRISTI
AN. 591.

GREGORII
AN. 2.

MAVRITII
AN. 9.

I. In regnum restituitur. [a] Misc. l. 17. Ap. Baron. an. 593. de quo dixi an. 593. num. IV.

ANNO Christi quingentesimo nonagesimo primo, Indictionis nonæ, Mauritius Augustus Regē Persarum Cosrhoëm regno restituturus, ei bello præfecit Narsetem ducem; qui incruentâ potitus victoriâ feliciter id præstitit. Narrantur hæc in Miscella [a] ex Theophane: additúrque de quibusdam Turcis, qui in exercitu rebellium Persarum militantes capti & Constantinopolim ducti sunt; inuentos illos stigmate in fronte Cruce signatos, & ab Imperatore rogatos quid sibi id vellet, respondisse, cùm peste ipsorum prouincia laboraret, illud se à Christianis fuisse edoctos remedium pro salute consequenda. Agens verò Euagrius [b] de eiusdem Cosrhois restitutione per Romanos factâ, addit eum in regnū restitutum, Cruces auro & lapidibus pretiosis exquisitè elaboratas, aliáque egregia donaria piissimis inscriptionibus notata, quæ (vt professus est) Deo Christianorum, sanctóque martyri Sergio in Oriente celeberrimò, idem regno spoliatus atque in aliis periculis ærumnisq; constitutus vouerat; transmisisse ad Gregorium Antiochenum Episcopum, vt ab eo in eiusdem Martyris templum honorificè reponerentur. Ex quibus huius temporis Nouatores rubore suffundi debeant, cùm etiam ab infidelibus & idololatris redarguantur in veneratione sanctissimæ Crucis, & cultu sanctorum Martyrum; dum talia egit Ethnicus: suâ tamen conscientia Christianus, veritus publicè profiteri quod sentiret, ne rebellem experiretur populum, quem omnibus demulcere officiis hoc sui regni exordio satagebat.

[b] Euagr. l. 6 cap. 15. &c.

Eivs sacra donaria.

II. Rex Pers. cur dicitur Christianus. [c] Paul. diac. l. 4. c. 50.

Sanè quidem increbuit hoc tempore per Orbem fama, Persarum Regem Christianam religionem suscepisse; id enim Ioannes Biclarensis apertè scripsit. Verùm liquet esse mendacium; sicut quæ de conuersione Reginæ Regisque Persarum habet Paulus [c] diaconus. Siquidem Cosrhoëm Gētilem permansisse, tum Euagrius

hanc

[d] Greg. Pap. 2. ep. 63. Ind. 11.

[e] Hist. Mauric. l. 5.

PRINCEPS SARAC. CONVERSVS AD FIDEM.

[f] Euagr. l. 6. c. 22.

hanc describens historiam testatur; tum Gregorius Papa scribeos[d] ad Domitianum Episcopum Melitinæ Mauritij Imp. cognatom, eum frustrà laboràsse io conuersione eiusdem Regis dolet. Illlod quidem assertione Theophylacti in Historia Maurinianâ [e] eodem tempore scriptâ constat; post adeptam beneficio Christi victoriam, eumdem Regem in Iudæos qui Varatmi fuissent adiumento gladium exeruisse; quos ait ex illis progenitos esse, qui post excisas Ierosolymas ad Assyrios vnde venerant, reoersi essent: additque eam victoriam Persas consecutos esse auspice Dei Geoitrice, cuius & nomine pro symbolo militari in bello vsi essent. Cæterùm hoc eodem tempore *Naamanem* Saracenorum Principem ad fidem Christianam vnà cum suis omnibus conuersum esse, Euagrius[f] est auctor.

III.

[g] Greg. l. ep. 24.
[h] Id. l. ep. 4.
GREG. PP. PROFESSIO DE SYNODIS OECVMEN.

Quod autem pertinet ad res Occidentis, hoc eodem aono meose Februariu Gregorius Papa Synodalem[g] epistolam (ita enim ipse appellat[h]) dedit ad Orientalis Ecclesiæ Patriarchas, cui fidei suæ professionem intexuit, cunrestatusq; est, ita, se Quatuor Concilia vniuersalia venerari, sicut saocti Euangelij quatuor libros, necnon & Quintum se aduersus Tria Capitula suscipere. Erat enim illud in more, vt simolac quis Romanus creatus esset Pontifex, vicinis collectis Episcopis Synodum ageret, in qua se esse fidei Catholicæ custodem tenacissimom declararet; ex eâque, epistola Synodalis transmitti soleret ad omnes vbique Episcopos, potissimùm verò ad præcipuarum Ecclesiarũ Patriarchas. Sed quod in scriptione eiusdem epistolæ duo nominantur Antiocheni Episcopi, Gregorius, & Anastasius; in memoriam reuoca quod superiùs dictum est, Anastasium calumniam passum Antiocheno fuisse Episcopatu deiectum, & in locum eius sobrogatum Gregorium. Quòd verò magna, ob spiritualem animorum coniunctionem, intercessisset olim inter ipsum Gregoriom Papam & Anastasium necessitudo; non solùm ad eum, sicut ad cæteros Patriarchas Synodalem epistolam misit, sed etiam aliam priuatam [i] addidit, vnà cum munere Clauium S. Petri Apostoli, de sepulchro eiusdem sumptarum; quæ (vt ait) super ægros positę, multis miraeolis solerent coruscare. Cuiusmodi & alias, habentes intùs de limaturâ Catenarum eiosdem S. Petri, hoc eodem tempore transmisisse reperitur [ll] ad Andream virum insignem, & ad Ioannem Patricium & Exconsulem; nec non ad alios posteà sæpissimè, vt patet ex plurimis eiusdem epistolis. De quibus & Gregorius Turonensis[k] agens, ait multos consueuisse claues aureas ad reserandos cancellos sepulchri S. Petri facere; qui eas ferentes pro benedictione priores accipiebant, quibus infirmitatibus ægrotorum mederentur.

[i] Ibid. ep. 25.
DE CLAVIBVS SEPVLCHRI S. PETRI MITTI PRO MVNERE SOLITIS.
[ll] Ep. 29. & 30.

[k] Greg. Tur. l. de glor. mart. 28.

IV.

[l] 8. ep. 50.
MATRIMONIVM PROHIBITVM SVBDIACONIS.
[m] ep. 42.

Laborans prætereà strenoè idem sanctus Pontifex in mioisterio pastorali; inter alia præclara, quæ hoc eodem anno statoit, præstititque in vtilitatem & correctionem omnium tam Ecclesiasticorum quàm laicorum, & tam clericorom quàm monachorum, quæ in ipsius epistolis conspici possunt; ex sacrorum canonum instituto, vetuit [l] clericos cum feminis conuersari. Cúmque in Siciliâ prauus ille abusus obrepsisset, vt subdiaconi vxorem ducerent (quod prohibitum à Pelagio Gregorij decessore fuerat, qui & coniunctos separari voluit:) ipse iterum Gregorius scribens [m] ad Petrum in Sicilia subdiaconum, prohibuit ne imposterùm quis subdiaconus ordinaretur, nisi continentiam seruare Episcopo spopondisset: coniunctos verò ita manere voluit, vt nulla eis spes esset ad superiorem ordinem ascendendi, nisi ab eâ quam acceperant vxore se penitùs separàsset. Ex qoibus planè refellitur commentum illud, quod Nouatores[n] ex confictâ ab aliquo imperito defensore coniugij clericorum epistolâ, nomine S. Vdalrici Augustani Episcopi ad Nicolaum Papam deprompserunt; nimirùm, cùm aliquando bic ipse Gregorius suo decreto vxores sacerdotibus ademisset, paulóque pòst iussisset ex piscina sua pisces aliquot capi, piscatores sex millia capitum infantiom soffocatorum reperisse; & cùm eam cædem intelligeret Pontifex ex occultis fornicationibus sacerdotum natam esse, continuò illud suum decretum reuocâsse.

[n] Centur. 6. c. 7. col. 358. & Cent. 9. col. 540.
FABVLA DE FILIIS SACERDOTVM.

V.

[o] Greg. 3. ep. 34.

[p] l. 1. ep. 50. l. 7. ep. 109. l. 11. ep. 40.

[q] 12. ep. 31.

Verùm hæc fabula non solùm ex iis quæ dicta sont refellitur, sed ex aliis quamplurimis. Quàm enim falsum sit poenituisse Gregorium eiusmodi sui decreti, patet ex eo quòd eadem ipse repetiit post tres annos, nimirùm Indictione duodecimâ scribens[o] ad Leonem Episcopum Catanensem in eâdem Sicilia: itemque quòd in Concilio Romano habito Indictione decimaquartâ canonem statuit, vt si quis presbyter aut diaconus vxorem duceret, anathema esset. Plurésque insuper extant eius epistolæ[p], quibus prohibet habitare cum clericis femioas, nisi quas canon concedit sanguine proximas. Denique ad Augustinum in Angliam missum rescribens [q], illud inter alia decreuit, ne permittat clericos in sacris ordinibus constitutos vxores ducere: quinimmò admonet vt pollutus in somnis sacerdos ex crapula præcedenti, abstineat à sacri celebratione mysterij. Hæc quidem quod ad Gregorium.

VI.

DE EPIST. S. VDALRICI NOMINE CONFICTA.
[r] Herm. Contract. & Abb. Vrsp.

Quod verò ad S. Vdalricum spectat; cùm ex eo quod tradunt auctores[r] ipsum octoginta tres annos vixisse, ex iisque quinquaginta in Episcopatu egisse, Episcopum autem creatum esse anno Domini nongentesimo vigesimo quarto; sequatur eomdem natum esse anno octingentesimo nonagesimo primo, atque obiisse nongentesimo septuagesimo quarto: quomodò is ad Nicolaum Papam illam scribere epistolam potuit, cùm Nicolaus primus obierit anno octingentesimo sexagesimo septimo, nempè annis viginti quatuor ante Vdalricum natum; Nicolaus aotem Secundus creatus fuerit Papa anno millesimo quinquagesimo nono, nimirùm octoginta quinque anoi post eumdem Vdalricum defunctum? Quod enim his demonstrationibus exclusi Centuriatores, aliũ effingunt Vdalricum Episcopum Augustanum; cùm hoc absque aliquo auctore producant, nec illud Augustani ipsi admittant, qui vnicum tantùm agnoscunt suæ ciuitatis Episcopum Vdalricum nomine, id quâ facilitate asseritur, eâdem & reiicitur. Denique quod ipsam narrationis seriem spectat; quomodò paulò post sancitum à Gregorio eiosmodi decretum, potuerũt sex millia infantium capita reperiri; & non saltem plures annos oportuit expectare, vt tot furtiui nascerentur infantes? Sed & quomodò intellectum est, illa esse capita filiorum clericorum, non laicorum? Denique cur de historia tam admiranda nihil scripsêre Ioannes diaconus, Beda, Sigebertus, Ado, Freculphus, aliique tam multi illorum temporum

[t] Bellar. Contr. de Cler. l. 1. c. 22. & alij.

scriptores? Sed de his modò satis; quæ etiam alij [t] antehàc refellerunt.

VII. DE ELECTIONE EPISCOP. HVIVS TEMP.

[s] Greg. l. ep. 55.

Quod ad reliqua pertinet; idem Gregorius Papa hoc ipso anno nonnullas Ecclesias vacantes, vicinis Episcopis commendauit; pluresque nouorum Episcoporum electione curauit implendas. Cuius rei praxis his temporibus ita se habuisse cognoscitur; vt si dissentirẽt eligentes, vel minùs idoneos eligere perseuerarent, tunc Romanus Pontifex [s] quem vellet daret illis pastorem. Sed & quod hodie fit, vt idẽ Romanus Pontifex in aliis etiam diœcesibus conferat sacerdotia curam animarum annexam habentia; tunc pariter consuetum fuisse, docet eiusdem epistola [u] ad Importunum Episcopum. Dedicationem quoque diuersarum Ecclesiarum fieri concessit; quippè quòd minimè fas esset inconsulto Romano Pontifice Ecclesias dedicare, vt patet etiam Gelasij [x] Papæ auctoritate. quod tamen haud intelligendum putamus in prouinciis subiectis Patriarchis Oriẽtalibus. Cùm autem dedicarentur Ecclesiæ, pariter alia solemnibus ritibus exhiberi solita, quàm magnâ consueuissent præberi impensâ antiquæ illæ agapes, in quibus pauperes epulari solerent; satis patet ex eiusdem Gregorij Epistolâ [y] ad Petrum subdiaconum scriptâ pro dedicatione oratorij S. Mariæ; pro quâ dare iubet ad erogandum pauperibus, *in auro solidos decem, vini amphoras triginta, annonæ modios ducentos, olei orcas duas verneces duodecim, gallinas centum*; in supplementum inopiæ eius quæ dedicaretur Ecclesiæ.

[u] Id. l. 2. ep. 10.

[x] Gelas. Pap. ep. 9. c. 6 & 27. ad Episc. Lucan.

DE IMPENSIS IN DEDICATIONIB. ECCLES.

[y] Greg. l. ep. 54.

GREG. VIGILANTISSIMA CVRA.

Porrò quam hactenùs vidimus Pontificatus sui exordio sanctum Antistitem in rebus personisque Ecclesiasticis ritè componendis solicitam impendisse curam; (cùm aliqui nonnisi ex iis quæ ad publica Ecclesiæ Vniuersalis negotia spectare videntur, quædam dumtaxat delibauerimus:) in eamdem sequentibus etiam annis vigilantissimo studio vsque ad obitum continuò incubuisse, docent abundè ipsius Epistolæ, duodecim libris per singulas Indictiones probè dispositæ: ex quarum singulis versibus, nonnisi magna, quæcumque siue in publicis siue priuatis rebus gesserit scripseritve, esse, quisque prudens intelligat.

VIII. PATRIMONIA ROM. ECCL. IN DIVERSIS PROVINCIIS.

[z] l. ep. 70.

[a] 3. ep. 48. 63. 67. 71. 80.

[b] d. ep. 45.

Habebat Romana Ecclesia (vt ex eodem Gregorio, aliisque auctoribus patet) locupletissima vbique toto orbe terrarum patrimonia, non in Italia solùm & Sicilia, sed & in Asiâ, & in Galliis, atque in Africa: ad quæ curanda mos erat subdiaconos mittere. In iis verò curandis ita voluit eos se gerere, vt sicut cauere [z] deberent ne ea aliquo modo per subreptionem inuaderentur, ita alienum [a] nihil possideri permitterent; & ex delictis [b] alienis commodum nullum Ecclesiæ fiscus sentiret; ac denique in omnibus semper ratio pauperum haberetur. Cùm autem Africana Rom. Ecclesia patrimonia iam cultorum defectu destituta penè haberentur, ea Gẽnadij [c] Patricij & Exarchi in Africâ, viri maximè pij diligentiâ ad pristinum cultum restituta fuere. Cuius rei gratia idem à Deo magnas consecutus est victorias aduersus hostes, quos pietate potiùs quam armis subiecit; vt de eo testatur Gregorius [d]. Qui benè vsus tanti viri religione, eumdem quoque aduersus Donatistarum præsumptionem erexit. Accidit enim, vt quoniam in prouincia Numidiæ vetus illa vigebat consuetudo, vt Episcopus ordinatione antiquior Primas diceretur; cùm Episcopus quidam Donatistarum hoc tempore cęteris sede antiquior reperiretur, ipse sibi primatum vindicaret. Id verò ne vllo modo fieret, S. Gregorius intercessit scribens ad eumdem Gennadium [e] Exarchum, necnon ad Catholicos Episcopos [f] Numidiæ.

[c] 1. ep. 53.

[d] 1. ep. 73.

DONATISTÆ REPVLSI A PRIVILEGIIS CATHOL.

[e] l. ep. 75.

[f] 1. ep. 75.

IX. DE OFFICIO CHARTVLARII.

Sed quod in Epistolâ ad Episcopos meminit Hilarij S.R.E. Chartularij, in Africam missi ab ipsius Gregorij prædecessore; cùm eiusdem muneris sæpè & alij mentionem faciant, hîc obiter sciendum est, quem Latini *Chartularium* dicebant, Græcos *Chartophylacem* nominasse: quorum officium erat, præsidere Iudiciis Ecclesiasticis loco Pontificis, & chartas publicas custodire. Verùm in Ecclesia Constantinopolitana longè ampliorem fuisse eam dignitatem, quàm in Romana, satis intelligitur ex Theodori Balsamonis [ff] Responso de duobus officiis Chartularij & Defensoris. Curabat namque iudicia, quæ iure Pontificatus pertinebant ad Patriarcham; vnde & nuncupabatur os & manus Patriarchæ: eiusque erant insignia, gestare annulum aureum, & tiaram auro ornatam, atque ante pectus Patriarchale bulloterium instar Rationalis Aaronis: cúmque procedendum esset, vehebatur mulo, qui (sicuti Patriarcha vti soleret) ornatus esset linteo albo. Sed & ipsi soli post Patriarcham, catechistico more populum in Ecclesia docere licebat: & in iudicialibus vbicumque adesset, personam repræsentabat Patriarchæ, magno insidens tribunali, & causas audiens tam ciuiles, quàm criminales: vnde in ipsius initiatione dabat ei Patriarcha in manus claues, summam eo signo collatam significans potestatem. Denique cùm esset ordine sacro tantummodò diaconus, in publicis tamen consessibus sedebat ante Episcopos; quamuis sæpè, sed frustrà, ab Episcopis eâ de causa fuisset reclamatum. In Oecumenicis tamen Synodis neque sedebat: sed præstò erat suæ functioni, qua præerat Chartophylacio, siue Archiuo vbi scripta publica asseruarentur; indéque promebat quæ in Synodo legenda essent; vt patet ex Actis Sextæ [g] Synodi. Ac demùm in Responsis [h] Ioannis Episcopi Citri traditur, eius fuisse sigillum scriptis imprimere. Sed de his satis.

[ff] Balsam. in Medit. l. 7. Iur. Græc.

[g] Syn. Sext. Act. 13. 14.

[h] lib. 5. Iur Græc.

X.

Quod verò pertinet ad reliquas huius anni res gestas; cùm anno superiori (vt vidimus) Antharith Rex Longobardorum mortuus esset; Reginaque Theodolinda, quam nuper acceperat in vxorem à Baioariæ Rege Garibaldo, (vt Paulus [i] Diaconus affirmat) Longobardorum concessione Regina perseuerans, delegisset sibi virum Agilulphum ducem Tauritanum eumdémque nominatum Agonem, secta Arianum: idem *Agilulphus* Longobardorum Rex appellatus est hoc anno mense Maio. Qui debellatis, occisisque illis quos aduersarios passus esset, regnum sibi stabiliuit Italiæ: exceptis enim Roma, atque Rauenna, cum aliis ad eas spectantibus locis, vniuersa Italia ab Alpinis montibus Rhegium vsque Calabriæ illi parebat. Idem verò paulò pòst, per eamdem Theodolindam Reginam, vnà cum vniuersis Longobardis, qui Gentilitatis aut Arianismi impietatibus irretiti erant, conuersus est ad fidem Catholicam. & in baptismate nominatus Paulus. Hæc pluribus idem auctor [k]. Quibus vi-

[i] Paul. diac. de gest. Long l. 3. cap. 14.

AGILVLPHI REG. LONGOB. CONVERSIO.

[k] Id l. 3. c. vlt. & l. 4. cap. 1. & 2.

deas,

FEROCISS. NATIONES PER FEMINAS CONVERSÆ.

deas, magno Dei consilio factum esse, vt robustissimæ, eædémque indomitæ gentes, siue Christiano siue Catholico nomini infensissimę. Franci, Gothi, & Longobardi, auitis abdicatis erroribus, per feminas conuersi fuerint ad verum religionis cultum, Franci in Galliâ per Clotildem Burgundam, Gothi in Hispaniâ per Ingundem Francam, Longobardi in Italia per Theodolindam Bauaram.

IESV CHRISTI
AN. 592.
GREGORII
AN. 3.
MAVRITII
AN. 10.

I.

ANNVS Christi quingentesimus nonagesimus secundus, Indictione decima, funestus fuit Italiæ, & valdè ærumnosus S. Gregorio Papæ, tum foris agitato assiduis prœliis Longobardorum sub Duce Arnulpho omnia deuastantium, tum intùs morbo vexato; vt de his patet ex eius epistola [a] hoc anno data ad Ioannem Rauennatem Episcopum, quâ illum imprimis vrget, vt à Romano Patricio & Exarcho Rauennæ commorante licentiam sibi impetret, pacem cum eodem Arnulpho æquis conditionibus contrahendi.

[a] Greg. 2. ep. 32. Ind. 10.

II. GREG PP. PROVIDET NEGOTIIS ECCLES. TOTIVS ORBIS.

Intereà verò cùm nihil prætermitteret exactissimæ curæ pastoralis, toto Orbe pro Pontificatus sui munere exercendæ; idem acceptis ex Numidia legatis, qui nũciassent Donatistas pecuniâ datâ ab Episcopo quodam Catholico impetrasse vt in ipsius ciuitate sineretur pariter esse Episcopus Donatista, (quod quidem aliquando bono pacis permissum, posteà sublatum fuerat) eique concederetur iterùm baptizare Catholicos: ad hæc tam enormia corrigenda, in Numidiam proficisci iussit Hilarium S. R. E. Chartularium Carthagine degentem; vt coacto Concilio, ille deponeretur Episcopus qui talia permisisset. Eodémque anno, ab eodem cognitæ sunt [b] causæ Episcoporum Thebanæ ciuitatis in Bœotia, & Primæ Iustinianæ, itemque Epidauritani, Agrigentini, Salonitani, Calaritani. & aliorum. In iudicandis porrò Episcopis ita se tunc praxis habebat, vt si quando Episcopus apud Romanum Pontificem accusatus, Románque vocatus, vel missus, damnari minimè meruisset; tunc ad sui purgationem iurare compelleretur supra corpus S. Petri Apostoli; secundùm ea quæ & Ipse habet S. Augustinus [c]: quod hoc anno factum est de Leone [d] Episcopo Catanensi, ac posteà de Mena [e] Tolosano. Hocque etiam tempore Episcopi Hiberni, qui hactenùs schismati ob Tria Capitula conflato consenserant, tandem angustia persecutionis pressi ad Romanam Ecclesiam clamârunt. Quos Gregorius ad vnitatem reducere cupiens, literas [f] ad eos misit, vnà cum libro ea de re Pelagij Papæ nomine ab ipso Gregorio (vt vidimus) olim conscripto. Porrò hos ad Catholicam communionem rediisse, inde certum deducitur argumentum, quòd post hæc iidem de rebus dubiis, vti cæteri Orthodoxi, eumdem Pontificem consuluisse reperiuntur [g]: quod vtique non fecissent, si adhuc in schismate permansissent.

[b] Vid l. 2. epist. Ind. 11.
[c] August. ep. 137.
[d] Greg. 2. ep. 29. Ind 10.
[e] Id. 11 ep. 8.
HIBERN. SCHISMAT. CONVERSIO.
[f] 2. ep. 36. Ind. 10.
[g] Id. 9. ep. 61.

III. TVNICA S. IOAN. TRANSLATIO.

Hoc item anno *Tunicam S. Ioannis* Euangelistæ Romam delatam esse, ex eodem [h] apparet: quam collocatam esse sub altare sancti Ioannis in Basilica Constantiniana, multisque coruscare solitâ miraculis, testatur Ioannes diaconus [i]; cùm præcipuè siccitatis tempore foras excussa pluuiam conferret, inundationis verò tempore serenitatem reduceret.

[h] 2. ep. 3. Ind. 11.
[i] Ioan. Diac. in Vit. S. Greg.

IV. MAVRITII IMP. INIQVA LEX A S. GREGOR. CORRIGITVR.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno denigrauit Mauritius Imp. nomen suum, dum Iuliani Apostatæ legem renouauit, quâ prohibitum fuerat, ne quis miles nondum expleta militia monachus effici posset. Sed eam ab Imperatore ad Gregorium missam, idem Gregorius validè impugnauit; eamdemque ita decreto suo emendauit, vt in his militibus locum non haberet, qui verè pœnitẽtes probati essent. Sed & quòd eodem edicto prohibitum fuisset, actionibus publicis implicatos nullo pacto recipiendos in monasterium; ita temperauit, vt statuerit eos esse recipiendos, cùm illis obligationis nexibus soluti fuissent. Hæc autem omnia manifesta fiunt, tum ex literis quas ipse anno sequenti ad finem Indictionis vndecimæ de eâ re scripsit [k] ad Mauritium, necnon ad Theodorum medicum eiusdem Imperatoris intimum; tum ex aliis posteà ad diuersos Metropolitanos Orientis atque Occidentis eodem argumento conscriptis [l].

[k] Greg. 2. ep. 62 & 63. Ind. 11.
[l] Id. 7. ep. 11. Ind. 1.

V. QVOMODO SACERDOTES SVBDITI SINT REGIBVS.

Ex quibus etiam vltimis intelligas, quomodò accipienda sint quæ abiectè nimis videri possent ab eo dicta in iisdem ad Mauritium & Theodorum datis; dum intèr alia ait, Deum Imperatori concessisse, vt non solùm militibus, sed etiam sacerdotibus dominaretur: vnde Nouatores probare nituntur sacerdotium Regibus subiectum esse. Qui enim censor & corrector exurrexit cõstitutionis Imperatoriæ, vt ad rectam Catholicæ Ecclesiæ normam aptaret; haud se subiectum Imperatori, sed potiùs in his superiorem demonstrauit. Sic verò Deum subiecisse tradit sacerdotes Mauritio, vt olim eos subiecerat persecutoribus Neroni atque Diocletiano, quos etiam gladio in eos agere permisit. Nã & Gregorium inter eos connumerâsse Mauritium, (siue alium Imperatorem, sub quo velis eum scripsisse commentarium in Psalmos pœnitentiales) quòd potestatis suæ iura transcendens. Ecclesiam quam sui sanguinis pretio redemptã Saluator voluit esse liberam, ipse facere conaretur ancillam, cùm eam potiùs dominam suam agnoscere deberet, eique deuotionis obsequiũ exhibere; ideóque indignum prorsùs fuisse qui inter Reges haberetur, apertissimis verbis idem sanctissimus Pontifex, illo commentario [m] declarauit. Si quid verò nihilominùs indignum Apostolico vigore prædictæ ipsius Epistolæ habere videantur, nihil illud veritati aut iuribus Ecclesiæ præiudicare poterit; quandoquidem ipso illius exordio quam ad Imperatorem scripsit, imprimis contestatus est, se non vt Episcopum eam ei commonitionem impertire sed iure priuato qui quidem cùm iure publico agendum fuit, Imperatoris constitutionem Pontificia auctoritate (vt vidimus) correxit.

[m] Id in Psal 4 pœnit. ap Bar. an. 593 & anteà 590.

IESV CHRISTI
AN. 593.
GREGORII
AN. 4.
MAVRITII
AN. 11.

I. ANNO Domini quingentesimo nonagesimo tertio, Indictione vndecima, Gregorius Papa Constantinopolim misit Sabinianum diaconum Apocrisiarium, illum ipsum qui eidé posteà in Pontificatu successit. Cui proficiscenti literas ad diuersos amicos [a] viros Illustres dedit; itémque ad Ioannem [b] Constantinopolitanum Episcopum; quem auctoritate Apostolica redarguit, & quòd alium Ioannem presbyterũ, qui iniuriam ab ipso passus Apostolicam Sedem appellauerat, adhuc inquietaret; & quòd reprehensionem ab eodem Gregorio ipsi factam de Anastasio item presbytero ac monacho, quem Ioannes fustibus puniri iussisset, non eo quo scripta fuerat animo suscepisset. Hócque pariter eodem anno Andream Episcopum Tarentinum duobus mensibus à celebratione Missarum suspendit [c], eò quod mulierem quamdam fustibus subiecisset. Vetitum enim erat aliquem fustibus ab Episcopis cædi: virgis autem subiicere reum, fuisse concessum, ex pluribus eiusdem Pontificis epistolis patet. Qua verò auctoritate hoc Gregorius coërcuit, eâdem quoq; res Africanæ Ecclesiæ curans *Concilium* generale ab Episcopis *Numidiæ* ipsius iussu [d] habitum, nullum penitùs reddidit [e] atque cassum, quòd in eo aliqua contra canones Ecclesiasticos accepisset statuta.

[a] Greg. 2. ep. 51. 64. 69. Ind. 11.
[b] Ib. ep. 52.
GREG. REDARGVIT IOAN. CONST.
[c] 2. ep. 44.
INVALIDAT GESTA CONCILII NVMID.
[d] 2. ep. 47. 48.
[e] 3. ep. 7.

II. Hoc item tempore, cùm defuncto Laurentio Iuniore Mediolanensi Episcopo, idem Pontifex illius ciuitatis clero [f] testimonium perbibuisset de probitate Constantij eiusdem Ecclesiæ diaconi, quem ipse Constãtinopoli familiarem habuerat; (testimonium, inquam, tantummodò perhibuit; pro eius verò electione nihil officij impendere voluit, quòd, vt ait, iam olim proposuisset, numquam pro alicuius personâ in Episcopum eligenda agere:) idem Constantius omnium consensu creatus est. Qui cùm mox assensum præbuisset damnationi Trium Capitulorum, tres Episcopi ei subiecti se ea de causa ab eius communione subtrahentes, Theodolindã quoque Longobardorum Reginam, feminam religiosissimam, in schisma vnà secum adducere conati sunt. Quod audiens Gregorius, continuò ad eam cum literis [g] Ioannem Abbatem & Hippolytum Notarium misit; & ad eumdem Constantinum [h] scripsit, vt illis cooperaretur in reparatione periclitantis Reginæ. Eamdem tamen aliquamdiù in schismaticorum sententia perstitisse, eiusdem Gregorij posteà scriptæ literæ [i] docent.

[f] 2. ep. 29. Ind. 11.
REFVGIT AGERE PRO PERSONIS IN EPISCOPOS PROMOVENDIS.
[g] 2. ep. 4.
[h] 3. ep. 2.
[i] 3. ep. 37.

III. Inter hæc autem idem sanctissimus Pontifex laboribus & angustiis fatigatus & pressus, ad modicum temporis spatium amicam reperiit solitudinem; ita tamen vt in otio esset maximè operosus. Cùm enim collegisset res præclarè gestas sanctissimorum virorum Italiæ, eorum potissimùm qui sua ætate vixerunt, quàs vel ipse probè sciret, vel à viris fide dignissimis accepisset; diligentissimam in his curam impendens, easdem per dialogismum prosecutus est, interlocutorem adhibens Petrum diaconum, virum à pueritiâ sibi vsu amicitiæ intimum, quem in eam solitudinem secũ duxerat. Hæc ipse omnia in exordio operis pluribus aperit. Eos verò *Dialogorũ* libros elaboratos esse anno quarto ipsius Pontificatus, (qui ingreditur hoc anno mense Septembri vnà cũ duodecima Indictione) eiusdem sæpè in eodem opere testificatione certum redditur; dum de peste agens quæ Vrbem vexauit eo anno quo ipse Pontifex creatus est, ante triennium accidisse semper affirmat [k]. Cùm autem iidem ipsius Dialogi longè posteà à Zacharia Papa fuissent ex Latino in Græcum conuersi, ita planè expetentibus Græcis; Ioannes [l] Diaconus accidisse ait, vt eorum posteri eosdem corruperint, dum quod Gregorius in fine secundi libri habet Spiritum S. à Patre Filióque procedere, abstulerunt ipsi nomen Filij.

SECESSVM PETIT AD SCRIBENDOS DIALOGOS.
[k] 4. dial. 36. 36. 47. 53.
DIALOGI GREG. IN GRÆCVM CONVERSI.
[l] Ioan. Diac. in Vit. S. Greg. lib. 4. cap. 75.

IV. Ceterùm secessionem illam breuem haud extitisse Pontificalibus negotiis feriatam, quamplurimæ datæ hoc anno ab eo ad diuersos Epistolæ [m] docent; quibus Episcopos variè peccantes redarguit, puniuit, deposuitque; monachos dyscolos coërcuit, pusillanimes hortatus est: omnisq; cõditionis ac sexûs homines in officio continens, qui inter illos afflicti essent consolatus est, egenisq; & oppressis subuenit. Puellam [n] seruitio obnoxiam, monasticam vitam amplecti cupientem, redimi Ecclesiæ pecunia voluit, vt voti compos effici posset. Illúdque aduersùs Iudæos decreuit [o], ne eorum ancillæ vel serui ad Ecclesiam confugientes ipsis redderentur: & mãcipia Christiana à Nasate Iudęo empta reddi libertati mandauit [p]; ipsúmque puniri, quòd lucri causâ captandi, Eliæ prophetæ nomine erexisset altare, inuitans Christianos ad eius cultum. Cúmque audisset, in angulo quodam Siciliæ adhuc reperiri quosdam idololatras, & Angelorum cultores, (quæ Iudæorum hæresis erat) loci Episcopum Eutychium admonuit [q], pro eorum conuersione strenuè laborare. Denique tot se occupationibus & tribulationibus hoc anno detentum fuisse idem ad Narsetem Patricium scribens [r] significat, vt (quod ait) ipsi neque legere, neque per epistolas multa loqui liceret; oblitúmque se esse manducare panem suum à voce gemitus sui.

[m] Greg. ep. lib. 3. Ind. 11 & lib. 3. Ind. 12.
GREG. IN SECESSV CVRAM AGIT ECCLESIÆ VNIVERSALIS.
[n] 2. ep. 39.
[o] 3. ep. 9.
[p] 2. ep. 37.
[q] 2. ep. 60.
[r] 5. ep. 63.

V. Hoc eodem anno, qui numeratur Regis Francorum Childeberti decimus quartus nondum absolutus, contigit vniuersam Galliam fatigari duarum sacratum monialium causâ, videlicet *Chrodieldis* filiæ Chariberti Regis, ac *Basinæ* filiæ Chilperici pariter Francorũ Regis: quæ sub S. Radegũde Regina in monasterio Pictauiensi professæ virginitatem, post obitum eius non patientes ab Abbatissâ Leubouerâ, haud paris nobilitatis feminâ regi, cùm ipsæ primatum ambirent; facta seditione foras egressæ sunt, eo prætextu vt apud Reges aduersùs Abbatissam expostularent. Verùm cùm parum apud eos profecissent, Pictauos redeuntes se intra sancti Hilarij basilicam continuerunt, indeque per armatos nefandissimos quosque ac perditissimos homines cuncta rapinis cædibúsq; miscentes, monasterium quoque S. Radegundis diripuerunt, & Abbatissam vinculis alligatam abduxerunt; insuperq; plagis intra Ecclesiam S. Hilarij, cùm alios quam plurimos affecerunt, tũ ipsum Episcopum Pictauiensem nomine Morouеum, nec

TVRBÆ IN GALLIA, OB DVAS MONIALES DYSCOLAS.

non Gundegisilum Burdegalensem Metropolitanum, aliósque Episcopos Prouinciales, qui in eam ciuitatem, vt his malis mederentur *conuenerant*. Qui quidem Episcopi, cùm ob eiusmodi, aliásque horrendas grassationes, easdem regias Moniales à communione suspendissent; hæc ipsorum sententia approbata est ab alio *Conuentu* Episcoporum, qui apud Regem Guntheramnum eâdē occasione collecti erant; itémque ab alio rursum *Pictauis* celebrato ab Episcopis vtriusque regni, Childeberti videlicet & Guntheramni: à quibus causâ exactè discussâ, eædem Moniales dyscolę recusantes Abbatissæ reconciliari, excōmunicatę sunt, ipsaque Abbatissa in monasterium restituta. Hæc omnia pluribus Gregorius[a] Turonensis, qui eisdem interfuit; quæ quidem hoc anno cœpta, in sequētem propagata sunt. Quo iterum *Metis* habitâ *Synodo*, (in qua pariter in ordinem redactus est Ægidius Rhemensis Episcopus, coniurationis in vitam Childeberti Regis conuictus:) eadem Basina coram Episcopis solo prostrata veniam petiit, eáque obtentâ Pictauos rediens Abbatissæ se subiecit: Chrodieldis autem Childeberti Regis precibus in communionem recepta, Pictauos item, sed non in monasterium regressa est. Rei gestæ seriem habet idem Gregorius[u] Turonensis: subdens & de vltione diuina in eorum ducem, qui iussu Chrodieldis inuaserant basilicam S. Hilarij.

PLVRES SYNODI EA DE CAVSA HABITÆ.

[a] Greg. Tur. 9. hist. 39. & seqq. & l. 10 cap. 15. & seqq ap Baron. hoc an. & seq.

[u] Id. lib. 10. c. 20. & 28.

VI.

Hoc item anno petentibus Francorum Regibus, datum, legitur à sancto Gregorio Papâ priuilegiū monasterio *S. Medardi* Suessionensi in Gallia, quo illud constituit caput monasteriorum totius Galliæ, & nullius voluit ditioni subiici, præterquàm Sedis Apostolicæ. Datum enim ponitur septimo Calendas Iunij, anno ab Incarnatione Domini[u] quingentesimo nonagesimo tertio, Indictione vndecimâ: sed aduertendum est, subscriptionem Episcoporum, ac Regis Francorum Theodorici, eidem priuilegio appositam, haud in omnibus congruere his temporibus, ideoque videri posteà adiectam. In fine verò, Regibus, Antistitibus, Iudicibus, & aliis, quicumque eiusmodi priuilegium in aliquo violare præsumerent, excommunicatio, & dignitatis priuatio denunciatur. Quam eamdem comminationem habet & aliud priuilegium ab eodem Pontifice[x] post hæc ad instantiam Theodorici Regis, & ipsius auiæ Brunichildis Reginæ, concessum Ecclesiæ monasterio, ac xenodochio ab ipsâ constructo in ciuitate Augustodunensi. Quòd si hæc decernantur in violatores priuilegiorum vnius monasterij vel xenodochij; (sicut inde posteà argumentatus est Gregorius[y] Papa Septimus aduersus Henricum Imperatorem;) quid præstandum erit in destructores sanctæ matris Ecclesiæ, & fidei Catholicæ oppugnatores?

[t] Greg. Pap. l. 11. Epist. Ind. 11. post ep. 38.

[u] Ita veteres co d. & non 594. vt habet recens editio.

[x] 11. ep. 10. ap. Baron. an. 603. num. XVII.

[y] Greg. Sept. lib. 4 ep. 2. & 23. & lib. 8. ep. 21.

COMMINATIO PRIVATIONIS DIGNITATIS QVOMODO INTELLIGENDA.

[Quam vidisti priuationis comminationem in priuilegiorum Apostolicorum violatores, scimus multis non probari, quasi minus Gregorij conueniat mansuetudini, & res sit leuior quàm vt tantam pœnam ipsis etiam Regibus, vel Imperatoribus, intentare debeat. Fuit tamen ea vt verè Gregorij Magni agnita à Gregorio Septimo ante quingentos quadraginta abhinc annos. Fuisseque illam his temporibus apponi solitam à Summis Pontificibus clausulam priuilegiis suis, constat ex multis aliis, quæ suis quibusque locis inserunt Baronius Annalibus; putà Tom. XI. an. 1091. & 1096 Vrbani secundi; Tom. XII. an. 1100. & 1124. Paschalis Secundi, & cætera eiusmodi. Equidem (quidquid sit de iure depositionis & priuationis; neque enim huiusmodi certamen mearum vitium est aut instituti:) existimo non fuisse Pontificum mentem, ob quamcumque priuilegiorum violationem, pœnam adeò grauem irrogare, sed tum demùm cùm violatores id in odium, seu detestationem, & contemptum Sedis Apostolicæ, eiúsve Pontificum, & obstinato in eorum perniciem animo perpetrarent, ita vt non iam de priuilegiorum immunitate, sed de Rom. Ecclesiæ auctoritate, adeóque de fide Catholica ageretur. Egregiè planè Gregorius Magnus hom. 26. in Euang. *Sub magno moderamine pastores Ecclesiæ vel soluere studeant, vel ligare. Sed vtrum iustè an iniustè obliget pastor, pastoris tamen sententia gregi timenda est; ne is qui subest, & cùm iniustè forsitan ligatur, ipsam obligationis suæ sententiam ex alia culpa mereatur. Pastor ergo vel absoluere indiscretè timeat, vel ligare. Is autē qui sub manu pastoris est, ligari timeat vel iniustè, nec pastoris sui iudicium temerè reprehendat, ne etsi iniustè ligatus est, ex ipsa tumida reprehensionis superbia culpa quæ non erat, fiat.*]

VII.

Hic item annus Deo acceptabilis extitit ob conuersionem Gothorum. Vbi enim Reccaredus Hispaniæ Rex Catholicam fidem (vt vidimus) profiteri cœpisset; eodemque ad hoc ipsum hortante Gothos Episcopos, magistratus, & populum, perpaucis exceptis, omnes eamdem cum Rege abdicatâ hæresi Arianâ fidem profiterentur: eius rei causâ, vt cuncta solidè stabilirentur, hoc eodem anno (qui numeratur quartus ipsius regni) octauo Idus Maias, *Toleti* celebrari voluit CONCILIVM, Tertium eius ciuitatis dictum, idemq; vniuersale totius Hispaniæ, atque eius etiam Galliæ partis, quæ apud Narbonensem prouinciam subiecta adhuc erat Gothis; vt ex Episcoporum subscriptione patet: qui interfuerunt omnes numero circiter septuaginta, vnà cum ipso Rege atque Reginâ. Quòd verò in eius Actis, anno quarto Regis Reccaredi iungatur Æra sexcentesima vigesima septima, error cognoscitur ex stabilito superiùs eiusdem Regis ingressu. Ipsum autem cōcilium auctoritate Apostolicâ celebratum esse, ex eo intelligi potest, dum Lucas[z] Tudensis ait S. Leandrum Episcopum Hispalensem, totius Hispaniæ hoc tempore celeberrimum, ei interfuisse legatione functum pro Romano Pontifice. Porrò extant ipsa Synodi Acta, canonesque viginti tres in cā editi; itemque Regis oratio, fideique professio sincerissima, atque edictum piissimum; ac denique Gothorum Catholica assertio, & anathematismi aduersus hæresim Arianam; in quibus inter alia damnantur quicumque Spiritum Sanctum non crediderint à Patre & Filio procedere, eísque coæternum & cōsubstantialem esse. Notandumque insuper, quod à sanctâ Synodo Rex maximè pius hoc inter cętera petiit, vt in omnibus Hispaniarum Ecclesiis, ad roborandam gentis suæ nouellam conuersionem, ante sumptionem Eucharistiæ, singuli, iuxta Orientalium morem, clarâ voce fidei recitarent Catholicæ symbolum. Cæterùm aliquid in eisdem Synodi Actis desiderari posse videtur, cùm & regio dicatur[a] sancitum edicto, vt libri omnes hæreticorum igni comburendi darentur.

CONCIL. TOLET. III. POST CONVERSIONEM RECCAREDI RÉGIS. [Quod quidem apud Baron habetur Tom. VII. an. 589. sed in hunc annum referendum fuisse, docetur ex iis quæ diximus ad ā. 590. XII.]

[z] Ex Isid. in Chron.

[a] Aimoin. lib. 3. de reb. Franc. c. 77.

VIII. GESTA SYNODI.

Quod verò ad canones qui reperiuntur spectat in primis Patres ad integrum consequendum, conseruandumque splendorem Hispanicarum Ecclesiarum, diù denso nubilo hæresis, vel superstitionis Gentilitiæ obscuratum; statuerunt vt[b] Conciliorum omnium constituta, simul & Synodicæ SS. Præsulum Romanorum Epistolæ in suo vigore permanerent. Deinde prauum illum abusum[c] sustulerunt, quo Clerici contra

[b] Concil Tolet. III. c. 1.

[c] Ibid. c. 14.

antiquam Ecclesię diſciplinam, relicto tribunali Eccleſiaſtico ſe inuicem ad forum ſæculare trahebant: idque ne amplius fieret, ſub pœnâ excommunicationis prohibuerint. Ac pariter ex decreto piiſſimi Regis ſtatuerunt [d], vt Iudices ſæculares locorum, & Actores fiſcalium patrimoniorum, ſemel in anno ad Concilium prouinciale Epiſcoporum conuenirent, vt ibi diſcerent quàm piè & iuſtè eum populis agere deberent in adminiſtratione ſua: & proſpicerent Epiſcopi qualiter illi cum populis agerent, vt ipſos errantes corrigerent, aut eorum inſolentiam Principum auribus inſinuarent, quòd ſi correptos emendare nequirent, eos & ab Eccleſia & à communione ſuſpenderent: ſed & ab Epiſcopis deliberaretur, quid per prouincias ſine detrimento præſtare deberent Iudices, ſi ad Concilium non venirent. Hæc de iis canon. At non recens iſtud ab iis inſtitutum. Siquidem eſt his antiquior ſanctio Concilij Arelatenſis [e], quâ iubentur Epiſcopi inuigilare ſuper Præſides prouinciarum, ne quid contra diſciplinam committant, ac ſi id præſumant, eos anathemate percellant. Et antiquiſſimæ ſunt conſtitutiones Imperatorum Chriſtianorum, quibus monentur Epiſcopi præeſſe debere Præfectorum tribunalibus. Sed de his dictum eſt ſuis locis.

[d] Can. 18. EPISCOPI INVIGILARE DEBENT SVPER PRÆS. PROVINC.

[e] Conc. Arel. cap. 7.

IX. CONCIL. NARBON. [Cuius Acta numquam hactenus excuſa, edidit Baron. Annal. Tom. VII. an. 598 (ſed loco non ſuo) accepta ex cod. Hiſp. Biblioth. regiæ.]

Hoc item anno Reccaredi quarto, poſt Concilium Toletanum, celebrata eſt quoque alia SYNODVS [f] *Narbonæ*, cui octo interfuerunt illius prouinciæ Epiſcopi, vnà cum Nigetio Narbonenſi Antiſtite: in quo plures renouati ſunt canones antiqui, aliiſque recens additi ad diſciplinam Eccleſiaſticam pertinentes. Inter quos fuit, vt Iudæis non liceret corpora defunctorum deducere pſallendo. Pro tantis verò pietatis muneribus, Deus eumdem Reccaredum Regem, cuius operâ hæc Concilia celebrata fuerunt, hoc anno eripuit à coniuratione Argimundi ducis exercitûs, qui vt Rex fieret, aduerſus eum vnà cum pluribus aliis conſpirauerat: quorum ſtudiis Dei nutu detectis, capti omnes meritas dedêre pœnas; ipſeque primùm Argimundus verberibus interrogatus, deinde turpiter decaluatus, poſt hæc dexterâ imputatâ, aſino ſedens per vrbem ductus eſt. Hæc enim eodem anno, quo Concilium Toletanum celebratum eſt, geſta eſſe, Ioannes Biclarenſis ponit: cùm & iam anno ſuperiori eiuſdem Regis tertio, (vt ipſe numerat) detectæ fuiſſent aliæ inſidiæ Goſuinthæ Reginæ Reccaredi nouercæ, Catholicis infeſtiſſimæ, & Vldilæ Epiſcopi Ariani; ob quas Epiſcopus in exilium pulſus, Regina verò, Deo ipſo vltore, citiùs ex hac vita erepta eſt. Denique & iam ante, ipſo eius regni anno ſecundo, Sunnam Epiſcopum Arianum & Seggam affectatæ tyrannidis conuictos, in exilium, Seggæ priùs manibus amputatis, miſſos eſſe, idem Biclarenſis ſcribit.

X. DE CHAGANI IRRVPTIONE IN THRACIAM.

In Oriente porrò, hoc anno aduerſus Auares, & Slauinos vel Sclauinos, ſub Rege Caiano ſiue Chagano Hunno, Iſtro traiecto Thraciam infeſtantes, variè pugnatum eſſe ab Imperatoris exercitu; & ab eorum incurſionibus Europam liberatam, tum virtute & armis Priſci Ducis, quem primò Imperator manubiarum accuſatum à Præfectura depoſuerat, poſteáque reſtituerat, tum eloquentiâ & perſuaſione Theodori medici, legatione apud eumdem Chaganum pro pace fungentis: pluribus narrat Nicephorus [f]. Quæ quidem præſenti anno contigiſſe, apparet ex literis [g] S. Gregorij Papæ, adgaudentis Priſco de ipſius reſtitutione, ſcriptis menſe Iulio Indictionis vndecimæ.

[f] Niceph. l. 18. c. 28. 29.

[g] Greg. 2. ep. 31. Ind. 11.

XI. DE TVNICA SALVATORIS.

Hoc item anno Sigebertus ponit *Tunicam* inconſutilem Domini noſtri IESV CHRISTI in Zaphat non longè ab Ieroſolyma, confeſſione Simeonis Iudæi inuentam, tranſlatam eſſe in eamdem ciuitatem à Gregorio, Thomâ & Ioanne, Patriarchis Antiocheno, Ieroſolymitano, & Conſtantinopolitano, ac publicæ venerationi expoſitam. Hæc ille: antiquiorem enim, quem de his citemus auctorem, habemus neminem. Sed ab his diuerſa quodammodò ante hæc tempora ſcripſit Gregorius [h] Turonenſis; dum ait ſe ex quorumdam relatione didiciſſe, eamdem Tunicam magnâ veneratione iam olim habitam fuiſſe in vrbe quâdam Galatiæ.

[h] Greg. Tur. 1. mirac. 8.

XII. DE GOLANDVCH MARTYRE.

Hoc prætereà tempore claruiſſe in Perſide inſignem feminam Chriſtianam nomine *Golanduch*, eamdemque poſt multa tolerata à Magis tormenta, ingentiaque edita miracula, coronam martyrij aſſecutam eſſe; Euagrios [i] tradit. Vocatur ea apud Nicephorum [k] *Colandhuc*; vbi & quædam de eâ narrantur captu difficilia ex Stephano Epiſcopo Hieropolitano ipſius vitæ ſcriptore. Sed quicquid ſit, certum eſt eam celebratam eſſe cultu anniuerſario ab Orientalibus, penes quos paſſa eſt.

[i] Euagr. lib. 6. c. 19.

[k] Niceph. lib. 18. c. 25.

IESV CHRISTI
AN. 594.
GREGORII
AN. 5.
MAVRITII
AN. 12.

I.

ANNO Chriſti quingenteſimo nonageſimo quarto, Indictionis duodecimæ Gregorius Papa inter alia egregia quæ præſtitit, ſcripſit [a] aduerſus Schiſmaticos, Trium Capitulorum defenſores, pro tuitione Quintæ Synodi, ad Theodolindam Reginam adhuc iiſdem ſchiſmaticis fauentem, & Conſtantium Epiſcopum Mediolanenſem perſecutionem ab iis patientem. Idemque aduerſus Donatiſtas in Africa inualeſcentes, Epiſcopos [b] Catholicos negligentes incitauit: ex alia verò parte Dominicum Carthaginienſem, qui Concilio contra Donatiſtas habito ſanxerat, vt Epiſcopi qui hæreticos non inquirerent & expellerent, dignitate ac bonis priuarentur, à nimio hoc impetu [c] reuocauit, quod maiores videret id concitaturum inter ipſos Catholicos Epiſcopos diſcordias. Ac de conuertendis Iudæis pariter ſollicitus, eos non violentia, ſed ſpe præmij allici debere [d] monuit. Multúmque laborans [e] in Barbaricinis populis, qui Sardiniæ montes incolebant, (quos olim ex [f] Africa Wandali in eam Inſulam expulerant) à Gentiliſmo ad fidem reducendis: id tandem [ff] præſtitit, Preſbyteriſque [g], vbi deeſſent Epiſcopi, conceſſit baptizatorum frontes chriſmate linire. Sed & cùm Dalmatiæ [h] Epiſcopi iam anno ſuperiori in Salonitanum Metropolitanum elegiſſent maximum quemdam virum prauum ac ſimoniacum, quem ipſe Gregorius reieciſſet, iidemque nihilominùs, Imperatoris iuſſione

[a] Greg. 3. ep. 33. & 37.

[b] 3. ep. 32. & 35. EPISCOPI CARTHAG. COERCETVR IMPETVS INDISCRETVS.

[c] 4. ep. 3.

[d] 3. ep. 3. & 4. ep. 6.

[e] 3. ep. 23. &c.

[f] Procop. de Bell. Vand. l. 2. Meminit eorumdem Lib. 1. 2. de off. PP. Afr.

[ff] Greg. 4. ep. 33. ad Conſt. Aug.

[g] 3. ep. 26.

[h] 3. ep. 15. & 20.

præteo

prætentâ eumdem consecrâssent: eos omnes Gregorius hoc anno à communione suspendit. Ioannem quoque Rauennatem, (quem iam antè redarguerat[i], quòd præter Ecclesiasticam consuetudinem, nec tempore nec loco decenti, pallio vteretur) iterùm hoc anno cùm de eâdem re tum de aliis prauis moribus corripuit[k]. Denique quamplurima alia exhibuit egregia pastoralis vigilantiæ exempla in Episcopos negligentes, aut nimium præsumentes; necnon in monachos regulas suas transgredientes: itemque charitatis erga pauperes; atque curæ diuersarum Ecclesiarum, aliorumque locorum sacrorum: quæ omnia apud eum[l] videre licet.

[i] 2. ep. 54 Ind. 11.
[k] 4. ep. 15.
[l] Lib. 3. Epist. Ind. 12. & l. 4. Ind. 12.

II. GREG. CAPVT S. PAVLI DENEGAT AVGVSTÆ.

Illud verò non omittendum, quod cùm Augusta Constantina Mauritij Imperatoris coniux, in suo palatio Ecclesiam in memoriam S. Pauli Apostoli ædificâsset, & ab eodem Gregorio expetiisset, vt Constantinopolim mitteret eius caput, siue partem aliquam corporis; idem Pontifex[m] sibi id minimè licere multipliciter excusauit, nonnullis additis miraculorum exemplis, quæ edi consueuissent, cùm quid ex sacris Reliquiis transmutare Romæ quis auderet: sed earum loco mitti solere ait Brandea, per quæ tantæ virtutes fierent, quantæ per ipsa Sanctorum corpora. Pollicetur autem, se eidem Augustæ missurum de catenis quas S. Paulus in collo & manibus gestasset, ex quibus plurima miracula demonstrarentur: quorum illud non minimum, quòd cùm frequenter multi peregrini aliquid ex limaturâ earumdem catenarum peterent, sacerdos cui ea esset cura commissa, aliquibus petentibus nulla difficultate vel mora de iisdem ramenta limâ excuteret, quibusdam verò diù per catenas ducta lima nihil penitùs excutere valeret.

[m] 3. ep. 30.

DE CATENIS S. PAVLI.

III. CONCIL. HISPAL. Af. Baron. an. 590. sed vide sup. an. 590. post num. XII

MVLIERES A CLERICIS SEPARAN. DÆ PER MAGISTRATVS.

Hoc item anno, qui quintus numeratur Reccaredi Hispaniæ Regis, pridiè nonas Nouembris celebrata est SYNODVS HISPALENSIS, cui præfuit S. Leander eiusdem ciuitatis Episcopus. Interfuerunt pariter alij septem Episcopi: qui tria in Synodo decreta firmata ad Pegasium Astigitanum in eadem prouincia Episcopum direxerunt. Inter quæ illud memorabile, quo statuerunt Iudices sæculares (permissione tamen Episcopi) separare debere ancillas, aliásque extraneas mulieres à clericis. Quòd enim frequentissimè legibus Ecclesiasticis id frustrà vetitum videret, voluit sancta Synodus laicos Iudices insurgere læsæ sæpiùs legis Ecclesiasticæ vindices. Præter autem tres dictos canones, collegit ex diuersis locis, Hispalensis Concilij alios vndecim, vir insignis Garsias Loaisa in editione quam summâ elucubrauit industriâ Hispanorum Conciliorum.

IV. ANAST. SINAITA RESTITVITVR SEDI ANTIOCHENÆ.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno mortuo Gregorio Episcopo Antiocheno, in eius locum restitutus est *Anastasius* Sinaita, qui viginti tribus antehàc annis in exilium pulsus fuerat. Hæc Euagrius[n]: cui consentiunt S. Gregorij Papæ[o] ad eumdem Anastasium gratulatoriæ scriptæ literæ Indictione decima tertiâ, quæ cœpta est hoc anno mense Septembri. Addit verò Euagrius, paulò quoque post defunctum esse Ioannem Ierosolymorum Antistitem: successorem tamen non apposuit, quia (vt ait) antequàm aliquis in locum eius sufficeretur, ipse finem Historiæ suæ imposuit; anno duodecimo regni Mauritij Imp. qui inchoatur hoc anno, mense Augusti. Sed constat[p] Ioanni suffectum esse *Amos* antea Abbatem. Qui autem præter Euagrium, res gestas sub Mauritio prosecutus est, his propè diebus emersit in lucem *Theophylactus* cognomento Simocatus Græcus historicus, qui Mauritianam scripsit historiam, de qua superiùs.

[n] Euag. lib. 6 c. 23.
[o] Greg. 4. ep. 37.
[p] Id. 7. ep. 7. Ind. 1. Prat. Spir. c. 149.

IESV CHRISTI
AN. 595.

GREGORII
AN. 6.

MAVRITII
AN. 13

I.

ANNVS Domini quingentesimus nonagesimus quintus, Indictione decimâ tertiâ, vniuersæ Italiæ calamitosus extitit; cùm recuperatis per Romanum Rauennæ Exarchum quibusdam ciuitatibus quæ à Longobardis tenebantur, horum Rex Agilulphus furore percitus non solum easdem iterum cepit, sed & ipsum agrum Romanum maximâ depopulatione vastauit: vt constat tam ex Paulo[a] diacono, quàm ex Gregorio[b] Papa, qui hoc eodem tempore flagitante populo difficillimas Ezechielis Prophetias pro concione interpretabatur. Quod quidē admirati sunt[c] cordati omnes; vt videlicet sub onerosо fasce curæ totius Orbis, & in tanto discrimine Vrbis, potuerit Gregorius in his philosophari, & populus in eodem periculo constitutus conciones tales ab eo exigere: cùm præsertim S. Hieronymus nullo pastorali onere prægrauatus, sed solùm sacris literis incumbens, testetur[d] interpretationem in eum Prophetam aggressum se, impeditum esse prosequi, quod in Oriente ipse tunc degens audisset Occidētalem Orbem, Vrbemque vastari à Gothis. At verò S. Gregorius vix tunc à cœptis est violenter abstractus, vbi vallatâ vrbe, vulnera ciuium, vincula atque cædes est oculis contemplatus.

[a] Paul. diac. l. 4. c. 7.
[b] Greg. in Ezech. hom. 13. 15. & 22.
[c] Bernard. de consid. lib. 1. ad fi. & alij.
[d] Hier. ep. 92. ad Marcell.

GREG. PP. CONTEMPLATIONE ET ACTIONE PRÆCIPVVS

II. QVIBVS ARTIBVS VRBS LIBERA PERMANSERIT A LONGOB.

Quod autem & anteà & præsenti anno grassantibus Lōgobardis in omnes Italiæ regiones, Roma fuerit inaccessa; præstitit hoc vigilantia Romanorum Pontificum, qui præter iuges excubias in vigiliis, ieiuniis, & orationibus, addiderunt vt Ecclesiæ pecuniis redimerent vexationem: prout idem Gregorius hoc item anno scribens[e] ad Constantinam Augustam testatus est: qui tamen alibi[f] totum id tribuit non largitioni pecuniarum, sed Petro Apostolo vigilanti super custodiam vrbis: rursumque alio loco[g], lacrymis, orationibus, & districtissimæ abstinentiæ Monialium, quarum tria millia in vrbe tunc fuisse testatur. Cùm nihilominùs aliâ epistolâ[h] iatis sibi vitium fuisse asserat, vt si in Longobardorum se morte miscere voluisset, iam ipsi nec Regem nec Duces, nec Comites haberent: sed destitisse, quòd in mortem cuiuslibet hominis se miscere formidaret. Itaque nihil vtilius putauit, quam vt cum Agilulpho pax componeretur, quem ab ea non alienum sciebat. Quā de re cùm per Seuerum[i] Exarchi Scholasticum apud ipsum Exarchum egisset, Exarchus verò verò rem ad Imperatorē detulisset; ipse Mauritius Augustus eumdem S. Gregorium datis ad

[e] Greg. 4. ep. 34. Indict. 13.
[f] 7. ep. 23. Ind. 1.
[g] 7. ep. 23. Ind. 15.
[h] 7. ep. 1. Ind. 1.
[i] 4. ep. 29.

eum literis, vt nimis simplicem denilit, quòd adeò facilè crederet Regi Longobardorum; pariterque de pluribus aliis conquestus est, nullâ Summi Sacerdotij habitâ ratione: ad quem rescribens [k] Gregorius & obiecta diluit, & de honore, cultuque quo debeant omnes ex præscripto legis diuinæ venerari sacerdotes; exemplo etiam Constantini Magni ipsum Imperatorem admonuit.

[k] 4. ep. 31.

III. IOAN. EPISCOP. CONSTANTINOP. INSVRGIT IN GREG.

Sed aliæ maiores eum presserant angustiæ. Nam quò magis ipsum despectui habitum sciret ab Imperatore Ioanne, Constantinopolitanus, eò arrogantiùs in eumdem insurgens; solitâ temeritate insolentiùs prosecutus est quod cœperat aduersus Apostolicam Sedem, vniuersalem se Pontificem vbiq; nominare. Qui etiam eò vsque progressus est, vt Ioannis presbyteri (de quo superiùs) Acta Romam discutienda, vt iussus fuerat mittens, eàque in re se Romano Pontifici subditum agnoscens; in iisdem tamen Actis se penè per omnem versum, *Oecumenicum Patriarcham* nominaret; quod ipse Gregorius testatur in epistola [l] quam hoc eodem anno scripsit ad Sabinianum diaconum, (sic enim in inscriptione corrigendum est) Apostolicæ Sedis Apocrisiarium Constantinopoli agentē. Quamobrem, qui hactenùs aberrantem Ioannem summâ tolerauerat patientiâ, ac per Apocrisiarios suos verbis redarguerat; hoc potissimùm anno excitatus in ipsum Gregorius, tùm illum literis suis [m] corripuit, Sabinianumque [n] admonuit ne vllo modo cum illo communicaret, ne eius vi deretur fauere superbiæ; tum ad [o] Mauritium Imperatorem, Constantinam Augustam, Eulogium Episcopum Alexandrinum, & Anastasium Antiochenum, aliósque, aduersùs eum literas dedit; quibus omnibus cùm plura inculcet in detestationem superbi illius nominis *Patriarchæ vniuersalis*, demùm addit [p], ei consentire nihil aliud esse quàm fidem perdere: Nimirùm quòd cùm à CHRISTO, vni Petro præfectura fuerit gregis vniuersalis credita, (hâc enim in re Petri Apostoli causam agi docet [q]) si quis eiusmodi stabilitam violauerat hierarchiam, aliter sentire videretur quàm ipse Dominus sentiendum præcepit. Ideoque & alibi [r] ostendit esse præcursorem Antichristi, qui superbum illud sibi nomen vsurpat. Vt non sit mirandum, si vnius voculæ occasione adeò Gregorius laborauerit; cùm etiam vnius interdum syllabæ, aut etiam literolæ causâ, fuerit sanctis Patribus aduersus Arianos & Eunomianos hæreticos diù multúmque pugnandum.

[l] 4. ep. 39.
GREG. AGIT CONTRA IOANNEM.
[m] 4. ep. 38.
[n] d. ep. 39.
[o] 4. ep. 32. 34. 36.
[p] d. ep. 39.
[q] ep. 34.
[r] 5. epist. 30. ad Mauri. Imp.

IV. DE NOMINE VNIVERSALIS. *De quo, & qua mente sibi illud arrogarent Episcopi Constantinopolitani, & Pontifices Romani damnarint, præter illa quæ de iis habet Baron. vide egregie explicatum ap. Perron.*

Quod autem ad ipsum vocabulum *Vniuersalis Patriarchæ* spectat; cùm illud Gregorius in dictis epistolis singularitatis nomen appellet, per quod (vt ait) vniuersi alij sacerdotes honore debito priuarentur; satis euidenter constat, id Gregorium accepisse pro singulari & vno solo, præter quem nemo sit; ita vt ei reliqui omnes Episcopi subessent vt filij & vicarij, & non vt fratres & in administratione collegæ: Quo quidem sensu solus CHRISTVS est *Vniuersale* Ecclesiæ caput; ipsaque Ecclesia *Vniuersalis* dicitur vna toto orbe diffusa, extra quam nulla potest esse Ecclesia: eâque demùm significatione negauit Gregorius vllum Romanorum Pontificum illud sibi nomen vsurpâsse. At verò alia est eiusdem nominis significatio, quâ dicitur Vniuersale; hoc est, quod remanentibus partibus integris, ipsum cæteris supereminet: quâ ratione vetuit olim Pelagius Papa, ac posteà Gregorius inter Patriarchas dici aliquem Oecumenicum; de Orientalibus vtique intelligentes, quòd nequaquam alteri alterum vellent esse subiectum. Sed eo sensu Leonem Papam sæpè in ipso generali Concilio Chalcedonensi, aliósque alibi Romanos Pontifices dictos reperiri vniuersales Episcopos. & Vniuersalis Ecclesiæ Antistites, manifestum faciunt antiqua monumenta, idque absque aliquo fastu, cùm eo nomine id quod est exprimatur, nempè quòd ipsis cura pastoralis vniuersi gregis totius orbis concredita sit; quam semper, vbiq, & in omnes exercuisse, abundè his Annalibus demonstratur; paterque de ipso Gregorio ex eius epistolis, quibus singulis annis quamplurimas ex diuersis vniuersæ Christianitatis Ecclesiis ad Apostolicam Sedem delatas causas decidit. Denique (vt egregiè Innocentius [s] Papa Tertius longè posteà aduersus Græcorum obiectiones interpretatus est) cùm Ecclesia duabus de causis *Vniuersalis* vocetur; nempè vel quòd de vniuersis constet Ecclesiis, quæ Græcè *Catholica* nominatur; vel quòd sub se contineat Ecclesias vniuersas; primâ quidem acceptione, Ecclesia Romana non est Vniuersalis Ecclesia, sed pars Vniuersalis Ecclesiæ; prima videlicet & præcipua, veluti caput in corpore, quoniam in ea plenitudo potestatis existit; ad cæteras autem pars aliqua plenitudis deriuatur. Secundâ verò nominis ratione, Romana Ecclesia, ipsâque sola. Vniuersalis nuncupatur, quoniam ipsa sola singularis priuilegio dignitatis cæteris est prælata.

come Reg. Mag. Britan. l. 1. c. 34.
QVO SENSV ROM. PONT. DICATVR VNIVERSALIS.
[s] *Innoc. III. 2. ep. 198. Ap. Caron. To. IX. an. 767. VIII.*

V. GREG. HVMILITAS. *De qua plura exempla videre poteris apud Baron. an. 598. num. III. & seqq. sumpta ex Greg. vij epistolis, & Prato Spir.*

Cur autem tantum Gregorius abhorruerit ipsum quodcumque Vniuersalis Episcopi nomen, declarat ipse; nempè quòd fastuosum nimis esse videretur, & Christianæ humilitati minimè congruens. Vnde nec adeò miteris si se negat dici velle vniuersalem, qui aliâ epistolâ [t] ad Imperatorem hoc eodem anno scriptâ, se etiam negat sacerdotem esse: quemadmodum & olim S. Paulus [u] indignum se dixit vocari Apostolum. Denique vt paucis sensum Gregorij ex Gregorij verbis expressum habeas; illum abundè patefacit quod alibi [x] ait, si qua culpa in Episcopis inuenitur, omnes Episcopos Apostolicæ Sedi esse subditos; cùm verò culpa non exigit, omnes secundum rationem humilitatis æquales esse. Cuius regulæ perennem praxim obseruare licet in dictis, factisque ipsius. Nam & cùm hoc ipso tempore ageretur Romæ causa Ioannis & Athanasij presbyterorum, qui à iudicio eiusdem ipsius Ioannis Constantinopolitani Sedem Apostolicam appellauerant; ex aliis ipsius Gregorij literis [y] intelligere possumus, Ioannem quidē presbyterum Chalcedonensem (qui hæresis iniustè Constantinopoli damnatus fuerat) in Synodo eâ de causâ Romæ habitâ repertum innocentem, absolutum esse: Athanasium [z] autem inuentū esse aliqua ex parte Manichæum; sed & eius accusatorem esse pariter conuictum Pelagianum; repertumque falsatum codicem Ephesini Concilij, qui missus Constantinopoli fuerat. Quando enim in Constantinopolitano iudicio fuit ipse Athanasius condemnatus, magnâ tunc accidit vecordiâ atque imperitiâ, ne dixerim malitiâ Ioannis Episcopi, vt apud ipsum ederetur Synodus Secunda Ephesina pro Primâ

[t] Greg 4. ep. 31.
[u] 1. Cor. 15.
[x] 7. ep. 64. Ind. 2.
COGNOSCIT DE IVDICIIS CONSTANTINOP. EPISC.
[y] 6. ep. 15. & 16. Ind. 14.
[z] 5. ep. 14.

Con

Conciliabulum videlicet Nestorianorum, pro Oecumenicâ Synodo Orthodoxorum. Quod non semel ab ipso factum, sed iterùm etiam in causa quorumdam monachorum; idem Gregorius testatus est posteà scribens [a] ad Eulogium Alexandrinum & Anastasium Antiochenum, quibus videas, eum qui nimio fastu vocari voluit Oecumenicus, nimiâ ignorantiâ, aut dolo, sub auctoritate Concilij Oecumenici, nisi verus Episcopus Oecumenicus vigilâsset Gregorius, Pelagianam hæresim anteà sæpè damnatam rursum introducturum fuisse in Ecclesiam.

[a] 6. ep. 31. & 7. ep. 48.

VI. CONCIL. ROM. IN CAVSA IOAN. PRESBYT. CHAL.

Sed quod ad dictum CONCILIVM in ea causâ *Romæ* collectum spectat; habitum illud hoc anno Mauritij decimo tertio, Indictione decimâ tertiâ, die quintâ Iulij, constat ex scriptis [b] eiusdem S. Gregorij. Suntque in eo præterea statuti sex canones, ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentes; quibus subscripserunt Episcopi viginti duo, ac S. R. E. presbyteri triginta quatuor. Inter canones autem quartus est, vt corpora Romanorum Pontificum sine tegmine deferrentur ad sepulturam: eâ nimirùm occasione, quod cùm (vt ait) dalmaticis tegerentur, ipsas posteà populus inter se partitus loco sacrarum reliquiarum asseruaret: quem admonuit, vt è corporibus potiùs Apostolorum, ac Martyrum velamina acciperent. Ita namque sibi Gregorius viuens consultum volebat, ne post mortem coleretur vt sanctus. Denique in scripto codice Sublacensi reperimus, in Concilio Romano eundem Pontificem probâsse & confirmâsse Regulam S. Benedicti.

[b] Epist. l. 4. sub ep. 44.

VII. DE CAVSA MAXIMI EPISC. SALON.

Hoc item anno Mauritius Imperator tyrannicè aduersus eumdem Gregorium agens, Maximum in Ecclesiam Salonitanam intrusum, & à Gregorio censuris eiectum, iámque in contemptum Sedis Apostolicæ apertiùs exilientem, per suos ministros in Ecclesia illa Episcopum retinuit. Quâ de re cum Augusta Gregorius [c] expostulans, multaque insuper Imperatori insinuanda Sabiniano [d] Apocrisiario suo scribens; contestatus est se paratiorem esse mori, quàm B. Petri Ecclesiam suis diebus degenerare. Cùm verò omninò voluisset, vt idem Maximus Romam causam dicturus accederet; tamen concessit posteà, vt Rauennam se conferret, vbi delegatum à Sede Apostolica haberet iudicem Marinianum Episcopum. Apud quem cùm Maximus iuramento præstito super corpus S. Apollinaris se purgâsset de simoniaca labe ipsi impositâ; acceptâ pœnitentiâ de inobedientiâ quâ peccâsset in Sedem Apostolicam, Salonas permissus est redire: cui & expetenti idem Pontifex Pallium misit. Hæc autem constant ex epistolis [e] ipsius Gregorij datis Indictione secundâ: vnde appareat causam hanc cœptam Indictione duodecimâ perdurâsse annos quinque.

[c] 4. ep. 34.
[d] 7. ep. 1. Ind. 1.
[e] 7. ep. 79. 80. 81.

VIII.

Hoc pariter anno cùm idem Gregorius pro corrigendis nonnullis, quæ aduersus sacros canones in Gallias agerentur, literas dedisset [f] ad Vigilium Arelatensem Episcopum, (cui & pallium misit, & vices suas ex more delegauit) necnon ad [g] alios Galliarum Antistites; vt id omninò perfici posset, regias manus in auxilium petens, de iisdem ad [h] Childebertum Francorum Regem scripsit: potissimùm verò illud admonuit, ne laici statim tonso capite raperentur ad Episcopatum, seu potiùs raperent ipsi Episcopatum: hoc suadens exemplo, quòd sicut non antè exercitui dux præponeretur, nisi labor eius fidésque probata constaret; ita nec dux animarum constitui deberet, nisi quem anteactæ vitæ virtus & solicitudo aptum esse monstraret. Scripsit & ad matrem Regis Brunichildem [i] Reginam; vbi inter alia de ipso Francorum Regno atque Rege hæc habet, *Non immeritò contigit, vt cuncta gentium regna præcelleret, quippe earumdem gentium Creatorem & purè colit & veraciter cōfitetur.* Et rursum posteà ad [k] eumdem Childebertum; *Quanto cæteros homines regia dignitas antecedit, tantò cæterarum gentium regna, Regni vestri profectò culmen excellit. Esse autem Regem, quia sunt & alij, non mirum est: sed esse Catholicum, quod alij non merentur, hoc satis est. Sicut enim magnæ lampadis splendor in tetra noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit; ita fidei vestræ claritas inter aliarum gētium obscuram perfidiam rutilat ac coruscat. Quicquid enim se Reges cæteri gloriantur habere, habetis: sed ipsi in hac re vehementiùs superantur, quoniam hoc principale bonum non habent, quod habetis.* Dedit verò has literas Candido presbytero, quem ad curandum patrimonium S. Petri quod habebat in Galliis, misit ad eumdem Regem; & vnà cum literis, munus dedit Rege Christianissimo dignum; videlicet Claues S. Petri, in quibus de limaturâ catenarum eius aliquid inclusum esset; quæ (vt ait) collo eius suspensæ, à malis eum omnibus tuerentur.

[f] 4. ep. 50. Ind. 13.
[g] Ibid. ep. 52.
[h] ep. 53.
[i] 5. ep. 5. Ind. 14.

LAVDES REGNI, ET REGIS FRANC.

[k] 5. ep. 6.

IX. DE ANGLOR. CONVERSIONE GREG. COGITAT.

Sed & cùm nouisset in Galliis complures detineri iure belli captiuos Anglos, venalésque exponi; idem Pontifex gentis Anglorum, quæ Britanniæ Insulæ magnâ ex parte domina facta esset, sed Gentilismum adhuc coleret, conuersionem animo versans: eidem Candido in mandatis dedit [l], vt ex captiuis Anglis adolescentes emeret, qui monasteriis bene instruendi committerentur. Nouisse verò anteà Anglos Gregorium Romæ venum expositos, tradit Ioannes Diaconus; admiratumque in eis vultûs elegantiam, eosdem Angelos nominâsse, emptósque censuisse non vt alia mancipia tradendos glebis, sed inter Angelos collocandos, in monasteriis scilicet ad vitam monasticam excolendam. Quid verò post hæc contigerit, dicetur anno sequenti.

[l] 5. ep. 10.

X.

Hoc eodem anno mortuus est Ioannes Episcopus Rauennas; quem sępè anteà ob alia correptum, proximè quoque irrisorem & fastu tumentem, duplici animo ambulantem, Gregorius [m] redarguerat. In cuius locum subrogatus [n] est Marinianus valdè ipsi Gregorio probatus, quo cùm diù in monasterio fuerat conuersatus; cui & pallium, [o] statutis diebus vtendum, & confirmationem priuilegiorum Ecclesiæ olim Rauennati à Romanis Pontificibus traditorum concessit. Fertur [p] autem alia eiusdem Gregorij nomine epistola ad eumdem Marinianum scripta de priuilegiis eiusdem Ecclesię Rauennatis; sed quæ ex multis commentitia conuincatur: eâdem (vt puto) manu consarcinata, quæ eodem argumento Valentiniani Imp. rescriptum confinxit, quod superiùs [q] refellimus. Cæterùm quem præsenti anno suis literis magnoperè laudauit Gregorius Marinianum, eum-

[m] 4. ep. 14. Ind. 13.
[n] 4. ep. 45.

DE MARINIANO EPISCOP. RAVEN.

[o] L. ep. 54 & 5. ep. 8.
[p] Ap. Rub. hist. Rauen. lib. 4.
[q] An. 432. X.

diuersum ab illo *Antiocho*, item monacho, & Abbate Lauræ in Palestina famâ celebri, scias qui eodem fermè tempore, nempe, sub Heraclio Imperatore, & Cosrhoë Persarum Rege, vixit clarus inter Scriptores Ecclesiasticos; cuius sunt Sermones de diuersis centum triginta, & Exomologesis: de quo plura inferiùs.

IESV CHRISTI
AN. 598.
GREGORII
AN. 9.
MAVRITII
AN. 16.

I. ANNO Domini quingentesimo nonagesimo octauo, Indictionis primæ, pace cum Agilulpho Rege Longobardorum diutiùs tractatâ, sæpiùs per ministros Imperatoris & Exarchi Rauennæ impeditâ; tandem vt ad tempus fœdus iniretur Gregorius obtinuit: cùm intereà, ne fortè dum tractaretur, Longobardi aliquid infausti in ciuitates Imperatori subiectas aggrederentur, idem Gregorius Episcopos in diuersis locis positos, vt custodię earum inuigilarent admonuit [a]; nec à vigiliis murorum excusari homines Ecclesiasticos voluit.

GREG. CVRAT ETIAM TEMPORALIA.

[a] Greg. 7. ep. 5. 20.

II. Eodem quoque anno, idem Pontifex inter alia quæ circa Ecclesiæ curam gessit, DEFENSORVM in Vrbe officium Regionariis adnumerauit. Qui verò *Regionariorum* dignitate ac nomine augebantur, eisdem patebat aditus vt ad sacra simul cum Pontifice conuenirent: eràntque omnes septenario mystico numero designati, vt sicut Diaconi Regionarij septem, totidémque Notarij Regionarij, similiter Subdiaconi, atque Defensores septem essent numero. Eorum verò priuilegium erat, vt assisterent Pontifici in Ecclesia; ita tamen vt eo præsente starent, absente verò sederent cum reliquo clero. De quibus est hoc anno data epistola [b] ad Bonifacium Primum Defensorem: cùm alioqui præter septem Diaconos, Notarios, Subdiaconos, & Defensores Regionarios, essent insuper alij complures in Vrbe & in omni Ecclesia Diaconi, Notarij, Subdiaconi, & Defensores. Inseruiebant autem *Defensores* præcipuè pauperum defensioni, & Ecclesiarum: mittique solebant à Romano Pontifice in diuersas prouincias, tum ad curanda patrimonia Ecclesiæ Romanæ, tum ad alia diuersi generis administranda negotia; vt docent eiusdem Gregorij plures ad eosdem variis temporibus scriptæ epistolæ. Quorum formulam constituendorum, & quomodò in causis & patrociniis Ecclesiasticis se gerere deberent, habes quoque apud eumdem Pontificem [c].

DE OFFICIO AT DIGNITATE DEFENSORVM.

[b] 7. ep. 17.

[c] 4. ep. 25. Ind. 13. 7. ep. 24 & 66. Ind. 2. 9. ep. 22. Ind. 4.

III. Solicitus etiam, sicut aliàs, de monachorum quiete plura de iis scripsit; priuilegiáque concessit [d] monasterio Classensi sub diœcesi Rauennate constituto; quod cùm ab eius Ecclesiæ Episcopis dura pati cogeretur, ab eorum in pluribus potestate exemit: & à prædecessoribus concessa priuilegia monasteriis [e], salua voluit. Sic enim occasione nonnullorum Episcoporum monachos opprimentium, manauit vt Summi Pontifices eiusmodi solerent vallare ea priuilegiis.

[d] 7. ep. 18. 19.

[e] 7. ep. 33.

MONACHOR. PRIVILEGIA VNDE.

IV. Accepit quoque hoc anno Gregorius, vnà cum literis, sancta munuscula à Leontio Exconsule viro maximè pio; nimirùm (vt ipse testatur in literis [f] ad eum redditis) oleum S. Crucis, & lignum aloës. Quid verò per *Oleum S. Crucis*, intelligere debeamus, satis perspicuè indicat Beda [g] in epitome de Locis Sanctis; dum agens de S. Crucis Ligno Ierosolymis Constantinopolim translato sub Heraclio Imp. ait de nodis eius sancti Ligni liquorem odoriferum oleo similem profluere consueuisse, cuius virtute omnis generis ægritudines sanarentur. De eodem quoque tum apud Cyrillum in Sabâ tertiùm mentio habetur; tum apud alios scriptores Rerum gestarum Sanctorum, qui illud adhibere solebant ad fugandos dæmones, & alia edenda miracula.

[f] 7. ep. 34.

[g] Bed. epit. de Loc. Sanct. c. 20. in fi.

DE OLEO S. CRVCIS. De quo plura Grets. Tom. 1. de Cruc. l. 2. cap. 91.

V. Quod rursus pertinet ad res Orientales; hoc ipso anno Mauritij Aug. decimo quinto, ægrotans ipse morbo difficili, testamentum condidit, quo Theodosium filiorum natu maximum, iam antehàc Imperatorem ab ipso declaratum, Constantinopolis dominum fecit cum administratione Orientis: Tiberio Romam veterem cum Italiâ, & Insulis maris Tyrrheni delegauit; cæterásque Romanę ditionis prouincias inter reliquos filios distribuit: quibus ætate adhuc immaturis Domitianum cognatum suum Ecclesiæ Melitinensis Antistitem, virùm rebus agendis dexterum, consilióque dexteriorem, cui Imperator maioris momenti negotia expedienda committere consueuerat, tutorem designauit. Habentur ista apud Theophylactum in Historiâ Mauritianâ.

MAVRITII TESTAM.

VI. Sed & hoc eodem tempore, magnus *Theodorus Syceota*, olim ex monacho Episcopus Anastasiopolis in Galatia inuitissimè factus, cùm despectui & odio se haberi videret; (nam & potatus aliquando veneno, excessisset ex hac vita, nisi MARIA Dei Genitrix Virgo succurrisset:) consulto diuino Spiritu, sedi nuncium remisit: ac contradicente suo Metropolitano Archiepiscopo Ancyrano, literis datis eâ de re ad Cyriacum Constantinopolitanum Episcopum, necnon ad Mauritium Imperatorem, vacationem obtinuit: sicque ad pristinæ vitæ statum se contulit. Cùm verò quam à Deo acceperat gratiam curationum in edendis miraculis, petentibus sæpè communicâsset, ab iisdem Cyriaco & Mauritio accersitus Constantinopolim, ibi dum ad breue tempus moratus est, tum Imperatoris filium à lepra mundauit, tum alia ingentia miracula edidit virtute tantùm signi Crucis, additâque aliquando aquâ benedictâ: quæ quidem tu ipse, si cupis, in eius Vitæ Actis [h] perlege; quæ fidelissimè scripsit, qui à puero cum ipso coaluit, immò & eiusdem benedictione conceptus est, (cùm videlicet parentes steriles, acceptis zonis quibus ille vir sanctus benedixerat, eum ediderunt) Eleusius, qui & Georgius dictus est, presbyter atque Theodori monasterij alumnus.

THEOD. SYCEOTA EPISCOPATVM OBSERIT.

EIVS MIRACVLA.

[h] Ap. Sur. 22. April.

VII. Quo etiam anno defunctus est Guntheramnus Rex Francorum religiosissimus, postquàm videlicet regnâsset [i] annos triginta tres. Dum verò qui res Francorum sunt prosecuti, aiunt ipsum reliquisse regnum Childeberto, argui eos posse ex Gregorij Papæ epistolis, iam superiùs dictum est; ex quibus constare videtur, Childebertum biennio ante defunctum esse.

[i] Aimoin. de gest. Franc. Lib. 3. c. 81.

IESV

IESV CHRISTI
An. 599.

GREGORII
An. 10.

MAVRITII
An. 17.

I. De causa Episcopi Byzac.

ANNO Christi quingentesimn nonagesimo nono, Indictionis secundæ, accusato à suis Episcopis de quodam crimine, Primate prouinciæ Byzacenæ in Africa, eius causa ab Imperatore, iuxta statuta canonica, ad Gregorium Papam remissa [a] est: sed persolutis ob eodem Primate Imperatoris Magistratibus decem auri libris, ab iis controuersia sopita est. Cæterùm qui in titulo posuit hanc causam fuisse Episcopi Constantinopolitani, deceptus est quòd legerit Byzancenum, pro Byzaceno.

[a] Greg. 7. ep. 64. Ind. 2.

II. Oecum. Synodus sine consensu Rom. Pont. nulla.

Hoc autem anno, cùm idem Gregorius subodoratus esset peragi Synodum Constantinopoli, insciâ Sede Apostolicâ; veritus ne quid noui ibi decerneretur de nomine Oecumenici in fauorem Episcopi Constantinopolitani, scribens ad omnes Episcopos Orientis, eos admonuit vt statuta vetera nullatenùs in ea violari permitterent; cùm alioqui (vt addit) sine Apostolicæ Sedis auctoritate atque consensu, nullas quæcumque acta forent vires habitura essent: hæc verò eius monita spernentibus excommunicationem minatur. Extat [b] eiusmodi literarum exemplar missum ad Eusebium Thessalonicensem; cuiusmodi fuêre quæ ad alios transmissa sunt.

[b] 7. ep. 70.

III. Anast. Sinaitæ obitus.

Contigit hoc pariter anno mori *S. Anastasium* Sinaitam Episcopum Antiochenum, cùm sedisset annos sex inchoatos postquàm Ecclesiæ suæ restitutus est. Extitit is clarus inter Scriptores Ecclesiasticos; cuius adhuc extant nonnulla præclara monumenta; fitque de aliis ab ipso æquè conscriptis in iisdem mentio: recenset verò & alia Nicephorus [c], qui eumdem vocat primarium præclarúmq; Ecclesiæ Doctorem. Sed & idem susceptum à Gregorio Papa, quem mirificè coluit, de Cura pastorali librum [d], Græcum reddidit. Cæterùm ei in Episcopatu alium eiusdem nominis subrogatū fuisse *Anastasium*, alter Nicephorus Constantinopolitanus Episcopus in Chronico tradit. Errat autem Callistus, dum illum qui præcessit nominatum Sinaitam, non hunc qui successit, tradit occisum à Iudæis. Id enim Iuniori Anastasio est tribuendum, ex sententia cæterorum omnium Græcorum [e] historicorum; dum eam Iudæorum seditionem ponunt sub anno septimo Phocæ; ad cuius Imperium haud peruenisse potuit Anastasius Senior, quem hoc anno decessisse constat. Porrò ipsum Iuniorem, simulac creatus est Episcopus, more maiorum Fidei Orthodoxæ professionem ad Romanum Pontificem misisse, fidem facit epistola, quam hoc ipso anno Gregorius [f] Papa ad ipsum reddidit. Ad hunc enim Iuniorem eam scriptam esse, satis intelligitur ex ipsius contextu.

[c] Niceph. lib. 18. c. 44.
[d] Greg. 10. ep. 22. Sigeb. de Script. Ecc. c. 42.
De Anastas. Antioch. Iuniore.
[e] Miscell. Cedr. Zonar. &c.
[f] Greg. 7. ep. 48.

IV.

Fuit verò hoc eodem tempore laborandum eidem Gregorio aduersus quosdam, in ipsum oblatrantes, quòd contra Constantinopolitanam Ecclesiam insurrexisset, à quâ (vt aiebant) Romana in sacris ritibus pleraq; mutata esset. Quâ de re ipse scribens [g] ad Ioannem Syracusanum Episcopum, primùm obiecta diluit, ostendens ritus illos aut à traditione Apostolorum, aut ab antiquissimâ Romanæ Ecclesiæ consuetudine vigere; & posteà ad omnem tollendam inuidiam, profitetur se minimè dedignari sibi subditarum Ecclesiarum bonas consuetudines imitari: Constãtinopolitanam autem Ecclesiam Apostolicę Sedi subditam esse, probat etiam testimonio ipsius Imperatoris, atque Cyriaci [h] eiusdem tum ciuitatis Episcopi.

[g] 7. ep. 64. De ritibus a Græcis acceptis.
[h] Ita leg. pro Eusebio.

V. Munera a Reccar. et Greg. ad inuicem missa.

Quo eodem tempore reperitur Rex Hispaniæ religiosissimus Reccaredus, Abbates quosdam Romam misisse ad limina Apostolorum, cum muneribus S. Petro offerendis: de qua legatione mentio habetur in literis [i] S. Gregorij ad eumdem Regem hoc anno redditis. Cui & alia ipse remisit munera; videlicet Clauem S. Petri, vnà cum ferro de catenis eius incluso; itémque Crucem, in quâ erat particula ligni Dominicæ Crucis, & de capillis B. Ioannis Baptistæ. Sed & scribens [k] ad S. Leandrum Hispalensem Episcopum, à quo priùs literas acceperat, pallium quoque ei transmisit. Quem quidem laborâsse æquè ac Gregorium tunc podagrâ, ipse eâdem testatur epistolâ. Certè si numerandos suscipias sanctitate celebres homines, qui podagræ morbo afflictati sunt, copiosum conficies catalogum: quo redarguas eos qui voluptuosos ex podagræ doloribus arguunt homines. Eo verò morbo Gregorium iugiter ab hoc tempore valdè afflictatum esse vsque ad obitum, adeò vt vix à lectulo aliquando surgere posset ad sacra Missarum solemnia celebranda; ipse aliis posteà ad diuersos scriptis [l] literis sæpiùs testatus est: cùm tamen nihil vnquam remisisse quotidianæ solicitudinis Ecclesiarum omnium, satis demonstrent quamplurimæ eius epistolæ, tum hoc tum sequentibus annis conscriptæ. Cùm autem his temporibus dira lues vastaret Africam, de ea scribens [m] ad Dominicum Episcopum Chartaginiensem, qualiter se gerere debeat monet; non quidem vt saluti suæ consulens deserat gregem, sed vt pro eo vitam exponat; illum magis ac magis à praui operis perpetratione coërcens, & bonorum præmia, malorumque pœnas edisserens.

[i] 7. ep. 126.
[k] 7. ep. 537.
Greg. laborat podagra.
[l] 8. ep. 35. 36. 9. ep. 27. 38. 12. ep. 7.
[m] 8. ep. 48.

VI.

Scripsit [n] item ad præcipuos Galliarum Episcopos, monens Synodum congregari; nec non ad Brunichildem Reginam, ac Theodobertum & Theodoricum Reges Francorum, vt Simonia, & alia crimina corrigi deberent, & ne laici ac neophyti ad Episcopatum assumerentur.

[n] 7. ep. 115. vsque 156.

IESV CHRISTI
An. 600.

GREGORII
An. 11.

MAVRITII
An. 18.

I.

ANNO Domini sexcentesimo, Indictionis tertiæ, Sclaui, siue Sclauini barbari (de

[a] Paul.diac. l.4 c 14.in fin.
[b] Greg.8.ep. 26.
ROMILDA DIGNAM ACCEPIT PRODITIONIS SVAE POENAM.

quorum incursionibus iam superiùs dictum) Istriam[a] deprædati; Italiam [b] penetrare cœperunt: & Chaianus, siue Ga .nus Auarum Rex Venetiam prouinciam inuadens, Forum-Iulij insidiis Romildæ relictæ Agilulphi Ducis, qui eodem tunc bello perierat, cepit ac combussit: Romildam verò dignâ impudicitiæ ipsius pœnâ afficiens, palo publicè infigi iussit, quòd spe sumendi sibi maritum ipsum Regem, ei ciuitatem prodidisset. Cuius filiæ matri dissimiles, ne ab Auaribus contaminarentur, crudorum pullorum carnes sibi inter mamillas sub fasciâ posuerũt; quibus ex calore putrefactis, eiusmodi fœtorem Auares naturalem esse credentes, ab iis abstinuerunt. Eædem verò per diuersas posteà regiones venumdatæ, tandem coronam castitatis suæ recipientes, vna nupsit Alemannorum Regi, alia Baioariorum Principi. Refert ista Paulus [c] Diaconus.

[c] Paul. diac. l.4.c.12.

II. CHAIAN. REX AVARVM DAT POENAS SACRILEGII.

Hoc item anno, qui numeratur tertius ante Mauritij Aug. obitum, cùm idem Chaianus Rex Auarum inferiorem Pannoniam, ac posteà Thraciam inuadens, cunctaque vastans, iam ipsi vrbi Constantinopolitanæ immineret, adeò vt timore ciues correpti consilium inirent Europam deserendi, & in Asiam atque Chalcedonem migrandi: ipse Chaianus meritas sceleris pœnas exoluens, quo S. martyris Alexandri Ecclesiam incenderat, eiúsque sepulchrum argenteo tecto coopertum spoliauerat, ac sacras Reliquias iniuriis affecerat: pestis Inguinariæ grassatione magnam exercitûs sui partem amisit, vnóque die septem filiis suis eâdem lue absumptis priuatus est. Hæc ex Theophane in Miscellâ: quæ & habent Nicephorus[d], & alij. Porrò cùm Mauritius Imperator hortante Senatu legatos ad eumdem Chaianum pro pace misisset, ipséque Chaianus captiuos obtulisset viritim redimendos vno nummo; posteà etiam quatuor siliquis; his conditionibus ab Imperatore recusatis, Chaianus omnibus occisis captiuis ad propria rediit. Quomodò verò impium hoc Mauritij facinus, quo tot insontes perire passus est, seuerè admodùm vltus sit Deus, dicetur inferiùs suo loco. Subdit autem post hæc in Miscellâ, de legatione ab exercitu Imperatoris missâ contra Priscum suum ipsorum Ducem. Inter legatos autem *Phocas* Centurio, cùm paulò liberiùs alloquutus Imperatorem, ab vno Patriciorum alapâ percussus esset, & barba euulsa hinc ei oblata est occasio tentandi noua: de quo dicendum posteà.

[d] Niceph. l. 19.c.28.29.

IMPIVM MAVRITII IMP. FACINVS.

III. EPISC. ALEX. SCRIPTA SVA MITTIT ROMAM.
[e] Greg. 8. ep.42.

Eodem anno, cùm S. Eulogius Patriarcha Alexandrinus Romam ad S. Gregorium misisset cognoscendum, atque probandum commentarium suum aduersus Agnoitas hæreticos scriptum; ipse Gregorius eumdem vt Catholicum laudauit[e]. Ita enim planè præcipuorum Orthodoxorum morem fuisse superiùs demonstratum est, vt aduersus hæreticos quæ scriberent, eadem plerumque cognoscenda mitterent ad Romanum Pontificem.

IV.

Mortuo item Constantino Episcopo Mediolanensi, cùm Agilulphus Longobardorum Rex successorem ei nominare vellet; eius conatibus resistens Gregorius, Mediolanenses[f] monuit, vt firmiter manerét in factâ per eos electione Deus dedit diaconi in eius sedis Episcopum: quod & exclusâ Agilulphi petitione, strenuè impletum est. Ex Annalibus[g] verò Mediolanensibus proditur, S. Gregorium concessisse Mediolanensibus, vt deficientibus Regibus Longobardorum, eius ciuitatis Antistes, quisquis pro tempore esset, coacto Concilio Episcoporum sibi subditorum, eligeret Regem quem vellet.

[f] 8.ep.65.
[g] Sigon.de reg. Ital. an. 601.

PRIVIL. MEDIOLAN. ANTISTITIS, ELIGENDI REGEM.

V.
[h] Greg. 8. ep. 54. vsq; 60.

Misso item hoc anno ab Imperatore in Italiam, administrare Vrbanam Præfecturam Leontio redeunti Constatinopolim, dedit S. Gregorius Papa literas[h] testes eius magistratûs bene perfuncti. Leontius verò per Siciliam transiens, Imperatoris iussu redegit in ordinem Libertinum V.C. Expræfectum, cæsumque bonis spoliauit: quâ de re eum Gregorius redarguit[i], quod homo liber flagellis minimè subiici deberet: ipsum autem Libertinum consolatoriis literis[k] conuenit, atque eleëmosynis fouit: multaque insuper alia præstitit circa Vniuersalis Ecclesiæ curam, quæ in ipsius Regestis[l] videre est.

[i] 1.ep.51.
[k] 1.ep.32.
[l] epist.lib.1. Indict. 3.

IESV CHRISTI
AN. 601.

GREGORII
AN. 12.

MAVRITII
AN. 19.

I.
[a] Greg.9.ep. 17.

ANNO Christi sexcentesimo primo, Indictione quartâ, Gregorius Papa legatione susceptâ Maximiani Arabiæ Episcopi, petentis Reliquias Sanctorum, eas ei transmisit[a], vt intelligere possis, quàm toto Orbe creuisset cultus Sanctorum.

II. CONCIL. ROM.
[b] Rec. Baron. Tom. VIII. hoc an. ex Bibl. Vatic.
GREG. CONSTITVTVM PRO MONACHIS.

Quâ etiam Indictione quartâ Nonis Aprilis idem Pontifex *Romæ* SYNODVM celebrauit Episcoporum viginti, ac Romanæ Ecclesiæ presbyterorum quatuordecim, & diaconorum quatuor: in qua decretum [b] edidit, quod appellari consueuerat *Constitutum*, quo consuluit monachorum quieti & indemnitati, ne ab Episcopis vllas imposterùm molestias paterentur, siue in bonis, siue in Abbatum electionibus, aut monachorum inuitis Abbatibus, ordinationibus.

III. HÆRESES ADSCRIPTÆ SORORI IMP.

Cùm verò literis Theoctistæ sororis Imperatoris Constantinopoli scribentis, certior factus esset, ipsam in suspicionem adductam esse quarumdam hæreticarum opinionum; quibus assereret, Obtentu religionis coniugia solui posse; Baptisma haud penitùs peccata auferre; Si quis de peccatis suis in triennium pœnitentiam ageret, postmodùm ei peruersè licere viuere; ac denique, Si quis necessitate compulsus aliquid de quo reprehenderetur, anathematizare se diceret, anathematis vinculo ipsum non teneri: de his ad eumdem rescribens[c] hoc ipso anno Gregorius, quamuis ipsam passam esse calumniam æstimare se dicat, admonet tamen eos anathematizare errores, atque se iuramento purgare: feminam alioqui religiosissimam habitam, atque ab ipso Gregorio sæpiùs laudatam.

[c] Greg 9.ep. 39.

IV.

Hoc item anno defuncto Amos Ierosolymorum Episcopo, subrogatus est in locum eius *Hesychius*; qui more maiorum vt Catholicæ communionis particeps fieret, misit suæ fidei professionem ad Gregorium Papam: Gregorius autem eâ Orthodoxâ probatâ, ad ipsum

litte

e 9.ep.40. SIMON. HÆRESIS VBIQ. VIGANS. 7.ep.111.& seqq. f 9.ep.48. vsque 57.

literas reddidit, quibus eum inter alia admonuit de extirpāda Simooia. Via eoim eredi potest, quantùm hoc tempore in vniuerso Orbe eiusmodi labe Ecclesia Dei ioquinaretur. De qua etiam cùm iam anteà redarguisset e Gallicanos Episcopos; hoc item anno aduersus eosdem querelas repetiit, scribens f ad illorum pręcipuos, necnon ad Reges Reginámque Brunichildem. Sed viguit illic nihilominùs hæc pestis; donec tandem operâ SS. Eligij & Audoëni per Dagobertum Regem (vt videbitur) compressa est.

V.
g Bed. l.1. .27.& 29. GREGORII CVRA OA RAE. ANGLICIS.

Iisdem verò literis cùm à Gregorio commendentur sacri ministri, quos ipse in Angliam mitteret; sciendum est ea Beda g, hoc eodem anno nonnullos ea iis qui cum Augustino in Angliam missi fuerant, ab eodem Romam redire iussos esse, vt à S. Gregorio maior numerus verbum Dei annunciantium mitteretur: idque mox prestitisse Gregorium; simulque per eos misisse vasa sacra, vestimenta sacerdotalia, & omnis generis ornamēta Ecclesiarum, codicesque plurimos, ac Sanctorum Reliquias. Cuius etiam estant h ad ipsum AVGVSTINVM Anglorum Apostolum & Episcopum primum literæ, quibus ei congratulatus est de felici successu conuersionis illius gentis; admonuitque ne ob tam grandia facta, miraculaque à Deo per ipsum edita aliquo modo inflaretur. Sed & cùm eumdem Gregorium Augustinus consuluisset de nonnullis ad Episcopale officium pertinentibus; idem siogulis respondens, Decretalem Epistolam misit, quæ licèt vltimo loco epistolarum sit posita, ad hunc tamen annum referenda noscitur testificatione Bedæ, qui ipsam vnà cum aliis literis quartâ Indictione datam affirmat. Quo etiam tempore ad eumdem Augustinum misit Gregorius Pallium; & Episcopatus Angliæ designans, quam inter alios Eboracensis & Londoniensis auctoritatem habere deberent, disposuit. Scripsit quoque ad Edilberthum Anglorum Regem gratulatorias literas i, de ipsius ex dæmonum cultu ad veram Christi fidem conuersione: necnon ad k Aldibergam Reginam eius coniogem, laudans eam de egregia nauata opera in conuersione eiusdem gentis. Quod autem iisdem literis Regem monnerat, vt idolorum templa destueret; hęc posteà, vt sibi visus est, in melius corrigens, scripsit l ad Mellitum Abbatem, (quem hoc anno cum aliis in subsidium Augubini misit) vt templa idolorum non destruerentur, sed per aquam benedictam purgata in Ecclesias Christianorum consecrarentur, appositis Sanctorum Reliquiis; vt dum gens ipsa eadem fana sua non videret destrui, de corde errorem deponeret, & Deum verum cognoscens & adorans, ad loca quæ consueuerat familiariùs concurreret. Qua etiam ratione & alios pariter Gentilitios ritus ad pietatem conuertj mandauit; quòd duris mentibus simul omnia abscindere impossibile esset. Addit denique Beda m, Augustinum in Dorouernâ regiâ ciuitate inuentam antiquam Christianorum Ecclesiam, à Romanis olim erectam, in nomine Saluatoris dedicasse; atque ibidem sibi habitationem statuisse, & cunctis successoribus suis Angliæ Primatibus, fecisse quoque in eadem ciuitate monasterium; ipsumque Edilberthum Regem, eiusdem hortatu, in eo ecclesiam SS. Petri & Pauli Apostolorum cōstruxisse in qua & ipsius Augustini, & omnium Episcoporum Dorouernensium, simul & Regum Cantij poni corpora deberent. Atqoe hæc sunt cunabula Ecclesiæ Anglicanæ; de quibus agit pluribus Beda.

h Greg. 9. ep. 58. AVGVST. ANGLOR. APOSTOLVS.

i 9. ep. 60.

k 9. ep. 59.

l Ap. Bed. lib. 1. cap. 29. 30. & Gregor. 7. ep. 71. TEMPLA, STRITVS GENTILIVM, AD PIETATEM CONVERSIO.

m Bed. lib. 1. c. 33.

VI.
n Greg. 9. ep. 45.

Hoc item anno Gregorius Papa ad Siciliæ Episcopos circularem epistolam n mittens, ob imminentia ibi à barbaris pericula, Litanias indiait celebrandas singulis feriis quartis & sextis singularum hebdomadarum. quod remedium profuisse declarauit euentus, cùm certum sit eam Insulam nullam hostium passam esse incursionem. *Romæ* insuper CONCILIVM habuit; in quo inter alia damnatus o est *Andreas* Græcus homo, sub monachali habitu degens, apud basilicam S. Pauli, detectus impostor, atque falsarius; dum sermones quosdam prauos ipsius Gregorij nomine supposuit, & Eusebij Thessalonicensis Episcopi literas ad eumdem Gregorium scriptas falsauit. Itémque in eodem Concilio data p est Probo Abbati testandi facultas de iis bonis, quæ ante susceptum monasticum habitum habuisset. Tanti namque momenti æstimabatur, facultatem testandi dare monacho, etiam de bonis ante ingressum monasterij acquisitis, vt id Gregorius facere noluerit nisi Synodo conuocatâ. Sicut & aliàs pariter io Concilio decreuisse reperitur q, vt nullius essent ponderis, quæ de bonis post Episcopatum adeptis Episcopus testamento disposuisset in præiudicium Ecclesiæ suæ, secùs verò de his quæ aote Episcopatum possedisset.

CONCIL. ROM. o 9. ep. 69. ANDREAS IMPOSTOR ET FALSARIVS. p 9. ep. 22.

TESTANDI FACVLTAS ABBATI DATA. q 5. ep. 1. ap. Baron. an. 595. LIX.

VII.
CONCIL. TOLET. Ap. Baron. an. 597. sed vide sup. an. 590. post. num. XII.

Hoc insuper anno, qui numeratur duodecimus Reccaredi Regis Hispaniæ, celebratum est CONCILIVM TOLETANVM ab Episcopis sexdecim; cuius tantummodò canooes duo reperiuntur. De castitate enim à ministrantibus altari seruanda illud sancitum est, vt si quis eam violaret, non solùm è gradu excideret, sed & duru carceri manciparetur.

VIII.
r Aimon. de gest. Franc. lib. 3. cap. 87. 88.

Hoc denique anno, qui secundùm chronologiam superiùs positam numeratur quintus r Regum Francorum Theodoberti atque Theodorici fratrum, conflatum est ciuile bellom inter eos atque Clotarium filium Regis Chilperici & heredem Guntheramni: magnaque factâ vtrimque cæde cessit tandem victoria prædictis fratribus, fugiente Clotario. In qua pugnâ (inquit Aimoinus) Angelus Domini astans euaginatum visus est tenuisse gladium. Quæ quidem visio, non solùm quod tunc fieret, sed etiam quod posteà futurum esset, haud dubiis demonstrauit signis: siquidem ira Dei effusa supra Reges Francorum, effecit vt se inuicem bello ciuili consumerent.

ANGELVS VISVS IN GAL. EVAGINATO GLADIO.

IESV CHRISTI
AN. 602.
GREGORII
AN. 13.
MAVRITII
AN. 20.

I.

ANNO Christi sexcentesimo secundo, Indictionis quintæ, absoluto tempore pacis initæ inter Romanos & Longobardos; iisdem

[a] *Paul. diac. lib. 4. c. 5.*
ROMANOS OBVIS PER LONGOB. PLECTIT.

rursùm vtrimque certantibus, Ariulphus (ita enim vocat Paulus [a] Diaconus) Spoleti Dux Paganus prælio Romanos vicit, ope diuinitùs missa S. Martyris Sabini Episcopi: sicut in vltionem Deus sæpè vsus est Regibus Babyloniæ aliísque ad plectendos Hebræos delinquentes. Rem gestam pluribus prosequitur idem Paulus: qui ait paulò pòst mortuum esse Ariulphum. Quo enim vsus erat Deus in puniendis Romanorum peccatis ministro, eumdem accepto munere ingratum, atque in Gentilismo persistentem, eodem anno mortis pœnâ affecit.

II.

[b] *Greg. 10. ep. 36.*
[c] *10. ep. 30.*
PROFESSIO SCHISMAT. AD ECCLES. REDEVNTIVM.

Quo eodem tempore Tergestinus Episcopus à schismate Trium Capitulorum ad Ecclesiæ vnitatem rediit; ad quem extat S. Gregorij epistola [b] hoc anno data. Formulam autem fidei & vnitatis professionis, quam facere solerent redeuntes ad Ecclesiam, habes in epistolis [c] eiusdem Gregorij: quâ inter alia, *sub sui ordinis casu, & anathematis obligatione, sponderent, iurarentque, semper se in vnitate S. E. Catholica, & communione Romani Pontificis per omnia permansuros: & si aliqua se excusatione vel argumento ab hac vnitate diuiderent, periurij reatum incurrerent, & æterna pœna obligati inuenirentur cúmque auctore schismatis haberent in futuro sæculo portionē.* Quod verò in eâ professione nulla penitùs mentio habetur de fidei dogmatibus, quorum causâ conflatum est schisma, vt non nisi eorum confessione factâ esset quis in Ecclesiam admittendus; desiderari videtur in eâ pars illa [d], qua imprimis Quatuor Synodi recipiuntur & comprobantur, sicut S. Euangelij quatuor libri: deinde verò Quintum Concilium pari veneratione asseritur & approbatur, & illud reiicientibus anathema dicitur. Ceterùm vbi Tergestinus Episcopus reuersus est, blanditiis rursùm tentatus à Seuero Gradensi schismaticorum capite, cùm minimè acquiesceret, dirâ ab eo persecutionem est passus: cuius rei gratia opus fuit S. Gregorio, aduersus Seuerum implorare [e] anno sequenti auxilium Smaragdi Exarchi. Iste autē *Seuerus*, qui dicitur Gradensis Episcopus, haud dubium ipse idem est cum Seuero Aquileiensi, de quo superiùs: sed incensâ (vt ex Gregorio [f] constat) Aquileiâ à Longobardis, idem in Gradensi Ecclesia sedem collocauit. Immò extant Acta Synodalia apud Gradum habita sub Eliâ Aquileiensi Episcopo, tunc Romanæ Ecclesiæ communicante, in quibus recitatur epistola Pelagij Papæ Secundi ad eumdem Eliam, quâ cōceditur vt Gradum loco Aquileiæ ipse teneat; sitque eadem Gradus metropolis totius Venetiæ & Istriæ, quæ & *noua Aquileia* nuncupetur vnde euenit vt idem Episcopus & *Patriarcha* aliquando *Aquileiensis*, aliquando verò *Gradensis* nominaretur.

[d] *Rec. Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. acceptam à Nic. Fabro.*

[e] *Greg. 11. ep. 40.*
PATRIARCHA GRADENSIVM QVI ET AQVIL.
[f] *Id. 2. ep. 32. Ind. 10.*

[Ita tamen, vt, sicut ex iisdem Actis Synodalibus sub Elia, Ant. Dandulus Dux Venet. (qui ea recitat in suo Chron. vnà cum epistola Pelagij Papæ) infert. *Patriarchalis* dignitatis priùs in Ecclesia Gradensi quàm Aquileiensi fuerit inchoata, idque tunc in persona eiusdem Eliæ, ex concessione Pelagij. Quomodò verò fuerint iterùm hæ sedes diuisæ, vide infrà an. 605. II. Fuit autem prætereà in eâdem SYNODO GRADENSI lecta, & communi omnium consensu approbata, fides Concilij Chalcedonensis: subscripseruntque vnà cum eodem *Elia*, & *Laurentio* presbytero Apostolicæ Sedis Legato, alij quindecim illarum partium Episcopi, & quorumdam absentium locum tenentes, ac duodecim presbyteri: imperante Tiberio Aug. anno eius Imperij quinto, Non. Nouemb. Indict. 13. Hæc ibi]

CONCIL. GRADENSE.

III.

Fuerunt etiam plura Episcoporum iudicia ad Sedem Apostolicam hoc anno delata, quæ Gregorius aliis cognoscenda remisit. Causam enim Pauli Episcopi Diaclini delegauit [g] Ioanni Episcopo Primæ Iustinianæ: iudicium Clementij Primatis prouinciæ Byzacenæ grauium criminum rei, demandauit [h] Concilio Episcoporum quod in eadem prouincia celebrari iussit: causámque Paulini Regensis in Numidia Episcopi de simonia accusati, ac Donadei diaconi ab Episcopo suo depositi cognosci pariter voluit [i] in alio Concilio in eadem Numidia celebrando. Ex quibus videas Apostolicæ Sedis auctoritatem adeò vigentem, vt neque bella, neque alia incommoda retinere possent homines quò minùs tam ab Oriente quàm Occidente ex Transmarinis Ecclesiis appellationes & alia iudicia deferrentur ad eam; eadémque ab ipsa pro libito aliis cognoscenda committerentur. Quod & singulis fermè annis hoc tempore factitatum, fidem faciunt eiusdem Pontificis epistolæ.

[g] *10. ep. 33.*
[h] *10. ep. 35.*
[i] *10. ep. 8. & 11.*
APOST. SEDIS VIGENS SEMPER AVCTORITAS.

IV.

DE NECE MAVRITII IMP.
[k] *11. ep. 1.*

Quod autem ad res Imperij pertinet; hoc eodem anno mense Nouembri, cœpta iam Indictione sextâ, occisum esse Mauritium Imp. publica monumenta apud Gregorium [k] descripta testantur. Eius verò necem anteà diuinitùs ostensā esse S. Theodoro Syceotę, qui ipsi olim Imperium prædixerat, Acta [l] eius vitæ habent. Eamdémque prędictionibus aliis atque portentis significatam; sed & populum in Mauritij ludibrium, Maurum quemdam hominem Mauritio similem super asinum imposuisse, & corona ex aliis confecta coronasse ac per vrbē circumductū sannis ac sibilis insectatum esse; tradunt Cedrenus [m] atque Nicephorus [n]. Addúntque, præcognitum ipsi Mauritio fuisse, ab eo se occidendum, cuius nomen duabus his literis inchoaretur PH. eiúsque rei gratiâ Philippicum sororis ipsius maritum in suspicionem adductum, periculum euasisse quòd Mauritius diuinitùs certior factus esset de vero nomine interfectoris sui. Tradunt etenim eumdem Imp. eiusmodi portentis perterritum, maléque sibi conscium de tot millibus innocentium Christianorum, quos passus esset à Rege Auarum immaniter trucidari, cùm minimo eos potuisset redimere pretio; facti pœnitentem scripsisse ad omnes Patriarchas, & monachos Orientis, vt à Deo peterent, vt ipse de peccatis admissis in hac vita & non in futura pœnas lueret: eóque ipsi concesso, insuper in somnis ab ipso CHRISTO Domino intellexisse, se vnà cum vxore, liberis, ac tota familia, per Phocam militem trucidatum iri.

[l] *ApSur. 22. April.*
[m] *Cedr. in Annal.*
[n] *Niceph. lib. 18. c. 38.*
EIVS POENITENTIA.

V.

PHOCAS EVECTVS IN IMPERIVM.

Accidit autem inter hæc vt iusso exercitu vltra Istrum hiemare, milites id ægrè ferentes, seditione facta, de nouo creando Imperatore tumultuosè agere cœperint; quemque audacem scirent esse PHOCAM Centurionem (de quo superiùs facta est mentio) super scutum eleuantes, Imperatorem acclamauerint, & Constantinopolim deduxerint. Quem aduentare audiens Mauritius, nauem conscendit cum vxore ac liberis; sed tempestate repulsus est ad litus. Cùm Phocas iam à Senatu ad Hebdomum exceptus & à Cyriaco Episcopo Constantinopolitano, post exactam ex more ab eo fidei Catholicæ confessionem, coronatus atq; insignibus regiis decoratus; eumdem Mauritium ad se perduci

inbens,

iubens, mox ante eius oculos quatuor paruulos filios masculos necari præcepit; nihil aliud Mauritio proferente, quàm illud Dauidicum [o], *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Immò cùm nutria vnum è pueris subtraxisset è nece, & pro illo proprium filium offerret; id Mauritius fieri prohibens, verum suum filium prodidit; qui visus est è vulneribus lac dare cum sanguine. Tandem verò vltimo loco & ipse occisus est, anno Imperij vigesimo, ætatis sexagesimo tertio: omnium autem abscissa capita delata in campum iuxta tribunal, ad fœtorem vsque ibi permanserunt; donec Phocas licentiam ea auferendi, atque sepulturæ mandandi concessit. Sed & post Mauritium cæsus est Petrus ipsius frater, aliique nonnulli proceres. Philippicus autem eiusdem sororis maritus, sacerdotio initiatus est, ipsaque eius coniux Gordia eiusmodi quietum vitæ genus arripuit. Ac demùm qui solus superfuit Theodosius, eiusdem Mauritij filius primogenitus & in Imperio collega, cùm ante aduentum Phocę ad petendum auxilium à Cosrhoë Rege missus à patre in Persidem fuisset; & ipse anno sequenti ab eodem Phocâ Nicææ interceptus est, ac pariter necatus. Qui petens, priusquàm necaretur, diuinis mysteriis impertiri, postquàm impetrasset, gratiis Deo actis, lapide ter pectus percutiens; *Domine Iesu Christe,* inquit, *tu scis me nulli hominum iniuriam fecisse: nunc autem mihi euenit vt tua iubet potentia.* Quę omnia pluribus tractāt auctor Miscellæ [p], Cedrenus [q], atque Nicephorus [r]. Verùm Theodosij cædes neque tunc credita est; sed alium in eius locum suppositum fuisse iactatum est; vnde & nouæ conflatæ sunt in Phocam insidiæ, de quibus, vnà cum Mauritij vxoris ac filiarum cæde, suo loco agendum. Hæc autem quæ Constantinopoli gesta sunt, eodem ipso momento, diaboli arte per statuas quasdam æneas Alexandriæ nunciata esse, Miscella habet.

[o] Psal. 118.

[p] Miscel. lib. 17.

[q] Cedr. in Annal.

[r] Niceph. lib. 19 cap. 38. & seqq.

VI.

Scito verò calumniam fuisse, quam aduersa populi pars intulit [s] in Mauritium, quòd Marcionis hæresis sectator esset: si quidem eius fidem Catholicam non solùm recepit, sed & prędicauit sæpè S. Gregorius [t]. Laudat illum Nicephorus [u] præcipuè de cultu doctorum virorum, ac de liberalitate cùm erga loca sancta, tum erga subiectos. Equidem inter felicissimos Imperatores collocandus erat; si quemadmodùm fuit Catholicæ fidei tenacissimus, fuisset pariter & in reliquis æquè sincerus: sed dum libertatem Ecclesiasticam conuellere voluit, ac contemptui habuit Pontificem Romanum, aliáque praua opera commisit, Dei vindictam meruit experiri. Qualis autē esset Phocas, Cedrenus docet; dum ait fuisse deformem, terribilem aspectu, rubente capillo, superciliis coëuntibus, mento raso, cicatrice in mala notatum, quæ ipso irascente denigrabatur, vinosum, mulierosum, sanguinarium, indicendo ferocem, à miseratione alienum, moribus ferum, hæreticum: Vxorémque eius Leontiam Augustam iisdem fuisse moribus imbutam. At quòd hæreticus dicatur, calumniosè id passus videtur. Habet denique idem auctor [x], quemdam sanctum monachum à Deo quærentem, cur tam impium Christianis dedisset Imperatorem; responsum accepisse, deteriorem illo alium inueniri potuisse nullum; & hoc meruisse Constantinopolitanorum flagitia. Quare tam ea eius sæuiente tyrannide, quàm ex aliunde emergentibus malis, fuisse tēpora ipsius Imperij infelicissima, idem auctor aliique tradunt; nempè grassantibus vbique fame, peste, ac bello; & in tantum sæuientibus frigoribus, vt congelauerit mare, ac pisces perierint.

[s] Niceph. ib. ca. 39.

[t] Greg. 7. ep. 48. 9. ep. 40.

[u] Nic. ca. 42.

PHOCÆ ASPECTVS ET MORES.

[x] Cedr. an. vlt. Phoc. ep. Baron. an. 610. III.

VII.

Hoc item anno, qui numeratur decimus tertius Reccaredi Regis, celebratum est in Hispaniâ OSCANSA CONCILIVM: cuius duo dumtaxat canones reperiuntur, quibus consultum est castitati clericorum.

CONCIL. OSCANSA Ap. Baron. an. 598. sed vide sup. an. 590. post. nu. XII.

IESV CHRISTI
AN. 603.
GREGORII
AN. 14.
PHOCÆ
AN. 1.

I.

ANNO Christi sexcentesimo tertio, Indictionis sextæ, cùm allatæ essent Romam septimo Calēdas Maij Phocę & Leontię Augg. imagines; iis acclamatum est in Ecclesia Lateranensi ab omni Clero atque Senatu: vt habetur apud Gregorium in exordio vndecim libri Epistolarum. Mitti namque Imagines Imperatorum ab ipsis consueuerant in diuersas prouincias Imperio Romano subiecta, & ad Principis amicos; iidemque veluti Imperatori præsenti debitus honoris cultus [a] deferri; & in eas peccans, maiestatis reus efficiebatur. De quarum veneratione est etiam ampla frequénsque mentio in epistolâ Gregorij Papæ Secundi ad Leonem Isauricum Imperatorem, & apud posteriorem Nicænam Synodum, atque Damascenum, vel alios qui scripserunt de veneratione sacrarum Imaginum. Simulac autem S. Gregorius accepit Phocæ euectionem in Imperium, litteras [aa] gratulatorias ad eum dedit: Cúmque & ipse post hæc alias ab eodem recepisset, quibus persolutis quæ solerent reliqui Imperatores officiis, questus esset quòd nullum inuenisset Constantinopoli ex more residere S. R. E. Apocrisiarium (acciderat enim anno superiori Anatolium mori) misit illuc Gregorius Bonifacium diaconum, cum aliis rursùm literis [b] ad eumdem Imperatorem, Leontiam Augustam, & Cyriacum Episcopum Constantinopolitanum. Phocas verò quinto [c] ab inito Imperio mense literas ad Cosrhoëm Persarum Regē dedit, quibus ex antiqua (vt Nicephorus ait) consuetudine quæ vigebat inter Romanos, ac Persas, euectionem suam ad Imperium eidem significauit. At Cosrhoës vindictam in animo voluens de Mauritij nece, à quo ipse in regnum fuerat restitutus, fœdus cum Romanis in tum rumpens funestissimum Imperio Romano bellum cœpit: de quo inferiùs suis locis.

DE CVLTV ADHIBITO IMAGINI. IMPP.

[a] Vid. sup. 404. III. & 388. III. & fusè Buleng. in Imp. Rom. lib. 2. c. 12. & 13.

[aa] Greg. 11. ep. 38.

GREG. SCRIBIT AD PHOCAM.

[b] 11. ep. 43. 46. 47.

[c] Niceph. lib. 18. cap. 43.

II.

Hoc item anno Romæ error ille per S. Gregorium [d] correctus est, quo quidem, vel ex superstitione Iudaica, vel ritu Græco, coli debere Sabbatum perinde atque Dominicum diem; prædicabant: cuiusmodi homines vocat prædicatores Antichristi, qui die Sabbato atque Dominico operari prohibebit; Sabbatum quidem celebrans, quia Iudaizare populum compellet; Dominicum verò diem, quia eâ se die resurre-

[d] Greg. 11. ep. 3.

ERROR. DE CVLTV SABBATI.

[a] Paul. diac. lib. 4. c. 5.
ROMANOS DEVS PER LONGOB. PLECTIT.

rursùm vtrimque certantibus, Ariulphus (ita enim vocat Paulus [a] Diaconus) Spoleti Dux Paganus prælio Romanos vicit, ope diuinitùs missa S. Martyris Sabini Episcopi: sicut in vltionem Deus sæpè vsus est Regibus Babyloniæ aliísque ad plectendos Hebræos delinquentes. Rem gestam pluribus prosequitur idem Paulus: qui ait paulò pòst mortuum esse Ariulphum. Quo enim vsus erat Deus in puniendis Romanorum peccatis ministro, eumdem accepto munere ingratum, atque in Gentilismo persistentem, eodem anno mortis pœnâ affecit.

II.

[b] Greg. 10. ep. 36.
[c] 11. ep. 30.
PROFESSIO SCHISMAT. AD ECCLES. REDEVNTIVM.

Quo eodem tempore Tergestinus Episcopus à schismate Trium Capitulorum ad Ecclesiæ vnitatem rediit; ad quem extat S. Gregorij epistola [b] hoc anno data. Formulam autem fidei & vnitatis professionis, quam facere solerent redeuntes ad Ecclesiam, habes in epistolis [c] eiusdem Gregorij: quâ inter alia, *sub sui ordinis casu, & anathematis obligatione, spponderent, iurarentque, semper se in vnitate S. E. Catholica, & communione Romani Pontificis per omnia permansures: & si aliqua se excusatione vel argumento ab hac vnitate diuiderent, periurij reatum incurrerent, & æterna pœna obligati inuenirentur cúmque auctore schismatis haberent in futuro sæculo portionē.* Quod verò in eâ professione nulla penitùs mentio habetur de fidei dogmatibus, quorum causâ conflatum est schisma, vt non nisi eorum confessione factâ esset quis in Ecclesiam admittendus; desiderari videtur in eâ pars illa [d], qua imprimis Quatuor Synodi recipiuntur & comprobantur, sicut S. Euangelij quatuor libri: deinde verò Quintum Concilium pari veneratione asseritur & approbatur, & illud reiicientibus anathema dicitur. Ceterùm vbi Tergestinus Episcopus reuersus est, blanditiis rursùm tentatus à Seuero Gradensi schismaticorum capite, cùm minimè acquiesceret, dirâ ab eo persecutionem est passus: cuius rei gratia opus fuit S. Gregorio, aduersus Seuerum implorare [e] anno sequenti auxilium Smaragdi Exarchi. Iste autē *Seuerus*, qui dicitur Gradensis Episcopus, haud dubium ipse idem est cum Seuero Aquileiensi, de quo superiùs: sed incensâ (vt ex Gregorio [f] constat) Aquileiâ à Longobardis, idem in Gradensi Ecclesia sedem collocauit. Immò extant Acta Synodalia apud Gradum habita sub Eliâ Aquileiensi Episcopo, tunc Romanæ Ecclesiæ communicante, in quibus recitatur epistola Pelagij Papæ Secundi ad eumdem Eliam, quâ cōceditur vt Gradum loco Aquileiæ ipse teneat; sitque eadem Gradus metropolis totius Venetiæ & Istriæ, quæ & *noua Aquileia* nuncupetur vnde euenit vt idem Episcopus & *Patriarcha* aliquando *Aquileiensis*; aliquando verò *Gradensis* nominaretur.

[d] Rec. Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. acceptam à Nic. Fabro.
[e] Greg. 11. ep. 40.
PATRIARCHA GRADENSIS IDEM QVI AT AQVIL.
[f] Id. 2. ep. 32. Ind. 10.

[Ita tamen, vt, sicut ex iisdem Actis Synodalibus sub Elia, Ant. Dandulus Dux Venet. (qui ea recitat in suo Chron. vnà cum epistola Pelagij Papæ) infert. *Patriarchalis* dignitatis priùs in Ecclesia Gradensi quàm Aquileiensi fuerit inchoata; idque tunc in persona eiusdem Eliæ, ex concessione Pelagij. Quomodò verò fuerint iterùm hæ sedes diuisæ, vide infrà an. 605. II. Fuit autem præterea in eâdem SYNODO GRADENSI lecta, & communi omnium consensu approbata, fides Concilij Chalcedonensis: subscripseruntque vnà cum eodem *Elia, & Laurentio* presbytero Apostolicæ Sedis Legato, alij quindecim illarum partium Episcopi, & quorumdam absentium locum tenentes, ac duodecim presbyteri: imperante Tiberio Aug. anno eius Imperij quinto, Non. Nouemb. Indict. 13. Hæc ibi]

CONCIL. GRADENSE.

III.

[g] 10. ep. 33.
[h] 10. ep. 35.
[i] 10. ep. 8. & 31.
APOST. SEDIS VIGENS SEMPER AVCTORITAS.

Fuerunt etiam plura Episcoporum iudicia ad Sedem Apostolicam hoc anno delata; quæ Gregorius aliis cognoscenda remisit. Causam enim Pauli Episcopi Diaclini delegauit [g] Ioanni Episcopo Primæ Iustinianæ: iudicium Clementij Primatis prouinciæ Byzacenæ grauium criminum rei, demandauit [h] Concilio Episcoporum quod in eadem prouincia celebrari iussit: causámque Paulini Regensis in Numidia Episcopi de simonia accusati, ac Donadei diaconi ab Episcopo suo depositi cognosci pariter voluit: [i] in alio Concilio in eadem Numidia celebrando. Ex quibus videas Apostolicæ Sedis auctoritatem adeò vigentem, vt neque bella, neque alia incommoda retinere possent homines quò minùs tam ab Oriente quàm Occidente ex Transmarinis Ecclesiis appellationes & alia iudicia deferrentur ad eam; eadémque ab ipsa pro libito aliis cognoscenda committerentur. Quod & singulis fermè annis hoc tempore factitatum, fidem faciunt eiusdem Pontificis epistolæ.

IV.

DE NECE MAVRITII IMP.
[k] 11. ep. 1.
[l] Ap Sur. 22. April.
[m] Cedr. in Annal.
[n] Niceph. lib. 18. c. 38.

Quod autem ad res Imperij pertinet; hoc eodem anno mense Nouembri, cœpta iam Indictione sextâ, occisum esse Mauritium Imp. publica monumenta apud Gregorium [k] descripta testantur. Eius verò necem anteà diuinitùs ostensā esse S. Theodoro Syceotę, qui ipsi olim Imperium prædixerat, Acta [l] eius vitæ habent. Eamdémque prędictionibus aliis atque portentis significatam; sed & populum in Mauritij ludibrium, Maurum quemdam hominem Mauritio similem super asinum imposuisse, & corona ex alliis confecta coronasse ac per vrbē circumductū sannis ac sibilis insectatum esse; tradunt Cedrenus [m] atque Nicephorus [n]. Addúntque, præcognitum ipsi Mauritio fuisse, ab eo se occidendum, cuius nomen duabus his literis inchoaretur P H. eiúsque rei gratiâ Philippicum sororis ipsius maritum in suspicionem adductum, periculum euasisse quòd Mauritius diuinitùs certior factus esset de vero nomine interfectoris sui. Tradunt etenim eumdem Imp. eiusmodi portentis perterritum, maléque sibi conscium de tot millibus innocentium Christianorum, quos passus esset à Rege Auarum immaniter trucidari, cùm minimo eos potuisset redimere pretio; facti pœnitentem scripsisse ad omnes Patriarchas, & monachos Orientis. vt à Deo peterent, vt ipse de peccatis admissis in hac vita & non in futura pœnas lueret: eóque ipsi concesso, insuper in somnis ab ipso CHRISTO Domino intellexisse, se vnà cum vxore, liberis, ac tota familia, per Phocam militem trucidatum iri.

EIVS POENITENTIA.

V.

PHOCAS EVECTVS IN IMPERIVM.

Accidit autem inter hæc vt iusso exercitu vltra Istrum hiemare, milites id ægrè ferentes, seditione facta, de nouo creando Imperatore tumultuosè agere cœperint; quemque audacem scirent esse PHOCAM Centurionem (de quo superiùs facta est mentio) super scutum eleuantes, Imperatorem acclamauerint, & Constantinopolim deduxerint. Quem aduentare audiens Mauritius, nauem conscendit cum vxore ac liberis; sed tempestate repulsus est ad litus. Cùm Phocas iam à Senatu ad Hebdomum exceptus & à Cyriaco Episcopo Constantinopolitano, post exactam ex more ab eo fidei Catholicæ confessionem, coronatus atq; insignibus regiis decoratus; eumdem Mauritium ad se perduci

iubens.

iubens, mox ante eius oculos quatuor paruulos filios masculos necari præcepit; nihil aliud Mauritio proferente, quàm illud Dauidicum [o], *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Immò cùm nutrix vnum è pueris subtraxisset è nece, & pro illo proprium filium offerret; id Mauritius fieri prohibens, verum suum filium prodidit; qui visus est è vulneribus lac dare cum sanguine. Tandem verò vltimo loco & ipse occisus est, anno Imperij vigesimo, ætatis sexagesimo tertio: omnium autem abscissa capita delata in campum iuxta tribunal, ad fœtorem vsque ibi permanserunt; donec Phocas licentiam ea auferendi, atque sepulturæ mandandi concessit. Sed & post Mauritium cæsus est Petrus ipsius frater, aliique nonnulli proceres. Philippicus autem eiusdem sororis maritus, sacerdotio initiatus est, ipsaque eius coniux Gordia eiusmodi quietum vitæ genus arripuit. Ac demùm qui solus superfuit Theodosius, eiusdem Mauritij filius primogenitus & in Imperio collega, cùm ante aduentum Phocę ad petendum auxilium à Cosrhoë Rege missus à patre in Persidem fuisset; & ipse anno sequenti ab eodem Phocâ Nicææ interceptus est, ac pariter necatus. Qui petens, priusquàm necaretur, diuinis mysteriis impertiri, postquàm impetrasset, gratiis Deo actis, lapide ter pectus percutiens; *Domine Iesu Christe,* inquit, *tu scis me nulli hominum iniuriam fecisse: nunc autem mihi euenit vt tua iubet potentia.* Quę omnia pluribus tractāt auctor Miscellæ[p], Cedrenus[q], atque Nicephorus[r]. Verùm Theodosij cædes neque tunc credita est; sed alium in eius locum suppositum fuisse iactatum est; vnde & nouæ conflatæ sunt in Phocam insidiæ, de quibus, vnà cum Mauritij vxoris ac filiarum cæde, suo loco agendum. Hæc autem quæ Constantinopoli gesta sunt, eodem ipso momento, diaboli arte per statuas quasdam æneas Alexandriæ nunciata esse, Miscella habet.

[o] Psal. 118.
[p] Miscel. lib. 17.
[q] Cedr. in Annal.
[r] Niceph. lib. 19 cap. 38. & seqq.

VI.

Scito verò calumniam fuisse, quam aduersa populi pars intulit [s] in Mauritium, quòd Marcionis hæresis sectator esset: si quidem eius fidem Catholicam non solùm recepit, sed & prędicauit sæpè S. Gregorius [t]. Laudat illum Nicephorus [u] præcipuè de cultu doctorum virorum, ac de liberalitate cùm erga loca sancta, tum erga subiectos. Equidem inter felicissimos Imperatores collocandus erat; si quemadmodum fuit Catholicæ fidei tenacissimus, fuisset pariter & in reliquis æquè sincerus: sed dum libertatem Ecclesiasticam conuellere voluit, ac contemptui habuit Pontificem Romanum, aliáque praua opera commisit, Dei vindictam meruit experiri. Qualis autē esset Phocas, Cedrenus docet; dum ait fuisse deformem, terribilem aspectu, rubente capillo, superciliis coëuntibus, mento raso, cicatrice in mala notatum, quæ ipso irascente denigrabatur, vinosum, mulierosum, sanguinarium, in dicendo ferocem, à miseratione alienum, moribus ferum, hæreticum: Vxorémque eius Leontiam Augustam iisdem fuisse motibus imbutam. At quòd hæreticus dicatur, calumniosè id passus videtur. Habet denique idem auctor [x], quemdam sanctum monachum à Deo quærentem, cur tam impium Christianis dedisset Imperatorem; responsum accepisse, deteriorem illo alium inueniri potuisse nullum; & hoc meruisse Constantinopolitanorum flagitia. Quare tam ex eius sæuiente tyrannide, quàm ex aliunde emergentibus malis, fuisse tēpora ipsius Imperij infelicissima, idem auctor aliique tradunt; nempe grassantibus vbique fame, peste, ac bello; & in tantum sæuientibus frigoribus, vt congelauerit mare, ac pisces perierint.

[s] Niceph. ib. cap. 39.
[t] Greg. 7. ep. 4 & 9. ep. 40.
[u] Nic. ca. 42.

PHOCÆ ASPECTVS ET MORES.

[x] Cedr. an. vlt. Phoc. ap. Baron. an. 610. III.

VII.

Hoc item anno, qui numeratur decimus tertius Reccaredi Regis, celebratum est in Hispaniâ OSCENSE CONCILIVM: cuius duo dumtaxat canones reperiuntur, quibus consultum est castitati clericorum.

CONCIL. OSCENSE Ap. Baron. an. 598. sed vide sup. an. 590. post. nu. XII.

IESV CHRISTI
AN. 603.
GREGORII
AN. 14.
PHOCÆ
AN. 1.

I.

ANNO Christi sexcentesimo tertio, Indictionis sextæ, cùm allatæ essent Romam septimo Calēdas Maij Phocę & Leontię Augg imagines; iis acclamatum est in Ecclesia Lateranensi ab omni Clero atque Senatu: vt habetur apud Gregorium in exordio vndecim libri Epistolarum. Mitti namque Imagines Imperatorum ab ipsis consueuerant in diuersas prouincias Imperio Romano subiecta, & ad Principis amicos; iidemque veluti Imperatori præsenti debitus honoris cultus [a] deferri; & in eas peccans, maiestatis reus efficiebatur. De quarum veneratione est etiam ampla frequénsque mentio in epistolâ Gregorij Papæ Secundi ad Leonem Isauricum Imperatorem, & apud posteriorem Nicænam Synodum, atque Damascenum, vel alios qui scripserunt de veneratione sacrarum Imaginum. Simulac autem S. Gregorius accepit Phocæ euectionem in Imperium, litteras [aa] gratulatorias ad eum dedit: Cúmque & ipse post hæc alias ab eodem recepisset, quibus persolutis quæ solerent reliqui Imperatores officiis, questus esset quòd nullum inuenisset Constantinopoli ex more residere S.R.E. Apocrisiarium (acciderat enim anno superiori Anatolium mori) misit illuc Gregorius Bonifacium diaconum, cum aliis rursùm literis [b] ad eumdem Imperatorem, Leontiam Augustam, & Cyriacum Episcopum Constantinopolitanum. Phocas verò quinto [c] ab inito Imperio mense literas ad Cosrhoëm Persarum Regē dedit, quibus ex antiqua (vt Nicephorus ait) consuetudine quæ vigebat inter Romanos, ac Persas, euectionem suam ad Imperium eidem significauit. At Cosrhoës vindictam in animo voluens de Mauritij nece, à quo ipse in regnum fuerat restitutus, fœdus cum Romanis initum rumpens funestissimum Imperio Romano bellum cœpit: de quo inferiùs suis locis.

DE CVLTV EXHIBITO IMAGINIB. IMPP.

[a] Vid. sup. 404. III & 385. III. & fusè Buleng. in Imp. Rom. lib. 2. c. 12. & 13.

[aa] Greg. 11. ep. 38.

GREG. SCRIBIT AD PHOCAM.

[b] 11. ep. 45. 46. 47.
[c] Niceph. lib. 18. cap. 43.

II.

Hoc item anno Romæ error ille per S. Gregorium [d] correctus est, quo quidem, vel ex superstitione Iudaica, vel ritu Græco, coli debere Sabbatum perinde atque Dominicum diem; prædicabant: cuiusmodi homines vocat prædicatores Antichristi, qui die Sabbato atque Dominico operari prohibebit; Sabbatum quidem celebrans, quia Iudaizare populum compellet Dominicum verò diem, quia eâ se die resurre-

[d] Greg. 11. ep. 3.

ERROR. DE CVLTV SABBATI.

cturum

eum literis, vt nimis ſimplicem deriſit, quòd adeò facile crederet Regi Longobardorum; pariterque de pluribus aliis conqueſtus eſt, nullâ Summi Sacerdotij habitâ ratione: ad quem reſcribens [k] Gregorius & obiecta diluit, & de honore, cultuque quo debeant omnes ex præſcripto legis diuinæ venerari ſacerdotes; exemplo etiam Conſtantini Magni ipſum Imperatorem admonuit.

[k] 4. ep. 31.

III. IOAN. EPISCOP. CONSTANTINOP. INSVRGIT IN GREG.

Sed aliæ maiores eum preſſerunt anguſtiæ. Nam quò magis ipſum deſpectui habitum ſciret ab Imperatore Ioanne, Conſtantinopolitanus, eò arrogantiùs in eumdem inſurgens, ſolitâ temeritate inſolentiùs proſecutus eſt quod cœperat aduerſus Apoſtolicam Sedem, vniuerſalem ſe Pontificem vbiq; nominare. Quin etiam eò vſque progreſſus eſt, vt Ioannis presbyteri (de quo ſuperiùs) Acta Romam diſcutienda, vt iuſſus fuerat mittens, eàque in re ſe Romano Pontifici ſubditum agnoſcens; in iiſdem tamen Actis ſe penè per omnem verſum, *Oecumenicum Patriarcham* nominaret; quod ipſe Gregorius teſtatur in epiſtola [l] quam hoc eodem anno ſcripſit ad Sabinianum diaconum, (ſic enim in inſcriptione corrigendum eſt) Apoſtolicæ Sedis Apocriſiarium Conſtantinopoli agentē. Quamobrem, qui hactenùs aberrantem Ioannem ſummâ tolerauerat patientiâ, ac per Apocriſiarios ſuos verbis redarguerat; hoc potiſſimùm anno excitatus in ipſum Gregorius, tum illum literis ſuis [m] corripuit, Sabinianumque [n] admonuit ne vllo modo cum illo communicaret, ne eius videretur fauere ſuperbiæ; tum ad [o] Mauritium Imperatorem, Conſtantinam Auguſtam, Eulogium Epiſcopum Alexandrinum, & Anaſtaſium Antiochenum, alióſque, aduersùs eum literas dedit; quibus omnibus eùm plura inculcet in deteſtationem ſuperbi illius nominis *Patriarchæ vniuerſalis*, demùm addit [p], ei conſentire nihil aliud eſſe quàm fidem perdere: Nimirùm quòd cùm à CHRISTO, vni Petro præfectura fuerit gregis vniuerſalis crēdita, (hâc enim in re Petri Apoſtoli cauſam agi docet [q]) ſi quis eiuſmodi ſtabilitam violauerat hierarchiam, aliter ſentire videretur quàm ipſe Dominus ſentiendum præcepit. Ideoque & alibi [r] oſtendit eſſe præcurſorem Antichriſti, qui ſuperbum illud ſibi nomen vſurpat. Vt non ſit mirandum, ſi vnius voculæ occaſione adeò Gregorius laborauerit; cùm etiam vnius interdum ſyllabæ, aut etiam literulæ causâ, fuerit ſanctis Patribus aduerſus Arianos & Eunomianos hæreticos diù multúmque pugnandum.

[l] 4. ep. 39.

GREG. AGIT CONTRA IOANNEM.

[m] 4. ep. 35.
[n] d. ep. 39.
[o] 4. ep. 32. 34. 36.

[p] d. ep. 39.

[q] ep. 34.

[r] 5. epiſt. 10. ad Maurit. Imp.

IV. DE NOMINE VNIVERSALIS. De quo, & qua mente ſibi illud arrogarent Epiſcopi Conſtantinopolitani & Pontifices Romani damnarint, præter illa quæ de iis habet Baron. vide egregie explicatum ap. Perron.

Quod autem ad ipſum vocabulum *Vniuerſalis Patriarchæ* ſpectat; cùm illud Gregorius in dictis epiſtolis ſingularitatis nomen appellet, per quod (vt ait) vniuerſi alij ſacerdotes honore debito priuarentur; ſatis euidenter conſtat, id Gregorium accepiſſe pro ſingulari & vno ſolo, præter quem nemo ſit; ita vt ei reliqui omnes Epiſcopi ſubeſſent vt filij & vicarij, & non vt fratres & in adminiſtratione collegæ: Quo quidem ſenſu ſolus CHRISTVS eſt *Vniuerſale* Eccleſiæ caput; ipſaque Eccleſia *Vniuerſalis* dicitur vna toto orbe diffuſa, extra quam nulla poteſt eſſe Eccleſia: eàque demùm ſignificatione negaùt Gregorius vllum Romanorum Pontificum illud ſibi nomen vſurpâſſe. At verò alia eſt eiuſdem nominis ſignificatio, quâ dicitur Vniuerſale; hoc eſt, quod remanentibus partibus integris, Ipſum cæteris ſupereminet: quâ ratione vetuit olim Pelagius Papa, ac poſteà Gregorius inter Patriarchas dici aliquem Oecumenicum: de Orientalibus vtique intelligentes, quòd nequaquam alteri alterum vellent eſſe ſubiectum. Sed eo ſenſu Leonem Papam ſæpè in ipſo generali Concilio Chalcedonenſi, alióſque alibi Romanos Pontifices dictos reperiri vniuerſales Epiſcopos. & Vniuerſalis Eccleſiæ Antiſtites, manifeſtum faciunt antiqua monumenta, idque abſque aliquo faſtu, cùm eo nomine id quod eſt exprimatur; nempè quòd ipſis cura paſtoralis vniuerſi gregis totius orbis concredita ſit; quam ſemper, vbiq, & in omnes exercuiſſe, abundè his Annalibus demonſtratur; paterque de ipſo Gregorio ex eius epiſtolis, quibus ſingulis annis quamplurimas ex diuerſis vniuerſæ Chriſtianitatis Eccleſiis ad Apoſtolicam Sedem delatas cauſas decidit. Denique (vt egregiè Innocentius [s] Papa Tertius longè poſteà aduerſus Græcorum obiectiones interpretatus eſt) cùm Eccleſia duabus de cauſis *Vniuerſalis* vocetur; nempè vel quòd de vniuerſis conſtet Eccleſiis, quæ Græcè *Catholica* nominatur; vel quòd ſub ſe contineat Eccleſias vniuerſas: primâ quidem acceptione, Eccleſia Romana non eſt Vniuerſalis Eccleſia, ſed pars Vniuerſalis Eccleſiæ; prima videlicet & præcipua, veluti caput in corpore, quoniam in ea plenitudo poteſtatis exiſtit; ad cæteras autem pars aliqua plenitudis deriuatur. Secundâ verò nominis ratione, Romana Eccleſia, ipsâque ſola. Vniuerſalis nuncupatur, quoniam ipſa ſola ſingularis priuilegio dinitatis cæteris eſt prælata.

cmt Reg. Mag. Britan. l. 1. c. 34.

QVO SENSV ROM. PONT. DICATVR VNIVERSALIS.

[s] Innoc. III. 2. ep. 198. Ap. Caron. To. IX. an. 767. VIII.

V. GREG HVMILITAS. De qua plura exempla videre poteris apud Baron. an. 598. num. III. & ſeqq. ſumpta ex Greg. vij epiſtolis, & Prato Spir.

Cur autem tantum Gregorius abhorruerit ipſum quodcumque Vniuerſalis Epiſcopi nomen, declarat ipſe; nempè quòd faſtuoſum nimis eſſe videretur, & Chriſtianæ humilitati minimè congruens. Vnde nec adeò mireris ſi ſe negat dici velle vniuerſalem, qui aliâ epiſtolâ [t] ad Imperatorem hoc eodem anno ſcriptâ, ſe etiam negat ſacerdotem eſſe: quemadmodum & olim S. Paulus [u] indignum ſe dixit vocari Apoſtolum. Denique vt paucis ſenſum Gregorij ex Gregorij verbis expreſſum habeas; illum abundè patefacit quod alibi [x] ait, ſi qua culpa in Epiſcopis inuenitur, omnes Epiſcopos Apoſtolicæ Sedi eſſe ſubditos; cùm verò culpa non exigit, omnes ſecundum rationem humilitatis æquales eſſe. Cuius regulæ perennem praxim obſeruare licet in dictis, factiſque ipſius. Nam & cùm hoc ipſo tempore ageretur Romæ cauſa Ioannis & Athanaſij presbyterorum, qui à iudicio eiuſdem ipſius Ioannis Conſtantinopolitani Sedem Apoſtolicam appellauerant; ex aliis ipſius Gregorij literis [y] intelligere poſſumus, Ioannem quidē presbyterum Chalcedonenſem (qui hæreſis iniuſtè Conſtantinopoli damnatus fuerat) in Synodo eâ de causâ Romæ habitâ repertum innocentem, abſolutum eſſe: Athanaſium [z] autem inuentū eſſe aliqua ex parte Manichæum; ſed & eius accuſatorem eſſe pariter conuictum Pelagianum; repertumque falſatum codicem Epheſini Concilij, qui miſſus Conſtantinopoli fuerat. Quando enim in Conſtantinopolitano iudicio fuit ipſe Athanaſius condemnatus, magnâ tunc accidit vecordiâ atque imperitiâ, ne dixerim malitiâ Ioannis Epiſcopi, vt apud ipſum ederetur Synodus Secunda Epheſina pro Primâ

[t] Greg. 4. ep. 31.
[u] 1. Cor. 15.
[x] 7. ep. 64. Ind. 2.

COGNOSCIT DE IVDICIIS CONSTANTINOP. EPISC.

[y] 6. ep. 15. & 16. Ind. 14.

[z] 5. ep. 14.

Con

Cociliabulum videlicet Nestorianorum, pro Oecumenicâ Synodo Orthodoxorum. Quod non semel ab ipso factum, sed iterùm etiam in causa quorumdam monachorum; idem Gregorius testatus est posteà scribens [a] ad Eulogium Aleaandrioum & Anastasium Antiochenum, quibus videas, eum qui nimio fastu vocari voluit Oecumenicus, nimiâ ignorantiâ, aut dolo, sub auctoritate Concilij Oecumenici, nisi verus Episcopus Oecumenicus vigilâsset Gregorius, Pelagianam hæresim anteà sæpè damnatam rursum introducturum fuisse in Ecclesiam.

[a] 6. ep. 31. & 7. ep. 48.

VI. CONCIL. ROM. IN CAVSA IOAN. PRESBYT. CHAL.

[b] Epist. l. 4. sub ep. 44.

Sed quod ad dictum CONCILIVM in ea causâ *Romæ* collectum spectat; habitum illud hoc anno Mauritij decimo tertio, Indictione decimâ tertiâ, die quintâ Iulij, constat ex scriptis [b] eiusdem S. Gregorij. Suntque in eo præterea statuti sex canones, ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentes; quibus subscripserunt Episcopi viginti duo, ac S. R. E. presbyteri triginta quatuor. Inter canones autem quartus est, vt corpora Romanorum Pontificum sine tegmine deferrentur ad sepulturam: eâ nimirùm occasione, quod cùm (vt ait) dalmaticis tegerentur, ipsas posteà populus inter se partitus loco sacrarum reliquiarum asseruaret: quem admonuit, vt è corporibus potiùs Apostolorum, ac Matyrum velamina acciperent. Ita namque sibi Gregorius viuens consultum volebat, ne post mortem coleretur vt sanctus. Denique in scripto codice Sublacensi reperimus, in Concilio Romano eundem Pontificem probâsse & confirmâsse Regulam S. Benedicti.

VII. DE CAVSA MAXIMI EPISC. SALON.

[c] 4. ep. 34.

[d] 7. ep. 1. Ind. 1.

Hoc item anno Mauritius Imperator tyrannicè aduersus eumdem Gregorium agens, Maximum in Ecclesiam Salonitanam intrusum, & à Gregorio censuris eiectum, iámque in contemptum Sedis Apostolicæ apertiùs exilientem, per suos ministros in Ecclesia illa Episcopum retinuit. Quâ de re cum Augusta Gregorius [c] expostulans, multaque insuper Imperatori insinuanda Sabiniano [d] Apocrisiario suo scribens; contestatus est se paratiorem esse mori, quàm B. Petri Ecclesiam suis diebus degenerare. Cùm verò omninò voluisset, vt idem Maximus Romam causam dicturus accederet; tamen concessit posteà, vt Rauennam se conferret, vbi delegatum à Sede Apostolica haberet iudicem Marinianum Episcopum. Apud quem cùm Maximus iuramento præstito super corpus S. Apollinaris se purgâsset de simoniaca labe ipsi impositâ; acceptâ pœnitentiâ de inobedientiâ quâ peccâsset in Sedem Apostolicam, Salonas permissus est redire: cui & expetenti idem Pontifex Pallium misit. Hæc autem constant ex epistolis [e] ipsius Gregorij datis Indictione secundâ: vnde appareat causam hanc cœptam Indictione duodecimâ perdurâsse annos quinque.

[e] 7. ep. 79. 80. 81.

VIII.

[f] 4. ep. 50. Ind. 13.

[g] Ibid. ep. 52.

[h] ep. 55.

Hoc pariter anno cùm idem Gregorius pro corrigendis nonnullis, quæ aduersus sacros canones in Gallias agerentur, literas dedisset [f] ad Vigilium Arelatensem Episcopum, (cui & pallium misit, & vices suas ex more delegauit) necnon ad [g] alios Galliarum Antistites; vt id omniò perfici posset, regias manus in auxilium petens, de iisdem ad [h] Childebertum Francorum Regem scripsit: potissimùm verò illud admonuit, ne laici statim tonso capite raperentur ad Episcopatum, seu potiùs raperent ipsi Episcopatum: hoc suadens exemplo, quòd sicut non antè exercitui dux præponeretur, nisi labor eius fidésque probata constaret; ita nec dux animarum constitui deberet, nisi quem anteactæ vitæ virtus & solicitudo aptum esse monstraret. Scripsit & ad matrem Regis Brunichildem [i] Reginam; vbi inter alia de ipso Francorum Regno atque Rege hæc habet, *Non immeritò contigit, vt cuncta gentium regna præcelleret, quippe earumdem gentium Creatorem & purè colit & veraciter cōfitetur.* Et rursum posteà ad [k] eumdem Childebertum; *Quantò cæteros homines regia dignitas antecedit, tantò cæterarum gentium regna, Regni vestri profectò culmen excellit. Esse autem Regem, quia sunt & alij, non mirum est: sed esse Catholicum, quod alij non merentur, hoc satis est. Sicut enim magnæ lampadis splendor in tetra noctis obscuritate luminis sui claritate fulgescit; ita fidei vestræ claritas inter aliarum gentium obscuram perfidiam rutilat ac coruscat. Quicquid enim se Reges cæteri gloriantur habere, habetis: sed ipsi in hac re vehementiùs superantur, quoniam hoc principale bonum non habent, quod habetis.* Dedit verò has literas Candido presbytero, quem ad curandum patrimonium S. Petri quod habebat in Galliis, misit ad eumdem Regem; & vnà cum literis, munus dedit Rege Christianissimo dignum; videlicet Claues S. Petri, in quibus de limaturâ catenarum eius aliquid inclusum esset; quæ (vt ait) collo eius suspensæ, à malis eum omnibus tuerentur.

[i] 5. ep. 5. Ind. 14.

LAVDES REGNI, ET REGIS FRANC.

[k] 5. ep. 6.

IX. DE ANGLOR. CONVERSIONE GREG. COGITAT.

[l] 5. ep. 10.

Sed & cùm nouisset in Galliis complures detineri iure belli captiuos Anglos, venalésque exponi; idem Pontifex gentis Anglorum, quæ Britanniæ Insulæ magnâ ex parte domina facta esset, sed Gentilismum adhuc coleret, conuersionem animo versans: eidem Candido in mandatis dedit [l], vt ex captiuis Anglis adolescentes emeret, qui monasteriis bene instruendi committerentur. Nouisse verò anteà Anglos Gregorium Romæ venum expositos, tradit Ioannes Diaconus; admiratumque in eis vultûs elegantiam, eosdem Angelos nominâsse, emptósque censuisse non vt alia mancipia tradendos glebis, sed inter Angelos collocandos, in monasteriis scilicet ad vitam monasticam excolendam. Quid verò post hæc contigerit, dicetur anno sequenti.

X.

[m] 4. ep. 14. Ind. 13.

[n] 4. ep. 45.

DE MARINIANO EPISCOP. RAVENN.

[o] L. ep. 54 & 5. ep. 8.

[p] Ap. Rub. hist. Rauen. lib. 4.

[q] An. 432. x.

Hoc eodem anno mortuus est Ioannes Episcopus Rauennas; quem sæpè anteà ob alia correptum, proximè quoque irrisorem & fastu tumentem, duplici animo ambulantem, Gregorius [m] redarguerat. In cuius locum subrogatus [n] est Marinianus valdè ipsi Gregorio probatus, quo cùm diù in monasterio fuerat conuersatus; cui & pallium, [o] statutis diebus vtendum, & confirmationem priuilegiorum Ecclesiæ olim Rauennati à Romanis Pontificibus traditorum concessit. Fertur [p] autem alia eiusdem Gregorij nomine epistola ad eumdem Marinianum scripta de priuilegiis eiusdem Ecclesię Rauennatis; sed quæ ex multis commentitia conuincatur: eâdem (vt puto) manu consarcinata, quæ eodem argumento Valentiniani Imp. rescriptum confinxit, quod superiùs [q] refellimus. Cæterùm quem præsenti anno suis literis magnoperè laudauit Gregorius Marinianum, eum-

[r] 5.ep.28.& 29. Ind 14. & 9.ep.9. Ind. 3.

[s] ep.28.& 11. ep.34.

dem posteà acriter reprehendere [r] oportuit de auaritia & oscitantia. Ita namque humanæ conditionis fert instabilitas, vt mutatione statûs mutati interdum homines, atque virtutes in vitia conuerti facilè possint. Eumdem tamen rursum laudàsse [s] repetitur ac si sanctissimus esset, & ægrotans ipse eumdem ægrotantem consolatus esse.

XI.
[t] Greg. Tur. 10. hist. 25.
OS ARREPTITIO IMPOSTORIS IN GALLIA.

Hoc item anno, qui numeratur à [t] Gregorio Turonensi Regum Francorum, Childeberti decimus sextus, & Guntheramni trigesimus, per prauum dæmonem excitatus est in Gallis pseudopropheta. Quidam enim *homo Bituricensis*, dum in silua ligna cæderet, diaboli nequitiâ muscarum circumsessus examine, indéque amens redditus, post biennium transactis vrbibus propinquis, Arelatensem ac Gabalitanam regiones adiit: ibique indutus pellibus quasi religiosus viuens, acceptâ demùm à dæmone vaticinandi atque sanandi potestate, in tantùm se extulit, vt CHRISTVM se profiteretur; assumptâ secum quâdam muliere, quam *Mariam* vocabat, & partem Deitatis habere dicebat. Cùmque iam multitudo ingens populi eum sequeretur, ipseque Episcopis, & aliis à quibus adorari despiceretur, minas intentaret, atque etiam ciuitates vi aggredi pararet; idem per missos ab Aurelio Episcopo Vellauensi strenuos viros, in medio suorum gladiis confossus est: Maria autem suppliciis supposita, omnes eius præstigias publicauit. Porrò eiusmodi imposturæ architectus diabolus æmulatus est gloriam Dei, quam hoc eodem tempore consecutus est ex sancto suo *Aredio* Lemouicensi: qui Spiritus S. gratiâ per visibile columbæ signum repletus, & ipse feminâ, nempe matre sua S. Pelagia comministrâ vsus, ad sublimeque culmen sanctitatis euectus, deuicto diabolo gloriosus comitantibus Sanctis in cœlum ascendit: cuius primordia, progressus, & exitum, résque in eis mirabiliter gestas, idem Gregorius [u] breuiter perstrinxit. Post quorum narrationem, postque appositam seriem Turonensium Episcoporum, ipse idem S. Gregorius finem Historiæ Francorum imposuit, propagatæ in quintum vsque annum Gregorij Papæ, qui cœptus est anno superiori mense Septembris. Adiecit verò & catalogum Scriptorum suorum, vnà cum graui contestatione, ne quis ob rusticitatem sermonis eos aboleret, vel immutaret.

DE S. AREDIO LEMOVICENSI.
[u] Ibid. c. 29.

IESV CHRISTI
AN. 596.

GREGORII
AN. 7.

MAVRITII
AN. 14.

I.
IOAN. CONSTANTINOPOL. OBITVS.

ANNO Christi quingentesimo nonagesimo sexto, Indictionis decimæ quartæ, tumidum illum superbiâ Ioannem Constantinopolitanum is qui superbis resistit Deus ex hac luce subtraxit, post Episcopatûs ipsius annos tredecim, vt habet Nicephorus: qui quòd ieiuniis & eleemosynis magnam viuens sibi laudem comparàsset, post mortem à suis sanctus falsò est habitus: eáque opinione propagatum esse nomen eius ad posteros, constat ex eodem Nicephoro [a]. Substitutus autem in locum eius *Cyriacus* Oeconomus optimi vir nominis, qui simulac thronum conscendit, ad promerendam à Romano Pontifice Catholicam communicationem, Legatos ad Gregorium Papam vnà cùm literis & fidei professione Romam misit. Sed licèt ad eum rescripserit Gregorius [b], reciprocamque miserit Catholicæ fidei regulam, ac pariter alias reddiderit de eius electione gratulatorias ad Mauritium Imp. & Episcopos qui eum ordinârant literas: nihilominùs tamen dedit Sabiniano Apocrisiario suo in mandatis, ne assisteret eidem Cyriaco sacra Missarum solemnia Celebranti, nisi vsurpatum à prædecessore illicitum nomen *Oecumenici* penitùs dimitteret: de quo dicetur anno sequenti. Intereà verò postquam illos Cyriaci Legatos dimisisset, admonuit [c] eosdem absentes adhuc in via positos, de quâdam ipsorum assertione erroneâ, quâ dixissent omnes quotquot in inferis confessi essent Christum Deum, ab eo liberatos esse: quam quidem sententiam diù antè damnatam esse demonstrat assertione SS. Philastrij & Augustini, quidque de his sentiat Catholica Ecclesia, paucis declarat; nempe descendentem ad inferos Dominum illos solummodò ab inferni claustris eripuisse, quos viuentes in carne per suam gratiam in fide & bona operatione seruàsset.

[a] Niceph. lib. 18. c. 34.

[b] Greg. 6. ep. 4. 5. 6. 7. Ind. 15.

[c] 6. ep. 15.
QVINAM PER CHRISTVM LIBERATI FVERINT AB INFERIS.

II.
AVGVST. ET ALII AD ANGLORVM CONVERSIONEM MISSI.

Cùm autem Gregorius Anglorum gentis conuersionem iam antehac (vt vidimus) meditatus esset; hoc anno *Augustinum* monasterij sui Præfectum, virum sanctissimum, cum aliis quibusdam ipsi adiunctis sociis, in eam rem misit in Angliam. Hi verò cùm in Gallias peruenissent, despondentes ad rei difficultatem animum, Augustinum Romam remiserunt, qui eiusmodi cœptum Pontifici dissuaderet. Sed ipse operi vehementiùs instans, & remisit mox Augustinum, & eos qui in Galliis remanserant inchoatum iter perficere hortatus est literis; quas recitat hæc narrans Beda [d] in Rebus gestis Anglorum: meminitque eorumdem Ioannes Diaconus in Vita [e] S. Gregorij. Quæ quidem hoc anno gesta esse, tum ex eodem Bedâ constat, dum ea consignat Indictione decimâ quartâ, & anno Imperij Mauritij pariter decimo quarto; tum ex multiplicibus literis [f] quas ipse Gregorius redeunti ad opus Augustino commendatitias dedit ad Reges Francorum, & diuersos Galliarum Episcopos; quæ omnes datæ ponuntur mense Iulio eiusdem Indictionis decimæ quartæ. Sed quid post hæc fieri contigit, dicetur inferiùs pro ratione temporis. Ex iisdem verò S. Pontificis ad Francorum Reges tunc scriptis epistolis, colligi posse videtur; hoc ipso anno eiusdem Indictionis decimæ quartæ defunctum esse Childebertum Regem; suique Regni reliquisse hæredes Theodoricum atque Theodobertum filios suos; cùm videlicet sexta libri quinti epistola ad Childebertum conscripta sub eâdem Indictione ponitur, rursumque epistola eiusdem libri quinquagesima octaua scripta appareat sub eadem pariter Indictione ad dictos Theodoricum atque Theodobertum. Atque

[d] Bed. de Reb. gest. Angl. lib. 1. c. 23.
[e] Ioan. diac. in vit. S. Greg. lib. 2. c. 34.
[f] Greg. 5. ep. 52. vsq. 59.

ex his alij videntur redarguendi Chronographi, qui in annum sexcentesimum istorum ponunt ingressum, vt Sigebertus in Chronico.

III. Episcopi concordes sint cum provinc. Præsidibus.

Hoc item anno, præter consuetos singulorum annorum, ingésque eiusdem Gregorij labores pro continendis, confirmandísque Catholicis, & compescendis, conuertendísque hæreticis, schismaticis atque Iudæis, omnium ex officio curam gerens, illud Episcopos magnoperè admonuit, ne contentiones baberent cum prouinciarum Præsidibus, sed eos officiis promereri studerent; eò quòd magnoperè conduceret si cum sæcularibus ministris Episcopi concordes essent Est de his elegans eius epistola[a] ad Ioannem Episcopum Syracusanum; quem admonet, vt si opus sit Missas etiam in domo Venantij Præfecturam illic gerentis celebrari faciat ex quibus intelligas, in domibus etiam priuatis consueuisse dici Missas. Sicut nec insitatum fuisse, quod obiiciunt Nouatores, vt in vna Ecclesia plura essent altaria; eiusdem docet epistola [b] ad Palladium Episcopum Santonensem, cùm petitas mittens ad eum sacras reliquias, meminit de Ecclesia habente altaria.

[a] 5. ep. 43.

Plura altaria in vna Ecclesia.

[b] 5. ep. 50.

IV. Concil. Cæsaraug. II. ap. Baron. an. 591. sed vid. sup. an. 590 post num XII. Reliquiæ igne probandæ.

Hoc insuper anno celebratum est in Hispania à quatuordecim Episcopis Concilium Cæsaravgvstanvm Secundum, septimo nimirùm anno (vt ibi ponitur) Reccaredi Regis. Vbi inter alia illud notatu dignum sancitum reperitur, vt sacrosanctæ Reliquiæ quæ inuentæ essent in Ecclesiis Arianorum, ab Episcopis igne probarentur; vt tunc legitimæ censerentur, si ab incendio illæsæ remanerent.

IESV CHRISTI
An. 597.
GREGORII
An. 8.
MAVRITII
An. 15.

I. Legatio Episcopi Const. ad Greg. PP.

ANNO Domini quingentesimo nonagesimo septimo, Indictionis decimæ quintæ, Cyriacus Constantinopolitanus Episcopus Responsales suos ex more Romam misit ad Gregorium Papam; vnà cum epistola Synodali, quâ tum fidei Catholicæ professio contineretur, tum eosdem Responsales in communionem recipi peteret: quod & Mauritius Augustus literis suis postulauit. Annuit Gregorius, ne quovis modo auctor ipse schismatis diffamari posset; & quos benignè excepit, eosdem etiam interesse secum Missarum solemniis passus est; ita tamē vt assentiri noluerit Apocrisiarium suum Constantinopoli sacris interesse à Cyriaco celebrandis, nisi rixosum nomen Oecumenici penitùs tolleret: sicut hæc cuncta breuiter narrauit ipse Gregorius[a] Eulogio & Anastasio Patriarchis Alexandrino & Antiocheno, literis hoc anno ad ipsos datis. Idemque per Anatolium, (quem, reuocato Sabiniano, Apocrisiarium ad Imperatorem misit) Cyriacum[b] monuit, fieri minimè posse, vt concordia mutua intercederet, nisi superbum nomen aboleretur. Quo etiam argumento ad Imperatorem, aliósque quamplurimos scripsit[c], cùm ab iis per Sabinianum Romam redeuntem literas accepisset.

[a] Greg. 6. ep. 31.

[b] 6. ep. 28.

[c] 6. ep. 2. vsque 30.

II. Pallium enixe petendum.

[d] 7. ep. 5. Ind. 1.

In Occidente quoque rescribens ad[d] Brunichildem Reginam Francorum, inter alia excusauit cur non miserit Pallium Syagrio Episcopo Augustodunensi; nimirùm quòd non esset ab eo enixè petitum: cùm prisca (vt inquit) consuetudo obtinuisset, vt honor Pallij nisi exigentibus causatum meritis, & fortiter postulantibus dari non deberet. Admonuit insuper eamdem Reginam, vt quæ apud aliquos vigeret idololatria, penitùs extirparet, quam quidem haud mireris si audis in Gallia iterùm pullulare, cùm etiam in Italia propè ipsam vrbem ab aliquibus reuocatam esse, idem Gregorius testetur in literis[e] hoc eodem anno ad Episcopos Spoletanum & Tarracinensem datis. Id enim secum vexit bellorum iugis infestatio, vt cùm remissio fieret Ecclesiasticæ culturæ, inter bonum semen eiusmodi zizania miscerentur.

[e] 7. ep. 2. & 10.

III. Avgvstini et socior. appulsus in Britan.

Hoc item anno Augustinus ac socij, quos ad conuertendam Angliam missos à Gregorio vidimus, illuc cum interpretibus quos ex Gallia habuerant appellentes, benignè ab *Edilbertho* Anglorum in Cantio Rege in ciuitatem *Dorouernam*, quæ Regni ipsius metropolis erat, (eadem dicta & *Cantuaria*) suscepti sunt: nam & anteà fama ad eum Christianæ religionis peruenerat, vtpotè qui vxorem haberet Christianam ex Francorum regiâ progenie, nomine *Bertham*; quam eâ conditione a parentibus acceperat, vt eam sineret in religionis Christianæ ritu viuere; quem & exercebat in Ecclesiâ propè ciuitatem in honorem S. Martini antiquitus factâ. Iidem igitur in eâ ciuitatem ingressi, Crucem pro vexillo ferentes argenteam, & Imaginem Saluatoris in tabula depictam, litaniásque canentes; obtentâ à Rege prædicandi licentiâ, ingentibus coruscantes miraculis; & secundum ea quæ docebant ipsi per omnia viuentes, multos ad fidem conuersos baptizarent; interque primos ipsum Regem, quem deinceps quàmplurimi secuti sunt. Hæc cuncta fusiùs Beda[f]. Omnes autem hoc anno audientes verbum Dei, ad decem millia baptizatos esse sequenti Natalis Domini die primæ Indictionis, S. Gregorius testatur in literis[g] eiusdem Indictionis mense Iunio datis ad sibi charissimū S. Eulogium Episcopum Alexandrinum; cùm ab eo fuisset æquè ipse certior redditus, de conuersione hæreticorum qui Alexandriæ erant, & initâ Fidelium concordiâ. Quibus quidem literis cùm Gregorius doceat, Augustinum iam antequam in Angliam perueneriт, factum suâ licentiâ fuisse Episcopum; inde corrigendus videtur Beda, dum post conuersionem factam Anglorum, tradit missum fuisse eum in Gallias, vt Episcopus ordinaretur. Sicut etiam eiusdem Gregorij testificatione liquet, non Bertham, sed *Adilbergam* nomine dictam fuisse coniugem Regis Anglorum: cui & tribuit viri sui, gentísque conuersionem.

Conversio Regis Anglorvm.

[f] Bed. hist. Ang. lib. 1. cap. 25. 26.

[g] Greg. 7. ep. 30.

IV. De Antiocho Anachoreta.

Hoc quoque tempore *Antiochus* anachoreta, magnâ inter Orientales omnes sanctitate vigens, ex hac vita migrauit annum natus centesimum; qui sexaginta annorum spatio nec vinum nec oleum, nec aliud huiusmodi gustauerat: triginta iam annis panem non comederat; sed oleribus crudis cum sale & aceto vescebatur, aquamque bibebat. Hæc & alia de illo Georgius in Actis[h] S. Theodori Sycեotæ Episcopi Anastasiopolitani. Hunc verò Antiochum

[h] Ap. Sur. 22. April.

diuerſum ab illo *Antiocho*, item monacho, & Abbate Lauræ in Paleſtina famâ celebri, ſcias qui eodem fermè tempore, nempe, ſub Heraclio Imperatore, & Coſrhoë Perſarum Rege, vixit clarus inter Scriptores Eccleſiaſticos; cuius ſunt Sermones de diuerſis centum triginta, & Exomologeſis: de quo plura inferiùs.

IESV CHRISTI
AN. 598.
GREGORII
AN. 9.
MAVRITII
AN. 16.

I.

GREG. CVRAT ETIAM TEMPORALIA.

ANNO Domini quingenteſimo nonageſimo octauo, Indictionis primæ, pace cum Agilulpho Rege Longobardorum diutiùs tractatâ, ſæpiùs per miniſtros Imperatoris & Exarchi Rauennæ impeditâ; tandem vt ad tempus fœdus iniretur Gregorius obtinuit: cùm intereà, ne fortè dum tractaretur, Longobardi aliquid infauſti in ciuitates Imperatori ſubiectas aggrederentur, idem Gregorius Epiſcopos in diuerſis locis poſitos, vt cuſtodię earum inuigilarent admonuit [a]; nec à vigiliis murorum excuſari homines Eccleſiaſticos voluit.

[a] Greg. 7. ep. 5. 10.

II.

DE OFFICIO ET DIGNITATE DEFENSORVM.

Eodem quoque anno, idem Pontifex inter alia quæ circa Eccleſiæ curam geſſit, DEFENSORVM in Vrbe officium Regionariis adnumerauit. Qui verò *Regionariorum* dignitate ac nomine augebantur, eiſdem patebat aditus vt ad ſacra ſimul cum Pontifice conuenirent: erántque omnes ſeptenario myſtico numero deſignati, vt ſicut Diaconi Regionarij ſeptem, totidémque Notarij Regionarij, ſimiliter Subdiaconi, atque Defenſores ſeptem eſſent numero. Eorum verò priuilegium erat, vt aſſiſterent Pontifici in Eccleſia; ita tamen vt eo præſente ſtarent, abſente verò ſederent cum reliquo clero. De quibus eſt hoc anno data epiſtola [b] ad Bonifacium Primum Defenſorem: cùm alioqui præter ſeptem Diaconos, Notarios, Subdiaconos, & Defenſores Regionarios, eſſent inſuper alij complures in Vrbe & in omni Eccleſia Diaconi, Notarij, Subdiaconi, & Defenſores. Inſeruiebant autem *Defenſores* præcipuè pauperum defenſioni, & Eccleſiarum: mittique ſolebant à Romano Pontifice in diuerſas prouincias, tum ad curanda patrimonia Eccleſiæ Romanæ, tum ad alia diuerſi generis adminiſtranda negotia; vt docent eiuſdem Gregorij plures ad eoſdem variis temporibus ſcriptæ epiſtolæ. Quorum formulam conſtituendorum, & quomodò in cauſis & patrociniis Eccleſiaſticis ſe gerere deberent, habes quoque apud eumdem Pontificem [c].

[b] 7. ep. 17.

[c] 4. ep. 15. Ind. 13. 7. ep. 14 & 66. Ind. 2. 9. ep. 22. Ind. 4.

III.

Solicitus etiam, ſicut aliàs, de monachorum quiete plura de iis ſcripſit; priuilegiáque conceſſit [d] monaſterio Claſſenſi ſub diœceſi Rauénate conſtituto; quod cùm ab eius Eccleſiæ Epiſcopis dura pati cogerétur, ab eorum in pluribus poteſtate exemit: & à prædeceſſoribus conceſſa priuilegia monaſteriis [e], ſalua voluit. Sic enim occaſione nonnullorum Epiſcoporum monachos opprimentium, manauit vt Summi Pontifices eiuſmodi ſolerent vallare ea priuilegiis.

[d] 7. ep. 18.

[e] 7. ep. 33.

MONACHOR. PRIVILEGIA VNDE.

IV.

Accepit quoque hoc anno Gregorius, vnà cum literis, ſancta munuſcula à Leontio Exconſule viro maximè pio; nimirùm (vt ipſe teſtatur in literis [f] ad eum redditis) oleum S. Crucis, & lignum aloës. Quid verò per *Oleum S. Crucis*, intelligere debeamus, ſatis perſpicuè indicat Beda [g] in epitome de Locis Sanctis; dum agens de S. Crucis Ligno Ieroſolymis Conſtantinopolim tranſlato ſub Heraclio Imp. ait de nodis eius ſancti Ligni liquorem odoriferum oleo ſimilem profluere conſueuiſſe, cuius virtute omnis generis ægritudines ſanarentur. De eodem quoque tum apud Cyrillum in Sabâ tertiùm mentio habetur; tum apud alios ſcriptores Rerum geſtarum Sanctorum, qui illud adhibere ſolebant ad fugandos dæmones, & alia edenda miracula.

[f] 7. ep. 34.

[g] Bed. epit. de Loc. Sanct. c. 20. in f.

DE OLEO S. CRVCIS. De quo plura Greeſ. Tom. 1. de Cruc. l. 2. cap. 91.

V.

MAVRITII TESTAM.

Quod rurſus pertinet ad res Orientales; hoc ipſo anno Mauritij Aug. decimo quinto, ægrotans ipſe morbo difficili, teſtamentum condidit, quo Theodoſium filiorum natu maximum, iam antehàc Imperatorem ab ipſo declaratum, Conſtantinopolis dominum fecit cum adminiſtratione Orientis: Tiberio Romam veterem cum Italiâ, & Inſulis maris Tyrrheni delegauit; cæteráſque Romanę ditionis prouincias inter reliquos filios diſtribuit: quibus ætate adhuc immaturis Domitianum cognatum ſuum Eccleſiæ Melitinenſis Antiſtitem, virùm rebus agendis dexterum, conſilioque dexteriorem, cui Imperator maioris momenti negotia expedienda committere conſueuerat, tutorem deſignauit. Habentur iſta apud Theophylactum in Hiſtoriâ Mauritianâ.

VI.

THEOD. SYCEOTA EPISCOPATVM DESERIT.

Sed & hoc eodem tempore, magnus *Theodorus Syceota*, olim ex monacho Epiſcopus Anaſtaſiopolis in Galatia inuitiſſimè factus, cùm deſpectui & odio ſe haberi videret; (nam & potatus aliquando veneno, eceſſiſſet e a hac vita, niſi MARIA Dei Genitrix Virgo ſuccurriſſet:) conſulto diuino Spiritu, ſedi nuncium remiſit: ac contradicente ſuo Metropolitano Archiepiſcopo Ancyrano, literis datis eâ de re ad Cyriacum Conſtantinopolitanum Epiſcopum, necnon ad Mauritium Imperatorem, vacationem obtinuit: ſicque ad priſtinæ vitæ ſtatum ſe contulit. Cùm verò quam à Deo acceperat gratiam curationum in edendis miraculis, petentibus ſæpè communicâſſet, ab iiſdem Cyriaco & Mauritio acccerſitus Conſtantinopolim, ibi dum ad breue tempus moratus eſt, tum Imperatoris filium à lepra mundauit, tum alia ingentia miracula edidit virtute tantùm ſigni Crucis, additâque aliquando aquâ benedictâ: quæ quidem tu ipſe, ſi cupis, in eius Vitæ Actis [h] perlega; quæ fideliſſimè ſcripſit, qui à puero cum ipſo coaluit, immó & eiuſdem benedictione conceptus eſt, (cùm videlicet parentes ſteriles, acceptis zonis quibus ille vir ſanctus benedixerat, eum ediderunt) Eleuſius, qui & Georgius dictus eſt, preſbyter atque Theodori monaſterij alumnus.

EIVS MIRACVLA.

[h] Ap. Sur. 22. April.

VII.

Quo etiam anno defunctus eſt Guntheramnus Rex Francorum religioſiſſimus, poſtquàm videlicet regnâſſet [i] annos triginta tres. Dum verò qui res Francorum ſunt proſecuti, aiunt ipſum reliquiſſe regnum Childeberto, argui eos poſſe ex Gregorij Papæ epiſtolis, iam ſuperiùs dictum eſt; ex quibus conſtare videtur, Childebertum biennio ante defunctum eſſe.

[i] Aimoin. de geſt. Franc. lib. 3. c. 81.

IESV

IESV CHRISTI
An. 599.
GREGORII
An. 10.
MAVRITII
An. 17.

I.

De causa Episcopi Byzac.

[a] Greg. 7. ep. 64. Ind. 2.

ANNO Christi quingentesimo nonagesimo nono, Indictionis secundæ, accusato à suis Episcopis de quodam crimine, Primate prouinciæ Byzacenæ in Africa, eius causa ab Imperatore, iuxta statuta canonica, ad Gregorium Papam remissa [a] est: sed persolutis ob eodem Primate Imperatoris Magistratibus decem auri libris, ab iis controuersia sopita est. Cæterùm qui in titulo posuit hanc causam fuisse Episcopi Constantinopolitani, deceptus est quòd legerit Byzancenum, pro Byzaceno.

II.

Oecum. Synodus sine consensu Rom. Pont. nulla.

[b] 7. ep. 70.

Hoc autem anno, cùm idem Gregorius subodoratus esset peragi Synodum Constantinopoli, insciâ Sede Apostolicâ; veritus ne quid noui ibi decerneretur de nomine Oecumenici in fauorem Episcopi Constantinopolitani, scribens ad omnes Episcopos Orientis, eos admonuit vt statuta vetera nullatenùs in ea violari permitterent; cùm alioqui (vt addit) sine Apostolicæ Sedis auctoritate atque consensu, nullas quæcumque acta forent vires habitura essent: hæc verò eius monita spernentibus excommunicationem minatur. Extat [b] eiusmodi literarum exemplar missum ad Eusebium Thessalonicensem; cuiusmodi fuêre quæ ad alios transmissa sunt.

III.

Anast. Sinaitæ obitus.

[c] Niceph. lib. 18. c. 44.

[d] Greg. 10. ep. 22. Sigeb. de Script. Ecc. c. 42.

De Anastas. Antioch. Iuniore.

[e] Miscell. Cedr. Zonar. &c.

[f] Greg. 7. ep. 48.

Contigit hoc pariter anno mori *S. Anastasium* Sinaitam Episcopum Antiochenum, cùm sedisset annos sex inchoatos postquàm Ecclesiæ suæ restitutus est. Extitit is clarus inter Scriptores Ecclesiasticos; cuius adhuc extant nonnulla præclara monumenta; fitque de aliis ab ipso æquè conscriptis in iisdem mentio: recenset verò & alia Nicephorus [c], qui eumdem vocat primarium præclarúmq; Ecclesiæ Doctorem. Sed & idem susceptum à Gregorio Papa, quem mirificè coluit, de Cura pastorali librum [d], Græcum reddidit. Cæterùm ei in Episcopatu alium eiusdem nominis subrogatū fuisse *Anastasium*, alter Nicephorus Constantinopolitanus Episcopus in Chronico tradit. Errat autem Callistus, dum illum qui præcessit nominatum Sinaitam, non hunc qui successit, tradit occisum à Iudæis. Id enim Iuniori Anastasio est tribuendum, ex sententia cæterorum omnium Græcorum [e] historicorum; dum eam Iudæorum seditionem ponunt sub anno septimo Phocæ; ad cuius Imperium haud peruenisse potuit Anastasius Senior, quem hoc anno decessisse constat. Porrò ipsum Iuniorem, simulac creatus est Episcopus, more maiorum Fidei Orthodoxæ professionem ad Romanum Pontificem misisse, fidem facit epistola, quam hoc ipso anno Gregorius [f] Papa ad ipsum reddidit. Ad hunc enim Iuniorem eam scriptam esse, satis intelligitur ex ipsius contextu.

IV.

[g] 7. ep. 64.

De ritibus a Græcis acceptis.

[h] Ita leg. pro Eusebio.

Fuit verò hoc eodem tempore laborandum eidem Gregorio aduersus quosdam, in ipsum oblatrantes, quòd contra Constantinopolitanam Ecclesiam insurrexisset, à quâ (vt aiebant) Romana in sacris ritibus pleraq; mutata esset. Quâ de re ipse scribens [g] ad Ioannem Syracusanum Episcopum, primùm obiecta diluit, ostendens ritus illos aut à traditione Apostolorum, aut ab antiquissimâ Romanæ Ecclesiæ consuetudine vigere; & posteà ad omnem tollendam inuidiam, profitetur se minimè dedignari sibi subditarum Ecclesiarum bonas consuetudines imitari: Constātinopolitanam autem Ecclesiam Apostolicę Sedi subditam esse, probat etiam testimonio ipsius Imperatoris, atque Cyriaci [h] eiusdem tum ciuitatis Episcopi.

V.

Munera a Reccar. et Greg. ad inuicem missa.

[i] 7. ep. 126.

[k] 7. ep. 127.

Greg. laborat podagra.

[l] 8. ep. 35. 36. 9. ep. 27. 38. 12. ep. 7.

[m] 8. ep. 41.

Quo eodem tempore reperitur Rex Hispaniæ religiosissimus Reccaredus, Abbates quosdam Romam misisse ad limina Apostolorum, cum muneribus S. Petro offerendis: de qua legatione mentio habetur in literis [i] S. Gregorij ad eumdem Regem hoc anno redditis. Cui & alia ipse remisit munera; videlicet Clauem S. Petri, vnà cum ferro de catenis eius incluso; itémque Crucem, in quâ erat particula ligni Dominicæ Crucis, & de capillis B. Ioannis Baptistæ. Sed & scribens [k] ad S. Leandrum Hispalensem Episcopum, à quo priùs literas acceperat, pallium quoque ei transmisit. Quem quidem laborâsse æquè ac Gregorium tunc podagrâ, ipse eâdem testatur epistolâ. Certè si numerandos suscipias sanctitate celebres homines, qui podagræ morbo afflictati sunt, copiosum conficies catalogum: quo redarguas eos qui voluptuosos ex podagræ doloribus arguunt homines. Eo verò morbo Gregorium iugiter ab hoc tempore valdè afflictatum esse vsque ad obitum, adeò vt vix à lectulo aliquando surgere posset ad sacra Missarum solemnia celebranda; ipse aliis posteà ad diuersos scriptis [l] literis sæpiùs testatus est: cùm tamen nihil vnquam remisisse quotidianæ solicitudinis Ecclesiarum omnium, satis demonstrent quamplurimæ eius epistolæ, tum hoc tum sequentibus annis conscriptæ. Cùm autem his temporibus dira lues vastaret Africam, de ea scribens [m] ad Dominicum Episcopum Charthaginiensem, qualiter se gerere debeat monet; non quidem vt saluti suæ consulens deserat gregem, sed vt pro eo vitam exponat; illum magis ac magis à praui operis perpetratione coërcens, & bonorum præmia, malorumque pœnas edisserens.

VI.

[n] 7. ep. 115. vsque 116.

Scripsit [n] item ad præcipuos Galliarum Episcopos, monens Synodum congregari; nec non ad Brunichildem Reginam, ac Theodobertum & Theodoricum Reges Francorum, vt Simonia, & alia crimina corrigi deberent, & ne laici ac neophyti ad Episcopatum assumerentur.

IESV CHRISTI
An. 600.
GREGORII
An. 11.
MAVRITII
An. 18.

I.

ANNO Domini sexcentesimo, Indictionis tertiæ, Sclaui, siue Sclauini barbari (de

quorum iocurfionibus iam fuperiùs dictum) Iftriam[a] deprædaó; Italiam[b] penetrare cœperunt: & Chaianus, fiue Ge .nus Auarum Rex Venetiam prouinciam inuadens, Forum-Iulij infidiis Romildæ relictæ Agilulphi Ducis, qui eodem tunc bello perierat, cepit ac combuffit: Romildam verò dignâ impudicitiæ ipfius pœnâ afficiens, palo publicè iofigi iuffit, quòd fpe fumendi fibi maritum ipfum Regem, ei ciuitatem prodidiffet. Cuius filiæ matri diffimiles, ne ab Auaribus contaminarentur, crudorum pullorum carnes fibi inter mamillas fub fafciâ pofuerũt; quibus ex calore putrefactis, eiufmodi fœtorem Auares naturalem effe credentes, ab iis abftinuerunt. Eædem verò per diuerfas poftea regiones venumdatæ, tandem coronam caftitatis fuæ recipientes, vna nupfit Alemannorum Regi, alia Baioariorum Principi. Refert ifta Paulus[c] Diaconus.

[a] Paul Diac. l. 4. c. 14. in fin.
[b] Greg. 8. ep. 26.
ROMILDA DIGNAM ACCEPIT PRODITIONIS SVÆ POENAM.
[c] Paul. diac. l. 4. c. 12.

II. CHAIAN. REX AVARVM DAT POENAS SACRILEGII.

Hoc item anno, qui nnmeratur tertius ante Mauritij Aug. obitum, cùm idem Chaianus Rex Auarum inferiorem Pannoniam, ac posteà Thraciam inuadens, cunctaque vaftans, iam ipfi vrbi Conftantinopolitanæ immineret, adeò vt timore ciues correpti confilium inirent Europam deferendi, & in Afiam atque Chalcedonem migrandi: ipfe Chaianus meritas fceleris pœnas exoluens, quo S. martyris Alexandri Ecclefiam incenderat, eiúfque fepulchrum argenteo tecto coopertum fpoliauerat, ac facras Reliquias iniuriis affecerat: peftis Inguinariæ graffatione magnam exercitûs fui partem amifit, vnoque die feptem filiis fuis eâdem lue abfumptis priuatus eft. Hæc ex Theophane in Mifcellâ: quæ & habent Nicephorus[d], & alij. Porrò cùm Mauritius Imperator hortante Senatu legatos ad eumdem Chaianum pro pace mififfet, ipfeque Chaianus captiuos obtuliffet vititim redimendos vno nummo; posteà etiam quatuor filiqois; his conditionibus ab Imperatore recufatis, Chaianus omnibus occifis captiuis ad propria rediit. Quomodò verò impium hoc Mauritij facinus, quo tot infontes perire paffus eft, feuerè admodùm vltus fit Deus, dicetur inferiùs fuo loco. Subditur autem po t hæc in Mifcellâ, de legatione ab exercitu mperatoris miffâ contra Prifcum foom ipforum Ducem. Inter legatos autem *Phocas* Centurio, cùm paulò liberiùs alloquutus Imperatorem, ab vno Patriciorum alapâ percuffus effet, & barba coulfa hinc ei oblata eft occafio teotandi noua: de quo dicendum posteà.

[d] Niceph. l. 19. c. 28. 29.
IMPIVM MAVRITII IMP. FACINVS.

III. EPISC. ALEX. SCRIPTA SVA MITTIT ROMAM.

Eodem anno, cùm S. Eulogius Patriarcha Alexandrinus Romam ad S. Gregorium miftffet cognofcendum, atque probandum commentarium fuum aduerfus Agnoitas hæreticos fcriptum; ipfe Gregorius eumdem vt Catholicum laudauit[e]. Ita enim planè præcipuorum Orthodoxorum morem fuiffe fuperiùs demonftratum eft, vt aduerfus hæreticos quæ fcriberent, eadem plerumqoe cognofcenda mitterent ad Romanum Pontificem.

[e] Greg. 8. ep. 42.

IV.

Mortuo item Conftantino Epifcopo Mediolaneofi, cùm Agilulphus Longobardorum Rex fucceforem ei nominare vellet; eius conatibus refiftens Gregorius, Mediolanenfes[f] monuit, vt firmiter manerẽt in factâ per eos electione Deus dedit diaconi in eius fedis Epifcopum: quod & exclusâ Agilulphi petitione, ftrenoè impletum eft. Ex Annalibus[g] verò Mediolanenfibus proditur, S Gregorium conceffiffe Mediolanenfibus, vt deficientibus Regibus Longobardorum, eius ciuitatis Antiftes, qoifquis pro tempore effet, coacto Concilio Epifcoporum fibi fubditorum, eligeret Regem quem vellet.

[f] 8. ep. 65.
[g] Sigon. de reg. Ital. an. 601.
PRIVIL. MEDIOLAN. ANTISTITIS, ELIGENDI REGEM.

V.

Miffo item hoc anno ab Imperatore in Italiam, adminiftrare Vrbanam Præfecturam Leontio redeunti Conftatinopolim, dedit S. Gregorius Papa literas[h] teftes eius magiftratûs bene perfuncti. Leontius verò per Siciliam tranfiens, Imperatoris iuffu redegit in ordinem Libertinum V.C. Expræfectum, cæfumque bonis fpoliauit: quâ de re eum Gregorius redarguit[i], quod homo liber flagellis mioimè fubiici deberet: ipfum autem Libertinum confolatoriis literis[k] conuenit, atque eleëmofynis fouit: multaque infuper alia præftitit circa Voioerfalis Ecclefiæ curam, quæ in ipfius Regeftis[l] videre eft.

[h] Greg. 8. ep. 54. vfq. 60.
[i] 8. ep. 51.
[k] 8. ep. 31.
[l] epift. lib. 8. Indict. 3.

IESV CHRISTI
AN. 601.
GREGORII
AN. 12.
MAVRITII
AN. 19.

I.

ANNO Chrifti fexcentefimo primo, Indictione quartâ, Gregorius Papa legatione fufceptâ Maximiani Arabiæ Epifcopi, petentis Reliquias Sanctorum, eas ei tranfmifit[a], vt intelligere poffis, quàm toto Orbe creuiffet cultus Sanctorum.

[a] Greg. 9. ep. 27.

II. CONCIL. ROM.

Quâ etiam Indictione quartâ Nonis Aprilis idem Pontifex *Romæ* SYNODVM celebrauit Epifcoporum vignti, ac Romanæ Ecclefiæ presbyterorum quatuordecim, & diaconorum quatuor: in qua decretom[b] edidit, quod appellari confueuerat *Conftitutum*, quo confuluit monachorum quieti & indemnitati, ne ab Epifcopis vllas impofterùm moleftias paterentur, fiue in bonis, fiue in Abbatum electionibus, aut monachorum inuitis Abbatibus, ordinationibus.

[b] Rec. Baron. Tom VIII. hoc an. ex Bibl. Vatic.
GREG. CONSTITVTVM PRO MONACHIS.

III. HÆRESES ADSCRIPTÆ SORORI IMP.

Cùm verò literis Theoctiftæ fororis Imperatoris Conftantinopoli fcribentis, certior factus effet, ipfam in fufpicionem adductam effe qoarumdam hæreticarum opinionum; quibus afferetet, Obtentu religionis coniugia folui poffe; Baptifma haud penitùs peccata auferre; Si quis de peccaris fuis in triennium pœnitentiam ageret, poftmodùm ei peruersè licere viuere; ac denique, Si quis neceffitate compulfus aliquid de quo reprehenderetur, anathematizare fe diceret, anathematis vinculo ipfum noo teneri: de his ad eumdem refcribens[c] hoc ipfo anno Gregorius, quamuis ipfam paffam effe calomniam æftimare fe dicat, admonet tamen eos anathematizare errores, atque fe iuramento purgare: feminam alioqui religiofiffimam habitam, atque ab ipfo Gregorio fæpiùs laudatam.

[c] Greg. 9. ep. 39.

IV.

Hoc item anno defuncto Amos Ierofolymorum Epifcopo, fubrogatus eft in locum eius *Hefychius*; qui more maiorum vt Catholicæ communionis particeps fieret, mifit fuæ fidei profeffionem ad Gregorium Papam: Gregorius autem eâ Orthodoxâ probatâ, ad ipfum

lite

[d] 9.ep.40. SIMON. HÆRESIS VBIQ. VIGENS. [e] 7.ep.111.& seqq. [f] 9.ep.48. vsque 57.

literas reddidit, quibus eum inter alia admonuit de extirpãda Simonia. Vix enim credi potest, quantùm hoc tempore in vniuerso Orbe eiusmodi labe Ecclesia Dei inquinaretur. De qua etiam cùm iam anteà redarguisset[e] Gallicanos Episcopos; hoc item anno aduersus eosdem querelas repetiit, scribens[f] ad illorum præcipuos, necnon ad Reges Reginámque Brunichildem. Sed viguit illic nihilominùs hæc pestis; donec tandem operâ SS. Eligij & Audoëni per Dagobertum Regem (vt videbitur) compressa est.

V. [g] Bed. l.1. c.27.& 29. GREGORII CVRA DE REB. ANGLICIS.

Iisdem verò literis cùm à Gregorio commendentur sacri ministri, quos ipse in Angliam mitteret; sciendum est ex Beda[g], hoc eodem anno nonnullos ex iis qui cum Augustino in Angliam missi fuerant, ab eodem Romam redire iussos esse, vt à S. Gregorio maior numerus verbum Dei annunciantium mitteretur: idque mox præstitisse Gregorium; simulque per eos misisse vasa sacra, vestimenta sacerdotalia, & omnis generis ornamẽta Ecclesiarum, codicesque plurimos, ac Sanctorum Reliquias. Cuius etiam extant[h] ad ipsum AVGVSTINVM Anglorum Apostolum & Episcopum primum literæ, quibus ei congratulatus est de felici successu conuersionis illius gentis; admonuitque ne ob tam grandia facta, miraculaque à Deo per ipsum edita aliquo modo inflaretur.

[h] Greg. 9.ep. 58. AVGVST. ANGLOR. APOSTOLVS.

Sed & cùm eumdem Gregorium Augustinus consuluisset de nonnullis ad Episcopale officium pertinentibus; idem singulis respondens, Decretalem Epistolam misit, quæ licèt vltimo loco epistolarum sit posita, ad hunc tamen annum referenda noscitur testificatione Bedæ, qui ipsam vnà cum aliis literis quartâ Indictione datam affirmat. Quo etiam tempore ad eumdem Augustinum misit Gregorius Pallium; & Episcopatus Angliæ designans, quam inter alios Eboracensis & Londoniensis auctoritatem habere deberent, disposuit.

[i] 9.ep.60. [k] 9.ep.59.

Scripsit quoque ad Edilberthum Anglorum Regem gratulatorias literas[i], de ipsius ex dæmonum cultu ad veram Christi fidem conuersione: necnon ad[k] Aldibergam Reginam eius coniugem, laudans eam de egregia nauata opera in conuersione eiusdem gentis.

[l] Ap. Bed. lib 1.cap.29.30. & Gregor.7. ep 71. TEMPLA, AT RITVS GENTILIVM, AD PIETATEM CONVERTENDI.

Quod autem iisdem literis Regem monuerat, vt idolorum templa destrueret; hęc posteà, vt sibi visus est, in melius corrigens, scripsit[l] ad Mellitum Abbatem, (quem hoc anno cum aliis in subsidium Augustini misit) vt templa idolorum non destruerentur, sed per aquam benedictam purgata in Ecclesias Christianorum consecrarentur, appositis Sanctorum Reliquiis; vt dum gens ipsa eadem fana sua non videret destrui, de corde errorem deponeret, & Deum verum cognoscens & adorans, ad loca quæ consueuerat familiariùs concurreret. Qua etiam ratione & alios pariter Gentilitios ritus ad pietatem conuerti mandauit; quòd duris mentibus simul omnia abscindere impossibile esset.

[m] Bed. lib.1. c.33.

Addit denique Beda[m], Augustinum in Doronernâ regiâ ciuitate inuentam antiquam Christianorum Ecclesiam, à Romanis olim erectam, in nomine Saluatoris dedicasse; atque ibidem sibi habitationem statuisse, & cunctis successoribus suis Angliæ Primatibus, fecisse quoque in eadem ciuitate monasterium; ipsumque Edilberthum Regem, eiusdem hortatu, in eo ecclesiam SS. Petri & Pauli Apostolorum cõstruxisse in qua & ipsius Augustini, & omnium Episcoporum Doronernensium, simul & Regum Cantij poni corpora deberent. Atque hæc sunt cunabula Ecclesiæ Anglicanæ; de quibus agit pluribus Beda.

VI. [n] Greg. 9.ep. 45.

Hoc item anno Gregorius Papa ad Siciliæ Episcopos circularem epistolam[n] mittens, ob imminentia ibi à barbaris pericula, Litanias indixit celebrandas singulis feriis quartis & sextis singularum hebdomadarum. quod remedium profuisse declarauit euentus, cùm certum sit eam Insulam nullam hostium passam esse incursionem.

CONCIL. ROM. [o] 9.ep.69. ANDREAS IMPOSTOR ET FALSARIVS. [p] 9.ep.22.

Romæ insuper CONCILIVM habuit; in quo inter alia damnatus[o] est *Andreas* Græcus homo, sub monachali habitu degens, apud basilicam S. Pauli, detectus impostor, atque falsarius; dum sermones quosdam prauos ipsius Gregorij nomine supposuit, & Eusebij Thessalonicensis Episcopi literas ad eumdem Gregorium scriptas falsauit. Itémque in eodem Concilio data[p] est Probo Abbati testandi facultas de iis bonis, quæ ante susceptum monasticum habitum habuisset.

TESTANDI FACVLTAS ABBATI DATA. [q] 5.ep.1.ap. Baron.an. 595.LIX.

Tanti namque momenti æstimabatur, facultatem testandi dare monacho, etiam de bonis ante ingressum monasterij acquisitis, vt id Gregorius facere noluerit nisi Synodo conuocatâ. Sicut & aliàs pariter in Concilio decreuisse reperitur[q], vt nullius essent ponderis, quæ de bonis post Episcopatum adeptis Episcopus testamento disposuisset in præiudicium Ecclesiæ suæ, secùs verò de his quæ ante Episcopatum possedisset.

VII. CONCIL. TOLET. Ap. Baron. an. 597. sed vide sup. an. 590 post. num. XII.

Hoc insuper anno, qui numeratur duodecimus Reccaredi Regis Hispaniæ, celebratum est CONCILIVM TOLETANVM ab Episcopis sexdecim; cuius tantummodò canones duo reperiuntur. De castitate enim à ministrantibus altari seruanda illud sancitum est, vt si quis eam violaret, non solùm è gradu excideret, sed & ducto carceri manciparetur.

VIII. [r] Aimon. de gest. Franc. lib.3.cap.87. 88.

Hoc denique anno, qui secundùm chronologiam superiùs positam numeratur quintus[r] Regum Francorum Theodoberti atque Theodorici fratrum, conflatum est ciuile bellum inter eos atque Clotarium filium Regis Chilperici & hęredem Guntheramni: magnaque factâ vtrimque cæde cessit tandem victoria prædictis fratribus, fugiente Clotario. In qua pugnâ (inquit Aimoinus) Angelus Domini astans euaginatum visus est tenuisse gladium.

ANGELVS VISVS IN GAL. EVAGINATO GLADIO.

Quæ quidem visio, non solùm quod tunc fieret, sed etiam quod posteà futurum esset, haud dubiis demonstrauit signis: siquidem ira Dei effusa supra Reges Francorum, effecit vt se inuicem bello ciuili consumerent.

IESV CHRISTI
AN. 602.
GREGORII
AN. 13.
MAVRITII
AN. 20.

ANNO Christi sexcentesimo secundo, Indictionis quintæ, absoluto tempore pacis initæ inter Romanos & Longobardos; iisdem I.

a Paul. diac. lib. 4. c. 5.
ROMANOS DEVS PER LONGOB. PLECTIT.

rursùm vtrimque certantibus, Ariulphus (ita enim vocat Paulus [a] Diaconus) Spoleti Dux Paganus prælio Romanos vicit, ope diuinitùs missâ S. Martyris Sabini Episcopi: sicut in vltionem Deus sæpè vsus est Regibus Babyloniæ aliísque ad plectendos Hebræos delinquentes. Rem gestam pluribus prosequitur idem Paulus: qui ait paulò pòst mortuum esse Ariulphum. Quo enim vsus erat Deus in puniendis Romanorum peccatis ministro, eumdem accepto munere ingratum, atque in Gentilismo persistentem, eodem anno mortis pœnâ affecit.

II.

b Greg. 10. ep. 36.
c 10. ep. 30.
PROFESSIO SCHISMAT. AD ECCLES. REDEVNTIVM.

Quo eodem tempore Tergestinus Episcopus à schismate Trium Capitulorum ad Ecclesiæ vnitatem rediit; ad quem extat S. Gregorij epistola [b] hoc anno data. Formulam autem fidei & vnitatis professionis, quam facere solerent redeuntes ad Ecclesiam, habes in epistolis [c] eiusdem Gregorij: quâ inter alia, *sub sui ordinis casu, & anathematis obligatione, spponderent, iurarentque, semper se in vnitate S. E. Catholica, & communione Romani Pontificis per omnia permansuros: & si aliqua se excusatione vel argumento ab hac vnitate diuiderent, periurij reatum incurrerent, & æterna pœna obligati inuenirentur cúmque auctore schismatis haberent in futuro sæculo portionē.* Quod verò in eâ professione nulla penitùs mentio habetur de fidei dogmatibus, quorum causâ conflatum est schisma, vt non nisi eorum confessione factâ esset quis in Ecclesiam admittendus; desiderari videtur in eâ pars illa [d], quo imprimis Quatuor Synodi recipiuntur & comprobantur, sicut S. Euangelij quatuor libri: deinde verò Quintum Concilium pari veneratione asseritur & approbatur, & illud reiicientibus anathema dicitur.

d Rec. Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. acceptam à Nic. Fabro.

Ceterùm vbi Tergestinus Episcopus reuersus est, blanditiis rursùm tentatus à Seuero Gradensi schismaticorum capite, cùm minimè acquiesceret, dirâ ab eo persecutionem est passus: cuius rei gratia opus fuit S. Gregorio, aduersus Seuerum implorare [e] anno sequenti auxilium Smaragdi Exarchi. Iste autē *Seuerus*, qui dicitur Gradensis Episcopus, haud dubium ipse idem est cum Seuero Aquileiensi, de quo superiùs: sed incensâ (vt ex Gregorio [f] constat) Aquileiâ à Longobardis, idem in Gradensi Ecclesia sedem collocauit. Immò extant Acta Synodalia apud Gradum habita sub Eliâ Aquileiensi Episcopo, tunc Romanæ Ecclesiæ communicante, in quibus recitatur epistola Pelagij Papæ Secundi ad eumdem Eliam, quâ cōceditur vt Gradum loco Aquileiæ ipse teneat; sitque eadem Gradus metropolis totius Venetiæ & Istriæ, quæ & *noua Aquileia* nuncupetur vnde euenit vt idem Episcopus & *Patriarcha* aliquando *Aquileiensis*, aliquando verò *Gradensis* nominaretur.

e Greg. 11. ep. 40.
PATRIARCHA GRADENSIS IDEM QVI AT AQVIL.
f Id. 2. ep. 32. Ind. 10.

[Ita tamen, vt, sicut ex iisdem Actis Synodalibus sub Elia, Ant. Dandulus Dux Venet. (qui ea recitat in suo Chron. vnà cum epistola Pelagij Papæ) infert. *Patriarchalis* dignitatis priùs in Ecclesia Gradensi quàm Aquileiensi fuerit inchoata; idque tunc in persona eiusdem Eliæ, ex concessione Pelagij. Quomodò verò fuerint iterùm hæ sedes diuisæ, vide infrà an. 605. II. Fuit autem prætereà in eâdem SYNODO GRADENSI lecta, & communi omnium consensu approbata, fides Concilij Chalcedonensis: subscripseruntque vnà cum eodem *Elia*, & *Laurentio* presbytero Apostolicæ Sedis Legato, alij quindecim illarum partium Episcopi, & quorumdam absentium locum tenentes, ac duodecim presbyteri: imperante Tiberio Aug. anno eius Imperij quinto, Non. Nouemb. Indict. 13. Hæc ibi.]

CONCIL. GRADENSE.

III.

g 10. ep. 33.
h 10. ep. 35.
i 10. ep. 8 & 35.
APOST. SEDIS VIGENS SEMPER AVCTORITAS.

Fuerunt etiam plura Episcoporum iudicia ad Sedem Apostolicam hoc anno delata, quæ Gregorius aliis cognoscenda remisit. Causam enim Pauli Episcopi Diaclini delegauit [g] Ioanni Episcopo Primæ Iustinianæ: iudicium Clementij Primatis prouinciæ Byzacenæ grauium criminum rei, demandauit [h] Concilio Episcoporum quod in eadem prouincia celebrari iussit: causámque Paulini Regensis in Numidia Episcopi de simonia accusati, ac Donadei diaconi ab Episcopo suo depositi cognosci pariter voluit: [i] in alio Concilio in eadem Numidia celebrando. Ex quibus videas Apostolicæ Sedis auctoritatem adeò vigentem, vt neque bella, neque alia incommoda retinere possent homines quò minùs tam ab Oriente quàm Occidente ex Transmarinis Ecclesiis appellationes & alia iudicia deferrentur ad eam; eadémque ab ipsa pro libito aliis cognoscenda committerentur. Quod & singulis fermè annis hoc tempore factitatum, fidem faciunt eiusdem Pontificis epistolæ.

IV.

DE NECE MAVRITII IMP.
k 11. ep. 1.
l Ap Sur. 22. April.

Quod autem ad res Imperij pertinet; hoc eodem anno mense Nouembri, cœpta iam Indictione sextâ, occisum esse Mauritium Imp. publica monumenta apud Gregorium [k] descripta testantur. Eius verò necem anteà diuinitùs ostensā esse S. Theodoro Syceotę, qui ipsi olim Imperium prædixerat, Acta [l] eius vitæ habent. Eamdémque prędictionibus aliis atque portentis significatam; sed & populum in Mauritij ludibrium, Maurum quemdam hominem Mauritio similem super asinum imposuisse, & corona ex alliis confecta coronasse ac per vrbē circumductū sannis ac sibilis insectatum esse; tradunt Cedrenus [m] atque Nicephorus [n]. Addúntque, præcognitum ipsi Mauritio fuisse, ab eo se occidendum, cuius nomen duabus his literis inchoaretur PH. eiúsque rei gratiâ Philippicum sororis ipsius maritum in suspicionem adductum, periculum euasisse quòd Mauritius diuinitùs certior factus esset de vero nomine interfectoris sui. Tradunt etenim eumdem Imp. eiusmodi portentis perterritum, maléque sibi conscium de tot millibus innocentium Christianorum, quos passus esset à Rege Auarum immaniter trucidari, cùm minimo eos potuisset redimere pretio; facti pœnitentem scripsisse ad omnes Patriarchas, & monachos Orientis, vt à Deo peterent, vt ipse de peccatis admissis in hac vita & non in futura pœnas lueret: eóque ipsi concesso, insuper in somnis ab ipso CHRISTO Domino intellexisse, se vnà cum vxore, liberis, ac tota familia, per Phocam militem trucidatum iri.

m Cedr. in Annal.
n Niceph. lib. 18. c. 38.
EIVS POENITENTIA.

V.

PHOCAS AVECTVS IN IMPERIVM.

Accidit autem inter hæc vt iusso exercitu vltra Istrum hiemare, milites id ægrè ferentes, seditione facta, de nouo creando Imperatore tumultuosè agere cœperint; quemque audacem scirent esse PHOCAM Centurionem (de quo superiùs facta est mentio) super scutum eleuantes, Imperatorem acclamauerint, & Constantinopolim deduxerint. Quem aduentare audiens Mauritius, nauem conscendit cum vxore ac liberis; sed tempestate repulsus est ad litus. Cùm Phocas iam à Senatu ad Hebdomum exceptus & à Cyriaco Episcopo Constantinopolitano, post exactam ex more ab eo fidei Catholicæ confessionem, coronatus atq; insignibus regiis decoratus; eumdem Mauritium ad se perduci

iubens, mox ante eius oculos quatuor paruulos filios masculos necari præcepit; nihil aliud Mauritio proferente, quàm illud Dauidicum [o], *Iustus es Domine, & rectum iudicium tuum.* Immò cùm nutrix vnum è pueris subtraxisset è nece, & pro illo proprium filium offerret; id Mauritius fieri prohibens, verum suum filium prodidit; qui visus est è vulneribus lac dare cum sanguine Tandem verò vltimo loco & ipse occisus est, anno Imperij vigesimo, ætatis sexagesimo tertio: omnium autem abscissa capita delata in cãpum iuxta tribunal, ad fœtorem vsque ibi permanserunt; donec Phocas licentiam ea auferendi, atque sepulturæ mandandi concessit. Sed & post Mauritium cæsus est Petrus ipsius frater, aliique nonnulli proceres. Philippicus autem eiusdem sororis maritus, sacerdotio initiatus est, ipsaque eius coniux Gordia eiusmodi quietum vitæ genus arripuit. Ac demùm qui solus superfuit Theodosius, eiusdem Mauritij filius primogenitus & in Imperio collega, cùm ante aduentum Phocę ad petendum auxilium à Cosrhoë Rege missus à patre in Persidem fuisset; & ipse anno sequenti ab eodem Phocâ Nicææ interceptus est, ac pariter necatus. Qui petens, priusquàm necaretur, diuinis mysteriis imperttiri, postquàm impetrasset, gratiis Deo actis, lapide ter pectus percutiens; *Domine Iesu Christe,* inquit, *tu scis me nulli hominum iniuriam fecisse: nunc autem mihi euenit vt tua iubet potentia.* Quę omnia pluribus tractãt auctor Miscellæ[p], Cedrenus[q], atque Nicephorus[r]. Verùm Theodosij cædes neque tunc credita est; sed alium in eius locum suppositum fuisse iactatum est; vnde & nouæ conflatæ sunt in Phocam insidiæ, de quibus, vnà cum Mauritij vxoris ac filiarum cæde, suo loco agendum. Hæc autem quæ Constantinopoli gesta sunt, eodem ipso momento, diaboli arte per statuas quasdam æneas Alexandriæ nunciata esse, Miscella habet.

[o] Psal. 118.
[p] Miscel. lib. 17.
[q] Cedr. in Annal.
[r] Niceph. lib. 19 cap. 38. & seqq.

VI.

Scito verò calumniam fuisse, quam aduersa populi pars intulit [s] in Mauritium, quòd Marcionis hæresis sectator esset: si quidem eius fidem Catholicam non solùm recepit, sed & prędicauit sæpè S. Gregorius [t]. Laudat illum Nicephorus [u] præcipuè de cultu doctorum virorum, ac de liberalitate cùm erga loca sancta, tum erga subiectos. Equidem inter felicissimos Imperatores collocandus erat; si quemadmodùm fuit Catholicæ fidei tenacissimus, fuisset pariter & in reliquis æquè sincerus: sed dum libertatem Ecclesiasticam conuellere voluit, ac contemptui habuit Pontificem Romanum, aliáque praua opera commisit, Dei vindictam meruit experiri. Qualis autē esset Phocas, Cedrenus docet; dum ait fuisse deformem, terribilem aspectu, rubente capillo, superciliis coëuntibus, mento raso, cicatrice in mala notatum, quæ ipso irascente denigrabatur, vinosum, mulierosum, sanguinarium, in dicendo ferocem, à miseratione alienum, moribus ferum, hæreticum: Vxorémque eius Leontiam Augustam iisdem fuisse moribus imbutam. At quòd hæreticus dicatur, calumniosè id passus videtur. Habet denique idem auctor [x], quemdam sanctum monachum à Deo quærentem, cur tam impium Christianis dedisset Imperatorem; responsum accepisse, deteriorem illo alium inueniri potuisse nullum; & hoc meruisse Constantinopolitanorum flagitia. Quare tam ex eius sæuiente tyrannide, quàm ex aliunde emergentibus malis, fuisse tēpora ipsius Imperij infelicissima, idem auctor aliique tradunt; nempè grassantibus vbique fame, peste, ac bello; & in tantum sæuientibus frigoribus, vt congelauerit mare, ac pisces perierint.

[s] Niceph. ib. cap. 39.
[t] Greg. 7. ep. 48. 9. ep. 40.
[u] Nic. ca. 42.

PHOCÆ ASPECTVS ET MORES.

[x] Cedr. an. vlt. Phoc. ap. Baron. an. 611. III.

VII.

Hoc item anno, qui numeratur decimus tertius Reccaredi Regis, celebratum est in Hispaniâ OSCANSA CONCILIVM: cuius duo dumtaxat canones reperiuntur, quibus consultum est castitati clericorum.

CONCIL. OSCENSE Ap. Baron. an. 598. sed vide sup. an. 590. post. nu. XII.

IESV CHRISTI
AN. 603.
GREGORII
AN. 14.
PHOCÆ
AN. 1.

I.

ANNO Christi sexcentesimo tertio, Indictionis sextæ, cùm allatæ essent Romam septimo Calēdas Maij Phocę & Leontię Augg imagines; iis acclamatum est in Ecclesia Lateranensi ab omni Clero atque Senatu: vt habetur apud Gregorium in exordio vndecim libri Epistolarum. Mitti namque Imagines Imperatorum ab ipsis consueuerant in diuersas prouincias Imperio Romano subiecta, & ad Principis amicos; iidemque veluti Imperatori præsenti debitus honoris cultus [a] deferri; & in eas peccans, maiestatis reus efficiebatur. De quarum veneratione est etiam ampla frequénsque mentio in epistolâ Gregorij Papæ Secundi ad Leonem Isauricum Imperatorem, & apud posteriorem Nicænam Synodum, atque Damascenum, vel alios qui scripserunt de veneratione sacrarum Imaginum. Simulac autem S. Gregorius accepit Phocæ euectionem in Imperium, litteras [aa] gratulatorias ad eum dedit: Cúmque & ipse post hæc alias ab eodem recepisset, quibus persolutis quæ solerent reliqui Imperatores officiis, questus esset quòd nullum inuenisset Constantinopoli ex more residere S. R. E. Apocrisiarium (acciderat enim anno superiori Anatolium mori) misit illuc Gregorius Bonifacium diaconum, cum aliis rursùm literis [b] ad eumdem Imperatorem, Leontiam Augustam, & Cyriacum Episcopum Constantinopolitanum. Phocas verò quinto [c] ab inito Imperio mense literas ad Cosrhoëm Persarum Regē dedit, quibus ex antiqua (vt Nicephorus ait) consuetudine quæ vigebat inter Romanos, ac Persas, euectionem suam ad Imperium eidem significauit. At Cosrhoës vindictam in animo voluens de Mauritij nece, à quo ipse in regnum fuerat restitutus, fœdus cum Romanis initum rumpens funestissimum Imperio Romano bellum cœpit: de quo inferiùs suis locis.

DE CVLTV EXHIBITO IMAGINIB. IMPP.

[a] Vid. sup. 404. III. & 355. III. & fusè Buleng. in Imp. Rom. lib. 2. c. 12. & 13.
[aa] Greg. 11. ep. 38.
GREG. SCRIBIT AD PHOCAM.
[b] 11. ep. 45. 46. 47.
[c] Niceph. lib. 18. cap. 43.

II.

Hæc item anno Romæ error ille per S. Gregorium [d] correctus est, quo quidem, vel ex superstitione Iudaica, vel ritu Græco, coli debere Sabbatum perinde atque Dominicum diem, prædicabant: cuiusmodi homines vocat prædicatores Antichristi, qui die Sabbato atque Dominico operari prohibebit; Sabbatum quidem celebrans, quia Iudaizare populum compellet Dominicum verò diem, quia eâ se die resurre-

[d] Greg. 11. ep. 3.
ERROR DE CVLTV SABBATI.

cturum

ctutum mentietur Sed & præter alia multa, quę hoc anno in administratione vniuersalis Ecclesiæ, occasione causarum ex diuersis vndique Ecclesiis ad Sedem Apostolicam delatarum, idem Pontifex peregisse reperitur: decoro etiam Episcoporum prospiciens, Paschasium Neapolitanum acriter redarguendum [e] curauit, quòd ita quotidie despectus cum vno aut duobus clericis diceretur ad mare descēdere, vt & apud suos in fabula esset, & extraneis sic vilis ac despicabilis appareret, vt nihil habere Episcopalis vel ingenij vel reuerentiæ videretur.

[e] 11. ep. 3. ad Anthem. REDARGVIT EPISCOPVM DE VILI INCESSV.

III. Eodem anno cùm Arnulphus Longobardus Spolen Dux Romam oppugnaturus, parasset exercitum mense Iunio; & cùm proximè instaret dies natalis Apostolorum, moliretur eius excidium; de his Gregorius solicitus, literas [f] scripsit ad diuersos Imperatoris Duces per Italiam constitutos, vt si Arnulphus Vrbem aggrederetur, ipsi aduersus eum à dorso laborarent, & loca eius deprædarentur, quò ita reuocaretur à cœptis. Quin & pro custodia Neapolitanæ ciuitatis misit Constantium Tribunum, literasque dedit ad milites [g], (non ad Episcopos, vt vetus habet editio) vt illi parêrent. Ita quidem ipse Pontifex cùm esset, militaria coactus est pertractare; & pro auctoritate suæ Sedis, militibus etiam ac ciuitati Imperatori subditis, vt vellet imperabat: hæcque sub Phocâ tyranno. O tempora hac ex parte felicia! Vtinam modò essent integra ipsi spiritualia iura; quæ maiori in dies ignominiâ tantæ Sedis, auersione contentiosâ calcantur. Sed suo ipsorum damno, qui talia agunt, Deum experientur vltorem. Cæterùm Arnulphum, hac fortè Gregorij vigilantia territum, à cœptis destitisse constat; pacemque sequenti anno confectam iterùm esse cum Longobardis. Literas autem ab ipso Gregorio tunc de his scriptas, licèt in codice sub Indictione septima collocatæ reperiantur, sub sextâ reponendas esse ea potissimùm ratio suadet, quòd hæc acta dicantur esse mense Iunio, quo natalis Apostolorum agitur, ipsum verò Gregorium mortuum esse constet mense Martio septimæ Indictionis.

[f] 12. ep. 21. 22. 23. TRACTAT MILITARIA.
[g] 11. ep. 24.

IV. Hoc pariter anno qui numeratur Reccaredi Regis decimus quartus, Calendis Nouembris celebrata habetur *Barcinone* in Hispania SYNODVS Episcoporum duodecim: cuius quatuor dumtaxat extant canones; duo aduersus simoniacam prauitatem, tertius aduersus laicorum præposteras ordinationes; quartus denique contra monachos atque moniales, post castitatem promissam connubia agentes.

CONCIL. BARCINON. *Ap. Baron. an. 599. sed vide sup. an. 590. post. nu. XII.*

IESV CHRISTI
AN. 604.
SABINIANI
AN. 1.
PHOCÆ
AN. 2.

I. ANNO Christi sexcentesimo quarto, & S. Gregorij decimoquarto, inchoato iam anno superiori à tempore exordientis Indictionis septimæ mense Septembris, idem pontifex quarto Idus Martij feliciter ex hac vitâ migrauit. Quantum verò ante obitum hoc ipso anno in iis quæ sui muneris erant laborauit, declarant eius epistolæ quæ extant datæ sub Indictione septimâ; quamuis sint aliquę ibidem collocatæ, quæ longè antè scriptæ esse noscantur. Quæ autem notatu digniora gesta sunt, pax est imprimis cum Agilulpho Rege Longobardorum renouata. Quâ sancita, cùm idem Rex auctus fuisset filio, cum pia mater Theodolinda Regina nominatum Adaluualdum, in fide Catholicâ voluit baptizari, de hísque certiorem reddidit S. Gregorium; vt constat ex literis [a] gratulatoriis ab eodem Pontifice ad eam redditis: quando & infantulo pro munere phylacteria misit. (sic vocat, quas veteres nominare consueuerant *Bullas*, ad collum appendi solitas) nempè crucem cum ligno sanctæ Crucis Domini, & lectionem S. Euangelij theca Persica inclusam, cuius item sorori tres annulos misit, duos cum hyacinthis, & vnum cum albulâ.

[a] Greg. 12. ep. 7. MVNERA A GREG. AD INFANTEM REGIVM MISSA.

II. Missâque à Felice (Episcopo, vt puto, Messanensi ad quem haud pridem S. Gregorius scripsisse [b] reperitur) ad eumdem Pontificem consulatione [c], quòd multi scandalum passi essent ex eo quòd idem Gregorius scribens ad Augustinum in Anglia Episcopum, concessisset ratum esse matrimonium in quarto gradu affinitatis contractum, cùm antiquis Pontificum & Conciliorum decretis prohibitum esset etiam in septimo gradu: his respondens Gregorius, docuit non esse in exemplum adducendum, quod nouellæ Ecclesiæ concessum esset; ideóque monuit, vt Fideles antiqua statuta custodirent de prohibitione septimi gradus. Porrò frigescēte post hæc spiritu, cùm inualesceret magis caro, ab Innocentio Tertio Romano Pontifice in Concilio Lateranensi, ad grauiora peccata vitanda, relaxata est nonnihil fibula disciplinæ, vt intra quatuor tantùm gradus prohibitum fuerit matrimonium.

[b] 12. ep. 10. [c] Ext. To. 2. Concil. DE OBSERVAT. PROHIBITIONIS MATRIMONII.

III. Quod verò ad obitum *Gregorij* attinet; de eo certum est illos errare, qui dixerunt ipsum sexta Indictione defunctum. Ioannes [d] enim Diaconus eum septimâ obiisse affirmat: idémque asseuerat Beda; & omninò certum redditur ex tabula donationis factæ ab eodem Gregorio basilicæ S. Pauli Apostoli, plurimorum fundorum pro luminaribus incendendis, quæ data habetur octauo Calendas Februarij, anno secundo Imperij Phocæ, Indictione septimâ: vt nulla possit de his dubitatio exoriri. quin ex his etiam habes quod corrigas in Paolo [e] Diacono, dum ersi sub anno secundo Phocæ obitum ponit S. Gregorij, tamē ait fuisse octauæ Indictionis annum. Porrò eiusmodi donationum diuersis in Vrbe Ecclesiis à S. Gregorio collatarum, alia item incisa lapidibus extant vetera monumenta; atque inter cętera pro foribus basilicæ S. Petri, cui prædia contulit cum oliuetis numero triginta quinque: ex quibus intelligas quàm abundans in eâdem Ecclesia esse soleret copia lampadum incensarum, quarum dumtaxat vsui tot tantaque inseruire deberent oliueta. Sed ad eius obitum reuertamur.

DE TEMPORE OBITVS S. GREG. [d] Ioan. diac. lib. 4. cap. 8.
[e] Paul. diac. l. 8. cap. 68.

IV. Sanctissimus igitur Pontifex, mœroribus ex curâ totius Orbis Christiani attritus, atque podagræ doloribus consumptus; quod multorum precibus conatus est impetrare, (sicuti quamplurimæ eius epistolæ testantur) vt ex hoc corpore liberaretur, feliciter est consecutus, migrans in vitam æternam, ad quam dum vixit iu-

girer

giter anhelauit Sedit annos tredecim, menses sex dies decem; vtpotè qui ordinatus tertia die Septembris, mortuus est duodecimâ Martij; sicut Tabulæ Ecclesiasticæ perpetua memoriâ notatum custodiunt. Sepultúsque est (vt scribit Ioannes Diaconus) in extrema porticu basilicæ S. Petri: vnde post ducentos viginti quinque circiter annos à Gregorio Papa Quarto translatus est in alium nobiliorem locum intra ipsam Ecclesiam. Plura verò quæ extant de ipso antiquorum elogia, etsi hyperbolicè quædam videri possint dicta, declarant tamen quantâ idem Pontifex gloria acceptus fuerit à posteris. Inter quos Ildefonsus, sanctissimus ille Toletanus Episcopus, in libello de Viris Illustribus numeraturus eius scripta, ex Isidoro [f] primùm dicit, ipsum tanto per gratiam Spiritûs sancti scientiæ lumine præditum fuisse, vt nullus in præteritis temporibus par ei fuerit vnquam: posteà verò ipse addit, eumdem vicisse sanctitate Antonium, eloquentia Cyprianum, sapientiâ Augustinum.

EIVS LAVDES

[f] Isid. cap. 40.

V. COLVMBA AD AVREM.

Sed quod ad eius Scripta attinet; ea diuino potiùs tribuenda esse numini, quàm humanæ industriæ, manifesta visio declarasse fertur. Eterim columbam (quæ symbolum est Spiritûs S.) ad ipsum desuper lapsam cùm quid de sacris literis scribere vellet, visam à Petro diacono esse, eâque de causa columbam in capite ad aurem eius pingi consueuisse, Ioannes [g] Diaconus asserit. Post eius autem obitum, diabolum quibus valuit artibus per ministros suos conatum esse vt eiusdem lucubrationes ignibus traderentur, idem auctor ex maiorum (vt ait) traditione narrat: nempè, cùm nonnulli calumniatores Gregorium dilapidationis bonorum Ecclesiæ accusassent, cumque in personam sæuire non possent, eosdem ad comburendos eius libros se conuertisse; cúmque aliquos combussissent, ne idem de reliquis fieret obstitisse Petrum diaconum, iuramento publicè facto de eiusmodi columbæ apparitione; eodemque confirmato per miraculum præsentis mortis eiusdem ipsius Petri, quam sibi optauit ad conciliandam sibi dictorum fidem. Verùm Ioannis in his vacillat fides, cùm nec Isidorus aut Ildephonsus, dum recensent catalogum scriptorum Gregorij, immò nec ipse Paterius eiusdem Gregorij Notarius, (de quo frequens est mentio in epistolis, & aliis Actis publicis eiusdem S. Pontificis) dum cuncta diuinæ Scripturæ testimonia ab eodem Sancto elucidata in ordinem suum redegisset (quod ipsius opus hodiéque extat) aliquid de exustione scriptorum habeat. Sigebertus etiam nullam, obstante Petro diacono, factam esse librorum exustionem testatur in Chronico: sed de Viris [h] Illustribus secùs; vbi & meminit *Antiphonarij* ab eodem Gregorio Ecclesiæ vsui relicti. Quibus adde *Sacramentarium*, siue librum Sacramentorum: nempè ad sacros ritus Missarúmque solemnia volumen pertinens, nuper cusum. Quod autem Ioannes tredecim numerat libros Epistolarum, secundùm annorum numerum quibus in Pontificatu vixit; cùm hodie nonnisi duodecim numerentur, non putes vnum ex ipsis esse deperditum; sed eosdem aliter esse numeratos, nempè vel per annos Pontificatûs eius, vel secundùm Indictiones digestos. [At hæc de scriptis S. Gregorij satis sunto: præter illa quæ iidem auctores tradunt, & ipsemet numerauit in epistolâ [i] ante biennium scriptâ ad Ioannem subdiaconum Rauennatem. Res verò ipsius gestas, non ab alio quàm ab eo quem diximus Ioanne Diacono scriptas fuisse, certò reperimus: verùm ante ipsum à Paulo diacono id factum constat; sed excidit eiusmodi lucubratio. De nonnullis autem eius miraculis, in promptu est quem consulas eumdem Ioannem. Feruntúrque alia prætereà ab eo vel instituta, vel acta, quæ recentiores scriptores congesserunt.

[g] Ioan. diac. de Vit. S. Greg. lib. 4. cap. 59.

SCRIPTA.

[h] Sigeb. cap. 41 & 43.

[i] Greg. 10. ep. 21. Ind. 3.

VI. QVADAM FABVLA EXPLOSA.

Quod autem pertinet ad vulgatam illam fabulam, de liberata precibus Gregorij à pœnis inferni anima Traiani Imperatoris; refellimus eâ fusiùs post mortem ipsius Traiani. Quâ eâdem censurâ reiicienda sunt, quæ nomine Ioannis & Petri diaconorum eius, producuntur ex codice [k] quodam Vaticano, de petitione ipsius factâ à Deo, vt quicumque deinceps in circuitu Ecclesiæ S. Andreæ Apostoli, quam in Cliuo Scauri construxerat ac dedicarat, se deligeret sepeliendum, modò fidem tenuisset Christianam; non esset obnoxius pœnis inferni, deque eiusdem petitionis à Deo exauditæ factâ ipsi per Angelum nuntiatione. His enim cùm alia plurima in eiusdem fabulæ narratione côtenta aduersentur, quæ recens illud additamentum esse demonstrent; eadem prætereà contraria reperiuntur & doctrinæ Catholicæ, & ipsius Gregorij scriptis; in quibus sæpiùs ipse docet [l], procul ab esse vt Christianus homo, quem criminalis culpa sequatur, loco possit sacro iuuari. Risimus autem qui Gregorio, vel antecessoribus Romanis Pontificibus, pro insignibus scuta tribuunt (vt nunc moris est) diuersis imaginibus & coloribus picta; cùm eorum vsus longè sit recentior. Porrò quem Græci vocarunt *Gregoriũ Dialogum*, hunc Primum intelligi, certum redditur testimoniis veterum [ll] tam Græcorum quàm Latinorum, cùm tamen inter eos non desint qui id cognominis Gregorio Secundo tribuant. Datum est autem illud Primo, ex quo Zacharias Papa eius Dialogos in Græcum conuertit; nimirùm vt à Thaumaturgo, Nazianzeno, Nyssenóque distingueretur.

[k] Plut. 3 n. 153. in cod. Dial. S. Greg. in fi. codicis.

[l] Greg. 4. Dial. 51. 53.

[ll] Damasc. orat. de fidel. def. Phot. in Bibl. Euthym. & Euchol. eg Greg. cap. 96. Sigeb. an 605. Luitpr. in relat. sua Legat. & alij.

[Ita enim habetur ap. Baro. Tom. IX an. 726. cùm priùs Tom VIII. præsenti an. scripsisset hoc cognomẽ pertinere ad Gregorium Secundum.]

VII. SABINIANVS CREATVS PAPA.

Vbi verò post S. Gregorij obitum sedes vacasset (vt Anastasius habet) menses quinq; & dies decem & octo; ipsis Calendis Septembris electus est in locum eius SABINIANVS, vt tam Latini quàm Græci omnes scriptores æquè affirmant. Ex quibus redarguas Nicephorum [m], dũ post S. Gregorium somniat quemdam *Innocentium* eius successorem, omnibus aliis incognitũ. Fuit autem Sabinianus natione Tuscus patriâ Volaterranus ex patre Bono: éstque ille ipse, quem ab eodem Gregorio missum fuisse Constantinopolim Apocrisiarium superiùs vidimus. Sed non caruisse eius electionem tumultu, indicat successoris Constitutum de electione Summi Pontificis editum; de quo dicetur suo loco.

[m] Niceph. l. 18. cap. vlt.

VIII. DE REBVS ANGLIC. ECCL.

Sub hoc pariter Redemptoris anno, Beda recenset *S. Augustini* in Anglia Episcopi obitum; cùm priùs duas *Synodos* habuisset vnà cum Episcopis antiquæ Britannorum gentis, iam multo tempore à communione Catholicæ Ecclesiæ diro schismate antè diuisis; quòd inter plura alia quæ contra vnitatem Ecclesiæ obseruarent, Paschæ diem non suo tempore celebrarent. Sed cùm nec rationibus, nec miraculis in confirmationem doctrinæ quam prædicaret coram ipsis

tunc editis, pertinaciam eorum flectere valuisset; minitans eis prædixit fore, vt qui pacem cum fratribus habere nollent, bellum ab hostibus forent accepturi; & qui nationi Anglorum nollent viam vitæ prædicare, per eorumdẽ Anglorum manus vltionem essent mortis passuri. quod & posteà euenit. Hæc pluribus Beda [n]. Qui & addit de ordinatione hoc ipso anno ab eodem Augustino factâ duorum Episcoporum; *Mellni*, quem prefecit ciuitati Londoniensi, vbi Rex Ediberthus Ecclesiam nobilissimam S. Pauli construxit; & *Iusti*, quem misit in ciuitatem Roffensem, vulgò dictam Rotschestrensem in quâ idem Rex Ecclesiam S. Andreę ædificauit. Defuncto autem paulò pôst Augustino, successit ei in Episcopatu Dorouernensi ac Primatu Angliæ *Laurentius*, quem idem Augustinus (vt ait Beda) [o] idcircò adhuc viuens ordinauerat, ne se defuncto status nouæ Ecclesiæ vel ad horam pastore destitutus vacillare inciperet. Verùm id S. Gregorij Papæ nutu Augustinum fecisse, haud est dubium, cùm alioqui ne id fieri posset, canones antè vetuissent. Quantùm autẽ Laurentius insudauerit non solùm in propaganda inter Anglos fide, sed & in conuertendis ad vnionem Ecclesiæ antiquis Britannis, necnon Scotis & Hibernis, qui eiusdem omnes schismatis essent rei; idẽ Beda pluribus pergit enarrare.

[n] *Bed. hist. Angl. lib. 2. cap. 2.*

[o] *Ibid. cap. 4.*

IX.

COSRHOES INVADIT IMPERIVM IN VLTIONEM MAVRITII.

Sed quod ad res Orientales pertinet; hoc [p] ipso anno Rex Persarum Cosrhoës in vltionem necis Mauritij Imp. collectum copiosum exercitum aduersus Phocam immisit: eodémque tempore Narses Dux rebellans, Edessámque obtinens eidem Phocæ bellum intulit. Cúmque Phocas Domitium Magistrum militum propinquum suum aduersus Cosrhoëm, Germanum Prætorem aduersus Narsetem misisset; vtrobique malè à Romanis pugnatum est, Germano occiso, & Domitio vix incolumi euadente [q] S. Gregorij martyris protectione, & S. Theodori Siceotæ Archimandritæ orationibus.

[p] *Misc. lib. 17.*

[q] *Act. S. Theod. Siceot ap. Sur. 22. April.*

IESV CHRISTI
AN. 605.
SEDES VACAT.
PHOCÆ
AN. 3.

I.

ANNO Domini sexcentesimo quinto, Indictionis octauæ, Adaluualdus paruulus filius Agilulphi Longobardorum Regis, Mediolani creatus est â patre Rex, adstantibus Legatis Theodoberti Francorum Regis; & pax firmata est perpetua cum Francis. Sed & Seuero Patriarcha Aquileiensi defuncto, ordinatus est in locum eius Ioannes in ipsâ ciuitate Aquileia, consensu eiusdem Agilulphi Regis: ex altera verò parte ab Episcopis qui erant sob Romanis, ordinatus est in Insulâ Gradensi Candianus, siue Candidianus: ex quo tempore cœperunt esse duo Patriarchæ. Hæc omnia breuiter Paulus [a] diaconus.

[a] *Paul. diac. lib. 4. cap. 10.*

II.

DE AQVILEIENSI ET GRADENSI.

Sed quod ad histosiam de duobus his Patriarchis attinet; qui rem gestam minimè sunt accuratiùs prosecuti, dixerunt Aquileiensem ab Agilulpho electum, Gradensem verò â populo Gradensi; réque delata ad Romanum Pontificem, ab eo, Ioanne reiecto, probatum esse Candidianum. Sed hæc ipsi diuinando. Porrò veritas rei gestæ ex Mantuano Concilio proditur, quod celebratum est sub Eugenio Papâ, anno quarto Pontificatus ipsios ex cuius Actis [b] constat, quo tempore Longobardi Italiam inuaserunt, Paulum Patriarcham tunc Aquileiensem ad Gradùs Insulam confugisse; non quidem vt sedem ibi Patriarchalem constitueret, sed vt pro tempore barbarorum immanitatem euaderet. Eo verò mortuo, itémque Probino, Eliâ, atque Seuero eiusdem successoribus; in Seueri locum Aquileiæ ordinatum esse Ioannem, fauente eius electioni Agilulpho Longobardorum Rege, in Gradu autem Insulâ Candidianũ fauore Italiæ Exarchi. Hæc ex Actis Synodi Mantuanæ. Vbi tamen dum Candidianus hæreticus appellatur, quem Romanum, nempe communicantem Romanæ Ecclesiæ, Paulus Diaconus vocat, apertè cõstat, eius aduersarios fuisse schismaticos vocat; apertè cõstat, eius aduersarios fuisse schismaticos, qui hæreticos appellare consueuerant eos qui Tria Capitula dãnarent; ex quorum schismaticorum (vt apparet) scriptis einsmodi narratio illata fuit in prædictę Synodi Acta. Hoc igitur modo duo diuersi, interséque contrarij fuerunt eiusdem prouinciæ Patriarchæ. Hactenùs enim qui *Aquileiensis* fuit Episcopus, idem & *Gradensis* dictus est; vt vidimus superiùs ex Gregorio Papâ. Factum verò est etiam posteà, vt cùm Aquileiensis securitatis causa tempore belli sese ad Forum-Iulij contulisset, idem quoque *Foro-Iuliensis* siue *Iuliensis* Patriarcha nominaretur: sicuti apud Walfridum [c] Strabonem, & Marianum Scotum appellatus reperitur. Ceterùm sic res transacta est, quousque Aquileienses perseuerarunt in schismate: redditis verò ipsis Ecclesiæ Catholicæ, æquè suis iuribus integrata est à Romano Pontifice & Mantuano Concilio Ecclesia Aquileiensis. Intereà verò de horum altercationibus rursùm dicendum inferiùs.

PATRIARCHIS.

[b] *Habebat. Baron. in sua Biblioth.*

[c] *Walfr. Strab. de reb. Eccl. sa cap. 25.*

III.

SABIN. PP. OBITVS.

Hoc eodem anno, octaua Indictione, vndecimo Calendas Martij, mortuus est *Sabinianus* Papa, cùm sedisset menses quinque & dies decem & nouem. Ita enim consentiunt omnes veteres, atque etiam Græci, nempè ipsum esse defunctum eodem quo creatus est anno. Ceterùm scriptis codices, repentini eius obitus causam terribiliorem afferunt: cuius rei gestæ tragœdiam Sigebertus [d] summatim complexus, ait eũ, quòd liberalitati Gregorij decessoris sui derogaret, ab ipso Gregorio per visum ter de tenaciâ suâ reprehensum, cùm nec adhuc resipisceret, quartò terribiliter increpitum, atque insuper in capite percussum esse; eóque dolore vexatum, non multò post mortem obiisse. Hæc ille. Cuius rei gratia accidit (quod habet Anastasius) vt non ex more per medium ciuitatis delatum fuerit cum funebri pompâ corpus eius ad basilicam S. Petri; sed eiectum extra Vrbem per portam S. Ioannis, perductúmq; vsque ad pontem Miluiom, inde illatum sit in ipsam S. Petri Ecclesiam, vbi est sepulturæ mandatum. Hócque ita factum quòd exasperatus admodùm esset aduersus illum populus Romanus, eò quòd dirâ vrgente fame triticum Ecclesiæ non erogasset vt S. Gregorius consueuerat) in pauperes, sed venum exposuisset triginta solidis modium vnom. Addit verò idem auctor, sedem vacasse menses vndecim ac dies viginti sex. Nam cùm non soleret consecrari electus Pontifex, nisi (vt

[d] *Sigeb. in Chron.*

FVNVS EIVS IGNOMINIOSVM.

ferebat

ferebat iniquitas temporum) post Imperatoris ratihabitionem, diutiores his temporibus esse consueuerunt Sedis Romanæ vacationes. Ex quibus re largius aliquem ex recentioribus, qui nescio quomodò vnum dumtaxat diem tribuit vacationi Sedi Sabiniani.

IV. CIBARIA IN LAPIDES CONVERSA.

Porrò eâdem sæuiente fame, in detestationem immisericordis auaritiæ, magnum idem Sigebertus narrat accidisse miraculum; vt cùm pauper quidam à nautis eleemosynam petiisset, respondissétque naucleros se nihil præter lapides habere; subiiciente paupere, *Omnia ergò vertantur in lapides*; quicquid manducabile in naui erat, in lapides conuersum fuerit, colore & forma rerum eâdem permanente. Sic enim Sapiens [c] olim admonuit, non exasperare pauperem in inopia sua, quoniam maledicentis illius deprecatio exaudietur. Vt non adeò mirum videri debeat, id factum esse quod Sigebertus narrat; sed potiùs mirandum, si maledictionem pauperum non semper statimque diuina vltio subsequatur.

Eccles. 4.

V. NARSETIS INFELIX EXITUS.

Quod spectat ad res Orientales; cùm Phocas [f] Narsetem qui rebellarat, iteratis de securitate iuramentis ad Romanos redire tandem persuasisset; mox eumdem periurus viuum comburi præcepit. Hùncque demùm consecutus est finem celeberrimus Dux, Gothorum, Persarum, & aliorum barbarorum victoriis, si quis alius antè gloriosissimus. Effeceruntque ista, vt Phocas tyrannus potiùs quàm Imperator ab omnibus haberetur, vtpotè qui non hostium, sed Romanorum cæde stabilire sibi conaretur Imperium; eo præsertim tempore, quo Persæ aduersùs Romanos in dies magis magísque prævalerent.

[f] Theoph. & Cedr. an. 3. Phoc. De quo vide suprà 567. 113.

IESV CHRISTI
AN. 606.

BONIF. III.
AN. 1.

PHOCÆ
AN. 4.

I. BONIF. PP. III. CREATVR [a] Anast. de R. Pont.

ANno Christi sexcentesimo sexto, Indictione nona, decimoquinto Calendas Martias, ex diacono [a] Pontifex Romanus creatus est BONIFACIVS eius nominis Tertius, qui à S. Gregorio missus olim fuerat Constantinopolim Apocrisiarius ad Phocam Imp. Accidit enim sæpiùs, vt qui eo functi essent munere, iidem in Summos Pontifices eligerentur; cùm videlicet Clerus eos eligere studeret, quos sciret Imperatori fore gratos.

II. SIMVLTAS INTER PHOC. IMP. ET CYRIAC. CONST. [b] Theoph. Cedr.

Quo tempore intercesserunt quædam odiorum fomenta inter eumdem Phocam Imp. atque Cyriacum Patriarcham Constantinopolitanum. Siquidem cùm hoc eodem anno ipsius Phocæ [b] quarto, Constantina relicta Mauritij Imp. cum tribus filiabus consilio Germani Patricij ambientis Imperium, ad magnam ecclesiam confugisset, ingensque inde seditio in populo exorta esset; Phocas ab Ecclesiâ eas abstrahere voluit, nec tamen valuit, resistente ei acriter Cyriaco pro immunitate Ecclesiasticâ. Verùm iuramento à Phoca præstito de earum illæsione, eductæ sunt, & clausæ in monasterio. Hinc igitur in Cyriacum Phocas exacerbatus, in eius odium Imperiali edicto sanciuit, nomen *Vniuersalis* decere Romanam tantummodò Ecclesiam, tamquam quæ caput esset omnium Ecclesiarum; solique conuenire Romano Pontifici, non autem Episcopo Constantinopolitano, qui sibi illud vsurpare præsumeret. Quod quidem hunc Bonifacium Papam Tertium ab Imperatore Phoca obtinuisse, cum Anastasius Bibliothecarius, tum Paulus [c] Diaconus tradunt. Cyriacus autem (vt creditur) mœrore confectus hoc eodem anno (vt Annales Græcorum habent) ex hac vita decessit, postquàm sedisset annos decem, & vndecimum inchoasset: in cuius locum subrogatus est *Thomas* diaconus & Sacellarius magnæ Ecclesiæ.

[c] Paul. diac. lib. 4. de gest. Longob.

III. PRIMATVS ROM. ECCL. NON A PHOCA.

Sed quod ad Phocæ edictum attinet; haud eo quidem ipse (quod garriunt Nouatores) hoc tribuit priuilegium Ecclesiæ Romanæ, vt lo Catholica Prima[t]um ageret; hunc enim iam ipsam habuisse, sempérque exercuisse ab ipso sui principio, non solùm super omnes alios Patriarchas Orientales, sed & multò magis super omnium nouissimum Constantinopolitanum, quam plurimis est superiùs locis latissimè demonstratum: nec in eo fuit aliquando cum Episcopis Constantinopolitanis controuersia [d], quippe qui numquam eumdem primatum in dubium reuocarunt; sed in eo tantùm, quòd ipsi nuper titulum sibi Oecumenici vsurpassent, (quod Romanis Pontificibus cùm ab aliis, tum ab ipsis Oecumenicis Synodis iure tributum vidimus) & reclamantibus licèt iisdem Romanis Pontificibus, conseruassent hactenùs fauore Mauritij Imperatoris. Hanc igitur causam sententia sua Phocas decidens, eam adiudicauit Romano Pontifici, vt ipse solus, non etiam Cõstantinopolitanus, diceretur Oecumenicus.

[d] Hac de re præclarè disputat. Card. Perr. Resp. ad Reg. Mag. Brit. lib. 1. cap. 34.

IV. CONCIL. ROM. DE ELECTIONE ROM. PONTIF.

Quod autem ad Bonifacium Papam; is vbi primùm sedem Pontificiam adeptus est, ad reprimendam clericorum ambitionem Pontificatibus inhiantium, CONCILIVM in Ecclesia *Vaticana* habuit Episcoporum septuaginta duorum, presbyterorum Romanæ Ecclesiæ triginta quatuor, & reliqui Cleri, aduersùs eos qui superstite adhuc Romano Pontifice, aut quouis alio alicuius ciuitatis Episcopo, de eo qui esset post eius obitum eligendus in successorem tractarent: quod Synodus decreto sub suo anathemate vetuit facere, nisi tertio die depositionis eius. Hæc Anastasius: per eum enim Acta Synodi, sicut & alia ipsius Bonifacij Qui hoc eodem anno (vt idem auctor habet) ex hac vita decessit duodecima die Nouembris, vbi sedisset menses tantùm octo, & dies viginti tres; sepultúsque est in Basilica S. Petri; ac vacauit sedes menses decem & dies sex.

BONIF. PP. OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 607.

BONIF. IV.
AN. 1.

PHOCÆ
AN. 5.

I. BONIF. PAP. IV. CREATVR

ANnus Christi sexcentesimus septimus cœptus est Indictione decima. Quo BONIFACIVS ex Valeria ciuitate Marsorum, Ioannis medici filius, ex presbytero ordinatus est

eius nominis Quartus Pontifex Romanus die decimaoctaua Septembris. Qui ſtatim domum ſuam in monaſterium erexit, ipſumque redditibus locupletauit. Sed à Phoca Aug impetrauit PANTHEON nobile Romæ delubrum, tot antiquorum ſcriptorum præconiis celebratum, à Marco Agrippa ter Conſule tempore Auguſti erectum, Iouique Vindici conſecratum, quod adhuc intactum remanſerat à demolientibus dæmonum ſedes Romanis Chriſtianis: Illudque expugatum ab antiquæ ſordibus idololatriæ, in honorem Dei genitricis MARIÆ & omnium ſanctorum Martyrum (quorum plurimorum reliquiæ ex cœmeteriis extra Vrbem poſitis eò tranſlatæ ſunt) conſecrauit. Narrat hæc Anaſtaſius; quorum etiam meminit Beda [a].

PANTHEON DEO DICATVM.

[a] Bed 2 hiſt. Angl. 4

II. CARNIFICINA CONSTANTINOPOLI, OB CONIVRATIONEM.

Turbulentiſſimus verò fuit iſte annus Conſtantinopolitanis; cùm detecta coniuratione Conſtantiæ quondam Auguſtæ relictæ Mauritij Imperatoris, atque Germani Patricij, aduerſus Phocam conſpirantium ſub ſpe vitæ Theodoſij filij Mauritij, quem fama ferebat haud necatum fuiſſe, ſed alium pro eo ipſi ſimillimum; idem Phocas ità exæſtuans, non ſolùm ipſam Conſtantinam, eiuſque tres filias in eodem loco vbi Mauritius interemptus fuerat, gladio trucidauit; ſed & Germanum, necnon Theodorum Orientis Præfectum, alióſque plurimos Patricios ac nobiliſſimos viros occidit. Quæ hoc anno Phocæ quinto geſta, pluribus narrantur apud Theophanem [b], Cedrenum, Nicephorum [c], & alios. Ceterùm ex piâ Mauritij familia pleræq; pietate inſignes extitêre feminæ: exornat verò Eccleſiaſticas [d] Tabulas tam Græcorum quàm Latinorum eiuſdem filia *Sopatra* nomine, ſanctiſſima virgo, vnà cum *Euſtoliâ* & *Romanâ*. Eſtque prætereà mentio in Prato [e] Spirituali de *Damianâ* clariſſima femina, ſorore eiuſdem Imperatoris, Ieroſolymis vitam degente vnà cum nepte ſuâ ac Mauritij.

[b] Miſc. lib. 17.
[c] Niceph. lib. 18 cap 41.
[d] Mart. Rom. 9. Nouemb.
[e] Prat. Spir. cap. 127.

III

[f] Miſcel. ibid.

Dum autem in nobilium cædem ita debaccharetur Phocas, Coſrhoës, Perſarum Rex (vt Annales [f] Græcorum habent) totam Syriam deprædatus eſt, nullo ſibi obuiam facto qui reſiſteret. Quo etiam anno idem Phocas manuum pedúmque grauiſſimis ægrotans doloribus, ſanatus eſt à S. Theodoro Siceotâ; cum is à Thoma Patriarcha acceſſitus Conſtantinopolim fuiſſet, ad declarandum portentum quod in Galatia acciderat, dum in quibuſdam publicis ſupplicationibus Cruces quæ geſtari ſolent, per ſe vehementer concuſſæ fuerant. quod ipſe Theodorus de breui ſecuturis multorum à fide apoſtaſiis, atque atrociſſimis barbarorum incurſionibus, necnon diuini cultûs & Imperij interitu interpretatus eſt. Hæc pluribus Eleuſius Thodori diſcipulus in Actis [g] Vitæ ipſius Quibus ſimilia de malis obuenturis prædixiſſe S. Gregorium Papam dum viueret, conſtat ex eius epiſtolâ [h] ad Maximum Salonitanum Epiſcopum; vbi tam ſæua ea futura denunciauit vt qui tunc viuerent, comparatione ſui têporis, felices exiſtimarêt extitiſſe maiores, innumeris licèt calamitatibus oppreſſos. Hæc verò ab euentis ipſis paulò pòſt confirmata fuêre; cùm præter inhumanes Chriſtianorum cædes à graſſantibus vbique Perſis illatas, ſanctámque ciuitatem Ieroſolymam ab eiſdem captam, & ſanctiſſimâ Cruce ſpoliatam; erupit ab inferis Monothelitarum hæreſis, & neſandiſſimi Mahometis impietas: de quibus omnibus dicetur inferiùs pro ratione temporis.

PRÆSAGIA MALORVM FVTVRORVM.

[g] Ap. Sur. 22. April.
[h] Greg. 8. ep. 36. Ind. 3.

IESV CHRISTI
An. 608.
BONIFACII IV.
An. 2.
PHOCÆ
An. 6.

I.

[a] Miſcel. l. 17. Cedr. &c.

INFELIX STATVS IMPERII SVB PHOCA.

ANNO Domini ſexcenteſimo octauo, Indictionis vndecimæ, Phocæ Imp. ſexto, Annales [a] Græcorum tradunt factam eſſe mortalitatem, atque penuriam omnis rei, effuſúmque rurſùs ſanguinem plurimorum nobilium virorum, quos ob leuiſſimas ſuſpiciones crudelis Phocas occidi iuſſit: adeò vt Priſcus (ſiue, vt alij vocant, Criſpus) ipſius gener non valens ampliùs ſuſtinere eius tyrannidem, Heraclium Prætorem Africæ aduerſus ipſum concitauerit. Tradunt prætereà, hoc ipſo anno Perſas deuicto Romano exercito, captiſque multis Armeniæ, Cappadociæ, Galatiæ, & Paphlagoniæ ciuitatibus, reliqua omnia Chalcedonem vſque depopulatos eſſe.

II.

[b] Niceph. in Chron.

SERGIVS EXIGITVR EPISC. CONST.

Quo pariter anno Thomas Conſtantinopolitanus Epiſcopus, vbi ſediſſet [b] annos duos & menſes ſeptem, ex hàc vitâ libens voléſque tantorum malorum pertæſus diſceſſit. In cuius locum ſuffectus eſt *Sergius*, quem magnæ tunc æſtimationis iuuenê fuiſſe, tum conſtat ex carmine Georgij Piſidæ diaconi Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ & Chartophylacis, admirandi huius temporis in poeticâ facultate viri, quo vitæ huius vanitatem deplorauit, ipſúmque Sergium cui opus inſcripſit plurimùm commendauit; tum etiam ex Rebus [c] geſtis S. Theodori Siceotæ, vbi Thomæ exitus & ipſius Sergij ingreſſus deſcribitur. Porrò eumdem Sergium poſteà in tranſuerſum actum, caput factum eſſe hæreticorum Monothelitarum: ſuo loco videbitur. Hoc verò item anno Idibus Septembris, defunctus eſt *S. Eulogius* Epiſcopus Alexãdrinus, cùm ſediſſet [d] annos viginti ſeptem; vir ſanè tum ſanctitate, tum etiam doctrinâ inſignis, de quo ſæpè ſuperiùs: cuius ſcripta numerantur à Photio in Bibliothecâ. Quomodò autem S. Leo Papa ipſi in ſomnis rependerit gratias, quòd pro ſuæ aduerſus Neſtorium epiſtolæ defenſione laboraſſet, habetur in Prato [e] Spirituali. Succeſſit verò in eius locum *Theodorus Scribon*.

[c] Ap. Sur. 22. April.

[d] Prat. Spir. cap. 148.

III.

INVENTIO CORPORIS S. VICTORIS MARTYRIS.

[f] Sigeb. in Chron.
[g] Aim. lib. 3. cap. 90.

Res autem Occidentalis Eccleſiæ his temporibus ſubobſcuræ, in Galliâ tantùm inuentione [f] corporis *S. Victoris* martyris ex glorioſâ legione Thebæorum, qui Solduri paſſus fuerat, coruſcârunt; cù illud Enchonius [g] Epiſcopus Maurianenſis diuinâ ſibi reuelatione indicatum, in Eccleſia ſuburbani Genabêſis, præſente Theodorico Francorum Rege, reperit in arca argentea iacês; cuius facies eximio diuinitus irradiata ſplendebat fulgore; atque ad eius ſepulchrum multa exinde facta ſunt miracula. Quod quidê in deteſtationem recentiorum eiuſdem ciuitatis Genabenſis hagiomachorum (à quibus ipſa in gehennam mutata eſt) notaſſe voluimus; qui ſciant, teſtes eſſe in cælo Martyres eorum impietatis, atque eoſdem vindices aſſuturos.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 609.

BONIF. IV.
AN. 3.

PHOCÆ
AN. 7.

I.
a Miscel. lib. 17. Cedr. an. vlt. Theo. Niceph. lib. 18 cap. 44.
ANAST. ANTIOCH. OCCIDITVR A IVDAIS.
b Mart. Ro. 21. Nouemb.

ANNO Christi sexcentesimo nono[a], Indictionis duodecimæ, Imperij Phocæ septimo, Antiochiæ Iudæi in Christianos insurgentes, plerosque ciuium occiderunt, incenderuntque; interque alios ipsum *Anastasium* Patriarcham, cuius secta pudenda in os proiecerunt, corpus verò traxerunt in plateam vibis; qui ob hæc meruit inter sanctos Martyres[b] cooptari. Missus verò aduersus eos cum exercitu Bonosus Oientis Præfectus, plurimos occidit, quosdam detruncatis artubus in exilium expulit.

II.
TVMVLTVS ET CÆDES POPVLI CONAT.

Quo etiam anno Phocas crudelis tyrannus plurimos è populo, quòd ipsum in Circo Prasini irrisissent, variis mortis generibus necari præcepit. Prasini verò coacervati miserunt ignem in Prætorium, & incenderunt curiam, & scrinia, & carceres, ex quibus egressi vincti fugêre. Vnde iratus Phocas, eos militia priuauit. Idémque multos Patricios ac Præfectos, insidiarum aduersus ipsum auctores consciósue interfecit. Quæ narrat pluribus Theophanes Est verò etiam ad eius sæuitiam & illud vtique addendum, quòd cùm carcer, qui vnicus[c] tempore Constantini Magni ędificatus erat Constantinopoli, absque aliquo incremento vsque ad Phocam permansisset; iamque nimis angustus esset ad capiendos eos omnes quos huius furor in carcerem detruderet, ideóque inclusi fœtore ac pædore valdè cruciarentur: hoc tempore nobilissima quædam matrona commiserata eorumdem miseriam, suam cesserit domum ad carcerem amplıandum.

c Glyc. in Annal. in Constant. Magn. Ap. Bar. an. 607.
CARCER DILATATVS OB CRVDELITATEM PHOCÆ.

III.

Hoc item anno Hesychius Ierosolymitanus Patriarcha, vbi sedisset annos octo, ex hac vita migrauit: successitque ei *Zacharias*.

IV.

In Occideote verò, Italia gemebat sub gladiis Longobardorum; Gallia feruebat bellis ciuilibus; Africa tota in procinctu erat, ob bellum quod inferendum parabatur ab Heraclio aduersus Phocam tyrannum.

IESV CHRISTI
AN. 610.

BONIFACII IV.
AN. 4.

HERACLII
AN. 1.

I.
HERACLIVS ELIGITVR IMP. ADVERSVS PHOCAM.

ANNO Domini sexcentesimo decimo, Indictionis decimæ tertiæ, HERACLIVS in Africâ Imperator appellatus, cum magno exercitu nauibus Abydum appulit: vbi receptis exulibus principibus à Phoca tyranno relegatis, Heracleam venit; indeque Constantinopolim properans, deuicto ad portum Sophiæ exercitu Phocæ, ciuitate potitus est: cùm Photinus quidam, cuius vxori Phocas stuprum intulerat, in Regiam irrumpens, eumdem Phocam è solio deturbatum, nigrâque veste indutum, & numellis constrictum, ad Heraclium deduxit. Qui mox illum conspicatus; *Miser*, inquit, *itane Rempublicam gubernâsti?* Ad quæ deploratus Phocas, *Tuum est* (respondit) *rectius eam gerere*: Illicò autem Heraclij iussu, manibus ei, pedibúsque, atque pudendis amputatis, tandémque & capite, trunci quod reliquum fuit milites combusserunt. Hæc pluribus in Miscellâ ex Theophane. Addit verò Cedrenus, Heraclium Imaginem Saluatoris miraculo effigiatam secum vexisse ex Africâ; quam & postea (vt videbitur) aduersus Cosrhoëm profectus detulit: planè enim consultius experimento cognitum est, contra hostes eiusmodi sacras Imagines ferre, quàm more Romano Imperatorum effigies. Quapropter notatur etiam apud Theophanem, Stephanum Cyzici Episcopum, cùm Heraclius peruenisset Heracleam, acceptum stemma S. Dei-genitris de Ecclesia detulisse Heraclio.

PHOCAS OBTRVNCATVR.

II.
a Balsa. in c. 13. ep. B. sil. ad Amphil.
[Quod tamen de Nicephoro Phocâ, qui cœpit imperare in Chr. 963 accipiendum esse, omninò existimo: cui & reliqui histo. rici Græci diserté tribuût. nemo isti de quo hîc agitur. Vide inf. an. 964. nu. VII.]

Nec verò illud de Phocâ prætermittendum est, ipsum dum imperaret contendisse magnis studiis, vt ij quos in bello aduersus Christianæ fidei hostes occidi contigisset, inter martyres censerentur; sed ab instituto penitùs cessâsse, cùm ei restitissent Constantinopolitanus & alij Antistites; vtentes potissimùm auctoritate S. Basilij, cuius esset ad Amphilochium canon pœnitentialis de iis qui in bello fecissent homicidium, vt non impertiretur eis sacra communio absque præuiâ pœnitentiâ. Habet ista Theodorus Balsamon, dum eiusdem S. Basilij canones interpretatur. Hâc verò Phocam puto via eneruatum militum robur erigere conatum esse, quos videret annis singulis à Rege Persarum sterni atque fugari: probè scientem, non viros tantùm, sed & feminas ætate tenellas, eiusmodi spe martyrij omnia fortiter tormenta superâsse.

III.
ANNOR. CHRISTI SVPPVTATIO. GRÆC.

Sic igitur Phocas hoc anno occisus est, Imperij sui octauo: cum quo paritèr alios fratres eius & necessarios enecatos, Zonaras tradit. Sed (quod semel admonuisse sat erit) scito supputationem annorum Domini, quæ apud Græcos reperitur, differre ab ea quæ apud Latinos est, aliquot annis: siquidem hunc, quem octauum Phocæ omnes numerant, eumdem illi sexcentesimum secundum Domini ponunt; alij[b] etiam sexcentesimum vigesimum quintum: Latini autem rectè sexcentos decem supputant. Subdit verò Cedrenus, Heraclium in expeditione aduersus Phocam adiutum fuisse à Crispo ipsius Phocæ genero; sed eumdem ab Heraclio Cappadociæ præfectum, cùm noua moliretur, ex Senatûs sententia clericum factum esse, & in exilium pulsum, vbi mortuus est.

b Niceph. lib 8. cap. 26. in fin.

INITIVM HERACLII

[Edidit nuper Dionys. Petauius Soc. IESV Græcè & Latinè Breuiarium historicum S. Nicephori Patr. Constantinop. de rebus gestis ab obitu Maurisij Imp. ad Cõstantinum vsque Copronymum, & notis chronologis illustrauit. In quibus obseruat imprimis, nullum huc vsque Chronicon, Annales nullos extitisse, vbi non tempora Heraclij præposterè descripta sint, & ex annorum vel anticipatione, vel traiectione, vitij aliquid adhæserit. Deinde ex aliorum auctorum Theophanis, Cedreni, Fastorum Siculorum, cum prædicto Nicephoro collatione, necnon Indictionum, ac Lunæ Solisque cyclorum, ac Paschatum & feriarum characterismorum diligenti obseruatione, ostensa professus rectam singulorum annorum chronologiam, ponit primum Heraclij annum cœpisse quidem hoc ipso Christi anno 610. sed mense tantummodò Octobri, cœptâ Indictione 14. à mense Septembri præterito: ita vt primus eius annus numerari potius

debuerit anno Iuliano sequenti; cùm istum maiori ex parte Phocæ octauus occupauerit, quem constat octo solidos annos, binis exceptis mensibus, impleuisse. Et ex hoc fundamento, posteriora tempora in aliquibus emendanda notauit. Te de hoc monere voluimus, vt valeas illum consulere, dum nos auctoris nostri Annales prosequimur.]

IV. HERACL. IMPER.

HERACLIVS igitur, genere Cappadox, ex familia illustri ortus, & diuitiis potens, robore ac pulchritudine præstans, coronatus est à Sergio Patriarcha, vnà cum *Eudocia* Rogati Afri filia; quam cum iam anteà sibi desponsasset, eo ipso coronationis die toro copulauit. Hæc Glycas, & Cedrenus; qui & addūt, Heraclium, cùm anteà barbam haberet latam atque prolixam, mox vbi factus est Imperator, comam totondisse ac mentum rasisse; qui erat Imperatorum habitus. Fuisset autem planè hic annus in omnibus ex nece tyranni felicissimus, nisi Persarum cladem esset expertus; qui eodem ipso anno [c] mense Maio Syriam deuastantes, Apameam & Edessam ceperunt, Romanorúmque exercitum eis occurrentem penitùs profligarunt.

[c] Theoph. in Miscel. Cedr.

V. IOANN. ELEEMOSYNAR. EPISC. ALEXAN.

Hoc item anno Theodorus Alexandrinus Episcopus, vbi sedisset [d] annos duos, mortuus est; atque in eius locum creatus *Ioannes* cognomento *Eleemosynarius*, genere Cyprius, filius Epiphanij eiusdem Insulæ Præfecti: cuius res præclarè gestas scriptis mandauit S. Leontius Neapolis Cypri Episcopus eiusdē æqualis: quæ omni fide conscripta recepta fuêre in Concilio Niceno posteriori; sed qui ea posteà exscripsit prototypo Metaphrastes, paraphrasticè aliqua eis addidisse videtur, haud vsquequaque veritate constantia. Quomodò autem ipse Ioannes ab Alexandrinis ardenter expetitus, nolens coactus ab Heraclio Imp. fuerit curam illius Ecclesiæ suscipere, susceptam autem iam ab ipso principio optimè administrare cœperit, hæreses expellendo, simonias extirpando, mores corrigendo, ecclesias ac xenodochia ędificando, pauperes (quos dominos suos vocare consueuerat) alēdo, omnibus ex æquo iustitiam publicè administrando; idem Leontius [e] abundè tradit.

[d] Niceph. in Chron.

[e] Ap. Sur. 23. Ianuar.

VI. CONCIL. ROM. PRO REB. ANG.

Quod pertinet ad res Occidentales; celebrata est *Romæ* eadem huius anni Indictione decimatertiâ, viuente adhuc Phocâ, tertio Calendas Martij, à Bonifacio Papa Quarta SYNODVS: in qua actum est de rebus Anglorum, quarum causâ (vt ait Beda [f]) Mellitus Londoniensis Episcopus ad Sedem Apostolicam accesserat: sed desiderantur Synodi Acta. Quòd autem nuper extra mœnia ciuitatis Londoniensis erectum fuisset monasterium, & in eo ædificata Ecclesia in honorem B. Petri Apostoli, quam idem Princeps Apostolorum nocte illâ quæ solemnem eius ab Episcopo faciendam dedicationem pręcederet, diuinitùs solitis cæremoniis consecrasset; (quam rem gestam pluribus recenset Ealredus [g] Abbas scriptor grauissimus, qui res gestas S. Eduuardi Regis Anglorum scriptis tradidit:) harum inter alias rerum gratiâ, nempè pro optimâ illius monasterij constitutione, & vtrùm consecratio Ecclesiæ eo modo peracta, rata haberi deberet, eumdem Mellitum Romam accessisse putamus.

[f] Bed. 2. hist. 4.

S. PETRVS SVAM ECCL. CONSECRAT.

[g] Ap. Sur. 5. Ianuar.

VII. CONCIL. TOLET. DE PRIMATV ILLIVS ECCLES.

Hoc itidem anno sexcentesimo decimo, qui ab Hispanis notatur Ærâ sexcentesimâ quadragesimâ octaua, decimo Calendas Nouembris, celebratum est TOLETANVM CONCILIVM anno primo Gundemari Regis, qui tertius regnauit à Reccaredo primo ex Gothis Hispaniarum Rege Catholico; cui successerat Liuba, huic verò Wittericus. In hoc autem Concilio nihil prætereà actum apparet ab Episcopis prouinciæ Carthaginensis, qui in vnum conuenerunt numero quindecim; nisi vt profiterentur, Ecclesiam Toletanam, non Carpetanæ solùm regionis, sed totius Carthaginensis prouinciæ esse Metropolim, (quod in controuersiam à nonnullis deducebatur) eámq; antiquitùs consecutam fuisse dignitatem. Hæc ex Actis eiusdem Concilij; necnon ex ipsius Regis Gundemari in eius decreti confirmationem editâ constitutione: cui non Episcopi dictæ Synodi, sed ex aliis Hispaniæ prouinciis & Galliæ Narbonensis subscripti habentur numero viginti sex. Vt autem non vnius Carthaginensis prouincię, sed totius Hispaniæ, Toletanus Episcopus Primas fuerit, ab Ecclesiâ Romanâ esse consecutum certum est: neque id semel, sed repetitis sæpiùs posteà priuilegiis perpetuò stabilitum. At quando [h] primò huiusmodi priuilegium consecutus sit, incertum est. Nam quod aliqui tradunt, id factum fuisse ab ipso Petro Apostolo, haud probari potest. Quomodò enim id tum factum potuit, si an primatum gereret vnius prouinciæ Carthaginensis, in controuersiam deductum fuit hoc tempore?

[h] Vide infrà ann. 649. VIII. ir ß.

IESV CHRISTI
AN. 611.
BONIFACII IV.
AN. 5.
HERACLII
AN. 2.

I.

ANNO Christi sexcentesimo vndecimo, Indictione decimaquarta, Persæ ex more irrumpentes in Armeniam & Cappadociam, post ingentem prædam hominum, & omnium rerum vastationem, potiti sunt Cæsareâ Cappadociæ, populúmque captiuum abduxerunt. Quo pariter anno Heraclij [a] secundo, Eudocia Augusta tertio die Maij filium peperit *Heraclium Minorem*, qui & *Constantinus Iunior* dictus est, eumdemque filium fuisse secundùm spiritū Ioannis Eleemosynarij Patriarchæ Alexandrini, tradit Leontius in Vitâ [b] ipsius Ioannis. Cùm verò paulò pòst eadem decessisset Imperatrix, eius pompam funeris [c] puella quædam barbara prospectans per fenestram, sputum imprudens in feretrum deiecit; quæ mox comprehensa & concremata, Augustæ infeliciter parentauit.

[a] Theoph. in Miscel. l. 18.

HERACL. IVNIOR NASCITVR. AVGVSTA MORITVR

[b] Ap. Sur. 23. Ianuar.

[c] Zonar. in Annal.

II.

Quod pertinet ad res Occidentalis Ecclesiæ; remanserunt illæ scriptorum inopia prorsùs obscuræ: nisi quòd Ecclesia Gallicana vita & obitu sanctissimi atque mirifici Præsulis Bituricensis *Austregisili* claruit. de quo erroris arguas eum, qui in annum sexcentesimum vigesimum septimum eius obitum refert, cùm constet eum ante Theodoricum Francorum Regem esse defunctum, qui post triennium ex hac vita migrauit. Extant [d] verò mirabiles eius res gestæ quàm fidelissimè conscriptæ: ex quibus apparet, ipsum decessisse paulò pòst quàm ingenti prorsùs animo restitisset Guarnerio homini sæuissimo, tumidissimo, & auarissimo, quem Rex Theodo-

DE S. AVSTREGISILO EPISC. BITVRIC.

[d] Ap. Sur. 20. May.

ricus

ricus, miſiſſet ad vrbem Bituricenſem ad exigendas pecunias inſuetas. Sub cuius ſucceſſore *S. Sulpitio* idem Guatnetius inuito Præſule quod cupierat perficiens, ſenſit continuò diuinam vindictam, cùm ad exonerandum ventrem ſecedens inteſtina omnia emiſit: ex quo tempore nemo auſus fuit regiorum miniſtrorum ab ea vrbe illam pecuniam extorquere. Hæc pluribus idem auctor; qui & alia ſubiicit admiranda de S. Auſtregiſilo aduerſus rerum Eccleſiaſticarum inuaſores.

IESV CHRISTI
An. 612.
BONIFACII IV.
An. 6.
Heraclii
An. 3.

I. Anno Domini ſexcenteſimo duodecimo, Indictione decimaquinta, ceſſantibus Perſis iam victoriis exſatiatis, inuadẽtes Syriam Saraceni ferro ignéque cuncta miſcuerunt: cùm intereà Heraclius Imp. *Epiphaniam* filiam ſuam anni huius exordio; vergente verò ipſo ad finem Heraclivm filium ſuum, eumdemque *Conſtantinum* cognominatum, Auguſtos nuncupauit, ac per Patriarcham coronari fecit. Hæc ex Theophane in Miſcellâ.

II. S. Colvmbani exilivm, et regin eo obsta. Quod ad res Francorum pertinet, hic ille eſt annus, quo *S. Columbanus* probatiſſimæ ſanctitatis Abbas, (qui iam ante viginti annos ex Hiberniâ patrio ſolo in Gallias venerat, ac Luxouienſe in Burgundiâ monaſterium erexerat) Reginæ Brunichildis opera eo eodem ſuo monaſterio eiectus, in exilium pulſus eſt. Cùm enim Rex Theodoricus qui Burgundiæ imperabat, familiariſſimus factus Columbano, ab eóque ſæpiùs redargutus de probroſâ viâ quam in adulteriis tranſigeret, ſæpiúſque eum muneribus ſuis reiectus, & minis excommunicationis territus, deliberaſſet tandem concubinis derelictis legitimam ſibi ſumere coniugem; verita eadem Brunichildis eius auia, ne ſic ipſa regni adminiſtratione exoeretur, quæ tranſitura eſſet in vxorem Theodorici: omnem mouens lapidem effecit, vt & Rex ſolitis miſceretur adulteriis, & Columbanus, quaſi ab aliis diuerſam monachis ſuis regulam cuſtodiendam tradidiſſet, expelleretur. Quo tempore idem Sanctus, tum ipſi Theodorico prædixit, regnum eius cum omni propagine regia funditùs ruiturum; tum in exilium pergens, atque Clotarij filij Chilperici, & Theodoberti fratris Theodorici regna pertranſiens, (à quibus honorificentiſſimè exceptus eſt) vaticinatus eſt fore, vt idem Theodoricus intra triennium regno priuaretur, & monarchiam totius Galliæ Clotarius obtineret, quod & poſteà (vt dicetur) euenit. Aliquandiù verò apud Moguntiam commoratus, Sueuorum partem ab idolorum cultu ad veram Chriſti fidem conuertit. Quæ omnia fusè deſcripta habentur à Ionâ (non Beda, vt errore aliqui putant) qui his temporibus vixit, Vitamque eiuſdem Columbani fideliſſimè conſcripſit [a]; innumera recenſens miracula ab eodem ſancto his aliiſque occaſionibus edita.

[a] Ext. ap. Bed. & ap. Sur. 21. Nouemb.

Quo eodem anno *Deſiderius* Viennenſis Epiſcopus, ac paulò pòſt *Delphinus* Epiſcopus Lugdunenſis, eiuſdem impiæ Brunichildis operâ (vt idem auctor, aliique [b] tradunt) crudeli morte perempti martyrium conſecuti ſunt. III.

[b] Bed. 5 hiſt. 20. Mart. Rom. Ado, & c. ap. Bar. hoc an. & 614.

IESV CHRISTI
An. 613.
BONIFACII IV.
An. 7.
Heraclii
An. 4.

I. Anno Chriſti ſexcenteſimo decimotertio, Indictionis primæ, Heraclij Aug. quarto, Perſæ conſueta irruptione Imperium affligentes, Damaſcum [a] ceperunt, & captiuum duxerunt populum. Quo tempore Heraclius Legatos ad Coſrhoẽm ipſorum Regem pro pace mittens, promiſit ei tributum annuum ſoluere; ſed deſpexit Coſrhoẽs, quòd iam in magnam ſpem veniſſet totius potiundi Imperij. Eodemque anno idem Heraclius, defunctâ iam antè vxore, inceſtuoſas nuptias contrahens, neptem ſuam *Martinam* in matrimonium duxit, Auguſtámque nominauit, coronatam à Sergio Conſtantinopolitano Epiſcopo: ſed deteſtandum id facinus graui vindictâ à Deo punitum eſſe, docent Zonaras, Cedrenus, atque alij, dum turpia atque nefanda quæ inde paſſus eſt Heraclius referunt.

[a] Theoph. l. 18 Miſcel.

Heraclii incestvosvm conivgivm.

II. Hic idem eſt annus, quo Theodobertus Francorum Rex prælio victus à Theodorico fratre, (inter quos lis erat exorta de regnorum limitibus) & ſuorum proditione captus, ductúſque ad Brunichildem auiam quæ Theodorico fauebat: eiuſdem ſuaſu clericus ordinatus eſt, & non multos poſt dies impiè nimis occiſus. Hæc Ionas ſui temporis ſcriptor in Rebus [b] geſtis S. Columbani, qui ea omnia antè prædixerat. At recentiores qui proſecuti ſunt res Francorum, de Theodoberti clericatu nihil: addunt autem, Brunichildem ſæuientem in filios Theodoberti, eos omnes neci tradidiſſe, ſicque periit cum progenie ſuâ Theodobertus anno regni ſui decimo ſeptimo; cùm & ipſe eo anno coniugem ſuam occidiſſet.

[b] Ap. Sur. 21. Nouemb.

III. Accidit præterea vt hoc Redemptoris anno, die vigeſima quartâ menſis Februarij, primus Rex Anglorũ Chriſtianus Edilberthus ex hâc vita tranſierit, cũ regnaſſet annos quinquaginta ſex. Cuius filius ac regni ſucceſſor *Eadualdus*, qui Paganus perdurauerat, eíque impietati aliud ſcelus recèns addiderat, vt vxorem patris haberet; occaſionem dedit ad priorem vomitum reuertendi, iis qui ſub imperio ſui parentis, vel fauore, vel timore, fidei & caſtimoniæ iura ſuſceperant. Vnde & diuinâ vindictâ meruit Rex crebram mentis veſaniam & ſpiritûs immundi inuaſionem pati. Quo etiam tempore cùm pariter Saberethus Rex Orĩetalium Saxonum, nepos Edilberthi Chriſtianus deceſſiſſet, eiúſque filij Paganiſmum colerent; hinc orta aduerſus Chriſtianos perſecutione; coacti fuere Iuſtus Roffenſis ac Mellitus Londonienſis Epiſcopi, in partes Galliæ ad tẽpus ſecedere. Quæ omnia pluribus Beda [c]. Sed quod hunc annum conſignat obitûs Edilberthi, ex eodem in epitome

Eccles. Anglic. persecvtionem patitvr.

[c] Bed. 2. hiſt. Angl. 5.

reponendus esset anno Christi sexcentesimo decimo sexto, vel etiam decimo octauo.

IESV CHRISTI
AN. 614.
BONIF. V.
AN. 8.
HERACLII
AN. 5.

I. BONIF. PP. OBIT.

ANno Christi sexcentesimo decimo quartot Indictione secunda, octaua Maij (quidam habent vigesima quarta) *Bonifacius* Papa diem obiit, cùm sedisset annos sex, menses octo, dies tredecim, sepultúsque est in basilica S. Petri. Cumque sedes vacasset menses quinque & dies duodecim, DEVS-DEDIT Romanus, filius Stephani subdiaconi, creatus est Pontifex die decimatertia Nouembris. Hæc ex Anastasio.

DEVS-DEDIT CREATVR.

II. LAVREN. EPISCOP. FLAGELLATVS A S. PETRO. [a] *Bed. hist. Angl. lib. 2. cap. 6.*

Quo pariter anno, cùm Laurentius Dorouernensis Metropolitanus, qui adhuc in Angliá remanserat, & ipse illinc recedere deliberasset: nocte quadam à S. Petro ob id correptus, & acriter flagellatus, mane facto Regem adiens, rémque enarrans, plagas ostendit: quibus Rex perterritus, confestim præter spem omnem, abdicata idololatria, ac conubio illegitimo, Christianam fidem pietatemque amplexus est, & Episcopos qui in Galliam secesserant reuocauit. Hæc Beda [a].

III.

Hoc item anno adfuit tempus triennij, vt Columbani vaticinium impleretur de morte Theodorici Francorum Regis, ac Clotarij monarchâ. Nam & cum vno dumtaxat anno Theodoricum fratri Theodoberto superuixisse maiores tradant; vtique hoc anno ipsum mortuum esse dicendum est. Porrò eumdem diuinitùs fulmine ictum interiisse, Ionas [b] Abbas sui temporis historiam scribens testari videtur. Sed veneno necatum dolo impiæ Brunichildis ipsius auiæ, ob inimicitias post obitum Theodoberti ortas, restatur Aimoinus [c]: qui nihilominùs refert & aliorum sententiam, dicentium eum ex hac vita ereptum dysenteriæ morbo, decimooctauo regni sui anno. Post eum verò Brunichildis filium eius illegitimum *Sigebertum* in regnum suffecit. Cuius regni exordio Walfridus Strabo, magni nominis suæ ætatis auctor, in Rebus [d] gestis S. Galli Abbatis accidisse ait, vt *Fridsburga* virgo Gunzonis Ducis filia, ipsiúsq; Sigiberti Regis sponsa, eodem die quo nuptiæ celebrari deberent, omnibus inscijs, depositis regalibus vestimentis, sacrum sumpserit velamen, cui ex voto se obligarat eùm à dæmonis vexationibus per S. Gallum nuper liberata esset. Quam piam eius deliberationem pius Rex, licèt illam summè deamaret, approbans, donis illam ingentibus honorauit; præfecitque monasterio ancillarum Dei, quod in honorem B. Petri Apostoli constructum erat in ciuitate Metensi; vbi hæc gesta sunt.

[b] *Ion. in Vit. S. Columb. c. 28. ap. Sur. 21 Nouemb.*
[c] *Aimoin. lib. 3. c. 100.*
[d] *Ap. Sur. 16. Oct. cap. 21.*

FRIDEBVRGÆ VIRG. DIGNVM FACINVS.

IV.

Cùm igitur ex his pium Sigeberti animum colligere possis, obfuit tamen ei impietas proauiæ Brunichildis, ac detestabilis memoria parentis: quotquot enim aduersus eos odium conceperant, in Sigebertum illud penitùs conuerterunt. Itaque Rex Clotarius, ad quem iure deferebatur successio regni Theodorici, quòd ille nullos reliquisset filios legitimos; collecto exercitu aduersus eumdem Sigebertum progrediens, ipsum prælio victum, captúmque peremit: sed & quinque fratres eius, Theodorici filios nothos, vnà cum ipsâ Brunichilde capiens eosdem separatim interfici iussit: Brunichildem autem primò per contemptum super camelo circumductam, posteà cunctis aduersus eam conclamantibus, crinibus ac brachijs caudæ indomiti equi alligatam, miserrimo supplicio vitam finire coegit. Hæc breuiter Ionas; fusiùs Aimoinus [e], & alij, recensentes cuncta feminæ improbæ scelera, cuius operâ & consilio decem Reges extinctos tradunt. Quam quidem tam diù tolerauit Deus, vsquedum in seruos suos non est furens debacchata. Risimus autem recentiorem auctorem, qui conatus est eam excusare; quæ ab omnibus historicis huius temporis sacrilega, sanguinaria, & vbique nefaria conclamatur. Licèt enim illam aliquando S. Gregorius Papa suis epistolis laudasse reperiatur; non tamen Gregorij laudes ignota crimina, aut posteà commissa purgant.

BRVNICHILDIS REG. INFELIX EXITVS.

[e] *Aim. lib. 4. cap. 1.*

V. CLOTARIVS SOLVS REGNAT IN GALLIA.

Sic igitur Brunichilde vnà com spuria Regum prole è medio sublata, Clotarius monarchiam totius Galliæ, secundùm quod S. Columbanus prædixerat, est consecutus. Qui memor viri sanctissimi, legationem ad eum misit, quâ eum ex Italia, in quam se prope Mediolanum receperat, erecto monasterio Bobiense, reuocaret in Gallias ad locum ex quo eiectus fuerat: verùm id persuadere minimè potuit, quòd sciret Columbanus iam imminere sui corporis dissolutionem; quæ sequenti anno accidit nono Calendas Septembris. Intereà tamen scripsit ad Regem literas commonitorias, quibus eum intra limites benè institutæ vitæ contineret: quod & diligenter Rex secutus est. Habet hæc Ionas in fine Rerum gestarum eiusdem Columbani. De Rege verò Clotario illud habetur [f] expressum, fuisse literis eruditum, misericordem, Ecclesiarum vtilitatis studiosum, seruotúmque Dei ac sacerdotum amatorem, quorum cultu sciret conciliare sibi Deum.

[f] *Aimoin. lib. 4. cap. & alij.*

VI. DE SS. ARNVLPHO METEN. ET LVPO SENON.

Inter alios autem plures sanctissimos viros, qui diebus his floruerunt in Gallijs, quorúmque opera frequentiùs Clotarius vsus est, *S. Arnulphus* extitit Metensis Episcopus, (cuius res gestas idem Ionas descripsit) vitæ moribus & miraculis clarus; cui & filium suum Dagobertum Rex instituendum tradidit: Necnon *S. Lupus* Episcopus Senonensis; quem posteà cùm ex subdolâ malignantium versutiâ (vt ait Aimoinus [g], & vt fusiùs tradunt [h] eiusdem sancti viri Acta) Clotarius Rex in exilium misisset, idem paulò pòst eumdem reuocauit, ac veniâ cum gemitu ad pedes eius humi prostratus petiit; eíque per se ipsum famuli loco in conuiuio ministrauit, multísque muneribus donatum Ecclesiæ suæ restituit. Ceterùm cùm in eiusdem S. Lupi Actis fiat mentio prægrandis *Tintinabuli*, siue campanæ, quæ in Ecclesia Senonensi erat ad conuocandum populum; satis declaratur, iam hoc tempore in vsu frequenti eas fuisse in Occidente receptas. In Oriente autem adhuc consuetudo illa perseuerabat, pulsandi ligna.

Quæ verò hoc §. continentur, habet præcipuè Baron. an. seq. & 631.
[g] *Ibid.*
[h] *Ap Sur. 1. Septemb.*

CAMPANARVM VSVS FREQVENS IN OCCID.

VII.

Hic item annus Sisebuti regnantis in Hispanis quartus numerandus erit, secundùm Isidori

IVDAEI VBIQVE IVSSI BAPTIZARI INVITI.

[t] Leg. Vuisigoth.lib.12. tit.3.l.3.

dori Chronicon, dum vno ampliùs anno Heraclium procedere Sisebutum in regno affirmat: qui & in præfatione tradit, se vsque ad Heraclij & Sisebuti tempora ipsum Chronicon perduxisse. Cuius postremo loco ponit, eumdem Sisebutum Iudæos regni sui ad Christi fidem conuertisse: sed violentiâ quidem adhibitâ, vt docet id improbans canon quinquagesimus septimus Quarti Toletani Concilij; necnon Tudensis in Chronico, qui tamen hæc gesta refert in ipsum Sisebuti regni principium. Porró extat [t] lex de his ab eo data; quâ sanxit, vt omnes regni sui Iudæi, qui intra annum baptizari noluissent, centum flagella decaluati susciperent, & exilio mulctarentur, facultatibus eorum fisco delatis. Aitque Ado Viennensis, Iudæorum qui baptizari renuerunt nonnullos fugâ lapsos migrâsse in Gallias: nonaginta verò millia tunc baptizata fuisse, alij [k] tradunt. Hoc autem ipsum factitatum posteà in Galliis fuisse sub Dagoberto Rege Clotarij filio, hortante Heraclio Imperatore, historici [l] qui Francorum res sunt prosecuti confirmant: idemque obseruatum ab ipso Heraclio Ierosolymis, Theophanes est auctor, & ex eiusdem Imp Constitutionibus [m] liquet; ad hoc videlicet impulso, tum ob grassationem Iudæorum in Christianos ibidem Ierosolymis factam, tum etiam quòd (vt iidem Francorum historici tradunt) per astrologiam, in quâ apprimè fuit eruditus, cognouisset à circumcisis gentibus Imperium esse vastandum. Sed quos ipse putauit futuros Iudæos Imperij vastatores, fuerunt ij Saraceni, iidemque Hebræorum instar circumcisi; de quibus posteà agendum

[k] Aimoin.4. hist.Franc. 22.
[l] Aim.ibid. & Append. ad Greg Turon. Rigord. in Vit Philip. Aug.
[m] In Orient. lib.1.

VIII. HIEROSOLYMA CAPTA A PERSIS

Intereà hoc ipso anno, quinto eiusdem Imperatoris, à Cosrhoë Persarum Rege Syrias deuastante, sacrosancta Ierosolymorum ciuitas capta est, loca sancta dirupta, atque combusta: & qui in eadem ciuitate erant Christiani, Iudæis vili pretio venundati, ab iis post innumera tormenta dirè admodùm trucidati sunt: Zacharias verò Patriarcha, vnà cùm sanctissimo Ligno S. Crucis, aliâque multâ prædâ, in Persidem abductus est. Hæc Theophanes [n]: qui ait numerum occisorum à Iudæis Christianorum fuisse nonaginta millium. Si quæ autem in tanta vastitate inueniri potuit consolatio, subministrata est ea quidem à magno illo Alexandrino Patriarchâ Ioanne Eleëmosynario, qui fugientes Alexandriam Magistratus, priuatos, Episcopos, clericos, suscepit, aluitque: reliquias verò eorum qui remanserant ex captiuitate, per suos visitauit, rebúsque necessariis recreauit, atque etiam captiuos redimere curauit: vt hæc omnia tradit in eius Vita Leontius.

[n] Theoph. Miscel.l.18.

IX. ANTIOCHI MONACHI HOMILIÆ.

[o] Ext. in Biblioth. Patr.

Sed & *Antiochus* monachus Palæstinus Abbas Lauræ Sabæ, vitæ sanctitate mirificus, & doctrinâ celebris, sparsim eiusmodi Ierosolymitanam cladem, ac S. Crucis captiuitatem in suis homiliis deplorâsse reperitur: quas his iisdem temporibus numero centum vndetriginta [o] composuit, vt suis prodesset monachis, non valentibus loco vno consistere, sed ob barbarorum grassationes huc atque illuc diuagantibus, ac per loca deserta salutem sibi quærentibus: vt scilicet illi in tanta penuriâ verbi Dei, haberent vnde consolationem acciperent spiritualem, atque in monasticæ vitæ institutis confirmarentur. Hoc enim fuisse animi eius consilium, declarat ipse in præfatione ad Eustathium Abbatem, cuius rogatu ea conscripsit: vbi & martyrium enarrat quadraginta quatuor sanctissimorum monachorum, quos ante octo dies quàm caperetur Ierosolyma, Ismaëlitæ siue Saraceni in monasterio ipsius Antiochi crudeliter membratim conciderunt: quorum etiam diem natalem celebrat Ecclesia Catholica decima sextâ mensis Maij. Addit & de miserando casu monachi Sinaitæ; qui cùm in monastica exercitatione incanuisset, à dæmone tandem variis illusionibus & insomniis deceptus, in Iudaismum delapsus est, & vxorem accepit; sed tandem vermibus arrosus expirauit. Porrò Saracenos vbique grassari consueuisse in monasteria, sunt etiam alibi quamplurima testimonia.

MONACHI APOSTATAE MISERANDVS EXITVS.

X. S. CRVX CAPTA TERROREM PERSIS AFFERT.

Sed vt ad Cosrhoëm reuertamur; planè admiratione dignum illud fuit, impium hominem adeò esse reueritum Crucem sanctam, vt nec ausus fuerit ab ipsâ thecâ quâ operiebatur, signaculum amouere, vt vel eam inspiceret; sed timore perculsus, vt in sacro-sancto templi loco asseruabatur obsignata, ita in Persidem voluerit trâsferre: quo demùm prorsùs modo, omninò intacta Ierosolymam reportata fuit cum sigillo integro. Tradit enim ista Suidas in Heraclio: quibus consentaneum est quod dicitur apud Adonem [p] in Martyrologio, eamdem Crucem sanctam summo honore in Perside fuisse asseruatam. Immò & timorem ingentem Persis incussisse, quòd iactaretur ab ipsis Deum Christianorum in eam prouinciam aduenisse, testantur Acta [q] sanctissimi martyris Anastasij Persæ; qui eiusmodi tunc terrore Persarum commotus, de religione Christianâ sciscitari cœpit; quàm & magno posteà ardore (vt videbitur) suscepit, consummauitque.

[p] Ado in Martyrol. 14. Sept.
[q] Ap. Sur. 21. Ianuar.

IESV CHRISTI
AN. 615.

DEVS-DEDIT
AN. 1.

HERACLII
AN. 6.

I.

ANNO Christi sexcentesimo decimo quinto, Indictione tertiâ, nullo resistente, Cosrhoës inuasit, occupauitque vniuersam Ægyptum: excurrénsque Libyam, Carthaginem frustrà tentauit; quam plurimis verò captiuis abductis, onustus prædâ reuersus est in Persidem. Hæc Annales [a] Græcorum, de quibus fit etiam mentio apud Leontium [b] in Vitâ Ioannis Eleëmosynarij Episcopi Alexandrini, dum narrat quomodò ingenti fame Ægyptum vexante, cùm idem Ioannes præter vniuersos Ecclesiæ thesauros, etiam mille auri libras mutuò acceptas expendisset in subuentionem egenorum, qui Persas fugientes aduenissent Alexandriam, nec iam quod ampliùs erogaret, haberet; hancque aucupatus occasionem quidam prædiues clericus, qui secundas nuptias contraxerat, eidem in has angustias redacto multa millia frumenti, & auri centum quinquaginta libras, vt ipsum ordinaret diaconum, offerret; nihilominùs ille eiusmodi simoniacum cùm suâ pecuniâ omninò reiecerit. Vnáque secum re miserat, cùm ipsi

[a] Theoph. in Miscel.l.18. Cedr. in Cōp. an.6. Heracl.
[b] Ap Sur. 23. Ianuar.

nunciatum est, aliquot naues Ecclesiæ in portum appulisse, ferentes ex Sicilia multa frumenti millia, quibus ipse populum pauit. His autem planè ostensum est, quanta suadeat mala prudentia carnis, cùm in Deum peccare consulit potiùs quàm de eius prouidentia spem concipere: quo fit vt res Ecclesiæ quotidiè in deterius prolabantur.

PRVDENTIA CARNIS ADVERSATRIX ECCLESIÆ.

II. TYRANNI IN ITALIA.

II. Accidit autem ad mala quibus Romanum Imperium adeò esset in Oriente labefactatum, vt etiam in Occidente quod residuum erat nutare cœperit; rebellante in Italia *Ioanne* cognomento *Compsino* Præfecto vrbis Neapolitanæ; qui cæso Ioanne Exarcho, tyrannidem arripuit. Cuius rei gratiâ missus ab Heraclio Imperatore *Eleutherius* Exarchus, Ioannis Exarchi cædem vlciscens, Compsinum bello captum peremit: sed tamen & ipse posteà in tyrannum erupit. Habet hæc paucis Anastasius in Rebus gestis Deusdedit Romani Pontificis, & successoris eius Bonifacij Quinti. Quo etiam auctore constat fuisse insuper hunc annum Italiæ infaustum ob terræmotus vehementissimos, & quæ subsecuta est, luem elephantiæ. Túncque accidit, vt cùm[a] afflictatæ Vrbi prospiceret ipse sanctissimus Pontifex Deusdedit, præsénsque visitaret ægrotos, miseratione commotus vnum ex illis exosculatus, diuino miraculo ab eodem morbo reddiderit mundum.

[a] Martyrol. Rom. 8. Nouemb.

DEVS-DED. PP. OSCVLO SANAT LEPROSVM

IESV CHRISTI
AN. 616.

DEVS-DEDIT
AN. 2.

HERACLII
AN. 7.

I. ANNO Christi sexcentesimodecimo sexto, Indictione quartâ, mortuus est Agilulphus Longobardorum Rex, vbi regnâsset[a] annos viginti quinque: cui successit maior natu filius Edauualdus sub tutela Reginæ matris Theodolindæ: sub quibus Ecclesiæ restauratæ sunt & multę donationes locis sanctis factæ Sed famosissima illa fuit, quam exhibuerunt basilicæ in honorem S Ioannis Baptistæ ab iisdem in Modoëtiâ erectæ, qui locus duodecim distat millibus à Mediolanensi ciuitate: à quo tempore (ait Paulus[b] Diaconus hæc narrans) Longobardi in omnibus actibus suis tã bellicis quàm ciuilibus, cœperunt inuocare S. Ioannem, vt illis præberet auxilium virtute Domini nostri IESV CHRISTI.

[a] Paul. diac. lib. 4. c. 15

LONGOB. INVOCANT S. IOANNEM BAPT.

[b] Ibid. c. 22.

II. Hoc item anno tradunt Annales[c] Græcorum eò vsque progressos esse Persas, vt per Libyam venerint Carthaginem, eamque diù obsessam tandem ceperint: cùm inter tot tantaque Orbis flagella, Heraclius Imperator stupiditate quâdam oppressus, omissâ omni de bellicis rebus curâ, ad suos filios honoribus prouehendos incumberet. Hoc siquidem anno creauit Consulem *Constantinum* Iuniorem, qui & *Heraclius* dictus est, minorémque eius fratrem ex Martinâ genitum, *Constantinum* itidem nominatum, Cæsarem dixit.

[c] Theoph. lib. 18. Miscel.

III. Quòd verò Ecclesia Ierosolymitanâ abducto in Persidem Zachariâ Patriarchâ, absque pastore relicta esset; iniuncta est eius administratio *Modesto* Abbati: qui licèt nondùm Episcopus, (viuebat enim adhuc Zacharias; nec licebat vnius Ecclesiæ Episcopos esse duos:) loco tamen Episcopi magno animi ardore non ea tantùm quæ ad curam animarum, quietemque monachorum exrortium spectare videbantur, pertractauit; sed etiam in restituendis igne consumptis Ecclesiis alterum se Zorobabelem exhibuit: cuius rei locuples testis est Antiochus monachus in præfatione ad Homilias suas, de quibus dictum est superius.

MODESTVS ABBAS CVRAT ECCLES. IEROSOL.

IESV CHRISTI
AN. 617.

DEVS-DEDIT
AN. 3.

HERACLII
AN. 8.

I. ANNO Domini sexcentesimo decimo septimo, Indictionis quintæ, *S. Deusdedit* Papa (secundum Anastasij rationem, & Tabulas Ecclesiasticas) ad cœlum migrauit sexto Idus Nouembris, vbi sedisset annos tres, minùs diebus quinque, sepultúsque est in basilica S. Petri. Extat eius scriptorum tantummodò fragmentum apud Gratianum[a], vnius epistolæ ad Gordianum quemdam in Hispania Episcopum scriptæ, de viris ac mulieribus, qui proprios liberos suscepissent ex lauacro sancto; quos idem Pontifex, ex prædecessorum sententia, omninò iussit à carnali copula abstinere. Adduntur ab aliis alia; nempe restituẽdam esse dotem, & liberam facultatem nubendi concessam post annum: sed neutrum habet Gratianus. Cæterùm cùm post mortem Deusdedit, sedes vacâsset mensem vnum & dies sexdecim, (siue, vt alij codices Anastasij habent, dies sex) in eius locum sobrogatus est BONIFACIVS eius nominis Quintus, patriâ Neapolitanus, die decimâ quartâ, vel secundum alios vigesimâ quartâ Decembris. Ante tempus autem ipsius ordinationis (inquit Anastasius) Eleutherus Exarchus, cùm tyrannide sumptâ Rex Italiæ dici voluisset, venturus Romam, à militibus Rauennatibus in via occisus est; caputque eius missum Constantinopolim ad Imperatorem.

DEVS DED. PP. OBITVS.

[a] 30. q. peruenit ad nos.

DE SPIRIT. COGNATIONE DECRETVM.

BONIF. PP. V. CREATVR.

II. Quo tempore monachus quidam Luxouiensis in Burgundia monasterij (in cuius regimine, S. Columbano, sanctus item *Eustasius* ipsius discipulus successerat) nomine *Agrestinus*, qui quondam Theodorici Francorum Regis Notarius fuerat; sub prætextu fidem gentibus prædicandi, nonnullas absque vllo fructu peragrans regiones, cùm Aquileiam peruenisset, illic Aquileiensium imbutus schismate (quo ob Tria Capitula ab Ecclesia Catholica seiuncti adhuc erant) in Gallias rediens, alios secum præcipites in ruinam abducere tentauit: sed frustrà, cunctis videlicet communioni Catholicæ & Apostolicæ Sedis (vt decet gentem Christianissimam) inhærentibus. Quare ab hoc conatu desistens, aliudque certamen suscipiens, nempe aduersus monastica instituta à S. Columbano suis relicta; de variis ea defectibus leuiter nimis incusare cœpit, traxitque

DE AGRESTINO MONACHO SCISMATICO.

seditio

seditiosus homo ad suas partes nonnullos Episcopos: vsque adeò vt ad has turbas comprimendas, Clotario Francorum Regi opus fuerit dare operam, vt cogeretur *Matiscone* CONCILIVM. In quo idem Agrestinus ab Eustasio Abbate valide confutatus, & quod nimis refractarium se ostenderet, ab eodem ad diuinum iudicium intra annum, causam cum S. Columbano dicturus, citatus; demùm Episcopis Catholicis cogentibus, conuersionem simulans ad breue tempus quieuit. Sed paulò post iterùm monasteria tentans, multos seduxit; aduersus quos Dei vindicta se variis punitionibus exeruit: donec tandem & ipse Agrestinus in pertinacia sua permanens, vt Eustasij ad diuinum iudicium citatio præualeret, triginta diebus ante finem vertentis anni, à seruo (suo cuius vxore abuti dicebatur) securi percussus interiit. Sicque cessauit eiusmodi schisma, cunctis ipsius fautoribus ad saniorem mentem reuersis. Quæ quidem omnia exactè prosecutus est Ionas Abbas huius temporis scriptor, in Vitâ[b] eiusdem S. Eustasij.

CONCIL. MATISC. INERIVS CAVSA.

[b] Ext. ap. Bed.

III. Quod pertinet ad res Orientales; cum nullam sibi adesse vim resistendi Persis Heraclius Imp. sentiret, nouam ad Cosrhoëm eorum Regem legationem misit quâ pacem quibusvis iniquis conditionibus exposceret. Sed truculentus barbarus, quem olim vidimus exortem regni, viribus Christiani Romani Imperij restitutum; horum immemor, illam pacis conditionem præscribere non erubuit, vt ipse Romanus Imperator cum suis omnibus Christum abnegaret, & Solis quem Persæ adorarent cultor fieret. Referunt hæc Annales[c] hoc anno. At respexit tandem, serò licèt, Deus Christianorum talem Ethnici Regis arrogantiam, eumque dedit in opprobrium gentibus, vt suo loco dicetur.

COSRHOES REPELLIT LEGATIONEM HERACLII.

[c] Theoph. in Miscel. l. 18.

IESV CHRISTI
AN. 618.

BONIFACII V.
AN. 1.

HERACLII
AN. 9.

I. ANNO Christi sexcentesimo decimo octauo, Indictione sextâ, Chaianos Rex Auarum[a] sub pacis nomine decipiens Imperatorem, suburbia ciuitatis Constantinopolitanæ est deprædatus. Eodemque anno sui Imperij nono, octauo Calendas Maias, Heraclius, exigente Sergio Patriarchâ, pragmaticam[b] sanctionem edidit; qua confirmauit decretum ab eodem Sergio factum, ne quis cooptaretur in clerum, nisi in defuncti locum subrogaretur: nempe quòd acciderent, vt procerum fauore tot homines sese intruderent in Ecclesiam Constantinopolitanam, vt reditus ad alendos omnes non suppeterent.

[a] Theoph. Cedr.

[b] Nouel. Imp lib. 2. Nouel. 4.

HERACLII SANCTIO DE CLER. ECCLES. CONST.

IESV CHRISTI
AN. 619.

BONIFACII V.
AN. 2.

HERACLII
AN. 10.

I. ANNO Christi sexcentesimo decimo nono, Indictionis septimæ, quo & secundum Isidori Chronicon nonus numeratur Sisebuti Hispaniæ Regis, & Æra sexcentesima quinquagesima septima, Idibus Nouembris celebrata reperitur in Hispania SYNODVS HISPALENSIS octo Episcoporum, quibus præfuit *S. Isidorus* eius ciuitatis Antistes. Ab iis verò controuersiæ plures diuersarum Ecclesiarum, per tredecim sunt decisæ Actiones. In quibus obiter notamus, improbari[a] ministros Episcoporum, quibus in rebus & Iudiciis Ecclesiasticis vtuntur, esse laicos: itemque, vetari[b] monachis omnem conuetudine cum Deo dicatis virginibus. Sed & in eâdem Synodo[c] ad rectam fidem conuersus est quidam Episcopus Acephalorum, natione Syrus; aduersus cuiusmodi sectam vltimus canon editus est.

CONCIL. HISPAL.

[a] Conc. Hisp. Act. 9.

[b] Ibid. Act. 11

[c] Act. 12.

II. Porrò ipse Rex Sisebutus hoc eodem anno sui regni nono defunctus est: quem Lucas[d] Tudensis affirmat, non solùm fuisse scientiis eruditum, & in bello manu potentem, sed & moribus sanctum; ideóque inter cætera clementem, vt post victorias adeptas, hostes à militibus suis captos & in seruitutem redactos, pretio illorum dominis dato liberos dimitteret. Successorem reliquit Reccaredum paruulum filium; qui ab obitu patris post sex menses itidem mortuus est: eique successit *Suinthilla* anno sequenti; qui pulsis iis qui nomine Imperatoris aliquas tenebant in Hispania ciuitates, ipse solus monarchiâ potitus est Hispaniarum.

[d] Luc. Tudens. in Chron.

SISEBVTI SS. VIRTVTES, ET OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 620.

BONIFACII V.
AN. 3.

HERACLII
AN. 11.

I. ANNO Christi sexcentesimo vigesimo, Indictione octauâ, Heraclius Imp. initâ pace cum Auarum Rege Chaiano, totus existens in expeditione paranda aduersus Persas; cùm pecuniâ militiæ neruo careret, nec sæpè à Persis spoliati subditi tributum pendere valerent; eò adactus est (quod habet Theophanes) vt ab Ecclesiis, & religiosis domibus mutuò quam haberent pecuniam acciperet, sed & sacra earumdem aurea, argenteaque vasa conflaret; quò posset militibus, pro templis ipsis, pro fide Christi, ac recuperatione sanctissimæ Crucis creaturis stipêdia soluere. Ad quòd cùm venisset Alexandriam ab Imperatore exactor missus Nicetas Patricius, dum pecunias Ecclesiæ, non quidem concedente, sed nec omninò prohibente S. Ioanne Patriarchâ, auferret; diuinitùs aliæ, quas Nicetæ Ioannes donaret, suppeditatæ fuerunt; cùm videlicet eodem momento allatæ

HERACL. ACCIPIT AVRVM ECCLES. AD BEL. PERS.

AVRVM DIVINITVS SVPPEDITATVM.

sunt

sunt ad ipsum plures mellis amphoræ quæ omnes auro plenæ repertæ sunt: quarum cum vnam misisset ad Nicetam, iste miraculum agnoscens, non solum omnia quæ sustulerat restituit, sed & ipsam amphoram remisit, ac de suo libras auri trecentas addidit.

[Hoc tamen longiùs ante obitum Ioannis contigisse, significare videtur Leontius eius Vitæ scriptor; dum inter alia ait, ab eo tempore Ioannem & Nicetam tanto fuisse inter se coniunctos vinculo amicitiæ, vt etiam Ioannes fuerit Nicetæ filiorum susceptor. Quinimmò cùm idem Leontius apertè testetur, Ioannem Alexandriâ à Nicetâ abductum fuisse, priusquam ea vrbs à Persis caperetur; iam in Miscellâ & Cedreno ex Theophane traditur, Alexandriam in Persarum deuenisse potestatem Heraclij anno sexto. Vnde & habes, quod in Ioannis Episcopatus stabiliendâ chronologiâ industriam tuam exerceas.]

II. Cùm verò & eumdem optaret ad Heraclium ducere, quo perceptâ à tam mirifico viro benedictione, Imperator securior ad Persicum bellum proficisceretur; annuenteque ei Ioanne, iam vna peruenissent in Rhodum insulam: idem sanctus reuelatione habitâ de proxima sui corporis dissolutione, Nicetæ permissu in insulam Cyprum patriam suam diuertit; ibique piè admodùm animam Deo reddidit die vigesimâ tertiâ Ianuarij, quâ memoria eius anniuersario cultu ab vniuersa Ecclesia Catholica recolitur. Inter autem miracula, quæ post eius obitum ad ipsius sacras Reliquias edita sunt, illud haud quidem leue; quòd cùm essent ea deponendæ in capsâ, vbi duo olim iam erant conditi Episcopi, visa sunt horum corpora cultum tribuere corpori Ioannis, atque ab inuicem sponte seiuncta ipsum medium inter se accipere. Habet hæc omnia pluribus Leontius[a], in eius Vita: vbi & testamentum ipsius recensens, ait Deo gratias egisse, quod ex mundi bonis nihil aliud sibi reliquum esset, nisi tertia pars nummi, quam & ipsam iussit dari pauperibus; cùm tamen quando creatus esset Episcopus, inuenisset in thesauro Ecclesiæ Alexandrinæ, octo millia librarum auri, atque ex oblationibus piorum collegisset denis millibus plures is pecunias, quas omnes in pauperes erogâsset. In quibus mireris & diuitias eius temporis Ecclesiarum & pietatem Fidelium, ac liberalitatē tanti Patriarchæ; qui ideò meritò & *Eleëmosynarius* dictus est, & meruit sæpiùs à Deo extraordinariis modis magnas habere pecunias, quas dare pauperibus posset. Porrò eumdem vixisse in Episcopatu annos decem, Nicephorus ait; eique suffectum esse *Georgium*: quem putamus fuisse illum einsdem Ioannis consobrinum, de cuius cum caupone contentione, & mirabili Ioannis mansuetudine, in eius Actis elegantem Leontius recenset historiam.

S. IOAN. ELEEMOS. OBITVS.

MIRACVLVM IN EIVS SEPVLTVRA.

[a] Ap. Sur. 23. Ianuar.

IMMENSVM AVRVM AB EO EROGATVM IN PAVPERES.

IESV CHRISTI
AN. 621.

BONIFACII V.
AN. 4.

HERACLII
AN. 12.

I. ANNO Domini sexcentesimo vigesimo primo, Indictionis nonæ, Heraclij duodecimo, die quarto Aprilis, post celebratam solemnitatem Paschalem, mox secundâ feriâ vesperi idem Heraclius Imp exercitum mouens aduersus Persas, Constantinopoli nauem ascendit, relicto in eâdem vrbe Constantino filio, vnà cum Sergio Patriarcha, & Bonoso Patricio viro prudentissimo; eodemque filio, ipsoque Imperio, per literas commendato Regi Auarum Chaiano, cum quo pactus erat amicitiam. Manu verò tenens imaginem [a] Saluatoris Non-manu-factam, exercitum hortatus est ad fortiter pro CHRISTO pugnandum, commonuitque sectari iustitiam & pietatem; atque eidem iurauit, se milites omnes loco filiorum habiturum, & vnà cum illis vsque ad mortem strenuè certaturum. Hæc omnia ex Theophane in Miscella. Præter quæ, testis est etiam Cedrenus, eumdem Imp. antequam proficisceretur, dixisse Patriarchæ, se in manibus Dei, Deiparæ, & ipsius Patriarchæ relinquere vrbem, & filium; indéque magnam Ecclesiam ingressum, atratum calceos, ante altare procūbentem, Deum orâsse, vt prosperam expeditionem suam redderet. Cui tunc Georgius Pisides prædixit, fore vt qui nigros indutus calceos oraret, rubefaceret eos cruore Persarum.

HERACLII PROFECTA EXPEDITIO.

[a Hāc Imaginem non esse illam Edessenam, de qua sæpè superius actum, sed aliam apud Camulium Cappadociæ ciuitatem, inde Camulianensem dictam, ad quā sicuti ad Edessenam, miracula facta, & in honorem festum institutum, tractat Gretſ. syntamg. de Imag. non ma. fact. cap. 12. & seqq.]

II. Priùs autem quàm ista gererentur, cùm Saës Dux Persa deuastato Oriente cum magno exercitu Chalcedonem vsque veniens, Heraclium simulatâ pacificationis spe ad colloquium pertraxisset; receptis ab eo septuaginta proceribus legatis ad Cosrhoēm, eosdē vinctos in Persidem misit. Cui tamen Cosrhoës, quod Heraclium vidisset, neque retinuisset, & ad Cosrhoem deduxisset, mox cutem detrahi, legatos verò custodiri ac malè tractari iussit. In cuius locum alio misso aduersus Romanos Duce nomine Sarbaro, hunc Imperator, post peragratas Armeniæ Pontiq; regiones, ludificatis hostibus in Persidem irruens, Imagine CHRISTI præuiâ inter primos ipse pugnans, insto prælio vicit, eiusque exercitum penitùs deleuit: suo verò hâc victoriâ confirmato, in Armeniam ad hiberna dimisso, ipse Byzantium rediit. Hæc pluribus Annales[b].

VINCIT PERSAS.

[b] Theoph. Cedr. Zonar. & alij.

III. Cæterùm aderat in primo illo Persarum exercitu, vnà cum Saë militans *Anastasius* nobilis Persa, filius insignis Magi, ipseque eiusdem artis magicæ ac præstigiatoriæ peritissimus: qui hoc anno suos relinquens, amore suscipiendi baptismatis se contulit ad Romanorum exercitum, indéque Hierapolim; vbi apud argentarium degens genere Persam, religione Christianum, fidei rudimenta suscepit: incensus verò multò magis ad subeundum martyrium, vbi in Ecclesiarum parietibus picta intuitus esset certamina Sanctorum, Ierosolymam petens, à Modesto curante illam Ecclesiam baptizatus est, mutato priori nomine Magundat in Anastasium; & posteà ingrediens monasterium S. Anastasij, sub Iustino sanctissimo Abbate institutis spiritualibus educatus est. Sed hæc pluribus eius Acta[c]; quæ quidem non à Metaphraste scripta fuêre, sed descripta potiùs, & ante ipsum cognita, probataque in S. Posteriori Nicænâ Synodo; & à Latinis vt fide dignissima recepta, atque emendata à Bedâ, si quæ vitio translatoris potuissent mendosa videri.

ANAST. PERSA AD CHRISTIANOS TRANSIT.

[De cuius tamen conuersionis, monachatûs, & martyrij tempore, paulò aliam init (licet dubitanter) Dionys. Petauius chronologiam in Notis ad S. Nicephorum.

[c] Ap. Sur. 22. Ianuar.

IESV CHRISTI
AN. 622.623.624.

BONIFACII V.
AN. 5.6.7.

HERACLII
AN. 13.14.15.

I. ANNO Christi sexcentesimo vigesimo secundo, Indictionis decimæ, Heraclij decimotertio, idem in Armeniam ad exercitum properans, rursùm per legatos Cosrhoi pacem obtulit: eo verò illam respuente, mense Maio in Persidem ingressus est, aggressúsque Cosrhoëm ipsum, qui apud Gazacoten ciuitatem cum quadraginta bellicosissimorum militum millibus castra posuerat: cúmque præmissi ab Imperatore nonnulli Saraceni qui sub eo militabant, incidentes in vigiles Cosrhois, quosdam eorum occidissent, aliquos verò cum eorum duce captos ad Heraclium perduxissent; his territus Cosrhoës, derelicto exercitu in fugam se turpiter conuertit: Heraclius autem Gazacoten & Thebarmam ciuitates cœpit incenditque, vnà cum templo Ignis, & impostura Carbonum; potitúsque est thesauro Crœsi Lydorum Regis: atque mox Cosrhoëm per angustias Mediæ insecutus, multas vrbes agrósque vastauit: ac demùm supplicationibus exercitui iniunctis, vt diuinam reuelationem de iis quæ agenda essent accipere mereretur, apertis posteà sacri Euangelij libris, inuenit sibi mandari vt in Albania hiemaret. Hæc ex Græcorum Annalibus [a]. Frequentem autem fuisse his temporibus eiusmodi consultationem diuini numinis, per Euãgelij, siue totius sacræ Scripturæ codicis fortuitam apertionem; quæ aliàs superiùs dicta sunt, satis ostendunt. Tot porro hæc tantáque ab Heraclio gesta, S. CRVX Christi operata est, vincens Persas cùm captiua detineretur ab eis. Et sicut magno olim Philistinorum & deorum ipsorum damno, illata est [b] captiua Arca in tẽplum Dagon; ita planè, sed longè maiori iacturâ Regni Persarum & superstitionis ipsorum, captiua in Persidem ducta est sanctissima Crux; quæ & crucem tandem dirissimam ipsi intulit capienti. Dum autem in Albaniam Heraclius se reciperet, egregium edidit Christianæ misericordiæ exemplũ; cùm vehementi adueniente tempestate, geluq; compassus captiuis quos ad quinquaginta millia habebat in castris, omnium vincula soluit, ac liberos dimisit; vt iidem Annales referunt.

TVRPIS FVGA COSRHOIS.

DIVINA REVELATIO EX APERTVRA EVANGELII.

[a] Theoph. in Miscel. lib. 18. & Cedr. in Heracl.

CRVX CAPTIVA VINCIT PERSAS.

[b] 1. Reg. 5.

II. Anno verò Domini sexcentesimo vigesimo tertio, Indictione vndecima, idem rursùm in Persidem irruens, tres Persarum Duces Sarabaclam, Sarbaram, atque Sain, cum totidem validissimis exercitibus, variis vsus stratagematibus diuersísque commissis diu noctúque prælijs, penitùs deuicit, ingentémq; prædam cepit, Sarabaclâ ipso occiso, Sarbarâ verò nudo vix fuga elapso: licèt antequam hæc tanta perficerentur, Heraclius à Lazis atque Abasgis, qui in ipsius militabant exercitu, potentiam Persarum formidantibus, in patriam suam regressis destitutus fuisset, indéque reliqua pars exercitùs in varia non semel discrimina incidisset.

ALIÆ VICTORIÆ HERACL.

III. Qui & Anno sequenti, Tauro monte superato, ad Tigrin fluuium peruenit, aduersúsq; Sarbaram iterùm ducens exercitum, Euphratem vadauit. Inde occupatis Samosatis, rursùs Taurum transiit, Adanaque peragrata Sarum amnem traiecit: cúmque Sarbaras ex alterâ parte castra posuisset, pontémque ex funibus & lanâ contextum super flumen extendisset; Romani, frustrà contradicente Imperatore, per pontem incomposito agmine in Persas irruẽtes, multos quidem occiderunt, sed insidiis circumuenti in magnum discrimen inciderunt, à quo eos Imperator liberauit: quando & gigantem singulari certamine è ponte deturbauit, & paucis stipatus aduersùs innumeros hostes fortissimè pugnans, eosdem superauit, fugauitque. Vnde sibi Sarbaras metuens, retrò abijt: Imperator autem suos ad Sebasteã adduxit, ac traiecto Halis flumine ibi hiemauit. Quarum rerum euentu Rex Persarum Cosrhoës furore percitus, Ecclesias omnes quæ in eius dominio erant, bonis ac donariis expoliauit: vtque Heraclio molestam rem faceret, Christianos omnes ad societatem Nestorianæ hæresis adegit. Hæc omnia pluribus Annales.

GIGANTEM VINCIT.

IESV CHRISTI
AN. 625.

BONIF. V.
AN. 8.

HERACLII
AN. 16.

ANNO Christi sexcẽtesimo vigesimo quinto, Indictionis decimætertiæ, quinto Belli Persici, Heraclij Imperij decimosexto; qui tam sæpè atque ignominiosè superatum se ac fugatum Cosrhoës à Romanis vidit, omnes quas tum valuit vires collegit ex seruis liberísque hominibus; omnémque excogitauit artem, quâ conuerteret bellum è Perside in Romanũ solum. Namque imprimis misso Sarbarâ Duce cum potentissimo exercitu, qui pacto fœdere cum Chaiano Auarũ Rege fœdifrago, solicitatisq; Bulgaris, Sclauinis, atque Gipedibus, omnes simul barbaros permoueret ad inuadendam ipsam vrbem regiam Constantinopolim: insuper Sain fortissimum totius Persidis ducem, cum immenso peregrinorum ac ciuium, necnon seruorum numero, additis quinquaginta millibus selectissimorum militum, quos præ excellentia Chrysolochas nominauit, quasi aureũ cuneum, aduersus ipsum Heraclium direxit. Qui quidem Heraclius his cognitis, exercitum suum in tres partes diuidens, vnam Constantinopolim misit ad custodiam vrbis, alteram tradidit Theodoro fratri suo aduersus Sain; ipse verò cum minima ad Lazos venit, indéque aduersus Cosrhoëm processurus, Turcos Orientales, Gazaros dictos, in auxilium euocans, quadraginta eorum millia à Ziebil eorum Duce accepit; cùm priùs idem Ziebil disruptis Caspiis portis Regnum Persarum à tergo inuadẽs, omnia ferro ignéque vastasset.

I. BARBARI COEVNT ADVERS. ROM. IMP.

Porrò Sais exercitus in ipso contra Theodorum certamine, tum grandine miræ magnitudinis à Deo per intercessionem Beatissimę Virginis immissa contritus est, tum gladiis Romanorum confossus. Quod indignè ferente Cosrhoë, Sais mœrore mortuus est; cuius cadaue-

II. VTERQVE DIVINA OPE SVPERANTVR.

ad-

ad se delatum, idem Cosrhoës pluribus præ ira bie confodit vulneribus. Auares autem vbi decem dies Constantinopolim obsedissent, virtute pariter Deiparæ Virginis (in cuius honorem iam ab ipsis Constantini temporibus eadē vrbs dedicata fuerat, eiusque nomine appellata *Ciuitas Virginis*, vt suo loco dictum est;) cùm mutuis inter se certaminibus, tum vi tempestatum terrâ marique perierunt, paucis domum summo cum dedecore reuersis. Sed nihilominùs Sarbaras Chalcedonem obsidione cingens, biennium ibi perdurauit, donec in suspicionem adductus apud Cosrhoëm quòd Romanis consentiret, interfici iussus, ipse re compertâ obsidionem soluit; paceque cum filio Imperatoris initâ in Persidem remeauit, eodem tempore quo Cosrhoes ad extrema redactus (vt videbitur) miserè per filium periit. Habent autem hæc omnia Græcorum Annales, à Theophane primùm Græcè editi, & ab Anastasio Bibliothecario Latinis [a] communicati, à Cedreno verò Græcis in compendium redacti.

[a] *Vid. infr. an. 813. ad num. III.*

III. ANGLORUM BOREALIUM CONVERSIO.

Dum ista in Oriente gererentur, Deus vbiq; mirabilis, in Occidentali Ecclesia nouæ plantationis ad multiplices futuras propagationes spē auxit; cùm hoc anno ad gentem Nordanhumbrorum, siue Nordhumbrorum, (hoc est Anglorum Borealium, ob flumen Humbrum ita dictorum,) quibus præerat Rex Eduuinus, porta aperta est prædicationi S. Euangelij. Accidit enim vt idem Rex Gentilis nuptias appetens Edelburgæ Christianæ virginis, sororis Eadualdi Cantiæ Regis Christiani, illis hac conditione potitus sit, vt eamdem coniugem suam cum omnibus qui eam comitarentur, cultum religionis Christianæ seruare permitteret. Missus igitur cumeâ *Paulinus* (qui olim à sancto Gregorio Papa, vnà cum Mellito, Iusto, aliisque in Angliam missus, hoc ipso anno ab eodem Iusto Dorouernensi Archiepiscopo creatus est Episcopus Eboracensis, (in qua ciuitate Eduuinus morabatur) multùm laborauit, vt & qui Reginam sequuti essent à fide non deficerent, & Pagani ad eam conuerterentur. Quæ cùm intellexisset Bonifacius Papa; euestigio literas dedit ad ipsum Regem Eduuinum, hortans ad idolorum cultum relinquendum; aliásque ad coniugem eius Edelburgam, admonens in eo laborare; cùm & alias anteà vnà cum Pallio misisset ad Iustum, qui ex Episcopo Roffensi ordinatus fuerat anno præterito Archiepiscopus Dorouernēsis, siue Cantuariensis, in locum defuncti *S. Melliti*: qui & ipse Londoniâ Cantuariam translatus fuerat post obitum Laurentij, successoris S. Augustini, primi eius ciuitatis Archiepiscopi. Quas quidem epistolas recitat Beda [b], dum & horum omnium quæ summatim recensuimus, historiam fusiùs pertractat.

[b] *Bed. de gest. Angl. lib. 2. cap. 8. & seqq.*

IV. BONIF. V. OBITVS.

Ceterùm in hunc vsque annum Bonifacium Papam peruenisse, ex eodem Beda, Anastasióque constat: quem obiisse vigesimâ quintâ Octobris, ac sepultum esse in basilica S. Petri, denique cessâsse Episcopatum eius menses sex & dies octodecim, idem Anastasius tradit: ex quibus apparet eum sedisse annos septem, menses decem, diem vnum.

IESV CHRISTI
AN. 626.

HONORII
AN. I.

HERACLII
AN. 17.

I. HONORII PAPÆ CREATIO.

ANNO Christi sexcentesimo vigesimo sexto, Indictionis decimæquartæ, die decimaquarta mensis Maij, in locum *Bonifacij* defuncti, HONORIVS natione Cāpanus, filius Petronij hominis Cōsularis, vir eruditione Theologiæ præstans, atque etiam poëticis excultus litteris, creatus est Romanus Pontifex. Laudatissimus ipse quidem habetur apud Anastasium aliósque; res autem ab eo gestæ suis locis recensebuntur.

II. HERACLII ALIÆ INSIGNES VICTORIÆ.

Hoc item anno sexto Belli Persici, Heraclij decimoseptimo, hiemis tempore in Persidem idem Imperator cum Turcis ingressus, improuisò Cosrhoē perterruit, sed mox à Turcis, vim frigoris & crebras Persarum incursiones impatienter ferentibus, derelictus est. Qui tamen haud despondens animum, quinimmò magnâ fide suos, hortationibus suis securos redditos de opitulatione diuinâ, Deíque Genitricis MARIÆ aduersus hostes educens; incensis pluribus ciuitatibus, cum nouo præpotenti Persarum Duce Razate pridie Idus Decembris ingens prælium iniit; quo ipse inter primos fortiter pugnans, Razatem ipsum aliósque plures manu propria, non sine vitæ suæ periculo occidit; collectísque spoliis opimis, nimirùm auratis Razatis armis, gloriosam admodùm victoriam adeptus est, cæsis multis Persarum millibus, Romanorum verò quinquaginta tantùm militibus desideratis, cum pugnatum fuisset à primo mane vsque ad horam nonam. Cùm verò mox cōtra ipsum Cosrhoëm, qui non longè aberat, festinaret, eodem Cosrhoë fugam capessente, Imperator palatiis eius campestribus potitus est; vbi Romanorum inuenta signa bellica in præliis olim à Persis capta, trecenta numero vindicauit; aliísque quamplurimis diuersi generis bonis ad Persarum delicias ibi positis, captis, & maxima ex parte incensis, ibidem cum exercitu Natalē Domini & Epiphaniā celebrauit; Deo Deíque Genetrici, quam in auxilium totius belli asciuerat, de tot felicibus successibus gratias agens. Quæ cuncta hoc anno, & initio sequentis gesta, pluribus narrant sæpissimæ citati Annales Græcorum.

III. ANASTASII PERSÆ CONFESSIO.

Eodem anno Anastasius Persa monachus, de quo superiùs, cùm Cæsaream Palestinæ adueniens quosdam Persas Magos de præstigiis suis redarguisset; ab illis delatus, & à Marzabana tentus, quem Cosrhoës Præfectum miserat in Palæstinam, egregium se Christi confessorem inter maxima ac multiplicia tormenta præstitit quod apud eius Martyrij Acta [a] lector copiosiùs enarratum inueniet. Eius verò certamen hoc anno cœptum, sequenti (vt videbitur) consummatum est.

[a] *Ap. Sur. 22. Ianuar.*

IV. EDVVINI REGIS CONVERSIO.

Sed & qui litteris Bonifacij Papæ de Christianâ religione amplexanda commonitus fuerat, Eduuinus Rex Anglorum Borealium hoc eodē anno, postquam ingens euasit à sicario periculū, victoriámque de Rege inimico habuit; Paulini

Episcopi hortationibus, & recordatione visionis cælestis ipsi olim in extremis angustiis posito oblatæ, sponsionísque tunc factæ de sectandâ salutari doctrinâ; fidem Christi suscipere decreuit, consentientibus Regni sui primatibus, ipsisque etiam Gentilitatis Pontificibus; quorum omnium supremus manum primus adhibuit diruendis idolis, subuertendísque eorum templis. Quomodò autem hæc cuncta se habuerint, exactè narrat Beda[b]: docetque eumdem Regem anno sequenti Paschali tempore baptizatum fuisse, vnà cum infinita propemodùm eius subditorum omnis generis multitudine. Ac deinde subdit de conuersione Carpualdi Regis Anglorum Orientalium, eiusdemque nece à Gentili quodam illatâ, ac successione Siberti viri per omnia doctissimi atque Christianissimi; qui cùm exulasset in Gallia, fidem ibi susceperat, eámque in Anglia valde propagauit operâ Felicis Episcopi natione Burgundi.

[b] *Bed. lib. 2. c. 9. 12. 14. 15.*

V.

Hoc pariter anno, qui numeratur Clotarij Francorum Regis trigesimus nonus ab obitu Chilperici parentis, idem Rex[c] consortem sibi regni adsciuit *Dagobertum* filium suum ex Bertrude Regina susceptum, atque S. Arnulpho Metensi Episcopo (vt diximus) educandum traditum, & optimis moribus imbutum.

[c] *Aimoin. lib. 4. c. 8*

VI. REX LONGOBORDORUM EVERSAM MENTEM PELLITVR.

Eodem tempore Longobardorum Rex Adaloaldus, cùm iam regnasset annos decem, euersâ mente insaniens (vt ait Paulus[d] diaconus) eiectus est regno, & in locû eius subrogatus Arioualdus fauore Episcoporum Transpadanorum: aduersus quos ob illud facinus Honorius Papa literas[e] dedit ad Isacium Rauennatem Exarchum, laborans vt Adaloaldus restitueretur, tum quòd eius mentis euersio arte veneficâ procurata, non omnem penitùs rationis vsum ademisset; tum præcipuè quòd fide Catholica præstaret, Arioualdus autem Arianæ impietatis tenacissimus esset. Verùm quamuis Exarchus nonnihil hac in re collaborauerit, tamen constat desiisse à cœptis, ac pacem cum nouo Rege iniisse; nempe (quòd vt par est credere) viribus Imperij contra Persas occupatis, haud se putauit sufficere ad bellum contra vniuersam gentem Longobardorum agendum. Quid autem post hæc de iis actum fuerit, haud compertum habetur, cùm & Exarchi & Arioualdi res gestæ manserint prorsùs obscuræ; vt Paulus etiā Diaconus queritur. Cæterùm Ionas Abbas huius temporis scriptor, in Vita S. Bertolfi Abbatis monasterij Bobiensis, habet quædam miranda, quæ acciderunt nonnullis monachis eiusdem cœnobij sub eodem Arioualdo Rege, pro comprobatione fidei Catholicæ aduersus Arianam perfidiam: ex quibus apparet, ipsum Regem, etsi hæreticus esse non desiit, ad meliorem tamen frugem in iis quæ ad mores pertinent reuocatum esse. Notandaque est à Principibus Catholicis, eiusdem Regis Ariani responsio facta cuidam Episcopo eum aduersus monachos interpellanti; *Non est meum*, inquit, *sacerdotum causas discernere, quas Synodalis examinatio ad purum debet iudicare.* Quod tradit idem Ionas.

[d] *Paul. diac. lib. 5. c. 5.*
[e] *Ext. ap. Iuon.*

ARIANI REGIS SCITVM DICTVM.

IESV CHRISTI
AN. 627.
HONORII
AN. 2.
HERACLII
AN. 18.

I. ANAST. PERSÆ MARTYRIVM.

ANNO Christi sexcentesimo vigesimo septimo, Indictione decima quintâ, die vigesima secunda mensis Ianuarij, *S. Anastasius* monachus Persa, post iteratam sæpè anno superiori confessionem, è Palæstina à Persis ad Cosrhoëm Regem missus, magna animi constantia diutinis toleratis diris tormentis, eiusdem Regis iussu aqua submersus martyrium feliciter consummauit, vnà cum aliis septuaginta Christianis; caputque eius sectum ad Regem delatum est. Quæ quomodò se habuerint, eius Acta[a] omni fide antiquitùs conscripta docent. Sed desideratur scriptio Georgij Pisidæ, qua laudationem eiusdem martyris prosecutum esse testis est Suidas. Eiusdemque miraculorum alium insuper extitisse librum, constat ex fragmento, quod ex eo recitatum habetur in Actione quarta posterioris Nicæni Concilij: vbi etiam fit mentio de translatione eius corporis Cæsaream Palæstinæ; aliaque postea Romam factâ ipsius Capitis atque Imaginis, ex quibus ingentia prodiêre miracula. Extantque adhuc eadem sacra pignora ibidem Romæ in monasterio S. Vincentij ad Aquas Saluias; quod auctum est Ecclesia nomine S. Anastasij.

[a] *Ap. Sur. 22. Ianuar.*

II. FVGA COSRHOIS.

Quod verò ad Cosrhoëm Regem attinet; qui victus hoc certamine à martyre fuit, iam faciliori negotio à cæteris vincendus, (siquidem aduersus eum pugnaturus Anastasius moriēs exurrexit, vt probauit euentus) fugiens miser à facie Heraclij, sese vnà cum coniugibus, liberisque, atque thesauro, Seleuciam recepit vrbem trans Tygrim munitissimam. Vbi in dysenteriæ morbum incidens, cùm operam daret, vt filium suum Mardesam ex Syra dilecta coniuge natum coronaret; id compertum habens maior natu filius Syroës, cum optimatibus egit de necando parente, vsus etiam ad hoc Romanorum auxilio: sicque patrem fugientem insecutus, captum, ac pedibus, collóque catenis ferreis vinctum, misit in domum tenebrarum, sic dictam quam recens extructam Cosrhoës ad recondendas pecunias munierat; vbi perparùm ei panis & aquæ victum tribuens, fame propè enecauit; exprobrans vt comederet aurum, ad quod colligendum multos fame necasset, ac mundum destruxisset. Misitque insuper Satrapas, omnesque eum odio habentes, qui ipsum iniuriis ac contumeliis afficerent, percuterentque, atque conspuerent: ac deinde Mardesam, aliósque omnes filios coram ipso interfici iussit, demúmque post quinque dies ipsummet acubus perimi fecit. Hæc Annales[b] Græcorum de interitu Cosrhois. Quem nonnisi talia planè decuêre digna supplicia, per proprium filium ministrata; vtpotè nefarium atque sacrilegum hominem, destructorem Orientalis Orbis, ingratum ac perfidum Deo, hominibúsque principem, sæuumque suis ac sanctis tyrannum.

A PROPRIO FILIO CAPITVR, ILLVDITVR, ET NECATVR.

[b] *Theoph. lib. 15 Cedr. an. 18. Heracl.*

III.

At non caruit tanta victoria gloriosissimo triumpho. Siquidem idem Cosrhois filius Sy-

roës, occiso patre potitus regno Persarum, pacem cum Heraclio Imp. ioiens; evestigiò captiuos omnes Imperatori reddidit, interque eos Zachariam Ierosolymorum Antistitem: simúlque sacratissimum venerandæ Crucis lignum, (S. CRVCIS TRIVMPHVS.) illæsum ipsum quidem (vt superiùs dictum est) & intactum, immò nec à Persis visum. Quod primùm Constantinopolim, sequenti anno Ierosolymam ab Heraclio reportatum esse Annales produnt: eò namque gloriosior extitit ipsius triumphus, quo largiori ambitu est perductus; accurrentibus ad spectaculum vbique Fidelibus cum palmis & oliuis, suffitibus atque luminibus, & præ gaudio lacrymas emittentibus, atque ex more hymnos sacros tantæ victoriæ occinentibus, ipsúmque Heraclium eiusdem venerandæ Crucis recuperatorem magnis acclamationibus excipientibus.

IV. Actum prætereà ab eodem Imp. per Theodorum fratrem suum apud nouum Regem Persarum, habent Annales, vt quæ hactenùs occupatæ fuerant à Persis Imperij Romani prouinciæ, ipsis recedentibus liberæ esse sinerentur vt priùs. Porrò de rebus gestis Heraclij in Bello (SCRIPTORES RERVM HERACLII.) Persico, fideliorem quem sequeremur inuenimus neminem, nisi Theophanem, ex quo ea quæ dicta sunt relata habentur in Annalibus. Scimus tamen ab aliis nonnulla adiici fabulosa, quæ consultò præteriisse maluimus. Caremus autem scriptis illis Georgij Pisidæ diaconi magnæ Ecclesiæ Constantinopolitanæ & Chartophylacis, quibus (vt auctor est Suidas) prosecutus est historiam omnem de Heraclio Imperatore, tam de Bello Persico, quàm de Auarico, solutâ oratione: qui & his fermè diebus, pulcherrimis iambis aduersus Proclum philosophum hæreticum, scripsit Carmen, siue Mundi opificium, ad Sergium Constantinopolitanum Episcopum; ad cuius finem meminit etiam Heraclij de Persis victoriarum. Extantque[c] pariter antiqui nummi aurei & argentei, repræsentantes Heracliorum patris & filij Imperatorum imagines, & multiplicibus modis Cruces triumphales expressas.

[c] *Habet Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. ex musæo Lelij Paschal.*

V. Sed inter tot læta infaustum vnum accidit; quod idem Suidas refert; nimirùm quòd cum (DE PECVNIA, ET ALIIS REBVS PRETIOSIS PERDITIS.) Heraclius Sergio Patriarchæ ingentem pecuniam & gemmas pretiosas misisset, ea omnia submersa sunt. Nempè erant ista restituenda Ecclesiis illis, à quibus Heraclius ad bellum mutuò acceperat. Verùm nolens Imperator ex his vllum Ecclesias sentire damnum, (vt idem auctor scribit) constituit, vt è fisco & Ecclesiæ & Clero annua pecunia penderetur.

IESV CHRISTI
AN. 628.
HONORII
AN. 3.
HERACLII
AN. 19.

I. ANNO Domini sexcentesimo vigesimo octauo, Indictione primâ, Heraclius Imp. recedens Constantinopoli (ait Theophanes), ipso veris initio, profectus est Ierosolymam, pretiosum ac viuificum sanctissimæ CRVCIS Lignum reportans. (S. CRVX SVO LOCO RESTITVITVR.) Quod quidem factum illustri miraculo commendatum fuisse, in Ecclesiasticis Ritualibus traditur: dum videlicet Heraclio, vt erat gemmis ornatus, eam in locum Caluariæ vnde fuerat à Persis sublata, suis humeris referente, coactus ipse est in ciuitatis porta subsistere, nec penitùs vltra progredi valuit, donec à Zacharia Patriarcha admonitus, relicto Imperiali indumento, detractísque calceis, plebeio indutus amictu, quo paupertatem & humilitatem Christi magis imitaretur, sic reliquum itineris facilè confecit. Ex eo verò tempore (vt eadem addunt Ritualia) factum est vt quotannis EXALTATIONIS CRVCIS memoria celebraretur, quòd ibidem fuerit (FESTVM EXALTATIONIS.) reposita ab Heraclio, vbi Saluatori primùm fuerat constituta. Est ea dies decima quarta Septembris. Verùm etsi ea solemnitas æquè Græcis atque Latinis celebris est, tamen dictâ die Septembris celebrant illi Exaltationis nomine Inuentionem ipsam: Latini verò Inuentionem colunt mense Maio, Septembri autem memoriam restitutionis eius ex Perside Ierosolymam; hancque solemnitatem nominant *Exaltationem*. Quod autem sub Zacharia Episcopo factum tradunt Annales Græcorum, & (quod magis est) communis Ecclesiæ traditio; Suidas[a] sub Modesto potiùs accidisse affirmat: quasi qui absente Zachariâ Ecclesiam Ierosolymitanam curâsset, eo antequàm triumphus S. Crucis ageretur defuncto, in ipsius locum suffectus fuerit.

[a] *Suid. in Heracl.*

II. Postquàm autem Heraclius Ierosolymis Deo iusta persoluit, Iudæósq; omnes Crucis CHRISTI inimicos ab eâdem ciuitate pepulit, quos (vt habent Annales) ad tertium milliarium vetuit ei appropinquare, idem peregrinatus in Orientem, vbi Hierapoli esset in Phrygia, contigit Syroem nouum Persarum Regem, cùm (PERSARVM IMPERIVM COLLAPSVM.) ageret suæ electionis annum vnū, diem obiisse percussum à Sarbara Duce, siue Adeser, qui & ipse occisus est mense septimo, substitutúsque in locum eius Barrazas: quo pariter mense septimo extincto, regnum Persæ filio Cosihois Barahani dicto tradiderunt; qui totidem mensibus regnasse dicitur, & successorem habuisse Hormisdam; hocque à Saracenis pulso, delatum esse regnum ad Arabes. Sic igitur præpoteos, formidandumque Romanis etiam illis antiquis Persarum regnum, iustâ planè Dei sententiâ, vbi Cruci Dominicæ dominari voluit, penitùs extinctum est. Cùm autem nomen Heraclij, ob ingentes res fortiter gestas, toto terrarum Orbe celeberrimum esset redditum, ad (LEGATIONES VNDIQVE AD HERACLIVM.) ipsum externi Reges, tam ab Oriente quàm Occidente legationes cum muneribus decreuere. Id enim Theophanes[b] prodit, inter alios præstitisse Regem Indorum; qui Imperatori gratulaturus ob Persas penitùs debellatos, misit Legatos cum margaritis & lapidibus pretiosis. Et ex Gallia idem fecisse Dagobertum Clotarij filium, constat ex Aimoino[c]; functósque eâ legatione Seruatium atque Paternum, qui amicitiam ab Imperatore petitam ad Regem retulêre.

[b] *Theoph. an. 22. Heracl.*

[c] *Aim. lib. 4. cap. 21.*

IESV CHRISTI
AN. 629.

HONORII
AN. 4.

HERACLII
AN. 20.

I. ANNO Christi sexcentesimo vigesimo nono, Indictionis secundæ, Heraclij vigesimo, cùm idem Imperator (vt Græcorum Annales [a] habent) Hierapoli esset, venit ad eum *Athanasius* Patriarcha Iacobitarum hæreticorum, de quibus dictum est superiùs; vir quidem acris, sed nequam ingenij; & cùm ad Imperatorem habuisset de fide sermonem, repromisit ei Heraclius Patriarchatum Antiochenum, si Chalcedonensem vellet Synodum suscipere. Quâ in re sicut commendatione digna fuit Heraclij recta erga Catholicam fidem intentio: ita culpanda nimia curiositas, quâ damnatum hæreticum Eutychianum ad colloquium prohibente [b] Apostolo admisit: sic enim factum est, vt dum putauit imprudens fidei consulere, prodiderit eam, seque ipsum miser in erroris foueam præcipitem dederit. Hinc enim omne prouenisse malum Principibus Christianis, Constantio, Valenti, Iustiniano, Heraclio, aliisque eiusmodi, ipsa declararunt euenta.

[a] Theoph. Cedr. & c.

HERACLIVS DECEPTVS AB HÆRETICIS.

[b] Ioan. ep. 2.

II. Considerans igitur impius Athanasius, si Patriarcha fieret Antiochenus, omnibus se Ecclesiis Orientalibus dominaturum; nihil cunctatus, fidei se Catholicæ simulauit assertorem. Sed vafrè duas confessus in Christo Naturas, verbis tamen dolosis Imperatori vnicam tantùm Christi voluntatem insinuauit; effecitque vt idem Imperator, consultis Cyro Phasidis Lazorum Metropolitano sibi amicissimo, necnon Sergio Constantinopolitano, & vtroque eiusdem cum Athanasio sententiæ reperto, ipse quoque eisdem assensum suum præbuerit. Siquidem in Rebus gestis S. Maximi Abbatis & martyris, præcipui oppugnatoris hæresis Monothelitarum, de quo sæpè inferiùs, ista de Athanasio perditissimo impostore narrantur, & de Heraclio; cuius siue simplicitatem, siue mentis leuitatem condemnat, quòd putans se Athanasium ad Catholicam fidem posse perducere, ipsius inuentus est esse captiuus, triplici funiculo trium Patriarcharum vinctus, videlicet eorumdem *Athanasij* tam Antiocheni facti, *Cyri* ab Ecclesia Lazorum translati (vt dicetur) in Alexandrinum, & *Sergij* Constantinopolitani; qui & ipse parentibus Iacobitis natus, licèt in hanc diem Catholicum se exhibuisset, vbi tamen Imperatorem vidit ancipitem, potiorem illi ruinam operatus est. Sicque planè accidit, vt felicissimus Heraclius, nactus infelicissimos præceptores, MONOTHELITARVM ab eis impietatem acceperit; quæ hoc anno patefacta, misertimè posteà Ecclesiam Dei vexauit.

ATHAN. HÆRET. EVTYCH SIMVLAT SE CATHOLICVM.

MONOTHELITAR. HÆRESIS EXORDIVM.

III. Quòd enim totus fermè Oriens diuersis scaturiret hæreticis, potissimùm verò Eutychianis, & iis qui ex eis prouenerant variis nominibus nuncupatis; insuper & Nestorianis, atque Apollinaristis: diuinum quoddam visum est improbis Eutychianis inuentum, si dogma assereretur, in quod omnes nominati hæretici pariter conuenirent, sicque pax inter eos sanciretur; dum scilicet vnica tantùm affirmaretur esse in Christo Voluntas. In id enim conuenisse Apollinaristas certum est, qui loco animæ vel intellectûs, Verbum in Christo ponerent: itémque Nestorianos, qui constituerent vnionem Dei & hominis secundum solum affectum & voluntatem: Eutychianos autem liquet fuisse peculiares huius blasphemiæ assertores, cùm vnam dumtaxat in Christo naturam assererent. Quapropter res ita se habebat, vt pulchro velamine pacis, error impius obtegeretur: adeò vt eiusmodi ipsorum conatus, potiùs extirpatio hæresis, quàm eius propagatio exteriùs videretur; quandoquidem præseferrent Monothelitæ, defensores se esse Chalcedonensis Concilij, hæreseum verò tã Nestorij, quàm Eutychetis, siue aliarum euersores: vnde & contigit, vt toto fermè reliquo tempore quo vixerunt tum Sergius tum Heraclius, iidem perseuerarint inter suos Catholico nomine, nec per annos plures fuerit eiusmodi hæreticorum vafrities detecta. Quò autem tenderet ipsorum conatus in astruenda vnica in Christi Voluntate, æquè omnes consentiunt fuisse ad tollendam duarum naturarum in Christo vnitarum differentiam, & ad instaurandam hâc viâ hæresim Eutychianam, ac deinde ad sociandos sibi (vt dictum est) alios Orientales hæreticos. Id enim ex Scriptoribus eius temporis, testatur idem qui suprà S. Maximus in Disputatione habitâ cum Pyrrho Monothelita, de qua inferiùs, ac post eum S. Ioannes [c] Damascenus, & ex recentioribus S. Thomas [d].

Hic art. compactus est ex an. 628. nũ. vlt. 631. I. 633. LV.

EA TRIPLEX.

EIVSDEM SCOPVS.

[c] Damasc. de hæres. in fin.

[d] S. Th. par. 3. q. 18. art. 1.

IESV CHRISTI
AN. 630.

HONORII
AN. 5.

HERACLII
AN. 21.

I. ANNO Christi sexcentesimo trigesimo, Indictionis tertiæ, Heraclij vigesimo primo, defunctus ponitur in Annalibus [a] pseudopropheta MAHOMETVS, siue Mahometes, à quo improba secta *Mahometanorum* oborta est. Monstrum tantum peperit, & enutriuit Oriens; cuius deformitati alia cuncta necesse sit cedere, quæ siue Danieli, siue Ioanni Euangelistæ diuinitùs demonstrata fuerunt ad aliquod grande malum significandum. Præcursorem quidem Antichristi hunc omnium scelestissimum extitisse, Ioannes Damascenus [b] existimauit. Citati verò Annales tradunt, apud Homeritas hunc, siue in Arabia Felice, Hali parente Ismaëlitâ genitum, pauperem hominem suam operam mercede locâsse; inhæsisseque seruitio cuiusdem potentis viduæ, Cadichæ siue Tadigæ dictæ, cuius pascendos suscepit camelos; & cum vafer esset ingenio, insinuantem se dominæ gratiæ, effecisse tandem vt eam sibi coniungeret vxorem. Profectus autem in Palæstinam, ibi versatus cum Iudæis & Christianis, ab eisdem aliqoid est conatus addiscere: mentémque vanam prurigo cùm exagitaret honoris, ex occasione bene acceptâ, Prophetę sibi nomen acquisiuit. Cùm enim & à dæmone exagitaretur, & comitiali morbo laboraret; vxorem suam indi-

[a] Theoph. & Cedr.

MAHOMETIS OBITVS.

[b] Damasc. de hær. in fin.

EIVS ORIGO, ATQVE PROGRESSVS.

gnè ad ferentem eâ arte demulsit, vt se diceret ad conspectum Angeli Gabrielis sibi apparentis concidere. Quod cùm idem mulieri confirmasset pseudomonachus quidam Arianus, ob falsam fidem ibidem relegatus, eáque paulatim opinio animis omnium inuasisset; idem sibi ipsi quædam effingẽs, ea vt diuinitùs accepta curioso populo facilè persuasit; plenumque vanis figmentis volumen conscripsit, quod è cœlo delatum mentiens, suis tradidit sectatoribus obseruandum: sicque factum est, vt error vanè conceptus, non miraculorum virtute, sed vi armorum magis magísque apud posteros atque exteros inualesceret. Ad quem primùm accurrerunt Iudæi existimãtes ipsum esse quem expectarent Messiam, quòd eum circumcisionem amplecti sciuissent: sed cùm eumdem cognouissent immunda comedere, nempè cameli carnem, è sententia quidem recesserunt, non tamen cessarunt in Christianos eum commouere.

II. DOGMATA NEFANDA.

Excogitauit autem ad sectam propagandam versutus nebulo illecebras ex voluptatibus carnalibus comparatas, feminarum multitudinem suis concedens in hac vita, & in futura promittens paradisum, in quo ipsis omnia ad cibum & potum lautè, abundéque suppeterent, & ad coitum præstò esset pulcherrimarum multitudo feminarum; his verò potissimum potituros fore, qui vel hostes occiderent, vel occiderentur ab hostibus: ita satis astutè proponens, quò suos in bello fortes efficeret. Vt verò populos omnes alliceret, ex cunctis fermè aliqua miscuit, nempè ex Iudæis circumcisionem, Dei vnius cultum abstinentiam à carne suillâ: ex Christianis nomen Christi, ita tamen vt eum: sicut Ariani siue Nestoriani, coleret: ex Manichæis, vt nequaquàm cruci Christum affixum diceret, sed vmbram eius, Crucem penitùs abominatus. Sed & de eodem Christo dicebat, (vt refert Damascenus) ipsum quidem Verbum esse Dei & eius Filium, sed creatum atque seruum; eumque fatebatur ex Maria sine semine generatum. Aiebat enim, Verbum ac Spiritum Dei, cùm in Mariam introîsset, genuisse filium, qui Dei propheta & seruus esset: Iudæos autem voluisse quidem eum cõtra legem in crucem agere, sed cùm eum tenuissent, eius tantùm vmbram in crucem egisse; ipsum verò nec in crucem actum fuisse, nec mortuum: Deum enim illum ad se transtulisse in cœlum, quòd ei esset charissimus; ibiq; interrogatum à Deo an se filium Dei dixisset, id negasse, & tantummodò se seruum Dei professum esse. His autem ineptiis alias addidit; nempè sibi, vt veritatis cultiori fideli, tradendas claues paradisi in die iudicij. Fatumque insuper asseruit, & siue ad bonum, siue ad malum homines destinari Cultum præterea astri, quod Cubar dicunt, nempè Luciferi, siue Lunæ, commiscuisse tradunt, ne Gentilitiæ superstitionis secta exors existeret. Hanc autem de cultu Luciferi fuisse Saracenorum antiquam superstitionem, testatur S. Hieronymus in Hilarione. Ista itaque & ita pudenda consarciens, ad omnium conseruationem vafrum illud excogitauit, vt quod satis intelligeret cuncta quæ ædificasset, perfacile destruenda fore, si quis illa vellet examinare, de traditis à se institutis vetuerit omninò disputari. Deniq; de eodem impostore centũ & tredecim fabellas, ex Euodio monacho Euthymius in sua Panoplia recenset; quas singulas curiosis relinquimus consulendas.

DE CHRISTO QVID DOCVERIT.

III.

His igitur commentis & imposturis, circulator nefandus paulatim cõciliauit sibi Arabum regnum: in quo vbi exegisset annos nouem, defunctus est in loco cui nomen *Mecha*. Cuius sepulchrum ex lapidibus pretiosissimis extructum esse, & sublime pendêre in medio templo, Laonicus [c] tradit; agique de assidua ad illud vndique peregrinatione, quamuis difficillimâ ob vastitatem arenarum, per quas magnetis demonstrationibus procedendum est. Habet & de sacris in honorem eiusdem Mahometis quotannis celebrari solitis, ac de ritibus cultúque superstitionis eius, nec non de ipsius discipulo, & successore impietatis *Homure*. Porrò eius sectam cùm à Latinis tum à Græcis confutatam singulis inuenies sæculis, miraculisque plurimis erroris conuictam. Suntque multi qui eiusdem impostoris cunabula, progressus, obitum, leges, atque alia prosecuti, de his volumina confecerunt: cuius & cadauer à canibus semesum; sed ad honestandum tale portentum, à successore volunt mirificum erectum illi esse sepulchrum. Sed ista ad Annalium nostrorum institutum satis sunto; cùm & in plerísque eorum multa fabulosa immixta inuenerimus. Successisse verò in regnum Mahometi Eububezer, siue Abubachar, citati antè Annales tradunt.

[c] Laonic. lib. 4. de reb. Turc.

IV. CYRVS CREATVR EPISC. ALEXAND.

Hoc eodem anno mortuus est Georgius Episcopus Alexandrinus, vbi sedisset annos decem, & in locum eius subrogatus *Cyrus* ex Lazorum Antistite; id operante Heraclio Imp. qui vtebatur eo familiarissimè

V.

Eodem anno Honorius Papa, deiecto Fortunato hæretico Gradensi Patriarcha, subrogauit in locum eius Primogenitum subdiaconum Regionarium Ecclesiæ Romanæ: de quibus extant in Chronico Andreæ Danduli Ducis Venetiarum, ipsius Honorij [d] literæ ad vniuersos Episcopos per Venetiam & Istriam constitutos. Ne quid autem minùs haberet Gradensis Ecclesia ab Aquileiensi, ipsi Romani Pontifices (vt pluribus suprà [e] dictum est) eamdem Ecclesiam Patriarchatûs titulo illustrarunt: vnde factum est, vt perennia inter vtramque odia coaluerint, quæ nutrita sunt opera sæcularium Principum, studentibus Longobardis Aquileiensi, Gradensi verò Exarchis Rauennatibus post Romanum Pontificem. Namq; pro Ecclesia Gradensi semper insurrexisse ipsos Romanos Pontifices; literæ Gregorij secundi & Gregorij Tertij declarant. Quibus etiam constat, Venetorum Rempublicam occasione Gradensis, Ecclesiæ cui fauebat, à Romana Ecclesia plurimum hausisse adiumenti: eiusque rei ipsam optimè consciam, ad nutum Romani Pontificis paratam semper extitisse in Longobardos insurgere.

[d] Rer. Bar. Tom. VIII. hoc an. ex cod. M.S.

[e] An. 602. II. & 605. II.

DE AEMVLATIONE INTER ECCLES. AQVIL. ET GRADENSEM.

IESV CHRISTI
AN. 631.

HONORII
AN. 6.

HERACLII
AN. 22.

I. ANNO Christi sexcentesimo trigesimo primo, Indictione quarta, res Orientalis

Impe

IMPERIVM ROM. LAESA RELIGIONE COLLABITVR.

Imperij fluctuare magnoperè cœperunt. Ex quo enim Heraclius Imp. est naufragatus à fide, mala cuncta Romanum Imperium inuaserunt; quod dum ille coluit pietatem, florentissimum extitit. Qui enim nouit Deus in rebelles fidei Principes excitare gentes vltrices, quibus velut virgâ furoris iratus plagas illis infligat, excitauit contra Heraclium barbaros Arabes, de quibus nihil tale timuerat. Hoc siquidem anno (vt produnt Annales) post Mahometis Principis obitum, collapsâ iam penitùs bellis ciuilibus Persarum Regum potentiâ, cœperunt iidem Arabes bellum gerere aduersus Romanos; quos & ingentibus (vt videbitur) affecerunt damnis. Adeò vt minimè à scopo veritatis aberret, qui dixerit nullum Romanorum Imperatorum maiora damna quàm Heraclium in Christianam Rempublicam inuexisse; dum non solùm non accurrit ad extinguendum ignem, quem diabolus per Mahometis arma tum adhuc debilia mundo intulit; sed & alteri incendio ab eodem auctore per Monothelitas inuecto, fomenta interim parauit.

HERACL. PESSVMDEDIT REMPVBL.

II.

Hoc item anno, vbi Clotarius Rex Francorum annos quadraginta quatuor regnasset, ex hac vita migrauit, eiusque filius *Dagobertus* solus potitus est vniuerso Francorum Regno: cuius regimini reliquit Clotarius præfectum Pipinum Ducem Neustriæ, quem sibi in Maiorem domûs ob egregias virtutes adsciuerat. Dicendus hic *Pipinus* eius nominis Primus; ex quo duo alij processêre: videlicet Secundus ipsius nepos, & Tertius secundi nepos, qui & regnum Francorum suo tempore adeptus est. Accepimus enim ista ex Stephano Abbate, qui res gestas[a], S. Modoaldi Archiepiscopi Treuerensis persecutus est: vbi ne confundatur historia, de duobus Pipinis viris clarissimis genus texitur. Prior enim de quo est sermo, fuisse ponitur Carlomanni Senioris filius, qui ex nupta sibi Itta religiosissima femina, eiusdem S. Modoaldi sorore, liberos susceperit Grimoaldum, Gertrudem, & Beggam, pietate omnes insignes; ex Begga iunctâ matrimonio Ansegiso filio S. Arnulphi posteà Metensis Episcopi, sit natus Pipinus Iunior Senioris nepos. Ex hoc autem natus est Carolus cognomento *Martellus*; ex quo tres sunt geniti filij, Carolus, Carlomanus, atque PIPINVS Tertius ordine, Primus autem eius generis Rex Francorum. Porrò prædicti Pipini huius nomini Primi virtutes mirabiliter prædicat idem Stephanus[b]; asserens eum fuisse probatissimæ vitæ, ac purissimæ famæ, sapientiæ domicilium, consiliorum thesaurum, defensionem legum, munimentum patriæ, decus Curiæ, viam Ducum, & disciplinam Regum: cúmque sub Clotario ac Dagoberto Maioris domus dignitate, modicum à sublimitate regiâ differente fungeretur, omnia regni negotia prudentissimâ dispositione ordinasse, exerentem tam in bello fortitudinem, quàm in pace iustitiam. De cuius etiam eximiâ religione, in Rebus[c] gestis S. Wironis in Scotia Episcopi traditur, cùm accederet ad confessionem sacramentalem, solitum fuisse in reuerentiæ simul & pœnitentiæ signum calceos detrahere. Denique eiusdem hortationibus Dagobertum æquitati ac iustitiæ operam dedisse, æque Aimoinus affirmat.

DE PIPINIS PRINCIPIBVS.

a Ext. ap. Sur. 12. Maij.

b Ibid. lib. 1. c. 2. & 14.

PIPINI PRIMI VIRTVTES.

c Ap. Sur. 8. Maij.

Cæterùm Dagoberti regni exordio, *S. Arnulphus* Metensis Episcopus qui eum educauerat, diuinitùs inspiratus, admonitúsque, quòd Regi se non fore proficuum ampliùs præuideret, eremum petiit, licet eum Dagobertus vi etiam adhibita in Curia retinere conatus sit, quæ pluribus narrat eius Vitæ scriptor Ionas Abbas. Eidemq; datus est successor in Episcopatu *Goericus*, magnæ pariter vir sanctitatis. Præter quem vsus est etiam familiarissimè Dagobertus *Chuniberto* Coloniensi Episcopo, pari sanctitatis famâ illustri; necnon *S. Eligio*, qui ex aurifabro factus Episcopus Nouiomensis, toto orbe miraculorum fulgore coruscauit; cuius res gestas copiosissimè scripsit[d] eius æqualis *S. Audoenus* Episcopus Rotomagensis.

III. VIRI ILLVSTRES, QVIBVS VSVS EST DAGOB. REX.

d Ap. Sur. 1. Dec.

IESV CHRISTI
AN. 632.
HONORII
AN. 7.
HERACLII
AN. 23.

I.

ARABES SARACENI DEPRÆDANTVR GAZAM.

ANNO Christi sexcentesimo trigesimo secundo, Indictione quintâ, Arabes Saraceni sub Eububezet Mahometis successore inuadentes Gazensem regionẽ, eam deprædati sunt; occiso Præside Palæstinæ, qui armatus eis occurrerat. Quo tempore (vt Theophanes habet) apparuit in meridie cometes gladij formam præferens; signum videlicet minitantis iræ Dei, atque eorumdem Arabum inualescentis Imperij. Sed magnâ vindictâ diuinæ iustitiæ factum est, vt ibi magis eiusmodi clades Imperiũ Rom. sit depasta, vbi tum hæresum tum schismatum frequentes scaturigines erumpentes, quasi sulphurei amnes materiam igni diuinæ indignationis assiduè ministrarunt: vt quæ annis fermè singulis dicenda erunt, perspicuè declarabunt.

II

DAGOB. REX VXOREM REPVDIAT.

Eodem pariter anno Dagobertus Francorum Rex, Gomatrude coniuge, eò quòd sterilis esset, quorumdam aulicorum consilio repudiata, Nantildem puellam è monasterio raptam in matrimonium sibi iunxit. Hæc Aimoinus[a]: quorum etiam meminit Hugbaldus monachus in Rebus[b] gestis S. Rictrudis omni fide conscriptis; cùm de *S. Amando* Episcopo Traiectensi agens, ait illum, quòd vnà cùm aliis Episcopis eiusmodi impium Dagoberti facinus liberè reprehendisset, ab ipso Rege pulsum esse in exilium. Ex quo malo illud bonum elicuit Deus vt idem S. Pontifex in Vasconia eiusdem S. Rictrudis patriam perueniens, multos illic à Gentilismo, cui adhuc quibusdam locis addicti erãt, ad fidem conuerterit. Quod idem alio tempore eumdem Tornacensibus & Gandauensibus præstitisse, quàmplurimis vbique in confirmationem fidei miraculis editis, (inter quæ & mortuum ad fidem reuocauit,) sed & traiecto Danubio, spe martyrij ad Sclauos populos perrexisse, frustratum verò ad suos rediisse; Baudemundus eiusdem sæculi auctor enarrat in Rebus[c] gestis ipsius. Quomodò verò Dagobertus facti pœnitens eumdem in gratiam receperit, suo loco dicturi sumus.

a Aimoin. l. 4. c. 19.

b Ap. Sur. 12. Maij.

S. AMANDI LABORES IN PRÆDICATIONE FIDEI.

c Ap. Sur. 6. Febr.

IESV CHRISTI
AN. 633.

HONORII
AN. 8.

HERACLII
AN. 24.

I. ANNVS Domini sexcentesimus trigesimus tertius, Indictionis sextæ, tam Romano Imperio, quàm Ecclesiæ Catholicæ, funestissimus extitit. Imperio quidem, quia cùm decessisset primus Mahometis successor Eububezer siue Abubachar, Haumaurus in locum eius *Amiras* factus (id erat Principatûs eorũ nomen) inter alias Bostrensem ciuitatem cepit; occurrentémque sibi cum exercitu Theodorum Heraclij Imp. fratrem prælio vicit: quâ re in desperationem coniectus Imperator, præfectis exercitui aliis ducibus, ip e relictâ Syria vbi tunc erat, sublatoque ab Ierosolymis sanctissimæ Crucis ligno, Constantinopolim in locum tutum se recepit. Hæc Annales [a] hoc anno eiusdem Imp. vigesimo quarto. Causa verò asportandi sacrum Crucis lignum, illa intercessisse videtur potissima, quòd haud falsus coniector Heraclius præuidit Arabes dominaturos locis illis. Quanto autem cultu & veneratione Constantinopoli habitum fuerit, declarat Beda [b] agens de eius adoratione fieri solitâ tribus diebus Hebdomadæ sanctæ ab vniuerso clero & populo, déque liquore odorifero ex eiusdem S. Ligni nodis tunc profluere consueto, quo omnes ægritudines sanarentur.

[a] *Theoph. & Cedr.*
S. CRVCIS LIGNVM TRANSLATVM CONSTANTINOPOLIM.
[b] *Bed. de Loc. Sanct. c. 20.*

II. Quod autem pertinet ad mala quibus Catholica Ecclesia hoc anno mirum in modum exagitata est, hic principium ponitur patefactæ hæresis MONOTHELITARVM: nam Maximus in Disputatione cum Theodosio, de qua inferiùs, asserit Indictione sextâ eiusmodi innouationes Alexandriæ incepisse, per expositionem nouem capitulorum hæreticorum à Cyro illius ciuitatis Episcopo factam, & ad Sergium Constantinopolitanum missam, ab eoq. probatam. Idque ipsum Acta [c] Sextæ Synodi fusiùs docent: nempè Cyrum collectâ Alexandriæ *Synodo* Indictionis sextæ mense Maio, Monothelitarum hæresi aperuisse viam; eo simulato prætextu quòd hæreticos omnes in Ægypto positos Ecclesiæ Catholicæ iungere posset, si duarum *Voluntatum & Operationum* voces silentio supprimerentur; satis esse dicentem, si in Christo tantùm *Dei virilis Voluntas & Operatio* diceretur; ex qua duarum in Christo naturarum exacta professione ederetur, quâ etsi non voces, res ipsæ tamen expressæ haberentur.

MONOTHEL. HÆRESIS PROMVLGATVR A CYRO ALEXANDR.
[c] *Syn. Sex. Act. 13.*

III. Verùm huic subdolo Cyri conatui mox aduersatum esse Sophronium, tunc adhuc tantùm monachum, posteà verò Ierosolymitanum Episcopum, literásque dedisse ad Sergium Constantinopolitanum, vt illud de vnica Voluntate & Operatione Capitulum Synodi Alexandrinæ deleretur, duæque assererentur in Christo Voluntates & Operationes; constat ex iisdem Sextæ Synodi Actis. Immò & ipsummet Constantinopolim eâ de causâ ad Sergium profectum esse, Sergius ipse testatur in Epistola ad Honorium Papam, de qua mox agetur. Sed exciderunt priores illæ Sophronij de his ad Sergium literæ; extantque [d] dumtaxat, quas hoc eodem anno scripsit ad eumdem, vbi ipse in locum demortui Modesti creatus est Episcopus Ierosolymitanus. Quę tamen cùm in Græco codice Sextæ Synodi reperiantur ad Honorium Papam inscriptæ, & ita etiam sæpè citatæ, subque eodem nomine à Photio [e] memorentur; facilè crediderim encyclicas eas fuisse, ab ipso Sophronio ex Synodo secundum consuetudinem scriptas, & veluti suæ fidei confessionem, vbi creatus est Episcopus; missásque ab eo ex more tum Romam ad Honorium Papam, tum Constantinopolim ad Sergium Patriarcham.

SOPHRONIVS IEROS. ADVERSATVR CYRO.
[d] *Ead. Act. 13.*
[e] *Phot. in Biblioth. cap. 231.*

IV. Vbi autem priorem illam Sophronij epistolam Sergius accepisset, mox ad Honorium Romanum Pontificem ipsi literas [f] dedit, quibus eum de omnibus quæcumque hactenùs tam ab Imperatore quàm aliis circa hanc quæstionem acta essent, certiorem faceret; admoneretque optimum fore ad pacem inter omnes hæreticos conciliandam, si de nouis eiusmodi vocibus ab vtraque parte omninò taceretur; hoc est tam ab iis qui Vnam, quàm ab iis qui Duas in Christo Voluntates atque Operationes assererent. Quæ quidem ab Honorio haud potuerunt velut ab hæretico dicta recusari; quippè quæ nihil habere viderentur aduersarium Concilio Chalcedonensi, in quo de duabus in Christo naturis indiuisè & inconfusè coniunctis esset contra Eurychetem assertio promulgata. Nam & æquè Sergius eandem suis literis inseruit Orthodoxam doctrinam, simulque professionem epistolæ S. Leonis; ac demùm Honorij sese censuræ subiicere testatus est, siquid ipse minùs vel ampliùs in iisdem suis literis dictum esse cognosceret. Quapropter licèt hæc subdolè ab eo prolata esse posteà detecta fuerint; eumdem tamen præsenti tempore non tantùm Orthodoxum ab omnibus creditum esse, sed & magnæ existimationis Episcopum habitum, facilè etiam cognosces ex prædicta sanctissimi Sophronij encyclica epistola, ad ipsum Sergium æquè atque Honorium scriptâ, in quâ præter alia multa in eiusdem laudem dicta, in fine preces eius vehementer exposcit. Vt his omnibus consideratis, non mireris si ad eumdem rescripserit [g] Honorius tāquam ad Catholicum hominem & valdè pium; immò si paria se cum illo de nouarum vocum silentio sentire significauerit.

[f] *Ext. in Sext. Syn. Act. 12.*
SERGIVS CONSTANT. DE IIS SCRIBIT AD HONOR. PAP.
[g] *Ext. ead. Act. 12.*

V. Quòd tamen Sergius manifestus post hæc cognitus hæreticus fuerit, atque damnatus; inde etiam complures existimarunt, æquè Honorium censendum esse hæreticum; nullam videlicet rationem habentes temporis diuersitatis, nec rerum. Siquidem (vt diximus) cùm ista scriberentur, nec leuis quidem suspicio erat de Sergio quòd hæreticus esset; nec poterat culpæ adscribi de vtraque voce silentium, immò laudari potiùs debuit, quod velut pacis signaculum esset appositum: cùm & alioqui omnis vocum nouitas soleat in Ecclesia esse suspecta, & satis superque consultum fidei Catholicæ de Verbi incarnatione videretur, si in Christo duas confiteretur quis naturas indiuisè, inconfusè & inconuertibiliter coniunctas. Hoc autem & ipse Honorius iisdem literis confessus est, & pariter professus vnum operatorem diuinitatis & humanitatis CHRISTVM IESVM; hoc est, ipsum in vna consistentem persona, operatum (vt ait) secundum duplicem operationem duarum naturarum,

EXPLICATIO DICTORVM HONORII.

turarum, humanæ atque diuinæ. Vt planè rem ipsam prædicasse noscatur, cuius nouas voces meritò putauit, ob iam exorta scandala, & propositam futuram pacem, reticendas esse. Neque enim adhuc eò progressa res erat, vt non sine scandalo eædem prætermitti possent: sicut posteà accidit, cùm sub Theodoro Papâ detecta est hæreticorum fraus in fabricatione Typi à Constante Imp. promulgati, de quo suo loco dicendum. Nam & Sophronius, quamuis Cyro restiterit, tamen posteà acquieuit pariter Sergio, ob bonum pacis eiusmodi vocum silentium suadenti; vt constat ex eâdem prædictâ Sergij ad Honorium epistolâ. Cùm autem in nullam vmquam ipse ob eiusmodi consensionem, vel minimam hæresis suspicionem perductus fuerit; cur igitur affetat præiudicium Honorio longiùs à Sergio absente, si eise consentire affirmauerit in iisdem quæ probarat ante Sophronius his rebus gestis præsens?

VI. Cùm autem post hæc iterùm Sophronius de cohibenda Cyri temeritate, quâ contra id quod constitutum fuerat de tacendis ab vtraque parte vocibus controuersis, Vnam procaciter nimis iactaret in Christo Voluntatem, ad Honorium Papam legationem misisset; (vt qui venit tunc missus legatus Stephanus Episcopus, posteà etiam testatus est in Concilio Romano sub Martino Pontifice, Collatione secunda:) haud segniter in eo agens Honorius; confestim silentium omninò imposuit eidem Cyro talia prædicanti, datis ad ipsum eo argumento literis: quæ licèt non extent, earum tamen est mentio in aliis ad Sergium eodem tempore scriptis, quæ habentur recitatæ in Sextâ [h] Synodo. In quibus dum se perstare significauit in sententia, vt bono pacis ad vitandas turbas & commotiones populorum, de voce vtraque, tam Vnius quàm Duarum Voluntatũ & Operationum taceretur; quam prudentissimè destruxit hæresim, & firmauit Catholicam fidem; definiens (sicut & antè fecerat) pro Vnâ operatione oportere vnum operantem Christum Dominum in duabus naturis veridicè confiteri; & pro duabus operationibus, ipsas potiùs duas naturas, id est diuinitatis & carnis assumptæ, in vnâ personâ Vnigeniti Dei Patris, inconfusè, indiuisè, & inconuertibiliter prædicare propria operantes. Quibus quidem planè insinuauit, non conuenire personæ vnitatem operationis, sed operantis: sicut & Ioannes [i] Damascenus de his agens, docet non dici posse ratione vnius personæ vnam volutatem, sed vnum volentem, sicut nec vnam operationem, sed vnum operaotem, in duabus scilicèt naturis: quas dum Honorius asseruit indiuisè, inconfusè, & inconuertibiliter coniunctas, duas planè necessariò introducit operationes & voluntates. Sicque nihil his magis Catholicum, nihilque his temporibus ad pacem in Ecclesiis conseruandam vtilius, dici potuisse videtur.

HONOR. PROPVGNAT. CATHOL. FIDEM.

[h] Sext. Syn. Act. 13.

[i] Damasc. c. 3. de fid. Orth. 14.

VII. Quod verò Patriarchæ Constantinopolitani hæretici Sergius, Pyrrhus, ac Paulus, aliique Monothelitæ, ad confirmandum suum ipsorum errorem, ostentare posteà consueuerunt Honorij priorem ad eumdem Sergium epistolam, quasi in eâ Vnicã in Christo Voluntatem asseruisset: illam eiusmodi in Honorium illatam calumniam iam olim S. Maximus martyr eiusdem sæculi scriptor celebris, & Catholicæ fidei præclarus defensor, aduersus eumdem Pyrrhum disputans [k], egregiè confutauit: docens insuper, & eâ de re satisfactum pariter fuisse Imperatori Constantino per [l] Ioannem Papam: dum videlicèt quod dixerat Honorius de vnâ voluntate, ita ex ipsius Secretarij, qui epistolas scripserat ab Honorio dictatas, & tunc & adhuc superstes erat, declaratione interpretatus est; vt cùm Sergius scripsisset quosdam duas voluntates in Christo contrarias dicere, rescripserit Honorius in Christo non duas voluntates contrarias extitisse, nempè vnam carnis & alteram spiritus, sicut sunt in nobis post peccatum; sed vnam tantùm, nempè spiritus, quippe quod caro in Christo nihil absolutè appetebat contra rationem. At hæc (vt egregiè docet Maximus) solam naturam humanam signat, non etiam diuinam & humanam. Ex quibus illi erubescendi occasionem habeant, qui posteà sub Catholico nomine eumdem Honorium hæresis Monothelitarum accusârunt: cùm, vt diximus, & eum iam olim aduersus hæreticos sufficientissimè Maximus defenderit; & in Synodo Lateranensi centum quinque Episcoporum sub S. Martino Papâ & Martyre, itémque in alia centum viginti quinque Episcoporum celebratâ à sanctissimo Pontifice Agathone, in quibus nominatim damnati fuere præcipui eiusmodi hæresis auctores atque fautores, nulla prorsùs vel leuis mentio quòd errauerit Honorius facta fuerit. Quòd verò in Sextâ Oecumenica Synodo quæ extat, recensitus cum Monothelitis legatur Honorius; aperiemus imposturam, cùm de his suo loco opportuniùs agetur. Iam ceteras huius anni res gestas prosequamur.

VINDICATVR A CALVMNIIS.

[k] De hac Disput. agetur infrà an. 645.

[l] Vide infrà an. 641. in f.

VIII. Hoc eodem Redemptoris anno, mense Iunio, idem Honorius Papa petitioni annuens Eduini Nordahumbrorum in Anglia Regis, misit Pallium tum Paulino Eboracẽsi Episcopo, tum etiam Honorio Dorouernensi, qui Iusto nuper defuncto successerat; eisdémq; ambobus vices Apostolicæ Sedis tribuit, ita vt dum quis eorum obiret alter in locum defuncti, alium posset ordinare Episcopum, ne esset necesse eadem causa Romam petere. At verò cùm huius ipsius anni mense Octobris idem Eduuinus Rex à rebellante Carduella, antiquorum in eâdem prouincia commorantium Britannorum Rege, ac Penda Merciorum Rege Pagano, bello impetitus, prælioque victus, & occisus fuisset; sed & qui ei successerunt, fidem Christianam abiurassent: (qui ab eodem Carduella impiè quidem: sed iusta vltione perempti sunt:) ex his valdè perturbata est Ecclesia Anglicana, quousque Osualdus anno sequenti regnum suscepit. Hæc verò omnia quomodo gesta fuerint, Beda [ll] prolixè narrat.

CVRAT RES ANGLORVM.

[ll] Bed. lib. 2. hist. Angl. c. 17. & seqq. & lib. 3. cap.

IX. Sed & cùm Honorius Papa didicisset Scotos, Christianos antiquos licèt, & Euangelicæ vitæ cultores eximios, Pascha tamen Domini celebrare non eo die quo vniuersa Ecclesia cõsueuit; idem de huiusmodi aliisque corrigendis erroribus, literas ad eos dedit; vt testatur Beda [m]. Nihil tamen ipsum profecisse, ex eo perspicuè possumus intelligere, quòd eius successoribus Romanis Pontificibus in iisdem non modicum fuerit insudandum. Ceterùm non ideò Ecclesia Scotorum à communione Sedis Apostolicæ separata fuit aliquando. Etenim quamuis error grauis esset, vtpotè toties in Ec-

ET SCOTOR.

[m] Id. lib. 2. cap. 19.

ERROR SCOTOR. DE DIE PASCHATIS.

elesiâ Catholica damnatus; tamen quòd circa ritus, non circa fidei dogmata versaretur, visus est in gente illâ à Sede Apostolica tolerandus, donec perfectiùs posset populus imbui veritate. Siquidem eiusmodi error non in eos irrepsit ea refractaria contentione, vt agere voluerint contra totius Ecclesiæ Catholicæ vsum
[n] Id. lib. 3. cap. 4.
sed (vt idem testatur Beda [n]) ex ignoratione Paschalis compuri, quòd nemo illis vltra orbem positis Synodalia eius obseruantiæ decreta porrexisset. Quamobrem nec numerandi fuere inter Quartadecimanos, à Niceno Concilio damnatos; quippe quòd non sicut illi, Iudæorum more, Pascha Domini lunâ decimaquartâ in quâlibet feriâ accideret, celebrarent; sed illud semper agerent die Dominicâ, vt & Catholici omnes: verùm in eo ab eis differebant, quòd Catholici illum Dominicum diem susciperent, qui à decimaquarta luna ad vesperam, vsque ad vigesimam primam lunam primus occurreret;
[o] Id. lib. 5. c. 17. & 25.
Scoti [o] verò eum, qui à decimatertiâ luna vsque ad vigesimam: ea quo illud absurdum interdum contingebat, vt si decimaquartâ lunâ occurreret Dominica dies, ipsi eàdem die vnà cum Iudæis Pascha pariter celebrarent. Quem errorem apud eos cœptum anno Domini quingentesimo sexagesimo quinto, perdurasse per annos centum quinquaginta, vsque ad annum septingentesimum decimum sextum, quo penitùs extinctus est, idem auctor [p] scribit.
[p] Eod. c. 4.

X. CONCIL. TOLET. IV.

Hoc item anno, qui numeratur tertius Sisenandi in Hispania regnantis, Nonis Decembris habita est celeberrima SYNODVS TOLETANA Quarta dicta, eademque Generalis appellata; Æra nimirùm sexcentesima septuagesima prima, vt ea veteribus scriptis codicibus, qui illustrauit Ecclesiasticas Hispaniæ antiquitates Garsias Loaisa testatur. Interfuerunt Episcopi numero septuaginta, tam ex Hispania quàm Galliæ Narbonensis parte illa, quæ adhuc parebat Hispaniarum Regibus; quibus præfuit *S. Isidorus* Hispalensis Episcopus. Edita verò ab illis sunt septuaginta quatuor capita, eademque obseruatione dignissima, de his quæ ad doctrinam Catholicam disciplinam Ecclesiasticam, & bonos mores spectant. Sed & illud memoriâ dignum; quod in præfatione Synodi Patres docent, ipsum Regem Sisenandum, cùm in basilicam ingressus esset vbi Synodus haberetur, primò coram Episcopis humi prostratum cum lacrymis postulasse, vt ipsi pro se Deum orarent; deinde eosdem exhortatum esse, vt secundùm paterna decreta omnia agerentur. Post hæc autem primo loco à Patribus fidei Catholicæ professio est edita; in qua inter alia Spiritum S. à Patre Filioque procedere, ex doctrina antiquorum professi sunt. Reliqua verò doctè, pieque, & nonnisi Spiritûs S. illustratione sancita, tu apud Acta consule.
REX HVMI PROCVMBIT CORAM SACERDOTIBVS.

XI.
[q] Isid. Orig. lib. 7.

Verùm præter illa ipse Isidorus alibi [q] testatur, decretum in eodem Concilio fuisse; vt vnus vbique in vniuersa Hispania sacrificius seruaretur in cunctis ministeriis Ecclesiasticis. Fuitque sententia plurimorum, cui libens subscribo, tunc à Patribus iniunctum fuisse onus eidem S. Isidoro, (vt potè earum rerum peritiâ & scientiâ ceteris excellenti) vt elucubraret volumina Ecclesiasticorum Officiorum, quibus tum in sacris Missis, tum in Horis psallendis canonicis, vti deberent omnes Hispaniarum Ecclesiæ. Nam & extant adhuc Missale & Breuiarium, Ecclesiasticam redolentia antiquitatem, quæ sub titulo pariter eiusdem S. Isidori cusa fuere. Sed cur idem Officium sacrorum rituum vulgò *Mozarabe* dicatur, libenter item assentior iis qui dicunt vocem esse deprauatam, & loco *Mixtarabum*, dici *Mozarabe*: Nimirùm cùm post Saracenorum tyrannidem, facta esset Christianorum Hispaniæ diuisio, aliorum videlicèt qui viuerent inter Arabes velut serui, & aliorum qui extorres facti aufugissent, siue ad montes, siue ad exteras nationes; istos fuga lapsos, alios gentiles suos viuentes inter Arabes, Miatarabes appellasse; ritumque sacrorum, quem ex vsu librorum S. Isidori iidem retinerent, quibus fugâ lapsi carerent, eodem pariter nomine Miatarabum Officium dicere consueuisse, quòd eo scilicèt vterentur Mixtarabes Christiani.
DE OFFICIO MOZARABE.

IESV CHRISTI
AN. 634.

HONORII
AN. 9.

HERACLII
AN. 25.

I. ÆGYPTVS OCCVPATVR A SARACENIS.

ANNO Christi sexcentesimo trigesimo quarto, Indictionis septimæ, Heraclij vigesimo quinto, Saraceni mirum in modum inualescentes contra Romanos, eosdem multis præliis vicerunt, Damascum, aliásque plurimas Syriæ ciuitates ceperunt; ipsamque nobilissimam Ægyptum, quæ prouincia ab Augusti temporibus sub Imperatorum ditione hactenùs perseuerauerat, sub tributum redegerunt. Hæc ploribus Annales Græcorum. Ex quibus constat, pugnasse tunc Deum aduersùs Romanum Imperium pro Saracenis, cùm ipse Imp. pro hæreticis aduersùs Ecclesiam Catholicam bellum strueret; Ægyptiósque subiugatos esse à barbaris, eo tempore quo in Ægypto per Cyrum Episcopum Alexandrinum noua hæresis communi omnium consensu pullularet. Ceterùm erant tunc cùm Damascus capta est, inter alios ciues, parentes S. Ioannis Manzur Damasceni dicti; qui ob insignia virtutum præconia, inter captiuos liberi permanserunt, adeò vt licèt Christiani essent ac fide Orthodoxi, tamen ab iisdem Saracenis (qui nihil negotij Catholicis facesserunt) publicis manciparentur functionibus. Hæc enim tradit scriptor rerum gestarum ipsius Ioannis; quem nondum hoc tempore natum idem videtur innuere.
DE PARENTIB. S. IO. DAMASCENI.

II. OSVVALDI REGIS ANGLOR. PIETAS.

Eodem anno in Anglia Osuualdus sanctissimus Rex, Eduuini nuper extincti ex sorore nepos, venturus ad pugnam contra Carduellam tyrannum, magna fide in eodem loco Crucem ligneam erexit; fusisque apud eam precibus, ipse cum paruo exercitu, sed fide Christi munito, eumdem Carduellam immensis suis copiis fidentem superauit, occiditque. Et vocato ex Scotiâ (vbi ipse exulans baptismum susceperat (*S. Aidano* Episcopo, anteà monacho, viro planè Apostolico; per eius prædicationem, qui & ipse Rex interpretis munere fungebatur, Berniciorum gentem sibi subditam ad fidem

Christi

Christi conuertit: cùm priùs nihil apud eos alius proficere potuisset Antistes, quòd austerioris esset animi. Quæ omnia plutibus Beda [a] prosequitur, multa referens de pietate eorumdem Aidani & Osuualdi, necnon de miraculis ad eamdem Crucem ligneam fieri consuetis. Addit & eumdem Regem cùm suos subditos regna cælorum sperare docuit, regna quoque terrarũ plusquàm nullum maiorum suorum à Deo consecutum esse: siquidem omnes nationes & prouincias Britanniæ, quæ in quatuor linguas (hoc est Britonum, Pictorum, Scotorum, & Anglorum) diuisæ erant, in ditione accepit. Ipsum autem adeò in pauperes & peregrinos benignum & largum fuisse vt & aliquando cùm sedisset ad prandium, audiens esse pauperes in platea expectantes eleemosynam, mox anteqnàm aliquid degustaret, miserit ad eos dapes sibi appositas, discúmque argenteum confringi, ac minutatim eis diuidi præceperit. Quâ re delectatus Aidanus qui aderat, apprehensâ eius dextera; *Numquam*, inquit, *inueterescat hæc manus*. Quod & posteà accidit, cùm Osuualdo occiso, manus à corpore excisæ, incorruptæ permanserunt, & in Ecclesia seruatæ dignâ à cunctis veneratione honoratæ sunt.

[a] Bed. de gest. Angl. lib. 3. cap. 1. & seqq.

IESV CHRISTI
An. 635.
HONORII.
An. 10.
Heraclii
An. 26.

I. Syria a Saracenis occupata.

Anno Christi sexcentesimo trigesimo quinto, Indictionis octauæ, Heraclij vigesimo sexto, Haumar Arabum & Saracenorum Princeps vniuersam subegit Syriam, deleto vnà cum exercitu Sergio Romanorum in Palæstinâ Duce; ipsaque sancta ciuitas Ierusalem obsessa est. Hæc Annales breuiter: quæ lamentabili voce abundè deplorauit eiusdem S. ciuitatis Episcopus sanctissimus Sophronius, in oratione quam durante obsidione habuit in die Natalis Domini: vbi miserrimum describens illius regionis statum, cùm omnia loca sancta quæ erant extra Ierosolymam à feris barbaris possessa diriperentur, inter alia luget quòd non posset suo loco celebrare cum suis Natalitium Domini, nempè in Betlheem quæ in manibus hostium esset.

II. Fidei propagatio in Anglia.

Sed dum tot tenebræ occuparent Orientem lux Euangelica fulgentibus radiis coruscauit in Occidente. Hoc enim anno in Angliâ gens Occidentalium Saxonum, qui antiquitùs Geuissi vocabantur, vnà cum ipsorum Rege Cynigilso fidem Christi suscepit, prædicante illis verbum *Byrino* Episcopo illuc ab Honorio Papâ misso. Narrat hæc Beda [a]: quæ gesta hoc anno Redemptoris esse, constat ex ipsius S. Byrini Actis [b] Vbi inter plura alia, quæ ab eodem edita narrantur miracula, illud est insigne, quòd ascensurus aliquando nauem, cùm vrgentibus nautis præ festinatione in littore vbi Missam celebrarat, reliquisset pallam ei ab Honorio Papâ datam, super quam in altari Corpus Christi consecrabat, & in qua Corpus Dominicum inuolutum, & ad collum suspensum ferre semper consueuerat (qui mos antiquus adhuc vigebat) naue plenis velis mare sulcante, reminiscens obliti charissimi pignoris, ipse fide armatus in aquam descendit, & per illam pedibus incedens, recepto quod reliquerat, ad nauem regressus est, quæ intereà immobilis extitit. Ob quæ mira à nautis tamquam Deus adoratus, eosdem ad fidem Christi conuertit.

[a] Bed. 3. hist. 7.
[b] Ap. Sur. 3. Decemb.
Insigne miraculum S. Byrini.

IESV CHRISTI
An. 636.
HONORII
An. 9.
Heraclii
An. 25.

I. Ierosolyma capta a Saracenis.

Anno Christi sexcentesimo trigesimo sexto, Indictione nonâ, ciuitas sancta, in qua operatus est Deus salutem in medio terræ, anno secundo obsidionis pactis conuentis dedita est Saracenis. Egit namque Sophronius eiusdem Episcopus, vt Christianis in vniuersa Palestina liceret securè quæ sunt Christianæ religionis sacra peragere. Haumar autem Saracenorum Princeps mox vbi ciuitatem ingressus esset, ciliciniis ex camelis & sordidis indumentis amictus, templum Salomonis adiens, vt potè affinis genti Hebræorum, eius destructionem luxit ac posteà in vsum suæ sectæ restaurauit. Sophronius verò non ferens videre sancta à canibus proculcari, cùm ad hanc desolationem retulisset prophetiam Danielis de abominatione in loco sancto, mœrore confectus obiit. Hæc omnia Annales tradunt. Ceterùm Ierosolyma à Saracenis hoc anno capta, ab iisdem captiua tenta est per annos quadringentos sexaginta tres; videlicèt vsque ad annum Domini millesimum nonagesimum nonum, quo Francorum pia fortitudine cælesti munita auxilio, à iugo tyrannico liberata est.

II. Sergius inuadit Eccles. Ieros.

Post Sophronium autem, inuasisse Ecclesiam illam hæreticum hominem *Sergium* quondam Ioppensem Episcopum, apparet ex relatione Stephani Episcopi in Synodo Romana sub Martino Pontifice, Secretario secundo. Sed & illud Ierosolymitana clades attulit detrimentum, vt æquè cum ciuitate Sophronij scripta naufragium passa sint; præter duas homilias [a], alteram in Natali Domini habitã, de qua anno superiori, alteram de Angelis; itémque epistolam [b] vnam aduersus Monothelitas, de qua pariter dictum est superiùs: ex quibus satis intelligi potest, qualis quantúsque vir fuerit, doctrina egregiè & eloquentia præditus. Qui cùm & sanctitate percelebris innotuisset, eius natalis dies in Tabulas [c] Ecclesiasticas relatus est.

[a] Ext. in Bibl. Patrum.
[b] In Synod. Sext. Act. 13.
[c] Martyrol. Rom. 11. Mart.

III. Concil. Tolet. V.

Hoc item anno, Æra sexcentesima septuagesima quarta, celebratum habetur Concilium Toletanum, dictum Quintum, Episcoporum viginti, anno primo Cintbilani Regis, laudatissimi Principis; cuius extant canones nouẽ; iidemque pro Regis salute, Regnique stabilitate sanciti. Quòd autem ei minimè interfuisse reperiatur S. Isidorus Hispalensis Episcopus, qui Concilio Toletano Quarto ante triennium celebrato præfuerat; id accidit, quòd hoc eodem anno traditur esse defunctus, postquàm Ecclesiam illã quadraginta fermè annis administras-

S. Isidori obitus, et virtutes.

ſet; cùm ſtans in Eccleſiâ peracto ſermone ad populum, & expanſis manibus benedicens omnibus, Regemque Deo commendans, feliciſſimo ſomno obdormiuit in Domino: vir doctrinâ ſimul & ingenio pollens, virtutibuſque & ſanctitate, atque etiam miraculis præclarus; ex Gothorum ſtirpe progenitus, filiúſque Seueriani Ducis Carthaginenſis, & frater magni illius S. Leandri olim Hiſpalenſis ſimiliter Epiſcopi. De eiuſdem S. Iſidori admirandis laudibus, plura habent Tudenſis in Cinthilano Rege, & S. Ildephonſus Archiepiſcopus Toletanus. Sed & iſte ſcripta [d] illius exactè recenſet: quæ ferme omnia adhuc extant. Tudenſis autem de ipſius ſucceſſore *Theodiſco* natione Græco loquens, ait eum fuiſſe ſub ouina pelle lupum rapaciſſimum: qui libros quoſdam S. Iſidori corruperit, & ob fidei errorem, quo Chriſtum filium Dei adoptiuum tantùm eſſe dicebat, à Synodo depoſitus ad Arabes tranſierit, & ſectæ Mahometanæ adhæſerit.

[d] *Multa alia eius non ne excuſa habentur, de quibus vide Bellarm. de Script. Eccl. in Iſidoro.*

EPISCOPVS HISPAL. APOSTATA.

IESV CHRISTI
AN. 637.

HONORII
AN. 12.

HERACLII
AN. 28.

I. ANTIOCHIA CAPTA A SARACENIS.

ANNO Domini ſexcenteſimotrigeſimo ſeptimo, Indictione decimâ, totius Orientis metropolis ciuitas Antiochia à Saracenis capta eſt, cum iam anteà ab iiſdem occupata eſſet reliqua pars Syriæ. Planè verò his temporibus, quibus ſiue à Perſis anteà, ſiue ab Arabibus poſteà, iiſdemque Mahometanis & Saracenis, captæ ſunt nobiliſſimæ ciuitates Orientis. Alexandria, Ieroſolyma, & Antiochia, vnà cum eiſdem ſubditis regionibus; accidit vt ſiue habitatoribus in Occidentem commigrantibus, ſiue mercatoribus cum iiſdem gentibus tutò verſantibus, ſiue aliis fidelibus Chriſtianis id curantibus, complura Sanctorum cùm Martyrum, tum Confeſſorum corpora tranſlata fuerint in Occidentem, atque in diuerſis locis; Romæ, Venetiis, vel alibi collocata. Romam autem tranſlatas tunc fuiſſe venerandas Reliquias Ignatij martyris Antiochiâ, conſtans fama vetuſque traditio, potiùs quàm ſcripta ſignificant. Sed S. Marci corpus longè poſt hæc tempora transferri Venetias contigit; de quo dicetur ſuo loco.

TRANSLATÆ RELIQVIÆ IN OCCIDENTEM.

IESV CHRISTI
AN. 638.

HONORII
AN. 13.

HERACLII
AN. 26.

I. CONCIL. TOLET. VI.

ANNO Chriſti ſexcenteſimo trigeſimo octauo, Indictionis vndecimæ, Cinthilani Hiſpaniæ Regis ſecundo, Ærâ ſexcenteſimâ ſeptuageſimâ ſextâ, quinto Idus Ianuarias, celebratum habetur generale, ſiue dixeris nationale CONCILIVM TOLETANVM, Sextum nominatum; cui præfuit *Silua* Epiſcopus Narbonenſis ceteris ſenior, interfueruntque Epiſcopi, ſiue per ſe, ſiue per legatos numero quinquaginta duo: à quibus ſancita ſunt capita decem & nouem, cùm ad fidem Catholicam ſtabiliendam, tum etiam ad Eccleſiaſticam diſciplinam cuſtodiendam elaborata. Quorum tertio, in odium maximè Iudæorum, ex eiuſdem Regis ſententia, atque Optimatum Regni conſenſu, à Patribus ſancitum eſt, vt qui in Regnum Hiſpaniæ inpoſterum vocarentur, non antè thronum conſcenderent, quàm inter reliqua conditionum ſacramenta polliciti eſſent, ſe nullo modo permiſſuros in Regno ſuo aliquem degere qui non eſſet Catholicus; adeò vt ſi quis eorum, eius legis ac promiſſionis temerator exiſteret, *eſſet* (inquiunt Patres) *anathema maranatha in conſpectu Dei, & pabulum efficeretur ignis æterni; ſimulq; cum eo damnatione percellerentur, quicumq; ſacerdotum vel quorumlibet Chriſtianorum eius implicati fuiſſent errori.* Ex quibus quidem apparet, haud indebitè tributum eſſe titulum Hiſpaniæ Regibus, vt CATHOLICI cognominentur; vt potè tanto facti titulo digni, quòd non ſolùm iurent ſe fore Catholicos, ſed neque paſſuros quemquam non Catholicum in ampliſſimo ſuo regno permanere.

REGES HISP. CVR COGNOMINATI CATHOLICI.

II. HONORIS PP. OBITVS.

Hoc eodem anno, quarto Idus Octobris, *Honorius* Romanus Pontifex ex hâc vitâ migrauit vbi ſediſſet annos duodecim ac menſes quinque, minùs tribus diebus: (Ita enim ex Synodalibus Actis Romani Concilij ſub Martino Papâ, eſt corrigendum quod apud alios legitur poſt annos duodecim & menſes vndecim:) ſepultúſque eſt in baſilica S. Petri. De cuius erga diuinum cultum reuerentia in diſponendis rebus Eccleſiaſticis, atque munificentia in ædificandis, ornandis, dotandiſque Eccleſiis, multa admiranda apud Anaſtaſium inuenies. Sed mirabilius planè, quod in refoſſis nuper egregiis antiquitatum [e] monumentis de eodem Honorio Papa traditur, ab ipſo ſublatum ſchiſma Hiſtrianum de Tribus Capitulis, ſpatio annorum ſeptuaginta inueteratum; ad quod demoliendum fruſtrà inſudaſſent prædeceſſores Romani Pontifices, præſertim verò S. Gregorius, vt vidimus ſuperiùs. Vnde mirificè commendatur ipſius Honorij Pontificatus, omni quidem ex parte laudatiſſimus: quamuis poſtmodùm iidem ſchiſmatici iterùm lapſi, in eo permanſerint vſque ad Sergium Papam. Sed & quod iiſdem antiquis monumentis & inſcriptionibus poſt eiuſdem Pontificis obitum confectis, permulta alia de optimo ipſius regimine Eccleſiæ, & ſincera per omnia fidei Orthodoxæ obſeruatione prædicentur; ex iis quoque erubeſcere debeant, qui in ipſum vel mutire audeant.

[e] *Caniſ. Antiq. lect. tom. 6. pag. 451. Append. antiq. Inſcrip. pag. 1163. num. 5. & pag. 1165. num. 11.*

III. SAVERINVS PAPA.

Quod autem ait Anaſtaſius ſedem eius vacaſſe annum vnum, menſes ſeptem, & dies decem & ſeptem; haud ſic intelligendum eſt, vt non antè electus fuerit eius ſucceſſor; ſed potiùs quòd qui iam Romæ canonicè electus erat SEVERINVS, cùm reſiſteret conſentire Edicto Imperatoris, de quo agetur paulò pòſt, non fuerit ab eodem Imperatore (vt tunc tyrannicè fieri moris erat) confirmatus. Hoc enim colligi poſſe videtur ex ipſo Anaſtaſio; dum agens de eodem Seuerino, ait, cùm ipſe adhuc electus eſſet, (hoc eſt, nondum ordinatus) Epiſcopum Lateranenſe à Mauritio Chartulario, & Iſacio

Italiæ

GRASSATIO EXARCHI IN ECCLES. ROM.

Italiæ Exarcho (quod numquam antehàc factum fuerat à quoquam) armatâ manu devastatum fuisse; primatésque Ecclesiæ omnes (hoc est, Cardinales) eorum violentiæ resistentes in exilium pulsos; ac denique Ecclesiam thesauro & supellectibus sacris spoliatam; aliqua etiam prædæ parte Constantinopolim ad Heraclium Imp. missa; postmodùm verò ordinatum fuisse Seuerinum. Hæc igitur cùm pendente Seuerini ordinatione accidisse doceat Anastasius; putamus Imperatorem distulisse confirmationem ipsius electionis, quousque promissionem ab eo eliceret de acceptatione Edicti perfidiæ, quod ipse promulgaturus esset; & quoniam illud Seuerinus cum omni clero fuerat execratus, nequaquàm ipsum accepisse confirmationem, sed absque eâ ordinatum esse, quem idem Anastasius ait fuisse moribus sanctum, benignúmque super omnes homines, & largum in pauperes; patriâ autem Romanum, patréque natum Abieno.

[In Collectaneis Anastasij Bibliothecarij, nuper à doctiss. Iac. Sirmondo editis, extat epistola S. Maximi Abbatis & Confessoris ad Abbatem Thelasium: ex qua intelligitur, Seuerino post Honorij obitum electo, Constantinopolim eius causâ missos esse Legatos pro confirmatione ipsius electionis; cùmque eam Græci suspensam diutiùs tenerent, legatos promittere vellent persuasuros se consecrando Pontifici subscribere Heraclij Ecthesi: ipsos scito responso Græcos elusisse, dum negantes vim cuiquam inferendam esse in causa fidei, ac nihilominùs promittentes delaturos se ad electum Pontificem Ecthesin, &, si ipse iudicaret eam benè habere, rogaturos vt ei subscriberet, consensum consecrationis obtinuerunt. Hinc igitur moræ illæ consecrationis Seuerini, quem nihilominùs Ecthesin constanter repudiasse, testatur Martinus Papa sub finem Secretarij tertij Synodi Rom. vt etiam dicetur anno sequenti.]

IV.

b Paul. diac. lib. 4. cap. 44

LONGOB. LEGES SCRIPTIS MANDATÆ.

Hoc item anno Arioualdus Rex Longobardorũ Arianus, vbi regnasset annos duodecim mortuus est; inque locum eius sobrogatus Rotharis itidem Arianus: cuius tẽporibus (vt ait Paulus[b] Diaconus) penè per omnes ciuitates regni eius duo Episcopi fuerunt, vnus Catholicus & alter Arianus. Idemque Longobardorum leges, quas sola consuetudine hactenùs retinuerant, scriptis primò mandauit; codicemque ipsum, Edictum appellari præcepit, anno septuagesimo septimo ex quo Longobardi in Italiam venerant.

IESV CHRISTI
An. 639.
SEVERINI
An. 1.
HERACLII
An. 30.

I.

HERACL. IMP. ECTHESIM PROMVLGAT.

a Synod. Later. sub. Mart. Secret. 1. & 3.

ANNO Christi sexcentesimo trigesimo nono, Indictione duodecima Heraclius Imp. semel Deo auersus, animo induratus, tandem publicum promulgauit edictum, ad stabiliendam cui fauebat Monothelitarũ hæresin; quòd ECTHESIM, hoc est expositionem nominauit. Id enim factum esse hoc anno, videlicet duodecima currente Indictione, docent Acta Romanæ Synodi Sub Martino Papâ, in quibus ipsa Ecthesis integrè recitata habetur; impia quidem illa, sed ita concinnata vt fallere posset quempiam incautum: quam in eâdem Synodo Martinus adscribit perfidiæ Sergij Constantinopolitani Episcopi. Sed & postquam ea promulgata est, ad ipsam confirmandam à Sergio *Pseudosynodum* celebratam esse, pariterq; scriptã ad eum ab impio Cyro Alexandrino epistolam adulatione plenam; constat ex tertio Secretario eiusdem Concilij Romani. Denique eamdem Ecthesin missam esse ab Imperatore ad Isacium Italiæ Exarchum, & per hunc ad Romanum Pontificem Seuerinum vt eam probaret, certum redditur ex eâdem Cyri ad Sergium epistolâ, Seuerinum autem vnà cum vniuerso Romano Clero illam detestatum esse, & anathemate damnasse, declarauit idem Martinus Papa in prædictâ Romanâ Synodo.

SEVER. PP. DAMNAT ILLAM.

II.

MORITVR.

Porrò ipse *Seuerinus* haud diutiùs superstes fuit, afflictionibus exagitatus à ministris Imperatoris, quòd Ecthesin approbare renuisset: siquidem ea quæ de his anno superiori dicta sunt, in hunc potiùs referenda putamus, postquàm ipse Imperatori consentire renuit. Quòd verò eiusdem incerta sit dies electionis, hinc factum est vt nec quãdiù Pontifex perseuerauerit adeò certò definiri possit; quamuis alij pro arbitrio addant & minuant annos, menses, & dies. Tribuit autem eius sedi Anastasius menses duos & dies quatuor; videlicèt à tempore ordinationis, non autem electionis; aitq; ipsum sepultum esse in basilicâ S. Petri. Sanè illum non prætergressum esse hunc annum, ex en liquidò intelligi potest, quòd sequenti sedisse Ioannem constet ex Synodo ab eo tunc factâ. Sed & quòd idem Anastasius dicat eũ defunctũ esse quarto Nonas Augusti, ac sedẽ vacasse menses quatuor & dies viginti nouem; ex hâc eius assertione dicendum erit, vltima die huius anni ordinatũ esse in locũ eius IOANNEM huius nominis Quartum, natione Dalmatam, filium Venantij Scholastici.

IOAN. IV. ROM. PONT.

III.

Auctor quoque est Beda, hoc anno perlatas esse Romam Episcoporum Scotorum literas ad Seuerinũ scriptas de controuersiâ celebrationis diei Paschatis, (de quâ superiùs dictum est) ac de reuiniscente in Scotiâ Pelagianismo: sed cùm iã Seuerinus diem obiisset, Clerum Romanum vnà cum ipso Ioanne electo necdum confirmato, eas aperuisse, Scotisq; consultationum suarum responsa dedisse. Cuius literarũ fragmenta cùm idem auctor[b] recitet; ex earum præfatione colligi potest, quomodò administrari soleret Romana Ecclesia, dum qui electus erat Pontifex, vetabatur tyrannicè munus suum exercere, donec accederet Imperatoris cõfirmatio. Sic enim se habet inscriptio; *Dilectissimis Thomiano, &c. Hilarius Archipresbyter & seruans locum S. Sedis Apostolicæ, Ioãnes diaconus & in Dei nomine electus, item Ioannes Primicerius & seruan locum S. Sedis Apostolicæ, & Ioannes seruus Dei Consiliarius eiusdem Apostolicæ Sedis.* Vnde videas curam Romanæ totiúsque Vniuersalis Ecclesiæ non electum Pontificem solùm gessisse, sed quatuor simul eiusdem Ecclesiæ præcipuos ministros. Sicut etiam ex epistolâ[c] S. Martini Papę ad Eliterum intelligitur, in absentiâ Pontificis locum ipsius repræsentare consueuisse Archidiaconum, Archipresbyterum, & Primicerium.

b Bed. 2. hist. Angl. 19.

QVOMODO ADMINISTRARETVR ROM. ECCL. PENDENTE CONFIRMATIONE IMP.

Quæ quidem excepta sunt ex Baron hoc an. & 530. X & 650. XV.

c Martin. Pap. ep. 15.

IV.

OBITVS SERGII EPISCOP. CONST. ET SVBROGATIO PYRRHI.

Hoc eodem anno, turbarum omnium in Oriente auctor & architectus Sergius Episcopus Cõstantinopolitanus, post impiam illam Ecthesin in sua pseudosynodo confirmatam, cùm se summa rerum potitum arbitraretur, vocatus est à summo Iudice reddere rationem ad tremendum illud diuinum examen Dei viuentis & videntis.

dentis. Quem quidem ad hunc vsque annum peruenisse quę nuper ex Syoodalibus Actis Romani Coneilij sunt dicta demoostraot: es quibus corrigendum est Nicephori Chronicon, in quo octo tantùm anni & menses septē tribuuntut eius Episcopatui; quem liquet tenuisse annis triginta & ampliùs. Pluris namque sunt ad fidem certam faciendam, Epistolę, & Acta Synodalia, quouis alicuius auctoris Chronico. Ceterùm sublato de medio bęretico Patriarcha, alius ab hæretico Imperatore in eius locum subrogatus est pariter hæretieus, *Pyrrhus* Chrysopolitanus monachus, Sergio impietate non minor.

V.
SARACENI POTIVNTVR REGNO PERS.

Dum autem sic in fidem Catholicam iuratetur bellum, aduersariorum Saracenorum vires in immeosum augebantur: qui Persarum regnum inuadeotes, hoc anno potiti sunt illo, cùm ad fugam conuersus Hormisda Rex Persarum, rebus penitùs desperatis regalia quoque dimisit insignia.

VI.
[d] *Aimoin. lib. 4. de gest. Franc. c. 20.*

Quod ad res Francorum pertioet; hic est annos octauus[d] Regis Dagoberti, quo ipse ad meliorem frugem conuersus, dimissis concubinis, puellaque Regeotrude sibi in matrimonium collocata, ex eâ filiom suscepit, quem Sigebertum nominari voloit; reuocato ad eum baptizandum ab exilio S. Amando Episcopo Traiectensi, cuius pedibus prostratus veniam petiit iniuriæ in ipsum irrogatæ. In baptismo autem pueri mirandum illud accidit, vt cùm oratione finitâ nemo fortè ex circumstanti moltitudine respondisset *Amen*, aperuerit Dominus os eiusdem pueri; qoi dies tantummodò quadraginta oatus, audientibus cunctis clara voce respondit, *Amen*. Cuius tanti miraculi testes sunt præter Aimoinum[e], Baudemundas[f] atque Hugbaldus[g] horum temporum scriptores, in Rebus gestis eiusdem sancti Pontificis, & sanctissimæ feminæ Rictrudis Marcianensis.

INFANS XL. DIER. IN BAPTISMO RESPONDET, AMEN.
[e] *Ibid.*
[f] *Act. S. Amand ap. Sur. 6. Feb.*
[g] *Vit. S. Rictrud. ap. Sur. 12. Maij.*

IESV CHRISTI
AN. 640.
IOAN. IV.
AN. 1.
HERACLII
AN. 31.

I.
IOAN. PP. DAMNAT ECTHESIN HERACLII.

ANNO Domini sexcentesimo quadragesimo, Indictione decimatertiâ, Ioannes Romaous Pontifex collectâ SYNODO damoanit promulgatam ab Heraclio anno superiori Ecthesin, vnà cum ipsâ Moothelitarum hæresi, quæ eiusdem Imperatoris auctoritate plurimùm inualuerat: idque ipsum præstiterunt diuersis habitis *Conuentibus*, Ecclesiæ Africanæ. Testatur hęc imprimis Theophanes. Ei verò rei magno Africanis adiumento fuisse Maximum martyrem, docent Acta rerum ab ipso gestarum quæ habentur ad calcem Operum eius in tribus codicibus Vaticanis. Ex quibus sciendom est, fuisse hunc *Maximum* patriâ Constantinopolitanum, antiquâ nobilitate clarum, literis philosophicis ac Theologicis egregiè excultum: qui iouitus ab Heraclio in Palatium tractus, vt regiis commentariis conscribendis operam daret in eâ functione factus est omnibus dignom virtutum quod imitarentur exemplar. Monothelitarum autē hæresi ad Regiam accessum habente, ipse sibi consulens Palatium deseruit, atque monasterium ingressus Chrysopolitanum in vlteriore litore situm, paulò pòst eiusdem subire coactos est præfecturam. Quòd autem videret illam hæresim io Orientē in dies augeri, iter dirigens in Occidentem qui tali scelere careret; Romam venturus, in transitu Africanis, aliisque finitimarum prouinciarum atque iosularum Episcopis hortator extitit, vt Synodis vbique habitis eamdem Monothelitarum impietatem comdemnarent.

DE MAXIMO ABBATE ACRI. FIORI CATHOL. PROPVGNATORE.

II.
HERACL. NEGAT ECTHESIN.

Porro cùm ea quæ diximus Romæ & alibi in Occidente gesta, Imperatori innotuissent, séque per ea execrationi omnibus vbique esse videret; haud leuiter commotus, illud excogitauit consilium, vt nouo promulgato edicto omnibus declararet, Ecthesin illam suam non esse, sed Sergij Constaotinopolitani Episcopi, qui eam Imperatoris nomine edidisset, quò maiorem ei auctoritatem compararet. Hæc enim ita se habuisse; hancque nouam declarationem ab Imperatore ad Ioannem Romanum Pootificem missam esse, docent Acta publica in Senatu Constantinopolitano posteà confecta, cùm sub Constaote Imperatore Monothelitâ causa Maximi tractaretur. Sed vtinam Heraclius, sicut destruxit, ita ædificasset; nimirùm vt eodem, vel alio edicto, rectæ fidei confessionem promulgasset toto orbe terrarum: nam eâ planè indigebat, vt se ab omni hæresis suspicione purgaret.

III
CYRI ALEX. OBITVS, ET PETRI SVBROGATIO.

Hoc pariter anno ex humanis sublatus est pessimus ille Cyrus Alexandrinus Episcopus, postquàm sedisset (vt habetur io Nicephori Chronico) aonos decem. Successit illi *Petrus* eiusdem farinæ homo, hæresis Moothelitarum propugnator acerrimus. Io sede pariter Antiochenâ *Macedonius* successit perditissimo illi Athanasio hæretico. Sed quando ipse defecerit ignoratur: nec de Antiochenis Episcopis successoribus vlla deinceps mentio vsque ad tempora Sextæ Synodi, quibus ei præfuisse Ecclesiæ reperitur *Macarius* hæreticus famosissimus Sicut & Ierosolymitanæ Ecclesiæ obscura est successio, occupatis regionibus illis à Saracenis

IV.
[a] *Aim. lib. 4. cap. 23.*

Quod ad res pertinet Occidentales; hoc eodem anno, qui numeratur nonus Dagoberti Francorom Regis, veteres[a] ponunt Legatum ab eo missum Richarium, siue Sicharium, ad Sclauorum Regem pro repetendis mercibus ablatis quibusdam mercatoribus Francis. De qua legatione illud insigne narrant, quòd cùm idem Sclaoorum Rex Legato dixisset, expetere se amicitiam Regis Francorum, isque respoodisset, *Non esse possibile vt serui Christi cum canibus fœdera iungerent*; tunc ad eū ille; *Quādoquidem vos serui profitemini esse Dei, & nos sumus canes; ideò quæ vos nequiter cōtra eius geritis voluntatem, vt inutiles famuli nobis frequenter cōceditur morsibus ipsa vlcisci*: statimq; à suo coospectu Legatum abiecit Ceterùm claruit hoc tēpore in Gallia egregiæ sāctitatis vir *Richarius* nomine, qui paternis monitis ipsum Dagobertum Regem ad meliorem frugem conuertit, cuius res præclatè gestas scripsit posteà Albinus[b] Flaccus ad Carolum Imperatorem.

REGIS SCLAVORVM DICTVM.
[b] *Ap. Sur. 26. April.*

V.
ECCL. ANGLIC. PROPAGATVR.
[c] *Bed. lib. 3. cap. 8.*

Eodem Redemptoris anno Eaduualdum Anglorum in Cantia Regem defunctū esse, relicto regni herede filio Earcomberto testatur Beda[c], résqoe Ecclesiasticas felicioribus progressibus auctas tradit. Hic enim (vt ait) primus Regum

Anglorum idola vbique destrui, Ieiuniumque quadraginta dierum obseruari præcepit: cuius & filia Eartongatha monasticam vitam amplexa, Gallias petens vixit in monasterio nobilissimæ Abbatissæ Faræ. Siquidem eo tempore (inquit) necdum multis in regione Anglorum monasteriis constructis, multi de Britannia monasticæ conuersationis gratia, Francorum vel Galliarum monasteria adire solebant, & filias suas eisdem erudiendas, ac sponso cælesti copulandas mittebant. Porrò *Fara*, quam diximus, magni illius S. Columbani Abbatis quondam discipula, dicta quoque reperitur[d] *Burgundofara*, quasi Burgunda Fara: quæ & fratri suo nomine *Faroni*, viro nobilissimo æquè ac prudentissimo persuasit vt amplissimis Palatij honoribus, Regisque Clotarij singulari amicitiâ posthabitis, adhuc vigente iuuentutis flore, consentiente coniuge, Ecclesiastico ordini se adiungeret: qui posteà creatus Episcopus Meldensis egregia claruit sanctitate; vt pluribus habetur in eius Vitæ Actis[e].

DE BVRGVNDOFORA ABBATISSA.

d In Vit. S. Eustas. Abb. Luxou. ap. Bed. Baron. hic, & an. 614.

e Ap. Sur. 28. Octob.

IESV CHRISTI
AN. 641.

IOAN. IV.
AN. 2.

CONSTANTINVS.
HERACLEONAS.

I. HERACLII IMP. INFELIX OBITVS.

ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo primo, Indictione decimaquartâ, mense Martio, *Heraclius* Aug. vbi imperasset annos triginta vnum, infelici exitu vitam clausit, confectus ærumnis animi, corporisque molestiis, ea passus quæ pudet referre: sed & præter alias corporis ægritudines, magnoperè hydropisi laborauit. Qui quidem reliquit de se quasi in tabula egregiè effigiatum exemplar, quātùm Deo inhærentes Principes possint, quantùmve ab eo recedentes sint inualidi, ac Reipublicæ & Ecclesiæ noxij: propagatâ etiam eâdem ad posteros suos infelicitate. Etenim qui cum ipso regnarat, & ipsi successit CONSTANTINVS, iugi morbo detētus, vix quatuor in Imperio (vt tradit Theophanes) menses absoluit; coronatus eâdem quā secum ad sepulchrum pater coronam gestauit, persoluto pretio templo septuaginta librarum. Creditum verò fuit, venenum ipsi à Martina Augusta nouerca propinatum. Cuius Martinæ filius HERACLEONAS, adiuuante Pyrrho Constantinopolitano Episcopo, Imperij habenas regendas suscepit: sed rebellante Senatu, post sex menses ab Imperio depositus est, ac mutilatione nasi mulctatus; pariterque eius mater Martina, perfida femina, linguæ abscissione punita, ac denique ambo in perpetuum exilium eiecti; collato Imperio filio Constantini, quem alij Constantem, Constantium alij, alij Constantinum nominant; nos verò secuti Theophanem CONSTANTEM appellabimus: cuius Imperij initium anno sequenti contigit.

CONSTANS IMP.

II. IOAN. PP. OBITVS.

Hoc item anno *Ioannes* Papa, vbi sedisset annum vnum, menses nouem, & dies sex, ex hac vita migrauit quarto Idus Octobris; sepultusque est in basilica S. Petri. Cumq; vacasset sedes eius mensem vnum & dies tredecim, hoc eodē anno die vigesimâ quintâ Nouembris subrogatus est in locum eius THEODORVS, Theodori Episcopi filius, patria Ierosolymitanus: vt hæc omnia tradit Anastasius. Qui & de eodem Ioāne habet, ipsum per omnem Dalmatiam seu Istriam multas pecunias misisse, ad redimendos captiuos, quos Gentiles deprædati essent. Etenim Slaui, siue Sclaui, in illas regiones grassantes, magnam multitudinem captiuorum abduxerant, quos Ioannes Papa redemit: qui eò liberior fuit in erogando Ecclesiæ thesauro, quòd haud pridem vidisset eum in damnum eiusdem Romanæ Ecclesiæ fuisse ab Honorio congregatum; quodque sciret aurum Ecclesiam habere (sicut ait S. Ambrosius[a]) non vt seruet, sed vt eroget: quamuis non semper improbanda sit prudentia, quâ in necessitates Ecclesiæ pecunia custoditur, secundum quod in Sacra Scripturâ[b] dicitur, vtiliorem esse sapientiam cum diuitiis. Sed si his Ecclesia careat, certum est haud Dei tuto præsidio destitui, immò diuinum magis sibi cōciliare patrocinium, cùm humanis auxiliis destituta videtur: non enim innititur auro, licèt auro benè vtatur. Ceterùm qui in Dalmatiam pro redimendis captiuis pecunias misit Ioānes, thesaurum inde longè locupletiorem est consecutus; nempè (vt habet Anastasius) corpora SS. Venantij, Anastasij, Mauri, aliorumque plurimorum martyrum, quæ Romam transferenda curauit, quòd ea in Dalmatia & Istria barbarorum paterent incursibus & incendiis.

THEODORI ELECTIO.

IOAN. LARGITAS IN REDIMENDIS CAPTIVIS.

a Ambr. 2. Offic. 28. ap. Baron. an. 638.

b Eccles. 7.

[In Collectaneis Anastasij Bibliothecarij; de quibus sup. an. 638. num. III. extat prædicti Ioannis PP. IV. ad Constantinum Imp. Heraclij filium qui hoc anno regnasse ponitur, scripta pro Honorio Pontifice Apologia, de quâ ex S. Maximo facta est superiùs mentio an. 633. nu. VII. Cuius videlicèt scribendæ occasio nata est ex Pyrrho Patriarcha Constantinopolitano, & aliis Monothelitis, qui Honorij ad Sergium Pyrrhi decessorem epistola abutebantur, quasi ipsorum hæresi fauentes: quam Ioannes recto atque orthodoxo sensu dictatam probat.

IESV CHRISTI
AN. 642.

THEODORI
AN. 1.

CONSTANTIS
AN. 1.

I. PYRRHVS EPISC. CONAT. EXTORRIS FACTVS.

ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo secundo, Indictione decimaquinta, Pyrrhus Constantinopolitanus Episcopus in suspicionem adductus conspirationis cum Martina Augusta de propinato veneno Constantino Imperatori; sibi timens spontè recessit, cùm sedisset (vt ait Nicephorus) annos duos, menses nouem, & dies nouem. Pergens autē in Africam, mansit ibi annos tres; post quos profectus est Romam, vt dicetur. In eius verò locum, ab hæretico Imperatore Constante subrogatus est *Paulus* æquè hæreticus Monothelita. Sicut enim Imperij, ita & impietatis hæres Constans, hæresim quam sciebat ab Heraclio auo cœpisse originem, mirum in modum propagare conatus est, præficiendo Ecclesiis vacantibus Episcopos hæreticos, prouinciisque regendis Præsides deputando eiusdem erroris assertores: vt numquam turpior apparuerit facies Orientalis Ecclesiæ, quàm his temporibus; cùm etiam ex altera parte vbique inualesceret secta Mahometana.

CONSTANS IMP. HÆRESIM MONOTHEL. PROPAGAT.

II. Hoc eodem Redemptoris anno (vt scribit Beda[a]) Rex Nordhumbrorũ pienõssimus Osuualdus in prælio occisus est ab eodem Pagano Rege Merciorum, à quo & decessor eius Eduuinus peremptus fuerat: qui & eiusdem caput, manúsque cum brachiis à corpore præcisas, in stipitibus suspendit iussit; quousque post annum veniens cum exercitu successor regni Osuuinus ea abstulit & honorificè condidit. Ceterùm eiusdem Osuualdi egregiam sanctitatem, succedentibus multis miraculis, testificatione diuina declaratam esse. (adeò vt etiam puluis, vbi corpus eius in terram cecidisset, vtilissimus esset sanandis morbis) docet idem Beda: qui & multa alia habet [b] de ipsius cultu religionis dum viueret, deque misericordiâ & largitate in pauperes, aliisque eiusdem virtutibus memoria digna, & miraculis comprobata; quæ tu consulas.

[a] Bed lib. 3. cap. 9. & 12.

Osvvaldi Regis obitvs, religio, et miracvla.

[b] Ibid. cap. 6. & seqq.

IESV CHRISTI
An. 643.
THEODORI
An. 2.
Constantis
An. 2.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo tertio, Indictionis primæ, Constantis Imperatoris secundo (vt habent Græcorum Annales) Haumare Principe Saracenorum erigere studente templum Ierosolymitanum; cùm ædificium cœptum sæpiùs corrueret, Iudæi causam rogati, asseruerunt id accidere virtute Crucis iuxtà positæ. Itaque Saraceni Crucem quæ templo montis Oliuarum imposita erat, deposuerunt; sicque demùm ædificia ipsorum firmata sunt. Ea verò res Christiani nominis inimicis occasionem præbuit, multas vbique Cruces deturbandi. Hæc ex Theophane. Addit autẽ Guillelmus[a] Tyrius, illud templum, postquàm iuxta conceptum, eleganti formâ & opere feliciter consummatum est, ab eodem Principe multis & infinitis ditatum fuisse possessionibus, ad conseruanda perpetuò eiusdem sarta tecta, & continuanda luminaria. Illud verò planè mirandum, cùm tot essent insignia Ierosolymis Christianorum templa, nullum eorum vendicare sibi ausos fuisse dominantes impios Saracenos, sed libera omnia prioribus vsibus iisdem Christianis reliquisse; eademq; vt anteà frequentata fuisse à totius terrarum orbis Fidelibus, prout inferiùs videbitur.

Crucis potantia.

[a] Guil. Tyr. de Bel. sacr. lib. 1. cap. 2.

II. Inter hæc in Italiâ *Mauritius* Chartularius, quem superiùs vidimus expilasse Patriarchium Lateranense, Romæ in tyrannũ erũpens, misso per Isacium Exarchum aduersus eũ Dono Magistro militum, ab omnibus derelictus confugit in Ecclesiam B. Mariæ ad Præsepe: sed inde extractus, missúsque Rauennam, capite truncatus est. Paulò verò pòst idem Isacius, qui & ipse Patriarchium deprædatus fuerat, percussus diuino ictu interiit. Hæc Anastasius in Theodoro. Ita vltor Deus voluit posteris relinquere amplissimis notis declaratam vindictam, quam metuerunt qui manus sacrilegas inferunt in sancta.

Expilatores Patriarchii Later. male perevnt.

III. Huius item anni Indictione primâ, scripta est ab Episcopis Cypri in *Concilio* congregatis, Synodalis epistola [b] ad Theodorum Romanum Pontificem, (quem *Patrem Patrum, & Vniuersalem Papam* nominant) de Monothelitarum hæresi ab ipsis damnatâ. Quo eodem tempore Stephanus Dorensis Episcopus, à Sophronio Ierosolimitano olim iussus, ac denuò post eius obitum à Catholicis Palæstinæ Antistitibus delegatus, Romam se contulit pro Ecclesiâ Ierosolymitanâ, quam inuaserant pseudoëpiscopi, idémque coniuncti Paulo Constantinopolitano hæreticorum acerrimo fautori. Qui quidem Stephanus à Theodoro Papâ consecutus est Apostolicæ Sedis in illis partibus vicariã præfecturam, quâ illorum omnium caput Sergium Ioppensem Episcopum intrusum in sedem Ierosolymitanam cõdemnaret, & ab eo ordinatos Episcopos gradu depositos in ordinem redigeret: quod & præstitit. Hæc enim constant ex libello eiusdem Stephani oblato posteà Martino Papæ in Concilio Lateranensi. Ex quibus & videas permisisse Deum singulis quibusque sæculis exagitari diuersarum prouinciarum Episcopos, quò assiduis rerum gestarum exemplis innotesceret, nullum aliud esse confugium aduersùs ingruentes hæreticos, quàm ad Apostolicam Sedem Romanam, ceu diuinum asylum in quo posset quis auxilium experiri.

[b] Extat in Concil. Lateran.

sub Mart. Secret. 2.

Convocivm orthodox. Roman.

Steph. vicarivs Apost. sedis in Oriente.

IESV CHRISTI
An. 644.
THEODORI
An. 3.
Constantis
An. 3.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo quarto, Indictione secundâ, in Britanniá admodùm propagata est Christiana fides per *Fursæum* Hibernum. Et Sigebertus Anglorum Orientaliũ Rex, relicto regno cognato suo, monasticam vitam professus, à Pagano Merciorum Rege Pendâ occisus est. Hæc fusiùs Beda[a].

Rex Sigebertus fit monachus.

[a] Bed. lib. 3. cap. 4.

II. Hoc eodem anno, quo Dagoberti Francorum Regis decimusquartus inchoatur, idẽ Rex omnibus circumpositis gẽtibus nationibusque sibi subiugatis, vt se gratum cælestibus in se supra modum fluentibus beneficiis demonstraret, cõuocatis filiis ac cunctis Regni sui primoribus, vniuersas penè Galliæ Ecclesias patrimonij sui hæredes instituit; singulis multa dona largitus, tum in satisfactionem malorum quæ hactenùs gesserat, quàm vt post suum obitum pro requie animæ suæ sacrificium vbique tertio hebdomadâ offerretur: simulque Sigebertum ac Hludouicum filios suos eodem die Reges constituit. quæ omnia pluribus prosequitur Aimoinus [b].

Dagoberti Reg. mvnificentia erga Ecclesias.

[b] Aimoin. lib. 4 cap. 30.

IESV CHRISTI
An. 645.
THEODORI
An. 4.
Constantis
An. 4.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo quinto, Indictione tertiâ, habitâ est in Africâ famosa illa de fide Catholicâ Dispvta

DISPVTATIO MAXIMI ORTHOD. CVM PYRRHO MONOTHEL.

TIO inter Pyrrhum Constantinopolitanũ Episcopum extorrem, eumdemque hæreticum Monothelitam, & Maximum Constantinopolitanum Abbatem Orthodoxum. Etenim vbi Pyrrhus in Africã peruenisset, hæresis suæ semina vbique iaciens, aduersantẽ sibi maximè habuit Maximum, quem iam anteà in eamdem prouinciam accessisse vidimus. Vnde exigentibus Episcopis Africanis, ipsoque prouinciæ Præfecto Gregorio Patricio, conuentum est vt iisdem præsentibus publica fieret inter eos de publicis controuersiis disputatio: quam hoc anno contigisse, nempè Indictione tertiâ mense Iulio, ipse titulus Disputationi præfixus edocet. Extat enim ipsa eadem [a], prout à Notariis tunc excepta fuit, conseruata integra vnà cum aliis pluribus eiusdem Maximi lucubrationibus, atq; epistolis, in tribus antiquitùs scriptis codicibus quos Bibliotheca Vaticana [b] custodit. Finis autem disputationis fuit, vt Pyrrhus erroris sui conuictus pœnitens recantarit palinodiam; Romamque accedens, oblato fidei Catholicæ libello Theodoro Papæ, receptus sit vnà cum titulo Patriarchatûs in Ecclesiam Catholicam, eidemque omnia necessaria Ecclesiæ Romanæ sumptibus honorificè subministrata. Hæc enim præter Acta eiusdem Disputationis, testantur pariter ex Græcis Theophanes & Photius, ex Latinis Anastasius Bibliothecarius: constantque insuper ex aliis Actis [c] publicis Constantinopoli habitis, cùm Martinus Papa ibidem in vinculis constrictus teneretur; vbi etiam refellitur calumnia, quá hæretici eludere conantes eiusmodi à Pyrrho factam erroris sui abiurationem, dixerunt ipsam vi & tormentis ab eo extortam esse.

[a] *Recitat. illam integrã Baron. Græcè & Latinè. Annal. Tom. VIII hoc an. siue in Append. eiusdem Tomi*

[b] *Num. 335. 336. 337.*

PYRRHVS RECANTAT PALINODIAM.

[c] *Ext. in ep. 16. Mart. Pap.*

II. Sed & cùm gloria Maximi ex publicâ illâ disputatione vbique propagata esset, cœperunt eũ omnes consulere. Extat [d] enim eiusdem ad Nicandrum Episcopum responsio de dogmatibus Orthodoxis, & aliæ ad diuersos. Qui & aliquando in crimen à Catholicis vocatus, quòd Pyrrhum laudasset dum adhuc hæreticus esset, & quòd tres in Christo voluntates asseruisset, duas secundùm duas ipsius naturas, tertiam verò secundùm hypostaticam vnionem; opus habuit apologiam texere ad Siciliæ monachos, à quibus de his admonitus fuisset. Quomodò verò sanctissimo viro, ob defensionem fidei Catholicæ gloriosè contigerit obire martyrium suo loco dicturi sumus.

[d] *In codd. Vatic. vbi sup.*

APOLOGIA MAXIMI.

III. Hoc insuper anno, qui numeratur quartus Constantis Imperatoris, Haumar Saracenorum Princeps, qui Ierosolymam ceperat, Crucesque deposuerat; tulit sui sceleris pœnam, occisus per fraudem à quodam Persâ. Cui substitutus fuit Hoamen eius cognatus. Hæc ex Theophane.

IESV CHRISTI
AN. 646.

THEODORI
AN. 5.

CONSTANTIS
AN. 5.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo sexto, Indictione quarta, quatuor Primates Africani in singulis sibi subiectis prouinciis, (nempè Byzacenâ, Numidiâ, Mauritanâ, & Proconsulari) *Synodos* conuocarunt, ad confirmanda Catholica dogmata, quæ vidissent anno superiori tam validè à Maximo propugnata. Extant enim eorumdem Conciliorum monumenta, recitata in Lateranensi [a] sub Martino Papa; videlicèt Synodalis epistola, à tribus simul ipsorum, nempè Byzaceno, Numidico, & Mauritano, ad Theodorum Romanum Pontificem (quẽ *Patrem Patrum, & Summum omnium Præsulum Pontificem* appellant) scriptâ ea occasione, quòd cùm iidem Patres Constantinopolim essent legationem ad Paulum eius ciuitatis Episcopum Monothelitarum principem commonendũ missuri, de eâ re priùs ipsum Theodorum certiorẽ reddere voluerunt, quòd (vt aiunt) *antiquis regulis sancitum esset, vt quicquid quamuis in remotis vel in lõginquo positis ageretur prouinciis, non priùs tractandum esset, nisi ad notitiam almæ Sedis Apostolicæ fuisset deductum, vt eius auctoritate iusta quæ fuisset pronunciatio firmaretur; indeque sumerent cæteræ Ecclesiæ, velut de natali suo fonte, prædicationis exordium, & per diuersas totius mundi regiones puritatis incorruptæ manarent fidei sacramenta salutis.* Hâc igitur tatione, & quòd Gregorij Præsidis tyrannide (cuius etiam hoc anno Constantis Imp. quinto meminerunt Annales Græcorum) commercium Africanorum cum Orientalibus fuisset penitùs interclusum, ipsique etiam Episcopi in suspicionem coniurationis cum Gregorio adducti à maleuolis essent apud Imperatorem: miserunt iidẽ Patres Romam ad Theodorum Pontificem literas, quibus petierunt vt sua ad Paulum scripta per Apostolicæ Sedis Responsales ei redderentur; rogâruntque insuper, vt nisi idem emendaret errorem, ab ipso Romano Pontifice excommunicationis sententiâ damnaretur. Non tamen extans ipsæ eorumdem literæ ad Paulum scriptæ; sed tantùm, quas [b] separatim Patres Concilij Carthaginiensis Proconsularis prouinciæ ad ipsum miserunt; vnà cum aliis Synodi Byzacenæ, eodem tempore ad Imperatorem eâdem de re conscriptis. Quòd autem in nullo dictorum Conciliorum reperiatus nominatus Episcopus Carthaginiensis; id inde accidisse scias, quòd is qui tunc temporis præerat ei Ecclesiæ, nomine Fortunatus, siue Fortunius, communicaret [c] Paulo Constantinopolitano. Eo verò defuncto, siue è gradu deposito, subrogatus est in eius locum hac eadem Indictione quarta Victor; qui confestim more maiorum fidei suæ professionem [d] misit ad Romanum Pontificem.

[a] *Syn. Later. sub Mart. Pap. Secret. 2.*

SEDIS APOST. SVMMA AVCTORITAS.

[b] *Ext. in eodem Secret. 2. vnà cum epistola ad Imp.*

[c] *Patet ex Act. 14. Sext. Syn.*

[d] *Ext. in eod. Secret. 2.*

II. Cernens igitur Theodorus, in vnam eamdémque sententiam conuenire vniuersam Ecclesiam Africanam, omnesque pariter in Paulum Constantinopolitanum conclamare, misit ipse Apocrisiarios suos cum literis acerrimis ad eumdem Paulum; quibus post admonitionem plurimam & exhortationem, plenam rectæ fidei præscribens formulã, subiecit anathema aduersùs omnes qui ab Ecclesiæ Catholicæ sententia discreparent. Non extant ipsæ quidem Theodori literæ; sed ita rem gestam esse, aliæ à Paulo ad ipsum redditæ docent, quæ descriptæ habentur in Actis [e] Synodi Romanæ sub Martino Papa: quas si legeris, miraberis quæ soleat esse hæreticorum ad sua excusanda scelera, & operiendos errores, fraudulenta locutio. Quid verò post hæc factum fuerit, dicetur annis sequentibus.

THEOD. PP. MITTIT APOCRISIARIOS CONSTANTINOPOLIM.

[e] *Ibidem Secret. 4.*

[Prædictæ Theodori Papæ literæ ad Paulum Constantinopolitanum scriptæ, editæ nuper sunt in Collectaneis Anastasij Biblioth. à doctiss. Iac Sirmondo: qui eas refert ad an. Chr. 643. quando post receptam à Paulo Synodicam de sua in locum Pyrrhi subrogatione, arguit illum, & quòd damnatæ Ecthesis Heraclianæ chartam publicis locis à Pyrrho suspensam non sustulisset, & quòd eiusdem Pyrrhi, qui Patriarchatum odio compulsus abdicarat, adhuc superstitis needum damnati sedem occupasset Quare Synodum coram Apocrisiariis suis conuocari iubet vt Pyrrhi causa examinetur, ipsamque Ecthesin rursùm anathemate percellit.]

III. CONCIL. TOLET. VII.

III. Hoc interim eodem anno, in Hispania celebratum est CONCILIVM TOLETANVM, Septimum dictum, anno videlicèt Chindasuindi Regis quinto, Æra sexcentesima octagesima quarta: cui præfuit *Orantius* Emeritensis Episcopus subscripseruntque siue per se, siue per vicarios alij Episcopi triginta octo: à quibus statuti sunt canones sex ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentes. Quæ autem in eo habetur appendix de inuentione librorum S. Gregorij Papæ, suo loco [f] ponenda erit.

[f] *Infr. an. 649. in fi.*

IESV CHRISTI
AN. 647.
THEODORI
AN. 6.
CONSTANTIS
AN. 6.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo septimo, Indictionis quintæ, Constantis Imperatoris sexto, (vt scribit Theophanes) factus est ventus vehementissimus, qui inter alia multos Stylitarum disiecit monachorum; videlicèt eorum qui in columnarum verticibus sibi habitacula construebant. Eodemque anno Saraceni Africam, bello ciuili ob rebellionē Gregorij Præsidis agitatam inuaserunt, Gregorium victum ex eâ pepulerunt, eamdemque subactam tributariam sibi reddiderunt.

SARACENI OCCVPANT AFRICAM.

II. Hoc item anno, quo absoluitur Dagoberti Francorum Regis decimus sextus, idem Rex decimanonâ Ianuarij defunctus est: cuius erga Ecclesias munificentia ea ipsis testamento superiùs est demonstrata. Eius corpus (inquit Aimoinus [a]) conditum aromatibus, sepultum est in Ecclesiâ S. Dionysij, quam ipse vniuersis quæ in Galliis tunc temporis erant, excellentiorem condiderat, aureisque atque holosericis pretiosissimis ornamentis decorauerat, & amplissimis reditibus dotauerat. Post quem duo ipsius filij, Sigebertus, & Clodoueus siue Hludouicus, regni administrationem susceperūt. Quod autem ad salutē animæ eiusdem pertinet: scribit idem [b] auctor, eâ ipsâ horâ quâ is expirauit, visionē diuinitùs ostensam esse Ioanni cuidā viro sanctissimo, in parua aliqua insula prope Siciliam ereminticam vitam excolenti; qua apparuerunt ei haud procul in pelago dæmones vinctum Dagobertum per spatia maris agitantes, inflictisq; verberibus ad Vulcania loca trahentes; qui distentus cruciatibus, quorumdam Sanctorū audiebatur postulare suffragia: Cùm repente aperto cælo, inter fulmina in fluctus cum fragore ruentia, visi sunt descendisse Sancti illi quos Dagobertus in auxilium euocauerat, nempè Dionysius atque Mauritius martyres, & Martinus confessor, (quorum Ecclesias plus ceteris idem Rex ditauerat) qui arreptam à dæmonibus ipsius animam secum ad æthera leuarūt, Deo hymnos concinentes. Quam quidem visionem Ausoaldus Defensor Ecclesiæ Pictauiensis, ab eodem Ioanne eremita acceptam, narrauit S. Audëono olim à Secretis eidē Regi Dagoberto, & posteà ereato Episcopo Rotomagensi, qui eam primus scriptis mandauit, ab eo verò Aimoinus excepit: cuius etiam, tamquam indubitatæ, meminit post multos annos Ludouicus Imperator in epistola ad Hilduinum Abbatem monasterij S. Dionysij, quæ habetur præfixa Areopagiticis ab eodem Hilduino conscriptis. In quibus cōsideres, recta diuini iudicij sententia factum esse vt qui se anteà multis facinoribus inquinauerat Dagobertus, iis nondum penitùs (quod ad pœnam attinet) expiatis, quamuis pluribus bonis operibus posteà abundasset, purgatorij post obitum pœna (ad breue licèt tempus) aduersariis spiritibus, quibus antè fuerat obsecutus, traditum esse cruciandum. Sed & insuper intelligas; (quod optimè notauit Aimoinus) nequaquàm à Sanctis ornatum contemni, quem ad eorum memorias deuoti conferant viri.

[a] *Aim. 4. de gest. Franc. 33.*

DAGOBERTI REG. OBITVS.

[b] *Ibid. cap. 34*

VISIO DE ANIMA ILLIVS [Cuius memoria & hactenùs visitur intra ecclesiam S. Dionysij ad sepulchrum ipsius Dagoberti antiquitùs in lapide sculpta vbi habentur dæmones ipsū in cymba per mare agitātes, & Sancti de cælo descendentes, eumdémque e manibus dæmonum eripientes.]

TEMPLORVM ORNATVS DEO GRATVS.

IESV CHRISTI
AN. 648.
THEODORI
AN. 7.
CONSTANTIS
AN. 7.

I. ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo octauo, Indictione sexta, (vt notatur in Actis publicis S. Maximi martyris Constātinopoli habitis) Paulus Constantinopolitanus Episcopus, cùm vidisset ex literis à Romano Pontifice, & à Conciliis Africanis ad ipsum anno superiori scriptis, vniuersam Occidentalem Ecclesiam aduersus se concitatam, hæresisque Monothelitarum damnationem publicæ in valuis Ecclesiæ affixam esse; ad dolos se conuertens, auctor extitit Imperatori Constanti, edictum [a] proponere, quod TYPVM vocarunt; quo quidem consuetâ illâ prętentâ causâ, vt omnes Christiani Orbis Ecclesiæ simul in vnam eamdemque sententiam vnirentur, silentiū de excitata controuersia indictum est, tam iis qui vnam, quàm qui duas in Christo Voluntates & Operationes assererēt. Eâ id agens Paulus calliditate, vt quoquo modo, vel silentio saltem damnari videretur de duabus voluntatibus & operationibus sententia; immò vt Christus non solùm in humana eius natura, sed etiam in vtraque omninò sine volūtate, & operatione, hoc est absque natura & essentia esse denunciaretur; quæ Manichæorum fuit hæresis. Hanc enim subdoli fuisse hominis mentē, Patres Concilij Lateranensis [b] sub Martino Papa declarant, dum eumdem ab Imperatore promulgatum Typum examinandum susceperunt: quē quidem licèt foris apparentem æquum, & pacis conciliatorem, eius tamen fraude detectâ Patres anathemate damnarunt: quòd videlicèt hæresi iam vbique promulgatâ, nullus ampliùs locus esset silentio eiusmodi vocum; vt fuerat tēpore Honorij Papæ, quo nondum apparuerat hæreticorum versutia.

I. ACTA PAVLI EPISC. CONST.

[a] *Ext. in Secret. 4. Conc. Later. sub. Mart.*

TYPVS A CONSTANTE IMP. PROMVLGATVS.

[b] *Ibid. Secret. 4. &c.*

II. Verùm & ante illa sub Martino peracta, eē-

pè

CONCIL. ROM. PRO DAMNATIONE HÆRESIS MONOTHEL.

pè hoc ipso anno, Theodorus Papa collecta pariter SYNODO, cùm ipsam Monothelitarum hæresim, tum eius caput Paulum Constantinopolitanum, frustrà hactenùs eiusdem Pontificis literis commonitum, simili anathemate perculit: nec Paulum dumtaxat, sed & Pyrrhum eiusdem Ecclesiæ olim Patriarcham, qui in errorem relapsus erat operâ Olympij Exarchi hæretici audacissimi. De Pauli namque damnatione testis est Anastasius in Theodoro; Pyrrhi verò lapsum post pœnitentiam asserunt Annales [a] Græci, necnon Anastasius eodem loco, & S. Maximus in epistola ad Monachos Siculos, ac demùm Martinus Papa in Lateranensi Synodo Actione prima: ex quibus etiam omnibus constat, eumdem à Theodoro Synodali sententia damnatũ fuisse ac depositum. Quinimmò addunt Annales, Theodorum ad sepulchrum S. Petri accedẽtem, de sanguine Christi ex calice distillato in atramentum depositionem Pyrrhi excommunicati conscripsisse. Haud tamẽ aliqua huiusmodi maledictionis, in Ritibus sacris Ecclesiæ Romanæ reperitur esse præscripta lex, vel factum ipsum aliquo alio quod sciamus declaratum exemplo; quod apud Græcos post hæc etiam factum legimus [d] in Octaua Oecumenica Synodo aduersùs Photium. Ceterùm Pyrrhus post præuaricationem suam reuersus in Orientem, & in gratiam Imperatoris receptus, post obitum Pauli, pactam in mercedem impietatis Constantinopolitanam sedem resumpsit, vt dicetur inferiùs.

[a] Theoph. an. 30. Heracl.

DIRA PYRRHI RELAPSI EXCOMMVNICATIO.

[d] Infrà an. 869. V.

III. FVROR PAVLI CONST. IN APOCRIS. SAN. APOST.

Intereà dum quæ hoc anno gesta Romæ fuerunt, Constantinopoli audita sunt; furore percitus Paulus, primò quidem altare & oratorium quod erat in ædibus, in quibus Apocrisiarij Romanæ Sedis habitare consueuissent, diripuit; deinde aduersus eosdem Apocrisiarios Constantinopoli tunc existentes, necnon ceteros Orthodoxos ipsis inhærentes, persecutionem mouens, quosdam carceri tradidit, alios in exilium misit, rursúmque alios verberibus submisit. Quæ cùm ipse Martinus Papa sub Theodoro contigisse demonstret in ipso exordio Lateranensis Synodi; ex illis erroris redarguitur Anastasius, dum hanc persecutionem ad eiusdem Martini tempora refert. Nam Martini Apocrisiarios non ista passos, sed seductos fuisse, ipsemet dolet in literis [e] scriptis aduersus Paulum Episcopum Thessalonicensem.

[e] Mart. ep. 12.

IV. SARAC. OCCVPANT CYPRVM.

Eodem hoc anno, qui septimus Constantis Imp. numeratur, Saracenorum Princeps insulam Cyprum inuasit, captamque Constantiam ciuitatem demolitus est. Ita namque sinistra omnia cessere infelicissimo Imperatori, dum ipse bellum aduersus Catholicam fidem in dies magis augeret.

IESV CHRISTI
AN. 649.

MARTINI
AN. 1.

CONSTANTIS.
AN. 8.

I. THEOD. PP. OBIT.

ANNO Christi sexcentesimo quadragesimo nono, Indictione septima, *Theodorus* Papa, vbi sedisset annos septẽ, mẽses quinque, dies viginti, pridie Idus Maij ex hac vita migrauit; sepultúsque est apud S. Petrum: cúmque sedes vacasset mensem vnum & dies sexdecim, in locum eius subrogatus est die prima mensis Iulij MARTINVS patriâ Tudertinus in Tusciâ. Hæc ex Anastasio.

MARTINVS CREATVR.

II.

Vbi verò Martinus thronum Apostolicum conscendit, confestim Synodũ indixit celebrandam hoc eodem anno, mense Octobri, inchoata iam Indictione octaua, & exordio anni noni Constantis Imperatoris. Eo namq; tẽpore dictã SYNODVM LATERANENSEM celebratam esse eius Acta disertè docent in principio. Præfuit ei ipse Martinus Romanus Põtifex: interfuêre verò Episcopos centum quinq; in iisdem Actis habetur, totidemq; nũerat Anastasius, sed à Theophane [a] ponuntur centum decem: qui & ait, S. Maximum Abbatem ad Synodum cogendam induxisse Martinum; idque ipsum in Rebus gestis eiusdem S. Maximi conscriptum habetur. Quod autem ibi etiam dicitur, ipsũ huic Synodo interfuisse, nec tamẽ in Synodi Actis vlla de eo fiat mẽtio; id inde accidit, quòd etsi Abbates admitterentur ad Synodum, haud tamen facultas eis esset, sicut erat Episcopis, dicendi sententiam, & subscribendi, sed tantùm consulendi. Porrò ob eiusdem Synodi amplitudinem ac maiestatem, eam S. Martinus in epistola [b] ad S. Amandum posteà data, *Concilium Generale* nominat. Cuius quidem extant [c] Acta integra, tum Græcè tùm Latinè scripta; eò quod non tantùm in Archiuo Apostolicæ Sedis illa fuerint seruata, sed etiã (vt tradit Anastasius) plurima ex prototypo confecta sint exemplaria, quæ ab eodem Pontifice missa sunt in omnes prouincias Oriẽtis & Occidentis. Continet autem Secretaria, siue dixeris Cõsultationes, vel Sessiones, Actionesve quinque, singulis diebus confectas.

CONCIL. LATER. PRO DAMNATIONE TYPI.

[a] Theoph. an. 19. Heracl.

[b] Ext. p. ft. A. Con. tl. L. t. r. s. b. [illegible]

[c] Tom. 2. Conc.

III.

Causa autem eius cogendæ, non tam fuit vt Sergius, Pyrrhus, & Paulus Constantinopolitani Episcopi damnarentur, qui iam fuerant cõdemnati; quã vt recens illa ab Imperatore proposita credenti formula, *Typus* dicta, omninò proscriberetur, & anathemati subiiceretur. Cũ enim mox vt ex vsurpatâ illâ tyrannicè auctoritate Imperator Martini electioni consensisset, & quasi quodam gratitudinis præmio, ab eo exigere conatus esset sui subscriptionem edicti literis ea de re ad ipsũ scriptis: (vt patet ex sinceris Actis [d] S. Audoëni Episcopi Rotomagensis:) eiusmodi facinus execratus Martinus, tantùm abfuit vt Imperatori consentire voluerit, vt potiùs in ipsum insurgens indixerit Synodũ, quâ promulgatam eius perfidiam condemnaret. A quo non solùm deterreri non potuit literis Imperatoris, sed nec ipsius Olympij Exarchi præsentiâ: qui in Italiam ad promulgandum Typum missus, Romam veniens eo ipso tẽpore quo Synodus habebatur, primò seditionem per exercitum mouere tentauit; & cùm frustrà id fieri videret, Spatharium suum impulit, vt dum ipse Exarchus in Missarum solemniis ab eodem Pontifice communionem acciperet, eum interimeret: sed excæcato diuinitùs eo tempore spathario, ab isto quoque imminenti periculo ereptus est Pontifex, ipseque ei Olympius posteà reconciliatus: quæ omnia tradit Anastasius.

TENTATVS AB IMP. MARTINVS.

[d] Act. S. Aud. in cap. 8. ap. Sur. 24. Aug.

CONATVS EXARCHI IN MARTIN.

IV.

His igitur nullomodò perterritus Martinus, Synodum (vt diximus) celebrauit. In quâ primò auditæ sunt variæ legationes, ac lectæ literæ tam Orientalium quàm Occidentalium An-

tistitum aduersus Monothelitarum hæresim, eiúsque sectatores: deinde producta quæcumq; ab eiusmodi hæreticis aduersus Catholicam fidem scripta esse reperirentur, vnà cum Ecthesi Heraclij, & Typo Constantis Aug. nomine promulgatis. Primúmque omnium lecta sunt scripta *Theodori* Episcopi *Pharanitæ*, obscuri quidem nominis viri, sed ex impietate optimè noti; qui & ideò princeps erroris habitus est, quòd ex eius scriptis omnes qui hæresim promulgarunt acceperint. Quare & ex iisdem cognita sunt ipsius Monothelitarum hæresis penetralia, ostensúmque (quod posteà successores præ pudore occultare conati sunt) ex quo fonte blasphemia flueret de vna tantùm in Christo Voluntate & Operatione; nempè quòd iste Theodorus assereret, incorporaliter ex vtero processisse Dominum nostrum IESVM CHRISTVM. Ad hæc autem, & alia impia hæreticorum dicta confutanda, recitatis Quinque vniuersalium Synodorum de fide decretis, & veterum sanctorum Patrum sententiis; iussa sunt æquè legi antiquorum scripta hæreticorum, quo iis consentire deprehensi recentiores hæretici, mendaces pariter arguerentur, dum vt deciperent simpliciores, se Patres sequi & sacra Concilia tueri mentiti essent.

THEOD. EPISC. PHARAN PRINCEPS MONOTHEL.

V. HÆRETICI DAMNATI CVM IPSORVM SCRIPTIS.

His igitur à S. Synodo exactè cognitis atque discussis, ad veram de Verbi Incarnatione doctrinam declarãdam, stabiliendamq; & ad confutandas cunctas omnium eius aduersariorum assertiones, viginti ex doctrina SS. Patrum sanciti sunt Canones, cum totidem additis anathematismis aduersus eos qui secùs sentirent: damnatique cùm omnes antiqui hæresiarchæ, à præteritis Synodis Oecumenicis, & aliis sanctis Patribus, vniuersáq; Ecclesiâ Catholicâ reprobati; tum Monothelitarum impietatis auctores, fautoresque præcipui, Theodorus Pharanita, Cyrus Alexandrinus, & Sergius, Pyrrhus, ac Paulus Constantinopolitani Episcopi, vnà cum impiis ipsorum scriptis, nec non Ecthesi Heraclij, & Typo Constantis; ac denique omnia firmata sunt doctorum Episcoporum subscriptionibus. Posteà verò scripta est à Martino Pontifice & vniuerso Concilio, Synodalis epistola Circularis ad omnes vbique Fideles, de iis quæ ibi gesta essent, quæ extat[e], ex sacris Scripturis magnâ industriâ concinnata, dignáque planè tanto Pontifice, tantóque Episcoporum cœtu.

[e] Mart. ep. 1.

VI. ACTA SYNODI AD OMNES MISSA.

Sed & vbi cùm ea epistola missa sunt exemplaria Synodalium Actorum; vt de iisdem in Africam directis, testis est ipse Martinus[f] scribens ad Ecclesiam Carthaginiensem & Episcopos ei subiectos: de missis verò itidem in Asiam ad Ioannem Episcopum Philadelphiæ, fidem faciunt aliæ eiusdem Pontificis[g] ad ipsum aliosq; Orientales scriptæ literæ. Eademque missa esse in Gallias, testatur idem Papa in epistola[h] ad S. Amandum Traiectensem Episcopum scriptâ, cùm ipse pertæsus prauos mores ministrorum Ecclesiasticorum, petiisset à Martino vacationem ab Episcopatu; quam tamen non obtinuit. Meminerunt & pariter eiusdem epistolæ Synodalis in Gallias missæ, Acta[i] S. Eligij Nouiomensis, ab eius æquali & æquè sancto Audoëno Episcopo Rotomagensi conscripta: ex quibus etiam constat Martinum Legatos ad Reges Francorum Clodoueum ac Sigebertum direxisse, vt Episcopos doctrinâ præstantes è Galliis ad se mitterent, quorum adminiculo faciliùs hæresis comprimeretur; quibúsque credi posse: Legatio Apostolica, vt pariter in Galliis quæ Romæ gesta essent, congregatis prouincialibus Synodis firmarentur. Eadem verò accepta esse magno plausu ab vniuerso Catholico orbe, adeò vt ad plenam fidei Catholicæ professionẽ, post Quinque vniuersalium Synodorum assertionem, huius præterea Romanæ adiicere solerent confessionem; satis intelligitur ex Synodo Anglicanâ[k] sub Theodoro Archiepiscopo Dorouernensi, de quâ dicendum suo loco: qui vsus perseuerauit vsque ad plenam promulgationem Sextæ Oecumenicæ Synodi.

[f] Id ep. 4.
[g] ep. 3. & seq.
[h] Ext. post. Concil. sub Mart.
[i] Ap. Sur. 1. Dec.

ET VBIQVE RECEPTA.

[k] Bed. l. 4. cap. 7.

VII. MART. PP. SCRIBIT AD CONST. IMP. ET ALIOS.

Porrò qui hæc omnia vigilantissimâ solicitudine curauit, ac summâ cõstantiâ in ipsius Exarchi faciem Typum Imperatoris damnauit, idem Martinus Papa vnà cum Synodo de rebus in eâ gestis scripsit quoq; literas[l] ad ipsum Constãtem Imp. eâ quidem moderatione, vt nequaquàm ei crimini daret Typi editionem, sed Paulo qui suaserat; verumtamẽ moneret, vnà cum Orthodoxâ fide bene custoditâ crescere Reipublicæ statum, minui verò cùm Imperatores & Reges pro aduersariis fidei pugnant. Scripsit itidem (vt diximos) ad Ioannem Philadelphiæ Episcopum; quẽ & creauit in Oriente Vicarium Apostolicæ Sedis, vt Ierosolymitanæ, Antiochenæ, aliisq; earum partium Ecclesiis pastoribus destitutis, vel ab hæreticis miserè labefactatis succurreret: itémque ad alios[m] quosdam Episcopos, Archimandritas, & Viros Illustres, vt præstò eidem Ioanni Vicario essent, eidemque morem gererent: quo etiam argumento alias vberiores grauioresque literas dedit ad omnes qui iisdem Ecclesiis Ierosolymitanæ & Antiochenæ subiacerent, sacerdotes, monachos, atque laicos; eosdem insuper monens de perperàm factâ ordinatione Macedonij Antiochiæ & Petri Alexandriæ Episcoporum hæreticorum, qui absque vlla electione canonica eas Ecclesias inuaserant. Sed acerrimæ illæ fuerunt, quas ad Paulum Thessalonicensem Episcopum misit, quem & in hæresim lapsum & alios in errorem inducentem, (siquidem & ipsos etiam Apocrisiarios Apostolicæ Sedis, ad eum missos, vt ab errore eum reuocarent, ipse in partes suas traxit,) necnon & corruptorem literarum Apostolicarum ab eodem Pontifice ad ipsum anteà scriptarum, extra Catholicam communionem esse iussit, & sede deposuit; déque eiusdem damnationis causis ad Thessalonicensem Ecclesiã scripsit. Quæ autem post hæc gesta sunt, dicentur anno sequenti.

[l] Mart. ep. 3.
[m] Id ep. 6. vsque 13.

PAVLVS EPISC. THESSALON. DAMNATVR.

VIII. DE REVELATIONE LIBROR. MORAL. S. GREGOR. PP.

Hoc eodem anno, qui vltimus censetur Chindasuindi Hispaniarum Regis, cùm idem Martinus Romanus Pontifex sedere cœpisset, contigisse fertur Reuelatio partis librorum Moralium S. Gregorij Papæ diuinitùs à SS. Apostolis Petro & Paulo facta Taioni Episcopo Cæsaraugustano, pernoctanti ad sepulchrum eorumdem Apostolorum, cùm is à Rege missus Romam ad eosdem libros petendos, moras pateretur quòd ij haud facilè repetiri possent inter immensam librorum multitudinem Archiui Romanæ Ecclesiæ. Res gesta describitur in Appendice ad Septimam Synodum Toletanam. Libros autem Moralium S. Gregorij qui in Hispania desiderarentur, fuisse tertiam & quartam partem eorumdem Moralium, intelligi potest ex epistola[n] eiusdem S. Gregorij ad S. Leandrum

[n] Greg. 4. ep. 46. Ind. 13.

* Roder. Tol. lib. 2. de reb. Hisp. cap. 20. & Luc. Tudens. in Chron.

PRIMATVS ECCL. HISP. TRANSLATVS IN TOLETVM

Hispalensem Episcopum, ad quem opus integrum inscripserat. Cæterùm de eodem Rege Chindasuindo scribunt historiæ Hispanorum, eū, vbi regnasset annos sex & menses octo, hoc ipso anno cessisse regnum filio Reccesuintho. Eumdémque tradunt *, expulso in exilium perfido Theodisco Hispalensi Episcopo, (de quo superiùs dictum est) obtinuisse a Romano Pontifice, vt primatus Hispaniæ ab eadem Ecclesiâ Hispalensi in Toletanam transferretur, sicut fuerat ab antiquo. Cuius etiam Regis eluxit munificentia in monasteriis locupletandis.

IESV CHRISTI
AN. 650.

MARTINI
AN. 2.

CONSTANTIS
AN. 9.

I. ANNO Christi sexcentesimo quinquagesimo, Indictione octaua, vbi Constans Imperator nouit quæ Romæ in Synodo aduersus Typum, à se promulgatum gesta essent, furore repletus, SS. Martinum Romanum Pontificem, & Maximum Abbatem Constantinopolitanum in exilium relegauit. Hæc ita præsenti Indictione octauâ, Constantis Imp. anno nono, gesta esse, breuiter narrat Theophanes, cùm anno vigesimo Heraclij agit de origine ac progressu hæresis Monothelitarum; necnon fidelissimus scriptor Rerum gestarum ipsius Maximi.

[Ita quidem apud Theophanem consignatur tempus abductionis Martini PP. ab Vrbe: at cùm Martinus ipse epist. 15. ad Eliter. asserat se abductum fuisse feriâ quarta 13. Calendas Iulias, iam adnotauit Sirmondus in Collectan. Anast. Bibl. his sine controuersia designari annum Christi 653. Qui idem in Synopsi Chronica eisdem Collectaneis præfixa, in annis Pontificum Rom. horum temporum, & certaminibus SS. Martini & Maximi, nonnihil dissentit à chronologia Baronij: cui tamen nos adhærere omninò necesse habemus, maximè cùm non careat antiquis auctoribus quibus innitatur; nec adeò difficilè aliquando fuerit, menda irrepsisse in aliorum veterum scripta.]

II. MART. PP. IN EXILIVM PELLITVR, ATROCISSIME TRACTATVR.

Verùm vt de Martino priùs agamus: cùm non auderet Imperator, ob solam Typi sui damnationem eum Vrbe pellere; ne apud Christianos tyranni & persecutoris, siue hæretici nomē consequeretur, causas effinxit, quibus iustè videri posset expulsus: nempè accusans eum, quòd mutasset traditam à maioribus fidem; quòd aduersus Romanum Imperium aliquid molitus esset cum Saracenis; quòd contra Dei-Genitricis MARIÆ cultum nescio quid esset locutus; ac denique quòd irregulariter contra canones sedem surripuisset. His igitur aduersus eum confictis criminibus, Calliopas Italiæ Exarchus, (qui defuncto nuper Olympio successerat) vt volūtatem Imperatoris exequeretur, venit cum exercitu Romam; ingressusque armatus Ecclesiam Constantinianam, ac Palatium Lateranēse; nihil veritus loci sanctitatem, sed nec Cleri Romani magnitudinem animi, pro sui defensione Pontificis diro anathemate præsentes ferientis aduersarios; Martinum haud renuentem immò & rem armis à suis agi omninò prohibētem, ab eadem Ecclesiâ exturbauit & corpore licèt ægrum, podagræque doloribus afflictatum, decimotertio Calendas Iulij noctu ac clanculùm (præ metu Romanorum) naui imposuit; eumdémque crudelissimè haberi iussum (sicut & habitus est) in Orientem asportandum militibus tradidit. A quibus cùm in insulam Naxum deductus esset, ibi annum integrum agere exul iussus est, semper in corporis ægritudine perseuerans. Quæ quidem omnia vberiùs narrantur in epistolis *, quas idem Pontifex ad Theodorum & Elitherum posteà scripsit, cùm agens Constantinopoli rogatus ab illis cuncta recensuit vt se habuerunt: necnon in aliâ, quam eodem tempore vnus ex ipsius comitibus scripsit ad Clerum Romanum & alios Occidentales: quas omnes, vnà cum aliis ab eodem Pontifice in exilio Græcè scriptis, Anastasius Bibliothecarius reddidit Latinitati, vt nunc sunt. Fuit autem illud impiorum consilium, vt anno integro Martinus inter Cycladas insulas premeretur angustiis, quò eius constantia frangeretur, tandēque Imperatori consentiret: cùm tamen è contrario magis ipsum pro tuenda veritate factum robustiorem visuri simus inferiùs.

* Mart. ep. 14. 15. 16.

III. MAXIMI ABBATIS VINCVLA ET EXILIVM.

Quod verò spectat ad Maximi Abbatis vincula; etsi eum eodem quo Martinus captus est anno, æquè ab Vrbe abductum esse, cùm Theophanes, tum Acta ipsius Vitæ testantur: id tamen ei paulò antè quàm Martino contigit, vtpotè quòd non adeò difficile fuerit inuentum solum monachum peregrinum capere, & vinculis mancipare. Quomodò verò ipse iam septuagenarius Constantinopolim naui perductus, ac per vias ibi excalceatus ac sine amictu tractus, coram Senatu rationē reddiderit calumniarum ipsi obiectarum de proditione Imperij, de odio aduersus Imperatorem; & quibusdam somniis de eodem habitis, ac denique de hæresi Origenistarum; sed & multis aliis variisque modis tentatus magnâ animi constantiâ cùm Senatui tum aliis posteà ad eum missis restiterit, calumniasq; diluerit; ac demùm impulsu Pauli Constantinopolitani Episcopi hæretici, ac iussu Constantis Imp. in Thraciam exul missus fuerit, vnà cum duobus Anastasiis ipsius discipulis, quorū alter fuerat etiam S.R.E. Apocrisiarius: hæc, inquam omnia fusiùs narrantur in iisdem ipsius Maximi Rebus gestis: cetera verò dicentur posteà.

IV. Quod ad res Ecclesiæ Gallicanæ pertinet; S. Audoënus Episcopus Rotomagensis in Actis [b] S. Eligij Nouiomensis auctor est, hoc ipso tempore quo Martinus Papa in exilium abductus est (cuius & constantiam mirè prædicat) quemdam hæreticum pullum à partibus transmarinis in Gallias venientem, cœpisse Augustoduni subdolè nefanda sua dogmata prodere: cúmque id in Palatium ad aures S. Eligij peruenisset, consilio cùm ipso Audoëno inito, (hi enim ambo & præcipuæ erant apud Regem Clodoueum auctoritatis, & arctissimæ inter se amicitiæ) egisse cum Rege, vt ad illum hæreticum refellendum SYNODVS Episcoporum *Aureliani* congregaretur. In quâ cùm idē hæreticus mira in disputando subtilitate omnes Antistitum rationes diù elusisset, tandem cuiusdam doctissimi Episcopi nomine Saluij industriâ conuictum, communi Episcoporum sententiâ damnatum esse, & cum ignominiâ à finibus Galliarum eiectum. Hæc Audoënus: quæ planè eadem habentur in ipsius Audoëni Rebus [c] gestis: sed quisnam hæreticus iste, vel cuius hæresis fuerit, neutrobi dicitur.

b Ap. Sur. 1. Dec. cap. 34.

CONCIL. AVREL. PRO DAMNATIONE CVIVSDAM HÆRETICI

c Ap. Sur. 24. Aug.

V. DIVERSI SANCTI VIRI APOSTOLATUM ACCIPIUNT A SUM. PONT.

Nec verò hic omittendum, quod ante discessum ab Vrbe Martini Papæ contigisse constat; nempè S. Landelinum [d] Cametacensis Ecclesiæ presbyterum, cùm iam tertiò profectus esset Romam ad Limina Apostolorum, ab eodem Martino munus prædicationis suscepisse, acceptumque talentum benè impendisse, claruisseque miraculis, ac multa monasteria erexisse, fauente ipsi sua munificentia Clodoueo Francorum Rege. Itemque *S. Amandum* Episcopum Leodiensem, pariter Romam venientem, ab eodem Pontifice prædicationi Euangelicæ ad Gentes mancipatum fuisse, fructusque vberes ex Gentilium conuersione collegisse, vt S. Bauonis Acta [e] significant, necnon *S. Landoaldi* [f] Archipresbyteri, qui à Martino datus est vnà cum *Amantio* diacono, ipsi Amando comes. Insuper & eadem de causa accessisse ex Hiberniâ *S. Folliamum*, nempe vt exemplo *Fursei* ipsius germani, acciperet benedictionem ad Infidelium conuersionem, tradunt eius Acta [g]. Porrò consuetum fuisse sumi à Pontifice Romano licentiam prædicandi Gentibus, alia quoque docent exempla quamplurima, de quibus etiam agitur his Annalibus, suis quibusque locis.

[d] Acta S. Landel. ap. Sur. 15. Ianuar.
[e] Ap. Sur. 1. Octobr.
[f] Ap. Sur. 19. Mart.
[g] Ap. Molan. in Natal. SS. Belg. vlt. Octobr.

IESV CHRISTI
AN. 651.
MARTINI
AN. 3.
CONSTANTIS
AN. 10.

I.

ANno Christi sexcentesimo quinquagesimo primo, Indictione nonâ decimotertio Calendas Septembris, Osuuinus in Angliâ Rex nono regni sui anno, proditione amici occisus migrauit ad superos. Ita Beda [a]; qui eius egregia facta scriptis commendata posteris spectanda reliquit, Addit quoque, *Aidanum* Episcopum, de quo superiùs dictum, mœrore Regis quem multùm ob ipsius pietatem, humilitatem, ceterasque virtutes diligebat, confectum, post dies duodecim decessisse, nimirùm pridie Calendas Septembris; cuius & miracula recenset, ex quibus dignus habitus est qui anniuersario cultu ab Ecclesiâ Catholicâ celebretur.

[a] Bed. lib. 3. hist. Angl. cap. 14.

II. MART. PP. CERTAMINA IN EXILIO.

Hoc item anno, inchoata iam à mense Septembri Indictione decimâ, S. Martinus Papa cum in Naxo insula in ærumnis iam annũ egisset, ad grauiora subeunda pro fide Christi à perfidissimis hæreticis supplicia, mense Nouembri Constantinopolim ductus est; ibique licèt ægritudine laboraret, nihilominùs tam in carcere, quàm coram Magistratibus, multis calumniis impetitus, dirissima passus est; cùm & Pontificiis insignibus exutus, ac seminudus constitutus, ferreis catenis collo totoque corpore vinctus, publicè per vrbem Constantinopolitanam à carnificibus tractus est; sed & catenarum pressuris laceratus, frigoreque & inedia in horrido carcere consumptus, omni denique ex parte afflictionibus lancinatus, gladio quoque vitã finiisset, (quod maximè optabat) nisi Paulus Constantinopolitanus Episcopus, horum omnium malorum architectus, eodem tempore in peccatis suis moriens, conscientiæ stimulis coactus peccatum in Martinũ agnoscere, (*Hei mihi* inquiens, *& hoc ad abundantiam iudiciorum meorum actum est.*) Imperatorem adiurâsset, nihil ampliùs mali ei inferri. Quapropter exulare tantummodò Chersonam in Ponto Euxino iussus est: quod vtique anno sequenti accidisse constat; siquidem detentus est Constantinopoli in carcere sex integros mẽses. Porrò ista omnia quæ summatim retulimus, fusè describuntur in literis [b], quas superiùs diximus exaratas fuisse ad Clerum Rom. & alios Occidentales ab vno ex illis qui eidem Pontifici peregrinationis comites adhæserunt. Quot autem cladibus illatis in Romanum Imperium à Saracenis, vltus sit Deus tanta hæc in Summum totius Orbis Pontificem patrata facinora, describunt Annales [c] Græcorum.

[b] Ap. Martin ep. 16.
[c] Cedr. in Heracl. an. 10.

IESV CHRISTI
AN. 652.
MARTINI
AN. 4.
CONSTANTIS
AN. 11.

I. RELEGATUR CHERSONAM.

ANno Christi sexcentesimo quinquagesimo secundo, Indictione decimâ. S. Martinus Romanus Pontifex ipsâ sanctâ quintâ feriâ Cœnæ Domini Constantinopoli soluẽs, Chersonam locum exilio suo destinatum Idibus Maij perductus est: qui quidem locus infelicissimus ad exilium sancti viri delectus esse visus est, vt ibi fame consumptus diem extremum claudere cogeretur. Quantis enim incommodis ibi laboraret, vbi nulla incolis charitas esset, (quippe qui fermè omnes Gentilismum colerent) atque omnium rerum penuria tanta esset, vt & panis ibi nominaretur tantùm, non videretur; ipsemet testatus est duabus epistolis [a] illinc scriptis ad quosdam familiares suos Constantinopoli degentes.

[a] Martini ep. 16. 18.

II.

Sed quod maiorem viro sancto dolorem incussit, fuit cùm subrogatum sibi successorem, se viuente & pro fide exulante, audisset. Hoc enim eodem anno cùm exutus ille Pontificatus insignibus, missusque tam longè apud Gentiles in exilium absque spe vlla restitutionis, iam inter mortuos propemodùm collocaretur; Calliopas Exarchus impleuit Romæ quod in mandatis acceperat ab Imperatore, vt in locũ Martini alius subrogaretur. Et Romanus Clerus, licèt diù reluctatus, ne tamen cogeretur subire periculum quod imminebat, vt nisi ipse eligeret, daretur inuitis ab Imperatore Pontifex, qui eiusdem cũ eo esset hæresis propagator; elegit tandem (Vicariâ tamen, dum Martinus viueret, Præfecturâ) *Eugenium*; patriâ Romanum, filium Ruffiniani; qui inde maximam comparauerat sibi laudem, quòd ab ipsis fermè incunabilis vacasset rebus Ecclesiasticis, semperque extitisset erga pauperes munificentissimus. Porrò eius electionem cõtigisse hoc anno die nonâ Augusti, colligitur ex Anastasio dum eius sedis tempus recenset.

EUGENIUS DATUS SUCCESSOR MARTINO AB IMP.

III. IMPII EPISCOPI CONST.

Hoc eodem anno, cùm (vt diximus) superiori defunctus esset impius Paulus Constantinopolitanus Episcopus; post multas de successore contentiones, subrogatus est, cui plerique

contra

contradicebant, his impius *Pyrrhus* apostata: qui miser vbi sedisset[b] menses quatuor & dies viginti tres, mortuus est; & in locum eius suffectus æquè impius *Petrus*, sed anno sequenti.

[b] Niceph. in Chron.

IV.

Ad Hunc[c] quoque annum, *Emmeramus*, siue *Heimerammi*, Episcopi Ratisponensis martyrium referendum esse, liquet ex ipsius antiquitùs scripto Epiitaphio: quod quidem contigit sub Theodone Bauariæ Principe, cùm eiusdem Principis filia Ota virgo Sigibaldo cuidam cómixta, ex stupro concipiens, in vitæ discrimen vnà cum iuuene adduceretur. Siquidem ipse Heimerammus, vt eos à nece eriperet, (Christi exemplo, qui aliena innocens super se peccata suscepit libens, voléńsque) sibi passus illud stupri crimen adscribi, licèt postquàm nocentem à morte liberasset, suam innocentiam defenderet, & pro causæ cognitione ad Romanum Pontificem vnà cum accusatoribus remitti postularet; nihilominùs à Lantberto Theodonis filio cædi iussus, post singulorum membrorum detruncationem, & oculorum ac linguæ euulsionem, truncus relictus, adhuc propheticè nonnulla locutus est, ac tandem expirauit, miraculis post obitum clarissimus. Narrant hæc fusiùs eiusdem Acta[d], scripta à Cyrino Episcopo item Ratisponensi, qui eodem fermè tempore vixit. Natalem autem eius, decimo Calendas Octobris in sacras Martyrum relatum Tabulas, anniuersariâ die egregio Catholica Ecclesia celebrat elogio.

[c] Habet hæc Baron. an. 702. sed posteà correxit in Append. Tom. IX. & in húc annum 652. referenda præcepit.

MIRA EMMERAMNI CHARITAS.

[d] Ap. Sur. 22. Sept.

IESV CHRISTI
AN. 653.
MARTINI
AN. 5.
CONSTANTIS
AN. 12.

I.

ANNO Christi sexcentesimo quinquagesimo tertio, Indictione vndecimâ, in Pyrrhi locum subrogatus est in sede Constantinopolitana ab hæreticis *Petrus*, qui in eâdem Ecclesiâ suspiciendorum hospitium monere fungebatur, hæreticus & ipse Monothelita: qui vt faciem saltem Catholici hominis ostenderet, ad Eugenium, loco S. Martini Romæ sedentem, quò ab eo in communionem recipi mereretur, literas misit: sed cùm eæ multis ambagibus inuoluerentur, tumultuante aduersus eas Clero ac populo, omninò reiectæ sunt, vt tradit Anastasius in Eugenio.

NON ACCIPIVNTVR ROMÆ LITTERÆ PETRI EPISC. CONST. HÆRET.

II.

Hoc eodem anno, quo Reccesuinthus in Hispania quintum inchoauit sui regni, Ærâ sexcentesimâ nonagesimâ primâ, mense Decembri, celebrata est SYNODVS TOLETANA, Octaua dicta; cui interfuerunt Episcopi quinquaginta duo, præter absentium Vicarios, & Abbates; præfuitque *Orontius* Emeritensis Metropolitanus, cæteris senior: à quibus statuti reperiuntur canones duodecim. Exarsit verò potissimùm zelus Patrum aduersus sacros ministros, carnis inquinamento pollutos: itémque aduersus quoscumque fideles, qui prætextu incommodæ ægritudinis, Ieiunij Quadragesimæ violatores existerent. Sed & illud memoriâ dignum statuerunt[a], vt Pontificum Hispanorum & maiorum Palatinorum negotium esset, quem Regi defuncto succedere vellent, eligere; eique rei fierent ab ipsis comitia, aut in vrbe regiâ, aut in loco vbi contingeret Regem mori. Porrò si hæc de electione Regum Hispaniarum sancire potuerunt Hispaniæ Episcopi; quid adeò mirandum primum summúmque in Ecclesia Catholica Hierarcham de electoribus Imperatorum constituere decretum.

CONCIL. TOLET. VIII. (Quod quidem habitũ esse constat anno quinto Reccesuinthi: sed quia regnauit ipse simul cum patre, alij aliter & annos eius numerant, & consignant Concilia Toletana sub eo celebrata.)

[a] Conc. Tolet. VIII. cap. 10.

EPISCOPI HISP. CVM OPTIMATIBVS DELIGVNT REGEM.

III.

Cùm autem aduersus Iudæos querela Regis Synodum interpellasset, placuit[b] vt in eos qui post Christianam fidem susceptam ad Iudaïsmum reuersi essent, leges Sisenandi Regis seueræ admodùm exercerentur: quarum timore iidem conuenientes, atque pœnitentiam præseferẽtes, ad Reccesuinthum Regem anno sequenti scripsêre libellum[c], quo se obseruantissimos Christianæ legis fore iureiurando promiserunt. Verùm semper Hispaniarum Episcopis super huiuscemodi perfidis hominibus inuigilandum fuit; vtpotè qui mille artibus fallere, promissis non stare, tegereque impietatem velamento religionis consueuerunt: vt vix sit reperire celebratum post hæc ibi Concilium, in quo non fuerit aliquid de his statuendum: cùm tamen non inficias ierimus, inter tot vepres lilia nasci sæpè visa esse, viros, inquam, ex iis pietate insignes.

[b] Ibid. c. 12.

CONTRA IVDÆOS ASSIDVE PVGNATVM FVIT IN HISP. AGENDVM.

[c] For. Iudic. lib. 12. tit. 2. c. 16.

IV.

Cæterùm in hac Synodo post scriptos canones facta est subscriptio, primùm Episcoporum, deinde Abbatum posteà Vicariorum absentium Episcoporum, ac demùm illustrium Palatinorum. Qui autem quarto loco inter Abbates nominatus reperitur *Ildephonsus*, fuit insignis ille sanctitate & doctrinâ clarus, qui posteà successor extitit Eugenij in Ecclesia Toletana; olim verò discipulus fuerat S. Isidori Hispalensis Episcopi, cùm adhuc militaret clericus in Ecclesia Toletana; indeque monasticam vitam professus, Agaliensis cœnobij præfecturam acceperat: de quo plura dicenda inferiùs.

ILDEPHONSVS ABBAS, POSTEA EPISC. TOLET.

V.

Hoc item anno propagatus est Christianismus in Anglia, cùm populi Middelengli, id est Mediterranei Angli, vnà cum Principe eorum Penda (filio alterius Pendæ Merciorum Regis, crudelissimi Pagani, & aliorum Christianorum Regum peremptoris) fidei mysteriis sunt imbuti; haud abnuente Pendâ patre, occasione postulatę à filio in vxorem Alchfledæ filiæ Osvvi Regis Nordanhumbrorum Christianæ feminæ, quæ pluribus Beda[d] prosequitur. Hocque pariter anno signatum habetur martyrium Reginæ *Ositha*[e] in eadem Anglia; quæ educata in monasterio, cùm inde contra votum à parentibus tradita esset nuptui Regi Orientalium Saxonum, ab eo intacta seruata licentiam accepit monasterium rursùm ingrediendi; vbi feliciter martyrium est consecuta ab irruentibus piratis Danis Gentilibus. Ac denique eodem anno Sigebertus consignat obitum *S. Iudoci* filij Regis Britonum; qui spreto regno & mundo, peregrinus & eremita in pago Pontino quieuit.

PROPAGATA RELIGIO IN ANGLIA.

[d] Bed. in Ep. 1 hoc an. & 3. hist. 21.

[e] Ext. eius Acta ap. Sur. 7. Oct.

VI.

Quod pertinet ad res Orientales; hoc item anno Constantis Imp. duodecimo, (vt habent ex Theophane Annales Græcorum) Mahuvias Saracenorũ Princeps Rhodum veniens, *Colossum*, siue æneum illud solis simulachrum; in portu constitutum, Interque septem mundi miracula olim numeratum, (cuius nimirùm tanta magnitudo[f] erat, vt diuaricatis cruribus spatium

COLOSSVS RHODIVS FRACTVS A SARAC.

[f] Vid. Plin. lib. 34. c. 7.

præbe

præberet nauibus portum ingredientibus, altitudinem habens centum viginti sex pedum) iam anteà [g] terræmotu disiectum, confregit, Iudæoque cuidam Emeseno vendidit, qui nongentos camelos ex eius ære onerauit.

[g] Circa Olymp. 139. vt est in Euseb. Chron.

VII. DE MANICHAIS IN ARMENIA DEGENTIA.

Quo eodem tempore Armenia ab iisdem Saracenis longè, latéque deuastata est. Eam verò cladem hæc meruit prouincia, quòd Manichæorum hæresis, tot antè Conciliis ac legibus Imperatorum sæpè sæpiùs iugulata, ibidem reuiuiscere cœpit subdolis artibus cuiusdã *Constantini* hominis Manichæi: qui tamen quòd videret Manichæos capitali vbique supplicio puniri, eorumque libros flammis tradi; quò faciliùs auditores suos in fraudem perduceret, fingens se Manetis doctrinam respuere, Basilidis aliorúmque antiquorum hæreticorum flagitia amplexus, nouus repentè perniciosæ pestis ductor exiliit; soláque iactans Euangelica & Apostolica scripta, seque *Siluanum* illum esse mentiens, quem Paulus olim Apostolus in Macedoniam miserat, quàmplurimos in errorem pertraxit. Qua de re certior factus Constans Aug. aduersus eos Palatinum quemdam Simeonem misit; qui Pseudo-siluanum illum ab vno ex charissimis ipsius discipulis lapidis ictu occidendum curauit. Verùm & ipse posteà infelix *Simeon* ab iisdem Siluani discipulis miserè seductus, eiusdemque impietatis successor factus, vt nomini suo famam eadem quâ decessor arte conciliaret, *Titi* nomen (illius videlicet discipuli S. Pauli) sibi vsurpauit, multósque & ipse in errorem perduxit: donec occasione schismatis inter ipsum, & Iustum Siluani interfectorem, de interpretatione Scripturæ oborti, omnes fermè eiusmodi hæretici sub Iustiniano [h] Imp. eius nominis Secũdo igne combusti sunt: qui tamen rursum sub Leone Isaurico repullularunt, vt dicetur suo loco. Hæc autem quæ multis annis gesta breuiter in vnum congessimus, desumpta sunt ex veteri historia *Petri Siculi*, qui aduersus Manichæos egregium edidit commentarium ad Archiepiscopum Bulgariæ, quem nondum editum custodit Vaticana Bibliotheca: floruitque sub Basilio & filiis Imperatoribus anno Christi octingentesimo septuagesimo, cùm adhuc vigerent in Oriente eiusmodi hæreses.

[h] Ap. Baron. an. 685.

IESV CHRISTI
AN. 654.
EVGENII
AN. 1.
CONSTANTIS
AN. 13.

I. S. MART. PP. OBITVS. (Qui in literis ab vno ex eius exilij comitibus ad Occidentales scriptis, itémque in Hypomnestico quod habetur in Collect.

ANNVS Christi sexcentesimus quinquagesimus quartus, cœptus est Indictione duodecimâ: quo *S. Martinus* Papa ærumnis confectus Chersonę in Ponto, inchoatâ iam Indictione decimâ tertiâ, ex hac vita migrauit duodecimâ die mensis Nouembris, quâ ab Ecclesia Catholica colitur vt martyr: cuius corpus multis miraculis coruscans, Romam posteà (licèt tempus ignoretur) translatum est, & in Titulo Equitij collocatum. Sed & ab ipso adhuc viuente cæcum in Oriente illuminatum fuisse, fidem facit, qui eodem tempore vixit S. Audoënus Rotomagensis Episcopus in Rebus [a] gestis S. Eligij Nouiomensis, dum eiusdem S. Martini gloriosum martyrium summis laudibus prædicat. A populis quoque Septentrionalibus magnâ veneratione coli eius apud Chersonam sepulchrum, variaque curationum signa ibidem edi solita; & iam olim testatus est Gregorius Papa Secundus scribẽs ad Leonem Isauricum: hodiéque id ipsum factitari, qui eas regiones peragrãrunt, tradunt. Vnde in eam sententiam imus, vt etsi corpus eius Romam delatum est, pars tamen aliqua Chersonæ remanserit, vendicantibus eum vt suum martyrem incolis Christianis. Vbi autem Romæ eius obitus innotuit, nullus alius quæsitus est qui ipsi succederet; sed qui tunc sedere per imaginem saltem EVGENIVS (vt diximus) inuentus est, accedente rursus semel anteà lato Clerici consensu, legitimè sedere cœpit; vt nonnisi ab hoc tempore eius Pontificatûs tempus sit numerandum.

Anastas. Biblioth. disertè asseritur contigisse die decimâ sextâ S. pt. qua celebratur memoria S. Euphemiæ virg. & mart. Indict. decimâ quartâ.)

[a] Cap. 34. ap Sur. 1. Dec.

EVGENII LEGITIMVS PONTIF.

II. IMP. VINCITVR A SARAC.

Hoc eodem anno Constans Imp. à Saracenis nauali prælio superatus est apud Phœnicen Lyciæ; ipseque in maximum vitæ discrimen adductus, vix mutatâ veste fugiens saluus euasit, & derelictis omnibus Constantinopolim se recepit. Sic enim vox sãguinis iusti Abel, Martini, inquam, clamauit in perfidum ipsum Imperatorem, qui instar Cain nonnisi in fuga nouit sperare salutem. Quomodò autem ista se habuerint, à Theophane [b] narratur pluribus. Qui & ait, cùm nocte prælium præcedente Imperator somniasset se esse Thessalonicæ, id ei coniectores interpretatos esse de futura clade, per vocabula inuicem separata, Θὲς ἄλλῳ νίκην, *Cede alteri victoriam*.

[b] Theoph. an. 13. Const. Imp.

III VIOLATOR SEPVLCHRI CORREPTVS DIVINITVS.

Hoc item anno Rotharis Rex Longobardorum Arianus, vbi regnasset annos sexdecim & menses quatuor, moriens Regnum reliquit filio Rodoaldo. Quo iuxta basilicam S. Ioannis Baptistæ humato, cùm post aliquod tempus quidam noctu aperto sepulchro, omnia corporis ornamenta abstulisset; hic ea de causa per visionem à B. Ioanne grauiter increpitus, quòd licèt Rotharis Arianus fuisset, tamen eidem Sancto se commendasset; quotiescumque deinceps ingredi vellet dictam S. Ioannis Ecclesiam, confestim validè repulsus, retrò ruere cogebatur. Rem probè testatam narrat Paulus [c] diaconus: ex quibus obserues, nec impiorum preces interdum despicere Sanctos vel irremuneratas relinquere præmio saltem aliquo temporali: siquidem & creator omnium Deus solem suum oriri facit super bonos & malos.

[c] Paul. diac. l. 4. de gest. Longob. cap. 48.

IV. DE S. FOLLIANO, ET SOCIIS MART.

Hoc eodem Redemptoris anno *Follianus* Fossensis Episcopus natione Hibernus qui à S. Martino Papa prædicandi Gentibus Euangelium auctoritatem acceperat, martyrij coronam suscepit vnà cum tribus discipulis: quorum Acta tu vide in Martyrologio [d] Belgico, quod Molanus illustrauit: sicut & *Leuinus* [e] Gandensis Episcopi, qui eidem comes inhæsit & magister extitit; occubuit autem multis vulneribus confossus, dum prædicationi Euangelicæ instaret apud Escham. Etenim sancta his temporibus peritgit æmulatio Hibernos & Scotos religionis Christianæ cultores. Quòd enim sciissent, ab vrbe complures in Britanniam ad Anglorum conuersionem sanctos viros missos, & ipsi hactenùs id non sine culpa neglexisse visi essent, quod ob locorum propinquitatem commodiùs peragere

[d] Martyr. Belg. vlt. Octobr.

[e] Ibid. 15. Nouemb.

ZELVS HIBERN. ET SCOT.

potuissent;

potuissent; complures ex ipsius paternis egressi domibus ad prædicandum gentibus Euangelium profecti sunt, vt ea Bedæ apparet, & nonnullorum Sanctorum vitæ Actis omnium fide conscriptis. Sed auctor vt ex Hibernia eiusmodi homines transferrentur in Gallias, vel alias eius regiones, fuit *Vincentius* Comes Hanoniæ qui vxorem habuit consanguineam Regis Dagoberti beatissimam Waldetrudem: missus enim à Francorum Rege in Hiberniam, inde secum duxit strenuos fidei prædicatores, Follianum, eiúsque germanum Furseum, cum aliis quos egregia sanctitas decorauit: sed & ipse Vincentius exsultus manu S. Authberti Camaracensis Episcopi, tandem monastico suscepto habitu sese totum CHRISTO addixit, & in Sanctorum [f] album post obitum relatus est.

De S. Vincentio comite Hannon.

[f] Molan. 14. Iul.

IESV CHRISTI
AN. 655.
VITALIANI
AN. I.
CONSTANTIS
AN. 14.

I. Eugenii PP. obitus.

ANNO Domini sexcentesimo quinquagesimo quinto, Indictione decimâ tertiâ, die secunda Iunij, Romæ diem obiit *Eugenius* Papa; sepultúsque est apud S. Petrum. Cuius sedes cùm vacasset (vt ait Anastasius) mensem vnum & dies viginti nouem, siue vt habet alia lectio, dies viginti tres; in eius locum subrogatus est VITALIANVS filius Anastasij, patriâ Signinus prouinciæ Campaniæ. Qui ex more Apocrisiarios, siue Responsales suos confestim ad Imperatorem Constantinopolim misit, cum Synodicâ fidei Catholicæ confessione; quos Imperator benignè suscepit, confirmatísque priuilegiis Romanæ Ecclesiæ, per eosdem misit ad Papam sacrosanctum Euangeliorum librum gemmis albis miræ magnitudinis exornatum, offerendum basilicæ S. Petri Apostoli. Ita planè callidus Princeps, quò rebus Occidentalis Imperij benè consultum esset, conatus fuit muneribus saltem demereri Clerum, Populumque Romanum, quos sciret se sibi infensos reddidisse per eiectionem S. Martini Pontificis. Et quamuis Anastasius hæc referens, non dicat illum emisisse fidei Catholicæ professionem; æquè tamen id possumus intelligere, nihilque penitùs prætermisisse quo Catholicus extrinsecùs hominibus appareret. Sed & cùm eâdem legatione Vitalianus literas dedisset ad Petrum Constantinopolitanum Episcopum, hortans eum ad fidem Catholicam amplexandam; rescripsit ille se profiteri quæ docuissent veteres Patres, quorum etiam annexuit testimonia: sed quantâ id fraude fecerit, circumcisis iis & detruncatis, detectum est posteà in Sextâ [a] Synodo.

Vitaliani electio.

Fraus Constantis Imp. et Petri Episcopi Const.

[a] Sex. Synod. Act. 13.

II. Propagatur religio in Anglia.

Contigit hoc eodem anno latiùs propagari in Anglia Christianam religionem, cùm eam Mercij & Orientales Saxones amplexi sunt, operâ *Osvvi* Regis Nordanhumbrorum Cristiani, & prædicatione *Cedd* Episcopi, Apostolici planè viri: conuerso ab eodem Osvvi, Sigeberto Rege Orientalium Saxonum, & deuicto Pendâ Gentili Merciorum Rege crudelissimo, qui tum tricies maiori exercitu aduersus Osvvi processerat: ad quem in prælio obtinendum, vouerat Osvvi filiam suam Domino sacrâ virginitate dicandam offerre, & multa prædia ad construenda monasteria donare: quod & præstitit post victoriam adeptam. Rex verò Sigebertus paulò post susceptam Cristianitatem, necatus est à duobus suis propinquis, non aliâ de causâ (vt confessi sunt) quàm quod ille omnium indulgens esset in condonandis iniuriis. At per hanc eius mortem innoxiam expiauit Deus aliam veram ipsius culpam, quâ communicauerit vni ex iis qui eum occiderunt, quem Cedd Episcopus ob illicitum coniugium excommunicauerat. Et quamuis veniam culpæ Rex ab Episcopo summâ humilitate petiisset, nihilominùs vltus est Dominus, secundùm viri sancti prædictionem, eius inobedientiam. Vnde discant Principes, aliique omnes, quanto suo damno non pareant sacerdotibus, quantâq; iacturâ quis communicet excommunicatis. Hæc autem cuncta quomodò se habuerint, pluribus describit Beda [b].

Rex occisus ob Christianam mansuetudinem.

[b] Bed. hist. Angl. lib. 3. c. 21. & 24.

III. Concil. Tolet. X.

Hoc item anno in Hispania celebratum est mense Nouembri TOLETANVM CONCILIVM Nonum dictum, Æ â nimirum sexcentesimâ nonagesimâ tertiâ, Regisq; Recesuinthi anno septimo; cui interfuerunt episcopi sexdecim, præter Abbates, & Vicarios Episcoporum absentium; præfuitque *S. Eugenius* eiusdem ciuitatis Episcopus eius nominis Secundus; ac sanciti sunt canones septemdecim, de rebus, bonis, & personis ad Ecclesiam pertinentibus; quos tu consulas.

IESV CHRISTI
AN. 656.
VITALIANI
AN. 2.
CONSTANTIS
AN. 15.

I. Imp. laborat subuertere Maximum.

ANNO Christi sexcentesimo quinquagesimo sexto, Indictione decimâ quarta, ab Imperatore Constante, & Petro Constantinopolitano Episcopo, decreta est legatio ad Maximum Abbatem cõfessorem, Bizyæ in Thracia exulantem, quo eum in errorem Monothelitarum perducerent: missique fuère Theodosius & Paulus Patricij & Proconsules, atque alter Theodosius Cæsariensis in Bithynia Episcopus, vir omnium eius sectæ doctissimus. Hi autem cùm diù contulissent cum Maximo, tantum abfuit, vt eum à cœptis reuocauerint, vt contrà ipse eosdem summâ potentiâ veritatis in suam sententiam traxerit; & ad iurandum adegerit, se abiectâ hæresi Catholicam fidem amplexuros: sicque reuersi sunt ad Imperatorem, quo & ipsum in eandem sententiam perducerent. At verò assentiri renuens Imperator, misit rursum eundem Paulum Patricium, qui Maximum honorificè Constantinopolim duxit, constituitque in monasterio S. Theodori: sed cùm illuc statim ad eum, duriorem misisset Imperator aliorum Patriciorum legationem, iidemque nec verbis nec factis admodùm illiberalibus, eum commouere potuissent, vt communicaret Ecclesiæ Constantinopolitanæ hæresi pollutæ; eundem omnibus rebus exutum, variisque ca-

lumniis

ALIVD DETERRIMVM MAXIMI EXILIVM.

lumniis oneratum, Perbeta locum Thraciæ deterrimum in finibus Imperij situm in exilium amandàrunt. Quæ omnia exactè narrantur in ipsis earum rerum Actis, quæ tunc scripta fuerunt ab aliquo qui omnibus præsens extitit; quæ & postea Anastasius Maximi discipulus, vnà cùm aliis eiusdem rebus gestis simul collegit; extantque in codicibus Bibliothecæ Vaticanæ, quorum superiùs facta est mentio. Quomodò verò demùm martyrium consummarit, dicetur anno sequenti.

II. Intereà qui obniti hactenùs visus est veritati, Imperatoris fauens prauis affectibus, Petrus Patriarcha Constantinopolitanus, vbi sedisset annos duos (corruptè apud Nicephorum leguntur duodecim) & menses tres, mortuus est; atque in eius locum subrogatus *Thomas*. Qui cùm in Synodo[a] Sextâ asseratur fuisse Catholicus, in eo deprauata esse eiusmodi Acta, (quod & in multis aliis eidem Synodo accidisse à mala manu Theodori Constantinopolitani Episcopi, videbitur suo loco:) satis constat ex iisdem S Maximi sincerissimis Actis, in quibus idem Thomas recensetur cum Monothelitis aduersus Maximum sedisse.

[a] *Syn. Sex. Act.* 1.6.

III. CONCIL. TOLET. X. Celebratum est hoc eodem anno Calendis Decembris *Toleti* CONCILIVM, quod numeratur Decimum, Æià nimirùm sexcentesimâ nonagesimâ quartâ, annoque Recesuinthi Regis octauo; cui interfuerunt Episcopi viginti, Vicarij verò absentium quinque præfuitq; *S. Eugenius* Toletanus Metropolitanus, ac sanciti sunt canones septem. Primoque loco statutum, vt dies festa Incarnationis Verbi, nempè *Annunciationis* Dei-paræ, celebraretur ante octo dies à Natali Domini, eò quòd quando re verâ mysterium illud incidit, Ecclesia vel Ieiunij Quadragesimalis pœnitentiâ vel celebritate Paschæ teneri soleat occupata. At visum posteà[b] ob excellens mysterium, nonnisi eâ die quâ contigit, celebrari debere.

DE DIE CELEBRANDÆ ANNVNCIATIONIS.

[b] *Vide infrà an. 1004. l.*

VI. POTAMIVS EPISC. SE IPSVM ACCVSAT. Post conditos verò canones, cognita est causa Potamij Episcopi Bracarensis; qui (quod mirum visum fuit) nemine accusante, se ipse prodens abdieánsque, libellum obtulit sui lapsûs & pœnitentiæ; videlicet confessus se tactu femineo sorduisse, indéque per nouem fermè iam menses spontè deseruisse regimen Ecclesiæ suæ, & ergastulo cuidam pro admisso flagitio acturum pœnitentiam se conclusisse. Cuius rei gratiâ in lacrymas vniuersa conuersa Synodus, licet illum antiqui canones honore priuari decernerent; tamen eius miserata, reseruauit illi nomen honoris, quod ipse sibi sui criminis cófessione iam abstulisset; sed ita vt iusserit eum perpetuæ pœnitentiæ inseruire: in ipsius verò locum præposuit Ecclesiæ Bracarensi *S. Fructuosum*, Ecclesiæ Dumiensis anteà Episcopum, ex regio Gothorum sanguine ortum, Ducis filium, multorumque monasteriorum conditorem & patrem. Aduertendum autem, citatum à Patribus Synodi ad condemnationem Potamij canonem, non aliquem fuisse ex canonibus pœnam infligentibus eiusmodi lapsis. sed canonem Concilij Valentini Galliæ, aduersus eos qui suâ sponte proderent culpam: quos quidem omninò damnandos esse voluêre; nam siue re verâ peccatum admisissent, ob peccatum puniendi; si verò non admisissent, ob mendacium plectendi forent: de quo dictum est suo loco.

CANON DE CLERICIS PVBLICE SVA CRIMINA PRODENTIBVS.

IESV CHRISTI
AN. 657.

VITALIANI
AN. 3.

CONSTANTIS
AN. 16.

I. S. MAXIMI INSIGNE CERTAMEN PRO FIDE CATHOL.

ANNO Christi sexcentesimo quinquagesimo septimo, Indictione decimâ quinta, S. Maximus Abbas, amboque Anastasij quos vnà cum eo in exilium pulsos vidimus, Constantinopolim reuocati sunt[a] ad dicendam causam de calumniis, quibus à suppositis testibus accusabantur, quasi Imperium hostibus prodidissent, & in Imperatorem dira oblocuti essent: illud agentes perfidi Monothelitę, vt eos à Catholica fide diuellerent, & Constantinopolitanæ Ecclesiæ hæresi pollutæ communioni sociarent, à qua viderent quamplurimos eorum constantia commotos recedere. Cùm igitur Constantinpolim ducti, ibique impulsu potissimùm Thomæ Patriarchæ, diuersis diebus & in Senatu & alibi interrogati, atque omnibus artibus tẽtati, numquam à sententia dimoueri potuissent; tandem Præfecto Vrbis puniendi traditi, Maximus quidem septuaginta iam & quinque annos natus, ipsiúsque discipulus Anastasius qui ei annis triginta septem, comes inhæserat, primò distentis neruis adeò crudeliter cæsi sunt, vt nullũ membrum à plagis sanum relictum fuerit; sicque in carcerem coniecti, postero die rursum educti ambo lingua præcisi sunt. Cùm verò ingenti miraculo nec sic desisterent æquè, articulatè atque anteà loqui, iisdem crudelissimè restibus tormentísque laceratis, dextræ manus amputatæ sunt; ac demùm ludibriis atque dicteriis per medium forum circumducti, nudi omnibúsque omninò rebus destituti in exilium rursum emissi sunt, vnà cum altero Anastasio æquè ipsius Maximi discipulo; quem licèt & ipsum flagellis cæciderint, reliqua tamen pepercerunt ei inferre supplicia, respectu muneris quo functus fuerat Apostolicæ Sedis Apocrisiarij.

a [Nisi potiùs hæc Iudicum quæstio exilium Maximi præcesserit, quod ei illatum ante biennium]

LOQVVNTVR MARTYRES LINGVIS ABSCISSIS.

II. S. MAXIMI CONSVMMATIO MARTYRII. Perductus autem Maximus in quoddam Alaniæ castellum, Schimarim dictum, (nam reliqui duo in diuersa regionis Abasgorum loca, ab inuicem disiuncti emissi sunt) ibique conclusus detentus; demùm Indictione quintâ, obitus die diuinitùs pręcognito, migrauit in cœlum Idibus Augusti: cuius monumentum tres lucidæ faces ingenti splendore illustrare visæ sunt. Quæ quidem omnia summatim recensita, desumpta sunt ex prolixioribus Actis eodem ipso tempore summâ fide conscriptis, quorum iam sæpè mentionem habuimus. Quibus insuper adstipulantur Theophanes aliique historici Græci, simul cum Latinis auctoribus: ita vt gloriosum S. Maximi martyrium, tam in Oriente quàm Occidente Scriptorum omnium monumentis fuerit celebratum, ac Tabulis Ecclesiasticis insertum. Acceditque ad gloriam tanti Martyris, quòd sui nobilissimi ingenij, & fidei Orthodoxæ, permultas atque præclarissimas post se lucubrationes[b] reliquit, quas Bibliotheca Vaticana custodit; estque earumdem fermè omnium apud Photium mentio. Ex iis verò cùm apertè videre sit, quàm fuerit Orthodoxæ fidei & paternarum

[b] *Recenset earum argumenta Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. ex tribus codd. Vatic. num. 335. 336. 337 extantque nonnulla edita.*

tradi

DE ROM. FIDE, ET ECCLESIA, TESTIMONIVM MAXIMI. Quod quidem habetur apud Baron. aliâ ed. ſione Tom X. an. 897. nū. LXXII.

traditionum in omnibus cuſtos tenaciſſimus, atque etiam Romanæ Eccleſiæ obſeruantiſſimus: eſt inter alia plurima egregium de hâc re teſtimonium in epiſtola quam ſcripſit ad Marinum; vbi hæc ipſius reperiuntur verba, *Omnes termini terræ, & quicumque vbique terrarum Christum Dominum purâ mente & Orthodoxâ fide confitentur, quaſi ad Solem æterni luminis, ad ſanctiſſimam Romanorum Eccleſiam, & eius confeſſionem & fidem intenti reſpiciunt, ex ipſa rutilantem ſplendorem recipientes ſpiritualium & ſanctorū dogmatum: quemadmodum Sex illæ ſanctæ Synodi ſacra diſertis verbis, & magnâ cum religione expoſuerūt, aperiſſimè pronunciātes fidei ſymbolum. Ab initio enim aduentus Incarnati Verbi, vniuerſa vbique terrarum Christianorum Eccleſiæ à ſancta Romanorum Eccleſia originem habuerunt, & fundamentum ſolum & maximum, contra quod nullo pacto portæ inferi præualebunt, iuxta ipſiuſmet Saluatoris noſtri promiſſionem*[c]*; vt habeat ſcilicet Claues Orthodoxæ in ipſum fidei & confeſſionis, & aperiat illis qui ad ipſam Romanam Eccleſiam cum pietate accedant, veram & realem & ſolam pietatem quærentes; & claudat contrà & obſtruat omne os hæreticum, quod loquitur iniquitatem in cælum*, &c. Hęc ille Thelogus ſuâ ætate præcipuus & martyrij titulo egregiè inſignitus: atque de illo hactenùs.

[c] Matth. 16.

III. Huc eodem anno, qui & numeratur nonus Reccesuinthi Hiſpaniarum Regis *S. Eugenius* Toletânus Epiſcopus, eius nominis Secundus, mortuus eſt Idibus Nouembris: de cuius vita in clericatu & monachatu optimè inſtituta, præclariſque lucubrationibus agit S. Ildefonſus[d], qui ex monachorum præfecto ſucceſſit eidem in Epiſcopatu Toletano. Sed & ipſius *Ildefonſi* tanta fuit morum ſanctitas, vt multis miraculis claruerit, atque etiam aliquando non ſolùm mirabili S. Leocadiæ virginis & martyris publicâ manifeſtatione honoratus fuerit, ſed etiam cùm immenſo arderet ſanctiſſimæ Dei Genitricis amore, (cuius & laudes, cultumq́ue in ſuis opuſculis copioſè proſecutus eſt) dignum illum eadem miſericordiſſima Virgo cenſuerit, quem præſentiâ corporali viſitaret in ſuæ ſolemnitate Aſſumptionis, ſiue, vt habet antiqua traditio Eccleſiæ Toletanæ, in die ſolemnitatis Expectationis eiuſdem Deiparæ, quæ ibidem celebrari conſueuit die decimâ octauâ Decembris: cùm videlicet ipſe ante horas matutinas ex more Eccleſiam ingreſſus ad orationem, reperit illam in cathedra Epiſcopali ſedentem; quæ ei veſtem candidiſſimam dedit, & dona ſpiritualia impertiit, ac vitam æternam promiſit. Cuiuſmodi hiſtoriæ non ſolùm receuſentur in Rebus geſtis eiuſdem S. Ildefonſi, quas paulò poſt eius obitū Iulianus (non ille Toletanus Epiſcopus, ſed alius eiuſdem Eccleſiæ diaconus) in præfatione voluminis S. Ildefonſi de laude B. Virginis contexuit: (vbi & addit, inde factum eſſe, vt eam cathedram nullus Epiſcopus adire poſteà tentauerit, pręter Siſibertum, qui ſtatim eam perdens exilio relegatus eſt:) ſed prædictæ Dei-paræ apparitionis inſuper meminit canon vndecimus Concilij in Hiſpania ad Pennam-Fidelem, ſub Ægidio Epiſcopo Toletano habiti anno Domini milleſimo trecenteſimo ſecundo, cùm decreuit vt ſolemniori & duplici officio eiuſdem S. Ildefonſi feſtiuitas celebraretur. Hiſque omnes penitùs qui res Hiſpaniarum Eccleſiæ ſcripti ſunt proſecuti, & (quod magis eſt) Romanum ipſum Martyrologium decimo Calendas Februarij abſque controuerſia adſtipulantur.

[d] S. Ildef. de Vir. Illuſt. S. DEI GENITRIX APPARET ILDEFONSO

IV. OBITVS ET PIETAS S. SIGEB. FRANCORVM REGIS.

Hoc item anno, qui numeratur vndecimus Sigeberti Francorum Regis, ipſe ex hac vita migrauit; quamuis alij decem tantùm vixiſſe annos tradāt, alij toto cœlo errantes dicant perueniſſe ad annum Domini ſexcenteſimum ſexageſimum ſecundum. Conſtat[e] autem ipſum ob egregias animi virtutes, præclaraq. pietatis opera, à maioribus relatum eſſe inter Sanctos, colique diem natalem eius Calendis Februarij: de cuius etiam miraculis ſcripſit libellum Sigebertus Gemblacenſis. Qui quidem Rex cùm frenum iniiciens indomitæ dominandi cupiditati, paterni regni ipſe maior natu minorem ſibi ſumpſiſſet partem Auſtraſiæ, maiorem verò tertius fermè regni ceſſiſſet minori fratri Clodoueo, bene vſus pace, cùm ab externis & à ciuilibus bellis quieſceret, ſeſe totum monaſteriis erigēdis, aliiſque pietatis operibus mancipauit. Cùm verò reliquiſſet vnicum filium, eumdemque hunc puerum nomine Dagobertum, adoptato iam anteà cùm prole careret, Ildeberto filio Grimoaldi Maioris domus; huius Grimoaldi arte, poſt patris mortem Dagoberto puero in Scotiam amandato, ipſoque Ildeberto à Clodoueo Sigeberti fratre in bello perempto; idem Clodoueus potitus regno Sigeberti, ipſum Childerico filio ſuo ſecundò genito tradidit, adoleſcenti (vt aiunt) leuiſſimo, & ad omnem prauorum impulſum facile mobili.

[e] Molan. Natal. SS. Belg. die 1. Febr.

IESV CHRISTI
AN. 658.

VITALIANI
AN. 4.

CONSTANTIS
AN. 12.

I. ANNO Chriſti ſexcenteſimo quinquageſimo octauo, Indictione primâ, Thomas Conſtantinopolitanus Epiſcopus, vbi ſediſſet (vt habet Nicephori Chronicon) annos duos & menſes ſeptem, mortuus eſt; & in eius locum ſubrogatus *Ioannes* eiuſdem Eccleſiæ Syncellus & Cuſtos vaſorum. Hic quoque in ſextæ Synodi Actis prædicatur Catholicus; ſed perperàm, vt de eodem Thoma dictum eſt ſuperiùs.

II. REX SARACEN. TRIBVTVM PENDIT IMPERATORI.

Eodem anno, Conſtantis Imp. decimo ſeptimo, (vt Theophanes habet) pax ſancita eſt inter Romanos & Saracenos; cùm Mahuuias iſtorum Princeps ſuorum ſeditione compulſus, ad Imperatorem miſit, pacis nomine in ſingulos dies ab Arabibus mille nummos depenſum iri promittens, & equum, & ſeruum.

III. S. THEODARDI MARTYRIVM.

Hoc item anno [a] *S. Theodardus*, natione Gallus, profeſſione monachus, qui ex Abbate monaſterij Stabulenſis (vnius ex duodecim, quæ erexiſſet in Auſtraſiâ Rex ſanctiſſimus Sigebertus) inuitus fuerat conſtitutus Epiſcopus Leodienſis in locum defuncti *S. Remacli*; martyrij coronam adeptus eſt, cùm Childericum Regem adiens, vt bona Eccleſiæ à quibuſdam ablata, reſtituenda curaret, ab iiſdem in itinere gladiis confoſſus eſt, & membratim diſcerptus: cuius extant [b] Acta ſcripta, vel reſtituta

[a] Sigeb. in Chron. Molan. de SS. Belg.

[b] Ap. Sur. 10. Sept.

potiùs à Sigiberto Gemblacensi. Successit verò ipsi *S. Lambertus*, discipulus & ipse S. Remacli, & martyrio pariter coronatus, vt suo loco videbitur.

IESV CHRISTI
AN. 659.

VITALIANI
AN. 5.

CONSTANTIS
AN. 18.

I. CONSTANS IMP. FRATREM SVVM DIACONVM OCCIDIT.

ANNO Christi sexcentesimo quinquagesimo nono, Indictione secundâ, Imperator Constans anno regni sui decimo octauo, fratrem suum Theodosium ob quamdam offensam diaconum consecrari fecit: eumdemque Paulò pòst nece auferens, fratricidium sacrilegio magis infamauit. Sed haud impunè: exegit enim fusus sanguis innocẽs à Deo vindictam, vt omnibus vitæ suæ diebus, instar Cain, conscientiæ stimulis agitatus, profugus & vagus viueret super terram. Cùm enim idem Theodosius, qui in sacro-sanctis mysteriis poculo CHRISTI Sanguinis Constantem impetierat, eidem crebrò per quietem appareret habitu diaconi poculum sanguine plenum porrigens ac dicens, *Bibe frater*, eius visionis frequentiâ victus infelix Imperator, statuit in Siciliam secedere. Itaque relictis Constantinopoli vxore cum tribus filiis, nauem conscendens, cùm soluisset conuersus retrò vrbem ipsam conspuit. In Sicilia verò Syracusas sibi delegit vbi vitam ageret; quo & statuit Imperium Romanum transferre, quòd inuisus esset ob Monothelitarum hæresim, aliásque prauas de religione opiniones: sed cùm misisset qui vxorem & liberos adducerent, Constantinopolitani eos dimittere noluerunt. Hæc Annales [a] hoc anno exhibent. Agit verò Anastasius de Imperatoris Romam aduentu, antequàm in Siciliam se conferret: sed de eo dicetur inferiùs. Porrò nec in Sicilia insomnium illud vexare ipsum desiisse, ex iisdem Annalibus constat.

DIVINA VLTIONE FLAGITATVS SECEDIT IN SICILIAM.

[a] Theoph. & Cedr. an. 18. Const.

II. SARACENI RVRSVM INVADVNT IMPERIVM.

Hoc eodem anno, qui bello ciuili suorum depressus Mahuuias Princeps Saracenorum, pendere delegerat tributum Constanti Imperatori, iam exigẽtibus eiusdem Augusti peccatis, æmulo suo Hali nece sublato, solus absque timore imperans, aduersus Persas primùm, inde aduersus Romanos sese erexit.

III. [b] Paul. diac. lib. 4. c. 49. 50. MONOMACHIA INTRODVCTA IN ITALIAM.

Eodem anno Rex Longobardorum Rodoaldus, vbi regnasset annos quinque & dies septem, occisus est à Longobardo homine, cuius vxorem adulterio polluerat. Huius tempore illud memoriâ dignum contigisse Paulus [b] diaconus refert, vt eiusdem ipsius Regis coniuge adulterij accusatâ, quidam Reginæ seruus Carellus nomine à Rege expetierit, vt cum eo qui Reginæ crimen ingesserat, pro eius castitate singulari certamine dimicare liceret, eâque re impetratâ, idem Carellus, astante cuncto populo calumniatorem superauerit, sicque Regina pristinæ dignitati restituta fuerit. Quâ quidem origine inuexerunt barbari in Italiam, detestandam eiusmodi consuetudinem, vt monomachiâ iurgia definirent; quâ sicut nihil crudelius, ita nihil stultius potest excogitari, cũ nequaquàm semper in vnoquoque bello victoria iustitiam consequatur, sed occulto Dei iudicio declinet interdum ad eum qui causam malam foueat. Cæterùm successit Rodoaldo Regi Aripertus filius Gundibaldi, qui fuerat germanus Theodolindæ Reginæ.

IESV CHRISTI
AN. 660.

VITALIANI
AN. 6.

CONSTANTIS
AN. 19.

I. CLODOVEVS FRANC. REX INCONCESSA TENTAT.

ANNO Christi sexcentesimo sexagesimo, Indictionis tertiæ, qui & numeratur Clodouei Iunioris Francorum Regis decimus quartus, cùm vigeret in Gallia grauissima fames, idem Clodoueus argentum, quo pater eius Dagobertus apsidem sepulchri S. Dionysij & sociorum Martyrum operuerat, auferri mandauit, eiúsque loci Abbati egenis dispertiendum tradidit. Hæc Aimoinus [a], eiusmodi factum pietati adscribens, quod ab aliis vt sacrilegiũ condemnatur. Quid enim Principibus in iis quæ Deo semel dicata sunt? vel cur non ipse priùs regios thesauros distrahebat, quàm sacra tangeret? aut si tale quid perpetrari necessitas suaderet, non illæ quidem regiæ manus, sed sacerdotales esse debuerant; sicuti ab Ambrosio, Augustino, Exuperio, aliisque sanctis viris quamplurimis factum scimus. Denique tradit Sigebertus eumdem Regem adeò irreuerenter S. Dionysij corpus discooperuisse, vt & os brachij fregerit, rapueritque, ideóque mox in amentiam perpetuam incidisse. Verùm assertio de amentia, videtur redargui ex iis quæ de eo dicentur post sequentem annum. Sed quod ad reliqua spectat; post huiusmodi facinus, collabi cœpisse Regnum Francorum familiæ Merouingorum, & traditur in Appendice ad Aimoinum [b], & patebit ex iis quæ de Clodouei successoribus scribentur.

[a] Aim. lib. 4. c. 41.

QVANDO COEPIT OBSCVRARI REGNVM ET FAMILIA CLODOVEI.

[b] Ibid. c. 44.

IESV CHRISTI
AN. 661.

VITALIANI
AN. 7.

CONSTANTIS
AN. 20.

I. OBITVS S. AMANDI FLANDRORVM APOST.

ANNVS Christi sexcentesimus sexagesimus primus, Indictionis quartæ, rerum gestarum inopia tam in Oriente quàm Occidente obscurus, veluti face magnoperè illustatur in Gallia, natali sanctissimi viri *Amandi* [a] Traiectensi Episcopi, *Flandrorum Apostoli* nuncupati; de cuius in conuersione Gentilium susceptis laboribus dictum est superiùs. Quid præthereà hoc anno gestum sit, nihil inuenimus adeò memoriâ dignum.

[a] Vid. Molan. in Natal. SS. Belg. 5. Febr.

IESV CHRISTI
AN. 662.

VITALIANI
AN. 8.

CONSTANTIS
AN. 32.

I. [a] *Aim. lib. 4. cap. 41.* CONCIL. CLYPIACENSE.

ANNO Domini sexcentesimo sexagesimo secundo, Indictionis quintæ, Clodouei Francorum Regis decimo sexto, (vt Aimoinus[a] habet) apud villam *Clypiacum* territorij Parisiensis collecta est SYNODVS omnium propemodùm Francorum gentis Episcoporum, & sæcularium Principum. vbi in expiationem, puto, admissi quod vidimus aduersus S. Dionysium sceleris, idem Rex omnium consensu, ipsiúsque etiam Landerici Episcopi Parisiensis, eiusdem S. Dionysij monasterium, vnà cum omnibus possessionibus suis, ab Episcopi Parisiensis, cui anteà patebat, aliorumque omnium dominio liberum esse constituit; ita vt nulli (vt ait) præterquam Deo, & Sanctis in quorum honorem ædificatum fuerat, ipsisque Francorum Regibus, subiacere deberet; quo libentiùs monachi pro salute Regum ac statu regni Deum deprecarentur.

PRIVILEGIVM MONASTERII S. DIONYSII.

II. [b] *Tom. 2. Concil.* CONCIL. CABILONENSE.

Sed & sub eodem Clodoueo Rege (quoto autem anno ignoratur) celebrata reperitur octauo Calendas Nouembris SYNODVS CABILONENSIS; cui inter alios Episcopos sanctitate celebres interfuisse leguntur, qui etiam in dicto Concilio Clypiacensi præsentes fuerunt, SS. Audoënus Rotomagensis, & Eligius Nouiomensis, præfuitque Gandericus Lugdunensis: à quibus omnibus constituti sunt canones decem & nouem, ad disciplinam Ecclesiasticam pertinẽtes. Post quos legitur etiam epistola Synodalis ad Theodorum Episcopum Arelatensem; qui licèt publicam iam ageret pœnitẽtiam ob publica peccata commissa, adhuc tamen citatus est causam dicere ad sequentem Synodum.

IESV CHRISTI
AN. 663.

VITALIANI
AN. 8.

CONSTANTIS
AN. 22.

I. CONSTANS IMP. VENIT IN VRBEM.

ANNO Christi sexcentesimo sexagesimo tertio, Indictione sextâ, Constans Imp. quinta die mensis Iulii Romam adueniens ad Limina Apostolorum visitanda, honorificè susceptus est à Vitaliano Papa, qui ei cum clero occurrit milliario sexto ab vrbe. Pacificè enim aduenies, personam præsetulit hominis Orthodoxi: ideóque præcipuas Ecclesias deuotè visitans, dona etiam eis obtulit. Omnia tamen ærea ciuitatis ornamenta, teguláſque ipsas æreas Ecclesiæ S Mariæ ad Martyres, & alia ad ornatum Vrbis posita auferens, Constantinopolim direxit. Cúmque duodecim dies Romæ egisset, inde petens Neapolim, posteà itinere terrestri Rhegium accessit, ac demùm Syracusas se recepit Indictione septimâ: vbi per multos annos commoratus, adeò immensis populos illos expilationibus tam sacrarum quàm profanarum rerum afflixit, vt numquam tales passi fuissent, nec aliqua ijs spes vitæ eis remaneret. Hæc cuncta Anastasius in Vitaliano.

II. [a] *Paul. diac. de gest. Longob. lib. 5. c. 6. 7.* I. VATICINIVM DE REGNO LONGOB.

Quæ eadem describens Paulus[a] diaconus multa commiscet de bello ab eodem Imperatore in Italia inaniter gesto aduersus Grimoaldum Regem Longobardorum, & eius filium Romoaldum Ducem Beneuentanum: quod antequàm auspicaretur, cum eremitam quemdam consuluisset, qui prophetiæ spiritum habere dicebatur, ab eo responsum accepit, Longobardos superari non posse, quòd S. Ioannes Baptista pro illis continuè intercederet, ob basilicam ab illorum Reginâ in ipsius honorem in Modoetia constructam: futurum autem aliquando vt eadem Ecclesia despectui haberetur, túmque eam gentem perituram. Hæc pluribus Paulus: quæ ex ipsius assertione[b] ante Imperatoris in vrbem aduentum contigerunt. Verumtamen Grimoaldum Regem hoc ipso anno Ariperto successisse, constat ex quodam eius edicto[c], quod datum ponitur anno sexto ipsius regni, mense Iulio, Indictione vndecima. Quem quidem ex Ariano redditum esse Catholicum per S. Ioannem Bergomensem Episcopum & martyrem, traditur in Actis eiusdem Sancti. Cuius & rei certum reliquit ipse Rex monumentum, dum ex Paulo constat, ipsum erexisse basilicam sub titulo S. Ambrosij Mediolanensis Episcopi, quem liquet fuisse Arianorum acerrimum oppugnatorem. Bellicam autem eius virtutem, variásque expeditiones cùm aduersus Græcos, tum contra suos rebellantes, describit etiam idem auctor.

[b] *Ibid. c. 34.*

[c] *Ext. ap. Sigon. de regno Ital. l. 2. in Grimoaldo: ex quo idem ipse Sigonius erroris arguatur, dum exordium Grimoaldi ponit anno Domini 661.*

GRIMOALDI REG. CONVERSIO.

IESV CHRISTI
AN. 664.

VITALIANI
AN. 10.

CONSTANTIS
AN. 23.

I. [a] *Niceph. in Chron.*

ANNO Christi sexcentesimo sexagesimo quarto, Indictione septimâ, Ioannes Constantinopolitanus Episcopus, vbi sedisset[a] annos quinque & menses nouem, mortuus est, atque in locum eius subrogatus *Constantinus* diaconus eiusdem Ecclesiæ, & Vasorum custos ac Oeconomus; idemque Catholicæ communionis, Monothelitis penitùs aduersarius, vt Sextæ[b] Synodi Acta (si tamen imposturâ careant) significant. Certè nihil prohibet quin verè potuerit esse Catholicus, Imperatore iam in Occidente inter Catholicos apparente Catholico.

[b] *Syn. Sext. act. 14.*

II. CONTESTATIO IN ANGLIA DE CELEBRATIONE PASCH.

Quod ad res Anglicanæ Ecclesiæ pertinet, cùm in prouincia Mediterraneorum Anglorum, Nordanhumbrorum, & Merciorum ex Scotia petiti præsiderent Episcopi, qui etsi in omnibus fide essent Orthodoxi, in celebratione tamen Paschatis minimè cum Catholicis (vt sæpiùs dictum est) conuenirent; huius rei gratiâ factum est, vt hoc ipso Redemptoris anno sexcentesimo sexagesimo quarto, coram Rege Osvvi, eiusque filio Alchfrido, (quorum ille Scotorum, iste Catholicorum partibus inhærebat) inter vtriusque partis sacerdotes de eâ re disputatio

habereturːcuius is fuit exitus, vt auditis Catholicorum rationibus, nitentibus præcipuè auctoritate Romanæ Ecclesiæ, & potestate, S. Petro collatâ, Rex ipse Osvvi cum Episcopo Cedd de quo superiùs, & omnibus fermè aliis, relicta Scotorum opinione, Catholicis adheserit. Describit hæc pluribus Beda[c]: qui & addit, disputatum præterea fuisse de tonsura coronæ clericalis, quam Scoti pariter recipere renuebant. Quomodò verò de eadem Paschatis quæstione, celebriori conuentu disputatum posteà fuerit, suo loco dicturi sumus.

[c] Bed. 3. hist. 25.

III. Clodovei II. obitus.

Hoc eodem anno Clodoueus Francorum Rex diem obiit, vbi regnâsset annos decem & octo, vt habet vetus Auctor qui appendicem affixit ad Gregorium Turonensem. Quod autem ait, circa vitæ finem mente captum fuisse; de eo dictum est superiùs. Reliquit verò tres paruulos filios, nempè Clotarium, Childericum, atque Theodoricum: quibus quæ ventura essent, iam ante Clodouei obitum demonstrata fuisse in visione S. Eligio Nouiomensi Episcopo, narrat S. Audoenus Rotomagensis in ipsius Rebus[d] gestis. Agemus & nos suis locis de iisdem.

[d] Ap. Sur. 1. Dec. lib. 1. cap. 31.

IV. Martyrium S. Aigulphi.

Sub eodem Clodoueo (de anno verò non constat) contigit *S. Aigulphum* monachum, è Floriacensi monasterio ad præfecturam Lirinensis (in quo collapsa monastica disciplina videretur) vocatum, vnà cum sociis à Pseudomonachis illic degentibus in carcerem primò coniectum esse; deinde verò in ignobilem insulam inter Corsicam & Sardiniam perductum ibi post linguæ abscissionem, & erutionem oculorum, supplicio capitis martyrium subiisse. Quo comperto, sceleris auctores post multa tempora iussu Clodouei Regis necati sunt. Habent ista pluribus eorumdem Martyrum Acta[e]. Sed & docent (quibus & alij complures Scriptores adstipulãtur) ipsum Aigulphum missum anteà fuisse à Mummulo Abbate Floriacensi Cassinum, ad auferẽdas inde sacras Reliquias S. Benedicti Abbatis, addunt alij[f], & Scholasticæ sororis eius à Cenomanis vel Aurelianensibus esse sublata. Siquidem ipsum cœnobium iam ante octoginta fermè annos deuastatum à Longobardis fuisse, ipsosque monachos maxima ex parte Romam translatos, superiùs vidimus ex S. Gregorio. Sũt tamen innumeri, qui his translationibus contradicant. Porrò antiquissimus omnium Paulus[g] diaconus, qui proximo sæculo vixit, & monachus in dicto Cassinensi cœnobio diem extremum clausit, quæstionem ita dirimit, vt dicat translata ossa fuisse, remansisse verò redactas in puluerem carnes: hocq; modo ipse intelligit, quod inferiùs[h] agens de restitutione monasterij Cassinensis factâ per Petronacum Brixianum, absque vlla dubitatione tradit corpus ipsum S. Benedicti illic fuisse: cuius hac in re auctoritas apud me plurimùm valet. Vtcumque sit, venerari Fideles piè, sanctéque corpus integrum, vbi tenuis tantùm puluisculus habeatur alicuius Sancti, quòd eiusdem sit virtutis cuius & integrum corpus, docuimus suprà ex Gregorio Nazianzeno in Iulianum.

[e] Ap. Sur. 3. Sept.
De translatione S. Benedicti in Gal.
[f] Paul. diac. l. 6 c. 2.
[g] Id. lib. 2. cap. 1.
[h] Lib. 6. c. 40. poster. ep.

V. S. Gertrudis obitus.

Transiit hoc eodem anno die decimâ septimâ Martyrij[i] ex hac vita insignis illa Virgo Deo dicata, Francorum nobilitatis decus, *S. Gertrudis* filia Pipini Ducis: cuius extant res præclarè gestæ, omni fide posterioris traditæ. Sed & ipsius mater, *Iduberga* nomine & *Itta* cognomine, viduata Pipinio viro à S. Amando Traiectensi Episcopo sacrum religionis velamen accipiens, ita vixit vt & ipsa inter Sanctas[k] meruerit adnumerati. Has fixit beata illa familia in cœlo radices, ex quibus Francorum Regum progenies fœcundo stipite pullularet, vbi truncus vetus familiæ Clodouei arescere cœpit auitæ defectu virtutis.

[i] Martyrol. Rom.
[k] Molan. Natal. SS. Belg. 8. Mart.

IESV CHRISTI
An. 665.
VITALIANI
An. 11.
CONSTANTIS
An. 24.

I. Legatio ex Anglia ad Vital. PP.

Anno Christi sexcentesimo sexagesimo quinto, Indictione octauâ, ex Anglia à Rege Nordanhumbrorum Osvvi legatio missa est ad Vitalianum Romanum Pontificem, vnà cum vasis aureis, argenteisque in Basilicam S. Petri Apostoli deferendis. Qui enim anno superiori in Collatione habitâ, accepisset illam firmiter tenendam fidem quam Romana doceret Ecclesia, cui Petrus consignatum Euangelium reliquit, cùm ingruente in Anglia lue, ex hac vita subductus esset Deus-dedit Episcopus Dorouernensis, inito cum Ecberto Cantuariorum Rege consilio, successorem ei ex consensu Cleri Vuighardum presbyterum deligentes, eum miserunt Romam, vt à summo Pontifice Archiepiscopatûs gradum acciperet, cum potestate ordinandi per omnem Angliam Antistites. Sed is in Vrbem perueniens; priusquàm consecraretur Episcopus, morte præreptus est. Narrat hæc Beda[a], literasque recitat, quas eâ de re Vitalianus Papa ad eumdem Regem Osvvi rescripsit. Quem autem pro Vuighardo idem Pontifex in Angliam Episcopum miserit; dicetur inferiùs suo loco.

[a] Bed. lib. 3. cap. 29.

II. S. Eligii obitus.

Eodem Christi anno[b] admirandus ille Nouiomensis in Gallia Episcopus *S. Eligius*, huius sæculi splendor, de quo sæpe superiùs, *Flandrorum Apostolus* nuncupatus, (quippe qui tam in illis, quàm aliis vicinis populis ad fidem Christi conuertendis, & optimis moribus informandis, multùm insudarit) in ipsa Nouiomensi ciuitate ex hac vita migrauit, miraculis & in vita & post mortem celeberrimus, & egregiis factis perinsignis; cuius præclaras res[c] gestas vir æquè sanctitate clarus Audoënus eius æqualis Rotomagensis Episcopus tribus libris digessit: extantque[d] eiusdem nomine sexdecim homiliæ. Eius corpus cùm Regina Bathildis Clodouei relicta sapientissima femina, & ipsius S. Eligij studiosissima, quæ cum paruulis filiis regnabat, in monasterium Calam ab ipsa erectum transferre vehementi cuperet desiderio, alij verò Parisios deducere conarentur; neutri ipsum vllo prorsùs mouere loco potuerunt: sed cùm ab ipsis ciuibus Nouiomensibus leuari cœptum est, vt ad sepulchrum ei in eâdem vrbe præparatum transferretur, mirâ facilitate motum est; eiusque theca ac monumentum, tam ab ipsa Regina, quam reliquis proceribus, infinitis aureis, argenteisque atque gemmeis donis ornatum. Et quæ ab eo viuente commoneri consueuerat eadem

[b] Sigebert. Chron.
[c] Ext. ap. Sur. 1. Dec.
[d] In Bib. Patr.

Miraculum de S. Eligii corpore.

Bathildis Regina diuinitus monita add. care ornatum.

dem Regina, post ipsius obitum, eiusdem iussu cuidam aulico in visione apparentis, correpta est quòd cùm esset vidua, regalibus tamen indueretur indumẽtis aureis, gemmatísque. Quapropter mox ipsa illis depositis, pauperibúsque distributis, vel in alios pios vsus collatis; relictâ postmodùm filiis suis administratione Regni, sumpto habitu monastico, in eo ita vixit, vt post mortem in Sanctarum [a] album referri meruerit.

[a] Martyrol. Rom. 17. Ianuar.

III [b] Extant eius Acta ap. Sur. 22. Iul. DE S. VVANDREGISILO.

Hoc pariter anno ex hac vita decessit magnæ vir sanctitatis *Vuandregisilus* [b] sacerdos: qui ex consobrino genitus Pipini Ducis Austrasiorum, comes Palatinus apud Dagobertum Regem obligatus coniugio, cum vxore virgine & ipse virgo religionis ergô virginitatem seruare patri consensu decreuit: attonsúsque est in clericum, atque eius vxor velata. Sanè quidem videas his temporibus, quibus densâ caligine Oriens obscurabatur, elucescere splendoribus Sanctorum Gallias & Britanniam.

IESV CHRISTI
AN. 666.

VITALIANI
AN. 1.

CONSTANTIS
AN. 31.

I [a] Niceph. in Chron. THEODORI IMPIUS EPISC. CONST.

ANNO Christi sexcentesimo sexagesimo sexto, Indictione nonâ, Constantinus Patriarcha Constantinopolitanus, vbi sedisset [a] annum vnum, menses duos & dies septem, mortuus est; subrogatusque in eius locum *Theodorus* presbyter Syncellus & Custos valorum, hæreticus omnium impudentissimus, versipellis Monothelitarum sectæ propugnator audacissimus; de quo sæpè inferiùs

II CONCIL. EMERITENSE.

Hoc eodem anno, qui numeratur decimus octauus Reccesuinthi Hispaniarum Regis, Ærâ septingentesimâ quartâ, celebratum est CONCILIVM EMERITENSE, duodecim comprouincialium Episcoporum Lusitaniæ: cuius sunt canones viginti tres, ad optimum Ecclesiæ statum disponendum spectantes. Sed memoriâ dignum quod iubet canon tertius, vt cùm Rex in bello detineretur, quotidiè in singulis Ecclesiis sacrificium Deo pro ipsius, exercitúsque salute offerretur. Sed & illud recens institutum [b] est, ne nisi presbyteri ab Episcopis impedimento aliquo detentis vicarij ad Synodos mitterentur; iisdemque sedere à tergo Episcoporum concederetur, diaconis autem nullo modo. Itemque illud salubriter decretum [c], ne quis defuncto Episcopo quoquo modo detraheret, aut malum quicquam de eo loqueretur. Atque etiam, vt cui plures [d] Ecclesiæ ob paupertatem ipsarum essent concreditæ, in earum singulis singula sacrificia Dominicis diebus offerre deberet. Reliqua tu consulas.

SACRIFICIVM QVOTIDIANVM PRO REGE. [b] Concil. Emerit. c. 5. [c] Ibid. c. 17. [d] Can. 19.

IESV CHRISTI
AN. 667.

VITALIANI
AN. 13.

CONSTANTIS
AN. 26.

ANNO Christi sexcentesimo sexagesimo septimo, Indictione decimâ, *Saporius* Armeniæ Præfectus rebellans aduersus Imperatorem, à Rege Saracenorum auxilium petiit: ad quem etiam cùm eodem tempore legatio Constantis Imp. aduenisset, hancque Saracenus contemnens fauisset potiùs Saporio; ea re indignatus Imperatoris Legatus publicè contestatus est, spreto Romanorum Imperatori Deum auxilio affuturum. Nec fefellit spes; siquidem cùm paulò post Saporius Hadrianopolim adueniens, in ipso portæ transitu equum quo ferebatur, flagello percussisset, saltans equus caput ipsius in partem superiorem portæ allisit, vitáque priuauit. Hæc ex Theophane. I. SAPORIVS TYRANNVS EXSVRGIT ET CITÒ PERIT.

Quo eodem anno, inchoatâ vndecimâ Indictione, Ioannes Episcopus Lappæ in Cretâ iniustitiam passus ab Archiepiscopo Cretensi, appellans ad Apostolicam Sedem, Romam venit mense Decembri ibique in *Synodo* à Vitaliano Papâ eâ de causâ habitâ, absolutus est. Patent verò ista ex literis [a] eiusdem Vitaliani ad Paulum Cretensem Archiepiscopum anno sequenti scriptis; quibus eum acriter redarguit, quòd appellantem Episcopum cohibere contra canones tentâsset. II CRETÆ EPISC. APPELLAT SEDEM APOST. [a] Vital. ep. 1.

Hoc item anno, decimo Calendas Februarij (vt habet Martyrologium Rom.) magnus ille meritis sanctus, miraculisque & scriptis clarissimus, *Ildephonsus* Toletanus Archiepiscopus ex hac vita migrauit, vbi magnâ cum laude Ecclesiam illam rexisset annos nouem & duos ferè menses. Ita enim habet Vaticanus codex, scriptus de Episcopis Toletanis ab auctore eius temporis: vbi etiam numerantur eius lucubrationes. Sed dolemus magnoperè, iniuriâ temporum, & grassationibus Saracenorum, tot nobilissimi ingenij monumenta, perpaucis exceptis, esse deperdita. III. S. ILDEFONSI OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 668.

VITALIANI
AN. 14.

CONST. POGON.
AN. 1.

ANNO Domini sexcentesimo sexagesimo octauo, Indictione vndecimâ, Constans Imp. Syracusis in balneo occisus est, anno Imperii vigesimo septimo, vt Theophanes habet: quem tamen Indictione vndecimâ necatum esse, Anastasius [a] Bibliothecarius & Paulus diaconus [b] tradunt; ipseque Anastasius diem notat decimam quintam mensis Iulij. Cæterùm cùm Acta Synodalia sexti Oecumenici Concilij (quibus haud dubium maior fides adhibenda est) mense Nouembri Indictionis nonæ, numerent I CONSTANS IMP. OCCIDITVR. [a] Anast. in Vital. [b] Paul. diac. lib. 5. c. 25.

Constantini annum decimmm tertium;omninò dicendum eſt, eum hâc Indictione vndecimâ patri ſucceſſiſſe.

II. CONSTANTINVS POGON. IMPERAT.

Occiſo igitur Conſtante, rebelles *Metium* quemdam,ſiue *Mezentium* Armenum imperatorem creârunt. Quo audito, CONSTANTINVS Conſtantis filius in Siciliam venit, tyrannumque occidit, vnà cùm iis qui aduerſus patrem coniurauerant. Quæ pluribus narrant Annales Græcorum. Suppetias autem miniſtrâſſe VitalianumPontificem Conſtantino Catholico Imperatori aduerſus tyrannos, idem Auguſtus in literis poſteà ad Donum Papam ſcriptis profeſſus eſt. Qui quidem benè diſpoſitis rebus Occidentalis Imperij, regreſſus eſt Conſtantinopolim;fratribúſque *Tyberio* & *Heraclio* in collegas allectis,vnà cum eis imperauit. Fuit(vt dictum eſt) Catholicæ religionis profeſſor; idemque ob barbam dictus *Pogonatus*, quòd ſcilicet Conſtantinopoli ſoluens tenerâ adhuc lanugine,è Sicilia promiſſam barbam(vt Zonaras ait) retuliſſet.

III. THEODORVS TARSENS. ORDINATVR EPISC. IN ANGLIA.

Hoc eodem anno Vitalianus Romanus Pontifex in Angliam ſacrorum miniſtrorum inopiâ laborantem, miſit *Theodorum* Tarſenſem Cilicem,opere & ſermone potentem,moribus probatiſſimum ac diuinâ & humanâ literaturâ Grecè & Latinè exeultiſſimum:de cuius in Epiſcopum Dorouernenſem ordinatione Romæ hoc anno factà, & honorifico in Angliam anno ſequenti aduentu, vnà cum Hadriano Abbate Afro, æque doctiſſimo, & monaſterialibus ſimul atque Eccleſiaſticis diſciplinis, inſtructiſſimo, (quem cùm Epiſcopum primò Vitalianus ordinare voluiſſet, ipſo onus recuſante, & in Theodorum reiiciente, nihilominùs Pontificis cooperatorem eidem Theodoro dedit:) ſed & de magnis in ea Inſulâ ab iiſdem ſanctiſſimis viris factis progreſſibus in docenda fide Catholica, ordinandis ritibus Eccleſiaſticis, informandis moribus, tradendis omnimodis ſcientiis ac diſciplinis introducendis cantibus Eccleſiaſticis:de his,inquam, omnibus agit pluribus Beda[c]; aſſerens Theodorum primum fuiſſe, cui omnis Anglorum Eccleſia manus dare conſenſerit; neque vnquam florentiorem fuiſſe Angliam quàm ſub eius regimine, de quo rurſum agetur inferiùs.

[c] Bed. lib. 4. cap. 1. & 2. ap. Baron. hoc an. & ſeq.

FLORENTISS. ECCLESIA ANGLIC.

Hoc item anno Clotarius maior natu Francorum Rex mortuus eſt: quatuor namque eum regnâſſe annos, auctor Appendicis ad Gregorium Turonenſem affirmat, & alij conſentiunt. Succeſſerunt in Regnum fratres Theodoricus & Childericus: ſed illo redacto in ordinem, Childericus tenuit annos tres;de quo dicetur inferiùs. Hunc autem tradunt coëgiſſe Ebroinum Maiorem domûs regiæ,fieri monachum in Luxouienſi cœnobio, quod fauiſſet Theodorico: idque & in Actis S Philiberti Abbatis expreſſum habetur. Verùm ſpontè ipſum ſeceſſiſſe, metu tamē Childerici,rerum ſpectator Vrſinus tradit in Rebus[d] geſtis S.Leodegarij Epiſcopi Auguſtodunenſis & martyris:qui à Childerico domui ſuæ propoſitus,& ipſe inuidorum maleuolentiam deuitans, reiictâ Curiâ ſe in idem monaſterium Luxouienſe contulit, vbi vſque ad obitum Childerici manſit, ac poſteà iterum Epiſcopatum ſuum repetiit, & tandem martyr occubuit; vt dicetur ſuo loco.

EBROINVS OT MONACHVS.

[d] Ap. Sur. 2. Octob.

S. LEODEGARII SECESSVS.

IESV CHRISTI
AN. 669.

ADEODATI
AN. 1.

CONST. POGON.
AN. 2.

I. VITALIANI PP. OBITVS.

ANNO Domini ſexcenteſimo ſexageſimo nono, Indictione duodecimâ, ſexto Calendarum Februarij *Vitalianus* Papa,vbi ſediſſet annos tredecim menſes quinque,minùs diebus quatuor,ex hac vita migrauit: ſepultuſque eſt apud S.Petrum:cuius probitas ita refulſit,vt inter Sanctos Pōtifices adſcriptus fuerit Eccleſiaſticis Tabulis, licèt eiuſdem ſcripta & acta maximâ ex parte calamitate temporis deperierint. Cæterùm ab eo datum tradunt Epiſcopum primum Ferrarienſibus, vel (vt Rubeo[a] placet) Vicoabentiæ Epiſcopatum Ferrariam tranſlatum: datúſque eſt primus Epiſcopus Marinus nomine.

[a] Rub. lib. 4. Hiſt. Rauen.

II. MAVRI EPISCOPI RAVEN. CONTVMACIA.

Prodit inſuper idem Rubeus ex Rauennatis Eccleſiæ monumentis,à Vitaliano Papâ excommunicatum fuiſſe Maurum tunc Epiſcopum Rauennatum; quòd ab ipſo Romam vocatus cauſam dicturus,adeſſe contempſerit. Qui quidem Exarchi fretus potentiâ & amicitiâ, eò inſaniæ progreſſus eſt,vt in Vitalianum eamdem anathematis ſententiam reciprocaret. Eo verò portentoſo facinore perculſi omnes Italiæ Epiſcopi, vnà cum Vitaliano coëuntes, eumdem Maurum vt indignum penitùs ſacerdotio exuerunt. At ille in furore ſuo perſiſtens, etiam in ipſo ſui tranſitu conteſtatus eſt omnes Rauennatis Eccleſiæ clericos,ne vmquam ſubiicerent ſe Romano Pontifici: quâ de re ab omni prorſùs Eccleſiaſticâ communione, ſuffragiis ſcilicet pro defunctis exhiberi ſolitis, & commemoratione è ſacris Diptychis interdictus eſt à ſucceſſore Vitaliani Adeodato. In eius autem locum ſubrogatus Reparatus,cùm & ipſe refractarius laboraſſet perficere per Imperatoris reſcriptum, ne Eccleſia illa ſubiaceret Romanæ; in fine tamen vitæ facti pœnitens obiiſſe dicitur[b]. Huic verò demùm ſucceſſit Theodorus, Eccleſiæ Romanæ obſequentiſſimus,qui & interfuiſſe reperitur Synodo Romanæ ſub Agathone: immò & non ob aliam cauſam veniſſe tunc Romam, niſi vt ſe Pontifici ſubiiceret, teſtatur Anaſtaſius in Agathone. Atque hactenùs de Epiſcopis Rauennatibus; quæ ſimul ſtrinximus[c] occaſione Vitaliani Maurum corripientis.

[b] Anaſt. in Dono Pap.

[c] Vid. infrà an. 708. II.

III. ADEODATVS PP. CREATVR.

Cùm autem(vt tradit Anaſtaſius)poſt obitum Vitaliani ſedes vacâſſet, menſes duos & dies tredecim;in eius locum ex monacho ſubrogatus eſt die nona menſis Aprilis ADEODATVS, patriâ Romanus, patre Iouiniano, gratiſſimus omnibus, & in omnes munificentiſſimus.

IV.

Sub hoc Romano Pontifice, vbi Conſtantinopolim profectus eſt Conſtantinus Imperator, inuaſam fuiſſe Siciliam à Saracenis, diréque vaſtatam, Anaſtaſius habet; eademque tradit Paulus[d] diaconus. Verùm cladem iſtam factam eſſe ſub Vitaliano potiùs dicendum eſſet, ſi quæ extant nomine monachorum Siculorum Ordinis S. Benedicti ad Caſſinenſes Romæ apud Lateranum degentes, & ipſius Vitaliani Papæ

[d] Paul. diac. l. 5. c. 13.

LITERÆ NOMINE MONACHOR. SICVL. SVSPECTÆ.

ad eosdē monachos Siculos scriptæ literæ, sinceræ probari possent. Sed eæ nobis parùm arrident; ob id potissimùm quòd nonaginta octo ciuitates & villas in Siciliâ hoc tempore possedisse monachi dicuntur, quando nec ipsa Romana Ecclesia vel vnius oppiduli domina esset vt ipsum possideret, immò nec Imperator ipse Insulæ dominus tot illic ciuitates haberet.

IESV CHRISTI
An. 670.
ADEODATI
An. 2.
CONST. POGON.
An. 3.

I.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo, Indictione decimatertiâ, Osuui Nordanhumbrorum in Angliâ Rex pientissimus mortuus [a] est decimoquinto Calendas Martij; & in eius locum successit Egfridus ipsius filius. In Belgio autem in pago Cameracensi *S. Maxellendis* [b] virgo Deo dicata, quòd Arduino cuidam nubere recusâsset, ab eodem occisa martyrium consecuta est. Eodemque [c] tempore *S. Proiectus* Aruernensis Episcopus martyriū eque subiit ab Hectoris Massiliensis Patricij amicis, quòd cùm Proiectus apud Childericum Regem conquestus esset de plurimis ab eodem Hectore illatis damnis Aruernensi Ecclesiæ, Rex facinorosum hominem gladio cædi iussisset. Sufficiens etenim ad martyrij decus existimata est causa, cùm ob defensionem suæ Ecclesiæ id Proiectus sit passus.

[a] *Bed. lib. 4. cap. 5.*
[b] *Molan. in SS Belg. 13. Nou.*
[c] *Sigeb. in Chron. hoc an.*
S. PROIECTI MARTYRIVM

IESV CHRISTI
An. 671.
ADEODATI
An. 3.
CONST. POGON.
An. 26.

I.
CHILDERIC. FRANCOR. REX OCCIDITVR.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo primo, Indictiooe decimaquartâ, Childericus Francorū Rex anno regni suo tertio, cùm nobilium suorum animos in se concitasset ob nimiam in eos sæuitiam; ab vno illorum nomine Bobilone, quem seruili supplicio ad stipitem tentum verberare fecisset, occisus [a] est; & in locum eius successit germanus ipsius Theodoricus. Quo audito Ebroinus, qui eidem Theodorico anteà studuerat, & eius causa in monasteriū (vt diximus) detrusus fuerat, ex monacho refectus miles, aduersus eos quos passus esset aduersarios gladium strinxit, nobilésque complures obtrūcauit, restitutus à Rege summo Magistratui Maioris domûs regiæ. Ceterùm in horum Regum successione diuersi diuersa scripsere: quibusdam enim asserentibus, post obitum Clotarij eleuatum in regnum Theodoricum, eoque sublato Childericum successisse; alij contrà asfirmant Theodoricum successisse Childerico: quod & confirmari videtur ex iis quæ scribit S. Audoënus huius temporis scriptor in Vita [b] S. Eligij, de oraculo successionis eorumdē Regum ipsi Eligio propalato. Certè enim Theodoricum diutiùs tenuisse regnum, & saltem ad annum decimumnonum peruenisse, ex Aimoino etiam aliisque constat.

[a] *Append. ad Greg. Tur. Aim. lib. 4. cap. 44.*
EBROINVS EX MONACHO REFECTVS MILES.
[b] *Ap. Sur. 1. Dec.*

II.
CÆLESTE SIGNVM TERRIFICVM.

Quod ad res Orientis spectat, reddunt Græcorum Annales hoc anno quarto Imperatoris Constanti, cælesti signo perterrefactum esse Orbem, ita vt videretur eius interitus imminere: inuasamque à Saracenis Lyciam, atque Ciliciam, & compositum ab eisdem apparatum ad expugnandā Constaotinopolitanam ciuitatem.

IESV CHRISTI
An. 639.
ADEODATI
An. 1.
CONST. POGON.
An. 30.

II.
S. AVDOENVS PEREGRINATVR AD LIMINA APOST.

ANNO Christi sexcētesimus septuagesimo secūdo, Indictionis decimæquintæ, Adeodati Pontificis quarto, S. Audoënus Rotomagensis in Galliâ Episcopus, senio licèt confectus ad Limina Apostolorū peregrinatus est, magno Gallorum aliorumque piorum virorum stipatus comitatu, ingentiaq; ab iis qui cum eo pergere non potuerunt ferens secum munera, Ecclesiis Vrbis, pauperibusq; distribuenda; quod ipse diligentissimè præstitit: & cùm aliquando ad S. Petri confessionē hunc versum incœpisset, *Exultabunt* [a] *sancti in gloriâ*, diuinitùs responsum est, *Lætabuntur in cubilibus suis*. Recedens verò in Gallias, multas secum retulit Sanctorum Reliquias. Narrant hæc pluribus eius Vitæ [b] Acta.

[a] *Psal. 149.*
[b] *Ap. Sur. 24. Aug.*

II.
CONCIL. ANGLIC.

Hoc insuper anno mense Septembri, quo prima Indictio inchoatur, & decimoquinto Calendas Martij numerari incipit annus tertius Egfridi Regis Anglorum, à Theodoro Episcopo Dorouernensi Apostolicâ quà fungebatur auctoritate, congregata est in Anglia SYNODVS aliquot Episcoporum: in qua decem sanciti sunt canones, ad vnitatem Ecclesiæ conseruandam, & disciplinam rectè instituendā; quos singulos Beda recenset [c]. Additque de transitu quorumdam sanctorum virorum Ecclesiasticorū, ac virginum monialium, quos grauissima lues hoc anno Angliam depasta absumpsit: Itémque de *Sebbi* Orientalium Saxonum Rege, qui post innocentissimam triginta annorum regni administrationem morbo correptus, ex consensu vxoris religiosum monachorum suscepit habitum; ac paulò pòst visione diuinitùs accepta de proximo sui transitu, cùm post mortem sarcophago imponeretur breuiori, idem sarcophagū magno miraculo congruæ corpori effectum est longitudinis; sicut pluribus narrat idem [d] auctor.

[c] *Bed. lib. 4. cap. 5.*
SEBBI REX FIT MONACHVS.
[d] *Id cap. 11.*

III.
SARACENI OBSIDENT CONSTANTINOPOLIM, SED DIVINITVS REPELLVNTVR.

Hæc eodem anno, qui numeratur quintus Imperij Constantini, Saraceni ingenti numero traiicientes in Thraciam, & Constantinopolim appropinquantes, assiduis eam præliis à mense Aprili vsque ad Septembrem expugnare tentarunt: transactâque Cyzici hieme, sequenti anno id ipsum conati sunt: idémque per septem annos continuos iterarunt annis singulis: sed diuina, Deique Genitricis ope, magna accepta clade confusi recesserunt ac demùm circa partes

Scyllei hiemalibus procellis comprehenſi, omninò diſperierunt. Hæc Græcorum Annales[c]. Quo etiam hoc anno tradũt, pugnante alio Saracenorum Duce aduerſus copias Romanorum ſub Floro, Petronio, & Cypriano Ducibus conſtitutas; ex ipſius exercitu triginta millia deſiderata eſſe: adduntque de nouo adinuento *Igne*, quem *Marinum* dicebãt eò quòd in mari arderet, quo & naues Arabum combuſſerunt, auctore Callinico quodam architecto, qui ab Heliopoli Syriæ profugus ad Romanos venit. Sed quod ad obſidionis Conſtantinopolitanæ ſeptennium attinet; error eſſe videtur in numero annorum: quippe anno abhinc quarto inter Romanos & Arabes pacem eſſe ſancitam, iidẽ produnt Annales. Eſt verò etiam mentio in decimatertia Actione Sextæ Synodi de obſidione Conſtantinopolis, quæ facta eſt per ſpatium duorum annorum; ſed ſub Vitaliano Romano Pontifice, ac proinde diuerſo ab iſto tempore. Porrò tot tantaque præter ſpem conceſſit Deus Imperatori, de fide Catholicâ benè mereri ſatagenti, ac quotidie animo verſanti quomodò pacem in Eccleſia ſanciret: quod & tandem feliciter præſtitit.

[c] Theoph. & Cedr. an. 5. Conſt. Imp.

IV. Eodem anno Receſuinthus Hiſpaniarum Rex, vbi ab obitu patris regnaſſet annos vigintiduos & menſes ſex, mortuus eſt Calendis Septembris, deſiderium ſui relinquens, vt potè Regis optimi, Eccleſiæque valdè proſicui. Cuius cùm nulli extarent filij, fratres autem ob nimiã imbecillitatem regni adminiſtrandi incapaces eſſe viderentur; omnium tam populi quàm magnatum conſenſu in eiuſdem locum inuitus ac diù reluctatus, vi adhibita ſuffectus eſt Bamba, ſiue Wamba, vel Wambanus, ex regio Gothorũ ſanguine ortus, deceſſori haud pietate impar: qui cùm in Regem vngeretur, è vertice vbi oleum ſanctum perfuſum fuerat, euaporatio quædam fumo ſimilis in modum columnæ ſeſe erexit, & ex ipſo capite apis viſa eſt proſilire, & ad cælos vo'are: quæ ſigna fuerunt ſecuturæ ſub ipſius regimine felicitatis. Habet hæc & alia Tudenſis, aliique.

IN VVAMBA HISP. REGIS VNCTIONE MIRACVLVM.

IESV CHRISTI
AN. 673.674.

ADEODATI
AN. 5.6.

CONST. POGON.
AN. 6.7.

I. ANNO Domini ſexcenteſimo ſeptuageſimotertio, Indictione primâ, Grimoaldus Longobardorum Rex diem obiit, poſtquàm regnaſſet annos nouem; cui ſuccedens filius eius, quem puerum nouem annorum reliquit, Garibaldus haud diù regnum tenuit. Etenim ab internecione anteà elapſus Bertaridus Atiperti Regis filius, cui debebatur regnum, cùm iam extorris annos nouem apud Francos egiſſet, & in Britanniam hoc ipſo tempore nauigaret; voce diuinitùs è littore emiſſa admonitus de Grimoaldi obitu, mox in patriam rediens, extorbato Garibaldo, ab vniuerſis Longobardis menſe tertio poſt mortem Grimoaldi in regnum receptus eſt. Hæc Paulus[a]; qui tradit eumdem Bertaridum fuiſſe virum pium, fide Catholicum, iuſtitiæ tenacem; pauperumque largiſſimum nutritorem: ſed & non multò poſt eiuſmodi inſperatam regni recuperatiooem, Ticini in loco vnde fugerat monaſterium conſtruxiſſe virginum in honorem S. Virginis & martyris Agathæ; Reginam verò vxorem eius Rodelindam, extra muros eiuſdem ciuitatis in loco ad Perticas dicto magnificam erexiſſe Eccleſiam S. Dei Genitricis. Cur autem *Ad Perticas* locus ille diceretur, ait fuiſſe quòd cœmeterium illic eſſet Longobardorum, à quibus poni ibi ſolerent perticæ deſuper habentes columbas ligneas, illue verſas vbi illorum chari quique obiiſſent, atque vt ſciri poſſet vbi defunctorum corpora quieſcerent.

[a] Paul. diac. lib. 5. cap. 33.

BERTARIDI REGIS LONGOB. VIRTVTES.

II. Eodem anno nobiles quidam Hiſpani indiguo animo ferentes electionem Wambæ Regis nouas res aduerſus eum moliri cœperunt: primuſque omnium, qui præerat Galliæ Narbonenſi Gothorum adhuc dominio ſubiacenti, Ildericus in tyrannum etupit. Contra quem miſſus à Rege Paulus Dux natione Græcus, & ipſe in eumdem Regem arma conuertens, pleraſq; Hiſpaniæ ciuitates ſuæ ſubdidit poteſtati; Regiſque nomen vſurpans, coronam auream, quam gemmis ornatam olim dono dederat Reccaredus S. Felici Gerundenſi martyri, impius ſacrilegus ſuo eſt auſus imponere capiti. Amboque tyranni multa nefanda in alios, & ſacrilega in Eccleſias ac perſonas Eccleſiaſticas perpetrarunt.

TYRANNI EXVRGVNT ADVERSVS VVAMBAN HISP. REG.

III. Sed Anno ſequenti, Chriſti ſexcenteſimo ſeptuageſimo quarto, Indictione ſecunda, Vvamba aduerſus eos Vaſconum, Francorumque roboratos auxilio, cum exercitu progrediens; quem in ipſo procinctu ita luſtrauit, vt quos ſciret milites adulteria perpetraſſe, iuſſerit amputari virilibus; ha inter alias perpetuâ memoria dignas promens ſententias, *Ecce iam iudicium imminet belli, & licet fornicari, vt Deus ad iracundiã prouocetur? Et, Fruſtrà pergis ad bellum, quem iniquitatis comitatur exemplum.*) diuino adiutus auxilio, Angelorumque exercitum ſuum circumuallantium cuſtodiâ munitus, ſex menſium ſpatio eoſdem feliciter debellauit: ac Paulus ſacrilegus in triumphum deductus, Toletum ingreſſus eſt (vnà cum ſociis perduellibus, iiſdẽ pœnis affectus) catenis vinctus, capite decaluato, raſâ barbâ, (quod erat apud Gothos perinfame ſupplicium) nudatis pedibus, indutus ſordidis veſtibus, camelo impoſitus, coronâ ex corio factâ redimitus: poſt cuiuſmodi ludibria, iidem omnes pariter ſancitum legibus in tyrannos ſupplicium nou'ſſimum ſubiere. Rex autem ſacra vaſa, & alia ornamenta quæ ablata ex Eccleſiis comperit, vnà cum aliis manubiis vindicatis, iuſſit iiſdem reddi. Tantam verò victoriam haud humanis viribus partam, ſed diuinitùs comparatam, perpetuis conſignatam monumentis tradidit poſteris Iulianus, qui ſucceſſit Quiriaco huius temporis Archiepiſcopo Toletano; cuius de eâ re commentariolum totidem fermè verbis maiori ex parte Tudenſis in ſuum Chronicon retulit. Quo etiam auctore conſtat, eumdem Regem ſuo imperio ciuitatem ſubiugaſſe, quæ *Carta* vocabatur, eamdemque ampliatam, *Bambelonam* quaſi Bambæ Lunam vocaſſe; quæ duriori pronunciatione Pampelona poſteà dicta eſt, metropolis facta regni Nauarræ.

DEBELLANTVR OPA OPVINA. *Quod Baronius habet hoc an. & ſeq.*

PAVLI SACRILEGI TYRANNI SVPPLICIA.

IESV CHRISTI
AN. 675.

ADEODATI
AN. 7.

CONST. POGON.
AN. 8.

I. CONCIL. TOLET. XI.

ANNVS Christi sexcentesimus septuagesimus quintus cœptus est Indictione tertiâ: quo celebratum est in Hispaniâ ex Episcopis prouinciæ Carthaginensis CONCILIVM TOLETANVM, Vndecimum dictum. Æra nimirùm septingentesima decimatertia anno quarto Wambæ Regis, septimo Idus Nouembris, cœptâ iam Indictione quartâ: cui interfuerunt Episcopi septemdecim, & per Vicarios alij duo necnon Abbates sex: à quibus post exactam fidei confessionem editam, sanciti sunt canones sexdecim, ad ipsorum Episcoporum, aliorúmque sacerdotum mores informandos, disciplinámque Ecclesiasticam restituendam.

II. DIVISIO SEDIVM EPISCOP. IN HISP. QVANDO FACTA.

Quod verò ab omnibus asseritur, in eodem Concilio Hispaniarum Ecclesiarum factam esse sedium Episcopalium diuisionem; secùs senserim: nam assertione Tudensis (qui præstat fide & antiquitate) constat id factum in Concilio generali sub eodem Rege Wamba itidem Toleti celebrato, cui omnes Hispaniarũ Archiepiscopi & Episcopi interfuerunt. Quòd enim esset inter Episcopos ob diœcesium fines obortæ discordiæ, ad has componendas indicendum fuit Generale CONCILIVM: quod licèt non extet, celebratum tamen esse, in eoque terminos Episcopatuum singulorum diuisos, atque omnes omninò Hispaniarum sedes, tam Archiepiscopales quàm Episcopales, octoginta numero constitutas esse, eiusdem Tudensis testificatione liquet. Reiicimus autem longè longiùs, quæ eodem argumento scripta feruntur, nomine cuiusdam Rasis Arabis, dum tribuit Constantino Magno diuisionem, immò & institutionem sedium Episcopalium in Hispania. Quis enim (vt alia plura omittam) dubitet complures Ecclesias, ab eodem auctore nominatas, siue ab Apostolis ipsis, siue ab Apostolorum discipulis esse consecutas Episcopos; Sed & Arabis & infidelis est somnium, vt ab Imperatore darentur Episcopi ciuitatibus atque prouinciis, vbi non essent anteà instituti. Quapropter facessat eiusmodi commentum: quod sanè miramurà viris prudentibus fuisse creditum.

* Recitantur à Io. Mariana, de reb. Hisp lib. 6 cap. 16 Habenturq; ap. Baron. an. 680. in fi.

III. CONCIL. BRACAR. III. Vide suprà in fi. an. 563.

Rursùm verò ex Episcopis prouinciæ Lusitaniæ celebratũ est hoc eodẽ anno CONCILIVM BRACARENSE Tertium, Episcoporum octo, præsidente *Leodecisio* eius sedis Antistite; qui totidem sanciuerunt canones ad corrigẽdos prauos errores, qui in ritus sacros & benè institutam Ecclesiasticam disciplinam irrepserant. Inter quos ille memoriâ dignus, quo probibitum est, ne procedentes in solemnitatibus Martyrũ Episcopi, diaconorum humeris sellâ gestatoriâ veherentur, suspensas collo sacras Reliquias portantes. Etenim sellâ gestatoriâ vehi, Romani Pontificis tantùm fuit insigne, vel si cui Patriarcharum ipse concessit; sed quæ laicorum humeris vectaretur, diaconorum numquã, neque verò infimi ordinis clericorum. Porrò inter alios dignos Præsules, qui Synodo huic interfuisse leguntur, fuisse *Isidorus* Asturicensis, qui moribus & doctrina enituit, reliquitque sui ingenij posteris monumenta.

IV. CLASSIS SARACEN. INCENSA.

Qui autẽ Dei Ecclesiæ benè instituendæ totus intentus fuit, accepit ipse Vvamba Rex insigne beneficium, quod item Tudensis paucis enarrat: nempè vt cùm Saraceni ingenti comparata classe nauium ducentarum septuaginta Hispanias inuasissent, victi iidem fuerint ab eodem Rege maritimo bello, quo & eorum classis incensa funditùs deperierit.

IESV CHRISTI
AN. 676.

ADEODATI
AN. 9.

DONI
AN. 1.

I. ADEOD. PP. MORITVR.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo sexto, Indictione quartâ, sexto Calendas Iulij, *Adeodatus* Papa, cùm sedisset annos septem, menses duos, dies decem & septem, (vt habet Anastasius) mortuus est, ac sepultus apud S. Petrum: quamuis in aliquibus codicibus quatuor tantùm ei anni tribuantur. Sed Sigebertus æquè septem eiusdem sedis annos numerat. Post cuius obitum, cùm idem Anastasius tradat sedẽ vacasse menses quatuor & dies sex; dicendum est, hoc eodem anno Calendis Nouembris creatum esse DONVM, siue *Domnum*, vel *Domnionem*, patriâ Romanum ex patre Mauritio.

DONVS PP. CREATVR.

II. a Ap. Papir. Masson. in Vit. Rom. Pont.

Cùm autem Adeodati res gestæ temporis iniuriâ alto fuerint sepultæ silentio, vix reperitur[a] vna eius epistola ex Turonensi archiuo in lucẽ vindicata; quâ continetur priuilegium concessum monasterio S. Martini, dum illud ex consensu Episcopi ab ipsius exemit potestate: cùm alioqui (vt ex eodem scripto redditur manifestum) iam cessassent Romani Pontifices eiusmodi immunitates concedere monasteriis. idque fortassè quòd experimẽto didicissent, eas obfuisse potiùs quàm profuisse monasticæ disciplinæ. Certè quidem numquam placuit S. Bernardo, (quod ex pluribus eius epistolis apparet) vt monachi ab Episcopali obedientia se subtraherent: nec gratum fuit S. Francisco; sed Fratris Eliæ, hominis non diuino spiritu, sed carnis prudentiâ nitentis, fuit opus. At de his modò hactenùs.

EXEMPTIONES MONACHOR. A SANCTIS IMPROBATÆ.

III. SARACENI PACEM TRIBVTO EMVNT.

Hoc eodem anno, qui nouus Constantini Imp. numeratur, habẽt Græcorum Annales, Saracenos metu Mardaitarum, siue Maronitarum, qui ipsorum Imperium in Syriâ & Palæstinâ inuaserant, compositâ cum Romanis pace in triginta annos consensisse tributum ipsis annuum pendere trium millium librarum auri, virorum captiuorum quinquaginta, totidemque nobilium equorum. Sed & ista intelligentes Auares, aliíque Romani nominis hostes, ipsos pariter per legatos pacem ab Imperatore postulasse; sicque factam esse securitatem magnam tam in Oriẽte quam Occidente. Hęc pluribus Theophanes. Præstita verò sunt tanta Catholico Principi, pacem Ecclesiæ restituere satagenti, sub cuius antecessoribus hæreticis, imperium florentissimum in vltimum discrimen perductum fuerat.

IV.

Eodem anno Anglorum Ecclesia in prouinciâ

STATVS ECCLESIÆ ANGLIC. [b] Bed. lib. 4. c. 6. & seqq.

Cantiæ graues bellorum incursiones sustinere cœpit ab Edilredo Merciorum Rege; quæ ad aliquot annos propagatæ sunt, vt eas describit Beda [b]: cùm alioqui eodem auctore constet, floruisse eamdem Ecclesiam Anglicanam his temporibus veluti Paradisum Domini, abundantè liliis sacrarum virginũ, violis sanctorum monachorum, & coronis sanctissimorum Antistitum.

IESV CHRISTI
AN. 677.
DONI
AN. 2.
CONST. POGON.
AN. 10.

I. CONATVS THEOD. ET MACARII HÆRET. IN ROM. PONTIFF.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo septimo, Indictione quinta, Constantinus Imp. solutus bellicis curis, ad pacem Ecclesiæ restituendam totum adiecit animum: sed obices mox passus est Theodorum Constantinopolitanum Episcopum, & Macarium Antiochenum, signiferos hæresis Monothelitarum, eosdemque acerrimos aduersarios Pontificum Romanorum. Nam vnius excepto Honorij nomine, quem ab ipsorum partibus stetisse mentiebantur, aliorum neminem recitandum putarunt in sacris Ecclesiæ Diptychis: sollicitaruntque Imperatorem, vt relatum in easdem sacras tabulas nomen Vitaliani deleretur; quod tamen Imperator omninò faciendum negauit. Hæc enim ita transacta esse, testatur epistola ipsius Imperatoris ad Donum Papam anno sequenti scripta. Verùm eosdem posteà hæreticos Patriarchas, vel inuito, vel inscio Imperatore, prædicti Vitaliani nomen è Diptychis amouisse, declarant Acta Sextæ [a] Synodi, cùm in ea actum est, vt eius nomen in eadem restitueretur.

[a] Sext. Syn. Collat. 8.

II. [b] Martyrol. Rom. S. AVDOENI OBITVS [c] Ap. Sur. 24. Aug.

Eodem anno, nono [b] Calendas Septembris, *S. Audoenus* admirandus ille Rotomagensis in Gallia Episcopus, iam longæuæ ætatis senio confectus, pace composita inter dissentientes Francos & Austrasios, apud villam Clypiacum ex hac vita migrauit: vt constat ex eius Actis [c] in quibus etiam permulta recensentur tam ante obitum ab ipso, quàm posteà ex eius corpore edi miracula.

IESV CHRISTI
AN. 678.
AGATHONIS
AN. 1.
CONST. POGON.
AN. 9.

I. DONI PP. OBITVS.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo octauo, Indictione sexta, tertio Idus Aprilis, *Donus* Papa, cùm sedisset annum vnũ, menses quinque, dies decem, ex hac vita migrauit; sepultúsque est ad S. Petrum. Meminit Anastasius cometæ, qui eius tempore apparuit per menses tres: de quo agens pariter Beda [a], ait ingentem paulò pòst siccitatem subsecutam esse, quæ perdurauit triennio, ita vt numquam imbribus terra maduerit: post siccitatem verò secutam esse maximam pestem; quam à parte Orientis prouenisse, Anastasius quoque tradit: sed de ea inferiùs. Ad postremum addit idem [b] auctor, post Doni obitum sedem vacasse menses duos & dies quinque.

[a] Bed. lib. 4. cap. 12.

[b] Anast. in Dono.

II. IMP. AGIT DE PACE ECCLESIÆ

Verùm Donum ad aliquot ampliùs menses propagasse sedem, literæ Constantini Imp. ad ipsum scriptæ existimare suadent, cùm datæ habeantur hoc eodem anno pridie Idus Augusti, Indictione sexta. Quę enim ratio patitur, vt post menses quatuor adhuc latuerit Imperatorem obitus Romani Pontificis, & alterius subrogatio? Quibus quidem literis pius Imperator eum admonuit de Synodo, quam ad comprimendas Christianorum de religione discordias Constantinopoli celebrare in animo haberet; hortatusque est, vt ad eam Legatos suos mitteret, alíque simul Occidentales aliquot Episcopi ac monachi accederent: pro quorum omnium sumptibus iussit Theodorum Italiæ Exarchum omnia necessaria subministrare. Extant ipsæ integræ Imperatoris literæ ante ingressum Sextæ Synodi collocatæ, vt potè ad eam præambulatæ: in quarum etiam titulo, idem Imperator Romanum Pontificem vocat *Vniuersalem Papam*. Eas verò ad Donum, quem adhuc viuere putabat, scriptas, recepit successor eius AGATHO, natione Siculus, ex monacho creatus Romanus Pontifex.

AGATHO PP. CREATVR.

III. BVLGARORVM IRRVPTIO PRIMA.

Quod autem iisdem literis Imperator queritur de perturbationibus, ex tumultu bellorum rursùm exortis; sciendũ est, hos fuisse BVLGAROS, hoc anno vndecimo ipsius Constantini in Romani Imperij prouincias irrumpentes, vt tradit Theophanes: qui eos duplicis generis constituens, videlicèt Onogondurenses, & Contragenses, ex Septemtrionalibus Euxini Ponti partibus oriundos tradit, dictos autem à Bulga flumine, Cedrenus scribit. Porrò iniquâ cõditione annui tributi soluẽdi cum eis transegisse Imperatorem, vt quies daretur & pacatum tempus celebrandi Concilij, idem Theophanes subdit. Intereà verò non ferens Theodori Cõstãtinopolitani procaciam, qui contra expressam ipsius Imperatoris prohibitionem, Vitalianum Papã è sacris Diptychis eraserat eumdem cessare protinùs voluit, atque in locũ eius *Georgium* subrogauit, qui posteà præsens extitit Sextæ Synodo Oecumenicæ. Tu verò corrigas quod apud Nicephorum legitur, sedisse Theodorum annos duos & menses tres; vt loco duorum, ponas duodecim: ad hoc namque tempus peruenisse, docent eædem ipsius Imperatoris ad Donũ literæ.

THEOD. EPISCOP. CONST. EIICITVR.

IV. SVDARIVM CAPITIS CHRISTI IGNE PROBATVR.

Hoc idem anno vndecimo Constantini mortuus est Mahouias Princeps Saracenorum, relinquens regni successorem Gizid filium suum. Eiusdem autem Mahuuiæ tempore inuentum fuisse sacrosanctum SVDARIVM capitis Redemptoris, & ignis probatione ab ipso Mahuuia controuersiam de eo diremptam; testatur Beda [c] in libello de Locis Sanctis, quem scripsit ex relatione Arculphi Episcopi Galli, qui his fermè diebus loca sancta visitauit. cùm videlicèt (vt narrat) litigantibus de eo Christianis cum Iudæis, ob grandem quæ eius possessoribus accedere consueuerat diuitiarum auctionem, Mahuuias CHRISTVM iudicem precatus, illud in ignem coniecit: vnde veloci raptu effugiens, & summo in aëre diutissimè quasi ludendo volu-

[c] Bed. de loc. Sanct. cap. 5.

citans,

critans ad, vltimum cunctis vtrimque intuentibus sese leuiter in cuiusdam Christiani sinum deposuit.

V. FRISIORVM CONVERSIO.

[d] Id. 5. hist. Angl. 20.

Hoc denique anno *Frisi* [c] fidem receperunt ex prædicatione *S. Vulfridi* Episcopi Eboracensis in Angliâ; qui à Rege Ecgfrido ob quamdam simultatem iniustè sede eiectus, & Romam quò appellauerat pergens, ventis contrariis in Frisiam pulsus est. Hæc plurihus Beda [d]; qui & de eiusdem absolutione per Agathonem Papam factâ, cùm Romam anno sequenti peruenit, testis est.

IESV CHRISTI
AN. 679.

AGATHONIS
AN. 2.

CONST. POGON.
AN. 52.

I.

SYNODI PLVRES CONTRA MONOTHELITAS.

ANNO Christi sexcentesimo septuagesimo nono, Indictione septima, cùm innotuissent Episcopis Occidentalibus per Agathonem Papam, ea quæ ab Imperatore scripta essent de legatione Constantinopolim ad Synodum mittendâ; eiusdem pariter Pontificis iussu iidem *Synodos* congregarunt, quibus vbique condemnata est hęresis Monothelitarum. Id quidem factũ esse in Italiâ, Galliâ, & Angliâ, ipsius Agathonis literæ sequenti anno ad Imperatorem datæ declarant. Verùm ex omnibus Italiæ Episcopotum Conuentibus; superest tantùm memoria de Mediolanensi sub *S. Mansueto* magnę æstimationis his temporibus eius ciuitatis Episcopo; cuius extat Synodalis epistola ad Imperatorem: quam tamen sub nomine Mansueti à S. Damiano Ficineosi Episcopo scriptam, testatur Paulus [a] diaconus. *Gallicanorum* autem Conciliorum Acta penitùs exciderunt, Sed *Anglicanæ* Synodi hoc ipso anno, decimoquinto Calendas Octobris, præsidente *Theodoro* Angliæ Primate habitæ, aliqua adhuc fragmenta supersunt apud Bedam [b]; in quibus inter alia, expressè asseritur processio Spiritûs sancti ex Patre simul & Filio. Celebratam autem eam Synodum opera Ioannis Archicantoris Ecclesiæ S. Petri Romanæ Vrbis & Abbatis monasterij S. Martini, idem Beda [c] asserit; quem in Angliam ab Agathone missum ait, vt quænã esset Ecclesiæ Anglicanæ fides de Christi Voluntatibus & Operationibus exploraret. Sed & ab eo tempore eamdem Ecclesiã edoctam esse cantũ Ecclesiasticum qui Romæ vigebat, idem Beda tradit.

[a] Paul. diac. lib. 6. cap. 4.

[b] Bed lib. 4. cap. 17.

[c] Ibid. c. 68.

II.

[d] Ibid. c. 22.

SACRIFICIVM MISSÆ PROFICVVM VIVIS ATQVE DEFVNCT.

Subdit [d] verò de pace hoc ipso anno per eumdem Theodorum composita inter Ecgfridum Northumbrorum & Edilredum Merciorum Reges, graui bello mutuò confligentes. Quo tempore grande miraculum accidisse ait; vt in prępio iuuenis quidam captus, numquã vinculis constringi potuerit, quin continuò ea dissoluerentur, quòd germanum haberet presbyterum, qui eumdem defunctum existimans, sæpiùs Missas pro eius animâ celebrare cõsueuisset. Vnde multi (vt ait Beda) accensi sunt in fide ac deuotione pietatis, ad offerendas Deo victimas sacrę oblationis pro ereptione suorum qui de sæculo migrauerunt intelligentes sacrificium salutare ad redemptionem valere & animæ & corporis sempiternam. Aliam autem historiam huic simillimam narrat Leontius [e] in Vita S. Ioannis Eleemosynarij; aliasque S. Gregorius [f] Papa, necnon & alij; quas apud ipsos auctores videre licet.

[e] Ap. Sur. 23. Ianuar.

[f] Greg. 4. Dialog. 57.

IESV CHRISTI
AN. 680.

AGATHONIS
AN. 3.

CONST. POGON.
AN. 13.

I.

CONCIL. ROM. CONTRA MONOTHEL.

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo, Indictione octaua, ab Agathone Pontifice *Romæ* veris tempore aduersus Monothelitas coacta est SYNODVS, Generalis dicta; cui interfuerunt centum viginti quinque Episcopi; qui Synodalibus literis subscripti leguntur in quarta Actione Sextæ Synodi, vbi eædem recitantur: inter quos legati reperiuntur missi à Synodo in Galliis habita, Felix Arelatensis, Adeodatus Leucorum Episcopus, & Taurinus diaconus Ecclesiæ Tolonensis; & ex Britanniâ Wilfridus Episcopus Eboracensis, licèt primùm non legationis, sed appellationis causâ (vt dictũ est) eum anno superiori Romam diuina prouidentia perduxisset. De rebus autem in Synodo gestis, nihil prætereà reperitur, nisi epistola Synodalis quam diximus, ab Agathone Papâ & vniuerso Concilio scripta ad Constantinum Augustum & fratres eius Imperatores Heraclium & Tiberium, de fide prolixior eodem argumento ad eosdem Augustos ab ipso Agathone [a] priuatim missa. Neque enim canon vllus in eâ sancitus legitur, quòd non ob aliud fuerit conuocata, quàm ad fidem Catholicam confirmandam, & legationem Constantinopolim decernendam ad SYNODVM OECVMENICAM.

[a] Ext. Act. 4. Sext. Syn.

II.

LEGATIO DVPLEX MISSA AD SYNODVM OECVME.

Cui quidem Legationi obeundæ delecti sunt ad vniuerso Cõcilio Romano, *Ioãnes* Episcopus Portuensis, *Abundantius* Paternensis, & *Ioãnes* Rhegitanus siue Rhegiensis; ab Agathone verò priuatim *Theodorus* & *Georgius* presbyteri, *Ioannes* diaconus, ac *Cõstãtinus* subdiaconus S. R. E. & ab Episcopo Rauénate Theodoro alius *Theodorus* presbyter: cum quibus etiam perrexerunt nonnulli alij clerici ac monachi. Constant quidem ista ex iisdem literis: quibus etiam cùm Agatho, tum Synodus cõtestantur; haud se mittere Legatos ad disputandum de quæstione controuersâ, tamquam de re incerta; sed ad docendum quæ esset Apostolicæ Sedis traditio, adeò vt nihil præsumerent augere, minuere, vel mutare; & quicumque eâmdem fidem confiteri noluerint, eos perpetuæ damnatioois reos esse declarant. Ceterùm in eadem Synodi epistola, dum in confessione fidei asseritur Spiritus sanctus à Patre & Filio procedere, malam manum Græcanicam nomen *Filij* abrasisse, conquestus est in Concilio Florentino Iulianus S. R. E. Cardinalis: idque ipsum longè anteà aduerterat Emmanuel Caleca Græcus auctor, in commentariis aduersus Græcorum errores cõscriptis. Quod monuisse volumus, ne mirum adeò videatur, cùm in nonnullis aliis Acta Sextæ Synodi à Græcis esse deprauara dicentur.

III.

Sed vt ad Legatos redeamus; quod Anastasius

in

LEGATI PARVA-NIVNT CONSTAN-TINOPO-LIM.

in Agathone ait. eorum Constantinopolim adventum contigisse die decimâ mensis Nouembris; errorem esse omninò liquet, ex eo quòd ipsius Oecumenicæ Synodi Acta docent eam inchoatam esse die septima mensis Nouembris, cùm iam antè iidem Legati aduenissent. Immò cùm epistola Imperatoris, inscripta ad Georgium Patriarcham Constantinopolitanum, post eorumdem aduentum data, (siue edictum diaeris, quo significauit vt quantocyùs Metropolitani Episcopi iuberentur se conferre Constantinopolim) consignetur die quartâ Iduum Septembris; certè ante illud tempus oportuit eò peruenisse Legatos. Quàm verò honorificè suscepti fuerint ab Imperatore, ex iis quæ idem scribit Anastasius intelligi potest.

IV. NVMERVS EPISCOP. SEXT. SYN.

[b] Theoph. & Cedr.
[c] Phot. de Sept. Synod.
[d] Paul. diac. de gest. Long lib. 6. cap. 4.
[e] Anast. in Agath.

Portò numerus Episcoporum qui Oecumenicæ Synodo interfuerint, diuersus à diuersis ponitur: ducentos octoginta nouem habent Annales [b] Græcorum; Photius [c] centum septuaginta; Paulus [d] diaconus, & Anastasius [e] Bibliothecarius centum quinquaginta; Theodorus Balsamon centum septuaginta vnum: in vltimâ autem Actione eiusdem Synodi, numerantur subscripti omnes Episcopi cum Legatis presbyteris atque diaconis, centum sexaginta sex: verùm ipso Synodi exordio longè minor numerus habetur, quòd Episcopi omnes tanta breuitate temporis minimè peruenire potuissent Constantinopolim. Locus autem vbi conuenerunt, fuit (vt habent Acta) Secretarium Sacri palatij, quod cognominatũ est *Trullus*. Quã vocem, eo quod ad ædificium aliquod pertinet, (omittimus enim dicere de Trullâ, quæ est genus vasis; siue quod significat cæmentariorũ instrumentum:) dictam reperimus tam in feminino genere quàm masculino, pro sublimi fornice desuper in altum porrecto & in rotundum concamerato, quem Itali dicunt *Cuppolam*. Sed & admonẽdus est lector, reperiri apud Anastasiũ in Agathone Epitomen eiusdem Synodi, in quâ complures inueniantur, quę in ipsis Actis desiderantur; contrà verò desint multò plura, quæ in Actis scripta reperiũtur: de quo dicetur inferiùs.

DE LOCO, TRVLLO DICTO.

V. QVANDO COEPTA.

[f] Vide suprà an. 101. post num. 1.

Cœpta autẽ Prima Sessio, siue Actio, fuit septimâ die mensis Nouembris, Indictione nonâ, hoc ipso videlicèt Christi anno sexcentesimo octogesimo, Imperatoris verò decimotertio ab obitu patris, eodemque numero notato post ipsius Consulatum [f]; ex quo autem imperare cœpit viuo parente anno vigesimo septimo. At Sessio ita disposita fuit sicut in Concilio Chalcedonensi, nempè vt digniori loco à sinistris sederent Apostolicę Sedis Legati, à dextris *Georgius* Cõstantinopolitanus Episcopus, *Macarius* Antiochenus, ac *Petrus* presbyter & monachus Legatus Sedis Alexandrinæ. Adfuit quoq; pro Ecclesiâ Ierosolimitana *Georgius* item presbyter ac monachus, qui sedisse reperitur à parte læua post Legatos Apostolicæ Sedis & Occidentalis Synodi. De cuiusmodi Sessionis ordine dictum est satis in Cõcilio Chalcedonensi. Nã & quod iidem Apostolicę Sedis Legati in hac Sexta Synodo primi sententiam dixisse reperiuntur, primi item subscripsisse, aliáq; eiusmodi egisse; ex iis abundè intelligitur, primarium illis delatum esse honorem more maiorũ. Eminentiori verò loco Constantinus Imp. cum suis Magistratibus sedit, omnibusque fermè Actionibus interfuit, vt eas moderaretur. Locus autem medius Synodi, ex antiquâ consuetudine datus est sacrosanctis Dei Euangeliis, super sedem ornatam positis, CHRISTVM ipsum repræsentantibus.

CONSESSVS QVOMODO DISPOSITVS.

VI. QVÆ IN SEX PRIMIS ACTIONIB. GESTA.

His ita dispositis, Apostolicæ Sedis Legati aggressi loqui, sui aduentûs causam edocuerunt questi: que sunt de eo quòd quatuor Constantinopolitanę sedis Episcopi, nempè Sergius, Pyrrhus, Paulus, & Petrus, itemque Cyrus Alexandrinus, atque Theodorus Episcopus Pharã, nouam induxissent hæresim in Ecclesiam de Vnà in Christo voluntate & Operatione; ac demùm petierunt narrari causam erroris, & originem nouitatis. Itaq; iubente Imperatore causam ab aduersâ parte reddi Apostolicæ Sedis Legatis, coryphæus eius sectæ Macarius Antiochenus Episcopus, & cum eo abij pro sede Constantinopolitanâ causam agentes, responderunt nullam à se nouitatem introductam, sed ea tantùm prolata esse quæ à sacris Synodis & SS. Patribus essent accepta. Quibus auditis Imperator, cùm dixisset non passurum se in Synodo eos residere, nisi quæ proposuissent omnia probarent; id Macarius pollicitus est præstare. Itaque tam in hâc Primâ, quàm in totis quinq; sequentibus Actionibus reliquâ parte huius anni celebratis (quarum vltima, nempè Sextâ, habita est duodecima Decembris) nihil aliud actum est, nisi quòd lecta sunt trium Oecumenicarum Synodorum Acta: videlicèt Ephesinæ, Chalcedonensis, & Quintæ, necnon testimonia quamplurima Patrum, in quibus Macarius vanè iactabat asseri vnicam in Christo Voluntatem: quæ quidem ab Apostolicæ Sedis Legatis, ac vniuersa Synodo diligenter examinata, inuẽta sunt falsata, detorta, atque detruncata. Quòd autem Actio Septima sequenti anno celebrata reperiatur, agetur de ea suo loco: modò quæ reliqua sunt anni huius digna memoria percurramus.

VII. DIRA PESTIS ITALIAM INVASIT.

[g] Paul. diac. lib. 6. hist. Long. cap. 5.
[h] Anast. in Agath.

Hoc enim anno, post Lunæ Solisque Eclipsin, pestem ingentem per tres continuos menses dirè vastasse Vrbem, & alias nonnullas Italiæ ciuitates, tradunt Paulus [g] & Anastasius [h]. Additque Paulus, multis Romæ visibiliter apparuisse bonũ & malum Angelum noctu per ciuitatem pergere; & quoties ex iussu boni Angeli, malus venabulo quod in manu ferre videbatur, ostium alicuius domûs percuteret, tot de eadem domo die sequenti homines interirent. Tuncque per reuelationem cuidam dictum esse, pestem non priùs quieturam, quàm in basilica S. Petri ad vincula poneretur altare S. Sebastiani martyris; eo verò facto, pestem protinùs cessasse. Hæc ille. Extat autem ibidem hactenùs integrum ipsum altare, necnon eiusdem S. Martyris Imago musiuo opere expressa. Sed & ex hoc propagata ad posteros religio est, vt pestis tempore, voti causa, Imago eiusdem S. Sebastiani diuersis in locis pingi soleret, atque in eius memoriam altaria erigi & Ecclesias fabricari.

CESSAT CVLTV S. SEBAST.

VIII. VVAMBA REX FIT MONACH.

Eodem anno Wamba Hispaniarum Rex, cùm regnasset annos octo & mensem vnum, nouo exemplo monasticũ amplexus est institutum: ita nimirùm vt cùm Eringius, siue Eruigius Comes (natus ex Ardabasto homine Græco, qui ab Imperatore expulsus in Hispaniam se receperat, & vxorẽ acceperat Reccesuinthi Regis consobrinam) eidẽ Wambæ potionem lethiferam dedisset, & ea ea Rea à sensu alienatus apparuisset; eo viso Episcopi atq; Proceres Hispani, ignorantes causam morbi, pœnitentiam ei similibus

casibus tunc in Hispania consuetâ exhibentes, monastico illum habitu induerint, atque tõsurâ initiarint: quod Rex à potione liberatus agnoscens, ipse voluntariè se monasterio inclusit. Quæ quidem colliguntur ex Tudensi, qui ea à Iuliano Toletano accepit: sed declarantur expressiùs in primo canone Concilij Toletani anno sequenti celebrati; quo etiam ostenditur, eumdem Wambam eximiâ animi magnitudine scriptis suis pronunciâsse regni successorẽ eumdem Eruigium veneni propinatorem. Sequenti verò canone significatur, eam tunc in Hispaniarum Ecclesiis viguisse consuetudinem, vt cùm vrgente ægritudine, quis se proximè moriturum putaret, eiusmodi monastici habitus pœnitentiam peteret: quam si quis etiam extra mentis integrum sensum constitutus, ab Antistite ministratam accepisset, immò etiam si eam minimè petiisset, sed nesciens accepisset; haud vlteriùs ad sæculum reuerti ipsi liceret, sed teneretur in perpetuum monachus permanere: licèt pœnâ dignus censeretur sacerdos, qui eam non petenti, vel aliquo saltem signo se cupere significanti ministrasset. Sic igitur Wamba Dei iudicio assumptus in regnum, hominis fraude eo priuatus est ingenti suo bono: quem in eo vitæ instituto transegisse vsque ad obitum annos septem atque tres menses, tradunt, sed in nuper citato codice, ex Iuliano anni duodecim ponuntur.

Mos Hisp. Eccl. in suscipiendo ab infirmis monachatu.

IESV CHRISTI
An. 681.

AGATHONIS
An. 4.

Const. Pogon.
An. 14.

I. *Reliquæ Actiones Sextæ Synodi.*

Anno Domini sexcentesimo octogesimo primo, Indictione nonâ, quod reliquum fuit Sextæ Synodi Oecumenicæ expletũ est. Nam decimatertia die Februarij Actio Septima est celebrata: in quâ adhuc actũ est de testimoniis Patrum tam ab hæreticis quàm Catholicis pro sua sententia productis: iussaque est collatio exactissima eorumdem fieri per Gregoriũ Constantinopolitanum, & Macarium Antiochenum, cum codicibus Patriachij. Et sic finem ea Actio habuit. Sed apud Anastasium traditur, (quod quidem in Actis Synodalibus desideratur) post eandem Actionem rursùm cõuentum esse decimaquartâ, decimaseptimâ, & vigesimaquintâ eiusdem mensis Februarij; actumque de dogmate Monothelitarum, subscripto à Macario, nec non à Theodoro olim Episcopo Constantinopolitano, reiecto verò à Gregorio tunc Patriarchâ. Quæ quidem ab eodem Theodoro posteà cùm iterùm restitutus est ei sedi, abrasa esse ex Actis Synodi, quòd ex illis ipse ostenderetur hæreticus, dicetur inferiùs.

II. Octauâ quæ numeratur in Actis Sessione, habitâ septimâ die mensis Martij, Georgius Episcopus Constantinopolitanus, relatione facta de veritate locorum quæ ex SS. Patribus à Legatis Apostolicæ Sedis prolati fuerant, palàm testatus est se cum iisdem Sanctis Patribus profiteri Duas in Christo Voluntates & Operationẽs: egitque vt S. Vitaliani Papæ nomen in Diptycha restitueretur, quod sublatum à Theodoro fuerat. Eius verò confessionem alij quoque post eum omnes Episcopi sequuti sunt; non sine egregio Agathonis Romani Pôtificis præconio, cuius se definitionem amplecti professi sũt: excepto vno Macario Antiocheno, qui cum Stephano Abbate obstinatè perstans in errore, procaciter etiã contestatus est, se ab eo nõ discessurum, nec si membratim praecideretur, & abiiceretur in mare: quinimmò impudenter nimis iactare non erubuit, se vt suam hæresim stabiliret, Patrum scripta corrupisse. Itaque ab vniuersa Synodo anathema in eum conclamatum est; eidemque pallium, aliaque insignia Patriarchalia ablata sunt. Tandemque Actione Nonâ sequenti die celebrata, in eumdem Macarium, eiusque discipulum Stephanum Abbatem, sententiâ damnationis atque depositionis lata est. Quo tempore accidisse Anastasius ait, vt quam plurimæ aranearum telæ nigerrimæ in medium populi ceciderint, in signum sordium hæreseos expulsarum. Tribus autem sequentibus Actionibus eodem mense Martio habitis, recepti sunt libelli quorumdam palinodiam recantantium; lectáque & approbata epistola Sophronij olim Episcopi Ierosolymitani ad Sergium Constantinopolitanum: atque item lecta, sed damnata Macarij, aliorumque hæreticorum scripta. Ac demùm Actione decimatertiâ, celebrata vigesimaoctaua eiusdem mensis, à Patribus sententia lata est aduersùs omnes hæreticos Monothelitas; nominatimq; aduersus Sergium, Pyrrhum, Petrum, & Paulum Episcopos olim Constantinopolitanos; necnon contra Cyrum Alexandrinum, & Theodorum Episcopum Pharan. Post quos etiam in Actis vulgatis separatim nomen additur Honorij Romani olim Pontificis, tamquam & ipse in epistola ad eumdem Sergium scriptâ, ipsius adhęsisset errori de Vnica in Christo Voluntate: quod & alibi sæpiùs in iisdem Actis repetitum legitur.

Procacia Macarii Antioch.

De telis aranearum obcidentibus portentum.

Damnatio Monothel.

III. *Honor. P.P. defenditur a calumn.*

Sed quàm parùm ista de Honorio cohæreant consideremus. Primò enim profitetur Synodus eorum se hæreticorum damnationem confirmare, quos iam prædamnauerat Agatho Papa in epistolâ ad Imperatorem. At tantum abest vt in ea Agatho Honorium damnarit, vt contra sæpiùs confidenter affirmauerit Apostolicam Sedem Romanam numquam à via veritatis in qualibet erroris parte deflexam esse, nec hęreticis nouitatibus succubuisse, aut à tramite Apostolicæ traditionis deuiasse; omnesque eiusdem Ecclesiæ Pôtifices ipsius Agathonis decessores semper & in prosperis & in aduersis sinceram fidei regulam viuaciter tenuisse, ac defendisse; sed & viriliter insurrexisse aduersùs quascumque hæreses, ac præcipuè contra istam Monothelitarum: adeò vt non aliud permiserit Legatis suis ad Synodum Oecumenicam missis definire, quàm secundùm traditionem Apostolicæ Sedis, vt ab iisdem decessoribus suis Pontificibus instituta esset. Quomodò verò hæc tanta adeò intrepidè proferre ausus esset Agatho, si Honorij hæresis omnibus nuperrimè innotuisset? Quinimò ipsum perquàm verissimè illa asseruisse, testatus est ipse Imperator vnà cum vniuersâ Synodo, quando post eam absolutam scribens ad Concilium Romæ congregatum commendansque dictam Agathonis epistolam, ait eam se ac totam Synodum Oecumenicam

ſuſcepiſſe, quòd eſſet omninò conſentiens veritati. Quà igitur ratione dicetur, eamdem Synodum ipſum Honorium inter hæreticos recenſuiſſe?

IV. CONVINCITVR IMPOSTVRA DE HONORIO.

Rursùm ſi ob damnationem Theodori Mopſueſteni, & ſcriptorum Theodoreti atque Ibæ, Orientalium ſub aliis ſedibus conſtitutorum Epiſcoporum, totum Orbem terrarum oportuit commoueri, Conciliumque Oecumenicum congregari; & non ſine maximo labore id vix tandem obtineri valuit: quomodò accidiſſe dicemus in præſenti Synodo, vt vnius dumtaxat lectione epiſtolæ condemnatus fuerit primariæ Sedis Antiſtes, de quâ illâ eſſe conſueuit omnium vox in Synodis, *Prima Sedes omnes iudicat & à nemine iudicatur*? Quomodò lecta epiſtola anteà cum auctore damnata fuit, quàm examinata? Sed & ſi examinata fuiſſet, & hæretica inuenta; nonne antequàm cum ea damnaretur ipſius auctor, oportuiſſet exactè diſquiri num vſque ad obitum in eâdem ſententia perſtitiſſet? quem certè non perſtitiſſe, illud neceſſariò demonſtrabat, quòd ſemper Romæ Catholicus habitus, eiuſque memoria honorificè cuſtodita extitiſſet. Non ſic vel clericulus quiſpiam conſueuit aliquando damnari; non laicus homo, defunctus præſertim, ab Eccleſia eiici; dixerim ampliùs, non famoſus hæreticus, immò nec hæreſiarcha (vt eſt exemplũ de Theodoro Mopſueſteno) ita vno impetu condemnari, niſi multo temporis ſpatio anteà iudicio ventilato ac ſæpiùs diſcuſſo. Quæ igitur cauſa vt præcipitata potius quàm prolata fuerit à Synodo, de Honorij Summi totius Eccleſiæ Pontificis damnatione ſententia? Denique ſi verè in Synodo hæc peracta fuiſſent, quomodò qui præſidebant Apoſtolicæ Sedis Legati minimè reclamarunt; cùm tamen in omnibus Actionibus ac pro leuioribus cauſis ſemper interlocuti reperiantur, præcipuè cùm ſatis ipſis conſtaret, epiſtolam Honorij nihil continere erroris?

V. SYNODI ACTA CORRVPTA A THEOD. CONST.

Sed dices: quomodò igitur in Actiones & Epiſtolas Synodales, pluribus in locis iſta de Honorio potuerunt irrepſiſſe? Reſpondeo breuiter: Cum Theodorus ille Conſtantinopolitanus Epiſcopus quem ſuperiùs diximus à Catholico Imperatore vt hæreticum expulſum eſſe, & in eius locum ſubrogatum Gregorium qui huic Synodo interfuit, inter Epiſcopos Conſtantinopolitanos hæreticos à Synodo relatus eſſet: (id enim & Anaſtaſius[a] non obſcurè indicat; & alioqui cùm de omnibus eiuſdem Eccleſiæ Patriarchis, qui à tempore exortæ Monothelitarum hæreſis extiterunt, eadẽ Synodus iudicium habens, aliquos ex eis condemnâſſe legatur[b], quos diximus Sergium, Pyrrhum, Petrum, & Paulum, alios verò vt Orthodoxos ſignificâſſe, nempè Thomam, Ioannem & Conſtantinum; nulla cauſa adferri poteſt, cur ſolius Theodori nomen inter omnes alios, ſiue hæreticos, ſiue Catholicos, prætermitti debuerit:) vt tamen nuſquam in iiſdem Synodi Actionibus inter hæreticos nominatus reperiatur, id inde accidit, quòd ipſe poſt mortem Gregorij, quæ contigit anno ſequenti, reſtitutus in ſedem Conſtantinopolitanam, nactus Synodalia Acta priuſquàm vulgarentur, aut etiam Romam mitterentur, nomen ſuum è damnatorum numero deleuerit, atque in eius locum ipſius Honorij Papæ nomen variis locis inſeruerit, tum vt iſtam aliaſque ab ipſo factas lituras reſtitueret, tum vt leuiorem Monothelitarum ſuorum culpam redderet, quòd exemplo Romani Pontificis, quem ſequi deberẽt, ipſi peccaſſent. Nam ſicut veriſimile ſatis eſt, & alia complura addita pariter & detruncata ab eo fuiſſe; ita deſiderari Acta illa, quæ fieri contigerunt in electione ſucceſſoris Macarij à Synodo damnati ac depoſiti, extra dubium eſt. Etenim de eo factam eſſe poſtulationem ab Epiſcopis Syriæ, conſtat ex ipſis Actis[c]; & in locum eius ſubrogatum eſſe *Theophanem* Abbatem Siculum hâc ipſâ Actione, cùm Anaſtaſius Bibliothecarius, qui Synodum in compendium redegit, expreſſè declarat; tum euidentiſſimè conſtat ex eo quòd idem Theophanes in ſingulis ſequentibus Actionibus reperitur titulo Epiſcopi Antiocheni nominatus.

[a] *Anaſt. in Agath.*

[b] *Sext. Syn. Act. 13.*

[c] *Ibid. Act. 12.*

VI. MVLTIPLICITER HONOR. COMPROBATVR ORTHOD.

Ceterùm ſi necdum tot rationibus pro Honorij abſolutione prolatis cedendum quis obſtinatus cenſuerit; in promptu eſt, vt de eo integrari iudicium poſſit. Nam quod in ſententiâ aduerſus eum latâ, eius dãnationis illa vnica cauſa exprimitur, quòd in literis ad Sergium ſcriptis impia eius dogmata confirmaſſet; quàm id longè procul fuerit à veritate, dilucidè ſatis oſtendimus dum ſuo loco[d] de iis egimus. Extant enim ipſæ adhuc integræ iiſdem Actis intextæ, ac Dei magno beneficio conſeruatæ, vt qualis Honorius fuerit ex ipſis probè intelligi poſſit. Adeò vt quamuis concederemus (quod tamen omninò negamus) ipſum re vera in Synodo ob ea ſcripta damnatum fuiſſe, eſt vt ex iiſdem ſcriptis, eadem damnatio retractetur; quandoquidem in iis quæ facti ſunt, vnumquemque poſſe falli nemini dubium eſt.

[d] *Sup. an. 633 num. V. VI. VII. & adde quæ de his habentur in Collectaneis Anaſtaſij Biblioth. nuper à Iac. Sirm. editis.*

VII. ACTIO XIV.

Sed vt ad geſta Synodi redeamus; rurſùm die ſecundâ menſis Aprilis Actio decimaquarta eſt habita: in quâ lecta ſunt Menæ Patriarchæ, & Vigilij Papæ ſcripta de vnicâ Voluntate, eademque eſſe ſuppoſita redarguta, atque Anathemati tradita: ſed quæ Anaſtaſij nomine produxêre Epiſcopi Cyprij pro duabus Voluntatibus & Operationibus, à Synodo probata ſunt.

VIII. POLYCHRONII TEMERITAS.

Actione verò Decimaquinta, celebrata die vigeſimaſexta einſdem menſis Aprilis, pertractata eſt cauſa Polychronij cuiuſdam preſbyteri & monachi Monothelitæ: qui quidem homo planè inſanus, aſſerens ſe diuinitùs admonitum de conſtituenda vnica Volũtate in Chriſto, eòque nomine pollicitus ſe mortuum ſuſcitaturum, apponendo ſupra eius corpus chartulam fidei ſuæ confeſſionem continentem; cùm eiuſmodi miraculi pollicitatione magnam populi multitudinem poſt ſe traxiſſet; coacta eſt Synodus, ne fidei ſacramentum leuiſſimi hominis petulantia in diſcrimen adduceretur, eam indignam licèt conditionem ſubire. Itaque conceſſit periculum publicè fieri, præſentibus etiam ipſis Patribus, necnon Imperatore, atque vniuerſo populo. Sed cùm per plures horas mortuo inſuſurraſſet, nec ſuſcitare valuiſſet; aduerſus eum tamquam nouum Simonem, inclamatum eſt anathema à populo, idémque in locum Synodi redactus, cùm nollet hæreſim abiurare, è ſacerdotio depoſitus eſt, & anathematis vinculo ſuppoſitus. Rurſumque Actione decima ſextâ, quæ habita reperitur die nona Auguſti, alius procax hæreticus nomine Conſtantinus, preſbyter Apameenſis Syriæ, licentia accepta di-

PSEVDOPROPHETA PVBLICE FACTVS.

ALIVS HÆRET. EXPLODITVR.

cendis

cendi, ad docendam Synodum se venisse professus, temperamentum quoddam proposuit, quo concordari possent Monothelitæ atq; Catholici; nimirum hâc ratione, vt dicerentur in Christo duæ Operationes, Voluntas verò vna; ita videlicèt vt Christus assereretur humanam voluntatem deseruisse cum carne & sanguine Crucis tempore. Sed explosâ à Synodo atque damnâ eiusmodi assertione, tamquam Manichæorum, ipse Constantinus parem cum eâ damnationis sententiam accepit.

IX. Imp. fratres suos abdicat.

Quod autem spectat ad tam longam moram, quâ ista Actio post superiorem est celebrata; Annales Græcorum, licèt nullum referant bellum quo fuerit Romanũ Imperium lacessitum, tamen hoc anno, cùm scilicèt nondum decimustertius Imperatoris absolutus esset, domesticis dissensionibus laboratum ostendunt, ob quas Imperator fratres suos & collegas Heracliũ & Tiberium, in suspicionem rerum nouandarum adductos amouit, solusque ipse cum IVSTINIANO filio imperauit. Verùm non id factum videtur ante absolutam Synodum: siquidem in reliquis eius Actionibus, cum Constantino nominati reperiuntur iidem ipsius fratres Imperatores Heraclius atque Tiberius.

X. Synodi decassivum fidei.

Actione Decimaseptimâ, habita vndecimâ mensis Septembris, Orthodoxæ fidei decretum approbatum à Patribus publicè lectum est, quo Quinque Vniuersalis Concilia confirmata sunt eorumdemque Symbola recitata: appositaque est damnatio Monothelitarum hæreticorum, ex præscripto epistolæ Agathonis Romani Pōtificis, atque Synodi Romæ ab eodē coactæ: ac demùm de Vno Volente & Operante in Duabus Operationibus & Voluntatibus doctrina, ea sanctorum Patrum sententiis est approbata: hancque Actionem omnes qui aderant subscriptione sua firmarunt; nempè omnium primi, presbyteri priuatim ab Agathone Papâ missi, deinde Patriarchæ Orientis, tum legati à Synodo Rom. decreti, subinde alij Episcopi, ac demùm omnium postremus ipse, Imperator Constantinus. Vltima autem Actio, eaque Decimaoctaua, celebrata est decima sexta eiusdem mensis Septembris: in quâ Imperatori Constantino ibidem præsenti faustæ acclamationes dictæ sunt; iterumque professa est Synodus, in definitione Catholici dogmatis sequi se Epistolam Agathonis Papæ, & Synodales literas Romani Concilij. Subditur post hæc edictum eiusdem Imp. de fide Catholica. Reperiturque ad finem Actionis, epistola ipsius ad Episcopos Synodi Romanæ; data tamen illa non eodem die, quo celebrata est Actio, sed longè posteà, nempè decimo Calendas Ianuarij: qua commendans illorum qui conuenerant studium in defendendâ vnâ cum Romano Pontifice fide Catholica, eumdem Pontificem vocat *Vniuersalem Principem Pastorum*; eiusque relationem se tamquam S. Petri vocem suscepisse profitetur. Sed & pergens dicere de impio Macario Antiocheno, eiusque discipulis, ait illos ex communi Synodi sententia depositos, probationi sanctissimi Papæ traditos esse. Cur autem iidem missi sunt Romam, cùm nulla afferatur in dicta epistola causa; ex aliâ eiusdem Imp. scripta ad Leonem Agathonis successorem accipere licèt; nempè quòd ipsi damnati id petierint, appellantes Romanum Pontificem. Nam quod ait Anastasius [e], eos in exilium Romam missos: longè procul est à verisimili. Nullum enim antehac extare recordamur exemplum, vt exilio [f] relegandis damnatis improbis hæreticis, pro loco exilij decreta fuerit Vrbs, locus videlicèt omnibus expetendus; sed potiùs Oasena solitudo, vt Nestorio, aut alia deserta ac barbara loca.

De epist. Imp. ad Concil. Rom.

Damnati in Synodo Oscvm. appellant Sedem Apost.

[e] Anast. in Agath.
[f] Vide infr. an. 703. nu. II.

XI.

Hactenùs breuiter de Actionibus Sextæ Synodi, quæ reperiuntur tam in Græcis, quàm Latinis codicibus: in quibus cùm multa inuidiosè deprauata inuenerimus, vnum quidem certum indubitatúmque relictum est, nempè damnatã esse Monothelitarum hæresim: quam illorum Patrum sententiam, vt sacrosanctam Ecclesia Catholica semper custodiuit, hactenúsque custodit. Desideratur verò etiam inter Acta huius nouissimæ Sessionis, epistola Synodalis ab eodem Concilio scripta ad Agathonem Romanum Pontificem; quæ inter epistolas Leonis eius successoris prima ponitur; sed quæ huc referenda necessariò est, eò quòd S. Synodus potissimùm petat ab ipso Romano Pontifice, tamquam à *Prima Sedis* (vt vocant) *Antistite Vniuersalis Ecclesiæ, stante supra firmam fidei petram*, confirmari quæ in eâdem Synodo fuissent ex Sanctorum Patrum testimoniis & auctoritatibus definita; videlicèt: quòd *sicut ex duabus & in duabus Naturis, diuinitate atq; humanitate ex quibus cōpositus est, & ex quibus existit, Christus verus Deus prædicatur & glorificatur inseparabiliter, inconuertibiliter, inconfusè, & indiuisè; ita duæ naturales Operationes indiuisè, inconuertibiliter, inconfusè, impartibiliter prædicandæ essent*. Quod autem pertinet ad canones, qui nomine Sextæ Synodi à Græcis tempore Iustiniani Iunioris conscripti sunt; de illis suo loco [ff] pluribus dicturi sumus.

Confirmatio Synodi petitur a Rom. Pont.

[ff] Infr. an. 691.

XII.

Cùm autem Anastasius (vt diximus) nonnulla addat, quæ non reperiuntur in Actis Synodi quæ extant; tamen longè plura prætermittit, dum sex tantùm in ea habitas refert Actiones, ipsámq; penitùs absolutam ante Paschale tempus. Ad postremum verò post damnationem hæreticorum ibidem factam, ait abrasa esse à Diptychis nomina Patriarcharum hæreticorũ, eorundemq; picturas de Ecclesiis aliísque vbique locis ablatas: sed & Dominicâ Octauarum Paschæ ab Episcopo Portuensi in Ecclesia S. Sophiç, præsentibus Imperatore & Patriarcha, Missas Latinè celebratas esse, ac Latinis pariter vocibus acclamationes factas. Addit denique, per Legatos Sedis Apostolicæ Romam redeuntes scriptam ab Imperatore ad Papam Agathonem epistolam, quam *Sacram* vocabant; qua significauit liberare se Romanam Ecclesiam à pensitatione illa pecuniæ, quam primùm impij Gothorum Reges Ariani persoluendam recèns creatis Romanis Pōtificibus indixerant, ac post illos extinctos, Orientales Imperatores exigere consueuerant; vt sæpè dictum est superiùs. Idémq; auctor in Ioanne Quinto habet, eumdem Pontificem, tunc adhuc diaconũ & vnum ex Legatis Apostolicæ Sedis in prædicta Sexta Synodo, retulisse Romam Imperatoris iussionem pro liberatione censuum ac tributorum, quæ Romana Ecclesia pro patrimoniis quæ in Sicilia & Calabria possidebat, pendere annuè consueuisset. Retinuit tamen adhuc Constantinus ius confirmationis Romani Pontificis,

Quæ Anast. amplius narrat de Act. Synodi.

Eccla. Rom. liberatur a solutione pecuniæ pro ordin. Pontif.

antiquitùs pariter tyrannicè vſurpatum, quando autem & ab hac ſeruitute Eccleſia Romana fuerit ab eodem Imp. liberata, ſuo tempore dicetur,

XIII. Concil. Tolet. XII. pro confirmatione Eruigii Reg.

Hoc pariter anno, menſe Ianuario, celebratū eſt in Hiſpania CONCILIVM TOLETANVM numeratum Duodecimum, Æra ſeptingenteſimâ decimanonâ, anno primo Eruigij Regis; ad hoc (vt apparet) eiuſdem voluntate collectum, vt ipſi regnum Hiſpaniarum confirmaretur ab Epiſcopis; quibus his temporibus in Hiſpania tantum tribuit Chriſtiana religio, vt abſque ipſorum conſenſu (quod ſuperiùs dictum eſt) non liceret regnare cuiquam, quamuis hęres eſſe defuncti Principis videretur. Præfuit eidem Synodo *Iulianus* Hiſpalenſis Epiſcopus; ſubſcriptique reperiuntur alij triginta quinque præter Vicarios abſentium, & aliquot Abbates: & ab omnibus ſanciti ſunt canones tredecim. Ac primò quidem fide Regis Catholica cognitâ, eiuſdem confirmârunt electionem. Posteà verò de iis egerunt, qui conſentientes ſuſciperent in extremis pœnitentiam per tonſuram ac veſtem religioſam; decreueruntque, eiuſmodi non debere violari vtcumque factam profeſſionem: videlicèt ne eiuſdē Regis poſſet labefactari creatio, eſſetve ſpes vlla vt Wamba iterùm repeteret regnum, quod eum per eiuſmodi pœnitentiam amiſiſſe vidimus. Pœnam tamen vnius anni excommunicationis ſtatuerunt ſacerdoti, qui cuilibet non petenti, neque ſentienti, eiſmodi tribueret pœnitentiam. Sed & nouæ ſedes Epiſcopales iuſſu Wambæ diuerſis locis erectæ, ſublatæ [g] ſunt.

Deponentium monachismum apud Hisp.

[g] Conc. Tol. XII. c. 4.

XIV. De nominatione Episcop. a Regib. Hisp. vsurpata.

[h] Ibid. c. 6.

[i] Ep. Braulion. ad S. Isid. Conc. Tolet. &c.

Actum præterea, vt [h] Toletanus Antiſtes ordinaret quem Rex nominaret Epiſcopum; qui ordinatus ſuo deberet ſe præſentare Metropolitano. Ad quod ſciendum eſt ex veterum [i] Scriptorum monumentis, Gothorum Reges in Hiſpania nominationem ſibi vendicaſſe creandorum Epiſcoporum; quorum nominatio referebatur ad Concilium, vt de perſonâ inquireret vtrùm digna eſſet ſede Epiſcopali. Quoniam autem longæ moræ ſolerent intercedere in his perficiendis, ob idque contingere vacantes ſedes diutiùs abſque Epiſcopo permanere; id ſancitum eſt in hoc Concilio, vt quem Rex nominaret, vnus Toletanus Epiſcopus, de perſonâ habitâ inueſtigatione ſolitâ, ordinare poſſet. Verùm quòd hæc res admodùm inuidioſa eſſet quæ videretur ſtatuta in præiudicium reliquarum Archiepiſcopalium ſedium; aduerſùs eiuſmodi huius Synodi decretum conſtat fuiſſe ab Hiſpaniarum reliquis Epiſcopis tumultuatū, ab eiſque in contrariam partem flexum Regem, ſibi timentem ne ceteri Hiſpaniæ Epiſcopi rebellarent. Actumque eſt ab Epiſcopis ipſis cum Romano Pontifice, *vt nullus Archiepiſcopus Hiſpaniarum ſubderetur alicui Primati, præterquàm Romano.* Iſta enim ita ſe habuiſſe, docet Tudenſis. Quibus etiam intelligas, arbitrio Romanorum Pontificum pro temporis & perſonarum ratione dari & demi conſueuiſſe Eccleſiis priuilegia; neque quicquam conſiſtere quod Reges aut Concilia de his ſtatuant, niſi Pontifex Romanus annuerit.

Episcopi Hisp. sub esse tantum Rom. Pontifici voluerunt.

XV.

[k] Conc. Tol. XII c. 5.

[l] Ibid. can.

Redarguti quoque in eâdem [k] Synodo fuere, qui plures vno die Miſſas celebrantes, in vltima tantùm, non in ſingulis communicarent. Sed & aduerſus [l] Iudæos inter alia ſtatutum, ne libros legere auderent quos fides Chriſtiana repudiaret. Indultumque [m] prætereà confugientibus ad Eccleſiam ſpatium triginta paſſuum foras progrediendi. Reliqua tu conſulas.

[m] can. 10.

XVI.

[n] Bed. lib. 4. cap. 13.

Hoc eodem anno graui fame ac peſte laboratum in Anglia, teſtatur Beda [n]. Tuncque accidit, vt S. Vvilfridus Eboracenſis Epiſcopus Româ reuerſus in Angliam, cùm recipere ſedem ſuam tyrannicè occupatam non valeret; ad prędicandum *Auſtralibus Saxonibus* Euangelium conuerſus, eoſdem ex Gentilibus reddiderit Chriſtianos, ac dirâ fame liberauerit, impetratâ pluuia, & traditâ piſcandi arte. Fuerunt item eodem peſtis tempore complures emiſſæ cœlitùs viſiones, oſtenſæ veris Dei ſeruis atque ancillis de æternæ vitæ certitudine; quibus veluti lacte quodam nouellos Fideles Deus alere, & tamquam imbrem ſuper plantatam recèns Eccleſiam, ad eam multiplicandam concedere voluit: ſicut econtrà ad terrorem incutiendum malis, eoſdemque ad pœnitentiam reducendos, alias terribiles viſiones de certa nonnullorum morientium ad inferos damnatione, apparere quoque permiſit: & tam has, quàm illas, ſcriptis [o] fideliter poſteris tradi ad excitandam Fidelium tepeſcentium pietatem, æquè conceſſit.

Visiones de Paradiso et Inferis in Anglia.

[o] Id. lib. 4. & 5. hist. Anglic.

IESV CHRISTI

AN. 682.

AGATHONIS

AN. 5.

CONST. POGON.

AN. 15.

I. De Agath. PP. obitus tempore

ANNO Chriſti ſexcenteſimo octogeſimo ſecundo, Indictione decima, quarto Idus Ianuarij, *Agatho* Papa ex hâc vitâ migrâſſe ponitur: qui & ſepultus eſt apud S. Petrum, & inter Sanctos poſt obitum adſcriptus. Cuius cùm Anaſtaſius dicat ſedem vacaſſe annum vnum, menſes ſeptem, dies quinque; de cauſa tamen adeò longæ vacationis nihil habet: Verùm ſi poſitum tempus obitûs certum eſſet, omninò tamdiù ſedem vacaſſe, affirmare pariter nos cogerent Acta Decimæquartæ Synodi Toletanæ, celebratæ anno ſexcenteſimo octogeſimo quarto. Etenim cùm in iis [a] aſſeratur, tunc adhuc Leonem Papam fuiſſe ſuperſtitem, omniumque teſtificatione certum ſit, Leonem non integros vndecim menſes ſediſſe; vtique affirmare neceſſe eſt, eius electionem non ante ſequentem annum contingere potuiſſe. At enim cuſa nuper refoſſa ex monumentis Floriacenſibus [b] epiſtola Agathonis ad Edictum Viennenſem in Galliâ Archiepiſcopum, neceſſariò affirmare cogit eum diutiùs vixiſſe; atque etiam poſt reditum Legatorum à Synodo Conſtantinopolitana, *Concilium Romæ* centum penè Epiſcoporum habuiſſe, ac deinde illam epiſtolam ſcripſiſſe pridie Calendas Martij anni ſequentis Hæc enim ex eadem epiſtola manifeſtè probātur: ac proinde habes, haud tam longo tempore ſedem vacaſſe, vt ab Anaſtaſio ponitur: (cuius adeò inuſitatæ vacationis, nec vllam cauſam alicubi inuenimus:) atque item, pro eo quod Agatho defunctus aſſeritur quarto Idus Ianua-

[a] Conc. Tol. XIV. c. 2.

[b] Bibl. Flor. par. vlt.

rij, legendum esse Iunij: vt sæpiùs alias similem errorem vitio librariorum accidisse comperimus.

II. THEOD. DAMNATVS HÆRET. RESTITVITVR IN SEDEM CONST.

Hoc autem anno, antequàm Legati Apostolicæ Sedis Constantinopoli recederent, Georgius illius Ecclesiæ Patriarcha, (vt in Chronico Nicephori habetur expressum) postquam sedisset annos tres ac totidem menses, mortuus est, inque locum eius restitutus *Theodorus Syncellus*, quem ante ipsum fuisse ex eodem throno ob Monothelitarum patrocinium depositum vidimus: sed homo versipellis Catholicam fidem ceu laruam suscipiens, eam aggressus foris profiteri, ad Patriarchatum sibi reditum præparauit: eum verò nactus, par est credere, omnia per quæ in Actis Oecumenicæ Synodi nouit sibi ob hæresim infamiam irrogatam, prorsùs abstulisse; quemadmodùm superiùs dictum est: nec est verò dissimile; illud consentiente etiam Imperatore, Catholico licèt, perfecisse: persuaso nimirùm vt qui ipsum Theodorum in sedem post rectæ fidei confessionem restituisset, eumdem non ampliùs pateretur in Synodalibus Actis numerati inter hæreticos: hoc enim & in ipsius Imperatoris verti contumeliam, quòd talem ad tantã sedem prouexisset, quem Oecumenica Synodos vt hæreticum damnasset. Et vt quod prætendebat faciliùs perficeret, Imperatori ingessisse putatur (quis enim alius id potuit egisse?) vt Legati Romani variis prætextibus diutiùs Constantinopoli detinerentur, atque interim Synodalia Acta inde dimoueri non sinerentur, Quæ autem post hæc secuta sint, suo loco dicturi sumus.

III. CONCIL. ROTOMAG.

Hoc eodem Redemptoris anno, Indictione decimâ, *Rotomagi* in Gallia sub *S. Ansberto* eiusdem ciuitatis Episcopo, vitæ probitate ac miraculorum editione clarissimo, celebratum est CONCILIVM generale, cuius Acta desiderantur: tantùm enim mentio de ipso est apud Angradum monachum in eius Sancti Rebus[a] gestis; actumque inter alia tradit de priuilegio collato monasterio Fontanellensi, vt per succedentia tempora, secundum S. Patris Benedicti Regulam, & concessiones præcedentium Francorum Regum, ex semetipsis sibi Abbatem monachi eligerent.

[a] *Ap. Sur. 9. Febr.*

IESV CHRISTI
AN. 683.
LEONIS II.
AN. 1.
CONST. POGON.
AN. 16.

I. LEO II. PAPA CREATVR. [b]

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo tertio, Indictione vndecimâ, mortuo (vt diximus) *S. Agathone* Romano Pontifice, subrogatus est in locum eius LEO huius nominis Secundus, natione Siculus, Pauli filius, vir pietate & eruditione præstantissimus, musicæque peritissimus. Cuius ordinationi cùm Anastasius[a] tradat interfuisse Ioannem Episcopum Portuensem, quem vidimus Legatum adstitisse Sextæ Synodo Oecumenicæ; inde etiam manifestiùs probatur, quod dictum est anno superiori de protogatione vitæ Agathonis vsque ad hunc annum, postquàm iidem Legati redierunt Constantinopoli Romam; defunctumque esse quarto Idus Ionij; ac post eius obitum, sedem vacasse menses duos & dies quinque, vsque ad ordinationem Leonis, quæ facta est decimâ quintâ mensis Augusti.

[a] *Anast. in Leone II.*

II. ACTA SYNODI SEX. CORRVPTA ROMAM MISSA.

Statim autem vt Leo ordinatus est, ait Anastasius eum suscepisse Sextam Synodum, eiusque Acta è Græco in Latinum vertisse: sed fuisse eadem (quod superiùs diximus) corrupta à Theodoro Constantinopolitano, æquè patet ex eodem Anastasio, dum assentitur fuisse in eis nomen Honorij inter damnatos hæreticos numeratum inuentum, prout ea quæ præ manibus habentur Acta præ se ferunt; cùm tamen in Agathone, dum agit de singolis Actionibus eiusdem Synodi, recensetque damnatos hæreticos sigillatim, nullam de Honorio habuerit mentionem. Extant[b] & quædam eiusdem Leonis nomine scriptæ epistolæ, tam ad Imperatorem Constantinum, quàm ad Eruigium Regem & Episcopos Hispaniæ, in quibus pariter Honorij damnatio sæpiùs reperitur. Quæ si germanæ probari possent, tum alterum de duobus oportuit euenisse; vel eam iniquissimam conditionem, necessitatem tẽporis Leonem subire coëgisse, vt si id non fecisset, damnata hæresis iterùm reuixisset. Actaq; Synodalia abolenda fuissent: vel Leonem præteritarum rerum ignarum, nescisse ipsa Acta legitima Sextæ Synodi, eumque præteriisse quæ de scriptis Honorij literis vel per Ioannem Pontificem, vel per Maximum Abbatem declaratio siue defensio præcessisset. Sed horum neutrum in Pontifice culpâ caruisset: nec ad ea subterfugia recurrendum est, cùm plurimis euidentissimis argumentis satis appareat easdem epistolas penitùs esse adulterinas[c]. Quæ si veræ essent, indigeret potiùs ipse Leo apologiâ, quòd cedere visus esset Græcorum imposturæ de Honorij assertâ falsâ damnatione. Honorium enim neque extitisse hæreticum, neque in Synodo damnatum esse, aut damnari iure potuisse, satis superque superiùs est demõstratum: adeò vt quæcumque aduersus ea, & à quocumque dicta fuerint, necesse sit prorsùs euanescere.

[b] *Tom. 1. Epist. Rom. Pont. & Tom. 3. Conc.*

[c] *Hoc pluribus demonstrat Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. quem tu consulas: nobis enim satis, quæ pro defensione Honorij dicta sũt superius an. 633. num. V. & seqq. & an. 681. num. III. & seqq.*

III. QVID LEO EGERIT DE HÆRETICIS ROMAM REMISSIS.

Cæterum de Macario, aliisque in Sextâ Synodo verè condemnatis hæreticis, Romam missis, illud ex Anastasio habetur, eos scilicet dum nollent à suo recedere proposito, per diuersa monasteria fuisse à Leone retrusos: Anastasium autem presbyterum, & Leontium diaconum Ecclesiæ Constantinopolitanæ, Romam pariter à Synodo remissos ad palinodiam recantandam, ab eo Leone post damnatas omnes hæreses in communionem receptos esse.

IV. CONCIL. TOLET. XIII.

Hoc item anno, Ærâ septingentesimâ vigesimâ primâ, pridie Nonas Nouembris, habita est SYNODVS TOLETANA, Decimatertia ordine posita, Eruigij Regis anno quarto inchoato, mense Octobri. In sequenti Synodo Toletanâ nominatur istud Concilium Generale, eò quòd ex omnibus Hispaniæ prouinciis vnà simul conuenissent Episcopi quadraginta octo, Vicarij verò absentium viginti septem, Abbates aut alij in dignitate Ecclesiastica constituti octo; & Comites ac Proceres viginti sex, vnà cum ipso Rege Eruigio. Sanciti autem in eo fuerunt canones tredecim, tam de his quæ Rex ab eis decerni petiisset, quàm de aliis causis,

MODESTIA ANTIQUORUM REGUM HISP.

Ecclesiasticis. In quibus planè eluxit modestia Regis, cùm per Episcopos sanciri voluit, quæ regij viderentur esse iuris; nempè de restituendis in pristinos honores & bona iis, qui tempore decessoris sui Wambæ tyrannos fuerant consectati; & de relaxatione tributorum anteà debitorum. Adeò vt nihil tunc magis viderentur cupere Hispaniarum Reges, quam ciuilia etiam quæque negotia ad Episcopale forum referre: cùm è contrà hodie nihil solicitius ac vehementiùs prouinciarum Præsides agant, quam vt causas Ecclesiasticas in sæculare iudicium quibusuis prætextibus trahant.

V.
DE IIS QUI VINDICTAM A SANCTIS EXPETERE SOLEBANT.

[d] Conc. Tolet. XIII. c. 7.

Inter alia verò de rebus Ecclesiasticis illud ibidem sancitum [d] est, vt non ampliùs auderet quis sacerdos, cuiuslibet causâ doloris, aut amaritudinis fraternarum rixarum, altaria denudare, luminaria extinguere, aut diuina officia ab Ecclesiis subtrahere. Quòd enim aliquando nõnulli sancti viri magnâ ex causâ, nec nisi diuino impellente Spiritu, aduersus potentiores bona Ecclesiæ inuadentes, eo modo consueuissent excitare Sanctos illos, quorum essent ablata bona, post alia remedia frustrà tentata; accideretque vt propediem vindicta diuinitùs immissa pertingeret delinquentes: (cuius rei nonnulla videre est exempla apud Gregorium [e] Turonensem:) isti passim id ipsum ad priuatas iniurias vindicandas impiè vsurpabant: quod ne ampliùs quis tentare aliquando præsumeret Patres sancito canone vetuerunt.

[e] Greg. Tur. de glor. mart. lib. 1. c. 79. de glor. confess. c. 71. & ap. Bar. Tom. VII. an. 579. XVI. & 583. XLVIII.

VI.
DE ACTIS SEXTÆ SYN. ROMA IN HISP. MISSIS.

Celebrato verò prædicto Concilio, reuersisque ad suas Ecclesias Episcopis, cùm allatæ essent in Hispaniam literæ Leonis Romani Pontificis, simúlque Sextæ Synodi Acta ab ipso missa, nec tempus opportunum esset ingruente sæuâ hieme eos iterùm conuocandi; visum est in sequentem annum differre eius rei tractationem. Ne tamen istiusmodi mora aliquam inobedientiæ suspicionem posset afferre, consultum fuit vt interim ea per Ecclesias ad Episcopos mitterentur; fieretque confirmatio rerum in Oecumenico Conuentu gestarum, quæ vnà cum apologia de dilato negotio ad Romanum Pontificem dirigeretur. Hæc quidem testantur Acta Synodi Toletanæ Decimæ quartæ; anno sequenti celebratæ.

IESV CHRISTI
AN. 684.

BENEDICTI II.
AN. I.

CONST. POGON.
AN. 17.

I.
LEON PP. OBITUS.

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo quarto, Indictione duodecimâ, *Leo* Papa vbi sedisset menses decem & dies quatuordecim, mortuus est quarto Calendas Iulij; quâ die in Ecclesiasticis Tabulis inter Sanctos adnumeratus habetur, etiamsi apud Anastasium defunctus ponatur quinto Nonas Iulij; quem & sepultum dicit apud S. Petrum. Habet quoque, eius temporibus factum esse, vt ex iussione Imperatoris Ecclesia Rauennensis restituta fuerit sub ordinatione Sedis Apostolicæ; hoc est, vt defuncto Archiepiscopo, qui in eius locum eligeretur, iuxta antiquam consuetudinem Romam veniret ordinandus. Additque insuper, eumdem Leonem fecisse Constitutum, vt Archiepiscopi nihil pro vsu Pallij, aut diuersis officiis Ecclesiæ, persoluere deberent. quod etiam constat iam olim in Concilio Romano S. [a] Gregorium statuisse. Denique ait Anastasius, sedem Leonis vacasse mensem vnum, & dies viginti duos. Quapropter hoc eodem anno, die vigesimâ Augusti, BENEDICTUS creatus est, eius nominis Secundus, patriâ Romanus, filius Ioannis, pietate, doctrinâ, virtutibusque clarissimus. Cuius tempore Ecclesiam Romanam in pristinam libertatem restitutam esse, Anastasius est auctor, cùm (vt ait) Constantinus Imp. ei concessit, vt qui deinceps eligeretur in Summum Pontificem, mox nullâ expectatâ Imperatoris confirmatione ordinaretur.

[a] Greg. 4. ep. 44. ap. Bar. Tom. VIII. an. 595 num. LVIII.

BENED. II. CREATUR. REDDITA AB IMP. LIBERTAS ELECTIONIS ROM. PONT.

II
DE LITERIS BENED. PP. IN HISP. MISSIS.

Feruntur eiusdem Benedicti iam electi, nondum tamen consecrati, duæ epistolæ; altera ad Petrum Notarium, altera verò ad Regem Eruigium, de missione in Hispanias Actorum Sextæ Synodi. Sed cùm eadem Acta jam antèhac à Leone illuc missa viderimus, eiusmodi epistolæ apertæ conuincuntur imposturæ; non solùm quòd in eis Benedictus illa Acta tunc primùm mittere dicatur, sed maximè quod esse reperiantur eædem ipsæ quæ titulo Leonis ad eumdem Regem habentur scriptæ; quas æquè suppositas fuisse vidimus. Scripsit quidem Benedictus literas ad Hispaniæ Episcopos; sed anno sequenti [b], postquam accepisset confirmationem ab ipsis factam Sextæ Synodi in Concilio, quod (vt mox dicetur) celebrarunt hoc ipso anno. Est enim de iis certa testificatio in Actis Decimæ quintæ Synodi Toletanæ celebratæ anno Domini sexcentesimooctogesimo octauo. Quibus quidem literis monuit eos Benedictus, vt corrigerent, vel declararent nonnulla, quæ subduriusculè, vel ambiguè ab ipsis dicta viderentur de Substantiis & Voluntatibus in Christo, aliisque nonnullis capitulis.

[b] Vbi Baronius agit de iis.

III
CONCIL. TOLET. XIV. PRO CONFIRMATIONE SEXTÆ SYN. OECUM.

Hoc igitur eodem anno, qui & quintus Eruigij Regis numeratur, Æra septingentesimâ vigesimâ secundâ, mense Nouembri, celebrata est SYNODUS TOLETANA, ordine Decimaquartâ, occasione receptarum Leonis Pontificis literarum, & Actorum Sextæ Synodi. Interfuerunt Episcopi septemdecim, atq; alij per Vicarios decem, sexque Abbates. A quibus, præter ea quæ in fine superioris anni dicta sunt, constitutum est, vt post quatuor Oecumenicas Synodos nempè Nicænam, Constantinopolitanam, Ephesinam & Chalcedonensem, hæc quæ Sexta dicitur, quinto loco poneretur. Quæ ipsi idcircò; non vt abiicerent Quintam; sed quòd in ea nihil de fide, (vt sæpè dictum est) sed de personis tantummodò actum esset, eadem iis prætereunda, vt non necessaria ad dogmata, visa est.

IV.
FILII IMP. DATI IN FILIOS BENEDICTO PP.

Hoc pariter anno, qui præcedit obitum Constantini Imperatoris, contigisse ait Anastasius, vt Benedictus Papa receperit mallones capillorum Iustiniani & Heraclij filiorum eiusdem Constantini, ab eo ad se missos. Per *Mallones* autem intelligit cirros capillorũ: μάλλος enim idem est quod Vellus, seu Coma. Quid autem hoc significaretur symbolo, ex Paulo diacono possumus intelligere; dum ait [c] Carolum Principem Francorum Pipinum filium suum ad

[c] Paul. diac. lib. 6. cap. 53.

Luuith

PIA CAPILLOR. EXHIBITIONEM SIGNIFICATA FILIATIO ADOPT.

Luuithprandum direxisse, vt eius iuxta morem capillum susciperet; qui eius cæsariem incidens, ei pater effectus est. Ex quibus eam his temporibus videas consuetudinem viguisse, vt per eiusmodi exhibitionem capillorum quis alicui offerretur in filium, & qui eos acciperet patris nomen consequeretur. Itaque voluit pius Imperator, vt filij sui scirent se Romanum Pontificem habere peculiarem parentem, cuius monitis impensiùs parere deberent. Est verò etiam apud eumdem Anastasium[d] in historica præfatione ad Octauam Synodum, aliud eiusmodi capillorum abcissionis exemplum; cùm de admirabili studio Regis Bulgarorum erga Romanam Ecclesiam agēs, scribit illum eò vsque pietatis processisse, ac tanta veneratione B. Petrum coluisse, vt quâdam die manu propriâ capillos suos apprehendens, contemplantibus cunctis, Apostolicæ Sedis Legatis tradiderit, dicens: *Omnes Primates & cuncti populi Bulgarorum terra cognoscant, ab hodierno die me seruum fore post Deum B. Petri, & eius Vicarij.*

[d] Ap. Baron. Tom. X. an. 869. num. LXXIII.

V. THEOD. EPISC. CONST. MORITVR.

Hoc eodem anno Theodorus Constantinopolitanus Episcopus, impius ille malorum omnium fabricator, mortuus est, cùm sedisset (vt testatur Nicephorus) annum vnum & menses decem; & in eius locum subrogatus *Paulus* ex laico. Quis verò iste fuerit, & quomodò hæc se habuerint, scriptorum inopiâ latet.

VI. REGNVM ANGLOR. EX SACRILEGIO ET INIVSTITIA DECIDIT.

Hoc item anno Egfridus Nordumbrorum in Anglia Rex, misso in Hiberniam exercitu vastauit miserè gentem innoxiam, ita vt nec Ecclesiis parceret aut monasteriis. Sed mox vindice Deo pœnas sui reatus luit; dum anno sequenti ipsemet exercitum ad vastandos pariter sine causâ Pictos ducens, ab iis cum maxima parte militum trucidatus est. Hæc pluribus Beda[e]: qui addit, ab hoc tempore cœpisse virtutem regni Anglorum diffluere, Pictis & Britonibus magnâ ea parte se in libertatem vindicantibus, terrasque suas recipientibus.

[e] Bed. lib. 4. hist. Angl. cap. 26.

IESV CHRISTI
AN. 685.
IOAN. V.
AN. 1.
IVSTIN. IVN.
AN. 1.

I. IVSTINIANVS IVN. IMPERAT.

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo quinto cœpto, Indictione decimâ tertiâ, Constantinus Imp. vbi regnasset annos septemdecim, diem obiit; relicto IVSTINIANO filio Imperij herede: quem Anastasius in Ioanne tradit, hoc anno inchoâte decimaquartâ Indictione mense Septembri imperare cœpisse. Quo tempore diuino veluti miraculo factum est, vt cùm ipse Iustinianus penè puer esset, nulliùsque concilij, & crederetur Orientale Imperium penitùs collapsurum; Deus non solùm continuerit barbaros ne aduersus eum mouerent exercitus, sed spontè ipsi venerint instaurare sancitam cum patre eius concordiam, aucto etiam quod ipsi persoluendum esset tributo. Id enim de Almelecho Sarracenorum Principe Cedrenus[a] testatur. Et Theophanes ait, missum hoc eodem anno à Iustiniano cum exercitu Leontium, Romano Imperio acquisiuisse Armeniam, Iberiam, Albaniam, Hircaniam, atque Mediam, interemptis Saracenis illic existentibus.

[a] Cedr. in Iust. an. 1.

II. ERRORES ARMENIORVM.

Inuentos autem in Armenia Manichæos Imperatorem igne comburi iussisse, iam aliâ occasione ex Petro Siculo superiùs retulisse meminimus. Verùm non his tantùm malis eo tempore laborauit Armenia; sed vt qui diù sub Saracenis desederant Christiani, contractis diuersis erroribus, vino tantum in sacrificio Missæ vtebantur, nullâ admixtâ aquâ; ad sacerdotium nullum admittebant Iudæorum, nisi qui ex sacerdotali genere orti essent; Quadragesimæ tempore diebus Sabati atque Dominicis caseum & oua comedebant; ac denique more Iudaicò carnes intra altare assabant, easque populo comedendas distribuebant: vt de his constat ex canonibus nomine Sextæ[b] Synodi posteà sancitis.

[b] Sex. Syn. c. 32. 33. 46. 100.

III. BENED. PP. MORITVR.

Hoc item anno *Benedictus* Papa, vbi sedisset menses octo & dies septemdecim, diem obiit septimâ Maij, quâ relatus inter Sanctos reperitur in Tabulis Ecclesiasticis: qui & sepultus est apud sanctum Petrum. Cùm autem sedes vacasset menses duos, & dies quindecim, subrogatus est in locum eius vigesimâ secundâ Iulij, IOANNES huius nominis Quintus, natione Syrus ex prouincia Antiochiâ, Cyriaci filius, vir optimis moribus ac literis præditus; qui dum esset diaconus, missus fuerat ab Agathone Papa vnus ex Legatis ad Sextam Synodum. Ipseque post multa tempora, iuxta priscam consuetudinem, statim post electionem, non expectatâ aut petitâ confirmatione Imperatoris, consecratus est Pontifex, ex concessione superiori anno factâ à Constantino Augusto. Hæc omnia ex Anastasio.

IOANNES CREATVR.

IV. CONCIL. TYRANNICVM GALLIC.

Eodem anno Domini sexcentesimo octogesimo quinto, *Synodus* in Galliis à Rege Theodorico operâ Ebroini Maioris Domûs celebrata est; quæ verè tyrannica dicenda fuit; nempè ad id tantummodò coacta, vt de Episcopis quos tempore Childerici Regi sibi contrarios fuisse Ebroinus suspicabatur, ipse pœnas sumeret. Itaque multos eorum Episcopatu priuauit, alios exilio mulctauit, quosdam etiam pœnis subiecit; interque alios, *S. Leodegarium* Augustodunensem, quem post famem & carceris squalorem, post oculorum euulsionem, plantarumque pedum concisionem, ac linguæ & labiorum excisionem, post denique multa alia diuturnaque supplicia, tandem capite truncari iussit; sicque idem sanctus Dei seruus feliciter martyrium consummauit die secundâ Octobris. Hæc breuiter Sigebertus[c]; quæ fusiùs narrat Vrsinus in Rebus[d] gestis eiusdem S. Leodegarij, quas fidelissimè scripsit iussu Archoaldi Episcopi Pictauiensis eiusdem Sancti æqualis: vbi etiam traditur, *Guairinum* quoque Leodegarij fratrem eiusdem Eboini iussu ad palum alligatum fuisse lapidibus obrutum; sed & ipsum Leodegarium post linguæ excisionem vsum loquelæ recepisse, eiusdemque corpus amputato capite sese erigens quasi horæ vnius spatio stetisse; ac deinde multa ad illud edita esse miracula; ipsiùsque persecutores ac percussores diram passos esse diuinam vindictam. Denique omnium malorum auctor impiissimus Ebroinus, tertio post eiusdem Sancti martyrium anno[e], ab Ermanfrido trucidatus est; eiusque anima ad

S. LEODEGARII MARTYRIVM.

[c] Sigeb. in Chron. hoc an.
[d] Ap. Sur. 2. Oct.

DIVINA VINDICTA IN PERSECVTORES.

[e] Nempè Domini 687. vbi de eius nece Baronius.

infernum deduci diuina reuelatione addita à cæco, cui idem effoderat lumina: vt Ado Viennensis est auctor.

IESV CHRISTI
An. 686.
CONONIS
An. I.
IVSTIN. IVN.
An. I.

I. IOAN PP. OBITVS.

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo sexto, Indictione decimâ quartâ, *Ioannes* Papa vbi sedisset annum vnum, & dies vndecim, (vt Anastasius habet) mortuus est die secundâ Augusti, & sepultus apud S. Petrum; cessauitque Episcopatus eius menses duos, & dies decem & octo: sicque die vigesimâ Octobris successor eius CONON creatus est Pontifex, consentientibus in eum omnium votis, cùm anteà schismate diuisi essent in electione *Theodori* & *Petri* eiusdem Ecclesiæ presbyterorum. Hæc pluribus Anastasius: qui ait eumdem Cononem fuisse genere Thracem, educatũ in Siciliâ, inde verò in Ecclesiâ Romanâ inter presbyteros meruisse; quem & multis egregiis virtutibus præditum laudat. Addit porrò, illo creato, confestim ad Theodorum Exarchum legatos ex more directos fuisse, qui eum de his admonerent. Nimirùm cùm Romani Pontificis confirmationem remisissent Imperatores; voluerunt tamen vt non crearetur absque Italiæ Exarchi, qui propiùs adesset, consensu: ex quo & illud obortum est malum, vt ambientes Pontificatum, per Exarchi ministerium illud quomodocumque consequi conatentur, sæpeque schismata inde conflarentur.

CONONIS SVBROGATIO.

EXARCHI CONSENSVS IN ELECT. PONTIF.

II. IVSTIN. IMP FIDEI CATHOL. PROPVGNATOR.

Quin & Iustinianum Aug. qui hoc tempore imperabat, haud sanæ fidei extitisse, sed & aduersatum esse Cononi Papæ, eiusque Legatos Constantinopolim missos præuaricari coëgisse, constat ex literis Nicolai Pontificis ad Michaëlem Imp. Vnde, & quod Cedrenus hoc annotradit, formam à Constantino patre conscriptam, per Iustinianum perturbatam esse; nihil aliud quàm firmatam à Constantino fidem Catholicam aduersus hæreticos, per Iustinianum emotam intelligere voluisse, eiusdẽ exitus declarauit: quantumuis scribat Anastasius, eum per literas Cononi promisisse, se illibatam perenniter conseruaturum fidem Catholicam. In reliquis verò scimus eodem Anastasio auctore, ipsum Iustinianum voluisse videri de Romanâ Ecclesiâ benè mereri, dum ex parte minuit capitationem patrimonij eiusdem Ecclesiæ.

III. CONSVLENDVS A PONT. CLERVS IN REB. AGENDIS.

Sed quod rursùm ad Cononem spectat, illud perperàm factum ab eo idem Anastasius tradit quòd cùm morte Theophanis vacaret Ecclesia Antiochena pastore, quorumdã Ecclesiasticorum persuasione, præter consuetudinem inconsulto Romanæ Ecclesiæ Clero ordinarit *Constantinum* diaconum Ecclesiæ Syracusanæ, eique pallium ex more concesserit. Sed factũ est, vt cùm qualis esset detectus fuerit, nempè factiosus homo & ad conflandas discordias natus; eius rei gratiâ, arctâ custodiâ idem asseruari iussus fuerit ab Imperatoris Magistratibus qui Siciliam administrabant.

KILIANVS CONVERTIT FRANCONIOS.

Accidit quoque temporibus istis, vt vigente in Hiberniâ monastica disciplina, nonnulli monachi cupierint Euangelium annunciare gentibus. Inter quos eminens *Kilianus* nobilibus parentibus natus, sacris literis probè imbutus, virtutibusque pariter exornatus, Romam profectus: & à Conone Pontifice Episcopus creatus, potestatem accepit gentibus prædicandi: qui in Germaniæ prouinciã, dictam *Orientalium Frãciam*; quam iam anteà lustrauerat aduenient, eam gentem vnà cum ipsius Duce Gosberto à cultu idolorum ad Christi fidem conuertit, in ciuitate Vvirtzburg, siue Herbipoli dicta, sedem constituens; vt fusiùs narratur in rebus [a] ipsius gestis. Quomodò verò martyrium posteà adeptus fuerit, suo loco dicetur. Hic autem monendus est lector, diuersum ab isto esse illum alium *Kilianum* item Hibernum, qui gloria confessionis illustris claruit in territorio Atrebatensi; de quo Molanum [b] consule.

[a] *Ap. Sur. 8. Iul. Edidit etiam illam cum Notis Serarius.*
[b] *Molan. in Natal SS. Belg. 13. Nouemb.*

V. IVLIANI TOLET. LVCVBRATIONES ADVERSVS IVDÆOS.

Hoc insuper tempore vexabantur Hispaniarum Ecclesiæ multitudine Iudæorum; qui haud valentes Regum legibus, Synodalibusque decretis coërceri, inter alia exprobrare solebant Christianis falsam annorum supputationem ab origine mundi, ex quâ factum esset, vt ipsi perperàm Messiam recepissent, cuius aduentûs nondum tempus adesset. Ad quorum procaciam retundendam, Eruigius Rex rogauit S. Iulianum Toletanũ Episcopum, vt suis scriptis eosdẽ redargueret. Præstitit id ipse quam fidelissimè, tres eo argumento libros edens, qui adhuc extant; quos se absoluisse hoc anno Domini sexcentesimo sexto, Æra septingẽtesima vigesima quarta, testatur [c]. Manifesto autem errore [d] in huius Iuliani commentariis inscribitur Iulianus *Pomerius*: siquidem qui *Pomerij* nomine censetur inter Scriptores Ecclesiasticos, (& natione Maurus, atque ordine presbyter tantummodò fuit, nec in omnibus rectè de fide sensit) ante ducentos fermè annos vixit in Galliis tempore Gelasij Romani Pontificis, vt auctore Gennadio comperies. Sed inde fluxit erroris occasio, quòd vterque quosdam eodem titulo commentarios edidit, nempè Prognosticôn; quos tamen multa ab inuicem discriminent. Fuit verò & alius insuper Iulianus diaconus Ecclesiæ Toletanæ, cuius est præfatio in libros S. Ildefonsi de laudibus B. Mariæ, æquè cognomine inscriptus *Pomerius*: qui quidem cùm in ea præfatione meminerit Sisberti Archiepiscopi Toletani, qui post Iulianum defunctum eam Ecclesiam rexit, vtique se diuersum omninò ab eo constituit.

[c] *Iul. aduers. Iuda lib. 3. in fi.*
[d] *Agit de his Baron. pluribus in Not. ad Rom. Martyrol. 8. Martij.* [Quorum duo cùm absque controuersia *Pomery* cognomen habuerint, ait Bellar. de Script. Eccles. se nõ videre cur non & tertius æquè habere potuerit.]

IESV CHRISTI
An. 687.
CONONIS
An. I.
IVSTIN. IVN.
An. 3.

I. CONONIS PAPÆ OBITVS.

ANNVS Chisti sexcentesimus octogesimus septimus cœptus est Indictione decimaquinta. Quo mortuus est *Conon* Papa die decimatertiâ mensis Octobris, inchoata, iam à mense Septempri Indictione prima, cùm sedis-

set

set menses vndecim, & dies viginti tres, vt Anastasius tradit; quem potiùs sequimur, quàm alios qui Anastasio antiqoiorem non habent aliquem cui inhæreant. Sepultus est autem ad S. Petrum; & cessauit Episcopatus eius menses duos ac dies tredecim.

II. Quo tempore dirum conflatum est schisma inter *Theodorum* Archipresbyterum & *Paschalem* Archidiaconum, populo pro illis in duas factiones diuiso; donec maxima pars Cleri cum Optimaribus ac Iudicibus conuenientes, vno consensu vigesimâ sextâ mensis Decembris Pontificem, crearunt SERGIVM presbyterum, natione Syrum, patriâ Antiochenum, ex patre Tiberio, virum insignis probitatis & doctrinæ, qui diù in Siciliâ vixerat, ac posteà ab Adeodato Papâ in Clerum Ecclesiæ Romanæ cooptatus fuerat, & à S. Leone presbyter ordinatus Tituli S. Susannæ. Cui cùm statim Theodorus Archipresbyter cessisset, Paschalis quoque pudore coactus id ipsum publicè egit; sed clanculùm Ioannem Exarchum promissis centum auri libris Rauenna Romam accersiuit: qui repertis omnibus in personam Sergij consensisse, & ipse Paschali suffragari eruboit, verumtamen centum auri libras ab eo sibi promissas, ab Ecclesia S. Petri, frustrà reclamante Sergio, immitissimè extorsit. Paulò verò pòst sceleratus Paschalis sortilegiis & idololatriæ attēdere detectos, Archidiaconatus dignitate priuatus est, & monasterio inclusus; vbi post quinquennium impœnitens mortuus est. Hæc omnia summatim ex Anastasio. Sed ex eiusdem Sergij sepulchri epitaphio, qood ex veteribus monumentis Vaticanæ basilicæ Manlius edidit, planè intelligitur, prædictum THEODORVM cognitum fuisse Pontificem, nec nisi eo mortuo sedisse Sergium. Quod quidem reliquos scriptores penitùs præteriit.

SERGII ELECTIO.

PASCHALIS SCHISMAT. MISERR. FINES.

THEODORVS SEDIT ANTE SERGIVM.

III. Hoc item anno contigit mori Eruigium Regem Hispaniarum, anno regni sui octauo inchoante: inque eius locum subrogari Egicam, siue Egicanem, Vvambæ olim Regis consobrinum, siue (vt alij volunt) filium, ipsius verò Eruigij generum; præteritis Eruigij filiis, quòd minùs iustè eorum pater regnum administrasset. Hæc ex Tudensi, & Concilio Toletano anno sequenti habito.

EGICAN. HISP. REX.

IV. Hoc eodem anno, decimotertio Calendas Aprilis mortuus est sanctitate celebris, Anglorum decus, *Cudbertus* Episcopus Lindisfarnensis; cuius vita ab infantia ad senectutem virtutibus micans, nec obitu potuit obscurari; illustratâ diuinitùs eius sanctitate miraculis, quæ Beda [a] recenset in Rebus gestis Anglorum, copiosiùs autem eùm eiusdem Vitam prosecutus est carmine atque solutâ oratione.

[a] *Bed. de gest. Angl. lib. 4. c. 27. & seqq.*

IESV CHRISTI
An. 688.
SERGII
An. 1.
IVSTIN. IVN.
An. 4.

I. ANNO Christi sexcentesimo octogesimo octauo, Indictione primâ, Æra septingentesimâ vigesimâ sextâ, mense Maio, celebratum est in Hispaniâ CONCILIVM TOLETANVM numeratum Decimumquintum: cui interfuerunt Episcopi sexaginta vnus, per Vicarios verò quinque, Abbates vndecim, & Comites septemdecim. In quo primùm ea quæ ante biennium fuerant à Benedicto Papâ in ipsorum Episcoporum Hispaniæ literis adnotata (ob quod paulò licentiùs Iulianus Toletanus, cui omnia huius Concilij scripta tribuuntur, in eumdem Benedictum insultauit) examinantes; rectè pieque, & ex Patrum sententiâ esse prolata docuerunt, elucidantes quæ à se ambiguè dicta visa essent, quam eorum declarationem Romam missam esse, & à Sergio Pontifice comprobatam, Rodericus testatur. Posteà vero ex humillima Regis Egicanis maximè pij & religionis tenacissimi suggestione, actū est de duobus sibi in specie aduersātibus eiusdē Regis iuramentis facti Eruigio Regi; altero de filiorum eius & vxoris omnimoda aduersùs omnes protectione atque defensione; altero verò de ministranda populo iustitia absque aliqua personarum acceptione. Quibus vnà conciliatis, finis Synodo impositus est. Sunt tamen rerum Hispaniæ scriptores, qui eumdem Egicanem odio plus æquo indulsisse tradant, vt qui filiam Eruigij nomine Cixilonem in coniugem acceptam repudiauerit; vindictamq; sumpserit de nobilibus compluribus, quorum arte fuisset Vvamba regno priuatus. Verùm quod ad repudium attinet; si factum est, nonnisi ex causa sacris legibus approbata factum oportuit: quæ enim vigebat Hispanorum Episcoporum vigilantia in custodia sacrorum canonum, & in Regem præscripta auctoritas, id existimare nos cogit. Quod verò ad reliqua; etiam testificatio Synodi Toletanæ [a] Decimæsextæ eum liberum immunemque reddit, dum inter alias eius virtutes extollit misericordiam in aduersarios suos.

CONCIL. TOLET. XV.

DISCREPANTIA IVRAMENTI REGIS EGICANIS CONCILIATA.

[a] *Conc. To. XVI. cap. 8.*

II. Hoc item anno mortuo Theodorico Francorum Rege, quem regnasse tradunt annos vndeuiginti, successit eius filius Clodoueus huius nominis Tertius. Reiiciunt verò alij obitum Theodorici in annum superiorem; sed magis huic chronologiæ assentiri videtur Angradus monachus in Vita [b] S. Ansberti Rotomagensis Episcopi, dum annum decimumtertium eiusdem Regis iungit anno Domini sexcentesimo octogesimo secundo, & Indictioni decimæ. Porrò iam ipsi Francorum Reges, siue quòd puerili ętate regnum caperent, siue socordiâ, vel voluptuosæ vitæ cupidine, imbelles penitùs redditi, procul aberant ab administratione curaque Regni: adeò vt in Maioribus Domûs (vt vocare consueuerant) totum esset regimen collocatum quod ita permansit vsque ad annum Domini septingentesimum quinquagesimum.

THEOD. FRANC. REG. OBITVS.

[b] *Ap. Sur. 9. Febr.*

IESV CHRISTI
An. 689.
SERGII
An. 2.
IVSTIN. IVN.
An. 5.

I. ANNO Christi sexcentesimo octogesimo nono, Indictione secunda, S. Ceadualla Rex Occidentalium Saxonum, cùm genti suæ

CEADVALLA REG.

præfuisset

ANGLOR. PIETAS PEREGRINATIO, ET OBITVS.

præfuisset duobus annis strenuissimè, relicto regno propter Deum, peregrinatus est Romam ad Limina Apostolorum; ibique ex voto baptizatus à Sergio Pontifice, adhuc in albis constitutus exoptatum diem clausit extremum anno ætatis trigesimo; sepultusque est in Ecclesia S. Petri Apostoli, cuius & nomen in baptismo susceperat. Hæc pluribus Beda [a]. Eumdem verò in itinere in Minorem Britanniam nauigio venientem, inuisisse S. Wlmarum Abbatem, & ab eo de rebus diuinis abundè eruditum esse, traditur in Actis [b] eiusdem S. Wlmari. Insuperque auctor est Paulus [c] diaconus, eumdem Regem Romam pergentem exceptum hospitio fuisse à Cuniberto Longobardorum Rege, quem iam antea Bertharidus pater in consortium regni adsciuerat. Ceterùm quem Beda *Coalduallam Rege Saxonum* dixit, alij plerique omnes qui res Britannorum sunt prosecuti, nominant *Ceduáldradum*, aiuntque fuisse non Saxonum Regem, sed Britannorum, eumdemque eius gentis nouissimum. Quibus conciliandis dici fortè poterit, fuisse quidem reuerà Britannorum Regem, sed ob deuictos Saxones, (quod de ipso testatur [d] Beda) partémque regni illis ademptam, ad maiorem gloriæ titulum Regem Saxonum dici voluisse. Porrò & complures alios Anglos omnis sexûs, generis, ac conditionis homines, huius Regis imitatos exemplum, abdicato sæculo conuolasse ad Limina Apostolorum, idem Beda testis est.

[a] Bed. lib. 5. cap. 7.
[b] Ap. Sur. 20. Iul.
[c] Paul. diac. Lib. 6. c. 15.
[d] Bed. lib. 4. c. 15. 16.

II. KILIANI ET SOCIOR. MARTYRIVM.

Hoc eodem anno, octauo [e] Idus Iulij, tribus martyribus Germania illustrata est. Cùm enim S. Kilianus de quo superiùs, Wirtzburgensis siue Herbipoleosis Episcopus, Gosbertum Franconiæ Ducem iam Christianum redditum admoneret, vt relinqueret vxorem fratris sui, quam ante baptismum sibi coniunxerat; eiusdem feminæ (cui Geilæ nomen) odium in se acerbissimum concitauit. Ideoque Gosberto ad quoddam bellum profecto, eadem ipsum *Kilianum* Episcopum, iam de proximâ morte diuinitùs admonitum, vnà cum *Colomanno* presbytero & *Tornano* diacono, noctu per sicarios secretò interfici curauit: & ne quis rem gestam scire posset in loco vbi sepulti sunt stabulum equorum fieri. Quare diù ipsorum morte occulta reddita, existimantibus cunctis eos ad solitas peregrinationes abscessisse; tandem vno ex percussoribus ipsaque Geila à dæmonibus correptis, ac miserè extinctis, tum facinus detectum, tum corpora reperta fuere: atque in diuinæ vindictæ cumulum, ipse quoque Dux Gosbertus à suis interemptus est, ipsiúsque filij & cognati ab eius prouinciæ administratione expulsi. Hæc omnia pluribus eorumdem Martyrum Acta [f], antiquitùs fideliter scripta. Quorum quidem necem hoc anno Domini sexcentesimo octogesimo nono accidisse; disertè testatur vetus inscriptio eorum sepulchro indita, quam posuit in suis Notis ad eadem Acta Nicolaus Serarius Societatis IESV: ex quâ erroris arguitur Sigebertus, dum hæc ad alium annum refert.

[e] Martyrol. Rom.
[f] Ap. Sur. 8. Iul.

IESV CHRISTI
AN. 690.
SERGII
AN. 3.
IVSTIN. IVN.
AN. 6.

L. NOVI APOSTOLI IN GERMANIAM.

ANNO Christi sexcentesimo octogesimo Indictione tertiâ, Deus nouos Apostolos decreuit ad Germanorum conuersionem: quibus etsi iam olim Euangelium illuxisset, iidem tamen variis motibus sępiùs agitati, in pristinas ferè tenebras reciderant; cùm & adhuc plures illic essent populi, quibus numquam fuisset verbum Dei prædicatum, ac præcipuè Frisones & Saxones. A quibus cùm ortum ducerent Angli atque Saxones, qui Britanniam occupatam incolebant; horum nonnulli pietate erga progenitores ducti, (auctore & impulsore potissimum S Ecgberto Anglo, qui monasticam in Hiberniâ disciplinam propensissimo studio excolens, cupiuerat ipse eam peregrinationem suscipere, nisi diuinitùs iussus esset aliò pergere:) omnes numero duodecim, iidemque presbyteri, (vno excepto Adelberto diacono, filio Regis Deirorum) è Britannia proficiscentes, primò in Gallias diuerterunt ad Pipinum de Herstallo Maiorem Domûs Franciæ: qui cùm nuper expulso Rege Radbodo Frisones bello perdomuisset, in fauorem horum duodecim edicto vetuit, ne quis illis prædicantibus, quicquam molestiæ inferret. Deinde verò qui inter illos auctoritate ac merito præfulgebat *Vuilbrordus*, siue Vuillebrurdus, Româm perrexit ad Sergium Papam, vt ab eo, tamquam supremo Ecclesiæ pastore, impetrata pro omnibus, ex more, Apostolatûs licentia ac benedictione, feliciùs opus susceptum aggrederentur. Hæc pluribus Beda [a]; & scriptor [b] Vitæ *S. Suuberti* vnius ex eorumdem numero. Quæ autem post hæc secuta sunt, suis locis dicturi sumus.

[a] Bed. lib. 5. c. 10. & seqq.
[b] Ap. Sur. 1. Mart.

II. THEODORI DOROVERN. OBITVS.

Hoc quoque anno [c] magnus ille *Theodorus* Tarsensis, Dorouernensi in Anglia Archiepiscopus, sanctitate clarus, doctrina eximius, postquàm sedisset annos viginti duos, menses tres, dies viginti, mortuus est anno ætatis octogesimo octauo: die decimanonâ Septẽbris, quâ relatus habetur inter Sanctos quos Ecclesia Catholica colit. Mortuusque est pariter Hadrianus Abbas, quem vnà cum Theodoro à Vitaliano Papâ missum vidimus in Angliam. Theodoro verò successit Berectualdus vir doctissimus; quem Romam esse profectum vt ordinationem à Sergio Papa acciperet, testatur Anastasius.

[c] Bed. lib. 5. c. 8.

III.

Eodemque pariter anno diem obiit *S. Iulianus* Episcopus Toletanus, vbi sedisset annos decem, mensem vnum, dies septem: relatus & ipse inter [d] Sanctos. In cuius locum subrogatus est Sisebertus, quem alij Sigebertum, Sisbertum alij nominant; de quo posteà.

[d] Martyrol. Rom. 8. Id. Mart.

IV. LEVIS CAVSA RVMPENDÆ PACIS.

Quod autem pertinet ad res Orientales; Annales [e] hoc anno referunt, pacem cum Saracenis olim pactam, leui causa, & magno totius Orientis damno, ab Imperatore esse solutam; quòd scilicèt pecunia ab illis tributi loco pendi solita, haud ex more cusa esset ipsius Imperatoris imagine; sicque nec oblatum in massa aurum

[e] Theoph. & Cedr. an. 6. Iustin.

accipere

[a] Eccles. 10

accipere voluisse. Vnde planè expertus tunc Oriens est quod habet Ecclesiastes[a]; *Va tibi terra, cuius Rex est puer.*

IESV CHRISTI
An. 691.
SERGII
An. 4.
IVSTIN. IVN.
An. 7.

I. CONCIL. CÆSARAVGVST. III.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo primo, Indictione quartâ, Æra septingentesimâ vigesimâ nonâ, Calendis Nouembris, celebratum habetur in Hispania CONCILIVM CÆSARAVGVSTANVM, Tertium ordine positum: in quo canones sanciti dumtaxat quinque reperiuntur. Inter alia verò, cùm iam anteà Toletanum Decimum tertium[a] statuisset de vxoribus Regum, ne post eorum obitum ad secunda vota transirent; (ne videlicet occasione nuptiarum Reginæ, daretur alicui animus inuadendæ tyrannidis:) in præsenti nunc Cæsaraugustano, quò faciliùs eiusmodi pericula euitarentur, additum[b] prætereà est, vt relicta Regis post eius obitum vestem regiam deponeret, religiosamque induens, cum Monialibus in monasterio vitam transigeret.

[a] Conc. Tol. XIII. cap. 5. DECRETA DE VIDVIS REGVM HISP.
[b] Conc. Cæsaraug. III. cap. 5.

II. Hoc item anno mortuus est Bertharidus Rex Longobardorum laudatissimus, pietate, iustitiâ, ac misericordiâ præstans, cùm regnâsset solus annos septem, decem autem cum filio Cuniperto. Hæc ex sententia Pauli[c] diaconi. Cunipertus verò iam solus regnans, aduersarium passus est Alachim Ducem Tridentinum subditum suum, qui contra Bertharidum iam insurrexisset, hominem sæuum, ac præcipuè Episcopis & ministris Ecclesiæ perinfensum. Aduersus quem accingente se quoque gladio Zenone diacono Ecclesiæ Ticinensis, licèt contra tyrannum ac religionis perduellem; exitus tamen declarauit, non placere Deo vt sacri altaris ministri pugnent armis, sed potiùs agant apud ipsum precibus: etenim absque aliquo emolumento idem pugnans, miserè interfectus est. Cæterùm nefarius tyrannus eò magis aduersus clericos exasperatus, barbarè atque prorsùs impiè vouit, si victoriam ei Deus contra Cunipertum daret, se vnum puteum impleturum de testiculis clericorum. Sed obstitit Deus, qui eum in prælio aduersus Cunipertum interire voluit, cùm anteà, exercitibus ad prælium ex aduerso existentibus, singularem pugnam, quam ei Cunipertus ad euitandam militum occisionem obtulerat, recusasset, quòd (vt aiebat) inter contos Cuniperti videret S. Archangeli Michaëlis imaginem, ad quam ei fidelitatem iurâsset. Narrat hæc omnia Paulus[d].

[c] Paul. diac. lib. 5. c. 33. & seqq.

ALACHIS CONTVMELIOSVS TYRANNVS POENAS DAT.

[d] Ibid. c. 40. 41.

III. Hoc pariter anno, vbi Paulus Constantinopolitanus Episcopus sedisset annis septem, mortuus est; ac in locum eius suffectus *Callinicus* Vasorum Ecclesiæ custos, homo nouandarum rerum studiosissimus, de quo plura inferiùs.

IESV CHRISTI
An. 692.
SERGII
An. 5.
IVSTIN. IVN.
An. 7.

I. CONCIL. CONST. APPENDIX AD SEXT. OECVMEN.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo secundo, Indictione quintâ, celebratum est *Constantinopoli* sub Callinico eius ciuitatis Episcopo, CONCILIVM, seu potiùs *Conciliabulum*: in quo nomine Sextæ Synodi sanciti sunt centum & duo canones; quot nunquam hactenùs in aliquo Concilio Oecumenico conditi reperiuntur. Scimus quidē hanc Pseudosynodum ab aliis referri in quartum vel quintum annum à celebratione Sextæ Oecumenicæ, putà à Tharasio[a] ipso Constantinopolitano Episcopo: verùm non ante præsens tempus coactam esse, ex tertio eius canone liquidò demonstratur; dum in eo bis asseritur celebrata post quartam Indictionem, quæ anno præterito elapsa est. Ideóque redargutus est idem Tharasius à Theophane: sed redarguendus & ipse Theophanes: dum viginti septem annos enumerat ab eâdem Sextâ Synodo sub Constantino, vsque ad horum canonum sanctionem sub Iustiniano, referens eos ad annum secundum restituti eidem Iustiniano Imperij. At cùm hunc Conuentum collectum fuisse constet Sergij Papæ temporibus, nequaquàm ad Iustinianum restitutum referri potest, cùm iam anteà Sergius decesserit. Quare cùm Sextam Synodum absolutam viderimus Indictione decimâ inchoante; planè vsque ad hunc præsentem annum, quo canones illi sanciti sunt, anni dumtaxat intercedunt decem absoluti.

[a] In Sept. Syn. Act. 2.

II. Porrò iustè à maioribus[b] eiusmodi conuenticulum, *Erratica Synodus* dicta est; omni penitùs auctoritate carens, quippè quæ multa habeat contra iugem Ecclesiæ Catholicæ traditionem, Veteremque Patrum doctrinam, atque Conciliorum decreta. Quæ omnia, putà ab aliis abundè tractata[c], & à nobis ferè iam superiùs diuersis locis secundùm rerum discutiendarum occasiones elucidata, vt modò omittamus; quid illud est, vt post decem annos à soluto Concilio Oecumenico, eiusdem Concilij nomine ab alio illegitimè coacto conuentu aliorum Episcoporum, canones sanciantur? Quos si sanciendos aliqua necessitas postulabat, quænam exigebat vt nomine Synodi ante decennium habitæ censerentur? Sed maior illa fatuitas, vt non nomine tantùm Sextæ, sed & Quintæ Synodi ante centum quadraginta circiter annos celebratæ, iidem sanciti fuerint: nempè ad illarum supplementum, vt scilicet & in hoc æquipararentur quatuor prioribus in quibus plures conditi essent canones. Hanc enim ius facti rationem prætexuisse, ipsimet qui conuenerunt Episcopi præfati sunt ad Iustinianum Imperatorem; & posteà declarauit homo schismaticus, atque schismaticorum patronus Theodorus Balsamon[d], multa in eorumdem canonum defensionem garriens, atque procaciter etiam mentiens eidem Pseudosynodo interfuisse Legatos Romanæ Ecclesiæ; (quòd videlicet præsentes fuerint nonnulli ex illis Episcopis Orien-

[b] Sed. de sex. ... aliq.

ERRATICA SYNODVS.

[c] Vide abundè eius Synodi nullitates ap Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. præter illa quæ variis locis de iisdē à nis præcedentibus Tomis, & hîc ex illo. Adde Bellarm. Cōtr. de Rom. Pōt. l. 2. c. 17. Turrian in l. de Sext. Syn. Can. de Lec. Theol. c. vlt. ad arg. 6. Person. cont. Reg. Mag. Brit. lib. 1. cap. 42.

PSEVDOSYN. APPENDIX AD DVAS SYNODOS.

[d] Bals. in Nomocan. Phot.

talibus,

talibus, quibus Romani Pontifices consueuissent delegare vices suas, ad audiendos si qui essent in Oriente qui indigerent Apostolicæ Sedis auxilio. Sed hoc longè aliud esse, quàm decernere Legatos ad assistẽdum pro sede Apostolica Oecumenicis Synodis, nemo non videt.) ac denique multùm desudans in consuendis ficûs foliis, ad tegendas parentum turpitudines: qui & ideò hanc pseudosynodum *Quini-sextam* vocatam fuisse ait, quia scilicet repleuit quod Quintæ & Sextæ deerat. Cæterùm ea talis fuit, vt & ipsos Græcorum Annalium Scriptores illius puduerit; quippè nullus eorum de eâ vel verbum quidem.

III.

SERGIVS PP DAMNAT CANONES ERRATICOS SYN. LIBERATVR A FVRORE IMP.

Ipsi tamen eius fabricatores, ad corroboranda quæ inaniter statuissent, auctoritatem Apostolicam subripere tentauerunt, sine qua nullius illa ponderis esse scirent. Itaque apud Iustinianum Imp. egerunt, vt eosdem canones confirmandos mitteret Romam ad Sergium Papam Verùm sanctus Pontifex paratior mori, (vt ait Anastasius de his agens) quàm nouitatum erroribus consentire, ipsos reiiciẽdos esse decreuit. Quapropter misit rursũ Imperator Zachariam Protospatharium suum, qui eumdem Pontificem Constantinopolim perduceret. Sed præstò existens diuinum auxilium, effecit vt Italica militia Rauennâ & aliunde cum ducibus suis Romam veniens, Sergium à periculo liberauerit, Zachariam autem iniuriis & contumeliis agitatum ab Vrbe expulerit. Hæc enim huius temporis scriptores Paulus[e], diaconus & Beda[f] Venerabilis testantur: quibus subscripserunt & reliqui qui posteà Historias conscripsêre, Ado Viennensis, Marianus Scotus & alij. Rem verò gestam fusiùs enarrans Anastasius Bibliothecarius, illud insuper inter alia addit, Zachariam visis vndique concurrentibus militibus, in cubiculum ipsius Pontificis perfugisse, ac præ nimiâ timoris angustiâ se sub eiusdẽ lectum abscondisse, sensuumque defectionem passum esse.

[e] Paul diac. lib. 6. de gest. Long. c. 11.
[f] Bed. de sex æt. in Iustin. Min.

IV.

IIDEM REIECTI AB OMNIB. SEDIB. PATRIARCH.

His tamen nihil deterriti Græcorum Episcopi sæpiùs posteà per eumdem Imp. idem obtinere conati sunt à subsequentibus Pontificibus, Ioanne Septimo, & Constantino; sed frustrà semper vt videbitur suis locis. Quinimmò testificatione Anastasij liquet, tantum abesse vt Romana Ecclesia eos canones receperit, vt nec aliqua trium antiquarum sedium Patriarchalium Orientalium (nempè Alexandrinæ, Antiochenæ, & Ierosolymitanæ,) eos vt reciperet induci potuerit; nimirùm quòd earumdem Ecclesiarum Patriarchæ, nec per se, nec per suos legatos, eiusmodi conciliabulo interfuissent. Ita enim vsque ad sua tempora eos in detestatione illorum canonum perseuerâsse, idem auctor fidem facit in epistola nuncupatoria ad Ioannem Octauum, quam præmisit versioni à se factæ è Græco in Latinum Septimæ Synodi Nicææ celebratæ; vbi etiam legentes admonuit, ne putarent si interdum eorumdem canonum Sextæ Synodi nomine promulgatorum in Septimâ mentio haberetur, eos ab Ecclesia Romana esse receptos aliquando. Vnde pariter intelligas, haud obstare si Gregorius Secundus & Hadrianus Pontifices ex iis citasse reperiantur canonem octogesimum tertium, qui est de Imagine Saluatoris pingenda in formam hominis: siquidem id egerunt dum aduersus ipsos Græcos, eosdemque Iconoclastas pugnarent; nempè vt suis ipsorum gladiis eos iugularent: quomodò & Paulus Apostolus Ethnicorum testimoniis vsus est; & hæreticorum etiam auctoritatibus contra hæreticos vti licere, Gelasius alibi docuit, & quotidianâ Ecclesiæ consuetudine approbatum est.

V.

EX QVO TEMPORE GRÆCI IN DETERIVS LAPSI.

Verùm quamuis eadem S.R.E. eos canones semper auersata fuerit, quos traditionibus Patrum & antiquorum Conciliorum decretis contrarios in plurimis esse nouit; tolerauit tamen multa in Græcis, purà connubia clericorum, & alia einsmodi quamdiò Catholicæ fidei & Ecclesiæ vnitati non sunt aduersati. Sed qui tantâ procaciâ, inter alia mala, confregêre iugum à Patribus custoditum Ecclesiastici cælibatûs, de quo dictum est aliàs[g] abundè; iidem & in reliquis sunt in deterius æquè prolapsi: vt vix breuia post hæc sit reperire interstitia temporum, quibus vel hæresi, vel schismate, non fuerint ab Ecclesia Catholica & Orthodoxa diuisi: quousque tandem, in vltionem scelerum, à Deo vindice post longam patientiam meruerunt virgâ furoris Assur conteri; cùm nihilominus pia mater Ecclesia Catholica & Apostolica numquam destiterit eosdem sic delinquentes iugiter admonitionibus excitare. Quod enim posteriores Græci ex mala sua conscientia putauerunt, ab ipso tempore Sextæ Synodi intermissam omninò fuisse Catholicam communionem Græcorum Impp. cum Romana Ecclesia; eiusmodi falsam opinionem Nicolaus Papa refellit in epistola ad Michaëlem Augustum scripta. Namque id longè posteà sub Photio Ecclesiæ Constantinopolitanæ Pseudoepiscopo contigisse, dicetur suo loco. Porrò ipse Iustinianus Imp. hoc eodem anno, quo ista moliri cœpit aduersus Romanum Pontificem, iusto Dei iudicio, per suos Duces[h] proditâ Armeniâ, incœpit pœnas luere impietatis suæ: & Callinicus Constantinopolitanus Episcopus, malorum omnium concinnator, posteà (vt dicetur) ab eodem Augusto oculis orbatus est, & in exilium missus.

[g] Sup. an. 58. num. VII. vsque XIII.
[h] Theoph. & Cedr. an. 8. Iustin.

IV.

CHILDEB. SVCCEDIT CLODOVEO.

Quod ad statum rerum Occidentalium pertinet; vltimus numeratur hic annus Clodouei Tertij Francorum Regis, qui post obitum Theodorici parentis regnauit annos quatuor. Successit in eius locum Childebertus frater ipsius: quem tenuisse regnum annos decem & septem, habet auctor apud Aimoinum[i]; cui præ cæteris inhærendum putamus, cùm res sui temporis scripsisse testetur[k];

[i] Aim. lib. 4. cap. 49.
[k] Ibid. c. 52.

IESV CHRISTI
AN. 639.
SERGII
AN. 6.
IVSTIN. IVN.
AN. 9.

I.

CONCIL. TOLET. XVI. IN CAVSA PRODITONIS ARCHIEP. TOLET.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo tertio, Indictione sexta, mense Maio, habita est SYNODVS TOLATANA, dicta Decima sexta, eademque Generalis nominata; cui in causa graui conuocati interfuerunt Episcopi quinquaginta nouem, & per vicarios tres, præter Abbates quinque, & viros Illustres Accidit enim vt Sisbertus eiusdem ciuitatis Episcopus

oblitus quo fungebatur muneris sacerdotalis, necnon iuramenti quod dicitur Fidelitatis Regi præstiti, aduersus vitam maximè pij ac iusti Regis Egicanis coniurationem fuerit machinatus. Cuius causæ cognitione à Rege Episcopis demandatâ, vt sacris legibus aduersus eum ageretur; eumdem Sisbertum Synodus[a] ab Episcopatu deposuit, bona eius Fisco addixit, excommunicatumque perpetuò exilio damnauit; inque eius locum[b] ex Regis nominatione suffecit Felicem, Hispalensem anteà Episcopum.

[a] Conc. Tol. XVI. cap 9.
[b] Ibid. c. 12.

II. PRO REGE QVOTIDIE MISSA CELEBRETVR.
[c] Can. 8.

Præstitit insuper eadem Synodus illud suo Regi laude dignum, vt præceperit[c] pro eo, eiusque liberis, quotidiè Missas vbique locorum in Hispaniis celebrari, excepto Passionis Dominicæ die, quando (vt aiunt) altaria denudata existunt, nec cuiquam Missarum licet solemnia celebrare. Quibus verbis agnoscas veterem Ecclesiarum ritum hactenùs obseruatum, vt ipsâ Sextâ feriâ hebdomadæ Sanctæ sacrificium Missæ minimè offerretur. Sunt & alia ibidem constituta, tantâ Synodo digna; quæ tu consulas.

III. SS HEVVALD. MARTYRIVM.
[d] Martyr. Rom. 5. Non. Oct.

Eodem anno duobus sanctis martyribus, iisdemque presbyteris, quorum vtrique nomen *Heuualdo*, aucta est Germania; quos & colit vniuersa Ecclesia[d] Catholica. Qui cùm è Britannia profecti fuissent ad conuersionem Saxonum; cæsi sunt à rusticis idololatris; eorum verò corpora in Rhenum fluuium proiecta, per quadraginta millia passuum, contra impetum aquæ decurrentis, translata sunt in locum vbi ipsorum essent socij; atque tum è radio lucis eadem illustrante, tum reuelatione diuinâ cognita, à Pipino Francorum Duce & Maiore Domûs regiæ, Coloniæ sepulta sunt. Hæc pluribus Beda[e].

[e] Bed. lib. 5. cap. 11.

IESV CHRISTI
AN. 694.

SERGII
AN. 7.

IVSTIN. IVN. 10.

LEONTII 1.

I.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo quarto, Indictionis septimæ, Iustiniani Imp. decimo, cùm idem Imp. iam omnibus odio factus, tam ob sæuitiam erga subditos, ac præcipuè ciues Constantinopolitanos, quàm ob contemptum rerum sacratum, iussisset quibusdam suis Ducibus, vt noctu populum trucidarent, initio facto à Patriarcha: sub idem tempus LEONTIVS Præfectus olim Orientis, è carcere, in quo per calumniam triennio detentus fuerat, Imperatoris iussu eductus vt Græciæ præficeretur; duorum præcipuè monachorum, qui captiuum ipsi Imperium vaticinati fuerant, hortatu seditionem in eumdem ipsum Iustinianum mouēs, à populo Imperator acclamatus est: ipse verò Iustinianus captus, præcisis naribus (vnde & posteà Ρινότμητος, id est *Trunco naso* dictus Chersonam in exilium relegatus; ac Theodorus Pseudomonachus, & Stephanus Sacellarius, quorum ministerio diris modis populum vexârat, funibus ad pedes ligatis, per vias in forum publicum tracti, atque combusti sunt. Hæc

LEONTIVS IMPERAT.

IVSTIN. IMP. TRVNCATO NASO IN EXILIVM AIICITVR.

Theophanes, Cedrenus, Zonaras: aliique Græci: Error tamen esse putatur, quod habet Theophanes, Iustinianum non naribus tantum, sed linguâ fuisse præcisum: nā constat posteà ipsum esse locutum. Porrò has tandem ipse impietatis suæ pœnas dedit, quòd & Romanam Ecclesiam insecutus esset, & Orientalem nouis decretis penitùs deformâsset.

II. CONCIL. TOLET. XVII. ADVERSVS IVDÆOS.

Hoc item anno Hispaniæ exagitatæ sunt perfidorum ac nequissimorum motu Iudæorum, conspirantium aduersus Regem, regnumque, atque vniuersos Christianos, & in societatem adhibentium Iudæos illos qui habitabant in Africa. Quorum cognitâ coniuratione, eâdemque relata per Regem Egicanem ad CONCILIVM, quod tunc *Toleti* habitum est omnium Hispaniæ Episcoporum, etiamque Hispanis subditorum Galliæ Narbonensis Antistitum, ac multorum procerum, (videlicet eiusdem Regis anno septimo, Ærâ septingentesimâ trigesimâ secundâ, mense Nouembri) quod Decimum septimum ordine dictum est; communi omnium consensu aduersus eosdem Iudæos statutum est, vt redigerentur in seruitutem, ac bona fisco addicerentur. Et quoniam iidem Christianæ religioni nomen dederant, & baptizati fuerant; illud de liberis eorum constituerunt, vt cum septem annorum ætatis essent, diuellerentur à parentibus, & Christianorum ritu educarentur, iisdemque nuptiarum fœdere iungerentur.

III. [a] Conc. Tol. XVII. can. 5. NE MISSÆ PRO DEFVNCTIS, CELEBRENTVR PRO VIVIS.

Succisa est pariter in eodem Concilio[a] abusio illa superstitiosa, quæ in sacro-sanctum Missæ sacrificium irrepserat; dum scilicet aliquis aduersus inimicum suum odio flagrans, vt ille citiùs ex humanis subduceretur, pro ipso offerret, vel offerendum curaret, sacrificium pro defunctis offerri solitum: in quos Synodus excommunicationem, & exilium perpetuum decreuit. Statuit verò prætereà eadem Synodus alia ad sacros ritus pertinentia; quæ tu consulas.

IESV CHRISTI
AN. 695.

SERGII
AN. 8.

LEONTII
AN. 2.

I. FRISIOR. ECCLES. EX SANGVINE MARTYR. PROPAGATVR.

ANNO Christi sexcentesimo, nonagesimo quinto, Indictione octauâ, Ecclesia Frisiorum in Germania feliciter propagata est, sanguine sanctorum Martyrum irrigata: nam præter duorum Evvaldorum necem superiùs enarratam, contigit & *S. Vuigbertum* vnum pariter ex duodecim illuc missis, martyrio coronari iussu Radbodi Regis Frisiæ crudelissimi. Nec tamen ideò alij ab opere destiterunt; sed variis locis prædicantes, sequentibus eos signis atque prodigiis magnos vbique progressus fecerunt. Ideóque visum est duos ex illis eligere qui ordinari in Episcopos deberent, Vvilbrordum scilicet, & Suuibertum. De illo dicetur anno sequenti. *Suuibertus* autem missus in Angliam, hoc eodem anno Episcopus consecratus est à S. Wilfrido Merciorum Antistite; dictúsque posteà specialiter *Apostolus Teisterbandiæ, Vvesphaliæ*,

S. SVVIBERTI PRÆDICATIO.

a I aron.an. seq.

& Borucluariorum, quòd populos illos[a] per multos labores, & vitæ pericula, ad fidem Christi conuerterit; multa edens miracula, quibus & mortuos suscitauit, & dæmones effugauit, aliáque plurima eiusmodi Apostolica signa fecit: quæ fusiùs, vnà cum aliis eius sociorum rebus gestis, ipsorum consocius Marcellinus descripsit in Actis[b] eiusdem S. Suuiberti.

b Ap. Sur. 1. Mart.

II.

c Fulchar. & Molan. 9. Sept.

S. AVDOMARI OBITVS.

Hoc item anno[c] in finitima prouincia ex hac vita migrasse constat alium pariter Apostolicum virum, *S. Audomarum* Morinorum Episcopum, prædicatum *Apostolum Taruanensium*; quos iam olim Christianos factos, sed negligentiâ Præsulum in idololatriam relapsos, ipse prædicatione & miraculis perfectè reddidit Catholicos: cuius extant[d] Res præclarè gestæ à Fulchaldo conscriptæ. Eodemque pariter anno, die nonâ Februarij, ponitur obitus *S. Ansberti* Episcopi Rotomagensis, de quo superiùs; cùm ante calumniam passus apud Pipinum Maiorem Domûs regiæ solum vertere missus in exilium coactus fuisset: vnde postmodùm liberatus, reuersusque in patriam, responso mortis accepto, sacrificio Missæ præuio se parauit, & sic feliciter Deo spiritum reddidit, miraculisque post obitum claruit, quæ pluribus narrat Angradus monachus in eius Vitâ[e].

d Ap. Sur. 9. Sept.

e Ap. Sur. 9. Febr.

IESV CHRISTI
AN. 696.
SERGII
AN. 9.
LEONTII
AN. 3.

I.

VVILLEBRORDVS ORDINATVR EPISCOPVS.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo sexto, Indictione nonâ, vir Apostolicus Vvilbrordus siue Vvillebrordus, superiori anno à sociis missus vt Episcopus consecraretur, iterùm Romam veniens ad Sergium Papam, ab eo nomen *Clementis* accepit, & Archiepiscopus Frisonum ordinatus est, id etiam exigente Pipino Duce & Maiore Domûs Franciæ; qui & eidem redeunti sedis locum dedit Traiectum, olim Vviltenburg dictum. Hæc Beda[a], & Marcellinus[b]. Sed & diuinâ præuiâ admonitione, Sergium Papam ordinasse Episcopum eumdem Vvilbrordum, tradit Albinus Flaccus in Rebus[c] gestis eiusdem Sancti.

a Bed. de hist. Ang. lib. 5. cap. 12.
b Marcel. in Suuibert. ap. Sur. 1. Mart.
c Ap. Sur. 7. Nouemb.

II.

Hoc eodem anno, Leontij Imperatoris tertio, Saraceni siue Arabes Africam ceperunt. Vnde mox à Ioanne Patricio illuc à Leontio misso expulsi, iidem paulò pòst cum maiori classe redeuntes, Ioannem inde pepulerunt. Quâ re erubescentes Romani milites, atque timentes redire Constantinopolim; motâ seditione ABSIMARVM Imperatorem crearunt, eumque TIBERIVM nominarunt. Qui Constantinopolim accedens, Leontium captum, naribus præcisis in Dalmatiæ quoddam monasterium relegauit. Hæc Annales ex Theophane ac Cedreno. Cæterùm Africam tentatam sæpiùs, deprædatamque, Saraceni ab hoc tempore absque obice possederunt; cùm ea non solùm hæreticis Manichæis atque Donatistis refertissima esset, sed etiam moribus corruptissima, adeò vt ipsi etiam Episcopi[d] vxoribus commiscerentur. Ex quibus, quanta essent alia mala, facile possumus meditari; quorum causâ quemadmodùm olim Deus ad eos puniendos immisit Vvandalos; modò eosdem penitùs perdendos tradidit Saracenis.

ABSIMARVS ELECTVS IMP. LEONTIVM EIICIT.

d Sext. Syn. cap 12.

IESV CHRISTI
AN. 697.
SERGII
AN. 10.
TIBER. ABSIM.
AN. 1.

I.

PROPAGATIO FIDEI IN GERMANIA.

ANNO Domini sexcentesimo nonagesimo septimo, Indictione decimâ, ac sequentibus pariter annis, Frisia, Hollandia, aliæque Germaniæ prouinciæ, summâ industriâ excultæ sunt, & ad fructum vberrimum restitutæ, prædicatione & miraculis SS. Vvilbrordi Traiectensis primi, & Svviberti item primi Vverdensis Episcopi, cæterorumque quos ex Anglia & Hibernia eò accessisse vidimus; atque aliorum qui ab iis ad opus admissi, missique sunt ex decreto *Concilij* ibidem *Traiecti* habiti ad res nouellarum eiusmodi Ecclesiarum optimè disponendas: quorum immensos labores, mirabiles profectos, prodigiosa miracula, & sanctos exitus, descripsit auctor Vitæ prædicti Svviberti[a]; quem tu consulas[b]; necnon Albinum Flaccum in Rebus[c] gestis eiusdem S. Vvilbrordi.

a Ap. Sur. 1. Mart.
b Agit. & Baron. fusiùs de iis, hoc & seq. annis.
c Ap. Sur. 7. Nouemb.

IESV CHRISTI
AN. 698.
SERGII
AN. 11.
TIBER. ABSIM.
AN. 2.

I.

S. LAMBERTI MARTYRIVM.

ANNVS Domini sexcentesimus nonagesimus octauus, Indictione vndecimâ inchoatus, illustratus est martyrio *S. Lamberti* Tungrensis, siue Leodiensis Episcopi, *Taxandriæ Apostoli* nuncupati[a], quòd populum illum ab idolorum cultu ad fidem Christi per multos labores & angustias perduxerit. Extant[b] eius Acta à Stephano Episcopo Leodiensi scripta: in quibus tamen multa desiderantur, vt (quod imprimis ponendum erat) quæ præcessit ab eo sæpiùs facta obiurgatio Pipino de Herstallo Maiori Domûs Franciæ, ob Alpaidem pellicem subintroductam, cùm legitimam haberet vxorem Plectrudem: quod absque controuersia omnes tum veteres tum recentiores historici affirmârunt, qui dicunt[c] ipsum pellicis Pipini hortatu, ab eiusdem pellicis fratre Dodone intra Ecclesiam SS. Cosmæ & Damiani interemptum fuisse; Dodonem verò, omnesque cædis conscios paulò pòst diuinâ vindictâ acerrimè punitos, miserrimè periisse. Additurque, adeò inuisas etiam post mortem pellices ipsi S. Lamberto fuisse, vt cæteris cunctis sine repulsâ ad osculandum suum corpus admissis, si qua pellex accederet, quasi turbine quodam exagitatam retrocedere compelleret. Eius verò corpus post duodecim annos translatum est in

a Sigeb. in Chron. hoc an. Molan. in Natal. SS. Belg. 17. Sept.
b Ap. Sur. 17. Sept.
c Vid. append. ad Vit. à Steph. scriptam, ap. Sur. ibid.

Legiam;

ELSAM POST MORTEM ANICIV VELLICIS
[d] In Vit. S. Suuthert. ap. Sur. 1. Mart. c. 25. ap. Baron. Tom. VIII. an. 714.

Legiam; quæ ex vico creuit in nobilem ciuitatem, ex eiusdem Martyris gloria atque miraculis ibidem iugiter edi solitis. Pipinum autem vsque ad obitum vehementi fuisse exagitatum dolore ob viri sanctissimi necem, Marcellinus[d] est auctor: quamuis numquam miser destiterit à consortio pellicis, quòd ex ea suscepisset Carolum Martellum, quem reliquit heredē suum. Ceterùm hoc item anno, *Beggam* eiusdem Pipini matrem, sanctitate claram, ad Dominum transisse, auctor est Sigebertus in Chronico. Sequenti verò idem auctor tradit, ipsum Pipinum orbatum esse filio Drogone Duce Campaniensium: verùm illum superuixisse Pipino parenti, Marcellinus affirmat.

II.
[e] Sigeb. hoc an. Bed. de sex. ata.
[f] Paul. diac. lib. 5. cap 14.
CONCIL. AQVILEIENSE.

Hoc eodem anno[e] celebrata reperitur SYNODVS AQVILEIENSIS, quæ (vt ait Paulus[f] diaconus) ob imperitiam Quintum Oecumenicum Concilium suscipere diffidit; donec à Sergio Papa admonita, & ipsa ceteris Ecclesiis consensit. Porrò longè ante hoc tempus resipuisse liquet Ecclesiam Aquileiensem ab antiquo schismate, causâ Quintæ Synodi orto ob Tria Capitula: siquidem eiusdem Ecclesiæ Episcopus Agatho nomine, interfuisse & subscripsisse reperitur Synodo celebratæ ab Agathone Papa. Quamobrem eamdem iterùm in errorem lapsam dicere opus est, perfectè verò à Sergio esse curatam.

III.
[g] Theoph. & Ced. hoc an.

Eodem anno, Imperij Absimari secundo, tradunt Annales[g] Romanum exercitum Syriam peragrantem ac deprædantem, occidisse ducenta barbarorum millia, ingentemque retulisse prædam. Mirum autem auditu, quantum gens Saracenorum fuerit his temporibus numerosa, vtpotè quæ Armeniam, Persidem, Palæstinam, Ægyptum impleret, & Libyam, Africamque vniuersam penitùs occuparet, insulasque complures, atque iamiam in Europam se infundere pararet: & quantumlibet multiplices eorumdem cædes fierent, nullam visi sunt diminutionem sensisse, nec contineri potuisse quin illaberentur in exteras regiones.

IESV CHRISTI
An. 699.
SERGII
An. 12.
TIBER. ABSIM.
An. 3.

I.
[a] Molan. in SS. Belg. 3. Nouemb.
S. HVBERTVS EPISC. LEODIEN.

ANNO Christi sexcentesimo nonagesimo nono, Indictione duodecima, Sergius Papa, diuinâ præuiâ admonitione[a], consecrauit *S. Hubertum* Leodiensem Episcopum, dignum S. Lamberti martyris successorem, eumdémque nobilissimo genere ortum, vtpotè filium Bertrandi Aquitaniæ Ducis. Qui vt populum sibi subditum in Catholicæ fidei obseruantia, & S.R.E. obedientia, à qua sanctum Euangelium accepissent, cultu perpetuo firmiter contineret, ac posteros eodem vinculo obligaret, tradidit illi vrbi sigillum S. Lamberti imagine sculptum, atque huiusmodi inscriptione notatum; *Sancta Legia Romanæ Ecclesiæ filia*; vt ex Placentio Molanus refert. Extant verò ipsius Huberti Vitæ Acta, quibus Insignes eius virtutes, & in edendis miraculis immensa gratia prædicantur. Contulitque ipse in arcam Dominicam de prædicatione ad gentes manipulos vberes, ex *Brabantia* populo tunc infideli collectos.

II
SERGIO PP. DIVINITVS LIBERATVR A CALVMNIA INCESTVS.
[b] Ap. Sur. 25. May.
[c] Bed. 5. hist. Angl. 19.

Quibus etiam temporibus contigit ex frequenti commercio venientium ex Angliâ Romam ad Limina Apostolorum, innotuisse Sergio Papæ *S. Althelmum*, siue Aldhelmum, Schireburgensem Episcopum; quem, eius virtutibus captus, in Vrbem acciuerit. De quo legitur, liberasse diuina virtute ipsum Sergium à calumniâ progeniti ex incestu pueri, ita videlicet vt cùm eumdem puerum nouem tantùm dies natum, coram omnibus in virtute IESV CHRISTI interrogasset, num Sergius Papa eo crimine teneretur; responderit clara voce puer, Sergium nihil commercij cum feminis habuisse. Hæc ita in ipsius Althelmi Actis[b]. Verùm quòd nusquam alibi de re tantâ mentio habeatur, haud satis tuta fides auctoris. De eorum Sancto constantiora sunt quæ Beda[c] refert: qui cùm præclaram de eo mentionem faciat, eiusdem etiam scriptorum monumenta memorat; videlicet Librum de Paschate aduersùs Britonum errorem, aliumque de Virginitate versibus & prosâ compositum. Cuius hactenùs extat de Virginitate solutâ oratione tractatio.

III
BRITANNIA CORRIGIT ERROREM DE PASCHATE ET TONSVRA.
[d] Id. lib. 5. c. 16. & 22.
COMMENTARIVS DE LOCIS SANCT.
[e] Ibid. cap. 18.

Quod verò ad Librum spectat de Paschate; tempus hoc id postulabat, vt qui in iis regionibus pollerent ingenio, illud exercerent in euellendo eiusmodi inolitæ consuetudinis errore, de quo sæpè dictum est superiùs. Quorum egregiâ operâ, atque imprimis insignium Abbatum Adamnani, & Ceolfridi, (quod pluribus Beda[d] prosequitur) factum est vt hoc tempore maxima pars Scotorum & Pictorum, Britonumque, Catholicam Paschæ ac Tonsuræ clericalis obseruationem susceperint. Additque idem auctor, his ipsis prætereà temporibus eumdem Adamnanum scripsisse librum de Locis Sanctis, ex veridicâ relatione ipsi factâ ab Arculpho Galliarum Episcopo, qui totum fermè Orientem, ac præcipuè Terram Sanctam diligentissimè perlustrauerat, & in patriam rediens vi tempestatis in Occidentalia Britanniæ litora delatus fuerat. Estque is ipse commentarius, quem posteà idem Beda in compendium (vt testatur[e]) redactum, viginti distinctum capitibus edidit; hodieque extat.

IESV CHRISTI
An. 700.
SERGII
An. 13.
TIBER. ABSIM.
An. 4.

I.
DE S. VVLFRANNO AD FRIS. APOSTOLATV.
[a] Ap. Sur. 20. Mart.

ANNO Domini septingentesimo, Indictione decimatertiâ, *S. Vulfrannus* Archiepiscopus Senonensis in Galliâ, ad prædicandum *Frisonum* genti ex diuinâ reuelatione animum induxit: vbi quamplurimis ingentibus editis miraculis, multos ad fidem CHRISTI conuertit; vt fusiùs in eius Vita[a] narrat Ionas monachus Fontanellensis huius sæculi scriptor. Eiusmodi autem miraculis ita veritas Christianæ religionis innotuit, vt liberè prædicandi, & qui vellent esse, Christianos fieri licētiam par-

tium illarum Princeps Radbodus, infensissimus anteà Christianis, impenderit: adeò vt & filius eius id fuerit ab eodem sancto Pontifice consecutus.

IESV CHRISTI
AN. 701.

SERGII
AN. 14.

TIBER. ABSIM.
AN. 5.

I. SERGII PP. OBITVS.

ANNVS Christi septingentesimus primus inchoatus est, Indictione decimâ quartâ. Quo *Sergius* Papa, cùm sedisset annos tredecim, menses octo, & dies quatuordecim, mortuus est quinto Idus Septembris, atque sepultus in basilica S. Petri. Hæc ex Anastasio, & Romano Martyrologio; in quo eiusdem Sergij nomen ob meritum sanctitatis relatum habetur. Porrò ex ipsius sepulchri epitaphio, quod ex veteribus monumentis eiusdem Vaticanæ basilicæ Manlius exscripsit, planè intelligitur, eumdem Pontificem multa passum, ab Vrbeque pulsum per *Ioannem* Sedis Apostolicæ inuasorem, septennij fatigatum fuisse exilio: quod quidem reliquos omnes Scriptores penitùs præterit. Sed extant alia eiusdem præclara monumenta apud Anastasium, ad Ecclesiarum ornamenta, & ritus Ecclesiasticos pertinentia. Ex quibus illud est, quod statuit vt in Missa tempore confractionis Dominici corporis, *Agnus Dei*, &c. à Clero & populo decantaretur. Itemque quod ex diuina reuelatione inuenit in sacrario Ecclesiæ S. Petri, in angulo obscurissimo, capsam argenteam nimiâ annositate nigram; atque intra eam, Crucem lapidibus pretiosis ornatam, habentem portionem salutiferi Ligni Dominicæ crucis; quæ ex illo tempore omni populo Christiano die Exaltationis eius, in basilicâ Saluatoris Constantinianâ dictâ, osculanda & adoranda proposita est.

EXILIVM PASSVS AB INVASORE SED. APOST.

II.

BEDA VOCATVS ROMAM A SERG. PP.

Extat insuper apud auctorem qui post Bedam prosecutus est res gestas Anglorum, eiusdem Pontificis epistola ad Ceolfridum Abbatem in Anglia eius monasterij in quo à teneris annis BEDA coaluerat, creueratque in virum perfectum sanctitate & doctrinâ insignem: quâ idem Pontifex ipsum Bedam ad se mitti postulauit, quem consuleret de rebus quibusdam Ecclesiasticis. In quo quidem ipsius Bedæ commendes modestiam, qui cùm sæpè eiusdem Sergij Papæ meminerit, numqum se ab eo vocatum literis tradiderit, silentio pressa relinquens quæ ad laudem suam spectare posse viderentur. An autem Sergium adierit, & hoc ignoratur: sed potiùs non iuisse putamus; nam ea quæ ad Historiam Anglicanam texendam, ipsi opus erant ex Ecclesiæ Romanæ archiuis petere, non à se inde allata, sed operâ Nothelmi, qui sub Gregorio Papâ Secundo Romam venit, se accepisse testatur in epistolâ nuncupatoriâ ad Ceolulphum Regem, positâ in fronte eiusdem à se conscriptæ Historiæ.

III. a Ap. Sur. 23. Nouemb. lib. 2. c. 7.

Sub eodem quoque Sergio Papâ contigisse obitum sanctissimi viri *Trudonis*, habet Theodoricus [a] Abbas in Rebus gestis eiusdem Sancti: qui quidem quòd Hasbaniis concionatus est Euangelium CHRISTI, *Hasbaniorum* meruit *Apostolus* appellari: cuius & dies natalis ab Ecclesia Catholica quotannis celebrari consueuit.

IV. IOAN. VI. CREATVR.

Cùm autem post Sergij obitum Sedes Romana vacâsset (vt habet Anastasius) mensem vnum & dies viginti; hoc eodem anno, die vigesimâ nonâ Octobris, creatus est IOANNES eius nominis Sextus, natione Græcus. Quo ipso anno (vt idem auctor scribit) venit è Siciliâ Romam Theophylactus Patricius & Exarchus Italiæ, aliquid molitutus aduersus eumdem nuper electum Ioannem; quænam verò causæ nouæ intercesserint, ignoramus. Tunc autem etiam accidisse tradit, quod & vidimus euenisse sub Sergio; nimirùm vt in defensionem Pontificis vniuersa Italiæ militia Romam conuenerit, ab eiúsque furore ipse Theophylactus per eumdem Ioannem liberandus fuerit. A quo tempore Exarchorum vires admodum tenues reddi cœpêre; contra verò Romanis Pontificibus, pro quibus milites starent, augeri: adeò vt post hæc supplices, non insultantes, in Italiam mittere Imperatores solerent Exarchos. Cæterùm quas pœnas dederit Imperator, cùm in Romanum Pontificem impiè ista tentauit, dicetur anno sequenti.

RES IMP. IN ITALIA IMMINVTA.

V. IMMENSA FLAGITIA VVITIZÆ REG.

Hoc eodem anno, defuncto Hispaniarum Rege Egicane, filius eius Vvitiza, qui cum patre annos quinque hactenùs regnauerat, solus regni habenas moderandas suscepit. Qui per iniustitiam & impietatem suam seruus factus peccati, omnibusque scatens vitiis, se ipsum vnà cum suis præcipitem dedit, ianuamque latè pandit, quâ post eius obitum Sarraceni, torrentis instar influerent in Hispanias. Sed quòd nec furiosum Regem cohibere conati sint Hispaniarum Episcopi, factum est vt & defecerit Regnum, & ipsi simul ducti fuerint in captiuitatem Episcopi, Ecclesiæque dirutæ, monasteria desolata, atque omnia denique pessumdata. Et (vt ait ista deplorans Lucas Tudensis, antiquus rerum Hispanicarum scriptor) quia Reges & Sacerdotes Dominum dereliquerunt, cuncta agmina Hispaniarum derelicta à Domino perierunt. Tradit enim de Vvitiza, multa illum nefanda & horribilia flagitia per Hispanias seminasse, & ad rapinas, luxurias, comessationes, ac voluptates carnis, se suósque inclinâsse: nec ipsum solùm, postposita omni religione diuinâ, plures vxores & concubinas habuisse, Ducibúsque suis vt similiter agerent imperasse; sed & effecisse, vt æquè Episcopi, cæteríque Ecclesiæ ministri aspernarentur Ecclesiastica munia atque sacramenta; & ne aduersus ipsum insurgerent, iisdem vxores & concubinas habere præcepisse, immò & ne obedirent Romano Pontifici, publico edicto sub mortis interminatione prohibuisse; quæ res (vt ait) pereundi causa Hispaniæ fuit. Pulso quoque in exilium Toletano Episcopo Iuliano (Rodericus tamen, & alij non Iulianum, qui Tertius eius nominis esset dicendus Toletanus Episcopus, sed Gundericum sub Vvitizâ ponunt:) filium suum Oppam Archiepiscopum Hispalensem simul ac Toletanum esse voluit, vt faciliùs posset per duplicem eiusmodi auctoritatem, fidei Catholicæ statum conuellere. Iudæos insuper in Hispaniam reuocauit; & sublatis Ecclesiæ priuilegiis, multas Iudæis immu-

CVR HISPANIA TRADITA SARRACENIS.

APOSTASIA AB ECCLES. ROM.

nitates

nitates tribuit. Pleróſque Principes, alióſque nobiliſſimos viros occidit, aut relegauit. Denique in tantam veſaniam proceſſit, vt muros cunctarum vrbium ſui regni (exceptis Toleto, Legione, & Aſturico) ſubuerterit, ne poſsét ſibi reſiſtere ciues cùm eos perſequi vellet. Hæc & alia Tudenſis: quæ omnia toto ſui regni decennio ſunt ab eodem Vvitizâ nefariè perpetrata.

VI. Concil. Tolet. XVIII.

Veruntamen ipſius exordio, vt ſpecimen optimi Principis præſeferret, ex omnibus Hiſpaniarum Epiſcopis *Toleti* CONCILIVM generale collegit, dictum ordine Decimumoctauum. Cuius Acta cur nequaquàm, vt cęterorum, ſcriptis tradita reperiantur, ea ferè omnium ſententia eſt, quòd eùm in eo complura ſancita fuerint Eccleſiaſticæ diſciplinæ contraria, placuerit æterno ſilentio ſepeliri. Sed cùm omnes conſentiant initia Vvitizæ fuiſſe optima; crediderim potiùs, quæ fuerant benè in hoc Concilio geſta, poſteà ab ipſo in tyrannum erumpente fuiſſe penitùs abrogata, ipſaque eius Acta conſciſſa.

VII. De causa defectionis Vvitizæ ab Eccles. Rom. [b] Greg. Sept. l. ep. 7. & 4. ep. vlt. Tom. 3. Epiſt. Rom. Pont.

Sed cauſam apoſtaſiæ tam inſolentis ab Eccleſia Romana, cùm nemo (quod nouerimus) vel antiquorum vel recentiorum hiſtoricorum enarret; nos quænam fuerit, ex certis antiquitatis monumentis in medium adducemus. Extant[b] enim Gregorij eius nominis Septimi Romani Pontificis ſanctitate & magnitudine animi celebris, duæ inter alias epiſtolæ ad Principes qui Hiſpaniam à Saracenis recuperaſſent, ſcriptæ Indictionibus vndecimâ & decimaquintâ, annis nimirùm Domini milleſimo ſeptuageſimo tertio & ſeptuageſimo ſeptimo; quibus ſignificat, Hiſpaniæ Regnum, antequàm inuaderetur à Saracenis, fuiſſe Romanæ Eccleſiæ traditum, quantum etiam ad ius & proprietatem, à poſſidentibus ipſum Gothorum Regibus maximè piis; non ita quidem vt eo ipſi caruiſſe voluerint, ſed vt illud annuo perſoluto tributo, Eccleſiæ Romanæ nomine poſſiderent. Ex iis itaque omninò affirmare neceſſe videtur, horum Regum indigniſſimum ſucceſſorem impium Vvitizam, cùm eiuſmodi donationem iniquo animo ferret, eamdem irritam reddere conatum, illud quod recenſet Tudenſis de non parendo Romano Pontifici ſanxiſſe decretum.

Quanto suo damno Reges iura Eccles. violent. [c] Pſal. 2.

Quòd enim ipſum à Rege qui Catholicus habebatur, intelligis promulgatum; vtique non fidei, ſed temporariæ vtilitatis cauſâ factum agnoſcas oportet. Sed inde perſpicuè colligas, quàm malè conſulant ditionibus ſuis Principes, qui Eccleſiæ iura tollere vel minuere conantur. Etenim vltor exurgens Deus[c], in virgâ ferreâ tamquam vas figuli confringit eos qui aſtiterunt aduerſus Dominum & aduerſus Chriſtum eius, cupientes proiicere à ſe iugum ipſorum. Paruiſſe verò Hiſpaniæ Reges Gregorio Septimo, in reſtituendis Eccleſiæ Romanæ iuribus, videbitur ſuis locis: vt planè fuerit luce apertiſſimâ declaratum, ſicut inobedientiâ Principum iactura totius facta eſt Regni, ita eorumdem obedientiâ fuiſſe à barbaris vindicatum & ſtabilitum, atque in exteras etiam gentes dominij auctoritate propagatum.

IESV CHRISTI
AN. 702. 703.

IOAN. VI.
AN. 1. 2.

TIBER. ABSIM.
AN. 6. 7.

I.

ANNO Chriſti ſeptingenteſimo ſecundo, Indictione decimaquintâ, Tiberius Imp. qui anno ſuperiori tentauit deturbare Ioannem Romanum Pontificem, paſſus eſt diuino iudicio dirum aduerſarium, à quo ipſe pelleretur Imperio. Siquidem (vt habent Græcorum Annales[a]) hoc ipſo anno Iuſtinianus Rhinotmitus, quem exulem degere vidimus apud Cherſonam, Chaiani Lazorum Regis ſorore in matrimonium ſumptâ, eiuſdem Regis ope ad reditum arma parare cœpit. Quem tanto vindictæ ardore incenſum ferunt, vt cùm maris tempeſtate in ſummo vitæ diſcrimine eumdem conſtitutum monuiſſet vnus ex familiaribus ſuis, vt voueret Deo, ſi Imperium recuperaret ſe inimicis ſuis indulturum; reſponderit; *Immò ſi pepercero cuiquam eorum, in hoc loco me Deus demergat.* Sicque Dei iudicio, qui in perfidos vltionem parabat, euadens legationemque mittens ad Trebellium Bulgarorum Regem, vt eius auxilio poſſet reſtitui in Imperium; iſto libenter annuente, factum eſt, vt.

[a] Theoph. Cedr. Zon. & aly. Iuſtiniani Imp. ardens vindictæ cupido.

II. Imperium recuperat, et diram de aduersariis vindictam sumit.

Anno ſequenti, (qui fuit Chriſti ſeptingenteſimus tertius, Indictionis primæ,) idem in Imperium reſtitutus fuerit per eumdem Trebellium, clanculò per aquæ ductum ingreſſus Conſtantinopolim. Qui cùm Tiberium Abſimatum, & eius fratrem Heraclium, alióſque primores ciuitatis fugâ ſibi conſulentes, in poteſtatem accepiſſet; mox primores illos, atque Patricios, in muro ciuitatis ſupplicio affecit; Abſimarum autem, atque Leontium qui primus occuparat Imperium; vinctos per vrbem in pompâ duxit; ludiſque Circenſibus eos repræſentans, vſque ad ſolutionem primi brauij eorum ceruices pedibus calcauit, vniuerſo populo illud Dauidicum[b] acclamante; *Super aſpidem & baſiliſcum ambulâſti, & conculcâſti leonem & draconem*: inde eos in Cynegium miſſos, capite truncari iuſſit. Innumerabilem quoque multitudinem tam ciuium quàm militum extinxit; pluréſque ſaccis incluſos in mare proiecit, atque alios cùm ad prandium vel cœnam accubitarent, mox vt ſurgerent ceruicum inciſione perdi iuſſit. Sed & Callinicum Conſtantinopolitanum Patriarcham oculis orbauit, Romamque relegauit; ſuffecto in eius locum *Cyro* quodam Amaſtridis inſulæ monacho, qui ei recuperationem Imperij prædixerat. Omnibúſque rebus penitùs ſtabilitis, Trebellium Bulgarorum Regem muneribus dignè donatum ad propria dimiſit: filium verò ſuum TIBERIVM, *Theodorámque* coniugem Imperiali coronâ pariter inſigniuit. Hæc omnia ex Græcorum Annalibus, Theophane, Cedreno, & aliis: quæ cœpta hoc anno, in ſequentem propagara noſcuntur.

[b] Pſal. 90.

Callin. Episcop. Const. Romam relegatus.

Cęterùm miro Dei iudicio factum eſt, vt Callinicus, qui primus auſus eſſet abſque conſenſu Romani Pontificis Vniuerſale congregare Concilium, atque in eo canones edere contra traditiones maiorum & Eccleſiaſticam diſciplinam, quique

aduersus Romanam Ecclesiam adeò ardenti animo pellexerat Iustinianum, ab eodem talia passus, ad ipsum Romanum Pontificem remissus sit, ab eo vitæ stipem accepturus.

III. Eodem anno Christi septingentesimo tertio, Cunipertus Rex Longobardorum, vir satis laudatus, vbi annos duodecim regnâsset post patris obitum, mortuus est, relicto Regni hærede Luitbberto filio paruulo, cui tutorem Asprendum virum illustrem constituit. Hinc verò multi ciuiles tumultus pro regno inter Principes orti sunt; quos pluribus describit Paulus [c] diaconus.

[c] Paul. diac. lib. 6. c. 12.

IV. Quo item anno [d] defunctus est *S. Benedictus* (anteà Biscopus dictus) Abbas in Anglia, miræ sanctitatis vir, cuius diem natalem celebrat Ecclesia pridie Idus Ianuarij: eo verò monasteriorum fundatore, propagatus est in Angliâ mirificè monachismus, cuius ipse regulas Romæ didicerat. Extat Bedæ [e] homilia in eius die natali dicta, vbi plura de ipsius laudibus ac virtutibus habet: quem & ait, quòd rudis adhuc in gente Anglorum fides & Ecclesiarum institutio floreret, ad beatorum Apostolorum Limina peregrinaturum aduolâsse, vt ibi perfectam viuendi formam sumeret, vbi per summos Christi Apostolos totius Eclesiæ caput emineret exiorium.

[d] Sigeb. in Chron.

DE S. BENED. ABBATE IN ANGLIA.

[e] Bed. hom. de Sancti. tom. 7.

nem vigens feruensque cultus; vt ob frequentiam Deo philosophantium, fuerit insula referta vndique monasteriis, in quibus & Reges ipsi, qui fuerant leones in prælio, mox in sacris septis, cælestibus caulis inclusi redderentur agni minitissimi.

III. Porrò eius Coëntedi temporibus accidisse ponit Beda [b]; vt nobilis quidam vir, qui quantum pro industria exteriori Regi placebat, tantum pro interiori suimet negligentia displicebat; cùm ab eo sedulò admoneretur vt confiteretur & emendaret scelera sua, priusquàm subito mortis superuentu tempus omne pœnitendi & emendandi perderet, ille verò verba salutis spernens, semper in tempus sequens pœnitentiam remitteret: demùm in grauè infirmitatem incidens, rursum à Rege admonitus vt vel tunc confiteretur, respondit non se tunc velle id agere, sed cùm ab infirmitate resurgeret, ne forte exprobrarent sodales quòd tempore mortis faceret ea quæ sospes noluerat. Sed miser paulò pòst, cum & adhuc à duobus Angelis visitatus, nec sic ad pœnitentiam moueretur; tandem superueniente malignorum spirituum catervâ circumdatus, in desperationem incidens, adueniemti denuò Regi rem significauit, moxque desperãs decessit è vitâ. Simile quoddam exemplum de monacho inpœnitente narrat idem auctor [c]. Extantque alia quamplurima apud S. Gregorium in Dialogis, & alior rerum Ecclesiasticarum tractatores: ex quibus discant homines, pœnitentiam non differre.

[b] Bed. lib. 5. cap. 14.

DE MISERANDO INTERITV CVIVSDAM IMPOENITENTIS.

[c] Ibid. c. 15.

IESV CHRISTI
AN. 704.
IOAN. VI.
AN. 3.
IVSTIN. RHINOT
iterùm Imp. AN. 5.

I. ANNO Christi septingentesimo quarto, Indictione secundâ, exagitata est Italia bellis Longobardorum ciuilibus; donec Aripertus victor, è medio sublatis aduersariis, solus pacificè regnauit. Hunc tradit Paulus, diaconus donationem patrimonij Alpium Cottiarum, quæ quondam pertinuerant ad ius Apostolicæ Sedis, sed à Longobardis multo tempore fuerant ablatæ, restituisse; & hanc donationem aureis exaratam literis Romam direxisse. Quæ quidem sub Ioanne Septimo, qui anno sequenti sedere cœpit, facta esse Anastasius Bibliothecarius tradit: eiusdem verò donationis, seu potiùs restitutionis, æquè testes sunt Beda, Ado Viennēsis, & alij Chronicorum scriptores. Porrò Aripertum victoriam ab hostibus reportâsse precibus *S. Boniti* Aruernensis, qui dimisso Episcopatu Romam ad Limina Apostolorum pergens, ab eo in itinere amanter exceptus fuerat; traditur in Rebus gestis eiusdem sancti.

[a] Paul. diac. lib. 6. c. 13.

ALPES COTTIÆ RESTITVVNTVR ECCLESIÆ ROM.

II. Eodem anno Christi septingentesimo quarto, Edilredus Rex Merciorum, postquàm regnâsset annos triginta vnum, monasticam vitam amplexus, Coënredo regnum reliquit. Qui & ipse Coenredus, vitâ licèt innocens, ac moribus sincerus; tamen pro consequendâ delictorum suorum pleniori indulgentiâ, anno sui regni sexto abdicans sese, Romam peregrinatus est ad sancta Limina Apostolorum. Hæc suis locis Beda in Epitome. Ita planè primitiuæ illius Ecclesiæ Anglicanæ fuit erga sacram religio-

REGES ANGLOR. SE ABDICANT AMORE VITÆ RELIGIOSÆ.

IESV CHRISTI
AN. 705.
IOAN. VII.
AN. 1.
IVSTIN. RHINOT.
iterùm Imp. AN. 2.

I. ANNO Domini septingentesimo quinto, Indictione tertiâ, *Ioannes* Sextus Romanus Pontifex, vbi sedisset annos tres, menses duos, dies duodecim, mortuus est die decimâ Ianuarij, ac sepultus ad S. Petrum: cessauitque sedes eius mensem vnum & dies decem & octo. Hæc Anastasius. Ex cuius sententia liquet, eius successorem creatum esse ipsis Calendis Martij. Fuit autem is, IOANNES eius nominis Septimus, æque natione Græcus, ex patre Platone genitus.

IOANNES PAPA VI. MORITVR.

IOANNES VII. CREATVR.

II. Incredibiles enim perspicias fuisse Græcorum artes, quibus nisi sunt sibi subiicere Romanam ecclesiam. Quod enim tyrannicæ confirmationi Romani Pontificis tandem renunciassent Imperatores, studuerunt aliâ viâ id efficere; nimirùm agentes vt in collegium S.R.E. clericorum allegerentur Orientales, iidemque operâ Exarchorum crearentur Pontifices. Hincque videas tot his temporibus sedisse eiusdem Ecclesiæ Antistites ex Oriente prognatos. Sed factum est tanquam miraculum à Deo, vt iidem creati Pontifices Apostolicæ Sedis, spiritum pariter hæreditârint Apostolicum, steterintque aduersus omnes conatus Imperatorum & Orientalium Episcoporum. Quod & de ipso, de quo est sermo, Ioanne Septimo accidisse probatur. Siquidem cùm ad ipsum Iustinianus

VNVS SPIRITVS OMNIVM ROM. PONTIFF.

Aug.

IOAN. PP. AVERSATVR CANONES SEXT. SYN.

Aug. honorificam legationem duorum Metropolitanorum direxisset, vt sancitos Sergij temporibus Constantinopoli Sextæ Synodi nomine canones examinaret, & quos consentientes reperisset Catholicæ disciplinæ confirmaret, ceteros pro arbitrio reiiceret: etsi iusta hæc petitio esse videretur, tamen quòd non deceret maiestatem Apostolicæ Sedis, vel quid minimum comprobare quod in non legitima Synodo statutum esset; ipse Ioannes conuocato ad hoc Episcoporum *Concilio*, recusauit omnino eosdem canones vel ex parte approbare: licèt nec eosdem condamnare voluerit, ne commoueret animum Imperatoris. Verùm eos non recepisse, satis videri poterat condemnasse. Constant autem ista ex Anastasio in eodem Ioanne.

III. DE S. VVILFRIDO EPISC. EBORAC.

Prædictæ verò ea de causa celebratæ Romæ Synodo, interfuit etiam mirificus ille S. Vvilfridus Archiepiscopus Eboracensis in Anglia, de quo superiùs; sed interfuit vt reus. Iterùm enim calumniam passus, & sede pulsus, iterùm ad Sedem Apostolicam se contulit: à qua, eâdem Synodo absolutus, in Angliam rediens ægrotauit ad mortem Meldis in Gallia; sed Archangeli Michaelis visione recreatus, in patriam adueniens, *Synodo* facta iuxta fluuium Nidd, cum honore sedi suæ restitutus est; ac post aliquot annos in pace quieuit, postquàm sedisset annos quadraginta quinque. Hæc pluribus Beda [a].

[a] *Bed. lib. 5. cap 20.*

IESV CHRISTI
An. 706.707.
IOAN. VII.
An. 2.3.
IVSTIN. RHINOT.
iterùm Imp. 3.4.

I. [a] *Ex Theoph. & Cedr.*

ANNO Christi sexcentesimo sexto, Indictione quarta, nihil prætereà Annales [a] tradunt: nisi quòd non sine magna ingrati animi nota, Iustinianus Aug. qui armis Bulgaricis fuerat in Imperium restitutus, aduersùs eos duxit exercitum: sed mox dignas tulit pœnas, vtpotè qui posteriores in bello ferens, fugâ elapsus vix cum paucis Constantinopolim redire valuit.

II. IOAN. PP. OBITVS

Sequenti autem anno, *Ioannes* Papa, vbi sedisset annos duos, menses septem, dies septemdecim, mortuus est decimoquinto Calendas Nouembris, inchoata iam Indictione sexta; ac sepultus ad S. Petrum: cessauitque sedes eius mensibus tribus; vt habet Anastasius. Ex cuius sententia, successoris creatio prolata est vsque in annum sequentem, quo de ea dicturi sumus.

IESV CHRISTI
An. 708.
SISINNIVS.
CONSTANT.
An. 1.
IVSTIN. RHINOT.
iterùm Imp. 5.

I.

ANNO Domini septingentesimo octauo, Indictione sexta, decimoquinto Calendas Februarij, creatus est Papa SISINNIVS, natione Syrus, ex patre Ioanne: qui (inquit Anastasius) podagrico humore ita tenebatur constrictus, vt sibi cibum propriis manibus exhibere non valeret. Itaque cùm tenuisset Pontificatum dies dumtaxat viginti, septimo Idus Februarij obiit morte repentinâ; & sepultus est in basilicâ S. Petri. Cumque sedes vacasset mensem vnum Nonis Martij creatus est Pontifex CONSTANTINVS æquè filius Ioannis, & natione Syrus. Hæc ex Anastasio.

SISIN. PP. CREATIO, ET OBITVS.

CONSTANTINI ELECTIO.

II.

Huius verò Constantini Pontificatûs exordio contigit creari Rauennatem Archiepiscopum Felicem; qui Romam ex more se conferens vt consecrationem acciperet ab ipso Pontifice, professionem fidei edidit, & obedientiæ sponsionem. Sed rediens Rauennam, ciuium instigatione iterû se schismate ab Apostolica Sede diuisit. Cuius rei causâ in ipsum concitatus Imperator, Rauennam Theodorum Patricium cum exercitu misit, qui captâ ciuitate, rebelles bonis spoliauit, ac vinctos Constantinopolim misit, vbi morte puniti sunt, ipseque Felix Archiepiscopus oculis priuatus, in Pontum relegatus. Hæc Anastasius. Quæ quidem meruere Rauennates ab Imperatore perpeti, quòd Exarchatûs confisi potentiâ, sæpiùs [a] contra Romanam Ecclesiam rebellantes, veniâ sæpiùs obtentâ abusi essent. Porrò defuncto post biennium Iustiniano, Felicem liberatum [b] esse exilio, & licèt cæcum, Ecclesiæ suæ restitutum post præstitam Pontifici Romano solitam obedientiam, idem Anastasius tradit. Eumdemque egregia claruisse sanctitate, ac miraculis etiam coruscasse, auctor est Hieronymus Rubeus, qui copiosè prosecutus est res Rauennates. Ex eo tempore constat eiusdem ciuitatis Episcopos semper se & in omnibus Ecclesiæ Romanæ Pontificibus obedientissimos exhibuisse.

RAVENNATES DANT POENAS DE SCHISMATE ADVERSVS ECCL. ROM.

[a] *Vide sup. an. 669. II. & infr. 1106 V. & 1138. V.*
[b] *Eius liberationem habet Baron. an 711. quo ea contigit.*

IESV CHRISTI
An. 709.710.
CONSTANT.
An. 2.3.
IVSTIN. RHINOT.
iterùm Imp. 6.7.

I. IVSTIN. IMP. ACCERSIT CONST. PP.

ANNO Christi septingentesimo nono; ab Indictione septima inchoato, Iustinianus Imp. pœnitentiam agens (vt ait Marianus Scotus) accersit ab Vrbe Constantinopolim Constantinum Papam: quod hoc anno, mense Octobri, inchoata iam Indictione octaua, factum esse Anastasius tradit; etiamsi Scotus nonâ Indictione id accidisse ponat. Verùm Anastasio potiùs assentimur; cui reliqua benè consentiunt, vt quæ dicentur ostendent. Ceterùm Constantino soluenti è Portu Romano, magnumque secum ducenti virorum Ecclesiasticorum comitatum, hiemandum fuit Hydrunti; vbi honorificentissimè, sicut & in omnibus aliis locis in quos appellere contingeret, receptus est; quòd dedisset Imperator cunctis Magistratibus in mandatis, eodem illum honore suscipere, quo suscepturi essent ipsummet Imperatorem. Appellenti verò in Siciliam occurrens Theodorus Patricius graui languore detentus, eumdemque magna

veneratione suscipiens, confestim sanatus est. Cùm interim Ioannes Exarchus cognomento Rhizocopus veniens Romam, iugulauit Paulum diaconum & Vicedominum, aliosque clericos: atque inde pergens Rauennam, pro nefandissimis suis factis iudicio Dei turpissima morte occubuit. Hæc omnia Anastasius.

II. PROSTRATVS OSCVLATVR PEDES PAPÆ IVSTIN.

Anno verò sequenti, Domini septingentesimo decimo, soluens Hydrunto Constantinus peruenit Constantinopolim; ibique summo honore exceptus est ab occurrentibus ei Tiberio Imp. Iustiniani Aug. filio, ac Cyro Patriarcha, & vniuerso Senatu, populoque. Ipse verò Iustinianus Nicææ in Bythinia tunc existens, occurrit ei Nicomediam; quò cùm Pontifex aduenisset, Imperator coronam in capite gestans sese prostrauit ad pedes eius, eosque osculatus est, deinde in amplexum mutuum corruerunt: proxima autem die Dominica communicauit à manu eiusdem Pontificis Missas solemniter celebrantis. Post quæ confirmatis ab Imperatore Ecclesiæ Romanæ priuilegiis, ab inuicem discesserunt. Hæc idem Anastasius: eademque Anselmus Lucensis, vbi agit de potestate & primatu Romani Pontificis; ac longè ante eum Beda & Marianus Scotus, aliique.

III. AN QVIN VOCATVS CONST. AB IMP.

Quid verò Constantinopoli per Constantinum Pontificem actum sit, scriptorum inopia latet quidem: ex iis tamen quæ Anastasius scribit in Gregorio Secundo, Constantini successore, (nempè ipsum Gregorium, cùm hoc tempore agens Apostolicæ Sedis diaconum, vnà cum Summo Pontifice Constantinopolim aduenisset, optimâ responsione vniuersis quæstionibus de propositis capitulis plenissimè satisfecisse;) satis datur intelligi, Constantinum vocatum fuisse ab Imperatore in Orientem, vt finis aliquis poneretur controuersiæ de Canonibus ad Quintam & Sextam Synodũ supperadditis; déque his inter vtramque partem diutiùs altercatum esse, sed primas retulisse Constantinum industria Gregorij diaconi, constitutiones antiquorum Patrum acerrimè defendentis. Neque enim his temporibus vlla alia vertebatur quæstio inter Orientales & Occidentales, nisi de capitibus illis Synodi Quinisextæ.

IV. a Theoph. & Cedren. DISÆVIT IMP. IN CHERSONENSES

Quod autem ad Iustinianum pertinet; liquet ipsum eodem anno [a] variis esse concussum motibus, ob rebellantes populos Chersonesi & Bosphori: de quibus crudelissimam vindictam exercuit, nec infantibus parcens, interemptis per diuersa supplicia quamplurimis hominum millibus.

V.

Quo itẽ anno, defuncto Witizâ nefario Hispaniarum Rege, postquàm regnasset nouem annos, successit in locum eius Rudericus, siue Rodoricus, filius Theofredi Ducis Cordubensis, (quem [b] tyrannus Witiza, ne sibi posset obsistere, oculis priuauerat,) nepos verò Cindasuinthi olim Regis. Ita quidem ex Tudensi: qui ait Rudericum concilio magnatum Gothicæ gentis, regnum suscepisse Æra septingentesima quadragesima octaua; virum quidem belligerum, sed moribus Witizæ non absimilem, facemque totius Hispaniæ; vt quæ de eo dicentur inferiùs, ostendent.

b Hoc habet Baron. an. 701. num. XIV.

IESV CHRISTI
AN. 711.

CONSTANT.
AN. 4.

PHILIPPICI
AN. 1.

I. ECCL. SAXONVM ERIGI COEPTA.

ANNO Christi septingentesimo vndecimo, Indictione nona, Ecclesiæ *Saxonum* iaci cœperunt fundamenta per sanctissimum virum Apostolicum Suibertum Episcopum, de quo sæpè superiùs. Qui diuino monitu Coloniam veniens ad Pipinum Ducem, ab eo impetrauit vicum Vverdam in insula Rheni constitutum; vbi nobili constructo monasterio, inde quasi ex forti munitione expugnauit refractarios Saxones; ad quos venit in abundantia benedictionis in signis & virtutibus, potensque in omnibus opere & sermone: quæ omnia quomodò se habuerint, pluribus prosequitur Marcellinus presbyter in Rebus gestis eiusdem S. Suiberti & sociorum.

a Ap. Sur. 1. Mart. cap. 24 & 25.

II.

Hoc eodem anno, vigesima quarta mensis Octobris, iam inchoata decima Indictione, Constantinus Papa Romam ex Oriente rediit, vt habet Anastasius. Qui cùm addat, post tres menses ab ipsius reditu allatum fuisse nuncium de nece Iustiniani Imperatoris; vtique circa anni huius finem eam accidisse, possumus intelligere.

III.

PHILIPPICVS ACCLAMATVS IMP. ADVERSVS IVSTIN.

Cùm igitur Iustinianus diram iam de Chersonensium rebellione vindictam sumpsisset, & maiori adhuc excandescens irâ, ad reliquorum interitum denuò classem parasset; aduersus eiusmodi furorem ipsi se munientes, auxiliumque petentes à Chaiano Lazorum Rege, nonnullos Iustiniani Duces dolosè intra Chersonam admissos interfecerunt, Imperatoremque acclamârunt *Bardanem* PHILIPPICVM; qui primùm à Tiberi Absimare ob rerum nouarum molitionem apud Cephaloniam insulam relegatus, ac posteà à Iustiniano reuocatus vt præficeretur exercitui contra Chersoneoses, rursumque ob tumultum apud eosdem Chersonenses excitatum eiectus, ad Chaianum confugerat. Cùm autem & alij post hæc missi ab Imperatore Duces, haud valentes debellare Chersonenses, ac timentes re infecta ad Iustinianum redire, se Philippico adiunxissent, tunc Philippicus Constantinopolim properans, præmisit Maurum Patricium aduersùs Tiberium Iustiniani filium adhuc puerum, & Eliam Ducem aduersùs ipsum Iustinianum.

IV. CÆSI IVSTIN. ET TIBER. II. IMPP.

Qui quidem Maurus inuentum ad Blachernas prope Constantinopolim in templo Dei Genitricis Tiberium, alterâ manu columnam altari tenentem, alterâ lignum S. Crucis, & in collo sacras Reliquias gestantem, eumdem inde abstractum, frustrà deprecante ipsius auiâ Anastasiâ, ad pedes Mauri vnà cum puero prouolutâ, extra limen Ecclesiæ gladio iugulauit. Elias autem, qui socius exilij Philippico fuerat, cuiusque filium Iustinianus in sinu matris peremerat ipsamque eius coniugem coquo natione Indo ignominiæ causa in matrimonium collocauerat, aduersùs eum progressus; primùm promissa omnibus impunitate, vniuersum ipsius exercitum ad se traxit; mox verò furibundè Iustinia-

num

cum aggreſſus, caput eius amputauit; quod ad Philippicum miſit, hic verò Romam vſque tranſmiſit. Hæc omnia Annales Græcorum. Ex quibus videas; Iuſtinianum tamquam feram beſtiam humanum ſanguinem ſitientem, atq; ſupra modum in ſubditos debacchantem, iuſto Dei iudicio, ſuo ſuorumque ſanguine ſupplicium luiſſe. Cùm alioqui & ipſe Philippicus Deo multipliciter inimicus eſſet, ob deprauatiſſimos vitæ mores, & hæreſis Monothelitarum propugnationem: quam quidem eò vehementiùs ſuſcepit, quòd cuidam pſeudomonacho Incluſo, eiuſdem impietatis ſectatori, acceptum ferret Imperium, cuius prædictionem ab eo habuiſſet, præmiique loco promiſiſſet Sextæ Synodi Oecumenicæ abolitionem: vt conſtat ex narratione Theophanis atque Cedreni. Sed de hoc anno ſequenti.

PSEVDOMON. SEXTAM SYN. ABROGANDAM PETIT.

V. Quod pertinet ad res Italiæ; Anaſtaſij[b] teſtificatione liquet, veniſſe hoc tempore Romam S. Benedictum Archiepiſcopum Mediolanenſem, cauſam proſecuturum aduerſus Epiſcopum Ticinenſem, quem ſibi vindicare conabatur ſub ſua iuriſdictione Epiſcopum ſuffraganeum: ſed eumdem Benedictum cauſa cecidiſſe ait, eò quòd à priſcis temporibus Sedi Apoſtolicæ Ticinenſis Epiſcopus immediatè ſubiaceret. Habet illud ipſum Paulus Diaconus. Quam quidem controuerſiam, iterùm atque iterùm diuerſis temporibus excitatam, ſæpiùs iudicari contigit.

[b] Anaſt. in Conſtant.

LIS INTER EPISCOP. MEDIOL. ET TICIN.

IESV CHRISTI
AN. 712.
CONSTANT.
AN. 5.
PHILIPPICI
AN. 1.

I. ANNO Domini ſeptingenteſimo duodecimo, Indictione decima, Philippicus ſtabilito ſibi Imperio morte omnium qui Iuſtiniano fauiſſent, ſtatim perficere eſt aggreſſus quod promiſerat de abolenda Sexta Synodo, quæ Monothelitarum hæreſim condemnaſſet: ad quod implendum eò maiori ſtudio mouebatur, quòd qui ipſi Imperium prædixerat, hoc etiam veluti diuinum oraculum adieciſſet, fore & ipſi Imperium diuturnum, ſi id abſque mora ageret. Vt autem facilius hæc exequeretur, primùm omnium Cyrum Conſtantinopolitanum Epiſcopum Orthodoxum è ſede dimouit, atque in locum eius ſuffecit *Ioannem* quemdam pſeudomonachum, impietatis ſuæ ſocium. (Qui enim in eam ſedem ob mercedem prædictionis prouehendus fuerat, Incluſus ille, eodem ſupplicio quo Elimas[a] magus, à Deo percuſſus eſt cæcitate, magus & ipſe; vt eadem pœna teneret, quem eadem culpa damnaret.) Poſteà verò numeroſiſſimo Orientalium Epiſcoporum collecto *Conuentu*, damnauit Sextam Synodum Oecumenicam, & in ea ſancitam de duabus in Chriſto Voluntatibus & Operationibus ſententiam; contrà verò condemnatam in ea Monothelitarum hæreſim & impium errorem de vnica voluntate & operatione confirmauit, & ab omnibus profitendum edixit. Hæc quidem tradunt Græcorum Aonales ex Theophane & Cedreno.

PHILIPP. IMP. AGIT DE ABOLITIONE SEXTÆ SYN.

[a] Act. 17.

II. Sed & idem in impietate ſua ſibi complacens, dum ex more profeſſionem Catholicæ fidei mittere deberet ad Romanum Pontificem, miſit hæreticam & execratione dignam. Verùm non ſolùm eam Conſtantinus Papa conſtanter reſpuit; ſed & quas nefandus Imperator ſanctas ſex Synodos Oecumenicas pictura effigiatas Conſtantinopoli abradi præcepiſſet, ipſe Romæ in Eccleſia S. Petri eleganti forma depingi curauit. Tantóque fidei zelo vnà cum Clero Romano populus accenſus eſt, vt ſtatuerit nequaquàm Imperatoris hæretici nomen, aut diplomata, vel etiam imaginem monetæ inſculptam ſuſcipere: (vnde nec eius effigies ex more in Eccleſiam introducta fuit nec eius nomen ad Miſſarum ſolemnia prolatum:) cúmque Petrus quidam Ducatum Romanæ Vrbis ab eodem Imperatore accepiſſet; contra ipſum iungens ſe populus Chriſtophoro veteri Duci, magnas Romæ turbas excitauit, quæ ad obitum Philippici perdurarunt. Habet hæc omnia Anaſtaſius in Conſtantino. Eadem verò de nomine Imperatoris hæretici exoſo & exectabili facto, tradunt Beda Venerabilis, Paulus[b] Diaconus, & Ado[c] Viennenſis. Sed & ex iis quoque diſcas, Romanam Rempublicam gubernari his temporibus conſueuiſſe per Duces, qui mittebantur ab Imperatore. Vnde & *Roma ducatum* dici ſolitum, patebit etiam inferiùs.

ROMA AGITVR ADVERSVS EVM PRO FIDE CATHOL.

[b] Paul. diac. lib. 6. cap. 33.
[c] Ado in Chron.

DVCATVS ROMÆ.

III. Hoc item anno defunctum eſſe Aripertum Regem Longobardorum, habet Francorum Chronicon ad Leges Salicas antiquitùs ſcriptas additum: ex quo dicendum eſt, non annos duodecim regnaſſe (vt Paulus Diaconus tradit) ſed tantùm octo. Poſt illum Anſprandus regno potitus eſt per tres menſes. Huic verò ſucceſſit Luuthprandus ipſius filius, (quem Inſcriptiones[d] antiquæ Leutbrandum appellant) tenuitque regnum, vt idem Paulus[e] tradit, annos triginta vnum & menſes ſeptem qui autem ei tribuunt annos tantùm viginti quinque, poſt annos quinque eius inchoant regnum: ſed erroris arguuntur cùm ex aliis, tum ex eiuſdem Regis edicto de Legibus Longobardorum, lato anno ſequenti pridie Calendas Martij, vbi primum regni ſui annum iungit cum Indictione vndecima, quę incipit menſe Septembri huius ipſius anni. Habet autem Oldradus Epiſcopus Mediolanenſis in epiſtola ad Carolum Magnum, eumdem Luuthprandum hoc primo regni ſui anno confirmaſſe donationem, ſiue reſtitutionem dixeris, Alpium Cottiarum, (in quibus etiam eſſet ciuitas Ianuenſis, & quicquid ab eâ Alpes vſque ad Galliarum fines continebatur) ab Aripetto factam Eccleſiæ Romanæ.

[d] Inſcript. in Append. pag. 1168.
[e] Paul. diac. lib. 6. cap. 36.

DE LVITPRANDI REGNI TEMPORE.

IESV CHRISTI
AN. 713.
CONSTANT.
AN. 6.
PHILIPPICI
AN. 2.

I. ANNO Chriſti ſeptingenteſimo decimotertio, Indictione vndecimâ, Philippicus vbi annum & ſex menſes in Imperio habuiſſet,

PHILIPP. IMP. EIICITVR.

ipsâ vigiliâ Pentecostes, post magnum conuiuium nobilioribus ciuibus exhibitum, meridie requiescens, à Patriciis quibusdam tentus & excæcatus est, ac posteà in exilium eiectus; meritas dans pœnas de audaciâ, quâ manus iniecit in res Ecclesiasticas. Et quidem de re gesta consentiunt tam Græci, quàm Latini scriptores; sed de tempore dissentiunt, dum Paulus [a] diaconus vnum tantùm annum & sex menses (vt diximus) Philippici Imperio tribuit; alij autem, inter quos Theophanes atq; Zonaras, annos duos & menses aliquot. Porrò libentiùs consenserim Paulo, quòd id confirment Acta publica, omni fide per Ecclesiæ notarium conscripta [b], de curatione virginis arreptitiæ Romæ factâ in Ecclesiâ S. Ioannis Baptistæ ad Aquas Saluias, virtute Reliquiarum S. Anastasij martyris Persæ, quas illuc translatas fuisse superiùs dictum est. In quibus quidem Actis, cùm eadem virginis curatio dicatur facta mense Octobris Indictionis duodecimæ, annóque primo Anastasij Imperatoris; inde manifestè firmatur tempus expulsionis Philippici à Paulo positum.

[a] *Paul. diac. lib. 6 cap. 34.*
[b] *Hæc Acta recitat Baron. Annal. Tom. VIII. hoc an. ex Bibl. Vallicel. digna lectu, & consideratione.*

VIRGO ARREPTITIA LIBERATA VIRTVTE RELIQ. S. ANAST. MART.

II. ANAST. IMP.

Ceterùm ita habito Philippico, crastina die, nempè ipsa Pentecostes, conuocato in magnam Ecclesiam vniuerso populo, coronatum esse *Arthemium* eidem Philippico à secretis, dictúque mutata appellatione ANASTASIVM, inter Imperatores eius nominis Secundum, Annales tradunt. Anastasius [c] autem Bibliothecarius addit, eumdem confestim publicis scriptis editis professorem se fidei Catholicæ ac Sextæ Synodi declarasse, suæque professionis literas ad Romanum Pontificē misisse per Scholasticum Patricium, quem in Italiam legauit Exarchum. Constatque ex Theophanę, Constantinum Papam continuò ad ipsum pro Responsis Ecclesiasticis Apocrisiarium direxisse Michaëlem S.R.E. presbyterum Cardinalem. Pernecessaria enim eiusmodi videbatur esse legatio, vt Constantinopoli esset qui auctoritate Apostolicæ Sedis conciliaret Ecclesiæ Catholicæ pœnitentes Episcopos, qui vi aut metu consensissent pseudosynodo à Philippico celebratę.

[c] *Anast. in Constant.*

III. DE TEMPORE INGRESSVS SARACEN. IN HISP.

Intereà verò accidit multis sæculis deploratus, vniuerso terrarum Orbi suæ calamitatis immensitate notissimus, ingressus Saracenorum in Hispaniam, diabolicis machinamentis effectus; vt ipsum scelestissimum dæmonem Romæ in arreptitia, quam nuper diximus, gloriatum esse, testantur eius liberationis Acta. Est namque Roderici Toletani Episcopi, atque recentiorum rerum Hispanicarum Scriptorum constans assertio, id factum esse hoc ipso anno Vnus Tudensis in sequentem reiicit, quem numerat Æra septingentesima quinquagesima secunda; collocat autem hoc anno ipsas proditorum patriæ & gentis suæ molitiones. Rem verò gestam, quantùm ad nostrum institutum pertinet, ex eodem Tudensi, vt potè antiquiore, summatim narrabimus.

IV. PRODITIO HISP.

Hoc igitur anno, regni sui tertio, Rudericus Hispaniarum Rex iniuriam patris sui, quem Vvitiza excæcauerat, vlcisci in eiusdem Vvitizę progeniem decernens, duos ipsius filios Fursmaium & Erpulionem ex Hispania cum summo dedecore expulit. Hi ad Iulianum, Tingitanæ in Africa prouinciæ quæ Gothis parebat Comitem, Vvitizæ olim familiarem, se recipientes; concilium cum eo inierunt de vlciscendis iniuriis suis per Saracenos, qui maximam Africæ partem possidebant. Erat namque & ipse Iulianus offensus Ruderico Regi, quòd idem Rex filiâ ipsius nomine Cauâ, quam sub titulo coniugis a patre accepisset, tamquam pellice vteretur. Itaque Iulianus occultè pariter hortatus Francos, vt inuaderent Galliam Narbonensem, quæ Gothis adhuc parebat, in Regem se propensiorem simulans, fraudulenter ei consuluit, vt Hispaniam armis nudans, quam plenissimâ pace possideret, in Gallias ea & in Africam mitteret, vbi præstò essent aduersus Francorum & Saracenorum insultus. Fauebat & huic proditioni Oppa filius Witizæ, quem pater (vt diximus) præfecerat primariis Hispaniarum Ecclesiis Toletanæ & Hispalensi.

V. SARACENI OCCVPANT HISPAN.

His igitur præuiis proditorum molitionibus primò Vlit fortissimus Saracenorum in Africâ Rex Iuliani & filiorum Vvitizæ ductu, Tariffum Strabonem vnum ex ducibus exercitus sui, cum viginti quinque millibus fortissimorum militum in Hispaniam præmisit: qui quidem vrbes muris nudatas inuenientes, (eam enim cladem vniuersæ Hispaniæ, tribus exceptis vrbibus, intulisse Vvitizam superiùs vidimus) magnâ earum parte potiti sunt. Aduersùs quos tamen Rudericus Rex arma quæ potuit colligens, per multos dies fortiter dimicauit, multaque hostium millia occidit. Donec Muza exercitûs Africani Regis Princeps, cum infinitâ equitum peditumque multitudine in Hispaniam irrumpens, post multa prælia, ac longam validamque Ruderici defensionem, Gothos fugauit, & internecione deleuit; ipsoque Ruderico occiso, vniuersâ potitus est Hispaniâ: quando & ex aliâ parte Gothi in Galliâ commorantes, à Francis omninò consumpti sunt. Hæc Tudensis, & post eum alij; qui tantam cladem lacrymis atque suspiriis prosecuti sunt in præsentem fermè diem.

VI. QVÆ CAVSA RVINÆ HISP.

Quod autem pertinet ad causam tantæ Dei iræ, scimus ab omnibus ostentari Ruderici incontinentiam, atque iniuriam illatam filiæ Iuliani. Sed decipi penitùs ipsos puto: haud enim tunc primùm accidit, vt istiusmodi commiserint scelera Principes incontinentes. Altiùs itaque eadem causa petenda videtur: quæ quidem nulla maior afferri poterit, quàm quòd (vt superiùs declaratum est, auersione voluntariâ desciuisset ab Ecclesia Romana Regnum Hispaniæ sub Vvitiza: nimirùm vt qui à suauissima Apostolicæ Sedis obedientia se subtraxissent Gothi, iidem crudelissimo Saracenorum iugo subderentur.

IESV CHRISTI
AN. 714.
GREG. II.
AN. 5.
ANAST. II.
AN. 2.

I. CONST. PP. OBITVS.

ANNO Christi septingentesimo decimoquarto, Indictione duodecimâ, die nonâ mensis Aprilis, *Constantinus* Papa vbi sedisset annos sex, mensem vnum, & diem, ex hac vita decessit, & sepultus est apud S. Petrum:

magna

magna ex Pontificatu benè perfuncto cõparata sibi gloriâ:quem præter alia quæ superiùs de eodicta sunt, Anastasius tradit penuriæ tempore nihil prætermisisse officij in pauperibus subleuandis. Cuius sedes cùm vacasset (vt idem auctor ait) dies quadraginta, seu veriùs quadraginta duos; summâ totius Cleri ac populi concordiâ, in eius locum subrogatus est die vigesima Maij, GREGORIVS huius nominis Secundus, patriâ Romanus, ex patre Marcello, anteà diaconus, & S. R. E. Bibliothecarius, doctrinâ & sanctitate insignis. Ipsum autem hoc anno sedere cœpisse, præterquàm ea ipso Anastasio satis apertè colligitur, dum numerat sedis eius annos sexdecim, menses octo & dies viginti, mortuumque dicit vndecimâ Februarij, Indictione decimaquartâ; idipsum insuper testatur Sigebertus, atque alij plures: ex quibus redarguas recentiorem [a] auctorem; qui eiusdem Pontificatûs initium ponit tantùm post biennium.

GREG. II. CREATIO. [A QVA INCIPIT TOM. IX. ANNAL. BARONII.]

[a] Panuin. in Fast.

II. DE SYNODO LONDIN. OB CVLTVM IMAG. FALSA ASSERTIO.

Sub præsenti item anno recentiores quidam Chronographi recensent *Synodũ Londinensem* in Angliâ, de Imaginibus habitam; sed alij in annum vndecimum, vel duodecimum, alij in decimum supra septingentesimum referunt: cùm tamen antiquiores scriptores, etiam qui res ipsas Anglorum sunt prosecuti, de eiusmodi Synodo nec verbum quidem. Sanè haud crediderim, hæc præterire potuisse Bedam, hoc ipso tempore ibidem in Angliâ viuentem, si reuerâ fieri contigissent; aut ipsum noluisse scribere, cùm longè minutiora scriptis suis inseruerit. Sed nec ipsum argumentum subsistit; vel causa probatur tanta fuisse, quæ debuisset in controuersiam deduci, vt & de iis consuleretur Summus Pontifex Constantinus, & Synodus celebraretur. Dicunt enim Eguuinum quemdam monachum, designatum Episcopum diuinitùs admonitum fuisse vt Dei-Genitricis Imaginem in suâ Ecclesiâ collocaret: rem autem in controuersiam deductam, fuisse delatam ad Sedem Apostolicam; ac missum in Angliam à Constantino Papâ Bonifacium Legatum, Concilium Londini celebrasse, vbi probata visione Eguuini, de cultu sacrarum Imaginum fuerit promulgatum decretum. Sed quid oportuit in re in vniuersâ vbique Catholicâ Ecclesiâ iam ab ipso eius exordio (vt vidimus) receptissimâ, hæc tam anxiè perquirere; cùm præsertim ex Bedâ [b] constet, cum ipso ingressu religionis Christianæ, Imaginum sacrarum vsum fuisse in Ecclesiam Anglicanam introductum? Quare cùm his rationibus persuasi, tum quòd ista (vt diximus) maiorum testificatione careant; facilè inducimur, vt commentum esse putemus.

[b] Bed. Hist. Angl. lib. 1. cap. 25.

III. [c] Aimoin lib. 4. cap. 5. CAROLVS MARTELLVS.

Hoc eodem anno Pipinus de Herstallo Maior Domûs Franciæ, postquàm eiusmodi Præfecturam annis viginti septem [c] administrasset mortuus est, relicto sibi successore filio ex pellice Alpaide *Carolo* cognomento MARTELLO licèt duos haberet legitimos ex Plectrude coniuge susceptos, Drogonem, & Grimoaldum. Fuissetque ipse inter principes maximè pios adnumerandus, (Constat enim, ipsum inter alia præclarè gesta, multa Ecclesiis bona contulisse, monasteria erexisse, sanctos viros coluisse, fidei propagandæ studiosissimum fuisse, & alia id genus opera crebriùs adimplesse:) nisi illa de pellice eum valdè denigrassent. Quomodò autem ea se habuerint, nullus fideliùs quàm Marcellinus [d] presbyter, qui ea præ oculis habuit, descripsit. Regnabat porrò hoc tempore in Galliis Dagobertus eius nominis Secundus: qui sequenti anno, vbi tenuisset regnum quinquennio, mortuus est; inque eius locum subrogatus à Francis Daniel clericus, quem nominarunt *Chilpericum* eius nominis pariter Secundum è regiâ stirpe ortum.

[d] In Vit. S. Suitbert. cap. 25. ap. Sur. 1. Mar.

IV. S. GERMANVS EPISCOP. CONSTANTINOPOL.

Quod ad res pertinet Orientis; vbi Gregorij Papæ creatio ibi innotuit, Ioannem Constantinopolitanum Patriarcham ad eum ea more Synodalem epistolam misisse, Anastasius Bibliothecarius tradit. Id enim ipso eius Pontificatûs initio contigisse, inde necessariò intelligitur, quòd eumdem Ioannem hoc ipso anno, qui secundus Anastasij Imp. numeratur, in ordinem esse redactum Theophanes affirmat. Cuius & sententia, hoc pariter anno, Calendis Augusti, subrogatum fuisse *S. Germanum*, possumus intelligere; dum nempe ait [e] Germanum sedisse annos quatuordecim, menses quinque & dies septem, desiisse verò septima Ianuarij Indictionis decimætertiæ; videlicèt proximæ Indictionum periodi. Ipsum autem translatum fuisse tradit à ciuitate Cyzicena Constantinopolim, consentiente vniuerso Clero, Senatu, ac populo, necnon & Michaële Apostolicæ Sedis apud Imperatorem Apocrisiario. Delectus enim tantus vir fuit, ob egregiam ipsius sanctitatem, & eruditionem; cùm insuper generis nobilitate haberetur insignis, vtpotè natus ex patre Iustiniano Patricio; qui cùm à Constantino Pogonato Imp. fuisset occisus, eodem quoque tempore ipse Germanus eius filius castratus est, vt scribit Zonaras.

[e] Theoph. an. 13. Leon. Imp.

V. ANAST. IMP. ABDICATVR, AT THEODOSIVS REGNAT.

Inter hæc verò cùm Saracenorum classis Alexandrina in Phœnicen properaret ad ligna cypressina conficiendis nauibus incidenda, & Anastasius Imp. classem suam vt obsisteret misisset; dissentione inter milites apud Rhodum orta, quæ pars præualuit, dum timerent Imperatorem ob admissum facinus, reuersuri ad propria cùm peruenissent Adramyttum ciuitatem maritimam Æolidis, inuentum ibi indigenam hominem THEODOSIVM nomine, tributorum publicorum exceptorem, inuitum licèt, & latebras quærentem, Imperatoris nomen assumere coëgerunt. Qui Constantinopolim post sex mensium obsidionem proditione admissus, Anastasium monasterio inclusit. Hæc Theophanes, aliique. De quibus etiam agens Anastasius Bibliothecarius in Gregorio, addit eumdem Theodosium fuisse Catholicæ fidei propugnatorem; ideoque protinùs vt ingressus est Constantinopolim, restituisse Imagines quibus sex Oecumenicæ Synodi depictæ erant, à Philippico impio deletas; hocque facto ita compressisse ora hæreticorum, vt omnis de fide quæstio in ea vrbe cessarit.

IESV CHRISTI
An. 715.716.
GREG. II.
An. 2.3.
THEODOSII. IV.
An. 1.2.

I. DISCORDIA INTER ROM. ET LONGOB.

ANNO Domini septingentesimo decimoquinto, Indictione decimatertiâ, Gregorius Papa Vrbem Romam, quòd Longobardis maximè in votis esset eâ potiri, munire mœnibus decreuit; nec tamen opus cœptum perfecit, quòd inter hæc Cumano castro à Longobardis sub pacis dolo peruaso, ad ipsum recuperandum adiecerit animum: quod & tãdem magnis sumptibus per Neapolitanos vi obtinuit, cùm nec muneribus, nec censuris, impelli ad id restituendum Longobardi valuissent. Hęc pluribus Anastasius Bibliothecarius, & Paulus diaconus. Ceterùm Longobardorum Rex Luuithprandus infensus Pontifici, repetiit ab Ecclesiâ Romanâ Alpes Cottias, quas Aripertus ipsi donauerat: verùm pœnitentiâ posteâ ductus, easdem rursùs eidem Ecclesiæ confirmauit. Hæc iidem auctores, necnon Beda, aliique recentiores: quæ (vt vidimus) Oldradus Episcopus Mediolanensis in epistolâ ad Carolum Magnum, facta tradit anno primo eiusdem Regis Luuithprandi.

II. Sequenti verò Anno, nempè Domini septigentesimo decimosexto, Indictione decimaquartâ, idem Gregorius Papa (vt auctor est Anastasius) ad monachismi collapsi restitutionem, monasteriorumque Romæ dirutorum, ac basilicarum collabentium restaurationem, adiecit animum. Ad quæ tempora pertinet, quod tradit Paulus [a] diaconus, *Petronacem* ciuem Brixianum diuino amore compunctum, Romam venisse; hortatuque Gregorij Cassinum adeuntem, monasterium B. Benedicti, à Longobardis ante centum & quadraginta fermè annos dirutum restituisse; & susceptis ad se vndique venientibus monachis, patrem eis effectum, sub regula eiusdem Sancti viuere cœpisse. Mirum autem dictu, quanta mox fuerint propagata eo in loco monachorum examina, instar apum, quæ ex turgescentibus aluearis prodeuntes, in diuersa loca ad fœtûs multiplicationem volauerint. Sed & illud asseri iure potest, nullum vnquam toto Christiano Orbe extitisse monasterium, ex quo tot viri sanctitate conspicui atque doctrina, tanta numerositate ad regimen S. Apostolicæ Sedis adsciti fuerint: vt planè dici possit, fuisse idem aliquando seminarium sacrorum Antistitum; prout patebit infenùs.

[a] *Paul. diac. lib. 6. c. 40.* PETRONAX RESTITVTOR MONASTERII CASSIN.

III. Eodem anno (vt Anastasius ait) Theodo Dux Baioariorum ad Apostoli Petri Limina primus de eadem gente occurrit orationis voto. Cuiusmodi ipsius peregrinationis meminit etiam Paulus [b] diaconus. Quo eodem tempore *S. Corbinianus* vir meritis insignis, pariter è Germania Romam veniens ad eadem Limina Apostolorum; quamuis solitariam vitam delegisset, à Gregorio Pontifice coactus est Episcopus consecrari: à quo & Pallium accepit, & Apostolatum omnibus vbique gentibus prædicandi Euangelium: qui tamen in Germaniam regressus, priuatim titulum Frinsingensis Ecclesiæ consecutus est. Hæc autem quomodò se habuerint, eius in Episcopatu successor Aribo pluribus narrat in eius Rebus [c] gestis; quas etiam alius Frinsingensis Episcopus Otho summatim est prosecutus. At de illo rursùm inferiùs.

[b] *Ibidem.* APOSTOLATVS S. CORBINIANI.

[c] *Ext. ap. Sur. 8. Sept.*

IV. Idem pariter annus ab Incarnatione Domini septingentesimus sextus decimus à Bedâ [d] consignatur, quo in Angliâ longæuum schisma de Paschatis celebratione, ac ritu Tonsuræ clericalis, (de quo sæpè dictum superiùs) à Scotis monachis Hiensis insulę, operâ S. Ecgberti insignis sacerdotis Hibernensis, penitùs sublatum est: quam rem gestam fusiùs narrat Beda. Quo etiam auctor constat, hoc eodem anno mortuum se Ceolredum Merciorum Regem. Eum verò damnatum fuisse ad pœnas æternas inferni, ob ingentiâ scelera in vitâ commissa; ex defuncti hominis in vitam reuocati certâ testificatione, narrat S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus & Martyr, in insigni Epistolâ [e] de admirandis eiusdem rediuiui hominis visionibus Paradisi, Purgatorij, & Inferni, scriptâ ad Eadeburgam virginem Deo sacratam (quæ & Bogga dicta reperitur) affinem Regis Cantiorum.

SCHISMA ANGLIC. SVBLATVM. [d] *Bed. lib. 5. cap. 23.* RELATIONES HOMINIS REDIVIVI. [e] *Rec. Bar. Annal. Tom. IX. an. 716. ex codd. ms.*

V. Hoc etiam tempore inualescentibus Saracenis, peccatisque populorum exigentibus, res Hispanicæ in deteriùs dilapsæ sunt. Siquidem duæ præcipuæ ciuitates hactenùs integræ conseruatæ, Legionensis & Toletana, ab iisdem captæ, illa vi, hæc proditione Iudæorum, miserrimè excisæ sunt: residui verò Gothi in ardua mõtium Pyrenæorum, Asturiorum, & Gallæciæ, se receperunt; & Saraceni vniuersæ iam Hispaniæ imperitantes, Cordubam sibi regni sedem elegerunt. Hæc summatim ex Tudensi. Quanta porrò mala, gens inimica Deo, Christianæ religionis cultoribus, ac præcipuè sacerdotibus intulerit; ex threnis Sanctorum, qui quæ paterentur scripsêre [f], facilè est peruidere. Ex quibus & illud constat, fuisse Saracenos quæ remanserant templa aperta esse, & à Christianis Hispanis ad libitum frequentari, quòd magnam ex iis pecuniam corraderent; dum videlicet menstrua ab eis tributa exigerent, vt quicquid in Ecclesias conferretur oblatione Fidelium, totum in fiscum inferretur Saracenorum.

HISP. VASTATA À SARAC.

[f] *Vid. Eulog. Memor. Sanct. lib. 2. & Samps. Abbat. ap. Moral. in præf. ad Eulog.*

IESV CHRISTI
An. 717.
GREG. II.
An. 4.
LEON. ISAV.
An. 1.

I. ANNO Christi septingentesimo decimoseptimo, Indictione decimaquartâ, octauo Calendas Aprilis, Theodosius Augustus quietis potiùs quàm regiminis cupidus, consilio cum Germano Patriarcha & Senatu habito, Imperium cessit LEONI Isauro, eius nominis Tertio, eidemque *Cononi* nominato; qui post obitum Imperatoris Anastasij (à quo fuerat Orientis Præfecturâ insignitus) omnia molitus erat vt eo potiretur; quod ipsi adhuc adolescenti, & humili loco nato, impostores Hebræi prædixerant; ipse verò eis præmij loco iuramento promiserat, quicquid se facturum quod iidem

LEO ISAVRVS IMP. [Baron. Annal. To. IX. ingressum Leonis ponit Indict. 14. anno superiori. Verùm ipsum huius anni Indictione 15. 8. Cal. April. imperare cœ

postula

pisse, disertè Theophanes scribit: confirmaturque ex pluribus epistolis Gregorij Papæ Secundi vbi eadem calculi ratione singumur anni eiusd m Imp. cum Indictionibus.] a Theoph. Cedr. Zonar.

postularent. Hæc Annales[a]: qui eumdem Theodosium vnà cum filio suo clericum factum tradunt; Ephesique defunctum, atque egregiè dum viueret philosophatum, post mortem etiam miraculis coruscasse: suoque sepulchro epitaphij loco hoc vnicum verbum inscribi voluisse, SANITAS; vt videlicèt designaret, virum fidelem per mortem tantummodò, perfectam consequi ab animæ passionibus sanitatem.

II. PERGAMENSIVM HORRENDVM SACRIFICIVM.

Intereà (vt iidem subdunt Annales) Masalmas Princeps Saracenorum descendens in Asiam Minorem, nullo negotio Pergamum cepit. Deceptique ciues ab impostore mago, horrendum diabolo sacrificium immolarunt; dum videlicèt incisâ muliere iam parturâ, extractum paruulum in cacabo coquentes, in eiusmodi detestabili sacrificio omnes qui bellare volebant, dexteræ manus suæ manicam intinxerunt. vt non sit mirum, si traditi fuerint inimicis.

III. LEO IMP. SCRIBIT AD GREG. PP.
b Infr. an. 716. num. VIII.

Quo pariter anno confestim ac Leo potitus est Imperio, ne quid prætermitteret quod præstare solerent Orthodoxi Imperatores, coronãdus à Germano Patriarchâ, iurauit se fidem Catholicam illibatam in omnibus seruaturum: epistolamq; scribens ad Gregorium Romanum Pótificem, fidei suæ Orthodoxæ confessionem adiunxit. & ab eo Catholicam communicationem obtinuit. Cuius etiam susceptæ sunt Romæ magno honore imagines in prouincias mitti solitæ, quas *Laurata* nominare consueuerant: atq; vt eædem reciperentur à reliquis Principibus Christianis in signum pacis & beneuolentiæ, æquè eiusdem Gregorij operâ curatum est. Hæc enim omnia ita gesta esse, testis est ipse idem Pontifex in epistolâ quâdam ad eumdem Imperatorem scriptâ de quâ dicetur suo [b] loco.

IV. CONSTANTINOP. OBSESSA A SARACENIS.

Paulò verò pòst, hoc ipso anno Constantinopolitana ciuitas, obsidione Saracenorum arctissimâ sub eodem Masalma eorum Principe, in maximum est discrimẽ adducta; sed liberata (vt sæpè aliàs) Dei-Genitricis auxilio, in cuius honorem eam fuisse olim dedicatam, dictum est alibi. Porrò famosa obsidio ista, tum Græcorum tum Latinorum scriptis reperitur esse vulgata: quæ si Bedæ[c] ac Paulo[d] diacono credimus, triennio perdurauit, si verò Anastasio[e], biennio. Sed viciniores Græci & præcipuè Theophanes, cœptam ponunt Indictione decimaquinta decimonono Calendas Septembris, solutam verò decimo octauo Calẽdas Augusti, Indictione sequẽti. qui quidem Theophanes, non nunc tantum, sed fermè semper cùm magnum aliquid à Deo consecutum esse Constantinopolitanum populum tradit, id acceptũ precibus sanctissimæ Dei-Genitricis affirmat, non ob aliam causam, quàm quòd celeberrimus illic esset eiusdem cultus. Sed & de admiranda obsidionis solutione agens Gregorius Papa in epistolâ ad S. Germanum eiusdem ciuitatis tunc temporis Patriarcham, significat sanctissimæ Deiparæ venerandam effigiem à ciuibus supra muros solemnibus ritibus cicumductam fuisse, sicque ab imminente periculo vrbem liberatam. Multis autem ac magnis, variisque cladibus terra marique, tam cælitùs quàm ab hominibus immissis, Saracenos tunc dirè afflictatos esse, iidem auctores declarant. Quinetiam tantam gratiam consecutos ciues, statuisse pro eâ celebrare annis singulis solemnes gratiarũ actiones, constat ex Menologio Basilij Imperatoris, vbi die decimaquinta Augusti eius rei cõmemoratio ponitur. Sed his lætis alia tristia Paulus diaconus & Anastasius miscentes, afferunt intra ipsam Constantinopolitanam ciuitatem trecenta millia hominum omnis status ætatis, peste ac fame interiisse.

c Bed. de sex Ætat. in fi.
d Paul. diac. lib. 6. cap 47
e Anast. in Greg. Sec.

LIBERATVR OPE DEI-GENITRICIS

INGENS ERI MORTALITAS.

V. TIBERIS INVNDATIO MONSTRVOSA.

f Bed. de sex Æt. ad fi.

Quod ad res pertinet Occidentales; hac decimaquinta Indictione mirum in modum per dies septem Romam afflictatam esse ingenti Tiberis exundantis alluuione, adeò vt in Viâ Latâ ad vnam & semis staturam excreuerit, plerasq; domos euerterit, agrósque dissipauerit, Anastasius est auctor: meminitque eiusdem inundationis Beda [f], cùm agit de peregrinationibus, quas his iisdem temporibus multi Anglorum gentis, nobiles & ignobiles, viri & feminæ, Duces & priuati, necnon Ecclesiastici, Romam suscipere solerent ad Limina Apostolorum, cum muneribus offerendis S. Petro. Porrò Dominum crebris Litaniis & orationibus Romanorum placatum, die octauo aquas ad proprium alueum reduxisse, idem Anastasius tradit.

IESV CHRISTI
AN. 718.
GREG. II.
AN. 5.
LEON. ISAV.
AN. 2.

I. PERSECVTIO EXCITATVR A SARAC.

ANNO Christi septingentesimo decimooctauo, Indictione prima, Haumar Princeps Saracenorum, qui hoc anno expulso Masalma suscepit habenas, adeò manifestâ expertus Dei indignationem in cladibus acceptis, de quibus dictum est anno superiori; vt populum sibi subditum expiaret, omnibus vini potum inhibuit; & quos putabat Dei hostes, in Christianos promulgauit edictum, quò recederent ab ipsorum religione, præmio immunitatis tributorum facientibus, pœna verò mortis detrectantibus apposita. Quin etiam ausus est literis tentare Leonem Imp. vt à fide Christiana recederet. Hæc Theophanes. & alij qui & testantur quamplurimos Christianos haud consentientes impietati, potiùs delegisse necari.

II. ARTEM. TYRAN. COMBVRITVR.

Quo pariter anno à Sergio Protospathario nouus Imperator *Artemius* erectus est in Sicilia. Sed misso à Leone Aug. Paulo Chartulario, Artemius igne incensus est, sumpto supplicio de Rebellibus.

III. PELEG. REX ASTVR. INGENTI POTITVR VICTORIA OPE DEI-GEN.

Quod ad res Occidentales; hoc eodem anno, vt Tudensis numerat, Æra scilicèt septingentesima quinquagesima sexta, Astures omnes in vnum collecti, super se Principem constituerunt *Pelagium*, Regis Theodorici Spatharium, quem in prægrandi spelunca loci natura munita degentem, cùm Saraceni primùm per Oppam Archiepiscopum Toletanum Vuitizæ Regis filium blandis verbis, posteà aperto marte per validissimum militum octoginta millium exercitum appetiissent; idem viginti illorum millia cum Duce occidit, Oppam cepit, reliquos fugauit; qui ferè omnes in præruptis montium, & aquarum inundationibus diuinitùs oppressi sunt, ope & intercessione sanctissimæ Dei-Genitricis: cuius ideò memoriæ spelunca illa dicata est, dictaque *S. Maria de Couadonga*. Tanta verò clade Rex Saracenorum

pudore suffusus, simulque furore succensus, in eos quos secum habebat Hispanos rabiem conuertens, Iulianum Comitem Tingitanum regni proditorem, & filios duos Witizæ, capite plecti iussit: diuino id iudicio agente, vt ab eodem interficerentur scelerati, cui Hispanias prodidissent. Hæc Tudensis [a], Rodericus [b] aliique Hispanicarum rerum Scriptores. Estque planè obseruatione dignum; tam in Oriente Leonem Imp. quàm in Occidente Pelagium, cùm Dei-Genitricem aduersus Saracenos inuocarunt, insperatam consecutos esse vtrobique victoriam.

[a] Tudensis in Chron. [b] Roder. l. 4. cap. 2.

IESV CHRISTI
AN. 719.
GREG. II.
AN. 6.
LEON. ISAV.
AN. 3.

I. S. BONIFACII APOSTOLATVS AD GENTES.

ANNO Domini septingentesimo, decimononono, Indictione secundà, Gregorius Papa *S. Bonifacium*, anteà Vvinfridum dictū, monachum & presbyterum natione Anglum, Romam venientem, Apostolico munere insigniuit quod ei ad prædicandum Gentibus Euangelium per omnem Germaniam credidit. Qui opus sibi commissum exequens, primùm Baioariorum fines perlustrans in Thuringiam peruenit: auditâ verò Radbodi Frisonum Regis morte (de cuius infensissimo in Christianos odio superiùs dictum est) in Frisiam nauigauit. Vbi coadiutor accedens magno illi Traiectensi Episcopo Clementi, (ita ex Vvillebrordo, à Romano Pontifice nominato) ei triennium in ministerio verbi fidus comes inhæsit: sed cùm ab eo rogaretur Episcopus ipsi succedere, renuens licentiâ petitâ recessit: de quo plura suis locis inferiùs. Hæc modò summatim ex auctore [a], qui ex Vvilibaldo Episcopo, eiusdem Bonifacij discipulo, ipsius res præclarè gestas prosecutus est.

[a] Ap. Sur. 5. Iunij.

II. RADBODI FRIS. REG. IMPIA IRRISIO, ET INFELIX EXITVS.

Quod autem de Radbodi Regis morte meminit; hoc anno eam contigisse, asserit etiam Ionas monachus Fontanellensis, qui eodem tempore vixit; resque gestas [b] S. Vulfranni Senonensis Episcopi scripsit. Ex quibus corrigas Sigebertum, qui superiori anno contigisse ponit. Ceterùm iste Radbodus, insignibus per eundem S. Wlfrānum editis miraculis nonnihil permotus, vt ex acerbissimo Christianorum persecutore fieret Christianus, cùm iam etiam ad fontem sacrum processisset vt baptizaretur, hâc arte pedem retraxit: Interrogato namq; Wlfranno, vbi esset maior numerus Principum atque nobilium gentis Frisonum: in illa cælesti regione quam is prædicaret, an ea quam tartaream vocaret; cùm de tartareà asseruisset Wlfrannus, resiliens Radbodus, dixit non se carere posse cōsortio prædecessorem suorum, nec velle cum paruo pauperum numero residere in illo cælesti regno. Hæc Ionas, cui adstipulatur Sigebertus, & alij auctores. Denique multis variisque elusus præstigiis diaboli, miserrimus homo mortuus est infeliciter absque baptismo.

[b] Ext. ap. Sur. 20. Martij.

III. De rebus Orientalibus exhibent Annales Græcorum, præsenti anno, qui tertius numeratur Leonis Imperij, ei natum filium *Constantinum*, cùm is baptizaretur in magna Ecclesia octauo Calendas Ianuarias à S. Germano Constantinopolitano Patriarcha, stercus egessisse in sanctum lauacrum; ac Germanū propheticè dixisse *Constat Christianis, & Ecclesiæ, maximi mali per eum efficiendi hoc signum esse futurum.* Hæc Theophanes. Zonaras, & alij omnes; aiuntque eidem Constantino, ob stercus ita egestum, *Copronymi* cognomen esse inditum. Quo pariter anno idem Theophanes tradit, Leonem decollari præcepisse Archiepiscopum Thessalonicēsem, quòd vnà cum Artemio aduersùs ipsum Imperatorem rebellasset: plurimamque coniuratorum factam esse Constantinopoli stragem.

CONSTANTINI COPRONYMI BAPTISMVS

IESV CHRISTI
AN. 720.
GREG. II.
AN. 7.
LEON. ISAV.
AN. 4.

I. COPRON. INFANS CREATVR IMP. A PATRE.

ANNO Domini sexcentesimo vigesimo, Indictione tertiâ, Leo Aug. filium suum CONSTANTINVM *Copronymum* infantulum, ipsa S. Pascbatis die creauit Imperatorem; eumdemque solemnibus ritibus coronauit S. Germanus Constantinopolitanus Episcopus. Quo pariter anno, secundo principatus sui, Haumare Principe Arabum, qui persecutionem aduersùs Christianos indixerat, mortuo, reddita est pax Ecclesiis. Hæc Theophanes.

II. CAROL. MARTEL. REX FRANC. MODERATVR.

In Galliis verò, mortuo quoque hoc eodem anno [a] Raginfrido Maiore Domûs Chilperici Regis, Carolus Martellus, potens armis, acer ingenio, animo ferox; (cui cum eo iuge bellum pro principatu fuerat) res Francorum pro arbitrio moderans, Theodoricum in regni sede constituit; mortuo iam anno superiore Lothario Rege, cuius Carolus Maior domûs erat: sed aduersarium magnoperè sensit Eudonem Aquitaniæ Ducem, cum quo fuit ei, sicut fuerat cum Raginfrido, diuturnum bellum, quo tandem Eudo superatus est.

[a] Chron. Franc. ex Bibl. Patr.

IESV CHRISTI
AN. 721.
GREG. II.
AN. 8.
LEON. ISAV.
AN. 5.

I. CONCIL. ROM. ADVERSVS ILLICITA CONIVGIA.

ANNO Domini septingentesimo vigesimo primo, Indictione quartâ, Nonis Aprilis à Gregorio Romano Pontifice congregata est *Romæ* apud S. Petrum SYNODVS Episcoporum viginti duorum: in qua editum est Constitutum siue [a] Decretum, aduersùs illicita ob cognationem spiritualem vel carnalem coniugia, & maximè aduersùs eos qui in vxores ducerent monachas, seu etiam Presbyteras, & Diaconas; eas videlicèt mulieres, quę ex mutuo consensu à viris ad eiusmodi sacros Ordines promotis relinquebantur, quæ & ipsæ tenebantur castitatem seruare; de quibus dictum est aliàs. Quòd enim vulgatum esset, Orientales in additiis sui canonibus pseudosynodi Quinisextæ statuisse, ne qui assumerentur ad sacros Ordines,

[a] Ext. Tom. 3. Concil.

coniuges quas habebant dimitterent, in Occidéte verò id non permitteretur; nonnullæ eiusmodi feminarum, leuitate & procaciâ mulibri, aliis se viris iungere præsumpserunt: quos Synodus anathemati subiecit. Eademque insuper pœnâ mulctauit clericos, qui comam relaxarent Sed de hac Synodo ille corrigendus est error, quo asseritur sub Gregorio Tertio celebrata. Appositæ namque notæ Indictionis quartæ, & anni secundi Imperij Constantini, nequaquàm sub Gregorio Tertio conuenire simul possunt.

II. Impostor Syrus Messiam se fingit.

In Oriente, auctor est Theophanes Syrum quemdam impostorem simulantem se CHRISTVM, seduxisse Hebræos, putantes eum verè esse Messiam. Quas quidem deceptiones, ipsos à pseudoprophetis sæpè sæpiùs passos esse, quæ superiùs dicta sunt, docent.

IESV CHRISTI
AN. 722.

GREG. II.
AN. 6.

LEON. ISAV.
AN. 6.

I. Leo Imp. insectatur Iudæos et Manich.

ANNO Christi septingentesimo vigesimosecũdo, Indictione quintâ, Leo Imp. coëgit Iudæos & Montanos baptizari. At Iudæi diluerunt baptismum, seque Catholicos simulantes, contaminarunt fidem: Montani verò in domibus, suis erroribus deputatis, seipsos incenderunt. Hæc Theophanes, atque Cedrenus. Sed quinã hi fuerint *Montani*, qui adeò baptismũ exhorrescerent, nos latet. Non enim intelligi possunt prisci illi Montani sectatores, qui nequaquàm baptismum reiiciebant. Nisi fortè dicamus Manichæos significari, qui de ciuitatibus pulsi colerent montes. Scimus enim eumdem Imperatorem insecutum esse Manichæos in Armenia degentes, quos iam anteà Constantinus Heraclij nepos, & Iustinianus Iunior grauiter exagitarant. Illam verò historiam Petrus Siculus, qui claruit sub Basilio Imp. & in illis regionibus versatus est, stylo Græco prosecutus est.

II. Quod ad Occidentalem pertinet Ecclesiam hic annus est tertius, quo recedens Bonifacius à Clemente Episcopo Traiectensi, cõplures Frisiorum, Cattorumq́; (qui contermini sunt Saxonibus populi) ab idolorum cultu ad Christi fidẽ conuertit, eaq́; de re Gregorium Pontificem Romanum per literas certiorem fecit. Qui eumdẽ protinùs Romã vocans, post elicitam ab eo confessionem rectæ fidei, & acceptum iuramentum de obedientia sibi, suisque successoribus Pontificibus Romanis exhibenda, & omni fidei traditioni exactè obseruandâ, consecrauit in Episcopum, ac *Bonifacium* deinceps dici voluit, cùm anteà Winfridus appellaretur: remittensque in Germaniam, eum litteris suis commendauit tum Carolo Martello Francorum regni hoc tempore moderatori, tum omnibus viris Ecclesiasticis; ipsisque etiam Principibus populisq; Germaniæ, tam Christianis, quàm Gentilibus, illos ad perseuerantiam fidei, hos ad eamdem suscipiendam exhortans. Quæ omnia fusiùs enarrat eius vitæ [a] auctor ex Vuilibaldo: cognoscitur que id ipsum ex iisdem scriptis tunc à Gregorio Papâ litteris, quæ adhuc extant [b].

S. Bonif. consacratur Episcopus.

[a] *Ap. Sur. 5. Iuny.*
[b] *Tom. 2. Epist. Rom. Pont.*

III. Et præstat iuramentum Summo Pont.

Iuramentum autem à Bonifacio tunc præstitum, quod & reliqui ordinati Episcopi facere solerent, in antiquis exemplaribus ita scriptum habetur: *In nomine Domini Dei Saluatoris nostri* IESV CHRISTI, *imperãte domino Leone magno Imperatore, anno septimo post Consulatum eius, sed & Constantini magni Imperatoris eius filij anno quarto, Indictione sextâ, promitto ego Bonifacius Dei gratia Episcopus, tibi B. Petre Apostolorum princeps, Vicarioque tuo beato Gregorio Papæ, & successoribus eius, per Patrem & Filium & Spiritum sanctum, Trinitatem inseparabilem, & hoc sacratissimum corpus tuum, me omnem fidem & puritatem sanctæ fidei Catholicæ exhibere, & in vnitate eiusdem fidei, Deo operante, persistere, in quâ omnis Christianorum salus esse sine dubio comprobatur: nullo modo me contra vnitatem communis & vniuersalis Ecclesiæ, suadente quopiam, consentire; sed (vt dixi) puritatem meam, atque concursum tibi, & vtilitatibus Ecclesiæ tuæ, cui à Domino Deo potestas ligandi soluendique data est, & prædicto Vicario tuo, atque successoribus eius, per omnia exhibere. Sed & si cognouero Antistites contra instituta antiqua sanctorum Patrum conuersari, cum eis nullam habere communionem, aut coniunctionem: sed magis, si valuero prohibere, prohibebo; sin minus, fideliter statim Domino meo Apostolico renunciabo. Quòd si (quod absit) contra huius promissionis meæ seriem aliquid facere quolibet modo, seu ingenio, vel occasione tentauero; reus inueniar in æterno iudicio, vltionẽ Ananiæ & Sapphiræ incurram qui vobis etiam de rebus propriis fraudem facere præsumpserunt. Hunc etiam Indiculum sacramenti ego Bonifacius exiguus Episcopus manu: propriâ scripsi, atque ponens supra sacratissimum corpus S. Petri, ita, vt prædictum est, Deo teste & iudice, feci sacramentum, quod & seruare promitto.* Hactenùs Iuramentum. In cuius initio cùm tot chronologiis consignatum habeatur tempus ordinationis Bonifacij (cuius & dies, ab auctore Vitæ eius notatur fuisse pridie Calendas Decembris, id est, in festo S. Andreæ;) ex iis corrigas eiusdem Acta nuper edita [c], dum eum ordinatum esse à Gregorio Secundo, anno septingentesimo trigesimo octauo, auctor affirmat: quo quidem tempore, non Gregorium Secundum, sed Tertium sedisse liquet.

[c] *Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. 4.*

IESV CHRISTI
AN. 723.

GREG. II.
AN. 10.

LEON. ISAV.
AN. 7.

I. Ortus hæresis Iconoclastarum.

ANNO Christi septingentesimo vigesimo tertio, Indictione sextâ, exoritur in Oriente monstrũ horrendum, quod diù cornibus ventilauit Ecclesiam Dei; nẽpè hæresis ICONOCLASTARVM. Hoc enim anno septimo Leonis Imperij, dux quidam Iudæorum ex Laodicea maritimæ Phœnices oriundus, nomine *Serantapicus*, siue *Sarantapechis*, homo præstigiator ac maleficus, & Ecclesiæ Dei hostis implacabilis, Gizido Saracenorum Principi, Haumaris suc-

Gizidi princip. Sarac. adictum contra Imag.

cessori, promisit effecturũ se vt is triginta (seu, vt alij habent, quadraginta) annos Principatum retineret, si sacras omnes Imagines ab Ecclesiis Christianorum quæ sub ditione eius essent, auferri mandaret. Cui credens Gizidus, spe & desiderio longioris vitæ; edictum continuò generale promulgauit, quo omnes omninò Imagines & picturas, siue ex io tabulis, siue in opere musaico, in parietibus, siue in vasis sacris, aut indumentis, & altaribus essent, expungi & auferri iussit; omnesque insoper statuas, etiam quæ in foris ornatûs gratiâ collocantor, disiecit; missis Hebræis & Arabibus qui easdem comburerent ipsasque Ecclesias, alias calce, alias aliis coloribus dealbarent, vel incrustarent. Hæc de origine Iconoclastarum breuiter ex Theophane, & Ioanue Vicario Orientalium Episcoporum in Oecumenicâ posteriori [a] Nicænâ Synodo. Ex quibus atguas eos, qui ante Leonis Imperium id factum volunt, vt Cedrenus; cùm nonnisi sub Leone illum Regem barbarom regnare cœpisse constet, nimirùm post mortem Haumaris, quem ante trienniũ dumtaxat obiisse vidimus.

[a] Conc. Nic. II. Act. 5.

II Sed de iisdem Iconoclastis Ioannes Damascenus [b] agens, eos ita dictos scribit, quòd cùm sanctas Imagines ignominiosè tractassent, easdem in minutissimas partes comminuerint, vel coniecerint in ignem; quæ verò in parietibus essent depictæ, partim aquâ calidâ, partim calce, atramentoque obliterarint. Tradunt autem iidem qui suprà Theuphanes & Ioannes, Gizidum spe longioris vitæ frustratum, intra annum & dimidium mortuum esse, ac post eius obitum in pristinum honorem Imagines restitutas; eiosque filium Vlidum oomine, indignatum Iudæo Serantapico, tamquam parentis interfectori, ipsum turpissima morte affecisse. Quomodò autem Leo Imperator in transuersum & ipse actus, easdem sanctas Imagines aboleri iusserit, dicetur suo loco. Intereà verò tu hic considera, quibus gloriari possint antesignanis hodierni Iconoclastæ; nempè Iudæis perfidis, atque impiis Saracenis.

[b] Damasc. de hæres.

Vnor dicti Iconoclastæ.

IESV CHRISTI

An. 724.

GREG. II.

An. 11.

LEON. ISAV.

An. 8.

I. Propagatio fidei per Bonif.

Anno Christi septingentesimo vigesimo qoarto, Iodictione septimâ, S. Bonifacius Episcopus ordinatus à Gregorio Papa, rediens in Germaniam, fidem Chistianam mirificè propagauit; ac præcipuè apud Cattos, quos Hessos vocant, quibus iam antè prædicare cœperat, Gentilitiam soperstitionem euertit, Thuringios in fide vacillantes confirmauit, hęreses illic serpentes repressit, mores deprauatos correxit, Ecclesias erexit, monasteria construxit, aliaque ingentia egit, quæ eios Vitæ scriptor [a] ex Wilibaldo diffusè narrat. Quantis autem laboribus quantaq; omnium rerum penuriâ, hæc peregerit, testes sunt variæ ab illo tunc tẽporis scriptæ epistolæ [b], & ad ipsum ab aliis redditæ, ac præcipuè ex Angliâ à gentilibus suis, quorum etiam sæpè subsidiis vestimentorum, librorum, aliarumq; rerum necessariarum, quibus inter agrestes illos atque immites barbaros indigebat, adiutus est: præterquàm quòd etiam aliquando S. Michaelis Archangeli apparitione confortatus est, & aliàs etiam diuinitùs pastus. Tanti autem fecit culmen Apostolicum Petrum, vt primam omnium ibi inter gentes erectam Ecclesiam, eius nomine atque memoriâ insigniri voluerit: & ab Eadburgâ Abbatissâ Regis Cantiorum affini petierit, describi sibi aureis literis eiusdem Epistolas; vt à quo accepisset ad Gentes Apostolatum, eius quoque literas prædicandas in Gentibus secum haberet auri nitore fulgidas.

[a] Ap. Sur. 5. Iunij.

[b] Bonifacij & aliorum ad ipsum epistolas, de quibus agitur in hac Epistõ, recitat Baronius ex codd. ms. hoc & seqq. annis, necnon & præcedentibus, vbi de eod. Bonif. agitur, lectu dignissimas.

II. Eodem fermè tempore, cùm S. Corbinianus Frisingensis Episcopus perfunctus esset annis octo Episcopatus laboribus, amore quietis Romam venit ad Gregorium Pontificem, vt missionem ab eo onere peteret. Sed cùm non obtinuisset, in Boioariam rediens, ingenti honore & reuerentia Ticini à Luitprando Rege in transitu exceptus, indéque ad sua reuersus, Grimoaldum Ducem filium Theodonis acriter reprehedit, quòd viduam fratris sui Theodoaldi sibi copulasset. Quæ quidem antiquæ Herodiadis sequens exemplum, primò eidem Sancto insidias struere conata est; sed posteà monitionibus eius pœnitentibus regnum Dei promittentis, obstinatis æternum sopplicium minitantis, cedentes ambo, & ad pedes eius prostrati, sepatationemque ab inuicem promittentes, absolutionem obtinuerunt. At cùm rursùm ad vomitum rediissent, vlciscente numine primò filius Grimoaldi extinctus est, deinde ipse Grimoaldus ab insidiatoribus interfectus: sed & qui venenum sancto Episcopo pellicis iussu propinare voluerat, lancea percussus interiit; ac denique ipsa pellex omni honore ac bonis priuata; vnicum asellum ad subuectionem possidens in Italia vitam finiuit; ipsorumque liberi, cum multa tribulatione, & principatu & vita priuati sunt Hæc, aliaque pluribus narrat in Rebus [c] gestis eiusdem S. Corbiniani, Aribo ipsius in Episcopatu Frisingensi successor.

Dei vindicta in peccatores relapsos.

[c] Ap. Sur. 8. Sept.

IESV CHRISTI

An. 725.

GREG. II.

An. 12.

LEON. ISAV.

An. 9.

I. Translatio corporis S. Augustini, Sardinia Ticinum.

Anno Domini septingentesimo vigesimo quinto, Indictione octaua, operâ Luitprãdi Longobardorum Regis maximè pij, facta est translatio corporis S. Augustini ex Sardinia (quò ex Africa tempore Wandalicę persecutionis portatum vidimus) in ciuitatem Ticinensem, siue Papiensem; redempto ipso magno pretio à Saracenis, qui eam Insulam occupauerant. Rei verò gestæ series habetur in epistolâ [a] ad Carolum Magnum postmodùm scriptâ à Petro Archiepiscopo Mediolanensi, qui & Oldradus; vbi tum pompa translationis, tum miracula in eâ & pòst edita, necnon ipsius Luitprandi summa deuotio describitur. Ipsi autem translationi

[a] Rec. Baron. Annal. Tom. IX. hoc an.

sub

sub Gregorio Papa Secundo factæ, adstipulantur præter Bedam, (qui cùm suum commentarium de Sex Ætatibus producat in annum nonum Leonis Imp ponit eam extremo loco; cùm alioqui de ipso translationis anno diuersæ reperiantur sententiæ:) etiam Paulus Diaconus, Marianus Scotus, Sigebertus, & alij omnes recentiores Historici Cuius quidem dies relata in Tabulas Ecclesiasticas, pridie Calendas Martij anniuersario cultu celebris perseuerat.

II. *Saraceni Gallias inuadentes ingenti prælio vincuntur a Carol. Martel.*

Hoc item anno Christi septingentesimo vigesimo quinto, (vt habet vetus Chronicon à Pithœo editum) Eudo Aquitaniæ Dux in odium Caroli Martelli, Saracenos ex Hispaniis in Gallias euocauit: qui Burdegalam prætergressi, cunctis vbique locis vastatis & Ecclesiis igne crematis, basilicam quoque S. Hilarij Pictauis incenderunt. Cumque pariter Ecclesiam S. Martini Turonensis incendere in animo haberent, occurrens illis cum exercitu Francorum Carolus Martellus, eosdem maximo omnium prælio deuicit, quo vnà cum ipsorũ Rege Abdirama occisa sunt trecenta quinquaginta (siue, vt alij habent, trecenta septuaginta quinque) Saracenorum millia, Francis dumtaxat mille & quingentis desideratis. Hæc quidem asserta habentur in eodem Chronico, necnon in Appẽdice ad Gregorium Turonensem; itemque à Paulo Diacono [b], Anastasio Bibliothecario, Mariano Scoto, alisque recentioribus qui prosecuti sunt res Francorum. Ex quibus etiam constat, hæc de prelio contigisse anno sequenti: sed & in eo ipsum Eudonem in Saracenos irruisse, & quamplurimos occidisse; ea puto ex causa, quòd contrà pacta conuenta illi loca sancta flammis absumpsissent.

[b] *Paul. diac. l. 6 cap. 46.* [c] *Anast. in. Greg. Sec.*

III

[d] *Ap. Sur. 5. Iuny.*

In Germania verò Bonifacius (vt habet [d] auctor Vitæ ipsius ex Wilibaldo) videns multam extare messem Euangelicam, sed operarios paucos; ex patrio solo, nimirùm ex Anglia, atque etiam aliunde, diuersis temporibus acciuit non modò viros religiosos & eruditos, sed & probatas sanctitate feminas, quibus exemplo Apostolorum vteretur velut diaconissis, quas præficeret monasteriis, & per quas faciliùs Gentiles feminæ mutua consuetudine allicerentur ad fidem. Quinetiam, vt quam exactissimam monasticam disciplinam Germaniæ populis traderet, ad ipsum fontẽ, nimirùm ad monasterium Cassinense, misisse Sturmum discipulum suum, vt eam illic perfectiùs edisceret, testis est Rodulphus Rabani discipulus in Rebus [e] gestis S. Liobæ, vnius ex mulieribus quas Bonifacius ex Anglia in Germaniam accersiuit.

S. Bonif. monachismi institutor in German. [e] *Ap. Sur. 28. sept.*

IESV CHRISTI
AN. 726.
GREG. II.
AN. 13.
LEON. ISAV.
AN. 10.

I. *Leon. Imp. edictum aduersus sacras imag.*

ANNO Christi septingentesimo, vigesimo sexto, Indictione nona, decimo Imperij Leonis anno, ipse magno rugitu publicum promulgauit edictum, vt sacræ vbique delerentur Imagines. Scimus Theophanem, Cedrenum, & alios hoc in annum eiusdẽ nonum referre: at in Actis Stephani Iunioris martyris, qui sub huius filio Cõstantino Copronymo passus est iisdem, quæ ab eius temporis auctore omni fide conscriptis, quæ apud S. Ioannem Damascenũ extant. id factum dicitur anno decimo: quod & Zonaras testatur; redditurque manifestum ex Beda huius temporibus scriptore accuratissimo, dum in libros de Sex Ætatibus, quem perduxit vsque ad nonum eiusdem Leonis annum, nihil penitùs habet de eiusmodi edicto; quod alioqui magno fragore, fulminis instar, vniuerso statim innotuit Orbi, eò quòd nondum tale quippiam promulgatum esset.

II. *Ex Hebræis Iconoclastæ.*

Quâ verò ratione acciderit, vt qui antehac ab omnibus fuisset Catholicus existimatus, Leo Imp. vno veluti momento visus sit hæresiarcha Iconoclastarum; omnes æquè consentiunt, id operà factum quorumdam Hebræorum impostorum, quibus ipse (vt vidimus) in præmium prædictionis Imperij, iuramento se obstrinxerat quicquid se facturum quod iidem postularent quamuis sit in eo diuersa auctorum sententia, quòd id anno ante promulgatum edictum Hebræos operatos esse alij dixerint, alij verò exordio Leonis Imperij ab eis tentatum, ipsumque eis assensum esse, sed in hunc vsque annum facinus continuisse secretum, timentem illud prodere, quod præuideret omnibus execrabile futurum; cùm & alioqui numquam hactenùs accidisset in Ecclesiâ Dei, vt cùm multi fuissent Imperatores hæretici, ex iis aliquis extitisset hæresiarcha. Porrò ipsum hæresim suam præcipuè disseminasse per *Theophilum* Metropolitanum Nacoliæ in Phrygiâ, querela fuit Orthodoxorum in Nicæno Concilio posteriori; in tantum vt etiam ab isto, impietatis huius sumpsisse originem tradant. Quod quidem ita verum est, si ratio tantùm habeatur Episcoporum: ceterùm ipse Imperator primus auctor ab omnibus declamatur: & in Actis S. Stephani scribitur, eum accita, coactaque Senatorum classe, impium illud edictum euomuisse: more videlicèt hæreticorum Principum, vt in Senatu, non in Ecclesiâ, de dogmatibus fidei agant ac pro arbitrio definiant, inconsultis Religionis Christianæ Antistitibus. Ei verò insuper accessisse insignẽ eiusdem impietatis complicem, *Beser* quemdam apostatam ex Christiano factum Arabum dogmatum sectatorem, Theophanes [a] tradit.

Imperator hæresiarcha.

[a] *Theoph. an. 8. Leon.*

III. *Vanus prætextus Imperatoris.*

Habent autem eadem Acta S. Stephani apud Damascenum; cùm ingens à plebe tumultus ob hæc Constantinopoli excitatus esset; vbi id Imperator sensit, excusâsse non eò se spectâsse, vt Imagines prorsùs delerentur, sed sublimiori loco collocarentur, ne ore quisquam eas contingeret, atque ita eis quodammodò contumeliam inferret. Qua quidem techna id moliri curabat, (sicut eadem Acta declarant) vt Imagines longè ab oculis remouendo, paulatim in desuetudinem honoris inciderent. Ostendunt enim ista, fuisse eas in Constantinopolitanis Ecclesiis non solùm visui præsentes expositas, sed positas deorsùm vt exosculari quilibet eas posset. Addunt insuper. sanctissimum Germanum Patriarcham fortiter Imperatori restitisse; ac multis suasionibus tam per se, quàm per alios conatum esse illum à nefando proposito reuocare, cùm econtrà Imperator ipsum multis blanditiis ad se allicere tentaret.

IV. DE ODORATA NARES CONSILIUM DEI.

Acciditque illud planè mirandum, vt quæ hæreticorum crebriùs infecta venenis Orientalis Ecclesia penitùs elãguerat, ea mox huius ipso tãtummodò conspectu impietatis spiritus sumpserit, aduersùs eam totis viribus certatura. Ex quo quidem certamine licèt multi facti sint desertores, dicere tamen ausim numquam eam Ecclesiam visam esse adeò illustrem, quàm cùm aduersus Iconoclastas bellum iniit; quippe quæ numquam tot tantisque fuerit decorata martyribus. Quinimmò & illud aliud insigne bonum inde elicuit Deus; vt alij hæretici pugnantes simul cum Orthodoxis aduersùs communes omnium hostes, iunxerint se Ecclesiæ Orthodoxæ. Siquidem Monothelitæ Orientem iugiter infestantes, ex hoc tempore ferè siluisse noscuntur. Sed & acciderunt hoc itidem anno ibidem portenta, ex quibus, si sapuisset, facilè potuisset Leo tamquam à Deo monitus à cœptis desistere.

PORTENTUM IGNEUM IN MARI.

Etenim æstiuo tempore inter Theram & Therasiam Cycladas Insulas, primò vapor vt ex camino ignis visus est ebollire ex profundo maris per aliquot dies, qui paulatim incrassatus & dilatatus, totus igneus apparuit; posteà verò petrinos pumices grandes, & cumulos quosdam transmisit per vniuersam Minorem Asiam, & Lesbon, & Abydum, & Maritima Macedoniæ, adeò vt etiam tota superficies maris iisdem contegeretur: in medio autem tanti ignis, noua repentè insula ex terræ congerie facta, insulæ quæ Sacra dicitur copulata est. Narrat hæc Theophanes. Tali verò portento præuio decebat hæresim, tamquam nouam furiam apparere, quam infernus vnà cum globis igneis euomeret.

V. DIRA PERSECUTIO IN DEFENSORES IMAGINUM.

Sed nihil melior aut mitior his redditus Leo, rugiens aduersùs eos qui pro sacrarum Imaginum defensione eius se furori opponerent; cùm iidem quosdam regios homines (inquit Theophanes) qui Saluatoris deponerent Imaginem, quæ super magnam æneam portam cernebatur occidissent; ipse multos ex populo membrorum detruncationibus, & flagris, & exiliis, & rerum iacturis, maximeque eos qui nobilitate ac verbo clari esse viderentur, affecit: ita vt etiã eruditionis scholas à Constantino Magno eò vsque seruatas extingueret. Sed hæc de Scholis dilucidiùs tractans Constantinus Manasses & ipse Græcus historicus, ait Leonem, quòd nec minis nec muneribus valuisset in suas partes trahere Bibliothecarios; (quos tantæ auctoritatis fuisse tradit, vt nc ipsi quidẽ Imperatores noui quicqoam agendum sibi putarent illis in consilium non adhibitis;)

EXUSTI A IMP. BIBLIOTHECARII CUM BIBLIOTHECA.

furore percitum, igne admoto eosdem omnes incendisse, vnà cum ipsa Bibliotheca, tricena & tria voluminum millia cõplectente; inter quæ vnum erat admirabile, confectum ex draconis intestino, in quo erant scripti libri Homeri tam Ilias tota quàm Odyssea. Hęc Constantinus: traduntque eadem Zonaras, Cedrenus, Glycas, & alij. Porrò de Imagine Saluatoris, cuius ex Theophane meminimus, Acta S. Stephani Iunioris tradũt; cùm eam Leo deiiciendã præcepisset, iamque ad hoc facinus perpetrandum missos satelles imposita scala conscenderet,

EGREGIUM FACINUS FEMINARUM ORTHODOX.

diuino zelo incensas mulieres arreptam manibus scalam in terram simul cum ipso ascensore deiecisse, qui eo casu mortuus est; ipsas verò mulieres vnà cum pluribus aliis tam viris quàm feminis internecioni datas martyrium feliciter consummasse.

RELIQUI PRINCIP. CHRIST. RENUNTIANT AMICITIAM IMP.

Túncque & illud memoriã dignum contigit, (quod tradit Gregorius Papa in epistola ad Leonem) vt reliqui Christiani Principes, cùm à suis qui Legatorum munere Constantinopoli apud eumdem Imp. fungebantur, accepissent eum sic insanisse in sacrosanctam Saluatoris Imaginem; mox omnes conuersi aduersùs imagines ipsius Imperatoris, eas omnis generis ludibrio & ignominiâ affecerint, atque in ipsum Imperium commoti fuerint.

VI. GERM. CONST. SCRIBIT AD GREGOR. PP.

Postquàm autem Germanus Constantinopolitanus Episcopus ipso hæresis exordio fortiter Imperatori restitisset, nihil ipsum antiquius habuisse, quàm vt de iis quæ accidissent Constãtinopoli, certiorem redderet Gregorium Romanum Pontificem; constat ex literis Gregorij ad ipsum redditis, quæ recitatæ reperiuntur in posteriori Nicæna [b] Synodo: ex quibus etiam liquet, longè acriora suscepta fuisse ab eodem Germano prælia aduersùs Imperatorem, quibus eum manus dare coëgerit; licèt posteà sic prostratus maiori furore surrexerit.

CONCIL. ROM. PRO CULTU SACRARUM IMAG.

Sed & ad euellenda venenatæ hæresis germina, Gregorium *Romæ* SYNODUM conuocasse, & in eâ pium sacrarum cultum Imaginum sancito decreto firmiter roborasse; docet vnicum ipsius Synodi, quod extat fragmentum recitatum ab Hadriano Romano Pontifice in epistolâ ad Carolum Magnum.

VII. GREG. PP. PRO IMPERIO LABORAT.

Sed quod Græcorum historici affirmant, eũdem Pontificem fœdere cum Francis inito, prohibuisse ne ampliùs tributa Leoni ex Italia penderentur; ex odio istud atque inuidia in Romanam Ecclesiam dictum esse scias, solitis Græcis schismaticis iacturam factam Occidentalis Imperij in Romanũ Pontificem retorquere. Tantum enim abest vt Italos Gregorius ad defectionem contra Imperatorem his temporibus sollicitauerit, vt potiùs magnoperè laborauerit eosdem, aduersùs Imperatorem ob nouæ hæresis inuentionem & propugnationem rebellare decernentes, in officio continere: adeò vt aduersùs Luithprandum Longobardorum Regem, (qui zelo fidei ductus sacrilego Imperatori bellũ indicens, Rauennâ captâ, & classe destructâ, ad aliarum ciuitatum inuasionem properaret) tum alios Italiæ populos, tum Venetos commouerit; eorumque operâ & Rauennam Exarcho restituerit, & Longobardos ad sua repulerit: vt de his omnibus perspicuè apparet, tam ex Paulo [c] Diacono & Anastasio [d] Bibliothecario, quam ex literis ab ipso Gregorio ad Vrsum [e] Ducem Venetiarum scriptis, aliisque ad eumdem Imp. de quibus posteà. Sanctissimus enim Pontifex cupiens beneficiis potiùs Imperatoris animum delinire, quàm austeritate censuræ Ecclesiasticæ exasperare; omne remedium antè experiri tentauit, quàm ab Orientali scindere Imperium Occidentale.

VIII. LEO RUDIT ADVERSUS GREG.

Sed ingratus Imperator, vt impius mala pro bonis rependit. Quòd enim ipsum benignè primò commonitum, in errore adhuc perseuerantem Gregorius paulò acriùs corripuisset; magno Leo furore commotus, literas ad eum reddidit comminatorias, fore vt sicut olim Martinus Papa per Constantem Imp. relegatus fuerat Chersonam, ita & ipse Gregorius relegaretur: adiecitque insanus, se missurum Romam, qui Imaginem æneam sanctissimi Apostoli Petri

confrin

[b] Conc. Nic. II. Act. 4. & inter Epist. Greg. II.

[c] Paul. diac. lib. 6. c. 48.

[d] Anast. in Greg. Sec.

[e] Ext. in Chron. Andr. Danduli.

GREGOR. RESCRIBIT AD IMP.

confringeret. Quibus acceptis Gregorius literis, alias ipse rescripsit dogmaticas, easdemque reprehensionibus aculeatas; quo nomine, etiam apud Orientales omnes summam sibi laudem & gloriam comparauit, vt ex Theophane alijsq; patet. Sed penère istæ penitùs apud Latinos; apud Græcos autem conseruatæ [f] fuère Græcè, eædemq; hàc ipsâ Indictione nonâ conscriptæ; tanto re verâ Pontifice dignæ, ac multâ eruditione & doctrinâ sacrarum Imaginum refertæ. Corrigendus tamen in earum inscriptione error, (quo etiam plerosque Græcos auctores, & post eos nonnullos Latinos hallucinatos esse reperimus) dum hic ipse Gregorius nuncupatur *Dialogus*: quod cognomen Gregorij illius Magni esse apud Græcos, ex quo Zacharias Pontifex eius Dialogos in Græcum sermonem conuertit, in eius obitu monuimus.

[f] *Recitat binas eiusmodi literas Gregorij, Baron. Græcè & Latinè, Annal. Tom IX. hoc an. numquã antcà excusas, easdemq; acceptas à Frõt. Ducæo ex Biblioth. Rhemens.*

IX. IMP. LEGATOS ROM. PONT. IN EXILIO MORI COGIT.

Ceterùm Gregorius de quo modò agitur, non solùm eiusmodi literas dedit ad Leonem, sed & Legatos misit, per quos eum ab errore reuocaret. Verùm immitem barbarum contra ius gentium eosdem detrusos in carcerem exilio damnasse, & ibi mori coëgisse, testãtur literę Nicolai Romani Pontificis ad Michaëlem Imperatorem. Sed & decernens ipsum Gregorium neci tradere, id non semel, sed sæpissimè per varios duces suos, siue in Italia iam existentes, siue illuc Constantinopoli missos, tum vi tum dolo pertentare non cessauit: effecissetque, nisi Romani ciues, Venetique, necnon ipsi Longobardi Romanæ alioqui Vrbis perpetui inimici, egregium edentes specimen amoris & obseruantiæ erga communem omnium parẽtem, pro salute Pontificis inuigilassent, aduersùs Imperatoris Magistratus: quorum multos occiderunt, alióque expulerunt. paucis per ipsum Pontificem, harum violentiarum minimè conscium, ab imminente periculo ereptis. Sed & cùm rursum Imperator rabiem suam euomens, Edictum aduersus sacras Imagines, quod in Oriente promulgauerat, misisset etiam in Occidẽtem: ipseq; Gregorius ei fortiùs resistens, de vitandâ eiusmodi impietate, omnes vbique Christianos literis suis admonuisset; atque inde vniuersa Italia consilium iniisset de eligendo sibi nouo Imperatore, & iunctis copiis ad exturbandum tyrannicum Principem Constantinopolim properando: nihilominùs his adhuc conatibus obsistens Pontifex, eorum impetum cohibuit, orationibus ipse quotidianis, ieiuniisque, & litaniis incumbens pro conuersione Imperatoris, atque Imperij conseruatione. Hæc quidem omnia exactè Anastasius [g]; quæ non hoc anno tantùm, verùm & sequenti esse peracta noscuntur.

MOLITVR QVOQVE NECEM GREGORII.

GREG. BONVM PRO MALO REDDIT.

[g] *Anast. in Greg. Sec.*

X. FOEDVS CVM FRANCIS INIIT.

Sed cùm post hæc tanta, videret Pontifex se frustrà laborare, vt ab hæresi Imperatorem reuocaret, in deterius iugiter prolabentem; tunc demùm accidit quod aiunt Cedrenus, Zonaras, & alij, ipsum Gregorium cum Francis iniisse fœdus. Nam & illis consentiens auctor huius temporis in [h] Appendice positâ ad Gregorium Turonensem, missos ait eâ de re Legatos, cum muneribus sacris clauium & catenarum S. Petri & oblatione Romani Consulatûs, ad Carolum Martellum ingentis nominis Ducem Francorum; vt si opus esset in Italiam se conferret, susciperetque pro Romana Ecclesia defensionem aduersus impugnantem eam Imperatorem. In Francis enim erga Romanam Ecclesiam firma fides atque constantia sæpè cognita, vt Carolum ita sibi conciliaret Pontifici suaserunt. Nec fuit spes inanis: Siquidem vbi tantùm innotuit Orienti, Francos Romani Pontificis defensionem suscepisse, mox fuit ab eius persecutione cessatum.

[h] *Append. ad Greg. Tur. cap. 110.*

XI. ANGLORVM FREQVENS PEREGRINATIO AD LIMINA APOSTOLOR.

Dum autem ita omnia perturbaret Leo Imperator, ex alia parte Hvv Rex Britanniæ, Ceaduallæ in regno successor, atque in religione imitator, relicto & ipso regno, ad Limina Apostolorum Romam peregrinatus, monasticam ibi vitam amplexus est. Testatur hoc Beda [i]: idque ipsum his Gregorij Papæ temporibus, plures de gente Anglorum certatim facere consueuisse asserit. Inter quos fuisse reperitur [k] *S. Richardus* genere & rebus clarus, pater SS. Wilbaldi & Winibaldi discipulorum S. Bonifacij, atque S. Walpurgis virginis: qui nuncio remisso sæculo, primò ad S. Bonifacium Germanorum Apostolum, inde Romam adueniens, postcáque loca magis deuia quærens, tandem post multas fortiter toleratas voluntarias ærumnas, Lucæ in Italia sancto fine quieuit, ac miraculis post obitum coruscauit. Sed perperàm in eius epitaphio recentiùs [l] scripto Rex appellatur, quem antiquiora [m] monumenta docent, fuisse dumtaxat nobilem prædiuitem.

[i] *Bed. 5. hist. 7. in fin.*

[k] *Vid. Antiq. Lect. Canis. Tom. 4.* Porrò egit priùs de his Baron. Annal. Tom. IX. an. 750. sed posteà in Append. Tomi XII. ea ad hæc Gregorij II. tempora reponi iussit.]

[l] *Ap. Sur. 7. Febr.*

[m] *Ap. Canis. vbi suprà.*

XII. S. BONIF. CONSVLIT APOST. SEDEM.

Ad huius etiam anni finem, idem Bonifacius Gregorium Papam de nonnullis sibi dubiis occurrentibus in rerum Ecclesiasticarum tractatione consuluit: ad quæ mox Pontifex responsiones suas remisit; quas tu pro libito perlegas. Extant enim ipsæ eius literæ; sed malè positæ sub Gregorio [n] Tertio, quæ ex Indictione & annis Imperatorum in eis positis, hoc anno esse scriptæ reperiuntur; nempè decimo Calendas Decembris, Indictione decima, Imperij Leonis anno decimo, & Constantini eius filij septimo. Quod verò in eis permittit, vt si mulier infirmitate correpta, non valuerit debitum viro reddere, vir si non possit continere, nubat; hæc sic accipias, vt dicat de impedimento perenni, quod nesciebatur quando contraxit.

[n] *Int. Epist. Greg. III. ep. 4.*

IESV CHRISTI
AN. 727.

GREG. II.
AN. 14.

LEON. ISAV.
AN. 11.

I. INSVRGVNT EXERCITVS ADVERSVS IMP.

ANNO Christi septingentesimo vigesimo septimo, Indictione decimâ, Orientales nauales exercitus Imperij Romam, aduersùs Leonem Aug. ob promulgatam ab eo hæresim insurgentes, & Constantinopolim mense Aprili accedentes, superati sunt, ac naues concrematæ, ipsique Duces capite puniti: sicque Iconoclastarum impietas magis in dies creuit; vt pluribus narrat Theophanes. Qui & ampliùs docet, eosdem hæreticos non solùm errasse circa Imaginum venerationem, verùm etiam circa Sanctorum intercessiones, ac venerandas Reliquias: nec fuisse dumtaxat Iconoclastas, sed & Hagiomachos.

II.

Qui autem restiterint in hoc pro Catholica fide certamine Imperatori in Oriente, duo po-

SS GERMANVS ET IOAN. DAMASC SCRIBVNT ADVERSVS ICONOCLASTAS.

tissimùm reperti sunt illustres athletæ; videlicet S. Germanus Constantinopolitanus Episcopus, & S. Ioannes Damascenus doctissimus in Syria monachus; quorum vterque pro facultate studuit confodere monstrum eiusmodi, & sacrarum Imaginum cultum disputationibus & scriptis propugnare. De Germano quidem, præter illa quæ superiùs dicta sunt, fidem faciunt paucæ ex multis, quæ reperiuntur scriptæ ab eo epistolæ recitatæ in Actione quarta Nicænæ posterioris Synodi. De Damasceno verò, præter epistolas illas quarum meminit Ioannes Patriarcha Ierosolymitanus In Vita ipsius testātur tres editæ insignes illæ Orationes pro sacrarum Imaginum cultu, quas scripsit postquàm in eremum secessit, de qua dicetur anno sequenti; in quibus & acerrimè inuehitur aduersus Reges, tyrannicè sibi quæ sunt sacerdotum vendicantes. Fuit autem ipse nobilibus parentibus Christianis, de quibus anteà egimus, ortus Damasci, (vnde & DAMASCENVS dictus est) qui & Romanam fidem ab incunabulis ab Italo homine Cosmâ nomine, ceu lac purum ebibit. Post parentis autem obitum, à Principe Saracenorum in aulam importunè vocatus, primarij Consiliarij dignitate ornatus est. Quæ pluribus tractat idem Ioannes Ierosolymitanus.

IOAN. DAMASC. ORTVS, ET PRIMORDIA.

proiectus est; indéque Syriæ petens eremum, apud S. Sabæ Lauram monasticam vitam egregiè excoluit. Habet hæc pluribus Ioannes Patriarcha Ierosolymitanus in eiusdem S. Ioannis Damasceni Vita.

IOAN. EREMVM PETIT.

In Occidente verò contigit hoc[a] eodem anno ex hac vita transire *S. Hubertum* Leodiensem Episcopum; cuius prædicatione omnem Arduénam ab idolorum fuisse cultu liberatam, & in Taxandria atque Brachbanto, siue Brabantia, fidem mirificè propagatam, eiusdem Vitæ Acta[b] testātur. Quorum etiam auctoritate constat, anno decimo sexto ab eius transitu, corpus ipsius eleuatum ac translatum fuisse à Carolomanno filio Caroli Martelli: (ita enim restituendum esse apparet, quod asserebatur factum esse sub Carolomanno Iuniori filio Pipini Regis:) quod quidem sic omnibus membris integrum inuentū est, vt nuper defuncti referret speciem, vultu sudore perfuso, ac cæsarie prolixitate & pulchritudine auctâ. Eiusdem verò aliam translationem Molanus[c] ponit anno Redemptoris octingentesimo vigesimo quinto. Apud quem etiam est mentio *S. Mononis*, qui & ipse in Arduenna diutiùs laborauit, & ibidem à sicariis occisus titulum martyrij consecutus est.

II. a [Posuerat hæc Baron. an. 754. sed posteà huc referri iussit.] S. HVBERTI OBITVS.

b *Ap. Sur. 3. Nouemb.*

c *Molan. in Natal. SS. Belg.*

IESV CHRISTI
AN. 728.
GREG. II.
AN. 15.
LEON. ISAV.
AN. 12.

I. LEO IMP IN IOAN. DAMASC. TENDIT INSIDIAS.

ANNO Christi septingentesimo vigesimo octauo, Indictione vndecimâ, cùm Leo Imp. audiuisset se scriptis Ioannis Damasceni fuisse haud mediocriter læsum; vt in eum vlcisceretur; ad fraudes se conuertens, per quosdam ex suis egit, vt aliquam epistolam manu eiusdem Ioannis scriptam nancisceretur; eâque notariis quibusdam ad imitandos characteres propositâ, aliam confinxit ipsius Ioannis nomine, tamquam ad se scriptam pro suscipienda oppugnatione regiæ Saracenorum ciuitatis Damascenæ; eamque ad Principem Saracenorum transmisit. Quâ sibi à barbaro ostensâ, Ioannes literarum quidem formas suis similes esse confessus est, sed quæ in eis continerētur vmquam cogitasse omninò negauit. At magis credens Imperatori barbarus, dexteram Ioannis amputari iussit. Qui domum se recipiens, in oratorio suo ante Imaginem Dei-Genitricis prouolutus, magnâ fide excisam manum pristinæ suæ commissuræ admouit, ac feruentibus orationibus à B. Virgine eius integram restitutionem expetiit, quò posset illius ministerio CHRISTI Domini, eiusdemque ipsius Matris laudes scriptis celebrare. Nec mora, cùm obdormiuisset, visione potitus S. Dei-Genitricis, experrectus manum sanatam reperit, lineâ tantummodò quâdam relictâ, quâ locus excisionis demonstraretur. Quâ re cognitâ, cùm vellet eum Princeps dignitati pristinæ restituere; ipse impetratâ ægrè missione cunctis bonis suis pauperibus, propinquis, & Ecclesiis distributis, Ierosolymam primò

AMPVTATA MANVS IOANNI A S. DEIPARA RESTITVTA.

IESV CHRISTI
AN. 729.
GREG. II.
AN. 16.
LEON. ISAV.
AN. 13.

I. REX LONGOB. REVOCATVS AB INSVLTV IN GREG. PP.

ANNO Christi septingentesimo vigesimo nono, Indictione duodecimâ, Imperator icto fœdere per Eutychium Italiæ Exarchum cum Luithprando Longobardorum Rege, tentauit Romam sibi subiicere, Gregoriumq; Pontificem occidere. Sed appropinquante iam portis Vrbis Luitprando vnà cum Exarcho & exercitu factus ei obuiam Pontifex, primò quidem Regem, præ reuerentia pedibus se ipsius prosternentem, ab eo scelere reuocauit; adeóque piis suis monitis flexit, vt idem & arma sua, & coronam auream, ac Crucem argenteam ad Sepulchrum S. Petri deposuerit: deinde verò eiusdem Regis rogatu, Exarchum ad pacis concordiam suscepit: cui & paulò pòst auxiliaribus copiis præstò fuit ad debellandū Tiberium quemdam Petasium, in partibus Tusciæ tyrannidem affectantem. Hæc pluribus Anastasius[a].

a *Anast. in Greg. Sec.*

II. DE DISSENSIONE INTER GRADENS. ET AQVILEIENS. EPISC.

Hoc ipso tempore, apud eumdem Pontificem questus est donatus Gradensis Patriarcha aduersus Serenum Foroiuliensem Antistitem, res Gradensis Ecclesiæ inuadentem: cuius rei causâ reperiuntur[b] à Gregorio scriptæ ad vtrumque epistolæ: productaque sunt eadem ista rursum in iudicium post triennium, cùm sederet Gregorius Tertius. Quæ quidem Leo[c] Nonus, scribens ad omnes Episcopos Venetiæ & Istriæ, cùm adhuc post tanta tempora eadem altercatio recruduisset, sic ab vtroque Gregorio definita fuisse docet, vt Gradensis (qui & Nouæ Aquileiæ Patriarcha dicebatur) totius Venetiæ & Istriæ caput haberetur, Foroiuliensi verò subiacerent tantummodò Longobardi; illi videlicèt

b *In scripto Chron. Andr. Danduli Duc. Venet. Recitatque Baron. Annal. Tom. IX. hoc an.*

c *Leo Non. ep. 2.*

qui sub Ducis Foroiuliensis ditione essent. Vendicabat autem sibi ista omnia tamquam debita Foroiuliensis Antistes, eò quòd idem (vt aliàs dictum est) & veteris quoque Aquileiæ esset atque diceretur Patriarcha, quoniam Aquileiensis habitationem delegisset apud Foroiulium; cùm nihilominùs & ipsa Foroiulij ciuitas peculiarem suum haberet Episcopum, vt constat ex Paulo[d] diacono. Cæterùm eiusmodi horum Antistitum altercationes, sæpiùs etiam agitatas fuisse sub Stephano Papâ Quarto, & Hadriano Primo, Sabellicus[e] est auctor: vbi & agit de primo Episcopo à Venetis ex Senatusconsulto ab eodem Hadriano Pontifice petito. Primúsque eis datus *Obeliatus* filius Eneagrij Tribuni Metamaucensis; ac sedes in castro[f] Oliuensi constituta, vnde & Episcopus *Oliuensis* seu *Oliuolensis* dictus; posteà etiam *Castellanus* ab eodem castro; ac demùm translatâ eò dignitate Gradensi, nominatus *Patriarcha Venetus*.

d Paul. diac. lib. 6. c. 51.

e Sabell. 8. Ennead. 8. prope fin. Ap. Baron. an. 772. num. V.

f Ita in Chron. Danduli.

III.

SIGNA CÆLESTIA DE SARACENIS GALLIAS INVADENTIBUS.

g Bed. 5. hist. Angl. 24.

Hoc eodem redemptoris anno, præcessisse signa cælestia de imminente clade Saracenorum in Gallias, testatur Beda[g] qui vidit; dum ait, huius anni mense Ianuario, per duas ferè septimanas apparuisse cometas duos circa Solem, quorum vnus diei, alter noctis præcurrebat ortum, portabantque ambo facem ignis contra Aquilonem. Quo quidem tempore Saraceni, qui ante annos quatuor à Carolo Martello in Aquitaniâ fuerant dirâ cæde confecti, nouas cogentes exercitus, maiorique impetu Galliam Narbonensem inuadentes, eam occupauêre, sacra omnia, profanáque cædibus, direptionibus, incendiis complentes.

IESV CHRISTI
AN. 730.
GREG. II.
AN. 17.
LEON. ISAV.
AN. 14.

I.

GERM. EPISCOP. CONST. EIICITVR IN EXILIVM OB CVLTVM IMAG.

a Damasc. orat. 1. de imag.

ANNO Christi septingentesimo trigesimo, Indictione decimatertiâ, Leo Imp. persecutionem aduersus sacrarum imaginum propugnatores renouans, septimo Idus Ianuarij S. Germanum Patriarcham Constantinopolitanum, eorumdem Orthodoxorum antesignanum, quòd nec illum minis nec blanditiis in partes sus trahere potuisset, Episcopatu se abdicare (vt ait Theophanes) coëgit; seu potiùs (vt scribit Damascenus[a], qui tunc viuebat) eumdem violenter alapis cæsum, & ignominiosè depositum, in exilium relegauit. Vndecimo verò Calendas Februarij, in locum eius subrogauit *Anastasium* eiusdem Ecclesiæ presbyterum Syncellum, hæreticum Iconoclastam: qui missâ Synodicâ ad Gregorium Romanum Pontificem, ab eo repulsus est, atque excommunicatus; vt tradunt Theophanes, & Anastasius[b] Bibliothecarius.

b Anast. in Greg. Sec.

II.

GREG. PP. EXCOMMVNICAT IMP. ET ITALOS AB EIVS OBEDIENTIA REVOCAT.

Quod verò & ipse Imperator denuò à Gregorio monitus, nihilominùs in impietate permansit; tunc demùm factum est, vt idem Pontifex ipsum impœnitentem hæreticum cognitum & declaratum, anathemate perculerit, atque Romanos & reliquos Italos ab eius obedientia, & tributorum solutione, recedere penitùs fecerit; quos anteà id sponte facere tentantes coërcuerat. Id enim & Græci historici omnes affirmant, & Theophanes recenset sub hoc anno decimoquarto Leonis: tradítque Zonaras, ea Synodicè Romæ facta esse, & in eâ *Synodo* Imperatorem anathematis affectum pœnâ. Sed & Theophanes addit, eodem quoque tempore Ioannem, vnà cum Orientis Episcopis, anathemati subdidisse eumdem Imperatorem: intelligens Ioannem Damascenum, quem presbyterum cognomento *Chrysorrhoam* nuncupatū fuisse ait, propter auream fulgidam Spiritus S. gratiam, quæ in ipso tam eloquentiâ quàm vitæ sanctitate floruit. Ex his autem omnibus factum est, vt vehementiùs à Leone in Oriente Ecclesia vexaretur.

III.

DE OBITV, ET SCRIPTIS S. GERM. CONST.

c Recensit eorum inscriptiones Bar. Tom. IX hoc an.

Sed quod rursum ad S. Germanum attinet; celebratur in Menologio Basilij Imperatoris (ita nominatur, quod eius iussu collectum est) die duodecimâ Maij eius memoria; vbi & asseritur nonagenarius ex hac vita migrasse. Qui cùm multa scripserit; præter illa quæ edita sunt in Bibliotheca Patrum, extant in Vaticanâ varia eius opera[c]; interque alia, Annotationes in Dionysium Areopagitam: etiamque alij alia; nec dubito quin in aliis Bibliothecis alia eiusdem plura lateant.

IV.

Accidit verò etiam iisdem diebus, vt Gothorum populus qui incolebat regionem trans Euxinum Pontum, defuncto suo ipsorum Episcopo, eligerent Ioannem quemdam, sanctis moribus imbutum, & consecrandum mitterent Constantinopolim ad Germanum Patriarcham: sed ne is pollueretur hæreticorum contagio, missus ab eo est in Iberiam trans eumdem Pontum, consecrandus ab Episcopis illius regionis: cuius memoria celebris est in eodem Græcorum Menologio die vigesimâ sextâ Iunij.

IESV CHRISTI
AN. 731.
GREG. III.
AN. 1.
LEON. ISAV.
AN. 15.

I

GREG. II. OBITVS.

ANNO Christi septingentesimo trigesimo primo, Indictione decimaquartâ, tertio Idus Februarij, *Gregorius* Papa ex hac vita migrauit, cùm sedisset annos sexdecim, menses octo, & dies viginti; sepultúsque est in basilica S. Petri, ac receptus inter Sanctos, quorum anniuersariam memoriam colit Ecclesia. Cuius si scripta extarent, resque ab eo gestæ diligentiùs exaratæ essent, Gregorio Magno haud minorem existimares. Cùm autem sedes vacasset dies tantummodò quinque, vt ait Anastasius; apud quem tamen, additum inuenimus in quibusdam exemplaribus, mensem vnum; sed hoc repugnat iis, quæ dicuntur ab eodem in Gregorio Tertio:) decimo quarto Calendas Martij communi omnium consensu in locum eius subrogatus est alius GREGORIVS eius nominis Tertius, natione Syrus, ex patre Ioanne: de cuius eruditione, pietate, zelo fidei, morum sanctitate, aliísque virtutibus, plura habet idem auctor. Inter quæ

GREG. III. SVBROGATIO.

illud

Winulfr. c. 25 Ap. Baron. an. 741. in Gregor. obitu.

illud veluti, inauditum quiddam & nouum, tam ab ipso Anastasio, quàm ab aliis eius temporis Scriptoribus refertur, quòd Psalmos omnes per ordinem memoriter teneret: ex quibus deploret quisque huius sæculi ignorantiam, vt istud tanti habendum fuerit.

II. LEGATIONEM MITTIT AD IMP.

Porrò Gregorius eleuatus in thronum, nihil antiquius habuit quàm obortam hæresim extirpare. Cuius rei gratiâ ad Leonem Imp misit Gregorium presbyterum, cum literis acerrimis vt ab errore desisteret. At hic Gregorius presbyter Leonis cernens rugitus, ac crudelitatem quâ his ipsis temporibus multos tam Episcopos, quàm Patricios, omnisque generis homines, in exilium expulit, vel neci tradidit; non ausus dare Imperatori literas Pontificis, re infectâ Romam rediit. Quâ de causâ grauissimè exceptus, fuisset etiam in Synodo eâ de re celebrata depositus, nisi intercessione Patrum iram Pontifex mitigasset: quod tamen eâ conditione fecit, vt idem ipse iterùm cum iisdem literis Constantinopolim peteret. Narrat hæc Anastasius. Sed quòd hæc secunda legatio contigerit anno sequenti, suo loco de eâ dicturi sumus.

III.

Hoc item anno suæ Historiæ Ecclesiasticæ gentis Anglorum, *Beda* ingentis nominis monachus & presbyter Anglus, finem imposuit; breui compendio describens statum quo illam reliquit Ecclesiam, quinâ Reges prouinciis & Episcopi Ecclesiæ præessent; cùm (vt ait) arridente pace & serenitate temporum, plures tam nobiles quàm priuati, se suosque liberos, depositis armis satagerent magis acceptâ tonsurâ monasterialibus adscribere votis, quàm bellicis exercere studiis. His verò mox adiecit appendicem de vitâ & scriptis suis vsque ad præsentem annum Domini septingentesimum trigesimum primũ, quo ipse (vt testatur) ageret ætatis quinquagesimum nonum. Ex quibus Marianum Scotum redarguas, qui eius transitum ponit anno Domini septingẽtesimo vigesimo nono; & acriùs illos, qui mortuum ponunt anno septingentesimo. Quòd verò Sigebertus hoc anno septingentesimo primo Bedam defunctum affirmet, æque ex ipsius Bedæ scriptis arguitur, dum meminit [b] consecrationis Tacuini Dorouernensis Archiepiscopi, viri religione & literis insignis, factæ decimâ die mensis Iunij; cùm omnium constans sit assertio, decessisse Bedam mense Maio. Porrò Trithemius eius obitum ponit anno septingentesimo trigesimo tertio, rursumque alij trigesimo quarto; vt diuersa omnium reperiatur esse sententia. Quæ eadem inconstantia & in eiusdem ætatis termino locum habuit; dicentibus aliis annos vixisse sexaginta, aliis sexaginta vnum, aliis plures, Trithemio etiam septuaginta duos. At verò ipsum multò longiùs vitam produxisse, ex eius scriptis certo certiùs elici posse videtur. Etenim in eâ epistolâ, quam Bedæ adscribunt omnes, cuius est titulus, *De Æquinoxio iuxta Anatolium*, &c. incipitq; *Libenter accepi*, &c. disertè testatur se illâ scribere anno Dominicæ Incarnationis septingentesimo septuagesimo sexto, quo ait Lunam decimamquartam fuisse quinto Idus Aprilis, Dominicum verò diem Paschatis decimo octauo Calendas Maij. Cùm igitur ea Beda se scribere testetur dicto anno Domini septingentesimo septuagesimo sexto: & in appendice, de quâ suprà æquè affirmet se hoc anno Christi septingentesimo trigesimo primo annos fuisse natum quinquaginta nouem: vtique affirmare necesse est, peruenisse eum saltem ad annos ætatis centum quinque. Nec est quòd quis dicere possit, errorem in numerum septingentesimum septuagesimum sextum irrepsisse: quippe idem designatus annus ad amussim concordat cum tabulis Astronomicis in circulo decemnouennali decimotertio, vbi dictis diebus æquè ponitur Luna decimaquarta & dies Paschæ. Quòd si hæc de longâ Bedæ ætate non placent, vt noua & hactenus inaudita tunc incumbet labor his qui negabunt, demonstrare non esse Bedæ citatam epistolam; quod nullus adhuc dixit.

DE TEMPORE OBITUS BEDÆ.

Bed. lib. 5. cap. vlt.

DE EIVSDEM ÆTATE.

IV. DE COGNOM. VENERABILIS EI INDITO.

Ceterùm de piissimo eius ad Dominum transitu, extat ad finem Operum ipsius, egregia epistola vnius cuiuspiam ex discipulis eius qui interfuit, ex qua multa colligas notatu dignissima. Sed quod in Vitâ ipsius, quæ à Petro describitur in Sanctorum Catalogo, fingitur de cognomento *Venerabilis* ei indito, siue ab Angelo siue à lapidibus quibus ipse deceptus à discipulo cæcutiens prædicâsset; id quidem vel ex eo saltem inane apparet, quòd eiusmodi titulus, communis alioqui presbyteris omnibus, incognitus in Bedâ maioribus fuisse videatur, qui eum non isto, sed aliis titulis nominarunt: putà Hilduinus auctor eiusdem sæculi in Areopagiticis, *Sanctum presbyterum*, sicut & Marianus, Albinus Flaccus, & ipse Anglus, atq; eiusdem temporis scriptor, in libro de diuinis Officiis, *Sacerdotem & Doctorem eximium*; Amalarius, qui & ipse eodem sæculo vixit, aliquando *Dominum Bedam*; Vsuardus simpliciter *Bedam*. Ceterùm deest apud ipsum catalogus Scriptorum eius; qui ponitur ad finem Epitomes, ante antiquum auctorem anonymum, qui post eum res Anglorum est prosecutus: sed edidere [c] alij alios locupletiores. Vitam autem ipsius à Cuthberto Abbate scriptam fuisse, Molanus testatur; sed caremus eâ: suntque de eodem pleraque illustrium virorum elogia atque laudationes; ipsâque sancta Ecclesia Anglicana tanto Doctore semper gloriata est. Nec desunt qui tradant eum vocatum Romam literis Gregorij Secundi Romani Pontificis, ibi diù versatum esse. Sed de illo hactenùs.

[c] De Beda scriptis, vide Bellarm. lib. de Script. Eccl.

V. SARACENI A GALLIA PVLSI.

Quod ad res Francorum attinet; hoc anno (vt veteres ipsorum Annales à Pithœo editi habent) Saraceni, qui infesto agmine Galliam Narbonensem occuparant, à Carolo Martello victi sunt, & ab omnibus penè occupatis munitionibus expulsi; quique fugâ lapsi naues conscenderunt vt redirent in Hispaniam, vi tempestatis mersi sunt fluctibus.

VI. S. EVCHERII OBITVS.

Eodemque anno contigit obitus *S. Encherij* Episcopi Aurelianensis, miraculis clarissimi; quem ab exilij tempore (quod ei idem Carolus Martellus inflixerat, ob redargutionem de decimis Ecclesiarum in stipendia militum conuersis ad bellum aduersùs Saracenos Aquitaniam deuastantes) sex annos superuixisse, qui res ab eo gestas [d] eodem tempore scriptis mandauit, affirmat; licèt Molanus [e] (nescimus quâ initâ ratione) ante annos quatuor eum mortuum ponat; alij etiam longè post hæc decessisse velint.

[d] Ext. ap. Sur. 20. Feb.
[e] Molan. in Natal. SS. Belg.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 732.
GREG. III.
AN. 2.
LEON. ISAV.
AN. 16.

I. MATRIMONIVM IRENES ET CONSTANTINI.

ANNO Chriſti ſeptiogenteſimo trigeſimo ſecundo, Indictione decimaquintâ, Leo Aug. anno decimo ſexto Imperij ſui, filiam Chaiani Regis Chazarorum filio ſuo Conſtantino matrimonio ſociauit, Chriſtianam factam nominans *Irenem*. Quæ cùm in fide Catholica inſtructa eſſet, pro ſactis Imaginibus decertans, ſocerum ac maritum impietatis redarguit. Hæc Theophanes. Qui inſuper aſſerit, eumdem Leonem eâ quâ cœperat impietate perſeuerantem, reditus patrimonij Romanæ Eccleſiæ, quod in Sicilia & Calabria poſſidebat, in Fiſcum inferri præcepiſſe; ac deſcribi natos mares iuſſiſſe, vt Pharao quondam de Hebræis ſanxerat. Adduntque alij [a], hoc eodem anno ingentem claſſem aduerſus Italos, Romanóſque ab eodem paratam, in Adriatico mari naufragio periiſſe. Sed & Gregorium presbyterum (quem vidimus anno ſuperiori eum literis commonitoriis ad ipſum iterùm miſſum) feciſſe in Sicilia retineri, ſcripta auferri, & in exilium amandari, Anaſtaſius [b] tradit.

QVID LEO CONTRA ROM. ECCLES.

[a] Cedr. hoc an.

[b] Anaſt. in Greg. III.

II. CONCIL. ROM. PRO IMAGIN.

Quibus delatis in vrbem, Gregorius Pontifex collecto *Romæ* apud S. Petrum CONCILIO Epiſcoporum nonaginta trium, præſente etiam reliquo Clero, atque primoribus vrbis, & populo; primùm omnium ad confirmandas antiquas Patrum traditiones de cultu ſacrarum Imaginum, decretum conſtituit, (quod *Conſtitutum* appellant) quo dito anathemate feriit omnes qui eidem aduerſarentur. Additumque prætereà eſt, vt iterùm ex Synodo literæ commonitoriæ ad Imperatorem mitterentur. Sed illæ vt aliæ præcedentes, ablatæ ſunt in itinere; & qui eas ferret Conſtantinus defenſor, arctiſſimâ cuſtodiâ per integrum annum detentus, tandem cum ignominia remiſſus eſt. Habet hæc omnia Anaſtaſius. Additque Gregorium Papam multas valdè inſignes atque ſummi pretij erexiſſe in diuerſis Eccleſiis Romæ, Saluatoris, ſanctiſſimæ Dei-Genitricis, Apoſtolorumque, & aliorum Sanctorum Imagines: ſed & in baſilica S. Petri magnificentiſſimum Oratorium conſtruxiſſe, ac pretioſiſſimis ornamentis ditâſſe; in quo Sanctorum omniũ, quas potuit toto orbe Chriſtiano collectas ſacras Reliquias condiderit; & à monachis trium monaſteriorum quotidiè per ordinem officium diuinum, eorumdemque Sanctorum natalia celebrari inſtituerit. Sicque idem ſanctiſſimus Pontifex, tum ſcriptis, tum factis, aduerſus impietatem Imperatoris obniſus eſt in cultu ſacrarum imaginum, & veneratione ſanctarum Reliquiarum: quarum planè virtute factum eſt, vt Occidens permanſerit à ſæuiente Leone ſecurus.

SACRÆ RELIQVIÆ VBIQVE QVÆSITÆ AD CVLTVM.

IESV CHRISTI
AN. 733.
GREG. III.
AN. 3.
LEON. ISAV.
AN. 17.

I. LEO MAGIS SÆVIT IN CVLTORES IMAG.

ANNO Chriſti ſeptingenteſimo trigeſimo tertio, Indictione primâ, noui denuò miſſi Legati à Gregorio Papâ, & ſeorſum ab Italiâ, ad Leonem Imp. cum precibus vt ab impietate deſiſteret, & promiſſis omnimodæ ſubiectionis ſi id præſtaret; & ipſi, ſicut præcedentes, in itinere ſpoliati ſunt, & poſt carcerem octo menſium cum ignominiâ remiſſi; quod ſcribit Anaſtaſius. Cùm interim in Oriente idem Leo (ſicut ſingulis conſueuerat annis) complures ſanctos Epiſcopos, alióſque inclytos & illuſtres pietate ac genere viros, deteſtantes eius errores, in exilium expelleret, aliíſque ſuppliciis ſubiiceret; quorum plurimorum memoria relata eſt in Menologium Græcorum. Abſtinuit tamen ab infligendo ſupplicio *Ioanni* [a], Epiſcopo Polybori; qui claritudine miraculorum adeò celebris erat in Oriente, vt & ipſe; ſicut olim magnus ille Gregorius Neocæſarienſis, cognomento dictus fuerit *Thaumaturgus*. Hic enim cùm ad redarguendum Imperatorem, ſe Conſtantinopolim contuliſſet, vehementérque eum reprehendiſſet, nullam vim paſſus, ad ſuam Eccleſiam redire permiſſus eſt: vbi ſuum curans gregem, illæſumque ab hæreſi cuſtodiens, quieuit in pace; eiúſque anniuerſariam Græci in Menologio memoriam agunt quintâ die menſis Decembris.

[a] De hoc Ioanne egit Baron. an. 731.

II.

Hoc item anno (vt habet Chronicon Francorum à Pithœo editum) Carolus Martellus Saracenos ingenti numero ex Hiſpania emergentes, opem laturos ſuis in ciuitate Narbonenſi cum ipſorum Rege obſeſſis, ad internecionem vſque deleuit.

III. NOVVS HÆRES: ARCHA A BONIF. REPRESSVS.

Quo eodem tempore S. Bonifacius Germanorum Apoſtolus viſitans Boioariam, emergentem hæreſim, vnà cũ hæreſiarchâ EREMWOLFO nominato, Apoſtolicâ auctoritate damnauit, & ab Eccleſia eiecit. Quænam autem hæreſis ab illo fuiſſet ſeminata neſcitur, ipſâ vnà cum auctore ſtatim euulsâ.

IESV CHRISTI
AN. 734.735.736.
GREG. III.
AN. 4.5.6.
LEON. ISAV.
AN. 18.19.20.

I.

ANNO Chriſti ſeptingenteſimo trigeſimo quarto, Indictione ſecundâ, & ſequentibus, Leo Imp. conſuetam perſecutionem ſuam in cultores ſacrarum Imaginum proſequens, multos in exilium miſit; quorum meminêre Theophanes, & alij, nec non Græcorum Menologium. Sic enim comparatus erat, vt licèt ſanguinem ſitiret Orthodoxorum ſibi contradicentium: inuidens tamen ipſis gloriam con-

summati martyrij, ab eorum nece sæpiùs abstineret eos amandans longiùs in exilium: quamquam nec semper se continuisse ab inferendâ nece, docent exempla *Hypatij* Lydorum Episcopi, *Andreæ* presbyteri, & *Gregorij* Limniotæ monachi propemodùm centenarij: quos detrusos in carcerem excarnificari præcepit, deinde capitis cutem extrahi, ac desuper pictas tabellas congestas accendi, barbamque pice liquente conspergi, atque incendi: qui eo statu per Constantinopolitanam vrbem distracti, demùm iugulati sunt, eorumque corpora canibus exposita. Sed & in eodem Menologio aliorum quoque plurimorum extat memoria, qui post dira ac multiplicia tormenta coronam vitæ in exilio receperunt. Quam quidem persecutionem in sequentes quoque annos quamdiù Leo vixit, propagatam esse constat.

PLVRIMI MARTYRES SVB LEONE.

II Qui & insuper eâdem sæuitiâ atque inscitiâ Georgium quemdam Patricium, qui his temporibus gerebat Constantinopoli Præfecturam Vrbanam, virum æqui amantissimum, cædi iussit, quòd absoluisset quasdam mulierculas tamquam innoxias, quæ accusatæ fuerant cædem facere solitæ lactentium infantium, eos ex improuiso adorientes per fissuras aut rimas domorum corporis earum non capaces, vel portis etiam clausis subeuntes. Quam rem gestam fusiùs narrat Ignatius monachus in Vita Tarasij; eos redarguens qui eiusmodi prestigias fieri posse credunt. Sed de his quæ dicuntur *Strigæ*, pluribus diuersis commentariis tractârunt[a].

PHILIPPI PRÆF. IVDICIVM DE STRIGIS.

[a] *De hac ipsa narratione Ignatij, vide Delrio Disquis. Magic. lib. 2. q. 27. sect. 2.*

IESV CHRISTI
ANN. 737.
GREG. III.
ANN. 7.
LEON. ISAV.
ANN. 21.

I ANNO Christi septingentesimo trigesimo septimo, Indictione quintâ, Rex[a] Anglorum Nordanhumbrorum, Ceolulphus, ille ipse ad quem Beda scripsit Historiam de rebus gestis Anglorum, diuino amore succensus, maiorum secutus exemplum, relinquens Regnum Eadberto, capillis attonsus monasticam sectatus est vitam. Ita meliùs sancti per fidem vicerunt regna.

[a] *Bed. in Epitom. hoc an.*

REX ANGLOR. FIT MONACHVS.

IESV CHRISTI
ANN. 738.
GREG. III.
ANN. 8.
LEON. ISAV.
ANN. 22.

I ANNO Christi septingentesimo trigesimo octauo, Indictione sextâ, S. Bonifacius Germanorum Apostolus, multâ stipatus turbâ Francorum, Baioariorum, & Britannorum, Romam aduenit, tum vt Limina Apostolorum iterùm visitaret, tum vt Gregorij Papæ conspectu frueretur & colloquio; quem & ipso eius ingressu literis salutauerat, & de nonnullis dubiis circa disciplinam Ecclesiasticam, & ferinos illorum populorum mores consuluerat, palliumque ab eodem non petitum acceperat. Nunc autem tam ab ipso Pontifice, quàm à Romanis ciuibus honorificè susceptus, paulò pòst in Germaniam rediit, multas secum referens Sanctorum Reliquias. Accepitque insuper ab eodem Pontifice literas ad Episcopos, Abbates, & omnes Principes, siue Optimates, ac populos Germaniæ; ex quibus constat, causam prætereà ipsius Romam aduentûs fuisse, quòd quidam Britones æstu inuidiæ perciti, hæresim disseminare iis locis cœpissent; vt videlicet tum de his, tum de aliis nonnullis ad curam animarum spectantibus, ab ipso Gregorio instrueretur. Habet autem hæc omnia Vitæ[a] ipsius auctor. Quando & *Vuilibaldum* Anglum, qui post septennij peregrinationem Ierosolymitanam, in monasterio Cassinensi consederat, à Gregorio petitum, secum in Germaniam duxit; vbi & posteà Eisthenensem creauit Episcopum: sicut narratur in Vitâ[b] ipsius à sanctâ (vt creditur) *Vualpurga* eiusdem sorore scriptâ. Sed & *S. Vuinibaldum* eorumdem germanum Romæ degentem, persuasum esse à S. Bonifacio, vt pergeret in Germaniam, eius pariter Vitæ[c] Acta testantur.

S. BONIFACIIS ROMAM ADVENTVS.

[a] *Vit. S. Bonifac. l. 1. c. 5. & 27. ap. Sur. 5. Iuny.*
[b] *Ext. Tom. 4. Antiq. Lect. Canis.* [Aliam compositã à Philippo Episcopo Eistetensi edidit Gretserus, ac luculentis obseruationibus illustrauit: quibus multa dubia quæ in horum Sanctorum ac sociorum historiâ reperire est, elucidantur.]
[c] *Extat. ibid.*

II Quod ad res Hispanicas attinet; bene prorsùs eis cessit, vt Saraceni maximo sub damno Gallias bello tentarint, vbi ad internecionem sæpè deleti sunt à fortissimo Duce Carolo Martello: qui & hoc ipso anno[d] eosdem è Prouincia regione, quam adhuc occupabant, penitùs pepulit. Sic enim per Francorum victorias imminutis Saracenorum viribus, factum est vt Hispani profugi, non solùm suæ ipsorum saluti prospexerint, sed ad propagandum quoque regnum adiecerint animum, sub Rege Alphonso Pelagij genero, (quem alij Adelfonsum, siue Adefonsum, aut Ildefonsum nominãt) qui post obitum ipsius Pelagij atque Fauilæ Pelagij filij, hoc ipso anno (Ærâ nimirùm septingentesimâ septuagesimâ sextâ, vt Tudensis numerat) regni suscepit habenas. Quòd verò ex genere ortus esset præclarissimi illius Recaredi Gothorum Principis, qui in Episcoporum Concilio *Rex Catholicus* fuit quondã acclamatus; sic iste Alfonsus æquè dici cognomento CATHOLICVS voluit. Quem posteà intermissum à successoribus titulum, nostro sæculo Ferdinandus Aragonius Hispaniæ Rex enixis precibus à Iulio eius nominis Secundo Romano Pontifice impetrauit, vt hæreditarius esset omnium Regum Hispaniæ. Est[e] verò cunctorum qui eiusdem Regis Alfonsi res gestas sunt prosecuti, vnà eademque assertio, ipsum plurimas ciuitates è Saracenorum manibus vendicasse, Gallæciamque ab eisdem liberasse: sed & quod Catholici Regis est, Catholicam propagasse religionem, in omnibus ciuitatibus Episcopos ordinari curantem, restituentemque Christianum cultum: cùm alioqui tanti Regis præclara gesta, scriptorum inopiâ obscura remanserint.

[d] *Vetus Chron. Francedit à Pith.*

HISPANI ANIMOS ASSVMVNT CONTRA SARACENOS. TITVLVS CATHOLICI VNDE REGIBVS HISP. PROVENERIT.

[e] *Quæ sequuntur, habet Baron. partim hoc ipso an. partim. 744. ad fin.*

III Intereà verò cùm iam è Galliis fuissent Saraceni penitùs fugati, Episcopi ad restaurandas exustas ab eis Ecclesias animum adiecere; & inter eos egregiam huic operi curam adhibuisse *Vuilicharium* Episcopum Viennensem, testatur Ado eiusdem Ecclesiæ posteà Episcopus additque, cum furioso & insano consilio Franci res

DE VVILICHARIO EPISCOP. VIEN.

sacras

sacras Ecclesianim ad vsus suos retorquerent, videntem Wilicharium Ecclesiam suam indecẽter humiliari, relicto Ep.scopatu, in monasterium SS Martytum Agaunensium ingressum, vitam venerabilem duxisse; ac vastatã & dissipatã Viennensi atque Lugdunensi prouincia, aliquot annis sine Episcopis vtramque Ecclesiam fuisse, laïcis sacrilegè & barbarè res sacras Ecclesiatum obtinẽtibus. Hæc Ado. Porrò Anastasius Bibliothecatius tradit, Gregorium Tertinm ad hunc Wilicharinm misisse pallium; ex quo putauit ipse itum in Archiepiscopatum Viennensem Ecclesiam erectam fuisse: sed longè anteà ab ipso fermè coalescentis in Gallia Christi Ecclesiæ initio, contigisse constat, vt Ecclesia Viennensis sedes esset Archiepiscopalis.

IESV CHRISTI
AN. 739.
GREG. III.
AN. 9.
LEON. ISAV.
AN. 23.

I. VRBS ARCTATVR A LONGOB.

ANnn Christi septingentesimn trigesimo nono, Indictione septimã, Vrbs Roma in maximas est coniecta angustias, occasione Luithprandi Longobatdorum Regis eamdem infesto exercitu nbsidentis, quòd Gregorius Papa & Stephanus Dux noluissent reddere Trasamundum Ducem Spoletanum, qui ad eos ab eiusdem Regis persecutione confugerat. Soluit tamen paulò pòst obsidionem, & captis aliquot ciuitatibus Ducatûs Romani, in sua se recepit: Trasamundus autem cum Rnmanorum exercitu Spoletum recuperauit. Hæc Anastasius in Zacharia Gregorij successore. A quo tamen multa prætermissa inueniuntur; & inter alia, deprædatio nominatissimæ basilicæ S. Petri in Vaticanis collibus extra Vrbis mœnia positæ, cui nlim Gothos hostes quantumlibèt Arianos pepercisse vidimus. Extat enim de his epistola eiusdem Gregorij Pontificis ad Carolum Martellum Francorum Principem, seu (vt vocat) Subregulum, quem & anteà interpellarat, vt auxilium ferret Romanæ Ecclesiæ contra Longobardos: quos eò acriùs illam opprimere queritur, quòd ea ad ipsum Carolum post Deum confugium habuisset. Luit porrò eiusmodi sacrilegiũ Luithprandus maximo suo damno, mulctatus amissione Regni in filio, omnique gente Longobardorum: qui quamuis aliàs semper grauibus fuerĩnt delictis nbnoxij, tolerati tamen à Deo sunt, quovsque attingere præsumpsêre sacrn-sanctam Petri basilicam, omnibus antehàc barbaris & hæreticis reuerendam.

EXPILATIO BASILICÆ S. PETRI.

IESV CHRISTI
AN. 740.
GREG. III.
AN. 10.
LEON. ISAV.
AN. 24.

I. ANnn Christi septingentesimo, quadragesimo, Indictinne octauâ, Roma rursum motu bellico exagitata est, parante aduersùs eam iterùm obsidionem Luithprando, eò quòd Romanorum auxilio Trasamundus in Ducatum Spoletanum fuisset restitutus. Quaptopter his pressus angustiis Gregorius Pontifex, ad petendum auxilium à Carolo Martello Francorum Duce, legationem misit cum sacris muneribus clauium S. Petri, vt cõstat ex Anastasio hæc narrante, atque ex ipsa epistola [a] tunc à Gregorio ad Carolum immenso animi æstu, & intimo cordis dolore, verbisque & obsecrationibus quàm maximè ad persuadendum efficacibus conscriptâ, in qua etiam eum bis CHRISTIANISSIMVM *Filium* appellat: quem honorificentissimũ titulum, eius Regni Reges, ex concessione Apostolicâ, ob egregia eorum in Ecclesiam Romanã merita, feliciter in hunc vsq; diem propagarunt. Cæterum hanc legationem aduersùs Longobardos ad Carolum missam, malè nonnulli confundunt cum illa alia, quam is fuit decessor Gregorius Secundus ad eumdem Carolum cum iisdem sacris muneribus clauium, aduersus Leonem hæreticum Imperatorem misit. Cur autem Carolus non citò aduersus Luithprandum surrexerit, ea certa ratio afferri posse videtur, quòd eumdem Regem in difficillimis prœliis aduersùs Saracenos fidelissimum habuerit adiutorem; vt testis est sepulchralis inscriptio ipsius Regis.

LEGATIO A GREG. PP AD CAROL. MARTEL. ADVERS. LONGOB.

[a] Recitat Bar. Annal. Tom. IX. hoc an. Habeturque Centuriatores Tom. VII. c. 10.

REGES FRANC. DICTI CHRISTIANISSIMI.

[Quod dximus de titulo *Christianissimi*, non ita verum accipias, vt nunc primùm hoc præclarissimo titulo ornati fuerint Reges Francorum: quandoquidem & ipse S. Remigius in suo testamento illum Clodoueo primo tribuisse, & Pontifices Concilia, aliquid auctores subsequentibus Regibus æquè contulisse reperiantur. Et quamquam non rarò etiam aliis Principibus, tributus fuerit, non tamen vt titulus perpetuus ac propius, sicut Regibus Francorum, sed ob egregia aliqua edita pro fide & religione facinora. Quâ de re, deque cæteris Regum Francorum titulis, vide Sammarth. Hist. Franc. lib. 1. cap. 3.]

II. Hoc item anno S. Bonifacius Germanorum Apostolus, post nonnullos recens creatos in iis regionibus Episcopos, Legatione Romani Pontificis & Apostolicæ Sedis insignis, ex mandato Gregorij Papæ Primã congregauit in Germania (siue *Augustæ*, siue alibi *prope Danubium*: vtrũque enim asseritur) SYNODVM, ad optimam institutinnẽ disciplinæ Ecclesiasticæ in vnitate & subiectione Romanæ Ecclesiæ; vt patet ex Actis eiusdẽ, quæ [b] inseruit ipse epistolæ ad Cuthbertum Archiepiscopũ Dorouernensem in Anglia.

CONCIL. GERM. SVB BONIF. PRO ECCLES. DISCIPL.

[b] Rec. Baron. vbi sup. ex cod. MS.

III. Hoc pariter anno Occidentalium Saxonum in Britannia Rex *Ina* sanctorum Regum decessorum suorum insignis deuotionis æmulus, antequàm regno suo se abdicaret, (cuius & vxor *Edilburga*, nõ minoris fortitudinis femina, monasticam vitam amplexa est) perpetuò pietatis monumento fidem suam erga Romanam Ecclesiam voluit reliquisse testatã; dum regni sui domos singulas, singulos denarios argenteos annuatim S. Petro pendere statuit: sic deuincire populum suum studens, vt annui census pensitatione dominum suum agnosceret S. Petrum, cuius & fidem firmã, illibatamq; iugiter conseruaret, & auxilium in necessitatibus inuocaret. Omittimus de his loquentes singulos historiens recẽsere, satis putantes sufficere auctoritatem Polydori Virgilij; qui res Anglorum non infimâ laude prosecutus, dum eiusdẽ Regis officia pia recenset, illud de regno suo vectigali facto Romano Pontifici, antiquorum testimonio cõfirmat; auctumque posteà ait ab Eteluuolpho, seu Arhulpho Rege, qui totius fere insulæ imperiũ

ANGLIA OCCIDENT. FACTA TRIBVTARIA ECCLES. ROM.

obtinuit. Quomodò verò & *Offa* Orientalium Saxonum Rex idipsum de suo regno præstiterit, dicetur suo loco. Addit autem Virgilius de suo tempore, (nempè præterito sæculo: siquidē scripsit ad Henricum Octauum Anglorum Regem, anno Redemptoris millesimo quingētesimo trigesimotertio, cùm Londini esset;) vniuersā Angliam illud vectigal, pietatis & religionis causā Romano Pontifici pendere domesticatim collatum; ac nummos illos argenteos vocari à vulgo

DENARIVS S. PETR. IN ANGLIA.

Denarios S. Petri; quos Pōtificius Quęstor, quem non inscienter Collectorem nuncuparēt, exigeret: ipsumque etiam Virgilium eamdem Quæsturam aliquot per annos gessisse, eiúsq; muneris obeundi causā primum in Angliam venisse. Accidit autem illud mirandum, notandumque, vt cōfestim accessauit pendi vectigal, hęreseum alluuione Anglicana Ecclesia absorpta fuerit.

IV.

DIRA PERSECVTIO IN ORIENTE.

Quod ad res Orientalis Ecclesiæ spectat, cùm vbique terrarum Leonis Imperio subditarum, Orthodoxis omnibus nonnisi luctus esset & dolor, aliis dirā morte mulctatis, proscriptis aliis, diuersi generis cruciatibus aliis afflictatis, aliis mancipatis carceribus fame, frigoreq; consumptis, seu ludibriis popularibus expositis, aliisque per publica loca tractis, membrisque distractis, atq; aliis diris pœnis affectis; præter multitudinem haud mediocrem illorum, qui è ciuitatibus, relictis bonis omnibus, sponte migrantes in solitudines, voluntario exilio facti extorres, abdita montium & recessus syluarum petiêre; quæ omnia ex auctoribus qui horum temporum res gestas conscripserunt, manifesta habentur: dum inquam, his lætus attenderet Imperator, irato

TERRÆMOTVS MAGNVS.

numine totus contremuit Oriens, atq; ciuitates complures æquatæ solo fuêre: sed & Constantinopoli corruerunt Ecclesiæ & monasteria: populúsque multus extinctus est, ac quæ erant in eādem vrbe statuæ Imperatorum Constantini & Theodosij aliorumq; collapsæ ac contritæ sunt; quasi ipsæ stare non possent vbi sacræ Imagines prostratæ essent: denique & mare in quibusdam locis fugit terminos suos; perdurante terræmotu mensibus duodecim. Refert hæc Theophanes: apud quem tamen corrigendum est, quòd ea accidisse dicantur anno vigesimotertio Leonis: siquidem cùm ipse subdat ea contigisse septimo Calendas Nouembris nonæ Indictionis, cœptā iam ipsā mense Septembri; præsentem planè significat annum vigesimum quartum eiusdem Imperatoris, inchoatum ab octauo Calendas Aprilis. Quàm autem terribilis fuerit eiusmodi terræmotus, inde etiam colligi potest, quòd eius memoria in Menologium Gręcorum eādem die quotannis celebranda relata fuerit: vbi tamen & is tribuitur anno vigesimo quinto Leonis.

IESV CHRISTI
An. 745.
GREG. III.
An. 11.
CONST. COPRON.
An. 5.

I.

LEO IMP. MORITVR.

ANNO Christi septingentesimo quadragesimo primo, Indictione nonā, decimo quarto Calēdas Iulij, impiissimus Leo Imp. cùm regnasset annos viginti quatuor, menses duos, & dies viginti, mortuus est animæ & corporis morte. Hæc Theophanes, detrusum eum significans ad inferos. Idemque mox describens mores CONSTANTINI Leonis filij, cognomento *Copronymi*; (qui cùm iam vnā cum patre viginti duos annos inchoatos regnasset, solus Imperij habenas moderandas suscepit:) ait fuisse virum

CONSTANTIN. COPRON. QVALIS FVERIT.

perniciosissimum, & ferum, impiè ac tyrannicè abusum Imperio; magicis artibus & luxuriis, cruentisque sacrificiis, & caballinis stercoribus atq; lotio delectatum; mollitiebus, ac dæmonum inuocationibus gaudentem, omnibúsq; animam corrumpentibus vitiis ab ineunte ætate infectū. Quem & hoc primo Imperij anno edictum promulgasse contra venerandas Imagines, idem Theophanes, Cedrenus, & alij testātur. Sed repressus est, ne quod cœperat malum modò perficeret; Deo aduersationem excitante contra eum, si fortè his monitus malis à cœpto desisteret.

II.

Etenim hoc ipso anno idem Constantinus profectus aduersus Arabes, cùm suspectum haberet Artabasdum Curopalatam, virum Orthodoxum, maritum Annæ filiæ Leonis, atq; ipsius Constantini sororis; primùm molitus est necem filiorum eius: sed malitiam eius intelligens ARTABASDVS, insecutus eum, aufugere coēgit

ARTABASDVS IMPERIVM ARRIPIT.

ipseque pergēs Constantinopolim, operā Theodoti Patricij Vrbis Præfecti, affirmantis Constantinum iam esse mortuum, Imperator acclamatus est, ac filios Constātini captos, cæsos, & tonsos carceri mancipauit: quando & Anastasius Patriarcha, licèt hactenùs se exhibuisset hæreticum, inseruiens tempori, vnā cum populo detestari cœpit, ac diris maledictis incessere Constātinum, laudibúsq; extollere Artabasdum. Idemque vt sibi noui Principis gratiam demereretur, grande pandidit Constantini secretum; publicè super ligno sanctissimæ Crucis iurans, Constantinum alibi dixisse, minimè filium Dei esse quem genuit MARIA, quique dicitur

BLASPHEMA VOX COPRONYMI.

CHRISTVS; sed purum hominem, quem Maria peperisset, sicut ipsum Constantinum peperisset Maria mater sua. Quibus adeò horrendis blasphemiis populus valdè commotus, probra in eū iacere non cessauit. Hæc ex Theophane. Vnde non mireris si Leo, filiúsque eius Constantinus CHRISTI Domini, eiúsque sanctissimæ Matris Imagines odio habuerit, qui nec ipsum Deum esse crederent, nec eam Virginem: dicendi planè non Christiani, sed Saraceni. Quæ autem hæc secuta sint, suis locis dicturi sumus.

III.

Intereà verò hoc eodem anno (vt idem breuiter tradit Theophanes) Euelid Rex Arabum, successor Gizid auctoris Iconomachorum, in Oriēte interfecit Christianos captiuos in omni ciuitate.

IV.

GREG. PP. OBIIT.

Hoc pariter anno, cùm rursus Luithprandus Rex Longobardorum bellum pararet aduersus Romanum Ducatum, quarto Calendas Decembris mortuus est *Gregorius* Papa, cùm sedisset annus decem, menses nouem, dies duodecim; sepultúsque est in Cœmeterio S. Petri Apostoli; vt Anastasius tradit: qui præter illa quæ superiùs de aliis Gregorij gestis retulit, multa in fine habet de erectis, restitutisque, atque ornatis ab ipso ædificiis sacris; & ingentibus aureis, argenteis, gemmeísque donariis, necnon redditibus eis collatis ad luminaria & oblationes. Extatque hactenùs in basilica S. Pauli, eiusmodi Oblationum ipsius ad Missas celebrandas antiquum monumentum in marmoreā tabulā, quę

& sub

& sub anathemate prohibet ne posteri easdem impendere prætermitterent. Sed quas maiores nuncupare consueuerunt *Oblationes*, (quibus ex parte dictum [a] est aliàs) ipse *Oblatas* vocat, erantque certa mensura panis & vini, quæ ex eius decreto à Patriarchio per Oblationarium (vt vocat Anastasius; Erant verò diaconi, *Oblationarij* nominati, huic vsui inseruientes:) pro Missis celebrandis in altaribus quæ recenset, in basilicam S. Pauli diebus singulis portatur; prout etiam hodie in quibusdam Ecclesiis fieri consueuit.

[a] *Sup. an. 44. num. XXXI. 57. XXII. 313. XII. XIII.*

V. DISCRIMEN INTER OBLATAS ET OBLATIONES ECCL.

Sed quod ad voces ipsas attinet; inter Oblatas & Oblationes differre putamus, sicut inter genus & speciem. Siquidem *Oblationum* nomine, quidquid Deo offertur cuiusuis speciei, intelligi debet: *Oblatarum* verò appellatione, quod offertur tantùm pro celebrando sacrosanctoMissæ sacrificio. Cùm alioqui panis etiam offerri à populo soleret ad Eulogias conficiendas, cùm panis ipse communiori benedictione benediceretur, vt in populo diuideretur; qui vsus adhuc in pluribus viget Ecclesiis. Rursùs verò Oblatarum nomen vsurpatum interdum inuenimus pro ipsa Eucharistia apud antiquos Rituales; sed communiùs pro ipso pane & vino quod offertur sacrificij celebrandi causâ: vt constat ex Remigio Antisiodorensi, dum agit de celebratione Missæ. Ex huiusmodi autem Oblatis olim ea pars tantùm ad sacræ Eucharistiæ vsum sumebatur, quæ ad communicandum populum satis esset: vt ex S. Cypriano [b] colligitur, dum redarguës diuitem feminam, sine eiusmodi oblatione ad Ecclesiam venientem, hæc improperat; *De sacrificio, quod pauper obtulit, sumis.* Et S. Augustinus [c] *Erubescere debet homo idoneus, si de aliena oblatione communicauerit.* Quæ autem supererant, nec consecrabantur, ex pane & vino, cedebant in vsum sacerdotum offerentium sacrificium, & clericorum ministrantium. Posteà autem cùm est factum, vt quæ in sacrificium offerenda essent, sacerdotum diligentiâ pararetur; omnes illæ diuersorum Oblatæ, absque diminutione iisdem cessêre ministrantibus. At de his satis.

[b] *Cypr. de oper. & eleemos.*

[c] *Aug. serm. 215. de temp.*

VI. ZACHAR. PAPA CREATVR.

Quod verò spectat ad Gregorij Papæ lucubrationes; scripsit ad Leonem Imp. & eius filium Constantinum, libros tres pro cultu sanctarum Imaginum & reliqui Epistolarum librum vnum: sed his caremus. Cùm autem sedes eius vacasset dies octo, electus est in locum eius ZACHARIAS natione Græcus, ex patre Polychronio; vir (vt ait Anastasius) mitissimus, omnique bonitate ornatus, piusque & misericors, etiam in eos qui anteà sui fuissent persecutores. Qui cùm inuenisset totam Italiam armis Longobardorum turpatam, missâ legatione Luithprandum à cœptis dimouit; commouitq; vt quas ciuitates Ducatûs Romani abstulisset, reddere promiserit: quod & posteà præstitit, cùm ab ipsomet Pontifice Interamnæ visitatus fuit. Sed & iunctis cum eodẽ Rege Romanis copiis, Transamondum Ducem Spoletanum, tum Regium ipsis etiam Romanis perfidum, coëgit sese eidem Regi dedere. Hæc pluribus Anastasius: reliqua verò de eo, sequentibus annis.

VII. CAROLI MARTELLI OBITVS.

Hoc item anno, vndecimo Calendas Nouembris, mortuus est Carolus cognomento Martellus, cùm iam pacem multis sudoribus partam, stabilem posteris reliquisset. De anno affirmant omnes tam veteres quàm recentiores Chronographi: de die testantur Aimoinus [d], & Auctor Appendicis ad Gregorium Turonensem, qui res sui temporis scripsit. Eumdem autem in basilica S. Dionysij propè Parisios esse sepultum, æquè omnes assentiuntur. Sed quæ scripta leguntur, tum in Vitis S. Eucherij [e] Aurelianensis Episcopi, ac S. Rigoberti [f] Rhemensis Archiepiscopi tum ex capitulis [g] scriptis (vt præfert titulus) ab Episcopis prouinciarum Rhemensis & Rotomagensis ad Ludouicum Regem, de visione eidem Eucherio ostensâ animæ Caroli æternis pœnis mancipatæ, quòd Ecclesias bonis expoliasset: ea haud facile est, vt subsistere possint. Quomodò enim id videre potuit Eucherius, qui (vt superiùs dictum est) iam ex hac vita excesserat ante decennium, vel etiam (vt Molanus ponit) ante quatuordecim annos quàm Carolus moreretur? Sed & quod de ipsius Caroli pietate ac deuotione erga Sanctos, reperitur Ludouici Imperatoris (ad cuius filium talia fuisse scripta dicuntur) elogium [h], itémque Lupi testimonium [i] de bonis quæ idem Carolus nonnullis Ecclesiis donauit; satis id falsitatis arguere videntur. Quibus accedit; quòd idem ipse S. Bonifacius, qui asseritur testis oraculi de damnatione Caroli, scribens [k] posteà ad Arhelbaldum Merciorum Regem in Anglia, hominem scelestissimum, vt eum reuocet ad pœnitentiam, dum ingerit exempla Regum ac Principum qui ob violationem Ecclesiarum damnati sunt ad inferos, nihil tale de Carolo cùm eius meminit, refert, licet id valdè requireret propositum argumentum. Ait quidem illum, quòd multa Monasteria euertisset, & Ecclesiasticas pecunias, in vsus proprios conuertisset, longâ torsione &, verenda morte consumptum esse: (Quem & prædictos Eucherium, & Rigobertum, necnon & alios sanctos Episcopos è suis sedibus deturbasse, & & Episcopatus laicis hominibus perfruendos dedisse, est querela Scriptorum eius sæculi.) Verùm haud absque exomologesi decessisse; quæ de eo Ludouicus Imperator recitat, demonstrant.

[d] *Aimoin. lib. 4. c. 57.*
[e] *Ap. Sur. 20. Febr.*
[f] *Ibid 4. Ianuar.*
[g] *Ap. Gratian. 16. q. 1. post. cap. 59*

IMPROBATVR HISTORIA DE EIVS ANIMÆ DAMNATIONE.

[h] *Ep. Ludou. ad Hilduin. in Areop. ap. Sur. 9. Oct.*
[i] *in Rib gest. S. max. Episcop. Treuer.*
[k] *Recitat eam epist. Bar. Annal. Tom. IX. an. 745. ex cod. MS.*

VIII.

Vindex enim Deus, sed non iudicans bis in idipsum, sic inuasores iurium Ecclesiarum Principes Christianos pœnitentes interdum miserando cruciatu & interitu voluit affligi; tum vt posteris sint in exemplum non minuendi vel violandi Ecclesiasticas facultates & immunitates, vtque grauissimũ hoc esse delictum ex portẽtosis ab vltore Numine illatis pœnis possit intelligi; tum etiam vt cùm iidem Catholicè vixerint, & alia complura bona fecerint, quod peccassent in Ecclesiæ iura, hic luerẽt potiùs, quàm perpetuis damnarentur in inferno cruciatibus. A quibus Carolum fuisse immunem putamus, tam ex iis quæ iam dicta sunt, quàm quòd laudata eius pietas reperiatur duorum sanctissimorum Romanorum Pontificum assertione, Gregorij Secundi, & Tertij; immò & ipsius S. Bonifacij [l] Germanorum Apostoli, cùm rogauit eius filium Carolomannum, vt bene cœpta à parente circa cultum Christianæ religionis prosequeretur: cuius quidem opitulatione centum millia Paganorum Germanorum ad Christianam fidem conuersa esse, testis est idem Gregorius Tertius scribens [m] ad eumdem Bonifacium. Vt planè de ipso (oculta licèt & nobis incognita sint diuina iudicia) salutem cum piis

LAVDATVR CAROL. A ROM. PONTIF. ET A S. BONIF.

[l] *Vit. S. Bonifac. lib. 1. c. 33. ap Sur. 5. Iunij.*

[m] *Ibid. c. 31.*

Principibus consecutum existimare liceat; & si peccator extiterit (vt solent Principes sæpè delinquere) ex illa tamen exomologesi, quâ suam animam Domino per S. Dionysium præsentandam (quod Ludouicus Imperator testatur) adeò sollicito studio commendauit, bene de eius sit salute sperandum. Cùm alioqui planè impius conuincatur, qui eiusmodi sacrilegiis obnoxios, nisi pœnitentes satisfaciant, pœnas posse euadere sempiternas existimet.

IX. Duo filii Car. Martelli.

Porrò mortuo Carolo, duo eius filij Carolomannus atque Pipinus successerunt hæredes: ille quidem maior natu in administratione proprij ipsius Principatus nempè Australiæ & Thuringiæ; Pipinus verò in Officio Maioris domûs Regum Francorum. Sed Carolomannus nihil antiquius habens, quàm iis consulere quæ ad religionem spectarent, S. Bonifacium ad se mox accersendum curauit, vt in Synodo Episcoporum rebus Ecclesiasticis vbique collapsis secundum canones consuleretur. De his enim ipse Bonifacius testis est in epistolâ [a] hoc ipso anno ad Zachariam nuper electum Pontificem Romanum conscriptâ, qua ipsi obedientiam pollicitus est; ac de quibusdam circa res Ecclesiasticas dubiis eumdem consuluit; simúlq; licentiam ab eo petiit celebrandæ Synodi, quam Carolomannus requisisset, ad disciplinam Ecclesiæ restaurandam, quæ iam (vt ait) per sexaginta vel septuaginta annos calcata & dissipata fuerat: quippe Franci plusquàm per tempus octoginta annorum Synodum non fecissent, nec Archiepiscopum habuissent; nec Ecclesiæ canonica iura alicubi fundassent vel renouassent; maximáq; ex parte ciuitates & Episcopales sedes traditæ essent laicis cupidis ad possidendum, vel clericis scortatoribus, vel publicanis sæcularibus ad perfruendum. Hæc, & alia multò peiora Bonifacius de miserrimo eius temporis in illis partibus Ecclesiæ & Ecclesiasticorum statu: ad quæ corrigenda, præceptum petiit & iudicium Apostolicæ Sedis, cuius Legatum agebat.

[a] Ibid. lib. 2. c. 1. Tom. 3. Concil.

IESV CHRISTI
AN. 742.
ZACHAR.
AN. 1.
CONST. COPRON.
AN. 2.

I. De reb. Politicis et Eccl. Orient.

ANNO Christi septingentesimo quadragesimo secundo, Indictione decimâ, Artabasdus Constantinopoli imperitans, *Nicephoro* filio in Imperij consortium allecto, aduersus Constantinum in Armeniâ morantem progressus, magnâ acceptâ clade in vrbem rediit; sed & ab eodem missus Nicetas filius minor, æquè malè aduersus Constantinum pugnauit. Quo pariter anno, pluuiæ defectus, & terræmotus facti sunt adeò vehementes, vt alicubi montes vnirentur, & castella in terram immergerentur absorpta. Defuncto quoque Evelid Arabum Principe hoc anno secundo Imperij Constantini, concessit nouus Princeps Hali Ecclesiæ Antiochenæ, post quadraginta annos viduitatis sponsum sibi Patriarcham accipere *Stephanum* monachum Syrum, agrestem quidem, sed religiosum virum. Faustumque & illud hoc anno accidit, vt Cosmas Patriarcha Alexandrinus vna cum suis, abnegatâ hæresi Monothelitarum ad Ecclesiam Catholicam se contulerit. Denique *Petrus* Damascenus Episcopus quòd zelo fidei æstuans, Arabum ac Manichæorum cognationē palàm arguisset, ab illis martyrium consecutus est: qui post abscissam linguam, expressiori voce Missas celebrauit. Alius autem Petrus apud Maiumenam iisdem temporibus, cùm ægrotans primores Arabum, sibi anteà assuetos eò quòd esset Chartularius, aduocasset; *Vos* (inquit) *licèt infideles amici sitis, testamenti mei testes esse volo; quod est tale: Omnis qui non credit in Patrem & Filium & Spiritum S. Consubstantialem, & diuinam in vnitate Trinitatem, mortuus est animâ, & æterno dignus tormento. Talis est Mahammath Pseudopropheta vester, & Antichristi præcursor.* Qui ab illis ex morbo præter sensum esse existimatus, cùm paulò pòst conualuisset, maiori, incipiens voce, *Anathema Mahammath, & fabulosis scriptis eius, & cunctis qui obedirent & crederent ei*, inclamare; gladio martyrium adeptus est. Hæc omnia Theophanes.

II. Concil. Germ. sub Bonif.

Hoc item anno Zacharias Papa, cùm accepisset quas superiori anno diximus literas à S. Bonifacio Apostolo Germanorum; ad ipsum epistolam [a], reddidit Calendis Aprilis, quâ respondit dubiis ab eodem Bonifacio propositis; concessitque licentiam celebrandæ Synodi in ditione Carolomanni. Quibus acceptis, Bonifacius sollicitus iussa Pontificis implere, hoc ipso anno Domini septingentesimo quadragesimo secundo, vndecimo Calendas Maij, SYNODVM celebrauit præsente Carolomanno; cuius adhuc extant [b] canones ad rectam constituendam, vel restituendam in illis partibus Ecclesiasticam disciplinam. Cuncta verò ibidem decreta, Romam ad Pontificem missa, ab eo comprobata [c] sunt.

[a] Zachar. ep. 1. Tom. 3. Concil.

[b] Tom. 3. Conc. & in Vit. Bonif. lib. 1. cap. 34 ap. Sur. 5. Iuny

[c] Zachar. ep. 7. Vit. S. Bonif. l. 2. c. 6.

III. Concil. Rom.

Sed & hoc eodem anno, nondum absoluto Constantini Imperij primo, mense Martio, idem Zacharias *Romæ* SYNODVM habuit; cuius Acta misit in Gallias ad Austrobertum Archiepiscopum Viennensem per Clementem presbyterum, quem idem Austrobertus Romam legauerat, nunciaturum Ecclesiæ suæ miserandum statum à barbaris Saracenis dira passæ: pro cuius reparatione fuisse diutiùs ipsius Antistitibus laborandum, constat ex epistolis [d] eâ de re conscriptis.

[d] Ext. in Biblioth. Floriac. part. 1.

IESV CHRISTI
AN. 743.
ZACHAR.
AN. 2.
CONST. COPRON.
AN. 3.

I. Concil. Liptin.

ANNO Christi septingentesimo quadragesimo tertio, Indictione vndecimâ, Calendis Martij a S. Bonifacio Apostolicæ Sedis Legato, *ad Liptinas* congregatum est CONCILIVM, cui vnà cum pluribus Episcopis interfuit Carolomannus Francorum Princeps; eiúsque meminit Benedictus Leuita in procemio libri quinti Capitularium Regum Francorum, recensetque nonnulla in eo decreta ad ob-

seruationem

seruationem Ecclesiasticæ disciplinæ: quæ pariter habentur in Bonifacij Actis[a], sed permixta cum aliis; quippe auctor cuncta quæ tribus Synodalibus Conuentibus gesta esse noscuntur, sub vno congessit.

[a] Act. Bonif. lib. 1. c. 34.

II. DVO IMPOSTORES, NOVI HÆRET. DAMNATI.

Liquet verò ex iisdem Actis, & epistolâ[b] Zachariæ Papæ hoc eodem anno, decimo Calendas Iulij ad eumdem Bonifacium scripta pro confirmatione rerum in Synodo gestarum, damnatos etiam in ea fuisse duos impostores hæreticos, *Aldebertum* Gallum, & *Clemētem* Scotum Pseudoepiscopos: quorum alter sacerdotium luxuriâ commaculâs, ac publicis relictis Ecclesiis Cruces in campis & Oratoriola statuens falsis signis populum seduxisset; sibique sanctitatem ac secretorum cordium scientiam vendicans, suo etiam nomine Ecclesias consecrasset, atque vngulas suas & pilos pro reliquiis portandos honorandosque traderet: sed & multa de mirabili suo ortu mentiretur; atq; epistolam diuulgaret, quam diceret à Domino IESV scriptam de cœlo in ciuitatem Ierosolymam cecidisse, & per Archangelum Michaëlem inuentam aliis innotuisse: ac denique affirmaret se Angelorum scire nomina, quorum plurima memoraret, veluti Vriel, Raguel, Tubuel, Simihel, aliáque eiusmodi, quæ recitantur in Actis Synodi Romanæ, posteà in eâdem causâ (vt dicetur) habitæ à Zachariâ. In quibus pariter, sicut & in aliis prædictis litteris, de illo altero impostore asseritur, eum abnegasse canones sacros & expositiones sanctorum Patrum, ac decreta Synodalia; sed & impudicitiam simul cum sacerdotio iungētem, affirmasse, se post duos filios ex adulterio susceptos, esse posse legis Christianæ Episcopum; ac præterea Iudaïsmum introducentem, iustum esse dixisse Christiano viduam fratris defuncti accipere vxorem: demúmque asseruisse, Christum resurgentem ab inferis nullum ibi reliquisse, sed omnes liberasse tam fideles quàm infideles; atque multa alia horribilia de prædestinatione Dei effutiisse.

[b] Zachar. ep. 9.

III. PRO PALLIIS NIHIL ACCIPIENDVM.

Decretum fuisse præterea in eâdem Synodo Leptinensi, vt pro Treuerensi, aliisque duobus Metropolitanis Germaniæ Episcopis, pallia peterentur à Romano Pontifice, ex eâdem Zachariæ ad Bonifacium epistolâ constat. Sed accidit, vt cùm nescio quo falso nuncio Bonifacius accepisset, pro iisdem palliis contra canonum statuta persolutâ pecuniam esse exigente Zachariâ & Romanæ Ecclesiæ clericis; eius rei gratiâ ipse ad eumdem Pontificem confestim literas dederit; quibus eum grauiter redarguit simoniacæ labis. Sed ei mitissimè respondens[c] Zacharias, asseruit nihil tale se cogitasse; cùm nec etiam pro ipsis rescriptis ac diplomatibus quæ ab eius scrinio procederent, consueuisset aliquid exigi: quin potiùs anathematizare se omnes, quicumque ausi essent donum Spiritûs sancti venundare.

[c] Zachar. ep. 8.

IV. ZACHAR. PAPA LABORAT PRO RAVENNATIBVS.

Hâc eâdem vndecimâ Indictione, cùm Luithprandus Rex Longobardorum Exarchatum Rauennæ armis sibi subiicere tentaret; Zacharias Papa Eutychij Exarchi, Ioannis Archiepiscopi Rauennatis, & vniuersi eiusdem ciuitatis ac totius Exarchatûs populi precibus rogatus ipsorum liberationem suscipere; missis frustrà ad eumdem Regem Legatis cum muneribus, demùm relicto in Vrbe Stephano Duce ad eius curam habendam, adiens ipse Regem apud Ticinum, honorificentissimè ab eo exceptus, eumdem ægrè ab eiusmodi Rauennatium oppressione demouit, quæ pluribus Anastasius Bibliothecarius describit. Vbi autem à bellis cessatum est, hoc ipso anno, inchoatâ iam Indictione duodecimâ, annoque eiusdem Regis trigesimo secundo pariter inchoato, idem Zacharias *Romæ* in basilicâ S. Petri SYNODVM celebrauit; in qua[d] multa statuta sunt aduersus coniugia illicita, & personas Ecclesiasticas qui regulas Patrum transgrederentur; deque continentiâ clericorum, & aliis rebus ad disciplinam Ecclesiæ spectantibus.

CONC. SUB. ROM.

[d] *Recitat huius Synodi Act. Bar. Annal. Tom. IX. hoc An. ex Bibl. Vat. & aliis.*

V. CONST. COPRON. IMPERIVM RECVPERAT.

Quod spectat ad res Orientales, hoc pariter anno, qui tertius numeratur Constantini Imperij, mense Septembri, quo duodecima Indictio incipit, idem Constantinus valido exercitu comparato Constantinopolim obsedit, Artabasdi copias manus secum conferentes vicit, ipsamque ciuitatem penuriâ maximâ laborantem occupauit; captósque Artabasdum, ac duos eius filios oculis priuauit, & quamplurimos ex iis qui eisdem præstò fuissent peremit, vel aliis tormentis afflixit: ac denique vrbem Constantinopolitanam direptioni militum exposuit: cúmque post hæc Ludos equestres in Hippodromo celebraret, Artabasdum vnà cum filiis & amicis ligatum introduxit; ac simul cum iis Anastasium Pseudopatriarcham publicè cæsum, & asini dorso verso vultu impositum circumduxit; quod ei olim S. Germanus Patriarcha prædixerat. Hæc Theophanes, Zonaras, aliique historici Græci: qui pariter asserunt, eumdem Anastasium à Constantino adeò insigniter ignominiâ affectum, ab eodem esse rursum in thronum restitutum, quòd non esset facile reperire alium qui eum æquaret impietate.

LVDVS DE EPISCOPO CONSTANTIN.

VI. COPRON. IMP. QVÆDAM DONAT ECCLES. ROM.

Cùm autem idem Constantinus accepisset res benè nuper gestas à Zachariâ Romano Pontifice pro Rauennæ Exarchatu, quo eum magis demereretur, quæ erant iuris Imperij quædam prædia donasse Romanæ Ecclesiæ, testatur Anastasius. Cæterùm Zachariam sæpiùs eumdem interpellasse, vt ab heresi reuocaret, scripsit Hadrianus Papa in Epistola[e] ad Constantinum & Irenem Augg.

[e] *Ext. in Concil. Nic. II. Act. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 744.
ZACHARIÆ
AN. 3.
CONST. COPRON.
AN. 4.

I.

ANNO Christi septingentesimo, quadragesimo quarto, Indictione duodecimâ defuncto Stephano Episcopo Antiocheno vbi sedisset annos duos, permisit Hali Princeps Saracenorum, consecrari in locum eius *Theophylactum* Edessenum: virum (inquit Theophanes) magnæ virtutis, diuinisque charismatibus fulgentem.

II. NON ITERANDVS BAPTISMVS OB

Hâc item Indictione duodecimâ, & Constantini Imperij anno quarto, Virgilius atque Sidonius viri religiosi, qui propagandi in Baioariâ Euangelij coadiutores Bonifacio erant; cùm obortâ occasione opus esset eidem cōtradicere,

FALSAM LATINITATEM.

dum ipsi videretur rebaptizandos esse, quos minister formâ solitâ, sed vitiatâ Latinitate (nempè hoc modo, *Baptizo te in nomine Patria, & Filia, & Spiritua Sancta*) baptizasset; modestiæ consulentes, maluerunt eum monendum esse per Romanum Pontificem. Quamobrem de his scripsêre ad Zachariam Papam: qui acceptis literis, ad Bonifacium rescripsit[a], non esse iterandum baptismum ex falsa Latinitate, dummodò is qui baptizat, in ipsis baptismi verbis non introducat errorem hæreseos.

[a] *Zachar ep. 4. & in Vit. Bonif. lib. 2. cap. 2.*

III. LEGATIO A PIPINO, ET EPISC. GAL. AD ZACHAR. PP. DE REB. ECCLES.

Quo pariter anno Pipinus Caroli Martelli filius Carolomanni frater, Maior domûs Regis Francorum, sollicitè curans res quæ ad Ecclesiam spectabant, tam suo quàm Antistitum & Principum Francorum nomine, legationem cum literis misit per Eobanum presbyterum ad Zachariam Romanum Pontificem, vt ipsum de multis ad sacerdotalē ordinem, ac salutem animarum, illicitaque coniugia pertinentibus consuleret. Quibus satisfaciens Pontifex, ad eumdem *Christianissimum* (vt vocat) Pipinum, & Antistites rescripsit epistolam[b], viginti septem continentem responsionum capita, desumpta ex canonibus Apostolorum, ac decretis Summorum Pontificum & Conciliorum. Atque vt ea obseruarentur, Bonifacio[c] rescripsit Concilium cogere, deque iisdem canonicè custodiendis inter Episcopos agere.

[b] *Rec. Bar. Tom. IX. hoc in. ex. Bib. Vat.*
[c] *Ext. epist. in Vit. S. Bonif. lib 2. cap 7.*

IV. LVITPRANDI OBITVS, ET MORES.

Hoc item anno contigit obitus Luithprandi Regis Longobardorum, postquàm regnasset (vt quidem Paulus diaconus docet in fine Historiæ eius gentis) annos triginta vnum & menses septem: quem etiam sub Indictione duodecima fuisse adhuc superstitem, testantur Acta Synodi Romanæ anni superioris. Laudat illum idem Paulus de sapientia, pietate, iustitia, castitate, fortitudine, aliisque pacis ac belli virtutibus: eumdemque omni tempore plùs orationibus quàm armis fidisse ait; maximaque semper curâ Francorum, Auarumque pacem custodisse. Nec sanè negandum est, multa fuisse huius Principis laude dignissima; licèt eum interdum furor in malum præcipitem egerit. Porrò successit ei Hildebrandus ipsius nepos: qui dominium asperum in Longobardos exercens, ab iisdem simul conspirantibus redactus est in ordinem, postquàm tenuisset regnum septem tantùm menses: atque in eius locum subrogatus Rachis Dux Foroiuliensis; quem ob virtutem bellicam, humanitati ac pietati coniunctam, dignum existimarunt qui fortissimæ Longobardorum genti præesset: ad quem mox Zacharias Papa (vt habet Anastasius) legationem misit pro pace Italiæ, quæ in annos viginti confirmata est.

IESV CHRISTI
AN. 745.

ZACHAR.
AN. 4.

CONST. COPRON.
AN. 5.

I. ANNO Christi septingentesimo quadragesimo quinto, Indictione decimatertia, habitum est CONCILIVM in Germania à S. Bonifacio Apostolicæ Sedis Legato: vbi ea quæ increuerant in agro, licet sæpè culto, spineta, vnà cum collegis Episcopis, auxilio Christianissimorum Principum Carolomanni & Pipini succidit. Actum est in eo præcipuè de duobus illis hæreticis Aldeberto atque Clemente, de quibus suprà; qui & si iam in Synodo Liptinensi condemnati fuissent, tamen adhuc populum seducere non desistebant: visumque est, de iis referendum esse ad Romanum Pontificem. Sed & Geruilio Episcopus Moguntinus exauctoratus est, tum ob voluntarium ac fraudulentum homicidium ab ipso commissum in virum, qui olim patrem ipsius æquè Moguntium Episcopum in prælio occidisset; tum quòd auibus & canibus delectaretur, quod Episcopo fas non esset: inque locum eius, iisdem annitentibus Principibus, subrogatus est *Bonifacius* ipse, qui hactenùs Apostolatui tantùm Germaniæ generatim mancipatus, nulli fuerat adscriptus certæ sedi: & vt eius dignitas esset eminentior, statuerunt Ecclesiam Moguntinam, quæ tum alteri subiecta erat, in totius Germaniæ Metropolim prouehere; missâque legatione, id à Romano Pontifice impetrarunt. Hæc pluribus in Rebus gestis eiusdem S. Bonifacij.[a] Sed pertinet quoque ad hanc Synodum, quod idem Sanctus zelo charitatis exæstuans, cùm sciret Regem Merciorum in Anglia, Athelbaldum nomine, vitam scelestissimam, ac præcipuè carnis spurcitiis inquinatam ducere, iuraque Ecclesiarum infringere, earumque facultates auferre consueuisse; vt eum ad meliorem frugem conuerteret, nomine non suo tantùm, sed & Episcoporum qui Synodo interfuerunt, & auctoritate Romani Pontificis, epistolam scripsit commonitionibus paternis plenam; cuius etiam facta est superiùs[b] mentio in morte Caroli Martelli.

CONCIL. IN GERM. SVB BONIF.

S. BONIF. ELIGITVR EPISCOP. MOGVNT.

[a] *Vit. Bonif. lib. 1. cap. 37. ap. Sur. 5. Iuny.*
[b] *An. 742. num. VII.*

II. CONCIL. ROM. CONTRA NOVOS HÆRET.

Vt autem quæ in Synodo aduersus hæreticos fuêre decreta, tenaciori vinculo firmarentur; cùm idem Bonifacius legasset Româ ad Zachariam Papam Deneardum presbyterum, continuò Pontifex hoc ipso anno, mense Octobri, cœptâ iam Indictione decimaquartâ, Constantini Imperij ex quo cum patre regnare cœpit anno vigesimo sexto, coacto *Romæ* in Patriarchio Lateranensi CONCILIO Episcoporum septem, & presbyterorum decem & septem, ac reliqui Cleri Romani; eosdem hæreticos, eorumque errores impios ac ridiculos, quos iam antehàc retulimus, condemnauit: dignísque igne iudicatis eorum scriptis, censuit tamen opportunum, vt ad reprobationem in scrinio Romanæ Ecclesiæ conseruarentur ad perpetuam confusionem. Cuius quidem Acta Synodi extant integra in Vitâ eiusdem[c] Bonifacij; atque in eis nouum illud reperitur, vt ea causa tribus vno die habitis sessionibus (quod vix alibi factum reperias) absoluta fuerit. Sed & extat ibidem[d] alia Zachariæ ad Bonifacium epistola, quâ cæterâ omnia in Synodo Germanicâ statuta pariter confirmauit.

[c] *Ibid. lib. 2. cap. 4.*
[d] *Cap. 7.*

IESV CHRISTI
AN. 746.
ZACHAR.
AN. 5.
CONST. COPRON.
AN. 6.

I. MVLTIPLICIA PORTENTA IN ORIENTE.

ANNO Domini septingentesimo quadragesimo sexto, Indictione decimaquarta, anno sexto Constantini solius imperantis, à die quartâ Augusti vsque ad Octobris Calendas, in Oriente factæ sunt tenebrę caliginosæ; quas secuti sunt terræmotus prodigiosi in Palæstina ac totâ Syriâ: & pestis ingens. Bubonis dicta, è Calabriâ & Sicilià orta est; quæ Constantinopolim aduentens, ita eam per tres annos depasta est, vt penè desertam reddiderit, & cùm repleta cadaueribus fuissent omnia monumenta, lacus, vineæ, horti, vix superesset locus vbi mortui sepelirentur. Eâ verò qui moriebantur, primò in ipsorum vestimentis cruciculæ inuisibiliter imprimebantur, moxque lue tacti vitam finiebant: cùm & insuper quamplurimi multis spectris & phãtasmatibus miserabiliter vexarẽtur, vt apertè cerneretur, has à Deo clades immissas esse, vt homines à peccatis reuocarentur, ipseque imprimis impius Constantinus Imperator his admonitus, à blaphemiis suis abstineret. Verũ ille, vt Pharao quondam, datus in sensum reprobum, obduratus permansit. Hæc omnia Theophanes: quæ eadem confirmantur in oratione de S. Platone, à S. Theodoro Studitâ insignis sanctitatis & doctrinæ huius temporis monacho de quo sæpe inferiùs.

II. LEGVM LONGOB. PROMVLGATIO.

Hac item Indictione decimaquarta, qua & absoluitur secundus Rachisis Longobardorum Regis annus, idem Rex *Conuentum* cogens omnium Principum suæ gentis, vt publicis initis comitiis vnà simul agerent de Legibus Longobardorum, vel emendandis, vel addendis; eas ex sententia omnium benè dispositas promulgauit vt constat ex præfatione quam illis præposuit.

IESV CHRISTI
AN. 747.
ZACHAR.
AN. 6.
CONST. COPRON.
AN. 7.

I. CAROLOMANNVS PRINCEPS FRANC. VITAM MONAST. AMPLECTITVR.

ANNO Christi septingentesimo quadragesimo septimo, Indictione decimaquinta, Carolomanus Caroli Martelli filius primogenitus (de quo iam dictum) bello paceque præstantissimus, sed amore in Deum longè præstantior; hortante [a] S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, relicto Principatu fratri suo Pipino, Romam accessit; vbi suscepto habitu monastico, ac posteà constructo in monte Soracte in honorem S. Siluestri Papæ, qui illic diutiùs olim delituerat, monasterio, ibi aliquamdiù commoratus est: sed importuniùs interpellatus à nobilibus Francis, qui Romam frequenter peregrinabantur, remotiorem locum quærens, nobilissimum S. Benedicti Cassinense monasterium petiit, vbi primò incognitus, posteà vero miro casu dum ministerio coquinæ inseruiret cognitus, cùm in pascendis ouibus monasterij, tum in aliis vilibus officiis, summâ humilitate & obedientiâ sanctissimam vitam duxit. Hæc omnes antiquiores recentioresque auctores [b] tradunt, licèt in aliquibus paulò diuersus alter ab altero. Res verò gestas eiusdem sancti Principis fusiùs prosecutus est Walfridus Strabo. Sed quod ad tempus, quo is nuncium remisit sæculo; vetus Francorum Chronicon à Pithœo editum, aliique [c] Scriptores, hoc ipso anno factum ponunt: Ado autem Viennensis, Rhegino, & alij plures superiori: cùm tamen ex quibusdam Zachariæ Papæ ad Bonifacium epistolis [d], post aliquot etiam annos id accidisse colligi posse videatur. Quot verò annis monachus vixerit, inferiùs suo loco dicturi sumus.

[a] Vit. S. Bonif. lib. 1. cap. 36. ap. Sur. 5. Iuny.

[b] Vit. Bonif. lib. 1. cap. 36. Egin. in Vit. Carol. Mag. Anast. Bibl. in Zachar. Rhegin in Chron. an. 756. Leo Ostiens. Chron. Cassin. lib. 1. c. 7. Walf. Strab. in Vit. ipsius Carol. ap. Sur 16. Non & alij

[c] Segeb in Chron. & Lambert hoc an.

[d] Ext. in Vit. Bonif. lib. 2. cap. 8. & 10.

IESV CHRISTI
AN. 748.
ZACHAR.
AN. 7.
CONST. COPRON.
AN. 8.

I. HAERESIS NEGANS NECESSITATEM BAPTISMI.

ANNO Christi septingentesimo quadragesimo octauo Indictione primâ, *S. Burchardus* Episcopus Wirtzburgensis, siue Herbipolẽsis in Germaniâ, Romam se contulit: cui ad Zachariam Pontificem S. Bonifacius Archiepiscopus Moguntinus literas dedit, quibus ex more de multis dubiis cum consuluit; monuitque inter alias, de *Sampsone* quodam presbytero genere Scoto, qui negabat sanctũ Baptisma esse necessarium ad salutem, sufficere asserens Episcopalis manûs impositionem. Ad quæ Zacharias hâc ipsâ Indictione primâ Calendis Maij rescribens [a], iussit vt eumdem nequissimum hæreticũ ab Ecclesiâ expelleret. Qui autem ibidẽ impingitur Virgilio presbytero, Apostolico planè viro, error, quòd alius Mundus [b] & alij homines sub terrâ sint, aliusque Sol & Luna; hęc, aliaque nonnulla, quæ eâdem epistolâ de eodem Virgilio referuntur, ad Bonifacium primò, & per eũ ad Zachariam perlata; commentum fuisse prauorum & inuidorum hominum, declararunt euenta: si quidem & ea mox vt inania penitùs euanuerunt, & ipse *Virgilius* auctus Episcopatu, perseuerauit in suscepta semel Apostolica functione, & longè lateq; Euangelium in gentes finitimas propagauit; quem & solemnibus ritibus inter Sanctos relatũ à Gregorio Nono Romano Pontifice, vetera monumenta testantur.

[a] Zachar. ep. 10. & in Vit. Bonif. lib. 2. c. 8.

[b] [Dubitasse de Antipodibus, nõ est hæresis. sed plures statuisse mundos, diuinæ repugnat Scripturæ, ac proinde hæresis esse conuincitur]

II.

Sub hac item primâ Indictione, datæ extant litteræ nomine Zachariæ Papæ, (sed malè eiusdem Pontificatus anno item primo consignatę) de priuilegiis concessis monasterio Cassinensi: inter quæ fuit illud [e], vt ipsum ab omni Episcoporum ditione liberum esset, præterquàm Romani Pontificis,

[e] Leo Ost. Chron. Cass. lib. 1. c. 4.

IESV CHRISTI
AN. 749.
ZACHAR.
AN. 8.
CONST. COPRON.
AN. 9.

I. DIRITRAEMOTVS ET ALIA PORTANTA IN ORIENTA.

ANNO Domini septingentesimo quadragesimo nono,, Indictione secunda, terræmotu ingenti multæ in Syria ciuitates subuersæ sunt, ac nonnullæ à montanis ad campestria cũ muris & habitatoribus suis integræ & incolumes translatæ ad milliaria sea & vltrà: sed & Mesopotamiæ terra in alterâ extremitatum disrupta fuit ad milliaria duo & ea profondo eius ascendit alia terra alba & arenosa; de cuius medio erupit animal mulinum humana voce loquens, & prænuncians gentis incursionem ab eremo aduersùs Arabes: quod & factũ est. Hæc Theophanes, sui temporis historiam prosecutus. Quæ quidem portenta & spectra Deus ostendit, cùm imperaret Copronymus portensus.

II DAMASC. EXCITATAM HÆRESIN EXTINGVIT.

Sed & additum in Syria malum, dum Anastasius Abbas monasterij S. Euthymij extinctã hæresim perditissimi Cnapbei (quæ eò tendebar, vt cùm vnam in Christo naturam contra Chalcedonense Concilium prędicaret, hymnoque Trisagio adderet, *Qui crucifixus es pro nobis*; sanctissimæ Trinitati æquè crucem adscriberet) in lucem reuocare laborauit. Sed quàm citissimè ei occurrens S. Ioannes Damascenus, eumque confutans egregiâ illâ atque proliaâ epistolâ de Trisagio ad Iordanem Cœnobiarcham, sui celebritate nominis, eamdem hæresim antequàm vulgaretur, extinxit.

III. VOTVM NVNCVPAT PIPINVS S. SVVIBERTO.

Quod ad res Germanicas spectat; hoc item anno Pipinus Maiordomûs Regni Francorum Saxones, & Westphalos adhuc Gentiles debellauit. Cùm verò Coloniam Agrippinam rediret, & Westphali impatientes dominij Christianorum, congregata noua militum manu ipsius exercitum ex improuiso prope Vuerdã inuasissent; facto à Pipino voto Deo, & S. Suuiberto primo Vuerdensi Episcopo, Saxonum & Frisiorum appellato Apostolo, de visitando cum supplicationibus eius corpore quod ibidẽ Vuerdæ quiescebat; immensa continuò lux super Christianorum exercitum splendens, tantum Paganis ex eâ fermè excæcatis timorem incussit, vt statim armis depositis sese iterùm Pipino subiecerint: qui in gratiarum actionem, Sancti sepulchrum discalceatos cum primoribus suis visitauit, & regalia ipsi munera obtulit. Narrat ista S. Ludgerus primus Monasteriensis Episcopus in epistolâ [a] ad Rixfridum Traiectensem Episcopum de miraculis S. Suuiberti.

[a] Ext. ap. Sur. in Append. ad Vit. S. Suuib. 1. Mart.

IESV CHRISTI
AN. 750.
ZACHAR.
AN. 9.
CONST. COPRON.
AN. 10.

I.

ANNO Christi septingentesimo quinquagesimo, Indictione tertiâ, Rachis Longobardorum Rex, etsi maximè pius atque pacificus, nullâ tamen habita ratione pacis vicennalis sancitæ cum Romano Pontifice, nescitur quâ occasione, Pentapolitanam inuasit vastauitque prouinciam, atque Perusiam obsidione cinxit sed cùm hoc audito Zacharias Papa illum adiisset, non solùm persuasit vt à cœptis desisteret; sed & salutaribus monitis ita eius animum ad spiritualia accendit, vt post aliquantos dies regalem exuens dignitatem, Romamque accedẽs monasticum habitum ab eodem Põtifice acceperit, vnà cum vxore & filiâ. Hæc Anastasius [a]. Eadem & Leo [b] Ostiensis: qui addit, eumdem iussu Pontificis petiisse monasterium Cassinense, ac post aliquot religiosæ conuersationis annos feliciter quieuisse; sed & ipsius vxorẽ Thesiam ac filiam Rattrudam, haud longè à Cassino monasterium construxisse, & in sancto proposito vitam finiisse Successit autem hoc anno Rachisi in Longobardorum regno *Aistulphus* eius frater, consensu Principum Longobardorum. Etenim cùm Leo & alij testentur, Rachisim annos quinque & sex menses regnasse, vtique in huc vsque annum propagasse regnum appare

RACHIS REX LONGOB. FIT MONACHVS.

[a] Anast. in Zachar.
[b] Leo Ost. in Chron. Cassin. lib. 1. c. 8.

IESV CHRISTI
AN. 751.
ZACHAR.
AN. 10.
CONST. COPRON.
AN. 11.

I. REGNVM FRANC. TRANSLATVM IN PIPINVM

ANNO Domini septingentesimo quinquagesimo primo, Indictione quartâ, Francorum Monarchiæ benè consulturus Zacharias Papa, ipsorum Regnum, quòd sub Regibus Merouingiis inertibus, & nouissimè sub *Hilderico*, siue *Childerico*, *Stupido* dicto, periclitaretur; cõsultus de his à Francis, Apostolica auctoritate in *Pipinum* Caroli Martelli filium, Carolomanni germanum, Maiorem domûs regiæ, pietate, ac multis contra hostes victoriis clarissimum, transferri mandauit, eumdemque Regem creari iussit, Hilderico anno sequenti detruso in monasterium.

[Hoc translationis Regni Francorum à Childerico in Pipinum opus, operosissimum ipsum, non leuem plerisque, ac præcipuè nostratibus, occasionem intulit de eo etiam cum indignatione disserendi. Periculosissima sanè eiusmodi mutatio, pauendumque exemplum, atque etiam rum non parui momenti metúsque existimatum. Placet hic appendicis vice adiicere, quæ de his Paulus Æmilius, accuratissimus Rerum Franciscarum scriptor, ex antiquioribus monumentis eleganti suo stylo retulit. Is igitur, postquàm Pipini egregia facinora, adeptasque de internis & externis hostibus victorias, ac restituta sacra, sanctisq; viris honores exhibitos, breuiter descripsit: hæc postmodùm subdit: *Iam Pipinus etiam sanctis sanctus videri. Ipse primùm pietate sua gaudere, hominumque de se iudicium defensa pietate non refugiendum fructum cum iucunditate ferre. Deinde vt animi mortalium proni in spem maximarum rerum sunt, Regium nomen non dissimulanter affectare. Childericus enim Rex mente stupens, vita ignauus eius cupiditati videbatur, ac regio nomine indigans, soliique dehonestamentum. Vna ea res Pipinum deterrebat, quòd regium nomen in quocumque ac qualicumque foret, sanctum augustumque semper fuerat. Quemnam tanta ceruicis, tamque sublimi inueniri posse, qui de Regno transferendo à Magni Clodouei stirpe verba facere audeat? Nimirum hanc tantam, tamque noui exempli rem alibi tentandam esse, quàm in Francia, qua sacramento Regi dicto deuincta religione teneretur. Vbi autem meliùs quàm in Vrbe Roma,*

tunc

nunc virtutis sanctitatisque seminarium, eatenus virtutis haberi posse? quam vnam vmbra Regis imaginarieque sceptro ac stupido Childerico statuebat apponendam: & beneficiis patris erga Pontificem Romanum Sedemque Petri à Longobardorum Rege socio amicoque defensam non parum ponderis habitura confidebat. Simul sua quoque in Christianum nomen merita, ac Magisterium equitum: quod Regium fastigium excessisse videri poterat, hæc omnia matura. Ergo Burchardum Wirtzburgensium Episcopum ad Zachariam Pont. Max. oratorem misit, vt Franci soluerentur iurisiurandi religione, qua se Childerico deuinxerant. Subiicit luculentam orationem Burchardi ad Pontificem: ac demum. *Oratione Episcopi motus Zacharias, initio minimè audebat tum magni momenti cogitationem suscipere: deinde cum Francos proceres mira consensione animorum Pipino adesse, experereque compertum exploratumque habuisset, vnumque Childericum Regem reliquum esse Magnum Clodouei sobolem, sine liberis, sine ingenio, atque ingenuo dolori amissum Regnum ipsi futurum non esset nec vsquam esse qui eius vicem quererent; ne. Francos sacramento Regi Childerico dicto soluit; hique conuentu habito Pipinum Regem salutauere. In decimum tamen ab initio Magisterio equitum annum tanta moles res protracta est: nec vllus alius motus exortus est, quales cum terrore ac formidine magnorum Imperiorum mutatio afferre solet. Tanta opes Pipini, tanta Childerici contemptus!* Audisti rem gestam, & Regni translationis artes. Audiant & Reges non contemnere dignitatem suam, ne contemptui populis ipsi fiant: sed Reipubl. administrationi sedulò inuigilantes, haud patiantur opes & potentiam ad alios deuolui; qui demum illas in Regum ipsorum perniciem conuertant. Minimè tamen negari potest felicem tunc fuisse non solùm Galliæ sed & vniuerso terrarum Orbi, Ecclesiæque Catholicæ hunc procerum Francorum populorumque conatum: Vtinā & immortalis fuerit ea translatio, pariatque in æuum nobis PIPINOS, CAROLOS & LVDOVICOS, iustitiæ cultores, fidei Christianæ propagatores, religionis Catholicæ illibatos custodes, hæresum extirpatores, & S. Rom Ecclesiæ, aliarumque ei firma connexione iunctarum potentissimos defensores, atque locupletatores. Fiat, fiat.

II. De tempore eius translationis.

Scimus complures auctores in superiorem annum ista referre: verùm id hoc anno factum, persuadet vetus Chronicon Francorum à Pithœo editum: itemque quod Aimoinus tradit, id accidisse post decem annos ex quo Pipinus defuncto patri successit in regni Principatum, titulo Maiorisdomûs. Porrò citatum Chronicon non vno tempore hæc esse gesta testatur, sed hoc anno contigisse legationem à Pipino ad Romanum Pontificem (missam eam per Burchardum Wirtzburgēsem Episcopum, & Woltadum siue Fulradum Abbatem S Dionysij ac summum Pipini Capellanum) vt eum de eâ re consulerent: sequenti verò Zachariam Pōtificium decretum misisse in Gallias, & reliqua ritè peracta fuisse; adeò vt nomen Regis nonnisi sequenti anno Pipinus fuerit consecutus. Quod quidem etiam confirmatur ex literis [a] eiusdem Zachariæ datis pridie Nonas Nouembris Indictionis quintæ, quæ cœpta est mense Septembri huius anni, ad Bonifacium Archiepiscopum Moguntinum, de nonnullis ipsius consultationibus Ecclesiasticis, ac de priuilegiis concessis eidem Ecclesiæ Moguntinæ, necnon monasterio Fuldensi ab ipso Bonifacio nuper constructo, & à Carolomanno magnis redditibus locupletato: in quibus litteris non Rex, sed Princeps, vt anteà, idem Pipinus cum aliis appellatur.

a Ext in Vit. Bonif. lib. 2.

III

Quod spectat ad præsentis anni res Orientalis Ecclesiæ; hoc tantùm proditur, *Theodorum* creatum esse Episcopum Antiochenum; vt Theophanes auctor est, qui eum sex annos sedisse asserit.

IESV CHRISTI
AN. 752.

STEPHANVS II.
STEPH. III. 2.

CONST. COPRON.
AN. 10.

ANNO Domini septingentesimo, quinquagesimo secundo, Indictione quintâ, PIPINVS in Regem Francorum vnctus est Suessione à S. Bonifacio Archiepiscopo Moguntino, ex mandato Zachariæ Romani Pontificis: Childericus verò Rex vltimus Merouingiorum depositus, & in monasterium missus. Hæc enim veteres Annales à Pithæo editi hoc anno accidisse tradunt; quamuis in annum superiorem alij id factum referant, vel ante biennium alij; vt superiùs dictum est. Quod autem ad rem gestam attinet: eam absque controuersia asserunt scriptores omnes rerum Francicarum, siue veteres, siue recentiores. — I. PIPINVS CORONATVR REX FRANC.

Quo pariter anno idem *Zacharias* Papa, vbi sedisset annos decem, menses tres, & dies decem, decimaquinta Martij ad Deum feliciter migrauit; ac sepultus est apud B Petrum, & inter Sāctos relatus. Hæc ex Anastasio, & Romano Martyrologio. Habet verò prætereà idem Anastasius multa de ædificiis sacris ab eodem Pōtifice erectis aut restitutis, & pretiosis ornamentis atque amplis redditibus locupletatis: necnon de capite *S. Georgij* martyris inuento, ac solemni processione translato ad diaconiam eius nominis, vbi multis miraculis coruscauit. Tradit insuper, ab eodem Pontifice traductos esse in linguam Græcam quatuor libros Dialogorum S Gregorij Papæ: cuius assertionis adstipulatorem habet Photium tomo secundo suæ Bibliothecæ. Denique ab eodem Zachariâ concessam esse Pipino Regi *Nominationem*, quam vocant, siue postulationem Episcoporum pro Ecclesiis vacantibus in regno Francorum; constat ex epistolâ quâdam Lupi [c] Abbatis monasterij Ferrariensis Senonum in Galliâ, ad Amulum Archiepiscopum Lugdunensem longè post hæc tempora scripta. Vt intelligas, cùm legis à Regibus datos Ecclesiis esse Episcopos, totum id factum, non iure proprio, (quod nullum in rebus Ecclesiasticis Reges habent) sed concessione Apostolicæ Sedis. — II. ZACHARIAS PP. OBIIT. — NOMINATIO EPISCOPOR. CONCESSA PIPINO. — *c Lup. Ferrar. ep. 81.*

Prodiit[b] quoque haud ita pridem vetus auctor *Marcellus* monachus Tegernensis, qui versibus Quirinalia scripsit, nempè Translationem ad Noricos corporis S Quirini martyris, & miracula eiusdem virtute edita: ex quo patet, sub eodem Zachariâ Papâ Vrbem Romam grauissimam deprædationem passam à barbaris Africanis, liberatam esse per Noricos quosdam proceres, qui peregrinationis causa Romam venerant, eosdemque meritorum virtutis ergo donatos esse ab eodem Pontifice venerando corpore S. Quirini. — III. *b Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. 1.*

Sed vt ad successorem eius deueniamus; postquàm ab illius obitu sedes vacasset dies duodecim, sexto Calendas Aprilis subrogatus est ei successor STEPHANVS quidam presbyter; qui tertio creationis die cùm à somno surgeret, & sedens causas familiares disponeret, subitò — IV. STEPH. PP. II. ELECTVS, ET MORITVR

alienatus obmutuit, & sequenti die defunctus est. Hæc Anastasius. Propter cuius breuitatem temporis, factum est vt à pluribus hic Stephanus dimittatur in serie Romanorum Pontificum; cùm tamen verè Pontifex fuerit. Post ipsum autem electus est ex diacono Pontifex, alius item STEPHANVS eis nominis Tertius, filius Constantini patriâ Romanus: qui inter alias virtutes, maximè fuit misericors erga pauperes; adeò vt simul ac Pontificatum adeptus est, antiqua xenodochia restaurauerit, & noua construxerit, ac reditibus dotauerit: vt testis est idem Anastasius.

STEPH. III. CREATVR.

V. AISTVLPHI SAC. LONGOB. CONATVS

Inter hæc dum bellicis incursionibus Longobardorum Rex Aistulphus Romanam atque Imperialem ditionem deuastaret, multasque iam ciuitates occupasset; idem Stephanus Papa mittens ad eum cum muneribus germanũ suum Paulum diaconum, in quadraginta annos pacem eum eo firmauit. Sed post quatuor vix menses eam Rex penurus infringens, haud vltrà valuit à prauis suis conatibus, iteratis licèt ab eodem Pontifice, atq; etiam ab Imperatore, legationibus dimoueri. Hæc pluribus Anastasius. Porrò Aistulpho motibus longè dissimilem eius vxoris fratrem *Anselmum*, hoc ipso anno Nonantulam nobile monasterium in agro Mutinensi construxisse in honorem Apostolorum, Sigebertus & alij testantur: eumdemque monasticam vitam esse professum, & in Abbatem promotum ducentis monachis præfuisse, Ricobaldus affirmat.

IESV CHRISTI
AN. 753.
STEPH. III.
AN. 2.
CONST. COPRON.
AN. 13.

I. STEPH. PP. LABORAT PRO SALVTE VRBIS ET ITALIÆ, ADVERSVS LONGOB.

ANNO Christi septingentesimo quinquagesimo tertio, Indictione sexta, cùm properaret Aistulphus Longobardorũ Rex in Romanæ ditionis vexationem quam sibi subiicere vehementissimo ardebat desiderio; Stephanus Papâ missa Constantinopolim legatione, Imperatorem hortatus est vt ad defensionem iurium quæ supererãt Imperij Romani in Italia, exercitum mitteret; ipseque intereà frequentibus, atque humillimis processionibus & litaniis, cum vniuerso Clero Populoque Romano Deum placare contendit. Quòd verò minima spes esset vt Imperator Italiam defenderet, nec iteratis sæpè muneribus ac legationibus durus Aistulphi animus emolliri valeret; idẽ Pontifex ad gentem Francorum Romanæ Ecclesię amantissimam, exemplo decessorum suorum, recurrendum esse putauit: conscriptisque secretò per quemdam peregrinum ad Pipinum Regem litteris petiit vt mitteret qui ipsum Pontificem in Gallias deduceret. Nec mora, Legatos suscepit Rodigangum Episcopum, & Anthcarium Ducem; qui aduenientes dum ipsa Vrbs Roma obsidione vallaretur, & alia simul oppida obsiderentur, eumdem Pontificem, ipso petente, primùm Papiam ad Aistulphum Regem comitati sunt, vt ab eo precibus exigeret restitutionem ciuitatis Rauennæ, eiusque Exarchatûs; posteà verò cùm nihil impetrare potuisset, eumdem inuito licèt Aistulpho, & modis omnibus iter ipsius impedire satagente, in Gallias incolumem perduxerunt. Vbi tanto illum honore Christianissimus Rex Pipinus, obuiam ei cum vxore ac liberis factus, excepit, vt non solùm pedibus eius sese prostrauerit, sed & vice stratoris iuxta eius equum ambulans aliquantum itineris deduxerit. Hæc omnia fusiùs Anastasius; qui hunc ipsorum congressum contigisse ait apud Ponticonem die sextâ mensis Ianuarij anni sequentis.

EIVS ADVENTVS IN GALLIAS.

II. TVRPIS EXITVS EPISCOPI CONST.

Quod ad res Orientalis Ecclesiæ spectat; hoc ipso anno decimotertio Imperij Constantini, Anastasius (inquit Theophanes) qui scelleratè Ecclesiæ Constantinopolitanæ præfuit, mortuus est corpore simul & animâ, miserabili passione quæ dicitur Chordapsos, fatigatus, qua & stercus per os euomuit; dignam exoluens vindictam pro audacia, quam contra Deum, & contra suum magistrum S. Germanum exhibuisset.

IESV CHRISTI
AN. 754.
STEPH. III.
AN. 3.
CONST. COPRON.
AN. 14.

I. DE TEMPORE VNCTIONIS PIPINI REG.

ANNO Domini septingentesimo quinquagesimo, quarto, Indictione septima, ipso mense Ianuario, Stephanus Papa à Pipino Rege Christianissimo Parisios honorificentissimè deductus, in monasterio S. Dionysij habitationem accepit; vt ait Anastasius. Sed quod addit, eumdem Pipinum, eiusque filios ab eodem Pontifice tunc esse vnctos in Reges Francorum; aduersantes habet Latinos omnes historicos, qui vnctionem Pipini iam anteà iussione Zachariæ per S. Bonifacium factam asserunt: verùm habet Anastasios testem Theophanem[a], huius temporis Græcum auctorem, qui æquè Pipinum prouectum in Regem per Stephanum tradit. Et (quod maius ceteris testimonium existimari debet) ipse Ludouicus Imperator Caroli Magni filius, Pipini nepos, in epistolâ ad Hilduinum scripta, quæ habetur in Areopagiticis, assertor est vnctionis Regum à Stephano factæ. vbi & additur, ipsum Pontificem Francorum proceres auctoritate B. Petri sibi à Christo Domino traditâ obligâsse & obtestatum esse, vt numquam de altera stirpe per succedentium temporum curricula ipsi vel quique ex eorum progenie orti, Regem super se præsumerent aliquo modo constituere, nisi de eiusdem Pipini eiusque liberorum propagine, quos diuina prouidentia ad Sedem Apostolicam tuendam eligere dignata esset. Denique licèt in Regem anteà Pipinus prouectus fuerit, tamen nonnisi ab hoc tempore cœptos esse numerari annos ipsius regni, docent nonnulla vetera monumenta [b] Francorum. Vt dicendum videatur, voluisse eum ab ipsomet Rom. Pontifice confirmari, quod priùs fuerat ab eius Legato, de ipsius licèt mandato, præstitum: Vel, Pipinum solum à Bonifacio, ab Stephano verò etiam filios inunctos & coronatos fuisse; acceptumque priùs regnandi ius, augustiori tunc solemnitate confirmatum esse.

[a] *Theoph. lib. 22.*

[b] *Lib. 2. vit. S. Othomari, c. 5. ap. Sur. 16. Nouemb. ex Vualfrido, & Isone monacho.*

Præce

II. Stephan. PP. sanatur a S. Dionysio.

Præcessisse verò eumdem de vnctione Regū functionem, Stephani Papæ vehementem ægritudinem, è quâ diuinitus fuerit sanatus, auctor est Anastasius. Sanatum autem esse beneficio S. Dionysij, hortantibus SS. Apostolis Petro & Paulo, qui omnes eidem Stephano oranti apparuerunt; idem ipse Pontifex docuit publicis suis literis [e] ad illustrandam eiusdem S. Martyris gloriam scriptis. Habet insuper S. Ludgerus [d] Episcopus Monasteriensis, egisse Pipinum Regem cū Stephano Papa de canonizatione magni illius S. Svviberti, cuius ope eumdem hostes vicisse vidimus; ipsumque Pontificem quibusdam Episcopis commisisse vices suas, vt de Vita & miraculis eiusdem Sancti perquirerent; sed eos propter incursiones Saxonum rem distulisse; eleuasse tamen eius venerandum corpus Coloniensem Archiepiscopum, in cuius parochia migrauerat ad Christum. Porrò de ipsa eiusdem solemni facta canonizatione à Leone Papa Quarto, dicitur suo tempore.

[e] Ext. ap. Hilduin. in Areop. ap. Sur. 9. Oct.
[d] Ludger. ep. ad Rixf. ad. Episc. Traiect. in Append. ad Vit. S. Sun b. ap. Sur. 1. Mar.

III. Sacer cantus restitutus in Gal.

Denique Walfridus [e] Strabo tradit, hoc tempore Ecclesiam Gallicanam à Stephano Papa per Romanos Clericos, cantus Ecclesiasticos perfectiùs edoctam esse. Ex quibus corrigas quod in rebus gestis Caroli Magni à Monacho S. Galli conscriptis [f] traditur, non à Pipino, sed à Carolo Magno petitos mitti Româ Cantores qui inuidentes gloriæ Francorum, eos falsa docuerint, eiusque criminis pœnas deberent. quamuis & certum sit, & ipsum quoque Carolum Magnum dignā nauasse operam, vt corruptus cantus Gallicanus per Romanos Cantores restitueretur, eaque de causa duos reliquisse ex suis apud Hadrianum Papam, rursumque alios duos expetiisse ab eodem Hadriano: id omni fide testante Eckerhardo Decano S. Galli, eiusdem temporis auctore, in Vita [g] S. Notkeri necnon Pithœi Chronico [h]; quibus locis plura habentur de eiusmodi cantus introductione, ac reformatione.

[e] Vval. f. de reb. Eccles. cap. 25 in fi.
[f] Ap. Canis. Antiq. Lect. T. m.
[g] Ap. Canis. Tom. 6.
[h] An. 687.

IV. Carolomannus missus ad Pipin. ab Aistulpho.

Sed vt ad res bellicas accedamus; cùm Aistulphus impius Longobardorum Rex timeret sibi à Pipino Rege, idem Carolomagnum eiusdem Pipini fratrem natu maiorem, à monasterio Cassinate extractum, coëgit Gallias adire, vt eum ab expeditione in Italiam reuocaret. Verùm hæc paruipendens Pipinus eumdem Carolomagnum fratrem suū non permisit in Italiam redire, sed in alio monasterio in Francia constituit; vbi non multò pòst feliciter ex hac vita migrauit. Hæc ex Anastasio. Ceterū ipsum Carolomagnum ad hoc iter ab Abbate Cassinatis monasterij inuitum compulsum fuisse, (ne scilicèt, quod alias factum fuerat, idem monasterium tanto labore restitutum, iterùm per Longobardos excideretur, id minitante impio Rege) Leo [i] Ostiensis, atque Aimoinus [k] tradunt. Addùque Ostiensis, eumdem Pipinum Carolomagni fratris defuncti corpus locello aureo conditum, cum aliis plerisque muneribus ad monasterium Cassinense remisisse. Cùm autem idem Rex Christianissimus hortatu Stephani Papę legatos sæpiùs ad Aistulphum misisset, vt omnia pacificè transigerentur, nec aliquid ab illo barbaro impetrare valuisse; tandem cum exercitu ipse Alpes transgrediens, in ipsis montium faucibus eumdem Aistulphum prælio vicit, fugatumque insequens Papiæ obsedit: cùm Pontifex nouam timens Christiani sanguinis effusionem cum eo egit vt accepto ab Aistulpho iuramēto obsidibusque, pro restituenda Rauenna, aliisq; ciuitatibus, ipse in Gallias regrederetur. Horum quidem testis est Anastasius. Additque Paulus Æmilius, Pipinum domum gloriam retulisse, se omnium mortalium primum, nullo suo dolore bellum externum aduersus gentem rebus gestis nobilissimam pro religione suscepisse, nulloque suo commodo confecisse.

[i] Leo Ost. lib. 1. cap. 7. in fi.
[k] Aimoin. lib. 4. c. 26.

Pipinus Aistulphum vincit.

V.

Denique ex Areopagiticis Hilduini constat, Stephanum Reliquias S. Dionysij martyris Parisius Romam detulisse, ac monasterium in honorē ipsius ædificare cœpisse; quod posteà frater eius & in Pontificatu successor Paulus perfecit; conuectisque illuc compluribus sanctorum Martyrum corporibus, atque Græcis ibidem constitutis monachis, *Ad sanctos Martyres in Schola Græcorum* appellauit.

VI. Conciliabulum Constant. aduersus Imag. et Sanctos.

Sed ad turbas Orientales iam conuertamus orationem. Hoc anno, quo decimus tertius absoluitur & decimus quartus inchoatur Imperij Constantini, septimâ Indictione, quarto Idus Februarij, ab eodem Augusto *Pseudosynodus* apud *Constantinopolim* in templo sanctissimæ Dei Genitricis ad Blachernas celebrata est, trecentorum triginta octo Episcoporum Orientalium suæ sectæ; quæ sex mensium spatio perdurauit In quâ primò Imperator propriâ auctoritate, nulla præuiâ Antistitum electione, aut examinatione, *Constantinum* monachum, Sylęi anteà Episcopum, virum impurum & impium in sedem reuexit Constantinopolitanam, in locum Anastasij nuper defuncti. Posteà verò omnium consensu decretum est, vt sacras Imagines quilibet *Idola* nuncuparet, earumque cultores *Idololatras*: itemque non solùm nullos Sanctos, sed nec ipsam Deiparam Virginem post obitū aliquid iuris habere ad intercedendum pro nobis, vel aliquo modo posse nobis prodesse: ac denique prohibitum est, Apostolos, vel Martyres, aliosque Confessores, aut Virgines, *Sanctos* appellari. Et quo Catholicos in his errare demonstraret, dicere impij sycophantę non erubuerūt; Orthodoxos omnes esse Nestorianos. Ananos, Dioscorianos, Eutychianos, atque Seuerianos; se autem vindices sex Oecumenicarū Synodorum profiteri; decreueruntque vt hoc ipsorum Conciliabulum, *Septima Synodus Oecumenica* diceretur. Quæ omnia secutæ sunt nefandæ impij conuentûs, ac populi hæretici acclamationes quibus inter alia proclamatum est, *Hodie salus mundo; quandoquidē operâ tuâ, ô Imperator, idolis liberati sumus*: additiq; sunt anathematismi, cùm in omnes Orthodoxos sacrarum Imaginū cultores, tum maximè in Sanctos Germanum Constantinopolitanum olim Patriarchā, Georgium Cyprinum, & Ioannem Manzur, dictum à patriâ Damascenum; quem impius Imperator pro *Manzur* (quod eius auitum cognomen erat significatque Redemptum) sensu Iudaico *Mansoror*, hoc est nouum Ecclesiæ magistrum vocitare consueuerat. Porrò ista de pseudosynodo, eiusque decretis, breuiter habet Theophanes, fusè scriptor Actorum S. Martyris Stephani Iunioris & sociorum, quæ apud eum extant Damascenum; fusissimè Acta veræ Septimæ Synodi Nicænæ posterioris; in quâ etiam recitatur, damnatúrque definitio huius pseudosynodi Constantinopolitanæ.

Anathematismi in Orthodoxos.

VII.

Sed & omnia quæ Constantinus contra sacras

Imagines

SEPTIMA PSEVDO-SYNODVS DAMNATA A STEPH. PP. ET ALIIS PATRIARCHIS.

Imagines operatus esset, ab Stephano Papâ redditâ esse irrita, monitumque literis eumdem Imp. vt ab errore desisteret, testatur Hadrianus æquè Romanus Pontifex in epistola ad Constantinum & Irenem Augg. Quin & ipsos quoque Orientales Patriarchas, videlicet Alexandrinum, Antiochenum, & Ierosolymitanum, (quippe quorum nemo, vt per se, aut per legatos, prædictæ pseudosynodo interesse voluit) idipsum vnà cum Romano Pontifice fortiter præstitisse, docent eadem Stephani Acta. Cùm alioqui ex numero quem diximus, Episcoporum qui Constantinopoli conuenerunt, satis possit intelligi quanta fuerit ista ruina Orientalis Ecclesiæ, cùm tam ingens numerus repertus sit lapsorum Antistitum. Tuncque planè accidit quod Ioannes[l] Damascenus ait, vt cùm sacras Imagines ignominiosè tractauissent, easdem in minutissimas partes comminuerent, atque in ignem proiicerent; & quæ in parietibus erant depictæ partim aquâ calidâ, partim calce, vel atramento obliterarent. Cuiusmodi etiam ab eis post pseudosynodum vbique patratæ impietatis, testis est locuples idem Actorum S. Stephani scriptor. Tunc & inditum nouum sectariis nomen[m], vt *Thymoleuntes* dicerentur, quòd eos qui sacris Imagines exciperent, aut salutarent, plagis & suppliciis sine modo afficerent.

[l] *Damasc. de hæres. in fi.*

SACRÆ IMAG. VBIQ. DELETÆ, ET COMMINVTÆ.

[m] *Ibidem.*

VIII. IVRAMENTVM EXIGITVR ADVERSVS IMAG. ET MONACHOS.

Qua autem occasione ad hanc furoris rabiem Imperator incitatus fuerit, prędicta S. Stephani Acta hanc declarant; nempè quòd à nonnullis eximiis ordinis monastici viris ipse reprehensus impietatis fuisse, atque conuictus: eamque ob rem implacabile aduersùs eos bellum excitantem, solemni iureiurando supra sacrosanctum Corpus Dominicum, ac venerandam Crucem (haud enim cum aliis sacris Imaginibus, huius cultum abiicere ausus fuerat) & sancta Euangelia, populum Constantinopolitanum adstrinxisse, numquam se sacras Imagines adoraturos, sed eas Idola vocaturos; nec monachis communicaturos, aut salutātibus quicquam humanitatis vicissim exhibituros; immò quos obuios haberent, *Tenebricosos* eos (ab habitu scilicèt, quem tenebrarum indumentum vocare consueuerat, σκοτίας ἔνδυμα) & *Immemoradós*, (ἀμνημονεύτους) atque idolorum cultores appellaturos, ac demùm lapidibus appetituros. Ex quibus videas, à quo odium in monachos hereditarint, vnà cum hæresi, recentiores Iconoclastæ: eò tamen ipsi deteriores, quòd quem ille retinebat cultum sanctissimi sacramēti CORPORIS CHRISTI, ac venerandæ Crucis, ipsi etiam abhorreant. His autem subiungit idem auctor, post hæc indictā fuisse pseudosynodum, de qua dictum est; post Synodum verò, tum alios Orthodoxos, tum ipsos maximè monachos, furorem Imperatoris fugientes, in varias Orbis partes extra ipsius Imperij ditionem dispersos esse. Quod idem testatum habetur in Actis[n] alterius martyris, nempè Andreæ Calabytæ, qui eadem persecutione (vt dicetur) passus est: vbi & asseritur, fermè desertas ciuitates relictas esse propter multitudinem eorum qui in solitudines se recipiebant. Quin[o] & eumdem Imp. lege latâ vetuisse, ne quis ampliùs monachus efficeretur, testis est etiam Theodorus Studita huius & ipse temporis scriptor, in oratione quam de S. Platone habuit.

[n] *Ext. ap. Sur. 17 Oct.*

[o] *De his Baron. an. 761. in fi.*

IESV CHRISTI

AN. 755.

STEPH. III.

AN. 4.

CONST. COPRON.

AN. 15.

I. AISTVLPHI LONGOB. PERFIDIA IN ROM. PONT.

ANNO Christi septingentesimo quinquagesimo quinto, Indictione octauâ, Aistulphus Longobardorum Rex fœdifragus atque periurus, nullam habens rationem conuentorum pactorum cum Pipino Rege Francorum, non solùm non restituit quæ ab Ecclesiâ Romanâ violenter abstulerat; sed & rursùm ingenti comparato exercitu, tum reliquas Romanæ ditionis ciuitates infestauit, tum ipsam Vrbem Romam obsidione cinxit, omnia circùm loca tam sacra quàm profana deuastans ac comburens, sacras Imagines in ignē coniiciens, sacrosanctum Corpus Dominicum polluens, monachos plagis lanians, sanctimoniales cōtaminās, cęteros Ecclesiasticos laïcosque vtriusque sexûs iugulās, infantulos à mammillis matrum extractos interimens, nullum denique impietatis & crudelitatis genus non exercens. Quibus malis pressus Stephanus Papa *omnem, post Deum, spem in Regibus & gente Francorū constituens*, literas priuato suo nomine ad Reges *Christianissimos* Pipinum, (quem & *spiritualem compatrem* suū appellat) ac filios eius Carolum & Carolomannum, *Patricios Romanorum*; aliásque tam suo, quàm Ecclesiæ, ac Magistratuum, totiúsque populi Romani nomine, ad eosdem Reges, & vniuersos tam Ecclesiasticos quàm sæculares Francos; ac rursùm alias ad eosdem vniuersos, (quod numquam hactenùs factum legimus) ipsius S. PETRI Apostoli nomine scripsit, quibus omnibus enixiùs, verbisque ad excitandam commiseratione͂ quàm maximè compositis, obtestatus est, vt afflictissimæ succurrerent Ecclesiæ & Vrbi Romanæ; & quemadmodùm, *omnes gentes quæ ad Francorum fortissimam gentem refugissent, saluæ factæ sunt*; ita sanctā Dei Ecclesiam, & eius populum ab hostium oppressione liberare festinarēt: quippe *quos Deus super turbas populorum & multarum gentium saluos instituisset, vt per eos sancta Dei Ecclesia exaltaretur; & Princeps Apostolorum præ ceteris Regibus & gentibus suas peculiares faciens, omnes suas causas eis commisisset*. Et quoniam *declaratū esset, Francorum gentem super omnes quæ sub cælo sunt, Apostolo Dei Petro primam extitisse; ideò ipsum Petrum Ecclesiam quam ei Dominus tradidisset, iisdem Francis per manus Vicarij sui commendare ad liberandum de manibus inimicorum*. Extant[a] enim adhuc eædem tres epistolæ, quibus ista, aliáque eiusmodi plurima continentur; meminitque eorumdem Anastasius in eiusdem Stephani Vita.

LITERÆ S. PETRI NOMINE AD FRANCOS.

[a] *Rec. Baron. Annal. Tom. IX. hoc an. ex cod. Vatic.*

II. PIPINVS VINCIT AISTVLPHVM.

Porro bis acceptis Christianissimus Rex literis, comparato statim exercitu in Italia adueniens, Aistulphum ad Alpium angustias fugatum Papiæ obsedit; nec veniam vmquam rupti fœderis ei roganti tribuere voluit, quousque Rauennam cum vniuerso Exarchatu, aliasque omnes ciuitates in priori fœdere contentas, Romano Pontifici re ipsa tradidisset: quas easdem

[b] Habet Baron. an. 768. XIII ex Pager Mss. Annal. lib. 2

DONATIO PIPINI FACTA ECCLES. ROM.

[c] Leo Ost. hist. Cassin. lib. 1. cap. 7.

Pipinus, PRIMVS AMPLIFICANDÆ ECCLESIÆ VIAM APERIENS, (quod ipsius elogiū[b] in antiquâ tabulâ conscriptum Rauennæ adhuc legitur) Romanis Pontificibus perpetuò possidendas suis diplomatibus concessit, etiamsi Imperatoris Copronymi ad eumdem Regem missi Legati acriùs institissent, vt eas Imperiali restitueret ditioni. Hæc pluribus Anastasius; qui & ciuitates à Pipino Romanæ Ecclesię concessas, singulas recenset. Verùm Leo[c] Ostiensis latioribus eamdem donationem extendens terminis ait donasse Pipinum Ecclesiæ Romanæ ciuitates Italiæ, & territoria per designatos fines, à Lunis cum Insulâ Corsica, inde Suranum, inde in montem Bardonem, Vercetum, Parmā, Rhegium, Mantuam, & Pontem silicis; simulque vniuersum Exarchatum Rauennæ sicut antiquitus fuerat, cùm prouinciis Venetiarum & Istriæ, cunctumque Ducatum Spoletinum & Beneuentanum: eamque donationem manu propriâ, & filiorum, plurimorumque Optimatum subscriptionibus roborasse.

III. S. BONIF. PRÆDICAT FRISIIS.

Contingit hoc eodem anno, vt S. Bonifacius Moguntinus Episcopus, ac Germanorum Apostolus, Sedisque Apostolicæ Legatus, conuersionem gentis Frisiorum meditatus, (quæ sæpè ab aliis prædicatum, receptumque Euangelium abiecerat, & in Paganismum defecerat) relicto Moguntiæ Lullo viro piissimo, laborumque suorum comite fidissimo, quem ex consensu Stephani Papæ ac Pipini Regis, eiusdem ciuitatis Episcopum ordinauit; ipse in Frisiam veniens, intra breue tempus multa hominum millia baptizauerit. Cùm verò quâdam die ad Bornam flumen constitisset, vt ibi baptizatis sacramentum Confirmationis impertiret; ab iisdem, ex amicis vno momento barbaricè conuersis in hostes, interfectus est vnà cum *Eobano* Episcopo Traiectensi, & aliis nonnullis presbyteris, diaconis, ac monachis, quos in opus ministerij secum adduxerat; quorum omnium natalem diem retinent Ecclesiasticæ Tabulæ: apud Bedam autem in Epitome quinquaginta tres numerantur, qui in itinere comites Bonifacij vnà cum eo subiere martyrium; quorum interfectores, vel mutuis se vulneribus confecerunt, vel à vicinis Christianis internecioni sunt dediti. Bonifacij verò corpus primo Traiectum, inde Moguntiam, ac denique Fuldam monasterium ab ipso conditum, vbi sepulturam delegerat, celebri pompâ translatum est, ac multis & insignibus claruit miraculis. Porrò hæc de ipsius ac sociorum martyrio, pluribus habet auctor[d] qui post eius discipulum Wilibaldum, res ab eo gestas meliori auctiorique stylo prosecutus est; qui & ea accidisse ait hoc Redemptoris anno septingentesimo quinquagesimo quinto, Nonis Iunij, cùm Bonifacius egisset in Episcopatu annos triginta sex, menses sex, & dies totidem: quod quidem intelligendum est de munere Apostolatûs ac prædicationis, accepto à Gregorio Papâ Secundo: Episcopatûs enim Moguntini, nonnisi anni decem numerantur. De quo nec omittimus dicere, recitari in Concilio Triburiensi[e] eius scitè dictum, de antiquis sacerdotibus aureis, calicibus ligneis vtentibus; & recentioribus ligneis, calicibus aureis.

MARTYRIVM SVBIIT CVM SOCIIS.

[d] Vit. S. Bonif. lib. 2. c. 15. ap. Sur. 5. Iunij.

[e] Concil. Tribur. c. 18. & de consecr. dist. 1. cap. vasa.

IV.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc anno Paulicianorum & Manichæorum hæresim in Thracia propagatam esse, Theophanes scribit. Ita enim Imperator omnem errorem in Orientalem induci Ecclesiam passus est, intentus tantùm ipse ad destruendum cultum sacrarum Imaginum, earúmque cultores variis vbique suppliciis, ac cruciatibus, & exiliis persequendo[s].

PAVLICIANI HÆRETICI.

IESV CHRISTI
AN. 756.

STEPH. III.
AN. 5.

CONST. COPRON.
AN. 16.

I. AISTVLPHI REG. LONGOB. OBITVS.

ANNO Christi septingentesimo quinquagesimo sexto, Indictione nona, impius ac fœdifragus Aistulphus Rex Longobardorum, quodam loco (vt ait Anastasius) in venationem pergens, diuino ictu percussus, defunctus est: posteris Principibus relinquens exemplum, maximo ipsorum damno Ecclesiastica ab eis iura tentari. Cùm verò careret prole quæ euehi posset in Regem, orta post eius mortem inter Longobardos de successore contentione, fauentibus aliis Desiderio Duci Tusciæ, aliis Rachisi ipsius Aistulphi fratri, qui olim (vt vidimus) illud regnum pietatis causa dimittens, monasticām vitam amplexus erat; Stephanus Papa Desiderio multa spondenti fauens, per Legatos suos egit, vt Rachis relicto quem collegerat exercitu se iterùm monasterio includeret, ac Longobardi Desiderium susciperent; qui mox Ecclesiæ Romanæ ciuitatem Fauentiam, vniuersumque Ferrariæ Ducatum restituit. Hæc ex Anastasio: ex quibus iusto Dei iudicio factum videas, vt cùm Longobardi nollent Romanam Ecclesiam quicquam iurium in Italiæ ciuitatibus possidere, iidem ab ipsa supplices Regnum peterent. Post quæ Stephanus legationem ad Pipinum Regem, *compatrem suum spiritualem* (vt vocat) *& Patricium Romanorum*, in Gallias misit, cum litteris[a] quibus primò gratias agens de liberata per ipsum Ecclesia ab imminentibus hostium periculis, inde rogauit vt Desiderium moneret de plena restitutione omnium ciuitatum ac locorum ad Ecclesiam Romanam pertinentium; & vt cum Græcis ageret, vt fidem Catholicam integram custodirent, atque etiam quæ abstulissent ab Ecclesia Romana restituerent. Sed quid de his factum fuerit, inexploratum nobis est.

DESIDERIVS OPE ROM. PONT. CONSEQVITVR REGNVM.

[a] Rec. Baron. Ann. Tom. IX hoc an. & Centur. Tom. 8.

II CONCIL. IN VERNIS.

Cuius Acta ext. Tom. III. Concil.

Hoc item anno, qui numeratur quartus absolutus eiusdem Pipini ex quo à Zacharia Pontifice Rex constitutus est, eodem Rege procurante SYNODVS celebrata est mense Iulij in Palatio *Vernis* dicto: in qua habentur sanciti canones viginti sex, ad disciplinam & iura Ecclesiastica restituēda. Inter alia verò illud monuit pius Rex, ne quid exigeretur à peregrinis qui religionis causa inuiserent loca sancta: quod & iam anteà in alio *Conuentu* anno superiori ab eodem Rege constitutum fuisse liquet. Id quoque hoc Concilio[b] sancitum, vt bis in anno, nempè mensibus Martio & Octobri, Synodi celebrarentur vbicumque Rex iussisset, in eiusque agerentur præsentia; ad quas conuenirent Episcopi, Abbates, & presbyteri, quos Metropolitani vellent secum eò ducere.

[b] Conc. Vern. c. 4. Quod habet alia occasione Baron. an. 776. in fi.

III. MARTYRES SVB HALI SARAC. PRINCIPE.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc anno decimosexto Imperij Constantini, septimo Idus Martij (inquit Theophanes) terræmotus magnus factus est in Palæstinâ & Syriâ; ac Theodorus Antiochenus Patriarcha ab Hali Saracenorum Principe in exilium pulsus, quasi crebrò Imperatori res eorum per literas indicaret. Porrò plures monachos, aliosque Christianos sub eodem Hali coronatos fuisse martyrio, constat ex Menologio Græcorum.

IESV CHRISTI
AN. 757.
PAVLI
AN. 5.
CONST. COPRON.
AN. 17.

I. STEPH. PP. OBITVR.

ANNO Christi septingentesimo quinquagesimo septimo, Indictione decimâ, sexto Calendas Maij, *Stephanus* Papa, post immensos labores pro Ecclesia Romana honestè per functos, ex hàc vitâ migrauit; sepultusque est apud S. Petrum: cùm sedisset annos quinque, & dies viginti octo, vt Anastasius habet. Ex cuius pariter sententiâ, asserentis sedem vacasse dies triginta duos, dicere opus est eius successorem creatum esse quinto Calendas Iunij: qui quidem fuit PAVLVS eiusdem Stephani frater germanus, egregiis moribus præditus, & maximè pauperum, & oppressorum, atque afflictorum commoditatibus intentus; adeò vt consuesceret noctu cellas pauperum infirmorum, aliorumq; inopum, necnon & carceres visitare secretò, necessaria singulis subsidia ministrãdo.

PAVLI CREATIO.

II. DE EIVS EPISTOLIS. [Quarum quidem argumenta refert Baron. an. 767. sed eas ipsas Epistolas, post eius obitum, in lucem edidit ex Bibl. Cæs. Vien. *Iac. Gretserus* Soc. IESV, vnà cum aliis huius æui Pontificum ad Christianissimos Francorum Reges scriptis.]

Qui mox vt ex diacono creatus est Pontifex, ad Pipinum Francorum Regem literas dedit; quibus suam ordinationem significãs, eius amicitiam expetiit, suamque obtulit. Fuerunt enim hæ primæ ab ipso datæ, primoque loco positæ in Codice, quo continetur Index Epistolarum ipsius ad Pipinum & alios in Gallias missarum, numero vnius & triginta; quarum dumtaxat argumenta videre licuit summatim præstricta & recensita à Panuinio in Vitis Romanorum Pontificum, qui eas integras haberi in Vaticana Bibliothecæ testatur: verùm easdem diù quæsitas, nec inuentas, seu furto, seu alio aliquo modo inde sublatas existimamus: quarum pariter argumenta Centuriatores recitant, tùm pertæsi prolixitatem atque multiplicitatem, vel magis veritatem, noluerunt ipsas integras edere. Cæterùm ipsum quoque Paulum Papam multùm laborasse in conuertendo Copronymo Imp. à suâ erga sacras Imagines impietate, tum Hadrianus Papa in epistolâ ad Constantinum & Irenen Augg. tum Anastasius Bibliothecarius in eodem Paulo testantur: sed frustrà id egisse, quòd perfidus homo in lapidem obduruisset, euentus demonstrauit.

III. ALFONSI REG. CATHOLICI OBITVS.

Hoc item anno, nimirùm Ærâ septingentesimâ nonagesimâ quintâ, Alfonsus, siue Adefonsus Rex Gallæciæ, cognomento *Catholicus*, vbi regnasset annos decem & nouem, gloriosus Saracenorum triumphis, migrauit ad Dominum. In cuius obitu Tudensis ait, auditas fuisse in aëre voces laudantium Dominum, atque dicentium; *Ecce quomodo tollitur iustus, & nemo cõsiderat, ablatus à facie iniquitatis, & erit in pace memoria eius.* In cuius locum suffectus Froilanus (Froilam alij dicunt) ipsius filius, Maurorum Ducem Gallæciam inuadentem insigni victoriâ deuicit; cæsis Saracenorum quinquaginta quatuor millibus, ac rebellantes Gallæcos, Nauarrosque, perdomuit: quod narrat Tudensis. Qui verò nimiam eiusdem Regis seueritatem in crimen adducunt, obiiciunt necem fraternam quâ haud mediocrem nomini suo labis notam inussit. Laudi autem tribuitur, quòd egregiè laborauerit vt neglectos inter iuges tumultus bellicos, canones Ecclesiasticos, ac præcipuè de cõtinentia clericorum, in veterem vsum restitueret; vnde & multa meruit à Deo bona consequi. Eius verò tempore claruisse tradunt in Hispaniâ *Verum* Archiepiscopum Hispalensem, cùm scriptis tum vitâ insignem: sed & celebrem fuisse *Petrum* Præsulem Toletanum; qui de ratione Paschatis libellum accuratè conscripsit, cùm incuriâ disciplinæ in Hispaniâ in calculo diei Paschatis erratum esset.

FROILA REX PIETATE INSIGNIS.

IV. PERSECVTIO SARACEN. IN CHRIST.

Quod autem pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ; hoc quoque anno decimoseptimo Imperij Constantini, eam præter continuam tyrannidem eiusdem Imperatoris, dirâ insuper vexatam esse persecutione Saracenorum, Theophanes est auctor, cùm (vt ait) Habdallas illorum Princeps non solùm tributa Christianis ampliauit, adeò vt omnes etiam monachos & inclusos sub tributo redigeret; sed & Ecclesias ornamentis spolians, ea Iudæis perfidis vendidit. Quem etiam Cruces abstulisse, ac prohibuisse Christianos vigilias nocturnas celebrare, & litteras discere, idem [a] auctor tradit.

[a] Ap. Baron. an. 766.

IESV CHRISTI
AN. 758.
PAVLI
AN. 2.
CONST. COPRON.
AN. 18.

I. PAVLVS PP. CORPORA SANCTORVM TRANSFERT.

ANNO Domini septingentesimo quinquagesimo octauo, Indictione vndecima, Paulus Papa, concessâ Ecclesiæ pace, ad Cœmeteria inuisenda intentus, quæ sub Aistulpho obsessâ Vrbe maximum detrimentum à Longobardis acceperant; ne rursùm Sanctorum corpora hostilibus incursionibus paterent, quæcumque illic obuia essent, è sepulchris eleuata intra Vrbem cum hymnis & canticis transtulit quod Anastasius tradit; pluribusque ipse Paulus, publicis eâ de rescriptis literis [a] è CONCILIO *Romæ* celebrato, cùm in paternis ædibus Ecclesiam & monasterium extruxit sub titulo SS. Stephani Papæ & Martyris atque Siluestri Põtificis & Confessoribus, in quam transtulit complura SS. Martyrum corpora tunc ab iisdem Cœmeteriis eruta. Quod verò tradit Anastasius, in eo monasterio voluisse Paulum psalmos Græcâ linguâ occini; id inde accidisse putamus, quòd cùm Copronymus impius Imp. vetuisset esse monachos in Oriente, plurimi eorum sese Romam receperint, quibus illud monasterium Paulus tradiderit.

[a] Rec. Baron. Ann. Tom. IX. an. 761. ex archiuo Monialium S. Siluestri Romæ.

II.

Eodem anno [b] egregium specimen religio-

[b] Ap. Bed. in Epito.

fissimi

Rex Anglor. fit monachvs.

fissimi Regis edidit Eadbertus Rex Nordhumbrorum in Anglia, cùm Osvulfo filio regnum relinquens, ipse inter monachos profiteri cœpit. Sicut & Desiderius Longobardorum Rex monasterium monialium erexit in Ansilbergæ filiæ virginis gratiam, quæ ibidem vitam monasticam professa est.

III. Persæ Magi orlvsi a dæmone.

In Oriente verò Persas quosdam Magos ita dæmones deceperunt, vt ad cælum volatum iisdem suaserint; qui cùm nudi ea eminentibus locis ad volatum sese præcipites darent, periêre. Porrò Habdellas Rex Saracenorum in eorum primorem animaduertens, sectam extinxit. Hęc ex Theophane hoc anno.

IESV CHRISTI
An. 759.
PAVLI
An. 3.
Const. Copron.
An. 39.

I. S. Othmarvs calvmniis oppressvs.

Anno Christi septingentesimo quinquagesimo nono, Indictione duodecimâ *Conciliabulum* in *Germania* actum est; in quo *S. Othmarus* Abbas monasterij sancti Galli, (agétibus Warino & Rnadhardo, quos tunc temporis Alemanniæ curam administrantes, apud Pipinum Regem de Ecclesiarum expilationibus idē Sanctus accusauerat) falsi luxuriæ criminis insimulatus, damnatus est, & ignominiosè expulsus: quamuis ipsius accusator diuina confestim vindicta punitus, fraudem delationis propalare non cessaret. Quæ omnia pluribus tradit Vualfridus Strabo vir doctissimus in Rebus gestis eiusdem S. Othmari; cuius etiam post mortem miracula scriptis tradidit. Apud quem etiam videre licet, quàm grauis pœna secuta sit Sidonium Constantiensem Episcopum, iura eiusdem S. Galli inuadentem.

[a] Ext. ap. Sur. 6. Nouemb.

IESV CHRISTI
An. 760.
PAVLI
An. 4.
Const. Copron.
An. 20.

I. De translatione Capitis S. Ioan. Bapt. De his porrò vide plenius infrà an. 1025 post num. 2.

Anno Christi septingentesimo sexagesimo, Indictionis decimætertiæ, Imperij Constantini vigesimo, translatum esse Caput S. Ioannis Baptistæ è monasterio Spelci in templum suum Emesæ situm, Theophanes ait. Qui cùm addat, illud ipsum Caput ibidem suo tempore ab omnibus honorari, ac miraculi coruscare solitum; inde redargui posse videntur, qui ante hæc tempora eiusdem Capitis translationem factam referunt in Occidentem.

II.

Quo item anno (vt docet vetus Chronicon, narratque pluribus Aimoinus) Pipinus Francorum Rex Christianissimus bellum mouens aduersùs Waipharium Aquitaniæ Ducem res Ecclesiarum inuadentem, eum ipsarum restitutionem facere, exhibito iuramento, obsidibusque datis, promittere coëgit. Sed cùm posteà periurus id præstare recusaret, anno sequenti Pipinus exercitum comparans, atque iterùm post annum aduersùs eum iem bello agens, tandem anno Domini septingentesimo sexagesimo quinto eumdem occidit, totâque potitus est Aquitania. Sic enim profecit in timore Domini Rex pius, vt eùm olim grauiter correptus diuinitùs fuisset à S. Remigio in somnis, atque etiā acriter flagellatus, quòd villam quamdam Ecclesiæ Laudunensis sub censu persoluendo retinere vellet; (quod quidem ei à Romano Pontifice concessum fuerat; nempè vt ablata anteà quædam bona Ecclesiastica, annuo persoluto censu retinere posset:) iam aduersùs eos qui eadem bona tentarent inuadere, vindex insurgeret. Ex ipsius verò, quam passus est diuinam vindictam, (quam recitat Hincmarus in priori translatione sancti Remigij; vbi & multas alias eiusmodi seueriores vindictas ab eodem Sancto in vsurpatores rerum Ecclesiæ suæ inflictas recenset) discant reliqui Principes, aliique homines, quam periculosè, siue sub annuo prætento censu, siue alio modo, laicus homo possideat res Ecclesiæ; quas sæpè inuiti ac nolentes, fatigati precibus, vel aliis compulsi occasionibus, vel decepti falsis suasionibus, Romani Pontifices illis possidendas indulgent.

Pipinvs corripitvr a S. Remig. ob bona Ecclas.

IESV CHRISTI
An. 761.
PAVLI
An. 5.
Const. Copron.
An. 21.

Anno Christi septingētesimo sexagesimo primo, Indictionis decimæquartæ, Constantini Aug. vigesimo primo, recruduisse acerbissimè in Oriente persecutionem ab eodē Imperatore aduersùs Orthodoxos, testis est Theophanes. quâ quidem inter alios, Constantinopoli *Andreas* sāctissimus monachus, *Calabytes* dictus; gloriosum martyrium subiit, quòd publicè redarguens Imperatoris impietatem, nec verbis nec verberibus, nullisque prorsùs tormentis à sententia demoueri vmquam potuerit. Meminit horum breuiter Theophanes, quæ fusè describit auctor [a] Actorum eiusdem Andreæ martyrij. Quòd verò locus eius sepulturæ Chrysis dicebatur, inde ipse quoque martyr dictus est *S. Andreas in Chrysi*; quo titulo reperitur inscriptus in sacris Ecclesiæ Tabulis.

I. Andreæ Calab. martyrivm.

[a] Ap. Sur. 17. Octob.

II. Memoria S. Vincen. tii (?) translata.

Hoc item anno cùm nouis cladibus agitaretur Hispania, & Valentia ciuitas in Tarraconensi prouincia à Saracenis excisa iam esset; Christianique sacra Vincentij martyris ossa inde auferentes, deportassent in extremam Lusitaniæ partem, in locum qui ex eo posteà *Promōtoriū S. Vincentij* est appellatus: tunc cœptum est eiusdem S. Vincentij nomine monasterium perinsigne erigi Oueti, cuius antiquæ memoriæ extant vestigia apud Ambrosium [b] Moralem. vt planè appareat haud omninò exaruisse virorem Christianæ religionis in Hispaniâ, factúmque est vt colentes S. Vincentium, vincendi aliquando penitùs Saracenos aperuerint sibi viam

[b] Ambr. Moral. lib. 13. Rer. Hisp. cap. 18.

III

Hoc pariter [c] anno in Angliâ *S. Ecgbertus* Archiepiscopus Eboracensis, Regis germanus,

[c] In Epitom. Append. ad Bed. Hist.

ſcientia & ſanctitate clarus, diem clauſit extremom. Fuit iſte magiſter *Albinus*, qui & *Alcuinus Flaccus* dictus eſt; à quo egregiè laudatus reperitur in literis ad Carolum Magnum ſcriptis, quòd inter alia inſignia opera, publicum literarum ſacratum gymnaſium Eboraci conſtituiſſet, eámque Eccleſiam nobili valdè Bibliothecâ ditaſſet.

IESV CHRISTI
AN. 762.
PAVLI
AN. 6.
CONST. COPRON.
AN. 22.

I. Copronymi Imp. conatus in Steph. monachum.

ANNO Chriſti ſeptingẽteſimo ſexageſimo ſecundo, Indictione decimaquinta, Conſtantinus Imper. immenſo odio flagrans in monachos, quos præ cæteris ſibi in promulgandâ hæreſi aduerſarios experiebatur; cùm audiſſet in Auxentiano monte in Bithyniâ non longè à Chalcedone poſito, degere magni nominis *Stephanum* monachum, gratiâ miraculorum illuſtrem, potentemque ſermone ad confirmandos in verâ religione eos qui vndique ad ipſum confugerent: in hunc mouere bellum ſibi neceſſarium ducens, eumdem primò per Calliſtum Patricium, virum eximia dicẽdi facultate præditum, in ſuas partes allicere tentauit; conſtantem verò repertum, è cellâ extrahi, ac militum cuſtodiæ tradi iuſſit; paulò verò pòſt ob tumultos Schyticos, (nempè Bulgaricos) in ſuum monaſterium reduci. Poſt quæ Calliſtus nouis machinis ſanctum oppugnans, calumnias atroces de ipſius in Imperatorem conuiciis & machinationibus, ac cum illuſtri feminâ viduâ nomine Annâ, quæ ab ipſo monaſticum habitum acceperat, turpi conſuetudine, in eumdem intentauit; operâ Sergij eiuſdem Sancti diſcipuli, & cuiuſdam ancillæ Annæ, quos multis vanis promiſſionibus ad eiuſmodi proditionem attraxit. Quæ autem hæc ſecuta fuerint, dicemus anno ſequenti. Iſta verò ſummatim excepta ſunt ex auctore, qui res* geſtas eiuſdem Stephani eſt fusè proſecutus, quique hoc ipſo vixit tempore, & iis omnibus intereſſe potuit.

*Ext. ap. Io. Damaſc. in fi.

IESV CHRISTI
AN. 763.
PAVLI
AN. 7.
CONST. COPRON.
AN. 23.

I. Bellum Bulgar. bene confectum.

ANNO ſeptingenteſimo ſexageſimo tertio, Indictione primâ, ſeptimo Calendas Iulij, Imperatorem Conſtantinum ad bellum Bulgaricum profectum eſſe tradit Theophanes; deuictiſque hoſtibus Conſtantinopolim triumphantem rediiſſe. Cùm ingratus pingues hoſtias litans ſatanæ, inter alia, in odium ſanctiſſimi viri Stephani, de quo dictum eſt anno ſuperiori, ſanctam feminam Annam calumniis per proditricem ipſius ancillam oppreſſam, ſed conſtantiſſimam in profeſſione ſuæ & Stephani innocentiæ permanentem, poſt illata ludibria atque tormenta, mori coëgit. Cuius ancilla dominæ ſuæ calumniatrix, cùm paulò pòſt in remunerationem proditionis in matrimonium collocata, gemellos filios peperiſſet; ſub mediam noctem repentè conturbati infantes, arreptis maternis mammillis, horrendumq; in modum exeſis, eam protinùs necauerunt, & vnà cum ea viperini illi fœtus extincti ſunt.

II. Noui conatus Imp. in Steph. monachum.

Cùm autem Imperator eâ ſe ſpe fruſtratum videret, vt in Stephanum agere poſſet occaſione delicti cum Annâ prætenti; rurſùm ad alias fraudes conuertẽs animum, chariſſimo ſibi aulico perſuaſit, vt ſimulans fugam abiret ad Stephanum, & inter monachos cooptari peteret. Qui cùm poſt importunas preces, fictaſque lacrimas, id ab eodem Stephano extorſiſſet; inde arrepta Imperator occaſione, (quòd ſcilicèt magnis iam anteà pœnis agendum ſanxiſſet aduersùs eos, qui in monachum aliquem reciperent:) ipſum Auxentianum monaſterium vnà cum templo incendi, monachoſque diſpergi præcepit; Stephanum autem variè fruſtrà tentatum vt pſeudoſynodo aduersùs ſacras Imagines celebratæ ſubſcriberet, poſt multa ludibria habitus monaſtici, ac mala ipſi illata, in exilium ad Inſulam Proconneſum relegauit: ad quem etiam alij Auxentiani monachi conuenientes, monaſterium ibi conſtruxerunt: quin & mater eius vnà cum ſorore ibidem contubernium ipſius amplexa eſt: ac denique ſanctiſſimus vir, extructâ columnâ, ac ſupra eam anguſtiſſimâ quâdam ædiculâ, in hâc ſeſe incluſit annos natus quadraginta nouem. Quæ quidem omnia tam de Annâ, quàm Stephano, fusè deſcribit auctor Rerum geſtarum eiuſdem Stephani. Quomodò verò poſt biennium iterùm Conſtantinopolim reuocatus fuerit, ſuo loco dicturi ſumus.

III. Turcarum egreſsio e portis Caſp.

Hoc eodẽ anno irruptionẽ TVRCORVM, ſiue Turcarũ, vt diuerſi pronunciant, in Armeniam fieri cœptam, & ſequenti anno rurſùs repetitam Theophanes tradit. Sicque (quod obſeruatione dignum eſt) egreſſio eorum è portis Caſpis tempore ponitur, cùm aduerſus ſacras Imagines; & Deo dicatos homines ſceleſtiſſimi Imperatoris efferueſceret indignatio. Monſtroſa quoq; tunc portenta, futurorum malorum præſagia, oſtenſa diuinitùs eſſe ad compeſcendam graſſantem impietatem, idem auctor qui aderat ſcribit; nimirum à Calendis Octobris vſq; ad menſem Februarium Indictionis ſecundæ, factum eſſe tantum gelu, vt pelagus Ponti vſque ad centũ milliaria præ glaciei rigore ad triginta profunditatis cubitos in lapidis duritiem fuerit verſum: cúmque huiuſmodi gelu niue fuiſſet coopertum, ſuper alios viginti cubitos creuiſſe: tandem verò in multas diuiſum, montium inſtar, conſciſſiones, in vrbem ipſam, & vſque ad Propontidem, & inſulas, delatas eſſe. Ingentemq; poſt hæc ſecutã eſſe ſiccitatem, ita vt fontes areſcerent: ſignaque de cælo viſa, quibus vltimam imminere diem ſibi homines perſuaderent. Verùm Imperator ex tot prodigiis non ſolùm nullam eſt conſecutus vtilitatem, ſed & in deterius prolapſus, quem geſtabat in animo Neſtorianiſmum propalare ſtuduit. Itaque illum primò in aures Conſtantini Patriarchæ Conſtantinopolitani ingeſſiſſe, ſed ab eo repulſum quieuiſſe

Prodigiosa glacies.

Copron. Imp. Neſtorianus.

à

à proposito hæresis diuulgandæ, idem Theophanes scribit: ratum nimirùm, frustrà se in alios laboraturum, postquàm ipsum, de quo adeo benè meruerat, Constantinum tam auersum inuenisset.

IV. COSMAS APOSTATA EXCOMMUNICATUR AB OMNIBUS PATRIARCHIS.

Habet insuper idem auctor, hoc eodem anno Cosmam quemdam Episcopum Epiphaniæ Syriæ, quòd accusatus de subtractis vasis sacris, ab Orthodoxâ fide ad perfidiam Iconomachorum transiisset, à tribus Patriarchis Orientis, Theodoto Antiocheno, altero Theodoro Ierosolymitano, atque Cosmâ Alexandrino, cum Episcopis sibi subiectis, communi sententiâ eâdem die & horâ, nempè sancto die Pentecostes, post lectionem S. Euangelij, in singulis Ecclesiis consonanter anathematizatum fuisse.

IESV CHRISTI
AN. 764.
PAVLI
AN. 8.
CONST. COPRON.
AN. 24.

I. TRANSLATIO RELIQUIARUM IN GALLIAS.

ANNO Domini septingentesimo sexagesimo quarto, Indictione secunda, cùm fama increbuisset in Galliis, per Paulum Papam plurima Sanctorum corpora è Cœmeteriis in Vrbem esse translata; eorum cupidi Franci, Sanctorum cultûs studiosissimi, mittentes Legatum Romam Crodogandum Metensem Episcopum, ab eodem Pontifice obtinuerunt corpora (seu potiùs partem corporum) SS. Martyrum Gorgonij, Naboris, & Nazarij. Testatur id Sigebertus in Chronico.

IESV CHRISTI
AN. 765.
PAVLI
AN. 9.
CONST. COPRON.
AN. 25.

I. IMP. DENUO AGIT CONTRA STEPH. MONACH.

ANNO Christi septingentesimo sexagesimo quinto, Indictione tertia, Imperator Constantinus maiori quotidie exæstuans odio in cultores sacrarũ Imaginum, cùm intellexisset ingentia miracula quæ ab Stephano Auxentiano monacho (quem ante biennium in Proconnesum relegatum vidimus) ederentur virtute sanctarum Imaginũ CHRISTI Domini, ac Deiparæ Virginis; inuidiâ motus, illum inde Constantinopolim reduci iussit: vbi post habitã cum ipso de sacrarum Imaginũ adoratione disputationem, cùm prodens Stephanus nummum Imperatoris effigie signatum, petiisset num puniendus esset qui illam effigiem pedibus proculcaret, & qui adstabant id asseruissent; tũ vir Dei grauem ex imo pectore gemitum emittens; *O immanem*, exclamauit, *cæcitatem! si pro mortalis Imp. forma & effigie grauissimas pœnas irrogandas esse dixistis: quas tandem pœnas subiturum esse putatis, qui Filij Dei & Matris eius effigiem conculcarit?* Vixque hæc dixerat, cùm nummum eum pedibus protriuit. Quo prætextu cùm adstantes in mare præcipitem dare vellent, Imperator lenitatem simulans, in carcerem dumtaxat Prætorianum (collo tamen alligatum, manibusque à tergo vinctis) detrudi iussit; quo pariter conclusi tenebantur alij trecenti quadraginta duo monachi ex variis locis collecti, omnes aliquo membro ob sacrarum Imaginum cultum mutilati, aut aliâ insigni infamiâ notati. Permansit autem ibi diutiùs, singulis hebdomadis Sabbato & Dominica à religiosâ quâdam femina suscipiens in victum tantummodò sex vncias panis & aquæ tria pocula: cùm [a] toto vitæ suæ cursu numquam adduci potuerit vt cibum aut quid aliud ab Imaginum hostibus caperet. Quæ omnia pluribus prosequitur auctor Vitæ ipsius. Verum & multos alios ob eamdem causam hoc item anno ab eodem tyranno diuersis pœnis affectos, iusiurandumque rursùm ab omnibus sub Imperio suo degentibus exactum ne quisquam adoraret Imagines, Theophanes scribit. Sicut & in [b] iisdem Actis sancti Stephani traditur, ab eodem Imp. Ecclesiam S. Mauræ martyris extra vrbem sitam solo æquatam fuisse, & in carnificinam conuersam, vbi & ipse fœdera cum dæmonibus occultè sanciret. Itemque aliam Ecclesiam S. Pelagij martyris ab eodem euersam, in sepulchrum reorum Ethnicorum conuersam esse.

STEPH. NOLUIT VICTUM CAPERE AB HÆRET.

[a] Ap. Baron. an. seq. num. XVI.

[b] Ap. Baron. an. 767. XI. & XVIII.

II. SANGUIS SALUTIFER EX IMAG. SALVATORIS.

Quo pariter anno Sigebertus collocat ingens miraculum, quod Beryti in Syriâ factum est, de *Imagine Christi*; quæ à Iudæis illusa & crucifixa, cùm etiam lanceâ in latere percuteretur, continuò ex ea tanta manauit abundantia sanguinis simul & aquæ, vt Orientales & Occidentales Ecclesiæ ex eo vbertim acceperint, quo morbi quicumque sanarentur; vnde & secuta est conuersio Iudæorum Berytensium. Sed alij hoc posteà accidisse autumant sub Irene & Cõstantino filio. Rei autem gestæ veritate accuratè perspectâ, eadem in Tabulas Ecclesiasticas ad posteriorem fidem perpetuò conseruandam relata fuit quinto Idus Nouembris. Quæ quidem ab Athanasio huius temporis Episcopo diligenter conscripta, integrè recitata habetur in Actis Nicænæ [c] Synodi posterioris: quam tu tamen ex eiusdem Synodi perantiqua Anastasij versione suscipias, quòd in vulgata Suriana admixta quædam habeantur apocrypha.

[c] Conc. Nic. II. Act. 4. Agit verò de ea Baron. Annal. Tom. IX. an. 787. num. XXIII & seqq. occasione Concilij Nic. II.

IESV CHRISTI
AN. 766.
PAVLI
AN. 10.
CONST. COPRON
AN. 26.

I. INGENS CLASSIS IMP. MARE PERIT.

ANNO Domini septingentesimo sexagesimo sexto, Indictione quarta, duodecimo Cal. Februarij, Constantinus Imp. quam parauerat aduersùs Bulgaros, duorum millium & sexcentarum nauium classem, vi tempestatis amisit. Qua immensa clade nihil melior factus, decimosexto Cal. Septembris monasticum ordinem infamans, coegit monachos Constantinopoli repertos singulas mulieres manu tenentes per medium Hippodromum transire, atque iniuriis à populo ad hoc conuocato onerari. In Ludis quoque Circensibus plurimos viros illu-

DIVERSIMODA PERSECVTIO IMP. IN CVLTORES IMAG. ET SANCT.

ftres falforum criminum accufatores, re verà autem quòd orthodoxam de facrarum Imaginum veneratione, & Sanctorum cultu fequerentur religionem, publicis pariter populi ludibriis expofitos, partim interfici, partim oculis priuatos in exilium deportari, & crudeliter cædi iuffit. Et tertio Cal. Septembr. ipfum Conftantinum Pfeudopatriarcham calumniis fimiliter preffum, in exilium relegauit, (credo, quòd noluiffet ipfi acquiefcere in promulgando Neftorianifmo) & in eius locum fubrogauit æquè impium *Nicetam* Eunuchum è Sclauis ortum. Præterea omnibus fub Imperio fuo pofitis, tam Ecclefiafticis quàm laicis, interdixit Beatæ Virginis & aliorum Sanctorum interceffiones: atque Duces exercituum, & Rectores prouinciarum, conftituit fuæ hærefi addictiffimos, fimúlque in Orthodoxos crudeliffimos. Denique facras Reliquias vndiq; ablatas in fecretioribus locis abfcondit, ne Chriftianorum cultui paterent: atque etiam nobiliffimum S. Euphemiæ templum, in armentarium ac fterquilinium redigens, ipfum eiufdem fanctiffimæ Martyris corpus (inuidia perennis miraculi, quo ex eodem corpore iugiter profluebat odoriferum ac mirificum vnguentum, quo omnium Fidelium quilibet morbi fanari confueuerat) vnà cum loculo in mare proiecit; quod à quibufdam nauigantibus fublatum, & in infulam Lemnum delatum, inde poft viginti duos annos à morte impij Copronymi, Conftantinopolim magnâ gloria reportatum eft. Hæc omnia Theophanes hoc anno. Sed hiftoria de proiectione, inuentione, miraculis, & relatione corporis S. Euphemiæ, atq; ipfius templi profanatione, & reftauratione; pluribus defcribitur ab auctore eiufdem temporis apud Metaphraftem [a]: à Theophane tamen in eo difcrepante, quòd proiectas ipfius Reliquias tradit à Leone parente Copronymi.

DE RELIQVIIS S. EVPHEMIÆ.

[a] Ap. Metaphr. 11. Iul. Lituom. tom. VI. ead. die Ap. Baron. hoc an. & 796.

II. CONCIL. GENTILIACVM DE SACRIS IMAGIN.

II. Hoc item anno (vt ponunt Sigebertus & Regino) SYNODVS celebrata eft in Gallia prope Parifios in villa *Gentiliaco* dictâ, annuente Pipino Rege; vbi difceptatum eft de cultu facrarũ Imaginum, & de fanctiffima Trinitate: alij autem anno fequenti potiùs eandem habitam tradunt. Sed vnde manarit occafio, vt de facrarum Imaginum cultu eiufmodi Synodus haberetur, cùm nemo dicat, nec quid fuerit in eâ definitum fit vfquã penitùs vlla mentio; fortis coniectura fuadet, vt hæ merces in Gallias per Legatos perfidi Imp. Copronymi ad Pipinum miffos, fuerint infeliciter allatæ. Adornatam fiquidẽ fuiffe nobilem legationem ab eodem Imp. ad eumdẽ Regem, veteres Annales tradunt; & inter multa alia dona miffum organum muficum, numquã anteà in hifce partibus vifum. Quæ fortè ea fuit Legatio, cuius fit mentio in literis Stephani Papæ Quarti, ad Carolum & Carolomannũ Reges, Pipini filios, poft eius obitum fcriptis [b]; dum ait eumdem Imp. uifum fuiffe perfuadere Pipino, vt filiam fuam Ghifilam traderet in matrimonium ipfius Imp. filio: fed Pipinum refpondiffe, neque Francorum Principes aliis nationibus licere copulari, nec contra voluntatem Apoftolicæ Sedis Pontificum id fe audere peragere. Habetque Paulus Æmilius, in hoc Gentiliacenfi Concilio Græcos oratores iuffos effe Cæfarem fuum admonere, vt cum ceteris piis fentiret. Namque defenfores fuiffe Gallica[illegible]

[b] Ext. Tom. III. Concil. Ap. Baron. an. 770.

Epifcopos facrarum Imaginum, docet Synodus Romana celebrata fub Stephano Papa, de qua inferiùs dicturi fumus.

III. DE PROCESSIONE SPIR. S. QVÆSTIO.

III. Quod autem fpectat ad quæftionem, quæ dicitur inter Græcos & Latinos in hâc Synodo Gentiliacenfi agitata de fanctiffima Trinitate; Ado Viennenfis docet, fuiffe de proceffione Spiritûs Sancti; num videlicèt dici poffet, ipfum A PATRE FILIOQVE PROCEDERE. Sicq; vides, quo tempore, & à quibus Græcis eiufmodi quæftio primùm fuerit agitata, nempè ab impiis Iconoclaftis. Quòd enim Occidentales plurima in Conftantinum Imp. eiufque fectatores obiicerent, ac præfertim ea quæ fpectarent ad facrarum Imaginum cultum; illi contrà Latinis vitio vertebant, quòd adieciffent ad Symbolum verba, FILIOQVE.

IESV CHRISTI
AN. 767.
SEDES VACAT
CONST. COPRON.
AN. 27.

I. PAVLI PP. OBITVS.

I. ANNO Chrifti feptingentefimo fexagefimo feptimo, Indictione quinta, *Paulus* Papa vbi fediffet annos decem & menfẽ vnum, tertio Calẽdas Iulij mortuus eft in Ecclefia fancti Pauli, ibidemque fepultus; fed eius corpus poft tres menfes Romani per flumen Tiberis cũ pfalmodiis ad S. Petri bafilicam (locum peculiarem fepulturæ Summorum Pontificum) detulerunt, pofueruntque in Oratorio quod in honorem B. Virginis idem extruxerat. Hæc ex Anaftafio. De tanti verò Pontificis rebus geftis plura dixiffemus, fi epiftolas ab eo fcriptas reperire licuiffet: verùm cùm (vt dictum [a] eft fuperiùs) earum tantùm argumenta habuerimus, fufficiat illud breuiter ex illis referre; fub hoc Paulo Papa Conftantinum Imp. tentaffe Exarchatum Rauennæ armis recuperare; pariterque Defiderium Longobardorum Regem fæpiùs Romanæ Ecclefiæ ditionem deuaftaffe: fed in his atque aliis eiufmodi anguftiis, eumdem Pontificem ad Ecclefiæ Defenforem Pipinum Francorum Regem Chriftianiffimum recurrentem auxilium ab eo petiiffe, & fufcepiffe; adeò vt eius armis atque potentia pax vbique Ecclefiæ fuerit reddita.

[a] Vide sup. an. 757. II. in marg.

PIPINVS DEFENSOR ECCLES. ROM.

II. Ceterùm poft Pauli obitum tradit Anaftafius fedem vacaffe annum vnum & menfem vnum. Cur verò tamdiù Paftore caruerit, in Rebus geftis Stephani eiufdem fucceffsoris hanc fuiffe caufam idem auctor docet, quòd Toto quidam Dux Nepefinæ ciuitatis, fratrem fuum *Conftantinum*, hominem laicum, per vim in fedem Pontificiam intruferit; feceritque per Georgium Præneftinum Epifcopum ad ordines promoueri, & Pontificem confecrari, & à conuocato viciniorem Epifcoporum *Conciliabulo* eius electionem approbari. Sed de eodem Georgio ipfius ordinatore addit, eum non poft multos dies violentia ægritudine oppreffum, immobilem factum effe, eiufque dexteram manum contractam aruiffe, ficque miferè languentem vitam finiffe. Vt videas non poffe excufare vim illatam, ad imponendam manum fuper

CONSTANTINVS INTRVSVS IN SEDEM PONT.

inuadentem Apostolicam Sedem; sed teneri milles quemlibet vitam prodigere, quàm tam immane scelus patrare. Vt autem idem Constantinus Pseudopapa vsurpatam sedem sibi stabilire posset, ipso sui Pontificatùs initio duas epistolas [b] scripsit ad Pipinum Francorum Regem, rogans vt ageret Ecclesiæ Defensorem, nec de se crederet maleuolis: misitque librum de Rebus gestis Sanctorum, & Synodicam epistolam de cultu Imaginum, ab Oriente ad Paulum missam, quem Legati mortuum repererant: eam verò à Patriarchis Alexandrino, Antiocheno, & Ierosolymitano, sacratum Imaginum propugnatoribus datam esse, auctor est Hadrianus Papa in epistolâ ad Carolum Magnum

[b] *Edid. tom. Gretʃ. vnà cum aliis, de quibus dixi ad an. 717. in marg.*

III. Hoc eodem anno, Constantinopoli magnus ille Stephanus Auxentianus monachus in carcere detentus, (de cuius certaminibus superiùs actum est) præuiso martyrij sui tempore, per quadraginta dies ad illud fortiter sustinendum se præparauit, abstinens à consueto cibo illo tenuissimo, & monasticæ exercitationis rigorem intendens. Post quæ cùm impius Copronymus Imp. in honorem tertiæ suæ coniugis Eudoxiæ Brumalia Gentilium ritu celebrans, audisset Stephanum ex carcere Prætoriano Monasterium effecisse, nec cessare totos dies, noctésque à cantandis psalmis & hymnis diuinis, cum aliis ibidem inclusis Monachis; maiori excandescens irâ, eumdem necari præcepit. Qui calcibus, fustibus, saxis, omnibúsque eiusmodi suppliciorum ac contumeliarum generibus impetitus, ac per vias raptatus, gloriosissimum martyrium consummauit: ac rursum post mortem iisdem suppliciis à furente populo, viris, feminis, pueris dilaceratus est; vt sic crudelissimi Imp. sæuitiæ satisfieret; adeò vt quisquis in eum dum raperetur incidēs lapidem non iecisset, aut aliud contumeliæ genus sancto cadaueri non intulisset, pœnas lueret, atque Imperatoris hostis censeretur: demùm verò corpus in Ethnicorum reorum foueam proiectum est, vbi priùs quidem S. Pelagij martyris templum fuerat, sed vetustate labefactatum impius tyrannus (vt vidimus) euerterat, & in sepulchra Gentilium redegerat. Contigerunt autem ista anno ætatis Stephani quinquagesimo tertio, quarto Calēdas Decembris. Quo eodem tempore, is qui lethale vulnus martyri intulit, simul ac feriit, ipse quoque in terram diabolicâ plagâ percussus ruit. Eodémque die cùm sudum esset, oborta subitò ignea nubes, vniuersum aërem horrendâ caligine obscurauit; & cum vehementi turbine tam ingens vis prægrandis grandinis circa Palatium dumtaxat regium cecidit, vt multi in discrimen vitæ venerint. Hæc omnia pluribus auctor rerum ab eodem sancto Martyre gestarum, qui his interfuisse putatur vbi & quædam addit de miraculis, ac cultu eiusdem Martyris, necnon de pluribus aliis, quos idem crudelis pariter atque impius Imp. neci tradidit; ex quibus considerare quis poterit eorum certamina, quæ nota Deo tantùm absque scriptorum monumentis ex hominum memoriâ exciderunt. Relatus est autem Stephanus inter sanctos Martyres in Ecclesia Catholica celebrandus; quem Theophanes, in hoc dissentiens ab iisdem Actis, iam anno superiori necatum affirmat.

STEPHANI MONACHI AVXENT. INSIGNE MARTYRIVM.

PRODIGIA OB NECEM EIVS.

IV. Paulò verò antequàm ista gererentur, nempè septimo Idus Octobris Indictionis sextæ, & anni Imperatoris vigesimi septimi, (vt habet Theophanes) cùm qui ante biennium exauctoratus fuerat, & in exilium missus Constantinus Patriarcha Constantinopolitanus, quàm secretò acceperat ab eodem Copronymo ipsius impietatem, quâ negabat Christum Deum, eiúsq; Matrem esse Deiparam nominandam, loco vindictæ (vt Cedrenus & alij tradunt) omnibus propalasset; idem iussus reduci Constantinopolim, & in Ludis Circensibus populo expositus, raso capite, ac veste breui & sine manicis, sedens super asinum & caudam eius tenens, quem ducebat eius nepos naso reciso; post multa ludibria, capite truncatus est, corpúsque eius, fune tractum in locum damnatorum; dignam factis mercedem; licèt à magis impio Imp. recipiens. Hæc ex Theohane: qui plures alias cædes subiungit ab eodem tyranno perpetratas in Monachos, aliósque omnis generis Orthodoxos, quicumque aut Imagines colerent, aut Sanctos inuocarēt, aut Vigilias agerent, aut Ecclesias frequentarent, aut non passim iuramentis abuterentur, aut denique cum religione aliqua viuerent: itémque de Monasteriis tam virorum quàm feminarum euersis, aut in vsum militum suorum cōuersis. Quarum rerum testis est etiam Theosterictus, earumdem inspector in Nicerâ [c]: vbi & agit de blaspemiis horrendis eiusdem tyranni in Dei-Genitricem MARIAM, cuius non solùm intercessiones, sed & nomen ab Ecclesia expellere studebat; asserens eam quo tempore Christum in se habuit, honorandam fuisse; ex quo autem illum peperit, nihil distulisse à reliquis feminis. Idque impiissimus homo confirmare conabatur exemplo marsupij; quod cùm aurum in se contineret, pretiosum esset; cùm verò vacuum, vile esset. Quas & hodie blasphemias plerique Nouatores amplectuntur, habituri & ipsi absque dubio partem cum Copronymo in inferno, nisi dignis pœnitentiæ lacrymis portentosa sua dogmata diluant.

CONST. PATR. AR. SVPPLICIVM.

[c] *Ap. [c] Sur. 3. April.*

BLASPHEMIA HORRENDA IN S. DEI-GENITRICEM.

IESV CHRISTI
AN. 768.
STEPH IV.
AN. 1.
CONST. COPRON.
AN. 28.

I. ANNO Christi septingentesimo sexagesimo octauo, Indictione sexta, in fine mensis Iulij Romæ Christophorus Primicerius, ac Sergius Sacellanus ipsius filius, zelo fidei collectâ militum manu in Vrbem ingressi, Totonem Constantini Pseudopapæ fratrem occiderunt; ipsum verò Constantinum expulerunt, postquàm sacrilegè sedisset annum vnum & mensem vnum. Cùm autem in locum eius nonnulli contra ius fasq; subrogassent *Philippum* quemdam Presbyterum ac Monachum; isto quoque eiusdem Christophori operâ mox in Monasterium remisso, tandem communi totius Cleri, Optimatum, ac Populi consensu legitimus creatus est Pontifex STEPHANVS huius nominis Quartus (quem Anastasius, aliiq; Tertium dicūt, quòd eius nominis Secundum, ob breuitatem Sedis, inter Pontifices non ponant) natione Siculus ex patre Olino, presbyter tituli S. Cæciliæ,

PSEVDOPAPA EXPVLSVS.

STEPH. IV. CREATVR.

vir ſtrenuus & diuinis Scripturis eruditus, atque Eccleſiaſticarum traditionum obſeruantiſſimus. Conſtantinus autem à *Concilio* Epiſcoporum & presbyterorum ritè depoſitus, & in monaſterium incluſus, inde paulò pòſt à militibus, inſcio quidem Stephano, ſed iuſto Dei iudicio, violenter extractus eſt, ac crudeliter excæcatus; eadem pariter pœna, necnon linguæ abſciſſione, aliis quibuſdam affectis qui ipſi adhęſiſſent. Hæc omnia pluribus Anaſtaſius.

II. EPISCOPI EX GALLIA ACCERSITI ROMAM AD SYNODUM.

Quo etiam auctore conſtat, Stephanū Papam ipſo ſedis ſuæ principio ad Pipinum, eiuſque filios Carolum & Carolomanum, Francorum Reges Chriſtianiſſimos, & Romanorum Patricios, legationem direxiſſe, qua petiit vt aliquot ex regno ſuo Epiſcopos eruditos, & ſanctorum Canonum peritos, Romam mitterent, ad Synodum illic agendū pro reſtauratione Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quam Conſtantinus Pſeudopapa peruertiſſet: Legatos verò cùm in Gallias aduenissent, reperto Pipino mortuo, cauſam ſuę legationis Carolo & Carolomanno expoſuiſſe, ac ſecum in Italiam ex Galliis duxiſſe duodecim ſelectiſſimos Epiſcopos, doctrina ac pietate præſtātiſſimos. Sed de Synodo dicetur anno ſequēti.

III. DE OBITU PIPINI REGIS. a Rhegino. & alij eum ſecuti. b Annal. Fr. à Pith. editi. Aim. lib. 4. c. 67. Mar. Scot. in Chr. CAROLUS MAGNUS REGNAT.

Ex eo verò quod Pipini obitum Anaſtaſius hoc anno ponit, redargui poſſe videntur qui antè vel pòſt eum deceſſiſſe tradūt. De die porrò, alij ſcribunt [a] octauo Idus Auguſti eſſe defunctum, alij [b] octauo vel nono Calendas Octobris. Illud quidem certum, annos CAROLI MAGNI eiuſdem Pipini filij, numerari cœptos eſſe à ſeptimo Idus Octobris huius anni, quando videlicet ipſe coronatus eſt Nouiomi, & Carolomānus ipſius frater Sueſſione. Ceterùm Pipinus cùm ægrotare cœpiſſet, ad proximum ſe parans obitum, orationis cauſâ inuiſit ſepulchrum S. Martini Turonis; inde reuerſus Pariſios, ad S. Dionyſium reddidit Deo ſpiritum, vbi & ſepultus eſt; cùm regnaſſet à tempore quo à Stephano Papa Tertio coronatus eſt, annos quatuordecim ab vnctione verò per Bonifacium Mogūtinum exhibita, annos (vt [c] numerant) quindecim, menſes quatuor, & dies viginti: etſi perperàm Ado Viennenſis tribuat regno eius annos decē & octo. Qui quidem cùm ob præſtantiam rei militaris, qua ſæpè hoſtes ingenti gloria ſuperauit, tum ob inſitum eius animo religionis cultum, ac munificentiam, qua cùm omnes, tum præſertiā proſecutus eſt Romanam Eccleſiam, immortalem peperit ſibi apud homines laudem & æternam apud Deum gloriam.

c Aim. lib. 4. cap. 61. in fi.

IESV CHRISTI
AN. 769.

STEPH. IV.
AN. 2.

CONST. COPRON.
AN. 29.

I. CONCIL. ROM.

ANNO Chriſti ſeptingenteſimo ſexageſimo nono, Indictione ſeptimâ, menſe Aprili, celebratum eſt *Romæ* CONCILIUM à Stephano Papâ in Baſilica Saluatoris iuxta Lateranenſe palatium; cui interfuerunt duodecim Epiſcopi ſelectiſſimè Galliis accerſiti anno ſuperiori, & alij plures Tuſciæ, Campaniæque, atque aliarum Italiæ prouinciarum Antiſtites. Cuius licèt Acta non extent, tamen loco ipſorum ſuppetūt quę apud Anaſtaſiū in Stephano de iis habentur ſcripta. Ex quibus illud primò conſtat, eius celebrandi eam cauſam magni momenti præceſſiſſe, vt corrigeretur impudens factum à Conſtantino pſeudopontifice perpetratum, cùm ille inuaſor Apoſtolicæ Sedis, ex laico vno momento tamquam in ſcena prodiit factus Pontifex. Damnauit itaque S. Synodus eumdem Sedis Apoſtolicę inuaſorem, in medium confeſſus, licèt excæcatum, productum; eumdemque, quòd pòſt ſemel agnitum reatum, excuſationem prætenderet exemplo quorumdam aliorum, qui ex laicis repentè Epiſcopi conſecrati fuiſſent, alapis eius ceruicem cędere, & extra illam Eccleſiam eiicere fecit: & ne impoſterum talia præſumerent laïci, neces alio ordine, niſi qui per diſtinctos gradus diaconus vel presbyter Cardinalis effectus eſſet, Pontifex creari poſſet, canone ſancito decreuit. Acta quoque Conciliaboli, in quo eiuſdem Conſtantini electio fuerat approbata, cōbuſta ſūt (inquit Anaſtaſius) in medio presbyterij ipſius Eccleſiæ: (perperàm enim apud Marianum Scotum ex vitioſo textu legitur, ipſos ſacerdotes, atq; etiam Conſtantinum, tunc fuiſſe combuſtos:) qui verò ab eodem Conſtantino fuerant ordinati, tam Epiſcopi, quàm presbyteri atque diaconi, in priſtinum gradū redacti ſunt: ſtatutumque, vt omnia quæ idem in Eccleſiaſticis ſacramentis ac diuino cultu egiſſet, irrita eſſent, præter Baptiſmum, & Confirmationem.

DAMNATIO CONSTANTINI PSEUDOPAPÆ.

II. CONCILIA. CONSTANTIN. ADVERSUS IMAG. DAMNATUM. a to. 13. Act. 16.

Ad poſtremum, quæcumque aduersùs ſacras Imagines in pſeudoſynodo Conſtantinopolitanâ decreta fuiſſent, ea ſanctam iſtam Synodum anathemati ſubiecisse, ſed & approbaſſe epiſtolā Synodalem trium Patriarcharū Orientalium, ad Paulū Papam ſcriptam pro cultu earumdem ſacrarum Imaginum; conſtat ex eiuſdem Romanæ Synodi fragmentis, quæ reperiuntur in tractatione [a] Hadriani Papæ ad Carolum Magnum de Imaginibus. In quibus pariter cùm mentio fiat egregiæ ab Epiſcopis Gallicanis in eâdem Synodo nauatæ pro ſacris Imaginibus operæ; hinc planè intelligere potes, quid de iiſdem ſacris Imaginibus in Concilio Gentiliaco prope Pariſios haud pridem ſit decretum. Rurſumque ſiue in hoc Concilio, ſiue ſeorſum, & illud eodē Stephano Pontifice ſtatutum reperitur apud eūdem Anaſtaſium, vt omni die Dominico à ſeptem Epiſcopis Cardinalibus hebdomadariis, Miſſarum ſolemnia ſuper altare B. Petri celebrarentur. Hicque prima mentio de SEPTEM EPISCOPIS CARDINALIBUS reperitur; illis ſcilicèt qui proximos Vrbi habentes Epiſcopatus, aſſiſterent Pontifici, eidem S.R.E. annexi cardini; de quibus inferiùs ſæpè dicendum.

SEPTEM EPISCOPI CARDINALES.

III. Paucis verò menſibus poſt hanc Synodum defuncto Sergio Rauennate Epiſcopo, Longobardorum potētiâ Michaël eiuſdem Eccleſiæ Scriniarius, nullo ſacerdotali fungens honore, intruſus eſt: ad quem dimouendum Stephano Papæ fuit plurimùm laborandum hoc & ſequenti anno; donec Francorum Regum Legatis adhibitis, idem Michaël expulſus eſt, & Romā vinctus miſſus: Leo verò Archidiaconus legitimè à Rauennatibus electus Archiepiſcopus eſt conſecratus. Hæc ex Anaſtaſio.

IV. Hoc item anno Hunaldum Aquitaniæ Ducē rebellantem, Carolus & Carolomānus fratres,

Francorum Reges superatum ceperunt[b]; eumdemque post biennium pœnitentiam simulantem, dimiserunt Romam quasi ipsi perseueraturum: quem non diù post deficientem ad Longobardos, ibi lapidibus obrutum malè periisse affirmant[c].

[b] Chron. à Pith. edit. an. 771.

[c] Sigeb. in Chron. an. 771.

IESV CHRISTI
AN. 770.
STEPH. IV.
AN. 3.
CONST. COPRON.
AN. 30.

I. DESIDER. LONGOB. REX DIRE INSISTAT EECL. ROM.

ANNO Christi septingentesimo septuagesimo, Indictione octauâ, Romana Ecclesia vexatione Desiderij Longobardorum Regis dirè fuit exagitata. Cùm enim Christophorus & Sergius, qui à Constantini Pseudopapæ tyrannide eamdem Ecclesiam strenuè vendicauerant, rursum pro ea apud Desiderium indesinenter agerent, vt ei pristina iura ab eodem Rege vsurpata restitueret: eâ de re aduersùs eos indignatus Desiderius, cõsilio cum Paulo Afiartâ cubiculario Stephani Papæ inito, ad vrbem fraudulẽter cum exercitu properans, eumdem Pontificem in colloquium foras euocatum, intra Ecclesiam beati Petri inclusit, & Christophorum ac Sergium tentos, contra fidem datam excæcauit: quo ex dolore Christophorus intra triduum mortuus est; Sergius autem in monasterium Cliui Scauri intrusus, atque inde in Cellarium Lateranense deductus, aliquo tempore vixit; de cuius obitu suo loco dicendum. Hæc fusiùs Anastasius in Stephano, & Hadriano ipsius successore.

II. BERTA FILIA DESIDERII IVNCTA CAROLO.

[a] Aim. lib. 4. c. 68. Egin. in Vit. Carol. Mag. & alij.

Habent quoque Annales [a] Francorum, hoc anno contigisse connubium inter Carolum Regem cognomento Magnum, & Bertam filiam prædicti Desiderij, operâ Bertrudæ Caroli matris. Quod cùm intellexisset Stephanus Papa, scriptâ ad ipsum Carolum, eiusque fratrem Carolomannum, efficacissimis verbis epistolâ [b], (quam priùs antiquo ritu, in cõfessione B. Petri posuit, & sacrificium Deo super eam obtulit) ne id fieret, interminatione excommunicationis admonuit: tum quia iam iidem ab eorum patre aliis nobilissimarum feminarum Francarum nuptiis obligati essent, tum etiam ne præclara (vt ait) Francorum gens, quæ super omnes gentes enitet, perfidâ ac fœtentissimâ Longobardorum gente pollueretur, è quâ leprosorum genus originem duceret. Cæterum cùm Stephanus iisdẽ suis literis nonnisi de vnà filia Desiderij Regis mentionem habeat; eas tamen plures fuisse, & ex eis alteram Carolo, alteram Carolomanno nuptam esse, veteres Annales tradunt.

[b] Rec. Baron. Annal. Tom. IX. hoc an. extatque Tõ. III. Concil.

III. CONCIL. VVORMAT.

[c] Capit. ul. Franc. lib. 6. cap. 285. & 286.

Hoc insuper anno in Annalibus Francorum ponitur habitum ab eodem Carolo Magno CONCILIVM in *Vuormatiâ* ciuitate: in quo post dignam fidei confessionem, octoginta canones subiiciuntur. Sed & in [c] Capitularibus Regum Francorum, illud tunc memoriâ dignum reperitur enixe postulatum à populis, & ab eodem Rege decretum, vt post hàc dum aliquod bellum gereretur, Episcopi minimè cum militibus pergerent, nec prœliis interessent vulneribus obnoxij; sed in suis Ecclesiis residentes Missas celebrarent, ac preces ad Deum pro exercituum incolumitate funderent, & eleemosynas facerent; ac paucos tantummodò sacerdotes, eosdemque pietate & doctrinâ conspicuos cùm exercitibus mitterent; ad benedictionem dandam, & periclitantium reconciliationem faciendam: cæterùm iura, resque Ecclesiasticæ intactæ permanerent, ne fas esset aliquibus eas auferre. Sequenti autem capite[d] cùm ista ponantur, *Auctoritas Ecclesiastica atque canonica docet, non debere absque sententiâ Romani Pontificis Concilia celebrari*: ex iis intelligas, quotquot sub iisdẽ Francorum Regibus celebrata fuêre eorum ordinatione Concilia, ea nonnisi assensu Romanorum Pontificum habita esse: quod & aliàs pluribus ostendimus.

EPISCOPI NE AD BELLA PERGANT.

[d] Ibid. cap. 287.

IV. AVREL. HISPAN. REX VIRGINES IN TRIBVTVM DAT SARACENIS.

Hoc eodem anno in Hispania perempto Froilâ Rege per Aurelium ipsius patruum, siue (vt alij tradunt) germanum, idem Aurelius regnum inuasit, Æra (vt Tudensis supputat) octingentesimâ octauâ; licèt alij vndecim tantùm annos Froilæ tribuant, defunctumq; ponant anno septingentesimo sexagesimo octauo. Huius Aurelij tempore etiam seruili bello Regnum flagrauit: cuius causâ, vt ipse cum Abderrhamano Maurorum Rege fœdus iniret, infamem quoque illam conditionem subire non renuit, vt numerum quemdam Christianarum virginum, loco tributi quotannis Maurorum Regibus persolueret. Recenserque præterea Tudensis eiusdem Aurelij aliud periniquum decretum, vt nobiles Hispanæ feminæ matrimonio iungerentur cum Saracenis.

V. MONACHI IVSSI CONIVNGI CVM MONIALIBVS.

Quo item anno, Copronymi Imperij trigesimo, Ephesi Præfectus ipsius omnes monachos & virgines Deo dicatas in campum educens, edixit vt illicò ipsi inter se matrimonio iungerentur: renuentes autem (quorum maximus fuit numerus) priuatos luminibus in exilium relegauit. Hæc Theophanes.

IESV CHRISTI
AN. 771.
STEPH. IV.
AN. 4.
CONST. COPRON.
AN. 31.

I. PERSECVTIO RECRVDESCIT IN MONACHOS.

ANNO Christi septingentesimo septuagesimo primo, Indictione nona, Imperij Constantini trigesimo primo, recrudescente ipsius aduersus monachos persecutione, per Præfectum Thraciæ cuncta eiusdem prouinciæ monasteria tam virorum quàm feminarum, vasa sacra, libros, pecora, omnia denique ipsorum bona vendidit; cunctaq; scripta quibus Vitæ monachorum continerentur, combussit: sed & venerandas Reliquias vel igni tradidit, vel abscondit: ipsos deniq; monachos partim interfecit, partim excæcatos, aut facie crematos (gaudebant enim maximè huiusmodi tormento, vt iis qui prolixam barbam gestarent eam pice, cerâve, aut oleo perungeret, ignemq; admoueret) in exiliũ expulit. Quem & alij Præsides in aliis prouinciis imitati sunt. Hæc ex Theophane.

II.

[a] Annal. Franc. Egin. in Vit. Carol. Aim. lib. 4. c. 68. 69.

Hoc item anno, vt habent Franciarum rerum scriptores [a], Carolus Magnus Rex quam superiori anno hortatu matris vxorem duxerat

CAROL. MAG. REPVDIAT BERTAM.

b Rec. Bar. Tom. IX. an. 786.

Bertam filiam Desiderij Regis Longobardorum repudians, patri remisit; & Hildegarden de gente Sueuorum præcipuæ nobilitatis ac pietatis feminam, in matrimonium accepit. Verùm ex epitaphio[b] sepulturæ Hildegardis, quod extat in monasterio S. Arnulphi vrbis Metensis, putaturq; esse compositum ab Albino siue Alcuino constat eam non nuptam esse Carolo, nisi postquàm ipse Italiâ potitus est cum vrbe Roma: sicque eius connubium non ante annum Christi septingẽtesimum septuagesimum quartum contingere potuisse.

III. CAVSÆ REPVDII BERTÆ.

c [De hac voce, vide quæ dixi ad an. 254. nũ. IX. Est enim Clinica, idẽ quod morbosa, ac velut lectualis.]

III. Quod autem ad diuortium cum Bertâ spectat; eius quidem hanc monachus Sangallensis in duobus libris Rerum gestarum Caroli Magni causam affert, quod Berta esset clinica[c], & ad propagandam prolem inhabilis, ideóque iudicio Episcoporum eam relictam ab illo esse velut mortuam. Porrò vt ista Episcopi illi decreuerint, hæc oportuit concurrisse, nimirùm quod reddita esset ea morbo penitùs impotens ad concubitum, & hoc impedimentum iam fuisset ante contractum matrimonium. Ita quidem ea sententia iuris Canonici Consoltorum: quæ obseruata tunc esse, licet de sanctissimis Episcopis & de Rege Christianissimo opinari. Nisi etiam dixerimus, causam diuortij eam intercessisse, quod Stephanus Papa (vt vidimus) sub anathemate monuisset, ne Carolus cum ea matrimonio iungeretur, eò quòd iam aliis legitimis nuptiis à patre copulatus fuisset. Porrò quod huiusmodi causæ non omnibus paterent, nonnulli pij viri haud leue passi sunt scandalum, cùm sic repudiatam vnam, & aliam ductam viderunt à Carolo, contradicentibus Ecclesiasticis legibus: inter quos *Adelhardus* ipsius Caroli consobrinus, eâ occasione se ab eiusdem palatio abdicauit, ac monasticum institutum amplectens mirâ claruit sanctitate: cuius res gestas[d] descripsit Paschasius Ratbertus eius temporis auctor.

d Ext. ap. Sur. 2. Ian.

IV. CAROLOMANNI OBITVS.

IV. Eodem anno Carolomannus eiusdem Caroli frater, pridie Nonas Decembris, in villa Salmuntiaco ex hac vita migrauit, anno regni sui post patris obitum tertio; sepultúsque est Rhemis. Cuius vxor, filia Desiderij Regis Longobardorum, cum liberis ex eo susceptis in Italiam ad patrem se recepit. Carolus autem *Conuentu* Episcoporum atque Optimatum Franciæ in villa *Carboniaco* habito, Regni partem quæ fratris fuerat, suscepit. Hæc Francorum Annales[e].

e Annal. Pith. hoc an. Aim. lib. 4. cap. 68.

IESV CHRISTI
AN. 772.

HADRIANI
AN. 1.

CONST. COPRON.
AN. 32.

STEPH. PAPÆ OBITVS.

I. ANNO Christi septingentesimo septuagesimo secundo, Indictione decimâ, nouis turbis Vrbs agitata est, dum factione Pauli Afiartæ Stephani Papæ cubicularij, miser Sergius Secundicerius, qui anteà (vt vidimus) eiusdem Afiartæ operâ fuerat excæcatus, è Cellario Lateranensi vbi seruabatur eductus plurimis confossus est vulneribus. Quod impium facinus posteà sub Hadriano Stephani successore punitum est, vt diffusè narrat Anastasius in eius Vita. Hæc enim de nece Sergij gesta sunt cùm Stephanus ægrotaret; qui post dies octo defunctus est Calendis Februarij, cùm sedisset annos tres menses quinque, dies viginti octo; sepultúsque est ad S. Petrum, vt ait Anastasius. Quod autem ad scriptas ab eo epistolas pertinet, in citato superiùs codice, quinque ab eo ad Francorum Reges de variis rebus scriptarum argumenta[a] redduntur. Ex quorum vno cõstat, ipsum per literas à Carolomanno periisse, vt liceret sibi esse Compater & testis baptismi filij eiusdem Regis. Quemadmodum & Stephanum Papam Tertium fuisse anteà Compatrem Pipini Regis, superiùs vidimus. Sed & Hadrianum fuisse item posteà Compatrem Caroli Magni, testatur[b] ipse in epistola ad Imperatores Constantinum & Irenen.

a [Recensetea Baron. hoc an. integras verò Epistolas ipsas edidit postea Gretserus ex cod. Bibl. Cæs. Vien. nec solùm has quinque, sed & alias eiusdẽ Pont. de quibus infrà an. 795. III. vnà cùm aliis aliorum Pontiff. de quibus sup. ad an. 77. II.]

ROM. PONTIF. COMPATRES REGVM FRANC.

b In Act. Nic. Conc. II. Act. 2. ex. vers. Anast.

II. HADRIANVS PAPA CREATVR.

II. Cùm autem post obitum Stephani, Sedes vacasset (vt ait Anastasius) diebus octo; die nona mensis Februarij, summâ omnium concordiâ, ex diacono Pontifex creatus est HADRIANVS ciuis Romanus, nobilissimo genere ortus ex patre Theodoro; vitæ sanctitate, pauperum curâ, zelo fidei, & disciplinæ Ecclesiasticæ doctrinâ, omnibúsque virtutibus præstantissimus. Sub cuius Pontificatûs initio, cùm Desiderius Longobardorum Rex fœdifragus pacem per legatos suos Hadriano offerre simulans, interim occupasset multas ex ciuitatibus Romanæ Ecclesiæ, & nec literis, nec legationibus, nec precibus sæpiùs ab eodem Hadriano iteratis, à cœptis dimoueri potuisset, quinimò se propediem ad obsidionem Vrbis venturum minaretur; tunc idem Pontifex in extremas redactus angustias, legationem maritimo itinere ad Carolum Magnum Francorum Regem Christianissimũ, & Romanorum Patricium direxit; quâ eum rogauit, vt sicut eius Pater Pipinus, ita ipse subueniret Sanctæ Dei Ecclesiæ, & afflictissimis Romanorum rebus. Sed quòd hæc legatio missa fuerit anno sequenti, agetur de ea suo loco. Quæ verò de Longobardorum infestationibus summatim hîc diximus, fusè tractat Anastasius in Hadriano.

III. Intereà verò dum hæc in Italia gererentur, idem Carolus Magnus Saxones rebellantes iterũ subiugauit, atque idolorum templa destruxit: cui rei dum aliquando incumberet, magnâ siti laborans eius exercitus, aquâ diuinitùs ebulliẽte refectus est. SYNODVM quoque *Vuormatiæ* celebrauit, quæ & Secunda eius nominis est dicta: cuius extat in Francorũ Capitularibus[c] fragmẽtum de canonica purgatione sacerdotum, qui fuissent accusati de criminibus non probatis, per iuramentum facienda. Rursúmque hoc anno à Tassilone Bauariæ Duce alia celebrata est SYNODVS Episcoporum in loco qui ab accolis *Dingolninga* dicebatur; vbi multi sanciti sunt[d] canones ad disciplinam Ecclesiasticam & politicã pertinentes. Inter quos ille natione dignus, vt Episcopi & Abbates cùm de luce migrarent, vnusquisque superstitum pro defuncto in domo sua Episcopali vel monasterio, centum Missas speciales, & totidem psalteria cantare faceret, ipséque per se triginta Missas compleret: similitérque pro presbyteris, siue monachis, triginta Missas & totidem psalteria celebrare facerent.

CONCIL. VVORM. II.

c Capitul. Franc. lib. 7. cap. 205.

CONCIL. DINGOLVING.

d Recitat huius Synodi Acta, & canones, Bar. Tom. IX. hoc an. accepta à M. Velsero.

MISSÆ PRO DEFVNCTIS EPISC. ET ABBAT.

IV. Quod pertinet ad res Orientales; Christiani degentes in Syria subditi Regi Saracenorum Abdallæ, persecutionem passi sunt ob promul-

gatum

HADDALLÆ EDICTVM IN CHRIST. ET IVD.

gatum ab eodem Rege Ierosolymis edictum, vt Christiani omnes atque Iudæi inscriberentur manibus, quo ex ceteris dignosci possent. Cuius rei gratiâ factũ est, vt plurimi Christiani, quòd ignominiam eiusmodi sustinere nullatenùs vellent, relictis bonis suis, in Romanorum se ditionem transferrent. Ista hoc anno Theophanes.

IESV CHRISTI
AN. 773.
HADRIANI
AN. 2.
CONST. COPRON.
AN. 33.

I. ANNO Christi septingentesimo septuagesimo tertio, Indictione vndecima, cùm (vt dictum est) Hadrianus Papa legationem aduersus Desiderium Longobardorum Regem, ad Carolum Magnum misisset; ipse quoque perfidus Desiderius suos pariter Legatos ad eumdem Carolum direxit, quibus fraudulenter significaret se cuncta quæ ad Sedem Apostolicam pertinerent, reddidisse: nimirùm vt hac arte eum detineret, ne cum exercitu in Italiam properaret. Intereà verò dum, quod vehementissimè desiderabat, nullomodò potuisset Hadrianum ad se allicere, vt ei persuaderet ab amicitia Caroli discedere, ac filios Carolomanni fratris Caroli (quos diximus vnà cum eorum matre filiâ Desiderij, post mortem patris in Italiam remeasse) Reges vngere, sicque capaces reddere paterni Regni, quod Carolus occupauerat; Romam ipse cum exercitu procedere statuit: sed acceptâ in ciuitate Viterbiensi excommunicationis sententiâ, per tres Episcopos ad eum à Pontifice missâ, quâ eum constrictum declarabat, nisi à Romanorum finibus abstineret, illicò idem Rex cum magna reuerentia ad propria confusus reuersus est. Hæc Anastasius: ex quibus videas, etiam apud impios auctoritatem excommunicationis à Romano Pontifice latæ.

CONATVS DESIDERII REPRESSI TIMORE EXCOMMVNICATIONIS

II. Ceterùm Carolus susceptâ legatione Hadriani, non statim de inferendo bello cõsilium iniit, sed misit primò qui explorarent, vtrùm quæ occupauerat Desiderius, Apostolicæ Sedi, vt significauerat, reddidisset. Cùm autem nihil ab eo præstitum agnouisset, nec eum per iteratas legationes potuisset inducere ad eiusmodi restitutionem, licèt offerret de suo dare magnam auri summam: tunc demùm exercitum aduersùs ipsum mouẽs, eumdem diuinitùs à custodia faucium montis Cinisij expulsum Papiæ obsedit: sed & durante obsidione Veronam expugnans, vxorem ibi & filios Carolomanni fratris sui cepit, multásque alias ciuitates Longobardorum in potestatem suam redegit. Hactenùs ex Anastasio de rebus huius & sequentis anni vsque ad Paschale tempus, quo Carolus Romam profectus est. Dùm verò idem auctor ait, à tempore cœptæ obsidionis Papiensis vsque ad Caroli aduentum in Vrbem, intercessisse sex mensium spatium, planè significat, mense Octubris contigisse ingressum eiusdem in Italiam.

EXPEDITIO CAROLI MAG. CONTRA DESIDER.

III. In Vita autem ipsius Caroli, annis singulis per periodos dierum festorum Natalis & Paschatis distinctâ, postquàm de hac ipsius expeditione actum est, additur hoc ipso tempore, absente Carolo, Saxones iterùm rebellantes confinia Francorum deuastasse: sed dum quamdam Christianorum Ecclesiam, quam olim S. Bonifacius martyr consecrauerat, & per spiritum prophetiæ prædixerat numquam fore igne comburendam, incendere vellent; apparuisse duos iuuenes in albis, qui ipsam basilicam ab igne protexerunt; ipsósque Saxones diuinitùs perterritos, nemine persequente fugam arripuisse. Sicque qui anno superiori, dum idoli templum sternerentur aquam insperatam dedit, hoc anno vim ignis, ne incenderetur sancta Ecclesia, impediuit; vbique mirabilis Deus in omnibus operibus suis.

SAXONES FRVSTRA LABORANT ECCLESIAM INCENDERE

IESV CHRISTI
AN. 774.
HADRIANI
AN. 3.
CONST. COPRON.
AN. 34.

I. ANNO Christi septingentesimo septuagesimo quarto, Indictione duodecima, cùm iam per sex menses stetisset Carolus Magnus in obsidione Ticini ciuitatis; adueniente tempore Paschali, relicto ibi exercitu, ipse Romam ad Limina Apostolorum ad festum celebrandum venire decreuit. Quod audiens Hadrianus Papa, omnes Magistratus Vrbis obuiàm ei ad triginta milliaria cum signis militaribus misit: cùm verò appropinquasset ad vnum milliare, direxit vniuersas scholas militiæ, vnà cum magistris & pueris ramos oliuarum deferentibus, & laudes Regis concinentibus. Cùm autem obuiàm etiam aduenissent venerandæ Cruces, statim vbi Christianissimus Rex illas conspexit, equo descendens, pedestris ad Ecclesiam S. Petri processit; & perueniens ad atrium, vbi eum Pontifex cum reliquo Clero operiebatur, omnes gradus sigillatim deosculatus est; ac demùm à Pontifice benignè exceptus, post mutuos amplexus, tenuit in incessu & ingressu Ecclesię dexteram manum Pontificis, cunctis acclamantibus, *Benedictus qui venit in nomine Domini*, &c. Quod quidem accidit in die Sabbati Sancti. Postquàm verò & reliquas Vrbis Ecclesias visitasset, festumque solemniter celebrasset; quarto post Pascha die monitus à Pontifice, antequam Ecclesiæ Romanæ factam à Pipino patre Exarchatûs Rauennatis, aliorumque dominiorum Donationem, nouis diplomatibus, à se suisque magnatibus tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus subscriptis, confirmauit, & ad eiusdem conseruationem solemni edito ad Confessionem S. Petri iuramento sese suosque obstrinxit. Hæc omnia pluribus Anastasius: qui, quod ad Donationis confirmationem attinet, in eâ easdem illas ciuitates atq; prouincias nominatim adnumeratas ponit, quas à Pipino donatas ex Leone Ostiensi superiùs retulimus.

CAROL. MAG. ROMAM VENIT.

RECIPITVR IN ECCL. S. PETRI.

DONATIONEM PATRIS CONFIRMAT.

¹ [Quod audisti de Carolo dexteram Pontificis tenente; quia ad ipsum & de aliis regibus, & Imperatoribus, factum non semel similibus congressibus legimus; ne tibi hæc offendiculo sint, item non ita vulgatam refero ex veteri libro Pontificali Ecclesiæ S. Petri in Vaticano, qui asseruatur in eius archiuo. Ibi enim dum agitur de cæremonia receptionis Regis coronandi in Imperatorem, &

DE PONT. DEXTERA.

de cuius accessu ad Pontificem, qui eum extra Ecclesiam opperitur hæc habentur,quæ ipse ego inde exscripsi. *Rex accedens ad Summum Pontificem reuerenter osculatur pedes ipsius, & offerens ei aurum quantum placuerit, benignè recipiatur ab eo ad osculum, & ad amplexum: Quo demum surgente, Rex ipse à parte dextera, & prior Diaconorum à parte sinistra deducant eum vsque ad Ecclesiam, &c.* Deducant autem, non (sicuti optimè vidi argumentantem lectissimæ literaturæ virum Nic. Alemannum tract. *de Dexterâ atque Sinistra*) vt simpliciter incedant ad latera eius; sed etiam vt teneant, hoc est sustineant manus eius: Vt quemadmodùm videmus in Ordine Romano præscribi, vt dum solemniter procedit Pontifex, præcipui ex Clero *tenentes dexteram eius atque sinistram, sustineant eum*: ita in cæteris ceremoniis Reges & Imperatores id obsequij præstiterint Pontificibus honoris ergò.]

II. CAPTVM DESIDER. IN GALL. DVCIT.

Post hæc autem reuersus Carolus Papiam, paucis post diebus eamdem graui iam morbo pressam, vnà cum ipso Rege Desiderio in deditionem accepit. Sicque Ecclesia Romanâ in libertatem pristinam plenissimè restitutâ, amplioribúsque dilatatâ finibus, ipse quoque Carolus vniuerso Longobardorum Regno potitus est: vbi relictis Francorum militum præsidiis, Desiderium vnà cum eius coniuge secum in Franciam duxit. Hæc pariter Anastasius. De filio autem Desiderij Aldagiso tradunt Annales Francorum, ipsum fugâ lapsum Constantinopolim petiisse; habetque Theophanes, cum sequenti anno illuc peruenisse, & ab Imperatore benignè exceptum, Patriciatûs dignitate donatum esse.

III. DE COMMENTITIO CONCILIO, QVOD ROMÆ HABITVM ASSERITVR.

Sed quod Sigebertus in Chronico scribit, Carolum Papiâ captâ rediisse Romam, & in Synodo centum quinquaginta trium Episcoporum & Abbatum ab Hadriano Papâ celebratâ, datum ei fuisse ius eligendi Romanum Pontificem, & vt Archiepiscopi atque Episcopi per singulas prouincias ab eo inuestituras acciperent; hæc cùm ab ipso nonnisi post annos trecentos triginta octo scripta fuerint, nempè anno Domini millesimo centesimo duodecimo, nullo penitùs antiquioris æui auctore conscio, ne ipsis quidem qui Vitam Caroli, vel qui per annos singulos res ab eo gestas, omnésque habitos Conuentus quàm diligentissimè scriptis tradiderunt: iure creditur hanc imposturam eo tempore adornatam esse in gratiam Henrici Imperatoris schismatici, cuius & partes totis viribus Sigebertus fouit. Nam quod post captam Papiam non Romam venerit iterùm Carolus, sed quàm celeriter in Galliam redierit, vt aduersus rebellantes Saxones expeditionem pararet omnes auctores affirmant. Immò, & Einhardus siue Eginhardus, qui ipsi Carolo fuit à secretis, eiùsque lateri semper inhæsit, ac Vitam eiusdem scripsit; expressè affirmat eum nonnisi quater Romam se cōtulisse, primo hoc anno in expeditione aduersùs Longobardos, secundo soluendi voti causâ anno septingentesimo octogesimo, tertiò aduersus Ducem Beneuentanum anno septingentesimo octogesimo sexto, quartò ad restituendum Leonem Papam anno octingentesimo, quando & creatus est Imperator. Vbi ego quintus à Sigeberto confictus, nusquam alibi assertus, eiusdem Caroli in Vrbem aduentus?

IV.

Accidit tamen, vt nullo de impostura habito diligentiori examine, creditum fuerit verum esse quod ab eo fuisset quàm mendacissimè affirmatum. Vt non ad hæc refellenda se conuerterint pij Ecclesiastici tractatores, sed laborarint vt ostenderent ista ab Hadriano concessa Carolo, fuisse posteà reuocata: ex quorum numero fuit Gratianus, qui nimis credulus eamdem Sigeberti imposturam totidem verbis exscripsit[a]: aliamque insuper addidit huic parem, æquè à schismaticis confictam Leonis Octaui nomine in gratiam Ottonis Imperatoris. Cæterùm nec ipsum nomen *Inuestitura* eâ significatione, vel vsus eius per annuli collationem (vt tradunt) & baculi, apud aliquem eius temporis scriptorē reperitur: & quod ad Pontificis electionem pertinet, repugnant his praxis & leges aliorū post Carolum Imperatorum, de quibus inferiùs suis locis: ac denique tantùm abest vt Carolus sibi arrogare voluerit electiones Episcoporum, vt potiùs suo promulgato decreto[b] eas statuerit esse liberas; atque ex sacrorum canonum præscripto decerni. Sed de his modò hactenùs.

a dist. 63. c. Hadrian. 22. & cap. seq.

b Cap. lib. 1. c. 84 & dist. 63. c. sacror. canon.

[Post obitum Eminentissimi Cardinalis BARONII Melchior Goldastus Caluinista edidit *Rationale* (vt vocat) *Constitutionum Imperialium*, vbi professus se Rom. Imperij iura aduersus Baronij Annales elenchos præscribere, Caluinisticè (vt nihil aliud dicam) rem agēs, modestissimum atque sincerissimum historiæ tractatorem misere proscidit. Sed mox prodiit ex aduerso fortissimus veritatis Defensor, *Iacobus* GRETSERVS *Societatis* IESV *Theologus*, qui Apologiam pro Illustriss. Cardinale suscipiens, cunctas Goldasti argumentationes dissipauit: cùmque nihilominùs ille irrationalem iterum *Replicationem* edidisset, eidem rursum aliâ editâ Defensione os Gretserus obturauit. Quare quæ pro schismatico Sigeberto hæreticus Caluinista de hac controuersia procaciter effutiit, tu (si libet) vide ab eodem clarissimæ Societatis nobili Professore egregiè discussa atque disiecta: Apol. Baron. cap. 1. contra Replicat. lib. 1 cap. 1 & 2. Sicut & de aliis præcipuis eiusmodi Goldasti criminationibus, adnotabitur inferiùs suis locis.

Porrò inter captiuos Longobardos, quos vnà cum eorum Rege Desiderio Carolus duxit in Gallias, fuit *Paulus Diaconus* Aquileiensis, ille qui Res gestas suorum Longobardorum scriptis tradidit, erátque Desiderio à secretis, Qui quidem (vt scribit Leo[c] Ostiensis) Regi Carolo pro suâ prudētiâ charus admodùm & familiaris factus, cùm posteà accusatus ab inuidis apud eumdem Regem, quòd ex affectu Desiderij insidias ei pararet; eaq; an vera essent interrogatus à Rege, constanter respondisset se in fide domini sui quoad viueret perseueraturum: eâ de causâ iussit primò Rex ei manus abscindi, sed mox considerata ipsius scribendi peritia, & historiæ cognitione, mutata sententia eumdē dumtaxat in insulam deportauit. Vnde ipse confugiens ad Adelpergam Desiderij filiam, Arichisis Ducis Beneuētani vxorem, eius precibus Historiæ Eutropij duos libros adiecit de iis quæ accidissent à tempore Iuliani Apostatæ vsque ad Iustinianum Imperatorem: sed & vniuersas ferè annalis computi lectiunculas rhythmo composuit. Defuncto autem Arichise, sumpto monastico habitu, in monasterio Cassinensi cōsenuit, & longæuus ætate in Domino quieuit: cùm anteà rogatus ab Abbate ac Fratribus, expositionē Regulæ S. Benedicti edidisset, hymnosque de singulis eius miraculis composuisset: quo etiam tempore literas versibus scriptas ad Carolum Magnū remisit, cū ille priùs ei de ingressu monasterij pariter metro gratulatus esset. Hæc summatim de Paulo ex Leone. Scribūt insuper Sigebertus[d] & Trithemius, eumdem Paulum iussu Caroli Magni ex Patribus collegisse atq; ordinasse Historias & Lectiones per totum annū singulis festi-

c Leo Ost. Chron. Cassin. l. 1. c. 17. QVAE INTER CAROLVM MAG. ET PAVLVM DIAC. INTERCESSARINT.

PAVLI DIAC. LVCVBRATIONES.

d Sigeb. in Chron. an. 807.

uitatibus

uitatibus Sanctorum congruentes. Sane quidem in sæculo tam rudi, ipse clatuit inter primos.

IESV CHRISTI
An. 775.
HADRIANI
An. 4.
Const. Copron.
An. 35.

I. Copronymi Imp miserandus exitus.

ANNO Christi septingentesimo septuagesimo quinto, Indictione decimatertiâ, impiissimus Constantinus Imp. in expeditione aduersus Bulgaros constitutus, diuinitùs est in cruribus plagâ percussus, quæ à Græcis ἄνθραξ appellatur: vnde febre validissimâ correptus, nauigio delatus in castellum Strongylum, ibi animæ & corporis (inquit Cedrenus) mortem obiit, vociferans *se adhuc viuentem inextingibili igni traditum propter* MARIAM; *iubensq; eam exinde honorari tamquam sanctam Virginem, ac verè Deiparam.* Testantur ista pariter reliqui omnes Græci auctores: constatque ex Theophane, ipsum obiisse die decimaquartâ mensis Septembris, cùm regnasset post mortem patris, annos triginta quatuor, menses duos, dies viginti sex.

II. Cognomina, et impietates.

Porrò si quis ex sectis quibus communicauit, eius nomina addiscere velit; ex iis quæ superiùs dicta sunt, Iudæum ipsum iure vocabit. Nestorianum, & Manichæum: prætes nomina *Iconomachi, Copronymi & Caballini*; quorum primùm sortitus est ex sectâ, secundum ex stercore quo infans conspersit sacro-sanctum lauacrum, tertium è stercore caballorum aliorumq; eiusmodi animalium, cuius odore tale monstrum adeò delectatum ferunt, vt & eo se illiniret, & suos aulicos idipsum facere iuberet. Hoc enim & Theophanes & Theostericus [a] huius temporis scriptores affirmant: ex quibus rideas Glycam, dum Caballinum à Cabulâ ciuitate refert denominatũ. Quid enim Constantino cum Cabalâ, nato ipsi & educato Constantinopoli? Quem & prætereà magicis maleficiis, & luxuriis, ac dæmonum inuocationibus & sacrificiis deditissimum fuisse, testes sunt idem Theophanes, & auctor rerum gestarum S. Stephani Auxentiani martyris. Tanto igitur iam glorientur Nouatores antesignano; qui quidem dum in se latam sententiam perpetuæ damnationis moriens expressit, eamdem vtique & eius sectarios accepturos fore significauit. Cæterùm quòd præter personam Imperatoris, ageret pariter Theologum & doctorem Ecclesiæ, reliquit etiam scriptorum quædam monumẽta: meminit enim de tredecim ipsius orationibus Theostericus, quas & se legisse testatur, & nullam in eis de Sanctorum intercessione mentionem reperisse.

Sepultura, et effossio.

Sepultus est autem in templo Sanctorum Apostolorum Constantinopoli, nactus quam non meruerat sepulturam: quâ penitùs indignus cùm esset, iusto Dei iudicio postmodùm effossus, eius ossa publicè in foro cremata sunt.

[a] Theoster. in Nicet. ap. Sur. 3. April.

[De effossione corporis Copronymi visum est attexere testimonium Georgij Hamartoli, qui Chronicon composuit, quod asseruari dicitur in Bibliothecâ Bauaricâ. Ex quo Radetus in Not. ad Vit. S. Ignatij Patriarch. Constantinop. huiusmodi fragmentum recitat, *Imperator autem Michael* (Theophili Imp. filius) *submisso fabro Lampari nomine, Constantinum Caballinum arca extrahit, quem integrum inuenit. Sed cùm eum facce, qui cadauer non capiebat, vellet claudere, inuoluit eum. Parique modo Ioannem Patriarcham* (nequissimum sub eodem Constantino Iconoclastam) *vnà cum omophorio ex tumulo protraxit: quos iussu Imperatoris Hyparchus in prætorio conclusit. Die verò Ludorum productos nudauit, magnaque vi diuerberauit, & ossa eorum in Amastriano combussit. Arcam verò Copronymi è viridi marmore, & artificio visendam, fecuit, & in Palatino Phari templo a se condito reposuit.*]

III. Leo IV. Imp.

Reliquit post se plures filios, interque eos LEONEM primogenitum hæredem Imperij, eius nominis Quartum; sed & filiam nomine *Anthusam*, à parẽtis moribus longè dissimilem: quæ cùm noluisset patri acquiescere, cupienti eam viro copulare, post mortem patris omnes suas facultates partim pauperibus distribuens, partim in Ecclesiarum & monasteriorum ædificationem & ornatum, vel etiam captiuorum redemptionem impẽdens; suscepto monastico habitu, post multos annos feliciter migrauit ad Dominum, egregiâ sanctitate conspicuâ, vt de ipsâ traditur in Menologio Græcorum die decimaseptimâ mensis Aprilis. Vbi enĩ, vigesimaseptimâ Iulij, fit cõmemoratio alterius *Anthusæ*, quæ anachoreticam vitam deligens, miraculisq; præstans, à Copronymo ob cultum Imaginum dirè percussa, cum Imperatrici parere non valenti, duorum filiorum genituram prædixisset, non solùm ab ea tormentis erepta fuit, verùm etiam loco matris habita, adeò vt quam peperit filiam, eius nomine Anthusam appellauerit.

[Qui & dictus *Porphyrogenitus* est, quod in domo Porphyrâ dictâ natus esset; de quâ M. Scel. lib. 23. Luithpr. lib. 1. c. 2. de Reb. Europ. Annal. Comn. l. 7. Alex. cùm & alioqui ita etiam dicerentur filij Impp. qui nascerentur in purpurâ, vt patet ex Nicet. lib. 5. & aliis. Vid. Buleng. in Imp. Rom. lib. 2. c. 9.]

IV. Pius apparere studet.

Leo verò Constantini filius ipso sui Imperij exordio, quo sibi conciliaret omnium animos, omnibus morem gerere studens, ingentem repertum à patre [b] absconditum thesaurum liberaliter expendere cœpit, (inquit Theophanes, [c]) placuitque tam Optimatibus quàm populo. Sed & pius visus est, sanctæque Dei-Genitricis, & monachorũ amicus, adeò vt monachos Metropolitanis ac præcipuis sedibus præficeret. Quo quidem tempore accidit, vt ipse *Platonem* ciuem Constantinopolitanum, Olympi montis celebrem monachum, in Episcopum Nicomediensem prouehendum curaret; sed renuit vir sanctissimus, non tamẽ omittens in humili gradu Apostolicum obire munus; prout testatur Theodorus monachus Studita, qui hoc eodem vixit tempore, & res ab eo gestas scriptis prosecutus est. Cæterùm licèt talem se Leo initio ostenderit, perseuerauit tamen hæreticus; & vbi habenas Imperij iam securè possidere sibi visus est, rursum Orthodoxos persequi aggressus est, vt quæ dicentur suis locis ostendent.

[b] Vid. Cedr. in Comp. hoc an.
[c] Theoph. l. 23.

V. Habdallas Reg. Saracenorum.

Eodem quoque anno & mense (inquit Theophanes) quo obiit Constantinus, mortuus est pariter Habdalla Arabum Rex, cùm ambo isti velut furibundæ bestiæ diuturnis temporibus ac crudelitatibus humanum genus in Oriente depasti essent. Huic verò successit Mady filius eius, & ipse acerrimus Ecclesiæ persecutor.

VI. Quibus prævijs ad bella procederet Car. Mag.

Quod ad res Occidentales pertinet; SYNODVM à Carolo Magno in *Duriâ* habitam, Saxonésque duobus præliis profligatos esse; docent veteres Francorum Annales, sub Caroli filio Ludouico conscripti ab eius domestico, in quibus singula singulis redduntur annis. Et quidem planè obseruatione dignum est, quòd antequam ad belum aliquod Carolus proficisceretur, ad

componendum ciuilem statum, & bene disponendas res Ecclesiasticas, Conuentum Antistitum atque Optimatum conuocare consueuisset: docens omnes Principes Christianos, quâ viâ sit incedendum, vt maxima quæque intrepidè aggredi, fortiter prosequi, & feliciter valeant cōsummare. Porro quæ tot Synodis atque Conuentibus Ecclesiasticorum simul atque sæcularium Principum, singulis annis ab eodem Rege celebratis, statuta fuerunt, promiscuè simul in librum vnum congessit Ansegisus [d] Abbas Lodiensis: quibus & alia addidit, quæ posteà à Ludouico Pio & Lothario Impp. edita sunt; omnia quatuor libris congesta.

[d] *In Capit. Reg. Franc.*

(Hunc *Ansegisum* Capitulorum collectorem, sunt qui confundant cum *Ansegiso* Archiepiscopo Senonensi, qui vixit sub Carolo Caluo Ludouici filio: sed perperàm; quamuis & hic quoque Abbas ante Episcopatum fuerit; verùm non Lobiensis, vt ille, (quod monasterium fuit in Cameracensi diœcesi) sed S. Michaelis in Bellouacis.)

VII. ANGLIA ORIENT. VECTIGALIS ECCL. ROM.

Hoc eodem anno Offa Rex Merciorum, siue Orientalium Saxonum in Britannia, post alia pietatis opera ad expiationem suorum delictorum adhibita, Romam veniens Regnum suum vectigale fecit Romanæ Ecclesiæ, vt singulæ domus nummum argēteum quotannis penderent Ecclesiæ S. Petri. Quod ex veteribus Anglicanæ Ecclesiæ monumentis prodidit Polydorus [e] Virgilius. Idque ipsum iam ante annos triginta quinque fecisse Inam Occidentalium Saxonum in eadem insula Regem, superiùs ex eodem auctore dictum est.

[e] *Polyd. Virg. Hist. Angl. lib. 4.*

VIII.

Hoc item anno [f] martyrio coronatus est apud Mechliniam in Belgio, *S. Rumoldus* Apostolicus vir, genere Hibernus: qui à Romano Pontifice Apostolatûs munere initiatus, Mechliniensem populum ad Christum conuertit.

[f] *Sur. 1. Iul. Molan. Natal. SS. Belg.*

.XI

Sed & hic est annus, qui Æra Hispanicâ notatur octingentesimâ decimatertiâ; quâ Tudensis habet defunctum Aurelium Regem Gallæciæ; suffectumque in eius locum Sylum, siue Silonem, ipsius sororis filium. Referunt tamen alij in annum superiorem, auctoritate diplomatis donationis factæ cuidam monasterio Æra octingentesimâ duodecimâ, eiusdem Regni anno primo. In quo quidem diplomate notat nobilis rerum Hispanicarum historicus [g] huiusmodi contentam esse exectationem, vt eius donationis violator iubeatur esse ANATHEMA MARRANO ET EXCOMMVNICATVS. Vnde (inquit) intelligitur, *Marrani* vocem vulgarem, non à Mauris quasi Mauriani, vt quidam suspicantur, factam in Italia Friderici Ænobarbi tempore, cum Mauri plurimi fidem Christo datam in baptismo, passim eiuratâ quam susceperant religione violarent; sed potiùs ex Syriacâ voce *Maranatha* deductam, quâ anathematis ignominia, execratioque in diuinis literis continetur. Hæc ipse. Verùm hinc posteà factum est, vt sicut nomen *Marrano* iure exhorrent Hispani, ita & vnde deductum est *Maranatha*, ab Apostolo [h] introductam in Ecclesiam vocem, & à maioribus frequentatam, in Ecclesiæ censuris si apponatur, indignè ferant, & contumeliæ loco accipiant. Toleranda simplicitas; si tamen de re potiùs quàm de nomine sit sollicita, nec pertinax obuersetur Ecclesiasticæ antiquitati.

[g] *Io. Marian. de Reb. Hisp. l. 7. c. 6. in fi.* MARRANI VOX VNDE DERIVATVR.

[h] *1. Cor. 16.*

IESV CHRISTI
AN. 776.
HADRIANI
AN. 5.
LEON. IV.
AN. 1.

I. LEO IMP. CORONAT CONSTANTINVM FILIVM.

ANNO Christi septingentesimo, septuagesimo sexto, Indictione decimaquarta, cùm omnes Constantinopolitani ciues ex liberalitate Leonis Imp. bene erga ipsum affecti essent; idem Aug. in festis Paschalibus flagitante populo cum Optimatibus, creauit Imperatorem filium suum CONSTANTINVM adhuc puerolum, quem Nicetas Patriarcha coronauit: omnes autem tam Senatus, populúsque, quàm milites, solemni se iureiurando super lignum S. Crucis obstrinxerunt, scriptoque firmarunt, alios Imperatores non admittendi, præter ipsos Leonem & Constantinum, ac semen eorum. Paulò verò pòst Nicephorus Cæsar frater Leonis, postulatus reus maiestatis, ignominiæ causâ tonsus Chersonam in exilium deportatus est. Hæc pluribus Theophanes, qui eis interesse potuit

II. CAROL. MAG. RVRSVM LONGOB. AT SAXONAS DEBELLAT.

Quo item anno Carolus Magnus, cùm audisset rebellantem Rotgaudum Ducem Foroiuliensem, regnum sibi Longobardorum vendicare conari; mirâ celeritate in Italiam veniens, eumdem victum occidit: relictisque illic Francorum præsidiis, mox in Gallias rediit aduersus rebellantes pariter Saxones Paganos. Qui cùm castrum Sigisburgum à Francis defensum expugnare vellent, quadam die cunctis videntibus, apparentia diuinitùs veluti duo scuta colore rubro flammantia & se agitātia super Ecclesiam illius loci, tantum Saxonibus terrorem incusserunt, vt fugam arripientes sese inuicem confoderint. Quod tantum miraculum Carolus *Vuormatia* audiens, SYNODO ex more habita ad disponendas res Ecclesiasticas & politicas, ipsemet in Saxoniam properauit: vbi perterritos Saxones in deditionem accepit; quorum & ingens numerus baptizatus est. Hæc Francorum Annales [a] hoc anno gesta referunt.

[a] *Vit. Carol. Mag. Ann. Franc. & Chron. Regin.*

IESV CHRISTI
AN. 777.
HADRIANI
AN. 6.
LEONIS IV.
AN. 2.

I. REX BVLGAR. FACTVS CHRIST.

ANNO Christi septingentesimo septuagesimo septimo, Indictione decimaquinta, Bulgarorum Rex Telericus, qui aduersùs Copronymum sæpè pugnauerat, Christianæ religionis amore suos deserens, contulit se Constantinopolim: vbi baptizatus est, & creatus Patricius à Leone Imp. qui insuper ei consobrinam vxoris suæ in matrimonium collocauit. Hæc Theophanes anno Leonis secundo: fueruntque istæ primitiæ *Bulgaricæ* gentis, ad Christianam religionem posteà magnâ alacritate confluentis.

II.

Eodem anno, qui & tertius numeratur ante

INSIGNE CERTAMEN THEOPHANIS ET ISACII.

eiusdem Leunis obitum *Tueophanes*, idemque dictus *Isacius*, nobilissimus adolescens Constantinopolitanus, accusatus à socero, qui omnem suam spem in ipsius prole collocauerat, quòd minimè liberis procreandis operam daret, sed cum vxore vitam monasticam exerceret domi, bonaque sua pauperibus largiretur; acriter ab Imperatore correptus, cum minis oculorum effossionis nisi à proposito desisteret, missus est cum munere præclaro Cyaicum, vt rebus publicis vacans, obliuisceretur priuatæ pietatis. Qui iter aggressus, cùm agitaret de voluntario exilio; apud Sigrianum à venerando sene Gregorio prophetiæ gratiâ præstante, ab hac deliberatione reuocatus est, eâ ratione quòd breui Imperatore & socero morituris, facultas illis foret liberè petendi monasterium. Quapropter vnà cum sociis & supellectile suâ considens in loco quem nactus est, multis protectionis diuinæ signis nobilitatus est. Hæc ex Theodoro Studitâ (vt creditur) in eius Vita.

III. CONCIL. PADERBR.

Hoc pariter anno Carolus Magnus ad stabliendam Ecclesiam nouellam Saxonum, SYNODVM habuit *Paderburnæ*, vbi Saxones baptizati iuramento firmauere, se Christianam fidem perpetuò seruaturos, alioqui passuros ob pœnam omnium suorum bonorum dispendium. Hæc Acta Caroli, vetus Chronicum, Annales Francorum, & Regino tradunt. Adduntque, excepisse Carolum in eodem Conuentu, ab Hispania venientes tres Principes Saracenorum. Etenim bello ciuili Saracenis inter se dissentientibus, qui imperitabat Cæsaraugustæ ab aliis pulsus, in ipsos Carolum concitauit. Sed eius expeditio contigit anno sequenti.

IESV CHRISTI
AN. 778.
HADRIANI
AN. 7.
LEONIS IV.
AN. 3.

I. CAROLI MAG. EXPEDITIO IN HISP.

ANNO Christi septingentesimo septuagesimo octauo, Indictione primâ, Carolus Magnus exercitum aduersùs Saracenus in Hispaniam mouens, subegit Nauarram, ac ciuitate Cæsaraugustanâ potitus est, quod veteres rerum Franciarum Scriptores tradunt. Verùm cessit exercitui infelix exitus, dum à Vasconibus in saltibus Pyrenæis, visis locorum opportunitate, exercitûs extrema cæsa sunt: inter quos desideratos esse Eggobardum Regiæ mensæ præpositum, & RVTLANDVM, siue *Rolandum*, Præfectum Britanni littoris, testis est Eginbardus in Rebus gestis Caroli.

ROLANDI OBITVS.

De quâ quidem historia vel nimiâ breuitate ab eo contractâ, vel ab aliis sub nomine Turpioi Rhemensis Archiepiscopi nimiâ fabulositate productâ, nihil prætereà est tutum asserere. Sed quomodò errore lapsi nonnulli res Hispanas prosecuti, eiusmodi cladem retulerint ad tempora Regis Alfonsi Casti, dicetur suo loco.

II. SAXONES REBELLANT, ET VINCVNTVR.

At cùm in eâ expeditione esset Carolus, fœdifragi Saxones suasione Widichindi vnius ex eorum Principibus rebellantes, quæ obuia habuerunt ad Rhenum vsque omnia cæde atque incendio vastarunt: sed non impunè. Nam eos Carolus ipsâ mediâ hieme per suos adortus, in fugam versos magnâ ex parte peremit: reliqui verò sequenti anno post aliam acceptam ingentem cladem, iterùm se eidem Carolo subdiderunt. Hæc vetera Francorum Chronica & Annales. Quomodò verò tunc Saxonum & Westphalorum quidam Duces, pro incenso S. Suuiberti quod in Werda situm erat templo, diuinitùs puniti fuerint, ac nônulli inde ad pœnitentiam ducti; fusiùs enarrat S. Ludgerus primus Monasteriensis Episcopus in epistola [a] ad Riafridum Traiectensem scripta.

[a] Ext in Append. ad Vit. Suuib. ap. Sur. 1. Mart.

III. DE S. LVDGERO FRISIOR. APOST.

Qui idem *S. Ludgerus*, genere Frisius, Frisiorumque Apostolus iure dicendus, hoc ipso tempore virtutibus pollens, eorum conuersioni, ac fanorum Gentilium destructioni gnauiter operam dabat; vt narratur in Actis [b] Vitæ ipsius à Vverdensibus monachis scriptæ. Ex quibus etiã constat, ipsum sub disciplina S. Gregorij discipuli S. Bonifacij Germanorum Apostoli educatum, missum ab eo in Angliam, aliquot annis operam ibi dedisse Abbati *Albino Flacco*, siue *Alcuino*, Eboraci publicè summâ cum laude sacras litteras profitenti: sed & posteà ad cœnobium Cassinense peregrinatum esse; ibique annis duobus & sex mensibus apprimè monasticis institutis excultum, eadem propagasse in Frisios atque Saxones.

[b] Ap. Sur. 26. Mart. & Baron. ann. an & 818. in fin.

IV. DE ALBINO SIVE ALCVINO, ANGLO.

Quod verò Albinum, cuius meminimus, Bedæ fuisse discipulum plurimi tradunt; refelluntur tum ex ipsomet Albino, qui sæpiùs testatur [c] se magistrum habuisse Egbertum Archiepiscopum Eboracensem, virum eo sæculo doctissimum; tum ex Beda [d], qui cùm de Albino meminit, eum vt æqualem tantùm & amicum, non vt discipulum designat; cuius etiam impulsu se Historiam Anglorum scribere aggressum esse profitetur. Sed & quòd idem Albinus dicitur etiam Caroli Magni fuisse magister; id quidem de Mathematicis scientiis vel Philosophicis concesserim: cæterùm sacrarum rerum sciẽtiâ adeò Carolum fuisse imbutum, vt magistri potiùs quàm discipuli locum teneret, docent literæ [e] eiusdem Albini ad ipsum Carolum, quibus cum consuluit, quid sibi velit quod Ecclesia celebrat Septuagesimam, Sexagesimam, Quinquagesimam, ante Quadragesimam? ad quem ipse respondens, quam doctissimè propositas elucidauit quęstiones. Planè miraculum videri potuit, hoc rudi sæculo inueniri Regem, eumque in procinctu continuo positum adeò excultum sacris literis, vt equidem quem MAGNVM dicunt, iure TER MAXIMVM appellarim, nempè bellicâ fortitudine, scientia, & pietate.

[c] Alb. Flac. in ep. ad Eadbal. Episc. Eborac. ap. auct. vetus de reb. gest. Angl. post Bed. c. 9. & in ep. ad Carol. Mag.

[d] Beda in præfat. Hist. Angl. Vid. infr. an. 804. in fin.

[e] Ext. in Append. ad Alb. lib. de diu. Offi.

EXCELLENS SCIENTIA CAROLI MAGNI.

V. EIVSDEM SOLICITVDO DE OFFICIIS ECCLES.

Quo nomine eò maiore laude dignus habitus est, quòd non solùm ipse in cultu religionis numeros omnes absoluit, sed cæteris auctor fuerit vt sacri ritus Ecclesiæ quam diligentissimè ab omnibus seruarentur. Legendi enim atque Psallendi disciplinam ipsum emendasse, cùm esset vtriusque admodùm peritus, Eginhardus [f] tradit. Quibusdam verò Archiepiscopis auctorem fuisse, vt Ecclesiasticorum Vestimentorum significationem diligenter explicarent, testis est Amalarius [g] Fortunatus. Quin etiam cùm quæ recitabantur in Ecclesiis Martyrologia, siue S. Hieronymi, siue Bedæ breuia nimis viderentur; iussit *Vsuardum* monachum

[f] Egin. in Vit. Caroli.

[g] Annal. de diu. Offi. l. 1. cap. 19.

doctrinâ præstantem io his laborare, vt Martyrologium redderet opulentius: est namque de his ad Carolum eiusdem auctoris breuis præfatio. Libros insuper Albini Flacci de Diuinis Officiis, monitu ipsius Caroli fuisse ab eo compositos, firma est omnium sententia. Et quæ ad Officia Ecclesiastica ritè disponenda, Hadrianus Papa elaborauit (vt Amalarius [h] ait) Antiphonarium atque Responsoriale, ea omnia petitione Caroli ab eo edita esse pariter eaistimantur. Sicut & Lectiones singulis festiuitatibus conuenientes, per Paulum diaconum compilasse superiùs diximus. Fecisseque & aliam Collectionem ad componendos bonos mores regularium personarum, constat ex Capitularibus [i] ipsius. Sed & quod præstat cæteris, eidem debemus ingens opus illud, ab eodem Albino siue Alcuino elaboratum, quo totius diuinæ Scripturæ tam veteris quam noui Testamenti Vulgata Editio, ab eascriptoribus miserè vitiata, emendata est, eidemque Carolo oblata: cuiusmodi vetus Bibliorum codex, Alcuini labor, adhuc in Vallicellana Romana Bibliotheca, velut ingens thesaurus asseruatur. De aliis verò Caroli lucubrationibus dicetus posteà commodiùs.

[h] Id. de ord. Antiph. in pref. 1. & 2.

[i] Capitul. Franc. lib. 1. cap. 85.

VI. Nunc quod ad cętera Alcuini scriptorum monumenta; prodierunt [k] nuper ipsius ad diuersos Epistolæ seaaginta septem, variâ doctrinâ refertæ. Ex quibus memorabilis est illa [l], quam ad Scotos scripsit aduersus zizania pessima, quæ apud illos tūc primùm seminari cœperunt, hoc verò nostro sæculo densâ segete Boreales omnes penè prouincias occuparunt; quibus affirmaretur illud infaustum hactenùs inauditum ostentum, Confessionem peccatorum non esse faciendam sacerdotibus, sed soli Deo: quæ zizania eâdem illâ epistolâ idem vir sanctissimus atque doctissimus ita præcidit, immò conuulsit radicitùs, vt ampliùs visa non fuerint nec audita. Sed & Abbatiam Turonensem S. Martini fuisse ei à Carolo Magno traditam, constat ex alia eiusdem [m] ad ipsum Regem epistola.

[k] Ext. ap. Canis. To. I. Antiq. Lect.

[l] Alb. ep. 26.

ALCVINVS NASCENTEM HÆRESIM EXTINXIT.

[m] Id. ep. 7.

VII. Cęterùm hoc eodem anno Hildegardis Caroli Magni coniux gemellos ei peperit infantes; sed altero decedente, alter tantùm superstes remansit, quem *Ludouicum* ipse vocari voluit [n].

[n] Ap. Aim. lib. 5. cap. 1.

IESV CHRISTI
AN. 779.
HADRIANI
AN. 8.
LEON. III.
AN. 4.

I. ANNO Christi septingentesimo, septuagesimo nono, Indictione secuodâ, Carolus Magnus antequàm paratâ expeditione proficisceretur in Saxones, in *Villâ Duriâ Conuentum Synodicum* ex more habuit. In ipso autem procinctu, exposcente Roberto Abbate SS. Vincentij Martyris atque Germani Parisiorum Episcopi, confirmauit [a] quæ illi monasterio pater Pipinus bona contulerat, aliaque ipse adiecit. Hostes denique aggressus, fugientibus illis, incruento bello Saxoniam atque Wesphaliam debellauit [b]; receptisque ab iisdem obsidibus, ac rebus denuò iuramento firmatis, in Franciam rediit.

CAROLI EXPEDITIO IN SAXON.

[a] Ap. Aim. ibid.

[b] Animal. Frãc. Regin.

IESV CHRISTI
AN. 780.
HADRIANI
AN. 9.
CONSTANT. & IRENES } AN. 1.

I. ANNO Domini septingentesimo octogesimo, Indictione tertia, Mady Saracenorum Princeps edictum promulgauit, vt omnes qui ex Iudæis & aliis Infidelibus ad Christianam fidem traosissent, (quorum ingens erat numerus, ex iis qui seruilis cōditionis cùm essent, religionem susceperant Christianam) desertores efficerentur, alioqui pœnis acerbissimis plecterentur: qua de causa plurimi vtriusque sexus, post dira tormenta, gloriosum subiêre martyrium. In vniuersa quoque penè Syria Ecclesias solo æquari iussit.

EDICTVM MADY REG. SARACEN. IN CHRIST.

II. Quo item anno, defuncto Nicetâ Constantinopolitano hæretico Patriarcha, octauo Idus Februarij, iouitus subrogatus est in locom eius *Paulus* genere Cyprius, verbo (inquit Theophanes) & actu coruscans, intùs quidem Orthodoxus, foris verò communicans cum hæreticis ob timorem Imperatoris; qui iam mediâ hebdomadâ Ieiuniorum (vt idem auctor ait) occultam malitiam suam detegens, Protospatharium suum, ac præcipuos aulicorum, alíosque sacrarum Imaginum cultores, partim ignominiâ affecerat, partem suppliciis grauissimis addixerat: initio persecutionis [a] orto, ea eo quòd in poluinari vxoris suæ Irenes piissimæ feminæ duas Imagines reperisset: qua etiam occasione ipsam repulit, nec vmquam posteà rem cum illa habuit.

LEO IMP. PERSEQVITVR CVLTORES SS. IMAG.

[a] Cedr. in Comp.

III. Sed non diù distulit Deus de impio vindictam sumere, quippe quem hoc ipso anoo mense Septembri, iocboata iam Indictione quarta, cælitùs percussum substulit. Cùm enim insaniens (vt ait Theophanes) circa lapides pretiosos, coronam magnæ Ecclesiæ capiti impositâ portaret; exierunt carbunculi in capite eius, & captus valida febre mortuus est, cùm regnasset annos quinque, minùs dies sex. Túncq; IRENE piissima eius vxor, cum filio suo CONSTANTINO decem annorum puero, suscepit habenas Imperij: Nicephorum autē Cæsarum regnum affectantem, cum omoibus consciis in exilium relegauit; alíosque Cæsares ac Nobilissimos, fratres videlicèt Leonis, sacerdotes fieri coëgit. Sed & Arabes, auditâ morte Leonis tumultuantes, per suos duces coërcuit. Atque intereà benè prospiciens Ecclesiæ, libertatem omnibus concessit monasticam vitam amplectendi, & Catholicam religionem profitendi. Sicque miseratus tandem Deus Ecclesiæ Orientalis, tam diù támque dira sub tribus vltimi Imperatoribus passæ, mirabilis in operibus suis, per feminam & puerum compescuit impietatem, restituit religionem, firmauit Imperium. Quamuis non simulac Principes Catholici illuxêre, impij hæretici dederint manos: sed eos magnoperè restitisse, conciliabula conuocasse,

DIVINITVS PERCVTITVR.

IRENE ET CONSTANTINVS IMPERANT.

PIETAS RESTITVTA IN ECCL. ORIENT.

& alia id genus operatos esse, ne pietas quæ compressa iacuerat, aliquo pacto resurgeret, significet Theodorus Studita in Rebus gestis S. Platonis.

IV. PROPHETIA ANTIQVA REPERTA.

Addit verò his Theophanes rem admiratione dignam, quam omnes tam Græci quam Latini Historici æquè asserunt, nempè hoc ipso anno, in longis Thraciæ muris, quemdam hominem fodientem inuenisse arcam lapideam, in eâque virum iacentem, & conglutinatas arcæ literas continẽtes hæc verba; *Christus nascetur ex Virgine MARIA. Credo in eum. Sub Constantino & Irene Imperatoribus, ô Sol, iterùm me videbis.* Increpuitque sermo, vatis alicuius eiusmodi fuisse sepulchrum, eiusdemque repertum in eo vaticinium scriptum diuinitùs reuelatum.

V.

Quod ad res Occidentales attinet, hoc eodem anno habitâ à Carolo Magno SYNODO LIPPIÆ in Saxonia, res eius populi, religionemque firmauit. Initoque consilio proficiscendi Romam ad Limina Apostolorum, acturus gratias de conuersione Saxonum, simulque communicaturus cum Hadriano Pontifice de iis quæ in eâdem Synodo statuta essent: idem vnà cum Regina Hildegarde, autumnali tempore profectus in Italiam, Natalem diem Domini Ticini celebrauit, sequenti anno celebraturus Pascha Romæ. Hæc Annales Francorum sub Caroli filio Ludouico conscripti. Præ [b] cæteris namque locis sacris coluisse Ecclesiam B. Petri, eamque innumeris ac pretiosissimis donis locupletasse; testis est inter alios Eginhardus. Eumdemque quòd imprimis Petri Apostoli auxilio niteretur, omnia prospera habuisse, professus est Hadrianus in epistola ad Impp. Constantinum & Irenem.

[b] Ap. Baron. an seq num. I. & 755. XXXII.

CAROLVS MAGNVS CVLTOR S. PETRI.

VI. SAXONVM ECCLESIÆ CVNABVLA.

Quamuis autem quæ decreta fuerint in prædictâ Lippiensi Synodo, haud certò constet: ex aliis tamen diuersorum scriptorum assertionibus intelligere possumus, actum esse de erigendis sedibus Episcopalibus in Saxonia. Hoc namque anno prima iacta esse fundamenta Ecclesiæ Osnaburgensis in honorem S. Petri Apostoli, Crantzius [c] testatur. Et in Actis [d] S. Meinulphi diaconi asseritur, hoc pariter anno ab eodem Carolo constructam esse Ecclesiam Paderbutnæ. Hæcque sunt cunabula Ecclesiæ Saxonum, sæpè Euangelium profitentium, ac desetentium: qui cùm adhuc aliquoties post hæc rebellarint, tamen demùm armis Caroli in Christiana religione retenti sunt, penitùs abdicato cultu ipsorum idoli nomine *Krodo*, reddentis formam senis super piscem stantis, atque rotam vtrâque manu tenentis; quem Saturnum esse dixêre Latini. Factumque est, vt cùm probè imbuti sunt Euangelio, pristini erroris pœnitentes & erubescentes, in detestationem [e] pudendæ impietatis, vsu loquendi receptum fuerit inter eos vt in execrationem rei nefandæ solerent dicere, *Krodo*. Sed quo tardiùs, eò propensiùs quam nouerunt veram religionem posteà excoluêre, vsque ad nostra tempora, quibus eiuratâ fide hæretici facti sunt, ab auitis legibus & Ecclesiâ Catholicâ alieni, à monacho desertore & impostore seducti.

[c] Crantz. Metrop. l. 5. cap. 2.

[d] Ap. Sur. 5. Oct.

[e] Crantz. Hist. Saxon. lib. 2. cap. 7.

IESV CHRISTI
AN. 781.

HADRIANI
AN. 10.

CONSTANT. & IRENES AN. 2.

I. CAROLI MAG. ADVENTVS ROMAN.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo primo, Indictione quartâ, Carolus Magnus Romam vnà cum coniuge ac filiis veniens, ibi sanctum Pascha celebrauit; & ab Hadriano Papâ Pipinum filium baptizari curauit, eumdemque simul & eius fratrem Ludouicum Reges vngi, *Pipinum* quidem maiorem natu Longobardorum, *Ludouicum* autem Aquitaniæ. Hæc & alia Annales Francorum. Additque vetus Chronicon à Pithœo editum, eodem tempore multa signa apparuisse, atque inter alia signum CRVCIS in vestimentis hominum frequentissimum visum esse.

II. SPONSALIA INTER CONSTANT. IMP. ET FILIAM CAROLI.

Desideratur autem in Francorum Annalibus, quod hoc anno Constantini & Irenes secundo Theophanes ponit; nimirùm direxisse Irenen Legatos ad Carolum Magnum, quibus filiam eius peteret vxorem Constantino Imperatori: contractisq. sponsalibus, relictos in Gallia quosdam Græcos, qui puellam docerent linguam & mores Græcorum. Quam quidem Rotrudim dictam, eamdemque primogenitam fuisse Caroli ex Hildegarde, auctor est Eginhardus. Quomodò verò eâ dimissâ, aliam posteà Constantinus duxerit, dicetur suo loco.

III. IMPER. CENSVM SOLVIT SARACENIS.

Hoc pariter anno [a], occupato in Sicilia exercitu Imperatoris aduersùs Helpidium Præfectum rebellantem, Mady Princeps Saracenorum per iuniorem filium suum nomine Aaron (maior enim Moyses vocabatur) Orientales partes Imperij aggressus est: cui Irene Augusta, vt pacem redimeret, præter plurima munera, censum annuum pendere promisit. Helpidius autem tyrannus, sumpto secum thesauro, fugiens in Africam, à Saracenis vt Romanorum Imperator cultus est.

[a] Theoph. lib. 23.

IESV CHRISTI
AN. 782.

HADRIANI
AN. 11.

CONSTANT. & IRENES AN. 3.

I. DE IOANNICII CONVERSIONE.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo secundo, Indictione quintâ, ab Augustis per Stauracium Ducem confectum est bellum in Græcia aduersùs Sclauos barbaros, qui eam prouinciam cum Peloponneso occupauerant, iidemque redditi sunt tributarij. Hæc Theophanes. Erat tunc in expeditione istâ inter Excubitores *Ioannicius* miles, ob egregia facta spectatus ipse quidẽ: qui Iconoclasta cùm esset, apud montem Olympum magno Dei beneficio diuinitùs per quemdam anachoretam admonitus, hæresim abdicauit, ac mirificâ claruit sanctitate; de quo inferiùs agendum erit. Porrò extant res ab eo præclarè gestæ ab auctore eius temporis fideliter scriptæ: ex quibus colli-

gitur, eum hoc anno egisse annum ætatis quinquagesimum secundum; quippe quem dicat natum anno decimo quarto Leonis Imp. qui fuit Domini septingentesimus trigesimus.

II
REI SAXONVM QVEM TANDEM EXITVM HABVERINT.
Ap. Baron. hoc an. & 804.

Hoc pariter anno Carolus Magnus SYNODVM habens *Coloniæ*, Legatos excepit diuersarũ gentium: cúmque intereà Widichindo vigente Saxones rebellassent, rursùm à Carolo sunt victi. Verùm ne de his totiens fastidium lectori afferatur, semel ex Eginhardo sciendum est, per triginta tres annos bellum Saxonicum perdurasse, cùm ipsi quotannis ferè rebellãtes, ac Christianam religionem abiurantes, totiens à Francis victi sunt, & datis obsidibus fidẽ recipere compulsi: donec factiosis profligatis, multa reliquorum millia cum vxoribus & liberis per Gallias & Germaniam diuisa sunt. Sicque tandem bellum quieuit, (quod ponunt Annales contigisse anno Christi octingentesimo quarto) & qui residui fuêre, abiecto prorsùs dæmonum cultu, Christianæ fidei constãter adhæserunt, & vnus cum Francis populus facti sunt. Ex iisdem verò Saxonibus Romam quoque directam esse coloniam, apud Anastasium leges, datúsque illis ad incolẽdum locus propè basilicam S. Petri Apostoli, qui ob id nominatus est *vicus Saxonum*: vbi nunc est celebre Hospitale, dictũ *S. Spiritus in Saxiâ* [a] pro *Saxoniâ*. Nec quidẽ illud hîc omittendum, quod Petrus Damiani in epistola ad Mainardum Episcopum Vrbinatum agẽs de prœliis Caroli aduersùs Saxones sæpiùs iteratis inter alia refert ex Historia Lotharingiæ; cùm aliquãdo idem Rex excelsâ sede discumberet, pauperes verò quos alebat, solo tenus ignobiliter residerent; Regem Saxonum qui tenebatur captiuus, ac Gentilitatis adhuc detinebatur errore, exprobrantem dixisse; *Cùm vester Christus sese perhibeat in pauperibus recipi, quâ frõte persuadetis nostra illis colla submitti, quem vos ita despicitis:* his autem Carolum corde compunctum erubuisse, & ex ore Gentilis hominis Euangelicam prodire sententiam vehementer expauisse.

[a] Vid. Not. in Martyrol. 10 Nouemb.

[b] Ap. Baron. an. 779 in fi.
SCITA EXPROBRATIO REGIS GENTIL. DE PAVPERIBVS CHRIST.

III.
[b] Greg. Sept. 8. epist. vlt. Ap. Baron. hoc an. & 804.
SAXONIA OBLATA S. PETRO.

Sed & hic opportunè ingerendum est, quod S. Gregorius Papa Septimus in epistola [b] ad Petrum Episcopum Albanensem & G. Principem Salernitanum, ab eo Legatus in Gallias missus, ex antiquis monumentis tradit, ipsum Carolum Magnum conscium se ope Apostoli Petri tandẽ indomitos domuisse Saxones, obtulisse eamdem prouinciam B. Petro: insuperq; vnum denarium per singulas domos Galliarum annuatim Romanæ Ecclesiæ persoluendum induxisse: ita vt in tribus locis, singulis annis colligerentur mille & ducentæ libræ, Apostolicæ Sedis offerendæ, videlicèt Aquisgrani, apud *Podium S. Mariæ*, & apud *S. Ægidium*; excepto hoc quod vnusquisque propria deuotione offerebat. Hæc autem cùm dicat Gregorius facta à Carolo iam Imperatore, nonnisi post consummatum bellum Saxonicum contigisse putamus.

DENARIVS S. PETRI IN GALLIIS.

[Collectio hæc Denarij fiebat in Occitaniâ, in quâ sita sunt duo loca hîc designata, quæ Comiti Tolosano primùm à Carolo Magno instituto cessit. (Vid. Catel. in Hist. Occit. & Comit. Tolos.) At verò postquàm Occitania ad plenum iuri coronæ Franciæ rediit sub Philippo Rege S. Ludouici filio, facta est etiam libera ab huiusmodi capitatione, ne durioris esset conditionis quàm reliquæ prouinciæ regni, cùm & alioqui ex epistolis eiusdem Gregorij, & aliorum Pontiff. intelligatur, habuisse Ecclesiam Rom. multas possessiones & census in eâdem Narbonensi prouinciâ, & Aquitaniâ, quas etiam D. Petri patrimonium vocabant.]

IESV CHRISTI
AN. 783.
HADRIANI
AN. 12.
CONSTANT. & IRENES } AN. 4.

I.
ALFON. CASTVS REGNAT IN HISP.
[a] Ap. Baron. an. 791 num. XX.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo tertio, Indictione sextâ, Silo Rex Gallæciæ ex hac vita migrauit, anno nimirùm octauo (vt Tudensis ponit) sui regni: iamque solus regnare cœpit, quem idem viuens in collegam assumpserat, *Alfonsus* siue Adefonsus [a] vel Adelfonsus, Froilæ olim Regis filius; qui posteà cognomento *Castus* dictus est, quod cum Bertâ coniuge, sorore Caroli Magni, continenter vixisse dicatur. Porrò ei primùm pugnandum fuit ciuili bello aduersùs Maurogatum suum ipsius patruum; qui potens Maurorum auxilio, quos fœdo pacto [b] pendendi illis per annos singulos centum virgines, quinquaginta ex nobilibus, & ex plebe totidem, sibi conciliauerat) eumdem Alfonsum è regno expulit.

b [Simile tributũ iam antehàc pactum esse Aurelium Saracenis, vidimus superius an. 770. num. IV. Quod modò Maurogatus cõfirmauit, vel etiam fortè auxit: quippe illud Aurelij absque numero virginum recensetur.]

II
ADOSINDÆ REGINÆ PRVDENS FACTVM ADVERSVS ELIPANDVM HÆRET.

Sed Adosinda Regina viro Silone viduata, remittens nuncium sæculo, monasticam vitam professa est. Quam cum *Elipandus* Archiepiscopus Toletanus, qui Nestorianismum instaurare satagebat, ad suum errorem pellicere conaretur; ipsa specimen edens prudentissimæ feminæ, rem detulit ad Etherium Vxamensem Episcopum, & Beatum presbyterum sanctitate ac doctrinâ conspicuum: qui quidem aduersùs renascentem hæresim fortiter insurgentes, cùm ab Elipando literis correpti essent; ipsi contra impiam earum literarum doctrinam duos libros conscripserunt, qui adhuc extant seruati in Archiuo Ecclesiæ Toletanæ: vt fidem facit qui eos legit Ambrosius Morales regius Historicus, de antiquitatibus Ecclesiasticis eius prouinciæ optimè meritus. Nec tamẽ his monitus Elipandus correxit errorem; aduersùs quem post decem annos eâ de causâ Concilium celebrari contigit, de quo suo loco dicendum. De *Beato* verò idem qui suprà testatur auctor ipsum in Hispaniâ coli Sanctum, cuius & ait extare commentarium egregium in Apocalypsim, ad ipsius socium in certamine S. Etherium inscriptum.

IESV CHRISTI
AN. 784.
HADRIANI
AN. 13.
CONSTANT. & IRENES } AN. 5.

I.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo quarto, Indictione septimâ, Paulus Patriarcha Constantinopolitanus, hactenùs foris habitus hæreticus Iconoclasta, (licèt intùs, vt diximus, bene conscius esset veritatis) Calendis Septembris addicẽs se Episcopatu, in monasterium secessit ad pœnitentiam de conniuentia cum hæreticis agendam: vbi publicè coram

ipsis

CONFESSIO PAULI EPISC. CONST. IN OBITU.

ipsis Imperatoribus & primoribus Senatus ad eum accedentibus, communionem hæreticorum detestatus, & fidem Catholicam professus, aliosque ad eam, & ad Concilium celebrandum hortatus, paulò pòst spiritum Deo reddidit Cuius confessionis occasione, vtpotè hominis qui omnium sapientissimus sine controuersiâ à cunctis haberetur, factum est vt licentia disputandi aduersus hæresim ab Imperatoribus data fuerit, quæ huc vsque prohibita fuerat à Magistratibus bis laqueis impietatis irretitis. Actúmque insuper ab iisdem Augg. vt Pauli defuncti successor deligeretur Orthodoxus, qui finem tot contentionibus de religione imponeret.

II.

TARASIUS ELIGITUR EPISCOP. CONST.

Quòd verò haud facilè inueniretur, qui simul Catholicæ fidei zelo, & auctoritate præstaret; necessitate cogente, votísque omnium Orthodoxorum conspirantibus, immò diuino calculo, laicus quidem homo, sed sacerdotalibus planè moribus præditus, pietatísque cultor eximius, electus est *Tarasius*, qui erat iisdem Imperatoribus à Secretis. Verùm ipse omninò electioni suæ consensum præstare renuit, quousque publicam promissionem accepisset, tum ab ipsis Impp tum ab vniuerso populo, de celebrando statim Concilio Oecumenico, per quod hæresis damnaretur, & anathemate ipsa Constantinopolitana Ecclesiâ solueretur. Securus autem eâ de re redditus, tunc demum ordinari passus est: quod accidit hoc ipso anno, octauo Calendas Ianuarij, cœpta iam à mense Septembri octauâ Indictione. Quæ quidem omnia fusiùs pertractata habentur, tam apud Theophanem, quàm in Actis[a] Nicænæ Synodi Secundæ post biennium celebratæ, nec non apud Ignatium monachum in eiusdem Tarasij Rebus[b] gestis Hocque etiam auctore constat, fuisse Tarasium Patricio genere ortum, patre Georgio præfecturam Vrbanam Constantinopoli magna gloria administrante, matre Eucratia dicta æquè pietate cõspicua: ipsum verò Tarasium auctum Consulari dignitate, & ob eruditionem insignẽ morumque egregiam laudem, ad secreta curanda adscitum fuisse ab Imperatoribus. Cuius quidem electionem licèt per homines, haud tamen ab hominibus, sed à Deo fuisse, signa Apostolatus quæ posteà in eo eluxerunt, significarunt; atque imprimis quæ in ipso vita enituit Apostolica, tam in his quæ ad corporis cultum pertinet, quàm animæ: necnon in reformandis cleri sui moribus, & exhibenda pauperibus misericordia, aliisque eiusmodi pietatis & curæ pastoralis officiis; quæ cunctorum inspector Ignatius describit.

a Conc. Nic. II. Act. 1.

b Ap. Sur. 25. Febr.

III.

AARON REX SARAC. COLIT CAROLUM MAG.

Hoc item anno (vt auctor est Theophanes) mortuo Moyse Saracenorum Rege, qui anno superiori Mady patri suo successerat, substitutus est in locum eius minor ipsius frater, Aaron nomine, vir bellicosissimus; qui diù regnauit, semper infensissimus Christianis, quorum plurimi sub eo martyrium consummauere. Vnde illud summa admiratione dignum, quòd nihilominùs propensissimo esset animo (vt auctor est Eginhardus) erga Carolum Magnum Francorum Regem Christianissimum, quem solũ inter omnes totius Orbis Principes, honore ac munificentia sibi colẽdum iudicauit, missis ad eum frequentibus legationibus, atque egregiis muneribus[a], & inter alia plurima elephante, & Horologio admirando opificio elaborato; quorum etiam meminere reliqui Francorum historici: vel vsque adeò, vt cùm ipse Carolus Legatos cum donis ad visitandum sacrosanctum Domini Sepulchrum misisset, idem Aaro non solùm quæ peterent, agere permiserit, sed etiam illum ipsum sacrum locum vt Caroli potestati subiiceretur concesserit; prout idem testatur Eginhardus. Quapropter Rex Christianissimus primus inter Occidentales, legitimus factus est dominus sacrosancti nostri Redemptoris Sepulchri; pro quo ab impiis iterùm vendicando, summa gloriâ eius posteri riuos sanguinis profudêre.

a De his muneribus Bar. ann. 800. XX. & 886. XXXI.

SEPULCHRUM CHRISTI CAROLO MAG. DONATUM.

IESU CHRISTI
AN. 785.
HADRIANI
AN. 14.
CONSTANT. & IRENES } AN. 6.

I.

LEGATIO AB IMP. ET EPISC. CONST. AD HADRIAN. PP.

ANNO Domini septingentesimo octogesimo quinto, Indictione octaua, Impp Constantinus & Irene de creatione & cõsecratione Tarasij literas scripserunt, Legatumque miserunt Episcopum Leontinum in Sicilia ad Hadrianum Romanum Pontificem: idemque præstitit Tarasius ipse, mittens fidei suæ Orthodoxæ professionem: vt horum testis est Theophanes. Extantque apud Anastasium in præambulis Nicæni Concilij literæ Imperatorum ad Hadrianum, quibus petierunt vt ipse, tamquam verus primus Sacerdos, qui in loco & sede S.Petri sederet, Constantinopolim se conferre dignaretur, ad Synodum Oecumenicam agendam; aut saltem mitteret literas suas, & homines doctrina præstantes qui eius loco Synodo interessent. Sed literæ Tarasij ad eumdem Pontificem non extant: nisi dixerimus easdem ad eum missas esse, quæ in Actis Nicænæ Synodi[a] recitantur datæ ad tres Patriarchas Orientales, quibus fidei suę Orthodoxæ professionem exposuit, eosdemque ad Synodum Oecumenicam inuitauit.

a Conc. Nic. II. Act. 3.

II.

HADRIANUS PETIT RESTITUI ECCLESIÆ ROM. SUBLATA.

Cùm igitur hæc accepisset Romanus Pontifex, epistolam ad Imperatores rescripsit[b] hoc ipso anno mense Octobri, nonâ iam Indictione inchoata; quâ & plurimis sacræ Scripturæ, atq; Sanctorum Patrum, tam Græcorum quàm Latinorum auctoritatibus, probat venerationem sacrarum Imaginum; & eosdem reprehendit, quòd contra sacrorum canonum instituta, seu sanctorum Patrum traditionum decreta, in suis literis *Vniuersalis* titulum Tarasio tribuissent: additque, quòd qui eum Vniuersalem nuncuparet, vel assensum tribueret, alienus esset à fide Orthodoxâ, & Sanctæ Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ Romanæ Rebellis. Postulat etiam, vt si veram & Orthodoxam eiusdem S.R.E. niterentur amplecti fidem, restituerent ei in integrum quæcumque ab Orthodoxis Imperatoribus, seu à ceteris Christianis Fidelibus oblata atque concessa essent patrimonia S. Petro, pro luminarium concinnationibus, & alimoniis pauperum: itemque vt consecrationes Episcoporum & Archiepiscoporum, qui essent ab antiquo Ecclesiæ Romanæ diœcesis, ei fe-

b Recitatur ex parte in Act. 2. Nic. Conc. I. integra verò habetur ap. Anast. in praamb eiusdem Conc.

cundùm pristinum vsum illibatæ relinquerentur. Hortatur denique ad estirpationem hæresis Iconoclastarum; ad quod opus ait se mittere in Orientem Petrum S. R. E. Archipresbyterum, & alium Petrum abbatem S. Sabæ. Scripsitque tunc pariter ad ipsum Tarasium [c], eius quidem confessionem fidei laudans, ordinationem verò reprehendens; quam testatur ita se approbaturum, si egerit cum Imperatoribus, vt sacræ Imagines in ipsa vrbe Constantinopolitanâ, & in omnibus subditis prouinciis, in pristinum honorem restituantur.

[c] Ap. Anast. ibid.

III. VVIDICHINDI CONVERSIO EX MIRACVLO EVCHAR.

Hoc eodem anno Carolus Magnus in Saxonia SYNODVM habuit PADERBVRNENSEM in qua inter alia status Ecclesiæ Saxonum dispositus est, baptizatis etiam qui rebellare consueuerant Widichindo atq; Albione eorum Principibus; quorum Widichindus meruit in communione Paschali, insigni diuinitùs recreari visione, dum de manu sacerdotis conspexit singulos pulchellum puerum in os suscipere, eundémque quibusdam ludibundum arridere, vltróque properare; aliis verò abhorrentè auertere vultum, & tamen in ora demissum, nec redeuntem Narrant isthæc Annales [d] Saxonum. Vbi & additur, Widichindo ad religionem Christianam conuerso, cœptas à Carolo Magno varias Cathedrales Ecclesias erigi in Saxonia.

[d] Cranz. Metrop. Sax. lib. 1. cap. 9. & Hist. Sax. lib. 2. cap. 23.

IESV CHRISTI
AN. 786.
HADRIANI
AN. 15.
CONSTANT. & IRENES } AN. 7.

I. CONCIL. OECVM. EXTVRBATVR AB ICONOCLASTIS.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo sexto, Indictione nonâ, mense Augusto, cùm Occumenica Synodus Constãtinopolim conuocata, in basilicâ SS. Apostolorum Petri & Pauli collecta esset; milites Prætoriani qui Constantino Copronymo adhæserant, eóque propinatore medullitùs imbiberant Iconoclastarum hæresim, ab Episcopis eiusdem factionis instigati ad locum Synodi accedentes, magnisque acclamationibus pseudosynodum Constantinopolitanam sub eodem Copronymo habitam celebrantes, Episcopos Orthodoxos violenter exturbarunt. Quamobrem Imperatorum prudentiâ, haud tunc valentium seditiosos comprimere, eadem Synodus in tempus magis opportunum differri iussa est. Hæc pluribus apud Theophanem [a], Ignatium [b], & Anastasium [c]. Paulò verò pòst (vt habet idem Theophanes) Imperatores fingentes exercitum mittere aduersus Arabes; postquàm Prætoriani vrbe egressi longiùs progressi essent, eos omnes arma deponere compulerunt, & vnumquemque ad propria dimiserunt: constitutisque aliis ducibus, militibusque rursùm mense Maio anni sequentis Episcopos ad Synodum conuocarunt.

[a] Theoph. lib. 23.
[b] Ignat. in Vit. Taras.
[c] Anast. in praef. ad Sept. Syn.

II. Hæc eodem anno Hadrianus Pontifex Collectionem [d] canonum octoginta à se elaboratam & (vt præ se fert titulus) è Græcis Latinisque canonibus, Synodis Romanis, atque decretis Præsulum ac Principum Romanorum excerptam, dedit Ingilramno Episcopo Mediomatricis ciuitatis, cùm sui negotij causa ageretur; vt ipse iis communitus, causam suam aduersus falsos accusatores defenderet. Et quidem ex more tunc celebratam, esse SYNODVM existimamus; in quâ de iurisdictione Ecclesiæ Romanæ inspici canones opus fuerit, aduersus oppressiones à Principibus illatas Episcopis, quorum iudicia eidem primariæ Ecclesiæ essent reseruata.

[d] Ext. Tom. 3. Concil.

COLLECTIO CAN. HADR. PP.

III. Hoc pariter anno Carolus Magnus Britones [e] Galliæ populos rebellantes deuicit. Et mox in Italiam proficiscens, Florentiæ in Tuscia Natale Domini celebrauit [f]. Quo etiam anno defunctam constat Hildegardem ipsius vxorem pientissimam atque nobilissimam, postquàm vixisset cum eo annos duodecim; vt apparet ex ipsius sepulturæ epitaphio, de quo dictum est superiùs. Duxit autem post eam Carolus Luitgardem, aliasque decedentibus ipsis; in hoc planè se ipso minor inuentus, cùm nec iis contentus introduxerit concubinas.

[e] Egin. in Vit. Carol.
[f] Annal. Franc. & Chron. Pithou.

CAROLVS MAG. MVLIEROSVS

IESV CHRISTI
AN. 787.
HADRIANI
AN. 16.
CONSTANT. & IRENES } AN. 8.

I. CONCIL. VIII. OECVMENICVM CELEBRATVR NICÆÆ.

ANNO Domini septingentesimo octogesimo septimo, Indictione decima, scriptis rursùm ab Imperatoribus mense Maio literis ad Episcopos Orientales, hi *Nicaam* Bithyniæ conuenerunt ad SYNODVM OECVMENICAM celebrandã: quò inter primos aduenit *Tarasius* Patriarcha Constantinopolitanus, cum Legatis Hadriani Papæ, (nempè duobus *Petris* de quibus anno superiori, Archipresbytero, & Abbate) nec non cum *Ioanne* & *Thoma* legatione fungentibus pro Patriarchis Orientalibus, videlicet *Politiano* Alexandrino, *Theodoro* Antiocheno, & *Elia* Ierosolymitano, sub iugo Saracenorum gementibus; atque item cum nonnullis Imperatorum Magistratibus pietate insignibus. Hæc ex Theophane & Ignatio. Aduenerunt insuper alij quamplurimi egregij Confessores, tum Episcopi, tum Abbates, qui tempore Constantini Copronymi vincula & exilia passi fuerant: interque eos, *Plato* & *Theophanes* insignes illi monachi, de quibus iam dictum est superiùs, dicetúrque inferiùs pluribus. Numerum autem omnium qui Synodo interfuerunt, fuisse trecentorum quinquaginta Episcoporum est communis assertio: sed Photius trecentos septuaginta septem numerat, Menologium Basilij trecentos sexagintaseptem. Huius autem Synodi, SEPTIMÆ dictæ, triplex è Græco in Latinum diuersis temporibus facta est versio. Prima quidem è verbo ad verbum, adeò inconcinna & inepta, vt nec eam quisque legere dignaretur. Vnde cùm penitùs contemptui haberetur. Anastasius S. R. E. Bibliothecarius opportunus interpres occurrit, sensa sensibus quâ diligentissimè reddens. Postremò qui Anastasij versionem ignorauit, primam illam exosus

NVMERVS EPISCOP.

DE VERSIONE ACTOR. SYNODI.

aliam

aliam elaborauit; hæcque ipsa est quæ vulgò in Conciliorum Tomis excusa habetur. Cui quantum præster quæ Anastasij est, intuebitur quisquis legere voluerit; cùm & plura apud Anastasium inuenturus sit quæ in vulgata desiderantur, & ea quidem haud parui momenti.

II. ACTIO PRIMA DE LAPSIS EPISC.

Conuenientibus igitur Patribus in Ecclesiâ primariâ Nicænæ ciuitatis, titulo S. Sophiæ nuncupatâ, Prima Synodi Sessio habita est octauo Calendas Octobris, inchoante vndecima Indictione. Vbi post expositam à Tarasio causam cogendæ Synodi, lectasque Imperatorum literas exhortatorias ad eamdem missas; actum est de lapsis Episcopis: quorum nonnulli spontè ad fidem Orthodoxam reuersi, recipi in Ecclesiam petierunt; obtinueruntque inter alios Episcopos sedere, post condemnationem & anathematizationem ab ipsis voce prolatam, & scripto oblatam, hæresis & hæreticorum Iconoclastarum, ac pseudosynodi aduersùs sacras Imagines sub Copronymo celebratæ, eorumque omnium qui spernerent magisterium SS. Patrum, & antiquam traditionem Ecclesiæ Catholicæ. Reliquorum verò qui diutiùs in hæresi perstitissent, quorumque fides haud adeò explorata esset, receptionem placuit in sequentem actionem differri.

III. ACT. II. ET III. DE ICONOM.

Qua rursùm conuenientibus Patribus sexto Calendas Octobris, habita est diligens examinatio de fide Gregorij Neocæsariensis Episcopi, qui antesignanus ferebatur Iconoclastarum hæreticorum. Posteà verò lectæ sunt literæ Hadriani Papæ ad Imperatores & ad Tarasium; de quibus superiùs egimus, eæque tam ab ipso Tarasio, quàm à reliquis omnibus Patribus, singulis elogiis ea laudantibus, susceptæ, & subscriptione probatæ. Ac Tertia Actione habita tertio Calendas Octobris, (ita corrigendum ex Anastasij versione, quod vulgata habet sexto Calendas Octobris, quo die celebratam iam vidimus Actionem Secundam:) restitutus est in locum suum prædictus Gregorius Neocæsariensis, postquàm ex intimis præcordiis signa edidisset verè pœnitentis. Lectæque sunt literæ Tarasij ad tres alios Patriarchas Orientales, necnon quas eorumdem nomine pro sacris Imaginibus ei rescripsissent monachi Palæstinæ: quæ & approbatæ sunt, & subscriptione firmatæ, illatumque anathema aduersùs aliter sentientes. Sed in literis ª monachorum, siue Patriarcharum, quæ integræ reperiuntur in editione Anastasij, duo inter alia magnopere sunt notanda: Primùm quòd de auctoritate Imperij & Sacerdotij in Ecclesia agentes, hæc aiunt, *Secundas Ecclesiæ portant Imperatores. Nam primū in Ecclesia locum Sacerdotes possident. Sacerdotium enim Imperij sanctificatio est, & constitutio; & Imperium Sacerdotij fortitudo & firmamentum. De quibus sapiens quidam Princeps, & in sanctis Regibus beatissimus ait; Maximum donum Deus hominibus præstitit, Sacerdotiū & Imperium; illud quidem adornans & regens cælestia, hoc verò gubernans ista terrestia* Secundum verò, quòd iidem excusantes Patriarchas Orientis quòd non potuerint interesse Sextæ Synodo Oecumenicæ, neque huic Septimæ ob tyrannidem Saracenorum illic dominantium, asserunt nullum ea hoc fieri religioni præiudicium; *præcipuè cùm sanctissimus Apostolicus Papa Romanus concordauerit, & in ea* (Sexta Synodo) *inuentus sit per Apocrisiarios suos, & nunc similiter.* in ista Septima.)

ª Rec. illas Bar. an. 785.

DE AVCTORITATE SACERDOTII ET IMPERII.

AVCTORITAS ROM. SEDIS.

IV. ACT. IV. PROBATA ORTHOD. FIDES DE CVLTV SACRAR. IMAG.

Post hæc Calendis Octobris (vt eadem translatio habet Anastasij.) Quartò conuenientibus Patribus: omnium sententiâ iussa sunt afferri sacra volumina, ex quibus de cultu sacratum Imaginum testimonia recitarentur: quæ primùm quidem ex diuina Scriptura, tam veteris quàm noui Testamenti prolata sunt; deinde verò ex SS. Patribus quamplurimæ decerptæ sententiæ, allata exempla, & propalata ingentia planè ac multiplicia miracula, pro cultu sacrarum Imaginum diuersis locis & temporibus diuinitùs edita: quæ omnia tu maiori otio perlegas aduersus hodiernos Iconomachos, veterum illorum asseclas. Ad postremum S. Synodus inhærere se antiquis traditionibus & Patrum sententiis professa, anathematismos contra Iconomachos promulgauit.

V. ACT. V. ET VI. CONFVTATIO HÆRETICI.

Quinta Actione, collectâ quarto Nonas Octobris, cùm prælocutus Tarasius ostendisset eosdem hæreticos Iconoclastas sectatos esse Iudæos, Saracenos, Gentiles, Samaritas, & Manichæos, insuper ad veritatis sacrarum Imaginum comprobationem, alia testimonia, rerumque gestarum historiæ iussæ sunt recitari, redargutis hæreticorum argumentis, quibus suam ipsorum hæresim confirmare niterentur. Posteaque patefactæ sunt fraudes eorumdem hæreticorum, quas tempore vrgentis persecutionis admisissent in corrumpendis, abolendis, & incendendis sacris codicibus, in quibus de venerando cultu sacrarum Imaginum mentio aliqua esset inuenta; ac denique iterati aduersùs eos anathematismi. Rursumque die sequenti (nempè tertio Nonas Octobris, vt ex versione Anastasij liquet) in Sexta Actione recitata est definitio ab iisdem facta in pseudosynodo Constantinopolitana, eidémque per singula capita, scita ex Patribus apposita responsio: atque in ipso principio ostensum, nullum Episcoporum conuentum mereri nomen Oecumenicæ Synodi, cui non interfuerit Romanus Pontifex, vel per se, vel per Legatos, aut literas Synodales. Sed & confutatum inter alia, quod Iconoclastæ sanctissimum Sacramentum Eucharistiæ Imaginem vocassent, cùm alioqui veritatem corporis & sanguinis Christi in sacramento confiterentur: ostensúmque ab vniuersa Synodo, variis Scripturę auctoritatibus, Panem & Vinum post consecrationem nequaquàm Imaginem dici debere, sed verè ac propriè esse Carnem & Sanguinem Christi, licèt congruo sensu nonnulli ex Patribus, eadem ante consecrationem *Typos* & *Antitypa* vocauerint.

EVCHARISTIA VERE CORPVS CHRISTI ET NON IMAGO.

VI. ACT. VII. FACTA CATHOL. FIDEI DEFINITIO.

Denique tertio Idus Octobris conuenientibus Patribus in Septima Sessione, sancita est Catholicæ Fidei definitio: in qua primū confirmatio facta est reliquarum Sex Synodorū Vniuersalium: deinde Catholicum Symbolum recitatum, cū hac de Spiritu S. professione, QVI EX PATRE FILIOQVE PROCEDIT. Ac demùm definitionem Fidei de cultu sacrarum Imaginum his verbis conscripserunt: *Sequentes diuinitùs inspiratum Sanctorum Patrum nostrorum magisterium, & Catholica traditionem Ecclesiæ; (Nam Spiritùs S. hanc esse nouimus, qui nimirùm in ipsa inhabitat.) Definimus in omni certitudine & diligentia, sicut figuram pretiosa & viuifica Crucis, ita venerabiles ac sanctas Imagines*

proponendas

proponendus, tā de coloribus, & taxellis, quam ex aliā materiā, congruenter in sanctis Dei Ecclesiis & sacris vasis, ac vestibus, & in parietibus, ac in tabulis, domibus, & viis: tam videlicet Imaginem Domini Dei & Saluatoris nostri IESV CHRISTI quàm intemeratae Dominae nostrae Sanctae Dei-Genitricis, honorabiliumq; Angelorum, & omnium Sanctorum simul & almorū virorū. Quantò enim frequentiùs per Imaginalem formationem videntur, tantò qui haec contemplantur, alacriùs eriguntur ad primitiuorum earum memoriā, & desiderium, & ad osculum, & ad honorariam his adorationem tribuendam: Non tamen ad veram Latriam, quae secundùm fidem est, quaeque solùm diuinam naturam decet, impertiendam: Ita vt istis, sicuti figurae viuificae Crucis, & sanctis Euangeliis, & reliquis sacratis monumentis, incensorum & luminum oblatio ad harum honorem efficiendum exhibeatur, quemadmodùm & antiquis pia consuetudinis erat. Imaginis enim honor ad primitiuum transit. & qui adorat Imaginem, adorat in ea depicti subsistentiam. (personam videlicèt.) Sic enim robur obtinet Sanctorum Patrum nostrorum doctrina, id est traditio Sanctae Catholicae Ecclesiae, quae à finibus vsque ad fines terrae suscepit Euangelium. Sic Paulum, qui in Christo locutus est, & omnem diuinum Apostolicum coetum, & pristinam sanctitatem sequimur, tenentes traditiones quas accepimus. Sic triumphales Ecclesiae prophetice canimus hymnos [a], Gaude satis filia Sion, &c. Eos ergo qui audent aliter sapere & docere, aut secundùm scelestos haereticos Ecclesiasticas traditiones spernere, & nouitatem quamlibet excogitare, vel proiicere aliquid ex his quae sunt Ecclesiae deputata, siue Euangelium, siue figuram Crucis, siue & Imaginalem picturam, siue sanctas Reliquias Martyrum, aut excogitare prauè & astute subuertendi quicquā ex legitimis traditionibus Ecclesiae Catholicae, vel etiam quasi communibus vti sacris vasis, aut venerabilibus ministeriis; si quidem Episcopi vel clerici fuerint, deponi praecipimus, Monachos autem & Laicos à communione segregari. Hactenùs definitio Fidei ex versione Anastasij. Post quam addita est cunctorum Episcoporum subscriptio: & subsecutae sunt faustae Patrum acclamationes pro stabilitā fide Orthodoxā, & in laudem illius defensorum, ac praecipuè Imperatorum Constantini & Irenes, quos nouum Constantinum & nouam Helenam appellarunt: additique in hostes sacrarum Imaginum, tam viuos quàm defunctos, Anathematismi.

TRADITIO IN FIDE SERVANDA.

Sermon. 3.

VII. DE CVLTV IMAG. EADEM SCHOLASTICORVM CVM NIC. CONCIL. SENTENTIA.

Sed quod ad id spectat, quod Patres definierunt, Imagines ita venerandas esse & adorandas, vt tamen nullo modo coli debeant cultu Latriae, qui soli diuinitati competit: illud etiam suis scriptis saepiùs professus est S. Ioannes Damascenus: inter haereticos numerans eos qui Imagini cuipiam dicerent tribuendum esse cultum Latriae; quos & nominat Christianocategoros, hoc est accusatores Christianorum, eò quòd ipsorum causā Christiani ab aduersariis dicerentur idolorum cultores, quasi vt Deos Imagines colerent; sicut & eamdem hodie calumniam à Nouatoribus Catholici patiuntur. Haud tamen in eorum classem coniecerimus Scholasticos illos, qui Christi Imagini, atque sanctissimae Cruci, Latriae cultum tribuendum esse dixere. Nam cùm & ipsorum constantissima sit assertio, nulli creaturae diuinum cultum esse impertiendum; vtique non proprium per se existentem Latriae cultum Imaginibus tribuisse noscuntur; (id enim esset re verā idololatria:) sed illum tantùm qui fit ob aliud, & per accidens, relatiuè ad primum exemplar [b]. Adeò vt à definitione Concilij non re ipsa, sed verbis tantùm & modo loquendi discrepent. Verborum autem discrepantiam non aliunde accidisse putamus, nisi quòd cùm vera huius Synodi sententia iisdem doctis viris minimè innotuisset; calumniarenturque aduersarij (prout dicetur inferiùs) definitum in eā esse, cultum Latriae Christi Imaginibus deberi: hoc ipsi verum esse putantes, pro eā causam se agere putarunt, si quomodocumque, improprietate licèt verborum, quam existimarent eius esse sententiam tuerentur.

[b] De hac quaest. vide Bellar. Controuers. de Imag. cap. 20. & seqq. & alios qui de iis scripserunt.

VIII. DE CANONIB. SYNODI.

Sed vt ad Synodum redeamus; praeter fidei decretum, ab eadem canones sanciti sunt viginti duo, ad reparandam ab Iconoclastis labefactatam disciplinam Ecclesiasticam. Quorum primo decretum est, non assumendos esse Episcopos, qui non eruditione & scientiā sacrarum Literarum atque Canonum essent instructi. Tertiusque non minori notatione dignus; quo decreuit Synodus, vt omnis electio Episcoporū aut sacerdotum à Principibus facta, irrita maneat. Habent tamen aliqui Principes id ex Sedis Apostolicae priuilegio. Demùm verò ex eodem Concilio scriptae sunt literae Synodales ad diuersos; imprimisque ad ipsos Imperatores, atq; aliae Encyclicae ad omnes Ecclesias; tertiaeque ad Hadrianum Romanum Pontificem à Tarasio Episcopo Constantinopolitano scriptae, quae se habēt tamquam recapitulatio omnium rerum gestarum in Synodo. Ipsa verò dies qua Synodus est feliciter absoluta, relata fuit à Patribus in Tabulas [c] Ecclesiasticas anniuersariā memoriā celebranda; quò Deo iuges gratiae agerentur de profligatā haeresi, & seruata veteri Ecclesiae Catholicae in cultu sanctarum Imaginum obseruantiā. Sed & eamdem ab Imperatoribus Constantino & Irene posteà subscriptione propriā roboratam esse, cùm Tarasius aliique Patres Constantinopolim aduenerunt, Ignatius [d] & Theophanes testantur: tuncque factum est, vt vbique erigerentur sacrae Imagines, suóque honori restituerentur. Quae verò contra ipsam Synodum fuerunt posteà à nonnullis obiecta, dicentur, diluentúrque inferiùs suis locis.

NE A PRINCIPIB. ELIGANTVR EPISCOPI.

[c] Menolog. Graec. 12. Octob.

[d] Ignat. in Vit. Taras.

IX. CALVMNIA IN TARASIVM EPISC. CONST. OB SIMONIAM.

Cùm autem post illam celebratam, Tarasius totus esset (vt scribit Ignatius) in recipiendis lapsis, eisdemque in pristinum gradum restituendis; magnā inde aduersùs illum inuidiā conflatā, plerique discessionem ab eo fecerunt, causantes alij quòd simoniacè ordinatos reciperet, alij etiam quòd ipse pecuniarias fecisset ordinationes. Has tamē meras fuisse calumnias, Theodorus etiam Studita [e] testatur. Quòd tamen in suspicionem eā de re fuisset ab aduersariis adductus; ad eam abolendam, simúlque eiusmodi crimen radicitùs ab Orientali Ecclesiā conuellendum, eumdem totis viribus insurrexisse, atque egregiam in eo operam nauasse, Ignatius scribit. Reperiturque [f] hactenùs ipsius nomine epistola erudita satis atque prolixa ad Hadrianum Papam, de Simoniaca haeresi profliganda. Sed quòd in ea & ipse Hadrianus eādē labe arguatur esse pollutus, nec tamen vsquam apud quemlibet aliorum scriptorem aliquid eiusmodi

[e] Theod. Stud. 1. ep. 38. ad Arsen. & 53. ad Steph.

[f] Ap. Theod. Bals. in Append. ad Nomocan. Photij & ap. Anas. in 7. Sept. Syn.

de

FALSA ACCVSATIO IN HADR. PAP.

de ipso dictum inuenire quis valeat; inde fit vt qui primus illam epistolam edidit Theodorus Balsamon Romanæ Ecclesiæ acerbissimus hostis in suspicioné adduci facilè possit imposturæ. Quòd si velimus reuera à Tarasio scriptam; omninò dicendum erit, aut Hadrianum calumniam eâ de re à maleuolis passum esse apud Orientales; aut Tarasium aduersùs concitatam in se suspicionem stylum exerentem, quomocumque & aduersùs quemcumque pugnasse videri voluisse. Sed de rebus Orientalibus huius anni iam satis.

X. CAROL. MAG. VENIT ROMAM.

Quod ad Occidentales attinet; hoc eodem anno (vt habent Annales Francorum, & qui eos collegit Regino) Carolus Magnus Rex Francorum Christianissimus Romam venit, ibique paucos dies moratus, inde aduersùs Arichisium Ducem Beneuentanum genere Longobardum perrexit; acceptisque ab eo obsidibus, & iuramento fidelitatis, Romam reuersus Pascha ibi celebrauit. Hæc Annales. Qui verò post Paulum Diaconum prosecutus est res Longobardorum, Herempertus vir illustris (ita enim inscribitur) plura his addit quæ intercesserunt inter Carolum & Episcopos Beneuentanum & Salernitanum, atque alios ab Arichisio missos: quæ cùm non in omnibus probentur nobis, quod & fabulosa multa commisceantur, libentiùs præterimus. Non sic quod habet Leo [ff] Ostiensis; nempè eumdem Regem Romam redeuntem orationis causa diuertisse Cassinum ad corpus S. Benedicti; eiusque loci Abbatem Theodomarium ab illo cœpisse confirmationem eorum omnium quæ à quibuscumque eidem monasterio concessa fuissent; ipsumque Carolum nonnulla de suo addidisse. Sed & vetus Caroli Chronicon quod Pithœus edidit, habet Romæ tunc ortam esse contentionem per dies festos Paschæ inter cantores Romanorum & Gallorum de cantûs Ecclesiastici præcellentiâ: verùm eam Carolum non solùm Romanis adiudicasse; sed etiam omnibus Ecclesiis Gallicanis Notam Romanam sequendam [g] iniunxisse, ac præcipuum eius magisterium in ciuitate Metensi constituisse; adductis ad hoc secum ex Vrbe Cantoribus, qui insuper Francos docuerunt artem organandi. Sed de egregiâ hâc in re ab eodem Carolo nauatâ operâ, dictum est etiam superiùs [h] alia occasione. Additur prætereà in eodem Chronico, ipsum tunc Carolum artis quoque Grammaticæ & Computatoriæ magistros Româ in Galliam perduxisse, & vbique studium literarum expandere iussisse, cùm ante ipsum nulli in Gallia studium fuisset liberalium artium.

[ff] Leo Ost. Chron. Casin. lib. 1. cap. 14.

ALTERCATIO INTER ROM. ET GALLOR. CANTV ECCLES.

[g] Extat etiā hac de re Cōstitutio Caroli, in Capitul. Franc. lib. 1. cap. 80.

[h] An. 754. num. III.

XI. LAICORVM IN GALL. INVASIONES HONOR. ECCLES.

Ac demùm extat [i] Hadriani Papæ ad Bertericum Viennensem Archiepiscopum epistola, quâ eum monet se cum eodem Rege Carolo egisse, vt iura Ecclesiarum Metropolitanarum, quæ ab annis fermè octogintâ à Francis essent conculcata, sed & aliæ ciuitates quæ laicis traditæ essent, in pristinum statum dignitatemque restituerentur. Vnde & fortè accidit, vt ab eodem Rege promulgatum fuerit post biennium Aquisgrani edictum [k], de bonis Ecclesiarum laicis minimè dandis; cùm (vt ibidem traditur) consueuissent tunc laici homines diuidere sibi omnia Episcopia & Monasteria; nec remaneret vlli Episcopo, vel Abbati, aut Abbatissæ nisi tantùm vt velut canonici & monachi viuerent. Ad quæ etiam pertinet quod Agobardus [l] Archiepiscopus Lugdunensis eiusdem sæculi scriptor, lugens refert de miserrima eius temporis sacerdotum conditione in Galliis: ita vt plerique inuenirentur, qui (vt ait) aut ad mensas nobilium ministrarent, aut vina miscerent, aut canes ducerent, aut caballos quibus feminæ sedebant regerent, aut agellos prouiderent.

[i] Bibl. Floriac. par. 2.

[k] Capitul. Franc. lib. cap. 72. 73. Ap. Bar. an. 759. num. VII.

[l] Agob. de priuil. & iur. sacerd. Ap. Bar. an. 751. XIII.

IESV CHRISTI
An. 788.

HADRIANI
An. 17.

CONSTANT. & IRENES } An. 9.

I.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo octauo, Indictione vndecima, Constantinus, Imp. Irenes matris impulsu, inuitus, nolensque desponsatæ sibi Caroli Magni filiæ, quam deperibat, nuntium remisit; vxoremque accepit *Mariam* Armenam, humili quidem loco natam, sed quam ei Irene procurauit ob vitæ sanctitudinem *S. Philareti* eiusdem Mariæ patrui cognomento *Misericordis*, natione Paphlagonis: de quo in Menologio [b] Basilij traditur, quòd cùm ex labore suo diues fuisset, diabolicâ inuidia factus sit pauper, nec tamen eleemosynarum oblitus sit: adeò vt cùm defecisset aliquando vicini bos, isque veniens ad Philaretum inuenisset eum in agello cum tenui iugo serentem, videns Philaretus ipsum mœrentem, misericordia motus solutum è duobus bouem alterum ei tradiderit, ipse verò cum altero iugum subierit. cuius virtutem conspicatus Deus; fecit vt Irene Augusta neptem ipsius Mariam filio suo Constantino iungeret in matrimonium ex quo ille factus diues, & copiosus in misericordia, senex migrauit ad Dominum. Hæc in Menologio.

[a] Theoph. hoc an.

DE S. PHILARETO MISERICORD.

[b] Menolog. Græc. 2. Dec.

II. DISSOLVTA PAX INTER IMP. ET CAROL. MAG.

Vt autem Irene à Francorum se fœdere & affinitate seiunxerit, alia non est quæ asseri causa possit, nisi quòd Carolus Ducatum Beneuentanum inuaserit, quem vnà cum Duce in suum patrocinium Imperatores susceperant. Porrò vnà cum Beneuentano Ducatu, reliqua omnia à Carolo ablata esse, quæ interiacent vsque ad mare Adriaticum, Eginbardus testatur: qui & addit, fuisse semper Græcis Francorum suspectam potentiam, atque ideò ipsos prouerbialiter de iis dicere solitos, τὸν φράγκον φίλον ἔχῃς, γείτονα οὐκ ἔχῃς; hoc est, *Francum amicum habeas vicinum ne habeas*. Ceterùm exæstuantem ira feminam, sicut malo consilio dissoluit fœdera nuptiarum, ita imprudenter aduersùs eumdem Carolum hoc ipso anno bellum mouisse in Italia, verùm ipsius exercitum deuictum esse à Francis iunctis vnà cum Longobardis, Regino est auctor. Qui verò putarunt, non dimissam ab Imperatore, sed negatam fuisse à Carolo filiam Constantino; hac de causa huiusmodi bellum conflatum esse dixere [c]. Quantùm autem ex Theophane colligi potest, Aldegisus filius Desiderij Regis Longobardorum, quem vidimus Constantinopolim aufugisse, malorum horum extitit architectus: Sed spes eum fefellit: cùm enim in Italiam vna cum Græcis

PROVERBIVM GRÆCOR. DE FRANCIS.

[c] Annal. sub. Ludou. Pio conscripti.

venisset

uenisset, captus in prælio à Francis, interemptus est.

III. TASSILO DVX BAVAR. DETRVSVS IN MONASTERIVM.

Quo pariter anno idem Carolus Magnus Tassilonem Bauariæ Ducem, qui suæ impulsu coniugis, filiæ pariter Desiderij Regis Longobardorum, sæpiùs rebellans veniam obtinuerat; nunc demùm in auxilium suum Hunnos, quos alij dicerunt Auares, reuocantem, maiestatis reum conuictum, damnatumque legibus commiseratione motus eaemit gladio, concessitque ingredi monasterium vnà cum filio Theodone. Et qui ab eo sollicitati sunt Hunni, duobus comparatis exercitibus, altero Marcham Foroiuliensum, altero Baioariam sunt aggressi; sed vtrobique victi, fugatique, ad sua se loca in Pannoniam recepere. Qui necdū quiescentes, sed posthàc per octo continuos annos bellum reuocantes, ingentibus affecti sunt cladibus, vsque ad internecionem ferè totius gentis: quorum spoliis, ex ruina plurimarum aliarum gentium congestis, mirum in modum ditati sunt Franci, qui vsque ad id temporis penè pauperes visi fuerant. Hæc summarim ex Eginhardo [d]; quæ singulis annis describunt Annales Francorum: ex quibus etiam constat, incruentum penè Francis hoc bellum fuisse, & prosperrimum exitum habisse, tametsi diutiùs sua magnitudine tractum fuerit. Addit verò Ado Viennensis, Carolum partem thesaurorum ab Hunnis ablatorum, Romam dono misisse ad Memoriam SS Apostolorum, partemque Ecclesiis aliis distribuisse. Eginhardus autem, Carolum animosiùs quàm cetera, & longè maiori apparatu hoc bellum administrasse; vnà per se ipsum in Pannoniam, ceteris per Pipinum filium ac Præfectos Prouinciarum expeditionibus factis. Huncque tandem finem, non minùs pietate quàm fortitudine Francorum, eorúmque Regis Caroli, (vt intelligi datur ex ieiuniis, litaniis, & aliis eiusmodi officiis pietatis, quæ tunc ab iisdem exhibita esse historici tradunt) consecuta est barbara illa gens Auarum, Orbis terror, quæ Occidentales atque Orientales innumeris cladibus affecerat, & ipsos Imperatores sub tributū redegerat. Quorum reliquias sub ipsorum Rege Thuduino se Carolo subiecisse tradunt [e]; ipsumque Thuduinum baptizatum esse, sed posteà desertorem factum. Conuersos tamen postbæc eosdem Hunnos, ab eisque primam erectam Ecclesiam S. Dei-Genitricis MARIÆ, produnt Annales Hungariei. Ceterùm Sclauos quoque populos sequenti anno ab eodem Carolo perdomitos esse, Francorum Historici tradunt.

BELLVM HVNNICVM FELICITER CONFECTVM.

[d] Ap. Baron. hoc an. & 795. ad f.

[e] Annal. Franc. an. 795. Ado Vien. & aly.

IV. BREMENSIS ERECTIO.

Hoc eodem anno, idem Carolus non minùs res Ecclesiasticas quàm bellicas curans Hadriani Papæ præcepto, *Vuillehadum*, virum Apostolicum, *Bremensi* in Saxonia Ecclesiæ primum Episcopum præfecit, Ecclesiamque illam amplissimis reditibus locupletauit: prout constat ex diplomate [f] ipsius regio, quo & gratias agit Deo de partâ sæpè victoria aduersùs Saxones.

[f] Ap. Crantz. in Saxon. li. 2. cap. 14.

IESV CHRISTI
AN. 789.
HADRIANI
AN. 18.
CONSTANT. & IRENES } AN. 10.

I. DONATIS CVM SALLVM INTER MATREM AT FILIVM IMPP.

ANNO Christi septingentesimo octogesimo nono, Indictione duodecima, Orientale Imperium, domestica dissensione matris & filij Imperatorum admodùm exagitatum est. Siquidem Constantinus cùm iam viginti annorum esset factus, ægrè ferens omnem auctoritatem penes matrem esse, seque præter nudum Imperatoris nomen aliud nihil habere; consilio cum paucis familiaribus inito, decreuit matrem in Siciliam relegare. Sed præueniens ipsa, comprehensos omnes filij conscios, præ ignominia tonsos in exilium expulit; filium verò verbis ac verberibus castigatum, diù inclusum tenuit; militesque sacramento suo adegit. Quos quidem tumultus euidēti signo exprimere visa est natura, dum eodem anno, sexto Idus Februarij adeò horribilis factus est terræmotus, vt non auderet quisquam domi dormire, sed omnes in hortis sub dio tabernaculis factis & tentoriis degerent. Hæc omnia Theophanes.

II. THEOPHILI PRÆFECTI MARTYRIVM.

Quo eodem anno (vt idem ait auctor) *Theophilus* præfectus Imperatoriæ classis, apud Cyprum à Saracenis in prælio tentus, atque perductus ad ipsorum Principem Aaron, cùm nec donis nec minis flecti posset vt CHRISTVM negaret, martyrij coronam gladio consecutus est: cuius gloriosam memoriam conseruant Tabulæ [a] Ecclesiasticæ.

[a] Martyrol. 11. Cal. Aug.

IESV CHRISTI
AN. 790.
HADRIANI
AN. 19.
CONSTANT. SOLIVS
AN. 1.

I. SOLVS CONSTANTINVS IMPERAT ABSQVE MATRE.

ANNO Domini septingentesimo nonagesimo, Indictione decimatertia, cùm legiones Armenicæ Constantinum dumtaxat acclamassent Imperatorem, earum exemplo qui in aliis degebant prouinciis milites idem egerunt licèt anteà Irenæ iurassent. Quare Irene sibi timens, Constantinum à se dimisit, quem penè carcere custoditum hactenùs asseruarat. Sicque annus iste primus numeratus est eiusdem solius Constantini absque matre regnantis: qui quidem grauiter vltus est in Præfectos à matre constitutos. Ita Theophanes.

II.

Eodem anno, quo Æra Hispanica numeratur octingentesima vigesima octaua, defuncto Maurogato Regni Galliciæ vsurpatore, in locum eius successit Veremundus diaconus: qui inde magnam comparauit sibi laudem, quòd optimè consulens rebus Christianorum, & regno iam omni ex parte collapso; Alfonsum cognomento Castum, à Maurogato (vt diximus) è Regno eiectum, restituit, eum sibi col-

De Alfonso Casto Gallæc.

legam assumens. Ista Tudensis, & alij; qui & aguot de insigni pietate eiusdem Alfonsi. deq; mirabili CRVCE Angelorum ministerio facta, quam ipse Ecclesiæ Ouetensi iam antequàm restitueretur in regnum, donauit. Cuius quidem restitutionem factam tradunt anno sequenti, nimirùm Æra octingentesimâ vigesimâ nonâ. Sed de aliis eius rebus gestis dicetur suis locis.

III. *Francorum fortitudine Europa a Saracenorum iugo seruata.*

Hoc item anno, Albini reperitur scripta esse epistola de rebus Caroli Magni, cuius fragmentum de tempore quo Saraceni Africã & Asiam inuaserunt, recitatum habetur libro secundo continuationis Historiæ Anglicanæ. Cuius auctor, eiusdem fragmenti occasione testatur, nisi Dei clementia ingenitum robur Francorũ Principum animasset, iampridem ipsam etiam Europam eosdem Saracenos subiugaturos fuisse. Ex quibus videre licèt, quantùm Christianus Orbis debeat Francorum genti; quæ sola exundanti ex Oriente in Occidentem torrenti, ne vniuersam obueret Christianitatem, obicem se opposuit validissimum.

IESV CHRISTI
AN. 791.
HADRIANI
AN. 20.
CONSTANT. SOLIVS
AN. 2.

I. *Const. Imp. crudelitas in patruos.*

ANNO Christi septingentesimo nonagesimo primo, Indictione decimaquarta, Constantinus Imp. progressus aduersùs Bulgaros, dum ab astronomis pseudo-prophetis certam victoriam pollicentibus deceptus, minùs cautè bellum gereret, ab hostibus superatus est, fugatusque rediit Constantinopolim. Quâ de causâ cùm milites decreuissent Imperatorem constituere Nicephorum filium Cõstantini Senioris, patruum istius: eumdem Constantinus oculis, quatuor verò alios patruos suos eiusdem Nicephori fratres linguis priuauit, ac cum iisdem Alexium Patricium, quem legiones Armeniæ quæsierant prouehere in Imperium, æquè luminibus priuauit. Veruntamen non in longum Dei iustitia hanc iniustam vltionem reliquit inultam: siquidem post quinquennium, eodem mense Augusto, & eodem die Sabbati, idem Constantinus orbatus est oculis à propria matre. Hæc omnia Theophanes.

II. *Concil. Foroiuliense in quæst. os Spir. S. et Incarnat. Verbi.*

Quo ipso anno, qui & numeratur vigesimus tertius Regis Caroli Magni, celebratum est in Italiâ CONCILIVM FOROIVLIANSE sub *Paulino* Patriarcha Aquileiensi pietate & doctrinâ conspicuo, sub cuius Metropoli Foroiulium continebatur. In eo verò actum est de processione Spiritus S. à Patre Filioqoe, & de sanctissima Trinitate, atque Incarnatione Verbi: quarum quæstionum prior in Oriente agitabatur, posterior in Hispaniâ; cùm (vt vidimus) Elipandus Archiepiscopus Toletanus Nestorianismum restituere tentasset, asserens filium Dei secundùm humanitatem dicendum esse filium adoptiuum & non proprium ac naturalem; ac proinde duos constituens Dei filios in Christo, naturalem alterum, alterum adoptiuum. Demùm verò post confirmatam de his quæstionibus Catholicam fidem, & confutatas hæreses, sanciti sunt quatuordecim canones ad disciplinam Ecclesiasticam spectantes: cuius quàm accuratus fuerit restitutor & custos Paulinus, vel ex eo quisque poterit intelligere, dũ nec eum permissis à Niceno Concilio mulieribus, matre & sorore, permiserit suos clericos cohabitare.

III. *S. Burchardi obitus.*

Hoc eodem Redemptoris anno, migrauit ex hac vita ille Apostolicus sãctitate illustris *Burchardus* Episcopus Herbipolensis, discipulus S. Bonifacij martyris, cùm sedisset annos quadraginta, cuius res gestas[a] prosecutus est Egilardus eius monasterij monachus. Relatus autem inter Sanctos, ab Ecclesiâ Catholicâ anniuersariâ commemoratione corpus est celebrari.

IV. *Ingens Tiberis inundatio.*

In fine item huius anni, nempè mense Decembri Indictionis decimæquintæ, mirum in modum exundans Tiberis, (adeò vt aliquibus locis muros transcenderit, & in Via lata ampliùs quàm duas staturas, vt ait Anastasius excreuerit) magna Vrbi damna intulit: quo tempore Hadrianus Papa humillimis orationibus Deum placans, ciues quoque vndis obsessos per scaphas cibis aluit.

IESV CHRISTI
AN. 792.
HADRIANI
AN. 21.
CONSTANT. SOL.
AN. 3.

I. *Concil. Ratispon. contra Felic. et Elipand. Nestorianos.*

ANNO Domini septingentesimo nonagesimo secundo, Indictione decimaquinta, celebratum est CONCILIVM Reganesburgi, siue *Ratispona* in Germania: vbi dãnatus est Felix Vrgelitanus in Hispania Episcopus, qui Elipando Archiepiscopo Toletano in restituendo Nestorianismo dux, aut socius factus, Galliam Germaniamque peragrabat ad seminandam suam hæresim; cùm ex alia parte Elipandus Asturias & Gallæciam eodem modo inficere laboraret. Porrò Felicem sic damnatum Engelbertus, siue Angilbertus, Abbas S. Ricarij, siue Centulensis, (qui ex genero Caroli Magni factus fuerat ex voto recuperatæ sanitatis monachus, consentiente coniuge Bertâ, quæ & ipsa sacrum velamen accepit: de quo Nithardus[a] ipsius filius in Historia, & Albinus Flaccus in præfatione ad Vitam[b] eiusdem S. Ricarij, quam scripsit) perduxit Romam ad Hadrianum Pontificem: vbi confessione rectæ fidei facta, hæresim damnauit, restitutusque in integrum ad suam sedem remissus est. Hæc breuiter apud Reginonem, & alios; expressiùs in Annalibus, qui sub Ludouico Imp. scripti sunt; fusè verò apud Ionam Aurelianensem Episcopum, qui sub eodem Ludouico claruit, in ipso exordio libri primi eorum quos scripsit aduersùs Claudium Episcopum Taurinensem: vbi & ait, Felicem, cùm hæresim suam prædicaret, multos quidem in Septimania seduxisse, sed in Gallia & Germania nullum locum inuenire potuisse.

[a] *Nithard. lib. 4. hist.*
[b] *Ext. ap. Sur 26. Apr*

IESV CHRISTI
An. 793.

HADRIANI
An. 22.

Constant. Solivs
An. 4.

I. Alfon. Casti vincit Saracenos.

ANno Christi septingentesimo nonagesimo tertio, Indictione prima, Alfonsus Castus Gallæciæ Rex, anno tertio regni sui, Æra nimirum octingentesima trigesima prima indigno animo ferens prostitui tributi nomine pudicitiam nobilium virginum Hispanicarum; vindex exurgens, licèt longè imparibus viribus aduersus Mauros apud Asturias pugnans, ad septuaginta eorum millia occidit, vnà cum Duce Mugait. Hæc Tudensis: qui & alia multa subiicit prælia cum Saracenis habita, in quibus semper Alfonsus victor extitit. Vnde eius nomine reddito celebri, ipsum Carolus Magnus amicum habere voluit: quod eius æstimationi plurimùm contulit virium. Qui quidem gratias acturus Deo pro tantâ, quam diximus, obtenta victoria, in honorem Saluatoris nobilem erexit Ecclesiam Oueti, vbi fixerat regni sedem; in qua duabus lapideis tabulis incisum suæ pietatis reliquit [a] egregium monumentum.

[a] Vide Ambros. Moral. hist. lib. 3. cap. 32.

IESV CHRISTI
An. 794.

HADRIANI
An. 23.

Constant. Sol.
An. 5.

I. Causa Felicis Vrgelitani et Elipandi Tolet. iterum tractatur.

ANno Christi septingentesimo nonagesimo quarto, Indictionis secundæ, Caroli Magni regni vigesimo sexto, cùm Felix ille Vrgelitanus (quem biennio antè diximus in Synodo Ratisponensi damnatum hæresis Nestorianæ, & posteà Romæ eâ abiuratâ liberum dimissum) vt canis reuersus ad vomitum, eamdem suam hæresim ardentiori animo disseminare cœpisset: sed & Elipandus Archiepiscopus Toletanus, tantæ blasphemiæ restitutor, ausus esset eâ de re literas particulares scribere ad Carolum Magnum, petens eas Theologis examinandas & discutiendas communicari; aliasque generales ad omnes Galliarum Episcopos quibus eos in suam perfidiam trahere conaretur, missa perfidiæ suæ professione, testimoniis Patrum, necnon auctoritate Ildefonsi aliarumque Toletanorum Episcoporum, mendacissimè more hæreticorum prolatis, confirmatâ: cùm, inquam, ista sic se haberent, quamuis sancta Dei Ecclesia nihil quod de his vel leuiter dubitaret, haberet, vtpotè quæ in Concilio Oecumenico Ephesino, quid de his sentiendum esset, plenissimè definisset contra Nestorium, ac nuper id ipsum profitentem Felicem damnasset: tamen ne malum hoc renascens longiùs serperet, visum est eidem Carolo Regi Christianissimo, explorata primum per Legatos Romam missos Hadriani Papæ sententiâ, Vniuersalem cogere Synodum ex totius Occidentalis Orbis prouinciis.

II. Concil. Francoford. in quo iidem hæretici damnantur.

Itaque collectis *Francofordiæ* ad Mœnum fluuium in Germania ex vniuersa Italiâ, Galliâ, Germania, atque Britanniâ, circiter trecentis Episcopis, (vnde ob numerositatem Antistitum, præsentiaq; Apostolicæ Sedis Legatorum, hoc Concilium *Plenarium* reperitur nominatum) præsente in ipsa Synodo Carolo Magno, & de causâ fidei optimè disserente: ibidemque visis Hadriani Papæ eâ de re scriptis ad Episcopos Gallæciæ & Hispaniæ literis; necnon commentariolo inscripto Libello, Sacrosyllabo, à Paulino Patriarchâ Aquileiensi, tam suo quàm Petri Mediolanensis Archiepiscopi, & aliorum ipsis subditorum Antistitum nomine, aduersus eamdem resurgentem hæresim elaborato: post cuncta ritè examinata, demùm ipsa hæresis omnium consensu damnata est, vnà cum eius restauratoribus Elipando atque Felice. Visumque est S. Synodo, vt quæcumque in eâ gesta essent atque decreta, in Hispanias mitterentur ad euertendos sparsos in illis prouinciis errores. Adiecitque Carolus, vt priuatas & ipse ad Elipandum aliosque Hispanos Episcopos scriberet literas, dignas planè tanto Principe, qui pietate & doctrina præstaret; quibus suaderet omnibus vt ab errore desisterent, & Patrum definitionibus inhærerent. Vt non immeritò in earum inscriptione, vnà cum titulis *Regis Francorum & Longobardorum*, ac *Patricij Romanorum*, se quoque Filium Defensorem Sanctæ Dei Ecclesiæ nominauerit. Extant [a] adhuc ipsæ integræ, vnà cum aliis superiùs citatis; ex quibus expressiùs discere possis quæ pertinent ad hanc Synodum Francofordiensem, & hæresis Nestorianæ de adoptione Filij Dei in eâ confutationem & condemnationem.

[a] Ext. inter Acta huius Concilij, & in Bibl. Patr.

Carol. Mag. filius et Defensor S. Eccles. Tom. 3. Concil.

III. De causa sacrar. Imag. in eo Concil.

Quod verò spectat ad damnationem Nicænæ Posterioris Synodi pro sanctis Imaginibus celebratæ, quæ in hoc Concilio Francofordiensi facta dicitur: concedimus quidem & nos, id factum esse in isto Concilio; sed negamus factum esse per Concilium: hoc est, propositum quidem fuit & pertractatum à malè sentientibus; sed non accessit consensus eorum quorum fuit statuta firmare. Vt non mireris, si quæ sunt ibi de ea re tunc Acta conscripta, nusquam appareant; vtpotè abolita, quòd ea non probassent Legati Apostolicæ Sedis, nec qui eos miserat Hadrianus Papa confirmasset. Sanè quidem aduersatos ibi esse Legatos iis quæ contra Nicænam Synodum gererentur, nec ipsi Nouatores [b] negant. Sed & ab Hadriano iisdem fuisse magnoperè contradictum, ipsius quæ extat eorumdem confutatio ad Carolum Magnum conscripta palàm ostendit. Immò & cum Hadriano alios Episcopos paria sensisse, affirmat Hincmarus [c] Episcopus Rhemensis. Quare & ipsius Caroli factum esse præcepto existimandum est, vt reiectis iis quæ contra Nicænam Synodum gesta essent, ipsa tantùm Acta quæ contra Nestorianos omnium consensus firmasset, integra remanerent; quòd probè sciret piissimus & doctissimus Princeps, nulla Conciliorum decreta subsistere, quibus Romani Pontifices contradicerent. Id enim adeò indubitatum omnibus semper habitum est, vt & qui aduersùs Nicænam Synodum commentarium scripsit qui fertur nomine Caroli, non solùm negare non audeat, sed contrà id firmiter asserat ipsius etiam Francofordiensis Concilij

[b] Magdeb. Cent. 3. cap. 9.

[c] Hincmar. Rhem. cont. Laudun. Episc. c. 20.

auctoritate,

auctoritate, agnoscenus iudicium vltimum controuersiarum esse solius Romani Pontificis; eiusdemque argumenti virtute reiiciat ipse Septimam Synodum, quasi ea (quod mentitur) non fuerit à Romano Pontifice confirmata.

IV. CAROLI NON ESSE LIBRVM CONTRA SEPT. SYNOD.

Quod autem eumdem librum Caroli esse, qui illi præfatur incertus auctor affirmat, ac vulgò creditum est, erroris inde videtur occasio emanasse, quod eius confutatio ad Carolum sit ab Hadriano Papâ non scripta; quandoquidem ad eum quis soleat rescribere literas, à quo scriptas acceperit. Nec tamen negandum, de his scripsisse Carolum ad Hadrianum: verùm fascem illum contradictionum haud eius fuisse sed aliorum, eorumdemque plurium auctorum, ex ipsius Hadriani respõsione apertissimè quisque colligere poterit; nempè tam ex ipso contextu libri, variis ac diuersis diuersorũ capitulis distincti, (vnde & ipsum, *Capitulare* Hadrianus nominat) quàm quòd Hadrianus cum ipse acerrimè inuehatur in aduersarios, de ipso Carolo nec leuiter saltem queritur. Res autem ita accidit, vt qui Nicænam Synodum conuellere laborarent, seorsùm singuli quæ reprehendenda putarent, Concilio Francofordiensi obtulerint; ab hoc verò eadem in vnum fasciculum congesta data Carolo fuerint, & ab ipso missa ad Hadrianum. Namque huius operis vltimum dumtaxat capitulum ipsius Caroli fuisse, testatur idem Pontifex Hadrianus ad illud in fine respondens.

V. QVID PRO DAMNATIONE NIC. SYN. OBIECTVM FVERIT.

Cæterùm ad damnandam Nicænam Synodum permoti sunt Francofordienses Episcopi, non quidem odio Imaginum, quas haud ipsi respuebant, sed quod iidem contradictores, duo ei Synodo mendacia obtrusissent; vnum, Nicænos Patres statuisse, imagines eodem honore & cultu, quo ipsum Deum, venerandas esse; alterum, decretis eiusdem Synodi Romanum Pontificem non præbuisse assensum. Hæc enim duo persuasa fuisse, constat ex verbis ipsius Capitularis voluminis. Vt non debeat videri mirum, si plerique Francofordienses Patres his duobus mendaciis seducti, Concilium Nicænum tamquam profanum repudiauerint; aliique[d] posteà nonnulli absque vlla exactiori veritatis discussione, eidem damnationi adhæserint. Quòd autem verè mendacia sint, Synodum Nicænam caruisse Papæ auctoritate, & decreuisse Imagines adorandas esse cultu latriæ; certissimè apparet, tum ex iis quæ dicta sunt superiùs in eâdem Synodo, tum ex ipsius Synodi Actis: itemque ex respõsione Hadriani ad eiusmodi Capitulare, quâ idem Pontifex quæcumque fuerant ab aduersariis obiecta plenissimè diluit. Ex quâ pariter abunde refellitur calumnia, quâ sub Ludouico Imperatore, cùm hæc quæstio iterùm retractaretur, iidem Nicænæ Synodi aduersarij, ipsi quoque Hadriano eumdem diuinum Imaginum cultum falsò obiecerunt. Videlicèt homines isti per vocem *Adorationis*, quâ Synodus Nicæna decreuerat sacras Imagines esse colendas, intellexerunt adorationem latriæ, cùm alioqui ipsi quoque docerent, Imagines non solùm non esse iniuriâ afficiendas, sed & venerandas esse: adeò vt quæstio potiùs videatur fuisse de modo adorationis, quàm de adoratione, siue veneratione. Sed iam de his hoc loco satis; quæ alibi fusiùs tractata habentur.

[d] *Chron. vet. Franc. Ionas Aurel. VValfr. Strab. Amalar. Hincmar. Ado, Regino, & alij.*

(Tractat hæc pluribus Baron. ipse Tom. IX. hoc anno & Bellarm. Controuers. de Imag l. 2. cap. 14. & 15. Sunt verò alij multi, qui hanc illorum sententiam de Synodo Francoford. non comprobantes, omninò volunt eamdem Synodum definiisse veritatem de adoratione Imaginum, & approbasse atque confirmasse Nic. Concilium: quod & validissimis rationibus, & antiquiorum auctorum testimoniis demonstrant. Inter quos vide (si lubet) Vasq. lib. 2. de ador. Imag. disp. 7. cap. 5. & seq. & Suar. Tom. 1. disp. 54. sect. 3.

VI.

Cæterùm in ea, quam diximus, ab Hadriano rescriptâ ad Carolum epistolâ, illud quoque notandum est, eumdem Pontificem agentem de iis quæ in Oriẽte suasione ipsius gesta essent dum approbat restitutionem sacrarum Imaginum in Concilio Oecumenico factam, queri tamen quòd iidem ab vno errore reuersi, in aliis duobus adhuc hærerent; dum scilicèt vsurpatas detinerent multas sedes Episcopales & Archiepiscopales, quæ Romanæ Ecclesiæ diœcesis essent, atque eiusdem patrimonia quæ pro luminarium concinnatione & alimoniis pauperum sub eo Imperio haberet, tunc ablata quando sacras Imagines deposuerunt, restituere detrectarent: de quibus vidimus, ipsum antehàc literis egisse apud Constantinũ & Irenen Impp. Iam verò ad Carolum scribit, se rursùm de his commoniturum Constantinum; & si noluerit ea restituere, hæreticum eum pro eiusmodi erroris perseuerantiâ declaraturum. Vbi iterùm audis, quod aliàs ex S. Gregorio Magno audisti; nimirùm transire in hæresim, obstinatam occupationem iurium S. R. E. & vt hæreticum esse damnandum, qui eiusmodi errorem monitus non corrigit.

HÆRETICVS ARGVITVR, QVI MONITVS NON RESTITVIT BONA ECCL.

IESV CHRISTI
AN. 795.
HADRIANI
AN. 24.
CONSTANT. SOLIVS
AN. 6.

I. CONST. IMP. RELICTA LEGITIMA VXORE, ALIAM SVPERINDVCIT.

ANNO Domini septingentesimo nonagesimo quinto, Indictionis tertiæ, Constantini Imp. sine matre regnantis sexto, idem Aug. ardore libidinis, abdicatâ mẽse Ianuario, & monasterio inclusâ Mariâ legitimâ coniuge, eo falso prætextu quasi ea vitæ ipsius insidiata esset, mense Augusto *Theodotem* cubiculariũ ducẽs, Augustam coronauit. Ex quo scelere magnæ sunt in ea Ecclesia inter Catholicos cõflatæ discordiæ; aliis turpi adulatione illud approbantibus, aliis verò magnoperè detestantibus, qui eius rei causa persecutionem sunt passi. Fuerunt inter istos præcipui, magni illi Abbates Plato, & Theodorus Studita, Orientalis Ecclesiæ lumina: qui quòd Imperatorem acerrimè de eo scelere redarguissent, immò & Theodorus (licèt sanguine coniunctus Theodotæ) eumdem publicè excommunicatum pronunciasset; Plato quidem carcere inclusus; Theodorus verò cum pluribus aliis monachis, sævè admodùm flagellatus, & in exilium pulsus est: qui & de his omnibus per literas & tabellarios certiorem reddidit Romanum Pontificem, à quo ob rem præclarè gestam laudari meruit; & suo exemplo plurimos alios vicinarum prouinciarum monachos atque sacerdotes commouit ad anathema-

INDE A MVLTIS ANATHEMATIZATVR.

t-zandam eodem modo Imperatorem ;cùm iam vbique qui cum potestate aliqua præerant ciuitatibus,eius impuritatem sectantes , vxoribus eiectis alias inducerent , & omnia libidinibus implerent.

II. TARASIVS CONST. EPISC. QVI IOIN HOC CERTAMINE.

Restitit quoque Imperatoris conatui viriliter Tarasius Patriarcha Constantinopolitanus,etiã vsque ad commotationem excommunicationis;adeò vt nulla arte adigi potuerit consentire expulsioni Mariæ,& nuptiis ac coronationi Theodotes. Verùm cùm hæc per alium presbyterum Iosephum nomine, Ecclesiæ Constantinopolitanæ Oeconomum , peragi curasset Imperator;graui angustiâ pressus Tarasius, veritus ne nimis exasperando Imperatoris animum,(minantis iam , se maiorum exemplo sacras Imagines estoi baturum) faceret eum desertorem fidei Catholicæ & persecutorem Ecclesiæ:sic illum erroris redarguit,vt tamen Ecclesiæ communione non priuauerit. Qua de causa, & quòd non illum qui adulteram coronasset, ab Ecclesia abiecisset , idem S. Plato, aliique nonnulli monachi , ab eiusdem Tarasij communione abstinuerunt. Hæc summatim ea iis quæ abundè hac de re tradunt Theophanes in Annalibus Græcorum,prædictus Theodorus Abbas Studita in Rebus gestis S.Platonis, Michaël monachus Studita in Actis eiusdem S. Theodori,atque Ignatius itidem monachus in Vita Tarasij.

III. HADRIANI PP. OBITVS.

Quod ad res Occidentales pertinet;hoc eodem anno,septimo Calendas Ianuarij , cœptâ iam à mense Septembri Indictione quarta *Hadrianus* Romanus Pontifex ex hac vita migrauit, cùm sedisset annos viginti tres,menses decem,dies septemdecim;sepultusque est in basilica S.Petri. Cuius diuturnior sedes quàm felix fuerit rerum temporalium prosperitate , atque etiam virtute Euangelicæ Crucis,(cùm videlicèt Rom.Ecclesia sub Principibus Christianiss. eidem obsequentibus,eamdemque defendentibus,locupletantibus,& in omnibus venerantibus floruit;aucta nouâ sobole conuersorum ad fidem Infidelium populorum;vendicata à Longobardorum perfidia ; & protecta à superba Græcorum & illis cohærentium violentia) docent quæ diaimus suis locis. Dicenda quoque plura,si superessent quadraginta quatuor ipsius Hadriani Epistolæ ad Carolum Magnum scriptæ,aliæque item ad alios datæ,quarum breuissima tantummodò argumenta [a] continet ille Codex,cuius in Paulo meminimus. Quem etiã præter alia scripta , de quibus dictum est superius , constat collegisse Conciliorum volumen, illudque misisse ad eumdem qui petierat Carolum,præfixa præfatione, & epigrammate acrostichicis versibus.Estque prætereà auctor Ioannes diaconus,ab eodem Pontifice ex epistolis S. Gregorij Papæ duos conscriptos libros.De munificentia verò eius,tum in profundendis erga pauperes eleemosynis,tum in reparandis atque magnificentissimè ornandis cunctis Vrbis Ecclesiis ac Cœmeteriis ; necnon in restaurandis muris & aquæductibus eiusdem ciuitatis,prorsùs mira habet Anastasius:è quibus non omittendũ de *Candelabro* in modum Crucis formato,quod pensile posuit ante presbyterium Ecclesiæ S. Petri, in quo suis distinctis locis apponi poterant mille trecentæ septuaginta candelæ: constituitque vt quater in anno accenderetur , videlicèt in Natali Domini,in die Paschatis,in natali Apostolorum,& innatali(hoc est die electionis)Romani Pontificis.

EIVS FELICITAS.

a [Recitat ea Bar.Annal.Tom. IX. hoc an. quæ pariter habentur ap. Magdeb. Cent. 8.Integras verò epistolas ipsas,immò & plures alias huius Pontificis, edidit post obitum Baronij, Iac. Gretserus Soc. IESV, vnà cum ceteris de quibus suprà an. 757.II.in marg.]

MIRIFICVM CANDELABRVM.

IV. CAROL. MAGN. SOLLICITVS DE SEPVLTVRA ET ANIMA HADRIANI.

Obitum eius multis lacrymis defleuit Carolus[b] Magnus,qui eum vt patrem coluerat,& vt amicum plurimùm dilexerat.Cuius etiam sepulchrum in Vaticana basilicâ collocatũ,regio ipsemet epitaphio decorauit; quod hodieque extat pro foribus eiusdem basilicæ,& habetur descriptum apud Platinam. Sed & prætereà religiosis officiis atque suffragiis eius animam prosecutus , pro ipsa longè lateque per prouincias sibi subiectas , & alias externas, erogauit eleemosynas:quas etiam in Anglia exercuisse,comperitur in epistolâ[c] ad Offam Merciorum Regẽ scripta. Quàm multus enim Carolus fuerit in eleemosynis toto Orbe Christiano erogandis, Eginhardus testis est oculatus ; qui scribit eas ipsum transmittere solitum etiam in Syriam,& Ægyptum, atque Africam:ob hoc maximè (vt ait) transmarinorum Regum amicitiam expetentem,vt Christianis sub eorum dominatu degentibus subuenire posset. Extatque titulus in eius Capitularibus[d] *De eleemosyna mittenda in Ierusalem propter Ecclesias Dei restaurandas.*

b Eginard. in Vit.Car.

c Ext. ap. Malmesbur. lib.1. Hist. Angl.c.14.

CAROLI ELEEMOSYNÆ TOTO ORBE OSTENSÆ.

d Capitul. l. 4.in append. c.31.Ap.Baron.an.799.

V. LEO III. CREATVR.

Ceterùm post obitum Hadriani , neque die integra Sede vacante,eâdem qua is obiit,creatus est eius successor Lao huius nominis Tertius,patriâ Roman[e], Asuppij filius anteà presbyter ; qui ab infantia fuerat in Vestiario Patriarchij enutritus & educatus:vir(vt ait Anastasius)diuinis Scripturis pollens,omnique Ecclesiastica disciplina instructus , castus, mitis, facundus,& constans, eleemosynarum largus, & infirmorum assiduus visitator. cuius etiam sanctitatem probat ipsa omnium consensu electio eius quam celerrimè facta. Reiicitur verò quæ nullâ subsistit firmitate fabella de Leone , quòd sui exordio Pontificatus passus carnis incendium ob formosam mulierem eius manum exosculantem, eam ipse sibi præciderit; statueritque ne deinceps manus,sed pedes quis deberet osculari Pontificis : cùm econtrà ante hæc tempora reperiatur moris fuisse osculari pedes, manus numquam;multaque alia habeat eadem fabula,quæ prorsùs vt audiatur indignam reddant. Tribuisse verò eam alios vidimus Leoni Magno;vt sic inconstans mendacium inueniatur vbique.

IESV CHRISTI
AN. 796.
LEONIS III.
AN. 1.
CONSTANT. SOL.
AN. 7.

I. LEGATIO ET MVNERA A LEONE PP. AD CAROL. MAGN.

ANNO Christi septingentesimo nonagesimo sexto, Indictione quartâ,in ipso sedis suæ & anni huius principio , Leo Romanus Pontifex legationem ad Carolum Magnum decreuit cum muneribus;nempè Clauibus aureis ex S. Petri sepulchro ex more acceptis , atque Veaillo Romanæ Vrbis.Qua ex re Nouatores tradunt, per Claues Carolum in possessionem immissum Romanæ Ecclesiæ;& per Vexillum, Romanæ Vrbis. Ignorantes eiusmodi dona à

Pontificibus mitti consueuisse Christianis Principibus: vt de Clauibus testes sunt quamplurimæ sancti Gregorij, aliorumque Pontificum epistolæ, de quibus etiam sæpè dictum est superiùs: De Vexillo autem, inuenies pariter inferiùs[a], & à Patriarcha Ierosolymitano ad eumdem Carolum loco benedictionis missum Vexillum, vnà item cum Clauibus locorum sanctorum. Honorasse verò Leonem Pontificem; ipsum Carolum Magnum dono Vexilli, eò quòd potentissimus esset Ecclesiæ Romanæ Defensor, dicere quoque possumus. Rursùm autem hoc eodem anno ab ipso Christianissimo Principe Engelbertum Abbatem monasterij S. Richarij, legatum missum esse ad Leonem, ad munera deferenda quæ ex thesauro Hunnorum erepto idem Rex fuerat consecutus, Annales Francorum affirmant, de quo bello dictum est superiùs.

[a] An. 800. V.

II. Quo item anno missa pariter est legatio ad eumdem Leonem Pontificem ex Britanniâ à Rege Merciorum Kemulfo Offæ successore, tam suo, quàm Episcoporum, atque magnatum totiusque populi regni sui nomine, cum literis[b]: quibus respondeos Pontifex, concessit quæ perierant circa diœceses illius Regni.

[b] De gest. Angl. continuat lib. 1. cap. 12.

IESV CHRISTI
An. 797.
LEONIS III.
An. 2.
IREN. Iter.
An. 1.

I. CONST. IMP. OBCOECATIO AT OBITVS.

ANNO Domini septingentesimo nonagesimo septimo, Indictione quinta, mense Iulio, Cóstantinus Imp. insidiis matris Irenes tentus in palatio Porphyrâ, vbi & natus erat, orbatos est oculis; vnde mox subsecuta est mors: quod pluribus describit Theophanes. Eo verò defuncto. (in quo & genus Copronymi prorsùs extinctum tradunt, cùm paruulus, quem ipse genuerat ex pellice, puer Leo nomine, iam ante ipsum Calendis Maij huius anni mortuus esset) in matrem rursùm Imperium est deuolutum Addit Theophanes, obtenebratum tunc esse Solem per dies decem & septem, ita vt errarent naues maris; omnesque dicerent, propter obcœcationem Imperatoris Solem obcœcatum radios suos retraxisse. Verùm nonnisi irato in eum numine, vindictam exposcente de fuso ab eo innocentium sanguine, facta hęc esse idem auctor asserit. Planè, scelus esset omninò execrandum in matre, talia in filium commitente; nisi (quod multi excusant) iustitiæ eam zelus impulisset; quo nomine eadem post hæc meruit à plerisque eius temporis Orientalibus viris sanctissimis commendari. Quomodò verò ita è medio sublato Constantino, qui ab eo fuerant aut carceribus inclusi, aut in exilium deportati, & inter eos eminentes Plato & Theodorus Archimandritæ, gloriosissimè restituti sint; ac Constantinopolim aduenientes, Tarasio eiusdem ciuitatis Patriarchæ (postquàm Iosephum presbyterum Theodotes pellicis coronatorem deposuisset) reconciliati fuerint, indéque ad sua se monasteria receperint; atque ita pax reddita fuerit vniuersæ Ecclesiæ: ista omnia pluribus narrant ipse Theodorus in Vita Platonis, & Michaël æquè monachus Studita in Rebus gestis eiusdem Theodori.

SOLIS OBTENEBRATIO.

[a] Hanc periodum habet Baron. an. super. num. VIII. vbi agit de paratis à matre insidiis filio.

PAX REDDITA ECCLESIA.

II. In Occidente verò Barcinona Hispaniæ ciuitas, quæ à Francis defecerat, per Zatum Saracenorum Præfectum Carolo Magno reddita est. Cùm & Habdalla Saracenorum Princeps in Africa, à fratre pulsus ad eumdem Carolum confugit; qui eum cum filio suo Ludouico in Hispaniam proficisci iussit. Quo anno pariter res bellicæ eidem Carolo prosperè successere Cùm autem degeret Aquisgrani, suscepit legationem à Constantino Imp. anteà missam; sed eius auditâ nece, omnia vana cessere.

IESV CHRISTI
An. 799.
LEONIS III.
An. 3.
IREN. Iter.
An. 2.

I. ANNO Domini septingentesimo nonagesimo octauo, Indictione sexta, in Oriente Arabes Saraceni sub duce Habdimelech, cùm petenti pacem Irenæ Imperatrici negassent; infesto agmine progressi Constantinopolim vsque, eius suburbia deprædati sunt, onustique spoliis abierunt. Hæc Theophanes pluribus. Eorum verò occasione factũ est, vt Theodorus Archimandrita, de quo sæpè dictum est superiùs, quò ab horum infestatione monachos sibi subditos saluos redderet, eosdem Constantinopolim duxerit, atque amplissimum Studij monasterium, iam diù à monachis parùm frequentatum, habitare cœperit; vnde & *Studitæ* cognomen consecutus est. Rem gestam Michaël his præsens, vnusque ex his monachis narrat: qui & numerum monachorum ad decem peruenisse cententia affirmat: & occasione laboris operum manuum singulis præscriptorum, descriptionisque librorum ab ipsis fieri solitorum, agit de scriptis eiusdem Theodori, (præter libros quinque Epistolarum ad diuersos) quæ tam metro quàm solutâ oratione aduersùs hæreticos Iconoclastas, & ad monasticas regulas, aliaque res Ecclesiasticas spectantia edidit: quæ quidem magna ex parte desiderari videntur.

THEOD. STVDITA CONSTANTINOPOLIM SE RECIPIT.

II. Misisse hoc item anno Ireneu Augustam Legatos ad Carolum Magnum, veteres tradunt Annales Francorum; auditosque ab eo Aquisgrani, ac redditum illis, quem peterent Sisinnium fratrem Tarasij Patriarchæ, ólim in bello captũ. Quo pariter anno (vt vetus habet Chronicon à Pithœo editum) Hadofuns, siue Adefonsus, aut Alfonsus cognomento Castus, Gallæciæ & Asturiæ Rex, per Legatos Papilionem miræ pulchritudinis, & ex prædatâ Vlyssipona insignia victoriæ suæ, loricas, mulos, captiuosque Mauros, eidem Carolo misit; quocum magna ei intercesserat necessitudo, vtroque Regé pietate, sicuti & fortitudine, insigni.

MVNERA ALFONSI CASTI AD CAR. MAGN.

IESV CHRISTI
An. 799.

LEONIS III.
An. 4.

Iren. Iter.
An. 3.

I. ANNO Christi septingentesimo nonagesimo nono, Indictione septima, nepotes Hadriani Romani Pontificis, Paschalis Primicerius, & Campulus Sacellarius Ecclesiæ Romanæ, inuidia tabescentes ob Leonis electionem, cùm septimo Calendas Maij idem Leo Papa solemni ritu Litanias Maiores cum vniuerso Clero ac populo celebraret; in ipso itinere armati cum suis sequacibus occurrentes ante monasterium SS. Stephani & Siluestri, populum inermem exturbarunt. Leoni verò crudeliter cæso oculos eruerunt, & linguam præciderunt, eumdemque intra Ecclesiam monasterij tractum, ante ipsum altare plagis diuersis prosciderunt, ac semiuiuum custodiæ tradiderunt. Sed cùm rursùm inde noctu in monasterium S. Gerasimi ad arctiorem custodiā ductus ab iis esset, accidit eâdem nocte ingenti diuino miraculo per intercessionem SS. Apostolorum, vt visum reciperit, & lingua ei restituta fuerit. Quapropter inde suorum quorumdam industriâ clâm in Vaticanum abductus, mox cooperantibus Legatis Caroli Magni, ab Spoletano Duce Winigiso, qui repentè cum exercitu aduenerat, ductus Spoletum, paucis pòst diebus ad eumdem Regem Christianissimum properauit; à quo honorificentissimè Paderburnæ in Saxoniâ susceptus, post aliquod tēpus cum amplissimo Francorū Antistitum & Optimatum comitatu, Romam rediit in fine mensis Nouembris.

Qvam execranda in Leonem Pp. commissa.

Recvrrit ad Carol. Magn.

II. Rem autem gestam, præ sceleris immanitate declamato vbique facinore, tam Occidentales quàm Orientales Historiarum scriptores sunt prosecuti: quam exactiùs descripserunt veteres Francorum Annales, & Anastasius. Sed fuit eadem tunc carmine egregiè scripta ab Alcuino (vt stylus arguit) nuper verò edita [a], in quâ nonnulla habentur quæ prætermissa noscuntur ab aliis, quorum delecteris sicut veritate, ita & rerum tunc temporis gestarum varietate. Porrò constat habitā Romæ à delegatis Caroli Magni quæstionem de iis qui tam enormia scelera perpetrassent; capitisque in eos sententiā latâ, ipsius Pontificis petitione exilio dumtaxat mulctatos esse. Verū huius causæ cognitionem plerique in sequentem annum referunt, postquàm Carolus Romam venit; quando & actum est de quibusdam criminibus, ab iisdem pestiferis viris Leoni obiectis.

[a] *Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. 2.*

IESV CHRISTI
An. 800.

LEONIS III.
An. 5.

Iren. Iter.
An. 4.

I. ANNO Christi septingentesimo, Indictione octaua, Carolus Magnus, celebrato Paschali festo apud Centulum, seu Centulam, in Abbatia S. Richarij; per litus Oceani veniens Rotomagum, inde per Sequanam & Ligerim profectus est Turonos ad sepulchrum S. Martini, orationis causâ: vbi & defunctam pridie Nonas Iulij Luitgardem coniugem, piam valdè feminam, sepeliuit. Post hæc habuit *Conuentum* generalem *Moguntiæ*: inde Italiam versùs iter arripiens, vt Romanam Ecclesiam impiorum factionibus perturbatam, in securitatem pristinam restitueret; cùm Rauennam peruenisset, præmisso exercitu cum Pipino filio aduersùs Beneuentanos in Romanam Ecclesiam tunc infestos, ipse Romam pergens, obuium habuit apud Nomentum, ipsum Leonem Papam; & ab eodem mox in Vrbem reuerso honorificentissimè summâ omnium gratulatione exceptus est octauo Calendas Decembris. Post aliquot verò dies, inquisitione facta de criminibus quæ Leoni Pontifici ab aduersariis obiecta erant, cùm nullus ea probaret, ipse Pontifex coram omni populo, in basilica S. Petri Euangelium ferens, ambonem conscendit, inuocatoque S. Trinitatis nomine, de illis se iureiurando purgauit. Hæc ex Annalibus sub Ludouico Caroli filio scriptis, & ex aliis à quibus vita eiusdem Caroli contexitur.

Caroli Magni aduentus in Vrbem.

II. Quomodò autem Leonis Papæ causa tractata fuerit, accuratiùs narrans Anastasius, ait Carolum Magnum congregasse in Ecclesiam S. Petri Antistites omnes Italiæ & Franciæ, necnon Optimates Francorum & Romanorum, vt crimina eidem Pontifici obiecta examinarentur. Omnes verò Antistites vno ore dixisse; *Nos Apostolicam Sedem, quæ est caput omnium Dei Ecclesiarum, iudicare non audemus: nam ab ipsa nos omnes & Vicario suo iudicamur; ipsa autem à nemine iudicatur, quemadmodum antiquitùs mos fuit: sed sicut ipse Summus Pontifex censuerit, iubeat, canonicè obediemus.* tuncque Leonem ambone ascenso, coram omnibus se iureiurando super sancta Euangelia ab obiectis purgasse; idque factum esse Idibus Decembris. Cuius quidem purgationis, totidem verbis concepta formula habetur in libro sacrorum Rituum Romanæ Ecclesiæ, quem vetustas Romanum Ordinem appellauit, his verbis; *Ego Leo Pontifex S. R. E. à nemine iudicatus, neque coactus, sed mea voluntate, impulsus, purgo me præsentibus vobis coram Deo & Angelis eius, qui conscientiam nouit, & B. Petro principe Apostolorum in cuius conspectu consistimus, neque sceleratas res quas mihi obiiciunt perpetrasse, neque perpetrari iussisse: Deum testans, in cuius iudicium venturi sumus, & in cuius conspectu consistimus. Et hoc facio, non legibus vllis obstrictus, neque hanc consuetudinem aut decretum in sancta Ecclesia successoribus meis, & fratribus Coepiscopis imponere cupiens: sed vt certiùs iniquis vos suspicionibus liberem.*

Leo PP. iurando se purgat a criminibus obiectis.

III. Ceterùm qui annos Redemptoris à Natali die Domini auspicati sunt soliti, in sequentem Christi annum octingentesimum primum reiiciunt coronationem Caroli Magni in Imperatorem, quæ ipso die Natali Domini facta est: qui autem à Calendis Ianuarij initium anni sumere consueuerunt, (vt & nos facimus) hoc anno Domini octingentesimo ipsam ponunt. Nam quod Theophanes

Carolus Magnus coronatur Imperator.

factam

factam scribit ipsis Calendis Ianuarij, Latinos omnes aduersantes habet. Porrò de ipsâ agens Anastasius, ait Natali die Domini in Ecclesiam B. Petri vniuerso Clero, & Populo, atque Optimatibus congregatis, dum ante Confessionem B. Petri ab oratione Carolus surgeret, Leonem Pontificem propriis manibus coronam Imperialem eius capiti imposuisse, & Imperatorem Romanorum pronunciasse: tuncque vniuersos adstantes vnâ voce ter acclamasse, CAROLO PIISSIMO AVGVSTO A DEO CORONATO, MAGNO, PACIFICO, IMPERATORI ROMANORVM, VITA ET VICTORIA: & mox eumdem Pontificem vnxisse eum oleo sancto. Nec omisit Imperator iuramento tunc se obligare Romanæ Ecclesiæ Defensorem, quod iusiurandum iisdem verbis concipi à posteris etiã solitum, ita relatũ habetur in eo quem diximus libro sacrorum Rituum [a]; *In nomine* CHRISTI *spondeo, atque polliceor ego Carolus Imperator coram Deo, & Beato Petro Apostolo, me protectorem ac defensorem fore huius S.R.E. in omnibus vtilitatibus, quatenùs diuino fultus fuero adiutorio, prout sciero, poteroque.* Porrò dum agit de eâdem coronatione Einhardus [b], seu Eginhardus, qui adfuit, eam confectam affirmat non solùm ipso Carolo nihil præsciente; sed etiam adeò aduersante, vt diceret se eo die, quamuis præcipua solemnitas esset, Ecclesiam non intraturum fuisse, si consilium Pontificis præscire potuisset.

IVRAMENTVM CAROLI MAGNI.

a Impugnauit hoc iuramentũ, tamquam esset fictitium, Goldastus: sed refellit eius inepties Gretserus cap. 4. Apologiæ Baron. de quâ diximus ad an. 774. post num. IV.)

b *Egin. in Vit. Carol. Mag.*

IV. Haud verò ipse tantùm Eginhardus, aut Anastasius, de collatâ per Leonem Romanum Pontificem Imperiali dignitate Carolo Magno sunt testes; sed & fatentur id ipsum (vt vno verbo dicam) Latini omnes & Græci auctores. Quod autem eiusmodi Translatio Imperij ab Oriente in Occidentem, vbi posthàc semper stetit, & hactenùs perseuerat, diuino consilio facta fuerit magno Reipublicæ Christianæ emolumento; & Imperij Orientalis desolatio, & alia euenta satis superque demonstrarunt. Nec verò id potuisse conuenientiùs fieri quàm per Romanum Pontificem, totius Christianæ religionis Antistitem, & summum Ecclesiæ Catholicæ visibile caput, pastoremque vniuersi gregis Christi; nec decentiùs quàm in Carolum Magnum, Regem totius Occidentis potentissimum, eumdemque Christianissimum, piissimum, iustissimum, fortissimum, doctissimum, de Religione Christianâ, Ecclesiâ Catholicâ, Sede Apostolicâ, statu publico, semper in omnibus optimè meritum; nec denique opportuniori tempore, quàm cùm iacerent absque possessore iura Occidentalis Imperij, & periculum immineret ne caderent in schismaticos Principes à fide Catholica extorres, aut in Christianæ religionis infensissimos hostes Saracenos: nemo prudens & rerum æquus æstimator non affirmabit; nec inficias ire poterit, totum id Dei opus fuisse, eiusque mirabili consilio sapientissimè dispositum. Quæ verò Carolus post coronationem suam, ingentis pretij donaria obtulerit præcipuis Vrbis basilicis, addit Anastasius superiori narrationi, enumerans illa.

[De huiusmodi Translationis Imperij conuenientiâ, déque Sedis Apostolicæ, Romanique Pontificis eâ in re auctoritate, fusè agit Baronius hoc anno, refutans etiam quæ aduersùs eam scripserunt Nouatores; ac nihilominùs Lectorem remittẽs ad copiosiorem Tractatum, quem de his conscripsit Bellarminus aduersùs Illyricum & alios Centuriatores. Qui quidem Tractatus cùm ab aliis postmodùm impugnatus fuerit, fuit iterùm & ipse propugnatus à Iac. Gretf. Tom. II. Defens. Bellarm.]

V. Eodem autem die quo Leo Pontifex coram populo se purgauit, Zacharias presbyter, quem Carolus Magnus ad loca sancta Ierosolymam cùm amplis eleemosynis miserat, Romam rediit cum duobus monachis, quos Ioannes tunc Patriarcha Ierosolymitanus ad eumdem Carolum direxit: qui benedictionis causâ Claues Sepulchri Dominici ac loci Caluariæ, claues etiam ciuitatis ac montis Oliueti cum Vexillo detulerunt. Hæc ex Annalibus Francorum in Vita Caroli Magni. De quibus monẽdus lector; cùm sit de Carolo scriptum, eum recuperasse Terram sanctam, quia eiusmodi claues recepit; errorem ex eo natum esse, vt id factum armis dixerint alij. Sed nonnisi donatione Regis Saracenorum Aaronis id euenisse, iam superiùs ex Eginhardo dictum est.

CLAVES S. SEPVLCHRI ET CIVITATIS IERVSALEM MISSAE AD CAROL. IMP.

VII. Sed & hoc eodem anno, quo expeditio Caroli Magni aduersùs Beneuentanos viguit, contigit quod Agobardus [c] Archiepiscopus Lugdunẽsis narrat, disseminatam esse in Galliis quamdam stultitiam, cùm esset mortalitas boum, vt dicerent Grimoaldum Ducem Beneuentanorum trãsmisisse homines cum pulueribus, quos spargerent per campos & montes, prata & fontes, eò quòd esset inimicus Carolo, & de ipso sparso puluere boues morerentur: ac propter eam causam multos comprehensos fuisse, & aliquos occisos, plerosque autem affixos tabulis in flumen proiectos; quos ita diabolus excæcasset, vt ipsi sibi essent testes fallaces ad mortem, asserentes se habere talem puluerem, & spargere. Hæc Agobardus; qui admiratur vulgi stoliditatem, credentis fieri potuisse tum vt tantus puluis per tam diffitas regiones portaretur, tum vt eo soli boues morerentur, non etiam cætera animalia.

c *Agob. cont. opin. vulgi de grand. & ton. tr. in fi.*

DE PVLVERE SPARSO AD INTERFICIENDA PECORA.

IESV CHRISTI
AN. 801.

LEONIS III.
AN. 6.

CAROLI MAG. I.
IREN. Iter. 5.

I. ANNO Domini octingentesimo primo, Indictione nonâ, (vt habent Annales Francorum in Vita Caroli Magni) pridie Calendas Maij, horâ noctis secundâ, terræmotus maximus factus est, quo & tota Italia grauiter concussa est, & nonnullæ vrbes atque montes corruerunt. Meminit quoque eiusdem terræmotûs Anastasius, atque eo concussam esse Ecclesiam B. Pauli Apostoli; quam Leo Papa in meliorem statum redegit; tamisq; eam, sicut & alias Vrbis Ecclesias, ornamentis atque donariis ditauit, vt stuporem afferant legentibus quæ de iis in Vita ipsius narrat Anastasius.

TERRÆMOTVS INGENS IN ITALIA.

II. Hoc eodem anno Incarnationis Domini octingentesimo primo, Indictione nonâ, regni Caroli in Francia trigesimo tertio, in Italia vigesimo octauo, Consulatûs autem siue Imperij primo, editæ reperiuntur [a] eiusdem Imperatoris

a *Sigon. l. 4. Reg. Ital. hoc an.*

PROMVLGATIO LEGVM CAROLI MAG.

ris Caroli leges, quæ Mutinæ adhuc legi dicuntur: quibus quidem (vt ait ipse in præfatione, quæ eisdem apposita legitur) ea quæ in legibus Longobardorum prætermissa essent, iuxta rerum ac temporum considerationem addere curauit. De quibus etiam agens Eginhardus, ait Carolum post susceptum Imperiale nomen, cùm aduerteret multa legibus populi sui deesse, cogitasse quæ deerant addere, & discrepantia vnire, atque praua corrigere: verùm in his nihil aliud ab eo factum esse, quàm quòd pauca capitula legibus addiderit; omniumque nationum quæ sub eius ditione erant, iura quæ scripta non essent, literis mandari fecerit.

III.

b *Dist. 19. c. 3. Extat etiam in Concil. Tribur. c. 30.*

SENTENTIA CAROLI OBEDIENTIA EXHIBENDA SEDI ROM.

Portò numerant viginti tria capita legum Caroli Magni, quorum duo reperiuntur recitata à Gratiano; nempè vnum [b] de iis qui vtuntur literis falsis Romani Pontificis; vbi auream illam sententiam inter alia posuit, *In memoriam B. Petri Apostoli, honoremus Sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis; esse debeat Ecclesiasticæ magistra rationis. Quare seruanda est cum mansuetudine humilitas; vt licèt vix ferendum ab illa sancta Sede imponatur iugum, tamen feramus, & piâ deuotione toleremus,* &c. quod ipsum capitulum recitatum etiam habetur in Concilio Triburiensi. Alterùm verò caput est [c] de Episcoporum Iudiciali foro; cui quâtùm Rex & Imperator pius, exemplo Theodosij Aug. detulerit, docet ipse legis contextus, qui omnibus patet. Hæc porrò tanti Principis statuta audiant, & erubescant illi qui eis penitùs aduersarias leges condunt; timeantq; nequando, si ista facere perseuerant, Deus vindex exurgens virgâ furoris ferreâ tamquam vas figuli confringat eos: atque exemplo Caroli discant, ex obedientia erga Sedem Apostolicam, & obseruantiâ legum Ecclesiasticarum, Regna & Imperia propagare, ac firmiter stabilire. Cæterùm quem parcissimum vidimus in nouis condendis legibus, idem in veteribus restituendis multus fuit: colligique iussit centum sexaginta octo capitula Legum Ecclesiasticarũ ex sacrosanctis Consiliis atque decretis Summorum Pontificum, vt per ea in Ecclesia disciplina vigeret: vbi & imitandâ animi submissione, *deuotum* se indigitat *sanctæ Ecclesiæ defensorem, humilemq; adiutorem*; excusatque non se præscribere leges Episcopis, sed admonere vt ipsi paternas sanctiones custodiri facerent.

c *11. q. 1. c. volumus. 37. Extat in operum Capitul. Franc. lib 6. c. 281.*

QVANTVM DETVLERIT FORO ECCL. *Qua de re vide Gretse. l. 2. Defensionis Apol. Baron. cont. Gold Replic. c. 14.*

IV.

S. SALVII EPISCOPI ENGOLISMENSIS MARTYRIVM.

Hoc eodem anno ponit Sigebertus martyrium *S. Saluij* Engolismensis Episcopi, qui prædicationis Euangelicæ causâ cum *Superio* socio Valentianas progressus, ibi martyrium cum eodem socio suo consecutus est. Quorum corpora in stabulo iumentorum defossa, (Beati quidem Saluij subtùs, & comitis ex transuerso in formam Crucis) taurus à reliquis animalibus, & ab immunditia conseruauit: visaque sunt etiam à diuersis luminaria in stabulo. De quibus ter ab Angelo diuinitùs admonitus Carolus Imp. vt eorum corpora quæreret; idem illa ex manifestis indiciis inuenta, in Ecclesiam sancti Martini transtulit, vbi vsque hodie signis & miraculis coruscant: interfectores autem eorum graui pœna mulctauit, quos & magis vltio diuina persecuta est. Hæc Sigebertus in Chronico & Molanus in Natalibus Sanctorum Belgij.

V.

IRENE AVG. RELAXAT TRIBVTA.

De rebus autem Orientalibus anni huius illud visum magni momenti, quod Theophanes ait Irenen piam Imperatricem Constantinopoli ciuilia remisisse tributa, quod quidẽ quanti momenti fuerit, cùm anteà omnis generis mercatores, opifices, agricolæ, aliique eiusmodi homines grauissimo premerentur onere; docet epistola [d] Theodori Studitæ gratulatoria, tunc ad eamdem Augustam scripta

d *Theod. Stud. l. ep. 7.*

IESV CHRISTI

AN. 802.

LEONIS III.

AN. 7.

CAROLI MAG. 2.

NICEPHORI 1.

I.

ANNO Christi octingentesimo secundo, Indictione decimâ, missi sunt (inquit Theophanes) Cõstãtinopolim legati à Carolo Magno Imperatore & à Leone Romano Pontifice ad Irenen Augustam, pro pace & perpetuâ concordiâ ineundâ. Fuisse autem Legatos, Iesse Episcopum Ambianensem, & Elinigaudium Comitem, Ado tradit anno sequenti, de eorum reditu agens. Auctorque est Zonaras, Carolum expetiisse coniugium Irenes, ipsamque minimè abhorruisse. Porrò quasi Legati aduenissent, non ad conciliandas nuptias, sed ad spectandam tragœdiam; omnia sub eorum oculis continuò mutata sunt, nam Constantinopoli cùm adhuc essent, pridiè Calendas Nouembris (cœptâ iam à mense Septembri Indictione vndecimâ) NICEPHORVS Patricius & Logotheta generalis, ingenti perfidiâ atque ingratitudine tyrannidem arripiẽs, ipsam Irenen in ordinem redegit, & in exilium in Insulam Lesbum deportauit. Quam rem gestam exactè descripsit Theophanes.

IRENE DEPONITVR, NICEPHOR. IMPERAT.

II.

Post quæ Legati Caroli, acceptis à Nicephoro nouo Augusto literis pacis, Constantinopoli recesserunt vnà cùm aliis Legatis ipsius Nicephori, nempè vno Episcopo ac tribus Abbatibus: perueneruntque omnes anno sequenti ad Carolum in Germaniam: vbi rursùm firmatâ pace, iidem Legati Nicephori Constantinopolim reuersi sunt; vt narrant Ado, & alij anno sequenti. Quod verò ad fidem Nicephori spectat; Catholicus licèt haberetur, tamen multipliciter impius semper apparuit; quòd scilicet (vt Theophanes est auctor) faueret Iconoclastis, probaret Manichæorum hæresim, derideret colentes diuina mandata, sacra vt profana haberet, Ecclesiasticam immunitatem pessumdaret, maximeque aduersaretur Romani Pontificis communionem: præter impietatem de iis quæ pertinent ad politicum statum.

NICEPH. IMP. OMNI EX PARTE IMPIVS.

III.

CONCIL. ALTINENSE OB CASVM PATRIARC. GRADEN.

Intereà in Occidente hoc pariter anno celebrata reperitur SYNODVS ALTINENSIS ab Episcopis eius prouinciæ, præsidente ipsi *Paulino* Patriarchâ Foroiuliẽsi, siue Aquileiensi, à quo scripta extat [a] Synodalis epistola ad Carolum Magnum Imperatorem. Causa autem celebrandæ Synodi, fuisse videtur immane scelus à Ioanne Duce Venetorum perpetra-

a *Rec. Baron. Tom. IX. hoc an.*

tum;

tum; cùm in Gradensem furens Patriarcham nomine pariter Ioannem, oppido vi capto, eumdem è turri præcipitem dedit, aliosque eiusdem Ecclesiæ sacerdotes interemit; quòd videlicèt idem Ioannes Patriarcha Christophorum quẽdam hominem Græcum rogatu Tribunorum Venetiarum excommunicasset, quem Ioannes Dux in gratiam Nicephori Imp. Episcopum constituisset Vliuolensem. Hæc quidem produnt Annales Veneti. Paulini verò studium Carolum Magnum implorantis, illud fuisse videtur, vt eum aduersùs Venetos in vltionem tanti sceleris prouocaret. Quem quidem Paulinum paulò pòst hoc ipso anno defunctum esse, habent veteres Annales Franciæ à Pithœo editi: eumdemque dum vixit, & post mortem miraculis claruisse, in monumentis Aquileiensis Ecclesiæ legitur.

DE PAVLINO PATRIAR. FOROIVL.

IV.

Laudatissimus planè ac doctissimus vir; cui cum Vlbino Flacco huius sæculi face summam intercessisse familiaritatẽ, testantur plures quæ adhuc extant [b] eiusdem Albini ad eum scriptæ epistolæ. Fuisse verò ante Patriarchatum artis grammaticæ professorem, eumdemque Carolo Magno charum, declarat ipsius Caroli diploma, quo ei nobilem villam Lauerianum donauit, quod est in eius Vita descriptum. Docuisse namque Grammaticam hoc sæculo etiam homines Ecclesiasticos, constat ex Eginhardo[c], & Lupo[d] Abbate Ferrariensi, huius temporis auctoribus. Quo quidem nomine plurimùm Carolo Magno debet hoc sæculum, quòd bonas literas penitùs collapsas restituit; vt inter alios testes sunt idem Lupus, ac Ionas [e] Aurelianensis Episcopus. Traditque Angesisus [f] Abbas, & confirmat Concilium [g] Cabilonense, eumdem Imp. constituisse in singulis monasteriis & Episcopiis, studia Grãmaticæ, Musicæ, & Arithmeticæ. His addunt alij, Parisiis tunc Scholas publicas erigi cœptas, atque studio successorum Regum præ ceteris maiori claritate fulsisse. Sed & constitutas esse Scholas Literarum Latinarum & Græcarum in Ecclesia Osnaburgensi in Saxoniâ, vt ad vsum legationum in Orientem mittendarum pueri erudirentur; constat ex priuilegio [h] ab ipso Carolo eidem Ecclesiæ concesso.

[b] Tom. 1. Antiq. Lect. Canis. ep. 59. & seqq.

[c] Egin. in Vit. Carol.

[d] Lup. ep. 1.

BONÆ LITERÆ A CAROL. MAG. RESTITVTÆ.

[e] Ion. Aurel. præf. comment. adu. Claud. Taurin.

[f] Anges. lib. 1. Capitul.

[g] Conc. Cabil. c. 3.

[h] Ext. ap. Crantz. hist. Saxon. lib. 1. cap. 2.

IESV CHRISTI

AN. 803.

LEONIS III.

AN. 8.

CAROLI MAG. 3.

NICEPHORI 2.

I.

DE REB. IMPERII ORIENTALIS.

ANNO Christi octingentesimo tertio, Indictione vndecima, mense Augusto, mortua est in exilio Irene Augusta, ærumnis confecta Nicephori tyranni sæuitiâ; quâ etiam plurimi alij viri illustrissimi perempti sunt. Sed & mense Iulio *Bardanes*, cognomẽto *Turcus*, Præfectus Orientis, inuitus ab exercitu Imperator acclamatus, eo mox nomine deposito monasticum habitum suscepit: quem nihilominùs paulò pòst contra fidem datam Nicephorus luminibus priuauit; qui verò ipsi adhæserant omnes principes puniuit, exercitumque ipsum exauctorauit. Præterea STAVRATIVM filium suum Augustum coronari per Tarasium Patriarcham fecit; quamuis esset inutilis modis omnibus ad tantam dignitatem, tam aspectu, quàm robore & sensu. Denique idem Nicephorus mẽse Augusto aduersùs Arabes pugnans, posteriores tulit; vixque à discrimine vitæ per suos ereptus est. Ista omnia pluribus Theophanes hoc anno.

IESV CHRISTI

AN. 704.

LEONIS III.

AN. 9.

CAROLI MAG. 4.

NICEPHORI 3.

I.

DE SANGVINE CHRISTI REPERTO APVD MANTVAM.

ANNO Domini octingentesimo quarto, Indictione duodecima, cũ esset Carolo Magno nunciatum, CHRISTI *Sanguinem* in Mantua ciuitatem fuisse repertũ, petiit ipse à Leone Papa, vt huius rei veritatem inquireret. Qui Mantuam hac religiosâ occasione adueniens, inde quoque Imperatorem in Gallias conuenit cum quo Natali Domini in villâ Carisiaco celebrato, indeque Aquisgranum cum eodem progressus, non multos post dies Romam rediit honorificentissimè ab Imperatore susceptus, atque dimissus. Hæc summatim Annales Francorum in Vitâ Caroli per singulos annos digesta. Sed quod ad Sanguinem Christi pertinet; re multum examinatâ, inuentus est & comprobatus de illo fuisse, qui ex Christi corpore fluxit tempore Passionis eius; non autem de illo qui Beryti (vt vidimus) ex sacra Crucifixi Imagine fluxerat. De quâ veritate extare dicuntur sacra diplomata Romanorum Pontificum; vt de his non sit ampliùs dubitandum.

II.

RES GESTA A LEONE PP. IN GERMANIA.

Quod verò spectat ad res gestas à Leone in Germania; prolixè de iis agens, qui præsens adfuit, S. Ludgerus primus Monasteriensis Episcopus in epistola [a] ad Riafridum Episcopum Traiectensem, tradit eum in Germaniam aduenisse cum magna solemnitate suorum Cardinalium, Archiepiscoporum, Episcoporum, & Prælatorum, & Primatum; atque ab Imperatore imperialiter cum suis susceptum, inter multa pietatis suæ opera, tum Aquisgrani in Palatio, tum in plerisque aliis Galliæ & Germaniæ locis, Ecclesias & altaria consecrasse, & vbique Indulgentias eis contulisse. Sed & Werdam cum Imperatore accedentem eiusdem rogatu *B. Suuibertum*, post lectam ipsius sanctissimam Vitam, innumeraque miracula, postque actas preces ac celebrata ieiunia; de consensu Cardinalium, ceterorumque Prælatorum, solemni ritu inter sacratissimum Missæ officium, sanctorum Confessorum catalogo adscripsisse pridie Nonas Septembris; & instituisse illum diem ab incolis festiuè celebrandum, atque ad diuina confluentibus Indulgentias concessisse: denique multa ab ipso Carolo Imp. aliisque singulis adstantibus dona oblata esse ad conficiendam pretiosam capsulam, in quâ Sancti Reliquiæ collocarentur. Habet insuper de puero nepote Archiepiscopi Coloniensis tunc aquis submerso, & virtute eiusdem S. Suuiberti in

[a] Ext. ap. Sur. 1. Mart. in Appen. ad Vit. Suuib.

CANONIZATIO S. SVVIBER.

vitam

vitam reuocato. Ex bis autem omnibus corrigendi videntur Francorum Annales, dum asserunt Leonem bac peregrinatione nonnisi octo dies apud Carolum mansisse: neque enim tot & tanta quæ Lugderus recenset, intra adeò breue temporis spatium peragi potuisse putantur.

III. ALCVINI OBITVS, ET ÆTAS.

Hoc item anno (vt scribit Odorannus monachus Senonensis in suis Annalibus) Alcuinus qui & Albinus cognomento Flaccus, de quo plura superiùs, idemque Abbas S. Martini Turonensis ciuitatis à Carolo Magno constitutus, ex hac vita migrauit; idque decimoquarto Calendas Iunias, vt traditur in ipsius epitaphio [b]. De cuius scriptis meminit Sigebertus anno Domini septingentesimo nonagesimo, pariterque Honorius Augustodunensis, sed copiosiùs Helinandus; de quibus & nos iam suprà diximus. Sed quod ad ipsius ætatem spectar; eumdem adhuc longè post hæc tempora fuisse superstitem, quæ de eo inferiùs afferentur affirmare nos cogunt contra Odorannum. Verùm cùm ex bis rursum maximæ insurgant difficultates, (quandoquidem si idem ipse est, quem superiùs [c] diximus fuisse æqualem Bedæ, planè asserendum esset, ipsum fermè centum quinquaginta annos vixisse) illud potiùs asseruerim aut illum Albinum, cuius meminit Beda, alium omninò fuisse diuersum ab eo qui vixit sub Carolo Magno; aut verò non omnia quæ tribuuntur Albino, eius esse.

[b] Ext. Antiq. Lect. Canis. Tom. VI.

[c] An. 778. num. IV.

IESV CHRISTI
AN. 805.
LEONIS III
AN. 10.
CAROLI MAG. 5.
NICEPHORI 4.

I. NICEPH. IMP. TRIBVTVM SPONDET PRINCIPI SARAC.

ANNO Christi octingentesimo quinto, Indictione decimatertiâ, Aaron Princeps Saracenorum aduersùs Nicephorum Imp. duxit exercitum trecentorum millium armatorum: cui non valens resistere Nicephorus, pactus est dare illi tributum annuum tricenorum millium numismatum, & tria millia numismata in tributum capitis Imperatoris, & tria filij eius. Hęc ex Theophane.

II. CAROL. MAG. REGNI HVNNOR. RESTITVIT.

Quo eodem anno (vt habent Annales Francorum) Caganus Rex Hunnorum, siue Auarum Christianus existens, dictusque proprio nomine Theodorus, (nam *Cagani*, siue *Chaiani* nomen commune fuit omnibus eius gentis Regibus) ad Carolum Imp. refugit, auxilium petiturus aduersùs Sclauos populos, Bebemannos dictos, à quibus tota Hunnorum regio deuastata erat. Cui annuens Imperator, misso exercitu per filium suum Carolum eosdem Sclauos deiicit, occiso eorum Duce nomine Lichone. Defuncto autem illo Cagano, successor eius confirmationem Regni ab eodem Imp. petiit, obtinuitque. Subiiciunt verò iidem Annales de venatione eiusdem Caroli apud villam Morsellam, vbi erat monasterium Sanctimonialium S. Gudilæ virginis, cuius Reliquiæ ibi quiescebant: quâ venatione, miræ magnitudinis vrsus post longam agitationem iamiam capiendus, propero cursu in Ecclesiam prædicti monasterij irrupit; & ad sacras Reliquias securus procumbens, aduenientibus Sanctimonialibus lasciuientium more catulorum blandiri cœpit; ab Imperatore verò illæsus relictus, atque è siluestri factus domesticus, ab eo tempore non aliter vixit quàm ab iisdem Sanctimonialibus iussus est, quarum se perpetuis mancipauit obsequiis.

DE VRSO AD ECCLESIAM CONFVGIENTE.

IESV CHRISTI
AN. 806.
LEONIS III.
AN. 11.
CAROLI MAG. 6.
NICEPHORI 5.

I. TARASII EPISC. CONST. OBITVS, ET NICEPHORI SVBROGATIO.

ANNO Domini octingentesimo sexto, Indictione decimaquarta, die vigesima quinta Februarij, Tarasius Constantinopolitanus Patriarcha, cùm sedisset annos viginti duos morbo oppressus, post pauendam cum dæmonibus ipsi morienti insultantibus luctam, decessit sanctitate clarus, & miraculis illustris; quorum pleraque narrat qui vidit Ignatius monachus in ipsius Rebus præclarè gestis. Suffectus est autem in locum eius *Nicephorus* laicus adhuc homo, sed quem virtutes ornabant; nobilis ciuis, quique diù in curia apud Imperatores militauerat ministerio illo quod à Secretis vocatur. Cùm verò iam ante Tarasij mortem nuncium remittens sæculo in solitudinem se contulisset, vt assuesceret vitæ monasticæ quam meditabatur; delectus ab Imperatore, perductus est Constantinopolim, ac reclamans licèt consecratus Patriarcha; Testatur hæc ipsemet pluribus in epistolâ ad Leonem Pontificem, de qua suo loco inferiùs.

II. TVRBATVRA AB IMP. PAX ECCLES. ORIENT.

Paulò verò post Nicephori consecrationem, hoc ipso anno celebrata est ab eo *Constantinopoli*, iussu immò & coactu Imperatoris, *Synodus* paucorum Episcoporum qui tunc in eâdem ciuitate reperti sunt: in qua Iosephus ille, quem olim Tarasius damnauerat quòd coronasset Theodoten pellicem superinductam Constantini Augusti; tamquam innocens, nulliusque transgressionis reus, in pristinum sacerdotij gradum restitutus est, eo prætextu, quòd etsi factum à Iosepho perpetratum illicitum esset, tamen per dispensationem licitè absque culpa fieri potuisset. quâ de causâ magnæ excitatæ sunt in Eclesia Constantinopolitana turbæ. Verùm ne quis errore labatur, dum apud Theophanem, immò & apud Theodorum Studitam in Vita Platonis, necnon apud Michaëlem in Rebus gestis eiusdem Theodori, cùm de his agunt, nonnisi vnius Synodi mentionem habitam esse inueniet, quâ ipsis SS. Platoni & Theodoro Abbatibus exilium, decretum est quòd acriter his impietatibus obsisterent: constat eiusdem Theodori assertione in epistolâ [a] ad Leonem Papam, duplicem esse *Synodum* congregatam, quarum priore receptus est Iosephus, posteriore anathematizati sunt qui cum illo communicare recusarent, quam & secuta sunt exilia Sanctorum. Dicetur de eâ suo loco. Quod verò ad hanc priorē attinet; nominat

[a] Theod. Stud. l. ep. 33. Cod. Columnensi.

SYNODVS ADVLTERANTIVM.

illam

illam eidem epistolâ Theodorus *Synodum hæreticorum*, vel, *Synodum adulterantium*; quòd scilicèt collecta fuisset ex Episcopis, qui adulterium comprobassent Constantini. Destitisse pariter eosdem Sanctos eâ de causâ accedere ad sacra Nicephori Patriarchæ, quibus interesse soleret Iosephus; (cùm alioqui in publicis suorum monasteriorum precibus, tam eiusdem Patriarchæ, quam Imperatoris memoriam facerent, & cum iisdem priuatim communicare non cessarent:) liquet ex aliis diuersis eiusdem Theodori epistolis[b]. Sed quæ deinde secuta sunt, dicentur post sequentem annum.

[b] Ibid. l. ep. 26. 28. 30.

III. CAROLI MAGNI TESTAMENTVM DE DIVISIONE REGNI INTER FILIOS.

Quod ad res spectat Occidentalis Imperij; produnt Annales Francorum, hoc anno habitum esse *Conuentum* ab Imperatore Carolo in *Villâ Theodonis*, atque ex testaméto tribus filiis tripertitum esse ipsius Regnum, si contingeret eos post patris obitum esse superstites. Extat ipsum quidem eiusmodi *Testamentum*, siue diuisionis decretum, appositum parergon ad Vitam Caroli: quo quidem, *Ludouico* concessit Aquitaniam totam à ciuitate Turonensi exclusive vsque ad Hispaniam, itemq; Gallias Lugdunensem & Narbonensem, *Pipino* Italiam, Baioariam, & Alemanniæ partem, *Carolo* verò maiori natu reliquam Galliarum atque Germaniarum partem: & si quis eorum absque liberis præmoreretur, quomodò pars eius inter superstites diuidenda esset, statuit; multasque addidit conditiones, leges atque præcepta, pro conseruandâ vnione inter ipsos fratres Reges, eorumque subditos: *Super omnia autem* (inquit) *iubemus, vt ipsi tres fratres curam & defensionem sancti Papæ simul suscipiant, sicut quondam ab auo nostro Carolo* (*cognomento Martello*) *& beatæ memoriæ genitore Pipino Rege, & à nobis posteà suscepta est; vt eum cum omni adiutorio ab hostibus defendere nitantur, & iustitiam suam quantum ad ipsos pertinet, & ratio postulat, habere faciant. Similiter & de cæteris Ecclesiis, quæ sub illorum fuerint potestate præcipimus, vt iustitiam suam & honorem habeant*, &c. Porrò ipsum diuisionis decretū, subscriptum ab Optimatibus Francorum, æquè Romam missum est per Eginhardum à Secretis ad Leonem Papam, confirmandum ab eo, atque subscriptione muniendum. Hæc Annales: quibus suffragantur Aimoinus[c], & Ado[d]. Sed quod ad Imperium pertinet; de eo decernendum Romano Pontifici reliquisse visus est Carolus, cùm nullam eius in testamento suo mentionem habere voluerit; quippe quod non hæreditarium fieri, sed Papæ arbitrio electiuum relinqui satius esse existimauerit.

EOSDEM CONSTITVIT DEFENSORES ROM. ECCL.

[c] Aim. lib. 4. c. 94.

[d] Ado Vien. in Chron.

IMPERIVM RELIQVIT DISPONENDVM ROM. PONT.

[Quod quidem arguere falsi præsumpsit Goldastus: sed eius conuicia atq; mendacia, in os retorsit Gre. l. c. 4. Apol. Baron. & lib. 2. cont. Replic. cap. 5. de quibus supra ad an. 774. post num. IV.]

IV. In hoc quoque eodem istius anni Conuentu Villæ-Theodonis, statuti sunt quidam canones ad Officium Ecclesiasticum ritè in Ecclesiis peragendum pertinentes, qui habentur in libro sexto Capitularium ipsius Caroli Imp. inter quos est, vt secundum ordinem & morem Romanæ Ecclesiæ cantus fieret. Sed & vrgentibus diuersorum sacerdotum accusationibus, factum est vt ex Synodo per Carolum missa fuerit consultatio ad Leonem Papam, rogatum de ipsis sacerdotibus criminosis quid agendum, cùm probatio certa deficeret. Est enim de eâ mentio in iisdem Capitularibus[e], vbi & quid de eo statutum fuerit subditur. De alio verò Conuentu in eâdem Villâ-Theodonis celebrato occasione necis Ioannis Episcopi, dicetur inferiùs conuenientiori[f] loco.

[e] Capitul. l. 5. c. 33. 34.

[f] Infr. an. 819.

V. CORPVS S. CYPR. DELATVM IN GALLIAS.

Hoc eodem anno ossa *S. Cypriani* Carthagine Lugdunum Galliæ translata esse, cum Reliquiis Scillitanorum Martyrum, ac posita in Ecclesia S. Ioannis baptistæ, Ado testatur sui sæculi res gestas scribés: quâ de re est etiam carmen Agobardi Episcopi Lugdunensis. Sed & locupletatæ sunt tunc Venetię eodem thesauro Reliquiarum S. Cypriani, cùm partem quamdam earum a Carolo dono acceptam, Legati, quos hoc anno ad eum venisse testantur Francorum Annales, in patriam detulerunt, vbi nobilis erecta est in Murano S. Cypriani Memoria, quæ hactenùs perseuerat.

IESV CHRISTI
AN. 807.
LEONIS III
AN. 12.
CAROLI MAG. 7.
NICEPHORI 6.

I. SARACENI SVO DAMNO IN S. NICOLAVM PECCANT.

ANNO Christi octingentesimo septimo, Indictione decimaquintâ, Aaron Saracenorum Princeps in Oriente, dum comparatâ classe Rhodum pessumdaret, & Myram Lyciæ ciuitatem aggrediens, arcam Reliquiarum sancti Nicolai disiicere pararet, aliam loco eius suppositam contriuit: qui sic illusus, dedit nihilominùs pœnas prauæ suæ voluntatis; siquidem turbinibus agitata classis, magnâ ex parte obruta est; vixque ipse euadens incolumis, pœnituit facti quòd magno suo damno diuina temerario ausu tentasset.

II. NOVA SCELERA NICEPH. IMP.

Quo pariter anno Nicephorus Imp. ad præteritas iniquitates alia scelera adiiciens, vxorem quæsiuit Staurario filio suo, Theophaniam cognatam Irenes defunctæ Imperatricis, alij desponsatam viro. Ipse verò duas virgines pulcherrimas, inter alias ad delectum quæsitas, homo turpissimus factus ludibrium cuncto populo deflorauit. Cruentauit quoque ciuitatem sanguine nobilium ciuium, procerumque, atque virorum Ecclesiasticorum, qui aduersùs eum pro vindicandâ Republicâ conspirauerant. Hæc omnia ex Theophane hoc anno sexto eiusdem Nicephori.

III. MAVRI MALE MVLCTATI OB CAPTOS MONACH.

In Occidente verò, hoc eodem anno Carolus Magnus classe immissâ aduersùs Mauros sub Duce Burchardo eos in Sardinia & Corsicâ iterato prælio profligauit: quæ infortunia eâ ex causâ sibi contigisse ipsimet confessi sunt, quòd anno superiori piraticam exercentes in Patelaria insula, sexaginta monachos captiuos duxissent in Hispaniam, ac vendidissent; quorum aliquos posteà Carolus redemit. Hæc auctor, sui temporis scribens Annales; à quibus Regino, & alij.

IV. LVDOVICVS RESTITVIT DISCIPLINAM IN AQVITANIA.

Intereà Ludouicus Caroli filius, cui à patre Aquitaniæ regnum fuerat traditum, illuc profectus collapsam Christianam disciplinam restituere laborauit, erectisque quamplurimis monasteriis, reddidit eam spiritualium aquarum irriguo tamquam alterum Dei paradisum: Sed & vndecumque adductus magistris, om-

nium

nium diuinarum & humanarum scientiarum studium introduxit, cum anteà totius Aquitaniæ qui videbatur Cletus (vtpote sub variis tyrannis agens magis equitationi, bellicæ exercitationi, missilium librationi, quàm diuino cultui operam dare nouisset. Adeò verò etiam coaluit anteà collapsus monasticus ordo, vt etiam ipse Ludouicus Rex idem vitæ institutum amplecti deliberaret: sed huius desiderij ne compos fieret, obicem se præbuit refragatio patris, vel potiùs diuinæ nutus voluntatis, quæ tantæ pietatis virum noluit sub suæ curâ solius salutis delitescere, sed potiùs per eum & sub eo multorum salutem adolescere. Hæc Aimoinus [a]: qui & alia subdit de optima eiusdem pijssimi Principis regni sui administratione. Quemadmodùm & Italiam sub Pipino Rege optimè per S. Adelhardum Corbeiæ in Saxonia Abbatem, ipsius Caroli Magni consobrinum, dispositam esse, testatur Paschasius [b] Rathertus huius & ipse temporis Scriptor.

[a] Aim. l. 5. cap. 8.

[b] Ap Sur. 2. Januar.

IESV CHRISTI
An. 808.
LEONIS III.
An. 13.
CAROLI MAG. 8.
NICEPHORI 7.

I. THEOD. STVD. ET ALII SCHISMATIS ACCVSATI.

ANNO Christi octingentesimo octauo, Indictione primâ, Ioseph Archiepiscopus Thessalonicensis, & Theodorus Studita eius frater, atque S. Plato cum suis monachis, detrectâtes (ob causas superiùs enarratas) publicè cōmonicare cum Nicephoro Patriarchæ Constantinopolitano, nisi eiecto Iosepho Oeconomo, Theodotes pellicis copulatore, & coronatore; schismatis sunt accusati ab eodē Nicephoro: factumque est vt his Romæ diuulgatis, iidem à Romano Pontifice alijsque, schismatici sint habiti. Hæc quidem constant ex pluribus eâ de re ab eodem Theodoro, tam suo quàm Platonis nomine scriptis ad diuersos literis [a]. In quarum vnâ [b] ad suos monachos scriptâ, obserues solemnia verba in benedictione matrimonij tunc apud Græcos proferri soliti; nempè, *Tu Domine mitte manum tuam ex sancto habitaculo tuo, & coniunge famulo tuo famulam tuam: connecte illos in mutuam concordiam: vni eos in carnem vnam quos tibi placuit inter se copulari. Honorabiles nuptias redde: immaculatū eorum thorum custodi: sine maculâ ipsorum contubernium permanere concede in puro corde.* Quæ autem post hæc secuta sunt, dicentur anno sequenti.

[a] Theod. Stud. l. ep. 22. vsque ad Col. Celummens. Recitat vero illas Baron. hoc an. sient & alias eiusdem Theod. suis quibusque locis, vbi pro ratione verū gestarum fit de iis mentio.

[b] Ibid. ep. 31.

BENEDICTIONIS MATRIMONII FORMVLA GRÆCORVM.

II. RES BELLICÆ ORIENT.

Hoc eodem anno Crunnus Bulgarorum Dux Sardicam dolo cepit, pluribus militum ac ciuium interfectis millibus: aduersùs quem procedēs Imperator, re infectâ Constantinopolim redijt; eamque vrbem cædibus & exilijs repleuit, quòd pati nollet populus recèns impositum vectigal ob Sardicæ restaurationem. Hæc ex Theophane. Quo etiā auctore constat, hoc itidem anno mortuo Rege Saracenorum Aaron, eius filios Mahumat & Habdallam de Regno certantes, non inter se solùm cuncta cæde miscuisse, sed etiam Christianos Syriæ cædibus, incendijs, rapinis adeò insectasse, vt multæ Ecclesiæ desertæ factæ fuerint, & plurima monasteria desolata relicta.

III. REX ANGLOR. RESTITVTVS PER LEON. PP. ET CAROL. IMP.

In Occidente verò, hoc pariter anno Ardulf Rex Nordamhumbrorum in Britannia, à suis è regno pulsus, Carolum Magnum primò adiens, posteà Leonem Papam, missis tam à Pontifice quàm ab Imperatore legatis in Britanniam, ab iis in regnum est restitutus. Hæc Annales Francorum.

IESV CHRISTI
An. 809.
LEONIS III.
An. 14.
CAROLI MAG. 9.
NICEPHORI 8.

I. MOECHOSYNODVS CONST.

ANNO Domini octingentesimo nono, Indictione secundâ, mense Ianuario, (vt auctor est Theophanes) conuocatum est ab Imperatore Nicephoro *Conciliabulū* in causâ Iosephi Oeconomi; in quo vnà cum Episcopis consederunt Magistratus, omnia in gratiam Imperatoris facientes. Vt non sit mirùm, si adeò perniciosi in eo canones sanciti fuerint: videlicèt, Anathemati subijciendos esse omnes qui ipsorum opinionibus non adhærescerent: Coniugium Constantini cum Theodote, viuente adhuc legitimâ priori coniuge, ex dispensatione dici debere legitimum: Leges diuinas aduersùs Reges nihil posse, Episcoporum vnumquemq; in sacros canones, præter ea quæ in illis statuta sunt, dispensando potestatem habere. Post quæ SS. Plato, ac Theodorus, huiúsque frater Ioseph Thessalonicensis Archiepiscopus, alijq; quamplurimi, recusantes communicare Iosepho omnium malorum auctori, ac Nicephoro Patriarchæ ipsius fautori, in exilium ab Imperatore pulsi dirissima passi sunt. Patent hæc omnia ex pluribus eiusdem Theodori epistolis [a] ab exilio ad diuersos scriptis, quibus & dictum Conciliabulum appellat *Mœchosynodum*, & qui eius decretis adhærerent, *Mœchianos*; quos & demonstrat verè esse hæreticos. Idemque agnoscens *Christum Petro post claues regni cælorum, pastoralis etiam principatus contulisse dignitatem; deoq; ad Petrum, vel eius successorem, quicquid in Ecclesiâ Catholicâ per eos innouatur qui aberrāt à veritate, necesse esse referri*; duplicibus ad Leonem Papam scriptis literis [b], (quibus cum in scriptionibus vocat, *Sanctissimum Summum Patrem Patrum, Æqualem Angelis Beatissimum, & Apostolicum Papam*) post illa narrata quæ hactenùs hâc in causâ gesta fuerant, enixiùs rogauit, vt qui *Archipastor* esset *Ecclesiæ quæ sub cælis est*, manū Ecclesiæ Orientali porrigeret mersæ in hæresis profundo; atque intonaret contra eam hæresim. *Si enim isti* (inquit) *arrogatâ sibi auctoritate, hæreticam Synodum cogere veriti non sunt, qui ne Orthodoxam quidem absque cognitione vestrâ (vt antiquitùs mos obtinet) cogere potuerunt; quanto æquiùs necessarium fuerit, à diuino tuo principatu legitimam Synodum conuocari, vt Orthodoxum Ecclesiæ dogma, excluderet hæreticum?* Hęc

[a] Theod. Stud. 1. ep. 33. vsque 39. & ep. 48. 50. & seqq.

[b] Ibid. ep. 33. 34.

SEDIS ROM. SVMMA AVCTORITAS ALNITA A THEODORO.

& alia

& alia Theodorus ad Leonem: quem & rursùm eidem epistolâ vocat *Diuinissimum omnium capitum Caput*: rogatque vt quemadmodùm Christus ad Agbarum scripsit, & multi etiam de subditis digni habiti sunt qui ab Apostolis, Sanctisque acciperent literas; ita & Leo ad ipsum rescribere dignaretur. Idemque ad Basilium [c] Archimandritam tam suo quàm Platonis nomine scribens, declarat *Vnum esse consilium ipsorum & desiderium, per supremum Apostolicum, sicut ab initio semper factum esset, Synodicè damnari eos qui contra Euangelium Christi cætum inerant.*

c Ibid. ep. 25.

II. SCRIPTA THEOD. ADVERS. MOECHIANOS.

Quòd verò iidem Mœchiani scoto illo Dispensationis diuina, humanaque iura violarent, dum quod diuinâ lege esset prohibitum, id per dispensationem posse fieri asserebant; præter multiplices illas epistolas contra istum & alios aduersariorum errores conscriptas, edidit idem Theodorus volumen *De Dispensatione vniuersali*, cuius meminit in suis literis[d], quò pleniùs eorumdem argumentationes confutauit. Ipse namq; hoc tempore cæteris eminentior, doctrinâ in Oriente fulgens, tamquam oraculum erat ad quod Orthodoxi omnes eius Ecclesiæ, cùm quid dubitationis in facultatibus Theologicis emergeret, recurrere consuescerent. Qui nisi quantocyùs occurrisset nouæ eiusmodi hæresi, totus penè Oriens corruisset, cùm malorum Episcoporum, & pessimorum Imperatorum conatu, vniuersum fermè Euangelium in maximum iam discrimen adductum esset.

d Ibid. ep. 50.

III.

Hoc item anno, Nicephori octauo, numerat Theophanes decem præcipuas afflictiones, quibus idem nouis atque anteà inauditis exactionibus, impiisque suppliciis, ciuitatem Constantinopolitanam, vniuersumque Imperium, atque ipsa etiam sacra loca ad nihilum ferè redegit.

IV. CONCIL. AQVISG. DE PROCESSIONE SPIR. S.

Quod ad res pertinet Occidentales; produnt Annales veteres Francorum, aliique omnes, celebratum fuisse hoc anno mense Nouembri CONCILIVM AQVISGRANENSE, occasione motæ quæstionis de processione Spiritus S. Verùm sciendum est, aut ibi tunc dubitatum aut tractatum esse, vtrùm Spiritus S. à Patre, Filióque procederet: sed quòd tum apud Hispanos (vt suo loco vidimus) tum apud Francos additæ fuissent Symbolo Constantinopolitano quatuor hæ syllabæ, FILIOQVE; quæsitum modò est, num ita auctum Symbolum legitimè in Ecclesia cani posset; quod in Galliis vsurpari cœperat. Quâ re ad Leonem Papam à Carolo Imp. per Legatos delatâ, custos ipse antiquitatis (cùm nec adhuc ipsum Symbolum Nicænum siue dixeris Constantinopolitanum in Ecclesia Romana cani mos esset) etsi permiserit Symbolum cani, prohibuit tamen ne cum eo additamento caneretur. Constant autem ista ex Zmaragdi ad Carolum epistolâ, in quâ inseritur ipsa amica[e] Disputatio de eâ re habitâ Romæ à Legatis Synodi Aquisgranensis cum Leone Papâ. Cæterùm Walfridus Strabo[f] temporis huius scriptor tradit, vsum hunc cantandi in Ecclesia Symbolum, à tempore damnatæ Felicianæ hæresis in Gallia atque Germania fuisse frequentatum: vt verò Constantinopolitanum potiùs quàm Nicænum caneretur, eâ ratione factum esse, quòd Constantinopolitanum aptius videretur modulis musicis. Sed cur non potiùs, quòd pleniùs sit quàm Nicænum, vtpotè quod de Spiritus sancti diuinitate habeat magis expressam sententiam? Quod verò rursùm ad Leonem spectat; non solùm ipse verbis cum prędictis Legatis disserendo, & præcipiendo, quid vellet fieri patefecit; verùm etiam nobile monomentum erigendum putauit, quo posteris innotesceret, in sacro symbolo nihil esse addendum: dum sicut narrat Anastasius in eius Vita, in basilica S. Petri duo scuta argentea, siue tabulas affigendas curauit, in quarum alterâ Symbolum Latinè, in alterâ Græcè scriptum legeretur, absque vllo quatuor illarum syllabarum additamento. Quando autem, & quâ occasione, illæ itidem auctoritate Pontificiâ in Romanâ Ecclesiâ in Symbolum sint receptæ, ac ipsum Symbolum cani cœperit, dicetur suis locis [g].

DECANTANDO SYMBOLO IN ECCL.

e Rer. Baron. Annal. Tom. IX. hoc an. ex cod. Ant. Aug.

f Vualfr. de Reb. Eccles. cap. 22.

g An. 883. IV & 1014. III.

IESV CHRISTI
AN. 810.

LEONIS III.
AN. 55.

CAROLI MAG. 10.

NICEPHORI 9.

I. NICEPH. IMP. FAVET MANICHAEIS.

ANNO Christi octingentesimo decimo, Indictione tertiâ, Nicephorus Imp. (loquitur Theophanes) militares Principes more seruorum vti Episcopis & aliis clericis iussit: adituris Episcopia & monasteria tributum imposuit: eòque processit, vt aurea & argentea Ecclesiæ vasa improbaret, & Christianos derideret qui proximos diligerent. Nec quidem mirum; cùm (vt idem auctor ait, qui his tunc præsens Constantinopoli aderat) studiosissimus esset Manichæorum, eleemosynas improbantium: qui *Pauliciani* quoque, & *Attingani* vulgò dicebâtur, hisque temporibus admodùm vigebant in Oriente, ducem impietatis sequentes *Sergium* quemdam: qui se Pauli Apostoli discipulum Tychicum iactans, immò & Paraclitum se, ac lucidam stellam mentiens, quamplurima perpetrauit nefanda scelera, intulitq; Ecclesiæ Orientali damna: quæ pluribus narrat Petrus Siculus, quem iam superiùs diximus historiam scripsisse de renascente Manichæorum hæresi: vbi & tradit, ab hoc Sergio *Baanem* quemdam, Epaphroditi se dicêtem discipulum abscessisse, multosque in partem suam traxisse, qui ab eo dicti sunt *Baanitæ*; qui verò Sergio adhærebant, dictos esse *Sergiotas*: cùm essêt etiam alij *Astathi*, seu *Instabiles* appellati, pariter eiusdem Sergij discipuli. Quæ autem statuerit aduersùs eiusmodi nebulones Michaël Nicephori successor dicetur inferiùs.

VARIAE SECTAE MANICH.

II.

Hoc pariter anno (vt tradunt veteres Annales Francorum à Pithœo editi) Carolus Magnus Nicephoro Imperatori Venetiam reddidit. Cum enim Carolus (vt in Vita ipsius[a] ab auctore eius temporis per annos singulos digestâ traditur) subegisset suo Imperio Dalmatiam, & alias circumpositas regiones, frustràque Nicephorus bis classe missâ eas recuperare conatus esset: accidit, vt cùm Præfectus classis secundâ vice pacem cum Pipino Italiæ Rege tentaret, aduersantibus Venetorum Ducibus

a Vit. Carol. Magn. an. 806. & seqq.

DE REB. VENETIIS SVB CAROLO MAGNO.

res Infecta remanserit: qua de re iratus Pipinus ipsam Venetiam bello cepit, quæ tum Imperatoris Orientis dominio subiacebat. Post hæc autem contigit quod dictum est; nempe vt legationibus incurrentibus, firmatâ pace inter Nicephorum & Carolum, Venetiam Carolus Nicephoro reddiderit. Hæc ex scriptoribus eius temporis: ex quibus haurias, in quo de rebus Venetis recentiores historicos erroris arguas, & emẽdes. Nam & Eginhardus, qui fuit Carolo à secretis, asserit ipsum redegisse sub tributo Istriam, Liburniam, atque Dalmatiam; exceptis maritimis ciuitatibus, quas ob iunctum cum Imperatore Constantinopolitano fœdus, eum habere permisit.

IESV CHRISTI
AN. 811.

LEONIS III.
AN. 16.

CAROL. MAG. 11.

NICEPHORI 10.

I. ANNO Domini octiogentesimo vndecimo, Indictione quartâ, mense Februario, obuiam facti Saraceni Leoni prætori Armeniacorum, deferenti militare donatiuum, quod erat talentorum sexdecim, & librarum mille trecentarum; illud abstulerunt cum ingenti multitudine captiuorum. Quare Nicephorus Imp. aduersùs Bulgaros processurus, iussit Nicetæ Patricio & generali Logothetæ, publicos Ecclesiarum & monasteriorum census imponere, & octo annorum præteritorum redhibitiones à Principum domibus exigere. Quâ de re cùm omnes grauissimè quererentur, relatumque id Nicephoro esset à Theodosio quodam Patricio; respondit ille; *Si Deus obdurans obdurauit cor meum, vt Pharaonis, quid boni erit his qui sub manu meâ sunt à Nicephoro? Theodosi, noli expectare præter quæ à te conspiciuntur.* Ingressus autem Bulgarium inter spem, metumque, quibusdam prosperis velitationibus insolentior factus, pacem petenti Crunno Bulgarorum Regi denegauit; ac multa crudelissima tam in hostes quàm in suos perpetrauit. Cùm subitò Crunnus viis interclusis eum adortus, captum interfecit vnà cum plurimis Patriciis ac ducibus, vniuersoque ferme exercitu: eius verò caput diebus moltis in ostentationem suspensum, posteà denudatum argento forinsecùs induit, vt eo tamquam poculo Bulgarorum Principes vterentur. Narrat hæc pluribus Theophanes: qui & ait, huius Nicephori Principatu Christianos grauiorem nullo tempore consecutos esse; quippe qui omnes qui ante se imperassent, ambitione, luxuriis, atque barbaricis crudelitatibus superauerit. Porrò qui à Rege Bulgarorum tunc capti sunt, ab eo cùm fidem Christianam negare compellerentur, nec acquiescerent, necari iussi sunt, quorum extat memoria in Menologio Græcorum die vigesimâ tertiâ mensis Iulij. Agitur etiam de iisdem in Latino Martyrologio; sed mendosè fortasse per Nicephorum factum dicitur, quod sub Nicephoro Bulgari egerunt.

OBDVRATVM COR NICEPH. IMP.

OCCIDITVR A BVLGARIS.

II. Cæterum Stauratius Nicephori filius, ipsiúsque in Imperio collega, multis in prælio acceptis vulneribus, Constantinopolim ægrè relatus, cùm & ipse nouas ibi moliretur cædes, Imperiumque Theophaniæ coniugi firmare satageret: omnium Principum, ac Senatûs, necnon Patriarchæ consensu, tertio Nonas Octobris, cœptâ iam à mense Septembri Indictione quintâ, MICHAEL Curopalates, cognomento *Rhangabensis*, eiusdem Nicephori gener, vir multis egregiis virtutibus præditus, coronatus est Imperator; præstito priùs iuramento, datâque Patriarchæ fideiussione manu propria scripta de recta fide seruanda, ac temperando à sanguine quorumcumque Christianorum, & maximè monachorum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum. Postridiè verò *Procopia* eius vxor coronata est pariter in Augustam ipséque immensâ vsus erga Patriarcham & Ecclesias, omnísque generis homines qui sub Nicephoro spoliati fuerant, liberalitate, omnium animos sibi deuinxit: ac denique octauo Calendas, Ianuarias THEOPHYLACTVM, filium suum ab eodem Patriarcha coronari fecit. Stauratius autẽ mox vt acclamationes pro Michaële audiuit, comam totondit, & monasticum induit habitum; cuius & vxor Theophania idem vitæ institutum arripuit. Hæc Theophanes, qui tunc Constantinopoli existens cuncta intuebatur.

MICHAEL CVROPALATES IMPERAT.

III. Addit quoque Michaëlem Imp. pacis Ecclesiasticæ studiosissimum, sanctos Confessores Platonem, Theodorum, Iosephum Thessalonicensem, aliósque ab exilio reuocasse, eosdemque Nicephoro Patriarchæ reconciliasse. Verùm hanc reconciliationem ipse Theodorus [a] atque Michaël [b] Studita tradunt initam esse, postquàm Patriarcha Iosephum Oeconomum omnium discordiarum causam, iterùm ab Ecclesia eiecisset, ac se ipse purgasset quod quæcumque anteà accidissent, Nicephori tyranni violẽtiâ gesta fuissent. Addit præterea Michaël huiusmodi Ecclesiæ pacem confirmatam fuisse à Leone Romano Põtifice quam Michaël Imp. eius conciliatorem adhibuisset. Insuperque Michaëlis Imperij exordio, Theophanes subiicit Nicephorum Patriarcham transmisisse Synodicas literas ad eumdem Leonem, cùm anteà id ei non licuisset prohibente tyranno. Extántque ipsæ literæ [c], quibus de sua rationem reddidit electione, simulque fidei Catholicæ professionem edidit, ac veniam petiit quòd tam serò scripserit, prohibitus ab impio Imperatore: sed & sacra munera adiecit, quæ vnà cum literis misit per legatum suum Michaëlem Metropolitam Sinnaculorum.

PAX ECCLESIÆ AB ORIENT. REDDITA.

a Theod. Stud. in Vita Plato.
b Mich. in Vit. Theod.

LEGATIO A NICEPHORO EPISCOP. CONST. AD LEONEM PP.

c Edidit. Petr. Aß. Eph. tom 5. c. 11. Recitat verò ex antiqua translatione har Annal. Tom. IX. hoc an. acceptam ex Biblioth. Eccl. Virdun.

VI. Quod ad res pertinet Occidentales, memorabile est *Testamentum* Caroli Magni de rebus suis mobilibus, quod hoc Redemptoris anno octingentesimo vndecimo, ipsius verò Caroli Regni Franciæ quadragesimo tertio, Italiæ trigesimo sexto, Imperij vndecimo, Indictione quarta fecisse auctor est Eginhardus in Vita ipsius, dum ipsum integrum testamentum recitat: quo quidem omnia mobilia sua in tres partes diuidens, illarum duas in viginti vnam alias partes subdiuisas legauit Metropolitanis vni & viginti ciuitatibus, quæ ditioni eius subiacebant; quibus rursùm Metropolitani tertiam partem suis Ecclesiis reseruarent, duæ reliquæ inter suffraganeos diuiderentur. Nomina verò

TESTAM. CAROLI MAGNI DE REB. SVIS MOBILIB.

Metro

Metropolitanarum ciuitatum, hæc in eodem Testamento recensentur; Roma, Rauenna, Mediolanum, Forumiulij, (siue Aquileia) Gradus, Colonia, Moguntiacum, Salzburgum, Rotomagus, Treueri, Senones, Vesuntium, Lugdunum, Rhemi, Arelatum, Vienna, Tarantasia, Ebrodunum, Burdegala, Turones, Bituriges. Sed & reliquam tertiam partem principalem voluit subdiuidi post suam mortem, aut voluntariam rerum secularium abdicationem, in quatuor partes; quarum vna accresceret illi viginti & viginti partibus Metropolitanorum, altera cederet liberis ac nepotibus suis, tertia in vsum pauperum erogaretur, quarta simili modo nomine eleemosynæ in seruorum & ancillarum palatio famulárium sustentationem distribueretur. Capellam verò, id est Ecclesiasticum ministerium, nullâ diuisione scindi voluit. Si qua autem inuenirentur aut vasa, aut libri, aut alia ornamenta, quæ liquidò constaret eidem capellæ ab eo collocata non fuisse; hæc qui habere vellet, necnon & libros, quorum magnam in Bibliotheca sua copiam congregauerat, dato iustæ æstimationis pretio emeret & haberet, pretium in pauperes erogaretur. Hæc autem constituit in præsentiâ vndecim Episcoporum, quatuor Abbatum, & quindecim Comitum, quæ quidem Ludouicus ipsius filius post eius obitum quam celerrimè adimplere curauit.

V. De[illegible] Car. Mag. Hoc item anno pridie Nonas Decembris, Carolum filium maiorem natu Caroli Imp. ex hac vita migrasse, tradūt veteres Annales Francorum, & reliqui omnes auctores. Sed & præter duos filios, Carolum & Pipinum, ex testamento relictos heredes, obiit etiam anno superiori primogenita filiarum, quam mirificè diligebat, Rotrudis olim Constantino Imperatori desponsata. Pipino autem Bernarthum eius filium in regno Italiæ succedere iussisse, Eginhardus testatur. Qui & ait, tribus his annis vltimis Caroli Magni, cælo terrâque visa esse signa atque portenta, eius obitûs indices; nimirum crebra lunæ solisque deliquia crebrum Aquensis palatij vbi degebat, tremorem, fulmina, ruinam Regiæ, incendia, & alia plura huiusmodi.

IESV CHRISTI
An. 812.

LEONIS III.
An. 17.

CAROLI MAG. 12.
MICH. CVROP. I.

I. Michael Imp. contra Manichæos gladio agit. ANNO Christi octingentesimo duodecimo, Indictione quintâ, Michael Imp. redditâ Ecclesiæ pace, Manichæos (qui & Pauliciani, & Atingani dicebantur) varias regiones Orientis suâ hæresi magnoperè infestâtes, hortatu Nicephori Patriarchæ lege aduersùs eos sancitâ, gladio necari iussit; ipsamque vrbem Constantinopolitanam, non Manichæorum tantùm sed & Iconoclastarum, & aliorum hæreticorum colluuie fœtidam, morumque peruersitate laborantem, expurgare ac sanare conatus est. Scribit hæc Theophanes. De Manichæorum verò ex Michaëlis edicto cæde, (quâ inter alios nefandus Sergius, de quo superius aliquando faciendis asseribus intentus, à quodam asciâ ex eius manibus extortâ peremptus est) agit pluribus idem, quem aliàs diximus, Petrus Siculus huius temporis scriptor, in libello quo eiusdem hæresis impietatem; & hæreticorum res gestas est prosecutus.

II. Conventus Constantin. in quæstione de reddendis fugitiuis. Eodem anno Calendis Nouembris, habitus est Constantinopoli *Conventus* Episcoporum & Magistratuum, occasione soluendæ quæstionis, obortæ ex eo quod cùm pax inter Imperatorem & Crunnum Bulgarorum Regem tractaretur, inter alias conditiones à Rege barbaro illa esset apposita vt fugitiui redderentur. Arbitrati sunt alij eiusmodi conditionem bono pacis accipiendam, alij contrà asseruerunt penitùs reiiciendam, vtpotè contrariam sententiæ Domini[a], *Qui venit ad me, non eiciam eum foras.* Qui autem has partes tuebātur principes consiliarij, ducem habebant Theodorum Studitam: aduersam verò defendebant cum Imperatore Nicephorus Patriarcha, aliique Episcopi; quibus assentiebatur ipse Theophanes Abbas monasterij Agri, idemque Historiæ quam toties citamus auctor. Qui quidem rem gestam describens, multiplicique ratione aduersariis contradicens, illa vtitur potissimi, quod pluris facienda sit multorum salus quàm paucorum, cùm rarò accideret, vt ex Bulgaris aliqui ad Romanos confugerent. Ceterùm obtinuit pars negantium eâ conditione pacem esse accipiendam ex quo, inquit idem Theophanes, maxima sunt parta Imperio mala; quæ per prodigia à cælo, & cometam insolitatum apparentē hoc anno significata esse ait. Quo eodem tempore, cùm non esset generalis Princeps Arabum, & in omnibus ipsorum prouinciis homicidia, rapinæ, aliaque nefan‍da perpetrarentur; Ecclesias quoque Ierosolymitanas profanatas esse ac monasteria Palæstinæ destructa, Syriæque Christianos alios interemptos, alios in varias regiones fugatos, idem auctor tradit.

[a] Ioan. 6.

III. Legatio Mich. Imp. ad Carol. Mag. et Leon. PP. Hoc eodem anno peruenerunt ad Carolum Imp. Legati, quos initio sui Imperij Michael Aug. ad eum misisset. Cùm enim Carulus ad Nicephorum Imp. confirmandæ pacis causâ Legationem honorificam direxisset per Hattonem Episcopum Basileensem, Hugonem Comitem Turonensem, Aionem Longobardum Foroiuliēsem, Leonem Spatharium, & Wilharium Ducem Venetorum: iidem, occiso Nicephoro, cum Michaele rem egerunt. Hic verò cum iis suos Legatos ad Carolum misit; qui Aquisgranum peruenientes, Græcâ oratione laudem eius dixerunt, & AVGVSTI titulo celebrarunt: atque in reditu (vt habebāt in mandatis) Romam venientes ad Leonem Papam, literas ab eo communicatorias acceperunt. Hæc Francorum veteres Annales: sed Theophanes addit, Michaëlem hâc suâ ad Carolum legatione egisse quoque de contractu nuptiarum in Theophylactum filium suum.

IV. De accepta Franc. clade in saltibus Pyren. Ad hæc pariter vltima Caroli tempora, rerum Hispanicarum tractatores referunt decantatam Francorum cladem in saltibus Pyrenæis ad Roscidam vallem, vulgò dictam *Roncesualle*; quam & factam volunt per Alfonsum Castum Galleciæ Regem. Verùm isti quàm longè imprimis in his quæ sunt temporis aberrent, constat ex eo quod cladem illam contigisse anno Redemptoris septingentesimo septuagesimo octauo (vbi

& nos possumus) Chronographi omnes qui per singulos annos res Caroli Magni digesserunt, iidemque eiusdem sæculi scriptores, absque dubitatione pari consensu testatur. Eamdemque non ab Hispanis, sed à Vasconibus illatam affirmant; atque inter alios Eginhardus qui fuit Carolo à Secretis. Dicunt nimirum, Vascones Caroli exercitui, ab expugnatione multarum Hispaniæ ciuitatum redeunti, prædæ cupiditate in ipsis montium angustiis insidiatos, interfecisse eos qui nouissimo agmine incedentes præsidio præcedentibus erant, atque extremam impedimentorum partem auferentes, noctis beneficio summa celeritate in diuersa dispersos, Caroli vindictam effugisse. Rursùm verò quòd hæc per Alfonsum Castum gesta esse, Hispani dicunt, quàm procul absit a veritate, satis demonstrat quòd inter alios idem Eginhardus auctor est, ipsum Alfonsum maximâ fuisse Carolo amicitiâ iunctum eumdemque sæpiùs veneratum esse muneribus, non aliter se per literas & Legatos appellantem, quàm (vt habent Eginhardi verba) proprium Caroli: nec quicquam discordiarum inter eos aliquando intercessisse, demonstrat.

V. FABVLAE TVRPINI EXPLODVNTVR.

Porrò Hispanicarum rerum tractatoribus inde tam grauis erroris prouenit origo, quòd qui *Turpinus* nomine (quisquis ille fuerit) somnia sua ac fabulas contexit, post corporis S. Iacobi inuentionem (quam etiam per ipsum Carolum factam mentitur) ponit bellum illud contigisse, in quo Rutlandus, siue Rolandus, inter alios viros insignes occubuit. Quapropter nullâ habitâ exactiori temporis ratione, iidem scriptores Hispani re verà tunc bellum illud cõtigisse sunt arbitrati, quo à fabuloso auctore positum est. Quo qui errore ducti sunt, antiquiores adnumerãtur Tudensis, & Rodericus Toletanus Episcopus; eidemque tamquam à cœlo allato oraculo, recentiores omnes firmiter inhæserunt, vno dumtaxat excepto emunctioris naris auctore Ambrosio[b] Morale, qui hæc odoratus haud imprudens est errantes secutus; sed hærens substitit, vt rem accuratiùs consideraret. Eos autem magis admirati sumus, qui difficultatem hanc sentientes, vt soluerent, duas clades exercitùs Caroli Magni in Pyrenæis montibus sibi finxerunt, & istam posteriorem dixerunt. Sed eos oportet suis diuinationibus adiicere, vt pariter affirment Rolandum & cæteros eius socios bis occisos, mortuosque esse; cùm hos ipsos in posteriori clade dicunt esse necatos, quos iam diù anteà firmatissimâ eius temporis Scriptorum auctoritate ostendimus fuisse peremptos. Sæpè suorum gentilium nimium ardens amor; plures fallere coëgit historicos, vt absque delectu perciperent quæcumque scripta, quibus ipsi quolibet modo gloriam suis compararent.

[b] Ambr. Moral. Rer. Hisp. lib. 3. cap. 48.

IESV CHRISTI
An. 813.

LEONIS III.
An. 18.

CAROLI MAG. 13.

MICH. CVROP. 2.

I. ANNO Domini octingentesimo decimotertio, Indictione sextâ, cùm Michael Imp. mense Maio male aduersus Bulgaros haud procul ab Hadrianopoli vrbe Thraciæ pugnasset, Constantinopolim fugiens, consilium iniit de imperio renunciando Leoni Armeno; quem hoc diu recusasse, quovsque tandem à Nicephoro Patriarchâ & omnibus Patriciis ad id adductus est, Theophanes tradit. At Cedrenus & alij diuersè admodùm hæc enarrantes, asserunt fugam exercitûs factam culpâ ac proditione Leonis: qui tamen ex eiusmodi fuga occasionem accipiés in Michaëlem, vt segnem & inertem publicè declamandi, milites ad defectionem sollicitarit, suisque artibus adegerit, vt Imperator ipse ab omnibus acclamaretur, simulatè aliquantùm reluctatus. Habet quoque Theophanes; cùm ob egressum Crumni Regis Bulgarorum mense Iunij, ingens pauor Constantinopolim occuparet, visum esse Nicephoro Patriarchæ more maiorum publicis litaniis implorare diuinam clementiam; & è contrà hæreticos Iconoclastas sepulchrum adeuntes impiissimi Constantini Copronymi, ipsum inuocare cœpisse, vt auxiliaretur perditæ Reipublicæ, diffamassesque ipsum surrexisse super equum sedẽtem, & perrexisse ad debellandos Bulgaros quibus quidem inuentionibus perfidi illi viam patefacere conati sunt eiusdem hæresis consorti Leoni: acciditque ex sententia, occasione quam diximus fugæ Michaelis.

DE LEONIS ACCEPTIONE IMPERII DIVERSAE SENTENTIAE.

II. LEO ARMEN. IMPERAT IN ORIENTE.

Addit verò Cedrenus, Michaëlem intellectâ LEONIS electione, vt erat pacis studiosus, temperantem à bello ciuili, diadema, purpuram & calceos coccineos, (Imperij videlicèt insignia) ad Leonem misisse, & vt sine vllo metu in vrbem accederet hortatum esse. Ipsumque vnà cum vxore & liberis, detonsis capillis monasticam induisse vestimenta, Theophanes quoque tradit: sequenti verò die, qui fuit quartus ante Idus Iulij, Leonem, post editam ex more rectæ fidei professioné, publicè à Nicephoro Patriarchâ coronatum esse. Sed habet Cedrenus, quo tempore Nicephorus diadema capiti Leonis imponeret, visum sibi fuisse spinis ac tribulis manum compungi; idque omen malorum quæ postea essent euentura, interpretatum esse. Eodem quoque tempore Hadrianopolim à Bulgaris captam esse, iidem auctores scribunt. Tuncque contigit, eius ciuitatis Episcopum *Manuelem* manibus amputatis per medium gladio dissecari, & feris ad deuorandum proiici; cuius est memoria in Menologio [c] Græcorum. Vbi & traditur, Crumnum Regem propter hoc peccatum excæcatum esse; propriique populi incurrentem odium, funibus ab eo suffocatum esse: sed Bulgarorum suscipientem Imperium Zocum, omnes captiuos congregasse Christianos, tam sæculares quàm Ecclesiasticos; & quòd Christi fidem negare noluissent, eosdem diuersis affectos tormentis crudeliter obtruncasse.

MARTYRES SVB BVLGARIS.

[c] Menol. 20. Ianuar.

III. DE THEOPHANIS HISTORIA.

Porrò ad diem vsque captæ Hadrianopolis Theophanes perducẽs Historiam, eidem finem imponit. Nec est vt dici possit, eam intercisam esse, quod auctor perorationem nullam (vt moris est) apposuerit. Siquidem Anastasius Bibliothecarius, qui in Latinum transtulit, testatur eam vsque ad hunc Leonem qui successit Michaëli, perductam esse. Si verò Cedreno credimus, & Ioanni Curopalatæ, asserentibus Theophanem vsque ad exitum tantum Nicephori

Imp.

Imp. suam historiam produxisse; affirmare necesse est, cuncta quæ ab eo tempore in hunc diem illic ponuntur, alterius auctoris esse additamentum: quod equidem existimo verum esse; factumq; vt aliquis Leonis Armeni studiosus, quæ de eius probitate ibi leguntur, commentus

QVIS IPSE FVERIT.

sit. Quod verò ad ipsum *Theophanem* spectat; asserit Anastasius, ipsum illum fuisse Theophanem magni nominis Abbatem monasterij Agri, sanctitate celebrem, & miraculis clarum; de cuius egregiis pro fide Christi confessionibus, dicetur inferiùs. Sic autem eius Historiam idem Latinitate donauit, vt tamen (sicut testatur) aliqua omiserit, perstrinxeritque aliquâ breuitate, addiderit verò nihil. Vbi verò ipse desiit Theophanes, ab huius Michaëlis Aug. Imperio,

IOAN. CVROPAL. HISTORIA. *De qua Baron. an. 811 num. XI. & 830. IV.*

Ioannes Curopalates nobilis scriptor suam auspicatus est Historiam, quam perducit vsque ad Alexium Comneoum. In quo tamen illud desideratur, quod quæ enarrat, singula singulis, more Theophanis, non reddiderit annis.

[De Theophanis Historiâ vide etiam quæ dixi ad an. 408 post num. I. ex ipsius porrò Theophanis, atque etiam Curopalatæ præfationibus intelligitur, priorem Theophanis partem ab ortu Mundi adusque Diocletiani Imperium, conscriptam fuisse à Georgio Monacho Syncello: cæteris Theophanem Georgij mandato pertexuisse. Obseruatúmque etiam alij; eiusdem historiam interpolatam sæpiùs fuisse, aut incertos auctores non sine plagiarij culpa multa ex eo compilasse, ac præcipuè Cedrenum iisdem penè verbis omnia inde transtulisse, & Miscellæ auctorem posterioribus libris nihil aliud nisi eorum interpretem egisse. Cùm prodierit illa in lucem publicam ex Bibliothecâ Vaticanâ, seu ex Parisinâ Regis Christianissimi, vel aliquâ aliâ, vbi integra absque vllâ breuiatione asseruetur Græcè; poterunt & alij singuli de iis iudicare. Sed & de Ioanne Curopalate, ex ipsiusmet præfatione addimus; ipsum, Historiarum Compendium (sic enim Opus suum vocat) ex variis auctoribus, sicut & prædictos Georgium ac Theophanem, exscripsisse potiùs quàm conscripsisse.]

IV.

Vt verò ad Leonem redeamus; nactus ipse Imperium, haud siuit Michaelem degere Constātinopoli, licèt priuatim inter monachos profitentem; sed ipsum vnà cum coniuge & liberis relegauit in Insulam Protam: adiiciés ad crudelitatem, vt filios Theophylactum natu maiorem, & Ignatium qui posteà sedem Constantinopolitanam gubernauit, castrare iusserit.

V.

Quod ad res pertinet Occidentales, hoc anno veris initio Carolus Magnus ad confirmandam rursùs pacē cum Michaële Imp. ad ipsum legationem misit insignium doctrinâ virorum, Amalarij Episcopi Treuerensis & Petri Abbatis Nonantulæ qui à Leone auditi sunt, atque dimissi anno sequēti cum legatis eius ad Carolum. Hoc verò interim anno idem Carolus, cùm iam sentiret appropinquare sibi diem extremum, habito generali *Conuentu Aquisgrani*,

LVDOVICI IMP. CORONATIO.

omnium consensu atq; consilio LVDOVICVM filium suum, qui solus filiorum coniugis Hildegardis supererat, coronauit Imperatorem: vt habet Eginhardus, ac veteres Frācorum Annales: sed exactiùs rem gestam, & sanctas monitiones ac pia mādata Ludouico tunc à patre impertita; de seruandis præceptis Dei, Ecclesiis de-

PRÆCEPTA A CAROLO EI DATA.

fendendis, sacerdotibus honorādis, populis diligendis, cœnobiis & pauperibus consolādis, malis castigandis, ac fidelibus ministris constituendis; prosecutus est Theganus scriptor eiustemporis Chorepiscopus Treuerensis, qui de gestis Ludouici commentarium edidit. cuius etiā meminit Walfridus Strabo. His verò addit, eundem Carolum totum post hæc eleemosynis & orationibus vacasse; itémque librorum correctioni; siquidem quatuor Christi Euangelia cum Græcis & Syris collata emēndauit.

VI. DE QVINQVE CONCILIIS IN GALLIA CELEBRATIS.

Addunt præthereà Francorum Annales, fuisse consilium Caroli, vt qui eo pacto rectè consuluisset rebus Imperij, statum pariter Ecclesiæ relinqueret benè dispositum: eiúsque rei perficiendæ causâ, hoc eodem anno mensibus Maio & Iunio quinque CONCILIA in diuersis Galliarum locis celebrari voluisse: vnum *Moguntiaci*, alterum *Rhemis*, tertium *Turonis*, quartum *Cabilone*, quintum *Arelate*: quorum quidem extant[b] singulorum magno numero canones editi; in quibus nihil penè prætermissum est, quod ad optimam Ecclesiæ institutionem spectare posse videatur. Illud verò inter alia in Moguntino[c] decretum est, vt non ampliùs Episcopi, qui ob bellorum frequentiam iam armis assueuerant, ea gestarent; sed laicis qui apud ipsos essent portare permitteretur, quia (vt aiunt) antiquus mos esset qui ad eos vsque peruenisset. Quod quidem obseruatione dignum est, aduersùs eos qui ista de laicis apud Episcopos existētibus impugnare consueuerunt. In Rhemensi[d] quoque notandum, quod Patres statuunt, vt Episcopi & Abbates ante se ioca turpia facere non permittant; sed pauperes & indigentes secum ad mensam habeant, & lectio diuina ibi personet, ac sumant cibum cum benedictione & laude Domini. Quod idem & in Turonensi[e] decretum reperitur. In Cabilonensi[f] verò mentio habetur de præcepto Caroli Magni, qui voluit omnes Episcopos Scholas erigere, in quibus bonæ literæ, atque imprimis Theologia legerentur. Illudque insuper aduersùs auaritiam Ecclesiasticorum sancitum est, vt si quando sacerdotes, fruges vel quosdam reditus terræ congregant ac protelant, non ideò hoc faciant, vt cariùs vendant, & thesauros congregent, sed vt pauperibus tempore necessitatis subueniant.

PEREGRINATIONVM TOLLENDI ABVSVS.

Actum & de Peregrinationibus suscipi solitis à Fidelibus ad loca sancta; quarum hoc tempore celeberrimæ essēnt in Occidente Romam ad Limina Apostolorum, atque Turonum ad S. Martinum: & quod iis complures diuersis modis abuti solerent, definitum[g] est quando & à quibus fieri deberent. Deniq; in Concilio Arelatensi[h], sicut & in Moguntino, præceptum est, vt Episcopis obediant Comites & Magistratus ac Iudices sæculares, & inuicem consentiant ad iustitias faciendas. Reliqua verò eàdem pietate & prudentiâ à Patribus in iisdem Conciliis statuta, tu maiori otio consulas.

VII. ELECTIONIS EPISCOPOR. REDDITA LIBERAS.

Sed & in eo potissimùm idem Carolus intentum animum habuit, vt ipsam Dei Ecclesiam omni ex parte liberam relinqueret: cuius rei gratiâ Episcoporum electionem vsurpatam à decessoribus in pristinam libertatem restituit; sancitâ; lege vnâ cum Ludouico Imperij consorte, *vt secundùm statuta canonum per electionem Cleri & populi, de propriâ diœcesi, remotâ personarum & munerum acceptione, ob vitæ meritum & sapientiæ donum, Episcopi eligerentur.* Fuisse tamen solitum, vt Visitator à Rege mitteretur, qui eiusmodi electionibus præesset; nec antè licuisse quicquam agi, eò quòd magnæ rixæ in his accidere consueuissent ob diuersorum studia constat ex epistola Hincmari Rhemensis ad Regem Carolum Caluum posteà

[b] *In Tom. Concil.*
[c] *Concil. Mogunt. c. 17.*
[d] *Concil. Rhem. c. 17.*
[e] *Conc. Turon. c. 6.*
[f] *Conc. Cabilon. 3. & 8.*
[g] *Ibid. c. 44. 45.*
[h] *Conc. Arel. c. 13. Mogunt. c. 8.*
[i] *Capitul. l. 1. c. 84 & dist. 63. c. 34.*

ſcriptâ Extat verò apud Agobardum, cuiuſdam *Flori* qui his temporibus floruit, (cuiuſque eſt mentio apud Vſuardum in præfatione ad Martyrologium, & ſumma laus apud Walfridum Strabonem in carmine ad eumdẽ Agobardum Archiepiſcopum Lugdunenſem) fragmentum de antiquis Epiſcoporum electionibus quo docet haud debere Principes ſe iis immiſcere. Sed & cum diſertis verbis ait, in Romanâ Eccleſia vſque ad illam diem, abſque interrogatione Principis, ſolo diſpoſitionis diuinæ iudicio, & Fidelium ſuffragio, legitimè Pontifices conſecrari; eóſque etiam omnium regionum & ciuitatum quæ illi Eccleſiæ ſubiectæ ſunt, iuxta antiquum morem eadem libertate ordinare, atque conſtituere ſacerdotes: ex his, præter illa quæ ſuperiùs dicta ſunt de libera in Romana Eccleſia Papæ electione, redarguitur itidem mendaciſſimus Sigebertus.

ROMANI PONTIF. ELECTIO LIBERA.

IESV CHRISTI

AN. 814.

LEONIS III.

AN. 19.

LVDOVICI I.

LEON. ARM. I.

I.

LEO IMP. HOSTIS SACRAR. IMAG.

ANNO Christi octingenteſimo, decimoquarto, Indictione ſeptimâ, Leo Imp. cùm iam omnium ſibi conciliaſſet animos, Imperiumque tyrannicè ſuſceptum ſtabiliſſet; latentem animo hæreſim prodens, ſive (vt alij [a] malunt) ex Orthodoxo, deceptus fraude hæreticorum, hæreticus factus; conſilium cum ſuis iniit de abolẽdis ſacris Imaginibus. Itaque tentato priùs fruſtrà Nicephoro Patriarchâ Conſtantinopolitano, omnes monaſteriorum Præfectos, interque alios magnum illum Confeſſorem Theodorum Studitam (nam maximus ille Plato, Theodori olim magiſter, & in paſſionibus ſocius, iam diem ſanctiſſimè obierat [b] anno ætatis ſuæ ſeptuageſimo nono, omneſque Epiſcopos Conſtantinopoli tunc exiſtẽtes, vnà cum eodem Patriarchâ ad ſe in Palatium accerſens; vt omnia ex æquitate agere videretur, iuſſit eoſdem de veritate cultûs ſacrarum Imaginum coram ipſo cum eas negãtibus conferre. Id verò cùm ipſi conſtanter in faciem ei denegarent, tum quòd quæ ſemel in Generali Concilio fuiſſent definita, non eſſent ampliùs in dubium reuocanda, ſed qui ea negarent execrandi; tum quòd Sacerdotum eſſet & non Imperatoris, atque in Eccleſia non in palatio, de fide agere; ac denique quòd ipſius Imperatoris eſſet animus obfirmatus in hæreſi, adeò vt non haberet aures ad audiendam veritatem: his ipſorum reſponſis ira furens Imperator, eiſdem domum remiſſis, domeſticatim ſingulis edicto prohibuit, ne quis cum aliis conferre, aut docere, vel de fide prorsùs loqui auderet.

[a] Cedr. & alij.

[b] Egi de eius ob. in Baron. an. 812.

ABNVVNT CATHOLICI CONFERRE CVM HAERET. DE REBVS SEMEL IVDICATIS.

II.

Cui cùm obtemperarent plurimi, ipſeque etiam Nicephorus Patriarcha, quinimmò ſilentium ſcripto pollicitus eſſet; fortiſſimus Theodorus intrepidè ex aduerſo in facti deteſtationem confugiens, non ſolùm Imperatori renunciauit, non debere in tanto veritatis diſcrimine ſileri; ſed & alios qui ſe continerent, adeò omnibus ſuis admonitionibus, literis, clamoribus excitauit, vt & ipſe Nicephorus palàm egregius Confeſſor progrederetur. Cuius rei gratiâ, cœptâ in eumdem Patriarcham perſecutione, idem a ſede violenter extractus in exilium eſt amandatus Proconneſum. Quo tempore illud mirabile accidit, vt Theophanes Confeſſor Abbas monaſterij Agri, idemque (vt vidimus ex Anaſtaſio) Hiſtoriæ conſcriptor, in quodam prædio exiſtens, diuinoque inſtinctu ſentiens Nicephorum nauigio prætervehi, ſuffitu & cereis eum proſecutus fuerit; ſed & Nicephorus eodem momento eleuatis manibus, flexiſque genibus, à nauigio eum ſalutauerit; cùm neuter alterum oculis corporeis videret.

NICEPH. EPISCOP. CONST. PELLITVR IN EXILIVM.

III.

Expulſo porrò Nicephoro, in locum eius ſuffectus eſt ab Imperatore, ipſo Reſurrectionis Dominicæ die, *Theodotus* quidam Meliſſenus, cuius fraude ipſe Imp. fuerat in hæreſim perductus, idemque *Caſſitera* (hoc eſt Stanneus) dictus, ex eorum numero qui Spatharij dicebantur, homo nihili, & totus carnis luxuriis ac voluptatibus deditus. Qui mox *Synodo* hæreticorum conuocatâ, (ad quam Orthodoxi inuitati, aut omninò intereſſe recuſarunt, aut inter ei fuerunt, vt ipſos hæreticos redarguerent) impiam illam ſub Conſtantino Copronymo habitam confirmans, Orthodoxam Nicænam poſteriorem anathemate damnauit. Iis verò aduerſantes Epiſcopi & Abbates, in exilium pulſi ſunt; interque Epiſcopos præcipui Theophylactus Nicomedienſis, Ioſephus Theſſalonicenſis, Theophilus Epheſinus, Petrus Nicænus: ex Abbatibus Theodorus Studita, Nicetas olim Patricius & Irenes Imperatricis cõſanguineus, Theophanes Agrienſis, aliique plurimi ſanctiſſimi viri, in vita & poſt mortem virtutibus atque miraculis clariſſimi. Quæ quidem omnia hactenùs recenſita, habẽtur copioſè pertractata apud Michaelem Studitam in Vita Theodori, Theoſterictum [c] in Nicetâ, Cedrenũ in Leone Imperatore, atque in pluribus eiuſdem Theodori tunc ad diuerſos exhortatoriis & conſolatoriis, atq; etiam dogmaticis ſcriptis epiſtolis [d]. Cuius quidem & illud fuit infracti animi facinus, vt cùm vidiſſet demotum Catholicum Patriarcham, & iam ſacras Imagines vbique conculcari; iuſſerit monachos omnes ſui monaſterij Imagines manibus ſublimes geſtare, totumque circumeundo cœnobium, laudes earum decantare; nihil territus minis Imperatoris, quin magis magiſque earumdem venerationem & dictis & factis declararet.

SYNODVS HAERET. ADVERSVS IMAG.

ORTHODOXI EXVLANT.

[c] Ap. Sur. 3. April.

[d] Theod. Stud. lib. 2. epiſt.

IV.

RELIQVIAE SACRAE MISSAE VENETIAS.

Sed quod rursùm ad Leonem ſpectat; qui res Venetorum ſunt proſecuti, & inter alios Sabellicus tradunt ab eo miſſas ad Ducem Venetorum, dictum Angelum Patriciacum, ſacras Reliquias, nempè *S. Zachariæ* corpus cum parte ſacratiſſimæ *Crucis*, ac *Dominicæ Veſtis*, & *alterius* quæ Deiparæ fuit Virginis. Quod quidem mirum videri debet, vt quas Leo non coleret, aliis colendas mitteret: niſi dixerimus, hiſce muneribus deuincire ſibi conatum eſſe animum externorum, quæ ipſe contemneret, & ab iis plurimi fieri ſciret.

V.

CAROLI MAG. OBITVS.

Quod verò ad res Occidentales pertinet; hoc eodem anno *Carolus Magnus* Imp. Aquiſgrani, pleuritide laborans, ſeptimo infirmitatis die, qui fuit quintus ante Calendas Februarij,

oleo sancto inunctus ab Episcopis, & viatico sumpto, commendans Domino spiritum suum; feliciter ad Deum migrauit, anno ætatis suæ septuagesimo secundo, Regni Francorum post mortem Pipini patris quadragesimo septimo, Imperij verò decimoquarto inchoato: sepultusque est magnificè eâdem die, vestibus indutus Imperialibus, in Ecclesia B. Virginis, quam ipse in ea vrbe construxerat. Hæc Eginhardus, Theganus, & alij. Sed si quæ de ipso scripta sunt spectes, dignum virtutum exemplar intueberis religionisque omnibus absolutum numeris simulacrum: cui nec, meâ sententiâ, qui præcesserunt vel posteà successerunt Imperatores, æquari penitùs valeant. Sed nec in moribus haberet æqualem, nisi coniugalem castitatem concubinatum introductione fœdasset. Verùm posterior maculas istas pœnitentia abstersit, dum senilem carnem suam cilicino suo et nudum corpus inhærente iugiter indumento attriuit. Cuius quidem egregiarum virtutum merito, Ecclesia Gallicana eiusdē natalem diem celebrat: eumdemque sub Friderico Imp. Paschalis Papa dictus, in numerum Sanctorum adscripsit. Sed quòd is haud legitimus fuit Pontifex eiusmodi canonizatio non est recepta ab Ecclesiâ Romana. Quòd tamen non reperiantur legitimi Pontifices eam impugnasse, res sic tacita permissione siue tolerantia perseuerauit, vt in propriâ Ecclesia vbi sepultus fuit coleretur. Ita enim canonum præcipui interpretes [a] declararunt. Propagatus autem posteà noscitur eius cultus in alias Ecclesias Galliæ, Belgij, atque Germaniæ, in quibus idem Carolus sanctitatis titulo colitur, fauentque scripta plurimorum rerum Francicarum historicorum. Eius verò corporis formam (si & hoc cupis) habes apud Eginhardum descriptam, qui ei fuit à secretis.

DE VIRTVTIBVS EIVS

CVLTVS VT SANCTVS.

[a] Card. Ost. & Io. Andr. in cap. 1. de Reliq. & vene. Sanct.

IV. LVDOVICVS PIVS IMPERAT IN OCCID.

Post obitum Caroli, LVDOVICVS filius eius, ob insignem pietatem dictus cognomento PIVS, Imperator iam antè creatus, ex Aquitaniâ vbi tunc erat Aquisgranum veniens, suscepit etiam amplissimi Regni administrationem: moxque apertis paterni testamenti tabulis, legata omnia dissoluit; & donationes à patre fratribusque, diuersis Ecclesiis factas confirmauit. Ac susceptis legationibus è diuersis regnis & regionibus, atque etiam ab Imperatore Constantinopolitano, (nempè eam, quam Leo Imp. vnà cum Amalario Treuerensi, misso Constantinopolim à Carolo, ad ipsum direxerat) alias ipse pariter ad diuersos Principes decreuit. Hæc ex Thegano, Rerum ipsius scriptore illius temporis: qui & de Carolo Magno habet, summum planctum per vniuersam terram pro eius morte factum fuisse; ipsosque Paganos eum planxisse quasi patrem Orbis.

IESV CHRISTI
AN. 815.
LEON. III.
AN. 20.
LVDOVICI 2.
LEON. ARM. 2.

I. ANNO Domini septingentesimo decimoquinto, Indictione octaua, Ecclesia Romana sceleratorum hominum factione pressuram passa est. Siquidem Carolo Magno sublato de medio, qui eius peculiarem protectionem susceperat; quasi eius morte Leo Pontifex destitutus omni remansisset auxilio, rursùm aduersùs eum ex primoribus Romanorum facinorosi homines conspirarunt, vt eum neci traderent. Quod ipse intelligens, in eos lege agi præcepit. Vnde magnis obortis turbis, atque deprædationibus, & incendiis, Ludouicus Imp. misit in Vrbem Bernhardum, qui loco Pipini eius patris successerat in regnum Italiæ, à quo eiusmodi seditio compressa est. Sed & missi à Leone Legati ipsum Pontificem apud Imperatorem purgatū reddiderunt de omnibus obiectis criminibus. Hæc Annalium scriptor huius temporis, ipsius Ludouici domesticus; necnon qui eius Vitam conscripsit Adhemarus, & apud Aimoinum apposuit appendicem; aliique qui res Ludouici sunt prosecuti.

IN LEONEM PP. CONIVRATIO.

II. VIS ET FRAVS LEONIS IMP. IN ORTHODOXOS.

Quod verò pertinet ad res Orientales; hoc item anno impius Leo Aug. maiori in Orthodoxos odio cœptam anno superiori persecutionem adaugens, cùm videret nihil se profecisse exilio eorum quos relegauerat; vt faciliùs eosdem ad lapsum præsens ipse cogeret, plerosque ex Archimandritis Constantinopolim reuocatos, in diuersos, eosque teterrimos carceres coniecit. Sed cùm nec tormentis, nec fame, ad suam sententiam pellicere posset; fraudem adhibens, conditionem proposuit, nihil aliud ab eis se quærere, quàm vt semel cum Theodoro Patriarcha communicarent, ac de cetero quam vellent fidem sequerentur: quo dispensationis velamento simpliciores decepti, sua receperunt monasteria. Inter quos Nicetas & ipse suasione aliorum in eamdem prauam simulationem delatus mox facti pœnitens veritatem coram ipso Imp. viriliter propugnauit: vnde in insulam Glyceriam relegatus arctissimo carceri mancipatus est: in quo per sexennium vsque ad Leonis obitum constans in iugi martyrio perseuerauit. Hæc omnia pluribus Theosterictus in Rebus gestis eiusdem Nicetæ.

III. THEODORI STVD. CERTAMINA PRO FIDE CATHOL.

Theodorus autem Studita haud cum ceteris Constantinopolim reuocatus, quòd nulla spes esset Imperatori, ipsum in suam sententiam pertrahendi, immò contrà timerent ne alios à suis fraudibus auocaret; cùm audito Archimandritarum lapsu, reliquos omnes è carcere vbi detinebatur in exilio, literis suis ad constantiam roboraret; eiusdem Imp. iussu longiùs amandatus est, vbi nullam cum aliquo communicationem habere posset. Qui cùm & virgis minutatim cædi iussus esset; qui ad id operis delectus est Nicetas quidam Alexij filius, vt vidit Theodori corpus, alacriter ad accipienda verbera se cōponentis, ætate & ieiuniis ad summam maciem redactum; compatiens ei, non solùm non attingere ausus est, sed & pia fraude, quò Imperatoris iussa explesse à sociis existimaretur, (solus enim ingressus est in carcerem, ob viri, vt aiebat, reuerentiam) ouis pellem recens detractam accipiens, super eam verbera distrinxit; & immensâ prorsùs charitate, vt guttas etiam ex plagarum cruore profusas ostendere liceret, ipsi sibi sanguinem ex brachio lanceolæ ictu elicuit, eoque flagrum imbuit. Narrat hæc Michaël monachus in Rebus gestis Theodori. Porrò ab eiusmodi Confessorum cædibus abstinebatur, quòd Im-

PIA FRAVS NICETÆ.

perator inuideret eis martyrium, cuius sciret esse cupidissimos.

IV. HISPANI CONFVGIENTES AD FRANCOS BENE HABITI.

Eodem tempore in Occidente, cùm Hispaniæ diro Saracenorum iugo premerentur, complures populi inde in Gallias cum suis Comitibus confugerunt. Quos Imperator maximè pius Ludouicus, non vt seruos suscipiens, sed Francis ipsis coæquans, immò & præponens, non solùm liberos esse voluit, sed & agros in prouinciâ Septimania (sic dicta à Septimanorum colonia, quæ olim eam colendam accepit) tradidit, quos in proprium vsum colerent, & tributis immunes possiderent. De quo extat [a] eiusdem Ludouici diploma, hoc anno Calendis Ianuarij datum. Cùm verò paulò pòst iidem à suismet hominibus Hispanis qui inter eos potentiores erant, (quod planè mireris, cùm & ipsi extorres essent, & precariò à Francis suscepti) cultis priuarentur agris, & in seruitutem redigerentur: opus fuit vt aliud rursùm aduersùs eiusmodi tyrannorum audaciam; idem Imperator anno sequenti quarto Idus Februarij promulgaret edictum; quod & ipsum adhuc extat.

[a] Ext. in Annal. Franc. à Pith. editis.

IESV CHRISTI
AN. 716.
STEPH. V.
AN. 1.
LVDOVICI 3.
LEON. ARM. 3.

I. CONFESSORES PLVRIMI OB DEFENSIONEM SACRAR. IMAG.

ANNO Christi octingentesimo decimosexto, Indictione nona, vrgente magis persecutione Leonis Imperatoris, Theophanes (qui & Isacius dictus) præfectus monasterij Sigriani, necnon Cosmas Chalcedonensis Episcopus, aliique plurimi tam monachi quàm moniales carceres, verbera, atque exilia passi sunt pro defensione sacrarum Imaginum, plurimique postremò in eiusmodi ærumnis ad Dominum migrarunt: inter quos prædictus Theophanes, post biennium carceris in insula Samothrace obdormiuit, indeque translatus Constantinopolim, innumeris fuit miraculis illustratus. De his verò Confessoribus agitur in Tabulis [a] Ecclesiasticis Græcorum & Latinorum, & in Epistolis [b] Theodori Studitæ. Qui & ipse Theodorus noua emergente causa, ob clericum Asiaticum ex hæretico Iconoclasta ab eo conuersum ad fidem Catholicam, iussu Imperatoris crudelissima passus verbera, in longè tetriorem carcerem trusus est: vbi inter alia ingentia tormenta dirâ fame cruciatus, sacra dumtaxat vixit Eucharistia, (cuius partes aliquas semper habere secum, more Orientalium, consueuerat) quousque Deus alia ratione ipsius victui mirabiliter prouidit. Quo etiam tempore maximè enituit Imperatricis *Mariæ* certamen; illius quæ nupta Constantino Irenes filio, cùm ipse præter ius fasque Theodoten mœcham sibi in vxorem coniunxisset, in monasterium detrusa fuerat: quæ quidem eâ occasione benè vsa, adeò profecit, vt hoc persecutionis tempore exilium passa, victricem sibi texuerit coronam: prout docetur ipsius Theodori [c] epistolâ ad eam tunc scriptâ, cùm eius filia Augusta tunc regnans matrem Mariam ad se studeret, vt secum degeret euocare: quod fieri non debere, ex Euangelicâ lege Theodorus eam monuit, ne cum hæreticis communicaret aliquo modo, vel communicantibus cum hæreticis communicatione vllatenùs iungeretur.

[a] Martyrol. Rom. 12. Mart. Menol. Græc. 27. Mart. & 15. April.
[b] Theodor. Stud. 2. ep. 19. 34. 59.

MARIÆ AVGVSTÆ CERTAMEN.

[c] Theod. 2. ep. 152.

II. QVI PRO IMAGINIBVS DECERTANT, PRO CHRISTO ET SANCTIS DECERTARE.

Sed & cùm inter hæc assererent hæretici, frustra gloriari in confessione Fideles, longeque procul abesse vt pro Christo pati dicantur, qui pro Imaginibus subeant illata supplicia; sed sicut pro Imaginibus susceptum fuisset certamê, ita imaginaria spes esset de præmio consequendo: ista audiens Theodorus, mox occurrens, ad omnes Christi Confessores vbique degentes egregiam scripsit epistolam [d], aliamque rursùs ad Abbatem quemdam in carcere constitutum; quibus abundè ex sacra Scriptura & sanctis Patribus ostendit, Imaginem semper ad prototypum relationem habere; & ideò qui pro Imaginibus decertant, pro CHRISTO ipso & Sanctis decertare; ac verè Martyres esse, qui pro eis supplicia subeunt. Vixque credi potest, quot hoc tempore literas idem Theodorus scripserit, hortatorias ad martyrium, catecheticas ad instructionem, dogmaticas aduersùs hæreticorum obiectiones, consolatorias ad concaptiuos, luctuosas ad lapsos, canonicas ad resipiscentes: Vt planè appareat, constitutum ipsum à Deo in Ecclesia Orientali fuisse, his deploratissimis sub hæreticis Impp. temporibus, tamquam Patriarcham qui omnium curam gereret, & diuinum oraculum quod omnes consulerent. Quanti verò sint faciendæ ipsius Epistolæ, Deus insigni miraculo [e] comprobauit, quod refert Michaël; dum ingens quoddam incendium, quod nec aquâ nec vllis machinis extingui poterat, iniectâ in illud à quâdam piâ feminâ, cuius facultates eâ conflagratione absumebantur, epistolâ eiusdem Sancti nuper ad eam missâ, subitò restinctum est. Sed & si earumdem ipsius epistolarum vim consideres, totidem esse fulmina cælitùs missa dices, quibus omnes Hagiomachi & Iconomachi Nouatores percussi validè, penitùs conterantur.

[d] Id. 2 ep. 12. & 13.

DE THEODORI EPISTOLIS SCRIPTIS IN CARCERE.

[e] Ap. Baron. an. 725. in fi.

MIRACVLVM EX EPISTOLA THEODORI.

III. LEON. PP. OBITVS.

Quod ad res pertinet Occidentales; hoc eodem anno pridie Idus Iunij, Leo Papa, cùm (vt Anastasius habet) sedisset annos viginti, menses quinque, & dies septemdecim, ex hac vita migrauit; sepultusque est in basilica S. Petri. Cuius cùm recenseantur nonnullæ res gestæ absque nota temporis, hic de iis agendum est. Tradunt enim Scriptores omnes quotquot res Hispanicas sunt prosecuti, huius auctoritate Pontificis factum, vt sedes Episcopalis Hiriensis Ecclesiæ transferretur Compostellam, id exposcente per Carolum Magnum Alfonso Casto Rege Galleciæ ab eodem Leone Papa Tertio. Idque quòd reperto Compostellæ venerando corpore S. Iacobi Apostoli fratris Ioannis, (de cuius translatione dictum est aliàs [f]) atque miraculis insigniter illustrato, Apostolici culminis reuerentia dignum visum est, vt locus ille sedis Episcopalis insigniri deberet honore. Ex quo etiam tempore cœptus est totius Orbis concursu frequentari: adeò vt qui ipsum venerandum sepulchum vniuerso patens orbi, miraculorum promptuarium nominarit, puto veritatis scopum attinget.

INVENTIO CORPORIS S. IACOBI APOST.

[f] Sup. an. 44. num. IV.

IV. MISSÆ PLVRES VNO DIE.

Ad hunc quoque Romanum Pontificem spectare certum est, quod Walfridus [g] Strabo huius temporis auctor scribit. Leonem Papam qui

[g] Vualfr. de Reb. Eccles. cap. 21.

non

non longè antè vixisset, vnà die septies vel nouies Missarum solemnia frequentes celebrasse. Sed tractatio de pluralitate Missarum vna die agendarum, prolixiorem requirit disputationem. Leo verò cùm esset grauissimis afflictionibus vexatus, frequentiorem adhibuit ad implorandum diuinum auxilium celebrationem Missarum, sicut & S. Vdalricum Augustanum, & alios sanctissimos viros ad ipsum aliquando vsurpasse reperimus.

V. Sed & idem Leo, quòd tot annis quibus in Pontificatu vixit, multiplicibus oblationibus Caroli Magni, & aliorum Regum, ceterorumque Fidelium ad sacra Limina ex remotissimis quibusque regionibus iugiter peregrinantium, Romana locupletata Ecclesia admodùm esset; quicquid superesset cleri atque pauperum alimoniis, accresci voluit restaurationi & ornamentis Ecclesiarum: quæ quàm multiplicia fuerint & quàm pretiosa, fusè describit Anastasius. Quem si pariter legeris in aliorum Pontificum subsequentium ac præcedentium Rebus gestis miraberis planè pretiosissima ornamenta, atque ingentia dona aurea, argentea, & gemmea, quæ ab iisdem collata esse Ecclesiis Vrbis ipse scribit. Atque vtinam, vt in huiusmodi rebus recensendis se exhibuit in Vitis singulorum Pontificum solertissimum, ita in conscribendis rebus gestis eorum, in moderanda Ecclesia Vniuersali diligentem se præstitisset.

DE PRETIOSISS. ORNAMENTIS ECCLES. VRBIS.

VI. Ceterùm post mortem Leonis, Sedem vacasse dies decem, idem auctor tradit; licèt alij habeant viginti. Sicque ex eius sententia, decimo Calendas Iulij ex diacono creatus in locum ipsius, STEPHANVS Papa eius nominis Quintus, dictus Quartus: qui autem sedem Leonis dies viginti vacasse ponunt, creationem Stephani ad quintum Nonas Iulij collocant. Fuit autem Stephanus (vt Anastasius habet) patriâ Romanus ex patre Marino nobilissimo genere ortus, Qui (vt auctor est Theganus [h]) mox vt creatus est, populum Romanum sacramento Lodouici Imp. adegit. Ac paulò pòst in Gallias tendens, pro stabilienda (vt Anastasius ait) Ecclesiæ pace, honorificentissimè ab ipso Imp. obuiam ei facto, & in ipso accessu ter ante pedes ipsius prostrato, exceptus est Rhemis, omniaq; obtinuit quæ petiit. Hæc pluribus Theganus: quorum etiam testis est auctor incertus [i], sed qui & ipse sui temporis res gestas conscripsisse noscitur, domesticus Ludouici, per singulos annos Vitam ipsius conscribens. Addit Theganus, eûdem Pontificem in Ecclesia ante Missarum solemnia coram clero & omni populo vnxisse Ludouicum in Imperatorem, & Irmingardem eius vxorem coronasse, Augustamque nominasse. Apud Aimoinum autem traditur, Stephanum non duobus post consecrationem suam exactis mensibus quam maximis itineribus ad Imperatorem contendisse; ac tertio postquàm redit mense nondum exacto, circiter octauum Calendas Februarij decessisse. Ex quibus patet, ipsum hoc eodem anno ex Galliis Romam rediisse ad finem mensis Octobris De obitu verò dicetur anno sequenti, sicut & de eo quod sub eius nomine fertur, decreto de Electione Rom. Pontificis.

STEPH. V. CREATVR.

[h] Theg. de gest. Ludou. Imp. c. 16 17. 18.

PROFICISCITVR IN GALLIAS ET CORONAT LVDOVICVM IMP.

[i] Vit. Ludou. c. 38. & 39.

IESV CHRISTI
AN. 817.

PASCHAL.
AN. 1.

LVDOVICI 2.

LEON. ARM. 2.

I. ANNO Domini septingentesimo decimoseptimo, Indictione decima, octauo Calendas Februarij mortuus est *Stephanus* Papa, cùm sedisset menses septem & dies tres; sepultusque est in basilica S. Petri. Hæc ex Anastasio apud quem error irrepsit, dum pro septem mensibus, septem positi habentur anni, vel etiam septem anni & septem menses. Etenim redarguitur apertissimè error ex huius temporis Rerum Francorum Scriptoribus; qui omnes æquè testantur, post reditum ex Gallia Stephanum tribus mensibus tantùm fuisse superstitem. Quem & ante obitum illustratum fuisse miraculis, Theganus tradit. Cùm autem via biduo (vt habet Anastasius) sedes vacasset, PASCHALIS patria Romanus ex patre Bonoso, miro totius cleri & populi consensu, ex presbytero, ac monasterij S. Stephani præfecto, creatus est Summus Pontifex; vir sanctus, doctus, & eloquens, magnanimus, & misericors, omnibus denique virtutibus præditus, atque Ecclesiasticæ disciplinæ, iustitiæque studiosissimus: quam & ob sanctitatis excellentiam vt miracula ediderit, ex eodem Anastasio constat. Idem verò mox in Gallias missa legatione, confirmationem pacti & amicitiæ, (vt habetur in Vita Ludouici Imp. & apud alios eiusdem seculi historicos) more prædecessorum suorum ab eodem Imp. expetiit.

STEPH. PP. OBIT V. S.

PASCHALIS CREATIO.

II. Hoc item anno, sexto Idus Iulij, idem Ludouicus generalem habuit *Aquisgrani* CONVENTVM Episcoporum atque Abbatum. In quo fecit componi ordinarique librum canonicæ vitæ normam gestantem, in quo totius monachalis ordinis perfectio contineretur; insertâ etiam cibi, potûsque, & aliarum rerum necessariarum quantitate. Itidemque constituit Benedictum Abbatem vnà cum aliis strenuæ vitæ monachis qui cuncta monasteria tam virorum quàm feminarum circumeuntes, vniformem traderent cunctis viuendi secundùm regulam S. Benedicti incommutabilem morem. Tradit hæc idem Vitæ Ludouici auctor. Monastica porrò instituta à prædicto Benedicto Abbate, & aliis cum eo delectis statuta, habentur octoginta capitulis distincta, in Additione primâ post septimum librum Capitularium Francorum: quæ & asserit Leo, Ostiensis, apud Cassinenses monachos perinde ferè ac regulam S. Benedicti obseruata esse. Additque insuper idem auctor Vitæ Ludouici, tunc ad exemplum ipsius Imperatoris, qui in pomparum sublimitate constitutus, imitâdo Christum humilitate altiùs eminebat; cœpisse deponi ab Episcopis & clericis cingula balthea aureis, & gemmeis cultris onerata, exquisitasq; vestes, & calcaria talos onerantia relinqui. Leo verò etiam addit, eumdem Imp. confirmasse quæcumque à Pipino auo, & Carolo Patre, donata vel restituta fuissent Ecclesiæ Romanæ. Quæ quidem Constitutio tunc à Ludouico conscripta, ex parte recitatur à Gratiano [b], in-

CONVENTVS AQVISGR. PRO REFORMATIONE MONACH. &c.

[a] Leo Ost. Chron Cass. lib. 1. cap. 18.

CONFIRMATIO DONATIONIS EC. ROM.

[b] Dist. 63. Ego Ludouicus.

[c] Recitat Baron. Annal. Tom. IX. an. [Quod vero Goldastus eam suppositiciam esse criminatus est, refellit inficiatus eius Gretserus cap. 5. Apolog. Baron. & lib. 2. cont. R. phil. c. 6. de quibus 774. post.

tegra autem habetur [c] in codicibus Vaticanis, qua profitetur concedere se Romanis Pontificibus ipsam Romanam ciuitatem cum Ducatu suo, & omnibus locis quæ eius ditionis essent tam in Tusciâ quàm in Campaniâ: itemque Exarchatum Rauennæ integrum: necnon insulas Corsicam, Sardiniam, & Siciliam: insuperque Ducatum Beneuentanum & Spoletanum; Neapolim quoque, Calabriam, & alia plura loca quæ continentur ea in publica Constitutione: quam tum suâ, tum filiorum, & aliquot Episcoporum, atque Comitum subscriptione firmatam, per Legatum Paschalis Papæ, ipsi transmisit.

III. ELECTIO ET CORONATIO ROM. PONTIF. ALIENA LIBERA.

[d] dist. 3. cap. 28. quia Sancta. Ap. Baron an. super. in fi.

Quòd verò eâdem pariter liberam omnino reliquit Clero ac Populo Romano electionem & coronationem Summi Pontificis, nec ad aliud teneri voluit qui crearetur, nisi vbi esset consecratus, legationem mittere ad Imperatorem, qua eum de sua promotione faceret certiorem: ex his datur intelligi, decretum [d] quod recitatur nomine Stephani vltimi Pontificis, ne consecratio electi fieret nisi præsentibus Legatis Imperatoriis; aut omninò non sancitum fuisse (sicut & aliæ eiusmodi confutatæ sunt superiùs schismaticorum impostura) vel ab ipso Ludouico non esse acceptatum, cùm (vt dictum est) statim his contraria ab eo constituta noscantur. Porrò in hoc quoque Conuentu, à Ludouico filium eius primogenitum LOTHARIVM coronatum esse Imperatorem, Pipino verò Aquitaniam datam, & Ludouico Baioariam; tradit idem auctor Vitæ Ludouici.

IV. CONIURATIO BERNHARDI ITALIÆ IN LVDOVICVM IMP. ET EIVS SVPPLICIVM.

Post quæ, cùm sub finem huius anni Bernhardus filius Pipini, fratris ipsius Ludouici Imperatoris, Italiæ Rex, consilio prauatus quorumdam hominum in eumdem Imp. rebellans coniurasset, moxq. Imperator maximum aduersùs eum collegisset exercitum; Bernhardus se viribus imparem cernens, ad Imperatorē accessit, ac pedibus eius prouolutus veniam petiit. Cuius, ac complicum atrocis coniurationis exactiori habita disquisitione, eosdem iudicio magnatum Francorum capitali punitione dignos Imperator luminibus tantummodò priuari permisit. Episcopos autem eiusdem coniurationis reos, à SYNODO Episcoporum depositos, monasteriis mancipauit. Hæc idem qui suprà auctor Vitæ Ludouici, aliique Francorum Annales. Addit verò Theganus, Bernhardo die tertio post amissionem luminum defuncto Imperatorem maximo dolore affectum, publicam seueritatis in eum permissæ confessionem coram Episcopis egisse, & ab eis pœnitentiam suscepisse, de qua dicetur pluribus suo loco. Hæc enim præsenti anno cœpta, in alios sunt propagata: siquidem post sequentis festiuitatem Paschalem excæcatum fuisse Bernhardum, iidem auctores tradunt. Qui etiam detonsos, detrusosque in monasterium narrant filios Caroli Magni naturales, in eiusdem criminis suspicionem adductos, Drogonem, Theodoricum, & Hugonem. Sed & Adelhardus Corbeiæ in Saxonia Abbas eiusdem Caroli Magni consobrinus, calumniis impetitus iussus est exulare; cùm tamen vir esset sanctitate conspicuus, cuius extant Vitæ Acta [e] scriptis tradita à Paschasio Ratberto eius temporis auctore.

[e] Ap. Sur. 2. Ianuar.

V.

Hoc eodem anno legationem missam esse à Leone Imp. ad Ludouicum Aug. pro finibus Dalmatarum, Romanorum, & Sclauorum Theganus tradit.

VI.

Sed quod ad Religionis statum pertinet; vbi innotuisset in Oriente, Paschalem in Apostolicum esse thronum euectum Theodorus Studita clarissimus Confessor ad eum, pariterq; ad Patriarchas Alexandrinum, Antiochenum, & Ierosolymitanum, literas [f] scripsit, quibus eos certiores reddidit de sæuissima persecutione ab Iconomachis excitata, hortatusque est ad opem ferendam periclitanti fidei Orthodoxæ. Quo eodem tempore cùm ex veteri consuetudine ipse etiam impius Theodotus Constantinopolitanus Patriarcha ad eumdem Paschalē misisset Apocrisiarios pro responsis Ecclesiasticis, communionem hac viâ conatus subripere ab ipso Romano Pontifice; audiens Paschalis eos in Vrbem aduentare, prohibuit ne propiùs accederent. Contrà verò missum nuncium à Theodoro & aliis Archimandritis quàm benignissime excepit; & quibus potuit modis studuit periclitantibus præstò esse, reddēs ad eos affectus paterni plenissimas Apostolicas literas, quibus ij magna sunt consolatione affecti, & fortitudine roborati. Licèt enim careamus literis illis Paschalis; hæc tamen ita se habuisse, fidem faciunt aliæ quæ extant [g] ab iisdem monasteriorum præpositis ad eumdem Pontificem anno sequenti scriptæ. Quas cùm citat Gennadius [h] Scholarius Patriarcha Constantinopolitanus, vnà cum aliis [i] ad eumdem Pontificem, vel de eo scriptis; recitat quoque totidem verbis quæ in eis habentur in laudem Apostolicæ Romanæ Sedis: quæ inter alia ibi vocatur *S. primus Thronus, in quo Christus fidei claues posuit, aduersùs quem non praualuerunt vmquam, nec praualebunt vsque ad consummationem, portæ inferi, ora scilicet hæreticorum: fons Orthodoxæ veritatis, aduersùs manem hæreticam procellam tranquillus portus Ecclesiæ vniuersæ, electa ciuitas refugij salutis*: ipse verò Pontifex vocatur *Princeps sacerdotum primus Vniuersalis, Supremum lumen, Apostolicum caput à Deo præpositum, Pastor ouiū Christi, ianitor regni cælorum, Petra fidei super quam ædificata est Catholica Ecclesia*, &c.

[f] Theodor. Stud. 2. ep. 12. 14. 15. Meminit quoque earum Michael in Vit. Theod.

LEGATIONES ORIENT. ANTISTITVM AD PASCHALEM PP.

[g] Ibid. 2. ep. 14.
[h] Gennad. Schol. expos. pro Concil. Florent. c. 5. sect. 16. & 17. Ap. Baron an. seq. & 819.
[i] Ap. Theod. 2. ep. 11. 62. 63. 86. 219.

PRÆCONIA ROM. SEDIS AT PONTIF.

VII.

Quid autem aliis suis literis ad Patriarchas datis Theodorus profecerit, nulla est ipsius affirmatio, immò querela, in epistola [k] posteà tempore Michaëlis Imp. scripta ad Ierosolymitanum: in qua laudat tantummodò præstatam opera à Romano Pontifice, quem ait resistentium impietati mentes summoperè cōfirmasse, impiorum verò insolentiam à spiritu profectâ reprehensione profligasse. Quamquam querela ista Theodori de Patriarchis, quòd Ecclesiæ succurrere destiterint, magis pertinet ad Alexandrinū & Antiochenum: si quidem Ierosolymitanum constat selegisse ex S. Sabæ Laura duos egregios monachos, sanctitate claros, doctrinâ conspicuos, Christianâ constantiâ firmos, fratres germanos Theodorum & Theophanem; qui missi Constantinopolim vt Patriarchæ sui nomine hæresim oppugnarent, sub impiis Impp. Michaële & Theophilo quàm strenuissimè certauerunt vt constat ex auctore eius temporis qui amborum pugnas est prosecutus; de quibus plura inferiùs.

[k] Ibid. 2. ep. 122.

QVOMODO PATRIARCHÆ IN HIS ECCLESIÆ NECESSITATIBVS EGERINT.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 818.
PASCHAL.
AN. 2.
LVDOVICI 5.
LEON. ARM. 5.

I. LEGATIO A PASCHALE MISSA IN ORIENTEM ADVERSVS ICONOMACHOS.

ANNO Domini septingentesimo decimooctauo, Indictione vndecimâ, aduenerunt Constantinopolim Legati missi à Paschale Romano Pontifice, cum literis aduersùs Iconomachos, quibus iidem erroris arguerentur; & nisi resipiscerent, ostenderentur separati esse ab Ecclesię Romanæ communione. Est enim mentio de hâc legatione in epistola catechetica Theodori [a] Studitæ ad dispersos fratres contra Iconomachos; aliaque ad Naucratium discipulum suum datâ, qui Constantinopoli detinebatur in carcere. Quâ quidem Legatione illud effectum est, vt [b] quamplurimi detestati errorem, sint veritatem professi, ex omni hominum genere vtriusque sexus: adeò vt & plures qui latebant, prodeuntes in lucem tormentis se obiicerent. Ea enim occasione persecutionem valdè recruduisse, ex multis aliis eiusdem Theodori literis fit manifestum. Quòd verò persecutores martyrium Orthodoxis inuiderent, haud mortem violentam palàm intulerunt, sed fatigationibus eos frangi, carceribusque, & exiliis confici voluerunt: quorum plurimorum nomina in sacras Græcorum Tabulas martyrij titulo relata sunt.

a Theodor. Stud. 2. ep. 26 & 63.
b Ibid. 2. ep. 71.

II. MONACHI GRÆCI CONFVGIVNT ROMAM.

Quo etiam tempore, vt Græcis monachis Romam fugientibus Paschalis Papa dignè prospiceret; cùm non sufficerent magno ipsorum numero alia quæ in Vrbe erant Græcorum monasteria, nouum construxit apud S. Praxedem: quem presbyteralem Titulum nimia vetustate collabentem restituit, & multis Sanctorum corporibus è Cœmeteriis illuc translatis ditauit, donisque complurimis & reditibus auxit, in subsidium eorumdem monachorum Orientalium: vt testatur Anastasius, & patet ex inscriptionibus quæ adhuc in eâdem Ecclesiâ visuntur.

IESV CHRISTI
AN. 819.
PASCHAL.
AN. 3.
LVDOVICI 6.
LEON. ARM. 6.

I. CONVENTVS AQVISGR. PRO STATV ECCLES.

ANNO Christi octingentesimo decimonono, Indictione duodecima, Ludouicus Imp. (vt veteres Annales Francorum produnt) hieme *Conuentum* habuit *Aquisgrani*; in quo multa de statu Ecclesiarum atque monasteriorum decreta sunt: additaque capitula quædam antiquis Cõstitutionibus. Porrò eumdem Conuentum habitum fuisse ad audiendas relationes eorum, quos idem Imp. ad restaurandum vel confirmandum Ecclesiarum statum misisset; tradit auctor eius temporis in Vita ipsius Ludouici. Etenim Imperator maximè pius, quibus valuit modis consulere laborans Ecclesiis Gallicanis, per singulas prouincias legationes instituerat singulas; mittens Episcopum, & cum eo Comitem, vnà cum legum Ecclesiasticarum capitulis, quæ singulis darent describenda & obseruanda Ecclesiis; quæ adhuc [a] extant. Sed & hoc eodem anno alium habitum esse ab eodem Ludouico *Conuentum* æstatis tempore in villâ *Engelheim*, iidem Annales habent; in quo præter illa quæ ad res bellicas spectantia tractata sunt, actum est de his qui res siue personas Ecclesiasticas infestarent: cuiusmodi decreta recenset Benedictus Leuita in Collectione Capitulorum [b].

a Capitul. Franc. lib. 5. cap. 24. & seqq.

II. CONCIL. IN VILLA-THEODONIS.

Adhæc quoq; tempora pertinet CONCILIVM triginta duorum Episcoporum celebratum in *Villa Theodonis* [c]; cuius certus nescitur annus, licèt aliqui in duodecimum supra octingentesimum Saluatoris referant. Verùm quòd in eo interfuisse leguntur Aistulphus Moguntinus Episcopus & Ebbo Rhemensis, qui iidem nominati reperiuntur inter missos à Ludouico ad prouincias, de quibus nuper dictum est; inde euidentissimè constat, eamdem Synodum Villæ-Theodonis haud posse in ea tempora referri: siquidem eo tempore non isti Episcopi eas regerent Ecclesias, sed Moguntinum Ricbolphus, & Wolpharius Rhemensem; vt patet ex Synodis Moguntina & Remensi, celebratis paulò ante obitum Caroli Magni, anno Domini octingentesimodecimotertio: Ceterùm istud Concilium Villæ Theodonis [d], celebratum est (quoquo tandem tempore id contigerit) occasione necis Ioannis Episcopi: atque in eo aduersùs percutientes Ecclesiasticos omnes in sacro ordine constitutos antiquæ sunt reuocatæ censuræ, & aliæ superadditæ: præsertim verò aduersùs insidiantes Episcopis, viguit Ecclesiasticæ censuræ seueritas. Quæ porrò eidem Concilio subiicitur Constitutio facta à Carolo Magno & Ludouico filio, aduersùs percussores sacrorum ministrorum; longè abest vt eorum esse possit, quandoquidem in ea mentio habetur Concilij Triburiensis, quod celebratum constat sub Arnulpho Rege anno Redemptoris octingentesimo nonagesimo quinto.

c [De hoc Concil. egit Bar. an. 806. sed posteà correxit. Quid verò fraudis in illud commiserit *Goldastus*, vide Gretser. Apol. Baron. c. 10. & lib. 2. cont. Replic. c. 8. de quib. sub ad an. 77 post. num. IV.]
d Tom. 3. Concil.

DECRETA CONTRA PERCVSSORES CLERICOR.

III. AVCTORITATE SEDIS APOST. SANCITÆ CAROLI ET LVDOVICI LEGES.

Sed quod spectat ad eas quas diximus, aliasq; Leges Ecclesiasticas, tam ab eodem Ludouico quàm à Carolo Magno ipsius patre, in frequentibus Synodis ab illis habitis editas; eas Romanorum Pontificũ auctoritate sancitas esse, Episcoporum conspirante sententiâ, nec aduersùs eorum decreta aliquid ipsos præsumpsisse; multis in locis testatur idem qui ipsorum leges Capitulares collegit Benedictus [e] Leuita. Quod adnotasse voluimus ad confutandam Nouatorum perfidiam, qui exemplo Caroli, Ludouici, & aliorum Christianorum Principum, ius cõdendarum legum Ecclesiasticarum tribuunt Regibus & Imperatoribus. Tantum enim abfuit Ludouicus, de quo nunc agitur, (de ceteris enim dictum est, vel dicetur suis locis) à condendis legibus ad Ecclesiæ personas & res spectantibus; vt etiam nec putauit licere sibi suisque Episcopis, absque auctoritate Romani Pontificis, de his quæ spectant ad Ecclesiasticas controuersias, vel tantùm pertractare atque differere; vt patet ex ipsius, Episcoporumque literis ad Eugenium Papam Secundum posteà [f] scriptis.

b Ibid. lib. 6. cap. 96.
e Capitul. lib. 6. c. 96. & 167. lib. 7. cap. 91. 104. 187. 205. 265. 267. Addit. 4. ad lib. 7. cap. 12.
f Infra an. 824. in f.

Hoc

IV. Hoc eodem anno idem Ludouicus Imp duxit vxorem *Iudith*, filiam Huelfi Comitis, quam creauit Augustam; cùm iam anno superiori mortua esset Irmingardis Imperatrix. Hæc veteres Francorum Annales. Porrò de nobilissima stirpe Bauarorum fuisse Iudith, Theganus affirmat sed quanta ex hoc matrimonio mala emerserint videbitur infrà.

V. THEODORI STVD. NOVÆ PASSIONES.

Absoluitur item hoc anno diri carceris Theodori Studitæ annus tertius: quo, mense Februario, iussu Leonis Imp. (in cuius manus inciderant literæ quædam eiusdem Sancti, quibus eius amentia atque impietas arguebatur) ad acriora reuocatus tormenta, à Magistro militum Orientis dirissimè verberibus ferè vsque ad mortem cæsus est, ac post tres menses Smyrnam perductus: vbi iterùm atque iterùm acerrima passus verbera.) quibus in succum ac solis ossibus inhærens ipsius corpusculum, centenis per vices ictibus penitùs dilacerari consueuerat) in obscurum sub terrâ carcerem retrusus est: posteà verò blandimentis tentatus, cùm nec sic à fidei confessione dimoueri posset, arctiori custodiæ redditus est. Hæc pluribus Michaël, æquè monachus Studita, in ipsius Vita; quæ etiam constant ea eiusdem Theodori tunc ad diuersos furtim scriptis literis [a], cùm magna vigilantia caueretur ne quis ad eum accederet, vel eum eo loqueretur.

[a] Theodor. Stud. l. 2. ep. 38.62.63.71.

IESV CHRISTI
AN. 820.

PASCHAL.
AN. 4.

LVDOVICI 7.
LEON. ARM. 7.

I. LEO IMP. OCCIDITVR IVXTA ALTARE.

ANNO Domini octingentesimo vigesimo, Indictione decimatertia, multa præcesserunt de Leonis Imp. interitu præsagia, & prædictiones: qui tandem in ipsâ nocte Natalis Domini, dum Officio Ecclesiastico interesset, in Ecclesia Palatij gladiis cõiuratorum appetitus, ad sacrum altare recurrens, Cruce ictus confodientium diù auertit, donec vndique vulneribus confossus succubit; interfectus à fautoribus *Michaëlis* Ducis, cognomento *Balbi*; qui quòd multa in ipsum Imp. atrocia effutire, licèt sæpè monitus non desisteret, damnatus igni fuerat, mox post festum Natalis Domini comburendus. Necatus est autem Leo, postquàm regnasset septem annos & menses quinque; & immaniori quàm vllus antecessorum crudelitate atque impietate vsus, diligentiam in Republicâ procurandâ, inque rebus bellicis fortitudinem suam obscurasset. Eius cadauer percussores in Circum traxerunt. Aiuntque, vocem statim cælitùs editam quæ lætum de eius morte nuncium multis patefecerit.

II. MICHAEL BALB. IMPERAT. HOMO IMPIISS.

Confestim autem post eius necem, idem MICHAEL catenis adhuc pedes constrictus, (si quidem earũ claues ipse Leo asseruabat) Imperatorio solio collocatus; Augustus est acclamatus: solutisque malleo compedibus, vt erat sordibus conspurcatus, impudenter ad magnum S. Sophiæ templum progrediens, manu Patriarchæ coronatus est, & ab vniuerso populo Imperator salutatus. Fuit is Amorij in superiori Phrygiâ natus vbi cùm ea consuetudine Iudæorum inualuisset quædam hæresis, quæ solum baptismum admittens, ac circumcisionem respuens, in reliquis omnibus Mosaïcam legem amplectebatur; huiusmodi hæresi Michaël imbutus, aliasque pariter superinducens nouitates, verè fuit omnia impietatis colluuies. Qui insuper occiso Leone, quatuor eius filios in insulam deportauit, castrarique præcepit; ob quam exectionem vnus eorum mutus est redditus, & alius vita functus; vxorem verò Leonis monasterio inclusit. Hæc omnia pluribus refert Cedrenus, ab auctore eius temporis accepta.

III. DE TRANSLATIONE S. MARCI VENET.

Sub prædicto quoque Leone Armeno (nescitur quo ipsius Imperij anno) facta ponitur Translatio Corporis S. Marci Euangelistæ Alexandria Venetias, per mercatores Venetos: qui dum Saraceni cunctas Ægypti Ecclesias, aliaq; loca, ad palatium sibi quoddam magnificè construendum, marmoribus spoliarent, indeque mœror omnes Christianos occupasset; consilio cum eiusdem sacratissimi Corporis custodibus inito, eorumdem consensu illud furtim abstulerunt: cum iam anteà eiusdem Euãgelistæ Sedes, dono fuisset ab Heraclio Imp. data illi Reipublicæ; quæ S. Marci studiosissima esse sciretur, vt quæ gloriaretur ab eo sacrum Euangelium accepisse, antequàm Alexandriam mitteretur à Petro. Huius autem Corporis translationis cùm plures sint testes, prolixè rei gestæ seriem codex Vaticanus [a] continet; vbi & plura narrantur miracula tunc edita. Cùm autem ponatur accidisse sub eodem Leone Imperatore, atque Iustiniano tunc Venetiarum Duce; inde corrigas eos, qui anno Redemptoris octingentesimo vigesimo octauo, vel trigesimo, id factum esse dixerunt, annos Ducum haud adeò exactâ temporis ratione dinumerantes.

[a] Rec. Baron. Annal. Tom. IX hoc an.

IV. Ceterùm cùm ingentem adeò thesaurum Veneti essent adepti, vt cautè eum custodirent, omnem adhibuerunt industriam. Sciebant enim Francos, penes quos erat in Occidente summa potestas & imperium, Sanctorum corporum cupidissimos, venari ea, frequenterque ex Italiâ complura in Gallias transferre. Ne quid igitur eiusmodi pati cogerentur inuiti; ita in sumptuosâ tunc erectâ in S. Euangelistæ honorem basilicâ, eadem sacra pignora collocarunt, vt vbi locorum in ea posita essent, penitùs ab aliis fuerit ignoratum: cùm tamen certum ab omnibus ex maiorum assertione haberetur, ipsa eâdem basilica contineri. de quorum ibidem inuentione dicetur posteà suo loco [b].

[b] Infrà an. 1094. V.

IESV CHRISTI
AN. 821.

PASCHAL.
AN. 5.

LVDOVICI 8.

MICH. BAL. I.

I. ANNO Christi octingentesimo vigesimo primo, Indictione decimaquarta, à Paschali Romano Pontifice [a] Corpus S. Cæciliæ virginis & martyris, ipsâ eâdem reuelante, re-

[a] Sigeb. in Chron. hoc an.

pertum

De inventione corporis S. Caeciliae.

pertum est in cœmeterio Prætextati, aureis velatum indumentis sanguine adhuc infusis; quod inuentum simul cum corporibus SS. Martyrum Valeriani eius sponsi, Tiburtij, Maximi, necnon Vrbani atque Lucij Romanorum Pontificum, transtulit intra Vrbem in Ecclesiam eiusdem S. Cæciliæ nomine nuncupatam, quam & plurimis donis auxit. Quomodò autem ista se habuerint, Anastasius descripsit ex ipsius Paschalis eâ de re editis literis[b] Apostolicis. Porrò eadem sacra pignora, diuturnitate tẽporis ferè in tenebris iacentia, nouissimè Clementis Octaui Pontificatu, anno Redemptoris millesimo quingẽtesimo nonagesimo nono, à Paulo Sfondrato Gregorij Decimiquarti nepote, eiusdem Tituli S. Cæciliæ presbytero Cardinale, ita inuenta sunt in reædificatione eiusdem basilicæ, vt fuerant à Paschale recondita, cum madidis sanguine velis, & veste auro texta: quæ rursùm ab eodem Clemente Papa solemni ritu reposita fuere.

[b] Rer. Bar. Tom. IX. hoc an. ex Bibl. Vatic. plut. num. 153. & alio exemplari.

II

In Oriente verò Michaël cognomento Balbus, mox vbi est potitus Imperio, edictum promulgauit[c], vt omnes Orthodoxi carcere vel exilio soluti liberè ad propria redire possent. Posteà verò cùm plerique Constantinopolim aduenissent, iubente eodem vt Episcopi omnes tam Orthodoxi quam Iconomachi vnà conuenientes, de dogmatibus inter se agerent, excusantes Orthodoxi non decere in conciliũ vnum cum hæreticis cõuenire, nec audire penitùs nisi ad correptionem, id vetantibus Ecclesiasticis regulis; Imperatorem scripto monuerunt, vt si ipse de aliqua re ambigeret, quod diffideret à Patriarcha dissolui posse, *iuberet ad communem vtilitatem à vetere Roma suscipi declarationem prout olim & initio paterna traditione transmissum nos fuisset: hanc enim supremam esse Ecclesiarum Dei, in qua Petrus sedẽ primus tenuit ad quem Dominus dixit: Tu es Petrus*, &c. Extat enim eiusmodi ad Imperatorẽ epistola, ex persona omnium Episcoporum & Abbatum scripta apud Theodorum[d] Studitam: qui & ipse edicto Imperatoris vinculis solutus redierat Constantinopolim, multis in viâ editis miraculis, quæ narrat Michaël in eius Vita. cuius etiam Theodori aliæ supersunt eodem argumento ad Leonem[e] Sacellarium scriptæ literæ, de modo conciliandæ in Ecclesia pacis: aliæque[f] rursùm ad ipsum Imp. nomine omnium vbiq; existentium Orthodoxorum, quibus de fide Catholica quam profiterentur, redderent rationem cuique petenti. Addit verò in eius Vita Michaël, Orthodoxos Antistites Imperatori preces obtulisse, vt sacræ Imagines vbique restituerentur, illumq; eorum petitioni annuisse, nisi quòd prohibuerit eas Constantinopoli erigere, eò quòd ipse hactenùs nullam coluisset vel adorasset: vt tamen extra vrbem erigerentur permisisse.

[c] Mich. in Vit. Theod. Stud.

Exules restituti in Oriente.

Romanae Ecclesiae in dubiis consulenda.

[d] Theodor. Stud. 1. ep. 86.

[e] Id. 2. ep. 129.

[f] 2. ep. 100.

Imagines restitutae.

III.

Hic idem pariter annus numeratur[g] primus Habdarraghmã Regis Saracenorum in Hispania: cuius primordiis, Cordubæ, vbi sedem regni fixerat; coronati sunt martyrio *Adulphus & Ioannes*; vt testatur S. Eulogius[h] eiusdem temporis scriptor patria Cordubensis. Fueruntque isti primitiarum manipuli à nobili illa Ecclesia oblati Domino; quos ingens secuta est messis Martyrum, falce Saracenorum obtruncatorum; de quibus suis locis dicturi sumus.

[g] Ambros. Moral. in Schol. ad Eulog.

[h] Eulog. Memor. Sanct. lib. 2. cap. 8.

Primitiae martyrum Cordubensium.

IV.

Hocque eodem anno reddunt Annales Francorum in Rebus gestis Ludouici Imperatoris[i] Fortunatum Gradensem Patriarcham maiestatis apud eumdem Imp. accusatum, quòd nonnullos rebelles consilio & opere adiuuisset, Constantinopolim aufugisse: quem inde post biennium redeuntem vnà cum Legatis Michaëlis Augusti, Ludouicus Romam iudicandum misit[i] ad Papam.

[i] Ap. Baron. an. 824. num. XVI.

IESV CHRISTI
An. 822.

PASCHAL.
An. 6.

LVDOVICI 9.

MICH. BAL. 2.

I.

ANNO Christi octingentesimo vigesimo secundo, Indictione decimaquinta, Ludouicus Imp. qui semel inflictum ex morte Bernhardi Italiæ Regis nepotis sui, & ex aliis quæ in fratres suos cõmisisset, conscientiæ vulnus, numquam sanare potuisset; recèns à S. Adelhardo Corbeiæ in Gallia Abbate, eodemque consobrino Caroli Magni (quem & ipsum olim exilio mulctatum, nuper restituerat) de eàdem re monitus, CONVENTVM generalem in vico *Attiniaco* habuit Episcoporum, Abbatum, ac Procerum: in quo fratribus primo reconciliatus, posteaque se errasse palàm confessus, exemplo Theodosij Imp. pœnitentiam spõtaneam suscepit: cùm & præstitâ omnibus qui læsi viderentur satisfactione, plurimas pauperibus eleemosynas largitus est, atque orationes pro se faciendas iniunxit: denique eodem modo Deum sibi placare studuit ac si quæ ex legum præscripto in delinquentes commissa fuerant, ipse crudelitate perpetrasset. Hæc Paschasius[a] Ratbertus in Vitâ eiusdem S. Adelhardi, & Veteres Annales, aliique fermè omnes qui res Francorum scriptis sunt prosecuti. Porrò publicam pœnitentiam tunc temporis in diuturno cilicio ieiuniis, orationibus, eleemosynis, frequentique manus sacerdotum impositione, fieri solitam; colligitur ex pluribus eiusdem Imp. Constitutionibus[b]: quibus & seipsum adeò contritum dolore cordis subiicere voluisse, quis dubitet; Meminit verò etiam de eodem Conuentu Attiniacensi Agobardus Archiepiscopus[c] Lugdunensis, qui eidem interfuit, & sermonem habuit aduersùs laicos res Ecclesiasticas illicitè tractantes, easque in vsus suos impiè expendentes. Habet verò etiam Paschasius, quomodò Adelhardus fuerit auctor Ludouico, vt in expiationem delictorum admissorum, Corbeiam in Saxonia erigeret monasterium, à Corbeia Galliæ cui inseruierat Abbas nomen accipiens, cui & idem ipse Adelhardus præficeretur. Hoc namque anno iacta esse fundamenta Corbeiæ Saxoniæ, æquè Lambertus affirmat, sequenti verò Adamus; cùm alij in alia tempora referant.

Ludov. Imp. publicam agit poenitentiam.

[a] Ap. Sur. 2. Ianuar.

Quomodo fieret publica poenit.

[b] Capitul. lib. 5. c. 18. 59. 68. 63. 71.

[c] Agob. lib. de dispens.

II.

Hoc item anno, obsidione laborauit Constantinopolitana ciuitas, *Thoma* tyranno præstringente eam; qui ex obscurissimo homine, famuloque viri Senatorij Constantinopoli, pœnæ

De Thoma tyranno.

ET ORSI- OTONA CON- STANTI- NOP.

metu ob inuasum thorum eius, factus transfuga ad Saracenos, ibi ad viginti quinque annos eiuratâ Christianâ fide permansit. Posteà verò rediens, se Constantinum finxit esse filium Irenes eaque arte comparato sibi perditissimorum hominum cœtu, sub Leone Armeno occupauit Armeniam, & alias prouincias. Ac creato Michaële Balbo Imp. maioribus copiis simul collectis, terrâ marique Constantinopolim longâ obsidione strinxit. Sed Michaëli Rex Bulgarorum spontè auxilium impendens, Thomam cũ suo exercitu profligauit: quem posteà Imperator ab Hadrianopolitanis ciuibus deditum, manibus & pedibus mutilauit, lentoque supplicio perire voluit, vnà cum filio eius adoptiuo Anastasio exmonacho. Hæc ex antiquioribus Scriptoribus Cedrenus; necnon ipse Michaël Imp. in literis, post bellum peractum conscriptis (vt dicetur) ad Ludouicum Augustum: ex quibus etiam constat; obsidionem Constantinopolitanam cœptam esse mense Decembri Indictionis decimæquintæ, eamdemque modò propiorem, modò longiorem, vsque ad vnius anni spatium perseuerasse, ipsum autem bellum penitùs consummatum fuisse Indictione secundâ.

III. CRETA INSVLA VNDE DICTA CANDIA.

Hoc eodem tempore Saracenos Hispaniæ obtinuisse Cretam insulam, Græcorum Annales testantur apud Cedrenum: eamque vt retinerent, monachi vsos consilio in loco ruto Candace nominato vrbem munitam erexisse, ex quâ vniuersæ insulæ dominarentur. Factumque ex hoc est, vt loco Cretæ insulæ *Candax* cœpetit nominari, atque sic deinceps vulgò *Candia* dici.

IESV CHRISTI
AN. 823.
PASCHAL.
AN. 7.
LVDOVICI 10.
MICH. BAL. 3.

I. LOTHARIVS CORONATVR A PASCH. PAPA.

ANNO Domini octingentesimo vigesimo tertio, Indictione primâ, *Lotharius* Ludouici Imp. filius, iam à Patre Imperator designatus, Romam veniens, à Paschale Papâ die Paschatis in Ecclesia S. Petri coronatus est; ac statim in Gallias rediit. Post quæ cùm Theodorus S.R.E Primicerius, & Leo Nomenclator, luminibus priuati, ac deinde decollati fuissent in Episcopio Lateranensi; ferreturque id consensu Paschalis factum ob eorum fidem erga Lotharium: missi à Ludouico Romam Legati qui eâ de re cognoscerent, redeuntes cum eiusdẽ Pontificis Legatis, retulerunt Paschalem se de eo crimine sacramento purgasse. Hæc auctor Vitæ Ludouici: eademque reliqui eiusdem temporis auctores. Inter quos qui ad Aimoinum adiecit Appendicem, ait interfectos damnatos fuisse à Paschale reos maiestatis, interfectores verò extitisse ex familia S. Petri; quos quia Paschalis defenderet, ob id eum in suspicionem adductum esse. verùm patuit, fuisse ipsum eius cædis innocentissimum.

II.

Hoc eodem anno tam in Oriente quàm Occidente (vt habent Cedrenus, & Annales Francorum) crebra visa sunt & audita prodigia, ex terræmotibus atque fulminibus inusitatis, ex igne de cælo lapso, pluuia lapidum, pestilentiáque hominum & animalium: habitùmque est prætereà loco prodigij, quòd puella quædam vnius fermè anni spatium sine cibo transegerit. Quibus addimus quod habetur apud Aimoinũ & alios, de Imagine B. Mariæ Virginis in territorio Comensi; quæ per biduum mira claritudine (cùm tamen præ nimia vetustate iam penè abolita esset) effulsit. Prodigia autem illa crebris ieiuniis, orationibus, eleemosynis, atque incruento sacrificio expiari iussa esse à Ludouico Imp. in *Conventu Cõpendii* habito, testatur auctor Vitæ ipsius, & habetur in Capitularibus [a] Francorum. Sed & de eodem Compendiensi Conuentu agens Agobardus [b] Archiepiscopus Lugdunensis, ait in eo actum esse de rebus sacris illicitè à laicis possessis: qua de re seriam valdè ipse tractationem instituit; fortissimisque confirmauit auctoritatibus, laïcos in bonis Ecclesiæ nullum sibi vendicare debere ius & rationem; eosdémque si secùs faciant, apud Deum se sacrilegij reos constituere, puniendos perenni inferni pœna, igne inextinguibili.

PRODIGIA CREBRA.

[a] Capitul. l. 3. c. 156.
[b] Agob. li. de dispens.

ADVERSVS LAICOS BONA ECCLES. VSVRPANTES.

III.

Quod verò ad prædictas clades attinet; meminit quoque earumdem Theodorus Studita in epistola [c] quam ad Leonem Sacellarium scripsit, cùm Michaël Imp. videretur maximè desiderare vt pax in Ecclesia conciliaretur: qua quidem epistola imprimis recenset iræ diuinæ signa, nempè terræ motus, fames, eluuiones maris atque incendia, ad correptionem hominum à Deo immissa: posteà verò docens quid opus sit facto ad pacem in Ecclesia sanciendam, primùm omnium ait prorsùs excludẽdum esse iudicium sæculare à rebus fidei; cùm nihil aliud Imperatoribus & Præsidibus, de diuinis dogmatibus à Deo traditũ sit, nisi vt opem ferant, & comprobent quæ decreta fuerint ab Episcopis, ac reconcilient qui carnaliter dissident ac discrepant: deinde ab vtraque parte litigantium de fide mittendam esse ad primæ Sedis Romanæ Præsulem legationem, & inde fidei accipiendã certitudinem, quippe cui etiam summa potestas deferatur Synodorum Oecumenicarum. Sic enim se rem habere, vt si aberret vnus è Patriarchis, (quod Imperator de Nicephoro Constantinopolitano exule præsumebat) à ceteris eiusdem ordinis correctionem admittat, non ab Imperatoribus iudicetur; exurgant licèt omnes quotquot vmquam fuerunt Imperatores Orthodoxi. Ita ipse.

[c] Theodor. Stud. 2. ep. 129.

QVIBVS MODIS PAX IN ECCLESIA CONSERVARI POSSIT.

IV. EBBO RHEM. PRÆDICAT EVANGELIVM DANIS.

Hoc item anno, concessione Paschalis Papæ *Ebbonem* Archiepiscopum Rhemensem ad Danorum conuersionem factum esse, eique *Halitgarium* adiunctum, testatur Adam Bremensis Ecclesiæ canonicus.

V. BASILIO REDDITVR LOQVELA.

Accidit item in Oriente, vt filius Leonis Armeni Imp. nomine Basilius, qui exectione castrationis facta iussu Michaëlis Balbi vocem amiserat, ad statuam S. Gregorij Nazianzeni eam receperit, & cum ea Catholicam pariter fidem in cultu sacrarum Imaginum consecutus fuerit. Narrant hæc Curopalates, atque Cedrenus. Sed & matrem eiusdem Basilij Theodotam, siue Theodosiam, in monasterio relegatam pariter se Orthodoxis adiunxisse; liquet ex epistola quam ea de re Theodorus [d] Studita ad eam iunctim & ad eumdem Basilium scripsit:

[d] Id. 2. ep. 204.

qua

quâ etiam constat, ipsum Theodorum rursùm fuisse ab Imperatore relegatum in insulam, aliosque plurimos ex Patribus fugatos, quòd sollicitiùs satagerent verbis & scriptis, de reducendis Iconomachis ad fidem Orthodoxam: sicut & eâdem de re idem Theodorus conquestus est aliâ epistolâ[e], quam scripsit ad Thomam Patriarcham Ierosolymitanum.

[e] Ep. ep. 121.

VI. MICH. IMP. OPPVGNAT ORTHODOXOS. *Hunc verò articulum habet ap. Baron. an. 829. in obitu Michaëlis.* EIVSDEM IMPIA DOGMATA.

Nam quod ad ipsum Michaëlem Imp. spectat; accidit vt qui initio sui imperij visus est æquiori fuisse in Orthodoxos animo, haud multò post (inquit Zonaras) animo suo declarato, Orthodoxos oppugnauerit, multosque exilio mulctauerit, Copronymum in omnibus imitatus, Iudaïsmum quoque colebat; resurrectionem mortuorum non credebat; Prophetas irridebat; dæmones esse negabat, scortationem peccatũ non iudicabat; iurandum esse Deum vniuersi moderatorem monebat: Iudamque inter beatos adnumerabat; & Pascha alieno celebrari tempore asserebat. Ista Zonaras, & Curopalates; eademq; Cedrenus in fine Vitæ ipsius (qui & in Theophilo eius successore adiicit, ipsius pariter Michaëlis edicto sancitum esse; ne quis alicui Sanctorum Imagini titulum adiiceret, vt Sanctus vocaretur, quasi hoc nomen vnius esset Dei: Sed & literaturam adeò auersatum esse, vt pueros non permiserit illa erudiri, ne ipsius arguerent ignorantiam, qui difficillimè & legebat & scribebat. Exosculentur itaque hunc cum aliis Nouatores suum Apostolum, participes cum ipso futuri cruciatus æterni.

VII. THEOCTISTI HÆRESIARCHÆ ERRORES. *De quibus Baron. alia occasione an. 825. ante fi.*

Sed quod rursùm spectat ad nauatam à Theodoro operam in conuersione hæreticorum; non ipsa aduersùs Iconomachos tantùm decertauit, verùm etiam quotquot à receptâ Ecclesiæ doctrina deuiare cognouit, eosdem ad rectum tramitẽ reducere laborauit. Inter quos fuit THEOCTISTVS quidam eremita, qui asserebat Beatissimam Virginem non ex viro & femina genitam fuisse, sed ante sæcula extitisse: CHRISTVM Dominum non fuisse crucifixum: Dæmones post Iudicium saluandos fore; ac futurum vnum ouile & vnum pastorem: Monachum vnum posse à pœnis inferni eruere centum quinquaginta damnatos: ac denique recipiendum esse librum quendam Antonij dictum, in quo essent multa impia & blasphema. Porrò hunc à Theodoro sæpiùs admonitum, suos tandem pœnitentem abiurasse errores, liquet ex ipsius Theodori ad eumdem reddita[f] epistola.

[f] Id. 2. ep. 167

IESV CHRISTI
AN. 824.
EVGEN. II.
AN. 1.
LVDOVICI 11.
MICH. BAL. 4.

I. PASCHAL. PP. OBITVS. EVGENII II. CREATIO.

ANNO Christi octingentesimo vigesimo quarto, Indictione secunda, pridie Idus Maij, mortuus est *Paschalis* Papa, cùm sedisset annos septem, menses tres, dies sexdecim; sepultusque in basilica S. Petri. In cuius locum, post dierum quatuor sedis vacationem, suffectus est decimoquarto Cal. Iunij, EVGENIVS huius nominis Secundus, filius Boëmundi, ex presbytero Tituli S. Sabinæ; doctrina, virtutibus, ac pietate clarissimus. Ista ex Anastasio. Porrò aliũ quoque à magna parte populi electũ fuisse, sed Eugenium vincente nobiliũ parte ordinatum testatur auctor rerum gestarum Ludouici Imp. per annos singulos digestarum. Verùm eiusmodi Schisma haud leuis fuisse momẽti, idem auctor significat; cùm addit, ad componendas Romanorum implacabiles ea de causa contractas dissensiones, opus fuisse Ludouico mittere Romam Lotharium filium suum & in Imperio collegam: qui omnia ritè ea beneuola (vt ait) assensione Pontificis Eugenij disponens, Constitutionem[a] promulgauit, qua Pontificum electionibus eos tantùm interesse iussit, *Quibus antiqua fuit consuetudo concessa per constitutionem sanctorum Patrum*, ipsumque etiam politicum Vrbis statum ex ipsius Pontificis & Imperatoris constitutione disponi. Vbi haud de nihilo est, quòd primæ deferuntur partes Pontifici etiam in rebus politicis.

ORIENS. SENTENTIA LOTHARII ROMAM VENIT.

[a] Exp. ap. Sigon. de Reb. Ital. [Multa verò in eam blaterauit Goldastus: quem refellit Gretserus cap. 12. Apol. Baron. & lib. 2. cont. Replic. c. 9. de quibus sup. 774. post num. 17.]

II. LEGATIO A MICH. IMP. AD LVDOV. AVG.

Hoc item annu Michaël Imperator Constãtinopolitanus, vnà cum filio Theophilo iam & ipsu Imperatore anteà creato, mense Aprilis legationem cum literis ac muneribus misit ad Ludouicum Imp. pacis cum eo stabiliendæ gratia. Cùm autem Iconomachus esset, Catholicus tamen volens apparere, adiecit & alias literas ad Romanum Pontificem, vnà cum oblationibus inferendis in Ecclesiam S. Petri, vt huiuscemodi pietatis velamento pios falleret. Patent ista tum ex auctore rerum gestarum ipsius Ludouici, tũ maximè ex Michaëlis & Theophili literis ad Ludouicũ datis, quæ habentur insertæ Actis Conuentûs Parisiensis, celebrati anno sequenti in eâdem causâ cultûs sacrarum Imaginum: in quarum quidem inscriptione, cùm seipsos *Imperatores Romanorum* indigitent, Ludouicum non nisi *Regem Frãcorum & Longobardorum, & vocatum eorum Imperatorem* Appellant: in ipsa verò literarum serie narrationem instituunt de rebus suis, ac religionis: sed multa immiscentes mendacia, quibus & se legitimè regnare, & Catholicè viuere demõstrarent. Auditos verò eosdem ipsorum Legatos à Ludouico Rotomagi mense Nouembri, ac posteà Romam, vt in mãdatis acceperant, proficisci dimissos, iidẽ Francorum Annales asserunt. Quo eodem tempore allatos in Gallias per Theodorum diaconum & œconomum Constantinopolitanæ Ecclesiæ, vnũ ex legatis nominatum in dictis Michaëlis literis, libros authenticos S. Dionysij Areopagitæ Græcè scriptos, testatur Hilduinus Abbas monasterij S. Dionysij apud Parisios constituti in[b] epistola reddita ad ipsum Ludouicum Imp. postquàm eius iusso eosdem in Latinum conuertisset: qua & asserit, eâdem die qua iidem libri recepti sunt, decem & nouem nominatissimas virtutes in ægrotorum sanatione variarum infirmitatum, Deum operatum esse intercessione eiusdem S. Martyris.

LIBRI DIONYSII AREOP. DELATI IN GAL.

[b] Hild. in Areop. ap. Sur. 9. Oct.

III. LVDOV. IMP. LICENTIAM A ROM. PONT. PETIT INQVIRENDI DE FIDE.

Cùm verò Michaël eâdem suâ ad Ludouicum epistola multa calumniosè atque fraudulenter blaterasset de sacris Imaginibus; simulque petiisset vt Ludouicus in Occidente operam daret, vt sublato superstitioso earum cultu, Ecclesia pacem & vnionem recuperaret: idem Ludouicus, vt de omnibus diligentissima haberi posset discussio, legationem quamprimùm misit

aď Romanum Pontificem, quá ab eu licentiam peteret colligendi sacerdotes viros doctos, qui de libris sanctorum Patrum eâ de re sententias quærerent, ac priuatim de iis agerent & disputarent. Constat hoc namque ex epistola ipsius Conuentus Parisiensis ad Ludouicum scriptâ, & ex alia eiusdem Imp. ad Eugenium Papam; quæ ambæ extant in Actis eiusdem Conuentus de quo dicetur anno sequenti.

IESV CHRISTI
AN. 825.
EVGEN. II.
AN. 2.
LVDOVICI 12
MIGH. BAL. 5.

I. COLLATIO PARIS. DE CVLTV IMAGINVM.

ANNVS Christi octingentesimus vigesimus quintus Indictione tertia inchoatus est, quo ipsis Calendis Nouembris (cœptâ iam Indictione quarta) prope Parisios complures qui ceteros doctrinâ excellere videbantur, iussu Ludouici Imp. in vnum collecti, secundùm petitam & acceptam licentiam à Romano Pontifice, de Imaginum veneratione disseruere. Sed imprimis eius actionis titulus redarguendus est erroris, dum *Synodus Parisiensis* inscribitur, quâ ex ipsius Imperatoris literis quæ eidem insertæ habentur, expressè constat fuisse tantùm ex selectis viris eruditis Collationē, singulis in eam suum symbolum cōferentibus. Plurimùm namque differre inter *Synodum & Collationem*, maiores nostri suis scriptis reliquere testatum. Porrò erubuisse visa sunt posteriora sæcula, quæ in hac Collatione sunt gesta, eaque de causâ ipsius Acta occultasse. Nullus enim vsquam reperitur (quod sciam) inter tot diuersorum scriptorum examina quibus Gallia abundauit, qui eiusmodi Collationis vel leuem mentionem habuerit: quæ anno millesimo quingentesimo nonagesimo sexto Francofurti cusa, in lucem prodiit absque luce, hoc est absque auctoris nomine qui inuenit & edendam curauit, vel ex qua fuerit accepta Bibliothecâ. Sed tantum abest vt quod voluit assecutus sit auctor qui edidit; vt potiùs contrarium sit operatus, cùm ex literis quas recitat Ludouici Pij, ipsa pietas in tenebris elucescat; nimiùm quantum sit apud Romanos Pontifices in vniuersâ Ecclesiâ iuris & potestatis, & quantâ ipsi etiam Imperatores prosequi eos debeant reuerentia.

EIVS SECTA A MAIORIBVS OCCVLTATA, MALE PRODITA.

II. ERROR COLLATORVM EX IGNORANTIA ET MALITIA.

Quod verò spectat ad eos qui adfuerunt Collatores, ipsi quidem ex malè percepto S. Gregorij Papæ sensu in epistola ad Serenum Massiliensem Episcopum, colligētes sacras Imagines in Ecclesiis ad instructionem duntaxat Fidelium, non ad eas adorandas exponi debere; ex ea falsa suscepta semel assumptione, in illud simul præcipitium spontè delati sunt, vt Septimam Oecumenicam Synodum Nicænam eo falso nomine condemnarint, quasi in ea latriæ adoratione iussæ essent Imagines adorari. Sicq; occasione legationis Imperatoris Michaëlis hæretici Iconomachi, [a] cicatricem malè obductam inscitè refricantes, vulnus periculosius induxerunt; quod anteà inflictum in Francofordiensi Concilio, iam fuerat eius Actorum abolitione plenè curatum. Sed satis ad hæc refellenda sufficiant, tum quæ superiùs dicta sunt eùm de eodem Concilio Francofordiensi actum est, tum quæ de hac ipsa prætenta Parisiensi Synodo alij tractauerunt.

[a] Vide ipsummet Baron. fusè hæc tractantem Annal. Tom. IX. hoc an. & Bellarm. in Append. ad Tract. de cultu Imag. vbi ex professo huius prætentæ Synodi Acta refellit.

III. LVDOV. IMP. IN DISCRIMEN ADDVCTVS A COLLATORIB.

Sed & iidem Collatores cuncta erroneè agētes, dum Collationis suæ gesta ad Ludouicum miserunt, iisdem pariter inseruerunt formam literarum, quas vellent vt ipse scriberet, tum suo ipsius nomine ad Eugenium Romanum Pontificem, tum eiusdē Eugenij nomine ad Michaëlem Imperatorem Constantinopolitanum, pro Ecclesia pacificanda. Verùm quòd eas absque consensu ipsius Romani Pontificis Constantinopolim mittere non liceret, easdem Ludouicus per Legatos suos Eugenio inspiciēdas mittens, suasit pariter vt ipse legationem Constantinopolim dirigeret, eademque literarum forma ad sanciendam Ecclesiæ pacem vteretur. Atque ita boni isti Imperatorem maximè pium pro arbitrio traducentes, abusi zelo ipsius, indignissima præstare fecerunt: qui certè nisi tantæ pietatis fuisset, vt nec latum vnguem recedere ab Apostolicæ Ecclesiæ sanctionibus semper infixum in animo habuisset, immenso schismate fuisset vniuersa Ecclesia conscindenda. Siquidem literis illis quas scribi vellent, nihil aliud Collectores molirentur, quàm vt sacrarum Imaginum cultum aliquo modo sub bono pacis damnari per Rom. Pontificem procurarent, à quo scirent cuncta dependere. Siquidem & vi veritatis adacti, in iis literis quas voluerunt ab Imperatore scribi ad Eugenium, hæc verba posuerunt: *Sicut dignum, & verè dignum & iustum est, vt præeunte Spiritus S. virtute, ille inter eos in nomine Domini talia correcturus, & ad viam veritatis sanctissimo moderamine reducturus, primus in hominibus arbiter occurrat, quem Deus omnipotēs in Sede Apostolica collocare, eorumque Vicarium eidem sancta sua Ecclesia dare dignatus est, & ob hoc ei nomen speciale in toto orbe terrarum ab eadem sancta Dei Ecclesia, præ omnibus Pontificibus decretum est, vt solus, non sua abusione, sed SS. Apostolorum auctoritate,* VNIVERSALIS PAPA, *dicatur, scribatur, & ab omnibus habeatur.*

ROM. PONT. VNIVERSALIS PAPA.

IV. EVGEN. PP. INHÆRET VESTIGIIS PRÆDECESSORVM.

Quod verò ad Eugenium spectat; etsi quæ transacta sint cum ipso à Legatis Ludouici, haud scriptis prodita reperiantur: certum est tamen, eum nec minimum quidem deflexisse à maiorū suorum confirmata traditione. Neque enim si aliquid hac in re innouasset, non toto orbe terrarum illud protinùs fuisset volgatum. Immò & coniectura est, ipsum eâ quâ par erat seueritate redarguisse Legatos à Ludouico ad se missos; cùm numquam post hæc reperiantur ipsi, aut alij Occidentalis Ecclesiæ, ea ex causa vel verbum fecisse. Quodque directam legationem sequenti anno ab ipso Romano Pontifice ad Ludouicum, Francorum Annales testentur, nec quid detulerit dicant; verisimile valdè videtur, ad hoc illam missam, quo ab assertis erroribus Imperator reuocaretur. An autem Legati Imperatoris profecti sint in Orientem ad Michaëlem, vt statuerat ipse, & hoc ignoratur.

V.

Sed nec ipsi eiusmodi Ludouici Consiliarij, more hæreticorum animo obstinato contenderunt: quinimmò in cōmunione Catholicæ Romanæ Ecclesiæ firmiter perseuerantes, vni ei-

demque

demque capiti iuncti, bellum aduersus Iconomachos conuerterunt. Etenim qui à Ludouico missus Romam, functus est dictâ nuper legatione ad Eugenium, *Ionas* Aurelianensis Episcopus contra impiissimum Hagiomachum, Hispanum hominem, *Claudium* Taurinensem Episcopum, stylum exacuit, egregiosque edidit commentarios, qui præ manibus habentur. Sed & eumdem Claudium ab Imperatore Ludouico damnatum esse, testis est Walfridus[b] Strabo his eiusdem temporibus viuens, & ipse eumdem hæreticum condemnans. Scribit autem Ionas, eum discipulum fuisse Felicis illius pariter Hispani, damnati in Concilio Francofordiensi; insuperque Arij, Nestorij, Vigilantij, & Eustatij hæresibus infectum fuisse, sed talem dumtaxat detectum, postquàm à Ludouico præfectus Ecclesiæ Taurinensi, à Theodomiro Abbate correptus, Apologeticum pro eâdem suâ hæresi contra Theodomirum conscripsisset. Verùm licet hæc tandem bestia iaculis confussa Ionæ interierit; non tamen ideò ipse Ionas ab Ecclesiâ Catholica præmio dignus est iudicatus: quippe qui etsi pugnauit aduersùs hæreticos Iconoclastas, non tamen è castris Ecclesiæ Orthodoxæ; à qua dissensit errore pristino, dum ita non confringendas esse prædicauit Imagines, vt tamen non eas esse colendas assereret[c]. Quo perstringitur & *Agobardus* Archiepiscopus Lugdunensis: qui etsi hostis acerrimus fuerit Felicis, aduersùs quem & commentarium scripsit, quem nuncupauit Ludouico Imperatori, tamen in eo quem de Picturis & Imaginibus scripsit, Iconomachis consensit in omnibus præterquàm in cultu sacratissimæ Crucis, & quòd reliquas siue Christi, siue Sanctorum Imagines, memoriæ causa (non etiam orationis ergo) haberi posse concedat. Vnde meritò idem mox vt apparuit proscriptus sit liber, eò quòd absque antidoto prodierit. Erat satis, si Dungali eiusdem temporis non ignobilis scriptoris, vnà cum eo cusus fuisset commentarius, quem aduersùs eumdem impium Claudium edidit. Ne verò in nomine fallaris, fuit & alius his temporibus insignis nominis *Claudius* [d] natione Scotus, monachus Ordinis S. Benedicti, discipulus quondam Bedæ, & collega Alcuini; qui multa tam carmine quàm soluta oratione scripsit de rebus sacris, & in Scripturas diuinas, quæ enumerat Trithemius, dum agit de eo.

IONAS AVREL. SCRIBIT CONTRA CLAVD.

[b] Walfr. de Rep. Eccl. cap. 8.

[c] [Sunt tamen, qui Ionam nihil aliud voluisse affirment, quàm Imagines non esse colendas adoratione & cultu latriæ soli Deo debitis. In quo nullum Catholicum refragatorem haberet.]

DE SCRIPTIS AGOBARDI EPISC. LVGDVN.

[d] De isto Claudio egit alia occasione Bar. an. 815. in fi.

IESV CHRISTI
AN. 826.
EVGEN. II.
AN. 3.
LVDOVICI 13.
MICH. BAL. 6.

I. CONVENTVS INGELHEIM.

ANNO Christi octingentesimo vigesimo sexto, Indictione quarta, circa Calendas Iunij habitus est ex more à Ludouico Imp. *Conuentus* in loco dicto *Ingelheim*: vbi inter alia auditos esse Legatos ab Eugenio Papa ad Ludouicum missos, auctor Rerum gestarum eiusdem Ludouici testatur. Quæ autem isti attulerint, altum vbique silentium. Est verò etiam mentio eiusdem legationis apud Eginhardum in commentario de Translatione Reliquiarũ SS. Martyrum *Marcellini* & *Petri* in Gallias. Quod autem eamdem translationem alij[a] in sequentem annum referant, id intelligi potest de trãslatione partis earũ factâ posteà ab vrbe Suessionensi Aquisgranum. Nam alioqui hoc ipso anno eas fuisse Româ deductas, illud est euidens argumentum, quòd ipse auctor testatur id tunc factum esse cum legatio Pontificis iam in itinere esset; quam quidem hoc præsenti anno missam fuisse, testantur omnes Francorum Historiæ.

[a] Auct. Vit. Ludou. Vet. Franc. Ann. Aimoin.

II. DE EGINHARDO A SECRETIS CAROLI MAGNI.

Qui autẽ rem gestam scripsit, fuit *Einhardus* qui & Eginhardus dicitur, & floruit hoc tempore summa claritudine nominis inter primos eruditos: idem ipse quem Caroli Magni, cui erat à secretis, Vitam conscripsisse sæpè superiùs dictum est; qui posteà inter Ludouici Optimates magnâ gloriâ militauit. Quod verò fertur ex scripto quodam edito in apparatu Tomi prioris rerum Germanicarum, ipsum fuisse generum Caroli Magni, ductâ eius filiâ nomine Immâ olim Regi Græcorum desponsata; hæc fabula vel ex eo refellitur, quòd nec Carolus Magnus eius nominis filiam habuisse reperitur; & quam Constantino Irenæ filio desponsauerat, Rotrudem dictam esse idem ipse Eginhardus testis est. Sed & quod ei figmento concinnando ansam præbuit, donationis diploma factum ipsi & eius coniugi Immæ à Ludouico ibidem cusum ex eo potiùs illud mẽdacij redarguitur, dum in eo nusquam mentio fit eiusmodi Eginhardi, vel ipsius Immæ, cum Ludouico cognationis. Hic igitur Eginhardus inter alias tanto auctore dignas lucubrationes, reliquit quatuor libros cõscriptos de Inuentione, ac pio furto, & in Gallias euectione prædictarum sacrarum Reliquiarum; factâ ab iis quos ipsemet Romam miserat ad alias quasdam sibi promissas auferendas, easdemque reponendas in noua basilica ab ipso constructa in saltu Germaniæ, qui inter Neccarum & Mœnum fluuium interiacet: itemq; de ingentibus atque frequẽtissimis ad easdem editis miraculis. Cum quibus allatas quoque fuisse Reliquias SS. Martyrum *Marij, Marthæ, Audifacis, & Abachum*, ac rursùm paulò post *SS. Hermetis, Proti & Hyacinthi*, omnesq; miraculis coruscasse, idem auctor tradit. quam tu historiam lectu iucundissimam, simul & valdè proficuam ad defensionem fidei Catholicæ, & confusionem impietatis Hagiomachorum, maiori otio consulas[b] ac perlegas.

DE TRANSLATIONE RELIQ. SS. MARCELL. ET PETRI.

[b] Ap. Sur. Tom. 7. die 2. Iun. & ap. Baron. hoc ann. & seqq.

III. TRANSLATIO RELIQ. S. SEBAST.

Sed & hoc eodem anno factam pariter esse translationem Reliquiarum *S. Sebastiani* Româ Suessionem vrbem Galliæ, petente Hilduino Abbate S. Dionysij, veteres Francorum Annales docent: quod Sigebertus anno superiori ponit. Porrò id de parte tantummodò corporis eiusdem Sancti intelligendum esse, significat Ado Viennensis. Ad eiusmodi verò Reliquias magna quoque & multa edita esse miracula, omnes æquè testantur.

IV. CONCIL. ROM. SVB EVGEN.

Quo item anno, Ludouici Imp. decimotertio, mẽse Nouembri, ab Eugenio Papâ celebrata est *Roma* in basilicâ S. Petri SYNODVS sexaginta trium Episcoporum: in quâ constituti sunt canones[c] triginta octo, ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentes.

[c] Recitat eorum titulos Baron. Annal. Tom. IX. hoc an. ex eod. ms.

V.

Sed & hoc eodem anno Regem Northmannorum, siue Danorum, Arialdum siue Haroldum,

REGIS DANOR. CONVERSIO AD FIDEM.

vnà cum coniuge, ceterisque suis, ad fidem Christi conuersum, Moguntiæ baptizatum esse, atque à Ludouico Imp. Comitatu in Fsisia donatum, quòd se à Danis è regno expulsus recipetet; tradunt qui res eiusdem Ludouici prosecuti sunt. Veteresque Francorum Annales: quod Sigebertus superiori anno collocat. Eiusmodi autem Danorum conuersionem factam esse EBBONIS Archiepiscopi Rhemensis prædicatione qui illuc ex consilio Imperatoris, & auctoritate Romani Pontificis, ad prædicandum Euangelium accesserat, traditur apud Aimoinum [d], & Adamum Bremẽsem. Sed quòd ipse Ebbo in eo quem susceperat Apostolatu non perseuerauerit, quòdque molitionibus aduersùs Ludouicum infamatus posteà fuerit, & priuatus Episcopatu; idem penitùs priorem glotiam obscurauit: adeò vt nequaquàm ipse *Danorum Apostolus* sit appellatus; sed S. ANSGARIVS Corbeię in Saxonia monachus, paulò pòst cum ipso Haroldo illuc missus: qui ob exantlatos immensos in Gentilium conuersione labores, à Gregorio Quarto (vt suo loco dicetur) consecratus est primus Archiepiscopus illarum regionum Aquilonarium. sede tamen in Hamburgensi ciuitate constituta. Cuius Res gestas scriptis mandatas esse à S. Remberto eius discipulo & in Ecclesiâ successore, testatur auctor [e] qui Res ipsios S. Remberti conscripsit; sed quod sciamus, non extant: pauca verò tantùm de gestis in Apostolatu reperiuntur in Vita eiusdem S. Remberti, necnon apud Albertum Krantzium in Historia Saxonum, & apud Adamum Canonicum Bremensem, qui egregio candore scripsit Historiam Ecclesiasticam prouinciarum Borealium.

[d] *Aimoin. lib. 4. c. 3.*

ANSGAR. DANOR. ET OMNIŨ AQVILONARIVM APOST.

[e] *Ap. Sur. 4. Febr.*

IV.

THEODORI STVD. OBITVS.

Quod ad res Orientales attinet; hoc ipso anno (iam inchoatâ à mense Septembri Indictione quintâ) vndecimâ die Nouembris, ex hac vita migrauit magnus ille, de quo sæpissimè actũ est, Theodorus Studitarum præpositus, confessione crebriùs iteratâ clarissimus, doctrinâ insignis; vitâ admirabilis, & miraculis celeberrimus: condito priùs egregio Testamento [f], quo fidem suam Catholicam, & odium in hæreticos omnibus patefieri voluit. Subiiciensque ibidem professionem eorum, quæ ab eius temporis hæreticis impognabantur, inter alia de monastico instituto ait; *Confiteor insuper monasticum statum sublimem esse & excelsum, & Angelicum, qui & peccata omnia expurget absoluta vita perfectione*, &c. demumq; sanctissima addidit monita ad suum successorem, & alios monachos. Cuius felicem ad Deum transitum (qui contigit anno eius ætatis sexagesimo septimo) pluribus descripsit ipsius discipulus Michaël eiusdem cœnobij monachus in eius Rebus gestis; Ecclesia verò tam Orientalis quàm Occidentalis, in Tabulas Sanctorum retulit. Corpus autem post annos decem & octo [g], solemni pompa à Methodio Patriarcha & pia Augusta Theodora Constantinopolim translatum est, integrum ac miro fragrans odore repertum.

[f] *Ext. in lib. ipsius Epistolar.*

MONASTICI STATVS SVBLIMITAS.

[g] *Agit de eius translatione Baron. Tom. X. an. 844. in f.*

VII.

Hoc eodem tempore Michaël Imp. scelera sceleribus addens, defunctâ coniuge, desponsatam Christo virginem monialem, Constantini (vt ferebatur) Imperatoris filiam, nomine Euphrosynam, vxorem duxit, Augustamque nuncupauit. Sed tantum scelus secuta sunt ingentia mala: siquidem ipsius Michaëlis exercitus in Cretam missus ad expellendos inde Saracenos, ab eis penitùs excisus est; & Dalmatia ab Orientali Imperio defecit. Habet hæc pluribus Ioannes Curopalates.

MICH. IMP. MONIALEM DVCIT IN VXOREM.

IESV CHRISTI
AN. 827.

VALENTINI
AN. 1.

LVDOVICI 14.
MICH. BAL. 7.

I.

EVPHEM. TYRANNVS SARACENOS IN SICILIAM INTRODVCIT.

ANNO Domini octingentesimo vigesimo septimo, Indictione quinta, *Euphemius* Dux in Sicilia, cùm & ipse Michaëlem Imp. imitatus, virginem Deo dicatam inuitam rapuisset; ob querelas tamen fratrum virginis, eiusdem Imp, iusso quæsitus ad pœnas, rebellans fugit in Africam: vbi pactis cum Saracenis conuentis; consecutus est ab eis nomen Imperatoris, ipseque illos in Siciliam intulit: quâ ipsi potiti, Calabriam insuper, ac plerasque Italiæ partes occupauerunt. Cùm intereà idem Euphemius Syracusas tentans, à duobus fratribus Syracusanis subdolè appetitus, capite truncatus est. Hæc pluribus Ioannes Curopalates, & ex eo Cedrenus, & alij Græci. Ex quibus redarguas eos [a], qui Siciliæ per Saracenos, siue dicteris Agarenos, occupationem ad annum Domini octingentesimo vigesimum referunt.

[a] *Leo Ost. & aly.*

II.

EVGENIVS PP. MORITVR.

Hoc pariter anno, vndecimâ die Augusti, mortuus est *Eugenius* Papa, cùm sedisset annos tres, menses duos, & dies viginti tres. Ita enim apud Anastasium: licèt vitiato annorum numero, annos quatuor sedisse in aliquibus codicibus ponatur; quod ab omnibus qui hoc tempore vixerunt rerum Francorum [b] scriptoribus redarguitur, dum hoc anno ipsum defunctum esse testantur. Cùm autem vnâ vix die sedes vacasset, totius Cleri, ac Senatus, Populique consensu, VALENTINVS natione Romanus, Petri filius, vir multis virtutibus præditus, ex Archidiacono inuitissimus acclamatus est Pontifex. Qui cùm dies tantummodò quadraginta sedisset, (vt quidem Anastasius habet, licèt alij dicant via vnum mensem explesse:) post sedis ipsius vacationem trium dierum, octauo Calendas Octobris, pari omnium consensu, GREGORIVS huius nominis Quartus, æquè patriâ Romanus, genere clarus ex patre Ioanne; vir diuinis humanisque literis apprimè eruditus, pietateque, misericordia, & aliis omnibus virtutibus insigni; ex presbytero Tituli S. Marci, pariter inuitus, atque etiam latebras quærens, consecratus est solemnibus ritibus Summus Pontifex.

[b] *Aim. lib. 4. c. 115. Annal Pi-h. Vit. Ludou Imp. &c.*

VALENTINVS CREATVR, ET MORITVR.

A

GREG. PP. IV.

IESV CHRISTI
AN. 828.

GREG. IV.
AN. 1.

LVDOVICI 15.
MICH. BAL. 8.

I. CLADES GALLIAE OB PECCATA POPVLORVM.

ANNO Christi octingentesimo vigesimo octauo, Indictione sextâ, cùm Galliæ frugum penuriâ, peste hominum & animalium, incursionibus Bulgarorum ac Saracenorum, & defectionibus quorumdam Principum, grauiter laborarent; ad ea auertenda mala, quæ in vltionem malitiæ ac scelerum illorum populorum à Deo immissa esse, etiâ pessimus dæmon puellam obsideos, vrgente vi exorcismi, ac virtute Reliquiarum SS. Martyrum Marcellini & Petri inde expulsus, coactus est patefacere, (quod testatur Eginhardus [a] in commentario de miraculis ad easdem sacras Reliquias editis, de quo superiùs dictum est) inuigilans pietas Imperatoris Ludouici; (quem & insuper de multis corrigendis, Angelicâ reuelatione admonitū esse, sed ipsum perpauca ex iis adimplere curasse, idem [b] auctor narrat:) Constitutione [c] ex consilio Episcoporum promulgatâ, post triduanum ieiunium populo indictum, quatuor anno sequenti celebrandas indixit Synodos, vnam *Moguntiæ*, alteram *Parisiis*, tertiam *Lugduni*, quartam *Tolosæ*, in quibus de disciplina Ecclesiastica, & morum emendatione tam præpositorum quàm subditorum ageretur.

[a] Egin. l. 3. cap. 13.
[b] Ibid. c. 12.
[c] Ext. ante Conc. Paris. seq. an. Tom. 3. Concil.

CONCILIA INDICTA AD CORRECTIONEM MORVM

II. NICEPH. CONST. EPISCOPI OBITVS.

Hoc eodem anno Nicephorus Constantinopolitanus Patriarcha Confessor, cùm ageret in exilio annum decimumquartum, ex hac vita ad Deum feliciter migrauit: cuius natalem diem Ecclesia Latina tertio Idus Martij, Græca quarto Nonas Iunij celebrat: eius autem corpus post annos vndeuiginti [d], sub Michaële Tertio & Theodorâ Augg. integrū repertum, à Methodio eiusdem ciuitatis Patriarchâ solemni translatione, cui etiam Imperator interfuit facem manu tenens, delatum est Constantinopolim, eodem die quo pulsus ipse in exilium fuerat. Quæ omnia pluribus describit Theophanes presbyter in oratione ad populum de eiusdem laudibus tunc habitâ.

[d] Ap. Baron. Tom. 10 an. 845. in pr.

ET SCRIPTA.

[Huius Nicephori extat Breuiarium Historicum de Rebus gestis ab obitu Mauritij Imp. ad Constantinum vsque Copronymum: quod nuper edidit Græcè & Latinè ac Notis chronologicis illustrauit Dionys. Petauius Soc. Iesv. Vbi etiam in præf. refellit opinionem eorum qui putant huius quoque Nicephori esse Chronicon auctoris eiusdem Nominis, Latinè à multis, Græcè etiam à Ios. Scaligero editum. Sanè cùm in eo Chronico hic S. Nicephorus ponatur inter Constantinopolitanos Antistites num. 77. omninò necesse est, aut alium esse eius Operis auctorem, aut Opus ab alio additamentum accepisse. Quæ verò Opuscula contra Iconomachos huius nomine edidit. Henr. Canisius Tom. IV. Antiq. Lect. haud abnuerim verè eius esse, cùm constet eum pro defensione sacrarum Imaginum, grauissima ab Iconomachis passum esse.]

IESV CHRISTI
AN. 829.

GREG. IV.
AN. 2.

LVDOVICI 16.
MICH. BAL. 9.

I.

ANNO Domini octingentesimo vigesimo nono, Indictione septimâ, Gregorius Papa vbi structurâ nobilitasset Titulum S. Marci cuius presbyter fuerat; ornamentis quoque insigniter locupletauit, corpusque S. Hermetis Martyris in eum transtulit. Idemque quod Saraceni potiti Siciliâ vniuersas Italiæ oras infestarent classe piraticâ, Ostiam ciuitatem refecit, nouisque mœnibus muniuit, ac Gregoriopolim appellauit; vt de his testis est Anastasius. Sed & eâdem ex causâ, vt basilicam S. Petri extra Vrbem positam tutam redderet, iecisse fundamenta alterius nouæ ciuitatis, quæ posteà à Leone Quarto qui perfecit, Leonina est appellata; Sigebertus tradit anno sequenti.

II. MICH. IMP. MORITVR.

Hoc pariter anno, ipsis Calendis Octobris, impius Michaël Balbus, cùm imperasset annos octo, menses nouem, dies septem, dysenteriæ morbo ex hac vita migrauit, maledictionibus omnium pro panegyricis infamatus. Corrigendi autem Curopalates, Cedrenus & alij, (nisi potiùs sit vitium librariorum) dum apud eos inuerso ordine legitur, Michaëlem imperasse annos nouem & menses octo: quod consistere nullâ ratione potest ex eorumdem ipsorum sententiâ, si ratio annorum decessoris & successoris habeatur. Post eius verò mortem, THEOPHILVS ipsius filius, qui ad virilem iam peruenerat ætatem, patrium excepit Imperium. Qui ipso sui initio, iustitiæ cultor videri appetens, (quam & semper coluisse in iis quæ ad politicam disciplinam spectarēt, historici tradunt (omnes qui cum patre in Leonis Armeni necem conspirauerant, parricidarum pœnis affici iussit; atque Euphrosinam nouercam, quam Michaël â monasterio extractam vxorem duxerat, ex aula pulsam in idem monasterium redire coëgit. Hęc pluribus Curopalates. Sed quomodo ex parente morbum Iconoclastiæ tradens, Catholicos sit persecutus, suis locis dicendum erit.

THEOPH. IMPERAT.

III.

Hoc eodem anno, tempore Quadragesimæ, intempestâ nocte, terræmotus validissimus totum commouit Aquisgranense palatium Imperatoris, aliaque ciuitatis ædificia. Mense verò Augusti celebratus est à Ludouico Imp. *Conuentus* Wormatiæ; & conspiratio in eumdem Imp. detecta est. Hæc in ipsius Rebus gestis eodem tempore scriptis, & in veteribus Francorum Annalibus. Sed de conspiratione fusiùs anno sequenti.

IV. CONCIL. PARIS. PRO RECTA DISCIPLINA.

Intereà verò hoc eodem anno, octauo Idus Iunias, celebrata est *Parisiis* SYNODVS, quam superiori anno vidimus indictam: in qua duo canonum libelli ab Episcopis [a] conscripti sunt, de his quæ spectarent ad officium Episcoporum, quæq; a Regibus præstāda essent cùm in aliis rebus, tum maximè pro conseruatione Iuriū Ecclesiasticorum, quæ ab eis opprimi consueuissēt; ac deniq; quæ ad mores Fidelium optimè instituendos pertinere posse viderentur. Quòd autē præ-

[a] Ext. Acta Syn. Tom. III. Concil.

ter hoc Parisiense Concilium, tria alia fuisse in aliis Galliæ ciuitatibus eodem tempore celebrari iussa, ipsa non extât. Nam quod Moguntiæ constat sub eodem Ludouico celebratum, illud longè posteà habitum esse, suo loco dicetur.

V. b Ibid. lib. 2. cap. 1. & 2. QUAE SINT REGUM ERGA REMPUB. ET ECCLESIAM.

Cæterùm in prædicto Parisiensi[b], de iis quæ ad optimum Principem spectare viderētur, post multa diuinæ Scripturæ loca, ista ex Fulgentio imprimis haurientes proposuerunt Patres Imperatori seruanda: *Clementissimus quoque Imp. non ideò est vas misericordiæ præparatum in gloriam, quia apicē terreni Principatûs accepit, sed si in Imperiali culmine rectâ fide viuat, & verâ cordis humilitate præditus culmen regiæ dignitatis sanctæ religioni subiiciat; si magis in timore seruire Deo, quam in timore dominari populis delectetur; si in eo lenitas iracundiam mitiget, ornet benignitas potestatem; si se magis diligendum quàm timendum cunctis exhibeat; si subiectis salubriter cōsulat; si iustitiam sic teneat, vt misericordiam non relinquat; si præ omnibus ita se sanctæ matris Ecclesiæ meminerit filium, vt eius paci atque tranquillitati per vniuersum mundū prodesse suum faciat Principatum. Magis enim Christianum regitur atque propagatur Imperium dum Ecclesiastico statui per omnem terram consulitur, quam cùm in parte quacumque terrarum pro temporali securitate pugnatur.* Et post alia multa ex Isidoro: *Principes sæculi nonnumquam intra Ecclesiam potestatis adepta culmina tenēt, vt per eamdem potestatem, disciplinam Ecclesiasticam muniant. Cæterùm intra Ecclesiam potestates necessariæ non essēt, nisi vt quod non præualeat Sacerdos efficere per doctrinæ sermonem, potestas sua imperet per disciplinæ terrorem. Sæpè per regnum terrenum cæleste regnum proficit, vt qui intra Ecclesiam positi contra fidem & disciplinam Ecclesiæ agunt, rigore Principum conterantur; ipsamque disciplinam, quam Ecclesiæ exercere non præualet, ceruicibus superborum potestas principalis imponat, & vt venerationem mereatur, virtutem potestas impertiat. Cognoscant Principes sæculi, Deo debere reddere rationem propter Ecclesiam quam à Christo tuendam suscipiunt. Nam siue augeatur pax & disciplina Ecclesiæ per fideles Principes, siue soluatur; ille ab eis rationem exiget, qui eorum potestati suam Ecclesiam credidit.* Hæc Patres de his quæ sunt Regum ac Principum erga sanctam Ecclesiam debita iura: reliqua tu videas pro arbitrio.

IESU CHRISTI
AN. 830.
GREG. IV.
AN. 3.
LUDOVICI 17.
THEOPHILI 1.

I. THEOPH. IMP. PERSEQUITUR CULTORES SS. IMAG.

ANno Christi octingentesimo trigesimo, Indictione octauâ, Theophilus Imp. conciliatis sibi (vt dictum est) specie iustitiæ omnium animis, ad stabiliendam hæresim Iconoclastarum violentus insurrexit; dum non quemquam tantummodò obuium adortus, sed exquisitâ arte singulos suo subiectos Imperio indagās, dedit in mandatis Quæstoribus, vt cùm tributum capitationis exigerent, pariter de cuiusque fide quæstionem haberent; & quem Orthodoxum inuenissent, eum statim in carcerē conicerent, pœnas daturum acerbissimas, nisi cultum sacrarum Imaginum publicè detestaretur. Est de eiusmodi edicto mentio in Actis *S. Ioannicij* Anachoretæ, insignis meritis & miraculis huius temporis Confessoris, & fortissimi sacrarum Imaginum cultûs sub præcedentibus etiam Impp. propugnatoris; qui & eò culminis euectus erat, vt metuerent ipsum iidem Impp. persecutores, vererenturque in eum manus iniicere.

II. CONSPIRATIO IN LUDOV. IMP.

Hoc eodem anno res Francorum maximo sunt in discrimine constitutæ. Ingentes enim in Ludouicum Imp. conspirationes detectæ sunt, exortæ illæ à filiis, atque à subiectis Imperatori Principibus & sacerdotibus plurimis. Peperit siquidem inuidiam omnibus, præsertim aulicis, quod Bernhardum Hispanum hominem, Hispaniarumque limitum Comitem, tamquam sibi fidissimū, defensionis suæ causà Imperator vocasset in aulam, constituissetque Præfectum cubiculi. Exinde sparsus rumor, creditumq; à pluribus, eumdem Bernhardum admisceri Iudith Imperatrici. Id quidem cùm filiorum quoque animos haud leuiter sauciasset; cômouisset verò ampliùs odium in nouercam, quòd natos ex eâ Carolum & Rodolphum Imperator maiori videretur amore prosequi: his fomitibus accensus Pipinus Ludouici filius, contra patrem parauit exercitum. Cuius timore perculsus Imperator, & Bernhardum à se dimisit, & Iudith Lauduni in monasterio S. Medardi morari præcepit. Sed minimè his contenti aduersarij, eductam è monasterio Imperatricem promittere coëgere, persuasuram se Imperatori, vt deposito Imperio retruderet se suâ sponte in monasterium, idque ipsum se quoque esse facturam. Itaque illa ad Ludouicum sub custodia missa, eumdemque allocuta, monasticū sibi velum imposuit; quam Pipinus in monasterium S. Radegundis detrusit:

LIBERATUR A PERSECUTIONE

Imperator verò tempus ad deliberandum accepit. Cùm intereà rediens ex Italia Lotharius Ludouici primogenitus, & Imperij collega; ea quidem quæ iam essent facta probauit, non tamen in patrem quid vlterius peragi passus est: neque rem armis geri, sed iure voluit. Sicque *Conuentum* publicum indici iussit ex ipsius Ludouici sententiâ *Neomagi*: ad quem & ipse veniret Ludouicus, non armatâ manu, sed simplici comitatu. Ibi verò cùm essent, Lotharius à patre suasus est obedientem se præstare, & ipse Ludouicus pristinam auctoritatem recepit imperandi: qui tamen solitâ vsus benignitate, criminis reis leuibus dumtaxat mulctatis pœnis omninò pepercit. Hicque finis rerum gestarum præsentis anni; quæ hic summatim perstricta, in Vita ipsius Ludouici fusiùs enarrantur.

IESU CHRISTI
AN. 831.
GREG. IV.
AN. 4.
LUDOVICI 18.
THEOPHILI 2.

I.

ANno Christi octingentesimo trigesimo primo, Indictione nonâ, Theodora Augusta

AVGVSTA, CVM MATRE, IN DISCRIMEN ADDVCTA OB CVLTVM IMAG.

gusta Theophili Imp. vxor, & mater eius Theoctiste, pientissimæ feminæ, ex Paphlagonum regione ortæ, cùm occultò colerent sacras Imagines, delatæ apud eumdem Theophilum acerrimum Orthodoxorum persecutorem, in discrimen adductæ sunt: verùm nihil eis mali intulit Imperator, quod valdè eas ob egregias ipsarum virtutes reuereretur. Hæc pluribus Ioannes Curopalates.

II. [a] Amalar. de ord. Antiph. cap. 58. AMALARII LEGATIO AD GREG. PP. PRO OFF. ECCLES.

Quo item anno, Amalarius Fortunatus, insignis doctrinâ & pietate vir, Albini olim discipulus, missus est à Ludouico Imp. Romam ad Gregorium Papam; occasione librorum de Ecclesiasticis Officiis, quos idem Amalarius à se compositos misisset ad eumdem Imperatorem: Imperator verò ipsum Romam misit, vt quod deesse ad opus videretur, illic addisceret, atque ex Romana Ecclesia Gallicanos Antiphonarios corrigeret, augeretque: quod & ille solertissimè adimpleuit, confecto tunc commentario de ordine Antiphonarij. Sed & eodem tempore Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis in restituẽdo pariter verere Antiphonario magnoperè laborauit: verùm ob nimiam suam scrupulositatem, cùm præter diuinam Scripturam admitere in sacris Officiis nihil vellet, haud quam putauit consecutus est gloriam.

[Libros de Diuinis Officiis Amalarij Fortunati, de quibus actum præcedenti §. plerique Amalario Archiepiscopo Treuerensi tribuunt. Verùm docuit nos eruditissimus Synodos, eos esse Amalarij Diaconi, paulò illo Iunioris; id disertè testante Ademaro monacho cœnobij Engolimensis in Collectaneis Historiæ l. 2, quæ nondum in lucem edita sunt. Cæterùm de Cantu Ecclesiastico & Antiphonario, eiúsque antiquissimâ origine, iam satis dictum sup. annum 60. XII. quibus potes addere Io. Steph. Durantum De Rith. Eccl. libro 3. capite 17.]

III. DE TRANSLAT. CORPORIS S. BARTHOL. APOST. De qua Baron. ad 840. in fi. ex Leone Ost. in Chron. Cassin. lib. 1. cap. 26.

Hoc eodem anno Sigebertus tradit, Saracenos Siciliam incursantes etiam Liparim insulam deuastasse, vbi corpus S. Bartholomæi Apostoli quiescebat, quod olim loculo plumbato iniectum, & in mare mersum à Paganis, non ferentibus illud propter nimiam signorum claritatem ab omnibus coli, ab Indiâ in eam insulam vltrò delatum fuerat. Cuius ossa modò à Saracenis huc illúcque dispersa, à quodam monacho, ipso Apostolo reuelante, collecta Beneuentum translata sunt. Hæc Sigebertus: sed de translatione ex Indiâ in Liparim, diuersa diuersorum est narratio; sicuti & de tempore translationis Beneuentum.

IESV CHRISTI
AN. 832.
GREG. IV.
AN. 5.
LVDOVICI 19.
THEOPHILI 3.

I. PERSECVTIO THEOPHILI IMP. MAGIS GRASSATVR.

ANNO Christi octingentesimo trigesimo secundo, Indictione decimâ, Theophilus Imp. semel aggressus mouere bellum aduersùs sacrarum Imaginum cultores, quotquot eiusmodi deprehendere potuit, Episcopos, monachos, omnisque generis atque sexûs homines, gladio aut exilio, vel diro carcere multauit: Imagines prorsùs, nisi fortè ferarum & auium, pingi prohibuit; earumque pictores sæuissimè puniuit: ipsas verò Imagines sacras in forum proiecit, hæreticorumque ludibrio exposuit. Quo tamen tempore reperti sunt plurimi, qui nihil tot malis deterriti, magno illum animo adeuntes, impietatem ac crudelitatem ipsi in faciem exprobrarunt. Sed in his minimè omittendum certamen *Lazari* monachi, pingendi arte celebris: quem obsequiis deuincire tentans Imperator, cum omni adulatione superiorem videret, crudelissimis eum tormentis excruciauit, & in carcerem coniecit: cúmque recuperatâ valetudine rursùm sacras Imagines depingeret, laminas ferreas ignitas illius palmis iussit admoueri; sed precibus Imperatricis emissus è carcere, in templo Præcursoris occultatus est, atque vt sese habebat plagis malè affectus, Præcursoris expressit Imaginem, quæ diù conseruata sanare consueuit ægrotos. Superfuitque Lazarus Imperatori, & sacras Imagines pingere non cessauit. Hæc omnia pluribus Ioannes Curopalates; licèt quò potissimũ anno gesta fuerint haud notet. In eo namque historico illud desiderari iam superiùs monuimus, quòd quæ enarrat singulis non reddiderit annis. Porrò quod tam ipse, quàm alij plerique auctores asserunt, Theophilum studuisse superare impietate decessores Imperatores; dixerint ista fortasse de his quæ spectant ad cultum sacrarum Imaginum: cætera enim, etsi Iconoclasta fuit, Hagiomachus tamen nequaquàm extitit; vtpotè qui Sanctos coleret, atque Dei-genitricis Ecclesias frequentaret, nouasque etiam erigeret; prout idem Curopalates scribit.

INSIGNIS CONFESSIO MONACHI PICTORIS.

II.

Fluctuabant inter hæc in Occidente res Ludouici Imperatoris; quando Pipinus eius filius rursùm alios in patrem commouens, ab eo in carcerem est coniectus. Sed cùm inde à suis noctu ereptus esset, ipsum pater Regno Aquitaniæ priuauit, quod Carolo puero ex Iudith nato datum est, quamuis res effectum non sit consecuta.

III. SEDES AMABVRGEN. ERECTA IN METROP. POPVLOR. SEPTENTRION.

Hoc pariter anno, idem Ludouicus Imp. habitâ SYNODO, Amaburgensem ciuitatem Nordanbilgorum, siue Transalbianorum, Metropolim statuit Danorum, Sueonum, Slauorum, & aliorum adiacentium populorum Septemtrionalium: eique præfecit *S. Ansgarium*, earumdem nationum (vt superiùs dictum est) Apostolum, qui in eâdem Synodo primus illius sedis ordinatus est Archiepiscopus. Ea verò omnia posteà confirmata sunt à Gregorio Papa: qui insuper Ansgario pallium misit, insigne plenitudinis potestatis; eumdemque, ac successores ipsius, Legatos ac Vicarios Apostolicæ Sedis constituit in omnibus illis gentibus. Hæc quidem vetus Chronographus, Adam[a], nominatus, Canonicus Bremensis, hoc Redemptoris anno gesta ponit, ex quo recẽtiorem corrigas Crantzium[b], dum in annum sequentem ea refert. Cæterùm cum ista Amaburgensi Ecclesia posteà à Nicolao Papa Bremensem vnitam esse, ad sedandam dissensionem quæ inter eas acciderat, ambo iidem auctores[c] tradunt.

[a] Adam l. 1. cap. 17.
[b] Crantz, Hist. Sax. lib. 2. cap. 20.
[c] Ad. lib. 1. c. 27. Crantz. lib. 1. cap. 38. Ap. Baron. Tom. X. an. 858. XIII.

IESV CHRISTI
An. 833.

GREG. IV.
An. 6.

LVDOVICI 20.
THEOPHILI 4.

I. ANNO Domini octingenteſimo trigeſimo tertio, Indictione vndecimâ, graui rurſùm turbine quaſſum eſt Imperium Occidentale. Quòd enim Pipinus à Patre Ludouico Imp. priuatus eſſet Aquitaniâ, quæ Carolo Iudith filio data fuit; magnam ſibi Imperator cum odio concitauit inuidiam, non Pipini tantùm, ſed & aliorum filiorum, Lotharij ac Ludouici: quo factum eſt, vt ad debellandum pararetur vtrimque exercitus. Cùm intereà Gregorius Papa, vt pacem inter eos conciliaret, Româ profectus ad ea quæ priùs obuia habuit filiorum caſtra acceſſit: vbi diutiùs commoratus, ideóque in ſuſpicionem apud Ludouicum ductus quòd filiis faueret, cùm ad ipſum posteà acceſſiſſet, haud eo eſt ſuſceptus honore, quo vel ipſemet vel deceſſores Francorum Reges excipere conſueuerant Romanos Pontifices. Conteſtatus autem ſe non aliam ob cauſam eſſe Româ profectum, quàm vt pacem conciliaret; ab eodem Ludouico dimiſſus eſt ad filios, rem tractaturus cum ipſis. Sed cùm nihil ex ſententiâ eueniret, idem re infectâ mœrens reuerſus eſt Romam. Rem geſtam pluribus narrat Auctor Vitæ Ludouici: quam is qui Appendice auxit Hiſtoriam Aimoini, ex eo totidem verbis appoſuit: vterque commoto nonnihil in Gregorium animo, quaſi fauiſſet magis ſceleratis filiorum conatibus, quàm patri: ſed euentum hanc penitùs ſuſpicionem euacuaſſe, ſatis patebit ex iis quæ inferiùs ſuis locis dicentur.

GREG. PP. FRVSTRA LABORAT PRO COMPONENDA PACE INTER LVDOV. IMP. ET FILIOS EIVS.

II. Poſt ipſius verò receſſum, cùm maxima pars exercitûs Ludouici ad filios defeciſſet; & ipſe quoque eorumdem ſe poteſtati tradens, ductus eſt Compendium; ibique peſſimè habitus tam ab iis, quàm ab Ebbone Archiepiſcopo Rhemenſi harum turbarum incentore, aliiſque Epiſcopis, vel errore annitentibus, vel timore conſentientibus. A quibus cùm vehementiùs ſollicitaretur monaſticum habitum induere; id ipſe omninò renuens, coactus eſt tamen in pleno eorumdem *Concilio* [a] ibidem *Compendij* habito, gladium deponere, & cilicio ſumpto reum ſe in multis capitibus de malè adminiſtrato regno confiteri atque pœnitentiam publicam ſuſcipere: Imperiumque ipſi ademptum; in Lotharium eius filium tranſlatum eſt. Quod facinus non ſolùm omnes rerum Gallicarum ſcriptores meritò deteſtati ſunt; ſed & ipſum Gregorium Papam eiuſmodi Ludouici abrogationis decretum reſcidiſſe, teſtatur Paulus Æmilius, qui Res Francorum eſt feliciter proſecutus. Omnes verò populos Imperio Francorum ſubiectos, valdè pro Ludouico ſollicitos fuiſſe, ſtatimque de eius reſtitutione cogitare cœpiſſe, tradit auctor Vitæ eiuſdem Imperatoris.

LVDOV. COGITVR E IMPERIO ABDICARE.

[a] *Extant huius Compend. Concilij Acta & capita accuſationum Ludouici, ac pœnitentia ipſi iniuncta, in Annal. Franc. à Pithæo editis: relata quoque Baron. Tom. IX. hoc an. Sed & de his omnibus plura extant monumenta apud Agobardum Archiep. Lugd. qui vna cum aliis Epiſcopis ſedit iudex aduerſùs Ludouicũ, eumdemque valdè inſectatus eſt, necnon ipſius coniugem Iudith Auguſtam.*

IESV CHRISTI
An. 834.

GREG. IV.
An. 7.

LVDOVICI 21.
THEOPHILI 5.

I. ANNO Chriſti octingenteſimo trigeſimo, quarto, Indictione duodecimâ, cùm vndique conflati eſſe ſcirentur ad liberandum Ludouicum Imp. exercitus, Lotharius ſe excuſans cuncta eſſe peracta iudicio Epiſcoporum, relicto patre in monaſterio S. Dionyſij prope Pariſios, Viennam ſe contulit: Ludouicus autem in Eccleſia S. Dionyſij per manus Epiſcoporum (neque enim aliter pius Imperator, licèt iniuſtè depoſitus, hoc peragi voluit) gladio accinctus eſt, & in Imperium reſtitutus, ingenti omnium populorum lætitiâ, necnon ipſorum elementorum gratulatione; quæ cùm per multum tempus acerbiſſimè ſæuiſſent, tunc priſtinam tranquillitatem receperunt. Poſt hæc autem idem Ludouicus filios ſuos, aliòſque rebelles in gratiam recepit. Sed & cùm Lotharius in itinere ciuitatem Cabilonenſem, quæ ei aduerſabatur, expugnans, cuncta ſacra, profanaque ferro igneque abſumpſiſſet, vnâ ſaluâ miraculo baſilica S. Georgij; omneſque qui patri ſtuduiſſent occidiſſet, ac ſororem Bernhardi Hiſpani ſanctimonialem dolio vinario incluſam in Ararim fluuium proieciſſet: hæc nefanda deteſtatus Imperator, cùm reliquis filiis ſuis caſtra aduersùs Lotharium mouentes, coëgerunt eum ſupplicem ad patrem accedere; cui & ipſe, eiuſque ſectatoribus indulſit. Hæc omnia in Vita eiuſdem Ludouici, & apud Theganum, leguntur fuſiùs enarrata. Denique recepiſſe quoque vxorem ſuam Iudith, quæ à priuignis in Italiam relegata fuerat, iidem auctores tradunt: id verò auctoritate Pontificis factum, Marianus Scotus aſſerit.

LVDOV. RESTITVITVR IN IMPERIVM.

NEFANDA LOTHARII SCELERA.

II. His autem peractis, idem Ludouicus tempore Miſſæ S. Martini generalem habuit *Conuentum* in *Attiniaco* palatio, pro reſtituendo ſtatu Eccleſiaſtico atque politico penè collapſo; miſſis per ſingulas ciuitates viris prudentibus, qui id curarent. Quòd verò in baſilica S. Dionyſij cõtigiſſet ipſum reſtitui in Imperium; vt aliquam gratiam tantu Martyri rependeret, eiuſdem monaſterij Abbati Hilduino mandauit, vt quæ tum ex Græcis tum ex Latinis fontibus de eodem Dionyſio ſcripta reperire poſſet, in vnum congerens, ſtylo hiſtorico proſequeretur. Extat enim de his eiuſdem Ludouici epiſtola, quæ ab ipſo ad quem ſcripta eſt, Hilduino præfixa eſt Areopagiticis [a] ſuis; ita nominatis lucubrationibus, quas de rebus geſtis S. Dionyſij Areopagitæ quæ inueniri potuerunt conſcripſit. Quo eodem tempore (operâ haud dubium eiuſdem Hilduini) Michaël Syncellus Ieroſolymitanus, egregius Confeſſor, compoſuit orationem encomiaſticam de eodem Dionyſio: & Methodius ſanctiſſimus ac doctiſſimus tunc presbyter, posteà Epiſcopus Conſtantinopolitanus, inſignis item Confeſſor, multiplicibuſque coronis ſub Imperatoribus Iconomachis pro defenſione ſanctarum Ima-

COLLECTA AB HILDVINO MONVMENTA DE S. DIONYS.

[a] *Ext. ap. Sur. 9. Oct.*

ginum

ginum auctus; & sub Leone Papâ a Nicephoro Patriarchâ Orthodoxo Romam Legatus, ideó que tam in Oriente quam Occidente spectatu eiusdem Martyris res gestas historicè conscripsit. Sed de rebus illis plura dicta sunt in obitu eiusdem S. Martyris.

b Sup. an. 309.

III.

S. METHODIVS VIVVS INCLVDITVR IN SEPVLCH.

Inter hæc in Oriente Theophylus Imp. aduersùs Saracenos progressus, ab iis prælio victus est, parumq; absuit quin ab illis caperetur. Qua de re iratus Methodio presbytero Constantinopolitano, cuius modò meminimus, (quem ad bellum secum ducere consueuerat, siue propter eximiam ipsius doctrinam, vt pleraque obscura dissolueret, siue timens ne populum submoueret pro defensione sacrarum Imaginum) quòd non eius adiutus precibus hostes vicisset, occasione captâ ex offensâ religione ob cultum idolorum, (sic solitus appellare sacras Imagines) post diram verberum inflictionem, eumdem relegatum in quoddam sepulchrum cum duobus latronibus includi iussit; eoi tantùm cibi a quodam piscatore subministrari iussit, quantum sufficeret ad vitam in illis miseriis trahendam: sicque illic mansit quamdiù Theophylus vixit, vt tradit hæc narrans Ioannes Curopalates: licèt Constātinus Manasses & Glycas æque Græci auctores, asserant ipsum viuente adhuc Theophilo ab eodem reuocatum fuisse Constantinopolim, ad quædam soluenda dubia quæ ipsi inter legendum occurrissent.

IV. DECENTI MONACHI MARTYRES IN HISP.

Hoc item anno, qui Æra notatur octingentesimâ septuagesimâ secundâ, in Hispania apud Caradignam docenti monachi interfecti à Saracenis, consecuti sunt coronam martyrij octauo Idus Augusti, sepultique in claustro eiusdem monasterij: vbi Deus locum, sanctósque suos iugiter annua die illustrat admirabili signo, vt qua die sunt trucidati, pauimentū claustri appareat sanguineo colore respersum. Porrò quamuis ista ex Æræ numero in hunc annum referenda appareant; tamen quod in inscriptione eorumdem Martyrum sepulcbro apposita legatur, sextam Augusti diem, qua ipsi passi sunt, incidisse in quartam feriam: secundùm istam supputationis rationem, nisi mendosa sit inscriptio, omninò dicendum est, id contigisse anno tantummodò Christi octingentesimo septuagesimo secundo, eodemque Bissextili, quo literæ Dominicales fuere F.E ita vt pro numero Æræ reponēdus sit numerus annorum Christi. Quod nouissimè obseruasse visus est Alfonsus Ciaconus, qui de iisdem Martyribus commentariolum edidit.

IESV CHRISTI

AN. 835.

GREG. IV.

AN. 8.

LVDOVICI 22.

THEOPHILI 6.

I. CONVENTVS VIL. THEOD. DE EPISCOPIS QVI ADVERSVS LVDOV.

ANNO Christi octingentesimo trigesimo quinto, Indictione decimatertiâ, in *Theodonis-Villa* magnus habitus est *Conuentus* Episcoporum, & aliorum: in quo Ebbo Rhemensis Archiepiscopus, qui auctor fuerat depositionis Ludouici Imp. suasione Coëpiscoporum seipsum iudicans Episcopatu indignum, eo se abdicauit: reliqui verò qui ei consentientes fuissent, se excusauerunt ob necessitatem qua coacti fuerant. quibus venia data est. Condemnatus est autem Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis, qui vocatus ad Synodum, vt eiusdem criminis rationem redderet, venire distulit. De his verò qui in Italiam confugerāt, nihil est actum quòd visi essent ad Sedis Apostolicæ iudicium conuolasse. Facta sunt ista ante Quadragesimæ tempus. Sequenti verò Dominica, quæ Quadragesimæ initium præcedebat, Imperator vnà cum Episcopis, aliisque qui eidem conuentui interant, in Metensem ciuitatem aduenit: vbi inter Missarum solemnia, ad plenariam ipsius restitutionem, septem Archiepiscopi septem reconciliationis Ecclesiasticæ orationes super eum cecinerunt. Hæc auctor Vitæ Ludouici.

II. DE THEODVLPHI CARCERE, ET LIBERATIONE, AC SCRIPTIS.

Sed & his ipsis temporibus Theodulphus Abbas Floriacensis, ob eamdem coniurationem aduersùs Imperatorem Andegaoi detentus in carcere, cùm poeticæ facultatis literis præ ceteris eius temporis esset excultus, carmen scripsit Ecclesiasticum, versibus elegiacis ad diem Palmarum in Ecclesia canendum accommodatum; obseruāsque tempus cùm Ludouicus illàc transiret, è fenestra carceris illud cecinit in aures eius: quo mirificè delectatus Imperator, continuò ipsum iussit è carcere liberari; ac posteà prærogatiua non solùm ipsius scientiæ, sed & pietatis, eumdem ad Episcopatum [a] Aurelianensem promouendum curauit. Scripsit idem Theodulphus plura alia carmina; quorum aliqua adhuc extant, nobilis ingenij monumenta. Legiturque prætereà ipsius epistola [b] satis prolixa ad Clerum suæ diœcesis, cùm factus fuit Episcopus; qua munus sacerdotale & animarum cura qualis esse debeat, quadraginta sex capitulis egregiè insinuat, multa interens notatu dignissima ad antiquā disciplinam Ecclesiasticam pertinentia. Inter quæ illud maximè notādum, quod quamuis canones matrem, & sororem, atque eiusmodi feminas in quibus nulla est suspicio, cum presbytero in vna domo habitare concedant; ipse tamen hoc modis omnibus prohibuit, quod (vt ait) in obsequio, siue occasione illarum veniant aliæ feminæ extraneæ, quæ eum ad peccandum illicere possint. Est verò & alia eiusdem auctoris epistola [c] carmine scripta è carcere ad Modoinum Episcopum: vbi inter alia de miseriis suis quas iniustè pateretur conquerens ait, etiam si eas meruisset, tamen ipsius censuram & correctionem ad solum Romanum Pontificem pertinere.

a Sigeb. in Chron. an. 841. Crantz. Hist. Saxon. lib. 1. cap. 27. in fi.
b Rec. Baron. Annal. Tom. IX. hoc an. ex Bibl. Vatic.
c Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. 5.

III. IOANNES SCELESTISS. CONST. EPISC.

Hoc eodem anno mortuo Theodoro impiissimo Patriarchâ Constantinopolitano, in locum eius substitutus est *Ioannes* Sextus huius nominis, Imperatoris Theophili pædagogus, prædecessore longè scelestior; (tales enim meruit Iconoclastarum secta habere patronos Antistites) qui anteà eiusdem Ecclesiæ Syncellus existens, ex magiæ peritiâ, & peluium diuinationibus, ac necromantiis, magnam apud ipsos Imperatores, aliósque hæreticos concitarat sui existimationem: cuius primordia, stupra, aliaque scelera describit Ioannes Curopalates; à quo recentiores historici eadem excerpsêre.

IV. THEODORVS AC

Eodem verò tempore insignes Confessores Theodorus ac Theophanes fratres, Palæstini monachi, quorum superiùs est facta mentio,

THEOPH. FRATRVM INSIGNE CERTAMEN PRO CVLTV IMAG.

eùm multa iam pro fide passi essent, ab exilio in quod eiecti fuerant, Constantinopolim reducti Imperatoris iussu, qui magnoperè cupiebat eos in partes suas allicere; denuò quòd nec minis nec blanditiis adduci potuerint, vt Iconoclastis communicarent, post sæpiùs iterata dirissima verbera, in frontibus inscriptione affecti sunt duodecim iamborum, (mirum dictu, tot versus potuisse in hominis exarari vultu!) quibus continebatur eos ob praua sua facinora ita habitos esse: post hæc verò iterùm in exilium pulsi sunt Apameam Bithyniæ. Describit hæc pluribus auctor huius temporis, qui gloriosa eorum certamina scriptis mandauit: meminerúntque eorumdem Ioannes Curopalates, Cedrenus, & alij historici, addêtes insuper de Michaele Syncello Ierosolymitano, aliísque quamplurimis, à Theophilo Imp. ob cultum sacrarû Imaginum exilio aliísque pœnis affectis. Quid verò in itinere, dum prædicti fratres in exilium deportarentur, illis acciderit, refert Cedrenus, nimirùm incidisse illos in eum piscatorem, cui datam vidimus curam præbendi S. Methodio in sepulchrum incluso cibum, & cùm ab eo de statu Methodij didicissent, per eumdem in hanc sententiam scripsisse ad ipsum.

Qui viuus inter viuos esse desiit,
Vitamque prabet mortuo, terram incolens,
Polúmque obit; vincto grauatis vinculis,
Frontes et scribuntque inscriptis literis.

Ad eos verò eiusdem piscatoris operâ hæc rescripsisse Methodium:

Quorum libris inscripta sunt cælestibus
Nomina, piaque frontes inscripta notis;
Hos qui sepultus ante funus est suum,
Vinctos salutat, & ipse vinculis grauis.

V. DE FESTO OMNIVM SS. IN GAL. ET GERM.

Hoc eodem anno Gregorius Romanus Pontifex (vt auctor est Sigebertus, & alij) monuit Ludouicum Imp. vt in Gallia atque Germania *Festiuitas Omnium Sanctorum* Calendas Nouembris celebraretur, quam hactenùs Romani ex Bonifacij Papæ instituto celebrare consueuerant. Quod eùm ab ipso Imperatore, tum ab Episcopis omnibus Franciæ atque Germaniæ mirâ côsensione & gratulatione acceptum fuit. Haud enim ante hæc tempora in iis regionibus eiusmodi solemnitatem celebratam fuisse, docent diuersorum Conciliorum canones de feriis seruandis sanciti, in quibus de eâ nullum prorsùs habetur verbum; sicut nec apud eos qui de Officiis Ecclesiasticis in hanc diem commentarios conscripsêre. Quapropter quod Albinus, siue Alcuinus, eius meminit in libro de diuinis Officiis; eum ad hæc tempora fuisse superstitem, inde videtur posse [d] affirmari, quicquid de ipsius obitu antehàc dictum fuerit.

d [Nisi fortè aliquis posteà id eius commentario addiderit: quod non rarò accidit.]

IESV CHRISTI

AN. 836.

GREG. IV.

AN. 9.

LVDOVICI 23.

THEOPHILI 7.

I.

ANNO Christi octingentesimo trigesimo, sexto, Indictione decimaquartâ, Lotharius Italiæ Rex in Gregorium Papam infensus, aduersùs Ecclesiæ Romanæ populum arma mouit; sed à Ludouico patre per nuncios acerrimè correptus, inuitos quieuit. Quo eodem tempore idem Ludouicus Imp. Northmannos in Frisiam irrumpentes, Britonesque tomultuantes, nullo negotio fugauit, & compescuit. Lues verò ingruens, principes seditionis aduersùs eumdem Imp. nuper commotæ extinxit. Hæc pluribus auctor eiusdem temporis, domesticus Ludouici. Ex quibus etiam videas Deum pugnasse pro Ludouico, dum ipse Romam Ecclesiam tueretur.

DEVS PVGNAT PRO LVDOV. DVM IPSE TVETVR ROM. ECCL.

II. CONCIL. AQVISGR. AD ECCL. ET REG. OPTIME DISPONEND.

Hâc eâdem Indictione decimaquartâ, octauo Idus Februarij, eiusdem Ludouici admonitione celebrata reperitur SYNODVS AQVISGRANENSIS multorum Episcoporum: in quâ, inculcatâ causâ ex qua tot tantaque mala prouenissent in regnum Frâcorum, nempe ex eo quòd Reges contra fas in causas Ecclesiasticas prosilirent, & sacerdotes partim negligentiâ, partim ignorantiâ, partim cupiditate, in sæcularibus negotiis, vltrà quàm deberent se occuparent; actum est de his quæ ad vitam & doctrinam Episcoporum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum spectât, necnon de iis quæ ad ipsum Imperatorem, eiúsque filios, atque ministros rectè disponendos, videri possent congrua esse. Quæ quidem petita magnâ ex parte noscuntur ex Concilio Parisiensi ante annos septem celebrato; eademque in Capitularibus Regum Francorum inueniuntur esse descripta. Porrò cùm hæc Synodus celebrata reperiatur Indictione decimaquartâ; inde corrigendi sont alij numeri ibidem appositi annorum Christi, & Imperij Ludouici: nam & auctor domesticus ipsius Ludouici hoc potissimùm anno habitam docet. Quâ etiam actum tradit de rebus, quas Pipinus Ludouici filius Aquitaniæ Rex multis Ecclesiis abstulisset; eumdemque à patre ac Synodo commonitum, cuncta restituisse.

III. CONVENTVS LVGDVN. IN CAVSA EPISC. VIEN. ET LVGDVN.

Sed & eodem anno apud *Lugdunum* alius *Conuentus* habitus est Episcoporum, cui & idem Ludouicus vnà cum filiis interfuit; excepto Lothario, qui est impeditus eâ quâ hoc anno laborauit infirmitate, ita flagellis à Deo correptus, cùm inconcessa tentasset. In hoc porrò conuentu agitata est causa Ecclesiarum Lugdunensis & Viennensis, pastoribus tunc carentium, quòd Agobardus Lugdunensis & Bernardus Viennensis, conspirationis côtra Imperatorem conscij facti essent extorres. Cæterùm Agobardus vocatus reddere rationem, non venit: qui autem affuit Bernardus, diffidens causæ fugam iniit. Substiterunt autem Episcopi, detrectantes adhuc in absentes ferre sententiam.

IV.

a Ap. Sur. 15. Iuny.

CVM S. VITI RELIQVIIS TRANSLATA FELICITAS E ROMA IN FRANCIAM.

Hoc item anno, quo prima Northmannorum in Gallias irruptio ponitur, facta etiam recensetur, Translatio Reliquiarum *S. Viti* Martyris, Parisiis (quo fuerant sub Pipino Rege Româ translatæ) in monasterium nouæ Corbeiæ, quod haud pridem vidimus in Saxonia ab Imperatore Ludouico, suasione Adelbardi propinqui sui, erectum ad exemplar Corbeiæ Galliæ: Cùm tantùm Martyrem Saxones omnes suscipientes in patronum, mira à Deo per eum consecuti sunt beneficia; è contrà verò postquàm è Gallia translatus est, eadem à ciuilibus vel externis bellis numquam quieuit, sicut testatus est Legatus Caroli Simplicis apud Witichindum. Quanta verò abundantia benedictionis,

in miraculorum etiam editione, idem Martyr in Saxoniam venerit, atque permanserit, liber de eius translatione conscriptus significat. Eiusdem autem reliquias rursùm post centum annos petéte S. Wenceslao Bohemiæ Duce, translatas esse Pragam, in Rebus[b] gestis eiusdem Wenceslai prolixior habetur ratio. Denique & hoc ipso anno translatum pariter esse sacrum corpus *S. Liborij* Episcopi Cenomacensis Paderburnam in eadem Saxonia, atque item ingentibus claruisse miraculis, traditur in libello[c] ipsius translationis.

[b] Ap. Sur. 28. Sept.

[c] Ap. Sur. 23. Iul. Crantz. Hist. Sax. lib. 1. cap. 28

IESV CHRISTI
An. 837. 838.
GREG. IV.
An. 10. 11.
LVDOVICI 24. 25.
THEOPHILI 8. 9.

I. COMETÆ APPARITIO.

ANNO Christi octingentesimo trigesimo septimo, Indictione decima quintà, tempore Paschali Ludouicus Imp. ingentis apparitione cometæ admonitus, tamquam proximè moriturus, orationibus se totum atque eleemosynis dedit: habitoque generali *Conuentu* mense Septembri *Carisiaci*, filium suum Carolum ex Iudith natum Regem Neustriæ coronauit; quam prouinciam anteà possederat alius eiusdem Imp. filius iam defunctus, cui pariter nomen fuerat Carolo. Hæc pluribus Astronomus ipse, qui de illa cometâ cum Ludouico sermonem habuit, ac res ab eodem Imp. gestas quam fidelissimè conscripsit.

II. PARTITIO REGNI FRANCIÆ FILIIS LVDOVICI

Anno verò sequenti, Indictione primâ, idem Imp. defuncto Pipino filio Aquitaniæ Rege, eidem Carolo eam tribuit prouinciam; partitoque inter Lotharium & Carolum vniuerso Imperio, tradidit Ludouico Baioariam. Ex quâ diuisione rursùs obortæ discordiæ, Ludouico indignante, & pro Pipino puero Pipini Regis filio nonnullis insurgentibus nobilibus, eò quòd à patris regno videretur esse exclusus. Porrò reperitur quoque aliàs sæpiùs diuersis occasionibu facta esse ab eodem Imp. regnorum diuisio: vt inter alias ea quam ex veteribus monumentis Pithœus edidit, facta inter tres filios, Pipinum, Ludouicum, & Carolum; in qua inter cætera diligenter adscriptum est caput de cura & defensione S. Romanæ Ecclesiæ, cæterarumque Ecclesiarum, maiorum suorum exemplo habendâ, quod in omnibus aliis suis diuisionibus æquè inculcatum fuisse, dubitari non debet. Cuius quidem hæc sunt verba, iis fermè similia, quæ in eadem causa à Carolo Magno ipsius Ludouici patre, æquè regnum suum tribus filiis diuidente præscripta vidimus[a]: *Super omnia autem* (inquit Ludouicus) *iubemus atque præcipimus, vt ipsi tres frates curam & defensionem Ecclesiæ S. Petri simul suscipiāt, sicut quondam à proauo nostro Carolo, & auo nostro Pipino, & beatæ memoriæ genitore nostro Carolo Imperatore, & à nobis posteà suscepta est; vt eam cum Dei adiutorio ab hostibus defendere nitantur, & iustitiam suam, quantum ad ipsos pertinet, & ratio postulauerit habere faciant. Similiter de cæteris Ecclesiis, quæ sub illorum fuerint potestate, præcipimus vt iustitiam suam & honorem habeant,* &c.

DEFENSIO ROM. ECCLES. REGIB. FRAN. DEBITA.

[a] An. 806. III.

III. DE MARTYRIO FRIDER. EPISCOP. TRAIEC.

Quod verò eodem anno Christi octingentesimo trigesimo octauo *Fridericus* Traiectensis Episcopus consummasse traditur [b] martyrium insidiis Iudith Imperatricis, ob reprehensum illicitum ex consanguinitate ipsius cum Imperatore coniugium; cùm in ea narratione valdè proscindatur Imperator, laudentur verò qui eius exauctorationis auctores fuerūt Episcopi, multaque etiam haud temporibus conuenientia coaceruentur: putamus hæc conficta fuisse ab aliquo Ludouici aduersario, aliamque potiùs cædis sanctissimi Episcopi præcessisse causam: quem quidem scribunt multùm laborasse in Walachiâ contra illicita connubia, & in Frisiâ contra Arianam perfidiam.

[b] Ap Sur. 18. Iul. Melan. de S. Belg.

IV. LVPVS ABB. FERRAR.

Eâdem Indictione primâ *Lupus* monachus S. Benedicti, Rabani discipulus, vir doctrinâ & moribus præstans, vocatus in aulam à Iudith Imperatrice, paulò pòst à Ludouico delectus est in Abbatem cœnobij Bethlehem, siue Ferrariensis dicti, siti in diœcesi Senonensi: quod ipse[c] testatur in suis Epistolis. Eodem verò anno quo ipse præfecturâ monachorū est auctus, eius præceptor *Rabanus* Fuldensis Abbas, abdicans se quietis amore, in Hatronem refugit onus vt ex eiusdem Lupi ad eundem Rabanum datâ[d] epistolâ constat; idque ipsum restantur Francorum Annales veteres. Hâc autem requie frui Rabanus permissus est vsque ad annum Domini octingentesimum quadragesimum septimum, quo creatus est Episcopus Moguntinus.

[c] Lup. Ferrar. ep. 6. 40. 71.

RABANVS SE ABDICAT.

[d] Id. ep. 40.

IESV CHRISTI
An. 839.
GREG. IV.
An. 12.
LVDOVICI 26.
THEOPH. 10.

I.

ANNO Christi octingentesimo trigesimo nono, Indictione secundâ, Ludouicus Imp. *Cabilonensem Conuentum* habuit; in quo actum est de rebus Ecclesiasticis atque politicis componendis. Fuit verò hic annus bellicis tumultibus turbulentior, cùm ipse Imperator aduersùs Ludouicum filium rebellantem exercitum mouit, eumque ad spontaneam reconciliationem adegit: sed & Aquitaniam ob nepotem Pipinum inofficiosè præteritum commotam, compescuit.

II. DE APPELLATIONIB. AD ROM. PONT.

Quòd autem & inter Episcopos æmulatione exortâ alter in alterius vindictam intenderet, & inter alios Aldricus Cenomacensis grauem à comprouincialibus Episcopis pateretur persecutionem, Gregorius Papa his cupiens occurrere, aliisque consulere, epistolam scripsit ad Episcopos Galliæ, aliosque vniuersos; quâ plura tractans de Romani Pontificis auctoritate, & Appellationibus ad Sedem Apostolicam, iussit eidem Aldrico licentiam dari eam appellandi, & quovsque ab ea iudicatus fuerit, Episcopum permanere. Ex qua quidem epistola (quæ adhuc extat[a] integra reperitur) Gratianus complura retulisse in volumen Decretorum[b].

[a] Rec. Baron. Sem. 9. hoc an. ex cod. Vatic.

[b] 25. q. 1. c. 2. 2. q. 6. c. decreto. 2. q. 7. c. 42. c. 20 dist. 12. 2. q. 6. c. 14 cap. 4. dist. 43. cap. 5. dist. 19.

IESV CHRISTI

AN. 840.

GREG. IV.

AN. 13.

LVDOVICI 27.

THEOPHILI 5.

I. ANNO Christi octingentesimo quadragesimo, Indictione tertiâ, Ludouicus Imp. postquàm in ciuitate Pictauiensi Natale Domini celebrasset, adueniente tempore Quadragesimæ, quod totum solitus erat psalmorum decantatione, orationum instantiâ, Missarum celebratione, eleemosynarum liberalitate, cum summa deuotione transigere; ad pacem restituendam coactus est in Germaniam properare, quam filius eius Ludouicus iterùm rebellans inuaserat, eò quod in diuisione regnorum Carolus natu minimus fuisset ei præpositus. Quare ex incommodis intẽpestiui itineris morbum contrahens, festis Paschalibus Aquisgrani peractis, cùm nihilominùs perturbatorem Ecclesiarum eumdem Ludouicum filium fugientem persequeretur, in Vrbe Vangionum, eademque *VVormatia* dictâ, *Conuentum* celebrandum indixit; ad quem & filium Lotharium ab Italia accedere præcepit.

LVDOV. IMP. IN MORBVM INCIDIT.

II. Quo tempore tantum Solis deliquium contigit, vt nihil à nocte differre dies videretur. Tuncque vi morbo crescente, secedens in insulam quamdam ciuitati Moguntinæ contiguam, peccata sua confessus, per dies quadraginta cibum tantummodò sumpsit Dominicum Corpus; laudans iustitiam Dei, ac dicens: *Iustus es Domine. At quia tempus Quadragesimæ non ieiunans exegi, saltem coactus idem ieiunium sibi exoluam.* Posteà distributis thesauris suis Ecclesiis, pauperibus, filiisque, sed & veniâ delictorum Ludouico filio absenti concessâ; ligno S. Crucis pectus suum muniens, in ipso mortis articulo apparentes sibi dæmones fugauit; atque elatis ad cœlum oculis, lætus ad Deum migrauit duodecimo Calendas Iulij, anno ætatis sexagesimo quarto, Imperij vigesimo septimo: cuius corpus à fratre ipsius Drogone Metẽsi Episcopo, & sacri Palatij Archicapellano Caroli Magni filio naturali, quem Ludouicus charissimum habuerat, maximâ pompâ, & totius Cleri ac Procerum comitatu, in eamdem ciuitatem Metensem translatum est, atque in Ecclesia monasterij S. Arnulphi sepultum. Hæc pluribus eius domesticus, qui ipsius res gestas tunc scribebat. Qui autem idem auctor perperàm partiendo singulos annos, Ludouici obitum ponit post biennium; non solùm ab ipsius Imperatoris annis vitæ & Imperij redarguitur, sed & ab Adone, aliisque antiquioribus omnibus & recentioribus, qui eum hoc ipso anno defunctum affirmant. Porrò successit ei LOTHARIVS filius in Imperium: qui quidem Monarchiæ cupidus, mox aduersùs fratres bella mouit; vt dicetur anno sequenti.

DE EIVS PIISS. OBITV.

LOTHAR. IMPERAT.

IESV CHRISTI

AN. 841.

GREG. IV.

AN. 14.

LOTHAR. I.

THEOPHILI 12.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo primo, Indictione quartâ, ingrauescente in dies magis Theophili Imp. aduersùs Orthodoxos persecutione in Oriente; admirandus ille S. Ioannicius anachoreta de reddendâ quàm citò Ecclesiæ pace per mortem Theophili diuinum responsum accepit, quo afflictos, iamque omni pene spe destitutos consolatus est Fideles. Hæc in rebus ipsius gestis, ab auctore illius temporis fidelissimè conscriptis. I.

Quo eodem tempore, ipse Theophilus Aug. futura curiosiùs inuestigans, ab anu fatidicâ ex Agarenis superioribus bellis captâ inter alia accepit, post ipsum successurum in Imperium ipsius filium, qui sacras Imagines restitueret; post illum verò diutiùs regnaturum Martinatiorum genus. Quare Theophilus Martinatium quemdam virum sibi dilectum monachum fieri curauit, suosque horrendis iureiurãdis obstrinxit ne Imagines restitui paterentur. Cùm verò post hæc aduersùs Saracenos processisset, Persarum proditione ab illis victus, & in vitæ discrimen adductus, vix saluus fugâ lapsus est; relictis captiuis multis proceribus, qui martyrium à Saracenis consecuti sunt: quibus cladibus mœrore confectus, in dysenteriæ morbum incidit, eoque sequentis anni principio vitam finiuit. Quæ pluribus narrat Ioannes Curopalates, & alij post eum. II.

PER FATIDICAM THEOPH. IMP. FVTVRA INQVIRIT.

Eodem anno ciuili bello flagrante Galliâ, atque Lothario Imp. Monarchiæ Francorum cupidine aduersùs Ludouicum & Carolum fratres agente, septimo Calendas Iulij inito inter eos acri prælio, cessit victoria fratribus: qui cùm anteà sæpiùs crebris legationibus redimere pacem frustrà laborassent, ac tandẽ in ipsum rem dolis agẽtem armis conserere inuiti compulsi fuissent; hac quoque victoriâ modestissimè sunt vsi. Eo verò vnico prælio idem Carolus, Caluus dictus, relictum sibi à patre regnum firmiter stabiliuit, qui post hæc Suessionem adueniẽs, rogatus à monachis cœnobij S. Medardi nonnulla Sanctorum corpora propriis humeris summâ veneratione in nobiliorem Ecclesiam transtulit. Sed quomodò hæc omnia gesta fuerint, qui interfuit cunctis Nithardus nobilissimus Francus, Caroli Magni nepos ex Berta filiâ, fidelissimè scripsit: quem [a] otiosus lector consulat. III.

BELLVM CIVILE INTER FRANCOS.

[a] Nithard. lib. 2. & 3.

IESV CHRISTI
AN. 842.
GREG. IV.
AN. 15.
LOTHAR. 2.
MICH. III. 1.

CONVENTVS AQVISGRAN. PRO REGNI LOTHARII DISPOSITIONE.

ANNO Domini octiogentesimo quadragesimo secundo, Indictione quintâ, Lotharius Imp. bellum aduersùs fratres reoouans, ab illis extra Regnum pulsus est. Ipsi verò Ludouicus & Carolus petentes Aquisgranum (quæ tunc prima sedes erat Regni Francorum) vt deliberarent quid agendum esset de Lotharij Regno, imprimis rem ad Episcopos, quorum aderat pars maxima, conferre statuerunt; vt illorum consultu, veluti numine diuino, harum rerum auctoritas proderetur. Episcopi autem post multam eâ de re deliberationem, eumdem Lotharium cùm ob multa crimina aduersùs Ecclesiam, patrem, fratresque commissa, tum ob alia quamplurima impia facinora, iusto Dei iudicio regno eiectum esse declararunt. Quod cùm iisdem ipsius fratribus Ludouico & Carolo adiudicare vellent, exacto priùs ab eis promisso de recta illius administratione, tunc demùm *Et nos*, inquiunt, *auctoritate diuinâ, vt illud suscipiatis, & secundùm Dei voluntatem regatis, monemus, hortamur, atque præcipimus.* Quæ mox sententia executioni mandata fuit, diuiso inter duos fratres Regno, arbitrio virorum ad hoc opus ab illis electorum; quorum vnus fuit ipse Nithardus, iisdem Regibus sanguine propinquus, qui hæc iisdem quæ retulimus, verbis narrat.

II. THEOPHILI IMP. OBITVS.

Quod ad res pertinet Orientales; cùm ob acceptas ab hostibus clades Theophilus Imp. in lethiferum (vt diximus) morbum incidisset; cùmque auditâ morte legati, quem pro auxilio petendo ad Francos miserat, omni spe deiectus grauiùs oppr imeretur: vxore Theodora & filio Michaele Senatui ac proceribus commendatis, tertio Calēdas Februarij diem extremum obiit. Quæ narrans Ioannes Curopalates (à quo alij exceperunt) tradit eumdem proximè moriturum, Theophobi de affectatione Imperij calumniis impetiti caput truncari iussisse; ipsúmque sibi delatum per capillos tenentem, supremum hoc verbum dixisse; *Neque post hac ego ero Theophilus, neque tu Theophobus.* Cæterùm in ipso fine os eius adeò diductum esse, vt viscera conspicerentur, sed & erroris sui pœnitentem Imaginem sacram adorasse, ac post mortem in Iudicium raptum, precibus vxoris Theodoræ pientissimæ feminæ, ac sanctissimi Methodij Patriarchæ, aliorumque piorum hominum, misericordiam à Deo consecutum esse; ex antiquioribus monimentis prodidit Gennadius eiusdem longè posteà ciuitatis Patriarcha, in expositione pro Concilio Florentino Sessione quintâ.

POENITENTIA, ET VISIO DE EIVS ANIMA.

III. MICHAEL III. IMPERAT, ET IMAGINES RESTITVIT.

Post obitum Theophili, filius eius MICHAEL huius nominis Tertius, à natiuitatis loco dictus *Porphyrogenitus*, adhuc admodùm adolescens, omnium consensu Imperij sceptra suscepit, cum matre *Theodorâ* Augustâ; tutores ac curatores habens ex testamento patris, Manuelem Magistrum militum, & Theoctistum Logothetam Dromi. Quorum consilio, atque operâ diuinitùs promota, paucos post dies factum est, vt publicâ disputatione habitâ de sacrarum Imaginum cultu, rectâque parte superiore existente edictum statim promulgatum fuerit de earumdem restitutione: quo etiam omnes Fideles ab exiliis & carceribus reuocati sunt: qui verò hæresim abiurare noluere in exilium pulsi. Quorum vno existente impio Ioanne Pseudopatriarchâ Constantinopolitano; in eius cum ignominia deiecti locum, continuò subrogatus est ingenti Orthodoxorum gaudio sanctissimus Confessor *Methodius* presbyter, doctrinâ & moribus insignis, de quo superiùs actum est. Hæc pluribus Ioannes Curopalates, & post eum alij. Sed ista de habita pro restitutione Imaginum disputatione, necnon de hæresis condemnatione, eiectioneque Ioannis, ac subrogatione Methodij, nequaquàm perfunctoriè facta esse; sed secundùm canones congregatum fuisse *Constantinopoli* CONCILIVM plurimorum vtriusque patris Episcoporum, atque in eo mutante sententiam maximâ hæreticorum parte, Nicænam Oecumenicam posteriorem Synodum approbatam esse; tradit Theophanes presbyter temporis huius scriptor, in oratione de S. Nicephoro Patriarchâ. Tuncque etiam inter cæteros Orthodoxos Confessores ad sedes Episcopales promotos, aliū illum Theophanem Theodori fratrem, vultu literis exaratum, de quo superiùs, eiusdem ciuitatis Nicænæ Bithyniæ factum esse Archiepiscopum, testatur qui eius, fratrisque certamina scripsit, atque alij Græcorum historici.

S. METHODIVS ELIGITVR EPISCOP. CONST.

IV. HÆRESIS ICONOCLAST. PENITVS EXTINCTA.

Sic igitur hæresis illa, quæ Constantinopoli ante centum viginti annos, è portis inferni magno fastu auctore Imperatore, potens ac furens in Ecclesiæ damnum eruperat, & repressa sæpiùs rursùm audaciùs fuerat debacchata; hoc tandem anno penitùs extincta est, totoque Orientali Imperio desolatæ Ecclesiæ in pristinum decorem & cultum restitutæ sunt. In ipsâ verò vrbe Constantinopolitanâ, erectio atque restitutio sacrarum Imaginum, solemni rito, celebrique facta est pompâ: conuenientibus Imperatoribus in magnam Ecclesiam, vnà cum Senatu & sacro Clero, atque venerandorum Ordinibus Monachorum, populoque vniuerso, & processionem cum sanctis Imaginibus, & sacris Crucibus, ac diuino Euangelio, facientibus. Statutumque fuit, vt in perpetuum prima Dominica Quadragesimæ (quâ eiusmodi solemnitatem celebrari contigit) iugi memoriâ tanti à Deo accepti beneficij coleretur: quod & hactenùs apud eos feliciter perseuerat. In quâ celebritate inter alias diuinas laudes, sacræ victoriæ egregia cantica duo, in laudem sacrarum Imaginum, & detestationem Iconomachorum, in Ecclesia publicè occinuntur; Theophanis Stigmatici Confessoris alterum, quod tunc ipse Constantinopoli existens composuit; alterum verò Theodori Studitæ titulo prænotatum, sed ab aliquo eius discipulo, ipsius iam olim defuncti nomine eo tempore compositum. Præter quæ recitatur pariter Sermo ab eodem tempore haberi solitus, qui summatim continet cunctam de Iconoclastiâ historiam. Quæ quidem omnia descripta habentur a in Græcorum sacro libro Triodio nuncupato quo vtuntur pro

ANNVA FESTA DIES PRO RESTITVTIONE SS. IMAGINVM.

a Recitat etiā Baron. Tom. IX. hoc an. Græcè & Latinè vnà cum alio eiusdem argumenti sermone, eâdem pariter die ab alio Theophane archiepiscopo Tauromenia in Sicilia ad populū dicto.

diuinis officiis celebrandis à Septuagesima vsque ad Octauam Pentecostes: in cuius liminari paginâ legitur, librum illum exaratum esse à S. Cosma, auctum verò à Theodoto atque Iosepho Studitis, & aliis Patribus; inter quos & nominatur Nicephorus Callistus cognomento Xanthopulus.

VI. CANONES POENITENTIALES METHODII.

Qui autem post tot Ecclesiæ Constantinopolitanæ naufragia, & eius clauum è manibus hæreticorum euulsum, moderandum suscepit Patriarcha Methodius; idem ad reuocandos in Ecclesiam lapsos, mirificè laborauit. Sed quòd hi variæ reperirentur ætatis, diuersæque conditionis; ne vilesceret Ecclesiastica disciplina, eosdem omnes diuerso modo censuræ Ecclesiasticæ voluit esse subiectos, promulgato pro salute omnium edicto, quòd hactenùs extat[b]. De quo quidem Methodio nec illud prætermittendum quod tradit Glycas; nempe, quia eius malæ, ob sacrarum Imaginum propugnationem, Theophili Imp. iussu contusæ, solutæque fuissent, necesse habuisse vt eas tenui quàdam fasciâ lineâ obligaret. Vnde putat idem auctor morem inoleuisse, vt Pontifices ab anteriori parte lineas fascias alligatas haberent.

[b] In Bibl. Patrum, & in Addit. ad Theod. Balsam.

IESV CHRISTI
AN. 834.
GREG. IV.
AN. 16.
LOTHAR. 3.
MICH. III. 2.

I. [HIC INCIPIT TOM. X. ANNALIVM BARONII.] METHODIVS A CALVMNIA STVPRI MIRACVLO EXPVRGAT.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo tertio, Indictione sextâ, Methodius Patriarcha Constantinopolitanus per inuidiam nefarij Ioannis nuper ab illa sede eiecti, & aliorum hæreticorum, à muliere quadam ad hoc præmiis illectâ stupri accusatus; vt tantam calumniam dilueret, coram omnibus pudenda nudans, arida illa & prorsùs tabida ostendit: quod aduersùs carnis incentiua remedium S. Petrus Apostolus ipsi petenti per visionem impertierat, cùm is Romam à Nicephoro Patriarcha missus aduenisset. Cùm verò calumniatoribus suis impunitatem impetrasset, Ioannes ille in monasterium detrusus ad pœnitentiam, cernens in eo sacras quasdā Imagines; per diaconum suum eis oculos effodit. Quod resciens Imperatrix Theodora, ipsum quoque luminibus priuari iussit; sed quorumdam intercessione piorum virorum sententiâ mitigatâ, ducentâ eidem verbera inflicta sunt. Hæc pluribus Ioannes Curopalates, & post eum alij Græcorum historici.

II. Hoc item anno, Ludouicus & Carolus Francorum Reges, à fratre Lothario Imp. rogati de pace, ac Regni ipsi adempti restitutione; quietis publicę studiosi, consultis primùm Episcopis, rursùm eum in partem Regni admiserunt: quod inter illos diuisum fuisse in tres partes, narrat Nithardus[a] qui aderat in exercitu Caroli inter primos. Hic verò Lotharius nomen fecisse dicitur *Lotharingiæ*, vbi hæsit, Ludouicum filium Italiæ Regem designans.

[a] Nithard. lib. 4.

III. GREG. PP. OBITVS.

Hoc pariter anno *Gregorius* Papa, cùm sedisset annos sexdecim, diem clausit extremum, sepultusque est in basilica S. Petri: quod testatur Anastasius, & veteres Francorum Annales; quamuis sint qui eius obitum in annum sequentem absque veterum assertione reiiciant. De eius ædificiis, ac donis collatis Ecclesiis Vrbis multis habet idem Anastasius; qui tam in eius Vita, quàm aliorum Pontificum, summâ diligentiâ hæc exscripsit ex libro rationum expensarum. Porrò inter eiusdem Pontificis adnumerandum est monumenta, quod fulgens temporibus istis Germaniæ sidus, *Rabanus Maurus*, Albini Flacci auditor, vir doctrinâ valdè insignis, scribere aggressus S Crucis mysteria atque præconia metrico stylo canenda, egregium opus dedicauit Gregorio: ad quem tum ipsius tum Albini leguntur in liminari paginâ scripta epigrammata; etiamsi illud opus ad Sergium tantùm Gregorij successorem anno sequenti missum esse, tradant veteres Francorum Annales à Pithœo editi. Vnde coniecturâ ducimur, his vltimis diebus Gregorij scriptum esse; sed & Albinum ad hæc tempora superstitem fuisse: de cuius ætatis diuersis diuersorum sententiis iam dictum est superiùs.

RABANVS SCRIBIT DE S. CRVCE AD GREG.

IV. MALA ILLATA ITALIAE PER SARACENOS.

Hic item annus Italiæ fuit lugubris, ex ingenti clade à Saracenis illatâ vniuersæ Campaniæ atque Samnitibus; quâ illi Beneuentum ceperunt, Capuam incenderunt, atque alia mala innumera perpetrarunt: quæ isto annno cœpta (vt Nithardus, & veteres Annales Francorum à Pithœo editi fidem faciunt) ad annos fermè triginta imposterum propagata esse, Ostiensis[b] tradit; cùm, vt ait, Ducibus Beneuentanis inter se bellis ciuilibus decertantibus, alterutrimque Saraceni ex Siciliâ atque Hispania in auxilium vocati sunt. Quæ verò tunc damna passum sit nobile monasterium Cassinense, idem auctor mox subdit[c]; dum ait, Sieonulphum (siue Sigenulphum) alterum Beneuenti Ducem, mutui specie diuersis vicibus sacrilegè abstulisse vniuersos ferè thesauros, quos Francorum Reges, aliique Princeps illi monasterio contulissent; videlicèt in vasis aureis, centum triginta libras auri purissimi; in vasis argenteis, circiter nongentas argenti libras; in auro signato, triginta & duo millia solidorum aureorum, in gemmis, tredecim millia eorumdem solidorum. Ex quibus tamen (vt addit) nullum vel sibi vel patriæ emolumentum Sigenulphus quæsiuit; neque ex eo tempore vllâ vmquam victoriâ potitus est.

[b] Chron. Cassin. lib. 1. cap. 24.

[c] Ibid. cap. 28.

MONASTERIVM CASSIN. EXPOLIATVM.

IESV CHRISTI
AN. 844.
SERGII II.
AN. 1.
LOTHAR. 4.
MICH. III. 3.

I. SERGIVS PP. II. CREATVR.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo quarto, Indictione septimâ, post Gregorium Quartum Rom. Pontificem, subrogatus est in locum eius SERGIVS eius nominis Secundus S.R.E. Archipresbyter, natione Romanus, illustri familiâ ex patre Sergio natus; pietate, eruditione, & moribus insignis, eiecto

Ioanne diacono, qui Sedem violenter occupare tentauerit. Quæ quomodò se habuerint, pluribus narrat Anastasius. Sed quos delectat fabulas veris intexere, hunc primum fuisse tradunt Romanum Pontificem, qui creatus Papa, nomen sibi mutauerit, eò quòd *Os-porci* dictus, nomen indecẽs tanto sacerdotio visus esset habere. Verùm id scias ad Sergium Quartum pertinere; neque ipsum id præstitisse ob turpitudinem nominis, sed reuerentiæ causâ, cùm Petrus anteà vocaretur: vt suo loco dicturi sumus. Quamquã & id factum primùm ab Octauiano, qui vocatus est Ioannes Duodecimus, alij tradunt, vt suo loco dicetur. Sergium autem istum Secundum, ex paterno nomine à principio Sergium esse appellatum, Anastasius eius temporis auctor est testis.

QVIS PRIMVS PONTIFEX MVTAVERIT SIBI NOMEN.

II. LVDOVICVS MITTITVR IN VRBEM.

Qui addit, Lotharium Imp. certiorem factum de consecratione Sergij, Romam misisse Ludouicum filium suum, vnà cum patruo suo Drogone Metẽsi Archiepiscopo. (Ita enim elatiori titulo vocat eum Anastasius, ob vsum pallij, & Legationem Apostolicam in illis partibus ei concessam; cùm alioqui nonnisi Episcopatus vmquam fuerit sedes Metensis:) aliisque plurimis Præsulibus ac Comitibus. Cur autem missus fuerit, Ado,[a] Viennensis huius pariter sæculi scriptor, ait fuisse vt qui iam à patre Rex Italiæ factus fuerat, Imperatoris nomen à Summo Pontifice sortiretur: quod & factum esse affirmat. Ex quo redarguas schismaticum Sigebertum, dum longè post hæc tempora, in gratiam schismatici Imperatoris scripsit, missum à Lothario Romam Ludouicum ad confirmandam electionem Sergij Papæ.

[a] *Ado in Chro. an. 841.*

III. HOSTILITER ADVENIENS, PACIFICE RECIPITVR.

Porrò Ludouicus adhuc iuuenis, stimulis exagitatus prauorum consiliariorum, eorumque Episcoporum qui cum ipso erant; concipiens animo sibi Romam subijcere tyrannide, secum duxit exercitum, quo omnia à Bononiâ Romam vsque loca deuastauit. Cùm autem Romam Dominicâ post Pentecosten aduenisset, honorificentissimè quidem illum Sergius excepit, missis obuiam proceribus Romanis, ac Crucibus, id est signis, sicut moris erat Imperatorem aut Regem suscipere; ipseque Pontifex cum Clero eum in atrio Ecclesiæ S. Petri operiens post mutuos amplexus, ad Ecclesiam pergentes, tenuit Ludouicus dexteram[b] Pontificis: sed cum ad portas argenteas atrij interioris eiusdem basilicæ peruenissent, claudi eas Pontifex præcipiens, negauit iussurum se eas aperiri, nisi priùs Ludouicus assereret se beneuolo in Ecclesiam & Rempublicam animo aduenisse: quòd cùm ipse præstitisset, tunc demùm apertis portis ingressi sunt. Habet hæc omnia Anastasius. Qui & ampliùs notat, cùm ad easdem portas argenteas peruentum esset, antequàm eas Pontifex claudi iussisset, vnum ex comitatu Ludouici à dæmonio arreptum, in conspectu omnium valdè fuisse vexatum. Quod quidem magnâ Dei prouidentiâ accidisse innotuit, vt qui hostili venerant animo, timore correpti ferociam deponerent, videntes ipsos etiam dæmones, Deo disponente, insurgere vindices pro Ecclesiæ defensione. Sed cùm nihilominùs exercitus Ludouici deprędatis suburbiis Vrbem etiam ingredi vellet, obstitit Pontifex clausis, munitisque portis. Ne verò occasionem præberet eam inuadendi & incendendi; quod à Ludouico exigebatur, vnxit eum ac coronauit Regem Longobardorum. Sed quod etiam Romanos idem Rex sibi Sacramento vellet adigere, prohibuit eos Pontifex, nisi in verba Lotharij tantummodò Imperatoris iurare. Hæc idẽ Anastasius: cùm tamen aliorum plurium testificationibus asseratur, tunc Ludouicum coronatum etiam esse Imperatorem. Cæterùm quod Acta Rom. Concilij, & ipsa quidem legitima, celebrati anno septimo Leonis Papæ Quarti ac Redemptoris octingentesimo quinquagesimo tertio, bis ponant eum annum Ludouici esse quintum; planè declarant nonnisi anno secundo ipsius Leonis, nempe Domini octingentesimo quadragesimo octauo, eumdem Ludouicum coronatum esse Imperatorem: vt hac ex parte verùm esse possit quod Anastasius scriptor candidissimus asserit, qui & ipse eis interesse potuit.

[b] *De hoc more vide quæ dixi sup. an. 774. post num. 1.*

CORONATVS REX LONGOBARD.

IV. Subiungit posteà de Ebbone olim Archiepiscopo Rhemensi, necnon Bartholomæo pariter Archiepiscopo, ob coniurationem contra Ludouicum Pium depositis, cùm modò venissent Romam vnà cum Ludouico Lotharij filio, petissentque à Pontifice restitutionem, eos Sergium lâicâ tantummodò communione dignos censuisse. Quo eodem tempore (vt idem auctor scribit) aduenit Romam Siconulphus Princeps Beneuentanus: vbi ad quod venerat, cum Francis de rebus suis egit; ac Summi Pontificis humi prostratus pedes osculatus, susceptâ ab eo benedictione, ad sua recepit: sed & Ludouicus Papiam regressus est; atque Vrbs summo periculo erepta fuit prudentia Papæ Sergij.

V. DE ADMIRANDA VICTORIA ADVERSVS SARAC. DEI VIRTVTE IN HISP. OBTENTA.

Hoc eodem anno, qui & secundus numeratur Ranimiri, siue Ramiri, Regis Gallæciæ, Oueti regnantis post Alfonsum Castum, (iuxta exactam temporis rationem ab Ambrosio[c] Morale allatam, quâ errores plurium corriguntur) contigit admiranda illa, omni Scriptorum genere celebrata, victoria aduersùs Saracenos obtenta diuinitùs; cùm idem Ramirus Rex, maximè pius aduersùs eos, ob denegatum infame illud tributũ puellarum, quod olim Maurogatus tyrannus eis constituerat, immenso numero arma mouentes, ipse pariter cum exercitu procedens; per visionem à S. Iacobo Apostolo præcipuo Hispaniarum patrono confirmatus, iussúsque cùm suis peccatorum confessionem agere, atque sacratissimâ se Eucharistiâ munire; septuaginta hostium millia vno prælio cæcidit, eiusdem Sancti auxilio, qui perspicuus omnibus visus est ante aciem equo albo insidens, deferensq; maximum album vexillum, aduersùs barbaros fortiter dimicare. Testantur ista (vt omittam longissimam Scriptorum, seriem texere) vetustissima monumenta; nimitùm Pontificum Romanorum literæ quas citant ista firmantes; necnon eiusdem Regis diploma, cùm pro gratiarum actione statuit, vnà cum Episcopis & Abbatibus, vt in vniuersa Hispania deinceps annuatim ac perpetuò, de vnoquoq; iugo boum singulæ mensuræ frugis ad modum primitiarum, & de vino similiter, Ecclesiæ B. Iacobi soluerentur; ipsique etiam milites in singulis expeditionibus de eo quod à Saracenis acquisissent, ad mensuram portionis militis, B. Iacobo conferrent. Ita Tudensis, & alij omnes.

[c] *Amb. Mor. Chron. Hisp. lib. 13. c. 52. & in Schol. ad Eulog.*

HISPANIA VECTIGALIS FACTA S. IACOBO.

VI. Hoc pariter anno, Carolus Francorum Rex Bernhardum Barcinonensem, à patre Ludouico

Imp. donatum Septimaniæ Ducatu, (cuius causa, vt vidimus, aduersus eumdem Imp. proprij filij insurrexerant) incautum, nihilque eiusmodi cogitantem, occidit. Hoc veteres Annales Francorum à Pithœo editi. Fuit autē Bernhardo Willelmus filius, magni animi iuuenis; qui patris necem vlturus cum Saracenorum auxilio, omnia quæ potuit cædibus miscuit: de quo est mentio apud Nithardum[a]. Suntque hæc illa infelicia tempora, quæ S. Eulogius Cordubensis martyr deplorat in epistola ad Wiliesindū Pampilonensem Episcopum: sed malè Scholiastes ad annum Domini octingentesimū vigesimum septimum refert. Nam præterquàm quod certā auctoritate dictorum veterum Annalium redarguitur, Carolus de quo est sermo, tunc temporis nonnisi septem annorum existens, (natus nimirùm anno octingentesimo vigesimo) planè ad eiusmodi cædem patrandam minùs erat idoneus.

[a] Nithard. Hist. franc lib. 3.

IESV CHRISTI
An. 845.
SERGII II.
An. 2.
LOTHAR. 5.
MICH. III. 4.

I. BVLGARI AD FIDEM CONVERSI.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo quinto, Indictione octaua, *Bogaris* Bulgarorum Princeps, cùm iam Christianis mysterijs à quodā *Theodoro*, cognomento *Cuphara*, viro insigni captiuo apud eum detento imbutus, rursùmque à sorore sua Christiana Constantinopoli facta cùm illic diutiùs captiua permansisset, impulsus fidem profiteri, adhuc infidelitatem retineret; demùm ingenti fame ipsius regionem occupante, per inuocationē Dei Christianorum ab ea liberatus, sed & terribili pictura excitatus vltimi iudicij, à quodam monacho in ipsius domo effigiatā, qua iustos coronatos vidit, & impios igne punitos: tandem baptismum vnà cum maxima sibi subditorum parte suscepit, & *Michael* dici voluit, à nomine Imperatoris, cum quo nuper fœdus renouauerat. Hæc pluribus Curopalátes; è quo eadem exscripsit Cedrenus, & alij Græcorum. Fueruntque isthæc *Bulgarorum* ad fidem Christi venientium velut primitiæ quædam: integra verò messis reseruata fuit Nicolao Romano Pontifici, vt suo loco dicetur.

II. MANICHÆI AB IMP. EXAGITATI, IVNGVNT SE SARACENIS.

His autem addunt iidem auctores Græci, Theodoræ Imperatricis optimum consilium de Manichæis hæreticis, iisdemque Paulicianis dictis, exstirpādis; qui sæpiùs à decessoribus Impp. exagitati, nihilominùs adeò iam in immensum creuissent, vt nonnisi comparato exercitu tentanda res esset. Missis itaq; aduersùs eos aliquot Ducibus, illi acriter rem agentes, variis pœnarum ac mortium generibus circiter centum eorumdem hæreticorum millia interfecēre, publicatis illorum bonis: reliqui verò Saracenis se iungentes, multa Imperio mala intulēre.

III. CONCIL. BELLOVACEN IN QVO CREATVS HINCMARVS ARCHIEP. RHEM.

Quod spectat ad res Occidentalis Ecclesiæ; hoc anno Veris initio celebratum est in Gallia CONCILIVM BELLOVACENSE: in quo inter alia, Ecclesiæ Rhemensi consultum est, iam annis pluribus legitimo destitutæ pastore post depositionem Ebbonis, qui aduersùs Imperatorem Ludouicum coniurauerat. Cui communi consensu Episcoporū datus est Archiepiscopus *Hincmarus*, monachus olim cœnobij S. Dionysij prope Parisios, ac posteà Præfectus monasterij S. Mariæ & S. Germani, doctrina & moribus insignis, Carolo Caluo Regi gratissimus. Hæc pluribus Flodoardus huius temporis scriptor, in Historia eiusdem Ecclesiæ Rhemensis. Quomodò verò de Hincmari electione ingens sit posteà mota quæstio, dicetur suis locis.

IV. NORTHMAN IRRVPTIO IN GALLIAS.

Post hæc autem maximâ perturbatione contigit Regnum Caroli exagitari; cùm videlicet *Dani*, vulgò dicti *Northmanni*, id est Septemtrionales homines, Ethnici viri, Gallias duce *Horich* ipsorum Rege cum valido nauium apparatu inuadentes, omnia tam profana quàm sacra cæde, rapina incendio miscuēre. Qui primùm Rotomago potiti, inde per fluuiū Sequanæ sub Duce Ragenario Parisios peruenerunt ipso Sabbato Paschalis festiuitatis: quam ciuitatem cùm vacuam fermè reperissent, quòd incolæ subitaneo ipsorum aduentu perterriti, in diuersa loca aufugissent, secum auferentes omnia Sanctorum corpora, ne à barbaris comburerentur; exceptis Reliquiis S. Dionysij ac sociorum Martyrum, ad quas Rex ipse Carolus consistens, statuit eiusdem Sancti monasterium defendere, eò quòd ipsum, dum esset paruulus, pater eius eidem Sancto specialiter commendasset:) inter alia sancta loca, monasterium S. Germani depopulati sunt. In quo cùm Deus mirabilis in Sanctis suis multis prodigiis iram suam in eiusmodi sacrilegos ostendisset, sed & dysenteria atque languore eosdem percussisset; ipsi accepta à Carolo Rege pecunia, præstitóque iuramento numquam se regnum ipsius, nisi fortè auxiliatores intraturos, ad suum Regem redierunt. Apud quem cùm Ragenarius se iactaret de capta ciuitate Parisiorum, & expilato monasterio S. Germani; adderetque, maiorem illic mortuos quàm viuos virtutem habere, nullumque sibi restitisse præter Germanum senem mortuum; eidem tremens illicò concidit in terram, horribili voce clamans Germanum coràm consistere, seque baculo quem manu gestabat grauiter flagellare; sicque turgidus immensùm factus, post triduum diffusis visceribus medius crepuit; licèt intolerabilibus tormentis affectus, pœnitens videri volens, præcepisset auream suæ similitudinis statuam fieri, eamdemque S. Germano deferri, spondens, si euaderet, se Christianum deinceps futurum. Sed & reliqui raptores, viscerum pariter inflatione, vel dysenteriâ, ad vnum omnes miserrimè vitam finierunt; nisi quos Horich Rex, timens etiam sibi aliisque qui secum remanserant, occidi iussit, ne ipsi eorum contagio inficerentur: qui & insuper omnes captiuos Christianos liberos ad propria redire permisit. Hæc breuiter Veteres Francorum Annales, & Aimoinus[a] in Historia, fusè idem, siue alius Aimonius, siue Aimonus dictus, earum rerum inspector, in duobus libris[b] quos iussu Caroli Regis de translatione ac multiplicibus tunc editis miraculis S. Germani conscripsit. Qui tamen cùm in annum sequentem ea referat, aduersantes habet prædictos Veteres Annales, & ipsos ab auctore eiusdem temporis scriptos.

DIVINA VLTIO IN BLASPHEMOS ET SACRILEGOS.

[a] Aim. lib. 5. cap. 10.
[b] Ext. ap. Sur. mens. Iul. in fi.

V. Tradunt præterea iidem, Northmannos in Frisia tribus prœliis conflixisse, atque in primo victos, in reliquis duobus victores extitisse. Pariterque Lupus[c] Ferrariensis Abbas in epistolâ ad Guenilonem, siue Wenilonem Archiepiscopum Senonensem, meminit de eruptione eorumdem in Aquitaniam ac de prælio cũ Christianis inito inter Burdegalam & Santones, quo plurimi Christiani ceciderunt. Denique Odo Abbas Cluniacensis in libello de translatione S. Martini, recenset incendia quibus idem duce Hastingo Ambasium, aliaque cuncta oppida inter fluuios Ligerim & Karum in cineres redegerunt: sed sic ciuitatem Turonensem, quam obsederant, liberatam esse virtute S. Martini; cuius corpus à ciuibus ad muros dum quaterentur delatum, eosdem barbaros, in fugam conuertit; quos persequentes Turonici omnes fermè internecioni dederunt. Quæ autem post hæc gesta fuerint, dicentur inferiùs suis locis.

[c] Lup. Ferrar. ep. 31.

TVRONICIVITAS LIBERATA A NORTHMANNIS S. MARTINI.

VI. Porrò in tot ac tantis angustiis Galliarum Episcopi constituti, commiserantes populi afflictissimi, Wenilo Archiepiscopus Senonensis Hincmarus Rhemensis, ac Rodolphus Bituricensis, cum suis ipsorum suffraganeis, aliique Episcopi, ad prouocandam Dei misericordiam, correcturi prauos fidelium mores quibus diuina vindicta concitabatur; in vnum *Meldis* conuenerunt hoc ipso anno Domini octingentesimo quadragesimo quinto, Caroli Regis sexto, decimoquinto Calendas Iulij. Vbi consuetudine illapsa peccata emendare conantes, illam potissimùm iræ Dei causam manifestarunt, quod res Ecclesiasticæ per Reges traderentur laicis hominibus possidendæ. Quæ perperàm facta, aliaque plura, iidem Antistites quamplurimis canonibus conditis libertate sacerdotali Regi suggesserunt corrigenda: cùm & qui præ ceteris scientiâ eminebat Hincmarus, cæteros in suam trahens sententiam, dixit in emendatione peccatorũ Ecclesiæ filiorum, ab ipsis Regibus inchoandam esse correctionem; quæ si negligatur, vanus cedat omnis labor de Ecclesia reformanda susceptus. Ac denique monuerunt inter alia Regem, vt Capitula Ecclesiastica à Carolo Magno & Ludouico Pio Impp. promulgata exactè obseruari præciperentur. Quæ quidem Capitula, cùm iam antehac ab Ansegiso Abbate Lobiensi collecta, quotuorq; distincta libellis, in lucem edita fuissent; (de cuius collectione dictum est superiùs[d]) rursùm hoc tempore, id exigente Concilio, Benedictus Leuita collegit quæ deerant, tribusque aliis libris digessit, & Ludouici Imp. regnantibus filiis obtulit, Lothario, Ludouico, atque Carolo: quæ tamen nonnisi post annos octo, videlicet Domini octingentesimo quinquagesimo quarto, à Carolo fuisse promulgata, docet eorum inscriptio. Sed & eadem Romanorum Pontificum auctoritate confirmata fuisse, ne putarentur Reges Ecclesiasticas suo iure sancire leges; affirmat idem Benedictus Collector, & nos superiùs demonstrauimus. Quid verò post prædictum Concilium Meldense gestum fuerit ab Episcopis, dicetur anno sequenti.

CONCIL. MELDEN. PRO REFORMATIONE ECCL. ET REGNI.

[d] An. 775. num. VI.

CAPITVLA EDITA PRO ECCLESIIS IVRIB. CONSERVANDIS.

VII. Hoc eodem anno inuentum in monasterio Fossatensi venerandum corpus *S. Mauri* Abbatis, discipuli S. Benedicti translatum esse, ab Australi plaga altaris S. Martini retrò, vt nostro sæculo mos est) ad Orientalem partem eiusdem altaris; tradit Odo[e] huius sæculi scriptor. Nec verò sine magnâ prouidentiâ his temporibus monasteriorum fundatorum Deus voluit apparere, cùm monasticâ disciplina soluta, ipsa iam monasteria laicorum manibus traderentur vt quasi vindex videretur exurgere: si quidem & eiusdem virtute, bonorum ipsius vsurpatores tunc acerrimam diuinam vltionem expertos esse, idem auctor narrat.

TRANSLATIO S. MAVRI.

[e] Ext. in Bibl. Vatic.

IESV CHRISTI
AN. 846.

SERG. II.
AN. 3.

LOTHAR. 6.

MICH. III. 5.

I. ANNO Christi octingentesimo quadragesimo sexto, Indictione nonâ, Saraceni ex Africâ instructâ classe Romam ex improuiso appellentes, ab Vrbis ingressu repulsi, sacrosanctas basilicas Principum Apostolorum Petri & Pauli, quæ extra muros extabant, (à quibus olim Vvandali, vt suo loco dictum est, ex Africâ pariter venientes, præ reuerentia abstinuerant) auro, argento, gemmisque locupletissimas, penitùs spoliarunt. Attigit ista potiùs quàm descripsit Anastasius in Leone Quarto, Sergij (sub quo ea contigerunt) successore: quæ vetus Francorum Chronicon à Pithœo editum, breuiter & ipsum eadem recensens, hoc anno contigisse narrat. Sed Leo[a] Ostiensis diligentiùs ea tractans, præter expilationem earumdem Ecclesiarum, ponit insuper alias eorumdem Saracenorum deprædationes per Italiam tunc factas; necnon Cassinensis monasterij ab eorum manibus diuinitus factam S. Benedicti intercessione liberationem; ac denique horribile naufragium nauium, prædæ, hominum, quod iidem in Africam redeuntem passi sunt virtute SS. Petri Apostoli, & præfati Benedicti, ipsis in medio mari apparentium. De quo etiam naufragio meminit Anastasius eodem loco.

SARACENI DEPRÆDANTVR BASILICAS SS. PETRI ET PAVLI EXTRA VRBEM.

[a] Leo Ost. Chron. Cassin. lib. 1. cap. 29.

NAVFRAGIVM PATIVNTVR.

II. Hoc item anno Calendis Martij, Francorum Episcopi, qui anno superiori Meldis conuenerant, & complura statuerant tam Regi quàm vniuerso populo proficua, cùm variis superuenientibus casibus haud fuissent ea promulgata, vel executioni mandata; rursùm iidem vnà cum Guntbaldo Rotomagensi Archiepiscopo, atq; ipsius coëpiscopis, *Parisiis* SYNODVM habuere, vt ad perfectionem debitam cœptum negotium perducerent, ac non obedientibus iram indignationem, & tribulationem cum Apostolo denunciarent. Ad hoc enim ipsos conuenisse, declarant Acta Synodi intexta Meldensi Concilio. Verùm tantùm abest vt his correcti fuerint regni Proceres, qui Abbatias & alias res Ecclesiasticas à Rege Carolo in beneficium accepissent: (aduersùs cuiusmodi illicitas vsurpationes, extant etiam plurimæ Lupi[b] Ferrariensis querelæ, tunc ad ipsos Reges, aliosque missæ:) vt contrà iidem apud ipsum Regem magnâ importunitate egerint, ne cunctos cano-

CONCIL. PARIS. ADVERSVS DETENTORES BONOR. ECCLAS.

[b] Lub. Fer. ep. 11. 42. 45. 62. 63. 64. &c.

nes in Concilio Meldensi sanciros recipere. Atque ita factum est, vt reiectis aliis, vndeuiginti tantummodò obseruanda promulgauerit; quæ habentur ad finem Capitularium librorum Regum Francorum post quartam Additionem; vbi pariter narrantur quæ diximus de Procerum aduersùs eosdem canones conatibus. Quare hinc accidit quod pronunciauerunt Patres, vt ira, indignatio, ac tribulatio, super Regem & Principes effunderentur; cùm nouis (vt videbitur) Northmannorum incursionibus Regnum Deus affligi permisit: ipseque Rex iniquissimas ab eis subire leges coactus est qui ab Episcopis sanctè pieque statutas recusauit accipere. Sicut & tam verè quàm liberè idem Lupus Abbas scribens ad [c] Hincmarum, quem Rex Carolus plurimum diligebat, testatus est nihil prosperum vspiam cessisse eidem Regi, ex quo in bona Ecclesiæ manus immisit. Pariterque ad Ludouicum [d] Abbatem, eiusdem Regis & ipsum intimum, scribens rogat admonere eum sui periculi: si quidem generalis religiosorum assertio esset, præter vindictam vltimam, quæ ei impendebat, numquam eum felicitatis optatæ prosperitatem adepturum, donec reintegraret Ecclesiam, quam diuisisset, & grauibus timentium Deum consiliis acquiesceret.

COGITVR PARERE REX NOSTIBVS, QVI NOLVIT EPISCOPIS OBEDIRE

[c] d. ep. 42.

[d] d. ep. 64.

III. DE S. IOANNICII ANACHORET. OBITV.

Quod ad res pertinet Orientales, hoc eodem anno quinto Michaelis Imperatoris, quartâ die Nouembris, magnus ille & sanctitate celebris, sermone & opere clarissimus, quem suis scriptis adeò laudauit Theodorus Studita, *S. Ioannicius* anachoreta, cuius superiùs facta est mentio, ex hâc vitâ migrauit ad Dominum anno ætatis centesimo decimosexto expleto; quippe quem eius Vitæ Acta sincerissimè scripta, tradant natum esse anno decimoquarto Imperij Leonis Isaurici, qui incidit in septingentesimum trigesimum Domini. Cuius transitum prænoscens Methodius patriarcha Constantinopolitanus, ennuenit eum, vt se eius precibus commendaret: à quo & ipse admonitus est de proximo sui decessu, qui contigit octauo post illius obitum mense. Sed & eiusdem Sancti transitum per columnam ignis significatum esse iis qui erant in monte Olympo, ac multa in ejusdem obitu, & post obitum, edita esse sanationum miracula, testatur idem ipsius Vitæ scriptor.

IESV CHRISTI
AN. 847.
LEONIS IV.
AN. 1.
LOTHAR. 7.
MICH. III. 6.

I. DE CAVSA EBBONIS DEPOSITI ARCHIEP. RHEM.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo septimo, Indictione decima, Sergius Papa interpellatus literis Lotharij Imp. qui in fauorem Ebbonis olim depositi, commotus admodùm erat aduersùs electionem Hincmari Rhemensis Archiepiscopi; literas scripsit ad Carolum Regem, vt Episcopos sui Regni ad Synodum Treuerensem ire sineret, vbi coram Legatis Apostolicæ Sedis eò mittēdis causa Ebbonis iterùm cognosceretur. Sed obice mortis eiusdem Sergij Papæ Legatis non venientibus consensu eiusdem Carol. SYNODVS *Parisiis* est celebrata ad quam vocatus Ebbo, cùm nec per se, nec per Legatos, nec per literas comparuisset, iterùm condemnatus est: eâque re ad Leonem Sergij successorem delata, is Hincmari ordinationem approbans, eumdem pallio donauit. Ista ex Flodoardi [a] Historia Rhemensi.

[a] Flodoard. Hist. Rhem. lib. 2. cap.

II. SERGII PP. OBITVS.

Sergius igitur Papa, vbi sedisset annos tres & mensem vnum, obiit pridie Idus Aprilis; sepultusque est in basilica S. Petri, vt scribit Anastasius: qui etiam plures commemorat Ecclesias ab eo in Vrbe restauratas, ornatas, atque dotatas; & inter ceteras, Titulum SS. Siluestri & Martini, in quem plurimas transtulit Sanctorum Reliquias: extatque hactenùs in ea tabula marmorea, vbi statuta est ab eodem Pontifice *Indulgentia trium annorum & trium Quadragenarum*, omnibus ad eas in eorumdem Sanctorum festiuitatibus deuotè accedentibus.

III. LEONIS IV. SVBROGATIO

Eodem verò die quo defunctus est Sergius, in locum eius subrogatus est LEO eius nominis Quartus, patriâ Romanus, filius Rodoaldi, presbyter Tituli SS. Quatuor Coronatorum, magnæ virtutitis & sanctitatis vir. Quem licet vno omnium Romanorum consensu electum esse, eidemque omnes antiquo more pedes osculatos esse, Anastasius dicat; addit tamen eosdem Romanos valdè timuisse, ne in aliquod hostium discrimen Vrbs incurreret dum, expectaretur eius consecratio, quæ non poterat fieri absque auctoritate Imperiali. Porrò Leonem obstitisse Lothario & Ludouico Impp. vendicantibus sibi ius in electione vel consecratione Pontificis euicisseque, vt iidem consenserint, ne ea nisi iustè & canonicè (hoc est, ex canonum præscripto) fieri deberet, constat ex decreto [b] eiusdem Pontificis de his promulgato. Adcò vt si quid fuerit, siue per populum Romanum metùs causa iisdem Imperatoribus malè promissum, vel ab ipsis pessimè vsurpatum, Leonis Papæ constantia irritatum fuerit atque sublatum. Licet & vice versa pollicitus est ipse iisdem Imperatoribus [c], conseruaturum se præcepta Imperialia. Quod quidem intelligendum esse, vt Pontifices in causa rerum temporalium Imperialibus vterentur legibus, declaratum inuenies [d] in epistola ad Michaelem Imp. Denique constat eumdem Leonem ab iisdem Impp. Lothario atque Ludouico petiisse, vt sinerentur Romani suis antiquis legibus vti: ipsosque annuisse, docet Lotharij rescriptum quod extat inter Leges [f] Longobardorum, vbi concedit Romanum populum tali lege viuere quali voluerit; ceterùm si aduersùs eam deliquerit, puniri debere secundùm dispensationem Pontificis & Imperatoris In quibus etiam obserues [ff], primo loco ab eo poni legum politicarum vindicem Romanum Pontificem, inde verò Imperatorem, quod & seruatum hactenùs vidimus, nimirùm vt tunc à Pontificibus aduersùs Romanos delinquentes vocaretur Imperator, cùm Romani contempsissent ipsis Pontificibus obedire, vel quid moliti essent aduersùs eos.

[b] Dist. 63. cap. 31.

QVID PONTIFEX ET IMP. INVICEM SIBI PROMISERINT

[c] Dist. 10. cap. 9. Ino p. 4. cap. 176. & Pan. lib. 6. cap. 149.

[d] Dist. 10. cap. 8. Ino p. 4. cap. 188.

[e] Dist. 10. cap. 13.

[f] Leg. Long. lib. 2. tit. 57.

[ff] Vid. sup. an. 824. num. 1.

IV. INGENTIA ORNAMENTA A LEONE PP. COLLATA

Cùm autem idem Leo Pontifex lugubre spectaculum ob oculos positum intueretur, basilicas Principum Apostolorum manibus sacrilegis Saracenorum omni ornatu atque decore spoliatas; in hoc adiecit animum, vt quæ ad splendorem & cultum earumdem spectarent

procuraret

LATA ECCLESIIS VRBIS.

procuraret, quod & summâ diligentiâ & immenso sumptu præstitisse, Anastasius narrat: qui præter alia multiplicia argentea, aurea, gẽmataque ingentis pretij ac miri operis dona, aliaque pretiosissima ornamenta, cùm iidem cum aliis Vrbis Ecclesiis, hoc & sequentibus annis, ab eodem Pontifice collata; meminit Ciborij super altare S. Petri positi; ponderis mille sex centarum & sex librarum argenti purissimi, cui superpositæ essent coronæ aureæ quatuor & calices item aurei sexdecim, delphinique quatuor ponderis librarum quadraginta duarum: itemque alterius Ciborij argentei super altare B. Pauli positi, ponderis librarum nongentarum quadraginta sex: sed & noui pariter constructi Ciborij ex argento purissimo, ac deaurati & gemmis ornati, ponderis trecentarum ac tredecim librarum & semis, quod posuit super altare Ecclesiæ SS. Quatuor Coronatorum cuius fuerat presbyter.

V.

Tradit insuper, eumdem Leonem hoc Pontificatus sui initio; canonicâ auctoritate decreuisse, secundùm antiquam consuetudinem, vt dum sacra Missarum solemnia celebrarentur, nullus ex laicis in presbyterium ingredi præsumeret, sed tantùm clerus. Qua de re vidimus etiam olim ipsum Theodosium Seniorem Imp. redargutum fuisse à S. Ambrosio. Habet item Anastasius, Leonem precibus suis populum liberasse à serpente lethifero, basilisco dicto, qui flatu suo & aspectu interimeret omnes, qui ad cauernas vbi in ipsâ Vrbe latitaret, appropinquarent: ac præterea incendium, quod partem quamdam Vrbis depasceretur, signo Crucis extinxisse. Sed quod de *Basilisco* ait; etsi huiusmodi genus serpentis in Cyrenaica tantùm regione nasci solitum testatur Plinius [g], locis arentibus & non humidis: tamen cùm Deus punire vult peccata hominum, vniuersæ vbique obediunt ei creaturæ, vt generent quod gignere non consueuerunt.

SERPENS LETHIFER PER EVM FVGATVS.

[g] *Plin. lib. 8. cap. 21.*

VI.

Hoc item anno, Calendis Octobris, *Moguntiæ* SYNODVS celebrata est, eademque Prima dicta sub *Rabano*, qui hoc anno eiusdem Ecclesiæ, defuncto Orthgario, Episcopus creatus est quinto Calendas Iulij; vt habent veteres Francorum Annales à Pithœo editi. Ex quibus redarguas Collectorem Conciliorum [h], dum Synodum istam collocat anno Domini octingentesimo trigesimo quarto, cùm nonnisi hoc anno Rabanus (sub quo eam habitam, omnium est consensio) sedere cœperit. Porrò occasio huius congregandi Concilij, eadem quæ Meldensis fuisse cognoscitur, nimirùm quòd cùm à laicis bona Ecclesiarum, itemque iura atque personæ assiduè inuaderentur; ac de iis frequentes apud Regem Ludouicum querelæ essent; vt his liberarentur malis Ecclesiæ, iussit ipse eiusmodi prouinciale Concilium celebrari. Hoc enim colligitur cùm ex multiplicibus in eodem Concilio de eâ re canonibus constitutis, tum ex Synodali epistolâ ad eumdem Ludouicum Regem missa, quæ habetur ante eosdem canones; cuius est inscriptio: *Domino serenissimo & Christianissimo Regi Ludouico, strenuissimo Rectori, ac Defensori Sanctæ Dei Ecclesiæ, &c.* Quâ & illud notatione dignum continetur, quòd testantur Patres se decreuisse, vt pro salute Regis, eiusque coniugis, ac filiorum, per singulas diœceses ab Episcopis & clericis, ab Abbatibus & mona-

CONCIL. MOGVNT. SVB RABANO. PRO IVRIBVS ECCLESIASTICIS A MANV LAICORVM.

[h] *Tom. 3. Concil.*

PRIVATÆ MISSÆ PRO REGE INDICTÆ.

chis, Missæ tria millia & quingentæ celebrarentur, & Psalteria mille septingenta recitarentur.

VII.

Pertinet item ad hoc Concilium, quod in iisdem antiquis Annalibus habetur de quadam pseudoprophetissa, quæ inter alia deliria, certum consummationis sæculi diem, ipsumque eodem anno futurum, tamquam ex diuina reuelatione prædicabat. Vnde permulti plebeij, nonnullique etiam clerici, timore perculsi, munera ei deferentes, se illius orationibus commendabant, ac magistram sequebantur. Diligẽti verò de ea examine in Synodo habito, eadem professa est se lucri causa, auctore quodam presbytero, ea sparsisse: quæ Synodali iudicio publicis cæsa flagellis, cum dedecore suis vaticiniis finem imposuit.

PSEVDOPROPHETISSA PVNITVR.

VIII.

Eodem anno Rex Occidentalium Saxonum in Britannia Etheluulphus, siue Athuulphus, liberatus Danorum Ethnicorum incursionibus, Romam ad Limina Apostolorum voti causâ peregrinatus est: vbi à Leone Papa benignè exceptus, fecit Romanæ Ecclesiæ eam quoque Insulæ partem, quam Egbertus pater ad Regnum adiunxerat, vectigalem: Inam & Offam eiusdem Insulæ Reges imitatus, de quibus dictum est superiùs ex Polydoro Virgilio; qui hæc ipsa de Etheluulpho pariter ex antiquis rerum Angliæ monumentis refert. Sunt [i] tamen qui eiusdem Regis peregrinationem Romam collocent anno Domini octingentesimo quinquagesimo quarto: à quibus & recitatur donatio ab eo facta Ecclesiæ Anglicanæ, consilio Episcoporum ac Principum, decimæ partis terræ suæ liberæ ab omnibus oneribus: fitque mentio testamenti quod in obitu condidit, in quo inter alia pia legata, certam pecuniæ summam quotannis Romam deferri iussit, in vsum luminarium Ecclesiarum SS. Apostolorum Petri & Pauli, & in eleemosynas à Summis Pontificibus in pauperes erogandas. Porrò illum olim sacris fuisse ordinibus initiatum, nempè subdiaconatu; sed patre sine alio herede moriente, Romanum Pontificem cum eo dispensâsse vt vxorem duceret, traditur in Vitâ [k] *S. Suuithuni* Wintoniensis Episcopi; quem vnà cum *S. Adelstano* siue Helinstano, Polydorus ait auctorem eidem Regi extitisse vt optimè vitam institueret.

ETHELVVLPHVS REX ANGLIÆ DITIONEM SVAM VECTIGALEM FACIT ECCL. ROM.

[i] *Math. Vuestmonast. an. 854.*

ALIA EIVS PIA LEGATA.

De quibus Baron. an. 855. XXVII. & 857. VI.

[k] *Ext. ap. Sur. 2. Iul.*

XI.

In Oriente verò hoc ipso anno *S. Methodius* Patriarcha Constantinopolitanus ex hac vita migrauit die decimaquarta Iunij, vt habẽt Acta superiùs citata S. Ioannicij Anachoretæ; quâ pariter tam apud Græcos quàm Latinos relatus habetur in Tabulas Ecclesiasticas inter Sanctos. Eum Curopalates ait sedisse annos quatuor: sed ex iis quæ de eo dicta sunt, reperies sedisse annos quinque & menses quatuor. Porrò cùm certum sit, ipsum virum fuisse doctissimum; scriptorum tamen eius nulla vidimus monumenta nisi qui recitatur apud Theodorum Balsamonem canon de non appetendo Ecclesiasticam præfecturam; & quòd de eo testantur Anastasius Bibliothecarius & Hincmarus Rhemensis in epistolis [l] suis ad Carolum Caluum Imperatorem, ab eo scriptam fuisse Vitam S. Dionysij Areopagitæ, quam idem Anastasius latinitate donauit.

S. METHODII OBITVS.

[l] *Ext. in Bal. are pag. in f. ap. Sur. 9. Oct.*

X.

Ipso autem vita functo, suffectus est in eius locum (ait Curopalates) *Ignatius* Nicephori Aug. ex filia nepos, filius autem Michaëlis Cu-

IGNATIVS FILIVS IMP. CREATVS EPISCOP. CONST.

ropalatæ Imp. qui post depositionem patris à Leone Armeno factam (vt suo loco dictum est) genitalibus priuatus in monasterium detrusus fuerat; vnde modò in sedem Constantinopolitanam euectus est. Extantque Res gestæ ipsius, fidelissimè scriptæ à Nicetâ cognomento Dauid huius temporis auctore. De eiusdem verò legitima promotione, ac virtutibus quibus tanto throno dignus visus est, scripsisse Michaëlem Imp. literas ad Leonem Papam testatur Nicolaus Pontifex in epistola ad eumdem Imp. post annos fermè duodecim data, cùm idem Ignatius à Patriarchatu fuit eiectus.

IESV CHRISTI
AN. 848.
LEONIS IV.
AN. 2.
LOTHAR. 8.
MICH. III. 7.

I.

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo octauo, Indictione vndecima inchoato, Leo Papa agens in Pontificatu annum secundum, opus ingens à Leone Tertio tentatum aggressus est; nimirùm vt nouam construens ciuitatem, mœnibus ambiret basilicam S. Petri, ne Saracenorum ampliùs pateret incursibus: ad quod opus Imperator Lotharius, ac fratres Reges Francorum, non modicam ministrarunt pecuniam; vt tradit de his agens Anastasius, qui huius operis inchoationem refert ad principium Indictionis duodecimæ, quæ incipit hoc anno mense Septembri.

II. CONCIL. MOGVNT. II. SVB RABANO.

Eodem anno circa Calendas Octobris (vt tradunt antiqui Francorum Annales à Pithœo editi) iussu Regis Ludouici celebrata est Secunda SYNODVS MOGVNTINA sub Rabano Archiepiscopo: in qua inter alia dānatus est, & Regno Ludouici excedere iussus, *Gothescalcus* quidam presbyter, de prædestinatione Dei praua sentiens. Agit pariter de his Trithemius in Chronico Hirsaugiensi: sed in eo errat, quod ait iussu Lotharij Imp. conuenisse Episcopos; cùm id factum per Ludouicum Regem iidem Annales tradant: quem & aiunt in eodem conuentu Legatos fratrum suorum, & Northmannorum, Sclauorumque, suscepisse, audiuisse, & absoluisse. Certum est enim, nullam Lotharium facultatem habuisse disponendi aliquid in Regno Germaniæ spectante ad Ludouicum.

III. DE GOTHESCALCI MORIBVS, ET ERRORIBVS.

Ceterùm de GOTHESCALCO (cuius damnationem Sigebertus ponit anno sequenti) exactiorem contexens historiam Hincmarus Rhemensis Episcopus in epistola ad Nicolaum Papam, quæ extat apud Flodoardum [a], ait eum ortum ex diœcesi Suessionensi, monachum fuisse monasterij Ecclesiæ Metropolitanę Rhemensis, dicti Orbei: hominem animo elatum, quietis impatientem, nouorum verborum cupidum, insatiabili honoris ambitione incensum, proteruum, & tumultuosum; qui ordini sacerdotali à Decano Rhemensi contra canones Ecclesiasticos initiatus, regulisque monasticis violatis è monasterio egressus, multas terras peragrauit vt impietates suas latiùs disseminaret. Quibus quidem inter alia, errores renouans antiquorum Prædestinatianorum, asserebat, sicut Deus quosdam ad vitam æternam prædestinauit, sic etiam alios ad mortem æternam prædestinasse: Non eum velle omnes homines saluos fieri, sed dumtaxat eos qui saluantur: Christúmque pro horum tantummodò salute passum esse, non autem pro redemptione omnium hominum: nec enim posse diabolum aliquem eorum pro cuius redemptione Christus mortem subiit, ad se rapere. His verò illam addebat impietatem, vt assereret Deitatem sanctæ Trinitatis triplicem esse. Iste igitur cùm libellum suorum errorum in Synodo Mogontiacâ Rabano obtulisset, ab vniuerso Concilio damnatus, ad suum Metropolitanum Rhemensem remissus est. A quo in alia SYNODO Episcoporum Galliæ Belgicæ aliarumque prouinciarum, declaratus pariter hæreticus; quia resipiscere nullo modo voluit, eorumdem decreto, virgis cæsus, ac ne ampliùs suâ prauâ conuersatione alios inficeret, in quoddam monasterium diœcesis Rhemensis detrusus est; ibique captiuus detentus vsque ad Nicolai Papæ tempora, quando ad eum hanc epistolam, ista omnia fusiùs continentem, Hincmarus scripsit: qui & eiusdem hæresiarchæ longè latéque per Gallias disseminatos errores, tam carmine, quàm solutâ oratione conscriptis libris (quos enumerat Flodoardus [b]) validissimè oppugnauit.

VSQVE OBSERVVR.

[a] Flod. lib. 3. cap. 3.

[b] Id lib. 3. cap. 14.

IESV CHRISTI
AN. 849.
LEONIS IV.
AN. 3.
LOTHAR. 9.
MICH. III. 8.

I. LEO PP. PARNVIT VASSNAB INCVRSIONE SARACENORVM

ANNO Christi octingentesimo quadragesimo nono, Indictione duodecima, cùm Romæ innotuisset, Saracenos ex Africa ingenti comparata classe iterùm in Italiam ad Vrbis excidium properare; Leo Papa quæcumque posset ad eius defensionem conferens, muros dirutos refecit; multa corpora Sanctorum, quibus securissimè ciuitas custodiretur, è Cœmeteriis eruta intra illam inuexit, Ecclesiasque variis decorauit ornamentis, quò cultus diuinus decentiùs celebraretur. Sicque Deo placato, & Sanctis conciliatis, factum est mirabiliter, vt appropinquantibus Saracenis ad Romanum Portum, Neapolitani, aliique ipsis vicini populi spontè accurrerint cum classe optimè instructâ ad subueniendum Ecclesiæ Romanæ; & maiori adhuc miraculo, vt naues Saracenorum cum illis pugnantes, vehementissimis obortis ventis omninò dissipatæ & confractæ fuerint; ipsique barbari naufragio, ferro, fame, suspendio consumpti; ac qui residui fuerunt, cùm ad diripiendas Ecclesias venissent, iisdem muniendis inseruierint: siquidem qui hæc omnia exactè narrat Anastasius, testatur captiuos qui magno numero Romam deducti sunt, vinculis ferreis onustos adscriptos esse ædificationi mœnium quibus Leo ambiendam susceperat basilicam Vaticanam. Quod & ipsum rursùs nostris diebus contigisse vidimus, cùm post obtentam ingen-

SARACENI DIVERSIS MODIS PERIERE.

tem

tem illam ac famosissimam aduersùs Turcas apud Lepantum (olim Naupactum dictum) naualem victoriam, captiui Turcæ quos accepit in partem sanctæ memoriæ Pius Papa Quintus auctor sacri illius Fœderis, ad perficiédum opus munitionis, quod in circuitu eiusdem basilicæ Vaticanæ inchoauerat eius decessor Pius Quartus, in catena cœmentariis seruire coacti sunt. Sed iam reliqua huius temporis prosequamur.

II.
[a] Ap. Flod. Hist. Rhem. lib. 3. cap.

Inter hæc fertur[a], Lotharium Imp. agentem literis apud Leonem Pontificem, inter alia ab eo impetrasse pallium pro Hincmaro Archiepiscopo Rhemensi, singulari illâ prærogatiuâ, vt quotidiè illo vteretur, cùm iam anteà aliud accepisset, quo diebus solemnibus ea more celebraret. At verò Nicolaus Papa de his Hincmarum, vt mendaci rescripto vtentem redarguit, sicut videbitur suo loco.

III.
CONCIL. TVRON. ADVERSVS NOMENOIVM DVC. BRITON.
[b] Ap. Lup. Ferrar. ep. 84.
DE OBEDIENTIA DEBITA SEDI APOST.

Hoc eodem anno idem Leo audiens in Britannia Minori Nomenoium dirum insurrexisse tyrannum, qui à Carolo Francorum Rege eam prouinciam curare fuerat missus: vastareque simul humana atque diuina, & ab Ecclesiis expellere Episcopos, literas ad eum commonitorias scripsit. Sed cùm eas homo arrogantissimus nec quidem accipere dignatus esset, Apostolicæ Sedis dignitatis vindices exurgentes Francorum Episcopi, frequenti SYNODO *Turonis* habitâ, ad eumdem tyrannum alias scripserunt excommunicationis comminatorias, quæ extant apud Lupum[b] Ferrariensem Abbatem; in quibus præcipuè inculcarunt, quàm graue scelus fuerit, Deoque & sanctis inuisum, Literas Romani Pontificis contempsisse: addideruntque, nec fidem, aut quamcumque pietatem, vel bona opera prodesse, sine obedientia Sedis Apostolicæ, atque Synodi. Cæterùm causam citiùs diminente Deo, idem Nomenoius anno sequenti, iubente Domino, ab Angelo percussus interiit; vt totidem verbis traditur breuiter in Chronico Engolismensi.

IV.
S. VVLSTRANI OBITVS
[c] Math. Vuesmon.

Hoc item anno in Anglia occisus asseritur[c] *S. Vulstranus*, nepos duorum Regum Merciorum: & de luco vbi innocenter occisus est, columna lucis vsque ad cœlum porrecta omnibus incolis per dies triginta in signum ipsius sanctitatis stetit conspicua.

IESV CHRISTI
AN. 850.
LEONIS IV.
AN. 4.
LOTHAR. 10.
MICH. III. 9.

I.
CORDVB. ECCLESIA NOBILITATA MARTYRIIS.
[a] Eulog. Mem. Sanct. lib. 1. & 2.

ANNO Domini octingentesimo quinquagesimo, Indictione decimatertiâ, Ærâ octingentesimâ octogesimâ octauâ, cœpta est sæuissima illa Persecutio, quam Habdarrhahgman Saracenorum in Hispania Princeps, regni sui anno vigesimo nono, mouit aduersùs Ecclesiam Cordubensem; quamque abundè descripsit qui affuit, & pars magna fuit, *S. Eulogius* eiusdem Ecclesiæ presbyter & martyr, in suo sanctorum Memoriali. Qui autem ceteris viam ad martyrium aperuit, fuit[a] *Perfectus* presbyter ac monachus, qui post egregiam publicam confessionem, diuturnumque carcerem, obtruncatione capitis nobile certamen expleuit decimoquarto Calendas Maii; cuius persecutor proconsul Nazar paulò pòst ignitâ febre intrinsecùs adustus, effusis in secessu visceribus turpiter expirauit. Perfectum autem secutus est ad certamen *Ioannes* laicus, venalia exposita habens; qui publicè verberibus per ciuitatem flagellatus, in arctum detrusus est carcerem. De reliquis dicetur inferiùs suis locis.

II
RAMNIRI REG. OBITVS.
[b] Amb. Moral in Schol. ad Eulog. in fin. & 13 Hisp. 52.

Hoc item ipso anno, Ærâ nimirùm octingentesimâ octogesimâ octauâ, Calendis Februarii, Ranimirus Rex Gallæciæ maximè pius ex hac vita decessit; vt constat ex epitaphio inscripto eius sepulchro, quod refert Ambrosius[b] Morales: ex quo erroris arguuntur reliqui omnes rerum Hispanicarum tractatores, qui eiusdem Regis ingressum ponunt anno Domini octingentesimo vigesimo tertio; & annos sex & menses nouem regnasse tradunt. Porrò Ranimiro successit eodem die *Ordonius* filius, regnauitque annis duodecim.

III
NORTHMANNI RECEPTI A CAROLO IN PARTEM REGNI.
[Quod tamen alii certius referunt ad tempora Regis Caroli Simplicis, & annum Domini circiter 916]
[c] Lup. ep. 64. 93. 96.
[d] Id. ep. 42. & 63.
VNDE RVINAE ET AVGMENTA REGNOR.

Hoc pariter anno (vt tradunt veteres Annales Pithœi) luctus & clamor ingens repetitus est in Galliis ea Northmannorum noua incursione; qui Duce Godefrido per Sequanam ascendentes, Regnum Caroli Calui deprædati sunt. Ad quorum expulsionem Lotharius in auxilium vocatus, dum sibi cum hoste pugnandum esse putaret, Carolus clàm mutato consilio, Godefridum in societatem regni suscepit, & terram Northmannis ad habitandum delegauit; quæ ab eorum nomine dicitur Northmannia, vulgò *Normandia*. Hæc ex Annalibus: quæ quidem pati meruit Carolus, quòd à maiorum pietate, per quam ipsi facti sunt aduersùs barbaros omnes inuicti, ipse degener inuentus est. Iustoque Dei iudicio accidit, vt qui Ecclesiarum bona laicis traderet, coactus sit sua largiri Northmannis piratis. Ad quem, præter querelas Patrum Synodorum Meldensis & Parisiensis, de quibus suprà, extant Lupi[c] Ferrariensis Abbatis plurimæ epistolæ, quibus eum ad meliorem frugem perducere conatus est, qui & alibi[d] docet, ex quo tempore auferri Ecclesiis bona cœperunt, & laicis tradi, omnia pessumdata esse in Francia hostibus præualentibus. Sicut è contrà videmus Ranimirum in Hispania Regem, de quo nuper actum est, cum Regnum suum vectigale fecit Ecclesiæ S. Iacobi, eosdem Northmannos, inuictum hactenùs genus hominum, ad littus Legionis ciuitatis aduenientes ingenti prælio nauali superasse, combustis septuaginta eorumdem nauibus, & multis acquisitis diuitiis; vt tradunt Tudensis, Rodericus, & alii rerum Hispanicarum Scriptores. Sic enim certis experimentis comprobatum est sæpissimè, populorum tunc enituisse fortitudinem, cùm in Regibus cultus pietatis excelleret: elanguisse verò, cùm defecit, & Ecclesiæ prostitutæ sunt; quarum reditibus non sunt illi roborati vel erecti, sed eneruati, penitusque depressi.

IV.
BOEMI IN FRANCOS OPERA DIABOLI PRAEVALENT.

Quâ pariter ratione & in Germania Rex Ludouicus, hoc ipso anno à Boëmis magnâ clade affectus est: cui prælio (vt ait Sigebertus) se præfuisse spiritus malignus per os arreptitii publicè professus est, egisseque vt Franci terga verterent. Quo etiam anno grauissimam famem

Germaniæ populos oppressisse & Rabani Archiepiscopi Moguntioi in subleuandis pauperibus munificentiam enituisse, tradunt iidem superiùs citati Francorum Annales, & Sigebertus.

V. CONCIL. TICIN. [c] Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. V.

Denique hoc eodem Redemptoris anno, in antiquo codice notatur, celebratam esse SYNODVM in regia ciuitate *Ticinensi* sub Angilberto Mediolanensi Archiepiscopo: sed titulus tam in Indictione quàm in annis Imperatoris deprauatus est. Extant [c] verò eiusdem canones viginti quinque; & Lotharij atque Ludouici Augg. capita quinque, pro restituenda collapsâ Ecclesiasticâ disciplinâ; quæ pro arbitrio consulere poteris.

IESV CHRISTI
AN. 851.
LEONIS IV.
AN. 5.
LOTHAR 11.
MICH. III. 10.

I.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo primo, Iodictione decimaquarta, Ludouicus Imp. Lotharij filius, rogatus Beneuentum venire, prouinciam illam à iogo Saracenorum liberauit, eos omnes ioternecioni sobdeos. Hæc Ado Viennensis, ac Leo [a] Ostiensis in suis Chronicis.

II. [a] Leo Ost. lib. 1. cap. 31. DE PERSECVT. IN ECCLES. CORDVB. [b] Eulog. Memor. Sanct. lib. 2.

Quo eodem tempore, persecutione à Saracenis in Hispania degentibus aduersùs Ecclesiam Cordobensem excitatâ, magis recrudescente, & quod grauius est, Reccafredo quodam Episcopo aduersùs Fideles pro iisdem Saracenis insurgente; multi omnis sexus & conditionis homines generosâ fortitudine seipsos prodentes, vel aliàs proditi, martyrium consecuti sunt; plurimis aliis in carceres retrusis. Inter quos fuit *Eulogius* ipse, qui aliorum passiones exactissimè descripsit [b]; quique benè vsus otio carceris, (inquit Aluarus eius familiaris in Vita ipsius) metricos, quos adhuc nesciebant sapientes Hispaniæ, pedes perfectissimè docuit. Ceterùm sub finem huius ipsius anni reddita est ex insperato pax Ecclesiæ, redditúsque consuetus cultui Ecclesiarum; redemptus ipse (vt creditum est) sanguine duarum sanctarum virginum, *Mariæ* & *Floræ*, quæ cùm pollicitæ essent reliquis Fidelibus, liberationem ipsorum impetrare à Domino vbi ad eum peruenissent, quinto post martyrium consummatum die id præstiterunt.

III. [c] Flod. Hist. Rhem. lib. 3. in fin. MORTVI ADIVVANTVR SVFFRAGIIS VIVENTIVM.

Hoc eodem anno (vt auctor est Flodoardus [c]) mortuus est Ebbo Rhemensis olim Archiepiscopus, cuius causam sæpiùs ventilatam vidimus. Additque idem auctor, cuidam eius tunc ciuitatis viro per visum reuelatum fuisse, ipsum Ebbonem cum aliis nonnullis Episcopis torqueri pœnis Purgatorij; eosdemque expetiisse suffragia viuentium, orationes & eleemosynas, præcipuè verò sacratissimum Missæ sacrificium; quibus exhibitis, iidem pœnis alleuiati fuerint.

IESV CHRISTI
AN. 852.
LEONIS IV.
AN. 6.
LOTHAR. 12.
MICH. III. 11.

I. DEDICATIO NOVÆ CIVITATIS LEONINÆ.

ANNO Domini octingentesimo quinquagesimo secundo, Indictionis decimæquintæ, Leonis Papæ sexto, idem Pontifex absoluta quam cœperat noua ciuitate, quâ incluserat basilicam S. Petri, cum adiacentibus diuersarum gentium Romam peregrinantium ibi erectis hospitalibus habitaculis; eamdem aqua benedictâ, multisque orationibus sanctificatam, solemni ritu Deo dicauit, & à suo nomine *Leoninam* dixit, die vigesimâ septimâ mensis Iunij. Quæ quomodò se habuerint, pluribus narrat in eius Vitâ Anastasius Bibliothecarius qui aderat. Qui & subiicit de instauratis ab eodem Pontifice aliarum ciuitatum mœnibus, deductâque in vrbem Portuensem colonia ex habitatoribus insulæ Corsicæ, qui ob frequentes Saracenorum incursiones coacti fuerant patriam deserere. Ac denique inferiùs addit de ciuitate [a] Centumcellensi, diù anteà ab iisdem Saracenis diruta, & ab eodem Pontifice loco munitiori diuinitùs ei per visum ostenso restituta; quam & suo nomine *Leopolim* appellauit, ac solemnibus cæremoniis sanctissimæ Trinitati consecrauit.

[a] De ea Baronius an. 854. in pr.

II. ALII MARTYRES CORDVBENSES. [a] Eulog. Memor. Sanct. lib. 2. cap. 9. & seqq.

Hoc eodem anno persecutio Saracenorum in Hispania, quæ ad modicum temporis spatiū quieuerat, in Ecclesiam Cordubensem acriùs renouata, multos martyrij corona donauit, quo S. Eulogius [a] singulos recenset. Cùm autem alij complures deficientes à fide, Mahometismo adhærerent, sed & nonnulli Episcopi eiusmodi martyrij gloriam minuere quærerent atque fideles ab eo reuocare: horum consilio Rex Habdarabgman *pseudosynodum* omniū regni sui Antistitum conuocauit, qua in eius gratiam decretum est, eos qui non quæsiti sese morti offerrent pro fidei confessione, non esse adscribendos catalogo Sanctorum; quippe qui viderentur per superbiam fieri parricidæ animarum suarum. Eratque insuper eorumdem, siue horum similium, illa sparsa fallacia, non esse qui paterentur inter Martyres computandos, quòd miracula, vti olim Martyres, non ederent; neq; eorum corpora incorrupta manerent. Quare ad hæc omnia diluenda Eulogius egregium commentarium scribens, cuius est titulus *Memoriale Sanctorum*, eius primo libro in iisdem validè confutandis versatus est. Idemque posteà alia occasione *Apologeticum* addidit; de quo suo loco. Porrò cùm nonnisi vnus Episcopus Cordubensis apud eum reperiatur detrusus in carcerem, quòd refragatus fuerit Regi; ex his lugeas statum reliquarum Hispaniæ Ecclesiarum sub Saracenis constitutarum, quarum Rectores eidem tyranno adhæsisse putantur.

EVLOGIVS INSVRGIT PRO SS. MARTYRIB.

III. TERRIBILIS INTERITVS REGIS PERSECVTORIS.

Verùm accidit inter hæc, vt cùm idem Rex quadam die intuitus pendentia quædam stipitibus Sanctorum qui ea persecutione passi fuerant corpora, præcepisset illa cremari; terribili Dei vindicta repentè ore eius obstructo, lingua

Angelo

Angelo percutiente repressa ita hæserit palato, vt vltra fari non potuerit: sicque in lectum deportatus, priusquàm rogus sanctorum cadauerum extingueretur, ipse vita defunctus ad æternum inferorum ignem descendit: relinquens successorem regni Mahomad filium, æquè hostem Ecclesiæ: cuius persecutionem ad plures annos prorogatam, & Christianorum vtriusque sexûs, & maximè Ecclesiasticorum virorum, virginúmque Deo dicatarum, alacritatem in spontaneo subeundo martyrio, prosequitur etiam pluribus idem Eulogius *b* in suo Memoriali; quem tu de his consulas.

b *Ibid. lib. 3.*

IV. CONCIL. MOGVNT. III. SVB RABANO.

Eodem annò habitam esse SYNODVM *Moguntiæ* (quæ dicenda est Tertia sub) Rabano earum quarum mentio inueniatur & in eâ tractatum esse de absoluendis quæstionibus, tradunt veteres Annales à Pithœo editi. Sed quænam fuerint illæ quæstiones, nusquam mentio. Quo item anno Carolum Caluum Francorum Regem filios fratris sui Pipini, Pipinum & Carolum, Regnum inquietantes cepisse, & attonsos detrusisse in monasterium, Sigebertus tradit.

IESV CHRISTI

AN. 853.

LEONIS IV.

AN. 7.

LOTHAR. 13.

MICH. III. 12.

I. CONCIL. SVESSION. IN CAVSA ORDINATORVM AB EBBONE RHEM.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo tertio, Indictione prima, mense Aprili, *Suessione* in Gallia habitum est CONCILIVM viginti Episcoporum, nonnullorúmque Abbatum, (inter quos fuit etiam *Lupus* Ferrariensis, diœcesis Senonensis, insignis vir nominis) aliorúmque clericorum; cui & Carolus Rex interesse voluit. Actum est in eo de causa illorum, qui ordinati fuerant ab Ebbone Rhemensi Archiepiscopo; qui primùm sub Ludouico Imp. sede priuatus, deinde opera Lotharij ad modicum temporis spatium restitutus, complures in eadem Ecclesia clericos ordinauerat. Sed eo per Carolum Regem abire coacto, eodémque anno superiori defuncto; qui in locum eius iam anteà fuerat substitutus Hincmarus, ordinatos ab eo recipere nolens, hanc Synodum celebrandam curauit, eáque ipsos deponi. Qui verò cum Ebbone post depositionem communicauerant Episcopi, veniam erroris deprecantes, plenissimè restituti sunt: penitúsque confirmata Ebbonis deiectione, Hincmari ostensa est legitima electio & consecratio. Hæc pluribus habentur enarrata à Flodoardo *a* in Historia Rhemensis Ecclesiæ. Extántque *b* eiusdem Synodi Acta integra; sed malè inter probatas Synodos allecta, cùm ea iudicio Apostolicæ Sedis sub Nicolao Papa cassata prorsùs & abolita fuerint; vt dicetur suo loco, & vt ipse Flodoardus est testis.

a *Flod. lib. 3. cap. 11.*
b *Tom. 3. Concil.*
ACTA EIVS CASSATA.

II.

Quamuis igitur hæc sic ibi gesta esse secundùm traditionem & auctoritatem Apostolicæ Sedis, Acta testentur; tamen cùm ea sciret Hincmarus vix posse subsistere, conatus est à Leone Papa iteratis legationibus eorum obtinere confirmationem. Quam cùm ille denegasset, ab eius successore Benedicto subripuit. Sed quòd & hæc non in omnibus placeret; eamdem ipse interpolando, quædam (nefas!) addidit, quædam verò sustulit; vt perhibent literæ Nicolai, de quibus suo loco dicendum. Ceterùm præter illa quæ de hâc Synodo Suessionensi cusa habentur, reperiuntur *c* insuper Capitula quædam, ad corrigenda nonnulla prauè gesta, & bona Ecclesiis ac monasteriis restituenda, eadémque ritè administranda; quæ ex petitione Synodi, Rex Carolus per vniuersum Regnum suum missis legatis statuit nota fieri, & executioni mandari.

CONATVS HINCMARI PRO EORVM CONFIRMATIONE.

c *Rec. Bar. Annal Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. Aug.*

III. NORTHMANNI GALLIAS VASTANT.

Hoc item anno Northmanni per Ligerim fluuium venientes, Nannetensem, Andegauensem, & Turonensem, aliásque in circuitu ciuitates inuaserunt, omnia tam sacra quàm profana, incendiis, cædibus, ac rapinis depopulantes: intérque alia, basilicam S. Martini toto Orbe nominatissimam incenderunt, euersóque maiore monasterio, centum illic & sexdecim monachos peremerunt. Tradunt hæc paucis Annales à Pithœo editi, necnon Regino, Sigebertus, & Otto Frisingensis. Sed cladem Nannetensem, quâ intra Ecclesiam SS. Petri & Pauli perempti sunt vnà cum Episcopo Guihardo quamplurimi clerici, monachi, laici, fusiùs descripsit Bertrandus Argentræus *d* Gallicus scriptor; (licèt contra prædictorum auctorum sententiam, eam referat ad annum Domini octingentesimum quadragesimum tertium:) Turonensem verò Odo Cluniacensis Abbas, in libello de Translatione S. Martini. Dei enim prouidentiâ factum est, vt antequàm ciuitas à barbaris inuaderetur, S. Martini corpus inde sublatum, ab eiusdem Ecclesiæ clericis transferretur primò Aurelianum, deinde Antisiodorum, vbi quamplurimis coruscauit miraculis. Quando verò rursùm Turones relatum fuerit, dicetur suo loco.

d *Argentr. lib. 2. Hist. Britann. c. 12.*
RELIQVIÆ S. MARTINI LIBERATÆ A FVRORE NORTHMAN.

IV.

Hoc item anno mense Decembri, inchoatâ iam à Septembri Indictione secundâ, anno Lotharij ex quo cum patre imperare cœpit trigesimo septimo, Ludouici verò ipsius filij quinto, (vt habet Anastasius Bibliothecarius) celebrata est *Romæ* in basilicâ S. Petri SYNODVS sexaginta septem Episcoporum; cui præfuit ipso Leo Pontifex, interfuerúntque quatuor Episcopi Legati eorumdem Imp. Lotharij atque Ludouici. In quâ post recitatos quadraginta duos canones, qui pertinerent ad disciplinam Ecclesiasticam & mores Fidelium, eosdémque obseruari iussos; Anastasius presbyter Cardinalis tituli S. Marcelli vno omnium consensu excommunicatus ac depositus est, eò quòd parochiam suam per annos quinque contra antiquorum canonum definitiones deseruisset, & adhuc in alienis moraretur; nec ad duo ipsius causâ congregata Concilia literis Apostolicis accitus, & per tres legatos Episcopos inuitatus, accedere voluisset. Hæc ita gesta Anastasius Bibliothecarius summatim perstringit: sed reperiuntur in pluribus antiquis codicibus, tum Anastasij Cardinalis damnatio *e* memoratu digna, tum iidem quadraginta duo canones; quorum triginta septē recitati sunt ex Synodo item Romæ habitâ sub Eugenio Papa, additis tamen ab ipso Leone nonnullis; trigesimus autem octauus ex Synodo Romæ habitâ sub

CONCIL. ROM. PRO DISCIPL. ECCLES.

ANAST. CARDIN. DEPOSITVS OB DESERTAM PAROCHIAM.

e *Recitat eam Bar. Ann. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. August.*

Zachariâ; reliqui ipsius Leonis integri, quorum nonnullos in corpus Canonum Gratianus & alij Collectores redegerunt.

V. FABULA DE PAPISSA IOANNA CONFUTATUR.

Hoc ipso anno à Mariano Scoto falsissimè ponitur obitus Leonis Papæ, & ineptissimè subrogata asseritur mulier IOANNA nomine. Quoniam autem nullus penitùs ante eum inuentus est auctor qui de eiusmodi portento meminerit, illúdque ab eo omnes alij posteà exceperint, primò sciendum est, ipsum post ducentos & ampliùs annos vixisse & scripsisse: qui videlicèt natus sit (vt ipse testatur) anno Christi millesimo vigesimo octauo, sæculum reliquerit millesimo quinquagesimo tertio, & millesimo quinquagesimo sexto ex Scotiâ in Germaniam veniens Coloniæ factus fuerit monachus, & millesimo quinquagesimo nono Fuldæ se incluserit; vbi ad decennium demoratus, posteà Moguntiæ in eodem vitæ genere perseuerans vsque ad obitum inclusus permanserit: quem peruenisse ad annum millesimum octogesimum sextum, affirmat Dodechinus Abbas, qui ad eius Chronicon Appendicem addidit. Erant ea ipsa tempora, quibus Henricus Tertius Imp. (vt ipse Marianus narrat) schismate cum suis ab Ecclesiâ Catholicâ desciuerat; cùm & promulgato à Gregorio Papâ Septimo aduersùs clericos concubinarios decreto, complures ex illis (vt ait) delegerunt expelli potiùs ab Ecclesiâ, quàm concubinas expellere.

VI.

His adiungimus, quòd eodem tempore quo scribebat Marianus, iam de feminâ ordinatâ in sede Constantinopolitanâ Patriarchâ, fama ferretur, vt apertè constat ex epistolâ Leonis f Noni Romani Pontificis ad Michaëlem Patriarcham Constantinopolitanum & Leonem Acridanum scriptâ (vt testatur) annos post mille & ferè viginti à Passione Christi; à Natiuitate verò millesimo quinquagesimo tertio. Porrò ea quæ ita erant famâ vulgata de Ecclesiâ Constantinopolitanâ, conuersa esse in Romanam Ecclesiam à schismaticis eam odio prosequentibus & calumniis proscindentibus, atque ita vt accepit ipse eam fabulam Marianum eodem tempore scripsisse, quis non intelligat? Sed nec ipsum eam pro certo habuisse, testantur verba quibus retulit. Licèt enim in codice impresso Heroldi operâ, qui malâ fide locum hunc cum aliis multis corrupit, absolutè legatur, *Leoni successit Ioanna mulier, annis duobus*, &c. tamen in scripto codice ex quo prodiit prima editio, ita legitur, *Ioannes, qui, vt asseritur, fuit mulier*. Sicut & qui post Marianum elapsis triginta fermè annis, Sigebertus & ipse schismaticus, in suâ Chronographia eamdem descripsit fabulam, nulla aliqua vtitur firma testificatione, sed incerta tantùm fama ferri quod scribit asserit. Cæterùm post hæc factum est vt plures alij eadem scripserint, aliíque alia addiderint, vt mendacia vires sumerent: adeò vt etiam pij viri res maiorum prosecuti, quæ de his inuenerint, absque delectu descripserint.

f Leo IX. ep. 1. cap. 23.

QUOD DE ECCLES. CONST. DICTUM, DE ROM. CREDITUM.

[Plerique omnes qui solis libris impressis vsi sunt, in Marianum coniecere huius imposturæ infamiam. Sed testimant antiqui codices Manuscripti, in quibus nihil tale reperiri testantur integerrimæ fidei viri Nicol. Serarius Rer. Mogantin. lib. 1. cap. 42. num. XLI & Aub. Miræus ad Chron. Sigeb. an. 854. Quinimmò nec Sigebertum, nec Mart. Polonum huius fabulæ vllum prorsùs fecisse mentionem, licèt vulgò eius assertores prædicentur, manifestè probant eorum Chronica ex autographis edita, illud à prædicto Miræo an. 1608. istud a Io. Cæsare an. 1601. Et sanè desint illa, etiam qui attentè antea impressa considerauerit, facilè sentiet fucum. Pereant eiusmodi adulteratores librorum; & maneant suis auctoribus nitor. Sedique Apostolicæ incontaminata quàm doctrinæ tam & personarum successio.]

VII. MULTIMODA EIUS FALSITAS.

Sed vt rem propiùs agamus: Quomodò potuit hoc anno ingressus poni feminæ post Leonis obitum, cùm constet ipsum Leonem vitam adhuc ad duos annos propagasse; id testante Anastasio Bibliothecario, qui tunc Romæ præsens erat? Quo item modo Ioanna successit, cùm idem Anastasius asserat Leoni statim post sex dies substitutum fuisse Benedictum? & quicumque hoc tempore quacumque occasione de successione Romanorum Pontificum scripserunt, Benedictum immediatè Leoni successisse ponant; putà Lupus g Ferrariensis Abbas, Nicolaus h Papa, & Acta Tullensis Synodi Paulò pòst habitæ. Rursùm verò altum vbique silentium tanti temporis, de re tanta, tot emergentibus in tantum nefas declamandi occasionibus, plusquàm mille dixeris iuratos testes ad certam fidem faciendam de fabulæ falsitate. Certè quidem tam amici facinus horrendum detestando, querendo, dolendo, quàm inimici improperando, detrahendo, subsannando, centies proclamassent. Sed & quomodò Leo Nonus in Ecclesiæ Romanæ hostes ea de femina erecta in Patriarcham Constantinopolitanum obiicere ausus esset, si maiori infamia id fuisset in Ecclesia Romana perpetratum?

g Lup. Fer. ep. 103.
h Nicol. ep. 1. f. 8. 9.

VIII. ASSERTORES FABULÆ EX SEIPSIS CONFUTATI.

Quàm autem absurdè fabulæ assertores inter se varia diuersáque scribentes, alter alterum destruit? dum alij ipsam confictam feminam Ioannem, nominatam anteà *Agnetem* dixêre, alij *Gilbertam*, *Isabellam* alij, seu *Margaritam*, vel etiam *Tuttam*, aut *Dorotheam*: præterquàm quòd alij natione Germanam, alij dixêre Anglicanam. Rursùm quanta diuersitas in nomine quod confinxerunt, vel leuiter crediderunt Papissæ Ioannæ, dum alij eam vocant Ioannem Septimum, alij Octauum, alij verò Nonum; cùm tamen certissimè constet eosdem legitimos fuisse Romanæ Ecclesiæ Pontifices Ioannem Septimum, Octauum, & Nonum. Sed & in tempore valdè sibi contrariantur, dum alij hoc anno octingentesimo quinquagesimo tertio collocant, alij sequenti, alij octingentesimo quinquagesimo septimo, octauo alij, quidam nongentesimo quarto; præter eos qui eam ponunt post Martinum Primum anno Domini sexcentesimo quinquagesimo tertio, vel post Ioannem Quintum anno sexcentesimo octogesimo sexto. In Sedis verò tempore quanta inter eos repugnantia, dum alij eam sedisse tradunt anno vno & mense vno, & diebus quatuor; alij annis duobus, totidem mensibus, & diebus quatuor; alij duobus annis cum dimidio; duobus tantùm annis alij, alij verò tantùm quatuor mensibus? Denique quanta diuersitas in eiusdem fabulæ narratione; dum nec vnus quidem reperitur qui consentiat alteri, immò omnes inter se dissentiant, contradicántque sibi inuicem? Vt nulla penitùs historia sit de nomine, loco, tempore, & rebus quæ narrantur, adeò mendax, variáque, & omni penitùs verisimilitudine carens. Sed qui curiosiùs hæc scire desiderat; præter alios qui hoc inanissimum commentum egregiè antehàc refellerunt, legat locupletem illum

commenta

FLORIM. RAMVNDI LIBER DE PAPIS. IOANN. [Et addit Nicol. Serar. Rer. Mogun. in lib. 1. cap. 41 & 42.

commentarium pietate & doctrinâ insignis viri *Florimundi Remundi* Aginnensis Aquitani, Regij Consiliarij in supremo Senatu Burdegalensi, cuius est inscriptio *Error popularis de Ioannâ Papissâ*: quo sic confecit monstrum illud, scriptorum leuitate formatum, & Nouatorum industriâ phaleratum, vt eos pudeat quæ scripserint vel somniâsse.

X. Hoc eodem anno mortuus ponitur *Aymo* Episcopus Halberstatensis scientiâ clarus; cuius extant complura scriptorum monumenta, ab aliis dinumerata.

IESV CHRISTI
AN. 854.
LEONIS IV.
AN. 8.
LOTHAR. 14.
MICH. III. 13.

I. BELLO CIVILI DANI CONSVMVNTVR.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo quarto, Indictione secundâ, (vt habet vetus Chronicon à Pithœo editum) orto ciuili bello inter Horich Regem Danorum siue Northmannorum, & filium fratris Guduym, qui regno pulsus piraticam exercebat; iidem miserabili modo conciderunt, de regiâ stirpe nonnisi puerulò remanente. Ita Dominus Sanctorum suorum iniurias vltus est, & aduersariis digna factis retribuit.

II. CONCIL. CONST. PRO DAMNATIONE EPISCOPI SYRACVS.

Quod ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno *Constantinopoli* ab Ignatio Patriarchâ celebratum est CONCILIVM, in quo depositus est Gregorius Episcopus Syracusanus; ita tamen vt assensus Romani Pontificis requireretur quo per Legatos à Leone Papâ petito, distulit ille donec pars altera audiretur: ipsóque intereà decedente, res ad successorem delata est. Habet ista Nicolaus *a* Papa in Epistolâ ad Michaëlem Imp. Quanta verò ex hâc Gregorij depositione mala exorta fuerint videbitur inferiùs suis locis. Ceterùm quòd Sicilia insula sub iuribus adhuc esset Orientis Imperatoris, quamuis occupata à Saracenis, primas causas vendicauerat sibi Patriarcha Constantinopolitanus; ita tamen, vt sua Acta confirmatione indigere Apostolicæ Sedis non ignoraret.

a Nicol. ep. 9.

III. MICH. IMP. CORRVPTISS. MORES.

Hoc item ipsum est planè tempus, quo idem Michaël Imp. postquàm excessit ex ephebis, quos habuerat tutores partim à se amouens, partim occidens, matrem verò Theodoram Imperij curatricem piissimam feminam contemnens; iuuentis duobus ad omne malum illectoribus, scelestissimo pædagogo, & Bardâ fratre eiusdem Theodoræ; redditus est nouus Nero, illo antiquo non inferior aurigandi arte, nec libidine impar; persimilis verò prodigalitate, atque sæuitiâ proximus, denique impietate superior, cùm cinædos in honore habens, & sacras eos vestes induens, cogebat res diuinas peragere, omniáque Pontificia munera etiam publicè exercere: quorum principem *Gryllum* nomine, Patriarcham vocitabat, & reliquos vndecim Metropolitas; se quoque vnum è sacerdotibus faciens, qui Præsul Coloniæ appellabatur: habebántque vasa inaurata, & pretiosis lapidibus ornata, quæ aceto & sinapi implentes aliis porrigebant, ad hunc modum sacrosancta mysteria irridentes. Qui & aliquando cùm in viâ occurrissent S. Ignatio Patriarchæ, cum sacro Clero & supplicationibus procedenti, non solùm non cesserunt, sed vehementioribus cithararum quibus vti consueuerant plausibus eos excipientes, maledictis etiam & turpibus probris lacessiuerunt. Immo & idem impudentissimus Imperator quâdam die matrem suam pientissimam feminam accersiuit, vt à Patriarchâ benedictionẽ acciperet: quæ cùm summâ religione se in terram prostrâsset ad pedes Grylli, quem putabat esse Ignatium; nefarius ille surgens oppedit, verbáque turpia protulit: quod iniquo ferens animo Augusta, execrationibus filium insectata est, ipsúmque propediem diuinâ prouidentiâ destitutum iri, quasi Prophetis, vaticinata est. Hæc modò Curopalates; cetera posteà.

MYSTERIORVM CHRIST. DERISVS.

IESV CHRISTI
AN. 855.
BENED. III.
AN. 1.
LOTHAR. 15.
MICH. III. 14.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo quinto, Indictione tertia, mense Ianuarij, celebrata est in Gallia SYNODVS VALENTINA *a* quatuordecim Episcoporum, Leone Papa adhuc viuente; quamuis in eius titulo apponatur Benedictus, qui nonnisi mense Iulio subrogatus est in locum Leonis. Ceterùm occasio Synodi congregandæ præcipua illa fuit, quòd Scoti quidam vagi homines (quorum magister Gothescalcus ille erat, quem damnatum vidimus in aliis Synodis) de prædestinatione & præscientia Dei, déque gratia & libero arbitrio, prauas opiniones in vulgus spargere laborarent. Quibus occurrentes Episcopi, nihil prætereà in Ecclesiam inducendum censuêre, quàm quod sanctissimi Patres docuissent olim in Africa Concilio Carthaginensi, in Galliis Arausicano; nempè bonos nonnisi per gratiam Dei saluari, malos per suam damnari iniquitatem: nec ipsos malos (quod dicebant illi) ideò perire, quia boni esse non potuerunt, sed quia esse noluerunt. Post hæc autem ad corrigenda mala, quæ per laicos Ecclesiis inferrentur, conuersi Patres; imprimis statuerunt, ne qui nominarentur à Regibus Episcopi, ita indiscussi reciperentur, sed de eorum doctrina atque moribus diligentissimum haberetur examen. Vetuerunt insuper, ne vtraque pars litigantium iurare simul compelleretur, cùm esset necesse alteram periurare. Sed & qui creuerat graui animarum damno in populo Francorum abusus, vt causæ sæpiùs duello dirimerentur; ne inolitum scelus vlteriùs patraretur, canonica censura cobibuêre; statuentes vt qui alterum occideret, seu vulneribus debilem redderet, velut homicida nequissimus, & latro cruentus, ab Ecclesia & omnium Fidelium cœtu separatus, ad agendam pœnitentiam modis omnibus compelleretur: ille verò qui occi-

CONCIL. VALENT. CONTRA HAERET. a To. 3. Concil.

DVELLA PROHIBITA

sus esset, tamquam sui homicida, & propriæ mortis spontaneus appetitor. Dominicæ oblationis commemoratione priuaretur, nec cadauer eius, iuxta sanctorum canonum decretum, cum psalmis vel orationibus ad sepulturam deducerent. Alia quoque ad curam Episcoporum spectantia statuerunt, editis in vniuersum canonibus viginti tribus, quos tu consulas; ac præsentia ex iis deplores tempora, quibus Ecclesia nimiâ Principum licentiâ grauissimè afflictabatur.

II. Eodem item anno, mense Februario, *Ticini* aliud Episcoporum CONCILIVM *b* celebratum est Ludouici Imp. monitu: in quo inter alia, ab eodem Imp. restituta est (saltem nomine tenùs) Episcopis licentia, omnia secundùm canones disponendi; cùm istis calamitosis temporibus vsu-uenisset, vt quæ Episcopi vellent in Ecclesiâ ordinari, non vt olim ab ipsis sacerdotali auctoritate constituerentur, sed per capita digesta mitterentur in Palatium probanda à Principibus.

b Tom. 3. Concil. CONCIL. TICIN PRO LIBERTATE ECCLES.

III. Post hæc verò, cùm apud eumdem Ludouicum Daniel quidam Magister militum Romæ, inuidiâ ductus aduersùs Gratianum eminentissimum Magistrum militum, & Romani Palatij egregium Superinstam & Consiliarium (vt eum indigitat Anastasius) ipsum calũniosè accusâsset quòd vellet excusso Francorum iugo Græcos Romam euocare; his Imperator commotus, Romam se concito gradu contulit. Vbi in Conuentu Romanorum simul & Francorum, præsente quoque Leone Papâ, habitâ exactissimâ de eâdem causâ quæstione, Gratianus innocens repertus est criminis iniuncti; & Daniel propriâ confessione impostor detectus, Gratiano ex libito puniendus est traditus, & ab eodem mox Imperatori precariò petenti concessus. Hæc ex Anastasio, qui interfuit:

LVDOV. IMP. ROMAM VENIT OB DISSENTIONEM MAGISTROR MILIT.

IV. Cùm autem Imperator Ticinum recessisset, *Leo* Pontifex non post multos dies, decimo sexto Calendas Augusti ex hâc vitâ migrauit, sepultúsq; est in Ecclesiâ S. Petri, cùm sedisset annos octo, menses tres, & dies quinque, vt habet Anastasius: qui præter ea quæ ex ipso de eodem Pontifice summatim retulimus, aliàque quæ addit de ipsius cultu SS. Martyrum, ædificatione ac reparatione Ecclesiarum atque monasteriorum, donísque eisdem collatis, necnon de munere prædicationis quo multos ad cognitionem veritatis perduxit; meminit quoque *Crucis*, quam ex more antiquo Subdiaconi ante equum Romani Pontificis ferre solerent; quam (vt ait) Leo renouatam, auro & gemmis ornauit. Additque, ipsum Octauam Assumptionis sanctissimæ Dei-Genitricis diem, quam minimè Roma anteà colebat, vigiliis sacris, matutinísque celebrari præcepisset: Porrò idem Pontifex relatus est inter Sanctos in Tabulas Ecclesiasticas. Citius extat *c* Epistola ad Episcopos Britanniæ, quâ respondet consulationi ab iis ex Synodo factæ de quibusdam rebus Ecclesiasticis: ex quâ etiam aliqua apud diuersos Canonum collectores reperiuntur, ac præcipuè decretum illud *d*, quo Leo declarauit, quorum Conciliorum canonibus, quorúmque Pontificum decretalibus epistolis, vt in iudiciis moris hactenùs fuisset. Extant verò insuper aliarum eiusdem Leonis epistolarum fragmenta apud Gratianum, seu alios Canonum Collectores: itémque Sermo, siue Homilia *e*, quam per prouincias ad Episcopos misit, vt ab ipsis in Synodis diœcesanis recitaretur sibi subditis presbyteris animarum curam gerentibus, quò cunctis innotesceret quæ essent sui muneris. Estque in epistolâ *f* Lupi Ferrariẽsis ad Benedictum Leonis successorem, mentio legationis ab eodem Lupo ad Leonem susceptæ, quamuis quæ illius causa fuerit, præter visitationem Liminum Apostolorum, nihil reperiatur scriptis proditum. Denique recitat Ioannes *g* Diaconus temporis huius scriptor, quædam miranda quæ sub hoc eodem Leone Papa contigerunt in monasterio S. Gregorij ad Cliuum Scauri, aduersùs eiusdem monasterij Præpositum, qui chartulas quasdam monasterij distrahens, extraneis vendidisset: itémque aduersùs alium Præfectum, qui eleemosynas à S. Gregorio fieri constitutas, licèt monachorum vtilitati consulere arbitraretur, diminuisset.

LEON. PP OBIITVR.

DE CRVCE FERRI SOLITA ANTE PONTIF.

c Tom. 2. Epist. Rom Pont.

d Dist. 20 cap. 1.

e Rec. Bar. Ann. Tom. X. hoc an. ex cod. Vat.

f Lup. ep. 103.

g Ioan. Diac. in Vit. S. Greg lib. 4. cap. 86.

V. Leone defuncto, totius Cleri, Senatûs, Populique consensu, BENEDICTVS, huius nominis Tertius, patriâ Romanus, Petri filius, vir sanctissimus, omnibúsque virtutibus præditus, ex presbytero tituli Callisti diù reluctatus inuitò Summus creatus est Pontifex. Verùm mox factione Legatorum, qui delecti fuerant ad ferendum ex more Imperatoribus decretum electionis Benedicti, aliorúmque prauorum omnis generis hominum conatu, sed & consensu Legatorum à Ludouico Imp. Romam missorum; *Anastasius* ille presbyter tituli S. Marcelli, quem à Leone excommunicatum in Synodo atque depositum superiùs vidimus, Romam deductus, primò basilicam S. Petri sacrilegè inuadẽs, Imagines sacras exturbauit, confregit, combussitque; deinde ad Lateranense Patriarchium properans, sese in solium Pontificium intrusit, eiecto Benedicto, ac post multa conuicia & verbera custodiæ mancipato. Sed resistentibus magnâ constantia Episcopis, vnà cum Clero Populóque Romano; iidem Imperatoris Legati post triduum coacti sunt Anastasium expellere, & post indictum pro Ecclesiæ vnitate triduanum ieiunium, Benedicto se reconciliare: qui quidem factiosis ad pedes eius prostratis in gratiam receptis, in basilicâ S. Petri consecratus est magna omnium exultatione. Narrantur hæc fusiùs ab Anastasio Bibliothecario, qui aderat. Fuit verò iste pessimus conatus Ludouici Imperatoris, qui cernens in electione Romani Pontificis nullam haberi rationem ipsius, studuit in odium Romani Cleri, liberis suffragiis eligentis Pontificem, prouehere in sedem Apostolicam hominem illum perditissimum, qui diù multúmque ista molitus fuerat.

BENED. III. PAPA CREATVR.

ANASTASII PSEVDO PAPÆ SCELERA, ET EXPVLSIO.

VI. Eodem anno (vt Regino, & alij tradunt) Lotharius Aug. relicto Imperio, atque Regno filiis diuiso, Ludouico Imperatori Italiam, Lothario regnum quod in Franciâ possidebat (præter prouinciam Carolo traditam) dedit: ceterísque rebus cunctis benè dispositis, abdicans se ab omnibus humanis curis, Pruniacense ingressus monasterium, comâ depositâ factus est monachus. Demùm eodem anno, quarto, siue (vt alij tradunt) sexto Calendas Octobris spiritum Deo reddidit. Laudatus inuenitur à Rabano in libro de Animâ, & ab Angelomo in præfatione in Cantica.

LOTHARIVS IMP. FACTVS MONACH. MORITVR.

VII. Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem

anno

THEODORA AVG. DETRVSA IN MONASTERIVM.

anno Michaël Imp. vt liberas in omnibus malis gendis habendas Imperij possideret, matrem suam Theodoram Augustam, sanctissimam feminam, (quod ea cùm ipsum, tum fratrē suum Bardam omnium Imperatoris scelerum architectum, seuerè sæpiùs reprehenderet) detonsam vnà cum filiabus detrusit in monasterium, postquàm annos quatuordecim cum ea imperasset: omnísque rerum administratio ad vnum Bardam delata est. Hæc Curopalates.

IESV CHRISTI
AN. 856.
BENED. III.
AN. 2.
LVDOV. II. 1.
MICH. III. 15.

I.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo sexto, Indictione quartâ, die quintâ mensis Ianuarij, Tiberim fluuium immensùm excrescentem, Vrbem dirè vexasse, tráditur ab Anastasio. Secuta est pestis; quæ quòd fluxione guttur obstrueret, *Pestilentia Faucium* dicta est: cuius etiam meminit Ioannes diaconus temporis huius scriptor, ad finem Rerum gestarum S. Gregorij Papæ, agens de quibusdam mirandis. quæ tunc in exitu nonnullorum monachorum ibi contigerunt.

PESTILENTIA FAVCIVM

II.

MICH. IMP. LEGATIO, ET REGIS LAZOR. PEREGRINATIO ROMAM

Sed & eodem anno Michaëlem Imperatorem Legationem Romam ad nouum Pontificem misisse cum muneribus, paritérque Regem Lazorum pietatis ergô ad Limina Apostolorum venientem, præclara dona S. Petro obtulisse, aurúmque Episcopis ac reliquis ex clero, necnon & optimatibus, populo verò argentum minutum distribuisse; Anastasius tradit. Quo etiam tempore Patriarcha Constantinopolitanus Ignatius ad eumdem Pontificem misit Acta Synodalia, quibus probaretur legitimè facta Gregorij Syracusani Episcopi depositio, de qua superiùs: quam Benedictus, causâ diligentiùs cognitâ, præsente ipso Gregorio confirmauit; vt patet ex literis Nicolai Papæ ad Photium posteà scriptis.

III.

CONVEN. CARISIACEN. PRO REFORM. MORVM.

Intereà verò cum in Gallia vndique ebullirent factiones, subditorúmque rebelliones aduersùs Carolum Caluum Regem; increbresceréntque vbique latrocinia, deprædationes, cædes: ad hæc omnia euellenda, idem Carolus hoc anno mense Februarij *Conuentum* Episcoporum ac Procerum habuit in villa *Carisiaco*; ex quo eiusdem Regis scriptâ est exhortatio [a] ad omnes Episcopos & Comites sui Regni, vt quique in suis parochiis & iurisdictionibus hæc mala emendari, atque hominum mores in melius reformari curarent: missáque sunt Capitula nonnulla ad conciliandos sibi populos defectionem parantes, quæ extant. Reperitur apud Lupum [b] Ferrariensem Abbatem vna ex illis admonitionibus, quas idem Rex per Episcopos singulos ad populum sibi subditum scribi præcepit, vt abstineret à peccatis, præcipuè verò à factionibus atque deprædationibus. Fuítque etiam in his laborandum Benedicto Papæ; cuius extat [c] epistola ad Episcopos Regni Caroli aduersùs Hubertum subdiaconum, homicidam, adulterum, ac monasteriorum deprædatorem.

a *Rec. Bar Annal. Tom. X hoc an. ex cod. Ant. Ang.*

b *Lup. ep.* 100.

c *Rec. Bar. vbi sup. ex cod. eod.*

IV.

RABANI OBITVS, ET SCRIPTA.

Hoc eodem anno, die quartâ Februarij, defunctus est *Rabanus* Archiepiscopus Moguntinus, cùm sedisset annos nouem, mensem vnum, & dies quatuor. Ita verus Chronicon à Pithœo editum: ex quo erroris arguitur Trithemius, dum eum defunctum dicit anno superiori Indictione tertiâ. Emicuit hoc tempore Rabanus vt fulgentissimum sidus; cuius quæ extant scripta, tamquam lucis radij excellentiam demonstrant auctoris. Quem quidem Trithemius asserit, præter opuscula tam carmine quàm solutâ oratione conscripta, vniuersam Scripturam Sanctam à principio vsque ad finem feliciter explanásse: virum planè omni literarum genere egregiè excultum, triúmque linguarum Hebraicæ, Græcæ, & Latinæ peritissimum. Vt merito Germania gloriari possit, suum haud adeò imparem magnis habuisse Doctorem.

IESV CHRISTI
AN. 857.
BENED. III.
AN. 3.
LVDOV. III. 2.
MICH. III. 16.

I.

APOLOGETICVS EVLOGII PRO SS. MARTYRIBVS.

ANNO Christi octingentesimo quinquagesimo septimo, Indictione quintâ, sæuiente adhuc persecutione Saracenorum in Ecclesiam Cordubensem, cùm S. Eulogius iam absoluisset tres libros Memorialis Sanctorum, haberétque in animo recentium Martyrum certamen pariter describere, nonnullorum calumniantium strepitu motus, coactus est (vt ipse testatur) Historiam in Apologeticum commutare. Tota namque in illud vis diaboli se conuertit, vt qui annis singulis illustrari sanguine Martyrum CHRISTI Ecclesiam ægrè ferret, ore ministrorum suorum illud in vulgus spargeret, hos omnes gladio cæsos nequaquàm dignos esse qui in numerum Martyrum referrentur, quòd non sicut antiqui martyres à cultoribus Idolorum occiderentur, nequedum paterentur miraculis coruscarent, nec denique diuersis tormentorum generibus cruciarentur, sed ictu gladij certamen citò absoluerent. Quæ omnia ab Eulogio potentissimè sunt confutata, ne bonorum occasione tepesceret in cordibus credentium ardor fidei, & fortitudo languesceret Confessorum.

II.

CONCIL. MOGVNT. DE IVRIB. ECCLES.

Hoc eodem anno circa Calendas Octobris celebratum est CONCILIVM apud *Moguntiam*, præsidente Carolo Rabani successore: in quo actum est de Iuribus Ecclesiasticis. Sed & præsentata est epistola Guntharij Coloniensis Episcopi ad Altfridum Episcopum scripta, vbi agebatur de prodigioso fulmine, ignei draconis instar, quod in Ecclesiam cadens vbi conferta esset immensa populi multitudo ex omnibus illis tres homines ad tria diuersa altaria existentes vno ictu necauit, atque sex alios eodem impetu prostrauit. Habent hæc veteres Francorum Annales: Acta verò Concilij exciderunt.

CONVENTVS S. QVINTINI.

Ceterùm hoc pariter anno habitus est *Conuentus* apud *S. Quintinum*; in quo Carolus Caluus

ficut cum fratre Ludouico pacem & concordiam tenuit inoffenſam, ita cum nepotibus fratruelibus Lotharij filijs cuſtodire velle profeſſus eſt, ſtatutis eâ de re quibuſdam capitibus, quæ continet ſcriptus codex Antonij Auguſtini in Vaticanam Bibliothecam illatus.

IESV CHRISTI
AN. 858.

NICOLAI
AN. I.

LVDOVICI II. 3.
MICH. III. 17.

I. BENED. PP. OBIIT.

NICOLAI SVBROGATIO.

ANNO Chriſti octingenteſimo quinquageſimooctauo, Indictione ſextâ, *Benedictus* Papa mortuus eſt die decimaſextâ Februarij, poſtquàm ſediſſet annos duos, menſes ſex, dies decem; delatúſque eſt ad ſepulturã in Eccleſiam S. Petri diaconorum humeris. Inter quos fuit NICOLAVS, qui omnium cõſenſu ei ſucceſſit in Pontificatu, natus Romæ ex patre Theodoro nobiliſſimo viro, præditúſque omnibus virtutibus, atque doctrinâ & ſanctitate inſignis: qui in baſilicâ S. Dionyſij electus, aufugiens ne conſecraretur, è latebris extractus, apud S. Petrum conſecratus eſt præſente Ludouico Imperatore, & cum hymnis & canticis in Patriarchium Lateranenſe deductus. Habet iſta Anaſtaſius Bibliothecarius, miris Nicolaum laudibus extollens.

IMP. PEDES EQVVM PONTIF. FRENO DVCIT.

Additque præterea de Imperatoris humillimis erga illum obſequiis; nempè quòd cùm Imperator Vrbe diſceſſiſſet, & ad eum Pontifex viſitationis cauſa aduenïſſet, ipſi occurrens Imperator, equum quo is vehebatur, pedes ipſe freno duxerit quantùm ſagittæ iactus extenditur; idémque rursùm in reditu Pontificis in Vrbem præſtiterit.

II. LEGATIO GALLOR. AD LVDO. REG. ADVERSVS CAROL.

Hoc eodem anno, perſeuerante infeliciſſimo ſtatu Galliarum, cùm omnia prædonibus factioſiſque hominibus plena eſſent; nullúſque locus legibus Eccleſiaſticis vel ciuilibus eſſet, ſcelerata licentia omnia ſibi vendicante; Edelhartus Abbas & Otho Comes venerunt in Germaniam ad Ludouicum Regem, poſtulantes vt populo periclitanti & in anguſtia poſito ſubueniret: quod niſi celeriter faceret, à Paganis eum periculo Chriſtianitatis auxilium quæſituri eſſent, quòd tyrannidem Caroli, horum omnium malorum cauſam, diutiùs ferre non poſſent. Hæc vetus Francorum Chronicon à Pithœo editum, ſed ab auctore huius temporis conſcriptum. Vbi pariter inſinuatur, Ludouicum diù ancipitem, tandem ſuorum conſilio veniſſe in Regnum Caroli fratris, vt tot malis mederetur. Cùm autem primùm omnium *Concilium* Epiſcoporum indixiſſet *Rhemis*; qui ſub Carolo erant Epiſcopi prouinciarum Rhemenſis & Rotomagenſis, inſpectum habentes illius aduentum, ſeorsùm *conuenerunt* menſe Nouembri in *Villâ Cariſſiaco*: vnde ad eum ſcripſerunt epiſtolam, quâ ſe excuſantes cur non potuerint ad illum accedere, inſigni ſacerdotali libertate egregiam plane ac variâ doctrinâ refertam addiderunt prolixam admonitionem *a*, quibus

a Rec. Bar. Ann. Tom. X hoc an. & ecd. Ant. Auguſt.

ADMONITIO EPIS. CAROLI AD LVDOV.

modis qui ad reſtaurationem Eccleſiæ & ſalutem populi aduenïſſe iactaret, eam operari deberet, réſque ipſe ſuas ſuique regni curare, quæ non minùs emendatione indigerent: multáque ſubiunxerunt de libertate Eccleſiarum, rerúmque atque miniſtrorum illarum, diuinitùs inſtituta, quam boni Reges intemeratam cuſtodire debeant, non tyrannicè minuere vel contemnere.

III. CAROLVS AD PONT. ET IMP. QVERITVR ADVERSVS FRATREM.

Verùm minimè his acquieſcens Ludouicus, ſed potiùs factioſis hominibus obaudiens, ſe ad arma conuertit, & aduerſus Carolum potentem duxit exercitum: cui ſe Carolus imparem ſentiens, cum paucis clam ſe à ſuis copiis ſubduxit, quæ mox ad Ludouicum defecerunt. Sed inter hæc nunciata rebellione Sorabica, idem Ludouicus coactus eſt ad propria reuerti, poſtquam eius aduentus multa mala Regno Caroli, ipſiſque Eccleſiis attuliſſet. Ceterùm Carolus rebus ſuis conſulturus, Legatos miſit in Italiam ad Ludouicum nepotem Imperatorem, & ad Nicolaum Romanum Pontificem, expoſtulans de Ludouico fratre, qui non læſus Regnum ſuum aggreſſus eſſet: qui ambo literis Ludouicum Regem monuerunt, ne quid in regnum alienum præſumeret: ipſe verò iis receptis, legauit pariter ad eoſdem in Italiam Othonem Fuldenſem Abbatem, qui ſuam rectam in omnibus intentionem inſinuaret. Hæc idem vetus Francorum Chronicon: quæ in annum ſequentem propagata ſunt.

IV. IGNAT. CONST. INIVSTE RELEGATVR.

Quod ad res pertinet Orientalis Eccleſiæ; hoc ipſo anno, cùm Ignatius Conſtantinopolitanus Patriarcha duodecimum inchoaſſet ſedis ſuæ, quòd Bardam Patricium, penes quem ſumma erat adminiſtrationis Imperij, poſt ſæpè fruſtrà iteratas monitiones, à ſacratiſſimi Corporis Domini communione repuliſſet, ob vxoris inſontis repudium, & cum cognatâ ſibi ſponſa conſuetudinem; eiuſdem Bardæ factione calumnioſè accuſatus de conſpiratione aduersùs Imperatorem, è throno impiè depoſitus eſt, atque in inſulam Terebinthum relegatus. Vbi cùm perſuaderi numquam potuiſſet, vt libellum daret renunciationis ſedis Patriarchalis; poſt multas vexationes, & varios cruciatus, ad extremum in Copronymi ſepulchro incluſus eſt ſub cuſtodia crudeliſſimorum hominum: ſed inde furtim à pio quodam viro ſublatus, iterúmque captus, multiplices paſſus eſt locorum mutationes: compluréſque alij Epiſcopi ſimilia pertulêre, eò quòd nollent alium recipere Patriarcham. Attamen poſtmodùm cedentes plurimi minis, multi pollicitationibus illecti, obſecuti ſunt Bardæ, in locum Ignatij Patriarcham ſufficienti *Photium* eunuchum, qui erat Imperatori à Secretis, magnáque apud illum gratiâ pollebat, quòd ipſius Imperatoris ſoror Irene nupta eſſet Sergio Patricio Photij germano. Hæc Ioannes Curopalates; à quo Cedrenus, & alij recentiores exceperunt: ipſi quidem omnia in vnum colligentes, quæ magna ex parte noſcuntur geſta ſequenti anno.

V. PHOTIVS INTRVDITVR.

De quibus diſtinctiùs agens Nicetas in Vita eiuſdem Ignatij, primùm de Photio ait, illum nobilitate fuiſſe inſignem, Protoſpatharium dignitate, munere à ſecretis Imperatori, diuitiis pollentem, ſcientiis ſæcularibus diſertiſſimum, atque etiam antiquis hâc ex parte com-

parandum,

parandum, sacrarum verò literarum expertem; hominem gloriæ appetentissimum, sexque diebus ex laïco transformatum in Patriarcham, nimirùm primâ die monachum effectum, secundâ anagnostem, tertiâ subdiaconum, quartâ diaconum, quintâ presbyterum, sextâ denique Patriarcham; consecratúmque esse à Gregorio illo Syracusano excommunicato, de quo superiùs actum est, ipso die Natalis Domini. Ista Nicetas: reliqua sequenti anno. Ceterùm hîc initium magnę tragœdiæ, quę plurimis actibus ad multorum annorum curricula propagata, cuncta gemitibus repleuit atque doloribus.

IESV CHRISTI
AN 859.
NICOLAI
AN. 2.
LVDOVICI II. 4.
MICH. III. 18.

I. SS. EVLOGII ET LEOCRITIÆ MARTYRIVM.

ANNO Domini octingentesimo quinquagesimo nono, Indictione septima, die vndecima Martij, magnus ille promotor martyrum, debellator Mahometanæ impietatis, *S. Eulogius* designatus olim Toletanus Antistes, presbyter verò existens Ecclesiæ Cordobensis, cuius sæpè facta est mentio, martyrio coronatus migrauit in cælum: addita ad palmam *Leocritia* virgine, Mahometanæ gentis sobole, sed in CHRISTO renata, & prædicatione Eulogij ad martyrium roborata. Quæ quomodò se habuerint, pluribus narrat Aluarus eius temporis scriptor in Vita eiusdem S. Eulogij: meminítque de ipsius cadauere in flumen proiecto, (cuiusmodi supplicium communè fermè fuit omnibus qui hac persecutione passi sunt) & columba candidissima super ipsum quiescente; déque solemniis in funeribus Christianorum exhiberi solitis, diuinitùs eidem impertitis. Cuius corpus, necnon prædictæ S. Leocritiæ, posteà sub Adefonso Magno Rege Galleciæ translata fuêre Ouetum, & miraculis coruscauêre. Ceterùm cùm toto fermè terrarum orbe dominarentur impij Mahometani, nullo alio loco (quod sciatur) nisi Cordubæ ita enituit frequens in perferendo martyrio Christiana constantia; reliquis alibi non audentibus aduersùs Saracenorum obloqui impietatem, satis habentibus si ab illis permitterentur Christiani viuere.

II. LEGATIO EPISCOP. GAL. AD LVDOV. REGEM PRO PACE INTER IPSOS.

Quod ad res Francorum spectat; hoc eodem anno Ludouicus Rex Germaniæ perterritus literis Episcoporum regni Caroli Calui, quibus eum acriter redarguerant de ipsius in Gallias grassatione; expetiit ab illis vt Legatos mitterent, cum quibus quæ pacis essent in commune tractare posset, & absolutionem eorum quæ peccasset, percipere. Quamobrem iidem Episcopi, vnà cum illis qui sub Lothario Imperatoris Lotharij filio erant, in Mediomatricum ciuitatem mense Maio conuenientes, nobilissimam ad eum Wormatiam ornauerunt legationem trium Archiepiscoporum, Hincmari Rhemensis, Guntharij Agrippinensis, & Wenilonis Rotomagensis, aliorúmque sex Episcoporum; quibus Commonitorium *a* dederunt (ita vocabant, quæ Legatis dabantur scripta præcepta) quo modo Ludouicum pœnitentem, ac promittentem cum fratre & nepote pacem seruare, factiosósque homines à se expellere, atque vnitatem Ecclesiæ procurare, absoluere deberent. Id autem ex parte factum esse, docet eorumdem Legatorum relatio. Sed & annuisse apparet in eo Ludouicum Episcopis, vt ad mutuum colloquium conueniret cum Carolo & Lothario. Siquidem vetus Pithœi Chronicon testatur, eosdem præsenti anno in insulâ quadam Rheni cum æquo numero Principum suorum ex aduersâ parte nominatim expressorum nauigio vectos conuenisse, reliquo singulorum comitatu super litus ex vtrâque parte fluminis consistente: ibique post multam vtrimque disputationem, indicto conuentu in commune habendo, singulos ad sua remeâsse.

a Rer. Baron. Annal. Tom. X. hoc an. ex codd. Ant. Aug. & M. An. Mureti.

REGES CONVENIVNT IN INSVLA.

III. TVLLENSE GENER. CONCIL. IN CAVSA VVENILONIS PRODITORIS, &c.

Fuit autem intereà curæ iisdem Carolo & Lothario Regibus, vt ex duodecim sibi subiectis prouinciis Galliarum, hoc eodem anno mense Iulio apud *Tullum* in villâ *Saponariæ* dictâ celebraretur CONCILIVM, quod ab ipsis vocatum est Generale. Cuius cogendi cùm multæ causæ præcessissent, potissima fuit proditio Vvenilonis Archiepiscopi Senonensis, qui deficiens à Carolo ad Ludouicúm, hunc aduersùs illum acriùs impulerat. Actum tamen anteà est ex more de fide Catholicâ, & rursùm condemnati errores Gothescalci Prædestinatiani, quem in aliis iam anteà Conciliis damnatum vidimus. Ait enim Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus in epistolâ nuncupatoriâ ad commentarium ab ipso editum contra eumdem Gothescalcum, in hâc Tullensi Synodo oblata fuisse à Remigio Lugdunensi Archiepiscopo capita quædam de erroribus Gothescalci Carolo Regi; Carolum autem dedisse illa Hincmaro, vt responderet: quod egregiè ipse præstitit tribus libris eo argumento conscriptis. Habentúrque præterea apud Flodoardum *b* duæ eiusdem epistolæ valdè prolixæ, ad eumdem Regem scriptæ de iisdem erroribus. Sed & tractatum esse in hâc Synodo de restauratione pacis inter Ludouicum & Carolum Reges, necnon de vnione ac reformatione Ecclesiarum; constat ex ipsius Actis *c*, quæ extant.

b Flod. Hist. Rhem. lib. 3. cap. 15. & 16. c Rer. Baron. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. Aug.

IV. ALIA GESTA IN SYNODO.

Quod verò ad Vvenilonem spectat; aduersùs eum Carolus ipse Rex libellum Synodo propriâ manu obtulit: electíque sunt Iudices in eâ causâ quatuor Archiepiscopi, Lugdunensis, Rotomagensis, Turonensis, & Bituricensis; qui ad Vvenilonem literas ex Synodo dantes, diem ei dixerunt. Scripsítque præterea Synodus epistolam ad Britanniæ Episcopos, qui schismate se diuiserant à suo Metropolitano Turonensi: itémque aliam ad seditiosos, factiosorúmque principes, quorum effreni licentiâ omnes prouinciæ turbabantur: nihil prætermittentes Patres, quo omnes ad debitam obedientiam & pœnitentiam reducerent. Ac denique statuti sunt canones sexdecim, ex quibus sex priores mutuati noscuntur ex Concilio Valentino, reliqui superadditi: inter quos saluberrimè institutos, ille laude dignissimus, qui de Scholis sanctarum Scripturarum, & humanæ literaturæ instituendis est conditus: cùm nec-dum impletum esset, quod haud pridem in præ-

DE SCHOLIS INSTITVENDIS.

d Concil. Valent. c. 18.

dicto Concilio d Valentino de eàdem re fuerat institutum. Sed cùm decessorum commendetur eo canone hâc in re studium Imperatorum; Lotharium Aug. post Carolum Magnum & Ludouicum Pium, benè meritum fuisse de viris doctis, testatur Angelomus in præfatione in commentarium tunc à se editum in Cantica Canticorum.

V.
GANELONIS NOMEN INFAME REDDITVM.

Porrò tantâ prædictus Vvenilo, ob insignem aduersùs Carolum Regem proditionem, (à quo & Episcopatum, & alia omnia quæ haberet, acceperat) infamiâ aspersus est, cùm præcipuè ipse solus ex omnibus Regni Caroli Episcopis (quod & suo libello testatus est Carolus) ad Ludouicum transfugisset; vt cùm idem publicè vbique locorum proditor acclamaretur, exinde nomine *Vvenilonis* proditores insignes nominari cõsueuerint. In quo illud aduertendum, quòd quem in his Actis Conciliorum Vvenilonem appellatum legimus, apud Lupum Ferrariensem (cuius multæ extant ad eum epistolæ) Guenilo semper scriptus reperitur, vulgò *Ganelo*; quod nomen vsurpatum inuenitur in Turpini fabulis. Vnde scias auctorem illum post ista tempora vixisse, vbi iam *Ganelonis* nomen ex auctore Guenilone mutatum, insignibus proditoribus commune redditum erat.

VI.
DE CONTENTIONE INTER ANTISTITES TVRON. ET DOLEN. PRO PRIMATV MINORIS BRITAN.

Quod item pertinet ad res Britannicas in eâdem Synodo tractatas; illæ haud modici fuêre momenti, vtpotè ventilatæ iudicio etiam Apostolicæ Sedis per plura annorum centenaria. De quibus hæc breuiter habeto: Doli ciuitatis in Britannia Minori primum Episcopum sedisse B. Samsonem, omnes consentiunt: quem narrant Britonicarum rerum scriptores, cùm ex Anglia profugus in eam otam venisset, munúsque Pontificium in Dolensi Ecclesia exercere cœpisset, pallium ac reliqua Archiepiscoporum insignia, quæ Eboraci habuerat (vbi Archiepiscopum anteà fuisse volunt) retinuisse: Inde porrò factum, vt eius quoque successores pro Archiepiscopis se gerentes, iisdem vsi sint; quorum etiam ex numero Bestoualdum à Seuerino, Innemenum ab Hadriano Primo Romanis Pontificibus, pallium obtinuisse contendunt: sed hoc vt suspectæ fidei refellitur in epistola Innocentij Tertij, de qua mox dicendum. Quare verisimiliùs alij, Archiepiscopi nomen à Dolensibus Antistitibus vsurpatum negant ante Nomenoium Principem Britonum. Hunc enim sub annum Christi octingentesimum quinquagesimum, cùm proprium sibi, excusso Francorum iugo, Regnum constituisset, Episcopis suæ ditionis Dolensem Metropolitani iure præposuisse; cùm ante id temporis omnes Britanniæ Episcopi Archiepiscopo Turonensi, tamquam Lugdunensis Tertiæ Metropolitano paruissent. Vt vt sit, constat certè post hæc primùm tempora natam, agitatámque de Pallio, & Archiepiscopatûs iure, controuersiam inter Turonensem & Dolensem Antistites. Quæ cùm post plurimas multorum Pontificum ac Conciliorum decisiones, in fauorem Turonensis Archiepiscopi pronunciatas, adhuc tamen esset sub iudice temporibus Innocentij Tertij; ipse tandem omnibus quæ ab vtrâque parte à primâ origine producta fuerant examinatis, anno Christi millesimo centesimo nonagesimo nono, auctoritate Apostolicâ sanxit, vt Dolensis Ecclesia cum reliquis Britanniç, Turonensi perpetuò suffragarentur, nec vmquam Dolensis Episcopus ad Pallij vsum aspiraret. Quâ de re extat ipsius epistola e valdè prolixa, quæ superiora fermè omnia Pontificum ac Conciliorum rescripta atque decreta, aliáque multa ad hanc quæstionem spectantia commemorat; omnem imposterum de eâ re disceptationem interdicens; adeóque hic finis videtur fuisse ancipitis, diuturnæque inter illos Episcopos controuersiæ.

e Innoc. III. Regist. lib. 2. ep. 79. Adde ep. 168. lib. 2.

VII.
SCHOLÆ IN ORIENTE RESTITVTÆ PER BARDAM CÆS.

Denique quod spectat ad Scholas, de quibus erigendis actum est in Synodo Tullensi; eodem fermè tempore contigit, bonarum literarum scholas aperiri Constantinopoli operâ Bardæ tunc Cæsaris, Imperium ex libito moderantis, ac vehementi nisu affectantis; cùm intereà Michaël Aug. theatra tantummodò & certamina equorum curaret, ipséque etiam publicè aurigaret. Hæc Curopalates: qui ait ex eo tempore scientias in Oriente reflorescere cœpisse, quæ iampridem Imperatorum incuriâ vbique prorsùs aruissent. Additque de Leone magni tunc nominis philosopho Constantinopoli docente, quem testatur discipulum fuisse in Insulâ Andro Michaëlis Pselli viri doctissimi.

DE PSELLO, ET METAPHRASTE.

Ex quibus habes, quo tempore vixerit *Psellus*: ex eóque pariter addisces; quo sæculo scripserit *Metaphrastes*; in cuius laudem Psellus ipse orationem habuit, quâ asserit de eius obitu audisse eos qui viderant felicem ipsius ad Deum transitum. Quare quòd inter Vitas Sanctorum positis in Tomis ab eodem Metaphraste collectis, reperiantur aliqui Sancti qui post illa vixerunt tempora; id factum alienâ dicendum est operâ, qui suis diebus & mensibus allegerunt Sanctos singulos qui posteà vixerunt, ne viderentur extra classem vagari. Sicut & quando in iisdem Sanctorum Vitis, earum scriptores iisdem ipsis vixisse temporibus declarantur; omninò necesse est errore labi, si quis eiusmodi scriptionis auctorem esse putauerit Metaphrastem, & cum illo vixisse tempore dixerit: cùm scire debeat Vitas Sanctorum non fuisse vt plurimùm à Metaphraste conscriptas, sed collectas duntaxat; multis f etiam passim additis ex proprio ingenio, quorum nulla est mentio apud alios auctores, & aliquando fidem excedunt. Ex tempore igitur Pselli, meliùs intelliges tempora Metaphrastis. Quòd & si plures Psellos fuisse dixeris, isto nullum celebriorem, nec antiquiorem inuenimus.

f Vide Bellarm. lib. de Script. Eccl. in Sim. Met.

VIII.
IGNATIVS QVANTA PASSVS A PHOTIO.

Hoc item anno, post duos menses ab intrusione Photij in sedem Constantinopolitanam quam accidisse vidimus ipso die Natalis Domini anni superioris; dira persecutio ab eodem excitata est aduersùs Episcopos omnes, qui perstantes in Ignatij deiecti communione, chirographum obedientiæ ipsi petenti Photio non obtulissent. Cúmque idem insuper apud Imperatorem insimulâsset Ignatium, quòd exul in Imperium res nouas moliretur; eius rei causâ missi Iudices, sæuissimam quæstionem de Ignatij familiaribus habuerunt: sed cùm nihil reperissent, tunc vinctum ipsum ex Terebinthi insulâ ad Sacram transferentes, ibi eumdem in caprarum stabulo concluserunt. Inde verò aliò atque aliò deductus, tandem post varios carceres, vincula, cruciatus, atque locorum mutationes, in insulam Mitylenen deportatus est; cuncta hæc passus, quòd libellum renunciationis sedis tradere recusaret. Cuius item

amici,

amici, affecti pariter verberibus, aliísque cruciatibus, proscripti in diuersa loca exules missi sunt. Hæc omnia Nicetas pluribus in Vitâ eiusdem Ignatij: præter quæ, libellus Episcoporum, qui posteà oblatus est Oecumenicæ Octauæ Synodo in actione secunda recitatus, multa continet dira supplicia quæ tum ipse Ignatius passus à Photio, tum ei cohærentes Episcopi: quæ etiam attigimus superiùs ex Curopalate.

IX. Post hæc verò idem Photius (vt scribit Anastasius Bibliothecarius in præfatione historicâ ad Octauam Synodum) videns quamplurimos adhuc stare pro Ignatio, persuasit Imperatori ministerio Bardæ, vt congregaret *Concilium* sibi communicantium Episcoporum, quo Ignatium damnaret; vt hâc arte Episcopos atque populum ab eius affectione diuelleret. Verùm cùm & hoc peracto, permulti nihilominùs adhærerent Ignatio; consilium (vt ait Nicetas) iniit legationem mittendi ad Nicolaum Romanum Pontificem, petendíque vt Constantinopolim Legatos mitteret, specie quidem ad extirpandam hæresim Iconomachorum, quæ iterùm reuiuiscere videretur, re vera autem vt ab iisdem Legatis extorqueret confirmationem depositionis Ignatij; cùm & mendacia suis ad Nicolaum literis miscens, scripsit Ignatium ob senium & infirmitatem Ecclesiæ suæ renunciasse, & in cuiusdam Insulæ monasterium se recepisse, vbi cum omni honore & obsequio viueret. Cæterùm cùm extent *g* adhuc quædam Photij ad Nicolaum literæ, dolis quidem illæ plenæ, mendaciísque refertæ, quibus & rectæ fidei professionem inseruit, & communicationem Apostolicæ Sedis expetiuit: eæ tamen diuersæ esse noscuntur ab illis, quarum argumentum ex Nicetâ retulimus, cùm nihil de Legatis mittendis, vel de Ignatij monasterio in ipsis agatur. Porrò ipsum quoque Imp. Michaëlem, Photij suasione ad eumdem Pontificem legationem misisse, vnà cum accusationibus quibusdam aduersùs Ignatium, petiisséque Legatos mitti Constantinopolim ad sedandum conflatum schisma; idem ipse Nicolaus testatur in literis Encyclicis ad vniuersos Fideles & Episcopos Orientis posteà (vt dicetur) scriptis. Sed & aliam prætexuisse Imperatorem legationis mittendæ occasionem, nempè causam sacrarum Imaginum, vt sua auctoritate Pontifex pullulantem rursùm errorem euelleret, eumdémque multa pretiosissima sacra munera ad sanctum Petrum misisse, scribit Anastasius Bibliothecarius, qui cuncta oculis spectabat.

LEGATI A PHOTIO ET IMP. AD NICOL. PP.

g Rec Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex Bibl. Columna.

IESV CHRISTI
AN. 860.

NICOLAI
AN. 3.

LVDOVICI II. 5.

MICH. III. 19.

I. ANNO Domini octingentesimo sexagesimo, Indictione octauâ, Nicolaus Papa auditis Legatis Michaëlis Imp. & Photij Patriarchæ intrusi, de quibus superiori anno dictum est; rebus cunctis quam diligentissimè examinatis in *Conuentu* Patrum ad hoc ex more conuocatorum, de omnium sententiâ petita legatio decreta est Constantinopolim, quâ functi sunt *Rodoaldus* Portuensis Episcopus & *Zacharias* Anagninus: iísque datum est in mandatis, vt quæstionem quidem de sacris Imaginibus sæpiùs iudicatam iterùm definirent; de causâ verò inter Photium & Ignatium inquirerent tantummodò, eius autem definitionem integram referrent ad ipsum Nicolaum Pontificem: quibus etiam omninò prohibitum est, ne vllo pacto cum Photio, nisi quasi cum laico, non autem vt Episcopo communicarent, anteqoàm id idem Pontifex decreuisset. Hæc quidem testatur ipse Nicolaus in literis *a* Encyclicis ad omnes Christi Fideles & Episcopos Orientis posteà scriptis. Et in Actione quartâ Octauæ Synodi traditur, Nicolaum licèt Legatos Photij ad audientiam recepisset per satisfactionem libelli & iuramenti, haud tamen ad communicationem cum reliquis Episcopis admisisse:

LEGATIO MISSA A NICOLAO PAPA IN ORIENTEM.

a Nicol. ep. 1. & 4.

II. Mittens autem Nicolaus Legatos suos, dedit eis literas septimo Calendas Octobris, incipiente Indictione nonâ *b*, ad Photium quidem perbreues, prolixiores verò ad Michaëlem Imp. quibus plurimùm questus est de Ignatij depositione, & Photij laïci subrogatione, factis contra traditionem Patrum, absque consensu Romani Pontificis. Ad quæ omnia inquirenda, simúlque quæstionem de Imaginibus definiendam, eosdem Legatos mittere testatur. Addens insuper querelam de Iuribus Romanæ Ecclesiæ ab Orientalibus occupatis; non solùm quòd prouinciis illis, quas vt peculiares suas Romani Pontifices (alioqui totius Orbis Vniuersales Episcopi) per Vicarios regere consueuissent, (putà quas recenset, vtramque Epirum, veterem scilicèt & nouam; Illyricum, Macedoniam, Thessaliam, Achaiam; vtramque Daciã, Ripensem & Mediterraneam; Mysiam, Dardaniam, & Prævalim: quibus, vt ait, præfici mos erat Archiepiscopum Thessalonicensem:) suasione schismaticorum Patriarcharum, Imperatores Constantinopolitani Romanam Ecclesiam spoliâssent; sed etiam quòd patrimonia quæ in Siciliâ & Calabriâ haberet, sustulissent. Peruenientes autem Legati Constantinopolim, cùm innotuisset Nicolaum Papam haud approbâsse Ignatij eiectionem, & Photij subrogationem; minùs dignè suscepti sunt, nec per centum dies cum vllis aliis loqui permissi; vt est de his querela ipsius Nicolai in literis *c* ad Photium posteà datis. Sed eiusmodi inhumanitatem, non tam Imperatori adscribendam esse, quàm perfido Bardæ Cæsari, & schismatico Photio Græci consentiunt omnes. Imperatore enim ludis Circensibus & ebrietatibus prorsùs intento, duo isti omnia gerebant, potentissimi ex propinquitate quam diximus affinitatis cum Imperatore.

b Id. ep. 2. & 3.

DE LITERIS NIC. AD IMP. ET PHOT.

LEGATI QVOMODÒ SVSCEPTI CONSTANTIN.

c Id. ep. 6.

III. Hoc eodem anno, Nonis Iunij, Francorum Reges Carolus & Ludouicus fratres, nepósque ipsorum Lotharios, *Confluentiam* conuenientes vnà cum multis Episcopis atque Comitibus; tandem mutuam inierunt concordiam, capituláque pacis ediderunt, quæ extant *d* vnâ cum actis eiusdem *Conuentûs*: in quo multa

CONVENT. CONFL. DE CONCORDIA INTER REGES FRANCORVM.

d Rec. Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. Aug.

statuta

ſtatuta ſunt pro optimâ Regni adminiſtratione, & Eccleſiaſticarum rerum ac perſonarum defenſione. Ceterùm Carolum non firmiter ſtetiſſe pactis conuentis, ſed de inuaſione cogitâſſe alienorum; docent querelæ Ludouici & Lotharij, ad Nicolaum Papam miſſæ per Legatos, literáſque *e* ſumma animi ſubmiſſione, & ingenti erga Sedem Apoſtolicam reuerentiâ ſcriptas; quibus eum *Dominum ſanctiſſimum, totiúſque ſancta Dei Eccleſiæ roſeo Chriſti ſanguine acquiſita Pontificem, & vniuerſalem Papam* nominantes, *Chriſtianiſſimorum Principum more* (vt loquuntur) *ad ſacra ipſius veſtigia prouoluti*, obteſtantur vt *nihil ſiniſtri de ipſis credat*: eumdémque hortantur, *exemplo prædeceſſorum* accedere in Galliam, vt Apoſtolicâ auctoritate his malis mederetur; *& quos nulla pacis fœdera, nulla mouerent fraternæ charitatis viſcera, Apoſtolica inuectio ad cenſuram Eccleſiaſticam venire compelleret.* Denique teſtantur, *ſe propriis limitibus ac terminis contentos, ſanctæ Sedi Apoſtolorum Principis, ipſiúſque Nicolai ab omnibus reuerendæ auctoritati, humilem ſubiectionem vnanimes modis omnibus obſeruare decreuiſſe, eique diuinitus collatam immunitatem ſalubriter tueri.*

e Rec. Baron. ib. d

VIRVM EXEMPLAR REVERENTIÆ ERGA SED. APOST.

IV. Hoc item anno Romæ Tiberim fluuium his alueum egreſſum, (nempè tertio Calendas Nouembris, & ſexto Calendas Ianuarij) maximam partem Vrbis inundâſſe, Ingentiáque intuliſſe damna, Anaſtaſius narrat in Nicolao.

IESV CHRISTI
AN. 861.

NICOLAI
AN. 4.

LVDOVICI 6.

MICH. III. 20.

I. ANNO Chriſti octingenteſimo ſexageſimo primo, Indictione nonâ, celebratum eſt *Conſtantinopoli* in Eccleſiâ SS. Apoſtulorum, à Photio illius ſedis inuaſore *Conciliabulum* numeroſiſſimum Epiſcoporum ei fauentium; cui etiam compulſi ſunt intereſſe iidem qui ſuprà Legati Apoſtolicæ Sedis, Radoaldus, & Zacharias: ad quam vocatus Ignatius legitimus Patriarcha exul, (qui poſt varias deportationes, iniurias, damna & verbera, in inſulam Terebinthum Conſtantinopoli adiacentem reductus fuerat) ibi rursùm falsò accuſatus quòd contra canones fauore Principum eam Eccleſiam obtinuiſſet; rursùm damnatus eſt, ac ſolemni ritu indumentis Pontificis exutus atque exauctoratus; Photiúſque in ſede confirmatus. Quæ quomodò ſe habuerint, pluribus narrat Nicetas in ipſius Ignatij Rebus geſtis. Addit verò Anaſtaſius Bibliothecarius in præfatione hiſtoricâ ad Octauam Synodum, inſimulatum quoque fuiſſe Ignatium, quòd in S. Methodium deceſſorem ſuum contumelioſus extitiſſet: quod etiam quàm falſum fuerit, ipſe oſtendit.

CONCILIABVLVM ADVERS. IGNATIVM.

II. Ceterùm hanc Synodum apud Theodorum Balſamonem, dum illam interpretatur, appellatam inuenies Oecumenicam, tum ob præſentiam Legatorum Romani Pontificis, tum ob numeroſitatem ejus: ſiquidem gloriabantur implêſſe numerum Patrum qui interfuerant Magno Nicæno Concilio, nempè trecentorum decem & octo; vt teſtatur Nicolaus *a* Papa in epiſtolâ hoc anno reddita ad Michaëlem Imperatorem. At verò ipſe Nicolaus in aliis ad eumdem Imp. datis poſteà literis *b*, *Latrocinalem Synodum* appellauit: idque multiplici nomine. Primò quidem, quòd (vt ait) qui ad eam conuenerunt, aut ſuſpecti & inimici Ignatij erant, aut ſubiecti ipſius Photij; quorum nullus perſonam legitimi iudicis habere potuit. Deinde ob illa, quæ ab iiſdem ſchiſmaticis ac nefariis iniuſtiſſimè geſta ſunt aduersùs Ignatium, alióſque Epiſcopos qui iuſtitiæ ſtudium ipſi fauiſſent; quos vnà cum ipſo Ignatio crudeliſſimè habitos, & abſque interrogatione damnatos eſſe, idem Nicolaus ſuis epiſtolis *c* queritur. Item quòd omnia in eodem conuentu facta ſunt ad nutum Imperatoris, qui eidem contra canones tamquam iudex interfuit. Sed & ob ea, quæ Legati Apoſtolicæ Sedis perpeſſi ſunt: qui poſtquam centum dies cuſtoditi fuiſſent, ne quis ad eos accederet, neque ipſi ad alios, horrendis inſuper terroribus impulſi ſunt Photio conſentire, cùm inter alia minarentur aduerſarij fore vt ipſi in exilium longè longiùs ablegarentur, vbi fame preſſi ſuos cogerentur manducare pediculos. Hoc enim teſtatur idem Nicolaus *d* in aliis ad Imperatorem, Photiúmque ſcriptis literis. Denique quòd prolatæ ab iiſdem Legatis literæ Romani Pontificis, in multis falſatæ fuerint, Photij ſuorúmque additionibus, ſubtractionibus, mutationibus; quas omnes eâdem *e* epiſtolâ, cum multis aliis querelis, recenſet Nicolaus.

a Nicol. ep. 5.

b Id. ep. 7.

LATROCINALIS IVRE DICTVM.

c Ep. 7. & 8.

QVÆ LEGATI APOST. SEDIS PASSI.

d Ep. 9 & 6.

e Ep. 9.

Quæ verò in hâc Latrocinali Synodo modò ſtatuta ſunt, poſteà (vt ſuo loco apparebit) repetita fuerunt in alio Photij Conciliabulo, quod Octauum Concilium Oecumenicum appellauit. Iſtius autem hoc anno celebrati cùm duæ fuerint Actiones, quarum prior habita eſt in causâ Ignatij, altera pro cultu ſacrarum Imaginum; eadem Synodus duplex, hoc eſt Prima & Secunda, nouè dicta reperitur apud Theodorum Balſamonem; cùm tamen eodem loco, eodem tempore, ab iiſdem perſonis celebratæ fuerint. Meditatus quoque Photius opus, quod *Nomocanonem* vocari voluit, continens collectionem ſacrorum Canonum, & ſanctorum Patrum Reſponſiones; poſt Septimæ Synodi canones, attexuit ex iſtâ pſeudoſynodo alios numero ſeptemdecim diuerſorum argumentorum, quibus ſuum labantem & corruentem firmaret Epiſcopatum.

IV. Sed non contentus Photius Ignatij exauctoratione, diriſſimis adhuc eum per impiiſſimos hominès ſuppliciis vexari curauit, quò propriâ ſubſcriptione cogeret ſuam ipſius depoſitionem confirmare. Itaque poſt carcerem, famem, vincula, tormenta, ac verbera, eumdem ſuper marmora ad modum Crucis extenſum in faciem per totam noctem ligatum detinentes, ac poſteà lanceatum punctionibus conterentes; demùm poſt multum effuſum ſanguinem vix ſpirantis tentâ vi manu, ſignum Crucis in chartâ ſubſcriptionis vice ſignârunt. Quâ ad Photium delatâ, ſcripſit hæc ipſe in eâ; *Ignatius indignus Conſtantinopolitanus, confiteor me ingreſſu*

ET POST CONCILIABVL. IGNATIVS.

eſſe

esse sine calculis, non canonice videlicet electum, & his annis non sanctè me gessisse, sed tyrannicè. Post quæ domum redire ab Imperatore permissum, cùm rursùm Photius cogere vellet vt id ipsum voce in Ecclesiâ publicà in festo Pentecostes profiteretur; sed & eidem oculos eruere, & manum abscindere cogitaret, iámque ad ipsum vi trahendum milites in domum vbi detinebatur irrumperent: tunc idem Ignatius sumpto serui habitu duas sportas ex vno pendentes ligno humeris sustollens, clam custodibus aufugit, variásque circuiuit insulas ac solitudines, mutauitque latebras & speluncas, victum mendicando. Cùm interim vniuersâ vrbe Constantinopolitanâ grauissimo terræmotu quassâ, eiúsque cladis causa vno omnium ore in iniustam Ignatij persecutionem reiecta; qui post initam fugam ad necem vbique curiosissimè quæritabatur, Michaëlis Imperatoris & Bardæ Cæsaris iureiurando securus redditus, ad suum rediit monasterium; & ita terræmotus quieuit. Habet hæc omnia pluribus Nicetas in Rebus ab eodem Ignatio præclarè gestis.

REDIT AD SVVM MONAST.

V.

f Rec. Baron. Tom. X. hec on. ex Bibl. Column.

LIBELLVS APPELLATIONIS AD SED. APOST.

Extat *f* quoque libellus, Ignatij, & aliorum Episcoporum & Archimandritarum ei adhærentium nomine, ante fugam eius scriptus à Theognosto olim Exarcho, posteà monacho, túncque ob fidem extorre, delatúsque ab eodem Romam & oblatus Nicolao Papæ; quo iidem deplorantes mala quæ passi essent à Photio, appellabant eiusdem Romani Pontificis iudicium, tamquam *Præsidis* (vt vocant) & *Patriarchæ omnium sedium, ac Principis Apostolorum successoris, & vniuersalis Papæ.* Sed quòd Theognostus seriùs Romam venerit, quàm Legati Nicolai redeuntes in Vrbem; non potuit Nicolaus nisi serò de veritate rerum gestarum certior reddi, quòd Legati cuncta mendaciis obuoluerent. Missum verò etiam esse Legatum ab Imperatore Leonem à secretis, vnà cum literis quibus ab eodem Pontifice peteretur confirmatio depositionis Ignatij, & promotionis Photij, testatur ipse Nicolaus in epistolâ *g* ad Orientales Episcopos posteà scriptâ. Extántque *h* insuper aliæ satis prolixæ literæ, quas per eiusdem Nicolai Legatos Romam redeuntes Photius scripsit; & quidem eiusmodi, vt miretur qui eas legerit, præter dicendi facundiam, seruatósque omnes oratoris numeros, ingentem hominis vafriciem, quòd persecutor Catholicorum, inuasor alienæ sedis, spirans vndique furorem, tam copiosè atque ornatè loquatur de mutuâ charitate, excusétque suam ex laïco promotionem. Quid verò his responderit Nicolaus, *i* dicetur anno sequenti.

DE LITERIS IMP. ET PHOT. AD PAPAM.

g Nic. ep. 12.
h Rec. Baron. vbi sup. ex eod. Colum.

VI.

i Hieron. Rub. Hist. Rauen. poster. edit.

CONCIL. LATERANENS. IN CAVSA IO. EPISC. RAVEN.

Intereà hoc eodem *i* anno Romæ celebrata habetur SYNODVS LATERANENSIS in causa Ioannis Episcopi Rauennatis, omnium hominum arrogantissimi; cuius extant apud Burchardum in libris Decretorum, tribus Actionibus Acta distincta: meminitque eiusdem Petrus diaconus Cassinensis huius temporis scriptor in Rebus gestis S. Athanasij Neapolitani Episcopi, qui eidem interfuit, pársque magna fuit. Totius verò rei gestæ narrationem Anastasius in Nicolao Papâ altiùs repetens, ait eumdem Ioannem, quòd plurima intulisset Rauennantibus & vniuersis Æmiliensibus damna, quosdámque eorum temerè excommunicâsset, sed & multa aduersùs Apostolicæ Sedis auctoritatem nefanda perpetrâsset, ac denique Romam frequentiùs à Summo Pontifice vocatus, venire detrectâsset; ab eodem in Synodo communione priuatum esse: Cùm verò auxilium Ludouici Imp. proposuisset, Imperatorem ei per internuncium dixisse; *Vadas, & fastu elationis deposito, tanto humilies te Pontifici, cui & nos & omnis Ecclesia generaliter inclinatur, & obedientiæ & subiectionis colla submittat; quia quæ cupit aliter, minimè consequi poteris.* Sed cùm obtentis nihilominùs, importunis precibus, ab eodem Imp. Legatis, vnà cùm ipsis arroganti spiritu Romam processisset, nec tamen causam suam peragere valuisset; tamdem quòd excommunicatus esset, ab omnibus derelictum, coactum esse Romano se Pontifici submittere, à quo in prædicta Synodo hoc anno habitâ, veniam, restitutionémque, certis conditionibus obtinuerit. Hæc pluribus Anastasius.

VII.

ALFONS. MAG. REGNAT IN HISP.

Hoc item anno (vt ex veteribus monumentis constat) vitâ functo Ordonio Gallæciæ in Hispaniâ Rege, successit in regnum filius eius *Absonsus*, siue Adefonsus, cognomento *Magnus*: qui sui exordio inter cetera pietatis opera, thesauros [k] à patre sibi relictos pauperibus & Ecclesiis erogauit; Ecclesiámque S. Iacobi quæ terrea erat, quadratis lapidibus construxit, atque alias erexit: idémque multis posteà aduersùs Arabes victoriis est illustratus, quas qui res Hispanas sunt prosecuti describunt. Sed de eo rursùm inferiùs.

IESV CHRISTI
AN. 862.

NICOLAI
AN. 5.

LVDOVICI II. 7.

MICH. III. 21.

I.

INCENDIVM, ET TERRÆMOTVS CONST.

ANNO Domini octingentesimo sexagesimo secundo, Indictione decimâ, incendio conflagrauit Constantinopoli basilica S. Sophiæ, maximóque omnium terræmotu ipsa ciuitas est concussa; & vox atque sonus inarticulatus è terrâ ac mari emissus, ingentem cordibus hominum metum horrorémque iniecit: hæc omnia in vltionem scelerum in eadem vrbe ad summum culmen excrescentium; cùm inter alia cœptus olim à Michaële Imp. iuuenili impietate adhuc vigeret derisus sacrorum, quo mimos & scurras in sacerdotes & Pontifices transformans, iubebat res diuinas imitari: eorúmque Patriarcham constituens Theophilum quemdam Protosparharium, hominem ridiculum & histrionem, atque omnium impurissimum, non puduit publicè dicere Theophilum sibi esse Patriarcham, Photium Bardæ, Ignatium Christianis. Quas impietates cùm ausus esset Basilius Thessalonicensis Episcopus summa charitate apud eum arguere; grauiter inde offensus Imperator, optimum senem pugnis contundens, dentes excussit, adeóque flagris lacerauit vt ferè animam exhalauerit. Cùm interim Photius non solùm ad eiusmodi mimicas impietates obmutesceret, sed etiam eas per

SACRORVM DERISVS PER IMP.

summam

summam adulationem comprobaret; totus intentus in confingendis aduersùs Ignatium criminibus, vt eo vitâ priuato sedem sibi firmiùs stabiliret. Narrat ista omnia pluribus Nicetas in Vitâ Ignatij: & quod spectat ad rem mimicam, in Actis etiam Octauæ Oecumenicæ Synodi, Photius sæpè clamatur mimorum res sacras eludentium Patriarcha.

II. NICOLAI PP. LITERAS ADVERSVS PHOTIVM.

II. Hoc eodem anno Nicolaûs Papa dimittens Leonem Michaëlis Imp. Legatum de quo superiori anno dictum est, dedit ei literas *a* ad ipsum Imp. necnon ad Photium, die decimaoctauâ mensis Martij huius Indictionis decimæ scriptas, quibus apertè improbaret Ignatij eiectionem, eiusdémque Photij promotionem; quem & ideò in inscriptione epistolæ non Episcopum, sed tantùm prudentem virum appellauit, vtpotè hominem laicum, nullóque sacro initiatum legitimè ordine. Extántque & aliæ eiusdem Pontificis literæ *b*, die decimanonâ eiusdem mensis datæ ad vniuersos Christi Fideles, quibus præcipuè Patriarchas, omnésque alios Orientis Antistites admonet, vt abstinentes à Photij communione adhæreant Ignatio.

a *Nicol. ep. 5. & 6.*
b *Id. ep. 4.*

III. CONCIL. ROM. CONTRA THEOPASCH.

III. Hoc item anno ab eodem Nicolao SYNODVS *Romæ* est habita: in quâ, occasione quorumdam Orientalium, damnata est Theopaschitarum hæresis iterùm pullulans; aduersùs quam duo capitula seu canones statuti sunt, quos ipse Nicolaus *c* in epistolâ ad Orientales recitat: meminítque alio loco *d* de duobus *Conciliis*, collectis paulò post acceptas literas Orientalium per Leonem.

c *Ep. 70. ad Mich. & Basil. Imp.*

IV. LOTHAR. REX DIMISSA CONIVGE, PELLICEM SVBINTRODVCIT.

IV. Sed & eodem anno nouæ tragœdiæ paratum est argumentum à Lothario Francorum Rege, dum iuuenili ardore, concupiscentiæ frena laxanit in amorem Waldradæ, quàm ab ipsâ infantiâ consuetudine puerili amans, vxorem accipere decreuit. Quòd verò iam legitimo Theutpergæ Reginæ matrimonio iunctus esset, egit cum Episcopis Regni sui, vt conuocata *Aquisgrani* SYNODO *e*, octo ex ipsis hac eadem Indictione decima, tertio Calendas Maij, Theutpergæ causa cognita, (quæ falsò accusata incestûs cum proprio fratre, referebatur etiam id scelus publicè confessa) matrimonium illud dissoluerint; ipsíque Lothario se incontinentem profitenti permiserint aliam vxorem ducere. Sed & ad corroborandam eiusdem Regis causam, nouum est excogitatum commentum ab Aduentio Metensium seu Mediomatricum, Episcopo; quo probare conatus est Waldradam iam à tenera ætate Lothario coniunctam fuisse matrimonio ab eiusdem Regis patre Lothario Imperatore, sed post mortem Imperatoris Theutpergam ipsi inuito Regi adhuc adolescentulo coniunctam fuisse à Theutpergæ fratre Huberto magnæ auctoritatis viro; ac proinde non ipsam, sed Vvaldradam legitimam esse dicendam eiusdem Regis coniugem.

e *Re eius Acta Baron. Ann Tom. X. hoc an. ex cod. Treuer.*

V. FOVET SCELERATOS.

V. Præter hæc verò cùm idem Lotharius Rex, nulla habita ratione diuini vel humani iuris, contemptis etiam sancitis nuper inter ipsos Francorum Reges de seruanda concordia legibus, in suo Regno nefarios homines multorum criminum reos reciperet, fouerétque: atque inter alios, Engeltrudem nobilissimam natalibus feminam, Matfridi Comitis inter Francos primarij filiam, sed moribus ignominiosissimam; quæ furore agitata libidinis, relicto Bosone marito huc illuc per Gallias diuagans, iam per septem annos alienis viris inhæserat, & ad proprium maritum redire recusans, à Nicolao Papa excommunicata fuerat: necnon Balduinum quemdam nobilem virum, itidem ab Episcopis Gallis excommunicatum, quòd Caroli Calui, cuius vassallus erat, filiam Iudith nomine viduam Regis Anglorum rapuisset vt vxorem haberet: Cumquè de his omnibus perlatæ essent ad Nicolaum Papam querelæ; idem Pontifex ad Carolum Lotharij patruum literas dedit commonitorias, vt nepotem ad saniorem mentem reduceret. Quapropter Carolus paratus in eum vlcisci, retentus est tamen à Rege Ludouico fratre: cuius & suasu magnus habitus est *Conuentus* Antistitum ac Comitum in villa *Sablonarias* dicta, tertio Nonas Nouembris huius anni: ad quem conuenientibus iisdem tribus Regibus, promittentéque Lothario se iuxta diuinas leges ex Caroli sententia cuncta esse impleturum, pax est feliciter consecuta.

CONCIL. AD SABLONAR.

IV. LOTHARIVS APPELLAT ROM. PONT.

Sed mox Lotharius, vt eluderet Carolum; Romanum Pontificem appellans, rogauit vt Synodum Metis celebrandam indiceret, ad quam Legatos mitteret, qui vnà cum Episcopis causam matrimonij sui, aliáque cognoscerent ac iudicarent: nempè fiduciam ipse habens in Treuerensi & Coloniensi Archiepiscopis, quos iam in suas partes pertraxisset. Annuit Nicolaus, & Legatos ad prædictas res tractandas in Gallias misit, Rodoaldum Episcopum Portuensem, & Ioannem Ficodensem, cum plurimis literis ad Reges & Episcopos, ac libellis commonitoriis de iis quæ ipsi agere Legati deberent. Quænam autem gesta per illos fuerint, dicetur anno sequenti. Ista verò hactenùs summatim relata, fusiùs pertractata habentur in Actis & literis ea de re scriptis, quæ extant *f*; meminerúntque eorumdem Anastasius *g*, Regino, & alij.

f *Rec. Baron. Annal. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. Aug. Adde Nicol. ep. 17. & seqq. vsque ep. 32.*
g *Anast. in Nicol.*

IESV CHRISTI
AN. 863.
NICOLAI
AN. 6.
LVDOVICI 8.
MICH. III. 22.

I. CONCIL. ROM. IN CAVSA LEGATORVM PRÆVARICATORVM.

I. ANNO Christi octingentesimo sexagesimo tertio, Indictione vndecima, cùm tandem certis nunciis Romam perlatis, & ipsius Ignatij scriptis per Theognostum Nicolao Papæ directis, explorata in omnibus haberetur præuaricatio Legatorum Apostolicæ Sedis Rodoaldi atque Zachariæ Constantinopolim missorum; idem Nicolaus summa hieme conuocato *Romæ* multarum prouinciarum CONCILIO, cœpto ipso quidem in basilica Vaticana, sed propter frigidiorem locum in Constantinianam translato; primò eumdem Zachariam Anagninum Episcopum præsentem, scelúsque confitentem, (Radoaldus enim Legatus in Gallias missus nuper fuerat) deposuit, & excommunicauit, quòd contra mandatum Apostolicæ Sedis, Ignatij Patriarchæ depositioni

consensisset,

PHOTIVS DAMNATVS.

consensisset, ac Photio intruso communicâsset: deinde ipsum Photium alienæ sedis inuasorem, & legitimorum Antistitum persecutorem, necnon Gregorium Syracusanum malorum omnium auctorem, aliósque ipsis adhærentes Episcopos pariter deposuit: Ignatium autem legitimum Patriarcham, aliósque à Photio expulsos, pristinis sedibus restituit; & si quæ præter regulam fortè egisse perhiberentur, Apostolicæ Sedis iudicio reseruauit: ac denique hæresim Iconoclastarum damnans, eius quoquo fautores omnes excommunicauit. Hæc quidem omnia in istâ Synodo peracta, recenset pluribus ipse Nicolaus *a* in suis literis ad Orientales scriptis.

a Nicol. ep. 7.

II. DIRE PERSEQVITVR CATHOLICOS.

Quæ autem perpetrata sunt à Photio, vbi audiuit se damnatum à Romano Pontifice, Anastasius Bibliothecarius in Præfatione historicâ ad Octauam Synodum narrat: nimirùm cùm eam ob causam ab eius se communione omnes cateruatim separarent, ipsum œstro furoris percitum, alios bonis, honoribus alios priuâsse; hos in longinqua exilia relegâsse, illos carceribus ac tormentis diuersis affecisse; adeò vt nullus sexus, nulla ætas, nulla hominum conditio, eius crudelitatem euadere potuerit: adnitentibus cum eo in omnibus Michaële Imperatore, ac Bardâ Cæsare: denique eò insaniæ progressum esse, vt Conciliabulum, præsidente ipso Imperatore, falsisque hominibus quasi Vicariis Orientalium sedium formatis, collegerit; in quo falsa quædam crimina aduersùs Romanum Pontificem producens, anathematis sententiam in eum protulerit; compositóque eâ de re libello, mille circiter ei falsarius sycophanta subscriptiones Antistitum inseruerit; cùm tamen nullum prorsùs consentientem sibi reperisset, præter vnum & viginti, eósque fautores acerrimos ipsius impietatis; reclamantibus ceteris omnibus, non posse Summum Pontificem ab inferiori iudicari: Quò verò omnes quocumque modo ad se attraheret, persuasisse Imperatori præcipere, ne eleemosynæ quæ à morientibus erogandæ testamento relinquerentur, nisi per ipsum Photium distribui possent; tum vt eas erogando putaretur proprias distribuere facultates, sicque munificus ab omnibus haberetur; tum vt saltem per hoc omnes ei cogerentur communicare; quandoquidem cernerent haud se posse animarum suarum remedia, nisi per manus eius operari: sed & quicumque ad ipsum occasione externarum disciplinarum, quibus apprimè eruditus erat, confluerent, eos proprio chirographo adstrinxisse suæ ipsius fidei adhærere; qui tameo impium olim errorem promulgâsset, quòd singulis hominibus duæ inessent animæ; licèt non eum seriò docuisse assereret, sed tantùm vt probaret quomodò Ignatius tunc Patriarcha, eiusmodi è philosophiâ humanâ petitam hæresim, philosophicis argumentis, quæ parùm calleret, destruere valeret. Hæc ex Anastasio. Verùm Photij audax facinus de inflicto in Nicolaum anathemate, Nicetas in Vitâ Ignatij referre videtur ad tempus promotionis Basilij in Imperium.

INSANIT IN ROM. PONTIF.

PHOTII DE DVAB. ANIMAB. ERROR.

III. CONCIL. METEN. DICTVM PROSTIBVLVM.

Hoc eodem anno, quæ fuit indicta superiori, habita est in Galliâ mense Iunio MATENSIS SYNODVS: in quâ corruptis pecunia Sedis Apostolicæ Legatis, confirmata est expulsio Theutpergæ Reginæ legitimæ vxoris Lotharij Regis, & VValdradæ pellicis subintroductio; dissolutáque sententia à Sede Apostolicâ lata in Engeltrudem libidinosam Bosonis Comitis vxorem: hæc omnia præcipuè agentibus Gunthario Agrippinensi siue Coloniensi, & Theutgaudo Treuerensi Archiepiscopis. Sed iidem ad Sedem Apostolicam missi, vt ea Nicolao Papæ probanda persuaderent; cùm & superbè nimis publicè iactarent se eorum omnium prauorum gestorum auctores extitisse; tantum abest vt quod vellent, obtinuerint, vt contrà ab eodem Pôtifice in SYNODO ea de re in *Laterano* collectâ, ipsi depositi fuerint ac communione priuati; Actáque Synodi Metensis penitùs rescissa, & qui ei interfuerunt Antistites, eâdem cum illis duobus pœnâ mulctati, nisi citiùs erroris veniam per legatos peterent: ipsum verò illorum conuentum, Nicolaus non Synodum, sed tamquam adulteris fauentem, *Prostibulum* appellari decreuit: ac denique Engeltrudem iteratâ sententiâ damnauit. Narrat hæc Anastasius in Nicolao: quæ quidem hoc anno gesta esse, traditur in antiquo Francorum Chronico à Pithœo edito, vbi ipsa Actâ Synodi Romanæ recitantur: cùm de iisdem agens Regino, confundat tempora. Addit verò ipse, Guntharium & Theutgaudum, vbi damnationis sententiam accepissent, vehementi agitatos furore, ad Ludouicum Imp. Beneuentum, vbi tunc erat, perrexisse; multáque in Nicolaum blasphemantes, magnoperè aduersùs eum commouisse Imperatorem. Quem insuper Herempertus *b* in Historiâ Longobardorum ait, cùm Nicolao per literas persuadere non potuisset vt illos absolutos redderet suis Ecclesiis, ipsummet se in Vrbem contulisse; sed Nicolai constantiâ victum, re infectâ Beneuentum rediisse.

CONCIL. ROM. PRO RESCISSIONE METENS.

b Vid. infr. an. 871. II.

IV. SATANICA CALVMNIAS IN NICOL. PP.

Quare perditissimi duo illi Episcopi, cùm desperatam restitutionem viderent, schismaticis adhærentes, quos scirent infensissimo esse odio in Nicolaum, nempè Photio, eiúsque sectariis qui in his partibus erât sub dominio Imperatoris Orientis; miserunt ad eum epistolam, quam se ad Nicolaum de suâ ipsorum condemnatione ab eo illegitimè factâ scripsisse confinxerunt, calumniis, mendaciis, atque blasphemiis refertissimam, cuiusmodi nulli vnquam Gentiles, Iudæi, hæretici, vel schismatici, aduersùs Apostolicæ Sedis Pontificem scribere vel cogitâssent; denique spiritu planè satanico elaboratam, quæ ab eodem veteris Chronici auctore à Pithœo editi recitatur *c*; meminitque eiusdem Anastasius Bibliothecarius, qui eius auctores non solùm prædictos Archiepiscopos fuisse tradit, sed & Haganonem Bergomensem Episcopum, æquè aliorum scelerum ab eis commissorum complicem; fauentibus quoque Ioanne Rauennate Archiepiscopo, & Gregorio ipsius fratre, multarum præuaricationum reis. Hâc autem, quam multo pretio redemisset, arrepta Photius occasione, circularem scripsit ad omnes Patriarchas Orientis epistolam *e*, de cogenda Synodo Oecumenica aduersùs Nicolaum Papam, & Latinam Ecclesiam, quam permultis infamauit calumniosis criminibus. Constat tamen eam nonnisi post triennium scriptam esse.

c Hæc quoque illam Rat. Annal. Tom. X. hoc an.

e Rec. Bar. ibid. ex cod. M.S. Bibl. Vallicel.

V. ARMENIORVM ERRORES.

Sed quia ipso fermè eius exordio mentio habetur de Armeniis, ex erroribus hæreticorum ad pietatem redditis; hîc opportunè ex S. Nicone *d* eorûdem ARMENIORVM errores breuiter

d Bibl. Patr.

adducendi sunt in medium. Dicebant namque diuinam naturam esse paribilem,& Trinitatem passam esse; Spiritúmque sanctum Patre & Filio esse minorem. In duarum Christi naturarum vnione confusionem decernebant: Eucharistiam ex pane azymo (Iudaizantes videlicèt, non autem more Ecclesiæ Latinæ) conficiebant; & in sanctum calicem aquam non immitrebant: Carnem Domini Mariæ Virginis vtero aliter formatam existimabant, quàm Christiani credunt: siquidem cùm quinto mensis Ianuarij vespere festum Euangelismi celebrarent, manè autem Christi natalem, & in diuino sacrificio sancta Theophania; inde existimati sunt credidisse, aut infantem vno die conceptum natúmque, aut duodecim menses in vtero mansisse. Circumcisionem autem octo diebus post Theophaniam celebrabant, nescientes priùs circumcisum fuisse Christum quàm baptizatum: & alia quædam absurda in his obseruabant. Vniuersalem suum Episcopum contra canones ordinabant. A sacris Euangeliis auferebant verba de sudore Christi sanguineo; & historiam de muliere adulterâ ad eum adductâ, nec condemnatâ, negabant, quasi hæc minùs decerent Christi diuinitatem atque iustitiam. Sabbatis & Dominicis Quadragesimæ, oua, caseum, & butyrum comedebant; & in aliis ieiuniorũm obseruationibus ac temporibus multa peccabant. Sacrum celebrantes, non solùm capiti tegmen non detrahebant, sed etiam capiti cucullam adiiciebant. Sacras Imagines non adorabant; nec Crucem ipsam, nisi priùs clauum in eam immisissent, eamdémque baptizassent. Omnia insuper ferè legalia olim abolita obseruabant; agnum etiam magno Dominico sacrificantes, & pro mortuis ouium & boum sacrificia peragentes; aliáque impia in his miscentes, quæ idem S. Nicon recenset. Ceterùm quòd Photius eosdem Armenios ad Catholicam fidem conuersos esse tradit; id vanè asseruisse putatur, cùm hoc longè posteà ipsius S. Niconis operâ factum scribatur: de quo dicetur suo loco.

VI.
DE LAPSIS EPISCOP. IN METENSI CONCIL.

Vt verò iam ad excommunicatos Archiepiscopos redeamus; cùm haud leue bellum in Nicolaum Pontificem concitâssent, alter eorum, nempè Theutgaudus ad se reuersus, magnâ instantiâ pulsauit diù fores Romanæ Ecclesiæ vt ab eâ reciperetur. Sed quòd sicut nemini verè pœnitenti obserantur eædem ad veniam peccatorum consequendam, ita ad restitutionem honoris pristini, in atrocioribus facinoribus reserari semper minimè consueuerunt: hoc ipse petens, reiectus mœrens mansit extorris dum idem Nicolaus vixit, à sacris abstinens. Guntharius autem maiori in dies auersione obstinatior perseuerauit, consueta munia sacerdotalia iniens. At reliqui Conciliabuli Metensis Episcopi, quorum non esset tanta culpa, libellos supplices eidem Pontifici offerentes, quibusdam ab eo acceptis conditionibus veniam sunt consecuti. Quod quidem præstitisse imprimis Aduentium Metensem, literæ e tunc ab ipso ad eumdem Pontificem datæ significant: cui respondens Pontifex, inter alia inseruit, quatenùs Episcopi subesse & opponere se Regibus, secundùm Apostolum debeant. Cùm autem in prouinciis quæ Carolo Regi subiacerent, innotuissent quæ gesta essent in Metensi Concilio; existimantes Episcopi, ex eo quòd Legati Apostolicæ Sedis omnia confirmassent, eadem Nicolai voluntate confecta esse, scripserunt ad eum literas amarissimas ex *Synodo Siluanectensi*, quam mense Iunio collegerant, quibus eum rogarunt mutare sententiam. Sed eis ille rescribens f, fraudem Legatorum, & quid in ea causa ipse egisset significauit; admonuitque vt illud per ipsos vniuerso populo innotesceret ne simpliciores inde scandalum paterentur.

e Roc. Bar. vbi suprà ex cod. Treuir.

f Nicol. ep. 32.

VII.
g Id. ep. 32.
HINCMARVS SVRRIPIT A NICOL. PP. CONFIRMATIONEM GEST. SVOR.

Hoc eodem anno, mense Aprili, Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus surripuit ab eodem Nicolao g Papâ, dolum nescienre, Concilij Suessionensis ante decennium celebrati, priuilegiorúmque Rhemensis Ecclesiæ confirmationem; *Saluo tamẽ in omnibus Apostolica Romana Sedis iure, ac iussu, & iudicio; veluti ab ipso* CHRISTO *& sacris est cautum canonibus: Atque ita si in nullo negotio Apostolica Sedis Romana iussionibus inuentus fuisset* Hincmarus *inobediens. Quod si à sancta Rom. Ecclesia constitutis, vel ab eius Præsulum iussionibus quolibet tempore inueniretur segregatus, eorúmque siue per epistolam siue per verba mandatis obedire negligeret, huius priuilegij tenor nullius penitùs momenti iudicaretur*, &c. His igitur acceptis Hincmarus, iam opere perficere aggressus est, quod mente conceperat aduersus Rhotaldum Episcopum Suessionensem, cuius causâ Siluanectense nuper dictum Concilium præparauerat: in quo idem Rhotaldus, ob depositum ab ipso quemdam presbyterum, aliáque obiecta crimina, depositus est; & quantumlibet Sedem Apostolicam appellans, in monasterium detrusus, alio in eius locum Episcopo subrogato.

VIII.
NICOL. IRRITAT. GESTA ADVERSVS RHOTAL. SVESSION.
h Ext. int. epist. Nicol. post. ep. 37.

Additum verò est, vt ab eâdem Siluanectensi, Synodo mitteretur Legatus Odo Bellouacorum Episcopus ad Apostolicam Sedem, ad obtinendam confirmationem eorum quæ in ea gesta essent. Quo eodem tempore missus est pariter libellus supplex querelarum Rhotaldi, de iis quæ iniustè passus: aliæque insuper à vicinis compluribus tyrannicum factum detestantibus, pro eodem additæ sunt querimoniæ. Itaque Nicolaus collectâ *Roma* SYNODO, habitâque diligenti totius causæ consultatione; quod consentiens esse sacris Ecclesiæ regulis nouit, ad eumdem Conuentum Siluanectensem prolixam rescripsit epistolam i, quâ prorsùs irrita reddens quæ ipsi gessissent, redarguit imprimis quòd appellantẽ Rhotaldum Apostolicam Sedem, suam appellationem prosequi non permiserint, sed eũ in monasterium retruserint: excusatione verò, qua prætexuissent Rhotaldi appellationi non fuisse deferendũ, eò quòd aduersarentur ei leges Imperiales, reiecit omninò ex sacris regulis, Põtificiisq; decretis, quibus caueretur non vtẽdum esse legibus sæcularibus & Imperatoriis sanctionibus, cum illis leges Ecclesiasticæ contradicũt, denique iussit sub pœna suspensionis à sacris, vt Rhotaldũ gradui pristino restituerent; vel quidam eorum Romam cum ipso venirent iudiciũ experturi, eadémque de re alias dedit literas k seorsùm ad ipsum Hincmarum, eique fauentem Regem Carolum, à quibus ipse anteà acceperat. Ceterùm Hincmarus magnam sibi ex iniquo eiusmodi iudicio notam infamiæ irrogauit; maiorem verò, cùm ad triennium vsque refractarius obstitit Romano Pontifici; sed & maximam, dum in eumdem secum traxit errorem Carolum Regem, & alios quosdam Episcopos;

i Ibid. ep. 32.

k Id. ep. 28. 29. 31.
HINCMARVS MVLTIPLICIB. SE MACVLIS ASPERSIT.

de

de quibus extant plures eiusdem Pontificis in Gallias datæ epistolæ : cùm alioqui Rhotaldus valdè bonus esset senex, in officio suo magnâ semper cum laude versatus, vt idem Nicolaus *l* testatur.

l Ep. 29.

IX. Post hæc autem accepit Nicolaus ab eodem Rege Carolo literas; quibus inter alias indignn se animo tulisse significauit, quod Balduinum filiæ suæ Iudith raptorem profugum Romæ recepisset, atque pro illo preces ad ipsum Carolum adhibuisset. Cui similis querela fuit Synodi iam memoratæ Siluanectensis *m*. Sed rescripsit Nicolaus, se quidem facinus Balduini detestatum esse, postulantem verò subsidium Apostolorum abiicere non licuisse. Nulli autem Regum graue videri debere, conseruo debitum censum denarium dimittere, qui fortassè à summo Rege Regum & Domino dominorum decem millia talentorum sibi relaxari desiderat. Ceterùm Balduinum tandem à Carolo receptum fuisse in gratiam, & eidem Iudith matrimonio coniunctum, honoribúsque maximis affectum, & amplâ ditione in Belgio donatum; docent Francorum Historiæ, ipsæque eiusdem Pontificis literæ *n*, quibus eo nomine gratias egit Regi. Ad quarum etiam finem, eidem gratulatus est de victoriâ aduersùs Northmannos consecuta. Præliabatur enim contra illos per Comitem Ruodbertum; quem præ excellentiâ, & multiplicitate rerum in bellis fortiter gestarum, veteres Annales Francorum à Pithœo editi Iudæ comparant Machabæo.

m Nicol. ep. 30. & 31.

n Id. ep. 32.

IESV CHRISTI
AN. 864.
NICOLAI
AN. 7.
LVDOVICI II. 9.
MICH. III. 23.

I. CONCIL. ROM. PRO RADOALDI LEGATI DAMNATIONE.

ANNO Christi octingentesimo sexagesimo quarto, Indictione duodecimâ, Nicolaus Papa collectâ *Romæ* SYNODO in basilicâ Constantinianâ aduersùs Radoaldum Portuensem Episcopum, qui in Oriente primùm, inde in Galliis legatione functus, vbique præuaricatorem se præbuerat; & vocatus sæpè, refugerat semper, maléque sibi conscius latebras quæsierat, eundem licèt adhuc absentem, ab Episcopatu deposuit, & excommunicatione mulctauit. Quomodò verò ista se habuerint, ipse Nicolaus *a* suis epistolis declarat.

a Nicol. ep. 7. & 10.

II. LAVS ROTLANDI ARCHIEP. ARELAT.

Inter tot autem naufragia Episcoporum Gallorum, & dissensiones eorum, de quibus dictum est superiùs, dicetúrque inferiùs, maximè commendanda est fides erga Apostolicam Sedem Archiepiscopi Arelatensis. Reperitur enim hoc eodem anno Rotlandus illius Ecclesiæ Antistes, memor antiquorum temporum, quibus ante omnes Galliarum Episcopos, ipsius decessores speciali prærogatiuâ à Romanis Pontificibus decorati essent, scribens ad Nicolaum Papam, laudâsse imprimis quæ ab ipso decreta essent aduersùs sacrorum canonum contemptores, pollicens se inhæsurum semper S. Apostolicæ Sedis decretis : ad quem Nicolaus rescripsit *b* hoc ipso anno die duodecimâ Maij. Quo & insuper multùm laborâsse reperitur in causâ adulterij Regis Lotharij, variis tergiuersationibus iudicium Apostolicæ Sedis effugere conantis : necnon pro Rhotaldo Suessionensi Episcopo, quem tandem Hincmarus Romam ire permisit. Sed quem exitum vtraque hæc causa diù ventilata habuerit, dicetur anno sequenti.

b Rec. Bar. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. Aug.

III. CONSVLTATIONES FREQVENTES AD NIC. PP.

Auctor verò est Anastasius, his quoque temporibus frequentissimas ex toto Orbe ad eumdem Nicolaum, cognitâ ipsius eximiâ doctrinâ, consultationes directas esse, eisque omnibus ipsum satisfacere consueuisse: Sardos quoque censuris Ecclesiasticis ab incestis & illicitis nuptiis quas frequentarent, cohibuisse : atque in Vrbe cunctos pauperes ac debiles ingenti sollicitudine pauisse: multámque curam in restituendis, exigendis, ornandísque Ecclesiis adhibuisse; aliàque plurima egregia peregisse.

IESV CHRISTI
AN. 865.
NICOLAI
AN. 8.
LVDOVICI II. 10.
MICH. III. 24.

I. CONCIL. ROM. DE REB. GALLICIS.

ANNO Christi octingentesimo sexagesimo quinto, Indictione decimatertiâ, duodecimo Calendas Februarij celebratâ *Romæ* in Vaticano SYNODO Nicolaus Papa inter alia Rhotaldum Suessionensem Episcopum, (qui iam anno superiori, post iteratas eiusdem Pontificis *a* iussiones, Romam missus fuerat) cùm per octo menses expectati nulli accederent eius accusatores, in suam Ecclesiam restituit, promulgato eâ de re decreto *b* publico. Cum eo verò, tum pro ipsius restitutione, tum pro abdicandâ Lotharij Regis pellice VValdradâ, aliisque peragendis, Arsenium Hortensem Episcopum Legatum in Gallias misit. Hæc pluribus Anastasius in Vitâ eiusdem Pontificis.

a Nicol. ep. 14. 35. 37.

b Id. ep. 39

II. Inter alias autem, quas tunc pro Rhotaldo ad Ecclesiam suam remisso Nicolaus literas scripsit, famosissima est illa epistola *c*, quam dedit ad Episcopos Galliarum, qui questi fuerant quòd causæ Episcoporum iudicandæ Synodis per Coëpiscopos, aduocarentur ad Apostolicam Sedem suisque literis in dubium reuocârant, num Epistolæ illæ Romanorum antiquiorum Pontificum, quæ non essent insertæ in corpore Canonum, sed ab Isidoro Mercatore in Collectione suâ descriptæ, essent in auctoritatem sicut ceteræ accipiendæ. Quæ vt planiora fiant, sciendum est, quæ antiquior est facta Collectio Epistolarum Decretalium Romanorum Pontificum, atque Canonum diuersorum Conciliorum, eam id sibi nomen vendicasse, vt diceretur *Liber* siue *Codex Canonum*, aut *Corpus Canonum*; cui posteà facta est accessio Epistolarum atque Canonum subsequentium Pontificum & Conciliorum. Quæ verò vberior apparuit eiusmodi Collectio, fuit *Cresconij*; de qua sæpè facta est mentio. Et quæ *Isidori* fuit cognomento *Mercatoris*, continens Epistolas antiquorum Pontificum Romanorum, incipiens à Clemente; testatur Hincmarus *d* Rhemensis, eam non ante Carolum Magnum ab Hispania

c Id. ep. 42.

DE MVLTIPLICIBVS COLLECTIONIBVS CANONVM, ET EPIST. DECRETAL. *De quibus vide etiam sup. an. 527. IX.*

d Hincmar. Rhem. ep. ad Hincm. Laudun.

in Gallias delatam fuisse per Riculphum Archiepiscopum Moguntinum. Qui autem ex dictis Epistolis ab Isidoro primùm editis collegit Capitula, eáque intulit in libros Capitulares Regum Francorum; fuit *Benedictus Leuita*, qui id de se ipso testatur in præfatione libri quinti eorumdem Capitularium, scriptâ ad filios Ludouici Pij, Lotharium, Ludouicum, & Carolum Reges.

III. COLLECTIO ISIDORI AB ANTIQUIS NON ADEO PROBATA.

Post hunc, idipsum præstitit *Hincmarus* Iunior Episcopus Laudunensis; quem Hincmarus Rhemensis, qui emunctas magis nares habuit, in multis redarguit, sugillans eam quâ Laudunensis vsus fuerat, Isidori Collectionem. Quemadmodùm & ipse Benedictus Leuita, quamuis ex eâdem Isidori acceperit multa, tamen bene conscius, auctoritatem Epistolarum, sub antiquiorum illorum Pontificum nomine promulgatarum, haud adeò constantem esse, sed in multis nutare; nusquam aliquem illarum citauit auctorem, vt fecit in reliquis de quibus numquam fuisset dubitatum, putà Innocentij, Leonis, Gelasij, Symmachi, atque Gregorij. Qui autem primus excerpta ex eis decreta: cum titulo edidit Romanorum Pontificum, quorum nomine censerentur, fuit prædictus Hincmarus Laudunensis, vt apparet ex Epistolâ, seu libro contra ipsum scripto ab Hincmaro Rhemensi, qui eam Laudunensis lucubrationem (vt diximus) in pluribus arguit. Laudunensem verò secuti posteà sunt alij vt qui sequenti sæculo scripsit *Burchardus*, & post ipsum alij, qui nomina ipsorum Romanorum Pontificum singulis capitibus præfixerunt; quod & omnium nouissimus æquè præstitit *Gratianus*. At verò ex multis plerásque earumdem Epistolarum reddi suspectas, satis ostendunt quæ de illis ferinè singulis, superiùs suis locis dicta sunt: nec illis indiget S. R. Ecclesia, vt si eæ falsitatis arguantur, suis ipsa destituatur iuribus & priuilegiis, cùm ex aliis legitimis germanísque satis supérque corroborata consistat.

IV.

Ceterùm quòd excerpta ex illis capita Benedictus Leuita primùm, vt Canonibus coosententia probari curâsset (vt ipse testatur) auctoritate Apostolicâ idémque à posterioribus factum esset Collectoribus: eadem excerpta vsu potiùs recipi contigit, quàm constanti ipsarum Epistolarum firmitate. Sed quòd his temporibus, (cùm recens haberetur earum editio, nec perfectè in omnibus cognitæ essent) eâ ex parte tantùm eas recipiendas esse negaretur, quòd extra corpus canonum suo seorsùm volumine positæ haberentur: hanc Francorum Antistitum obiectionem magni posse esse momenti Nicolaus considerans, quòd eâdem pariter sententiâ reliquæ omnes Romanorum Pontificum extrà positæ Decretales abolerentur; idem rescribens *e* ad singula capita eius quem superiùs diximus eorumdem epistolæ, primò multis rationibus & auctoritatibus confirmat; maiora omnia negotia (inter quæ etiam numerandæ sint causæ Episcoporum) ad Sedem Apostolicam deferri debere, ex priuilegio à CHRISTO Domino ei Sedi tributo: deinde docet Decretales Romanorum Pontificum Epistolas æquè omnes suscipiendas esse, etiamsi non sint insertæ Canonum codici: ac denique iubet Rhotaldum à se restitutum ab omnibus suscipi, pœna excommunicationis refractariis intentata. Sicut & scribens *f* ad Carolum Regem, rogat vt faueat Rotaldo ad suam Ecclesiam reuertenti; ac nisi faciat, æquè ipsi excommunicationem comminatur: aliisq; rursùm literis *g* Hincmarum Rhemensem Rhotaldi persecutorem, acerrimis obiurgationibus reprehendit: ac denique scripsit ad *h* Suessionensem Ecclesiam, cui legitimũ suum restituit absolutum Episcopum. Porrò acquieuisse protinùs iudicio Nicolai Hincmarum, ipsemet testatur in epistola ad alterum Hincmarum Laudunensem apud Frodoardum *i*. Qui & apud Nicolaum prolixiori excusauit se epistola apologetica, quam idem habet Frodoardus *ii* propensior erga suum Hincmarum; qua plurima continentur obseruatione dignissima, ac præcipuè de cultu exhibendo erga Sedem Apostolicam. Denique & ceteros Episcopos, qui interfuerant Concilio Syluanectensi, veniam pro delicto à Nicolao exorasse, constat ex literis *k* ab ipso hoc eodem anno redditis ad vnum illorum, Franconem dictum, magni eius temporis nominis virum.

QUID AD OBIECTIONES EPISC. GALL. NICOLAUS.

e Ep. 42.

DECRETALES EPIST. ÆQUE OMNES SUSCIPIENDÆ.

f Ep. 40.

g Ep. 41.

h Ep. 41.

i Frod. 3. hist. Rhem. 21.

ii Ibid. c. 23.

k Ep. 45.

V. RES BENE GESTA A LEGATO APOST. IN CAUSA LOTARII REG. ET ALIOR.

Qui igitur in Gallias peruenit Arsenius Episcopus Legatus Apostolicæ Sedis, ab ipsis Regibus atque Episcopis honorificentissimè vbique susceptus, non solùm in restitutione Rhothaldi egregiam nauauit operam; sed etiam proposita rursùm excommunicationis pœna aduersùs Lotharium Regem, qui variis tergiuersationibus *l* iudicium Apostolicæ Sedis hactenùs eluserat, adeò apud ipsum profecit, vt persuaserit Theutbergam vxorem recipere, dimissa pellice VValdrada; quam & Romam ire iussi reddere rationem Apostolicæ Sedi. Laudatur is magnoperè hoc nomine à Reginone, & ab auctore huius temporis qui Francorum scripsit Annales à Pitheo editos. Additque Regino, eumdem induxisse pariter Angeltrudem illam impudicam, vt iuraret se Romam accessuram ad pœnitentiam suscipiendam; sed ipsam à cœpto itinere in Gallias recessisse: Arsenium verò acerrimis in eam ad omnes Episcopos scriptis literis, prohibuisse ne ab aliquo ad communionem susciperetur. Prætereà pacem inter Francorum Reges composuisse, iidem Annales testantur: pro quâ pariter extant Nicolai Papæ ad eosdem Reges, ipsorúmque Episcopos, scriptæ *m* literæ.

l Vid. Nicol. ep. 17.

m Ep. 25. 26. 27.

VI. MICHAELIS IMP. INDECORE LITERÆ AD NICOL. PAP.

Hoc pariter anno Michaël Imp. Michaëlem Protospatharium Romam misit Legatum ad Nicolaum Pontificem, literas scribens refertas iniuriis, obtrectationibus, atque blasphemiis, auctore haud dubium Photio ipsi Nicolao infensissimo. Non extant illæ quidem, (nam Synodali decreto fuisse traditas igni, quæ sumus dicturi significant: sed hoc anno, nempè Indictione decimatertiâ, fuisse scriptas, testantur aliæ eiusdem Pontificis *n* ad Imperatorem & Episcopos Orientis anno sequenti datæ: Extátq; rursùm alia *o* hoc præsenti anno, iam stante hieme, ab ipso ægrotante Nicolao ad Imperatorem per eumdem Protospatharium scripta epistola valdè prolixa, dignáq; planè tanto Pontifice: quâ quidem ea quæ in sui iniuriam scripta essent, Christiana sapiẽtia contemnens, & ad ea sola respondens quæ contra Romanam Ecclesiam, linguam Latinam, & sanctos Patres, fuissent ab eo procaciter iactata; omnes eiusmodi calumnias atque blasphemias luculenter refellit, Romanæque Ecclesiæ auctoritatem ab ipso Deo stabilitam defendit, & nihil in eam posse Imperatores demonstrat: ad finem tamen indulget,

n Ep. 9. & 50.

o Ep. 8.

DIGNA RESPONSIO NICOLAI AD IMP.

dulget, vt iudicata iam semel ab Apostolicâ Sede causa Ignatij Patriarchæ Constantinopolitani, iterùm iudicetur Romæ; quò accedere debeant ipsimet Ignatius expulsus, atque inuasor Photius, aut saltem legatos pro se mittere. Sed & haud sufficere existimans contrariis literis confutâsset blasphemas Imperatoris literas, quin insuper iudicans eas omninò dignas incendio; id omninò ipsi Imperatori publicè faciendum aliis p literis præcepit; quod si negligeret, solemni se ritu facturum Romæ denunciauit: minatus etiam excommunicationem, si in pertinaciâ persisteret. Scribénsque id ipsum de literis concremandis ad Clerum q Constantinopolitanum, & Episcopos eidem Ecclesiæ subiectos, detrectantibus id agere similiter excommunicationem intentat.

p *Ep. 9. Ap. Bar. an. seq.*
IVBET COMBVRI LITERAS IMP. ET MINATVR EXCOMMVN.
q *Ep. 10.*

VII. CAMPANÆ INCIPIVNT VSVI ESSE GRÆCIS.

Eodem anno corpora *SS. Eusebij & Pontiani* in Gallias fuisse translata Nicolao annuente, tradit Sigebertus. Sed & ærea instrumenta, quæ *Campanas* dicimus, vsui esse cœpisse Græcis, missas ipsis ad Michaëlem Imp. à Duce Venetiarum Vrio Patriciaco; asserunt scriptores prosecuti res Venetas.

IESV CHRISTI

AN. 866.

NICOLAI

AN. 9.

LVDOVICI II. 11.

MICH. III. 25.

I. BVLGARORVM LEGATIO ROMAM.

ANNO Domini octingentesimo sexagesimo sexto, Indictione decimaquartâ, nouo populo & nouo Rege Romana augetur Ecclesia. Quo enim tempore in eam armabatur perfidus Michaël Imperator, alter *Michaël Rex Bulgarorum* magnâ Dei prouidentiâ, dato nomine CHRISTO, honorificentissimam legationem mense Augusto misit cum donis ad Nicolaum Papam; à quo & nonnullos mitti in Bulgariam petiit, qui populum illum pleniùs fidem, ritúsque Christianos docerent. Elegit ad hoc opus Pontifex *Paulum* Populoniensem, & *Formosum* Portuensem, magnæ sanctitatis Episcopos. Sed & quòd per Bulgariam facile terrestre iter esset Constantinopolim, idem Pontifex alios cum iisdem misit Legatos, videlicèt Donatum Episcopum Ostiensem, Leonem presbyterum tituli S. Laurentij in Damaso, & Marinum diaconum S.R.E. per quos Imperatorem ad meliorem frugem reduceret, & omnibus Orientalibus denunciaret, quæ fuissent in causâ Ignatij & Photij à Sede Apostolicâ decreta: Hæc ex Anastasio; quorum etiam meminit ipse Nicolaus a scribens ad Hincmarum Rhemensem Episcopum. Extántque multiplices b literæ, quas de iis rebus per eosdem Legatos scripsit ad Michaelē Imp. eiúsque coniugem Eudoxiam, Bardam Cæsarem, atque Senatum, itémque ad omnes Episcopos Constantinopolitanæ Ecclesiæ subiectos, eiusdémque Clerum; necnon ad ipsos, quorum præcipuè causa vertebatur, Ignatium & Photium; ac denique ad decus illud & ornamentum sanctarum feminarum, matrem Imperatoris adhuc superstitem, sed ab eo (vt vidimus) detrusam in monasterium (Theodoram Augustam; quàm de fide Catholicâ optimè cultâ egregiè laudauit, & de tribulationibus ipsius consolatus est, quæ quidem paulò pòst ex hâc vitâ decedens, relata est inter Sanctos in Tabulas Ecclesiasticas c Græcorum. Porrò cùm omnes eiusmodi Nicolai epistolæ scriptæ reperiantur mense Nouembri, Indictionis decimæquintæ; inde possumus intelligere, vltimo huius anni tempore contigisse profectionem Legatorum. Quid verò egerint, dicetur anno sequenti.

NICOL. PP. LEGATOS MITTIT CONSTANTINOP.
a *Ep. 70.*
b *Ep. 9. & seqq.*
THEODORA AVG. INTER SANCTOS RELATA.
c *Menolog. 11. Febr.*

II. DE CHRISTIANITATE BVLGAROR.

Quod autem pertinet ad Christianitatem Bulgarorum; cùm ex iis quæ alibi superiùs dicta sunt, liqueat iampridem nonnullos ex ipsis, consuetudine Christianorum, abdicato idolorum cultu, fidem suscepisse; ex literis pariter Nicolai Papæ ad ipsorum consultationes respondentis certum redditur, accidisse vt idem ob diuersitatem religionis, non ciuili tantùm, sed domestico bello inter se altercati sint; ac proximè cū Rex coëgisset baptizari omnes Gentiles, hi aduersùs eum arma mouerint. Sed & subdolos quosdam operarios, ex Græcis siue Armenis aduenientes, eosdem nonnulla superstitiosa docuisse; ostendunt eædem Nicolai literæ: Porrò id Bulgari licèt adhuc rudes subodorati, optantes de fontibus Saluatoris aquam haurire puram, ad Ecclesiam Romanam omnium magistram legationem quam diximus instituerunt, centúmque & sex consultationes ad ipsam retulerunt: quibus quidem Nicolaus totidem responsionibus satisfaciens, vnà quoque ad eosdem plures libros transmisit, qui necessarij esse viderentur ad imbuendam illam Ecclesiam sacris dogmatibus: atque prætereà iisdem primus auctor extitit, vt qui hactenùs in bello pro insigni essent vsi equinâ caudâ, deinceps S. CRVCIS vexillo, vt olim Constantinus, vterentur.

III. LVDOVIC. IMP. SARACENOS DEBELLAT.
d *Leo Ost. li. 1. c. 37. 38.*

Hoc eodem anno Ludouicus Imp. aduersùs Saracenos, Campaniam & Samnium infestantes, ingenti comparato exercitu, eos variis cladibus affecit: vt testantur Regino, & Leo Ostiensis: qui quidem diligentius hæc prosequutus, minime d etiam de donis ab eodem Imp. collatis monasterio Cassinensi, déque aliis operibus pietatis, quibus aditum sibi patefecit vincendi (licèt non leui labore, nec pauco tempore) perfidos hostes: intérque illos Seodam ipsorum principem, qui deprædatis Ecclesiis & monasteriis, in calicibus sacris dari sibi potum, & thuribulis ad diuinum vsum paratis adoleri præcipiebat.

IV. VVALDRADA PELLEX EXCOMMVNICATVR A NICOL. PP.

Eodem anno, cùm VValdrada Lotharij Regis concubina visa esset elusisse Apostolicam Sedem, vtpotè quæ pollicita Romam se conferre expiationis causâ delicti, ingressa in Italiam retrò in Gallias remeâsset, rursúmque coacta Italiam repetere, nulla signa pœnitentiæ ostendisset; sed & cùm ipsâ Lotharius traducere videri posset Romanam Ecclesiam: Nicolaus Papa conuocatâ Ecclesiâ, eamdem VValdradam publicè excommunicauit quarto Nonas Februarij, eâque de re certiores reddidit omnes Episcopos per literas e scriptas Idibus Iulij istius anni. Quæ vt Lotharius accepit, ad placandum Pontificem curauit Aduentius Metensis Episcopus, in excusationem ipsius & Episcoporum eius Regni, de his quæ in eos obiiciebantur à Nicolao, ad eum literas f scribere efficacissimas, quibus asseruit eumdem Lotharium renunciâsse penitùs amori VValdradæ,

e *Ext. ap. Regin. in Chron.*
f *Rec. Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex cod. Treuir.*

ac Theupergam Reginam magnâ dilectione & honore prosequi. Sed & quod minaces valdè ad ipsum Lotharium Nicolaus literas scripsisset, quibus & Regni iacturam fuerat interminatus; ipse ad eum summissas admodùm & officij plenas reddidit *g* apologeticas, quibus cùm se imprimis excuset, & subiectum se Deo, & S. Petro, ceterisque Sanctis, ac ipsi Nicolao Pontifici profiteatur; Cancellarium Regni ad ipsum direxit, qui præsens ei de omnibus satisfaceret. Sed hæc omnia ad eludendum Pontificem: siquidem adhuc reperitur anno sequenti idem Nicolaus *h* varias scripsisse ad Reges & Episcopos literas, aduersùs conatus Lotharij, Theutpergam pessimè habentis, & omnibus modis VValdradam subintroducere pertentantis.

EXCVSATIONES LOTHARII REG.

g Rec. Baron. ibid.

h Ep. 48. & seq. ap. Bar. an. seq.

V. Hoc item anno idem Nicolaus scribens ad Herardum *i* Episcopum Turonensem, indixit CONCILIVM *Suessione*, ab omnibus Galliarum Episcopis celebrandum decimoquinto Calendas Septembris, in causâ VVlfadi, aliorúmque quorumdam clericorum ab Ebbone olim Rhemensi Archiepiscopo, cùm esset in eam Ecclesiam restitutus ordinatorum, ab Hincmaro verò posteà depositorum. Cùm autem Suessionem conuenissent magno numero ex vniuersâ fermè Galliâ Episcopi; atque inter alia ibi tractata, communi omnium consensu iidem clerici digni graduum suorum receptione pronuntiati essent: eâ de re scriptam Synodicam Epistolam ipsi Antistites per Egilonem Archiepiscopum Senonensem ad Nicolaum miserunt octauo Calendas Septembris: ad quos Pontifex aliam rescripsit *k* octauo Idus Decembris, quâ & eorûdem clericorum restitutionem confirmauit, & cuncta quæ per Hincmarum, cùm aduersùs eosdem clericos; tum in condemnationem ipsius Ebbonis, gesta essent in priori Concilio Suessionensi, de quo superiùs dictum est, confutans, & multiplicis iniquitatis atque falsitatis conuincens, dissoluit, licèt eorum confirmationem idem Hincmarus (quod suis locis vidimus) à Benedicto Tertio primùm, deinde ab ipso Nicolao subripuisset: quem grauiter idem Pontifex tum iisdem literis, tum aliis ad ipsum *l* scriptis, incusat de falsatis Benedicti literis: multáq; pariter in detestationem eiusmodi falsitatis, posuit in Epistolâ eodem tempore ad *m* Carolum Caluum Regem datâ. Quòd tamen relatio Episcoporum prædictæ Synodi ad Nicolaum missa, multùm deficeret in deducendâ serie rerum in causa Ebbonis ac clericorum ab initio transactarum; iussit denuò idem Pontifex, ea cuncta ad Sedem Apostolicam quamprimùm transmitti.

i Rec. Baron. ubi sup. e Bibl. Nic. Fabri.

CONCIL. SVESSION. IN CAVSA CLERIC. RHEM.

k Ep. 46.

ACTA PRIORIS CONCIL. SVESSION. RESCISSA.

l Ep. 47.

m Ep. 52.

VI. Inter Nicolai quoque Epistolas, reperta sunt vetera *n* monumenta, de factâ hoc anno electione Episcopi Redonensis in Armoricis, à clero & plebe illius Ecclesiæ; déque eius ordinationis à prædicto Herardo Turonensi Metropolitano, ac comprouincialibus Episcopis, Caroli Regis permissu factæ decreto, ac fidei Orthodoxæ professione ab ordinato editâ: quibus modus in electionibus seruatus hoc tempore innotescit.

n Rec. Baron. ex Bibl. Nic. Fabri, Tom. X. hoc. an.

IESV CHRISTI
AN. 867.
NICOLAI
AN. 10.
LVDOVICI II. 12.
BASIL. MACED. 1.

I. ANNO Christi octingentesimo sexagesimo septimo, Indictione, decimaquintâ, Legati Sedis Apostolicæ in Bulgariam anno superiori missi, illic honorificè suscepti, populum omnem baptizârunt, ac Christianam religionem docuerunt: quo etiam, ex petitione Regis, missi fuere alij Episcopi & sacerdotes a Nicolao Papâ. Alij verò Legati eodem itinere Constantinopolim directi, cùm ad vltimos Bulgariæ fines peruenissent, à Præfecto confinium Imperij Orientalis, iussu Michaelis Aug. prohibiti vlteriùs progredi, sed & iniuriis affecti, cùm illic per dies quadraginta resedissent, tandem coacti sunt Romam regredi. Hæc pluribus Anastasius. Verùm de non admissis iisdem Legatis, atque insuper malè habitis, prolixior est narratio ipsius Nicolai Papæ *a* in epistolâ ad Hincmarum Rhemensem & alios Episcopos Regni Caroli scriptâ, cùm ex Trecensi Synodo alias ab eis priùs ipse accepisset.

LEGATI AD BVLGAROS DIGNE EXCEPTI.

AD IMP. MISSI INDIGNE HABITI.

a Nicol. ep. 70.

II. Celebrata est enim hoc anno, nono Calendas Nouembris, *Trecis* in Galliâ SYNODVS auctoritate eiusdem Nicolai, occasione restitutionis VVlfadi, aliorúmque Rhemensium clericorum, factæ anno superiori in Concilio Suessionensi. Cuius extat *b* Synodalis epistola à Patribus ad eumdem Pontificem data quarto Nonas Nouembris, quâ ab origine (vt ipse iusserat) Ebbonis causam repetierunt. Ea tamen, Nicolao iam defuncto, reddita est Hadriano ipsius successori. Porrò scribit etiam Frodoardus, hâc eâdem Synodo Trecensi Hincmarum exagitatum fuisse à quibusdam Episcopis, in gratiam Caroli Regis (cuius iam ipse odium in se concitauerat) VVlfado fauentibus; ipsúmque etiam Carolum aduersùs eum ad Nicolaum scripsisse; sed Hincmarum apologeticam *c* epistolam ad eumdem Pontificem misisse; húncque eius excusationem accepisse.

CONCIL. TRECEN. IN CAVSA CLERIC. RHEM.

b Rec. Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex Bibl. Nic. Fabri.

c Rec. Bar. ibid.

III. Noua enim ab Orientalibus in Latinos excitata prælia, ab aliis leuioribus desistere Nicolaû suaserunt. Qui ad Francos Episcopos, præcipuè verò ad Hincmarum ceteris doctrinâ præstantem; eam quam nuper diximus scribens epistolam, (quæ data reperitur *d* decimo Calendas Nouembris, Indictione primâ) cuncta hactenùs transacta cum Orientalibus in causâ Photij inuasoris, ordine temporis narrauit, ac demùm quæ tunc ab iisdem in Latinos omnes criminationum decem capita essent illata recensuit, quæ eadem Frodoardus enumerat: nempè 1. Quòd ieiunarent Sabbatis: 2. Quòd Spiritum sanctum non ex Patre procedere assererent: siue, vt Frodoardus legit, Quòd Spiritum S. à Patre & Filio procedere dicerent: 3. Quòd abominarentur nuptias, quia presbyteros ducere vxores prohiberent: 4. Quòd presbyteros linire baptizatorum frontes prohiberent: 5. Quòd Chrisma ex aquâ fluminis conficerent: 6. Quòd septem hebdomadibus ante Pascha à casei & ouorum esu non

d [Ita quidem in exemplari, quod Baron. habuit à Nicol. Fabro, ex quo hanc integram epistolam edidit Annal. Tom. X. hoc an.° cùm inter Epist. Nicolai 1 P. hactenùs editas, ea nec quidem dimidiata legeretur.]

abstine

CRIMINATIONES GRÆCORVM IN LAT. ECCLESIAM

abstinerent: 7. Quòd agnum in Paschâ more Iudæorum super altare cum Dominico corpore offerrent: 8. Quòd Clerici barbas raderent: 9. Quòd diaconi, non suscepto presbyteratu, Episcopi ordinarentur: 10. Quòd Apostolicæ Sedis Legati Patriarchæ Constantinopolitano offerre detrectarent libellum fidei, in quo ista capitula damnarent; atque epistolas canonicas siue decretales ab eodem ad vniuersam Ecclesiam scribi nollent.

IV. EAEDEM REFELLVNTVR BREVITER.

Quæ quidem capita ne penitùs relinquamus intacta; 1. quod attinet ad Ieiunium Sabbati, vetus fuit ista inter Latinos & Græcos controuersia ab ipso Apostolorum obitùs tempore, de quâ dictum est fusiùs suo loco. 2. Quòd autem Spiritum S. à Patre procedere Ecclesia Latina negârit, apertissima est calumnia: quòd verò dixerit à Patre Filióque procedere, sincerissima est doctrina, de quâ pariter sæpè dictum est superiùs: quam primus infelix Photius, auctor tanti schismatis, probro vertere ausus est Apostolicæ Sedi, Latinæque Ecclesiæ vniuersæ; adeò vt eius prætextu se ab eâ seiungi professus sit, à quâ se non recipi sciret ob alienæ sedis inuasionem, & alia innumera perpetrata scelera. 3. Quòd custodiens in sacris Ordinibus cælibatum Occidentalis Ecclesia damnet nuptias, manifestissimam calumniam esse, constat ex iis quæ de cælibatu clericorum ab ipso Ecclesiæ exordio tam in Oriente quàm Occidente vniuersaliter obseruato, dicta sunt suo loco. 4. Quòd alicubi cum presbyteris, vt baptizatorum frontes liniant Chrismate, ex magnâ causâ sit dispensatum; planè ostenditur, vsum esse in contrarium. 5. Quòd vtatur Ecclesia Occidentis aquâ pro Chrismate, omnium testificatione aperta est calumnia. 6. Quòd in Quadragesimâ caseo vel ouis omnes Occidentales vtantur, æquè calumnia est, cùm in Italiâ numquam in vsu fuerit: trans montes tamen id ex magnâ causâ alicubi apparet esse concessum. Sed in his diuersarum Ecclesiarum tam in Oriente quàm in Occidente, absque scrupulo læsæ Catholicæ fidei, diuersas fuisse consuetudines, ex antiquis Theologis superiùs est demonstratum. 7. Quòd super altare vnà cum corpore Christi offeratur agnus tempore Paschatis, mera est calumnia. 8. Quòd clerici barbas radant, ridenda potiùs quàm confutanda schismaticorum obiectio, de quo pristino vsu æquè dictum est superiùs. 9. Quòd diaconi non suscepto presbyteratu Episcopi fiant, impudentem esse calumniam, canones Occidentalis Ecclesiæ manifestant. 10. Denique quòd Græci libellum fidei exigerent à Legatis Apostolicæ Sedis, cùm numquam anteà vsurpatum fuisset, pro monstro haberi debuit: sicut, vt ab eorum Patriarchâ ad Christi fideles Decretales scriberentur Epistolæ. Ceterùm vt contra eiusmodi Græcorum obiectiones insurgerent Episcopi Gallicani, multùm hortatus est suis literis Nicolaus Papa: constátque ex Flodoardo, tum Hincmarum Rhemensem, tum Odonem Episcopum Bellouacensem, aduersùs eas plurimùm laborasse; quæ tamen eorum lucubrationes periisse videntur.

V.

Verùm recordatus tandem Deus Ecclesiæ Constantinopolitanæ, hoc ipso anno in primum malorum omnium auctorem Bardam Cæs. prima vibrauit iacula vindictæ, alios pariter paulò pòst percussurus. Et vt appareret, ob illatas in Apostolicam Sedem iniurias præcipuè hæc fieri, voluit ea per visionem ab ipso B. Petro Apostolo minaciter prænunciari. Siquidem inter alia signa interitus Bardæ prænuncia, illud fuit quòd nocte quâdam in somnio vidit S. Petrum in solio sedentem, Ignatium verò ad eius pedes procumbentem, & vltionem iniuriarum sibi illatarum petentem: ipsúmque S. Petrum lacrymis illius flexum, cuidam astanti gladium dedisse, quò primùm Bardam, posteà Michaëlem Imp. frustatim concideret. Hæc quidem Curopalates, & post eum Cedrenus atque Glycas auctores Græci tradunt: quæ fusiùs, qui his omnibus præferendus est auctoritate & antiquitate, Nicetas rerum quas scripsit inspector, prosequutus est in Rebus gestis ipsius Ignatij. Addit verò, his valdè turbatum Bardam, haud tamen meliorem redditum, Quadragesimæ initio milites ad insulã in qua degebat Ignatius misisse, qui ipsũ custodientes, omninò prohiberent vel sacrum facere, vel cum vllis colloqui: ac paulò pòst secutam esse insomnij executionem, nempè Bardæ obtruncationem, quæ quidem sic se habuit.

PETRVM APOSTOLOREM EXPARIVNTVR PRINCIPES SCHISMAT.

VI. BARDÆ CAES. MISERANDVS INTERITVS.

Cùm aduersùs Cretenses expeditionem Bardas cum Imperatore parasset, quadámque die siue consultò, siue inscitia, Imperatoris tentoria in loco plano collocata fuissent, Bardæ verò in supereminente colle; indignatus Imperator (qui eum iam aliis ex causis suspectum habebat) necem eius machinatus est; cuius signum ipsemet Bardæ gener, Sabbatius Logotheta Dromi, ab Imperatore deceptus, imprudens dedit, Cruce in ore suo impressa. Cùm verò nihilominùs differrent coniurati ob Bardæ potentiam, cuius filio Antigono Domestici Scholarum Præfecto omnes exercitùs duces parêrent; demùm animante ceteros Basilio Cubiculi Imperatoris præfecto, gladiis strictis impetu in Bardam facto, ipsum subitaneo casu perterritum ad pedes Imperatoris se prosternentem, foras extrahentes frustatim conciderunt, eiúsque genitalia hastæ appensa per exercitum traduxerunt. Narrat hæc pluribus Curopalates: quæ quidem accidisse prima die mensis Aprilis tradit. Sed error apud eumdem irrepsit, dum id factum asserit Indictione decimaquarta: quod non ante hanc decimamquintam accidere potuisse, satis constat ex epistola Nicolai Papæ ad ipsum Bardam datâ in fine anni superioris, & ex iis quæ de illo Nicetas in Ignatio scribit. Addunt autem iidem auctores, reuersum Constantinopolim Imperatorem, cùm solus Rempublicam administrare non valeret, legitimâque prole careret; sibi in filium adoptâsse eumdem qui suprà BASILIVM Cubiculi Præfectum, atque Imperatorem creâsse die vigesimâ sextâ Maij.

BASILIVS EX CVBIC. PRAEFEC. CREATVR IMP.

[Memoriâ dignum, quod de Bardæ nece Hamortolus (de quo sup. ad an. 775. post num. 11.) habet: nempè, cùm Basilius Bardæ insidiaretur, & eius occidendi in vrbe occasionem non haberet, persuasisse Michaëli Imp. vt expeditionem in Cretam contra Agarenos susciperet: Leonem autem philosophum id sentientem, Bardam patronum suum admonuisse ne pedem ex vrbe efferret, alioqui futurum vt numquam referret. Sed cùm in solemni pompâ ad Chalcopratia, in ædem B Virginis processissent, absoluto Euangelio Photium Patriarcham vnà cum Michaële Imp. Bardâ Cæs. & Basilio Præf. Cubic. ascendisse ad Catechumena, ibique Imperatorem & Basilium tinctis sanguine Christi, quem Patriarcha manibus gestabat, calamis, cautiones efformâsse, ac iureiurando affirmâsse, Bardam tutò cum exercitu secum exiturum. Hisque inductum Bardam exisse: sed in itinere necatum à Basilio fuisse, spectante Imperatore.]

VII. PHOTIVS ANATHEMA INFLAT IN SVM. PONT.

Quo tempore (vt addit Nicetas) Photius cùm scriptis suis aduersùs Nicolaum Papam promulgatis nihil se profecisse cerneret, persuasit impius eidem impio Michaëli Imp. *Synodum* congregare, quâ vicem rependens Nicolao, ipsum damnaret, à quo fuerat anteà damnatus. Itaque collectis vndique suæ factionis Episcopis, suppositísque nonnullis qui locum tenerent aliorum Patriarcharum Orientalium, in Nicolaum homo insanus anathematis sententiam protulit: quin etiam Legatos misit in Italiam, per quos eam omnibus notam faceret, simúlque Ludouicum Imp. magnis muneribus induceret vt ipsum è sede deturbaret; promittens etiam se proclamaturum eum Constantinopoli Imperatorem. (Quippe Imperatores Orientis non reciperent Occidentales vocati Imperatores.) Hæc quidem gesta narrat Nicetas: Sed audi præsentaneam Dei vindictam.

VIII. MICHAËL IMP. OCCIDITVR.

Cùm enim huiusmodi impietatibus resisteret Basilius nuper creatus Imperator, ipsúmque Michaëlem à prauis suis & execrandis facinoribus, necnon à crudelitate, prodigalitate, & ebrietate, abducere conaretur; non ferens Michaël eiusmodi obiurgationes, déque Basilio è medio tollendo cogitare incipiens, primò *Basilicinum* quemdam regij dromonis remigem, Imperatorem creauit; deinde persuasit aulico cuidam, vt in venatione tamquam feram impetiturus, Basilium hastâ transfigeret. Sed cùm is aberrâsset, cautior Basilius factus, vidénsque alia Michaëlem in se moliri; consilio cum quibusdam communicato, eumdem Michaëlem vino somnóque sepultum, in cubiculo, manibus amputatis, aliis posteà vulneribus confoderunt in palatio B. Mamantis martyris. Hæc Curopalates, Zonaras, Cedrenus, & alij. Meminit & Nicetas, qui ait Michaëlis necem accidisse initio primæ Indictionis vigesimaquartâ die mensis Septembris, postquàm imperâsset vnà cum matre quindecim annis & mensibus octo, solus verò nouem expletis atque decimo inchoato.

IX. PHOTIVS EIICITVR, IGNAT. RESTITVITVR.

Addit insuper, Basilium ad palatium deductum, Imperatorémque denuò proclamatum, quamprimùm misisse qui Legatos à Photio in Occidentem missos à cœpto itinere reuocarent: deinde eumdem Photium à sede deiectum in quoddam monasterium detrusisse; Ignatiúmque honorificentissimè Constantinopolim accersitum, ac laudibus cumulatum, post nouem integros annos exilij atque certaminis, eâdem die quâ eiectus fuerit, videlicèt vigesimâ tertiâ Nouembris, sedi Patriarchali ingenti omnium gaudio restituisse: ipsum verò Ignatium, mox Photium, & ab illo ordinatos, eósque omnes qui ipsi communicauerant, à sacris suspendisse. Hæc Nicetas. Ceterùm Zonaras nouam & inauditam finxit Photij eiectionis causam; nempè quòd is Basilium homicidij redargutum communione priuâsset. At verò id factum esse, quòd à Nicolao Papâ sæpiùs damnatus fuisset, testantur scriptæ Pontificiæ epistolæ, Acta Synodi Octauæ, Nicetas, ac denique ceteri omnes veteres Græcorum historici. Zonaras enim longè post hæc tempora vixit; idémque schismaticus Photio fauit auctori schismatis, laudans eum, & occultans crimina toto cœlo patentia.

X.

Quod denique ad Michaëlis Imperium pertinet; eius quoque tempore accidit, vt *Russi* siue Roxolani populi Scythici ad Arctoum Taurum habitantes, efferi & agrestes, cùm totam Euxini Ponti maritimam regionem deprędati iram diuinam experti essent, domum reuersi legationem Constantinopolim miserint, quâ petierunt sacerdotes mitti qui ipsos baptizarent, fidéque Christianâ instruerent: quod & factum esse, Curopalates, Zonaras, Cedrenus, & alij testantur.

RVSSI AD FIDEM CONVERSI.

XI. BASILII GENVS, ET PRIMORDIA IMPERII.

Extincto itaque Michaële, BASILIVS ab eo anteà in collegam assumptus, solus imperauit. Qui quidem natione fuit Macedo, & genere ignobili, licèt ex Arsacidarum antiqua stirpe progenitum adulantes alij prodiderint: cui Michaël concubinam suam Eudociam in matrimonium collocauerat. Scribit autem Luithprandus e Ticinensis, eidem Basilio paulò pòst necem Michaëlis CHRISTVM Dominum in somnis apparuisse, & interrogasse vt quid interfecisset Dominum suum Imperatorem? eaque re compunctum Basilium, multis lacrymis peccatum suum gementem, totum se bonis operibus dedisse, atque inter alia insignem Ecclesiam in honorem S. Michaëlis Archangeli construxisse. At verò Basilium rerum potitum, non se fuisse conscium necis Michaëlis, omnibus satisfecisse, Anastasius tradit in Hadriano Secundo. Idémque vbi Photium deiecit, Ignatiúmque restituit, de his statim literas dedit ad Nicolaum Romanum Pontificem, cuius auctoritate ea gesta esse sciret, ac professus est; petiitque vt quid agendum esset de sacerdotibus qui Photio adhæserant insinuaret, suósque Apocrisiarios Constantinopolim mitteret, qui cuncta ritè disponerent. Eiusmodi enim ipsius Imperatoris literæ, vnà cum illis quas eodem tempore eodémque argumento Ignatius scripsit, insertæ repetiuntur in laudem tanti Pontificis Actioni Tertiæ Octauæ Synodi. Sed & missos tunc fuisse Legatos non solùm ab Imperatore, verùm etiam ab Ignatio, ipsóque Photio, vt coram Romano Pontifice causam agerent, (quippe qui *vnus & singularis præcellens*, vt loquitur suis literis Ignatius, *atque Catholicissimus medicus morborum quæ in membris sunt Christi, ab ipso Domino constitutus esset*:) testantur eædem Imperatoris literæ, necnon Anastasius in Hadriano Secundo. Ad hunc enim Pontificem peruenerunt istæ Legationes, cùm inter hæc Nicolaus diem obiisset. Functique legatione sunt nomine Basilij Imp. Basilius Spatharius, pro Ignatio Ioannes Metropolita Sylei, pro Photio Petrus Metropolita Sardis: de quibus agetur anno sequenti.

e *Luithp. lib. 1. cap. 2.*

LEGATIONES AD IMP. IGNAT. ET PHOT. AD NICOL. PP.

XII. GRAVIORVM DELICTORVM ABSOLVTIO PONTIFICI RESERVATA.

Intereà verò non est prætermittendum, hoc quoque tempore ex antiquo vsu perseuerâsse, vt etiam pro grauioribus delictis expiandis Fideles ad Romanum Pontificem se conferrent: quod sub Nicolao dum frequentaretur, inter alios infelix pater trium filiorum necator illuc accurrisse reperitur; cui ab eodem Pontifice pœnitentia grauis iniuncta est, quam retulit Iuo f in suum librum Decretorum.

f *Iuo par. 10. cap. 33.*

XIII. TRANSLATIO RELIQ. S. CLEM. PP.

Hoc item anno, qui vltimus Nicolai numeratur, contigit, per Cyrillum atque Methodium Orientales monachos, deferri Chersonâ Romam corpus S. Clementis Papæ. Qui quidem monachi cùm mansissent Romæ vsque ad creationem Hadriani successoris Nicolai, ambo ab illo missi sunt ad prædicandum Euangelium Slauis, quorum linguam didicerant. Testantur hæc moni-

g Baron Not. ad Rom. Martyrol. 9 Mart. f.

menta Ecclesiastica, nempè Romanum Martyrologium; vbi in Notis g plures alios id asserentes citauimus auctores.

XIV. NICOLA PP. OBITVS

Ceterùm *Nicolaus* Papa, post immensos pro Ecclesiâ Catholicâ labores exantlatos, ex hâc vitâ ad cælestem migrauit Idibus Nouembris, cœptâ iam Indictione primâ; cùm sedisset (vt ait Anastasius) annos nouem, menses sex, dies viginti vnum; sepultúsque est ante fores basilicæ S. Petri. Sed quod ad diem obitùs spectat; apud Flodoardum h (nisi sit error in codice) obiisse ponitur Idibus Decembris. Laudatissimus, si quis aliorum Romanorum Pontificum: quem egregiis præconiis extollens Regino, ait nullum ei æquiparandum post Gregorium Magnum sedisse; quippe qui Regibus & tyrannis imperauerit, eisque ac si Dominus orbis terrarum auctoritate præfuerit; Episcopis & sacerdotibus religiosis mansuetus, irreligiosis terribilis fuerit; vt meritò alter Elias crederetur. Auctórque est Ioannes i Diaconus huius temporis scriptor, ex visione quâdam certò constitisse, ipsum in cælum receptum fuisse in gloriâ Sanctorum. Quem & successor eius Hadrianus summis est laudibus prosecutus; eumdémque nouum Eliam, nouum Phineem, Orientales k alloquens nuncupauit, & quibus aliis laudibus potuit, exornauit. Denique habet Anastasius, non solùm eius exitum diuersas hominum nationes, verùm etiam quantùm ad intemperantiam aëris, ipsa mundi elementa diù fleuisse.

h Flod. hist. Rhem. lib. 3 cap. 15.

VIRTVTES ET PRÆCONIA.

i Ioan. Diac. in Vit. S. Greg. lib. 4. in fi.

k Ap. Anast. in Hadr. II & Baron. an. seq.

XV. HADRIANVS II. PAPA CREATVR AN. ÆTA. LXXV.

Post eius obitum vsque ad successoris consecrationem, mensis interuenisse reperitur auctoritate eiusdem Anastasij, qui HADRIANVM consecratum asserit decimonono (al. Ianuarij. Ait verò, fuisse illum patriâ Romanum, filium Talari posteà Episcopi, ex cognatione Stephani Quarti & Sergij Iunioris Romanorum Pontificum, presbyterum tituli S. Marci; virúmque summis virtutibus præditum, & in pauperes adeò misericordem, vt & miraculis in eâ actione claruerit, multiplicatis aliquando ad eleemosynam nummis: natum dum consecratus est annos septuaginta quinque, cùm iam bis antehàc, post obitum Leonis Quarti; & Benedicti Tertij, ab omnibus expetitus in Pontificem, exquisitis excusationibus verecundè subterfugisset. Ceterùm cùm variæ præcessissent de futuro ipsius Pontificatu prædictiones, essétque vnus omnium consensus in eius assumptione; tradit tamen Anastasius, indignatos esse Legatos Ludouici Imp. Romæ commorantes, quòd ad eius electionem ipsi minimè vocati fuissent; sed hoc responso eis satisfactum esse, quod non in contemptum Imperatoris id omissum esset, sed ne inde imposterum Legatis Principum in electione Romanorum Præsulum expectandi mos per huiusmodi fomitem inolesceret, quapropter & ipsum Imperatorem valdè gauisum de eiusdem electione, scriptâ ad Romanos epistolâ eos de illâ collaudasse: Denique cùm eius consecrationis tempore, Lampertus Dux Spoletanus Romam adueniens, vrbem, Ecclesias, monasteria deprædatus esset, ac puellas nobiles satellitibus suis diripiendas concessisset; ob eam causam à Ludouico Ducatu priuatum esse, tamquam Sedis Apostolicæ hostem adiudicatum. Hæc Anastasius, siue alius auctor in Rebus gestis Hadriani. Sunt enim qui putent l, Anastasium cum Vitâ Nicolai finem scribendi fecisse; reliqua autem quæ in eius codice reperiuntur, siue de Hadriano Secundo, siue de Stephano Sexto scripta esse Petri Guilelmi, itidem Bibliothecarij. At verò cùm constet superstitem diù post Nicolaum fuisse Anastasium, & adhuc vixisse tempore Ioannis Octaui, vt videbitur inferiùs; haud repugnat, vt ipse quoque ea quæ post Nicolaum acciderunt scripserit.

PRINCIPES NVLLVM IVS HABERE IN ELECT. ROM. PONT.

l Panuin. annot. in Platin. post Nicol. I. quem refellit Baron. an. 885. n. VII.

QVO TEMPORE SCRIPSERIT ANAST. BIBLIOTHECAR.

IESV CHRISTI
AN. 868.

HADRIANI. II.
AN. 1.

LVDOVICI II. 13.

BASIL. MACED. 2.

I.

ANNO Christi octingentesimo sexagesimo octauo, Indictione primâ, Basilius Imp. filium suum CONSTANTINVM in Imperio collegam assumpsit. Ex hoc enim tempore pater & filius simul inscribuntur Imperatores; sed patris, quòd præcedat annum, Imperium.

II.

Quo pariter anno Hadrianus Papa benè cœpta à decessore suo Nicolao, prosequenda curauit; atque primùm designatam ab eo legationem Dominici & Grimoaldi Episcoporum ad Bulgaros, sed morte eius dilatam, institutum iter aggredi iussit: adeoque in omnibus eiusdem decessoris sui vestigiis inhæsit, vt tradatur apud Anastasium, ipsum ab osoribus Nicolai vocari solitum Nicolaitanum. Verùm (vt additur) inconstans vulgus his mox contraria iactans, eumdem infamare cœpit quasi omnia quæ Nicolaus zelo religionis sanxisset, ipse infringere gauderet. Cuius quidem spargendi rumoris ea occasio visa est præcessisse, quòd statim post suam consecrationem, Theutgaudum Treuerensem Episcopum & Zachariam Anagninum, à Nicolao (vt vidimus) excommunicatos non recipiendos ad communionem vsque ad horam mortis, ipse Hadrianus manu suâ (vt docet Anastasius a) communionis sacræ participes effecisset: quódque Lothario Regi aduentum in Vrbem, quem Nicolaus b denegauerat, quòd sciret ipsum ab eo non prætensum nisi vt Sedem Apostolicam in causâ Waldradæ ludificaret, idem Hadrianus literis suis (vt Regino est auctor) aperuisset. Hisque accessit, quòd intercedente Ludouico Imp. idem Pontifex Waldradam pellicem à Nicolao pariter excommunicatam, cùm rursùm pœnitentiam simularet, absoluendam c curauit. Quòd autem ista contra Nicolai instituta facta viderentur, inde apud eumdem Anastasium accidisse traditur, vt omnes Occidentales Episcopi pro conseruandâ integrâ Nicolai memoriâ ad ipsum Hadrianum scripserint; nonnullique præclari viri Orientales, legatione Patriarcharum vel aliorum Principum apud Sedem Apostolicam fungentes, ab eiusdem communione se tacitè subtraxerint, donec corâ illis de eiusmodi calumniâ se purgauerit: cùm videlicèt sextâ feriâ Septuagesimæ, eos secundùm consuetudinem ad conuiuium solito plures conuocans, omniúmque manibus per semet humiliter aquam fundens, cibos apponens, pocula ministrans, ac denique (quod nullum Pontificum ante se fecisse

DIVERSA IVDICIA DE AFFECT. HADR. AN. IN NICOL.

a Anast. in Hadr. II. a. Baron. an. super.

b Nicol. ep. 55. ap. Bar. an. super.

c Recitat eâ de re literas Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex Bibl. Nicolai Fabri, vnà cum aliis pluribus tunc de his aliisque eiusmodi rebus ad diuersos conscriptis.

VNIVERSA ECCL. SOLICITA DE MEMORIA NICOLAI.

fecisse nouerat,) cum illis discumbens, dum surrexit ab epulis, in faciem suam coram omnibus procidit; rogánsque vt pro Ecclesiâ Catholicâ, pro Imperatore Christianissimo, ac pro ipso preces Deo offerrent, demùm in laudes Nicolai decessoris sui prorupit, mirantibus, ac præ gaudio cunctis Deo gratias, & fausta ipsi Pontifici acclamantibus: vt hæc pluribus narrat Anastasius. Idémque insuper Pontifex acceprâ legatione Synodi Trecensis ad finem superioris anni habitæ, quæ ad Nicolaum directa fuerat, literas *d* ad eam rescripsit quarto Nonas Februarij, quibus hortatus est in sacris Diptychis celebrare Nicolai memoriam; simúlque Vulfado, quem vidimus à Nicolao gradui pristino restitutum, Iam à Carolo Rege nominato Bituricensi Archiepiscopo, pallium concessit. Ac denique ad Ignatium Constantinopolitanum Patriarcham (qui & ipse eâdem occasione substiterat) hoc eodem anno scribens *e*, profitetur se in omnibus approbare quæ ab eodem Nicolao decreta essent.

d Rec. Bar. ibid.

e Extat in Act. 7 Oct. Syn.

III. Vbi autem innotuit Constantinopoli, Hadrianum sedere in Cathedrâ Petri, Basilius Imp. Legatum ad eum misit Euthymium Spatharium, præter illam insigniorem legationem, quam anno superiori tam ab ipso quàm ab Ignatio & Photio decretam vidimus. De quâ quidem Anastasius, *f* agens, ait diuino iudicio factum esse, vt quòd Photius nauem Ecclesiæ scidisset, similiter nauis quâ eius Legati separatim vehebantur fluctibus maris absorpta fuerit; ita vt nullus omninò naufragium euaserit, præter Methodium quemdam monoculum, qui postmodùm neque Photium à quo, neque Ignatium contra quem, neque Vniuersalis Ecclesię ad quam missus fuerat, iura suscipiens, tertiò conuentus, tertiò perfidiæ denotatus, semel anathematizatus abscessit. Hæc Anastasius. Qui de Legatis Basilii & Ignatij pergens agere, ait eos incolumes Romam aduenientes, Hadriano Papæ eorum à quibus mittebantur epistolas ac munera obtulisse; & post innumera laudum præconia, quibus immaculatam S. Sedem Apostolicam celebrârunt, gratiarúmque actionem de restitutione Ignatij, & Photij damnatione, ipsius interuentione factâ; exhibuisse cum maximâ detestatione, ac pedum etiam conculcatione, immò & gladij percussione, Acta Conciliabuli Photij aduersùs Nicolaum summum Ecclesiæ Pontificem, tamquam ab ipso diabolo per os Photij eructata; in quibus & multa Photius confinxisset, falsatis subscriptionibus Basilij Imp. & Episcoporum qui ibi nominati haberentur. Eadem verò Acta, ex ipsius Hadriani in SYNODO hâc de causâ apud *S. Petrum* habitâ decreto, (repetito priùs anathemate in Photium) igni cremata fuêre: approbante etiam cœlo, cùm superueniente pluuiæ inundatione non solùm ignis non est extinctus, sed contra vehementiùs accensus; exeunte insuper ex eorumdem voluminum combustione magno fœtore piceo. Hæc apud Anastasium in Hadriano. Addit autem idem in præfatione historica ad Octauam Synodum, pariter in hoc Romano Concilio iussum esse, vt quod factum est Romæ de inflammatione scriptorum Photij, eodem modo Constantinopoli fieri deberet, si quæ ibi eorum exemplaria reperirentur. Quæ autem posteà acciderunt, dicentur sequentibus annis.

f Anast. in Hadr. & in præf. Oct. Syn.

LEGATI A IMP. IGN. ET PHOT. ROMAM MISSI.

ACTA CONTRA SED. APOST. COMBVSTA.

IV. Contigit hoc anno mense Iulij, Lotharij Francorum Regis aduentus in Vrbem, ab Hadriano Pontifice impetratus. A quo honorificè susceptus, cùm asseruisset se omnia quæ Nicolaus iniunxerat, sic implêsse ac si diuinitùs imperata fuissent, idémque omnes qui cum ipso aduenerant proceres affirmâssent, nec vlla opposita persona inuenirentur, quæ aduersùs regiam auctoritatem legitimum auderet inire iudicij certamen: tunc Hadrianus ad Confessionem S. Petri, post Missarum solemnia, sanctam ei communionem porrigens, in hæc verba illum allocutus: *Si innoxium te recognoscis à prohibito & interdicto tibi à Nicolao adulterij scelere, & hoc fixâ mente statutū habes, vt numquam diebus vitæ tuæ Vualdrada pellicis tua dudum à te repudiatæ misce aris nefario concubitu; fiducialiter accede, & Sacramentū salutis æternæ tibi ad remissionem peccatorum profuturum percipe: Sin autē tua conscientia te accusat, téque lethali vulnere sauciatū proclamat, aut iterùm redire mēte disponis in mœchiæ volutabrum, nequaquam sumere præsumas; ne fortè ad iudicium & condemnationem tibi adueniat, quòd Fidelibus ad remedium præparauit diuina prouidentia.* Aliorùm verò vnicuique qui ipsum Romam comitati essent, hæc dixit; *Si domino & Regi tuo Lothario in obiecto adulterij crimine fauorem non præstitisti, neque consensum tribuisti, & Vualdradæ aliisue ab hâc Sede Apostolicâ excommunicatis non communicâsti, Corpus & Sanguinis Domini nostri IESV CHRISTI prosit tibi in vitam æternam.* Cùm autem nihilominùs & ipse Rex, & alij fermè omnes (nonnulli enim eiusmodi contestatione perterriti, timuerunt accedere ad sacram mensam) ausu temerario communionem sumpsissent; diuinâ se mox vindictâ exerente, ipse Lotharius Româ lætus recedens, morbo in itinere correptus est, & Placentiam ęgrè perductus mense Augusto infeliciter spiritum reddidit: ac ceteri pariter quicumquè indignè communicâssent, omnes eodem anno miserabiliter interierunt; perpaucis qui se à communione subtraxerant, vix mortis periculum euadentibus: tantáque facta est strages comitatûs Lotharij, vt non peste periisse, sed hostili gladio corruisse nobilitas totius Regni videretur. Narrat hæc Regino; sed malè anno sequenti, quòd errore ponat obitum Nicolai anno præsenti. Meminit eorumdem Aimoinus *g*; additque, Lotharium à paucis suorum qui à clade remanserunt, in quodam monasteriolo secus ciuitatem Placentiam terræ mandatum esse. Porrò eo mortuo, Regni eius proceres, excluso Ludonico Imp. ipsius fratre, piissimo Principe, legitimóque successore, adhęserunt Carolo Caluo eiusdem patruo: cuius rei causâ plurimùm fuit Hadriano Pontifici declamandum, vt dicetur anno sequenti.

LOTHARII REG. ROMAM ADVENTVS PRO SVA PVRGATIONE.

VLTIO DIVINA IN PERIVROS.

g Aim. l. 5 cap. 21.

V. Subdit verò Regino, eodem quoque tempore contigisse in Italiâ obitum Theutgaudi Archiepiscopi Treuerensis, & Guntharij Coloniensis à Nicolao anathemate damnatorum. Sed de Theutgaudo, quomodò paulò ante obitum è monasterio Romano S. Gregorij ad Cliuum Scauri, vbi liberalitate Hadriani Papæ mansionem susceperat, ab eodem ipso Gregorio terribiliter expulsus, & intra annum vnà cùm suis mortuus fuerit, memorabilem narrat historiam Ioannes *h* Diaconus, qui præsens cuncta perspexit. Etsi enim Hadrianus Theutgaudo ignouit,

DE THEVTGAVDI OBITV.

h Ioan. Diac. in Vit. S. Greg. lib. 4. cap. 94.

Deûs nôn ita; quem diuturnæ contumaciæ voluit hic pœnam luisse. Quod verò ad Gunthariam pertinet; eum diutiùs superuixisse constat ex literis *i* Hadriani ad Ludouicum Germaniæ Regem Indictione tertia.

i Rec. Baron. Annal. Tom. X. an. 870. Bibl. Nicolai Fabri.

IESV CHRISTI
AN. 869.
HADRIANI. II.
AN. 2.
LVDOVICI. II. 14.
BASIL. MACED. 3.

I. LEGATIO AB HADR. PP. MISSA CONSTANTINOP. *a Ext. Act. 1. & 3. Oct. Synod.*

ANNO Christi octingentesimo sexagesimo nono, Indictione secunda, Hadrianus Papa remittens Constantinopolim Legatos Basilij Imperatoris & Ignatij Patriarchæ, vnà cum ipsis misit quoque suos à Latere, eos ipsos quos antè illuc mittendos destinauerat Nicolaus, nempè *Donatum* Ostiensem Episcopum, & *Marinum* S.R.E. Diaconum, quibus insuper sociauit *Stephanum* Nepesinum Episcopum: eísque epistolas *a* dedit quarto Idus Iunij scriptas ad eosdem Imperatorem & Patriarcham, quibus primùm confirmauit quæcumque gesta fuerant in expulsione Photij, & restitutione Ignatij; deinde hortatus est ad cogendam Synodum Oecumenicam, in qua præsidentibus Apostolicæ Sedis Legatis prospiceretur lapsis qui Photio communicassent, & plenissimè consuleretur statui Ecclesiæ Orientalis. Profecti igitur Legati, ingenti vbique honore recepti ab iis quos obuiam cis Imperator in diuersa loca miserat; in ipsa præcipuè vrbe Constantinopolitana solemni ritu ab vniuerso Clero, Patriciis, aliísque omnibus Palatinorum ordinibus, & cuncto populo cum cereis & lampadibus procedente, suscepti sunt decimoseptimo Calendas Octobris: ac demùm ab ipso Imperatore ad osculum amabiliter admissi, tâquam à sancta omnium Ecclesiarum Dei matre Ecclesia Romana, & à sanctissimo Domno & Vniuersali Papa (vt ipse indigitauit) delegati ad tollenda pestiferi Photiani schismatis scandala: vt hæc omnia fusiùs describuntur apud Anastasium.

II. OCTAVA SYNODVS OECVM. CELEBRATVR.

Continuò verò iidem Legati cum Imperatore & Patriarcha agentes de cogenda SYNODO, eam tertio Nonas Octobris, cœpta iam à mēse Septembri Indictione tertia, inchoarunt in Ecclesia S. Sophię; vt docent eius Acta, quę extant diligenter excepta. Iis autem præfixa imprimis legitur præfatio, qua infelix Photius iure perstringitur, dum nominatur arbor infructuosa falce Apostolicâ succidenda, simulator, hypocrita, raptor, lupus grassator: commendatur verò zelus Nicolai Pontificis aduersùs eum, cuius causa alter Elias est appellatus. In ipsa verò Synodi Actione Prima, præter nominatos Apostolicæ Sedis Legatos, & *Ignatium* Patriarcham Constantinopolitanum, recensentur interfuisse qui tenuerunt locum Patriarcharum Antiochiæ & Ierosolymorum, nempè pro Patriarchatu Antiocheno (quòd sedes illa vacaret) *Thomas* Tyri Metropolita, & pro Theodosio Patriarcha Ierosolymitano *Elias* illius Ecclesiæ Syncellus: itémque ipse *Basilius* Aug. vnà cum pluribus

QVI NAM AB INTERFVERINT.

Patriciis; inter quos fuit *Bahanes* vir primarius apud Imperatorem, qui gessit in Synodo munus Iudicis Cognitoris, videlicèt definienda proponendi, & rogandi Patrum sententias. Iis igitur omnibus considentibus, ingredi iussi sunt Episcopi qui nunquam desciuerant ab Ignatio, gloriosi Confessores eius causa multa perpessi, omnes numero duodecim, & non ampliùs: vnde planè considerare liceat miserandum Orientalis Ecclesiæ naufragium. Ceterùm annumeratiis iis recantantes palinodiam Synodo subscripserunt, in fine recensentur interfuisse huic Synodo centum & duo Episcopi. Ita Nicetas.

III. RES GESTA IN PRIMA ACT.

Quod autem attinet ad ceteras res hac Prima Actione gestas; post lectam Imperatoris exhortationem ad Synodum, rogati Apostolicæ Sedis Legati literas suæ delegationis ostendere, responderunt hoc numquam in aliqua Vniuersali Synodo factum esse, vt Legati Romanæ Ecclesiæ ab aliquo perpenderentur vtrùm talem existimationem haberent. Bahanes autem Patricius dixit, haud istud peti in dedecus Apostolici throni, sed quòd nuperi Legati Rudoaldus & Zacharias eos decepissent, alia in mandatis habentes, & alia facientes. Quibus persuasi Legati obtulerunt legendas literas Hadriani Papæ, quibus eius mandata continebantur: quæ quidem Latinè primùm lectæ vti scriptę erant, deinde à regio interprete Græcè auditæ sunt legi, & ab omnibus pro tanto beneficio gratiæ Deo redditæ. Deinde lectis quoque literis delegationis Patriarcharum Orientis, iussos est pariter recitari libellus à Nicolao olim compositus, ab Hadriano verò iisdem suis Legatis datus, cui subscribere tenerentur quicumque ex schismaticis Photij fautoribus recipi in Ecclesiæ Catholicæ communionem vellent; quo imprimis continebatur approbatio immaculatæ fidei Apostolicæ Romanæ Sedis, ac deinde anathematizatio omnium hæresum, & maximè Iconomachorum, atque etiam Photij alienæ sedis inuasoris. Lecto libello, eodémque omnium vnâ voce laudato atque probato, lecta est pariter & approbata definitio Legatorum sedium Patriarchalium iam anteà facta, cùm ipsi annum integrum illic morati essent expectantes Legatos Apostolicæ Sedis: quæ quidem non aliud continebat, nisi vt in omnibus obediretur Romani Pontificis decretis. Post hæc Legati Apostolici recensuerunt, quomodò ritè & auctoritate legitimâ Nicolaus Papa Photium absentem damnâsset: Legati verò Patriarcharum probauerunt, numquam ab vllâ Patriarchalium sedium Orientalium Photium receptum esse. Ex quorum responsione redargutum est falsitatis Conciliabulum Photij aduersùs Nicolaum, cui mentitus fuerat interfuisse & subscripsisse Legatos sedum Patriarchalium Orientis. His denique absolutis, secutæ sunt acclamationes in Synodis fieri consuetæ; quæ & in fine reliquarum Actionum singularum repetitæ sunt.

LEGITIMÈ DAMNATVS PHOTIVS ABSENS A NIC. PP.

IV. ACTIO II. ET III. DE LAPSIS EPISCOPIS.

Secundâ Actione habitâ Nonis Octobris, plurimi Episcopi, qui à S. Methodio vel Ignatio olim ordinati, lapsi desciuissent in partes Photij, interrogati an libellos oblatos ab Ecclesiâ Romanâ vellent offerri Synodo, libenter consenserunt; impositique sunt illi super lignum S. Crucis, & super sancta Dei Euangelia: & inde sumentes illos prædicti Episcopi, & Patriarchæ suo Ignatio offerentes, ritu solemni redditis eis

insign.bus Episcopatus, (aliquâ tamen iniunctâ ieiuniorum & orationum pœnitentiâ) recepti sunt vnà cum aliis permultis clericis simili modo restitutis: qui omnes (vt continet eorum libellus) rogarunt admitti per intercessionem sanctissimæ Dei Genitricis Mariæ, & SS. Apostolorum, & sanctissimi Papæ Nicolai. Ita enim plane mox post obitum, Orientales coluerunt eum vt Sanctum. Tertia verò Actione celebrata quinto Idus Octobris, cùm alij lapsi Antistites noluissent libellum à Romano Pontifice missum ad satisfactionem suscipere, à Synodo non sunt recepti.

ACT. IV. DE PHOTIO NVNQVAM RECEPTO A SED. APOST.

Quartâ autem habita tertio Idus eiusdem mensis, quibusdam Episcopis à Photio ad Synodum missis, iactantibus cùm ipsos tum Photium à Nicolao Papa receptos fuisse; ostensum est à Legatis Apostolicis id mendaciter ab eis asseri, ideoque cum ignominia expulsi sunt. Sed quo prætextu id ipsi iactarent, in fine Actionis redditur manifestum; nimirùm quòd Romanæ esse Ecclesiæ consuetudinis dicerent, nullum peregrinum Episcopum permitti in S. Petri basilicam introire, nisi fidei libello priùs oblato: quare cùm hoc ipsi olim missi Romam à Photio fecissent, satis factum putarunt vt dici possent communicasse cum Nicolao. Verùm rursùs ostensum est, cùm & alium dedissent libellum, quo declararent atque iurarent secutos se Apostolicæ Sedis iudicium, nec sic tamen eos admissos fuisse cum aliis Episcopis ad communionem, eò quòd ab eo missi essent qui thronum inuasisset alienum: quod & superiùs dictum est suo loco.

V.

ACT. V. VI. VII. INTRODVCTVS PHOTIVS IN SYNODVM, CVM NON RESIPISCERET, DAMNATVS EST.

Quinta autem Actione celebrata decimotertio Calendas Nouembris, Photius ipse præcepto Imperatoris iussus est inuitus ad Synodum duci: quem vt laïcum, per laïcos vocari voluerunt Apostolici Legati. Qui cùm vim tantummodò contestaretur, nihilque ad interrogata responderet, affirmans impudenter se Christi exemplo tacere cùm iudicaretur; eidem vndique licèt conuicto & condemnato, tempus ad resipiscendum à Synodo benignè impertitum est; quod tamen ipse recusauit accipere. Quinetiam octauo Calendas Nouēbris habitâ Actione Sextâ, cui interesse voluit Imperator, conati sunt aliqui Episcopi schismatici eumdem Photium defendere: qui ab Orthodoxis confutati licèt, & ab ipso Imp. præclarâ admodum atque humillima exhortatione admoniti, nec sic tamen impelli potuerunt oblatum ab Ecclesia Romana suscipere libellum. Quibus nihilominùs Imperator, haud vinci eorum pertinaciâ passus, adhuc septem dies ad resipiscendum dari voluit. Sed cùm rursùm conuenientibus Patribus quarto Calendas Nouembris, introductus cum suis Photius, (qui cùm baculo innixus ingrederetur, iussus est à Marino Apostolico Legato illum deponere, quòd signum esset dignitatis pastoralis) maiorem demonstraret peruicaciam; recitatæ sunt damnationes sæpiùs aduersùs eum promulgatæ à Romanis Pontificibus; eisdémque additi anathematismi, in eumdem ipsum præsentem atque stantem conclamati. Hoc verò secutæ sunt acclamationes plenissimę dictæ Imperatori atque Imperatrici, Romanisque Pontificibus Nicolao & Hadriano, Ignatio item Patriarchæ, & Legatis Apostolicis, aliarúmque sedium Patriarchalium. Nec prætermittendum quod habet Nicetas in Vita Ignatij Episcopos subscribentes damnationi Photij, in maiorem hominis detestationem, (quod etiam factum legimus b in damnatione Pyrrhi pseudopatriarchæ Monothelitæ) intinxisse calamum in sacrum Sanguinem CHRISTI: verùm de his nihil in Actis Synodi, quæ integra extant.

b Suprà an. 648. II. & an. 867. post num. VI.

VI.

ACTIO. VIII. COMBVSTA SCRIPTA PHOTII.

Octaua Sessione celebrata Nonis Nouembris, præsente atque rogante Imperatore, combusta sunt chirographa cuncta, quæ ab omni hominum genere Photius extorsisset, vnà cum omnibus eiusdem scriptis contra Nicolaum Papam & Ignatium Patriarcham: ac detectæ falsitates in his ab eodem impostore commissæ: & aduersùs falsarios, per quos ipse imposturas confinxisset, à Legatis Apostolicis iussus est legi canon Concilij Romani sub Martino, vt non recipiantur ad pœnitentiam nisi in fine vitæ. Posteà verò occasione quorumdam Iconomachorum in Synodum introductorum, prolati sunt in Iconomachos anathematismi. Reliquæ autem duæ Synodi Actiones sequenti anno sunt celebratę: sed ne discrimine temporis ab aliis diuersæ remanerent, hîc eas superioribus iungere conueniens magis visum est.

VII.

ACT. IX. DE FALSIS TESTIBVS QVI PHOTIO ADHÆSERANT.

Sequenti igitur anno Redemptoris octingentesimo septuagesimo, eâdem Indictione tertiâ, pridie Idus Februarij, in Nonâ Actione receptus est in Synodum Legatus à Michaële Patriarchâ Alexandrino missus, nomine *Ioseph* Archidiaconus eius Ecclesiæ: qui præcedentium Actionum Acta probauit. Post hæc introducti permulti viri illustres, qui suasione Photij, & compulsione Michaëlis Imperatoris, contra Ignatium protulerant falsum testimonium; confessi errorem, pœnitentiam à Synodo perceperunt, agendam in ieiuniis, orationibus, & eleemosynis, aliisque pietatis & pœnitentiæ operibus, quæ ibi recensentur: datâ tamen Ignatio facultate dispensandi cum ouibus suis de diuturnitate temporis, moderandi scilicèt pro causâ. Idque ipsum actum est cum illis sacerdotij illusoribus laïcis, quos in vrbe Constantinopolitanâ sub eodem Michaële sacris indumentis progredi consueuisse & sacra facere, suo loco vidimus. Datúmque inter alia crimini Photio, quòd ista sciens non abstulerit; ob idque Compatriarcha mimi appellatus est, aliisque ignominiæ titulis à Patribus infamatus. Introducti pariter Vicarij seu Legati, quos idem in Conciliabulo contra Nicolaum supposuerat, palàm falsitatem confessi sunt; detestante Synodo ipsius Photij multiplicem iniquitatem.

VIII.

LEGATI LVDOV. IMP. INTERSVNT SYNODO.

Inter hæc autem peruenit Constantinopolim Legatio missa à Ludouico Imperatore Occidentalis Orbis, pro coniugio ineundo inter ipsius filiam atque Basilij primogenitum; quâ functi sunt *Anastasius* S.R.E. Bibliothecarius, vir disertissimus, (ille ipse, quem in his Annalibus passim citari contigit de Rebus gestis Summorum Pontificum, aliisque) Suppo Comes consobrinus Augustæ, & Euerardus præpositus mensæ regiæ. Habet enim istorum nomina ipse Anastasius notata in exordio Decimæ Actionis; qui huius legationis etiam meminit in historica præfatione ad hanc Octauam Synodum: vt & Aimoinus c in Gestis Francorum; aitque Basilium Imp. classem ante hæc direxisse in Adriaticum mare, opem laturam Ludouico in Apuliâ bellum aduersùs Saracenos gerenti. Quo eodem

c Aim. lib. 5. cap. 22.

tempore

ITEMQVE LEGATI BVLGAR.

tempore ex Vrbe reuerso Petro Michaëlis Bulgarorum Regis legato absque petitionis effectu, decreuit idem Rex Legatos Constantinopolim, qui (vt habet Anastasius eâdem præfatione) admissi sunt in Synodo considere vnà cum Legatis Ludouici.

IX. ACT. X. ET VLT. LECTI CANONES SANCITI A SYNODO.

His igitur omnibus præsentibus, celebrata est Actio Decima & vltima Synodi, die vltimâ Februarij: in qua primùm omniom iussi sunt legi Canones à Patribus constituti, omnes numero viginti septem, quibus imprimis Constantinopolitanæ Ecclesiæ opportunitatibus consultum est: Videlicèt de confirmatione eorum, qoæ pro Ignatio & contra Photium acta essent: déque abrogatione cunctorum gestorum Photij, & collatorum ipsi, & ab ipso aliis sacrorum ministeriorum; & vt qui hactenùs obstinato animo ei adhæsissent Episcopi, licèt consecrati fuissent à Methodio vel Ignatio, vel etiam posthac resipiscerent, nullam penitùs spem restitutionis Episcopatûs haberent: Item de confirmatione cultûs sacrarum Imagioum; & ne sacras Imagines anathematizati pingere auderent; Ne laïci, nisi priùs per decem annos in aliis Ecclesiasticis ordioibus permansissent, prouehcrentur ad Episcopatus: De condemnatione eorum, qui cum Photio crederent, duas in vno corpore esse animas: Ne à Principibus, vel eorum fauore eligerentur Episcopi, nec Episcopi indecentia obsequia exhiberent Magistratibus; nimirùm ne obuiam prodirent procul ab Ecclesiiis suis; non se dimitterent ab equis, vel adorarent eos; nec intrarent ad Principes hora prandij, vbi indebita persoluerent obsequia: sed veneratione digni haberentur, & qui liberè errantes Principes valerent redarguere: Ne Principes Conciliis intersint, nisi fortè Oecumenicis: De exhibendo honore & reuerentia omnibus Patriarchis; præcipuè verò Romanæ Ecclesiæ Summis Pontificibus; contra quos minimè fas esset, nec quidem in Synodis Oecumenicis, audacter sententiam dicere. His atque aliis permultis, ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus, statutis & comprobatis; adhibitáque confirmatione septem præcedentium Oecumenicarum Syoodorum, & damnatis omnibus hæresibus, iteratóque aduersùs Photium & socios anathemate; finis Synodo felicissimus est impositus, Basilio Imp. nouissimè consensum omnium explorante: qui & insuper tam ad Episcopos quàm laïcos egregias habuit admonitiones, dignas Augusto maximè pio; ad illos quidem, vt gregem Dei diligenter curarent, & inter alia vt saltem diebus Dominicis ministrarent illi verbum Dei: ad laïcos verò, vt Ecclesiasticis rebus non se immiscerent: *De vobis*, inquit, *Laicis, tam qui in dignitatibus, quam qui absolutè conuersamini, quid amplius dicam, non habeo, quam quia nullo modo vobis licet de Ecclesiasticis causis sermonem mouere, neque penitus resistere integritati Ecclesiæ, & vniuersali Synodo aduersari. Hoc enim inuestigare & quærere, Patriarcharum, Pontificum, & sacerdotum est, qui regiminis officium sortiti sunt, qui sanctificandi, qui soluendi & ligandi potestatem habent, qui Ecclesiasticas & cælestes adepti sunt claues: non nostrum, qui pasci debemus, qui sanctificari, qui ligari, vel à ligamento solui egemus. Quantacumque enim religionis & sapientiæ laicus existat, vel etiam si vniuersâ virtute interiùs polleat; donec laicus est, ouis vocari non desinet: rursúmque quantâcumque Episcopus sit irreuerentia & irreligiositate plenus, & nudus omni virtute; donec Antistes est, & veritatis verbum rectè prædicauerit, pastoris menejonis, & dignitatis damna non patietur. Quæ ergo nobis ratio est, in ordine ouium constitutis, pastores verborum subtilitate discutiendi, & ea quæ super nos sunt quærendi & ambiendi? Oportet nos cum timore, & fide sincerâ hos adire; & à facie eorum vereri, cùm sint ministri Domini omnipotentis, & huiusmodi formam possideant, & nihil ampliùs quàm ea quæ sunt nostri ordinis requirere*, &c.

EPISCOPI NON EXHIBEANT PRINCIPIB. OBSEQVIA INDECENTIA.

LAICI NON CVRENT ECCLESIASTICA.

X. IMP. SVBSCRIBIT POST LEGATOS SEDIVM PATRIARCHAL.

Post hæc cùm subscribenda Synodus esset, hortantibus Apostolicæ Sedis Legatis vt primo loco subscriberent Basilius & filij Imperatores; non acqoieuit ille, nisi post subscriptionem omnium legatorum cunctarum sedium Patriarchaliom, suam apponere; cui & addidit signum sanctissimæ Crucis; sicut id ipsum Episcopos omnes ex more præstitisse, ostendent quæ suo loco inferiùs dicturi sumus. Porrò subscripserunt Imperatores literis (vt moris erat) phœniceis ex cinnabrio. Erat quidem Magistratus in Imperio, cui cura erat Caniculi, cuius mentio fit in Synodi Actis dũ nominatur Christophorus præpositus Caniculi, qui dictus Proto-à-secretis. Vocem autem *Caniculi*, exponit Anastasius in scholiis ad eamdem Synodum, Atramentum, sine potiùs Rubramentum, ex quo Imperatores literas phœniceas exararent scribendo. Qui verò post Imperatores subscripti numerantur Episcopi, nonnisi centum & duo sunt: quòd videlicèt (vt notat in margine Anastasius, qui aderat) nullus in Synodum receptus fuerit Episcopus, qui à Photio aut suis consecratus esset, sed tantùm qui à piis Patriarchis SS. Methodio & Ignatio consecrati superstites reperirentur. Denique post Synodum, quasi appendix, positæ sunt epistolæ ex Synodo, vel ad Synodum ab aliis tunc datæ; quarum omnium prima est Encyclica ad omnes Christi Fideles, quâ cunctæ in Synodo res gestę narrantur: alia item scripta ad Hadrianom Papam, quâ rogatus est à Patribus eamdem Synodum confirmare: eædémque missæ sunt ad alios Patriarchas. Quæ verò sequuntur, post discessionem Legatorum datæ reperiuntur; de quibus inferiùs.

DE PAVCITATE EPISCOPORVM.

XI. SYNODVS OCTAVA VNIVERSALIS OCTAVA.

Ceterùm hanc SYNODVM nuncupandam esse sine vllâ contradictione VNIVERSALEM OCTAVAM, asserit Anastasius in præfatione ad ipsam: quæ etiam inter alias Oecumenicas annumerata reperitur in Fidei professionibus fieri solitis; intantum vt & ipsi Romani Pontifices, æquè ac septem superiores, illam quoque Octauam Oecumenicam Constantinopolitanam, se recipere profiterentur in solemni Fidei professione ab eis recitari *d* solitâ cùm in Pontifices electi essent iam consecrandi. Vnde valdè miramur, cur Concilium Florentinnm, Octaua Synodus Oecumenica dicta & inscripta in ipsius Actis hactenùs typis excussis habeatur. Pace dictum sit Iuliani Cardinalis, qoi in disputatione habitâ cũ Marco Ephesino Sessione sextâ Ferrariæ, (puto ignoratione rerum gestarum) ei nimis visus est indulgere, hanc Octauam Constantinopolitanam neganti, ac mendaciter asserenti eam abrogatam fuisse à Ioanne Romano Pontifice, comprobatam verò Photiauam posteà habitam, quâ damnata

d Rec. Bar. Ann. Tom. X. hoc an. ex cod. Ant. August.

REDARGVITVR APPOSITVS TITVLVS CONCIL. FLOR. (Qui quidem in posterioribus Cõciliorum

editionibus emendatus est; quibus Florentina Synodus Decima sexta, vel Decima-septima Oecumenica numeratur]

est Octaua hæc sub Hadriano celebrata. At in sequenti Actione eiusdem Synodi Florentinæ, Andreas Colossensis Episcopus vir doctissimus æquè ac maximè pius, id omninò negauit; quod & inferiùs cùm de Ioanne Pontifice agetur, falsissimum esse demonstrabitur. Quoniam autem quæ Marcus aduersùs hanc Octauam legitimam dixisset, in Florentinæ Actis remansissent; magnâ ioterpres temeritate, æquè ac imperitiâ, (fuit is Abrahamus Cretensis) nullâ habitâ ratiooe responsioois Aodreæ Colossensis, eidem Concilio Florentino indidit oomen, vt Octaua Synodus nominaretur: cùm tamen nec in eius decretis vel Actis; nec in Eugeoij Papæ diplomatibus de ipsâ datis, aliquid eiusmodi repetiatur: cúmque alioqui, etsi hæc de quâ agimus, Octaua Synodus fuisset abolita, (quod dicere sacrilegium est) adhuc tamen nec Florentina Octaua dici possit, quòd exteot plures aliæ ante ipsam celebratæ Synodi Oecumeoicæ, quibus magis eiusmodi appellatio competat. Quod autem hanc eamdem Octauam legitimam Aimoinus *e* reprehendit, quia in eâ coofirmatus est cultus sacrarum Imaginum; ex eo planè qualis ipse fuerit, cuiúsue dogmatis, manifestatur; nempè ex Gallis illis vnus, quos oegâsse vidimus cultum sacrarum Imaginum: de quibus etiam Anastasius memioit in sæpiùs memoratâ præfatione suâ.

e Aim lib. 5. cap. 28. Aimoin. error.

XII. Laudes Occidentales Imp. Orientales non admittunt.

Ex veteri autem æmulatione Otieutalium Imperatorum in Occidentales, quâ istis nuncupationem *Imperatoris* inuidebant, ante factam Synodi subscriptionem turbatio aliqua accidit; quæ quidem Actis Synodalibus inserta non est, sed narratur apud Anastasium in Vita Hadriani: Nimirùm quòd cùm petitum esset, vt oblata ab eodem ipso Anastasio Legato epistola Hadriani in fauorem Ludouici Imperatoris scripta, in Synodo legeretur; inuenti sunt in ea esse corrasi versus illi, in quibus Ludouici nomen *Imperatoris*, ipsiúsque laudes prædicabantur. Qua de re querelam mouentibus Legatis Apostolicis, & subscribere Synodalibus Actis recusantibus, nisi epistola integrè iisdem Actis insereretur, contrà verò contendentibus Græcis, non esse in Synodo de laudibus Imperatoris, sed de solius Dei tractandum: tandem paci publicæ sapienter consulentes Legati, ad finem Actionis decimæ ita subscripserunt, vt tamen expectandam esse specialem voluntatem Romani Pontificis apposuerint. Ea qua pariter illiberali Græcorum actione, creduntur omninò turbata cœpta fœdera nuptiarum. Et hæc quidem antequàm Synodus absolueretur.

XIII. Contentio de Dioecesi Bulgar.

Post tertium autem diem quo penitùs absoluta est, congregatis in vnum Basilio Imp. Apostolicæ Sedis & aliarum Patriarchalium Legatis, vnà cum Ignatio Constantinopolitano, ad audiendos Michaëlis Regis Bulgarorum Legatos; magna quoque ibi altercatio habita est, vtri Ecclesiæ, Romanæ, an Coostantinopolitanæ, iidem Bulgari recèns ad fidem conuersi subiici deberent: asserentibus Græcis ad Constantinopolitanam eos pertinere, quòd eorum regio, antequàm ipsi eam occupassent, Græcorum parêret Imperio, ac Græcos sacerdotes haberet: contrà verò contestantibus Apostolicis Legatis, iura sedium non sequi Regnorum diuisiones; sed & vtramque Epirum, totámque Thessaliam, Dardaniam, Daciam, & ceteras in Illyrico prouincias, in quibus nunc Bulgari habitabant, antiquitùs solitas fuisse à Romana Ecclesia immediatè administrari; ipsósque Bulgaros, quid nihil ad Imperium Græcorum pertinerent, cùm fidem Christianam susceperunt, spontè se eidem Romanæ Ecclesiæ subiecisse, sacros ab ea ministros quærentes, quibus in omoibus obediteot; ac denique neque vmquam Græcos eas prouincias iure dominationis possedisse, nisi inquantum sceptro Romano potirentur. Sed cùm nihilominùs Legati Orientalium sedium Patriarchalium in fauorem Imperatotis sententiam præcipitâsseot, quâ Bulgarorum Ecclesiam Constantinopolitanę subdi debere asseruissent; Apostolici reclamantes, eorum sententiam, tamquam ab inferioribus, ideóque haud legitimis iudicibus latam respuerunt; totámque causam supremæ Apostolicæ Sedi reseruantes, interim Ignatium grauiter contestati suot, oe Ecclesiæ Romanæ iura minueret; à quâ ipse propriæ Ecclesiæ restitutus esset. Narrantur hæc pluribus in Hadriano.

XIV. Artes Græcor. subdolæ aduersus Latinos.

Accesserunt ad ista, quòd Græcâ calliditate ex improuiso ita conuenti sint Apostolici Legati, vt ipsi carentes proprio interprete, coacti fuerint vti eo qui tunc solus aderat interprete Imperatoris; qui nihil retulit eorum quæ ab vtrâque parte dicerentur, oisi quæ videret Imperatori suo grata esse, & in honorē sedis Constantinopolitanæ vertere. Est enim de his iusta querela ipsius Anastasij Bibliothecarij; qui hanc eamdem contentionem recenseos in præfatione historicâ ad Octauam Synodum, multa addit de fraudibus quibus Græci vti coosueuissent cùm in aliis rebus, tum præcipuè in singulis fermè Synodis Oecumenicis. Et quod ad istam Octauam attinet, asserit quicquid in Latinis eius Actis reperitur, (quæ ipse, vt testatur, è Græco in Latinum vertit, & annotationibus marginalibus illustrauit, dum esset Constantinopoli) ab omni esse falsitate extraneum: quicquid autem ampliùs, siue de diœcesi Bulgaricâ, siue de aliis qoibuscumque rebus in Græco codice fortè inueniatur, totum esse mendacij venenis infectum. Extat *f* verò adhuc Romæ in Columnensi Bibliotheca, ipsius Anastasij membraneus codex autographus eiusdem versionis cum scholiis in margine affixis, quæ non sine magno labore legi possiunt ob nimiam codicis vetustatem, habitus ipse ex monasterio Auellanæ, cui præfuit magnus Petrus Damiani, cùm eremum coloit.

f Excusus etiam postea fuit in editione Rom. Conciliorum Gener.

XV. Summa Græcor. inuidia in Rom. Eccl.

Sed non hic finis Græcorum fraudis. Siquidem conquerentibus qoibusdam apud Imperatorem Basilium, quòd Ecclesiam Constantioopolitanam nimis abiectè subiecisset Romanæ; cùm permisit vt nullus lapsorum ad Ecclesiam rediret nisi dato libello Sedis Apostolicæ Legatis; eiusdem Basilij iussu quædam eorum libellorum pars è domo Legatorum furto ablata est: qui tameo, magnas inde querelas cientibus Legatis, pauló pòst restitui sunt. Ex quibus Legati prudentiores facti, omnia eadem scripta secretò per Anastasium Bibliothecarium, aliósque Legatos Ludouici Imperatoris, Romam transmiserunt: cum quibus idem Anastasius detulit pariter Acta Synodi. Quod quidem non sine magna Dei prouidentia factum est; quandoquidem Legati

Apostolicæ

LEGATI S. D. APOST. INCVRRVNT IN PIRATAS.

Apostolicę Sedis Constantinopoli Romam nauigantes, in manus piratarum Slauorum inciderunt; à quibus spoliati omnibus bonis, ipsum quoque authenticum Actorum Synodi codicum amiserunt: quibus planè caruisset Apostolica Sedes, nisi eorumdem exemplar Anastasius secum detulisset. Hæc idem pultibus in scholiis ad Synodum, quorum etiam fit mentio in Rebus gestis Hadriani Papæ. Sed quod ad Legatos spectat: ipsos aliquamdiù captiuos detentos à piratis, tandem Apostolicarum & imperialium literarum auctoritate liberatos esse, ac Romam reuertisse vndecimo Calendas Ianuarij Indictione quartâ, traditur in eâdem Vitâ Hadriani, siue ab ipso Anastasio, siue ab alio scripta. Verùm in eiusdem Pontificis epistolâ ad Basilium Imp. posteà g scripta, nequaquàm ex literis Imperatoris, sed diuino tantùm auxilio eos liberatos esse, immò non sine magnâ Imperatoris culpâ in tantum discrimen incurrisse, significatur.

g *Ap. Baron. an. 871.*

INGRATITVDO BASILII IMP.

Sicque huiusmodi eorum periclitatio, quartum numeratur scelus ab eodem ingratissimo Imperatore illiberali nimis animo patratum in Sedem Apostolicam, post redditam ab eâ tanto labore pacem Ecclesiæ Orientali. Atque hactenùs de rebus ad Octauam Synodum spectantibus; (quæ vt diximus) hoc anno cœpta, in sequentem propagata est.

XVI.

HADRIANI PP. COMMINATIO AD CAROL. CALV. OB VSVRPATIONEM REGNI LOTHAR.

Quod ad res Francorum pertinet; hoc eodem anno, quòd Carolus Caluus occupâsset Lotharij nepotis nuper defuncti Regnum; expostulante Ludouico Imperatore, ab Hadriano Pontifice decreta est ad eumdem Carolum Legatio duorum Episcoporum; quâ cùm ipsum, tum Regni eius Episcopos atque proceres, excommunicationis comminatione admonuit abstinere ab eiusmodi Lotharij Regno, quod pertineret ad Ludouicum Lotharij fratrem & legitimum successorem. Scribit hæc Aimoinus h: extántque i nonnullæ Hadriani epistolæ ad eos missæ (vt notantur) Nonis Septembris. Sed antequàm hi Legati peruenissent ad Carolum, collecto *Metis Concilio* pridie Idus eiusdē mensis Septembris, decernentibus Episcopis Regni Lotharij, pręsentę etiam, & ad id ceteros impellente Hincmaro Rhemensi, idem Rex Carolus ibi præsens coronam eiusdem Regni accepit: vt patet ex ipsis Synodi Actis; quæ supersunt k. Quin etiam postmodùm eumdem Carolum, ad placandum Romanum Pontificem, Legatos in Vrbem direxisse cum oblationibus ad basilicam S. Petri, inter quas erant duæ coronæ aureæ gemmis ornatæ, pro duobus quę possidebat Regnis, auctor est Aimoinus. Verùm has oblationes haud putamus ab Hadriano esse susceptas, cùm de his in literis posteà ad Carolum ab ipso datis nulla sit mentio, quæ aliàs præteriti minimè consueuissent. Quid autem post hæc gestum fuerit, dicturi sumus anno sequenti.

h *Aim lib. 5. cap. 24.*
i *Ree. Bar. Ann. Tom. X hoc an. ex Bibl. Nicolai Fabri.*

CONCILIVM METEN. PRO CAROLO.

k *Ree. Baron. ibid ex cod. Ant. Aug.*

XVII.

LITERAE SALOM. REGIS BRITAN. AD HADR. PP. PRO PALLIO ANTIST. DOLEN.

Hoc eodem anno Salomon l Rex Minoris Britannię literas scripsit ad Hadrianum Papam hæc præfixâ inscriptione, *Domino ac beatissimo Apostolicæ Sedis Rom. Hadriano, Salomon Britonum Rex flexis genibus, inclinatóque capite, in Christo fideliter pacis diuturnitatem* quibus Pallium petiit Festiniano Antistiti Dolensi; quod à Nicolao Pontifice denegatum fuisse tradit, quia ipse Salomon eâ de re ad eum scribens, suum nomen ipsius Nicolai nomini præposuerat, & literas absque sigilli impressione minùs etiam idoneo legato deferendas tradiderat. Petiit quoque iisdem literis sacras Reliquias pro monasterio quod ædificabat: muneráque misit, auream statuam magnitudinis ipsius Hadriani tam in altitudine quàm in latitudine, cum lapillis diuersi generis; aliáque plurima, cum trecentis solidis denariorum m quotannis deinceps persoluendis. Ad quam rescribens Hadrianus, misit Brachium S. Leonis Papæ Tertij, diuinitùs præmissis precibus ac ieiuniis impetratum. Quod verò ad Pallium pertinet; traditur quoque in eâdem Epistolâ, Hadrianum illud concessisse: verùm eum locum falsatum fuisse à Petro quodam Dolensis Episcopi clerico, deprehensum est Gregorij Septimi temporibus in Synodo Santonensi; vt traditur in epistola n Innocentij Papæ Tertij scripta in controuersia de Pallio, & Archiepiscopatûs iure, inter Turonensem & Dolensem Antistites, de qua superiùs dictum o est.

l *Argentr. Hist. Britan. lib. 2 c 27.*
m *Vid. sup. ad an. 762. III.*
n *Innoc. III. 2. ep. 79*
o *An. 859. VI.*

IESV CHRISTI

AN. 870.

HADRIANI. II.

AN. 3.

LVDOVICI II. 15.

BASIL. MACED. 4.

I.

ANNO Domini octingentesimo septuagesimo, Indictione tertia, intentatis à Ludouico Germaniæ Rege minis aduersùs Carolum Caluum fratrem Francorum Regem, pro Regno Lotharij nepotis ab eo occupato, idem Carolus timore perculsus eumdem Ludouicum accepit in partem eiusdem Regni Lotharij; cuius extant a Acta diuisionis, inter vtrumque confecta Aquisgrani hoc anno pridie Idus Martij. Ea verò cùm audisset Hadrianus Papa, nouam in Gallias misit Legationem (qua functi sunt tres Episcopi, & vnus S.R.E. Cardinalis presbyter) cum diuersis literis b ad vtrumque Regem, eorúmque Episcopos, atque proceres, scriptis quinto Calendas Iulij, pro testituendo prædicto Lotharij regno, Ludouico Imperatori ipsius fratri, ad quem multis titulis pertinebat: interminans, nisi obedirent, penetraturum se in Gallias, & in contemptores dignam daturum vltionem. Sed & præter istas, alias rursùs dedisse reperitur ad Episcopos in Regno Caroli constitutos; quibus eos graui comminatione exagitans, illud maximè inculcauit, vt si Carolus Sedi Apostolicæ obtemperare recusaret, ipsi se ab eius communione seiungerent, si vellent cum Apostolica sede communicare; alioqui fore vt indignos respuendos. Hæc & alia Pontifex; vt quidem reperiuntur in redditis ad eum Hincmari literis c, quas amaro nimis & furenti animo conscripsit, quasi eo pacto se Hadrianus pacis perturbatorem ostenderet: cùm tamen nihil aliud idem sanctissimus Pontifex, tot fatigationibus quæreret, quàm vt ius cuique suum tribueretur, & omnes Deo conciliarentur; præsertim cùm iura ipsa legitima Regum Francorum antiquitùs

a *Extat in cod. Ant. Aug. ex bibl. Vatic.*

RVRSVM HADRIA. ADORAT PRO REG. LOTHAR. AD ERSVS CAR.

b *Ree. Baron. hoc an. ex Bibl. Nic. Fabri.*

c *De his literis vide laud. Bar. Tom. X. hoc an.*

DE HINCMARI AD HADR. VIRVLENTA RBO.

inuiolabiliter conseruata, clamarent Regnum Francorum non ex electione aut vsurpatione, sed ex successione deberi. Ceterùm ipsum quoque Regem Carolum ægro animo tulisse reprehensionem Pontificis, atque re infectâ Legatos dimisisse, testis est Aimoinus *d*.

d Aim lib. 5. c. 26. & 27.

II. HADR. AGIT PRO LIBERATIONE CAROLOMANNI.

Sed quod rursùm spectat ad eosdem Episcopos Legatos ab Hadriano in Gallias missos; tradit idem huius tēporis scriptor Aimoinus, per eos factũ esse vt Carolus Rex filium suum Carolomannum, quem detinebat in vinculis, liberaret: qui quòd noua moliretur, à patre coactus attonderi, clericalémque vitam profiteri, paulò pòst resilierat, atque ideò Episcoporum sententiâ damnatus fuerat: sed Apostolicam Sedem appellans, literis *e* eâ de re ab Hadriano ad Carolum eiúsque Regni Episcopos ac Comites scriptis, per Legatos liberatus est. Quod quidem ita, quamdiù vixit Hadrianus permansit, posteà verò Carolum acriùs in filium sæuiisse, eumdémque Gallias prædationibus infestantem luminibus excæcâsse, Flodoardus, Aimoinus, aliíque omnes scriptores affirmant. Reperitur porrò hoc eodem anno ipse Carolus (quod Politicorum est in decretis, vt quò magis Princeps iniustè agit, eò magis religionis culturam affectet) scribi sibi fecisse aureis literis libellum Precum selectarum, quas quotidiano vsu recitaret: quæ quidem magnam redolentes pietatem, nuper editæ sunt Ingolstadij anno millesimo quingentesimo octogesimo tertio.

e Rec. Baron vbi sup. ex cod. Treuer.

LIBELLVS PRECVM CAROLI CALVI.

III. CONCIL. AGRIPPIN.

Hoc item anno *Coloniæ Agrippinæ* SYNODVS habita est, LVDOVICO Rege agente, sexto Calendas Octobris; in quâ complura ad Ecclesiasticam disciplinam spectantia pertractata sunt, & dedicata ibidem Ecclesia S. Petri. Hæc pluribus in veteri Francorum Chronico à Pithœo edito.

IV.

Quo item anno Danis Ethnicis ingenti multitudine in Scotiam appellentibus, & Angliæ fines miserabiliter deuastantibus, nulli parcentibus loco, vel ætati, aut sexui, & maximè monasteria deprædantibus, sacrásque virgines polluentibus; *Ebba* Collinghammensis cœnobij Abbatissa instinctu diuino admirabile planè fortitudinis Christianæ facinus ausa, conuocatis omnibus monasterij sanctimonialibus, sibi ipsi nouaculâ nasum cum labro superiori ad dentes vsque præcidens, persuasit vt & ipsæ idem agerent, ne à Danis ludibrio traderentur. Itaque aduenientes postridie, Dani, horrendo eiusmodi spectaculo perterriti, à virginum quidem pollutione abstinuerunt, sed igne monasterio admoto easdem omnes cremauerunt; quæ ab Ecclesiâ Catholica cultu martyrum celebrantur. Eâdem verò persecutione *Eadmundus* Angliæ Rex ab iisdem Danis Paganis tentus, ligatúsque ad arborem, diutissimè flagellatus est: deinde sagittis confossus, tandem capitis amputatione martyrium consummauit, hoc eodem anno, duodecimo Calendas Decembris, & ipse inter Sanctos relatus multis miraculis clarus. Cum quo etiam passus est *Humbertus* Helmhamensis Episcopus, qui eum in Regni fastigium sublimauerat, & constantiâ inuicti Regis ad martyrium animatus est. Narrat hæc omnia pluribus, ex antiquioribus monumentis descripta, Matthæus Vvestmonasteriensis in sua Angliæ Historiâ.

ADMIRANDVM SACRAR. VIRG. FACTVM.

EADMVNDI REG. ET HVMBERTI EPISC. MARTYRIVM.

V. METROPHANES SCRIBIT DE REBVS PHOTII.

Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ; præter illa quæ ad Octauam Synodum spectare visa sunt, quæ hoc anno gesta, superiori sunt recitata; hoc item anno *Metrophanes* Metropolitanus Smyrnæ, insigni Orthodoxiâ spectatus, cuius summa est laus in singulis eiusdem Synodi Actionibus, quíque ceteris Orientis Episcopis præstare videbatur doctrinâ atque virtutibus rogatus à Manuele Patricio & Tabellariorum præfecto, vt totius causæ Photij res gestas historiâ breui conscriberet; præstitit illud diligenter *f* epistolâ vnâ ad ipsum Manuelem scriptâ, quâ nonnulla etiam expressit ab illis historicis prætermissa.

f Rec. Baron. ibid ex cod. Column.

VI. BVLGARIS DATVR EPISCOP. A GRÆCIS.

Ad huius etiam anni res gestas pertinet, quod Ignatius Patriarcha Constantinopolitanus in Bulgariam, tamquam ad Ecclesiæ Constantinopolitanæ diœcesim pertinentem, creatum à se Episcopum vnâ cum aliis clericis misit, quem nominatum fuisse Theophylactum affirmant: à quo & expulsos illos esse, qui à Romano Pontifice illuc missi fuerant ad prædicandum Euangelium, ex Anastasio *g* in Hadriano intelligi potest. Ceterùm iste *Theophylactus* longè alius est ab illo item Archiepiscopo Bulgarorum, cuius extant in sacrum Euangelium lucubrationes, & alia scriptorum monumenta, qui post ducentos annos vixit, de quo dicetur suo loco.

g Ap. Baron. an. seq.

VII. PHOTIVS MITTITVR IN EXILIVM.

Quod verò ad damnatum in Octaua Synodo Photium spectat; consilium illud fuit, & quidem rectum Imperatoris, obstinatissimum hominem ab aliorum consortio longè ablegare, quòd videret eum pollentem eloquio plurimùm posse obesse tranquillo Reipublicæ statui. Quamobrem totus ad partes Photij minuendas incumbens, & ipsum in exilium damnauit, & eius affines atque amicos vexauit: adeóque ab eo facta rescissa sunt, vt etiam consecratæ ab ipso Ecclesiæ profanatæ fuerint & dirutæ, seruíque eius & sectarij ad quæstionem vocari, atque alia id genus aduersùs eos commissa, quæ idem ipse querulus enumerat in variis suis hoc tempore ad diuersos scriptis epistolis *h*. Qui & eò vesaniæ deuenit, vt Ecclesiam Dei dirâ persecutione vexatam diceret, dum ipse cum collegis improbis ab Ecclesiâ arceretur: & cùm aliquando graui terræmotu ciuitas Constantinopolitana concussa esset, iactaret ob id Deum permisisse ipsum exulare vt à ruinâ subduceretur periclitantis ciuitatis.

h Rec. Baron. ibid.

VIII. DE LIBERIS BASILII IMP.

Hoc item anno in Theophaniæ celebritate, per Ignatium Patriarcham Basilius Aug. alium filium suum natu minorem, LEONEM nomine, Imperatorem coronari voluit: vt testatur qui præsens aderat Anastasius Bibliothecarius in suis Notis ad Octauam Synodum. Quibus consentientia scribens Curopalates in Basilio, addit insuper tertium Basilij filium nomine *Alexandrum*, à patre creatum fuisse Cæsarem; quartum verò natu minimum, dictum *Stephanum*, mancipatum esse diuinis officiis; & quattuor filias in monasterio consecratas Deo virgines, claruisse pietate.

IX. DE IMAGINE SANCTISS. VIRGINIS.

Hoc pariter anno facta est translatio Ierosolymis Damascum, cuiusdam Imaginis Dei-Genitricis olim Constantinopoli depictæ in tabulâ ligneâ: sed posteà pictura (mirabile dictu) soper lignum est incarnata, & oleum maximè

odoriferum

INCARNATA SVPER LIGNVM.

odoriferum iugiter emittere cæpit, quo languores quicumque quorumcumque hominum, Christianorum, Iudæorum, Saracenorum, pellerentur; ita vt numquam imminueretur, quantumcumque inde acciperetur: quapropter Imago summæ fuit venerationi non solùm Christianis, sed etiam Saracenis, qui & ipsi orationis gratia, ad eam confluebant in Assumptione & Natiuitate sanctissimæ Virginis. Testatur hæc Arnoldus Abbas Lubecensis, qui vidit cùm peregrinatus est in Palæstinam. De qua etiam alibi i pleniùs.

i An. 1203. inf.

IESV CHRISTI
AN. 871.
HADRIANI. II.
AN. 4.
LVDOVICI II. 16.
BASIL. MACED. 5.

I.

a Ext. in s. Oct. Synod.

LEGATIO AB IMP. ET IGNAT. AD ROM. PONT. PRO DISPENSATIONE SVPER DECRETA OCTAVA SYNODI.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo primo, Indictione quartâ, Ignatius Patriarcha & Basilius Imp. miserunt Romam ad Hadrianum Papam, Theognostum Abbatem cum literis a ac muneribus, petentes vt quæ in Synodo Octaua remanserunt indefinita definiret, atque dispensaret in his quæ ibidem statuta essent de non recipiendis promotis à Photio, vel qui subscripserunt illius pseudosynodo aduersùs Nicolaum Papam. Ad quæ rescribens Hadrianus, primò de Legatis Apostolicæ Sedis sugillauit Imperatorem, quòd absque vllo præsidio ita eos remiserit, vt apud regiones sub eiusdem Imperio constitutas à piratis capti fuerint: deinde questus est de Ignatio, quòd Bulgaris Antistitem à se ordinatum mittere præsumpserit: ac denique negauit se dispensaturum cum Photianis, nisi noua emergente causa, quòd non sit moris Romanorum Pontificum, pro libitu proprio decessorum sanctionibus, vel Synodorum Oecumenicarum decretis derogare. Ad quam epistolam (quę cum aliis extat in Anastasij codice Octauæ Synodi) in margine tunc adnotauit idem Anastasius, ordinatos à Photio sine spe restitutionis depositos fuisse à Sede Apostolicâ, quod ipse Photius cùm ab excommunicatis atque depositis Episcopis fuisset ordinatus, numquam approbatus esset Episcopus, ideóque nec potuisset alios ordinare. Sed prolixiorem requirerent ista tractationem; at nos aliò pergimus.

II.

b Has & seqq. Photij epistolas, rec. Bar. Annal. Tom. X. hoc an. ab Episcopo Bellun. acceptas.

PHOTII AD DIVERSOS EPISTOLAS EX EXILIO.

Inter hæc autem Photius in exilio constitutus, literas b scribens ad Imperatorem, suas deplorauit miserias; ac præcipuè questus est de fame quam patiebatur, & priuatione librorum quos non permittebatur habere. Cùm autem frustrà pulsare se nôsset animum Imperatoris, ad Bahanem Patricium se conuertens Proconsulem atque Præpositum, virum primarium apud Imperatorem, & occultè sibi amicum; binas ad eum dedit literas, quibus eum in sui patrocinium excitaret: qood & iste posteà magno Ecclesiæ malo ei præstitit. Rursùm autem versutissimus homo, ne in tanto rerum suarum naufragio aliquis ex iis quos sibi tanto labore acquisierat, ab ipso desc isceret; encyclicam ad omnes Episcopos suos scripsit epistolam satis prolixam, quâ miro artificio dum vnum nutantem confirmandum proposuit, omnibus ne vacillent, opportuna documenta apposuit. Atque ita planè sua incredibili effecit arte, vt eosdem omnes sedibus spoliatos, innumeráque alia incommoda perpetientes, continuerit in sua amicitia, ipse licèt exul, & in custodia constitutus, plurimisque miseriis pressus. Sed sunt & aliæ plures ad hæc spectantes ipsius epistolæ, quas prætermittimus.

III.

c Aim. lib. 5. cap. 28.

Quod pertinet ad res Occidentales; hoc eodem anno (vt auctor est Aimoinus c) Ludouicus Imperator Roman veniens, ipso die Pentecostes ab Hadriano Papa coronatus est; videlicèt in Regem Francorum, vtpotè legitimus successor Lothatij fratris. Posteà verò Beneuentum rediens, cùm tamdem cœpisset possessam à Saracenis Barim ciuitatem, quam (vt ait Leo Ostiensis) annis quatuor obsidione constrinxerat, aliásque clades Saracenis intulisset; Basilius Augustus ad eum misit Ioannem Patricium Legatum, cum literis increpatoriis quòd nomen vsurparet *Basiles*, siue *Imperatoris*, (id enim & ab eius literis abrasisse, in Synodo Octaua, superiùs dictum est:) significans debere ei sufficere vt diceretur *Riga*. Cuius literis acceptis Ludouicus, & ipse misso ad eum Autprando Legato, acrem satis dedit epistolam d apologeticam; quâ inter alia multa, fusè ostendit eiusmodi appellationem *Basiles*, non esse peculiarem Constantinopolitanorum, sed etiam legitimè competere aliis Principibus; maximè verò Francis, qui eam dignitatem accepissent à Sede Apostolica ob egregiam ipsorũ fidem in Deum & Ecclesiam Romanam; veréque ipsi iam Romanis imperarent, qui ob hæresim Græcorum se ab eorum Imperio subduxissent: denique & nomen Riga, idem esse quod Regem, Regem autem idem quod Basileum: plura etiam inferens de Francorum fortitudine, & Græcorum ignauiâ. Postremò hortatur, vt classem valentem mittat ad debellandos Saracenos, Siciliamque ab eorum manibus recuperandam; cui expeditioni se quoque affuturum pollicetur. Quæ autem hæc secuta sunt, dicentur inferiùs suis locis.

DE CONTROVERSIA INTER BASIL. ET LVDOV. OB NOMEN IMPERAT.

d Res. Bar. ex Bibl. Columna.

IV.

DE CAVSA HINCMARI LAVDVN. DIRÆ VEXATA A HINCM. RHEM.

Hoc eodem anno, mense Augusto celebrata est *Synodus*, immò grassatio apud *Duziacum* villam in prouinciâ Rhemensi: in quâ, agente Hincmaro Rhemensi Archiepiscopo, damnatus est alius Hincmarus Iunior Laudunensis Episcopus illius nepos. Exæstuabat enim odium patrui in nepotem, eò quòd iste aduersùs illum iura Sedis Apostolicæ attenuare conantem, scripta collegisset quibus eiusdem Sedis iura corroboraret; itémque quòd idem nepos pro literis Apostolicia agens, nullo modo consentire voluisset excommunicationi à patruo contra Carolomannum Caroli Regia filium illatæ in præiudicium Sedis Apostolicæ, quam Carolomannus appellauerat. Traxit & aliis occasionibus in hanc causam patruus Carolum, tum quòd nepos quemdam Northmannum excommunicâsset, qui bona Ecclesiastiea accepisset à Carolo in beneficium; tum etiam quòd assereretur scripsisse ad Romanum Pontificem aduersùs eumdem Regem, contra fidelitatis iuramentum quod Regi iam anteà præstitisset. Itaque cùm idem Hincmarus nepos aduersùs istas accusationes, aliáque sibi obiecta cri-

d [De duabus istis Synodis egit Baronius anno superior. sed cùm tribuisset Attiniacensi, quod in istâ Duziacensi factum esse constat ex libello Hincmari Laudunensis, oblato Trecis Ioanni Papæ, de quo agetur an. 878. id ipsemet postea correxit Baronius.]

e Aim. lib. 5. cap. 24. in fi.

mina, iam in duabus aliis antehàc celebratis d Synodis apud *Attiniacum* villam, & in palatio *Vuermeria*, Sedem Apostolicam appellâsset; rursùm vt eosdem Carolum Regem, & Hincmarum Rhemensem Metropolitam suum placaret, (vt ait Aimoinus e) professionem emisit fidelitatis Regi, & obedientiæ suo Metropolitano præstandæ: in hæc videlicèt verba: *Ego Hincmarus Ecclesiæ Laudunensis Episcopus amodò & deinceps Domino seniori meo Carolo Regi sic fidelis & obediens secundum ministerium meum ero, sicut homo suo Seniori, & Episcopus per rectum suo Regi esse debet: ac priuilegia Hincmari Metropolitani Rhemorum Ecclesiæ, secundum sacros canones & decreta Sedis Apostolicæ ex sacris canonibus promulgata, pro scire & posse me obseruaturum profiteor.* Quia tamen non ista satis fuêre eorumdem furori, non solùm non est permissus Romam adire, quamuis à Summo Pontifice vocatus; sed etiam ad præsentem Synodum Duziacensem denuò appellatus, cùm eò pergeret, in itinere spoliatus est violentiâ hostili; & ad eamdem Synodum perductus, tyrannicè ibi depositus est ab Hincmaro patruo auctoritate Regis, frustrà rursùm appellans Sedem Apostolicam, frustràque ipsis Synodi Patribus protestantibus aditum ei ad eam Sedem non esse denegandum. Depositus verò, eiectus est in exilium; vbi ferreis diù detentus vinculis, demùm post biennium excæcatus est. Quæ omnia posteà coram plenâ Synodo Trecensi (de quâ suo loco) præsente Ioanne Papâ Octauo, ex eiusdem Hincmari Laudunensis libello sunt recitata.

V.

f Recitat plurimas ad hanc causam pertinentes scriptas vtrimque epistolas Baron. ex Bibl. Nicolai Fabri.

Cùm autem Hadrianus Papa scripsisset vt idem Laudunensis Romam mitteretur, nec auditus fuisset; iam ex prædictâ Synodo Duziacensi missum ad ipsum esse Actardum Nannetensem Episcopum; intelligitur ex eiusdem Hadriani redditis ad Synodum litteris. Rescripsit f verò & ad Carolum Regem, excusans primò si quæ acriùs in aliis ad ipsum datis literis apposuisset; subiiciénsque de Actardo Legato, ereato certis conditionibus Archiepiscopo Turonense, vt Rex, Synodúsque, necnon Clerus plébsque Turonensis petierant; quem ait se *constituisse Cardinalem Metropolitanum & Archiepiscopum Turonicæ prouinciæ, per ferulam, pitacium, & anulum, necnon per Apostolicæ auctoritatis litterale decretum*: deinde secretam addês promissionem Imperij ipsi Carolo conferendi, si superuixerit Ludouico Imperatori: ac demùm agens de causâ Hincmari Laudunensis iustè prosequendâ Romæ, quò ille venire debebat. Sed cùm denuò cerneret Hincmarum detineri artibus aduersariorum, rursùm acriores literas ad Regem scribens, auctoritate Apostolicâ iussit vt eumdem Episcopum Romam mitteret. Quæ Pontificis verba Carolus in deteriorem partem interpretatus, amarissimas ad eum literas g reddidit, quasi ea contra morem decessorum Romanorum Pontificum scribentium ad Reges Francorum Hadrianus scripsisset: cùm Reges Francorum (vt ait) non Episcoporum vicedomini, sed terræ Domini hactenùs fuerint computati: rogauitque vt posthàc talia non mandaret, ne cogeretur ipse Rex mandata Pontificis & epistolas contemnere, & Legatos dedecorare. Cuiusmodi Caroli responsionem, ab iracundia percito Principe pro-

LITERA AD HADR. PP. ET CAROLI REG. IN CAVSA HINCM. LAVDVN.

g Rec. Bar. vbi sup. De quibus vide etiam Gretser. in Apol. Baron. cap. 24. aduersus calumnias Goldasti. & lib. 2. contra Replic. cap. 10. de quibus an. 774 post num. IV.

fectam, Politici nostri temporis vt seriò dictam arripientes, promulgare solent tamquam diuinum cælitùs acceptum oraculum; reliquas omnes posthabentes, & nullius pretij existimantes, epistolas Regum & Imperatorum Francorum innumeras, quibus studium, pietas, reuerentia, obsequium, omnéque demùm genus officij erga Apostolicam Sedem ac Romanos Pontifices amplissimis notis expressa, hactenùs integra remanserunt: adeò vt & Carolus ille Magnus, sapientia, scientia, fortitudine, pietate, virtutibus denique omnibus, Carolum Caluum longissimè antecellens, olim dixerit, *In h memoriam B. Petri Apostoli honorandam esse sanctam Romanam & Apostolicam Sedem, vt quæ nobis sacerdotalis mater est dignitatis, esse debeat Ecclesiasticæ magistra rationis: ideóque seruandam esse cum mansuetudine humilitatem, ac licèt vix ferendum ab illâ sanctâ Sede imponatur iugum, tamen ferendum esse, ac piâ deuotione tolerandum.* Ceterùm Hadrianus secundùm illud symbolum Pythagoricum, *Ne fodias ignem gladio*, & iuxta Sapientem i, *Responsio mollis frangit iram*, ad eumdem Carolum mansuetiùs rescribens, paternè illum monuit, suis correptionibus præbere potiùs obsequium, quàm murmurationis verba rependere. Sed de his modò satis.

QVAMDIOSIMILIS CAROL. DE RISORIA. SVIS.

h Dist. 9. cap. 3. Ext etiam in Concil. Tibur. c. 30.

i Prou. 15.

VI.

EXEMPLVM CONSTANTIS FIDEI.

Res autem Ecclesiæ Anglicanæ dignum exemplum Regis maximè pij hoc anno exhibent. Siquidem dum exercitus Danorum vniuersa Orientali Anglia deuastata, ad Occidentalem conuersus esset; Æthelredus Rex aduersùs eos progressus, aliquando in tentorio Missam audiens, cùm ipsis appropinquantibus sæpè à suis inuitaretur ad certamen, constanter affirmauit se non recessurum priusquàm presbyter Missam complêsset. Quæ fides multùm ei profuit, victis facillimè potentissimis hostibus. Post quæ, eodem Rege hoc ipso anno defuncto, successit in eius locum Ælfredus ipsius frater, cuius præclaras res gestas ex antiquis Annalibus prosecutus est Matthæus Westmonasteriensis.

IESV CHRISTI
AN. 872.

HADRIANI. II.
AN. 5.

LVDOVICI II. 17.

BASIL. MACED. 6.

I.

LEGATIO BASILII IMP. AD LVDOV. REG.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo secundo, Indictione quintâ, mense Ianuario, missa est Legatio honorifica cum muneribus, & parte non modica salutiferæ CRVCIS in crystallo miræ magnitudinis auro gemmísque ornato, à Basilio Imperatore Constantinopolitano ad Ludouicum Germaniæ Regem: vt traditur in antiquo Chronico à Pithœo edito. Cuius legationis is fortè fuit finis, vt Ludouicum Regem Basilius in Ludouicum Imperatorem ipsius nepotem commoueret: inter quos iam sciret esse dissensionem ob regnum Lotharij fratris Imperatoris.

II. LVDOV. IMP. PRODITORIE CAPTIVS.

Hoc enim ipso anno, quo (vt dicetur) Hadrianus Papa defunctus est, idem Basilius ostensus ipsius Ludouici Aug. literis anno superiori ad eum missis, Adelgisum Ducem Beneuentanum ad defectionem sollicitâsse reperitur. Cuius turpissimâ proditione ipse Ludouicus Beneuenti in palatio suo captiuus factus, detrusus est in carcerem; nec inde valuit eximi, donec fortissimis iuramentis pollicitus esset seruare quæ ipsi pacta firmanda obtulerunt proditores. Hæc pluribus Regino, (qui tamen perperàm in annum superiorem refert, quo ponit Hadriani Papæ obitum) Leo Ostiensis, & alij: diffusiùs verò Herempertus antiquus auctor, (quem & alij Renepertum, Erchempertum alij nominant) qui res Longobardorum Principum Beneuentanorum est prosecutus. Vbi addit, hæc Deum fieri permisisse, primò quòd cùm aliquando Ludouicus a Romam venisset pro restitutione Guntharij atque Theutgaudi Episcoporum depositorum, quam recusaret concedere Nicolaus tunc Papa, idémque Pontifex ex more ei obuiam factus esset cum Clero; Imperator fustibus Clerum cædi, Cruces autem, omniáque sancta ministeria pedibus calcari iussisset, Romámque magnâ ex parte deprædatus esset, atque ipsum Pontificem sede priuare cogitâsset: secundò quòd captâ Bari ciuitate, Seodam Ducem Saracenorum flagitiosissimum b seruâsset: à quo ipso, iuncto cum Adelgiso, meruit proditoriè captiuus fieri. Quid verò post hæc Ludouicus egerit, dicetur anno sequenti.

DIVINA IN EVM VINDICTA.

a Vid. sup. an. 869. III.

b Vid. sup. an. 866. III.

III. S. ATHANASIVS EPISC. NEAPOL. OBITVS.

Hoc item anno quo mortuus est Hadrianus, pariter ex hac vitâ migrauit, (sed ante ipsum, nimirùm Idibus Iulij) S. Athanasius Episcopus Neapolitanus, post mortem miraculis clarus; cùm à Sergio nepote suo Magistro militum, ac Duce Neapolitano, homine nequissimo, commonitorem patruum non ferente, post multa alia mala tolerata, in exilium pulsus esset, ac dirissimam rursùs persecutionem passus vsque ad obitum: vnde & ipsa Neapolitana ciuitas à summo Pontifice anathemate innodata est, cuius florentissima fuerat sub Athanasio Ecclesia. Prosequitur hæc pluribus, eâque occasione de præstantiâ & amœnitate ciuitatis Neapolitanæ, eiúsque Ecclesiæ antiquissimâ ab ipso Petro Apostolo origine, ac eximiâ in Deum pietate, & in pauperes misericordiâ, agit Petrus Diaconus Cassinensis huius temporis auctor in Rebus præclarè gestis eiusdem S. Athanasij.

IV. HADRIANI PP. OBITVS, ET IOANNIS VIII. SVBROGATIO.

Hoc denique anno, Calendis Nouembris, cœpta iam à mense Septembri Indictione sexta, Hadrianus Papa ex hac vita migrauit, cùm sedisset annos quatuor, menses decem, & dies septemdecim: cuius Res gestæ descriptæ apud Anastasium, fine carent. Vacauit autem sedes eius vsque ad decimumnonum Calendas Ianuarij: qua die in eius locum suffectum fuisse IOANNEM Archidiaconum, huius nominis Octauum, Aimoinus c & ipse huius temporis scriptor affirmat.

c Aim. lib. 5. cap. 29. in f.

IESV CHRISTI
AN. 873.
IOAN. VIII.
AN. 1.
LVDOVICI II. 18.
BASIL. MACED. 7.

I. CONCIL. ROM. IN CAVSA LVDOV. IMP.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo tertio, Indictione sexta, Ludouicus Imp. Romam venit; ibique Conuentum celebrans coram Summo Pontifice, multa super Adelgisi proditione conquestus est: aduersus quem hostem Reipublicæ declaratum, bellum à Senatu Romano decretum est. Ipsum verò Imperatorem Ioannes Papa absoluit iuramento; quod coactus præstiterat ad mortis periculum euadendum. His auditis Adelgisus metu perterritus secessit in Corsicâ. Hæc ex Reginone. Addit verò Aimoinus a, Ioannem Pontificem compatrem Adelgisi, ipsum Ludouico id optanti reconciliasse; idque factum hoc anno esse.

a Aim. lib. 5. cap. 30. in fi.

II. CAROLVS FIL. LVDOV. REG. A DÆMONE INVASVS OB CONSP. IN PATREM.

b Annal. Pith. Aim. lib. 5. cap. 30.

Quo item, septimo Calendas Februarij b, in Conuentu Episcoporum ac Comitum habito Francofurdia à Ludouico Germaniæ Rege, Carolus eius filius natu minimus in conspectu omnium à malo dæmone inuasus est, iusto Dei iudicio quòd in patrem conspirasset: sicut & ipse post liberationem fassus est; se toties aduersæ potestati traditum, quoties eiusmodi deliberationi inhæsisset. Narrant hæc Annales Francorum à Pithœo editi, & Aimonius. Apud quos fit etiam mentio alterius Conuentus habiti hoc ipso Christi anno, Idibus Septembris, apud Gandulphi villam in ditione eiusdem Ludouici Regis, præsentibus Legatis Apostolicæ Sedis, Formoso Portuensi & Iaderico Velitrensi Episcopis, necnon Engilberga Augusta Ludouici Imp. coniuge: in quo dissolutis auctoritate Apostolica pactis iuramento firmatis de Regni Lotharij diuisione facta ab eodem Ludouico Rege cum Carolo Caluo, idem Ludouicus Rex cessit Imperatori partem eiusdem Regni quam ipse occupauerat.

IESV CHRISTI
AN. 874.
IOAN. VIII.
AN. 2.
LVDOVICI II. 19.
BASIL. MACED. 8.

I. VISIO DE ANIMA LVDOV. PII IMP. ADHVC POENIS PVRGAT. DETENTA.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo quarto, Indictione septima, Ioannem Papam, & Ludouicum Imperatorem, & alium Ludouicum Germaniæ Regem, simul Veronæ conuenisse, tradunt veteres Francorum Annales à Pithœo editi; quæ autem ab eis tractata sint vbique silentium. Sed narratur ibidem visio facta diuinitùs eidem Ludouico Regi; qua ipsius pater Ludouicus Imp. cognomento Pius, cùm iam ante triginta tres annos defunctus esset, eidem in somnis apparens, adiurauit vt se à tormentis Purgatorij quibus detinebatur eripien-

dum curaret; quâ de causâ Rex per vniuersa Regni sui monasteria, preces pro patre fieri mandauit. Vnde (inquit auctor) datur intelligi, quòd quamuis memoratus Imperator multa laudabilia fecisset, plurima tamen legi Dei contraria in Regno suo fieri permisisset.

II. Rex Saracen. Datur poenas sacrilegii. Eodem anno cùm Abdila Saracenorum Princeps ex Africâ cum magno exercitu in Italiam veniens, Salernum obsidione cinxisset, Ecclesiámque SS. Martyrum Fortunati, Caij, & Anthes, sibi in habitaculum deligens super ipsum altare stratum paràsset: dum illic reluctantem virginem comprimere conaretur, trabs è tecto delapsa, licèt procul ab altaris perpendiculo distans, impurissimum Arabem extinxit, illæsâ penitùs virgine. Salernitani verò ab obsidione liberati sunt ope exercitûs Ludouici Imp. à quo iidem Saraceni iterùm profligati fuêre. Hæc in Rebus gestis Longobardorum Principum Beneuentanorum apud Herempertum.

III. Quo item anno Danis, siue Northmannis, rursùm Angliam inuadentibus, Beorredus Rex Merciorum maximè pius, post multa prælia, tandem coactus cedere Regno, Romam venit; vbi mortuus est, ac sepultus in Scholâ Anglorum; Regina verò eum secuta, mortua est Ticini. Hæc, & alia de crudelitatibus Danorum, & martyriis monachorum cœnobij Chroyland, pluribus Ingulphus, & alij veteres res Anglorum prosecuti.

IESV CHRISTI
AN. 875.
IOAN. VIII.
AN. 3.
LVDOVICI II. 20.
BASIL. MACED. 9.

I. Ludov. Imp. obitus. ANNO Christi octingentesimo septuagesimo quinto, Indictione octauâ, mense Augusto, Ludouicus Imp. mortuus est; eiusque corpus Mediolanum translatum, & sepultum in basilicâ S. Ambrosij: qui quidem ab eius temporis auctoribus ob pietatem, iustitiam, aliásque virtutes, insigniter laudatur. Sub eo, an sub Ludouico Germaniæ Rege ipsius patruo, certè sub Ludouico Secundo, accidisse tradit Helmoldus *a*, vt egressi è cœnobio Corbeiæ in Saxoniâ quidam monachi sanctitate insignes ad Slauorum conuersionem, eos qui *Rani*, siue *Rugiani* dicerentur, fidem docuerint, ibique Oratorium in honorem, Dei & S. Viti martyris patroni Corbeiæ erexerint: qui iidem Rani paulò pòst in superstitionem mutati, ipsum S. Vitum vt Deum colere cœperunt, primatum deitatis ei specialiter tribuentes, Flaminésque in eius cultum destinantes.

a Helmoid. lib. 1. cap. 6. & lib. 2. cap. 12.

De conversione Rugianorum.

II. Carol. Calvi coronatur Imp. Defuncto Ludouico, statim Ioannes Papa honorificam misit legationem ad Carolū Caluum Regem Francorum, per Iadericum Velitrensem, Formosum Portuensem, Ioannem Alatrinum, & Ansegisum Senonensem Episcopos, qui Regem inuitarent ad Limina Apostolorum, quò fieret Imperator. Quæ quidem Legatio cùm longè diuersa sit ab eâ, quæ anno sequenti ad Concilium Pontigonense delata est; eas tamen simul confudit vetus historicus Odorannus monachus Senonensis in suis Annalibus. Cæterùm CAROLVS Romam se conferens, ipso die Natalis Domini coronatus est; vt testatur Aimonius *b*, qui annos Christi numerans à die Natali ipsius, id factum dicit anno octingentesimo septuagesimo sexto. Porrò auctor anonymus in antiquis Francorum Annalibus, tradit nunc Caroli in Italiam aduentum tyrannicè factum esse, & Romanos pecuniâ corruptos ei assensisse, Ioannémque Papam coactè ei coronam Imperatoriam tradidisse: Sed & Ludouicum Germaniæ Regem ipsius fratrem, auditâ eius ad inuadendum Regnum Italiæ profectione, Carolomannum filium suum aduersùs eum misisse; ipsum verò cum altero filio suo æquè Ludouico dicto Regnum eiusdem Caroli inuasisse, vt eum de Italiâ exire compelleret. Verùm Carolum in Italiam à Summo Pontifice vocatum esse ad sumendum Imperium, nec fraudem vllam aut prauam machinationem adhibuisse, sed pacificè & ex totius Cleri, S.P.Q.R. vnanimi consensu coronatum esse; testantur Acta Synodi Romanæ, de quâ dicetur anno post sequentem; necnon Aimoinus, & Odoranus. Ludouicum autem Regem Gallias absente fratre deuastâsse, asserit pariter idem Aimoinus *c*. Quo tempore Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus epistolam valdè prolixam scripsit ad Episcopos suæ prouinciæ, quâ eos hortatus est in hoc discrimine confugere ad arma spiritualia, orationum, ieiuniorum, ac cæterorum bonorum operum, & in fide proprij Regis Caroli licèt absentis fortiter persistere; Regésque liberè de suis erratis monere, & si parere nollent, eosdem excommunicare; quod Episcopos facere posse, multis SS. Patrum exemplis probat. Haud verò inanes fuisse preces declararunt euenta. Nam Ludouicum vbi natalem Domini celebrauit Attiniaci, in Germaniam rediisse, idem Aimoinus testatur.

b Aim. lib. 5. cap. 31.

c Ibid. cap. 31.

Hincmari monitio de Regibus ad Regem.

III. Engilberga Aug. fit monialis. Intereà Engilberga Augusta viro destituta, CHRISTO nupsit, ingressa monasterium monialium Brixiæ profitentium, vbi religionis habitum sumpsit; ad quam extant aliquot Ioannis *d* Papæ epistolæ; aliáque *e* eius causâ ab eodem Pontifice ad Carolum filium Ludouici Germaniæ Regis scripta, quâ eum, quòd thesaurum quem Augusta sustentationis suæ causâ in eodem monasterio conseruauerat, diripuissent, excommunicatum denunciauit, nisi intra sexaginta dies illum restituisset.

IESV CHRISTI
AN. 876.
IOAN. VIII.
AN. 4.
LVDOVICI II. 1.
BASIL. MACED. 10.

I. Confirmatum Caroli Imperium. ANNO Christi octingentesimo septuagesimo sexto, Indictione nona, cùm Nonis Ianuarij (vt ait Aimoinus) Carolus Imp. Roma exiens *Ticinum* petiisset; in eadem ciuitate *Conuentus* Episcoporum ac Comitum celebratum est, in quo Imperium eidem Carolo Romæ collatum, omnium consensu à Ioanne Pontifice ibi præsente iterùm confirmatum est.

Obiectio

[Obiectionibus Haldasti Caluinistæ aduersùs Baronium, de Synodis & Conuentibus, in causâ Imperij Caroli diuersis locis & temporibus celebratis, accuratè respondit Gretserus cap. 15. Apologiæ Baronianæ, & lib. 2. cont. Replicat. cap. 11. de quibus dictum est ad an. 774. post num. IV.]

II. CONCILII PONTIGON. ACTA.

Post hæc autem vt etiam ab Episcopis Gallicanis eadem omnia firmarentur, *Pontigonense* in Galliis celebratum est Generale CONCILIVM; cui præfuerunt Apostolicæ Sedis Legati, Ioannes Episcopus Tuscanensis, Ioannes Aretinus, & Ansegisus Senonensis, interfuitque ipse Carolus Imperator: Habentur eius Acta apud Aimoinum *b*, distincta octo Sessionibus, siue Actionibus; quarum prima celebrata est vndecimo Calendas Iulij, vltima decimoseptimo Calendas Augusti huius Indictione nona. Et Primâ quidem Actione, lectis epistolis Ioannis Papæ, quibus eidem Ansegiso Senonensi Archiepiscopo vices suas ita demandabat, vt is primatum teneret per vniuersas Gallias & Germanias, tam in conuocandis Synodis, quàm definiendis quibuscumque emergentibus dubiis; reclamârunt alij Galliarum Archiepiscopi, ac præcipuè Hincmarus Rhemensis, hæc fieri contra antiquos canones: & sedium suarum priuilegia. Verumtamen Carolus Angesiso fauens, eum supra alios omnes ordinarione antiquiores sedere fecit iuxta Legatos Apostolicos. In Secundâ Actione confirmata est electio Caroli Imperatoris, & Acta Synodi seu Conuentûs Ticinensis. Tertiâ, auditæ querelæ quorumdam presbyterorum, reclamantium ad Legatos Apostolicæ Sedis. Quartâ, auditi Legati Ludouici Regis Germaniæ, petentis à Carolo fratre partem Regni Ludouici Imp. ipsorum nepotis.

b *Aim. lib. 5. c. 32. 33.*

III.

Quintâ Actione suscepti fuit alij Legati Ioannis Papæ, videlicet Leo Episcopus eiusdem Pontificis nepos, & Petrus Episcopus Forosempronienisis, deferentes epistolas Imperatori & Synodo. Huius autem nouæ Legationis mittendæ quæ fuerit causa cùm ab auctore taceatur, ex eiusdem Pontificis epistolis inspicitur; nimirùm vt concessa à prædecessoribus Francorum Principibus Romanæ Ecclesiæ dona & priuilegia, ab ipso nouo Imperatore confirmarentur: quod se obtinuisse, testatur in epistolâ *c* ad Gandulphum Episcopum Capuanum, Missos etiam eosdem pro necessitate Romanæ Ecclesiæ, quam pateretur ab ingruentibus Saracenis, & rebellibus Christianis; idem tradit *d* in epistolâ ad Bosonem Comitem, & aliâ ad eosdem Legatos posteà datâ. Extántque rursùm aliæ *e* ab eo ad ipsum Carolum hoc item anno, sed post Synodum scriptæ literæ, quibus non solùm de Saracenorum, sed etiam de Marchionum Christianorum infestationibus queritur. Actione Sextâ lecta est epistola eiusdem Ioannis Papæ de damnatione Formosi Episcopi Portuensis, Gregorij Nomenclatoris, & consentientium iis. Cur verò damnatus sit Formosus, nescimus: persecutionem enim ipsum esse passum, quæ inferiùs dicentur, ostendent. Constat autem ex ipso Aimoino, huic Sessioni interesse noluisse Episcopos Galliarum. Septimâ iterùm interpellati Archiepiscopi de obedientiâ præstandâ Angegiso Senonensi, responderunt ita se ei obedituros, quemadmodùm sui antecessores eius prædecessoribus regulariter obedissent, & non alio modo. Octauâ demum, (cui interfuerunt solemni habitu Imperator & Augusta Rachildis) post renouatam frustrà quæstionem de primatu Ansegisi, & alia quædam peracta, finis impositus est Synodo cum solitis acclamationibus.

c *Ioan. ep. 9*

d *Id. ep. 9 & 7.*

e *Ep. 2 1 3*

FORMOSI EPISC. PORT. DAMNATIO.

IV. CAROL. IMP. INVADIT REGNVM LVDOVICI.

Cùm verò post hæc gesta, Ludouicus Rex Germaniæ quinto Calendas Septembris diem obiisset Francofurdi, Carolus Imp. ipsius frater ad inuadendum relictum filiis ab eo Regnum, ingentem comparauit exercitum. Quâ re perterritus Ludouicus filius prædicti Ludouici, postquàm multis missis legationibus pacem impetrare non valuit, cœpit eum Comitibus suis, ieiuniis ac litaniis misericordiam Dei implorare: irridentibus eos illis qui erant cum Imperatore. Deinde fide pollens magis quàm copiis militaribus, inconcessa tentans, præsumpsit conscientiâ sincerâ miracula. Siquidem vt Imperatorem iniustè planè agere palam ostenderet, decem homines cum aquâ calidâ, & decem cum ferro calido, & decem cum aqua frigida, ad iudicium misit coram eis qui cum illo erant; petentibus omnibus, vt Deus in illo iudicio declararet vtrùm iure ipse Ludouicus habere deberet portionem Regni quam ipsi pater dimisisset: qui omnes illæsi remanserunt. Demùm verò cùm nec iis flecteretur Carolus, coactus Ludouicus armis decernere, longè viribus impar vicit eumdem, iam solùm turpi fuga suæ consulentem saluti. Coacta quoque fugere vxor Caroli, in fugâ ita est timore concussa, vt proiecisse ex vtero fœtum, potiùs quàm peperisse dici possit, infántem haud diù superstitem futurum. Narrat hæc omnia pluribus Aimoinus *f*. Addunt verò citari consueti Francorum Annales, in eo certamine contra Carolum cælitùs dimicatum esse: siquidem apparentibus Ludouici militibus, tantus timor exercitum Caroli inuasit, vt priùs se victos putarent quàm ad pugnam venirent; quorum & equi quamuis calcaribus cruentarentur, immobiles permanserunt, & armorum acies quasi retusæ essent neminem penitùs læserunt.

MIRACVLIS PATEFACTA IVSTITIA LVDOVICI. *De huiusmodi verò purgationibus vide infrà 890. I.*

f *Aim. lib. 5 cap. 34.*

CAROL. DIVINITVS SVPERATVR.

V. ANAST. BIBLIOTH. MITTIT AD CAROL. VITAM S. DIONYS.

Hoc eodem anno *Anastasius* Bibliothecarius Vitam S. Dionysij Areopagitæ, à S. Methodio Græcè scriptam, à se autem in Latinum translatam, misit ad eumdem Carolum Caluum Imp. Non extat Vita ipsa, sed tantùm nuncupatoris *g* ad Carolum epistola, in cuius fine ait Anastasius, eam scriptam esse mense Iunio, Indictione nonâ, anno Pontificatûs Ioannis quarto, Imperij Caroli primo: quibus videas nostram Chronologiam ad amussim conuenire. Sed & *Ericus* monachus Antisiodorensis, scriptos à se libros sex metrico stylo de Vita S. Germani Antissiodorensis Episcopi, ad eumdem Carolum iam Imperatorem creatum mittens, in epistola nuncupatoria eum laudat de diligenti studio in reparandis collapsis studiis bonarum literarum; adeò vt vndique viri docti in Gallias ad eum confluerent. Meminit de iisdem Erici lucubrationibus, Sigebertus in libro de Illustribus Scriptoribus Ecclesiasticis: subnectitq; de *Milone* monacho S. Amandi scientia literarum claro, qui pariter metrico stylo ad eumdem Carolum scripsit librum de Sobrietate: necnon de *Hubaldo* eiusdem cœnobij monacho, quem inter alias lucubrationes, scripsisse testatur ad eumdem Imp. librum trecentorum versuum in laudem Caluorum. Ex quibus videas, omnes huius temporis scriptores Carolum istum habuisse, pro Mœcenate, ipsúmque de bonis literis optimè fuisse meritum.

g *Ap. Sur. 9 Oct. in fi. Areopag.*

VNDIQVE VIRI DOCTI AD CAROL. CONFLVVNT.

IESV

IESV CHRISTI

AN. 877.

IOAN. VIII.

AN. 5.

LVDOVICI II. 2.

BASIL. MACED. 11.

I. IOAN. PP. ABIT PRO LIBERAT. ITALIÆ AB INSTAT SARACEN. a Ioan. VIII. ep. 50. & 199. b Ep. 32.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo septimo, Indictione decimâ, Saracenis vrgentibus in dies magis, rursùm Ioannes Papa suis literis [a] mense Februarij scriptis, Carolum Imp. monuit auxilium ferre Vrbi periclitanti. Cui & Palmas virides benedictas misit [b]; cùm tamen Dominica Palmarum, quâ in Ecclesiâ ex antiquo instituto benedici consueuerunt, non esset: sed earum mittendarum ratio ista ab ipso describitur, nimirùm vt esset ei tamquã triumphus aduersùs visibiles & inuisibiles hostes; optans illum de cunctis aduersariis triumphare. Intereà verò ipse Pontifex, vt Neapolitanorum, Beneuentanorum, aliorúmque finitimorum populorũ cum iisdem Saracenis inita fœdera dissolueret, post [c] missos eâ de re Legatos Episcopos Ostiensem & Portuensem, demùm ipsemet Traiectum oppidum haud longè à Caietâ positum pertexit [d]: ex quo facto (vt testatur) nonnihil quietis est partum regionibus illis.

c Ep. 36.

d Ep. 59.

II. AT ANAS. EPISC. NEAPOL. FRATREM SVVM EXCOMMUNICAT. e Leo Ost. lib. 1. f Ep. 66. g Exod. 32.

Quo eodem tempore, Sergius Dux Neapolitanus omnium pessimus, & quòd minùs in his Saracenorum rebus obaudiret Pontifici, ab eo excommunicatus; à proprio fratre Athanasio Neapolitano Episcopo (quem idem Sergius, expulso altero Athanasio patruo suo, sanctitate & miraculis insigni, de quo superiùs, in locum eius substituerat) tentus, atque cæcatus, Romam missus est. Cuiusmodi facinus (quod etiam Leo [e] Ostiensis memorat) Ioannes Papa epistolâ [f] ad ipsum Athanasium scriptâ mirificè laudauit; Moysis [g] exemplo, qui Leuitas à cæde fratrum & filiorum suorum, reuertentes laudibus extulit. Quantumlibèt enim debeat esse Christi sacerdotium incruentum, cuius est & sacrificium incruentum: tamen qui spiritu oris sui interfecit [h] Ananiam & Sapphiram Petrus, ista tunc scribere docuit successorem. Zelus enim purgat facinus; quo exesus Dominus Redemptor noster, percussor est factus; & Petrus eodem exæstuans, occisor euasit; eodémque ardens Paulus, excæcator.

h Act. 5.

III. CONCIL. ROM. PRO CONFIRMAT. IMPERII. CAROLI.

Eodem quoque mense Februario, quo datas diximus Ioannis Papæ ad Carolum Imp. literas, *Romæ* ab eodem Pontifice habita est SYNODVS, pro quâ petendâ missus fuerat ab eodem Carolo Adalgarius Episcopus. Quòd enim Carolus multos haberet aduersarios, qui ne auctoritate quidem præcedentium Conuentuum atque Synodorum, induci poterant vt eum pro legitimo Imperatore agnoscerent; ideò rursùm à Papâ coactus est postulare, vt coronatio & promotio sua denuò confirmaretur. Quod quidem adeò hâc Romanâ Synodo præstitum à Pontifice, vt eius perturbatores aut violatores, cuiuscumque essent ordinis, dignitatis, aut professionis, anathemate damnauerit: prout narrat Aimoinus [i], & constat ex eiusdem Synodi Actis, quæ extant [k]. In quibus etiam expressam habes, quam tãtoperè impugnare conati sunt Nouatores, Romani Pontificis auctoritatem & potestatem in creandis Imperatoribus; vt non nudum exhibeant ministerium vnctionis & coronationis, sicut facere solebant Patriarchæ Constantinopolitani in coronatione Orientalium Imperatorum; sed verè Imperium ipsum conferant. Nam totidem verbis illic dicetur, ab ipso Romano Pontifice, de consensu & annisu Episcoporum; atque aliorum S.R.E. ministrorum, amplique Senatûs, totiúsque Populi Romani, *electum* fuisse Carolum *& approbatum*, & secundùm priscam consuetudinem, solemniter, *prouectum ad Imperij Romani sceptra, & Augustali nomine decoratum*, ac demùm vnctum, & coronatum. Quòd si res iure successionis agenda fuisset, non Carolus, sed Ludouicus Rex Germaniæ frater maior natu præferendus fuerat.

i Aim. lib. 5. cap. 35. k [Post Annal. Franc. à Pith. edit. & ap. Baron. an. super. loco non suo; vt etiam notauit. Gretſ. in Apol. c. 15.]

ROM. P. ELIGIT AT COMPROBAT.

IV. IOAN. CARPITVR OB ELECTIONEM CAROLI.

Ceterùm haud sui decessoris in hoc videtur Ioannes secutus esse iudicium. Siquidem Hadrianus Carolum inuadentem Regnum Lotharij nepotis defuncti, iteratis monitionibus & comminationibus exagitauit: Ioannes autem eumdem pœnâ dignum, auxit Imperio. Ita planè hæc omnia malesuada prudentia carnis operata esse videtur: dum nimirùm fauit Ioannes Carolo, potiùs quàm Ludouico fratri lõgè præstantiori Principi, à Carolo magis expectãs aduersùs ingruentes Saracenos auxilium, siue aliis de causis quæ nos latent. Quo ex tempore malè cœptum est, vt cùm præter antiquorum morem, non insisterent ita firmo animo successores (exceptis iis quæ spectãt ad fidẽ) decessorũ vestigiis, innumera ex his parta sint mala quæ videbis.

V. l Ioan. ep. 45. CONCIL. COMPEND.

Cùm autem expectatum ab eo auxilium non adesset, ad eumdem rursùm literas [l] scripsit, quibus enixiùs subueniri quantocitiùs rogauit. Cuius quidem susceptis *Compendij* Legatis, Carolus generalem *Conuentum* habuit Calendis Iunij, in quo disposuit de Regni administratione per filium Ludouicum cum procerum concilio gerendâ, vsque dum ipse Româ rediret: tributúmque imposuit non solum laicis, sed & clericis omnibus & Ecclesiis; Legatis Apostolicæ Sedis haud dubium consentientibus, immò & procurantibus, (vt par est credere) quò periclitanti omnium Matri S.R.E. ab omnibus, præcipuè verò ab Ecclesiasticis personis subueniretur. Proficiscens post hæc in Italiam, Ioannem Papam obuium habuit apud Vercellas; & recepto eo cum honore maximo, Papiam simul pertexerunt. Vbi cùm accepissent, Carolomannum filium Ludouici Regis Germaniæ infesto agmine aduersùs eos venire; Tordonam petentes, Carolus proditoriè à suis destitutus, inde aufugit; Ioannes verò Romam se recepit: cùm etiam Carolomannus, accepto falso nuncio Imperatorem ac Pontificem cum ingenti exercitu appropinquare, metu diuinitùs perterritus, & ipse fugam confestim in Regnum suum arripuit. Vbi autem Pontifex Romam venit, non modicam pressuram accepit à Lamberto Comite Spoletano; qui nomine Imperatoris veniens opem ferre Romanæ Ecclesiæ, obsides Romanorum procerum filios petiit: sed eos Romani penitùs denegarunt, asserentes nec id vmquam moris fuisse, & semper se fideles absque huiusmodi vinculis Imperatoribus extitisse. Est enim de his epistola eiusdem Ioannis Papæ [m] ad eumdem Lambertum; qua etiam asserit id non fuisse ex mente Imperatoris.

CAROLVS IN ITALIAM VENIT AD PONTIF.

m Ep. 61.

Sed

VI. CAROLI OBITVS.

Sed inter hæc inexpectatum accidit, vt eodem anno pridie Nonas Octobris, idem Carolus Imp. veneno potatus à Sedechiâ medico Hebræo, anno Imperij secundo, Regni verò post mortem patris trigesimo octauo, mortuus fuerit in loco Barios dicto, sepultúsque Vercellis in Ecclesiâ S. Eusebij; vnde post septennium translatus Parisios, conditus est apud S. Dionysium. Hæc pluribus Aimonius *n*. Successit in Imperium eius filius LVDOVICVS, cognomento *Balbus*, quòd impeditus linguâ esset. Ad quem patri succedentem Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus qui eum in Regem vnxerat, de Regno suo benè disponendo, ab eodem rogatus epistolam scripsit, cuius meminit Flodoardus *o*; extátque ipsa integra ordine prima inter nouem illas ipsius selectas, quæ habentur ex Spirensi codice. Quo etiam tempore ab eodem prolixa illa scripta videtur ad Episcopos Franciæ, pro noui Regis institutione. In quâ primò docet, mundum duplici potestate regi, Pontificiâ & Regali: Episcoporum, & Regum omnium qui aliis præsunt, officium esse, Canones & Leges non ignorare, & iustitiam colere: deinde ex B. Adelhardi Abbatis Corbeiensis, Caroli magni propinqui & Consiliarij, libello copiosè exponit, quis ordo & modus in Palatio Regio, & toto Regno administrando, olim fuerit vsurpatus: tum omnia officia Palatij describit: ac demùm declarat, quibus rebus pax Regnorum conseruata fuerit; nempè binis annuis Comitiis, & eorum Consiliariorum delectu, qui nihil Deo, suæ saluti, Regis & Regni incolumitati anteponerent.

n Aim. lib. 5. cap. 35. in fi. LVDOV. BALBVS IMPERAT.

o Flod. Hist. Rhem. lib. 3. cap. 19. HINCMARVS SCRIBIT DE OPTIMA REGNI GVBERNATIONE.

VII. CONCIL. IN NEVSTRIA.

Sed & eodem tempore acta est *in Neustria* SYNODVS; vbi inter alia, eiusdem Ludouici Imp. Legati querelas exposuerunt aduersùs Hugonem Lotharij defuncti Regis filium nothum. Hic enim auditâ morte Caroli, qui Lotharij Regnum inuaserat, collectâ factiosorum manu, prædicti Ludouici Regnum magnoperè infestabat: cum verò Ludouicus primùm detulit ad Episcopos, quibus in eâ Synodo Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus præsidebat: qui etiam Synodi mandato ad Hugonem literas *p* scripsit, quibus post multa egregia monita, excommunicationem comminatus est, nisi resipisceret. Quid autem aduersùs eum posteà actum fuerit, dicetur suo loco.

p Agit de iis Flod. ibid. cap. 18. & 25.

VIII. ROM. PONT. COGIT VA SOLVERE TRIBVTVM SARACENIS.

Ceterùm Ioannes Papa vbi se destitutum vidit, in quo tantoperè sperauerat, auxilio Caroli, reliquos verò Principes pateretur infensos, ob id quòd adeò Carolo studuisset: quò se liberaret ab ingruentibus Saracenis iamiam Vrbem inuasuris, nullam aliam viam inuenit, nisi vt summo Christianorum Principum dedecore, annui viginti quinque millium mancusorum argẽti (erat genus nummorum huius temporis) pensitatione tributi eos quiescere faceret. Id enim testatur Ioannes ipse in epistolâ ad *q* Carolomannum Regem; dum queritur post Saracenos sedatos, à Christianis Principibus Romanam Ecclesiam pati pressuram. Adeò namque est fatigatus ciuilibus bellis, quæ Lambertus *r* Comes Spoletanus Romæ enutriret, suscepto Formosi Episcopi Portuensis, aliorúmque à Pontifice depositorum patrocinio; vt in Galliam proficisci *f* cogitauerit: quod & impleuit anno sequenti.

q Ioan. ep. 29.

r Id. ep. 72. & 73.

f Id. ep. 68. ad Carolum.

IX.

Inter hæc verò Basilius Orientis Imperator, iteratis literis ab eodem Pontifice petiit mitti Legatos Constantinopolim, qui Ecclesiam illam schismate scissam componerent. Qui enim ex parte Photij erant, nullatenùs communicare volentes cum Ignatio Patriarchâ, quòd essent numero plurimi, turbas vndique concitabant; Ignatio aduersùs eos obnitente, Senatúque ac populo (vt accidere solet) in diuersas factiones diuiso. De legatione autem missâ dicetur anno sequenti.

BASIL. IMP. AGIT APVD IOAN. PP. PRO PACE ECCL. CONST.

IESV CHRISTI

AN. 878.

IOAN. VIII.

AN. 6.

LVDOVICI III. 1.

BASIL. MACED. 10.

I. LEGATI MISSI AD VISITAN. ECCL. CONST. ET PRO REB. BVLGAR.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo octauo, Indictione vndecimâ, Ioannes Papa petitam à Basilio Imp. legationem ad visitandam Ecclesiam Constantinopolitanam, commisit Paulo Episcopo Anconitano, & Eugenio Ostiensi; vt eiusdem Pontificis datæ ad eumdem Aug. hâc Indictione vndecimâ, die decimasexta Aprilis, literæ *a* indicant; quibus & manifestum redditur iniunctam iisdem fuisse Legatis visitationem Bulgariæ Regis, vbi Constantinopolitanam Ecclesiam composuissent. Sed & scripsit *b* acres nimis literas ad Ignatium Patriarcham Constantinopolitanum, ob occupatam ab eo diœcesim Bulgariæ, Romanæ Ecclesiæ immediatè subiectam: eidémque, nisi intra triginta dierum spatium inde reuocaret omnes Episcopos & sacerdotes quos eò misisset, & ab omnimodâ eiusdem prouinciæ Ecclesiasticâ administratione desisteret, ac per duos menses in pertinaciâ permaneret, excommunicationem, & depositionem à Patriarchatu denunciauit. Scripsit insuper *c* ad Michaëlem Regem Bulgarorum, hortans vt ad Romanam Ecclesiam, quæ eos in Christo genuisset, reuerteretur; itémque ad Petrum Comitem, vt hoc eidem Regi persuaderet: ac denique *d* ad Episcopos omnes & clericos Græcorum in Bulgariâ existentes, vt nisi intra triginta dies inde recederent, carerent ministerij sacri vsu quo fuissent initiati.

a Ep. 80. & 81.

b Ep. 78.

c 75. 76. 77.

d Patet ex d. ep. 78.

II. INVASA ROMA A TYRANNIS.

Intereà cùm Lambertus Comes Spoletanus, & Adelbertus Marchio Tusciæ, Romam cum valida manu ingressi essent; Ioannéque Pontifice in arctissima custodia tento, aliísque Episcopis, & clericis, atque monachis, pessimè habitis, atque etiam dum litanias agerent fustibus cæsis, Romanos proceres in verba Carolomanni iurare coëgissent: omnibus rebus in Vrbe cõfusis, (intantum vt per multos dies clausis portis Ecclesię S. Petri, ipsóque altari cilicio obducto, nullum illic officium diuinum celebratum fuerit) idem Pontifex consilium iniit proficiscẽdi in Gallias. Tradunt hæc breuiter veteres Francorum Annales sæpissimè citati; fusiùs verò ipse Ioannes *e* in epistola data quarto Calendas Maij ad Ioannem Archiepiscopum Rauennatem, aliáq; ad Berengarium Comitem ex regia stirpe oriundum; vbi præcipuè queritur, quod ab Vrbe Roma quam S. Petro Imperatores tradidissent, esset exclusus: rogátque vt ea cuncta Carolo-

e Ep. 84. & 85. IOAN. PP. ABSCEDIT IN GALLIAS.

man no

manno nota faciat, cuius voluntate illi impij cuncta perpetrâsse iactarent. Scripsit *f* pariter xd singulos Francorum & Germaniæ Reges; ac præcipuè ad Ludonicum Balbum, cùm iam (vt ait) insulas Imperij suscepisset ab Ecclesiâ Romanâ: quem & augere se trxdit dignitxte *Consiliary à secretis* ipsius Pontificis, sicut & eius pxter Carolus Caluus Aug. eâdem fuerat anteà honestatus.

f Ep. 86. & seqq.

III. Porrò recedentem ab Vrbe Pontificem, pretiosissimas secum tulisse Reliquias, & cum Formoso Episcopo Portuensi captiuo ducto nauem conscendisse, Arelaténque peruenisse die Pentecostes, tradit Aimoinus *g*. At verò ipse Ioannes, die Ascensionis Arelate se Missam celebrâsse, testatur *g* in epistolâ ad Branimirum Principem. Ibidem autem concessit pallium Rostagno *i* eiusdem ciuitxtis Archiepiscopo; quem & Legatum suum in Galliis esse voluit, ac per ipsum hæresim Simoniacam, quæ vigebat in Galliis, extirpari mandauit. Sed & redarguit errorem quem reperit, quòd ante Pallij susceptionem, Archiepiscopi Galliarum consecrationem facerent Episcoporum. Dum autem vlteriùs intrx Galliam progrederetur, in viâ ad Episcopos Galliæ & Germaniæ literas dedit, quibus ad generalem Synodum Trecis celebrandam omnes iussit adesse.

g Aim. lib. 5. cap. 17.
h Ep. 184.
i Ep. 93. 94. 95.

IV. CONCIL. TRECANT. CORAM IOAN PP. Conuenerunt igitur Episcopi *Trecis* constitutâ die mensis Augusti. In quâ *Synodo* auctor est Aimoinus [k], ab omnibus approbatam esse excommunicationem, quam idem Pontifex Romæ promulgâsset aduersùs Lambertum & Adelbertum grassatores, necnon in Formosum, Gregorium, & complices. Septimò verò die ante Idus Septembris. Ludouicum Regem Francorum coronatum fuisse ab eodem Pontifice, idem auctor scribit. Extántque prætereà inter Pontificis epistolas *l*, nonnulla ex hâc Synodo perita, quibus ille tam ab ipso Ludouico Imp. quàm ab Episcopis omnibus auxilium petiit contra inimicos Ecclesiæ Romanæ. Quid verò ij responderint, non inuenitur. Certum tamen est, annuisse votis Pôtificis. Nam cùm ipsemet Ludouicus, ob corporis imbecillitatem (vt ex Aimoino constat) ex recenti morbo contractam, Pontificem in Vrbem reducere non valeret, Bosonem Comitem *m* cum eo voluit proficisci: quem quidem Bosonem ab eodem Ioanne Papâ adoptatum esse in filium, Aimoinus tradit; nimirùm vt dum Boso mundana administraret, Ioannes liberiùs vacare posset rebus diuinis. Hanc enim suæ adoptionis rationem reddidit ipse in epistolâ tunc scriptâ ad *n* Regem Carolum cognomento Crassum Carolomanni fratrem; quâ etiam illum redarguit, quòd ad Synodum vocatus non accesserit. Sed & in eâdem Synodo excommunicatum fuisse Hugonem Lotharij Regis filium nothum (de quo superiùs dictum est) ac complices, ob eorum deprædationes, testis est idem Aimoinus. Denique ibidem auditam esse constat *o* lugubrem querelam Hincmari Episcopi Laudunensis: qui cæcus licèt, in Synodum ductus, libellum eidem Pontifici obtulit, continentem ea omnia quæ passus esset à patruo suo Hincmaro Archiepiscopo Rhemensi, quæ nos superiùs retulimus: eumdémque permissum Missam celebrare, ac partem redituum Episcopatûs habere, reliquâ relictâ Hedenulpho, qui post Hincmari expulsionem ordinatus fuerat eiusdem Ecclesiæ Episcopus, iussúsque est sedem tenere, & Episcopale ministerium ibidem agere.

k Aim. lib. 5. cap. 37.
l Post ep. 11 4.
m Ep. 125.
BOSO COMES ADOPTATVS IN FILIVM A SVM. PONT.
n Ep. 119.
o Aim. lib. 5. cap. 37. Ado in fi. Chron.
EPISC. CÆCVS PRÆMISSVS MISSAM CELEBRAXI.

V. INSIGNE PRIVILEGIVM ECCL. TICIN. Post hæc remeans Romam Ioannes, Papiæ cùm esset, ingens valdè illi Ecclesiæ contulit priuilegium, nempè vt quotiescumque eius Episcopus vocaret ad Synodum Archiepiscopos Mediolanensem & Rauennatem cum suffraganeis, venire omninò deberent: quâ de re extat *p* ipsius xd dictos Archiepiscopos epistola. Scribénsque tunc etiam ad *q* Episcopos sub Regis Ludouici ditione constitutos, Indulgentiam concessit omnibus, quos pro defensione Sanctæ Dei Ecclesiæ in bello occidi iam contigisset, xut posteà contingeret.

p Ioan. ep. 139.
q Ep. 184.
INDVLG. PRO VIVIS ET DEFVNCTIS.

VI. DE ADONE ARCHIEP. Ad hunc vsque annum, quo celebratum est Trecense Concilium, *S. Ado* Archiepiscopus Viennensis perduxit quod scripsit Chronicon; vir cum primis scientiâ & sanctitate clarus. Extat prætereà ex eius lucubrationibus insigne monumentum illud, quo Res gestas SS. Martyrum nouo Martyrologio ceteris fusiùs est prosecutus.

VII. Quod pertinet ad res Orientales; eodem anno audiens veterator Photius Ioannem Papam occasione diœcesis Bulgarorum Ignxtio infensum redditum; miro artificio ex malis artibus parauit sibi apud Basilium Imp. beneuolentiam, & reditum ab exilio. Historixm enim fingens, quâ genealogiam Basilij deduceret à Tiridate magno illo Armeniorum Rege; cùm suppositis quæ voluit nominibus peruenit ad patrem Basilij, eius filium scripsit natiuitate talem, qualis Basilius fuit: atque ex primis literis nominum Basilij, eiúsque coniugis Eudociæ, filiorúmque Constantini, Leonis, Alexandri, & Stephani, composita voce nomen ei futurum finxit *Beclas*; eumdémque felicitate & annositate antecessores omnes Reges superaturum, auguratus est. Multis etiam mendaciis additis, quibus delectandos nôsset lectores, hanc fabulam in vetustissimis membranis characteribus Alexandrinis scripsit; eamdémque antiquissimis papyris ex vetustissimo libro detrxctis obuoluens, per ministerium Theophanis cuiusdam regij clerici in Bibliothecâ palatij deposuit. Hic verò Theophanes tempus opportunum nactus, eum librum ostendens Imperatori txmquam omnium secretissimum, finxit nec se nec alium intelligere posse, præter vnum Photium. Quamprimùm itaque missus est ad Photium; sed negauit ille arcanum detegere, nisi ei quem liber scriptus designaret, videlicèt Imperatorem: cuius curiositate his artibus mxgis auctâ, continuò illum post decennium exilij Constantinopolim reuocauit; & facilè credita commenti fictâ interpretatione, charissimum exinde habuit. Hæc ex Niceta in Vita Ignatij: quæ etiam habet Constantinus Manasses Græcus historicus. Addit verò Nicetas, Photium variè tentasse Ignatium è sede pellere, aut saltem ab eo in communionem recipi; sed neutrum consequi valuisse.

INSIGNIS IMPOSTVRA PHOTII.
REVOCATVS CONSTANTINOPOLIM.

S. IGNATII PATRIAR. OBITVS. Sed dum hæc agerentur, contigit luctuosus bonis omnibus eiusdem Ignatij Patriarchæ obitus; quem procuratum fuisse à Photio, testati sunt suis literis Orientales Episcopi Stylianus & collectæ in epistola scripta ad Stephanum Papam, de qua suo *r* loco. Ignatium autem auctore Niceta liquet, hoc anno (qui decimus nu-

r Rec. illam Baron. Annal. Tom X. an. 886 ex cod. Column.

meratur

meratur eius sedis, à tempore quo ab Oecumenicâ Synodo Octauâ est restitutus) annos natum septuaginta ex hâc vitâ migrâsse, ipso die quo etiam commemoratio agitur in Orientali Ecclesiâ S. Iacobi Apostoli Fratris Domini nuncupati, qui est vigesimus tertius mensis Octobris: quo pariter die cum ipso Iacobo Græci eiusdem celebrant commemorationem: sed & eumdem tam ante obitum, (ac præcipuè in sacrosanctæ Missæ celebratione) quàm etiam post mortem, multis & insignibus miraculis claruisse testatur Nicetas, eorum aliqua recensens.

EXCVSATVR DE OCCVPATIONE DIOECES. BVLGAR.

Quod verò dictum est superiùs de excommunicatione ipsi à Ioanne Papâ denunciatâ, nisi intra dies triginta reuocaret à se ordinatos Episcopos Bulgariæ; quamuis ista ab Ignatio impleta minimè inueniantur, eumdem tamen semper vsq; ad obitum, atq; etiam post obitum, in Catholicâ Comanæ Ecclesiæ communione fuisse retentum, demonstrant eiusdem Ioannis plures epistolæ ad diuersos datæ post illius decessum. Neque est quòd ob litem hanc, Ignatium animo fuisse in Apostolicam Sedem infenso quis existimet, cùm quæ iuris esse putaret suæ Ecclesiæ defendere, iuramento teneretur obstrictus, etiam dispendio æternæ vitæ. Denique ad plenissimam ipsius excusationem illud satis, quòd prædictus Stylianus Metropolita Neocæsariensis in epistolâ ad Stephanum, quâ rerum gestarum aduersùs Photium historiam texuit, euidenter affirmat aduentum Legatorum Apostolicæ Sedis, Pauli & Eugenij, Constantinopolim, contigisse post obitum, eiusdem Ignatij: sicque necessariò oportuit ipsum, antequàm recepisset ab eis literas peremptorias excommunicationis, iam ex hâc vitâ migrâsse.

IX.

PHOTIVS ITERVM SEDEM CONST. INVADIT, ET ADVERSARIOS DE REB. VEXAT.

Tertio die post obitum Ignatij *Photium* Patriarchalem occupâsse sedem, Nicetas ait, additq; eum rabiem aduersùs Ignatium innouantem, non solùm eius sepulchrum, prætextu quærendi thesauri, violâsse, (quod tamen magno malo factum est eius, cuius ministerio eâ in re vsus est Photius: sed & functos eiusdem familiares, ceterósq; omnes qui secum recusarent communicare, tam per se, quàm per Ioannem cognatum suum excubiarum vigiliæ Drungarium, hominem crudelissimum, carceribus, exiliis, plagis, aliisque calamitatibus afflixisse, plurimosque interemisse: secum verò communicantes, honoribus ac dignitatibus tam Ecclesiasticis quàm secularibus auxisse: vniuersam denique Ecclesiam Orientalem variè pessum dedisse, hos deponendo, illos transferẽdo, omnes turbando: Cúmque persuadere non potuisset Imperatori, vt ab Ignatio ordinati deponerentur; illud excogitâsse, vt eos denuò consecraret; aut saltem super eorum pallia, & oraria, aliáque eiusmodi sacerdotum insignia, secretò domi blasphemas orationes diceret: Propter hæc verò nefanda facinora à Basilio Imp. permissa, irâ

DEI VINDICTA IN BASIL. IMP. SVSTINENS PHOTII.

Dei super ipsum descendente, Constantinum eius filium primogenitum, eumdémque charissimum, extinctum esse, atque Syracusanam ciuitatem amplissimam à Saracenis captam deletámque, & omnes insulas deuastatas. Hæc omnia Nicetas: post quæ finem commentario suo apposuit. Sed Syracusarum excidium pluribus refert Cedrenus ex Curopalate; quod etiam per dæmones in Peloponneso mox nunciatum esse tradit. His enim primus omnium affligi pœnis debuit Photij restitutor Basilius, qui in Magnâ Octauâ Synodo dixerat in Sextâ eius Actione, nonnisi operâ eius qui cuncta violat, nempè diaboli, fieri posse vt Photius iterùm Constantinopolitanam sedem esset consecutus. Quæ verò hæc secuta fuerint, dicetur posteà.

X.

f Ambros. Moral. Chron. l. 15 cap. 9.

ALFONS. MAG. SOLICITVS DE CONSERVAT. SS. RELIQVIAR.

Hoc eodem anno *f* Adefonsus Magnus in Gallæciâ regnans, ad euitandos improuisos Nortmannorum incursus, Oueti munitionem construxit; vbi in Ecclesiâ S. Saluatoris translatas Toleto, & ex aliis Hispaniarum Ecclesiis venerandas Sanctorum Reliquias, loco tutissimo asseruari voluit: auteámque *Crucem* gemmis ornatam, miræ magnitudinis & pulchritudinis obtulit, anno (vt in eâdem Cruce notatum fuit) Regni ipsius Adefonsi decimotertio, Æra nongentesimâ decimasextâ, qui est hic annus Domini octingentesimus septuagesimus octauus.

IX.

t Matth. Westmonast. Flor. hist.

ÆLFREDVS MAG. RESTITVIT ANGLIAM.

u Guil. Malmesbur. lib. 2. cap. 4. Ingulph. Hist. Anglic.

IOAN. SCOTVS. MALE AVDIT IN GAL.

x Roger. Annal. par. 1. an. 880.

Quo pariter anno *t* Gitro Rex Danorum, qui Angliam ferè vniuersam sibi subiecerat, superatus ab Ælfredo Rege, qui profugus latuerat in insulâ quâdam, & diuinâ fretus visione bellum renouarat; ab eodem coactus est Christianam fidem amplecti, qui & mutato nomine Æthelstanus est dictus. Ipse verò Ælfredus Magnus meritò nuncupatus, Angliam ab infidelibus liberauit *u* Ecclesiámque Anglicanam restaurauit viris doctis è Galliis accersitis, & libris compluribus ex Romanâ Bibliotheca descriptis. Inter alios autem viros doctos, quos è Galliis tunc euocauit, fuit *Ioannes* natione *Scotus*, quem magnopere Galli agitauerant, præsertim verò Florus, ob errores quosdam assertos in libro quem scripsit de Naturæ diuisione. Quem etiam apud Nicolaum Papam malè audisse, ex eius epistola *x* ad Carolum Caluum demonstratur. Hæc omnia testantur Anglicanarum rerum auctores, qui hoc articulo citantur in margine.

IESV CHRISTI
AN. 879.
IOAN. VIII.
AN. 7.
BASIL. MACED.
AN. 13.

I.

LVDOV. BALBI IMP. OBITVS.

a Aimo. lib. 5. cap. 39.
b Ioan. ep. 155. ad Ansper. Mediol. Epis.
c Ep. 160. 172.

ANNO Christi octingentesimo septuagesimo nono, Indictione duodecima quarto Idus Aprilis, mortuus est Ludouicus Balbus Francorum Rex atque Imperator Occidentis: qui reliquit post se filios duos ex Anspardo priori coniuge, id est Ludouicum & Carolomanum; ex posteriori verò Adelaide genuit Carolum posthumum, cognomento Simplicem. Cùm autem Ludouici obitum accepisset Ioannes Papa, SYNODVM induxit *a Romæ* celebrandam mense Maij pro electione *b* noui Imperatoris. Quòd verò propensiori esset animo erga Carolum cognomento Crassum, filium Ludouici Germaniæ Regis & fratris Caroli Calui; eum vt Romam Legatos mitteret, atque demùm ipse veniret, hortatus est *c*: cùm tamen adhuc nutans, de assumendo eius germano Ludouico agere cœpit; scripsitque de his

ad eum *d* literas. Attamen in Carolo deliberatio firmata est, vi cogente, quando ipse armatus irrupit in Italiam, vt suo loco dicendum erit: fuit enim vsque ad eius coronationem, biennij interregnum, & ampliùs. Quo tempore quàm miserabilis esset Italiæ status, satis apparet ex aliis eiusdem Pontificis ad diuersos datis hoc anno literis: quippe cui multùm fuit in iis laborandum, nec solùm literis, sed & itineribus, & censurarum armis; cùm scilicet Saracenorum deprædationibus, aut Christianorum Principum factionibus, atque etiam Episcoporum quorumdam dissolutionibus, omnia turbata essent atque confusa.

II. LEGATIONES AB ORIENTE AD ROM. PONT PRO CONFIRMAT. PHOTII. *e Ep. 70.*

Huius quoque anni initio ad eumdem Ioannem decreta est legatio à Basilio Constantinopolitano Imperatore, quæ mense Aprili Romam aduenit; per quam petiit vt Ioannes Photium in communionem reciperet, eiúsque ad Patriarcham reditum suâ auctoritate firmaret. Declarant hæc literæ ipsius Ioannis *e*, redditæ hoc anno ad eumdem Imp. mense Augusto. Aduenit etiam legatio Patriarchæ Ierosolymitani, tribus monachis credita, id ipsum expetentis. Itémque alia ipsius Photij per Theodorum olim monachum, posteà Episcopum, cognomento Santabarenum, hominem pessimum, ac magicæ arti deditum, eumdémque versipellem ad fallendum aptissimum, atque ideò Photio charissimum: quem & ei multos simul concessisse ab eodem concupitos Episcopatus, expulsis Episcopis, Nicetas tradit ad finem Vitæ Ignatij: aitque, Photium per eum scripsisse ad Ioannem Papam, se inuitum & magnâ vi ab Ecclesiâ à Republicâ coactum, sedem Patriarchalem iterùm suscepisse: vtque mendacium hoc magis confirmaret, per Petrum quemdam Arcanorum scriptorem, qui deinde pro suarum fraudum mercede Sardensium Ecclesiam accepit, omnium Metropolitarum sigilla suffuratum esse, necnon ipsos inscientes adduxisse vt libello subscriberent, hâc specie illos decipientem, quasi ea fierent pro scriptâ cuiusdam agri emptione. Hæc ille.

III. CAVSÆ QVIBVS PERMOTVS IOAN. PP. FAVERE PHOTIO.

Quòd autem non (vt par erat) pro Photio causam agentes Legati, reiecti fuerint à Ioanne Papâ, sed benignè recepti, præter omnium spem quæ peterent impetrauerint, causæ plures intercedere potuerunt: nimirùm potentia Græcorum in Italiâ, cùm iam Beneuentani atque Capuani à Francis (vt Curopalates testatur) defecissent ad Basilium: deinde eiusdem promissiones de liberanda Italia, ac præcipuè ipsa Romana Ecclesia ab incursionibus Saracenorum, & infestationibus Comitum vicinorum Romanæ Vrbi; déque reuocanda sub Romanam diœcesim Bulgarorum Ecclesiâ: prætereà quòd prætexebatur bonum pacis, & vnio Ecclesiarum, quæ ob reiectum Photium maximo schismate diuiderentur: denique quòd mendacei relatione Basilius Ioannem deceperit, dum suis literis testatus est, restitutionem Photij desiderari etiam ab iis qui à SS. Methodio & Ignatio ordinati olim fuissent. Hæc quidem sunt quæ permouere Pontificem potuerunt, vt quod nullus fecerat prædecessorum, ipse maximâ omnium admiratione perficere ausus fuerit; suadente istud prudentiâ carnis, inimicâ Deo, & Ecclesiæ semper aduersâ. Hincque accidere potuerit, vt ob nimiam animi facilitatem & mollitudinem, abiectâ penitùs omni virilitate, idem Ioannes non Papa, vt Nicolaus & Hadrianus, qui constantissimè Photio restiterant, sed Papissa fuerit contumeliæ loco dictus; vt potè quòd qui nec resistere sciret eunucho Photio, sed vinceretur à semiuiro, non vir, sed esset femina potiùs nuncupandus: sicque nomen contumeliæ transierit posteris rerum insciis in veritatis opinionem, fueritque à pluribus decantatum, Ioannem Octauum Papam fuisse feminam. Quanta autem mala eiusmodi factum Ioannis secuta sint, nemo, puto, numerare facilè poterit; siquidem quæ tunc cœpta sunt, in hanc vsque diem infeliciter perseuerant: cùm tamen haud ipse Ioannes illorum reus sit criminum, quibus ab eodem Photio aspersus est in Synodo Constantinopoli vnà cum Legatis Apostolicis habitâ, de qua nunc dicendum.

VNDE IOAN. OCTAVVS POTVIT DICI FEMINA.

IV. PHOTII FALSATIONES LITERAR. IOANNIS.

Cùm enim Ioannes Petrum presbyterum Cardinalem Constantinopolim mittens, vt vnà cum aliis missis anteà Legatis, Paulo Anconitano, & Eugenio Ostiensi Episcopis, rebus illius Ecclesiæ prouideret; dedisset ei literas ad Basilium Imp. & ad ipsum Photium, Clerúmque Constantinopolitanum, & Patriarchas Orientis, atque ad eos qui Photio communicare recusarent; quibus Photium quidem in communionem reciperet, & Patriarchatui restitueret, sed iis conditionibus, vt satisfaciens coram Synodo misericordiam secundùm consuetudinem postularet, & ab omnimodâ Ecclesiæ Bulgaricæ administratione abstineret: Photius illis omnibus epistolis acceptis, qui similes fraudes concinnare solitus erat, (vt vidimus de literis Nicolai Papæ:) ab iisdem non solùm eas quas diximus conditiones abstulit, sed & totum earumdem contextum mutauit, detrahendo quæ in Ecclesiæ Romanæ aut Ignatij laudem, vel in reprehensionem ipsius Photij dicta essent; addendo verò multa in laudem propriam ipsius & damnationem omnium Synodorum contra ipsum celebratarum; ac denique omnia pro arbitrio confundendo: adeò vt qui ipsas Ioannis epistolas (quæ magnâ Dei prouidentiâ integræ conseruatæ sunt in ipsius Regesto *f*, ad conuincendas Photij imposturas) cum illarum Græcâ versione à Photio concinnata, vt habetur in Actione secunda pseudosynodi ab eo celebratæ, conferre voluerit; vix cognoscat eam Photij versionem pertinere ad Ioannis epistolas. Voluit enim scelestus, quasi ex Ioannis Papæ literis, non solùm suam restitutionem firmam roboratámque monstrare; sed & probare, eiusdem Pontificis auctoritate Octauam Synodum Oecumenicam sub Hadriano Papa celebratam, esse damnatam, probatam verò recentem quam ipse Photius aduersùs illam hoc ipso anno Constantinopoli habuit, paritérque Octauam nuncupauit. In quo etiam adeò faciles reperit Apostolicæ Sedis Legatos, vt numquam tam sordida támque indigna ab eadem Sede Legatio missa fuerit; si vera esse dixerimus, & non conficta à falsario Photio, quæ in eadem ipsius pseudo-synodo leguntur. Cuius quòd extent Romæ integra Acta Græcè scripta, tam in Vaticana Bibliotheca, quàm in Columnensi; ex iis hæc præcipua summatim prodimus.

f Ep. 199. & seqq. Recitat verò etiam illas Baron. hoc an. ex versione Photij vnà cum notis corruptelarum eius.

LEGATI APOSTOLICI SEDVCTI A PHOTIO.

V.

In prima igitur Actione celebrata mense Nouembri;

Pseudo synodus Photiana.

Nouembri; recitatus est numerus Episcoporum trecenturum octoginta trium: Phorius iactanit se, quòd Ioannes Papa sæpiùs ipsum per Legatos inuiserit: & Ioannes quidam Heracleæ Thraciæ Episcopus multa effutiit contra Romanam Ecclesiam, quam omnium illorum quæ acciderant, malorum origenem esse dixit; ad quæ curanda, illa esset Synodus congregata: multáque contra Nicolaum & Hadrianum Romanos Pontifices oblatrans, ipsum econtrà Ioannem valdè laudauit. Inducitque insuper Actio illa Legatos Apostolicæ Sedis munera Photio deferentes. Secundâ habitâ decimo sexto Nouembris, lectæ sunt literæ Ioannis Papæ ad Basilium & Photium, ex versione ipsius Photij, de quâ suprà: auditæque palinodiæ tam scriptis quàm viuâ voce factæ nomine aliarum sedium Patriarchalium, de ministerio eahibito Octauæ Synodo Oecumenicæ sub Hadriano Papâ & Ignatio habitæ; contra quam acriter conclamatum est. Tertiâ celebratâ die decimaoctauâ eiusdem mensis, lectæ sunt reliquæ Ioannis epistolæ; & causa de diœcesi Bulgariæ reiecta ad Imperatorem, quòd ageretur (vt aiebant) de Imperij terminis. Quartâ habitâ mense Decembri, in Vigiliâ Natiuitatis Domini, auditæ aliæ legationes Patriarcharum Orientalium in laudem Photij, & de communicatione mutuâ cum ipso semper conseruatâ, atque denegatione eorum quæ ipsorum nomine facta fuissent in Octauâ Synodo à falsis atque suppositis Legatis: ac demùm recepta sunt quædam capitula, tamquam à Romanis Legatis proposita; inter quæ fuêre de abrogatione Synodi habitæ contra Photium, & eacommunicatione eorum qui cum ipso communicare recusarent.

VI. Sanciti in ea canones.

Quinta celebrata anno sequenti, die vigesima sexta Ianuarij, confirmata est Septima Synodus Oecumenica: factáque suggestio Legatorum Apostolicæ Sedis, vt ex sententiâ Ioannis Papæ canon constitueretur, ne eacommunicati vel depositi à Romano Pontifice à Photio susciperentur, nec contrà. Sicque confectus est de iis iis primus canon: quo quis non videat, summa Photij calliditate interceptas esse Appellationes ad Apostolicam Sedem, & recursum ad eam? Statutus est prætereà secundus canon, Ne quis Episcopus transiens ad statum monasticum, Episcopatum retinendi, aut repetendi haberet ampliùs facultatem. Additus & tertius aduersùs sæculares Magistratus, carceri mancipantes, vel verbarentes Episcopos. Posteà verò secutæ sunt subscriptiones omnium, & imprimis Legatorum Apostolicæ Sedis, cum detestatione cunctarum Synodorum sub Hadriano contra Photium collectarum.

VII.

Sexta Actione habita die decima Martij, non in Ecclesia (vt anteà) sed in palatio præsente Imperatore, consensu omnium exhibita est definitio Fidei comprobata in septem Synodis Oecumenicis; contestationibus additis, ne quid ab aliquo adderetur vel minueretur omninò: recitatúmque est Symbolum Nicænum, siue Constantinopolitanum dictum. Ita quidem sugillantes Latinos, quod ei apposuissent verba illa, FILIOQVE. Sicut & eadem de re innenitur epistola Ioannis Papæ nomine ab aliquo nebulone conficta, qua eamdem cum Græcis sententiam de processione Spiritûs S. profiteri asseritur. Ceterùm iis approbatis ab omnibus, subscripsit Basilius Imperator expressam addens improbationem eorum omnium quæ contrà Photium acta essent in Octaua legitima Synodo, cui ipse subscripserat vnà cum filiis, quos & huic pseudosynodo pariter subscribere voluit. Septima denique, eadémque vltima Actione, celebrata decimotertio Martij iussa est legi Fidei definitio in præcedenti Actione probata; additis & multiplicatis anathematismis, si quis quid ei adderet vel minueret.

VIII.

Sicque absoluta est *Photiana Synodus*; cui non ex more præsederunt Legati Apostolicæ Sedis, sed Photius semper primo loco legitur præfuisse, assistentibus iisdem Legatis. Eam autem OCTAVAM Photius nominauit & GENERALEM, in abolitionem legitimæ Octauæ Oecumenicæ sub Hadriano Pontifice celebratæ. Ex quo grande malum illud euenit, vt pro germana Octaua, à Græcis maximè schismaticis accepta sit Synodus Photiana, qui eam venerantur, & vt diuinum quoddam oraculum obseruant. Quin & Gratianus malè consultus secundum eiusdem canonem, tamquam ex legitima Synodo descripsit in libro Decretorum g, qui planè odio Photij impostoris fuerat casufflandus. Quomodò verò eadem paulò pòst fuerit cum suo auctore legitimè condemnata, & quæ aduersùs eam tam in Oriente quàm Occidente, & tam à Summis Pontificibus quàm Imperatoribus, aliisque sint declamara, pro ratione temporis dicetur suis locis. De qua & illud planè admiratione dignum est, neminem ea Græcorum historicis res Basilij Imp. prosecutis eius meminisse; cùm econtrà fermè omnes de Octaua legirima Oecumenica, in qua Photius est depositus, mentionem faciant. Certè non Curapalates, non Cedrenus, non Zonaras, non Glycas, non Constantinus Manasses de ea vel verbum vnum: cùm tamen si talis fuisset, tàmque numerosa, & quæ Oecumenicam damnasset, haud videri posset silentio prætermissa. Vnde de ea suspicio augetur, vt tota fuerit Photij stylo conficta; sicuti ab eo in aliis factum esse, superiùs est demonstratum.

Habita a multis pro Octaua Oecum.

g 7. q. 1. c. 45 hoc neq.

Ea antiquis historicis incognita.

IX. Leo filius Basilii Imp. periclitatur a Santabareno.

Intereà verò Basilius Imp. dum de Constantini filij obitu inconsolabili dolore afficeretur, vt ei blandiretur Theodorus Santabarenus, de quo superiùs, homo perditissimus, quem tamen vt virum sanctum ac miraculorum effectorem Imperator colebat; præstigiis suis & necromantia effecit, vt idem Constantinus defunctus equo insidens Basiliò patri occurrere videretur; quem cùm amplexus & deosculatus esset Imperator: eum non ampliùs vidit. Cùm autem Leo, alias Basilij filius, à patre Imperator nominatus, eumdem Santabarenum ob eius malitiam & deceptiones odio haberet; item Santabarenus eidem Leoni adhuc adolescenti, simulata beneuolentia fraudulenter persuasit, vt cùm ad venationem cum patre exiret, pugionem occultum ferret, quod vel feras, vel fortè patri insidiantes confoderet. Obtemperauit adolescens dolo non animaduerso; Santabarenus autem Basilio denuntiauit, Leonem filium ei insidias struere, & ad eum interimendum pugionem in venatu ferre. Quem cùm Basilius inuenisset, ar-

dens iracundiâ, nullámque filij admittens defensionem, ei oculos eruisset instigante Santabareno, nisi assiduis Senatûs precibus sententiam mutâsset. Hæc Zonaras, & ante eum Curopalates, & alij. Quomodò verò vix post longum tempus, Leo è carcere cui fuit mancipatus, liberatus fuerit, suo loco dicturi sumus.

IESV CHRISTI

An. 880.

Ioan. VIII.

An. 8.

Basil. Maceo.

An. 14.

I.

Anno Christi octingentesimo octogesimo, Indictione decimatertiâ, absolutâ (vt dictum est) pseudo-synodo Photianâ, Legati Apostolicæ Sedis in Vrbem reuersi sunt; literas ad Ioannem Pontificem ab Imperatore & à Photio deferentes, quibus de restitutione eiusdem Photij (cuius causâ tantummodò missi erant) ipse Pontifex certior redderetur; tacerentur verò reliqua quæ de Synodo Oecumenicâ abrogandâ fuissent constitutâ. His autem respondens Pontifex *a* mense Augusto, post congratulationem de pace illi Ecclesiæ redditâ, ad finem cautè admodùm sic se probare dixit quæ in Synodo acta essent de misericordi restitutione Photij Legatis in mandatis datâ, vt tamen si quid ipsi præter voluntatem Apostolicæ Sedis plus his operati essent, nullius esset penitùs auctoritatis. Ceterùm rescîsse posteà ipsum quæcumque in eâdem pseudo-synodo gesta essent, ideóque Marinum, qui ei sedi successit, Constantinopolim misisse, vt vir animo constantissimus, quæ perperam tres Legati gessissent irrita redderet; idque Marinum egregiè præstitisse, atque ideò multa Constantinopoli passum esse; constat ex literis Stephani Papæ eiusdem Marini successoris ad Basilium Imp. datis, de quibus suo loco. Sed & post hæc ab ipso Ioanne publicè damnatum esse Photium, Formosi & Ioannis Noni Romanorum Pontificum epistolæ *b* ad Stylianum Neocæsareæ Episcopum scriptæ docent.

a Ioan. ep. 250. & 251.

Ioan. PP. damnat. Syn. Photianam, ipsumque Photium.

b In cod. Colomnens. notat. num. 41. vbi cuncta quæ ad causam Photij pertinent, collecta habentur.

II.

Hoc item anno ingenti victoriâ potitus est Basilius aduersùs Saracenos Orientis oras infestantes, expugnatâ eorum classe; de quâ est celebris mentio apud Curopalatem, & alios Græcos historicos, sed absque notâ temporis: porrò hoc anno contigisse, compertum habetur ex Ioannis Papæ epistolâ *c* ad Carolum Regem datâ tertio Calendas Nouembris.

c Ioan. ep. 255.

III.

S. Methodius Morauor. Apost.

Eodem anno *S. Methodius* Morauorum Apostolus, idémque constitutus olim ab Hadriano Papâ eiusdem gentis Archiepiscopus, Romam venit; eò quidem vocatus *d*, quòd apud Ioannem calumniam passus esset, quasi aliter doceret quàm coram Apostolicâ Sede professus fuisset. Romæ verò palàm exponens quam profiteretur & prædicaret fidem, ab eodem Pontifice verus probatus Apostolus, ad opus ministerij redire iussus est: cui reuertenti mense Iunio Ioannes literas *e* dedit ad eius prouinciæ Principem, nomine Sfeoto pulchrum; quibus noua coalescentis illius Ecclesiæ cunabula recensens, lactéque adhuc eumdem nutriens paruulorum, permisit eosdem Morauos linguâ Sclauonicâ in Ecclesiis vti, adeò vt etiam Missas si vellent eâdem lingua cantarent; hortans tamen vt potiùs Latina vterentur.

d Id. ep. 194. 195.

e Ep. 247.

Morauis concessum lingua Sclauon. in Eccles. vti.

IESV CHRISTI

An. 881.

Ioan. VIII.

An. 9.

Caroli III. 1.

Basil. Maced. 15.

I.

Athan. Episc. Neapol. excommun. ob fœdus cum Sarac.

Anno Christi octingentesimo octogesimo primo, Indictione decimaquartâ, mense Aprili, Athanasius Neapolitanus Episcopus, de quo superiùs, olim vir laudatissimus, sed posteà in transuersum actus, (qui etiam post Sergium fratrem expulsum, sæculari dominio eidem ciuitati præerat (ob fœdus cum Saracenis initum, à quo nec literis *a* scriptis, nec datis pecuniis, nec denique præsentia Ioannis Pontificis ea de causa Neapolim se conferentis, dimoueri potuisset; ab eodem Pontifice ex *Synodi* ad hoc *Romæ* conuocatæ sententia, damnatus est *b*, & anathemati subditus. Cui quidem posteà petenti scelerum absolutionem, ita daturum se promisit Ioannes *c*, si priùs Saracenis ab ipso necatis vel captis, sic pœnitentiæ suæ certa signa edidisset.

a Ioan. epist. 251. 261. 270. 294.

b Ep. 270.

c Ep. 294.

II.

Carol. Cras. coronatur Imp.

Hoc pariter anno (vt tradit Regino) Rex Francorum Carolvs cognomento *Crassus* Italiam vi occupans, Romæ à Ioanne Papa coronatus est Imperator: quod in die Natalis Domini factum esse, testatur Aimoinus *d*. Quamobrem primus annus eius Imperij, præsens cœptus est numerari in commentariis illorum temporum, vt euidenter constat ex diplomate *e* ipsius, quo annus Redemptoris octingentesimus octogesimus quartus, anno quarto ipsius Imperij consignatur. Nempè maiorum exemplo, quo non ab obitu prædecessoris Imperatoris, anni successoris numerarentur, sed à creatione ac coronatione per Romanum Pontificem facta. Ad Carolum porrò, vbi in Imperium ascendit, Hincmarus Rhemensis Archiepiscopus paræneticam scripsit epistolam *f*, qua ei Gallicanam commendauit Ecclesiam, vt eam penè collapsam restitueret, Regni dissidia tolleret, Ludouici Balbi nuperi Imperatoris & Francorum Regis filiis idoneos è Regis primoribus consiliarios tribueret, qui eos docerent priuilegia Ecclesiastica tueri, sacerdotes venerari, diuinum auxilium implorare, orphanorum & pupillorum patrocinium suscipere, iustitiam in omnibus colere, &c.

d Aim. lib. 5 cap. 40.

e Habes Baron. Tom. X. hoc an.

f Ext. inter illas, quæ editæ sunt ex cod. Spir.

Iesv

IESV CHRISTI

AN. 882.

IOAN. VIII.

AN. 10.

CAROLI III. 2.

BASIL. MACED. 16.

I.

a Ioan. ep. 269. 277. 279. 293

b Ep 298. PRVDENTIA CARNIS DAMNOSA ECCLESIAE.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo secundo, Indictione decimaquinta, Ioannes Papa, cùm tam Italiæ Principum, quàm etiam Saracenorum grassationibus admodùm premeretur, pluribus literis a interpellauit Carolum Imp. vt validà manu succurreret; misítque ad eum per Legatos pro munere benedictam ex more Palmam. Sed & scribens eodem argumento ab b Richardem Imperatricem, valdè deplorat miserandum statum Romanæ Ecclesiæ; modestas etiam querelas ingeminans de tarditate Imperatoris in suscipienda ipsius defensione. In quo non possumus non admirari vehementer consilium Dei. Quòd enim ob auxilium hominum consequendum, nonnihil visus est deflexisse Ioannes à præscripta à decessoribus inuiolabili obseruantià Ecclesiasticæ censuræ in gratiam Principum, sperans ab eis auxilium; (vt superiùs est demonstratum) planè contrarium accidit, cùm non solum ab Orientis, sed nec ab Occidentis Imperatore aliquid præsidij obtinere potuerit, immò multiplicati fuerint hostes.

II. HISPANI AD IOAN. PP.

In his igitur constitutus angustiis, occasione legationis ab Hispaniâ ad se missæ à Rege Aldefonso Magno, & ab Episcopis sub eius regno constitutis, redditis ad Regem literis, ab eodem mitti petiit aliquantos (vt ait) vtiles & optimos Mauriscos cum armis, quos Hispani cauallos Alpharaces vocarent. Eâ verò legatione petitum ab ipso fuit, vt consecrandi Ecclesiam Conpostellanam, ab eodem Rege augustissimè constructam, licentia daretur: itémque vt Ouetensis Ecclesia dignitate Archiepiscopatûs donaretur: dénique vt congregandi prouinciale Concilium facultas concederetur. Quæ omnia Ioannes illis permisit, missò etiam ad ipsos Arnaldo Legato suo: sed occasione ingruentium in Hispaniâ bellorum tam ciuilium quàm externorum, hæc dilata c aliquandiù sunt.

c Infr. an. an. 900. num. V. & 901. V.

III.

d Ep. 307. ad Supp. Com. IOAN. OBITVS.

De Ioanne verò Papâ illud tantùm post hæc ex eius epistolis d proditur, ipsum rursùs in Gallias iter arripere statuisse, vt dissidentes inter se Francorum Principes conciliaret, atque ita eos promptos haberet ad ferendum auxilium Ecclesiæ Romanæ periclitanti. Verùm ne id faceret, mors intercessit. Siquidem in fine huius anni, inter tot tantásque ærumnas mœrore consumptus, mortuus est decimooctauo Calendas Ianuarij, cùm sedisset annos decem & diem vnum: sepultúsque est ante basilicam S. Petri. Cuius res gestæ desiderantur apud Anastasium; fortassè prætermissæ ob odiosam restitutionem Photij. Ceterùm reperitur in Vaticanæ Bibliothecæ monumentis, eiusdem de Iure ac Titulis Cardinalium Constitutio; quâ inter alia ait, Romanum Pontificem Moysi, ipsos verò S.R.E. Cardinales Septuaginta Seniorum vices gerere, qui sub eo caosarum iudicia diiudicarent. Itaque propter sollicitudinem Ecclesiarum, & Clericorum disciplinam, siue laicorum querimonias definiendas, bis in hebdomadâ ad sacrosanctum Palatium iuxta decreta Leonis Quarti eos conuenire iubet, &c. At de illo hactenùs.

CONSTIT. DE CARDINALIB.

Quam rec. Baron. ex cod. Vatic.

IV. MARINUS CREATVR PAPA.

Cùm autem post ipsius obitum sedes vacâsset tredecim diebus, quinto Calendas eiusdem mensis Ianuarij, in eius locum Romanus Clerus *Marinum* Gallesio oppido oriundum elegit, qui maximâ laude ter legatione functus fuerat Apostolicæ Sedis Constantinopolim; vt constat ex iis quæ superiùs suis locis de eo dicta sunt. Quod verò ipso suo ingressu Pontificatûs Photium, cunctáque res ab eo gestas ad munus Episcopale pertinentes, damnâsset; Basilius Imp. furore incensus Romam scribens, obiecit Marinum non esse Pontificem, eò quòd alterius Ecclesiæ iam fuisset Episcopus ordinatus; multáque alia ignominiosa aduersùs eum effutiens, ipsum solio deponere sategit: sed confutauit ea posteà locupletissimè Stephanus Papa Sextus, epistolâ ad Imperatorem rescriptâ.

BASILII IMP. CONATVR ADVERSVS EVM.

V.

e Flod. Hist. Rhem. lib. 3. cap. 7. HINCMARI RHEM. OBITVS.

Eodem quoque anno Flodoardus e testatur, Hincmarum Rhemensis Ecclesiæ Archiepiscopum, postquàm sedisset annos trigintà septem & ampliùs, obiisse in villâ Sparnaci trans Matronam fluuium, quò ad siluestria loca aufugerat metu Nortmannorum, totam circùm regionem rapinâ, gladio, igne, miserè deuastantium, cùm ciuitas Rhemensis tunc nondum muris circumdata esset: relatum autem corpus Rhemos, sepultum fuisse in monasterio S. Remigij: ei verò successisse *Fulconem* virum nobilem, & Palatinis officiis assuetum, sacerdotalique vigore & libertate præstantem, de quo sæpè inferiùs dicendum: cuius pariter Vitam idem Flodoardus scripsit. Ceterùm agit quoque de obitu Hincmari Aimoinus f; additque de ciuitate Rhemensi, cùm eam nec muris nec humana manus defenderet, Dei potentiâ, Sanctorúmque meritis, defensam fuisse ab incursu Gentilium Nortmannorum, cùm multas alias vrbes, plurimáque monasteria eâ incursione excisa esse, ex aliis etiam constet. Quo tempore Carolus Imp. ab Italia in Gallias properans, opem laturus periclitanti iam populo vniuerso, Nortmannos mense Iulio obsidens, ab eorum expugnatione reuocatus est, ingenti inusitatæ magnitudinis grandinis tempestate, & hanc secuta dirâ suorum ex ægritudine strage: quibus etiam malis afflictis Northmannis, pax inter ipsos contracta est, data in matrimonium regia puella (Gisla ea dicta, Lotharij Regis filia) Godefrido Northmannorum Duci, Christiano facto, & ab ipso Carolo è baptismo suscepto: cui & Frisia concessa est, & multa pecunia data. Hæc Aimonius g, atque Regino h: quæ præsenti anno cœpta, sequenti sunt consummata.

f Aim. lib. 5 cap. 61.

PAX INTER FRAN. ET NORTHMAN.

g Aim. ibid. h Reg. an. 882.

VI. NONGENTOR. MONACHOR. MARTYRIVM.

Hoc eodem anno incensum à Saracenis fuisse insigne monasterium S. Vincentij ad Fontes Vulturni, atque nongentos monachos ab eisdem decollatos; pluribus narrat Ioannes monachus eiusdem monasterij, qui vixit temporibus Paschalis Papæ Secundi.

IESV CHRISTI

An. 883.

MARINI.

An. 1.

CAROLI III. 3.

BASIL. MACED. 17.

I. FORMOSVS EPI. C. PORTVEN. RESTITVITVR.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo tertio, Indictione prima, Marinus Papa perperàm facta Ioannis decessoris sui rescindens, inter alia Formosum Episcopum Portuensem, Apostolatu Bulgarorum, & magnis legationibus insignem, virum laudatissimum, de quo sæpe superiùs actum est, restituit Episcopatui; quem damnans (nescitur causa) Ioannes, iurare coëgerat se in perpetuum laicâ communione contentum permansurum.

II.

Malmesb. a de. l. Reg. Angl. lib. 2. cap. 4. DESTINATIO IN INDIAM AD CORPVS S. TH. APOST.

Hoc item anno idem Marinus Scholam Anglorum Romæ existentem Ælfredo Rege deprecante, tributo liberam fecit; qui etiam eidem Regi dona mittens plurima, dedit et inter cetera portionem non modicam Crucis salutiferæ. Hæc Matthæus VVestmonasteriensis. Tradit verò VVillelmus *a* Malmesburiensis eumdem Regem duplicem legationem ornâsse ad eleemosynas deferendas, vnam ad Limina Apostolorum Romam, ad Indos alteram ad corpus S. Thomæ Apostoli. Hæc autem omnia à pio Rege ex nuncupato voto impleta fuisse, testatur Henricus Huntindoniensis. Sed & plurima alia iidem auctores referunt, quæ ipse in religione Christianâ colendâ & propagandâ operatus est.

III.

AQVIL. PATRIAR. CONSPIRATIO CVM PHOTIO ADVERSVS ECCLES. LATIN.

Quo eodem tempore legatio missa reperitur ab Aquileiensi pseudo-patriarchâ ad Photium pseudo-patriarcham Constantinopolitanum, à schismatico ad schismaticum. Iste enim Aquileiensis (nomen à nobis ignoratur) non solùm ab Ecclesiâ Romanâ auersus, sed Latinis omnibus contrarius, schismaticisque Græcis inhærens, audacissimè impugnabat stabilitam per sæcula multa sententiam de processione Spiritûs Sancti: quam non ita pridem sub Carolo Magno, eiusdem ipsius Aquileiensis Ecclesiæ doctrinâ & sanctitate præstans Antistes Paulinus, in Concilio Foroiuliensi (vt suo loco vidimus) egregiè confirmauerat, habitâ prolixiori de eâ re disputatione. Quòd verò iste schismaticus solus hæc modò conatus inter Latinos inueniretur; per legationem & literas apud Photium egit, vt ab eo epistola redderetur contra Latinos, quæ adhuc extat *b* satis prolixa ad eumdem Aquileiensem inscripta: quâ homo versutus, probare contendens blasphemiam esse asserere Spiritum S. tam à Filio quàm à Patre procedere; quotquot inuenire potuit suis asseruisse scriptis Spiritum S. à Patre procedere, (quod nemo Catholicus profiteri non potuit) siue id fuerit frequenter repetitum in Symbolis Fidei, siue alio quouis modo vel à Romanis Pontificibus, vel ab aliis Patriarchis Orientis assertum; mox eos omnes contra Spiritûs S. à Filio processionem sentire inclamauit. Probare verò numquam potuit, vel à Conciliis, vel quâlibet aliâ scriptione, quâuis occasione à Patribus vel semel dictum, Spiritum S. à Filio non procedere. Cùm econtrà permulti ante hæc tempora eiusdem S. Spiritûs à Filio æquè ac Patre processionis assertores sese expressis verbis exhibuerint: ipséque imprimis, quem Photius præcipuum pro se adduxit, Leo Magnus Romanus Pontifex in epistola ad Turibium Episcopum Asturicensem; itémque vniuersæ Hispaniarum & Galliarum Ecclesiæ *c*, vt de aliis modò taceam non solùm Latinis, sed & Græcis quamplurimis, qui eamdem doctrinam professi sunt: adeò vt etiam in Nicæna *d* Secunda Oecumenica Synodo, communi consensu recepta fuerit: licèt Ecclesia Romana antiquitatis tenacissima, diutiùs recusauerit additamentum illud, FILIOQVE, Symbolo Niceno, siue dixeris Constantinopolitano, quòd in Ecclesia cani solebat, apponere; cùm alioqui eamdem doctrinam apertè profiteretur ac prædicaret.

b Rec. Baron. Ann. Tom. X. hoc an. ex Bibl. Vallicel.

PHOTII EPIST. DE PROCESS. SPIR. S.

c De his vid. sup. an. 447. III. 809. IV. & alibi.

d Conc. Nic. II. Act. 7.

IV. QVA OCCAS. ROM. PONTIF. ADMISERINT IN SYMBOLVM, VOCEM FILIOQVE.

Verùm vbi schismaticorum procacitas eò deuenit, vt Catholicum dogma non impugnarent tantùm, sed & explodetent velut hæreticum: (quod ab eodem Photio in sua quoque Synodo magna præsumptione factum vidisti:) tunc Romani Pontifices, non tam inferendas in Symbolum illas quatuor syllabas, FILIOQVE, quàm diù antè ab Ecclesiis præcipuè Hispanicis & Gallicanis illatas recipere, sapientissimè decreuerunt; quò significaretur, non communicare Catholicæ Ecclesiæ, qui à Symbolo ab Ecclesiâ Romana recepto dissentire inuenirentur. Quisnam autem Romanorum Pontificum primus id in Ecclesiam Romanam induxerit, viri docti disquirentes, ad tempora Nicolai vel circà retulerunt. Verùm si id fuisset, haud dubium Photius duabus epistolis, quibus in Romanam Ecclesiam acerrimè inuectus est, altiùs in ipsam declamasset; cùm tamen ne meminerit quidem. Auctor anonymus, qui inter alia Græcorum monumenta positus habetur in Vallicellana bibliotheca, id primùm factum à Christophoro Papa tradit. Sed Græcorum ista est calumnia, id reiicere conantium in Pontificem, quem nossent infami ingressu turpissimum, Apostolicam Sedem perbreui tempore tumultuosè tenuisse. Ceterùm rem tantam summa tranquillitate, conuocato Romæ Occidentalium Episcoporum Concilio, & à Pontifice legitimè electo, imminente ob eam rem in Gallia & Hispania schismate, esse peractam; absque controuersia affirmatur tum in Concilio *e* Florentino, tum in decreto confirmationis eiusdem Synodi ab Eugenio Papa promulgato. Quinimmò Hugo *f* Ætherianus pluribus id ipsum narrans, recitat etiam partem eiusmodi Pontificij decreti. Sed quisnam fuerit iste Pontifex, silentio reliquit obscurum; qui illis temporibus notus omnibus, etiam absque aliqua nominis expressione satis intelligebatur. Photij verò, aliorúmque Græcorum, in redargutionem Catholici dogmatis argumentationes, egregiè confutarunt tam idem Ætherianus *g*, quàm Gennadius, & alij plures qui in eo scribendi argumento versati sunt.

e Conc. Flor. Sess. 7.

f Hug. Æther. de hæres. lib. 3. c. 19. Ext. in Bibl. Patr.

g Ibid. l. 2. c. 15. & seqq.

V. IOAN. SCOTI OBITVS.

Moritur hoc anno (vt ponit Matthæus VVestmonasteriensis) magni vir nominis huius temporis *Ioannes Scotus*: quem VVillelmus monachus Malmesburiensis *h* scribit, à pueris quos in eo monasterio docebat, graphiis perforatum, etiam martyrem æstimatum esse, eóque titulo epitaphium ei in sepulchro appositum. At verò causam cur ea passus sit, vt martyr possit haberi,

h Malmesb. lib. 2. c. 4.

nullus prodit. Eius autem scripta erroris fuisse redarguta, superiùs vidimus; ac fuisse post hæc in Plenario Concilio combusta, inferiùs i videbimus.

i *Ann. 1059. III.*

IESV CHRISTI
AN. 884.
HADRIANI III.
AN. I.
CAROLI III. 4.
BASIL. MACED. 18.

I. MARINI PP. OBITVS.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo quarto, Indictione secundâ, decimoquinto Calendas Februarij, mortuus est *Marinus* Papa, vbi sedisset annum vnum ac dies viginti; laudabiliter Apostolico munere perfunctus. Post duos verò dies, nempè decimotertio Calendas eiusdem mensis, creatus est HADRIANVS Romanus, eius nominis Tertius. Qui inhærens sancti decessoris sui vestigiis, execratus est & ipse Photium, tamquam laïcum agentem Constantinopolitanæ Ecclesiæ Patriarcham; quamuis à Basilio Imp. magnoperè rogaretur communionem eidem impertire. Cernens autem Imperator frustrà se agere, magnâ indignatione commotus, hostiles planè ad eumdem Hadrianum literas scripsit, contumeliis plenas: quas tamen Romam serò perlatas, post obitum Hadriani accepit Stephanus ipsius successor, vt dicetur posteà.

HADRIANI III. CREATIO.

II. CASSIN. MONAST. A SARAC. INCENSVM.

Hoc item anno Saracenos in Italiâ Campaniæ partes sibi finitimas deuastantes, cædéque & igne miscentes omnia, peruenisse ad nobilem monasterium Cassinense, illúdque totum combussisse, (exceptâ solâ Ecclesiâ Saluatoris, quæ diuinitùs incendium euasit) & Bertharium Abbatem iuxta altare S. Martini trucidâsse, narrat Leo a Ostiensis; quando (vt ait) monachi, quicquid supellectilis, vel thesauri, seu monumentorum eius Ecclesiæ surripere potuerunt, sumentes, Theanum ibi habitaturi profecti sunt.

a *Leo Ost. Hist. Cassin. lib. 1. c. 45.*

IESV CHRISTI
AN. 870.
STEPHANI IV.
AN. I.
CAROLI III. 5.
BASIL. MACED. 19.

I. HADRIA. PP. OBIT.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo quinto, Indictione tertiâ, die septimâ Iduum Maij, *Hadrianus* Papa vbi sedisset annum vnum, menses tres, dies vnde viginti, mortuus est super fluuium Scultinum in villâ dictâ Wilczacharâ: ac post aliquot dies, Romæ admodùm inuitus suffectus est in locum eius STEPHANVS, nobilis Romani ciuis Hadriani filius, ex presbytero SS. Quatuor Coronatorum, eius nominis Sextus ordine, sed dictus *Quintus*; cuius mira pietas, aliæque insignes virtutes enumerantur apud Anastasium. Adduntur verò & miracula: cùm scilicèt Romani, qui multam anteà passi fuerant famem, aliáque incommoda, ex locustarum deuastatione, & pluuiæ defectu; ipso die electionis Stephani maximâ inundatione pluuiam optatam acceperunt, ac posteà aspersione aquæ ab eodem Pontifice benedictæ, locustas ab agris suis penitùs expulerunt. Scribit insuper idem auctor, ipsum consentiente patre, qui adhuc viuebat, bona parentum suorum egentibus dispersisse, quòd Patriarchium Lateranense non solùm sacrariis & vestiariis, aliisque sacris opibus, sed & cunctis cibariis spoliatum prorsùs reperisset. Iam enim inoleuisse pessimam illam consuetudinem, vt mortuo Pontifice, inuaderent homines ac deprædarentur Palatium; constat ex iis quæ habentur in Synodo sub Ioanne Nono, de quâ inferiùs.

STEPH. VI. SVBROGATIO.

LOCVSTÆ AQ. A BENEDICTA EXTINCTAE.

II. STEPH. IPS. SCRIBIT AD BASIL. IMP. PRO DEFENSIONE SVOR. PRAEDECESSORVM.

Idem quoque Stephanus Papa, cùm accepisset literas, quas (vt diximus) Basilius Imp. blasphemiis atque conuiciis plenas scripserat ad Hadrianum Pontificem, tam aduersùs eum, quàm contra Marinum eius decessorem: perstans ipse cum iisdem suis antecessoribus in Photij execratione atque detestatione, egregiam rescripsit ad Imperatorem epistolam a; quâ obiecta diluens, insuper eum redarguit quòd pro eodem Photio excommunicato tantoperè laborans, Romanam Ecclesiam adeò afficeret contumeliis, cui cum omni veneratione subditus esse deberet: & quòd Pontificum se iudicem constitueret, quorum sacris doctrinis dirigendus esset. Deinde gratulatur ei, quòd ex filiis suis vnum sacerdotio dedicasset; (nempè Stephanum, de quo inferiùs:) ista ingerens, quò Imperatorem induceret, eiecto Photio, ipsum instituere Patriarcham, (quod posteà Leo præstitit, ipsius Basilij filius & Imperij successor.) Et ad postremum rogat Imperatorem, vt opituletur Romanæ Vrbi aduersùs Saracenorum incursiones.

a *Rec Bar. Ann. Leo X. hoc an. ex Iod. Colum.*

III. FVLCO RHEM. SCRIBIT AD STEPH. PP.

Eodem quoque exordio Pontificatûs Stephani, Fulco insignis Archiepiscopus Rhemensis literas ad illum pro confirmandis priuilegiis Ecclesiæ suæ scripsit: sicuti & se anteà ad Marinum & Hadrianum scripsisse, idque ab iis impetrasse, testatur iisdem literis, describitque Flodoardus in ipsius Rebus gestis. Sed in literis ad Stephanum idem Fulco meminit etiam de Vvidone Duce affine suo, quem idem Pontifex in filium adoptauerat; quique posteà creatus est Imperator. Scripsit & deinceps sæpiùs ad eumdem de controuersiis quorumdam Episcoporum Galliæ, aliisque rebus: ad quas singulas Pontifex respondit, vt pluribus narrat b Flodoardus.

b *Flod. 4. Hist. Rh. l. 1.*

IV. LVDOV. REX, IGNAVVS CVR DICTVS.

Hoc item anno mortuus est Carolomannus Rex; cui successit eius filius Ludouicus, *Ignauus* cognomento dictus, siue quòd Regno potitus nihil strenuè gessit, siue quòd sanctimonialem quamdam Kale monasterio abstractam coniugio sibi copulans, peccatum quo nullum maius esse noscitur, perpetrauit. Ita Aimoinus c. Reliquos verò erat ex Ludouici Balbi filiis Carolus cognomento simplex, adhuc puerulus: cuius patrocinium suscipiens prædictus Fulco Rhemensis, literis d hortatus est Carolum Crassum Imp. vt eius regni defensionem susciperet aduersùs Northmanos multipliciter illud opprimentes.

c *Aim. l. 5. cap. 45.*

d *Flod. in Vit. Fulcon.*

IESV CHRISTI
AN. 886.

STEPHANI VI.
AN 2.

CAROLI III. 6.

LEONIS VI. 1.

I. LEO FIL. BASILII IMP. LIBERATVR E CARCERE.

ANNO Domini octingentesimo octogesimo sexto, Indictione quartâ, Leo Basilij Imp. filius è carcere, cui ante septennium ob calumniam Theodori Santabareni mancipatum fuisse vidimus à patre, tandem liberatus est hâc occasione. Erat in Regiâ psittacus, auis quæ humanam vocem imitari facilè discit; quæ siue edocta, siue casu, sæpè pronunciabat, *αἲ, αἲ, κύριε Λέων*; hoc est *Heu! Domine Leo.* Cùm autem aliquando accersiti Principes Senatûs cum Imperatore conuiuarentur, eadémque auis illa verba sæpiùs proferret; mœsti ipsi à cibis abstinuerunt; causámque percontanti Imperatori responderunt, *Quem cibum, ô Domine, comedemus, quibus ab istâ rationis experte aue tale quid dicitur conuicium? Nam ea suum Dominum requirit, nos autem genio indulgentes, Dominum qui nihil peccauit, obliti sumus.* Mollitus itaque his verbis Imperator, tunc quidem ipsis sedere iussis, séque rem diligentiùs exploraturum spondens, paulò pòst Leonem à carcere eductum Imperij honori restituit. Ipséque non multò pòst diarrhϾ morbo tabescens, eumdem Leonem heredem suum & successorem instituit; à vitâ decedens, postquàm regnâsset cum Michaële annum vnum, solus vndeuiginti. Hæc omnia Curopalates, & alij post eum. Quo autem mense Basilius obierit, antiquorum nemo (quod sciam) prodit.

BASIL. MORITVR.

II. PLVRIMA LAVDE DIGNA AB EO GESTA.

Commendatur ipsius pietas in ædificandis & restituendis Ecclesiis, iisdémque exornandis, ac reditibus locupletandis; testatúrque Curopalates, eumdem multos Iudæos donis ac largitionibus ad fidem attraxisse; Bulgaros, missis ad eos religiosis monachis, & præstantibus sacerdotibus, in fide non ita pridem susceptâ confirmâsse; *Russis*, inito cum illis fœdere, anctorem fuisse baptismi suscipiendi, misso ad eos quodam Archiepiscopo, qui miraculo libri Euangeliorum in ardentem fornacem coniecti, & post aliquot horas illæsi reperti, ad fidei professionem eosdem pertraxit. Pro quibus benefactis operibus, multiplicia quoque Basilius à Deo retulit præmia: si quidem tam terrâ quàm mari sæpè deuicit hostes; & Scytharum barbaras nationes. *Chronatas* dictos, & *Seruios*, in spôtaneam deditionem accepit: quibus ad eum accedentibus, datæ sunt ad habitandum prouinciæ illæ, quæ ab ipsis nomen accepêre, vt Croatia, & Seruia dicerentur. Inter alias verò victorias Dei beneficio acceptas, illa magis proficua & memorabilis, quâ, magnâ potentiâ elatos hæreticos Manichæos, sub Theophrices eorum ciuitatis Principe Chrysochire militantes, sic prostrauit, vt innumera tunc multitudo collecta tamquam fumus euanuerit. Sed & valdè insignis fuit illa, quam per Andream piissimum Ducem obtinuit aduersùs Saracenos Tarsi regnantes: quorum Princeps cùm literas misisset superbiæ & conuiciorum plenas aduersùs

INSIGNIS VICT. DE. ANDREA DVCE.

CHRISTVM & sanctissimam ipsius Matrem; Andreas illas appendens Imagini Dei-Genitricis, *Vide* (inquit) *ò Mater-Dei, túque ipsius Filius & Deus, qualia exprobrauit & superbè dixit contra tuum superstitem populum barbarus iste arrogans*: móxque progressus aduersùs hostes, ingenti eos prælio deuicit. Quæ omnia, aliáque eiusmodi, pluribus Curopalates, & alij post eum Græcorum historici.

III. EGREGIA BASIL. IMP. SCRIPTA.

Præter hæc verò idem Basilius scribendum curauit librum *de Iure*; ex quo iam deperdito pauca fragmenta remanserunt in libro Iuris Græcorum, de Officio & definitione Patriarchæ. Vbi inter alia, hæc præclarè: *Cum Respubl. ex partibus & membris ad similitudinem corporis humani constet, amplissima huius maximéque necessariæ partes sunt Imperator & Patriarcha. Ideóque subditorũ pax & felicitas tam animi ratione quam corporis, est Imperij atque Pontificatûs in omni vnanimitate consensus.* Ipsumetiam Græcorum *Menologium* scribendum pariter curauit; & augendum; atque etiam Imaginibus exornauit, quibus singulorum exprimerentur certamina: cuius ipsum autographum vidimus & legimus, concessum nobis a Paulo Sfondrato S. Cæciliæ Cardinale, nepote Gregorij. Papæ Decimiquarti. Idémque insuper Imp. vnà cum hereditate, filio suo Leoni egregia planè & aurea monita scriptis reliquit, sexaginta sex capitibus comprehensa, quorum principes literæ hanc efficiunt sententiam; *Basilius in Christo Romanorum Imperator Leoni charo filio & Imperij collegæ*: quibus imprimis fidei Catholicæ obseruantiam, & Ecclesiæ ac sacerdotum venerationem, diligenter commendauit, tamquam fundamentum & basim quandam, super quam vniuersa moles Imperij collocata, firma constat. Denique fuisset planè Basilius inter summos Christianos Principes numerandus, cùm ob pietatem, tum etiam ob res bellicas præclarè gestas; nisi seductus à Photio, præuaricator factus esset Octauæ Oecumenicæ Synodi, cui subscripserat; & tam ipsius, quàm Santabareni præstigiis dementatus, in Romanam Ecclesiam pro eodem Photio insurrexisset. Ita enim si quos habuit infelix Græcia præstantes Imperatores barbaris metuendos, vt Iustinianum, Heraclium, atque Basilium; eosdem mox vel hæresis vel schisma inglorios reddiderunt atque funestos, operâ nefandorum hominum sanctitudinem vitæ extrinsecùs præ se ferentium.

QVAE IN EO DAMNANDA.

IV. LEO VI. IMPERAT.

Defuncto itaque Basilio, eâdem die LEO eius filius, cognomento *Sapiens*, siue *Philosophus*, Imperium moderandum suscepit. Qui mox occasione captatâ quòd Photius cum Santabareno consilium iniisset de eligendo in Imperatorem cognato ipsius Photij; eum è throno deposuit, relegauítque in Monasterium Armenorum: & in eius locum subrogandum curauit germanum suum *Stephanum*, filium natu minimum Basilij; quem pater, aliis ad Imperium euectis, Ecclesiasticis functionibus mancipauerat. Impostorem verò Santabarenum, flagris cæsum, oculisque excæcatum, Athenas misit in exilium; hominem secta Manichæum, professione magum, (vt Constantinus Manasses affirmat) simulatione verò Christianum: & imposturis quibus miracula affectabat, à Basilio Imp. creditum sanctum.

PHOTIVS DE PONTIF. PVLSVS, SANTABAR. EXCAECATVR.

Sed quòd Stephanus ordinatus fuisset à Pho-

tio

LEGATIO AB ORIENTE AD STEPH. PP. PRO DISPENSATIONE.

tio diaconus, efferque lex Ecclesiastica vt ordinati à Photio cessarent omninò, nec maiori gradu eleuarentur: idcircò vt cum ipso dispensaretur à Romano Pótifice, missa est à Leone Imp. legatio Romam, cum literis, quas tum ipse, tum Stylianus Neocęsareæ Metropolita cognomento Mapa, nomine tam suo quàm omnium sacerdotum Orientis Catholicæ communionis ad Stephanum Papam scripserunt. Habentur enim ista asserta in Gręco codice a Columnensi, in appendice additâ contra pseudosynodum Photianam: vbi cùm desit ipsa Leonis epistola, cuius auctor eiusdem appendicis meminit, inest tamen illa Styliani; quâ b breuiter repetens ab initio omnia Photij scelera, declarat quomodò eum Leo eiecerit, rogátque vt damnans eum, benignè dispenset cum aliis Episcopis qui ab eo decepti fuissent; vt ita pax omoimoda restituatur Ecclesiæ Constantinopolitanæ. Cuius quidem epistolæ notanda sunt maximè verba, quibus hoc petitur à Stephano Papâ: *Quoniam vero scimus* (inquiunt) *quod à vestrâ Apostolicâ Sede corrigi, & iuxta canones corripi debemus; hâc de causâ humilibus his nostris literis tuam oramus venerabilitatem, vt misericorditer nobiscum agas*; & alia plura eiusmodi. Subiicitur deinde in eodem codice responsio Stephani Papæ; quâ suspendit iudicium de Photio, quòd eum Leo scripsisset spontè se abdicantem, quietam vitam elegisse. Itaque mandat vtriusque partis Episcopos mitti, quibus auditis possit sententia pronunciari. Nam si acquieuisset iis quæ scripta erant ab Imperatore de Photio se abdicante, eius sessionem illegitimam quodammodò probare videri potuisset. Nullus enim poterat esse locus renunciationi, ei qui numquam legitimè sedisset. Et ita quidem actum cum Episcopis: sed cum Stephano germano Imperatoris, qui diaconatū sucepisset à Photio, absque morâ dispensatum fuisse inde existimare licet, quòd cum ipso idem Stephanus Papa communicâsse inuenitur.

a Num. 45.

b Rec. Bar. Ann. To. X. hoc an. ex cod. Columm.

SVPREMA AVCTORITAS SED. APOST. AGNITA A GRAECIS.

VI. SCHISMATICI FRVSTRA LABORANT PRO FAMA PHOTII.

Ceterùm eiectus hoc anno penitùs Photius, nec ampliùs restitutus, quando obierit, quomodóve, in obscuro est: dolo haud dubium schismaticorum, auctorem ductorémque suum mirè colentium. Qui insuper quòd scirent ipsum valdè perstringi ex Synodalibus scriptis sub Pontificibus Nicolao & Hadriano, aliísque monumentis rerum gestarum S. Ignatij vel aliorum; iidem ea omnia abolenda esse sub anathemate statuerunt, sicut testatus est Marcus Ephesius in Concilio c Florentino. Sed noluit Deus obliuione ea deleri, quibus adeò egregiè tanti schismatis auctor suis coloribus depingitur.

c Concil Florent. Sess 6. Ferrat.

[Quod ad Photij obitum attinet, Georgius Hamartolus (de quo sup. ad an. 775. post num. 1.) ait ipsum mortuum esse in exilio, & in cœnobio Ieremiæ Merdosa...ri (vbi Ecclesiam priùs Catholicam Photius in sacrum V...ginum domicilium conuerterat) conditum.]

VII. TRANSLATIO SS. RELIQ.

Hoc eodem anno, decimo-sexto Calendas Februarij, facta est à Stephano Papâ solemnis Translatio corporum *SS. Diodori, Mariani, ac sociorum Martyrum*, qui passi fuerant sub Stephano Primo, ex cœmeterio Viæ Salariæ in Vrbem, ipsomet Pontifice humeros feretro subiiciente; cùm ea diù quæsita hactenùs abscondita permansissent, iam verò diuinitùs reuelata essent eidem Pontifici. Cuius rei gestæ historia eodem tempore scripta, adhuc extat d integra; continens etiam miracula quædam ad easdem Reliquias edita, & grauissimas pœnas inflictas cuidam qui partem earumdem furto abstulerat: quam quidem historiam ab Anastasio Bibliothecario conscriptam autumo.

d Ap. Sur. 17. Ianuar.

IESV CHRISTI
AN. 887.

STEPHANI VI.
AN. 3.

CAROLI III. 7.

LEONIS VI. 2.

I. PARIS. CIVITAS OPE SS. LIBERATVR.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo septimo, Indictione quintâ, Northmannorum obsidione laborans ciuitas Parisiorum, Dei misericordiâ implorata, precibus Dei-Genitricis (in cuius honorem ciuitas dedicata est) & S. Germani Episcopi, atque S. Genouefæ Virginis, & aliorum Sanctorum eius Ecclesiæ patronorum, liberata est: quo tempore maximè nituit eiusdem S. Germani virtus in edendis miraculis. Cecinit eiusmodi obsidionem duobus carminum libris Abbo, qui Aimoini historici fuit discipulus, vt ipse testatur in eorumdem librorum præfatione. Fuit & idem Abbas, ad quem Aimoinus inscripsit præfationem suarum Historiarum de Rebus Francorum, quas ad hęc tempora produxit.

II. CONCIL. COLON.

Hoc item anno habita legitur SYNODVS COLONIENSIS: in quâ actum est aduersùs raptores rerum Ecclesiasticarum, oppressores pauperum, & incestas nuptias contrahentes. Quo etiam anno laborauit Ecclesia Anglicana tyrannide Hastingi Dani; qui simulatè baptisma suscipiens, eo ad inferendam populo cladem vsus est: cuius etiam sæuitiâ ingemuêre Galliæ.

IESV CHRISTI
AN. 888.

STEPHANI VI.
AN. 4.

LEONIS VI.
AN. 3.

I. CAROL. IMP. MORITVR.

ANNO Christi octingentesimo octogesimo octauo, Indictione sextâ, pridie Idus Ianuarij, mortuus est Carolus Crassus Imperator, iam anteà repudiatus à suis. Magno si quidem Dei iudicio factum est, vt cùm ex leuibus quibusdam suspicionibus Richardam Augustam coniugem suam, testantem publicè se licèt iunctam Carolo adhuc intactam virginem permanere, contra ius fásque repudiâsset; idem ipse mense Nouembri in *Conuentu Triburiensi* fuerit à suis repudiatus, tradito eius Regno Arnulpho Carolomanni filio: adeóque Dei voluntate Carolus ad ima depressus est, vt victum quotidianum ab Arnulpho supplex exposceret. Hæc pluribus Regino, qui ipsum laudat ex multis. Fertúrque a libellus eiusdem Caroli, de visione ipsi ante triennium ostensâ de locis inferis &

a Ext. in Auctar. ad Bed. & ap. Vuil. Malmesbur. l. 2. c. 2.

purgatoriis,

purgatoriis, quibus complures torqueri vidit Principum & Episcoporum, qui bellorum ciuilium fomitem succendissent.

II. TYRANNI PLURIMI IN ITAL. ET GAL.

Ceterùm post hæc, scissio Imperij, malàque plurima ex tyrannorum plurium simul exurgentium factionibus orta sunt. Nam in Italiâ Berengarius Dux Foroiuliensis in Regem electus est: atque *Vuido*, seu Guido, Lamberti Ducis Spoleti filius, Imperatoris nomen assumpsit, vel potiùs iamdiù antè assumptum (vt ex nonnullis antiquis monumentis constat) retinuit. In Galliis Comes Parisiensis Odo pariter Regnum vsurpauit, cùm viueret Carolus Simplex legitimus hæres adhuc puer, qui solus de regiâ stirpe remanserat. Sed & Rodulphus Conradi filius, sibi Regis nomen imposuit. Sicque Italia & Galliæ hoc potissimùm anno sunt ex iis tyrannis emergentibus magnoperè afflictatæ. Et quod deterius videri potuit, ac planè monstruosum, illud fuit, quòd tam Episcopi quàm Abbates armati ad bella procederent, hostes cæderent, & cæderentur ab ipsis. Quod execrandum facinus cùm diù inoleuisset in Galliis, eius merito accidisse putamus, vt externis atque ciuilibus bellis eædem prouinciæ afflictarentur. Sed eò deterius, quòd iidem ab eius temporis auctoribus laudati repetiuntur nomine bellicæ fortitudinis; cùm tamquam sacrorum canonum violatores, & muneris pastoralis desertores, detestandi fuerint.

EPISCOPI ARMATI.

III. CONCIL. MOGVNT PRO AVERTENDIS MALIS GERM. EN L'H. PA. N, N M IMPERII SVCCESSIT.

Eodem anno, occasione noui Regis Arnulphi, celebrata est SYNODVS MOGVNTINA; in quâ Patres mala quæ pateretur Germania ab incursionibus Northmannorum, & deprædationibus quorumdam Christianorum publicè grassantium, corrigenda quoque modo proposuerunt. Sed & statuerunt canones viginti sex; quorum tres primi ad Arnulphum Regem spectant, quomodò se gerere deberet in Regni dispositione. De quo quidem illud considerandum est, ipsum ab antiquis Scriptoribus non Imperatorem esse nominatum, sed tantummodò Regem; eò quòd nefas esset Imperatoris nomen tribuere, nisi priùs esset ab Apostolicâ Sede collatum: quod nonnisi post plures annos, nec quidem adeò legitimè, (vt videbitur) Arnulpho contigit. Quamobrem perperàm agere conuincuntur, qui statim post obitum Caroli Arnulphum nominant Imperatorem, tamquam heredem Imperij. Iidem verò antiqui scriptores Vuidonem vnctum à Romano Pontifice tradunt *b*, ac proinde legitimum Imperatorem: Verùm nec id nisi sub Formoso Papâ contigisse, declarant eiusdem Pontificis ad Fulconem Rhemensem Archiepiscopum literæ, de quibus suo loco.

b *Luit. & aly.*

IV. c *Adam l. 1. c. 38 & 39.*

Hoc pariter anno *S. Rembertus* Magnus ille Danorum Apostolus, successor S. Ansgarij in eâ functione & imitator egregius, miraculisque clarus, ex hâc vitâ discessit: in cuius locum subrogatus est Adelgarius, qui & ipse pallium accepit à Romano Pontifice.

V. S. STEPH. PATRIAR. CONST. OBITVS.

Eodémque anno, qui tertius numeratur Leonis Imp. Stephanus Patriarcha Constantinopolitanus ipsius frater ex hâc vita migrauit: inque eius locum suffectus est *Antonius* cognomento *Cauleas*. Hæc Curopalates. Relatus Stephanus legitur in Menologio Græcorum inter Sanctos die decimaseptima Maij, Ob cuius admirandam innocentiam Nicephorus Philosophus in oratione funebri *d* quam habuit in funere Antonij eius successoris, testatur eum à fasciis sanctum fuisse. Porrò ad eumdem extant complures Leonis Imp. Nouellæ Constitutiones diuersorum argumentorum, ad statum tamen Ecclesiasticum pertinentes.

d *Extat ap. Metaphr. 12. Febr.*

VI. e *Glab. l. 2. cap. 5.* MIRACVLVM DE IMAG. CRVCIF. [Quod tamen potiùs referendum esse ad an. 99. exacta authenticis Ecclesiæ S. Petri Puellarum, videlicèt ad tempus Roberti Regis, intelligitur.]

Hoc item anno (vt refert *e* Glaber Rodulphus horum temporum probatus scriptor) Aurelianis in Gallia in monasterio S. Petri virginum sanctimonialium, Imago Crucifixi per aliquot dierum spatium riuum emisit lacrymarum. Ac paulò post in eadem ciuitate, cùm custodes maioris Ecclesiæ noctu portas ex more aperuissent ad laudes matutinas, lupus Ecclesiam ingressus funem tintinnabuli ore arripiés, illud insonuit. Quæ signa cladem portenderunt, quâ anno sequenti tota illa ciuitas vnà cum ipsis Ecclesiis igne cremata est. Quo tempore Arnulphus Episcopus, genere, doctrina, & pietate præstans, cùm eamdem maiorem Ecclesiam, in honorem sanctissimæ Crucis Christi iam olim dicatam, à fundamentis restituere intenderet; cæmentarij in ipsis fundamentis ingentem reperêre thesaurum, qui magnificentissimæ Ecclesiæ extructioni sufficeret.

IESV CHRISTI
AN. 889.

STEPHANI VI.
AN. 5.

LEONIS VI.
AN. 4.

I. HVNNOR. GRASSATIONES.

ANNO Domini octingentesimo octogesimo nono, Indictione septimâ, Germaniæ & Galliæ ab Hunnorum in eas regiones immissionibus per Regem Arnulphum, miserè deuastatæ sunt: atque Italia, rursúmque eadem Gallia, digladiantibus inter se Principibus, variè vexatæ; quæ omnia fusiùs prosequitur, deploratque Luitprandus historicus.

II. LEGATIONES A ORIENTE AD STEPH. PP.

Quo eodem anno, qui tertius numeratur à tempore quo à Stephano Papa scriptæ sunt literæ Constantinopolim ad Imperatorem Leonem, & Episcopos Catholicæ communionis; ab iisdem Augusto & Antistitibus missæ sunt legationes ad eumdem Pontificem, quas ipse mittendas iusserat. Testantur hæc literæ, Episcoporum omnium nomine ab eodem qui suprà Styliano Neocæsareæ Episcopo ad ipsum Stephanum scriptæ, quæ recitantur *a* in Græco codice Columnensi in appendice addita contra pseudosynodum Photianam: quibus iidem Episcopi rursùm petierunt, vt dispensaretur cum iis qui vi aut fraude à Photio seducti fuissent. Addit verò auctor eiusdem appendicis, his Episcoporum literis responsum esse à Formoso Papa, cùm Stephanus morte præuentus id præstare minimè potuisset: quamobrem eas literas serò Romam oportuit esse perlatas.

a *Rec. Bar. Annal. Tom. X. hoc an. ex cod. Columnen.*

IESV CHRISTI
An. 890.

Stephani VI.
An. 6.

Leonis VI.
An. 5.

I. Steph. PP. obitvs.

ANno Christi octingentesimo nonagesimo, Indictione octauâ, *Stephanus* Papa cùm ad sextum Pontificatûs annum peruenisset, (vt ex eius sepulchri apud S. Petrum positi epitaphio constat) defunctus est: sed quo mense, vel die, incertum. Nam apud Anastasium Bibliothecarium Vita eius mutilata habetur. Reperitur verò in eius scripto codice sermo *a* quidam eiusdem Stephani inter Missarum solemnia ad populum habitus, aduersùs eos qui vaniloquiis & otiosis sermonibus vacarent in Ecclesiâ, & alios quosdam qui maleficiis & incantationibus vterentur. Extátque *b* eiusdem rescriptum ad Romanum Episcopum Rauennatem, de electione Episcopi Imolensis: nec non aliud *c* ad Heribertum Archiepiscopum Moguntinum, quo asseritur non probari purgationem per Ferrum candens, & Aquam feruentem.

a Rec. Bar. Tom. X. hoc an.

b Dist. 63. cap.12.

c C. Consuluisti. 2.q.4.

[Rescripti Stephani de purgatione Ferri & Aquæ verba recitat sæpè suis epistolis Iuo Carnot. eodem fine vt eiusmodi probationes improbet, ep.74.205,252 280. Adduque ep 74. & aliud Alexandri II. quo refertur c.super can.2.q.4 Quibus & addas Innocentium III. c.ex literis de excess. præl. & Honorium III cap. dilecti de purg.vulg. Quàm verò frequens olim esset harumce Probationum vsus, satis intelligi datur vel ex legibus Vvisigothorum lib.6.tit.1.c.3 Frisonum tit. 3.cap.4.5.& 6.& tit.14.cap.3. Longobardorum lib.1.tit.9.cap.26.35.39. Francorum lib.4 cap.13. & append.2.cap.33.& ex aliis eorum temporum Scriptoribus, à quibus ex comprobantur tamquam *Iudicia Dei*. Cum nihilominùs nec tum defuerint, qui aduersùs eas declamârint: inter quos Agobardus Archiepiscopus Lugdunensis, de quo sæpè superiùs, Tractatum edidit *contra damnabilem opinionem putantium diuini iudicij veritatem. Igne, vel Aquis, vel conflictu Armorum patefieri*. Quibus autem ritibus, formulisque, fieri consuescerent: tu vide, si cupis, quæ ad prædictam ep.74. Iuonis notauit Fr. Iuretus: & formulas exorcismorum quæ habentur post Capitul. Regum Fran. ac fusissimè apud Mart. Del-Rio Disq. Magic. lib.4 cap 4]

II. Votvm Dvcis Britan. ad victoriam consequendam.

Hoc eodem anno Dux Britanniæ Alanus pugnaturus aduersùs Northmannos, vouit, si victoriam ab iisdem reportaret, decimam partem omnium suorum bonorum Deo & S. Petro Romam destinaturum. Omnibúsque Britonibus idem votum spondentibus, tantâ strage hostes fudit, vt vix quadringenti ex quindecim millibus residui fuerint.

III.

Quo pariter anno mortuus est Antonius Patriarcha Constantinopolitanus, vbi tantùm annos duos sedisset; vt habetur in serie Patriarcharum Constantinopolitanorum corpori Iuris Orientis intextâ. Claruit egregiâ sanctitate; quem pro vnitate Ecclesiæ laboràsse, eámque feliciter consecutum esse, testatur Nicephorus philosophus eâ oratione *d* quam in eius funere habuit, quâ contexuit eius vitam, atque post obitum edita miracula. Porro successit ei *Nicolaus* cognomento *Mysticus*; quod erat nomen dignitatis primæ post magnum Chartularium, cuius insignia fuisse tiaram & prætextam vittatam loris, tradit Curopalates in libello de Officiis Constantinopolitanæ vrbis.

d Ap. Metaph. 18. Febr.

IV. SS. Samsonis Ab. obitvs.

Ac demùm hoc eodem anno mortuus est insignis vir sanctitate atque doctrinâ *Samson* Abbas S. Zoili Cordubæ ciuitatis; qui tempore persecutionis ab Eulogio descriptæ claruit, vitámque in hunc vsque annum propagauit in iugi confessione nominis Christi, vexantibus Ecclesiam Regibus Saracenis. Cui tamen haud fuit solùm aduersùs eos certandum, sed etiam in malos Christianos Martyrum derisores, inter quos eminebant Hostigesius Malacitanus Episcopus & Seruandus Comes, Saracenorum Principum, licèt ipsi professione Christiani, ob egregiam impietatem amicissimi, prout de his apparet ex scripto tunc ab eodem Samsone Apologetico, cuius meminit Ambrosius Morales in Scholiis ad librum primum Memorialis Sanctorum prædicti Eulogij.

IESV CHRISTI
An. 891.

Formosi.
An. 1.

Leonis VI.
An. 6.

I. Formosvs PP. creatvr.

ANno Christi octingentesimo nonagesimo primo, Indictione nonâ, (quo verò die, aut mense, incertum est) Formosvs ex Episcopo Portuensi creatus est Romanus Pontifex, subrogatus in locum Stephani Sexti nuper (vt diximus) defuncti. Cuius tamen tumultuatiam fuisse electionem, opposito ipsi à quâdam populi parte *Sergio* diacono, testis est Luitprandus *a* huius temporis scriptor. De hoc autem Formoso dicturis, ante omnia opus est vt corrigantur errores Mariani Scoti, qui post Marinum Papam, *Agapetum* eius successorem somniat: & post Hadrianum, *Basilium* numquam visum vel auditum Pontificem Romanum; ac demùm post Basilium ponit Stephanum. Quo eodem errore de Agapeto atque Basilio imaginariis Pontificibus, abducitur Sigebertus, & si qui alij eos secuti; qui ex antiquis omnibus Romanorum Pontificum scriptoribus, aliísque auctoribus tam Latinis quàm etiam Græcis, erroris arguuntur.

a Luitp. 1. hist.7.

II. Fvit vir lavdatiss.

Quod verò ad ipsum Formosum attinet; laudatissimum eum extitisse, tum religione, tum morum integritate, atque doctrinâ, Luitprandus asserit: quem etiam Anastasius Bibliothecarius in Nicolao, magnæ sanctitatis Episcopum nominat: éstque eiusdem sanctitudinis & doctrinæ, egregium ex epistolis Hincmari Rhemensis Archiepiscopi quos Flodoardus *b* recensuit testimonium: ac denique eiusdem insignia merita superiùs suis locis enarrata vidimus. Vt non adeò sit mirum, si bono totius Ecclesiæ Catholicæ, ex Episcopatu Portuensi translatus fuerit (quod minimè fieri consueuerat; & vt in exemplum non assumeretur, prohibitum est in Synodo Romanâ sub Ioanne Nono celebratâ) ad moderandas habenas totius Catholici orbis; hoc potissimùm tempore, quo ipsa Romana Ecclesia adeò affligebatur pessimorum tyrannorum inuasione.

b Flod. Hist. Rhem. lib. 3 cap.20.

III.

Hic igitur vbi Apostolicum thronum conscendit, literas ab Oriente Romam (vt vidimus)

QVOMODO DISPENSAVERIT CVM PHOTIANIS. c Rec. Bar. Annal Tom. X hoc an. ex eod. Column.

mus) ad Stephanum decessorem conscriptas, ipso defuncto accepit: atque vt in re magni momenti, adhibito fratrum consilio, ad Stylianum rescripsit *c*, dispensare se cum laïcis qui Photio adhæsissent; Episcopos autem & sacerdotes ab eodem ordinatos ita in communionem admitti velle, si priùs oblatis libellis se deliquisse fatentur, & pœnitentiâ veniam deprecarentur. Ad quæ omnia ritè peragenda, & in perpetuum confirmandam Photij damnationem, Constantinopolim misit (vt iisdem literis indicat) Legatos à Latere Landenulphum Episcopum Capuanum, & alium Episcopum nomine Romanum.

IESV CHRISTI
AN. 892.

FORMOSI.
AN. 2.

VVIDONIS 1.

LEONIS VI. 7.

I. VVIDO CORONATVR IMP.

ANNO Domini octingentesimo nonagesimo secundo, Indictione decimâ VVIDO coronatus est Romæ Imperator à Formoso Pontifice; vt testantur literæ eiusdem Formosi, quarum scriptor huius temporis meminit Flodoardus in Vitâ Fulconis Rhemensis Archiepiscopi eiusdem Vvidonis affinis. Quo quidem facto concitauit contra seipsum Formosus inuidiam eorum, qui eiusdem Imperij coronam cuperent, nempè Arnulphi, & Berengarij; immò & Romanorum ciuium, vt Luitprandus *a* docet.

a Luitpb. l. 1. cap. 8.

II. CONCILIVM VIEN. b Insod. Papir. Masson.

Eodem anno per Legatos Apostolicæ Sedis *Viennæ* in Galliâ SYNODVS congregata est; cuius nonnulla extant *b* decreta aduersùs sæculares inuasores rerum Ecclesiasticarum, & percussores clericorum, atque exactores munerum à presbyteris ad introitum Ecclesiarum: insuperque statutum est, vt nemo sæcularium Ecclesiis dare vel offerre, absque consensu Episcoporum ad quos ipsæ Ecclesiæ pertinerent, præsumeret.

III. DE REGINONE ABBATE.

Hoc item anno Germaniam Northmanni deuastantes, nobile monasterium Pruniense depopulati sunt: post quam cladem, *Regino* tunc ibi monachus, electus est Abbas à monachis, sed post modicum temporis spatium inuidorum persecutione deiectus. Scribebat tunc ipse Historias huius temporis; perduxitque (vt in præfatione testatur) vsque ad annum Redemptoris nonagesimum octauum.

IV. CONCIL. RHEMEN. PRO CONFIRMATIONE REGNI CAROL. SIMPL. c Flod. Hist. Rhem. lib 4. cap. 2. & 5. Regin hic & i Flod. c. 1.

Eodem anno Carolus Simplex, filius Ludouici Balbi, Francorúmque Regni legitimus successor, quatuordecim tantum annorum puer, in *Conuentu* Episcoporum & Procerum *Rhemis* in Regem prouectus, à Fulcone eius ciuitatis Archiepiscopo vnctus est; reiecto Odone Comite Parisiensi, qui Regis titulum tyrannicè vsurpanerat. Aduersùs quem grauiter hæc ferentem, idem Fulco literas *c* dedit ad Arnulphum Germaniæ Regem, Vvidonē Imperatorem, & Formosum Papam, vt eidem Carolo fauerent. Porrò Arnulphum primò præstò fuisse Carolo, inde verò Odoni contra Carolum fauisse; Regino tradit, & alij assentiuntur. Constat *d* verò etiam ex eâdem Synodo Rhemensi scriptum fuisse ad Balduinum Flandrensem Comitem, inuadentem res Ecclesiasticas, & insurgentem contra Regem: in quem decreta iis de causis excommunicatio, suspensa est, quòd Ecclesiæ & publicis vtilitatibus Regni videretur accommodus. Ita Flodoardus.

V. ARNVS MARTYR. e Ditmar. lib. 1.

Hoc item anno *Arnum* Episcopum Vvirzeburgensem, dum sacratissimum Missæ sacrificium celebraret, ad hostibus interfectum, martyrium cum suis consecutum esse, eóque loco posteà sæpè accensa visa esse luminaria, Ditmarus *e* est auctor.

IESV CHRISTI
AN. 893.

FORMOSI.
AN. 3.

VVIDONIS 2.

LEONIS VI. 8.

I.

ANNO Christi octingentesimo nonagesimo tertio, Indictione vndecimâ, Formosus Papa ob graues perturbationes quibus vexabatur Dei Ecclesia, Generalem SYNODVM indixit celebrandam Calendis Martij; ad quam vocauit etiam Transalpinos Episcopos, & inter alios Fulconem Rhemensem Archiepiscopum. Testatur id Flodoardus *a*. Ex quo etiam constat, hoc eodem anno, qui secundus est ex quo Vvido eiusdem Fulconis affinis Imperator coronatus est, eius quoque filium LAMBERTVM ab eodem Formoso vnctum esse Imperatorem.

a Flod. lib. 4 cap. 2. LAMBERTVS VNGITVR IMP.

II. BVLGARI SE SVBIICIVNT ECCLESIÆ ROM.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno bello acerrimo excitato inter Symeonem Bulgarorum Regem & Leonem Imperatorem, eodémque per plures annos propagato, Turcæ & Hunni aduersùs Bulgaros ab ipso sunt Imperatore vocati. Ex quo factum est, vt dissoluto inter Bulgaros & Imperatorem pacis vinculo, æquè spiritualis præfectura, quam Græci sibi vendicauerant, è medio tolleretur, iidémque Bulgari Romanæ Ecclesiæ se rursùm spontè subiicerent. De bello autem isto plura apud Curopalatem inuenies.

IESV CHRISTI
AN. 894.

FORMOSI
AN. 4.

VVIDONIS 3.

LEONIS VI. 9.

I. FORMOS. PP. LABORAT PRO CAROLO SIMPL.

ANNO Chisti octingentesimo nonagesimo quarto, Indictione duodecimâ, Formosus Papa rogatus à Fulcone Archiepiscopo Rhemensi, scripsit ad Odonem occupantem Regnum Caroli Simplicis, vt ab illicitis desisteret, vel saltem inducias belli daret, vsque dum Fulco Romam peteret: monuitque Episcopos Galliarum, vt in his laborarent. Idémque ad Carolum scribens, qualiter ei in regno esset agendum insinuauit, & quem petierat ei benedictum panem pro pignore misit. Quæ quidem omnia ex eiusdem Pontificis & Fulconis inui-

cem

a Id. cap. 2.

cem datis literis narrat Flodoardus *a*, dum agit de variis ac multiplicibus rebus inter eos transactis. Sed & scripsisse eumdem Fulconem ad Albradum quemdam Regem transmarinum aduersùs Nicolaitarum repullulantem in illis partibus hæresim, idem auctor tradit.

II. CONCIL. ANGLIC.

II. Quo pariter anno Formosus Papa pro Ecclesiâ Anglicanâ solicitus, quæ Danorum incursionibus ac bellis diuturnioribus penè destituta remanserat Episcopis, & in Gentilitatem reciderat; literas ad Regem Edvvardu scripsit, quibus ei, omnibusque subditis eius, excommunicationem denunciauit, ob nimiam incuriam rerum Ecclesiasticarum. Quibus Rex acceptis, *Synodum* conuocauit, cui præfuit Pleimundus Archiepiscopus Cantuatiensis; in quâ multi electi Episcopi missi sunt in sedes vacantes: ipséque posteà Pleimundus Romam veniens, Regi veniam, & omnium in Synodo gestorum confirmationem à Summo Pontifice obtinuit. Hæc ex Willelmo *b* Malmesburiensi antiquo historico: sed puto vitio scriptoris, quod factum est hoc anno octingentesimo nonagesimo quarto, apud eum scriptum legi anno nongentesimo quarto; ad quod tempus certum est non potuisse venire Formosum.

b *Malmesbur. de gest. Reg. Angl. lib. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 805.

FORMOSI
AN. 5.

VVIDONIS 4.

LEONIS VI. 10.

I. CONCIL. TRIBVR. [De quo quid commentus fuerit *Goldastus Caluinista*, v de cap. 10. Apol. Baron à *Gretsero Soc.* IESV concinnatæ; de quâ sup. ad an. 774. post n. IV.]

I. ANNO Christi octingentesimo nonagesimoquinto, Indictione decimatertiâ, mense Maio, operâ Attonis Archiepiscopi Moguntini, præsente Arnulpho Rege, celebrata est SYNODVS TRIBVRIENSIS in Germaniâ viginti duorum Episcoporum: qui ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam, quinquaginta octo canones statuerunt; quibus ante omnia actum est de Ecclesiasticâ immunitate inuiolata conseruanda, & de obedientia præstanda Episcopis, atque de humili cultu erga Romanam Ecclesiam. Actum quoque de causa Bremensis Ecclesiæ, inter Adelgarium eius Episcopum, & Herimannum Archiepiscopum Coloniensem satagentem subdere sibi eam. Causa autem diutiùs ventilata, adiudicata est tandem, assentiente Formoso Pontifice, Archiepiscopo Coloniensi. Rem verò gestam narrat Adam *a* Canonicus Bremensis in sua Historia Ecclesiastica.

a *Adam. l. 1. cap. 41.*

IESV CHRISTI
AN. 896.

FORMOSI
AN. 6.

VVIDONIS 5.

LEONIS VI. 11.

I. ANNO Christi octingentesimo nonagesimo sexto, Indictione decimaquarta, Arnulphus Rex Germaniæ iterùm Italiam ingressus, Romam ex consensu Formosi Papæ armis cepit; vltúsque est in Romanos iniurias ab iis in ipsum Pontificem illatas; ac demùm ab eodem Imperator coronatus est. Hæc Regino, & Luitprandus *a*. Sed quod Regino addit, matrem Lamberti Imp. illic à filio in præsidium relictam, cum suis latenter aufugisse; putauit ante annum vita functum Vvidonem Lamberti patrem: quem tamen cùm ex eius diplomate quodam, tum ex Luitprando, adhuc plures vixisse annos apparet. Ceterùm quòd quæ Lamberto legitime collata est (vt superiùs vidimus) vnctio Imperialis, etiam probata fuit in Syodo Romana sub Ioanne Papa Nono; ea propter nonnisi ex præscripto sacrorum canonum, & auctoritate Apostolicæ Sedis, omisso Arnulpho violento inuasore, in serie Imperatorum Occidentalium Lambertum posuimus vnà cum patre Vvidone regnantem: licèt Chronographi post Carolum Crassum posuerint ARNVLPHVM, nulla penitùs de Vvidone & Lamberto habita ratione: quod priuata Scriptorum Germanorum affectio, non veritas persuasit.

ARNVLPHVS ROMAM CAPIT, ET CORONATVR IMP.

a *Luitp. l. 1. cap. 8.*

II. Ex prædictis autem habes, hoc anno quo Arnulphus Romam venit, Formosum Papam fuisse superstitem: quibus redarguas omnes qui ponunt eum defunctum anno octingentesimo nonagesimo quinto, sedisséque tantùm annos quatuor & semis. Nam & Adam *b* monachus antiquus Chronographus, testis est eum superuixisse anno secundo à Concilio Triburiensi. Mortuus est autem hoc ipso anno, decimonono Calendas Ianuarij.

b *Adam l. 1.* FORMOSI PP. OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 897.

STEPHANI VII.
AN. 1.

VVIDONIS 8.

LEONIS VI. 12.

I. ANNO Christi octingentesimo nonagesimo septimo, Indictione decimaquinta, *Bonifacius* inuadens Sedem tenuit dies quindecim; non numerandus inter Pontifices, vtporè qui damnatus fuit in Romana Synodo sub Ioanne Nono; homo nefarius, iam anteà bis gradu depositus, à diaconatu primùm, inde à presbyteratu. Aduersùs quem STEPHANVS Septimus, dictus Sextus, insurgens, eo pulso Sedem occupauit. Quæ omnia per vim & motum extorta, maximam irrogarunt ignominiam S.R. Ecclesiæ. Porrò quod intrusorum Pontificum alij vt Pontifices posteà recepti inueniantur, alij verò penitùs & abrogati; id inde euenit quòd illi quãtumlibèt tyrannicè Sedẽ adepti, tamen accedente consensu Cleri (satius esse existimantis, eos qualescumque tolerandos, quàm Ecclesiam schismate conscindendam) vt legitimi Pontifices consuetis ritibus sint electi. Hæc enim vt dicamus, illud planè necessariò cogit, quòd vniuersa Ecclesia Catholica eos vt legitimos Pontifices coluit: quod nequaquàm contigisset, nisi de facta posteà legitima creatione constitisset.

BONIF. INVASOR SED. APOSTOL. PELLITVR.

STEPH. VII. SEDEM OCCVPAT.

II. a Luitpr. l. 1. cap. 8. IMMANE SACRILEGIVM IN FORMOSI PP. CADAVER.

Hoc anno contigêre illa nefanda, quæ Luitprandus *a* & alij recensent; sed male tribuunt Sergio, quæ Stephano huic Septimo Synodalia sub Ioanne Nono adscribunt Acta, quibus fides maior iure sit adhibenda. Ille igitur Formosi cadauer è sepulchro extrahens, atque in sedem Romani Pontificatûs sacerdotalibus vestibus indutum collocans; cùm tamquam viuenti exprobrâsset, quòd nimiâ ambitione ex Portuensi Episcopo Sedem Apostolicam occupâsset, illud ipsum cadauer sic damnatum, sacrisque mox exutum vestimentis, ac tribus digitis mutilatum, quibus benedicere moris est, in Tiberim iactauit: cunctosque quos idem Formosus ordinauerat, gradu depositos iterùm ordinauit. Ita furore percitus homo, non quod iure liceret, sed quod exæstuans rabies suaderet, implens. Non enim fuit error in fide, sed violenta tyrannis in facto. Quod facinus, reclamantibus (vt Sigebertus ait) qui aderant, perpetratum, detestatus est pluribus Luitprandus, Sergio factum sacrilegium adscribens, quòd ipse tunc presbyter, fuerit ad illud perpetrandum antesignanus & auctor. Ceterùm grauiorem culpam Stephani Papæ fuisse liquet, quòd & nefarium scelus Synodo suorum collectâ probârit; quæ posteà legitimè rescissa, ignique tradita fuit à Ioanne Nono. Ex quibus tot ac tantis eius sceleris testimoniis, aliisque inferiùs recensendis, erroris arguendi sunt qui illud confictum putauerunt.

III. ECCLES. ROM. PER SECVLVM OMNIVM MOLESTISS.

Hæc sunt infelicissima illa Romanæ Ecclesiæ tempora, atque omnium luctuosissima, quibus ipsam contigit domestico bello agitari, quæ nunc cœpta, multo tempore maximo damno eamdem affecerunt: illata ipsa per Adelbertos Marchiones potentissimos Tusciæ. Ita enim nominat eos Luitprandus; non autem Comites, vt alij, Tusculanos: hi enim posteà, licèt ex eâdem radice, prouenerunt. Et quidem istum qui Stephanum intrusit, Luitprandus *b* ait tantæ fuisse potentiæ, vt inter omnes Italiæ Principes solus cognomento diceretur Diues. (b Ibidem. 10.) Iidem verò munitione S. Angeli, olim mole Hadriani dictâ, potiti, quæ non sunt ausi in Romanam Ecclesiam? Vt absque vllâ controuersiâ dici possit, nullam vmquam siue à Gentilibus, siue ab hæreticis, siue à schismaticis, aliisve perduellibus, duriorem ac diuturniorem passam esse persecutionem, quam pertulit ab istiusmodi Marchionibus. Verùm etsi sæpiùs deforme valdè, turpéque contigerit apponi ab ipsis Ecclesiæ caput; tolerandum tamen fuit, quòd non penitùs amens sit inuentum; sed fide Catholicâ semper sibi constiterit, virtute promissionis diuinæ, quâ numquam portæ inferi præualere valeant contra Sedem Petri firmissimis fundamentis stabilitam. Quod & mysticè tunc designatum videri potuit, cùm eodem tempore quo execrandum illud scelus aduersùs Formosi cadauer Stephanus commisit, sacrosancta Basilica Lateranensis, primaria Pontificis sedes, ab altari vsque ad portas solo penitùs prostrata corruit, sanctuario tantummodò relicto integro, in quo ipsa sedes Pontificis existebat. (RVINA MYSTICA ECCLES. LATERANENSIS.) Sicut & quantæ piccatis fuisset Formosus, inde demonstratum est, quòd (vt refert Luitprandus) dum eius corpus à piscatoribus postmodùm inuentũ ad S. Petri basilicam deportatum esset, Sanctorum Imagines illud in loculo positũ venerabiliter salutauerint.

IV. CVLTVS ERGA SEDEM APOST.

Et si porrò tot tantáque nefaria crimina Stephanum Papam infamarent; nullus tamen fuit principalium sedium Episcoporum, qui ob id se subtraheret ab obedientiâ, quæ impertiri soleret Romanæ Ecclesiæ Pontificibus; probè scientes omnes, primæ Sedis Pontificem minorum sedium non subiacere iudicio. Narrátque de Fulcone magni nominis & auctoritatis Rhemensi Archiepiscopo Flodoardus *c*, magnam intercurrisse literarum consuetudinem inter ipsum & eumdem Stephanum Papam: à quo etiam Fulconem ait vocatum ad Synodum *Rauennæ* celebrandam; sed ipsum se excusâsse, quòd ob bellorum fragores præsens ipse per se adesse minimè posset, sed id per legatos expleturum. De quâ quidem *Synodo* mentio nusquam alibi.

c Flod. lib. 4. cap. 4. & 6.

IESV CHRISTI
AN. 898.
STEPHANI VII.
AN. 2.
VVIDONIS 7.
LEONIS VI. 13.

I.

ANNO Christi octingentesimo nonagesimo octauo, Indictione primâ, in Galliis pace fractâ, quæ paulò antè, studio Fulconis Archiepiscopi Rhemensis, composita inter Odonem & Carolum fuerat; idem Carolus diffidens suis viribus, cum Northmannis Ethnicis inire fœdus, eorúmque aux illis bellum gerere in consilio habuit. Sed resistens sacerdotali constantiâ Fulco, grauissimâ scripta epistola (quam recitat Flodoardus *a*) eum à prauo illo consilio reuocauit, multis docens quàm detestabile sit cum Infidelibus societatem inire; ac demùm addens, si hoc faceret, non solùm *se numquam ei fidelem extiturum, sed & quoscumque posset ab ipsius fidelitate reuocaturum, & cum omnibus coepiscopis suis ipsum Regem eiúsque sequaces excommunicaturum, atque æterno anathemate damnaturum.* Hæc & alia ille libero ab humano affecto pectore. Procul longè abest, vt eidem Regi suasissent ista Politici hæretici nostri temporis, qui regnandi iure prosternunt omnia, fidem, iustitiam, ipsámque etiam religionem; ita pessimè Regnis & Regibus consulentes. Quàm enim præstet, quámque proficuum sit, in regnandi iure, religionis imprimis rationem habere, eámque ceteris humanis & quas suadet prudentia carnis rationibus præferre, præter innumera antehâc recensitâ, satis docet præsens exemplum. Siquidem cùm Carolus salutaribus monitis sanctissimi sacerdotis acquicuisset, protinùs auxiliator adstans Deus, ipsum Odonem ab hâc vitâ exemit: quem testis est Regino (eumdem vocans Othonem) anni præsentis exordio, nempe tertiâ Ianuarij, diem clausisse extremum; eóque defuncto, omnes Principes in vnum congregatos, communi consensu Carolum in Regem suscepisse.

a Id. lib. 4. cap. 5. CVM INFIDELIBVS NON ESSE INEVNDAM SOCIETATEM.

IESV

IESV CHRISTI
AN. 899.
STEPHANI VII.
AN. 3.
VVIDONIS 8.
LEONIS VI. 14.

I. ARNVLPHVS MISERE PERIIT. a *Luitpr. lib. 1. cap. 9.*

ANNVS Christi octingentesimus nonagesimus nonus, Indictione secunda cœptus est: quo (vt Regino tradit) Arnulphus dictus Imperator diem obiit tertio Calendas Decembris, cœpta iam Indictione tertia à mense Septembri: idque morbo pediculari, vt habet Luitprandus *a*; qui eumdem Arnulphum reum fuisse grauissimorum criminum, ac præcipuè violationis iurium, rerum, ac personarum Ecclesiasticarum tradit, cùm agit de mentis deliquio quod est passus ex soporifera potione, quam vxor Vvidonis Imp. eidem propinandam curasset.

II. b *Id. cap. 10.*

Porrò ipsum quoque Vvidoem hoc eodem anno defunctum esse dum insequeretur Arnulphum, idem Luitprandus *b* affirmat. Ex quo redarguas Reginonem, dum hoc anno ponens Arnulphi, obitum, Vvidonis refert ante annos quinque.

IESV CHRISTI
AN. 900.
STEPHANI VII.
AN. 4.
LVDOV. IV. 1.
LEONIS VI. 15.

I. QVAM INFELIX FVERIT SAECVLVM.

ANNO Christi nongentesimo Nonum clauditur Sæculum, & Decimum aperitur; quod suî asperitate, ac boni sterilitate *Ferreum*, malique exundantis deformitate *Plumbeum*, atque inopia Scriptorum appellati consueuit *Obscurum*: quo tantis Apostolica Sedes iactata est procellis, vt cuncta quæ olim passa fuit sub Gentilibus Imperatoribus, aliis've quibuscumque persecutoribus, horum comparatione sint æstimanda lusus quodammodò puerorum: idque eâ occasione, quòd Principes sæculi huius, quantumlibèt Christiani, hac tamen ex parte dicendi tyranni sæuissimi, tyrannicè sibi Romanorum Pontificum electionem arrogantes, quamplurima horrenda in eam monstra intruserunt; factionibus ita inter se decertantibus; vt modò Romani Proceres, modò Etruriæ Principes intruderent sæculari potentia quem vellent, & deiicerent quem possent Romanum Pontificem à contraria factione promotum. Quæ toto fermè hoc sæculo sunt actitata; quousque Germaniæ Imperatores Ottones medij intercessêre vtrique parti contrarij, sibi licèt & ipsi arrogantes Papæ electionem, atque electi deiectionem.

II. STEPH. PP. INFAMIS INTERITVS.

Et vt de eiusmodi grassationibus agere incipiamus; ad finem huius anni *Stephanus* Apostolicæ Sedis inuasor, & ipse pulsus, detrusus est in carcerem, atque ibi strangulatus. Hoc enim quod temporis obscuritate a nullo scriptore inuenimus enarratum, ex eius sepulchri apud S. Petrum positi epitaphio fit notum; quod Petrus Manlius qui sub Alexandro Tertio vixit, vnà cum aliis Vaticanæ Basilicæ veteribus monumentis collegit, edidítque; positum, vt apparet, á Sergio Christophori successore. Porrò Stephanum vsque ad postrema huius anni tempora peruenisse, possumus intelligere ex diplomate priuilegij ab ipso concessi monasterio S. Vincentij ad Fontes Vulturni, quod datum habetur mense Septembri iam inchoata Indictione quarta.

III. ROMAN. INTRVSVS IN SED. APOST. CITÒ PERIIT.

Inter hæc autem præualente in Vrbe Romanorum factione aduersùs Adelbertum Tusciæ Marchionem, post necatum Stephanum creauerunt quemdam nomine ROMANVM patria Gallesianum, patre Constantino, quem tradunt vixisse tantùm menses quatuor & dies viginti: sed quonam mense vel die creatus, aut mortuus fuerit, ex antiquis haud facilè potest accipi monumentis.

IV. FVLCO RHEM. EPISCOP. OCCIDITVR.

Eodem anno, mense Iunij, laudatissimus ille, de quo sæpè superiùs, Fulco Archiepiscopus Rhemensis, columen Francorum Ecclesiæ ac Regni, iussu impij Balduini Flandriæ Comitis (illius, quem Caroli Calui Regis filiam Iudith sibi rapuisse in vxorem vidimus) proditoriè interfectus est, quòd ipsum inuadentem res Ecclesiarum, tum priuatis, tum etiam Synodalibus literis arguisset; recénsque Abbatiam S. Vedasti, quam ille inuaserat, per Regem ab ipso vendicandam curasset. Porrò Fulconis interemptor Vvinsmarus, ab Episcopis Franciæ excommunicatus, mox insanabili à Deo percussus vlcere, putrescentibus carnibus, & exundante sanie, viuus deuoratus est à vermibus. Hæc omnia pluribus Flodoardus *a*; qui eidem Fulconi tradit subrogatum fuisse hoc eodem anno Heriueum, siue Heruæum dictum, virum pariter a eodem satis laudatum, de quo inferiùs suis locis dicendum. a *Flod. l. 4. cap. 9.*

V. ENCAENIA COMPOSTELLANA. b *Amb. Moral. Chron. Hisp. lib. 15. cap. 20.*

Hoc item anno Ecclesiæ Compostellanæ ab Adefonso Magno erectæ, Encænia sunt celebrata: quæ licèt in aliud tempus facta referant alij, hoc tamen anno contigisse, videlicèt Æra nongentesima trigesima octaua mense Maio, ex diplomate exploratum reddit Ambrosius *b* Morales. Ipsam verò rem gestam descripsit Sampyrus antiquus Chronographus.

VI. LVDOVICVS IV. IMP.

Eodem anno, de Imperio acerrimè in Italia decertatum est. Defunctis enim anno superiori Arnulpho atque Vvidone sibi inuicem aduersantibus, rursùm eadem ex causa in arma ruêre Berengarius Dux Foroiuliensis & Ludouicus Bosonis filius. Ac primùm (vt ait Luitprandus) Berengarius Papiam accedens, Regnum obtinuit: sed nouissimè LVDOVICVS Berengarium fugans, Romam venit, ibique à Summo Pontifice coronatus, Imperator est appellatus.

IESV CHRISTI
AN. 901.

THEODOR. II.
IOANNIS IX. 1.
LVDOVICI IV. 2.
LEONIS VI. 16.

I. THEODORVS PP. CREATVR, ET MORITVR.

ANNO Christi nongentesimo primo, Indictione quartâ, in locum defuncti *Romani* Papæ, subrogatus est THEODORVS eius nominis Secundus, patriâ Romanus ex patre Photio; qui sedit tantùm diebus viginti: quonam autem die obierit, antiquorum nemo prodit, recentiorum verò fides ex diuinatione comparata vacillat. Sed Theodoro subrogatus est IOANNES Nonus patriâ Tiburtinus, patre Rampoaldo, professione monachus, ordine diaconus, qui vltra triennium sedem prorogauit.

II. LEO IMP. INCOMMVN. B QVARTVM INITVM MATRIM.

Eodem anno Nicolaus cognomento Mysticus Patriarcha Constantinopolitanus, throno depositus est iussu Leonis Imp. cùm sedisset annos vndecim. Ita habet Græcè scripta series Constantinopolitanorum Episcoporum. Quænam autem causa præcesserit eius deiectionis, narrat Curopalates in ipso Leone; nimitùm quòd cùm Imperator tertiâ vxore defunctâ, quartam nomine Zoën superinduceret, quamuis id faceret liberorum quærendorum causâ, cùm nullos ex tribus prioribus sustulisset, tamen quòd frequens eiusmodi nuptiarum repetitio contra canones *a* esset, immò & contra ipsius Leonis promulgatam olim constitutionem, vt qui ad tertium matrimonium conuolarent, pœnis canonum subiacerent: has quartas eiusdem nuptias Patriarcha non solùm benedicere recusâsset, sed & presbyterum qui benedixit, deposuisset, atque ipsum Imperatorem ab ingressu Ecclesiæ prohibuisset. Cúmque insuper nollet, quamuis diù rogatus, Imperatorem in Ecclesiam recipere; ipse exulare iussus, relegatus est in monasterium ab ipso conditum: inque eius locum suffragio Cleri subrogatus *Euthymius* genere Isauricus, professione monachus, dignitate Syncellus Patriarchæ, patérque spiritualis Imperatoris; vir pius, & summâ virtute præditus, atque etiam prophetiæ dono decoratus; quem & aiunt summum sacerdotium renuentem, diuino fuisse oraculo impulsum vt illud susciperet: mox verò vt ordinatus est, Imperatorem in communionem recepit. Ista ex Curopalate, (qui ait Nicolaum depositum esse mense Ianuario) & ex Aretâ Cæsariensi Archiepiscopo in oratione *c* funebri in translatione Euthymij habitâ; necnon ex præambulis Constantini Porphyrogeniti ad edictum vnionis vbi additur, ex hâc occasione scissam esse Ecclesiam Constantinopolitanam, cùm alij Nicolao, alij Euthymio inhærerent.

a Conc. Neocæs. c. 3. & 7. Basil. ad Amphil. c. 4. & 1. q. 1. de his ?ne.
b Leon. Imp. const. 90.

EVTHYMIVS EPISCOP. CONST.

c Ap. Lipom. Tom. 3.

III.

Ceterum in epistolâ *d* eiusdem Nicolai ad Romanum Pontificem scriptâ, cum ab exilio reuocatus est in suam sedem, multa narrantur quæ in superiùs citatis monumentis desiderantur; nimirùm anteà Imperatorem ex Zoë genuisse filium, quàm de matrimonio cum eâ contrahendo ea fuerint agitata: posteà verò cogitâsse illam in vxorem ducere, vt sic prolem susceptam legitimam redderet, cùm nulli alij ei essent liberi. Cùm autem mirum in modum iis nuptiis Nicolaus refragaretur, ab Imperatore missam esse legationem ad Romanum Pontificem, qui super eiusmodi matrimonio dispensaret: Pontificem autem missis in eam rem Legatis Constantinopolim, ipsum quartum contractum matrimonium ratum haberi voluisse: Nicolaum verò nihilominùs reluctantem, tunc demùm agentibus Apostolicæ Sedis Legatis in exilium pulsum esse. Sed quòd ad Leonis vxores attinet; prima *Theophania* dicta magnæ sanctitatis femina habita est, adeò vt edidisse quoque miracula feratur: quorum gratiâ post obitum inter Sanctos à Græcis annumerata est die decimasextâ Decembris: cuius etiam miraculorum Glycas meminit, traditque Curopalates, eumdem Imp. in honorem ipsius defunctæ erexisse templum pulcherrimum. Quem verò ex quartâ vxore Zoë filium suscepit, fuit is *Constantinus Porphyrogenitus*, qui post eum imperauit.

d Rec. ?in Annal. Tom. X. an. 912. e Bibl. Episc. Bellun.

ROM. PONTIF. DISPENSAVIT CVM IMP.

THEOP. AVG. SANCTA.

IV. LEO IMP. CAPITE PERCVTITVR.

Pòst hæc autem in magnum vitæ discrimen adductus est hoc eodem anno idem Leo Augustus, dum ex antiquâ Imperatorum consuetudine procedens solemni pompâ ad Ecclesiam S. Mocij martyris, ab homine insano percussus est vecte in capite: quo tempore ei prædictum fuit à quodam Marco Abbate, fore vt non moreretur, sed ad decennium vitam propagaret. Verùm solemnis illa processio ab ipso sublata est. Hæc Curopalates; & alij pluribus.

V. CONCIL. OVETAN.

Eodem anno mense Martij, vndecim elapsis mensibus post Encænia Compostellana, celebratum est in Gallæciâ OVETANSE CONCILIVM, quod iam à tempore Ioannis Papæ Octaui fuerat ordinatum, sed propter ingruentia bella dilatum. In eo verò, inter alia tam ad res Ecclesiasticas, quàm politicum Regni statum pertinentia constituta; ex eiusdem Pontificis concessione, ipsa Ouetensis ciuitas, quam Rex Adefonsus Regni sedem constituerat, Metropolitanâ aucta est dignitate, quæ anteà inhærebat Ecclesiæ Lucensi illi proximæ: primúsque omnium Erminigildus eius Antistes, Archiepiscopus est appellatus. Interfuit inter ceteros huic Concilio Theodulphus Episcopus, Legatus missus à Rege Francorum: reliqui verò qui ex propinquis Ecclesiis conuenêre, numerati sunt septemdecim Episcopi. Ipsa autem integra eiusdem Acta à Sampyro antiquo Chronographo exactè descripta leguntur; sed ad maiorem veritatis elucidationem, tu legas quæ ab Ambrosio Mocale sunt declarata.

VI. EDVVARDVS REX VINDICEM AGIT SACRÆ VIRGINITATIS.

Eodem anno Edvvardus Rex Angliæ Ælfredi piissimi Regis pius filius, ob sanctimonialis virginis raptum, parauit exercitum aduersùs raptorem Æthelvvaldum Clitonem propinquum suum; adegítque eum licèt potentem in fugam, sanctimonialémque in suum monasterium reuocauit. Narrat hæc pluribus ex antiquioribus monumentis Matthæus monachus Vvestmonasteriensis hoc anno.

IESV CHRISTI
AN. 902. 903.

IOAN. IX.
AN. 2.3.

LVDOV. IV. 3. 4.

LEONIS VI. 17.18.

I. S. THEOCTISTA LESBIA

ANno Christi nongentesimo secundo, Indictione quintâ, (vt colligitur ex Curopalate, & Cedreno) contigit expeditio Himerij à secretis Leonis Imp. primarij, reique militatis peritissimi, aduersùs Saracenos: quando à sanctissimo Symeone anachoretâ reuelari contigerunt res admirandæ *S. Theoctistes* Lesbiæ; quæ in eremo Paros insulæ triginta quinque & ampliùs annorum spatio sola, ac penè nuda vitam duxit, nihil aliud comedens præter paucos lupinos: cuius Vitam descriptam habes apud Metaphrastem *a* & Sorium.

a Metaph. & Sur. 10. Nouembr.

II. HVNNI GALLIAM CISALPIN. PESSVMDANT.

Hoc eodem anno Hunni, vulgò Vngati dicti, è Pannoniâ in Italiam progressi, ingenti affecerunt clade transpadanas nobilissimas ciuitates, cuncta sacra ac profana populationibus atque incendiis pessumdantes. Berengarium quoque obuiam cum immenso exercitu, præter spem aggressi vicerunt; nec recesserunt, quousque ingenti pecuniâ exactâ, anno sequenti ad propria sunt reuersi. Post quæ accidit vt idem Berengarius commiseratus clades nobilium ciuitatum, eis multa suppeditando præstò fuerit, Ecclesiisque bona contulerit: siquidem eius in diuersas Ecclesias munificentiam diplomata *b* adhuc integra testantur.

b Ap. Sigon. l. 6. de Reg. Ital.

III. Annus verò sequens, nempè Christi nongentesimus tertius, Indictione sextâ inchoatus, prorsùs obscurus, nullâ alia rerum gestarum ad institutum spectante memoria illustratus est.

IESV CHRISTI
AN. 904.

IOAN. IX.
AN. 4.

LAMBERTI 1.

LEONIS VI. 19.

I. LVDOV IMP. CAPTVS A BERENG. OCVLIS ET IMPERIO PRIVATVR

ANno Christi nongentesimo quarto, Indictione septimâ, (vt auctor est Regino) Ludouicus Imp. captus à Berengatio tyranno, oculis simul & Imperio priuatus est; perseuerante in Italiâ LAMBERTO Augusto, qui à Formoso (vt dictum est) coronatus fuerat anno octingentesimo nonagesimo tertio. Cuius hic sit annus Imperij ab eo tempore iam vndecimus inchoatus, ab obitu verò Vvidonis ipsius patris quintus; primus autem ex quo Italiæ Principes eum Italiæ Regem nominârunt, deficientes à Berengario, vt Luitprandus *a* tradit. Sed antequàm ista fierent, contigerat Berengarium Romam cum exercitu aduenientem, coronam Imperij à Ioanne Papâ violenter extorsisse: eo vero recedente, vocatum esse Lambertum ab eodem Pontifice: habitáque Romæ Episcoporum SYNODO, vtriusque Regis iuribus examinatis, & omnium Patrum sententiâ Ioannem Berengarij coronationem tamquam vi extortam abrogasse. Lamberti verò legitimam iudicasse. Facta sunt ista Romæ hoc anno, eadémque paulò pòst recitata in Synodo Rauennate ab eodem Romano Pontifice congregata.

a Luitp. l. 3. cap. 10.

CONCIL. ROM. IN CAVSA IMPERII.

II. CONCIL. RAVEN. DE REB. AD ECCL. ET IMP. SPECTANTIBVS.

Quòd enim haud liberum ei esset Romæ degere, studentibus nonnullis Berengario, consultius visum est Episcopos Rauennam conuocare, vbi complura grauioris momenti tractanda forent coram Lamberto qui interfuit. Meminit huiusmodi CONCILII RAVENNATIS Sigebertus anno superiori: ad quod ait cōuenisse Episcopos septuaginta quatuor, & ex iis aliquos Francos. Extant verò etiam eius Acta *b* in codice Antonij Augustini. In quibus primùm quæ gesta sunt in Romana prædicta Synodo recitata habentur; videlicèt damnatio Synodi Stephani Papæ aduersùs Formosum Pontificem, eiúsque Actorum combustio: Improbatio electionis Bonifacij: Restitutio ordinatorū à Formoso; & anathematizatio Sergij, aliorúmque qui venerandum eiusdem Formosi sepulchrum temerare ausi fuissent: Item constitutio de legitima electione Romani Pontificis: Confirmatio Imperij Lamberti, & reprobatio Berēgarij Prohibitio ne decedente Papâ (quæ mala consuetudo irrepserat) Patriarchium expilaretur: aut alibi pariter obeuntibus Episcopis, Episcopia iacturam paterentur: Decretum, vt Episcopi liberam haberent potestatem inquirendi & iudicandi de adulteriis & sceleribus populi; atque etiam cùm opus foret, ad comprimendos rebelles & refractarios, publicum placitum conuocare. Hæc, inquam, & alia quædam ad disciplinam Ecclesiasticam & mores informandos in Romana Synodo gesta, in Rauennate sunt lecta, probatáque. Actúmque præterea inter alia est, de conseruatione Legum Ecclesiasticarum à sanctis Patribus sancitarum, & à Carolo Magno aliisque ipsius successoribus Imp. promulgatarum: de confirmatione priuilegiorum S.R. Ecclesiæ: de approbatione eiusdem noperæ Romanæ Synodi aduersùs Formosi violatores, ac denique de restauratione Ecclesiarum Vrbis, quæ aut dirutæ, aut in maximam egestatem erant redactæ. Sed & præter hæc, interposita habentur in eodem codice duodecim alia capita *c* alterius cuiuspiam Concilij, æquè de rebus Ecclesiasticis ac politicis.

b Rec. Bar. Ann. Tom. X. hoc an.

c Rec. Bar. vbi supr.

IESV CHRISTI
AN. 905.

BENED. IV.
AN. 1.

LAMBERTI 2.

LEONIS VI. 20.

I. IOAN. PP. OBITVS.

ANno Christi nongentesimo quinto, Indictione octaua, *Ioannes* Papa, vbi sedisset annos tres & dies quindecim, obiit; sepultúsque est apud S. Petrum pro foribus. Recitat eius epitaphium Manlius; ex quo apparet, non duo tantùm, sed tria ab eodem fuisse Concilia celebrata: vnde summam sibi laudem comparauit, vtpote qui missus à Deo visus sit ad de-

struenda quæ à decessore Stephano malè ædificata fuissent.

II. DE NORTHMAN. IN GAL. AD FIDEM CONVERSIS.

Reperitur etiam epistola eiusdem Pontificis ad Heruenm Archiepiscopum Rhemẽsem; quâ respondens ipsius consultationi de Northmannis in Galliâ nuper ad fidem conuersis, quorum nonnulli post baptismum Gentiliter vixissent; ait mitiùs cum iis agendum esse, quòd tyrones adhuc essent in fide; nec contra eos seueritatem canonum esse extendendam, ne fortè insueta onera portare recusantes, ad pristinam impietatem penitùs relaberentur. Commendat pariter Flodoardus *a* eiusdem Heruei studium exhibitum in conuersione Northmannorum; donec tandem (vt ait) post bellum quod Robertus Comes Carnotensis contra eos egit, iidem CHRISTI fidem suscipere cœperunt apud vrbẽ Rotomagum: meminitque eiusdem cõsultationis ad Romanum Pontificem missæ super eorum conuersione. Rursùm verò reperitur eiusdem Ioannis Noni epistola *b* ad Stylianum Neocæsareæ Metropolitam, in codice Columnensi sæpè citato post Octauam Synodum: vbi illius temporis auctor occasionem eius scribendæ fuisse ait, quòd cùm Stylianus diutiùs ab amicis & propinquis sollicitatus, tandem communicâsset ordinatis à Photio, Romam scripsisset vt à Summo Pontifice id sibi concederetur. Verùm id denegans Ioannes, literis ei significauit, se in rebus Orientis stare decretis suorum decessorum.

a Flod. lib. 4. cap. 1.

b Rec. Bar. Tom. X. hoc an.

III. BENED. IV. PP.

Post obitum Ioannis cùm non vacâsset Sedes nisi diem vnum, successit BENEDICTVS eius nominis Quartus, patriâ Romanus filius Mammoli; qui magnam sibi laudem imprimis ex amore pauperum conciliauit.

IV.

Eodem anno *c* Rex Galæciæ Adefonsus cognomento Magnus, benè dispositis rebus Ecclesiasticis, aduersùs Arabes bellum gerens, ingentem de ipsis est victoriam consecutus; cadente in prælio illorum Duce primario Alcaman, à suis vti propheta culto.

c Amb. Moral. Chron. Hisp. lib. 15. cap. 28.

IESV CHRISTI
AN. 906.907.

BENED. IV. 2.

LEO V. CHRISTOPH.

LAMBERTI 3. 4.

LEONIS VI. 21.22.

I. TRANSLATIO CORP. S. PRIMI.

ANNO Christi nongentesimo sexto, Indictione nonâ, nihil gestum reperitur quod ad res Ecclesiasticas pertineat: nisi quòd extat antiqua Inscriptio *a* de translatione corporis S. *Primi* martyris, factâ ab Vrbe Româ per Erembertum illustrem virum, concessione Sergij Papæ Iunioris (vt ponitur) anno Incarnationis Domini nongentesimo sexto, Indictione nonâ, Calendis Augusti: ex quâ inter tantam offusam temporum caliginem, quæ irrepsit ex antiquorum scriptorum inopiâ, manifestari videtur iam Sergium Tertium hoc anno sedisse Pontificem.

a Antiq. Inscript. in Append. pag. 1163. n. 2.

II.

Cetera verò monumenta, Anno proximo, (videlicèt Christi nongentesimo septimo, Indictione decima) defunctum tradunt Benedictum, sepultúmque apud S. Petrum: subrogatum autem in locum eius LEONEM huius nominis Quintum, patriâ Ardeatinum; eumdémque post dies quadraginta, pulsum atque detrusum in carcerem à CHRISTOPHORO, quem post eum sedisse affirmant: ipsúmque demùm Christophorum, post septem menses, deturbatum à Sergio inuasore anno sequenti.

LEO V. PP. ET CHRISTOPH.

IESV CHRISTI
AN. 908.

SERGII III.
AN. 1.

LAMBERTI 5.

LEONIS VI. 23.

I. CHRISTOPH. EIECTO, SERGIVS SEDEM INVADIT.

ANNO Christi nongentesimo octauo, Indictione vndecimâ, rursùm prauorum turbis & factionibus Romana vehementer perturbata traditur Ecclesia, Christophoro violenter è sede pulso, & in carcerem truso, atque vitam monasticam amplecti coacto: qui mortuus, sepultus est in basilicâ S. Petri. Exurrexit autem (siue ab aliquo nuper nominatorum Pontificum eiectum, iterùm restitutum dixeris) factione Marchionis Tusciæ Adelberti, SERGIVS ille nefandus, quem audisti in Formosum Papam ita sæuîsse: qui quidem sedem inuasit, non Formosi, vt memoriâ lapsus asseruit Luitprandus; sed Christophori, vt testatur quoque Sigebertus *a*: in eo tamen & ipse corrigendus, dum ordinatum à Formoso Episcopum Sergium dicit, quem Acta Synodalia sub Ioanne Nono nõnisi presbyterum nominant; eumdémque excommunicatum cum aliis complicibus fuisse docent: Luitprandus autem, eum ex diacono arripuisse sibi nomen Pontificis tradit.

a Sigeb. in Chron. an. super.

II. SERG. IRRITAT ACTA FORMOSI.

Idem verò adhuc odio furens in Formosi memoriam, ordinationes eius (vt ait Sigebertus) irritas habuit. Et quæ eiusdem auctoritate statuta essent in Concilio Triburiensi, nimirùm vt Bremensis Ecclesia suffraganea censeretur Coloniensis; ea Sergium penitùs rescidisse, scribit Adamus *b* monachus. Hęcque planè sunt infelicissima illa tempora, cùm alterius res gestas intrusus quisque Pontifex aboleret, quę deplorans huius temporis auctor *Auxilius* nomine, egregium scripsit) vt ait Sigebertus in Scriptoribus Ecclesiasticis) Dialogum sub personâ *Infensoris & Defensoris, de ordinationibus, exordinationibus, & superordinationibus Romanorum Pontificum, & ordinatorum ab eis exordinationibus & superordinationibus*. Cuius quidem prolixioris Auxilij disputationis, extat *c* synopsis ad Leonem Episcopum Nolanum sub titulo, *De ordinationibus à Formoso factis, quare non sint irrita*; triginta continens obiectiones, totidémque defensiones.

b Adam. lib. 1. cap. 42.

DE ABROGATIONIBVS PONT. INVASORVM.

c Ap. Papir. Masson.

III. SERGII VITA TVRPIS.

Sed & istius Sergij præter vim tyrannicam, turpitudo quoque vitæ ab auctoribus eius sæculi scriptis est prodita. Luitprandus *d* enim testatur, ipsum ex Maroziâ nobili scorto filium genuisse Ioannem dictum; qui & ipse Pontificatum posteà eius nominis Vndecimus adeptus est. Erat verò ista *Marozia*, (eadémque *Maria*, tali indignissima nomine, dicta) filia *Theodora* nobilis Romanæ feminæ, Senatoriâque

d Luitp. l. 2. cap. 13.

DE THEODORA, ET

ortæ

MAROZIAE NOBILIBVS SCORTIS. *De quibus agit Baron. tam hoc, quam aliis annis 1 agetúrque rursùm de iisdē inferius*

ortæ propagine; quæ cùm excellens esset pulchritudine, ingenióque versutissima, consuetudine potentissimorum Tusciæ Marchionum adeò & ipsa potens est reddita, vt cùm Romana munitio S. Angeli possideretur ab iisdem Marchionibus, hæc pessima femina eam inhabitans, dominium Vrbis sit consecuta, illúdque in posteros propagare curauerit. Accessit verò ad potentiam eius, quòd eadem ipsius filia Marozia ex Adelberto Marchione filium susceperit nomine Albericum, qui patris potentiâ Vrbi dominatus est: ac demùm Adelberto mortuo; loco ipsius regnans io Tusciâ filius eius ex Bertâ coniuge, VVido oomine, eamdem Maroziam in vxorem acceperit. Constant ista ex Luitprando eius temporis auctore. Hincque tantùm inualuit meretricum imperium, vt pro arbitrio legitimè creatos Pontifices dimouerēt, & violentos ac nefarios homines intruderent.

PROVIDENTIA DEI ERGA ROM ECCLES.

Quæ considerans, quis non putârit Deum oblitum Ecclesiæ suæ? Et tamen magno ipsius miraculo, & peculiari erga Sedem Petri prouidentiæ curâ, cùm tanta ista vrgerent toto hoc sæculo mala, non est inuentus qui eâ de causâ se ab ipsâ Ecclesiâ Romanâ abscinderet schismate, vel hæresi eam impugnaret; sed omnes vbique gentium eidem, fidei vinculo, & obedientiæ nexu, iuncti perstiterunt. Et quod ad omnium facinorosissimum istum Sergium attinet, ab eo Coloniensis Archiepiscopus reperitur *e* petiisse & accepisse pallium; ac pariter S. Hogerus *f* successor Adalgarij in Ecclesiâ Hamburgensi, tam ipse quàm præcessor viri sanctissimi, cui coadiutorem dederat, & priuilegia renouauerat.

e Crantz. Hist.Sax.lib. 3.cap. 1. & 2.cap.14.
f Adam. l.1.

IV. ADEFONSI MAGNI MAXIMA VIRTVS.

Eodem anno, tædio longæ præfecturæ Regis Gallæciæ Adefonsi, eius filius primogenitus Garsias nomine, adiuuante matre & fratribus, conspiraoit in patrem: sed qui Magni nomen dignè est consecutus ob debellatos sæpissimè Arabes, in hoc ipso planè vt diceretur Maximus dignus fuit, cùm nolens ciuili & domestico bello exhauriri Regni vires in vtilitatem hostium, seipsum superans, spontè filio cessit. Res tunc gestas, ex Sampyro, atque Tudensi, & aliis antiquis monumentis, prodidit inter alios Ambrosius *g* Morales.

g Mora'.lib. 5.cap.30.

IESV CHRISTI

AN. 909.

SERGII III.

AN. 2.

LAMBERTI. 6.

LEON. VI. 24.

I. CONCIL. SVESSION. AD RESTITVENDAM DISCIPLINAM.

ANNO Christi nongentesimo nono, Indictione duodecimâ, Suessione in Galliâ in loco *Trosleio* dicto celebratum est sexto Calendas Iulij ab Herueo Archiepiscopo Rhemensi CONCILIVM vndecim Episcoporum; inter quos fuit Archiepiscopus Rotomagensis. Extant eius Acta *a*, quæ præter deplorationem miserrimi statûs Ecclesiarum, monasteriorum, totiúsque Regni Francorum, quod bello, fame aliísque cladibus destructum erat; quindecim continent capita, multiplicibus canonibus & sententiis Patrum contexta: vt quot capita, tot dixeris esse catecheses ad restituendam collapsam Ecclesiasticam disciplinam, & euellendos, qui irrepserant in omnes hominum ordines, prauos mores: inter quæ, & ipsi Regi præscribitur recta secundùm pietatem viuendi norma. Quod verò etiam, sicut in Vrbe, ita in Galliis sacrilegij illud genus inualuisset, vt defunctis Episcopis eorum bona publicè ab omnibus diriperentur; ne id fieret ampliùs, conati sunt Patres reprimere canonicarum obice sanctionum.

a Reс.Baron. Ann.Tom.X. hoc an. ex cod. Ant. August. & Bibl.Rhem.

II. Cúmque pariter accepissent ab Apostolicâ Sede admooitionem de peruersâ Orientalium doctrinâ, auctore Photio, circa processionem Spiritûs S. à solo Patre; egerunt etiam de eiusmodi errore, eiúsque auctore Photio profligandis. Quibus quidem imprimis declaratur, perseuerâsse illos qui quomodocumque præsidebant Romanæ Ecclesiæ, in Photij detestatione & anathemate: deinde verò commendatur reuerentia Gallicanorum Episcoporum erga Romanam Ecclesiam, dum haud merita Sergij attendentes, sed ea tantùm quæ ab eo dicerentur, ipsius obedierunt iussionibus; quòd videlicèt sederet in Cathedra Petri, à qua (vt etiam ibidem fatentur) Catholicam fidem accepissent, & hactenùs illibatam conseruassent. Quod verò ad Herueum Rhemensem attinet; non semel ab eo Synodum celebratam, sed planè multoties pro pace & religione Ecclesiæ, statúque Regni Francorum, testatur Flodoardus *b* in eius Rebus gestis.

REVERENTIA EPISCOPORVM GALL. ERGA ROM. ECCL.

b Flod. lib. 4.cap.13.

IESV CHRISTI

AN. 910.

ANAST. III.

AN. 1.

LAMBERTI 7.

LEON. VI. 25.

I. SERGIVS PP. MORITVR.

ANNO Christi nongentesimn decimo, Indictione decimatertia, defunctus est *Sergius* Papa: quem haud diutiùs superuixisse, quæ dicenda erant in Ioanne Decimo, manifestè demonstrant. Sicque ipsum non septennio, (vt produnt nonnulli) sed triennio dumtaxat inuasam sedem occupasse apparet. In eius verò locum subrogatus est ANASTASIVS eius nominis Tertius, patria Romanus, Luciani filius; qui sedisse ponitur annos duos & totidem menses. De quo asseritur *a*: eum exposcente Berengario Ticinensem Ecclesiam plurimis iisdémque magnificis decorâsse ornamentis; concedendo nimirùm vmbellæ vsum, equóque vehi albo, Crucem præuiam in itinere habere, & in Conciliis à læua Pontificis assidere.

ANAST. III. CREATVR.
a Sigon. de Regn. Ital. lib.6.

II. Ad hæc etiam tempora propagatum esse Lamberti Imperium, ex Luitprando *b* possumus intelligere, dum ait quinquennio illi aduersatum esse Reginfredum Mediolanensem Comitem, cùm anteà aliquantisper pulso Berengario imperasset. Vnde corrigas errorem asserentium eum longè antè defunctum. Ab Hugone verò comite Mediolanensi in venatione occultè ne-

b Luitpr.lib. 1.c.10.
LAMBERTI IMP. OBITVS, ET LAVDES.

catum in ipso iuuentutis flore, idem Luitprandus *c* magnoperè deplorauit; Principem probatum moribus, spectatáque virtute clarum; quem & plus Reipublicæ, quàm Rempublicam ipsi decoris contulisse asserit.

c Id. lib. 1. in fi.

IESV CHRISTI

AN. 911.

ANAST. III.

AN. 2.

ALEXANDRI & CONSTANTINI } 1.

I. LEON. IMP. OBITVS.

ANNO Christi nongentesimo vndecimo, Indictione decimaquartâ, die tertiâ ante Idus Iunij, (vt auctor est Curopalates) Leo Imp. ventris profluuio ex hac vitâ decessit; quem ad vigesimum quintum annum Imperij peruenisse, & per menses tres vigesimum sextum inchoâsse, testantur Zonaras, Constantinus Manasses, & Glycas.

II. VS ICSITA.

Extant eiusdem Leonis centum tredecim Nouellæ constitutiones diuersorum argumentorum, ad res vel personas etiam Ecclesiasticas pertinentes. Voluit enim imitari Iustinianum, vt pro arbitrio sicut de profanis, ita de sacris æquè decerneret, præsumens quod Summorum Pontificum est. Extat præterea eiusdem epistola ad Omarum Regem Saracenorum, de Christianæ fidei veritate & mysteriis, ac Saracenorum variis hæresibus & blasphemiis. In quâ inter alia de sanctissima Trinitate doctrinam ingereos, Spiritum S. à Patre simul Filióq; procedere apertè absque vlla hæsitatione profitetur. Vnde intelligas eam Orthodoxam doctrinam ab huius temporis vitis disertis etiam Græcis receptam esse; exclamasse tamen eos, quòd sine Oecumenici Concilij auctoritate in Symbolo posita esset. Sed & præter edita ista, alia insuper extant in variis codicibus Vaticanæ Bibliothecæ, licèt valdè deprauata eiusdem Leonis scriptorum monumenta: videlicèt Variæ Orationes numero ducentæ & quatuor, aliæque triginta tres in diuersas Domini ac Sanctorum festiuitates: itémque precepta moralia, De instruendis aciebus; Constitutiones Leonis & Basilij, atque Ænigmata. Inter Orationes autem, maximam eiusdem Imp. pietatem denotat illa *a*, seu Epistolam circularem dixeris, qua tamquam præsens vbique omnes sibi subditos ad vitam benè instituendam hortatus est: imitatus in his Episcopos, qui huiuscemodi Encyclicis literis Pastoralibus populum sibi subditum admonere consueuerant. Sed & in commentario quo res bellicas pertractauit, inter alia docet, Ducem curare debere vt pridie eius diei quo certamen sit ineundum, per sacerdotem vniuersus exercitus expietur aqua benedicta; & vt quotidie manè & vesperè dicat hymnum Trisagium. Ne quid demùm de eo prætermittamus, scribit Curopalates, eum in templum à se ædificatum intulisse corpora SS. Lazari & Mariæ Magdalenæ. Sed ea Galli prouinciæ Narbonensis se possidere, constantiùs profitentur.

a Ret. Baron. Tom. X. hoc an. ex cod. Vatic.

III.

Leone vita functo, ALEXANDER frater eius habenas Imperij suscepit, simul regnante CONSTANTINO *Porphyrogenito*, Leonis filio adhuc puero. Hæc Curopalates: qui tamen in eo corrigendus est, (ac post eum Cedrenus) quod ait Alexandrinum hoc tempore natum tantummodò fuisse annos viginti; cùm idem ipse in Basilio Leonis & Alexandri parente dixerit, tertio anno eius Imperij tertium filium nomine Alexandrum, Cæsarem ab eo creatum esse: qua ratione dicendus est hoc tempore excessisse annum quadragesimum ex quo à patre Cæsar creatus est. Qui quidem simul atque peruenit in Imperium, (inquit Curopalates) accersitum Nicolaum Patriarcham à Leone expulsum, Constantinopolitanæ sedi restituit, eiecto in exilium Euthymio; quem addicti Nicolao clerici valdè inhumaniter tractantes, pugnis percusserunt, colaphis ceciderunt, barbam euulserunt, aliáque protsùs feralia in sanctissimum senem perpetrarunt (sed non absque vindicta diuina) quæ narrat Curopalates, ac deplorat Aretas Archiepiscopus Cæsariensis in oratione funebri *b* habita in eius translatione. Vbi & causam odij clericorum in eum fuisse ait, quòd illos palàm simoniæ intentos coërcuisset.

ALEX. IMPERAT CVM CONSTANTINO.

EVTHYM. PATRIARCH. EIICITVR.

b Ext. ap. Lipom. Tom. 3.

IESV CHRISTI

AN. 912.

LANDO.

IOAN. X.

AN. 1.

CONSTANT. VIII.

Solius 1.

I. ANAST. PP. MORITVR. LANDO ET SATVR

ANNO Christi nongentesimo duodecimo Indictione decimaquinta, mortuus est *Anastasius* Papa, sepultúsque in basilica S. Petri: atque in eius locum subrogatus LANDO, patria Sabinus, Trani filius. Qui (vt ait Luitprandus *a*) in gratiam Theodoræ potentissimi scorti, Romanæ Vrbi imperitantis, Ioannem quem illa turpissimè deperibat, ex Rauennate presbytero iam anteà creatum Episcopum Bononiensem, defuncto tunc Petro Antistite Rauennate, in eius Ecclesiæ Archiepiscopatum transtulit. Cùm verò modico posteà interlapso tempore, ipse Lando mortuus esset; eadem Theodora quò faciliùs amasio suo Ioanne potiretur, ipsum ex Archiepiscopo Rauennate in Cathedram Petri violenter intrusit. Hæc pluribus Luitprandus: ex quibus videas fœdissimam huius tēporis Ecclesiæ Romanæ faciem. Porrò ad finem huius anni IOANNEM sedere cœpisse, ex Leone *b* Ostiensi certum colligitur argumentum, dum ingentem victoriam à Christianis aduersùs Saracenos obtentam ponit mense Augusti anni Domini nongentesimi decimiquinti, Indictionis tertiæ, inuasionis verò Ioannis anni tertij.

a Luitpr. lib. 2. c. 13.

MORITVR, ET IOAN. X. INTRVDITVR.

b Leo Ost. Chron. Cassin. lib. 1. c. 55.

II. ALEX. IMPER. IMP. OBITVS.

Eodem anno, sexta die Iunij, (vt tradit Curopalates) Alexander Orientis Imperator, lotus & pransus, vinóque ebrius, post meridiem pila ludere volens, exorto dolore in intestinis præ cibis quibus se ingurgitauerat, reuersus in palatium, multo è naribus ac puden-

dis

dis effuso sanguine, postridie mortuus est. Sed ipsum ita confectum irâ Dei ob contemptum diuinitatis, tradit Aretas *c*; dum ait ipsum coperto capite in loca sancta ingredi assuescentem, cùm & quodam die amictum sacræ mensæ dimouere ausus esset, mox insaniâ correptum, numquam posteà compotem mentis extitisse: denique cùm statuis in Hippodromo positis solitum Baccho sacrificium fieri iussisset, eo nondum peracto sacrilegio, ipsum diuinitùs percussum, in cubiculum suum asportatum esse, eodémque quo Herodes *d* casu periisse. Hæc ex Aretâ; qui eiusdem Alexandri infaustum pariter funus pluribus prosequitur. Sed & apud Erempertum in Rebus gestis Longobardorum narratur, eumdem Alexandrum intuitum statuas illas deorum olim Româ Constantinopolim delatas, blasphemam eam emisisse vocem, *Heu! quando istas colebant Romani, potentissimi & inuicti perseuerârunt!* iussisséque eas serico operiri: sed nocte sequenti per quietem virum aspectu lucidum ei apparentem, seueréque admodùm arguentem, atque etiam ipsum percutientem dixisse, *Ego sum Romanorum Princeps Petrus*; statimque euigilantem Imperatorem timore vehementi correptum, sanguinis vomitu extinctum esse.

c Ap. Lipom. Tom. 3.
d Act. 12.
VOX IMPIA, POENA VELOX.

III. CONST. VIII. SOLVS IMP.
e Curopal. & alij.

Defuncto illo, solus imperare cœpit, sed sub tutoribus, CONSTANTINVS puer septennis *e*, Porphyrogenitus dictus, Leonis Sapientis filius: inter cuius tutores annumeratus est etiam Nicolaus Patriarcha. Sed quod Constantinum tunc tantùm septennem dicunt, omninò dicendum est erratum esse in numero; cùm ex iis quæ superiùs dicta sunt, constet eum natum esse antequàm Nicolaus deponeretur è sede; quod contigisse vidimus anno Redemptoris nongentesimo primo. Porrò Nicolaus vbi sedem recuperauit, memor iniuriarum sub Leone susceptarum, cùm suadentibus Apostolicæ Sedis Legatis in exilium pulsus fuerat; querelis plenam ad Romanum Pontificem scripsit epistolam *f*, quâ cùm exactè rei tunc gestæ historiam narret, pluribus disserit aduersùs quadrigamiam.

f Ret. Baron Tom. X. hoc an. ex Bibl. Episc. Bellun.

IV. CONSIL. CONFLV.

Hoc eodem anno *Confluentia* sub Herimanno Agrippinensi Archiepiscopo habita est SYNODVS Episcoporum octo, cum Abbatibus, aliísque quamplurimis sacri ordinis viris: in quâ inter alia optimè statuta, prohibitas esse nuptias vsque ad septimam generationem, scribit Iuo *g*.

g Iuo p. 9. c. 66.

V.

In hunc vsque annum superstitem fuisse Galleciæ Regem Adefonsum Magnum, cùm regnâsset annis quadraginta sex, (vltra quatuor illos quibus cessit Garsiæ filio) ex veteribus monumentis tradit Ambrosius Morales. Qui quidem Adefonsus paulò ante obitum non vt Rex, sed vt dux exercitus militans sub Rege filio, ingénsque animi summissionis specimen edens, præclarâ de Mauris victoriâ potitus est, atque dignus à Deo habitus qui triumphare deberet in cœlo. Sed nec diù post patris obitum vixit Garsias filius; à Deo vltore post triennium ex hâc vitâ subtractus, qui non expectatâ morte patris, Regnum inuaserat.

ADEFONSI REG. SVMMA VIRTVS.

VI. CLVNIACENSIS ORDINIS INSTITVTIO.

Hoc eodem anno *Berno* Abbas Gigniacensis ordinis S. Benedicti, *Cluniacensis* cœnobij & instituti fundator, ex hâc vitâ decessit: in cuius locum Odonem hoc pariter anno fuisse substitutum, Sigebertus ponit in Chronicis. Inter Sanctos autem Abbates Cluniacenses, Odonem primo loco, eiúsque successores, Maiolum, Odilonem, Hugonem, numerat S. Bernardus *h*. Ceterùm nec primus Odo, nec tantummodò recensiti egregiâ sanctitate floruisse narrantur: sed ante Odonem, primus numeratur atque laudatur Berno Abbas; cui successit Odo, & huius successor qui ponitur Adematus; plurimúmque commendatur Hildebrandus, qui bis incitatus vt fieret Abbas, recusauit, semper magis appetens obedire quàm præesse; vt de illo scribit Odilo in S. Maioli *i* decessoris Rebus gestis. Vbi originem Cluniacensem repetens, ait, cùm monasticum institutum in Galliâ admodùm remissum esset, fauente VVillelmo Aquitanorum Principe, *Bernonem* in Burgundiæ regione, Matisconensi cespite, pago *Cluniaco*, monasterium extruxisse, multosque monachos collegisse: ipsi verò successisse Odonem, qui anteà Turonensis fuerat canonicus. Sic igitur non Odo, (vt putauit Sigebertus *k*) sed Berno fuit primus institutor & fundator Cluniacensis monasterij: qui cùm esset Abbas Gigniacensis cœnobij, in cellâ eiusdem cœnobij fundauit monasterium Cluniacense ex bonis auiæ suæ Comitissæ, & ipse ex Comite monachus, vt idem alibi testatur Sigebertus *l*. Alio namque claruit tempore alius *Berno* Augiæ Abbas, vir doctrinâ insignis, numeratus inter claros Scriptores *m* Ecclesiasticos. Sed quod rursùm spectat ad cœnobium Cluniacense; æquè in Fragmentis Floriacensis Chronici traditur, illud fundamentum esse ab VVillelmo Comite Aruernorum, & Duce Aquitaniæ: idque ipsum asserit Glaber *n* Rudolphus eiusdem cœnobij monachus his temporibus proximus; qui post Bernonem, successorem ponit Odonem, post hunc Heimardum, inde Maiolum, quem secutus est Odilo; omnésque egregiâ sanctitate conspicuos extitisse; adeò vt fuerit eorum operâ Cluniacense cœnobium veluti alueare, è quo in diuersa loca ad monasteriorum regimen progrederentur coloniæ monachorum, non tantum in Gallias, sed etiam in Italiam, & Hispanias.

h Bernard. ad Guill. Abbat. Cluniacens.
i Ap. Sur. 11. May.
k Sigeb. c. ep. 125. de Scriptor. Eccles.
BERNO FVNDATOR MONAST. CLVN.
l Id. in chron. an 895.
m Id. c. 157
n Glab. lib. 3 cap. 3.

VII. CONRAD. REX GERMAN. PRIMVS POST CAROLIGENAS.

Hoc eodem anno defuncto Ludouico Rege Germaniæ, Conradus Dux in Regem eleuatus est, regnauitque annos septem. In Ludouico autem finem accepit progenies Caroli Magni in Regibus Germanorum; vt asserunt veteres Chronographi, Adam, & alij. Ipsi enim Ludouico Arnulphi filio, Caroli in Galliâ regnantis fratrueli, nullus fuit filius; adeò vt opus esset ex aliâ familiâ Regem quærere. Et licèt in Othonem Henrici patrem Ducem Saxoniæ vota omnium conuenirent, ipse tamen ætate grauior recusauit accipere, & Conradum præposuit quem elegérunt.

VIII.

Hoc pariter anno Rollonem Ducem Northmannorum Galliarum inuasorem, Christianam religionem amplexatum esse, docent Annales veteres, quos collegit Matthæus VVestmonasteriensis.

IESV

IESV CHRISTI

AN. 913.

IOAN. X.

AN. 2.

CONSTANT. VIII.

AN. 2.

I. DE POENITENTIA RAGNERII DVCIS LOTHARINGIAE.

a Rec. Baron. ex monum monast. Treuer.

I. ANNO Christi nongentesimo decimo tertio, Indictione primâ, nonâ die mensis Maij, habetur consignatum diploma Ragneris Ducis Lotharingiæ pœnitentis. Hic enim cùm priùs Ecclesiastica bona sæpiùs deprædatus esset, tandem donatione amplissimi latifundij satisfaciens in fauorem monasterij S. Matthiæ Treuerensis; eius diploma *a* confecit, quo seipsum persecutorem sæpè ac prædonem nominans, verè pœnitentis posteris reliquit exemplum.

IESV CHRISTI

AN. 914.

IOAN. X.

AN. 3.

CONSTANT. VIII.

AN. 3.

I. BVLGAR. BELLVM IN THRACIA.

I. ANNO Christi nongentesimo decimoquarto, Indictione secundâ, aduersùs Constantinum Imp. Bulgaricum exortum est bellum, obsidente Symeone ipsorum Rege Constantinopolim; cùm repulsus ille, & in Hebdomum reuersus, à Nicolao Patriarchâ tutore Imperatoris conoentus est, & ad pacem componendam suasus: quâ stabilitâ, idem benedictionem à Patriarchâ accepit, imposito capitio pro coronâ. Hæc pluribus Cotopalares, & alij ex eo. Ceterùm haud diù pax constans fuit, Bulgaris Thraciam rursùm infestantibus, & Hadrianopolim innadentibus. Post hæc autem idem Patriarcha per Zoën Augustam matrem Imperatoris è palatio ciectus est; qui tamen adhuc per multos annos sedem Coostantinopolitanam tenuit.

IESV CHRISTI

AN. 915.

IOAN. X.

AN. 4.

BERENGARII 1.

CONSTANT. VIII. 4.

I. FOEDVS PRINCIPVM AD EXERC. SARAC.

a Leo Ost. Chron. Cas in. lib. 1. cap 51.

b Luitpr lib. 2. c. 4.

c Leo Ost. lib. 1 c. 17.

I. ANNO Christi nongentesimo decimoqointo, Indictione tertiâ, mense Augusto *a*, Saraceni, qui apud Garilianum io Campaniâ per quadraginta fermè annos sedem tenuerant, maximo Christianorum damno, à Græcis simul & Latinis in iisdem castris pugnantibus, sed & accedentibus copiis Ioannis Papæ, diuino auxilio Apostolorum Petri & Pauli debellati sunt penitùs, ita vt nullus remanserit, qui non trucidatus aot captus fuerit. Rem gestam pluribus narrant Luitprandus *b*, ac Leo *c* Ostiensis.

II. BERENG. IMP.

d Ap. Sigon. de Regn. Ital. lib. 6. hoc an

II. Quo eodem anno BERENGARIVS à Ioanne Papâ Imperator inunctus est mense Septembri; sicut eius plura diplomata *d* attestantur. Idque factum ab eodem Pontifice putatur, ad referendam gratiam ob auxilium collatum in bello aduersùs Saracenos.

III. ORDON. REX LEGION.

III. Hoc item anno Ordonius filius Adefonsi Magni, defuncto fratre Garsiâ, regnare cœpit; qui & primus transtulit Regni sedem Oueto Legionem, & appellatus est *Rex Legionensis*; nô ampliùs Asturicensis. Idémque conuocatâ *Synodo* duodecim Episcoporum, ibidem solemni ritu sacram vnctionem quâ vti consueuêre Reges accepit; pietate insignis, dum Regiam in Basilica cathedram conuertit: quod quidem secundo vel tertio Regni sui anno factum esse, Ambrosius Morales existimat.

IESV CHRISTI

AN. 916.

IOAN. X.

AN. 5.

BERENGARII 2.

CONST. VIII. 5.

I. PRODIGIA IN SACRILEGOS.

a Adam. lib. 1. cap. 46.

I. ANNO Christi nongentesimo decimosexto, Indictione quartâ, Vngaris, siue Hunnis Saxonum Ecclesias deuastantibus, intérque alias Bremensem comburentibus; diuinâ sunt ostensa aduersùs incensores prodigia, cùm subitò orta tempestas à semicremis Ecclesiarum tectis scindulas eleuauit, quas in facies Paganorum rotans, eosdem aut in fluuium præcipitari compulit, aut in manus ciuium concludi. Hæc Adam *a* in Chronico.

II. b Rec. Baron. Ann. Tom. X. hoc anno ex Bibl. Episc. Bellun.

II. Quod ad res pertinet Orientis; hoc anno, qui numeratur decimusquintus ab exilio Nicolai Patriarchæ Constantinopolitani, idem vnà com Imperatore legatos misit ad Ioannem Papam cum literis *b*, pro ineundâ perfectâ concordiâ cum Romanâ Ecclesiâ. Quid verò inde secutum fuerit, dicetur anno seqoenti.

IESV CHRISTI

AN. 917.

IOAN. X.

AN. 6.

BERENGARII 3.

CONST. VIII. 6.

a Adam. lib. 1. c. 47.

b Ap. Baron. an. 915. III.

I. ANNO Christi nongentesimo decimoseptimo, Indictione qointâ, Vnni virum in Saxoniâ egregiâ sanctitate clarentem, Archiepiscopum Hamburgensem creatum, pallium petiisse & accepisse à Ioanne Pontifice Decimo, testatur Adam *a* antiquus Chronographus. Vnde colligas, eumdem Ioannem, licèt inuasisset Apostolicam Sedem, tamen accedente *b* Cleri consensu habitom esse legitimum Papam: cuius quidé rei argumento sunt aliæ pariter legationes ex diuersis Orbis partibus ad eum missæ, de quibus agetur suis locis. Porrò huius quoque Vnni Archiepiscopi tempore, Vngaros non solùm Saxoniam, sed & Lotharingiam

&

& Franciam deuastasse; pariterque Danorum Ecclesiam, maximam persecutionem passam esse à crudelissimo ipsorum Rege Gorm: scribit idem Adam.

II. Eiusdem anni Indictione quintâ, die octauâ Idus Augusti, in Oriente prælio inito inter Romanos & Bulgaros, victoriâ potiti Romani, mox versâ aleâ, improuisâ fugâ eosdē Bulgaros fecêre victores: quorum Rex Symeon Constantinopolim obsessurus, à ciuibus rursùm in fugam versus est. Rem gestam pluribus describit Curopalates, à quo alij accepêre. At quæ ista præcesserunt, vtique magnâ consideratione digna sunt; quippe apparet eumdem Symeonem Regem, quòd Legatos à Ioanne Romano Pontifice in Orientem missos pacis firmiter ineundæ causâ, (quod vidimus ab Imperatore & Patriarchâ expetitum) & ipsum Regem Bulgarorum posteà adire iussos, non audierit, sed contempserit potiùs, cùm semper vincere solitus esset, victum cum ignominiâ fugisse. Est enim de eâ tunc missâ à Ioanne Legatione epistola c Nicolai Patriarchæ Constantinopolitani ad eumdem Symeonem; quâ egregiis elogiis prædicans Romanæ Sedis auctoritatem, quantum sit nefas in eam peccare inculcat, asseritque perfectam iam concordiam initam fuisse inter Ecclesiam Romanam & Constantinopolitanam.

Rex Bulgar. dat poenas de contemptis Legat. Apost. Sed.

c Rec. Baron. hoc an. cum aliis seqq. ep. en. bibl. Episc. Bellun.

III. Est verò etiam alia epistola eiusdem Nicolai Patriarchæ scripta ad Principem Armeniæ, de Armenis, ex hæresibus, quibus innumeris à perfidis Seuerianis & Manichæis infecti fuerant, ad fidem Catholicam reuocatis per quemdam virum Orthodoxum qui ad eos diuerterat. Itémque alia ad Principem Saracenorum, de crudelitate ipsorum, quâ miserrimos exagitarent Christianos, cùm tamen ipsi Saraceni qui degerent Constantinopoli, etiam libero perfrui Oratorio sinerentur benignitate Imperatoris.

Saraceni habuerunt oratorium Constantinopoli.

IESV CHRITI
AN. 918.
IOAN. X.
AN. 7.
BERENGARII 4.
CONST. VIII. 7.

I. ANNO Christi nongentesimo decimooctauo, Indictione sexta, legatio a missa est à S. Sisenando Episcopo Compostellano, & ab Ordono Rege Legionensi, cum literis ac muneribus ad Ioannem Pontificem, per Ioannem siue Ioannellum presbyterum. Cuius hanc præcessisse occasionem, vetus Historia Compostellanorum Episcoporum docet: nimirùm quòd ipse Ioannes Papa Legatum anteà misisset Compostellam ad venerandum corpus Iacobi Apostoli, cum literis ad Sisenandum, vt iuges preces pro se funderet apud eumdum sanctum Apostolum.

a Ambr. Moral. lib. 15. cap. 47.

Ioan. PP legatio ad S. Iacob.

II. Porrò legatus Ioannellus dignè exceptus ab eodem Pontifice, retentus est anno integro Romæ; sed non otiosè: siquidem oborta controuersia occasione Missalis Mozorabi, quod tunc erat vsui in pluribus Hispaniarum Ecclesiis, ipse illud corrigendi ad formam sacrorum Romanæ Ecclesiæ rituum, ab eodem Pontifice facultatem accepit, eiúsque explendi muneris causa factus est Apostolicæ Sedis Legatus. Itaque multis ab Vrbe receptis libris rediens in Hispaniam, & omnibus simul collatis; quamuis multa ritu diuerso, in nullo tamen ea discrepare inuenisset à Catholica veritate, Romam iterùm reuersus est; visaque & cognita retulit in *Synodo* tunc coram eodem Pontifice congregata. Cui visum est, omissis reliquis tamquam leuioris momenti, vt Romano ritu sacratiora illa potissimùm verba proferrentur, quibus sacrificium incruentum perficitur, quæ aliquibus additis vel mutatis in Missali Mozarabi scripta essent; hoc videlicet modo: *Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur*, &c. *Hic est calix noui Testamenti in meo sanguine, qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum.* Sicque tunc ea controuersia definita est: quam tamen multos post annos (vt suo loco dicetur) reperi contigit.

Orta controuersia de Missali Mozarabi sedatur.

IESV CHRISTI
AN. 919.
IOAN. X.
AN. 8.
BERENGARII 5.
CONST. VIII.
cum ROM. 8.

I. ANNVS Christi nongentesimus decimusnonus, Indictione septima, inchoatus est, quo, bello ciuili flagrante Constantinopoli, insurgentibúsque tyrannis aduersùs adolescentem Constantinum Imp. ad eos euitandos ROMANVS Patricius classis præfectus assumptus est ab eodem collega Imperij: Zoë verò Augusta Constantini mater in monasterium detrusa, ac Romani filia Helena in matrimonium data Constantino. Hæc pluribus Curopalates.

Romanus collega Const. Imp.

II. Eodem anno antiqui Chronographi obiisse ponunt Conradum Germaniæ Regem, cúmque transtulisse Regnum in *Henricum* filium illius Othonis Ducis Saxoniæ, à quo vidimus ipsum Conradum fuisse ad regnum eleuatum. Id tamen alij in aliud tempus referunt. Sed eùm omnes conientiant, Henricum annis septemdecim regnasse, constet verò ex Flodoardo huius temporis scriptore, (cui præterea adstipulantur Lambertus, Sigebertus, Marianus Scotus, & alij) eum obiisse anno nongentesimo trigesimo sexto; vtique hoc eum anno regnare cœpisse dicendum est. Quem quidem ita electum, cùm vellet Archiepiscopus Moguntinus Herigerus vngere; minimè ipse acquieuit, respondens se vnctione indignum esse. Verùm ipsam non sine damno ab eo prætermissam, diuinitùs in visione significatum est S. Vdalrico Augustano Episcopo; quando ei ab Apostolo Petro ostensi sunt duo gladij, alter cum capulo, sine capulo alter; dictúmque ipsi vt renunciaret Henrico, ensem qui sine capulo esset, significare Regem qui sine benedictione Pontificali Regnum teneret; capularum autem, qui cum benedictione possideret. Hæc in Vita eiusdem S. Vdalrici. Sed &

Henricus Rex Germaniæ.

Visio de vnctione Regum.

citans

a Ditmar. lib. 1. HENRICI POENITENTIA DE DUCTA VIDUA VELATA.

citans eamdem visionem Ditmarus *a* Episcopus Mersepurgius, habet insuper de eodem Henrico, ipsum viduam velatam duxisse vxorem; sed vocatum ad Synodum à Sigismundo Halberstatensi Episcopo, intercedente Imperatore pro Henrico, rem non esse vltrà progressam; ipsúmque Henricum illam feminam deseruisse, ac pœnitentem pedibus Romam petiisse; demúmque aliam duxisse vxorem Mathildem nomine, ex quâ tres suscepit filios.

IESV CHRISTI

AN. 920.

IOAN. X.

AN. 9.

BERENGARII 6.

CONST. VIII.

cum ROM. 9.

I. VNIO IN ECCLES. CONST.

ANNO Christi nongentesimo vigesimo, Indictione octauâ, mense Iulio, Ecclesia Constantinopolitana diuisa schismate ab eis qui sectabantur partes Euthymij, & aliis qui Nicolao fauebant, initâ inter eos concordiâ simul voita est; quod tradit Curopalates. Restabat tamen adhuc disquirenda quæstio illa de polygamiâ occasione Leonis Imp. exorta; verùm & ipsa anno sequenti terminata est. Ceterùm factâ pace, ipsius Euthymij in exilio defuncti corpus maximâ pompâ Constantinopolim translatum est: quam rem gestam pluribus describit Aretas Cæsariensis Archiepiscopus, in oratione *a* de eiusdem Euthymij translatione, cui interfuit.

a Ap. Lipom. Tom. 3.

II. Eodem anno rebellantibus Principibus Francorum à Carolo Rege cognomento Simplice, eò quòd ipsis contemptis propensior esset ergà Haganonem Landunensem virum ignobilem; eosdem Heriueus Archiepiscopus Rhemensis non sine magno labore Carolo conciliauit. Hæc Regino, & Flodoardus.

III. VNA CUM ALIQUIBUS MART. TRANSLATA BRANC. AD SAXON. MAIESTAS REGNI.

Sed & Vvitichindus Saxo æquè huius sæculi scriptor tradit, hoc eodem anno cùm Henricus Germaniæ Rex Rhenum transiisset ad dilatandum super Lotharios Imperium suum, eumdem Carolum Regem legationem ad eum pro pace misisse, vnà cum S. Dionysij sacris pignoribus, nempè Manu auro gemmísque inclusâ: tanto munere (vt ait) liberè professum, vnà cum SS. Martyrum venerandis Reliquiis transferri è Francis in Saxones Regni maiestatem pariter atque reliqua bona omnia: idque haud vanè iactari, sed experimento iam perspicuè esse demonstratum, cùm vnà cum corpore S. Viri martyris, quod ex Galliâ in Saxoniam sub Ludouico Pio translatum est, simul etiam ad Saxones veluti fato quodam (si ita dicere Christiano liceret) Francorum gloria commigrâsset. His verò subdit Vvitichindus narrationem propagationis Regni, per eumdem Henricum factæ in vicinas atque exteras nationes.

IESV CHRISTI

AN. 921.

IOAN. X.

AN. 10.

BERENGARII 7.

CONST. VIII.

cum ROM. 10.

I. *a Balsam. in Nomocan. Phot. tit. 3. de laic. & in ep. Basil. ad Amphiloch. c. 4.* EDICTUM DE POLYGAMIA.

ANNO Christi nongentesimo vigesimo primo, Indictione nonâ, mense Iulio, (vt scribit Theodorus *a* Balsamon) promulgatum est, quod sublato in Ecclesiâ Constantinopolitanâ schismate de Polygamiâ, anno superiori compositum & datum fuerat, Vnionis edictum, quo Quadrigamia penitùs prohibita est sub pœna excommunicationis; Trigamia verò nonnullis etiam omninò vetita, aliis verò certis occasionibus permissa: quæ videre est in ipso Edicto, in volumine Iuris Græcorum. Et hæc quidem ita gesta sunt ex Orientalium vsu. Diuersam autem de his consuetudinem ab antiquo tempore esse seruatam in Ecclesia Occidentali, suo loco demonstratum est; in quâ ad euitandam fornicationem, nullus positus est terminus ducendi vxorem. Hæc autem de initâ concordiâ in Ecclesiâ Constantinopolitanâ, gesta fuerunt ibidem in *Synodo* eâ de causa conuocata. Quam etiam consultam fuisse à monachis extra illam vrbem commorantibus, de nonnullis dubitationibus, docent responsiones ex eadem Synodo ad eos redditæ, quæ exstant. Ceterùm licèt eiusmodi dissidia composita per edictum visa sint; tamen in maiorem rursus discordiam erupérunt, adeò vt vix post annos abhinc sexaginta fuerint ad vnitatem reuocata.

II. ROMANI IMP. FASTUS.

Hoc eodem tempore Romanus Imp. secundo loco nominari (vt par erat) solitus in edictis vel aliis publicis monumentis, primo verò Constantinus; fastu tumens primum vendicans sibi locum, vt secundo Constantinus nominaretur effecit: ex quo tandem sibi exitium comparauit, vt suo loco dicetur: plura verò de his Curopalates.

IESV CHRISTI

AN. 922.

IOAN. X.

AN. 11.

BERENGARII 8.

CONSTANT. VIII.

cum ROM. 11.

I. IOAN. PP. IUDICAT CAUSAM ECCL. TUNGR.

ANNO Christi nongentesimo vigesimosecundo, Indictione decimâ, Ioannes Papa reiecto Hilduino à Clero electo Tungrensi Episcopo, Richarium antea Abbatem ordinauit à Rege Francorum Carolo propositum: cùm ante annos duos ista orta contentione, Romam perducta esset causa ad eumdem Pontificem. Narrat hæc Flodoardus: ex quibus, aliisque multis apparet, Orbem Christianum agnouisse Summum Pontificem Ioannem inuasorem, nemine sibi arrogante de Apostolica Sede iudicium. Tantoperè coluêre maiores vel ipsum nomen Romani Pontificis.

Accidit

II. ROBERTVS VNGITVR REX FR. CONTRA CAROL. SIMPL.

Accidit verò item in Galliis, vt rursùm proceres Francorum Carolo Rege relicto, eâdē ex causâ quòd spretis ceteris erga vnum Haganonem omnia ipsius studia conuerterentur, elegerint Robertum Comitem Regem, solemníque ritu eumdem vnxerit Herueus Archiepiscopus Rhemensis. Narrat hæc Flodoardus; qui Herueum tertiâ post peractam consecrationem die obiisse testatur. Additq; de ingentibus ac multiplicibus sanationum miraculis, quæ his temporibus fieri contingeret in territorio Parisiēsi, in Ecclesiâ quâdam S. Petri in vico Gesedis, virtute *Barba* eiusdem Apostoli illùc translatæ.

IESV CHRISTI

AN. 923.

IOAN. X.

AN. 12.

BERENGARII 9.

CONST. VIII.

cum ROM. 12.

I. S. EGINÆ MARTYRIUM.

ANNO Christi oongentesimo vigesimo tertio, Indictione vndecimâ, sæuiente in Hispan à Saracenorum persecutione in Christianos, sub Rege eorum Habdarraghman huius nominis Quarto, (qui quidem in odium Christianorum, *Avanzer Abemdem Ala*, vt est apud Rodericum Toletanum, se vocari præcepit, hoc est, Legis diuinæ defensorem; itemq; *Amomis smolim*, id est Regem credentium) passa reperitur Cordubæ *S. Engeria*; Æra videlicèt nongentesimâ sexagesima primâ, decimoseptimo Calendas Aprilis, vt ex antiquo eius epitaphio acrostichicis exarato Ambrosius Morales detexit.

II. BELLA CIVILIA GALLOR.

Hoc pariter anno Rex Francorum Carolus Simplex, contra pactas inducias, ingentem conflaturus exercitum vt Robertum anno superiori electum Regem profligaret, etiam Northmānos solicitauit; ipsúmque Robertum imparatum aggressus, in prælio occidit: sed paulò pòst ipse à Roberti filio Hugone victus, fugâ sibi consuluit; dolóque demùm Heriberti Aquitaniæ Comitis captus, in carcerem detrusus est. Intereà verò proceres Rodulphum Richardi filium (quem Flodoardus Galliæ Cisalpinæ Regem, Luitprandus Burgundiæ Principem vocat) in Regem elegerunt Suessione; Roberti autem filia, Emma dicta, Rhemis cōsecrata est Regina à Seulpho Archiepiscopo: qui nuper Herueo defuncto successerat, & Pallium à Ioāne Papâ acceperat. Hæc omnia pluribus Flodoardus. In iis autem Dei iudicium in Carolum consideres; quo factum est, vt qui obediens Fulconis Rhemensis olim Archiepiscopi monitis, Northmannos Paganos in auxilium vocare [a] desiisset, Deum habuerat adiutorem, econtrà modò eosdem vocās, Regnum penitùs cum libertate perdiderit.

FOEDERA CVM INFIDELIB. a Vid. sub. an. 898.

[Sub hoc etiam Carolo Simplici, Feudorum primordia in Franciâ ponuntur exorta: & qui anteà dicebantur à Regibus Duces prouinciarum regiâ voluntate, cœperunt sensim ex possessione dominium captare, dicique Duces hereditarij ac Principes.]

III. b Tom. VI Bibl. Patr.

Eodem anno defunctus reperitur *Galtherus* Archiepiscopus Senonensis, cuius extant [b] salubres canonicæ Constitutiones.

IESV CHRISTI

AN. 924.

IOAN. X.

AN. 13.

CONSTANT. VIII.

cum ROM. 13.

I. BERENG IMP. OBIIT.

ANNO Domini nongentesimo vigesimo quarto, Indictione duodecimâ, Berengarius Imp. à suis occisus est: quam rem gestam pluribus narrat Luitprandus; de tempore verò testem habemus Flodoardum accuratum Chronographum. Dignas quidem suscepit Berengarius pœnas, quòd fœdere cum Hunnis siue Vngaris inito, eosdem iterùm maiori agmine in Italiam intulisset in odium Rodulphi electi Frācorum Regis, à quo ante annum fuerat bello superatus. Quo tempore, præter alias depopulationes Italiæ, testatur Flodoardus Papiam vrbem opulentissimā ab iisdem Vngaris igne succensam esse, Ecclesiásque quadraginta tres combustas, Episcopum vnà cum Vercellensi qui ibi erat; igne fumóque necatum; atque ex innumerabili penè ciuiū multitudine, ducentos tantùm superfuisse, qui ex reliquiis vrbis incensæ quas inter cineres legerant, argenti modios octo dederunt Vngaris, vitam murósque ciuitatis vacuæ redimentes. Deflet eiusdem vrbis ruinam Luitprandus eius ciuis; qui eam accidisse ait hoc ipso anno, quarto Idus Martij, Indictione duodecimâ, subdens pariter de eiusdem restitutione narrationem. Ipsos autē Vngaros in Gallias irrumpentes, à Rodulpho Rege & Hugone Viennensi fugatos esse, Flodoardus tradit. Ex quo etiam constat, ægrotantem hoc anno eumdem Rodulphum, cùm penè desperatus esset, Rhemos se ad S. Remigium deportari fecisse; ibique dona plura largitum, quicquid deinde sibi, præter vxoris partem, thesaurorum superesset, per monasteria Franciæ & Burgundiæ distribuisse; tandémque penitùs conualuisse. Sed & subiicit de *Synodo* Episcoporum prouinciæ Rhemensis apud *Trosleium* mense Octobri habita sub Seulpho Archiepiscopo; in qua Isaac Comes satisfecit pro iis quæ prauè aduersùs Ecclesiam Cameracensem perpetrauerat. Hæc ipse in Chronico, In Historia Rhemensi: quibus addit quædam miracula hoc anno edita.

PAPIAE PER HVNNOS DESOLATIO.

RODVLPHVS REX ELEEMOSYN LARGITIONE SANATVR.

II. S. VDALRICVS EPISCOP. AVGVST.

Hoc item anno *S. Vdalricus* Augustanus, nobili genere ortus, nempè ex Hucbaldo Comite Kyburgensi, & Ditperga filia Burchardi Ducis Sueuiæ) in quo ab ipsis incunabulis mirifica sanctitatis indicia diuinitùs fuère patefacta, eiusdem ciuitatis Augustæ Vindelicorum electus est Episcopus. Res ab eo præclarè gestas, rudi stylo [a] illius æqualis est prosecutus; quas posteà poliores redditas ediderunt Gebehardus eiusdem ciuitatis Episcopus, & Berno Augiæ Abbas. In quibus traditur, Vdalrici electionem in Episcopum eidem ipsi cùm Romam ante quindecim annos venisset, prædictam fuisse à Marino qui posteà fuit Papa. Vnde emendandus est Sigebertus, dum eumdem ipsius aduentum in Vrbem, recenset sub Pontificatu Marini anno Redemptoris nongentesimo quadragesimo secundo, quod procul abhorret à veritate.

a Edidit eam Marcus Velserus Augustanus, & Notis illustrauit.

III.

Hoc pariter anno Ordinius Rex Legionensis, post debellatum ingentem qui ex Africa

STATUS RE... RUM HISP.

euocatus fuerat, Saracenorum exercitum, mortuus est, cùm regnâsset nouem annis & mensibus sex, vt Sampyrus & Tudensis affirmant. Successit illi frater Froila nominis huius Secundus, nullo iure, sed inuasione tyrannicâ; qui ex nece insontium, cognomen adeptus est Crudelis. Quo factum est, vt eodem post menses quatuordecim sublato de medio, rebus ad interregnum deductis, duo fuerint creati Iudices, quibus bellandi aduersùs hostes, & iudicandi populum, libera est concessa potestas. Post annum autem creatus est Alfonsus huius nominis Quartus, cognomento Monachus, filius Garsiæ, vt Tudensis affirmat, siue Ordonij, vt plures consentiunt: cùm ex aduerso in Asturiâ iam quartus filius Alfonsi Magni Regnum sibi ven[...]icâsset Ramirus.

IV. D[...]INA [...]LTIO IN [...]RIVRVM.

Hoc pariter anno defuncto Edvvardo seniore Anglorum Rege; qui in locum eius successit Æthelstanus, detectâ Elfredi cuiusdam coniuratione, eumdem Romam remisit vt se apud Ioannem Pontificem iureiurando purgaret. Qui cùm ad altare S. Petri innocentem se falsò asseruisset, mox in terram corruens, post tres dies miserè vitam finiuit. Itaq; eiusmodi aduersario liberatus Æthelstanus, donationem fecit S. Petro, cui istam rem gestam inseruit, descripsit verò posteà, vnà cum rebus ceteris ad eumdem Regem spectantibus, VVilelmus *b* Malmesburiensis, qui Historiam suam scribebat anno millesimo centesimo quadragesimo; inter auctores rerum Anglicanarum post Bedam præcipuus.

b Malmes[...] pur. l. 2. c. 6

IESV CHRISTI

AN. 925.

IOAN. X.

AN. 14.

CONST. VIII.

cum ROM. 14.

I. S. PELAG. P[...]ERI IN SIGNE MARTYRIVM.

ANNO Christi nongentesimo trigesimo, quinto, Indictione decimatertiâ, Ærâ nongentesima sexagesima tertia, sexto Calendas Iulij, contigit Cordubæ in Hispania martyrium *S. Pelagy*; qui in Gallicia natus, cùm ab Ermoigio Episcopo à Saracenis capto, cuius sobrinus erat, obses datus esset, ac Cordubam ductus, puer elegantissimæ formæ, atque spectatæ visturis; ab Habdarraghmam Rege de turpitudine & fidei abnegatione frustrà tentatus, post multos cruciatus tandem in frusta sectus, gloriosum consummauit martyrium annos dumtaxat tredecim natus. Quam rem gestam cùm plures alij, tum antiquior ceteris qui tunc vixit Raguel conscripsit; cuius scriptionem, appendicem positam ad Eulogium, Ambrosius Morales scholiis illustrauit, reliqua addens quæ spectant ad factam posteà translationẽ & cultum Martyris celeberrimi, Cecinitque prætereà eiusdem Pelagij laudes virgo Saxona, quæ his tẽporibus claruit, poetria præclarissima *Rhosvvinta* nomine.

II.

In Galliis verò, qui hoc tempore post Regem eminebat Heribertus Comes Aquitaniæ, Rhemensi ingians Ecclesiæ, quæ ceteris præstare videbatur quòd apud eam sacra Regum vnctio seruaretur; opportuna oblata occasione, pro ea liberanda ab infestatione eam inuadentium dominorum, pactum iniisse traditur cum eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopo Seulpho, vt ipsius Heriberti filius post eumdem Seulphum illi præficeretur Ecclesiæ: sed Heriberti ministri moræ impatientes, propinato veneno Seulpho, è medio illum sustulêre hoc ipso anno, qui tertius numeratur eius sedis. Post cuius obitum illud planè tunc primum contigit in Ecclesia Dei videri monstrum, numquam hactenùs visum vel auditum, immo nec puto mente conceptum; vt filius Heriberti, *Hugo* nominatus, puer nondum quinquennis, nondum alicuius inferioris ordinis capax, vixque loqui sciens, curante patre, ab Abbone Episcopo Suessionensi, & Bonone Catalaunico, necnon clero populóque Rhemensi, eiusdem ciuitatis electus fuerit Archiepiscopus. Quod factum comprobans Rodulphus Rex, præfatorum Episcoporum consilio eumdem Episcopatum ipsi Heriberto regendum commisit. Quin etiam re ad Ioannem Papam delata per eumdem Abbonem alióśque eiusdem Ecclesiæ Legatos, idem Pontifex eiusmodi electionem confirmans, quæ sunt Episcopalis ministerij ipsi Abboni interim curanda delegauit. Hæc cuncta pluribus Flodoardus *a*, eiusdem Rhemensis Ecclesiæ filius; qui & hac causa ab Heriberto cum aliis multis expulsum se queritur, quòd noluissent interesse ipsius filij electioni, Notandum autem, qualis auctoritate Pontificis ingens istud malum primùm fuerit introductum in Ecclesiam Dei, in qua posteà vsq; est propagatum; videlicèt Ioannis Decimi quo turpior nullus; cuius sicut ingressus in Cathedram Petri infamissimus, ita & exitus nefandissimus extitit.

PVER NONDVM QVINQVENNIS ELECTVS ARCHIEPISCOP. RHEM.

a Flod. Hist. Rhem. lib. 4 cap. 16. & 18

IESV CHRISTI

AN. 926.

IOAN. X.

AN. 15.

CONST. VIII.

cum ROM. 16.

I. HVGO REX ITALIÆ.

ANNO Christi nongentesimo trigesimo sexto, Indictione decimaquartâ, Hugo filius Bertæ Rex Romæ super Italiam constituitur; expulso Rodulpho Cisalpinæ Galliæ Rege, qui Regnum illud peruaserat, & alteri feminæ; viuente vxore sua, se copulauerat. Hæc Flodoardus in Chronico. De quibus pariter agens Luitprandus, hunc Hugonem tradit fuisse Comitem Prouinciæ, siue Arelatensium; quem (vt ait) ipse Ioannes Papa, omnésque Italiæ Principes Regem sibi poposcerunt: ideóque cùm Papiam venisset, cunctis ad eum conuenientibus, Regnum suscepit: paulò verò pòst Mantuam accedenti Ioannes Papa occurrens, fœdus cum eo percussit.

IESV CHRISTI

AN. 927.

IOAN. X.

AN. 16.

CONSTANT. VIII.

cum ROM. 16.

I.

ANNO Christi nongentesimo trigesimoseptimo, Indictione decimaquinta, in Galliâ

apud

CONCIL. TROSLEIENSE.

apud *Troslejum* rursùm est SYNODVM congregata; in quâ Herluinus Comes publicam egit pœnitentiam, eò quòd duxisset vxorem aliâ superuiuente. Quo pariter anno, ob simultatem exortam inter Heribertum Aquitaniæ Comitem atque Rodulphum Regem Francorum, ab eodem Comite eductus est è carcere Carolus Simplex Rex; quod vt faceret Ioannes Papa literis comminatoriis iusserat. Verùm pace rursùm compositâ cum Rodulpho, Carolus anno sequenti reductus est in carcerem, cùm iam anteà Ioannes Papa depositus esset atque defunctus. Hæc ex Flodoardi Chronico.

II. CONCIL. DVISBVRG. a *In add. ad Chron. Regin.*

Alia item SYNODVS hoc eodem anno celebrata ponitur *a* apud *Duisburgenses*, occasione Benonis; qui ante biennium, dum vitam eremiticam in Alpibus duceret, electus Metensis Episcopus, hoc anno ab ipsis Metensibus excæcatus fuerat: cuius sceleris auctores omnes in hâc Synodo excommunicati sunt. Porrò *Benno* patienter omnia tolerans, cognominatus est *Beneditus*: cuius meminit anno sequenti Flodoardus.

III. ADEFONS. REX MONACHVS.

Hoc etiam anno Adefonsus Rex Legionensis sponte se abdicās, vitam monasticam amplexus est, Ramiro relinquens Regnum: sed cùm rursùm operam recuperationi daret relicti Regni, ab eodem Ramiro captus est, atque oculis orbatus: quâ pariter pœnâ mulctati sunt posteà tres filij defuncti Regis Froilæ, quòd aduersùs eumdem Ramirum insurrexissent. Post quæ Ramirus patratæ sæuitiæ pœnitens, delictum bonis operibus expiare curauit, monasteria erigens, multáque donans Ecclesiis. Hæc pluribus qui sunt prosecuti *b* res Hispaniarum.

b *Vid. Ambros. Moral. lib. 16. c. 7. 9. 10.*

IESV CHRISTI

AN. 928.

LEONIS. VI.

AN. 1.

CONST. VIII.

cum ROM. 17.

I. IOAN. PP. IN CARCEREM DETRVDITVR.

ANNO Christi nongentesimo vigesimo octauo, Indictione primâ, contigit *Ioannem* Papam è sede deponi, & in carcerem detrudi, operâ Maroziæ scorti Romæ imperitantis, & Vvidonis ipsius mariti Tusciæ dominantis, fratris verò Hugonis Regis Italiæ: idq; propter inuidiam in Petrum fratrem Papæ, quem etiam ante oculos ipsius Pontificis interfecerunt. Rem gestam narrant Luitprandus *a*, atque Flodoardus *b*: eámque cùm iste apertè testetur accidisse hoc anno, errare eos certum est qui quatuordecim dumtaxat annos numerant sedis Ioannis. Sic igitur dignum suis sceleribus finem accepit inuasor Sedis Apostolicæ; vt qui per Theodoram impudicam feminam eam arripuit, per Maroziam æquè impudicam eiusdem Theodoræ filiam, eâ simul cum vitâ caruerit. Porrò in locum eius subrogatus est LEO huius nominis Sextus, Christophori Primicerij filius.

a *Luitpr. lib. 3. cap. 12.* b *Flod. in Chron.*

LEO VI. PAPA.

II.

Quo item anno, mense Septembri, inchoatâ Indictione secundâ, iterùm Symeon Rex Bulgarorum Macedoniæ ac Thraciæ grauissima intulit damna. Sed & Constantinopolim accedens, multa sacra profanáque loca incendit: donec Romanus Imp. cum eo ad colloquium congressus, piis admonitionibus delinitum ad pacem impulit: multis ei muneribus impertitis. Rem gestam narrat diligenter Curopalates: additque ipso Christi Natali huius anni eumdem Romanum duobus filiis suis coronam imposuisse, *Stephano* & *Constantino*; tertium verò Theophylactum in clericum à Patriarchâ esse tonsum, ac dignitate Syncelli auctum, factum esse subdiaconum.

PAX CVM BVLGARIS.

IESV CHRISTI

AN. 929.

STEPHANI VIII.

AN. 1.

CONST. VIII.

cum ROM. 18.

I.

ANNO Christi nongentesimo vigesimonono, Indictione secundâ, Carolus Rex Francorum cognomento Simplex in carcere mortuus est; relicto filio *Ludouico*, qui dum Rodulphus Regnum occupabat, educabatur in Angliâ apud Æthelstanum Regem auunculum suum. Hæc Flodoardus *a*. Quo etiam auctore constat, ad hunc annum peruenisse *Ioannem* Papam detentum in carcere, obiisséque miserè misesum diem: quem quidem ceruicali suffocatum fuisse, Luitprandus ait. Eodémque anno, qui in locum eius fuerat subrogatus *Leo*, & ipse detrusus in carcerem, ibi defunctus est, postquàm sedisset sex menses & dies quindecim. Cui successit STEPHANVS eius nominis Octauus, dictus Septimus, natione Romanus, Theudemundo patre genitus. Ita vetus Codex Vaticanus de Romanis pontificibus.

a *Flod. in Chron. hoc an.*

LEO PP. MORITVR, SVBROGAT. STEPHAN. VIII.

II. DE SACRA LANCEA, QVAM REX HENR. SIBI ADEPTVS. b *Ap. Sur. t. 5.* c *ß. Agit verò de Bar. hoc & aliis annis.*

Eodem anno *Lanceam* ex CHRISTI clauis confectam, quæ dicebatur fuisse Constantini Magni, à Samsone Comite donatam Rodulpho Burgundionum & Italiæ Regi, Henricus Rex Germaniæ ab eodem Rodulpho, partim minis, partim muneribus, traditâ etiam magnâ parte prouinciæ Sueuiæ, tandem extorsit; eámque ad insigne & tutamen Regni posteris reliquit. Hæc breuiter Sigebertus: quòd paulò fusiùs referatur in Rebus *b* gestis S. Gerardi Abbatis Bromiensis; qui hoc tempore egregiâ claruit sanctitate, prosapiâ nobili ex Austrasiarum Ducibus ortus: qui solitariam primò vitam eligens, posteà ad restituendam collapsam monasticam disciplinam à Deo vocatus; vtiliter hoc est functus munere, miraculorum etiam patrator insignis. In iisdem verò eius Rebus gestis traditur, illâ præeunte Lanceâ, tam ipsum Henricum, quàm eius successorem Othonem sæpiùs hostes fugâsse. Eadémque habet Luitprandus *c* dum recenset ingentem eiusdem Othonis victoriam prædictæ Lanceæ virtute partam. Verùm quòd ea dicitur ex Clauis Domini confecta, verius puto esse dicendum, ex aliquâ parte, claui alio ferro coniunctâ illam elaboratam: nam de Clauis Domini aliis locis positis, & ad alium vsum adhibitis, suo loco superiùs dictum est. Ceterùm in Historia de gestis *d* Anglorum, est pariter assertio de alia *Lancea*, quæ Caroli Magni fuisset, ferreturque esse eadem quam Centurio lateri CHRISTI Domini impegisset: déque *Ense* Constantini Magni, in cuius capulo affixus esset vnus ex Clauis Christi; ac denique de *Vexillo* S. Mauritij

c *Luitpr. lib. 4. cap. 12.*

d *Ps. Bed. lib. 2. cap. 12.* SACRA MVNERA MISSA AD HENR.

ritij Ducis Thebææ legionis, aliísque pretiosis muneribus, eidem Henrico ab Hugone in Galliâ regnante missis. In quibus est, quod admodùm laudes Henrici pietatem, in cultu sacrarum Reliquiarum exhibitam.

IESV CHRISTI
AN. 930.
STEPHANI VIII.
AN. 2.
CONST. VIII.
cum ROM. 19.

I. DANORVM ECCLESIA REFLORESCIT.

ANNO Christi (nongentesimo trigesimo, Indictione tertiâ vt scribit Sigebertus) Henricus Germaniæ Rex Northmannorum & Abroditarum Reges à se deuictos & tributarios redditos, Christianos fieri coëgit. Túncque factum esse Adam ait, vt cùm idem Rex Principes Daniæ sibi fecisset obsequentes, ibi prædicatione sanctissimi viri *Vuni* Archiepiscopi Hamburgensis, Christianitatem quã consecuti olim fuerant à S. Ansgario Dani, sed rigore persecutionum deseruerant, iterùm reciperint idémque etiam Suenones & Gothi præstiterint.

II.

Hoc eodem anno Constantinopoli defuncto Nicolao Patriarchâ, in locum eius subrogatus est *Stephanus* Archiepiscopus Amaseæ, vt auctor est Curopalates.

IESV CHRISTI
AN. 931.
IOAN. XI.
AN. 1.
CONSTANT. VIII.
cum ROM. 20.

I. STEPH. PP. OBITVS. IOA. XI. INTRVSIO.
a *Luitpr. lib. 3. cap. 12.*

ANNO Domini nongentesimo trigesimo primo, Indictione quartâ, *Stephanus* Papa cùm sedisset annos duos, mensem vnum, & dies quindecim, ex hâc vitâ migrauit. In cuius locum potentiâ VVidonis Tusciæ Marchioni, & Maroziæ eius coniugis, intrusus est IOANNES eius nominis Vndecimus, Sergij infamissimi Papæ ex dicto scorto Maroziâ filius, quem adhuc ætate fuisse iuniorem oportuit, cùm matrem adhuc haberet amoribus aptam, & pulchritudine florentem.

IESV CHRISTI
AN. 932.
IOAN. XI.
AN. 2.
CONSTANT. VIII.
cum ROM. 21.

I. CONCIL. ERFORD.
a *Reg. Fason Annal. Tom. & hoc an. ex fine.*

ANNO Christi nongentesimo trigesimo secundo, Indictione quintâ, Calendis Iunij celebratum est apud *Erpesfurd*, aliâs Erfordiam, CONCILIVM Episcoporum: cuius extãt Acta, & quinque canones de rectâ obseruatione Festorum atque Ieiuniorum; & vt nullus Ecclesiam petens orationis causâ, aut inde rediens, alicuius publicæ potestatis banno capi posset.

II.
b *Luitpr. lib. 3. in fi.*

Eodem anno (vt habet Sigebertus) Arnoldus Baioariæ Dux aduersùs Hugonem Italiæ Regem progressus Veronam vsque, ab eo repulsus est, quando & *Ratherius b* Verononsis Episcopus, qui Arnoldum vocauerat, ab Hugone (qui eum ex monacho Lobiensi, liberalibus disciplinis insigniter exculto, Episcopum creauerat) Papiam relegatus est, vbi de sui exilij ærumnis facetâ satis vrbanitate librum conscripsit. Porrò hunc Arnoldum, quem alij Arnolphum nominant, S. Vdalricus Augustanus Episcopus per quietem vidit in concilio Sanctorum accusari & iudicari vti sacrilegum, destructorem monasteriorum, & eorum bona laicis diuidentem, quâ de re est quoque Otthonis c Frisingensis, similis in eum accusatio. Idem verò, vbi eius completa est nequitia, post deprædatam ciuitatem Augustanam occisus est.

ARNOLDI BAIOAR. DVC. SACRILEGIA ET INTERITVS.
c *Frising. lib. 6. cap. 8.*

IESV CHRISTI
AN. 933.
IOAN. XI.
AN. 3.
CONST. VIII.
cum ROM. 22.

I. IOAN. PP. DETRVDITVR IN CARCEREM.

ANNO Domini nongentesimo trigesimo tertio, Indictione sextâ, infaustus Ioannes Papa, sicut violẽter Romanam ingressus est Sedem, ita violenter deiectus est, & in carcerem detrusus vnà cum matre Maroziâ, ab Alberico ipsius Maroziæ filio, quem ex Adelberto Marchione susceperat. Hæc Flodoardus, occasione Artaldi Rhemensis Archiepiscopi, de quo mox dicetur. Porrò horum Vrbis motuum causam Luitprandus *a* istam referat: Mortuo VVidone Maroziæ marito, eiusdémque Adelberti ex Bertâ coniuge filio, eadem impudentissima Marozia Hugonem Italiæ Regem, ipsius VVdonis ex Bertâ fratrem, Romam accersiuit spe potiundæ vrbis: qui cùm aduenisset, & ab eâ receptus esset in munitionem S. Angeli, quam ipsa occupabat, incestuosum quoque cum eâ coniugium consummauit, vbi verò iussu Maroziæ Albericus filius aquam manibus Hugoni fundens, ab eodem Hugone in faciem cæsus esset quod immoderatè aquam fudisset; Albericus in eius iniuriæ vindictam, Romanos aduersùs Hugonem concitans, eundem Româ expulit, ipséque vrbis principatum sibi vendicauit. Hæc ex Luitprando: apud quem reliqua de sequuto post hæc carcere Ioannis Pontificis & Maroziæ desiderantur; quæ Flodoardus excepit ex relatione Legatorum Rhemensis Ecclesiæ, quos ad eumdem Ioannem, pallium suo nomine petituros miserat Artaldus, ante biennium ex monacho ob insignem animi virtutem factus Rhemensis Archiepiscopus, eiecto Hugone puero.

a *Luitpr. lib. 3. cap. 12.* INFELIX STATVS VRBIS.

II. HENR. REX PIETATE SVPERAT VNGROS.
b *VVitich lib. 1. de reb. Saxon.*

Eodem anno iteratos motus Vngarorum in Germaniam Flodoardus recenset; quos (vt ait) Henricus Rex ad internecionem deleuit, triginta sex millibus occisis, ceteris captis, aut flumine absorptis. Sed hæc pluribus VVitichindus *b* Saxo; qui & piissimam recitat orationem, ab eodem Henrico ad suos milites ante pugnam habitam, quâ sibi propitium numen reddidit. De eâdem verò insigni victoriâ agens quoque

c *Luitpr. lib. 4. c. 8. 9. in fi.*

Luitprandus c, tradit vouisse Henricum, si Hunnos vinceret, de suo Regno Simoniacam hæresim eiecturum, quæ altas in eo radices fixerat decessorum conniuentiâ.

III. Temporaneus Patriarcha Constant.

Quod ad res Græcorum spectat; eodem hoc anno defunctus est Stephanus Constantinopolitanus Patriarcha, cùm præfuisset illi Ecclesiæ annos duos & menses vndecim; vt Curopalates & alij testantur, & in Græco Catalogo Episcoporum Constantinopolitanorum habetur expressum. Quo tempore res accidit, quæ numquam in eâ Ecclesiâ fuerat audita; nimirùm vt post Stephanum, non alius nisi temporaneus substitueretur Antistes: nempè *Tryphon* monachus, qui sedit vsque dum Theophylactus filius Romani Imp. adolescens tunc sexdecim annorum, legitimæ esset ætatis vt posset fieri Patriarcha. Quem tamen hoc anno re verâ creatum fuisse Patriarcham, ex Curopalate constat, dum numerat annos sedis eius viginti tres; sed loco ipsius Tryphonem constitutum esse administratorem eius Ecclesiæ: alioqui dicendum esset, duos vno tempore Patriarchas vnius eiusdémque Ecclesiæ esse creatos.

IESV CHRISTI

AN. 934. 935.

IOAN. XI.

AN. 4. 5.

CONST. VIII.

cum ROM. 23. 24.

I. Ioan. Imp. concessit in perpetuum Palliis Episcopis Const.

ANNO Christi nongentesimo trigesimo quarto, Indictione septimâ, operâ Alberici Romæ tyrannidem exercentis, graue Ecclesiæ Romanæ inflictum est vulnus; cùm (vt refert Luitprandus in relatione suæ Legationis) idem à Romano Constantinopolitano Imperatore muneribus corruptus, coegit Ioannem Papam, quem inclusum tenebat, Theophylacto eiusdem Imperatoris filio eunucho, constituto (vt vidimus) Patriarchæ Constantinopolitano, omnibúsque eius successoribus Patriarchis concedere, vt absque Romanorum Pontificum permissu vterentur Palliis. Ex quo turpi commercio (addit idem auctor) vituperandus mos inoleuit, vt non solùm Patriarchæ, sed etiam Episcopi totius Græciæ Palliis vtantur.

II. Quæ miranda acciderint Rhemis.

Eodem anno recenset Flodoardus quædam sanationum miracula, Rhemis in Ecclesiis sanctissimæ Dei-Genitricis & S. Hilarij edita: itemque hominem mortuum ope eiusdem Beatissimæ Virginis, & S. Martini, Virduni reuocatum ad vitam, postquàm diuersa suppliciorum vel refrigerij loca videre permissus esset.

III. Concil. ad S. Macram.

Idémque Flodoardus, anno sequenti, nempè Christi nongentesimo trigesimo quinto, Indictione octauâ, itidem *Rhemis* apud S. Macram *Synodum* celebratam esse ponit, præsidente Altaldo Archiepiscopo: in quâ prædones, & Ecclesiasticarum rerum inuasores, ad correctionem vocati sunt.

IESV CHRITI

AN 936.

LEONIS. VII.

AN. 1.

CONST. VIII.

cum ROM. 25.

I. Henricus Reg. obitus.

ANNO Christi nongentesimo trigesimo sexto, Indictione nonâ, mortuus est Henricus Rex Germaniæ Christianæ religionis decus, relicto Regno filio suo Ottoni, patri pietate atque fortitudine militari non impari. Quod quidem hoc anno contigisse, testis est Flodoardus; firmátque Ditmarus, addens & diem, nimirùm sextum Nonas Iulii, anno ipsius ætatis sexagesimo, regni decimosexto: cui superuixit Mathildis eius coniux, & ipsa pietate insignis.

II. Ludov. Rex Fr.

Quo pariter anno, mortuo in Galliâ Rodulpho Rege, coactus est *Landuni Conuentus* Episcoporum & procerum; in quo receptus, & ab Artaldo Archiepiscopo Rhemensi Rex Francorum inunctus est *Ludouicus* filius Caroli Simplicis, cognomento dictus *Transmarinus*, quòd fuerit ex Angliâ accersitus, vbi hactenùs apud Regem Æthelstannum eius auunculum conseruatus fuerat ob inuasores Regni tyrannos. Hæc Flodoardus hoc anno.

III. Ioan. PP. moritur, subrogatur Leo VII.

Sed & eodem anno mortuus est *Ioannes* Papa intrusus, postquàm sedisset annos quatuor & decem menses; & in eius locum subrogatus LEO quidam Dei seruus, huius nominis Septimus. Hugo quoque Rex Italiæ Romam obsidione nisus capere, exercitu suo fame afflicto, pacem iniit cum Alberico, cui filiam suam Albam in matrimonium dedit. Hæc item Flodoardus hoc anno. At de Hugonis Romam aduentu, & pace cum Alberico contractâ, Luitprandus a pluribus agit. Fuisse autem sequestrem huius componendæ pacis, Odonem Abbatem Cluniacensem, à Leone Papâ vocatum vt collapsam in Vrbe monasticam disciplinam restitueret; testis est in ipsius Vitâ b Ioannes eius discipulus, & insigni monasterio S. Pauli Romæ ab ipso præfectus: qui & ampliùs recenset complures sancti viri cùm in viâ tum in Vrbe præclarè res gestas, cum ingentibus etiam miraculis coniunctus. Hinc verò factum est, vt Cluniacense nomen per eius monasterij alumnos in diuersas prouincias dispertitos, fuerit breui tempore mirificè propagatum.

a *Luitpr. lib. 4. c. 1. 2. 3.*

b *Ap. Sur. 18. Nouemb. & Baron. hoc an. & 938.*

IV.

Per idem tempus (vt Luitprandus subiicit) in Ianuensi vrbe fons sanguinis largissimè fluxit, subsecuturam ruinam insinuans; cùm eodem anno Pœni eam vrbem inuadentes, cunctos pueris exceptis ac mulieribus trucidârant, omnésque ciuitatis & Ecclesiarum thesauros abstulerunt.

V. Manasses plures sibi vindicat Episcopatus.

Sed & quod nouum immensum malum Dei Ecclesiam deturpare tunc cœperit, præter alia multa quibus hoc deplorato sæculo est mirum in modum afflictata, idem Luitprandus narrare pergit; cùm videlicèt Manasses Arelatensis Episcopus, Hugonis Regis Italiæ affinis, contra ius fasque ab eo Veronensem, Tridentinum & Mantuanum Episcopatus accepit; sperante Hugone securiùs se regnaturum, si affinitate coniunctis beneficia & dignitates largiretur. Qui tamen nec his contentus Manasses, Eccle-

siam posteà Mediolanensem inuasit. Et vt aliquo velamento nefarius homo peccatum obtegeret, admodùm inepte id se agere tradebat exemplo Principis Apostolorum, qui Antiochenam, Romanam, & Alexandrinã possedisset Ecclesias. Denique & Marchiam Tridentinam ab eodẽ Rege obtinuit; & armis indutus in eiusdem Regis exercitu militauit. Quem impiissimum hominem, Dei legúmque contemptorem; pluribus redarguit idem auctor.

VI. Hoc eodem anno, (vt Adam ait) ex hac vita migrauit magnus ille ac sanctissimus *Vnni* Hamburgensis Archiepiscopus, Borealium illarum partium Euangelista, potens opere & sermone, de quo superiùs: cui successit *d* genere, forma, moribus, doctrina, & pietate illustris Adaldagus, qui Palium sumpsit à Papa Leone Septimo, seditque annos quinquaginta tres.

c Adam. lib. 1. cap. vlt. VNNI ARCHIEP. HAMBVR. OBITVS. *d Id. lib. 2. cap. 1.*

IESV CHRISTI
AN. 937.
LEONIS VII.
AN. 2.
CONST. VIII.
cum ROM. 26.

I. ANNO Christi nongentesimo trigesimo septimo, Indictione decima, Vngari Italiam ingressi Campaniam deuastarunt; sed à Marsis & Pelignis insidiis circumducti, fermè omnes perempti sunt, paucis ad sua reuertentibus. Hæc pluribus Leo *a* Ostiensis. Eodémque anno alia pars ipsorum inuadens Gallias, ingentem cladem intulit: quo tempore plura facta esse miracula pro conseruatione rerum ac personarum Ecclesiasticarum, Flodoardus est auctor.

a Leo Ost. lib. 1. c. 58.

II. Eodem anno *Aquisgrani Conuentus* Generalis habitus est Procerum & Episcoporum Germaniæ: in quo *Otto* (qui posteà ob res præclarè gestas, *Magni* cognomentum obtinuit) à patre Henrico relictus Regni heres, nouis comitiis confirmatus, ab Hildeberto Archiepiscopo Moguntino vnctus est ac coronatus sacris solemnibúsque ritibus, quos exactè Vvitichindus *b* Saxo eius temporis auctor descripsit. Ab hoc autem anno, cœptum esse numerari tempus Regni eius, testatur Rotgerus *c* monachus in Vita S. Brunonis eiusdem Ottonis germani.

OTTO REX GERMANIÆ VNCTVS. *b Vvitich. lib. 2.* *c Ap. Sur. 11 Oct.*

IESV CHRISTI
AN. 938.
LEONIS. VII.
AN. 3.
CONSTANT. VIII.
cum ROM. 27.

I. ANNO Christi nongentesimo trigesimo octauo, Indictione vndecima, die sexta Augusti, ipso natali SS. Martyrum Iusti atque Pastoris Hispanis imprimis solemni, Ramirus Rex Legionensis de Arabibus Hispaniam & Africam incolentibus, qui iunctis armis exercitum centum quinquaginta millium peditum, equitum quinquaginta millium, aduersùs Christianos eduxerant; votis nuncupatis conciliato numine, præuiis Angelis sub forma equitum, victoriam planè ingentem est consecutus, cæsis octoginta hostium millibus, ducto captiuo Rege Mauro nomine Abenain Cæsaraugustæ regnante, ceteris fugâ dispersis, ipsóque Rege Habdarraghman Cordubæ regnante vix elapso. Scripserunt hæc Sampyrus atque Tudensis; quæ & ipsi Arabes suis Annalibus intexuêre. Ea verò, exactâ temporis multipliciter ratione deductâ, hoc anno contigisse Ambrosius Morales *a* testatum reliquit. Addunt nonnulli, ipsum Habdarrahgman vbi Cordubam reuersus est, magnam aduersùs Christianos sibi subditos persecutionem excitâsse; túncque passos *SS. VVictorem & Euphrosynam.*

INSIGNIS VICTORIA DE ARAB. IN HISP. PIETATE PARTA. *a Ambr. Moral. Chron. Hisp. lib. 14.*

II. Hoc ipso anno Princeps Boemiæ *SS VVenceslaus* à fratre suo Boleslao occisus est, ambitione potiundi Principatûs: qui inter Martyres ab Ecclesia relatus habetur. In cuius vltionem à Rege Ottone bello ipsi Boleslao indicto, longa inter eos concertatio per annos quatuordecim perducta est. Hócque eodem anno rebellantibus aduersùs Ottonem Henrico fratre, Euerardo Duce Francorum, atque Gisleberto Duce Lotharingiæ; Otto precibus ad Deum fusis, potiùs quàm armis, incruenta obtenta victoria, potentissimum totum exercitum debellauit. Vt autem ista se habuerint, Vvitichindus *b* Saxo, Luitprandus *c* Ticinensis, & alij *d* describunt.

VVENCESLAVS PRINCEPS BOEM. MARTYR. *b Vvitich. l. 2.* *c Luitp. lib. 4. cap. 11.* *d Sigeb. hoc an.*

IESV CHRISTI
AN. 939.
LEONIS. VII.
AN. 4.
CONSTANT. VIII.
cum ROM. 28.

I. ANNO Domini nongentesimo trigesimo nono, Indictione duodecima, rursum Otto Rex in Alsatia noua potitus est Deo ministrante victoria; qua Euerardus occisus est, Gislebertus Rheni vndis submersus, Henricus verò eiusdem Ottonis frater, rebellionis princeps, supplicibus votis veniam obtinuit. Describunt hæc pluribus Luitprandus *a*, & Vvitichindus. Sed quibus egregiè factis idem Otto ad tantam victoriam consequendam absq; labore, in summo discrimine positus, aperuerit sibi viam, disces ab eodem Luitprando; dum ait, quòd cùm à multis ex suis desereretur, Comes quidam qui ei aderat cum selecta militum manu, captans occasionem extorquendi ab eo in tanta necessitate, quod alio tempore sciret minimè posse adipisci, petiit sibi dari quamdam Abbatiam prædiis ditissimam, vt quod sibi deerat militibus suis ministrare valeret. Cui Rex populo circumstante, inter alia: *Non est* (inquit) *dandum sanctum canibus. Tibique tam procaciter iniusta petenti, sub testimonio totius populi testificor, nec hoc nec aliud vmquam à me accepturum esse. Si cordi tibi est cum ceteris infidelibus auolare: quanto citius, tantò melius.* Quibus auditis Comes rubore suffusus, ad eius se pedes proiiciens, se grauiter deliquisse confessus est. Hæc Luitprandus: qui & subiicit ingentes gratiarum actione ab Ottone Deo actas, vbi de victoria per suos accepta nuncium accepit, cùm ad

OTTONIS VICTORIA PIETATE PARTA. *a Luit. lib. 4. c. 15. 16.* EGREGIVM FACTVM OTTONIS.

Ecclesiam

Ecclesiam tunc temporis cautam suam commendaturus accederet.

II. STEPH. PP. IX.

Eodem anno defuncto *Leoni* Papæ, (cùm sedisset annis tribus, & sex mensibus) subrogatus est STEPHANVS Nonus, dictus Octauus, patria Germanus.

IESV CHRISTI
AN. 940.

STEPHANI IX.
AN. 1.

CONST. VIII.
cum ROM. 29.

I. STEPH PP. VVLTV DEFORMATVS.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo, Indictione decimatertia, Stephanus Papa natione Germanus, cùm à Romanis post-habitis Cardinalibus, esset electus operâ Ottonis Regis; tyrannorum odium in se concitauit, adeò vt à quibusdam sacrilegis fuerit crebris ictibus facie deformatus; qui idcircò à publico abstinuit congressu hominum. Hæc vetus liber de Romanis Pontificibus; ex quo reliqui accepisse creduntur.

II. EADMVNDVS REX PERICLITATVR OB EIECTVM S. DVNST.

Hoc etiam anno defuncto Æthelstano Anglorum Rege, successit Eadmundus eius frater: qui cùm mox *S. Dunstanum* virum prudentissimum suum consiliarium elegisset, sed paulò pòst suasione æmulorum eiecisset, die pòst tertiâ venatum exiens in maximum incidit vitæ periculum; à quo, voto nuncupato de reparandâ factâ Dunstano iniuriâ, liberatus, statim eumdem Dunstanum in Curiam reuocauit: actâque coràm eo ac Principibus pœnitentiâ, veniam cum humilitate postulauit. Rem gestam exactè narrat Osbertus *a* monachus in Vitâ Dustani.

a *Ap. Sur. 19.*

III. CONCIL. AD FONT. COOPER.

Hoc pariter anno apud Narbonam in oppido cui nomen *Fons coopertus*, CONCILIVM celebratum est; in quo agitatâ controuersiâ de finibus diœcesum, decretum est vt Pallaria vrbs peteret sacra ab Vrgelitano Episcopo. Quæ præterea acta fuerint, ignorantur.

IESV CHRISTI
AN. 941.

STEPHANI IX.
AN. 2.

CONST. VIII.
cum ROM. 30.

I. CONCIL. SVESSION. IN CAVSA ARCHIEPISC. RHEM.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo primo, Indictione decimaquarta, SYNODVS *Suessione* habita est in causâ duorum qui de Archiepiscopatu Rhemensi contendebant; Hugonis videlicet, qui puer (vt dictum est) in gratiam patris eius Aquitaniæ Comitis electus fuerat, & Artaldi qui eo pulso in illam sedem ex monacho fuerat cooptatus. In quâ Synodo idem iussus est cessare Artaldus, eò quòd olim iurâsset numquam se in eum Archiepiscopatum intromissurum: Hugóque receptus, eò quòd Clero populóque petente euocatus esset. Itaque Rhemos profecti Episcopi, in Ecclesiâ S. Remigij eumdem Hugonem consecrarunt; cui anno sequenti a Stephano Romano Pontifice missum est Pallium, à Rhemensibus publicâ legatione petitum. Hæc omnia Flodoardus *a*: qui cùm fuisset ab Heriberto Comite Hugonis patre pulsus, ab eodem Hugone statim ac sedem recepit, ab exilio est reuocatus.

a *Flod. in Chron. hoc ann. & 4. Hist. Rhem. 27.*

Quo item anno (vt scribit Regino) Fridericus Archiepiscopus Moguntinus, iterùm postulatus indicio defectionis & coniurationis initæ cum Henrico Ottonis fratre, & aliis Principibus, in quos Otto animaduertit; purgauit se publicâ testificatione per Corporis & Sanguinis Christi perceptionem. Addit autem his Vvitichindus *b*, grauem persecutionem iisdem temporibus in monachos ortam esse à quibusdam Episcopis, affirmantibus satius esse paucos vitâ claros, quàm plures negligentes inesse monasteriis: indéque factum esse, vt plures propriæ infirmitatis conscij, deposito habitu & relictis monasteriis, graue onus sacerdotum deuitarent: sed cùm hæc prædictus Fridericus odio Abbatis Fuldensis, potiùs quàm zelo disciplinæ intentâsset, ea haud vlteriùs processisse.

b *VVitich. lib. 2. prope finem.*

PERSECVTIO IN MONAC.

III. RVSSOR. CLASSIS SVPERATA A GRÆCIS.

Quod ad res pertinet Orientales; hâc decimaquartâ Indictione, Iunio mense, tradit Curopalates Russorum classem ab Imperatore superatam esse, ac penitùs profligatam; ita vlciscente numine aduersùs eos qui Christianis immensa intulissent mala, dum plurimos in crucem egissent, alios clauis in terram affixissent; aliósque rursùm quasi scopos propositos sagittis petiissent; sacerdotalibus autem viris capita acutis clauis traiecissent, ac sacra templa non pauca combussissent. Meminit quoque Luitprandus *c* eiusdem gloriosæ victoriæ; sed quos Græci *Russos* vocant, ipse *Northmannos* appellat: verùm eâ ratione omnes populi Boreales essent appellandi Northmanni, quòd ea vox significet virum Aquilonarem.

c *Luitpr. l. 5. cap. 9.*

IESV CHRISTI
AN. 942.

STEPHANI IX.
AN. 3.

CONST. VIII.
cum ROM. 31.

I. STEPH. PP. AGIT PRO LVDOV. REGE FR.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo secundò, Indictione decimaquintâ, Francorum proceribus aduersùs Ludouicum Regem rebellantibus, Stephanus Papa per Legatos & literas sub excommunicationis interminatione præcepit, vt eidem Regi suo obedientes essent; qui mox Pontificiis iussionibus paruerunt. Hæc pluribus Flodoardus hoc anno.

II. S. ODON. CLVN. OBITVS.

Cùm autem inter hæc iugi bello Hugo Rex Italiæ Albericum Romanum Principem, fractâ sæpiùs pace hostiliter impeteret *a*, omniáque ferro & flamma deuastaret; hoc anno S. Odo Abbas Cluniacensis pro pace rursùm inter eos concilianda, (cuius & sequester anteà fuerat) ab Stephano Papa Romam iterùm reuocatus est: quod tradit Flodoardus. Porrò ipsum & Romam venisse, & illic ad vltimum ferè spiritum ægrotasse: sed B. Martini ope sanitati diuinitùs restitutum, & in Gallias reuersum, Turonis diem extremum obiisse decimoquartò

a *Luitpr. l. 5. cap. 1.*

Calendas Decembris; restatur qui fideliter eius res præclarè gestas conscripsit *b*, Ioannes eius discipulus, monasterij S. Pauli in Vrbe Abbas, comésque peregrinationis. Cuius quidem transitum hoc eodem anno contigisse, asserit idem Flodoardus huius remporis auctor: ex quo redarguas Sigebertum, qoi eum decessisse ponit anno Redemptoris nongentesimo trigesimo septimo. Successit autem ipsi in monastiea Cluniacēsi præfectura Adamatus, quem beatæ simplicitatis & innocentiæ filium nominat Odilo in Vita *c* S. Maioli, quem in monasterio soecessorem aluit in Christo: Maiolo verò successit posteà idem ipse Odilo. Ceterùm non Odo tantùm in restitutione monasticæ disciplinæ hoc tempore laborauit, sed & validè incubuit in opus Adelbero Metensis Episcopus, frater Frederici Ducis, colloborante Agenoldo Abbati Gorziensi: vt testatur Sigebertus *d* Gemblacensis in Vita quam edidit *S. Guberti*; qui ex nobili militia ad illud monasterinm fugiens, monasticam regulam amplexus est, atque inter alia egregia sanctitatis monumenta, erexit in Gallia oobile monasterium Gemblacense.

b Ap. Sur. 18. Nouemb.

c Ap. Sur. 11. May.

ADELBERO METEN. EPISCOP. RESTITVTOR MONAST. DISCIPL.

d Ap. Sur. 25. May.

III. PRIVIL. MONAST. S. VINC. AD FONT. VVLTVRNI.

Hoc eodem anoo mense Aprili datum habetur priuilegium à Constantinopolitanis Imperatoribus Romano, Constantino, & aliis Romani filiis, Monasterio S. Vincentij ad Fontes Vulturoi fluminis in territorio Beneuentano; quod vnà cum aliis plurimis diuersorum Pontificum ac Principum monumentis ad idem spectantibus, Ioannes eiusdem cœnobij monaehus intexuit in suo Chronico, quod ab exordio mundi vsque ad tempora Paschalis Papæ Secundi perduxit. Flagrantia enim in Italia bella ciuilia effecetant, vt Constantinopolitani Imperatores potirentur Calabria, Apulia, atque ea Campaniæ parte quam Vulturnus alluit, posita antea sub ditione Longobardotum Ducum Beneuenti & Capuæ.

IESV CHRISTI
AN. 943.
MARINI II.
AN. 1.
CONST. VIII.
cum ROM. 31.

I. STEPH. PP OBITVS, ET SVBROGATIO MARINI II.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo tertin, Indictione primâ *Stephanus* Papa, vbi sedisset anoos tres, menses quatuot, dies quinque, ex hac vita migrauit. In cuius locum subrogatus est MARINVS (quem alij Martinum nominant) eius nominis Secundus, patria Romanus. Habet hæc vetus Codex Vaticanus de Romanis Pontificibus: quoto autem mense vel die acciderint, non dicit. Sed Marinum ad principium huius anni sedere cœpisse, apertè intelligitur ex ipsius priuilegio concesso monasterio S. Vincentij ad Fontes Vulturni, à Ioanne monacho recensito, quod datum habetur mense Martio, Indictione secunda, eiusdem Pontificatûs anno pariter secundo. Porrò idem omissis insanabilibus bellieis tumultibus, totum se tradidit ad eomponendam Eeclesiam, tam in Cleri quàm in monachorum reformatione, & in basilicarum restauratione, & cura pauperum: literísque egit vt inter Christianós Principes mutuò decertantes pax componeretur. Quem quidem iam olim fuisse dono prophetiæ imbutum, dictum est superiùs *a* ex Rebus gestis S. Vdalrici Augustani Episcopi.

a An. 924. 11.

IESV CHRISTI
AN. 944.
MARINI II.
AN. 2.
CONST. VIII.
cum ROM. 33.

I. THEOPHYL. PATRIARC. CONST.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo quarto, Indictione secundâ, post celebratam Constanrinopoli *Synodum*, in quâ Tryphon Patriareha Constantinopolitanus, qui exacto definito tempore quo pollieitus fuerat cedere Theophylacto Romani Imp. filio, recusaret id præstare, dolosè circumuentus depositus est; ac *Theophylactus* cùm iam ad annum ætatis vigesimum quintum peruenisset, mense Februario Patriarcha est consecratus. Rem gestam pluribus narrat Curopalates.

II. FILIA HVGONIS REG. IVNCTA FILIO CONSTANTINI IMP.

Eâdem quoque Indictione secundâ, missam fuisse legationem à Constantino Imp. ad Hugonem Iraliæ Regem, vt filio suo Romano filiam eius Bertam iungeret matrimonio; idque factum esse, intercurrente pariter ab ipso Hugone ed eumdem Imp. legatione pro mittendâ classe aduersùs Saracenos; Coropalates, & Luitprandus *a* testantot. Addit verò iste, eamdem Bertam ex concubinâ fuisse genitam, missámque Constantinopolim per Sigefredum Parmēsem Episcopum, à Græcis mutato nomine Eudoxiam esse dictam: sed & Constantinum classem misisse, quæ omnes Saracenorum naues exussit: Hugonémque eosdem Saracenos Fraxineto expulisse: verùm mox timentem Berengarium Marchionem Eporregiæ ciuitatis, tyrannum Italiæ; cum iisdem Saracenis fœdus iniisse, atque ex eo tempore omnia ipsi infelicissime ad obitum vsque cessisse.

a Luitpr. l. 5 cap. 6.

III. IMAGO CHRISTI NON-MANV FACTA CONSTANTINOPOLIM TRANSLATA.

Sub eâdem pariter Indictione secundâ, Curopalates tradit Edessenos obsidione grauiter oppressos, eius solutionem ab Imperatore petiisse, pollicitos in pretium, sanctam Christi EFFIGIAM; (illam videlicèt famosissimam miraculo expressam ipso CHRISTO viuente, & ad Agbarum missam, de quâ sæpè dictū est:) solutâque obsidione, traditam esse Imaginem, & Constantinopolim maximâ pompâ perductam. Cuius quidem traoslationis prolixâ narrationem Constantinus ipse Porphyrogenitus Imperator, non pater, sed filius eiusdem cum patre nominis, atque eriam cognominis; (omnes enim qui nati purpurâ induebantur, vel in Porphyrio palatio nascebantur, *Porphyrogeniti* dicebantur) contexuit in oratione *b* quam posteà habuit de eâdem sacrâ Imagine: cum quâ etiam translatam ait *Epistolam* ipsam, quam vnà cum Imagine CHRISTVS Dominus propriâ manu scriptam ad eumdem Agbarum misisset: sed & miraculo Dei voluntatem de eiusmodi Constantinopolim translatione declaratam esse, ingentiáque alia miracula ad easdem sacratissimas Reliquias edita tam in itinere quàm in vrbe Constantinopolitanâ, quò delatæ sunt decimoseptimo Calendas Septembris: quæ dies ex eo

b Ext. ap. Metaph. 16. Aug.

tempore

tempore fuit apud Græcos perpetua solemnitate consecrata. Denique contigit sub eodem Constantino Porphytogenito, vt cùm S. Paulus in Latro(à monte, cuius in vertice habitabat, it nominatus, summæ sanctitatis & apud omnes vbique venerationis anachoreta, quem & Imperator & Pontifex Romanus literis & legationibus visitarunt, à Photio Patricio ad ipsum ab Imperatore misso, petisset vt eidem S. Imagini æquale velum lineum applicaret, & ad se mitteret; eo tactu Christi effigies in eo linteo ad amussim expressa fuerit: quod tradit fidelissimus auctor Vitæ ipsius S. Pauli. Ceterùm posteà bellis ingruentibus, ipsaque ciuitate Constantinopolitana sæpe capta & ab hostibus direpta, ac primùm à Catholica communione discissâ; Dei prouidentia factum est, vt eadem veneranda Imago Romam perlata fuerit, vbi hactenus colitur in Titulo S. Siluestri.

EADEM ROMAM TRANSLATA.

IV. ROM. ET FILII EIVS IMPERIO PRIVATI.

Hoc eodem anno decimasexta Decembris inchoata iam tertia Indictione, Romanus Imp. qui ex collega in quem à Constantino Porphyrogenito assumptus fuerat, iam prope in dominum mutatus erat; à Stephano proprio filio, Imperatore ab ipso pariter declarato, captus & attonsus in monachum, relegatus est in insulam. Sed & post triginta quinque dies elapsos, nempè vigesima prima Ianuarij, idem ipse Stephanus, & Constantinus eius frater, inter se mutuò de Imperij primatu certantes, ambo in mensa renti, in insulas deportati sunt. Sicque vt priùs, vni Constantino Porphyrogenito, Leonis Philosophi filio relictum est Imperium. Præstitit hoc ipsi in suæ *Imaginis* aduentu IESVS CHRISTVS, qui consueuit exaltare humiles, & superbos è sede deponere. Hæc autem pluribus descripsit Curopalates, & ex eo alij Græcorum historici; ex Latinis verò Luitprandus *c* profusiùs.

c *Luitpr. l. 5. c. 9. 10. 11.*

V. ABSCISSA MANVS RESTITVITVR.

De rebus Germanicis valdè mirandum, quod hoc contigisse anno in Transrhenensibus regionibus Flodoardus narrat de quodam homine, cui cùm manus ferro abscissa esset, post aliquod tempus eadem restituta est ipsi dormienti. Vvitichindus *d* & ipse temporis sui scriptor, eamdem historiam recensens, addit, pro signo miraculi sanguineam lineam loco coniunctionis relictam esse. Subdit autem Flodoardus de igneis globis in iisdem partibus per aërem volitantibus, qui crucibus oppositis cum benedictione Episcopali & aqua benedicta repellabantur.

d *Vit. ch. l. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 945.

MARINI II.
AN. 3.

CONST. VIII. Solius.
AN. 34.

I. REX A DEO REIECTVS OB FOEDVS CVM INFIDELIB.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo quarto, Indictione tertia, Hugone Rege Italiæ à suis pulso, eius filius Lotharios in Regnum susceptus est. Hæc pauca Flodoardus, satis ad temporis notam consignandam; atque significandum à Deo fuisse reiectum Regem, simul ac fœdus iniit cum Saracenis. Sed & qui Manassi affini suo plures (vt vidimus) dederat Episcopatus, vt eo modó (quod putabat) Regnum sibi stabiliret; idem iusto Dei iudicio eum primum rebellem sensit, cupiditate illectum potiundi Archiepiscopatu Mediolanensi, à Berengario Marchione sibi promisso: sicque eidem Berengario Italiam repetenti aperuit ostium, & vt alij Principes Italiæ ab Hugone deficerent procurauit. Itaque Hugo Regno pulsus, in Prouinciam vnde venerat Arelatensis Comes, reuersus est, nec diù pòst vixit. Quæ omnia pluribus prosecutus est Luitprandus *a*. Habet verò ampliùs Leo *b* Ostiensis de eodem Hugone, ipsum in Burgundia monasterium perquàm magnificum construxisse sub titulo S. Petri; ibique omni thesauro suo tradito, monachum effectum esse.

a *Luitpr. l. 5. cap. 13.*
b *Leo Ost. lib. 4. c. 64. in fin.*

HVGO REX MONACHVS.

II.

Eodem anno rursùm recrudescentibus bellis in Galliis inter Ludouicum Regem atque Hugonem Francorum Ducem, idem Ludouicus dolo Hugonis comprehensus est à Northmannis, quos putabat sibi fideles; & per annum integrum detentus in custodia; nec solutus, nisi dato Hugoni quod petierat, castro Laudunensi. Hæc Flodoardus anno præsenti atque sequenti. Qui & hoc anno habet de plaga Ignis in homines Parisiensis territorij cælitus immissa: ex qua sanati eos contigit, qui ad Sanctorum loca, ac præcipuè ad Ecclesiam B. Mariæ Parisius se reciperent.

PLAGA IGNIS CÆLITVS IMMISSA.

IESV CHRISTI
AN. 946.

AGAP. II.
AN. 1.

CONST. VIII.
AN. 35.

I. MARINO PP. MORTVO, SVBROGATVR AGAPETVS II.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo sexto, Indictione quartâ, *Marinus* Papa decessit; successitque ei AGAPETVS huius nominis Secundus. Hæc breuiter Flodoardus. Quoto autem mense vel die id acciderit, apud veteres vbique silentium: sedisse autem Marinum annos tres, menses sex, dies tredecim, habet vetus codex Vaticanus de Romanis Pontificibus. De cuius gestis, præter ea quæ diximus, nota tantùm habentur, quæ cum magna eiusdem Pontificis laude refert Leo *a* Ostiensis aliique nonnulli, de rebus quorumdam monasteriorum ab ipso probè dispositis, priuilegiisque eis collatis.

a *Leo Ost. lib. 1. cap. 60. & 62.*

II.

Eodem tempore (vt ait Luitprandus *b*) Constantinus Imp. literas dedit in Italiam ad Berengarium Principem, quibus ei commendauit Lotharium Regem fratrem nurûs suæ. Ab ipso verò Berengario ad eumdem Constantinum missus est idem Luitprandus historicus: qui suam ipsius Legationem describens *c* multa admiratione digna narrat; quæ vt curiosa ad institutum nostrum minùs spectantia prætermittimus.

b *Luitp. l. 6. cap. 5.*
LVITPRANDI LEGATIO CONST.
c *Ibid. cap. 1. 2. 3.*

IESV

IESV CHRISTI
AN. 947.

AGAP. II.
AN. 2.

CONST. VIII.
AN. 36.

I. CONCIL. VIRDVN IN CAVSA EPISC. RHEN.

ANNVS Christi nongentesimus quadragesimus septimus inchoatus est Indictione quintà. Quo habita est SYNODVS *Virduni*, veteri in causâ Hugonis & Artaldi contendentium pro Archiepiscopatu Rhemensi, cum Artaldus olim pulsus, anno superiori à Ludouico Rege in sedem illam fuisset restitutus. Ad illam autem Synodum cum vocatus Hugo venire recusasset, ipsa Synodus Artaldo Archiepiscopatum adiudicauit. Hæc Flodoardus; quæ gesta ait hoc anno mense Nouembri, præsidente in Synodo Robertto Treuerensi Archiepiscopo. At quoniam negotium perardnum haud videbatur posse per prouinciales Episcopos terminari, placuit anno sequenti plenum Concilium conuocari ex Episcopis Galliæ atque Germaniæ. Intereà verò Hugo nuncium ad Agapetum Papam misit, cum falsis literis nomine Episcoporum prouinciæ Rhemensis conscriptis, quibus petebatur vt Episcopatus eiusdem Ecclesiæ ipsi Hugoni ab Apostolicâ Sede confirmaretur. Quarum fide, ab eodem Pontifice surreptæ sunt literæ eâ de re ad Episcopos Galliæ atque Germaniæ. Sed quid posteà secutum fuerit, dicetur anno sequenti.

II. a Ambr. Mo... ... 18. CONCIL. ASTVR.

Celebrata hoc pariter anno *a Asturia* in Hispaniâ traditur sub Salomone eius ciuitatis Episcopo SYNODVS; in quâ nonnulla de rebus ad Christianam disciplinam benè disponendam & conseruandam tractata fuerunt: sed desiderantur Acta.

III. S. ÆDITHA REGINA. b Ditmar. lib. 2.

Eodémque anno, qui vndecimus Ottonis Germaniæ Regis numeratur, septimo Calendas Februarij, mortua est eius coniux *Æditha* Regina sanctitate præclara; quam post obitum claruisse miraculis, Ditmarus *b* eius temporis scriptor affirmat.

IESV CHRISTI
AN. 948.

AGAP. II.
AN. 3.

CONST. VIII.
AN. 37.

I.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo octauo, Indictione sextâ, Agapetus Papa Legatum à Latere *Marinum* Episcopum misit in Galliam, tum ad stabiliendum Ludouici Regnum, quod factione Hugonis Ducis variis nutabat tumultibus; tum etiam ad cognoscendam causam Rhemensis Ecclesiæ, quinam eius legitimus esset Episcopus, Artaldus, vel Hugo.

II. CONCIL. MOSOM. IN CAVSA EPISC. RHEM.

Et primò quidem ante Marini aduentum, alia celebrata est Idibus Ianuarij SYNODVS ad castrum *Mosomi* à Roberto Archiepiscopo Treuerensi, ceterísque eius diœceseos Episcopis, & aliquibus Rhemensis: ad quam rursùm vocatus Hugo cùm venire contempsisset, Artaldo iterùm adiudicatus est Rhemensis Archiepiscopatus. Cùm verò nec huic Synodi definitioni Hugo acquiesceret, fretus literis surreptitiis Apostolicæ Sedis, de quibus diximus; tandem adueniente Marino Legato, SYNODVS Generalis Episcoporum Germaniæ, & quorumdam Gallorum, (fuerunt omnes numero vnus & triginta) habita est in palatio *Engelenheim* septimo Idus Iunij coram eodem Legato, præsentibúsque Regibus Ottone & Ludouico. In quâ primùm Ludouicus questus est de iniuriis sibi ab Hugone Duce illatis; contestatúsque est, si quis obiiceret eas sibi illatas esse suorum facinorum causâ, paratum se esse purgare se iuxta Synodale iudicium, & Regis Ottonis præceptionem, vel certamine singulari defendere. Deinde verò Artaldus litem exposuit, quæ versabatur inter ipsum & Hugonem æmulum; prolatæque sunt à diacono Hugonis literæ Agapeti Papæ in fauorem eiusdem Hugonis conscriptæ. Sed cùm illæ ostensæ essent subreptitiæ, ac proinde nullius vigoris; tunc Artaldo, quòd numquam Synodale iudicium refugisset, communi omnium decreto confirmata est possessio Archiepiscopatûs Rhemẽsis: Hugo verò eiusdem Ecclesiæ inuasor excommunicatus, donec pœnitentiâ ageret. Præter quæ, actum est etiam in eâdem Synodo de incestis coniugiis, & simoniacis Ecclesiarum venditionibus, aliísque illicitis lâicalibus vsurpationibus tollendis; déque aliis rebus ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus.

III. CONCIL. TREVER. IN CAVSA REG. FRANCORVM.

Causa verò Ludouici Regis & Hugonis Ducis, delata est ad Synodum Treueris hoc eodem anno celebrandam; ad quam interim idem Hugo vocari deberet literis Marini Apostolicæ Sedis Legati. Collecta autem eadem TREVERENSI SYNODO, cùm Hugo diù expectatus, nec per Legatos adesse curasset; tandem Synodi sententia, ob mala tam Ecclesiis & Episcopis, quàm Regno Regique illata, excommunicatus est donec de cunctis satisfaceret. Paritérque excommunicati duo pseudoëpiscopi, ab Hugone inuasore Rhemensi post ipsius expulsionem atque damnationem ordinati: aliique nonnulli ob alia facinora damnati. Quæ quidem omnia de prædictis Synodis hoc anno celebratis recensita, pluribus narrat Flodoardus.

IESV CHRISTI
AN. 949.

AGAP. II.
AN. 4.

CONST. VIII.
AN. 38.

I. CONCIL. ROM. PRO CONFIRMAT. SYNOD. GALLICAN.

ANNO Christi nongentesimo quadragesimo nono, Indictione septima celebrata est Romæ SYNODVS apud S. Petrum ab Agapeto Papa; in qua damnationem duorum Hugonum, tam Ducis quàm Episcopi, in Conciliis superiori anno habitis decretam, confirmauit. Hæc Flodoardus.

II.

Eodem anno debellatis ab Ottone Germaniæ Rege magna victoria Danis & Slauis, iisdémque in Christianã religionem à qua desciuerant reductis, & Ecclesiis in eorum regionibus ordinatis; & Agapetus Papa eorum Metropoli Hãburgensi

burgensi

burgensi gratulatus, eidem priuilegia à prædecessoribus data innouauit: quę facta esse hoc anno; quo numeratur duodecimus sedis Adaldagi Archiepiscopi, testatur Adam *a* vetus Chronographus. Ceterùm Haraldum Danorum Regẽ, miraculo ferri candentis à clerico Christiano absque læsione diù teneri, ad fidem Christianam capessendam inductum esse, Vvitichindus *b* tradit: cui etiam adstipulatur Ditmarus *c*; qui & ampliùs asserit, accidisse his temporibus plurimas animarũ sensibiles apparitiones, ad indicandam earum immortalitatem, quam Slaui negabant. Habẽt verò iidẽ omnes auctores, de multis aliis populis, ab Ottone Imperio suo subiugaris; adeò vt omnia fermè regna quę post mortem Caroli Magni defecissent, iterùm recuperarit.

a Adam l.2. cap.2. & 3.
Rex Danor. ex miraculo conversus ad fidem.
b Vvitich. lib.2.
c Ditmar. Chron. l.2.

III.
Berengarii expilatio Eccle.
d Luitpr. l.5. cap.13.

Hoc item anno Vngaris rursùs Italiam inuadentibus, Berengarius decem modios nummorum, non ex propria pecuniâ, sed ex Ecclesiarum ac pauperum collectione dedit, eâdemque occasione multam aliam pecuniam ab omnis ætatis sexûsque hominibus collegit, sibique retinuit: vt hæc damnans Liutprandus *d* narrat.

IESV CHRISTI
An. 950.
Marini II.
An. 5.
Const. VIII.
An. 39.

I.
a Leo Ost. l.1.c.64
Finis imperii Francorum in Italia

ANno Christi nongentesimo quadragesimo, Indictione octauâ, Lothario Rege Italiæ veneno sublato è medio, Berengarius vendicauit sibi Regnum. Hæc Flodoardus. Leo *a* autem Ostiensis ait, ipsum Lotharium in subitam phrenesim incidisse, atque in ipso finem accepisse Imperium Francorum in Italiâ: eóque defuncto vxorem eius Adelaidem, filiam Rodulphi Regis, sese in Canusinam munitissimam arcem recepisse, atque inde literis Ottonẽ Regem propinquum suum In Italiam ad suî liberationem vocâsse. Sed & Agapeti Romani Pontificis epistolâ vocatum eundem Ottonem, vt liberaret Italiam à Berengarij tyrannide, testatur Anonymus qui olim scripsit Vitas Romanorum Pontificum. Equidem cùm sanctissimus Pontifex vidisset tyrannum manus misisse in res Ecclesiasticas, (quod superiùs vidimus) auxilium à Rege maximè pio expetendum putauit: quod & feliciter cõsecutus est, vt dicetur anno sequenti.

II.
a Ambr. Moral. l.16. cap.19. & alij.
Felix exitus Ramiri Reg.

Quo pariter anno *b* Ramirus Lex Legionensis, in Hispaniâ, religione & bellicâ fortitudine insignis, piissimè ex hâc vitâ migrauit, cùm regnâsset annos viginti duos expletos. Qui quidẽ moriturus, factâ confessione Episcopis & Abbatibus qui aderant, deuotè suscepit Sacramentum Corporis & Sãguinis Domini Iesv Christi; eóque facto se à regno abdicauit, proclamans cum lacrymis; *Nudus egressus sum de vtero matris meæ, nudus reuertar illuc: Dominus mihi adiutor, non timebo quid faciat mihi homo.* Successit ei Ordonius ipsius filins, huius nominis Tertius: quem toto quinquennio quo regnauit, ciuili bello magis quàm externo contigit fatigari, rebellantibus aduersùs eum Sancio fratre cum Castellæ Comite: quæ pluribus prosequuntur rerum Hispanicarum scriptores.

IESV CHRISTI
An. 951.
Agap. II.
An. 6.
Const. VIII.
An. 40.

ANno Christi nongentesimo quinquagesimo primo, Indictione nonâ, Otto Rex Germaniæ in Italiam veniens, fugatis Berengario Regem agente, & eius filio Adelberto, Adelaidem Reginam Lotharij anno superiori extincti coniugem, accepit vxorem. Hæc Leo *a* Ostiensis, & Flodoardus *b*. Iste verò addit, Saracenos meatum Alpium obsidentes, viatoribus Romam peregrinantibus tributum imposuisse, vt liberè permitterentur transire. I.

a Leo Ost. l.1 c.vult.
b Id in Chron. hoc an.

II.
Vltio diuina in tyran. sacrilegum.
c Flor. hist Mattha. VVestm. n. hoc an.

Eodem anno Amalaphus tyrannus in Angliâ, cùm adeò inualuisset vt illius Regni partem dimidiam possideret, vbi aggressus est incendio tradere Ecclesiam S.Balteri, mox numine vindice, repentinâ morte percussus est: sicque factum absque armis est, vt vniuersâ Angliæ monarchiâ *c* pius Rex potiretur Eadredus, qui iam antehàc subrogatus fuerat in locum defuncti fratris sui Eadmundi.

IESV CHRISTI
An. 952.
Agap. II.
An. 7.
Const. VIII.
An. 41.

ANno Christi nongentesimo quadragesimo secundo, Indictione decimâ, mense Augusto, *Augustæ* Rhætiæ prouinciæ publicus habitus est *Conuentus* Episcoporum, necnon Principum Francorum, Germahorum, & Longobardorum; cui & Otto Rex interfuit, rogatus ab Episcopis: conditique in eo sunt canones vndecim, qui extant *a*. Sed & Berengarius cum filio Adalberto sese subiiciens eidem Ottoni, ab eo vt subditus recepit regendam Italiam. Qui tamen vbi illuc rediit, ad prauos suos actus reuersus, Episcopos & Principes malè habere cœpit, eorúmque omnium inimicitiam in se conuertit: vt testatum habetur apud Reginonem hoc anno. Otto autem pro acceptis à Deo beneficiis gratias ipsi rependens, inter alia hoc ipse anno *b* multa donauit Ecclesiis.

I.
Conventus Aug.
a Antiq. Lect. Canis. Tom. V.
b Grantz. Metra. Saxo. lib.3.c.26.

IESV CHRISTI
An. 953.
Agap. II.
An. 8.
Const. VIII.
An. 42.

ANno Christi nongentesimo quinquagesimo tertio, Indictione vndecimâ, Otto I.

Rex

OTTO IN-CONCESSA SVO DAMNO TENTAT.

Rex in gratiam Adelaidis coniugis, eius matri Bertæ contra ius fásque Abbatiam dedit Merenstein appellatam;sed suo graui damno : tunc enim ineum conspirationes ipsius filij Luitholphi,& Chunradi Ducis sunt cœptæ,omniáque turbata. De his plura apud Reginonis Appendicem, & Witichindum, atque alios res gestas Ottonis prosecutos.

II. BRVNO EPISC. COLON.

II. Inter hæc verò Romam pro Pallio accipiendo legatio missa est à *Brunone* Archiepiscopo Coloniensi, ipsius Ottonis fratre,viro doctrinâ & pietate insigni;qui hoc eodẽ anno(vt auctor est Flodoardus,& alij)defuncto Vvicfredo legitimâ electione subrogatus est. Missus itaque Romam Abbas Fuldensis,Pallium ab Agapeto impetrauit ; quo Bruno vti permissus est, non solum (ex more) diebus solemnibus,sed quoties vellet : vt testis est Rorgerus monachus in Rebus *a* præclarè gestis eiusdem Brunonis.

a *Ap. Sur. 11. Octobr.*

IESV CHRISTI

AN. 954.

AGAP. II.

AN. 9.

CONST. VIII.

AN. 43.

I. ANNO Christi nongentesimo quinquagesimo quarto, Indictione duodecimâ, Alberico Patricio Romanorum defuncto, filius eius Octauianus, cùm esset clericus, Principatum adeptus est : qui defuncto pariter Agapeto Papâ, Pontificatum posteà occupauit. Hæc Flodoardus, ista intuitus scriptor huius temporis: ex quo mendacij arguas omnes qui dixerunt, per patrem Albericum, Octauianum esse promotum ad Pontificatum.

II. CORPVS S. MATTHÆI TRANSLATVM SALERNVM.

II. Eodem anno corpus S. MATTHÆI Apostoli,quod primo in Æthiopiâ vbi passus est,postmodùm in Bithyniâ per multa tempora quieuerat, eiusdem ipsius S.Apostoli reuelatione repertum est,atque Salernum translatum. Hæc Leo *a* Ostiensis.

a *Leo Ost. lib. 2. c. 5.*

III. Accidit hoc item anno, vt S.Vdalricus Augustanus Episcopus ad Ottonem Regem, ac filium eius Luitholphum,habentes in conspectu aduersarios exercitus ad pugnam vtrimque paratos, sequester pacis accedens, eosdem inter se mutuò conciliauerit, quam rem gestam describit auctor ipsius Vitæ, & ex eo Berno Abbas: eamdémque accidisse hoc anno decimosexto Calendas Ianuarij, Marianus affirmat. Rotgerus *b* verò scribit,operâ insuper Brunonis Coloniensis Archiepiscopi Ottonis fratris factum esse, vt pater filio reconciliatus, eidem Italiæ Regnum delegauerit.

b *Rotger. in Vit. Brunon. cap. 15. ap. Sur. 11. Octob.*

IV. Quo pariter anno mortuus est Ludouicus Francorum Rex : cuius Filius *Lotharius* puer, apud S. Remigium Rex consecratus est ab Artaldo Rhemensi Archiepiscopo,fauente Hugone Principe, & Brunone Archiepiscopo Coloniæ, ceterisque Præsulibus & Proceribus Franciæ,Burgundiæ,& Aquitaniæ. Hęc Flodoardus.

V. VVILLELMVS ARCHIEPISC. MOGVNT.

V. Defuncto quoque Friderico Archiepiscopo Moguntino;electus est in locum eius *Vuillelmus* filius Ottonis Regis ex priori coniuge, eodem ipso die quo pax inter ipsum Ottonem & filium eius Luitholphum sancita est ; nimirùm(vt est apud Marianum Scotum) decimosexto Calendas Ianuarij : ordinationem verò accepit nono Calendas eiusdem mensis : cuius magna est laus apud Petrum Damiani, alióśque antiquos scriptores.

VI. CONCIL. NOVIOMEN. PROPTER AN. DO DIE S. HVNEGVNDIS VIRG.

VI. Eodem anno celebrata est à Rodulpho Nouiomensi Episcopo *Synodus*,& stabilitum de feriando die *S. Hunegundis* virginis, quæ egregiâ claruerat sanctitate sub S. Eligio eiusdem ciuitatis Antistite ; eius verò corpus nuper inuentum fuerat, & innumeris coruscauerat miraculis. In non seruantes autem hoc S. Synodi decretum,rursùs diuina sunt ostensa prodiga,cùm inter alia ex spicis à messoribus eo die collectis copiosus sanguis profluxit. Recitantur hæc,aliáque de eâdem S. Virgine, in Rebus *c* eius gestis ab auctore illius temporis scripris.

c *Ap. Sur. 25. Aug. & in Append. ad eamd. Vit.*

VII. DE RATHERIO EPISC. VERON.

VII. Hoc eodem anno *Ratherius* vir magni nominis inter Scriprores huius temporis, idémque Episcopus Veronensis, iam anteà ex leui suspicione pulsus ab eâ Ecclesiâ, & à Brunone Archiepiscopo Coloniensi susceptus,præfectus est Leodiensi. Cùm verò & à Leodiensibus eiectus esset, fauentibus ordinationi cuiusdam Baldrici ex magnatibus illius regionis ; egit Bruno cum Ottone Rege, vt idem Ratherius restitueretur in sedem pristinam Veronensem : è quâ tamen rursùm ob falsas in eum illatas calũnias pulsus est. Agit de his Rotgerus in Brunone *d*. Sed de triplici suâ eiectione Ratherius lusit hoc versu;

Verona præsul, sed ter Ratherius exul.

d *Rotger. cap. 38.*

Reuersum autem ipsum post tertium exilium in suum monasterium Lobiense vnde progressus erat,obiisséque ibi diem extremum anno primo Ottonis Secundi, qui numeratur nongentesimus septuagesimus tertius,Sigebertus affirmat. Henricus autem scribit, humilitatis ergò hæc ipsum scribi in suo tumulo voluisse. *Conculcate pedes hominum sal infatuatum*, quem & multas reliquisse præclari ingenij sui lucubrationes *e* constat.

e *Rec. illorum catalogum Bar. Tom. X. hoc an.*

VIII. Eodem anno (ait Ditmarus *f*) cruces in vestibus apparuerunt ; quod signum dignè accipientibus profuit,irridentibus obfuit.

f *Dithm. l. 2. Chron.*

IESV CHRISTI

AN. 955.

AGAP. II.

AN. 10.

CONST. VIII.

AN. 44.

I. AGAPET. PP. OBITVS.

I. ANNO Christi nongentesimo quinquagesimo quinto, Indictione decimatertiâ, ingens perturbatio Ecclesiam Romanam inuasit;cùm defuncto *Agapeto* sanctissimo Pontifice, postquàm sedisset annos nouem, menses septem, dies decem, ipse quem diximus anno superiori, *Octauianus* Alberici filius,iam anteà ex clerico factus Vrbis Princeps, Apostolicam Sedem inuasit, suggerentibus (vt ait Flodoardus) Romanis. At licèt omnia quæ conueniunt ad legitimam electionem suppetiissent, ex ætate tamen longè dispari vt legitimè ordinari potuisset Episcopus, redarguitur illegitimè electus. An enim ipse hoc tempore plenam pubertatem expleuerit, ex his quæ apud Luitprandum *a*, qui cuncta habebat præ oculis,scripta reperiuntur,

a *Luitpr. l. 6. cap. 6.*

possumus

Ætas Octaviani sedem invadentis.

possumus dubitare; dum recitantur Ottonis Imp. verba, de ipso cùm iam octauum ageret in Pontificatu annum dicentis; *Puer est, facilè bonorum mutabitur exemplo virorum*, excusantis videlicèt in adolescentulo audita scelera. Sed & cùm ex eodem Luitprando & aliis constet, patrem eiusdem Octauiani Albericum duxisse vxorem Aldam Hugonis Regis filiam anno nongentesimo trigesimo sexto circa finem eius; etiamsi Octauianus primogenitus fuerit, tamen non potuit nasci ante annum nongentesimum trigesimum septimum: quâ ratione dicendum esset, ipsum ad summum nonnisi annos decem & octo habere potuisse, cùm inuasit Pontificatum. Abortiuum istum tunc parturiit Romæ tyrannis Pontificem, qui nec ætate diaconus esse potuit. Attamen accedente consensu, hunc tolerandum vtcumque perditissima illa tempora suaserunt magis, quàm Ecclesiam schismate scindere; cuius vitandi causâ, vtpotè mali omnium pessimi, vniuersa Ecclesia Catholica eum est venerata Pontificem, vt ex sequentibus apparebit. Hic autem reuerâ primus inuentus est, qui mutauit sibi nomen; vt qui ex *Octauiano* voluerit nominari IOANNES; vel quòd eo nomine eius patruus Ioannes Papa Vndecimus sit appellatus, vel vt in nomine saltem benè posset audire in adulatoriis acclamationibus, quibus malè vsurpatum profecti soleret sacrum illud elogium, *Fuit homo missus à Deo, cui nomen erat Ioannes.*

Ioan. XII. primus mutat nomen.

II. Vngari ingenti praelio ab Ottone debellati.

Hoc eodem anno cùm Hunni, siue Vngari, in Germaniam numerosissimo exercitu irrupissent, & post alia multa illata damna Augustam ciuitatem obsedissent, cernerétque Rex Otto non posse illos humanis viribus superari; ad preces, ieiunia, ac votorum nuncupationes conuersus, sicque virtute Dei roboratus, prælium fortissimè cum eis cómisit; tantámque stragem edidit, vt ex infinito fermè eorum numero, sex aut septem fugientes euaserint, Regibus captis, & in ignominiam laqueo suspensis. Quam quidem victoriam longè antè fuisse à S. Vdalrico diuinâ reuelatione præcognitam, egregiámque ab eodem in suæ ciuitatis obsidione nauatam operam, qui res ab eo gestas fideliter est prosecutus, affirmat. Celebrata verò eadem reperitur omnium *b* ore, quam obtentam tradunt die S. Laurentij. Denique numquam apud nostrates talem esse auditam, tradit apud Reginonem scriptor qui Auctarium ad eius Historiam apposuit. Pro quâ ingentes gratiarum actiones ab Ottone repensas Deo, Deique Genitrici, & omnibus Sanctis, qui res Saxonum prosecutus est Crantzius *c* scribit.

b Flod. Dit. Luitpr. Vit. Vdal. Reg. in Brun. Crantz. & alij rerum huius temporis Scriptores.

c Crantz. 4 Hist. Saxon. c. 7.

III. S. Dunst. Regem e medio impudic. femin. abstrahit.

Hoc pariter anno, defuncto in Angliâ optimo Rege Eadredo, postquàm regnâsset annos nouem; inque eius locum subrogato Eduino filio Eadmundi decessoris ipsius Eadredi, voluptuoso homine, sacrarúmque legum contemptore: Ecclesia Anglicana nonnihil perturbata est, S. Dunstano optimo Regni administratore in exilium relegato, eò quòd cùm Eduinus ipso die coronationis suæ à loco conuiuij, in quo vnà cum Episcopis ac Principibus sederet, relictis illis secessisset ad duas feminas impudétissimas quas deperibat, eum Dunstanus ab aliis Episcopis ac Principibus ad hoc delegatus; è medio illarum nolentem violenter abstraxisset. Quam rem gestam pluribus narrat Osbertus *d* monachus eius temporis auctor in Vitâ eiusdem S. Dunstani, necnon alij rerum Anglicanarum Scriptores. Quomodò autem vindice Deo Rex ob scelus in virum sanctum commissum pellendo eum à Regno, & ipse è Regno sit expulsus; quæque causa Dunstani exilij fuerat scelestissima femina; ab iisdem Regis persecutoribus necata sit, idem auctor infetiùs narrat.

d Osbert. in Dunst. c. 98. ap Sur. 19. Mai.

Flor. Hist. Matthæi VVestm. hoc an.

IV.

Eodem anno defuncto Ordonio Rege Legionensi, relicto filio Veremundo adhuc impubere, Regni habenas moderandas suscepit Sancius Crassus ipsius Ordonij frater. Quod verò fertur de ingenti victoriâ, monitu Pelagij eremitæ hoc tempore obtentâ per Ferdinandum Gundisaluum, an veritate subsistat, consule Ambrosium Moralem, ceteris Historicis rerum Hispanicarum præferendum.

IESV CHRISTI
AN. 956.

IOAN. XII.
AN. 1.

CONST. VIII.
AN. 45.

I. Theophyl. Patria. Const. insanus amore equorum.

ANNO Christi nongentesimo quinquagesimo sexto, Indictione decimaquartâ, tertio Calendas Martij, mortuus est Theophylactus Constantinopolitanus Patriarcha, cum sedisset annis viginti tribus, diebus viginti quinque; homo omni ex parte turpissimus, qui & venales proponebat Ecclesiasticos ordines, & creationes Episcoporum; tantóque insaniebat equorum amore, vt ad duo millia sibi comparâsse dicatur, eósque aluisse pinorum fructibus, amygdalis, pistaciis, & dactylis; itémque croco, cynnamomo, & balsamo, aliísque fructuum & aromatum generibus, odoratissimóque vino. Ferántque illum, cùm aliquando magnâ quintâ Dominicæ Cœnæ die, sacra in magnâ Ecclesiâ celebraret, accepto nuncio de cuiusdam insignis equæ suæ partu, diuina officia deserentem, ad stabulum cucurrisse, vt pullum videret, rursúmque ad sacra perficienda in Ecclesiam redijsse. Primus quoque induxit morem, Dei & Sanctorum festiuitates cantibus impuris & ridiculis celebrare. Cùm igitur sic viueret, temerè quâdam die equitans ad murum illisus, sanguinem ex ore expuit; eóque morbo biennium laborans, cùm in hydropisim incidisset, mortuus est die quâ diximus. Tertio verò Nonas Aprilis; in locum eius Patriarcha electus est ab Imperatore, *Polyeuctus* monachus, sapientiâ & simplicitate morũ insignis: qui tamen quòd non ex more ab Heracleæ Episcopo, (erat enim hic Imperatori quâdam ex causâ inuisus) sed à Cæsariensi consecratus fuerit, magnam sibi infamiam acquisiuit: licèt non destiterit prana etiam facta ipsorum Imperatorum sacerdotali libertate redarguere; vnde & cœpit Constantinus occasionem quærere ipsum è sede deturbandi, nec ante obitum ab eius odio destitit. Hæc omnia Curopalates, & alij ex eo.

Polyeuctus Patriarch. Const.

II. Translatio manûs S. Io. Bapt.

Quo eodem anno (vt idem subdit auctor) translata est Antiochiâ Constantinopolim *Manus S. Ioannis Baptistæ*, à quodam diacono furto rapta; ac solemni pompâ ab Imperatore & Patriarchâ collocata est in Regiâ.

III. *a Ap. Regin. b VVitich. lib. 3. de reb. Saxon.*

Eodem Item anno *a* grauissima pestilentia vexauit Boreales prouincias, prodigiosis anteà in vestibus Crucibus apparentibus. Qua tactus *b* & ipse Rex Otto, S. Viti Martyris intercessione liberatus est.

IESV CHRISTI
AN. 957.
IOAN. XII.
AN. 2.
CONST. VIII.
AN. 46.

I. S. DVNSTANVS ORDINATVR EPISCOPVS.

ANNO Christi nongentesimo quinquagesimo septimo, Indictione decimaquinta, Anglia depressa ob tegimen Eduini Regis, eo pulso, & substituto in Regni partem Edgaro, respirare cœpit. Hic enim statim reuocauit ab exilio S. Dunstanum, inuitúmque præfecit Episcopum Ecclesiæ Wigornensi: in cuius consecratione illud accidit mirandum, vt S. Odo. Cantuariensis Archiepiscopus Angliæ Primas, omisso Ecclesiæ Vvigornensis titulo, consecrauerit eum in Cantuariensem Archiepiscopum, prophetice quod esset futurum præsignans; sicque Apostolico more secundùm præcedentes prophetias, ad summum illum eius Insulæ thronum suo tempore ascendit. Hæc ex Osberto in Dunstano *a*.

a Ap. Sur. 19 Maij.

II. PRESB. APOSTATA IVNCTVS SARACENIS.

Accidit quoque his diebus in Oriente, vt cùm Saraceni in Herculis vicum irrupissent, quidam presbyter Themel dictus sacrificium incruentum peragens, ita vt erat indutus manibus gestans Ecclesiæ mysterium, sic eos qui inuaserat, propulsauerit, vt & multos vulnerauerit, atque etiam interfecerit, reliquis in fugam versis: quamobrem interdictus ab Episcopo, cùm non posset impetrare veniam, ad Saracenos se conferens, Christianam fidem abiurauit, multáque posteà detrimenta Ecclesiæ Imperióque intulit. Hæc ex Curopalate.

IESV CHRISTI
AN. 958.
IOAN. XII.
AN. 3.
CONST. VIII.
AN. 47.

I.

ANNO Domini nongentesimo quinquagesimo octauo, Indictione prima, defuncto anno superiori Luitholpho Ottonis Regis filio, à patre in Italiam misso ad coërcendam tyrannidem Berengarij; tyrannus solutus timore, absque delectu profana sacráque impunè vastare cœpit, instigante præcipuè Vvillâ eius vxore, impudicitiæ, sæuitiæ, cunctorúmque vitiorum infamia laborante; quam iure omnium feminarum nequissimam Luitprandus *a* appellat.

a Luitpr. l. 4. cap. 5.

II. PROPAGATIO FIDEI IN TVRCIS.

Quo pariter anno (vt auctor est Sigebertus) idem Otto in Slauos ducens exercitum, eos debellauit, occiso eorum Regulo. Sed & scribit Curopalates, eumdem Ottonem hoc tempore, Turcarum Regem siue Ducem nomine Bolesodem, Constantinopoli baptizatum, atque muneribus & Patriciatûs dignitate auctum, sed posteà fidei Christianæ desertorem factum, cùm non solùm in Græcos, sed & in Francos irrueret, cepisse, ac patibulo suspendisse. Verùm de eâ re apud Latinos nusquam mentio. Addit autem Curopalates, alium quoque Turcarum Ducem, nomine Gylam, Constantinopolim accessisse vt baptizaretur; paribúsque & ipsum muneribus & honoribus affectum discessisse, ac secum duxisse Hierotheum quemdam pium monachum, delectum, à Patriarchâ Constantinopolitano Turciæ Episcopum, qui multos barbaros ad fidem conuertit.

III. ARCHIEP. CANTVARIENSIS POENA DE SACRILEGIO.

Eodem anno defuncto S. Odone Cantuariési in Angliâ Archiepiscopo, nequissimus homo Ealsfinus, siue Edelsinus, datis muneribus ex Vventano Episcopo factus est illius Sedis inuasor: qui cùm primo introitûs die eiusdem S. Odonis tumulum pedibus conculcans, verba contumeliosa in eum effutiisset; sequenti nocte vidit eum in somno iniuriam sibi improperantem, & velox exitium comminantem; ac paulò pòst Romam ad petendum Pallium contendens, frigore miserrimè vitam finiuit. Hæc Matthæus Vvestmonasteriensis monachus.

IESV CHRISTI
AN. 959.
IOAN. XII.
AN. 4.
CONST. VIII.
AN. 48.

I. FICTA CHRISTIANITAS RVSSORVM.

ANNO Christi nongentesimo quinquagesimo nono, Indictione secundâ, Legati Helenæ Reginæ Rugorum, siue Russorum, quæ Constantinopoli baptizata fuerat, fictè (vt pòst claruit) ad Regem Ottonem venientes, Episcopum eidem genti petierunt. Hæc apud Reginonem hoc anno: sequenti verò ait, Sibutium monachum ab Adaldago Hamburgensi Episcopo eorumdem Russorum Episcopum ordinatum esse: huic verò anno consequenti defuncto successisse Adalbertum pariter monachum; qui malè ab illis populis acceptus, vix fugâ lapsus euasit, occisis nonnullis ex suis.

II.

Hoc eodem anno perfectam pacem obtinuit Ecclesia Anglicana, defuncto Eduino Rege, & succedente in monarchiam totius Regni Edgaro. Hæc Osbertus *a*, & alij qui prosecuti sunt res Anglorum. Porrò precibus S. Dunstani, quem Eduinus afflixerat, ne penitùs ad inferos damnaretur, animam eius ereptam, idem narrat Osbertus.

a Osbert. in Dunst. ap. Sur. 19 May.

IESV CHRISTI
AN. 960.
IOAN. XII.
AN. 5.
CONST. VIII.
AN. 49.

I.

ANNO Christi nongentesimo sexagesimo, Indictione tertiâ, Ioannes Papa tyrannidem Berengarij haud ampliùs ferens, aduersùs eum Legatos misit ad Ottonem Regem: de quibus aliisque tam Episcopis quàm Principibus se-

cularibus

cularibus ex Italiâ pari occasione ad eumdem Regem concurrentibus, apud Reginonem agitur: eosdémque recenset auctor Luitprandus *a* assertus, licèt diuersus ab eo, quisquis ille fuerit qui capita illa à sexto vsque ad vndecimũ libri sexti, Appendicem ad Luitprandum apposuit: quem quidem Ottoni addictissimum fuisse cõstat, & priuato studio ea scripsisse in ipsius gratiam, odium verò Ioannis Papæ. Porrò sic vocauit Ioannes Ottonem in Vrbem, vt tamen ille anteà Legatis Apostolicæ Sedis sese iuramento obligaret de conseruandis integris ipsius Pontificis, Romanæque Ecclesiæ iuribus, ac restituendis bonis à tyrannis sublatis: cuius iuramenti forma recitata extat *b* apud Gratianum; habetúrque etiam in Vaticanâ Bibliothecâ, in codice Cencij Camerarij, quo Rom. Ecclesiæ factæ donationes, & multiplices iuramentorum formæ inter alia expressæ leguntur. Ceterùm & vice versâ ipse Ioannes per eosdem Legatos suos promisit Ottoni Imperij titulum ex more exhibendum; simúlque ea omnia tam suo quàm successorum nomine præstiturum, quæ Eugenius & Leo Pontifices spontè promisissent Imperatoribus. Quænam verò ea fuerint, intexta habentur in ipsius Ottonis diplomate donationis factæ eidem Ioanni Papæ, de quo agetur inferiùs suo loco.

a Ap Luitpr. lib. 6. cap. 6. Quæ verò hic de Luitprandi appendice dicuntur, habet præcipuè Bar. an. 963. ad ∫r.

OTTONIS REG. PROMISSIO IVRATA IOAN. PP.

b Dist. 63. c. 33. Tibi dom.

II. Eodem quoque anno S. Dunstanus ab Ecclesiâ Vvigornensi ad Cãtuariensem totius Angliæ metropolim translatus, Romam venit ad Ioannem Pontificem vt ab eo Pallium acciperet: antiquo videlicèt more, quo Archiepiscopi Cantuarienses non per alium, sed per seipsos Romam adire, & Pallium petere consueuerant; vt Matthæus Vvestmonasteriensis monachus, aliíque antiquiores rerum Anglicanarum scriptores testantur. Qui quidem Dunstanus honorificè à Ioãne exceptus, Pallio quoque donatus est, Legatione Apostolicâ ex antecessorum consuetudine; sicuti B. Augustinum Anglorum Apostolum à Gregorio Magno missum, eiúsque successores illius Ecclesiæ Pontifices habuisse dignoscerentur. Hæc pluribus Osbertus *c* monachus in Dunstani Vitâ: vbi & addit, quomodò is reuersus in Angliam, egregiè functus fuerit officio suo in Verbi Dei prædicatione, & Ecclesiæ regimine.

S. DVNST. IN VRBEM PRO PALLIO VENIT.

c Ap Sur. 19. Maij.

III. Hoc eodem anno in Oriente die nonâ Nouembris Constantinus Imp. veneno sublatus est, quod illi propinauit Romanus filius tædio diuturnioris ipsius Imperij. Regnauit enim ab Alexãdri patrui obitu annos quadraginta nouẽ inchoatos: vixit *d* autem quinquaginta quatuor & menses duos. Hæc pluribus Curopalates: qui eius reprehendit vinolentiam, & in rebus publicis administrandis oscitantiam, sæuitiam in puniendo, & in deligendis Magistratibus neglectũ maximum: econtrà verò laudat eiusdem liberalium artium scientiam, & excellentem philosophiæ cognitionem, eorúmque artium mechanicarum, quas ad magnum incremẽtum perduxit, necnon pietatem erga Deum, & liberalitatem quippe qui nũquam sine donis ad Ecclesias accessisset. Sed & superest *e* adhuc eiusdem Imp. admonitio præclara ad Romanum filium suum de non ineundo connubio cum externis gentibus: quod fragmentum esse videtur, excerptum ex prolixiori eiusdem scriptione. Cuius quidem admonitionis suæ fundamentum præcipuum sumit ex antiqua Constantini Magni Constitutione, quam in sacrâ mensâ Ecclesiæ S. Sophiæ descriptam asserit; quâ idem Constantinus Magnus seuerissimè sanciuisset, ne vmquam Romanorum Imperatores affinitatem cum nationibus contraherent diuersis moribus vtentibus, maximè verò quę alterius fidei essent; præter quàm cum solis *Francis*, propter antiquam gentis claritudinem atque nobilitatem. Ceterùm defuncto Constantino, ROMANVS eius filius suscepit Imperij habenas: qui & eodem anno *Basilium* filium suum per Polyeuctum Patriarcham voluit in Imperatorem coronari.

CONST. IMP. A FILIO VENENO POTATVS.

d Vid. suprà an. 912. III.

e Extat. Bar. Athin. Tom. X. hoc an. ex Bibl. Reg. Gall.

FRANCORVM ANTIQVA NOBILITAS.

ROMANVS IMP.

IESV CHRISTI
AN. 961.
IOAN. XII.
AN. 6.
ROMANI
AN. 1.

I. ANNO Christi nongentesimo sexagesimo primo, Indictione quartâ, Otto Rex Germaniæ vocatus (vt vidimus) in Italiam legationibus Ioannis Papæ, & aliorum, antequàm recederet è Germaniâ, Vvormatiæ Comitia habuit, in quibus filium suum Ottonem ex Adelaide genitum, creauit Regem, eumdémque Vvillelmo Moguntino Archiepiscopo, suo pariter, sed ex priori vxore filio, nutriẽdum commisit. His verò peractis, nullo obice in Italiam venit, atque Papiæ constitit. Habentur ista apud Reginonem hoc anno: de quibus etiam agens auctor Luitprandus *a* assertus, ait Ottonem eò faciliùs expulisse Berengarium tyrannum, eiúsque filium Adelbertum, quò omnibus innotuit eum commilitones habuisse SS. Apostolos Petrum & Paulum.

OTTO ITALIÆ REGNVM CONSEQVITVR.

a Ap Luitpr. l. 6. c. 6.

II. Hoc eodem anno ab eodem Ottone Rege translatum fuisse Magdeburgũ corpus *S. Mauritij* Ducis Thebæorum legionis, & aliorum quorumdam ipsius sociorum, ibíque decenti honore eosdem Martyres cultos esse, testatur Ditmarus *b* huius temporis scriptor.

b Ditm. l. 2. Chron.

III. Hoc item anno, Indictione quarta, tradit Curopalates Cretam insulam, postquam annis fermè quadraginta à Saracenis fuisset occupata, à Nicephoro Phoca, eiúsque germano Leone armis recuperatam esse. Cùm autem longa possessione Saracenorum, propemodùm iam in ea Christianitas defecisset ad Mahometismum; consilium Dei fuit, vt ad tantam desolationem instaurandam, *S. Niconem* mitteret, monachum genere Armenium, *Pœnitentiam agite* vulgò dictum, quòd illud Ioannis vbique iugiter inclamaret μετανοεῖτε. Qui quidẽ vbi primùm Orientis peragrasset regiones, Apostolatûs sui primitias in conuersione Armeniorum ab innumeris quibus detinebantur erroribus, Deo consecrauit; posteà verò diuino monitu missus in Cretam, eam insulam benè instituit in fide Christi; indéque vniuersam Græciam pœnitentiam prędicando peragrauit, plura vbique miracula operans, & vberes fructus ex sua prædicatione colligens. Cuius extant *c* res in Græcia præclarè gestæ, Græcè conscriptæ ab Abbate monasterij eiusdem S. Niconis, nuper etiam in Latinum conuersæ.

S. NICONIS APOSTOLATVS.

c Romæ in Biblioth. Sfort.

IESV CHRISTI
AN. 962.
IOAN. XII.
AN. 7.
OTTONIS 1.
ROMANI 2.

I. OTTO MAG. CREATVR IMP. ET CONFIRMAT BONA ROM. ECCL.

a [Rec Bar. Ann. Tom X. hoc an. Ex quo quidem videas, progressu temporum plura Eccle siæ. Rom detracta, quàm addita. Quæ verò aduersùs illud blaterat *Goldastus*, refellit c*Gretserus* B. 20. Apol laron. & lib. 2. cont. Replic c. 13. de quibus sup. ad an. 774. post num IV.]

DE PONTIF ROM. ELECTIONE.

ANNO Christi nongentesimo sexagesimo secundo, Indictiooe quinta, OTTO Rex, ob res tam bello quàm in pace præclarè gestas *Magnus* dictus, Romam veniens, ibique perhonorificè exceptus, acclamatione Cleri Populíque Romani à Ioanne Papâ Imperator voctus est; vt de tempore testantur Flodoatdus & Regino. Sed his additur apud Luitprandum, præter alia ingentia largita tunc munera gemmatum, auri, & argeoti, ab eodem Ottone restituta esse Ecclesiæ Romanæ omnia quæcumque anteà propria eius fuissent; nempè quæ Pipinus & Carolus Magnus olim ei contulissent, sed posteà tyranni per vim abstulissent; quibus & alia Otto recèns addidit pro remedio animæ suæ, suorúmque parentum ac liberorum; vt constat ex ipso autogtapho diplomate *a*, quod asseruatur adhuc Romæ in Castello S. Angeli aureis exaratū literis, &tam ipsius Ottonis, quàm eius Episcoporum & Comitum subscriptionibus firmatum; datúmque hoc ipso anno Domini nongcotesimo sexagesimo secundo, Iodictione quintâ, die decimatettiâ Februarij, Ottonis Imperij (hoc est, Regni) anno vigesimo septimo. Cui quidem hanc intet alias inseruit Otto cooditionem, vt secundùm quod in pacto Eugenij Pontificis, successorúmque illius continebatur, omnis clerus, & vniuersa populi Romani nobilitas, ad Pontificum irrationabiles erga populum sibi subiectum asperitates retundendas, sacrameoto se obligarent, quatenùs futura Pontificum electio canonicè fieret; & vt qui electus esset non antè consecraretur, quàm talem in præsentiâ Legatorum Imperatoris, vel Regis ipsius filij, & totius populi, faceret promissionem pro omnium satisfactione atque futurâ conseruatione, qualem Leo Papa spontè fecisse dignosceretur: Itémque vt Legati Pontificis, seu Impetatoris, annuatim eidem Imperatori renunciarent, qualiter singuli Duces ac Iudices à Pontifice constituti populo iustitiam facerent. Quæ quidem vt decernerentur, vis præcedentium tyrannorum effecit; aduersùs quos Imperatoris opus fuit auxilium implorate.

II. CONCIL. MELDEN. IN CAVSA EPISC. RHEM.

Eodem anno celebrata est in Galliâ SYNODVS MALDENSIS tredecim Episcoporum ex Rhemensi ac Senonensi diœcesi, occasione vacantis sedis Rhemensis, defuncto anno superiori Artaldo. In quâ cùm à nonnullis Episcopis ageretur de restitutione Hugonis olim intrusi, sed per alias Synodos, ipsúmque Agapetum Papam eiecti & excommuoicati; re dennò ad Papam remissâ, rescripto Ioannis ab eiusdem Hugonis restitutione cessatum est: fauentéque Lothario Francorum Rege, electus est Atchiepiscopus Odalricus illustris clericus Hugonis cuiusdam Comitis filius. Hæc Flodoardus hoc anno.

IESV CHRISTI
AN. 963.
IOAN. XII.
AN. 8.
OTTONIS 2.
NICEPH. PHOC. 1.

I. DISSENSIO INTER IOAN. PP. ET OTTON. IMP.

ANNO Christi nongentesimo sexagesimo tertio, Indictione sextâ, Ottone Imp. Papiæ existente, Ioannes Papa motus quòd ille duos Cardinales rebelles suscepisse, & Papæ subditos sibi sacramento adsttingere diceretur, quódque ea quæ Ecclesiæ essent testituete cunctaretur; ab eo deficiens, contra iusiurandū ipsi Romæ præstitum, adhæsit Adelberto Berengarij filio, qui huc illùcque discurrens, quoscumque poterat sibi aduersùs Ottonem attrahere satagebat. Ponit ista hoc anno Regino; quæ fusiùs descripsit auctor Luitprandus *a* assertus, de quo superiùs dictum est, ea mirum in modum aduersùs Ioannem in fauotem Imperatoris exaggerans. Ait autem, Ottonem missis ad Pontificem Legatis, se de obiectis interposito iureiurando excusâsse; mandâsséque vt si Papa non crederet iuramento, id Legati duello verum esse probarent: Papâ verò neutram satisfactionem admittente, ipsummet Imperatorem cum exercitu Romam aduenientem, Papâ fugâ elapso, à ciuibus susceptum esse, atque ab eisdem fidelitatem ei promissam; iuratúmque nūquam se Papam electuros aut ordinaturos præter consensum aut electionem ipsius Ottonis, eiúsque filij. At cuius ponderis esse potuit ista promissio, siue à Romanis laïcis, siue à Cardinalibus (nam & eorum aliquos iurasse, idem auctor significat) facta absque consensu tum existentis Romani Pontificis; cùm præsertim nondum damnatus, atque cessare iussus esset Ioanoes?

a Ap. Luitpr. lib. 6. cap. 6.

II. CONCILIAB. ADVERSVS IOAN.

Post hanc verò promissionem addit auctor, Imperatorem rogantibus Episcopis ac plebe, ibidem *Roma* apud S. Pettum CONCILIVM mense Nouembri celebrasse Episcoporum Italiæ, nonnullorúmque Germanorum, & totius Cleri procerúmque Vrbis: atque in eo variis atrocibúsque obiectis in Ioannem criminibus, homicidij, periurij, sacrilegij, incestùs, aliorúmque nefandorum scelerum; cùm ipse citatus à Synodo vt de iis se purgaturus accederet, nihil aliud rescripsisset, nisi excōmunicare se omnes Episcopos si vllum alium Papam eligere præsumerent nihilominùs eosdem, annuente ipsorum petitioni Imperatore, in locum eius subrogâsse, & consuetis titibus consecrasse, *Leonem* eiusdem Ecclesiæ Protoscriniarium. Hæc ille pluribus: qui & recitat *b* ipsa Acta huius pseudosynodi. In quibus quàm multipliciter peccatum *c* fuerit, vix dici potest. Primò enim, cùm iidem omnes qui ei interfuerūt, Ioannem agnoscerent vt verum Vniuersalem Papam, sicut suis ad eum scriptis literis sunt professi; vnde ipsis cogendi Concilij facultas contra Romanum Pontificem absque eius consensu? Rursùs in quaoam Synodo, licèt contra aliquem hæresiarcham conuocata, non præcessit damnationem citatio trina? At Ioannes bis dumtaxat vocatus est, nec nisi semel repertus. Sed & cui reorum, quamuis vili homuncioni, non antesententiam

LEO PSEVDOPAPA INTRVDITVR.

b Ibid. cap. 6. & 7.

c [*Goldastus* contra Baron. contendit, hoc fuisse legitimum Concilium: sed refellit eius nænias Gretf. c. 17. Apol. & lib. 2. contra Replic. cap. 12. de quibus dictū est ad an. 774 post num. IV.]

aliqua

aliqua data à iure perendina dilatio? Ioannes tamen eâdem quâ secundò citatus est die, damnatus est. Deinde in quânam aliâ vmquam Synodo petierunt Episcopi, vt Imperator homo laicus virum Ecclesiasticum condemnaret, & non potiùs ab Imperatore postulatum est vt à Synodo id agerent? Et tamen illud in hoc Concilio factum est. Prætereà quis aliquando accusatus hæresiarcha, vel infamissima quæque persona conuicta in Synodo, absque sententiâ latâ, omniúmque subscriptione firmatâ, legitur è throno deposita? At hîc nulla prorsùs in Ioannem scripta vel dicta sententia, sed simplici rogatione Imperatoris successor est ei datus. Et rursùm qualis successor? quem videlicèt Sigebertus ait, laïcum adhuc fuisse cùm electus est Pontifex, contra omnia antiqua *d* decreta.

d Ap. Grat. dist. 79. c. 1. 4.

III. Prima Sedes a nemine iudicatur.

Quinimmò etsi cuncta ritè peracta fuissent; nónne suâ sponte statim corruunt, cùm ab excommunicatis ab eo quem ipsimet verum Pontificem agnoscerent, constet esse peracta? Et vbi vmquam auditum, vt ab Orthodoxis Episcopis Prima Sedes, ipséque Romanus Pontifex, iudicaretur? quod quidem nec in accusationibus aduersùs Marcellinum, Symmachum, alióśque præsumptum est: immò & in Conciliis tam prouincialibus quàm Oecumenicis declaratum esse, Sedem Apostolicam à nemine posse iudicari, & in his quę ad mores spectant, totam causam Deo reseruandam esse, in Damasi Papæ iudicio comprobatum fuisse superiùs demonstratum est. Denique quis dubitet, hæreticum esse dogma, asserere propter peccata auferri à Pontificibus clauium potestatem, ligandi atque soluendi à Deo traditam facultatem? Et tamen ipsi expressis verbis id professi sunt in literis ad Ioannem post eius in ipsos, latam excommunicationem rescriptis. Ex his ergo probè intelligitur, nullâ ex parte subsistere potuisse de condemnatione Ioannis eiusmodi spurium & sacrilegum iudicium Synodale; sicut nec subrogationem Leonis: licèt iste & inter Romanos Pontifices numeratus reperiatur sub nomine Leonis VIII. & à plerisque legitimus asseratur. Scriptorum enim error nullum afferre potest veritati præiudicium; nec numerata Leonum ita nominatorum Pontificum series, esse faciet quod non est. Ceterùm quæ post hanc pseudosynodum gesta fuerint, dicetur anno sequenti.

IV. Niceph. Phocas Imp. ab Ecclesia pellitur a Patriarcham.

Hoc eodem anno decimaquintâ Martij mortuus est Romanus Imperator Constantinopolitanus, anno ætatis vigesimoquarto, siue exhausto corpore turpissimis & voluptuariis rebus, siue veneno peremptus. Cui licèt filij successissent, *Basilius & Constantinus* pueri; tamen affectantibus aliis Imperium, NICEPHORVS PHOCAS clarus victoriis ab exercitu Imperator acclamatus est, & Constantinopolim veniens decimasextâ Augusti à Polyeucto Patriarchâ coronatus. Qui nihilominùs paulò pòst ab eodem Polyeucto Ecclesiâ pulsus est duplici causâ; primò quòd cùm olim aliam vxorē habuisset, iam secundas nuptias iniisset cum Theophane Augustâ relictâ Romani, absque vllâ peractâ pœnitentiâ; deinde quòd assererent in baptismo suscepisse filium eiusdem Theophanes. Ceterùm cùm magnæ hinc orirentur cōtentiones habito *Constantinopoli* Episcoporum & Senatorū *Conuentu*, iureiurando Imperator affirmauit se eum non suscepisse puerum; sicque à Patriarchâ, *inuito* licèt, in communionem receptus est, condonatâ ei pariter secundarum nuptiarum pœnâ à canonibus ac legibus impositâ. Hæc omnia Curopalates pluribus.

V. Vaticinium de Saracenis vincendis a Francis.

Qui addit, eumdem Nicephorum misisse Patricium Manuelem cum exercitu aduersùs Saracenos Siciliæ, vt Orientale Imperiū eximeret à pensitatione tributi, quod soluebat Saracenis à tempore Basilij Macedonis. Verùm ob imperitiam ducis malè pugnatum est, ipséque cum exercitu peremptus; erectis eò maximè Saracenorum animis aduersùs Græcos, quòd legissent in vaticiniis Hippolyti Episcopi in Siciliâ, Saracenos non vincendos & cōterendos à Græcis, sed à Francis. Hæc Luitprandus in Relatione suæ Legationis, de quâ inferiùs dicendum.

IESV CHRISTI
AN. 964.

IOAN. XII.
AN. 9.

OTTONIS 3.

NICEPH. PHOC. 2.

I. Romani contra Otton. Imp.

ANNO Domini nongentesimo sexagesimo quarto, Indictione septima, mense Ianuario, Romanis in Ottonem Imp. & in Leonem ab eo iussum creari Pontificem, arma parantibus; idem Otto ingentem de illis stragem edidit. Cúmque post hæc Spo'erum petiisset aduersùs Adalbertum, iidem Romani Leonem expellentes, Ioannem Papam in Vrbem reuocarunt; à quo malè habiti quidam Episcopi & Cardinales, ad Ottonem refugerunt; qui reparato exercitu, Romam redire disposuit. Hæc pluribus Regino hoc anno, & auctor qui assecitur Luitprandus *a*.

a Ap. Luitpr. l. 6 c. 11.

II. Concil. Rom. pro damnatione gestorum contra Ioan. PP.

b Cedren. to. col. 444.

Sed prætermittit vterque alias res gestas à Ioanne cùm est regressus in Vrbem, quæ à Sigeberto narrantur in Chronico: nempè, eumdem Pontificem SYNODO collectâ, Leonem intrusum deposuisse, & eius ac pro eo gesta cuncta cassasse. Extántque ipsa huius Synodi Acta integra, quæ etiam Nouatores *b* descripsêre. quibus constat eam habitam esse *Romæ* in basilica S. Petri, anno Domini nongentesimo sexagesimo quarto, Ottonis tertio, Indictione septima, die vigesima sexta Februarij, positis in medio sacrosanctis Christi Euangeliis, præsidente verò ipso Summo Pontifice Ioanne XII. præsentibúsque plurimis Episcopis, ac Cardinalibus tam presbyteris quàm diaconis. Eius autem Actione Prima, omnium vnâ voce damnatum est pseudoconcilium ab Ottone habitum pro electione Inannis, ac Leoeurialis, ac neophytus, & periurus, schismaticus intrusus, perpetuo anathemati cum sociis suis atque fautoribus subiectus. Actione Secunda actum est de eiusdem Leonis ordinatoribus, sed eorum causæ definitio remissa in Sessionem Tertiā. Damnati quoque qui pecunias pro impositione manuum eidem Leoni dedissent, decretúmque vt minor maiori suo gradum tollere nō præsumat. Tertia demùm Actione, Sico Episcopus Ostiensis ordinator Leonis excommunicatus est, & à

Leone ordinati depositi atque in pristinos gradus reiecti. Quæ omnia subsecutæ sunt scriptiones Patrum.

III. c Ap. Luitpr. ibid. IOAN. OBITVS.

De ipso autem Ioanne Papâ idem auctor qui asseritur Luitprandus c, (quisquis ille fuerit, aduersarium fuisse liquet, ac schismaticorũ complicem:) scribit eum quadam nocte extra Romam dum cuiusdam viri vxorem oblectaret, in temporibus adeò à diabolo esse percussum, vt intra octo dierum spatium eo vulnere sit mortuus. Quæ si vera sint; non quia iustè damnatus, & iniustè receptus, (vt idem auctor nugatur) sed quia tot tantísque vexationibus à Deo admonitus, minimè à peccatis consuetis abstinuit, iustè meruit à Deo tandem puniri. Contigisse autem eius obitum pridie Idus Maij, apud Reginonem asseritur: vbi & dicitur, in eiusdem Ioãnis locum à Romanis suffectum esse BENEDICTVM quemdam R.E. diaconum: (fuit is eius nominis Papa Quintus:) sed eo audito, Ottonem cum exercitu Romam aduentâsse, ac post aliquot hebdomadarum obsidionem, eam fame laborantem in deditionem accepisse nono Calendas Iulij in vigiliâ Ioannis Baptistæ. Assertus verò Luitprandus ait, confestim à Leone pseudopontifice per Imperatorem restitutu, celebratam esse in Ecclesiâ Lateranensi *Synodum*, in quâ Benedictus est depositus & exauctoratus: eumdémque veniam petentẽ, precibus Ottonis diaconum quidem vt priùs remanere permissum, sed tamen in exilium pulsum esse. Hucvsque auctor malè inscriptus Luitprandus, finẽ suæ imponens Historiæ, nisi mutilata remanserit. Porrò sicut in Ioannem, ita & multò magis in Benedictum se ostendit iniquum, fauens plus satis Ottoni; quem Germaniæ scriptores integerrimi, hoc numine (vt dicetur inferiùs) reprehendunt. Quomodò verò scelus statim vindicauerit Deus, apud Reginonem subiicitur; dum dicitur, Imperatore post festum Apostolorum Româ recedente, sæuissimam exercitum eius pestem & mortalitatem inuasisse, quâ innumera multitudo tam nobilium quàm gregariorum militum, itémque Antistitum, ac denique omnis generis hominum, extincta fuerit. Eam verò cladem passum esse Imperatorem ob iniurias illatas Benedicto Papæ, testatur etiam Dirmarus Episcopus Merseburgius, huius temporis scriptor nobilissimus, in Chronico d, quod incipiens ob Ottone perduxit ad annum vsque millesimum decimumoctauum; quo tempore se vixisse tradit.

BENED. V. ELIGITVR, ET PAVLÒ POST EICITVR.

PESTIS IN EXERCITVM IMP. OB EXPVLSVM BENED.

d Dirmar. lib 2.

IV. *e Dist. 63. c. 23. In Synod.* *LEONIS NOMINE CONSTITVTIONES FALSÆ REDARGVVNTVR.* *f An. 774.*

Fertur autem apud Gratianum e, inconsideratè nimis ista tractâtem, huius pseudosynodi sub Leone pseudopontifice celebratæ, canon de facultate ab ipso data Ottoni Imperatori, eiusque successoribus Italiæ Regibus, eligendi atque ordinandi Pontifices Romanos, aliísque Archiepiscopis atque Episcopis inuestituras tribuendi. Quam quidem Constitutionem, etiamsi verè fieri contigerit, nullius tamen esse roboris constat, quòd à non legitimo Papâ sit promulgata, quiduis agente in gratiam eius qui ipsum intruserat. Ceterùm & ipsam adscititiam esse atque confictam, satis demonstratum est superiùs f, vbi egimus de simili concessione à Sigeberto prolatâ nomine Hadriani Papæ Primi in gratiam Caroli Magni. Ista verò Leonis, vel ex eo manifestioris imposturę arguitur, quòd in fine sancitum habet, vt vltimo afficiatur supplicio si quis eius inueniatur esse transgressor: quod quàm abhorreat à Romanorum Pontificum Constitutionibus, liquet omnibus.

[Ceterum pro assertione tam istius quàm alterius quę mox subsequitur Constitutionis, multa locutus est in Baronium Goldastus hæreticus: sed egregiè veritatem defendit Gretserus Catholicus cap. 18. & 19. Apol. Baron. & l. 2. contra Replic. cap. 13. & 14. de quibus dictum est ad an. 774. post num IV.]

V. *g Ext. ap. Crantz. Metrop. Saxon. lib. 4. c. 10.* *IMPOSTVRA DETEGITVR IMPOSTVRAM.*

His quoque adde euidentem falsitatem alterius, eiusdem Leonis Octaui nomine confictæ Synodalis Constitutionis g, (sic enim fraus fraudem aperit) qua ipse profitetur restituere se Ottoni Imperatori, eiusque successoribus Italiæ Regibus, quæcumque de rebus Italiæ tam Pipinus & Carolus Francorum Reges, quàm Iustinianus Imp. & Aritpertus Rex donassent Ecclesiæ Romanæ. Inuentum haud dubium eorumdem illorum, quæ tempore schismaticorum Imperatorum fauebant ipsis: sed ita insulsum ineptúmque, vt omnibus deridendum pateat. Ac primùm de his quæ ad rationem temporis spectant; data habetur eiusmodi Constitutio tertio Calendas Maij in Lateranensi Palatio. At ex auctore huius temporis constat, Ottonem vnà cum Leone non esse Vrbem ingressum hoc anno ante nunum Calendas Iulij in ipsa vigilia Natiuitatis Ioannis Baptistæ. Ita enim disertis verbis apud Reginonem notatum inuenies; quod & superiùs diximus: qui annus non secundus Ottonis & Leonis (vt commentitiâ Constitutionis dicitur) sed tertius Ottonis, Leonis verò primus fuit. In subscriptione autem Episcoporum, quanta falsitas? nam prorsùs omnes diuersi sunt nomine ab illis qui anno superiori itidem Romano Concilio interfuerunt in exauctoratione Ioannis Papæ earumdem Ecclesiarum Episcopi. Sed nec hoc fingi potest: quippe (vt de vno tantùm dicamus) Ioannes Narniensis qui interfuit Concilio anni superioris, non potuit diem obiisse, & suffectus esse Martinus qui huius anni Concilio interfuisse fingitur: siquidem ille ipse Ioannes Narniensis creatus posteà reperitur Romanus Pontifex, & dictus Ioannes XIII. Hisque adde, quòd eamdem diuersitatem inuenies in nominibus Cardinalium, insuper & procerum Romanorum, vt ne vnus quidem sit inuenire qui cum illis concordet; cùm tamen iidem esse debuissent qui in vtraque Synodo sederunt eiusdem Leonis fautores. Sed quid est quod dicitur restitui à Leone, quæ Iustinianus Romanæ donauit Ecclesiæ, qui ne glebam quidem terræ ei contulisse reperitur? Prætereà quomodò inter Titulares Cardinales nominati reperiuntur presbyteri tituli Lateranensis, & S. Petri, & S. Mariæ ad Præsepe? quando enim vmquam eiusmodi primariæ Patriarchales Ecclesiæ reperiri potuerunt vel anteà vel pòst in Titulos annumeratæ? Sed pretermittimus & alias plures vertere quisquilias & sordes, quas per se lector quisque deprehendet.

VI. *FINIS BERENGARII.*

Inter hæc autem (quod ad res bellicas pertinet) idem Otto Imp. victo Berengario, expugnatôque castello S. Leonis (est locus in Vmbria munitissimus, in vertice montis altissimi vndequsque prærupti positus, in quem Berengarius cum Vvilla vxore sua se receperat:) ipsum vnà cum coniuge exulatum in Baioariam misit, vbi vsque ad obitum permanserunt: Vvilla verò quæ Berengario superuixit, post eius mortem velum sanctimoniale assumpsit, vt tradit auctor qui apud Reginonem Auctarium iunxit. Adelbertus interim eorum filius fuga lapsus, manus euasit Imperatoris.

VII.

Quod spectat ad res Orientalis Imperij; hoc

QVIB. SA CENORIBVS N SPE. IMP. GLORIAM SVAM DENIGRAVIT.

& sequenti anno Nicephorus Imp. è manibus Saracenorum vendicauit insulam Cyprum; alibique varijs locis ampliùs quàm centum vrbes armis ab eis sustulit, intérque alias Antiochiam Syriæ. Hæc pluribus Curopalates: qui & rationē reddens, cur Nicephorus adeò de Republicá bene meritus, omnibus tamē esset inuisus; id accidisse ait, quòd militibus nimiùm indulgens, eosdem populum vexantes non coërceret; ipséq; expensarum in bellis agēdarum prætextu, eumdem populum nouis tributis grauaret, sed & donaria Ecclesiarum auferret: ac præter ius fásque in res & personas Ecclesiasticas auctoritatem vsurpans, Synodo adulantium Antistitum habitâ, electionem Episcoporum sibi vendicasset, & mortuorum spolia raperet, atque Ecclesiis tributa imponeret. Quòd autem omnia ad militum vtilitatem, libertatem, gloriámq; referret, illud prætereà in Synodo decernendum *b* proposuit, vt milites qui in bello occubuissent, pro Martyribus haberentur. Verùm Patriarcha aliíque resistentes, eum ab incepto coercēre. Nummum insuper imminuit, & alios inæquales cudit, quorum grauiores in tributorum solutionibus exigeret, ac leniores in erogationibus expenderet. Palatium denique in munitionem tyrannicam conuertit, quòd ei prædictum esset intra illud ei moriendum esse: aliáque eiusmodi egit, quibus animos omnium à se alienauit: quæ omnia recensentur à Curopalate, & post eum à Cedreno, Zonarâ, Glycâ, & aliis recentioribus Græcis auctoribus. Addit verò Cedrenus, quo tempore murus Palatij condebatur, nocte quâdam per mare subuectum aliquem ita vociferatum esse; *O Imperator, erigis muros! & tamen si vel ad cælos eos educas, intùs cùm sit malum, vrbs captu facilis est*: & qui hæc dixit, diù multúmque quæsitum, non tamen inuentum esse. Quomodo verò occisus fuerit, dicetur suo loco.

b Vid. sup. 610. num. 11.

IESV CHRISTI

AN. 965.

BENED. V.

AN. 1.

OTTONIS 4.

NICEPH. PHOC. 3.

I.

DE SANCTO VITA BENEDICTI PP. EXVLIS.

ANNO Domini nongentesimo sexagesimoquinto, Indictione octauâ, in Saxoniam rediens Otto Imp. multa corpora Sanctorum secum detulit, collocauítque in Ecclesiâ Magdeburgensi recèns à se erectâ. Sed & Benedictum depositum Papam secum deductum, Adaldago Archiepiscopo Hamburgensi custodiendum commisit. Scribit hæc Ditmarus: qui & eumdem Imperatorem reprehendit, quòd Benedictum (*quem*, inquit, *nullus absque Deo iudicare potuit*) iniustè accusatum deponi consensisse: additque, ob eiusdem exilium pestem cælitùs immissam esse. Sicut & Adam *a* canonicus Bremensis vetus Chronographus, testatur Benedictus virum fuisse sanctum, & dignum Sede Apostolicâ; atque ab Hamburgensi Episcopo magno honore detentum: cúmque iam Romanis poscentibus ab Imperatore restitui deberet, ibidem Hamburgi in pace quieuisse quarto Nonas Iulij, quoto autem anno, non scribit. Porrò ipsum ante obitū multa propheticè prædixisse, quæ posteà contigerunt; sed & eiusdem ossa sub Ottone Tertio huius Ottonis nepote, eiúsque iussu, per Episcopum Bremensem Romam translata esse, auctor est Ditmarus *b*. Vt planè, licèt serò, cognitus fuerit legitimus Ecclesiæ Romanæ Pontifex. Nā schismatico dignè punito, & in exilio mortuo, qui tātus post mortem honor, vt eius venerandæ reliquiæ ab extremis Germaniæ finibus transferrentur in Vrbem Imperatoris auctoritate per Episcopale ministerium! Quòd si fuit is legitimus; Leo sanè qui Apostolicam tunc Sedem occupabat, inter spurios & schismaticos est numerandus. Ceterùm explòditur iure fabula *c* de Benedicto isto, quòd à Ludouico Imp. ad prædicandum Euangelium ductus sit in Germaniam, inde verò VVandalorum incursu fuerit trucidatus vnà cum sexaginta presbyteris. Aliâ enim ratione dicendus est Martyr; quòd à Leone pseudo pontifice tam dira sit passus, & exul ipse legitimus Ecclesiæ Pontifex sit defunctus; vt sancti Martyres, iidémque Summi Pontifices, Pontianus atque Martinus in exilio vitâ functi. Quòd autem vt martyr coleretur Benedictus; ne ob id Ottonis nomini nota inureretur, fingendi aliam causam martyrij occasionem datam esse existimamus.

a Adam. lib. 2. cap. 6.

b Ditm. Chron. lib. 3. Ap. Baron. an. 9 9. ad fi.

c Crantz. in Metrop. lib. 3. cap. 20. & seqq.

II.

Hoc item anno *Leonem* pseudopapam diem obiisse, affirmat auctor Appendicis ad Reginonem: subditque Romanos ad Imperatorem legatos misisse, pro instituendo quem vellet in locum eius, ipsum autem eâ de causâ in Vrbem direxisse Otgerum Spirensem Episcopum & Luitprandum Cremonensem; electúmque esse à Populo Romano IOANNEM Narniensem Antistitem, qui in summum Pontificem creatus, dictus est eius nominis XIII. sed cùm statim malè tractare cœpisset quosdam Romanorum proceres, eumdem à Rotfredo Vrbis præfecto expulsum esse, & in Campaniam amādatum. Hæc auctor Appendicis. Meminit verò etiam de eiusdem Ioannis exilio Leo *d* Ostiensis: quem ait honorificè susceptum, dignéque habitum fuisse à Pandulpho Principe Capuano. Ceterùm quandiù vixit Benedictus, (nescitur autem certus eius obitûs annus) nullus alius potuit dici legitimus Romanus Pontifex, cùm eius damnatio nullius fuerit momenti.

IOAN. PP XIII.

d Leo Ost. Chron. Cas. sin. lib. 2. cap. 9.

III.

POLONI AD FIDEM CONVERSI.

Hic ipse notatur annus, quo accolæ antiquæ Sarmatiæ, Slauorū propagatio, recentiori nomine *Poloni* nuncupati, Christiano sunt nomine insigniri: cùm alioqui ad Sarmatas antiquitùs Christi Euangelium penetrâsse, Tertullianus *e* sit testis. Quonam autem Euangelium prædicante isti hoc tempore crediderint, haud satis exploratum haberi potest. Illud tantùm indubitatum, commercio propinquorum Christianorum Boëmorum, Meisconem siue Meiscam, quem alij Miezislaum nominant, Polonorum Ducem ad meliorem frugem conuersum esse, abdicatis à se concubinis septem, è quibus nullam prolem consequi potuisset: duxisse autem legitimam vxorem Boleslai primi Boëmorum Ducis filiam, eamdémque Christianam, nomine Dambron-VVcham, siue (vt alij *f* vocant) Dabraoam, vel Dobbetam; sed eâ lege vt ipse fieret Christianus: quod & magno animo perfecit, & alios sibi subditos id ipsum præstare curauit, idola confringens, & reliqua ad ipsorum cultum

e Tertul. cont. Iuda.

f Dimar. lib. 4.

 spectantia

spectantia comburens. Quâ de re cùm certiorem reddidisset Romanum Pontificem, petiissétque ab eo aliquem mitti qui eam prouinciam Christianis ritibus imbueret; Ioannes Papa continuò ad ipsos misit, *Ægidium* Tusculanum Episcopum Legatum à Latere, qui credentem Regem cum populo stabiliuit in fide, & Episcopatus diuersos erexit, atq; in iis sacerdotes & reliquos ministros ad omnes erudiendos constituit. Descripsit verò hæc pluribus Chromerus *g*, aliíq; rerum Polonicarum auctores. Sicque Polonorum nomen hactenùs obscurum, nec nominatum, diuinæ lucis radiis illustratum, Christianâ religione susceptâ mox cœpit esse toti Orbi Christiano conspicuum; de quo sæpè dicendum inferiùs. Verùm prædictum Ducem Miezislaū, post obitum Dabrauæ vxoris pientissimæ feminæ, iunxisse sibi monialem, Odam nomine, atque ex eâ tres filios generâsse, habet Ditmatus *h*.

g Chron. lib. 3.

h Ditm. l. 2.

IV. Ioan. PP. mittit prædicatores in VVandal.

De aliâ quoque Legatione per eumdem Ioannem Papam XIII. in VVandaliam (quæ & ipsa pars est amplissimæ Slauoniæ regionis) missâ ad petitionem Meisconis monarchæ, meminit Stanislaus *i* Orichouius Roxolanus; quâ functos ait quamplures insignes viros, qui illius regionis populos fidem Christi docuerunt, Ecclesiásque erexerunt.

i Ap. Sander de visib. Monarch. num 695.

V.

Eodem *k* anno quinto Idus Octobris, Bruno Archiepiscopus Coloniensis germanus Ottonis Imp. obiit: cuius extat *l* Vita conscripta à Rotgero monacho. Laudatur magnoperè à Ditmaro *m*; qui eum intercessione S. Pauli Apostoli receptum tradit in cælum. Addens verò de eius successore, fratre ipsius, nomine Gerone, affirmat in eius consecratione visos esse S. Petrum Apostolum & S. Ambrosium fundentes oleum; Regem autem detrectantem adhibere consensum; ab Angelo minis exterritum esse. Cuius & mater Hidda peregrinata Ierusalem, illic clara virtutibus sancto fine quieuit.

k Auctar. ad Regin.
l Ap. Sur. 11. Oct.
m Ditm. l. 2

IESV CHRISTI

AN. 966.

IOAN. XIII.

AN. 1.

OTTONIS. 5.

NICEPH. PHOC. 4.

I. ANNVS Christi nongentesimus sexagesimus sextus, Indictione nonâ inchoatus est: cuius autumnali tempore Otto Imp. in Italiam rediit, non propter Adelbertum solùm adhuc Regium nomen gerentem, & omnia perturbantem; sed propter Ioannem Pontificem, quem à Romanis eiectum acceperat. Túncque Romani (vt ait auctor, qui apud Reginonem Auctarium iunxit) Imperatoris metuentes aduentum, eumdem Pontificem Romam reuocârunt, & Sedi suæ restituerunt. De his verò quæ spectant ad Ottonis vindictam aduersùs hostes Pontificis, in alio Auctario ad Anastasium traditur, præter pulsos Consules ex Italiâ, & Tribunos necatos suspendio, Præfectum Vrbis qui successerat Rotfredo Ioannis expulsori, nudatum & asino impositum, vtréque redimitum, ad ludibrium circumductum fuisse, atque virgis cæsum: cadauer autem Rotfredi è sepulchro extractum, in diuersa loca dissipatum.

Ioan. PP. reuocatur Romam.

IESV CHRISTI

AN. 967.

IOAN. XIII.

AN. 2.

OTTONIS 6.

NICEPH. PHOC. 5.

I. ANNO Christi nongentesimo sexagesimo septimo, Indictione decimâ, Otto Imp. (vt in Appēdice ad Reginonem legitur) vbi Natalem Domini Romæ celebrâsset, Rauennam profectus est vnà cum Ioanne Papa. Vbi celebrato Paschate, SYNODVS Episcoporum est habita; in quâ multa ad vtilitatem Ecclesiæ sunt constituta: Ipséque Otto Ioanni vrbem & terram Rauennatium, aliáque complura multis retrò temporibus Romanis Pontificibus ablata restituit: eumdémque inde Romam cùm magnâ lætitiâ remisit, ipse verò in partes Tusciæ secessit. Hæc apud Reginonem. Verùm illa de restitutione ablatorum, facta iam fuisse vidimus, vbi Otto à Ioanne XII. coronatus est Romæ. Quamobrem quæ modò in Concilio Rauennate facta dicuntur, fuit tantùm confirmatio præteritæ concessionis, cum aliquo fortè additamento.

Concil. Raven.

II. Quo item anno eumdem Ottonem Aug. misisse ad VVillelmum Archiepiscopū Moguntinū, & alios Germaniæ Principes, vt filiū suum Ottonem in Italiam mitterent ad Imperiales infulas suscipiēdas, auctor est Lambertus: eumdémque anno sequēti Romæ coronatum esse, Sigebertus affirmat. Sed in fine anni huius, ipso die Natalis Domini, id accidisse, docere vidētur literæ *a* ipsius Ottonis Magni ad suos Duces Germanos anno sequēti decimoquinto Cal. Februarij scriptæ; necnon diploma antiquum monasterij S. Felicitatis Florētiæ sub Sichelmo eius ciuitatis Episcopo, quod ponitur datū mense Septēbri inchoante Indictione primâ, annóq; Magni Ottonis vndecimo, Ottonis verò filij quinto.

Otto iunior coronatur Imp.

a Ap. Vvitich. lib. 3. in fi.

III. Quod pertinet ad rerum Hispanicarum statum; mortuus est hoc anno *b* Sancius cognomento Crassus Rex Legionensis, postquam regnâsset annos tredecim: qui quidem vrgentibus bellis ciuilibus, (Ordonio cognomento Malo aduersùs eum erecto) ad Arabum opem implorandam confugit. Sicque discordiâ Christianorum, potentia Saracenorum sub decessoribus Regibus inclinata, magis ac magis inualuit. successit autem Sancio eius filius Ramirus huius nominis Tertius, quinque annorum puer sub tutela matris Teresiæ.

b Ambr. Moral. 16. Chron. 30.

IESV CHRISTI

AN. 968.

IOAN. XIII.

AN. 3.

OTTONIS 7.

NICEPH. PHOC. 6.

I. ANNO Christi nongentesimo sexagesimo octauo, Indictione vndecimâ, Otto Imp.

coronato

coronato filio in Campaniam proficiscens, apud Capuam Legatos Nicephori Imperatoris Constantinopolitani audiuit: quos pro pace quærendâ aduenisse, declarant eiusdem Ottonis literæ a inde ad suos duces Germanos decimoquinto Calendas Februarij scriptæ. De rebus autem ab eo gestis hoc tempore aduersùs Græcos Apuliam & Calabriam occupātes, quarum ipse in dictis suis literis meminit, pluribus agit antiquus auctor qui res Longobardorum Principum Beneuentanorum est prosecutus, Renepertus nomine, quem Erchempertum Leo b. Ostiensis appellat. Quòd enim Principes Beneuentanum & Capuanum deficientes à Nicephoro recepisset Otto in tutelam suam, eius rei causâ Nicephorum valdè commotum esse in Ottonem, affirmat Luitprandus Cremonensis Episcopus in Relatione suæ Legationis; cùm videlicet ab eodem Ottone missus est Constantinopolim causâ nuptiarum inter ipsius Ottonis filium & Annam priuignam Nicephori. Eam autem Legationem præsenti anno contigisse, inde constat quòd cùm Curopalates asserat ingentem hoc anno exortam esse in Oriente penuriam; (quam & ait Nicephorum in suum lucrum conuertisse, dum frumentum regium sordidè cariùs æquo vendidit, ideóque auctum esse ciuium in eum immensum odiū:) similiter Luitprandus in suâ Relatione narret ingentem reperisse Constantinopoli penuriam. Sed & cùm Solis deliquium hoc anno accidisse Curopalates scribat, idipsum etiam Luitprandus affirmat. Denique cùm ipse testetur, eo anno quo eâ functus est legatione incidisse diem sanctum Pentecostes septimo Iunij; ex reuolutione Astronomicarum tabularum, & Ecclesiastico computo, nonnisi hoc anno eam oportuit contigisse, quo cucurrit Aureus numerus 19. & litera dominicalis E.D. Ex eadem autem Relatione & illud constat, hoc pariter anno à Ioanne Papâ missos esse Legatos ad eumdem Nicephorum, pro iisdem quas diximus nuptiis contrahendis.

a *Ap. Vuitich. lib. 3. in fi.*

DE REB. GEST. OTTONIS IMP. ADVERSVS GRÆCOS.

b *Leo Ost. 3. Chron. 62.*

LEGATIO LVITPRANDI CONSTANTINOPOLIM.

II. Sed causa cur tam illos, quàm Luitprandum ab Ottone missum, Nicephorus spreuerit, immò & pessimè habuerit, ex ipsâ Relatione hæc fuisse cognoscitur; nimirùm quòd & ipse Otto se *Imperatorem* nominaret, & Ioannes Papa in suis literis ipsum Nicephorum vocâsset *Imperatorem Græcorum*, Ottonem verò *Romanorum*. Magis autem fuit in Ottonem commotus, quòd (vt diximus) Principes Beneuentanum & Capuanum, necnon Salernitanum, ab ipso Nicephoro diuulsos, in suam tutelam recepisse. Porrò hæc omnia fusiùs ipsa Relatio continet, quæ hactenùs conseruata c est, paucis quæ desunt exceptis, dignissimum egregij viri monumentum, ac lectu iucundissimum; quo varios huius temporis Græcorum mores, ritúsque, atque tam ipsorum quàm Nicephori cùm fastum, tum insolentiam plusquàm barbaricam; fraudésque, sordes, & ignauiam, intelligere valeas. Quæ autem hæc secuta sunt, dicentur anno sequenti.

c *Rec. Liren. Tom. X. nec an ex edit. Henr. Canisij.*

III. Hoc eodem anno, cùm Otto Capuæ moraretur, & vnà cum eo esset Ioannes Papa; idem Pontifex memor beneficiorum olim in eâdem ciuitate acceptorum cùm illic exul degeret, gratitudinis ergò ipsam Capuanam Ecclesiam Archiepiscopatûs dignitate insigniuit, eique primum Archiepiscopum præfecit Ioannem Pandolphi Capuani Principis fratrem. Atque ita prima omnium (quod inuenerim) Ecclesia Capuana Archiepiscopatu in Regno Neapolitano fuit illustrata. Quod verò ad tempus spectat; id hoc anno contigisse, ex Leone d Ostiensi satis redditur exploratum, dum ait factum esse anno decimonono Aligerni Cassinensis Abbatis; quem ex eodem e auctore liquet, anno Redemptoris nongentesimo quadragesimo nono Abbatem fuisse creatum.

CAPVANA CIVITAS AVCTA ARCHIEPISCOPATV.

d *Leo Ost. Chron. Cassin. lib. 2. c. 9.*
e *Id. lib. 2. cap. 1. & 5.*

VI. Cùm verò post hæc Ioannes in Vrbem rediisset, contigit primariam Lateranensis Ecclesiæ Campanam miræ magnitudinis recèns ære fusam super campanile eleuari: quam priùs idem Pontifex sacris ritibus Deo consecrauit, atque *Ioannis* nomine (cuius Ecclesiæ esset vsui) nuncupauit. Qui sacer ritus in Ecclesiâ perseuerauit, vt eo modo campanæ in Ecclesiis collocandæ, Deo primùm, imposito eis nomine dicarentur; quod testantur veteres codices Rituales: licèt errore vulgi, pro arbitrio vtentis vocibus, dicātur *baptizari campanæ* cum eiusmodi benedictionem & nomen (sicut in baptismo nomen infantibus imponitur) ab Episcopis accipiunt.

CAMPANARVM BENEDICTIO.

V. Hoc eodem anno, qui secundus numeratur Ordonij Tertij Regis Legionensis in Hispaniâ, (vt veteres omnes atque recentiores Chronographi f testantur) Northmanni sub Gunderedo duce classe centum nauium comparatâ, inuasêre Gallæciam, & cuncta ferro ignéque miscentes, biennali prælio eam prouinciam valdè afflixêre, atque inter alias Compostellanam ciuitatem destruxêre, occiso in primâ acie Sisenando Episcopo eius sedis inuasore, arma potiùs quàm sacra tractare assueto. Sed vicinarum prouinciarum exeuntes armati Fideles sub duce Gundisaluo Sancio Castellæ Comite, præuio S. Iacobo Apostolo, eosdem Nortmannorum prædâ onustos inuadentes improuisè, omnes vel peremêre cum ipsorum duce, vel duxêre captiuos, aut profugos cum paucis ab incendio relictis nauibus ad propria remeare coëgêre.

f *Sampyr. Fundens. Ruder. Moral. lib. 16. c. 32 & aly*

NORTHMANNI INVADVNT GALLÆCIAM.

IESV CHRISTI
AN. 969.
IOAN. XIII.
AN. 4.
OTTONIS 8.
NICEPH. PHOC. 7.

I. ANNO Christi nongentesimo sexagesimo nono, Indictione duodecimâ, Nicephorus Imp. legationem ad Ottonem Aug. Græcâ fraude misit, sub falso prætexto nuptiarum, quarum occasione anno superiori Legati missi fuerant Constantinopolim; re verâ tamen vt eum noptiis occupatum bello appeteret, imparatúmque superaret. Quod & accidit, neci traditâ exercitus parte, quam Otto tamquam ad excipiendam nurum ad condictum locum misisset. Sed nō diù vindictâ dilatâ, iidē fœdifragi Græci paulò pòst ab aliis Ottonis Ducibus ad internecionem cæsi sunt, & Calabria atque Apulia eis sublata: qui verò capti fuêre, obtruncatis naribus Constantinopolim remissi sunt. Itaque Constantinopolitani à suis audientes malè pugnatum, aduersùs Nicephorum insurgentes, eumdem adiuuante ipsius coniuge, ac ministerio

GRÆCI DOLO APPETVNT LATINOS.

Niceph. Imp. occiditur; et Ioan. Zemisces imperat. a Vvitich. lib. 3.

Ioannis Zemiscis occiderunt; móxque in eius locum, ipsum eius interfectorem IOANNEM subrogârunt. Qui continuò ad Ottonem in Italiam misit puellam regiam, quam ipse filio suo Ottoni petierat. Hæc omnia Vitichindus a Saxo. Hanc verò puellam, Theophanem, siue Theophaniam dictam, à Ioanne Papá coronatam esse Imperatricem, Sigebertus testatur, ab eodémque Pontifice sacris ritibus Ottoni Iuniori coniunctam. Curopalates autem pluribus prosecutus Nicephori necem, eam accidisse ait hoc anno, vndecimâ mensis Decembris; quâ ratione non ante sequentem annum dictæ nuptiæ contigisse potuerunt.

II. Diuina vltio in sacrilegos.

Hic finis Nicephori, rerum Ecclesiasticarum inuasoris, qui antequàm eiusmodi se sacrilegiis inquinaret, credi vix potest, quot & quantas paucis diebus fuerit de Saracenis victorias cōsecutus: sed vbi in bona Ecclesiæ manus iniecit, omnibus sè malis obuoluit, atque Deum seuerum expertus est vindicem. Siquidem & Græci omnes historici tradunt, ipsum ob eiusmodi sacrilegia malè periisse: qui suo exemplo reliquit sancitam principibus disciplinam. Quòd autem exempla Regum per facilè propagentur in Magistratus; post Nicephori quoque obitum, aduersùs sacra loca, Deóque dicatos viros, insiliisse sæpè regiorum ministrorum tyrannidem; sed sicut ille vlciscente numine pœnas dedit, ita in hos diuinam inuigilâsse vindictam; docent pluribus pauendis exemplis Acta Vitæ *S. Niconis* monachi Armeni, qui sub eodem Nicephoro Phocâ claruit in Græcia, ingentibúsque miraculis coruscauit; de quo iam superiùs actum.

Patriarcha resistit Imperatori.

Quod verò ad nouum Imperatorem Ioannem attinet; tradit Curopalates, eum ab ingressu Ecclesiæ à Polyeucto Patriarchâ repulsum fuisse ob necatum Nicephorum: Cùm autem excusaret, quòd non propriis manibus eum interfecisset, Patriarcham iussisse interfectores in exilium mitti; ipsámque Theophanen Augustam, cuius iussu id perpetrâssent, è palatio eiici, & in insulam relegari: hísque peractis; sed & conscisso impio Nicephori decreto, quod ad confundendas res Ecclesiæ proposuerat, insupérque pollicente eodem Ioanne, se ob admissum facinus ad placandum Deum pauperibus facultates quas priuatus possidebat distributurum; tunc demùm ei Polyeuctum ingressum Ecclesiæ concessisse, & in Natali Domini coronam imposuisse.

III. Duorum Patriarch. nece.

Hoc item anno (vt idem Curopalates scribit) Saraceni post expugnatas in Syriâ & Ciliciâ vrbes, Ioannem Patriarcham Ierosolymitanum viuum combusserunt, quòd eius monitis putarent fore vt ipsos Nicephorus inuaderet: qui & pulcherrimum Dominicæ sepulturæ templum incenderent. Idémque fecerunt Antiochenses, interfecto suo Patriarchâ Christophoro.

IV. Miraculum de Catena S. Petri.

Grande quoque miraculum hoc anno Romę contigisse de quodam Ottonis Imp. Comite dæmoniaco, sanato virtute Catenæ S. Petri; ac Theodoricum Metensium Episcopum Imperatori sanguine coniunctum, anulum eiusdem sacratissimæ catenæ, multásque alias diuersorum Sanctorum Reliquias Româ secum in Gallias transtulisse, & in Ecclesiâ S. Vincentij à se constructâ collocâsse; auctor est Sigebertus.

IESV CHRISTI
AN. 970.
IOAN. XIII.
AN. 5.
OTTONIS 9.
IOAN. ZAMIS. 1.

I. ANNO Christi nongentesimo septuagesimo, Indictione decimatertiâ, Polyeuctus Constantinopolitanus Episcopus, cùm sedisset annos quatuordecim, ex hâc vitâ migrauit, post triginta quinque dies ex quo Ioannem Imp. coronâsset: In cuius locum *Basilius* monachus Scamandrenus, boni nominis vir subrogatus est. Ita Curopalates, & alij. Cedrenus addit, eumdem Ioannem Imp. Antiochenæ pariter Ecclesiæ præficiēdum curâsse *Theodorum* quemdā monachum, virum insignem, qui ei prædixisset Imperium. Ac denique eorumdem testificatione auctorum constat, Saracenos suis omnibus vndiq; comparatis viribus obsidentes Antiochiam, ab eodem Imp. profligatos esse: & Roxolanos, seu Russos, aliorum barbarorum copiis annitentes, exercitúque militum trecentorum & octo millium pollentes pariter superatos esse.

Barbari superati a Ioan. Imp.

II. Conc. Anglic. quo Monachi in locum cleri. cor. introducti sunt.

Celebratum verò in Occidente hoc item anno est à S. Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo, auctoritate Ioannis Romani Pontificis, generale CONCILIVM omnium *Angliæ* Episcoporum, aduersùs incontinētiam clericorum: quo statutum est, móxque executioni mandatum, (approbante eodem Summo Pontifice, & adiuuante Edgaro Rege, qui non ita pridem de vi cuidam virgini illatâ seuerè à Dunstano reprehensus, humillimè ad pedes eius prostratus, septennem ab eo pœnitentiam acceperat:) vt aut iidem clerici vitam mutantes castè viuerent, aut ab Ecclesia pellerentur, substitutis in eorum locum monachis. Quam rem gestam pluribus describunt Osbertus a in Vita S. Dunstani & auctor Rerum b gestarum S. Osvvaldi Episcopi VVigorniensis, vitæ ac mortis admirandæ viri; qui & ipse vnà cum Ethelvvldo VVintonensi, tam in prædicto Concilio, quàm in eius decretorum executione, egregiam nauauit operam. Qui quidem in monasterio Ramesciæ *Abbonem* Floriacensem monachum, morum sanctitate pręclarū, & literis egregiè eruditum, cōstituit qui monachos doceret, scholis præesset, & tum monasticam disciplinam, tum literarum scientiam promoueret, qui demùm Floriacum reuersus, ibi Abbas effectus est: de quo rursùm inferiùs.

a *Ap. Sur. 19 May.* b *Ap. Sur. 15. Oct. & Baron. hoc an. & 992. in fine.*

IESV CHRISTI
AN. 971.
IOAN. XIII.
AN. 6.
OTTONIS 10.
IOAN. ZAMIS. 2.

I. ANNO Christi nongentesimo septuagesimo primo, Indictione decimaquartâ, ha-

bita

CON. IL. ROM.

bita est *Romæ* à Ioanne Papâ SYNODVS Generalis; ad quam inter alia missa est Legatio ab Edgaro Anglorum Rege,& à S.Dunstano Archiepiscopo Cantuatiensi, siue Dorouernensi, vt à Pontifice confirmarentur priuilegia concessa ab eodem Rege monasterio S. MARIÆ *Glastingebiri*: quod & factum esse, pluribus docet VVillelmus Malmesburiensis.

II. a Chron. Benevent. Princip. Long.

Eodem annno Otto Imp. firmato fœdere cum Ioanne Græcorum Imperatore,& Pandulpho a Beneuentano Principe restituto, qui anteà captiuus à Nicephoro detinebatur, recessurus ab Italiâ, vnà cum Adelaide coniuge Rauennam peruenit. Vbi à S. Vdalrico Augustano Episcopo, post visitata Limina Apostolorum ab Vrbe redeunte conuentus, eidem expetenti concessit vt administratio negotiorum sæcularium Ecclesiæ ipsius, simúlque promissio futuræ post eius mortem successionis in eâ, daretur Adalberoni eiusdem Vdalrici sororis filio. Quod tamen factum,& ipsemet Vdalricus iam proximè moriturus valde detestatus est, cùm ad supremum Iudicium raptus per visum, accepit eâ se de causâ, (nimirum quòd affectu carnali indulsisset nepoti suo, id obnixius expostulanti; cùm alioqui idem Adalbero dignus haud dubium censeretur ob doctrinam ac virtutes suas tanto munere:) pœnis mancipandum purgatoriis: & idem eius nepos infeliciter luit, vt dicetur anno sequenti. Cæterùm hæc de S. Vdalrici summatim dicta, simúlque eiusdem Augustam reditum, pluribus descripsit auctor b qui primus res ab eo gestas prosecutus est.

S. VDALRICI ACTIO DE SVBROGANDO SIBI NEPOTE IMPROBATA.

b Vit. Vdalr. c. 21. & seqq.

III. CIVITAS ET ECCL. MAGDEBVRG. ERIGITVR. c Adam. lib. 2. c. 7. & seqq.

Hoc eodem anno Otto Imp. Magdeburgensem ciuitatem à se conditam, metropolim constituens Slauoniæ, eidem primum Archiepiscopum præficiendum curauit Adelbertum summæ sanctitatis virum; vt tradit Adam Bremensis Chronographus c, describens amplissimæ Slauorum regionis populos, quos omnes ait virtute Ottonis ad Christianitatem conuersos esse. Porrò istum Adelbertum diuersum esse scias ab alio eiusdem nominis paulo iuniori Pragensi Episcopo & Martyre, de quo inferiùs; quos nonnulli conflant in vnum.

IV. IOAN. IMP. OPE SS. SVPERAT HOSTES.

Quod ad res pertinet Orientales; teste Ioanne Curopalate,& aliis qui ex eo quæ narrant, descripsêre, Ioannes Imp. diuinâ sanctissimæ Dei-Genitricis, sanctorúmque Martyrum Georgij & Theodori ope, quibus tutoribus ac propugnatoribus contra hostes vti consueuerat, ingenti gloriâ Russos & Bulgaros, Scythas, Turcas,& alios barbaros aduersùs Romanos simul fœdere iunctos numero trecentorum triginta millium militum, iteratis summo labore atque periculo sæpè prælijs superauit: quando & capto Rege Bulgarorũ Borise vnà cum vxore & liberis, Bulgarorum Regnum extinctum est, eiúsque prouinciæ primaria ciuitas Parasthlaba dicta, mutato nomino ab Imperatore *Ioannopolis* nuncupata. Rediens verò Constantinopolim, eâdem qua vicerat religione triumphauit; dum ipse equo albo vectus, venerandam sanctissimæ Virginis Imaginem, vt ciuitatis patronæ, in curru triumphali super Bulgarorum vestibus impositam deferri iussit. Coronam inde regiam Bulgaricam in magno templo Deo dicauit; nouum templum in honorem Theodori Martyris construxit, donísque ditauit; partem tributorum populo remisit; primúsque omnium Imperatorum solidos aureos, obolósque, Saluatoris Imagine signari voluit,& in eorum alterâ parte hæc verba inscribi, CHRISTVS REX REGVM: quod & subsequentes obseruarunt Imperatores. Hæc omnia Curopalates; qui eiusmodi bellum ab Imperatore confectum accuratè descripsit, à quo & alij ceperunt.

TRIVMPHVS RELIGIOSVS IMP. Cui alium similem vid. sup. an. 1143. num. III.

IESV CHRISTI

AN. 972.

DONVS.

OTTONIS 11.

IOAN. ZEMIS. 3.

I. IOAN. PP. OBITVS.

ANNO Christi nongentesimo septuagesimo secundo, Indictione decimaquintâ, octauo Idus Septembris, *Ioannes* Papa diem obiit; sepultúsque est in Ecclesia S.Pauli; cùm sedisset annos sex, menses vndecim, dies quinque; vt colligitur ex epitaphio ipsius sepulchri, quod adhuc visitur in eadem basilica. In eius verò locum suffectus est duodecimo Calendas Octobris, DONVS, siue Dominus, aliter Dòmnio, (apud diuersos enim diuersè scriptus reperitur) patria Romanus; qui sedit tantùm menses tres; obiítque decimoquarto Calendas Ianuarij. Sequenti autem die in locum eius subrogatus est BENEDICTVS huius nominis Sextus, patria Romanus, filius Hildebrandi.

DONVS CREAT. & ET MORITVR. BENED. PP. VI.

II. CONCIL. INGELH.

Eodem anno Otto Aug. vnà cum filio item Imperatore reuersus in Germaniam, ad componendas res Ecclesiarum SYNODVM per Episcopos congregauit in *Ingelheim*. In qua inter alia est, cùm S. Vdalricus renunciare vellet Episcopatui Augustano, in fauorem nepotis sui Adalberonis, ipséque monasticam regulam & habitum S.Benedicti suscipere; non est permissus ab Episcopis, in eumdem Adalberonem commotis, quòd ausus esset baculum pastoralem, tamquam verus esset Episcopus, alio viuente gestare. Flexi tamen eiusdem Vdalrici precibus, polliciti sunt eumdem Adalberonem post ipsius obitum ei successorem ordinare. Et quidem ita iudicauit Synodus, ex consensu Imperatorum qui aderant; sed præiudicauit Deus ne Adalbero succederet Vdalrico in Episcopatu, quem tanta animi anxietate petierat; effecítque vt anteà nepos quàm auunculus moreretur, idque morte subitanea, priusquam volueretur anni illius curriculum. Quæ omnia fusiùs narrata habentur in Vita eiusdem S.Vdalrici.

S. VDALRICI CONATVS PRO SVBROG. NEPOTE IRRITVS.

IESV CHRISTI

AN. 973.

BENED. VI.

AN. 1.

OTTONIS 12.

IOAN. ZEMIS. 4.

I. OTTONIS IMP. OBITVS.

ANNO Domini nongentesimo septuagesimo tertio, Indictione primâ, Nonis Maij, Otto Magnus Imp. subitaneo morbo in Saxonia

interceptus, post sumptam sacratissimam Eucharistiam, feliciter ad Deum migrauit; cùm paulò ante diem obiisset VVillelmus Archiepiscopus Moguntinus ipsius filius vir satis laudatus; necnon Mathildis eiusdem Imperatoris mater pientissima femina, quæ & inter Sanctos a est relata. Porrò de piis istorum funeribus, pluribus agit VVitichindus b: cui concordat Ditmarus de die obitûs Imperatoris, de quo & illud laude dignum affert; in prospetis occinere consueuisse Dauidicum carmen, *Non nobis Domine, non nobis, sed nomini tuo da gloriam*. Additque ad laudem, nullum post Carolum Magnum esse inuentum dignum Imperatorem, nisi ipsum Ottonem Magnum. Quod verò longè post hæc tempora Petrus Damiani ad Desiderium Abbatem scribens, ait eumdem Ottonem paulò ante mortem excommunicatum esse à prædicto VVillelmo Archiepiscopo ipsius ex priori coniuge filio, quòd posteà Adelaidem commatrem suam vxorem duxisset; & ipse hæc dubitans scripsit ex aliorum relatione, nec ab vllo eius temporis auctore prodita sunt. Denique nemo, quod sciam, tradit Adelaidem fuisse commatrem Ottonis: sed etsi fuisset, debuissent ista ipso initio obiici, cùm eam Otto duxit vxorem, & non post annos viginti duos, cùm iam quatuor suscepisset ex eâ filios, intérque alios Ottonem Iuniorem, quem ipse VVillelmus Archiepiscopus educauit, fouit, & ad Imperium custodiuit: tantum abest vt ex incestuoso ortum coniugio ipsum putârit. Ceterùm defuncto Ottone Magno, idem eius filius OTTO Iunior solus imperare cœpit, qui iam cum patre inchoauerat annum sextum. Adelais autem ipsius mater peruenit ætate vsque ad annum Salutis millesimum, quo defuncta asseritur: cuius quidem extat c Vita, scripta (vt puto) ab Odilone Abbate Cluniacensi, vbi eadem titulo Sanctitatis insignitur; opponuntúrque publicæ preces dicendæ in Missa ipsius & Horis canonicis; vnde colligas eam post obitum ritu solemni à Summo Pontifice fuisse inter Sanctos collocatam.

a Martyrol. Rom. Prid. Id. Mart.
b VVitich. lib. 3. in fi.

ABSOLVITVR EXCOMMVNICATIONE ... [margin note partly illegible]

OTTO II. IMPERAT.

c Ap. Canis. Tom. V. Antiq. Lect. Obiit verò illa ex Baron. an. 1000.

II.
S. VDALRICI OBITVS. De quo Baron. an. supr. de eius verò canonizatione an. 993.

Hoc item anno, quarto Nonas Iulij, S. Vdalricus Episcopus Augustanus mortuus est anno ætatis suæ octogesimo tertio, iam viuens & post mortem clarens miraculis. Quem post viginti annos, videlicèt Redemptoris nongentesimo nonagesimo tertio, Indictione sextâ, mense Februario, Ioannes Papa XX. anno Pontificatûs sui octauo retulit in Sanctorum numerum; publicóque diplomate decretum Pontificium in *Synodo* Romæ habitâ factum, benè testatum posteris tradidit: quod Marcus Verserus nobilis Augustanus nuper edidit d, vnà cum Vita ac miraculis eiusdem S. Vdalrici scriptis antiquitùs ab auctore eius temporis. Extátque perbreuis epistola Gregorij Papæ e Septimi, quâ petenti Patriarchæ Aquileiensi concessit vt in die natali S. Vdalrici Pallio vti posset: vnde innotescit quàm celebris esset cultus eiusdem Sancti; quem qui despexit quidam rusticus laborans in ipsius festo die, mox diuinam vindictam expertus est.

d Rer. Baron. Tom. X. an. 993.
e Greg. VII ep. 38. lib. 6

IESUS CHRITI
AN. 974.
BENED. VII.
AN. 2.
OTTONIS II. 5.
IOAN. ZEMIS. 5.

I.
BENEDICTVS PP. STRANGVLATVR A BONIF. INVASORE.

ANNO Christi nongentesimo septuagesimo quarto, Indictione secundâ, *Benedictus* Papa Sextus, vbi sedisset annum vnum, menses tres, & dies aliquot, à Bonifacio cognomento Francone, sed patriâ Romano Februarij filio, diacono Cardinale, scelestissimo viro, violentâ manu captus, & in carcerê detrusus, ibi strangulatus est. Ipse verò Bonifacius Sedem Apostolicâ inuasit, quam tenuit annum vnum ac mensem; dictúsque est *Bonifacius* Septimus: verùm vti tyrannus ab antiquioribus non nominatur inter Romanos Pontifices. Nam Leo a Ostiensis Benedicto Sexto immediatè successisse tradit Benedictũ Septimũ, de quo agetur anno sequenti.

a Leo Ost. lib. 2. cap. 4.

II.
b Rub. in Hist. Rauen. hoc an.
S. ROMVALDVS EREMITARVM INSTITVT.

Hoc item anno, quo quartus b inchoatus est Honesti Rauennatis Episcopi, olim Abbatis Classensis famosissimi monasterij S. Apollinaris prope illam ciuitatem; vir sanctissimus ROMVALDVS Rauennas, nobilissimâ Ducũ oriundus stirpe, nuncium remittens sæculo, in eodem Classensi cœnobio ab eodem Honesto monasticum suscepit habitum. Ex quo factum est, vt admirandis progressibus sanctitatis ex cœnobio ad vitam transiens anachoreticam, ita fœcundus in prole Sanctorum fuerit, vt Occidentalem Ecclesiam sanctis repleuerit Anachoretis, quorum aliqui Apostolatum ad Gentes meruêre, & insigni coronâ martyrij decorari. Agetur sæpiùs de illo inferiùs. Res autem ab eo præclarè gestæ scriptæ c sunt à Petro Damiani æquè patriâ Rauennate; & sanctitate atque doctrinâ notissimo, qui his temporibus proximus vixit.

c Ap. Sur. 19. Iunij.

IESU CHRISTI
AN. 975.
BENED. VII.
AN. 1.
OTTONIS. II. 2.
IOAN. ZEMIS. 6.

I.

ANNO Christi nongentesimo septuagesimo quinto, Indictione tertiâ, Benedictus Romanus ex Albericis a proueniens, exagitans vrgénsque Bonifacium tyrannum inuasorem Sedis Apostolicæ, eum abire coëgit. Qui nefandissimus, homo antequàm ab Vrbe recederet, Basilicam Vaticanam omnibus ornamentis spoliauit, & sacrilega onustus præda nauigauit Constantinopolim. In cuius locum, omnium suffragio, idem BENEDICTVS ex Sutrino Episcopo creatus est Romanus Pontifex. Quod quidem hoc anno contigisse, ex ipsius sepulchri b inscriptione redditur manifestum; vbi dicitur defunctus esse die decimâ Iulij Indictionis duodecimæ, postquàm sedisset annos nouem. Vnde redarguas eos, qui aliam rationem in eius numerandis annis inierunt.

a Leo Ost. lib. 4. cap. 4.

BENED. PP. VII.
b Ext. in Basil. S. Cruc. in Ierusal.

II. MARTYRES IN HISPANIA.

Hoc eodem tempore, Christiani qui captâ & dirutâ à Saracenis Hispaniam occupantibus ciuitate Septimacensi, immani ciuium cædi superfuêre, ducti captiui Cordubam, post biennalem carcerem, cùm non adduci potuissent fidem abnegare, gladio necati martyrium consecuti sunt. Quos penè obliuione sepultos, ex Archiuo Compostellano Ambrosius c Morales in lucem edidit, ex autographo descripto diplomate Regis Veremundi, quod confecit Ærâ millesimâ decimatertiâ, (qui est præsens annus Domini nongentesimus septuagesimus quintus) de donatione factâ Ecclesiæ S. Iacobi Apostoli, bonorum ex illis Martyribus per Raumirum Regem occupatorum.

c *Ambros. Moral. in Append. ad Eulog.*

III. IOAN. ZIMISCE VENENO SUBLATO, BASIL. ET CONST. FRATRES IMPERANT.

Hoc pariter anno, ingenti damno Reipublicæ Orientalis, Ioannes Zemisces Imp. cùm in Syriacâ esset occupatus expeditione, iàmque victor peruenisset Damascum, veneno potatus, mortuus est Constantinopoli quartâ die mensis Decembris. Eadémque die successêre filij Romani Iunioris, BASILIVS & CONSTANTINVS, quorum ille vigesimum, hic decimum septimum agebat ætatis annum; reuocata pariter eorum matre Theophane in solium, è quo fuerat exturbata, & in Proconnesum relegata. Hæc Curopalates, & ex eo alij recentiores. Quibus etiam auctoribus constar, hâc eâdem Indictione tertia Constantinopoli *Synodum* celebratam esse; in qua Basilius Patriarcha criminis accusatus, depositus est, & in locum eius substitutus *Antonius* Studites.

IV.

Hoc item anno d defuncto Angliæ Rege Edgaro, cùm regnasset à tempore monarchiæ adeptæ annos sexdecim, ac de nouo Rege eligendo magna inter Principes orta dissensione, petentibus aliis Edvvardum defuncti Edgari primogenitum, aliis verò Etheltedem eiusdem ex secunda vxore filium; generali habito *Conuentu* Præsulum ac Procerum, Edvvardus (vt pater eius moriens iusserat) electus est, ac in Regem vnctus. Eodémque tempore Ecclesia Anglicana nonnihil perturbata est factione clericorum, insurgentium in monachos, qui in eorum incontinentium locum (vt superiùs dictum est) suffecti fuerant. Qua de re cùm à S. Dunstano Cantuariensi Archiepiscopo SYNODVS *Vvintonia* congregata esset; in medio conflictu disputationis deprecante ipso Rege, ac plerisque Episcopis, vt iidem clerici restituerentur, suspensisque omnibus ad responsum Dunstani, mirandum illud contigit, vt Imago Crucifixi in edito Ecclesiæ affixa audientibus cunctis dixerit; *Non fiet, non fiet; Iudicastis bene, mutaretis non benè:* quod omnes clericos, eorúmque fautores confusos reddidit & elingues. Recitat hanc historiam breuiter Matthæus Vvestmonasteriensis, sed expressiùs ea narratur ab Osberto in Dunstano, qui tamen potiùs sub dicto Rege Edgaro eam referre videtur. Verùm hoc præsenti anno celebratum esse Concilium, etiam vetustiora de rebus gestis Anglorum monumenta ad Bedam addita fidem faciunt; in quibus pariter recitatur eadem de sacra Christi Imagine historia.

d *Matth. VVestmon. in Flor. Hist.*

CONCIL. VVINTON. IN CAVSA CLERIC. ET MONACHOR.

IMAGO CRVCIFIXI LOCVTA

IESV CHRISTI
AN. 976.
BENED. VII.
AN. 2.
OTTONIS II. 3.
BASIL. & CONS. 1.

I.

ANNO Domini nongentesimo septuagesimo sexto, Indictione quarta, sub Imperatoribus iunioribus moderante habenas Imperij Orientalis, Basilio Præfecto Vigilum, qui è medio Ioannem Imp. sustulerat; eodémque Bardam Sclerum cognomento Phocam Ducem Orientis, quem suspectum habebat, in ordinem reducere conante: ipse *Bardas* suorum consilio militum, vaticinióque fretus cuiusdam monachi, Imperatoris nomen & insignia assumpsit, magnáque diù affecit calamitate Imperium. Cuius rebellionis timore percitus Antonius Studites Patriarcha Constantinopolitanus, spontè se abdicauit: sicque ea sedes vacauit annis quatuor. Non enim datus est ei successor, quousque vixit. Hæc omnia Curopalates, & alij ex eo.

BARDAS TYRAN. IN ORIENTE.

II.

Porrò iidem Basilius & Constantinus Imp. ad regendas oras Occidentales, Calabriæ videlicèt regionem, inter alios misêre Eupraxium Præfectum de quo est mentio in Vita sanctissimi Patris Nili; cuius ope idem morbo incurabili sanatus, ex fastuosissimo factus est humillimus, & habitum monasticum suscepit. Fuit autem *Nilus* iste ab origine Græca Rossani in Calabria natus, doctrina eximius & pietate insignis, ab infantia Dei cultor egregius: qui post matrimonium vitam monasticam sectatus, breuì omnes eius instituti professores facilè antecelluit; notus vbique tam in Oriente quàm Occidente dono prophetiæ, & virtute miraculorum, & à Principibus, atque etiam Imperatoribus, ipsísque Summis Pontificibus, honore cultus. Cuius res gestæ Græcè conscriptæ ab eius discipulo, nuper etiam Latinitati sunt traditæ. Meminit verò eiusdem Leo a Ostiensis, dum narrat quomodò post quatuor abhinc annos præuidens ille venturos in Calabriam Saracenos, à Græcis aduersùs Latinos (vocatos, eosdémque eam prouinciam miserè vastaturos; vnà cùm suis recesserit ad Cassinates, & ab eis quasi alter Benedictus honorificentissimè susceptus, incolendum acceperit monasterium S. Michaëlis Archangeli, Vallis lucis nuncupatum: quam etiam rem gestam ille eius discipulus fusius prosecutus. Ita enim planè hic vir sanctus se suósque ad monasticam vitam composuit, vt nusquam firmas fixerit sedes, sed peregrinantium more, vbi quodam loco aliquandiu mansisset, aliqua occasione captata vnà cum suis aliò transmigraret, ita expedire iudicans ad omnes numeros perfectissimæ monasticæ obseruantiæ exoluendos, vt affectus liberos ab omnibus terrenarum rerum compedibus conseruaret.

DE S. NILO ABB. *De quo plura Baron. hoc an. & 980. 996 1000.*

a *Leo Ost. l. 2. Chron. Cass. 7.*

IESV CHRISTI

AN. 977.

BENED. VII.

AN. 3.

OTTONIS II. 4.

BASIL. & CONST. 2.

I. DVX VENET. PETIT EREMVM CVM ROMVAL. ET ALIIS.

ANNO Christi nongentesimo septuagesimo septimo, Indictione quintâ, S. Romualdus vbi triennium exegisset in Classensi cœnobio, vitam æmulatus anachoreticam, adeò sub Marino viro sanctissimo profecit, vt exemplo suo ad eamdem sectandam attraxerit inter alios Petrum Vrseolum Ducem Venetiarum. Hic enim cùm ad eius fastigium dignitatis inde peruenisset, quòd decessoris in Vitalis Candiani tyrannidem affectantis peremptoribus, eâ lege fautor extitisset, vt ipse post illius necem Ducatum adipisceretur; idem eius facinoris compunctione diuinitùs tactus, consilio cum Marino & Romualdo inito se spontè abdicans, vnà cum ipsis, ac Ioanne Gradenico æquè nobili Veneto instituti sui conscio, in Gallias secretò secessit; ducem secutus Guarinum quemdam Abbatem Gallum Aquitanum virum sanctissimum, qui operationis gratiâ per diuersas mundi regiones peregrinari solitus erat. A cuius haud longè monasterio iidem in Galliâ vitam agentes anachoreticam, victumque sibi labore manuum comparantes, magnâ austeritate carnem domuerunt per plura annorum curricula.

II. Postquàm autem vitâ iam benè perfunctâ Petrus Vrseolus migrâsset in cælum, iidem Guarinus, Ioannes, Marinus, & Romualdus, eodem à quo impulsi fuerant in desertum monente Spiritu, reuersi sunt in Italiam: quos & secutus est Olibanus quidam Comes ex eâdem Aquitaniæ prouinciâ; qui enarratâ quasi per confessionem S. Romualdo vitâ suâ, cùm ab eo [illegible] audisset se aliter saluari non posse, nisi monasticum susciperet institutum, relicto sæculo ad cœnobium se Cassinense cum multis diuitiis S. Benedicto offerendis contulit. Habet hæc omnia fusiùs Petrus *a* Damiani in Vitâ eiusdem S. Romualdi. Minimitque de Petri Vrseoli abdicatione, & in Gallias secretâ secessione, etiam Sabellicus in Rebus gestis Venetorum: qui tamen in eo differt à Petro Damiani, quòd non Vitalem Candianum, sed Petrum eius patrem à ciuibus opera Petri Vrseoli necatum tradit. Eadem verò de Olibano Comite, habentur pariter in in Chronico Cassinate à Leone *b* Ostiensi Episcopo conscripto.

OLIBANI COMITIS CONVERSIO.

a Ap. Sur. 19. Ianu.

b Leo Ost. l. 2. cap. 19.

IESV CHRISTI

AN. 978.

BENED. VII.

AN. 4.

OTTONIS II. 5.

BASIL. & CONST. 3.

I. ANNO Christi nongentesimo septuagesimo octauo, Indictione sextâ, Otto Imp. offensionem passus à Lothario Francorum Rege, eum persecutus est vsque Parisios *a*. In reditu autem, cùm insequentes eius exercitum Franci, in fluminis cuiusdam transitu eum nullo negotio deleturi essent; adfuit precibus ad Deum fusis S. Vvolfgangus Episcopus Ratisponensis, qui Ottonis exercitum precibus trans flumen incolumem mirabiliter perduxit, quam rem gestam narrat auctor qui tunc viuebat, & eiusdem Sancti intimus erat. Quin etiam eam partem exercitûs, quæ acriùs insequebatur Ottonem, male periisse ad flumen, Aimoinus *b* habet.

a Lambert. & Sigeb. hoc an.

B. VVOLFGAN. RATISPON. CLARET.

b Aim. lib. 5. cap. 44.

II. Eodem anno, vt antiqua Ecclesiæ Anglicanæ monumenta *c* docent, *Edvvardus* Rex cùm in venatione siti afficeretur, solus diuertens ad nouercam suam, eiusdem insidiis, dum ab ea potum acciperet, sicâ confossus interiit; id agente scelerata femina, vt eius filius Ethelredus puer decem annorum Regnum consequi posset. Porrò ita innocentissimus Rex necatus, miraculis coruscans cultus est ab Anglis vt martyr. Extant *d* Acta necis & miraculorum eius, ab incerto auctore conscripta, in quibus tamen diuersa ab aliis asseruntur de eius necis tempore, cùm eam accidisse ponant anno Redemptoris nongentesimo octogesimo primo. Sed & visis ingentibus diuinis miraculis quæ ad corpus eius fierent, eamdem eius nouercam nomine Elfdritham mirè pœnituisse, ac per multa tempora magna austeritate vixisse, ibidem traditur. Fuit verò etiam eiusdem S. Edvvardi soror nomine *Edita*, alumna S. Ethelvvodi Vvintonensis Episcopi, quam & ipsam insignibus post obitum clarisse miraculis, constat ex Actis *e* Vitæ ipsius.

c Append. ad Bed. de gest. Angl. lib. 2. cap. 18. Flor. hist. Matt. Vvestmon. hoc an.

S. EDVAR. REX INSIDIIS NOVERCÆ NECATVR.

d Ap. Sur. 18. Mart.

e Ap. Sur. 16. Sept. & Baron. an. 984. in fi.

III. Eodem tempore Carolus Dux Lotharingiæ frater Lotharij Francorum Regis, pugnans aduersus Hermenfredum occupatorem rerum Ecclesiasticarum, accepit ab eo corpus S. Gudilæ virginis, & Bruxellas intulit: inuasores autem possessionum illius, & descendentes heredes diuina vindicta est iugiter prosecuta, vt omnes miserando vitam finirent interitu. Hæc ex appendice *f* ad Res gestas eiusdem sanctæ.

DIVINA VLTIO IN INVASORES RER. ECCLES.

f Ap. Sur. 8. Ianuar.

IESV CHRISTI

AN. 979.

BENED. VII.

AN. 5.

OTTON. II. 6.

BASIL. & CONST. 4.

I. ANNO Christi nongentesimo septuagesimo nono, Indictione septimâ, Calendis Maij, à SS. Archiepiscopis Dunstano Cantuariensi & Osvvaldo Eboracensi, aliisque Ecclesiæ Anglicanæ Antistitibus, Ethelredus puer decennis Rex Angliæ coronatus est: in qua coronatione idem S. Dunstanus prophetiæ afflatus spiritu eidem Regi prædixit, ob iniustam necem S. Edvvardi ab ipsius Ethelredi matre procuratam non defecturum gladium de domo eius, quousque Regnum transferretur in Regem alienum, cuius ritum & linguam gens Anglorum non nosceret. Post quam prophetiam, nubes per totam Angliam, nunc sanguinea, nunc ignea visa est. Narrat hæc Matthæus

S. DVNST. VATICINIVM DE REGNO ANGL.

Westmona

Westmonasteriensis hoc anno, eademque fermè Osbertus in Dunstano, & auctor qui martyrium Edvvardi Regis descripsit.

II. CONCIL. CALNIN IN CAUSA CLERICOR. ET MONACHOR.

Porrò cùm adhuc idem Rex Ethelredus puer esset, collectum est CONCILIUM *Calna*, quòd Clerici aduersùs S. Dunstanum reclamarent ob pulsos ipsos ab Ecclesiis, & substitutos Monachos. In quâ Synodo illud mirandum accidit, vt confidentibus Episcopis, aliisque Regni Senatoribus, in mediâ ipsâ disceptatione solarium subitò totum dissolutum fuerit; eóque casu omnibus qui aderant, elisis, ipsísque etiam cunctis aduersariis vel extinctis vel penitùs contritis, solus Dunstanus qui Synodo præsidebat, illæsus euaserit, stans super vnam quæ superstes erat, trabem. Hæc Matthæus VVestmonasteriensis anno nongentesimo septuagesimo quinto, multa in vnum iungens: eadémque auctor Appendicis *a* ad Bedam. Sed Osbertus tradit, non solùm Dunstanum incolumem euasisse, verùm etiam omnes illos qui eius adhærentes sententiæ à monachis stabant.

a De gest. Angl. lib. 2. cap. 11.

IESV CHRISTI
AN. 980.
BENED. VII.
AN. 6.
OTTON. II. 7.
BASIL. & CONST. 5.

I. *a Lambert. & Sigeb. hoc an. & a. g.* S. ADALBERTUS CREATUR EPISCOP. PRAGEN.

ANNO Christi nongentesimo octogesimo, Indictione octauâ, Ottò *a*. Imp. in Italiam venit; & cùm Veronæ esset; *S. Adalberto* viro nobilitate, diuitiis, scientia, & probis moribus insigni, electo Pragensi in Boëmia Episcopo, per virgam pastoralem tradidit eius Ecclesiæ possessionem, quam vocabant Inuestituram. Nominatum hunc primò Voicechum, inunctū verò facto chrismate à S. Adalberto primo Archiepiscopo Magdeburgensi, ab ipso suo nomine vocatum Adalbertum, tradit *b* qui res ab eo præclarè gestas conscripsit auctor eiusdem temporis. Extant tamen & alia eiusdem Vitæ Acta manuscripta, in quibus non Voicechus, sed VVentius in baptismate vocatus asseritur. Quem quidem, tradunt, cùm præsens audisset Pragensem Episcopum moriendo clamare se à nigris spiritibus deportari; inde immenso horrore correptum, magnum emendationis vitæ studium concepisse: cùm verò postmodùm haberentur Comitia ad eligendum nouum Episcopum, omnes conuenisse in ipsum Adalbertum; quem se valdè timere, dæmoni ab energumeno eâdem die expulsus fassus est. Sed de tanto Vngarorum & Prussiorum Apostolo martyrio insignito, huius perditissimi sæculi decore maximo, dicetur rursùm inferiùs.

b Ap. Sur. 23. April.

II. HARALDI REG. DAN. MARTYRIUM.

Eodem anno *S. Haraldus* Rex Danorum, qui primus Dahis Christianitatem indixerat, totúmque Septemtrionem prædicatoribus & Ecclesiis repleuerat, postquam regnâsset annos quinquaginta, à proprio filio Suen dicto, acerrimo Christianorum hoste; bello appetitus, atque in prælio victus & sauciatus, post dies aliquot infestiuitate Omnium Sanctorum ex eodem vulnere deficiens, gloriam martyrij acquisiuit; quo nomine ab illâ Ecclesiâ perpetuò cultus est. Cùm autem post eius obitum, Suen aduersùs Christianos persecutionem concitâsset; diuinâ illum insequente vltione, ipse bis in prælio à Slauis captus, totiésque à Danis ingenti auro redemptus, rursúmque ab Herico Sueonum Rege Christiano superatus, regno pulsus est: vnde factus profugus super terram, ad Nortmannos primùm, deinde ad Anglos confugiens, & ab vtrisque repulsus, demùm apud Regem Scotiæ locum delitescendi inuenit: vbi quatuordecim annis commoratus, ac post obitum Herici in regnum regressus, iterùm eodem pulsus est ab Olaph Herici filio. Quo tempore de peccatis suis tandem pœnitens, cùm Deo in gratiam redit; móxque ab eodem Olaph restitutus, Christianitatem propagaos, à Nortmannis bello appetitus, victis ipsis, eorum Regno potitus est, ac Christi fidem in Norvegiâ suscipi edicto iussit: sed & in Angliam transfretrans, Regem Ethelredum iuxta vaticinium S. Dunstani expulit; & Angliæ Regno auctus, post tres menses occubuit. Hæc omnia pluribus Adam *c* Bremensis vetus Chronographus, illis temporibus proximus: quæ multis annis confecta hîc summatim in vnum congessimus, quò exemplo vnius hominis, quàm Deus sit iustus & misericors atque longanimis intelligitur.

VLTIO DIVINA INSEQUITUR REGEM PERSECUTOREM.

c Adam. lib. 2. Chron. c. 18. 21. 25. 28. 29. 36.

IESV CHRISTI
AN. 981. 982.
BENED. VII.
AN. 7. 8.
OTTON. II. 8. 9.
BASIL. & CONST. 6. 7.

I. NICOL. CHRYSOBERGES PATRIAR. CONST.

ANNVS Christi nongentesimus octogesimus primus, Indictione nonâ cœptus est: quo diem obiit Antonius Studites Patriarcha Constantinopolitanus; & in eius locum suffectus est *Nicolaus* cognomento *Chrysoberges*. Ita Curopalates. Recenset idem post hæc Bulgarorum eruptionem in Græciam (cùm Imperatorum exercitus occupati essent aduersùs *Sclerum* tyrannum) sub Samuële ipsorum Rege bellicosissimo: qui Christianus existens, & Sanctorum egregius cultor, (quorum etiam nonnullorum sacras Reliquias in patriam suam transtulit) eorumdem patrociniis noscitur pluribus potitus victoriis. Ceterùm meminit & huius Bulgarorum inuasionis Auctor Rerum gestarum S. Niconis Μετανοεῖτε cognominati, de quo iam superiùs dictum est; eiúsque precibus eamdem à Pelnponneso propulsatam esse tradit. Illic enim apud Lacedæmonem habitabat tunc idem Sanctus, Deo charissimus, & miraculorum patrator egregius, ac fermè vnica hoc tenebroso tempore fax Orientis; qui & circa hoc ipsum tempus eamdem vrbem Lacedæmonem, rogatus à ciuibus, grauissimâ peste liberauit, eâ lege vt omnes Iudæi (quos adeò aduersabatur, vt nec linguâ, nec auribus vsurpare nomen illorum vellet) vrbe pellerentur: quod & factum est.

S. NICON. SPARTAM TUETUR.

II. Annus porrò Christi nongentesimus octogesimus secundus, Indictione decimâ, nullâ prætereà rerum gestarum ad institutum pertinentium memoria perspicua reperitur.

IESV CHRISTI

AN. 983.

BENED. VII.

AN. 9.

OTTONIS II. 10.

BASIL. & CONS. 8.

I.
a Leo Ost lib 2 cap. 9.
OTTONIS IMP. BELLVM INFAVSTVM AD BERSVS GRAECOS.

ANNO Christi nongentesimo octogesimo tertio, Indictione vndecimâ, Otto *a* Imp. expeditione paratâ aduersùs Græcos, & quos hi in auxilium aduersùs Latinos, vocauerant Saracenos, in Calabriam venit: quem quidem præcesserunt vaticinia satis infausta, cùm ostensum est, offenso numine in Sanctis suis, ingenté eius exercitui parari cladem. Deplorârunt Scriptores huius temporis, eiusdem Ottonis mores, vtpotè nonnihil degeneres à parentis vitâ cui successerat Ottonis Magni. Inter alios verò, Auctor qui res gestas S. Adalberti Pragésis Episcopi conscripsit *b*, dum narrat abscessioné eiusdem Romá, ob refractarios sui populi animos, vt etiam inde peregrinaretur Ierosolymam: valdè quoque conqueritur, quòd defuncto hoc ipso anno *c* altero S. Adelberto Magdeburgensi Archiepiscopo, & qui in locum eius suffectus fuerat Othrico viro insigni; idem Otto *Giselerum* Mersburgensem Antistitem, virum (vt testatur Adam *d* Bremensis) æquè sanctum, qui nouellos *VVinulorum* populos doctrinâ & virtutibus illustrauit, Magdeburgensi Ecclesiæ præfecerit, extincto prorsùs Episcopatu Mersburgensi, & transfuso in Archiepiscopatum Magdeburgensem. Ita enim rem se habuisse, idem auctor tradit; cui consentiunt Lambertus *e*, & Ditmarus *f* eiusdem Mersburgensis Ecclesiæ posteà Episcopus: qui tamen valdè diuersa ab Adamo de Giseleri moribus, eiúsq; causâ Romæ in *Synodo* tractatâ habet. Ex eo tamen, aliísq; prædictis auctoribus, eúdem ipsum redarguas Adamum, quòd qui vidisset aduersùs huiusmodi Ottonis factum conclamatum fuisse, putauit in eo esse peccatum, quòd qui translatus est ad Magdeburgensem Ecclesiam, idem retineret etiam priorem Episcopatum. Ceterùm inde factum esse vt Otto ab hostibus fuerit debellatus, scribit idem auctor Vitæ S. Adalberti: vlciscente videlicèt S. Laurentio martyre (in cuius honorem Ecclesia Mersburgensis dicata erat) illatam Ecclesiæ suæ ignominiam: quod & in visione cuidam viro sancto declaratum esse ait.

b Ap. Sur. 23. April.
c Adam l. 2 Chron. c. 7.
d Ibid. c. 24.
e Crantz. in Metrop. Saxon. lib. 2. c. 4.
f Ditm. lib. 3 Chron.
VLCISCITVR S. LAVRENT. INIVRIAM.

II.
EIVS EXERCITVS CAEDITVR.

Cùm igitur (vt diximus) Otto in Calabriam venisset pugnaturus aduersùs Græcos & Saracenos vnà iunctos, ab eis ipse deuictus est ingéti prælio nauali: quo quidem, vniuerso eius exercitu cæso, atque omnibus penè proceribus, nonnullísque Germanis Episcopis & Abbatibus (qui & ipsi præter ius fásque in eodem prælio militârunt) interfectis; ipse quoque Imperator natando nitens euadere, à nautis captus est, sed ab iis haud cognitus, mox ab Augustâ coniuge redemptus est. Agunt de hâc clade hoc ipso anno accepta, Martinus Scotus, Sigebertus, Lambertus, Leo *g* Ostiensis, atque auctor Rerum gestarum S. Vdalrici; sed prolixiùs Ditmarus *h*, cuius auunculus Vdo (vt ipse testatur) in eodem bello peremptus est. Addit verò, post cladem acceptam Ottonem mœrore confectum, de eligendo Rege filio suo Ottone Tertio Comitia *i* habuisse Veronæ: inde verò Romam venisse, ibique mortuum esse septimo Idus Decembris; sepultúmque ad introitum Paradisi Ecclesiæ S. Petri, hoc est (vt interpretatur Leo Ostiensis) in atrio eiusdem Ecclesiæ, in labro porphyretico. Subiicit denique Ditmarus, Ottonem Tertium qui electus Rex fuerat Veronæ, coronatum fuisse Aquisgrani die Natalis Domini huius ipsius anni: eóque officio adimpleto, venisse nuntium de obitu patris. Ceterùm ex iis quæ dicentur inferiùs suis locis, constat Ottonem hunc Tertium Imperij sui annos numerare cœpisse, non à tempore quo parenti successit Imperatori, sed ab eo potiùs quo coronatus est à Romano Pontifice; anteà verò non Imperatorem, sed Regem dumtaxat more maiorum nominari voluisse.

g Leo Ost lib. 2. c. 9.
h Ditm. l. 3
MORITVR.

i [Ita Baronius ad fi. an 999. De hac verò insolita consuetudine diximus variis locis: sed tu vide, si cupis plurima eiusdem exempla in vnum collecta ap. Gretſ. in Apolog. Baron. aduers. Goldast. cap. 10. & 16. & lib. 2. cont Replicat. cap. 15. de quibus sup. ad an 774. post num. IV.]

III.
DAMNO SVO REGES ECCLESIAS BONA CAPIVNT.
k Matth. Vvestmon. Flor. Hist. hoc an.

Eodem anno perturbans Ethelredus Anglorum Rex Ecclesiam Roffensem, pro redemptione pacis ab eius Episcopo argenti centum libras accepit; nihil veritus comminationem, atque prædictionem S. Dunstani de venturis inde ei malis. Expertus est tamen ea post aliquot annos, cùm ab infestantibus Angliam Danis decem millibus librarum pacem redimere coactus est. Hæc ex antiquioribus monumentis Matthæus *k* Westmonasteriensis. Sed de incursione Danorum dicetur pluribus suo loco.

IESV CHRISTI

AN. 984.

IOAN. XIV.

AN. 1.

BASIL. & CONST.

AN. 9.

I.
BENED. PP. OBITVS.

ANNO Christi nongentesimo octogesimo quarto Indictione duodecimâ, die decima mensis Iulij mortuus est *Benedictus* Papa, vbi sedisset annos nouem; vt ex sepulchrali eius inscriptione manifestum redditur, quæ hactenùs extat Romæ in Basilica S. Crucis in Ierusalem dicta. In cuius locum subrogatus Petrus Episcopus Papiensis, nominatus est IOANNES eius nominis Decimusquartus; quem fuisse Archicancellarium Ottonis Secundi, constat ex diplomate quodam eiusdem Imp. dato anno superiori in gratiam monasterij S. Vincentij ad Fontes Vulturni. In quo etiam illud obseruandum, quòd cùm datum dicatur anno eius Imperij decimosexto, Christi nongentesimo octogesimo tertio, non numerarentur anni ab obitu patris, sed à tempore quo à Pontifice coronatus est Imperator anno Domini nongentesimo sexagesimo septimo.

IOAN XIV. CREATIO.

II.
SODALITIVM ROMAE INSTITVTVM PRO ANIMAB. DEFVNCT.

Hoc eodem anno Romæ contractum est Sodalitium plurimorum Sacerdotum, inter quos & Episcopi nonnulli sunt adscripti, ad hoc, vt post obitum singuli consodalium, superstitum sacrificiis iuuarentur, ita vt singuli pro singulis quadraginta Missas celebrarent. Cuius instituti adhuc extat in diaconia SS. Martyrum Cosmæ & Damiani monumentum in tabula marmorea, incisum (vt ponitur tempore Ioannis Papæ XIV. die vigesima secunda Februarij,

Indictione

Indictione duodecimâ, anno Dominicæ Incarnationis nongentesimo octogesimo quarto.

III. Eodem anno Rex Otto, iussu piæ matris, corrigendum curauit delictum, quod patri exitium intulerat, de sublato ab Ecclesiâ Mersburgensi Episcopatu. Quâ de causâ valdè commendatur à Ditmaro *a* eadem Ottonis mater Augusta Theophanes Græca mulier; necnon quòd tres filias piè admodùm educatas, contemptrices carnalium nuptiarum, cælestiúmque cupidas effecerit; quarum duæ, Adelais altera, altera Sophia dicta in duobus monasteriis vitam monasticam sunt professæ. Sicut & eiusdem Augustæ in Rebus gestis S. Adalberti Pragensis Episcopi laudatur solicita cura, & iuges ad Deum preces, continuæque eleemosynæ, pro redemptione animæ defuncti mariti sui erogatæ. Obiisse verò traditur anno Redemptoris nongentesimo nonagesimo primo, regni filij sui septimo.

a Ditmar. Chron. lib. 4. THEOPHANES AVG. PIETAS.

IESV CHRISTI
AN. 985.
IOAN. XIV.
AN. 2.
BASIL. & CONST.
AN. 10.

I. ANNO Christi nongentesimo octogesimo quinto, Indictione decimatertiâ, nefandus Bonifacius Apostolicæ Sedis olim inuasor, qui necato Pontifice Benedicto Sexto, & expilatâ basilicâ Vaticanâ, fugerat Constantinopolim; vbi res innouatas accepisset, decessisse nimirùm Benedictum Septimum qui eum sede expulerat, & Ottonem Imperatorem cuius patrocinio Ecclesia Romana fouebatur, Romam rediit: vbi suorum factione potens, Ioannem Patrem vinculis alligatum detrusit in S. Angeli munitionem, quæ tenebatur à suis; ibique quatuor detentum mensibus fame perire coëgit, ac mortuum exposuit spectandum omnibus pro foribus munitionis: Quæ quidem accepimus ex veteri Vaticano codice Romanorum Pontificum: quibus consentiunt Scriptores omnes. Ioannem autem extinctum esse die vigesimâ Augusti, sepultúmque apud S. Petrum, declarat inscriptio eius sepulchri.

BONIF. INVASOR. IOAN. PAPAM FAME NECAT.

II. Qui verò post illum sacrilegus prædo Sedem iterùm Apostolicam inuasit *Bonifacius*, Deo vltore post quatuor ab eius nece menses repentinâ morte percussus est: quem sui ipsius fautores, post tetræ animæ exhalationem cæsum & lanceis confossum, nudum per pedes tractum insepultum abiecerunt; licèt eum quidam clerici posteà sepelierint. Hæc ex eodem Vaticano codice, aliisque auctoribus. Quibus videas, parùm consulere veritati, & S. R. Ecclesiæ dignitati, qui hunc nefandum parricidam inter Romanos Pontifices referunt; annumerandum potiùs inter famosos latrones.

DAT POENAS.

III. Quo sublato, legitimus creatus est Pontifex IOANNES eius nominis Decimusquintus, natione Romanus, filius Leonis presbyteri post matrimonium facti: quem quidem nonnisi ad finem huius anni creatum oportuit. Sed cùm eo tempore nouus in Vrbe tyrannus Crescentius Numentanus, munitionem S. Angeli titulo Consulatûs possidere aggressus, inde nonnihil infestare cœpisset eumdem Pontificem; ille timore perterritus, secedens in Tusciam, Legationes ad Ottonem Regem mittere frequentauit: cùm memores Romani quæ ob iniurias illatas Pontificibus, passi essent tum ab Ottone Primo, tum etiam a Secundo; euestigiò honorificâ legatione eumdem Ioannem reuocârunt in Vrbem, & piis obsequiis se illi subiecerunt.

IOAN. PP. XV.

VI. Hoc pariter anno Ramirum Regem Legionensem esse defunctum, Ambrosius *a* Morales scribit. Cuius eâ ex parte memoria damnatur, quòd iniens fœdus cum Arabum Rege, totius belli vis conuersa est aduersùs Castellæ Comites, & Veremundum in Galliâ regnantem: sicque plura loca munita ab infidelibus capta sunt, cæsique Christiani, atque eorum Ecclesiæ desolatæ. Cùm verò & ciuitatem Compostellam vocari à Ruderico Comite Arabes diruissent, mœnibúsque nudâssent; abstinuerunt, tamen magno miraculo ab Apostoli Iacobi sepulchro: quod non solùm ab Apostolo seruatum esse illæsum, sed & ipsos hostes graui immisso morbo omnes interiisse, tradit Sampyrus Episcopus sui temporis res gestas prosecutus, & alij post eum. Porrò Ramiro defuncto, Veremundus in Legionense Regnum successit, huius nominis Secundus, filius Ordonij Tertij: cuius primordia fuerunt laude dignissima, cùm non solùm leges ciuiles penè vsu contrario abolitas, sed & Ecclesiasticas, atque Romanorum Pontificum decreta, in obseruantiam reuocauit, & Ecclesias priuilegiis muniuit: posteà verò ob iniustam persecutionem illatam Athaulpho Compostellano Episcopo infamatus, inter malos Principes à maioribus numeratur: quippe qui accusationi seruorum contra dominum fidem adhibens, in Episcopum dolo accitum immisit taurum; qui tamen mox redditus mansuetus in Episcopi manibus arma deposuit à naturâ concessa, cornua scilicet. Sed quomodò tam falsi accusatores, quàm Rex persecutor, diram inde vindictam à Deo perpessi fuerint, pluribus narrant Hispanicarum rerum scriptores.

a Ambros. Moral. lib. 16. cap. 46. ECCLESIA S. IACOBI DIVINITVS SERVATA.

IESV CHRISTI
AN. 986.
IOAN. XV.
AN. 1.
BASIL. & CONST.
AN. 11.

I. ANNO Christi nongentesimo octogesimo sexto, Indictione decimaquartâ, sexto Nonas Martij, Lotharius Rex Francorum obiit, cùm regnâsset annos triginta vnum; relinquens Regni heredem Ludouicum filium, quem commendauit Hugoni Duci. Hæc Odorannus, qui hoc tempore vixit.

TERRÆMOTVS IN ORIENTE.

Quo eodem anno, mense Octobri, inchoata Indictione decimaquintâ, ingentem terræmotum concussisse ciuitatem Constantinopolitanam, & ex eo plura templa corruisse, Curopalates scribit. Verùm non eam tantummodò ciuitatem, sed & Græciæ prouincias eodem terræmotu mirum in modum quassatas esse, testatur auctor Rerum gestarum S. Nico-

nis, obiter de illo mentionem habens; tum agit de eiusdem sanctissimi viri imagine saxo diuinitùs impressâ, cùm oraret pro auertendâ illâ clade à Lacedæmoniis, apud quos morabatur.

IESV CHRISTI

AN. 987.

IOAN. XV.

AN. 2.

BASIL. & CONST.

AN. 12.

I. LVDOVIC. FRANC. REX VLTIMVS CAROLINOR. MORITVR.

ANNVS Christi nongentesimus octogesimus septimus, Indictione decimaquintâ cœptus est: quo Ludouicus Francorum Rex nouissimus Carolinorum diem obiit, anno vix vno regno potitus. Cúmque sine liberis decessisset, Regnum Francorum non collatum est Carolo ipsius patruo, Lotharij Regi fratri; sed magis eo contempto ad remotiores est delatum, nempè ad Hugonem Ducem Parisiensem. De tempore fidem faciunt Odorannus monachus Senonensis & Glaber Cluniacensis, eius temporis Scriptores. Cur autem à Francorum proceribus repudiatus Carolus fuerit, ea potissimùm ratio affertur, quòd nimis esset Germanorum Principibus addictus, Franci verò haud facilè paterentur exteris esse subiecti.

II. HVGO CAPETVS EX GENERE CAROLI MAG. (Quod pluribus probans, & quidem insigniter scriptores Genealogiæ Domus Franciæ, Sanmarthani fratres. l. 5.)

Porrò quod ad genus spectat HVGONIS, cognomento *Capeti*, siue *Caputij*; (quòd soleret puer puerorum capita pileis nudare;) ex iisdem Odoranno & Glabro, aliisque recentioribus patet ipsum quidem patre natum fuisse Hugone Magno, auo Roberto Principibus; materno verò stemmate, ex sorore Ottonis Senioris Imp. gentium: adeò vt vanitati poëticæ nullus sit locus fingendi eum vilissimis parentibus ortum. Sed nec progeniem Carolinam defecisse in Ludouico, vel in Caroli fratris Lotharij filio; quin & hunc ipsum Hugonem Magni Hugonis filium ex eâdem fuisse progenie, demonstrat Chronicon Willelmi Nangij monachi S. Dionysij, quod in lucem Pithœus edidit: idque ipsum affirmat auctor eodem volumine contentus, qui texuit genealogiam S. Arnulphi, ex quo Carolinum manauit genus. Et Innocentius Papa scribens ad Ludouicum Regem eius nominis Sextum, asserit genus ipsius, quod deriuabatur ab Hugone Capeto, processisse ex progenie Caroli Magni. Denique Abbo *a* Floriacensis Abbas, vir doctrinâ & sanctitate insignis, huius ipsius temporis auctor, in libro Apologetico quem ad Robertum Regem Hugonis filium & successorem scripsit, eum atauis Regibus ortum prædicat. Addit insuper Nangius, eumdem Hugonem ex repromissione SS. Richarij & Valerici accepisse Francorum Regnum; dum quo tempore Hugo Magnus Comes Parisiensis ipsius Capeti pater, eorumdem Sanctorum corpora metu Northmannorum Gallias deuastantium à suis Ecclesiis in Flandriam apud S. Audomarum transtulisset, iidem Sancti in visione ei apparentes, prædixerunt fore vt propter huiusmodi exhibitam ipsis pietatem, genus eius potiretur in perpetuum Regno Francorum. Ceterùm vbi Hugo est vnctus in Regem; ad euertenda bella ciuilia, Carolum Lotharij fratrem coniecit in carcerem Aurelianis; sed id post annum tertium belli initi. Ipsum verò filium Caroli Ludouicum patri successisse in Ducatum Lotharingiæ, idem auctor tradit: cùm alij affirment eumdem Ducatum Ottoni eiusdem Caroli filio esse traditum.

a Ap. Baron. Tom. XI. 1001. in pr.

EX PROMISSIONE SS. REGNVM IN HVGONEM TRANSLATVM.

IESV CHRISTI

AN. 988.

IOAN. XV.

AN. 3.

BASIL. & CONST.

AN. 13.

I.

ANNO Christi nongentesimo octogesimo octauo, Indictione primâ, Ioannes Papâ dedit Pallium Libentio Archiepiscopo Hamburgensi, viro laudatissimo, successori Adaldagi; qui vbi sedisset annos quinquaginta tres, hoc anno quarto Calendas Maij mortuus est, ab omnibus collaudatus. Agit verò de his fusiùs Adam *a* Bremensis.

Adam. lib. 2. c. 19. 20.

S. DVNSTANI OBITVS.

Eodem pariter anno migrauit in cælum mirificus ille *S. Dunstanus* Cãtuariensis in Angliá Archiepiscopus, de quo sæpè superiùs: post cuius mortem planè accidit, quod & vaticinatus fuerat, vt multa mala Angliam occuparent.

IESV CHRISTI

AN. 988.

IOAN. XV.

AN. 4.

BASIL. & CONST.

AN. 14.

I. DE S. ADALBERTO PRAGENSI EPISCOP. ET VNGAROR. APOST.

ANNO Christi nongentesimo octogesimo nono, Indictione secundâ, *S. Adalbertus* Pragensis in Boemiâ Episcopus, cum iam quinquennium Romæ transegisset nobilissimo in monasterio SS. Bonifacij & Alexij ad montem Auentinum, quod sanctissimis tunc monachis florebat, & frequentibus nobilitabatur insignibus miraculis, cui idem Adalbertus permissione Pontificis se incluserat, cùm (vt vidimus) Boemos nimis refractarios & in vitiis suis obstinatos expertus, eos deseruisset; iterùm à Pragensibus requisitus, ex decreto *Synodalis Conuentûs* Romæ eâ de causâ habiti, derelictam coactus est inuitus licèt Ecclesiam repetere. Sed cùm rursùm Pragenses ad sua scelera, maximè verò ad luxuriam reuersi, eius monitis obaudire tam laici quàm clerici detrectarent; eosdem ipse rursùm deserens, ad Vngarorum à Paganismo ad fidem Christi conuersionem se transtulit. Habent hæc fusiùs Acta *a* Adalberti. Eius verò ad Vngaros Apostolatum prolixè pertractauit Cartuitius Episcopus in Vitâ *b* S. Stephani Regis Vngarorum, scriptâ ad Colonanum Regem; quâ stylo fidelissimo prosecutus est cunabula Vngaricæ Ecclesiæ sub *Geisâ* eorum Principe; qui factus Christianus ab ipso initio meruit ex repromissione diuinâ habere filium, cui pariter ex reuelatione S. Stephani protomartyris matri factâ, inditum est nomen Stephani: de quo pluribus dicendum inferiùs. Porrò S. Adalbertus

a Ap. Sur. 23. April.
b Ap. Sur. 25. Aug.

GEISA PRIMVS PRINCEPS VNGAR. FACTVS CHRISTIANVS.

his rectè cœptis, Romam denuò sequenti anno ad dilectum sibi S. Bonifacij monasterium reuersus est; vbi cùm aliud quinquennium transegisset, accepto à Romano Pontifice ad Gentes Apostolatu, rursùm iussus est ad suum Episcopatum reuerti, vt dicetur suo loco.

II. GEBEHARDVS EPISC. CONST.

Hoc item anno, quo quartus absoluitur & quintus inchoatur Ioannis Papæ, Indictione secundâ, contigit S. Gebehardum Constantiensem in Germaniá Episcopum venisse Romam, vt reliquias S. Gregorij Papæ acciperet à Summo Pontifice, collocandas in monasterio quod ædificâsset in honorem eiusdem Gregorij. Cuius cùm sacrum caput à Pontifice obtinuisset, in reditu persequentibus eum Romanis pro sublato capite, miraculo liberatus est ab eorum manibus. Prosequitur hæc pluribus Auctor c, qui eiusdem S. Gebehardi res gestas descripsit. Sciendum autem, hunc Gebehardum dici debere Seniorem respectu alterius Gebehardi eiusdem ciuitatis Episcopi, qui sub Gregorio Papâ Septimo eius partes contra Henricum Regem summâ cum laude secutus est; de quo dicetur suo loco.

c Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. VI.

IESV CHRISTI
AN. 990.

IOANNIS XV.
AN. 5.

BASILII & CONST.
AN. 15.

I.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo, Indictione tertia, à Ioanne Romano Pontifice ad Ethelredum Angliæ Regem atque Richardum Ducem Northmannorum in Gallia degentium, missus a est Legatus Leo Viceepiscopus Treuerensis, vt eos inter se inuicem dissidentes in concordiam reuocaret: quod & præstitit.

a Matth. VVestmon. Flor. Hist. hoc an. VVil. Malmesbur. degest. Angl. l.2.c.10.

II. CONCIL. SILVANECTENS. IN CAVSA INVASIONIS CIVIT. RHEM.

Eodem anno celebrata est in Gallia SYNODVS SILVANECTENSIS hac occasione. Cùm Arnulphus Rhemensis Archiepiscopus fauore Hugonis Francorum Regis promotus fuisset ad eam dignitatem, (ita visum Hugoni nouello Regi, vt hunc licèt non legitimum, regio tamen stemmate ortum, vtpotè Lotharij Regis ex concubina filium, & Caroli adhuc regnantis nepotem, ætate iuniorem, his beneficiis in suis partibus contineret:) accidit vt cùm vix sex menses ea sede potitus esset, proditione cuiusdam Adalgeri Rhemensis presbyteri ea ciuitate Carolus potiretur, ipséque Arnulphus captiuus abduceretur. Quòd verò suspicio non leuis esset, eius iussu ciuitatem Carolo patruo esse proditam; ipse aduersùs omnes qui illam inuasissent atque spoliassent, & sacra profanassent, seuerissimam anathematis sententiam intorsit, & vt idem facerent alij Galliarum Episcopi hortatus est: quod & ipsi præstiterunt, collecti in vnum in prædicta Synodo Siluanectensi. Recitantur autem ista pluribus in alia Rhemensi, post annum sequentem (vt dicetur) celebrata, atque inde in suum commentarium à Gerberto b translata. Planè verò factum est, quod diro anathemate imprecati sunt Patres. Siquidem paulò pòst captus est ab Hugone Carolus; eóque penitùs ex stemmatis eius ramo excisum est Regnum Francorum, cùm (vt iidem questi sunt Patres) hæresis pullulare cœpisset, qua dicerent Caroli studiosi, omnia licere Carolo etiam in Ecclesiis. Quare videant quàm malè consulant Principibus nostri temporis Politici eadem quæ hoc tempore sunt cœpta, docere profitentes.

b Gerb. in Conc. Rhem. c. 12. & 14. & in ep. ad VVildered. Episc. Argent.

IESV CHRISTI
AN. 991.

IOANNIS XV.
AN. 6.

BASILII & CONST.
AN. 16.

I. DE CAVSA ARNVLPHI RHEMENS.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo, primo, Indictione quarta, increbrescente aduersùs Arnulphum Rhemensem Archiepiscopum sparso rumore de proditione Rhemensis ciuitatis, Hugo Rex eum subijcere Synodali iudicio cogitans, cùm id sciret inconsulta Sede Apostolica fieri non posse, ad quam essent indicia Episcoporum deferenda; tum ipse aduersùs eum literas scripsit ad Ioannem Papam, tum etiam curauit vt aliæ scriberentur ab Episcopis Rhemensis Prouinciæ, quibus petitum est vt idem Pontifex in Arnulphum, ob eius proditionem, aliáque obiecta crimina, damnationis sententiam proferret. Ad quem econtrà pro Arnulpho missi sunt pariter Legati ab Heriberto Comite socero a Caroli Regis. Quæ quidem huius anni exordio gesta esse docet Gerbertus b qui interfuit, dum octodecim menses tradit intercessisse ab eo tempore vsque ad Synodum Rhemensem habitam anno sequenti, mense Iunio.

a Aim. l. 5. c. 44. in fi. b Gerb. vbi sup.

II.

Si verò eidem Gerberto c in causâ propria credendum est, præuenerunt Legati Heriberti, iidémque muneribus præoccuparunt Pontificem: Legati verò Regis & Episcoporum per triduum ante palatij ianuas defatigati, nec admissi, infecto negotio in Galliam redierunt. Ita enim Gerbertus, dum eiusdem Pontificis auctoritate iussus ab occupata posteà seda Rhemensi ignominiosè deponi, nihil in eumdem atque ipsam Sedem Apostolicam remisit iniuriarum; elaboratis eius argumenti diuersis scriptorum generibus, quæ ideircò, tamquam ingens thesaurus inuentus, à Nouatoribus in odium Romanæ Ecclesiæ duplici d editione vulgata fuêre. Sic enim qui monachus quondam Benedictinus Aureliacensis cœnobij, liberalibus artibus potiùs quàm Theologicis literis excultus, sub specie instituendi filium Hugonis Regis Robertum, cum monasterio monasticam quoque verecundiam missam fecit; idem curialibus artibus homo ignobilis (vt Glaber e testatur) ad Rhemensem primò Archiepiscopatum, inde ad Rauennatem, ac demùm ad Summum Ecclesiæ Romanæ Pontificatum sibi aditum præparauit: de quibus singulis agetur pro ratione temporum.

c Ibid. c. 27.

d Centur. X. c. 9. & seorsum an. 1600. Francof.

GERBERTI PRIMORDIA.

e Glab. l. 1. cap. 4.

IESV CHRISTI.
AN. 992.
IOAN. XV.
AN. 7.
BASIL. & CONST.
AN. 17.

I. PSEVDOSYNODVS RHEM.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo secundo, Indictione quintâ, mense Iunio celebrata est apud *Rhemos* in Galliis *Pseudosynodus* aduersùs Arnulphum illius ciuitatis Archiepiscopum : cuius cùm habeantur duæ editiones, eædémque aliquibus de tempore inter se dissentientes; dum tamen in priori id factum ponitur anno Ottonis nono, in posteriori anno Hugonis quinto, præsentem quidem annum demonstrant : quod ex iis quæ superiori anno dicta sunt, firmiùs adstruitur. Quòd autem (vt diximus) ipsius Acta non alia extent, quàm quæ à Gerberto in sui defensionem contra Romanum Pontificem scripta fuêre ad eiusdem conciliabuli roborandam auctoritatem, ex quo ipse, exauctorato Arnulpho, consecutus est Rhemensis Ecclesiæ Archiepiscopatum, vel quę sunt in lucem prodita à fidei Catholicę perduellibus ad infamandum Romanum Pontificem, in quem multa falsissima congesserunt : iis quanta sit fides adhibenda, quisque consideret. Sed etsi vera omnia essent, nihil est tamen quod de iis lucrum capiant Nouatores ; quippe quæ à posteriori Synodo Rhemensi, cui cum Gallicanis Episcopis Legatio interfuit Apostolica, abrogata fuerint, consentientibus etiam ipsis Francorum Regibus Hugone atque Roberto; vt videbitur suo loco.

II. Vbi igitur reuersi sunt missi superiori anno Legati ad Romanum Pontificem, atque se ab eo non fuisse auditos retulerunt; quasi ex eo silentio intelligi deberet, iudicandi facultatem in Francorum Episcopos deuolutã, tam Rex quàm Episcopi celebrandæ Rhemis aduersùs Arnulphum *Synodi* consilium inierunt. Ad quam sæpè vocatus Arnulphus, cùm excusaret quòd à Carolo Rege Lauduni detineretur in vinculis; factum est inter hæc, vt proditione Laudunensis Episcopi ab Hugone Rege eadem ciuitas, & qui in eâ erat Arnulphus caperetur; quem Rex iudicandum deduci iussit ad collectam Rhemis Synodum. Cùm ergo decimoquinto Calendas Iulij conuenissent diœcesani Episcopi sex, præter plurimos aliarum Galliæ prouinciarum Antistites; decem, ex illis delecti sunt ad iudicandum; tres verò Abbates admissi pro defendendâ Arnulphi causâ (inter quos nominatus reperitur *Abbo* Floriacensis) summæ sanctitatis, atque scientiæ viri: qui tamen non pro Arnulpho dumtaxat astitisse noscuntur, sed potissimùm pro Apostolicâ Sede, sine cuius auctoritate contestati sunt eiusmodi iudicium peragi non posse; quippe quòd Episcoporum, & aliæ maiores Ecclesiasticorum negotiorum causæ, ad eum deferendæ essent. Verùm multa aduersùs ista alius Arnulphus Aurelianensis Episcopus deblaterans a, demonstrare conatus est, Romanos Pontifices ob prauos mores & ignorantiam excidisse ab omni Pontificiâ auctoritate, quam alioqui agnoscit residere in eâdem Apostolicâ Sede: ac denique ex eo quòd ab ipsis Gallicanis Episcopis Romã missi Legati non fuissent auditi subintulit licere eisdem Arnulphi causam tractare, atque prolatã sententiâ definire. Itaque his pro arbitrio comprobatis, idem Arnulphus reus inductus, & de proditione quam negaret ciuitatis Rhemensis redargutus testimonio Adalgeri presbyteri, iam confessi se ipsius mandato portas aperuisse hostibus ; cùm & idem ipse post hæc quatuor Episcopis secretò multa alia crimina confessus esset, damnationis sententiam à Synodo accepit. Hæc omnia fusissimè tractat stylo suo Gerbertus.

a *Recitat. & confutat. Bar. Annal. Tom. X. hoc an.*

ARNVLP. AVREL. AGIT CONTRA SED. APOST. b *Gerb. in Act. Synod. Rhem. & in ep. ad VVilderod. & in aliâ ad Reg. Orion. scriptâ, quam recitat hic Baronius.*

III. GERBERTVS INTRVDITVR RHEMOS.

Tacet verò malâ fide tam sui factam in Arnulphi locum subrogationem, quàm præcipuè reclamationem interpositam à primario iudice Seguino Archiepiscopo Senonensi, quam ex legitimis publicéque conseruatis huius Synodi Actis recenset Eginaldus, cuius est adiectum ad Aimoinum c Auctarium; dum videlicèt ait, reliquos quidem Episcopos, licèt inuitos, ob metum Regis Hugonis consensisse Arnulphi degradationi, & Gerberti subrogationi ; at Seguinum non solùm non consensisse, sed etiam acriter ipsum Regem eâ de causâ redarguisse, indéque eius odium in se concitâsse: Arnulphum autem post hæc alligatum detrusum esse in carcerem in ciuitate Aurelianensi, vbi & Carolus Rex detinebatur, nuper & ipse ab Hugone captus: ea verò omnia cùm Ioannes Papa intellexisset, valdè indignatum, sacris interdixisse omnibus Episcopis, qui Arnulphum deiecissent, & Gerbertum ordinâssent. Hæc Eginaldus. Porrò Apostolicis hisce literis exacerbatus admodùm Gerbertus, in ipsum Romanum Pontificem ad eumdem Seguinum Archiepiscopum literas d dedit, equidem virulentas & Catholico homine prorsùs indignas; quibus totus in eo versatus est, vt excommunicationem Romani Pontificis contemnendam esse demonstraret. Quo etiam argumento aliam prolixam satis epistolam scripsit ad VVilderodum Argentinæ ciuitatis Episcopum : in qua præter illa quæ de Arnulphi causa disputat, multus est in eo vt Decretalium Epistolarum Romanorum Pontificum auctoritatem minuat ; vsus etiam ad hoc auctoritate & argumentis e Hincmari olim Rhemensis Archiepiscopi. Arguendus planè ex his omnibus schismaticus, vel etiam hæreticus; nisi tandem in sequenti Rhemensi Concilio, longa disputatione conuictus à Leone Abbate Sedis Apostolicæ Legato, acquieuisset. Sed & aduersus Arnulphum Aurelianensem, cuius titulo tot blasphemias Gerbertus eructauit, tunc quoque scriptus est liber ab Abbone Floriacensi, quem diximus pro Apostolica Sede in eo iudicio stetisse ; cuius lucubrationis meminit Trithemius.

c *Aim. l. 5. cap. 45.*

RECLAMAT SEGVINVS SENON. PRO APOSTOL. SED.

d *Recitat & confutat. Bar. vbi supr. sicut & sequentes ad VVilder.*

GERBERTI EPISTOLÆ CONTRA ROMAN. PONT.

e *Confutat ea Bar. ibid.*

IESV CHRISTI
AN. 993.
IOAN. XV.
AN. 8.
BASIL. & CONST.
AN. 81.

I. ANNO Christi nongentesimo nonagesimo tertio, Indictione sexta, admirandæ flammarum eruptiones è monte Vesuuio, crebráque

per

INCENDIA PRODIGIOSA.

per Gallias & Italiam prodigiosa ciuitatum incendia contigerunt. Cumque Vrbs ipsa Roma iam maxima ea parte conflagrasset, basilica Vaticana incendi pariter cœpta, à S.Petro Apostolo diuinitùs est liberata ; vt de his omnibus testis est Glaber Rodulphus monachus Cluniacensis his temporibus proximus.

II. MAIOLI AB. CLVNIAC. OBITVS.

Quo etiam anno (vt mox subiicit) *S. Maiolus* Abbas Cluniacensis, admirandæ vir sanctitatis, vocatus ab Hugone Francorum Rege vt S.Dionysij monasterium in melius restauraret, Parisios petens, mortuus est apud Siluiniacum quinto Idus Maij, ac plurimis post obitum claruit miraculis ; quæ pluribus narrat S.Odilo eius discipulus & successor, in eiusdem Rebus *a* gestis. Testatur id ipsum Sigebertus in Chronico, & alij plerique.

a Extant. ap Sur. 11. May.

IESV CHRISTI
AN. 994.995.
IOAN. XV.
AN. 9.10.
BASILII & CONST.
AN. 19.20.

I. LEGATIO HVGON. REG. FR. AD IOAN. PAP. *a Rec. Baron Tom. X. hoc an. ex Masson.*

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo quarto, Indictione septima, Hugo Rex Francorum legationem iterùm misit ad Ioannem Papam, quâ eum inuitauit in Gallias ad componendas discordias Rhemensis Ecclesiæ: litterisque *a* suis consuetam Francorum Regum erga Sedem Apostolicam propensionem significans, eius se suósque iudicio subiecit. Quid autem ad hæc Ioannes rescripserit, ignoratur: certum tamen est, ipsum in Gallias non esse profectum, sed tantùm misisse Legatum Leonem virum sanctissimum Abbatem celeberrimi monasterij S.Bonifacij in vrbe.

II. CONCIL. MOSOM. IN CAVSA RHEM EPISC.

Qui quidem anno sequenti, nempè Christi nongentesimo nonagesimo quinto, Indictione octauâ, primò habuit *Mosomi* (est oppidum in Belgio diœcesis Rhemensis) SYNODVM quarto Nonas Iunij ; in quâ Gerbertus Rhemensis Ecclesiæ pseudoëpiscopus, patientissimè (vt tradit Massonus, ex ipsius Gerberti scriptis historiam huius Synodi texens *b*) auditus orationem habuit coram Patribus pro suâ ipsius defensione aduersus Arnulphum, eámque scriptam Leoni Legato porrexit: à quo plenior fuit Synodus Rhemensis indicta in Calendas Iulias, vt vbi Arnulphus fuisset depositus, ibi eius causa cognosceretur ; interim verò Gerberto interdixit diuino officio.

b Pap. Mass Annal. Fr. lib. 3.

III. CONCIL. RHEM. IN EAD. CAVSA. *a Aim. lib. 5. cap. 45.*

Sic igitur eodem anno cùm summâ diligentiâ vocati Episcopi *Rhemos* se contulissent, ibidem Calendis Iulij habita est SYNODVS. De quâ agens Eginaldus qui Auctarium apposuit ad Aimoinum *a*, ait eidem vnà cum *Leone* præfuisse quoque ex mandato Sedis Apostolicæ *Seguinum* Archiepiscopum Senonensem: ac post multam ac valdè vtilem disputationem habitam inter Leonem & Gerbertum, tandem hunc illi cessisse, ac pœnitentiam ostentantem confessum esse iniustè se Pontificalem suscepisse dignitatem: ideóque ipso deposito, ex iussione Apostolica reuocatum esse Arnulphum de custodia in qua detinebatur apud Aurelias, & cum ma-

GERB. DEPONITVR, ET ARNVLP. RESTITVITVR.

gno honore sedi suæ restitutum. Hæc Eginaldus, quæ ex legitimis Actis quæ citat, sumpsisse videtur ; atque ideò maioris sunt habenda fidei, quàm quæ ex epistolis Gerberti suam ipsius causam agentis produntur. Ceterùm Arnulphi restitutionem ipse Aimoinus Floriacensis monachus tunc viuens, nonnisi sub Gregorio Papa & Roberto Rege, Ioannis & Hugonis successoribus, collocat in Vita *d* quam scripsit Abbonis Floriacensis Abbatis: quem ait à Roberto missum ad Gregorium, eò quòd idem Pontifex ob iniustum carcerem Arnulphi, vulnerśo Francorum Regno anathema se inuecturum comminatus esset ; eumdémque Abbonem post reditum ex Italia, Arnulphum custodia exemptum pontificatui restituisse, Palliumque illi à Papa directum reddidisse; licèt id nonnihil ægrè ferret Robertus, quòd in Gerbertum præceptorem suum propensior esset. Extátque *e* insuper eiusdem Gerberti epistola ad Adelaidem Imperatricem Roberti socrum, quæ hoc ipso tempore esse scripta cognoscitur, nempè post adiudicatam à Leone sedem Arnulpho: ea qua colligitur, ipsum à Leone ad maiorem Synodum prouocasse, cuius adhuc iudicium sibi expectandum esset. Qui quidem dolosis artibus insinuans se Ottoni Germaniæ Regi, relicto Francorum Rege, se totum ei addixit; eumdémque comitatus est in Italiam, vt dicetur anno sequenti. Quod autem ad Ioannem Papam attinet; cùm ex ipsis Synodalibus Actis, & scriptis epistolis ab huius temporis auctoribus, liquidò constet eum hoc anno adhuc fuisse superstitem; ea iis redarguas eos qui eum ante biennium decessisse tradunt.

d Ext. in Bib. Floriac. Hoc autem habet Baron. an. 998.

e Rec. Bar. Ann. To. X. hoc an. ex Bibl. Nic. Fabri.

GERB. SE CONFERT AD OTTON. IN GERMAN.

IV. DIVINA VINDICTA IN MANSONEM AB. CASIN. ET ALBERIC. MARSOR. EPISC.

Eodem anno Domini nongentesimo nonagesimo quinto, mense Nouembri, scelerum vltor Deus memorandum exercuit iudicium aduersùs quemdam voluptuosum Abbatem Cassinensem, nec non aduersùs Marsorum Episcopum eiusdem Abbatis excæcatorem. Cùm enim Abbas nomine Manso, laudatissimi Aligerni indignissimus successor, vigesimus octauus ordine Abbatum Cassinensium post S. Benedictum, luxuriosè admodùm & sæculariter nimis viueret, arcem quoque construxisset, qua illius regionis tyrannidem sibi vindicare velle videretur ; accidit vt Albericus Marsorum Episcopus homo nequam, cùm filio ex meretrice procreato Episcopatum tradidisset, Cassinensis ipse monasterij dominatus adipiscendi desiderio teneretur. Itaque cum quibusdam nequissimis monachis certa pecuniæ summa pactus vt eumdem Abbatem excæcarent, ac monasterium ipsi Alberico traderent ; eis promissæ pecuniæ partem dimidiam præ manu tradidit, reliquam daturus cùm Abbatis oculos teneret in manibus. Iidem verò perfidi monachi, deducto fraudulenter Capuam Abbate Mansone, prætextu reconciliationis cum Capuanis ineundæ, quorum ille odium in se concitauerat ; mox vt illum in monasterium Capuanum introduxêre, eidem oculos eruerunt, quos inuolutos linteo ad Albericum Episcopum transmiserunt. Sed nuncij cùm Marsiam aduenissent, reperêrunt eadem hora mortuum esse Episcopum, quâ prædictus Abbas luminibus fuerat orbatus. Recitat hanc historiam Leo *f* Ostiensis.

f Leo Ost. l. 2. c. 16 chron. Casin.

Quod spectat ad res Orientalis Ecclesiæ ; eodem anno, Indictione octaua, (vt affirmat Cu-

topalates

Sisinnivs Patriar. Const.

ropalates) mortuus est Nicolaus Chrysoberges Patriarcha Constantinopolitanus, cùm sedisset annos duodecim & menses octo. In cuius locum suffectus est *Sisinnius*. Sed quod idem auctor huic Sisinnio tribuit concordiam dissensionis ob quartum matrimonium, quæ ante annos fermè centum tempore Leonis Philosophi Imperat. orta in Ecclesia Constantinopolitanâ, posteà compositâ iterùm recruduerat, vt superiùs suis locis dictum est: ista, inquam, concordia non Sisinnio, sed eius decessori Nicolao tribuitur in Actis Synodalibus hâc de re tunc cōfectis, quæ extant in codice Iuris *g* Orientalis. Hic autem planè videre est versutum Satanæ consilium in his controuersiis detinentis Orientales, ne quod longè maioris momenti erat, attenderent, nempè se manere discissos à communione Catholicæ Ecclesiæ & Apostolicæ Sedis; quod tanti fecêre maiores ipsorum, & vniuersi qui Catholici dici voluerunt filij Dei & Sanctæ Matris Ecclesiæ.

g Iur. Orient. lib. 2.

IESV CHRISTI
AN. 996.
GREGORII V.
AN. 1.
OTTONIS III. 1.
BASILII & CONST. 21.

I. Ioan. PP. XVI.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo sexto, Indictione nonâ, Nonis Maij, defunctus est *Ioannes* Papa, vbi sedisset annos decem, menses quatuor, & dies duodecim; sepultúsque est in basilicâ Vaticanâ S. Petri. A cuius obitu post mensem vnum & dies sex, in locum ipsius pridie Idus Iunij subrogatus vir Germanus appellatus *Bruno*, Ottonis Imp. consanguineus, commendatus satis à Ruperto *a* Abbate Tuitiensi, aliisque auctoribus, mutato priori nomine, dictus est GREGORIVS eius nominis Quintus. Quomodò autem ista se habuerint vt intelligamus, quæ præcesserunt sunt in medium adducenda. Cùm enim Romæ tyrannis Crescentij, de quâ superiùs est facta mentio, magis inualesceret; ad tantam propulsandam calamitatem, Otto, Rex Germaniæ Romam venire rogatus, descendens in Italiam cum exercitu, Rauennæ aliquantisper constitit. Vbi cùm inuenisset eius ciuitatis Archiepiscopum ex hâc vitâ migrâsse, in locum eius subrogandum curauit Gerbertum, quem vidimus anno superiori depositum ab Ecclesiâ Rhemensi. Vt autem qui hactenùs de Sede Apostolica fuerat pessimè meritus, iam ad tantam Ecclesiam proueheretur, dicere opus est eumdem ad meliorem frugem conuersum talem extitisse, qui non ab Ottone solùm, sed à populo in Rauennatis Ecclesiæ Episcopum peteretur, (quod huius temporis auctor apud Aimoinum *b* tradit) & sic ab ipso Gregorio Romano Pontifice ordinaretur.

a Rupert. in Herib. cap. 5. ap. Sur. 16. Mart.

Greg. V. Papa.

Gerbert. creatvr Episcop. Ravan.

b Aim. lib. 5. cap. 45.

II. Cùm autem post hæc Romam se contulisset Otto, & eiusdem audito aduentu Crescentius se cum suis in S. Angeli munitione clausisset; contigit mori Ioannem Papam XV. (vt dictum est) & post triginta sex dies in locum eius ope Regis suffici Gregorium Quintum. Ita quidem apud Ditmarum *c* sed deprauatâ lectione. Plurium enim assertione constat, antequàm Rhomam se Otto conferret, iam creatum fuisse Gregorium, & post hæc contra eum fuisse eleuatum in sedem per Crescentium, alium Ioannem Episcopum Placentinum, natione Calabrum, patriâ Rossanensem, appellatum *Ioannem XVI.* Sicque duobus simul creatis Pontificibus esse schisma in Ecclesia conflatum. Hæc enim inter alios narrat Glaber *d* Rodulphus monachus Cluniacensis his temporibus proximus, vtpotè qui sub Henrico Primo Francorum Rege claruit, & ab hoc tempore vsque ad millesimum quadragesimum quintum Redemptoris annum Historiam scripsit ad S. Odilonem Abbatem suum. Additque, Ottonem compertâ expulsione Gregorij propinqui sui, & intruductione Ioannis, ità accensum cum permaximo exercitu Romam properâsse, ac Ioannem comprehensum manibus auribúsque truncâsse, & oculis priuâsse. De Crescentio verò ait, eum arctissimâ obsidione circumdatum in turri munitissimâ S. Angeli, cùm nullam euadendi viam cerneret, quadam die consciis nonnullis Ottonis militibus ab eâdem munitione latenter exeuntem ad pedes Ottonis improuisò corruisse, ac veniam petiisse; sed Ottonis iussu reductum in turrim vi expugnandum, tandem post acrem pugnam captum è summitate turris deiectum esse, & tergoribus bonum alligatum, hincque & inde raptatum, esse denique in excelsâ trabe suspensum. Hæc quidem de fine Crescentij Glaber. Verumtamen iis vehementer repugnant quæ scripta sunt in Vita S. Romualdi *e* à Petro Damiani (sic vocato, vt Eusebius Pamphili) temporis huius & ipso scriptore; nempè Crescentium in munitione inexpugnabili se continentem, inde nonnisi iuramento firmata promissione deduci potuisse ab Ottone; sed de ita decepto sumptum fuisse capitis truncatione supplicium: quod etiam testatur Leo *f* Ostiensis. Additque Petrus Damiani, Ottonem de eo crimine cōfessum S. Romualdo, (quem & ipse nuper Classensi S. Apollinaris monasterio apud Rauennam præfecerat) pœnitentiam iniunctam suscepisse, vt nudis pedibus ad Garganum montem Apuliæ ad Memoriam S. Michaëlis Archangeli peregrinaretur. Quem & tradit per totam Quadragesimam in eodem Classensi monasterio, paucis sibi adhærentibus mansisse; ibique ieiunio & psalmodiæ intentum, cilicio ad carnem vsum esse, & in storea dormiuisse, ac denique Romualdo promisisse relicto Imperio monasticum suscipere habitum.

c Ditm. l. 4.

Ioan. PP. schismaticvs.

d Glab. l. 1. cap. 4.

e Ap. Sur. 19 Iunij.

f Leo Ost. l. 2. c. 18.

Otton. Imp. pœnitent a periurio.

III. Quod verò ad Schisma inter Gregorium & Ioannem pertinet; idem Petrus Damiani de eo agens epistola secunda ad Cadaloum pseudopapam, ait Ioannem, cùm ingentis collocatione pecuniæ Pontificatum inuasisset eiecto Gregorio, à resipiscentibus paulò pòst Romanis præcisum esse manibus, auribus, naribúsque, & oculis priuatum; móxque asello impositum vultu in caudam verso, tenere eumdem asini caudam compulsum, ac per publicas Vrbis vias perductum clamare; *Tale supplicium patitur, qui Romanum Papam de suâ Sede pellere nititur.* Mentio quoque de iisdem Ioannis suppliciis in Actis S. Nili; qui miseratione ductus conciuis sui, (erat enim, vt dictum est, ipse

Qvam male habitvs Papa schismaticvs.

patriâ

patriâ Rossanensis) vt eum ab illis eximeret, Romam venit, nec tamen (à Pontifice licèt & Rege ingenti honore medius inter ipsos susceptus) valuit impetrare. In quibus etiam Actis traditur, eumdem Ioannem proprio nomine ante vsurpatum Pontificatum nominatum fuisse Philagathum.

IV. Ad hunc ipsum Ioannem Pseudopontificem, dum Romæ aduersùs Gregorium sederet, spectat quod Glaber g scribit de legatione in Gallias ab ipso missâ. Cùm enim Fulco Comes Andegauensis egregiam erexisset Ecclesiam, nec inducere potuisset Henricum Archiepiscopum Turonensem, in cuius diœcesi erat erecta, vt eam consecraret, nisi priùs Fulco restitueret bona Ecclesiæ quę rapuisset; Romam se Fulco conferens, à Ioanne multis muneribus impetrauit vt aliquem mitteret qui eam ipsius Pontificis nomine consecraret: missúsque ad hoc est Petrus S. R. E. Cardinalis, qui solemni ritu illud confecit: verùm eodem ipso die superueniens vehementissimus turbo, eam Ecclesiam funditùs diruit. Hæc sincerè Glaber: sed in definiendâ causâ eiusmodi repentinæ ruinæ valdè hallucinatus errauit, dum eam fuisse ait quòd Romanus Pontifex præsumpsisset in alienâ diœcesi Ecclesiam consecrare: etenim non solùm hæc ipsum posse, sed & omnimodam in omnibus diœcesibus auctoritatem habere, Ecclesiasticæ leges, vsúsque ipse, & antiqua traditio docet, éstque superiùs infinitis exemplis demonstratum. Verior igitur illa ruinæ templi causa extitit, quòd ostenderit eo signo Deus oblationes sacrilegi & impœnitentis Comitis sibi non esse gratas, nec placere quæ per schismaticum Pontificem mandata essent.

g Glab. l. 2. cap. 4.

ERROR GLABRI HISTORICI.

OBLATIONES SACRILEGOR. DEO INVISÆ.

V. Sed vt ad legitimum Pontificem redeamus; conciliatâ Ecclesiæ pace, antequàm OTTO Româ recederet, Gregorius eum coronauit Imperatorem. Hoc enim anno eius coronationem referunt Lambertus, Odorannus, & alij veteres Chronographi: nec temporis ratio patitur vt antè facta fuerit, cùm omnes eam Gregorio Quinto tribuant: sicut etiam ex omnibus eiusdem Ottonis publicis monumentis apparet, annos Imperij ab eo cœptos esse numerari ab hoc tantummodò tempore quo est coronatus à Romano Pontifice; anteà verò non Imperatorem, sed Regem dumtaxat nominari voluisse. De reliquis autem rebus ab eo Romæ gestis, tradit Glaber, cùm idem suggerentibus quibusdam piis viris cogitaret expellere è basilica S. Pauli Apostoli monachos prauè viuentes, & in eorum locum introducere Canonicos; apparuisse ei noctu per visum S. Paulum, monuisséque ne monachos expelleret: non enim expedire, cuiusque Ecclesiastici ordinis, quamuis ex parte deprauati, propositum vmquam abiici, seu immutari: in eo namque ordine vnumquemque iudicandum esse, in quo se primitùs vouit Deo seruire; ac tantùm reemendari licere corrupto cuique in eadem propriæ vocationis sorte. His igitur repressus Imperator, destitit à proposito monachos expellendi, atque ad ipsorum tantummodò emendationem animum applicauit.

OTTO III CORONATUR IMP.

IN QVA VOCATIONE QVIS VOCATVS EST, IN EA AMBVLET.

VI. Post hæc verò Gregorius Papa, eiusdem Imp. concilio, ad stabiliendum Ecclesiæ statum adiiciens animum, CONCILIVM Episcoporum Romæ collegit: cuius licèt Acta perierint, extant tamen eorum fragmenta quædam, atque inter alia in Vita h S. Adalberti Pragensis Episcopi ab huius temporis conscripta. Vbi significatur, in ea Synodo agitatam esse causam eiusdem Adalberti, iudicio postulati ab Archiepiscopo Moguntino de residendo in sua Ecclesia, quam relinquens ad monasterium S. Bonifacij Romam se receperat: additúrque, ex Concilij sententia ipsum iussum esse Pragam redire; ita tamen vt à Gregorio Papa facultatem impetrauerit, si Pragenses in sua cordis duritiæ persisterent, eundi ad incultas & barbaras gentes prædicare fidem Christi. Sicque ipse hoc eodem anno vnà cum Ottone decessit ab Vrbe: sed antequàm rediret in Boemiam, diuertit in Gallias ad visitandum corpus S. Martini, inde verò Floriacum veniens, S. Benedicti venerandas Reliquias coluit; vt testatur auctor qui tunc præsens adesse poterat, in eiúsdem Adalberti Vita.

CONCIL. ROM.

h Ap. Sur. 23. April.

VII. Quod autem maioris est momenti; ad hoc ipsum Concilium à Gregorio Quinto celebratum referri debere videtur, quod de Imperatoris ELECTORIBVS ab eodem Pontifice multorum assertione traditur constitutum. Siquidem res magni ponderis, nonnisi consultis Patribus, collectis Episcopis in Synodo, fieri consueuerunt. At quòd sciamus rem istam magnâ esse controuersiâ agitatam, negantibus Nouatoribus ius illud accepisse Electores à Romano Pontifice, sed ab isto de quo agimus Ottone Imperatore Tertio; aliis verò asserentibus id non eos accepisse à Gregorio Quinto, sed Decimo: de his est nobis ex more accuratiùs agendum.

DE ELECTORIBVS IMPERII.

VIII. Quod pertinet ad Nouatores; cùm iidem ipsi in Centuriis suis i veritatem liberè professi, iteratò asseruissent Gregorium Papam suam patriam insigni aliqua dignitate ornaturum, sanxisse vt penes solos Germanos esset ius eligendi Regem, qui post diadema à Romano Pontifice acceptum Imperator & Augustus appellaretur: posteà tamen illorum antesignanus Matthias Illyricus, primus ab assertâ & professâ multoties veritate recedens, *De Translatione Imperij* seorsùm edidit commentarium, in quo inter alia impugnauit impudenter eamdem quam vnà cum ceteris collegis defenderat priùs veritatem. Sed cùm id nonnisi affectatis, pudendísque mendaciis peregerit; ea foris spectanda apertâ luce exposuit, ac potenter validéque confutauit, veritate firmiùs stabilitâ, fortis antagonista doctissimus S.R.E. Cardinalis Bellarminus k, eodem titulo scripto contradictorio commentario.

i Cent. 10. X. cap. 10 col. 546 & 16. col. 720.

k Vide suprà an. 800. num. VI.

IX. Ceterùm cùm firma sit & in omnibus constans assertio, sicut Imperium auctoritate Romani Pontificis ex Oriente in Occidentem translatum est; ita ius eligendi Imperatorem Germanis concessum, vel dixerimus Regem in Imperatorem promouendum, æquè à Romanorum Pontificum auctoritate & concessione manâsse: nos omissis innumeris testibus historiarum scriptoribus, quorum aliquibus & ipsi Nouatores in eâdem veritate adstruenda sunt vsi; id ipsum abundè satis probamus ex publicis eorum quorum maximè interest testimoniis, Romanorum Pontificum, Electorum ipsorum, atque etiam Imperatorum. Id namque disertè professus est Innocentius Tertius

ELECTORES IMPERII A ROM. PONT. IVS ILLVD HAVISSE.

Papa

l Innoc. Tr. ext. de elect. c. Venerabilem. 14.
m Clem. de iureiur. c. 1.

Papa *l* scribens ad Ducem Caringiæ siue Thuringiæ, necnon Clemens *m* Quintus in Concilio Viennensi. Id quoque Electores ipsi testati sunt, non vnus aut alter, sed omnes literis suis ad Romanum Pontificem scriptis: quæ licèt diuersis locis, sicut & diebus, datæ reperiantur, tamen non solùm vnum idémque earum argumentum est, sed eadem quoque sunt verba: vt appareat certam quamdam præscriptam fuisse ab eis formam, quâ id vniuerso Christiano Orbi voluerint innotescere. Extant *n*, inquam, literæ Marchionis Brandeburgensis vnius ex Electoribus, datæ anno millesimo ducentesimo septuagesimo nono, pridie Idus Septembris, anno sexto Rodulphi Imperatoris: itémque aliæ Ioannis & Adalberti Ducum Saxoniæ, eodem anno, die verò decimaquartâ Calend. Aprilis: ac deniquæ aliæ Ludouici Comitis Palatini Rheni, eâdem die datæ & anno: iuxta quam præscriptam ab ipsis formam & reliqui Electores scripsêre. Quibus omnes pariter confirmantes donationes factas vel innouatas Romanæ Ecclesiæ à Rodulpho Romanorum Rege, & aliis decessoribus Imperatoribus, æquè testantur se ius Electoratûs sui percepisse ab Ecclesiâ Romanâ. Habentur ipsæ in scripto codice eodem tempore, vnà cum aliis monumentis de donationibus & priuilegiis Ecclesiæ Romanæ collatis, quæ asseruantur seorsùm à Vaticanâ Bibliotheca, Romæ in castello S. Angeli loco tutiori, vbi selecta maioris momenti monumenta recondita sunt, ne pereant. Denique id ipsum cognouisse Imperatores ipsos, constat ex literis valdè prolixis quæ in eodem scripto codice reperiuntur, ab Alberto Imp. eiusdem Rodulphi filio scriptæ ad Bonifacium Octauum Romanum Pontificem anno Domini millesimo trecentesimo tertio, decimo sexto Calendas Augusti: quibus imprimis (quod ad rem præsentem spectat) agnóscit Romanum Imperium per Sedem Apostolicam e Græcis in Germanos translatum, deinde ab eâdem ius eligendi Romanum Regem in Imperatorem postmodùm promouendum, Electoribus esse concessum; ac posteà subiicit iuramentum fidelitatis ab ipso exhibitum eidem Bonifacio Papæ, & confirmationem priuilegiorum omnium per alios decessores Imperatores Ecclesiæ Romanæ concessorum.

n Rer. Bar. Tom. X. hoc an.
[Porrò aduersus eum hic oggannit Goldastus, sed vide Apologiam Gretseri cap. 28. & lib. 1. cont Replic c. 21. de quibus dictum est sup. ad an. 774. post num. 4]

X.
GREGORIVM V. ELECTORES INSTITVISSE.

o Sigeb. in Chron. an 1002.

Porrò his de re ipsa generaliter dictis, agendum modò est de Gregorio Quinto, à quo id Electoribus concessum diximus. Sanè dum Otto Romæ fuit, tractasse inter alia, quæ ad Regni iura pertinent, Sigebertus *o* affirmat. Quòd si Romani Concilij de quo agimus, extarent monumenta, nobis haud laborandum esset in perquirendo qualis fuerit ista à Pontifice Electoribus tributa concessio, num scilicèt fuerit omnibus Germaniæ Principibus generatim collata, an tantùm sex vel septem certis nominatisque (vt nunc sunt) Ecclesiasticis atque laicis. Equidem generalem saltem concessam omnibus Germaniæ Principibus eiusmodi facultatem, etiamsi alia quæque deessent testimonia, facta ipsa asserere cogunt. Vt autem non ab alio quàm ab isto Gregorio Quinto concessa fuerit, docet imprimis ipse rei vsus; cùm post eumdem Gregorium Ottone Imp. defuncto, per Electores constet fuisse successores electos: prout scriptores omnes affirmant, & quæuis vetera monumenta testantur, ipsique etiam refractarij Nouatores profitentur. Cuius rei decernendæ Gregorio ipse Otto fuisse auctor videri potest quòd absque liberis esset, & spes omnis dempta vt in filium (quod fecerant ex indulgentia Romanorum Pontificum ipsius auus ac pater) transferret Imperium. Ita tamen id ipsis Electoribus concessum est, vt non protinùs quem iidem in Regem elegissent, Romanus Pontifex compelleretur probare atque vngere Imperatorem; sed liberam haberet facultatem ipsum electum reiiciendi, si aliqua causa intercederet, quæ illum redderet indignum tanto honore: vt disertis verbis Innocentius *p* Tertius ex ipsorum Electorum confessione declarat. Quo etiam casu Romanum Pontificem reseruasse sibi facultatem, in locum indigni alium subrogandi, prout opportunitas postularet, insinuat quem superiùs diximus, Glaber *q* Rodulphus Cluniacensis monachus huius sæculi probatus auctor,

ROMAN. PONTIF. NON ADSTRINGI ELECTORVM IVDICIO.

p Extr. de Elect. c. Venerabilem.

q Glab. l. 1. cap. 5.

XI.
DE NVMERO ELECTORVM.

Ista igitur de Electoribus auctoritate Pontificia constitutis cùm sint certissima, illud reperitur magnoperè controuersum, num Septem tantùm Electorum selectio, fuerit eiusdem Gregorij Quinti, vel alterius Romani Pontificis. Scimus Panuinium elaborasse commentariom de Comitiis Imperatoris, vt probaret septem Electores non à Gregorio Quinto institutos fuisse, sed à Gregorio Decimo. Verùm cùm nullum alium habeat suæ sententiæ quem sequatur auctorem, nisi infectam hæresis scabie bestiam, videlicèt Auentinum *r*, quem indignè nimis ipse homo Catholicus pectine scalpit eburneo; vtrumque turpiter errantem egregiè correxit, quem iure laudauimus, collega noster Bellarminus *s*; ostendens (quod ipsos latuit) complures fide integros auctores ante Gregorium Decimum scripsisse de Septem Electoribus iam anteà constitutis.

r Auent. l. 5 Annal. Boior.

s Bellarm. de Translat. Imp. l. 3.

XII.
OMNES PRINCIPES FEVDATARII, IIDEM ELECTORES.

Sanè tamen nemo iure inficias ire poterit, post Tertij Ottonis obitum ducentis & ampliùs annis, quotquot electi fuerunt Romanorum Reges, Imperatores designati, eosdem non Septem dumtaxat Electorum, sed omnium Principum Imperij feudatariorum, tam Ecclesiasticorum quàm sæcularium qui ad Comitia conuenissent, suffragiis fuisse ad regium culmen electos. Id enim præter singulorum promotiones, perspicuè satis edocent quæ adhuc extant de ipsis promouendis literæ diuersorum Romanorum Pontificum ad Germaniæ Principes datæ; & inter alias, quas Gregorius *t* Septimus scripsit ad omnes Episcopos, Duces, atque Comites Teutonicos, de noui Regis electione faciendâ, si Henricus in Synodo excommunicatus non resipisceret; ostendens par eorum omnium fuisse ius in eligendo Rege in Imperium promouendo. Atque ita etiam perseuerâsse tempore Innocentij Papæ Tertij anno Redemptoris millesimo ducentesimo, cùm post obitum Henrici dicti Sexti Imperatoris, Principes scissi sunt inter se, eligentibus aliis Ottonem Quartum, aliis verò Philippum, literæ ambarum partium ad Innocentium datæ significant: quibus manifestè apparet, non penes septem tantùm fuisse ius eligendi, sed penes omnes tam Ecclesiasticos quàm laïcos feudatarios Imperatoris in vtràque Germaniâ Principes; cùm in iisdem recenseantur diuersi Archiepiscopi, Episcopi, Abbates, Duces, Marchiones, Comites & Barones, qui ad Comitia conuenerant electionis

t Greg. Sept. 4. ep 3.

faciendæ causâ; immò & aliorum absentium meminttint, qui per literas consensum præstitissent. Ex quibus redarguas Ostiensem, dum interpretatus decretalem illam *u* Innocentij, quâ respondet literis alterius partis, eos quos idem Papa redarguit, existimauit fuisse illos Septem vulgatos ore omnium Electores. Quinimmò neque id mutatum esse, cùm anno millesimo ducentesimo decimo octauo post Ottonem Fridericus Secundus creatus est Cæsar, apparet ex Comitiis tunc eâ de causâ habitis.

u Cap Venerabilem ext. de elect.

[Quæ hic recensentur literæ ad Innocentium, & ab ipso scriptæ asseruantur in Archiuo Sedis Apostolicæ: Vnde Baronius ea excerpsit, quæ ad rem facere putauit. Verùm de his, déque aliis rebus ad Electores pertinentibus, putà quo tempore, à quo Pontifice, quo numero, & quinam constituti fuerint; tu vide quæ post eiusdem Baronij obitum sunt scripta, primùm à Iac. Gretsero Societ. IESV, in Defensione libri tertij Bellarmini de Translatione Imperij, & lib. 2. contra Replic. cap 22. deinde verò locupletiùs à Io. Paulo VVindeckio S. Theolog. Profess. in Academ. Friburg. proprio Tractatu de Electoribus: Vbi & peculiariter expenduntur ipsius Baronij assertiones de iure electionis cunctis Imperij Principibus primitùs competente, deque numero Septenario in Concilio Lugdunensi stabilito; & plurimæ aliorum, tam Catholicorum quàm hæreticorum corriguntur de iisdem rebus, aliísque Electores concernentibus, errores.]

XIII. CERTA FIDES DE TEMPORE QUO CONSTITUTUS SIT NUMERUS VII. ELECT.

Verùm licèt hæc ita se habeant; nihilominùs haud vsque ad Gregorium Decimum fuisse Septem Electorum dilatam creationem, sed & à quonam Romano Pontifice fuerit ea primitùs decreta, & vbi locorum, & qui electi fuerint; certò certiùs ex Synodalibus Actis in promptu est demonstrare. Vixit temporibus illis Matthæus Paris monachus S. Albani in Angliâ, qui Anglicanam Historiam aggressus est scribere ab anno Redemptoris millesimo sexagesimo sexto, perduxitque vsque ad millesimum ducentesimum quinquagesimum, vt ipsemet in fine testatur. Editus est eius liber Londini in Angliâ anno millesimo quingentesimo septuagesimo primo, cùm anteà latuisset in angulo. A quo si quis demat calumnias, inuectiuas, dicacitates, & blasphemias in Apostolicam Sedem, eiúsque Pontifices, (nisi probra illa, fuerint additamenta potiùs eius qui primus edidit, hæretici hominis; cùm peculiare sit illis, libros quos potuerint deprauare:) aureum sanè dixerit Commentarium, vtpotè quod ex Epistolis Romanorum Pontificum, Imperatorum, Regum, aliorúmque Principum, necnon ex Conciliorum Actis, aliísque publicis monumentis, totidem verbis redditis, egregiè contextum & coagmentatum inueniatur. In eo autem inter alia nobilia monumenta, habentur Acta Concilij Lugdunensis Oecumenici, cui interfuerunt imprimis ipse qui indixit Innocentius Papa Quartus anno Redemptoris millesimo ducentesimo quadragesimo quinto, simúlque duo Patriarchæ Orientales Constantinopolitanus, & Antiochenus, multi Principes, Regúmque Legati, post Præsides diuersarum Ecclesiarum. In quo quidem post alia complura optimè constituta, titulus est additus de Electionibus ob litium decisionem; in eóque simul Septem definiti ab eodem Pontifice Electores Imperatorum, videlicèt Ecclesiastici tres, Archiepiscopi Coloniensis, Moguntinus, & Salsburgensis; laici quatuor, Duces Austriæ, Bauariæ, Saxonum, & Brabantiæ.

XIV. Stetit numerus conscriptus, perseuerauitque in futurum; personæ autem quatuor mutatæ, nempè ut pro Salsburgensi positus fuerit Archiepiscopus Treuerensis; próque tribus illis Ducibus Austriæ, Bauariæ, atque Brabantiæ, fuerint subrogati Comes Palatinus Rheni, Marchio Brandeburgensis, atque Rex Boemiæ; qui vltimus locum potiùs teneret definitoris, si discreparent Electores, quàm vnius ex Electoribus. A quonam autem, retento Electorum septenario numero, facta fuerit ista mutatio, num ab eodem Innocentio, vel alio ex successoribus eius; hoc fatemur nos latere. Ex consensu autem Germaniæ Principum id esse sancitum, qui sui temporis Chronicô scripsit Albertus Abbas Stadensis asserit. Qui eùm perduxerit Chronicon suum vsque ad annum Domini millesimum ducentesimum quinquagesimum sextum, inde colligi potest, vel ab ipso Innocentio Quarto post Lugdunense Concilium factum esse, vel sub eius successore Alexandro Quarto, cuius annus secundus incidit in eumdem annum Domini millesimum ducentesimum quinquagesimum sextum. Non autem ab ipsis Principibus factum suâ sponte dici potest: nam cuius fuit de Septem Electoribus legem condere, non alterius quàm ipsius esse potuit eam aliquo modo mutare, vel quomodolibèt moderari. Quòd verò qui ab Innocentio electi Principes Electores Duces Austriæ, Bauariæ, & Brabantiæ cessentint aliis, inde prouenisse videri potest, quòd magis ipsi cuperent eligi quàm eligere Imperatores.

QUINAM SEPTEM ELEC.

Ceterùm ante hæc tempora nullum Historicorum inuenire est, qui vel nomine tenus Septem Electorum meminerit. Qui autem primus eorum meminisse reperitur, Martinus Polonus (qui & ipse claruit sub eodem Innocentio Papâ Quarto) in Ottone Tertio de istis agit his verbis; *Et licèt isti tres Ottones per successionē generis regnauerint; tamen posteà fuit institutum, vt per Officiales Imperij Imperator eligeretur, qui sūt septem, videlicèt primi tres Cancellarij, Moguntinus Germaniæ, Treuerensis Galliæ, Coloniensis Italiæ; Marchio Brandeburgensis Camerarius est, Palatinus Dapifer, Dux Saxoniæ Ensem portat, Rex Boemiæ Pincernam agit.* Hęc Martinus, in Ottone Tertio referens quę posteà suo tempore facta essent: vnde irrepsit error, vt sub eodem Ottone Tertio, sub quo id ab eo scriptum inuenerunt, multi putauerint *x* septē fuisse creatos Electores à Gregorio Papâ Quinto; cùm tamen illud *Posteà*, non ad tempora Ottonis Tert.j. sed ipsius Martini sit referendum. At de his modò satis.

x S. Th. de reg. Princip. l. 3. c. 19. aliisque post eum.

IESV CHRISTI
AN. 997.
GREGORII V.
AN. 2.
OTTONIS III. 2.
BASILII & CONST. 22.

I. S. ADALBERTI MARTYRIUM.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo septimo, Indictione decimâ, *S. Adalbertus* Pragensis Episcopus prohibitus à Boleslao Boëmiæ Rege ad suam redire Ecclesiam, accepti à Romano Pontifice Apostolatûs numeros explecturus, ad Prussos perrexit. Vbi derisione & verberibus acceptus, & abire iussus, eùm ad

vicinos Luiticos populos profectionem arriperet, reuersus rursùm opportuniùs ad Prussos; ab iisdem ligatus est vinculis, & ad supercilium montis ductus, ibi septem confossus lanceis præuisum iam anteà martyrium feliciter consecutus est die vigesimâ tertiâ Aprilis: quod eodem tempore per visum reuelatum fuit Romæ in monasterio S. Bonifacij, necnon S. Nilo Abbati, & cuidam presbytero sacrificanti, aliisque. Describit hæc pluribus, qui res ab eo præclarè gestas est prosecutus *a* eius temporis auctor. Quæ quidem hoc anno contigisse testatur Cartuitius in Vitâ *b* S. Stephani Regis Vngariæ, necnon Lambertus in Chronico, & alij recentiores. Qui verò prosecuti sunt res Polonorum, tradunt *c* corpus eiusdem Sancti redemptum fuisse æquali ausi pondere à Prussis: illúdque translatum in Gnesneusem Ecclesiam immensis ibi claruisse miraculis. Sed & post mortem illud fecit in Gentium conuersione, quod viuens facere concopiuit: siquidem testatur Petrus *d* Damiani, barbaros postmodùm pepercisse S. Bonifacio prædicanti in Russiâ, quòd timerent ne si fieret martyr, sicut Adalbertus, miraculis cælitùs illustratus ad fidem Christianam populos illos conuerteret.

a Ap. Sur. 23. April.
b Ap. Sur. 20. August.
c Pet. Da Li. in Romuald. cap. 88.
d Ibid. c. 89.

II.
APOSTOLATVS IN RVSSIAM.

Accidit enim eodem tempore, vt cùm paulò antè *Bonifacius* consanguineus Ottonis Imp. eiúmque ita charus, vt Imperator illum non alio vocaret nomine, nisi *Anima mea*, vir liberalibus artibus apprimè instructus, Romæ in Ecclesia S. Bonifacij Martyris, exemplo sui æquiuoci ad martyrij desiderium prouocatus, relicto sæculo Romualdum sequens vitam monasticam esset amplexus, qua benè institutus valeret ad martyrij coronam pertingere: idem audiens Adalbertum iam coronatum, impatiens moræ licentiam acceperit à Sede Apostolica prædicandi Gentibus Euangelij, consecratúsque Archiepiscopus in Russiam venerit. Tradit hæc Petrus Damiani in Romualdo. Porrò iam diù ante Euangelium in Russia fuisse prædicatum, dictum est suo loco: sed cùm ingruentibus iugiter bellis vix aliqua Christianitatis memoria residua esset, cœpit rursùm ea prouincia Bonifacij prædicatione atque miraculis benè culta florescere; aucta verò est magno frugum prouentu, cum meruit ipsius Bonifacij Martyris sanguine irrigari; de quo dicturi sumus suo tempore.

III.
e Cartuit. in Vit. S. Stephan. Reg. Vngar. c. 4. ap. Sur. 20. Aug.
S. STEPH. DVX VNGAR.

Hoc eodem anno (vt auctor est Cartuitius *e* Episcopus) Geisa primus Dux Christianus Vngariæ, ex hac vita migrauit in cælum: cui successit S. Stephanus eius filius. Qui ætate licèt adolescens, sapientia canus, atque imprimis religione præstans, quod simulac pater decessit, ciuile bellum Christianæ causa fidei exortum est, sub auspiciis SS. Martini Pontificis & Georgij Martyris pugnans extinxit; atque ex spoliis hostium, in honorem eiusdem S. Martini in monte Sacro (vbi idem sanctissimus Pontifex, cùm in Paunonia degeret, precari solitus erat) monasterium construxit, quod amplissimis redditibus dotauit, eidémque omnium rerum decimas consecrauit; quas adeò exactè persolui voluit, vt si quis decem haberet proles, seu liberos, decimam prolem ei daret.

IESV CHRISTI
An. 998.

GREGORII V.
An. 3.

OTTONIS III. 3.

BASIL. & CONST. 23.

I.
ROBERTVS REX FRANCORVM EXCOMMVN. OB ILLICITVM CONIVGIVM.

ANNO Christi nongentesimo nonagesimo octauo, Indictione vndecima, mortuo Hugone Francorum Rege, Robertus eius filius, quem aliquot iam antè annis pater in regni consortium adsciuerat, solus summa rerum potitus est. Hic cùm ex promissione adulantium sibi Episcoporum, illicitum contraxisset coniugium cum Berta commatre atque affine sua; reclamante Gregorio Papa, illud est dissolutum, & delinquentes Episcopi pœnitentia castigati. Est de his epistola Leonis Papæ Noni ad Henricum Roberti Filium, quam recitat Auctor Panormiæ. Petrus autem Damiani in epistola ad Desiderium Abbatem Cassinensem, de eiusdem Roberti Regis agens coniugio, ostendit Episcopos Gălliarum ita coërcitos à Summo Pontifice, posteà Regem excommunicasse: indéque factum, vt ab eius societate vniuersi recederent, nec præter duos seruulos ad necessarij victûs obsequium, remanerent; qui tamen & ipsi omnia vasa in quibus Rex edebat & bibebat, abominabilia iudicantes, mox igni traderent: hisque Regem coarctatum angustiis, diuortium cum Berta fecisse, legitimámque vxorem duxisse Constantiam filiam Vvillelmi Comitis Arelatensis. Ceterùm ex priori eiusmodi illicito coniugio monstrum natum esse, anserinum collum & caput habens, non idem tantummodò Petrus asserit, sed etiam habetur in Aquitanicæ Historiæ Fragmentis ex Pithœi collectione editis. Denique suasione Abbonis Floriacensis Abbatis magnæ sanctitatis viri, Robertum dimisisse prædictam commatrem & affinem suam, ac post hæc piè ac sanctè vitam duxisse; testatur Helgaldus eiusdem cœnobij monachus, texens res ab eodem Rege præclarè gestas.

MONSTRVM EX ILLICITO CONIVGIO.

II.

Quod ad statum pertinet rerum Hispanicarum; eæ in hunc vsque diem sub Veremundo Rege magis ac magis labefactatæ, miserando interitu ita sunt attritæ, vt amisso Legionensi Regno, & Gallæciæ ciuitate Compostella excisa, Ecclesiisque dirutis, vix sepulchro S. Apostoli virtute Dei illæso seruato, in vltimum discrimen essent adductæ: cùm exiguæ vires Christianorum Principum in vnum collectæ, Almanzorem Regem Arabum numerosissimo pollentem exercitu superauêre quamfelicissimè, desideratis ex peditibus eius septuaginta millibus; equitum verò quadraginta millibus; cuius & ipse exercitûs dux ex desperatione abstinens cibo, noluit tantæ cladi superesse. Porrò nullam hâc victoriâ gloriosiorem vel cessisse vtiliorem, vel opportuniori tempore à Deo concessam esse, cùm veteres tum recentiores affirmant. Ipse autem Rex Veremundus anno sequenti decessit, Ærâ millesimâ trigesimâ septimâ, multis bonis operibus pro suis expian-

ARABES PROFLIGATI AB HISPANIS.

dis

dis delictis antè præmissis. Cui successit eius filius Aldefonsus huius nominis Quintus, puer annorum quinque. Iisdem verò temporibus, sub Garsiâ Fernando Castellæ Comite aduersùs item Arabes pugnante, accidit vt cùm in ipso dimicandi procinctu, pietate ac fide nobilis vir Ferdinandus Autolinus in Ecclesiam se recepisset, vt precibus victoriam suis impetraret, idque ei æmuli ignauiæ ac timori tribuerent; manifestis voluerit Deus signis ostendere, pietate potiùs quàm armis parari victoriam. Siquidem eiusdem Ferdinandi specie visus est Angelus ante alios adeò fortiter præliari, vt à cunctis ipsi victoria tributa fuerit; cuius etiam equus & arma inuenta sunt diuino miraculo sanguine conspersa. Tradunt hæc veteres rerum Hispanicarum Scriptores.

PIETAS VINCIT HOSTES.

III.

Inter hæc autem Imperator Otto rursùm in Italiam venit. Falluntur *a* enim qui vnum tantùm eius in Italiam aduentum ponunt; quem sæpiùs eò venisse, ex iis quæ dicta sunt, dicentúrque inferiùs constat. Hoc autem secundo eius aduentu accidisse traditur *b*, vt cùm Mutinam peruenisset, & iuxta illam ciuitatem in villâ Amulâ dictâ hospitio susceptus esset; ibi coactus fuerit Augustam vxorem suam, Mariam nomine, filiam Regis Aragonum, publicè cremandam iudicare. Nempè coniecerat femina procax oculos in Comitem quemdam formâ pulcherrimum, sed vitâ castissimum: ideóque passa ab eo repulsam, eumdem præ rabie de pertentatâ pudicitia calumniosè accusauit apud Imperatorem; hic verò facilè nimis vxori fidem adhibens, Comitem morte damnauit. Quem cùm capite amputatum audisset ipsius vxor, doloris impatiens Ottonem conuenit pro tribunali sedentem; proiectóque capite viri in medium, magno eiulatu ipsum Imp. reum sanguinis innocentissimi, apud eumdem ipsum iura reddentem accusauit. Probationem per contrectationem Ferri candentis obtulit; eóque consentiente, ferrum ipsa candens contrectauit iniusta atque prorsùs illæsa. Túncque magna audacia victrix femina vindictam in ipsummet Imperatorem è gladio exegit imperantis. Fassus ille culpam, spopondit iugulum, sed poposcit inducias. Interim accurrentes Proceres, pro vita feminam exorarunt Imperatoris; sed cùm frustrà diù laboratum esset, tandem ea est conditione transactum, vt auctrix sceleris Augusta flammis comburenda daretur. Quo facto suam redemit vitam iustissimus Imperator; qui viduam insuper Comitis tribus castris donauit. Hoc tantæ tragœdiæ est argumentum, quod Gotefridus *c* Viterbiensis carmine cecinit, alij verò soluta oratione descripsêre.

a Hanc obseruationem habes Bar. an. 996. in fi.

b Crantz. 4. Saxon. 26.

IVSTVM IVDICIVM IVSTISSIM. IMP.

c Gotefr. Viterb. Chron. p. 17. in Otto. III.

IV.

Post hæc verò cùm Imperator ad Samnites se contulisset, vt Principes Longobardos in officio contineret; religionis quoque ergô ad Casinense monasterium accessit, cui tunc præerat Ioannes vir egregiæ sanctitatis, nuper diuinitùs ad illam præfecturam vocatus: & priuilegia monasterij confirmauit, duásque argenteas coronas B. Benedicto obtulit; vt Leo *d* Ostiensis est auctor.

d Leo Ost. lib. 2.

V.

Quod ad res spectat Orientis; sub hoc anno Curopalates ponit Ioannem Malacenum illustrem virum Lacedæmonium accusatum fuisse apud Basilium Imper. quòd Bulgarorum partibus fauisset, eaque de causa vocatum esse Constantinopolim: quæ autem secuta fuerint, silentio obuoluta reliquit. Sed in Rebus gestis S. Niconis (de quo superiùs) traditur, non solùm ipsum ab eiusmodi inuidorum calumniis absolutum esse, sed etiam adeò honoribus auctum, vt principem in Senatu locum obtineret; virum equidem prudentem & eloquentia insignem: cui hæc omnia ex prædictione S. Niconis accidisse narrantur. Ceterùm cùm idem Sanctus Malaceno Constantinopolim abeunti promisisset fore vt is vultum suum denuò videret, & tamen eo adhuc Constantinopoli degente Nicon ad cælestem vitam migrasset; dolore æstuans Malacenus, sed fide confirmatus, vt veram aliquo modo redderet Sancti prophetiam, pictori vultum eius & corporis lineamenta omnia designans, depingere iussit. Sed cùm non valeret pictor, arte licèt manúque insignis, eum ad veram similitudinem exprimere; accidit vt ei in his angustiis existenti, in ipso quo depingere eum conabatur cubiculo, apparuerit Nicon solito habitu vestitus: à quo pictor iussus in eum respicere, idémque eo circumspecto ad tabulam reflexus vt eius formam imitaretur; sacram eiusdem Imaginem in tabula suis lineamentis suapte expressam sponte vidit: qui miraculo obstupefactus, ad Sanctum iterùm conuersus vt eum veneraretur, reperit illum iam abscessisse. Porrò delata Malaceno Imago, eadem posteà suspensa est in sacro eiusdem Sancti templo. Narrantur hæc fusiùs in iisdem S. Niconis Actis. Ex quibus etiam constat, solitum ex Sancti loculo vnguentum sacrum colligi, quod sanctificationi, malísque & morbis omnibus depellendis proficuum esset.

IMAGO S. NICONIS MIRABILITER EFFIGIATA.

VI.

Subiicit autem his quæ de Malaceno narrauit mox Curopalates, Basilium Imp. quò sibi Venetos conciliaret, eorum Duci in matrimonium iunxisse Argyri filiam, Romani posteà Imperatoris sororem: quam illam putamus, de cuius ambitiosa mollitie, ac delicato victu, plura narrat Petrus Damiani in epistola ad Blancam Comitissam; vnde & factum esse diuino iudicio tradit, vt eius corpus totum computrescens tantum fœtorem ediderit, vt nec ipsius serui illum ferre possent; cóque languore diutiùs miserè cruciatam, amicis quoque lætantibus, diem clausisse extremum. Ceterùm hunc Basilium Imp. idem qui suprà Auctor Rerum gestarum S. Niconis scribit omnium fuisse fortunatissimum, quippe cuius & vita illustris, & Imperij spatium longissimum, & victoriæ de hostibus quamplurimæ fuerint: per quem & Bulgaricæ gentis Princeps Samuel, viribus & robore inexpugnabilis, in Creta cum innumerabili multitudine Bulgarorum fractus & subactus sit. De quo & illud memoriâ dignum in Aquitanicâ Historiâ à Pithœo in lucem editâ traditur; quo tempore Hugo Rex Francorum mortuus est, & regnauit pro eo Robertus filius eius, (quod quidem hoc ipso anno contigisse vidimus) rebellantes Bulgaros Græciam nimis exasperasse, & Basilium Imp. super eos nimis irritatum, voto se obligasse Domino monachum fieri, si Græcis eos subderet, & per annos quindecim super eos laborantem, ad vltimum Regibus eorum pro-

DVCI VENET. IVNCTA IMP. SOROR.

BASIL. IMP. EX VOTO FIT MONACH. [Quod quidem Baron. an. 85. de Basilio Macedone istiusmodi dictũ existimauit: etiamsi haud ei conuenire rectè monuerit]

ſtratis Samuele & Aarone, omnem terram eorum obtinuiſſe, populúmque Bulgarorum maximâ ex parte in Græciam captiuâſſe; & ſicut voto promiſerat, habitum monaſticum Græcâ figurâ ſubinductum, deinceps omni vitæ ſuæ tempore à concubitu & carnibus abſtinuiſſe, Imperiali extrinſecùs ſchemate circumdatum: ac deinde Hiberiam repugnantem per annos ſeptem ita edomuiſſe, vt omnia ad Imperium illius exerceret. Hæc ibi, conſentientia iis quæ de eius victoriis habet Auctor Rerum geſtarum S. Niconis.

VII. Hoc item anno, cœptâ Indictione duodecimâ, defuncto Siſinnio Patriarchâ Conſtantinopolitano cùm ſediſſet annos tres, ſubrogatus eſt in locum eius *Sergius* c Abbas ex progenie Photij ſchiſmatis auctoris; cuius & ipſe ſecutus veſtigia, eò ampliùs obfuit quò diutius præfuit, propagato ſedis tempore vltra vigeſimum annum. Huius nomine contra Occidentales inuenitur alicubi ſcripta epiſtola, quæ verè ipſius Photij eſſe noſcitur.

c *Vide infrà an. 1019. II.*

IESV CHRISTI

AN. 999.

SILVESTRI II.

AN. 1.

OTTONIS III. 4.

BASIL. & CONST. 24.

I. GREG. PP. V. OBIIT

ANNO Domini nongenteſimo nonageſimo nono, Indictione duodecimâ, *Gregorius* Papa diem obiit pridie Nonas Februarij, vt Ditmarus ait; ſed veriùs duodecimo Calendas Martij, vt apparet ex ſepulchrali eius inſcriptione, quæ extat apud S. Petrum vbi conditus eſt: idque cùm ſediſſet annos duos, menſes octo, dies ſex. In cuius locum ſtatim ſubrogatus eſt *Gerbertus* Archiepiſcopus Rauennas, anteà Rhemenſis, de quo plura ſuperiùs dicta ſunt; qui mutato nomine dictus eſt SILVESTER Secundus. Teſtantur hæc Ditmarus, Hermannus, Lambertus, Marianus, eiuſdem ſæculi ſcriptores, ac ceteri omnes. Ne enim Pontificatus, quo perfunctus fuerat Germanus homo Gregorius, in Romanum aliquem relaberetur, (ſuſpectam enim, & nuſquam tutam fidem Imperator Otto expertus fuerat Romanorum) ipſum Gerbertum mox Summum Pontificem eligendum curauit; hominem alioqui aſtutum, & in gratiam ſe Principum inſinuandi maximum artificem; tantâ ſede (vt liberè fatear) indigniſſimum, vtpote cuius hoſtis extitiſſet infenſiſſimus, eamdémque ſuis ſcriptis dirè proſcidiſſet. Iſta adeò indigna pati coacta eſt Romana Eccleſia, cùm per Principes ſæculi factæ ſunt electiones ipſius Pontificum. Et tamen illum, adulans Ottoni Romanus populus, dicitur a poſtulaſſe. De quo Helgaldus in Vita Roberti Regis tradit, eum de ſe ita in R. litera luſiſſe.

GERBERT ELECTIO, DICTI SILVEST. II.

a *Ap. Aim. lib. 5. c. 45.*

Scandit ab R. Gerbertus in R. poſt Papa viget R.

quòd videlicèt rexiſſe Eccleſias Rhemenſem, & Rauennatem, ac demùm Romanam adeptus eſſet.

Porrò eius tam cita támque inopinata promotio, & continuata proſperitas, viri præſertim qui (vt vidimus) in conuentu Epiſcoporum iudicio Apoſtolicæ Sedis redactus fuerat in ordinem; occaſionem præbuit de ipſo opinandi atque ſcribendi, eum magicis incantationibus ad Apoſtolicæ Sedis culmen prouectum eſſe, pactâ pro mercede diabolo animâ, quam ſtatuto loco Ieroſolymis (ſic nuncupata in Vrbe S. Crucis Eccleſia) exactor violentus extorſerit. Ad quæ ſimplicium auribus ingerenda, additum eſt argumentum non leue, quòd in tam rudi ſæculo Mathematicæ ſcientiæ, præcipuè verò Aſtrologiæ hic ſcientiſſimus eſſet. Fuerunt enim iſti colores, quibus ad tam abſurda ac monſtruoſa de illo fingenda, impudens homo *Benno* eſt vſus; qui ſe Cardinalem Archipreſbyterum nominauit, cùm ex ſchiſmate nomen ſibi tantæ dignitatis abripuiſſet, quando poſt annos octoginta aduersùs Gregorium Septimum Henricus Imperator ſchiſmaticus bellū geſſit. Iſte, inquam, primus extitit fingendæ fabulæ architectus; vt etiam tradit ex eius ſcriptis quæ vidiſſe teſtatur, eáque improbat, Papirius b Maſſonus. Certè quidem nullus ante eum de Silueſtro ea ſcripſiſſe reperitur; qui etiam eâdem malitiâ & alios Gregorij Septimi deceſſores magiæ accuſauit, & vt maleficos damnauit. At contrà qui Silueſtri tempore vixerunt, honorificam de eo mentionem habuêre; vt Ditmarus c ſcriptor grauiſſimus Epiſcopus Merſeburgius in Saxonia, & quem diximus Helgaldus monachus Floriacenſis, qui ſummâ fide Vitam ſcripſit Roberti Francorum Regis, cuius hic Gerbertus magiſter extitit. Et quod prorsùs fabulam illam falſitatis arguit, epitaphium eſt d eius ſepulchro inſculptum Romæ in baſilicâ Lateranenſi, auctore Sergio eius ſucceſſore, planè dignum quouis magni nominis Romano Pontifice: vt omninò impoſſibile videatur, tam probroſo exitu qualem Benno poſuit, palàm extinctum Pontificem potuiſſe tali elogio commendari, eo præſertim loco vbi talia fieri contigiſſent.

II. QVÆ DE EO CONFICTA.

b *Maſ. de Epiſc. Vrbis Silueſt. & in Gregor. Sept.*

c *Dit. l. 6.*

d *R. c. Bar. An. Tom. XI. an. 1003.*

Rerum tamen ignarus Sigebertus, aliíque recentiores Scriptores, adeò Bennonis perculſi ſunt teſtimonio, vt reuocârint indubitationem, num eſſet inter Romanos Pontifices Silueſter annumerandus, quem crederent à diabolo fuiſſe promotum; an verò quem alij (inquit idem Sigebertus, ſed neſcimus quos) numerant *Agapetum*; de quo nuſquam alibi mentio quòd his temporibus ſederit. At non ita antiquiores illi, qui præſenti ſæculo clarucre, Ditmarus, Glaber, Helgaldus, Lambertus, Hermannus, & Marianus Scotus, rerum ſuæ ætatis quas cominùs ſunt intuiti ſcriptores; qui abſque vllâ, vel leui dubitatione poſt Gregorium Quintum, Silueſtrum tecenſent legitimum Papam. Sed etſi tot manifeſtæ probationes deeſſent, nónne ſatis ex ſeipſâ fabula conuincitur vanitatis, dum de theſauro abdito in campo Martio narratio adiicitur, qualem vetula rotans fuſum ſimplicibus ſolet ne dormiant narrare puellis ad lucernæ lumen? Prudens igitur Lector vno faſce conſtringat hoc commentum cum illo de Ioannâ Papiſsâ; niſi quòd illud leuitas excogitauit, iſtud nequitia.

III. REIECTIO AVCTORVM ERROR DE GERBERTO.

IV. Eodem tempore Otto Imp. inter multa alia pia opera, quorum extat apud Scriptores memoria, cùm adhuc Romæ eſſet, pœnitentiam

agens

Piæ latebræ Imp. et Franconis Episcopi Vvormatiensis.

agens de peccatis suis, aliquando vnà cum Francone Episcopo Wormatiensi viro sanctissimo sibique charissimo, speluncam quamdam iuxta S. Clementis Ecclesiam clam cunctis intrauit: vbi ambo induti ciliciis, pedibus nudis, in orationibus, ac ieiuniis, vigiliisque, quatuordecim dies latuerunt, & vt fama fuit visionibus & allocutionibus diuinis honorati fuerunt. Hæc auctor eius temporis in Vitâ Burchardi. Qui post hæc narrare pergit, quomodò cùm idem Franco Episcopus paulò pòst ibidem Romæ diem, quem anteà ex reuelatione diuinâ prædixerat, clausisset extremum; Imperator vbi reuersus est in Germaniam, certo diuinæ voluntatis indicio, *Burchardum* eiusdem Franconis germanum, lucidum eius temporis Germaniæ solem, eidem Vvormatiensi Ecclesiæ, sicut & Franco experierat, præfecerit. Quod autem sit ibidem mentio de *Concilio* tunc *Romæ* habito, in quo recitari voluit Imperator concessum Ecclesiæ Vvormatiensi priuilegium; meminit quoque eiusdem Ditmarus: atque in eo accusatum Giselerum Archiepiscopum Magdeburgensem, quòd duas parochias teneret, percussum paralysi venire non potuisse, remque repositam fuisse ad Concilium prouinciale Germaniæ. Subdit mox, Imperatorem auditis miraculis quæ ad sepulchrum S. Adalberti martyris olim Pragensis Episcopi fierent, orationis gratiâ eo peregrinatum esse, & quamprimùm à longè vidisset Gnesnam Poloniæ vrbem, in quâ eiusdem Sancti corpus reconditum erat, nudis pedibus suppliciter aduenisse; dignè exceptum à Boleslaö Poloniæ Duce, & magnis muneribus donatum. Sed quod ait, factum ibi ab eo esse Archiepiscopatum; id potiùs factum oportuit auctoritate Legati à latere cum eo missi Archidiaconi Cardinalis S.R.E. Quamquam an istud Romano Pontifici probatum fuerit, reuocari possit in dubium, quòd assertione Gregorij [c] Papæ Septimi appareat vsque ad sua tempora nondum fuisse institutam sedem Archiepiscopalem in Poloniâ.

Ottonis Imp. peregrinatio ad sepulchrum S. Adalb.

c Greg. VII. 2. ep. 73.

IESV CHRISTI
AN. 1000.
SILVESTRI II.
AN. 2.
OTTONIS III. 5.
BASIL. & CONST. 25.

I. ANNO Christi millesimo, Indictione decimatertiâ, Otto Imp. ex Poloniâ Romam rediens, sacras Reliquias *Adalberti* Martyris secum detulit, videlicet *Manum*; quibus vbi collocarentur erigendam curauit Ecclesiam in Insulâ Tiberinâ, loco Vrbis famosissimo. Agitur verò de eâ translatione, in Appendice ad Vitam eiusdem Martyris: asseriturque alia quoque Martyrum corpora ex variis Italiæ partibus summo religionis affectu esse ab eodem Imp. in eamdem Ecclesiam translata. Sed & cùm pœnitentiæ gratiâ, quam illi (vt dictum est) Romualdus Abbas indixerat, in montem Garganum in Apuliam pedes peregrinatus (quo etiam itinere pium admodùm habuit cum sanctissimo Nilo congressum) Beneuentum adiisset, inde quoque corpus *S. Bartholomæi* Apostoli, necnon celeberrimi Confessoris *Paulini* Nolani Episcopi, Romam transtulit. Id enim hoc ipso anno Christi millesimo factum esse, Leo [a] Ostiensis ex antiquis Cassinatis monasterij monumentis affirmat: quamuis in eo quod ait à Beneuentanis Paulini corpus loco S. Bartholomæi tunc fuisse suppositum, plures habeat contradictores, asserentes omninò ipsummet Apostoli corpus in Ecclesiâ in honorem S. Adalberti extructâ certo certiùs asseruari. In cuius testimonium veritatis, adducuntur etiam Romanorum Pontificum sacra diplomata, & Friderici Imper. constitutio data anno millesimo centesimo sexagesimo septimo, quibus accedunt Acta Synodalia sub Alexandro Tertio; necnon ipsa inscriptio, quam in eiusdem Ecclesiæ restauratione in superliminari portæ maioris, Paschalis Secundus apposuit anno millesimo centesimo decimotertio, quæ & hodie legitur. In quâ cùm pariter asseratur, eam translationem factam esse ab Ottone Tertio; manifesti erroris redarguuntur, qui sub Ottone Secundo eamdem posuêre. Denique anno Domini millesimo centesimo quinquagesimo septimo, post maximam Tiberis inundationem aperto sarcophago, inuentæ sunt intùs tabulæ æreæ scriptæ literis Græcis & Latinis, quæ significarent ipsum esse corpus S. Bartholomæi ab Ottone translatum: repertúmque pariter est in eâdem Ecclesia corpus S. Paulini, quam rem gestam narrat Robertus qui ad Sigebertum adiecit appendicem; asserens tamen pellem Apostoli remansisse Beneuenti. Porrò factum est, vt illatione corporis S. Bartholomæi in Ecclesiam sub titulo S. Adalberti martyris inchoatam, transierit ipsa in nomen & cultum eiusdem Apostoli; memoriáque Adalberti hoc modo fuerit paulatim obliuione deleta.

Corpus S. Bartholom. Apost. translatum Romam.

a Leo Ost. l. 2. c. 24.

II. Hoc item anno, qui numeratur quartus S. Stephani Pannoniæ siue Vngariæ Ducis, idem Stephanus Astricum Colocensem Episcopum, eumdémque Anastasium dictum, Legatum misit ad Romanum Pontificem, petitum vt recèns conuersæ Pannoniæ benedictionem impertiret, Strigoniensem Ecclesiam Metropolim constitueret, reliquos Episcopatus firmaret, atque ipsum Ducem Regio diademate cohonestaret, vt eo fultus honore, quæ diuinæ gratiæ adiutorio cœpisset, ea magis magisque promouere ac stabilire posset. Cúmque per idem tempus Polonorum Dux Legatos pariter suos Romam misisset, vt Pontificis benedictionem ac Regium titulum adipisceretur, iámque assentiens Pontifex coronam egregio opere confici curâsset quam ei mitteret; nocte eius diei quo eam Legatis daturus erat, apparens ei Angelus Domini iussit vt coronam quam Duci Polonorum parauerat, daret iis qui posterâ die ab ignotâ gente ad eum venirent. Itaque cùm horâ ab Angelo prædictâ aduenissent Legati Vngari, ipse eisdem coronam cum nomine Regio tradidit; insupérque concessit vt Crux ante Regem, ceu Apostolatûs insigne deferretur, quòd eius operâ multi Infideles populi ad Christum conuersi essent; necnon vt idem Rex vice Romani Pontificis Ecclesias Regni, disponeret. Hæc omnia pluribus habet Carcuitius [b] Episcopus in Vitâ eiusdem S. Regis.

Corona Regia parata Polon. Duci, Diuinitus data Vngaro.

b Ap. Sur. 2. August.

III. c Chron.l.3. in Bolesl. POLON. QVOQVE DVCI DATA CORONA A ROM. PONTIF.

Sed indignè ferentes rerum Polonarum Scriptores c, coronam paratam Duci Poloniæ, Dei monitu datam Duci Vngarorum; tradunt regium nomen ac diadema Duci Poloniæ datum esse ab Ottone Imperatore, cùm in Poloniam (vt dictum est) ad S. Adalberti martyris visendum corpus profectus esset. Verùm in his minimè ipsis assentiri possumus. Si enim accepissent ab Ottone, cur opus fuit posteà quærere à Romano Pontifice post Ottonis obitum regnante Henrico Imperatore? quod disertè testatur sæculi huius scriptor Petrus d Damiani Episcopus Ostiensis, S.R.E. Cardinalis laudatissimus, ac veritatis in omnibus amantissimus; occasione martyrij duorum discipulorum S. Romualdi, qui cùm à Duce Polonorum rogati fuissent eà de causâ Romam proficisci, ipsique sæcularia einsmodi tractare renuissent; nihilominùs à furibus existimantibus magnam vim auri ipsis ad hoc à Duce datam fuisse, in suâ cellâ necati sunt, & post mortem suis interfectoribus liberationem à pœnis quibus à Duce addicti erant impertierunt. A quo etiam cùm hæc gesta dicantur sub Boleslao Poloniæ Duce, (qui tamen apud eum corruptè legitur Busclauus) ex eo corriges Cantnitum, qui ea facta ponit sub Meisca Boleslai patre. Nam & eidem repugnat, quod Ditmarus e huius temporis auctor grauissimus Meiscæ obitum accidisse ponit anno octauo Regni Ottonis, qui incidit in annum Domini nongentesimum nonagesimum primum. Cur verò Stephanus Rex Vngarorum tantam diuinitùs reuelatam gratiam promeruerit, vt alteri paratam coronam acceperit; ex epistolis Gregorij Papæ f Septimi causam possumus intelligere eam fuisse, quòd ipse Regnum Vngaricum Romanæ Ecclesiæ donarit.

d Pet. Dami. in Vit. Romuald. cap. 32. 34.

e Dit. lib. 4. Chron.

f Greg. Sep. 2. ep. 13. 63. 70. & 3. ep. 25.

REGNVM VNGARIAE OBLATVM APOST. SEDI.

IV. DE LEVTARDO HAERET.

Porrò qui his rebus gestis diuina luce coruscus illuxit præsens Millenarius annus vesperam arte diaboli obscurari nubeculis visus est; sed quæ statim euanuerunt. Etenim circa finem eius, homo plebeius in Gallia apud Vicum Virtutis in pago Catalonico, *Leutardus* nomine, cùm in agro solus aliquando labore depressus obdormiuisset, apum visione illum dirè exagitantium à dæmone illusus, fatigatus exurgens, quasi ex præcepto Euangelico dimisit vxorem, Ecclesiámque velut oraturus ingressus, Crucem & Saluatoris Imaginem contriuit. Persuadens verò rusticis, hæc se ex Dei reuelatione narrare, docénsque insuper decimas dare inane esse, & Scriptura homo inanissimus ad libitum abutens, maximam traxit ad se vulgi partem. Sed cùm illum accersitum vir eruditissimus Lebuinus Episcopus, in cuius diœcesi erat, disputatione confudisset, populúmque deceptum sanæ fidei restituisset; miser ille pseudoapostolus desperatione adductus in puteum se præcipitauit.

V. DE VILGARDO ALIO HAERET.

Quo etiam tempore apud Rauennam Italiæ ciuitatem quidam *Vilgardus* Grammaticus, deceptus præstigiis dæmonum ipsi apparentium sub specie poëtarum Virgilij, Horatij, & Iuuenalis, cœpit multa turgidè contra fidem effutire, assereréque dictis poëtarum per omnia esse credendum. Sed eo per Petrum eius ciuitatis Archiepiscopum damnato, plures quoque eius discipuli cùm gladio tum incendio puniti sunt. Denique ex Sardinia Insula eodem tempore aliqui egressi qui populum in Hispania corrumperent, & ipsi à viris Catholicis mox exterminati sunt. Hæc autem omnia de eiusmodi diaboli conatibus per insanos homines hæreses disseminare satagentis, describit pluribus Glaber g Rodolphus Cluniacensis monachus, temporis huius auctor testisque fidelis.

g Glab. 2. hist. 11. 12.

IESV CHRISTI
AN. 1001.

SILVESTRI II.
AN. 3.

OTTONIS III. 6.

BASIL. & CONST. 8.26.

I. [HIC INCIPIT TOM. XI. ANNAL. BARONII] VANA ASSERTIO DE ADVENTV ANTICHRISTI.

ANNVS Christi millesimus primus, Indictione decimaquarta notatus, quo nouum Sæculum inchoatum est, nonnullorum vanâ assertione prenunciatus fuerat mundi postremus, vel ipsi propinquus: de quo videlicèt Abbo Floriacensis Abbas, vir doctrinâ & sanctitate insignis, in libro Apologetico quem ad Robertum Francorum Regem scripsit, testatus est, se cùm adolescentulus esset, sermonem coram populo in Ecclesiâ Parisiorum audiuisse, quòd statim finito mille annorum numero Antichristus adueniret, & non longo pòst tempore vniuersale Iudicium succederet. Nam fama (inquit) penè totum mundum impleuerat, quòd quando Annunciatio Dominica in Parasceue contigisset, absque vllo scrupulo finis sæculi esset. Cui errori tradit se ex Euangelio, & Apocalypsi, & libro Daniëlis restitisse. At quod ad eiusmodi prænunciationem pertinet, quæ proximè accidissent anno superiori, tantæ cladis videri poterant esse prænuncia. Nam (inquit Sigebertus) multa prodigia visa sunt; terræmotus factus est permaximus, cometes apparuit, Calendis Ianuarij circa horam nonam aperto cælo, quasi facula ardens cum longo tractu, fulguris instar illapsa est terris tanto splendore, vt non modò qui in agris erant, sed etiam in tectis, irrupto lumine ferirentur: quâ cæli scissurâ sensim euanescente, interim visa est figura quasi serpentis, capite crescere cum cæruleis pedibus. Hæc Sigebertus.

II. a Glab. l. 2. cap. 6. CORRVPTISSIMI HOMINVM MORES.

Sed & ad ista credenda de aduentu Antichristi & fine mundi, satis esse videbantur Romanæ Ecclesiæ tot sæpè iterata naufragia; necnon corruptio morum, quam magnam valdè hoc tempore fuisse in hominibus, præsertim Ecclesiasticis, Glaber a ea videns deplorat: insuper & quòd Ferreum hoc sæculum ob malorum excrescentiam, auctore Ditmaro, & diceretur, & re verâ esset; quo videlicèt (vt ait Glaber) deficeret religiositas Pontificum, & marcesceret districtio regularis Abbatum, simulque monasterialis disciplinæ vigor tepesceret, ac per illorum exempla cetera plebs mandatorum Dei præuaricatrix existeret. Qualis verò intereà esset ipsius Vrbis Romæ status, intelligi potest ex huius temporis scriptore fidelissimo Arnulpho b Comite; qui agens de Ottonis Imp. nouissimo in Vrbem aduentu, qui contigit hoc anno, eâ oblatâ occasione de eâdem Vrbe plura egregia referens, inter alia ait, quòd pro ruinis murorum & veterum fanorum surgerent

b Arnulph. apud Canis. Antiq. Lect. Tom. 4.

STATUS URBIS QUALIS.

gerent quotidie innumera ædificia Ecclesiarum siue monasteriorum; è quorum numero tunc viginti possiderentur à sanctimonialibus, quadraginta à monachis, sexaginta à canonicis, exceptis iis quæ extra ciuitatem essent, & in aliis Ecclesiis sine capellis quæ in eâdem Vrbe abundarent. Ex quibus videas, quod de eâ quæ typum tenebat Ecclesiæ, arcâ Noë scriptum in diuinis c literis reperitur, *Multiplicata sunt aquæ, & eleuauerunt Arcam in sublime*, in Romanâ Ecclesiâ reipsâ apparere expressum, vt in diuino cultu existeret eminentior, cùm existimari potuisset excrescentium malorum obruta fluctibus. Sed ad res gestas huius anni transeamus.

c Gen. 7.

III.
DE TEMPORE OBITUS OTTON. IMP.

Scimus quamplurimos non mediocris æstimationis auctores hoc anno ponere obitum Ottonis Tertij Imperatoris, & subrogationem Henrici Bauari; atque imprimis Germaniæ Scriptores Ottonem Frisingensem, Abbatem Vrspergensem, & Hermannum Contractum, quos secuti sunt recentiores nonnulli. At veriorem esse eorum assertionem, qui dixerunt anno sequenti illum obiisse, putà Mariani Scoti, Lamberti, Sigeberti, atque Ruperti Abbatis Tuitiensis in Heriberto; tum alia plurima demonstrant, tum omnem dubitationem tollit eiusdem Imperatoris priuilegium d concessum Ecclesiæ Nouariensi, quod datum ponitur Papiæ decimo Calendas Iulij anno Dominicæ Incarnationis millesimo primo, Indictione decimaquartâ, anno Tertij Ottonis Regni decimoseptimo, & Imperij quinto nondum perfecto. Nam cùm omnes consentiunt, Ottonem defunctum esse mense Ianuario, vtique in annum sequentem eius referendus est: quod ipsum & alia vetera monimenta indicant, de quibus in successoris electione dicendum.

d Ret. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an. ex Archiuo Eccl. Nouar.

IV.
OBITUS HUGONIS MARCH.
quem licèt Baron. an. seq. habeat, præsenti tamen contigisse fatetur.

Obiisse quidem hoc anno mense Decembri, antequàm Otto moreretur, insignem virum Hugonem Marchionem Etruriæ, & Ducem Vrbis (præcipuus hic erat Magistratus) docet inscriptio eius sepulchro incisa Florentiæ in monasterio S. Mariæ, ab eodem præter multa alia constructo; necnon Petrus Damiani in epistolâ ad Godefredum Tusciæ Marchionem, eiusdem Hugonis posteà successorem: ex quibus corrigas quæ de eius obito dicuntur apud Sigebertum anno sequenti. Sed & quod idem Petrus illius temporis sincerissimus auctor, asserit eumdem Hugonem filium fuisse Vberti, siue Alberti, filij naturalis Hugonis olim Regis Italiæ; ex eo pariter redarguas auctorem qui posteà eiusdem Hugonis Vitam scripsit, dum inter alia plurima mendacia tradit ipsum fuisse Principem Magdeburgensem, Etruriæ verò ab Ottone Tertio præfectum: quibus præter Petrum aduersantur Luitprandus, Glaber, & alij eius temporis Scriptores, dum ostendunt hunc non Germanum, sed Italum, auitâque hereditate possedisse Principatum Etruriæ. Laudat autem mirè eumdem Petrus de pietate in Deum, religione ac liberalitate in Sanctos & loca sacra, mansuetudine in subditos, aliisque eiusmodi virtutibus. Dignúmque planè memoriâ est, quod de eius ortu narrat: nimirùm quòd cùm Vbertus pater eius indignationem Primi Ottonis incurrisset, ac subinde relictâ nesciens coniuge grauidâ, (erat illa, vt ait, VVilla Bonifacij Marchionis filia) in Pannoniam profugus exulâsset, post multum verò tempus resumptus in gratiam rediisset: coniugem cum grandiusculâ prole reperiens, negauerit se eius esse parentem; quousque re diutiùs ventilatâ, sic inter eos conuentum est, vt puer in medio magnæ religiosarum personarum multitudinis constitueretur, inter quas & pater, quem numquam ipse viderat, nullâ à ceteris varietate distinctus sederet; túneque si patrem puer blandiens adiret, ab omni suspicione matrem purgaret: quod etiam ex optato contigit. Sed de Hugone satis: quem Glaber e cùm agit de eius obitu, vocat Marchionem optimum: extátque f insuper nobile eius epitaphium (vt ea ferebat conditio sæculi) acrostichicis noui generis versibus egregiâ concinnatione descriptum.

HUGO MATREM ACCUSATAM SUSPICIONE PUER LIBERAT.

e Glab. lib. 2. cap. 7.
f Ret. Baron. Tom. XI. an. 1002.

V.
OTTO IMP. PROMITTIT MONASTICAM VITAM AMPLECTI.
g Petr. Dam. in Romual.

Recedens Papia Otto, Rauennam se contulit; vbi eum (inquit alibi Petrus g Damiani) Romualdus protinùs adiit, & acceptæ promissionis exactor, (qua illum vidimus in expiationem patratæ necis Crescentianæ, eidem Romualdo se obstrinxisse) vt monachus fieret insistere vehementius cœpit. At Imperator facturum se quidem quod exigebatur asseruit, si tamen priùs Romam quæ sibi rebellabat, impeteret, & ea deuicta Rauennam cum victoria mearet. Verùm Romualdus apertissimè illi mortem propinquam denuncians, quia eum reuocare non potuit, ab eo recessit. Hæc Petrus: de obitu verò Ottonis dicetur anno sequenti. Interim autem considera, quomodò homines versutus assiduè decipiat cacodæmon, vt quos à bono non potest auertere ne facere meditentur, saltem vt differant prætextus ingerat varios necessitatis colore fucatos; & sic distineat miseros, donec improuisa mors irrepat, quam ipsi mox sequantur sæuissimi peccatorum vltores.

VI.
TUMULTUS IN URBE ADVERSUS IMP.

Quænam autem fuerint turbæ illæ Romæ aduersùs Imperatorem concitatæ, licèt nobis exploratæ non sint; ex his tamen quæ posteà acciderunt, intelligere possumus Romanorum potentiores infenso tulisse animo imperium Germanorum, ob idque tumultuatos esse in eos qui putarentur partes Imperatoris. Quid enim facere in eos prætermitterent longè remoto Imperatore, qui in eum præsentem insurgere non essent veriti? siquidem scribit Ditmarus h, ipsum à factiosis Romanis, duce quodam Gregorio (non Papâ eius nominis Quinto, vt falsò Scholiastes notauit, cùm hæc sub Siluestro, post Gregorij obitum contigisse, ex eodem Ditmaro luce perspicuâ appareat:) reliquis tunc Romæ potentiore, ipsique etiam Imperatori valdè charo, insidiis appetitum esse, Vrbéque aufugere coactum, Ditmarus est auctor: verùm addit, eumdem mox collectis vndique copiis Romam redeuntem, de proditoribus seuerissimam sumpsisse vindictam. Sed & in illis tumultibus præstò ei fuisse Hugonem Marchionem, tunc adhuc viuentem, ac liberasse eum à coniuratione factiosorum Romanorum, testatur Sigebertus: potens quippe erat, & summæ in Vrbe auctoritatis Ducatum gerens.

h Ditm. lib. 4.

VII.

Habebat vnà secum Otto S. Heribertum Archiepiscopum Coloniensem, monitorem & consultorem in rebus agendis; cuius res præclarè gestas scripsit Rupertus i Abbas Tuitiensis ex antiquiore scriptore collectas. Profecit autem tantum eius conuersatione Imperator,

i Ap. Sur. 16. Mart.

S. HERIB. FIDELIS MONITOR OTTON. IMP.

vt tradat Ditmarus ipsum, quamuis exteriùs vultu se semper hilari simularet, tamen conscientiæ secreto plura ingemiscentem facinora, noctis silentio, vigiliis & orationibus intentis, lacrymarum quoque riuis abluisse. At felix quidem Otto, si in omnibus eiusdem sancti viri monitis patuisset: contra ipsius enim consilia iunxit sibi nobilem coniugem Romanam feminam ac formosissimam, quæ fuerat Crescentij vxor, Ioannam dictam. De quâ quidem diuersorum est assertio diuersa: dum Glaber k ait, eam cùm leuiter in vxorem accepisset, paulò pòst dimisisse diuortio: Leo l verò Ostiensis non in vxorem, sed in concubinam accepisse significat: cui & Rupertus consentire videtur, cùm de his agens, nullam penitùs habet de coniugio mentionem; & in eamdem sententiam iurè pedibus abiisse recentiores visi sunt plures.

k Glab. lib. 1. cap. 4.
l Leo Ost. lib. 2. c. 24.

IESV CHRISTI

AN 1002.

SILVESTRI II.

AN. 4.

BASIL. & CONST.

AN 27.

I.
[illegible] II.
[illegible]

ANNO Christi millesimo secundo, Indictione decimaquintâ, ipso mense Ianuario Otto Imp. ex hâc vitâ decessit. Id enim hoc tantummodò anno contigisse, præter ea quæ dicta sunt superiori, probatur etiam ex priuilegio quodam Hẽrici Regis successoris Ottonis, dato monasterio S. Vincentij ad fontes Vulturni; quo cùm annus Domini millesimus decimusquartus notetur eiusdem Henrici regni duodecimo, Imperij verò primo; vtique asserere necesse est, ipsum hoc anno regnare cœpisse. Sed & ex iisdem pariter intelligis, annos Imperij eius non ab hoc anno, vt ponunt multi, sed more maiorum ab eo quo à Romano Pontifice coronatus est, numerari cœptos. Quod pariter constat ex alio itẽ priuilegio Ecclesiæ Nouariensi concesso, quo idem annus Domini millesimus decimusquartus notatur eiusdem Henrici Regni decimotertio vtiq; inchoato, Imperij verò primo. Ceterùm Ottonem mortuum esse Romæ, Rubertus a tradit: at Petrus b Damiani, ab Vrbe digressum, in itinere apud Paternum defunctum scribit: item & Ditmarus c. Quod autem ad diem obitûs spectat; eum Marianus Scotus quinto Calẽdas Februarij contigisse tradit; Hermanmannus verò decimo, plures duodecimo, Ditmarus nono. Cum quo discessisse ab Vrbe Siluestrum Pontificem, auctor est Sigebertus.

a Rubert. in Herib. 16. Mart
b Pet. Dam. in Romual. ap. Sur. 19. Iuny.
c Ditm. lib. 4.

II.
DE CAVSA OBITVS EIVS.

Necis autem illatæ veneno eum afferunt caussam, quòd eius recessu spe frustrata Crescentij quondam vxor, quæ ex amatoriis pollicitationibus Imperatoris nuptias animo conceperat, vltionis stimulis agitata, veneno chirothecis infuso, eas ei quasi pignus amoris dederit, quibus ille vsus morbo lethali confectus interierit. At verò Rubertus nihil de chirothecis agens, ait tantummodò eum intra cubiculum dormientem ab eâdem relictâ Crescentij veneno infectum esse, Ditmarus autem qui his diebus vixit, & per dies fermè singulos quæ tunc acciderunt, fidelissimè scripsit, nihil prorsùs de commixtione Ottonis cum relictâ Crescentij habet, nec veneno esse defunctum: sed tantùm tradit, cùm paulò ante eiusdem obitum, Duces & Comites Germaniæ, consciis etiam Episcopis, multa contra eum conspirare cœpissent, ipsum Româ recedentem vt huic malo mederetur, in释 釋 Paternâ vrbe pustellis interiora prementibus, & interdum paulatim erumpentibus, infirmatum esse, ac paulò pòst diem obiisse.

III.
OTTONVM STEMMA DEO VINDICE EXTINCTVM.

In eo porrò extinctum est penitùs stemma regnantium Ottonum, nonnisi in nepotem Magni Ottonis propagatum: ita diuinitate vlciscente delicta quæ in Sedem Apostolicam perpetrârunt, pro arbitrio amouendo atque subrogando Pontifices, quamuis nonnisi pietatis intuitu id agere præseferrent. Magno siquidem damno, quouis prætextu pietatis, à laicis quibuscumque sacra tentari, & ipsæ sacræ Scripturæ d de Saule, Ozâ, Oziâ, aliísque demonstrant; & nos sæpè de multis Regibus superiùs ostendimus, illos eâ de caussâ malè periisse, & ad extraneos translata esse ipsorum Regna. Porrò corpus Ottonis, ex ipsius vltimâ voluntate Aquisgranum sepeliendum esse delatum tradunt, intestina verò Augustæ Vindelicorum relicta esse, ne ipsis corruptis reliqua pars corporis tabo inficeretur. Sed de his, ceteris omnibus locupletiùs atque sinceriùs Ditmarus agit: paritérque de Henrici Ducis Bauariæ in regnũ Germaniæ erectione, factâque Moguntiæ inauguratione ab Archiepiscopo Willigiso tertio Idus Iunij: necnon de eiusdem vitâ optimè institutâ sub educatione. S. VVolfgangi Ratisponensis Episcopi; ac de iis quos post electionem passus est aduersarios: cui quidem ex prædictione eiusdem Vvolfgangi regnum delatum esse testatur eius temporis auctor qui res ab eodem Sancto præclarè gestas conscripsit; dum ait, cùm ille ad eum adductus puer fuisset ad suscipiendam benedictionem, Vvolfgangum eum Regem appellâsse, fratrem verò eius Antistitem, sororem natu maiorem Reginam, minorem Abbatissam: quæ quidem omnia sic posteà euenêre. Quomodò verò & post obitum suum idem Sanctus Imperium eidem Henrico Regi prædixerit, dicetur inferiùs suo loco.

d 1. Reg. 13. 2. Reg. 6. 2. Paral. 26.

HENRICVS REX.

VI.
HVNGAR. ECCLES. SVB. S. STEPH. REGE FLORET.

Hoc tempore Hungarica Ecclesia sub Rege Stephano, & Giselâ siue Gislâ Reginâ, quam filiam Henrici Regis in vxorem accepit, mirificè culta floruit, variis Episcopatibus & Abbatiis institutis, & amplissimis redditibus locupletatis, necnon Ecclesiis insigniter ædificatis atque ornatis: vt hæc omnia pluribus describit Cartuitius Episcopus in Rebus e gestis eiusdem sanctissimi Regis. De cuius etiam eximio cultu erga Dei-Genitricem agens, seipsum, regnúmque suum, per votum & oblationem in eius tutelam contulisse tradit: támque celebrem fuisse testatur apud Hungaros eiusdem sacratissimæ Virginis honorẽ & gloriam, vt festum Assumptionis eius, tacito proprio nomine, suâ linguâ *Diem Domina* appellarent. Subdit & de monachorum cœnobio ab eodem Rege Ierosolymis constructo, & de mirificâ Ecclesiâ Constantinopoli erectâ: déque collegio canonicorum sub protomartyris Stephani titulo Romæ condito, ac domibus & hospitiis Hungarorum, qui orationis caussâ Romam ad Beati Petri Limina

e Ap. Sur. 20. Aug. cap. 9. & seqq.

peregrinarentur exædificatis. Quibus, & aliis eiusmodi egregiis operibus (quod idem auctor scribit) meruit vt iure suæ ditionis sit Apostolus appellatus. Etsi enim (inquit) ille sibi eua geliaandi munus non sumpsit; attamen ceu quidam concionatorum dux & magister, defensionis & sustentationis solatia eis suppeditauit. Qui quidem adeò pietate insignis, haud inferior militari fortitudine, hoc eodem anno lacessitus à Giulâ Transiluaniæ Principe auunculo suo, ob disparem cultum religionis, comparato exercitu

Transilvani ad fidem conversi.

Transiluaniam petiit, profligatoque hoste, atque vnà cum suis captiuo ducto, eam sibi prouinciam subiugauit, quam & Christianam reddidit. Simúlque ipse Giula Princeps, cum vxore & filiis exemptus vinculis, Christi fidem (licèt inuitè, vt asseritur) amplexatus, ab Stephano fuit regio more tractatus. Ista pluribus

f Bon. dec. 1. lib. 1. Loc. an.

Annales f Hungarici. Post hæc autem eidem Regi certandum fuit cum Bulgaris Hungariam inuadentibus; quos non sine magno labore, Deo impendente auxilium, superauit.

V.

g Leo Ost. lib. 2. cap. 38.

Hoc eodem anno (vt ex Leone g Ostiensi hæc narrante colligimus) Nortmanni quadraginta numero, peregrino habitu Ierosolymis, quò orationis causâ perrexerant, redeuntes, Salernum applicuerunt, viri & staturâ proceri, & specie venusti, & armis præcipui. Qui cùm eam ciuitatem à Saracenis obsessam reperissent, accensis virtute diuinâ animis, à Guaimario Principe equos armáque poscentes, subitò in illos irruerunt; plurimísque peremptis, & reliquis in fugam versis, mirabili victoriâ potiti sunt. Cùm verò magnis muneribus à Principe inuitarentur vt cum eo manerent; illi amore tantùm Dei, & Christianæ fidei assertione hoc se fecisse dicentes, & dona respuerunt, & manere se posse denegârunt. Quare prædictus Princeps cum eis Legatos suos in Nortmanniam direxit, & ex fructibus terræ, aliáque militaria munera mittens, eos ad se inuitauit. Hæc Leo de primâ Nortmannorum in Italiâ factâ notitiâ, & missâ ad eos legatione: quæ penitùs effectu non caruit, cùm iisdem aliâ occasione aditus patuit in Italiam veniendi, vincendique tandem ac dominandi. Quod autem ad peregrinationem Ierosolymitanam spectat; bis quidem temporibus fuisse eam frequentissimam, constat ex iis qui res tunc gestas scripsêre. Inter

Nortmanni primum Italiæ noti magna virtute.

h Glab. lib. 1. cap. 5.

Ap. Baron. Tom. X. an. 998.

quos Glaber h Rodulphus agens de Nortmannis, qui in eâ Galliæ parte quæ ab ipsis nomen accepit degebant, ait Principes eorum hoc tempore magnâ religione viuentes, egenorúmque ac peregrinorum assiduam curam gerentes, dona quoque amplissima sacris Ecclesiis per vniuersum ferè Orbem misisse; ita vt etiam è monte Sinâ per singulos annos monachi Rotomagum venientes, plurima auri & argenti munera ab eis acciperent suis deferenda: sed & Ierosolymam ad sepulchrum Saluatoris ingentia dona mittere consueuisse; ac quosque cupientes illuc deuotè peregrinari, donis iuuisse inumensis.

IESV CHRISTI

An. 1003.

IOAN. XVIII.

An. 1.

Basil. & Const.

An. 28.

I.

Silvest. PP. obitus

Anno Christi millesimo tertio, Indictione primâ, *Siluester* Papa, vbi sedis suæ annum iam quintum inchoasset, obiit die duodecimâ mensis Maij; vt ex epitaphio eius sepulchro à Sergio Pontifice apposito apparet, quod hactenùs in basilicâ Lateranensi seruatur integrum. Porrò nugas illas de eo vulgatas, ab homine mendacissimo Bennone schismatico primùm excogitatas, in ipsius ingressu confutauimus. Quod verò ad ipsius Scripta attinet; præter epistolas centum sexaginta perbreues (dicendi enim Laconicè arripuit institutum) ante Rhemensem adeptum Archiepiscopatum ab eo scriptas, nupérque editas, & alias quarum superiùs facta est mentio, vel seorsùm datas de rebus Ecclesiæ Rhemensis, & Vitam S. Adalberti

Scripta, et priora studia.

Martyris Pragensis Episcopi; nihil prætereà vidimus: cùm alioqui ex iisdem ipsius epistolis constet, plures reliquisse ingenij sui indices lucubrationes, partas illas prioribus vitæ temporibus, de Rhetoricâ, Geometriâ, Astronomiâ, Mathematica, & aliis eiusmodi artibus atque scientiis: scripsitque & librum de Numeris, & si quæ alia eiusmodi curiosa: quorum causa ingentem sibi vndique comparare bibliothecam indefesso studio laborauit. Quod verò etiam eius laudi cedit; ex eiusdem epistolis consequi licet, cultorem fuisse sanctorum virorum tunc viuentium, cupidúmque monasticæ obseruantiæ, atque malorum acerrimum correctorem, necnō egregium defensorem Iurium Ecclesiæ. Deni-

Bellum sacrum conclamat.

que ipsum planè primum extitisse, qui sacræ Militiæ classicum occinuerit, testatur eius quæ extat Ierosolymorum Ecclesiæ nomine *ad Vniuersalem Ecclesiam sceptris regnorum imperantem* (vt habet inscriptio) Epistola parænetica pro ferendo eidem sub iugo barbarorum laboranti subsidio. At de Siluestro hactenùs.

II.

Eius verò tempore, traditur in monasterij Sublacensis Chronico, *Petrum* vigesimum secundum eius loci Abbatem, per vincula, excæcationem, aliásque passas ærumnas, quòd noluisset tradere castrum quodam eiusdem monasterij sæcularibus dominis illorum locorum, demùm martyrem transîsse ad Dominum, & post mortem miraculis claruisse.

III.

Ioan. PP. XVIII. et XIX.

Ceterùm defuncto Siluestro, subrogatum in locum eius fuisse Ioannem cognomento Siccum, patria Romanum, eius nominis Pontificem Decimumsextum, dictum Decimumoctauum, sedisséque tantùm menses quinque & dies aliquot, habent Indices veteres Vaticani: in eiúsque locum subrogatum esse Ioannem Decimumseptimum eius nominis, dictum Decimumnonum. At Marianus Scotus huius sæculi scriptor, priorem Ioannem appellat Decimumseptimum, hunc verò Decimumoctauum: tamen frequentior vsus obtinuit, vt hic posterior numeretur Decimusnonus; sed

præter

præter omnem rationem, dum hoc numero schismatici indigni Pontificis nomine includuntur. Rectiùs quidem Hermannus illum Decimumsextum, hunc verò Decimumseptimum (prætermisso Placentino illo qui sedit in schismate contra Gregotium Quintum) Papam appellat. Ad euitandam tamen in numero eiusdem nominis Pontificum confusionem atque perplexitatem, quæ Lectoribus molestiam posset afferre, non pro meritis singulorum, sed communi assertione, nullum interim præiudicium inferentes veritati, numerabimus & nos duos Ioannes hoc anno Pontifices: priorem Decimumoctauum, posteriorem Decimumnonum; quem tradunt cognomento fuisse dictum *Fasanum*, creatúmque duodecimo Calendas Decembris. Quòd autem ex memorato Siluestri epitaphio liqueat, post obitum eius turbatam fuisse Ecclesiæ pacem; harum discordiarum eam intelligimus extitisse causam, quòd defuncto Ottone Imp. qui duos iam promouisset ad Pontificatum Vltramontanos homines, res iam relapsa esset ad Comites Tusculanos præcipuos in Vrbe proceres; quorum factio cùm præualuisset, duos hos Ioannes in Sedem Apostolicam collocandos elaborauit.

IV. a *Glab. lib. 3 cap. 4* RENOVANTVR VBIQVE ECCLESIÆ.

Ad hæc eadem tempora spectant quæ Glaber *a* narrat; infra millesimum (vt ait) tertio iam ferè imminente anno cōtigisse in vniuerso penè terrarum orbe, præcipuè tamen in Italiâ & in Galliis, innouari Ecclesiarum basilicas, licèt pleræque decēter locatæ minimè indiguissent; æmulatámque vnamquamque gentem Christicolarum, aduersùs alteram decētiore frui. Erat enim (inquit) instar ac si mundus ipse excutiendo semet, reiectâ vetustate passim candidā Ecclesiarum vestem indueret. Tunc denique Episcopalium sedium Ecclesias penè vniuersas, ac cetera quæque diuersorum Sanctorum monasteria, seu minora villarum Oratoria, in meliora quique permutauere Fideles. Hæc Glaber. Quæ quidem non aliūde accidisse puto, quàm ex eo quòd videntes Fideles iam lapso tempore euanuisse quæ de mundi interitu fuerant constanti assertione prædicta *b*, & passim credita; quasi tanto discrimine liberati, mundóque iam stabilito, alacres ad Ecclesias permansuras erigendas, vel innouandas, ac dilatandas consurrexerunt.

b *Sup. an. 1001. I.*

V. S. ABBONIS ABB. MARTYRIUM. c *Ibid. cap. 3.*

Hoc eodem anno (vt auctor est Sigebertus) insignis sanctitate atque doctrinâ *Abbo* Floriacensis Abbas, de quo sæpè dictum est superiùs, martyrio coronatus ad Deum migrauit: cùm videlicèt gratiâ propagādæ religionis monasticæ, (vt ait Glaber *c*) ad prouinciam progressus Meridianorum Wasconum; orto die quâdam in atrio cœnobij in quo ipse morabatur, inter aliquos litigiosos acri tumultu, accurrens ipse ad eum sedandum, ab vno è vulgo lanceâ transfossus est: cuius percussor paulò pôst arreptus à dæmone, miserabiliter vitam finiuit: corpus verò Abbonis honorificè sepultum, multis postmodùm claruit miraculis. Porrò quod in eius Vita, quam edidit Aimoinus monachus ipsius discipulus, scriptione rerum Francorum notissimus, dicitur, Abbonem consummasse martyrium anno Redemptoris millesimo quarto Indictione secunda; haud tamen contrarius est suprà assertis: siquidem numerando ab Incarnatione Domini, dici debet hic quartus annus, & Indictio secunda, inchoata hoc anno mense Septembri, sub qua idem Sanctus est interfectus. Extat porrò ad eumdem, Fulberti *d* tunc monachi, posteà etiam Episcopi Carnotensis, epistola pro monachis Carnotensibus, quos tyrānicè Theobaldus Comes cognomento Fallax habebat; qua idem valdè deplorat miserandum statum Ecclesiæ Gallicanæ, cui dominarentur Principes sæculares: ingerit autem dignum planè Christianæ fortitudinis exemplum, cùm iidem sancti monachi elegerunt potiùs extorres fieri, quàm pati intrusum à Principe præesse sibi Abbatem.

d *Fulb. ep. 1.*

CHRIST. FORTITVDINIS EXEMPLVM IN MONACHIS.

IESV CHRISTI

AN. 1004.

IOAN. XIX.

AN. 1.

BASIL. & CONST.

AN. 29.

I. a *Glab. d. cap. 3.* SYNODI IN ITAL. ET GALLIIS DE VARIIS QVÆST. ECCL.

ANNO Christi millesimo quarto, Indictione secunda, (vt ex Glabro *a* colligitur) frequentes *Synodi* in *Italiâ* atque in *Galliis* sunt celebratæ de variis quæstionibus tunc controuersis: veluti de Ieiuniis quæ à plurisque inter Ascensionem Saluatoris & Pentecosten obseruabantur: quæ prohibita sunt, præterquàm in vigilia Pentecostes. Item de eo quod in Aduentu & Quadragesima diebus Dominicis monachi hymnum *Te Deum laudamus* decantarent, contra morem Romanæ Ecclesiæ: sed id quia ex traditione S. Benedicti, confirmata per Sedem Apostolicam, se habere ostēderunt, permissi sunt etiam agere imposterum. De die quoque *Annunciationis Dominicæ*, quæ celebratur octauo Calendas Aprilis, sentientibus quibusdam eam congruentiùs extra Quadragesimā, more Hispanorum *b*, nempè decimo Calendas Ianuarij, celebrari posse; nihilominùs antiqua consuetudo præualuit, vt vigesimaquinta die Martij peragetetur. Docet hæc pluribus Glaber. Porrò in Hispaniis etiam exoleuit vsus ille, quo ex præscripto Decimi Toletani Concilij, Annunciatio celebrabatur decimaoctaua Decembris.

b *Vide sup. an. 656. III.*

II. QVALIS ROBERTVS FRAN. REX IN SYNODIS.

Quod verò pertinet ad *Concilia Gallicana*, his temporibus celebrata sub Rege verè Christianissimo Roberto; admiratione dignum est, quanta animi demissione consueuerit idem Rex cum Episcopis interesse publicis hisce Conuentibus: adeò vt (quod scribit Helgaldus in eius Vita) cùm aliquando vidisset Lamberti Lingonensis Episcopi, mole carnis grauati, dum sederet pedes dependere ab alto, pietate ductus, à longè quærens suppedaneum, reperit vnum, quod manibus propriis sub pedibus Episcopi posuit. At qui humili obsequio eis inseruire paratus erat, eosdem tamen cùm exigeret zelus Catholicæ fidei quo iugiter æstuabat, redarguere minimè prætermisit. Qua de re præclarum est exemplum, quod idem auctor refert, quo (vt ait) Leuthericum Senonensem Archiepiscopum, de Christo non benè sentientem, & aduersùs nonnullos quos odio habebat, probationem quærentem in Corpore Domini; idem Rex grauiter redarguit, quòd cùm à dante communionem sacerdote dici soleret,

CVLTVS EIVS ERGA S. EVCHARIST.

Corpus Domini nostri Iesu Christi sit tibi salus animæ, & corporis, ipse Leuthericus temerario & polluto ore diceret, *Si dignus, accipe*; cùm tamen sit nullus qui habeatur dignus. Ista Helgaldus: qui addit, Leuthericum à pio Rege correptum quieuisse, & siluisse à dogmate peruerso quòd iam crescere cœperat.

III. Primordia nefandae haeresis.

Verumtamen haud serpens rumor ille est omnino repressus; sed paulatim in dies crescens, in manifestam tandem erupit hæresim sub patrocinio infelicissimi *Berengarij*; qui hoc tempore adolescens auditor extitit Fulberti Carnotensis viri sanctissimi atque doctissimi; à quo, ne disputationis obtentu extra limites Catholicæ veritatis pedem auderet efferre, sæpè ipsum monitum fuisse & redargutum, reuocauit ei memoriam, ipsius sub eodem doctore in Academiâ Carnotensi condiscipulus, Adelmannus Episcopus Briensis, cùm posteà aduersùs eum disertam valdè scripsit epistolam *c*, quâ eius confutauit errores, hortatusque est ad resipiscentiam. Quod autem multùm confert gloriæ Christianissimi Regis Roberti, illud est, quod ipse primus omnium nefandam eiusdem Berengarij hæresim in Leutherico condemnauit. Quamuis ipsum Leuthericum, non *d* tam ex ingenij acumine, quàm ex vanâ præsumptione aliqoando de Catholicâ fide malè sensisse, satis intelligatur ex pluribus eiusdem Fulberti ad ipsum rescriptis litteris, quibus ad eius consultationes respondit.

c Ext. Tom. 3. Bibl. Patr.

Robert. rex primus confutavit haeresim Bereng.

d Hanc obseruationem habet Baron. an. 1001. num. III.

IESV CHRISTI
An. 1005.
IOAN. XIX.
An. 2.
Basil. & Const.
An. 30.

I. Henr. German. rex venit in Italiam

ANno Christi millesimo quinto, Indictione tertiâ, Henricus Germaniæ Rex aduersùs Harduicum, qui Longobardiam Regis titulo occupârat, in Italiam descendens, Clusas ope Carentanorum fusis hostibus expugnauit; Papiámque victor accedens, communi electione sublimatus, (inquit hæc narrans Ditmarus *a*) in solium regale collocatus est. Pergit autem dicere quomodò eâdem die obortâ contentione inter ciues & milites, ciues aduersùs Regem rebellantes, palatium sunt aggressi: sed defenso illo à domesticis Regis, cùm nec precibus S. Heriberti Coloniensis Archiepiscopi qui aderat cum Henrico, ciues coërceri possent; qui foris erant Regis milites expugnantes ciuitatem, eam ipso inuito cæde incendióque vastârunt. Inde verò Rex Mediolanum amore S. Ambrosij (vt idem auctor ait) accessit; cùm intereà aduersùs tumultuantes in Germaniâ hostes, ab Italiâ post celebratam Pentecosten reuocatus, Deo propitio hostem debellauit Boleslaum Poloniæ ducem; & egregiâ concione persuasus Godescalci insignis Frisingensis Episcopi, perduellem Henricum Marchionem, quem victum tenebat, liberum dimisit.

a Ditm. lib. 6.

II. b Id. ibid.

Quo eodem anno *b* Nonis Iulij celebrata est in Germaniâ magna Svnodvs Tremoniensis; in quâ idem Rex Henricus instanter egit apud Episcopos pro Ecclesiæ reformatione, quod ab eisdem pro viribus præstitum est diligenter, statutis communi consensu sacris canonibus, quibus in pristinum vsum, reuocarentur sanctissimæ Ecclesiasticæ leges, & exularent qui irrepsissent in Clerum ac populum praui mores. His verò præclaris rebus gestis, conciliauit sibi Rex Deum propitium, aperuítque viam ad victoriam de hostibus consequendam, & Romanum Imperium obtinendum.

Concil. Tremon. pro Eccles. reformat.

IESV CHRISTI
An. 1006.
IOAN. XIX.
An. 3.
Bassl. & Const.
An. 31.

I. Concil. Francofor.

ANno Christi millesimo sexto, Indictione quarta, celebrata est in Germaniâ Svnodvs Francoforoiensis; in quâ inter alia ad instantiam Hẽrici Regis, in dilectissimâ ipsius vrbe Bamberga erecta est cathedra Episcopalis. Describit hæc pluribus Ditmarus *a*, qui aderat: & illud de eodem Rege commendatione dignum refert, quòd cùm in eâdem Synodo allocuturus esset Episcopos, humi se prosterneret, nec surgeret, nisi qui in Synodo præesset Willegisus Archiepiscopus Moguntinus eũ suis manibus eleuaret. Subiicit his Ditmarus de sua ipsius electione in Episcopum Merseburgensem; déque fame valida, quæ tunc Germaniam affligebat. Porrò de nouo Episcopatu Bambergæ erecto, Sigebertus agit anno millesimo quarto, Hermannus millesimo septimo, Marianus Scotus hoc ipso; quod & verius esse, quæ scribuntur à Ditmaro tunc præsente manifestant.

a Ibid.

Terræ prosternitur coram Episcop. Rex Henr.

II. Fames ingens, at pestis.

De fame quoque agit hoc eodem anno Sigebertus; quam vnà cum peste tam grauiter per totum orbem inualuisse tradit, vt sepelientium tædio viui adhuc spiritum trahentes obruerentur cum mortuis. Quo etiam tempore accidisse videntur, quæ de S. Odilone Cluniacensi Abbate Petrus Damiaoi in ipsius Vita *b* narrat, de immensa eiusdem largitione in erogandis eleemosynis pauperibus acerbissima fame pressis; adeò vt exhaustis ærariis & horreis etiam plurima sacra vasa confregerit, insignia Ecclesiæ ornamenta distraxerit, & coronæ quam sibi Henricus Imp. ob suî memoriam destinauerat, non pepercerit.

b Ap. Sur. 1 Ianuar.

IESV CHRISTI
An. 1007.
IOAN. XIX.
An. 4.
Bassl. & Const.
An. 32.

I.

ANno Christi millesimo septimo, Indictione quinta, anno septimo, antequàm Henricus Rex Germaniæ Imperator vngeretur, (vt scribit auctor *a* Vitæ S. Volfgangi Ratisponensis Episcopi) idem de futuro Imperio

a Ap. Sur. 31. Oct.

prædictio

PRÆDICTIO DE FVTVRO HINR. IMPERIO.

prædictionem accepit subobscuram; dum ei in somnis Vuolfgangus iam defunctus iubens characteres in muro exaratos aspicere, ipse Henricus nihil aliod vidit, quam *Post sex*. Itaq; expergefactus, primùm suspicatus se post sex dies moriturum, multa largitus est pauperibus: at sex euolutis diebus, cùm nihil in corpore sentiret molestiæ, ad sex menses attinere arbitrabatur: his autem absque periculo elapsis, ad sex annos verborum significationem retulit. Porrò sex annis iam expletis, septimo anno à Pontifice Maximo Imperator vnctus est; atque tum demùm animaduertit, quid sibi ea verba vellent. Hæc ibi. Fuit autem Henrici tanta in res & personas sacras deuotio, vt etiam cùm hoc ipso anno, qui numeratur quintus ab obitu Ottonis, Ratisponæ mortuus esset S. Romualdus Abbas S. Emmerammi, eius feretro idem Rex supposuerit humerum ad portandum: quod tradit Arnolphus *b* Comes libro posteriori miraculorum S. Emmerammi.

b Ext. Tom. II. Antiq Lect. Canis.

II.

FVLBERTVS CREATVR EPISCOP. CARNOT.

Est hic item annus, quo in Galliis super candelabrum extulit Deus lucernam ardentem atque lucentem, cùm virum sanctitate atque doctrinâ insignem *Fulbertum*, ex monacho cœnobij S. Petri apud Carnutum, assumpsit in Episcopum eiusdem ciuitatis. Licèt autem Demochates id factum affirmet anno salutis millesimo decimoseptimo; tamen epistola eiusdem Fulberti *c*, quam scripsit ad Leuthericum Archiepiscopum Senonensem de inuentione sacrarum Reliquiarum, iam proximè ipsum fuisse ab eo consecratum Episcopum docet. Porrò eas Reliquias inuentas esse apud Senones in Ecclesiâ S. Stephani protomartyris anno Christi millesimo octauo, nempè sequenti, Glaber *d* eius temporis auctor affirmat; inter quas fuisse tradit virgæ Moysi partem; & ad eius rei famam conuenisse quosque fideles, non solùm ex Gallicanis prouinciis, verùm etiam ex vniuersâ penè Italiâ, ac de transmarinis regionibus: simúlque ægrotantes non paucos Sanctorum interuentu rediisse incolumes.

c Fulb. ep. 3

d Glab. lib. 3. cap. 6. Ap Baron. an. seq.

III.

e Id. lib. 4. c. 4.

Quòd verò ad ipsum Fulbertum rursùs attinet: prædicat eum idem Glaber *e* virum sapientissimum, Præsulem incomparabilem. Fuisse quidem vitâ sanctissimum, atque prophetiæ spiritu imbutum, testatus est Guillerinus, ex quo Vincentius *f* Bellouacensis descripsit. Quódque omnium sui temporis doctorum prædicaretur doctissimus, ad illum confluere consueuerunt omnes, qui eum de rebus dubiis interrogarent Episcopi, atque etiam ipse Robertus Francorum Rex: sicut redditæ ab eo ad diuersos præclaræ epistolæ docent. Inter grandia verò mala quæ Dei Ecclesiam infestare reperit, illud planè molestiùs vir sanctus accepit, quòd passim sibi laici occupâssent Ecclesiastica beneficia. Ad quem extirpandum altâ radice iam fixum prauum vsum, plurimùm laborâsse; ostendunt ipsius eâ de re scriptæ epistolæ, quibus inter alios Francorum *g* Parisiensem Episcopum, altaria (vt ait) laicis in beneficium dantem, & Fulconem *h* Comitem Andegauensem rerum Ecclesiasticarum inuasorem, acriter reprehendit: aliúmque Comitem nomine Rodulphum, qui pariter res Ecclesiæ Carnotensis inuaserat, & vnum è clericis occiderat, excommunicauit; cúmque audiuisset eum pro absolutione Romam profecturum, per litteras *i* Ioannem Papam suppliciter hortatus est, vt eumdem pro meritis argueret & castigaret. Sed quod ad Fulconem attinet, quem etiam vidimus superiùs ab Archiepiscopo Turonensi ob idem crimen exagitum; haud inutilis fuit Fulberti obiurgatio: siquidem ex Glabro *k* colligitur, ipsum post scelera pœnitentem, diem obiisse postquàm ter Ierosolymam peregrinatus esset: sicque videas Fulberto muralem iure deberi coronam, qui hoc sæculo primus reperitur superâsse muros Babylonicæ ciuitatis, cuius Principes tyrannicâ violentiâ occupassent iura Ecclesiastica.

f Vincent 25. Hist. 15.

LABORAT NE LAICIS BENEFICIA ECCL. DENTVR.

g Fulb. ep. 22. 38.

h Id. ep. 83.

i Id. ep. 2.

k Glab. lib. 2. cap. 4. & lib. 4. cap. 9.

IESV CHRISTI

AN. 1008.

IOAN. XIX.

AN. 5.

BASIL. & CONST.

AN. 33.

I.

S. BRVN. ET SOCIOR. MARTYRIVM.

ANNO Christi millesimo octauo, Indictione sextâ, decimosexto Calendas Martij, *S. Bruno* Episcopus & *Apostolus Prussorum*, insignis nobilitate & pietate vir, martyrium est consecutus; cùm Apostolicæ Sedis permissu apud eos Euangelium prædicans, à nonnullis Infidelibus decollatus est vnà cum suis decem & octo: quorum corpora insepulta iacuerunt, quoad Dux Poloniæ Boleslaus id comperiens, eadem mercatus est, ac domui suæ futurum acquisiuit solatium. Rem gestam descripsit Ditmarus *a*, eiusdem Brunonis consanguineus, & condiscipulus: additque de patre Brunonis Brunone itidem dicto, eum longè post martyrium filij infirmatum, præcepto eiusdem filij sui monachicum suscepisse habitum, & tandem in pace quieuisse. Ceterùm Marianus Scotus, qui hoc sæculo vixit, æquè affirmat hoc anno Brunonem esse martyrio coronatum, passum nimirùm abscissionem manuum ac pedum, postremò capite plexum. Sigebertus verò ponit anno sequenti id contigisse: sed Vrspergensis Mariano consentit. Agitur autem de eodem in Romano Martyrologio decimaquintâ Octobris; (puto, tempore quo facta est translatio:) vbi & vocatur Episcopus Ruthenorum: vsurpatam enim vocem Prussiam pro Russiâ, frequenter inuenimus.

a Ditm. lib. 6.

II.

S. BONIF. APOST. RVSSIAE MARTYRIVM.

Non longè ab hoc tempore, & forsitan eodem anno, contigisse apparet martyrium *S. Bonifacii* propinqui Ottonis Imperatoris, qui & ipse Russis Euangelium prædicauit, accepto sicut Bruno, Apostolatu à Romano Pontifice; cuius primordia superiùs recensuimus ex Petro Damiani. Cùm verò posteà ad Regem Russorum veniens, prædicationi insisteret, propositáque ipsi à Rege probatione Ignis, idem sacerdotalibus ornamentis tamquam Missam celebraturus ornatus, primùm aquâ sanctificatâ & incenso thure vndique perlustrato igne, dein stridentes ingressus flammarum globos penitùs exisset illæsus; tum ipsum Regem; tum ingentem aliorum multitudinem, tanti miraculi virtute ad fidem CHRISTI conuersam baptizauit: quâ de causâ à quodam Regis fratre paulò pòst interfectus est. Ad quod vlciscen-

dum

dum scelus Rex accurrens, cùm fratrem, aliósque adstantes, rigidos & immobiles permanere reperisset, adeò vt nec loqui, nec audire, nec incedere valerent: idem cum aliis Christianis ad preces conuersus, pristinum fratri aliisque statum impetrauit: vnde mox & ipsi baptismum susceperunt, & super corpus beatissimi Martyris Ecclesiam construxerunt. Describit hæc pluribus idem qui suprà Petrus Damiani in Vitâ S. Romualdi b. Dies verò natalis Bonifacij celebratur à Romanâ Ecclesiâ decimotertio Calendas Iulij.

b Vit. Romuald. cap. 29.30.

III. S. ROMVALDVS MARTYRII CVPIDISS.

Post hæc autem Romualdus, percepto nuncio de S. Bonifacij martyrio, æmulatus excellentissimum Dei donum, obtentâ & ipse licentiâ à Romano Pontifice, cum duobus è suis discipulis in Archiepiscopos consecratis, & aliis viginti quatuor Fratribus eodem martyrij desiderio succensis, in Hungariam properauit. Sed cùm iàm eius prouinciæ finibus interesset, repentè languore correptus, vlteriùs ire non potuit: cúmque diutiùs pateretur, quando redire disponeret, protinùs ex ægritudine conualescebat; sin autem ire vltrà tentaret, tota eius facies confestim intumescebat, & cibos stomacho retinere non poterat. Itaque in Italiam reuerti coactus est, electione suis datâ vlteriùs progredi, vel secum reuerti: quorum cùm septem dumtaxat redire delegissent, ceterorum posteà nonnulli flagellati sunt, plures venditi, nullus tamen martyrium consummauit. Narrat hæc idem Petrus b Damiani: ex quibus satis videas, neque volentis, neque currentis, sed miserentis esse Dei, Martyrij donum.

c Ibid. cap. 45.

IV. d Ditm. li. 7. ALIA ECCLESIAE RVSSOR PRIMORDIA.

Sed quod rursùm ad Ecclesiam Russorum spectat; adhuc alia ipsius exordia ponens Ditmarus d, ait Vludomirum Russorum Regem, cùm à Græciâ duxisset vxorem Helenam nomine, Tertio Ottoni desponsatam, sed ei fraudulentâ calliditate subtractam, Christianam fidem eius hortatu suscepisse; verùm illam turpibus operibus dedecorasse, quòd esset fornicator immensus, atque crudelis. Qui cùm tres haberet filios, vnique eorum Boleslai Poloniæ Ducis filiam in matrimonium collocasset; cum eà missum esse à Polonis *Reinbernum* Salsæ Cholbergiensis Antistitem, doctrinâ & sanctitate conspicuum: hunc verò curæ sibi commissæ egregiè incumbentem, fana idolorum incendisse, & mare dæmonibus cultum, immissis quatuor lapibibus sacro chrismate perunctis, & aquâ purgantem benedictâ, nouam in populo nimis insulso sanctæ prædicationis plantationem eduxisse: sed posteà à Rege aliis prætextibus carceri mancipatum, feliciter è carcere corporis ad libertatem perennis gloriæ transîsse.

IESV CHRISTI
AN. 1009.
SERG. IV.
AN. 1.
BASIL. & CONST.
AN. 34.

I. IOAN. PP. XIX. OBIT

ANNO Christi millesimo nono, Indictione septimâ, *Ioannes* Papa defunctus est decimoquinto Calendas Augusti: cuius tempore Constantinopolitanam Ecclesiam cum Romanâ fuisse Catholicâ communione coniunctam, & à Sergio Patriarchâ ipsius Ioannis Papæ nomen in sacra Diptycha relatum; testatur Petrus Antiochenus Episcopus in epistolâ ad Michaëlem Cerularium Patriarcham Constantinopolitanum, scriptâ (vt ait) post quadraginta quinque annos, nempè Christi millesimo quinquagesimo quarto, vt suo loco dicetur. Quod idem constat etiam ex eiusdem Pontificis epitaphio recitato à Vegio ea collectis antiquis monumentis Basilicæ Vaticanæ. Qua verò de causa hæc concordia denuò scissa sit, dicetur suo loco in Ioanne Vigesimo.

II.

SERGIVS PP. IV.

Cùm autem vacasset post Ioannis Deciminoni obitum Romana Sedes mēsem vnum & dies tredecim; pridie Calendas Septembris in eius locum subrogatus est Episcopus Albanensis, tunc *Petrus* nomine nuncupatus, sed cui ob reuerentiam Apostolici culminis nomen mutare placuit, & SERGIVM dici eius nominis Quartum: vt ex eiusdem sepulchrali inscriptione constat, quæ habetur in Lateranensi basilica. Factum verò ab eo, quòd *Buccaporci* diceretur, fuit inter alios assertio Ditmari a.

a Ditm. lib. 6. in fi.

III. b Glab. lib. 3 cap. 7. DEMOLITIO TEMPLI IEROSOL. CVRATA A IVDAEIS.

Hoc eodem anno (vt Glaber b testatur) contigit sacrosanctum Ierosolymorum templum Sepulchri Dominici, per Babylonis Principem sterni. Cùm enim (vt ait) de toto terrarum orbe ob Domini memoriam plurima Fidelium multitudo Ierosolymam visitaturi pergerent, rursùs cœpit inuidus diabolus per assuetam sibi Iudæorum gentem eiusmodi Christianorum deuotiones perturbare. Siquidem Iudæi apud Aurelianensem Galliarum ciuitatem degentes, ceteris omnibus nequiores & audaciores, consilio inito, fugitiuum quemdam seruum cœnobij S. Mariæ Melerensis pecunia corruptum, sub peregrini habitu clàm miserunt ad Principem Babylonis cum literis Hebraicis characteribus scriptis, iisdémque pictaciolis ferri baculo insertis, ne quo casu possent ab eo diuelli; quibus ei significarent, nisi celeriùs Ecclesiam Christinorum subuerteret, breuì Christianos regno illum priuaturos. Itaque Princeps furore arreptus, mox Ierosolymam misit qui templum funditùs subuerterunt; sed ipsum concauum sepulchri tumulum nullo conatu quassare valuerunt. Quare rursùm rabiem suam in Ecclesiam S. Gregorij martyris conuertentes; eam pariter subuerterunt, eò quòd eiusdem martyris virtus gentem Saracenorum nimiùm terruisset, cùm qui ex eis in illam ingredi tentarent, cæcitate punirentur. Ceterùm cùm paulò pòst manifestatum esset, Iudæorum perfidia templum Domini subuersum esse; communi omnium Christianorum consensu decretum est, vt cuncti Iudæi per vniuersum Orbem ab eorum terris vel ciuitatibus pellerentur: sicque omnes vndique expulsi, magnâ ex parte diuersis mortium generibus interempti sunt, nonnullíque sibi ipsis in tantâ calamitate necem intulerunt; ita vt via pauci residui fierent in orbe Romano. Tunc quoque decretum est ab Episcopis, atque interdictum, vt nullus Christianorum illis se in quocumque sociaret negotio, nisi eis qui baptismum susciperent, & omnem Iudaicam respuerent consuetudinem: quod & plurimi metu mortis fecerunt, qui nihilominùs posteà ad vomitum redierunt. Ipse verò litterarum gerulus, Aurelianum reuersus, atque detectus,

DIRA VINDICTA IN IVDAEOS.

à ministris Regis in conspectu totius populi igni est traditus atque consumptus. Quo eodem anno, diuina propitiante clementiâ, mater Ammirati, siue Principis Babylonis, femina Christianissima, nomine Maria, cuius & vir occulte Christianus fuerat, cœpit maiori decore templum Ierosolymis reædificare: & de vniuerso terrarum orbe incredibilis hominum multitudo exultanter Ierosolymam pergentes, domui Dei restaurandæ plurima detulerunt munera. Hæc omnia Glaber.

RVRSVM TEMPLVM INSTAVRATVR.

IV. Meminerunt & Græci Curopalates atque Cedrenus, sub octauâ Indictione, de eiusmodi templi euersione; dum aiunt Ægypti Principem Azizium, ob leuem causam fœdere quod ei erat cum Romanis rupto, & templum euertisse, & religiosa perdidisse monastêria, & qui in iis piæ vitæ exercitationibus erant dediti, eos per omnem terram extorres egisse. At Guillelmus Tyrius agens de Bello Sacro, recenset destructionem templi, & Christianis in Oriente illatam ab Homar Principe Saracenorum persecutionem, anno salutis millesimo decimooctauo, postque annos triginta septem factam eiusdem templi reædificationem à Christianis sub Constantino Monomacho Imperatore; sedisse autem tunc Ierosolymis *Orestem* Episcopum. Sed antiquioribus, suorum præsertim temporum Scriptoribus, tutior inest fides.

IESV CHRISTI
AN. 1010.
SERG. IV.
AN. 2.
BASIL. & CONST.
AN. 35.

I. PRODIGIVM DE OLEO SCATVRIENTE IN ECCL. a *Ditm. li. 7.*

ANNO Christi millesimo decimo Indictione octauâ, Romæ magno prodigio in vnâ Ecclesiarum, in dexterâ parte altaris, ab vno pauimenti foramine per integrum diem oleū scaturiit; ex quo vas impletum missum est ad Henricum Germaniæ Regem. Rem gestam describit sæpè nominatus Ditmarus a Episcopus, eàque clementiam Henrici Regis, & lasciuiam Ioannis Crescentij Vrbi imperitantis, significari putauit; quòd oleum in diuinis Literis, nunc pro misericordiâ, aliàs pro adulatione ponatur.

II. b *Marian. lib. 8. Rer. Hisp. hoc an.* EPISCOPI ARMATI PVGNANT. PRO ARABIBVS.

Quod ad res Hispanicarum Ecclesiarum pertinet; cùm in eas quoque ille paruus vsus illapsus esset b, vt Episcopi armati certarent acie, & quod nefas est amplius, pro Arabibus contra Arabes, ita secum bello ciuili pugnantibus Cordubæ Principibus Zelumâ & Almahadio: accidit Deo vindice vt qui stabant pro Zelumâ Episcopi, in prælio hoc anno gesto occisi fuerint; victórque existens Almahadius, Cordubæ hoc item anno regnare cœperit. Erat autem id tēporis in Hispaniâ regnum Arabum in Toparchias plures conscissum; adeò vt si Christiani Principes vnanimes in eos conspirâssent, paruo negotio eosdem delere potuissent: sed mutuæ eorum dissentiones hostes roborarunt. Tradunt hæc omnes, qui res Hispaniarum sunt prosecuti.

DE THERESIA NVPTA REGI ARABVM.

Quibus etiam auctoribus constat, cùm eo insuper detestando amicitiæ vsu Christiani Saracenis coniuncti essent, vt & fœdera nuptiarum inirent; nihilominùs Toleti Principe Habdalla, filio eiusdem Almahadij, in vxorem accipiente ab Adelfonso Legionis Rege, ipsius sororem nomine Theresiam, virginem maximè piam; hanc non alia conditione duci consensisse, nisi coniux Christianus efficeretur: cúmque delusa diuinam viro comminata esset vltionē, si quid præter fas in inuitam tentare præsumeret, ipséque nihilominùs ei vim intulisset; mox eumdem offensi numinis expertum vindictam, affectum morbo grauissimo ipsam Theresiam cum amplis muneribus ad fratrem Regem spontè remisisse; eam verò veste mutata, monasticam vitam professam, in Ecclesia S. Pelagij Oueti reliquum vitæ tempus summa cum laude transegisse, ac tandem sancto fine quieuisse.

IESV CHRISTI
AN. 1011.
SERG. IV.
AN. 3.
BASIL. & CONST.
AN. 36.

I. CONC. I. BAMBERG. IN ENGAD.

ANNO Christi millesimo vndecimo, Indictione nonâ, ab Henrico Rege ad dedicationem Ecclesiæ Bambergensis à se constructæ, conuocatus est cœtus plusquàm triginta Episcoporum, inter quos astitit Ioannes Patriarcha Aquileiensis, qui & sacra obiit. Cuius occasione conuentûs, fuit ab iisdem tunc SYNODVS celebrata; in qua sedatæ sunt controuersiæ quædam inter nonnullos Episcopos, aliáque multa consilio prudenti finita: vt tradit Ditmarus a Episcopus Merseburgensis, qui adfuit. Addit etiam, hoc anno *Tagmonem* Archiepiscopum Magdeburgensē, magni Vvolfgangi Ratisponēsis Episcopi olim charissimum discipulum, cuius & morientis spiritum b, per ipsius insufflationem, ore ad os admoto susceperat, & paulò pòst Magdeburgensis Ecclesiæ Antistes secundùm præcedentem prophetiam Apostolico more electus fuerat, præstāti vita & sanctitate virum, quinto Idus Iunij ex hac vita ad CHRISTVM migrasse.

a *Ditm. li. 6*

b *Vid. eund. lib. 5. prope fi. & Baron. an. 103.*

II. SACRILEGVS DEVORATVS A MVRIBVS

Sed & inter alia, quæ hoc anno euenisse idem auctor tradit præsens ipse cum pluribus, hæc admiranda de quodam sacrilego milite subiicit; quòd cùm bona S. Clementis vi sustulisset, & inde tectum facere voluisset, quadam die à muribus ineffabilibus intra cubiculum impugnatus fuerit. Qui primò fuste arrepto eos prohibere tentans, postcáque euaginato eos aggressus gladio, & sic nihil proficiens, arca quadam (vt ipse rogauit) includitur, ac in medium fune suspenditur: & cùm exteriùs hæc plaga cessaret, ab aliis vsque ad mortem corrosus inuenitur. Tunc cunctis præsentibus, & posteà venientibus manifestum fit, quòd hunc ira Domini, vindex prædicti facinoris, sola consumpsit. Hæc totidem verbis Ditmarus.

III. ANGLIC. ECCL. LABORAT PERSECVTIONE DANOR.

Adsunt verò iam tempora illa infestissima Ecclesiæ Anglicanæ, quæ prædicta vidimus à S. Dunstano. Etenim hoc ipsó Christi anno millesimo vndecimo Dani, cùm anno superiori inuasissent Angliam, proditione Archidiaconi Cantuariam post viginti obsidionis dies mense Septembri ingressi, alios ferro iugularunt, alios flammis consumpserunt, plures de

muris

muris præcipites dederunt, nonnullos per verenda ſuſpenderunt; matronas crinibus per plateas diſtraxerũt, ac demùm flammis iniecerunt; pannulos à matrum vberibus auulſos, aut lanceis exceperunt, aut ſuper actis carris minutatim contriuerunt; vrbem, Eccleſias, monaſteria incenderunt: eóſq; demùm qui primum furorem euaſiſſent, Præſules, clericos, monachos, ciues omnes, mulieres & infantes, ita decimârunt, vt nouem trucidatis decimus vitæ reſeruaretur.

MARTYRIVM ELPHEGI ARCHIEP. CANTVAR.

Ipſe verò Archiepiſcopus, *Elphegus* nomine, vir ſanctiſſimus, poſt ſeptem menſium luctnoſiſſimum carcerem, cùm nec aliquid pro ſuâ redemptione dare voluiſſet, nec permittere vt alij darent; ab iiſdem Danis, lapidibus, oſſibus, bouinis capitibus obrutus, denique à quodam quem pridie confirmârat, impiâ moto pietate, ſecuri percuſſus in capite, glorioſum martyrium conſummauit decimotertio Calendas Maij anni ſequentis. Hæc Rogerius, fideliſſimus antiquorum hiſtoricorum, in priori Annalium parte. Quæ verò ad S. Elphegum pertinent, & Danorum in ipſum ingratitudinem, cùm ab iis necatus eſt, quos paulò antè torminibus viſcerum laborantes, dato eis panè à ſe benedicto ſanauerat; itémque ad alia miracula ab ipſo in vitâ & poſt mortem edita; necnon diram vltionem diuinam in ipſius interemptores, quorum aliqui manus ſibimet ipſis violentas intulerunt, alij aliis modis miſerrimè perierunt, ac demùm ingenti Dani cuncti à Martyre formidine perculſi, naues conſcendentes, maximâ ex parte naufragio interierunt: hæc, inquam, omnia pluribus deſcribit Oſbertus monachus Cantuarienſis in Vitâ c eiuſdem S. Elphegi.

c Ap. Sur. 19 Apr.

IV.
DANI IN ANGLIA VNA DIE CAESI OMNES.

Agit pariter de his Matthæus Weſtmonaſterienſis: vltionem verò de Danis ita ſequenti anno ſumptam eſſe ait, vt cùm iidem iam poſt fœdus cum Anglis initum, adeò ſuperbirent vt vxores virorum nobilium & filias vi opprimerent, & vbique ludibrio traderent; Rex Angliæ Ethelredus, conſilio Hunæ ipſius militiæ principis, viri ſtrenui & bellicoſi, ſecretò litteras ad omnes Regni fines ſcripſerit, vt ſub vnâ die, in feſto ſcilicet S. Briſij Epiſcopi, omnes Dani per vniuerſam Angliam conſtituti furtiuo impetu morti traderentur, & ſimul ac ſemel de oppreſſione Danicâ omne genus liberaretur Anglorum: quod etiam vbique factum eſſe ait, ipſis quoque qui ad Eccleſias confugiſſent ad ipſa altaria peremptis. Subiicit verò de aliis, qui fugientes ad naues, & in Daniam redeuntes, prouocârunt alios qui poſteà in Angliam venerunt ſub Suano tyranno.

V.
TERRAEMOTVS INGENS CONSTANTINOPOLI.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno, Indictione nonâ menſe Ianuario, (inquit Curopalates) Conſtantinopoli fuit maximè horribilis Terræmotus, & concuſſa eſt terra vſque ad diem nonam menſis Martij: quâ circiter decimam diei horam fuit concuſſio adeò horribilis & in vrbe & in agris, vt ceciderint ſphæræ quorumdam templorum. Addit verò, hæc ſignificâſſe mox in Italiâ futuram ſeditionem. Siquidem (inquit) Princeps quidam Bari, nomine Meles, concitato in Longobardiâ exercitu, aduersùs Romanos arma ſumpſit. Porrò hic eſt ille, quem Leo d Oſtienſis pariter Melum appellat; cuius rebellionem aduersùs Græcos, & progreſſus eius cum auxiliaribus Normannorum copiis narrat; aſſeritque eâ occaſione eoſdem

d Leo Oſt. l. 2. cap. 38. 40. 42.

Normannos ſibi Apuliam vendicâſſe. De reliquis autem rebus geſtis Græcorum Imperatorum contra Bulgaros, & alios barbaros, conſulat eumdem Curopalatem, vel Cedrenum, qui hæc cupit.

IESV CHRISTI
AN. 1012.
BENED. VIII.
AN. 1.
BASIL. & CONST. 40.
AN. 37.

SERGII PP. OBITVS, ET SVBROGATIO BENED. VIII.

ANNO Chriſti milleſimo duodecimo, Indictione decimâ, die decimatertiâ menſis Maij, *Sergius* Papa diem obiit; & BENEDICTVS Epiſcopus Portuenſis in locum eius ſubrogatus eſt; vt quidem volunt Marianus Scotus, Hermannus, & Sigebertus. Verùm ex tempore quorumdam diplomatum eorumdem Sergij & Benedicti, quæ extant a inter vetera monimenta Bibliothecæ Vaticanæ, apertiſſimè conſtat, illius obitum, & huius ſubrogationem in ſequentem potiùs annum referri debere: quibus videtur concordare ipſius Sergij ſepulcbri inſcriptio, quæ habetur Romæ in Lateranenſi baſilicâ, vbi dicitur obiiſſe anno Dominicæ Incarnationis milleſimo decimotertio. Attamen quod in eadem inſcriptione ſediſſe tantùm dicatur annos duos, menſes octo, & dies tredecim; hîc cum ceteris ponimus eius egreſſum, & Benedicti huius nominis Octaui ingreſſum: ſed abſque aliquo præiudicio veritatis.

a Rec. Baron. Tom. XI. hoc an.

SCHISMA INTER BENED. ET GREGOR.

Fuit autem Schiſma in Eccleſia Romana in Benedicti creatione, cùm aduersùs eum contra ſacros canones creatus eſt *Gregorius*, qui pollens potentia Romanorum ipſum ab Vrbe expulit: Eumdem verò ad Henricum Germaniæ Regem in Saxoniam confugiſſe, tradit Dirmarus b tunc apud Regem præſens. Quomodò autem ad ipſum reſtituendum Henricus Romam ſe contulerit, dicetur anno ſequenti.

b Ditm. lib. 6.

II.
ECCLES. SLAVOR. DEFICIT A FIDE.

Hoc eodem anno, qui & decimus numeratur regni Henrici, defuncto Bennone Saxoniæ Duce religioſiſſimo, contigit Eccleſiam Saxoniæ fluctibus agitari, cùm Bernardus ipſius filius contra Regem rebellare auſus, Vvinulorum quoque & Slauorum gentem à Chriſtiana fide ad Paganiſmum, quem longè anteà deſeruerant, redire coëgit: per quos magna tunc facta eſt Clericorum, aliorúmque Fidelium ſtrages. Habent hæc pluribus eius temporis auctores, Helmoldus c ſcriptor rerum Slauorum, & Adam d inſignis Chronographus Bremenſis Eccleſiæ Canonicus; qui in iiſdem Slauis reducendis, ipſóque Bernardo in obedientiam Henrici reſtituendo, Vnuanum Archiepiſcopum Hamburgenſem illarum omnium regionum Borealium Metropolitanum, inſignem planè virum, feliciter laboraſſe teſtatur: quem & prudentiæ laudat, quòd immenſum theſaurum Eccleſiæ ſuæ, diù ſollicitè collectum, quaſi minùs neceſſarium, ſi intra parietes clauderetur, ipſe non ſolùm in pauperes erogarit, ſed etiam in ferociſſimos Reges Aquilonis expenderit, vt hilaritate ſuorum munerum ad omnia quæ vellet, benignos obedientéſque haberet.

c Cron. Slauor. li. 1. c. 16.
d Adam lib. 2. c. 32. & ſeqq. Ap. Baron. hoc an. & ſeq.

III.

Hoc item anno, quarto Idus Aprilis, mor-

c Ext. ap. Sur. 10. Apr S. MACARII PATRIAR. ANTIOCH. OBITVS.

tuus est *S. Macarius* Patriarcha Antiochenus; cuius res gestas eiusdem sæculi auctor conscripsit, paulò post eius obitum. Fuit is genere Armenus, educatus à seniori Macario, eiusdem sedis Antistite, cui electione totius Cleri & populi in sede successit: idémque post multa in curâ pastorali egregiè præstita, atque miracula edita, peregrinaturus Ierosolymam, abdicans se, *Eleutherio* viro probitate insigni reliquit Ecclesiam. Veniens autem ipse Ierosolymam cùm eius Ecclesiæ Ioannes Patriarcha esset, ibi multa passus legitur ab Infidelibus; à quibus detrusus in carcerem, sed diuinitùs liberatus, ex iis nonnullos ad fidem conuertit. Inde verò famâ celebris, ignotus latere cupiens, migrans in Occidentem, Borealésque lustrans Ecclesias, redditus iam virtute miraculorum vbique conspicuus, substitit in monasterio S. Bauonis in Flandriâ, quem Comes Balduinus administrabat; ibique in hunc vsque annum perseuerans, in editione signorum & operatione virtutum sancto fine in pace quieuit.

VI. CONCIL. LEGION.

Eodem anno, nempè Æra millesimâ quinquagesimâ, octauo Calendas Augusti, sub Adelfonso Quinto Rege Legionensi, celebratum est in eâ ciuitate CONCILIVM omnium Episcoporum, Abbatum, & Optimatum Regni Hispaniæ, cui etiam Rex interfuit cum vxore Geloirâ; in quo multa statuta sunt, tum ad res & iura Ecclesiarum conseruanda, tum ad ciuilem gubernationem pertinentia. Meminit eiusdem Concilij Rodericus g Toletanus: additque, Adelfonsum reædificâsse Legionem quam Almanzor, & Habdelmalich filius eius, destruxerant; & Leges Gothicas reparâsse, atque alias addidisse.

Rec. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an. e. od. Aut. Aug.
g Roder. l. 5. cap. 19.

[Prædictum Legionense Concilium ad anteriora tempora referendum esse, sunt qui asserant, eò quòd Alfonsus Rex, sub quo habitum est, iam antehàc obiisse ve... ex Roderico. Verum est in contrarium non solùm expressa in Actis Concilij Æra 150. a, vnà cum nominibus Adelfonsi & Geloiræ ipsius coniugis, sed etiam inscriptio sepulchri eiusdem Adelfonsi, quam refert Baron. an. 1027. vbi disertè ponitur obiisse Æra 1065. eidémque eius vitæ Chronologiæ consentit & Ioannes Mariana diligentissimus rerum Hispanicarum pertractator lib. 8. & alij.]

V. S. COLOMANNI MARTYRIVM.
h Cuspin. in Austr.
i Ditm. l. 7. in f.

Hoc eodem anno *S. Colomannus*, ex progenie Regum Scotiæ ortus, postquàm iterùm atque iterùm peregrinatus esset Ierosolymam pietatis ergò; vbi demùm in Austriam *h* peruenisset, ab impiis in arbore suspensus occisus est; cultúsque vt martyr, quamplurimis miraculis illustratus. Sed de eo Ditmarus *i* in fine anni post millesimum decimum septimum: vbi & habet; ipsam arborem diù aridam, in quâ suspensus fuerat, floruisse, eúmque Christi martyrem esse monstrâsse.

IESV CHRISTI

AN. 1013.

BENED. VIII.

AN. 2.

BASIL. & CONST.

AN. 38.

I. HENR. REX.

ANNVS Christi millesimus decimustertius acceptus est Indictione vndecimâ: quo Henricus Germaniæ Rex in Italiam descendens, Romam cum exercitu venit circa finem eius: nam ad vndecimum Calendas Octobris ex Germaniâ superiori recessisse venturum in Vrbem, testatur qui tunc aderat Ditmarus *a*. Cùm autem præter alios Principes, idem Rex infestiores semper passus esset Ducem Poloniæ Boleslaum, & Harduinum in Italiâ Regem Longobardorum, aduersùs ipsum Henricum fœdere iunctos; adeò vt cùm sæpiùs Romam cogitans se ad iter accinxisset, per Boleslaum infestantem ipsius Regnum, coactus fuisset à cœpto desistere, & in Germaniam redire: hâc pariter expeditione idem Boleslaus speculatores misit, qui quoscumque possent, ab Henrici amicitia diuellerent; cùm & anteà Benedicto Papæ per Legatos questus esset, non licere sibi propter latentes Regis insidias promissum Principi Apostolorum Petro persoluere censum. Harduinus autem aliàs expertus Henrici vires, non ausus est ei obsistere; sed magis ipse sibi timens, in castelli munitionem se recepit, & Legatos ad eum misit, qui Comitatum quemdam sibi dari peterent, & Regnum Longobardorum ei redditurum promitterent; cui tamen Rex tunc acquiescere recusauit. Narrat hæc omnia idem qui suprà Ditmarus. Quod autem audîsti, se Boleslaum excusâsse quòd non misisset censum promissum Apostolicæ Sedi; erat census iste ab exordio (vt apparet) conuersionis Polonorum gentis, pietatis ergô persolui promissus annis singulis Principi Apostolorum, (sicut de multis aliis accidisse vidimus, videbimúsque,) & eius loco ipsius successori Romano Pontifici.

HENR. ROMAM VENIT.
a Ditm. li. 6.

DVX POLON. CONSVETVS SOLVERE CENSVM ROM. ECCLES.

II.

b Glab. lib. 1. in fi.

Ceterùm cùm Henrici Romam aduentûs hanc præcipuam causam esse constet, vt Benedictum Pontificem in suam sedem restitueret, à quo esset ad Imperium promouendus: ex his tamen quæ Glaber *b*, & ipse huius temporis scriptor narrat, haud Henricum secum duxisse Benedictum, sed præmisisse possumus intelligere, cùm ait, venienti Henrico in Vrbem Benedictum obuiam processisse: immò & huiusmodi tradit præcessisse decretum; *Ne quisquam audacter Imperij Romani sceptrum præproperus gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse valeat, nisi quem Papa Sedis Romanæ morum probitate delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale.* Cuius decreti hanc idem Glaber affert rationem, quòd olim vbique terrarum quilibet tyranni sese procaciter impellentes, sæpissimè essent Imperatores creati, atq; eò minùs apti Reipublicæ, quò constat, eos tyrannide potiùs, quàm pietatis auctoritate processisse. Addit verò post hæc, Benedictum Papam insigne præcepisse fabricari aureum Pomum rotundum, atque circumdari per quadrum pretiosissimis gemmis, ac desuper auream Crucem inseri: vt dum illud respiceret Princeps, foret ei documentum, non aliter debere imperare vel militare in mundo, quàm si egregiis virtutibus exornatus esset, & dignus haberetur viuificæ Crucis protegi vexillo. Subdit demùm, cùm Benedictus Henrico cum maxima virorum & sacrorum ordinũ multitudine obuiã processisset ex more, eiq; eiusmodi insigne Imperij tradidisset; Henricum contestatum nullis meliùs illud donum congruere, quàm qui pompis mundi calcatis Crucem expeditiùs sequerentur Saluatoris, protinùs illud ad Cluniacense

DECRETVM DE IMP. ELECTIONE.

GLOBVS AVREVS CVM CRVCE, INSIGNIS PATRI. De cuius antiquitate, & vsu, vide Grets. Cruc. Tom. 1. l. 2. c. 54. & Tom. 3. l. 1. cap. 20.

De aliis verò equiu generis Imp. Insignibus, plura coaceruauit Bulleng. in Imp. Rom. lib. 2.

monasterium in Galliam misisse, quod tunc temporis habebatur omnium religiosissimum; cui & plurima iam alia contulerat ornamenta. Hæc Glaber: apud quem tamen error fœdissimus irrepsit, dum ea gesta ponuntur anno Dominicæ Incarnationis septuagentesimo decimo: quod quantùm à rectâ Chronologiâ abhorreat, nemo non videt. Sed quod ad cultum ab Henrico exhibitum monasterio Cluniacensi, ad quod sæpè pietatis ergò peregrinatus est; testatur etiam Petrus Damiani in Vitâ c S. Odilonis illius Abbatis, huius temporis fulgentis in Ecclesiâ sideris, eumdem Regem adeò ipsum coluisse, omnique officio prosecutum esse, vt & coronam suam illi dono miserit; quam ipse famis tempore pro alendis pauperibus, vnà cum aliis Ecclesiæ ornamentis distraxit. De coronatione verò Henrici dicetur anno sequenti, quo eam contigisse omnes consentiunt.

c Ap. Sur. 1. Ianuar. & Baron. an. seq.

IESV CHRISTI

AN. 1014.

BENED. VIII.

AN. 3.

HENRICI I.

BASIL. & CONST. 39.

I.
HENR. A BENED. PP. CORONATVR IMP.

ANNO Christi millesimo decimoquarto, Indictione duodecimâ, sexto Calendas Martij HENRICVS piissimus Rex Germaniæ Romæ coronatus est Imperator à Benedicto Romano Pontifice; simúlque eius coniux mulier sanctissima *Chunegundis*, coronâ insignita, Augustæ nomine decorata. Hæc absque controuersiâ Scriptores omnes eius temporis. Quæ quidem hoc ipso pariter Benedicti Papæ anno secundo nondum absoluto contigisse, apertè declaratur ex veteri Instrumento a monasterij S. Gregorij ad Cliuum Scauri, quod conscriptum ponitur Pôtificatûs Benedicti Papæ Octaui anno octauo, Henrici Imperatoris anno sexto, Indictione tertiâ, mense Nouembri; nempè anni Domini millesimo decimonono: quibus videas nostram Chronologiam in omnibus, temporum veritati concordare. Porrò hunc Henricum plerique Secundum eius nominis Imperatorē appellant; respectu videlicèt Henrici alteriùs, qui anno Domini nongentesimo decimonono successit Conrado Germaniæ Regi; de quo dictum est suo loco. Sed illum præ humilitate dici noluisse Imperatorem, Witichindus b, Crantzius c, & alij tradunt: Cùm & alioqui nemo his têporibus vocaretur Imperator, nisi quem Romanus Pontifex coronasset; vt apertissimè cônstat ex Scriptoribus qui tunc vixerût, & diplomatibus Pontificum & Imperatorum, Regúmq; Germaniæ, de quibus sæpè dictum est superiùs. Ex quibus omnibus apparet, Henricū hunc de quo agimus, Primum eius nominis fuisse Imperatorem.

a Rer. Baron. Annal. Tom. XI. an. 1019

b Vuiti Annal. Sax. l. 1.
c Crantz. Metrop. Sax. lib. 4. & Hist. Sax. lib. 3. cap. 14.
d Vide de his Pannin. lib. de Comit. Imp.

II.
e Dit m. lib. 7. in pr.
DE CORONAT. HENRICI RELATIO DITMARI.

Ipsam verò eius coronationem Romæ factam, Ditmarus e ab eis qui interfuissent accepta narrans, Decursis, inquit, à Dominica Incarnatione post millenarij plenitudinem numeri annis tredecim, & in subsequentis anni mense secûdo ac hebdomada tertia, anno autem regni eius decimotertio, & die Dominica, ac sexto Calendas Martij, Henricus Dei gratia Rex inclytus à Senatoribus duodecim vallatus, quorum sex rasi barba, alij prolixa mysticè incedebāt cum baculis, cum dilecta coniuge Chunegunde ad Ecclesiam sancti Petri, Papa expectante, venit. Et antequàm introduceretur, ab eodem interrogatus si fidelis vellet Romanæ patronus esse & defensor Ecclesiæ, sibi autem suisq; successoribus per omnia fidelis; deuota professione respondit. Et tunc ab eodem inunctionem, & coronam, cum coniuge sua suscepit. Priorem autem coronam super altare Principis Apostolorum suspendi præcepit. eodémque die Papa eis cœnam ad Lateranum fecit copiosam. Hæc Ditmarus: qui addit, octauo pòst die inter Romanos & Germanos magnum ortum esse dissidium in ponte Tiberino, vtrimque multos corruisse, tribus Germanis seditionis auctoribus existentibus: post hæc verò Imperatorem, fratrem suum Arnulphum, quem Rauennati præfecerat Ecclesiæ, denuò inthronizatum à Romano Pontifice, ibidem consecrari curasse, eiecto Etheberto eiusdē Ecclesiæ inuasore: ac Roma recedentem, diem Paschatis Papiæ celebrasse; dehinc sedatis cunctis tumultibus, in Germaniam reuersum esse.

III.
SYMBOLVM CANTARI ROMAE COEPTVM.

Sed quod ad reliquas eius res gestas dum Romæ stetit; Berno Augiensis Abbas libro de Rebus in Missam spectantibus tradit, cùm Romani presbyteri ab eo interrogarentur, cur post Euangelium (vt in aliis Ecclesiis fiebat) Symbolum non canerēt, eos causam illam reddidisse, quòd Romana Ecclesia non fuisset aliquando vlla hæreseos fæce infecta, sed secundùm S. Petri doctrinam in soliditate Catholicæ fidei permanēret inconcussa: & ideò magis necessarium esse illud Symbolum sæpiùs cantando frequentare, qui aliquando vlla hæresi potuerunt maculari. Hæc Berno, qui se tunc eiusmodi Imperatoris ac presbyterorum Romanorum collocutioni interfuisse testatur: additque, nihilominùs Imperatorem Benedicto Papæ persuasisse, vt ad publicam Missam Symbolum decantarent. Quam equidem susceptam consuetudinem haud improbamus: sed nobis gratius foret si venerandæ antiquitati annorum mille magis delatum fuisset, quàm nouitati.

IV.
HENR. IMP. CONFIRMAT DONAT. ET PRIVIL. ROM ECCLESIAE.

Quod autem consueuerint Imperatores statim à Coronatione, Rom. Ecclesiæ vetera priuilegia confirmare, vel noua concedere; ad principium Imperij Henrici referemus (neque enim quo potissimùm anno factum fuerit, liquidò constat) illud ipsius diploma f, quo patrimonia ac priuilegia Romanæ Ecclesiæ ab antecessoribus piis Regibus Gallorum, atque Imperatoribus, nempè Pipino, Carolo Magno, Ludouico Pio, & Ottonibus, quondam collata, Benedicto Papæ gratitudinis ergô, & pietatis in Principem Apostolorum amore, singillatim omnia recensendo confirmauit; ac liberam pariter Romani Pontificis electionem, Clero Populóque Romano reliquit; aliáque plurima dona, iuráque eidem concessit: quod quidem tam sua, quàm omnium Episcoporum, Abbatum, Ducum, ac Comitum, qui cum ipso erant, subscriptione, atque Imperatorij sigilli impressione roborari voluit: reseruatis tamen sibi iuribus, ab Eugenio & Leone Pontificibus, aliis Imperatoribus concessis, de quibus dictum est suis locis.

f Rer. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an. ex archiuis Eccl. Rom. [Quæ verò contra illud protulit Goldastus, iuculenter repulit Gretserus cap. 22. Apol. Baron. & lib. 2. cont. Replicat. cap. 17. de quibus dictum est ad an. 774. post num. IV.]

V.

Inter alia quoque quæ diuersis Ecclesiis concessisse reperitur, asserit Leo Ostiensis, ipsum

Sacrum Linteum Domini igne probatum.

post suam coronationem confirmâsse priuilegia ac patrimonia monasterij Cassinensis. Subiicitque, iisdem diebus quosdam monachos Ierosolymis venientes, particulam *Lintei*, cum quo pedes discipulorum Saluator exterserat; secum detulisse, eidémque monasterio obtulisse: cúmque plurimi fidem derogarent, illam particulam probationis causâ ardentibus impositam prunis, mox in colorem ignis versam esse, amotis verò carbonibus, ad pristinam speciem rediisse: & in pretiosissimo scrinio collocatam, magnæ posteà venerationi omnibus extitisse.

VI.

S. Eadmundus vltor in tyrannum insurgit.

Hoc eodem anno Svvanus, vel Svvenus Rex Danorum, cùm anno superiori ingenti classe inuasisset Angliam, & immensis eam malis afflixisset; insuperque ciuitati in quâ S. Eadmundi Regis Martyris corpus quiesceret, quæ eiusdem Sancti Ecclesiæ data fuerat, grande tributum imposuisset, ac nisi solueretur, minatus esset incendium vrbis, & Ecclesiæ euersionem: ac denique ipsi sancto Martyri detrahere non cessaret: idem, inquam, Svvanus hæc iactans, cùm aliquando magna Danorum multitudine vallatus esset, ipsum S. Eadmundum armatum ex aduerso venientem solus vidit: ad cuius conspectum tremens, & militum auxilium magno clamore implorans, acriter à Sancto confossus eius cuspide, & de equo deiectus, paulò pòst magno cruciatus tormento mirabiliter vitam finiuit. Narrat ista Rogerius in priori Annalium parte; eadémque Westmonasteriensis hoc anno ex libello miraculorum eiusdem Sancti.

IESV CHRISTI
AN. 1015.
BENED. VIII.
AN. 4.
HENRICI 2.
BASIL. & CONST. 40.

I.

a Ditm. lib. 6.

Ernesti Ducis publica peccatorum confessio.

ANNO Christi millesimo decimoquinto, Indictione decimatertiâ, ponit Ditmarus *a* obitum Ernesti Alemaniæ Ducis: qui casu in venatione sagittâ vulneratus, memoratu dignum contriti cordis specimen exhibuit; dum mortem sibi imminere perspiciens, cùm presbyterum non haberet cui sua secretò confiteretur peccata, eadem cũctis eum comitãtibus publicè propalauit, & mox ex hâc vitâ migrauit. Porrò eiusmodi publicæ confessionis erubescentiam spontè pati hominem velle ob delictorum suorum pœnitentiam, gratum esse Deo sacrificium, per quod ipse perpetrata delicta dimitrat, in commentario illo qui inscribitur *Vitæ Patrum*, & alibi, sunt exempla; cùm tamen ne id fieri debeat, decreto S. Leonis *b* fuerit vetitum.

b Leo ep. 80. ad Episc. Camp. c. 2.

IESV CHRISTI
AN. 1016.
BENED. VIII.
AN. 5.
HENRICI 3.
BASIL. & CONST. 41.

I.

ANNO Christi millesimo decimosexto, Indictione decimaquartâ, Saracenos Ecclesiæ littora inuadentes Benedictus Papa comparatâ validâ classe ad internecionem deleuit, ipsorum Rege fugâ lapso, Reginâ verò captâ, & ob audaciam capite truncata. Rex autem morte coniugis & sociorum admodùm turbatus, Summo Pontifici saccum castaneis plenum misit, tot se in proximâ æstate milites esse ducturum mittens; Pontifex verò marsupium eidem milio plenum remittens, tot ipsum loricatos, vel plures in Italiâ inuenturum respondit. Hæc pluribus Ditmarus.

Bened. PP. debellat Saracenos.

a Ditm. li. 7.

II.

Canutus Rex Danor. regnat in Anglia.

Hic pariter est annus, quo Ethelredo Anglorum Rege defuncto, mala innumera experto quæ ei obuentura prædixerat S. Dunstanus ob necem illatam fratri; communi Anglorum cõsilio externus Rex electus est Canutus, siue Knutus Danus, Christianus & valdè pius; qui post Svvanum patrem insulam illam armis occupatã possederat, iam debellatis iis qui post Ethelredum regnare tentâssent. Hæc & alia de eo, qui prosecuti sunt res Anglorum, Rogerius, Matthæus VVestmonasteriensis, & alij recentiores; necnon qui *b* scripsêre res Danorum: ex quibus etiam constat, vtrobique regnâsse Canutum, in Angliâ atque Daniâ, & Magnum ob id nuncupatum esse, curámque diligentem Ecclesiarum habuisse. Ad quem etiam apparet ex VVillelmo *c* Malmesburiensi, scriptam esse à Fulberto Episcopo Carnotensi epistolam (quæ extat *d*) cùm accepit ab eo missum munus.

b Adam. lib. 2. cap. 38. & aliy.

c Malmesbur. de Reg. Angl. lib. 2. c. 11. in fi.

d Fuld. ep. 81.

III.

S. Symeonis Armeni obitus.

Hoc eodem anno mortuus est vir sanctitate insignis, genere Armenus, nomine *Symeon*, qui vitæ anachoreticæ cunabula exercuit in Palæstinâ; indéque diuino monitu in Occidentem migrans, atque Italiam, Gallias, & Hispanias visitans, loca sancta peragrauit, vbique miraculis coruscans, & cùm Romæ à Benedicto Papâ, (vbi & præsentissimum euasit diuinitùs vitæ periculum, in quod ob suspectam Armenorum hæresim inciderat) tum alibi ab omnibus honorificè exceptus: qui tandem Mantuæ in Domino quieuit: extántque Res ab eo præclarè gestæ, ab auctore eiusdem temporis conscriptæ. Longè verò diuersùs est Symeon iste, ab illo qui in Galliis post annos viginti diem obiit; de quo dicendum suo loco.

IESV CHRISTI
AN. 1017.
BENED. VIII.
AN. 6.
HENRICI 4.
BASIL. & CONST. 42.

I.

Noui hæretici apparent in Gallia.

ANNO Christi millesimo decimo septimo, Indictione decimaquintâ, Aureliis in Gallia detecta est hæresis Manichæa, eò delata à muliere quadam ex Italia veniente, quæ cùm multos alios, tum præcipuos ex Clero eiusdam ciuitatis seduxit; asserens, fabulas esse quicquid in Veteri ac Nouo testamento de Deo Trino & Vno dicitur: cælum & terram ab æterno esse absque principio, voluptatum flagitiis non repositam esse vindictam; omnéque Christianorum opus pietatis & iustitiæ, laborem esse superfluum: aliáque eiusmodi deliramenta. Ad quæ euertenda sedulò inuigilans Christianissimus

nissimus

IIDEM IGNI TRADUNTUR. a Glab. lib. 3. cap. 8.

nissimus Rex Francorum Robertus, *Aurelias* properans *conuocatis* plurimis Episcopis & Abbatibus, detectos eiusdem hæresis fautores, cùm eamdem abiurare renuerent, viuos igni tradidit; ceterósque eiusdem peruersitatis sectatores, simili pœná vbique extinxit. Quomodo autem ista se habuerint, Glaber *a* qui aderat accuratè descripsit: quorum pariter mentio habetur in Fragmentis Historiæ Francorum Roberti, necnon in *b* Fragmentis Historiæ Aquitanicæ: vbi etiam traditur, exortos per diuersas Occidentis partes eiusdem hæresis homines, per latibula sese occultare cœpisse, decipientes quoscumque possent; suadendo negare baptismum, signum S. Crucis, Ecclesiam, & ipsum Redemptorem, honorem Sanctorum, coniugia legitima, & esum carnium: repertósque apud Toletum in Hispaniá, eodem ignis supplicio punitos esse.

b Ext. post Roberti Vitam append. ad Glabr.

II. IVDAEORUM SCELUS DE IMAGINE CHRISTI DELUSA.

Paulò verò superiùs in iisdem Aquitanici Fragmentis traditur, his diebus in Parasceu post Crucem adoratam vsque ad Sabbatū Sanctum circa vesperam, concussam esse Romam à vi ventorum, & penè omnes Romanos mortuos esse tam Christianos quàm Iudæos: Cùm verò quidam Iudæus Christianis intimásset: quòd in Parasceue in synagogá Imaginem CHRISTI delusissent, sicut fecerant Domino parentes eorum; hoc comperto, Benedictum Papam Iudæos qui hoc egerant, iussisse decollari, móxque cessâsse ventos.

III. PLUUIA SANGUINIS IN AQUITANIA.

Sed & in Fragmentis Francorum Historiæ, post recensitos Manichæorum errores & supplicia, subiicitur, circa id tempus in regione Aquitaniæ secus maritima, ante solemnitatem S. Ioannis Baptistæ, tribus diebus de cælo pluisse sanguinem; qui cadens super carnem hominis, aut super lapidem, non poterat lauari; si verò super lignum caderet, lauabatur. Porrò de hoc prodigio consultus à Roberto Rege Fulbertus Episcopus Carnotensis, inter Episcopos Gallicanos doctriná facilè princeps, illud de variis peccantium hominum generibus, eorumdémque punitione interpretatus *c* est. Consecuta verò esse bella grauissima in eá prouinciá inter Guillelmum Aquitaniæ Ducem & Ganfredum Comitem Andegauensem, iisdem Fragmentis traditur.

c Fulb. ep. 79.

IESV CHRISTI
AN. 1018.

BENED. VIII.
AN. 7.

HENRICI 5.

BASIL. & CONST. 43.

I. a Ditm. l. 7. CLADES BOREAL. ECCLES.

ANNVS Christi millesimus decimus octauus, Indictione primá inceptus, ob frequentia mala quæ peperit Borealibus Christianis, à Ditmaro *a* nouá nuncupatione Termotio appellandus existimatus est, siue Contritio magna. Recensens autem ipse plura infausta quæ in Germaniæ prouinciis contigêre, & damna Ecclesiis illata tam à Principibus quibusdam, quàm à populis Aborritis & Waris à fide refugis, atque inter alia, Kiouiæ ciuitati primariæ; mirum est quod de eiusdem vrbis religione narrat, nimirùm erectas extitisse in eá plusquàm quadringentas Ecclesias; fuisséque lege statutum, vt qui post Septuagesimam carnem manducâsse inueniretur, confestim dentium auulsione puniretur. Recenset pariter dirissimam adulterij pœnam, aliáque eiusmodi quæ admiranda potiùs quàm laudanda ipse putauit: sed planè ardens zelus animi commendandus, cùm putauerit legislator atrocissimis pœnis muniendam diuinorum præceptorum obseruantiam, ne quis ea transgredi quouis modo præsumeret, pœnarum immensitate cohibitus. Porrò his enarratis Ditmarus finem scribendi fecit, pariterque viuendi, anno ætatis quadragesimo primo: multiplici quidem nomine commendandus, sed imprimis quòd in omnibus optimi Pastoris specimen edidit; & cum omnibus aliis virtutibus, tum præcipuè humilitate enituit, in cunctis semper suî accusator existens, aliorum verò commendator eximius. Ceditque insuper ipsi magnæ laudi, quòd iam argumentis mille, & exemplis innumeris egregiè fidem Catholicam testatam reliquit, aduersùs suos Gentiles apostatas Nouatores qui nostro hoc sæculo mersêre.

DITMARI OBITUS.

II. NORTHMANNI IN ITALIA PUGNANT CONTRA GRÆCOS.

Idem hic annus est, quo Northmanni duce Rudolpho quodam viro fortissimo, (qui Richardi Northmanniæ in Galliá Comitis, quem offenderat, iram metuens Romam se contulerat) hortatu Benedicti Pontificis aduersùs Græcos in Apuliá pugnantes, tribus ingentibus prœliis cum eis decertârunt. Hoc enim ex Leone *b* Ostiensi exploratum habemus, dum ait id factum anno septimo Atenulphi Abbatis Cassinensis, quem ipsius assertione *c* constat creatum esse anno Domini millesimo vndecimo. Rem verò gestam ante ipsum descripsit Glaber *d* huius temporis auctor; qui addit, cùm multæ auxiliares copiæ Constantinopoli ad Græcos missæ essent, nec par Rudolphus esset iis penitùs debellandis, perrexisse ipsum cum paucis in Germaniam, petiturum ab Henrico Imp. auxilium.

b Leo Ost. l. 2. c. 38.
c Id. lib. 2. cap. 31.
d Glab. l. 2. cap. 1.

IESV CHRISTI
AN. 1019.

BENED. VIII.
AN. 8.

HENRICI 6.

BASIL. & CONST. 44.

I.

ANNO Christi millesimo decimonono, Indictione secundâ, Benedictus Papa rogatus ab Henrico Imper. in Germaniam venire, Bambergæ Ecclesiam dedicauit, quod hoc anno factum, Hermanus, Lambertus, Marianus Scotus, Abbas, Vrspergensis, & alij tradunt; Sigebertus autem anno sequenti. Ceterùm non occasio Schismatis Pontificem illuc abire compulit, vt aliquis existimauit (Schisma enim exordio Pontificatûs accidisse, túncque Benedictum in Germaniam primùm abiisse, superiùs demonstratum est:) sed nec vt eam dumtaxat basilicam dedicaret: cùm vt solemniter confirmaret suâ præsentiâ Bambergensem Episcopatum quem erexerat, prout legitur in Actis *a* S. Chunegundis Augustæ Henrici vxoris. Nec fuit leuis hæc causa itineris Pontificis: siquidem ciuita-

a Ap. Sur. 3. Mart. BAMBERGA CIUITAS DATA S. PETRO.

tem istam Bambergensem cum iuribus suis plene subiecit pius Imperator Romanæ Ecclesiæ, cui vt dominæ annuum censum persolueret, nempè equum vnum album cum ornamentis omnibus & phaleris suis, centúmque marchas argenti: quam vt liberaret Henricus Iunior, vice Bambergæ tradidit Ecclesiæ Romanæ ciuitatem Beneuentanam, tempore Leonis Noni Romani Pontificis. Hæc enim ita omnino se habuisse, ex veteribus Cassinatis monasterij monumentis prodidit Leo *b* Ostiensis. De donatione verò Bambergensis fundi, cum omnibus pertinentiis suis, factâ Apostolicæ Sedi, est etiam assertio auctoris Vitæ *c* antiquitùs scriptæ ipsius Henrici Imp. Denique in Fragmentis Historiæ Aquitaniæ, non Ecclesiam, sed ciuitatem ipsam Bambergam recèns ab Henrico ædificatam, à Benedicto in honorem Dei genitricis fuisse consecratam asseritur. Sed & præter hanc causam Pontificis aduentùs Bābergam, illud etiam, & fortè præcipuum fuit consilium eius, vt prouocaret Imperatorem ad ferendas suppetias Ecclesiæ Romanæ aduersùs Græcos, qui pedetentim iam sibi cuncta vsque ad Romanos fines vendicauerant. Quando verò expeditionem Henricus parauerit, dicetur inferiùs suo loco.

b *Leo Ost. l. 2. cap. 47.*

c *Ap. Canis. Antiq. lect. Tom. VI.*

II. DE SVCCESSIONE FPISC.

Quod pertinet ad res Orientalis Ecclesiæ; hoc anno indictione secundâ, mense Iulij mortuus est Sergius Patriarcha Constantinopolitanus, & in eius locum suffectus *Eustathius* primus presbyterorum qui erant in templo Regiæ. Hæc Curopalates. Sed quod dicit, Sergium sedisse viginti annos integros, subrogatum in locum Sisinij defuncti; videtur prætermisisse *Ioannem d* quem Petrus Antiochenus in epistolâ ad Michaëlem Cerularium ponit sedisse ante Sergium, renuisséque sedem illam viuente Ioanne itidem nominato Romano Pontifice eius nominis Decimonono.

d [Fuerit fortè hic Ioannes, ille patruus Ioannis Xiphilini epitomatoris Dionis, cuius ipse meminit in Augusto: tempus enim conuenit.]

IESV CHRISTI
AN. 1020.1021.

BENED. VIII.
AN. 9. 10.

HENRICI 7. 8.

BAS. & CONST. 45.46.

I. POLON. ECCL. LOCVPLETATA, ET STABILITA.

ANNO Christi millesimo vigesimo, Indictione tertiâ, Poloniæ Ecclesias munificentiâ Boleslai Principis pretiosis ornamentis, decoratas, magnísque redditibus locupletatas, præter inuiolabilem stabilitam decimarum totius prouinciæ solutionem; narrat Ioannes Longinus Canonicus Cracouiensis, qui per annos singulos res Polonorum est prosecutus; quem Chromerus Dlugoscum, barbaro cognomento ita dictum, nominare consueuit.

II. a *Ap. Sur. 16. Mart.*

S. HERIBERTI ARCHIEP. OBITVS.

Ad hoc quoque tempus pertinet quod Rupertus Abbas Tuitiensis in Vitâ *a* S. Heriberti Coloniensis Archiepiscopi narrat de Henrico Imperatore; nempè cum inuidorum operâ multorum annorum spatio Heriberto infensus extitisset: iámque ad eum exturbandum Coloniam properâsset, eumdem diuinitùs admonitum ne Sancto molestus esset, ei non solùm reconciliatum esse, verùm etiam multis submissionum generibus eius gratiam promereri studuisse. Post quæ idem Heribertus, præuiso prænuociatóque tam sui, quam Imperatoris obitûs tempore, feliciter ad Deum migrauit hoc ipso, vel potiùs sequēti Anno Domini millesimo vigesimo primo, Indictione quartâ, decimoseptimo Calendas Aprilis, cū sedisset annos viginti tres, mēses duos, & dies viginti duos. Quæ autem præclaræ visiones præcesserint eius obitū, & quæ posteà sint subsecura miracula, quósve honores eius memoriæ detulerit Imperator, pluribus describit idem Rupertus ex antiquiori eius Vitæ scriptore.

IESV CHRISTI
AN. 1022.

BENED. VIII.
AN. 11.

HENRICI 9.

BASIL. & CONST. 47.

I. HENRICI IMP. EXPEDITIO ADVERSVS GRAECOS.

ANNO Christi millesimo vigesimo secundo, Indictione quintâ, Henricus Imp. legationibus (vt vidimus) Northmannorum, & ab ipso Romano Pontifice rogatus, in Italiam se contulit aduersùs Græcos. Id enim hoc anno contigisse, Leo Ostiensis, Marianus Scotus, Vrspergensis Abbas, & alij testantur. Quæ porrò ipsi pia itinere fuerit cum S. Romualdo collocutio, narrat Petrus Damiani in Vitâ Romualdi. Quique in omnibus specimen dedit Christianissimi Principis, sanctissimi planè ducis in militibus ad bellum parandis omnes numeros pietatis absoluit: quippe qui sacratissimâ Eucharistiâ *a* ante prælium communire soleret exercitum, adhiberétque patronos SS. Martyres Laurentium, Georgium, Hadrianum, quos præuio Angelo præcedere consueuisse aliquando vidisset exercitum. Rem verò contra Græcos hâc expeditione ab eo gestam, quos ex Italiâ expulit, captâ quam nuper in Apulia ædificarant, Troia ciuitate, fugatisque aut in deditionem acceptis eorumdem fautoribus; Leo *b*, & Glaber *c* describunt. Post quæ idem Imperator in monasterio Cassinensi alij dolore (quem ipsemet ei S. Benedictus olim in somnis ictu virgæ intulerat, quòd hospitante ipso in quodam eius monasterio, stabularij equorum partem in Fratrum capitulo locassent) acriùs vexatus, ab eodem ipso S. Benedicto ei noctu apparente sanatus est; & in gratiarum actionem, multa ac pretiosa dona eidem monasterio contulit, quòd & certior ab eodem Sancto redditus esset (de quo priùs dubitabat) in eodem monasterio quiescere ipsius corpus: tantæque posteà ad illud monasterium deuotionis fuit, vt si diutiùs vixisset, relicto Imperiali culmine, Deo se in sāctę conuersationis habitu seruiturum eo in loco promitteret. Hæc & alia plurima eò spectantia, Leo; quem consulat qui ea curiosiùs cupit.

a *Bonif. de Reb. Hungar. dec. 2. lib. 1.*

b *Leo Ost. l. 2. cap. 40. & seqq.*

c *Glab. l. 3. cap. 1.*

CVRAT. A S. BENEDICTO.

II. CONCIL. SALEGVNSTAD.

Eodem anno, Indictione quinta, celebratum inuenitur sub Aribone Archiepiscopo Moguntino CONCILIVM SALEGVNSTADIENSE; quod Burchardus Episcopus Vuormatiensis doctrina & sanctitate clarus, qui interfuit, posuit ad suos Decretorum libros appendicem: in quo sanciti sunt canones viginti, ad Ecclesiasticam œconomiam spectantes. Atque primùm omniū sacrorum Ieiuniorū sunt spatia dilatata; nempè

vt

d Conc.Salegunst. c. 1. e Ibid. c. 5. f Microl. cap. 25.

vt omnes d Christiani sub illorum Episcoporum cura existentes, dies quatuordecim ante festiuitatem S. Ioannis Baptistæ abstinerent à carnibus: & in Natiuitate Domini similiter cohibita e & restricta numerosior cuiuslibet sacerdotis vnà die Missarum celebratio; ne scilicet quisquam eorum in die ampliùs quàm tres Missas celebrare præsumeret. At verò non sunt recepta, quæ in eo statuta sunt de tempore præfinito Ieiuniorum Quatuor anni Temporum: aduersùs enim ea latiùs disputat eiusdem sæculi scriptor, qui auctor est Micrologi f; à quo præsens Concilium, *Moguntinum* nominatur, quod in diœcesi Moguntina loco Salegunstad fuerit celebratum.

III. GVIDO ARETINVS INNOTESCIT.

His quoque postremis temporibus sedis Benedicti Octaui Papæ, *Guido* Aretinus professione monachus, musicus insignis innotuit: qui maxima omnium admiratione, nouam addiscendi Musicam rationem inuenit; ita vt puer paucis mensibus disceret, quod pluribus annis vix homo quilibet pollens ingenio antè capere potuisset: qua etiam de causa Romam vocatus est ab eodem Benedicto, postea verò sub Ioanne Vigesimo Benedicti successore, anno ætatis trigesimo quarto edidit de Musica librum, quem *Micrologum* nuncupatum, dedicauit Theobaldo Episcopo Aretino: vt de his omnibus constat ex ipsius ea de re scriptis epistolis g.

g Rec. Bar. Annal. Tom. XI. hoc an. ex antiq.

IESV CHRISTI
AN. 1023.

BENED. VIII.
AN. 12.

HENRICI 10.

BASIL.& CONST. 48.

I. CONGRESSVS IMP. CVM REGE FRANC.

ANNO Christi millesimo vigesimo tertio, Indictione sexta, rediens in Germaniam ex Italia Henricus Imperator, cum Roberto Francorum Rege Christianissimo habuit congressum; cùm ambo (vt inquit Sigebertus) super Carum fluuium apud Euasium conuenerunt, de statu Ecclesiæ Regni, & Imperij tractaturi; condicto vt super his confirmandis etiam Papam Romanum simul ambo Papiæ opportunè conuenirent. Hæc Sigebertus. Glaber a autem eius temporis scriptor, de eorumdem Principum super Mosam fluuium, qui (vt inquit) limes erat vtriusque Regni, congressu agens, egregium insinuat amborum humilitatis exemplum; ex quo discant Principes, multòque magis alij inferioris status homines, quàm vanè superbéque disceptent inter se vsque ad internecionem de præcedentiâ, dum alter alterum supergredi omni conatu laborat. Ait enim, cùm plures ex ambabus partibus insinuarent, indecens esse, vt quis illorum, tantorum scilicèt Regum, semet humilians, quasi in alterius transiret auxilium; satiúsque fore vt in fluminis medium nauibus portarentur simul locuturi: vterque Principem illud inuenire habentem b *Quantò magnus es, humilia te in omnibus*, eiusmodi suorum consilium reiecisse; primùmque Henricum Imp. summo mane transiisse cum paucis ad Robertum Regem, mutuòque amplexu semet deosculantes, post Missarum solemnia ambos vnà prandisse; post prandium verò obtulisse Henrico Robertum immensa munera auri atque argenti & pretiosarum gemmarum centúmque equos magnificè phaleratos, & super vnumquemque loricam & galeam: sed Henricum ex illis omnibus suscepisse tantùm librum Euangelij, auro & lapidibus pretiosis insertum, ac phylacterium eiusdem operis, continens dentem S. Vincentij Martyris: vxorem autem ipsius, pares auri tantùm naues c accepisse. Sequenti autem die, cùm Rex Robertus ad Imperatoris tentoria transiisset, eidem sublimiter suscepto, post prandium centum libras auri puri ab Henrico oblatas esse, Regem verò pares tantùm naues auri ex illo sumpsisse; firmatóque pacto amicitiæ, vtrumque rediisse ad propria. Hæc iisdem fermè verbis Glaber, dicendus potiùs stylo Scaber.

a Glab. lib. 3. cap. 2.

b Eccles. 3.

DONA INVICEM OBLATA.

c Fortè, inaures. Vide notationem.

[Pro *naues*, potiùs legendum videtur *inaures*. Sic enim & in Breuiar. Hist. l. S. Nicephori Patriarch. Constantinop. legitur, Heraclium Imp. Principi Turcarum, eiusque magnatibus, post splendidum conuiuium, singulis largitum esse inaures. Antiquissimum ornamenti genus, tam viris quàm fœminis commune: quod & Patriarcham Abraham misit ad futuram sponsam filij sui, Gen. 24. & propinqui Iob. detulerunt ei in gratulationem restitutæ pristinæ sanitatis & gloriæ, Iob. 42. cuiusque aliàs sæpè fit mentio in sacrâ Scripturâ; (Genes. 35. Exod. 32. Iudic. 8. Iudith. 10. Isai. 3. Ose. 2. &c.) vt iam omittam Indis (Arrian. de gest. Alex.) quoque olim, sicut & hodie, itémque Atheniensibus, Apul. de dogm. Plat.) Persis. (Procop. lib. 1. de Bell. Pers.) ac Parthis, (Tert. de cult. fem. cap. 10.) Inaures ferre familiare fuisse, atque etiam nobilitatem designâsse: vt etiam Tiraquel. adnotauit, de Nobil. ad fi. Nisi tamen & *Naues* hic fortè intelligas, vascula ad bibendum; qualia sunt quæ hodie pluribus populis *Gondola* dicuntur, quòd facta sint ad formam nauicularum, quas Veneti eo nomine vocant.]

II. CONCIL. MOGVNT.

Hoc pariter anno circa tempus Pentecostes, celebratum est generale CONCILIVM MOGVNTINVM ex Germaniæ Episcopis, cui præfuit Aribo eiusdem ciuitatis Archiepiscopus, interfuitque Henricus Imperator. Exciderunt quidem Acta, sed mentio eius reperitur in Rebus d gestis S. Gothardi Hildesemensis Episcopi (qui planè his temporibus egregiâ enituit sanctitate, plurium charismatum donis diuinitùs illustratus) occasione miraculi tunc ab eo editi, cùm ad Synodum accedens in viâ dæmoniacam curauit. Quod eùm accidisse ponatur primo ipsius Episcopatus anno, vtique in hunc ipsum referendum est: si quidem eius præcessor S. Bernuardus ibidem defunctus ponitur duodecimo Calendas Decembris, anno à Christo nato millesimo vigesimo secundo, regni Henrici vigesimo primo, Imperij autem nono, qui est præcedens annus. Ex quibus redarguas eos, qui illud Concilium anno superiori celebratum ponunt: qui etiam magis refelluntur ex certâ Indictione positâ in Actis eius, nempè sextâ.

d Ap. Sur. 4. May. DE S. GOTHARDO HILDESIM. EPISCOP.

IESV

IESV CHRISTI

AN. 1024.

IOAN. XX.

AN. 1.

HENRICI II.

BASIL. & CONST. 49.

I. BENED. PP. OBITVS.

a Ap. Sur. 1. Ianuar.

VISIO DE EO DETENTO IN PVRGAT.

ANNO Christi millesimo vigesimo quarto Indictione septimâ, tertio Calendas Martij, *Benedictus* Papa ex hâc vitâ migrauit, cùm sedisset, non vt Hermannus ait, annos vndecim & dies duodecim, sed vt habet Marianus, annos duodecim: quem à purgatorij pœnis voluisse Deum liberari precibus S. Odilonis Abbatis aliorúmque monachorum cœnobij Cluniacensis, quem viuens Benedictus plurimùm coluerat, scribit Petrus Damiani in Rebus *a* gestis eiusdem Odilonis. Idémque in epistolâ ad Nicolaum Secundum Pontificem, recensens numerum illorum qui se ab Episcopali munere abdicàrunt, aliam narrat visionem ab eodem Papâ Benedicto (quem appellat Maiorem respectu nepotis eius qui Iunior est dictus) factam Episcopo Capreæ, quâ illum monuit vt Ioanni Papæ, fratri Benedicti, denunciaret certam quamdam pecuniam in pauperes pro ipsius à pœnis Purgatorij liberatione impendere; quòd quæ iam essent pro eo indigentibus tradita, nihil ei penitùs profuissent, quia de rapinis & iniustitiis acquisita erant. Additque Petrus, eumdem Episcopum mox vt hæc denunciauit, Episcopalis sarcinæ pondus abiecisse, & monastici sumptione habitûs salutem sibi ex aliena calamitate prouidisse.

II.

b Leo Ost. lib. 2. c. 17. & 58.

IOAN. XX. MALIS ARTIS SEDEM ASCENDIT.

c Glab. lib. 4. cap. 1.

d Panuin. & alij eum secuti.

Quod autem ad IOANNEM Benedicti fratrem & successorem attinet; fuisse ambos fratres germanos filios Gregorij Comitis Tusculani, Leo *b* Ostiensis affirmat. Rursùm enim monstra nobis peperit potentia sæcularis, (erant namque, vt diximus, Comites Tusculani, præcipui in Vrbe proceres) procul facienda semper ab electione Romanorum Pontificum, vt ne vel auditu percipi omninò valeat. Húncque Ioannem, cognomento fuisse *Romanum*, & largitione pecuniæ repentè ex laïco constitutum esse Pontificem, Glaber *c* tradit. Ex quibus conspice, quàm errent *d* qui dicunt hunc ex Episcopo Portuensi creatum Papam: qui si non aliter, certè ex Petro Damiani qui tunc viuebat manifestè redarguuntur, dum in Odilone longè diuersum ponit Ioannem Episcopum Portuensem à Ioanne Papâ Benedicti germano.

III.

GRÆCI TENTANT OBTINERE A ROM. PONT. NOMEN VNIVERSALIS.

Intereà verò, quoniam peculiare illud est, vt qui pecunia emunt sacra, pecunia pariter distrahant; hoc ipso eius ordinationis exordio, eodémque anno Domini millesimo vigesimo quarto, prædictus Glaber eius temporis auctor scribit, tentatum fuisse à Constantinopolitano Patriarcha cum suo Imp. Basilio aliisque Græcis, missis legatis cum multis ac diuersis muneribus, à Romano Pontifice impetrare, vt liceret Ecclesiam Constantinopolitanam in suo orbe, sicut Roma in vniuerso, *Vniuersalem* dici & haberi: ipsúmque Ioannem Papam munerum cupiditate excæcatum pertentâsse clanculò concedere quod petebatur. Verùm cùm eius rei fama vbique diuulgata esset, ingenti ab omnibus tumultu excitato, inter alios Vuillelmũ Abbatum monasterij S. Benigni in Gallia, virum prudentia & doctrina insignem, ideóque summæ apud quoscumque Principes auctoritatis, grauissimas aduersùs hæc præsumpta ad eumdem Pontificẽ dedisse litteras; (quas ipse Glaber recitat, sed mendosas ac truncatas) quæ quidem tanti ponderis fuerunt, vt leuem hominem ne faceret quod moliebatur omninò cohibuerint. Nihil enim penitùs Legatos Græcorum ab Apostolica Sede impetrasse, docent epistolæ Leonis *e* Papæ Noni, post annos fermè viginti conscriptæ ad Michaëlem Constantinopolitanum Patriarcham; quibus expostulat de titulo Oecumenici, quem eius Sedis Episcopi præter ius fásque, reclamante semper Apostolica Sede, nimia arrogantia vsurpassent.

e Tom. 3. ep. Rom. Pontif.

IV.

HENRICI IMP. OBITVS.

f Leo Ost. l. 2. cap. 47.

Hoc eodem anno, tertio Idus Iulij, mortuus est Henricus Imperator, & sepultus Bambergæ; quam ciuitatem Episcopali sede, pluribus Ecclesiis monasteriis, redditibus; & amplissimis donis illustrauerat. Qui ad mortem veniens, (inquit Leo *f* Ostiensis) Episcopis, Abbatibúsque præsentibus, Chunegundem coniugem suam propinquis tradidisse dicitur, ac dixisse; *Recipite quem mihi tradidistis virginem vestram*; vt qui mutuo consensu castitatem seruare Christi amore statuissent. Eadem & alij plerique testantur. Sicque renouata sunt in Christianis Impp. magno miraculo, quæ in primitiua illa Ecclesia apud Fideles reperiri aliquando contigisse, ex Tertulliano *g* suo loco narrauimus. Sed sicut Imperatoris castitas nulla vmquam potuit suspicione pulsari; ita & sanctissimæ Augustæ illibata pudicitia aliquãdo calumniam passa, quasi aurum examinata per ignem, illæsæ permanens, maiori fulgore orbi refulsit; dum (vt auctor illius temporis in eiusdem Augustæ Vita *h*, & alij narrant) ipsa apud virum delata de suspecta consuetudine militis, eadem expetens (securitatem sibi patiente Innocentia) probari per Ignẽ, ignitos vomeres, non secùs ac flores, illæsis manibus contrectauit. Vidit ergo infaustum sæculum, numquam hactenùs visum in continentia tantorum Imperatorum miraculum: gloriatúrque iure Germania vno se edidisse partu Augustum & Augustam sanctos Imperatores, inter Sanctos relatos ambos, & in Tabulis Ecclesiæ perpetua memoria illustres. At de Chunegunde rursùm anno sequenti: qui verò Henrici Vitam scripsit, Adalbero Episcopus Vltraiectensis, (vt asserit Sigebertus *i*) ipse pariter edita ab eo miracula scriptorum memoria consignauit: quæ ab Ecclesia fuisse recepta testatur auctor in Chunegunde. Inter quæ illud non minimum, quòd qui *k* ipsius canonizationi ab Eugenio Papa celebratæ aduersatus est Cardinalis Romanæ Ecclesiæ, eumdem Sanctum est passus vltorem.

g Tertull. l. 2. ad vxor. cap. 6.

h Ap. Sur. 3. Mart.

HENR. IMP. ET EIVS VXOR, VIRGINES ET SANCTI.

i Sigeb. de Vir. Illustr. cap. 139.

k Vit. Henr. ap. Canis. Antiq. Lect. To. VI. quam postea pleniorem edidit Iac. Gretserus, vnà cum Vitâ S. Kunegundis.

V.

l Leo Ost. l. 2. c. 59.

CONRADVS REX GERMANIÆ.

Ceterùm ipsum Henricum successorem sibi in Regnum designasse Conradum, nonnulli affirmant; vt Leo *l* Ostiensis: at alij, post eius obitum ab Archiepiscopis & aliis Germaniæ Principibus fuisse electum tradunt, non absque contradictione potentium. Longè autem errãt, qui hunc filium fuisse ipsius Henrici scripsère. Eum enim ex Vuormatiæ Ducibus originẽ duxisse, Scriptores rerum Germanarum pariter affirmant; fuisséque filium alterius Henrici filij Ottonis, ex quo genitus Gregorius Quintus

Summus Pontifex. Qui quidem in primordiis ætatis, à consanguineis suis contemptui habitus, quòd humilem & quietam vitã legisset, à Burchardo magni nominis Episcopo Vormatiensi quasi adoptiuus susceptus, optiméque institutus, in Regem Germaniæ primò, ac demùm in Imperatorem euasit. In iuuentutis autem lubrico, eo tantùm factò infamatus legitur, quòd relictam affinis sui Ernesti Sueuorum Ducis, ex quâ duos susceperat filios, nomine Giselam, ex progenie Caroli Magni oriundam, ipsiúsque pariter Conradi affinem, filiam verò Rodulphi Burgundiæ Regis, duxit vxorem: cuius rei causâ eius electionem atque vnctionem ab Episcopis esse retardatam, quousque eam ipse dimittere promisisset, Glaber m affirmat: subdique ab iisdem Præsulibus Proceribúsque Germanis petitam esse à Romano Pontifice eius electionis confirmationem; húncque non solùm ei consensisse, sed & mandâsse vt quantociùs suscepto Germaniæ sceptro, Romam pergeret suscepturus Italiæ coronam. Sed de eius in Italiam aduentu, suo loco dicturi sumus. Eiusdem autem inaugurationem non hoc anno factam, quo eiusmodi contentiones viguerunt, sed sequenti, est nonnullorum assertio, verùm ex ipsius diplomatibus, quæ recitantur in præambulis ad Burchardi Decretum, liquet hunc annum primum eius regni numeratum. De cuius rebus per singulos annos gestis, tu consule quæ ab auctore Vitæ n S. Gothardi Episcopi Hildesemensis narrantur.

INCESTVOSVM CONNVBIVM RETARDAT EIVS ELECTIONEM.

m Glab. l.4. in pr.

n Ap. Sur. 4 Maij, c. 24.

IESV CHRISTI
AN. 1025.
IOAN. XX.
AN. 2.
BASIL. & CONST.
AN. 58.

I. S. CHVNEGVNDIS AVG. FIT MONIALIS.

ANNO Christi millesimo vigesimo quinto, Indictione octauâ, tertio Idus Iulij, ipsâ anniuersariâ die obitûs S. Henrici Imperatoris, eius coniux sanctissima virgo Chunegundis Augusta, in monasterio Confugiensi à se erecto, in dedicatione eius Basilicæ, inter Missarum solemnia, dimissis ornamentis Imperialibus, crinéque deposito, ab Episcopo monasticum suscepit habitum, quem sibi ipsa suis manibus operata fuerat; atque in eodem monasterio ad obitum vsque annis quindecim perseuerauit, ceteris monialibus summâ humilitate deseruiens: ac demùm sanctissimo fine quieuit, eiúsque corpus iuxtà tumulum ipsius viri S. Henrici in proprio locello collocatum fuit, quæ pluribus descripta habentur ab eius Vitæ a auctore, qui & miracula ab eâdem edita recenset. Eamdem verò posteà Innocentius PP. III. in Sanctorum numerum retulit b.

a Ap. Sur. 4. Mart.
b Ext. consti. tut. Innoc. ap. Gret. in Diu. Bamberg.

II. GVILIEL. DVX AQVITAN. TENTAT RES ITALIÆ.

Hoc tempore, vacante adhuc Imperio Romano in Occidente, ipso autem Rege Conrado rebus Germaniæ intento, & multiplicitate hostium fatigato; Guillelmus Dux Aquitaniæ, laudatissimus Princeps ac potentissimus, peregrinationem in Italiam instituit, tentaturus animos Principum, an vellent filium quem secum duceret, Regem Italiæ creare, eidémque Imperium conciliare. Est enim de his perbreuis ad Fulbertum c Episcopum Carnotensem epistola Hugonis. Sed cùm vidisset repugnantes Longobardos, & eos qui studebant Conrado aduersarios se fore passurum, rémque haud perfici posse absque ingenti strage Fidelium, vt prudens maluit re infectâ ad propria remeare. Quem, postquàm reuersus est, Deus voluit consolati inopinatâ inuentione Capitis S. Ioannis Baptistæ, factâ in ipsius basilicâ in tugurio sacro cœnobij Angeliacensis in Santonibus: ad quod visitandum vniuersæ Galliæ, Hispaniæ, Britannia, Italia, aliæque gentes vndique concurrerunt, ipséque Rex Francorum Robertus eodem adueniens multa dona obtulit: vt hæc pluribus narrantur in Fragmentis d Historiæ Aquitanicæ.

c Fulb ep. 90.

INVENTIO CAPITIS S. IOAN. BAPT.

d Ext. post Roberti Vitam, append. ad Glabr.

[De aliis inuentionibus, & Translationibus Capitis sanctissimi Præcursoris, dictum est iam superiùs an. 391. nu. II. & 760. I. Quod verò tum iisdem locis, tum præcipuè in Not. ad Rom. Martyrol. 29. Aug. Baronius negâsse visus est antiquiores illas à multis assertas, eius translationes in Gallias, haud impedit quò minùs eæ subsequentibus temporibus contingere potuerint: sicuti videmus & ipsummet hanc partis eius factam inuentionem approbare. Denique quod diuersæ Ecclesiæ glorientur de possessione eiusdem Capitis; ita rem definitam voluit *Rob. le Vasseur.* Theologus Parisiensis & Canonicus Ambianensis, qui peculiarem eâ de re tractatum habuit: vt Angeliaci fuerit pars cranij, missa à Constantino Copronymo Imp. Iconomacho & Hagiomacho, ad Pipinum Regem Francorum Christianissimum, eiusdem Angeliacensis cœnobij conditorem: Romæ in Ecclesiâ S. Siluestri pars altera cranij: Augustæ Prætoriæ in finibus Subalpinorum, maxilla altera Lugduni: Ambiani verò facies, excepto mento, à labro superiori vsque ad partem frontis. At verò quicquid sit de aliis quas non vidi, certè pars illa quæ Romæ visitur in prædictâ Ecclesiâ S. Siluestri, integrum caput refert, excepto dumtaxat mento. Quare cùm de his nihil vsquequaque certum asseri posse videatur, interim de iisdem dicere liceat, (vnà cum Baronio in literis ad eumdem Robertum rescriptis) quod olim Prætores edicto proposito iis qui se rem aliquam possidere affirmarent, *Possidete vti possidetis.* Laudanda verò pietas eorum, qui his sacrosanctis pignoribus cupiunt sibi peculiare tanti Præcursoris patrocinium adsciscere.]

III. BASIL. IMP. MORITVR.

Hoc eodem anno, iam inchoatâ Indictione nonâ, mense Decembri, Basilius Imperator Orientis, cùm vixisset annos septuaginta, imperâsset quinquaginta, repentino morbo correptus exiuit è vitâ, relinquens Imperium integrum fratri suo *Constantino*. Paulò verò ante obierat Eusthatius Patriarcha Constantinopolitanus, in cuius locum idem Basilius collocandum curauerat *Alexium* monasterij Præfectum quo adiutore in Republicâ administrandâ vtebatur. Hæc Curopalates; qui & mores Constantini damnatos recenset, eiúsque tyrannidem in opprimendo populo tributorum violentâ exactione.

IV. BOLESLAI REG. POLON. OBITVS.

Quo pariter anno, die tertia Aprilis, Boleslaus Poloniæ Rex cognomento Chobri, hoc est vir altæ & heroicæ virtutis, Princeps religione præstans, armísque potens, propagator Christianæ fidei, & regni dilator eximius; post iteratam peccatorum confessionem, & sanctissimæ Eucharistiæ sumptionem, ex hac vita feliciter migrauit anno ætatis quinquagesimo octauo, regni vigesimo sexto. Quem propheticè prædixisse venturam Regni cladem, eiusdémque restitutionem in meliorem statum, narrant qui prosecuti sunt res Polonorum, præsertim verò Longinus Canonicus Cracouiensis, qui res ab eo præclarè gestas enumerat. Succeßit autem

In locum eius Mieczslaus filius, sed parentis virtuti longè impar.

IESV CHRISTI
AN. 1026.
IOAN. XX.
AN. 3.
CONST. IX. SOLIVS.
AN. 1.

I. ANNO Christi millesimo vigesimo sexto, Indictione nonâ, Rex Germaniæ Conradus profecturus in Italiam, Vvormatiam primùm se contulit ad S. Burchardum Episcopum ipsius nutritorem. Qui cùm diù antè paralysi laborans lecto decumberet, à Deo precibus obtinuit vt valeret, dum Regem dignè susciperet. Cùm verò eumdem comitatus aliquantisper esset, reuersus ad obitum præuisum se componens, spiritum Deo feliciter reddidit. Rem gestam accuratè narrat eiusdem domesticus, qui Vitam *a* ipsius conscripsit: qui addit, post eius obitum in quodã ipsius secretissimo scrinio, cuius clauem moriens sorori suæ Abbatissæ dederat, repertum esse cilicium hirsutissimum, & catenam ferream ex vnà parte contritam, quibus idem Sanctus carnis affectus domare consueuerat. Reliquit item egregia suæ pietatis & ingenij monimẽta; nempè libros viginti Decretorum, ex sacris Conciliis, Summis Pontificibus, Sanctisque Patribus collectorum; quorum nouissimo libros pœnitentiales, nempè Romanum, Bedæ, & Theodori simul iungens, in viridem obseruantiam reuocauit pristinam Ecclesiæ disciplinam. Insuper ad Clerum suum scriptam reliquit admonitionem, à diacono in Ecclesiâ post lectionem sancti Euangelij recitandam, de his quæ præstanda essent ab ipsis, sexaginta sex breuibus capitibus distinctam; vt sic perseueraret apud eos in compendium redacta doctrina canonum.

S. BVRCHARDI OBITVS. *a Ext. in praamb. ad lib. Decret. Burchar.*

EIVS SCRIPTA.

II. Interim Rex Conradus, vbi eum visitauit, Italiam versùs iter accelerauit, adeò vt Vercellis hoc anno sacrum Pascha celebrârit; quod testantur *b* Acta S. Gothardi Hildesemensis Episcopi, vbi anni singuli rerum gestarum Conradi distinguuntur. Eius verò in Italiam aduentui restitisse ex more Longobardos, adeóque armis fuisse ipsi viam aperiendam, testatur Glaber *c*: aitque ipsi in descensu Alpium occurrisse cum summo apparatu Pontificem Romanum, sicut antè spoponderat.

CONRAD. REX VENIT IN ITALIAM. *b Ap. Sur. 4. Maij. c. 24.* *c Glab. l. 4. in pr.*

IESV CHRISTI
AN. 1027.
IOAN. XX.
AN. 4.
CONRADI I.
CONST. IX. SOLIVS 2.

I. ANNO Christi millesimo vigesimo septimo, Indictione decimâ, Rex CONRADVS Romam se contulit, atque ipso Paschatis die à Ioanne Papa Imperator solemnibus ritibus inunctus est & coronatus: proximâ verò Dominicâ inde digressus, rediit in Germaniam, & S. Ioannis Baptistæ natiuitatem celebrauit Herbipoli. Tradit hæc auctor Vitæ S. Gothardi. De quibus agens pariter Otto *a* Frisingensis, ait Conradum inter duos Reges, Knutum Anglorum, & Rudolphum Burgundionum, honorificè precedentem, à Summo Pontifice coronatum, & ab omni Populo Romano Imperatoris & Augusti nomen sortitum esse: sequentibus autem diebus tumultu orto inter ipsius milites & ciues; graui pugnâ commissâ Imperatorem victoriâ potitum: factâque cum ciuibus pace, ab Vrbe regressum esse. Quod verò tam citò recesserit, eiusmodi militum cum Romanis rixæ, fuisse causa putantur. Ceterùm Glaber & ipse de Conradi coronatione mentionem faciens, addit, cùm ei Episcopi suggererent, vt auctoritate Romani Pontificis, sicut eis promiserat, repodium faceret illiciti coniugij cum Giselâ affine suâ contracti; eumdem hæc grauiter accipientem id agere detrectâsse. Porrò dispensasse cum eo Summum Pontificem, par est credere; cùm appareat ex ea progenitos filios habitos esse legitimos, atque regni substitutum fuisse heredem eorum primogenitũ Henricum posteà Imperatorem; cui & tunc noptui traditam filiam Knuti Regis Daniæ & Angliæ nomine Chunigundem, Vrspergensis affirmat.

CONRADVS CORONATVR IMP. *a Ot. Frising. lib. 6. c. 29.*

II. Quantum autem ipse Knutus Rex, cognomento Magnus, ex hac in Vrbem ad Limina Apostolorum pietatis ergò peregrinatione suscepta profecerit, ex eius litteris tunc ad Angliæ Episcopos & Præfectos pro optimè disponendo regno præmissis inspicere licet, quæ recitantur tum ab Vvillelmo *b* Malmesburiensi, tum etiam ex parte ab Ingulpho; qui sicut ceteris antiquitate, ita & veritate cum auctoritate præstantes, res Anglorum sunt prosecuti. Quibus quidem literis, inter alia multa apparet, Papam cum Metropolitanis Angliæ dispẽsasse, ne posthàc pro Pallio accipiendo ipsimet Romam accedere cogerentur, sicut moris hactenùs fuerat. Verùm paulò pòst contrariis decretis reuocatam esse pristinam consuetudinem, & Archiepiscopos rursùm coactos esse ad Limina Apostolorum pro accipiendo Pallio se conferre; satis constat ex iis quæ dicentur suis locis inferiùs. Ex iisdem verò Knuti litteris redarguuntur planè erroris, qui eius Romam aduentum ponunt anno Domini millesimo trigesimo secundo: Cùm enim etiam ex ipsis constet tunc eum contigisse, cùm illic essent Conradus Imperator & Rudolphus Burgundiæ Rex vtique hoc anno (sicut vidisti) id oportuit factum esse. Addit verò Willelmus, eumdem Knutum domum redeuntem, apud Papiam Brachium S. Augustini Doctoris centum talentis argenti, & talento auri comparatum, apud Couentriam misisse.

KNVTI MAGNI REG. ANGL. ET DAN. EPIST. AD SVOS. *b Malmesbur. de gest. Reg. Angl. lib. 2. c. 11.*

III. Cùm autem Reliquias Sanctorum tam caro pretio distrahi quidam nebulo intelligeret, ex nonnullis ementitis nefariam procurauit exercere mercaturam. De quo Glaber *c* agens, ait fuisse eo tempore hominem plebeium, mangonum callidissimum, ignoti tamen nominis & patriæ, quoniam pro diuersitate temporum & locorum, ne agnosceretur, varia fraudulenter mentiebatur nomina, aut patriam, solitum autem è tumulis clanculò ossa, euellere; & tamquam sibi ab Angelis reuelata (à quibus se singulis fermè noctibus visitari, & familiaribus

IMPOSTOR. NVNDINATOR RELIQVIAR. *c Glab. l. 4. cap. 2.*

colloquiis

colloquiis & oculis frequentari, impudentissimè asserebat) venditare pro Sanctorum Martyrum seu Confessorum Reliquiis: cúmque post innumeras eiusmodi deceptiones in Galliis patratas, perfuga venisset ad loca quædam Alpium; operâ etiam diaboli ad cadauer quoddam hominis mortui, quem martyrem fuisse mentiebatur, multos infirmos variis morbis liberâsse, atque ingentem sibi inde apud vulgus auctoritatem conciliâsse: etsi à nonnullis Antistitibus impostor detectus reiiciendus censeretur, idque reuelatione diuinâ cõfirmatum esset. Hæc pluribus Glaber Cluniacensis monachus, qui eiusdem impostoris examini aliquando se interfuisse scribit. Sanè quidem & temporibus Apostolorum erant in Ecclesiâ falsi fratres (vt testatur *d* Apostolus) & illi plures numero, qui *e* quæstum pietatem putarent. Estque pariter querela S. Augustini *f*, in Africâ quosdam pseudomonachos impostores circuîsse, distrahentes lucri causâ reliquias, quas dicerent esse ossa martyrum. Sed non defuit Deus, cùm opus fuit, seruis suis, monendo reuelans si quis fraude circuitorum in Reliquias quas Fideles colerent error irrepsisset: vt legimus factum apud Seuerum in Vitâ S. Martini, siue aliàs, vel vt modò in istis accidisse Glaber ostendit. Qui ante horum narrationem, aliam ingerit de incolis castri Montisfortis diœcesis Astensis in Longobardiâ, infectis pessima hæresi quâ idola more Paganorum colerent, & cum Iudæis sacrificia litare niterentur; quorum plurimi à circumstantibus Marchionibus ac Præsulibus capti, obstinatissimâ insaniâ eligerent igne comburi, quàm rectam fidem profiteri.

d 2. Cor. 11. *e 1 Tim. 6.* *f August. de oper. monach.*
DEVS MONERE SOLITVS FIDELES CAVERE ERRORES.

IV. S. ROMVALDI OBITVS.

Hoc eodem anno ponitur obitus *S. Romualdi* Abbatis, de quo sæpè superiùs; cuius vitam egregiam Petrus Damiani conscripsit anno decimoquinto post eius mortem. Verùm cùm dicit eum vixisse annos centum viginti, fateor me numerum eiusmodi non inuenire. Cùm enim Honestum Archiepiscopum Rauennatem (sub quo Romualdum, annum agentem ætatis vigesimum, monasticum habitum induisse, constans est ipsius Petri assertio) sedere tantummodò cœpisse anno Christi nongentesimo septuagesimo primo, qui prosecutus est locupletiùs res Rauennates Rubeus ostendat: sanè quidem, etiamsi velimus Romualdum anno primo Honesti initiatum monastico ordine, oportuit eum peruenisse vsque ad annum millesimum septuagesimum primum, vt asseri possit centum viginti annos vixisse. Verùm nec Petrus ipse qui eius Vitam scripsit, ad illud tẽpus ætatem propagauit. Quamobrem ad certiores calculos reuocandi sunt anni Romualdi. Constat autem ex eodem Petro, ipsum in Sanctorum numerum adscriptum esse quinquennio post obitum, eo tantùm antiquiori rito qui tunc etiam frequentiùs erat in vsu; nempè vt petentibus concederet Apostolica Sedes super corpus defuncti altare construere: sicut & idem Petrus in epistolâ ad Henricum Archiepiscopum Rauennatem, refert de aliis Sanctis miraculis coruscantibus, qui hoc eodem tempore vixêre; supra quorum corpora ex Concilij auctoritate altaria sunt erecta, atque desuper sacrosancta Christiani sacrificij mysteria celebrata.

CANONIZANDI RITVS HVIVS TEMPORIS.

V. *g Refert. Baron. hoc an.*

Hoc item anno, nempè Æra millesimâ sexagesimâ quintâ, Nonis Maij, (vt habet *g* sepulchri inscriptio) Alfonsus Quintus eius nominis Rex Legionensis in Hispaniâ, dum aduersùs Saracenos in Lusitaniâ apud Visæum præliaretur, sagitta percussus interiit, summo omnium mœrore, ob insignem eius pietatem erga Dei Ecclesiam, & in eius hostes impios Saracenos immotum animi propositum: cui successit Veremundus eius filius.

VI. GARS REX VASCON. POENITENTIÆ CAVSA ROMAM VENIT.

Hócque pariter tempore (sed nescitur certus annus) Garsias Rex Vasconum ad Limina Apostolorum aduenit, expiandi causa delicti in matrem commissi, cùm falsò illam apud patrem adulterij accusasset: quod pluribus narrant recentiores, res Hispaniarum prosecuti.

IESV CHRISTI
AN. 1028.
IOAN. XX.
AN. 5.
CONRADI 2.
CONST. IX. SOLIVS 3.

I. DISSENSIO IN GALLIA OCCASIONE SVCCESSIONIS REGNI.

ANNO Christi millesimo vigesimo octauo, Indictione vndecima, mortuo Hugone Roberti Francorum Regis filio, quem pater regni consortem elegerat; magnæ dissensiones obortæ sunt inter ipsum Regem & Reginam Constantiam, decernente Roberto regnum deberi secundogenito Henrico, Regina verò muliebri affectione aduitente vt tertiogenito traderetur Roberto. Cuius controuersiæ occasione magnum excitatum est domesticum bellum etiam inter Principes atque Episcopos, aliis Regi, Reginæ aliis studentibus: cùm interim Rex collecto Rhemis suorum Conuentu, Henricum coronauit. Quæ omnia hoc anno contigisse, ex Glabro *a* qui tunc viuens cuncta ob oculos habuit, intelligimus; dum in Iambicis flebilibus illis, quos rogatus à Fratribus Cluniacensibus cecinit de obitu Hugonis, qui ingens omnibus sui reliquit desiderium; ait eumdem Hugonẽ ter denis, minùs duobus annis vixisse. Cùm enim constet, non ante millesimum nasci potuisse Domini annum, eodem auctore Constantiæ nuptias anno millesimo referente; vtique non ante hunc defunctum annum, necesse est affirmare. Sed neque vt dicamus post annum præsentem id accidisse, patitur ratio temporis Fulberti Carnotensis: quem cùm appareat *b* vnum ex illis fuisse Episcopis, qui electioni Henrici fauebant, & ad eiusdem consecrationem Rhemos vocati fuerant; ipsum tamen hoc anno esse defunctum, eo irrefragabili argumento probatur, quòd dedicationi solemni Aurelianensis Ecclesiæ, cui vnà cum pluribus Episcopis Rex interfuit anno sequenti, non ipse Fulbertus, sed eius successor Theodoricus Carnotensis Episcopus interfuisse ponitur ab Helgaldo eiusdem temporis scriptore in Vita Roberti.

a Glab. l. 3. cap. 9. *b Fulb. ep. 45. & 91.*

II. FVLBERTI OBITVS, ET LAVDES.

Porrò Fulberti sanctitatem atque doctrinam demonstrant, si non aliud, scriptæ ab eo Epistolæ: quæ cùm nuper Parisiis editæ fuerint, sunt tamen in multis emendandæ ex codice Vaticano, in quo habentur iunctæ cum Epistolis Sidonij Apollinaris. Sunt verò etiam præclara de eo Scriptorum huius temporis elogia, vt Glabri, & auctoris Historiæ Aquitanicæ, atque alio-

rum. In quo, præter scientiam & vitæ integritatem, maximè commendatur quòd erga sanctissimam Virginem Dei-Genitricem addictissimus seruus, & promptissimus eius amator fuerit; in cuius laudem librum conscripsit, basilicam construxit, gloriámque cecinit: ab ea verò singulari remuneratus est dono, dum ipsi ægrotanti per visum apparens, sugenda aperuit sacra vbera; sicut testatur Guillerinus, & ex eo Vincentius: qui etiam tradunt, ipsum prophetiæ imbutum fuisse spiritu: sed & in extremis positum, haud dubium reliquisse testimonium de Berengario olim suo discipulo, cùm à plurimis visitatus, inter alios oculis rimatus Berengarium, nisu quo potuit expellendum censuit, eo testatus immanem dæmonem prope illum consistere, multósque ad eum sequendum blandiente manu & illicitè corrumpere. Testatur eadem Vuillelmus Malmesburiensis, dum de Berengario funestam texit historiam. Aduersus cuius etiam errorem idem Fulbertus antidotum voluit reliquisse benè compositum, dum in epistolis c ad Adeodatum & Finardum, de veritate Corporis & Sanguinis Christi in Sacramento Eucharistiæ, dogma statuit, ac disertè confirmauit.

Moriturus sigillat Berengarium.

c Ext. in Bibl. Patr.

III. S. Olavi Regis Norueg. martyrium.

d Adam. Hist. Eccl. l.2.cap.40. & seqq.

Hoc item anno cōtigisse martyrium *S. Olaph*, siue Olaui Regis Noruegiæ, siue Northmanniæ, ex Adam d Canonico Bremensi, Chronicísque Noruegianis accipitur. Cui cùm iuge fuisset bellum pro defensione regni sui aduersus Knuthum Daniæ & Angliæ Regem, illud occupare omnibus modis conantem; idem non minùs zelo Dei, & iustitia ciuili, quàm fortitudine bellica præstans, maleficos, augures, magos, & incantatores, (quo genere hominum tum ceteræ prouinciæ boreales, tum maximè Noruergia infecta esset) penitùs delere studens, rebellione Principum, quorum ipse mulieres propter maleficia sustulerat, è regno pulsus est à Knutho. Sed cùm illud paulò pòst Ruzlorum & Sueonum auxilio recuperasset, nemini ampliùs parcens, qui vel magus permanere vellet, aut Christianus fieri nollet; demùm à nonnullis magis in sociorum vltionem obtruncatus est, siue in gratiam Knuthi hostis infensissimi latenter occisus: cuius corpus pluribus posteà signis & miraculis claruit. Narrat hæc pluribus Adam: habétque insuper de altero Olaph Sueciæ Rege, qui plurimùm laborauit vt suos subditos ad fidem Christi conuerteret, necnon de *Vlfrido* Episcopo Anglo, qui diuino instinctu in eamdem Sueciam prædicaturus veniens, post multorum conuersionem, à reliquis dilaniatus quòd idolum gentis confregisset, coronam martyrij adeptus est.

IV. Constantini Imp. obitus, et Romani subrogatio.

Hoc eodem anno, nona die Nouembris, Indictione duodecima, mortuus est Constantinus Imperator Orientis. In cuius locum Romanus, repudiata coniuge vt acciperet Zoën filiam Constantini, subrogatus est eidem sanguine coniunctus. Hæc Curopalates; qui eumdem Romanum tradit optimis exordiis, & laudabilibus progressibus, tum loca & personas Ecclesiasticas, tum alios quoscumque sibi subiectos tractasse.

IESV CHRISTI
An. 1029.
IOAN. XX.
An. 6.
Conradi 3.
Romani 1.

I. Dedicatio Basil. S. Aniani Aurel.

Anno Christi millesimo vigesimo nono, Indictione duodecimâ, Robertus Rex Francorum Christianissimus, conuocato plurimorum Episcoporum cœtu, basilicam à se constructam Aurelianis in memoriam S. Aniani eius ciuitatis quondam Episcopi, (quem magnâ semper coluit veneratione, quòd ipse iuuenis grauissimo correptus corporis languore, nuncupatis Christo votis, per intercessionē eiusdem Sancti fuisset sanitati restitutus:) solemni ritu voluit consecrari, eamdémque pretiosissimis donis & oblationibus locupletauit: quæ omnia pluribus descripsit in Vita ipsius Helgaldus monachus, sincerus eius temporis historicus: qui & permulta alia refert de summa pietate eiusdem sanctissimi Regis, & ipsius maiorum, erectísque ab eis quamplurimis Ecclesiis & monasteriis, iisdémque ingentibus donis ornatis atque dotatis; & de aliis infinitis pietatis in Deum, reuerentiæ in Sanctos, & charitatis in proximos operibus: quibus iactis nouæ huius successionis firmissimis fundamentis, stetit ea hactenùs contra diuersos impetus procellarum, ventorum, & fluminum; permansura semper si benè collocata fundamenta persistant, casura verò proculdubio si impiè reuellantur.

Robert. Regis et decess. eius pietas.

II. Concil. Lemovic. in causa Apostolatus S. Martialis.

Hoc item anno celebrata est pariter in Galliâ Synodus Lemovicensis, sub Gauzelino Archiepiscopo Bituricensi magni nominis viro, & Iordano Episcopo Lemouicēsi, in causâ hoc tempore in Aquitaniâ controuersâ de Apostolatu S. Martialis Christi Discipuli, qui primus in eâ prouinciâ Euangelium prędicauit: nimirùm essétne in sacris precibus nominandus *Apostolus*, sicut in Ecclesiâ Lemouicensi ab eo erectâ hactenùs factum esse constaret: contradicentibus aliis nonnullis, atque contendentibus non Apostolum, sed *Confessorem* tātummodò nominandum. Porrò istam Synodum hoc anno habitam esse, satis constat ex eo quòd in Actis alterius Concilij celebrati itidem in ciuitate Lemouicensi post obitum Roberti Regis, hoc gestum ponitur ipso primo anno dedicationis basilicæ Saluatoris eiusdem ciuitatis; quam quidem ab vndecim Episcopis consecratam esse decimoquinto Calendas Decembris anni Christi millesimi vigesimi octaui, expressum habetur in scripto Chronico Gaufredi monachi S. Martialis Lemouicensis cœnobij.

III. Exactis facta inquisitio de ea re.

Sed quod ad ipsum huius anni Concilium pertinet; leuis fortasse causa videri posset, vt ob titulum dumtaxat S. Martialis deberent conuocari Episcopi, plurimæque (vt in eius Actis narratur) Litaniæ fieri ad explorandam diuinam sententiam; eâ præsertim in re quæ amicâ sententiâ definiri citiùs potuisset, nempè non tantùm illos Duodecim, sed & reliquos Discipulos dictos reperiri Apostolos; insuper & eo nomine in Ecclesiâ decoratos omnes, qui le-

gitimè

gitimè missi ab Apostolicâ Sede populos ad fidem Christianam conuertissent; quibus duabus rationibus competeret S. Martiali, vt Apostolus dici iure posset. Verùm quòd cùm semel quid deducitur in controuersiam, crescentibus studiis quamuis minimum in immensum augeri solεat, planè factum est, vt nec istud Concilium suffecerit ad quæstionem omninò sedandam, licèt in eo permultæ tam ex Oriente quàm Occidente petitæ, ac summâ curâ conquisitæ probationes prolatę fuerint; sed opus fuerit alias etiam congregare Synodos *a*, Bituricensem, posteriorem, Lemouicensem, atque Pictauiensem, prout eadem Acta posterioris Lemouicensis significant. Quin & insuper de his consultam *b* fuisse Apostolicam Sedem, & à Ioanne Pontifice hoc tempore sedente decretum atque rescriptum esse, Martialem Apostolum dici ac vocari debere; testati sunt in eâdem posteriori Synodo Lemouicensi Iordaous illius ciuitatis Episcopus, & Æmo Bituricensis Metropolitanus successor Gauzelini: cui Sedis Apostolicæ decreto & reliqui omnes assensum præbuerunt.

a Vid. infrà an. 1034. num. III.
b Ap Baron. an. 1032.
S. MARTIALIS DICENDVS APOSTOLVS.

[Prædictum Ioannis Papæ rescriptum non extare putauit Baronius an. 1032. Vidimus nos exscriptum ex Archiuo Ecclesiæ S. Martialis ciuitatis Lemouicensis; missum illud ad Iordanum Lemouicensem & cunctos alios Episcopos Galliarum: quo post breuem S. Martialis prærogatiuarum, conuersionum populorum, & miraculorum enarrationem, ait eos qui illi detrahere præsumerent quasi nihil ei esset commune cum Apostolis, sed Confessoribus, *non loqui, sed insanire videri.* Subindéque auctoritate sacræ Scripturæ ostendens alios etiam præter illos Duodecim dici posse & debere *Apostolos*, demum sic concludit: *Nos verò in firma pietate educati, Martialem Apostolum nominari posse definimus, & æquè Officia Apostolica in diuinis mysteriis exhiberi sibi censemus; nec de illius beatitudine gustare quemquam posse confidimus, qui sibi respondenti nomini sacris operibus Apostolicam dignitatem subtrahere inuidiosè conamur.*]

IESV CHRISTI
AN. 1030.

IOAN. XX.
AN. 7.

CONRADI 4.

ROMANI 2.

I. EXPEDITIO CONRADI IMP. ADVERSVS HVNGAROS, DIVINITVS REDDITA IRRITA.

ANNO Christi millesimo trigesimo, Indictione decimatertiâ, cùm Imperator Conradus ruptâ pace expeditionem aduersùs S. Stephanum Hungariæ Regem parâsset; idem Stephanus exercitum pro suâ defensione comparans, sed perpendens se nihil posse sine cælesti auxilio, sanctissimæ Virgini Dei-Genitrici suas iniurias his verbis commendauit: *Si placet tibi Domina mundi, tuæ partem hæreditatis ab inimicis deuastari, & nouellam Christianismi plantationem dissipari; ne quæso sinas illud imputari diffidentiæ meæ, sed potiùs dispositioni voluntatis tuæ. Si quid commeruit culpa pastoris, ipse luat; oues, quæso, insontes ne patiaris affligi.* hísque dictis, tamquam acceptâ consolatione ab eâ, fidenter mouit in hostes. Alterâ verò die nuncius venit ad singulos quosque duces exercitûs Germanorum, ab Imperatore litteras afferens: vt pedem retrò referrent. Quod audiens Imperator, qui nihil tale iusserat, háudque dubitans rem diuinitùs gestam esse, se deinceps à Stephani inuadendo Regno timore Iudicis æterni cohibuit. Hæc pluribus Cartuitius *a*: quæ quidem hoc anno gesta esse, tradunt Scriptores *b* rerum Germanarum; licèt non desint qui *c* in annum sequentem ea reiiciant.

a Vit. Steph. c. 16. ap. Sur. 20. Aug.
b Vrsperg. Herm. Lamb.
c Marian. & Sigeb.

II. Eodem verò anno Domini millesimo trigesimo, tradit idem Cartuitius *d*, eiusdem Stephani filium Emericum, & ipsum pietate ac moribus sanctissimum, vitâ defunctum esse: qui quidem meruit mortuus semper viuens inter Sanctos referri, anniuersariáque memoriâ in Ecclesia *e* publicè prædicari. Post cuius obitum, ipsius parens Stephanus coniurationem à suis passus est; à qua Deus eum custodiuit illæsum, vnde experimentum caperet, se ad probationem, non autem ad perditionem tentari permitti; nimirùm vt faceret maximum (quod euenit) cum tentatione prouentum.

d Vit. Steph. cap. 19.
S. EMERICVS FILIVS S. STEPH. REG. HVNG.
e Mart. Roman. 4. Nouemb.

III. Hoc item Redemptoris anno, in Sorano agro, illo ipso loco vbi Fibrenus influit in Lirim; illustrato olim cunabulis Ciceronis, vt ipse testatur libro de Legibus, erectum est nobile monasterium Dei-Genitricis nomine, quod posteà à primo eius Abbate, dicto Dominico, vitæ sanctitate celebri, & gratia miraculorum illustri, cœpit vocari nomine S. Dominici; quod perseuerat vsque in hanc diem. Erectum est autem à Petro Rainerij filio, Soræ & Arpini Castaldæo, siue Seniori, eiusdémque bonis locupletatum. De cuius fundatione & dotatione extat tunc confectum instrumentum in codice scripto Abbatiæ Casæmarij in agro Verulano, septimo milliario Sora distantis. Insupérque sunt in eodem codice, venerandæ antiquitatis & aliæ plures donationes à diuersis factæ eisdem & aliis monasteriis: & inter alias reperimus donationem factam à *Gregorio de Barono* monasterio Casæmarij, anno Domini millesimo centesimo nonagesimo secundo, sub Cælestino Papa Tertio; aliámque insuper à *Leonardo de Barono* eidem monasterio factam tempore Bonifacij PP. VIII. anno Domini 1296. Vidimus, & gauisi sumus, antecessores nostros his pietatis insignibus reperisse nobilitatos. Porrò eamdem ipsam nostram familiam, ita vsque ad nostram ætatem DE BARONO dictam, nos primi mutauimus, illud *de Barono* cognomentum deriuantes in BARONIVM, more Romano. Sed absit vt prætterquàm in Domino *f* gloriemur; in ipsa vera nobilitate, quam, per adoptionem in filiorum Dei familiam cooptati, sumus feliciter consecuti. Nam si filij *g*, & heredes; heredes quidem Dei, coheredes autem Christi.

ANTIQVA MONVMENTA FAMILIAS BARONIANAE.
f Ephes. 1.
g Rom. 8.

[Præcedens articulus licèt non tanti videri possit, vt habitâ instituti nostri ratione, huic Epitome inserendus fuerit: illum tamen prætermittere nefas omninò putauimus, quòd egregia contineat familiæ BARONIANAE antiquæ monumenta pietatis; quam ipse Eminentissimus Cardinalis Annalium conditor cumulatissimè confirmauit: plurimis erectis, dotatis, ornatis, ædificiis sacris, aliísque exhibitis piis donis atque legatis: sicut testis est vniuersa Italia, ac præcipuè ipsa vrbium Regina, pietatis domicilium, æterna ROMA: vt pluribus ostendimus in ipsius Vitâ.]

IESV CHRISTI
AN. 1031.
IOAN. XX.
AN. 8.
CONRADI 5.
ROMANI 3.

I. BELLVM CIVILE SEDATVR IN GALLIA.

ANNO Christi millesimo trigesimo primo, Indictione decimaquartâ, flagrârunt Galliæ bello ciuili, cùm Henricus & Robertus filij Roberti Regis, sedatis quas diximus de regni successione discordiis, firmatóque inter se amicitiæ fœdere, aduersùs patrem, instigante præcipuè matre, arma verterunt: quos patet armis persecutus, eosdem paulò pòst consilio Willelmi Abbatis S. Benigni, magni nominis huius temporis viri,& virtutibus ac miraculis clarissimi, ad patrem redeuntes suscepit. Narrat hæc Glaber a; qui cùm hæc gesta tradat anno qui mortem Roberti Regis præcedit, vtique hoc anno collocanda esse opus est affirmare.

a Glab. lib. 3 cap. 9.

II. ROMANI IMP. RES PIE GESTAE.

Quod pertinet ad res Orientales; hoc anno Romanus Imp. totus in erigendis & exornandis Ecclesiis, antiquam Dei-Genitricis Imaginem, quæ erat in Blachernis prope Constantinopolim,occultatam tempore Constantini Copronymi Iconomachi,reperit,& ad cultum pristinum reuocauit. Templum quoque Ierosolymitanum, à Saracenorum Principe Azizio Ægyprio olim demolitum, permissu eius filij è Romanâ quâdam captiuâ nati, reædificare cœpit, quod successor eius Michaël posteà consummauit. Hæc Curopalates, & ex eo Cedrenus.

IESV CHRISTI
AN. 1032.
IOAN. XX.
AN. 9.
CONRADI 6.
ROMANI 4.

I.

ANNO Christi millesimo trigesimo secundo, Indictione decimaquintâ, Ioannes Romanus Pontifex ad preces Sancij Maioris, Regis Nauarræ atque Castellæ, concessit monachis monasterij Leitẽsis creare Episcopum Pampilonensem. Nam antiquis a temporibus Pampilonenses Episcopi ob barbarorum incursiones sedem transtulerant in Leirense monasterium, quod situm est in iugis Pyrenæis. Cuius concessionis occasione *Pampilonæ* CONCILIVM Episcoporum habitum est; in quo imprimis actum, vt antiqua sedes Pampilonensi Episcopo redderetur. Ceterùm Regis Sancij commendata est religio ergà cultum monasticum; qui ad pristinam sanctitudinis formam in Leirensi monasterio restituendam, vsus est monachis Cluniacensibus è Galliâ petitis, ac magno honore acceptis. Idémque ab omnibus fermè rerum Hispanicarum scriptoribus fertur, iacentem suis ruinis sepultam Palentinam ciuitatem restituisse, hâc oblatâ diuinitùs occasione, quòd cùm in venatione aprum insectaretur, illéque fatigatus intra obuios parietes qui supererant Memoriæ S. Antonini Martyris se recepisset, apud relictam ibi sacram aram consistens; Rex venabulo illum appetens, eleuatum brachium ad feriendum mox torpedine redditum senserit inutile; sed reatum agnoscens, Martyrem deprecatus pristinum eiusdem vsum diuinitùs receperit: qui quidem suo damno didicit quanta deberetur locis sacris immunitas, etiamsi corruisse visa fuissent, vt nec bestiam illuc confugientem lædere liceret. Quapropter huius euentûs occasione Regem non solùm eam restituisse tradunt Ecclesiam, sed etiam nobilem ciuitatem iterùm incolendi restitutis mœnibus auctorem fuisse. Porrò ipsum pietate insignem ex hâc vitâ post triennium, nempè Æra millesimâ septuagesimâ tertiâ, (qui est Christi annus millesimus trigesimus quintus) excessisse, eius sepulchralis inscriptio docet, vbi vocatur Rex Pyrenæorum montium & Tolosæ; vir per omnia Catholicus: reliquítque heredem filium suum Ferdinandum cognomento Magnum, de quo inferiùs.

a Marian. l. 8. cap. vlt.

CONCIL. PAMPIL.

QVANTA DEBEATVR LOCIS SANCTIS REVERENTIA.

IESV CHRISTI
AN. 1033.
IOAN. XX.
AN. 10.
CONRADI 7.
ROMANI 5.

I.

ANNO Christi millesimo trigesimo tertio, Indictione primâ, accidisse testantur tabulæ astronomicæ Solis eclipsim tertio Calendas Iulij, ipsâ die natali SS. Apostolorum Petri & Pauli; quod & paulò pòst pluribus demonstrabitur. Illam autem inter alios Glaber a describens, tradit eam ab horâ eiusdem diei sextâ vsque ad octauam perdurasse, Solémque factum esse saphiri coloris, gerentem in superiori parte speciem Lunæ à sua reilluminatione quartæ: intuitum autem hominum in alterutrum, velut mortuorum pallorem apparuisse, & res quascumque sub aëre crocei coloris visas esse; ingentémque horrorem omnes occupasse. Sed & eadem die, in Basilicâ S. Petri quosdam ex Principibus Romanorum conspirasse in Ioãnem Pontificem, cupientes illum interimere; sed minimè valentes, à sede tamen expulisse. Et tam pro hac re, quàm pro aliis insolenter patratis, Conradum Imp. Romam proficiscentem, propriæ Sedi Pontificem restituisse. Hæc Glaber. Ceterùm eumdem Ioannem Papam liquet hoc ipso anno, sexto Idus Nouembris diem obiisse, cùm sedisset annos nouem, menses octo, & dies aliquot: (certus enim numerus ignoratur, licèt diuinent alij:) sepultúsque est in Basilica S. Petri inter portam Argenteam & Romanam. In eius verò locum hoc eodem anno subrogatum fuisse BENEDICTVM, qui anteà dictus fuit Theophylactus, habent Hermannus, Sigebertus, & alij.

a Glab. l. 4. c. 8. & 9.

INGENS SOLIS ECLIPSIS, ET QVID PORTENDERIT.

IOAN. PP. OBITVS.

II. BENEDICTVS IX. ADOLESCENTVLVS.

Cùm (proh nefas) tyrannide Alberici Comitis Tusculani, ægrè ferentis Pontificatum, duorum germanorum, Benedicti atque Ioannis successione stabilitum, è domo sua egredi; proprius ipsius filius puer in sacrosanctam Petri

Sedem,

Intruditur.

Sedem, ipsis etiam Angelis reuerendam, intrusus est. Ex quibus vides quæ sint à Principibus toleranda, cùm immiscent se quâcumque viâ electioni Romanorum Pontificum: quámque tyrannis hæc procul ab Ecclesiâ Dei pellēda sit. Vt autem tantū nefas Albericus attentare præsumpserit, pręcessisse vidimus detestandū exemplum in puerulo electo Archiepiscopo Rhemensi, cui ad functiones Episcopales obeundas coadiutor fuerat datus Episcopus. Sicque, quod in primariâ Galliarum fuerat sede malè præsūptum, in Apostolicâ vsurpari posse cathedrâ, execranda sibi persuasit ambitio. Ingemuisse verò ad eiusmodi aspectum Catholicum Orbem, haud mediocre passum in eâ intrusione scandalum, ex Glabro *b* ista vidente, & sæpiùs deplorante intelligitur: qui ait hunc Benedictum, alterius Benedicti & Ioannis, vltimorum Pontificum nepotem, puerum fermè decennem, intercedente pecuniâ electum fuisse à Romanis; sed ab eis posteà frequenter eiectum, ac inhonestè receptum, nullâ potestate viguisse. Verùm dum ait ab iis fuisse electum, à quibus pariter asserit esse eiectum; sæculares eos homines fuisse liquet, de quibus suo loco, simúlque de eiusdem Benedicti abdicatione. Interim verò ipsum in Christiano orbe cognitum fuisse, & habitum absque controuersiâ Romanum Pontificem, liquet tum ex iis quæ suis locis dicentur inferiùs, tum quòd ab eodem petiisse Pallium & obtinuisse Archiepiscopum Hamburgensem Hermannum, eiúsque successorem Bezelinum cognomento Alebrandum virum sanctissimum, necnon qui huic successit Adalbertum, Adam *c* testetur. Tanta videlicèt vigebat tunc obseruantia erga Romanam Ecclesiam, vt quemcumque audirent throno insidere Petri, colere eum & venerari non detrectarent. Sed quod pertinet ad istius ætatem; cùm asserat Petrus *d* Damiani illum ab exordio suæ creationis vsque ad finem semper luxuriis ioquinatum extitisse; planè possumus intelligere, haud adeò puerum impuberem fuisse. Sanè quidem Hermannus Contractus, qui hoc ipso scribebat tempore, dum agit de eius in locum Ioannis subrogatione, de ætate nihil; quod non tacuisset, si adeò impar tanto oneri subeundo fuisset; ac dumtaxat tradit eum, indignum tanto ordine, moribus & factis fuisse.

b Ibid cap. 1. & in fi. Hist.

Agnoscitur ab omnibus.

c Adam. l. 2. cap. 49 50. 51. 63.

De eius aetate.

d Petr. Dam. epist. ad Dominic.

III. Hoc eodem anno Rex Francorum Robertus verè Christianissimus, ex hâc vitâ migrauit decimotertio Calendas Augusti. Scimus quidem alios id referre in annum superiorem; intérque illos ipsum Helgaldum Floriacensem monachum, qui eiusdem Regis Vitam scripsit: necnon Fragmenta Historiæ Francorum, posita in Appendice ad Helgaldum & Glabrum. Verùm cum idem Helgaldus inferiùs vbi agit de morte ipsius Regis, affirmet illum eo anno esse defunctum quo contigit Solis eclipsis tertio Calendas Iulij, horâ sextâ diei, vigesimo primo die ab eâdem eclipsi decimotertio Calendas Augusti: dubitandi nullus remanet locus, hoc anno & non superiori ex hâc vitâ migrasse: siquidem omniū constans assertio est, eam eclipsim hoc, & non superiori anno contigisse, ex certa demonstratione astronomicarum tabularum. Etenim hoc anno millesimo trigesimo tertio factum est nouilunium tertio Calendas Iulij, anno verò superiori millesimo trigesimo secundo, quarto Idus Iunij. Quibus consideratis, iure etiam reprehenditur Sigebertus, qui eamdem eclipsim posuit anno superiori; prudentiùs verò Hermannus hoc anno: sicut & Glaber; numerans annos salutis à Christi Passione, eius ætatis trigesimo tertio, benè ponit eam accidisse anno millesimo, quo & aliàs præsentem annum pariter consignauit *e*.

Roberti Reg. Christianus obitus.

e Glab. l. 4 cap. 5.

IV. Ceterùm tanti Regis res pręclarè gestas quæ ad pietatem spectant, idem Helgaldus (vt diximus) conscripsit: apud quem videre liceat, quàm deuotus erga Deum & Sanctos is fuerit, quàm magnificus erga Ecclesias & seruos Dei, quàm assiduus in orationibus, quàm largus in eleemosynis, quanta fundatus humilitate, quantísque aliis virtutibus excellens. Tradit insuper, eum mederi pauperibus & infirmis solitum, dum manu tangens eorum vulnera, signánsque signo Crucis, omnem ab eis auferret dolorem infirmitatis: narrátque præterea, ab eodem Rege illuminatum fuisse cæcum, cùm quasi per iocum manus abluens aquam aspersit in faciem eius. Habet & de piissima eius ad Deum transitione: quam tradit accidisse in Meleduno castro, cùm sexagenarius esset: eumdémque Parisios deportatum apud S. Dionysium, iuxta patrem suum sepultum esse. Ei porrò defuncto successit Henricus iam anteà Rex (vt vidimus) consecratus, peritia militari atque prudentia pollens, pietatéque præstans: qui fratri Roberto Burgundiæ Ducatum dedit; matrem verò Constantiam, quam aliquando expertus est contrariam, constantiâ superauit, quæ anno abhinc defuncta est; vt hæc pluribus narrantur in prædictis Fragmentis Historiæ Francorum.

Eius res gestae.

IESV CHRISTI
An. 1034.
BENED. IX.
An. 1.
Conradi 8.
Mich. Paphlag. 1.

I. Anno Christi millesimo trigesimo quarto, Indictione secunda, post ingentem famem abundantia apparente, tradit Glaber *a* cœptos primùm in *Aquitaniâ* celebrari Conciliorum conuentus, inde per vniuersas reliquas *Galliarum* prouincias ingenti populorum lætitia morum reformationem desiderantium, celebratos esse pro pace Ecclesiæ conseruanda. Quibus inter alia plurima, ab omnibus æquè sancitum asserit, vt singulis sextis feriis abstineretur à vino & carnibus, necnon & septima, nisi fortè grauis infirmitas compelleret, aut celeberrima solemnitas interueniret: si verò quis aliqua necessitate hoc non obseruaret, tres pauperes victu sustentare cogeretur. Hæc Glaber. Ad quæ planè spectare videntur, quæ Sigebertus habet in Chronographia sua; nempè vnius Episcopi inani assertione de litteris ad se diuinitùs delatis, tum alia quamplurima importabilia data esse mandata populis, tum illa de Ieiuniis statuta esse quasi in sufficientem remissionem omnium peccatorum; transgredientibus verò decretam esse huiusmodi excommunicationem, vt etiam exeuntes de sæculo à

a Id. lib. 4. cap. 5.

Concilia frequentia in Gallia pro pace Ecclesiae.

nullis visitarentur, aut sepulturæ traderentur.

II. QVID DE IEIVNIIS TVNC INDICTIS SENTIENDVM.

Addit verò idem Sigebertus, Gerardum Cameracensem Episcopum numquam adduci potuisse ad ea suscipienda, sed singula capitula refellisse: cuius quidem, iudicio omnium eruditorum, fuisse potiora iura videntur. Vt mirandum potiùs sit, potuisse tot Episcopos vnius asserta vana reuelatione moueri magis, quàm diuinæ Scripturæ, sanctorúmque Patrum decretis, atque Ecclesiæ traditionibus assentiri; & præscribere vniuersæ Ecclesiæ leges, eásque munire pœnis, quę numquam à maioribus pro grauioribus quoque delictis essent impositæ. Cùm alioqui iam ab Apostolorum temporibus viguisse in Ecclesia Catholica Occidentali Ieiunium hebdomadarium sextæ Feriæ, atque Sabbati, iam satis suo loco superiùs demonstratum fuerit: quod quidem tepuisse non dubium est, cùm remanserit ex eo dumtaxat abstinentia ab esu carnium. Reuocare verò ipsum ad vsum pristinum, non solùm non reprehendendum, sed magnoperè laudandum fuisset: sed austeriorem, pœnis illis appositis, sancire disciplinam, ac præcipuè Sede Apostolica Inconsulta, cuius est confirmare alios, haud tutum. Quod pariter dicendum de feriis quatuor hebdomadę dierum, pari imprudentia ab iisdem Gallicanis Episcopis post decennium indictis *b*; nimirùm vt à vespera feriæ quartæ vsque ad feriam secundam incipiente luce, cessaretur omninò à strepitu fori, aliísque Iudiciorum executionibus, priuatísque dissensionibus: licèt hæc Glaber vtcumque conatus sit iudicio diuino mortiferi cuiusdam superuenientes in huiusmodi decreti contemptores ardore confirmare.

b *Id. lib. 5. c. 1. ad fi.*

III. CONCIL. BITVRIC. BELLOV. ET LEMOVIC.

Quod autem idem auctor ait, multa Concilia pacis causá hoc anno esse in *Galliis* congregata, atque primò in Aquitaniæ partibus esse cœpta; planè allusisse visus est ad CONCILIA, quæ breui temporis spatio intercedente, pacis causa sunt celebrata, *Bituricis*, die tertia mensis Nouembris, & *Bellouaci* post dies quindecim ab iisdem Episcopis: qui & rursùm conuenerunt *Lemouicas* ad diem anniuersarium consecrationis basilicæ Saluatoris: fuerúntque eadem Concilia Prouincialia, atque eâdem de causa collecta; nempè ad seditiosos & prædones, pacem Ecclesiarum turbantes, compescendos; (qui solemniter excommunicati fuère, & post mortem sepulturâ diuino etiam calculo priuati; atque in eosdem interdictum constitutum est:) necnon ad controuersiam de Apostolatu S. Martialis denuò decidendam; aliáque ad disciplinam Ecclesiasticam spectantia peragenda, pro quâ plures editi sunt canones, qui eiusdem Lemouicensis Concilij Actis *c* continentur. Proposita item querela est de Romano Pontifice, absoluente excommunicatos ab Episcopis: sed rebus de quibus agebatur diligentiùs examinatis, apparuit Papam extra culpam esse; declaratúmque est, Iudicium totius Ecclesiæ maximæ in Apostolicâ Romanâ Sede consistere.

c *Rec Baron. Annal. Tom. X I. hoc an. ex eod. Aur. Aug.*

IV.

Eodem anno Conradus Imp. Burgundiam, à Rudolpho Rege socero suo sibi relictam, armis subiecit; quando & Burchardum Lugdunensem Archiepiscopum (vt ait *d* Hermannus Contractus sui temporis scriptor) genere nobilem & strenuum, sed per omnia scelestum & sacrilegũ, cum multis aliis Principibus in deditionem accepit. Ceterùm Glaber *e* de Lugdunensis Ecclesiæ dissidiis agens, ait post mortem Burchardi Senioris, cùm plures eam sedem appeterent, prædicti Præsulis nepotem, Burchardum pariter nominatum, hominem supra modum superbissimum, relictâ sede propriâ Augustanæ ciuitatis, procaciter Lugdunensem arripuisse; sed eumdem post multas perpetratas nequitias, captũ à militibus Imperatoris, perpetuo esse condemnatum exilio: itémque cùm post ipsum, quidem Comes Gerardum filium suum paruulum arroganter substituisset, & hunc post modicum in fugam versum delituisse: hísque omnibus perlatis Romam, Summum Pontificem S. Odiloni Abbati Cluniacensi illius Ecclesiæ regimen detulisse; sed eo accipere recusante, demùm consensu omnium electum esse ab Henrico Rege Archiepiscopum, Odelricum Lingoniensis Ecclesiæ Archidiaconum.

d *Herm. Contract. edit. Canis. hoc an. & 1036.*
e *Glab. lib. 5. cap. 4.*

LVGDVN. SEDIS FLVCTVATIO.

V. ROMANI IMP. MORS AB VXORE.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc anno, Indictione secundâ, die vndecimâ mensis Aprilis, (vt auctor est Curopalates) Romanus Imp. cùm regnasset annos quinque & menses sex, ab adultera coniuge Zoë Augusta veneno consumptus paulatim, sed necdum defunctus, opera eiusdem coniugis, & eius qui in locum illius Michaël adulter est subrogatus, (fuerat iste arte argẽtarius, sed forma pulcherrimus; quẽ impudica femina deperibat) miserè strangulatus interiit ipsa quinta feria Hebdomadæ Pœnosæ. Qua eadem nocte accersitus in Palatiũ Alexius Patriarcha, partim coactus, partim auro corruptus, eumdem MICHAELEM eius nominis Quartum Imperatorem consecrauit, dictum à patria *Paphlagonem*. Sed cùm illum Zoë, thori dumtaxat, non administrationis Imperij participem esse cuperet; eiusdem Michaëlis frater Ioannes vir strenuus & rerum peritus, Regiam ingressus, ipsam Augustam adeò coërcuit, vt nihil penitùs ageret, nec balneum quidem attingeret, nisi eo permittente.

MICH. PAPHLAG. IMPERAT.

VI. IRA DIVINA DE NECATO ROMANO.

Porrò non placuisse Deo eiusmodi in Romanum patrata scelera, statim demonstratum est. Siquidem subdit Curopalates, ipsa magna Dominica tam copiosam & violentam decidisse grandinem, vt non solùm confringerentur arbores, vitésque ac segetes, (vnde & magna orta est omnium frugum & fructuum inopia) sed etiam domus corruerent, & templa vsque ad solum. Accidítque & illud valdè prodigiosum, vt quem omnium pulcherrimum Zoë sibi delegerat in maritum, idem fieret deformissimus. Etenim arreptus à diabolo, dæmoniacus euasit *f*, à quo horrendis modis distorqueretur: nec valuit vllo remedio, siue sacro per viros Ecclesiasticos adhibito, siue naturali à medicis procurato, aliquo modo sanari, sed ad obitum vsque ostentui factus omnibus, mansit in exemplum diuinæ vindictæ. Qui quidem, relicta fratri Ioanni Imperij cura, iugiter moratus est Thessalonicæ apud S. Demetrium martyrem, eidem supplicans vt ab obsidente dæmone liberaretur. Sed etsi leuamen aliquod sensit aliquando, numquam tamen potuit liberari. Sic enim infelix Orientalis Ecclesia, vbi schismate se diuisit à capite, omnibus charismatibus, priuata fuisse cognoscitur: vt non fuerit facile reperire, qui his temporibus vel vnum sanaret energumenum, aliudve aliquod miraculum ederet: nec esset qui iram Dei placare posset ingruentibus licèt grauioribus vbique malis.

f *Ap. Baron. hoc an. & 1039.*

MICH. IMP. ARREPTVS A DAEMONE.

Et enim

Etenim & hoc ipso anno exorta Locustarum agmina per triennium sunt omnia vsquequaque depasta: accesserúntque frequentes terræ motus & hiatus, quibus plures absorptæ sunt vrbes; necnon barbarorum incursiones, siccitates, grandines, lues, & alia id genus ingentia mala, quibus ob violata Dei mandata, & necem Romano illatam, (vt etiam per visionem dignatus est Deus cuidam sacro ministro ostendere) per plures annos dirè vexatum est Imperium.

VII. RVSSORVM ECCLESIA ILLVSTRATA, POLONOR. VERÒ LABEFACTATA.

Hoc eodem anno cultum Ecclesiæ Russicæ propagatum esse ab eorum Duce Iorasdizlao, Longinus in Annalibus Polonorum restatur; dum ait plura monasteria tam virorum quàm feminarum, pluréśque Ecclesias ab eo erectas esse, ac multis redditibus dotatas, pretiosisque ornamentis decoratas. Polonorum verò status admodùm est labefactatus; cùm defuncto hoc anno Mieczslao Duce, sub quo Boëmi, Morauí, Ruteni, & Cisalpini populi, insopérque Lubecenses & Magnopolitani, aliíque à parente sub iugum redacti, à Polonorum dominio defecêre; atque ad postremum, in eiusdem Polonorum Principatûs exterminium, magnum inter Principes ortum est dissidium, expulsâ Rikscbâ Mieczlai viduâ, eiúsque filio Casimiro legitimo successore: perseuerauitque dissidium septem annorum spatio, ingenti prouinciæ damno, & incredibili Ecclesiarum iacturâ, ob continuas vicinorum populorum incursiones, atque deprædationes; & maximè Boëmorum, quorum Dux Brzetislans, non solùm acceptæ in excæcatione aui sui Boleslai per Bolestaum Poloniæ Ducem iniuriæ memoriâ, sed & liuore & odio, simúlque occupandi alieni regni, aut saltem exterminandi ambitione, Poloniam ingressus, cuncta deuastauit ac deprædatus est; non parcens sacris quæ adhuc intacta reperit, quibus tam in auro quàm gemmis ex priorum Principum munificentiâ illæ Ecclesiæ abundabant: háudque deterritus triduanâ cæcitate & lethargiâ, quibus tam ipse quàm omnes milites in aditu Ecclesię S. Marię Metropolitanæ Gnesnensis percussi fuerant; eamdem nihilominùs (impulsore Seuero Pragensi Episcopo, asserente illam plagam non propter committendum per eos illius Ecclesiæ spolium, sed ob veteres Boëmorum præuaricationes & scelera accidisse) penitùs diripuerunt, auferentes inde corpora Sanctorum, cum Imagine Crucifixi ex auro puro trecentarum librarum, & Christi Imagine pendentis in Cruce triplicis ponderis; itémque tribus tabulis primarij altaris ex auro purissimo variis pretiosísque gemmis ornatis; aliísque quamplurimis sacris omnis generis vasis & ornamentis; quæ omnia ingenti gaudio, sed & magnâ veneratione, in Ecclesiam Pragensem transtulerunt; præter alia spolia, captiuósque, quos pariter secum in Boëmiam deduxerunt. Narrat hæc pluribus Longinus. Intereà verò Casimirus principatu pulsus, sapientiori consilio nuncium remittens sæculo, Cluniacensium monachorum arripuit institutum disciplinâ tūc florentissimum; & Cluniaci in Galliâ sub S. Odilone Abbate, mutato Casimiri in Carolum nomine, vitam monasticam solemni ritu professus est. Quomodò verò in Poloniam posteà fuerit reuocatus, ipsámque in pristinam dignitatem restitutus, dicetur inferiùs suis locis.

CLADES INGENS ECCLESIÆ GNESNENSIS. *De quâ Baron. An. 1036.*

CASIMIR. REGNI POLON. HÆRES FIT MONACH. CLVNIA.

IESV CHRISTI
AN. 1035.

BENED. IX.
AN. 2.

CONRADI 9.

MICH. PAPHLAG. 2.

I.

ANNO Christi millesimo trigesimo quinto, Indictione tertiâ, magnam *Synodum Tiburtiēsem* collectam esse, Hermannus testatur in Chronico edito ex codice Augustano: sed Acta eius latent, vel periêre.

II. BERENGARIVS HÆRESIARCHA EMERGIT.

Quo etiam tēpore BERANGARIVS Turonensis, Archidiaconus Andegauensis, cuius hæresis de veritate corporis CHRISTI in sacramēto Eucharistiæ negatâ, fuerat (vt vidimus) à Roberto Rege damnata; eodem iam defuncto, liberiùs illam promulgare atque firmare ausus est; annitente Brunone Andegauensi Episcopo, quem in eamdem vesaniam perduxerat. Cùm verò nefandæ blasphemiæ rumor iam Gallias vniuersas implêsset, atque etiam Germanias peruasisset; Henricus Francorum Rex Christianissimus, parentis piatatis heres, quamuis suorum ciuili bello teneretur occupatus, ad profligandam tamen hæresim quamprimùm exurgens, totius Regni Episcopos ad Concilium vocauit. Quando id audiens Durandus, disertissimus atque sanctissimus Leodiensis Episcopus, aureâ planè ad eumdem Henricum Regem scriptâ epistolâ *a*, monuit vt quòd de Episcopi damnatione ageretur, haud vlteriùs progrederetur absque Apostolicâ Romanæ Sedis auctoritate. Eâdémque occasione, prædictorum Brunonis & Berengarij errores refellens, ostendit eos docuisse, in sacratissimâ Eucharistia nihil aliud esse quàm vmbram & figuram corporis Domini; paritérque legitima coniugia destruxisse; & quantum in ipsis esset, baptismum paruulorum euertisse: qua etiam de causa, quòd veteres iam ab Ecclesia damnatos errores (sicut pluribus veterum Patrum auctoritatibus probat) iterùm in controuersiam deducere conarentur; eos minimè audiendos, nec tam Concilium pro illis cogendum, quàm de illorum supplicio deliberandum esse monuit.

a Ext. in Bibl. Patr. SOLIVS ROM. SED. DEPONERE EP. ECCL. EST.

III.

Porrò his acceptis à tanto Pontifice Henricus Rex litteris, à cœptis creditur destitisse. Non enim dum ipse vixit, aliquod fuisse contra Berengarium & impietatis socium collectū Concilium memoria reperitur, sicut aliorum Conciliorum longè minoris momenti. Sed & quòd dum idem Rex superstes fuit, numquam auditus fuit Berengarius, vel ex suis aliquis quid impium mussitasse; æquè coërcitos funestos homines regia iussione fuisse, par est credere. Quantum autem, & à quibus iidem damnati fuerint, dicetur inferiùs suis locis. Ex his autem quæ hactenùs dicta sunt, apertè demonstratur, prima spicula in virulentum draconem vibrata fuisse à *Durando* Leodiensi Episcopo; necnon ab eiusdem Ecclesiæ Scholastico, inde verò Brixiensi Episcopo Adelmanno, ipsius Berengarij olim sub magno Fulberto in Academia Carnotēsi condiscipulo; de cuius ad ipsum scripta egregia epistola dictum est superiùs alia occasione: reliqui autem aduersùs Berengarium longè posteà scripsêre.

DVRANDVS LEODIEN. PRIMVS SCRIPSIT CONTRA BERENG.

Sed quod ad prædictum Durandum spectat; falli constat Sigebertũ, qui eius ingressum ponens anno Domini millesimo vigesimo primo, rursùm anno post millesimũ vigesimum quintum, alium in locum eius subrogatum habet Reginardum; cùm tamen illum ad hæc saltem primordia Henrici Regis, ad quem scripsit, peruenisse nulla dubitatio esse possit. Non sic Hermannus, cùm eiusdẽ Durandi meminit; qui nequaquàm eo termino claudit eius Episcopatum.

IESV CHRISTI
AN. 1036.
BENED. IX.
AN. 3.
CONRADI 10.
MICH. PAPHLAG. 3.

I. CONTRA ALEXIVM PATRIAR. CONST. MISIMAS AB I REPVLSAS.

ANNO Christi millesimo trigesimo sexto, Indictione quarta, aduersùs Alexium Patriarcham Constantinopolitanum *Synodus* celebrata est seorsùm, à Demetrio Episcopo Cyzici, aliisque Metropolitanis eidem Ecclesiæ Constantinopolitanæ subiectis; vt in gratiam Ioannis fratris Imperatoris illum thronum ambientis, Alexium abdicarent; tamquam non suffragio Archiepiscoporum, sed iussu Imperatoris sedem occupasset. Ad quos Alexius argutè rescribens; Si (inquit) ego contra canones sedem ascendi, abdicentur etiam illi, quos ego Metropolitanos elegi, dum vndecim annis cum dimidio Ecclesiam gubernaui: atque insuper anathemate percutiantur tres Imperatores, quos ipse coronaui; & ita cuilibet volenti sede cedã. Itaque hac responsione accepta, qui cum Demetrio erant & pudore & metu perfusi (maior enim illorum pars ab Alexio ordinati fuerant) penitùs quieuerunt, ipséque Ioannes continuit sedis obtinendæ appetitum. Hæc Curopalates, & alij ex eo.

IESV CHRISTI
AN. 1037.
BENED. IX.
AN. 4.
CONRADI 11.
MICH. PAPHLAG. 4.

I.

ANNO Christi millesimo trigesimo septimo, Indictione quintâ, Conradus Imp. qui sub finem anni superioris Italiam petierat aduersùs Heribertum Mediolanensem Archiepiscopum, aliósque Imperij perduelles; post Paschale festum Rauennæ celebratum, Mediolanum obsedit, & omnia circùm ad rebelles pertinẽtia vastauit. Ad quem Benedictus Papa Cremonam se cõtulit. Episcopi verò Placentinus, Cremonensis, & Vercellẽsis, accusati pariter ab Imperatore, in exiliũ missi sunt. Narrat hæc Hermannus *a* eius temporis scriptor. Porrò ista aduersùs Episcopos decreta, etsi non incõsulto Romano Põtifice, qui aderat, fecisse existimandum sit; tamen haud Deo placuisse, ex sequenti immissâ cęlitùs vltione per pestilentiam, quæ & Imperatoris pertigit domũ, de quâ anno proximo, facilè intelligi potest. Sed & Sigebertus tradit, cùm die Pentecostes Imperator apud Mediolanum, in parua Ecclesia secus vrbem regni coronam ad Missam acciperet, tam grauia aduenisse tonitrua & fulgura, vt aliqui mente excederent, aliqui exhalarent: Brunonem verò Episcopum qui Missam canebat, & Secretarium Imperatoris, cum aliis tribus dixisse, se inter Missarum solemnia vidisse S. Ambrosium Imperatori comminantem. Hæc Sigebertus; sed anno non suo, nempè trigesimo nono post millesimum.

a Herm. Contr. in Chron. edit. Canif. hoc an.

RELEGATIO EPISCOPORVM AB IMP. FACTA. HAVD PLACITA DEO.

II. CANONIZATIO S. SYMEONIS.

Hoc eodem anno (vt habet Trithemius in Chronico Hirsangiensi) Benedictus Papa, agente Poppone Archiepiscopo Treuerensi, in Sanctorum numerum retulit *Symeonem* anachoretam inclusum apud Treueros, qui hoc eodem anno ex hac vita migrauit: cuius extant *b* Res præclarè gestæ, eodem tempore scriptæ ab Euernino Abbate.

b Ap. Sur. 1 Iunij.

III.

Hoc item anno, nempè æra millesima septuagesima quarta, bello ciuili inter se pugnantibus Hispaniæ Regibus, occisóque Veremundo Rege Legionensi à Magno Fernando, siue Ferdinando dicto, Castellæ Rege ipsius cognato, iuncta sunt posteà simul in vnum duo illa Regna: eóque tempore idem Fernandus magnoperè propagans principatum suum, Conimbricam *c* aliásque ciuitates, Mauris ademit, adiutus potissimùm ope S. Iacobi Apostoli pro ipso decertantis; ad cuius etiam sepulchrum pro agendis gratiis sæpè Compostellam peregrinatus est.

c Ap. Baron. an. 1040.

IESV CHRISTI
AN. 1038.
BENED. IX.
AN. 5.
CONRADI 12.
MICH. PAPHLAG. 5.

I. EXPEDITIO CONRADI IMP. IN ITAL. PRO CASSINAT.

ANNO Christi millesimo trigesimo octauo, Indictione sexta, Conradus Imp. cum Benedicto Pontifice Romam se contulit, inde in Campaniam profecturus ad comprimendam tyrãnidem Pandulphi Principis Capuani; duplici legatione Cassinensium monachorũ, qui multa dira ab eodem tyrãno per duodecim annos passi erant, ad eam expeditionem suscipiendã permotus: quod testatur Leo *a* Ostiẽsis, qui eam describit, & quomodò idem Imp. cuncta in illis partibus optimè composuerit, pluribus narrat. Porrò ipsius exercitum in reditu ingẽti pestilentia afflictum esse, plurimósque passim extinctos, intérque illos Chunehildem vxorem Henrici filij ipsius Conradi, atque Hermãnum Ducem Alemanniæ; Hermannus Contractus in Chronico affirmat. De irritis autem conatibus Pandulphi tam apud Imperatorem Cõstantinopolitanum, quàm Northmãnos, pro recuperando Principatu, quo priuatus à Conrado est; déq; eius tandem restitutione per Henricum Conradi filium ingenti pretio facta: ac denique de ipsius Pandulphi infelici morte, & tum ob alia scelera, tum maximè ob rerum Ecclesiasticarum rapinam, ad inferos damnatione, quam Deus per visionem innotescere voluit; de his, inquam, omnibus qui plura cupit, eumdem qui suprà Leonem cõsulat.

a Leo Ost. Chron. Cassi. lib. 2. c. 66.

Verùm

II.
b *Pet. Dam. ep. ad Damnic. c. 13. 14.*
VISIO DE DAMNATIONE PRINCIPIS SACRILEGI
[Quam quidem prius Baronius ex sententia Petri Damiani retulerat ad Imperium Ottonis II an. Domini 983. sed postea Leonem Ost. secutus, hoc anno collocandam censuit.]

Verùm quod ad eius damnationem attinet; narrat etiam Petrus *b* Damiani, (acceptum, vt testatur, à Desiderio Cassinensi Abbate, qui fuit posteà Romanus Pontifex Victor Tertius) aliam similiter visionem ostensam seruo cuidam Dei, solitariam vitam apud Neapolim agenti, de dæmonibus pabula ferentibus ad comburendos proximè tunc morituros, eumdem Pandulphum Principem Capuanum, & Ioannem magistrum militum, damnatos ad inferos ob reprobam peractam vitam: quibus mortuis mons Vesuuius in flammas erupit. Siquidem (vt ait Petrus) quandocũque in illis partibus præcipuus aliquis reprobus diues, vel alius insignis peccator sine pœnitentiâ moreretur, ignis erumpere de prædicto monte videbatur, tamquámque sulphureæ resinæ congeries fluere, vt torrentem faceret, atque decurrente impetu in mare descenderet. Licèt autem poëticè magis quàm Theologicè, credita sint einsmodi terræ ora euomentia iugiter flammarum globos, esse inferni portas, & quòd idem ignis sit ille inferni peccantibus præparatus; atque id scripsisse reperiantur antiqui Theologi non vulgares, vt aliàs meminisse recolimus: tamen certum est ista potiùs similitudinem gerere gehenualis illius ignis, qui sine luce ardens animas simul comburit & corpora, cui non paleæ aut ligna, sed tantùm peccata fomenta ministreut. Ceterùm externis his signis ob oculos positis, Deum per visum quam sæpissimè damnationem peccantium & impœnitentium ostendere consueuisse, non ista tantùm, sed & alia innumera exempla declarant.

III.
S. STEPHANUS REG. VNGAR. OBITUS.

Hoc eodem anno defunctum esse S. Stephanum Hungariæ Regem, qui his temporibus vixêre nobiliores Chronographi, scriptis tradidêre, Hermannus & Marianus Scotus; qui & mala post eius obitum ex bellis ciuilibus & externis subsecuta, singulis certísque annis consignârũt, quæ vt fieri contigerunt & recèns audita scripserunt: vt planè solidior eorum fides haberi debeat, quàm Cartuitij, vel Bonfinij recentiorum auctorũ, ante annos quatuor eiusdem ad Deum transitum referentium. Sed & Leo *c* Ostiensis ad hæc posteriora tẽpora potiùs quàm anteriora reducens eius obitum, de oblatione aureæ Crucis ab eo paulò antè missâ ad monasterium Cassinense meminit. Quod autem Salomonem eius successorem ponit, est omninò corrigendum: non enim Salomonem, sed Petrum habuit successorem, vt Hermannus ait, sororis suæ filium. Ipsum verò Cartuitius ait diem obiisse, sicut cupierat, in Beatissimæ Virginis Assumptionis festiuitate, & sepulturæ mandatum esse Albæ regali in Ecclesiâ eidem sanctissimæ Virgini dicatâ, quam ipse ædificauerat, & nuper dedicandam curauerat: qui & eiusdem Reginæ cæli patrocinio moriens Ecclesiam sui Regni cum Clero & Episcopis, Regnúmque cum Primatibus & populo commendauit. At inuidiâ diaboli factnm est, vt diù multúmque Regnum Hungaricum bellis ciuilibus & externis fuerit exagitatum, non sine magno Christianæ tum coalescentis religionis detrimento. Porrò ipsius Stephani Regis corpus, post quadraginta quinque annos iussu Romani Pontificis eleuatum esse, testantur eius Vitæ *d* Acta.

c *Leo Ost. l. 2. c. 79.*

d *Ap. Sur. 20. Aug. & Baron. an. 1077. in f.*

IV.

Hâc pariter sextâ Indictione Gregorius cognomento Maniacus, militiâ clarissimus, ad debellandos Saracenos Siciliam occupantes à Michaële Imperatore Constantinopolitano missus, vniuersam sibi Insulam feliciter subegit. Tradit hæc Curopalates. De quibus pariter Leo *e* Ostiensis, tradit Maniacum à Guaimario Principe Salernitano petiisse auxilium Northmannorum, & accepisse: cúmque Syracusis potitus esset, corpus S. Luciæ inde sublatum, & argenteæ thecæ inclusum, Constantinopolim cum omni honore transmisisse.

e *Leo Ost. l. 2. c. 68.*
S. LVCIÆ CORPVS CONST. TRANSLATVM.

IESV CHRISTI
AN. 1039.

BENED. IX.
AN. 6.

CONRADI 13.

MICH. PAPHLAG. 6.

I.
CONRADI IMP. OBITVS.

ANNO Christi millesimo trigesimo nono, Indictione septimâ, Nonis Iunij, ipsa Pentecostes die tertiâ, Conradus Imp. apud Traiectum Frisiæ inopinatâ morte subito decessit, quod tradit Hermannus, & alij eiusdem temporis scriptores. Post eius verò mortem vacauit Imperium per aliquot annos; in Regnum autem Germaniæ successit ipsius filius Henricus, ab eo Rex anteà institutus. Quod verò Glaber *a* anno quadtagesimo primn post millesimum contigisse tradat Conradi obitum; error putatur in codicem irrepsisse, vt loco vndequadragesimi anni, vitio librariorum positum sit XLI. Leo *b* autem Ostiensis hunc annum terminum certum ponit vitæ Conradi.

a *Glab. lib. 5 cap. 1.*

b *Leo Ost. l. 2. c. 66*

II.
LEGATIO ECCLESIAE POLON. AD BENED. PP.

Quo pariter (vt Longinus est auctor) missa est legatio ab Ecclesiâ Polonorum ad Benedictum Papam aduersùs Brzetislaum Boëmiæ Ducem quem vidimus Poloniam deuastâsse, & impulsore Seuero Pragensi Episcopo, corporibus Sanctorum, aliisque sacris ornamentis spoliâsse. Cùm verò super hec contra eosdem Bizetislaum & Seuerum Summus Pontifex personalem citationem pmmulgasset, ipsique Legatis Romam missis ex deuotione in Sanctorum Reliquias & res sacras, & ex belli iure, facta sua excusarent; tum Papa eos grauiter increpans, ostendit non licere quantumcumque iusto bello Ecclesias Reliquiis sacris aut rebus Deo dicatis spoliare, eásque aliò transferre sine Sedis Apostolicæ speciali auctoritate & consensu; cùm bella hominibus, non cælestibus, aut sacris indicantur: proinde uisi singula restituerentur, excommunicationem minatus est. Verùm hæc omnia irrita permansêre, quòd plerique Cardinalium ab iisdem Legatis pretiis & precibus corrupti, Benedicto Papæ nonnullis rationibus persuaserunt, vt eiusmodi censura suspenderetur. Hæc omnia pluribus Longinus: ex quibus videas quales illi à Benedicto creati sint similes Cardinales, qui recta iudicia subuerterent: quamquam & quòd ista ad aliquot annos protelata fuerint, eadem ob Schisma quod in Ecclesiâ Romanâ inter tres conflatum est, à Benedicto haud adeò legitimè expediri potuisse, idem auctor tradit. Sed de Schismate dicetur posteà.

IESV CHRISTI
An. 1040.
BENED. IX.
An. 7.
Mich. Paphlag.
An. 7.

I. Sarraceni in Sicilia diuinitùs superati.

ANNO Christi millesimo quadragesimo, Indictione octauâ, (vt habet Curopalates) reuocato ex Sicilia Maniaco maiestatis reo constituto, Saraceni ex Africa venientes eam Insulam iterùm occuparunt, sola relicta Messana, quam Catacalus cognomento Combustus, præfectus Imperatoris tenebat. Cùm verò & hãc obsedissent, eosdem ob victorias negligentiores redditos, Catacalus suis priùs sacrosancto Eucharistiæ mysterio communitis, somno vinóque sepultos inuadens, omnes vel trucidauit vnàcum Apocaphar eorum Principe, vel ab Insula penitùs aufugere coëgit; ingentem adeptus cum victoria prædam, adeò vt præter maximam auri & argenti copiam, margaritas pretiosósque lapillos medimnis milites diuisisse dicantur. Tradit hæc Curopalates; ex quo & Cedrenus.

II. Concil. Venet.

Hoc eodem anno, assistente & fauente Dominico Flabanico Duce Venetiarum, celebratum est *Venetiis* CONCILIVM prouinciale in Ecclesia S. Marci sub Vrso Patriarcha; in quo pleraque spectantia ad Ecclesiasticam disciplinam statuta fuerunt: quorum mentionem agit in suo Chronico Andreas Dandulus.

IESV CHRISTI
An. 1041.
BENED. IX.
An. 8.
Mich. Paphlag.
An. 8.

I. a Leo l. 2. cap. 68.

ANNO Christi millesimo quadragesimo primo, Indictione nona (vt ex Leone a Ostiensi constat) Northmanni Arduino Longobardo Duce potiti sunt Apulia; superatóque Dueliano Græcorum exercitûs principe, eamdem prouinciam pacificè possederunt, atque inter se diuiserunt. Agit quoque de his Curopalates anno sequenti; sed eosdem Northmannos, quòd è Francia illuc venissent, Francorum nomine appellans.

II. Mich. IV. moritur.

Eodem anno mense Decembri, cœpta iam Indictione decima, Michaël Imp. cùm regnasset annos septem & menses octo, mortuus est; confessus pœnitere se commissi facinoris in Romanum Imperatorem, ac fusis lacrymis veri pœnitentis specimen edens: creditúmque est, scelus potiùs fuisse fratris ipsius Ioannis machinatione commissum, quàm eius volũtate, viri alioqui pij. Porrò eãdẽ hora qua ipse mortuus est, Zoë Augusta coronari iussit MICHAELEM eius nominis Quintum, cognomento *Calephatem*, filium Stephani patruelis Imperatoris, quẽ & adoptauit in filium: sed cum paulò pòst eam ingratus è throno depositam, atque in monacham attonsam, in exilium misisset, idem totius populi voce repudiatus, lapidibúsque appetitus, in sacrum templum confugere coactus est, ac Zoen reuocare; cùm iam à populo ad Imperium vocata esset Zoës soror THEODORA, quam longè anteà sub Romano Imp. eadem Zoë in monasterium detruserat ne Imperij particeps fieret. Denique instans adhuc populus in Michaëlem Calephatem, eiúsque fratrem, ambos è templo detractos, pérque vias raptatos priuauit oculis: quod factum est mense Aprili anni sequentis. Hæc Curopalates, & ex eo Cedrenus, Zonaras, & alij.

Mich. V. coronatur, et mox abjicitur.

Theodora Aug.

III. Legatio Polon. pro recipiendo Casimiro monacho in Regem.

Hoc item anno Redemptoris millesimo quadragesimo primo, sub Benedicto Papâ Nono; (ita enim hoc tempus cõsignat Longinus canonicus Cracouiensis, Rerũ Polonarum scriptor, cuius autographum asseruatur Romæ in Bibliothecâ Vallicellanâ: ex quo iam planè euanescit posteriorum scriptorum dubitatio, num hæc referenda potiùs fuerint ad Clementis Pontificatum, quem nonnisi post sex annos accidisse constat:) cùm res Polonorum internis & externis bellis in extremam fermè ruinam & desperationem redactæ essent; consilio tandem optimo à primoribus inito, missi sunt Legati ad Casimirum Poloniæ heredem, quem post mortem patris expulerant, quærendum, & in patriam reducendum ad propulsandas innumeras clades quibus ea affligebatur. Qui cùm ab eius matre, & ipsâ in exilium cum filio in Germaniam pulsâ, edocti locum in quo is degeret. Cluniacum in Galliam aduenientes, legationem exposuissent, excipiente illo de professione Regulæ S. Benedicti, & diaconatûs ordine suscepto; ac pariter Abbate S. Odilone respondente, se nequaquàm de his posse cum ipso dispensare, sed recurrendum esse ad supremum in terris tribunal, Sedem videlicèt Apostolicam Romanam: iidem Romam ad Summum Pontificem contendentes; post longam in re tam nouâ, neque hactenùs ad Sedem Apostolicam delatâ, cum Cardinalibus, aliísque viris peritissimis deliberationem ab eodem Pontifice habitam; demùm ob instantissimas Poloniæ necessitates, ingentiáque quæ ibi patrarentur mala, obtinuerunt Casimirum sibi concedi, qui solus eis remedium afferre posse videretur; eidémque habitu ac regulâ monasticâ & gradu diaconatûs soluto, vxorem ducere permitti, & successores generare: sed tamen iis cõditionibus, quas Legati nomine totius nationis susceperunt; nempè (inquit Longinus) vt Polonorum regiones in signum præstiti per Apostolicam Sedem, acceptique in magno necessitatis suæ articulo beneficij, beato Petro, & successoribus Romanis Pontificibus, de quolibet capite nobilium, capitibus circumscriptis, vsualem nummum annis singulis soluere, cæsariem capitis & comam barbaro more non nutrire, sed auribus patentibus, instar Religiosorum Latinarum nationum tonsuratum caput gestare, & in præcipuis Christi & Virginis matris eius festiuitatibus panno lineo albo, in stolæ modum dependente, ceruicem exornare perpetuò sint astrictæ, vt his tribus insignibus ex monacho & ex diacono Apostolica concessione & benignitate, cùm aliter concretum periculum dispelli non posset, Polonus Regem b sibi creatum & redditum recognoscens, tam in Deum quàm in religionem Christi esset gratior atque deuotior. Hæc Longinus. Sicque planè veluti aucto fœnore, pro vno sibi oppignerato votis

Quibus conditionibus dispensatum fuerit cum Casimiro.

b [Regem Longinus vocat ex post factos cùm necdum sub Gregorio PP. VII. eâ dignitate Polonia gauderet, cuius extat epist. 71. lib. 2. ad Boleslaũ Ducem, scripta, anno Christi 1076. Vid. Supr. an. 1000. III. & adde Lambert. Schafnaburg ad an. 1077. & Otton. Frising. lib. 6. cap. 28.)

solem

solemnibus monacho, eum cùm reddidit Ecclesia, Polonos omnes quodammodo tonsurâ monachos (quoad fieri licuit) habitûs schemate solemnibus diebus religiosos præseferentes, & annui pensitatione tributi perpetuò obligauit. Quo cùm nobiles omnes pariter astrictos tradat Lóginus, miramur quomodò posteà Chromerus eâ tributi pensitatione minimè deuinctos fuisse dicat nobiles, neque clericos sacris addictos. Ritum autem illum, vt cùm sanctum Euangelium in sacris Missarum solemnibus inchoaretur, Poloni gladium stringerent, ac medio tenùs euaginarent in signum prompti animi in defensionem Euangelij, iam à tempore Mieczcislai Polonorum Regis inoleuisse, idem Chromerus *c* tradit. Ceterùm quomodò his acceptis à Sede Apostolicâ perpetuò conseruandis decretis, Cluniacum reuersi Legati Principem suum reduxerint in Poloniam, & ab eo res fuerint in statum optimum reuocatæ, exhibito ei ad debellandos hostes Angelico ministerio; ac denique quomodò in gratiarum actionem monasteria extruxerit, ad quæ habitanda suos ex Galliis vocauerit Cluniacenses; idem auctor pluribus narrat. Sed hæc nobis satis ad institutum.

c Chron. l. 3.

IESV CHRISTI
AN. 1042.
BENED. IX.
AN. 9.
MICH. CALEPH.
AN. 1.

I. VVO TYRAN PERTVRBAT HVNGAR. — S. GERARDI LIBERTAS ADVERS. TYRAN.

ANNO Christi millesimo quadragesimo secundo, Indictione decimâ, Otto, siue Vuo tyrannus aduersùs Petrum Regem Hungariæ consurgens, totius fermè Cleri populique consensu Rex coronatus est; vnico obnitente S. Gerardo Episcopo Chanodiensi, nobili Veneto, qui ab incunte ætate monasticum amplexus institutum, cum Ierosolymam peregrinatus esset, in reditu à S. Stephano Rege in Hungariâ consistere coactus fuerat cultor illius Ecclesiæ: qui quidem ad coronationem Vuonis cum aliis vocatus, non solùm non consensit, sed & suggestum conscendens, publicè eumdem præsentem coram omnibus redarguit, prædicens eum anno tertio vsurpationis regni vltore gladio periturum. Porrò triennij tempus vsque ad necem tyranni, non exactum, sed inchoatum dumtaxat intellexisse, dec.arârunt enenta. Nam anno millesimo quadragesimo quarto liquet auctoritate Hermanni & aliorum eum ab Henrico Germaniæ Rege debellatum, & Petrum restitutum: eumdémque deprehensum Rex meritum supplicium subire iussit, capite amputato.

II. CONST. MONOMACHVS IMP.

Quod autem ad res Orientales pertinet; hoc eodem anno eiecto ab Imperio Michaele Calephate, oculísque priuato, CONSTANTINVS cognomento *Monomachus*, qui in exilium missus fuerat à Ioanne fratre Michaelis Paphlagonis, reuocatus, iunctúsque Zoæ in matrimonium, Imperator coronatus est vndecimâ mensis Iunij. Qui *a* cùm posteà pellicem subintroduxisset, Romani Scleri sororem; populo id exprobrante, & vlciscendum clamante, penè periclitatus est. Hæc pluribus Curopalates, & alij ex eo; à quibus etiam res gestas Monomachi, quæ ad bella pertinent, petant qui eas cupiunt.

a Ap Baron. an. 1044. in fi.

IESV CHRISTI
AN. 1043.
BENED. IX.
AN. 10.
CONST. MONOM.
AN. 1.

I. S. EDVARDVS CORONATVR REX ANG.

ANNO Christi millesimo quadragesimo tertio, Indictione vndecimâ, defunctis iam duobus filiis Knuti Anglorum Regis, eius in Regnum successoribus; ex inspetato, ita Deo disponente, omnium consensu electus est, qui diutiùs in Northmanniâ exulauerat S. Eduardus *a* Emmæ Reginæ ex Ethelredo olim legitimo Anglorum Rege filius: idque opera Goduuini Comitis potentissimi, data ei in matrimonium filia Egitha, viri sanctitati haud adeò impare; quam virginem, intactámque ab Eduardo seruatam esse, constans est assertio Scriptorum omnium. Porrò ista de immensa Dei misericordia erga Ecclesiam Anglicanam, diuinitùs longè antè ostêsa fuisse in visione S. Brithuuoldo Vuintonensi Episcopo, & ab eodem aliis annunciata, tradit Vuillelmus *b* Malmesburiensis. At de S. Eduardo plura dicenda inferiùs ordine temporũ.

a Ingul. hoc an. Roger. & alij.

b Malmesb. l. 2. c. 13.

II. Eodem anno *c* Henricus Germaniæ Rex Pannonias petens, ab Ouone tyranno obsides, munera regníque partem accepit: inde in Alemanniam rediens, in *Synodo Constantiensi* cunctis qui contra se deliquerant debitum omne dimisit, pacémque multis sæculis inauditam edicto confirmauit: ex in Agnetẽ Willelmi Pictauiẽsis filiam sponsam suam accipiens, Moguntiaci Reginam inũgi fecit; regaléque apud Ingelheim nuptias celebrans, histriones tamquam nulli bono idoneos, vtili cunctis exemplo, vacuos dimisit.

c Herman. in Contrad. et Henrici Reg. Germ. res gestas

III. MICH. CERVLAR. PATRIAR. CONST.

Quod ad res pertinet Orientis; hac eadem Indictione vndecima, die vigesima Februarij defunctus est Alexius Patriarcha Constantinopolitanus; inque locum eius subrogatus *Michael* cognomento *Cerularius*, qui a Ioanne Michaëlis Paphlagonis fratre fuerat in exilium pulsus ob tyrannidem affectatam. Hæc Curopalates.

IESV CHRISTI
AN. 1044.
GREG. VI.
AN. 1.
CONST. MONOM.
AN. 2.

I. SCHISMA IN ECCL. ROM.

ANNO Christi millesimo quadragesimo quarto, Indictione duodecima, Romani (inquit Hermannus huius temporis auctor) Benedictum Papam multis criminatum sede sua pellunt, & Siluestrum Tertium quemdam in eius locum statuũt: quem tamen posteà Benedictus quibusdam sibi fauentibus excommunicatum depulit; Sedique suæ redditus, seipsum posteà priuauit, & alium pro se ob auaritiam contra canones ordinauit. Ista Hermannus.

Quæ

II. Quæ vt exactiùs cognoſcantur, ſciendum eſt quòd cùm duæ potentiſſimæ tunc temporis in Vrbe vigerent factiones, altera Tuſculanorum Comitum, à quibus intruſum vidimus Benedictum; altera Ptolemæi Romani ciuis, qui magna iactantia vanè gloriabatur familiã ſuam Octauiæ eſſe gentis: (quod tradit Petrus a Diaconus, dum huius filium Ptolemæum itidem nominatum; in vxorem duxiſſe filiam Henrici Quarti Imperatoris narrat:) Romani haud diutiùs ferre valentes Benedicti turpitudinem vbique decantatam, & à bonis omnibus deploratam; contra potentiam Comitum Tuſculanorum adiuti fauore Conſulis Ptolemæi, eumdẽ Benedictum reiecerunt, & alium quem nominauêre SILVESTRVM ſubrogarunt: qui Ioannes anteà dictus, (ſicut docet Leo b Oſtienſis) & æquè ipſe malis artibus, nempè collata pecunia, è Sabinenſi Eccleſia ad ſedem Pontificalem euectus, cùm vix tribus menſibus eam tenuiſſet, à Benedicto, annitentibus Tuſculanis proceribus, expulſus eſt. Nec multò pòſt ipſe Benedictus, inuiſum ſe cũctis cernens, *Ioanni* Romanæ Eccleſiæ Archipreſbytero Pontificatu tradito, ipſe cupiditates ſuas liberiùs executurus in paternam ſe recepit domum. Scribit hæc Leo. At verò Benedictum à praua ſua vita reſipiſcentem, perſuaſione viri ſanctiſſimi Bartholomęi Abbatis Cryptæ Ferratæ, diſcipuli S. Nili ſpontè Pontificatui ceſſiſſe, eius Acta ſignificant. Certum eſt tamen, eumdem Benedictum dimiſſam repetiiſſe Cathedram. Tradit que Otto Friſingẽſis, ſimul tres illos Antipontifices, diuiſis inter ſe redditibus, Romæ ſedere viſos eſſe, vnum ad S. Petrum, alterum ad S. Mariam Maiorem, tertium, nempè Benedictum, in palatio Lateranenſi, omnéſque flagitioſam ac turpem vitam duxiſſe; vt ſe ab ipſis Romanis in Vrbe audiuiſſe teſtatur.

a Petr. Diac. Chron. Caſſin. l. 4. c. 63.

SILVESTER III. ANTIP.

b Leo Oſt. Chron. Caſſin. l. 2. c. 80

TRES SIMUL ANTIPAPÆ

III. Hunc autem miſerrimũ ſtatum Eccleſiæ (ſubdit Otto) religioſus quidam presbyter, Gratianus nomine, videns, zelóque pietatis matri ſuæ compatiens, præfatos viros adiit, eíſque à Sede ſanctâ cedere, pecuniâ perſuaſit; Benedicto, quia maioris videbatur eſſe auctoritatis; redditibus Angliæ relictis. Ob quæ ciues eumdem ipſum Gratianum presbyterum, tamquam Eccleſiæ Dei liberatorem, in Summum Pontificem elegerunt, ac mutato nomine GREGORIVM Sextũ vocauerunt. Hæc Otto: eáque ſunt quæ loco ſimoniæ Gregorio poſteà obiecta fuêre: ſed an emptio Sedis, vel redemptio potiùs vexationis, tranſactio iſta adeò neceſſaria ad pellendos intruſos Pontifices fuerit, periti canonum omnes facilè iudicabunt. Vnum hoc liquet, eumdem Gregorium Sextum verè germanum atque legitimum Pontificem à viris ſanctiſſimis atque doctiſſimis eius temporis habitum eſſe; nempe ab Hildebrando poſteà Gregorio Septimo, & à Petro Damiani, aliíſque viris imprimis ſimoniacorum hoſtibus implacabilibus. Id enim de Gregorio Septimo teſtatur Otto Friſingenſis; ac conſtat ex Actis Concilij Romani celebrati anno Redẽptoris milleſimo octogeſimo, eiuſdem Gregorij Septimi Pontificatûs anno ſeptimo. De Petro autem Damiani fidem facit eius epiſtola ad eumdem Gregorium Sextum ſcripta, quâ ipſi congratulatus eſt, quòd Eccleſia Dei per eius canonicam electionem, ſimoniæ & turpitudinum ſordibus expurgatis, priſtinum decorem eſſet conſecuta. Ac denique Glaber c eius pariter temporis ſcriptor, eumdem Gregorium ſummopere laudans, poſt Benedictum (inquit) conſenſu totius Populi Romani eiectum, loco eius ſubrogatus eſt vir religioſiſſimus ac ſanctitate perſpicuus Gregorius natione Romanus, cuius bona fama, quicquid prior fœdauerat, in melius reformauit. Ex quibus omnibus redarguas errores aliorum, qui inter ſpurios atque ſchiſmate notatos Pontifices reiecerunt Gregorium Sextum. Sed & qui eumdem cum Ioanne Archipresbytero conflant in vnum, atque inter tres illos improbatos numerant, redarguuntur imprimis ex Ottone, qui extra illos receſſet Gratianum creatum poſt eoſdem abdicatos; itémque ex Petro Damiani, qui æquè illum Gratianum, & non Ioannem anteà nominatum fuiſſe, iterùm tradit: idque ipſum aſſerit Hermannus, & alij omnes; excepto Bennone ſchiſmaticorum ſignifero, qui vt eum inter illos tres collocet, non Gratianum tantùm, ſed Ioannem Gratianum appellat, eumdémque empti Pontificatûs accuſat. Sed à Bennone omnium mendaciſſimo & perditiſſimo improbari, hoc ipſum eſt ab improbis ſeparari, & in omnibus probari.

GREG. VI ELEGIT IMVR PONT.

c Glab. lib. 5. in fi.

ERRORES DE EO.

IV. Quod verò ad eiuſdem Gregorij Sexti res geſtas attinet; deſcribẽs illas ex parte Vuillelmus d Malmesburienſis ſequentis ſęculi ſcriptor; eúmque magnæ religionis & ſeueritatis virũ appellans; narrat quomodò ipſe Romani Apoſtolatûs ſtatum per incuriam anteceſſorum ſuorum diminutum, in antiquum ius reformauerit; & quos non potuiſſet lenibus verbis, aut etiam cenſuris Eccleſiaſticis, comprimere viarum graſſatores, alióſque prædones qui intra ipſas etiam Vrbis Eccleſias oblationes peregrinorum ad Limina Apoſtolorum accedentium rapere conſueuerãt, armis coërcuerit, & multas ciuitates ac poſſeſſiones ad Eccleſiam Romanam pertinentes recuperauerit, pacem deniq; & ſecuritatem tamquam ex poſtliminio reduxerit: vnde & ei ab improbis inuidiam conflatam eſſe ait. Quomodo verò hæc aduerſùs eum, in Italiam Henricum Germaniæ Regem prouocauerint, & vt ſede cederet effecerint, dicetur ſuo loco. Cùm autem tenuiſſe Sedem annos duos & menſes octo, Leo Oſtienſis dicat; planè opus eſt affirmare, hæc de eius electione contigiſſe in fine menſis Aprilis huius anni, cùm conſtet eius abdicationem factam eſſe in fine anni Redemptoris milleſimi quadrageſimi ſexti.

d Malmesb. l. 2. c. 13.

QVANTA BONA PER EVM REVOCATA.

IESV CHRISTI
AN. 1045.
GREGORII VI.
AN. 2.
CONST. MONOM.
AN. 3.

I. ANNO Chriſti milleſimo quadrageſimo quinto, Indictione decimatertiâ, Caſimirus Poloniæ Dux compoſitis rebus promiſſi memor, Legatos Romam ad Sedem Apoſtolicam miſit, qui impoſitum tributum Denarij S. Petri ferrent. Rem geſtam pluribus narrat Longinus ſæpè citatus, qui per annos ſingulos res Polonorum proſecutus eſt. Sed quod ait, ad Benedictum Papam nonum eiuſmodi miſſam eſſe legationem, quem vidimus iam anno ſuperiori ceſſiſſe

LEGATI CASIM. DVCIS POLON. AD SED. APOST.

Gregorio

Gregorio, fieri potuit, vt Benedictus exegerit, acceperit verò Gregorius. Ait igitur, cùm Poloniæ Regnum [a] Casimiro stabilitum Benedictus intellexisset, misso ad eum Nuncio, petisse vt iuxta Legatorum Polonorum Romæ factam sponsionem, ipsiúsq; Casimiri subsecutam confirmationem, mandaret capitis censum de vniuersis Regni Poloniæ prouinciis conquisitis & conquirendis, Collectoribus Apostolicis singulis annis exhiberi debitum: Volentem autem Casimirum parêre pactis promissis, generalem omnium suarum prouinciarum indixisse Conuentum, atque in eo concordi omnium consensu eiusmodi pollicitationem decretã & innouatam esse, vniuersali mandato solutionem vnius visualis oboli de capite, à ciuitates, quàm oppida, vicósque & rura colentium in duabus prouinciis Gneinensi & Cracouiensi, ac diœcesibus eisdem subiectis imperaram. sicque ab eo tempore Regnum Poloniæ factum esse Romanæ Ecclesiæ, & Vicario IESV CHRISTI Summo Pontifici feudale & tributarium; nec vmquam tributi prædicti (quod Denarius S. Petri dicebatur) solutionem quicumque occasione aut pacto intermissam esse aut rescissam; quippe quod licet visum esset primò Polonis difficile & graue, posteà tamen profectus varios & commoda regno Poloniæ præstitisse, ac continuò præstare cognitum esset: vt non ab homine, sed ab ipso Deo impositio illa visa fuerit profluxisse. Quænam autem hæc fuerint commoda, pergit declarare idem Longinus, & ipse nobilis Polonus, ac veritatis amantissimus. Hęc verò omnia cùm Chromerus prætermiserit, quomodò non inofficiosus arguendus?

[a] Vide supr. ad ann. 1041. num. III. in marg.

POLONIA TRIBVTARIA SEDI APOST.

II. S. GVNTHERI ERAM-TAE OB. TVS.

Hoc eodem anno in Boemia vir sanctissimus *Guntherus*, sancti Stephani Regis Hungariæ cognatus, post visitata Apostolorum Limina pro transactæ vitæ deuis; & nouæ ingressu, factus monachus in monasterio Althahensi, demùm eremita in silua Boemiæ, exactis ibi annis triginta septem, sanctitate celebris migrauit ad Deum, & multis post obitum illustratus est miraculis: cuius extant [b] Res præclarè gestæ scriptæ ab eius familiarità e notissimo.

[b] Ap Canis. Antiq lect. Tom. II.

III. NORTHMANNI S. BENEDICTI OPE CAESI.

Hoc item anno Northmanni, qui Apuliâ potiti terribiles redditi erant omnibus ob Ingentem arrogantiam propter partas victorias, cùm sub stipendio conducti ad tuendas res monasterij Casinensis, id fidelissimè sicut & fortissimè præstitissent; sed posteà eius occupantes vicos & oppida, ipsum etiam Abbatem captiuum ducere deliberassent: iidem à monachis ope diuinâ, ipsoque S. Benedicto pro suis pugnante, retortis in eos suis ipsorum telis, debellati sunt, & ab omni monasterij iurisdictione expulsi, quam rem gestam memoria dignam, pluribus narrat Leo [c] Ostiensis.

[c] Leo Ost. lib. 2. c. 71. & seqq.

IESV CHRISTI
AN. 1046.

GREG. VI.
AN. 3.

CONST. MONOM.
AN. 4.

I. ANNO Christi millesimo quadragesimo, sexto, Indictione decimaquarta, Henricus Rex Germaniæ in Italiam cum exercitu veniens, *Papiæ* SYNODVM celebrauit, indéque Placentiam accedens, Gratianum (nempe Gregorium Papam Sextum) ad se venientem honorificè suscepit: iuxta verò Natalem Domini, non longè ab Vrbe Romã apud *Sutrium* SYNODO item actã, causaque erroneorum Pontificum diligentiùs ventilatã, eumdem Gratianum Papam conuictum, baculo pastorali priuauit: ac deinde omnium, tam Romanorum, quàm aliorum consensu, Sindigerum siue Suidgerum natione Saxonem, Episcopum Bauembergensem, multùm reluctantem, Summum Romanæ Ecclesiæ elegit Pontificem; qui ipsa Natalis Domini die Romæ ex more consecratus, CLEMENS Secundus vocatus est: idemque die eâdem HENRICVM Regem, & coniugem eius Agnetem, Imperiali benedictione sublimauit. Hæc Hermannus temporis huius auctor: quorum etiam meminerunt Otto Frisingensis, Leo [a] Ostiensis & alij.

GREG. PP. DEPONITVR, ET CLEMENS II. ERIGITVR.

HENR. II. IMP.

[a] Leo ibid. c. 81.

II. Cæterùm ex iis quæ tum hîc tum superiùs dicta sunt, errare liquet eos qui dixerunt Henricum venisse Romam ad deponendos tres Pontifices, qui eodem tempore in Ecclesia Romana sederent. Hæc enim iam facta & absoluta esse ante biennium, cùm Gregorius est electus, vidimus, neque posteà alium quàm Gregorium sedisse liquet. Quod ergo iudicium in Sutrino Concilio, aduersùs tres illos fuisse ventilatum, Hermannus ostendit; nullum aliud esse potuit, nisi vt redditibus priuarentur, quos cum illis transigens Gratianus, percipiendos eisdem reliquisset: quorum gratiâ idem est postulatus in eodem Concilio, iudicio simoniæ; sed quantâ ratione, quæ suo loco dicta sunt, docent. Hos autem quos potuit prætextus venatus est Henricus, vt deponeret eum, quem nullo pecio Regis suffragio nosset à Romanis Pontificem esse creatum; ne eiusmodi licentiam sibi Romanus populus vsurparet. Quòd verò sanctissimus Papa cerneret eâ occasione dirum schisma esse conflandum, imitatus ipse Gregorius Gregorium Nazianzenum; qui ob pacem Ecclesiæ conciliandam Episcopatu Constantinopolitano spontè se abdicauit; & ipse eodem animo eâdemque virtute, Pontificiâ Sede libenter cessit. Et quod viueret adhuc Benedictus ille inhians denuò (vt declararunt euenta) sedi relictæ, expedire tunc visum est, vt ad comprimendam audaciam Tusculanorum Comitum, pro arbitrio Sedem Apostolicam inuadentium ac deturbantium, ipse Henricus quem optimum eligendum censeret, acciperet. Ex euentu porrò, qui feliciter cessit cùm eorumdem Comitum fuit audacia factiosa compressa, laudata reperitur à pluribus Henrici detestanda præsumptio, quâ negotium facessere Gregorio legitimo Christi Vicario non est veritus; sic malo filio, pessimóque nepoti relinquens exemplum peiora etiam attentandi. Qui quidem peruicax error transiit in hæresim dictam *Henricianam*, communem cum impiis nostri temporis, *Politicis*, qui volunt Imperatoribus sine Regibus non temporalia tantum, sed spiritalia esse subiecta ipsamque adeo Sanctam Catholicam & Apostolicam Ecclesiam Romanam, omnium Matrem atque Magistram.

DE CAVSA GREG. VI. HENR. INCONCESSA TENTAVIT.

IESV CHRISTI

An. 1047.

CLEMENTIS II.

An. 1.

Henrici II. 1.

Const. Monom. 5.

I. Concil. Rom. contra Simoniacos.

ANNO Domini millesimo quadragesimo, septimo, Indictione decimaquintâ, Clemens Papa ad reformandum Ecclesiæ statum, *Romæ* CONCILIVM habuit; in quo illud potissimùm conatus est cum Episcopis annitente Imperatore, vt simoniacos vepres qui adeò excreuissent vt patrisfamilias suffocarent sementem, non modò succideret, sed penitùs eradicaret, nonnullis eidem re canonibus sancitis: vt testatur Petrus [a] Damiani in epistola ad Henricum Archiepiscopum Rauennatem. Quem & ipsum *Petrum* (*Damiani*, à maioris fratris nomine dictum, quod qui à parentibus ceterísque propinquis derelictus fuerat, ab eo fotus, & studiis literarum traditus est) Auellanensis eremi incolam celebris nominis tum sanctitate, tum etiam doctrinâ, iterùm atque iterùm ab Imperatore iussum esse Romam ad Pontificem se conferre, constat ex ipsius epistola ad eumdem Clementem scriptâ. Quòd enim magnoperè satageret Imperator, quem creasset Pontificem communire, existimamus eâ occasione cupiisse, vt Petrus illum conueniret, quò tantum virum latentem in eremo ad Ecclesiastica subeunda negotia sensim perduceret. In eodem verò Concilio Romano altercationem esse obortam inter Mediolanensem, Aquileiensem, & Rauennatem Antistites, quinam ipsorum proximus apud Romanum Pontificem sederet, causámque Rauennati adiudicatam esse, narrat Hieronymus Rubeus in Historia Rauennate.

[a] Pet. Dam. ad Henr. Rauen. c. 27. & 30.

Petrus Damiani Romam vocatus.

II. His autem Romæ confectis Imperator reditum cogitans, voluit primùm inuisere monasterium Cassinense, & Campaniæ atque Samnitum oras, vt ea componeret quæ turbata atque malè disposita reperisset; cuius iter, résque in eo gestas relegens breuiter Leo [b] Ostiensis, addit ipsum post hæc in patriam rediisse solum, ac secum Clementem Papam adduxisse. Timebat videlicèt ei, quòd deposito Gregorio Romano & subrogato Germano homine, Romanos non mediocriter offendisset. Ideóque ne præsente Gregorio Romę aliquid innouaretur, illum etiam secum in Germaniam duxisse certum est: quem comitatus est tunc Hildebrandus eius discipulus, natione Tuscus, patriâ Saonensis, qui posteà creatus Romanus Pontifex dictus est Gregorius Septimus. Testatus est enim id ipse in Concilio Romano celebrato anno millesimo octogesimo. Qui quidē tunc in Gallias profectus, apud Cluniacenses, penes quos sciebat monasticam vigere obseruantiam, habitauit monachus inter monachos.

[b] Leo lib. 2. c. 81.

Imp. ducit in Germ. Clem. et Greg. Pont.

III. Quid autem post hæc egerit Imperator, Glabri [c] testificatione liquet eum ab Vrbe reuersum collegisse CONCILIVM Episcoporum totius Imperij sui, ad extirpandam, quæ tunc vbique vigebat, simoniacam prauitatem, in eóque grauiter elaborasse. Sed quid insuper hoc eodem anno quo creatus est Imperator, eidem contigerit, Willelmus [d] Malmesburiensis, & alij post eum narrantes, tradunt, cùm tempore Conradi patris sui à quodam clerico fistulam tulisset argenteam quâ pueri ludo aquam iaculantur, pactus Episcopatum cùm foret Imperator; adultúsque repetenti pollicitum impigrè dedisset: haud multò pòst asperâ valetudine correptum, cùm triduò absque sensu & mutus iacuisset, ope indictarum ab Episcopis publicarum precum conualescentem, accitum Episcopum quem iniustè fecerat, sententiâ Concilij deposuisse, professum se toto triduo dæmones infestos vidisse, flagrantissimam in se flammam per fistulam iaculantes, sed iuuenem inter hæc semiustolatum aduentasse; ferentem immensæ magnitudinis calicem aureum aquâ plenum, cuius aspersione extinctis ardoribus sanitatē recuperasset. Porrò iuuenis ille fuit S. Laurentius, cuius Ecclesiæ tectum longâ carie dissolutum idem Henricus compaginauerat, & præter alia dona calice aureo honorificauerat. Hæc quidē illi. Cęterùm Glaber, præter alias virtutes, commendans quoque tanti Principis fortitudinem bellicam, vitium tamen quod ei intimè inhærebat, deplorat nempe incontinentiam & carnis luxuriam.

[c] Glab. lib. 5. c. 5.

Concil. in Germ. aduersus Simoniacos.

[d] Malmesb. de gest. Angl. l. 2. c. 8.

Imp. vexatur a daemon. ob Episcopatum iniuste collatum.

IV. Hoc eodem anno, septimo Idus Octobris *Clemens* Papa post nouem menses à promotione sua in Germania ex hac vita migrauit; sepeliendúsque delatus est in suum olim Episcopatum Bambergam. Tradit hæc Hermannus; simúlque Leo hoc anno, & alij omnes post eum. Subrogationem autem successoris, nonnisi anno sequenti factam idem docet Hermannus. Siquidem audito Romæ obitu Clementis, *Benedictus* Nonus iam iterùm pulsus, adhuc tertiò inuasit Sedem: quam octo menses tenuisse, Leo [e] est auctor. Agemus igitur de Clementis successore anno sequenti.

Clem. PP. obitus.

Bened. IX. rursum inuadit Sedem.

[e] Leo Ost. lib. 2. cap. 82.

V. Eodem anno Hongari concitati à Regni proceribus, rursùm à Rege suo Petro (quem Rex Henricus restituerat, necato Ouone) deficientes, eumdemque tentum excæcantes, Andream Ducem ab exilio reuocarunt, ac Regem constituerunt: à quo etiam diabolico furore pereiri impetrarunt, vt à Christiana religione deficerent, dæmonibúsque sacrificia immolarent. Qui & in Christianos grassantes, atque in Ecclesias irrumpentes, iisdem spoliatis & incensis, clericos etiam ac monachos diris suppliciis affecère; parique impetu in Regios ministros, & alios quoscumque siue gentiles suos, siue externos apud se inuentos, qui Christiano nomine censerentur, irruperunt: fuitque talis persecutio, vt si diutiùs perdurasset, omne prorsùs Christianitatis nomen in Hungaria aboleuisset. Quas diras clades recensent complures, & inter alios qui res Polonorum prosecutus est Longinus: eâque persecutione cum aliis quampluribus sublatum esse martyrio *S. Gerardum* Chanodiensem Episcopum narrat; quod & alij plerique testantur: res verò gesta fusiùs describitur in eiusdem Sancti Vita [f] ab eius temporis auctore: vbi & dicitur primus Pannoniæ siue Hungariæ Martyr: cuius posteà corpus iussu Gregorij Papæ Septimi eleuatum, Rex Ladislaus ac Principes propriis humeris transtulerunt. Defuncto autem Petro & Andreâ in Regem recepto, coronatoque solemnibus ritibus a tribus Regni Episcopis, vt res composuit, eas-

Hungariæ Eccles. grauem persecut. passa.

[f] Ap. Sur. 24. Sept.

dem

dem etiam bene disposuit, agens summo studio vt ablegatâ penitùs idololatria, sacro-sancta Christiana religio postliminio restituta viresceret: quod factum post annum sequentem, idem Longinus affirmat.

IV. Contigit hoc item anno, Hermanno & Sigeberto testibus, (licèt anno superiori Lambertus ponat) incendium Virdunense, operâ Godefredi Lotharingiæ Ducis, desperatione rebellantis ob sublatum sibi ab Imperatore Ducatum. Cùm auté Dei Genitricis templum ibidem exustum fuisset, spontaneæ pœnitentię ipse posteris dignum reliquit exemplum, dum (quod ait Lambertus) publicè se verberari fecit, & capillos suos vt conderentur multâ pecuniâ redemit, sumptúsque ad reædificandam Ecclesiam dedit, & in opere cœmentario per seipsum plerumque vilis mancipij ministerio functus deseruiuit. Estáque hactenùs in commentario Stemmatis Lotharingiæ Ducum, fragmentum diplomatis [g], quo in pœnitentiam eiusmodi reatûs idem Godefredus illius Ecclesiæ promittit reædificationem, eique donat in perpetuum quartam partem Comitatûs sui Virdunensis. Cęterùm qui tantum Christiano Principe dignum veræ pœnitentiæ specimen edidit, longè maiorem etiam in terrenis spatiis retributionem est consecutus, dum paulò pòst ex coniugio Beatricis Tusciæ & Liguriæ Marchionissæ, factus est Dominus maioris partis Italiæ: de quo variis occasionibus sæpè inferiùs agendum erit.

GODEFR. DVCIS LOTHAR. POENITENTIA.

g In exemp. diplom. num 48. Ap. Bar. an. 1070. in fine.

IESV CHRISTI
AN. 1048.
DAMASI II.
AN. 1.
HENRICI II. 2.
CONST. MONOM. 6.

I. ANNO Christi millesimo quinquagesimo octauo, Indictione primâ, afflictatâ Romanâ Ecclesiâ, Benedicto tertiùm eius inuasore, ab Imperatore missus est Romam Poppo Episcopus Brixiensis (quem alij Aquileiensem dicunt) Pontifex consecrandus, qui suffragiis omnium electus & cóprobatus, nominatus est DAMASVS Secundus. Hæc ex Leone [a] Ostiensi, Hermanno, & aliis plerisque: qui & sedis eius tempus perbreue fuisse affirmant, nempe viginti trium dierum: defunctumque Præneste (vt Leo habet) ac delatum in Vrbem, sepultum esse in Ecclesia S. Laurentij extra muros. Veneno sublatum Benno ait operâ Benedicti. Sed cùm huius historici plura sint mendacia quàm verba, quid affirmari possit nihil est penitùs; vt qui (ne decipiaris auctoritate eius) dicendus planè prudentium lectorum sententiâ non historicus, sed satyricus, idemque calumniosus fabularum contextor; quippe qui mentiendi, detrahendi, monstruosáque de insignibus pietate viris fingendi, de nequissimis verò optima quæque componendi, sumpsit sibi licentiam. Cæterùm è medio subducto Damaso, vacauit Sedes vsque in annum sequentem, discerpta interim vnguibus inuasoris Benedicti, eiusdémque fœdata spurcitiis.

a Leo lib. 2. c. 82.

DAMAS. II. PP. CREATVR, ET MORITVR.

QVALIS BENNO SCHISM.

Hoc eodem anno, ipso eius exordio, Calendis Ianuariis, admirandus ille *Odilo* Cluniacensis Abbas, sæculi huius astrum lucidissimum, quem (vt vidimus) Reges Imperatores, atque Romani Pontifices coluerunt, quemque præ egregiâ virtutum excellentiâ Fulbertus [b] nominat Archangelum; ex hoc mundo apud Siluiniacum migrauit in cœlum, ætatis anno octogesimo septimo, ordinationis quinquagesimo sexto; vt tradit Petrus Damiani in ipsius Rebus gestis, quas tunc ex parte collegit cùm Pontificiâ functus in Gallia legatione nobile Cluniacēse cœnobium visitauit; Hugonisque eiusdem S. Odilonis successoris precibus exoratus, non tam scriptoris quàm breuiatoris multiplicium rerum ab illis collectarum functus est munere, vt ipse præfatur.

II. S. ODILONIS ABB. CLVN. OBITVS.

b Ext Fulb. ep. quattuor ad Odil. nempe 51. 52. 53. 54. c Ap. Sur. 1. Ianuar.

III. Illud autem de eodem S. Odilone notatione dignissimum idem Petrus testatur; fuisse ipsius institutionem, vt die secundâ Nouembris Omnium in Domino quiescentium memoria ageretur; sicut pridie agi consueuit Omnium Sanctorum. Quod autem scribit Petrus, confitetur etiam absque inuidia Romana Ecclesia in Martyrologio [d], dum ipsius natalem diem recolens, eum tradit primum extitisse, qui commemorationem omnium Fidelium defunctorum primâ die post festum omnium Sanctorum in suis monasteriis fieri præcepit; cúmque ritum posteà vniuersalem Ecclesiam recipientem comprobasse. Meminitque pariter huius institutionis ab eodem factæ, Sigebertus anno Domini nongentesimo nonagesimo octauo. Et dilucidiùs Glaber [e] ait; cùm ex pluribus diuersisque reuelationibus Dei famulis diuinitùs ostensis, innotuisset complures animas orationibus potissimùm Cluniacensium monachorum, in id præ cæteris incumbentium, à pœnis Purgatorij liberari; sanctissimum eorum Abbatem Odilonem propensiori sollicitudine cœptum pietatis opus prosequi curantem præter alia plura quotidiana suffragia, quibus animabus defunctorum iugiter consueuerant subuenire, anniuersariam statuisse diem, quâ pro omnibus Deo sacrificia per omnia sibi subdita monasteria offeruntur. Vt autem statuta ad id fuerit dies sequens à commemoratione Sanctorum omnium, ex ordine Officij Ecclesiastici ratio sumpta videtur. Nam qui ducentis circiter ante hæc tempora vixit annis, Amalarius Fortunatus in libris suis de Officiis [f] Ecclesiasticis ait, se post officium Sanctorum inseruisse officium pro Mortuis, quòd multi transeant de præsenti sæculo, qui non illicò Sanctis coniungantur; pro quibus solito more officium agi debeat.

DE DIE ANNIVERS. OMNIVM DEFVNCT.

d Martyrol. Rom. die 1. Ianuar.

e Glab. lib. 5. c. 1.

f Amalar. lib. de ord. antiph. c. 65. Ap. Baron. in Not. ad Rom. Mart. 2. Nouemb.

IV. Quod ad res pertinet Orientis; hoc ipso anno, Indictione primâ TVRCI, qui ad Boreales partes Cauensis montis sedes habebant, séque patriis finibus continere, nec inde nisi ad stipendia inuitati recedere consueuerant; eâdem occasione à Persarum Rege Saraceno vocati, ab eodemque malè habiti, in ipsum arma conuertentes, felici successu Perside sunt potiti; & his euentis audaciores redditi, aduersùs Romanum Imperium arma mouentes, eo domito tandem potiti sunt. Quæ quidem hoc anno cœpta esse testatur Curopalates, résque tunc sub Constantino Monomacho gestas fusiùs scribit; ex quo Cedrenus, & alij descripse-

TVRCORVM PROGRESSVS.

runt. Eaque ex Dei vindictâ contigisse in Orientalium schismaticorum vltionem, declararunt euenta. Nec absque consideratione prætereundum est, eo tempore esse Turcos in damna illius Imperij eductos, cùm Ecclesiæ Constantinopolitanæ malè præesset schismaticorum signifer Michaël Cerularius; Latinorum omnium infensissimus hostis.

IESV CHRISTI
AN. 1049.
LEONIS IX.
AN. 1.
HENRICI II. 3.
CONST. MONOM. 7.

I. Leo Papa IX. (Octauus potiùs dicendus. Vide suprà an. 963 III. ad fin.)

ANNO Domini millesimo quinquagesimo nono, Indictione secundâ, post menses quinque vacationis Romanæ Sedis ab obitu Damasi, Bruno ex Comite Dagspurgēsi & Episcopo Tullensi in Leucis, maximo bono totius Ecclesiæ Catholicæ, creatus est Romanus Pontifex, dictúsque LEO Nonus. Sed hæc quomodò se habuerint, ex eius sæculi Scriptoribus imprimis sunt perquirenda.

II. Defuncto igitur (vt dictum est) Damaso, & Benedicto sedem rursùm sibi vendicare nitente; ne tale monstrum iterùm subire sancta Ecclesia cogeretur, necessaria missa est à Romanis in Germaniam legatio ad Henricum Imperatorem, quâ petierunt Pontificem ab eo dari. Ita Lambertus hoc anno. Porrò legationem à Cardinalibus fuisse missam, non vt ipse Imperator Papam eligeret, sed quem sibi vtilem fore putaret, Romam mitteret, vt ex more consilio Cardinalium in ipsa Vrbe Pontifex eligeretur, nec Benno quidem aduersarius negat. A Romanis quidem ipsum electum, tetur Leo [a] Ostiensis. Quare quod alij dicunt electum ab Imperatore, ab ipso delectū intelligas, sed posteà electum à Cardinalibus, Otto verò Frisingensis rem gestam narrans, ait Brunonem Tullensium Episcopum; ea nobili Francorū prosapiâ oriundum auctoritate regalis excellentiæ ad Sedem Beati Petri destinatum, cùm assumpta purpura Pontificali per Gallias iter ageret, Cluniacum aduenientem, ab Hildebrando monacho (de quo iam superiùs dictum, qui posteà & ipse Pontifex Gregorius Septimus nuncupatus est) constanter de incœpto redargutum esse, quòd illicitè per manum laicam ad gubernationem totius Ecclesiæ violenter introiret. Cúmque idem Hildebrandus polliceretur, si suis Bruno acquiescere vellet consiliis, se vtrumque, & quòd maiestas Imperialis in ipso non exacerbaretur, quódque libertas Ecclesiæ in electione canonicâ renouaretur, effecturum; tunc eundem obtemperantem Brunonem, purpuram deposuisse, peregrinique habitu Romam accedentem, Hildebrandi consilio quem secum duxerat, à Clero & populo in Summum Pontificem electum esse; sicque vtcumque Ecclesiam Romanam ad faciendam electionem informatam esse. Hæc quidem Otto. Idibus autem Februarij fuisse Romæ consecratum, habent veteres Indices Vaticani: quod Hermannus Quadragesimali tempore contigisse tradit: Acta verò Synodi Rhemensis, de qua paulò pòst agetur, in Hypapante Domini, siue Occursu, nempe die secundâ Februarij. Vnde errore omninò conuincuntur, ij qui ipsum in Germania ante aduentum in Vrbem Synodos celebrasse testantur, quando autem illa celebrari contigerit, posteà dicturi sumus.

a Leo l. 2. c. 82. DE EIVS ELECTIONE.

III. PEREGRINATVR AD MONT. GARG.

Cæterùm ipsum initio saltem Quadragesimæ cōsecratum esse, satis colligitur ea eo quòd Leo Ostiensis tradit, illum eodem quo ordinatus est anno, orationis gratiâ Montem Garganum petiisse, (qui situs apud Sipontum in Apulia, Ecclesiam habebat S. Michaëlis Archangeli, celeberrimam eius temporis peregrinationem;) & redeuntem in ipsa festiuitate Palmarum ad monasterium Cassinense diuertisse. Pascha verò Romæ celebrasse, ex Hermanno constat. Quòd autem absque vlla mora peregrinationem illam Angelicam susceperit, in causa fuisse putatur, quòd (vt tradit Sigebertus) cùm ex Galliis ad capessendam Sedem Apostolicam Romam tenderet, audiuisset voces Angelorum cantantium; *Dicit Dominus, ego cogito cogitationes pacis, & non afflictionis.* Quem & Apostolico more præcedentibus prophetiis per visionem ipsi diuinitùs significatis, ad Apostolicum thronum peruenisse, docetur in scripto codice Sublacensis monasterij Lectionario. Adeò verò fuit suæ Tullensis Ecclesiæ amator, vt licèt Romanus Pontifex creatus esset, tamen titulum priorem non reliquerit, voluéritque dum vixit, dici etiam Tullensis Episcopus. Insupérque liquet [b], patrimonium suum impendi voluisse in ●ctionem monasterij Sanctæ Crucis; quòd & amplissimis redditibus locupletauit, & sub protectione Romanorum Pontificum reliquit.

VOLVIT ETIAM DICI EPISCOPVS TVLLEN.

b Testatur Greg. Sept. 2. ep. 14. ad Guarner. Episc. Argen.

IV. CONCIL. ADVERSVS SIMONIACOS.

Et quod ad cæteras huius anni res ab eo gestas pertinet; tradit Hermannus, eum in hebdomadâ post Albas SYNODVM cum Episcopis Italiæ celebrasse *Romæ*, in hebdomada verò Pentecostes aliam *Synodum Papiæ* congregasse; indéque per montem Iouis cum pluribus Romanorum in Cisalpinas partes deuenisse. Porrò in his Synodis multa ipsum aduersùs simoniacam prauitatem, quâ tunc vniuersa fermè Ecclesia fœdata erat, constituisse; testis est Petrus Damiani in epistola [c] ad Henricum Rauennatem Archiepiscopum. Qui & ipse Petrus huius temporis magnum Ecclesiæ sidus, tunc adhuc eremita montis Auellani in Vmbriâ, quòd prætereà cerneret omnem carnem corrupisse viam suam; de his quoque nouum Pontificem Leonem monens, scripsit ad eum librum *Gomorrhæum* [d] inscriptum, quo vitia quadripartita carnis quibus obrueretur Ecclesia, quàm potuit in tantis recensendis obscœnitatibus honestè insinuauit, rogans vt Petri gladio, acutiore quàm Phinees, conficiens turpissimos homines illos, & maximè Clericos, Ecclesiam Dei non habentem maculam, neque rugam, seruaret incōtaminatam. Id verò Leonem egregiè præstitisse, docet ipsius ad Petrum reddita epistola, quæ præfixa legitur eidem Gomorrhæo; habetque dignas pœnas appositas, pro criminum qualitate & quantitate.

c Extat in Bibl. Patr.

d Ext. in Bibl. Basil S. Petr. Rom. Editusque est posteà Tom. 3. Oper. Petr. Dam.

CARNIS VITIA EXCISA PER LEON.

V. ALIA CONCILIA IN GALLIA.

Rursùm verò post superiores Synodos, aliam quoque ab eodem Pontifice autumnali tempore *Rhemis* cum Galliarum Episcopis habitam esse, & aliam rursùm quadraginta Episcoporum

Moguntiaci coram Imperatore & aliis Germaniæ Principibus; eumdemque post hæc Pontificem, rebus vbique optimè compositis, tandem in Italiam redeuntem, Natalem Domini Veronæ peregisse; testis est Hermannus, his gestis primum Leonis annum claudens. Scimus quidem Trithemium in Chronico Hirsaugiensis monasterij, dum agit de eiusdem reædificatione ab eodem Pontifice procurata, aliósque nonnullos, peregrinationem istam trans Alpes, atque Synodos celebratas in annum sequentem reiicere: sed magis placet Hermannum sequi, hæc tunc ante oculos habentem; quem etiam tutiùs sequitur Sigebertus, atque post eum alij: idque ipsum expressè qui tunc temporis scripsit Adam [e], profitetur; hoc scilicet anno Redemptoris millesimo quadragesimo nono eamdem Moguntinam Synodum generalem celebratam esse: in qua inter alia tradit Spirensem Episcopum nomine Sibiconem, ab adulterij crimine examinatione sacrificij purgatum esse, multaque ibi sancita esse aduersùs simoniacam hæresim, & nefanda sacerdotum coniugia.

e Adam, lib. 3. c. 31.

IV.

Quod verò ad ea pertinet quæ in Galliis gessit, tradit Sigebertus [f] in libro de illustribus Scriptoribus Ecclesiasticis, Anselmum Rhemensem monachum scripsisse Itinerarium eiusdem Leonis Papæ Noni à Roma in Gallias; ob hoc maximè, vt notificaret quantâ auctoritate Rhemis, vel in aliis vrbibus Synodum celebrauerit; quâ subtilitate & iustitia examinauerit causas Ecclesiasticas; quâ discretione peccantes correxerit; quomodò ei virtus Dei cooperata sit, quod satis (inquit) patuit in vnâ causâ eiusdem Rhemensis Synodi, vbi dum Episcopus Frisingensis contumaciter ageret contra Apostolicam auctoritatem, repentè in oculis omnium obmutuit. Hæc Sigebertus. Ac sanè magno Dei beneficio post tot tenebras factum esse, vt tanti viri fulgore Romana Ecclesia illustraretur, euenta probarunt: quem & multis illuxisse signis ac virtutibus editis, narrat Desiderius Abbas Cassinensis & Cardinalis S. Cæciliæ (qui creatus posteà Romanus Pontifex, Victor Tertius dictus est) in libris Dialogorum, quos exemplo S. Gregorij numero quatuor scripsit. Extantque [g] hactenùs ipsa Acta Rhemensia tam prædictæ Synodi, quàm solemnis quæ præcessit dedicationis Ecclesiæ S. Remigij nuper restitutæ, in quam facta est quarta eiusdem Sancti corporis translatio, humeros supponente ipso Leone Papa, vnà cum aliis Antistitibus: quæ quidem scriptio eadem fortè est, quam Sigebertus Anselmo tribuit. Certè ex ea abundè confirmatur, quod de ipsius Leonis rebus fortissimè atque sanctissimè gestis idẽ auctor tradit, necnon quæ de miraculis ab eodem Pontifice editis, tam ipse quem Desiderius retulerunt. Quid verò in eâdem Synodo actum fuerit, docent canones in eâ sanciti de simoniacâ hæresi; de ministeriis Ecclesiasticis & altaribus quæ à laicis tenebantur, deque prauis consuetudinibus quæ ab eis in atriis Ecclesiarum exigebantur; de incestis, aliisque illicitis coniugiis; de monachis & clericis apostatis, & mundanam militiam exercentibus; de rapinis & pauperum iniustis captionibus; de Sodomitico vitio, ac de quibusdam hæresibus quæ in iis partibus pullulauerant; quæ omnia anathemate damnata sunt; multique tam Episcopi, quàm Comites, aliique iis vitiis infecti, pari damnationis sententiâ perculsi.

f Sigeb. de Illust. Scrip. c. 153.

LEO PP. SIGNIS ET VIRTVTIB. CLARVS.

g Rer. Baron. Tom XI. h e an. ex Arch. Rhem. Eccl.

STATVTA CONCILII RHEM. SVB LEONE PP.

VII.

Quod autem ad Leonis Pontificis præclara gesta, postquam Romam rediit, auctor est Leo [h] Ostiensis, ipsum inter innumera suæ bonitatis insignia, quamdiù ibi remoratus est, omni tempore tribus per hebdomadam diebus à Lateranensi Ecclesia vsque ad S. Petrum priuato habitu, nudisque pedibus, cum duobus aut tribus clericis noctu psallendo & orando pergere consueuisse. Qui & in eiusdem Principis Apostolorum basilicæ emolumentum concessit [i], vt decima pars oblationum ei cederet; cùm illas in suum vsum prædecessores à multo tempore conuertere consueuissent.

h Leo Ost. l. 2. c. 88.

i Ret. Bar. hoc an. ex arch. basil. S. Petri.

VIII.

PAZZINACAI AD FIDEM CONVERSI.

Quod ad res spectat Orientales; hoc eodem anno Indictionis secundæ, Constantini Aug. octauo Imperij incboato, Cegenes Dux trium ex gentibus *Pazzinacarum*, (eo namque nomine à Græcis appellantur tredecim gentes, quæ trans Istrum loca incolunt à Borysthene fluuio vsque ad Pannoniæ campos, in tentoriis iugiter habitantes) persecutionem passus à primario illarum gentium Principe, confugit ad Constantinum, & sacrum suscepit baptisma cum omnibus qui cum ipso erant: cuius & posteà exemplum secutus est ipse Tyracheorum primarius Princeps. Hæc pluribus Curopalates; qui & quomodò hi nouis ex causis defecerint ab Imperatore, longiorem texit historiam.

IESV CHRISTI

AN. 1050.

LEON. IX.

A. 2.

HENRICI II. 4.

CONST. MONOM. 8.

I.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo, Indictione tertiâ, à Leone Papâ duæ celebratæ sunt SYNODI, altera *Romæ* post Pascha, *Vercellis* altera Autumni tempore; & Hunfridum Archiepiscopum, pro quadam inter Rauennatem & Romanam Ecclesiam contentione, ab officio suspendit; indéque Gallias, & Episcopatum suum Leucorum reuisit, atque Imperatorem in Saxonia agentem conuenit. Hæc breuiter Hermannus hoc anno. Pleniùs verò de iisdem Synodis Lanfrancus, qui eis interfuit, agens in commentatio aduersùs Berengarium, ait eas magnâ Episcoporum, aliorumque Antistitum frequentiâ celebratas esse contra eumdem Berengarium: & in Romanâ quidem, recitatis literis ab eo ad ipsum Lanfrancum transmissis de corpore & sanguine Domini, iisdemque contra vsitatissimam Ecclesiæ fidem conscriptis repertis; promulgatam esse in eum damnationis & excommunicationis sententiam: Lanfrancum verò, qui ob huiusmodi literas ad ipsum scriptas, in suspicionem hæresis adductus fuerat; post eam publicè damnatam & confutatam, absolutum esse & innocentem declaratum: In Synodo autem Vercellensi, celebratâ mense Septembr

CONCILIA A LEO PP. CELEBRATA CONTRA BERENGAR. HAERESIAR.

eodem præsidente Pontifice, cùm ad eam vocatus Berengarius non comparuisset, iterùm damnatum esse vnà cum peruersa ipsius hæresi: itemque Ioannis Scoti librum de Eucharistia, quem plurimùm Berengarius laudauerat, lectum esse, ac pariter damnatum. Hæc Lanfrancus de vtraque Synodo hoc anno celebrati.

II. In eodem verò Concilio Romæ contra Berengarium coacto, tradit Andreas Dandulus in suo Chronico, Leonem Pontificem tribuisse Pallium Dominico Patriarchæ Gradensi, Venetias translato, eidemque priuilegium concessisse vt Crucem ante se deferret; sedemque Patriarchalem approbasse, & Episcopis Venetæ prouinciæ & Istriæ scripsisse; vt ei tanquam Primati suo obedirent; & Aquileiensis Antistes iis terminis contentus esset qui erant in finibus Longobardorum. Verùm extat a epistola eiusdem Leonis scripta post triennium; nempe Indictione sexta, quâ docetur, in alia itidem Romæ celebratâ Synodo ita definitam esse veterem controuersiã inter Foroiuliensem & Aquileiensem Antistites de limitibus diœceseos, vt Aquileia totius Venetiæ & Istriæ Metropolis esset, Foroiuliensis Ecclesia finibus Longobardorum contenta esset. At de his controuersiis, harumque Ecclesiarum diuersis nuncupationibus, acceptionibusque, sæpè dictum est superiùs.

PATRIARCHATVS GRADENS. Vide ann. 729 num. II.

a Leo Nou. ep. 2. Tom. III Epist. Rom. Pont. Ap. Bar. an 1053. num. III.

III. Hoc eodem anno, nempe Ærâ millesimâ octogesimâ octauâ, celebratũ est in Hispania in castro *Coyacâ* diœcesis Ouetensis, CONCILIVM omnium totius Regni Episcoporum, Abbatum, & Optimatum, cui etiam interfuit Ferdinandus Rex cognomento Magnus cum vxore Sanciâ: quorum nomine promulgata sunt tredecim capitula b ad disciplinam Ecclesiasticam & politiam eius regni pertinentiá.

CONCIL. COYACEN. IN HISP.

b Rec. Bar. Annal. Tom VI hoc an. ex cod. Ant. Aug.

IV. Ad hæc item tempora Leonis Pontificis spectat, quòd Sueno Rex Danorum & Sueonum, cognomento Magnus, (qui & ingenti classe paratâ Eduardum Angliæ Regem, ipsumque Regnum sibi tributarium fecit) consobrinam ducens vxorem, coactus est à Romano Pontifice eam dimittere, cùm diù frustrà in eo laborasset Adalbertus Archiepiscopus Hamburgensis illarum omnium regionum primas. Rem gestam eius temporis auctor Adam c Bremensis describit: qui de eodem Sueone Rege inferiùs d agens, planè fuisse doctum satis prædicat, atque de Christiana religione optimè quidem meritum, hoc tamen non caruisse, quod morbo luxuriæ laborans, alias, itémque alias vxores & concubinas assumeret; vnde & tradit suscitasse ei Dominum inimicos in circuitu multos, sicut Salomoni fecit proprios seruos. Idemque istis subiicit, statum Ecclesiæ Sueonum, his temporibus nonnihil perturbatũ fuisse à Pseudoëpiscopo pessimo nomine Osmund Acephalo, Regi coniuncto, restauratum verò ab alio legitimo Episcopo, qui munus Apostolicum quod acceperat, adeò dignè exercuit, vt gentem integram *Virmlanorum* Christo lucratus, etiam miraculorum virtute claruerit.

c Adam l. 3. c. 12.
d Id. l. 4. c. 16.

REX SVENO PVNITVR A DEO OB LVXVRIAM.

V. Hoc item anno Marianus Scotus, de Rege Scotiæ Machead nominato narrat, ipsum Romam venisse ad Limina Apostolorum, & effusâ liberalitate argentum disseminasse in pauperes.

IESV CHRISTI

AN. 1051.

LEON. IX.

AN. 3.

HENRICI II. 5.

CONST. MONOM. 9.

I. ANNO Christi millesimo quinquagesimo primo, Indictione quartâ, Leo Papa & Imperator Henricus, cum multis Episcopis & Principibus apud Augustam Vindelicam conuenientes, Purificationem Dei-Genitricis celebrarunt; Rauennateque Archiepiscopo apud eumdem Pontificem ibidem reconciliato, charitatiue à se inuicem discedẽtes, Papa Romam reuersus est: vbi post Pascha SYNODVM collegit, in qua inter alia Gregorium Vercellensem Episcopum, propter adulterium cum vidua quadam auunculi sui sponsâ admissum, & periuria perpetrata, absentem & nescientem excommunicauit: quem tamen non multò pòst Romam venientem, satisfactionemque promittentem, officio priori restituit. Hæc omnia Hermannus hoc anno. Testis verò est Petrus a Damiani, in hac eadem Synodo, ventilatam quoque fuisse quęstionem de ordinaris ab Episcopis simoniacis; sancitumque decretum, quod Constitutum vocabant, de continentia clericorum; quo & illud statutum est, vt quæcumque damnabiles feminæ intra Romana mœnia reperirentur presbyteris prostitutæ, ex tunc & deinceps Lateranensi palatio adiudicarentur ancillæ. Idemque insuper Leo aduersùs expilatores domorum Episcopalium post obitum Episcoporum, scripsisse reperitur ad Auximanos, aliaque in vtilitatem nonnullarum Ecclesiarum constituisse.

CONCIL. ROM.

a Petr. Dam ep. ad Henr. Rauen. & op. ad Cunib. Taurin.

DECRETVM DE FEMINIS PROSTITVTIS.

II. Hoc eodem anno (vt auctor est Lambertus) quarto Idus Nouembris Henricus Imp. auctus est filio, cui pariter Henrici nomen imponi voluit. Sed planè magno Ecclesiæ damno hunc genitum, præuidit per visum quæ ipsum gestabat in vtero Agnes Augusta, nimirùm se draconem parere virulentum; vt testatur Domnizo b presbyter in vita Mathildis, quam eo tempore versibus scripsit; quòd quàm verùm fuerit vaticinium, ipsa declararunt euenta. Porrò eumdem Henricum in baptismo susceptum esse de fonte à S. Hugone Cluniacensi, facto ei patre secundùm spiritum, idem auctor c affirmat.

b Domniz. lib. 2. c. 18.

VATICINIVM DE HENR. III.

c Id. lib 2. c. 5.

IESV CHRISTI

AN. 1052.

LEON. IX.

AN. 4.

HENRICI II. 6.

CONST. MONOM. 10.

I. ANNO Domini millesimo quinquagesimo secundo, Indictione quintá, Leo Papa ad componendas dissensiones inter Imperatorem & Andream Hungariæ Regem, ab eodem Rege in Germaniam venire rogatus, Imperatorem

LEO PP. PROFICISCITVR IN GERM.

ab

ab obsidione castri Brezisburgi reuocauit, eum sibi per omnia consentaneum inueniens: sed econtrà Andream consiliis suis minùs parentem experiens, eique excommunicationem, vtpotè delusa Sexe Apostolica, minitans, cum Imperatore discessit, ac Natalem Domini Wormatiæ cum eodem egit. Hæc præsenti anno gesta habet Hermannus. Leo[a] autem Ostiensis aliam asseris causam profectionis Pontificis, nempè vt ab Imperatore aduersùs Notthmannos auxilium peteret.

[a] *Leo Ost lib. 2.c.85.*

II.

Habet idem Hermannus, hoc anno, tempore Quadragesimæ ab eodem Imper. promotum esse Henricum ad Archiepiscopatum Rauennatis Ecclesiæ: ad quem eodem anno epistolam, seu librum potiùs, Petrus Damiani misit, quo agitatam quadriennio in pluribus Synodis controuersiam de ordinatis ab Episcopis simoniacis, cótendentibus aliquibus eosdem iterùm ordinandos, diffusiùs disputauit, ac pluribus argumentis demonstrauit, eiusmodi nequaquam iterùm ordinari debere. Quæ quidem sententia optatissima cùm esset ordinatis, eosque molestissimis scrupulis liberaret, effecit vt idem Petrus eidem suo commentario titulum inscripserit, *Gratissimus*[b] siue (vt notauit Scholiastes) ea de causa, quòd de illis ageret qui gratis fuissent à simoniacis ordinati, quibus gratissimus liber existeret.

DE ORDINATIS A SIMONIACIS.

[b] [Ad hunc librum vide censuram Bellarmini li. de Scrip. Eccl. in Pet. Dam.]

III.

Sed quid est quòd quadriennio laboratum ait ne quæstione haud adeò difficili, & iam anteà decretis Pontificum & Conciliorum canonibus definita, vt idem ipse Petrus in eâdem tractatione perdocuit? Non id quidem factum inscitiâ Leonis Papæ, qui ipso sui Pontificatus exordio (vt Petrus testatur) firmiter statuit vt ordinati à schismaticis, absque alia iterata ordinatione in acceptis ordinibus ministrarent, post expletam pœnitentiam quadraginta dierum: sed quoniam complures inuenti sunt ex Ecclesiæ filiis, qui zelum habentes, at non secùndum scientiam, odio simoniacorum Episcoporum, ordinatos ab eis non recipiendos, sed iterùm ordinandos esse dixerunt: (sicut olim à grauissimis Ecclesiæ Doctoribus odio hæreticorum, non recipiendum esse ipsorum baptismum assertum fuerat:) sed sanctissimus Pontifex consultius esse duxit pacificè rem agere, & leoto gradu morbo mederi: quàm non absque periculo ferro præcidere quod erat infirmum: Porrò cùm aduersùs nouam eiusmodi de reordinandis ordinatis à simoniacis emergentem hæresim, triginta capitibus Petrus disputasset; demùm in fine compellat Episcopos omnes, ipsumque etiam Summum Pontificem, vt iam matura zizania ad messem parata, & à tritico separata, tradant ad comburendum. Cuius quidem scriptionis tanta fuit auctoritas, vt nullus ampliùs sit repertus, qui eidem fuerit patrocinatus errori: cùm & nihilominùs ipsum Pontificem Leonem totum perpetuò fuisse in simoniæ scelere ab Ecclesia penitùs eradicando, testetur etiam Gregorius[d] Septimus

NOVA HÆRESIS DE REORDINANDIS ORDINATIS A SIMONIACIS.

[d] *Greg. Sept. 7. ep. 45.*

IV.

Hoc eodem anno, cùm idem Leo in Germanica sua peregrinatione Ratisponæ in Bauaria constitisset, declarationem quamdam de sacratissimo corp. S. Dionysij Areopagitæ ibidem in Ecclesia S. Emmerammi Martyris consistente, (tanquam videlicet olim eò translatum fuisset ab Arnulpho Imp.) ad Regem, Clerumque ac populum Francorum scripsisse asseritur, quam in veteribus Pontificum Romanorum scriptis Antonij Augustini reperimus. At ista esse commenticia, exclamant Franci. Rigordus enim, qui sub Ludouico Philippi filio claruit, de his temporibus narrat; cùm sub eodem Leone Nono, anno Domini millesimo quinquagesimo, Henricus Francorum Rex audisset Ratisponæ inuentum fuisse quoddam corpus, quod dicebant esse Dionysij Areopagitæ; eumdem Regem Henricum misisse Nuncios ad Henricum Imp. vt diem eleuationis illius corporis protelarent, quousq; per certos Nuncios, vtrum verum corpus Dionysij in Francia esset, plenissimè certificarentur: cumque in hanc rem Imperator misisset magnos viros & sapientes in Franciam, coram ipsis in magna Antistitum, Procerum, & populi frequentia, apertâ capsâ argentea S. Dionysij diligentissimè sigillata totum corpus ipsius cum capite in ea inuentum fuisse, exceptis duobus ossibus de collo quæ erant in Ecclesia Vergiacensi; & osse quodam de brachio, quod Stephanus Papa Tertius secum Romam deferens collocauerat in Ecclesia Schola Græcorum nuncupata: hisque visis Nuncios Imperatoris in Germaniam redeuntes, de omnibus eum plenissimè certificasse. Hæc Rigordus. Vt planè appareat, eamdem controuersiam viguisse inter Francos & Bauaros de S. Dionysij corpore, quæ inter Cassinenses & Floriacenses de S. Benedicto per plurima sæcula est agitata. Commendanda alioqui eorumdem populorum in cultu Sanctorum, sicut religiosissima, ita & tenacissima pietas & Catholica fides, Deo ista permittente ad maiorem gloriam Sanctorum suorum.

DE CORP. S. DIONYSII BAVARO & GERMANIS.

[Quæ verò hic ex Rigordo narrantur, certam confirmationem accipiunt ex annua festiuitate & diuino Officio Breuiarij ab eo tempore hactenus celebrari consuetis in monasterio sancti Dionysij die 9 Iunij, sub nuncupatione *Detectionis SS. Martyrũ Dionysij & sociorum*.]

V

Eodem anno Imperator Goslariæ existens, cùm audisset ibi esse hæreticos Manichæos, zeloquo æstuabat fidei Orthodoxæ, eos omnes repertos patibuli suspendio necari iussit; ne videlicet, si parceret eis Christianos Catholicos hæresis eiusdem veneno inficeret. Narrat ista Hermannus: additque de Reliquiis S. Zenonis Confessoris à Waltario Veronensi Episcopo in Alemanniam ad villam Vlmam allatis, quę plurimis per hæc tempora claruere miraculis.

MANICHÆI PATIBVLO DAMNATI.

IESV CHRISTI
AN. 1053.
LEONIS. IX.
AN. 5.
HENRICI II. 7.
CONST. MONOM. 11.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo tertio, Indictione sexta, Leo Papa Wormatiæ cum Imperatore existens, cum Fuldensem Abbatiam, aliáque nonnulla loca & cœnobia, quæ S. Petro antiquitùs donata fuerant, ab eodem Imp. reposcens exegisset; Imperator ei pleraque in vltramontanis partibus ad suum ius pertinentia, quasi per concambium (vt loquitur ista narrans Hermannus) tradidit. Hac verò ratione Leo Ostiensis asserit peruenisse ad Sedem Apostolicam Beneuentum, per con-

I. PERMVTATIO INTER PONT. ET IMP.

mutationem cum Bambergensi ciuitate. Obtinuit etiam Pontifex exercitum ab Imperatore ad profligandos Northmannos, qui res ad Ecclesiam Romanam pertinentes inuaserant, & multa alia facinora tyrannicè nimis ac barbarè perpetrauerant. Inter eos qui Leonem Papam in Italiam comitati sunt, ponit Lambertus Godefridum Ducem, & fratrem eius Fridericum, qui Gebebardo (hoc est Victori Secundo) postmodùm in Sede Apostolica successit. Leo verò Ostiensis, eiusdem Gebehardi tunc Episcopi Aistetensis sugillans proditionem, ait, cùm ea iussione Imperatoris magnus valdè traditus esset Pontifici exercitus, iamque itineris multùm confecisset; eiusdem Gebehardi doloso consilio totum fermè reuocatum fuisse. Quod quidem; vt graue peccatum, idem Gebehardus diutiùs deplorauit, cùm factus Pontifex (vt idem Leo [b] testatur) quotiescumque molestiæ aliquid patiebatur, dicere solebat, meritò se illa pati, quia peccasset in dominum suum; &, dignum esse vt quod fecisset Saulus, pateretur Paulus; quod egisset lupus, sustineret agnus.

b Id. cap. 90.

II. EXPEDITIO PONTIF. AD VERSVS NORTHMAN.

Sed quod ad expeditionem Pontificis attinet; ipse Leo (inquit Hermannus) habita post Pascha SYNODO *Romæ*, contra Northmannos exercitum mouit. Cumque illi pacem petentes subiectionem ei promitterent, & quæ priùs iniustè inuaserant, eius beneficio retinere offerrent; Papa verò id denegans, eos penitùs loco cedere iuberet: illi, quia numero longè præstabant, se potiùs bellum experturos, & vel armis acquisita defensuros, vel morte occubituros denunciarunt; sicque decimo quarto Calend. Iulij valida pugna confligentes, prima acie à Teutonicis penè victi sunt; sed succenturiatis copiis ex insidiis hostes circumuenientes, Italis citiùs terga vertentibus, Teutonicisque maxima ex parte, sed non inultè occumbentibus; occulto Dei iudicio, siue quia tantum Sacerdotem spiritalis potiùs, quàm pro caducis rebus carnalis pugna decebat; siue quòd nefarios homines quàm multos, ad se ob impunitatem scelerum vel quæstum auarum confluentes, contra itidem scelestos impugnandos secum ducebat; siue diuinâ Iustitiâ, alias quas ipsa nouit ob causas, milites Pontificios plectente; quamuis nimis cruentam, Northmanni adepti sunt victoriam. Ipseque Papa in quodam ab eis castello obsessus, cùm expugnata iam iamque munitione, necessitate coactus communionem eis priùs interdictam reddidisset, acceptus ab eis Beneuentum cum honore reductus est, ibique tempore aliquanto detentus, nec redire permissus. Hæc iisdem fermè verbis Hermannus: quorum etiam Leo [c] Ostiensis meminit. Addit verò Sigebertus, Pontificem captum à Northmannis relaxari noluisse, nisi suis omnibus pariter relaxatis: idque eidem obsequentes præstitisse Northmannos Pontifici in omnibus proinde ac victori morem gerentes. Tanta videlicèt fuit in ipsis reuerentia culminis Apostolici, vt (sicut ipse Pontifex suis literis testatus est, scribens anno sequenti ad Constantinum Monomachum Imper.) vicisse Pontificem ipsos pœnituisset. At de his non audiendus Benno schismaticus, qui rabie canina in Hildebrandum oblatrans, ipsum cum Benedicto Nono Sedis Apostolicæ inuasore insidia-

c Ibid. c. 55.

NORTHMANNI VICTORES VICTVM COLVNT PONT.

tum esse Leoni Pontifici in hoc bello Northmannico tradit.

III.

Sed nec quæ de his agens Petrus Damiani, aduersùs eumdem Leonem militaribus copiis se immiscentem scripsit, in omnibus veritate subsistunt. Cùm enim ipse esset mœrens animo ac lugens eremi incola quòd frequenter audiret Episcopos aliquos in Galliis atque Germaniis galeatos ac loricatos ad bella procedere; facinus execratus scripsit epistolam ad Firminum Episcopum, qua deplorans mundi huius mala, præcipuè verò discordias oboriri solitas inter Imperatores atque Pontifices, sic vult munera eorum esse distincta, vt nec Imperatores attingant quæ sunt sacerdotum, nec sacerdotes quæ sunt Imperatorum, vt bella tractare, & alia id genus. Verùm ei Catholica dogmata aduersantur, quibus errore notantur omnes, qui ab Ecclesia Romana, Cathedra Petri, è duobus alterum gladium auferunt, nec nisi spiritualem concedunt; cùm & materialem ei conuenire, clarè testentur Bernardus [d], Gregorius [e] Nonus, & Bonifacius [f] Octauus, ac tota Doctorum & Theologorum Schola; ita tamen vt spirituali ipse Pontifex per se vtatur, materiali verò aliena manu. Sicut & ad propulsandos ab Italia hostes, frequentibus legationibus Romanos Pontifices, eosdemque sanctissimos, (atque inter alios Gregorium [g] Magnum, quem adeò malè in sententiam suam adducit Petrus) apud Christianos Principes institisse, alienaque manu pugnantes atque vincentes, erexisse de barbaris victis sæpè triumphos, abundè suis locis superiùs demonstratum est. Nusquam verò reperti, qui in acie armati dimicarint. Nam & Leo ipse de quo agimus, licèt sit comitatus exercitum, seorsùm tamen exitum expectans certaminis, in loco munito, in quo posteà obsessus est, mansit. Vnus Ioannes Duodecimus adolescens, Sedis inuasor, est repertus qui armatus aliquando equitasse delatus [h] in Synodum fuit: quod & sæpè datum probro vidimus Episcopis siue Francis, siue Germanis id factitantibus. Quapropter videtur Petrus Damiani aliqua saltem ex parte eo lapsus errore, cuius post Tertullianum Iulianus Apostata fuisse cognoscitur originarius fautor. Sicut autem ille antiquitus in Ecclesia reperitur à sanctis Patribus cum suo auctore esse damnatus error, quo idem Iulianus huiusmodi à Christianis quibuslibet exigebat patientiam, vt nedum quempiam non offenderent, sed nec se defenderent, ex præscripto (vt aiebat) Euangelicæ legis: ita & longè antè eiusdem quoque generis damnatus pariter Tertulliani & aliorum hæreticorum ille error, quo non licere alicui Christiano militare dicebant. Sed de his aliàs superiùs; nunc ad Leonem redeamus.

DVPLEX GLADIVS IN ECCLESIA.

d Bernard. lib. 4. de Consider.
e Greg. IX. ep. ad Germ. Patriarch. Const.
f Extrauag. de maior. & obed. cap. 2.
g Greg. Mag. 4. ep. 31. 1. ep. 43. 12. ep. 31. & 32.

h Vide ap. Luitpr. lib. 6. cap. 7.

ERROR PETRI DAM.

IV.

Dum ipse Beneuenti moraretur, legationem accipit à Petro Patriarcha Antiocheno; qui more maiorum sapiens quæ sunt Catholicæ fidei, simul ac creatus est, expetens Catholicæ & Apostolicæ Ecclesiæ communionem, misit epistolam ad Leonem vnà cum Orthodoxæ fidei professione; quam recipiens atque probans Pontifex, reddidit ad eumdem literas, quibus eius electionem probauit, si non eam sedem neophytus, aut curialis, aut digamus, vel pretio, aut alio quolibet modo sacris canonibus

PETRVS ANTIOCHENVS LEGAT. MITTIT AD ROM. PONT.

contrario obtinuisset: hortatusque est, vt sedis Antiochenæ, quæ tertium à Romana locum obtineret, dignitatem constanter defenderet aduersùs eos qui eam minuere vellent. Porrò non solùm Ecclesiam Antiochenam, sed & Alexandrinam, atque Ierosolymitanam, tenuisse hoc tempore communionem Romanæ Ecclesiæ, nomenque Romani Pontificis ea Diptychia in Ecclesiis recitasse; satis constat ex epistola [i] Michaëlis Cerularij Patriarchæ Constantinopoli ad eumdem Petrum scripta dum ea de causa de illarum Patriarchis conquestus est.

[i] Rec. Bar. Ann. Tom. XI. an. 1054. ex Bibl. Vallicel.

V.
PATRIARCHA SCRIBIT CONTRA ECCLES. LATIN.

[k] Rec. Bar. hoc An. ex eod. cod.

Id enim ipse infenso ferens animo, qui immenso odio in Ecclesiam Romanam ferebatur; interim hoc ipso anno, vnà cum Leone Archiepiscopo Acridiæ Bulgarorum Metropolitano, in sugillationem omnium Latinorum, aduersùs eamdem Romanam Sedem, immò contra omnem Occidentalem Ecclesiam scripsit Epistolam[k] ad Ioannem Tranensem in Apulia Episcopum; promulgandam per ipsum (vt h et eius textus) *ad vniuersos principes sacerdotum, & sacerdotes Francorum, & monachos, & populos, & ad ipsum Reuerendissimum Papam*; damnans eos omnes, quòd azyma & sabbata indecenter custodirent more Iudaico, suffocata more barbarorum comederent, ac in Quadragesima Alleluia non psallerent. Quam quidem epistolam, Humbertum Cardinalem Episcopum Siluæ candidæ, acceptam Trani cùm esset, in Latinum transtulisse, & ad Leonem Papam detulisse, traditur in codice vbi ea descripta legitur. Ipse verò Pontifex eâdem perlecta, respondendi sibi onus incumbere existimans, quòd ea imprimis in sugillationem Romanæ Ecclesiæ verteretur, prolixam illam ad eosdem Michaëlem, & Leonem Acridanum epistolam scripsit, quæ inter cusas ipsius Pontificis prima [l] ordine ponitur. Vbi & ea nota temporis, hoc esse anno conscripta cognoscitur, dum ait interuenisse mille & ferè viginti annos à Christi passione vsque ad illud tempus quo eam scribebat. Quod etiam dicit ferè viginti, planè nondum fuisse viginti declarat: sicut exordio sequentis anni iam fuisse viginti, ait in alia epistola data ad eumdem Michaëlem mense Ianuario. A trigesimo autem quarto Christi anno incipere consueuisse Romanam Ecclesiam numerare ab eius Passione annos, suo loco superiùs dictum est. Ceterùm ea epistola Leo primùm omnium vt pacis filius, pacem si accipere velint, benignus offert, Ecclesiæ vnitatem commendat, Romanæ firmitatem & auctoritatem ostendit, & Constantinopolitanæ leuitatem, inaniaque præsumpta priuilegia diluit. Quod autem pertinet ad obiectorum solutionem, aliàs se id facturum pollicetur; quod & præstitit anno sequenti. Cùm intereà idem Michaëlem videri & ipse volens eiusdem esse cupidus vnitatis, hoc eodem anno ad Leonem Papam conciliatrices pacis literas conscripsit, siue spontè permotus, siue persuasione Constantini Imperatoris erga Romanam Ecclesiam propensioris. Quid autem post hæc gestum fuerit, dicetur anno sequenti.

LEO PP. RESPONDET MICHAELI

[l] Leo IX. ep. 1. Tom. III. Ep. Ro. Pont.

VI.

[m] Id ep. 4.

Hoc eodem anno, mense Decembri, inchoata iam mense Septembri Indictione septima, idem Leo Pontifex rescripsit [m] ad Thomam Episcopum Carthaginensem, appellantem Romanæ Sedis auctoritatem aduersùs Gummitanum Episcopum vsurpantem sibi ius Metropolitani. Qua quidem epistola miserrimus imprimis describitur Ecclesiæ Africanæ status, dum quæ tot olim centuriis Episcoporum abundaret, quinque via hoc tempore haberet in vniuersa Africa. Gummitanum autem Carthaginensi subiici debere, decreuit Leo. Sicut & aliis eodem tempore datis ad Petrum & Ioannem æquè Africanos Episcopos literis, declarauit velle esse integra priuilegia Ecclesiæ Carthaginiensis, siue (vt ait) Carthago deserta iaceret, siue resurgeret aliquando gloriosa; vtpotè quæ sola ea Ecclesiis Africanis habere consueuisset Pallium ab Apostolica Sede. Sanè enim quòd Gummitanus Episcopus insurgeret aduersus Carthaginensem, inde sibi vindicabat qualemcumque rationem, quòd Carthago desolata iaceret, vt videretur cum mœnibus pariter corruisse eiusdem Ecclesiæ auctoritas: quod penitùs Leo negauit.

DE MISERO STATV ECCL. AFRIC.

[n] Id ep. 4.

Inter hæc autem in Hibernia *Ardericus*, qui magnam de se sanctitatis opinionem concitauerat, vbi repertus est à receptis in Ecclesia ritibus dissentire, ab Insula tenacissima Catholicæ fidei eiectus est. Cùm enim viderent Fideles, eum pueros & puellas clericorum more tondere in modum coronæ, & contra Apostolum [o], feminas non debere velare caput, asserere: iudicarunt stultitiæ & leuitatis, vel (quod deterius est) magnæ esse superbiæ indicium, antiquis Ecclesiæ vsibus ac traditionibus non acquiescere.

VII.
ARDERICVS NOVATOR EIICITVR.

[o] 1. Cor. 11.

IESV CHRISTI
AN. 1054.
LEONIS IX.
AN. 6.
HENRICI II. 8.
CONST. MONOM. 12.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo quarto, Indictione septima, Leo Papa vnionis Ecclesiarum cupidus, Legatos Constantinopolim misit *Humbertum & Fridericum* S. R. E. Cardinales, illum Episcopum Siluæcandidæ, istum Archidiaconum & Cancellarium; quibus additus est collega *Petrus* Archiepiscopus Amalphitanus: deditque eis litteras [a] ad Constantinum Imper. & Michaëlem Patriarcham, pro Ecclesiastica pace inter Latinos & Græcos concilianda. Hanc enim Legationem præscripti Christi anno ab iisdem Antistitibus initam esse, docet imprimis Leo [b] Ostiensis dum breuiter summam rerum ab eis gestarum complexus est: necnon ipsæ Leonis Pontificis literæ ad Michaëlem conscriptæ, quæ datæ habentur mense Ianuario huius Indictionis septimæ. Quæ autem siue secretò, siue publicè, cum Imperatore iidem Legati transegerint, scriptis mandauit vnus ex illis Humbertus, cum iis quę idem ipse contra epistolam Michaëlis in Apuliam aduersùs Latinos missam, & contra alias Græcorum calumnias fusiùs disputans, per dialogismum [c] hoc anno conscripsit: vir quidem scientia diuinarum ac sæcularium literarum apprimè eruditus moribusque sanctissimus: quem

I.
LEGATIO A LEONE PP. CONSTANTINOPOLIM.

[a] Leo ep. 7. & 8.

[b] Ost. lib. 2. cap. 89.

[c] Habet hunc prolixiorem tractatum, magni momenti monumentum ap. Bar. An. Tom. XI. in Append. vnà cum libello Niceta monachi aduersus Latinos, & Humberti valida eius confutatione.

mirè

mirè prædicat Lanfrancus in commentario cōtra Berengarium; & olim è Lotharingia Romam deductum à Leone Papa, ad prædicandum Siculis verbum Dei Archiepiscopum ordinatum esse, posteà verò Romanæ Ecclesiæ Cardinalem constitutum, Apostolicæ Sedis Conciliis & consiliis semper adfuisse & præfuisse tradit. Eumdem autem Sigebertus [d], dum eius recenset lucubrationes, appellat monachum Tullensem.

[d] Sigeb. de Script. Eccl. cap. 151. Ap. Baron. an. 1049.

II. [e] Rec. Bar. Tom. XI. hoc an. Vat. & Ant. Aug.

Sed quod rursùm ad prædictam legationem attinet; extat prætereà alia breuis rerum ibi ea gestarum descriptio [e], ab eodem Humberto (vt putatur) confecta: qua quidem in summa constat, eosdem Legatos honorificentissimè ab Imperatore susceptos, primò coëgisse Nicetam quemdam cœnobij Studij monachum, cognomento Pectoratum, anathematizare, quoddam scriptum ab ipso contra Sedem Apostolicam & vniuersam Ecclesiam Latinam, de azymo, de sabbato, & de nuptiis sacerdotum compositum; (quod & ipse Imperator iussit incendi) itemque pari anathematismo execrati omnes, qui Romanam Ecclesiam primam omnium esse negarent, vel qui eius fidem in aliquo præsumerent reprehendere: Cumque post hæc iidem Legati vidissent Michaëlem Patriarcham præsentiam ipsorum & colloquium deuitare, quin etiam Ecclesiis ad sacra celebranda interdixisse; tandem in eumdem sæpiùs monitum nec resipiscentem, multiplicium tam antiquorum iam sæpè damnatorum quàm recens adinuentorum errorum probè conuictum, simulque Leonem Acridanum eadem sentientem, & alios eorum sequaces, publicè in ipsa magna Ecclesia S. Sophiæ, & coram vniuerso Clero & populo, excommunicationis sententiam posuisse: hisque gestis, sed & iisdem Legatis ab insidiis & fraudibus Michaëlis, quibus eos à populo opprimendos cogitauerat, per Imperatorem liberatis, eosdem in Italiam remeasse.

PATRIARCHA CONST. EXCOMMVN. A LEGATIS SED. APOST.

III. ERRORES MICHAELIS PATRIARCHÆ.

Errores autem ob quos Patriarcha cum suis damnatus est, hi recensentur in eadem excommunicationis sententia aduersùs eos lata: nimirùm, quòd sicut Simoniaci, donum Dei venderent: sicut Valesij, hospites suos castrarent, & non solùm ad clericatum, sed insuper ad Episcopatum promouerent: sicut Ariani rebaptizarent eos qui baptizati essent in nomine sāctissimæ Trinitatis, & maximè Latinos: sicut Donatistæ affirmarent, excepta Græcorum Ecclesia, Ecclesiam Christi, & verum sacrificium atque baptismum ex toto mundo periisse: sicut Nicolaitæ, carnales nuptias concederent, & defenderent sacri altaris ministris: sicut Seueriani, maledictam dicerent legem Moysi: sicut Pneumatomachi, vel Theomachi negarent Spiritus-Sancti processionem à Filio: sicut Manichæi inter alia, quodlibet fermentatum faterentur animatum esse: sicut Nazareni, carnalem Iudæorum munditiam adeò seruarent, vt paruulos morientes ante octauum à natiuitate diem, baptizari contradicerent, & mulieres in menstruo vel partu periclitantes communicare, vel si Paganæ essent, baptizari prohiberent; & capillos capitis ac barbas nutrientes, eos qui comas tonderent, & secundùm institutionem Romanæ Ecclesiæ barbas raderent, in communionem non reciperent. His autem erroribus & alia plura æquè impia facta adiungens Michaël, inter alia Constantinopoli Latinorum Ecclesias clauserat, & eos *Azymitas* vocans, verbis & factis vbique persecutus fuerat; in tantum vt in filiis suis anathematizasset Sedem Apostolicam, & contra eam se Oecumenicum Patriarcham scriberet.

IV. CONATVS CONTRA ROMAN. ECCLES. [f] Rec. Bar. vnà cum resp. Petri in Bibl. Vallic.

Porro ipsum post excommunicationem non solùm in sua stultitia perseuerasse, sed etiam conatum esse Petrum Antiochen. aliosque Orientales Patriarchas à communione Romanæ Ecclesiæ diuellere, multis in eam mendaciis, calumniisque ingestis; testes sunt ipsius literæ [f] ad eumdem Petrum conscriptæ: ad quem Petrus rescribens, redarguit quidem in multis eius obiectiones, vt leues & nullius ponderis, verùm alias dissimulando, vel in nonnullis etiam Latinos carpendo planè ostendit se haud liberioris affectus fuisse, sed temporibus inseruisse, siquidemque pro personis cum quibus ageret mutasse. Sed quod ad ipsas obiectiones attinet; quàm illæ sint imperitæ, vel calumniosæ & mendaces, aut denique prolatæ in defensionem hæresum, errorumque tunc in Oriente vigentium; cùm ea quæ sæpè superiùs aduersùs eosdem Græcos dicta sunt, tum scripta Humberti, & epistolæ Leonis Papæ, de quibus nuper egimus, abundè demonstrant.

V. [g] Leo Ost. lib. 2. c. 89. S. LEON. PP. IX. OBITVS.

Redeuntes autem post hæc Legati Romani in Italiam, cum muneribus Imperatoris Beato Petro, necnon S. Benedicto deferendis, (vt ait Leo [g] Ostiensis) inuenerunt iam *Leonem* Papā defunctum. Qui quidem (vt idem auctor scribit) cùm mansisset Beneuenti vsque ad diem duodecimum mensis Martij, ibique infirmatus esset, Romam rediit, & post paucos dies sancto fine quieuit. Id verò decimotertio Calendas Maij contigisse, eumdemque in basilica S. Petri sepultum esse, tradit Hermannus. Ambo autem iidem auctores, & Desiderius [h] Abbas posteà Victor Tertius, aliique omnes qui res ab eodem Leone Pontifice gestas descripserunt absque vlla ambiguitate confirmant, ad eius tumulum plurima edita esse miracula, quorum nonnulla recensent: præter illa quæ viuens edidit. Quod factum est, vt quem Deus miraculis illustrauit, Catholica Ecclesia inter Sanctos retulerit, annis singulis diem natalem eius sacris ritibus colens decimanona mensis Aprilis. Sedit autem annos quinque, menses duos, & dies septem. Vacauitque Sedes post eius obitum, mensibus vndecim & diebus viginti quatuor. Cuius quidem tam diuturni interregni hanc insinuat idem Leo [i] Ostiensis causam, quòd deficiente in Ecclesia Romana persona ad tantum officium idonea, missus fuerit ad Imperatorem in Germaniam Hildebrandus Subdiaconus; qui illic aliquem, vice tamen Cleri populique Romani eligeret, ac Romam deduceret consecrandum. Præstitit autem rem impigrè Hildebrandus; & quem magis idoneum iudicauit, petiit ab Imperatore, & tandem ægrè obtinuit Gebehardum Aistetensem Episcopum, cuius superiùs facta est mentio, ipsi Imperatori charissimum, ideoque inuitum ab inuito distractum. Addit his Hermmannus voluisse Imperatorem electionem tantæ Sedis Pontificis fieri in Concilio Episcoporum; eaque de re celebrata *Moguntia* SYNODO, in ea prædictum Gebehardum electum ab Episcopis, Romam missum esse.

[h] Desid. lib. 3. Dialog.

[i] Leo lib. 2. cap. 90. LEGATIO AD IMP. PRO PATANDO PONT.

Reliqua verò de eius creatione dicemus anno sequenti, quo ea contigit.

VI. Quòd autem Bennonis sententia (qualiscumque æstimanda sit) asseratur Benedictus ille intrusus, sæpè reiectus, rursùm perturbasse post Leonis obitum Romanam Ecclesiam; inde etiã accidere potuit, vt Romani coacti fuerint legationem ad Imperatorem mittere, ad tam grande malum eius potentia vitandum. Sed & quòd de eodem Benedicto nulla vsquam sit ampliùs mentio; existimari potest, hominem nefarium hoc ipso tempore finem viuendi fecisse. De quo testatur Petrus Damiani in epistola quam scripsit ad Fratres Eremi, eum viatori cuidam aliquando apparentem effigie monstri quod in aures & caudam asini desineret, cetera vrsus esset, eidem viatori narrasse, se quòd bestialiter vixisset, post finem vitæ bestiæ præferre speciem meruisse, atque in impietatum & spurcitiarum retributionem, damnatum esse vt vsque ad diem Iudicij per dumosa & squalentia, per sulphurea atque fœtorem exhalantia, incendiisque conflagrata loca raperetur, atque pertraheretur; post extremum verò Iudicium corpore simul & anima in profundum inferni proiiceretur æternùm torquendus.

Visio de Benedicti Pseudop. post mortem statu.

VII. Hoc eodem anno, Indictione septima, ex hac vita migrauit Constantinus Monomachus Imperator Constantinopolitanus: habenas verò moderandas suscepit THEODORA Porphyrogenita, filia Constantini Decimi, soror Zoës Augustæ, quæ non animaduertit in aliquos, Imperij culmen arripere satagentes. Tradit hæc Curopalates: qui eumdem Monomachum defunctum esse in monasterio quod ædificauit, affirmat. De quo, cùm quæ damnanda essent in homine, lasciuiam, & tributorum nouorum exactionem recensuit; eius quoque pia opera commemorans, inter alia tradit, cùm in magna Ecclesia vsque ad illud tempus insignibus tantùm diebus festis, & sabbatis, ac diebus Dominicis, incruentum Deo sacrificium offerri solitum fuisset, reliquis verò diebus nequaquàm ob redituum inopiam: præstitisse ipsum omnium primum, vt in ea quotidie sacra celebrarentur, constitutis amplis redditibus, & multis aureis gemmatisque vasis, aliisque muneribus Ecclesiæ donatis.

Const. Imp. moritur, Theodora imperat.

IESV CHRISTI
AN. 1055.
VICTORIS II.
AN. 1.
HENRICI II. 9.
THEODORÆ 1.

I. ANNO Christi millesimoquinquagesimo quinto, Indictione octaua, Idibus Aprilis, ipsaque die Cœnæ Domini, (vt scribit Hermannus) Gebehardus ex Episcopo Aistetensi electus anno superiori Romanus Pontifex, consecrationem Romæ accepit, vocatusque est VICTOR eius nominis Secundus. Venisse autem Romam Henricum Imperatorem, secumque duxisse Pontificem consecrandum tradit Leo [a] Ostiensis. Hermannus verò illum missum ab eo scribit; Imperatoris autem aduentum in Italiam posteà contigisse hoc anno, quo (vt ait) Pascha Mantuæ celebrauit, & Pentecosten Florentiæ: vbi coram eo à Victore Papa generali Synodo habita, multa correcta sunt. Ita Hermannus: sed quænam ista fuerint statuta in CONCILIO FLORENTINO, non refert. Constat autem testificatione Lanfranci, Victorem in omnibus Conciliis quæ celebrauit, vel celebranda curauit, confirmasse cuncta à prædecessore statuta, ac præcipuè damnationem hæresis Berengarij. Insuperque in hoc eodem Concilio Florentino vetitum fuisse Episcopis sub anathematis grauissima pœna, ne prædia Ecclesiastica distraherẽt (quod & sæpè aliàs prohibitum vidimus; hoc verò tempore à plerisque, ingenti Ecclesiæ damno, & animarum suarum ruina, perpetrari consueuerat:) testis est Petrus Damiani in epistola [b] ad V. Episcopum scripta, qua pluribus rationibus, & auctoritatibus, exemplisque ex diuina Scriptura petitis, quantum sit peccatum illa alienare, quantaque inde mala oriantur, docet. Cuius & [c] alibi relatione constat, voluisse Deum iisdem temporibus, ad auertendos à tanto periculo homines in quod præcipites ruerent, successoresque suos secum traherent in gehennam, per visum ostendere certam horum ad inferna damnationem; cùm (vt ait) quidam religiosus vir per spiritum ad inferiora descendens, vidit quòd propter quamdam prædij Metensis Ecclesiæ possessionem, quam quidam Comes abstulerat, tam ipse quàm omnes eius successores quorum iam decimus recèns tunc obierat, licèt alioqui bonæ inter homines æstimationis essent, inextinguibili ignis supplicio torquerentur, omnesque alij venturi torquendi essent, quamdiù quæ scirent ab Ecclesia esse sublata per suos maiores bona, ipsi mala fide possiderent.

Victor II PP.
[a] Leo Ost. lib. 2. c. 90.

Concil. Floren. [In quo multos Episcopos depositos fuisse, ob peccata fornicationis & simoniæ, tradit Io. Vila. 4. Hist. Flor. c. 15.]
[b] Rec. Bar. Ann. To. XI. hoc. an. ex cod. Vat.
[c] Pet. Dam. ep. ad frat. erem. & ep. ad Nic. PP.
De non alienando Eccl.

II. Sed quod in prædicta ad V. Episcopum epistola Petrus inter alias, anticum à pœnitentibus sacerdotes terras acciperent, eosdem iuxta mẽsuram munerum, eis de quantitate pœnitentiæ relaxare: vt hic Ecclesiæ ritus pleniùs innotescat, sciendum est, post tot naufragia Ecclesiarum, ac disciplinæ Ecclesiasticæ dissolutionem tandem exulem censuram antiquorum canonum pœnitentialium hoc sæculo postliminio reuocatam vigere cœpisse. Quoniam verò contingeret ob iterata frequenter peccata mortalia; quorum causa plurium annorum pœnitentia inferretur, desperare homines tot annorum curriculis, & aliquando sua ætate integra sub eodem pœnitentiæ pondere gemere; immò interdum nec hominis ætatem sufficere ad expianda per pœnitentiam canonibus præscriptã commissa peccata: aperta est in Ecclesia ianua *Pœnitentiæ Redemptoris*, ne quis ex hac vita Ecclesiæ debitor præuentus morte decederet; ita vt (quod ad rem præsentem attinet) qui diuitiis affluerent, erogando eas in vsum pauperum, pro quantitate persoluti pretij, tot redimerent annos, quot Lex Ecclesiastica concessisset. Rursùm verò ne diuitibus dumtaxat aperta misericordiæ ianua videretur, aliæ ab Ecclesia excogitatæ sunt corporeæ afflictiones, quibus pauperes, aliique omnes quicumque vellent, redimere breui tempore multiplices annos possent. De cuiusmodi remediis apud Burchardum Wormatiensem olim Episcopum

Redemptio pœnitentiæ canonicæ introducta.

prolixior

prolixior tractatio est in libro quem scripsit *Decretorum pœnitentiæ*, quæ (vt profitetur) accepit ex Romano Pœnitentiali. Aliud verò genus erat verberum, quod per *Scopas* inferebatur: (ita instrumentum illud nominabant, quo pœnitens sibi ipsi verbera infligebat:) de quo Redemptionis genere agens idem Petrus ad Alexandrum Papam, docet tria millia scoparum vnum pœnitentiæ annum explere cum modulatione psalmorum: decemque psalmorum modulationem mille scopas admittere: & cùm psalterium constet ex centum ac quinquaginta Psalmis in vnoquoque psalterio quinque annorum pœnitentiam expleri: sicque viginti psalteria cum disciplina cantata, centum annorum pœnitentiam explere. Hæc Petrus; intelligens per *Disciplinam*, verberationem ipsam, cum videlicet quis psallendo scopis verbera sibi infligeret. Vnde & introductus est vsus voluntariæ flagellorum pœnitentiæ, de qua dicetur anno sequenti. Iam enim ad Victorem redeundum est.

III. HILDEB. LEGATUS IN GALLIAS AD REFORMAN. ECCL.

Qui igitur his optimè disponendis quæ recensuimus, in Italiâ incumbebat, idem quoque ad eosdem abusus Ecclesiæ Gallicanæ corrigendos, Legatum à Latere misit illum ipsum *Hildebrandum* S. R. E. Subdiaconum, magni ingenij, & ingentis animi, atque insignium virtutum, & egregiæ sanctitatis virum, qui ipsum Victorem à se Pontificem electum è Germania in Vrbem perduxerat. De quo quidem in hac Legatione illud mirandum à multis refertur, quod cùm in quadam Episcoporum Synodo ab ipso celebratâ Episcopus aliquis literatus & eloquens accusatus de crimine Simoniæ, illud omninò confiteri detrectaret, repente iussus ab Hildebrando dicere, *Gloria Patri & Filio & Spiritui Sancto*, Patrem quidem & Filium disertè & expeditè pronuntiauerit, Spiritum verò Sanctum nullo vnquam modo proferre valuerit: túncque idem Episcopus iudicio se diuino conuictum cernens, crimen confessus fuerit, & deposito Episcopatu mox Spiritum quoq; Sanctum libero ore pronunciauerit. Narrantur ista ex relatione ipsiusmet Hildebrandi posteà Romani Pontificis Gregorij Septimi dicti, tum à Petro Damiani in epistola ad Dominicum & Fratres eremi, & aliâ ad Nicolaum Papam; tum à Desiderio Abbate S. Benedicti, presbytero Cardinale S. Cæciliæ, in libris Dialogorum quos eodem fermè tempore scripsit: itemque ex relatione S. Hugonis Abbatis Cluniacensis, qui rei gestæ interfuit, ab Willelmo[d] Malmesburiensi Bibliothecario: ac denique eadem habentur in antiquioribus Gestis Romanorum Pontificum, quæ collecta à Nicolao Aragonio Cardinale extant in Bibliotheca Vaticana; vbi traditur, hæc gesta esse in prouincia Lugdunensi: additurque, eo miraculo in tantum perterritos esse cæteros Simoniacos, vt præter alios Prælatos Ecclesiarum viginti septem. Episcopi quadraginta quinque simoniacos se esse confessi fuerint, & suis honoribus absque vlla alia accusatione renunciauerint. Petrus verò Damiani tradit, eà Synodo ab Hildebrando Apostolicâ auctoritate, præter illum Episcopum, depositos esse alios quinque diuersis criminibus reos. Ceterùm illum omninò malè in Collectionem Nicolai Aragonij, quòd Hildebrandus tunc Archidiaconus extitisse dicitur, resque gesta sub Stephano Papa ponitur, quam alij omnes sub Victore contigisse testantur, quo tempore nondum Hildebrandus creatus fuerat Archidiaconus, sed eam posteà dignitatem à Nicolao Secundo accepit. Porrò non hâc dumtaxat actione, sed & alias sæpè ipsum gratiâ Spiritus Sancti cogitationes aliorum prophetico mentis intuitu cognouisse, aliaque futura prædixisse; sed & visionibus diuinis illustratum fuisse; sincerissimus est testis idem Willelmus Malmesburiensis huius sæculi historicus, ex certa relatione eiusdem sanctissimi Hugonis Cluniacensis, ipsi Hildebrando familiaritate coniunctissimi: constatque insuper ex ipsiusmet Hugonis Vitæ Actis ab alio Hugone conscriptis.

EPISC. MIRACULO ARGUITUR SIMONIACUS.

[d] Malmesb. de gest. Reg. Angl. lib. 3.

HILDEB. SPIRITU PROPHETIAE PRAEDITUS. *Qua de re Baron. hoc an. & 1061. XXXI.*

IV.

Præcipuè autem Hildebrandi in Gallis inuigilauit sedulitas, vt Berengarium, suam hæresim, diuersis iam anteà Synodis damnatam, defendentem nihilominùs adhuc ac propalantem, vel in meliorem sensum reduceret, vel iterùm Synodali sententiâ damnaret. Quamobrem ne subterfugiendi ampliùs locus esset, domi suæ eum conueniendum putans, *Turonis* CONCILIUM Apostolicâ indixit auctoritate: in quo Berengarius detestatus errorem fidei Catholicæ propriâ manu suscripsit, eamque iureiurando firmauit. Testantur id enim qui aduersùs eumdem Berengarium eo tempore scripserunt, Lanfrancus[e] posteà Cantuariensis, & Guidmundus[f] Auersanus Archiepiscopus. Sed simulans impius pœnitentiam, vbi discessit Hildebrandus, rursùm cœpit infaustam hæresim propugnare; adeò vt opus fuerit eum denuò sub Victoris successore Nicolao Papa conuenire, sicut dicetur suo loco.

CONCIL. TURON. CONTRA BERENG.

[e] Lanfr. aduers. Bereng. [f] Guismund. de Sacram. l. 3.

V. SYNODUS TURON. COGNOSCIT DE CAUSA IMP. ET REG. HISP.

Ad hoc item Concilium Turonense missi ab Henrico Imp. Legati, eius nomine questi sunt aduersùs Ferdinandum Magnum Castellæ ac Legionis Regem, detrectantem parêre Romano Imperatori, arrogantemque sibi contra iura, moremque maiorum, nomen Imperatoris; petentes, nisi desisteret, excommunicatione percelli, & Hispaniam ipsi subiectam interdicto subiici. Iusta visa est Henrici petitio tum Concilio, tum etiam ad quem est delata, Victori Pontifici. Eorumque nomine legatione decretâ ad eumdem Ferdinandum, atque celebrato ea de re in *Hispaniâ* Procerum & Episcoporum *Conuentu*, obtinuit pars illa vt obediretur Romano Pontifici; sicque cessatum est ab Imperatorio nomine, & rebellione ab Imperatore Germaniæ. Hæc ex antiquioribus Rerum Hispanicarum Scriptoribus, pluribus prosecutus est Ioannes Mariana, qui postremam manum summo studio Historiæ Hispaniarum imposuit.

VI. SUBDIAC. PROPINANS VENENUM PONT. SACRIFICANTI ARRIPITUR A DAEMONE.

Passus intereà asseritur Victor Papa hoc ipso anno primo sui Pontificatûs, horrendam planè proditionem; cùm subdiaconus qui ei sacrificanti ministrabat, venenum immisit in sacrum calicem: sed Deus duplici miraculo, & obstitit ne Pontifex biberet, & detexit tanti sacrilegij auctorem. Cùm enim Pontifex calicem post cõsecrationem leuare vellet nec posset; à Domino causam facti inquisiturus, cum populo assistente ad orationem prostratus, est statimque subdiaconus à dæmone arripitur. Sic igitur causâ manifestata, Papa calicem cum Sanguine Dominico cuidã altari iussit includi,

& pro

& pro Reliquiis in perpetuum conseruari. Deinde verùm cum populo tamdiù ad orationem prostratus est, quousque subdiaconus à dæmono liberaretur. Scribunt hæc Lambertus, & Vrspergensis, atque alij post eos. Scimus autem Bennonem schismaticum asserere, Gerardum quemdam Braxutum cognomine, sex Romanos Pontifices extinxisse veneno, primumque numerat Clementem Secundum, & post eum quinque eius successores. Sed quoniam tanta ista, & toties iterata, nullum omninò assertorem habent huius temporis scriptorem nullam penitùs in homine mendacissimo concilians sibi fidem: cùm præsertim in sugillationem ista iactet Gregorij Septimi, quem somniorum iste confictor, & calumniarum compositor, tot scelerum complicem fuisse delirat.

NVLLA FIDES BENNONIS.

IESV CHRISTI
AN. 1056.
VICTORIS II.
AN. 2.
HENRICI II. 10.
THEODORÆ 2.

I. HENR. IMP. SE. OBITVS.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo sexto, Indictione nonâ, Victor Papa ab Henrico Imp. in Germaniam inuitatus, interfuit eiusdem Imp. obitui; qui contigit tertio Nonas Octobris, Indictione decima iam inchoatâ, anno ipsius ætatis trigesimo nono; cùm paulò ante obitum, filium suum itidem Henricum nominatum, eiusdem Romani Pontificis cæterorumque Præsulum & Principum electione Regem constituisset. Testantur hæc temporis huius Scriptores, Hermannus & Marianus. Ostensam verò fuisse Gunthero Imperatoris Cãcellario diuinam visionem imminentis super Orbem Dei vindictæ, Lambertus narrat. Et in Chronico Cassinensis monasterij antiquitus scripto, recensetur prolixa narratio de malorum dæmonum accursu ad obitum eiusdem Imperatoris, eum sibi vt suum accusationibus vendicantium: sed ab eorum manibus traditur liberatus S. Laurentij Martyris intercessione, cuius cultor propensior extitisset. Quænam autem illum apud Deum reum constituere potuerint, supplicioque obnoxium reddere, cùm multa alia fuere, quæ ex auctoribus qui de eo scripsêre colligi possunt, tum maximè quòd electionem Romanorum Pontificum, aliorumque Episcoporum iudicia sibi arrogasset. Ipsius verò filium tempore patris obitûs nondum absoluisse quintum ætatis annum, certum redditur ex eo quòd Lambertus affirmat eum natum esse anno salutis millesimo quinquagesimo primo, quarto Idus Nouembris: vnde errare probantur, qui eum tunc septennem, vel etiam octennem fuisse tradunt. Porrò ipsum à patre moriente Romanæ Ecclesiæ commendatum esse per Victorem Papam ibi præsentem, testatur Gregorius [a] Septimus in epistola ad Rudolphum Sueuiæ Ducem. Eidemque ipsum Victorem regnum stabilisse, & generali *Conuentu Coloniæ* habito, omnes aduersùs illum bellorum motus sedasse, auctor est Sigebertus. Sed & Agnes Augusta mater puerum religiosè educare cœpit: verùm cùm excessit ex ephœbis, in transuersum actus, Romanæ imprimis redditus est hostis Ecclesiæ, cuius ope eidem regnum fuerat stabilitum.

EIVS ANIMA LIBERATVR A DÆMONE PER S. LAVRENT.

[a] Greg. Sept. l. ep. 19.

II. DE OFFICIO B. VIRGIN. MARIÆ IN ECCLESIAM INTROVCTO.

Antequam autem vlteriùs progrediamur, nonnulla hic recensenda videntur, quæ digna memoria iisdem Henrici Secundi temporibus accidisse noscuntur. Atque imprimis, cùm auctore Petro Damiani monachos eremi instituente, iam fermè per triennium in monasterio Gamungnensi seruatum esset, vt cum solitis Horis Canonicis quotidie Beatissimæ Virginis Officium diceretur, ac Gozo quidam, inter eos reprobæ vitæ monachus, de nouo isto præter regulas S. Benedicti superposito onere conquestus, reliquos omnes illud deponere persuasisset: mox aduersùs præfatum monasterium tot vndique hostium deprædationes atque prædonum rapinæ, incendia, cædesque diuinitùs excitatæ sunt, vt nec auctoritas Imperialis à monachis implorata his malis curandis suffecerit. Itaque causâ tandem calamitatum suarum eodem Petro Damiani monente cognitâ, statim ac de culpâ pœnitentiam peregerunt, & solitas Beatissimæ Virginis laudes celebrare cœperunt, iidem ab omnibus penitùs eiusmodi malis liberi sunt redditi. Narrat hæc, qui ea ob oculos habuit, idem Petrus Damiani in epistolâ ad Fratres eremi. Sicut autem ipse auctor fuit, vt in monasterio suo OFFICIVM DEI GENITRICIS dicendum assumeretur, ita ex eodem fonte manasse cognoscitur, vt illud ipsum toto Christiano Orbe Occidentalis Ecclesiæ non à monachis tantùm & clericis, sed etiam à laïcis viris atque mulieribus, quotidianis pensis persoluatur, monente Vrbano Papâ, vt suo loco dicetur.

II. DE VSV ET NOMINE DISCIPLINA.

Eodem quoque tempore, etsi non eodem, auctore Petro, tamen certo propagatore, atque aduersùs impugnantes propugnatore, introductus est in Ecclesiâ Dei ille laudabilis vsus, vt voluntariæ pœnitentiæ causâ Fideles, non modò viri, sed & nobiles mulieres, verberibus se ipsas afficerent, flagellis ad hoc paratis idoneis. Hoc enim testatur idem Petrus in epistolâ [b] ad Blancam Comitissam, vbi & verberationem ipsam vocat *Disciplinam*; sicut & in epistola ad Alexandrum Papam, de quâ dictum eâdem occasione anno superiori: quod nomen cum actione ad posteros transiit, vt *Disciplinam agere* sit seipsum flagellis cædere. Hoc autem genus pœnitentiæ, etiam ab ipso Henrico Imp. qui hoc anno defunctus est, frequentatum esse, testis est Reginardus in Rebus [c] gestis S. Aononis tunc Archiepiscopi Coloniensis. Sicque ingenti Fidelium bono contigit, vt quæ in redemptionem diuturnarum pœnitentiarum à canonibus iniunctarum in expiationem peccatorum mortalium, Flagellorum verberatio fuit primitùs introducta; (quod vidimus anno superiori;) eadem hoc tempore, frequentiori vsu sit spontè recepta, inter omnes etiam Christianos nihil debentes eiusmodi canonum exactoribus pœnitentiariis presbyteris; imitatores Apostoli dicentis [d]; *Liuidam facio carnem meam, & in seruitutem redigo, nec cùm aliis prædicauerim, ipse reprobus efficiar.* Quod quidem introductum est his iisdem Petri Damiani temporibus exemplo Beati Dominici cognomento Loricati, (à lorica ferrea, qua corpus per-

[b] Pet. Dam. l. 4. ep. 14. in Bibl. Pat.

HENR. II. IMP. SE FLAGELLABAT.

[c] Ap. Sur. 4. Dec. c. 6.

petuò constrinxit ac domuit)eidem subditi eremitæ, ac magnæ abstinentiæ & austeritatis viri, (cuius Res præclatè gestas scripsit [c] idem Petrus ad Alexandrum Papam) testatur ipse eâdem ad Blancam epistolâ.

[c] Exo. ap. Lipom.

IV. ALII SANCTI RITVS AB ECCL. RECEPTI.

Quod insuper ad alios ritus spectat; suorum monachorum & eremitarum institutione seruari cœptum ait, quod nos iam videmus vbique in Ecclesiâ Occidentali receptum; nempè vt Feria secunda animabus defunctorum liberandis à pœnis sacrosancto Missarum sacrificio sit adscripta: feria sexta pro memoriâ Dominicæ Passionis, eodem sacrificio, insuperque ieiunio, & verberum afflictione colenda esset: Sabbato verò in honorem sanctissimæ Dei-Genitricis celebrādum esset idem incruentum sacrificium Missæ. De quibus omnibus ipse pluribus agit in epistolâ ad Desiderium Abbatem Cassinensem. Nos verò iam reliqua huius anni prosequamur.

V. [f] Ret. Bar. Ann. Tom. XI hoc an. ex cod. monast. Moissas. CONCIL. TOLOSAN. CONCIL. COMPOS. Ex cod. Ant. Aug.

Hoc pariter anno Domini millesimo quinquagesimo sexto, Idibus Septembris celebrata reperitur [f] *Tolosæ* in Gallia, iussu Victoris Papæ, SYNODVS decem & octo Episcoporum, ad extirpandas Simoniacas prauitates: ac restituendam Ecclesiasticam disciplinam: cui præfuerunt auctoritate eiusdem Pōtificis *Rambaldus* Arelatensis Archiepiscopus, & *Pontius* Aquensis. Insuperque eodem anno in Hispania celebratum est CONCILIVM COMPOSTELLANVM sub *Cresconio* eiusdem vrbis Archiepiscopo: in quo cùm fuerint complura præclarè constituta, quæ ad Ecclesiasticam disciplinam conseruandam spectarent; illud inter alia sancitum reperitur, vt Episcopi omnes atque Presbyteri Missam quotidie celebrarent, & vt clerici tempore Ieiunij & Litaniarum, quoties publica delictorum expiatio indiceretur, cilicio induerentur.

VI. THEOD. AVG. MORITVR. MICH. STRATONICVS IMPERAT.

Quod ad res Orientales pertinet; hoc eodem anno, Indictione nonâ ad finem declinante, (inquit Curopalates) Theodorâ Augustâ, postquàm imperâsset annum vnum & menses nouem, intestinorum morbo ex hac vita exempta est; cùm iam paulò antè suasione eunuchorum creasset Imperatorem MICHAELEM cognomento *Stratonicum*, ætate senem, militiæ valdè peritum hominem, regiminis autem magistratuum curialium inexpertum: qui primam exortām tyrannidem Theodosij filij Monomachi superauit, in secunda per Isacium Comnenum permotâ defecit, vt dicetur anno sequenti.

IESV CHRISTI
AN. 1057.

VICTORIS II.
AN. 3.

MICHAEL VI.
AN. 1.

I. VICTORIS PP. OBITVS. [a] Leo Ost. li. 3. cap. 8.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo septimo, Indictione decima, *Victor* Papa ex Germaniâ Romam initio Quadragesimæ rediens, ac post Pascha in Tusciam profectus, defunctus est Florentiæ, atque sepultus vigesima octaua Iulij: vt testatur Leo [a] Ostiensis, atque Lambertus. Eoque nuntio Romam perlato mox in eius locum suffectus est die secundâ Augusti, *Fridericus* Cardinalis, frater Godefridi Ducis Tusciæ; ille ipse; quem Cancellarium Ecclesiæ Romanæ tunc agentem, vidimus ante triennium Legatum missum esse cum aliis Constantinopolim à Leone Papa ad Constantinum Monomachum Imperatorem. Qui [b] cùm post reduum suspectus Henrico Imperatori cœpisset esse, atque vt eius vitaret inuidiam, renonciato seculo, factus esset monachus Cassinensis, nuperque electus eiusdem Abas monasterij: postmodum defuncto Victore Pontifice, idem Romæ tunc existens, vno omnium consensu, ex presbytero Cardinale tituli S. Chrysogoni creatus est Romanus Pontifex; dictusque STEPHANVS huius nominis Decimus, quòd ea die qua electus est, nempè secundâ Augusti, S. Stephani Papæ celebritas ageretur. Qui quidem ita permisit in locum suum alium eligi Abbatem Cassinensem, nempè Desiderium, vt tamen dumtaxat post obitum suum succederet: siquidem voluit, quamdiù vixit, sicut Pontifex, ita & Cassinensis Abbas esse; decessoris secutus exemplum, qui cùm fuisset Episcopus Astensis, se viuente nullum alium passus est ordinari eius Ecclesiæ Episcopum non secùs ac Leo Nonus, quem vidimus idem præstitisse de sua ptiori Ecclesiâ Tullensi.

[b] Hæc omnia Plurib. Leo Ost. lib. 2. c. 90 & lib. 3. c. 8. & ex eo Baron. an. 1054. & præsenti.

STEPH. PP. X.

II. PETRVS DAMIANI CREATVR EPISCOPVS. [c] Id. lib. 2. cap. 102.

Hoc autem ipso anno idem Papa Stephanus Petrum Damiani ab eremo abstractum, creauit Episcopum Cardinalem Ostiensem; vt tum Leo [c] testatur in Chronico, tum ipse Petrus in epistola ad Nicolaum Papam de dimittendo Episcopatu, quem sibi non canonicè, sed violenter iniectum queritur; & vim inferentem ipsum Stephanum Pontificem, suum appellat persecutorem. Siquidem Episcopus creatus, cùm nihil remittens de rigore vitæ eremiticæ, quin etiam ad eamdem optans transformare collegas, vt ne vel otiosum verbum, risúmve leuem ore proferrent, egregiam illam ad eos conscripsisset epistolam, cui titulum fecit, *Venerabilibus in Christo sanctis Episcopis Lateranensis Ecclesiæ Cardinalibus*; intelligens ista non ex sententia sibi succedere, mox cœpit eiuscemodi vitæ generis tædere, ac de reditu ad eremum seriùs cogitare: neque vmquam destitit, quousque tandem id ab Alexandro obtinuit, vt dicetur suo loco.

III. ECCLES. ROMAN. FORMA HVIVS TEMPORIS.

Sed quod ad prædictæ epistolæ titulum hactenùs inauditum spectat; ex scripto antiquo Vaticano codice sacrorum Rituum, constat hanc fuisse istorum temporum Romanæ Ecclesiæ formam, vt essent Romæ quinque Patriarchales Ecclesiæ, videlicet Lateranensis, (quæ & Constantiniana, & basilica Saluatoris aliis nominibus nuncuparetur) S. Mariæ Maioris, S. Petri, S. Pauli, & S. Laurentij extra muros; atque in Lateranæ septem essent Cardinales Episcopi, videlicet Ostiensis, Portuensis, Sanctæ Ruffinæ (siue Siluæ candidæ) Albanensis, Sabinensis, Tusculanus, & Prænestinus, iidemque dicti *Collaterales*, atque etiam *Hebdomadary*, eo quod singulis hebdomadibus per vices explerent munus Pontificis: Aliæ quoque Patriarchales Ecclesiæ, singulæ septem pariter haberent Cardinales Presbyteros, quibus assignati essent totidem Tituli Ecclesiarum intra Vrbem existentium; ita tamen vt Latera

nensi Ecclesiæ præfectus esset primus Episcopus Collateralis, S. Mariæ & S. Petro Archipresbyteri Cardinales, S. Paulo & S. Laurentio Abbates Cardinales: Insuperque essent Diaconi Cardinales dicti *Regionarij*, numero duodecim, ac diaconi *Palatini* sex; quibus commissæ similiter essent totidem Diaconales Ecclesiæ; ita ut Diaconorum Regionarium munus esset cantare Euangelium in Stationibus, Palatinorum verò cantare Euangelium in Ecclesiâ Lateranensi: Essent item Subdiaconi viginti vnus; septem Regionarij, qui Epistolas & Lectiones cantarent in stationibus; septem Palatini, qui idem munus præstarent in Ecclesiâ Lateranensi; septémque alij dicti *Schola Cantorum*, qui cantarent tantummodò, quando Summus Pontifex celebraret: Prætereà essent in Vrbe Abbatiæ, viginti duæ: Ac denique præter septem Collaterales Episcopos, essent in diuersis Italiæ prouinciis alij Episcopi numero sexaginta duo, qui dicerentur *Suffraganei Romani Pontificis*; & nulli alij Primati vel Archiepiscopo subiecti, frequenter ad Synodos vocarentur. Hæc de Ecclesiæ Romanæ huius temporis statu, in prædicto Rituum libro; vbi & nomina recensentur[d] prædictorum omnium Titulorum Abbatiarum, & Episcopatuum. Iam verò cetera huius anni prosequamur.

[d] *Recensit etiam Bar. hoc an. ex cod. Vatic.*

IV. MICH. IMP. CEDIT ISACIO COMNENO.

Hoc eodem anno Isacio Comneno inuadente Imperium Orientale, Michaël Ang ei cedere coactus, die vltima mensis Augusti priuatus ad proprias ædes se recepit: qui cùm à Michaële Cerulario Patriarchâ, rebellionis aduersùs ipsum auctore & principe, per Legatos Metropolitas suaderetur Imperio cedere, interrogans Metropolitas quid pro Imperio traderet Patriarcha, illisque respondentibus Cæleste regnum, statim depositâ purpurâ, veste priuatâ indutus cessit. ISACIVS verò inchoante mense Septembri, à Patriarcha solemni ritu coronatus est Imperator. Qui quidem illud laude dignum tunc præstitit, vt Ecclesiam Constantinopolitanam, quæ tum in sacris muneribus, tum in thesauri dispensatione, Præfectos ab Imperatoribus delectos pati cogebatur, in pristinam vendicauerit libertatem, Patriarchæ potestati ac curæ omnimodam eius relinquens administrationem. Idem tamen postmodùm aliam impiam sanctionem edidit; quâ plurium monasteriorum bona addixit Fisco, relicta tantummodò stipe Deo seruientibus monachis. Hæc omnia pluribus Curopalates, nonnulla tamen in eis inepte philosophatus, dum imprimis reuocat in dubium, an pro terreno Imperio Michaël esset mercedem cælestem accepturus, cùm non statim ac in ipsum rebellari cœptum est, se abdicarit, sed vsque ad bellum permanserit, & gentis suæ cladem: deinde cùm non solùm probat factum Isacij de addictis fisco bonis monasteriorum, sed etiam optat vt idem executus esset in omnibus rebus ad Ecclesiam omninò spectantibus; videlicèt vt sacros ministros & monachos à deliciis & auaritia reuocaret. Nam vt ista leui manu tangam, quod ad Michaëlem attinet, si vtique inuadenti Imperium tyranno cedere æquum sit, quæ vlterius cuiuslibet Imperij firmitas esse poterit, ad cuius defensionem geldium ei Deus dederit in vindictam[e] malefactorum? Non ista docent sacræ leges, neque monent exempla: cùm nullus fuerit hactenùs Christianissimorum Imperatorum, qui præ ceteris in Ecclesia laudem meruerint, qui non aduersùs insurgentes tyrannos totis viribus se obiecerint. Quapropter & meruit laudem primùm Michael resistendo, vt decebat legitimum à Deo constitutum Imperatorem: meruit & laudem cedendo, à sacerdotibus promissione oblata regni cælestis. Quod verò ad vsurpationem Isacij Bonorum monasteriorum; satis ipsa euenta fatuum planè iudicium Curopalatis arguerunt, cùm aduersùs ea patrantem tyrannum, cœlitùs ictibus fulminum ab irato numine dimicatum est, vt idem ipse inferiùs testatur auctor; adeò vt vrgens metus adegerit eum exuere purpuram, & induere monasticum habitum, & inter monachos obire seruitia monachorum qui monachos ita persequi aggressus esset.

INEPTA CVROPALATIS PHILOSOPHIA.

[e] *1. Pet. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 1058.
STEPHANI X.
AN. 1.
ISACII COMNENI
AN. 5.

I.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo octauo, Indictione vndecima, Stephanus Papa, quamuis infirmus corpore, assiduo tamen studio pro Ecclesiæ Catholicæ tranquillo statu laborans, decreuit legationem in Orientem, ad Ecclesiam Constantinopolitanam schismate scissam Apostolicæ communioni consociandam: sed quò minus ea suum consequeretur effectum, eiusdem Pontificis obitus intercessit; qui contigit hoc ipso anno, quarto Calendas Aprilis, Florentiæ, cùm illuc profectus esset ad Godefridum Tusciæ Ducem fratrem suum, cui habebat in animo coronam Imperij deferre: ad eius verò sacrum corpus ibidem sepultum, plurima signa Christus Ostendit. Narrat hæc Leo[a] Ostiensis. In Actis[b] autem S. Hugonis Cluniacensis Abbatis traditur, ipsum Stephanum in manibus eius spiritum reddidisse, sancta confessione præmunitum, & eiusdem sanctissimi viri præsentia ab insultibus praui dæmonis in transitu liberatum.

STEPH. PP. OBITVS.

[a] *Leo Ost. lib. 2. c. 8 & lib. 3. c. 101.*
[b] *Ap. Sur. 29. April.*

II.

Licet autem (quod Leo[c] tradit) idem Pontifex Vrbe recedens, vniuersum Clerum populumque Romanum sub districti anathematis excommunicatione contestatus esset: vt si priùs ipsum mori contingeret, quàm Hildebrandus Romanæ Ecclesiæ tunc adhuc Subdiaconus, qui communi omnium consilio pro quibusdam Reipublicæ negotiis ad Imperatricem in Germaniam mittebatur, Romam rediret; nullum omnino Pontificem eligere auderent, sed vsque ad reditum illius Sedes Apostolica sineretur vacare, eius demùm ordinanda consilio: tamen mox vbi audita est mors ipsius Stephani, quæ metu Imperatoris repressæ factiones aliquandiù conticuerant, eædem Imperio iam vacante, inhiantes rursùm Apostolicæ Sedis inuasioni, siue essent ex Comitibus Tusculanis, siue Ptolemæorum, Gregoriorum, aut Crescentio-

[c] *Leo lib. 2 cap. 101. & 102.*

MINCIVS SCHISMATICVS INTRVDITVR.

rum familiis, aliisve armis diuitiisque potentibus; inito vnà consilio, noctu per vim Ecclesiam inuadentes, Ioannem Velitrensem Episcopum, Mincium cognominatum, Papam constituerunt, *Benedicti* illi nomine imposito; eumdemque per Ecclesiæ Ostiensis Archipresbyterum eâdem violentiâ coactum, consecrari fecerunt: cùm interim qui tunc Romæ erant Petrus Damiani Episcopus Ostiensis, aliique ipsius collegæ Cardinales, hæc detestantes atque anathematizantes, per diuersa latibula fugere coacti essent. Habet ista pluribus Leo: eademque expressiùs idem Petrus Damiani in epistola eo tempore ad H. Archiepiscopum scriptâ de hoc ipso schismate; quâ etiam testatur eumdem intrusum, hominem fuisse prorsus stolidum, desidem, ac nullius ingenij, penitusque literarum expertem.

III. [d] *Pet. Dam. ep. ad Nicol. Pap. pro Ancon'.* GERARDVS EPISCOPVS FLORENTINVS ELIGITVR PAPA LEGITIMVS. [e] *Leo lib. 3. cap. 12.*

Rediens porrò Hildebrandus ex Germania Florentiam, vbi cognouit quæ gesta essent, vt erat vir sanctissimi ac purissimi consilij (sicut eum Petrus [d] Damiani vocat) suis literis Romanorum Primates contemnens, ipsorum percepto assensu, annitente Godefrido Duce, ipse cum alijs Ecclesiasticis viris Gerardum eiusdem ciuitatis Florentinæ Episcopum in Romanum Pontificem elegit, quem suo tempore, præsidio eiusdem Godefridi in Vrbem inducerent. Scribit hæc idem qui suprà Leo [e]. Eidemque electioni etiam Imperatricem, seu filium eius paruulum Henricum, assensum præbuisse, testis est Lambertus. Comitia verò de ipsius electione; quòd Romæ fieri non potuissent, habita esse Senis, tradunt eiusdem Pontificis Acta, collecta à Nicolao Aragonio Cardinale, quæ habentur in Vaticana Bibliotheca. De eius autem in Vrbem introductione, atque consecratione, agetur anno sequenti, quo ea fieri contigit: cùm interim totum quod fuit anni huius vsque ad Ianuarij mensem, pseudopapa Benedictus manserit in Pontificatu. A quo nihil boni factum repetitur; sed malum illud, dignum homine qui pecuniæ vi aperuisset sibi viam ad tantam Sedem capessendam; quòd Stigando cuidam pseudoepiscopo Cantuariensi in Angliâ, pecuniâ corruptus Pallium miserit, quod ei præcedentes Pontifices denegauerant, quia viuente adhoc legitimo Archiepiscopo Roberto (qui persecutionem passus Sedem Apostolicam appellauerat) eam Ecclesiam inuasisset. Narrat hæc Willelmus [f] in commentario de Rebus gestis Anglorum Regum.

[f] *Malmesb. lib. 2. cap. 13.*

IV. CASIMIRI POLONI OBITVS.

Hoc eodem anno die vigesima octaua Nouembris mortuus est Casimirus, qui ex regni herede monachus, ex monacho Rex, siue Dux effectus fuerat Poloniæ; magnum suis desiderium relinquens, vt qui collapsum penitùs Regnum restituisset, & Ecclesiam Polonicam mirum in modum illustrasset. In cuius locum subrogatus est Boleslaus ipsius filius. De his plura Longinus Canonicus Cracouiensis.

V. MICH. PATRIARCHA CONST. ABDICATVR.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno Michaël Cerularius Patriarcha Constantinopolitanus, Isacio Imperatori ob frequentes & odiosas petitiones, & cùm repulsam pateretur, absurdas increpationes, & comminationes de Imperij abdicatione, intolerabilis redditus; & quòd insuper aggressus esset croco tincta Imperatorio more induere calceamenta, antiqui Sacerdotij consuetudinem hanc asserens; ab eodem Imperatore in exilium electus est, vbi sedisset annis quindecim: eoque paulò post defuncto, in locum eius subrogatus *Constantinus* Licudex Protouestiarus. Narrat hæc pluribus Curopalates.

IESV CHRISTI
AN. 1059.
NICOLAI II.
AN. 1.
ISACII COMNENI
AN. 2.

I. NICOL. PP. II.

ANNO Christi millesimo quinquagesimo nono, Indictione duodecima, ipso mense Ianuario, Gerardus Episcopus Florentinus, qui anno superiori electus fuerat in Romanum Pontificem, ab Hildebrando Subdiacono & Godefrido Duce Romam perductus, totiusque Cleri ac populi Romani consensu in Sede Apostolica collocatus, dictus est NICOLAVS eius nominis Secundus. Qui Mincium, dictum Papam Benedictum, Romanæ Sedis inuasorem, cum suis fautoribus excommunicans, tandem interuentu quorumdam eumdem admissum ad communionem, apud Ecclesiam S. Mariæ Maioris omni sacerdotali officio priuatum manere iussit. Scribit hæc Leo [a] Ostiensis. In Gestis autem Romanorum Pontificum, quæ collegit Nicolaus Aragonensis Cardinalis, traditur præcessisse SVTRINVM CONCILIVM pro ipsius Mincij depositione, antequàm Papa se inferret in Vrbem; eoque audito, Mincium sede depositâ in domum propriam se recepisse, cùm verò Nicolaus Romam venisset, Mincium quoque ad eum veniam petiturum accessisse, & omnis sacerdotalis officij depositionem incurrisse. Id ipsum traditur in codice Vaticano qui inscribitur Liber Censuum. Vbi & additur, eodem tempore *Hugonem* Cardinalem cognomento *Candidum*, schisma fecisse ab Ecclesiâ Romanâ, & multorum extitisse auctorem malorum.

[a] *Leo lib. 3. cap. 12.* CONCIL. SVTRIN. PRO DAMNAT. MINCII PSEVDOP.

II. PETRVS DAM. CVPIT ABDICARE EPISCOPATVM.

Simulac autem sublato schismate pax Ecclesiæ reddita est, Petrus Damiani, qui inuitus abstractus ab eremo creatus fuerat à Stephano Papa Cardinalis Episcopus Ostiensis, de abdicando se ab eo munere Nicolao libellum dedit, qui extat, complura continens exempla sanctorum Præsulum qui se à regimine abdicarunt. Quid autem Nicolaus rescripserit, non constat: certum tamen est, missionem Petrum non accepisse, sed vel Romæ apud Pontificem in gestis Synodalibus laborasse, vel legationibus inseruisse; licèt ipse, tamquam si reuerà se abdicâsset, nunquam se posthàc in suis epistolis Episcopum, aut Cardinalem nominet, sed tantùm peccatorem monachum. Quomodo verò missionem tandem ab Alexandro Nicolai successore extorserit; dicetur suo loco.

III. [h] *c. in nomine dist. 23.* CONCIL. ROMAN. GENERA.

Interim verò hoc eodem anno, mense Aprili, (vt habet eiusdem Nicolai Papæ Constitutio [h] de electione Summi Pontificis edita) *Romæ* in Laterano celebratum liquet ab eodem Pontifice CONCILIVM, cui & Petrus interfuit: ad quod dicturus causam reus vocatus est Berengarius ille Turonensis patria, Archidia-

[illegible] CONTRA BERENG.
c Lanfranc. cont. Bereng.
d Alger de Sacram. lib. 1. cap. 19.
IOANNIS SCOTI LIBRI COMBVSTI.

conus Andegauensis, sæpe damnatus hæresiarcha: quòd quidem Concilium à Guitmundo huius temporis nobilissimo scriptore, *Generale* nominatur, quippe cui centum tredecim interfuisse Episcopos, tradunt Lanfrancus [c] & Algerus [d]. In Fragmentis autem Historiæ Francorum ad Glabrum & Helgaldum appositis traditur, ipsum in eodem Concilio suum anathematizantem errorem, Ioannem Scotum igni combussisse, cuius lectione ad eiusmodi nefariam deuolutus fuerat sectam. Sed quod ad *Ioannem Scotum* pertinet; malè quidem eum audisse apud Nicolaum Primum Pontificem suo loco dictum est superiùs: qui licèt virulenta adeò aduersùs fidem Catholicam scripserit, quia tamen non ita vulgauit vt omnibus comperta fierent, hinc accidit vt bonæ æstimationis fuerit apud multos, qui etiam martyrij titulum nimiâ facilitate ei tribuerint. De eius verò factâ in hoc Concilio per Berengarium combustione librorum, meminit quoque Lanfrancus: qui & insuper recitat ipsum Berengarij iusiurandum, cùm in pleno Concilio detestatus est errorem, fidemque Catholicam professus; quod (vt ait) expetente ipso Berẽgario, & iubente Nicolao Papâ, ab Humberto Episcopo Cardinale conscriptum, & ab vniuerso Concilio recognitum, Berengarius publicè recitauit, confirmauit, & suo chirographo roborauit. Est ipsum etiam relatum in corpus Canonicum; incipitque *Ego Berengarius.*

IV.
BERENG. RELABITVR IN HAERESIM QVAM ABIVRAVERAT.

At perfidus hæresiarcha, vbi post Romanum Concilium quæ vellet scribendi liberam facultatem nactus esset, aduersùs eamdem fidei Catholicæ confessionem edidit inuectiuam, conuersus in Humbertum qui eam composuisset, & in Romanam Ecclesiam cuius auctoritate fecisset. Quod vbi nouit *Lanfrancus* doctissimus vir atque sanctissimus, mox sparso veneno parauit antidota, scribens ad eumdem Berengarium egregium commentarium, quo arrogantis hominis retudit audaciam, refellitque errores; nullumque asseruit hactenus extitisse procaciorem hæreticum, qui eas fuisset ausos in Romanam Ecclesiam iactare blasphemias, quas ipse periurus & fœdifragus præsumpsisset: ac denique docuit, sanctos Doctores, si non iisdem verbis, iisdem tamen sententiis, multis in locis concorditer astruxisse, hæreticum esse hominem, qui à Romanâ & Vniuersali Ecclesiâ in fidei doctrinâ discordaret. Nec verò Lanfrancus solus contra eiusmodi virulentam Berengarij scriptionem laborauit; sed & alij qui vel eodem tempore, vel paulò pòst in Ecclesia Catholicâ floruerunt; vt *Guitmundus* Auersanus Episcopus, & *Algerus* [e] monachus Cluniacensis; quorum summâ cum laude meminit Petrus Cluniacensis scribens aduersùs hæreticos Petrobrussianos. Extatque [f] eodem argumento contra Berengarium scripta epistola à *S. VVolphemo* Abbate Brunilarensi apud Coloniam Agrippinam, qui hoc tempore claruit doctrina & sanctitate: vbi etiam redarguit aliam eiusdem Berengarij hæresim, quâ negabat Christum ingressum ad Discipulos ianuis clausis, contemnens ob id Euangelicam veritatem. Sed & insuper scripsisse aduersùs Berengarium; *Albericum* diaconum Cassinensem, testatur Leo [g] Ostiensis: qui tamen contra veritatem historicam, à Lanfranco & aliis superiùs recensitis auctoribus stabilitam, eidem Alberico plus quàm par est tribuit; dum ait, cùm in prædicto Concilio Romano nullus Berengario valeret obsistere, Albericum euocatum fuisse ad Synodum; cumque eò venisset, post multos verborum conflictus cùm neuter cederet, Albericum vnius hebdomadæ acceptis induciis, librum aduersùs Berengarium edidisse de Corpore Domini, in quo omnes eius assertiones destruxit, æternaque obliuione deleuit. Hæc quidem Leo, sed glorianter nimis. Nam, vt prædicti Scriptores testantur, Berengarius absque vllâ præuiâ habitâ in Synodo de hæresi altercatione, statim spontè damnauit errorem.

QVI SCRIPSERINT CONTRA BERENG.
e [In Algeri scriptionem quædam obseruat Bellarm. lib. de Script. Eccl. in *Algero*, quæ aduertere debet lector.]
f *Ap. Sur. 22. April. in S. VVolph.*
g *Leo Ost. lib. 3. cap. 33.*

V.
FIDES CATHOL. DE EVCHAR. MIRACVLIS CONFIRMATA.
h *Exod. 8.*

Ceterùm non homines tantùm contra impiissimum Berengarium commentarios edidisse, sed & Deum ipsum digito suo scripsisse constat. (Siquidem miracula diuinitùs edita, testantibus [h] etiam Ægyptiis magis, digitus Dei esse operando noscuntur.) Petrus namque Damiani in epistolâ ad Desiderium Cassinensem Abbatem, rescribens ad literas quas ab eo acceperat dum prædicta Synodus Romæ celebraretur, tradit; cùm mulier quædam zelotypa, habens virum ex adulterij fraude suspectum, à vicinâ muliere consilium petiisset qualiter eum sibi vendicare posset proprio thoro contentum, & ab eadem edocta esset, vt Corpus Dominicum quasi communicatura à sacerdote preceptum, ac palliolo reseruatum, virò suo postmodùm non sine quibusdam maleficiis, propinaret: accidisse vt illa particula Dominici Corporis inuenta sit vsque ad medietatem in carnem conuersa, altera verò medietas panis speciem non mutauerit. Hæc Petrus ad Desiderium, cùm ab eo de hoc miracolo inquisitus, quid illud portenderet significauit. Additque in eius confirmationem simile aliud exemplum de Amalphitano tunc existente Episcopo; qui cùm aliquando ad mensam Domini sacrificaturus accessisset, sed super sacramento Dominici Corporis incredulus hæsitaret; in ipsa confractione salutaris hostiæ, rubra prorsùs ac perfecta caro inter eius manus apparuit, ita vt digitos illius cruentaret. Sed quamplurima alia eiusmodi edita diuersis temporibus esse miracula in confirmationem huius veritatis Catholicæ, *Ignorat nullus* (inquit Lanfrancus de his agens aduersùs Berengarium) *quisquis in Historiis Ecclesiasticis, seu Sanctorum Patrum Gestis est aliquãtulum versatus. Quæ Scriptura* (vt addit egregiè) *tametsi illam excellentissimam auctoritatis arcem non obtinent, qua donata sunt, quas Propheticas seu Apostolicas nuncupamus, hoc tamen probare sufficiunt, quòd hanc fidem, quam nunc habemus, omnes Fideles qui nos præcesserunt, à priscis temporibus habuerunt.*

VI
DECRETVM NICOLAI PP. DE ELECTIONE ROMANI PONTIF.

Quod verò ad reliqua eiusdem Romani Cõcilij decreta pertinet; constat in eo editam esse Constitutionem, qua Henrico Germaniæ Regi ius eligendi Romani Pontificis concessum est. Quòd enim eiusdem Regis ope, proximè præcedenti schismati finis impositus esset; gratitudinis ergò quod datum fuerat eâdem ex causâ patri priuilegium, hoc Nicolaus vnà cum sancta Synodo propagandum putauit in filium, ac successores eius qui ab Apostolica Sede personaliter illud ius impetrarent: sed ita tamen vt nequaquam eo priuati voluerit Romanum

Clerum, immò ad S. R. E. Cardinales Episcopos statuerit illud potissimùm pertinere, inde verò ad ceteros, quos sine iura sine consuetudo hactenùs admisissent: vt videre est in ipsâ eâdem Constitutione, quæ extat [b] relata à Gratiano in suum Decretorum librum; quamuis haud integra, putaque, prout in Synodo est constituta; sed à schismaticis labefactata, & additione corrupta. Quòd enim ea nullo pacto Imperatori faueret, vt intrudendi Pontifices ei tribueret facultatem, paulò post hæc nefandissimus Guibertus Antipapa, eam in fauorem Henrici deprauauit: vt testatur Deusdedit presbyter Cardinalis in libello quē contra inuasores, simoniacos, atque schismaticos; tunc edidit cùm eiusdem Guiberti schisma vigeret. Quapropter illud tantùm concessum Regi noscitur, quod eius patri datum fuerat à decessoribus Romanis Pontificibus; nimirùm vt illum eligeret, seu veriùs confirmaret Imperator, in quem primò (si per pacem licuisset) suffragia Cleri populique Romani concurrerent: sin verò minùs id ipsis facere licuisset, tunc iidem liberam refunderent in Imperatorem electionem, vt quem vellet eligeret, nomine tamen Romani Cleri: prout quæ sunt superiùs dicta in electionibus Romanorum Pontificum docent. Cùm autem hoc priuilegio ad ædificationem Ecclesiæ Imperatoribus collato, iidem ad destructionem vti voluerunt, iure priuari ipso meruerunt; vt docet eodem loco Deusdedit, & quæ dicentur suis locis significabunt.

[b] c. in nom. Dom. dist. 23. Iuo part. 5. c. 80.

QVID NICOL. CONCESSERIT HENRICO REGI.

VII. DECRETA CONTRA SIMON. ET CONCVBIN. SACERD.

Prætereà contra Simoniacos ordinatores vel ordinatos, ab eodem Pontifice constat decretum esse editum; ex quo tria capita [i] Gratianus descripsit. Aliudque insuper (hortatu maximè Petri Damiani, cuius extant eâ de re datæ literæ gratissimæ ad eumdem Papam) aduersùs sacerdotes Concubinarios: quod apud eumdem Collectorem [k] citatur ab Alexandro Nicolai successore; recitaturque [l] ad omnes Episcopos inscripti decreti breue de hac re fragmentum. Sed & à Mediolanensibus monitus de iisdem ipsis impietatibus in eâ ciuitate vigentibus sub Guidone Archiepiscopo Nicolaus, direxit illuc ipsum Petrum Damiani, vnà cum Anselmo Episcopo Lucensi; qui eamdem Ecclesiam pristino nitori restituerunt, abiuratis à Guidone & reliquis clericis Simoniacorum & Nicolaitarum hæresibus: sicut de his est plena relatio in epistola, quam tunc idem Petrus scripsit ad Hildebrandum, nuper ex subdiacono factum ab eodem Papa Archidiaconum: qua etiam continetur concio eiusdem Petri ad Mediolanenses habita de Primatu Romanæ Ecclesiæ, cùm ipsi præsumerent Ecclesiam Ambrosianam minimè debere subiacere Romanæ, quę quidem concio malè sub titulo epistolæ Nicolai ad Mediolanenses, alibi [m] recitatur. Scimus autem decessori Nicolai Stephano tributam vnionem Ecclesiæ Mediolanensis cum Romana: verùm quantùm ex ista relatione Petri assequi licet, ex tumultuantibus Mediolanensibus, eos nondum conciliatos fuisse possumus existimare.

[i] c. flagitiosum 1. q. 1. Iuo part. 5. c. 79.
[k] dist. 32. c. præt. hoc.
[l] ead. dist. c. nullus.

PETRVS DAMIANVS AD ECCLES. MEDIOL. COMPONENS.

[m] cap. omnes siue dist. 22.

VIII. NIC. PP. NORTHMANNIS CONCE-DIT AN FEVDVM CALABR, APVL. ET SICILIA.

Post celebratum Romæ Concilium, Nicolaus à Northmannis rogatus in Apuliam venire, eò accedens, ipsos, terras omnes quas Ecclesiæ Romanæ abstulerant restituentes, à vinculo excommunicationis, quo ea de causa innodati fuerant, absoluit: quòd tamen eorum opera vti vellet aduersùs eos qui iura eiusdem Ecclesiæ in ipsa Vrbe Roma inuadere solerent, totam illis Calabriam & Apuliam, (præter Beneuentum) quas tunc possidebant, itemque Siciliam quam obtinere sperabant sub nomine Ducatus in feudum concessit) suscepto ab illorum Duce Roberto Guiscardo, iuramento fidelitatis sibi & successoribus Romanis Pontificibus præstandæ, & de soluendo quotannis censu denariorum duodecim per singula iuga boum. Meminit horum Leo [n] Ostiensis, quæ gesta fuisse ait in CONCILIO ea de re celebrato *Malphiæ* in Apulia; iisdemque conditionibus confirmatum esse ab eodem Pontifice Principatum Capuæ Richardo. Illud verò de Northmannis, narratur expressiùs in veteri Historia Romanorum Pontificum, quam Nicolaus Aragonius Cardinalis in lucem prodidit. Extatque insuper ipsius Roberti Ducis iteratum iuramentum, tam de censu persoluendo, quàm de fidelitate præstanda, descriptum in codice Vaticano qui inscribitur liber Censuum.

[n] Leo Ost. lib. 3. c. 15.

IX. VINDICAT ROMAN. ECCLESIA TYRANNIS.

Cùm autem adeò indigna passa esset Romana Ecclesia à Comitibus Tusculanis, aliisque vicinorum oppidorum dominis Romæ degentibus, à quibus tot sæpè sunt intrusi Pontifices; idem Nicolaus Northmannos secum ex Apulia ducens, eorumdem factiosorum loca munita destruxit, ipsosque ad Apostolicæ Sedis subiectionem redire coëgit, liberatâ Vrbe ab eorum tyrannide. Tradit hæc Cardinalis Aragonius: quæ quidem diuino planè consilio perata sunt. Nam posthàc aliquamdiù non sunt auditæ adeò frequentes illæ tyrannicæ inuasiones.

X. CONCIL. PARIS PRO VNCTIONE PHILIPPI REGIS.

Eodem anno, eademque Indictione duodecima, mense Maio celebratum est CONCILIVM PARISIENSE: vbi conuenientibus Galliarum Episcopis viginti duobus, simulque Principibus, Henricus Francorum Rex filium suum Philippum, puerum adhuc septennem, Regem constituit, ac solemni ritu à Geruasio Archiepiscopo Rhemensi consecrandum curauit: cuius Acta Papirius Massonus in suos Annales intulit. Sed quod ad tempus spectat; hoc potiùs anno, quàm (vt ibi ponitur) sequenti, gesta esse, cùm numerus Indictionis significat, tum etiam Hermannus huius temporis scriptor firmiter asseuerat. sequenti verò defunctum esse Henricum, & filium solum regnare cœpisse. quod & Sigebertus affirmat: asserente quoque auctore qui ad Aimoinum affixit appendicem, hoc anno Redemptoris millesimo quinquagesimonono, vnctum esse Regem Philippum, sequenti verò, nempè millesimo sexagesimo, mortuum Henricum parentem eius, quinimmò in Fragmento Historiæ Francorum ad Glabrum apposito, hoc præsenti anno esse defunctum Henricum traditur. Porrò ipso defuncto, Philippus tutorem accepit à patre relictum, Balduinum Comitem Flandriæ, qui amitam eius habebat vxorem: qui quidem piè sanctèque opus peragens, omni fide pupillo Regnum conseruauit, atque defendit. Ceterùm recitat quoque idem Papirius epistolam Nicolai Papæ ad eumdem Geruasium Archiepiscopum Rhemensem scriptam: quâ illum monuit, vt Henricum Regem adhuc superstitem corripere ob

quædam

quædam perperàm intentata contra sacros canones, & Apostolicam Sedem.

XI. Isacivs Imp. fvlmine percvssvs sit monachvs: Constv. Dvcas imperat.

Quod ad res Orientis pertinet; ad finem huius anni Isacius Imperator ob iniustè Inuasum Imperium, & vsurpata iura ac bona Ecclesiastica, Dei vindictâ fulmine percussus, postquàm à morbo inde contracto conualuit, spontè depositâ purpurâ, sibique successore delecto, (postpositis omnibus sibi consanguinitate coniunctis) CONSTANTINO *Ducâ* viro strenuo & prudente, pœnitentiæ causâ monasticum sumpsit habitum, atque in cœnobio Studij monachis seruiens, illic vitæ tempus absoluit. Hæc pluribus Curopalates; qui ait eumdem Isacium imperasse annos duos ac menses tres.

IESV CHRISTI
AN. 1060.

NICOLAI II.
AN. 2.

CONST. DVC.
AN. 1.

I. Concil. Iaccen.

ANNO Christi millesimo sexagesimo, Indictione decimatertiâ, celebratum est CONCILIVM *Iacca* in finibus Hispaniæ, cui præfuit *Austindus* Archiepiscopus Auxitanus: in quo imprimis sacri ritus, temporum iniuriâ deprauati, vel aboliti; sunt restituti, disciplina Ecclesiastica resarcita, moresque ad normam sacrorum canonum reuocati: insuperque statutum, ne alio quàm Romano more sacræ Preces in Ecclesia persoluerentur: & vt qui Oscæ erat Episcopatus, transferretur Iaccam quovsque eadem Osca ab hostium dominatu eriperetur.

II. Legatio Regis Angl. ad Nicol. PP. pro absolutione à voto.

Eodemque tempore S. Eduuardus Anglorum Rex legationē misit ad Nicolaum Papam, tum ad deferendas ex more pecunias, quæ in Anglia nomine S. Petri exigi quotannis consueuerant; tum maximè, vt quod Victor Papa Nicolai decessor ipsi Eduuardo, ob votum quo se obstrinxerat ire Romam, nomine pœnitentiæ, & in remissionem peccatorum, iniunxisset constructionem monasterij in honorem S. Petri Apostoli; iam & ipse Nicolaus ratam faceret absolutionem ab eiusmodi voto petendi Romam, & confirmaret donationes ac priuilegia eidem monasterio à Rege concessa. Quod Nicolaus libētissimè præstitit. Hæc autem manifesta fiunt ex literis vltrò, citróque tunc datis, quas recitat Ealredus in Vita eiusdem sancti Regis.

IESV CHRISTI
AN. 1061.

ALEXAND. II.
AN. 1.

CONST. DVC.
AN. 2.

I. Nic. PP. obitvs.

ANNO Christi millesimo sexagesimo primo, Indictione decimaquartâ, in fine mensis Iunij mortuus est Florentiæ *Nicolaus* Papa, cùm sedisset annos duos & menses sex; vt testatur Leo[a] Ostiensis. De quo præclarum illud habet Petrus Damiani in epistola ad Mainardum Episcopum Vrbinatem; ipsum numquam in toto anno prætermisisse diem, quin pedes duodecim pauperibus ablueret.

[a] Leo Ost. lib. 3. cap. 10.

II. Legatio facinorosorvm Rom. ad Henric. Reg. pro nova eligendo Pontif.

Post eius autem obitum, ingens de ordinando successore cœpit oriri dissensio. At primò quidē Proceres illi Romani qui Comites dicebantur, vti Tusculani, Galeriani, & alij, ob ea quæ agēte Romano Pontifice à Northmannis passi fuerant, in S. R. E. Ecclesiæ Cardinales redditi infensissimi, legationem ad Henricum puerum Regem adornantes, miserunt eī am coronam auream, & cum ea insignē titulum Patriciatûs; quo illius animum huiusmodi illecebris allicientes, quem ipsi vellent ab eo Pontificem reciperent. Mentio est de hac Romanorum legatione apud Hermannum: qui addit, mox eâ de re conuocatos esse à Rege omnes Italiæ Episcopos, & generalem *Conuentum Basileæ* habitum esse. Quinam autem fuerint isti Italiæ Episcopi qui Basileam conuenerunt, sat s declaratur in antiquis Gestis Romanorum Pontificum à Nicolao Cardinale Aragonensi collectis; dum ibi traditur, defuncto Nicolao, Longobardorum Episcopos tam simoniacos & incontinentes, quàm alios facinorosos, auctore Guilberto Parmensi, Cancellario Regis, homine nequissimo, conuenientes in vnum communiter statuisse, aliundè non esse creandum Pontificem quàm ex Longobardia, & talem qui infirmitatibus eorū condescenderet: eoque stabilito, aliquos ex ipsis ad Imperatricem vltra montes missos esse, qui de Patriciatu filij ei suggesserunt, aliisque quibusdam figmentis eius animum sibi propitium reddiderunt. Isti igitur fuisse noscuntur Episcopi, qui Basileam ex Italia conuenisse dicūtur. Quæ autem probrosa in eadem pseudosynodo ab iis facta sunt, narrātur in Disputatione habita inter Regium Aduocatum & Romanæ Ecclesiæ Defensorem, de qua dicetur inferiùs; nempè Nicolaum Papam ibi condemnatum esse, & rescissa omnia quæ ab eo fuerant statuta. At cùm ista de Catholico Rege, nomine ipsius edita vulgarentur, planè erubescentes qui sanioris mentis erant Germaniæ Episcopi, operati sunt posteà vt Cancellarius ille Parmensis, auctor malorum omnium, in ordinem redigeretur; ipseque Rex, qui femineo regi videretur imperio seorsùm educarentur. Sed de his suo loco.

Gviberti stvdia contra Roman. Eccles.

Psevdosynodi Basil. infame decretvm.

III. Legatio Cathol. ad Reg.

Intereà vbi tanta ista in detrimentum Apostolicæ Sedis gesta Cardinalibus innotuissent, iidem (quod traditur in prædicta Disputatione) ad ea diluenda, ad Regem Legationem decreuerunt, quâ functus est Stephanus presbyter Cardinalis vir laudatissimus, qui ex Cluniacensi cœnobio ad eam dignitatem virtutum merito fuerat sublimatus. Sed cùm ipse, Regiis ministris obstantibus, contra ius gentium ad audientiam non admissus, re infectâ Romam redisset, immineréntque grauiorum motuum atque turbinum pericula, si diutiùs Apostolica Sedes vacaret; tunc iidem Cardinales re maturè deliberatâ, vt his malis occurrerent, nec tamen aliquid in contemptum Regis agere viderentur; totius Cleri, populique Romani consensu crearunt Pontificem, quem putarent omninò ipsi Regi posse placere, *Anselmum* Lucensem

Episcopum, virum probum, patriâ Mediolanensem, aulæ Regiæ alumnum, atque ipsius Regis familiarem; quem ALEXANDRVM eius nominis Secundum nuncuparunt. Cuius electio contigit Calendis Octobris huiusanni, tribus plus minùs mensibus post obitum Nicolai. Narrantur hæc omnia in prædicta Disputatione.

ALEX. II PAPA.

IV.

Iis verò auditis in aula Regia, conclamatâque ab omnibus Regis iniuriâ, quòd ipso nesciente Pontifex electus esset; Guibertus Cancellarius alium eligendum à Rege affirmans, suæ ciuitatis intimum familiarem proponit *Cadalum*, siue Cadaloum, vel Cadalaum, Parmensem Episcopum, virum perditissimum, & manifestum simoniacum: qui non ab aliqua Synodo, non à pluribus Episcopis, sed à duobus tantummodò, iisdemque publico concubinatu infamatis, nempe Vercellensi & Placentino Episcopis, electus est in Romanum Pontificem hoc ipso anno die vigesimâ octauâ mensis Octobris in festo SS. Apostolorum Simonis & Iudæ; dictúsque *Honorius* eius nominis Secundus: procurante id pariter Gerardo Galetiæ Comite, qui ob multa publica latrocinia, aliáque scelera & sacrilegia tam Romæ quàm aliis locis patrata fuerat à Nicolao Pontifice solemniter excommunicatus, & extinctis luminibus perpetuo anathemate damnatus. Attingit ista breuiter Leo Ostiensis, quæ pleniùs intelliguntur ex eadem Disputatione, atque ex priori ac peregregiâ, eâdemque vehementissimâ epistolâ Petri Damiani, quam ad ipsum Cadaloum, postquam electus est Pseudopótifex increpatoriam conscripsit, quâ & ipsi ruinam ac perditionem prædixit. Ex cuius etiam aliis ad Cunipertum Taurinensem Episcopum datis literis constat, Cadaloum post electionem suam, adeò turpem cum sui similibus incontinentibus clericis vitam duxisse, vt (quod ait) qui hactenùs dicti essent ab auctore *Nicolaitæ*, deinceps dicendi essent à propagatore *Cadaloitæ*. Ac denique ex aliis ab eodem ad Alexandrum Papam simul & Hildebrandum Archidiaconum scriptis intelligitur, eumdem Cadaloum ad schisma roborandum, & vt Romanorum sibi conciliaret animos, ingentem pecuniarum vim in ipsos effudisse: atque ideò Alexandrum, post creationem suam, timentem Romanos illos potentiores qui Cadaloo fauerent, ab Vrbe fugam arripuisse.

CADALOVS ELECTVS PSEVDOP.

CADALOITAE HAERET.

V. PET. DAMIANI DE PONIT EPISCOPATVM, ET RECEDIT IN EREMVM.

Quo tempore conueniens eum extra Vrbem positum idem Petrus Damiani, ab eo impetrare studuit, quod ab eius decessore negatum fuerat; nempè vt se abdicaret ab onere Episcopatûs Ostiensis, & à procuratione quæ à Papâ Nicolao ipsi iniuncta fuerat Ecclesiæ Eugubinæ: & licèt resistente Alexandro Pontifice, & magnoperè contradicente Hildebrando Archidiacono, quod probè scirent quàm esset Ecclesiæ Romanæ proficuum perditissimis hisce temporibus, Petrum assistere Summo Pontifici: tamen his omnibus firmo animi proposito superior factus Petrus, reuersùs est in eremum; indeque epistolam scripsit apologeticam, vnam ad ipsos duos, Alexandrum videlicèt & Hildebrandum, quâ fusè sui facti rationem reddidit. Fuit ea iam antehàc cusa, sed deprauato titulo, dum ad Hildebrandum solum inscripta habetur, quæ in antiquissimo Vaticano codice basilicæ S. Petri huiusmodi habet inscriptionem; *Dilectissimis, Apostolicæ Sedis electo A. & virgæ Assur Heldibrando*; vt epistola non ad vnum, sed duos data sit; quod etiam ex ipsius contextu abundè liquet: sicut & sunt aliæ eiúsmodi ab ipso ad eosdem ao bos simol datæ. Quòd verò violentum oppugnatorē sui propositi Hildebrandum pateretur, *Assur virgam* appellat: immò & in ipsa epistola, inter alia plura, quæ non sine stomacho videri possent scripta, *Satanam sanctum* nomioat, satanam, vtpotè aduersarium; sanctum quòd non inimico animo, sed bonâ intentione ad eum apud Pontificem retinendum duceretur. Ita tamen se Petrus abdicauit Episcopatu, vt nihilominùs recedens in solitudinem, cenare non prætermiserit, tum contra corruptos eius temporis mores, tunc aduersùs schismaticos & hæreticos pro Apostolica Sede; ac pro eâdem, cùm iussus est legationes subire, vel Synodis interesse; vt fidem faciunt cùm plurima ipsius scripta, tum quæ de eo dicentur inferiùs suis locis. Nam & quamtumlibet Alexander ei de abdicatione Episcopa ûs acquieuisset; tamen tanti viri reuerentiæ causâ, alium ipso viuente Ecclesiæ Ostiensi subrogate Episcopum penitùs recusauit. Denique Petrus dum fuit in solitudine, ita io contemplatione rerum diuinarum assiduus & vigilans in sacrarum studio literarum extitit; vt tamen opus manuale, more veterum sanctorum Patrum, minimè prætermitteret: quem quidem cochlearia ex ligno elaborare solitum ad vsum mensæ, iisque interdum donate Summum Pontificem, constat ex duobus, quæ extant eius argumenti ipsius epigrammatibus ad Pontificem missis.

* In Bibl. Patr.

EXERCET OPVS MANVVM.

IESV CHRISTI

AN. 1062.

ALEXAND. II.

AN. 2.

CONST. DVC.

AN. 3.

ANNO Christi millesimo sexagesimo secundo, Indictione decimaquintâ, nefandus Cadalous pseudopontifex, cum multa pecunia & conductitiis militibus ex improuiso Romæ apparens, multos sibi fauorabiles reddidit: quorum ope sperans intra ipsam Vrbem admitti, in Prato Neronis castra metari præsumpsit, & in prima congressione victor apparuit: sed pòst paululùm adueniente Duce Godefrido, adeò coarctatus est, vt absque læsione proprij corporis abire tertorsùm nullatenùs potuerit, nisi humilibus precibus, & effusis magnis muneribus: sicque rediit Parmam spoliatus & profugus. Habentur ista in Collectione Nicolai Cardinalis Aragonij: quæ his ipsis anno Domini & Indictione gesta esse mense Aprili, traditur apud veterem Romanorum Pontificum collectorem in codice Vaticano. Cùm verò nec sic quidem homo sacrilegus quiesceret, sed rursùm pecunias colligere pararet, quarum ope inferretur in Vrbem; tunc ista audiens Petrus Damiani, posteriorem ad eum scripsit egregiam planè, suo more, epistolam, quâ acerrimè in eum inuectus est, vt à prauis conatibus deterreret.

I. CADALOVS ANTIP. VICTVS PARMAM REDIIT.

detereret. Quæ autem sequuta fuerint, dicetur paulò pòst.

II. HENRICO REX ABSTRAHITVR A MATRE PER ANNON. ARCHIEPISCOPVM COLON.

Intereà verò in aula Regia noua & inaudita prorsùs contigisse leguntur; nimirùm vt Anno Coloniensis Archiepiscopus, vir sanctitate & prudentià insignis Henricum Regem puerum iam annorum decem, à matre Agnete subductum, & in S. Suuiberti insulam post Paschales dies naui sub alio prætextu perductum, inuitum, & reclamantem, Coloniam vsque perduxerit; eumdemque blanditiis delinitum, cæterorumque Germaniæ Principum obsequio frequentatum & cultum, retinuerit educandum. Quæ quidem cùm eius temporis Scriptores referant; de causa tamen cur ad ea facienda Anno permotus fuerit, est diuersa sententia. Lambertus affert suspicionem pudicitiæ Imperatricis, propter frequentiorem consuetudinem cum Henrico Episcopo Augustensi, regni negotia eiusdem iussu administrante. Sed non creditur; tum quòd ipsa Agnes omnium pudicissima haberetur, tùm etiam quod per eiusmodi factum non adhibitum esset remedium violatæ famæ Reginæ, quin potiùs vt magis augeretur effecisset, relictâ ipsâ absque filio aulicisque liberâ ad omnem libidinem; adeò vt hac ex parte potiùs fuisset ipsa abducenda, custodiaque munienda, quàm eius filius. Quamobrem verior illa causa probatur, vt eo modo regni regimen auferretur à matre, eiusque præfectis, quorum arbitrio cuncta malè miscerentur. Quòd enim ista mox correcta fuerint vbi Rex à matris curâ ablatus est, planè ea peragendi fuisse causam ostendunt. Siquidem eiusmodi prauorum ministrorum princeps, quem superiùs nominauimus, Guibertus Parmensis Regni Cancellarius ab Imperatrice constitutus, (quod traditur in collectione Cardinalis Aragonij) in ordinem statim redactus est in comitiis paulò pòst habitis omnium Principum Germanorum in quibus (inquiunt eadem Acta) Annoni Coloniensi Archiepiscopo administratio Regni, & Regis custodia fuit demandata.

GVIBERTVS CANCELLAR. PRIVATVR.

III. CONCIL. OSBOR. IN CAVSA SCHISM. ECCLES. ROM.

Qui quidem in opus strenue inuigilans, confestim ex Episcopis Germaniæ & Italiæ, quos tunc apud Regem reperiri contigit, vt CONCILIVM cogeretur in Germaniæ loco, qui dicitur *Osborium*, operam dedit, cui & Rex ipse interesset. Accidit que peropportunè, vt ageret etiam tunc in Galliis Petrus Damiani,[a] illuc ab Alexandro Papâ, expetente S. Hugone Abbate Cluniacensi, missus ad propulsanda mala quæ tyrannide quorumdam principum Cluniacenses monachi paterentur. Qui cùm audisset de futurâ Osboriensi Synodo, misit ad illam, scriptionem à se compositam, quâ texta habetur longa[b] *Disceptatio* inter *Aduocatum Regium*, reprobantem Alexandri Papæ electionem Romæ absque Regis consensu factam, ac defendentem Cadaloi ordinationem; & *Romanæ Ecclesiæ Defensorem*, Alexandrum aduersùs Cadaloum protegentem. Idque adeò feliciter processit, vt in ea Synodo omnium consensu electione Alexandri comprobatâ, damnatio Cadaloi conclamata fuerit, ipsis Vigiliis SS. Apostolorum Simonis & Iudæ, vigesimâ septima mensis Octobris, cùm necdum Cadalous annum vnum promotionis suæ compleuisset, quam accidisse vidimus ipso die festo eorumdem Apostolorum. Ita namque de tempore testantur tum Leo[c] Ostiensis, tum idem Petrus Damiani in epistola ad Cunipertum Taurinensem Episcopum. Quomodò verò minimè huic iudicio acquiescens infelis Cadalous, post hæc rursùm in Romanam Ecclesiam, ipsumque Alexandrum Papam insanierit, dicetur suis locis.

[a] *De hac Petri legatione certò constat ex ipsius literis, ad monachos Cluniacenses post reditum in eremum scriptis.*

[b] *Recitat illam integram Baron. Annal. Tom. XI. hoc an. ex antiq. codd.*

[c] *Leo lib. 3. cap. 20.*

IV. AGNES AVG. ROMAM. POENITENTIÆ CAVSA CONTENDIT.

Eodem anno ad finem dilabente, Agnes Augusta tædium passa (inquit Lambertus) ærumnarum sæculi, & domesticis erudita calamitatibus, quàm citò exsufflante spiritu Dei exiccetur fœnum temporalis gloriæ, enguauit sæculo renuntiare. Ipsam porrò ea de causa Romam se contulisse ad Limina Apostolorum, scribit Sigebertus. Ex quibus redargui videtur Abbas Vrspergensis, dum eiusdem aduentum Romam ponit anno Domini millesimo sexagesimo nono. Eum tamen, ex ratione computi Lamberti dicendum est non antè Christi annum millesimum sexagesimum sextum contigisse: siquidem anno millesimo septuagesimo secundo, agens de illius eo anno reditu in Germaniam, ad liberandum Sueuiæ Ducem innotescentem, accusationibus impetitum apud Regem, ait illum contigisse post annos sex ab eius in Vrbem aduentu. Cæterùm in Rebus gestis S. Anselmi Lucensis Episcopi, illa ipsius peregrinationis asseritur certa causa, quòd cùm fauisset nefariæ Cadaloi promotioni, pœnitens facti, peccatum ingens ingenti voluerit satisfactione redemisse: eidemque tradit iniunctum fuisse ab Alexandro Papa, vt Romæ moraretur, ibique S. Petro vigiliis, orationibus & ieiuniis satisfacere, ac prodesset Ecclesiæ consiliis & auxiliis prout valeret. Hæc autem ab ipsa abundantissimè præstita esse, cùm sæculo renuntians totam sese diuino obsequio mancipauit; tum alij testatur auctores (ex quibus Lambertus asserit, eam in ieiuniis & vigiliis, humanarum virium naturam excessisse:) tum Petrus Damiani, egregia epistola quam ad ipsam posteà scripsit, vbi multa narrantur de eiusdem pietate ac deuotione cum vitæ austeritate coniuncta: cùm & Romam veniens (vt ibidē traditur) nacta illic eumdem Petrum, fecit ei cum lugubri gemitu, & amaris suspiriis, ad confessionem S. Petri Apostoli, exactissimam confessionem suorum omnium peccatorum ac ipsa quinquenni tenera infantia. Quæ quidem de virtute in virtutem calle Christianæ vitæ perfectionis incedens, in die sanctior Deo, Sponso cœlesti pulchrior reddita, Romæ vbi cœperat, sancto fine non dispari tanto principio quieuit in Domino, in fine anni Redemptoris millesimi septuagesimi septimi; vt docet inscriptio epitaphij[d] ad eius sepulchrum positi in basilica S. Petri; atque etiam testantur Bertholdus, & Abbas Vrspergensis eo anno: licèt interim nonnumquàm (vt diximus) in Germaniam, necessitatibus vrgentibus, redire contigerit. Sed de ea rursùm inferiùs.

CONFITETVR PECCATA PETRO DAM.

[d] *Ap. Veg. lib. 3.*

V. ALEX. PP. CORRIPIT HARAL. NORVERG. REGEM.

Hoc ipso etiam Alexandri Papæ tempore accidisse noscitur, vt cùm Haraldus Noruergiæ Rex potentissimus, sed crudelissimus atque impiissimus, inter alia tyrannicè gesta, raperet oblationes à Fidelibus deferri solitas ad tumulum S. Olai Regis, eiusdem Haraldi germani, quem ipse occiderat, easdemque militibus suis distribueret, sed & in contemptum Metropolitani sui Adalberti, Bremensis seu Hamburgensis Archiepiscopi, Episcopos sui Regni in Gallia

vel

vel in Anglia, contra ius fasque ordinari faceret; ac denique de his ab Adalberto monitus, ei obedire negaret; ipse verò Adalbertus de iisdem apud Alexandrum Pontificem conquestus esset, ad eumdem Haraldum Alexander confestim missis literis, præceperit vt tam ipse, quàm eius Episcopi Bremensi Metropolitano, Vicario Sedis Apostolicæ à se constituto; omnem exhiberent subiectionem. Narrat hæc Adam [e] eius temporis scriptor: ipsas verò etiam Alexandri ad Haraldum literas ex parte recitat Albertus Stadiensis Abbas in suo Chronico.

[e] Adam lib. 3. c. 10.

VI. ALEX. EXIGIT CENSVM A REGE DANIAE.

Regnabat tum quoque in Dania Sueno Rex, ad quem eiusdem Alexandri Papæ extat epistola, seu potiùs fragmentum ex ea, in Vaticano codice qui inscribitur Liber Censuum, quâ exegit censum, quem eius maiores Apostolicæ Sedi persoluere ex eo Regno consueuerant. De quo etiam Rege Adam [f] agens, ipsum ait aduersatium prædicto Archiepiscopo Hamburgensi Adalberto (erat enim sedes Hamburgensis, omnium illarum Borealium regionum Metropolis) reconciliatum tandem eis magno adiumento fuisse illius regionis Ecclesiis. Vbi & multa subdit de Ecclesiæ Slauorum felici progressu, operâ *Godescalci* religiosissimi Principis, ipsius Regis Danorum generi, ac Slauorum domitoris, qui magnam etiã eorumdem partem ad fidem conuertit, ac frequenter eisdem prædicauit. Hoc verò anno etiam Alexander Papa reperitur Pallium misisse ad Petrum Archiepiscopum Dalmatiæ & Slauoniæ, cum literis [g] quæ extant. Itemque ad Gebehardum Archiepiscopum Salsburgensem; qui ob zelum quo flagrauit erga Sedem Apostolicam, meruit fieri eius Legatus in Germania: cuius extant [h] Res præclarè gestæ.

[f] Ibid. c. 10.

SLAVOR. ECCLESIAE PROGRESSVS.

[g] Reg. Baron. ex cod. Ant. Aug.
[h] Tom. 2. Antiq. Lect. Canis.

VII. CONCIL. ARAGON.

Hoc item anno, septimo Calendas Iulij, in Hispaniâ apud *S. Ioannem Rupensem* CONCILIVM [i] est celebratum sub Ramiro Rege. Quid verò in eo statum sit, nihil reperimus, nisi vt Aragonij Episcopi sumerentur ex monasterio S. Ioannis: quod anteà per Regem Sancium fuerat institutum.

[i] De hoc Concil. vid. Hier. Blanc. in comment. Rer. Arag.

IESV CHRISTI
AN. 1063.
ALEXAND. II.
AN. 3.
CONST. DVC.
AN. 4.

I. PETRVS DAM. CASSINVM VOCATVR.

ANNO Christi millesimo sexagesimo tertio, Indictione primâ, Petrus Damiani sæpiùs importuniusque rogatus à Desiderio magni nominis, maiorumque virtutum Abbate Cassinensi, atque presbytero Cardinale tituli S. Cæciliæ, (quem stirpe magnatum Beneuenti ortum, olim vt monachus fieret, intactam sponsam, parentes, propinquos, patriam deseruisse, ex ipsius epitaphio [a] constat:) Cassinum petiit: Vbi (inquit Leo [b] Ostiensis) cum verbo pariter & exemplo quoscumque posset feruenter accenderet, tandem eiusdem permissione Abbatis ab omni Congregatione obtinuit, voluntariâ oblatione, in remissionem peccatorum omnium, vt sextâ feriâ per totum annum pane & aqua contenti, Disciplinam singuli factâ confessione perciperent: insuper & triduanum ieiunium in capite Quadragesimæ per annos singulos agerent. Hæc Leo. Sed quòd ad hoc triduanum ieiunium spectat; eos Petrus ad obseruantiam sui monasterij redegisse cognoscitur, qua ipse in epistola ad Fratres Gamungni eremi scribit, constitutum fuisse vt per illud triduum non nisi modicum panis cum aqua omnes Fratres comederent; nulla nisi lectionũ, siue orationum verba proferrent; nudis pedibus lugubres atque mœrentes incederent; expleto communi modulatione psalterio, mutuâ se scoparum, siue flagellorum castigatione purgarent. Porrò tanta erat eiusdem Petri in Ecclesia Dei æstimatio, vt quæ ipse facienda moneret, tanquam oracula diuina pij quique perciperent.

[a] Ap. Leon. Ost. cap. 75.
[b] Ibid. c. 21.

IEIVNIVM INDICIT MONACHIS.

II. MITTITVR FLORENT. AD SEDANDVM SCHISMA ILLIVS ECCLESIAE.

Idem verò reuersus ab Alexandro Papa missus est Florentiam, ad sedandum magnum conflatum schisma inter Petrum Episcopum Florentinum simoniæ hæresis accusatum, & populum eiusdem ciuitatis: cuius partem aliquam in suum Episcopum monachi concitabant, (inter quos primum locum tenuisse S. Ioannem Gualbertum, in vita ipsius asseritur) affirmantes cunctas illius benedictiones & sacramenta esse maledictiones & sacrilegia, ideóque nec ab illo sacramenta, nec ab ordinatis ab eo esse percipienda; ex quo fiebat vt baptizati minimè chrismate vngerentur, & quamplurimi absque Sacraméto Eucharistiæ interirent. Studuit autem eos conciliare Petrus Damiani, nec tamen obtinuit eo quòd aduersùs monachos steterit; ex eo præsertim redarguens illos, quòd indemnatum adhuc Episcopum esse vitandum suaderent. Vnde passus & ipse calumniam, quasi vinctus eodem crimine teneretur, discessit re infectâ; & mox in sui defensionem, & monachorum iustam reprehẽsionem, egregiam scripsit epistolam apologeticam, tam ad ciues Florentinos, quàm ad monachos ipsos: quâ priùs à se repulsa calumnia de labe simoniæ, posteà abundè ostendit quomodò sit conuersandũ cum sacerdotibus simoniacis; nec in re de qua agebatur, esse monachorũ vitare Episcopum, quem Ecclesia non damnasset; miniméque debere illos assumere sibi iudicium, quod tantummodò esset Apostolicæ Sedis. Sed & quem putauit malorum omnium auctorem, Theuzonem monachum inclusum, magnæ quidem apud omnes opinionis, sed reipsâ fastu tumentem, atque ipsum etiam Romanum Pontificem arguere, immò & quorumdam Sanctorum cultum in dubitationem reuocare præsumentem; insigni ad eum ac prolixa satis scripta epistola, acerrimis reprehensionibus; & exemplis plurimorum in eremo degentium sanctorum virorum, ad legitimam monasticam disciplinam, humilitatemque, ac mansuetudinem reducere conatus est. Cuius admonitionibus in se reuersus Theuzo, adeò mutauit vitam, vt reliquis sit factus exemplum perfectissimi anachoretæ, sanctoque tandem fine quieuerit. Profecerunt pariter & reliqui monachi, dum causam quam iustam putabant, iustè prosequi aggressi sunt apud Summum Pontificem in Synodo Lateranensi hoc tempore celebratâ.

DE THEVZONE MONACHO.

III. PER IGNIS EXAMEN.

Verùm cùm ipsis resisteretur à multis, eaque interim controuersia magis ac magis Florentiæ augeretur, ingens facinus, expetente Clero &

populo,

EPISC. FLOR. PROBATVR SIMONIACVS.

populo, ab iisdem tentatum est; cùm ad probandam Petri Episcopi simoniam, vnus ex monachis nomine *Petrus*, Ioannis Gualberti discipulus, mira humilitate & obedientia præditus, post Missam solemniter celebratam, sacerdotalibus indutus vestimentis, & Crucem gestans, nudis pedibus per medias ingentis rogi flammas penitus illæsus transiuit. Quæ res gesta exactè describitur in literis a Florentinis ea de re datis ad Alexandrum Papam, recitatis à S. Attone Pistoriensi Episcopo in Vita [c] vberiùs scripta eiusdem S. Ioannis Gualberti. Meminere quoque eiusdem historiæ Abbas Vrspergensis [d], Bertholdus, & alij: quæ & maiorem adhuc sibi vendicat auctoritatem ex testificatione nuper recensiti Desiderij Abbatis Cassinensis & Cardinalis, qui postea Papa creatus dictus est Victor eius nominis Tertius. Ipse enim in libro tertio Dialogorum totam hanc texens historiam, addit illud ampliùs, quòd cum Petrus monachus iam ex igne egressurus esset, atque mappulam è manu lapsam esse, & in medio ignis remansisse intellexisset, per easdem reuersus sit flammas, mappulam recepturus. Idem verò ex eiusmodi immenso facinore, cognomentum *Ignei* adeptus est: quem Bertholdus scribit tantæ fuisse sanctitatis, constantiæ & fidei, vt vix aliquis sui temporis ei potuerit comparari. Qui quidem post custodiam vaccarum & asinorum (inquit Atto qui suprà) quam in Vallumbrosa iussu B. Ioannis Gualberti humiliter tenuit, postque gradum Præpositi penes Passinianum, & Abbatis officium in monasterio Ficodensi, inde Romam deductus extitit Cardinalis & Episcopus Albanensis. Fuisse autem nobili ortum genere ex stemmate *Aldobrandinorum*, asseritur in eius Vita nuper edita. Qui post adeptum Cardinalatum, pluribus (vt videbitur) pro Sede Apostolica legationibus functus, peruenit ætate vsque ad annum Redemptoris millesimum octogesimum octauum, quo sancto fine in Domino quieuit.

[c] Ap. Sur. 12. Iul.

[d] Vrsperg. an. 1088.

PETRVS IGNEVS.

IV. IOANNES GVALBERTVS INSTITVTOR ORDINIS VALLIS-VMBROSÆ.

[e] De quo cœpit agere Baron. an. 1052. in pr.

IV. Quod verò ad S. *Ioannem Gualbertum* attinet, cuius fuit idem Petrus discipulus; extitit ipse hoc tempore magni vir nominis ob egregiam vitæ sanctitatem, & frequentia miracula: cœpitque iam ante vicennium innotescere orbi, dum parcens cuidam inimico suo veniam in nomine Christi Crucifixi petenti, sibi oranti Crucifixi Imaginem inclinare caput in signum gratæ sibi admodùm actionis aspexit; cùm tanta victus diuina clementia, monasticæ vitæ arripuit institutum. Sed posteà Abbatem deserens simoniacum, noui Ordinis monachorum dictorum *Vallis-vmbrosæ*, factus est institutor & auctor, signis atque virtutibus clarus, ideóque ipsis etiã Imperatoribus & Pontificibus charus: vt pluribus traditur in eius Rebus gestis. Fuitque insuper tantæ æstimationis; vt eum Episcopi consulerent, eius cupientes nominis roborari. Cuius legimus epistolam ad Volaterranum Episcopum, quâ ipsum aduersùs Simoniacos fortiter agere multis hortatur.

V. Denique quod pectat ad Petrum Episcopum Florentinum; ipse post eiusmodi probationem, ab Alexandro Papâ Episcopali officio depositus asseritur in iisdem Actis S. Ioannis Gualberti: quem tamen monachis reconciliatum esse, diplomata quædam monasterij Vallis-vmbrosæ indicant. Displicuisse verò Alexandro Papæ, per monachos populum concitari, atque ignis probatione tentari, non solùm constat ex iisdem Actis Ioannis Gualberti, sed etiam ex canone [f] in prædicta Synodo Lateranensi condito, quo præcepit monachis intra claustra morari, & à populorum prædicatione omninò cessare. Fuit autem planè nobilis ista SYNODVS, cui ampliùs quam centum Patres interfuerunt: ex qua idem Pontifex Constitutionem [g] edidit ad vniuersam Ecclesiam, continentem canones illic sancitos, de Clericis simoniacis; & incontinentibus, aliisque rebus tam laicorum quàm clericorum & monachorum, ad perfectam disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus; qui ferme omnes suis locis relati habentur à Gratiano in corpus Decreti.

[f] c. iuxta Chalced. 16. q. 1.

CONCIL. LATERAN. SVB ALEX. II.

[g] Ext Baron. Annal. Tom. XI hoc an. ex Bibl. Vatic.

VI. Inter eos verò notandus quartus [h], quo decernitur, vt Clerici simul manducent & dormiant, & quidquid eis ab Ecclesia competit, communiter habeant. Quod quidem sancitum cognoscitur suggestione Petri Damiani; cuius extant literæ ad Alexandrum Papam scriptæ hac inscriptione; *Vt Canonicis, a quibus in congregatione viuitur, proprietatis habendæ licentia denegetur*, in quibus prolixior est ea de re disputatio. Porrò non de monachis, sed de clericis eiusmodi sancitus est canon; nec de omnibus clericis, sed his qui collegiatis seruirent Ecclesiis, quos frequentiori vsu *Canonicos* appellare consueuimus, ob id scilicèt, quod hîce tenerentur canonibus obligati, ad quorũ præscriptum vitam ducerent clericalem in omnibus regularem, nihil sibi proprium vendicarent.

[h] c. præter hoc §. præcipientes dist. 32.

DECRETVM DE VITA COMMVNI CANONICORVM.

[i] Pet. Dam. l. ep. 10.

VII. Hoc item anno (quod ad res pertinet Orientis) Christiani qui erant Ierosolymis, absoluerunt à Calipha Ægypti imperatum opus ædificandi quartam partem murorum Ierusalem, pecuniâ collectitiâ Christianorum, potissimùm verò Imperatoris Constantinopolitani Monomachi; & impetrarunt à Calipha, vt eam partem ipsi possiderent Christiani, necnon etiam vt nullum alium quàm suum ipsorum Patriarcham haberent iudicem. Ex quo factum vt illa quarta pars ciuitatis cesserit dominio Patriarchæ; cuius rei causâ graues lites posteà obortæ sunt inter Reges Christianos Ierosolymorum & Patriarcham; de quibus agendum suis locis. Porrò omnia ista vberiùs tractat Willelmus [k] Tyri Archiepiscopus.

QVARTA PARS CIVIT. IEROSOL. CEDIT DOMINIO PATRIARCHÆ.

[k] Wil. Tyr. 9. de Bel. sacr. 17. 18.

IESV CHRISTI
AN. 1064.
ALEXAND. II.
AN. 4.
CONST. DVC.
AN. 5.

I. ANNO Christi millesimo sexagesimo quarto, Indictione secunda, Henricus Rex Germaniæ literis [a] Petri Damiani sacerdotali dicendi libertate conscriptis, quinimmò & comminatoriis, admonitus collabenti Ecclesiæ aduersùs Cadaloum schismaticum, noua in dies molientem, multósque in partes suas allicientem, subuenire, Legatum misit Romam ad Alexandrum Papam, Annonem Archiepiscopum Coloniensem: cuius illud imprimis operâ agetetur, vt iura Regis in eligendo Romano Pon-

ANNO COLON. ARCHIEPISCOPVS MITTITVR A REGE LEGATVS AD PAP.

[a] Pet. Dam. 7. ep. 3.

tifice integra seruarentur; sicque demum congregatio ex Germaniæ atque Italiæ Episcopis generali Concilio, causa Schismatis cognosci deberet, & qui esset ab omnibus colendus Romanæ Ecclesiæ Pontifex perspicuè nosceretur. Hanc quidem Annonis legationem hoc anno contigisse, disertè affirmat Lambertus. In gestis verò Romanorum Pontificum quæ Cardinalis Aragonius collegit, traditur, Annoni modestè conquerenti de Alexandro, quòd contra morem absque mandato & assensu Henrici Regis Pontificatum suscepisset, sufficienter satisfactum esse ab Hildebrando Archidiacono & Episcopis Cardinalibus, dum ei demonstratum est, iuxta sanctorum Patrum canonicas sanctiones nihil penitùs esse concessum siue permissum Regibus in electione Romanorum Pontificum: mox tamen Alexandrum eiusdem Annonis rogatu, apud *Mantuam* Synodum conuocasse, in qua electionis suæ rationem redderet; quamuis hoc inconsuetum esset, & à Romani Pontificis auctoritate videretur alienum. Porrò illam Synodum hoc ipso anno celebratam esse, apud Hermannum expressum habetur. Opportunus enim existimatus est locus ille, ad quem non tãtum Itali Episcopi, sed etiam trans Alpes positi facilè conuenire possent.

Concil. Mantvan. in cavsa schism. Eccles. Rom.

II. Cadalovs damnatvs, Alex. confirmatvs.

Deperditis autem tanti Concilij Actis, id solùm ex eadem Collectione Cardinalis Aragonij intelligitur, Cadaloum schismaticum ab Annone adesse Concilio iussum, remordente conscientiâ se absentasse; Alexandrum verò causam electionis suæ adeò manifestis rationibus comprobasse, atque omnia sibi subiecta diluisse vt qui hactenùs ei aduersati fuissent, deinceps sibi obedientiam præstiterint. Additque Sigebertus, Alexandrum à crimine simoniæ, quo ab iisdem aduersariis suis postulatus fuerat, se purgasse adhibito iuramento. Cadaloum autem fuisse omnium sententiâ damnatum, omnes affirmant.

III. b Io. Mariad. de Reb. Hisp.

Ad hanc quoque Synodum aduenisse traduntur b Episcopi ab Hispania tres, pro reliquis legatione fungentes, secum deferentes Libros Gothicos Ritualis; qui fuerũt à Synodo cogniti Orthodoxi. Iidem verò reuersuri in Hispaniam, duxerunt secum ab Alexandro Papa decretum Legatum à Latere Hugonem Candidum Cardinalem; quem olim à patribus Cadaloi Antipapæ stantem, idem Alexander veniam suppliciter postulantem in communionem receperat. Eius autẽ auctoritate *Barcinone* Concilium congregatum est; in quo leges Gothicæ quibus Catalani vtebantur, penitùs abrogatæ sunt, nouæque sancitæ, quibus hactenùs populus vtitur. Atque vnà cum legatione Hugonis, is qui miserat eum Alexander Papa receptus est in Hispania germanus Ecclesiæ Romanæ Pontifex; Cadalous verò communibus omnium votis anathemate damnatus, ac ita vbique terrarum.

Concil. Barcinon.

IV. Cadalovs avrevm fvgit in Eccles.

Qui tamen neccideò quieuit. Armasse enim rursùm militem, aggressumque Vrbem, sed contumeliosè pulsum, Lambertus asserit. Hæcque est posterior aggressio illa, quam describens Cardinalis Aragonius, ait Cadaloum corruptis pecuniâ nonnullis ducibus ac militibus Romanis, noctu Leoninam ciuitatem intrasse, & S. Petri Ecclesiam in opprobrium & confusionem suam occupare præsumpsisse. Siquidem populo Romano ad eamdem Ecclesiam concurrente, Cadaloi sectatores tantus derepentè timor inuasit, vt omnes eo derelicto in cryptis & abditis loci, sese occultarẽt. At verò Cencius Præfecti filius, homo nequam, in castellum S. Angeli ipsum Cadaloum suscipiens, iuramentum ei atque defensionẽ præstitit. Vbi per duos annos à militibus Alexandri Pontificis obsessus & multis calamitatibus afflictus, exire haud potuit, donec se ab eodem Cencio trecentis libris argenti redimens, inops & egẽs clàm inter oratores elapsus est: ac demùm paucos post dies diuino iudicio pessimam mortem incurrit. Hæc apud Aragonium. Sed in codice Vaticano qui inscribitur Liber Censuum, de eodem Cadaloo traditur, ipsum tandem recedentem à schismate, ab Alexandro per nuncios petiisse absolutionem, ac promissâ satisfactione impetrasse; sed post dies paucos malam mortem incurrisse: quomodò autem non dicitur. Verumtamen scriptor huius temporis Lambertus affirmat, Cadaloum, dum vixit, se gerere pro Pontifice, & quæ sunt Pontificis, exercere non destitisse. At de illo hactenùs.

Eivs exitvs.

V. Celebris peregrinatio Ierosol.

Hoc item anno (vt tradit Marianus Scotus) celebris instituta est peregrinatio Ierosolymam septem millium virorum & ampliùs, quorum primores duces fuerunt Germanici Antistites Sigefridus Moguntinus, Willelmus Traiectensis, Guntherus Bambergensis, & Otto Ratisponensis. Sed hoc eorum imprudentiæ vitio datum; quod circumspectè nimis ornati, & magnitudinem opum suarum inconsultiùs ostẽtantes, barbaros ad prædam allicerent, adeò vt antequàm Ierosolymam peruenirent, confligendum sæpè cùm Arabibus latronibus in Palæstina fuerit: qua certamina, eorumdemque à maximis discriminibus diuinitùs factam liberationem, antiquioribus admirandia Dei operibus haud imparem, accuratè descripsit Lambertus eius temporis auctor; summatim verò retulit Ingulphus in commentario Historiæ Monasterij Croyladensis, cui posteà præfuit: qui cùm esset tunc scriba Willelmi Comitis Northmannorum; posteà Regis Anglorum, obtentâ ab eo licentiâ, cùm aliis profectus est. Cæterùm ex tanto numero virorum, vix duo millia reuertisse ad propria; Marianus tradit.

VI. Terræmotvs in Thrac. et Bithyn.

Quod item ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno, Indictione secũda, maximo omnium terræmotu qui vnquam fuissent, vexatas Thraciam & Bythiniam, ac Constantinopoli & Niceæ prostrata templa, veterumque Bithyniæ Regum monumenta collapsa, tradit Curopalates, tantam cladem pluribus prosecutus; quam vigesimâ tertâ die mensis Augusti cœptam, perseuerasse vsque ad annos duos affirmat.

IESV CHRISTI

An. 1065.

ALEXAND. II.

An. 5.

Const. Dvc.

An. 6.

Anno Christi millesimo sexagesimo quinto, Indictione tertiâ, Petrus Damiani

PETRI DAM. SOLICITVDO PRO NONNVLLIS CORRIGENDIS.

Episcopus Ostiensis S.R.E. Cardinalis, è Synodo Mantuanâ, cui iussu Alexandri Papæ interfuerat anno superiori, ad eremum deuenerat rediens, scribensque inde ad eumdem Pontificem, duo inter alia ab coto Ecclesia emendenda significauit; vnum, quod cunctis fere decretalibus paginis anathema subiungeretur, in maximum animarum periculum: alterum, quòd cuiuslibet Ecclesiæ filius, siue clericus esset, siue laicus, proprij excessus Antistitis ad maiorem Ecclesiam deferre prohiberetur, vnde plerique Episcopi licentiam arriperent multa illicita impunè perpetrandi.

II. ADVERSVS NICOLAITAS.

Cùm verò videret incontinentiam Clericorum eò vsque processisse, vt etiam in hæresim Nicolaitarum pertransisset, dum ab eorum nonnullis coniugia tanquam licita obstinare defenderentur; qui iam ante sub Nicolao Papâ scriptis suis eumdem errorem, simulque errãtes exagitauerat, rursùm hoc anno (nimirùm post Cadaloum in Synodo condemnatum) eodem argumento prolixiores ad Cunipertum Taurinensem Episcopum dedit literas, quibus eorumdem obiectiones & argumenta refellit; ipsumque Cunipertum redarguit, quòd cum castissimus esset, tamen non corriperet clericos sibi subditos fornicarios. Et vt quòd minùs per Episcopos impleretur, per Principes sæculares sancta Ecclesia consequi posset; scripsit eâdem de re ad Adelaidem Alpium Cuttiarum Marchionissam, siue Ducissam, magnæ virtutis & virilis animi feminam, cuius (vt ait) ditio in duorum Regnorum Italiæ & Burgundiæ porrigeretur non breui confinio, pluresque in ea episcoparentur Antistites. Sed & aliis ad Petrum Lateranensem Archipresbyterum datis literis, illum aduersùs eosdem clericos vxoratos strenuè agere hortatus est: monens tamen vt sic eum zelus impelleret, vt iracundia non præcipitaret; atque vt ad hæc agenda ieiunio se muniret, & frequenti sacrosancti sacrificij oblatione corroboraret. Sicque idem Petrus, vt alter Ioannes Baptista, vox clamantis in deserto, ab eremo, calami, vt tubæ Dei, vbique clangore personans, pios excitauit ad pugnam, reprobosque vel colla subiicere Ecclesiasticæ disciplinæ coëgit, vel in fugam adegit, atque in abditissima quæque loca impudentiæ thoros fecit abscondere.

III. IN HÆRESIM INCESTVOSORVM.

Compescuit pariter eodem tempore hæresim *Incestuosorum* dictam, quam nonnulli Iureconsulti excitauerant & defendebant, dum auctoritate Iustiniani Imp. eâdem ratione quâ in successionibus, numerandos esse dicerent gradus consanguinitatis. A quonam autem error originem duxerit, haud satis exploratum: sed Rauennæ maximè viguisse, ibique ab eodẽ Petro aduersùs Iureconsultum Florentinum actem illius defensorem disputatum esse, idem ipse testatur in commentario contra illam hæresim scripto ad Cæsenatem Episcopum, & Archidiaconum Rauennatem, cuius est titulus *De parentela gradibus*. Qui & insuper, quòd eodem opere docuisset, in enumerandis gradibus vnam semper abundare debere personam; cùm ei sententiæ contradiceretur à multis, de his rationem reddens, postmodùm scripsit prolixam ad quemdam religiosum presbyterum epistolam. At verò in immensum erumpens flamma, etsi comprimi, haud tamen valuit Petri scriptis penitùs tolli. Adeò enim quorumdam Iureconsultorum inualuit defensione, vt Apostolicâ opus fuerit auctoritate; ipsique Alexandro Pontifici duo eodem anno ad eumdem tollendum errorem celebrãda *Romæ* CONCILIA: quorum priori [a] excommunicationem comminatus, eam posteriori promulgauit aduersùs eiusmodi Incestuosos. Sed (quod doluit [b] Petrus) omnia sine fructu. Nam arte diaboli conglutinatis animis incestuosorum coniugum, nullo timore æternæ damnationis ab inuicem diuelli potuerunt. In quorum vnum, in exemplum cæterorum, diram Deus vindictam exercuit; dum (vt idem Petrus testatur in epistola ad Alexandrum Papam electum, & ad Hildebrandum) cuidã nobili suam consanguineam contra prohibitionem ducenti, eidemque post excommunicationem adhærenti, hoc contigit, vt panes de nuptialibus mensis in plateas ante canum ora proiecti minimè tangerentur; ipseque incestuosus in cubiculo dormiens, repentè de cælestibus irruente fulmine extinctus fuerit.

CONCILIA DVO ROM. ADVERSVS INCESTVOSOS.

a *Decretum ea de re tunc editum ab Alex. PP. vide 36. q. 4. c. ad Sedem Apost. &c. quod autem frat. Adde etiam Iuon. part. 9. c. 6. & 10. 37.*
b *Pet. Dam. de contempt. sæcul. c. 29.*

IV. ALIA HÆRESIS DE EMPTIONE EPISCOPATVVM.

Sed & fuit pugnandum eidem Petro eodem tempore aduersùs aliam nouam emergentem hæresim quorumdam, asserentium licitè emi posse Episcopatus à principibus laicis absque crimine simoniæ, dummodò consecratio gratis acciperetur. Sic enim non emi sacerdotium, sed possessionem prædiorum, quæ venalia sunt. Quam hæresim primus omniũ ipse redarguens, & rationibus atque auctoritatibus Scripturæ & veterum Pontificum confutans, egregiam ea de re scripsit ad Alexandrum Papam epistolam, qua eiusmodi hæresis seminatores ait fuisse *Tudechinum* quemdam natione barbarum, & *Ioannem* patriâ Venetum, Godefridi Ducis Tusciæ capellanos. His verò admonitus Alexander abunde satis scelus prohibuit in Decretali epistola ad suos Lucenses data, quâ vetuit [c] ne quis omninò, non dico Episcopatus, siue Abbatias, sed beneficium quodlibet Ecclesiasticum emeret. At quis crederet, damnatam hæresim, rursùm ante aliquot annos, quorumdam prauorum susurro in aures Fidelium irrepere ausam, procaciter asserentium Cardinalatùs Romanæ Ecclesiæ dignitatem licitè vendi, emique posse dum scilicèt non ipse sacer Ordo venderetur vel emeretur annexus, sed inhærens ipsi munus & commodum temporale? Sed occlusa semel & iterùm, obstruantur in perpetuum offâ à Daniele [d] patriâ ista asserentium ora; qui fauentes Simoni Mago, Simonem Petrum tantâ afficere ignominiâ putauerunt.

c *1. q. 3. cap. ex multis*
d *Dan. 14.*

V. MARTYRES APVD SLAVOS.

Hoc eodem anno, qui vigesimus secundus numeratur Adalberti Archiepiscopi Hamburgensis, Slauorum Ecclesia sub eius Metropoli constituta multis nobilitata est Martyribus: imprimis verò *Godescalo* Principe, Christianæ religionis studiosissimo propugnatore; qui cùm magnam Slauoniæ partem è Paganismo ad fidem conuertisset, & in reliquis conuertendis indefessè laboraret, ab iisdem coniuratione factâ interfectus est vnà cum aliis quamplurimis tam clericis quàm laicis. Inter quos *Ioannes* Episcopus senex seruatus in triumphum, fustibus cæsus, deinde per singulas Slauorum ciuitates ductus ad ludibrium, cùm à CHRISTI nomine flecti non posset, truncatis manibus ac pedibus, in plateam corpus eius proiectum est; caput verò dissectum Pagani conto præfigentes, in titulum victoriæ Deo suo Redigast im-

molauerunt: Godescalci verò vxor, filia Regis Danorum, nuda diù cæsa est: ac demùm cunctis occisis qui perstiterunt in fide, omnes Slaui ad paganismum relapsi sunt: auctore huius cladis Plusso, qui sororem Godescalci habuerat; qui & ipse domum reuersus obtruncatus est. Narrat ista Adam[a], qui aderat. Vt autem diœcesis Hamburgensis ista pari mereretur, peccata Archiepiscopi Adalberti fecerunt, quæ idem auctor[b] recenset, necnon & populi, quem inter alia dicit diem sextæ feriæ carnis esu macolasse, & Vigilias, solemnitatesque Sanctorum, ac venerabilem Quadragesimam gula, fornicationibusque polluisse.

[a] Ad. lib. 4 cap. 11. & seqq.
[b] Ibid. c. 20.

VI. FERDIN. MAGNI PIVS OBITVS.

Hoc item anno, nempe Æra millesimâ centesimâ tertiâ, ex hac vita migrauit Ferdinandus Magnus Rex Castellæ & Legionis; sine plane digno Catholico Rege diem extremum claudens, quem ei adhuc incolumi S. Isidorus apparens reuelauit. Quâ reuelatione acceptâ, cùm totum se orationi dedisset; ipso Natali Domini in Ecclesia infirmitate correptus, postridiè ornatus cultu regio, & coronâ aureâ impositâ capiti, vnà cum Episcopis & Abbatibus ad Ecclesiam deferri voluit; ibique regalem chlamydem, & gemmatam coronam Deo ad altare remittens, cum lacrymis solo prostratus pro delictorum veniâ attentius orauit: & ab Episcopis acceptâ pœnitentia, & extremâ Vnctione, indutus cilicio & aspersus cinere, die tertiâ spiritum Deo in eadem Ecclesia reddidit, cùm regnasset siue solus, siue cum patre, annis quadraginta, mense vno, diebus vndecim. Relicti sunt filij Sancius, Ildefonsus, Garsias, Vraca, & Geloyra: inter quos diuiso regno, septem annis certatum est; de quibus dicendum inferiùs. Narrat autem hæc omnia Lucas Tudensis diaconus; eademque Rudericus[c] Toletanus, qui eiusdem Ferdinandi Regis pietatem, & erga diuinum cultum Ecclesiarum munificentiam, plurimùm commendat, vitamque eius cum religiosis ducere consuetâ enarrat: quem & virtute militari, & victoriis insignem fuisse constat.

[c] Ruder. l. 6. cap. 14.

VII. VZI POPVLIS DIVINITVS DEBELLATI.

Quod ad res pertinet Orientales; cùm hoc anno, Indictione tertiâ, *Vzi* Scythiæ populi ad sexcenta millia armatorum trânsmisso Istro limitaneum Romanorum exercitum debellassét, & circumquaque diuagantes omnia perderent; nec minor ab illis Orbi Christiano clades immineret, quàm olim à Gothis, Hunnis, Wandalis, & Longobardis; iidemque nec legationibus, ne muneribus flecterentur: cum & illud ad malum accederet, quòd in Oriente iam Turcæ fatigarent Imperium, ipseque Imperator Constantinus imbellis esset, quamuis pius; & coactus à ciuibus vrbe exire aduersùs hostes, non ampliùs quàm centum quinquaginta milites qui eum sequerentur inuenisset: rebus sic desperatis, idem Imperator ieiunium indixit, & sibi & populo frequentes supplicationes adhibuit, ipse pedes cum lacrymis incedens. Quâ die visa est ab Vzis in tabernaculis commorantibus militum multitudo in acie dimicare, & tantam telorum copiam contra ipsos iacere, vt ex iis nullus illæsus remanserit: mox verò totâ gente peste & fame consumptâ, reliquiæ cum ducibus ad propria remearunt, quidam autem ex ipsis ad Imperatorem se conferentes, acceptis ab eo agris publicis Macedoniæ, obedientes ei fuerunt. Tradunt hæc pluribus Curopalates, Zonaras, & Glycas historici Græci: quibus videas quam aduersùs hostes pietas armis præstet.

IESV CHRISTI
AN. 1066.
ALEXAND. II.
AN. 6.
CONST. DVC.
AN. 7.

I.

ANNVS Christi millesimus sexagesimus sextus, Indictione quarta, comete insigni a Chronographis consignatus est Latinis pariter atque Græcis: sed corrigendum in Curopalate, dum pro quartâ Indictione errore legitur decimaquarta.

II.

Quo etiam anno, vt Leo[a] Ostiensis testatur, cùm Richardus Northmannorũ Princeps Aquinum vsque victor peruenisset, Vrbem Romam proximè inuasurus, vt à Pontifice Imperatoris insignia consequi posset, Godefredus Marchio Tusciæ se illi opponens, variis aduersùs eum initis præliis, Ecclesiam Romanam ab eius incursione liberauit.

[a] Leo Ost. lib. 3. c. 23.

III. SANCTI EDVARDI REGIS ANGLIÆ OBITVS.

Eodem anno pridie Nonas Ianuarij, Eduardus Rex Angliæ ex hac vita migrauit, cùm regnasset à tempore coronationis annos viginti duos, & menses nouem. Quòd autem ferè omnes numerent annos viginti quatuor regni eius, à tempore forte electionis eos numerasse oportuit. Porrò eum post centum fermè annos Alexander[b] Papa Tertius in Sanctorum numerum retulit, egregiè miraculis illustratum. Is autem, quòd careret sobole, (virginem enim reliquisse virginem vxorem Editham, affirmant omnes qui res ab eo præclarè gestas prosecuti sunt:) præscius proximè venturi obitûs sui, anno superiori successorem Anglorum Regni substituerat Guillelmum Comitem Northmanniæ cognatum suum, strenuum bellatorem, iustitię amantissimum, & religione maximè pium, quod vt probè factum se conseruaturum iurauit Haroldus Comes filius Goduini Comitis, tunc Magister Regiæ domûs penes quem erat summa rerum. At verò mortuo Eduardo, sequenti die idem Haroldus nomen regium sibi sumpsit. Quod vbi Guillelmus accepit, nec per Legatos quicquam in Anglia proficere valuit; omnia experiri potiùs quàm armis decernere deliberans, Summum Pontificem cõsuluit, à quo non solùm animatus, sed etiam vexillum legitimæ victoriæ accipiens, classe comparatâ in Angliam venit; & die pugnæ, sacratissimæ Eucharistiæ sumptione se cum omnibus suis militibus muniens, ambiguo satis prælio tyrannum debellauit. Narrat hæc omnia pluribus Ingulphus sincerus eius tẽporis scriptor, qui cunctis in Anglia præsens erat, & post eum Rogerius, Matthæus Westmonasteriensis, & alij.

[b] In Append. ad Vit. S. Eduar. ap. Sur. Tom. I. Ap. Baron. Tom. XII. an. 1161. in pr.

GVILLELMVS COMES NORTHMAN. POTITVR REGNO ANGLIÆ.

IV.

Contigit autem victoria Guillelmi (inde *Conquæstoris* dicti) pridie Idus Octobris, quâ die S. Callisti Papæ & Martyris anniuersaria memoria agitur in Ecclesia; vt cunctis innotesceret, sicut Romani Pontificis auspicio tantum susceptum est bellum, ita & Romani Pontificis in cœlo regnantis fauore tantam esse obtentam victoriam. Quod non ignorans ipse

Guillel

MITTIT VEXILLVM HAROLDI TYRANNI AD ALEX. PP.

Guillelmus, in signum grati animi, vexillum Haroldi auro & gemmis sumptuosè contextum (sicut testatur Willelmus Malmesburiensis) Romam misit ad Alexandrum Pontificem. Sequenti autem Natalis Domini solemnitate coronatum fuisse Regem, non à Stigando Cantuariensi, sed ab Eboracensi Archiepiscopo Aldredo omnes affirmant; non quòd id Stigandus facere recusasset, vt Neubrigensis inconsultè nimis affirmat; (quàm enim magno pretio id vir gloriæ cupidissimus redemisset!) sed quòd idem ob eius sedis Inuasionem pessimè apud omnes audiret, & iam fuisset ab Alexandro Papâ sacris suspensus. Id enim testantur idem Ingulphus Malbesburiensis, & alij antiquiores omnes rerum Angliæ Scriptores. Ab Aldredo igitur (inquit Rogerius) in Vvestmonasterio Guillelmus consecratus, priùs, vt idem Archiepiscopus exigebat, ante altare S. Petri Apostoli, coram Clero & populo iureiurando promisit, se velle sanctas Dei Ecclesias ac Rectores eorum defendere & cunctum populum iustè regere, legemque rectam statuere, & rapinas iniustaque iudicia penitùs interdicere. Quibus præuiis pietatis exercitiis, Northmanni Anglicanum consecuti sunt Regnum.

V. CVNONIS ELECTI TREVER. MARTYRIVM.

Hoc eodem anno *Cuno* Decanus Coloniensis, operâ eiusdem vrbis Archiepiscopi electus in Episcopum Treuerensem absque consensu Cleri, populive Treuerensis, ipso die quo ciuitatem ingressurus erat, ab eorum nonnullis tentus, præcipitatione & gladio crudeliter occisus est Calendis Iunij: cuius necis auctores diuinitùs puniti sunt, ipse verò miraculis post mortem illustratus. Hæc pluribus Lambertus, Hermannus, & alij: quam tamen cædem Martianus Scotus ante annos duos ponit, alij annos superiori, sequenti Sigebertus: omnes autem vno consensu eumdem Cunonem Martyrem nominant; verùm nomenclaturam istam diuersis acceptam modis ab antiquioribus, iam aliàs dictum est à nobis.

VI. ARIALDVS DIAC. MEDIOL. MARTYR.

Sed & apud Mediolanum hoc ipso anno *S. Arialdus* illius Ecclesiæ diaconus, vir quidem nobilitate, (vtpotè germanus cuiusdam Marchionis) sed magis pietate insignis; cùm aduersùs hæreticos Nicolaitas & Simoniacos diù multùmque laborasset, recensque contra Guidonem Mediolanensem Archiepiscopum, relapsum ad vitia illa, quæ sub Petro Damiani Apostolicæ Sedis Legato publicè fuerat detestatus, constantissimè staret: eiusdem Guidonis insidiis tentus, & ad inaccessas solitudines trans Lacum maiorem (ne populus commoueretur) ad necem ductus, ibi à duobus clericis missis ab Archiepiscopi nepte, alterâ Iesabele, amputatis auribus, naso, labro superiori, manu dexterâ, & membris genitalibus, effossis item oculis, & linguâ sub gutture extractâ, crudelissimâ dilaniatione martyrium consummauit quinto Calendas Iulias. cuius corpus occultatum, sed luminaribus cælitùs emissis sæpè patefactum, ac demùm in profundiorem lacûs voraginem demissum, post decem menses ad ripam eiectum est; atque integrum inuentum Mediolanum deductum, multis aliis signis emicuit. Describit ista fusiùs Syrus presbyter qui propè erat, in eiusdẽ Vita scripta ad Rudolphum Abbatem Vallisumbrosæ. Sic igitur post sacrasleges toties repetitas contra nefandos Nicolaitas & Simoniacos, postque tot & tantos labores ab Apostolicis viris aduersùs eiusmodi hæreses extant latos voluit etiam Deus sanguine rati Martyris consignari traditam antiquâ Ecclesiæ disciplinam: confirmarique allo æque egregio martyrio *Herlembaldi* Ducis, eiusdem Arialdi eiusmodi hæreticis insectandis collegæ, de quo dicetur suo [c] loco. At non hoc concessum *Landulpho* nobili Mediolanensi, Herlembaldi germano; licèt & ipse multa passus, sæpéq; percussus, cùm immissus ad eum occidendum sicarius, gladio venenato orãtis ante altare collum vulnere appetiisset: nam illæsus permansit, & cœpto operi ad obitum vsque institit constantissimè.

[c] *An. 1076. XII.*

VII. OBITVS MISNANDVS EPISCOPI AVARI.

Quod autem Deus iudex iustus pro cuiusque vitæ meritis stipendia digna persoluere consueuit; hoc ipso anno (vt Lambertus scribit) Reginherus Misnensis in Germania Episcopus, homo auarissimus, dum post refectionem in cubiculum vbi thesauros suos infoderat quasi paululùm quieturus recessisset, iamque die vergente vesperam, pulsantibus ad moram insolitam cubiculariis minimè responderet, tandem effractis foribus inuentus est ruptis ceruicibus colore tetro exanimis thesauris suis miserabilem in modum incubans.

VIII. HVNGARICA ECCLESIA PERICLITATVR.

Quo item anno Hungarica Ecclesia Gentilitio furore grassante periclitata est, cùm videlicèt anno superiore electo Andreâ Rege & excæcato, infima plebs seditione excitatâ Belam eius successorem ad apostasiam sollicitauit. Sed is post triduum responsione dilatâ, & bonâ spe esse suadens, discordiæ auctores interim captos & dirissimè cruciatos in reliquorum omnium conspectu necari iussit. Quo facto tumultus ille compressus est, ac Christiana religio pristinam obtinuit libertatem. Hæc pluribus Longinus; qui pergit narrare, quomodò post hæc Bela cum Salomone Andreæ filio Hungaricum partitus sit Regnum.

IX. HENRIC. REX COGITVR DIMITTERE ADALBERTVM BREM.

Quod verò ad Politicum Germaniæ statum pertinet; cùm Henricus Rex iuuenili leuitate æmulorum stimulis agitatus, spreto Annone Archiepiscopo Coloniensi, aliisq; Principibus, totius regni regimen in Adalbertum Archiepiscopum Bremensem, siue Hamburgensem, (ambæ simul vnitæ erant Ecclesiæ) pessimi virum nominis transfudisse; rebellantes subditi, primum è tributorum solutione cessarint, indeque arcti conspiratione, Regi eam conditionem proposuerunt, aut regno cedendum, aut Adalbertum ab administratione pellendum. Quem Rex tandem dimisit, vix ereptum de manibus aduersariorum, sicq; tumultus concitatus quieuit. Hæc Lambertus pluribus: qui & hoc ipso anno tradit eumdem Regem duxisse vxorem Bertam Ottonis in Italia Marchionis filiam.

X. IOAN. XIPHIL. PATRIARCH. CONST.

Denique quod spectat ad res Orientalis Ecclesiæ; hoc eodem anno, post Constantinum Patriarcham Constantinopolitanũ defunctum, subrogatus *Ioannes Xiphilinus*, de quo plura habet Curopalates, haud laude digna. Hic autem ille est, qui Dionem Cassium Romanarum rerum antiquum nobilissimum scriptorem in compendium decurtauit; cuius magno damno excidit ipse integer commentarios, epitome dumtaxat vsui relictâ. Sedis porrò annis tredecim, & mensibus sex; vt habet Index eorumdem Patriarcharum in codice Iuris Orientalis antiquitùs collocatus.

IESV CHRISTI
An. 1067.

ALEXAND. II.
An. 7.

CONST. DVC.
An. 8.

I. ANNO Christi millesimo sexagesimo septimo. Indictione quintâ Alexander Papa, cùm audisset Mediolanensis Ecclesiæ perturbationes ob simoniacos & fornicarios clericos, Legatos illuc misit Mainardum Episcopum Siluæcandidæ, & Ioannem presbyterum Cardinalem: qui ea confirmâres, quæ antehàc in eâdem causâ à Petro Damiani ibidem statuta essent; alia insuper addiderunt [a], quibus radices tantorum malorum euellere conati sunt. Verùm nec his remediis adhibitis desiuit ea Ecclesia fluctuare. Nam adhuc Guidone Archiepiscopo superstite, Godefredum quemdam & ipsum malis artibus vitio simoniæ in eamdem se intrusisse, testis est Gregorius [b] Septimus in epistola ad Longobardos; à quo aduersùs eum fuit diù multumque laborandum [c].

[a] Rec. illorum Constit. Bar. Annal. To. XI. hoc an.

[b] Greg. Sept. l. ep. 15. & l. l. ep. 11. 12. 25. 26. 27. 28.

II. Quo eodem anno (quantum coniecturâ assequi licèt ex his quæ præcesserunt & subsecuta sunt res Alexandri Papæ) pro celebranda Synodo in Dania idem Alexander literas dedit ad Hamburgensem, eumdemq; Septemtrionalium illarum omnium nationum Archiepiscopum Adalbertum, ab ipso constitutum Sedis Apostolicæ Legatum. Sed res effectu caruit ob contumaciam nonnullorum Episcoporum, ad Synodum venire contemnentium. Id tamen impigrè Adalbertus in sua legatione præstitit, quòd vlterioribus Aquilonarium partium prouinciis, nempe Daniæ, Speciæ, Noruegiæ, ac circumiacentibus insulis, prædicatores direxit, & Episcopos ordinauit, quibus ea Ecclesia valdè est propagata. Hæc autem omnia quomodò se habuerint, Adam [d] canonicus Bremensis prosecutus est pluribus: qui hoc ipso anno se Bremam venisse testatur [e] matricularium inter eius Ecclesiæ clericos; qui fuit annus eiusdem Adalberti vigesimus quartus. Ipse verò *Adam* adeò certis firmisque testimoniis Historiam Ecclesiasticam illarum gentium conscripsit, vt neminem legerim cuius magis candor veritatis eluceat; quippe qui magnum duxerit sacrilegium, in cuiuscumque rei tractatione vel leuissimè mentiri. Stet in Ecclesia liber eius, speculum velut in quo Boreales Nouatores suas deformitates horrendas agnoscant, dum ex eo quæ vera sit Ecclesia Christi Catholica, qualesve extiterint fundatores atque propugnatores eiusdem Ecclesiæ Aquilonaris, quamque ipsis ij dissimiles existant, immò & omninò contrarij, perspicuâ luce cognoscant. Perduxit autem Historiam suam vsque ad obitum Adalberti Archiepiscopi, qui contigit anno Domini millesimo septuagesimo secundo, & subrogationem Liemari cui eamdem dicauit.

ECCLESIA PROPAGATVR IN PARTIBVS SEPTEMTRION.

[d] Ad. lib. 4. cap. 42. & seqq.

[e] Id. l. 3. c. 5. in fin.

DE ADAM HISTORICO.

III. Quod ad res spectat Orientis, hoc anno Constantinus Ducas Imp. ex hac vita migrauit, cùm imperasset annos septem & menses sex; tribus relictis filiis, iisdemque creatis Imperatoribus cum Eudociâ coniuge Imperij curatrice: quæ sic cum filiis imperauit vsque ad sequentem Indictionem. Eâ verò occasione arreptâ Turcæ Cappadociam depopulantes, ipsam quoque Cæsaream eius prouinciæ Metropolim diripuerunt; & celeberrimum S. Basilij templum spoliarunt: ipsius verò Sancti Reliquiis nihil detrimenti inferre potuerunt, quòd eius sepulchrum ita constructum esset atque munitum, vt ad illud demoliendum longo tempore indigerent; aurum tamen & gemmas, quibus eius portæ ornatæ erant, substulerunt. Hæc omnia Curopalates.

OBITVS CONST. DVCÆ IMP.

S. BASILII TEMPLVM EXPILATVM A TVRCIS, SALVO SEPVLCHRO.

IESV CHRISTI
An. 1068.

ALEXAND. II.
An. 8.

ROM. DIOG.
An. 1.

I. ANNO Christi millesimo sexagesimo octauo, Indictione sextâ, Alexander Papa ad Guillelmum Regem in Angliâ pro exactione Denarij S. Petri literas ex more Apostolicas dedit, quarum fragmentum ex ipsis relatum extat in libro Censuum Romanæ Ecclesiæ, qui habetur in Bibliotheca Vaticana. Idemque super vniuersum gregem inuigilans, ad Regem Dalmatiarum [a] aduersùs incontinentes clericos rescripsit: vnde apparet Dalmatas nequaquàm vsu Græcorum, sed Latinorum more vixisse. Consultus pariter ab Hispanis Episcopis, num liceret sicut & Saracenis, ita & bellum inferre Iudæis; respondit [b] disparem esse causam; in persecutores enim Christianorum iustè pugnari, Iudæis autem vbique seruire paratos esse. Extantque alia eiusdem Pontificis ad diuersos consulentes responsa [c], quæ quo sint anno data non constat.

[a] c. si quis à modo. dist. 28.

[b] c. dispar. 23 q. 8.

BELLVM IVDAEIS NON INFERENDVM.

[c] dist. 58. c. 1. c. in ciuis. 7. q. 1. c. nepiscasti 33. q. 5.

II. Contigit præterea inter hæc, Guillelmum Burgundiæ Comitem, & complures alios Francorum nobiles diuersorum locorum dominos, coràm eodem Alexandro Papâ, ac plenissimâ Synodo, Romæ ad altare S. Petri iuramento se obligare, semper cùm opus esset assurgere defensores S. Romanæ Ecclesiæ. Testatur enim hoc qui interfuit Hildebrandus Archidiaconus, posteà Gregorius Papa Septimus, in epistola [d] ad eumdem Guillelmum datâ, dum ab eo promissionem exegit. Quibus videas pietatem Christianorum Principum, cultumque propensiorem erga Romanam Ecclesiam. Quo etiam tempore (eodem Gregorio [e] teste) spopondit omne studium eidem Ecclesiæ Wratislaus Dux Boëmiæ; qui & petiit & obtinuit ab Alexandro, vsum mitræ laicis inconcessum.

PRINCIPES SPONDENT DEFENSIONEM ECCL. ROM.

[d] Greg. Sept. 1. ep. 46.

[e] Id. 1. ep. 38.

III. Quod ad res pertinet Orientis; hoc anno ipsis Calendis Ianuarij, Indictione sextâ, ROMANVS DIOGENES Imperator declaratus est, cùm eum Eudocia relicta Constantini Ducæ in matrimonium accepisset: qui anteà perduellionis crimine reus capitis effectus, & in exilium missus, reuocatus fuerat in vrbem ad barbaros propulsandos. Quod verò Imperatrix teneretur proprio iuramento, à viro Imperatore defuncto exacto, alteri non nubere, sed vidua permanere, & filiis Imperium conseruare: vt syngrapham eâ de re confectam, & apud Xiphilinum Patriarcham depositam, recipere posset,

ROMANVS DIOGENES IMPERAT IN ORIENTE.

vsa

Xiphil. Delusio Patr. ab Imperatrice.

vsa est eunuchi vaferrimi operâ: qui adiens Patriarcham, mentitus est Imperatrici cordi esse ipsius Patriarchæ germanum Bardam in coniugé accipere, sed prohiberi syngraphâ. Quod vbi Patriarcha accepisset, egit apud Senatores de infirmando Eudociæ iuramento; iisdemque tum muneribus tum pollicitationibus in sententiam suam adductis, vbi receptâ syngraphâ ineundi secundas nuptias Imperatrix licentiam obtinuit deluso Patriarchâ Romanum Diogenem, filiis consentientibus, virum accepit. Hæc pluribus Curopalates; meritò sugillans Patriarchæ ignauiam, quòd priuato commodo posthabuisset religionem.

IESV CHRISTI
An. 1069.
ALEXAND. II.
An. 9.
Rom. Diog.
An. 2.

I. Legatio Petri Dam. ad impediendum diuortium Henr. Reg.

ANNO Christi millesimo sexagesimo nono, Indictione septimâ, Petrus Damiani Legatus in Germaniam missus ad Henricum Regem iuuenili furore (annuente Archiepiscopo Moguntino, Regis promissionibus allecto) repudiare paratum Bertam coniugem, eo prætextu quasi haud eum illa maritalis operis copiam habere valeret; id ab eo fieri, interminatione excommunicationis prohibuit: quod à Lamberto pluribus in Chronico describitur. Quamuis autem Rex ita Reginam tunc reuocauerit, vt in Regni tantummodò, non etiam consuetudinis consortium adhibuerit; constat tamen eam posteà integrè conciliatam Regi, ex eo suscepisse filium æquè dictum Henricum qui patri successit.

IESV CHRISTI
An. 1070.
ALEXAND. II.
An. 10.
Rom. Diog.
An. 3.

I. Moguntinus et Babenbergensis causam dicunt coram Rom. Pont.

ANNO Christi millesimo septuagesimo, Indictione octauâ, rei constituti simoniacæ labis præcipui Germaniæ Episcopi, Moguntinus & Babenbergensis, Romam vocati ab Alexandro Papâ, causam dicere aduenerunt: vbi acerbè obiurgati (inquit Lambertus) quòd sacros ordines venderent, & ementibus indifferenter communicarent, manusque imponerent; tandem præstito iuramento id numquam vlterius perpetrandi, ad suas redire Ecclesias liberè dimissi sunt. Sed fusiùs hæc idem Lambertus; qui tamen Alexandrum à damnatione præsertim Babenbergensis, quem ait simoniacè Episcopatum inuasisse) muneribus corruptum abstinuisse significat. Verùm haud facilè quis sibi persuadeat, tantum Pontificem eodem crimine quo reos tunc indicabat, eodémque tempore, deliquisse: qui & iisdem his diebus reperitur [a] Argentinensem Episcopum Guarnetium ob idem simoniæ crimen priuasse Episcopatu. Vt autem cùm istis mitiùs ageret, plura suaserunt; ac primùm quòd præcipuarum Ecclesiarum essent Antistites, moderarenturque Regnum cum Rege; deinde quòd obedientes Apostolicæ Sedi, ad iudicium subeundum sese contulissent in Vrbem; ac denique quòd prompto animo exhibuerint se omninò paratos, quâcumque decerneret Pontifex suscipere pœnitentiam. Cæterùm apud eumdem Lambertum anno sequenti, Archiepiscopus Moguntinus testatus est Henrico Regi, se terribiliter ab Alexandro obiurgatum, vix & ægrè sine damno gradûs sui euasisse.

[a] Vid. Greg. Septim. ep. 17. & Baron. an. super. & 1074.

II. Anno Archiep. Colon. confert se Romam pro necessitatibus Eccles.

Contulit se quoquè (vt idem auctor tradit) cùm iisdem Antistitibus Romam Anno Coloniensis Archiepiscopus; sed non vt reus sicut illi, qui tantò ab eorum vitiis longè aberat, quanto vitæ sanctæ & irreprehensibilis præclaris meritis, hos & alios Germaniæ Episcopos præcellebat. Porrò auctor eius temporis qui Vitâ illius scripsit[b], eum hoc anno Romam venisse testatur ob multas Ecclesiæ suæ causas, & inter eas illam fuisse præcipuam, vt Sanctorum Reliquias inde acciperet, & collocaret in monasteriis à se constructis. Cui Alexander Pontifex Brachium S. Cæsarij Martyris dedit, cæteris Sanctorum Reliquiis ipsi tunc chariorem thesaurum, quòd hoc eodem tempore Romæ grandi miraculo vir quidam diuitiis affluens, & voluptatibus deditus, è faucibus dæmonum ereptus fuisset precibus & meritis eiusdem Sancti, cuius vir ille Ecclesiam cum cereis frequentare consueuerat, quæ historia fusiùs recitatur in eâdem S. Annonis Vitâ. Vbi & traditur, ipsum in reditu ab vrbe, accepisse in itinere ab Aldelaide Alpium Cottiarum Marchionissâ Reliquias Sanctorum Martyrum Thebæorum, & collocasse in monasterio Sigebergensi, pro quo speciale priuilegium ab Alexandro consecutus esset: Brachium verò S. Cæsarij posuisse Coloniæ in Ecclesia S. Georgij.

[b] Vit. V. Annon. lib. 1. c. 13. ap. Sur. 4. Dec.

III. Concil. Vvinton. et Vvindesnor. in Anglia.

Hoc eodem anno idem Alexander Papa Legatos à latere misit in Angliam, Hermenfredum Sedunensem Episcopum, & Ioannem ac Petrum presbyteros Cardinales: qui SYNODO in Octauis Paschæ *Vvintoniæ* congregatâ, cui & ipse Rex Willelmus interfuit, inter alia deposuerunt Stigandum pseudoarchiepiscopum Dorouernensem siue Cantuariensem, quod viuente legitimo Archiepiscopo Roberto, (qui persecutionem passus, Sedem Apostolicam appellauerit) thronum eius inuasisset, eiusdemsiue Pallio aliquamdiù vsus esset, posteà verò à Pseudopapa Benedicto aliud Pallium accepisset; & quòd Episcopatum Vvintonensem cum Archiepiscopatu possideret. Qui iussu Regis in vincula coniectus, miserè illic sordidissimam vitam finiuit. Depositi sunt etiam eodem Concilio; procurante Rege, alij Episcopi & Abbates; rursúmque alij aliâ SYNODO apud *Vvindesboram* die post Pentecosten celebratâ ab eodem Hermenfredo, cùm iam Petrus & Ioannes Cardinales ab Anglia discessissent Romam reuersuri. Hæc quidem omnia pluribus Rogerus, & alij rerum Anglicarum scriptores. Cæterùm etsi legitimè per Legatos Apostolicos Rex visus sit cuncta peregisse: tamen quòd depositis (vt aiunt) absque legitimâ causa plerisque Antistitibus Anglis, alios ex sua gente Northmannos in eorum locum subrogari curauerit, quamuis

viros præstantissimos; minimè effugit inuidiam, quin ea in deteriorem partem accepta fuerint, tamquam non zelo religionis, sed causâ stabiliendi sibi regni nuper acquisiti ea fecerit.

IV.
LANFRANCVS ORDINATVR ARCHIEP. CANTVAR.

In locum autem Stigandi, agente Rege, & iubente Papâ, subrogatus est *Lanfrancus*, celeberrimum huius sæculi in Ecclesia Catholica lumen suprà tantum candelabrum erectum, vt qui scientiâ egregiè polleret & sanctitate vitæ: qui quidem olim ex monacho Beccensi factus Abbas cœnobij Cadomensis in Northmannia, inuitus admodum Cantuariensem Archiepiscopatum suscepit, & consecratus est hoc eodem anno quarto Calendas Septembris. Sed qui vitam quietiorem hactenùs duxisset, mox vbi motu rerum agitari cœpit, vt dimittere posset Archiepiscopatum literis rogauit Alexandrum Papam. Cùm autem eâ de re spes omnis frustraretur, ad subeundum onus humeros submittens, pro accipiendo Pallio Romam Legatos misit. Verùm quòd esset antiquæ cõsuetudinis (quam suis locis testatam vidimus) vt ipsimet Archiepiscopi Anglicani ad illud sumendum conferrẽt se ad Limina Apostolorum, cùm non obtinuisset quod petierat, in eius rei excusationem literas accepit ad Hildebrando S. R. E. Archidiacono, quibus monitus est Romam ipse petere, quod & præstitit (vt videbimus) anno sequenti.

V.

Hoc eodem anno Alexander Papa, qui imitatus Leonem Nonum, licèt Romanus Pontifex, numquam titulum prioris Lucensis Ecclesiæ, (vt ex illius antiquis monumentis cognoscitur) dimittere voluit; emenso decennio ex quo cœperat illic egregiam basilicam ædificare, ei iam absolutæ Lucam petiit, eamque in honorem S. Martini Episcopi & Confessoris Deo dicauit pridie Nonas Octobris, & sacris Reliquiis illustrauit, imprimis verò corpore S. Alexandri Papæ & Martyris. Erat quoque tunc temporis in eâdem Lucensi ciuitate Ioannes præpositus monasterij, sanctitate cõspicuus: de quo cùm fama vulgata esset, quòd quicumque febre detentus hausisset ex aqua quæ de manibus illius defluxisset, dum post Missarum solemnia ablueret: idem Alexander Papa febre correptus iussâ sibi eiusmodi aquâ latenter deferri, eâ epotâ repentè sanitati pristinæ est restitutus. Rem gestam describit in Dialogis Desiderius Abbas Cassinensis, qui posteà fuit Victor Papa Tertius.

ALEX. PAPA SANATVR POTIONE ABLVTIONIS MANVVM IOANNIS MONACH.

VI.
DE PLVRIBVS GODEFREDIS, BEATRICIB. ET MATHILDIB. TOLLITVR AMBIGVITAS.

Hoc item anno (vt habent Hermannus & Sigebertus) mortuus est Godefredus Dux Lotharingiæ & Tusciæ, coniux Beatricis cognomento Barbatus, eius nominis Tertius, de quo superiùs. Cui successit filius dictus Godefredus Gibber, sed in Ducatu Lotharingiæ tantum: Tusciæ enim dominam & Liguriæ solam Beatricem remansisse, ipsa publica Florentina monimenta declarant. Fuit autem ista Beatrix Henrici Quarti Regis, Tertij Imperatoris, amita, vt traditur apud Gregorium[c] Septimum, quamobrem oportuit filiam fuisse Conradi Imperatoris, sororem verò Henrici Tertij Regis. Nam & Domnizo presbyter in Vita Mathildis expressè iterùm testatur, eamdem Mathildem filiam Beatricis, consobrinam fuisse prædicti Henrici Quarti. Ex quibus satis refellitur, quod apud eumdem Domnizonem videtur asseri, ipsam Beatricem matrem Mathildis, genitam fuisse ex Friderico Duce Lotharingiæ. De ipsa verò *Mathilde* filia eiusdem Beatricis ex primo coniuge Bonifacio Marchione Tusciæ, illud etiam exploratum habetur, nuptui fuisse traditá prædicto Godefredo, cognomento ex deformitate corporis Gibbero atque Strumoso, filio Godefridi Barbati mariti Beatricis ex alia vxore; quẽ Lambertus[d] Gozelonem appellat; quique (vt diximus) in Ducatum Lotharingiæ patri successit. Verùm paulò pòst, cùm necdum matrimonium consummatum esset, facto inter eos diuortio, Mathildis virgo permansit; vt ex eodem Domnizone, aliisque cõstat. Quod autem nonnulli tradunt eamdem rursùs nuptam Azoni Marchioni; id prorsùs de aliâ Mathilde intelligendum esse certum est[e]. Sicut & quòd aliæ Mathildes & Beatrices nuptæ fuere eiusdem nominis Ducibus Lotharingiæ Godefredis; id plerisque Scriptoribus errandi fuit occasio, in æquiuocis laborantibus. Illud tamen de hac Godefredi Gibberi olim sponsâ Malthide extra dubium est, ipsam iam prouectioris factam ætatis matrimonio iunctam esse Welphoni Iuniori; sed ita vt à viri amplexibus abstinuerit, provt inferiùs[f] videbitur suo loco.

[c] Greg Sept. 3. ep. 5.

[d] Lamb. an. 1070. & 1077.

[e] Agit pluribus de his Baron. Annal. Tom. XI. hoc an. in fi. & an. 1074.

[f] An. 1089. num. V.

IESV CHRISTI
AN. 1071.
ALEXAND. II.
AN. 11.
ROM. DIOG.
AN. 4.

I.
CONCIL. MOGVNT. IN CAVSA CONST. EPISC.
Cuius Acta edidit nuper Seb. Tegnagel inter vetera Monumenta pro Greg. VII.

ANNO Christi millesimo septuagesimo primo, Indictione Nonâ, delatâ Romam causâ Caroli electi ab Henrico Germaniæ Rege Constantiensis Episcopi, accusantibus eum clericis simoniæ, & furti thesaurorum Ecclesiæ, ipso autem pro sua ordinatione Sedem Apostolicam appellante; eadem ab Alexandro Papâ delegata est Sigefrido Archiepiscopo Moguntino: penes quem cùm plus valeret iussio Pontificis, quàm auctoritas Regis nitentis omnibus modis liberare Carolum sibi dilectum, idem Archiepiscopus eumdẽ testibus conuictum in SYNODO eâ de re mense Augusto *Moguntia* celebratâ, cui Rex ipse interfuit, condemnauit: qui sic turpiter deiectus, paulò post mortem ex mœrore percepit. Scribit hæc pluribus Lambertus.

II.
CELEBERRIMA OMNIVM DEDICATIO ECCL. CASSIN.

Hoc eodem anno idem Alexander Papa inuitatus à Desiderio Abbate Cassinensi & Cardinale, Cassinum profectus, Calẽdis Octobris dedicauit nouam Basilicam S. Benedicti ab eodem Abbate erectam. Quæ quidem celeberrima omniũ dedicatio fuisse reperitur, præsente Pontifice Romano cum omnibus Cardinalibus qui Romæ aderant. & Archiepiscopis decem atq; Episcopis quadraginta tribus, pluribusque insuper Principis atque magnatibus; nec non populi innumerâ multitudine; concessâ omnibus ab Alexandro indulgẽtiâ concessionis peccatorũ. Hæc diffusiùs Leo Ostiensis[a]; atq; alij qui eâdem consecrationem tum carmine, tum solutâ oratione descripserunt: inter quos multa, parùm fideliter[b] longè post hęc tẽpora consarcinauit Petrus diaconus in sermone de Octauâ S. Benedicti; quæ reducenda sunt ad fidem eorum quæ habet Leo qui omnia vidit & quã exactissimè descripsit.

[a] Leo Ost. l. 3. cap. 28.

[b] De hoc vid. Apologiã in Cons. Bellotum; quo Baron. hic Lectorem remittit: de qua dictũ est sup. an. 58. post num. V.

III. LANFRANCVS ARCHIEPISCOP. CANTVAR. DVPLEX PALLIVM ACCIPIT A SVMM. PONTIF.

Hoc autem anno Lanfrancus, quem superiori consecratum vidimus Archiepiscopũ Cantuariensẽ & Thomas ex canonico Baiocensi consecratus ab eo Archiepiscopus Eboracensis, Romam venerunt ad Alexandrũ Papam, suscepturi ex more ab eo Pallium. Vbi cùm ambo benignè habiti essent, Lanfrãco præ excellentiâ meritorum idem Pontifex post datum Pallium consuetum; aliud superaddidit in signum amoris, nempè illud ipsũ quo ipse Pontifex vti consueuisset in celebratione Missarum. Quin etiam eidem aduenienti assurrexit; professus tamen non se illius Archiepiscopatui hanc venerationem, sed doctrinæ deferre; atque ideò mox exigens, vt pro more omnium Archiepiscoporum, ad pedum oscula deuolueretur. Mota autem post hæc à Thomâ Eboracensi quæstione de primatu Ecclesiæ Cantuariensis, dicente Eboracensem paris cum eâ esse honoris, nec alteram debere alteri subiacere, excepto quòd alterutrius Archiepiscopum priorem & digniorem oporteat esse eo quem constiterit fuisse posteriùs ordinatum; cùm pro suâ Ecclesiâ Lanfrancus se opponeret decreuit Alexander vt ea causa in communi totius Angliæ Synodo tractaretur. Quòd verò aliquorum delatione idem Thomas, quòd filius esset presbyteri, necnon Remigius Episcopus Lincolniensis, (qui vnà cum Lanfranco Romã venerat) quòd bellicis laboribus Episcopatum ab Willelmo Rege nundinatus esset, ab eodem Alexandro depositi essent; iidem precibus Lanfranci restituti sunt. Reperiturque decretum [c] Alexandri, vt electus filius presbyteri, si virtutibus polleat, non reiiciatur. Denique cùm plures Anglorum Episcopi, simulque Rex ipse, tentassent vt pulsis ab Ecclesiis cathedralibus monachis clerici subrogarentur; ne id fieret, & vt Alexander suis Apostolicis literis prohiberet, Lanfrancus effecit. Quæ quidem omnia ab illo Romæ tunc gesta, fusiùs enarrantur ab Vvillelmo Malmesburiensi in Rebus gestis Anglorum Pontificum. Sed & eidem Lanfranco decretam esse Legationem Apostolicam in Angliâ, constat ex literis hortatoriis ab Alexandro Pontifice per eum datis ad Willelmum Regem.

[c] c. Apostolica. dist. 96.

IV. DIOGENES IMP. CAPITVR A TVRCIS.

Quod ad res pertinet Orientis; hoc ipso anno Romanus Diogenes Imp. cùm regnasset annos tres & menses octo, (vt testatur Curopalates) miserando exitu ex hac vita decessit. Cùm enim pugnans aduersùs Turcas, oblatam pacem ab Asam Sultano magna arrogantia reiecisset. ipsumque cum suis proficiscentem aggressus esset; diremptus noctis crepusculo cùm rediret ad suos, postremæ acies existimantes illum fugere, in fugam seipsos irreuocabilem dederunt: qua benè vsi occasione inimici, adutti eos victoriam insperatam adepti sunt, quâ & ipsum Imperatorem duxerunt captiuum. Habuit illum benignè Sultanus, sua quoque mensâ dignatus. Cumque aliquando eum interrogasset, *Quid mihi fecisses si me in tua potestate habuisses?* respondissetque Imperator simpliciter, *Multis plagis corpus tuũ confecissem: At ego,* inquit Sultanus, *tuam crudelitatem non imitabor. Audiuinamq; vestrum vobis præcipere Christum pacem & obliuionem iniuriarum, superbisque resistentem humilibus gratiã dare.* Denique præstitit ea animo Dux barbarus quod promisit. Nam inita cum Imperatore pace perpetua, & nunquam ampliùs Romanum Imperium à Turcis inuadendum fore pollicitus, reliquos etiam captiuos omnes vnà cum eo relaxari præcepit.

V. EIVS MISERANDVS FINIS

Cùm intereà perlato de clade nuncio Constantinopolim, mox alium constituerunt Imperatorem, Michaëlem Constantini Ducæ filium; coactamque exulare Eudociam Augustam, in monasterium detruserunt. Missus verò Andronicus in occursum Diogenis, eumdem captum, nigraque veste indutum, super mulum toto illo perlongo itinere perduxit: quem & iussit nouus Imperator effodi oculis; sed vulneribus non curatis cùm eius caput intumuisset, vermibusque scateret, graueolens, horribilisque visu, vt humanum ostentum expositus omnium oculis, finem viuendi fecit, luens hic pœnas ne æternas incurreret. In talibus enim & tot malis (inquit Curopalates, dum hanc tragœdiam pluribus recenset) nihil vnquam nefarij protulit, sed Deo gratias agere perseuerauit, casus æquo animo ferens. Quod verò idem auctor addit, eumdem Diogenem Episcopatum Nazianzi ad iura metropolitana perduxisse; equidem puto ipsum studiosum S. Gregorij Nazianzeni, eius beneficio ita saluatum. Qui autem subrogatus est Imperator MICHAEL DVCAS, fuit Constantini Ducæ Augusti filius, idemque iam ante decennium vnà cum Ioanne Duca patruo, & fratribus, Cæsar appellatus, dictus cognomento *Parapinaceus*, eiusque nominis Michaël Septimus qui coronatus est à Ioanne Xiphilino Patriarchâ, vnà cum vxore Maria Alana Augusta. Hæc ex Curopalate, Zonara, & aliis Græcis, necnon ex Latinis auctoribus.

MICH. DVC. IMPERAT.

VI. DE THEOPHYLAC. ARCHIEP. BVLGAR.

Huius Michaëlis tempore claruisse constat THEOPHYLACTVM Archiepiscopum Bulgarorum, cuius extant inter alia nobiles commentarij in Nouum Testamentum. Quòd autem ipsum sub Basilio Seniore Imp. anno Christi octingẽtesimo octogesimo tertio, claruisse posuerit Panuinius in Fastis; vel Sixtus Senensis in sua Bibliotheca, sub Michaële Porphyrogenito, qui cœpit imperare cum Theodora Augusta matre anno octingentesimo quadragesimo secundo; vel alij eodem sæculo: hi omnes à veritatis scopo longè longiùs aberrasse noscuntur. Ex eius enim epistolis, quæ numero quinquaginta nouem Græcè scriptæ extant in Vaticana Bibliotheca, multiplici argumento monstratur hoc ipso tempore claruisse; quippe quòd eæ vel datæ habeantur ad eos qui his temporibus vixisse noscuntur, vel in eis eorum mentio habeatur [c] putà Mariæ [d] Imperatricis, Ioannis Ducæ [e] sororij Michaëlis Imperatoris, & familiæ Ducarum, atque etiam Comnenorum [f]. Adde quòd cùm ex iisdem [g] epistolis constet, Bulgariam suis temporibus non sub Regibus Bulgaris, sed sub Magistratibus ab Imperatore Constantinopolitano missis administrari; nihil est vt ad ea Basilij Imp. tempora referri possint quibus constat Bulgaros suos habuisse proprios Reges. Denique quòd in vnà earumdem epistolarum [h] fiat mentio Borisis Bulgarorum Regis, qui vixit (vt Zonaras, & alij ostendunt) post centum annos à Basilio, nempè sub Nicephoro Phoca, & Ioanne Zemisce Augustis; immò cùm & ibidem meminerit de Ecclesiis ab eodem Borise Rege ædificatis, & post multum spatium temporis vnam ex illis dirutam filio Sebastocratoris commendet restituendam: ex his planè demonstratur, eum non solùm non sub Basilio, sed longè post

[c] Theophyl. ep. 1.
[e] Idem ep. 23.
[f] Ep. 8.
[g] Ep. 13. & alijs.
[h] Epist. 17.

Borisem, nimirùm his ipsis temporibus vixisse. Fuit autem ipse Theophylactus patriâ Constantinopolitanus, præfectus Archiepiscopus primariæ Acridanæ Ecclesiæ Bulgarorum. Quem tulisse quidem diù, sed ægro animo eiusmodi incolatum, ob planè barbaros ac peruersos mores tum omnium Bugarorum, tum maximè ipsorum Acridanorum; eoque se liberari, ac patrio solo reddi vehementer orasse, haud verò exauditum perseuerasse in vigili functione curæ pastoralis; constat ex iisdem ipsius epistolis: estque vna earum, quam his ipsis diebus scripsit ad Mariam Augustam, iam ætate senex; cùm rediret in Bulgariam, vnde venerat Constantinopolim. Quod verò ad eius Scripta pertinet, vbi ius eum legeris, senties S. Ioannis Chrysostomi semper eructare sententias.

VII. S. PETR. ANAGN. LEGATVS MISSVS CONSTANTINOPOL.

Ceterùm cùm innotuisset in Occidentalibus oris, creatum esse Michaelem Imperatorem Orientis; placuit Alexandro Papæ mittere ad eum antiquo more Apocrisiarium: quo quidem officio significari videtur, eũdem Imp. cum Romanâ Ecclesiâ fuisse communione coniunctũ. Missus est autẽ *Petrus* olim monachus S. Benedicti apud Salernum, & posteà ab eodem Alexandro creatus Episcopus Anagniæ ciuitatis; vir quidem cùm scientia, tum sanctitate, quin etiam virtute miraculorum insignis; qui & hac ipsa legatione Imperatorem morbo grauissimo laborantẽ reddidit sanitati. Mansit porrò ibi annum vnum vsque dum vixit Alexander Papa; posteà verò ad Ecclesiam suam rediens, cùm postmodùm ab ingratis subditis plura indigna immeritissimè pateretur, Ierosolymam peregrinatus [1], ibi vsque ad obitum degere statuit; sed à S. Magno sub peregrini specie conuentus, & de Ecclesiâ relicta reprehensus, ad eam continuò rediit: quam in vniuersum summa laude rexit annis quadraginta tribus. Eius vitam scriptis mandauit S. Bruno, Signiæ Episcopus ipsius contemporaneus. Eumdemque virtutibus ac miraculis clarum, paulò post obitum Paschalis Papa Secundus in numerum Sanctorum retulit.

[1] *Ap. Baron. Tom. XI. an. 1099.*

[b] *Recitat diploma canonizationis Baron. Tom. XII. an. 1105. in fi.*

IESV CHRISTI
AN. 1072.

ALEXAND. II.
AN. 12.

MICH. VII. DVC.
AN. 1.

I. CONCIL. ANGLIC. DE PRIMATV ECCLES. CANTVAR.

ANNO Christi millesimo septuagesimo secundo, Indictione decima, sexto Idus Aprilis celebratum est âpud *Ventanam* ciuitatem in Anglia, ex iussione (vt vidimus anno superiori) Alexandri Papæ, generale CONCILIVM totius Insulæ Episcoporum & Abbatum, cui & Rex Willelmus interfuit: in quo ventilata quæstione de primatu Ecclesiæ Cantuariensis super Eboracensem, aliisque vtriusque iuribus; post exactam rerum omnium examinationem, res adiudicata est Cantuariẽsi, cui hoc tempore præerat Lanfrancus. Describuntur autem ista pluribus ab Willelmo [a] Malmesburiensi de Gestis Pontificum Anglorum; necnon ab ipso Lãfranco in epistola tunc eade re scripta ad Alexandrum Pontificem, qua rerum in Synodo gestarum confirmationem petiit.

[a] *Malmesb. lib. 1.*

II. Hoc item anno defuncto Henrico Archiepiscopo Rauennate, (quem obstinato animo fauisse Cadaloo schismatico, eaque de causâ vnà cum illo excommunicatum fuisse ab Alexandro Papâ, eiusdem Papæ scripta significant) idem Alexander Legationem decreuit Petro Damiani ad conciliandam illam Ecclesiam Apostolicæ Sedi, & absoluendos omnes qui cum eodem Archiepiscopo communicassent. quo perfuncto egregiè munere Petrus, reuersurus ad suos Faueotiam perueniens, illic octo diebus morbo laborauit, ac tandem die Cathedræ S. Petri Antiochenæ reddidit Deo spiritum. Hæc de eius legatione & obito, Ioannes monachus ipsius discipulus in fine eius Vitæ quam scripsit. Qui licèt nihil de anno Christi, quo id contigerit, habeat; tamen præsenti anno accidisse, disertè tradit Bertholdus Constantiensis eiusdem temporis auctor in Auctario ad Hermannum Contractum; eique in Episcopatu Ostiensi suffectum esse Geraldum monachum, scientia Scripturarum insignem, & moribus suo decessori non imparem. Confirmanturque ista ex eo quòd reperiuntur [b] literæ Gregorij Papæ Septimi datæ anno sequenti Indictione vndecima, pridie Calendas Maij, ad eumdem Geraldum Episcopum Ostiensem Petri successorem, aliæque sexto Calendas Maij ad Guibertum Archiepiscopum Rauennatem, Henrico subrogatum; quem item, ante Alexandri obitum ad eam Ecclesiam fuisse promotum, manifestè asserunt ipsa Acta eiusdem Alexandri.

PETRI DAM. OBITVS.

[b] *Greg. Sept. 1. ep. 3. & 6.*

III. Ex his igitur omnibus fateri necesse est, Petrum Damiani hoc ipso anno ex hac luce ad paradisi gloriam transiisse; ideóque errasse qui eum peruenisse volunt ad annum Redemptoris millesimum octogesimum. Qui quidem ex eo decepti videntur, quòd Ioannes scriptor Vitæ ipsius, post finem eius apponens appendicem, narrat miraculum, quod post decessum (inquit) Petri contigit anno Incarnationis Domini millesimo octogesimo, mense Augusto. Verùm his verbis planè significatur, tempus annotatum haud pertinere ad tempus obitus Petri, quod iam certum Ioannes ex obitu Archiepiscopi Rauennatis, & die Cathedræ S. Petri reliquerat consignatum; sed ad illius miraculi certum tempus insinuandum. His præterea adde; quòd nulla posthàc de ipso Petro vsquam mentio, nullum penitùs scriptorum monumentum eiusdem inueniatur elucubratum, nullæ ab ipso vel ad ipsum datæ literæ, eo præsertim tempore, quo sub Pontificatu Gregorij Septimi acerbissimam Ecclesia Romana passa est persecutionem, cùm alioqui tanti viri eâ tempestate vel nomen ipsũ magni potuisset aduersùs hostes esse adiumenti sicuti fuisse vidimus superioribus temporibus. Quod enim in Bibliotheca Margarini, in editis epistolis quibusdam eiusdem Petri, vna legitur data ad Gregorium Septimum sub nomine Hildebrandi hac inscriptione; *Dilectissimo Sedis Apostolicæ electo, & Virga Assur Hildebrando;* iam superiùs [c] deteximus mendum, & germanam lectionem ex antiquis codicibus restituimus. Obiit autem Petrus anno ætatis suæ sexagesimo sexto: quippe qui in Epistola ad Senatum, testetur natum se post annos quinque ab Ottonis Tertij Imp. obitu, qui accidit exordio anni millesimi secundi. Quem quidem Deus in hoc deploratissimo sæculo, cùm excreuisset ad

[c] *An. 1061. num. 5.*

Ecclesiam

Ecclesiam obruendam diluuium carnis, dedit mundo, qui austerissimæ vitæ exemplo, verbique prædicationo, & scriptis, exsiccaret tantam putredinem; pariterque pugnaret aduersùs Simoniacam hæresim, quæ vbique locorum grassabatur impunè. Claruit verò post obitum miraculis, quæ Ioannes recenset. Cuius & Scripta propediem prælo [d] subiicientur vnà cum eius Vita vberius scripta.

[d] E ditapost-modùm sunt magna ex parte, labore D Constantini Caietani monachi Cassin.

IESV CHRISTI
AN. 1073.

GREG. VII.
AN. 1.

MICH. VII. DVC.
AN. 2.

I.

ALEX. PAPA VOCAT HENRIC. REGEM AD DISCANDAM CAVSAM.

ANNO Christi millesimo septuagesimo tertio, Indictione vndecima, Alexander Pontifex per Annonem Coloniensem, & Hermannum Bambergensem Antistites, quos Rex Germaniæ Henricus Romam miserat pro iuribus Regni, literas scripsit ad eumdem Regem, vt causam dicturus Romam se transferret, responsurus accusationibus de Simoniacâ hæresi aliisque grauissimis delictis, quæ anno superiori Saxones aduersùs eum insurgentes pro Ottone Baioariæ Duce, quem sub specie læsæ maiestatis Rex Ducatu priuarat, ad Sedem Apostolicam detulissent. Habent ista Vrspergensis Abbas & Otto [b] Frisingensis. Verùm quæ intercessit hoc anno mors ipsius Alexandri Pontificis, causam iam cœptam aliquamdiù distulit: quem quidem hoc anno vndecimo Calendas Maij decessisse, Marianus Scotus affirmat.

[a] Vrsperg. hoc anno & super.
[b] Ott. Frising lib. 6. cap. 34.

II.

Cùm autem communis esset & publica in palatio Regis nundinatio Abbatiarum & Episcopatuum, nec monitionibus Rex proficeret; idem qui suprà S. Anno Archiepiscopus Coloniensis, qui hactenùs vt potuit, magno labore, nec minori periculo, dum eiusmodi nefanda liberè arguens, efferati Regis indignationem sæpiùs incurrit, habenas regni moderatus est; deploratis iam rebus, omnem eius administrationem deponens, discessit è curiâ. Rex verò (inquit hoc anno Lambertus) tamquam seuerissimo pædagogo liberatus, statim in omnia genera flagitiorum, ruptis omnibus modestiæ & temperantiæ frenis, præcipitem se dedit. Montes omnes, colliculosque Saxoniæ, & Thuringiæ, castellis munitissimis extruxit, præsidiumque imposuit: quibus cùm victui necessaria minùs sufficerent, permisit ex proximis villis & agris hostili modo prædas agere. Ne verò manifestæ tyrannidis notaretur, vt impietatem suam quâdam religionis specie palliaret, Archiepiscopum Moguntinum omnibus modis instigauit, vt decimationes Thuringiæ, sicut ante plures annos instituerat, exigeret; pollicens se ei affuturũ; eâ tamen pactione, vt ipsarum decimationum partem sibi tribueret. Ita Archiepiscopus vanissimâ spe animatus, *Synodum* indixit in *Erphisfurd*, sexto Idus Martij: vbi cunctis terrore ac minis in Regis sententiam concedentibus, prohibitaque sub pœna capitis & bonorum amissionis, Thuringiorum quam parabant ad Sedem Apostolicam appellatione; sciens idem Rex haud ista placitura Romano Pontifici, denuò subinterminatione gratiæ suæ, Abbatibus Fuldensi & Heruelden, quorum maximè iura in eiusmodi latrocinantium conuenticulo imminuta fuerunt, præcepit vt nullo modo de rebus istis Sedem Apolicam interpellarent. Narrat hæc omnia Lambertus hoc anno: quæ ante tempus Paschale gesta esse tradit. His verò facinoribus infelix iuuenis idem Rex Henricus, annum dumtaxat ætatis agens vigesimum secundum, in apostasiam à Sede Apostolica delapsus: in exemplum factus est schismaticis & hæreticis Regibus, qui appellationem ad eam Sedem Henricianæ hæresis labe conspersi vetuerunt. Sed de illo peiora inferiùs.

HENRIC. REX IN PRÆCEPS DELAPSVS

IMPEDIT APPELLATIONEM AD SEDEM APOST.

III.

CAVSA EPISCOP. PRAGEN. DELATA AD SED. APOST.

Haud verò sic Wratislaus Dux Boëmiæ: sed cùm iniuriam passus esset ab Ioramiro Episcopo Pragensi, in eo quòd iste molestè ferens Episcopatum suum, ipso Wratislao promotore, in Olmucensem diuisum fuisse, Ioannem Episcopum Olmucensem plurimis contumeliis & plagis affecisset, eiosque eâ de re missos Romam nuncios mutilari & cædi in itinere procurasset: querelam ad auditorium Summi Pontificis aduersùs eumdem Ioramirum detulit. Qua sceleris magnitudine Alexander Papa motus, transmisso ad illud corrigendum Rodulpho Cardinale, & ab isto remissis partibus ad ipsum Pontificem; Alexander Ioramirum gradu deposuit, sed rogatu Comitissæ Mathildis (de qua dictum est superiùs) iterùm restituit. ita tamen vt Olmucensis Ecclesiæ erectio firma permaneret. Narrat ista Longinus canonicus Cracouiensis in suis Annalibus Polonicis hoc anno: quæ denuò (vt paulò pòst videbitur) sub Alexandri successore Gregorio sunt ventilata.

IV.

ALEX PAPÆ OBITVS, ET MIRACVLA.

Mortuus est autem *Alexander* Romæ decimo Calendas Maij, cùm sedisset annos vndecim, menses sex dies viginti duos; & sepultus in Lateranensi Ecclesiâ. Cuius miracula duo edita ante obitum, recenset Leo [c] Ostiensis; alterum de liberato apud Cassinum dæmoniaco; alterum de sanata apud Aquinum femina clauda, cùm ei bibendam dedisset aquam, qua post Missarum solemnia manus suas abluerat.

[c] Leo Ost. lib. 3 Chron. Cassin. cap. 35.

V.

GREGO. VII. PP.

Quod verò ad eius successorem spectat, nempè *Hildebrandum* Archidiaconum, dictũ GREGORIVM Septimum; accidit temporibus nostris, vigente heresi Politicorum, Principibus omnia tribuentium & sacra quæque eisdem nefariè subiicientium, aliisq; Nouatoribus & peruersoribus, implacabili odio in Romanos Pontifices exurgentibus; vt in odium eiusdem Gregorij legitimè electi, ac confirmati, approbatique Pontificis, schismatico pseudopapæ fauentes, quæ ab huius sectatoribus schismaticis tunc facta, dicta, vel scripta potuerint reperiri, eadê in sui ipsorum opprobrium denuò iactantes ediderint: nimirùm Vitam Henrici Quarti Regis, Tertij verò Imperatoris, hostis infensissimi ipsius Gregorij; quam Rainerus damnatus auctor non historicè, sed apologeticè & encomiasticè concinnauit: itemque ipsios Gregorij Res gestas, à Bennone Cardinale schismaticorũ antesignano in odium illius affectu priuato ac deprauato satyricè & calumniosè conscriptas. Ceterũ habet Vaticana Bibliotheca Res gestas Gregorij seorsùm scriptas ab auctore eius temporis, quas Nicolaus Aragonius intexuit commentario quem de Romanis Pontificibus scripsit, incipiens à Leone Nono: extantque pariter

DE SCRIPTIS IN EVM, ET PRO EO COMPOSITIS.

aliæ, quæ sine titulo auctoris scriptæ, putantur esse Petri Gullelmi (ita dicti, qui & aliquando separatis nominibus, simpliciter Petrus, aliàs Gullelmus reperitur nominatus) Cardinalis Bibliothecarij, qui post Anastasium vsque ad Paschalem Secundum scripsit Vitas Romanorum Pontificum: rursumque aliæ ex iisdem concinnatæ ab aliis, qui pariter scripserunt Res gestas eorumdem Pontificum. Sed præter hæc, nos eadem ex diuersis, iisdemque probatis eiusdem temporis Scriptoribus fide dignissimis, in medium producemus.

[Post obitum Eminentiss. Card. BARONII edidit *Iac. Gretser. Soc.* IESV an. 1606 in fine Tomi II. Defens. Bellarmin. Apologiam pro isto Greg. VII. ex L. antiquis auctoribus concinnatam; cum nonnullis Opusculis antiquorum Scriptorum, pro eodem sanctiss. Pontifice olim compositis. Rursumque an. 1610. edidit Vitam eiusdem Pontificis, *à Paulo Bernreidensi Bauaro* aut quitus scriptam, vbi res gestæ diffusè describuntur. Itemque an. 1611 *Gerhohi Reichersbergensis* Syntagma de eodem Gregorio, cum Refutatione Alogiatum *Annæ Comnenæ* contra eumdem Pontificem. Ac demùm an. 1612. *Seb. Teugnagel Cæs. Biblioth.* promulgauit alia vetera monumenta, contra Schismaticos iam olim pro eodem Gregorio, aliisque nonnullis Pontiff. Rom. conscripta. Ex quibus omnibus facilius refellas quæ iidem veteres schismatici, ac noui hæretici, aduersùs eosdem Pontiff. oggannierunt. Confirmant enim egregiè quæ Baronius retulit; multaque alia cognitu digna referunt, quæ ipse silentio prætermisit.]

VI.

Et quod imprimis ad eius natales & genus spectat; cùm alij Soanensem, Senensem alij fuisse tradant constantior est sententia fuisse patriâ Soanensem è Tusciæ ciuitate, natum humili loco, parente fabro: adduntque, cùm aliquando puerulus luderet ad patris pedes ligna dolantis, ex reiectaneis segmentis; cùm nesciret literas, casu elementa formasse, ex quibus simul coniunctis illud Dauidicum [d] exprimeretur oraculum *Dominabitur à mari vsque ad mare*; quo significaretur, manum pueri ductante numine, eius fore amplissimam in mundo auctoritatem. Educatum verò fuisse ab infantiâ sub proiectione, atque in domo, & quasi in gremio S. Petri Apostoli, idem ipse scribit [e] ad Guillelmum Regem Angliæ, & ad Præsules ac Principes Saxoniæ. Et qui tunc vixit auctor Micrologi de Ecclesiasticis obseruationibus, de eodem ait [f], sub decem suis antecessoribus à puero Romæ nutritum & eruditum, omnes Apostolicas traditiones diligentissimè inuestigasse, & inuestigatas in actum referre studiosissimè curasse. Quod autem ipsemet in fine primi anni sui Pontificatus scribens [g] ad Hugonem Abbatem Cluniacensem, numerat annos viginti suæ in Vrbe commorationis, oportuit eum numerasse ab eo tempore, quo nouissimè Romam cum Leone Papa Nono rediit anno Domini millesimo quinquagesimo tertio, cùm primò inde in Germaniam & Gallias abiisset vnà cùm Gregorio Papâ sexto.

EIVS NATALES, PVERITIA, ET EDVCATIO.

[d] Psal 71.

[e] Greg. VI. 7. ep. 23. & 1. ep. 19.

[f] Microl. cap. 14.

[g] Greg. 1. ep. 49.

VII.

ADOLESCENTIA.

Quod verò adolescentiam eius carpit Benno, quasi in ea magistrum magiæ habuit Laurentium Archiepiscopum Amalphitanum, quem dicit principem maleficiorum fuisse, & magiam publicè professum esse, in tantum vt & quæ scripta sunt à Philostrato de Cyaneo, eodem totidem fermè verbis ei adscribat; summæ quidem cedit laudi Gregorio, quod magistrum adolescens nactus sit ipsum Laurentium; quem non principem maleficiorum, sed Sanctorum eius temporis extitisse, ipsiusque exequias Sanctorum paradisi interuentione honoratas fuisse, Petri Damiani, testis irrefragabilis, & vnà quoque integerrimi in vita S. Odilonis [h], assertione exploratissimum redditur: adeò vt ex tam enormi mendacio, non ampliùs in reliquis audienda, sed exsufflanda sit impudens nebulonis Bennonis ad calumniandum procacia. Siquidem Gregorium & in monachatu Cluniaci suscepto, & posteà Romæ in Subdiaconatus ac deinde Archidiaconatus administratione, dignam in omnibus Apostolico viro vitam duxisse, sincerissimis fidelissimorum tum viuentium Scriptorum testimoniis superiùs est suis locis demonstratū.

[h] Ap. Sur. 1. Ianuar.

VIII.

ELECTIO IN PONTIFICEM.

Sed & quod ad eius spectat in Romanum Pontificem electionem, quam idem Benno illegitimam arguit, tum quòd (vt ait) à solis laicis facta fuerit, Cardinalibus non subscribentibus; tum etiam quòd eâdem die id contigerit quâ Alexander defunctus est, contrà canones, quibus præceptum erat neminem eligi in Romanum Pontificem ante diem tertium post sepulturam decessoris: hæc pari facilitate refelluntur, tum ex citatis nuper Vitæ Gregorij Actis, quàm ex ipso electionis decreto tunc ab electoribus scriptis mandato, quod in eiusdem Gregorij Regesto, Epistolarum exordio positum habetur; necnon ex ipsius [i] epistolis ad Desiderium Abbatem Cassinensem, Gilulphum Principem Salertinanum, ac Guibertum Archiepiscopum Rauennatem: quibus omnibus testimoniis constat, eâdem ipsâ die quâ Alexander Papa in Ecclesiâ Lateranési sepulturæ traditus est, statuente Hildebrando Archidiacono vt triduanis ieiuniis, precibus, & eleemosynis, omnes ad faciendam successoris Pontificis electionem præpararentur; nihilominus eodem tempore, ne Sedes Apostolica diutiùs lugeret proprio destituta pastore, vnanimi consensu omnium Cardinalium Episcoporum, ceterorumq; clericorum ac monachorum, necnon totius populi, eumdem Hildebrandum, ob vitæ integritatem; & egregias virtutes atque doctrinam, electum fuisse & acclamatum in Summum Pontificem, atque Gregorium eius nominis Septimum nuncupatum; eumdemque inuitum ac reluctantem in B. Petri Cathedrâ collocatum. Quod autem de triduo expectando (quod & ipse Gregorius indixerat) Benno obiicit; cùm promulgatum nuper [k] à Nicolao Papa Alexandri decessore, de normâ in Romani Pontificis electione seruanda decretum, nihil penitùs de eo cauisset: haud sufficiens esse potuit causa differendæ electionis eius, quem legitimi electores dignissimum alioqui agnoscerent illius administrationis munere.

[i] Lib. 1. epist.

[k] c. in nomine dist. 23.

IX.

Denique & rerum Germanicarum Scriptores eius temporis fidelissimi, Lambertus Schafnaburgensis, Marianus Scotus, Otto Frisingensis, eiusdem Gregorij electionem laudant & prædicant. Ipseque Sigebertus, etsi certum sit Henricianas partes fouisse, Gregoriique nimiam seueritatem incuset; nunquam tamen ausus est dicere, illegitimum fuisse creatum Pontificem. Vnus Vrspergensis Abbas, idemque schismaticorum Patronus, Bennoni inhærens, eius recitat scriptorum capita quædam; verùm non ausus, vt ille, affirmare spuriam omninò fuisse electionem, eo tantùm capite illam reprehendit, quòd absque Regis consensu eum apicem Gregorius conscendisset: si quidem tam Henrico Imperatori, quàm huic Henrico Regi eius filio, ex pri-

vigelio Romanæ Ecclesiæ datum fuerat, vt adhibito eorum consensu electio facta fulciri deberet Atquàm etiam istud de non adhibito Regis consenso sit falsum, docent eadem antiqua monumenta:quippe Acta Vitæ Gregorij narrant, die sequenti ab eius electione, eumdem æstuãtem nimio dolore suæ electionis,cùm excusationem de relinquendo Papatu non inueniret,nuncios ad Regem Henricum celeriter destinasse,quibus eum deprecaretur ne assensum præberet; alioqui certum haberet,se grauiores ipsius excessus nullatenùs impunitos toleraturum:sed Regem,vt electionis veritatem cognouit, assensum præbuisse:ac Gregorium Vercellensem,Episcopum Regni Italiæ Cancellarium in Vrbem misisse, quatenùs auctoritate regia electionem eius confirmaret, & consecrationi interesset. Est & indubius Regis assensûs testis Lambertus, licèt in modo paulò diuersùs. Extatque[l] insuper ipsius Henrici ad eumdem Gregorium epistola mox post eius electionem scripta, qua non solùm eam probat, tanquam cælitùs (vt ait) factam, sed & ipsi Gregorio omnimodum famulatum offert, & scelerum suorum veniam deprecatur: quam epistolam hoc ipso anno scriptam esse, vel ex eo certum redditur, quòd eiusdem meminit Gregorius in literis eodem anno quinto Calendas Octobris scriptis[m] ad Ducem Herlembaldum. Res porrò gestas non aliunde fideliores atque certiores, quàm ex epistolis,quis reperiet.

ELECTIONI GREG. ACCESSIT REGIS ASSENSVS.

l Ap. Greg. lib. 1. Epist. post. ep. 29.

m Greg. 1. ep. 25.

X.

Vt autem quæ fuere reliqua anni huius rerum gestarum eiusdem Gregorij,quæ ad Vniuersalis Ecclesiæ œconomiam spectant,vel si quid aliud his affine,percurramus;idem sequenti die à sua electione,nempè nono Calendas Maij ad Desiderium Abbatem Cassinensem literas dedit,quibus post enarratas suas angustias,iussit Agnetẽ Augustam Cassini tunc existentem suo nomine salutari;quam Leo Ostiensis ait sex fermè menses ibi remoratam,multa obtulisse S. Benedicto dona magnifica & regia, quæ ipse enumerat. Post hæc verò Hugonem Candidum Cardinalem misit Legatum in Hispanias, vt quoniam iam magna ex parte vendicatæ essent per Christianos Principes à Maurorum vsurpatione ciuitates atque prouinciæ;quod in eis ius prætenderet Sedes Apostolica,siue censùs ratione,siue tributi antiquitùs antequam Arabes eas prouincias occupassent,persolui eidem consueti,æquè reciperet;necnon quæ in Hispaniarum Ecclesiis essent corrigenda,emendaret. Hæc enim ei cõmissa fuisse, patet ex literis quas tunc Gregorius[n] ad Giraldum Cardinalem Episcopum Ostiensem,& Raimbaldum Subdiaconum legatione Sedis Apostolicæ in Galliis fungentes,per eumdem Hugonem dedit pridie Calendas Maij. Idemq; omnibus Principibus cupientibus vendicare ab Infidelibus loca in iisdem Hispaniis adhuc detenta. id aliis ad eos per eumdem Hugonem scriptis literis[o], eâ dumtaxat conditione concessit,vt quæ recuperassent à Saracenis,eadem vt obligata Romanæ Ecclesiæ sub eius auctoritate possiderent,& annuum pro illis canonem pensitarent:quippe quòd (vt ait) regnum Hispaniæ ab antiquo proprij iuris S. Petri fuisset,& adhoc, licèt diù Paganis esset occupatum, lege tamen iustitiæ non euacuata, nulli mortalium, sed soli Apostolicæ Sedi ex æquo pertineret. Ceterùm his paruisse Hispaniæ Principes, cùm satis ostendunt literæ eiusdem Pontificis ad Sancium & Alphonsum ibi regnantes, quibus gratulatur de ipsorum ergà Romanam Ecclesiam obedientia & obseruantia;tum apertè docet exemplum Berengarij Comitis Barcinonensis, qui recuperatam sub Vrbano Papá Quarto Tarraconẽsem ciuitatem Romanæ Ecclesiæ obtulit, eamdemque ab eo sub tributo possidendam accepit,sicut dicetur suo loco. Et quòd ad hæc spectat;Gallos quoque Principes, siue spontè, siue vocatos ab Hispanis, plures iterasse expeditiones contra Saracenos ibi existentes, Francorum antiqua monumenta declarant;quæ prætermissa esse noscuntur ab his qui res Hispaniarum sunt prosecuti. Estque apud Gregorium[p] insignis memoria Euuli,siue Eboli de Roceio Comitis Galli, qui pactionem cum Alexandro Papâ,eiusque successore Gregorio iniit de possidendâ sub auctoritate S. Petri Hispaniæ parte quam ab Arabibus vendicaret. Porrò ista Hugonis legatio in Hispanias,secunda numeratur:nam prima contigit sub Alexandro, de qua dictum est suo loco:estque mentio de eâ apud recentiores rerum Hispanicarum scriptores; de ista autem secunda ne verbum quidem:sicut nec quæ acta sint in eâ, vsquam memoria At de prædictis Giraldo & Raimbaldo constat[q], eos SYNODO habita aliquos deposuisse Episcopos, excommunicasse alios, & nonnullos suspendisse præter ius fasque,ideoq; increpatos ab eodem Gregorio fuisse.

HVGONIS CANDIDI LEGATIO IN HISP. PRO IVRIBVS SED. APOST.

n Id. ep. 6.

o 1. ep. 7.

HISPANIA RECVPERATVR SVB AVCTORITATE ECCL. ROM.

p Id. epp. 6. & 7. & 8. ep. 18.

q Id. 1. ep. 16.

XI.

Eodem anno, cùm idem Pontifex per quosdam monachos accepisset à Michaële Imperatore Constantinopolitano gratulatorias de suâ electione lites, eâ occasione Legatum ad eumdem misit Dominicum Patriarcham Venetum cum literis[r] pro componendo schismate quod vigeret inter Latinos & Græcos. Quid verò ea legatione actum sit, nobis incompertum. illud autem exploratum, eumdem Gregorium anno sequenti pro Constantinopolitano Imperio laborasse[s], vt suppetiæ ei ferrentur aduersùs Saracenos. Quod verò rursùm spectat ad Patriarcham Venetiæ, eumdemque promiscuè Gradensem ab eodem Gregorio aliquoties nuncupatum; de eo reperitur idem Pontifex[t] Ducem ac populum Venetiæ redarguisse,quòd illum sinerent nimia inopia laborare, atque ea de causa tantam apud eos sordescere dignitatem.

LEGATIO MISSITVR A GREG. AD MICHAEL. IMPER.

r 1. ep. 18.

s 1. ep. 49. & 2. ep. 37.

t 2. ep. 39.

REDARGVIT VENETOS DE INOPIA PATRIARCHÆ.

XII.

Hoc item anno idem Gregorius Legatos misit ad Wratislaum Boëmiæ Ducem, Bernardum atque Gregorium;qui ab ipso Duce honorificè suscepti,ab Episcopo Pragensi Ioramiro (de quo paulò antè actum est) adeò indignè habiti sunt, vt opus eis fuerit suspensionis in eum sententiã ferre:sicut de his constat ex eiusdem Pontificis epistola[u] ad ipsum Wratislaum ea de re scripta Fuitque aduersùs Ioramirum plurimùm laborandum[x], quousque homo refractarius aliis Ioannis Episcopi Morauiæ aduersùs eum querelis iudicio postulatus, Apostolicæque Sedis auctoritate coactus ad dicendam causam Romam venire,absolutionis[y] literas obtinuit. Sed rursùm contra eum integrandum fuit iudicium[z] cùm denuò cœpit eumdem Ioannem lacessere. Extant enim aliæ ea de re epistolæ[a], quibus etiã redargutus est Sigefridus Archiepiscopus Moguntinus, quòd eam causam ad suum iudicium studuisset aduocare. Compositas verò tandem

u 1. ep. 17.

x ep. 44. 45.

DE CAVSA IORAMIRI EPISCOP. PRAGEN.

y 1. ep. 78.

z 2. ep. 6 & 7.

a 1. ep. 60. 61.

auctor i

auctoritate Apostolicâ fuisse eas discordias, declarant aliæ eiusdem Pontificis literæ [b].

[b] 1. ep. 53.

XIII. CENSVS SOLVITVR ECCLES. ROM. A DVCE BOEM.

[c] 1. ep. 38. [d] 1. ep. 7.

Cum eodem quoque Wratislao idem Gregorius [c] hoc anno egit, vt censum Apostolicæ Sedi persolueret pro Ducatu Boemiæ, vt se facturum voto nuncupato promiserat quod & ipsum præstitisse, aliæ eiusdem Pontificis ad illum anno sequenti redditæ [d] litteræ docent. Beneuenti quoque existens, (quem quidem post suam consecrationem egressum ab Vrbe diuersa lustrasse loca, literæ ex eis ab eo hac eadem Indictione ad diuersos scriptæ significant:) mense Augusto pactum iniit [e] cum Landulpho Principe Beneuentano, de fidelitate ab eo exibenda Ecclesiæ Romanæ. Deinque octauo Calendas Octobris exegit [f] pariter à Richardo Principe Capuano iuramentum fidelitatis. Atque ibidem Capuæ ordinauit [g] Iacobum Archiepiscopum Calaritanum in Sardinia: eundemque coëgit radere barbam ex antiquo vsu totius Occidentalis Ecclesiæ, sicut ipse postea scripsit [h] ad Orzochum Principem Iudicum, qui tunc Insulæ Sardiniæ dominabantur: quem & monuit vt persisteret esse fidelis subditus B. Petri, eò quòd Sardiniæ dominium esset Romanæ Ecclesiæ; à quâ illud plerique alij, potioribus etiam oblatis conditionibus, expeterent.

[e] ap. Greg. post. ep. 18. l. 1. [f] Ibid. post ep. 21. [g] 1. ep. 29. [h] 8. ep. 10.

SARDINIA DOMINIVM ECCLES. ROM.

XIV.

[i] 1. ep. 21.

Capuæ quoque Calendis Septembris literis [i] monuit Anselmum, electum nuper ab Alexandro Papa Lucensem Episcopum, doctrina, vita, & moribus laudatissimum, ne antequàm Rex Henricus satisfaceret Romanæ Ecclesiæ de communione cum excommunicatis, cuius reus erat constitutus acciperet ab eo per anulum & baculum inuestituram Episcopatus. Verùm cum ille postmodùm inductus esset eam accipere, mox facti pœnitens, relicto Episcopatu in Cluniacense se monasterium abdidit; ibique sumpto habitu, grauissimam in seipsum exercuit delicti vindictam: sed inde paulò pòst à Gregorio Papa inuitus reuocatus ad Episcopatum, post regalium insignium abiectionem, legitimam ab eo suscepit illius administrationem: idemque consideratione sanctissimæ vitæ ipsius Gregorij qui etiam inter tot ac tanta negotia, adeò contemplatione excelleret, vt & mentis excessus sæpè pateretur, & cælestibus reuelationibus non rarò visitaretur:) eiusdem imitator factus, verticem Christianæ perfectionis attigit. & palmam adeptus est sanctitatis. Narrantur hæc in Actis rerum ab eodem Anselmo gestarum, quæ ab ipsius contubernali Presbytero Pœnitentiario fideliter scripta sunt; ex quibus, de exantlatis ab illo pro Ecclesiæ Catholicæ defensione laboribus, sæpè dicendum inferiùs.

POENITENTIA ANSELMI LVCEN. OB ACCEPTVM EPISCOPATVM AB HENRICO REGE.

XV.

[k] 1. ep. 22. 23.

Ex eâdem quoque ciuitate Capuanâ, idem Gregorius duodecimo Calendas Octobris binas Carthaginem literas [k] misit; quarum alteris Clerum ac populum acriter redarguit, quòd suum ipsorum Episcopum nomine Cyriacum apud Regem Arabum accusassent; alteris ipsum Cyriacum consolatus est, laudibusque extulit quòd præsentatus Regi potiùs elegerit diuersis cruciatibus affici, & verberibus publicè nudus cæsi, quàm contra canones ordinationes celebrare. Romam verò rediens idem Pontifex, Piperni cùm esset, (Priuerni antiquitùs dicti) commotus in Philippum Francorum Regem; quòd præter veterea in eum querelas de venundatione Ecclesiarum sui Regni, recenter ob eamdem causam admittere recusaret Archidiaconum Augustodunensem, legitimè electum Episcopum Matisconensem; pridie Nonas Decembris scripsit [l] ad Rodericum Episcopum Cabillonensem Regis familiarem, vt de his Regem commoneret; ea comminatione adiuncta, nisi resipiscat, effecturum se vt Franci (nisi fidem Christianam abiicere maluerint) generalis anathematis mucrone percussi, ei vlteriùs obtemperare recusent. Porrò Philippum bis Gregorij paruisse monitis, misisseque ob eam potissimum causam legationem ad eum, docent literæ eiusdem Pontificis [m] ad ipsum posteà redditæ.

REDARGVITVR PHILIPP. REX FR. OB VENVNDATIONES ECCLES.

[l] 2. ep. 35. [m] 1. ep. 75.

XVI. SAXONES IN REG. HENRIC. CONCITATI A GR. COMPESCVNTVR.

[n] 1. ep. 39.

Cùm autem Romam rediisset, & de bello conflato à Saxonibus aduersùs Henricum Regem didicisset, sequester pacis accidens, tum Regem, tum Saxoniæ Præsules & Principes literis [n] hortatus est vt ab armis quiescerent, donec ipse Legatos eò mitteret, qui rea componerent. Quinam autem qualésve fuerint motus isti Saxonici, describit Lambertus hoc anno: ex quo nobis satis ad instituta hæc summatim perstringere; nimirùm adeò Principes fideles Regis permotos fuisse nefandis allatis aduersùs eum criminationibus in publicis Comitiis habitis mense Octobris in Gerstengo, vt communi omnium sententia decretum fuerit, reprobato Henrico Regem alium creare. Quo statu rebus positis, Gregorius tantum abest vt (quod in eum calumniati sunt Schismatici) depositionis Regis cupidus fuerit machinator, vt ne deponeretur literis intercesserit. De missâ verò ab eo Legatione, dicetur anno sequenti.

XVII. S. IOAN. GVALBERTI OBITVS.

Hoc eodem anno quarto Idus Iulias, ex hac vita ad Deum migrauit S. Ioannes *Gualbertus* magni nominis Abbas Vallumbrosianus, de quo superiùs; qui viuens & post obitum clarauit miraculis. Cuius præclaræ res gestæ à pluribus scriptæ cum fuerint, quæ ab Attone Pistoriensi Episcopo elucubratæ sunt, vsu frequentiori retinentur.

XVIII. BVLGAR. ECCL. AFFLICTA.

Quod verò ad res spectat Orientales; hac eadem vndecima Indictione (inquit Curopalates) gens *Seruorum*, quos etiam *Cornatos* vocant, exiit vt Bulgariam redigeret in seruitutem. Cuius belli causa, Bulgarica Ecclesia grauibus est affecta molestiis, tum ab hostibus, cuncta rapina, cæde, igneque miscentibus, tum à Magistratibus & exactoribus ipsos Episcopos crudeliter vexantibus: quæ mala eius tunc prouinciæ Archiepiscopus Theophylactus suis deplorat datis ad diuersos epistolis. Apud quem est etiam mentio [o] de ingenti victoria obtenta à Nicolao piissimo Duce Imperatoris Constantinopolitani aduersùs Persas & Francos; cuius nulla extat alibi mentio apud Græcos siue Latinos Historiarum scriptores.

[o] Theophyl. ep. 91. ad Seb. Pagar.

IESV CHRISTI
AN. 1074.
GREG. VII.
AN. 2.
MICH. VII. DVC.
AN. 3.

I.

ANNO Domini millesimo septuagesimo quarto, Indictione duodecima, Gregorius

LEGATIO A GREG. PP. AD HENRIC. REGEM.

rius Papa insignem Legationem misit in Germaniam, ad componendum multo iam tempore fluctuantem illius regionis statum, qua functi sunt Agnes Imperatrix mater Henrici Regis, & Episcopi Ostiensis, Prænestinus, Curiensis, & Comensis. Qui cùm post Paschale tempus eò peruenissent, obuiam habuerunt apud Nuremberg ipsum Regem; nec tamen cum eo sermonem communicare sæpiùs rogati consenserunt donec secundùm Ecclesiasticas leges pœnitentiam professus, per ipsorum iudicium absolueretur anathemate, pro eo quòd propter venditas Ecclesiasticas dignitates simoniacæ hæreseos insimulatus fuisset apud Sedem Apostolicam. Hæc Lambertus, accuratissimus huius temporis Scriptor. Sed & Gregorij literæ [a] ad eamdem Agnetem Augustam, aliæque ad ipsum Henricum posteà scriptæ, significant eumdem Regem pœnitentem absolutum fuisse; & ad meliorem frugem redditum propensiorem se erga Sedem Apostolicam exhibuisse, & humile obsequium ei pollicitum esse.

[a] Greg. l. ep. 85. & 2. ep. 30.

II. LEGATI IMPEDIVNTVR COGERE SYNODVM IN GERM.

Cùm verò Legati vellent etiam Synodum celebrare, (inquit idem Lambertus) hoc abnuerunt omnes Episcopi tanquam inusitatum; nec se huius auctoritatis priuilegium vlli alij, præterquàm ipsi Romano Pontifici vmquam delaturos affirmarunt. quippe non ignorabant, se in illa Synodo per Legatos agenda dispendium passuros suarum dignitatum; quas simoniacè obtinuerant: cùm alioqui extra omne sit dubium, & innumeris demonstratum superiùs exemplis, per Legatos à latere consueuisse Synodos Episcoporum vbique congregari. Ceterùm qui res gestas Gregorij Papæ prosecutus est Petrus Guillelmus Bibliothecarius, de eâdem hâc agens legatione, addit Liemarum tunc Bremensem Archiepiscopum in causa Synodi cogendæ obiecisse Legatis, sibi quoque & Moguntino Archiepiscopo vices Romani Pontificis in Germania antiquis priuilegijs esse concessas: & licèt respondentibus Legatis, haud moris Ecclesiastici esse, vt eiusmodi priuilegia protenderentur vltra obitum eorum qui ipsa concessissent Romanorum Pontificum; tamen Synodum hac sagacitate esse impeditam: Legatosque à Rege amplis muneribus honoratos redijsse Romam, ipsum verò Archiepiscopum Bremensem pro inobedientiâ & rebellione fuisse ab officio sacerdotali suspensum. Ad quem etiam iam contumacem factum, extant Gregorij Papæ literæ [b] datæ hoc anno pridie Idus Decembris, quibus eum Romam iterùm vocat ad dicendam causam. Hincque omnium malorum origo, dum Archiepiscopus iste Bremensis hoc modo præter omne ius fasque deficiens ab obedientia Sedis Apostolicæ, cuius se religiosissimos obseruatores hactenùs ipsius antecessores per ducentos quinquaginta fermè annos à tempore fundationis illius Ecclesiæ præstitissent; aduersùs Gregorium cœpit Regem commouere, & quicquid boni Legatorum opera concepisset infelix Princeps, penitùs delere: de quibus dicetur inferiùs suo loco.

[b] Id. 2. ep. 28

BREMEN. ARCHIEP. OMNIVM MALOR. CAVSA

III. CONCIL. ROM. GENERA.

Interim verò hoc eodem anno prima hebdomada Quadragesimæ, celebrata est *Romæ* à Gregorio Papa SYNODVS; de cuius indictione extant ipsius literæ [c] ad Episcopos Longobardiæ scriptæ octauo Calendas Februarij: in quibus inter alia meminit de antiqua Romanæ Ecclesiæ constitutione, vt per singulos annos ad decorem & vtilitatem sanctæ Ecclesiæ Generale Concilium apud Sedem Apostolicam celebraretur. quod quidem Concilium appellat *Generale*, quia ex omnibus Italiæ Episcopis colligebatur; cùm alioqui frequentiùs contingeret, ea vicinioribus tantùm circa Vrbem positis Episcopis Romæ Concilia celebrari. Ceterùm in hac Synodo idem Gregorius inhærens decessorum vestigiis, ad crimina resecanda, quæ magis tunc Dei Ecclesiam labefactare videbantur falcem conuertens; antiquissimum renouando decretum de continentia Clericorum, quam ab ipso exordio nascentis Ecclesiæ, vsu, traditione, legibusque sacris obseruatam vidimus; edixit (inquit Lambertus) vt presbyteri vxores non haberent, habentes vt dimitterent, aut deponerentur; nec quisquam omninò ad sacerdotium admitteretur, qui non in perpetuum continentiam vitamque cælibem profiteretur: crebrasque ea de re literas & legationes ad Episcopos Germaniæ misit, præcipiens vt in suis Ecclesiis eiusmodi decretum obseruare facerent, & à contubernio sacerdotum omnes omninò feminas perpetuo anathemate resecarent. Hæc Lambertus: qui addit, aduersùs hoc decretum protinùs vehementer infremuisse in Germania totam factionem Clericorum, adeò vt & ipsum Gregorium eo nomine hæreticum inclamarent, ac malle se sacerdotium quàm coniugium deserere iactarent; sed & Moguntinum Archiepiscopum, qui vt Pontificis mandatum exequeretur congregata *Erfordia Synodo*, instanter vrgebat vt aut coniugium abiurarent, aut sacri altaris ministerio se abdicarent, neci tradere cogitauerint. Ex quibus videas, simulque deplores miserandum statum Ecclesiarum Germaniæ, si vera sint quæ Lambertus de omnibus Clericis narrat; & non magis, quod nonnulli ea eis incontinentes fecerint, omnes fecisse dicat per ignominiosam hyperbolen. Ceterùm de eâdem Synodo Romana, ac de literis Gregorij his de rebus in Germaniam missis, quæ desiderantur, meminit Marianus Scotus ea tunc scribens. Agitque de iisdem Sigebertus hoc anno: sed refractarius ipse, inuehitur in eiusdem Pontificis renouatum decretum decessorum, ne quis Missas coniugatorum sacerdotum audire præsumeret; quasi negaret ipse Gregorius, vel alij qui hoc statuissent per improbos sacerdotes confici sacramenta. Numquam enim istud dixit aliquis Romanorum Pontificum; sed tantùm id de non audiendis Missis statuerunt eo consilio, vt sic fornicarij sacerdotes se à populo contemni videntes, abstinerent ab infami consortio feminarum: quemadmodùm etiam aduersùs eiusmodi calumnias, in defensionem Pontificum interpretatus est S. Anselmus epistolâ ad Guillelmum Abbatem. Verùm nec sic illi sacerdotes meliores redditi, adeò laicis in opprobrium facti sunt, vt idem auctor asserat (quod dici nefas) etiam confecta per eos sacramenta, laicorum pedibus trita esse.

[c] Inf. 42. 43.

ADVERSVS CONTINENTIAM CLERIC. TVMVLTVATVR IN GERM.

SIGEBERTI CALVMNIA DE MISSIS CONIVGATORVM.

IV.

Pertinet verò etiam ad inclamationes à Clericis fornicariis aduersùs Gregorium factas, quod idem Lambertus posteà [d] scribit illos eò impudentiæ prouenisse, vt occasione familiaritatis ipsius Pontificis cum Mathilde Comitissâ, acerrimâ Apostolicæ Sedis contra schismaticos

[d] Lamb. an. 1077.

CALVMNIA IN GREG. PP. OB CONSVETVDINEM CVM MATHILDA COMITIS.

ticos propugnatrice, honestissimâ feminâ, de qua dictum est superiùs, diceturque sæpè inferiùs; sanctissimum Pontificem de incesto cum ea amore infamare non veriti fuerint. Verùm (sicut idem addit) apud omnes sanum aliquid sapientes, luce clariùs constabat falsa ista esse: quandoquidem Papa adeò Apostolicè vitam instituebat, vt nec minimam sinistri rumoris maculam conuersationis eius sublimitas admitteret, & signa ac prodigia quæ per orationes eius frequentiùs fiebant, atque zelus eius feruentissimus pro Deo, & pro Ecclesiasticis legibus, satis eum contra venenatas detractorum linguas communiebant. Extant verò & eiusdem Pontificis huc anno ad ipsam Mathildem datæ literæ [e], quibus eam ad sanctissimæ vitæ cultum quem susceperat, studiosissimè prosequendum hortatus est; atque in his duobus potissimùm insistere monuit, nempè vt Corpus Dominicum frequenter acciperet, & certæ fiduciæ Matris Domini se omninò committeret: aliudque muliebri infirmitati apposuit fulcimentum, dans [f] ei morum magistrum, ac patrem spiritualem, S. Anselmum Lucensem Episcopum, de quo dictum est anno superiori. Quibus planè Mathildis suffulta subsidiis, mirum dictu quantùm in Christiana vita profecerit, quantumque super omnes Reges & Principes eminentior apparuerit, & fortior sit inuenta etiam robore militari.

[e] Greg. 1. ep. 47. 50.

[f] Vit. S. Anselm. Luc. Donniz. in Vit. Mathil.

IV.
ROBERT. GVISCAR. EXCOMMVNICATVR OB REBELLIONEM.

Vt autem ad Synodum reuertamur, in ea etiam constat excommunicatum fuisse Robertum Guiscardum Northmannorum Principem Ducem Apuliæ & Calabriæ atque Siciliæ, Ecclesiæ Romanæ rebellem, eiusque iura perturbantem: contra quem etiam Gregorius exercitum collegit, eumdemque militari potentiæ cedere coëgit, qui spiritualem contemnebat. Patent enim ista ex diuersis eiusdem Pontificis [g] epistolis, atque ex Leone [h] Ostiensi.

[g] Ap. Greg. in fi. li. 1. Ep. & 1. ep. 25. 46. & 2. ep. 9.

[h] Leo lib. 3. cap. 44.

VI.

Sed & inter alia quæ eâdem Synodo in causis diuersorum Episcoporum, aliarumque personarum Ecclesiasticarum, transacta esse plures eiusdem Pontificis [i] epistolæ docent, illud minimè prætermittendum, sancitum fuisse decretum [k], vt Hispaniarum Ecclesiæ Romanum Ordinem atque Officium reciperent. Itemque de causâ canonicorum Pictauiensium, vt Episcopus, vel eius loco Decanus, vel alius in dignitate constitutus, ius retineant certis diebus cantandi Missam in alienâ Ecclesia, exempta scilicet; hocque seruari consueuisse Romæ in Stationibus, atque in aliis Orbis partibus. Spectatque ad eamdem Synodum, quod scriptor Vitæ S. Anselmi Lucensis Episcopi. Pœnitentiarius ipsius, habet de vocatis ad eam Canonicis Lucensibus, ad dicendam causam de conspiratione aduersùs eumdem suum ipsorum Episcopum, quòd is iuxta Leonis Papæ Noni de iisdem Canonicis decretum, eos ad vitam communem & regularem obseruantiā reducere voluisset. Cùm verò iam res eò processisset, vt nec ipse Gregorius Papa Lucam ea de causa accedens, nec eius vrbis domina Mathildis id eis persuadere potuissent; tandem re in Synodo discussa, iidem iuxta antiquissimum S. Fabiani Papę & Martyris decretum, quo conspiratores & insidiatores suorum Episcoporum curiæ tradendos instituit; omnium Patrum iudicio traditi sunt curiæ, & à Mathilde in seruitutem curiæ vocati. Vnde iidem rursùm aduersùs eam conspirantes, ab aliâ posteà Episcoporum *Synodo* apud *S. Genesium* prope Lucam eam ob causam congregatâ, excommunicati fuere: indeque in furorem versi, tum eumdem Episcopum Anselmum Vrbe pepulerunt, tum ipsam ciuitatem in partes Henrici Regis aduersùs Mathildem perduxerunt; ac denique totius conspirationis princeps Petrus canonicus, homo perditissimus, viuente adhuc Anselmo, factione Regis intrusus est eiusdem ciuitatis pseudoepiscopus, factúsque postmodùm Guiberti Pseudopapæ obstinatissimus defensor: vt hæc omnia pluribus idem Pœnitentiarius descripsit.

[i] Gre. 1. ep. 54. vsque 58.

[k] Id. 1. ep. 64. & 3. ep. 15.

CANONICORVM LVCENS. REBELLIO OB VITAM COMMVNEM.

VII.
EXPEDITIO PARATVR A GREGOR. ADVERSVS SARAC. IN ORIENT.

Inter hæc Gregorius Papa, cui vniuersalis gregis cura commissa erat, vt omnibus in angustia positis esset adiumento, contra Saracenos Constantinopolim perurgentes classicum canens; hoc ipso anno binas [l] promulgauit literas ad vniuersos Christi Fideles, vt expeditionem pararent in Oriētem, cuius ipsemet ductor esse vellet, Iamque plusquam quinquaginta millia militum religiosæ militiæ nomen dederant, & ipse Gregorius in procinctu erat profectionis, vt magno Christianæ religionis bono non solùm Saracenos expugnaret, sed Orientalem Ecclesiam schismate ab Occidentali diuisam vniret, Armenios à fide Catholica penitùs aberrantes ad rectæ fidei tramitem restitueret, insuper si Deus annuisset, Ierosolymā perueniret, cùm timens (quod accidit) ne Henrici Regis inconstantia ab instituto cœpti operis eum auerteret anteuertens ipse dedit ad eum literas [m], quibus hæc omnia ei significauit; & vt eum participatione ipsius cuncta perficeret, ab eo consilium petiit: ac denique significauit, se decreuisse, ipsum sui loco relinquere Romanæ Ecclesiæ defensorem. Sed tantum bonum Rex interuertit, dum Saxonicæ expeditioni totus intentus, quæque magna ei postponenda putauit. Atque intereà Orientalium rerum euentus felicior renunciatus, feruorem expeditionis minuit; vt apparet ex literis eiusdem Gregorij [n] ad Comitem Pictauiensem.

[l] 1. ep. 49. & 2. ep. 37.

[m] 2. ep. 31.

[n] 2. ep in fi.

VIII.
ORDO AC OFFIC. ROM. RECIPITVR IN ARAGONIA.

Eodem tempore contigit ipsum Gregorium literas accipere à Sancio Aragonię Rege huius nominis Quarto, religione præstante, & fortitudine bellica haud impare: quibus cùm significasset se in ditione sua Romani Ordinis Officium in sacris ritibus suscipi & obseruari iussisse: ad eum [o] Gregorius decimotertio Calendas Aprilis rescripsit, eius laudans pietatem, & perseuerantiam commendans. Eâdemque die scripsit etiam ad [p] Alphonsum & alterum Sancium Castellæ Reges, atque ad eorumdem ditionis Episcopos, vt & ipsi Romanæ Ecclesiæ Ordinem & Officium reciperent, secundùm quod antiquissima Romanorum Pontificum & Hispanicarum Synodorum decreta statuissent, & quod in nupero Romano Concilio Episcopi Hispaniarum facere promisissent. Quòd autem in titulo illius epistolæ ambo simul Reges Alphonsus & Sancius nominantur, planè significatur necdum eos bello ciuili separatos, & alterum extinctum: vnde erroris arguas, qui ponunt Sancium anno superiori iam occisum esse, Alphonsumque hoc anno solum regnare cœpisse. Sed quæ ab aliis prætermissa, Hugo in Rebus [q] gestis S. Hugonis Abbatis Cluniacensis, tradit eumdem Alphonsum, siue Adelfonsum, à fratre

[o] 1. ep. 63.

[p] 2. ep. 64.

[q] Ap. Sur. 24. April.

Sancio

S. HVGO ABBAS CLVNIAC. LIBERAT ADEFONS REG. A VINCVLIS

Sancio regno priuatum, catenatumque carceri mancipatum, eiusdem Hugonis opera liberatum esse, dum ad eius preces S. Petrus Apostolus sub graui comminatione iussit in somnis Sancio Adefonsum restituere: & in accepti beneficij gratiam, Adefonsum duplicasse censum à patre Ferdinando quotannis monasterio Cluniacensi erogari iussum, ducentas & quadraginta auri vncias annuatim reddentem.

IX.

Greg. 1. ep. 70.71.

GVILL. REX ANGLIÆ LAVDATVR.

Hoc item anno perlatis Romam Guilelmi Anglorum Regis, eiusque coniugis Mathildis, ad Gregorium de ipsius in Pontificem electionis gratulatione literis; idem Pontifex [x] alias ad eos reddidit, eruditionis & hortationis plenas. Et quidem quod ad Guillelmum pertinet, is præ cæteris fermè Christianis Regibus Borealibus à Gregorio commendatus reperitur: nam cùm Henricum Germanum sit passus persecutorem, Philippum Francum Ecclesiarum expilatorem; (vt prætermittamus dicere de Roberto Guiscardo Northmanno inuasore, Godefredo Lothariogo præuaricatore & aliis de quibus suis sæpè literis queritur:) iste Rex Guillelmus, vt idem [a] Pontifex ait, licèt in quibusdam non ita religiosè se haberet, tamen in hoc quòd Ecclesias Dei non destruxit nec vendidit, & pacem iustitiamque in subditis suis moderari procurauit, & quia contra Sedem Apostolicam rogatus pactum inire, consentire noluit; presbyteros vxores, laicos decimas quas detinebant dimittere compulit; ceteris Regibus se satis probabiliorem ostendit.

[a] 9. ep. 5.

X.

[z] 1. ep. 75. ad Philip. Reg.

Non verò sic Philippus Rex Francorum; quippè qui præter alia Rege Christianissimo indigna, quamuis hoc eodem tempore Legatos & literas ad Gregorium misisset [z], quibus pariturum se piis ipsius admonitionibus significasset: nihilominus iniquitates iniquitatibus addens, (quibus, vt Gregorius questus est, non solùm Christianos, sed & Paganos videretur superasse Principes) post Ecclesiarum varias destructiones, adeò regiæ dignitatis posthabuit verecundiam, vt auaritia inflammante, Italiæ negotiatores qui in Gallias venirent, deprædaretur. Quapropter idem Pontifex [u] Manassam Rhemensem, aliosq; primarios Galliæ Episcopos, ac Guillelmum Comitem Pictauiensem hoc eodē anno hortatus est, vt Regem monerent prauos suos mores commutare ad exemplar bonorum Franciæ Regum; atq; illas deprædationes, vnde Oratores S. Petri impedirentur, caperentur & multis malis afficerentur, sine dilatione emendare: alioqoin si in peruersitate perduraret, se in Romana Synodo proximè futurâ illum cum omnibus qui regalem ei honorem vel obedientiam exhiberent, à corpore & communione S. Ecclesiæ sequestraturum, & eius quotidie super altare S. Petri excommunicationem confirmaturum. Quod verò anno sequenti de his in Synodo decretum sit, dicetur suo loco.

[u] 2. ep. 5. 18. 32.

COMMINATIO EXCOMMVNICATIONIS IN REG. FR.

XI.

Cùm autem contigisset hoc eodem anno, (sicut Lambertus narrat) vt Salomon Rex Hungarorum à Ioiade Beli filio, aliter Geisâ nominato, eius consanguineo, prælio victus, vix fuga sibi consulens euasisset; adiissetque per Legatos Henricum Germaniæ Regem, cuius sororem coniugem accepisset, petens aduersùs inimicum arma parare, spondensque eum in regni Hungarici consortium accepturum, futurumque ei tributarium, atque munitissimas ciuitates tamquam firmæ semper futuræ pacis pignora tributurum: hoc factum cùm accepisset Gregorius Papa, eoque videret grauiter lædi iura Sedis Apostolicæ, cui iam olim idem Hungariæ regnum fuisset in feudum à Rege Stephano oblatum, & ab Henrico Imperatore, cùm illud vendicasset, confirmatum; literas [x] ad eumdem Salomonem mense Octobri scripsit, quibus eum grauiter de eo redarguit, & nisi correcto errore, regnum Apostolicæ, non regiæ maiestatis beneficium recognosceret, minatus est non sine Apostolica animaduersione illum diù regnaturum. Verùm ipso diuino numine causæ suæ vindictam agente, accidit [y] vt qui ab alio quàm à legitimo domino regnum accipere voluit, illud penitùs perdiderit: cùm tamen ipse Gregorius, vt pater, non destiterit sequester [z] inter eos pacis accedere. Ipsum verò Geizam Legatos ad Sedem Apostolicam mittentem, iteratis literis admonuit, vt nihil præter iustitiam putaret sibi licere, utráque Romanæ Ecclesiæ super Hungariæ regno vellet integra remanere quorum contemptu Salomon meruisset diuino iudicio, regno priuari.

HVNGARICVM REGNVM PROPRIVM ECCLES. ROM.

[x] 2. ep. 13.

[y] 2. ep. 63.

[z] 2. ep. 20. Ap. Baron. an. seq.

XII. DE SANCTO VVILSTANO.

Hæc pariter anno celebrata reperitur in Anglia *Synodus*, in qua *S. VVlstanus* Vvigorniensis Episcopus, miræ vir sanctitatis, sed qui morum simplicitate, & literarum imperitia videretur ad regimen Episcopatus haud satis idoneus; post actas eâ de re aduersùs eum querelas, tandem depositus est, sed magno Dei miraculo restitutus. Quæ quomodò contigerint, narratur pluribus in Rebus gestis eiusdem [a] Sancti; quorum etiam meminit Vvillelmus Malmesburiensis de Gestis Pontificum Anglorum.

[a] Ap. Sur. 19. Ianuar.

IESV CHRISTI
AN. 1075.

GREG. VII.
AN. 3.

MICH. VII. DVC.
AN. 4.

I.

ANNO Christi millesimo septuagesimo quinto, Indictione decimatertia, prima hebdomada Quadragesimæ, sexto Calendas Martij, Gregorius Papa consulturus miserando huius temporis Ecclesiæ statui, magnam *Romæ* SYNODVM Occidentalibus Orbis circumquaque prouinciarum Episcopis celebrauit; ad quam præter Italos, vocati ab eo reperiuntur [a] Britanni, Galli, Germani: scripseratque [b] ad Henricum Germaniæ Regem, vt Legatos ad eam mitteret. Eius verò cùm Acta sigillatim conscripta perierint, eorum summa tantùm breuis relicta est in eiusdem Pontificis Epistolarum volumine: vbi cùm ipsa Synodus celebrata dicitur ab Incarnatione Domini millesimo septuagesimo quarto, non à Natali Domini, sed à die Annonciationis Virginis & Incarnationis Verbi, numerantur anni.

CONCIL. ROM. PRO REFORM. ECCLES.

[a] Greg. lib. 2. Epist. Indict. 13.

[b] Id. 2. ep. 30.

[c] Lib. 2. post. ep. 52.

II. REI INDO GESTA.

Inter cetera verò quæ ibi gesta sunt (inquiunt eadem Acta) quinque de familiâ Regis Teutonicorum, quorum consilio Ecclesiæ vendebantur, & liminibus Sanctæ Ecclesiæ separati sunt, ita vt si intra Calendas Iunij Romam non venirent, & satisfacerent, excommunicati haberentur: Philippus Rex Francorum, si Nun-

ciis Papæ ad Gallias ituris de satisfactione sua & emendatione securitatem oon faceret, haberetur excommunicatus: Licmarus Bremensis Archiepiscopus pro inobedientia aduersùs Sedem Apostolicam, officio Episcopali suspensus est, & excommunicatus: Aliique nonnulli Episcopi Germani & Itali, ob varia crimina depositi, suspensique: Robertus Dux Apuliæ iam anteà anathematizatus, & alius Robertus de Loritello, inuasores bonorum S. Petri, excommunicati. Hæc quidem ibi: extantque de iisdem aliquot eiusdem Gregorij ad diuersas Ecclesias scriptæ hâc Indictione epistolæ. Historiam verò de Hermanni Babenbergensis sæpiùs iteratis in Sedem Apostolicam inobedientiis & contumaciis, deque eiusdem inde secuta excommunicatione & depositione in prædicta Synodo facta, ac post sumptum habitum monasticum, factamque pœnitentiam, absolutione, fusiùs est prosecutus Lambertus: simulque descripsit Henrici Spirensis, thesaurum Ecclesiæ suæ dilapidatoris, qui eâdem Synodo suspensus fuit, promptam diuino iudicio illatam hoc eodem anno mortem.

III.

Ceterùm longè plura fuisse ibidem pertractata, de variis Episcoporum, aliarumque tam Ecclesiasticarum quàm sæcularium personarum causis, docent multiplices eiusdem Pontificis ante celebrationem Synodi scriptæ literæ, quibus illas personas ad eam vocauit. Inter quas Isimbertus [d] Pictauiensis Episcopus, grauissima accusatione circumuētus est, quòd cùm Gregorius iussisset causam Comitis Pictauiensis, qui assereretur duxisse in uxorem consanguineam suam, examinari per Legatos Apostolicæ Sedis, Amatum Episcopum Olorensem, & Gozelinum Archiepiscopum Burdegalensem, aliosque simul collectos; iidemque ad cognoscendam causam congregati fuissent in vnum: aduersùs eos Pictauiensis Episcopus milites immisisset, qui alios verberibus, contumeliis alios affecissent. Cuius rei causa iussus Romam venire, cùm minimè comparuisset, suspensus est ab officio. Laudauit verò Gregorius [e] Guillelmum Comitem, qui paruisset Ecclesiæ iubenti diuortium donec causa pleniùs nosceretur. Cui roganti vt liceret retinere feminam illam sub sororis ipsius custodia, quousque per Synodum causa finem acciperet; hoc Pontifex denegauit, ipsamque longiùs ablegandam mandauit. Scribens [f] quoque ad Patriarcham Aquileiensem de iis quæ præcipuè in eâdem Synodo fuissent stabilita, ait secūdùm antiquorum Patrum auctoritatem decretum esse, vt ministri sacri qui concubinas haberent, nisi illis dimissis dignam pœnitentiam agerent, ab officiis & beneficiis penitùs repellerentur; qui verò simoniacè promoti essent, absque vlla spe recuperationis deponerentur. Quæ sancita in Synodo, curauit idem Gregorius per vniuersalem Occidentalem Orbem promulganda, de iis scribens ad [g] plures diuersis locis Antistites: ipsisque primariis Germaniæ Archiepiscopis, Annoni Coloniēsi, & Sigefrido Moguntino, mandauit [h] ob eamdem causam Synodos congregare. Præstitit illud quidē Moguntinus, sed (sicut aliàs) incassùm, obstantibus clericis fornicariis; prout testatur hoc eodem annó Lambertus. Quo etiam auctore constat, anteà eumdem Sigefridum pro causâ Babenbergensis Episcopi simoniaci, quem ipse ordinarat, Romam venisse, & vix ad communionem à Gregorio acceptum esse: sed & versipellem hominem, abusum nomine Romani Pontificis ad commodum Regis Henrici, illegitimam ac præcipitem promulgasse aduersus Thuringiæ Principes excommunicationem, quo milites contra illos bellare detrectantes, ad arma concitaret.

[d] Id. 2. ep. 2. 13. 14. Bar. an. super. & præs.

Isimbardi Episc. Pictauiensis grassatio in Legat. Apost.

[e] 2. ep. 3.

[f] 2. ep. 62.

Decretum de simoniacis et concubinariis.

[g] 2. ep. 62. & seqq.

[h] 2. ep. 67. & 3. ep. 4.

IV. S. Annonis Colon. obitus.

Quod verò spectat ad S. Annonem Archiepiscopum Colomensem; tradit idem Lambertus eum post longam ægrotationem, hoc eodem anno pridie Nonas Decembris ad cælum transisse, & signis ac miraculis post obitum claruisse. Quo anno superiori contigerat à suis Coloniensibus, diabolico instinctu ipsi rebellantibus, ad necem quæri: & nisi occulta fugâ sibi consuluisset, planè à populo in Ecclesiam irrumpentè fuisset occisus. Cuius res præclarè gestas Abbas Sigebergensis cœnobij, & ipse eiusdem sæculi sincerus scriptor tribus libris est [i] prosecutus. Porrò inter insignes tanti Pontificis laudum titulos, ille præ ceteris eminet, quòd in discordiis obortis inter Gregorium Papam & Henricum Regem, semper pro Gregorio steterit; nec vt alij plures, rapi potuerit fauore Principis, vel minis attrahi.

[i] Ap. Sur. 4. Decemb.

V. Henric. Rex simulat suam dilectionem erga Eccles. Rom.

Sed & hoc tempore eumdem Henricum, dubium valdè Saxonicum bellum, in quo totius regni eius incerta alea verteretur, erga Gregorium reddidit mansuetum & obsequentem, cuius opera in diuersis casibus indigere sciret. Quapropter & Nuncios ad eum misisse, & literas scripsisse, quibus se filium Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & ipsi Gregorio subiectum, dilectione vnicum, atque deuotione præcipuum profiteretur, commendans se illi omni affecto amoris & reuerentiæ; insuperque simoniacis resistere, & clericorum castitatem efficaciter procurare videri voluisse: docent hoc eodem anno scriptæ ad eum ab ipso Gregorio [k] paternæ charitatis affectibus refertæ literæ. Verùm statim vt plena potitus est victoria, reuersum ad vomitum, quæ promiserat irrita reddidisse, testantur aliæ eiusdem [l] Pontificis epistolæ: idque Domnizo presbyter in Vitâ Mathildis versibus suis deplorauit.

[k] Greg. 3. ep. 3. 5. 7. 10.

[l] 3. ep. 8. & 9.

VI. Greg. de variis reb. ad diuersos Reges scribit.

Hoc eodem anno idem Gregorius [m] scripsit ad Sancium Aragoniæ Regem, ea occasione quòd Sancius Aragonensis Episcopus Romam venisset petere missionem ab Episcopatu ob graues corporis infirmitates, proponens alios vita & moribus laudatos homines diligendos & ordinandos: verùm eos, licet tales repertos, tamen quòd ex concubina nati essent, respuit Gregorius; Coadiutoremque dari Episcopo consensit magis, quàm penitùs dimittere Episcopatum. Idemque Pontifex binas [n] ad Sueonem Daniæ Regem literas hoc anno scripsit, quibus eius erga Romanam Ecclesiam commendauit studium & reuerentiam; explorauitque fidem, si opportuno tempore aduersùs Ecclesiæ hostes paratus esset auxilium ferre; atque eidem prouinciam quamdam ab hæreticis in Italia possessam obtulit occupandam. Direxit item in Poloniam [o] Ducem eorum Boleslaum, qui censum Apostolicæ Sedi debitum centum marcharum argenti per suos miserat, Legatos ad componendas prouinciæ ipsius Ecclesias, constituendam Metropolim, & augendum numerum Sedium Episcopalium. Pariterque ad [p] Demetrium Russo-

[m] 2. ep. 50.

[n] 2. ep. 51. 75.

[o] 2. ep. 73.

[p] 2. ep. 74.

rum

rum Regem & vxorem eius Legatos misit, ea præuia occasione quòd filius eorum Limina Apostolorum visitans, ipsi Gregorio declarasset, se de consensu parentum Regnum illud dono S. Petri per manus ipsius successoris Romani Pontificis obtinere, velle, exhibita eidem B. Petro debitâ fidelitate. Cuius desiderio Gregorius acquiescens, illius Regni gubernacula ei ex parte B. Petri addidit; ea videlicèt (vt ait) intentione, vt B. Petrus eosdem Reges, ac Regnum ipsorum sua apud Deum intercessione custodiret, & cum omni pace, honore, & gloria, idem Regnum vsque in finem vitæ tenere eos faceret & huius militiç finito cursu impetraret eis apud supernum Regem sempiternam gloriam. Hæc Gregorius: quæ reddere voluimus, vt eo exemplo intelligatur, quomodo contigerit plura Regna oblata reperiri Apostolicæ Sedi. Nempè Christiana Regum pietas efficiebat, vt persuadentes sibi magis protectione S. Petri Apostolorum Principis, quàm armis Regna defendi, offerrent illa eidem Petro, à quo per successorem eius Romanum Pontificem acciperent in feudum, præstito eidem fidelitatis iuramento. Porrò iactatum bellorum fluctibus Demetrium Lambertus in Chronico hoc eodem anno demonstrat, dum eum ad Henricum Regem pro auxilio contra fratrem venisse tradit.

Russia Roman. Ecclesiæ oblata.

Vnde contigerit plura Regna offerri Eccles. Rom.

VII. Anni huius parte postrema, nempè Natali die Redemptoris, à quo nonnulli Chronographorum nouum auspicantur annum, potentissimus homo Cincius, vel Quintius, siue Cinthius, Vrbis Præfectus, quem Gregorius Papa de variis excessibus sæpè frustrà monitum, tandem excommunicauerat, mediâ nocte cum armatis militibus irruens in Ecclesiam, in qua idem Pontifex sacris indutus vestibus altari adstabat Missarum solemnia celebrans; eundem iniecta in capillos manu, multis contumeliis affectum de Ecclesiâ protraxit, & in domum quamdam munitissimam abripuit: quousque fama tam atrocis facti per Vrbem diffusâ, vniuersus populus domum Cincij aggressus, Pontificem liberauit, & quæ Cincij erant tam intra muros quàm extra, ferro & igne demolitus est. Narrat hæc Lambertus; quæ apud Vrspergensem posita sunt anno sequenti. Eadem & Guillelmus Bibliothecarius in Vitâ Gregorij; vbi ait, omnia ista concinnata esse artibus Guiberti antiqui schismatici, & inde Episcopi Rauennatis; qui cùm Romæ interfuisset Synodo, illic post eam absolutam remansit vt Gregorium remoueret à Sede, cuius ipse appetentissimus esset: liberato verò ab eius insidiis Pontifice, acceptâ ab eo licentia Rauennam isse, ibique conspirationem rebellium Episcoporum Longobardorum machinatum esse: insuperque Hugonem Candidum Cardinalem & ipsum olim schismaticum Cadaloicum, sed posteà misericorditer ab Ecclesia receptum, rursùm ab eodem Gregorio diuulsisse; atque Regi Henrico coniungere studuisse. Porrò Cincium post alia quoque impia perpetrata, cùm ad Regem Henricum, remunerationem ab eo potiturus accessisset, subitaneâ pessimâ morte defunctum esse, habent eadem Acta [a] Gregorij Papæ, necnon Bertholdus in Appendice ad Hermannum.

Quæ in Gregor. PP. nefanda commiserit Cincius Rom.

Guiberti Rauen. molitiones in Greg. PP.

[a] *Ap. Baron. an. 1077.*

VIII. Hoc denique anno millesimo septuagesimo quinto celebratum est *Londonia* in Anglia generale totius Insulæ CONCILIVM sub Lanfranco Dorouernensi siue Cantuariensi Archiepiscopo; cuius Acta inter eiusdem epistolas relata habentur, de renouatis pluribus antiquarum Synodorum, Summorumque Pontificum decretis circa disciplinæ Ecclesiasticæ obseruationem, & tam clericorum atque monachorum, quàm etiam laicorum deprauatos mores reformandos. Illud verò imprimis ex Conciliis Toletano Quarto, Mileuitano, atque Bracarensi, statutum est, vt singuli Episcopi secundùm ordinationis suæ tempora sederent; præter eos qui ex antiqua consuetudine, siue suarum Ecclesiarum priuilegiis, digniores sedes haberent.

Concil. Angliæ. pro reformat. morum.

De ordine consessus Episc.

IESV CHRISTI

An. 1076.

GREG. VII.

An. 4.

MICH. VII. DVC.

An. 5.

I. ANNVS Chtisti millesimus septuagesimus sextus, Indictione decimaquarta inchoatus, turbulentissimus extitit ob Ecclesiasticas perturbationes, Henrici Regis opera in Romanum Pontificem Gregorium excitatas. Cùm enim idem Rex post obtentam victoriam aduersùs Saxones, timore solutus contemneret implere ea quæ Apostolicæ Sedis Legatis antè promiserat; eum contemptum Gregorius haud diutius tolerandum esse censens, huius anni exordio, nēpe sexto Idus Ianuarij, ad eum scribens [b], imprimis *Salutem & Apostolicam Benedictionem* ea conditione impertiuit, *si tamen* (inquit) *Apostolica Sedi, vt Christianum decet Regē, obedierit*: posteà verò questus est quòd excommunicatis à Sede Apostolica ac Synodo Romana communionem scienter exhiberet; itemque quòd Episcopatus quosdam sub Romanæ Ecclesiæ dominio positos, personis etiam ipsi Gregorio ignotis conferre præsumpsisset; ac denique quòd decreta Synodalia contra labem simoniacam & clericorum luxuriam promulgata contempsisset. Quamobrem & Legatos in Germaniam misit, qui Regi denunciarent (inquit Lambertus hoc anno) vt secunda feria secundæ hebdomadæ in Quadragesima ad Synodum Romæ occurreret; de crimioibus quæ obiicerentur, causam dicturus; alioquin sciret, se absque omni procrastinatione eodem die de corpore Saoctæ Ecclesiæ Apostolico anathemate abscindendum esse.

Henrici Reg. contemptus in Sedem Apost.

[b] *Greg. l. 3. epist. 10.*

Vocatur Romam, causam dicturus.

II. Quibus Rex acceptis, vehementer permotus (pergit idem Lambertus) statimque abiectis cum graui contumelia Legatis, omnes regni sui Episcopos & Abbates Vvormatiæ Dominica Septuagesimæ conuenire præcepit, tractatus cum eis volens ad deponendum Romanum Pontificem, si qua sibi via ac ratio pateret. Hæc ille. Sed qui ex abditis in lucem ediderunt Vitam Henrici huius, ac promulgarunt Bennonis schismatici in Gregorium Papam calumniis cōfertum volumen, quod superiùs contigit rationibus apertissimis confutari; iidem consartores imposturarum, commentitias quasdam literas Henrici Regis nomine ad Annonem Colonien-

Imposturæ Nouatorum in Gregor. PP.

sem Arebiepiscopum de Indictione conuentus Wormatiensis, post Henrici Vitam apposuerunt Quarum falsitas vel ex eo satis conuincitur, quòd constet testificatione eiusdem Lamberti, Germani auctoris tunc viuentis, & res gestas præ oculis habentis, non antè indictum esse conciliabulum Wormatiense[a], quàm legatione acceptâ à Romano Pontifice, Henricus hoc eodem anno id facere est aggressus: ipsum verò Annonem anno superiori defunctum esse non solùm idem auctor affirmet, sed etiam confirmet qui eodem æquè tempore vixit scriptor rerum ab eodem S. Annone gestarum, necnon Sigebertus, Albertus Stadensis, aliique plures. Cùm alioqui etiamsi ad alium quempiam tunc verè existentem Episcopum, Regem scripsisse finxisset impostor; adhuc tamen ex facti euidentia, mendacij redargui potuisset, quòd non ad Pentecosten, (vt habet epistola) sed ad Septuagesimæ Dominicam indictum fuerit à Rege *Vuormatiense* [b] *Conuenticulum*. Nec verò ob aliam causam ista à Schismaticis conficta sunt, nisi vt Gregorius sanctissimus Pontifex calumniis infamatus apud omnes vilesceret, dum eâ epistola accusatur minitatus esse regnum animamque Regi tollere, nunciosque Regios carceri mancipasse, ac nuditate, frigore, fame, siti, plagis contriuisse, demumque summa ignominia per ciuitatem circumduxisse. Verùm & ea aliâ quoq; parte ista calumnia ex seipsa corruit, quòd tam enorme facinus sui immanitate longè lateque vulgandum, à nemine antiquorum auctorum fuerit vnquam scriptum quod nec extitisse aliquando, ea nuper recensitis Gregorij [c] ad Regem literis, in quibus agit de ipsius Legatis, satis quisque poterit intelligere.

[a] [Pro isto conciliabulo multùm laborauit *Gol lastus* aduersus Baronium: sed eius conatus irritos reddidit *Gretserus* c. 24. Apol. Baron & lib. 1 cont. Replic. cap. 19 de quibus dictum est ad an. 774. post num. IV.]
[c] *Greg. ep.* 10 *in fin.*

III. CONVENTICVLVM VVORMAT. PRO DEPOSITIONE GREG. PP.

Vt igitur redeamus ad narrationem Lamberti, auctoris fide præstantis; ait ipse, Regem statutâ die Vuormatiam venisse, simulque Episcopos & Abbates amplissimo numero: commodeque tantis rebus conficiendis interuenisse Hugonem Blancum, siue Candidum, Cardinalem, quem ante paucos dies propter ineptiam eius & mores inconditos Papa de statione sua amouisset; deferentem secum de vitâ &, institutione Papæ scenicis figmentis consimilem tragœdiam eius verò auctoritatem gratissimè amplexatos, sententiam promulgasse quòd Papa esse non posset, nec aliquando fuisset, qui tantis vitam probris commaculasset: cumque ceteri omnes damnationem eius promptissimo animo subscriberent, tamē Adalberonem Vvirtzburgensem Episcopum, & Herimannum Metensem, aliquamdiù restitisse, asserentes cōtra canonum scita esse, vt Episcopus aliquis absens, absque generali Concilio, sine legitimis accusatoribus & testibus, needum probatis criminibus quæ obiicerentur, condemnaretur; nedum Romanus Pontifex, aduersùs quem nec Episcopi, nec Archiepiscopi cuiusquam recipienda esset accusatio: verùm his nihil obstantibus, agente Vvillelmo Traiectensi Episcopo Regi charissimo qui causam eius pertinaciùs tuebatur, ex nomine omnium plenas contumeliarum literas Romam missas esse, quibus denunciaretur Romano Pontifici, vt Pontificatu quem contra Ecclesiasticas leges vsurpasset, se abdicaret; sciretque post eam diem quicquid ageret, iuberet, decerneret, irritum futurum: Porrò Legatos summo conatu iter accelerantes, pridie quàm à Papa *Romæ* SYNODVS indicta celebraretur, ingressos in Vrbem, literas tradidisse, ac ceteram legationem verbo non minùs cōtumelioso, quàm scripto executos esse: Papam verò nihil permotum atrocitate nuncij, postera die literas in Synodo publicè recitari fecisse; & cūctis qui conuenerant Episcopus decernentibus, & Regem excommunicasse, & cum eo præcipuos facinoris architectos, Sigefridum Archiepiscopum Moguntinum, Willelmum Episcopum Traiectensem, & Robertum Episcopum Babenbergensem: ceteris autem conspirationis participibus diem statuisse, quâ nisi Romam accederent causam dicturi nouæ huius & inusitatæ rebellionis, similem ceteris excommunicationis sententiam sortirentur. Hæc omnia Lambertus. quibus prorsùs consentientia habent eiusdem temporis Scriptores, Domnizo presbyter in Vitâ Mathildis, aliusque presbyter Pœnitentiatius S. Anselmi Lucensis Episcopi in eius Vitâ, & scriptor Actorum ipsius Gregorij Papæ omnes multis conclamationibus adeò procacem schismaticorum audaciam detestantes. In quâ tamen adimplenda haud eò progredi ausa est impiorum factio, (prout vidisti) vt ipsum Gregorium à Sede Pontificali deponeret; sed vt seipsum deponeret, ad eum conscripsit. Ceterùm qui literas Conciliabuli Romam detulit in Actis Gregorij, & apud Domnizonem, vocatur Rolandus Parmensis, aliàs Taruisiensis clericus: præter quem missus quoque fuit alius (vt narratur in Vita S. Anselmi) nomine Eberardus natione Teutonicus, qui circuiret Italiam vt schismatica omnes inficeret contagione; quem & ait, inaudita temeritate reconciliasse interdictos à Papa, atque ex parte domini sui Regis indixisse vt officium more priori celebraret.

HENRIC. REX EXCOMMVNICATVS IN CONC. ROM.

In vita autem Gregorij additur, sequenti die post Rolandi habitam in Synodo inuectiuam aduersùs Pontificis orationem, allatas esse literas Episcoporum Vltramontanorum, quibus confitebantur se nimiùm deliquisse, & postulabant veniam, spondentes omnem imposterum Sedi Apostolicæ obedientiam. Sed in Actis Salzburgensibus, vbi agitur de S. Gebehardo eius ciuitatis Archiepiscopo, traditur, in his adeò periculosis temporibus, præter ipsum Gebehardum, atque Altmannum Patauiensem, Adalberonem Vuirtzburgensem, Herimannum Metensem, Meginvvardum Frisingensem, præter hos solos quinque, in toto Regno Teutonico, Episcopum Catholicum inuentum non fuisse; qui scilicèt pro Gregorio Papa aduersùs Regem apertè stare ausus fuerit. Cùm alioqui Albertus scribat, Saxonicos Episcopos nequaquàm assensum præbuisse eiusmodi inaudito reliquorum facinori. Habet verò etiā Domnizo de clarissimis feminis Beatrice atque eius filiâ Mathilde Comitissis, ipsas, etsi propinquæ Regi sanguine essent, nequaquàm à Gregorio Pontifice recessisse, sed magis magisque ei inhæsisse; ita tamen vt mediatrices agerent apud Regem, quò eum Ecclesiæ conciliarent. Sicut & mater ipsa Regis Agnes Augusta, tunc adhuc viuens, & perstans Romæ in sanctissimæ vitæ instituto excubandi ad sacra Limina Apostolorum, eidem Pontifici immobiliter adhæsit vsque ad extremum vitæ spiritum; quem anno sequenti feliciter exhalauit in Domino.

IV. QVINAM IN GERMAN. PRO GREG. STETERINT.

Porrò

V.
GREGOR. PROMVLGAT DEPOSITIONEM HENRIC.

[d] Greg. 3. ep. 6.

[e] Ibid. in Act. Conc. Rom. Tertij sub Greg. VII.

Porrò vbi Gregorius de consilio centum & decem Episcoporum (vt habent Acta) qui Synodo interfuerunt, anathematis sententiâ perculit Henricum Regem; de eo dedit ad omnes Christi Fideles literas[d] Encyclicas, quibus & ipsam in eum excommunicationis atque depositionis sententiam addidit, vnà cum absolutione iuramenti fidelitatis omnium vbique ipsius subditorum. Extatque [e] insuper aliud eiusdem Synodi decretum de excommunicatione Sigefridi Archiepiscopi Moguntini, aliorúmque qui spontè eius sceleri subscripserunt, tam Germanorum, quàm Longobardorum; ac de illorum qui non spontè consenserunt, vocatione Romam ad peragendam satisfactionem; itémque de nonnullorum Antistitum & Comitum Gallorum excommunicatione, qui vel excommunicatis communicassent, vel diuersas Ecclesias infestassent, aut alia delicta commisissent. Sed & ad hanc Synodum spectare noscuntur, quæ alio[f] loco sub titulo *Dictatus Papæ*, positæ leguntur eiusdem Gregorij Papæ sententiæ breuiores de Priuilegiis Romani Pontificis, & Apostolicæ Sedis auctoritate, quæ semper in Ecclesia Catholica vsu recepta fuissent; ita ob vrgentes casus præsentis schismatis declaratæ & promulgatæ, vt ex iis reprimeretur audacia Schismaticorum Præsulum ac Principum. Habet verò Guillelmus Bibliothecarius in Vita ipsius; post anathema in Regem & inhærentes, in Romana Synodo hoc anno prolatum, conuenisse *Papiæ* in Longobardia schismaticos Episcopos, & idem anathema in Romanum Pontificem retorsisse: Principes autem quid facturi essent ancipites, consuluisse peritos, num esset habendus pro excommunicato Pontifex; responsúmque ab illis scitè atque prudenter, Romanum Pontificem à nemine iudicandum, ob idque à nullo excommunicari posse; excommunicatosque esse, qui talia præsumpsissent. Sed quod dictum est de Episcopis Longobardiis; licèt ipsi inhæserint Regi, secùs tamen contigit de Episcopis Venetiarum prouinciæ, Aquileiensis Ecclesiæ, & aliis ei subditis, quos Gregorio adhæsisse indicant eius epistolæ[g]; quibus & constat, Mediolanenses milites cum eorum Duce Vvifrido, pariter contra Regem fauisse Pontifici.

[f] 2. ep. 55.

ROMAN. PONT. A NEMINE EXCOMMVNICARI POTEST.

[g] 1. ep. 14. 15. & 3. ep. 7.

VI.
DIVINA VINDICTA IN SCHISMATICOS.

Iam verò quæ post excommunicationem Dei vindicta secuta sit impios, videamus ex eodem qui suprà Lamberto Germano homine, eiusdem temporis scriptore candido; quem neque priuatus affectus suæ gentis, suique Principis, valuit à veritate dimouere. Ipse igitur de Vvillelmo Traiectensi Episcopo, quem præ cæteris pro Rege stetisse in conciliabulo Vvormatensi dixit, addit, illum, cùm multa perageret in iniuriam Romani Pontificis omnibus pene diebus solemnibus inter Missarum solemnia rabido ore declamare, breuî repentinâ correptum grauissimâ ægritudine, inter acerrimos cruciatus animæ & corporis quibus vrgeretur; miserabili eiulatu coram omnibus vociferatum esse, *Iusto Dei iudicio se & præsentem vitam amisisse & æternam, quòd Regi ad omnia quæ perperàm intendisset operam suam summo annisu tribuisset, atque in spem gratiæ eius Romano Pontifici sanctissimo, & Apostolicarum virtutum viro, graues contumelias sciens & prudens innocenti irrogasset*: sicque in eam vocem, sine communione, sine satisfactione vlla expirasse. Sed hæc latiùs explicata, ex Annalibus Ecclesiæ Magdeburgensis Langius in Chronico Citicensi recitans, ait, cùm Regi Henrico Traiecti existenti oblata fuisset excommunicatio in ipsum à Romano Pontifice illata, eumdem Vvillelmi consilio eam vilipendisse, ipsumque Vvillelmum inter Missarum solemnia sermonem ad populum habentem, eam deridere tamquam nullius esset valoris cœpisse: verùm repentè eo ipso loco correptum ægritudine, eâdem ingrauescente mandasse Regi, *tam se, quam ipsum Regem, & omnes iniquitati eius fauentes, damnatos esse in perpetuum*: ac circumstantibus dixisse, adstare ad lectum dæmones, qui mox vt expirasset, eum rapturi essent; ideóque circumstantes clericos rogasse, ne se post eius mortem fatigarent faciendo pro eo supplicationes: sicque in desperatione defunctum esse, & postquàm diù iacuisset insepultus, Apostolico iussu sine commendationibus sepultum esse. Hæc ibi: pergítque auctor narrare de aliis compluribus Henrici fautoribus Episcopis, aliísque Principibus, qui diuersis casibus miserrimè interiêre. Moguntinos autem, & alij pœnitentes ab Henrico discedentes, diuinæ vindictæ sententiam euasêre. Successit autem Vvillelmo Traiectensi schismatico Henricus Catholicus: ad quem, petentem num orandum esset pro iis qui in schismate mortui essent, extat rescripta Gregorij[h] epistola id faciendum negantis.

VVILLELMI EPISCOPI TRAIEC. TERRIBILIS CONFESSIO.

[h] 4. ep. 16.

VII.
QVÆ MALA CONTIGERINT REGI HENRICO.

Sed quænam Regem ipsum sint pariter secutæ post excommunicationem vindictæ, idem Lambertus pluribus narrans, tradit mox aduersùs eum Sueuos & Saxones rebellasse, ac formidando apparato prælio insurrexisse: sed & maiores Germaniæ Principes ab eodem defecisse, eisque Archiepiscopum Moguntinum, vnà cum aliis compluribus, aduersùs Regem adhæsisse. Fuit verò horum suasor Vdo Archiepiscopus Treuerensis, qui Romam veniens, Gregorium vt verè Summum Ecclesiæ Hierarcham veneratus, rediens in Germaniam concionator extitit veritatis. Quo etiam tempore Hermannus Metensis Episcopus, studiosus obseruator iurium Apostolicæ Sedis, cùm inter alia consuluisset Gregorium, quid illis respondendum esset qui dicerent non debere Regem excõmunicari neque deponi, ab eo epistolam[i] recepit, scriptam Tibure octauo Calendas Septembris, quâ docetur id iure fieri, vsúque receptum fuisse, vt prædecessores Pontifices excommunicarẽt Reges & Imperatores, eosdémque Imperio siue Regno priuarent. Nihilominùs idem Pontifex Henrico compatiens literas[k] encyclicas dedit ad omnes Præsules ac Principes, cæterósque Ecclesiasticos & sæculares quoscumque Christi Fideles, tum vt ipsum hortarentur ad pœnitentiam, quòd cuperet eum, si verè scelerum pœniteret, ab omni nexu liberare; tùm vt vitarent excommunicatorum & impœnitentium communionem: & interim tamen omnibus Episcopis districtè prohibens, ne quis Regem præsumeret, quomodocumque inconsultâ Sede Apostolicâ ab excommunicatione absoluere. Qui si perseueraret impœnitens, tunc initâ maturâ deliberatione, alius eligeretur auctoritate Apostolicâ Rex Catholicus, qui Imperium iustè administraret. Hæc Gregorius.

CONSVLTATIO HERIMANNI.

[i] 4. ep. 2.

[k] 4. ep. 1 & 3.

VIII.

Quæ verò inde secuta fuerint, narrat Lambertus testis fidelis; nẽpe, cùm postremæ istiusmodi

Pontificiæ literæ ad Teutonicos datis innotuissent Episcopis ac Principibus Germaniæ, Catholicæ fidei, Ecclesiæque Romanæ defensoribus; statuisse simul ad comitia conuenire *Triburiam* decimo septimo Calendas Nouembris: cúmque eòdem aduenissent etiam Legati Apostolicæ Sedis Sigehardus Patriarcha Aquileiensis, & Altmannus Episcopus Patauiensis; productis in medium cunctis Regis criminibus atque sceleribus, quibus Ecclesiam & Rempublicam ab ipsa ineunte ætate pessumdedisset; omnes in eam sententiam pedibus iuisse, vt eo priuato alius Rex crearetur, qui res in pristinum statum restitueret, & destrueret omnem cuiuscumque hominis altitudinem, extollẽtem se aduersùs iustitiam & veritatem Dei, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ auctoritatem: adeóque constantes in ea sententia perstitisse, vt quamuis Henricus (qui collectis ad villam Oppenheim suæ factionis assertoribus, nonnisi Rheno fluuio à castris Principũ dirimebatur) frequentibus missis Triburiam legationibus omnimodam polliceretur emendationem; quin & Regni administratione cedere, dũmodò eius insignia apud ipsum remanerent; tamen nihil penitùs ab eis aliquo supplicationum genere per multos dies impetrare potuerit, donec ex vtraque parte expeditis ad prælium armis, primo diluculo eius diei quæ vltimam cladem Reipublicæ allatura timebatur, Principes ad Henricum Legatos miserunt, quibus ei significarent, se his conditionibus inducias ei concessuros, si Romano Pontifici per omnia subditum se, dictóque obtemperantem fore polliceretur, & criminum suorum conditioné eius iudicio permitteret, cum quo ipsi acturi essent, vt idem in Purificatione S. Mariæ Augustam occurreret, ibique celeberrimo conuentu habito Principum totius Regni, discussis vtrarumque partium alienationibus, ipse suo iudicio vel abdicaret vel absolueret accusatum: hinc autem se capturos experimentum vtrùm Rex oblatam conditionem gratanter acciperet, si omnes quos Papa excommunicasset protinùs à se ablegaret; ipséque Spiram secedens cum solo Episcopo Virdunensi, paucísque ministris, priuatam interim vitam ageret, nullis Regiæ dignitatis insignibus vtens, nihil de negotiis publicis disponens, nullámque Ecclesiam ingrediens, vsque ad Synodicam causæ suæ examinationem; ac de his omnibus sacramenta & obsides daret: si quid verò eorũ præuaricaretur, vel si post diem anniuersariam excommunicationis suæ, ipse suo vitio inabsolutus permaneret; tunc absque retractatione in perpetuum causâ cecidisse censeretur, ipsíque omni erga illum iurisiurandi religione liberati essent. Hæc inter eos gesta narrat Lambertus.

CONVENTVS TRIBVRIEN. CAVSA REGIS.

QVAE REGI CONDITIONES IMPOSITAS.

IX.

IN ITALIAM PROFICISCITVR AD SVM. PONTIF.

Addit verò, iis à Rege auditis, ipsum lætum admodùm de vrgentis calamitatis auersione, promptissimè conditiones acceptasse, statimque per omnia impleesse: Principes autem cuncta Summo Pontifici per Legatos Romam missos significasse, enixè flagitantes vt sedandis tantis tempestatibus statuta die suam non dedignaretur præstare præsentiam. Sed & Regem certò scientem, omnem suam in eo verti salutem, si ante anniuersariam diem excõmunicatione absolueretur, nec satis sibi tutum existimantem, vt causa sua intra Germaniam coràm adeò obstinatis accusatoribus ventilaretur, optimum factu iudicasse, Romano Pontifici intra Italiam occurrere: paucísque ante Natalem Domini diebus, iter aggressum esse cum vxore & filio paruulo, nec quemquam ex omnibus Teutonicis virum ingenuum comitatum eum esse regno excedentem, præter vnum & ipsum nec genere nec opibus conspicuum: cúmque impensis tam longi itineris egeret, multisque supplicaret, quibus incolumi Republicâ sæpènumerò profuerat; paucos admodùm extitisse, qui vel veterum beneficiorum memoriâ, vel præsenti humanarum rerum spectaculo permoti, necessitatem eius releuarent. Pari quoque modo cæteros excommunicatos, obtinendæ citiùs absolutionis studio, ardentissimè iter accelerasse in Italiam; nec tamen in societatem itineris Regem admittere, Principum, vel potiùs Romani Pontificis metu absterritos passos esse. Hæc Lambertus: qui pergit narrare de immensis incommodis, quæ Rex eo itinere passus est ab asperrima hieme, & à Principibus Germanis qui montium aditus præcluserant, ne transire posset, ac denique ab ipsis propinquis suis: adeò indignatio Domini (inquit auctor) non solùm sacramentis, & frequentibus beneficiis sibi obnoxios, sed etiam amicos & genere propinquos ab eo auerterat. Quæ autem in Italia ei contigerunt, dicentur anno sequenti.

DIFFICVLTAS ITINERIS.

X.

GREGOR. CREAT REGEM DALMATIAE.

Interim admiratione planè digna res accidit, vt quo anno Henricus Rex se schismate ab Ecclesia separauit, Rex barbarus eidem se coniunxerit, subditúmque constituerit. Siquidem hoc eodem anno millesimo septuagesimo sexto, mense Octobri, Demetrius, idemque Suinimir dictus Croatiæ, Dalmatiæque Dux, in *Synodo Salona* in Dalmatia à Legatis Apostolicæ Sedis, Gebizone tunc monasterij SS. Bonifacij & Alexij Abbate, posteà verò Cesenate Episcopo, & Folcuino Forisempronij Episcopo, habitâ; nomine Gregorij Papæ ab iisdem Legatis Regio nomine dignitatequé inuestitus est per vexillum, ensem, sceptrum, & coronam; ipséque de concordi totius Cleri, Populique Croatarum Dalmatarúmque consensu, pro eodem Regno fidelitatem Sedi Apostolicæ, ipsique Gregorio, ac eius successoribus, in manus Legatorum iurauit, tributúmque annum ducentorum Byzantiorum in perpetuum constituit. Est enim de his nobile[l] monimentum in Vaticanâ Bibliothecâ in codice qui inscribitur *Cencius Camerarius* de censibus Apostolicæ Sedis. Extatque insuper eiusdem Gregorij posteà data epistola[m] ad Wezelinum Ducem erigentem se contra Demetrium, quâ sub intermioatione excommunicationis iubet eum arma deponere, & si quid contra eumdem Regem haberet, iudicium Sedis Apostolicæ expetere.

l Rec. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.
m Greg. 7. ep. 4. ap. Baron. an. 1079.

XI.

REX ARABVM HONORAT GREGOR. PP.

Sed maioris planè est admirationis, eodem anno quo resiliit filius Christianus, ac contumeliis patrem exagitauit, Regem Arabum Saracenum nomine Anzir, qui regnabat in Mauritania Sitifensi, agnoscentem Romani Pontificis supra omnes Ecclesias principatum direxisse Romam presbyterum Seruandum nomine, ab eodem Pontifice consecrandum Hipponensem Archiepiscopum: & vnà cum aliis muneribus misisse quos habebat captiuos Christianos, dum Rex Christianus filios liberos ducebat captiuos in schisma. Extant enim de his literæ eiusdem[n]

n 3. ep. 21.

Pontificis ad ipsum Regem Anzir; quibus & ei benedictionem Apostolicam licèt Saraceno impertiuit, qui indignum (vt vidimus) iudicauit schismaticum Regem. Denique hoc eodem anno, iisdemque fermè diebus quibus discessio ab Apostolica Sede facta est ab Henrico Rege, Rogerius Siciliæ Comes (cui ipsius frater Robertus Guiscardus Northmannorum Dux, eam dem Siciliam administrãdam commiserat) contra Paganos pugnaturus, festinus accurrit vt ab ipso Gregorio Pontifice mereretur absolutionem accipere delictorum, atque eius benedictione fulciri: cui Gregorius, nihil remittens legum Ecclesiasticarum obseruantiæ, eâ conditione annuit, vt non ampliùs cõmunicaret cum eodem Ramberto ipsius fratre excommunicato. Testantur namque hæ literæ[a] eâ de re scriptæ pridie Idus Martij ad Arnaldum Archiepiscopum Acheruntinum.

ROGER. SICIL. COMES PETIT. ABSOLVTIONEM A GREG.

[a] 3. ep. 11.

XII. HERLEMBALDI DVCIS MARTYRIVM. *De quo Bar. an. 1051 & præsenti.*

Eodem verò anno *Herlembaldus* dux Catholicorum Mediolanensium, qui olim ab Ierosolymitana peregrinatione reuersus, ab Alexãdro Papâ, aliisque sanctissimis viris impeditus, ne (quod maximè appetebat) monachus fieret; acceptoque ab eodem Pontifice sacro vexillo, quo aduersarios reprimeret, iussus contra hæreticos atque schismaticos vsque ad proprij sanguinis effusionem viriliter decertare: cùm id constantissimè per decem & octo fermè annos implesset, tandem occatus ab ipsis gloriosum est martyrium consecutus. Quod descripsit Syrus presbyter, qui eum familiarissimè nouit, in Vita S. Arialdi Martyris, cui Herlembaldus in reformanda Ecclesia Mediolanensi, & à malignorum consiliis defendenda, strenuum se socium semper exhibuit: estque præclara eiusdem Ducis memoria in epistolis[b] Gregorij Papæ ad eum datis.

[b] 2. ep. 26. 27. 28.

IESV CHRISTI

AN. 1077.

GREG. VII.

AN. 5.

MICH. VII. DVC.

AN. 6.

I. ANNO Christi millesimo sexagesimo septimo, Indictione decimaquintâ, Gregorius Papa iter aggressus cum Mathilde Comitissâ, vt statutâ die Augustam cum Principibus Germanis veniret ad discutiendam Regis Henrici causam; cùm iam peruenisset in Lõgobardiam, audito Regis in Italiam aduentu, (quippe qui superatis ingenti difficultate asperrimis montium Alpium iugis, iam prope aderat) diuertit in castellum munitissimum Tusciæ, Canusium dictum, expectans vtrùm ille ad postulandam absolutionem, an verò ad vlciscendam excommunicationem veniret. Sed ne diù ambigeret, fecêre Germani Episcopi & Principes qui olim Regi adhæserant, Canusium affluentes absolutionis obtinendæ gratiâ: quos Pontifex variis iniunctis pœnitentiis probatos, tandem in Ecclesiam restituit. Cùm autem & ipse Henricus, intercessionem Mathildis consobrinæ suæ flexis genibus (vt habet Domnizo) efflagitans, tamque ipsius operâ, quàm aliorum Italiæ Principum, necnon viri sanctissimi Hugonis Abbatis Cluniacensis, omnium quarumcumque satisfactionum genera spondens, instantissimè ageretur ante diem anniuersarium excõmunicationis, qui imminebat, absolueretur; è contrà verò Pontifex cunctaretur, tùm quòd incongruum esse diceret, absentibus Germanis Principibus eius accusatoribus causam decidere, tum quòd vereretur in Rege solitam animi inconstantiam: tamen (inquit Lambertus; hæc pluribus describens) superatus tandem importunitate perurgentium, & grauitate sententiarum, vix & ægrè annuit vt Rex cominùs veniret: qui vt iussum fuerat accedens, & cùm castellum illud triplici muro septum esset, intra secundum murorum ambitum receptus, foris derelicto omni comitatu suo, deposito cultu regio, nudis pedibus, in laneis vestibus, frigore asperrimo, ieiunus à mane vsque ad vesperam cum flatu perstitit, Romani Pontificis misericordiam implorans. Cúmque hoc secundo, tertióque die fecisset, quarto demùm in conspectũ eius admissus, post multa hinc inde dicta, his postremò conditionibus absolutus est, vt die & loco quemcumque Papa designasset, euocatis ad generale Concilium Teutonicis Principibus, præstò esset, & accusationibus quæ intẽderentur responderet; & ad Pontificis sententiam, vel retineret regnum si obiecta purgasset, vel amitteret, si probatis criminibus regio honore indignus decerneretur: vsque verò ad eam iudicij diem, nulla regiæ dignitatis ornamenta vel insignia sibi vsurparet, nihil circa Reipublicæ administrationem suo iure ageret, eósque quorum consiliis se Remque publicam prodidisset, à sua in perpetuum familiaritate amoueret: quòd si purgatis obiectionibus confirmaretur in regno, subditus Romano Pontifici semper, dictoque obtemperans foret. His, & aliis eiusmodi iniunctis conditionibus, postremò additum est, Siquam ipse earum aliquãdo præuaricaretur, irritam fore eam quam nunc tantoperè expetisset anathematis absolutionem, ipsúmque pro conuicto, confessoque habendum; ac Principes iurisiurandi erga eum religione liberatos, Regem alium creaturos fore. Accepit Henricum gratanter conditiones, seruaturúmque se omnia quàm sanctissimis potuit assertionibus promisit, ac scripto firmauit. Sed & quod haud temerè fides ei haberetur, tũ Abbas Cluniacensis fidem suam pro eo interposuit; tum alij Episcopi & Principes huius conuẽtionis auctores, & allatis Sanctorum Reliquiis, sub iureiurando confirmarunt facturum eum esse quod pollicebatur. Hæc omnia Lambertus hoc anno; Domnizo in Vita Mathildis, & ipse Gregorius[a] Papa in literis eâ de re mox ad Episcopos & Principes Germaniæ scriptis quinto Calendas Februarij; cùm ipsam Regis absolutionem contigisse die vigesima quintâ mẽsis Ianuarij (quæ ex antiquo Ecclesiæ ritu conuersioni S. Pauli consecrata est) Domnizo testetur. Porrò ex hac fidelissimâ prædictorum auctorum narratione miraberis, Lector, quomodò non puduerit Bennonem schismaticum, asserere pœnitentiam Regis non spontè factam, sed coactione Pontificis extortam.

GREG. PP. VENIT CANVSIVM.

POENITENTIA ET ABSOLVTIO REGIS HENR.

IVRAMENTA DE OBSERVATIONE CONDITIONVM ABSOLVTIONIS.

[a] Greg. 4. ep. 12.

II. Addit verò Lambertus, post Regem absolutum, Pontificem celebrasse Missam; cúmque

CANONICA PVRGATIO GREG. PP.

ſacratiſſimam Euchariſtiam ſumpturus manu eam teneret, vocato Rege ac vniuersâ adſtantium multitudine, conteſtatum eſſe eam ſe ſumere in iudicium criminum, quæ ſchiſmatici aduersùs ipſum promulgaſſent; vt ſi innocens eſſet, abſolueretur ab omni ſuſpicione, ſi verò reus, ſubitaneâ periret morte; ac poſt illa terribilia verba, cùm idem partem Dominici corporis liberrimè aſſumpſiſſet, populuſque in laudes Dei, innocētię eius congratulatus aliquamdiù acclamaſſet; tandem impetrato ſilentio; conuerſum ad Regem, oblatâ ei reſiduâ Dominici corporis parte, eamdem æquè ei detuliſſe criminum obiectorum canonicam purgationem, ſed Regem inopinatâ re attonitum, & ad tam horrendi examinis neceſſitatem æſtuātem, habito cum ſuis conſilio, refugiſſe illam eo prætextu; quod abſentibus accuſatoribus ſuis haud quicquam virium apud incredulos habitura eſſet quæcumque pro experienda innocentia ſua ſatisfactio. Hæc Lambertus: quæ tacens Domnizo in Mathilde, tantummodò ait Pontificem celebraſſe Miſſam, & ſacrâ Euchariſtiâ communicaſſe Regem.

REX OBLATAM PVRGATIONEM REFVGIT.

III. DONATIO MATHILDIS FACTA ECCL. ROM.

Ar verò ſubdit Domnizo, poſt hæc Mathildem, Gregorij Papæ & Sedis Apoſtolicæ ſtudioſiſſimam, poſtpoſito Rege, donaſſe Romanæ Eccleſiæ omnia ſua bona. De qua donatione agens eiuſdem temporis ſcriptor ſinceræ fidei Leo [b] Oſtienſis Epiſcopus, ait Mathildem Henrici exercitum timentem, Liguriam & Tuſciam prouincias Gregorio Papæ, & S. Romanæ Eccleſiæ deuotiſſimè obtuliſſe; indéque imprimis cauſam ſeminandi inter Pontificem & Regem odij initium ſumpſiſſe. Verùm quod apud illum, hoc factum ponitur anno Domini milleſimo ſeptuageſimo nono, planè conſtat errorem [c] irrepſiſſe in numerum, cùm id & ipſe accidiſſe ponat eodem anno quo contigit Henrici pœnitentia; nempe (vt vidimus) præſenti milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo; quo & donationem factam expreſsè Domnizo (qui tunc viuens, etiam præſens adeſſe potuit) affirmat.

[b] Leo Oſt. lib. 3. c. 48.

[c] Correctus hic error eſt noperâ Oſticoſi editione; ſicuti & alij quamplurimi, auctoritate antiquorum codd. MS.

IV.

Quod autem pertinet ad diſcordias, quæ mox ſubſecutæ ſunt inter Pontificem & Regem; tradit Lambertus, cùm poſt impertitam Regi abſolutionem Gregorius Epponem Citicenſem Epiſcopū miſiſſet, qui vice ſuâ abſolueret omnes qui Regi excommunicato anteà communicaſſent; ipſum ab Italis (nempe Longobardis, qui iampridem à Gregorio excommunicati, aduenienti in Italiam Regi adhæſerāt, exiſtimantes eum ad deponendum Pontificem properaſſe) ingenti fremitu, & irriſoriis exclamationibus exceptum fuiſſe: ſed & Regem, cùm ad eos rediſſet, peſſimè ab iiſdem habitum, quòd tali Pontifici, quem ipſi hæreticum & probris omnibus infamatum prædicabant, maieſtatem Regiam fœdiſſimâ ſubiectione ſubmiſiſſet: eáque de causâ Regem, vt eorum ſibi conciliaret animos, decreuiſſe initum cum Romano Pontifice fœdus abrumpere; & vt inde reparandæ concordiæ initium faceret, vnde fuerat orta diſcordia, reuocaſſe in priſtinum gratiæ & familiaritatis ſuæ gradum eos omnes quos Pontifex ſeueriſſimo anathemate à contubernio eius amouerat: tum aſſiduè in conuentu Principum cœpiſſe detrahere Romano Pontifici, hortarique omnes vt tantarum ab eo iniuriarum vindictam expeterent; demùm conditiones omnes quibus eum Pontifex obſtrinxerat, contemptim tamquam aranearum telam dirupiſſe; abiectiſque omnibus timoris Dei habenis, in omne quod animus & perfidi comites ſuggeſſiſſent, effrenatâ libertate arreptum eſſe.

REX IN PRISTINA RELABITVR.

V. DECERNVNTVR COMITIA GERMANIAE ADVERSVS EVM.

Intereà Epiſcopos & Principes, qui anno ſuperiori aduersùs Regem conuenerant Triburiæ, ſcripſiſſe ad Romanum Pontificem, vt quoniam die condicta, dolo Regis præuentus, Auguſtam venire non potuiſſet ſaltem, in *Forcheim* tertio Idus Martij præſtò eſſe ſatageret, vt ſedandis bellorum ciuilium tempeſtatibus Apoſtolici moderaminis gubernaculum adhiberet: Pontificem autem his acceptis literis, tametſi iam fama defectionis Regis ad eum perueniſſet, tamen miſiſſe ad eum, Gregorium Cardinalem Epiſcopum cum aliis Legatis, per quos eumdem moneret, vt ſecundùm promiſſa ad diem condictum ſe transferret in Forcheim, iudicium ſubiturus de obiectis ei criminibus; quandoquidem & ipſe Pontifex eò ad hoc accelerare propoſuiſſet: Regem verò diſſimulantem quæ moliretur; ſe excuſaſſe quod difficillimis Italiæ negotiis implicitus, haud poſſet infecta illa derelinquere, tamque breui tempore tanta terrarum ſpatia tranſcurrere: Itaque Pontificem miſiſſe protinùs in Germaniam Legatos ſuos Bernardum S. R. Eccleſiæ Cardinalem diaconum, & alium Bernardum Abbatem Maſſiliæ, qui principibus congregatis renunciarent omnia quæ geſta eſſent: ſeque Henrici diligentiâ ita circumuentum eſſe, vt præcluſis omnibus itinerum tranſitibus, nec tutò in Germaniam progredi, nec tutò Romam regredi valeret: proinde monere eos, vt ſuis rebus quaquâ poſſent ratione mederentur, donec & ipſe ademptâ itineris difficultate, ad eos accedere, & collatis in vnum conſiliis, quid magis Reipublicæ expediret, ſecundùm Eccleſiaſticas leges decernere poſſet. Hæc Lambertus; hicque ſuæ imponit finem ſcriptioni: quo fidiſſimo duce nos carentes, cùm qui adeò exactè res geſtas digeſſerit, auctorem habeamus nullum huius temporis, præter Bertholdum qui poſteà nobis occurret; impoſterùm emendicare non cogemur hinc inde ex iis qui tunc viuebant ſcriptoribus: namque à poſterioribus veritatem petere, periculoſum eſſe multoties experti ſumus; quippe qui frequenter quod falſus rumor, vel vana opinatio, ſæpè verò priuata affectio, & interdum aſſentatio ſuggeſſit animo, ſcripſiſſe inueniuntur ingenti præiudicio veritatis hiſtoricæ.

VI. HENR. ET GVIBER. CONIVRANT IN GREG. ET MATHILD.

Igitur Domnizo presbyter in Rebus geſtis Comitiſſæ Mathildis, (quas licèt rudi carmine, tamen verè & hiſtoricè proſecutus eſt) narrat poſt hæc, dum adhuc Gregorius Papa moraretur in Gallia Ciſalpina, vbi tribus menſibus detentum fuiſſe ait) Regem Henricum, auctore Guiberto Archiepiſcopo Rauennate, molitum inſidias vt ipſum Pontificem, atque Mathildem, ſub ſpecie cuiuſdam colloquij intra fluuium Eridanum cum illis habendi, dolo caperet, ſed detectis inſidiis, ambos euaſiſſe periculum. Quò etiam reſpicit, quod idem Pontifex in literis [d] ad Legatos ſuos, & ad Germanos poſteà ſcriptis, queritur ſe in Longobardia inter inimicos Chriſtianæ religionis non ſine

[d] Greg. 4. ep. 23. 24.

magno periculo remansisse. Qui quidem cùm interceptum omninò iter quod parauerat in Germaniam videret, recedens à Longobardia peruenit Romam mense Maio, vt idē Domnizo testatur; sed veriùs (vt ex ipsius literis apparet) mense Septembri.

VII.

RVDOLPHVS CREATVR REX GERM. ADVERSVS HENRIC.

Inter hæc autem Principes Germaniæ præuaricationem Henrici Regis & molitiones aduersùs Romanum Pontificem accipientes; inconsultò ipso Gregorio, *Rudolphum* Ducem Sueuiæ elegerūt in Regem, abdicatō penitùs Henrico; eumdemque Moguntiam ductum Sigefridus eius ciuitatis Archiepiscopus consecrauit. Habet ista Marianus Scotus. Porrò se inscio ista esse peracta, Gregorius[e] posteà iuratus asseruit: ex quibus redarguas falsitatis recentiores, & inter eos Albertum Stadensem, atq; Helmoldum[f] in rebus Slauorum, qui dixerunt Rudolphum promotum fuisse à Papâ, & ab eo coronâ donatum. Nam & auctor anonymus eiusdem Henrici Regis familiaris, qui pauiò post eius obitum Vitam ipsius conscripsit, seu potiùs Apologiam, dum omnem hanc de eiusdem accusatione, excommunicatione, priuatione, atque Rudolphi creatione, historiā breuiter narrat, modestiùs aduersùs Pontificem agens, silentium tantūmodò ei obiicit, dum post absolutionem Henrici Rudolphus regnum inuasit. Sed an tacuerit, docent eius epistolæ[g] ad Legatos suos, duos Bernardos, necnon ad Germaniæ Episcopos & Principes vbi primùm ista facta cognouit, scriptæ; quibus planè innotescit, quàm alieno ipse fuerit animo à discordia, & quantum desiderauerit in Germaniam, si via patuisset, ad res componendas proficisci. Quinimò & cùm Henrici fautores contra ius gentium Legatos Apostolicos pacis sequestros cepissent, nēpe in Longobardia Geraldum Episcopum Ostiensem & in Germania Bernardum Abbatem Massiliēsem; nihilominùs idem Gregorius adhuc sustinuit pro bono pacis, & tantūmodò, vt remedia tantis malis quærerentur, scripsit ad Vdonem Archiepiscopum Treuerensem ac eius Coëpiscopos suffraganeos, pridie Calendas Octobris huius anni. Quæ autem post hæc secuta sunt, de confirmatione Rudolphi, aliisque ad hæc spectantibus, dicentur inferiùs suis locis.

e Id. lib. 7. post ep. 14.
f Helmold. lib. 1. c. 28.
g Greg. 4. ep. 23. 24.

VIII.

PRODIGIA DE INNOCENTIA GREG. PP.

Essent autem hîc attexenda insignia valdè prodigia, quæ ad demonstrationem Gregorij Papæ iustitiæ & innocentiæ, ac confusionem iniustitiæ & impietatis Henrici Regis, eiúsque fautorum, Deus in plerisque tum Episcopistum potentibus laicis, dignatus est variis locis ac tēporibus ostendere: sed ea breuitatis causâ describere prætermittimus; quę poterit qui ea cupit inspicere narrata in anni huius periodo apud Bertholdum Constantiensem huius temporis auctorem, qui ad Hermannum appendicē elaborauit.

IX.

MVLTIPLICES A GREG. DECRETAE LEGATIONES.

Quo verò tempore tot Gregorius vallabatur angustiis, nihil interim remittens curæ Vniuersalis, cuius rector diuinitùs constitutus erat Ecclesiæ; ob diuersa negotia Ecclesiastica, in diuersas prouincias Legationes misisse cognoscitur ex literis de iis rebus scriptis[h] in Minorem Britanniam, Angliā, Galliam, Venetias, Aquileiam. Insuperque in Hispanias[i] misit Amatum Episcopum Olorensem, & Abbatem S. Pontij, cum literis ad omnes Reges & Principes ibi dominātes, pro iuribus S. Petro oblatis, de quibus dictum est superiùs. Necnon in Corsicam[k], Landulphum Pisanum Episcopum, cùm eius insulæ habitatores redire vellent sub dominium Apostolicæ Sedis, vt ante erant. Ac denique mandauit celebrari[l] *Synodum Lingonensem* in Gallia vbi de Inuestituris laicorum prohibendis sanciretur decretum, consentaneum iis quæ ab Hadriano Papâ fuissent in Octaui Synodo eā de re statuta. Quòd enim minimè tot Conciliis à tempore Leonis Papæ Noni, & successorum Pontificum in id incumbentium, destrui potuisset vllo pacto simoniaca ista Ecclesiasticarum rerum, beneficiorumque, à laicis fieri solita collatio; visum est Gregorio, ne ea res noua videri posset, Hadriani Papæ decretum, Oecumenicæ Synodi auctoritate communitum, in medium proferre. Et quamuis sciret, omnes se hâc ex parte Christianos Principes passurum aduersarios; tamen inuicto planè sacerdotali pectore rem aggressus, eamdem anno sequenti in Romana Synodo decreto firmauit.

h 4. ep. 16. & seqq. & lib. 5. ep. 5. & seq. 14.
i ep. 28.
k 5. ep. 2. & 4.
l 4. ep. 22.

DE INVESTITVRIS LAICOR. TOLLENDIS ARS CONCEPTVM.

X.

POENITENTIA PVBLICA REGIS DANIÆ.

Intereà mortuus est hoc anno Rex Daniæ Sueon, cùm non longè anteà edidisset egregium publicæ pœnitentiæ exemplum, quo non solùm priores Christianos Reges imitatus esse, sed etiā superasse visus est: quippe qui cum sacro Circumcisionis peruigilio solemni magnatum conuiuio feriatus, quorumdam Principum clandestinâ obtrectatione parùm honoratè de se habitum comperisset sermonem; occultamque eorum perfidiam temulentię lasciuiis detectā existimans; misisset qui ipsos matutino tempore intra sacram ædem oraturos confoderent; atque ob eiusmodi sacri loci violationē, S. Willelmus Episcopus Rosckildensium inter publica Missarum solemnia ipsum ad sacrarium de more accedentem baculo pastorali repulisset, & humani cruoris carnificem appellasset: continuò Regiam repetēs, abiectis regiæ maiestatis insignibus, insigne pœnitentiæ sagulum sumpsit, ac nudatis pedibus ad atrium Ecclesiæ regressus, in eius se aditu prostrauit, donec Episcopus eò accedens, eumdem veniam suppliciter petentem, & satisfactionem promittentem, introduxit in Ecclesiam: qui & rursum post biduum regio cultu ornatus, pariter inter ipsa Missæ sacra excelsam ædis partem conscendens, coram omnibus grauissimâ semet accusatione perstrinxit, ac collaudatā Antistitis indulgentiā, quod tanto crimini tam repentè ignouisset, pro sceleris expiatione, muneris loco, vnius prouinciæ dimidium sacris atis contulit. Narrat hæc pluribus Saxo[m] Grammaticus, egregiam pœnitentiæ veræ figuram vero eloquentiæ penicillo colorans. Cæterùm defuncto haud diù post Sueoni, successit maior natu filius Haraldus; ad quem mox Gregorius[n] Papa scripsit, monens defuncti patris animæ largis in pauperes eleemosynarum subsidiis, & Ecclesiarum orationibus succurrere: aliisque posteà literis laudauit eiusdem studium atque obedientiam erga Romanam Ecclesiam.

m Saxo Grammat. Hist. Dan. lib. 11.
n Greg. 5. ep 10. & 7. ep. 21.

XI.

Hoc eodem anno, diù rebus Hungaricis fluctuantibus, defuncto Geizâ Rege, electus est Ladislaus: de quo Gregorius[o] Papa ad Nehemiam Strigoniensem Episcopū scripsit, vt eum moneret de reddendâ Sedi Apostolicæ debitā per idoneos Legatos reuerentiā. Id verò præstitisse Regem abundanter, docent ipsius Gregorij redditæ ad eum posteà literæ.

o 4. ep. 25.

XII.

AGNETIS AVGVSTÆ OBITVS.

Ad finem quoque anni, nempe die decimaquartā mensis Decembris, Agnes Aug. mater

Henrici Regis, Romæ felicitet ex hac vita migrauit, ſepultaque eſt ad baſilicam S. Petri apud S. Petronillam: vt teſtatur Bertholdus Conſtantienſis: conſtatque ex epitaphio, eius ſepulchro inſcripto, quo traditur, eam deceſſiſſe anno ab Incarnatione Domini milleſimo ſeptuageſimo ſeptimo, Indictione primâ, anno quinto Pontificatûs Gregorij Septimi, die decimaquartâ menſis Decembris.

[*] Edidit Vegius lib. 3. antiq. Vati.

IESV CHRISTI

AN. 1078.

GREG. VII.

AN. 6.

NICEPH. BOTON.

AN. 1.

I. ANNO Domini milleſimo ſeptuageſimo octauo, Indictione primâ, Gregorius Papa contumaces, eoſdemque excommunicatos, ſiue ſuſpenſos Epiſcopos & Abbates Longobardiæ & vicinatum prouinciarum, rurſùm ad Synodum Romæ celebrãdam primâ hebdomdi Quadrageſimæ, ad dicendam cauſam vocauit[a]; eoſdemque denuò venire contemnentes, in SYNODO Archiepiſcoporum & Epiſcoporum fermè centum, necnon Abbatum, ac diuerſorum ordinum clericorum & laicorum innumerabilis multitudinis, vt habent eius Acta; habita in Eccleſia Saluatoris quinto Nonas Marij, iterùm damnans Guibertum Archiepiſcopum Rauennatem de quo ſuperiùs, ac Thedaldum Archiepiſcopum Mediolanenſem, intruſum ab Henrico Rege, inauditâ hæreſi & ſuperbiâ aduersùs Sedem Apoſtolicam ſe extollentes, ab omni ſacerdotali officio ſuſpendit, & antiquum in eos anathema renouauit: Rolandum illum, qui pro adipiſcendo Epiſcopatûs honore ſuſceperat legationem conciliabuli Vvormatienſis in ipſum Gregorium, excommunicauit, & in perpetuum cenſuit indignum Epiſcopali dignitate: Hugonem Candidum Cardinalem, tertiò factum apoſtatam & hæreticum, omni ſacerdotali officio priuauit, & anathemate percuſſit: aliósque tam Eccleſiaſticos quàm laïcos, ob varia delicta, contumaciaſque paribus cenſuris innodauit: ac denique nonnullos canones circa calamitates præſentium ſchiſmarum ac rebellionum ſanciuit: quæ omnia videre eſt in Actis eiuſdem Synodi inter Epiſtolas Gregorij hoc anno datas. Ex quibus etiam redarguas ea quæ ſiue à Mariana Scoto, ſiue ab alio leguntur ad eius Chronicon appoſita, quæ nec per ſomnium contigerunt; nempe Gregorium priuaſſe regno Henricum, dediſſeque Rudolpho: eumdémque ipſum Gregorium à Rege Sedem Apoſtolicam accepiſſe.

[a] 5. ep. 13.

CONCIL. ROM. CONTRA SCHISMAT. &c.

II. Sed nec prætereundus Benno Pſeudocardinalis, qui aduersùs Gregorij promulgatum in eâdem Synodo decretum, quo ab excommunicatione remouit communicantes cum iis qui communicarent excommunicatis, in ſua epiſtolâ in eum ſcriptâ multa habet planè delira, omni canonica ſcientiâ deſtituta, ac prorsùs hæretica. Quod verò & in Liberium Papam declamat, eò quod communicauerit cum excommunicatis; quàm & in hoc errauerit, conſtat ex iis quæ de ipſo ſcripta ſunt ſuo loco: vt planè cognoſcas, verùm eſt quod affirmat, à Gregorio Papâ præceptum vt Liberij feſtum celebretur, non perperàm factum. Sed homini mentiri ſolito, & in ſcriptione confertâ mendaciis abſque teſte aliquo ea aſſerenti, haud facilè adhibenda fides. Recitat ex Bennone (qui Bruno corruptè apud ipſum legitur) Abbas Vrſpergenſis.

BENNONIS INSCITIA.

III. Cæterùm prædictâ Synodo abſolutâ, mox Gregorius de iis quæ in ea ſancita fuiſſent, literas[b] ſcribens ſeptimo Idus Martij ad Epiſcopos & Principes Germaniæ, petiit vt Vdo Archiepiſcopus Treuerenſis qui Henrico fauebat, & vnus alius Epiſcopus ex parte Rudolphi, Romam venirent, vt Legati quos ipſe in Germaniam ad diſcordias componẽdas miſſurus eſſet, ſecuriùs cum illis ire poſſent. Vbi verò illi Romam peruenerunt, ibidem menſe Nouembri SYNODVS celebrata eſt in Eccleſia Saluatoris; cuius Acta ſummatim collecta extant inter eiuſdẽ Gregorij epiſtolas[c]. Ibique conſtat, inter alios excõmunicatum fuiſſe Imperatorem Conſtantinopolitanum; atque eos qui Inueſtituras Beneficiorum Eccleſiaſticorum acciperent de manu Principum laicorum. Ac præterea fuerũt de variis rebus ſanciti canones numero triginta tres. Sed & iurauerunt Legati Henrici & Rudolphi Regum, quiſque pro domino ſuo, nullis dolis Conuentum Legatorum Sedis Apoſtolicæ in Germania habendum impeditum iri.

[b] 5. ep. 15. 16.

CONCIL. ROM. IN CAVSA REGVM GERM.

[c] poſt ep. 5. lib. 6.

IV. Sed quod ad Imperatorem Conſtantinopolitanum, eâdem Synodo excommunicatum; fuit is NICEPHORVS cognomento *Botoniates*, qui tyrannicè ſibi Imperium vendicãs, Michaëlem cum Maria Auguſtâ coniuge, filióque Conſtantino Porphyrogenito, in monaſterium relegauit. Coronatus autem ipſe eſt à *Coſma* Patriarchâ, qui paulò antè Ioanni Xiphilino defuncto ſubrogatus à Michaële fuerat, cùm nuper Ieroſolymis Conſtantinopolim aduenisſet. Hæc pluribus Curopalates. Quòd verò Michaël cum Latinis communicaret, dignum viſum eſt Gregorio Papæ tyrannum inuaſorem Imperij excommunicare. De pietate autem Michaëlis, ex eius donis atque oblationibus Caſſinum miſſis habet nonnulla Leo[d] Oſtienſis.

IMPER. CONST. EXCOMMVN. A GREG. PP.

[d] Leo Oſt. l. 3. c. 38.

V. Inter alia quoque negotia, idem Gregorius aliquot Galliarum Archiepiſcopos, nẽpe Rhemenſem, Biſuntinum, Senonenſem, Bituricenſem, ac Turonenſem, ab Apoſtolicæ Sedis Legato ſuſpenſos, eamdem Sedem appellantes, vt iterùm audirentur conſtituit[e]. Ad ipſum autem Rhemenſem[f], priuilegio agẽtem quòd nonniſi à Romano Pontifice iudicari eius cauſa deberet, aut ab eo miſſis Legatis; reſcripſit priuilegia ab ea Sede concedi ſolita pro re, pro perſona, pro tempore, pro loco, iterùm pro iiſdem, ſi neceſſitas vel vtilitas maior exegerit, libenter poſſe commutari: ſicut accidiſſe ait de Arelatenſis Eccleſiæ antiquis priuilegiis, vel aliarum ciuitatum, quæ poſtea ceſſarunt, & aliis conceſſa ſunt. Neque enim priuilegia debere ſanctorum Patrum auctoritatem infringere, ſed vtilitati ſanctæ Eccleſiæ proſpicere.

[e] Greg. 5. ep. 17. 25.

[f] 6. ep. 22.

PRIVILEGIA A ROM. PONTIF CONCESSA AB EODEM POSSE AVFERRI.

VI. In fine quoque huius anni, nempe decimooctauo Calendas Ianuarij, idem Gregorius ad continendos in fide Catholica populos extre-

mos

STVDIVM GREG. ERGA DANOS ET NORVEG. g 6. ep. 13.

mox Orbis borealis Danos atque Noruegos, literas g dedit ad eorum Reges; vt quoniam propter longiquitatem terrarum & maximè propter ignotas linguas, valdè difficilè esset eò mittere viros doctos ad erudiendum eos in rebus fidei; mitterent ipsi Romam nobiles iuuenes instituendos sacris legibus, quas posteà docerent in patriâ.

IESV CHRISTI
AN. 1079.
GREG. VII.
AN. 7.
NICEPH. BOTON.
AN. 2.

I.
a Ap. Greg. l. 6. post ep. 17.

CONCIL. ROM. IN QVO BERENG. DENVO ABIVRAT HAERES.

ANNO Christi millesimo septuagesimo nono, Indictione secundâ, mense Februario *Romæ* ex more in Ecclesia Saluatoris celebrata est SYNODVS à Gregorio Papa; ex cuius Actis constat, inueteratum dierum malorum, senem iam octogenarium, hæresiarcham Berengarium, sæpè reuocatum ad pœnitentiam, sæpéque relapsum, iterùm veniam postulasse, & coram vniuersis abiurantem hæresim, iureiurando professum esse fidem Catholicam de substantiali conuersione panis & vini in veram & viuificam carnem & sanguinem Domini nostri Iesu Christi per consecrationem sacerdotis: eidemque præceptum esse à summo Pontifice, vt numquam ampliùs eâ de re cum aliquo disputare auderet, nisi causâ reducendi ad fidem eos quos ipse peruertisset. In hoc vero Concilio aduersùs eum disputasse S. Brunum, siue Brunonem, doctrina & sanctitate hoc sæculo clarum, qui paulò pòst creatus est inuitus, sed cogentibus eum diuinitùs ostensis visionibus, Signiæ Episcopus; vt eius Vitæ Acta testantur.

II.
SCHISMATICORVM MENDACIA IN GREG. DE FIDE S. EVCH.

Extra Synodum autem foris existens schola Pharisæorum, schismatici Cardinales, (quos numero tredecim à Gregorio Papâ recessisse, Benno illorum coryphæus in sua epistola aduersùs eumdem Pontificem scriptâ asserit) monstruosas calumnias in Gregorium commenti, proclamarũt ipsum indixisse ieiunium, vt Deus ostenderet qui rectiùs sentiret, Romanáne Ecclesia, an Berengarius, ac de Corpore Domini signum à Deo quæsiuisse, quod olim petente S. Gregorio ad firmandam mulieris fidem contigerat, quando panis Christi formam accepit digiti; nec tamen obtinuisse: Itemque eumdem Pontificem responsa diuina quærentem contra Henricum Regem, Sacramentum Corporis Domini præsẽtibus Cardinalibus iniecisse igni. Narrat hæc Benno, mendaciorum concinnator impudentissimus, isthæc & alia plura id genus excogitans, quò Gregorius iustè existimari potuisset depositus. Pariterque in sequentis anni b Conciliabulo, in quo depositio Gregorij præsumpta est, idem damnatus asseritur, quòd esse diceretur antiquus Berengarij discipulus. Quid si ipsa Acta Concilij Romani non extarẽt, quibus eodem Gregorio iudice Berengarij error damnatus est, & ipse Berengarius eum damnare compulsus? Et quis credat, ipsum sacra-

b Vrsperg. in Chron. an. 1080.

mento Eucharistiæ ad veritam diuinationem publicè abusum esse, aut aliquando Berengario adhæsisse; quem constat perquàm magnificè, ac summâ cum laude, de veritate ac virtute eius sensisse & scripsisse c.

c Greg. l. 1. ep. 47. ad Mathild.

III.
LEGATI REGVM GERM. QVID IN SYNODO EGERINT.

In eadem Romana Synodo conquerentibus Legatis Rudolphi Regis aduersùs Regem Henricum, quòd omnia sacra profanaret, sacerdotésque & Episcopos partim vinculis mãciparet, partim trucidaret; complures ex Patribus censuerunt eumdem Henricum excommunicandum esse: sed distulit Gregorius, quovsque in Colloquio eâ de re in Germania à Legatis Apostolicæ Sedis habendo, definiretur de iure vtriusque Regis: quorum interim Legati qui Synodo interfuêre, iurauerunt ex præcepto dominorum suorum, eos per omnia obtemperaturos iudicio Legatorum Romanorum. Narrantur ista in iisdem Actis Synodi. Quæ verò secuta sint, narrat ipse Gregorius in decreto d excommunicationis promulgato anno sequenti; quo innotescit, Henricum Regem hoc eodem anno contra iusiurandum impedisse ne Colloquium inductum fieri posset. Rebus enim bellicis ei prosperè contra Rodulphum succedentibus, contemnere protsùs cœpit Gregorium, quem hactenùs, timens sibi regnoque suo, se colere simulauit. Porrò in hac eadem Synodo Legationem Germanicam iniunctam fuisse Petro cognomento Igneo, Cardinali Episcopo Albanensi, eique adiunctum Vdalricum Episcopum Patauinum, tradit Bertholdus. Denique renouatum est anathema in quosdam Episcopos iam anteà excommunicatos; aliaque diuersorum Antistitum agitata, quæ docet epistola eiusdem Gregorij tum de ijs data.

d lib. 7. post ep. 14.

IV.
e 6. ep. 16.

Hoc eodem anno, quarto Nonas Ianuarij, idem Gregorius Papa scripsit e ad Berengarium Gerundensem in Hispania Episcopum, pro concordia concilianda inter filios Raymundi Berengarij, nuper defuncti Comitis Barcinonensis, præstantis viribus atque consiliis aduersùs Saracenos; quos ex ea filiorum discordia reualescere, & vires resumere, Gregorius pertimescebat. Ex his verò redarguas eos, qui Raymundi Berengarij tempora longè post hæc posuerunt; itemque illos, qui Raymundum Berengarium vnum Principem diuiserũt in duos. Eâdem quoque die scribens f ad Hugonem Cluniacensem Abbatem, multùm questus est quòd calamitoso isto tempore, quo difficile esset bonum reperire Principem, recepisset in monachum, insignem quemdam Ducem, valdéque probum, quem ad plurimorum salutem præstitisset in sæculo commorari, cùm non deessent quamplurimi ex omni hominum genere monachi, qui in cœnobiis Deo seruirent. Mense verò Aprili, Gebuino g Lugdunensi Antistiti confirmauit priuilegium super quatuor prouincias, nempe Lugdunensem, Rotomagensem, Turonensem, & Senonensem, quibus præesse deberet Archiepiscopus Lugdunensis: deque his scripsit ad earumdem prouinciarum Episcopos.

f 6. ep. 17.

DVCEM OPTIMVM FACTVM MONACH. DOLVIT GREGOR.

g 6. ep. 34.

V.
GVILLEL. REX ANGL. CORRIPITVR A GREG.

Cùm autem hoc eodem tempore Guillelmus Rex Angliæ, Episcopos omnes sui regni prohibuisset ad Limina Apostolorum accedere; idem Gregorius mense Septembri per Hubertum h S. R. Ecclesiæ Subdiaconum, Legatum Apo-

h 7. ep. 1.

ſtolicæ Sedis, illum eâ de re admonendum curauit; iuſſitque vt ex vnoquoque Archiepiſcopatu ſaltem duos Epiſcopos Romam ad Synodum anno proximo celebrandam venire præciperet. Porrò acquieuiſſe Regem, imò & vnà cum redeunte Huberto ſuos Legatos ad ſatisfaciendum Romam miſiſſe, docent literæ [a] eiuſdem Gregorij ad eum anno ſequenti redditæ: quem & præ cæteris Principibus tempore illo turbulentiſſimo perſtitiſſe conſtat in obedientia Apoſtolicæ Sedis. Eſt tamen inter Lanfranci Archiepiſcopi Cantuarienſis literas, eiuſdem Regis ad eumdem Pontificem ſcripta breuis epiſtola; quâ cum pecuniam S. Petro annuatim ſolui ſolitam mittere non recuſet, tamen fidelitatem quam ab eo Gregorius per eumdem Legatum Hubertum exegerat, omninò præſtare renuit; quod ægro animo idem Pontifex [b] tulit.

[a] 7. ep. 23. 25.

[b] 9. ep. 1. ad Hubert.

VI. Eodem anno (vt habet Saxo [l] Grammaticus) Haraldus Rex Daniæ, vbi duobus regnaſſet annis, ex hac vita deceſſit; in cuius locum germanus eius Knutus, ſiue Canutus, ſucceſſit, qui ſtatim ad Gregorium Papam legationem miſit, quâ obedientiam ei promiſit, ſignificauitque cupere ſe à Romana Eccleſia inſtitui & erudiri, ad quem Gregorius hoc anno menſe Octobri literas [m] reddidit, paternæ charitatis affectu plenas: ſed in ipſarum inſcriptione, librarij puto vitio, nomen ipſum Regis mendosè legitur Acono, pro Kanuto. Ad quem etiã anno ſequenti alias idem Pontifex literas dedit [n], laudans eius erga Romanam Eccleſiam ſtudium & obſeruantiam, hortanſque ad contemptum ſæculi. De cuius martyrio dicetur ſuo loco. Eodemque menſe idem Pontifex Legatum miſit in Hiſpanias pro negotiis Eccleſiaſticis, Richardum Cardinalem Abbatem Maſſilienſem; cui & literas dedit ad Alphonſum Regem, cum aureâ clauiculâ, more maiorum, ramentis Catenarum S. Petri refertâ; hortans eum ad contemptum rerum huius ſæculi, & amorem æternarum. Sequenti verò menſe Nouembris, *Amato* Olorenſi Epiſcupo Legationem in minorẽ Britanniam committit [o] ad *Concilium* ibi celebrandum; eâ potiſſimùm occaſione, vt falſas pœnitentias proſcriberet, quibus hactenùs populus ſeducebatur, dum abſque aliqua peccatorum emendatione peccantes in iiſdem peccatis perſeuerantes abſoluebantur: quod & anno ſuperiori in Romano Concilio fuerat canone ſancito correctum, & anno ſequenti fuit pariter in alia Romana Synodo confirmatum.

[l] *Sax. Gram. Hiſt. Dan. lib. 11.*

[m] 7. ep. 5.

[n] 7. ep. 21. GREG. HORTATVR REGEM AD CONTEMPTVM SAECVLI.

[o] 7. ep. 10. FALSA POENITENTIA PROSCRIBENDA.

VII. Quo eodem anno ſanctiſſimus *Staniſlaus* Cracouienſis Epiſcopus, quòd Boleſlaum Poloniæ Regem, de grauiſſimis delictis ſæpiſſimè redargutum, ac vitam emendare contemnentem, ſententiâ excommunicationis percuſiſſet; ab eo crudeliſſimè cæſus eſt, dum in altari Deo Miſſæ ſacrificium offerret, die octauâ menſis Maij. Cuius cædes cùm ad Gregorium Papam perueniſſet, idem poſt maturam deliberationem, vniuerſam Gneſnenſem prouinciam, ſub cuius Metropoli Cracouia eſſet, generali interdicto ſuppoſuit; ipſumque Boleſlaum, & Poloniam, omni honore, & dignitate regali priuauit, omneſque ſubditos obedientiam ei exhibere vetuit. Cuius ſententiam mox ſecuta eſt diuina executio; cùm poſt alia mala ipſe Boleſlaus, vt alter Cain, factus eſt profugus ſuper terram, demúmque verſus in inſaniam; ac dum errabundus vagaretur, morte præuentus à canibus eſt deuoratus, anno Domini milleſimo octogeſimo primo. Narrat hæc omnia pluribus Longinus, qui res Staniſlai præclarè geſtas, & martyrium præclariùs obitum, ex antiquioribus monumentis Hiſtoricæ Polonicæ inſeruit, & ſeorſim copioſiſſimè conſcripſit. Quem & plurimis miraculis tam viuum quem mortuum illuſtratum Innocentius PP. IV. ſolemni ritu colendum indixit [q]: cum multis occurrentibus in eius canonizatione difficultatibus, eas idem ipſe reſtituto in vitam mortuo adoleſcente palàm ſuſtulit.

S. STANISLAI EPISC. CRACOVIENSIS MARTYRIVM. [p] *Vid. ſup. an. 1000. II. & 1041. III.* SENTENTIA GREG. PP. IN REG. POLON. OB NECATVM STANISL.

[q] *Bullar. vet. edit. Tom. 1. in Innoc. IV. Michov. Rer. Polon. l. 3: c. 52. Crom. l. 9. in pr.*

IESV CHRISTI

AN. 1080.

GREG. VII.

AN. 8.

NICEPH. BOTON.

AN. 3.

I. ANNO Domini milleſimo octogeſimo, Indictione tertiâ, quarto Nonas Ianuarij, Gregorius [a] Papa Vratiſlaum Boëmiæ Ducem, participantem cum excommunicatis redarguit; & quod ille rogauerat de licentia celebrandi diuini officij linguâ Sclauonica, omninò denegauit. Eodemque menſe, Theodoricum [b] Virdunenſem Epiſcopum monuit, congregare Synodum aduersùs Arnulphum Comitem graſſatorem, qui Henricum Leodienſem Epiſcopum ad Limina Apoſtolorum venientem deprædatus fuerat, ac iurare coëgerat non repetere quod amiſerat.

[a] 7. ep. 11. NOLVIT GREG. LINGVA SCLAVONICA DIVINVM OFF. CELEBRARI.

[b] 7. ep. 13. 14.

II. Menſe verò Martio *Romæ* CONCILIVM ea more celebrauit, in quo (vt habẽt eius Acta [c]) multa quæ corrigenda erant, correxit, & quæ corroboranda firmauit; atque inter cætera, decretum fecit contra Laicas Inueſtituras, & anathema in ſchiſmaticos, alioſque contumaces: canoneſque edidit de verâ pœnitentiâ, ac de reſtituenda legitima Epiſcoporum electione. Nouiſſimè autem in Henricum Germaniæ Regem anathema promulgauit, in quod ipſe multiplici nomine Apoſtolicæ Sedi contumax atq; periurus, ſeipſum ſæpiùs implicuiſſet: quem cùm Gregorius triennio tolerasſet, adeò vt tanta eius patientia ipſummet cum graui ſcandalo totius Eccleſiæ, in ſuſpicionem [d] adduxiſſet tacitæ cum eodem Henrico conniuentiæ; coactus tandem eum, omneſque fautores eius excommunicationis vinculis alligauit, omníque poteſtate & dignitate regiâ priuauit, & cunctos ſubditos à iuramento fidelitatis abſoluit: Rudolphum verò, quem Teutonici Regem elegiſſent, confirmauit, ac coronam ei miſit cum hac inſcriptione:

CONCIL. ROM. [c] *Ibid. poſt ep. 14.*

HENRIC. REX DENVO EXCOMMVNICATVR, ET DEPONITVR.

[d] *Vid. Greg. 7. ep. 3.*

RVDOLPHVS REX CONFIRMATVR.

Petra dedit Petro, Petrus diadema Rudolpho.

Errant enim qui coronam tunc miſſam tradunt, cùm à Præſulibus ac Principibus Germanis Rex fuit nominatus. Nam ipſo teſte Gregorio, numquam vſque in hanc diem ab Apoſtolica Sede fuerat in Regem confirmatus;

tus, expectante conuocari Concilium, in quo de vtriusque Regis iuribus ageretur.

III. MOLITIONES SCHISMATICOR. ADVERSVS GREG.

Post hæc autem Henricus, habito cum suis Episcopis ac Principibus eidem sententiâ excommunicatis, concilio de dimouendo è Pontificatu Gregorio; locum ei rei perficiendæ delegit Moguntiam: sed cùm decem & nouem dumtaxat eò conuenissent Episcopi, alius commodior locus, quo turba in vnum coiret schismaticorum tam ex Germania quàm ex Italia *Brixia*, seu Brixino in Noricis, constitutus est. Quem locum describens S. Anselmi Lucensis Episcopi presbyter Pœnitentiarius in eius Vita ait fuisse horridum & asperrimum in mediis niualibus Alpibus, vbi fames assidua, frigus pene sempiternum, altissimis circumdatum scopulis, vbi vix etiam nomen obtineretur Christianitatis.

IV. DECRETVM CONCILIABVLI BRIX.

Illic igitur conuenientes septimo Calendas Iulij cum Henrico triginta Episcopi, & multi Italiæ ac Germaniæ proceres, sententiam depositionis in Gregorium absentem, & minimè vocatum, pronuntiarunt; quòd (vt habet ipsorum eâ de re decretum) Sedem Apostolicam malis artibus inuasisset, Ordinemque Ecclesiasticum subuertisset, & Christiani Imperij regnum perturbasset; discordias inter omnes seminasset, ac Regi Catholico mortem corporis & animæ intentasset. Quæ verò post hæc in eodem decreto addita habentur de sacrilegiis, hæresibus, & magiâ eiusdem Gregorij; quamquam & ea Conradus Vrspergensis Abbas, & ipse à partibus schismaticorum stans, auide suscepit; tamen qui ipsius Henrici Vitam conscripsit, eidem à secretis inhærens, immò pro domino suo potiùs Apologiam côcinnauit, hoc tantùm asserit; cū res quæreret causas & occasiones qualiter Gregorium eiiceret, hoc dumtaxat inuenire potuisse, quòd RomanamSedem olim abiuratam insedisset; abiurasset autē, quia dum Archidiaconus esset, adhuc viuente domino suo, ad eam per ambitionem aspirare voluisset. Quinimò & hoc ipsum adeò dubiè idem auctor refert, vt maluerit (sicut ait) rem in medio relinquere, quàm incertam defendere aut affirmare. Denique nec de aliis illis impudentissimis calumniis, vlla est mentio in illa virulenta epistola; quam post pseudosynodum Henricus scripsit ad Gregorium, quæ cusa habetur post eiusdem Henrici Vitam antiquitùs scriptam; sed tantum ipsam malis artibus Pontificatum adeptum esse, & in Episcopos contumeliosum extitisse, ipsumque Henricum deponere tentasse. Verùm & quàm iustè hæc ei obiecta fuerint, vt ob ea deponi deberet, satis docent quæ superiùs de eius rebus gestis, ac litteris scriptis dicta sunt.

V. e[Pio isto Conciliabulo stylū acuit contra Baronium Goldastus; sed eum tenuit Gretserus c. 25. Apologiæ, de qua dictū est ad ann. 774. post num. IV.] GVIBERTVS ANTIPAPA.

Cùm autem in illo satanico[e] conuenticulo ab iisdem schismaticis creatus esset Antipapa Wigbertus, siue Guibertus, sæpiùs anteà excommunicatus pseudoarchiepiscopus Rauennas, cui nomen impositum est *Clementis*; Henricus (inquit Bertholdus) totam Italiam adeò conturbauit, vt nullus securus ire posset, qui non prius abiuraret quòd ad PapamGregorium diuersurus non esset. Decretæque sunt ab eodem Henrico pro Guiberto legationes in omnes prouincias, & inter alias in Angliam: vbi tamen haud receptum esse Legatum missum, docent increpatoriæ litteræ ad eumdem Legatum redditæ à Lanfranco Archiepiscopo Cantuariensi.

VI. VIRI DOCTI ET SANCTI SCRIBVNT CONTRA GVIBERTVM. f Extat apud Canis. Antiq. Lect. Tom. VI.

Statim enim vt apparuit bestia exaltata super Cathedram Petri, ad confodiendam illam gladio verbi Dei insurrexere viri doctissimi vitâque sanctissimi. Inter quos primum tenuit locum S. Anselmus Episcopus Lucensis, dum pro defensione Gregorij veri Pontificis Apologeticum conscripsit[f] duobus libris distinctum; aduersùs Guibertum præuaricatorem, cetérósque schismaticos: cuius fragmentum recitat Vrspergensis, ac licèt schismaticus, tamen potentiâ veritatis coactus est fateri; eum qui Guibertum adeò exagitanit Anselmum fuisse virum literis apprimè eruditum, ingenio acutissimum facundiâ præcipuum, atque in Dei timore & sanctâ côuersatione nominatissimum, ita vt tam in vita, quam post mortem claruerit miraculis. Sed & Deusdedit presbyter Cardinalis Tituli SS. Apostolorum in Eudoxia scribens eiusdem Schismatis occasione ad Victorem Papam huius Gregorij successorem, egregium commentarium de Priuilegiis Romanæ Ecclesiæ, (qui extat in Vaticana Bibliotheca, *Collectio canonum* nominatus) declamat auctorem Schismatis fuisse Guibertum, iam depositum, & sæpè excommunicatum Archiepiscopum Rauennatem, iam anteà schismatis Cadaloici antesignanum tempore Alexandri Secundi. Et qui prædicti Anselmi res præclarè gestas conscripsit presbyter eius Pœnitentiarius, multùm pariter inuectus in eumdem Guibertum, periurum & parricidam, (vt vocat) docet insuper promotorem eius fuisse Hugonem illum Cardinalem cognomento Candidum, cuius superiùs facta est mentio, nigerrimum (vt ait) mente, ac dudum pro suis sceleribus iustè excommunicatum & abiectum.

VII.

Denique accidit planè vt eo arctiùs iungeretur suæ Ecclesiæ CHRISTVS auctor ipsius, quò execrabiliùs ab vnitate corporis discindentur tabo corrupta membra putentia. Siquidem cùm septimo Calendas Iulij sacrilegum illud decretum de Gregorij abrogatione editum esset; post triduum, nempè tertio Calendas Iulij, Robertus ille Guiscardus, hostis implacabilis Romanæ Ecclesiæ, vt inuasor bonorum eius, ob idque sæpè cum suis Northmannis ab eodem Gregorio in singulis fermè Conciliis Romanis excommunicatus; spontè veniens se ei subiecit, præstititque[g] iuramentum fidelitatis pro Apulia, Calabria ac Sicilia, cum constitutione censûs annui duodecim denariorum monetæ Papiensis pro vnoquoque iugo boum, soluendi quotannis in die Resurrectionis Domini: adeóque se ipsius Gregorij & vniuersæ Romanæ Ecclesiæ propugnatorem fidelissimum exhibuit, vt tandem (sicut videbitur) ipsum superauerit Henricum Regem, & cum eo pepulerit ab Vrbe Petri Cathedræ peruasorem.

ROBERT. GVISCARDVS SE SVBIICIT ECCLESIAE ROM. g Greg. l. 8. Post ep. 1.

VIII.

Porrò vbi accepisset Gregorius quod factum esset in conuenticulo Brixinensi; paucis pòst diebus de iis omnibus ad fideliores Episcopos sub eodem Duce Roberto, & aliis Campaniæ Principibus constitutos, literas[h] dedit, quibus ab eis preces & auxilium petiit. Idemque fultus auxilio eorumdem, aliorumque Principum, expeditionem[i] publicauit ad vendicandam armata manu à tyrannicâ Antipapæ occupatione Rauennatem

h 8. ep. 5.

i 8. ep. 7.

Ecclesiam. Sed tepescente hoc animi ardore, fortasse quòd pœnituerit rem armis agere; haud tamen cessauit literis [h] procurare vt eiusdem Ecclesiç legitimus eligeretur Antistes, & vt electum postea Romæ Richardus magnç vir æstimationis, ibi reciperetur. Qui & ad omnes clericos ac laicos communionis Apostolicç in Germania constitutos scribens [i] decimo Calendas Octobris, monuit victoriam de hostibus sperãdam esse, si Deus placaretur per verã pœnitentiam peccatorum, & correctionem morum.

[h] ep. 12. 13. 14.

[i] 8. ep. 9.

IX. RVDOLPHVS REX OCCISVS IN PRÆLIO.

Idibus autem Octobris apud Elstram fluuium pugnatum esse, ac licèt vincentibus Saxonibus tamen occisum esse ipsorum Ducem Rudolphum Regem, testatur Marianus Scotus: eademque de nece Rudolphi hoc anno Vrspergensis, Sigebertus & alij, qui fauentes Henrici causæ, pœnituisse tradunt Rudolphum in ipso exitu quòd contra Henricum insurrexisset confessumque esse, dexteram quã ipsi iurauerat iusto Dei iudicio abscissam se pati. Ex his autem calumniæ occasio oborta est, vt dicerent aduersarij, falsum vatem Gregorium esse probatum, quasi tam in ipso decreto excommunicationis, quàm aliis literis, prænunciasset Henricum proximè defungendum, & alia plura id genus Verùm quòd certus esset Gregorius quàm iustissimam tueri se causam, Henricum verò niti sceleribus, magnã fiduciã Deum præsto fore defendentibus Dei causam asserere non dubitauit. Nec quidem dici potuit esse mentitus, si finis totius certaminis attendatur. Vicit enim planè Ecclesia tandem, viceréque Pontifices Orthodoxi, dum post infelices Schismaticorum victorias. (nihil enim infeliciùs felicitate peccantium) in tempore adueniens vltio diuina eosdem penitùs prostrauit, & miserorum ossa è monumentis effodit; vt videbitur suis locis.

X. MICH IMP. CONST. CONFVGIT AD GREG. PP.

Interim miranda planè consideranda est rerum conuersio; quòd dum filius Romanæ Ecclesiæ Rex abscinditur schismate, schismaticus Imperator eius quærens coniunctionem, ab eã imploret auxilium. Siquidem iisdem fermè diebus Michaël Imperator Constantinopolitanus, ante triennium à Nicephoro (vt vidimus) detrusus in monasteriũ, indéque Ephesinus creatus Episcopus, fugã lapsus se contulit in Italiam, suppetias petiturus à Romano Pontifice, atque Northmannis, vt restitueretur in pristinum statum. Quæ cùm ex Gregorij literis [m] ad Episcopos Apuliæ & Calabriæ pro decernenda in Orientem expeditione scriptis, satis pateant; à Græcis tamen historicis prætermissa noscuntur. Eadem verò haud inaniter inchoata, efficaciter promota sunt, cùm Robertus Guiscardus anno sequenti in Græciam profectus est. Ex quibus quidem admodùm laudes, æstuãtem Christiana charitate sanctissimi Pontificis animum; qui dum pateretur in Occidente Regem potentissimum aduersarium, nihilominùs de restituendo in Orientem eiecto Imperatore ita laborauerit.

[m] 8. ep. 6.

XI. GREG. COMMINATVR EXCOMM. IN ALFONSVM HISP. REGEM.

Eodem quoque anno, cùm Alphonsus Hispaniarum Rex Ordinem Romanum persuasione cuiusdam Roberti Cluniacensis monachi recipere detrectaret, necnon vxoris suæ defunctæ consanguineam in coniugem accipere cuperet; aduersùs ista idem Pontifex acerrimus vindex canonum exurgens, acres commonitorias literas [n] ad eumdem Regem scripsit, aliásque [o] ad Richardum Cardinalem Legatum suum, qui indigna quædam ab ipso Rege, quòd ei constanti animo restitisset, passus fuerat; necnon ad [p] Hugonem Abbatem Cluniacensem contra Robertum monachum, qui etiam asperiores in ipsum Regem excõmunicationis minas intexuit, easdemque ipsi Regi denunciandas præcepit. Vt rursùm magnâ sit admiratione dignus, qui adeò celso & inuicto animo perstiterit inter moles angustiarum; vt cùm magis premeretur à Principibus, in alios Principes, quos sibi allicere debuisset, nihil remiserit Ecclesiasticæ seueritatis, & constantiæ sacerdotalis; satis docent à partibus suis veritatis & iustitiæ defensorem astare Deum, in cuius manibus sint corda Regum.

[n] 8. ep. 3.

[o] 8. ep. 2.

[p] 8. ep. 2.

XII. ALFONSI EMENDATIO.

Quamobrem & constat à Catholico Rege Alphonso in omnibus cumulatè satisfactum esse Gregorio; dùm vnà cum suis suscepit seruandum in diuinis Officiis Romanum Ordinem, exploso Gothico, in quo quædam contra Catholicam fidem inserta essent, & vxorem diuersam à consanguinea defunctæ coniugis accepit: insupérque vt Ecclesiæ Romanæ se arctiùs insinuaret, munera misit regiã digna munificentiã ad S. Petrum. Constant enim ea de coniuge, ex his quæ scribit Tudensis, qui quatuor numerans illius Regis vxores, nullas earum inter se consanguinitate coniunctas ostendit: itémque Pelagius, qui recenset quinque, alij verò sex eiusdem vxores. De missis autem muneribus, & recepto Romano Ordine, testis est ipsius Gregorij [q] ad eumdem Alfonsum rescripta anno sequenti epistola, cùm de his omnibus Rex ad ipsum literas scripsit: ex quibus imprimis corrigas, quæ de numquam ablegato ab eodem Rege, sed retento, ac miraculo comprobato Officio Gothico, complures Rerum Hispanicarum Scriptores affirmant. Paritérque ex eo quòd iisdem literis Gregorius agit de constituendo Archiepiscopo alio, quàm eo quem Rex proposuerat; (qui licèt satis prudens & liberalis videretur, tamen literalis scientiæ peritiã indigebat:) emendes eosdem, qui Toletum captum ab Alphonso tradunt anno Christi millesimo octogesimo quinto; cùm ista iam hoc tempore facta fuisse, eædem ipsius Gregorij literæ manifesto sint argumento: nisi quis dicere velit, de alio aliquo Archiepiscopo potiùs quàm de Toletano eum locutum esse. Si verò de illo egerit, constat & in hoc paruisse Alphonsum, vt ex eiusdem Pontificis consilio alius eligeretur Archiepiscopus Toletanus: quippe creatus est externus homo, natione Gallus Aquitaniæ prouinciæ, professione monachus Cluniacensis, ab Hugone missus in Hispaniam Abbas monasterij S. Facundi, ad reuocandos monachos in pristinum S. Benedicti ordinis cultum, nomine Bernardus, sanctitate celebris, atque scientiã tanto muneri haud impar. Denique sub eodem Gregorio Septimo ista facta esse de recuperatione ciuitatis Toletanæ, & electione Bernardi Archiepiscopi, ex antiquis monumentis illius Ecclesiç testatur in sua Collectione Conciliorum Hispaniarum, Garsias Loaisa eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopus, & alij.

[q] 9. ep. 2.

ROMAN. ORDO RECEPTVS IN HISP. EXPLOSO GOTHICO.

BERNARD. ARCHIEP. TOLET.

XIII.

Hoc item anno idem Gregorius Papa accepta ab Anglorum Rege Guillelmo legatione,

rescripsit

r 7. ep. 23.
s 8. ep. 11.

rescripsit [r] ad eum de suis ærumnis; hortatusque est, vt sicut gemma Principum esse meruisset, ita regula iustitiæ, & erga Romanam Ecclesiam obedientiæ forma, cunctis terræ Principibus esse mereretur. Scripsit etiã [s] ad Regem Sueonum, eâ occasione quòd Euangelij prædicatores ex Gallia suscepisset, & monita salutis eidem impertiuit.

XIV. LEGATIO AB ARMENIORUM PATRIARCHA AD GREG. PP.
t 7. ep. 26.
u 8. ep. 1.

Eodemque anno venit Legatio Romam ex Oriente ab Armeniorum Patriarchâ; quâ functus est Ioannes presbyter, insecutus hæreticum quemdam ex Armenia pulsum, ab ipso Papá Romæ iam damnatum, de quibus extant literæ [t] Gregorij ad Episcopum Beneuentanum. Eâ verò occasione idem Pontifex scribens [u] ad eumdem Armeniorum Antistitem, enumerat ipsorum errores à quibus abstinere deberent, quamuis negaret Legatus eos illis esse implicitos: nempè, Quod non miscerent in sacrificio aquam vino: Quòd sacramentum Chrismatis non balsamo, sed butyro conficerent: Quòd Dioscorum hæreticũ multis antea sæculis condemnatum colerent: ac demùm, Quod sacro Trishagio more hæreticorum Crucem adderẽt. Laudat autem, quòd ex antiquo Ecclesiæ ritu Eucharistiam in azymo conficerent, ob idque Græcos infestos experirentur.

XV. DE INVENTIONE CORPORIS S. MATTH. SALERN.

Sed & non absque diuinæ prouidentiæ nutu factum quis dicere poterit, vt hoc eodem tempore Salerni in Italia iouentum fuerit venerandum corpus S. MATTHÆI Apostoli; quod illuc longè antehàc translatum, & ob varia bellorum discrimina occultatum, ea memoria hominum iam effluxerat. Magno namque dispensationis consilio voluit Deus suum Apostolum innotescere, antequàm illuc Apostolicus confugeret exul ibi Christo spiritum redditurus; vt susciperet hospitio, & iungeret sepulturâ quem tyrannica persecutio fecisset extorrem Christi Vicarium, Principis Apostolorum successorem, vindicem Ecclesiasticę libertatis, restitutorémque diù exulis disciplinæ. Sic enim & immenso fatigato labore ea persecutione Imperatricis Arianos S. Ambrosio, sese Martyres Geruasius & Protasius prodidêre rediuiui in auxilium, quò Fideles non dubitarent certantibus pro Ecclesia cælites præstò esse. Cæterùm de ista S. Matthæi corporis inuentione, quâ ingenti omnes affecti sunt gaudio, est epistola [x] eiusdem Gregorij ad Alphanum Archiepiscopum Salernitanum, virtutibus [y] atque doctrina celebrem, rescripta decimoquarto Calendas Octobris, cùm ab eo fuisset de illa certior redditus. Cuius etiam Alphani concilio & hortatione, Robertus Dux Northmannorum basilicam eidem sancto Apostolo construxit ibidem Salerni, vt docent antiqua eius monimenta.

x 1. ep. 8.
y Vid. Leon. Ost. lib. 3. c. 6. & 7.

XVI. CONCIL. LVGDVN.
z 8. ep. 17. 18. 19. 20.
a Ap. Sur. 1. April.

Ad finem autem vergente anno, celebratum est in Gallia CONCILIVM LVGDVNENSE, cui præfuit Apostolicæ Sedis Legatus *Hugo* Diensis Episcopus: in quo Manasses Archiepiscopus Rhemensis, iam antea damnatus atque depositus, rursùs eamdem damnationis sententiam accepit. Quâ de re extant [z] Gregorij Papæ scriptæ ad ipsam Rhemensem Ecclesiam, necnon ad Comitem eius loci, Episcopos suffraganeos, ipsumque Francorum Regem Philippum, epistolæ. Hunc autem Hugonem Diensem translatum fuisse in Cathedram Lugdunensem, testantur Acta [a] S. Hugonis Episcopi Gratianopolitani; qui hoc eodem anno in alio *Concilio* celebrato *Auenione* ab eodem Hugone Legato, creatus Episcopus, sedit annos quinquaginta duos; de quo rursùm inferiùs. Sed & hoc ipso anno (vt habet Sigebertus) celebrata per eumdem Legatum *Meldensi Synodo*, depositus est Visio Suessionensis Episcopus, & in eius locum ex monasterio S. Medardi inuitus suffectus *S. Arnulphus* cuius diuinitùs factam electionem, & alias eiusdem præclaras res gestas, plurimáque tam in vita quàm post mortem edita miracula, sed & prædictiones quæ ex ipsius spiritûs prophetici præscripto euenerunt, ac denique mirabilem piissimumque transitum, prosecutus est omni fide eius successor Lisiardus [b].

CONCIL. AVENIONEN.
CONCIL. MELDEN.
b Ap. Sur. 15. Aug. & ap. Baron. hoc an. & 1087.

XVII. NICEPH. IMP. PELLITVR, ET ALEXIVS COMN. IMPERAT.
c Leo Ost. l. 3. c. 54.

Quod spectat ad res Orientalis Ecclesiæ; hoc etiam anno Nicephorus Imperator post superatos diuersos insurgentes tyrannos, tandem quæ fecit & ipse passus, ab ALEXIO COMNENO in monasteriũ detrusus est. In quo Ioannes Curopalates finem suæ imposuit Historiæ; quam Cedrenus & Zonaras in suos retulêre commentarios. Cùm verò ista agerentur in Nicephorum, tradit Leo [c] Ostiensis Malphitanum quemdam nobilem, partem exiguam ligni salutiferæ & viuificæ CRVCIS, auro & lapidibus pretiosis ornatam, & in aureâ icone locatam, de palatio Constantinopolitano substulisse; & in Italiam redeuntem, in monasterio Cassinensi collocasse.

IESV CHRISTI
AN. 1081.
GREG. VII.
AN. 9.
ALEXII COMN.
AN. 1.

I.
a Greg. lib. 8. Epist. Lom narr. in Vit. Mathild.
CONCIL. ROM.

ANNO Christi millesimo octogesimo primo, Indictione quartá, Gregorius Papa ex more initio Quadragesimæ SYNODVM habuit [a] *in basilica Lateranẽsi*; in qua inter cæteros sententiam depositionis & excommunicationis in quosdam Episcopos, & Henricum dictum Regem, ac Guibertum Antipapam, eorumque fautores, iterùm promulgauit.

II. REGES EXCOMMVNICARI POSSE A ROM. PONT. I.
b Greg. 8. ep. 21.
[Consuluit verò pariter idem Herimãnus alios magnæ existimationis viros: siquidem super à Sebast. Tengnagel edita est S. Gebhardi Archiepisc. Salisburg. epistola ad eumdem Herimannũ, super eius modi consultatione conscripta.]
c 8. ep. 3.

Cúmque aduersarij addentes ad schisma priuatam hæresim, vanum illud excogitassent prętextum, non posse à Pontifice excommunicari vel deponi Regem, cui esse obediendum præcepissent Apostoli; eorum hanc sententiam idem Pontifex iisdem propè diebus pleniùs confutauit auctoritate Scripturæ & Patrum; prolixam eâ de re Idibus Martij scribens epistolam [b] ad consultationem de his factam ab Herimanno Episcopo Metensi, qui præ cæteris vltra montes positis Episcopis semper aduersùs schismaticos pro Sede Apostolica stetit defensor imperterritus, licèt multa ob id passus sit ab eis qui Regi inhærerent. Sed & cùm Episcopus Patauiensis, & Abbas Hirsaugiensis, & ipsi studiosissimi Apostolicæ Sedis, (cuius Legationis munere idem Patauiensis Antistes fungebatur in Germania) significassent quinam esset rerum status in partibus illis; Gregorius vicissim ad eos paulò post Synodum rescribens [c],

quænam Italicarum rerum esset conditio, quóve ipse esset cõpositus animo ad pacem ineuodam, vel bello resistendum, aperuit: illudque præcipuè admonuit, in eligendo nouo Rege meliùs esse cunctari, vt ad honorem Sanctæ Ecelesiæ,& Christianæ religionis defensionem, prouideretur idoneus,quàm oimirùm festinando aliquis eueheretur indignus: additque formam iuramenti obedientiæ & fidelitatis erga Romanam Ecclesiam, quod præstate deberet qui eligeodus esset.

III.
HENRICI ROMAM ADVENTVS HOSTILIS.
d 9. ep. 11.

Intereà verò Henricus, cùm nece Rudolphi cerneret in Germania res suas in tutiorem statum redactas, adueniens in Italiam cùm parua manu, vix focum ab his per quos transiret habere potuit: vt quidem Gregorius Papa sigoificauit per literas[d] Desiderio Abbati Cassinensi. Progressus tamen (inquit Albertus Stadensis) Romam aduenit, habens in comitatu suo Liematum Bremensem Archiepiscopum, penes quem tunc summa consilij erat: & resistente ei Papâ cum Romanis, ante castellum S. Petri castra posuit: ibique crebris Romanorum incursibus per biennium infestatus, paruâ manu multa vitiliter egit. Hæc Albertus. Quibus coogruentia scribens Sigebertus, ait Henricum expugnasse loca vicina Romæ, obsedisseque Leonianam ciuitatem quæ ambit basilicam S. Petri, sed non cepisse nisi post annum sequentem. Quo tempore Gregorius omoes Ecclesiasticos ac laicos Romanæ Ecclesiæ communicantes, Circularibus literis hortatus est ad persecutiooem constantissimo animo perferendam: quæ quidem adeò horrenda consecuta est, tam aduersùs personas, quàm loca sacra profanaque, vt fortasse omnes quæcumque à schismaticis, vel hereticis in Romanam Ecclesiam motæ fuerint, superarit. In qua Catholici, Summi Pontificis literis roborati, durissima admodùm per multa annorum curricula pati potiùs delegerunt, quàm deseiscere ab vnitate Ecclesiæ. Descripsit eam breui compédio, qui oculis spectauit, Deusdedit S.R.Ecclesiæ presbyter Cardinalis, in egregio libello[f] quem paulò pòst contra inuasores, simoniacos, & alios schismaticos, conscripsit sub Vrbano Papâ Secundo. Meminitque Domniao egregiæ tunc operæ à Comitissâ Mathilde collatæ pro defensione Ecclesiæ, tum armis fortissimè pugnando aduersùs Henricum cõsobrinum suum, tum bonis suis liberalissimè subueniendo Catholicis Præsulibus, aliisvè, qui suis pulsi sedibus essent, vel alia pati mala cogerentur. Sed qui fuerint siogulis annis rerum progressus dicetur inferiùs breuiter.

e 9. ep. 12.
PERSECVTIO DIRISS. IN ROM. ECCL.

f Habuit ipsum ms. Baronius: Extatque in Bibl. Vatic.

IV.
g Greg. 8. ep. 25.
DENARIVS S. PETRI IN GALLIA. De quo vide supr. ad an. 781. III.
h 9. ep. 1.
ANNVA PEREGRINATIO AD LIMINA APOSTOL.

Hoc item anno Gregorius Pontifex per Legatos in Galliam missos exigendam curauit[g] pecuniam, quem *S. Petri Denarium* nominabant, à Carolo Magno primitùs in tribus Galliarum locis indictum; cuius totius exactionis erat summa mille & ducentæ libræ, præter quantitatem illam, quam spontè vnusquisque amore S. Petri offerre soleret. Quo tempore redarguit[h] Archiepiscopum Rotomagensem, quòd tres menses distulisset petere Pallium, ac probibuit ne Pontificalia vsque ad illud susceptum exercere præsumeret: itémque quòd distulisset inuisere sacra Limina Apostolorum, cùm tamen (vt ait) ab ipsius mundi finibus etiam gentes nouiter ad fidem conuersæ, studeteut annuè tam mulieres quàm viri ad ea venire. Eodemque anno eidem de causâ acrioribus literis[i] Lanfrancum Cantuariæ in Anglia Archiepiscopum corripuit, quod etsi sæpè inuitatus, distulisset Romam ad eadem Apostolorum Limina accedere; cùm (vt inquit) multi longè remoti, licèt corpore inualidi & infirmi, & à lectulis vix valentes surgere, ad eadem Limina vehiculis properarent. Quare decreuit, vt si iotra quatuor menses Romam non accederet, suspensus esset ab officio Episcopali. Ex alia verò parte Legatum Apostolicæ Sedis in Galliis Hugooem[k] Diensem, nemini parcentem, plurimos excommunicantem, mitiùs agere monuit. Ac denique alia id genus negotia Pontificia inter bellicos tumultus, ac si summâ pace frueretur, persoluere non neglexit; nihil prætermittens seu vigoris, seu rigoris Ecclesiastici. Sic enim & Comitem Andegauensem munera mittentem ad Apostolicam Sedem, nequaquàm recipiendum putauit[l], eò quòd excommunicatus à suo Episcopo ei minimè satisfecisset: in cuius causâ voluit *Synodum* in Gallia per Legatum Apostolicũ congregari. Theobaldo verò laudatissimo Comiti Pictauiensi, Sedem Apostolicam consulenti an cum Principibus excommunicatis consuetudinem aliquam habere posset, & vt habere liceret petenti; respondit omniuò abstioendum ei esse à communione ipsorum: neque ipsos Pontifices licentiam peccandi alicui dare posse aut debere, quamuis peccantibus Apostolicâ auctoritate subuenire non deoegent.

i 9. ep. 20.
k 9. ep. 12.
REIECTA MVNERA EXCOMMVNICATI.
l 9. ep. 12. 13.

V.
INGENS VICTORIA ROBERTI GVISCAR. ADVERSVS IMP. CONST.
m Leo Ost. lib. 3. c. 48. in fi.
n Greg. 9. ep. 17.

Hoc eodem anno Robertus Guiscardus Dux Apuliæ traiecit copias in Orientem, pro expeditione quam Papa Gregorius superiori anno prumulgauerat: & cum quindecim millibus armatorum (vt tradit Leo[m] Ostiensis) insigni prælio superauit Alexium Imperatorem, qui aduersùs eum processerat cum centum septuaginta millibus militum. De qua victoriâ sunt etiam Gregorij[n] literæ gratulatoriæ ad ipsum Robertum redditæ, cùm anteà ipse eumdem Pontificem, Populumque Romanum de omnibus certiorem fecissent. Hortatus verò etiam est illum Gregorius, vt memor promissionis anno superiori factæ, festinaret opitulari afflictæ ab Henrico Ecclesiæ Romanæ: quod ipse cumulatò præstitit, vt videbitur suis locis.

VI.
COMES PROVINCIÆ FIDELITATEM IVRAT ROMANO PONT.
o 9. ep. 14.

Hoc item anno Bertannus Comes Prouinciæ, pro remissione peccatorum suorum, ac parentum (vt habet diploma eâ de re confectum) donauit in perpetuum Romanæ Ecclesiæ omnem honorem suum, quantum ad ipsum iure parentum pertineret, iuramentúmque fidelitatis ipsi Papæ Gregorio præstitit. Sicut & Wisigothorum[o] Reges ac populi, à Gentilismo recèns ad fidem conuersi, missâ ad Apostolicam Sedem legatione, ei se filios obedientes exhibuerunt.

VII.
S. KANVTI REGIS DANIÆ MARTYRIVM.

Denique hoc eodem anno, sed in eius exordio, nempè die septimâ Ianuarij, contigit martyrium *S. Kanuti* Regis Daniæ, perduellium coniuratione intra Ecclesiam necati, quòd cùm multa iam alia ob vtilitatem Ecclesiæ, & honorem sacerdotum præstitisset, insisteret etiam vt populus adhuc sacrorum rudis, decimarum solutioni assuesceret. Cuius summa pietas, aliæque insignes virtutes, multùm laudatæ reperiuntur,

p 7. ep. 5 & 15. q Sax. Grammatici Hist. Dan. lib. 11.

riuntur, tum literis Gregorij [p] Papæ, tum luculento stylo Saxonis [q] Grammatici; qui & pergit narrare vberem miraculorum editionem, quibus voluit Deus manifestam fieri Kanuti sanctitudinem ipsis etiàm interfectoribus refractariis. Publicum autem sacrilegium publica secuta est vindicta; nempè fames ingeos, qua rebellis populus coactus est fateri crimen, cuius pateretur sopplicium. Sed quod spectat ad tempus martyrij haud possumus assentiri iis, qui ponunt contigisse anno superiori. Nam cùm illud acciderit septima die Ianuarij, repetiaturque ad eum dedisse literas Gregorius eo anno decimanonâ mensis Aprilis; planè adhuc eo tempore fuisse superstitem & ad hunc annum peruenisse significatur. Ceterùm post eum Olaus germaoos eius regnum accepit, tenuitque annos decem, vt idem Saxo docet.

IESV CHRISTI
AN. 1082.
GREG. VII.
AN. 10.
ALEXII COMN.
AN. 2.

I. HENRIC. RVRSVM INFESTAT VRBEM.

ANNO Domini millesimo octogesimo secundo, Indictione, quinta, qui & secundus numeratur expeditionis Henricianæ in Gregorium Papam, idem Henricus iterùm ad Vrbem rediens, per torum Quadragesimale tempus eam com multa hostilitata obsedit: aduenieote verò Paschali tempore, vt æstiuum calorem deuitaret, in Longobardiam rediit, distributo per vicina loca exercitu, eique præfecto Guiberto Antipapa, qui per incumbentem æstatem segetes Romanorum deuastauit, aliaque mala eisdem intulit. Hæc Bibliothecarius, atque Bertholdus.

II. TERVANENSIS ECCLES. CAVSA TRAOSEA.

Gregorius autem, qui celebrandam ex more hoc anno tempore Quadragesimæ Synodum indixerat, Henrici insultationibus impeditus substitit: quod etiam duobus sequentibus anois accidit. Interim verò hoc anno duplex ad eum perlata est tragœdia Teruanensis Ecclesiæ tam de nefandissimis sceleribus Lamberti intrusi Episcopi, primò damnati hæretici [a], & in Meldensi Synodo à Legatis Apostolicæ Sedis excommunicati, demumque simoniacè ordinati à suspensis Episcopi; quàm de horrendis quæ posteà in odium ipsius perpetrarunt Teruanenses milites, cùm post Ecclesiæ rerúmque sacrarum direptionem, eumdem ab altari, vbi prostratus orabat abstrahentes, linguam ei atque dexteræ articulos absciderunt. Qoa de re ab eodem Lamberto certior redditus Gregorius, accerrimas aduersùs milites scripsit [b] literas, quòd tam nefanda committere ausi essent, licèt prætexto vitæ ipsius reprobæ, vel ordinationis iniustæ, seu depositionis irrogatæ; eosdemque pro suscipienda pœnitentia ad Legatum suum remiserit.

a Greg. 7. ep. 10. & 9. ep. 34.

b 9. ep. 39.

III. HERMANNVS ELEGITVR REX ADVERSVS HENRIC.

Eodem aono in Saxoniâ substitutus est in locum Rudolphi defuncti Regis, *Hermannus* Dux Lotharingiæ, præstans nobilitate & peritia militari, sed non æquè viribus, iam Rudolphi obitu labefactatis. His tamen nonnihil commotus Henricus, timens ne ad nouum bellum reuocaretur in Germaniam, dolosis artibus res cum Gregorio Papa velle componere simulauit, vt quem armis hactenùs expugnare noo valuisset, insidiis superaret: de quo dicetur anno sequenti.

IV. ALEXII IMP. SVLLA AVREA DE ORNAMENTIS ECCLES.

Quod autem pertinet ad res Orientis; hac eâdem Indictione quinta, mense Augusto, Alexius Imp. tum aliis Regnum eius infestantibus malis: tum strage suorum ab exercitu Northmanoorum accepta, prudentior redditus, publica confessione hæc omnia peccatis suis adscribens, & maximè quòd ex ornamentis atque donariis Ecclesiarum exhaustum ærarium replere studuisset; edita Constitutione [c], quam *Auream Bullam* nominauit, verbis verè aureis solemniter Deo promisit, se omnia restituturum; sanciuitque ne quis imposterùm quæcumque sacra temerè contrectare auderet, etiamsi vel Cadmea necessitas vrgeret; diuinam aduersùs eos qui contra hanc legem agerent, vindictam imprecatus.

c Ext. in Bibl. Patr. & in cod. Iur. Orient.

IESV CHRISTI
AN. 1083.
GREGOR. VII.
AN. 11.
ALEXII COMN.
AN. 3.

I. GVIBERTVS ANTIPAPA SVBTRADITVR IN SEDEM PETRI.

ANNO Christi millesimo octogesimo tertio, Indictione sexta, iterùm Henricus (inquit Bertholdus rerum præsentium inspector) Romam aggressus, Guibertum Antipapam apud S. Petrum inthronizauit, ac per Mutinensem & Ariminensem Episcopos, multis iam annis depositos & excommunicatos consecrari fecit. Hæc ille: sed Bibliothecarius tres alios Episcopos recenset ordinatores Guiberti; nimirùm Bononiensem, Vincentinum, & Cerviensem. Viditque tuoc planè inauditum hactenùs Roma portentum, nempè viuente ipso legitimo & Orthodoxo, Gregorio Septimo Papa iam à toto Orbe Christiano per annos vndecim recepto atque culto, soperinduci in Petri Cathedram, ac consecrari sæpè antè depositum & execratum sæpiùs Guibertum, decoro nomine *Clementem* Tertium nominatum. quòd factum tradunt [a] vndecimo Calendas Aprilis feriâ sextâ ante Dominicam Palmarum: licèt alij id ponant anno seqoenti: sed Bertholdo tunc per singulos annos singulas res gestas scribenti magis deferimus. Ceterùm capta tunc fuit duntaxat ciuitas Leoniana ab Henrico; ac porticus S. Petri (vt habet Leo [b] Ostiensis) magna ex parte destructa.

a Vrsperg. Sigeb. & Albert.

b Leo Ost. lib. 3. cap. 49.

II. HENRIC. PETIT SYNODVM, ET TAMEN RAM IN. PRODIT.

Post hæc verò Henricus ad ipsam Vrbem capiendam intentus, dolos armis adiungens, plerosque ciues Romanos iam longa obsidione fatigatos, partim pretio, partim promissionibus induxit, vt peterent Synodum à Gregorio de causâ regni celebrari Romę mense Nouembri, ad quam ituris ipse Henricus securitatem iureiurando promisit, interim Goiberto Rauennam transmisso. Verùm indictâ eâ à Pontifice, periurus Henricus tum Legatos Teutonicorum Principum, tum præcipuos Episcopos Romam properantes, atque inter alios Ottonem Cardina-

lem Episcopum Ostiensem de Apostolica Legatione redeuntem, Hugonem Lugdunensem, & Anselmum Lucẽsem, vel in via cepit, vel aliis modis ne ad Synodum peruenirent prohibuit. Celebrata est tamen SYNODVS tribus diebus in Lateranensi basilica; sed nihil de re ob quam celebrari debuerat; ob pressuras Henrici peractum. Narrat hæc Bertholdus: ipsiusque Synodi extant monumenta ad finem Epistolarum eiusdem Gregorij Papæ.

III. Pergit autem Bertholdus narrare de promissione à Romanis factâ Henrico pro impetranda ei corona, deque altercationibus inde ortis; necnon de grauissima persecutione, quâ vbique Catholici tam clerici quàm laici fuere exagitati, ipsaque Italia præda, ferro, & igne miserè deuastata. Sicut & Leo [c] Ostiensis plura habet de vocato ab Henrico, & minis venire coacto, Desiderio S.R.E. Cardinale, Abbate Cassinensi, quem sciebat erga Gregorium propensiorem esse; deque eodem rogato vt sibi adiumento esset ad consequendam coronam Imperialem; necnon de prudente ipsius Desiderij conuersatione cum Henricianis, à quibus & landatus recessit, nec tamen aliquem eorum aut osculatus est, aut cum illo orauit aut cibum sumpsit: ac denique de inuicta eiusdem constantia in defendendis tam aduersùs Henricum, quàm Antipapam, aliosque, iuribus ac priuilegiis Romanæ Ecclesiæ. Qui tandem Cassinum reuersus, ibidem hoc ipso tempore magno honore excepit Hugonem Abbatem Cluniacensem, & cum eodem societatem vtriusque Congregationis, Cassinensis & Cluniacensis iniit. Sed hæc omnia pluribus Leo.

[c] Leo d. cap. 49.

CONGRESSVS DESIDERII AB. CASSIN. CVM HENRIC.

IESV CHRISTI
AN. 1084.

GREGOR. VII.
AN. 12.

HENRICI III. 1.

ALEXII COMN. 4.

I. ANNO Christi millesimo octogesimo quarto Indictione septima, cùm Imperator Constantinopolitanus magnam pecuniæ summam Henrico transmisisset, vt Robertum Guiscardum Northmanorum, Ducem Calabriæ & Apuliæ, qui fines Constantinopolitanorum inuaserat, bello appeteret, idem Henricus acceptam cum iuramento persequendi Robertum pecuniam, ad conciliandum sibi vulgus Romanum expendens, eius adiutorio Lateranense Palatium feria quinta ante Palmas eum suo Guiberto intrauit. Gregorius autem, stantibus pro ipso nobilibus Romanis ferè omnibus, in castellum S. Angeli se recepit, omnesque Tiberinos pontes & firmiores munitiones in sua retinuit potestate. In die verò Resurrectionis Dominicæ idem HENRICVS à suo Hæresiarcha Rauennate coronam non gloriæ, sed confusionis accepit: quippe talis coronator non benedictionem quam perdidit, sed damnationem quam habuit, suo coronato imposuit. Hæc Bertholdus. Quamuis igitur eiusmodi execratione potiùs quàm consecratione initiatus Henricus, ita dici meruerit Imperator, sicut eius initiator Guibertus dici meruit Pontifex; tamen quemadmodùm eo titulo ad consignanda certa tempora etiam positos vidisti superiùs in Annalibus, tyrannos plerosque inuasores Orientalis Imperij eo nomine indignissimos; sic & istum assertum potiùs, quàm re ipsâ iure aliquo legitimum adnumerabimus. Habent enim se isti, tamquam columnæ milliariæ collocatæ in itineribus, quæ mutæ, licet ipsæ, loquantur tamen, & viam doceant.

HENRIC. VRBE POTITVR, ET CORONATVR IMP. A GVIB.

II. Accidit autem paulò pòst, dum Henricus vnà cum suis recipiens se in Auentinum, tutiorem locum, frequentare soleret Ecclesiam S. Mariæ cuidam ignoto homini parandi necem ipsi ex loci opportunitate occasionem datam esse, vt prægrande saxum pararet quod super caput eius deorsùm mitteret. Sed quòd Deo semper inuisum ac detestabile fuit, cuiuscumque sanguine quantumlibèt noxio, Ecclesias inquinari, effecit vt cùm saxum ille aptaret, vnà cum saxo cadens occubuerit. Ea quo facinore mendax Benno accepta occasione conflandæ in Gregorium Papam calumniæ, ipsi tribuit facinus quod nec cogitasset aliquando. At verò qui res tunc ab ipso Henrico gestas conscripsit, licèt ipsi fauens, minimè ausus est Pontifici scelus tantum adscribere. Post hæc autem diuinam vindictam in Regis exercitum esse grassatam affirmat; nimirùm ingruente ob nimios æstus lue, ne vnum quidem eius militum quos Romæ in præsidio constituerat, remansisse superstitem.

QVID TENTATVM ROMÆ IN EVM.

III. Cùm verò nihilominùs ipsum indefesso studio cœptam Vrbis obsidionem prosequi Gregorium vidit; exigens à fidelibus S. Petri quam promisissent iuramento defensionem Romanæ Ecclesiæ, inter alios magis vrsit, quem nouit potentiorem, Robertum Guiscardum. Qui quidem haud cunctatus, relicto in Oriente cum exercitu Boamundo filio, ipse collectis in Italia nouis copiis, ad liberationem Pontificis ocyùs properans, post Calendas Maij (vt Bertholdus habet) armata manu Romam inuasit, fugatoque Henrico totam Vrbem Gregorio rebellem penitùs expoliauit, & maiorem eius partem igni consumpsit, eò quòd Romani quemdam eius militem vulnerassent. Henricus autem ei resistere non valens, ad partes Teutonicorum festinanter reuertit, relicto in Italia Guiberto. Hæc ille. Sed planè diuersam incendij Vrbis causam Leo [a] Ostiensis afferens, ait id factum à Roberto ex consilio Cincij Romanorum Consulis, vt ciuibus extinguendo igni occupatis, ipse faciliùs ex arce S. Angeli Pontificem educeret. Verùm antequam Pontifex àb Vrbe recederet, ipsum eiusdem Roberti Ducis fauore curasse vt pseudocardinales Guiberti inde pellerentur, ministrarent verò legitimè instituti sacerdotes, Bibliothecarius est auctor: qui ait eosdem pseudocardinales fuisse ciues Romanos vxoratos, siue concubinarios, barba rasos, & mitratos, atque intra citraque Ecclesiam impunè homicidia, rapinas, varia stupra, & diuersa latrocinia exercuisse. Habetque insuper Bertholdus, eumdem Pontificem collecta SYNODO, iterùm sententiam anathematis in Guibertum, & Henricum, omnesque eorum fautores promulgasse; eamque Legatos Sedis Apostolicæ. Petrum Episcopum Albanensem in Francia, & Ottonem

FVGATVR A ROB. GVISCARDO.

[a] Leo lib. 3. cap. 52.

CARDINALES ANTIPAPÆ QVALES.

Ostiensem

Ostiensem in terra Teutonicorum vsquequaque diuulgasse.

IV. RES A GREGOR. GESTÆ ADVERSVS HENRICVM DEVINCTVS COMPROBATA. b Ibid. c. 53.

His verò omnibus peractis, Pontifex Cassinum se recipit: vbi dum aliquando Missam celebraret, visa est viro cuidam rapto in ecstasim, niueo candore columba alis expansis Pontificis humeros protegere, & postquàm ad altare descendens caput blandè super hostiam sacratissimam flexisset, volatu præpeti remeare ad cælum: hancque visionem idem vir nocte sequenti diuinitùs iussus est renunciare Gregorio, eum adhortatione vt constanter vigore sancti Spiritus quod cœperat exequeretur. Narrat hæc pluribus Leo [b] Ostiensis. Quæ quidem opportuno tempore sunt hominibus diuino consilio declarata, cùm non apud Schismaticos tantùm, verùm & apud Catholicos, Pontificis fama in suspicionem nimiæ austeritatis adduceretur: vt quod diuino calculo rectè factum probaretur, non auderet humana temeritas sugillare; atque ora loquentium mendacium penitùs obstruerentur, qui ipsum Gregorium obitûs tempore pœnituisse facti, mentiti sunt in suo ipsorum Conciliabulo, de quo suo loco [c] dicturi sumus; ex quo Sigebertus quæ narrat de Gregorij pœnitentia descripsisse noscitur. Quomodò enim potuerunt ei displicere, quæ diuinitus monitus esset constanter exequi? Porrò idem ex Cassinensi monasterio Salernum se contulit, ibique permansit vsque ad obitum.

c An. 1059 nu. GREGOR. SALERNVM SE RECIPIT.

V.

Robertum autem Guiscardum cum filio Rogerio in Orientem redeuntem, obuiantem sibi classem Alexij Imp. cum auxiliis Venetorum, ingenti nauali prælio deuicisse mense Nouembri; & ad filium Boamundum in Thraciam peruenisse, narrat Romualdus Archiepiscopus Salernitanus eorum temporum scriptor. Cùm verò Henrico ab Italia in Germaniam recedente, Orthodoxi in Longobardia resumerent vires, & plurimi schismatici ad Gregorium reuerterentur; ad istorum suscipiendam pœnitentiam, atque impertiendam eis absolutionem, Pontifex Legationem commisit S. Anselmo Lucensi Episcopo. Cuius etiam benedictione corroborati Catholici, gloriosissimam de Schismaticis, qui coactis in vnum copiis dominium Comitissæ Mathildis inuasissent, victoriam reportarunt, tribus tantùm ex suis amissis, & paucis vulneratis. Quæ omnia pluribus narrat in eiusdem Anselmi Rebus gestis, ipsius presbyter pœnitentiarius.

PROPLIGATI SCHISMATICI A CATHOLICIS.

VI.

Accidit his item diebus, vt cùm Gregorius audisset, Guillelmum Regem Anglorum detinere iam ab anno superiori in carcere Odonem Episcopum Baiocensem, ipsius Regis germanum, pro eo ad Regem literas dederit, (quæ & vltimæ numerantur omnium eiusdem Gregorij epistolarum, quòd fermè deperditæ sint quas scripsit vltimis suæ sedis annis in tumultibus bellicis:) quibus cùm ipsum de multis laudet, redarguit tamen quòd sacerdotalem dignitatem contemptui haberet; & tam exemplis quàm auctoritatibus docet, sacerdotibus licèt prauis & indignis honorem esse deferendum. Quænam autem præcessisset causa vinculorum Odonis, ea fragmento Rerum gestarum eiusdem Regis, ex codice monasterij Cadomensis edito vnà cum aliis monimentis Rerum Anglicanarum, Northmannarum, Hibernarum & aliarum, intelligitur hæc fuisse; nimirùm quòd cùm Odo deceptus vaticiniis quorumdam sortilegorum, asserentium ipsum in Romanâ Cathedra sessurum post Gregorium, iter Romam decreuisset eum ingenti atque splendidissimo omnium rerum apparatu, & nobilium comitatu; oppressisset ad hoc iniustis exactionibus vniuersam Angliam (cuius administrationem Rex ei concrediderat, cùm ipse aduersùs Robertum filium suum, ac rebellantes cum eo Northmannos, in Galliam traiecisset) Ecclesiarumque opes & ornamenta diripuisset, ac spe friuola milites seduxisset. Quapropter Rex Guillelmus festinanter in Angliam transfretans, eum carceri mancipauit quem agnosceret (vt questus est ad Regni proceres) leuem & ambitiosum, carnis inhærentem desideriis, immensùm crudelem, & nunquam deserturum noxias vanitates. Adeò vt cùm idem Rex, post annos tres proximè moriturus, vinctos omnes solui testamento iussisset, vnus ne eximeretur à carcere ipsius germanus omninò vetuerit, vixque ab amicis exorari potuerit vt consentiret ipsius liberationi. Hæc omnia pluribus in eo codice. Ex quibus videas quas infelix Episcopus ex diuinatione dæmonum messuerit fruges, dum Romanæ Ecclesiæ per pecuniam sibi adipisci Pontificatum quæsiuit. Ita enim planè qui semel his intendere malis artibus incipit, ludos diaboli effici consueuit; vt spe vana pellectus in inferos demergatur, cùm se putat thronum eminentiorem proximè conscensurum.

DE ODONE EPISC. BAIOCAN. FRATRE REGIS ANGLIÆ.

IESV CHRISTI
AN. 1085.
GREGOR. VII.
AN. 13.
HENRICI III. 2.
ALEXII COMN. 5.

I. CONVENTVS IN GERM. INTER CATHOL. ET SCHISMAT.

ANNO Christi millesimo octogesimo quarto, Indictione octaua, decimoquinto die post Epiphaniam (vt Bertholdus ait, hoc est, vigesimo primo Ianuarij) *Conuentus* est habitus in Saxonia, seu (vt vult Vrspergensis) in Thuringia, loco qui *Berchach* dicitur; condictus (vt ait) tam ab inimicis, quàm amicis Imperatoris, seu (vt vult Bertholdus) indictus à Saxonibus contra Henrici fautores, vt probarent se iure Henricum, vt excommunicatum vitare. Obiicientibus autem aduersariis, Papam nequiuisse eum excommunicare eò quòd expoliatus nō potuerit vocari, nec iudicari, siue damnari; & Saxonibus respondentibus, se iudicium Sedis Apostolicæ non debere retractare, nec posse; hoc autem cum illo tractandum esse qui Henricum damnauit: solutum est colloquium. Hæc Bertholdus: quæ Vrspergensis disputata esse tradit inter Gebehardum Saltzburgensem ex parte Catholicorum, & Wecilonem Moguntinum ex parte Henrici. Fuit enim iste Gebehardus, ex quo sedem illam suscepit, acerrimus iurium Apostolicæ Sedis defensor aduersus Henricum & schismaticum Papam; adeò vt etiam exilium nouem annorum, aliaque multa mala ab eis passus fuerit, meruerit verò Legatus fieri eiusdem Apostolicæ Sedis in Germa-

DE GEBHARDO EPISCOPO SALTZBVRG.

[a] Tom. II. & VI. Antiq. Lect. Canis.

nia: vt constat ex eius Rebus [a] gestis: qui tandem sancto fine quieuit in pace, miraculis etiam post mortem clarus. Wecilonem autem quem diximus, Bertholdus ait ex clerico Haluestatensi iam pridem anathematizato atque fugitiuo, post mortem Sigefridi intrusum fuisse anno superiori ab Henrico in Moguntinum Archiepiscopatum, in remunerationem defensarum ab eo cum omni pertinacia partium ipsius.

II.

[b] 3. q. 2. per tot.

Sed quod attinet ad exceptionem illam Schismaticorum de non iudicando expoliato; ita quidem decretum [b] est à Summis Pontificibus spoliatum non ad Synodum vocari posse, nec in aliquo iudicari, antequàm cuncta quæ ei sublata sunt, restituantur. Verùm quòd ista regula suis [c] restringatur exceptionibus, idcircò in generali SYNODO Catholicorum, post promiscuum illum conuentum celebrata in *Quintilineburg.* ipsâ Paschali hebdomada huius anni, cui præfuit Otto Episcopus Cardinalis Ostiensis Apostolicæ Sedis Legatus, & interfuit Rex Hermannus, eâdem quæstione iterùm ventilatâ, idem WECILO declaratus est hæresiarcha, quòd assereret sæculares suis rebus spoliator Ecclesiastico non subiacere iudicio, nec excommunicari posse pro suis excessibus; quódque contenderet excommunicatos absque reconciliatione recipi posse: ipsáque eius hæresis anathemate damnata est. Testatur hæc obiter Vrspergensis; sed ipsa Acta Synodi, canonesque in ea statutos circa disciplinam Ecclesiasticam, Bertholdus recitat: additque, in fine Synodi sententiam anathematis cum ardentibus candelis promulgatam esse in Guibertum hæresiarcham Sedis Apostolicæ inuasorem, & in nonnullos ipsius pseudocardinales apostatas; itémque in Wecilonem Moguntinum, Liemarum Bremensem, aliósque Episcopos schismaticos & inuasores, cum suis complicibus: omnésque ordinationes & consecrationes excommunicatorum, penitùs irritas iudicatas esse, iuxta decreta SS. Patrum.

[c] Glos in c. in Script. verb. nec in aliquo 2. q. 1. & Doct. ibi. & alibi.

CONCIL. QVINTILINEBVRG. CONTRA VVECILHÆRESIARCHAM.

III. CONCIL. MOGVNT.

Econtrà verò iidem Schismatici, ad vindicandam quam acceperant iniuriam, tertiâ post prædictam Synodum hebdomadâ & ipsi *Moguntiæ* conuenientes vnà cum Henrico & Legatis Antipapæ Guiberti, necnon quibusdam Romanis eius sectatoribus, depositionem Gregorij & Guiberti ordinationem confirmarunt, Fideles omnes communionis Gregorij excommunicarunt, & cunctos Episcopos qui Guibertum non reciperent condemnantes, alios in eorum locum substituerunt. Testantur ista Bertholdus, Vrspergensis, Sigebertus & Dodechinus. Subiicit autem Bertholdus funera præcipuorum schismatis promotorum atque defensorum in Italia, Episcoporum ac Principum: qui vrgente fame, atque lue, ex hac vitâ extra Ecclesiam positi miserè abrepti sunt.

FVNERA SCHISMAT.

IV.

[d] Leo Ost. l. 3. cap. 64.

S. GREG. PP. VII. OBITVS.

Quo item eodem anno sed sorte planè diuersâ, (pretiosa enim in conspectu Domini mors sanctorum eius; mors autem peccatorum pessima:) *Gregorius* [d] Papa Salerni consistens, cùm sedisset annos duodecim, mense vno, diebus tribus, vigesima quarta mensis Maij migrauit in cælum; sepultúsque est ibidem in Ecclesia S. Matthæi Apostoli, ad cuius dedicationem eò accesserat: qui & in album Sanctorum relatus anniuersariâ memoriâ in Ecclesiâ nomine celebri perseuerat. Porrò illum, cùm sermonem habuisset ad populum, infirmitate corporis affectum decubuisse in lecto, Bibliothecarius eius temporis testatur: præscientem verò eo se morbo interiturum, in ea erupisse verba; *Dilexi iustitiam, & odi iniquitatem; propterea morior in exilio*, Otto Frigensis affirmat; confirmatque qui tunc viuebat auctor Rerum gestarum S. Anselmi Lucensis Episcopi: qui & addit, eumdem Gregorium quos sibi obedientes viuens benedixit, morientem quoque commendasse, Henricianos autem penitùs, nisi post magnam demùm conuersionem & pœnitentiam reprobasse. Quæ quidem recitasse voluimus, vt vel hinc apertâ luce commentum Sigeberti de pœnitentia Gregorij quòd Henricum fuerit persecutus, eludatur.

V.

[e] Isai. 3.

QVOMODO ECCLESIA PARTA.

Quod verò pertinet ad toleratas à Gregorio immensas ærumnas; ei meritò occinendum sit illud propheticum [e] carmen; *Dicite iusto, quoniam bene.* Ita namq; planè persecutionibus indesinentibus, atque sæpè cædibus sacerdotum multò feliciùs paritur Ecclesiæ pax, libertas acquiritur & confirmatur Ecclesiastica, atque salus quæritur animarum. Mentiarque, nisi ista iam experimento rerum præsentium monstrari possint; nimirùm per Gregorium vendicatas è manibus Principum Ecclesiarum Inuestituras, liberam electionem Romanorum Pontificum postliminio restitutam, disciplinam Ecclesiasticam collapsam penitùs reparatam, & alia innumera bona parta. Eumdem verò sicut in vita, ita & post mortem claruisse miraculis, idem qui suprà Bibliothecarius absque vlla dubitatione confirmat: & scriptor Vitæ S. Anselmi testis oculatus asserit per Mitram eiusdem Gregorij, quam ad Anselmum miserat, præclara Deum fecisse miracula; atque inter alia Mantuanum Episcopum multis iam annis grauissimo splenis morbo affectum, ac toto corpore vlceratum, sanitati pristinæ restituisse. Cuius Sancti corpus nostra ætate, post quingentos fermè ab obitu annos, cùm sepulchrum eius restitueretur, inuentum est omninò integrum atque incorruptum, & ita hactenus perseuerat: sicuti & multis aliis Sanctorum corporibus accidisse noscitur. Porrò quæ idem sanctissimus Pontifex, & Apostolicarum traditionum diligentissimus inuestigator, ad Ordinem Ecclesiasticum, ritusque sacros spectantia reliquerit monumenta, auctor [f] Micrologi in suum commentarium aliqua ex parte retulit: præter quæ etiam in eius epistolis nonnulla alia obseruanda se offerunt, quæ Collectores retulerunt in libros Decretorum.

MIRACVLIS GREGORIVS ILLVSTRATVR POST OBITVM.

[f] Microl. cap. 14. 17. 24. 25. 45.

VI.

Scribit autem Leo [g] Ostiensis, eumdem Pontificem ante tertium sui obitus diem, rogatum ab Episcopis & Cardinalibus qui aderant, quid de Romanæ Sedis ordinatione iuberet, hortatum esse vt Desiderium S. R. E. presbyterum Cardinalem Abbatem Cassinensem Pôtificem facerent, quòd præter summam prudentiam, & religionem præcipuam, polleret singulari Principum beneuolentia & amicitia: si verò hunc nullatenus flectere possent, aut Lugdunensem Archiepiscopum Hugonem, aut Ottonem Ostiensem, aut Anselmum Episcopum Lucensem eligere quantò citiùs se defuncto studerent. Ceterùm ipso defuncto, Desiderius omninò recusans onus Pontificale suscipere, ac strenuè laborans pro alio substituendo, cùm intellexit pu-

AGITVR DE ELECTIONE SVCCESSORIS.

blica

blica priuatáque omnium consilia, votaque in eum cedere, atque vim ei inferendam fore; Cassinum aufugit: sicque in his pertractandis & consulendis præsens elapsus est annus.

II. ROBERTI GVISC. OBITVS.

Hoc item anno mense Iulio Robertum Goiscardum potentissimum Ducem, apud Insulam Cassiopen obiisse morte communi, maiorem sexagenario, anno Ducatus vigesimo sexto tradit Romualdus in Chronico: eique de tempore consentiunt Bertholdus, & alij huius sæculi auctores: ex quibus arguitur recentior[h] qui eum mortuum ponit anno millesimo octogesimo tertio. Addit verò Leo[i] Ostiensis, corpus eius relatum esse in Italiam, & Venusiæ in Apulia conditum. Cuius etiam extat[k] epitaphium, quo is *Terror mundi* nominatur. Habet insuper Leo, eum, cùm moreretur, Brachium S. Matthæi Apostoli thecæ argenteæ inclusum, Clericis qui secum aderant, vt Salernum referrent, ac filio redderent, iussisse. Pergitque recensere immensa & pretiosa dona, atque largissimas oblationes, quas monasterio Cassinensi variis temporibus detulit: ex quibus intelligas Northmannorum pietatem, per quam à Deo promeruerunt in hoc etiam sæculo exaltari. Sed quis cetera numeret, quæ ad Limina Apostolorum Romam misit, quæ ad basilicam quam struxit S. Matthæi Salerni dedit, quæ ad alia sui dominij loca & monasteria quæ construxit? Cùm autem intueretur ista oculis idem Leo tunc monasterij Cassinensis Bibliothecarius; quantùm ei deferendum sit de rebus Roberti Ducis ac fratris eius Rogerij Siciliæ Comitis, magis quàm Fazello, qui nuper res Siculas est prosecutus, nemo non videt.

OBLATIONES SIVE SACRÆ.

[h] Fazel. de Reb. Sicul. poster. decad. lib. 7.
[i] Leo lib. 3. cap. 36.
[k] Ap. Malmesbur. Hist. Angl. lib. 3.

IESV CHRISTI
AN. 1086.
VICTORIS III.
AN. 1.
HENRICI III. 3.
ALEXII COMN. 6.

I.

ANNO Christi millesimo octogesimo sexto Indictione nona, cùm diù multumque laboratum esset à Catholicæ partis Cardinalibus, vt eligeretur Gregorij Papæ successor: tandem omnibus Romam conuenientibus, Desiderius presbyter Cardinalis tituli S. Cæciliæ, Abbas Cassinensis, patria Beneuentanus, nobilissima prosapia ortus; de quo sæpissimè facta est superiùs mentio, ingenti desiderio ab vniuerso Clero & populo expetitus, cùm nullis precibus ac persuasionibus flecti posset, vi adhibitâ inuitus ac renitens in diaconiam S. Lucæ perductus, ipsodie Pentecostes electus est Pontifex, ac VICTOR eius nominis Tertius appellatus: verùm post dies quatuor Roma egressus, insignia Pontificatus Tarracinæ dimisit; & Cassinum se recipiens, rigidus in proposito, nullis aliorum precibus, lacrymis, rationibus persuaderi valuit ea resumere: sicque hic iterùm annus elapsus est. Quomodò verò ista quàm difficillima transacta fuerint Leo[a] Ostiensis qui aderat, pluribus describit.

VICTOR PP. III. ELECTVS RENVNCIAT ELECTIONI.
[a] Leo lib. 3. cap. 65. & c.

II. Intereà hoc ipso anno, qui erant in Germania Catholici Principes Sueuorum & Saxonum obsidentes Herbipolim, aduenientem ad eos expellendos eum plusquàm viginti militum millibus Henricum, ipsi vix decem millium numero, prælato sanctissimæ Crucis vexillo, confisique de misericordia Domini, quam multis gemitibus prostrati in terram implorarunt, postridie festi S. Laurentij immensâ clade fuderūt, occisis multis hostium millibus, captisque ingentibus spoliis, ipso primo congressu Henrico dissimulato habitu inter primos aufugiente, ex parte verò Catholicorum tribus tantùm militibus in certamine, & aliis duodecim posteà ex vulneribus occumbentibus. Rem gestam pluribus prosecutus est Bertholdus Constantiensis, qui interfuit.

VICTORIA CATHOL. ADVERSVS SCHISM. IN GERM.

III. Eodem anno decimoquinto Calendas Aprilis, Mantuæ ex hac vita migrauit *S. Anselmus* Lucensis Episcopus, de quo sæpè superiùs: qui mox post obitum innumeris ac præclaris cœpit clarere miraculis: vnde & multi schismatici ad communionem Catholicam reuersi sunt, cùm viuere eum per Episcopum qui verbis & scriptis Gregorium Papam defendere numquam cessauerat, eumdemque semper vt magistrum in omnibus imitari quæsierat. Goibertum verò adeò constanter improbauerat, tot tantaque edi à Deo miracula. Testantur hæc Bertholdus in Chronicis, & Domnizo in vita Mathildis; sed fusiùs ipsius Anselmi presbyter pœnitentiarius in eius Rebus gestis: vbi egregias ab eo elaboratas lucubrationes recenset; è quibus extat[b], quam nominat Compilationem canonicarum sententiarum ex SS. Patribus.

S. ANSELMI LVCEN. OBITVS.

[b] Tom. VI. Antiq. Lect. Canis.

IV. Hoc idem anno *Carthusia* solitudo cœpta est habitari à S. Hugone Episcopo Gratianopolitano, sanctoque BRVNONE auctore instituti, ac sociis eius; ex quo loco & nomē accepêre, vt dicerentur Monachi CARTHVSIANI. Tēpus porrò certum redditur ex eiusdem S. Hugonis Vitæ Actis[c], quibus traditur, ipsum anno Domini millesimo octogesimo creatum Episcopum, post duos annos adiisse Cluniacenses; ibique moratum annum vnum, rediisse ad Episcopatum; ac rursùm post tres annos, nempè sexto ab ordinatione sua, petiisse Carthusiam. Ceterùm primarium Monachorum Carthusianorum vitæ ordinem, magna cum admiratione & laude scripsit Petrus[d] Venerabilis Abbas Cluniacensis, & miracula quædam ab iis edita narrauit: de quibus rursùm inferiùs.

CARTHVSIA SOLITVDO HABITARI COEPTA.
[c] Ap. Sur. 1. April.
[d] Petr. Cluniac. lib. 2. miracul. cap. 28.

V. Quod spectat ad Orientalem Ecclesiam; hoc anno Cosmas Patriarcha Constantinopolitanus decessit; atque in locum eius suffectus est *Eustathius* cognomento *Garides*: prout apparet ex Patriarcharum actis, quæ extant in codice Iuris Orientalis.

IESV CHRISTI
AN. 1087.
VICTORIS III.
AN. 2.
HENRICI III. 4.
ALEXII COMN. 7.

I. ANNO Christi millesimo octogesimo septimo, Indictione decima, CONCILIVM

media

CAPVAN. VICTOR ROMÆ CONSECRATVR.

media Quadragesima *Capuæ* habito, *Victor* electus Pontifex, victus tandem precibus & rationibus Præsulum ac Principum qui adfuerunt, resumptis Pontificiis insignibus Romam petens, septimo Idus Maij consecratus est, & in Apostolica Sede locatus, licèt iam ægritudine correptus.

II. Cùm verò post hæc Guibertus Antipapa Romam & ipse accessisset, (qui, vt ait Bertholdus, apud S. Mariam ad Martyres quam Rotundam vocant, se recepit, dum Victor in Insulâ Tiberinâ resideret) ac tum in Vrbe, tum multis aliis Italiæ locis, ingentia mala sacrilegus latro ederet; interim qui pastor legitimus gregis erat, vitans bella gerere aduersùs Christianos, quos indignatio vel gratia Henrici ad tempus ab Ecclesia separauerat, expeditionem militarem conuertit aduersùs improbos Saracenos, Italiæ iugiter littora infestantes, Christianosque captiuos abripientes: atque ex omnibus ferè Italiæ populis exercitum congregans, illisque Vexillum S. Petri tradens, sub remissione omnium peccatorum in Africam direxit; vbi illi centum millia hostium occiderunt, captâ & excisâ præcipuâ eorum vrbe & ne quis ambigeret hæc CHRISTO auspice contigisse, quo die Christiani victores euasere, eodem etiam Italiæ nunciata victoria est.

VICTOR DE SARACENIS IN AFRICA.

Hæc porrò cuncta de consecratione Victoris, sceleribus Guiberti, & expeditione Africana, pluribus Leo [a]. De eâdem verò victoria Africana puto etiam loqui Bertholdum, dum habet anno sequenti, Pisanos & Genuenses, aliosque multos ex Italia, Africanum Regem Paganum hostiliter inuasisse, & deprædatâ eius terrâ, ipsum in quamdam munitionem compulisse, ac deinceps Apostolicæ Sedi tributarium effecisse.

[a] Leo Ost. lib. 3. c. 76. & 199.

III. Idem verò Pontifex mense Augusto SYNODVM Episcoporum *Beneuenti* celebrauit; in qua inter alia nefandum Guibertum Antipapam, ob vetera atque recentia ipsius scelera, rursùm anathematis vinculo innodauit: eademque sententia perculit Hugonem Lugdunensem Archiepiscopum, & Richardum Abbatem Massiliensem, quòd pro ambitione Sedis Apostolicæ, ad quam dudùm clàm inhiabant, vbi votis suis potiti non sunt, se à communione ipsius Victoris seiunxissent: sed & antiqua de laicis Inuestituris decreta renouans, tam dantes quàm accipientes excommunicationi subiecit: ac denique decreuit pœnitentiam & communionem à nemine, nisi à Catholicis sacerdotibus suscipi debere; meliusque esse sine visibili communione persistere, & inuisibiliter Domino communicare, quàm eam ab hæreticis vel schismaticis sumendo, à Deo separari. Habet hæc pluribus Leo [b].

CONCIL. BENEVENT. CONTRA SCHISM.

[b] Ibid. c. 72.

IV. Addit verò, eumdem Pontificem ibidem Beneuenti grauiter infirmatum, festinum petiisse Cassinum, ac conuocatis Episcopis & Cardinalibus, monuisse, ac iussisse, vt iuxta Gregorij Papæ statutum, Ottonem Episcopum Ostiensem ibi tunc præsentem eligerent quamplurimùm in Pontificem: hisque dispositis, sepulchrum sibi in ipsa Capituli monasterij abside parari iussisse, ac post diem tertium feliciter migrasse ad Deum decimosexto Calendas Octobris huius ipsius anni millesimi octogesimi septimi; non octogesimi noni, vt textus deprauatus [c] habet; nam conuincitur error tum ex iis quæ ex ipso Leone superiùs dicta sunt, singulas res gestas Victoris recensente, tum etiam ex Petro [d] qui Auctarium ad Leonem apposuit, tum ab anno obitûs Victoris vsque ad nonagesimum post millesimum triennium numerat. Extat [e] verò eius epitaphium, quo docetur ipsum sexagenarium obisse. Ac de scriptis ab eo [f] Dialogis dictum est pluribus locis. Quantum autem temporis Sedes vacauerit, & quæ contigerint in electione successoris, dicturi sumus anno sequenti. Hic tamen illud admonendum; quod vidimus ipsum de successore suo decreuisse, non quidem imperando fecisse, sed sicut decessor Gregorius fecerat, admonendo & exhortando, quòd id temporum iniquitas postularet: quemadmodùm & interdum ab aliquibus aliis Pontificibus factum reperitur, vt quem successorem cuperent, nominarent: sed ij quorum esset electio, scientes non posse nec debere à morientibus Pontificibus successores eligi, haud absque consueti collatione suffragij nominatum euexerunt in thronum; vt factum vidimus in Victore, & videbitur in eius successore.

VICTORIS PP. OBITVS.

[c] [Emendatè legitur in recentiori editione, auctoritate veterum cod.]
[d] Pet. Diac. Chron. Cass. lib. 4. cap. 8.
[e] Ap. Leon. lib. 3. cap. 73.
[f] Ext. in Bibl. Vatic. plur. 3. num. 187. sub nomine Dialo. Greg. PP.

EIVS MONITIO DE ELECTIONE SVCCESSORIS.

V. Hoc eodem anno in Germania Principes Catholici generali *Colloquio* habito cum Henrico apud ciuitatem *Nemetensem* Calendis Augusti, adiutorium ei ad obtinendum regnum (inquit Bertholdus) promiserunt, si de excommunicatione exire vellet: illo verò solita obstinatione negante se excommunicatum esse, re infecta separati sunt. Rex autem Ladislaus Hũgarorum, missa legatione ad idem Colloquium, promisit Catholicis se cum viginti millibus equitum affuturum contra schismaticos, si necesse foret. Recitatæque sunt ibidem literæ Victoris Papæ, quibus iudicium decessoris sui Gregorij in Henricum & fautores eius confirmauit. Hæc Bertholdus. Ex literis autem Victoris vides, quàm perspicuè redarguatur mendacij Sigebertus, dum ait Gregorium in obitu pœnitentiâ ductum, mandasse suis successoribus absoluendum Henricum vnà cum aliis Schismaticis. His verò Bertholdus addit de miserando interitu pseudoëpiscopi Patauiensis, quem Henricus in locum Catholici eiecti intruserat; quo certissimum suæ damnationis testimonium & exemplum reliquis schismaticis dereliquit, vnde nonnulli conuersi sunt. Subditque de conflictu sequuto, & dolo Egberti Comitis inuidentis gloriæ Hermanni Regis, elapso Henrico ne caperetur in bello quod suo damno tentasset.

CONVENTVS NEMETEN.

INTERITVS SCHISMATICI EPISCOPI.

VI. Hoc item anno, quo die consecratus est Victor Papa, septimo Idus Maij, (inquit Leo [g] Ostiensis) corpus S. Nicolai ex ciuitate Myrensi, vbi septingentis fermè annis quieuerat, translatum est Venetias. Sed hoc potiùs additamentum est ad Leonem: nam in libello qui extat de translatione facta Venetias, non hoc anno, sed post nouem annorum curriculum id accidisse narratur. Neque Dandulus fidelissimus auctor, neque recens auctor Sabellicus, quidquam habent de his hoc anno: reliqui autem omnes huius sæculi Scriptores Barim translatum dicunt; cùm (vt ait Sigebertus hoc item anno) Venetis meditantibus Sancti corpus auferre Myrâ, Barenses præoccupauerunt; qui numero quadraginta septem venientes Antiochiâ

[g] Leo lib. 3. c. 67. in fin.

TRANSLATIO CORP. S. NICOLAI BARIM.

à qua

à quatuor tantùm monachis ibi inuentis extorserunt ostendi sibi tumbam eaque effracta inuenerunt ossa in olei liquore natantia integro numero, & Barim cum gloria detulerunt, anno septingentesimo quadragesimo quinto à depositione S. Nicolai. Hæc Sigebertus; cui suffragatur Romanum Martyrologium, in quo dicta die Myrâ Barim translatum asseritur: ibique ipsum expressiùs liquet ex literis [g] Vrbani Papæ datis post bienuium, cùm Barim profectus est ad illud recondendum in præparato adyto, atque ea de causâ priuilegia eius Ecclesiæ confirmauit, auxitque.

[g] Rec Baron. Annal. Tom. XI. an. 1059.

VII. GVILL. REGIS ANGL. POENITENTIA, SEPELIT ORVS OBITVS.

Eodem anno Guillelmus Angliæ Rex, cùm regnasset annos viginti, menses decem; & dies viginti octo, vixisset sexaginta quatuor annos, quinto Idus Septembris Rotomagi ex hac vitâ migrauit pœnitens peccatorum, quibus recens diuinam in se vindictam prouocauerat; cùm in odium Philippi Francorum Regis grassatus in eius Regnum, nec pepercit Ecclesiis quæ repertæ sunt in Madantensium ciuitate, quam incendio concremauit: quo facto mox offensum numen sensit aduersum, illum acerbissimo dolore ad obitum vsq; conficiens. Sed extat causa cum aliis Regum Anglicanatum Scriptoribus, eiusdem Lamentario, tunc temporis ab auctore qui aderat, edita; cùm non contentus peccata sua secreta confessione ex præscripto Ecclesiæ ostendere sacerdoti, eadem cunctis qui aderant palàm voluit propalasse; non solùm quæ nuper Ecclesiarum incẽdio publicè perpetrasset quorum causâ ea tunc pati commeruisset, sed quæ deliquisset ab eo tempore quo adhuc impubes moderandum suscepit Northmanniæ Ducatum: demùm verò vt seipsum depressum in spem violentus erigeret, multa bona recoluit quæ in honorem Dei & vtilitatem Ecclesiæ fecisset. Qui autem hæc descripsit, ait eum omnes thesauros suos Ecclesiis & pauperibus, Deique ministris testamento distribuisse; ac Clero Madantensi supplicem ingentia dona misisse, vt inde restaurarentur Ecclesiæ quas combusserat: ceterùm post multa alia piè sanctèque dicta decretaque inter hæc verba, *Domina mea S. Dei Genitrici Maria me commendo, vt ipsa suis sanctis precibus me reconciliet charissimo filio Domino nostro* IESV CHRISTO, religiosè placideque expirasse.

SPECIMEN HVMANAE MISERIAE.

Quòd verò confestim post eius obitum magnatibus ad sua receptis, inferioribusque ministris vniuersam suppellectilem subripientibus, cadauer Regis penè nudum in areâ domus remanserit: & vt illud ad monasterium Cadomense sepeliendum deferretur, ære alieno curandum fuerit, emendusque locus sepulturæ à quodam qui suum esse dicebat; sed & dum corpus in sarcophagum violenter mitteretur, quòd vas per imprudentiam cæmentariorum breue & strictum esset, pinguissimus venter crepuerit, & intolerabilis fœtor circunstantes impleuerit: ex his omnibus idem auctor, qui singula minutim descripsit, efficacissimum sumpsit, reliquitque aliis optimè philosophandi argumentum.

VIII. VLTIO DIVINA OB ECCL. IN SALTVM CONVER. CAS.

Sed nondum his sufficientibus, & licè pœnitenti Regi Deus (vt piè credendum est) culpam peccatorum dimiserit, pœnam tamen est prosecutus in filios atque nepotem; dum (sicut narrat Willelmus [h] Malmesburiensis, antiquitate & veritate præstans historicus) quod idem Rex quemdam locum desertis villis, ac subrutis Ecclesiis, per triginta & eò ampliùs milliaria in saltus & lustra ferarum redegisset; primò Richardus eiusdem Regis filius, ipso adhuc viuente ceruos ibi venãs, ex tabido aëre incurrit morbum quo defunctus est; post obitum verò Regis in eâdem silua Guillelmus eius filius, qui ei successit in regnum, cognomento Rufus, & nepos Richardi filius Roberti Comitis Northmanniæ, mortem offenderunt, ille sagitta pectus, iste colum traiectus, vel vt alij dicunt, arboris ramusculo, equo pertranseunte, fauces appensus. Hæc Willelmus: ac de his modò satis.

[h] Malmesbur. l. 3 rer. Anglic.

IESV CHRISTI
AN. 1088.

VRBANI II.
AN. 1.

HENRICI III. 5.

ALEXII COMN. 8.

I. VRBANVS II. CREATVR PAPA.

ANNO Christi millesimo octogesimooctauo, Indictione vndecimâ, quarto Idus Martij, Otto Cardinalis Episcopus Ostiensis, monachus Cluniacensis, natione Gallus, de quo superiùs, vno omnium Cardinalium & Episcoporum, populorumque Catholicorum consensu, Tarracinæ in Campania creatus est S. Romanæ & Vniuersalis Ecclesiæ Pontifex, dictusque VRBANVS eius nominis Secundus, quam rem gestam pluribus descripsit Petrus [a], diaconus Cassinẽsis, qui Auctarium apposuit ad Leonem Ostiensem in Chronico Cassinensi. Addit autem Bertholdus, eumdem Pontificem statim in sequenti die missis literis ad omnes Catholicos & suam ordinationem declarasse, & se in omnibus vestigia sui decessoris Gregorij obseruaturum denunciasse. Sed desunt eiusmodi literæ. Caremus enim ipsius Vrbani Regesto; quod à Leone Ostiensi elaboratum fuisse, idem qui suprà, Petrus testatur in libro quem scripsit [b] de Viris Illustribus monasterij Cassinensis.

[a] Pet. diac. Chron. Cassin. lib. 4. cap. 2.

[b] Id. de vi. illustr. c. 13.

II. DE ASSERTO DIVA DIPLOMATE DE CORP. S. BENED. APVD CASSINVM.

Quomodò verò post paucos dies Tarracinâ Cassinum veniens, cùm dubitaret de præsentia corporis S. Benedicti in eo monasterio, ab eodem Sancto ipsi per visum apparente, in confirmationem veritatis suæ præsentiæ sanatus fuerit grauissimo lateris morbo; idem Petrus [c] in Auctario narrat. Habeturque diploma Vrbani, recensitam historiam copiosiùs enarrans, quo infertur anathema eis qui corpus S. Benedicti in monte Cassino esse negarent. Sed non leuia de imposturâ signa continet, vt potè quòd cùm huiusmodi factum contigisse dicatur hoc anno, nempè ante Concilium Troianum, quod anno sequenti celebratum constat; tamen diploma Vrbani datum ponitur anno nono ipsius Pontificatus, quo non Capuæ, vt ibi dicitur, sed in Galliis eum fuisse, Bertholdus eius tẽporis scriptor accuratissimus, & alij omnes docent. Prætereà nulla prorsùs cohærentia in aliis ibi appositis temporum notis reperitur, dum in fine sic legitur; *Datum Capuæ Calẽdis Aprilis, Indictione decimatertia, anno Domini millesimo nonagesimotertio, Põtificatus verò Domini Vrbani Papæ Secũdi*

[c] Id. in Chron. lib. 4 cap. 5.

[c][Celebratur etiam à monachis cœnobij S. Dionysij prope Parisios nedum ab aliis, *Illatio S. Benedicti* die 4. Dec. solemni festo, & officio diuino, quo & nonnulla miracula in eius rei confirmationem edita narrantur.]

anno nono. Denique si ab Vrbano eiusmodi fuisset diuulgatum diploma, quomodò Petrus Venerabilis Abbas Cluniacensis, decretorum Romanorum Pontificum obseruantissimus, paulò post hæc sacrum hymnum edidisset de translatione [d] S. Benedicti in Gallias, vbi & miraculis coruscare testatur? Ad hæc satis.

III. DIPLOMA DE PRIMATV ECCLES. HISP.

Hoc eodem anno, Idibus Octobris, datum reperitur in Collectione Conciliorum Hispaniæ diligentia Garsiæ Loaisæ, aliud eiusdem Pontificis diploma ad Bernardum Archiepiscopum Toletanum, primum illius ciuitatis post eam recuperatam à Saracenis (à quibus, vt ait per trecentos penè septuaginta annos possessa fuerat) Antistitem; quo Primatum ei totius Hispaniæ, ea antiqua consuetudine concessit. Aliudque rursum ab eodem auctore recitatur eiusdem Vrbani ad Archiepiscopum Tarraconensem eodem argumento Primatus Toletani, quem is agnoscere renuebat.

IV.

Hoc item anno, tradit Bertholdus Hermannum Regem Germaniæ Catholicum ex hac vita migrasse; cùm rebellantibus Saxonibus recessisset in Turingiam. Post quem *Eggebertus* Marchio Saxones rursùm in Henricum commouit.

V. BERENGARII ANDEGAVEN. EXITVS.

[e] *Papir. Mass. Annal. Fr. l. 3.*
[f] *Ap. Malmesbur. Hist. Angl. lib. 3.*
[g] *Iuo ep. 177.* [Quam tamen epistolam non ad Hildebertũ sed ad alium quemdam Adelbertum scriptam esse prodit ex quibusdam ms Iuretus Iuonis commentator.]
[h] *Ret. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.*

Eodem [e] anno *Berengarius* cariosus hæresiarcha, postquam sæpe falsâ pœnitentia elusisset Ecclesiam, tandem mortuus est die Epiphaniæ, vt habet eius epitaphium [f] quod scripsit Hildebertus, magnæ posteà doctrinæ & sanctitatis Episcopus Cenomanensis tunc verò Archidiaconus, & vita planè solutior; vt constat ex literis, ad eum electum Episcopum scriptis ab Iuone [g] Carnotensi. Quod quidem innotescendum fuit, ne Berengarius, qui post tot criminum moles mirum in modum laudatus eodem epitaphio reperitur, id à laudato viro meruisse credatur; sed ab amico potiùs amicitiæ gratia laudis excedente modum, quippè quòd nefandissimus hæresiarcha toties lapsus, vix laicâ communione in exitu magna misericordia dignus haberi potuisset; cùm præsertim qui etiam his temporibus vixit, Lanfrancus Cantuariensis Archiepiscopus, de ipso adhuc viuente scribens [h] ad Ramaldum vrbis Pictauorum Abbatem, multa habeat indigna homine Catholico; & Petrus Cluniacensis Abbas his temporibus proximus, in epistolâ contra Petrobrussianos de eodem meminerit eum detestatione & improperio.

QVID MORIENS DIXERIT.

Denique Willelmus Malmesburiensis, dum agit de ipsius obitu, ait eum quamuis sententiam correxisset, tamen quòs omnes quos deprauauerat, cõuertere nequiuisset, morientem gemitu producto dixisse; *Hodie in die Apparitionis suæ apparebit mihi Dominus meus* IESVS CHRISTVS; *propter pœnitentiam, vt spero, ad gloriam; vel propter alios, vt timeo, ad pœnam.* Quantum autem temporis vixerit, si quis cuncta de eo superiùs narrata recenseat, videbit propè nonagenarium decessisse; summam Dei misericordiam consecutum, si post tot iteratos lapsus, in Ecclesiâ Catholica vitæ periodum clausit.

IESV CHRISTI
AN. 1089.
VRB. II.
AN. 2.
HENRICI III. 6.
ALEXII COMN. 9.

I.

ANNO Christi millesimo octogesimo nono, Indictione duodecima, Vrbanus Papa Legationem decreuit in Germaniam Gebehardo Constantiensi Episcopo, (inquit Bertholdus) vt ordinationes improbandas improbaret, roborandas roboraret: sententiamque anathematis confirmauit in Guibertum, Henricum, fautores eorum, & excommunicantes, adhibita tamen diuersorum excommunicationis graduum distinctione. Quæ quidem in Synodo ab eo decreto fuisse, patet ex eius epistolæ fragmento ad Gebehardum ea de re scriptæ, quod Iuo [a] recitat. Nam & idem Bertholdus testatur eumdem Pontificem hoc anno generalem SYNODVM centum quindecim Episcoporum collegisse, & Ecclesiastica statuta suorum prædecessorum confirmasse. Additque malum excommunicationis in tantum propagatum esse eo tempore, vt Catholici vix se ab eorum contagio possent illæsos custodire: atque in Theutonicis partibus quinque tantummodò Episcopos in Catholica communione fortes perstitisse, videlicèt Wirceburgensem, Patauiensem, Wormatiensem, Constantiensem, & Metensem, quorum (vt ait) confortamento reliqui Catholici schismaticis à principio restiterunt.

[a] *Iuo par. 14. c. 45.*

CONCIL. ROM. IN CAVSA SCHISM.

II. COMES EXCOMMVN. EXTVMVLATVR.

Quod autem ad legationem Gebehardi pertinet; quàm ille strenuè in eâ se gesserit, vno hoc exemplo intelligere potes, quòd (vt idem auctor habet) cùm Otto Comes pro adulterio ab eodem Legato excommunicatus, post mortem apud monasterium in prædio ipsius constructum à suis sepultus esset, iussu eiusdem Episcopi eiectus est, & ad sepulturam asini (vt Scriptura loquitur) deputatus. Sed nec illud prætereas, quòd idem Legatus ad perferendas literas ad Vrbanum Papam, vsus est nuncio viro magnæ virtutis Eginone, qui posteà fuit Abbas S. Vdalrici Augustensis; quem Vdescalcus [b] eius comes peregrinationis, ait in eo ministerio iussum mutare monasticum habitum, sapienter elusisse schismaticos.

[b] *Canis. Tom. II. Antiq. Lect.*

III. GVIB. ANTIP. PELLITVR A ROMANIS.

Habet insuper Bertholdus, hoc eodem anno Guibertum Antipapam à Romanis turpiter expulsum esse, & ne ampliùs Apostolicam Sedem inuadere præsumeret iuramento promittere compulsum. Sed & rebus ad aliquã concordiam inter Catholicos & Schismaticos vergentibus, Principes Catholicos colloquium habuisse cũ Henrico, & auxilium promisisse si Guibertum dimitteret, & ad Catholicam communionem rediret; cumq; eam conditionem haud ipse respueret, dissuasum fuisse ab Episcopis schismaticis, qui se cum Guiberto deponendos esse non dubitarent. Addit etiam, Vrbanum Papam per Legatos suos absoluisse ab excommunicatione Imperatorem Constantinopolitanum: ac demùm suscepisse literas Philippi Regis Francorum, debitam ei subiectionem promittentis.

IV. CONCIL. TROIAN.

[c] Petr. Diac. lib. 1. cap. 8. [d] Iuo par. 9. cap. 53.

Hoc item anno celebratum esse ab eodem Vrbano CONCILIVM *Troia*, in Apuliâ, apparet ex Petro [c] Diacono in Chronico Cassinensi: cuius quoque Concilij, ac decreti in eo editi de consanguinitatis linea in coniugatis, meminit Iuo [d] Carnotensis; eique tradit interfuisse Episcopos ferè septuaginta quinque, & Abbates duodecim.

V. MATHIL. DIS COMITISSÆ CONIVGIVM CVM VVELPHONE 2.

Eodem quoque anno (vt Bertholdus habet) Mathildis Comitissa, vidua Godofredi Gibberi, de quâ sæpè superiùs, coniugio copulata est Welphoni Duci, filio Welphonis Ducis Baioariæ, nepoti Azonis Marchionis Ferrariensis: & hoc, vtique (*inquit*) non tam pro incontinentiâ, quàm pro Romani Pontificis obedientiâ, vt tanto virilius S. R. Ecclesiæ contra Schismaticos posset subuenire. Vnde idem auctor addit, hoc coniugio Henricum Imp. valdè tristatum esse, eumdemque Ducem terrori fuisse Schismaticis. Ceterùm ita hoc visum est agere Vrbano Papæ ob publicum Ecclesiæ bonum, vt tamen numquam illa voluerit commisceri viro, prout asserit idem posteà Bertholdus [e]; significatque Domnizo [f] presbyter, qui carmine cecinit res gestas maiorum eius, atque ipsius quoque Mathildis, cui viuenti adstitit, & morienti parentauit; dum ipsius merita recolens, tribuit ei centesimum fructum post trigesimum & sexagesimum. ita tres vitæ status in ea exprimens nempè quod fuerit nupta, vidua, atque virgo quoque permanserit secundùm sensum quo parabolam [g] Saluatoris communiter Patres interpretati sunt. & Ecclesia Dei in sacris ritibus est secuta. Quo etiam auctore constat, eamdem hoc Redemptoris anno iam ætatis suæ egisse quadragesimum tertium, dum totius eius vitæ ætatem tradit fuisse annorum sexaginta nouem, obiisse verò diem anno Domini millesimo centesimo decimoquarto, die vigesima quarta Iulij: qua ratione dicendum est, eam natam esse anno Salutis millesimo quadragesimo sexto.

[e] Berthol. an. 1095. [f] Ap. Baron. an. 1074.

VIRGO TAMEN PERMANSIT. [g] Matth. 13.

VI. BONIZONIS EPIC. MARTYRIVM.

Hoc etiam anno ponit idem Bertholdus necem *Bonizonis* Sutriensis Episcopi: qui ob defensionem Ecclesiæ Romanæ inde expulsus. post multas tribulationes, captiones, exilia, à Placentinis Catholicis pro Episcopo receptus, à schismaticis eiusdem loci, effossis oculis, & truncatis omnibus penè membris, martyrio coronatus est. Sed & feliciter pugnatum ait ab Eggeberto Marchione aduersùs Henricum; captumq; Liemarum Archiepiscopum Bremensem, præcipuum Schismatis in Germania incentorem, atque alios occisos Episcopos ipsius in impietate collegas; Regemque vix fuga lapsum euasisse periculum. De quibus etiam agit Dodechinus ad Marianum. Quo item anno diem obiit Lanfracus Cantuariensis in Anglia Archiepiscopus, vir scientia & sanctitate præstans; cuius remanserunt aliquot scriptorum monimenta, vt quæ scripsit contra perfidum Berengarium; & tomus Epistolarum, index fertilissimi ingenij: inter quas sunt duæ ad Reges Hiberniæ Gothricum, & Therdeluacum, diuersis temporibus datæ, quibus eius tunc Ecclesiæ status, corruptelæque significantur. Vacauit autem sedes Lanfranci annis quatuor, afflictata nimiùm per Guillelmum Regem Iuniorem cognomento Rufum: de quibus Edinerus in Anselmo.

HENR. IMP. VINCITVR AB EGGBERTO.

LANFRANCI OBITVS.

VII. S. ANTONII CVLTVS CELEBRIOR REDDITVS OCCASIONE IGNIS SACRI.

[h] Hist. Anton. par. 2. cap. 51. 52. 53.

Tradit quoque Sigebertus, hoc eodem anno luem excrescentem, quos pertigit, eosdem Igne sacro siue consumpsisse, siue membris mutilatis deformes reliquisse ostentui: cuius causâ asseritur in Historia Antoniana [h], frequentiori concursu increuisse cultum Sancti Antonij Magni in prouincia Viennensi, vbi eius corpus, translatum Constantinopoli à Iocellino ex stirpe Comitum Pictauiensium oriundo, iussu Vrbani Papæ ab eius filio Guigone apud Motam Sancti Desiderij fuerat collocatum; vbi omnes eo morbo tacti cõfestim sanabantur. Aucta verò est eò ampliùs erga Sanctum reuerentia, quòd sicut eo morbo ægrotantes sanari consueuerint, ita sani in eumdem Sanctum peccantes, siue periurio, aliaue in eum irrogata blasphemia, vel contumelia, eumdem mox experiri solerent vltorem, eodemque confestim morbo Ignis sacri percuti quòd pauendum cunctis prodigium hactenùs perseuerat; adeò vt in prouerbium versum sit, *In S. Antonium neminem impunè peccare.*

VIII.

Eodem item anno mortuus est Constantinopoli Eustathius Patriarcha, cùm sedisset annis tribus; & in eius locum subrogatus *Nicolaus* cognomento *Grammaticus*, qui tenuit eum annos viginti septem, & menses tres. Hæc ex serie Patriarcharum Constantinopolitanorum, quæ extat in Iure Orientali.

IESV CHRISTI
AN. 1090.
VRB. II.
AN. 3.
HENRICI III. 7.
ALEXII COMN. 10.

I. CONCIL. TOLOS. SVB LEGAT. SED. APOST.

ANNO Christi millesimo nonagesimo Indictione decimatertia, Vrbanus Papa (inquit Bertholdus) generalem SYNODVM ex Galliarum Episcopis per Legatos suos in *Tolosana* ciuitate circa Pentecosten collegit; ibique multa in Ecclesiasticis causis quæ corrigenda erant, correxit. Tolosanus quoque Episcopus de illatis criminibus canonicè se purgauit: & legatio pro restauranda Christianitate in Toletana ciuitate Rege Hispanorum supplicante, destinata est. Ista ex Bertholdo. Insuper & ab ipso Vrbano Papa hoc eodem anno mense Septembri, SYNODVM *Melfi* in Apulia celebratam esse, testatur Romualdus Salernitanus Archiepiscopus in suo Chronico; inque eâ Rogerium filium defuncti Roberti Guiscardi, ligium Ecclesiæ Romanæ hominem factum esse, & ab Vrbano accepisse per vexillum terram cum honore Ducatus. De iis verò quę in ea Synodo sancita fuerunt circa collationes & acceptationes beneficiorum, continentiam & promotionem clericorum correctionem Ecclesiasticorum Acephalorum commorantium in curiis procerum sæcularium, Inuestituras laicorum, aliasque eius temporis necessitates Ecclesiæ, sunt [a] in codice Antonij Augustini, Vaticano, canones sexdecim.

CONCIL. MELFIT. SVB VRB. PP.

[a] Habet. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.

II.

Hoc pariter anno illustres aliquot Confessores, Catholicorumque propognatores strenuos, in Germania, ex hac vita migrasse, atque inter

eos Eggebertum Marchionem, Bertholdus affirmat. Vnde patuit via vt Henricus in Italiam denuò se conferret aduersùs Mathildem. Sicq; collabentibus in Germania rebus Catholicorum, æquè data est occasio Waltramo Magdeburgensi Episcopo schismatico, scribendi literas ad quemdam Ludouicum insignis virtutis partium Catholicarum Comitem, vt inhæreret Henrico. Ad quem Ludouicus magno zelo rescribens, (dictante epistolam Stephano, qui & Hertandus, Halverstatensi Episcopo) eumdem Waltramum hæresis ac simoniæ redarguit: atq; Henricum pariter hæreticum & excommunicatum, ideóque nec Regem dicendum comprobauit; quippe qui inter alia nefanda, Episcopatus pro pecunia, pro gladio, pro adulterio, pro Sodomitica immunditia venderet. Tradit hæc qui easdem epistolas recitat, Dodechinus in Appendice ad Marianum. Fuerunt verò & alij Orthodoxi, qui aduersùs eiusmodi Schismaticos his ipsis temporibus commétarios edidêre: inter quos memoriæ proditur à Bertholdo Bernardus Constantiensis; quem tamen ait nimio zelo ductum, excessisse modum in eo quod contra fidem Orthodoxam negauit omninò sacramenta posse confici à schismaticis.

DE EPIST. LVDOVICI COM. ADVERSVS SCHISM.

[Post obitum *Baronij*. *Gretserus* in calce Tom. II. Defens. Bellarmin. edidit Epistolam valdè prolixam istius Bernardi ad Bernaldum æquè Constantiensem aduersùs Schismaticos, vnà cum ipsius Bernaldi responsione aliisque eiusmodi scriptis pro Gregorio VII. compositis: quẽ quidem Bernaldum, eumdem esse putat, qui alio nomine Bernoldus, siue Bertholdus, auctor Chronici sæpe his Annalibus citati, nominatus reperitur.]

III. Sed & nitebatur ex aduersu contra Henricum Altmannus Patauiensis Episcopus, Apostolicæ Sedis Legatus; qui inter alia quæ pręclarè egit, curauit hoc ipso anno in Salisburgensi Metropoli (cuius ipse suffraganeus erat) vacante per obitum S. Gebehardi Archiepiscopi, subrogari successorem sanctum alium, nempe *Thiemonem* anteà Abbatem, cuius extant Acta[b] ab auctore illius temporis collecta: in quibus de his quæ idem passus est ab Henrico pro fide Catholica, traditur eum tredecim annis quibus præfuit, bellis, obsidione, gladiis, captiuitate, omnia extrema perpessum, instar S. Athanasij Alexandrini, numquam pene liberum corpus, nedum liberam auctoritatem habuisse. Ad quem carcere detentum cùm aliquando missus spiculator, gladio caput iteratis summo nisu ictibus amputare conaretur, tantùm summa cutis vix tenuem velut lineam ictûs, & quòd solùm ictus agnosceretur, accepit; quod signum vlteriùs obduci, quamdiù vixit non potuit. Idem verò demùm anno millesimo secundo peregrinatus in Terram sanctam, egregiè martyrio perfunctus obiit; vt habent pluribus eiusdem Acta.

b *ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. IV.*

S. THIEMON. ARCHIEP. SALISBVRG. QVANTA PASSVS A SCHISM.

[Gebeardum, Altmannum, & Thiemonem, de quibus superiori §. coniunctissimos fuisse, & tam in prosperis, quàm aduersis, indiuiduos comites, & Pontiff. Romanorum aduersùs schismaticorum factiones inuictos propugnatores extitisse, tum ex his, tum ex aliis superiùs dictis constat; maximè verò ex eorum Rebus gestis ac Vitis, olim conscriptis, & non ita pridem in lucem editis, *Gebehardi* quidem ab Henrico Canisio Tom. II. antiq. Lect. *Altmanni* autem & *Thiemonis* à Seb. Tengnagel.]

IESV CHRISTI
AN. 1091.

VRBANI II.
AN. 4.

HENRICI III. 8.
ALEXII COMN. II.

I. ANno Christi millesimo nonagesimo primo, Indictione decimaquartâ, Romani (inquit Bertholdus) Guibertum hæresiarcham, quem iamdudum expulerant, iterùm Romam intrare, & Sanctam Ecclesiam suis non benedictionibus, sed maledictionibus infestare permiserunt. Vrbanus autem Papa facilè Romam cum exercitu intrare, & rebellium contumaciam domare potuisset, si non magis cum mansuetudine causam suam agere delegisset. Qui quidem generalem SYNODVM *Beneuenti* colligens, sententiam anathematis in eumdem Guibertum & omnes eius complices confirmauit. Hæc Bertholdus. Cùm autem Beneuenti esset Vrbanus, conuenisse eum *S. Albertum* Abbatem Crispiniensem pro confirmandis Regulæ monasticæ institutis, quam suis seruãdam præscripturus erat; tradit qui res eiusdem Sancti præclarè gestas prosecutus[a] est Robertus Archidiaconus.

GVIB. ANTIP. AVARIVM ROMA RECIPITVR.

CONCIL. BENEVENT. SVB VRB. PP.

a *Extat ap. Sur. 7. Ap.*

II. Interim verò Henricus Imp. quem vidimus post obitum Eggeberti in Italiam rediisse, Mantuam post vndecim mensium obsidionem, vt Domnizo habet, pridie diei Parasceues proditione cepit, aliaque plurima oppida, vix paucis munitissimis saluis. In Germania verò qui his temporibus Catholici permanserũt in obedientia Sedis Apostolicæ; egregiæ sanctitatis specimen edidêre, (sicut narrat Bertholdus) dùm non solùm clerici & monachi religiosissimè vitam communem obseruarunt, sed etiam innumerabilis multitudo seculariũ hominum tam virorum quàm feminarum, & tam coniugatorum quàm cælibum, támque in vrbibus quàm etiam in villis, eamdem communem vitam, sub obedientia clericorum siue monachorum, in primitiuæ Ecclesiæ formam, deuotissimè amplexati sunt: qui etsi habitu nec clerici vel monachi viderentur, nequaquàm tamen eis dispares meritis fuisse creduntur, quorum viuendi rationem Vrbanus Papa laudauit, atque aduersùs obtrectatores auctoritate Apostolicâ diplomate pro eis edito confirmauit. Narrat hæc pluribus Bertholdus: qui demum addit, sic dignatum esse Deum Sanctam Ecclesiam suam in periculosissimo tempore mirabiliter consolari, vt de multorum conuersione gauderet, quæ de excomunicatorum auersione iamdiù non cessasset dolere.

VITA COMMVNIS APVD LAICOS.

III. Hoc quoque anno cùm Henricus debacchabetur in Romanę Ecclesię iura, Berengarius Ausonensis in Hispania Episcopus ad Vrbanum Papam veniens, obtulit ei Berengarij Comitis Barcinonensis donationem factam anno superiori millesimo nonagesimo, ciuitatis Tarraconensis è Saracenorum manibus nuperrimè vendicatæ (postquam trecentis fermè & nonaginta annis possessa ab eis fuisset) cum censu annuo quinque librarum argenti. Cuius hodiéq; instrumentum Donationis extat in Vaticanâ

TARRACON. CIVITAS DONATA S. PETRO.

b Rer. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.

Bibliothecæ b in codice Cencij Camerarij: subijciturque Vrbani diploma de translatione eiusdem Berengarij Episcopi in sedem Tarraconensem, cum priuilegio Pallij; quippe cuius potissimùm operâ ea ciuitas & Ecclesia restaurari cœpisset.

nium schismaticorum antesignanus fuisse porrò post hæc tempora, varias de Sedium inter Ecclesias institutionibus & prærogatiuis controuersias, variaque edita à Summis Pontificibus decreta, constat ex auctoribus qui de iis regionibus scripserunt.

IESV CHRISTI
AN. 1092.
VRB. II.
AN. 5.
HENRICI III. 9.
ALEXII COMN. 12.

I. IVO CARNOTENSIS EPISCOP. ORDINATVR.

a Iuo ep. 5.

ANNO Christi millesimo nonagesimo secundo, Indictione decimaquinta, (inquit Sigebertus huius temporis scriptor) *Iuo* Sancti Quintini Beluacensis Præpositus ab Vrbano Papa consecratus est Carnotēsis Episcopus. Nempè suffectus a in locum Gaufredi, qui sub Gregorio Septimo diù Romæ detentus reus simoniacæ prauitatis, & deficientibus probationibus liber dimissus, tandem sub Vrbano planè innotescentibus eius criminibus, ab eodem Pontifice depositus est. Quantus autem doctrina ac probitate Iuo fuerit, recitandæ de eo res gestæ suis locis significabunt. Qui mox post suum in Galliam reditum b, Richerium Archiepiscopum Senonensem, qui fauebat Gaufredo, passus aduersarium eo prætextu quasi in maiestatē regiam offendisset, quòd à Sede Apostolica consecrationem præsumpsisset accipere; appellatione ad eamdem Sedem liberatus est: prout apparet ex literis ab eo de his ad eumdem Richerium primò, deinde etiam ad ipsum Vrbanum Papam scriptis, quibus & plura habet de eximia Sedis Apostolicæ auctoritate; *cuius* (vt ait) *iudiciis & constitutionibus obuiare; plane est hæretica prauitatis notam incurrere.*

b Id. ep. 8. & 12. Ap. Bar. hoc an. & seq.

II. S. BRVNO CARTHVS. VOCATVR AB VRB. PP.

Hoc eodem anno, qui numeratur sextus incolatus sanctorum monachorum in Carthusiā, Vrbanus Papa accersiuit ad se ex eādem solitudine *S. Brunonem* illius instituti auctorem, mansitumque triennio retinuit, vsus eius opera in Conciliis celebrandis. Eodemque tempore ex remotioribus Orbis partibus Ericus Danorum Rex (qui anno superiori Olauo fratri subrogatus fuerat, cultor pietatis eximius) ad eumdem Vrbanum se contulit, cùm ob inanes & falsas suspiciones ab Archiepiscopo Hamburgensi excommunicandus, appellatione ad Sedem Apostolicam sententiam anteuertisset. Qui apud Vrbanum causâ peroratâ, non solùm superior euasit, verùm etiam obtinuit vt Dania haud ampliùs sedi Hamburgensi subesset, sed propriam haberet Metropolim: (quod Sueno c Rex iam olim pertentauerat; (qui à Legato Sedis Apostolicæ ad hoc misso constitutus est in ciuitate Lundiæ, tum ob egregios Asceni, tunc eius Episcopi mores, tum quòd ad eam à finitimis regionibus terrâ marique transitus abundè pateret: Quapropter & Sueciam quoque ei, Noruegiamque in sacris subiecit. Habet hæc pluribus Saxo d Grammaticus. Sicq; Hamburgensis Primatus sub Vrbano Secundo magnoperē imminutus est, cùm eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopus Liemarus inhærens Henrico, factus esset om-

REX DAN. APPELLAT AD SED. APOST.

c Vid. Adam. lib. 3. cap. 34. & Baron. an. 1053.

d Sax Gram. lib. 12. Hist. Dan.

IESV CHRISTI
AN. 1093.
VRB. II.
AN. 6.
HENRICI III. 10.
ALEXII COMN. 13.

I. CONCIL. TROIAN. SVB VRB. PP.

ANNO Christi millesimo nonagesimo tertio, Indictione primâ, Vrbanus Papa (inquit Bertholdus, res eiusdem Pontificis per annos singulos prosecutus) generalem SYNODVM centum pene Episcoporum in Quadragesimâ ex diuersis prouinciis in Apulia congregauit, & diuersis Ecclesiarum necessitatibus Synodali prouisione competenter succurrere curauit Hæc ille. Porrò *Troiæ* hoc Concilium celebratum esse, habet Romualdus Salernitanus Archiepiscopus in suo Chronico: dicendúmque illud posterius, respectu prioris sub eodem Pontifice ante quatuor annos celebrati, de quo dictum est suprà.

II. CONRADVS FIL. HENR. CONTRA PATREM REGNAT.

Hoc insuper anno Conradus Henrici Imper. filius aduersùs patrem rebellans, sed & Mediolanum, aliæque nonnullæ ciuitates Longobardiæ contra eumdem Henricum insurgentes, adhæserunt omnes Welphoni Duci, eiusque coniugi Mathildi qui vna cum Welphone Seniore eiusdem Iunioris parente, bellicis Henrici furoribus viriliter restiterant. Idem verò Conradus à patre paulò post dolo circumuentus & captus, sed Dei misericordia protinùs se eripiens, annuentibus iisdem Ducibus ab Anselmo Archiepiscopo Mediolanensi coronatus est Rex Italiæ. Henricus autem quadam se munitione (nempe Verona, vt alij scribunt) concludens. ibique diù ab que regia dignitate moratus, tandem nimio dolore affectus: sibi aliquando manus inferre tentauit, sed à suis præuentus exequi non valuit. Narrat hæc pluribus Bertholdus hoc anno. Rebellionem porrò Conradi Dodechinus ex eâ causâ prodiisse enarrat, quòd Henricus Adelaidem vxorem suam (quam Praxedem alij nominant) innocentissimam feminam odio incipiens habere, eadem carceri mancipata, compulisset plurimos vim ei inferre immò & ipsum filium suum Conradum ad idē flagitium in nouercam cohortans, eo recusante, illum non suum, sed peregrini filium esse affirmâsset cuiusdam Principis Sueuiæ, cuius faciem multùm repræsentaret. Ceterùm Regina post plurima & inaudita malorum genera tolerata, de custodia mirabiliter liberata, ad Mathildem Comitissam confugit. & ab ea deducta est ab Vrbanum Papam: qui SYNODO conuocata, denuò Henricum ob noua ista scelera excommunicauit. Regina verò reuersa in patriam, monasteriumque ingressa, facta est Abbatissa. Hæc ex Dodechino: qui addit, Conradum quoque venisse ad Vrbanum, & solutum ab excommunicatione regnasse in Longobar-

NEFANDVM HENRICI SCELVS.

CONCIL. IN CAVSA ADELAIDE.

diâ;fuisseque omni probitate conspicuum, humilem & modestum,sed paucis annis superuiuentem immaturè obiisse. Eadem de vxore Henrici Albertus Stadensis,qui eam ad suos in Russiam esse reuersam affirmat. Sed Nouatores hostes Romanorum Pontificum, & hæreticorum sui consimilium studiosi, turpia illa negant, quòd in vitâ Henrici scripta non sint. At qua fronte? cùm eadem annis sequentibus, spectante Orbe,in Synodis Constantiensi & Placentina fuisse publicè declamata, testetur rerum inspector Bertholdus [a] Constantiensis.

[a] *Berthold. num. 1094. & 1095.*

III. Harum porrò nouitatum occasione consternatis vbique Schismaticis,& Catholicis vires resumentibus, Germani Principes *Conuentu* apud *Vlmam* habito, firmiter statuerunt omninò obedire Gebehardo Constantiensi Episcopo Sedis Apostolicæ Legato. Vrbanus autem Papa, qui hactenùs Româ temperauerat, quòd non facilè absque humani sanguinis effusione expelli inde Guibertini possent, reuersus est in Vrbem; vbi à suis receptus, Natalem Domini solemniter celebrauit, quamuis adhuc iidem Schismatici munitionem S. Angeli possiderent: ipse verò Guibertus cum Imperatore suo apud Veronam eo tempore existens, se libenter Papatum deserere simulauit, si alio modo pax in Ecclesiâ recuperari non posset. Hæc omnia Bertholdus pluribus, hoc anno,& sequenti.

VRB. REDIT ROMAN.

IV. Ad finem autem rerum gestarum anni huius idem qui suprà Bertholdus de Alphonso siue Aldefonso Rege Hispaniæ tradit, ipsum in fide Catholicum, & in conuersatione Cluniacensis Abbatis obedientiarum, his temporibus sæpissimè contra Paganos viriliter dimicasse, multasque Ecclesias iam dudùm penitùs deuastatas in pristinum statum restaurasse: sed & Cluniaci maiorem Ecclesiam à fundamentis ædificasse, missa ad hoc infinitâ pecunia: ac denique ibidem monasticum habitum sumpturum fuisse, nisi Abbas eum sub sæculari habitu retinere satiùs iudicasset.

ALFON. HISP. REX STVDIOSVS CLVNIACAN.

V. Hoc eodem anno magnum illud decus & splendor Ecclesiæ Anglicanæ, *S. Anselmus* monachus, patria Augustanus, (eius nominis oppidi, quod in finibus Burgundiæ situm est Italiam versùs) electus est pridie Nonas Martij Archiepiscopus Cantuariensis, & cùm ob varias rationes distulisset electioni consentire, tandem pridie Nonas Decembris consecratus est subrogatus Lanfranco post annum quartum eius obitus, cuius & fuerat olim discipulus, & posteà in Præfectura monasterij Beccensis in Normannia successor; ac demùm Abbas ibidem Hirluino suffectus. Hæc pluribus eius temporis scriptor [b] sincerissimus, Edinerus eius à secretis minister: qui pergit quomodò festis diebus Natalis Domini idem ad Curiam procedens, honorificè primùm à Rege susceptus est, sed pòst instinctu diaboli hominumque malorum mutato Regis animo, eò quòd ille spoliatis hominibus suis mille libras denariorum Regi pro agendis munificentiæ suæ gratiis dare noluerit, è curia discedere coactus est.

ANSELMVS ORDINATVR ARCHIEP. CANTVAR.

[b] *Ap. Sur. 21. April.*

E CVRIA PELLITVR OB DENEGATAM PECVNIAM PRO SVA PROMOTIONE.

IESV CHRISTI
AN. 1094.
VRBANI II.
AN. 7.
HENRICI III. 11.
ALEXII COMN. 14.

I. ANNO Christi millesimo nonagesimo quarto, Indictione secundâ. Gebehardus Constantiensis Episcopus Apostolicæ Sedis in Germania Legatus, ibidē *Constantiæ* magnam SYNODVM in hebdomada Maiore ante Pascha celebrauit; in qua inter alia quę de illa Bertholdus recitat, receptam esse ait querelam Praxedis Reginæ aduersùs spurcissimum Henricum ipsius maritum; sed & incontinentiam presbyterorum, ac violentiam simoniacorum adeò prohibitam esse, vt etiam [a] populus ab eorum officio prohiberetur, si ipsi eo statu ministrare præsumpsissent.

CONCIL. CONSTANTIEN. SVB LEG. SED. APOST.

[a] *Vid. suprà an. 1074. III.*

II. Rursùs autem ab alio Apostolicæ Sedis in Gallia Legato, Hugone Archiepiscopo Lugdunensi, (quem sub Gregorio septimo magni æstimatum, sub Victore Tertio aliquantulùm resiliisse vidimus, non tamen vt deficeret ad schismaticos: idem verò Vrbano Papæ ab exordio Pontificatus eius se coniungens, pristinam Legationis dignitatem ab eodem inuitus [b] suscepit) idem Bertholdus congregatum esse ait in ciuitate *Ostione* Generale CONCILIVM Archiepiscoporum, Episcoporum, & Abbatum diuersarum prouinciarum, decimoseptimo Calendas Nouembris; atq; in eo inter alia renouatam excommunicationem in Henricum & Guibertum, omnesque eorum complices: Regemque Galliarum Philippum pariter excommunicatum esse, eò quòd viuente legitima vxore alteram superinduxisset. Hæc ille. Sed de causâ Regis Philippi, (qui reiecta Berta legitima coniuge, Bertradam pellicem duxit, conniuentibus etiam nonnullis Episcopis) extant nonnullæ ad diuersos Antistites, ipsumque Regem scriptæ Iuonis [c] Carnotensis epistolæ, sese magna constantia iis sceleribus opponentis. Quid verò in his posteà actum fuerit, dicetur suis locis.

[b] *Iuo ep. 18. ad Hugon.*

CONCIL. GALLIC. IN QVO REX PHILIP. EXCOMMVN.

[c] *Id. ep. 13. 14. &c.*

III. Hoc eodem anno (vt Edinerus in Anselmo, & Dodechinus in Chronico habent) idem Sanctus Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis ad Vrbanum Papam misit examinandū librum quem *De Incarnatione Verbi* olim in Beccensi monasterio Abbas scripserat aduersùs quendā clericorum in Gallia nouæ hæresis auctorē, imò veteris restitutorem insaniæ Sabellianæ; qui impiè æquè ac imperitè dicebat, si in Deo tres sint personę, vna tantùm res, & non sint tres res vnaquæque per se separatim, sicut tres Angeli, aut tres animæ, ita tamen vt potētia & voluntate omninò sit idem; inde necessariò sequi, Patrem quoque & Spiritum Sanctum vnà cum Filio esse incarnatum. Qui quidē clericus cùm in Synodo à Rainaldo Archiepiscopo Rhemensi collecta, errorem suum adiurasset, rursùm in sua perseuerabat ignorantia & malignitate, asserēs se non ob aliud abiurasse quod dicebat, nisi quia à populo interfici timebat. At quisnam fuerit

S. ANSEL. MITTIT AD PP. SCRIPTVM DE INCARN. VERBI.

iste,

iste, licèt Anselmus, eum non nominet, tamen non aliud putamus, quam *Roscelinum* illum, ad quem extat Iuonis [a] huius temporis scripta increpatoria epistola, cùm post *Concilium Suessionense* aduersùs eum congregatum, sententiam quam abiurauerat clandestinis denuò disputationibus defenderet.

[a] *Id. ep. 7.*

(Non alium quàm ipsum Roscelinum, intellexisse Anselmum, constat ex quâdam ipsiusmet Anselmi epistolâ ad Fulconem Belluacensem Episcopum scriptâ, cuius partem ad huius loci elucidationem pertinentem ex codd. MS. edidit Fr. Iuretus in Not. ad Epist. Iuonis: vbi Anselmus ait, Roscelinum clericum dicere in Deo tres personas esse tres res abinuicem separatas, sicut tres Angeli, ita tamen vt vna sit voluntas & potestas, aut Patrem & Spiritum S. esse incarnatum, & tres Deos verè posse dici, si vsus admitteret.)

IV. Schismatici occasione mortalitatis conuertunt. R.

Hoc eodem anno grassante mortalitate in Germania, Gallia, & Italia, magnus prouentus ex conuersione schismaticorum Catholicæ accessit Ecclesiæ; pœnitentibus illis timore mortis, & ad Ecclesiam redeuntibus, vt Bertholdus testatur: qui & eosdem schismaticos multis fuisse perterrefactos prodigiis tradit, ex iisque nonnullos sibi ipsis manus intulisse, alios a bestiis deuoratos esse. Feminam verò, ob crimen quod Pœnitentiario sua confitendo peccata reuelauit, incendio condẽnatam, iterùm incenso igne circa ipsam, diuinâ virtute per Dei-Genitricis intercessionem illæsam seruatam esse in Laudensi Ecclesiâ, Sigebertus hoc anno habet.

V. S. Marci corp. inventio. *Ad quam vide supra an. 820. IV.*

Hocque item anno vigesimâ quintâ Iunij (vt veteres Annales Venetorum habent) contigit Inuentio S. MARCI, precibus solemnibus impetrata, & magno miraculo ab ipso Euãgelista demonstrata: cuius Corpus solemni ritu collocatum fuit sub altari primario. Hoc autem magnum Dei beneficium perpetuâ annuâ celebratione renouandum esse, publicis sanciuêre decretis.

IESV CHRISTI
AN. 1095.
VRBANI II.
AN. 8.
HENRICI III. 12.
ALEXII COMN. 15.

I. Concil. Placent. Gener.

ANNO Domini millesimo nonagesimo quinto, Indictione tertiâ, Vrbanus Papa Generalem SYNODVM ex Episcopis Italiæ, Germaniæ, & Galliarum, *Placentiæ* in Longobardia celebrauit circa mediã Quadragesimam: ad quam (inquit Bertholdus præsentium rerum inspector) tam innumerabilis multitudo confluxit, vt cùm in nulla Ecclesia illius ciuitatis posset comprehendi, extra vrbem in campo celebranda fuerit; quippe quatuor millia fere clericorum, & plusquam triginta millia laicorum eò conuenisse perhibetur. In ea verò Synodo Praxedes (siue Adelais) Regina aduersùs Henricum conquesta de spurcitiis quas ab eo passa esset, absoluta est de pœnitentia pro illis iniungenda, eò quòd illas non tã commisisse quàm inuitam tulisse certò constaret, quodque eiusmodi facinus spontè & publicè confiteri non erubuisset. Legati Philippi Regis Galliarum, excusantes quòd iam ipsum iter ad Synodum aggressus, legitimis causis impeditus fuisset inducias ei vsque ad Pentecosten impetrauere. Hugo Lugdunensis Archiepiscopus ad eamdem Synodum vocatus, ab officio suspensus est, eò quòd nec ipse venerit, nec Legatum cum legitima excusatione direxerit. Legati Imperatoris Constantinopolitani implorauerunt auxilium contra Paganos, qui omnia pene vsque ad muros illius ciuitatis occupassent. Ac denique renouata sunt decreta aduersùs clericos simoniacos & incontinentes, damnataque rursùm hæresis Berengaria; & promulgata in Guibertum ac eius complices cum ardẽtibus candelis sententia anathematis; aliaque statuta circa disciplinam Ecclesiasticam, quæ Bertholdus recitat: quibus consentientes quindecim canones ab eadem Synodo Placentinâ statuti, continentur in codice scripto Anselmi Lucensis libro septimo Decretorum. Meminit verò etiam eiusdem Synodi Domnizo presbyter, qui adfuit vnà cum Mathilde Comitissâ.

Leg. Imp. Const. ad Synodum.

II. Conr. Rex stratoris munus exhibet Papæ.

Placentiâ recedenti Vrbano Conradus Rex filius Henrici apud Cremonam obuiam progressus, stratoris officium exhibuit, ac iuramento fidelitatem promisit; qui mox regio apparatu Pisas pergens, sponsam suam filiam Rogerij Ducis Siciliæ, adhuc admodùm paruulam, cum ingenti pecunia sibi oblatam recepit. Vrbanus autẽ rebus in Longobardia probè dispositis in Gallias marino itinere diuertens, ad S. Mariam ad Podium in eius Assumptione peruenit, Synodumque ad Clarum-Montem apud Aruernos in Octauam S. Martini condixit. Hæc Bertholdus. Indictâ porrò Synodo, statim à Francorum Rege Philippo Legati missi sunt ad Papam, qui eum emollirent: ipse verò Pontifex literas scripsit ad omnes Galliarum Antistites, vt Regem hortarentur ad resipiscentiam, alioqui in eum exercerent Ecclesiasticam disciplinam: qui tamen ita iis commoti sunt, vt non verè correctionem Regis vrgerent, sed palpando potiùs indulgerent; vno excepto Iuone Carnotensi, qui ingenti animo mandata Apostolica minis promissionibusque Regis aliorumque præponens, haud cessauit tum ipsum Papam ad iustitiam exercendam, tum Regem ad pœnitentiam agendam, Episcopósque ad resumendos animos literis [a] suis hortari, in tantùm vt direptionem omnium bonorum Ecclesiæ suæ, etiam vsque ad penuriam panis, ac demùm carcerem, à Rege [b] passus fuerit.

Vrb. in Gal. venit.

[a] *Iuo ep. 28. 94. 105. 109.* [b] *Id. ep. 100. 102.*

III. Concil. Clarom. sub Vrb. PP.

Cæterùm die condictâ in Octaua S. Martini Vrbanus CONCILIVM ad *Clarum-Montem* celebrans, in quo tredecim Archiepiscopi cum suis suffraganeis interfuerunt, & ducentæ quinque pastorales virgæ numeratæ sunt) statuta præteritæ Synodi Placentinæ confirmauit: insuperque Philippum Regem excommunicauit, quòd legitimâ coniuge dimissâ, militis sui vxorem sibi in coniugium sociasset: ac denique aliam Synodum in tertiam subsequentis Quadragesimæ hebdomadam Turonis celebrandam indixit. Hæc Bertholdus: eademque de excommunicato Rege Sigebertus. Sed & Bertradam Regiam pellicem eadem censurâ mulctatam, Willelmus [c] in Rebus Anglicis tradit; canonésque recenset. Verùm quod pertinet ad canones; triginta duo ad disciplinam, libertatemque Ecclesiasticam, ac mores clericorum, laicorúmque spectãtes, ex Concilio Claromontensi exscripti

Philipp. Rex excommunicatur.

[c] *Malmesbur. l. 4. c. 2.*

reperiuntur in codice Lamberti Episcopi Atrebatensis ante quadringentos annos scripto, ex quo totidem linei Antonius Augustinus descripsit[d]. Habenturque insuper aliqua alia ex eadem Synodo apud Gratianum, aliosque Collectores, qui in iis laborarunt; licèt non omnes recensuerint canones, neque eodem ordine.

[d] Rer. omnis Bar. hoc an. ex cod. Ant. Aug.

IV. INDICITVR EXPEDITIO IN TERRAM SANCTAM.

Sed præcipuum fuit illud, cuius causâ potissimum collectum est Concilium, vt in eo indiceretur expeditio in Terram Sanctam. Etenim Vrbanus quòd sciret sæpè à decessore suo Gregorio Septimo esse tentatum, sed Schismaticorum factionibus, variisq; bellis impeditum; denuò vrgentibus literis Alexij Imperatoris Constantinopolitani nuper in Placentino Concilio lectis, (cuiusmodi & plures alias eumdem Alexium ad Vrbanum scripsisse, testatur Vrspergensis in Chronico) omniter agere cœpit, vt à Fidelibus Christianis ferretur auxilium periclitanti Orientali Ecclesiæ; potissimùm verò Ierosolymorū, à cuius Patriarchâ Simeone, deferente *Petro* Eremita, literas commiseratione dignas acceperat, quibus Christi Incunabula atque sepulchrum, cæteraq; loca Sancta ipsius memoriâ consecrata, ab infidelibus Turcis profanata, omnique genere cōtumeliarum affecta deplorabat. Hic enim Petrus (teste Willelmo[e] Archiepiscopo Tyrio, qui eam de Bello sacro historiam texuit) natione Gallus, patriâ Ambianensis, cùm petiisset Ierosolymam, & literas ad Vrbanum Papam & Christianos Principes accepisset, à CHRISTO quoque per visum, dum oraret ad sacrosanctum templum Resurrectionis, tanti muneris legationem accepit, (non autem per epistolam de cœlo lapsam, vt plures sunt fabulati) & afflatus diuino Spiritu, classicum potenter intonuit, cuius clangore ab vniuerso penè Orbe Occidentali ad arma concursum est.

PETRVS EREM. PROMOTOR SACRI BELLI.

[e] Tyr. lib. 1. de Bel. sacr. c. 11. 12.

V.

Attamen primarius dux verbi, atque promotor tantæ molis operis, Vrbanus Pontifex extitit; qui in hoc ipso Claromontēsi Concilio plures eâ de re conciones habuit, quarum vnam recitat Tyrius[f] aliā Willelmus[g] Malmesburiensis; tertiaque ab illis planè diuersa reperitur[h] inter schedas Bibliothecæ Vaticanæ. Sed & qui aderant Ecclesiarum Prælatis (quod Tyrius testatur, & ex iisdem sermonibus apparet) præcepit, vt ad propria reuersi cum omni instantia & debita sollicitudine plebes suas ad idē hortarentur. Id verò ipsi impigrè præstantes, adeò profecerunt; vt præ multitudine dantium nomina, opus fuerit dehortari plurimos, quorum vel ætas, vel valetudo ponderi militari subeundo impar esse manifestis iudiciis videretur. Erat autem pro stipendio, Indulgentia peccatorum proposita; atque vt (Petrus[i] diaconus ait) pro tesserâ militari, signum SS. CRVCIS rubri coloris super scapulam dexteram impressum vestibus. Et vt nihil ire volentibus obiiceretur impedimenti, ante omnia placuit decreto Synodali statuere, vt cuncta bona eorum qui militarent, semper, & vbique essent in pace, & (vt vocabāt) treguâ, nempe ab omnimodis inquietationibus libera, quousque rediissent. Quæ verò secuta fuerint, dicemus posteà; cùm alioqui nec isthæc omnia potuerint hoc anno peragi.

[f] Ibid. c. 11.
[g] Malmesbur. l. 4. c. 2.
[h] Rec. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.

[i] Petr. diac. Chron. Cass. l. 4. c. 11.

CRVX TESSERA MILITARIS.

VI.

Vt autem res difficillima optatum consequeretur effectum, ad conciliandum cœleste numen, placuit etiam Dei-Genitricis precibus annitendum, quòd probè sciretur, quæque ardua progressura feliciter, quibus B. MARIÆ Virginis faueret gratia, & aspiraret auxiliū. Ad quod promerendum Vrbanus eodem Claromontensi Concilio egit vt Horariæ illæ preces & laudes quæ vulgò OFFICIVM DEI-GENITRICIS appellari consueuerunt, quæque apud monachos eremitas institutionis Petri Damiani (vt superiùs vidimus) frequentari cœperant, ex illis deducerentur ad Clericos: à quibus dignè eidē sanctissimæ Virgini persolui deberent, vt ipsa apud Filium ageret, quò fidelis populus in tot & tantis discriminibus subeundis eius præsidio muniretur. Quod quidem tunc à Synodo indictum, & à clericis piè susceptum, ad laicos etiā fuit tam viros quàm feminas propagatum; & quidem cùm magno fœnore gratiarum, vt experti sunt omnes, iugitérque experiuntur Fideles, illud ex animo frequentantes. Quin & easdem Preces Carthusianos diuino monitu haud tunc pridem suscepisse dicendas, suique Ordinis eamdem Dei-Genitricem adsciuisse patronam, docetur in Rebus[k] gestis S. Brunonis ipsorum Institutoris: in quibus & de præceptis in dicto Claromontensi Concilio iisdem precibus, habetur mentio. Porrò ipse Bruno triennio retentus ab Vrbano, celebrato hoc anno Concilio Placentino, vix ab eodem licentiam obtinuit optatam eremum repetendi: qui tamen haud in Carthusiam rediit, ne ita Pontificem proficiscentem in Gallias sequeretur; sed in Calabriam vbi Carthusianum propagauit institutum, nobileque erexit in Squillacensi regione monasterium, liberalitate Rogerij Calabriæ & Siciliæ Comitis: quem & post sequentem annum in obsidione Capuæ existentem, ipsi per visum noctu apparens, liberauit ab insidiis Sergij ducis Græcorum militantium in ipsius exercitu: vt patet ex diplomate eâ de re ab eodem Rogerio in fauorem Carthusianorum dato, quod in eisdem Actis reperitur.

OFFIC. DEI-GEN. AB OMNIBVS SVSCEPTVM.

S. DEI-GENITRIX PATRONA ORD. CARTHVS.

[k] Vit. S. Brun. Carthus. cap. 21. 22. ap. Sur. 6 Oct.

S. BRVNO SECEDIT IN CALABRIAM.

VII. CONCIL. ANGLIC. IN CAVSA VRB. PP.

Celebrata hoc item anno est in Anglia, iussu Regis Guillelmi, tertiâ hebdomadâ Quadragesimæ apud castrum *Rothingehum*, SYNODVS generalis Prælatorum ac Principum Regni in causâ Vrbani Papæ; eâ occasione quòd cùm Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis eum vt verum CHRISTI Vicarium, atque legitimum Ecclesiæ Romanę Pontificem agnosceret, ideóque profectionem ad illum instituisset petendi causâ Pallium: non enim nisi præsenti Archiepiscopo Cantuariensi dandum fuisse, superiùs sæpè vidimus: Rex qui potiùs fauebat Guiberto Antipapæ, edixisset neminem Episcoporum regni sui aliquem recipere debere Romanum Pontificem, nisi quem ipse Rex priùs approbasset. Quamobrem ingenti hinc persecutione, non à Rege tantùm, sed & ab omnibus Episcopis in Anselmum obortâ; eodem cōciliabulo decretū est, eum saluâ fide quàm Regi debebat, nullatenùs posse in regno Vrbanum pro Papâ tenere; ideóque ab eius communione omnes (vno excepto Roffensi, qui constans in obedientia Vrbani cum Anselmo perstitit) abstinuerunt. Sed factum est mirâ Dei prouidentiâ, vt cùm Rex fraudulenter apud Vrbanum egisset, vt Pallium in Angliam mitteret ei tradendum quem Rex cuperet; cùm ad hoc missus Walterus Episcopus Albanensis numquam flecti potuisset, vt Anselmum, tantæ virum sanctitatis &

scientiæ,

Rex Angliæ mutatur in melius.

[l] Edin. lib. 2. ap Sur. 21. April.

[m] Malmesbur. de Pontiff. Angl. l. 1.

Iterum vexatur Anselmus.

[n] Ap Baron. an. 1097 in pr.

scientiæ, legitimeque introductum, ac nullius obnoxium culpæ, Ecclesiâ suâ deturbaret; tandem Rex mutato animo, non solùm Vrbanum verum Pontificem debere dici & credi edicto cauerit, sed & ipsius Anselmi vltrò amicitiam expetierit, eique Pallium tradi voluerit, atque liberè primatum per vniuersam Angliam exercere permiserit. Narrant ista pluribus Edinerus [l] qui ea vidit, in Vitâ S. Anselmi, & Willelmus [m] Malmesburiensis de Gestis Pontificum Anglorum: quorum etiam assertione constat, hanc ita pacem compositam anno integro perdurasse; ruptam autem esse, cùm iterùm Regem persecutorem Anselmus expertus [n], desperatione iuuandi suos Vrbanum Papam adire decreuit, penesq; eum vel deponere sarcinam, vel per eum apud Regem iuuari. Eam verò licentiam Romam eundi, vix tandem post plurimam de iuribus Ecclesiæ ac Regni cum eodem Rege habitam contentionem, extorsit ab eo; sed ita vt conscensuri nauim excussis indignissimè cunctis sarcinulis, pecuniam minimè secum ferre permissus fuerit.

VIII. Ordo ministr. hospit. S. Antonii.

Hoc eodem anno à GASTONO Franco viro nobili prouinciæ Viennens; vnà cum Gerino ipsius filio, iunctis sibi octo aliis, institutus asseritur Ordo ministrantium infirmis qui sacro Igne consumpti truncatis membris in perpetua calamitate viuerent: iidemque cùm laici essent, pro insignibus *Thau* signum sibi sumpserunt. Sed hæc pluribus in Historia Antoniana dicta, cuius auctor exitit Aimarus Falco eiusdem Ordinis Præceptor.

IESV CHRISTI
AN. 1096.
VRBANI II.
AN. 9.
HENRICI III. 13.
ALEXII COMN. 16.

I. Concil. Turonense Vrb. PP.

[a] Rec Baron. Tom. XI hoc an.

ANNO Christi millesimo nonagesimo sexto, Indictione quarta, tertia hebdomada Quadragesimæ, Vrbanus Papa *Turonis* in Gallia SYNODVM celebrauit; vbi (inquit Bertholdus) iterùm suorum præteritorum statuta Conciliorum roborauit, Extant [a] verò duo diplomata ab eodem Pontifice hac ipsâ Indictione data: alterum in eâdem Turonensi ciuitate pridie Idus Martias, de confirmatione priuilegiorum Ecclesiæ S. Martini; Pictauis alterum quarto Calendas Aprilis, de abolitione molini eiusdem Sancti Martini Ecclesiæ abusùs, quo nonnisi pretio præbendæ atque canonicatus conferrentur. Antequàm autem idem Pontifex ex Gallia recederet, tradit Bertholdus, Philippum Regem, iamdudum pro adulterio excommunicatum, humiliter ad eum pro satisfactione venientem, reiecta pellice in gratiam receptum esse seque in seruitium Papæ promptum exhibuisse Additque, Pontificem benè dispositis rebus in Gallia, in Italiam rediisse, & Natiuitatem Domini Romæ gloriosissimæ celebrasse; licèt adhuc Guibertini Turrem Crescentij possiderent. Sed hoc ipse exordio sequentis anni, incipiens more sue annos à Natali Domini numerare.

Philipp. Rex absoluitur.

II. Expeditio Orientan.

Hoc eodem anno, expeditio Occidentalium in Orientem, de qua anno superiori, sub diuersis ducibus diuerso tempore, diuersis locis, in procinctu posita, Constantinopolim versùs iter arripuit; aliique ex ipsis qui primi fuere sub Gualtero Duce octaua die mensis Martij, alij paulò pòst sub Petro Eremita profecti sunt: *Godefredus* autem *Bolonius* Dux Lotharingiæ cum aliis Ducibus & Comitibus, die decimaquinta Augusti; alij demùm, vt Boamundus Comes Apuliæ, anno sequenti. Hæc pluribus Willelmus [b], Tyri Archiepiscopus; quem consulat qui ista cupit, dignè tantam historiam describentē, dum colligens in vnum volumen plura diuersorum volumina, singula locupletiùs fide sincera pertractauit. Nobis autem in proposito est præcipua tantùm nota temporum consignare, non cuncta prosequi; quia iam notissima Scriptorum cuiuslibet propè nationis copia, facta sunt omnibus. Denique in literis quas Papa Vrbanus de ista expeditione scripsit ad Alexium Imperatorem Constantinopolitanum tradit, tantam hominum multitudinem Cruce signatam esse, vt ad trecenta millia censa fuerint. Verùm ante profectionem, hoc anno magnam ab eis factam esse pluribus in locis stragem Iudæorum, Bertholdus, aliique horum temporum auctores affirmant. Qui enim diuino instinctu aduersùs hostes Christiani nominis dedere sacræ militiæ nomen, in quos primos inciderunt Iudæos infelices, eosdem nisi Christianam fidem profiteri vellent, trucidarunt, fugarunt, vel obsederunt atque ex desperatione ad consciscendam sibi mortem impulerunt. Profecti verò sunt etiam cum Christianis militibus nonnulli Antistites, inter quos Ademarus Podiensis Anicij Velaunorum Episcopus eminuit Apostolica Legatione sublimis, & Vuillelmus Arausij; qui primi Cruce signati, alios eodem sacro signo nobilitarunt.

[b] Ty. de Bel. sacr. lib. 1. cap. 18. lib. 2. cap. 1.

Iudæi a militib. Christ. trucidati.

III.

Sed & eodem Vrbani Papæ classico excitatus Bernardus Archiepiscopus Toletanus, iterùm in Terram Sanctam hac Cruce signatus peregrinationem aggressus est: verùm ob clericos Toletanos, qui eo absente quasi numquam ampliùs reuersuro, alium subrogandum putarunt Archiepiscopum, reuerti coactus, pulsis illis monachisque S. Facundi eorum loco in eam Ecclesiam introductis, denuò se ad iter accinxit: sed cùm ad Vrbanum Romam venisset, eius iussu, miserantis illam tunc adhuc coalescentem Ecclesiam, reuersus est Toletum. Qui rediens, quos potuit ex Gallia secum duxit viros, quos eruditione & moribus ad regendas Ecclesias putauit idoneos: inter quos fuit Burdinus ille infelix de quo sæpè inferiùs agendum quem probitatem simulantem, Lemouicis ductum Toletum, Archidiaconi dignitate nobilitauit, atque inde in Conimbricensem, posteà in Bracarensem Episcopum extulit, cùm ille se Mauritium loco Burdini nominaret. Hæc ex Roderico [c] eiusdem Toletanæ Ecclesiæ Archiepiscopo.

Bern. Tolet. ducit in Hisp. Burdinum.

[c] Roder. Tolet. lib. 6. cap. 27. & 28.

IESV CHRISTI

AN. 1097.

VRB. II.

AN. 10.

HENRICI III. 14.

ALEXII COMN. 17.

I. VRB. PP. SALERNVM SE CONFERT.

ANNO Christi millesimo nonagesimo septimo, Indictione quinta, cùm Rogerius Siciliæ Comes obsedisset Capuam, Vrbanus Papa componendarum inter eum & Capuanos rerum causâ eò accedens, cùm frustrà id tentasset, Beneuentum secessit, ac post Capuanorum deditionem perrexit Salernum ad eumdem Rogerium Comitem, alterumque Rogerium Apuliæ Ducem filium Guiscardi. Narrat hæc pluribus Gaufredus monachus, qui tunc temporis res gestas eiusdem Rogerij Comitis scribebat.

II. DE ASSERTO PRIVIL. MONARCHIÆ SICVLÆ.

At quæ sequuntur de Diplomate ac Priuilegio ab eodem Vrbano ipsi Rogerio Comiti, atque filiis eius heredibus, ibidem Salerni concesso, exactissima indigent disquisitione, quo in re maximi momenti veritas elucidata, haud ampliùs mendaciis circumtecta celetur: si quidem super illud veluti fundamentum immobile, recentem Siciliæ MONARCHIAM esse fundatam atque firmiter stabilitam, asserunt omnes qui eius sunt pugnacissimi defensores; & inter alios Fazellus Siculus, qui illud Diploma in sua Historia de Rebus Siculis veluti emblema pretiosum intexuit, idque ipsum fecit Rerum Hispanicarum recens historicus, nullo ab eis addito diligentiori examine, à quo sic primùm editum, in quam fidem acceptum, & an illud esset integrum.

III. QVOMODO DIPLOMA IN LVCEM EDITVM.

De his verò nos ex necessitate instituti elucidandæ historicæ veritatis acturi, rem haud ignotam prodimus, sed iam ore ferè omnium peruulgatam, ac veram, atque monimentis etiam publicis comprobatam. Tempore siquidem Ferdinandi Regis cognomento Catholici, Siculus quidam *Ioannes Luca Barberius* dictus, anno Domini millesimo quingentesimo decimotertio egit cum eodem Rege, vt eius auctoritate perquisita vndique antiqua diplomata, eadem in vnum volumen, quod *Caput Breuium* appellaret, ad Regni iura noscenda colligeret: in quo præter alia multa, illud de quo agitur Vrbani Papæ diploma, vti editum legitur, pariter scripsit; sed sicut cetera, vnde acceperit, verbum nullum. Quapropter in eum publicè conclamatum est ab iis, quorum antiquæ possessiones recentibus hisce inuentis turbabantur. A quibus & eidem Ferdinando Regi fuit libellus oblatus, ne in plurimorum præiudicium fides aliqua Barberianæ collectioni adhiberi deberet, nisi de singulis doceretur autographum, quod quisque cùm opus esset, consulere posset: eorum verò iustissimæ petitioni Princeps iustissimus annuit. Harum enim omnium rerum gestarum fides descripta legitur in libro Capitulorum Regni Siciliæ, capite centesimo nono, pagina ducentesimâ vigesimâ primâ; eademque per eumdem Regem Ferdinandum confirmata die vigesimâ quartâ Iunij, Indictione tertia, anno Domini millesimo quingentesimo decimoquinto. Sicque videas, nullam penitùs conciliare sibi editum diploma fidem, nisi eam ex autographo accipiat: quod cùm numquam hactenùs factum sciatur, vt ei credatur nihil est quod suadeat. Nam & cùm sæpè contigerit, Reges Siciliæ aduersùs Apostolicam Sedem de Ecclesiæ & Regum iuribus contendere; nec vsquam vel leuis fit mentio, dictum diploma ab aliquo citatum vel nominatum aliquando esse, licèt plurimæ vt id facerent exigerent occasiones; non à Rogerio huius Rogerij filio, cùm aduersùs Innocentium & Eugenium ageret de iuribus Romanæ Ecclesiæ in regno Siciliæ; non ab huius nepote Guilelmo aduersùs Hadrianum Quartum; non ab aliis, horum successoribus; non ab ipsis tyrannis, prætentionum audacissimis assertoribus ac defensoribus; non denique ab alio quocumque, vsque ad Carolum Quintum prædicti Ferdinandi successorem: vtique magnum inde elicitur argumentum prædictum diploma haud eiusmodi fuisse, vt Ecclesiæ Romanæ iuribus aduersaretur. INCOGNITVM MAIORIBVS

IV. QVALE EDITVM.

Sed vt propiùs ad ipsius examen accedamus, describendum illud imprimis videtur vti cusum legitur; quod sic se habet: *Vrbanus Episcopus Seruus seruorum Dei, charissimo filio Rogerio Comiti Calabriæ & Siciliæ, Salutem & Apostolicam benedictionem. Quia prudentiam tuam superna maiestatis dignatio multis triumphis & honoribus exaltauit, & probitas tua in Saracenorum finibus Ecclesiam Dei plurimùm dilatauit, & Sanctæ Sedi Apostolicæ deuotam se multimodis semper exhibuit: nos in specialem atque charissimum filium eiusdem Vniuersalis Ecclesiæ te assumpsimus. Idcircò de tua probitatis sinceritate plurimùm confidentes, sicut verbis promisimus, ita literarum auctoritate firmamus, Quòd omni vita tua tempore, vel filij tui Simonis, vel alterius qui legitimus tui hæres extiterit, nullum in terra potestatis vestræ, præter voluntatem aut cõsilium vestrum, Legatum Romanæ Ecclesiæ statuemus. Quinimò quæ per Legatum acturi super vestram industriam Legati vice cohibere volumus, quando ad vos ex latere nostro mitteremus ad salutem sanctarum Ecclesiarum quæ sub vestrâ potestate consistunt, ad honorem B. Petri, sanctæque eius Apostolicæ Sedis, cui deuotè hactenùs obedisti, quamque in necessitatibus suis strenuè & fideliter adiuuisti. Si verò celebratur Conciliũ, & tibi mandauero quatenùs Episcopos & Abbates tuæ terræ mihi mittas; quos & quot volueris mittes, alios verò ad seruitium Ecclesiarum suarum retineas. Omnipotens Deus actus tuos in beneplacito suo dirigat, & te à peccatis absolutum in vitam æternam perducat. Datum Salerni per manus Ioannis S.R.E. diaconi, tertio Nonas Iulij Indictionis septimæ, anno Pontificatus nostri vndecimo.* Hactenùs diploma.

V.

In quo imprimis corrigendus est error temporis. Nam cùm constet illud datum esse Salerni, & Vrbanum illuc hoc ipso anno aduenisse exploratissimum sit testificatione Gaufredi quæ inspiciebat scribentis; necnon eiusdem temporis Scriptorum Edineri atque Willelmi, dum agunt de Synodo Barensi ab eodem Vrbano tunc habita, de qua dicetur posteà; quomodo signatum ponitur Indictione septima, anno Pontificatus Vrbani vndecimo, cùm idem præsens annus consignatus fuerit Indictione

quinta,

quintâ, & sedis Vrbani anno decimo; sequenti verò, & post sequentem, eumdem Vrbanum non Salernum aut Apulia, sed Roma tenuerit? At nō adeò seueri exactores sumus, vt ob eiusmodi quæ incidere solent librariorum vitia, velimus omninò diploma reiicere. Horrescit verò planè auditus, vt idem explosum sententiâ Ferdinandi, cuius nullum extaret quod ostendi posset autographum, sub eius successore Carolo Quinto, dum bellicis rebus intentus esset Imperator inuictissimus, in regno Siciliæ operâ Aduocati Fiscalis, vti quidpiam diuinum in sublime attolleretur, ac velut lapis angularis faciens vtraque vnum, temporali simul & spirituali iunctâ auctoritate, noua, hactenúsque in Ecclesia Catholica inaudita, constituta fuerit MONARCHIA, quæ prætensâ Sedis Apostolicæ auctoritate, eiusdem ipsius Sedis Apostolicæ auctoritatem abrogaret: cùm ab Imperatoris ministris, eius nomine, potiùs quàm voluntate anno Redemptoris millesimo quingentesimo vigesimo sexto, die septimâ mensis Decembris, promulgatum est edictum de confirmatione Pandectarum impressi voluminis, in quo asseritur Monarchia; atque seorsùm scriptus liber sub titulo *Monarchia*, omnium regni Consiliariorum subscriptione munitus; cuius exemplar vnum fertur ad Regem missum, alterumque ad Aragonense Concilium.

QVANDO ET A QVIBVS IN AVCTORITATEM ACCEPTVM.

VI

QVÆ CONTINEAT MONARCHIA

Quòd autem auctoritate diplomatis Vrbani, Rogerium, eiusque hæredes Legatos à latere constitutos omninò velint, inde etiam omnes pariter successores Reges in Siciliæ regno Legatos natos esse contendunt, eosdemq; omnia quæ sunt Legatorum à latere efficere posse; imò & substituendi potestatem habere cum eidem auctoritate, nimirùm vt iudicare & punire possint, absoluere & excōmunicare quos velint, laicos, monachos, clericos, etiam Ecclesiastici dignitate Prælatos, Abbates, Episcopos, Archiepiscopos; ac denique ipsos S.R.E. Cardinales ibi degentes, eidem Monarchiæ subditos esse volunt, eiusdemque Monarchicæ esse facultatis, appellationes ad S. Sedem Apostolicam impedire, Nuncios eiusdem Sanctæ Sedis non admittere, ac demùm respectu Ecclesiasticæ iurisdictionis, neque ipsam Sedem Apostolicam agnoscere & habere superiorem, nisi in casu præuentionis. Ista sunt quæ Vrbani auctoritate diplomatis, Reges in Sicilia velint sibi licere.

VII.

DE IPSO NOMINE MONARCHIÆ.

At quod ad ipsum imprimis MONARCHIÆ nomen spectat; quâ auctoritate post quadringentos triginta annos à tempore dati ab Vrbano diplomatis, recens natum inuenitur superinductum, quod nùmquam à piis Regibus, immò nec ab ipsis Romanæ Ecclesiæ perduellibus iisdemque acerbissimis persecutoribus, vt Friderico, & eius filiis; nec denique ab inuasoribus eiusdem regni, vt Petro, vel aliis; licèt ab eis res ipsa sæpiùs per tyrannidem atque inuasionem fuerit pertentata, vsurpatum vllatenùs reperitur. Si vna est, consensu Fidelium omnium, in Ecclesia Monarchia, ab ipso Domino stabilita in Petro & successoribus eius, nec alteram superinduci vnquam passi sunt Orthodoxi: vt quid hodie infaustum nomen, altera auditur in Ecclesiâ Monarchia? Demus Vrbanum voluisse Reges Siciliæ esse Legatos natos à latere; numquid diplomate sanxit eos dicendos esse Monarchas? Sed & cùm plures sint hodie in Ecclesia Catholica nobilissimarum Ecclesiarum Antistites, qui ex vero certoq; priuilegio Sedis Apostolicæ Legati nati obtinent dignitatem; num ex eo aliquis eorū ausus est aliquando sese appellare MONARCHAM? Quamobrem etsi non aliâ ex causâ, vel ex hac saltem succidendum est nomen adulterinum; ne tali exemplo propagetur in alios.

VIII.

DIPLOMA NON EXCEDIT FILIOS ROGERII COM.

Vt autem ad res ipsas accedamus; quonam iure ex recitatis superiùs Diplomatis verbis, tantum iuris præsumitur, vt Legati à latere, itemq; nati, atque demùm MONARCHÆ effecti Reges omnes Siciliæ dicantur; cùm iis expressi tantummodò habeantur ipse Rogerius, Simon eius filius, & alter filius si extiterit ipse heres? Duo namque Rogerio Comiti erant filij, Simon maior natu, atque Rogerius, quem voluit expressisse voce illâ, *alterius*; quòd quidem nomen non de pluribus, sed de vno ex duobus dumtaxat dici, sciunt omnes qui Latinas literas didicerunt. Cùm igitur priuilegium non excedat filios Rogerij, quâ ratione deducitur ad heredes omnes? immò cùm heredes Rogerij omninò defecerint, quomodò trahitur ad successores omnes illius Regni possessores? Denique etiamsi expressè inclusi fuissent heredes omnes, omnesque successores; adhuc tamen haud ipsa vllo pacto deduci potuissent ad Carolum V. quòd cùm plurima extent Romanorum Pontiff. diplomata, quibus sunt collatæ inuestitutæ de regno Siciliæ diuersis Regibus, atque in eis disertis verbis reuocentur cuncta sigillatim, quæ aduersùs Ecclesiasticam immunitatem quoquo modo sint præsumpta; planè nihil fit vt aduersùs tot Pontificum documenta, de quibus singulatim inferiùs erit mentio, istiusmodi diploma aliquid sibi vendicare possit auctoritatis.

SÆPIVS REVOCATVM.

IX.

Verùm nec quod pretenditur vllo modo concesserim; nimirùm per Vrbani diploma creatum fuisse Legatum à latere Rogerium, atque filios eius. Relegātur eius verba, & nihil aliud inuenietur, nisi quòd eum vicem Legati implere voluerit, in iis tantùm cohibendis quæ per Legatum Apostolicæ Sedis cohibenda forent. Aliis porrò formulis, iisdemque plenioribus, atque adeò specificis, consueuisse ab ipsis Romanis Pontificibus concedi Legationes a latere, nemo ignorat qui eiusmodi lectionibus assueuit. Prætereà non perpenditur, quanta irrogetur iniuria Vrbano, cùm volunt ea concessisse Rogerio, quæ iam per nonnullos Reges malè aduersùs Ecclesiastica iura, vniuersâ Ecclesiâ scandalum patiente, exercentur: cùm tamen in vendicandis ab vsurpatione laicorum Ecclesiæ iuribus, idem sanctissimus Pontifex nulli reperiatur fuisse secundus; qui & iis vixit temporibus, quibus iugiter certandum fuerit contra inuasores Romanæ Ecclesiæ iurium. Potuitne verò tanta concessisse Rogerio Comiti, quorum aliquam tantummodo partem si Henrico Imperatori, ferocissimo simul ac potentissimo persecutori cessisset, pacem procul dubio vniuersalis Ecclesiæ tot, tantisque cladibus diutiùs afflictatæ, redemisset? sed priùs cuncta pati, quàm quid minimùm Ecclesiæ iurium imminui, vel à sæcularibus labefactari, decreuit animo, & dum vixit effectu ipso egregiè præstitit: sicut præter alia quæ iam de eo dicta

QVANTA IRROGETVR INIVRIA VRBANO PP.

VRB. IN OMNIBVS DEFENSOR ECCL. IMMVNIT.

sunt, dicentutque, disertè confirmat Domnizo, qui tunc viuebat, in rebus gestis Comitissæ Mathildis, dum ait, numquam per eum decreuisse libertatem Romanæ Sedis: idemque ipse Vrbanus ad Rodulphum Comitem rescripsit[a] nulli sæcularium domino potestatem in clericos habere licere, sed omnes clericos Episcopo soli esse debere subiectos: quicumque vero aliter præsumerent, canonicæ sententiæ subiectos fore. An verò potuit quæ tot annis tanto labore ædificauit, vnâ horá in congressu Salernitano cum Rogerio destruxisse, vt secundum Apostoli[b] dictum, præuaricatorem se constitueret? cùm præsertim nulla vrgeret necessitas, quâ tantam cladem Ecclesiæ, cuius se constantissimum semper defensorem exhibuisset, inferret: immò è contrà in Concilio Vniuersali Romæ sub eius successore Paschali celebrato, ab vniuersa Synodo eidem Vrbano acclamatum esse constet[c], vti Ecclesiæ iurium acerrimo vindici, atque propagatori.

a Ias par. 1. c. 408.

b Gal. 1.

c Vrsperg. an. 1101.

X. DETEGITVR DIPLOMATIS DEPRAVATIO.

Sed quid vltra detineo Lectorem, & non citò detego aduersantium malas artes, qui non vt se habuit, ipsum Germanum, integrumque ediderunt diploma, sed mutilatum atque corruptum in omnibus quibus iura Romanæ Ecclesiæ salua essent, exhibuerunt? Ad quæ probanda, testem adhibemus ea aduersantium domo petitum ab ipsis iure laudatum, cui nec sit quod obiici possit, quippe qui eo tempore vixit & scripsit Historiam Siculam, eodem ipso de quo agitur exposcente (vt profitetur) Rogerio Comite: nempe *Gaufredum* monachum Benedictinum, cuius opus antiquitate ipsâ planè venerandum delituit inter vetera monimenta Regum Aragonensium, quovsque nostrâ ætate illud Hieronymus Surita vir celebris in lucem protulit, edidítque Cæsaraugustæ typis Dominici à Portariis, anno Salutis millesimo quingentesimo septuagesimo octauo, idémque munitum & laudatum Regio priuilegio, (ne quid ad absolutissimam fidem eius deesse posset) dedicatum verò Antonio Augustino tunc Archiepiscopo Tarraconensi, eruditione legum sacrarum suæ ætatis in Hispania facilè principi.

XI.

Hinc enim ipse Gaufredus, iam à nobis superiùs citatus eâdē occasione Salernitani congressûs Vrbani cum Rogerio acturus de eiusmodi priuilegij concessione, quænam præcesserit illud petendi causa, his verbis narrat: *Sed quia ipse Apostolicus iamdudum Robertum Episcopum Trainensem, Comite inconsulto, Legatum in Sicilia ad exequendum ius S. R. E. posuerat; perpendens hoc Comitem graue ferre, & nullo modo vt stabile permaneat assentire; cognoscens etiam ipsum Comitem in omnibus negotiis Ecclesiasticis exequendis zelo diuini ardoris efferuescere: cassato quod de Episcopo Trainensi fecerat, Legationem B. Petri super Comitem per totam Siciliam, vel habendam hereditaliter ponit, eâ discretione, vt dum ipse Comes aduixerit, vel aliquis heredum suorum zeli paterni Ecclesiastici executor, superstes fuerit, Legatus alius à Romanâ Sede ipsis inuenis nullus supponatur.* Hęc quidem Gaufredus, consentiētia superiùs recitato diplomati. Sed quæ dolo malo de eo sunt dempta, idem auctor sic subdit; *Sed si qua Romana Ecclesia iuris exequenda fuerint, Carthulis*[*] *à Romana Sede in Siciliam vel Calabriam directis, per ipsos consilio Episcoporum earumdem prouinciarum authenticè definiantur.* Ista sunt, quæ manus audax abstulit ab Vrbani diplomate: quæ quidem tanti noscuntur esse momēti, vt si ea restituantur in ipsum, nullum penitùs ea eo irrogetur damnum iuribus Apostolicæ Sedis; cùm sit his verbis ei integrum reseruatum, vt cùm opus esse iudicauerit Papa, ministros suos in Siciliam mittat, qui si ita ipsis placuerit, Episcopos ad Synodum congregent, quorum consilio ipsorum sententia expectetur. At non hic finis latrocinij. Nam pergens Gaufredus de iis dicere, quæ post hæc eodem diplomate continerētur; postquàm hæc apposuit, *Quòd si Episcopi ad Concilium inuitati fuerint; quot & quos ipsi Comiti, vel suis futuris hæredibus visum fuerit, illuc dirigant*, quæ sunt conseruata in textu(?) moa hanc ab Vrbano limitationem additam subiicit; *Nisi fortè de aliquo ipsorum in Concilio agendum sit in Siciliâ vel Calabriâ, in præsentia sua authenticè definiri nequiuerit*: quibus[*] planè significauit Vrbanus, ipsi esse liberum cùm vellet, Siculos & Calabros Episcopos ad dicendam causam vocare ad Apostolicam Sedem, cùm ipsorum causæ in Sicilia vel Calabria authenticè (hoc est, canonicè, & secundùm leges Ecclesiasticas) coram Principe sæculari definiri nequirent.

QVAE EX EO SINT SVBLATA

* Omninò legendum, Chartularius, cùm mox dicat, per ipsos.

* vt.

XII. QVOMODO RECIPIENDVM.

Vides igitur quanta subtracta fuerint, & quanti momenti. Quæ si restituantur, tantum abest vt à nobis diploma reiiciatur, vt potiùs exosculemur illud, vtpotè prudentissimi Pontificis monumentum, quo magnâ cautelâ ita roganti Principi de Sede Apostolica bene merito voluerit satisfactum, vt tamen eiusdem Apostolicæ Sedis immunitati nihil passus sit esse detractum. Nec est quod verba Gaufredi, quæ in diplomate scripta fuisse docet, aliquis in aliū sensum conuertere iure possit. Nam tum quod è textu ablata noscūtur, arguit ea haud prætentæ Monarchiæ fauere, tum eo quo diximus modo esse intelligenda, (nempe vt cùm in Sicilia de iuribus Apostolicæ Sedis ageretur cōseruandis, tunc esset liberum Romano Pontifici ministros illuc pro arbitrio mittere) statim post eiusmodi priuilegium concessum, ipso vsu experiētia comprobauit; cùm ipsius Vrbani successor Paschalis Papa secundus misit Apocrisiarios (sic enim vocat, quos Vrbanus Carthularios) in Siciliam ad exigenda iura Apostolicæ Sedis, dum ab Archiepiscopo Panormitano iubetur præstari iuramentum fidelitatis eidem Apostolicæ Sedi. Extant enim de his eiusdem Paschalis literæ, quas Gregorius Nonus inteauit inter Decretales[d] à se collectas Epistolas.

d c. significasti Extr. de elect.

XIII CONFIRMATVR EX ALIO SIMILI DIPLOM.

Sic enim (vt etiam à simili res confirmetur) qui post Vrbanum successit tertio loco Callistus Papa Secundus, qui in vendicandis & extorquendis de manu Imperatoris abreptis Ecclesiasticis iuribus summam præ omnibus suis antecessoribus sibi gloriam comparauit; post celebratum Rhemense Generale Concilium, congressu habito cum Henrico Anglorum Rege, eidem petenti *concessit* (inquit Rogerius in Annalibus Anglorum) *omnes consuetudines, quas pater ipsius Regis in Anglia & Northmannia habuerat; & maximè, vt neminem aliquando Legati officio in Angliâ fungi permitteret, si non ipse aliqua præcipua querela exigēte, quæ ab Episcopis regni sui terminari nō posset, hoc fieri, à Papa postularet.*

postularet. En aliud simile priuilegium, ab alio Romano Pontifice alij Christiano Principi cōcessum: & tamen nihil planè per ipsum derogarū scitur Apostolicæ Sedis iuribus, quin maioribus exigentibus caulis ab Ecclesia Romana Legationes in Angliam fuerint frequentatæ, eædemque decenti cultu à Regibus Anglorum exceptæ. Ac denique ex Romani Senatûs epistolâ ad Conradum Regem scriptâ, quam recitat Otto [e] Frisingensis Episcopus, constat sic inter Rogerium huius Rogerij filiū & Eugenium Tertium esse concordatum, vt Pontifex nullum mitteret Legatum in Siciliam, nisi quem ipse Rex peteret, non autem vt Rex ipse Legati Apostolici vicem teneret.

[e] *Otto Frising. in Frider. l.1.c.18.*

XIV. ALIA MONARCHIÆ FVLCIMENTA CONVELLVNTVR.

Quod verò præter illam Vrbani assertam epistolam, adhuc alia quædam pro Monarchiæ firmitate afferantur in medium, ea quoque sunt conuellenda. Dicunt enim repetiri nonnulla Regum Siciliæ diplomata in libro qui continet donationes ab iisdem in diuersas Ecclesias & monasteria collatas, in quibus legatur anathematis sententia ab ipsis promulgata aduersus eos qui quæ ipsi iussissent, non implerent, sed euerterent; quam velint appositam auctoritate Legationis Apostolicæ Sedis, qui iidem Reges Vrbani concessione fungerentur. Sed quis adeò formularum antiquarum ignarus, vt nesciat eiusmodi verba apponi solita instrumentis piarum donationum, nec solùm à Principibus, sed etiam à priuatis vtriusque sexus? non quidem vt sententiam contineant excommunicationis Ecclesiasticæ, quæ ab Episcopis infligi solet in subditos; sed imprecationes potiùs, ad deterrendum eos qui aliquid contra præscripta moliri tentarent. Sunt de his infinita omnium sæculorum exempla [f] patentia: adeò vt etiam in ipso ab illis scripto codice aliæ reperiantur diuersorum priuatorum locis piis factæ donationes, quæ easdem omninò contineant imprecationes, quas isti à Regibus factas gloriantur: sicut & similes constat à nonnullis consuetas fuisse apponi sepulchris [g], vt violatores absterrerent.

[f] *Passim in Annal. Baron. vbi describuntur integra eiusmodi diplomata, & præcipuè à To IX. vsque ad XII. Et de discrimine inter Anathema, quo etiam priuati vti possint, & Excommunicationem, qua soli Prælatis Ecclesiasticis competit; vide egregiè Car. Perron. in Resp. ad Reg. Mag. Brit. l.1. c.27.*

[g] *Proferū exempla Baron. Tom. XI. hoc an.*

XV. DE ASSERTIONE ABBATIS PANOR.

Insuper in eodem suo Monarchiæ libro, sententiam proferunt Abbatis Panormitani celebris Iuris Canonici Interpretis, quâ asserit, *Licere Regi ex longâ consuetudine appellationes eorum, qui ad Sedem Apostolicam prouocant, impedire.* At enim tantine æstimarunt responsa prudentis, vt ea in legem accipiantur; eò præsertim tempore, quo idem Abbas colligeret cum schismaticis aduersùs Catholicę sedis Antistitem? Verùm qui traditur hæc respondisse tempore Alphonsi Regis sub Martino Papâ V. cui Rex valdè esset infensus; idem posteà ea declarasse asseritur, vt intelligi deberent, quando non esset tutus accessus ad Apostolicam Sedem, vel tempore Schismatis. Cuius declarationis exemplum non inscribitur in dicto Monarchiæ libro, sed reperitur in Abbatia dicta Nouæ lucis in eodem regno posita, & in aliquibus aliis monasteriis.

XVI. REX ALPHONSVS MONARCHIAE INSTITVTOR.

Sic & quod addunt eiusdem Alphonsi Regis exempla, quòd impediret appellationes ad Papam; quinam demùm hic probationis modus, vt contra Ecclesiam testimonium proferatur hostis Ecclesiæ? addo & periuri Regis; quippe qui rogantibus Siculis ne eiusmodi appellationes ad Apostolicam Sedem, (quod Rex facere cœperat) per Magistratus laicos cognoscerentur, sed potiùs per Prælatos Ecclesiasticos; eorum petitionibus annuisset datis de hoc literis anno Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo sexto, quæ hactenùs extant vnà cum petitionis exemplo: immò ad ipsum anno præcedēti, nempe Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto, solemni iuramento promisisset, cùm inuestituram de ipsa Sicilia & Terrâ citra Pharum accipiens ab Eugenio Papa Quarto, eidemque de ea (vt loquitur) plenum homagium ligium & vassaiagium faciens, (cuius Inuestituræ extat exemplar in Vaticana Bibliotheca in libro Priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ) præter alia multa de immunitate Ecclesiastica conseruanda, hæc de causis & appellationibus Ecclesiasticis liberis dimittendis iurauit? *Omnésque etiam causæ ad forum Ecclesiasticum in regno & terra prædictis pertinētes, liberè & absque vllo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram Ordinariis, & aliis Ecclesiasticis Iudicibus, & terminabuntur per eos. Et si ad Apostolicam Sedem super huiusmodi causis appellari cōtigerit, tam appellantes quàm appellati ad eamdem venire Sedem pro appellationum prosecutionibus liberè & absque inhibitione aliquâ permitterentur.* Quid autem his aduersans citatur eiusdem Alphonsi rescriptum datum anno sequenti, contentum capitulo trecentesimo nonagesimo septimo, paginâ centesimâ vigesimâ octauâ? An verò in periurio confiteretur principium Monarchiæ?

XVII. ANTIPAPA SIVS ARCHITECTVS.

Cæterùm si quis antiquiora eiusmodi MONARCHATVS vestigia curiosiùs indaganda putauerit, planè inueniet non Vrbani, vel alterius alicuius Catholici Pontificis inuentum esse, sed (si admodùm verisimili coniecturæ sit deferendum) primum auctorem fuisse schismaticum Papam, non Christi, sed Antichristi Vicarium, Petrum, Leonis, non columbæ filium, eumdemque contra Innocentium Secundum legitimæ Ecclesiæ Romanæ Pontificem, ex aduerso furentem sub specioso nomine Anacleti. Iste enim vbi Papatum violenter arripuit, cùm videret vniuersos fermè Orbis Christiani Principes ab Innocentio stare, & ipse aliquē emendicare studens qui sibi esset adiumento, nihil prætermisit officij vel obsequij, quibus Rogerium istius de quo agitur Rogerij filium, qui tunc non Siciliæ tātùm, sed dominabatur Apuliæ atque Calabriæ, ad se attraheret. Quamobrem & ipsum ex Comite *Regem constituit, & præcepit, vt Episcopi & Abbates qui in eius ditione essent, ei obtemperarent*; sicut hæc breuiter tradit eius temporis scriptor [h] Petrus diaconus Cassinensis. Qui quidem rebus illius monasterij conscribendis intentus, cætera leuiter tantùm, nec nisi per occasionem attingēs, dum ista pauca ex omnibus, quæ in diplomate super iis confecto essent, expressit, aliquid specialius indicasse voluit, præter communem ex Apostolicis iussis debitam Regibus obseruantiam: quod tacuit, & ipse existens schismaticus, nullam eumdem laudandi Rogerium prætermittens occasionem, quem nihilominùs sanctus Bernardus, cùm opus fuit eius meminisse, absque regio titulo nominauit [i] tantùm Ducem Apuliæ, tyrannum Siculum, & vsurpatorem coronæ regæ.

[h] *Petr. Diac. 4. Chron. Cassin. 99.*

[i] *Bern. epist. 127. 129. 130. 139. 140*

XVIII.

Quod verò hæc tunc acta fuerint, est etiam manifesto argumento, quod eiusdem Rogerij primi Regis temporibus, non in Sicilia modò, sed etiam in Apulia, cæterisque eius ditionis prouinciis, Episcopatus per regios codicillos conferri solerant. Hoc enim declaratur Roberti eiusdem Regis Cancellarij exemplo apud Ioannem Sarisberiensem [h]; qui narrat istum Robertum Ecclesiam Auellanam tunc fortè vacantem tribus diuersis qui oblato pretio eam expetebant, per simulatam speciem addixisse, ac deinde quartum quemdam consecrandum curasse. Quænam autem fuerint alia capita, quibus idem Anacletus subiicit Rogerio vniuersum ordinem Ecclesiasticum, planè intelliges cùm ea reuocata à Rom. Ecclesiæ legitimis Pontiff. paulò post videbis.

[h] *Sarisber. l. 7. Policr. c. 19.*

XIX. FAZELLI DOLVS.

At verò isthæc omnia vel non noscens, vel nôsse dissimulans Fazellus; nihil magis conatus, quàm vanæ Monarchiæ ex laicis, clericisque compactæ fauendo, Ecclesiasticam libertatem altà scrobe relinquere sepultam; ne eius auctorem Pseudopapam assereret, atque vt prę dicta sibi adeò aduersa vitaret, inextricabiles planè mendaciorum quæsiuit anfractus, dum non solùm ea penitùs tacuit, sed etiam haud vnà cum Innocentij creatione simul ortũ schisma Petri Leonis, dicti Anacleti ponit, (quod omnes absque vlla controuersia, siue veteres, siue recentiores affirmant) sed longè posteà, nempe vbi auditus est Innocentius ab eodem Rogerio detineri captiuus.

XX. CITO ABIIT MALE PLANTATA MONARCHIA. DE INVESTITVRA CONCESSA VVILLELMO. [Cuius etiã reperitur cõstitutio (Ap. Bzov. Ann. Tom. XIX. an. 1 5 1 1. nũ. X.) his verbis. *De personis clericorum totius regni nostri volumus & iubemus, quòd si aliquo iuris facto, ex quo persona iudicari, vel condemnari debeat, appellatum fuerit, non à nobis, nec à curia nostra, sed ab Ecclesia, & in curia Ecclesiastica, de eo quod ad personam pertinet, iudicetur, & secundum canones & ius Ecclesiasticum condemnetur.*

Accidit verò, vt quamuis peculiare ferè sit Principibus, quæ per fas, nefásve semel adepti fuerint, ea iisdem artibus tueri; hæc tamẽ posteà ita tractata sint, vt iidem Siciliæ Reges legitimorũ cesserint iussionibus Romanorum Pontificum. Siquidem cùm Rogerius ille, qui talẽ Monarchiam accepit ab Anacleto Pseudopapâ anno millesimo centesimo trigesimo, peruenisset ætate vsque ad annum millesimum centesimum quinquagesimum secundum, seu (vt volunt alij) quartum, ipso mortuo filius eius successorq; paterni regni, Guillelmus cognomento Malus, dum Inuestituram quæsiuit ab Hadriano Quarto legitimo Pontifice; eius causâ haud fuerit leuiter altercatum, expetente illo inuestituram conditionibus valdè iniquis, ac fortassè iisdẽ quibus Rogerius pater regnum accepisset ab Anacleto. Quare licèt Legati ab Hadriano ad eum pro pace missi, visi essent ex parte aliqua quæ petierat, cõcessisse: Hadrianus tamen omninò resiliit, nec inuestituram concedere voluit cum illis conditionibus, quibus Monarchia subsisteret; sed aliis planè contrariis, quas ipse Guillelmus acceptauit. Testatur hæc ex parte Robertus Abbas in Additionibus ad Sigebertum, anno millesimo centesimo quinquagesimo septimo dum ait Guillelmum cum Hadriano pacem fecisse, concedendo ei consecrationes Episcoporum Regni sui & Ducatûs, sicut antiquitùs eas habuerat Ecclesia Romana, vnde discordia fuerat inter patrem ipsius Rogerium, & Innocentium atque Eugenium Romanos Pontifices: Hadrianum verò concessisse Guillelmo Regnum Siciliæ, & Ducatum Apuliæ ac Principatum Capuæ.

XXI.

Non extat illa quidem ab Hadriano facta Guillelmo inuestitura, ex qua sciri posset quibus aliis condicionibus eam concessisset; verùm quòd post tumultuarios quosdam Reges, qui absque inuestitura regnassẽt, Innocentius Tertius Constantiæ Imperatrici atque Reginæ Siciliæ, eiusdem Guillelmi sorori, ipsiusque Constantiæ filio paruulo Friderico, pariter inuestitutam eiusdem regni concedens anno Domini millesimo centesimo nonagesimo nono, testetur eam se dare ad instar illius quam Guillelmo concessisset Hadrianus; planè ex ipso Innocentio eâ de re confecto diplomate, quale fuerit illud Hadriani æquè cognoscitur. Porrò in illo Innocentij, quod habetur in Regesto [l] epistolarum eius, ait ipse, se Constantiæ & Friderico, eorumque hæredibus, qui, sicut dictus Rex Guillelmus Hadriano Papæ exhibuerat, ipsi Innocentio ac successoribus, Ecclesiæque Romanæ fidelitatem & hominium exhibere, & conditiones appositas obseruare voluerint; concedere regnum Siciliæ, Ducatum Apuliæ, & alia ibi recensita, quæ tenuerent à prædecessoribus suis, hominibus sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ; pro quibus omnibus iam eadem Constantia coram Ottone Episcopo Ostiensi Apostolicæ Sedis Legato, quem ad iuramentum ipsius recipiendum Innocentius misisset, fidelitatem ipsi Innocentio, eiusque successoribus, & Ecclesiæ Romanæ iurasset, factis eâ de re duobus Capitularibus, quorum alterum apud Pontificem, apud Reginam alterum remaneret: promittẽs insuper, quòd quià præsens præsenti hominium debet exhibere, quandocumque vel ipse Innocentius, vel successores eius, ipsam Constantiam, vel filium eius Fridericum cùm ad legitimam ætatem peruenisset, in aliqua parte Regni quam securè possent adire, ad præsentiam suam vocassent, iidem reuerenter accederent ad ligium hominium faciendum: Electiones autem secundùm Deum per totum Regnum canonicè fierent de talibus personis, quibus ipsi Reges requisitum à Romanis Pontificibus præbere deberent assensum. Hæc in codice edito; vbi nulla prorsùs mentio, vt concessa fuerint Regibus, quæ re verâ ab Antipapa Rogerius obtinuisset, vel ab Vrbano Papâ asseruntur concessa.

[l] *Innoc. III. l. 1. ep. 412.* INVESTITVRA CONCESSA AB INNOCENT. PP. CONSTANTIAE ET FRIDERICO.

XXII. DE ELECTIONIBVS SACRANDIS IN SICILIA.

Quòd autem ieiunè nimis de electionibus faciendis in eo diplomate actum esset; petente rursùm id eâdem Constantiâ, vt paulò fusiùs ea explicarentur, idem Pontifex [m] alio diplomate indulsit, vt electiones quæ fierent à Capitulis, significarentur Regibus, ita vt nonnisi eorum petito assensu electi inthronizarentur, nec ante cõfirmationem Romanorum Pontificum se vllatenùs administrationi immiscere præsumerẽt. *Sic enim* (inquit ibidem Innocentius ad Constantiam) *honori vestro volumus condescendere, vt libertatem canonicam obseruemus; nullo prorsùs obstante rescripto, quod à Sede Apostolicâ fuerit impetratum.* Hæc ille, quæ omnia seorsùm datis literis Apostolicis innotescenda curauit vniuersis Prælatis, clericisque Siciliæ & Apuliæ; in quibus etiam inserta reperiuntur ea quæ in assertis in prædicta Inuestitura Capitularibus scripta erant; nimirùm vt appellationes ad Sedem Apostolicam, earumdemque prosecutiones liberę quibusvis essent, atque vt liberum esset Romanis Pontificibus, quoties necessitas postularet, Apostolicæ Sedis Legatos in Siciliam & Apuliam destinare, qui quæ plantanda essent plantarent, & quæ euellenda,

[m] *Id. l. 1. epist. 411.*

euelle

XXVIII.
BVLLAE AVREAE FRIDERICI CONTRA MONARCHIAM.

euellerent; nullo prorsos (vt additur) obstante priuilegio quod à Sede Apostolica fuisset aduersùs isthæc impetratum. Vt etiam ex his quæ ab Hadriano præscripta primùm Guillelmo Rogerij filio, deinde ad instar illius concessionis ab Innocentio repetita sunt erga Coostantiam & Fridericum, videas illa quæ Vrbanus concessisset de non mittendis Legatis, & aliis, penitùs sublata esse.

Ac ne quis putet, eomdem Fridericum adhuc puerum inuitum his consensisse, puberem verò factum restitisse; extat in libro Priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ, necnon alio qui inscribitur Liber Censuum, Aurea Bulla eiusdem Friderici tunc Imperij candidati, & Regis Siciliæ, quam post annos quatuordecim, nempe Redemptoris millesimo ducentesimo decimotertio, dedit eidem Innocentio Pontifici: qua quidem de consilio (vt ait) & consensu Principum Imperij (qui etiam magno uumero tam Ecclesiastici quàm sæculares eidem Bullæ subscripti habentur) Ecclesiæ Romanæ, eiusque Pontificibus omnem obedientiam atque reuerentiam promittens, quam prædecessores Reges & Imperatores Catholici impendisse noscerentur; præter alia magnifica quæ de possessionibus temporalibus ad eamdem Romaoam Ecclesiam pertioentibus, ac speciatim de regno Siciliæ tam citra quàm vltra Pharum, aliisque ipsius iuribus inuiolatè cooseruandis pollicetur; imprimis volens (sicut loquitur) abolere abusom, quem quidã prædecessorum suorum exercuisse dignoscerentur, sanciuit Electiones Prælatorum liberè & canonicè fieri à Capitulis; ac pariter Appellationes in negotiis & causis Ecclesiasticis ad Sedem Apostolicam liberè fieri, earumque prosecutionem siue processum à nemine impediri; omnia denique spiritualia Romanis Pontificibus, aliisque Ecclesiarum Prælatis liberè disponenda relinquit, vt quæ sunt Cæsaris Cæsari, & quæ Dei Deo rectâ distributione redderentur. Idemque rursùm post annos sex, nempe Domini millesimo ducentesimo decimonono, aliam huic per omnia similem Aoreaio Bullam dedisse reperitur Honorio Papæ Tertio, quæ in nomioatis codicibus extat. Atque insuper in Edicto, quod promulgandum curauit die quâ ab eodem Honorio coronatus est Imperator, habetorque inter ipsius Honorij [n] epistolas; inter alia plura quæ in fauore Ecclesiasticæ libertatis sanciuit, primo loeo præcepit irritari omnia statuta & consuetudines, quæ à quibuscumque personis contra libertatẽ Ecclesiæ, vel personas Ecclesiasticas, edi vel seruari tentarentur adoersùs canonicas vel Imperiales sanctiones, atque ea penitùs de Capitularibus suis aboleri. Ac deniq; aliâ Constitutione [o] promolgatâ anno Domini millesimo ducentesimo vigesimo, quæ habetur in libro Collectionis Nicolai Arragonij, qui seruatur io Bibliotheca Vaticana sub numero quadringentesimo nonagesimo octauo, quæcumque per vniuersam Italiam per domioos & magistratus præsumpta essent contra Ecclesiasticam libertatem, abroganda curauit, tamquam de radice prauitatis hæreticæ (vt loquitur) prouenientia; eademque de suis ipsius Capitnlaribus, seu Breuiarils condemnata penitùs aboleri iussit.

[n] *Honor. III. l. ep. 481.*

[o] [Aduersùs hanc constitutionẽ, quædam nugatus est Goldast. in Ration. cont. Baron. quæ refellit Grets. c. 27. Apologiæ, & lib. 2. cont. Replic. c. 21. de quibus dictũ est an. 774 post nũ. IV. Frideric. autem post suas Constitutiones in regno Siciliæ cõditas, inter Capitula Regesti fol. 32. c. 85. huius tenoris addidit constitutionem: quã etiam recitat Bzouius Ann. T. XIX. an 1512. nũ X *Prædictas autem Constitutiones nostras per totũ regnum nostrum inuiolabiliter obseruari & custodiri præcipimus: saluâ sẽper ordinatione & statuto Sedis Apostolicæ vel mandato: quæ si circa præmissa aliqua mutare, corrigere, vel supplere voluerit, id totum pro vide gratum, ratũ & acceptum habebimus, & faciemus efficaciter obseruari. Quòd si qua Cõstitutio vel ordinatio à Sede Apostolica præsentibus nostris Constitutionibus aduersaretur eam nostris cassatis, iubemus inuiolabiliter obseruari.*

XXIV.

Qui licèt posteà præuaricatorem se constituerit eorum quæ tot publicis monumentis sanctè, piéque statuisset, (vnde, atque etiam ex aliis plurimis nefandis, meruit à Gregorio Papa Nono excommunicari:) tamen nec quæ ipse ab Ecclesia resiliens aduersùs Ecclesiam egit, alicuius potuerunt fuisse momenti; & ipsummet, vt absolueretur, scriptis publicis iteratis omnia olim prauè gesta correxisse, patet ex tapitibus absolutionis quæ extant in Registro eiusdem Gregorij, datis anno millesimo ducentesimo trigesimo: ac demùm vltimo elogio, testamento condito, nullius decreuisse esse momẽti quæcumque contra libertatem Ecclesiasticam aliquando statuisset, æquè apparet ex ipsius testamenti capitibus recitatis a Matthæo Paris io Annalibus sui temporis. Ex quibus omoibus hactenùs deductis perspicuè demonstratur, omnem illum molem Mooarchiæ laiclericalis, qoam Pseudopapa Anacletus super arenam absque fundamento malè composuerat in gratiam Rogerij, quem (vt ait S. Bernardus [p]) vsorpatæ corooæ mercede ridicolâ sibi comparauit; laborãtibus in contrarium legitimis Romanis Pontificibus, & vsque ad mortem insistentibus, vt quæ à Priocipibus malè vsurpata essent in pristinum vsum atque libertatem Ecclesiasticam reuocarent; demùm tam Pontificiâ auctoritate, quàm regiâ potestate, penitùs corruisse, immò potiùs veluti absorptam terræ chasmate, nullatenùs vel in ruinis apparuisse.

MONARCHIA PENITVS DISSIPATA.

[p] *Bern. ep. 127.*

XXV.
ALIAS MACHINAS CONTRA EAM.

Quid verò si aliis adhuc pluribus documentis publicis ostenderimus, cuncta contra Ecclesiasticam immunitatem rediuiua funesta decreta, fuisse mox sui ortùs principio cundemnata, prorsúsque rescissa? Quòd igitur rem semel aggressi, ingressi simus latissimum campum, qui finibus suis tempora nostra pertingat; eò vsque progredi compellimur, ita tamen vt compeodiariâ viâ prolixum conficiamus iter. Attingemus enim rantummodò illa, quæ ad institutum semel susceptum spectare noscuotur, nimirùm quoties istiusmodi Monarchiam auctoritate prætentâ Vrbani diplomatis restituere sint conati Siciliæ Reges, eamq; disiecerint sacris legibus Romani Pontifices, atque etiam Reges ipsi dum singulis inuestituris voluerint in omoibus esse consultum Ecclesiasticæ immuoitati inferemúsque ipsum rerum vsum: quibus perspectis, Lector cuncta quæ ad hæc spectant, habeat explorata.

XXVI.
A TYRANNIS RESTITVTA, SED A ROM. PONT. DISIECTA.

Qui primi, post Rogerij Regis, & eius filij Guillelmi ausus temerarios condemnatos atque rescissos, Siculam Monarchiam restituere nisi sunt, fuêre Fridericus Imperator, idemque omnium infestissimus Romanæ Ecclesiæ persecutor: patrique filius non dissimilis Conradus, atque Manfredus frater qui eosdem superauit impietate: qui tres imprimis iurato bello aduersùs Romanos Pontifices, in seruitutem deduxêre Ecclesias omnes, & cum Ecclesiis etiam viros Ecclesiasticos summâ tyrannide compresserunt; sed quos tandem ab ipsis Romanis Pontificibus condemnatos, atque maguo prodigio Dei dirâ vindictâ sublatos erubescant, atque simul horrescant imitari Principes Orthodoxi. Restitêre autẽ illis magnâ virtute, qui iis temporibus extitêre Romanæ Ecclesiæ Pontifices. Siquidem Fridericus à Gregorio Nono primò excommunicatus, deinde in concilio Lugduoensi ab Innocentio Quarto Regno simul & Imperio spoliatus est: cuius abdicationis hæc inter

alias fuit allata causa, quòd electiones Prælatorum in Sicilia perturbasset atque tributa eisdem Prælatis soluenda præscripsisset, clericósque permisisset corã Iudicibus sæcularibus conueniri. Huius verò exemplum secuti Conradus atque Manfredus, non legitimi Reges, sed tyranni, quippe qui Siciliam absque inuestitura accepta inuitis Romanis Pontificibus occupassent; cùm multa contra Sedis Apostolicę auctoritatem impiis legibus suis sancire conati eśsẽt; Pontifices ipsis damnatis tradentes aliis inuestituram, id maximè egerunt, vt in singulis inuestituris expreśsè abrogarentur eiusmodi leges à tyrannis promulgatæ: hocque etiam magnã consideratione adiunctũ est ab Alexandro Papa Quarto, vt quoniam inuadendæ Ecclesiasticæ libertatis in Friderico occasio fuerat auctum Imperio Regnum Siciliæ, non liceret imposterum vlla penitùs ratione iungi regnum Siciliæ cum Imperio, quæ eadem conditio consueuit posteà in omnibus concessis Siciliæ Regibus a successoribus Romanis Pontificibus apponi inuestituris.

XXVII. Omnes pri[illegible] Eccl. libertatem.

Sed vt de ipsis agamus Inuestituris, quas constat cunctos Romanos Pontifices vsque ad tempora Caroli Quinti, consueuisse conferre tam de Siciliæ regno posito vltra Pharum, quàm etiam Siciliæ (sic eam libuit appellare) citra Pharum, sæpe coniunctæ, aliquando verò distinctæ ab inuicem: imprimis viuente adhuc Manfredo, dum Innocentius Papa Quartus, & post eum Alexander eius pariter nominis IV. anno Redemptoris millesimo ducẽtesimo quinquagesimo quinto, inuestirent de regno Siciliæ Eadmundum filium Henrici Regis Anglorum, inter alias pro libertate Ecclesiæ in Sicilia restituenda, has conditiones seruandas proposuêre, quæ in [a] Bulla Aurea leguntur; nimirùm vt omnes Ecclesiæ tam Cathedrales, quàm aliæ regulares & sæculares, necnon vniuersæ personæ Ecclesiasticæ, iis libertatibus & immunitatibus omninò gauderent, quæ ipsis competerent secundum canonicas sanctiones, adeóque circa easdem Ecclesias & personas, tam in faciendis prouisionibus, & electionibus confirmandis, quàm in omnibus aliis, Romanus Pontifex & Romana Ecclesia iurisdictionem & auctoritatem omnimodam liberè exercerent: saluo tamen debito Regibus & aliis dominis iure patronatûs, si quod haberent in aliquibus Ecclesiis; quod quidem in tantum valere deberet, in quantum Ecclesiarum patronis canonica instituta concederent.

[a] Has, & alia quæ hic recensentur, Bulla inuestiturarum, habentur Romæ in Bibliotheca Vaticana, muniente S. Angeli, & Registrio Cameræ Apostolicæ: vnde eas Baronius descripsit.

XXVIII. Reges Andegavenses destructores Monarchiæ.

Cùm autem dicta inuestitura, Anglorum Rege non curante, effectu caruisset, & Carolus Comes Andegauensis, frater S. Ludouici Regis Francorum, aliam à Clemente Papã Quarto accepisset; occiso in bello Manfredo Siciliæ inuasore, liberiori dispositione idèm Regnum ad iura Romanę Ecclesiæ reuersum est: sicque post hæc ampliori formã in ipsis inuestituris per Sedem Apostolicam factis, libertas Ecclesiastica est declarata; cum prohibitione semper ac detestatione legum Principum tyrannorum: provt apparet ex aureã Bullã eiusdem Caroli Andegauensis, qui auctoritate Apostolicã ibi regnauit, datã anno Domini millesimo ducentesimo sexagesimo quinto; quã inter alia promisit, seruaturum se, vt omnes Ecclesiæ, personæque Ecclesiasticæ, sæculares & religiosæ, in electionibus, postulationibus, nominationibus, prouisionibus, aliísque omnibus, plenã libertate gauderent, nec ante electionem, siue in electione, siue post, regius assensus, vel consilium aliquod requireretur; saluo dumtaxat iure patronatûs secundum instituta canonica: Itemque vt omnes causæ ad forum Ecclesiasticum pertinentes, liberè & absque vllo impedimento agitarentur & terminarentur coram Ordinariis & aliis Ecclesiasticis Iudicibus; ac pariter appellationes ad Sedem Apostolicam, earúmque persecutiones, liberè fierent: Sacramenta verò fidelitatis, & seruitia, quæ à nonnullis Prælatis, aut Ecclesiis, ex antiqua rationabili consuetudine, pro regalibus quæ possiderent, Regibus, aliisve dominis præstari deberent, ea secundum instituta canonica impenderentur: saluã semper circa Ecclesias & personas Ecclesiasticas, tam in faciẽdis prouisionibus, & electionibus confirmandis, quàm in aliis quibuscumque, Romani Pontificis, & Rom. Ecclesiæ iurisdictione & auctoritate plenariã ac liberã potestate. Promisit insuper; se reuocaturum omnes constitutiones per Fridericum, Conradum, atque Manfredum, editas contra Ecclesiasticam libertatem, nec se vllas vnquam aduersùs eam editurum: Itemque non passurum vt aliquis clericus in ciuili vel criminali causã conueniretur coram iudice sæculari, nisi super feudis iudicio petitorio ciuiliter; ita quòd omnes Ecclesiæ ac personæ Ecclesiasticæ omnimodò futuræ essent liberæ, & in nullo subiacerẽt Regi vel Principi: Præterea quòd nullas tallias, vel collectas imponeret Ecclesiis, monasteriis, clericis, & viris Ecclesiasticis, vel rebus eorum, & quod in Ecclesiis vacantibus nulla haberet regalia, nullosque fructus, prouentus, aut obuentiones, nullaque prorsùs alia perciperet. Ac denique plura alia addidit facienda in fauorem Romanæ Ecclesiæ, à qua Regnum acceperat. Quæ quidem omnia repetita sunt in diplomate inuestituræ, factæ ipsi Carolo à Papa Clemente, eodem anno millesimo ducentesimo sexagesimo quinto.

Tenuit Carolus regnum Siciliæ vltra Pharum vsque ad annum Redemptoris millesimum ducentesimum octogesimum secundum, quo cæsis Francis eam occupauit Rex Aragonum Petrus, de quo inferiùs dicturi sumus: nihilominùs tamen Caroli successores, semper à successoribus Romanis Pontificibus, singulas de vtraque Sicilia (quam ad ipsos iure pertinere contendebant, licèt re ipsã possessores tantùm essent Siciliæ citra Pharum) inuestituras consecuti sunt, iisdem protsùs conditionibus, ac promissionibus, iisdemque legum tyrannicarum reuocationibus ac detestationibus, quæ continentur in prædicta Clementis Quarti factã Carolo inuestiturã, ex qua per singulos apices esse descriptæ apparent: provt de iis omnibus constat ex Diplomatibus, aureísque Bullis super his confectis in inuestituris, quas tum Carolus Secundus ann. Domini millesimo ducentesimo octogesimo nono accepit à Nicolao Papa Quartu, & anno millesimo ducentesimo nonagesimo quinto à Bonifacio Octauo; tum nepos Caroli Robertus Rex anno millesimu trecentesimo nono à Clemente Quinto, & anno millesimo trecentesimo trigesimo quinto à Clemente Sexto, & annu millesimo tre- XXIX.

ceutesi

centesimo septuagesimo secundo à Gregorio Vndecimo. Vt vna omnium, tam Romanorum Pontificum, quàm Regum ex progenie Caroli Andegaui, eademque fuisse conspiratio videatur, destruendæ male plantatæ ab initio Monarchiæ: cùm interim ab Aragonensibus, qui Siciliam vltra Pharum iniusta occupatione, & absque Sedis Apostolicæ approbatione detinebant, eadem Monarchia pararetur tyrannicâ potestate, ita dixerim, prout contra eos lata sæpè sententia à Romanis Pontificibus atq; Conciliis comprobauit, scriptis de his publicis monimentis, quæ extant adhuc.

XXX. REGES ARAGON. RESTITVTORES MONARCHIAE ET IDEO EXCOMMVNICANTVR.

Petrus enim Aragonum Rex qui cæsis Francis Siciliam occupauit, cùm antiqua iura hactenùs possessa ab Ecclesia Romana recognoscere nollet, nec ab ea inuestituram accipere, eidémque censum pendere, iuramentum fidelitatis præstare, & homagium exhibere; à Martino Papa Quarto excommunicatus est, ipsumque Siciliæ regnum interdicto subiectum, quâ de re extant literæ Apostolicæ apud Eberardum in Chronico. Duxerat hic Constantiam filiam Manfredi nothi filij Friderici in matrimonium, quo coniugio putauit regnum Siciliæ iure ad se pertinere. At quid? num propterea solutus, quin accipere deberet inuestituram ab Apostolica Sede; quam & Guillelmus quantumlibèt Malus, & Constantia Maior Friderici mater, ipseque Fridericus, ac denique à tempore Roberti Guiscardi omnes, præter tyrannum Manfredum, acceperant? Quantum autem Petrus iste fuerit à pietate decessorum degener, & ingratus in Apostolicam Sedem, ex eo potes intelligere, quòd ipse feudatarius anteà esset Romanæ Ecclesiæ ratione regni Aragonum, regnúmque eiusdem regni titulum possideret beneficio Sedis Apostolicæ, cùm auus eius eius, pater Iacobi, cuius ipse filius erat, itidem Petrus dictus, Aragonum Rex anno Christi millesimo ducentesimo quarto obtulisset regnũ Innocentio Papæ Tertio, & Ecclesiæ Romanæ, cum annuo censu ducentarum quinquaginta massemutinarum, hoc est vnciarum auri: prout apparet ex eiusdem primi Aragonum Regis diplomate quod descriptum habetur in codice Priuilegiorum Romanæ Ecclesiæ; meminitque Bernardus eius temporis auctor.

REGNVM ARAGON AB FEVDATARIVM ECCL. ROM. *Qua de re vid. infr. an. 1204. num. VII.*

Qui igitur feudatarius erat Romanæ Ecclesiæ, ac iuramentum fidelitatis ei præstiterat, inuadens regnum Siciliæ feudatarium Romanæ Ecclesiæ, aduersùs eam rebellis exstitit, & contumax aduersarius, rursùm erigens Monarchatum: quam ob causam (vt dictum est) sententiâ excommunicationis affectus, in ea dum vixit perseuerauit impœnitens, regnum relinquens Iacobo filio anno millesimo ducentesimo octogesimo quarto, qui eâdem cum patre est sententiâ condemnatus; ipsumq; regnum per annos septuaginta (vt Gregorius XI. Papa testatur) interdicti pœnam subiit. An verò dixerimus, eos omnes qui hoc temporis spatio Reges Aragonum in Sicilia, contradicente, atq; pœnas irrogante Sede Apostolicâ regnauêre, legitimos fuisse Reges? ipsósque Romanos Pontifices eodem tempore consulentes Romanæ Ecclesiæ iuribus, non legitimè inuestiisse de eodem Siciliæ regno Andegauenses, quovsque Aragonenses in ea contumacia perstitere, & pulsando ostium Romanæ Ecclesiæ eâ aperiente ingredientes, facti sunt demùm legitimi regni Siciliæ possessores?

XXXI. FRIDER. AGNOSCIT DOMINIVM SED. AP.

Qui primi ostium pulsauêre, fuêre duo Friderici, Secundus & Tertius dicti; quorum prior fuit Petri filius, regnauitque post Iacobum fratrem; posterior verò, idemque sextus numeratus Aragonensium Siciliæ Rex, eiusdem Friderici prioris nepos, filiusque Petri Secundi. Igitur Senior Fridericus initâ concordiâ cum Andegauensibus Carolo Secundo & Roberto Siciliæ Regibus legitimis, qui inuestituram acceperant à Romano Pontifice; cùm Elionoram Caroli filiam in coniugem accepisset, sic pactus est cum illis, vt ipse dum viueret Fridericus, dominus Siciliæ vltra Pharum esset; ita tamen vt non Siciliæ, sed Rex Trinacriæ (antiquâ eius insulæ appellatione) diceretur, & post eius obitum Regnum rediret ad Carolum siue heredes eius; recognosceretque Romanam Ecclesiam eiusdem Trinacriæ dominam, atque ei censum more maiorum persolueret; & tum alias præscriptas conditiones impleret, tum eas quæ libertatem & immunitatem Ecclesiasticam in statum pristinum plenissimè restituerent. Extat enim de his Bonifacij Papæ Octaui diploma, datum anno nono eius Pontificatûs, qui est Redemptoris millesimus trecentesimus secundus. Sicque Monarchia per Petrum restituta, ac per eius filium primogenitum Iacobum propagata, demùm per Fridericum illius filium huius fratrem, est penitùs destructa, libertas verò Ecclesiastica reuocata.

XXXII. MONARCHIA RENOVATA, ITERVM RECISA.

Verùm orto rursùm bello inter eosdem Fridericum Secundum Aragonium & Robertum Andegauensem, quod & inter successores ad septuaginta circiter annos productum est; increbrescentibus præliis, religio vbique coli neglecta est, & Monarchiæ aconitum in necem miserorum hominum Ecclesiæ perduelliũ creuit; quovsque concordia à Ioannâ Reginâ Andegauensi cum Friderico Tertio Aragonio his conditionibus inita est, vt Fridericus eiúsq; hæredes Insulam Siciliæ, seu Regnum Trinacriæ possiderent; ita tamen vt eam à Regina einsque posteris se tenere agnoscerent, ac pro ea fidelitatem & homagium illis iurarêt, & quotannis auri vnciarum tria millia Neapoli persoluerent; quæ congruentem Insulæ partem conficiebant octo millium, quę à Siciliæ Regibus Sedi Apostolicæ debebantur. Cùm igitur his & aliis inter se conditionibus initis, sub Pontificis Ecclesiæque Romanæ, ad quam directum regni dominium spectabat beneplacito & assensu conuenissent; Gregorius Vndecimus, qui Ecclesiam tum regebat, etsi videret diuisionem hanc regni alienam esse à Constitutione Clementis Quarti, qui in Caroli primi Andegauēsis inuestiturâ Insulam Siciliam à terra quæ est citra Pharum seiungi vetuerat; permotus tamen tot stragium & deprædationem quæ ex bellis prodierant, consideratione, & quòd propter interdictũ, cui Sicilia per plurimos annos subiacuerat, diuini cultûs ratio populique pietas vsque adeò decreuerant, vt periclitari in eâ fides Catholica videretur: exemplo Bonifacij, de quo dictum est, relaxandam hac ex parte prędictam constitutionem, (quam in cæteris integram manere iubebat) conuentionisque inter Ioannam & Fridericum tabulas approbandas censuit; nonnullis tamen adiectis & explicatis, quę

desiderari iudicârat ; ac tribus maximè subsequentibus Capitulis , quæ vt in omnibus olim Regum Siciliæ inuestituris proponi consueuerant, ita imposterùm à Regibus Trinacriæ pari studio seruari oporteret.

XXXIII. Conditiones præscriptae Frider. III. et succass.

Primum quidem ad homagium, sacramentumque fidelitatis pertinebat; quod Romano Pontifici præstare, suisque temporibus renoua re, ac regiis quoque literis testari iubebantur: itémque ad successores; vt descendentes dumtaxat à Friderico, iique legitimi, in Trinacriæ regno succederent; his autem deficientibus, regnum ad Ioannæ heredes, aut his quoque sublatis, ad Romanam Ecclesiam deuolueretur. Alterùm ad Ecclesiasticorum iura, eorumque conseruationem; de bonis scilicèt ipsorum restituendis, omnibúsque priuilegiis à iure concessis seruandis; de tuendo electionum & nominationum iure ac libertate, sine vlla regij consensûs necessitate; de causis clericorum per Ordinarios, aut Pontificis delegatos terminan dis, appellationibúsque ad Sedem Apostolicam non inhibendis; ac de reuocandis statutis & legibus, si quæ à Friderico ipso, prædecessoribúsque editæ essent contra Ecclesiasticam libertatem, aliìsque imposterùm non sanciendis. Tertium, ne regnum Trinacriæ cum Imperio Romano, vel regno Teutoniæ, seu dominio Lombardiæ, vel Tusciæ, sine expressâ Pontificis voluntate coniungi vnquam posset: Si secùs fieret, regno exciderent Reges, & ad Ecclesiam Romanam deuolutum censeretur. His ergo adiectis conditionibus, cùm Gregorius Ioannæ & Friderici concordiæ capitula apud Villam nouam Auenionis sexto Calendas Septẽbris, Pontificatûs sui anno secundo confirmasset; Ioanna eadem omnia postmodùm cum Friderici Legatis, coram Ioanne Episcopo Sarlatensi Sedis Apostolicæ Nuncio in eam rem delegato, ratificauit Auersæ in Campania die vltimâ mensis Martij anni millesimi trecentesimi septuagesimi tertij; deinde Fridericus ipse in eiusdem Episcopi manibus homagium pro Trinacriæ regno Pontifici iurauit Messanæ in Sicilia anno millesimo trecentesimo septuagesimo quarto die decimaseptimâ Ianuarij: vt de his omnibus constat ex publicis instrumentis, quæ in omnibus integerrima, tum Vaticana Bibliotheca, tum Apostolicæ Sedis Archiua conseruant.

XXXIV. Cùm autem (vt vidimus) ex eius concordiæ auctoritate in regno Trinacriæ successuri essẽt Friderici posteri; iis autem deficientibus, regnum vel ad Ioannæ hæredes, vel ad Sedẽ Apostolicam deuoluendum: nihilominùs vnicâ filiâ Friderici absque liberis defunctâ, rursùm Aragonij Siciliam insulam occuparunt, non vt huius Friderici, sed (quod profitentur) vt Petri Primi inuasoris hæredes; & homagium, vtpotè qui sine inuestitura regnabant, nullum præstiterunt: sicque ex consueta, atque sæpè iteratâ tyrannide, parta est violenta iterùm Monarchia. Verùm religiosiores existimamus recentiores Siciliæ Reges, quàm vt velint in Siciliæ regni possessione inniti Petro, manifesta tyrannide iura Ecclesiæ pessumdanti, ob idque ad interitum vsque diris execrationibus affecto; ne & ipsi iisdem cum illo infamari probrosis titulis in Bullis à Romanis Pontificibus irrogatis, & eorum percelli sententiis velint: Sed magis eorum se Siciliæ Regum successores esse gloriabuntur, qui legitimè illud ab habentibus eius verum dominium Sede Apostolica obtinuerunt: vt Friderici III de quo diximus, qui recensitis pro libertate Ecclesiastica conditionibus obseruandis, illud ad successores omnes voluit propagari.

XXXV. Vt verò prosequamur posteriores Reges, atque rerum euenta breuiter perstringamus; deficiente Andegauensium stirpe in Ioanna Secunda, cùm Martinus Quintus anno Redemptoris millesimo quadringentesimo vigesimo eam abdicasset, Ludouicúmque tertiũ Ducem Andegauensium eius loco Regem designasset: illa Alfonsum Regem Aragonum & Siciliæ Insulæ, deinde mutato consilio Ludouicum eumdem, reiecto Alfonso, adoptauit anno millesimo quadringentesimo vigesimo tertio. Cæterùm præliis rem agentibus, post varia bella victor Alfonsus, vt stabiliret sua, inuestituram Siciliæ & terræ citra Pharum ab Eugenio Papa Quarto tandem obtinuit anno millesimo quadringentesimo quadragesimo tertio: atque ita vtriusque Siciliæ, citra & vltra Pharum, partibus Regni post tot annos cõiunctis, factus est Rex; iubente Eugenio diplomate suo, vtramque Siciliam indiuisam ab inuicem semper imposterùm permanere. Extatque ratificatio eiusdẽ Alfonsi facta anno millesimo quadringentesimo quadragesimo quinto, quâ & continetur homagium ab ipso præstitum. Qui verò contendunt, ex eo quòd semel eius ratificationis exordio scriptum inuenitur, Inuestituram Eugenij esse de regno Siciliæ citra Pharum, nonnisi pro eo ratificationem factam esse; an non istorum cauillatio satis inde retunditur, quòd in eadem ratificatione ab Alfonso integrũ recitatur verbatim Eugenij diploma, in quo centies repetitur, dari ab eo inuestituram de vtráque Sicilia; itémque quòd eodem Eugenij decreto iunctum sic fuerit vtrumque regnum, vt non licuerit ipsa ab inuicem separari? Recitantur autem in eadem ratificatione omnes conditiones ab Eugenio propositæ à se verò acceptæ atque ratæ habitæ, iuratæ atque subscriptæ; & ipsæ quidem, quibus omnia Ecclesiæ iura collapsa, à Regibus vsurpata, reuocantur in pristinum vsum, iisdem planè & amplioribus appositis conditionibus & abrogationibus, quas superiùs legisti ex diplomate Clementis Papæ Quarti de inuestitura facta Carolo Regi: vt non sit quod possit desiderari ad perfectam extinctionem infaustæ Monarchiæ, & absolutissimam restitutionem Ecclesiasticæ libertatis. Restituta Ecclesiae iura.

XXXVI. Aliae inuestiturae contra Monarchiam.

Ex noua portò occasione, noua rursùm Regni diuisio facta est. Sicilia enim insula cum regno Aragoniæ ad Ioannem Alphonsi fratrem (quòd Alphonsus legitimâ prole careret) transiit, cuius filius & successor fuit posteà Ferdinãdus cognomento Catholicus. Qui quidẽ Ioannes cùm absque inuestitura ab Apostolica Sede accepta regnaret, nec peteret; Pius Papa Secundus concessit inuestituram Ferdinando Alphonsi filio naturali de vtraque Sicilia anno millesimo quadringentesimo quinquagesimo octauo; cuius extat diploma, in quo primùm mentio habetur de inuestitura ab Eugenio Quarto factâ eius patri Alphonso expressissimè de regno vtriusque Siciliæ, déque alia itidem de vtroque regno facta ab Eugenij successore Nicolao Papa Quinto eidem Ferdinando

notho post obitum patris sui, quem habilitasset ad vtriusque regni successionem, simulque posteros omnes: deinde in eodem inter alias multas conditiones, recensitæ habentur omnes & singulæ illæ, quibus Monarchia proscriberetur omninò, & libertas Ecclesiæ conseruaretur illæsa in omnibus suis iuribus & priuilegiis, cum iisdem planè capitulis inuestituræ Clemẽtis factæ Carolo. Subiciturque ratificatio ipsius Ferdinandi, habita sæpiùs expressissima mentione de facta & ratificata inuestitura Siciliæ vtriusque vltra & citra Pharum: vt nihil penitùs sit quod in iis desiderari possit. Sed & Sixtum Papã Quartum eamdem inuestituram à Pio Secundo factam de Sicilia, & terra quoque citra Pharum, eidem Ferdinando iisdem conditionibus confirmasse; ex eius apparet diplomate dato anno primo sui Pontificatus, Christi millesimo quadringentesimo septuagesimo primo. Denique ipse Ferdinandus prospiciens in futurum, egit apud Innocentium Octauũ anno millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, vt inuestiret de regno Siciliæ & terrã citra Pharum, filium suum primogenitum Alphonsum tunc Ducem Calabriæ, necnon eiusdem Alphonsi primogenitum Ferdinandum tunc Capuæ Principem: in qua solemniter facta inuestitura omnes illæ descriptę fuerũt conditiones pro libertate & immunitate Ecclesiastica tam locorũ quàm personarum, quę fuerunt in inuestitura à Clemente facta Carolo.

XXXVII. Sed modò dicendum de alio Ferdinando cognomento Catholico, qui de Sicilia citra Pharũ à Iulio Papã Secundo inuestituram accepit, cùm tamen regnum Siciliæ vltra Pharum, quod succedens (vt dictum est) Ioanni patri acceperat, absque inuestitura possideret. At quænam ratio vt Siciliæ citra Pharum peteret inuestituram ab Apostolicã Sede, Siciliæ verò vltra Pharum minimè? Num quia non accepit Petrus tyrannus, benè factum probari potuit? & quamtumlibet iostè, vt sibi visum est, eam vendicasset à Carolo aliquam de ipso pati iacturam Romana debuit Ecclesia, & sic suis iuribus spoliari? Quod verò magnoperè admiramur, illud est, quomodò in eâdem inuestitura facta Ferdinando, vsurpata adeò reperitur inuersio nominum, vt per Siciliã & terram citra Pharum, seu per Siciliam cũ totã terrã quæ est citra Pharum, (quæ verba reperiuntur in dicta Iulij inuestitura, atque in ipsius Ferdinandi homagio & fidelitatis iuramento) non vtramque Siciliam, sed tantùm eam quæ est citra Pharum intelligi contendant: cùm semper à maioribus, ex quo etiam facta est ante Carolum Primum inuestitura Henrico Anglorum Regi, & per eum eius filio Eadmundo, & sic in ceteris omnibus vsque ad hæc tempora Iulij, necnon in ratihabitionibus per Reges exhibitis, in illis verbis frequenter adhiberi solitis, Sicilia cum terra vltra Pharum, seu Sicilia & terra vltra Pharum, intellecta fuerit vtraque Sicilia, tam vltra quàm citra Pharum. Ceterùm Iulius Papa, qui rebellione Alphonsi Ducis Ferrariæ & aliorum magnoperè vrgebatur, egebatque auxilio (vt ipse ibi testatur) eiusdem Fernandi contra rebelles atque tyrannos; haud de Siciliã vltra Pharum explicatiùs agendum existimauit: cùm tamen neq; ipso eo diplomate, vel alio, neque aliquis successorum, qui eisdem verborum forma conceperit inuestituras, siue Carolo Quinto, siue Philippis factas, dici possit iura Apostolicæ Sedis super idem regnum Siciliæ vltra Pharum dimisisse; quæ à Nicolai Papæ Secundi tempore, per spatium quingentorum ferè annorum possedit per inuestituram ab eo factam Roberto Guiscardo, qui eam insulam expulsis Saracenis occupauit, & per successores Romanos Pontifices pariter factam successoribus Northmannis Comitibus, Ducibus, atque Regibus, & post eos Constantiæ & eius filio Friderico inde Anglorum Regi, deinde Carolo & successoribus Andegauensibus, posteà Fridericis Secundo & Tertio Aragonensibus, ac demùm Alphonso & eius filio Ferdinando notho atque nepotibus. Cùm igitur his omnibus exhibitis semper Inuestituris, à cunctis legitimè sedentibus, regnantibusque, agnitum fuerit directum Ecclesiæ Romanæ dominium super eamdem Siciliã vltra Pharã, æquè ac alterius Siciliæ citra Pharum, vt vocant, quo hactenùs gaudet; iisdemque inuestituris, atque earumdem ratihabitionibus, semper appositæ fuerint conditiones amplissimæ, quibus sunt Ecclesiæ immunitates conseruatæ in omnibus integræ & illæsæ; quomodò eadem Ecclesiæ Romanæ iura adeò vsu recepta, probata, cõfirmata, & stabilita, iam dicentur per Iulium aut successores abrogata, absque aliqua speciali derogatione, abrenunciatione, & alteri facta expressa concessione, si tamen vel sic ea infirmari possent? Vel quomodò absque speciali accepta inuestitura ab ipsa Apostolica Sede vera domina, idem Regnum Siciliæ vltra Pharum dici potest legitimè possideri?

[De Monarchia tactus aliqua religione Ferdinandus paucis ante obitũ annis, scripsisse reperitur ad Hugonem Moncadam Proregem Siciliæ, vt habita eius rei disquisitione, quid de eã didicisset rescriberet. Fecit Hugo: & quamuis parùm Sedi Apostolicæ addictus, nihilominus non potuit quæ didicit non referre. Quod his ipsissimis verbis Italicis præstitit 25. Martij 1512 (Ap. Bron. Annal. Tom. XIX. an. 1512.) quæ quòd sint quibusuis intellectu facilia, vt scripta fuere referemus: {*Lo sordio & principio de al costume, si giudica per quello chi anno riferito gl'antichi del Regno, sia stato dal tempo del Conte Rogero, per un priuilegio antiquo, che si troua fatto à detto Conte & suo figliuolo. Et ancor che le parole del priuilegio non siano così ample come a la consuetudine & osseruanza; questo ha causato che gl'officiali di Vostra Maestà in questo Regno sempre hanno fauorito, & ampliato tal Monarchia. E questa dimostratione ancor lo dimostra, che li veri predecessori di Vostra Maestà hanno vsato tal Monarchia conniuentibus oculis, & prouedendo alli casi particulari secondo succedeno: & non publicar o far constitutioni, o leggi vniuersali sopra tal materia. Et questo ancora si conferma per diritto commune di far leggi sopra cose Ecclesiastiche, non spetta a Vostra Maestà come Re & principe del Regno, ne ancora come Legato: la potestà di cui non ha questa superiorità di render leggi, massimamente tendenti in derogatione della potestà Apostolica, directe, o ind recte.*} Rectè quidem monebat hic Moncada sicuti & aliquantò pòst Fiscalis eiusdem Regni Carolo V. similia monita misitque sub iunguntur ibidem: sed vterque surdis. Forsitan & aliquando erit surdus Deus audiendis eorum precibus, qui ita vniuersalem Monarchiam appetunt, vt nec à conculcandis iuribus diuinis abstineant, quò possint eam quomodocumque adipisci. *Omnis plantatio quam non plantauit Pater meus cælestis*, dicebat CHRISTVS, *eradicabitur*. Matth. 15.]

Sed quod reliquum est, vt etiam de iis breuiter agatur quæ spectant ad rerum vsum, incipiemus ab eo tempore, quo sub Innocentio Papa Tertio ipsa malè cœpta extincta est Monarchia, perueniemusque ad Carolum Quintum, quo restituta ponitur, per quæq; sæcula, & ætates omnes; in quibus ostendemus longem continuatamque possessionem omnium iurium Ro- XXXVIII. VSVS EARVM IN POSSESSIONE IVRIVM APOST. SED. IN SICIL.

manæ Ecclesiæ in omnem Ecclesiam Siciliæ, etiam vltra Pharum. Ecce Innocentius ipse diuersis temporibus illuc misisse reperitur Visitatorem plenissima facultate [x] Cardinalem Episcopum Ostiensem, Legatos verò presbyterum [a] Cardinalem Sancti Laurētij in Lucina, Gregorium [t] Diaconum Cardinalem S. Mariæ in Porticu, Iulium [u] presbyterum Cardinalem S Stephani in monte Cœlio, & Gerardum diaconum Cardinalem S. Hadriani; atque etiam constituisse [x] Legatum, Syracusanum Episcopum, sed & causas deferri solitas ad Sedem Apostolicam, diuersis eiusdem Insulæ Episcopis delegasse [y]. Quæ quidem omnia cursim legendo inuenimus in curso primo toto Epistolarum eiusdem: in aliis verò quæ in Bibliotheca Vaticana asseruantur, reperimus etiam toto tertio, eumdem anno quinto sui Pontificatus misisse in Siciliam R. Sancti Marcelli presbyterum Cardinalem, & cum eo consobrinum suum Iacobum Mareschalcum amplissimâ facultate; & anno septimo G. Diaconum Cardinalem Sancti Hadriani, cui suas vices tribuit tam in spiritualibus quàm temporalibus; quâ de re extant literæ libro septimo: aliæque ad Regem Siciliæ Fridericum, vt eiusdem Legati monitis & consiliis acquiescat; ac denique ad eumdem Legatum, de optimo statu regni instituendo.

[x] Innoc. III. Reg. st. To. 1. lib 1. ep. 413.
[a] cap 2 & 3. extr. de offic. deleg.
[t] Id 1. ep. 572 573. 574.
[u] 1. ep. 573.
[x] 1. ep. 511.
[y] 1 ep. 180. 310. 576. & lib. 2. ep. 14.

XXXIX. Innocentij verò successor Honorius Tertius (cuius Epistolarum adhuc extant volumina:) cùm priuilegia concedit [z] Archimandritæ Messanensi, saluis Ecclesiæ Romanæ iuribus id se facere conicstatur: literisque [a] sæpè redarguit Regem Fridericum, quòd se immisceret electionibus, & aliis iuribus Ecclesiasticis; cùm ipse Rex se id nec cogitasse excuset. Et quamuis eum Honorius experiretur aduersum, nihilominùs ipse eius tempore liberam in Sicilia iurisdictionem exercuisse reperitur; tum indicendo [b] collectam de persoluenda vigesima omnium redituum Ecclesiasticorum pro subsidio Terræ Sanctæ: aliamque [c] pro Templariis; tum cognoscendo de appellationibus, cùm [d] Syracusani Episcopi, qui tempore Innocentij ad Sedem Apostolicam appellarat, iuribus inspectis, perpetuum aduersariis silentium indixit. Huius autem successor post Gregorium Nonum & Cælestinum Quartum, Innocentius Papa Quartus, duos Legatos Cardinales, S. presbyterum S. Mariæ Transtiberim, & R. diaconum S. Mariæ in Cosmedin, in Siciliam misisse reperitur anno tertio sui Pontificatus, amplissima facultate; cuius ea de re extat epistola ad Prælatos & Barones regni, quæ est vndecima eius anni tertij; aliaque rursùm ordine decimaquarta ad eosdē Legatos, qua tribuit eis facultatem beneficia conferendi. Idemque anno Pontificatus octauo pariter direxit Nuncios in Siciliam: suntque aliæ pleræque eiusdem epistolæ, quibus continentur collationes beneficiorum eiusdem Regni factæ diuersis.

[z] Honor. III. 1 ep. 43.
[a] Id. 3. ep. 1, & 572.
[b] 3. ep. 104. 159
[c] 3. ep. 111.
[d] 3 ep. 600.

XL. Sed quòd tædio putamus fore Lectori, si successorum singulorum Romanorum Pontificum describere velimus singula, siue de Appellationibus ex eâdem Sicilia ad Apostolicam Sedem delatis, siue de Legationibus ab eâdem Sede in Siciliam missis, aliisque Iuribus liberè administratis; satis esse putamus, si missis ceteris, coniungamus postrema prioribus, quibus significetur eadem ipsa quæ actitata videmus, etiam vsque ad dicta tempora Caroli Quinti perseuerasse: ideoque diuertentes aliquantisper ex Vaticanæ Bibliothecæ Epistolarum voluminibus antiquorum Romanorū Pontificum, ad Tabularium siue Archiuum Camerale, imprimis in libro Bullarum primo Bonifacij Noni, plurimæ habentur Bullæ datæ anno primo ipsius Pontificatus, quibus mandatur Nuncio Sedis Apostolicæ in Regno Siciliæ facultas restituendi rebelles, & absoluendi excommunicatos, colligendi decimas, exigendi charitatiuum subsidium ab omnibus bona Ecclesiastica possidentibus pro supportandis Apostolicæ Sedis oneribus; concedendi commeatum nauibus, & dispensandi super defectum natalium. Anno verò secundo data reperitur alia Bulla de misso in Siciliam Nicolao de Summa-ripa, ad componendas cōtrouersias eiusdem Regni: aliaque de concessa facultate componendi cum Proceribus, de non solutis censibus Romanæ Ecclesiæ debitis: ac denique alia de transmisso in eamdem Siciliam Raimundo de Baucio de Vrsinis Confalonerio Papæ. Anno verò Pontificatus quarto aliæ datæ habentur literæ Apostolicæ ad Apostolicæ Sedis Nuncium, cùm ei tribuuntur pro expensis quotidianis decem floreni aurei, à Clero eiusdem Regni exigendi. Ac denique libro tertio Bullarum eiusdem Pontificis continentur Bullæ datæ anno eius septimo, de diuersis deputatis Commissariis in Siciliam contra occupatores bonorum Ecclesiæ Panormitanæ, necnon bonorum Sedis Apostolicæ in eâdem Insulâ. Libro verò vltimo Clementis Papæ Sexti extat diploma, quo Guillelmus Episcopus Nazarenus deputatur Nuncius Apostolicæ Sedis, & Collector in Regno Siciliæ vltra Pharum, loco Theobaldæ Archiepiscopi Panormitani defuncti.

NVNCII APOSTOL. PRO DIVERSIS NEGOTIIS IN SICILIAM MISSI, ET SVSCEPTI.

XLI. Insuper in eodem Camerali Tabulario, inter monimenta Innocentij Papæ Sexti, habetur Bulla Commissionis Apostolicæ sedis Nuncio in Sicilia commoranti, pro exactione spoliorum defuncti Episcopi Agrigentini, data anno quarto ipsius Pontificatus: aliaque eiusdem anni, qua committitur Episcopo Catanensi exactio omnium Spoliorum Siciliæ. Eiusdemque Innocentij tempore, Nicolaus de Aragonia S.R.E. Cardinalis, commentarium scripsit de quadruplici demonstrata iurisdictione Romanæ Ecclesiæ in Regnum Siciliæ, qui extat in Vaticana Bibliotheca vnà cum aliis eiusdem auctoris lucubrationibus. Ipsius verò Innocentij successor Vrbanus Quintus, reperitus misisse Nuncium & Collectorem Decimarum in Siciliam vltra Pharum, Dominicum de Sassonario canonicum Beneuentanum, anno Pontificatus sexto, Domini millesimo trecētesimo sexagesimo octauo. Et in libro tertio Literarum Ioannis Vigesimitertij, extat eiusdem Commissio decreta anno secundo Pontificatus Aragoni de Malaspina, pro Reformatione in regno Siciliæ rerum temporalium, cum pensione quotidiana viginti quinque florenorum persoluendorum à Clero Siciliæ: conceditur que eidem facultas conferendi canonicatus & alia beneficia Ecclesiastica. Ac pariter in eodem Tabulario extant Martini Quinti literæ datæ anno primo Pontificatûs, quibus Cypressus Balauerius deputatur in Sicilia Collector redditum & fructuum quorumcumque Cameræ Apostolicæ debitorum. Nouissimè denique reperitur in libro Impositionum Cameræ Apostolicæ, Paulum Papā

Tertium anno Pontificatus sui nono, Redemptoris millesimo quingentesimo quadragesimo tertio, misisse speciatim in Siciliam, Tobiam Palauicinum, & Lucam Iustinianum, deputatos ad colligendum subsidium medietatis veri annui valoris omnium fructuum beneficiorum Ecclesiasticorum. Missi sunt autem iidem id ipsum præstare per vniuersalem Italiam: adeò vt nihil minùs iuris in Sicilia, quàm in ceteris Italiæ prouinciis, vsque ad nostra tempora sibi Pontifex vendicaret.

XLII. Atque hæc modò satis cùm de ipso rerum vsu, tum de Inuestituris, ceterisque ad easdem quæstiones pertinentibus; quæ occasione diplomatis Vrbani Papæ, cursim agenti licuit explanasse, simplici stylo, candore animi, ea corde puro, (Deum testem inuoco) conscientiâ bonâ, & fide non fictâ. Si autem Deus concesserit, vt in Annalium prosecutionem futura tempora disquiramus, locupletiorem de his eâdem sinceritate tractationem pollicemur; ea vberiori messe colligendam, cùm ad ipsa tempora quibus singula peracta noscuntur peruenerimus: quibus appareat, quantam scriptis omnibus reclamantibus, iuribus omnibus contradicentibus, cælo terrâque testantibus, Apostolica Sedes in Regno Siciliæ patiatur iniuriam, & inauditam hactenùs inter Catholicos ignominiam subire cogatur; cùm iam à tempore Caroli Quinti in temporali dominio domina ignoretur, & in spirituali esse nesciatur Vniuersalis Ecclesia: rebus ipsis (quod est grauius) in deterius prolabentibus, ipsâque inde miserè Ecclesiâ Siculâ vergente in perniciem; ac denique illis ingenti se periculo committentibus, qui contra tot Romanorum Pontificum anteà & posteà data diplomata, vno innixi deprauato, omninò concisso, numquam ab aliquo successorum approbato diplomate; eodemque, etiam si germanum legitimumque fuisset, iam in Rogerij heredibus desinente, nullius alterius Romanorum Pontificum confirmatione roborato, immò contrariis penitùs constitutionibus rescisso & abolito, post tot sæcola obliuione sepulto, à nemine Regum qui contra Sedem Apostolicam pugnauerunt vel nomine tenus cognito; nedum exhibito vel citato: contra Ecclesiam Romanam matrem suam, dominamque, præsumunt defendere infaustè vsurpatam, & nulla ratione tolerabilem MONARCHIAM, renuuntque eidem vel in iis quæ iuris diuini naturalis, canonici, communisque sint, parére.

Auctoris iusta querela promouenda.

XLIII. Quæ quidem etsi authentico omnique ex parte fide constante diplomate, alicuius quantumuis alioqui legitimi Romani Pontificis, concessa monstrari possent; nec sic subsisterent, quæ contra præcipua Ecclesiæ Romanæ iura inuenirentur esse disposita. Nam vt egregiè Desiderius Cardinalis, insignis Abbas Cassinensis, posteà Victor Papa Tertius, vigore planè sacerdotali, Henrico Imp. iura Ecclesiastica inuadenti, in faciem obiecit[e]; *Sedes Apostolica domina est nostra, non ancilla; nec alicui subdita, sed omnibus prælata: & idcò nulla omninò ratione sub iugum à quoquã mitti potest. Quod si à Nicolao Papa factum est,* (scilicèt vt arbitrium expectaretur Imperatoris in electione Romani Pontificis; quod falsò prætendebatur) *iniustè profectò & temere præsumptum est: non tamen cuiusdam stultitiâ vel temeritate amittit Ecclesia dignitatem suã.* Quæ eodẽ tempore Deusdedit Cardinalis Tit. Eudoxiæ (de quo suo loco dictum) scripto insigni volumine ad eumdem Victorem Tertium: pluribus argumentis asseruit. Et S. Brunus Episcopus Signiæ, ac cum eo plurimi alij Episcopi & Cardinales, in Concilio Romano coëgerunt Paschalem Papam Secundum reuocare, quæ contra Rom. Ecclesiæ iura promisisset Henrico Imperatori: vt suo loco inferius dicturi sumus.

Concessa contra Ecclesiæ iura, non tenent.

e Chro. Cassin. lib. c. 39.

XLIV. Cùm & alioqui in confesso sit apud omnes Priuilegia ab Apostolica Sede collata, non debere contra eamdem Ecclesiam militare. In quam sententiam Nicolaus Papa Primus, idemque Sanctus, in Decretali quam scripsit ad Henricum Archiepiscopum Turonensem, vbi agit de priuilegio ab Apostolica Sede cõcesso Rhemẽsi Ecclesiæ, quo eius Archiepiscopus Hincmarus contra ipsam abuteretur, hæc inter alia habet[f]: *Sic Apostolica Sedes aliena iura custodit, vt sua non minuat: sic honorem debitum dat, vt suum non tribuat alienis. Nã & arma illis à nobis collata, ita volumus vt pro eo sint valida, vt potiùs pro nobis vbi necesse est, non contra nos firmitatẽ obtineant.* Qui & de priuilegio Apostolicæ Sedis agens, quo ad eam omnes appellandi, nullius obice priuilegij, habeant facultatem; hæc scripsit[g] ad Carolum Francorum Regem; *Priuilegia Romanæ Ecclesiæ tutius sunt Christi (vt ita dicamus) remedia Ecclesiæ Catholicæ: priuilegia inquam Petri, arma sunt contra omnes impetus prauitatum, & munimenta & documenta Domini sacerdotum, & omnium prorsùs qui in sublimitate consistunt, immò cunctorum qui ab iisdem potestatibus diuersis afficiuntur incommodis.* An verò tanta ista à Deo accepta, qui eorum est auctor, Angelis & hominibus reuerenda, qui in eorum semper custodia vigilarunt, ab ipso exordio nascentis Ecclesiæ vsu recepta atque probata; vnius, sed mutilati, nihilque huiusmodi concedentis, diplomatis occasione adducenda sunt in discrimen, exponenda ludibrio, atque penitùs abolenda? At aboleri non possunt, quæ viuunt in radice sua; sed qui præciditur ex eis ramus arescit.

Priuilegia concessa ab Apostol. Sede, non oberunt ipsi præiudicare.

f Nicol. ep. ad Henr. Turon.

g Id. ep. 30.

(Præter illa quæ ad maiorem rerum ad hanc Infaustam Monarchiam pertinentium addidimus modò ad Baronium suprà ad num. XX. XXIII. XXXVII. peruenere etsi non ita pridem ad nostram notitiam duo Scripta confecta in Sicilia iussu Regis Hispaniarum post superiorem Disputationem contra eamdem Monarchiam à Baronio promulgatam, missaque secretò ad eumdem Cardinalem à quo accepta R. P. Sirmondus Societatis IESV lucidissimum sidus, pro eo quo flagrat honoris Dei, & Sedis Apostolicæ studio, nobis promulganda communicauit. Alterum lingua Hispanica, quod tribuebatur Duci Feriæ tunc Proregi Siciliæ: alterum Latina, nomen auctoris ferens, Marium de Gregorio Aduocatum Fiscalem, Præsidentem criminalem Consistorij regni Siciliæ. Eadem fere vtrumque continebat; sed Abusuum enumeratio, quam subiicimus, Latini est. Hispanum difficultates appellabat, nec tot numero recensebat: addens ad primum art. de Appellationibus, non appellari à Monarchia, nisi ad ipsammet Monarchiam idque tertiùm, tuncque ibi cuncta terminari. Et vt de Latino speciatim agamus:

Agnoscit Bullam Vrbani Papæ non extendi ad successores remotos; sed consuetudinem inualuisse, non reclamantibus Pontificibus.

Monarchiam illi regno necessariam ad refrenandos clericos, quos Prælati continere non possent sine regia hac potestate.

Fatigarentur regnicolæ, si extra regnum litigandum esset: vnde Rex etiã temporales in regno terminari voluit.

Non contra hac disputationem suscipimus: sed quàm falsum sit non reclamasse Pontifices, ex Baroniana dissertatione satis intelligitur. Quàm verò inepta futilisque ratio necessitatis Monarchiæ, nemo non videt.

E numerat

[Enumerat abusus Monarchiæ, in quibus Bulla nō fauet
1. Quòd cognoscat de Appellationibus, etiam a delegatorum sententiis.

2. Quòd quando inchoata est lis, etsi Romam per rescriptum aliquod euocetur, non pareatur.

3. Quòd nulla rescripta alia sine executoriâ Principis recipiantur.

4. Quòd etiam rescripta gratiæ impediantur.

5. Quòd per viam saleus lites ad Monarchiam trahantur, sine præuia iudicum ordinariorum sententia.

6. Quòd leui de causâ trahantur eò Episcopi & Prælati.

7. Quòd Rex spolia Prælatorum accipit.

8. Quòd excommunicationes Prælatorum pro libito dirimant.

Differit post inde, vnde manarint hi abusus, cur retinenda sit Monarchia; quomodò mederi liceat abusibus, & de modis ob quæ mederi debeat.

Concludit, curandum esse vt Rex nouum saltem indultum, & confirmationem Monarchiæ, ac Legationis Apostolicæ impetret, vt hæc omnia deinceps fiant cum Pontificis auctoritate.

Exponit quomodo fieri debeat illa confirmatio circa cognitionem in Exemptis, & in Appellationibus, à Delegatis Apostolicis: quomodò circa rescripta euocationum Apostolicarum, ne derogent Monarchiæ, vel potestati regiæ.

Ita Fiscalis iste, præclarè sibi suo munere functus arbitratus, si iniquitatem Monarchiæ detegens, eam tamen omnibus viis retinendam censet: fortè quia non aliter domino suo placiturum se sciebat. Et adeò infatuatam Sedem Apostolicam (quæ sal est vniuersi mundi) existimauit, vt ei turpitudini assensum præberet. Proh quàm lenioribus delicti aliorum, & suorum iurium defensione vibrauit illa sæpissimè sua fulmina! Sed sunt tempora vindictæ, sunt tempora patientiæ. Prudentissimè illa scit vtraque distinguere. Habet tamen quod cogitet, Habent & Reges Hispaniæ quod seriò perpendant. Longè enim minores hac culpas sæpè maximi Principes grauissimè luisse reperiuntur. Vnicus est toto orbe Monarcha Ecclesiæ, nec socium patitur. Qui contra fas contra erigere quærunt, vt eis frangantur, vel potiùs radicitùs euellantur, merentur. Sed hæc Deus. Paueant autem Reges, prouideantque ne iuxta sententiam Domini Matt. 21. qui Rex Regum & Dominus dominantium est, ac iustus retributor in tempore suo, auferatur vinea talibus agricolis, & locetur aliis.]

XLV. CONCIL. BARENSE SVB VRB. PP.

Vt verò iam his omissis, quæ post Vrbani Papæ datum diploma Salerni sunt secuta narremus; hoc ipso anno Calendis Octobris, ab eodem Pontifice celebratum est *Bari* in Apulia CONCILIVM, ad quod vocauit etiam Græcos, sollicitè curans vt eos cum Latinis vniret, ne expeditio orientalis, quam anno superiori promouerat, ex eorumdem Ecclesiæ schismate pateretur impedimentum. Porrò nobilissimi huius Concilij perierunt Acta; quorum ea dumtaxat nota facta sunt nobis, quæ in agitatis ibidem inter Græcos & Latinos antiquis controuersiis, ac potissimùm de processione Spiritus Sancti, ad eorumdem Græcorum confutationem scripta sunt à Sancto Anselmo Archiepiscopo Cantuariensi; quem contigit eidem Conuentui interesse, cùm antea (vt vidimus) Romam periisset: cuius iter, ac miracula in eo edita, honoremque ei ac laudes, cùm ab aliis, tum ab ipso Vrbano Papa delatas, eiusdemque labores pro conuersione Infidelium qui in castris Rogerij Comitis militabant insumptos, ac denique scripta in secessu æstiuo exarata; Edinerus [h] peregrinationis comes in ipsius Vita descripsit.

[h] *Edin lib. 2. ap. Sur. 21. April.*

XLVI. S. ANSEL. IN SYN. BAR. CONFVTAT GRAECOS.

De Barensi verò Concilio ea occasione agēs, ait Anselmum persuasum à Papa, Græcos in processione Spiritus Sancti rationabili & Catholica disputatione confutasse; indeque magni apud omnes esse habitū, & veneratione dignissimum comprobatum. quæ Willelmus Malmesburiensis [i], sua paulò gloriosiùs ostentans, diffusiùs narrauit. Additque, cùm prolatis in medium sceleribus Regis Angliæ, iam omnium suffragio Pontifex ad eum excommunicandum paratus esset, Anselmum, qui de Regis contumeliis sibi illatis questus esset genibus Papæ affusum, mirantibus omnibus tantā eius mansuetudinem, orasse dilationem, & impetrasse. Certum est autem, in eodem Concilio S. Anselmum in confutandis Græcis primas tulisse: cui & eā ex parte plurimùm Ecclesia Catholica debet, quòd Synodi cùm Acta perierint, ipse tamen (vt dictum est) quod in controuersia illa tractauit, pulsatus amicorum precibus, scriptorum monimentis perpetuæ memoriæ commendauit: qui etiam aduersùs eosdem Græcos posteà librum, seu epistolam scripsit *De Fermentato & Azymo*.

[i] *Malmesb. lib. 1. de gest. Pontif. Angl.*

XLVII. S. MARGARITÆ REG. SCOTIÆ OBITVS.

Hunc insuper annum suum ad Deum illustrauit trāsitu (vt Rogerius notat) *S. Margarita* Regina Scotiæ, quæ collapsam illic Ecclesiasticam disciplinam restituendam curauit; adeò vt Scotorum Ecclesiam iam siluescentem defectu cultoræ, reddiderit speciosam. Ista pluribus, qui eius Vitam scripsit Adelredus Abbas. Eiusque etiam viget mentio apud Rerum Anglicarum historicos huius temporis, Willelmum Malmesburiensem, & alios.

IESV CHRISTI
AN. 1098.

VRBANI II.
AN. 11.

HENRICI III. 15.

ALEXII COMN. 18.

I. CONCIL. ROM.

ANNO Christi millesimo nonagesimo octauo, Indictione sextâ, Vrbanus Papa maxima pace (vt ait Bertholdus) in ipsâ Vrbe & eius finibus compositâ, ibidem *Romæ* in Ecclesiâ Sancti Petri SYNODVM celebrauit tertiâ hebdomadâ Paschæ, vt habet Edinerus in Vita [a] S. Anselmi Cantuariensis Archiepiscopi; quem eidem interfuisse ait, sed quæ in eâ fuerint statuta præteriit. Willelmus [b] autem de his agens, sugillat Vrbanum ac suos, quòd pecuniæ mercimonio inducias per nuncium roganti Anglorū Regi concesserit vsque ad festum S. Michaëlis Archangeli. Verùm accusarine potuit tarditatis Vrbanus quem ab ipso Anselmo actore, ne in Regem diceret sententiam, retentum fuisse, ipsemet Willelmus superiùs dixit? Quod si Regi concessit inducias vsque ad festum S. Michaëlis potuitne eas negasse, non dico Regi, sed cuilibet homuncioni, petenti vt acturus causam Romæ ex Angliâ testimonia perduceret, ex tanto terrarum spatio?

[a] *Ap. Sur. 21. April.*
[b] *Malmesb. de gest. Pont. Angl. lib. 1.*

EXCVSATVR VRB. PP. DE INDVLG. IN REG. ANGL.

II.

S. ANSELMI MIRA OBSERVANTIA HVMILITAS.

Ceterùm Anselmum ab Vrbano variis magnisque officiis ac beneficiis frequentatum fuisse Romæ, Edinerus testis fidelis narrat: asseritque, cùm omnes alios, tum etiam hostes Ecclesiæ eū veneratos esse, adeò vt vulgò, quasi à proprio nomine *Sanctus homo* vocaretur: pergitque dicere de eius recessu ab Vrbe Lugdunum; vbi ad biennium permansit, vsque ad mortem Regis Anglorum. Verùm antequàm ab Vrbe recederet, tradit Willelmus ipsum obedientiæ pertinacem custodem, rogasse Papam vt sibi aliquem præponeret, cuius iussis vitam disponeret; Papam verò exhibuisse Edinerum, (illum nempe

qui eius Vitam conscripsit, fuitque ei à secretis) cuius Anselmus tanti iussa fecerit, vt cùm eum in cubili locasset, non solùm sine precepto eius non surgeret, sed nec latus inuerteret. quæ quidem in exêplum omnium Christianam modestiam profitentium: in tanti viri commendationem enarrasse voluimus. Hisque planè consentientia sunt, quæ idem ipse Anselmus[c] ad Falconem Episcopum Bellouacensem scripsit de amore humilitatis & obedientiæ quo flagrabat cùm apud quosdam in suspicionem adductus esset affectati honoris & gloriæ.

[c] Ansel. ep. 9.

III. CONCILIAB. SCHISM. ROMÆ HABITUM.

Inter hæc autem cùm plurimi per Catholicos assiduè *Conuentus* agerentur; ipsi quoque æmuli gregarij pseudopontificis Cardinales; Romæ (vbi adhuc magna erat copia Schismaticorum) vnà cum aliis suæ ipsorum factionis clericis, præcipuisque laicis, conuenticulum acephalum (siquidem Guibertum Antipapam his temporib⁹ in Lôgobardia egisse, Bertholdus est auctor) habuerunt: in quo Synodalem septimo Idus Augusti præsentis anni aduersùs Catholicos admodum insulsam conflarunt epistulam ancyclicam ad vniuersos suarum partium asseclas, quæ legitur ad calcem commentarij Bennonis, vnius ex illis in eâ nominatis extra cardinem Cardinalis de Vita Hildebrandi: in qua inter alia asseruerunt, Gregorium Papam Septimum in extremis existentem, vocato ad se vno ex iisdem aduersæ factionis Cardinalibus, veniam petiisse ab Imperatore, & ab vniuersâ Ecclesiâ, de malè administrato pastorali officio. Sed putidum istud mendacium iam sæpè superiùs apertissimis demonstrationibus confutauimus.

IV. PROGRESSUS OCCIDENTALIUM IN ORIENTE.

Hoc eodem anno cùm prospera nunciarentur de Orientali Christianorum Occidentaliû expeditione; (nempè de captis inter alias ciuitates Nicæa in Bithynia, & Antiochia in Siria, deq; multis aliis obtentis victoriis; necnon de Inuentione sacræ *Lanceæ*, quæ Christi latus perforauit qua iidem Christiani post captam Antiochiam ibidem ab immensâ hostiû multitudine obsessi, fameq; ac morbo consumpti, animosiores affecti in hostes irrumpentes, ingenti sunt potiti victoria: quæ omnia pluribus descripsit Tyrius[d]:) visum est Vrbano Papæ, Apostolicum Legatum in partes illas decernere, Daibertû (qui & nominatus reperitur Theubertus) Archiepiscopû Pisanum; quem non ita pridem idem Vrbanus Archiepiscopali palliu & potestata sublimauerat, quod eatenùs Ecclesia Pisana habere nô cô sueuerat. Misit autem illum (inquit Bertholdus) vt iisdê Christianis Occidentalibus Apostolicâ vice in omnibus adesset, & Ecclesias in locis vnde Pagani expulsi assêt, instauraret. Sed impedimento fuit Constantinopolitanus Imperator; qui se ab Occidentalium adiutorio subtrahens ciuitates quas illi caperent, incendio deuastare, & Paganis reddere non timuit; iterq; Ierosolymitanû omnibus peregrinis omninò prohibuit.

[d] Tyr. de Bel. sacr. l. 3. c. 11. lib. 5. c. 23 & lib 6 c. 14. & 22.
[e] Ap Baron. an. 1095 in pr. ex Bertholdo.

V. ORDO CISTERCIENSIUM INSTITUITUR.

Hoc ipso anno, Apostolicæ Sedis auctoritate, iacta sunt in Gallia prima fundamêta nobilissimi CISTERCIENSIS ORDINIS, ex quo tanquã è fonte riui vniuersum Occidentalem Orbem cælestibus donis irrigauit: cùm erigendi monasterij Cisterciensis in diœcesi Cabilonensi, *S. Robertus* Abbas Molismensis auctor extitit, licentiâ & assensu Hugonis Archiepiscopi Lugdunensis Apostolicæ Sedis Legati, & Walterij Episcopi Cabilonensis, necnon ope Odonis Ducis Burgundiæ. Sed quòd post non multum temporis idem Robertus, requirentibus eum monachis Molismensibus, Vrbani Papæ iussu ad eos redire coactus est, idem Albericum Cisterciensibus propositum Abbatem reliquit: cui post biennium Paschalis Papa concessit priuilegium[f]; aliudque Callistus successor Paschalis post Gelasium, Stephano eiusdem Monasterij post Albericum Abbati: sub quibus sanctissimis viris Cistercium sanctorum monachorum frequentiâ est mirificè propagatû. Ipsa verò de ipsorum exordio, testatur Sigebertus hoc anno; quæ locupletiùs narrantur in Vita[g] S. Roberti

[f] Rec. Bar. Annal. Tom. XII. an. 1100 & 1119.
[g] Ap. Sur. 29. April.

IESV CHRISTI

AN. 1099.

VRB. II.

AN. 12.

HENRICI III. 16.

ALEXII COMN. 19.

I. GRAVIS CONTROVERSIA INTER IVON. CARNOT. ET LEG. APOSTOL.

ANNO Domini millesimo nonagesimo nono, Indictione septima, perdifficilis agitata est controuersia inter Hugonê Archiepiscopum Lugdunensem Apostolicæ Sedis Legatum & Iuonem Episcopum Carnotensem, occasione electionis Daimberti in Archiepiscopum Senonensem, loco Richerij defuncti; cuius consecrationi cùm idem Hugo intercederet, nisi priùs ipsi obedientiam profiteretur iure Primatûs, quem Archiepiscopo Lugdunensi super quatuor prouincias, Lugdunensem, Rotomagêsem, Senonensem, & Turonensem, Gregorium[a] Papam Septimum concessisse vidimus: Iuo (apud quem Ecclesia Senonensis pro electi sui consecratione instabat) hæc ab Hugone præter, immò contra consuetudinem Ecclesiæ Catholicæ, decretaque Summorum Pontificum, quibus nihil de professione à Metropolitanis facienda Primatibus constitueretur, præsumi contendens, sed interim eius parêre mandato, differendo consecrationem, minimè prætermittens; demùm ab Vrbano Papa quid agendum esset literis[b] petiit; ipsumque Hugonem, ea nimis imperiosè exigentem aculeata satis redarguit[c] epistola.

[a] Greg. VII. 6. ep. 34.
[b] Iuo ep. 58.
[c] Id. ep. 65.

II. DE INVESTITURIS QUID IVO.

Sed quòd eâ epistulâ id etiam actum est, vt quia Hugo electum reprehendebat quòd inuestituram Episcopatus de manu Regis accepisset; hoc Iuo licitè absq; vllo læsæ religionis crimine fieri posse contendens, de Inuestituris veritati nimis abiectè, immò despectè multa ingesserit: (licèt excusauerit, se haud velle Sedis Apostolicæ salutaribus dispositionibus obuiare:) ista quidem, nisi corrigeretur ab aliis eiusdem auctoris epistulis, famam ipsius, & nomen gloriosum, quod ex defensione Apostolicæ Sedis & Catholicæ veritatis sibi dignissimè comparauit, in discrimen maximum adducerent. Ideoque haud mirum si Vrbanus Papa prædictis acceptis ipsius literis à Legato, vehementer in ipsum commotus fuerit. Cuius iræ pondus Iuo non ferens, eò quasi desperationis adactus est, vt se ab Episcopatu abdicare statuerit, licentiamq; id peragendi ab Vrbano petierit. Extat enim eâ de re ipsius epistola[d], eademque nouissima ex iis quæ ab eodem ad Vrbanum sunt datæ; nempè scripta (vt testatur) septimo expleto anno à sua ad

[d] Id. ep. 68.

Carnotensem Episcopum promotione, qui est præsens, quo etiam Vrbanus obiit.

III. LEGATVS ABVTITVR AVCTORITATE. [e] Ep. 66.

Cùm autem præter hæc idem Hugo alia quoque occasione in se prouocasset Episcopos prouinciæ Senonensis, dum electum Niuernensem absque aliqua necessitate consecrandum extra prouinciā Augustodunum vocasset præter omnem antiquum morem; rursùm ad eum cohibendum, Iuo [e] egregiam planè epistolam scripsit de comprimendo ipsius, occasione Apostolicæ Legationis, fastu; quo multa sæpè idem Hugó indiscretè peregisse reperitur. Nequa verò suspicio præuaricationis Iuonis ex recensitis illis prioribus eius ad Hugonem literis irrepere possit, extat alia præclara ipsius epistola [f] ad Henricum Abbatem Angeliacensem, quâ docetur quantùm fuerit assertor & prædicator decretorum Gregorij & Vrbani aduersùs inuestituras laicas

[f] Ep. 235.

IV. DE PROMOTIONE TVRPISSIMI PVERI IN EPISC. AVRELIANENS.

Ceterùm eâdem ad Vrbanum epistola, monuit quoque ipsum Iuo de promotione turpissimi pueri in Episcopum Aurelianensem, quam Archiepiscopus Turonēsis obtinuisset à Rege, in præmium impositæ ei coronæ in Natali Domini contra interdictum Legati Sedis Apostolicæ; orauitque ne vmquam permitteret eum consecrari, quòd esset de inhonesta familiaritate eiusdem Turonensis Archiepiscopi, & fratris eius defuncti, multorumque aliorum inhonestè viuentium, per vrbes Franciæ rhythmicis cantilenis turpissimè diffamatus. Ipsum porrò Iuonem obstitisse ne probrosus ille puer eligeretur, sed ordinaretur legitimè Decanus illius Ecclesiæ, ipse in alia ad [g] prædictum Hugonem Legatum epistola significat, in qua totius rei gestæ narratur historia. Et quod pertinet ad impositionem coronæ Regi factam in Natali Domini; id quoque ipsum, post Vrbani obitum, contra eiusdem Pontificis interdictum, præsumptum anno sequenti in die Pentecostes ab aliis fuisse Episcopis, docent aliæ eiusdem Iuonis [h] literæ.

[g] Ep. 124. [h] Ep. 134.

V. CONCIL. ROM. GEN. SS.

Hoc item anno idem Vrbanus Papa Generalem SYNODVM centum quinquaginta Episcoporum, Abbatum, & clericorum innumerabilium, tertiâ hebdomadâ post Pascha *Romæ* celebrauit: in qua confirmatis suorum antecessorum statutis, sententiam quoque anathematis in Guibertum ac complices iterauit: statuitque ne quis communicare præsumeret iis qui concubinas haberent, nisi priùs eas dimitterent: ac denique hortatus est omnes Christianos ad expeditionem Ierosolymitanam, vt fratribus suis laborantibus succurrerent. Narrat hæc Bertholdus. Quo etiam auctore constat, eumdem Pontificem hoc eodem anno, quarto Calendas Augusti defunctum esse ibidem Romæ, rebus iam sedatis, munitionibus recuperatis, ciuibus omnibus sibi conciliatis, paceque diù exule restitutâ atque ipsâ Ecclesiâ Catholica in tranquilliorem statum vendicata. Tradit illud ipsum Domnizo in Mathilde.

VRB. PP. OBITVS.

Sicque idem Pontifex, cùm sedisset annos vndecim, menses quatuor, dies decem & octo, S.R.E. Pontificatu benè perfunctus, vltimum spiritum Deo reddidit in ædibus Petri Leonis, positis apud S. Nicolaum in Carcere Tulliano. Ab eo enim nobilissimo ciue Romano semper ipsum hospitio exceptum, cùm tot rentisque angustiis premeretur, defensúmque in insulâ Tiberinâ inter duos pontes, traditur in codice Vaticano, in quo Vita ipsius descripta legitur ab eius temporis auctore: vbi etiam asseritur, corpus eiusdem per Transtiberinam regionem delatum fuisse in Basilicam Vaticanam atque ibidem honorificè sepultum. Mortuus [i] est autem ingenti bonorum omnium dolore, malorum verò summa gratulatione, ac potissimùm ipsius schismatici Antipapæ Guiberti, exultantis atque insultantis pariter, quòd tres ipso viuente, atque in Petri Cathedra considente, (vt vanè gloriabatur) Deo vindice essent extincti Pontifices, Gregorius VII. Victor III. atque ipse Vrbanus II.

[i] Hanc periodum habet Baron. an. seq. in pr. Tom. XII.

VI. DE VRB. EPIST. DECRETAL.

Quod autem spectat ad sanctissimi Pontificis scripta; periisse Epistolarum ipsius Regestum, iam superiùs doluimus. Nonnulla verò ex iis desumpta decreta reperiuntur apud Anselmum Lucensem in volumine, quod magno labore collegit ex Conciliorum canonibus, atque decretis Summorum Pontificū, quod nondum excusum est; itemque apud Iuonem Carnotensem suis locis aptè disposita in corpore Canonū quod elaborauit: necnon apud Gratianum, qui idipsum abundantiùs præstitit. Sed quæ apud Anselmum ex ipso habentur, oportet ab aliquo esse addita: si quidem Anselmum ante Vrbanum esse defunctum, superiùs est demonstratū. Ceterùm apud eum integra quoque reperitur eiusdem Pontificis Epistola; decretalis ad Præpositum S. Iuuentij Papiensis, de emptione & venditione rerum sacrarum, deque perceptione sacramentorum à sacerdotibus facinorosis: è qua nonnulla apud Gratianum sub diuersis titulis fragmenta ponuntur. Ac denique eiusdem residua est pars [k] epistolæ ad Alphanum Archiepiscopum Salernitanum, de collato illi Ecclesiæ priuilegio: quam quidem eiusdem sancti Pontificis vltimum fuisse elogium satis apparet, cùm data habeatur hoc anno decimotertio Calēdas Augusti.

Rec. Baron. Annal. Tom. XI. hoc an.

[k] Rec. Baron. ibid. ex Bibl. Card. Sirleti.

VII. IEROSOLYMA CAPTA A CHRISTIANIS.

Pertinet verò ad eius triumphum, quòd eodem tempore, nempè die decimaquarta Iulij huius anni, contigit capi [l] IEROSOLIMAM ciuitatem ab exercitu Christiano sub GODEFRIDO Duce. Cuius sanctæ expeditionis cùm idem Vrbanus promotor extitisset, in cælo meruit triumphare, cui non erat in terris par laboribus honor.

[l] Tyr. lib. 8. c. 1. & seqq.

DE IMAGINE CHRISTI CRVCIFIXI REGIO SCHEMATE PICTA.

Ceterùm post Ierosolymam expugnatam, inter alia illud celebre accidit, de certitudine venerandæ Imaginis IESV CHRISTI Redemptoris nostri Crucifixi, schemate regio pictura antiquitus ad similitudinem eius expressæ, curante id (vt vetus traditio delata ad posteros firmiter testabatur) Nicodemo nocturno Christi discipulo; prout didicit, & retulit inde pius valdè vir Stephanus nomine, patria Lucensis, qui religionis causa vnà cum aliis anno superiori peregrinationem susceperat ad Terram Sanctam. Acceperat autem illam à Gregorio quodam Syro homine: eaque insigniter illustrata est Lucana in Tuscia ciuitas, vbi hactenus religiosissimè vnà cum totius rei gestæ historiâ antiquitùs scripta conseruatur. Cur autem regio cultu, non vt passus est nudus, Redemptor fuerit expressus; putamus id præstitum olim á Nicodemo, ad euacuandum scandalum Crucis, & illustrandā magis gloriam CHRISTI; vt quem inter latrones audirent Crucifixum, scirent se verá fuisse Regem Regum & Dominum dominantium: eâ, inquā, de causa putamus à Nicodemo ita effigiari curatum, & non honestatis causâ tantùm. Nam qui eius rationem habendam censuerunt ipsum Dominum indutum solùm interula siue

indusio, Cruci affixum, siue sculptura, siue pictura representare consueuerunt. Sed de his aliàs.

VIII. CONCIL. HIEROSOL.

In fine autem anni huius, itidem *Ierosolymis*, post celebratum solemnẽ diem Natalis Domini, habito generali CONVENTV Principum, & eorum qui aderant Episcoporum, *Daibertus* Pisanus Archiepiscopus, idemque Apostolicæ Sedis Legatus, electus est in Patriarcham Ierosolymitanum, pulso nefario homine qui sedem illam inuaserat, Arnulpho qui sequebatur Principem Northmãnorum. Iisdemque diebus throno Antiocheno *Bernardus* Patriarcha datus est. A quibus religiosè admodum Christiani Principes accipere voluerunt singuli suorum Principatuum inuestituras, Godefredus Regni Ierosolymorum à Daiberto, Boamundus Principatùs Antiochiæ à Bernardo. Eoque facto, ab iisdem constitutæ sunt dotes iis Ecclesiis, quales antecessores Patriarchæ habuisse scirentur: licèt harum occasione multæ sint posteà obortæ contentiones, de quibus dicendum inferiùs. Habet autem ista omnia pluribus Tyrius [m].

[m] Id. lib. 8. c. 11. & lib. 9. cap. 1. 18. 19.

IX. [HIC INCIPIT TOMVS XII. ANNALIVM BARONII.]

PASCHALIS II. PAPA.

Mortuo verò (vt dictum est) Vrbano Papa; die decimaquarta ab eius obitu, nempè duodecima mensis Augusti, subrogatus est in locum eius, *Rainerius*, siue Reginerius presbyter Cardinalis tituli S. Clementis, & Abbas monasterij SS. Laurentij & Stephani extra muros: qui & diuinitùs cuidam Religioso prænunciatus, & summo consensu à populo expetitus, atque à Clero electus, cùm fugiens ipse tanti ponderis onus latebras quæsisset, inde extractus est, & PASCHALIS Secundus nominatus, atque post biduum solemni ritu apud S. Petrum consecratus. Narrat hæc pluribus Anonymus Vaticanus huius temporis scriptor: prænunciata verò de ipsius Pontificatu, eiusdemque per ternos, ter quaternos, ternosque annos (hoc est, decem & octo expletos) duratione, ac turbis in eo concitandis, habet quoque Dodechinus & ipse huius temporis auctor. Docet insuper idem Anonymus, fuisse Paschalem natione Tuscum, patria Bledanum, patre Crescentio & matre Alsatia, eumque more vitæ religiosæ celebre sanctitate Cluniacense monasterium petiisse, & sub S. Hugone Abbate vitam monasticam excoluisse; missum verò Romam ob negotia monasterij tempore Gregorij VII. ab eodem Pontifice retentum fuisse, & Cardinalem creatum.

IESV CHRISTI
AN. 1100.

PASCHALIS II.
AN. 1.

HENRICI III. 17.
ALEXII COMN. 20.

I. ANNO Christi millesimu centesimo, Indictione octaua, Paschalis Papa cùm vndique illatas Ecclesiis per schismaticos clades infelici spectaculo contemplaretur, ad curandas illas intendens, hortatu Cleri Populiq; Romani, & auxilio pecuniarum Rogerij Comitis, Guibertum pestilentem Antipapam longè longiùs à Romana Ecclesia expellere decreuit. Feruens porrò cœtus Orthodoxorum sic ferum illum apium assiduo venatu est insectatus, vt de loco ad locum fugere cogerent; donec infelix mœrore consumptus, & desperationis dentibus deuoratus, diem clausit extremum hoc anno, siue sequenti, vt est diuersa diuersorum auctorum assertio. Huius namque temporis Germani Scriptores, Dodechinus, Sigebertus, & Vrspergensis, hoc anno eum defunctum affirmant: Itali verò anno sequenti, post duos annos ab Vrbani Papæ obitu; vt Domnizo in vita Mathildis, & Petrus diaconus in Chronico Cassinate, iidemque ipsi huius temporis auctores, & quidem integræ fidei. Verùm quod spectat ad numerum viginti trium annorum, quem eidem Guiberto Domnizo tribuit; non referendus est ille ad tempus integrum quo sedit pseudopapa, quod cœpisse vidimus anno Redemptoris millesimo octogesimo, sed ex quo, facto schismate, à Gregorio Papâ desciuit. Quomodò verò ad postremum idem nefandus sepulchro quoque caruerit, proiectis ossibus eius in aquas, inferiùs suo loco dicturi sumus.

GVIBERTI ANTIPP. SEPVLTVRA.

II. Quòd autem nequaquàm vnà cum Antipapæ obitu extinctum est Schisma, viuente adhuc qui fouebat illud Henrico Imperatore; haud mediocres labores superfuere Paschali. Etenim Hẽrici operâ tres post Guibertũ sunt subrogati sibi inuicem succedentes pseudopontifices, *Albertus*, *Theodoricus*, & *Maginulphus*, arescentibus suo ipsorum ortu maledictionis palmitibus infelicibus. Hoc verò eodem tempore Paschalem Romanam Ecclesiam in splendorem pristinum restituere cupientem, nonnullas ciuitates & oppida ad illam pertinentia, è perduellium manibus per suos armis vendicasse: ipsosque tyrannos perdomuisse, testatur idem qui suprà Anonymus auctor ipsius Vitæ: qui cùm inter perduelles numeret Petrum de Columnâ Abbatem Farfensem; hic primùm occurrit mentio nobilissimæ Romanæ familiæ *Columnensium*; vtinam honestioris tituli occasione.

PERDOMVIT PASCH. PP. TYRANNOS.

His autem primis Paschalis in Italia laboribus accesserunt externa mala, quibus curandis multùm insudauit. Ac primò cùm Philippus Rex Francorum (quem ob Bertam legitimam vxorem eiectam, & Bertradam pellicem subintroductam, excommunicatum, pœnitentiamq; promittentem absolutum vidimus) audita morte Vrbani fregisset vincula quibus tenebatur astrictus, ac rursùs pellicem reuocasset; Paschalis sacrarum vindex legum exurgens, Legatos in Gallias misit Ioannem ac Benedictum S.R.E. Cardinales; à quibus habita *Pictauis* SYNODO Rex penitùs refragans Apostolicæ iussioni per eosdem significatæ, anathemate condemnatus est. Ita enim hæc gesta esse, docet Epistolæ Iuonis [a] Carnotensis ad eumdem Ioannem Legatum & ad Rudolphum Archiepiscopum Rhemensem conscriptæ; necnon Fragmenta [b] Historiæ Francorum. Habent verò ampliùs Annales Aquitaniæ à Ioanne Boucheto editi; cùm Episcopi Pictauis collecti essent, illinc Philippi deprecatoriis literis ad Guillelmum Aquitaniæ Ducem cognatum suum conscriptis pellendi, nocte interiecta visum fuisse astare Legato S. Hilarium, & hortari ne nimis Guillelmi Ducis territus ab incepto desisteret; non enim passurum Deum vt ea res ei fraudi esset, aut malè succederet: eaque visione postridiè Guillelmo patefacta, permisisse illum vt pro arbitrio Legati cuncta perficerent.

CONCIL. PICTAVIEN. IN QVO PHILIP. REX FRANC. ITERVM EXCOMMVNICATVR.

[a] Iuo ep. 134. & 212.
[b] Frag. hist. Fr. post Helgal. pag 93.

IV. DE CANONIB. CONC. PICTAV.

Sed præter causam Regis in Concilio pertractatam, sanciti sunt insuper vndecim canones aduersùs Inuestituras Ecclesiarum à Principibus sæcularibus fieri solitas; itemque aduersùs simoniacos, & clericos fornicarios, aut aliàs inordinatè viuentes: qui canones descripti habentur[a] in codice Vaticano. Quo eodem fermè tempore in eàdem diœcesi Pictauiensi apud pagum Liainiacum, de huiuscemodi sacrorum canonum contemptore sacerdote fornicario, horribilem Deus vindictam sumpsit; quàm egregiè descriptam, non sine horrore leges apud integerrimum illius temporis auctorem Petrum[d] Venerabilem Abbatem Cluniacensem.

[a] Rec. Baron. Annal. Tom. XII. hoc an.

[d] Petr. Cluniac. lib. 1. Mirac. c. 25.

V. LEGATIO A PASC. IN ORIENTEM.

Hoc item anno Paschalis Papa aliam Legationem misit in Orientem ad Fideles Occidentales illic militantes, à quibus anno superiori ipso exordio sui Pontificatus literas acceperat de felici eorum progressu, & renouatis in ipsorum expeditionibus antiquis diuinis miraculis, profligatisque innumerabilibus hostium copiis: quas literas cùm recitet in sua Historia de Bello Sacro Tyrius, ipsas quoque res gestas diffusè prosequitur. Legatus autem electus est *Mauritius* Cardinalis Episcopus Portuensis; cui ad regimen Ecclesiæ Orientalis vices suas idem Pōtifex commisit, deditque ea de re literas ad eosdem Fideles illic militantes quarto Nonas Maij huius Indictionis octauæ. Quòd autem prædictas suas literas iidem Fideles Encyclicas esse voluissent ad vniuersum Orbem Occidentalem, ad petendum auxilium; noua mox expeditio cœpta est procurari in Gallia, & in Italia classis Ianuensium præparari ad opus.

VI. OBITVS GODEFRIDI REGIS IEROS.

Interim verò Godefredus Dux, siue (vt vocat Tyrius) Rex Ierusalem, hoc ipso anno decimoquinto Calendas Augusti, ex hac vita migrauit vir, præter peritiam ac fortitudinem militarem, pietate insignis; quem & Deus in ea expeditione multiplici gratia est consolatus, vt omnes qui stylo prosecuti sunt res Orientales affirmant. Ei verò subrogatus est Balduinus, Principum omnium consensu. Hoc pluribus Willelmus[e] Tyrius; qui & pergit enarrare subortas mox dissensiones inter ipsum Balduinum iura Ecclesiæ Ierosolymitanæ sibi vsurpantem, & Daibertum Patriarcham ea conseruare satagētem. Quem quidem constantissimi animi fuisse Antistitem, omnibusque numeris absolutum ad sedem illam regendam, cùm Scriptorum omnium eius temporis, tum Iuonis[f] Carnotensis Episcopi ad eum scribentis testificatione satis liquet. Quænam autem, quibusve rationibus, pro eâ Ecclesiâ sibi Patriarcha vendicaret[g], pluribus idem Willelmus ostendit. Porrò Balduinus talibus exordiis mala iaciens sui regiminis fundamenta, iram offensi numinis in se conuertit, nec nisi cum labore & dolore regnauit. Nihil enim sibi Principes infeliciùs consulere, quàm dum Ecclesiastica iura deprimunt, innumera docuerunt exempla.

[e] Tyr. lib. 9. cap. vlt. & lib. 10. cap. 1.

[f] Iuo ep. 39.

[g] Vide etiam sup. an. 196.

VII. BALDVINVS MALA CONSVLIT REGNO SVO.

VII. INFELIX OBITVS VVILLEL. REGIS ANGL.

Inter quæ memoria dignum, quod hoc eodem anno die secunda mensis Augusti Vvillelmus Rex Anglorum perturbator Ecclesiasticæ libertatis, (cuius causâ, vt vidimus, Sanctus Anselmus Cantuariensis Archiepiscopus iam triennium exul, Lugduni in Gallia tunc agebat) pluribus antè deterritus iræ Dei signis atq; prodigiis, quæ recitant eiusdem temporis rerū Anglorum historici[h]; in venatione sagittâ incertum à quodam ex comitibus emissâ percussus periit. Quem triduò ante S. Hugo Cluniacensis Abbas apud thronum Dei accusatum, iudicatum, & condemnatum vidit, ipsique prænunciauit Anselmo; cui & alia sunt diuinitùs ostensa de eiusdem interitu Regis, quæ refert Edinerus. Quòd si tali meruit sententia condemnari Catholicus Princeps, ob vnius dumtaxat Episcopi extorris iniuriam; qualenam iudicium sunt habituri, qui fidei Catholicæ perduelles, Anglicanos Orthodoxos omnes Episcopos, siue ferro, siue exilio consumpserunt, & alias iniurias nefandas ipsis Ecclesiis intulerunt?

[h] Edin. in Ansel. lib. 2. Malmesbur. & alij.

VIII. RENOVATÆ TVRBÆ IN ECCL. ANGL.

Sublato igitur è medio Rege persecutore, eius germanus Henricus regnum capessiuit; qui statim Sanctum Anselmum ad suam Ecclesiam reuocauit, & honorificè suscepit. Sed quod pax diuturna esse nō possit, vbi iustitia procul abest cum Rex more antecessorum suorū (inquit Willelmus Malmesburiensis) ab Anselmo hominiū peteret, & iste ob contraria decreta in Romano Concilio statuta id denegaret; missis ad hoc ab vtraque parte Romam nunciis, quamuis ii Paschalis Papæ confirmatiuā sententiam aduersùs Inuestituras laicas detulissent, nihilominùs iussus est Anselmus à Rege, vel hominium facere, vel sine mora Regno excedere. Ille verò neutrū se facturum asserens, sed ad suam iturum Ecclesiam, vt consideraret quid sibi vel suis expediret paulò pòst mollioribus à Rege literis euocatus, ambo rursùs communi consensu Legatos Romam miserunt. Sed de ista posteriori legationu agetur anno sequenti, quo eam contigisse apparet: per biennium enim in his laboratum vsu, Edinerus affirmat. Quo etiā tempore, Iuo Episcopus Carnotensis, fulgor Ecclesiæ Gallicanæ, & apud Principes ob egregiæ vitæ mores, & doctrinam incomparabilem, magnæ æstimationis existens, ad eumdem Angliæ Regem literas[i] dedit de exhibenda Christi sacerdotibus reuerentia; dignas planè, quæ his præsertim temporibus legendæ iugiter Principibus ingerantur aduersùs execrandam Politicorum hæresim.

[i] Iuo ep. 51.

IX. LEGATIO GERMAN. CREDITA GEBEHARDO EPISCOP. CONSTANTIENSI.

Hoc eodem anno Paschalis Papa ad regimen Ecclesiarum Germanicarum, quas Henricus schismaticus Imperator persecutione vexabat, Legationem Apostolicam credidit Gebehardo Constantiensi Episcopo, qui eam à Paschalis decessoribus multis iam annis obtinuerat; Apostolicus planè vir, qui præ cæteris stetit pro muro domui Israël perditissimis hisce temporibus. Tradis autem hæc Bertholdus; finem hic scribendi faciens, fortè præuentus morte: qui ex fidei ac vitæ integritate, & veritatis studio, summam sibi gloriam comparauit inter Chronographos illius temporis.

IESV CHRISTI
AN. 1101.
PASCHALIS II.
AN. 2.
HENRICI III. 18.
ALEXII COMN. 21.

I. LEGATIONES EX ANGL. AD PASC. PP.

ANNO Christi millesimo centesimo primo, Indictione nona, ab Henrico Anglorum Rege & S. Anselmo Archiepiscopo Cantuariē. si, ob Inuestituras Ecclesiarum inter se concer-

tantibus

tantibus, ad Paschalē Papam Legati missi sunt; nempè ab Anselmo Balduinus & Alexāder Monachi, à Rege Girardus Archiepiscopus Eboracensis, Herebertus Nortuuicēsis & Robertus Cestrensis Episcopi. In quorum itinere Romam versùs, illud memoria dignum accidit, vt cùm Herebertus nescio quo infortunio (inquit Willelmus[a], Malmesburiensis, huius legationis historiam recensens) prædonum manum incurrisset, quadraginta marchis datis libertatem viæ recepit, primò per omne quod dicitur sanctum iurare compulsus nihil se Romæ acturum quod spectaret ad incommodum Anselmi. Adeò increbuerat Anselmi nomen, vt etiam latronibus esset in honore & defensione.

[a] Malmesb. de gest. Pont. Angl.

II.

Ceterùm nihil ista Legatio profecit, quàm vt lites augerentur in Angliâ. Cùm enim Paschalis Papa, nec promissis, nec muneribus flecti potuisset, vt in fauorem Regis statuta antecessorū suorum conuelleret; reuersis Legatis, Rex epistolam Paschalis sibi eâ de re scriptam reticens, rumorem sparsit (quem iidem Episcopi Legati ab eo corrupti, testimonio suo confirmabant) Papam Regis Inuestituras æquanimiter ferre, si cetera boni Principis officia exequeretur: ideò autē noluisse literis hæc credere, ne ex eiusmodi concessione ceteri Principes occasionem arriperent in eum inclamandi. Ex aduerso verò monachis Anselmi contrariā Paschalis sententiam publicantibus, eamdemque ipsius literis ad Anselmum scriptis comprobantibus; magnæ vtrinque concitatæ sunt turbæ: quousque Anselmus diù fluctuans quorum potiùs testimonio fidem adhiberet, ad certitudinem facti cognoscendam misit denuò Romam; interim illis qui inuestirentur nec communionem suam denegans nec benedictionem impertiens. Narrat ista Vvillelmus, quid verò respōderit Paschalis huic posteriori Anselmi consultationi, silentio præterit, nescio an in gratiam Regis. Extat enim eiusdem Paschalis[b] de his ad Anselmum data epistola, quâ Legatos Episcopos, quòd falsa retulissent, anathemate perculit, & de Inuestituris non concedendis sententiam suam confirmauit. Quare Anselmus ad celebrandum in Anglia generale Concilium magna animi constantia se præparauit; de quo dicetur anno sequenti.

Fraus Henrici Reg. Angl. pro inuestituris.

[b] Ep. 12. inter epist. Ansel.

III.

Inter hæc innouata est alia expeditio in Terram Sanctam, & quidem ingenti numero ingētiora factura, si per Alexij Græcorum Imperatoris inuidiam atque perfidiam licuisset: qui palàm cum Latinis amicitiam simulans, clàm verò Turcis fauens, multarum Latinis cladium & miseriarum causa extitit: cùm & prætereà grassante lue, ingens valdè numerus Christianorū est consumptus. Quæ singula pluribus descripsit Conradus Abbas Vrspergensis qui cum eâdem expeditione profectus est Ierusolymam. At prȩceteris memorabiles extiterunt pugnæ Balduini Regis in Turcas, de victoria securos ex responsis suorum; cùm ad solum S. Crucis intuitum (quē Sedis Apostolicæ Legatus ante se per Abbatem Gerardum ferebat) hostes fugam ineuntes cæsi sunt, quamtumlibet victores initio pugnæ extitissent. Habet insuper idem auctor de Ioppe obsessâ, sed Crucis virtute pariter liberata: necnon de consueto miraculo incensionis luminum, diuinitùs fieri solitæ Ierosolymis die magni Sabbati ante Pascha. Attigit quoque ex istis aliqua Vvillelmus[c] Tyrius; & de Ianuensium classis appulsu, eorumque ope captâ Antipatridâ, & Cæsareâ maritimâ, (vbi potiti sunt Vase smaragdino) aliisque munitionibus expugnatis, historiam texuit. Sed planè bis locupletiora, sicut & celebriora fuêre sacra pignora, quæ Myrâ in Luciâ ciuitate indē Ianuenses pietate insignes in patriam detulere; nempè sacrosancti cineres sanctissimi Præcursoris Ioannis Baptistæ, quorum suis locis superiùs est facta mentio: in quorum ampliorem venerationem, & in gratiarum actionem tanti à Deo accepti muneris, statuerunt Romani Pontifices, vt eiusdem Translationis dies anniuersaria ageretur Officio duplici.

Secunda Expeditio in Terram Sanctam.

Crucis virtute victoria parta.

[c] Tyr. lib. 18. c. 25. 15. 16.

IV.

Hoc item anno Domini millesimo centesimo primo, Paschalis Papa scribens ad Bernardum Archiepiscopum Toletanum, confirmauit Primatum Ecclesiæ Toletanæ supra omnes Hispaniarum Ecclesias: quod ipsum & alij anteà Summi Pontifices & singuli fermè successores præstiterunt. Eodemque anno, qui tertius numerabatur ab obitu Vrbani Papæ (vt habet Domnizo) Conradus Rex mortuus est, & sepultus Florentiæ. Sed magis illustratur idem præsens annus obitu *S. Brunonis* Carthusiensium Patriarchæ, qui optimo fine benè institutam vitam, felicissimè consignauit die sexta Octobris; eumdemque pluribus illustratum miraculis, venerandum suscepit Ecclesia. Porrò eius Ordinis institutionem habes duabus clarissimis tubis toto orbe Catholico personantibus commendatam, nempè S. Bernardi Abbatis Clarauallensis, & Venerabilis Petri Abbatis Cluniacensis, epistolis ad Guidonem Priorem Carthusiæ datis.

S. Brunonis Carthusi obitus.

IESV CHRISTI
An. 1102.
PASCHALIS II.
An. 3.
Henrici III. 19.
Alexii Comn. 22.

I.

Anno Christi millesimo centesimo secundo, Indictione decima tempore Quadragesimæ, conuenientibus *Romæ* omnium Italiæ prouinciarum Præsulibus, & quamplurimis tum Vltramōtanorum Legatis, generalis Synodus habita est ad pertractandam causam Henrici Imper. qui & ipse eam interesse promiserat. Verùm cùm non solùm non compareret, sed etiam Antipapam subintroducere aduersùs Paschalem moliretur; sententiam ibi rursùm excommunicationis accepit; ipsumque eius Schisma inter præcipuas hæreses annumeratum, quæ doceret Excommunicationem Ecclesiæ contemnere. Insuperque edita est Catholica fidei Professio, de præstanda ab omnibus obedientia Apostolicæ Sedis Pontifici. Narrat ista Abbas Vrspergensis, qui eiusdem sententiæ promulgationi factæ in Ecclesia Lateranensi aduersùs imperatorem in die Cœnæ Domini, interfuit hoc ipso anno in reditu à peregrinatione Transmarina. Quòd autem multi ab Ecclesiæ vnitate, & à Sedis Apostolicæ obedientia impiè resilirent, idcircò ad prædictam fidei professionem etiam cum iuramento exhibendam, obligatos fuisse Episcopos, Archiepiscopos, ac denique omnes à

Concil. Rom. general. in causa Henr. Imp.

Henricianæ hæresis. Episcopi compulsi iurare obedientiam Sedi Apost.

quibus eam Romanus Pontifex erigere vellet constat ex epistola Decretali ipsius Paschalis Papæ ad Archiepiscopum [a] quemdam data.

[a] Rec Baron Annal. Tom XII hoc an. ex cod Vat. & Ext. de elect c. 4.

D a Chronico Abb. Vuspe R.

[Quomodò pœruie Conradus abbas Vrspeg. anno præcedenti peregrinari Ierosolymam, & præsenti interesse Romæ; cùm ipsum : postea scribat, se initio Pontificatus Innocentij Tertij, nempè anno Domini 1198, fuisse in minori ætate & adhuc laicum, factum verò fuisse presbyterum an. 1201. monachum Præmonstratensem an 1107. & an 1215. Abbatem Vrspergensem; demum que concludit historiam suam an. 1229. Omnino dicendum videtur, (sicut etiam obseruauit Bellar. lib. de Script Eccles.) Chronicon illud quod fertur nomine eiusdem Conradi, vel non esse vnius auctoris, vel Contadum inseruisse illi multa verbatim ex scriptis ac relationibus aliorum auctorum qui eum præcesserunt: quemadmodùm & aliis non raro accidit]

II. Concil. Londoniense in causa Inuestiturarum.

Hoc eodem anno circa festum Sancti Michaëlis Archangeli; sub S. Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo celebratū est *Londini* generale totius Angliæ CONCILIVM: in quo potissimùm quæ Romæ decreta fuerant de Inuestituris Ecclesiarum, promulgata sunt, ac multi Prælati, qui beneficia à laicis acceperant depositi: pluresque insuper conditi canones ad restituendam ecclesiasticam disciplinam, & mores tam clericorum qoàm laicorum reformandos, quorum titulos Willelmus Malmesburiensis recitat, dum huius Concilij refert historiam in Gestis Episcoporum Anglorum. Quomodò autem huius etiam occasione Concilij, in eumdem Anselmom multiplicatæ sint afflictiones à Rege, dicetur anno sequenti.

III. Mirabilis conuersio Ottonis, ex Cancellario facti Episcopi.

Interim in Germania, defuncto hoc ipso anno Ruperto Episcopo Bambergensi (vt habet Vrspergensis) ab Henrico Imperatori subrogatus est Otto ipsius Imper. Cancellarius. Porrò in isto Ottone cognita est mutatio dexteræ Excelsi. Siquidem execratus mox Schisma, verùmque in Ecclesia Catholica caput agnoscēs Paschalem Papā literis consuluit, à quo in Italiam vocatus, insignia regiæ inuestituræ, quam acceperat ab Imperatore, facti pœnitēns ad pedes Pontificis apposuit; & timens sibi à periculo curæ pastoralis, licèt expetitus à Clero & populo Bambergensi, tamen nonnisi sub sanctæ obedientiæ mandato compelli potuit Episcopatus insignia ab ipso Pontifice resumere, & in Episcopum consecrari: quod contigit anno sequenti ipso die Pentecostes Idemque vna cum Episcopi vnctione, donis Spiritus sancti ita est abundè repletus, vt Apostolorum instar & loqueretur magnalia Dei, & operaretur mirabilia de lege eius: Cuius extant [b] res præclarè gestæ, ab auctore eiusdem temporis fidelissimè, sicut & copiosissimè, tribus libris conscriptæ. De ipsius verò ad Pomeranos Apostolatu, dicetur inferiùs suo loco.

[b] Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. VI.

IV. Hoc item anno, cùm Robertus Flandriæ Comes iam ante biennium reuersus ab expeditione Ierosolymitana, arma conuertisset aduersùs Schismaticos inhærentes Henrico Imperatori, & Cameracenses (vt Sigebertus affirmat) exagitasset; vt æquè aduersùs Leodienses eadem insania laborantes vires conuerteret, literis eum hortatus est Paschalis Papa. Quod vbi Leodienses schismatici intellexere, contra illas Paschalis literas scripsere Declamationem acerrimam; qua more ceterorum omnium schismaticorum affectantes Catholicum nomen, sic eam inscripserunt; *Omnibus bonæ voluntatis hominibus, Leodiensis Ecclesia veritatem fidei, & Catholicam vnanimitatem inconcussè tenens, &c* Est autem prolixa nimis, habeturque eusa Tomo secundo Conciliorum editionis Coloniensis atque alibi.

Leodiensium declamatio in Pasch. PP.

V. Donatio Mathildis renouata.

Sed ea altera parte Comitissa Malthidis, cùm donationem a se Romanæ Ecclesiæ factam, sub Gregorio Papâ VII. audisset deperditam, eamdem hoc ipso anno per nouum diploma [c] renouauit; obtulitque Bernardo presbytero Cardinali, Legato apud ipsam Paschalis Papæ: quod quidem ad Vitam ipsius à Donnizone presbytero carmine scriptam, positum vidimus appendicem; seorsùm verò in Vaticano codice, publica eiusmodi monimenta continente. Quæ autem hæc secuta sint de iisdem bonis Ecclesiæ Romanæ relictis, dicetur suo loco.

[c] Rec. Baron. Annal. Tom. XII. hoc an. ex cod. Vat.

IESV CHRISTI
AN 1103.
PASCH. II.
AN. 4.
HENRICI III. 20.
ALEXII COMN. 23.

I. S. Anselmus Romam mittitur de inuestituris.

ANNO Christi millesimo centesimo tertio, Indictione vndecima, vigentibus in Anglia, & in dies magis excrescentibus discordiis interRegem Henricum & Sanctum Anselmum Archiepiscopum Cantuariensem, ob Inuestituras Ecclesiasticas, quas sibi Rex sumere, Anselmus autem è sæculari potentia vendicare studebat: idem Anselmus rogatus à Rege, & ab Episcopis atque magnatibus regni, Romam se conferre, vt quod alij hactenus Legati minùs egissent, ipse auctoritate qua apud Sedem Apostolicam valebat, perficeret: ne omnia suo tantùm videretur præsumere arbitrio, postquam contestatus est, nihil se Pontifici Romano suggesturum quod eius decessoris statutis aduersaretur; quinto Calendas Maij [a] ex Anglia soluens, præcurrente Regis legato Vvillelmo electo Exoniensis Ecclesiæ, Romam venit. Res autem gestas, ab Edinero itineris comite diffusè fuisse conscriptas, tum ipse testatur [b] auctor, tum qui ab eo accepit, affirmat Vvillelmus [c] Malmesburiensis, qui cuncta compendio retexuit. Porrò in ipsâ causæ audicione, fortis eluxit Paschalis constātia. Cùm enim ad eloquentiā electi Exoniensis, plerique alij in sententiam Regis flecterentur; atque ex eo idē Legatus, simulque; ea silentio Pontificis & Anselmi rem tacitè considerantium, securior redditus audaciùs addidisset, Regem nec pro amissione Regni passurum sibi Ecclesiarum inuestituras auferri; confestim Paschalis *Nec ego*, inquit, *pro capitis mei redemptione, eum inuestituras permittam impunè habere.* Ad quā magnanimam vocem conuersis in eius laudes contraria sentientium linguis, Legatus confusus obticuit. Decretumque est, vt interim Rege ab excommunicatione quòd aliquos inuestisset absoluto, ipsi nihilominùs inuestiti auctoritati canonum subiacerent, eorum satisfactione Anselmi commissa iudicio. Sed in reditu idem Anselmus mandatum à Rege per eumdem Vvillelmum legatum accipiens, vt vel Inuestituris acquiesceret, vel exularet; ipse Lugdunum Galliæ (sicut aliàs) ad Hugonem Archiepiscopum se recepit; Rex verò Angliæ bonis eum omnibus

[a] Roger. in Annal. hoc an.

[b] Edin. præf. Vit. S. Ansel.

[c] Malmesb. in Vit. Pont. Angl.

Pasch. Papæ constantia pro libertate Eccl.

Quo Rex Angl. in Anselm.

spolians,

spolians, Archiepiscopatum quoque Cantuariensem in suum dominium redegit. Donec post aliquod tempus petens Anselmus Northmanniam, ab eodem Rege in amicitiam receptus est, tandem in Angliam redire permissus: de quo dicetur suo loco.

II. DISPENS. IN IV. GRADV CVM REGA POLON.

Hoc pariter anno Paschalis Papa dispensauit super consanguinitatis impedimentum, in matrimonio quod contractum est inter Boleslaum Poloniæ Ducem & filiam Regis Russiæ Sbislauam nomine, in quarto consanguinitatis gradu sibi coniunctam. Hæc Longinus, ceteris antiquitate, sicut & veritate præstans.

III. [g] Tyr. lib. 11. cap. 26. [h] Ibid. lib. 11. cap. 1. PATRIARCHA IEROS ROMAM SVPPLEX VENIT.

Hoc item anno Daibertus Patriarcha Ierosolymitanus, cùm iã anteà dolo Arnulphi Archidiaconi hominis nequissimi passus [g] multa, & sede pulsus esset, Ebremaro à Balduino Ierosolymorum Rege in eius locum subrogato; in Italiam vnà cum Boamundo [h] Antiochiæ Principe nauigans, Paschali Papæ, querelas suas detulit. Boamundus autem in Gallias profectus est, vt duas Philippi Regis filias, alteram Constantiam ex legitima coniuge ortam sibi in matrimonium copularet, alteram Cæciliam ex pellice natam iungeret nepoti suo Tancredo. Sed & cum illo S. Brunonem Episcopum Signiensem (quamuis dimisso iam Episcopatus onere, monasticum habitum apud cœnobium Cassinense suscepisset à Paschale Papa missum fuisse Legatum in Gallias, ac *Synodum* celebrasse, testatur Petrus [i] diaconus in Chronico Cassinate: estque eiusdem Legationis frequens mentio apud Iuonem [k] Carnotensem.

[i] Petr. diac. lib. 4. c. 33. [k] Iuo epist. 190.191.

IESV CHRISTI
AN. 1104.
PASCHALIS II.
AN. 5.
HENRICI III. 21.
ALEXII COMN. 24.

I. GALONIS EPISCOP. BELLOV. LEGATIO IN POL. [a] Iuo ep. 41. 45.47.49. 50.169.170 171. Ap. Baron. dubim p racedvan. [b] Vid. Iuon. ep. 29. ad Paschal.

ANNO Christi millesimo centesimo quarto, Indictione duodecima, Paschalis Papa benè vsus occasione præsentię Walonis, siue Galonis Episcopi Bellouacensis, ac posteà Parisiésis; (qui quòd in Galliã haud quietam sedem haberet, ob persecutiones Regis Philippi, de quibus agit ploribus Iuo Carnotensis in epistolis [a] eã de re ad Paschalem & alios conscriptis; nuper Romam tam sua, quàm credita sibi ab eodem Iuone negotia [b] pertractaturus accesserat:) eumdem ad visitandum Poloniæ Ecclesiæ Legatum à Latere misit: qui nónulla deprauata corrigés, aliquos etiam Episcopos deposuit, & inter alios Cracouiensem, quòd nulla Summi Pontificis auctoritate, sed sola Ducis Poloniæ donatione, Episcopatum illum detineret. Habet ista Longinus: additque editum in fine huius anni à Ducissâ Spislaua filium, ab eodem Walone vnà cum aliis Polonorum Episcopis fuisse de sacro fonte leuatum, nominatumque Wladislaum.

II. LEGATIO IN GALLIAS PRO ABSOLVT. REGIS. [c] Id. ep. 166. [d] Ep. 169.

Quo etiam anno, alia, cómissa est Legatio Richardo Albanensi Episcopo Cardinali in Gallias, ad impertiendam Philippo Francorum Regi, quam per Legatos pœnitens petierat absolutionem ab excómmunicatione, qua sæpè (vt vidimus) perculsus fuerat ob eiectam legitimam coniugem, & subintroductam pellicem. Scripsit tunc de eius absolutionis modo ad eumdem Richardum Iuo [c] Carnotensis. Cuius etiam aliis [d] ad Paschalem Papam scriptis literis, constat *Cõuentum* eã de re *Belgentiaci* habitum, nec tamen ob quasdam Episcoporũ difficultates absolutionem tunc secutam esse. Verùm illam postea solemniter factam esse Parisiis, habetur in Fragmentis Historiæ Francorum editis vnà cũ Glabro & aliis auctoribus: Meminit insuper iisdem ad Richardum literis Iuo, indicti ab eodem Legato *Trecis* CONCILII. Ipsum verò celebratum fuisse, testatur aliis [e] ad Paschalem scriptis; in eoque tractatam causam Siluanectensis Episcopi, falsò à maleuolis accusati de venditione sacrorum. Sed & in eo *Godefredum* monachum virum sanctitate conspicuum, creatum fuisse Episcopum Ambianensem: qui res ab eo præclarè gestas quàm exactè atque fideliter conscripsit, narrat [f] Nicolaus monachus Suessionensis.

CONCIL. TRECEN. [e] Ep. 160. [f] Vid. Godef. lib. 1. c. 30 ap. Sur. 8. Nou.

IESV CHRISTI
AN. 1105.
PASCHALIS II.
AN. 7.
HENRICI III. 22.
ALEXIS COMN. 25.

I. REBELLAT HENRIC. FILIVS ADVERSVS HENR. IMP. [a] Vide sup. an. 1102. post num. 1.

ANNO Christi millesimo centesimo quinto, Indictione decimatertia, Henricus Imp. qui per tot annos Romanum Pontificem legitimum persecutus est patrem, filium suum itidem nominatum Henricum, ab Imperio passus est depulsorem. Quòd autem quos suæ hæresis reliquit successores, eosdem quoque habeat defensores, nos rem gestam, ad calumniam propulsandam, non ab alio petemus, quàm ab ipso Conrado [a] Vrspergensi Abbate, qui habuit præ oculis, auctore alioqui in Germanos Imperatores propensiori, & in Romanos Pontifices parùm æquo: vt nulla de eo possit esse suspicio, in gratiam Romanæ Ecclesiæ esse mentitum.

II.

Dum igitur Henricus Imper. Natalem Domini (à quo die Vrspergensis annum auspicatur) celebraret, Henricus filius eius, auctoribus nobilibus quibusdam Germanis, quorum consilio & auxilio ante paucos dies à patre discesserat, rebellionem aduersùs eum in Baioaria parauit; primoque omnium patris hæresim abiurans, & Apostolicæ Sedis Pontifici debitam exhibens obedientiam, vniuersâ breui Saxonia potitus, atque ab optimatibus dignitate regia honoratus, eamdem prouinciam Ecclesiæ Romanæ communioni restituit; consilio & ministerio Ruothardi Archiepiscopi Moguntini, & Gebehardi Constantiensis Episcopi, Paschalis Papæ vices in Germania agentium. Quarto verò Calendas Iulij CONCILIO apud *Northusum* villam regiam celebrato, restituta est ab iisdem Legatis Ecclesiastica disciplina, & multa circa vnitatem Ecclesiæ ritè disposita: ipse verò Henricus filius summa modestia Concilio interueniens, obortis lacrymis publicè contestatus est, se nulla regnandi cupiditate paternum sibi regimen vsurpare; quinimmò ita se eius sẽper pertinaciæ & inobedientiæ compassionem exhibiturum, vt si Romano Pontifici lege Christianâ

CONCIL. NORTHVS.

PIA HENRICI FIL. CONTESTATIO DE PATRE.

subiici vellet, ipse vel regno cedere, vel seruiliter ei subesse paratus esset. Quam eamdem cõtestationem rursùm coram Pricipibus & militibus iterauit, cùm tam ipsius quàm patris exercitos proximè, flumine tantùm medio, ad congressum parati, agentibus Principibus pacis studiosis absque pugna digressi sunt. Id ipsum denique ipsi patri suo coràm promisit, cùm circa Idus Decembris apud Bingam habuit cum eo colloquium. Sed & in reliquis omnibus se Catholicè gerens, Episcopos Orthodoxos sedibus suis restituit, eiectis schismaticis intrusis; & inter alios Archiepiscopom Moguntinum, qui iã ante octo annos fuerat tyrãnicè extorris factus.

III. HENRIC. IMP. AD PASCH. PP. RECVRRIT.

Quòd autem nullam maiorem causam haberet patrem exagitandi, quàm quòd ab Ecclesiâ Romana toties excommunicatus, in eâdẽ execratione obstinato animo permaneret; Henricus Senior consilium iniens vt Pascbalem sibi amicum redderet, misso ad eum secreto nuncio, literas scripsit, quibus primò conquestus de austeritate in se Romanorum Pontificom, Paschalem de concordia, interpellauit. Sed & cùm ad finem huius anni, nẽpè die Natali Domini, celeberrimus totius Germaniæ Præsulum & Principum CONVENTVS, præsentibus Apostolicæ Sedis Legatis Richardo Albanensi Episcopo, & Gebeherdo Constantiensi, *Moguntia* haberetur

CONVENTVS GEN. MOGVNT.

idem ad eos properans, apud Ingelheim (quo ei Principes ad vitandum vulgi tumultum occurrerunt) reatum suom confessus est, & satisfactionem promisit. Ac denique cùm ei Legati absolutionem absque generalis Synodi & Apostolicæ Sedis discussione, impertire se posse negarent; ipse consiliis vtriusqoe partis acquiescens, depositis Imperij insignibus, videlicet Cruce, Lancea, Sceptro, Globo, atque Corona, eadem filij potestati tradidit; atque; Summi Põtificis & Ecclesiæ constitutionibus sese submittens, priuatus abscessit in locũ quemdam ei assignatum. Vt verò de his omnibus Paschalis Papa certior redderetur, decreta est ad eum ab Henrico Iuniori (Iam ab omnibus in Regem suscepto, & ab Apostolicæ Sedis Legatis confirmato) atque ab vniuerso Conuentu Legatio perinsignis, credita Episcopis Treuerensi, Magdeburgensi, Bambergensi, Eichstatensi, Constantiensi, & Curiensi, ac nonnullis nobilibus laicis; quibus inter cetera in mandatis est datum, vt si fieri posset, Pontifici persuaderent aduentum in partes Cisalpinas. At de his, & aliis quæ posteà acciderunt, dicetur anno sequenti. Quæ vero hactenùs recensuimus, fusiùs narrat Vrspergensis. Sed qui magis fauent Henrico patri, (vt Anonymus, qui ipsi dicitur fuisse à secretis, scripsisseque paulò post eius mortem, Vitam seu funebre encomium ipsius) tradunt illum captiuum tentum à filio, vi coactum eò modo se Imperio abdicasse: quod & ipsemet Henricus literis posteà ad diuersos, sæpiùs exaggerans inculcauit.

HENR. IMP. SE ABDICAT

LEGATIO PERINSIGNIS AD PASCH.

IV. OSSA GVIBERTI ANTIP. EFFOSSA, ET IN FLVMEN PROIECTA.

Hoc eodem anno, qui numerator quintus ab infelici exitu Guiberti Antipapæ, (vt testatur Vrspergensis) eius ossa, quæ Rauennæ sepulta fuerãt, decreto Paschalis Papæ exhumata sunt, & in fluenta proiecta. Vt autem ista decernerẽtur cam affert Willelmus Bibliothecarius causam, quòd qui adhuc eiusdem pseudopontificis studiosi remansissent, spargerent in vulgus falsas visiones ostensas in sepulchro eius; nimirùm visas illic noctu splendere facellas cælitùs missas, indices eius apud Deum receptionis. Porrò exemplum de ossibus Guiberti exhumatis, imitati sunt anno sequenti Catholici in Germaniâ, cùm Imperatore in ordinem redacto, in tantùm diuinæ legis efferbuit zelus, (inquit idem Vrspergensis) vt etiam ipsa cadauera pseudoëpiscoporum ab Ecclesiis eliminarentur. Vtpote quod indigni censerentur Catholicæ Ecclesiæ sepulturâ, qui viuentes eidem Catholicæ Ecclesiæ minime communicassent.

EXHVMATA CADAVERA SCHISM.

V. a Tyr. lib. 11. cap. 23.

Quod ad res pertinet Orientales, mortuus est hoc, anno Raymundus Comes Tolosanus, Princeps pietate & armis insignis. Et Balduinus Rex præuio ligno sanctissimæ Crucis, ingentem diuino auxilio adeptus est Victoriam.

IESV CHRISTI
AN. 1106.
PASCHALIS II.
AN. 7.
HENRICI III. 23.
ALEXII COMN. 26.

I. HENR. SENIOR. DECLAMAT IN PAPAM.

ANNO Domini millesimo centesimo sexto Indictione decimaquarta, Henricus Senior e loco vbi constitutus fuerat, priuatam vitam agere, fuga lapsus, Coloniam primùm, inde Leodium venit: vbi benignè exceptus, literas scripsit satis efficaces sub titulo ad Regẽ Celtarum, ceterùm quas voluit esse patentes ad commouendos omnes in filium, atque adeò in ipsam Apostolicam Sedem, è qua illius rebellionem processisse conquestus est. Cumque iam milites congregaret, & in pristinum se statum reuocãdum spem Schismaticis faceret; hinc *Vuernerus* quidam (vt habet Vrspergensis, hæc omnia fusiùs prosecutus) minister regius in Marchâ Aquini collectis per Italiam copiis, corruptisq; multa pecunia nonnullis Romanis, dum Paschalis Pontifex apud Beneuentum ageret, quemdam pseudoabbatem de Farfâ, Cathedræ S. Petri intrusit, & Papam Cæsaris sub nomine *Siluestri* appellari voluit: qui tamen paulò pòst à Catholicis turpiter expulsus est. Sed & apud Tridentum, Legati missi (vt vidimus) ex Conuento Moguntino ad Paschalem, ab Adelberto quodam partium illarum Comite capti, & in carcerem coniecti sunt; qui tamen confestim per Welphonem Ducem Noricum liberati fuere.

PSEVDOPAPA SILVESTER EIIGATVR, ET EIICITVR

II.

Ipse verò Henricus, donec plenè ex confluentibus ad eũ auxiliaribus copiis augeretur exercitus, mitis tergiuersationibus obedientiam Sedi Apostolicæ, & pietatem ac pacem simulans frequentes ad filium, & Episcopos, ad Principes Germaniæ literas dedit; quibus post vehemẽtes querelas de iniuriis sibi à filio illatis, tertiò aduersùs eumdem appellauit Paschalem Papã & S.R. Ecclesiam, causamq; suam Deo ac Sanctis commendauit, commisitque. Verùm quòd eius animus probè omnibus notus esset, ad fallendum sic compositus, vt cùm deprimeretur tunc subdolè sibi laruam pietatis induceret, quam mox deponeret, cùm quod esset conatus, effecisset; non solùm ab hominibus non est auditus, sed & meritò eos quos ad defensionem appellauit Sanctos expertus est vltores. Ex imperato

HENRICI OBITVS.

siquidem

ſiquidem eſt morte repentina mulctatus, quarto (vt habet Domnizo lo Mathilde) ſeu vt Vrſpergenſis, ſeptimo Idus Auguſti, ætatis quinquageſimo quinto anno.

III. Miſerabile tamen dictu eſt, (ioquit Vrſpergenſis) tanti nominis, tantæ dignitaris, tantique animi virum, ſub profeſſione Chriſtiana mundū tanto tempore luctatum, nec adinſtat cuiuſlibet pauperis defuncti, pium vel compaſſiuum luctum à quàuis inter tot Chriſtianos perſonā promeruiſſe; ſed potiùs voiuerſorum tam ibidem quàm vbivis verè Chriſtianorum corda ſimul & ora infinito nimis tripudio replêſſe quippe quibus ille ſummæ execrationi eſſet, tamquā archipirata, hæreſiarcha, & apoſtata ac perſecutor plus animarum quàm corporū, necnon eatenùs inauditorum, adeóque incredibilium ſcelerum auctor atq; inuentor. Hæc & alia eiuſmodi de illo apud Vrſpergenſem: ex quibus redarguas, quiſquis ille Anonymus fuerit, ſiue verus extiterit, ſiue fictus, qui Vitā eius texuiſſe dicitur homo; quam iam obliuione damnatam, Nouator hæreticus non ita pridem cudendam curauit, vnà cum literis eiuſdem Henrici, quarum eſt facta ſuperiùs mentio. Cæterùm cùm poſt eius mortem (vt idem narrat Vrſpergenſis) qui ei quæſtus dumtaxat gratiā adhæſiſſēt, communionem Catholicam expeterent; Leodienſis, ac cæteri eiuſdem factionis Epiſcopi, ea inter alias conditiones illam promeruerūt, ſi cadauer ipſius Henrici excommunicati, ab eis in quodam monaſterio ſepultum effoderent, abſque vllā ſepulturæ vel exequiarum communione in loco profano deponerent: quod & factum eſt, & paulò poſt cadauer Spiram delatum, in ſarcophago lapideo extra Eccleſiam per quinquennium manſit inhumatum.

CADAVER EFFOSSVM.

IV. Peruulgatā porrò vbique locorum eius morte, Paſchalis Papa rogatus (vt vidimus) à conuentu Moguntino in partes Ciſalpinas properate, itineri ſe committens, ob ſparſam famam de proximo Antichriſti aduentu, Florenoæ ſubſtitit: ſed conſideratis quæ ferrentur, & vt nullius fidei contemptus, cœptū iter eſt proſecutus. Tradunt hæc Acta Vitæ ipſius. Quod verò pertinet ad *Antichriſtum*; fuit quidem opinio non vulgarium virorum, eum hoc fore ſæculo reuelandū, & inter alios Norberti, viri tēporis huius famā celeberrimi; à quo id ſe audiuiſſe, teſtatur S. Bernardus[a] epiſtolā ad Gaufredū Carnotenſem Epiſcopū. Eius tamen aſſertio (vt ex eodem Bernardo cōſtat) in illud relabi viſa eſt vſitatū, quòd cùm ſæpè ſancti viri prænoaiſſent ingentem aliquam Eccleſiæ perſecutionem, putarint rerum magnitudine ipſa affore Antichriſti tempora.

DE ANTICHRISTO PRAEDICTIONES.

a Bernard. ep. 58.

V. Cæterùm Paſchalis cùm in Galliam Ciſalpinam perueniſſet, menſe Octobri SYNODVM celebrauit ad oppidum *Waſtalla*, ſiue Guaſtallæ ſuper ripam Padi fluminis: in qua inter alia plurima, ſummā prudentiā & moderatione geſta & ſtatuta ad inſtaurandam Eccleſiam, longiori Henrici Senioris perſecutione concuſſam; omnes Epiſcopi, & cuiuſcumque ordinis clerici in ſchiſmate ordinati, in ſuis officiis ſuſcepti ſunt, & permanere permiſſi; niſi qui aut inuaſores, aut ſimoniaci, aut aliàs criminoſi probati eſſent. Narrat hæc Vrſpergenſis Abbas, qui[b] aderat. Sed & interfuiſſe eidem Synodo Legatos Henrici Iunioris, & per eos illū à Paſchale ius regni petiiſſe, ſanctæque Sedi ſubiectionem exhibuiſſe, tradit qui pariter illic cum Mathilde præſens fuit Domnizo. Atque inſuper in codice Vaticano qui inſcribitur Liber Cenſuum, à Cencio Camerali collecto, traditur in hoc Concilio conſtitutum, vt Æmilia tota cum ſuis ciuitatibus numquàm vlteriùs Rauēnati Metropoli ſubiaceret, quòd iſta per annos iam ferè centū aduerſùs Sedem Apoſtolicam ſe erexiſſet. Additur etiam canon ibidem conditus aduerſùs Inueſtituras Eccleſiarum laicas: ac denique epiſtola[c] Paſchalis ad vniuerſos clericos & laicos Germaniæ, qui fidem Catholicam inconcuſſè tenuiſſent, de modo conuerſandi inter medios hæreticos & ſchiſmaticos, cùm plurimi eorum, vt prauorum commixtionem vitarent, etiam à regionibus illis diſcedere meditarentur.

CONCIL. VVASTALLENSE PASCH. PP.

b Vid. Sup. 7. an. 1105. poſt num.

HENR. IVNIOR SVBIECTIONEM EXHIBET SEDI APOSTOL.

c Rec Baron. Ann. Tom. XII hoc an. ex cod. Vat.

VI. Ad hanc quoque Synodum Legationes ciuium Parmenſium, & Auguſtanorum venerunt: Illorum quidem pœnitentium, ac petentiū ſibi dari virum ſanctiſſimum Bernardum S. R. E. presbyterum Cardinalem: quem ante biennium eidem Henrico Seniori fauentes ad altare ſacra celebrantem diris contumeliis affecerant. Auguſtanorum autem conquerentium de ſuo ipſorum Epiſcopo Herimanno, qui pecuniarum mercimonio intruſus fuerat ab eodem Henrico. Porrò Parmenſes Domnizo teſtatur auditos fuiſſe & exauditos. Auguſtanorum verò querelarum diligentior cognitio dilata in aduentum Paſchalis in Germaniam, (qui proximè futurus putabatur) tot poſteà fraudibus & impoſturis ab ipſo Herimanno inuoluta eſt, vt licèt rursùm poſt quinquēnium apud eumdem Paſchalem de adulteriis, ſtupris, & ſacrilegiis accuſatus fuerit, & officio interdictus, tamen nouis ſemper ſubreptionibus & falſitatibus præfocata veritas extiterit, vſque ad tempora Gelaſij & Caliſti Pontificum; à quibus damnatus eſt, cùm & præter alia ſcelera, Burdini Antipapæ ſchiſma foueret. De qua controuerſia, ex iis quæ viderat commentarium ſcripſit Vdalſcalcus[d]. Cæterùm Paſchalis Papa (vt auctor eſt Vrſpergenſis) habitā poſt hæc cum ſuis maturā deliberatione, tum ad Germanorum vitandam proteruiam, quam in ſeditioſo quodam tumultu Veronæ perſpectam habuit, tum maximè quòd perſentiſcere cœpiſſet quæ iam in corde Henrici Iunioris venena ebulliret; mutato conſilio profectionem in Gallias inſtituit, inde etiā rebus Germaniæ conſulturus. & Natale Domini Cluniaci celebrauit.

LEGATIO PARM. ET AVGVST. AD SYN.

d Ext. To. II. Antiq. Lect. Caniſ.

PASCH. PP. IN GALL. ADVENIT.

VII. Ante verò quàm in Gallias perueniſſet, hoc eodem anno mortuus eſt Philippus Rex Francorum apud Milidunum, & ſepultus in monaſterio ſancti Benedicti ſuper Ligerim flumen: eiuſque filius *Ludouicus* cognomento *Craſſus*, qui multa pietatis & iuſtitiæ in adoleſcentia teſtimonia ediderat, confeſtim Aureliani vnctus ac coronatus tertio Nonas Auguſti ab Archiepiſcopo Senonenſi & comprouincialibus Epiſcopis; id cum feſtinatione procurante potiſſimùm Iuone Epiſcopo Carnotenſi, quòd eſſent nonnulli Regni perturbatores, qui ad hoc omni ſtudio vigilarent, vt aut regnum in aliam perſonam transferrent, aut diuiderent, ſicque etiam pacem Eccleſiæ turbarent. Cùm vix peractā conſecratione, aduenerunt nuncij Eccleſiæ Rhemenſis, cum literis contradictoriis ex priuilegio Apoſtolico, eidem Eccleſiæ iam à

QVERELA RHEMENSIS ECCL. DE CONSECRAT.

REGIS FRANC. EXTRA EAM CIVITATEM

tempore S. Remigij qui Clodoueum primum Francorum Regem Christianum baptizauit indulto, vt non alibi quàm Rhemis vnctiones Regum fierent. Narrantur hæc omnia pluribus in Appendice ad Aimoinum[e], Rhemensibus verò respondendi, iniūctum à cęteris qui Aureliani conuenerant Episcopis, opus Iuo omnium longè doctissimus suscipiēs, epistolam[f] apologeticam encyclicam conscripsit; quâ argmētis à ratione, exemplis, atque à rerum necessitate deductis luculenter ac disertè docuit, nihil eos in eâ re aduersùs consuetudinem aut legem peccasse. Cùm & alioqui nullo modo tunc conuenire Regis consecratio ciuitati Rhemensi, tum ob periculum dilationis, tum quòd nō ibi esset eo tempore legitimus Archiepisc. & ciuitas ob turbas ab intruso excitatas sub anathemate posita esset. Quibus cognitis Paschalis Papa acquieuisse visus est, cuius nulla habetur progressa vlteriùs commonitio, nec Iuonis (vt consueuit) defensio fortiùs inculcata. Porrò deploratus quem audîsti, Rhemensis Ecclesiæ status, sic vtcumq; posteà eiusdem Iuonis apud Regem intercessionibus restitutus est, vt expulso inuasore Geruasio, Rodolphus legitimè electus introduceretur; eâ tamen conditione, vt ipse per manum & sacramentū illam fidelitatem Regi faceret quam anteà eius prędecessoribus Regibus fecisse perhiberētur omnes Archiepiscopi Rhemenses, & cæteri Regni Francorum quamlibèt religiosi & sancti Episcopi. Super quibus auctoritate Apostolica dispensari, quòd aduersùs decreta Pontiff. gesta essent, rogauit idem Iuo[g] Paschalem Papam; qui eius petitis annuit.

[e] Aimoin. l. 5. c. 49.
[f] Iuo ep. 70.

DE FIDELITATE AB EPISC. REGI IVRATA.

[g] Id. ep. 206.

VIII.

Hoc eodem anno atque Indictione, habet Romualdus Archiepiscopus Salernitanus in Chronico, corpora Sanctorum *Pontiani* Papæ & Martyris, *Eleutherij* Episcopi & Martyris, & *Anastasij* Confessoris, ab Vrbe translata esse Troiam in Apulia ciuitatem, & in ea translatione multa edita esse miracula.

IESV CHRISTI
AN. 1107.
PASCHALIS II.
AN. 8.
ALEXII COMN.
AN. 27.

I. CONCIL. TRECEN. SVB PASCH. PP.

ANNO Christi millesimo centesimo septimo, Indictione decimaquinta, Paschalis Papa summo exceptus in Galliis amore, pariter & honore cultus, circa Ascensionem Domini CONCILIVM celebrauit *Trecis*; vbi inter alia (inquit Vrspergensis) sententiam de liberâ pastorum electione, & de coërcenda laicorum in Ecclesiasticas dignitates præsumptione, iuxta prædecessorum suorum decreta promulgauit. Rex verò Germaniæ Henricus vicinum se eidē Concilio exhibens, Legatos ad Paschalem misit; per quos tā ipsi quàm vniuersæ Synodo potestatem constituendorum Episcoporum, priuilegiis Apostolicis Carolo Imperatori concessam notificauit. Et quòd super eâ quæstione nihil in alieno regno definiri pateretur, concessæ sunt ei induciæ Romam veniendi, & eamdem causam in generali Concilio ventilandi. Post quæ Paschalis Autumni tempore Romam rediit.

HENRICI REG. PRÆTENTIONES.

Dum autem hoc anno Ecclesias Gallicanas visitaret, adiisse quoque illustre Floriacense cœnobium, ac quædam ibi cum eius monachis de asserta corporis S. Benedicti translatione transegisse; auctor est Petrus[a] diaconus Cassinensis. Sed vacillat fides eius ex Eugenij Papæ Tertij, & successorum Pontificum diplomatibus, editis nuper ex promptuario Floriacensi.

[a] Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 31. 32. 33.

II. REDDITA PACE ECCLES. REX ANGL. DEBELLAT. HOSTES.

Hoc item anno (vt Sigebertus est auctor) Henricus Rex Angliæ cōtra Robertum Northmanniæ Comitem germanum suum (qui iam pridem ex Ierosolymitana expeditione redierat, vt Regnum sibi iure debitum, tamquā natu maiori acciperet) in ipsa Northmannia apud Tenebrachium acri prælio decertans, obtinuit eum, & vniuersam eius ditionem in suam potestatem redegit. Quam sibi victoriam parasse Regem per pacem, quam ante bellum concessit S. Anselmo Archiepiscopo Cantuariensi hactenùs in Gallia exulanti, tradit Edinerus[b] in Vita eiusdem Sancti. Ideóque & rediens idem Rex in Angliam, inuestituras Ecclesiarum (inquit Willelmus[c] Malmesburiensis) Anselmo in perpetuum in manum remisit; cùm de grauissima illa controuersia tot annis agitata, ita nuper inter Paschalem Papam & eumdem Regem per Legatos conuentum esset, vt Rex homagia de electis Episcopis acciperet, sed nullū per baculum & annulum inuestiret. At sicut religionis cultus, & moderatio Regis, fecerunt eum esse victorem; ita Robertum ipsius germanū, rerum diuinarum contemptus & oscitantia, Comitatu priuarunt, & in vincula redegerunt; dum adeò prostituta esset sub eo Principe Ecclesia Northmanniæ, vt & pueris via duodennibus Ecclesiæ traderentur, etiam cum futura in vicem successione, atque vnus Episcopus duabus simul præficeretur: pro vt de his malis grauiter questus est Iuo[d] Carnotensis apud Paschalem, & alios.

[b] Edin. lib. 1. ap. Sur. 21. April.
[c] Malmesb. de gest. Pont. Ang. l. 1.
[d] Iuo epist. 178. 179. 181.

III. MVTATVR IN TYRANNVM.

Quàm autem mutabiles sint Principes atque lubrici ad malum, in eodem Henrico Rege Angliæ apparuit. Quem enim de pietate laudatum modò audîsti, ecce eumdem euestigiò mutatum in tyrannum, dū adeò Hildebertum Cenomanensem Episcopum libertatis Ecclesiæ acerrimum defensorem prosecutus est, vt is ad dimittendū Episcopatûs onus Romam se ad Paschalem Papam conferre compulsus fuerit; licèt id minimè ab eo impetrare potuerit. Extant eâ de re eius tunc scriptæ epistolæ[e]; quarum vna[f] etiā narrat, quomodò ipso in Gallias redeunte, celeberrimum monasterium Lirinense in insula S. Honorati à piratis fuerit penitùs excisū, & plurimi monachorum occisi. Extatque insuper ad eumdem Hildebertum Iuonis[g] epistola, dum à Rege dira pateretur, quâ hortatur illum ad tolerantiam: monetque eumdem consulentem, ne probatione per ignem quam Rex ab eo exigebat, vellet vllo pacto suam probare innocentiam; quòd hoc esset in Ecclesia Dei per plures vetitum canones, & decreta Pontificum.

[e] Hildeb. ep. 20. 24. 19. Tom. 3. Bibl. Patr.
[f] Id. ep. 24.
[g] Iuo ep. 95.

IV.

Quod ad res pertinet Orientis; mortuo Messanæ in Sicilia Daiberto Patriarchâ Ierosolymitano, dum ad Ecclesiam suam rediret cum literis Paschalis Papæ; missus est hoc ipso anno ab eodem Pontifice Ierosolymam Gibelinus Arelatensis Archiepiscopus, cognitutus de causâ Ebremari intrusi à Balduino Rege. Qui illic CONCILIO celebrato, eumdem Ebremarum auctoritate Apostolicâ deposuit, quod adhuc

CONCIL. IEROSOLYM. IN CAVSA PATRIARCHÆ.

viuentis Daiberti Sedem occupasset: & tamen considerata multa eius religione, & mira simplicitate, quódque inuitus in eam Ecclesiam intrusus fuisset, eumdem Cæsariensi, quæ tunc vacabat, præfecit. Postmodùm verò cùm de substituendo Ierosolymis Patriarchâ inter clerum & populum multa esset disceptatio, vnanimiter tandem in eomdem ipsum *Gibelinum* Legatum conuenerunt; maliriâ (vt creditum est) Arnulphi Archidiaconi, omnium eius Ecclesiæ malorum auctoris; vt homo senex & decrepitus in ea sede viuere diù nô posset. Narrat ista Willelmus [b] Tyrius. Porrò Gibellinus inuitùs admodùm onus suscipiens, literas [i] ad suos Arelatenses cum multis lacrymis dedit; ad quos etiam Paschalis Papa rescripsit pro electione successoris.

[a] Tyr. l. 11. c. 4. & 6.
[b] Rec. Baron. Ann. T. m. XII. hoc an. ex Archiuo Arelat.

IESV CHRISTI
AN. 1108.
PASCHALIS II.
AN. 9.
ALEXII COMN.
AN 28.

I. PASCH PP. COMPESCIT TYRANNOS.

ANNO Christi millesimo centesimo octauo Indictione prima, Paschalis Papa (vt auctor est Bibliothecarius) rursùs tumultuantes, quosdam Romanorum (quorum Principes erãt Ptolemæus Comes Tusculanus, & Petrus de Columnâ Abbas Farfensis) vsurpatores rerum Ecclesiæ, aliosque ad defectionem populum permouentes compescuit; operâ maximè Petri Leonis, atque Leonis Frangipanis, nobilissimorum ciuium Romanorum, fideliter pro ipso Paschale agentium. Et *Beneuentum* profectus [a], SYNODVM illic mense Octobri celebrauit; in qua inter alia confirmauit decretum de Beneficiis Ecclesiasticis à personis laicis non accipiendis.

[a] Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 34 in fin. & 35.

II. CONCIL. LONDON. DE INVESTITVRIS, &c.

Quo etiã anno in Anglia conuocato *Londini* ad Calendas Augusti generali omnium totius regni Præsulum ac procerum CONVENTV præsidente Anselmo Cantuariensi Archiepiscopo, præsente Rege ac consentiente, stabilita est atque promulgata definitio controuersiæ de Inuestituris, quam inter Paschalem Papam & ipsum Regem factam diximus anno superiori; videlicèt vt nullus Episcopus vel Abbas, per Regem aut quamlibet laicam manum inuestiretur; pro hominio tamen quod Regi faceret, communione vel honore priuaretur. Tradit ista Rogerius in Annalibus: additque decretum in eodem Concilio factum aduersùs quoscumque clericos in sacris ordinibus constitutos, qui cum mulieribus habitarent, aut eas domi inuisérent, nisi quæ à Nicæna Synodo permissæ essent. Porrò huic Londoniensi Concilio interfuisse quoque Thomam electum Archiepiscopum Eboracensem, testatur idem Rogerius: additque Willelmus [b] Malmesburiensis, eumdem detrectantem professionem ex more antiquo facere Archiepiscopo Cantuariensi, à S. Anselmo publicè excommunicatum fuisse, donec pareret; quod & tandem fecit: sicut & paulò ante coactus fecerat Gerardus ipsius Thomæ decessor, & sub Lanfranco fecisse vidimus alterum Thomam.

[b] Malmesb. de gest. Pont. Angl. l. 3.
ARCHIEP. EBORACENS. EX COMMVN. A CANTVAR.

III. Eodem anno Paschalis Papa annuens petitioni Balduini Regis Ierosolymorum, concessit, vt quoniam Ecclesiarum illarum partium termini ac possessiones diutinâ Infidelium tyrannide confusæ essent, Ierosolytanæ subiacerent ciuitates omnes atque prouinciæ, quas idem Rex aut iam cepisset, aut capturus esset. Quâ de re cùm iterum per legatos conquestus esset apud Paschalẽ Bernardus Patriarchâ Antiochenus, quòd per eiusmodi concessionem imminuta valdè esset sua ipsius diœcesis, petens vt descripti termini cuiusque Patriarchatûs per Concilium Nicænum, immobiles permanerent; ita post obitum Gibelini Ierosolymitani, ea cõtrouersia ab eodem Paschali definita est, vt Ecclesiæ illæ quibus certi fines antiqui assignari possent, illi Patriarchatui subiacerent, ad quem antiquitùs pertinuissent. Quâ de re vide plurimus Tyrium [c].

CONTROVERSIA DE LIMITIBVS ECCL. IEROSOL. ET ANTIOCH.

[c] Tyr. l. 11. c. 18. [illegible] & 1113.

IESV CHRISTI
AN. 1109.
PASCHALIS II.
AN. 10.
ALEXII COMN.
AN. 29.

I. EXCOMMVNICATIO ET PRIVATIO REGNI OB INCESTVOSVM CONIVGIVM

ANNO Christi millesimo centesimo nono, Indictione secundâ Paschalis Papa audito incestuoso coniugio inter Vracam Reginam filiam Alphonsi Regis Castellæ nuper eodem anno defuncti Calendis Iulij, & Alfonsum Aragoniæ Regem, tertio gradu consanguinitatis inter se coniunctos; Apostolicâ auctoritate, pœnâ excommunicationis atque regni priuatione indictâ, eiusmodi coniunctionem diuelli iussit, scribens ad [a] Didacum Compostellanum Episcopum. Sed cùm nõ paruissent, Deum vindicem experti, Vraca morte subitaneâ mediùm crepuit, Alfonsus à Saracenis peremptus est: prout vterque Rodericus affirmat. Ex quibus etiam constat, in Episcopos literis Apostolicis obsequentes per seditionem excitatam, & Bernardum Archiepiscopum Toletanum extra diœcesim exulare per biennium esse coactum. Quâ occasione captata, versipellis ille Burdinus Episcopus Bracarensis, quem ab eodem Bernardo è Gallia ductum vidimus Toletum, Romam veniens, oblata Paschali pecunia petiit in Bernardi locum intrudi, sed cum execratione reiectus, posteà Henricum Germaniæ Regem adiit, quẽ Paschali iam cœpisse aduersari intellexisset; eumque calcaribus per abrupta impellens, homo vaferrimus, ad insinuandum se Principibus audacissimus, & ad decipiendum aptissimus, haud quieuit quousque illius nisibus Apostolicum thronum inuasit. Quomodò autem, suo loco dicturi sumus.

[a] Ap. Io[illegible]. Marcian. l. [illegible] 8.

BVRDINVS SIMONIACVS OMNIVM MALORVM AVCTOR.

II. Hoc eodem anno ex hac vita ad æternam gloriam transierunt [b] SS. Anselmus Archiepiscopus Cantuariensis, & Hugo Abbas Cluniacensis; ille vndecimo, iste tertio Calẽdas Maij; vterque ætate admodùm prouectus: quorum labores pro defensione Ecclesiæ sanctæ susceptos sæpè superiùs memorari contigit. Vtinam verò sicut Anselmus sua & Hugo suum habuisset Edinerum, qui res ab eo gestas accuratiùs scripsisset: quas mea sententia qui scripsit Hugo [c] monachus vix attigisse dicendus est. Quòd autem

[b] Edm. in Vit. Anselm ap. Sur. 21. April. Sigeb. in Chron.
OBITVS SS. ANSELMI CANTVAR. ET HVGONIS CLVNIACENS.
[c] Extat ap. Sur. 29. April.

in

in fine ipsius Vitæ fit mentio visionis de eius transitu, diuinitùs ostensæ S.Godefredo Episcopo Ambianensi, dum Romam pergeret; pariter ex iis insinuatur, hoc ipso anno eiusdem Godefredi contigisse aduentum in Vrbem: cùm videlicèt (vt eius Vitæ fidelissimè scripta habent [d] Acta) celebrata *Rhemis* frequenti *Synodo*, inter alia illic gesta idem Godefredus redarguit falsitatis diploma Apostolicum, quod ad suam ipsorum exemptionem à subiectione Episcopi Ambianensis, subripuerant monachi cœnobij S.Vdalrici. Quâ de causâ ipse Romam se conferens, & à Paschale Papa, post cognitam ipsius sanctitatem atque prudentiam, magno honore habitus, obtinuit ab eo quæ petiit.

[d] *Vit. Godef. lib. 1. cap. 11. & c. ap. Sur. 8. Nouemb.*

CONCIL. RHEM.

IESV CHRISTI
AN. 1110.
PASCHALIS II.
AN. 11.
ALEXII COMN.
AN. 30.

I.

HENR. REX IN ITAL. VENIT.

ANNO Christi millesimo centesimo decimo, Indictione tertiâ, Henricus Rex Germaniæ cum ingenti exercitu in Italiam veniens coronam Imperij suscepturus, insignem legationem præmisit ad Paschalem Papam, quâ se fidelem, filiumq; profiteretur esse velle S. Petri. Cùm intereà nonnullas vrbes ei resistentes expugnans, in Tusciam venit, & Natale Domini Florentiæ celebrauit. Testatur ista Domnizo in vita Mathildis. Petrus [a] verò diaconus Cassinensis de eodẽ Henrici aduentu agens, ampliùs narrat subsidia à Paschale Papa ad anteuertendam imminentem cladem sub pacis inuolucro tectam, tum à Northmannis ac Longobardis, tum ab ipsis Romanorum proceribus postulata; itémque pacta conuenta tam Romæ in porticu S Petri, quàm apud Sutrium inter Legatos Paschalis atque Henrici, antequàm iste se in Vrbem infunderet, nimirũ ex parte Regis, pro securitate Pontificis, & libertate Ecclesiarum, ac restitutione & conseruatione iurium ac possessionum ad eas pertinentium, itemque pro renuntiatione Inuestiturarum; & ex parte Pontificis, pro corona Imperij, & Regalibus prędecessorum Imperatorum, Regi concedendis. Quæ cuncta idem Petrus recitat ex scripto tunc eâ de re confecto, quod hactenùs extat: agitque de iisdem breuiter Vrspergensis. Quid verò posteà fieri contigerit, dicetur anno sequenti

[a] *Petr. diac. lib. 4. c. 37. & S. Ap. Bar. hoc an. & seqq.*

PACTA CONVENTA INTER PASCHAL. PP. ET REG.

II.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno auctoritate Paschalis Papæ, id agentis per Legatum suum, Bethlehem [b] erecta est in sedem Episcopalem, & à Balduino Rege doté accepit.

[b] *Vid. Tyr. l. 11. c. 12.*

IESV CHRISTI
AN. 1111.
PASCHALIS II.
AN. 12.
HENRICI IV. 1.
ALEXII COMN. 31.

I.

ANNO Christi millesimo centesimo vndecimo, Indictione quartâ, post repetita inter Legatos Paschalis Papæ & Henrici Regis pacta conuenta, de quibus dictum est anno superiori; eademque tum ab ipso Rege, tum ex parte Paschalis a Petro Leonis (fuit iste nobilissimus ciuis Romanus, à patris nomine sic appellatus, vnde & origo familiæ Petri Leonis dictæ) iuramento firmata: idem Rex Henricus pridie Idus Februarij Romam solẽniter ingressus est, receptus extra Vrbem à populo, in porta à Clero, & ad superiores gradus S. Petri ab ipso Paschale & Episcopis ac Cardinalibus. Qui post pedum Pontificis oscula, & mutuum amborum complexum, dexteram Pontificis ex more [a] tenens, basilicam ingressus, cùm à Pontifice solicitaretur de adimpletione pactorum conuẽtorum, & in particulari de non se immiscendo Inuestituris Ecclesiarũ, ille dolos suos & fraudes detegens, non solùm id denegauit, sed & eumdem Pontificem, ipsum aliter coronare recusantem, cum Cardinalibus, & magnâ clericorum ac ciuium Romanorum multitudine, captiuum sub militari custodia detinuit; pluresque ex iis qui obuiam ei cum floribus & palmis exierant, partim cædi, partim spoliari & vinciri iussit. Vnde Romani in furorem versi, mox cunctos Germanos per Vrbem dispersos ceciderũt; deinde verò (hortante eos maximè Ioanne Cardinale Episcopo Tusculano, qui sub plebeio habitu vnà cum Leone Ostiensi manus Henrici euaserat) repetitis cum exercitu qui extra Vrbem erat, acrioribus pugnis, quarum vnâ & ipse Henricus equo deiectus, atque in faciem vulneratus, vix necem euasit, ipsum inde abscedere coëgerunt.

HENR. REX INGRESSVS IN VRBEM.

[a] *De hoc more, vide suprà an. 774. post num. 1.*

PASCH. PP. CAPTIVVS DETINETVR.

II.

Qui quidem Paschalem vestibus Pontificalibus exutum, cum aliis captiuis vinctum abducens, apud castrum quoddam in Sabinis arctissimâ custodiâ sexaginta & vnum dies detinuit; nullis valens minis, aut malis eius flectere constãtiam, qua vitam ipsam conseruationi iurium Ecclesiæ postponebat. Donec propositis eidem Pontifici ab iisdem ipsis qui ei adhærebant, reliquorum captiuorum calamitatibus, atq; Vrbis periculo quæ ab Henrico continuis incursionibus infestabatur, necnon grauissimo schismatis scandalo quod vniuersæ Ecclesiæ imminebat; idem victus tandem suorum lacrymis, iuramento promisit numquam se Henricum de Inuestituris Ecclesiarum inquietaturum, aut eum excommunicatione perculsurum: idémque ceteri Episcopi & Cardinales qui cum eo captiui detinebãtur, compulsi sunt iurare. Denique priuilegio scripto ab eo extorto, eidem Henrico cõcessit, Episcopos & Abbates regni sui canonicè tamen, & absque vi atque simonia electos) per annulum & virgam inuestire; & vt electi, licèt canonicè à Clero & populo, non aliter quàm præuia inuestitura regia consecrarẽtur. Post quę ad basilicam S. Petri deductus illic HENRICVM coronauit in Imperatorem eius nominis Quartum, portis omnibus Vrbis obseratis, ne quis ciuium eò adueniret. Vbi rursùm cùm in Missa ad Hostię confractionem venisset, partem ipse sumens, alteramque Imperatori tradens, obseruationem superioris concessionis promisit. Tandémque ab Imperatore ad castra remeante liber cum suis ad Vrbem dimissus, ingenti populi exultatione receptus est. Quod contigit ipsa die Iduum Aprilis huius Indictionis quartæ. Hæc autem omnia fusiùs narrantur

QVAE PER VIM HENRICVS EXTORSERIT A PASCH.

HENR. CORONATVR IMP.

tum

tum à Petro [b] diacono Cassinensi, tum in Actis Vitę Paschalis, aliisque ea de re specialiter conscriptis ab auctore qui aderat, quæ asseruantur, in Bibliotheca Vaticana; itemque in aliis antiquis monumentis, in Notis Iureti ad Iuonis [c] epistolas. Sed & eiusdem temporis clarus scriptor, idemque Notarius Imperatoris, Gotfridus [cc] Viterbiensis descripsit omnia metro, historicè tamen etsi poëticè; simulque attexuit, quibus se pars vtraque in eiusmodi quæ tunc versabantur, disceptationibus, tueretur rationibus.

[b] Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 38. & seqq.

[c] Iuo ep. 236.

[cc] Gotfr. Viterb. Chron. par. 17.

III. De iisdem quoque agens Otto [d] Frisingensis, & ipse eiusdem temporis scriptor, laudat insuper Constantiam Conradi Archiepiscopi Iuauensis (dicta est ista ciuitas alio nomine Salzburgum) qui cum Rege venerat: cui tantum sacrilegium detestanti (inquit Otto) cùm quidam ex ministris Regis gladio euaginato mortem interminaretur; ipse iugulum præbuit, malens si minas ille ad effectum perducere voluisset, temporalem vitam finire, quàm tanti piaculi scelus dissimulare. Quanta verò ab hoc anno, & ea ea causa, eumdē S. Conradum secuta fuerint mala ab odio Imperatoris, eiusque fautorū, narratur in Actis S. Gebehardi eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopi: quæ si legeris, miraberis antiquas latebras S. Athanasij æquatas, dum ad perquirendum Conradum omnimodam cuncti perhiberent industriam: qui tandē post nouem annos, pace reddita Ecclesiæ, ad suam honorificè reductus est sedem. Cæterùm in harum narratione miseriarum; ridendus planè Vrspergensis Abbas, qui inter omnes huius temporis scriptores hoc sacrilegium damnātes, ob priuatum erga Henricum affectum illud conuertere nititur in pietatem; comparās Henricum Patriarchæ Iacob [e], quòd sicut ille detinuit Angelum, & non dimisit, nisi benediceretur ab eo, ita iste Paschalem Papam tenuerit, detinueritque sanctè, piéque, quovsque ab eo quam petebat benedictionem acceperit. Addit verò, dum adhuc Henricus Paschalem detineret, accepisse ab eo facultatem sepeliendi in Ecclesia Henricum parentem suum, parētandique Catholicè, quòd sacerdotes Germaniæ testati essent, eum peccatorum suorum pœnitentem obiisse, quod quidē alioqui testatur Petrus [f] diaconus, id ei paulò antè penitùs denegasse Paschalem, quòd sanctarum Scripturarum obsisteret auctoritas, diuinorumque miraculorum reuerentia prohibere: Ipsos enim Martyres iam in cælestibus positos terribiliter iussisse, vt sceleratorum cadauera de suis basilicis eiicerentur.

[d] Otto Frising. l. 7. c. 14.

CONRADI EPISC. CONSTANTIA.

SACRILEGIVM HENR. RELIGIONI ASCRIBATVR.

[e] Gen. 32.

[f] Petr. diac. lib. 4. cap. 38. Ap. Baron. an. super.

IV. Sed quod ad pacta Paschalis & Henrici pertinet; graui isto vulnere in capite accepto, Catholica vbique Ecclesia concussa est. Et quæ eidem capiti iuncta erant proximè membra, S. R. Ecclesiæ Cardinales; quos Paschalis in Vrbem cum suis reuersus illic inuenit, valdè improbantes quod Henrico concesserat; licèt & ipse, & cæteri Cardinales qui cum eo captiui fuerant pro vtilitate publicâ factum excusarent; tamen cùm paulò pòst ab Vrbe Campaniam versùs recessisset, iidem seorsùm Romæ conuenientes in vnum simul cum Ioanne Cardinale Episcopo Tusculano, confirmarunt quæ à Gregorio VII. & Vrbano II. Pontificibus contra laicorum Inuestituras statuta pluribus Conciliis essent, nihilque roboris obtinere decreuēre, quicquid aduersùs ea ab ipso Paschale quonis prætextu actum fuisset. Quod vbi audisset Paschalis literas [ff] ad eos Tarracinā dedit, quibus interim eos leniter redarguens, promisit tamen se emendaturum quod egerat; prudenter admodùm occurrens schismati, quod inchoari iam videbatur. Sed & iisdem fermè diebus, eādemque de causā, alia habita est inter eumdem Paschalem & S. Brunonem Signinum Episcopum, non ita pridē electum quoq; monasterij Cassinensis Abbatem, concertatio, quæ à Petro [g] diacono describitur. Vnde & idem Bruno prohibitus à Paschali vltrà simul Episcopus esse & Abbas, frustrà eum retinere conantibus monachis, ad Episcopatum suum rediit; & post aliquot annos sancto fine quieuit, miraculis post obitum clarus.

DISSIDIA IN ECCLESIA, CAVSA PASCH. PP.

[ff] Rec. Bar. Ann. Tom. XII hoc an. ex cod. Vat.

ALTERCATIO INTER BRVN ET PASCH.

[g] Petr. diac. lib. 4. c. 44.

V. Quod verò ad Paschalem spectat; sic ipse comparatus erat, vt quod fecerat excusaret potiùs quàm defenderet. Verùm in eos constanter egit qui sibi eiusmodi iudicium aduersùs Summum Pontificem sumerent. Ipsum autem non solùm defendisse quod perperàm, licèt inuitus & cogente necessitate commisisset, sed & improbasse, & literis ad vniuersum Catholicum orbem scriptis denuò prohibuisse quod & ipse olim, & ante ipsum Gregorius & Vrbanus damnassent ac prohibuissent, cōstat ex pistola, quæ aduc extat [h] eo argumento missa ad Guidonem Archiepiscopum Viennensem Apostolicæ Sedis Legatum, aliáque ad Gerardum Episcopum Engolismensem itidem Sedis Apostolicæ Legatum; quarum fit mentio in literis à Synodo Viennensi redditis ad eumdem Paschalem anno sequenti: meminitque earumdem Iuo [i] Carnotensis ad Henricum Abbatem Angeliacensem, & Ioannem Archiepiscopum Lugdunensem, apud quos ipse spiritu charitatis Paschalē excusare laborauit, cùm præcipuè Ioannes zelo offensæ Ecclesiæ æstuās, inflictum capiti vulnus haud eiusmodi esse putaret, vt leni olei posset vnctione curari; maximè cùm res esset agenda aduersùs sacrilegum furore flagrantem adolescentem Imperatorem, & alios Principes id ipsum præsumentes.

[h] Rec. Iuret. in Not. ad Iuon. Epist.

[i] Iuon. epist. 135. 236.

IVO CARNOT. EXCVSAT PASCH.

VI. Quamobrem cùm idem Ioannes ad hoc omnium sibi subiectorum Episcoporum conuocandum esse Concilium putasset; ad eumdem Iuonem ire recusantem, & in Paschalis (vt diximus) excusationem multa afferentem, præclaram rescribens epistolā [k], asserta ab illo multa refellit, & inter alia quod dixisset Reges & Imperatores non posse ab Episcopis condemnari aut iudicari. Sed & quòd negasset actum inuestiēdi à laicis vsurpatum, hæresim dici debere, respondet egregiè Ioannes, licèt id propriè nō sit hæresis, asserere tamen ac defendere fieri debere, indubitatam esse hæresim. Quo etiā sensu reperiuntur esse locuti sancti Pontifices, & alij qui inuestituras hæresim vocarunt. Huic autē assertioni cùm Paschalis & verbis & scriptis semper aduersatus fuerit, procul abest vt hæreticus dici potuerit, quamuis inuestituras ex causā concesserit. Porrò Iuonem acquieuisse scriptis Ioannis, inde sumimus argumentum, quòd cùm in fine suæ epistolæ Ioannes illum ad responsionem prouocasset, ipse non solùm nihil respōdisse reperitur, sed & (quod in aliis hactenùs non fecisset) ipsam Ioannis epistolam cum suis consuit, indicans dignam æternā memoriā.

[k] Ap. Iuon. ep. 239.

INVESTITVRAS LAICOR. DEFENDERE, HÆRESIS EST.

[De qua quæstione vide Gretſ. lib. 2. Defensionis Apologiæ Baronianæ, contra Gold. replic. cap. 23. vnde multam haurias lucem iis quæ hoc an. dicuntur à Baronio.]

VII. Ex his autem planè satis apparet; sicut Romæ,

CONON. CARD LEG. MVLTIS CONCIL. EXCOMMVNICAT. HENR.

ita & fuisse in prouinciis altercatum: aliis pro Paschalis excusatione laborantibus, aliis ex aduerso surgentibus non tam in Paschalem, qui & ipse detestabatur quod fecerat, quàm aduersùs Regem Henricum, quem excommunicandum esse clamarent. Quod & annis sequentibus factum videbimus in diuersis prouinciis: & hoc ipso anno fortiter aggressus est *Cuno*, siue Conon Cardinalis Episcopus Prænestinus, Legatione Apostolicæ Sedis in Oriente fungens: qui audito Henrici sacrilegio, conuocatâ mox *Ierosolymis Synodo*, eumdem excommunicauit; & confestim aduolans in Occidentem, eodemque Legationis munere circumquaque prouincias lustrans collectis in Græcia, Hungaria, Saxonia, Lotharingia, & Francia *Synodis*, vbiq; eamdem excommunicationis sententiam repetiuit, vt de his constat ex Actis vltimi sub Paschale celebrati generalis Concilij Lateranensis[l], in quo omnia Conon voluit per eumdem Pontificem confirmari. Sed de eo rursùm inferiùs: quem quidem auctor Appendicis[m] ad Sigebertum, ex eremo prouectum asserit.

[l] *Vrsperg. an. Dom.* 1116.

[m] *Append. ad Sigeb. an.* 1114.

VIII

Hoc eodem anno (vt habet Chronicon Romua'di Archiepiscopi Salernitani, & indicat Petrus[n] diaconus) defunctus est Boamundus Princeps laudatissimus, in his præsertim quæ spectant ad fortitudinem militarem; sepultúsq; est Canusiæ in Apulia in Ecclesia S. Sabini. Cui successit filius item Boamundus nuncupatus, sed non ita felix, sicut nec fortis, de quo consule Willelmum Tyrium. Quo etiam auctore[o] [illegible]nstat, hoc eodem anno, mense Aprili cap[illegible]m fuisse à Balduino Ierosolymorum Rege Berytum. & mense Decembri Sydonem adiumento Danorum & Noruergiæ Regis classis.

[n] *Petr. diac. Chron. Casin. l. 4. c. 11.*

[o] *Tyr. lib. 11. c. 13. 14.*

IX.

MIRACVLVM DE CERTITVDINE RESVRRECTIONIS.

Eodem anno refert Rupertus[p] Abbas Tuitiensis famâ celebris, accidisse in monasterio S. Laurentij in monte Leodij, ipso sancto Paschæ Sabbato; dum officium matutinum celebraretur, insigne miraculum; quo vni ex monachis sæpiùs admirari solito (licèt de rei veritate minimè dubitanti) quomodò verum Domini corpus clauso resurgere monumento, clausísque potuisset ianuis ingredi ad discipulos repentè cingulum quo firmiter substrictus erat, ante pedes illius exiliit, non soluto nodo, neque circum crura, pedesque descendens; eaque de re mirum in modum stupêti monacho vox tamquam sibilus auræ tenuis facta fuit, dicens;

Sic potuit clauso Christus prodire sepulchro.

[p] *Rupert. de diuin. Off. l. 8. c. 4.*

Narrat istud (vt dixi) *Rupertus* in commentario quem eodem tempore scribebat de Diuinis Officiis, monasticam & ipse in eodem cœnobio tunc agens vitam sub Berengero, siue Berengario Abbate: quo moriente, ab eodem protectioni commendatus Cunonis Abbatis Sigebergensis à persecutione inuidorum Fratrum, cœpit sub eo scriptos à se edere Commentarios, Felix progressus, sed non inoffenso penitùs pede; dum in errorem impegit, quo asseruit[q] in Eucharistiâ ita inesse verè ipsum integrum corpus & sanguinem CHRISTI, vt tamen substantia ipsa panis & vini etiam integra remaneret. Suas verò lucubrationes numerat ipse in epistola nuncupatoria ad eumdem Cunonem iam creatum Episcopum Ratisponensem, conscriptâ vltimo loco, cùm primitias laboris sui diutiùs apud se retentas eidem dedicat, libros hoc anno scriptos de Diuinis Officiis.

RVPERTI ERROR DE EVCHAR.

[q] *Idem in Exod. lib. 2 cap 10. in fine & vide Bellarm. lib. de Script. Eccl. in Rup. & l. 3. de Sacram. Euch c. 11. & 15.*

IESV CHRISTI
AN. 1112.
PASCHALIS II.
AN. 23.
HENR. IV. 2.
ALEXII COMN. 32.

I.

CONCIL. ROM. IN CAVSA HENR. IMP.

ANNO Christi millesimo centesimo duodecimo, Indictione quintâ, Paschalis Papa ad instaurandum graue damnum illatum Ecclesiæ; scandalumque curandum quod intulisset vbique Fidelibus generale CONCILIVM *Romæ* in basilica Lateranensi celebrauit. Quod quidem hoc anno habitum esse, (non vt in quibusdam codicibus legitur, sequêti) Vrspergensis testatur, & indicat Petrus[a] diaconus; redditurque indubitatum ex Actis Concilij Viennensis habiti hoc pariter anno mense Septembri, dum in eis mentio habetur huius Lateranensis mense Martio celebrati. Interfuerunt autem cum ipso Paschale Archiepiscopi duodecim, Episcopi centum quatuordecim, presbyteri Cardinales quindecim & diaconi Cardinales octo, Abbates plures, & clericorum diuersi ordinis innumera multitudo; vt habetur in Synodi Actis quæ extant, quæque Nicolaus Aragonius in suum etiam transtulit codicem in Vita Paschalis.

[a] *Petr. diac. l. 4. c. 47.*

II.

PASCH. PP. RECVSAT DAMNARE HENR.

Porrò in eâ Synodo primùm confirmata est sententia aduersùs Gulbertinos, qui referrentur quasi ex permissione Paschalis interdicta officia celebrare. Deinde narrauit idê Pontifex, quomodo vi & necessitate coactus cum Henrico transegisset; declarans tamen propter iuramentum tunc ei præstitum, numquam se illum excômunicaturum, aut de Inuestituris inquietaturum: cęterùm priuilegium ab eodem extortum, corrigendum quidem esse tamquam pranè factum, sed correctionis eius modum iudicio se Synodi relinquere. Ac ne quis de fide ipsius dubitaret, professionem Catholicæ fidei coram omnibus edidit. Post quæ secuta est Synodi sententia, recitâte illam Gerardo Episcopo Engolismensi; quâ priuilegium illud à Paschale per vim extortum, quod & *Priuilegium* potiùs dici debere iudicatum) penitùs damnatum est, & irritum declaratum, quòd esset contra Spiritum S. & canonicam institutionem. Sed præter ista, Gotfridus[b] Viterbiensis Notarius Imperatoris versibus suis tradidit, in eodem Concilio Paschalem Papam se abdicasse, mitrâ & manto depositis; sed à Patribus monitum ea resumere: priuilegium quoque combustum fuisse, atque in ipsum Imperatorem, eiusque sequaces, excommunicationis sententiam latam, & vbique promulgatam esse.

SYNODVS PRIVILEGIVM HENR. RESCINDIT, IPSVMQVE HENRICVM EXCOMMVN.

[b] *Godef. Viterb. Chron. part. 17.*

III.

RENOVATVR CONTRA PASCHALEM MVRMVR

Ac licèt hæc stabilita videri potuissent; tamen haud est sopita discordia, quod videlicèt ipse Paschalis noluerit Henricum excommunicare; nec concessas ei inuestituras reuocare, ipsúmq; prauum priuilegium per Concilium potiùs quàm per se ipsum damnari permiserit. Imò ex eo quòd amicitiam cum Imperatore retinuerit, eumdemque literis coluerit; exulcerauit animos Orthodoxorum, pro libertate Ecclesiæ æstuantium. Inter quos Guido Archiepiscopus Viennensis, qui fuit posteà Callistus Papa, tunc autem Legatus erat Apostolicæ Sedis, habitâ,

hoc

CONCIL. VIENN. CONTRA HENR.

hoc ipso anno, decimoseptimo Calendas Octobris, *Vienna* SYNODO, de communi Patrum consensu, (laicorum Inuestituras hæresim esse iudicauit, de cuiusmodi locatione iam dictum est anno superiori) priuilegiumque de illis à Paschate extortum irritum declarauit, atque ipsum Henricum excommunicauit; deque omnibus certiorem per literas Paschalem faciens, eadem ab eo auctoritate Apostolicâ solemniter confirmari petiuit; hortans interim illum, vt quòd aduenissent ad eamdem Synodum Legati Henrici, literas pacis & amicitiæ ab ipso Paschali etiam post Concilium Lateranense scriptas proferentes; deinceps ab eius excommunicatione abstineret. Porrò interfuit inter alios Episcopos huic Synodo Viennensi, imò & præfuit pro Guidone Archiepiscopo & Legato, (quòd impeditioris esset linguæ) S. Godefredus Episcopus Ambianensis, vt eius Vitæ Acta testantur. Itémque interfuit S. Hugo Episcopus Gratianopolitanus, (inquit Guido Abbas Carthusiæ in Vita ipsius) qui præ cunctis, vt Henricus excommunicaretur effecit.

IV. PASCH. PP. SUGILLATUR.

Sic igitur Paschalis Papa, qui hactenùs summâ gloriâ Pontificatum Vniuersalis Ecclesiæ administrasset, ab anno superiori, quo ea quæ vidimus perpetrauit, Apostolicæ constantiæ succisis neruis visus est languescere, cùm nec tot vndique stimulis agitatus, in Henricum sacrilegum insurrexerit, nimis tenax præstiti, licèt per vim & metum iuramenti. Sicut etiam quòd eiusdem vsum amicitiæ retinuerit, & ex aduerso vndique magno animo pro libertate Ecclesiæ insurgentes Patres represserit, magnam sibi notam inussit. Nam & quod ad petitam Viennensis Concilij confirmationem spectat; eam diutiùs distulit: vixque impulsu Cunonis Cardinalis Prænestini, post annos quatuor in alio Lateranensi Concilio confirmauit omnia quæ per Legatos gesta essēt, nominatim verò per eumdem Guidonem Viennensem. Summam verò laudem sibi pepererunt Cardinales, atque Legati, cum cæteris, qui per tot annos ita se prudenter gesserunt, vt nec vllum conflari schisma, nec tamen in Ecclesia adeò immane scelus inultum relinqui passi sint in perpetuam Apostolicæ Sedis ignominiam. Ita diuinâ prouidentiâ in eidem sacrosancta Sede dispensante, vt cùm languescit caput, membra ad defensionem fortiùs roborentur.

V. CANCELLARIUS IMP. AB HOSTE IN DEFENSOREM ECCL. CONVERSUS.

Quin etiã illud mirabilius operatus est Deus, vt & ipsi eiusdem Sedis hostes, qui tantorum malorum auctores extitissent, aduersùs Imperatorem pro ea steterint. Cùm videlicèt ille ipse Imperatoris Cancellarius Albertus, siue Adalbertus, cuius potissimùm suggestione tot tantáque indigna Imperator perpetrauerat, accepto in mercedem impietatis anno superiori Archiepiscopatu Moguntino, mutatus mox in virum alterum, & commotus promulgatione anathematis à Guidone Viennensi in Imperatorem vibrati; veritatem seriò propugnare, & imprimis contra ipsum Imperatorem pugnare aggressus est: nec destitit aliquando, quamuis extrema quæque pati coactus, donec victoriam de recuperata libertate sancta Ecclesia fuerit consecuta. Cuius quidem res per singulos fermè annos gestas recensens Vrspergensis huius temporis historicus, (quamuis fauens Henrico, ipsumque Albertum sugillans vt Imperatorem infidum) præsenti ipsum anno docet fuisse in carcerem detrusum, ibique triennio vsque ad vltimum ferè spiritum cruciatum: de cuius liberatione dicetur suo loco.

VI. ALEXII IMP. LEGATIO AD ROM. PRO SEDE APOS.

Præter hæc autem, ad acerbissimum Ecclesiæ Romanæ casum, cuius fama & ipsam quoque peruasit Orientem permotis eius æmulis, ac insuper aduersariis; eorum præcipuus, Imperator Alexius (vt auctor est Petrus [c] diaconus) nobilem hoc anno misit ad Romanos Legationem, quà eis condoleret de iniuriis Pontifici & Vrbi illatis, simúlque eos laudaret de virtute quà Henrico obstitissent, atque adeò significaret, si eorum animi in ipsum Alexium propésiores essēt, velle vel se, vel Ioannem filium suum iuxta morem priscorum fidelium Imperatorum à Summo Pontifice Romæ coronam Imperij sumere. Cui Romanos annuisse, & misisse Constantinopolim ex suis ferè sexcentos ad Imperatorem deducendum, idem Petrus ait. Verùm ista omnia in auras inanes euanuêre; quæ aliquo prætextu visa sunt fuisse tentata sub eiusmodi insuetæ legationis inuolucro.

[c] Petr. diac. l. 4. c. 48.

VII.

Hoc eodem anno defuncto Gibelino Patriarcha Ierosolymitano, in eius locum electus est *Arnulphus* eius Ecclesiæ Archidiaconus, de quo superiùs; cuius detestabiles mores, operaque nequissima, Willelmus Tyrius [d] narrat. Mortuus est quoque eodem anno Tancredus Princeps Antiochiæ insignis armis, sed præstantior pietate; qui habuit Rogerium successorem, & moplanè degenerem.

[d] Tyr. lib. 11. cap. 15. 18. 19.

IESV CHRISTI
AN. 1113.
PASCHALIS II.
AN. 14.
HENRICI IV. 3.
ALEXII COMN. 33.

I. CONCIL. BENEVENT.

ANNO Christi millesimo centesimo, decimo tertio, Indictione sextâ, Paschalis Papa pergens Beneuentum, *Synodo* celebrata quæstiones prouinciales, & alia Iudicialia definiuit, de quibus agit Petrus diaconus.

II.

Eodémque anno [a] Balduinus Rex Ierosolymorum, viuente adhuc primâ coniuge duxit in vxorem Comitissam Siciliæ, quæ vxor fuerat Rogerij Comitis; agente id nequissimo Arnulpho Patriarchâ Ierosolymitano: cuiusmodi sceleribus infenso numine, res Christianorum cœperunt in deterius labi.

[a] Vid. Tyr. l. 11. c. 21.

III. THABORENSES MONACHI MARTYRES.

Hócque ipso anno [b] Turcæ qui Ierosolymam capturi aduenerant, re infectâ recedentes, monasterium Christianorũ in monte Thabor constitutum euerterunt, & monachos omnes occiderunt, quos quidem germina fuisse Cluniacensium, vitæque religiosæ obseruantissimos, constat ex epistola Petri [c] Cluniacensis ad eos scriptâ: quamobrem iure æstimare liceat, quot monachos cæsos, tot laureatos Martyres è monte Thabor assumptos in cœlum.

[b] In Append. Sigeb.
[c] Petr. Clun. 4. ep. 44.

IV. S. BERNARDUS CISTERC.

Hic insuper est annus, qui S. BERNARDI conuersione à sæculo ad Cistercienses extitit memorabilis; cùm ipse doctrinâ vitæ, exemplo, miraculis, Sanctorum fœcundâ subole magnoperè Ecclesiam Dei illustrauit. Quem quidem annos tunc natum fuisse viginti duos, ac secum

socios ampliùs quàm triginta Cistercium perduxisse, subq; Abbate Stephano collum suaui CHRISTI iugo submisisse; testatur Willelmus Abbas S. Theodorici, sancti viri sanctus collega in Vitæ ipsius primordiis.

IESV CHRISTI
AN. 1114.

PASCHALIS II.
AN. 15.

HENRICI IV. 4.
ALEXII COMN. 34.

I. CONC. CEPER. SVB PASCH. PP.

ANNO Christi millesimo centesimo decimoquarto, Indictione septimâ, Paschalis Papa *Ceperani* ad ripam fluminis Lyris SYNODVM habuit: in qua auditæ sunt querelæ Archiepiscopi Cosentini aduersùs Rogerium Siciliæ Comitem, quòd ab eo deiectus Archiepiscopatu, coactus fuisset monachus fieri Cassinensis: causam verò ex voluntate Paschalis dirimens Abbas Cassinensis, eumdem Archiepiscopũ ad pedes Pontificis vestes monasticas deponere iussit, liberumque dimisit. Sed & ibidẽ accusatus Landulphus Archiepiscopus Beneuentanus, nec se purgare valẽs, fugit Cassinum. Denique Paschalis Willelmum Ducem Apuliæ & Calabriæ cõstituit. Hęc de ea Synodo Petrus[a] diaconus. Quam quidem celebratam esse mense Octobri, traditur in Chronico Beneuentano ab auctore eiusdem temporis, Folcone, siue Falcone dicto, sinceta planè & integrâ fide conscripto, continente res gestas dumtaxat annorum viginti septem, nempe ab anno superiori vsque ad millesimum centesimum quadragesimum Redemptoris. De causâ verò Landulphi Archiepiscopi tradit aduersùs eum illic presentem in eodem Concilio prolatam esse depositionis sententiam, cùm ob alia multa, tum maximè quòd excitatâ Beneuenti ingenti populi seditione, palatium galeatus inuasisset, & Landulphum Comestabulum vrbis custodiæ præfectũ, virum fortissimum, & Paschali Papæ charissimum expulisset, ac vocatus à Paschale ad Curiam venire contempsisset. Verùm ipsum postea ab eodem Pontifice restitutum esse, testantur iidem Petrus & Falco.

a Petr diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 51.

II. RADVLPHVS CREAT. ARCHIEP. CANTVAR.

Hoc eodem anno, cùm iam quinquennio exacto vacationis Sedis Cantuariensis in Anglia, tandẽ post increpationes Paschalis Papæ, póstque multas Episcoporum diœcesanorum admonitiones, Rex Angliæ (qui post obitum S. Anselmi, bona illius Ecclesiæ in vsus sæculares vsurpauerat) consensisset, vt ei Archiepiscopus ordinaretur, electus est Radulphus Episcopus Roffensis, vir scientiâ & moribus clarus. Qui cùm pro accipiendo Pallio debuisset ipsemet ex maiorum instituto Romam venire; tamen partim corporis debilitate detentus, partim periculo itineris deterritus, legatũ ad Paschalem direxit Anselmum filium sororis S. Anselmi decessoris sui: per quem ei Paschalis Pallium transmisit, ad quod impetrandum interuenerant quoque literæ Iuonis[b] Carnotensis.

b Iuo ep. 252.

III. CONCIL. BELLOVACENSE SVB

Hoc item anno (vt habet Appendix ad Sigebertum) in ciuitate *Bellonacensi* in Gallia à Sedis Apostolicæ Legato Conone celebratum est CONCILIVM. Cuius quidem, sicut & aliorum paulò pòst apud *Suessiones & Rhemos* ab eodem Conone Cardinale habitorum, fit quoque mentio in Rebus[c] gestis S. Godefredi Episcopi Ambianensis, occasione ipsius ad Carthusienses secessûs, vt quietiùs Deo seruiret: cuius causâ in iisdem Synodis pertractatâ, iussus est Episcopatum repetere. Cæterùm in frequentibus huiusmodi Synodis, aduersùs Henricum Imp. anathema inclamatum esse, satis ostendunt ea quæ de eodem Conone dicta sunt superiùs. Ad quem in Gallia morantem datæ extant quatuor Iuonis[d] epistolæ: quibus cùm se infirmitate corporis grauatum, quòd eum non adeat, excuset, ipsæq; epistolæ ad finem codicis positæ inueniantur; haud diutiùs ipsum Iuonem superfuisse putandum est, nec excessisse tempora Paschalis Papæ. Nam post eum non Iuo, sed Gaufredus legatur fuisse Carnotensis Episcopus; ad quem extant epistolæ complures S. Bernardi.

CONONE LEGATO APOST.
c Vit. Godef. Ambian. l. 3. c. 9. & seq. ap. Sur. 8. Nouemb.

d Iuo ep. 267. 261. 275. 277.
IVONIS CARNOT. OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 1115.

PASCHALIS II.
AN. 15.

HENRICI IV. 5.
ALEXII COMN. 35.

I. TVMVLTVS IN VRBE OB PRAEFECTI OBITVM.

ANNO Christi millesimo centesimo decimoquinto, Indictione octauâ, ipsâ die Cœnæ Domini defuncto Petro, vrbis Pręfecto, eiusque filio à factiosis ciuibus, inscio Pontifice, in locum eius suffecto, turbarũ complurium ab iis manauit occasio: quibus vt occurreret Paschalis, plurimùm laborauit, agente pro ipso strenuè Petro Leonis, cui idem præfecturam Vrbis detulit. Quæ res gesta pluribus describitur ab eo qui aderat, Petro diacono Cardinale Bibliothecario in Vita Paschalis. Eodem verò anno idem Pontifex mense Augusto in Apuliam profectus, *Troiæ* CONCILIVM habuit, in quo definita sunt negotia quædam prouincialia; & mense Septembri Romam rediit: prout traditur in Chronico Beneuentano, ab auctore qui aderat; cùm hæc Petrus[a] diaconus refert in annum Domini millesimum centesimum decimum septimum.

CONCIL. TROIANVM SVB PASCH. PP.
a Petr diac. Chron. Cassin. lib. 4. c. 57.

II. MOGVNTINI IN IMP. INSVRGVNT PRO SVO ARCHIEP.

Hoc verò eodem anno, Catholicis magis ac magis in Germania inualescentibus, Moguntini in Henricum Imp. zelo iustitiæ insurgentes, coëgerunt dimittere liberum Adalbertum suum ipsorum Archiepiscopum; quem diu (vt audisti) arctissimâ custodiâ detinuerat, adeò vt exiens (inquit Vrspergẽsis) vix ossibus hæreret. Qui dimissus, vocato Dieterico Cardinale sedis Apostolicæ Legatione in Pannonia functo, cõsecrationẽ hactenùs dilatam ab eo suscepit in *Synodo Colonia* habita, instãte festo Natalis Domini in qua insuper promulgata est denuò excommunicatio in Henricum, & per eumdem Legatum recõciliati Apostolicę Sedi plures alij Germaniæ Antistites. Narrat ista Vrspergensis.

III. MATHILDIS COMITISSÆ OBITVS.

Hoc item anno, die vigesimaquartâ Iulij, defunctam esse Comitissam Mathildem, de qua sæpè superiùs, testis est Domnizo presbyter in eius Vita metro conscripta, cùm (vt ait) sex deciesque nouem vixisset annos. Quid autem actum de bonis eius, Ecclesiæ Romanæ relictis, ignoramus an possessionem eorum Paschalis

Papa

Papa adeptus sit. Nam Vrspergensis agens pariter hoc anno de ipsius obitu, ait directos ab Italia nuncios ad eius prædiorum terras amplissimas hæreditatio iure possidendas, Imperatorem inuitasse; qui anno sequenti eò se contulit.

IV. CONCIL. IEROSOL. IN CAVSA PATRIARCH.

Quod ad res pertinet Orientis; cùm accusationes plereque aduersùs Arnulphum Patriarcham Ierosolymitanum ad Paschalem Papam delatæ essent, misit ipse in Orientem Legatum, Arausicensem in Galliis Episcopum; qui *Concilio* celebrato Arnulphum deposuit. Hic verò Romam nauigans, adeò blanditiis verborum, & profusione munerum omnes circumuenit, vt restitutionem adeptus, Ierosolymam redierit; vbi eâdem viuendi licentiâ sedem occupauit, qui priùs expulsionem meruerat. Ista ex Vuillelmo [b] Tyrio.

[b] *Tyr. lib. 12. c. 16.*

IESV CHRISTI
AN. 1116.
PASCHALIS II.
AN. 17.
HENR. IV. 6.
ALEXII COMN. 36.

I. CONCIL. GENER. LATER. CONTRA HENR.

ANNO Christi millesimo centesimo, decimo sexto, Indictione nonâ, mense Martio celebrata est *Romæ* in basilica Lateranensi à Paschale Papa generalis SYNODVS ex diuersorum regnorum & prouinciarum Antistitibus & magnatibus; cuius Acta per singulos digesta dies Vrspergensis habet. Et quidem quod ad præcipuam eius celebrandæ causam pertinet; idem Paschalis publicè confessus culpam suam, priuilegium Henrico Imperatori de Inuestituris factum perpetuo anathemate damnauit, ipsasque laicas Inuestituras Ecclesiarum sub anathemate dantis & accipientis prohibuit. Et quãuis numquam adduci potuerit, vt ipsemet proprio ore Henricum nominatim excommunicaret, tamen ad instantiã Cononis Cardinalis Episcopi Prænestini, & Guidonis Archiepiscopi Viennensis, Apostolicæ Sedis Legatorum, à (quibus illatam in Henricum diuersis Conciliis excommunicationem vidimus) quicquid tum ipsi, tum cæteri vbique Legati, Apostolicæ Sedis auctoritate fecissent, approbauit & confirmauit, & quicquid damnasset, damnauit, quod idem & reliqui Patres Concilij præstiterunt. Actum insuper in eâdem Synodo de quibusdam controuersiis nonnullorum Episcoporum, quas idem Vrspergensis narrat. Iis verò (v[illegible]t) qui propter Concilium, & animarum suarum remedium Apostolorum Limina visitarent, qui de capitalibus pœnitentiam agerent, idem Pontifex quadraginta dierum pœnitentiam indulsit.

INDVLGENTIA CONCESSA.

II. DE CHRYSOLANI LEGAT. IN ORIENT. ET DISPVTAT. DE SPIR. S.

Porrò quod idem tradat Vrspergensis, *Grosolanum*, (ita enim vocat, quem alij *Chrysolanum*) Archiepiscopum Mediolanensem aliunde ad eam Ecclesiam gubernandam translatum, in eâdem Synodo iussum esse priorem Ecclesiam repetere; eius mentionis occasione agendum hîc est de illius in Orientem Legatione. Quòd enim vir esset (vt Tritbemij verbis vtar, licèt eum perperàm post Alexandrum Tertium collocet quẽ constat vixisse hoc tempore) in diuinis Scripturis eruditissimus, & in sęcularibus literis nobiliter doctus, Græcâ & Latinâ eloquentia insignis, opportunus, dignúsque iudicatus est, cui Paschalis Papa onus Legationis crederet ad Alexium Imperatorem, & vt puto, dedita opera ad conuincendos Græcos in quæstione de Spiritu sancto. Alexium enim fuisse Catholicum, pluribus docebitur in eius obitu. Cùm igitur Chrysolanus Constantinopolim venisset, siue hoc imprimis faciendum suscepisset, siue occasione aliqua aliter oblata, aduersùs Græcos coràm ipso Imp. disputationem instituit de Spiritu sancto, quem non sicut Latini, illi assererent de Patre, Filioq; procedere. Extatque [a] hactenùs ea Disputatio, siue Oratio (vt titulus habet) ad eumdem Imperatorem Alexium Comnenum: quod egregium viri doctissimi monumentum, cùm à Latinis prorsùs excidisset, Græcia vtcumque mutilum conseruauit, quod multùm præ manibus habuit, vt impugnaret. Etenim cõtra Chrysolanum Græci complures quasi indicto bello, structâ acie castra mouerũt. Interque alios quidam monachus Ioannes nuncupatus, & Nicolaus Methones, (de quibus Gennadius Scholarius in Apologia Concilij Florentini aduersùs literas circulares Marci Ephesini sæpiùs verba facit, eosque schismaticos, Photij discipulos, & Marci Ephesini doctores appellat:) necnon Eustratius Archiepiscopus Nicænus: quos omnes iisdem temporibus vixisse, ex eorum scriptis apertè constat, dum coràm cum Chrysolano egisse affirmant, vel ab aliis accepisse qui cum eo egissent. Scripsit quoq; aduersùs eum Blemmides cognomento Sapiens: quem tamen haud puto fuisse Nicephorum illum Blemmidem, nomine pariter Sapientiæ insignem: hunc enim Latinorum veram doctrinam sectatum potiùs quàm Græcorum leuitatem & errores, apparet ex Gregora [b]. Cæterùm ex omnibus Chrysolani scriptis quæ recensentur à Trithemio, vix illud aduersùs Græcos monimentum, idemque decurtatum superest.

[a] *Rec. Bar. Annal. Tom. XII. hoc an. ex Bib. Vallicell.*

[b] *Gregoras l. 3. c. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 1117.
PASCHALIS II.
AN. 18.
HENRICI IV. 7.
ALEXII COMN. 37.

I. HENR. IMP. IN VRBEM AIDIT.

ANNO Christi millesimo centesimo decimo septimo, Indictione decima, Paschalis Papa audito Henrici Imp. cum exercitu Romam versùs itinere, Beneuentum se recipit. Henricus autem, cùm hanc sui aduentûs causam prætexeret, vt quoniam in proxima Synodo Lateranẽsi denunciatus fuerat excommunicatus, ob idque collata in ipsum ab Ecclesiâ beneficia, exhibitaque officia nullius essent momenti, quæ per vim & metum extorta fuissent, ea cum pace susciperet à Pontifice libero: tamen re ipsâ maleuolum suum animum demonstrans, simulátque in Latium intrauit, iunctis sibi S.R.E. perduellibus, datâque eorum coryphæo Ptolemæo Comiti Tusculano filiâ suâ in vxorem, B. Petri fidelibus bellum indixit; captisque aliquibus castris quasi magna re gesta delato ipsi à populo Romano triumpho, Vrbem magno apparatu ingressus est; nullo tamen Episcopo, aut Catho-

CLERI ROM. MAGNANIMITAS.

lico ei occurrente: quinimmò cùm in basilica S. Petri coronari petiisset, respósum est, id Pontifice absente fieri non posse; magnâque insuper animi libertate, exprobrata sunt ei in faciem ab Ecclesia quæ Romæ erat, ipsius sacrilegia & rapinæ. Quapropter idem accito perdito illo Mauritio Burdino Bracarensi Archiepiscopo, de quo dictum est superiùs ad altare B. Gregorij ab eo coronari se fecit; & coactus seruore æstatis, ad loca frigidiora se recepit. Hæc ex Petro [a] diacono Cassinensi, & altero Petro [b] Cardinale Bibliothecario.

[a] Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 63. [b] Petr. Bibliot. in Vit. Pasch.

II.

Post hæc verò idem Henricus perterritus variis prodigiis, quæ hoc anno in Germania contigerunt, pro absolutione impetranda multùm laborauit. Erant autem ista territamenta, inter alia quòd sanctus Benno [c] Misnensis Episcopus; qui ante decem annos ex hac vita migrarat, multiplicitate miraculorũ, quæ ad sepulchrum eius edebantur, tamquam Ecclesiæ Sanctę vindex contra hæresim Henrici pugnaret; qui viuens quadraginta annis quibus sedit Episcopus aduersùs eamdem contra Henricum patrem indefesso labore certauerat. Terribilis namque post mortẽ est redditus Ecclesiæ hostibus, quòd ipsum tunc Imperatorem prouocans ad Dei iudicium moriens, traxerit paulò pòst certaturum secum ad diuinum tribunal; & quod eodem anno apparens post mortem Ottoni Marchioni Misnensi, à quo receperat alapam die quo viuens prædixerat Sanctus, idem ipse spiritu oris sui interfecerit impium; prout vitæ ipsius Acta testantur. His igitur prodigiis, & aliis (inquit Vrspergensis hoc anno) corde tenus sauciatus Henricus non cessauit legationes satisfactorias ad Apostolicam Sedem destinare: quas tamen constat minimè profecisse, excusante Pontifice, quòd licèt ipse ob iuramentum Regi præstitum haud illum excommunicare voluisset, tamen excommunicationem in eumdem à potioribus Ecclesiæ membris illatam, nonnisi ipsorum consilio dissoluere posset.

[c] Extant huius Acta ap. Sur. 3. Iun. S. BENNO POST OBITUM MIRACULIS PUGNAT ADVERSUS HENR.

HENR. PETIT ABSOLVI NE. OBTINET.

III.

CONCIL. IN APVL. SVB PASCH PP.

Celebrauit autem Paschalis Papa (vt auctor est Bibliothecarius) in partibus Apuliæ CONCILIVM: in quo excommunicatum fuisse prædictum Mauritium Bracarẽsem, testis est Gelasius qui Paschali successit, in epistola ad Gallos, de qua dicetur anno sequenti. Porrò Paschalem inde Anagniam se contulisse, ibique pene vsque ad mortem ægrotasse, recuperatâ verò sanitate, venisse Præneste, & ibi Natale Domini celebrasse, idem Bibliothecarius scribit.

IV.

[d] Malmesbur. de gest. Pontif. Angl. lib. 1.

DE LEGAT. SED. APOST. IN ANGL. MITTENDIS CONTROVERSIA.

Hoc item anno, quo Henricus Imp. secundò Romam venit, vt auctor est Willelmus [d] Malmesburiensis) contigit à Rege & Episcopis Angliæ magni ponderis legatio Radulphi Archiepiscopi Cantuariensis, & Hereberti Episcopi Norvvicensis, ad Paschalem Papam; occasione permotæ ibidẽ quæstionis ob Legatos Apostolicæ Sedis, sua, nõ quæ sunt IESV CHRISTI quærẽtes, & proximè ob Petrũ Leonis Cardinalem legatione ibi malè perfunctum; adeò vt Henricus Rex & Episcopi Angliæ prouocandum putauerint ad antiquum priuilegium S. Gregorij Papæ, quo Archiepiscopis Cantuariensibus indulsit fungi legatione Sedis Apostolicæ, obidq; dicerent haud alium in Angliam mittendũ esse Legatum. Porrò iidem Legati aduenientes Romam, nõ solùm ibi non inuenerunt Paschalem, qui (vt vidimus) secesserat Beneuentum, sed nec ad eum accedere potuerunt, quòd Imperator vias vndique obsedisset. Quapropter rem per internuncios agentes, literas ab eodem Pontifice ad Regem & Episcopos acceperunt, quibus generaliter declarauit, velle se in eo statu Ecclesiam esse Cantuariensem, vt authentica eius priuilegia, quæ à S. Gregorio per S. Augustinum suscepisset, & quibus S. Anselmus nuper defunctus eiusdem Ecclesiæ Archiepiscopus iure ac possessione legitima tenuisset, iuxta canonum sanctiones, nullis perturbationibus violarentur. Passi sunt autem præter ius scandalum ex Anglis nonnulli; quòd Papa quærẽs authentica priuilegiorum, ita negotiũ diuisisset infectum; perinde ac si in re tanta fuisset præcipitanda sententia, cùm præsertim in Legationibus in Angliam assiduè mittẽdis Sedes Apostolica antiquâ potiretur possessione. Vnde etiam nuper [e] electus Archiepiscopus Eboracensis Turstinus, siue Turstanus, cùm à Cantuariẽsi ex priuilegio Ecclesiæ suæ cogeretur ad professionẽ, & absq; iudicio fuisset à sua Ecclesia separatus; impulsu clericorum suorum Romam veniens, obtinuit ab eodem Paschali restitutionem, donec præsentibus vtrisque partibus ipse de earum iuribus cognosceret: cùm tamen aliàs (vt vidimus) Anselmi temporibus causam Cantuariẽsi adiudicasset contra Gerardum Eboracensem. Quæ verò hæc secuta fuerint, dicetur suo loco.

DE PRIVILEGIIS ECCLES. CANTVAR. QVID STATVERIT PASCHALIS.

[e] Malmesbur. ibid.

V.

[f] Petr. diac. lib. 4. c. 64. [g] Roger. Annal. Angl. hoc an.

TERRAEMOTVS PRODIGIA.

Eodem anno cùm ingens terræmotus vniuersam Italiam per plures dies quateret, inter admiranda quæ tunc accidisset tum petrus [f] diaconus Cassinensis, tum alij eiusdem temporis Scriptores narrant, in Longobardia (inquit Rogerius [g]) villa quædam prægrandis mota est repẽtè de statu proprio, & in alium locum longè remotum translata. Verum de his apud antiquos etiam Gentiles scriptores exempla reperire est. Illud prorsùs mirabile, quòd (vt idem auctor addit) cùm viri Mediolanenses Patriciæ dignitatis de Republica tractantes sub vnâ residerent turri, auribus omnium vox foris insonuit, vnum ex illis nomine vocans, & festinatò exire rogans; eoque tardante, persona quædam apparuit, quæ vocatum virum, vt egrederetur prece obtinuit; exeunte verò illo, turris repentè cecidit, & omnes qui ibi erant, oppressit. In quo quidem renouata quis non videat antiqua miracula, idq́ue illi simile, cùm Angelus [h] ne periret iustus cum iniquis, Loth illæsum cum suis eduxit Sodomis? Quibus discant homines, nonnisi ex diuina prouidentia, casu verò siue fato numquam in communibus cladibus hunc perire, illum ex insperato saluari.

[h] Gen. 19.

VI.

ORD. FONTIS EBRALDI ORIGO.

Hoc eodem anno mortuus asseritur eximiæ vir doctrinę & probitatis, *Robertus de Arbrassellis* Theologus Parisiẽsis, auctor insignis monasterij *Fontis Ebraldi* siti in diœcesi Pictauiẽsi, haud procul à Turonum Andegauorumq́ue finibus. Qui quidem (vt fertur) sanctis suis exhortationibus conuerso ad meliorum frugem Ebraldo quodam nobili iuuene, qui magna sicariorum manu adiacentes vias latrociniis infestabat; multisq́ue prætereà omnium generum hominibus ad despectionem sæculi, & austerioris vitæ leges subeundas permotis: ad eorum habitationem distincta iisdẽ in septis sua seorsim viris, virginibus, ægrotis, & mulieribus reliquis, monasteria condidit, regulasq́ue præscripsit. Vniuersæ verò Congregationi Abbatissam

VIRI RELIGIOSI SVBSVNT FEMINAE ABBATISSAE.

prępo

præposuit, quæ in omnes tum viros, tum feminas ius summum obtineret; statuens: vt viri sancti Ioannis Euangelistæ exemplo, virginibus seu mulieribus parêrent; & hæc vicissim B. Virginis exemplum sequêtes, Religiosos tamquam filios amplecterentur. Quemadmodùm etiam propagatis posteà huius Congregationis Conuentibus, & ea omnibus constituto Ordine, cuius caput esset idem monasterium Fontis Ebraldi; illum authenticis Bullis multi Pontifices approbantes, docuerunt ab illis verbis Christi [i], *Ecce filius tuus, Ecce mater tua*, instituti eius originem, rationemq; petitam esse. Statuit porrò Robertus, vt cùm Abbatissa quam crearat diem suum clauderet, ea illi succederet quam Religiosæ ipsæ suis suffragiis elegissent. Cæterùm & quamdiù permansit electionum vsus, & postquàm auctoritate Pontificis cõstitui Abbatissæ cœperunt, memorabiles semper Abbatissas Religiosæ sortitę sunt, vitę integritate quàm genere illustriores, tametsi pleræque Regum & Principum aut nobilissimorum, certè dynastarum filiæ fuerint: qualis hodiéque est *Eleonora de Borbonio*, amita Henrici Magni Christianissimi Francorum & Nauarræ Regis; quæ monasterium, in quo ducentę, præter Religiosos, Deo dicatæ moniales numerãtur, Ordinemque vniuersum moderatur magni pietatis, prudentiæ, sanctitatisq; apud omnes opinione. Sub Maria verò de Britannia, ipsâque procurante, facta fuit Ordinis reformatio iuxta Regulam S. Benedicti, & statuta Roberti institutoris, per Archiepiscopos Lugdunensem & Bituricensem, ad hoc specialiter à Xisto Papa IV. delegatos: quæ nunc etiam studiosè obseruatur. Cæterùm ferunt Robertum S. Bernardo familiarem fuisse: cuius etiam Petrus [k] Venerabilis Cluniacensis Abbas meminit magno præconio; (vt potè qui fuerit institutor matris suæ B. Raingardæ in vita spirituali, quæ viro defuncto, professa est monasticam regulam in Marciniacensi monasterio:) eiusdemque res præclarè gestas, post eius obitum, epitaphiu est prosecutus.

i *Ioan.* 19.

k *Petr. Cluniac.* 3. *ep.* 17.

[In Chron. Turon. Prædictum monasterium conditum ponitur anno millesimo centesimo paulò pòst Concilium Pictauiense eo anno celebratum & in Chron. ms. cœnobij S. Albini Andegauensis, Robertus Fontebraldensis fundator mortuus ponitur anno ante præsentem, nempe 1116. 3. Cal. Martij: vt quidem notauit Sirm. ad Goffrid. Mirúmque valdè, quod de ingenti sanctimonialium eius loci numero prodidit Sugerius Abbas S. Dionysij scribens pro illis ad Eugenium PP. III. annis nondum à conditu monasterij quinquaginta; nimirùm ferè vsque ad quatuor & quinque millia excreuisse.]

VII. Quod ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno mortuus est Nicolaus Nuaalon Patriarcha Constantinopolitanus, cùm sedisset annos viginti septem; vt testatur Zonaras, qui his erat præsens. Eius iussu restituta fuisse Acta sanctæ Parasceues, quæ Callicratiæ celebratur; testatur Theodorus [l] Balsamon, qui & eiusdem citat Synodalia [m] responsa: extantque [n] nonulla eius decreta ac Synodalis epistula continens rescriptũ Alexij Comneni Imperatoris. Successit autem in locum eius, vt idem Zonaras ait, vnus ex diaconorum ordine, patria Chalcedonensis, nomine *Theodorus*, quantum autem is sederit, in serie Græcã Constãtinopolitanorum Patriarcharum, quæ habet in codice iuris Orientalis, non legitur; sicut nec eius successorum, *Neophyto* inclusi, *Constantini*, & *Luca Chrysoberges*, quorum nec nominum quidem est aliqua mentio apud Nicetam Choniatem, vt planè diuinare conuincantur, qui texentes in Fastis seriem Constantinopolitanorum Patriarcharum, multis omissis, loca certa singulis quos recitant, tribuisse inueniuntur.

l *Theod. Balsam. in Syn. Trul. c.* 63.
m *In Syn. Carthag.* & *c.* 18. & *Nomoc. Phot. tit.* 13 *c.* 2. *in Concil. Antioch c.* 3.
n *Cod. Iur. Orient. l.* 3.

IESV CHRISTI
AN. 1118.
GELASII II.
AN. 1.
HENRICI IV. 8.
ALEXII COMN. 38.

I. ANNO Christi millesimo centesimo decimo octauo, Indictione vndecimâ, Paschalis Papa post Epiphaniam Præneste celebratam, dimissis Legatis Imperatoris Constantinopolitani quos ibidem susceperat, improuisè Romam adueniens ad liberandam basilicam S. Petri à manibus Ptolemæi Comitis Tusculani, & Abbatis Farfensis S. R. E. perduellium, biduóque post in lethalem infirmitatem decidens; monitis Patribus, vt in constantia fidei & sinceritate veritatis Deum sequerẽtur, & cauerent sibi ab impietate Guibertinorum & Teutonicorum, atque mutuæ inuicem dilectioni studerẽt; munitus more Christianorum sanctis Ecclesiæ sacramentis, ea hac vita migrauit; & solemni ritu ab ipsius Patribus delatus ad basilicam Lateranensem Saluatoris, ibi sepultus est vndecimo Calendas Februarij, cùm sedisset annos decem & octo, menses quinque, dies quatuor. Ista ex Bibliothecario: qui addit, cessasset Episcopatum eius diebus tribus. Inter alia verò quæ de ipso reperiuntur antiqua monimenta, extat [a] eius epistola data ad Pontium Abbatem Cluniacensem, magni illius S. Hugonis successorem de non porrigenda communione intincta, sed seorsùm in specie panis, & specie vini seorsùm: cùm subintroductus à quibusdam esset prauus vsus, (quem etiam auctor [b] Micrologi, qui sub Gregorio VII. claruit, reprehendit) vt pro complemento communionis, corpus Domini intinctum populo distribuerent. Porrò quòd nec sic reprehensus hic vsus cessaret, communionem sub vnâ tantum specie panis sancta frequentare posteà consueuit Ecclesia.

PASCH. PP. OBIIT VI.

a *Ret Bar. Tom. XII hoc an. ex ms. cod. Clun.*

DE COMMVNIONE INTINCTA NON PORRIGENDA.

b *Microl. cap.* 19.

II. Sed vt transeamus ad Paschalis successorem, (cuius quæ sequuntur in codice Vaticano Acta, scripta sunt à *Pandulpho*, subdiacono, qui omnibus præsens extitit) fuit is GELASIVS eius nominis Secundus; quem natione fuisse Campanum, patria Caietanum, Ioannem nomine nuncupatum, professione monachum Cassinensem, ordine diaconum S. R. E. Cardinalem tituli S. Mariæ in Cosmedin, munere Cancellarium, moribus probatissimum, omnes auctores affirmant, eumdemque irreprehensibiliter Paschali semper collaborasse, Vrspergensis tradit. Qui quidem cùm summo omnium consensu Cardinalium, aliorúmque qui ad electionem conuenerunt, in monasterio quod Palladium dicebatur, ipse inuitus & renitens in sede Pontificali locutus esset; hoc audiens (inquit Pandulphus) inimicus pacis Cencius Frangipanis (inhærebat iste factioni Henrici schismatici

GELAS. II. CREATVR PAPA.

A SCHISMAT. DEA PATSTR.

Imperatoris) more draconis immanissimi sibilans, currit, fores fregit, Ecclesiam furibundus introiit, Papam per gulam accepit, distraxit, pugnis ac calcibus percussit, & tamquam brutum animal intra limen Ecclesiæ acriter calcaribus cruentauit, per capillos & brachia detraxit, atque domum vsque deduxit, vbi eum catenauit & clausit. Similiter & Episcopi, Cardinales, atq; alij qui conuenerant, magnâ ex parte à satellitibus Cencij vincti sunt, aut de iumentis præcipitati, expoliati, & inauditis miseriis afflicti. Donec sparsâ tam horrendi sceleris famâ, conuenit in capitoliũ vniuersa ciuitas cum suis ducibus Catholicis, & ab eis Pontifex è manibus Frangipanis repetitus est, & in Lateranum solemni pompâ deductus.

III. Iamque secura tranquillitas videbatur, cùm ex improuiso allatum intempestâ nocte nuncium de aduentu Imperatoris ad porticum S. Petri, quę ab eius fautoribus detinebatur; eumdem Pontificem iam pene senio & infirmitate confectum, compulit aufugere cũ suis, & (quæ via securior videbatur) per Tyberim delabi in mare. Cùm verò aduectus in portũ, haud facultas daretur vlteriùs progredi ob sæuissimam maris & aeris tempestatem, nec iam in Portu consistere possent ob superuenientium Germanorum insultationem, tela venenata iacientium, & omnia dira minitantium quos sola nox & ira fluminis interpositi à captione Pontificis repellebãt, nec iam quid ampliùs consilij caperetur. esset: tunc *Hugo de Alatro* presbyter Cardinalis tituli SS. Apostolorum, (ipsius Pandulphi, qui hæc descripsit, & omnibus præsẽs extitit, auunculus) immensâ pietate vbiq; & semper laudibus celebranda ipsum Pontificem in collum suũ suscipiens, ad Castrum S. Pauli Ardeam sic de nocte portauit. Recedentibus verò Germanis, rursũ Pontifex mare ingressus, incolumis peruenit Caietam patriã suam: vbi paulò pòst conuenientibus plurimis Antistitibus & Proceribus, Cal. Martij presbyter ordinatus, & Pontifex cõsecratus est, qui tempore electionis suæ erat tantummodò diaconus. Ista ex Pandulpho.

INSIGNIS PIETAS CARD. DE ALATRO ERGA SVMMVM PONT.

IV. BVRDINI ANTIPAPÆ INTRVSIO.

Porrò Henricum Imperatorem consensisse primùm electioni Gelasij, inde verò mutatum refragatum esse, atq; eum persecutum, Vrspergensis affirmat. Qui quidem scelera sceleribus addens, fugâ lapso Pontifice, mox intrusit in Sedem Petri scelestum illum Mauritium Burdinum Archiepiscopum Bracarensem, de quo sæpè dictum superiùs, & *Gregorium* nominauit. Quod vbi Gelasius accepisset, literas [c] circulares in Gallias dedit, quibus omnes Prælatos & Principes sęculares, omnesque Fideles hortatus est, vt ad Sanctæ Matris Ecclesiæ vltionẽ communibus auxiliis accingerentur, aliasque [d] eodem fermè argumento in Hispanias scripsit ad Bernardum Archiepiscopum Toletanum; quibus & præcepit, vt in locum Mauritij excõmunicati alium sufficeret in Sedem Bracarensem. Cùm autem Henricus (vt habet Pandulphus) castrũm propè Turriculam, à Fratribus Abbatiæ S. Andreæ retentũ obsideret, audito aduentu Willelmi Ducis Apuliæ & Calabriæ, Roberti Principis Capuani, aliorumque Baronum S. R. E. fidelium quos Gelasius Papa arma contra illum mouere iusserat; idem Rex infectâ re ad sua rediit; Burdino in Vrbe relicto. Ista Pandulphus. Quibus videas, magnâ planè Dei prouidentia factum esse, vt deficientibus ingratis filiis, Deus è lõginquo vocauerit in Italiam Northmannos, eisque regiones illas dederit incolendas; quorum sæpè vteretur auxilio aduersùs schismaticos Romanos, tyrannos, & perfidos Imperatores, pro Ecclesiæ Romanæ libertate tuenda. Cæterùm de eiusdem castri obsidione Pandulphus ait, ibi primùm rete contra petrarias ad rupes aperiendas ab eodem Henrico in damnum plurimorum, & proficuum nullis, ingenio exquisito inuentum esse. Subditque de cane, tabellarij tunc munere fungente, ab obsessis accipiente literas & reddente.

c Rec. Malmesbur. Rer. Angl. lib. 5.

d Rec. Bar. Annal. Tom. XII. hoc an. ex Regesto Ep. Gelasij

HENR. IMP COGITVR AD SVA SE RECEPTAS.

V. ALIA GELASII FVGA A SCHISM.

Post hæc Gelasius Papa (inquit idem auctor) Romam pedetẽtim, magis vt peregrinus quàm vt Dominus intrauit, latuitque potiùs quàm hospitatus est in Ecclesia quadam; solito tamen honore frequentatus ab vniuersa Ecclesia, & Catholicis Romanis. Verùm nec diù sic manere permissus, cùm in festiuitate sanctæ Praxedis celebraret Missam in eius Ecclesia, aduenientibus derepentè cùm non parua militum manu perduellibus Frangipanibus, vix ab eorum manibus elapsus, & à suis equo impositus, ipse solus per campos errãs sacris semi-indutus vestibus aufugit, dũ interim ab eius militibus acris aduersùs Frangipanes initetur pugna. Cùm igitur nulla quietè Romæ viuendi reliqua spes esset, idem Pontifex patrum vestigia secutus, consilio cum suis habito, decreuit in Gallias migrare, vnicum videlicet & vsitatũ, tutissimumque Romanorum Pontificum in persecutione refugium: adeò vt si quis dicat, portum Romanæ Ecclesiæ fluctuantis nauiculæ Petri Galliam esse, non mentiatur. Sed antequàm Vrbe Gelasius recederet, ipsam Rauennatem Ecclesiam, vnà cum suo Archiepiscopo ab eis electo Gualterio, iamdiù antè schismate ab vnitate Catholica scissam, Romanæ Ecclesiæ vnisse, & Episcopatus Æmiliæ, atque alia quæ in pœnam criminibus ab ea sublata fuerant, reddidisse, Palliumque misisse; constat ex literis [e] Apostolicis tunc ei de re conscriptis.

e Rec. Bar. vbi sup.

VI. RECIPIT SE IN GALLIAM.

Cæteris quoque dispositis Romæ vtcumque rebus, idem Pontifex inde soluens (quod accidisse die secunda mensis Septembris, habet Chronicon Beneuentanum) naui deuectus est Pisas ac demùm applicuit ad portum Villæ S. Ægidij: quò accurrẽtes omnis generis homines Ecclesiastici & laici, quæq; ei necessaria liberalissimè prouiderunt. Describit hæc pluribus Pandulphus, qui aderat. Sugerius verò Abbas S. Dionysij, qui vnus fuit ex iis quos Ludouicus Rex misit in occursum Pontificis, in Vita eiusdem Regis quam scripsit, tradit ipsos obtulisse eidẽ Pontifici extremâ inopia laborãti primitias Regni, ab eo verò Apostolicâ benedictione donatos fuisse. Ac denique Falco eiusdem temporis auctor in Chronico Beneuentano testatur, ingenti studio Francos ad eum confluxisse, atq; ex spontaneis Fidelium oblationibus, suas domos euacuantium, vt exuli Pontifici subuenirent, ingentem vim argenti & auri fuisse collectam.

VII. Eodem tempore mense Decembri, ab eodem Pontifice Alesti cõsecratus est Petrus, primus post recuperatam è manibus Saracenorum Cæsaraugustam per Ildefonsum Regem anno millesimo centesimo decimo quinto, electus illius ciuitatis Episcopus. Cui & idem Pontifex literas dedit, quibus eis qui in bello aduersùs

Saracenos pœnitentiâ acceptâ morerentur peccatorum absolutionem, & aliis qui Ecclesiæ S. MARIÆ Cæsaraugustæ reædificandæ, & clericis alendis, aliquid donarent, secundùm donorum quantitatem, ad Episcoporum arbitrium

INDVLGENTIA CONCESSA.

pœnitentiarum suarum remissionem & indulgentiam concessit. Earum verò Indulgentiarum diploma Petrus, suis additis literis circulatibus & subscriptionibus Bernardi Archiepiscopi Toletani, aliorumque Hispaniæ Episcoporum, per vniuersum Christianum orbem promulgandum studuit. quæ omnia videre est apud Hieronymum Blancam historicum accuratissimum in commentariis Regum Aragonensium. His verò Indulgentiarum promulgandarum pristinus mos referatur, pariterque antiqui cultus religiosissimæ Ecclesiæ Beatissimæ Virginis, DA PILARI nuncupatæ: quam idem Petrus Episcopus suis literis, beato & antiquo nomine sanctitatis ac dignitatis pollere testatur: quæque hactenùs non solùm Hispanorum populorum, sed externorum etiam visitatione frequentatur, vniuerso Christiano orbi illustri famâ notissima.

S. MARIA DE PILARI CÆSARAVGVSTÆ.

VIII. CONCILIA IN GERMAN. CONTRA IMP.

Quo eodem tempore Cono Cardinalis Episcopus Prænestinus, (de cuius pro Sede Apostolica zelo dictum est superiùs) Legatione adhuc functus in Germania Gelasij Papæ, (vt auctor est Vrspergensis duabus *Synodis Coloniæ* & in *Friteslar* celebratis, excommunicationem aduersùs Henricum Imp. denuò promulgauit. Qui quidem Henricus his auditis, insuper & quòd à Principibus Germaniæ generalis indiceretur Conuentus, ad quem nisi accederet, Regno deponendus esset; idem relicta Italia in Germaniam festinus accurrit. Narrat ista Vrspergensis: quæ autem secuta sunt, ad Gelasij successorem spectant.

IX. [f] *Tyr. lib. 12. cap. 8.* TEMPLARIORVM ORDINIS INSTITVTIO.

Eodem anno (vt auctor est Tyrius [f]) institutus est Ierosolymis Ordo Militum TEMPLARIORVM, dum nobiles quidam viri timentes Deum in manibus Patriarchæ Christi seruitio se mancipantes, more Canonicorum Regularium, in castitate, & obedientia, & sine proprio, velle perpetuò viuere professi sunt: inter quos primi & præcipui fuere Hugo de Paganis, & Gaufredus de Sancto Ademaro. Qui quoniam nec Ecclesiam haberent, nec certum domicilium, Rex in palatio suo quod secus templum Domini erat, eis habitationem. Canonici verò templi, plateam quam circa prædictum habebant palatium, ad opus officinarum concesserunt, vnde & *Milites templi* sunt dicti. quibus insuper iidem Rex & Patriarcha certa pro victu & vestitu beneficia contulerunt. Prima autem professio eorum fuit, (quæ & ipsis à Patriarcha, & reliquis Episcopis, in remissionem peccatorum iniuncta est) vt vias & itinera, maximè ad securitatem peregrinorum, contra latronum & incursantium insidias pro viribus tutarentur. Nouem annis in habitu fuerunt sæculari, talibus vtentes vestimentis, qualia eis pro remedio animarum suarum populus largiebatur. Anno verò nono, (qui fuit Domini millesimus centesimus vigesimus septimus) in Cōcilio Trecensi in Gallia, sub Matthæo Cardinale Episcopo Albanensi Apostolicæ Sedis Legato, instituta est eorum Regula, & habitus albus assignatus de mandato Honorij tunc Papæ & Stephani Patriarchæ Ierosolymitani. Ista ex Tyrio. In quibus quidem illud obseruandum, quod & idem ait, per nouem illos primos annos, cùm totidem ipsi milites essent nouem numero, nequaquàm potuisse multiplicari: vbi autem comprobatio accessit Apostolicæ Sedis, auctos esse in immensum & numero & possessionibus.

X. [g] *Id lib. 11. cap. 29. & vlt. & lib. 12. c. 1. & seqq.* BALDVINI REG. IEROSOL. OBITVS.

Quod item pertinet ad res Orientales; mortuus [g] est hoc anno Quadragesimæ tempore in expeditione Balduinus Ierosolymorum Rex, sepultusque sub Caluariæ loco; cùm iam anno superiori, graui ex insperato correptus ægritudine, pœnitentiam agens de pulsâ legitimâ coniuge superinductam à se ablegasset in Siciliam. Substitutus est ab eo viuente *Balduinus de Burgo* affinis eius, miles egregius, pietate præstantior. Cui cùm ab aliis opponeretur *Eustachius* Comes Boloniensis frater defuncti Regis; iste, ne bellum ciuile maximo Christianæ religionis damno conflaretur, ingenti animi constantia spontè cessit Balduino Regnum; memorandum præbens posteris exemplum, non quæ sua sunt quærendi, sed quæ plurimorum causæ fauerent. Quo anno pariter defuncto Arnulpho Patriarcha Ierosolymitano, successit *Guarimundus* natione Francus, diœcesis Ambianensis, virtutibus pollens.

XI. ALEXII IMP. OBITVS.

Obiit hoc iidem anno, decimooctauo Calendas Septembris, Alexius Imperator Constantinopolitanus, vbi regnasset annos triginta septem, menses quatuor, & dies aliquot. Præcesserat illud loco prodigij habitum, quòd vehementissimo ventorum turbine statua [h] Constantini Magni ænea, sita super celeberrimam columnam porphyreticam in Placoton, prostrata est atque contrita; cuius etiam immensâ ruina plurimos necari contigit. Extant eiusdem Alexij plures hactenùs constitutiones, etiam ad res Ecclesiasticas spectantes; quas recitat Theodorus Balsamon diuersis locis, habetque easdem codex Iuris Orientalis duobus tomis intextas. Eumdem verò fuisse Catholicum, & Ecclesiæ Romanæ communione coniunctum, vel illud satis demonstrat quòd legationibus ac donis frequentasse reperiatur Cassinense [i] monasterium, necnon Ecclesias [k] Transalpinas, ipsamque etiam Romanam [l]: quem & plurimùm insudasse in euellendis erroribus, & colligendis Orthodoxæ fidei decretis, testis est oculatus *Euthymius Zigabenus*, qui & ipsius iussione se *Panopliam* aduersùs omnium hæreticorum errores scripsisse testatur.

[h] *Zonar in Const. Mag. & in Alex. Comnen.*

FVIT CATHOLICVS.

[i] *Pet. diac. Chron. Cassin. lib. 4. c. 17. 29. 45.*
[k] *Petr. Clun. ep. 39 ad Ioan. Imp.*
[l] *Pet. diac. l. 4. c. 41.*

VII. BONGOMILORVM HÆRESIS.

Præcipuam verò laudem inde sibi idem Imp. comparauit, quòd quemdam huius temporis impiissimum hæresiarcham, nomine BASILIVM, professione medicum, habitu monachum, auctorem hæresis *Bongomilorum*, eamque postquàm quinquaginta duobus annis per diuersas Orbis partes disseminasset, Constantinopolim aduehentem, non sine labore detexit, & flammis deuorandum tradidit. Iste Trinitatem negauit; Deum humana forma præditum dixit; mundumque creatum ab Angelis malis, & Michaëlem Archangelum fuisse incarnatum. Reiecit libros Moysi, septemque tantùm diuinæ Scripturæ libros recepit. Sanctarum cultum Imaginum tamquam idololatriam reprobauit; & Crucem despexit, quòd in ea Saluator occisus sit, quam dæmones fictè timere viderentur: Incruentum sacrificium con-

tempsit;& Eucharistiam esse Dominacam orationem asseruit, ac præter istam reliquas omnes orationes vaniloquia esse: Baptismum Ecclesiæ esse baptismum Ioannis, suum verò esse baptismum Christi: itemque suos omnes concipere Verbum Dei, & parere sicut B. Virgo peperit; ac nullam aliam esse Resurrectionem præter pœnitentiam, & vitam Euangelicam. Hæc ex Euthymio, & aliis: in quibus fermè omnibus videas ipsum scelestum Basilium suos hodieque scelestiores habere sectatores.

XIII. Quæ in Alexio reprehendenda.

Sed vt ad Alexium Imp. redeamus; etsi fuerunt alia pletaque in eo laude digna, quæ recitat Zonaras, nonnullis tamen quæ reprehenduntur vitiis non caruit: quæ Cosmus Patriarcha cùm emendare frustrà tentasset, maluit se abdicando carere sede, quàm eius rapinas excrescentes in ciues videre & pati. At penes Latinos illud valdè in eo reprehenditur, quòd inuidens gloriæ Francorum, timensque sibi abeorum armis aduersùs Saracenos & Turcas feliciter militantium; primùm proditione illis obesse curauit, inde verò contra eos cum Christianæ fidei hostibus fœdus iniit. Ipso porrò defuncto, filios eius maior natu Calo Ioannes,

Calo. Ioan. imperat.

sic vulgò dictus à pulchritudine, habenas Imperij moderandas suscepit. Ad quem extat mox scripta Petri [m] Abbatis Cluniacensis epistola, pro restitutione cœnobij Cluniacensium, quod erat Constantinopoli, aliaque eodem argumento ad Patriarcham Constantinopolitanum: quibus videas inter Latinos & Græcos conseruatam hactenùs (vt nuper de Alexio diximus) cõmunionem. Quod magis & inde patet, quia eàdem epistola Petrus Ioannem suscipit in confratrem & comparticipem omnium spiritualium beneficiorum Congregationis Cluniacensis, quemadmodum & alij Catholici Principes iam suscepti essent: cuiusmodi aggregationes ad merita Ordinũ & Congregationum, in vsu pariter fuisse eo tempore Cisterciensibus, docet apud S. Bernardum [n] epistola Stephani Abbatis Cisterciensis ad Ludouicum Francorum Regem.

[m] Pet. Clun. 4. ep. 39. 40. Ap. Baron. an. seq.

Aggregationes ad merita Ordinum.

[n] Ber. ep. 45.

IESV CHRISTI
An. 1119.
CALLIS. II.
An. 1.
Henrici IV. 9.
Ioan. Comn. 1.

I. Gelasii PP. obitus.

Anno Christi millesimo centesimo decimonono, Indictione duodecima, Gelasius Papa (inquit Vrspergensis) apud *Viennam* Galliæ Synodvm congregauit; ac post paucos dies in monasterio Cluniacensi vitam præsentem in Domino finiuit: pleuresi correptus; vt Pandulphus ait; qui addit, ipsum post sacramenta percepta, iuxta normam monasticam, strato terræ corpusculo decessisse. Quo quidem post Martyres qui fuso sanguine martyrium consummarunt, haud facilè inter Romanos Pontifices aliquem inueneris, qui breuiori tempore grauiora sit passus, ob idque præclariori fuerit corona donandos. Obiisse autem quarto Calendas Februarij, & ibidem Cluniaci sepultum esse, omnes consentiunt.

II. Moritvr cvrans de svccessore eligendo.

At verò ante obitum cupiens aliquem sibi succedere, qui in tanto ventorum conflictu nauiculam fluctuantem regere posset; cœpit (præter quidem consuetudinem, sed quòd sic videretur eius temporis necessitas postulare) cum his qui aderant Cardinalibus agere vt eligeretur Cono Episcopus Prænestinus; de cuius magnanimitate, & laboribus pro Ecclesiâ exantlatis, sæpè dictum est superiùs. Sed eo tantum honorem magnanimiùs recusante, illumque suo voto in Guidonem Viennensem refundente; designatus est ab omnibus idem Guido absens, & omnium ignarus, in successorem Gelasij. Narrantur ista in Chronico Beneuentano. Fuit tantem *Guido* natione Francus, Archiepiscopus Viennensis, S. R. E. Cardinalis, longo tempore sub Paschali Papa (vt vidimus) Legatione Apostolica honestissimè functus aduersùs schismaticos omnes; vir (vt vocat Petrus [a] Cluniacensis) regij sanguinis nobilitate insignis, sed moribus, probitate, ac liberalis animi magnificentia longè insignior. quem & Sugerius appellat, Imperialis & Regiæ celsitudinis deriuatiua consanguinitate generosum. Erat quippe Guillelmi filius, Stephani frater, Burgundiæ Principum; indeque proximo affinitatis gradu, Reges Francorum & Angliæ, ipsumque etiam Imperatorem contingebat. Cui quidem hanc sui electionem fuisse per visum præmonstratam; idem Sugerius est auctor in Ludouico; cùm videlicèt (vt ait) in somnis proxima nocte vidisset sibi à persona præpotente Lunam sub chlamyde repositam committi, ne causa Ecclesiæ transitu Pontificis periclitaretur. Eius autem visionis veritatem magis magisque perspicuam reddiderunt euenta; siquidem diuturnum bellum ob Inuestituras conflatum, cedente tandem Imperatore, ab eodem Pontifice felicissimè compressum est. Adueniens porrò ipse post obitum Gelasij Cluniacum, & rursùm canonicè electus, reiecit quantùm valuit tantum onus; donec victus aliorum precibus, & vnanimi omnium consensu, inuitus admodùm suscepit illud; & appellatus est Callistvs eius nominis Secundus. cuius electionem fuisse mox Romæ ab vniuerso Clero populoque Catholico confirmatam, testantur Pandulphus, & auctor Chronici Beneuentani: idemque præstitum est (vt tradit Vrspergensis hoc anno) ab vniuersis Episcopis & Proceribus Germaniæ, in collecto tunc aduersùs Henricum Imp. generali *Conuentu Triburiensi*; cui & ipse Imperator tamquam reus interueniens, de pluribus ipsi oppositis satisfactionem promisit, & ad Synodum à Callisto Rhemis indictam pro reconciliatione Ecclesiæ, se accessurum spopondit.

[a] Petr. Clun. lib. 4. cap. 12.

Viso de pontificatv Callisti.

Callisti PP. II. consecratio.

III. Concil. Rhem. ordinat. pro pace Eccl. [Cuius Acta, ab *Hessione Scholastico*, qui aderat, conscripta,

Fuit porrò ista Synodvs Rhemensis celebrata mense Octobri: in qua numeratæ sunt (vt habet Rogerius in Annalibus Anglicanis) personarum pastoralium virgæ quadringentæ vigiti quatuor, (Vrspergensis ait interfuisse quadringentos viginti sex Patres) assidente quoque Rege Francorum Ludouico. Henricus autem Imperator non quidem adfuit, vt promiserat; vicinum tamen se exhibens, Legatos primùm ab vniuersâ Synodo, deinde, à Callisto Papa propiùs ad ipsum accedente,

suscepit

[quorum etiam meminit Vsperg. an. 119. nuper promulgauit Seb. Tengnagel. inter Vetera Monumenta contra Schismaticos à diuersis exarata]

HENR. IMP. EXCOMMVNICATVR. CONGRESSVS REGIS ANGL. CVM CALLISTO PP.

suscepit pro renunciatione Inuestiturarum Ecclesiasticarum: recusans verò eas deponere, communi omnium Patrum consensu excommunicatus est. Testantur ista Rogerius, atque Sugerius. Recitatque idem Rogerius quinque caniones in eadem Synodo conditos aduersùs prauitatem simoniacam, Inuestituras laicas, raptores bonorum Ecclesiasticorum, successionem hereditariam beneficiorum, & incontinentiam clericorum. His autem subiicit ea quæ post Côcilium ab eodem Callisto cum Henrico Anglorum Rege, ipsi apud Gisortium occurrente, sunt actitata; tam pro Turstino Archiepiscopo Eboracensi nuper ab ipso Callisto consecrato, (quem item Pontifex omninò voluit, renitente licèt Rege, in Ecclesiam suam recipi absque professione Archiepiscopo Cantuariensi præstanda:) quàm de Legatis à Latere nisi petente Rege in Angliam non mittendis. Verùm de Legatis non ista simpliciter, sed tantùm licita Pontificem Regi concessisse, docent acta cum S. Thoma, de quibus inferiùs suo loco. Cùm & alioqui sæpè posthàc visuri simus missos in Angliam Legatos à Latere, & post sex abhinc annos ipsemet Willelmus Archiepiscopus Cantuariensis Romam petens, susceperit ab Honorio Papa Callisti successore Legationem Apostolicæ Sedis in Angliâ & Scotiâ.

IESV CHRISTI
AN. 1120.
CALLIS. II.
AN. 2.
HENRICI IV. 10.
IOAN. COMN. 20.

I.

PRIMATVS ECCL. VIEN. CONSTITVTVS A PP. CALLIS.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo, Indictione decimatertia, Callistus Papa Romam cogitans, antequàm profectionem aggrederetur, dilectæ suæ Ecclesiæ Viennensis priuilegia antiqua confirmans, nouaque tribuens; inter alia concessit vt super septem prouincias, ipsam nempè Viennensem, Bituricensem, Burdegalensem, Auxitanam, Narbonensem, Aquensem, & Ebredunensem, primatum obtineret, & in eis Archiepiscopus Viennensi Romanis Pontificis vices ageret, Synodales conuocatus celebraret, & negotia Ecclesiastica canonicè definiret: eidemque insuper tamquam Primari suo Archiepiscopus Tarantasiensis subiectus obediret. Cuiusmodi extat [a] hodieque priuilegium, multa alia capita continens, datum Valentiæ quinto Calendas Martij huius anni. Sed & antequàm è Galliâ recederet, tres saltem dedicasse reperitur Ecclesias; nimirùm S. Mauri [b] in Glanofolio, in qua etiam corpora SS. Antonij & Constantiniani, qui in Gallias cum S. Mauro perrexerant: reuerenter posuit: itemque Ecclesiam [c] S. Iuliani; & Ecclesiam [d] S. Antonij Magni, sitam apud montes Desiderij in prouincia Viennensi, tum temporis frequenti populorum concursu celebrem.

[a] In Biblioth. Floriac.
[b] Petr. diac. Chron. Cassi. lib. 4. c. 66. Ap. Baron. an. super.
[c] Pandul in Act. Callist.
[d] Hist. Antoni. par. 2. c. 37. 38

II. Post hæc autem terrestri itinere Italiam petens, miro vbique applausu: ac præsertim Romæ exceptus est tertio Nonas Iunij: cuius præueniens aduentum Burdinus Antipapa, in munitionem Sutrinam se recepit, ibi expectaturus opem Imperatoris. Narrantur hæc pluribus in M.S. Vaticano Rerum gestarum ipsius Callisti ex Pandulpho Extatque [e] hactenùs de eiusdem Pontificis occursu, & glorioso in Vrbem ingressu, epistola, *Eginonis* Abbatis S. Vdalrici Augustani, Confessoris illustris; qui charitate impulsus Ecclesiæ Augustanæ sub Hermanno Episcopo schismatico laborantis, ipseque ab eo diram persecutionem passus, ad Callistum Pontificem Romam aduentantem se contulit: apud quem rebus ex sententia gestis, in reditu Pisis diem obiit Idibus Iulij; vt eius peregrinationis socius Vdascalcus enarrat.

CALLISTI IN VRBEM ADVENTVS.

[e] Rer. Baron. Annal. Tom. XII hoc an.

[f] Ap. Canis. Tom. II. Antiq. Lect.

III. Porrò Callistus haud diù Romæ permanens, Beneuentum direxit iter & in Apuliam, vt Northmannos ad expugnationem Sutrinæ munitionis hortaretur: vbi & Duci Vuillelmo, more superiorum Pontificum, Calabriæ & Apuliæ inuestituram concessit; ipse verò Vuillelmus vice stratoris equitanti Pontifici obambulauit. Sed de his, aliisque rebus in hoc itinere gestis, plura Petrus [g] diaconus, & Romualdus in Chronicis. Meminitque eiusdem peregrinationis Sugerius Abbas S. Dionysij, dum ait se missum à Rege Galliæ Ludouico pro quibusdam Regni negotiis, eidem Pontifici apud Bitontum occurrisse.

CONCEDIT INVESTITVRAM VVILLEL. DVCI.

[g] Petr. diac. lib. 4 c. 70. & seqq.

IV. Contigit etiam hoc anno, vt NORBERTVS vir temporis huius fama celeberrimus, qui iam antehàc auctoritate Romanorum Pontificum Gelasij & Callisti, munus Euangelij prædicandi acceperat; collectis sociis Regulam S. Augustini obseruandam suscipiens, instituerit ORDINAM, à loco in quem secesserat dictû PRÆMONSTRATENSAM. Quæ pluribus narrat in eius Vitâ [h] Hugo Abbas. Et in Saxonia [i] fides Catholica propagata est, Deo prodigiis populos terrente, & vlciscente in eos qui adhærebant Imperatori schismatico; & inter alios in Fridericum Comitem Palatinum, ad inferos (vt reuelatum est) ad pœnas æternas condemnatum.

S. NORBERTVS ORD. PRAMONSTRATENSIS INSTITVTOR.

[h] Ext. ap. Sur. 6. Iunij.
[i] Vrsperg. hoc an.

V. Quod ad res pertinet Orientis; malè pugnatum est à Rogerio, qui Principatum Antiochenum sibi iniusto titulo vsurpauerat; cùm homo alioqui vitâ turpissimus, qui in eodem bello interemptus occubuit, hoc diuino munere sit consecutus, vt anteà confessione peccatorum facta verè pœnitentis specimen ederet. Ita planè renouata in Orientalibus illis præliis noscuntur diuina miracula, vt si cultores essent iustitiæ Principes, nullo fermè negotio de hostibus quamlibèt numero viribusque superioribus victores existerent; contrà verò vincerentur ab illis, si iniquitas præualeret in ipsis. Interfecto autê Rogerio, Balduinus Ierosolymorum Rex, vnà cum Comite Tripolitano, præuio sacratissimo ligno S. Crucis, ingentem de Turcis est victoriam consecutus hoc anno in vigilia Assumptionis S. MARIÆ; post quæ S. CRVX solemni ritu reportata est Ierosolymam die Exaltationis eiusdem. Hæc omnia pluribus Tyrius [k]; qui addit, hoc eodem anno à Patriarcha Ierosolymorum celebratum esse CONCILIVM in ciuitate *Neapoli*; (quæ & Samaria:) ibique pro correctione morum, & conseruanda Ecclesiastica disciplina, statutos esse canones vigintiquinque. Nec caruit fructu publica ista correctio:

ROGERII PRINCIPIS ANTIOCH. EXITVS.

[k] Tyr. lib. 12 cap. 10. & seqq.

CONCIL. PALÆSTINVM.

ctio:si quidem anno sequenti Turcarum Princeps magno apparatu contra Antiochiam rediens, pugnante Domino, apoplexia percussus interiit.

IESV CHRISTI
AN. 1121.

CALLIS II.
AN. 2.

HENRICI IV. 11.

IOAN. COMN. 3.

I. BVRD ANTIP. CAPITVR: ET ALII TYRANNI COMPRIMVNTVR.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo primo, Indictione decimaquarta, Callistos Papa non valens ampliùs ferre tyrannidem Burdini Antipapæ, qui è munitione Suttina Ecclesiam persequi, peregrinos prædari, & alia nefanda committere non cessaret; collecto Romanorum & Northmannorom exercitu, eumdem obsedit, cepitque: quem milites innumeris maledictis impetitum, & pilosâ pelle veruecis pro chlamyde rubea indutum, camelo ex aduerso supposuerunt, data ei in manibus pro freno cauda cameli; & per mediam Vrbem Romam eo modo deductum, (vix eius vitam impetrante Callisto) in Campaniam ad perpetuũ carcerem deportarunt. Narrantur ista à Pandulpho, & in scripto codice Vaticano, Vrspergensi, Sogerio, Petro diacono, Willelmo Malmesburiensi, Rogerio, & aliis. Sed & ad pacem perpetuò conseruandam, Callistum turres Cẽcij Frangipanis, quæ erant præsidia tyrannorum, demolitum esse, domuisseque Comites nonnullos rerum Ecclesiæ inuasores, Pandulphus affirmat.

II. Sic igitur sublato in Vrbe Antipapæ dedecore, & nobilium Romanorum compressâ rebellione; in Germania quoque omnium auctor malorum Henricus Imperator schismaticus, adeò est Adalberti [a] Archiepiscopi Moguntini, Apostolicæ Sedis Legatione fungentis, frequẽtibus aduersùs illum Episcoporum & Principum conuocationibus & commotionibus, atque etiam armorum apparatibus exagitatus; vt tandem coactus cedere, in communi vtriusque partis *Conuentu*, Wirceburgi in festo S. Michaëlis mense Septembri celebrato, pacem firmissimam seruare promiserit; permiseritque vt communi consensu ad eam perficiendam Legatio Romam decerneretur, quatenùs indicto per auctoritatem Apostolicam generali Concilio, quæcumque humano non possent, Spiritus Sancti iudicio terminarentur. Delectique sunt Legati, Episcopus Spirensis & Abbas Fuldensis, viri inter primos annumerati; de quorum Romam aduentu dicetur anno sequenti. Hæc autem omnia Vrspergensis pluribus.

[a] Vrsperg. hoc an.

HENR. IMP. PROMITTIT PACEM.

III. ERMINOLDI DIVINVM FACINVS IN HENR. IMP.

Moritur hoc item anno *S. Erminoldus* Abbas monasterij Prufeningensis apud Ratisponam, cuius extant [b] Res præclarè gestæ: è quibus illud tantùm ad præsentis temporis historiam pertinens egregium facinus attingendum, quòd cùm aliquando Henricus Imp. illàc transiret, ipse Erminoldus omnia monasterij ostia obserari præceperit, ne vel Henrico, eiúsve comitibus, excommunicationis vinculo constrictis, vlla introëundi via pateret, districtè prohibens nequis egrederetur ad salutationem, exceptionísve aliquam reuerentiam exhibendam: ipse verò ante claustri septa procedens, ne vel ex fastu aliquo, vel contemptu hoc agere crederetur Henrico insalutato contestatus est, libenter se illi & officio salutandi, & exceptionis congruâ reuerentiâ honorem exhibiturum regium, si ipsum communione priuatum Apostolicæ Sedis auctoritate nesciret. Quòd autem potens sit veritas, non modò Imperator se cohibuit, ne furore percitus faceret, quod facere solent Principes iracundia agitati; sed & alios, nequid molestiæ inferrent eiusdem monasterij Fratribus, regia auctoritate compressit.

[b] Ap. Canis. Ant. Lect. Tom II.

IESV CHRISTI
AN. 1122.

CALLIS II.
AN. 4.

HENRICI IV. 12.

IOAN. COMN. 4.

I. CONCIL. GENER. ROMAN. PRO ECCLESIA COMPONENDA.

ANNVS Christi millesimus centesimus vigesimus secundus, Indictionis decimæ quintæ, Deo acceptus extitit ob reuocatam exulem Ecclesiæ pacem. Quo Callistus Papa tempore Quadragesimæ, Generali ROMÆ apud LATERANVM celebrato CONCILIO, (cui interfuisse trecentos & ampliùs Episcopos testatur, qui præsens extitit Sugerius [a], Abbas S. Dionysij) imprimis pro restitutione pristinæ disciplinæ, diuturnis Schismaticorum factionibus admodùm labefactatæ, decem & septem canones condidit, quorum maximam partem Gratianus in suum Decretum transtulit [b]. Insuper omnibus Ierosolymam proficiscentibus ad subsidium. Christianorum illic militantium, concessit suorum remissionem peccatorum: illis verò qui pro eâdem Ierosolymitana, vel etiam Hispanica expeditione, cruces sibi in vestibus posuissent & viam posteà dimisissent præcepit cruces iteratò assumere, & intra annum iter perficere, sub pœna excommunicationis in ipsos, & interdicti in eorum terras.

[a] Suger in Vit. Ludou. Reg.

[b] Reliquos descripsit Baron. Annal. Tom. XII. hoc. n. ex cod Vat.

II. LEGATIO EX CONCILIO IN GERMANIAM.

Post hæc verò auditis in eâdem Synodo, Germanorum Præsulum ac Principum Legatis, Episcopo Spirensi & Abbate Fuldensi, de quibus anno superiori; idem Callistus ex eorum petitione Legationem decreuit in Germaniam Lamberto Cardinali Episcopo Ostiensi, & duobus aliis Cardinalibus, ad res cum Imperatore componendas. Qui quidem cùm inuenissent animum Imperatoris noua occasione exasperatum, ob controuersiam de electione Episcopi Wirceburgensis; ideoque Conuentus apud eamdem ciuitatem ab ipsis in festo SS. Petri & Pauli celebratus, absque vllo effectu solutus esset, & maiorum paratus fomes incendiorum videretur; tamen eorumdam industria Legatorum rebus in melios reformatis, factus est denuò mense Septembri vniuersalis *Conuentus* apud Vrbem *Vangionum*, quæ nunc Wormatia dicitur: vbi post longum consiliorum certamen, tandem flexo diuinitùs, & vltra plurimorum spem, corde Imperatoris ad reddendam Apo-

CONCIL. VVORMATIEN.

stolicæ

HENR. IMP. RENVNCIAT INVESTITVRIS, ET ELECTIONIS EPISCOP.

stolicæ Sedi obedientiam; idem in manus eius Legatorum remisit in perpetuum omne prætétum ius Inuestiturarum Ecclesiasticarum per anulum & haculum, pro quibus tantoperè tam ab eo quàm ipsius prædecessoribus dimicatum esset; liberamque dimisit Præsulum electionem & consecrationem; & quæcumque bona hactenùs ablata, Ecclesiæ Romanæ, aliisque restituit. Legati verò tam illum, quàm omnes quicumque ab eo stetissent, nomine Callisti Papæ ab excommunicatione absoluentes, in communionem Ecclesiæ restituerunt; eidemque concesserunt, vt electiones Episcoporum & Abbatum Regni Germanici, in præsentia eius absque vi & simonia fierent, & vt interueniéte aliqua inter partes discordia; ipse Metropolitani & Prouincialium consilio vel iudicio, saniori parti assensum & auxilium præberet; itemque vt electi tam prædicti Regni, quàm totius Imperij, regalia ab ipso per sceptrum reciperent: exceptis omnibus, quæ ad Romanam Ecclesiam pertinere noscerentur. Sicque cunctis prosperè compositis, plenissimaque tandem, ingenti omnium gaudio, restituta Ecclesiæ pace, ipse Imperator Legatos proprios cum Legatis Apostolicæ Sedis Romam ad Callistum cum muneribus direxit.

PAX ECCLESIÆ RESTITVTA.

Quæ cuncta narrat pluribus Abbas Vrspergensis: extantque eadem ipsa monimenta concessionum vtrimque factarum, quæ ille recitat, etiam apud Willelmũ Malmesburiensem.

IESV CHRISTI
AN. 1123.
CALLIS. II.
AN. 5.
HENRICI IV. 13.
IOAN. COMN. 5.

I.

DE COMPOSTEL. ECCL.

a [Vel potiùs vigesimoquarto, nempè sequenti, ex iis quæ habentur ap. ipsummet Baron. an. 816. num. Hic [illegible]]

b Malmesb. de gest. Aug. Angl. lib. 5.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo tertio [a], Indictione prima, Callistus Papa (vt habet vetus codex de Romanis Pontificibus scriptus ab auctore eius temporis) Compostellanum Episcopum in honorem S. Iacobi Apostoli illic sepulti, & totius Occidentalis orbis peregrinatione celebris, Metropolitanum constituit, subiiciens ei totam illam prouinciam tunc ob bella Saracenorum penitùs desolatam. Fuit enim planè Callistus studiosissimus S. Iacobi Compostellani, adeò vt de eius miraculis volumen ipse confecerit, quorum nonnulla recitat in suo Speculo historiali Vincentius Belloacensis. Sed & Anglos peregrinos (inquit Willelmus [b] Malmesburiensis) magis ad dictum Sanctum, quàm Romam pergere admonuit, præ viæ longitudine ad illum locum bis euntibus idem benedictionis refundendo commodum, quod haberent qui semel Romam irét.

II.

VENETI ÆSTIMATI OB TERRA SANCTA.

Quod ad res pertinet Orientis; cùm capto à Turcis Balduino Rege Ierosolymorum, luctuosus admodùm esset status Christianorum, Dei misericordia factum est, vt inexpectato classis Venetorum aduentu, res in meliorem statum collocarentur, victa ab illis Ægyptiorum classe longè nauibus superiori. Vnde magno amore ab indigenis vt liberatores Terræ Sanctæ suscepti, plurimis quoque Ierosolymis sunt priuilegiis aucti. Quorum insuper auxilio, capta est anno sequenti Tyrus inexpugnabilis ciuitas. Hæc omnia pluribus Tyrius [c]. Robertus verò de monte in Appendice ad Sigebertum, anno sequenti insignem narrat historiam, quæ accidit cùm de capto Balduino superbientes Saraceni Christianos in angustias redegissent: Quando (vt ait) iidem Christiani nihil spei nisi in Deo habentes, exemplo Niniuitarum indicto ieiunio, non hominibus tantùm vtriusque sexus, sed etiam pueris, ac lactentibus infantibus, cunctisque animalibus; die pugnæ procedentes vix ter mille milites aduersùs quadraginta millia Saracenorum, agmen Christianorum præcedentibus Patriarcha Ierosolymitano cum CRVCE Christi, Pontio Abbate Cluniacensi cum sacra *Lancea* & Episcopo Bethlehemitico cum *Lacte* Beatissimæ Virginis, ingentem obtinuerunt victoriam, immisso diuinitùs in hostes splendore, quo penitùs viribus eneruati ad multa millia cæsi sunt, omnibus Christianis incolumibus permanentibus.

c Tyr. lib. 12. cap. 22 & seq.

INGENS VICTORIA DIVINITVS OBTENTA DE SARACEN.

III

BEATISSIMÆ VIRGINIS TRIVMPHVS.

Sed & hoc præsenti anno, Ioannis Comneni quinto, (vt scribit Nicetas Choniata) idem Imp. ingentes de Scythis Thraciam inuadentibus, aliisque barbaris, victorias obtinuit ope Dei Genitricis MARIÆ; cuius, in gratiarum actionem, Imaginem, magnificentissimo currui triumphali impositam, insigni pompa Constantinopolim reduxit, ipse pedes currum præcedens.

IESV CHRISTI
AN. 1124.
CALLIS. II.
AN. 6.
HENRICI IV. 14.
IOAN COMN. 6.

I.

DE APOSTOLATV OTTONIS BAMBERG. AD POMERANOS.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo quarto, Indictione secundâ, *Otto* Episcopus Bambergensis iam anteà à Bolizlao Polonorum Duce inuitatus ad conuersionem *Pomeranorum* adhuc Paganorum; (sunt hi populi Slauiæ, ita dicti quòd iuxta mare sint positi) impetrato à Callisto Papa ad illam Gentem Apostolatu, eamdem prædicatione verbi Dei, Domino cooperante, & sermonem signis & miraculis confirmante, ad Christianam fidem conuertit, meruitque dici *Apostolus Pomeranorum*. Quomodò autem id consecutus sit, narrat pluribus qui res ab eo gestas eius temporis scriptor [a] tribus libris exactè conscripsit. Quod verò Vrspergensis Abbas, eiusdem Ottonis subditus; & rem ipsam oculis intuens, illum hoc ipso anno, & à Callisto Papa eiusmodi Apostolatum suscepisse affirmat; auctor autem vitæ Ottonis totum id tribuit Callisti successori Honorio: potuit facilè euenisse, vt quod à Callisto concessum fuisset, id ipsum per eius successorem Otto voluerit confirmari. Quibus autem Pometanos (præter Catholicam fidem, quam eos inuiolatam seruare docuit) sacris ritibus imbuerit, iidem auctores recensere sigillatim minimè prætermiserunt; Deo id volente; ad Nouatorum perfidorum sugillationem, Sed antequàm ad Pomeranos proficisceretur, Ec-

a Tom. II. Antiq. Lect. Canis.

clesiæ

clesiæ suæ Bambergensi, quindecimque monasteriis à se propriis sumptibus erectis, amplas dooationes contulit; quas omnes, ipsaque etiam monasteria, confirmatione ac priuilegiis Callisti Papæ muniri curauit. Fuit autem post obitum, ob frequentia eius intercessione edita sanitatum miracula, in numerum Sanctorum relatus à Clemente Papâ Tertio; cuius ea de re extat [b] decretum in Chronico Bambergensi.

[b] Ret. Baron. an. 1189.

II. CALLISTI PP. OBITVS.

Ad finem autem vergente anno, febre correptus *Callistus* Papa, (vt Pãdulphus habet) mortuus est, sepultusque in basilica Lateranensi in festiuitate S. Luciæ virginis: alibi verò dicitur mortuus decimoquarto Calendas Ianuarij, cùm sedisset annos quinque, menses decem, & dies aliquot. Cuius quidem memoria summâ cum benedictione in Ecclesiâ Catholica perseuerat, vtpotè sanctissimi Pontificis, cui Deus dederit tam breui tempore adeò gloriosa peragere, Ecclesiamque Imperatorum tyrannide seruitutis iugo depressam, vindicare in perpetuam libertatem.

III. DISSENSIO PRO ELECTIONE PONT.

Illo autem defuncto, conuenientes in vnum Cardinales in basilicam S. Ioannis, (licèt non sine formidine tyrannidis Frangipanum) vno consensu elegerunt in Pontificem, *Theobaldum* Cardinalem presbyterum tituli S. Anastasiæ, & *Celestinum* appellarunt tamquam cælitus missum, & quamuis ipso non consentiente electioni, cœptus est cani hymnus *Te Deum laudamus*. At verò nondum hymno dimidiato, Robertus Frangipanis cum suis asseclis *Lambertum* Cardinalem Episcopum Ostiensem, (qui & ipse cum aliis pro Theobaldi electione hymnum cantabat) Papam acclamauit: vnde maximus ortus est tumultus; sed mox omnibus ad concordiam reductis, Lambertus perstitit Pontifex, dictusque est HONORIVS eius nomine Secundus. Narrat ista pluribus Pandulphus subdiaconus, qui aderat: aitque fuisse Lambertum de mediocri plebe Comitatus Bononiensis genitum; bene tamen literatum, ideoque à Paschali Papa receptum, & in Episcopum Velitrensem promotum. Purgauit verò ipse ista, quæ minùs canonicè in suâ electione peracta fuerant; cùm (sicut traditur in sæpè citato Vaticano codice de Viris Pontificum ab auctore eius temporis conscripto, quæ totidem pene verbis narrat Tyrius [c]) post septem dies, nempè vigesima octaua Decembris, in præsentia omnium Cardinalium spontè mitra & manto depositis, Pontificatui renunciauit. Sed eius perspecta humilitate, prospicientes etiam in posterum Cardinales ne in Ecclesiam Romanam aliquam inducerent nouitatem; quod perperàm factum fuerat in melius reformantes, eumdem denuò aduocarunt, & vt legitimum Pontificem adorantes consuetam ei obedientiam exhibuerunt. Idque planè magna laude, cùm sententiâ Sanctorum extrema quæque pati quisque inducere debeat in animum, magis quàm Catholica scindatur Ecclesia.

HONORII II. ELECTIO FIRMATVR.

[c] Tyr. lib. 12. cap. 15. in fi.

IV. S. MALACHIAS RESTITVIT ECCL. HIBERNIÆ.

Hoc eodem anno Ecclesia Hiberniæ florentissima olim, sed posteà penitùs desolata reddita, iterùm restitui cœpit à *S. Malachia*. Cùm enim in ipsa primaria illius regionis Ecclesiâ Ardinachâ dictâ, mos pessimus (inquit S. Bernardus in eiusdem Sancti Vitâ) inoleuisset quorumdam diabolica ambitione potentum, sedem illam obtentum iri hereditaria successione, nec paterentur Episcopari nisi qui essent de tribu & familia sua; iamque decurrissent in eiusmodi execranda successione quasi generationes quindecim, adeò vt etsi interdum defecissent clerici de sanguine illo, sed Episcopi numquam quòd etiam vxorati & absque Ordinibus ad sacram illam dignitatem admitterentur; indeque dissolutio disciplinæ, censuræ eneruatio, religionis euacuatio, denique barbaries, immò paganismus quidam inductus sub nomine Christiano, vniuersam Hiberniam occupasset; tandem electo Malachia præstantissimo monachorum in Episcopum Conneretensem, (renitente licèt, & vix inducto ad hoc onus suscipiendum) cessit duritia, quieuit barbaries, & domus exasperans paulatim leniri cœpit, paulatim correctionem admittere, recipere disciplinam, ac denique mutata sunt in melius omnia. Ista ex Bernardo: qui cùm Malachiæ electionem factam dicat anno eius ætatis trigesimo, eundemque obiisse ponat anno ætatis quinquagesimo quarto, Redemptoris millesimo centesimo quadragesimo octauo; vtique ipsum præsenti anno electum fuisse oportuit; quem & deinde ciuitate Conneretensi destructa, in ipsam totius Insulæ metropolim Ardinacham translatum esse tradit, & qui inde ei labores creuerint describit.

V. CONSTIT. IOAN. IMP. DE BONIS EPISCOP. DEFVNCT.

Hoc item anno, Indictione secunda, Ioannes Imperator Constantinopolitanos saluberrimam constitutionem edidit aduersùs prouinciarum Præsides, vel alios qui defunctorum Episcoporum bona relicta inuaderent: quæ extat in codice Iuris Græcorum.

IESV CHRISTI
AN. 1125.
HONOR. II.
AN. 1.
HENRICI IV. 15.
IOAN. COMN. 7.

I. HENR. IMP. ODIVM IN CIVIT. RHEM.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo quinto, Indictione tertia, Henricus Imper. memor præteritæ iniuriæ, quòd in Concilio Rhemensi à Callisto Papa, præsente Ludouico Francorum Rege, magno cum dedecore fuisset excommunicatus; conceptum ab eo tempore odium in Regem Ludouicum, ipsamque ciuitatem Rhemensem, non ampliùs retinens; consilio Regis Angliæ Henrici, cuius filiam vxorem duxerat, quique Ludouico bellum inferebat, collectum alio prætextu ingentem exercitum eò ducere, eamdemque ciuitatem improuisò oppugnare & solo æquare proposuit. Ex quibus agnoscas, qualis fuerit eius pœnitentia, post tot sacrilegia perpetrata: vt planè nisi Deum esset eundem expertus vltorem, qui eum hoc anno ab humanis abstulit, grauiora prælia in Catholicam Ecclesiam ab eo excitanda fuisse, quisque facilè conijcere possit.

II. OPª SS. MARTYRVM DIONYSII ET

Porrò consilio eius detecto, Ludouicus Rex maximè pius ac fortis, & orationibus & armis ei occurrere festinans; delectu indicto, ipse ex recepta in eiusmodi necessitatibus Regni consuetudine, ad S. Dionysiũ occurrens; eique preces

offerens

SOCIOR. REGNVM FRANCOR. LIBERATVR.

offerens, tamquam speciali Galliæ protectori, acras ipsius ac sociorum Martyrum Reliquias (velut ad defendendum Regnum, eius altari superposuit; & Vexillum bellicum ab eodem altari quasi à Domini sui manu suscepit, còm & ipse ob Comitatum Vilcassini eiusdem Sancti feudatarius esset. His porrò apparatibus territus Imperator, dissimulato consilio suo, aliò tetendit; magis eligens ignominiam defectus, quam se Imperiumque grauissimæ Francorum vltioni subiicere. Habet ista Sugerius Abbas Sancti Dionysij in Rebus gestis Ludouici: additque de gratiarum actione, & donis ab eodem Rege oblatis Martyribus; deque pio eiusdem obsequio, dum recondendis sacris illorum Reliquiis supposuit humeros lecticis argenteis: atque ad postremum de obitu Imperatoris, iuxta veterum assertionem affirmantium vsu receptum atque probatum, quòd quotiescumque fieret eiusmodi publica expositio Reliquiarum Sanctorum ad periculum aliquod Regni euitandum, eius auctor intra anni periodum vlciscente numine, morte mulctatus de medio tolleratur.

III. HENRICI IMP. OBITVS.

Quod quidem contigit Henrico; dum hoc ipso anno, decimo Calendas Iunij, ex hac vita sublatus est, nulla relicta prole mascula quæ succederet in Germaniæ regnum. Sicque Dei iusto iudicio defecit Occidentale imperium à Germanis, cùm eo ad impugnandam Ecclesiam sint abusi; & translatum est ad Saxones quos inter omnes Germaniæ populos, magno semper animo pro Ecclesiæ Romanæ defensione præcedentibus imperatoribus schismaticis restitisse, constat ex Vrspergensi, aliisq; eius temporis historicis. Opera autem Alberti Archiepiscopi Moguntini, Lotharius Dux Saxonum Regnum accepit, posteà verò (vt suo loco dicetur) Imperium. Quem Dodechinus scribit, tertio Calendas Septembris Moguntiæ Regem constitutum, (præsentibus, atque fauentibus Legatis Apostolicæ Sedis, vt Robertus affirmat) Idibus Septembris coronatum esse Aquisgrani à Friderico Archiepiscopo Coloniensi: Legatosque Romam missos ad Honorium Papam pro confirmatione noui Regis. Subdit autem Otto [a] Frisingensis, Lotharium variis modis exagitasse progeniem Henrici Imperatoris; eique obniti conantes Fridericum & Conradum sororios eiusdem Henrici, excommunicatos fuisse ab Honorio Papa: porrò Conradum à fratre ac quibusdam aliis Regem creatum esse, atque à Mediolanensibus honorificè susceptum, vnctumque in Regem Italiæ ab eorum Archiepiscopo Anselmo, quem ideò Summus Pontifex deposuerit.

IMPERIVM TRANSLATVM AD SAXONES.

[a] Otto Frising. l. 7. c. 17.

IV. CONCIL. LONDON. SVB IOAN. CREM. LEG. APOST.

Hoc etiam anno missus est ab Honorio Legatus in Angliam, Ioannes Cremensis presbyter Cardinalis tituli Sancti Chrysogoni: à quo mense Septembri celebratum est CONCILIVM *Londonie*, cui præter Archiepiscopos Willelmum Cantuariensem, & Turstanum Eboracensem, interfuerunt viginti alij Episcopi, & Abbates quadraginta: conditique sunt canones decem & septem aduersùs clericos simoniacos & fornicarios, itemque de collationibus Ordinum, aliisque ad disciplinam Ecclesiasticam pertinentibus; qui recitantur ab auctore Appendicis ad Florentium. Agunt pariter alij rerum Anglicarum Scriptores de eodem Concilio: & aliqui ipsorum magno cum dedecore res à Ioanne Legato gestas enarrantes, præter simoniæ notam quâ eius æstimationem inurunt addunt illud ignominiosum, quòd cùm in eodem Concilio sanciuisset canonem aduersùs clericos concubinarios, ipse tamen cùm eâdem die Missam celebrasset, post vesperam fuerit cum meretrice deprehensus. Verùm cùm ista primitùs scripta reperiantur ab Henrico Hontidoniense [b], quem inuenimus iniquè fauere solitum sacrorum ministrorum coniugio, ipsum Archidiaconum: nec nisi ex eius fonte Rogerios, & Matthæus Westmonasteriensis eadem hausisse noscantur: huius verò temporis, quo ea contigisse dicuntur auctores, Willelmus Malmesburiensis, (haud alioqui assuetus parcere Ecclesiæ Romanæ ministris) atque ibidem diligens auctor qui adiecit appendicem ad Florentium, & adeò exactè de singulis rebus gestis in Concilio Londoniensi meminit, perinde ac si eidem interfuisset, huius tantoperè euulgari (vt alij volunt) criminis nihil penitùs scripserint: sed & S. Bernardus, & alij eius temporis magni nominis viri, Innocentij Papæ fautores constanter omnes defenderint, sicut numerosiorem, ita & sanctiorem Cardinalium partem eumdem Innocentium elegisse:) quod adeò liberè haud dicere potuissent, si tanto scandalo ex præcipuis eorum vnus Ioannes Cremensis Orbem Christianum concussisset:) sintque adhuc alia quæ eamdem narrationem infirmare possint; putà quod Matthæus addit Legatum in eâ turpitudine deprehensum se excusasse quòd non esset ipse sacerdos, sed sacerdotum corrector; cùm tamen iidem ipsi tradant fuisse presbyterum Cardinalem tituli S. Chrysogoni, atque ipsa illa die incruentum sacrificium celebrasse: His, inquam, tot rationibus nemo non videat, certè quidem de eo facto dubitandi, verumne sit, vel sparsa calumnia, vt fieri assolet, saltem locum relictum esse. Cùm alioqui nec nos eiusmodi simus, vt proditione veritatis delinquentem quemlibet Ecclesiæ Romanæ ministrum prodere nolimus; nec ipsa sibi hoc vendicet Romana Ecclesia, vt Legatos suos omni carere turpitudine asserat; cùm & ipse Deus inter [a] Angelos suos, & Christus Dominus inter Apostolos à se electos, reperierit prauitatem.

ACCVSATIONES IN IOAN. CREM. EXPENDVNTVR.

[b] Henr. Huntind. Hist. l. 7. hoc an.

[a] Iob 4.

IESV CHRISTI
AN. 1126.

HONOR. II.
AN. 2.

IOAN COMN.
AN. 8.

I.

ANNO Christi millesimo centesimo vigesimo sexto, Indictione quarta, Honorius Papa duorum præcipuorum Orbis Christiani Abbatum, *Cassinensis*, & *Cluniacensis*, causas cognoscens, eosdem lata sententia condemnauit; expertus nihil in suis membris infestius Ecclesiam pati, quàm Religiosos à paternis institutis desciscentes, & more sæcularium ad gloriam & lucra turpiter inhiantes.

II. CAVSA ABBATIS

Quod autem imprimis ad Cassinensem pertinet, cùm Abbatem Oderisium Iuniorem Honorius suæ exordio sedis expertus esset refracta-

CASSIN. COUNOSCITVR A SVMM. PONT.

rium, tum quòd opem Ipsi Pootifici ferre rogatus denegasset, tum quòd Aquinatum accusationibus responsurus Romam venire recusâsset ac denique vt contumax condemnatus, nihilominùs munus Abbatis in contemptum Pontificis exercere non destitisset: bis de causis ab eodem Honorio excommunicatus est, & à laicis monasterio pulsus. Electo verò in locum eius Nicolao Tusculano monacbo decano, contradicentibus senioribus, nec approbante Pontifice; missus est ab Honorio Cassinum Gregorius Catdinalis tituli SS. Apostolorum, vt eligeretur Senioretus Capuani monasterij Præpositus Ipsi verò monachi inducias petentea, maximo suo damooexperti sunt, quaoto satius fuisset statim capessisse mandata Pontificis. Siquidem duo illi Abbates, Oderisius, & Nicolaus, acerbissimo contra se inuicem odio concitaro, io comparandis vndique militibus omnem monasterij thesaurum & vasa sacra dilapidarunt ae dispersetunt, & vniuersam eius ditionem incendiis. ruinis, cædibus desolarunt. Donec Oderisio sera ductu pœniteotia Romam pergente, prostratoque ad pedes Puntificis Abbatiam in manibus ipsius renunciante; idem Pontifex Nicolaum pariter deponens, per Matthæum Episcopum Albanensem missum eò Legatum, curauit, quem priùs proposuerat, eligendum Senioretum, quem sciret idoneum ad res monasterij optimè disponendas, & mores collapsos restituendos. Porrò ista omnia fusiùs describuntur à Petro[a] diacono Cassinensi: quæ quidem inchoata annu superiori, excessere limites istius.

[a] Pet. diac. Chron. Cassin. lib. 4. c. 75. & seq.

III IVOIEIVNUA ABBATA CLVN.

At verò causa Cluniacensis Abbatis multò aotè incœpta, boc anno penitùs definita est: quæ sie breuiter se habet. Defuncto magno illo S. Hugone, suffectus est in locum eius Pontins valdè inuenis à monschis Cluniacensibus, spe bonæ eius indolis inductis. Qui per aliquot annos satis modestè conuersatus, procedente tempore mores mutauit, resque monasterij pessumdare cœpit, & multis ac diuersis casibus & causis Fratrum penè omnium animos paulatim contra se concitauit: cumque ferè per decenniom res tecta inter eos mansisset, peruenit tandem non solùm ad vicinos, sed etiam Romam vsque. Quare Pontius indignationis impetum in seipsum retorquens, ad Callistum Papam (quem, vt & Gelasium ipsius decessorem, honorificè aliqoando Cluniaci susceperat) Romam venit, & frustrà resistente Callisto, onere Præfecturæ se abdicauit, indeque Ierosolymam semper illic mansurus petiit. At verò post triēnium consilio mutato, fastu turgens affectatæ sanctitatia, anno superiori è Palestina in Gallias rediit, & suos hinc inde socios spargens præcones mendaciorum, qui & miracula ipsi & vitam Angelis æqualem tribuerent; primò seduxit plurimus, mox detecto fuco in arma ruens, sibique prædones associans, Cluniacum inuasit, monacbos vexauit, atque dispersit, sacra aurea & argentea vasa, sanctarumque Reliquiarum thecas immensi pretij, aliaque omnia profanauit ae rapuit, villas & castra monasterij deprædatus est, ae sibi barbarico more religiosa loca subdere moliens. igne & ferro quæ potuit cuncta consumpsit; deniq; rapinis rerum, cædibusque hominum, per conductos auro sacro milites per plures menses vbiq; desæuiit. Quos tu-

PONTII ABB. CLVN. ACELERA.

multus audiens Honorius Papa, misso anno superiori Legaio Petro Cardinale, Pontium ac Pontianos omnes anathemate damnauit: data verò vtrique patti die ad subeundum in præsentia sua tanti dissidij iudicium. cùm veniens, & ipse Pontius licèt inuitus Romam, aliis sceleribus & illud recens adderet, haud se ab aliquo viuentiū anathematis vinculo vinciri posse, solumque esse Petrum io cælis coi hoc liceret; eâdem lata seutentia idem vt iouasor, sacrilegus, schismaticus, & excommunicatus, ab omni Ecclesiastico honore vel officio in perpetuum depositus est: qui via elapso mense ibidem Romæ impœnitens decessit. Narrat pluribus ista omnia Petrus[b] tunc Abbas Cluoiacensis, (aduersùs quem tanta Pootius nefanda perpetrauit) nobilis Aquitanus, patria Aruernensis, vsu rerum peritissimus, qui ex militia, quam summâ gloria ministrauerat, Cluniacensibus se addiaetar, moribus atque doctrina conspicuus; ac post Hugonem Iuniorem, (qui suffectus in locum Pontij cùm iste apud Callistum se abdicasset, mense quinto suæ Præfecturæ decesserat;) probante eodem Callisto, Cluniacēsis Abbas creatus est Earatque insuper Petri Pictauiensis ad eumdem Petrum Cluniacensem inscriptum victoriæ carmen, quo eiusdem Pootij historia describitur.

[b] Pet. Clun. lib. 2. mirac. c. 12. 13. Ap. Baron. an. 1122. 1126. & præsenti.

PETRVS VENERABILIS ABB. CLVNIAC.

IV. MATTH. CARDIN. ALBAN. EX MONACHO CLVNIAC.

Ex his autem malis tulit illud Ecclesia Romana compendium, vt ea monachis Cluniacēsibus Matthæum, qui pro defensione communis eorum causæ Romam ad diem condictum aduenerat, virum moribus sanctissimum, & in rebus gerendis prudentissimum, acceperit in Cardinalem; dum qualis esset ab Honorio cognitus, mox absoluta causâ creatus est Episcopus Albanensis; nec mora, (vt nuper audisti) Cassinum ad conciliandos monachos missus. cuius vitam planè mirandam, ipse qui suprà Petrus Cluniacensis Abbas scriptis mandauit: de aliis verò eius Legationibus pro Sede Apostolica susceptis, & prudentissimè administratis, agemus nos inferiùs suis locis.

V. TANCHELINVS SACRAMENTARIORVM HÆRET. PRÆCVRSOR.

Hoc eodem anno S. Norbertus (qui anno superiori ad Honorium Papam pergens, quicquid voluisset impetrauerat de sui Ordinis Præmonstratensum confirmatione) reuersùs in patriam mox Antuerpiam vocatus est, vt illi Ecclesiæ naui hæresiarchæ erroribus labefactatæ succurreret. Fuit iste quidam nomine TANCHELINVS, omniom hominum sceleratissimus, (inquit Hugo eius temporis auctor io Vita[c] ipsius Sancti Norberti) Deique & omnium sacramentorum eius, totiusque religionis & Christianæ fidei hostis; ita vt ministerium Episcoporum & sacerdotum nihil esse diceret, & sacro-sancti Corporis & Sanguinis Domini nostri IESV CHISTI perceptionem ad salutem perpetuam prodesse negaret. Sequebantur eum circiter tria millia armatorum; nee erat Dux, aut Episcopus, aut Princeps, qui auderet ei resistere vel occurrere. Cum pretioso apparatu; in vestibus deauratis, triplici funiculo crinibus intortis, & auro intexto ligamine triplicatis incedebat; verbisque persuasibilibus, & magnis conuiuiorum apparatibus, beneuolentiam eorum ad eosdem seducendos exhauriebat. Lotiones eius bibebant, & reliqoiarū loco asportantes recondebant; cumqoe filias in matrum præsentia, sponsasque mariris videntibus corrumperet, opus

[c] Ap. Sur. 6. Iuny.

spirituale

ſpirituale id eſſe aſſerebat; in tantum vt infelicem ſe diceret, quæ huic coniunctioni nefariæ miſceri non meruiſſet. Hæc de illo Hugo, ſubiiciens de laboribus S. Norberti, & clericorum ab eo illuc miſſorum ad conuellenda peſſima eiuſmodi zizania. Videant autem noſtri temporis Nouatores, quibus præcurſoribus gloriari poſſint, & quos ſe ſuorum dogmatum habere Patriarchas caueant.

VI. PETRI DE BRVIS HÆRESIS ET SACRILEGIA. [d] Petr. Clun. l. 1. ep. 1. & 2.

Ceterùm haud diſſimilis planè, Tanchelino fuit, nec impietate diſpar, PETRVS DE BRVIS, qui his item Honorij Papæ temporibus cognitus, eoſdem fermè errores per annos viginti impiè ſeminauit in prouinciis Arelatenſi, Nouempopulana, & aliis contiguis. Aduersùs quem Petrus [d] Cluniacenſis duas præclaras ſcribens epiſtolas ad illarum partium Epiſcopos, egregiè confutauit quinque præcipua peruerſi hæretici dogmata; quibus aſſerebat, Baptiſmum nihil prodeſſe paruulis ante intelligibilem ætatem: Templa & Eccleſias eſſe diruendas, nec eſſe neceſſaria Chriſtianis ſacra loca ad adorandum: Cruces abominationi eſſe debere, atque ſuccendi, quòd in eiuſmodi ſigno Chriſtus tam dirè occiſus ſit: Sacrificium corporis & ſanguinis Domini quotidie offerri in Eccleſiæ ſolitum, nihil eſſe, neque Deo offerri debere: Sacrificia, Orationes, Eleemoſynas, & alia viuorum pro defunctis Fidelibus ſuffragia & bona opera, nihil omninò prodeſſe illis. Hæc Petri nebulonis, æquè noſtri temporis Nouatorum Patriarchæ, deliramenta. Qui dignum impietate ſua finem conſecutus, apud Sanctum Ægidium à Fidelibus igne crematus eſt; ita vleiſcente numine nefandiſſima ſceleſtiſſimi hominis ſacrilegia, cùm inter alia (vt habet Petrus Cluniacenſis) ad inauditam diuinitatis contumeliam, magno de Crucibus aggere instructo, ignem immiſiſſet, pyram feciſſet, carnes coxiſſet, & ipſo Paſſionis Dominicæ die Paſchalem Dominicam præcedente, inuitatis publicè ad talem eſum populis, comediſſet. At quoniam in *Henrico* apoſtata impia eius hæreſis reuixit & magis aucta eſt, quando & idem Petrus Cluniacenſis prædictas duas epiſtolas ſcripſit, & S. Bernardus eamdem hæreſim ſcriptis & miraculis potentiſſimè exagitauit; dicetur de eo inferiùs ſuo loco.

IGNE COMBVRITVR.

VII. OBITVS STEPHANI ORD. GRANDIMONT INSTITVTORIS. Vincent. Spec. Hiſt. lib. 25 c. 46 & ſeqq.

Hoc eodem anno, Idibus Febrarij, ex hac vita deceſſit S. STEPHANVS Aruernenſis, Ordinis GRANDIMONTENSIS inſtitutor, paulo antè viſitatus à Gregorio & Petro Leonis Cardinalibus Legatis Honorij Papæ in Galliam miſſis, inter quos poſt eiuſdem Honorij obitum de Papatu ſchiſma fuit. Stephani autem obitum hoc anno contigiſſe, colligitur ex eius vitæ Actis, quæ apud Vincentium, deſcripta leguntur; dum teſtatur auctor, anno Redemptoris milleſimo ſeptuageſimo ſexto, ætatis verò ſuæ trigeſimo, eum cœpiſſe eremum colere, & obiiſſe octogenarium. Cuius ſanctitas pluribus argumentis eſt declarata, quæ ab eodem auctore narrantur.

VIII. OBITVS B. GODEFR. VVESTPHALI.

Eodemque anno beatus *Godefredus* Weſtphalus Comes Cappenbergenſis, qui vnà cum germano ſuo ad prædicationem S. Norberti ſæculum reliquiſſet, tribus erectis monaſteriis, coniuge ſummo conſenſu inter moniales profitente; poſt multas tribulationes magna animi conſtantia toleratas, & perſeuerantiam exactiſſimam in regulari diſciplina, ad Deum migrauit die decimatertia Ianuarij, anno ſuæ ætatis fermè trigeſimo. Cuius clara habetur mentio in Vità eiuſdem S. Norberti: extantque res præclarè ab eo geſtæ, ſcriptis mandatæ à viro religioſo eiuſdem Ordinis & ætatis, nuper editæ à Nicolao Serario.

IESV CHRISTI
AN. 1127.
HONOR. II.
AN. 2.
IOAN. COMN.
AN. 9.

I.

ANNO Chriſti milleſimo centeſimo vigeſimo ſeptimo, Indictione quinta, menſe Iulio, Willelmo Duce Apuliæ & Calabriæ apud Salernum mortuo abſque liberis, Rogerius Comes Siciliæ eius patruelis, qui ab eo fuerat hæres inſtitutus, illuc nauigans, ipſius Ducatum ſibi ſumpſit abſq; Sedis Apoſtolicæ auctoritate, nec iurata more maiorum Romano Pontifici fidelitate. Sed & faſtidiens Comitis Siciliæ nomen Duciſque appellationem affectans, cùm non valuiſſet illam ab Honorio Papa miſſis Legatis impetrare; terras Eccleſiæ, ciuitatem Beneuentanam cædibus & direptionibus infeſtare cœpit. Quapropter Honorius vocatis in auxilium Principe Capuano, aliiſque Eccleſiæ Romanæ fidelibus, contra eumdem Rogerium profectus eſt in Apuliam ob Eccleſiæ iurium defenſionem conceſsâ eis qui in expeditione illa pœnitentes morerentur, peccatorum omnium remiſſione; dimidiæ verò partis aliis qui non morerentur, confeſſis pariter & pœnitentibus. Porrò detrectante Rogerio pugnam, ideoque Baronibus qui Honorio adhærebant ad ſua ſe recipientibus; idem mox Rogerius miſſa Beneuentum ad Pontificem legatione pacis, ligium ei hominium fecit, & iuramentum fidelitatis præſtitit, ſuſcipiens ab eo per vexillum inueſtituram Ducatus Apuliæ: quod contigit anno ſequenti. Hæc verò fuſiùs narrantur in Chronico Beneuentano, ab auctore Falcone qui ea oculis ſpectabat. Habetq; inſuper Chronicon Romualdi Epiſcopi Salernitani, eumdem Rogerium excommunicatum ab Honorio fuiſſe, tum quòd Ducis nomen inconſulto Romano Pontifice arripuiſſet, tum etiam quòd Epiſcopos Siciliæ haud permitteret venire Romam.

ROGER. SICILIÆ COMES REBELLAT ADVERSVS SEDEM APOST.

IVRAMENTVM PRÆSTAT FIDELITATIS HONORIO PP.

II. CONCIL. TRECENSE LEGATO SED. APOST. [a] Tyr. lib. 12. cap. 7.

Hoc item anno Matthæus Epiſcopus Cardinalis Albanenſis legatus in Galliam miſſus, *Trecis* CONCILIVM celebrauit; in quo comprobata eſt inſtitutio Ordinis Templariorum, nono videlicèt anno (vt ex Tyrio [a] dictum eſt ſuperiùs) poſt primam eius inſtitutionem Ieroſolymis factam. Cui Concilio interfuerunt, vt ait, Rhemenſis & Senonenſis Archiepiſcopi cùm ſuffraganeis ſuis, & duo maximi tunc nominis Abbates Stephanus Ciſtercienſis; & Bernardus Clarauallenſis; licèt iſte non ſine magno labore euulſus ſit è clauſtro, vt conſtat ex ipſius epiſtola [b] ad eumdem Matthæum Legatum ſcripta, qua optatæ malæ valetudinis excuſatione conatus eſt illum ſe magis magiſque vrgentem eludere; quippe qui ſtatuiſſet, niſi maximis vrgentibus neceſſitatibus, è mo-

[b] Ber. ep. 21.

a Id. ep. 17.
S. Bern. formam vitæ nobis templariis præscripsit.
d Pet. Clun. 6. ep. 27.
e Bern. ep. 44.

nasterio non egredi, vt aliàs scripsit c ad Petrum Cardinalem diaconum. Porrò tantopere requisita est eius opera, quò Templariis ab eo certa præscriberetur forma viuendi. Cuius etiam extat ad eosdem, de laudibus ipsorum & exaltatione perutilis libellus, eorumdemque præconia texuit Petrus d Cluniacensis in epistola ad Euerardum ipsorum Magistrum. Quæ autem prætereà gesta sint in eodem Concilio Trecensi ignotamus: querelas tamen diuersorum illic auditas, significant literæ eiusdem Sancti Bernardi e ad Archiepiscopum Senonensem.

III. Episcopi mala habiti a Rege Fran. ob deserta militiam Sæculi.

Prætet hanc autem retraxit à claustro Sanctum Bernardum alia causa maioris fortassè momenti; cuius occasione fuit ei pugnandum cum Rege Ludouico, ob persecutionem ab eodem Rege illatam primùm Episcopo Parisiensi deinde & Archiepiscopo Senonensi; nec aliam quidem ob causam (quod mireris) nisi quoniam assuetis antehàc Episcopis, aliisque inferioribus clericis, Curiæ Regis assistere, militiamque non tantùm palatinam ministerij regij sed & castrensem bellorum sectari; isti iam in meliorem frugem conuersi, Ecclesias suas repeterent, aliosque à Curia euellere conarentur. Hac igitur de causâ sæpè fuit ipsi Bernardo, aliisque Dei seruis clamandum tum ad Regem, tũ ad ipsum Honorium Papam, quem Rex per subreptionem in his decipere conatus esset. Sed hæc pleniùs cognoscentur ex epistolis f tunc eâ de re ad diuersos scriptis.

f Id. ep. 42. vsque ad 52.

IV.
g Append. ad Flor.
Concil. Vvinton in Angl.

Hoc eodem anno g Willelmus Archiepiscopus Cantuariensis (qui anno superiori Romam adueniens, susceperat ab Honorio Legationem in Anglia & Scotiâ) celebrauit *Vuintoniæ* mẽse Maio generale Concilium; in quo multa sunt salubriter instituta ad restitutionem morum & disciplinæ Ecclesiasticæ; quæ singula recensentur in Appendice ad Florentium, eademq; consentientia iis quæ ante biennium fuissent in Concilio Londoniensi sub Ioanne Cremen Cardinale statuta.

V.
h Robert. in Append. ad Sigeb. & Hug. in Vit. S. Norb. cap. 40.
S. Norbertus creatur Episc. Magdeburg.

Hoc item anno h missus est ab eodem Honorio Legatus in Germaniam Gerardus Cardinalis, qui posteà fuit Lucius Papa: qui inter alia quæ præclarè præstitit, cùm inuenisset vacare EcclesiamParthenopolitanam, siue Magdeburgensem, curauit in ea eligi Episcopum S. Norbertum Præmonstratensium Ordinis institutorem; qui hoc tempore erat à Domino re vera constitutus accensa lucerna ardens & lucens in Ecclesiâ, quique iam ante biennium de sua futura in Episcopum electione diuinitùs emissum acceperat oraculum.

VI.
i Tyr. lib. 13. cap. 23.

Quod ad res spectat Orientis; vendicata nobili ciuitate Tyro ab Infidelibus ante annos quatuor, tandem hoc anno i primus creatus est eius Archiepiscopus *Vuillelmus* natione Anglicus, ex Priore S. Sepulchri. Qui mox pro Pallio in Italiam nauigans, accepit illud ab Honorio Papa: à quo etiam missus est cum eodem Archiepiscopo, Legatus in Orientem Ægidius Episcopus Tusculanus, vir eloquens & literis eruditus.

IESV CHRISTI
An. 1128.
HONOR. II.
An. 4.
Ioan. Comn.
An. 10.

I. Aquileiæ et Venet. Patriar. depositi in Conc. Rauen.

ANno Christi millesimo centesimo vigesimo octauo, Indictione sexta, Honorius Pontifex ab expeditione aduersùs Rogeriũ Siciliæ Comitem Romam reuersus, misit Petrum presbyterum Cardinalem tituli S. Anastasiæ *Rauennam*: qui congregata ibi Synodo, deposuit Aquileiensem & Venetiarum Patriarchas. Hæc in veteri Pontificali. Quæ verò causa intercesserit illorum condemnationis, non inuenimus. Sub a finem autem anni nempè quarto Calendas Ianuarij, cœpto iam eiusdem Pontificis anno quinto, ipse petitioni annuens Regum Daniæ, Sueciæ, & Boëmiæ, ad curanda negotia Ecclesiastica illarum regionum, Legatum è latere suo misit Gregorium de Crescentio S.R.E. diaconum Cardinalem tituli S. Theodori; vt traditur in codice Vaticano.

a Ap. Baron. seq.
[Verùm hanc legationem magis pertinere ad Honorium III. qui sedit 90. propemodùm post hæc annis, ostendimus nos in Cont. Baron. an. 1221.]

II. Stephan. Patriarch. Ierosol. iurium Eccl. defensor.

Quo item anno Guarimundus Patriarcha Ierosolymitanus obiit Sidone; eique substitutus est. *Stephanus* Abbas S. Ioannis Carnotensis, affinis Balduini Regis, sicut nobilitate ita & moribus præstans. Qui cùm orationis gratia Ierosolymam venisset, & ad reditum se accingeret, aduentante obitu Guarimundi, communi Cleri ac populi consensu in eius locum electus est. Cùm autem cœpisset mox agere aduersùs ipsum Regem pro iuribus Ecclesiæ Ierosolymitanæ, nondum completo biennio, veneno (vt creditum est) decessit. Hæc pluribus Tyrius b.

b Tyr. lib. 13. cap. 25.

IESV CHRISTI
An. 1129.
HONOR. II.
An. 5.
Ioan. Comn.
An. 10.

I. Depositio quorundam Episcop.

ANno Christi millesimo centesimo vigesimo nono, Indictione septima, ipse quem diximus, Matthæus S.R.E. Cardinalis Episcopus Albanensis, Legatione fungens in Galliis, deposuit Henricum Episcopum Virdunensem. Id enim tradit Dodechinus hoc anno: qui etiam asserit, Halberstadensem Episcopum à suis canonicis accusatum, æquè fuisse ab Apostolicæ Sedis Legato depositum. Est verò etiam mentio de Virdunensi Episcopo in ordinem redacto apud S. Bernardum a, quòd ad illa Ecclesiâ deiectus, conatus sit inuadere Catalaunensem nuper vacantem. Ad quod auertendum periculum, idem S. Bernardus b scribens ab Honorium Papam, rogauit illum pro confirmatione Alberici viri probatissimi, in cuius electionem vniuersus Clerus & populus conuenissent.

a Bern. ep. 45. ad Haimer. Cancel.
b Id ep. 13.

IESV CHRISTI
An. 1130.
INNOC. II.
An. I.
Ioan. Comn.
An. 12.

I. Honorii PP. obitus.

ANNO Christi millesimo centesimo trigesimo, Indictione octaua decimosexto Calendas Martij, *Honorius* Papa ex hàc vitâ migrauit Romæ in monasterio Sancti Andreæ; sepultusq; est in basilica Saluatoris Lateranensis; cùm sedisset annos quinque, mensem vnum, & dies septemdecim. Post quem non vacauit Sedes; sed eâdem planè die (vt est in Chronico Beneuentano) successor conclamatus est INNOCENTIVS eius pariter nominis Secundus, antea Gregorius dictus S. R. E. diaconus Cardinalis Tituli Sancti Angoli, patria Romanus, nobili familia ortus, & olim professione monachus. Post eum verò die ipso electus est ab aliis aduersùs illum Petrus Leonis presbyter Cardinalis Tituli Sanctæ Mariæ trans Tyberim & *Anacletus* Secundus nominatus. Hæc ibi de tempore. De modo verò Sugerius Abbas Sancti Dionysij in Vita Ludouici Regis ait; cùm Ecclesiæ Romanæ maiores & sapientiores consensissent, apud Sanctum Marcum, & non alibi, nec nisi communiter celebrem fieri electionem tamen qui assiduitate & familiaritate propinquiores Honorio fuerant, timore tumultuantium Romanorum illuc conuenire non audentes, antequèm publicaretur eius decessus, elegisse Innocentium: qui autem Petri Leonis parti fauerent, ad Sanctum Marcum pro pacto cōuenientes, Pontificis morte comperta eumdem Petrum multorum & Episcoporum, & Cardinalium, & Clericorum, & Romanorum nobilium consensu seriùs elegisse. Sed quænam istarum electionum potioribus viribus niteretur videndum.

Innoc. II. electio Anacl. Anti-

II. Qualis fuerit Anacl.

Ac primò, licèt Anacletus iste penes aliquos laudatus inueniatus, vtpotè qui olim in Cluniacensi cœnobio monasticum vitæ arripuisset institutum; sicut etiam testantur eius literæ [a] ad Cluniacēses posteà datæ, & Petrus [b] Abbas Cluniacensis in epistolâ ad Haimericum Cancellarium tradit: tamen à teste fideli Sancto Bernardo, in persona Ducis Burgundiæ ad Willelmum Comitem Pictauiensem, asseritur adeò pessimè apud omnes vbique audisse, vt nec vnius digmus haberetur viculi potestate. Qui quidem mox vt electus à suis est (inquit eius temporis scriptor Anonymus in codice Vaticano) non ponens Deum adiutorem sibi, sed sperans in multitudine diuitiarum, in potentia parentum, in fortitudine munitionum, hostiliter fecit aggredi domos Frangipanum, in quas Innocentius se receperat: cumque non potuisset aduersùs eos præualere, indignatione & ira commotus ad Sanctum Petrum equitans, ipsam quam cepit Ecclesiam, per violentiam introiuit, & per Sanctuarium & aureum Crucifixum pendentes coronas, cum toto thesauro argenti & auri, atque gemmis quas Romani Pontifices Orthodoxique Imperatores in Ecclesia obtulerant, sacrilegè auferre, & Ciborium quod super altare erat, detruncare præsumpsit: sublatisque omnibus, ad Patriarchium Beatæ Mariæ accessit, & Ecclesiam ipsam multò maiori thesauro dotatam expoliauit; ac pariter ad alias Ecclesias manus extendens, quicquid in eis pretiosum inuenit, rapuit & asportauit: hisque maiorem venalis Vrbis partem emere studens, corruptum vulgus ita sibi adstrinxit, vt præter Frangipanum & Corsorum munitiones, Papa Innocentius nullum in Vrbe subsidium haberet. Quare cùm ita vndique obsessus esset Innocentius, vt nemo ad eum sine vitæ periculo posset accedere; consilium iniens recipiendi se in Gallias, conscensâ naui eò tetendit. Hæc ille auctor.

a Rec. Baron. Annal. Tom. XII. hoc an.
b Pet. Clun. 3. ep. 64.

Deprædatur Eccles. Vrbis.

III.

Cui consentians, eodem tempore viuens sāctissimus vir Bernardus Abbas Bonæuallis, in principio libri secundi Vitæ Sancti Bernardi Clareuallensis, ait ipsi Petro Leonis, dicto Anacleto, tam propria generis auctoritate, quàm adhærentium sibi affinitate, multitudinem tantam adfuisse, vt ferè tota eum ciuitas sequeretur vel pecunia vel commodis obligata: quippe præter opes innumeras, quas vel ex Curiæ exactionibus, vel ex Legationum negotiationibus congregasset, præterque paterni censûs amplam congeriem; his omnibus erogatis in venalem plebem, vt ad fas, & nefas eam armaret, cùm nec illa sufficerent, iam donaria Regum in ornamentis Ecclesiæ ab ipsis euulsisse altaribus & cùm calices frangere, ac Crucifixos aureos membratim diuidere, ipsi profani Christiani vel timerent vel erubescerent, quæsitos esse Iudæos, qui sacra vasa & Imagines Deo dicatas audacter comminuerent. Cùmque post hæc quotidiana congressibus partem Innocentij maledictis insectarentur & gladiis, seruos Dei consilio inito, quia via humana se tueri non poterant, cedere elegisse, & procuratis clam nauigiis, de ore Leonis & de manu bestiæ per Tiberim in Tyrrhenum mare elapsos esse. Hæc ille. Quæ eadem improperauit posteà ipse S. Bernardus [c] scribens ad Romanos, cùm ab iis Vrbe pulsus esset Eugenius Papa; reuocans in memoriam, quomodò paulò antè (nempè hoc tempore) cunctarum quæ in Vrbe essent Ecclesiarum omnis ornatus & census profligatus fuisset; quicquid in altaribus & in altarium vasis, quicquid in ipsis sacris Imaginibus auri & argenti reperiri potuisset, manibus impiorum direptum & asportatum esset. Denique (vt idem [d] ait alibi) cernebatur tunc abominatio stare in loco sancto, dum incenderetur igni sanctuarium Dei, & Anacletus persequens Innocentium, persequeretur cum eo omnem innocentiam. Quem locum cùm præsentis temporis Nouatores vsurpent, ad probandum Romanum Pontificem esse Antichristum; næ ipsi planè delirant, nescientes, seu potiùs nescire dissimulantes, non ista Bernardum de legitimo Romano Pontifice locutum esse, sed de schismatico, cùm ipsum legitimum Innocentium non Antichristum, sed verè Christi Vicarium, immò & Christum ibidem appellet: ex eorum enim operibus (præter alias electionis circumstantias) perfacile erat cuique intelligere, quis legitimus, quis verò spurius esset Papa; quis pastor, quique fur & latro.

c Bern. ep. 242.
d Id. ep. 124.

Dictus Antichristus.

IV.

Cuiusnam ant[...] essent potiora iura, ex eodem S. Bern[...]o abundè cognoscitur; dum

e Id.ep.126.

inter alia plurima quæ de iisdem sæpissimè repetiit, ad Episcopos Aquitaniæ scribens [e] Anacletum vocat hominem peccati, qui super electum à Catholicis Catholicum & canonicè, locum sanctum inuasit armis, igne, pecunia, non vitæ vel virtutum merito ad eum peruenit: nam illam quam iactaret iuratorum suorum non electionem, sed factionem, vmbram tantùm fuisse & occasionem, & velamentum malitiæ eius. De Innocentio verò tradit [f], eum electione meliorum, approbatione plurium, & quod his efficacius est; motum apud omnes commendatione, Summum Pontificem confirmari: siquidem eius vita & vel fama nec æmulum timere cùm alterius nec ab amico tuta esset: Electum autem fuisse à parte seniore, tam Episcopis quàm Cardinalibus diaconis, siue presbyteris, & quorum maximè interesset de electione Sũmi Pontificis, & quanti in eligendo iuxta Patrum scita sufficerent: Denique stare sententiam Ecclesiasticam & anthenticam, Post primam electionem non esse secundam: ac proinde celebratâ primâ, quæ secundò præsumta esset, non esse secundam, sed nullã: Et quamuis quidquid minus fortè solemniter, minúsve ordinabiliter processisset, in ea quæ præcessit; haud tamen præsumi debuisse alteram, nisi priore priùs discussa ratione, caussata iudicio. Hæc, & alia S. Bernardus: quibus consentiunt quæ de vtriusque electione referuntur è citatis nuper, aliisque eorum temporum Scriptoribus.

f Ep. 124. INNOCENTII POTIORA IVRA.

V. ANACLETI PSEVDO-CONCILIVM.

At verò Anacletus cùm iam solus potiretur Vrbe, inter alias functiones quibus apparere Pontifex voluit, celebrauit ibidem CONCILIVM ex sibi cohærentibus Episcopis, quo solemni ritu excommunicauit Innocentium, & qui illum creauerant, vel venerarentur vt Papam; deposuitque omnes sibi contradicentes, aliis in eorumdem locum suffectis. Sed & ne turpissimus, vti erat, à ceteris Ecclesiæ pastoribus, & Christianis Principibus haberetur; laruam imposuit monstro, vt quod esset horrendum visu, simulatione superinducta videretur pulchrum. Reperiuntur [h] enim plurimæ tam ipsius, quàm aliorum suæ factionis hominum pro ipso scriptæ literæ ad Reges Germaniæ, Franciæ, & Ierosolymorum, Episcoposque, & alios in eorum Regnis existentes; quibus per sexcenta impudentissima mendacia, conatus est illos ad suas partes allicere; mittens ad hæc in vniuersum Orbem Legatos suos, qui pietatem eius ac iustitiam prædicarent: idque ipsum apud Imperatorem Constantinopolitanum, & Patriarchas Orientales conatum esse, testantur ipsius ad alios scriptæ eodem argumento epistolæ. Sed quàm hæc omnia frustrà fuerint, (quamuis numerositatem & ipse iactaret) cùm alia quæ dicentur inferiùs demonstrabunt, tum breuiter docet S. Bernardus [i] in epistolâ ad Hanfredum; vbi numerans Reges Innocentio inhærentes, ait Alemanniæ, Franciæ, Angliæ, Scotiæ Hispaniarum, & Ierosolymorum Reges, cum vniuerso Clero & populis suis adhæsisse Innocentio, tamquam filios patri, & capiti membra: Ac rursùm scribens [k] ad Episcopos Aquitaniæ inter alia asserit: Tusciæ, Campaniæ, Longobardiæ, Germaniæ, & Aquitaniæ, Galliarum, denique & Hispaniarum omnium, necnon & vniuersæ Orientis Ecclesiæ tam Archiepiscopos quàm Episcopos, omnes vnanimes, non

g Ret Baron. Tom. XII. hoc an. h umquam antea edita, ex cod Cass.

MVNDVM CIRCVMAGIT APVD PRINCIPES.

i Ber ep 125. PARS INNOCENTII LONGE NVMEROSIOR. k Id.ep.126.

conductos pecuniâ, non seductos fallaciâ, non illectos priuato carnis vel cognationis amore, non timore compulsos potentiæ sæcularis, sed Dei voluntatem sicut non ignorantes, ita nec dissimulantes, Petrum Leonis (Anacletum dictum) ingenuè refutasse, ac securè Gregorium in Papam Innocentium suscepisse.

VI.

Quamobrem cùm euanescere omnes conatus suos Anacletus intelligeret, aliam aggrediens viam, nundinatione regiæ dignitatis aliquem Christianorum Principum communicationi suæ adiungere quæsiuit. Inuentusque est Rogerius Siciliæ atque Calabriæ Dux, quem eo mercimonio ad se attraxit; vt scribit Petrus [l] diaconus Cassinensis. Sicut & Beneuentanum Chronicon à nobis sæpè citatum, in quo per singulos annos ab auctore eius temporis res gestæ narrantur, asserit Anacletum hoc eodem anno petiisse Beneuentum, indeque Auellinam concedentem, cùm prædicto Rogerio stabilisse, vt eum Regem coronaret Siciliæ. Asseruatur verò hactenùs in Vaticanâ Bibliotheca ipsum diploma [m] eiusdem Anacleti, sed multipliciter decurtatum de titulo Regio impertito Rogerio, ipsiusque hæredibus. pro Sicilia, Calabria & Apulia, aliisque terris quas possideret, sub censu annuo sexcentorum schifatorum Romanæ Ecclesiæ persoluendorum; datum ipsum quinto Calendas Octobris, Indictione nona, anno Dominicæ Incarnationis millesimo centesimo trigesimo ipsius Anacleti primo. Quo eodem anno (vt Chronicon habet) idem Anacletus Cardinalem suum nomine Comitem, ad Ducem in Siciliam direxit; qui eum in die Natiuitatis Domini in ciuitate Panormitana Regem coronauit.

l Petr. diac. Chron. Cass. lib. 4. c. 99. ANACLETVS ILLVSTRVM AB OLIM IMPARTIT ROGERIO SICVLO. m Ret Baron. Annal. Tom. XII. hoc an.

VI. AVCTOR IPSÆ MONARCHIA SICVLÆ

Quænam autem vnà cum Regis titulo Anacletus ei tribuerit vt ipsum demereret, idem qui suprà Petrus diaconus, qui tunc viuebat, & his omnibus facilè potuit interesse, narrat; nimirùm præcepisse vt Episcopi & Abbates qui in eius ditionis solo manerent; ei obtemperarent. Ex quibus videas, quod iam superiùs ostendimus, exordium *Siculæ Monarchiæ* non ab Vrbano Secundo, vt ex falsatis eius literis aliqui deducere conati sunt, sed à pseudopapa schismatico Anacleto processisse. Porrò derisit Sanctus Bernardus eiusmodi studia Anacleti, cùm ex persona Ducis Burgundiæ ad Comitem Pictauiensem, ait [n] Ducem Apuliæ solum ex Principibus ei adhæsisse, ipsumque vsurpatæ coronæ mercede ridiculâ comparatum. Quodque non esset schismatici Papæ ista præstare, hoc est quod idem Sanctus [o] ad Ianuenses & Pisanos scribens, & pluribus ad Lotharium Imperatorem, eumdem Rogerium non Regem, sed Tyrannum Siculum nominat, & Vsurpatorem atque Inuasorem coronæ Regiæ. Verùm quem eo modo malè collatum sumpsit Dux Apuliæ titulum, numquam deserere voluit; cuius causâ aduersùs Romanam Ecclesiam contigit sæpè bello certare, cogi verò Romanos Pontifices præstare legitimè quod nefariè præsumpserat Antipapa. Sed de his suo loco dicendum.

n Bern. ep. 127.

o Id. ep. 129. 130. 139. 140.

VIII INNOC. RECIPITVR IN GALLIAM.

Iam verò relicto eodem pseudopapa, ad Catholicum redeamus Pontificem Innocentium; quem vnà cum suis ab Vrbe fugientem in Gallias reliquimus. Qui quidem ad S. Ægidium appellens, (vt habent citata superiùs Acta) in-

de

de *Claromontem* petiit, atque ibi CONCILIVM celebrauit. Sed preuenerat tam anteà zelus pietatis ac veritatis Episcoporum illarum partium. Etenim complures conuenientes *Anicy*, anathemate damnasse Antipapam Petrum Leonis, traditur à Guidone Priore Carthusiæ, eius temporis scriptore, in Vita [p] S. Hugonis Episcopi Gratianopolitani: quem & ait nullo habito respectu veteris amicitiæ, quæ intercesserat inter ipsum & Petrum Leonis, licèt morbis & ætate cōsumptum, zelo domûs Dei ductum perrexisse Anicium, vt cum aliis Episcopis eumdem excommunicaret schismaticum; eamque excommunicationem, propter auctoritatem tanti viri, contulisse multum & profectum Catholicis, & detrimentum Schismaticis.

[p] *Ap. Sur. 1. April.*
ANACL. EXCOMMVNICATVR PRIMVM IN CONVENTV ANICIEN.

IX. Cùm autem Innocentius tutum & approbatum (inquit Sugerius [q] Abbas sancti Dionysij, tum ista spectans atque scribens) eligens personæ Ecclesiæ post Domini defensionis asylum, Ludouicum Regem Francorum, Nunciis ad eum destinatis, personæ Ecclesiæ opitolari efflagitasset; Rex citò CONCILIO Archiepiscoporum, Episcoporum, Abbatum, & religiosorum virorum *Stampis* conuocato, eorum consilio tam de persona quàm de electione inuestigans, assensum electioni Innocentij præbuit, & eum deinceps protegere promisit. Cúmque & susceptionis & obsequij primitias per ipsum Sugerium ei tum Cluniaci existēti obtulisset, mox ipse eidem ad S. Benedictum super Ligerim cum Regina & filiis occurrens, nobilem verticem tamquam ad sepulchrum S. Petri inclinans, pedibus eius procubuit, Catholicúmque affectum, & deuoti seruitij effectum ei & Ecclesiæ promisit. Cuius exemplo & Rex Angliæ Henricus eidem Pontifici Carnotum occurrēs, deuotissimè pedibus eius prostratus, suî, suorúmque susceptionem, & obedientiæ filialis promisit plenitudinem. Hæc Soggerius. Eadem fermè Bernardus [r] Abbas, qui Res gestas S. Bernardi accuratè conscripsit: additque, Lotharium quoque Germaniæ Regem, atq; eius Episcopos, scripsisse ad Innocentium, deprecante, vt ad eos transiens suam eis desideratam exhiberet præsentiam. Præmisisse enim trans montes Innocētium mox ab ortu schismatis Legatum Matthæum Cardinalem Episcopum Albanensem, summæ probitatis & industriæ virum qui rei gestæ veritatem cunctis significaret, docet Petrus [s] Abbas Cluniacensis in eius rebus gestis, dum ait Innocentium totam Galliam, (exceptâ parte Aquitaniæ) Hispaniam; Angliam, Germaniam, studio præcipuè Matthæi sibi vniuisse.

[q] *Suger. in Vit. Ludou. Crass.*
CONCIL. STAMP. PRO ASCEPTIONE INNOC.
REGES FRAN. ET ANG. OCCVRRVNT INNOC.
[r] *Vit. S. Bern. l. 2. c. 1.*
LOTHAR. REX GERM. RECIPIT INNOC.
[s] *Petr. Clun. lib. 2. mirac. cap. 14.*

X. Verùm quod ad eos spectat qui pro Innocentio laborarunt; tradit Bernardus Abbas cùm & ipse sanctus Bernardus ad Concilium Stampense accersitus aduenisset, ac celebrato priùs ieiunio, & precibus ad Deum fusis, Rex & Episcopi vno omnium consilio in ipsum causæ definitionem refudissent, illum diligenter prosecutum electionis ordinem, electorumque merita, suscipiendum esse Innocentium pronunciasse, idque ratum esse omnes pariter acclamâsse. Hæc Bernardus: eademque Theobaldus in vita [t] sancti Vuillelmi Aquitanici. Post hæc verò idem sanctus Bernardus, tamquam à Deo parata tuba cælestis, magno sonitu perstrepens, siue literis, siue sermone, aduersùs schismaticos pro Catholico Pontifice circumquaque in Galliis afflatu Sancti Spiritûs intonuit bellum. Quod enim ad epistolas attinet; extant plurimæ de his ab eo ad diuersos scriptæ, in quibus & Catholicos hortatur ad perseuerantiam, & Schismaticos ad resipiscentiam; cùm & ad Episcopos Aquitaniæ prolixè scribens [u], inter plurimas alias rationes docet, iudicio quoque Dei declaratum esse Innocentium legitimum Pontificem; dum qui tunc essent per vniuersas prouincias in Ecclesia præstantiores sanctitate viri (quos enumerat) omnes recepissent illum, & recipiendum esse aliis prædicarent: subiicítque de Christianis populis, & monachorum Ordinibus, atque Principibus Innocentio inhærentibus.

S. BERN. FORTITER AGIT PRO INN.
[t] *Ext. ap. Sur. 10. Febr.*
[u] *Bern. ep. 126.*
VIRI SANCTI VBIQVE RECIPIVNT INN.

XI. Præter literas verò, egit & præsens causam Catholicæ vnionis. Siquidem ab eodem Innocentio Legationem suscepit, vnà cum Iosleno Suessionensi Episcopo, ad Vuillelmum Comitem Pictauiensem ac Ducē Aquitaniæ, in transuersum actum per Gerardum Engolismensem Episcopum: qui cùm ambitione æstuans [x] Legationem Galliarum postulasset ab Innocentio, cui ab initio inhæsit, nec obtinuisset, resiliens ab illo transiit ad Anacletum; à quo Legationem emit commercio consensionis in eius prauitatem, & quoscumque potuit ad eius partes allexit, alios autem maledictis incessit. Ad hunc igitur Pseudolegatum, simul & ad Vuillelmum Ducem missus vnà cum Iosleno Bernardus, cùm Pictauim venissent, nihil tamen proficere potuerunt: quinimò animati & armati ad Insaniam à Gerardo clerici, publicè ex eo tempore persecutionem Catholicis intentarunt: adeò vt cùm priusquàm sic eorum obfirmata fuisset perfidia obtulisset Bernardus in eorū Ecclesia sacrificium Deo; post eius discessum Decanus altare in quo diuina mysteria celebrarat, impiè confregerit. Sed non impunè: quippe diabolus cui traditus est, eum extinxit, & pestilentem animam in infernum demersit. Sicut & Archipresbyter qui Synodum schismaticorum denūciabat, æquè à diabolo correptus est: in alios multos qui in Schismate illo feruentiores essent, manus diuina manifestam exercuit vindictam. Narrat ista Bernardus [y] Abbas. Quomodò verò iteratâ Legatione Willelmum Ducem conuenieris sanctus Bernardus, eum manus date compulerit, dicetur inferiùs suo loco.

[x] *Bern. ibid.*
GERAR. ENGOLIS. LEGATVS ANTIP. PERSECVTIONEM EXCITAT IN CATH.
DEVS SIGNIS CONFVNDIT SCHISM.
[y] *Vit. S. Ber. lib. 2. c. 6.*

XII. Modò autem ex Willelmo [z] Malmesburiensi Bibliothecario, res sui temporis scribente, illud non omittendum; fuisse hunc Willelmum Ducem tantæ potentiæ, vt in Terram Sanctam duxerit exercitum sexaginta millium equitum & multò plurium peditum: (videlicèt secunda in Palæstinam expeditione, cuius ipse princeps [a] extitit & coriphæus:) rursùs verò, adeò fuisse intemperantiæ & omnium vitiorum sordibus inquinatum, vt gloriaretur cùm malefaceret, & exultaret in rebus pessimis, cuncta condiens malefacta salibus nugarum & facetiarum. Quid autem inter Petrum Pictauiensem Episcopum virum sanctissimum, atque ipsum aliquando intercesserit narrans, ait, cùm Petrus eum liberiùs argueret, & detrectantem palàm excommunicare inciperet, illum præcipiti furore percitum in crinem Antistitis inuolasse, strictúmque mucronem vibrantē, *Iam*, exclamasse, *morieris, nisi me absolueris*: Tum Præsulem timore

[z] *Malmesb. Histor. de Vuill. Sen. lib. 4. 5.*
VVILL. DVCIS AQVIT. VITA, ET POTENTIA.
[a] *Tyr. l. 10. c. 11. & 19.*
S. PETRI EP. PICTAV. CERTAMEN CVM EO.

simulato inducias petentem loquendi, quod reliquum erat excommunicationis fidenter peroraſſe; ita Willelmum à Chriſtianitate ſuſpendendo, vt nec cum aliquo conuiuari, nec etiam loqui auderet, niſi maturè reſipiſceret: Itaque officio ſuo peracto, martyrium ſitientem collum protendiſſe, *Feri*, inquientem, *Feri*: At Willelmum refractiorem, conſueto lepore intuliſſe, *Tantum te odio, vt nec te meo digner odio; nec cælum vmquam intrabis mea manu miniſterio*: Verumtamen poſt modicum vipereo meretriculæ infectum ſibilo, inceſti diſſuaſorem Petrum detruſiſſe exilio: Vbi cùm beato fine concluſus frequentibus & magnis miraculis innueret mundo quàm glorioſè viueret in cælo; his auditis Willelmum, dicacitate ſolita profatum eſſe, pœnitere ſe quòd non ei iamdudùm mortem acceleraſſet, vt ipſi anima ſancta grates haberet potiſſimùm, cuius furore cæleſte mercata eſſet commodum. Hæc auctor de Vuillelmo ante Innocentij Papæ tempora. Nam Hiſtoriam illam ſuam de Geſtis Regum Anglorum, in quâ hæc inſeruit nonniſi ad Calliſti Papæ Secundi tempora perduxit.

XIII. RETVLSIO DIVINITVS CHRISTIANI AB OBSIDIONE DAMASCI.

Quod ad res pertinet Orientis, dum Chriſtiani Principes aucti nouis viribus Orbis Occidentalis, confidentes in potentia virtutis ſuæ, cum magno apparatu obſiderent Damaſcum; ab eo qui exaltat humiles & diſpergit ſuperbos de cælo pugnatum eſt contra eos, nebulis imbribus, ventis; vnde coacti ſunt re infectâ, ſed malis ipſi confecti, ad propria remeare. Rem geſtam, memorabilemque, Vuillelmus [b] Tyrius deſcripſit. Poſt quam admodùm deploratam, ſubiicit de obitu Stephani Patriarchæ Ieroſolymitani, & ſubrogatione *Vuillelmi* Belgæ Mechlinia oriundi.

[b] Tyr. lib. 13. cap. 26.

IESV CHRISTI
AN. 1131.
INNOC. II.
AN. 2.
IOAN. COMN.
AN. 13.

I. CONCIL. RHEM. SVB INNOC. PP.

ANNO Chriſti milleſimo centeſimo trigeſimo primo, Indictione nona, (vt habet codex Vaticanus, vbi per annos ſingulos Innocentij res geſtæ ſcribuntur) idem Pontifex *Rhemis* in Gallia CONCILIVM celebrauit: quod quidem celeberrimum fuiſſe, atque ei interfuiſſe Archiepiſcopos & Epiſcopos Francos, Teutonicos, Aquitanos, Anglos, Hiſpanos, tradit Sugerius [a] Abbas ſancti Dionyſij, dum agit de vnctione & coronatione Regis Ludouici eius nominis Septimi adhuc pueri, quam ad euitandos æmulorum tumultus, ipſius pater Ludouicus Craſſus in eodem Concilio ab Innocentio fieri poſtulauit; cùm paulò ante ipſius primogenitus Philippus infelici caſu extinctus eſſet, dum videlicèt perterrefactus equus cui inſidebat porco obuio, eumdem adoleſcentulum deieciſſet in terram, deſuper ipſum equo ruente. In eodem quoque Concilio promulgatam fuiſſe excommunicationem, in Petrum Leonis Antipapam, traditur in Rebus [b] geſtis S. Norberti Magdeburgenſis Archiepiſcopi, qui vnà cum ceteris Antiſtitibus interfuit. Eſt quoque item mentio eiuſdem Concilij in Vita [c] ſancti Bernardi, & qui ipſe adfuit, cùm eum à ſe ſeparari Pontifex non pateretur, atque in eo multa ad honorem Dei diſpoſita fuiſſe traditur: ſed quænam ea fuerint, præter iam dicta non reperitur, quòd perierint eius acta. Extant tamen duo Sermones apud eumdem ſanctum Bernardum, habiti in Rhemenſi Concilio in præſentia Papæ, alter ad Clericos, ad Epiſcopos alter; cùm tamen potiùs in Epiſcopos dicti eſſe reperiantur, quorum vita haud eſſet conſentiens dignitati: quos quidem ſancti Bernardi nomine euulgatos, & inter eius ſcripta recenſitos, alterius tamen potiùs auctoris eſſe admonuit cenſura recentior.

[a] Suger. in Vit. Ludou. Craſ.

ANACL. ANTIP. EXCOMMVNICATVR.

[b] Ap. Sur. 6. Iuny cap. 27.

[c] Vit. S. Ber. lib. 2. cap. 1.

II. LOTHAR. REX STRATOREM AGIT INNOCENTIO.

Poſt Rhemenſe Conciliũ Innocentius Leodium profectus, Lotharium Germaniæ Regem ſibi occurrentem inuenit; vt quidem Bernardus [d] Abbas teſtatur: ſed Sugerius id ante Rhemenſe Concilium accidiſſe tradit; aitque in eo occurſu Lotharium in plateâ ante Epiſcopalem Eccleſiam humiliter ſeipſum ſtratorem obtuliſſe, atque alia manu virgam ad defendendum, aliâ frenum albi equi Pontificis recepiſſe, eumdemque tamquam Dominum deduxiſſe, ac deſcendentem ſubbrachiando deportaſſe. Verùm (prout Bernardus addit) velociter obnubilata eſt illa ſerenitas. Siquidem Rex tempus ſe habere reputans opportunum, importunè inſtitit Epiſcoporum ſibi reſtitui Inueſtituras, quas ab eius deceſſore Henrico Imp. per maximos labores & multa pericula Romana Eccleſia vendicarat. Ad quam petitionem expaueſcentibus Romanis, murum ſe oppoſuit ſanctus Bernardus, qui audacter Regi reſiſtens, verbum malignum mira libertate redarguit, ac mira auctoritate compeſcuit. Hæc Bernardus in Vita eiuſdem Sancti: ex quibus videas apertiſſimi redargui mendacij Petrum diaconum Caſſinenſem, qui aduersùs Catholicum Papam Innocentium vnà cum ſuis Caſſinatibus pro ſchiſmatico Anacleto ſtetit ac laborauit; dum in gratiam eiuſdem Lotharij cui pariter poſteà inhæſit, affirmat Inueſtituras ei ab Innocentio fuiſſe apud Leodium confirmatas. Sicut & in eo mendacẽ eſſe conuincitur, dum ibidem terram Comitiſſæ Mathildis eidem condonatam eſſe ſcribit. Nam diploma Pontificis de eâ re conſcriptum, Romæ datum legitur, vt dicetur ſuo loco poſt annum ſequentem. Denique ſuggeſtum tantùm, non exactum de inueſtitura à Lothario quod petierat, Otho [e] Friſingenſis affirmat.

[d] d. cap. 1.

S. BERN. LOTHAR. REG. COMPESCIT.

[e] Otto Friſin. lib. 7. c. 18.

III. INNOC. CISTERCIENSES EXIMIT A DECIMIS SOLVENDIS.

Antequàm autem è Galliis recederet Innocentius, non inuiſiſſe tantùm nobile monaſterium Cluniacenſe, ſed & illud dedicaſſe, Petrus [f] illius tunc Abbas teſtatur; conſtatque pariter ex priuilegio [g], quod ei idem Pontifex contulit. Claramuallem quoque viſitauit, & miratus eſt rigidiſſimam Fratrum obſeruantiam. Cùm verò & extremam illorum inopiam, Cluniacenſium autem diuitias conſideraſſet, ſtatuere placuit, ne Ciſtercienſes monachi decimas perſoluerent Cluniacenſibus, vel aliis ſecularibus clericis, vt hactenùs factum eſſet: cuius rei cauſâ querelas in eos eſſe magnoperè dilatatas, certum redditur ex epiſtolis prædicti Petri [h] Abbatis ad ipſum Innocentium Papam, & Haimericum S.R.E. Cancellarium, atque Richardi [i]

[f] Petr. Clun. 3. ep. 34.
[g] Rec. Baron. Ann. Tom.
[h] Pet. Clun. 3. ep. 33. 34.
[i] Ap. Petr. Bleſ. ep. 82.

k Pet. Clun. 3. ep. 35.
l Id. 3. ep. 36.
DISSIDIA SANCT. ABSQVE LAESA CHARITATE.

Cantuarjensis Archiepiscopi ad Abbatem Cisterciensem. Sed & cùm idem Petrus ad ipsos quoque Cistercienses querelis plenam scripsisset epistolam[k], quòd ea à nonnullis in deteriorem partem esset accepta, idem anno sequenti excusatorias [l] ad ipsos dedit literas, quibus charitas quæ aliqua ex parte inter eos læsa videri posset, arctiori vinculo constricta permaneret. Vnde videas quales esse cōsueuerint inter Sanctos querelæ & dissensiones; in quibus ne charitas, quæ est vinculum perfectionis, dirumpatur, magna inprimis adhiberi consueuit industria. Sic enim & antehàc inter ipsos Cluniacenses & Cistercienses monachos, graues dissensiones ortæ fuerant occasione obseruationis Regulæ S. Benedicti, sub cuius stipendiis, licèt sub habitu diuerso, vterque Ordo militaret, alter alterum redarguens [m] inobseruantiæ & præuaricationis eiusdem. Verùm non eò processit ista contentio, vt inter eos charitas scinderetur; quinimmò magis magisque, vt benè fixâ radice arbor ventis consolidatur, inter eos firmata fuerit & stabilita: quamuis humani generis hostis causas plures discordiarum diuersis temporibus, tum inter eosdem præstantissimos Ordines, tum inter illos duos sanctissimos ipsorum Abbates huius temporis, Petrum, & Bernardum, subministrare non cessarit; quarum causâ (absque tamen charitatis læsione) hinc inde ab vtroque scribendæ fuerunt elucubratissimæ apologiæ.

m Vid. Bern. Apolog. ad Vuill. Abb. S. Theod. & Petr. Clun. 5. ep. 16. vtramque apud Baron. an. 1126. & præsenti, &c.

IV.
GALLIC. ECCL. FLORET RELIGIOSIS ORDINIBVS.

Erat porrò his temporibus (vt etiam scribit Robertus in Appendice ad Sigebertum) pulchra & decora valdè facies Ecclesiæ Gallicanę, diuersorum Ordinum & professionum circumdata varietate, dum hinc Præmonstratenses, illinc Cistercienses, inde Cluniacenses monachi, necnon & ipsi Carthesienses paulatim pullulantes; tum & diuersi habitûs professione sanctimoniales, & mulieres Deo deuotæ, in continentia atque paupertate sub obedientiæ iugo regulariter viuentes; feruore religionis inuicem prouocarent, & noua certatim diuersis in locis monasteria fundarēt. Verùm in Galliis isti plantati, etiam trans mare propagarunt palmites suos. Siquidem vt de aliis dicere prætermittamus, de Præmonstratensibus habet idem auctor hoc annò, sed paulò superiùs, in Syriam & Palæstinam aliquos ex eis missos nonnullas Abbatias ædificasse. Vnam verò concessione Cisterciensium possedisse, quibus & locum & pecunias de quibus ædificaretur, apud Ierosolymam Balduinus Rex dedisset, testatur sanctus Bernardus [n] in epistola ad Præmonstratēses. Sed & de eâdem Francorum gente militares exortæ tunc florebant in Oriente & Occidente Religiones: quippe (vt Robertus ait) Milites Templi Ierosolymitani, ac Fratres de Hospitali, sub religioso habitu continenter viuentes, vbique se multiplicando diffundebant; & quæ poterant vel de laboribus propriis, vel de Fidelium eleemosynis, ad opus Deo militantium, vel infirmorum quorumcumque, vel pauperum, Ierosolymam deferebant: Præsules autem Ecclesiarum, ac Principes sæculi, promptissimè annuebant, vel etiam spontè offerebant terras, prata, nemora, & cætera quæ monasteriis ædificandis erant necessaria. Hæc ille. At de origine Hospitalariorum, cæteris eiusmodi Ordinibus antiquiore, egit Willelmus Tyrius [o] in commentario de Bello sacro: De Templariis verò dictum est superiùs ex eodem.

n Bern. epist. 252.
o Tyr l. 18. cap. 4. & 5.

V.
REGES MORITVRI RELIGIONIS HABITVM ASSVMVNT.

Hoc item anno Balduinus Rex Ierosolymorum Christi vetus Confessor, post liberatam à Turcis irruētibus Antiochiam, ægritudine affectus, habitum religionis assumens, & vitam regularem professus si viueret, Deo feliciter spiritum reddidit vndecimo Calendas Septembris. In cuius locum decimo octauo Calendas Octobris subrogatus est gener eius Fulco Comes Turonensium. Hæc pluribus idem Tyrius[p]. Quo etiam anno moriturus Stephanus Rex Hungariæ, in signum pœnitentiæ & ipse monasticum induit habitum: cui successit vir pietate insignis Bela.

p Id. lib. 13. cap. vlt. & lib. 14. c. 2.

IESV CHRISTI
AN. 1132.
INNOCENTII II.
AN. 3.
IOAN. COMN.
AN. 14.

I.

ANNO Redemptoris millesimo centesimo trigesimo secundo, Indictione decimâ, Innocentius Pontifex, postquàm lustrans Gallias præterquàm ab Aquitanis, ab omnibus exceptus esset summâ cum veneratione; Iudæiq; ipsi cum libro Legis Parisius ei occurrissent; sed & qui eum verbis derisoriis contempsissent Nouiomenses [a], prodigioso incendio puniri essent: acceptâ à Gallicanis Ecclesiis pro ipsius Romani reditu indictâ [b] collectâ, itinere terrestri Italiam petens, apud Astam Pascha celebrauit: ac populo post CONCILIVM illatū partium Episcoporum *Placentiæ* celebrauit, Cúmque intereà Rex Lotharius, sicut promiserat, in Longobardiam cum exercitu venisset; in Roncaliis cum eodem Pontifice & Longobardis generale colloquium de statu Ecclesiæ atq; Imperij habuit. Inde verò Innocentius Pisas adueniens, bellum quod inter illam ciuitatem apud Ianuensem gerebatur, composuit; & vtrámque ob earum in Sedem Apostolicam merita, diuersis priuilegiis honestauit. Hæc de illius gestis præsentis anni, eiusdem temporis auctor superiùs citatus.

a Auctar. de Segeb. & Baron. an. super.
b Petr. Clun. lib. 3. epist.
INNOC. REVERTITVR IN ITALIAM.

II.
DE TYRANNIDE ROGERII SICVLI.

Quo eodem anno Beneuentanos, expulso Crescentio Pseudocardinale Pseudopontificis Anacleti, qui eos proditoriè tradere vellet Rogerio Siciliæ Regi, Innocentium recipere decreuisse, traditur in sæpè citato Chronico Beneuentano: vbi etiam multa alia leguntur de tyrannide ipsius Rogerij, & rebellione nonnullorum Principum aduersùs eum; quem & diuino implorato auxilio, prælio superarunt, in fugamque adegerunt, exercitu eius internecioni dato. Verùm posteà idem cum maioribus copiis rediens, cunctique cæde, igne, rapinisque miscens, totā occupauit Campaniam & Apuliam, ipsamque etiam ciuitatem Beneuentanam expulsis omnibus illarum prouinciarum Principibus, aliisque Innocentij Papæ fautoribus. Quæ omnia pluribus narrantur ab auctore prædicti Chronici, & Petro [c] diacono Cassinensi, eius temporis scriptoribus.

c Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 98 & seqq. Ap Baron. seqq annis.

IESV CHRISTI
AN. 1133.
INNOCENTII II.
AN. 4.
LOTHARII II. 1.
IOAN. COMN. 15.

I. LOTHAR. CORONATVR IMP.

ANNVS Redemptoris millesimus centesimus trigesimus tertius, cœptus Indictione vndecimâ, felix illuxit Ecclesiæ Catholicæ; cùm Innocentius Papa in Sedem suam à Lothario Rege restitutus est, ipse verò LOTHARIVS ab eo coronatus Imperator. Id enim hoc anno gestum esse, auctores eius temporis testantur, Falco in Chronico Beneuentano, Hugo in Vita S. Nurberti, & is qui Auctarium apposuit ad Sigebertum, atque alij. Porrò præter morem coronatus est Lotharius in Lateranensi basilica, quòd (vt ait Otto [a] Frisingensis) Ecclesiam S. Petri, vbi id agi moris erat, Petrus Leonis Antipapa occuparet; nec satis viriũ Lotharius haberet (vt tradit Bernardus [b] Abbas) ad illum inde expellendum: quippe qui (vt est in Chronico Beneuentano) duo tantum millia militum secum duxisset.

[a] Otto Frising. l. 4. c. 18.
[b] Vit. sancti Bern. lib. 2. cap. 1.

II. ALLODIVM COMITIS MATHILDIS DATVM IMP. SVB CENSV.

Porrò eo quoque tempore eumdem Pontificem Allodium Cumitissæ Mathildis, quod ipsa Apostolicæ Sedi donauerat, eidem Imperatori ob præstitum Ecclesiæ auxilium concessisse, apparet ex eius diplomate [c] dato Laterani sexto Idus Iunij: quo constat ita illud concessum esse, vt tamen Imperator centum libras argenti singulis annis Apostolicæ Sedi pro illo exolueret, & post ipsius obitum proprietas ad ius & dominium S.R.E. absque vlla diminutione reuerteretur. Quod similiter concessit eodem diplomate Henrico Duci Bauariæ ipsius Imperatoris genero, iisdem censûs & reuersionis conditionibus, necnon hominij, & fidelitatis Romanis Pontificibus iurandæ.

[c] Rec. Bar. Tom. XII. hoc an.

III. IMP. ET PONT. RECEDVNT AB VRBE

Post hæc verò Lotharius, quod Romæ morari annonæ penuriâ probiberetur, & expugnare munitiones Vrbis quas Anacletos occupabat, difficilis operis esset; consultiùs existimauit ad propria redire, opportuniori tempore & maioribus copiis reuersurus contra Rogerium Siculum, qui Beneuentanos, aliosque ab Innocentio Papa stantes, ferro, flammáque persequebatur. Sed & ipse Innocentius, quamuis consilium Romæ in sua sede manendi inisset, tamen cùm sibi non diuinis rebus vacandi facultas daretur, sed armis iugiter insistere ob continuos Anacletianorum incursos cogeretur, néve præsentiâ suâ illius bestiæ in ciues rabiem magis efferaret, rursùm Pisas reuersus est, potentissimam tunc ei ciuitatem, maritimísque imprimis viribus à Principibus quibuscumque timendam, & erga Sedem Apostolicam addictissimam.

IESV CHRISTI
AN. 1134.
INNOCENTII II.
AN. 5.
LOTHARII II. 2.
IOAN. COMN. 16.

I. CONCIL. PISAN. GENER. ADVERSVS SCHISMAT.

ANNO Christi millesimo centesimo trigesimo quarto, Indictione duodecima, Innocentius Papa (inquit Bernardus [a] Abbas Bonævallis) aggregatis *Pisis* totius Occidentis Episcopis, aliisque religiosis viris, magnæ gloriæ SYNODVM celebrauit; cuius Actionum summa in excommunicatione Petri Leonis Antipapæ, & irregressibili fautorum eius deiectione constitit. Hęc tantum ipse de tam magno Concilio. Reperitur verò, in eodem relatum fuisse in Sanctorum numerum, magnum illum sanctitate insignem, atque etiam post mortem miraculis clarissimum, *Hugonem* Episcopum Gratianopolitanũ, qui nuper ex hac vita octogenarius migrauerat, postquàm Ecclesiam suã quinquaginta duobus annis optimè gubernasset. De eius namque canonizatione ibidem Pisis de consensu totius Concilij factâ, extant [b] ipsius Innocentij literæ ad Guidonem Priorem Carthusiensem, cui etiam dedit in mandatis, vt eius vitam describeret; quòd ipse diligentissimè præstitit.

[a] Vit. S. Bern. lib. 2. c. 2.
CANONIZATIO S. HVGONIS.
[b] Ap. Sur. 1. April.

II. GRASSATIO IN ANTISTITES GALLIA SYNODO REDEVNTES

Porò cùm infestaretur tunc temporis Italia Conradi tyrannide, quem hactenùs Mediolanenses confœderatum habuissent contra Lotharium Imperatorem; & qui ei fauebant, ita vndiquaque grassarentur, vt viæ publicæ eiusmodi non militibus, sed prædonibus obsiderentur; accidit illud admodùm lugubre, vt iidem in insidiis latitantes apud Lunam ciuitatem Tusciæ, Gallicanos Archiepiscopos, Episcopos, Abbates, qui magno numero ad Concilium Pisanum cum ingenti multitudine nobilium clericorum & religiosarum personarum aduenerant, in reditu aggressi, eosdem immensâ rabie distraxerint, dispersérint, vulnerarint, captiuarint, & rebus omnibus expoliarint. Quem planè tragicum casum vnus ex ipsis Petrus [c] Cluniacensis Abbas, omnium nomine è carcere per epistolam significauit Innocentio Pontifici, rogans vt his ipsorum malis mederetur. Quomodo verò iidem liberati fuerint, nobis hactenùs incompertum. Non autem fuit tunc cum eis S. Bernardus, licèt cum iisdem ex Galliis ad Concilium venisset. Opportuna namque occasio intercessit, vt mitteretur cum aliis Legatis à latere ad Mediulanenses, à quibus expetitus fuerat, vt eius operâ illa ciuitas iam abdicato schismate, reconciliaretur Ecclesiæ Romanæ, & reciperet Lotharium Imperatorem Quod à Legatis est feliciter impletum, ac præcipuè verbis & miraculis eiusdem sancti Bernardi. Describit autem hæc pluribus alter Bernardus [d] Abbas in eius vita; meminítque ipsemet Bernardus in suis epistolis [e].

[c] Petr. Clun. 3. ep. 27.
S. BERN. MITTITVR MEDIOLANVM.
[d] Vit. S. Bern. lib. 2. c. 2.
[e] Ber. ep. 131. 132. 133. 137.

III. S. NORBERTI OBITVS.

Hoc eodem anno, octauo Idus Iunij, *S. Norbertus* Institutor Ordinis Præmonstratensis, idemque Archiepiscopus Magdeburgensis, mirâ sanctitate, sicut vixerat, diem clausit extre-

mum:

mum: laudatissimus huius sæculi sanctitudinis & eloquentiæ nomine prædicatux à S. Bernardo, Petro Cluniacensi, & aliis eius temporis Scriptoribus [f] cuius vitam egregiè descripsit [f] Hugo Archiepiscopux ipsius successor.

f Ap. Sur. 6. Iuny.

IESV CHRISTI
An. 1135.
INNOCENTII II.
An. 6.
LOTHARII II. 3.
IOAN. COMN. 17.

I. ANNO Domini millesimo centesimo trigesimo quinto, Indictione decimatertiâ, Gaufredus insignis nominis Carnotensis Episcopus, cui à Papa Innocentio fuerat anno superiori post Cuncilium Pisanum commendata Legatio Aquitaniæ, fumpto secum S. Bernardo, accessit Pertinacum ad Vuillelmum Comitem Pictauiensem, eumdemque Ducem Aquitaniæ, vt eum pertraheret in partes Innocentij, à quibus eum Pseudolegatus Gerardus Engolismensis alienum detinebat; simúlque aliis mederetur malis, quæ à Schismaticis essent aduersùs Catholicos perpetrata. Accidit autem vt cùm Comes auditis illorum rationibus, respondisset se quidem in obedientiâ Innocentij posse date consensum, sed in testitutionem Episcoporum quos expulisset nullâ ratione induci: tum S. Bernardus efficaciora arma corripiés, celebratis ad altare sacrix mysteriis, iam non se agens vt hominem, Corpus Domini super patenam posuit, atque igneâ facie & flammeis oculis, non supplicans, sed minax foras egrediens vbi Comes substinebat pro foribus, verbisque terribilibus illum ex parte Iudicis eius, quem ei præsentem osteoderet, adiurans, adeò perculsit, vt membris tremebundis atque dissolutis terræ prouolutus, instar epileptici salinis diffluerer, & nihil valens loqui, aut in aliquem iotendere, solùm profundos efflaret gemitos: cùm vir Dei eum pede pulsans, accliuem surgere iussit, & Episcopo Pictauiensi ibidem præsenti quem expulisset reconciliari, eumdemque Sedi restituere: sed & in vniuerso Principatu suo discordes ad vnitatẽ & Innocentij Papę obedientiam reuocare. Quæ cuncta Comes pręstitit. Narrat ista pluribus Bernardus [a] Abbas in vita S. Bernardi, & Theobaldus Episcopus in Rebus [b] gestis eiusdem Vuillelmi Comitis.

S. BERN. TERRIBILITER DUCEM AQUITAN. TRAHIT IN PARTES INNOC. PP.

a Vit. S Bern. l. 2. c. 6.
b Ap. Sur. 10. Febr cap. 4.

II. Addit verò Bernardus, pace omni Aquitanicæ Ecclesiæ redditâ, solum Gerardum Engolismensem perseuerasse in malis: sed non multò post in domo sua morte sobitaneâ impœnitentem extinctum esse, sine confessione & viatico; corpusque eius à nepotibus sois, quos in ea Ecclesia honotibus sublimauerat, inuentum in lectulo suo exanimè & enormiter tumidũ, in basilica quadam humatum esse, sed posteà à Gaufredo Carnotẽsi Apostolicæ Sedis Legato iode extractum esse, & aliò proiectum: denique nepotes eius ab eadem Ecclesia postmodùm eliminatos esse, & vniuersam progeniem ac plantationem à radice auulsam, per extera regna tanti iudicij circumferentem querimooias exulasse.

VLTIO DIUINA IN GERARD. EPISC. ENGOL.

III. Quo etiam tempore contigit, tam eumdem S. Bernardum [c], quàm Stephanum Episcopum Parisiensem, atque Petrum [d] Abbatem Cluniacensem, vehementes ad Inocentium Papam scribere literas, pro vindicta aduersùs interfectores Magisti *Thomæ* Prioris S. Victoris Parisiensis; quem Dominico die inter manus ipsius Episcopi peremissent impiissimi nepotes Archidiaconi, quòd eum Thomas magno zelo sæpè reprehenderet de illicitis exactionibus, quas sibi occasione Archidiaconatûs in presbyteros vsurpare consueuerat. Quem quidem Thomam ab iisdem Patribus egregiè laudatum ob vitam sanctissimè ductam, & mortem pro tuendâ Ecclesiæ iustitiâ patientissimè toleratam, sanctus Bernardus Martyrem nominat. Sicque huc sæculo duo occubuére Thomæ pro Ecclesiæ iuribus defendendis; nempe iste Parisiensis Prior & alter Cantuariẽsis Archipiscopus, de quo dicetur suo loco. Ceterùm non Thomam tantùm, sed & subdiaconum Aurelianensem eâdem ex causâ ab impiis iorerfectum esse, affirmat Petrus Cluniacensis, additque eorum occasione congregatum fuisse CONCILIVM Episcoporum & Abbatum, qui io eiusmodi sacrilegos sententiam seueritatis protolerunt; quam ipse Apostolicâ auctoritate confirmati, vel etiam aggrauari petiit.

c Bern. epist. 155. & 159.
d Petr. Clun. l. 1. ep 17.
THOMAS PRIORIS S. VICT. MARTYRIUM.

IV. Eodem anno, Calendis Decembris, Henricus Angliæ Rex, vbi regnasset annis triginta quinque & mensibus quatuor, minùs diebus quatuor, factâ peccatorum suorum confessione, & susceptis solitis Ecclesiæ sacramentis, pœnitens ex hac vita migrauit. Narrat hæc Vuillelmus [e] Malmesburiẽsis. Soscepit regnum nepos eios Stephanus, faoote & auxilio fratris sui Henrici Wintonensis Episcopi, spe (inquit auctor) capti amplissimâ, quod Stephanus aui sui Willelmi in regni moderamioe mores seruaret, præcipuéque in Ecclesiastici vigoris disciplinâ. Quapropter & scripto sacramentu, quod à Stephano Vuillelmus Cãtuarię Archiepiscopus, & S.R.E. Legatus exegit de libertatẽ reddendâ Ecclesię & conseruandâ, idem Henricus Episcopus se vadem apposuit. Sed quæ scriptis promisit Stephanus, factis transgressus est: quod auctor malis eius Consiliariis adscribit. Quod autem in eo à se præstito ioramento testatus etiam est, se ab Ionocentio Papa confirmatum in Regno postmodùm fuisse, id scias eâ de causa dictum, quod Regnum Angliæ feudatarium esset Ecclesiæ Romanæ, adeò vt quilibet Rex acciperet confirmationem à Romano Pontifice: quod etiam fatetur suis literis Henricus Secundos, de quibus dicetur suo loco.

OBITUS HENR. REG. ANGLIAE.

e Malmesb. Hist. nouel. lib. 1.

REGNUM ANGL. FEUDATARIUM ROM ECCLESIAE.

IESV CHRISTI
An. 1136.
INNOCENT. II.
An. 7.
LOTHARII II. 4.
IOAN. COMN. 18.

I. ANNO Christi millesimo centesimo trigesimo sexto, Indictione decimaquarta, Calendis Augusti, hospes & defensor Innocentij Papæ Ludouicus Crassus Francorum Rex, dysenteriæ morbo ex hac vita migrauit, anno regni trigesimo, ætatis ferè sexagesimo: quem etsi viuẽtem S. Bernardus in epistola ad Honorium

Papam

POENITENTIA, ET PIVS LVDOV. REG. OBITVS.

Papam valdè perstrinxit, quod eum bellici furores in religiosos monachos interdum delinquere adegerunt: posteriora tamē facta, & pœnitentia quâ diem clausit extremum, eumdem pietate, religioneque admodum reddunt commendatum: cùm videlicèt in animo habens apud SS. Martyres Dionysium ac socios, regni & coronæ depositione humilem S. Benedicti habitum assumere, atque monasticum ordinem profiteri; ægritudinis anticipatus angustiis, quod opere nō potuit, cordę & voluntate complevit; ac post omnium mobilium suorum Ecclesiis & pauperibus factam distributionem, frequentemque exomologesin, atque egregiam fidei Catholicæ confessionem, ac denique Corporis & Sanguinis Domini sumptionem; præcipiens taperem terræ, & cineres tapeti in modum Crucis deponi, ibidem manibus suorum depositus spiritum emisit. Hæc fusiùs Sugerius Abbas S. Dionysij, qoi iis omnibus præsens extitit, (vir laudatissimus cùm S. Bernardi, tum etiam Petri Cluniacensis dignis elogiis) qui eiusdem Ludouici res gestas conscripsit. Post obitum autem Ludouici, suscepit regni administrationem filius eius, *Ludouicus* æquè dictus eius nominis Septimus, quem vidimus patre viuente fuisse eb Innocentio Papa Rhemis vnctum & coronatum.

II
DE OBITV VVILLEL. DVCIS AQVIT.

Quod verò Sugerius ait, paulò ante Ludouici Crassi mortem, cùm iam grauissimè ægrotaret, venisse ed eum Legatos Willelmi Ducis Aquitaniæ, denuncientes eumdem Ducem susceptâ ad S. Iacobum peregrinatione, iu via decessisse; sed antequàm iter aggrederetur, atque etiam itinere iu ipso transitu, filiam suam Eleonoram Regis filio desponsatam, totamq; Aquitaniam & Pictauiam eidem retinendam deliberasse & declarasse: (qua de re extat [a] etiam adhuc eiusdem Willelmi Ducis scriptum, vltimum suæ voluntatis elogium: valdè mirum est, quomodò cùm Sugerius tum hic, tum in Vita Ludouici filij, disertè asserat Vvillelmum in hac peregrinatione Hispanicâ defunctum esse; idque ipsum affirmet Robertus, his temporibus proximus auctor: tamen alij recentiores Scriptores dicant, eum post hæc diù multúmque superuixisse; atque eremiticam vitam duxisse in Tuscia, ibique sancto fine quieuisse. Sunt ex iis nonnulli, qui affirmant eumdem nequaquàm reuerá esse defunctum in peregrinatione Hispanica; sed ita cum præcipuo suorum domesticorum rem esse translactam, vt per fictionem eâ de causâ mortuus esse diceretur, quò liber ab hoc mundo posset quocumque vellet peregrinari: huncque illum esse Willelmum, qui in Tuscia sancto fine quieuerit apud locum dictum Stabulum Rodis, qui hodie dicitur Malauallis in agro Seuensi. Vulgata est historia ista, sed quæ nodos patiatur insolubiles. Nam præter illa quæ ex Suggerio & Roberto recensuimus, quomodò quæ alij narrant potuit ignorasse Theobaldus Episcopus, qui & primordia conuersionis Willelmi se accepisse testatur ab eius discipulo; & tamen nullum verbum habet de simulatione mortis? Quonamque modo, si post hæc tempora (vt habent eius Acta) repertus è suis in Palæstina vitam eremiticam agere, reuocatus est in Occidentem; nullus huius sæculi scriptor, rei tantæ, mundoque adeò admirabilis in tanto viro, meminisse reperitur? Ac rursùm si viuebat, & reuersùs erat in Occidentem, quomodò prætermissus, vt mortuus ab eius temporis Scriptoribus aut indiligentibus, cùm grauissima illa causa verteretur de ipsius filiæ repudiatione factâ à Ludouico Francorum Rege? Hæc & alia sunt, quibus reddor vehementer suspensus de eiusmodi historiæ veritate; dubitans ne plures Vvillelmi (sicut de multis aliis Sanctis accidit) per errorem in vnum conflati sint à recentioribus auctoribus.

[a] In Hist. Franc.

DIVERSAE DE VVILLEL. ASSERTIONES.
[Quem plures volunt obiisse an. Domini 1156. Eius verò memoriam consecratam esse an. 1201. (qui fuit Innocentij Tertij quintus) legimus in Annal. Flandrensibus Meieri; & ab eo processisse sanctum Ordinem monachorum *Vuilhelmitarum*, quod & alij testantur.]

III.

Hoc etiam tempore (quantum ex ordine epistolarum S. Bernardi licèt argumentari) idem Sanctus redarguit [b] Canonicos Ecclesię Lugdunensis, quòd permoti quâdam quæ circumferretur reuelatione, celebrare cœpissent festum diem CONCEPTIONIS sanctissimæ Dei Genitricis MARIÆ: eâ potissimùm permotus ratione, quòd id nondum Romana Ecclesia fecisset, nec faciendum indixisset; & periculosum valdè esset quovis prætextu quemlibet permoueri ad noui quippiam inducendum ipsâ inconsultâ Apostolicâ Sede. Qui quidem Sanctus, quamuis de re ipsâ contrarium tunc sentiret; post longam tamen disputationem ita demùm perorauit, vt quæ dixisset absque præiudicio dicta esse vellet saniùs sapientium; Romanæ præsertim Ecclesiæ, cuius (vt ait) auctoritati & examini totum illud, sicut & cætera eiusmodi vniuersa reseruaret, ipsius siquid aliter saperet paratus iudicio emendare. Quibus sanè verbis in se ipso ostendit, qui sint legitimi Catholici hominis characteres; nimirùm ad incudem Sedis Petri quæque probanda referre, antequàm recipiantur in vsum. Porrò hoc ipse perfecit, vt re accuratiùs examinatâ, proditis in medium Scripturæ sacræ testimoniis, præmissisque Fidelium precibus, Pontificio sanciretur decreto, celebrandam esse in Ecclesia sanctissimæ Dei Genitricis Conceptionem.

[b] Bern. ep. 174.

DE CONCEPTIONE DEI GENITRICIS CELEBRARI COEPTA.

ABSQVE ROM. ECCLESIAE IVDICIO NIHIL PRAESVMENDVM.

IV.
S. BERN. ET HVGO DE S. VICTORE SCRIBVNT IN ARCHIEP. HISPAL.

Quibus iisdem fermè diebus contigit eumdem S. Bernardum, consultum ab Hugone Abbate Sancti Victoris, scribere aduersùs Ioannem Archiépiscopum Hispalensem, qui vrgente dirâ tyrannide Principis Arabis, ceteris Christianis constantissimè in confessione perstantibus, minis eius perterritus, fidem negauit maximo scandalo totius Ecclesiæ; & quod deterius, addidit impietati, vt antiquam ab ipso exordio nascentis Ecclesiæ condemnatam reuocans hæresim, assereret satis esse Fideli, si Christum, quem ore negaret, corde confiteretur. Quem impium atque blasphemum non solùm Bernardus [c] ad Hugonem rescribens; sed & ipse Hugo, datis ad eumdem Ioannem potentibus ac vehementibus literis [d] redarguit. Florebat enim hoc tempore idem Hugo inter insignes Academiæ Parisiensis Magistros, & sicut scientia, ita zelo Catholicæ veritatis cæteris anteibat. Sicuti [e] & ipsum eius monasteriū S. Victoris Canonicorum regularium S. Augustini, claruit hoc sæculo viris aliis insignibus: inter quos *Richardus* de S. Victore inde dictus quem æquè magnâ familiaritate fuisse prædicto S. Bernardo coniunctum, demonstrant nonnulli viri præstantissimi ad eumdem Bernardum tractatus scripti. De ipso verò monasterio est prætereà valde egregium Iacobi Vitriaci [f] Cardinalis eiusdem propemodum temporis elogium.

[c] Bern. ep. 37[?]
[d] Ext. Tom. 3. Oper. Hug. lib. 1. Miscel. tit. 79. Sed correctiones edidit. Bar. Annal. Tom. XII. hoc anno ex eod. m. s.
[e] Baron. hoc an. 1140.
[f] Vitr. Hist. Occid. c. 24.

V.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem

anno

anno mortuus est Bernardus Patriarcha Antiochenus, primus Latinorum, postquam sedisset (vt Tyrius [f] ait) annis triginta sex. Mórque sine consensu Episcoporum suffraganeorum, vel Cleri eius Ecclesiæ intrusus est in eam sedem homo militaris prædiues nomine *Rudolphus*, siue Radulphus cognomine Mamistanus, natione Francus, diœceseos Genomanensis, fauore populi quem largitionibus demeruit; ac sine morâ Pallium de altari B. Petri Antiochenæ Ecclesiæ, propria auctoritate, nullo habito respectu Romanæ Ecclesiæ, sibi assumpsit: detrectans omninò subijci Romano Pontifici, quem diceret non sibi superiorem, sed parem; quòd vtráque Cathedra Petri esset, immò & Antiochena quasi primogenita insignis prærogatiuâ. Verùm idem posteà ab æmulis apud Romanum Pontificem, tam de his, quàm de aliis facinoribus accusatus, cùm & ipse à Principe Antiocheno, qui eum odio habere cœpit, cùm priùs dilexisset, inuitus coactus esset Romam post eos proficisci; haud quidem damnatus est, quod accusatores non adeò instructi essent, vt plenam Summo Pontifici de obiectis possent ibi fidem facere; sed nec absolutus. Quare dilatâ causæ cognitione ac decisione in aduentum Legati in Orientem ad hoc mittendi, interim dimisso ab eodem Patriarcha Pallio quod sibi Antiochiæ sumpserat, datum est ei aliud sumptum de corpore Beati Petri Romæ more solemni. Rediens verò Antiochiam, haud in ciuitatem admissus est à Clero aut Principe; nisi post longas moras. Cùm intereà adueniens Legatus missus ab Apostolica Sede Petrus Archiepiscopus Lugdunensis, apud Accon veneno extinctus est. Post quem, agentibus rursùm aduersariis Patriarchæ, missus est ab Innocentio Papa in Orientem alius Legatus à latere, nempe Albericus Episcopus Ostiensis, æquè natione Francus: qui conuocatis Syris & Palæstinis, aliisque Antistitibus, SYNODVM *Antiochia* in Ecclesia Principis Apostolorum celebrauit: vbi auditis aduersùs Patriarcham accusationibus, cùm ipse tribus diuersis diebus peremptorio citatus edicto, venire ad respondendum contempsisset; de Synodi sententia damnatus atque depositus est; & iubente Legato de palatio Patriarchali, vbi interim magnâ populi stipatus multitudine se continuerat, à Principe abstractus, vinculisque constrictus, apud monasterium S. Simeonis, iuxta mare in monte eminentissimo situm, carceri mancipatus est. Vbi catenatus diù detentus, tandem elapsus Romam perrexit; & gratiam Sedis Apostolicæ aliquatenùs assecutus, dum redire maturaret, veneno miserabiliter periit. Hicque tandem finis hominis infelicissimi, qui arrogantiâ suâ auctor sibi tot ærumnarum extitit. Narrat verò hæc omnia pluribus Tyrius [g]: quæ quidem hoc anno cœpta, in plures propagata fuêre. Addit autem & de alio CONCILIO habito ab eodem Alberico Legato *Ierosolymis*, in solemnitate dedicationis templi Domini ab eo celebrata: in quo Concilio ait, cum aliis quamplurimis diuersarum prouinciarum Antistitibus, interfuisse Maximum Armeniorum Pontificem, immò (vt ait) omnium Episcoporum Cappadociæ, Mediæ, Persidis, & vtriusque Armeniæ Principem & doctorem eximium, qui *Catholicus* dicebatur: & cum eo de fidei articulis, in quibus à nobis dissentire videretur populus eius, habitum esse tractatum, eoque promissam in multis correctionem.

[f] Tyr. lib. 14. cap. 10.

RVDOLPH. INTRVSVS PATRIAR. ANTIOCH.

AGIT CAVSAM APVD R. PONT.

DEPONITVR IN CONCIL. ANTIOCH. A LEG. SED. AP.

[g] Id. lib. 15. cap. 12. & seqq.

CONCIL. IEROSOL. IN ENCAENIIS.

CATHOLICVS ARMENIORVM.

IESV CHRISTI

AN. 1137.

INNOCENT. II.

AN. 8.

LOTHARII II. 5.

IOAN. COMN. 19.

I. ANNo Christi millesimo centesimo trigesimo septimo, Indictione decimaquintâ, Lotharius Imperator assiduis Innocentij Papæ, Principis Capuani, aliorumque Legationibus rogatus in Italiam cum exercitu venire ad comprimendam Rogerij Siculi tyrannidem, demùm adueniens, habito apud Viterbium cum Innocentio colloquio, misit eum eo in Campaniam Henricum Bauariæ Ducem generum suum, ipseque in Apuliam progressus est: quâ expeditione adeò feliciter vterque rem gessit, vt breui tempore integras illas prouincias, ipsamque ciuitatem Beneuentanam Rogerio ademerint, suisque legitimis dominis restituerint, & reiecto Anacleto Pseudopontifice, Innocentio legitimo Papæ obedientes reddiderint. Post quæ Cassinum omnes simul conuenientes, cùm hactenùs illius cœnobij monachi studiosissimè Anacleto & Rogerio fauissent, quòd ita benè consultum putarent rebus monasterij longè latéque sub ditione Rogerij constitutis; (licèt diuino agente iudicio non destiterint intereà grauissimis ab eodem incommodis ac deprædationibus affici [a]:) depositus ab eodem Pontifice est Rainaldus Abbas assertus, qui ab Anacleto ordinatus fuerat; substitutusque in gratiam Imperatoris Guibaldus ex Abbate monasterij Stabulensis in Germania. Quæ omnia pluribus prosecuti sunt, qui iisdem interfuerunt Falco in Chronico Beneuentano, & Petrus [b] diaconus in Cassinensi.

I. LOTHAR. IMP. VENIT IN ITALIAM IN AVXILIVM INN. PP.

[a] De his vide Petr. diac. Chron. Cassin. l. 4. c. 99. & seqq. & har. annis superioribus.
[b] Ibid. c. 106. & seqq.

II. Verùm cùm post hæc Imperator vnà cum Papa Romam aduenisset, (vbi recèns multi S. Bernardi operâ, illuc ab Innocentio præmissi, à schismate recesserant, rebusque ibi compositis, abiisset in Tusciam; rediens rursùm Rogerius vniuersam Campaniam sibi subegit, cunctáque igne, ferroque vastans, nec locis sacris parcens, Ecclesias prædæ militum dedit, & (proh nefas!) eorundem ludibrio moniales exposuit. Quibus auditis Innocentius Papa, re ipsâ expertus vana prorsùs existere studia hominum, quibus non aspiret diuina potentia; contra furentes tyranni impetus vnum obiecit hominem humilem, sed Dei virtute potentem: nempe ipsum sanctum Bernardum, quem ad Rogerium misit, vt eum si posset, conuerteret, ac pacem inter ipsum ac Rainulphum Ducem Apuliæ ab eodem Pontifice constitutum componeret. Verùm renuit Rogerius, quòd validis-

II. ROGERII SACRILEGIA.

ſimo polleret exercitu, Bernardo obaudire: vnde & meruit à Rainulpho, ipſo Bernardo precibus apud Deum intercedente, ingenti prælio fugari. Poſt quæ Rogerius, ne peiora à victore pateretur, & maioribus viribus parandis tempus redimeret, aſtutè ſimulās de potiori vtriuſque Pontificis iure inſtrui velle; cum Bernardo egit, vt nonnullis ex parte Innocentij, ac totidem ab Anacleto miſſis Cardinalibus, in vnum apud ipſum Salerni conuenientibus, ipſe auditis vtriuſque partis rationibus eligeret, cui magis fauendum eſſet. Sed his peractis, quamnis Innocentij pars & rationibus ſuperior, (quibus & inter alios Petrus Piſanus Cardinalis cedēs, ad eam tranſiit) & miraculis ab eodem Bernardo tunc editis Deo acceptior euidenter apparuiſſet: Rogerius tamen necdum voluit obedire, quia S. Petri patrimonium, quod in Caſſinenſi & Beneuentanâ prouinciâ ampliſſimum eſſet, occupauerat; putabatque huiuſmodi ſuſpenſionibus aliqua ab Innocentio Papa extorquere priuilegia, per quæ eius proprium ea deceps ipſi ſtabilirentur. Narrantur iſta partim à Falcone in Chronico Beneuentano, partim à Bernardo [c] Abbate Bonæuallis in Vita S. Bernardi; quamuis de diſputatione coram Rege habitâ nonnihil diſcrepent ab inuicem.

DISPVT. INTER CARD. INN ET ANACL. CORAM ROGERIO.

[c] Vit. S. Ber. l. 2. c. 7.

III. S. MALACH. ARCHIEP. HIBER. ROMAM VENIT.

Hoc eodem anno, cùm iam Innocentius Papa Romæ conſiſteret, contigit mirifici illius S. Malachiæ Archiepiſcopi Ardinachæ, totius Hiberniæ Metropolitani, Romam ad eum aduentus, tum pro Pallio, tam ſuæ quàm alterius ſub ea conſtitutæ in eâdem Inſulâ Metropolitanæ Eccleſiæ, tum pro licentiâ prædicandi Euangelium: quippe qui etſi diſpoſuiſſet totâ auctoritate de rebus Eccleſiaſticis illius prouinciæ tamquàm Apoſtolus vnus, & nemo eum interrogaret, videntibus cunctis ſigna & prodigia quæ operaretur, viſum tamen ei, non tutè ſatis illa actitari abſque Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Tradit hæc de illo S. Bernardus in Vita ipſius: additque de commiſſis illi ab Innocentio Papa vicibus ſuis per vniuerſam Hiberniam, deque honore exhibito, cùm Pontifex ſublatam de capite ſuo Mitram (mos namq; erat, nonniſi mitratos Romanos Pontifices ad audientiam aliquos admittere) impoſuit capiti eius; eidemque ſtolam cum manipulo dedit, quibus ipſe inter offerendum vti conſueuiſſet. De Palliis verò rem ſolemniùs agi volens, diſtulit eam quovſque Malachias celebrato in Hibernia Epiſcoporum & Clericorum atque maiorum terræ generali Concilio, communi vniuerſorum voto per Legatos peteretur. Hæc Bernardus; ſubdens de diſputatione ab eodem Malachia poſt reditum in Hiberniam, habitâ cum hæretico Sacramentario; qui iudicio omnium ſuperatus, cùm nilominùs obſtinatiſſimus permaneret, tandem ſubitaneâ graui infirmitate comprehenſus, rediit ad cor; & abiuratâ hæreſi, ſumptoque ſalutifero viatico, ex hac vita migrauit.

DISPVTAT CVM HAERETICO SACRAMENTARIO.

IESV CHRISTI
AN. 1138.
INNOCENT. II.
AN. 9.
LOTHARII II. 6.
IOAN. COMN. 20.

I. ANACL. PSEVDOP. MORITVR IMPOENITENS.

ANNO Chriſti milleſimo centeſimo trigeſimo octauo, Indictione primâ, die ſeptimâ Ianuarij, inuaſor Apoſtolicæ Sedis Petrus Leonis pſeudopapa Anacletus, Deo vindice ex hac vita diuulſus, ad ſupernum horrificum tribunal iudicandus adductus eſt, accepturus cruciatum æternum; cùm ſedem occupaſſet annis ſeptem, menſibus vndecim, & diebus viginti duobus. Hæc Falco tunc viuens in Chronico Beneuentano. Et qui æquè tunc ſcribebat Bernardus, Abbas Bonæuallis, ait in vita ſancti [a] Bernardi, Petrum morbo percuſſum, triduum habuiſſe ad pœnitentiam; verùm patientiâ Dei abuſum, in peccato ſuo mortuum eſſe deſperatum: ſed & miſerabili pompâ corpus eius elatum, cadauerque in latebris ſepultum loco Catholicis incognito. De cuius obitu eſt etiam ipſius ſancti Bernardi [b] eo tempore apud Innocentium Romæ agentis, epiſtola ad Petrum Venerabilem Abbatem Cluniacenſem, quâ pariter eumdem in ventrem inferi traductum eſſe tradit.

[a] Vit. S. Ber. l. 4. c. 7.

[b] Bern. ep. 147.

II. SVBROGATVS ANACLETO VICTOR SE ABDICAT, ET PAX REDDITVR ECCL.

Eo igitur extincto, nihilominùs ſchiſmatici Cardinales Anacleti, conſilio Fratrum ipſius petitâ à Rogerio tyranno Siculo licentiâ, menſe Martio alium in eius locum ſubrogarunt; nempe Gregorium presbyterum Cardinalem, quem *Victorem* nominarunt. Sed haud multos poſt dies iidem fratres Anacleti diuinitùs compuncti, ſe ad Innocentium conferentes eum pro legitimo Pontifice agnouerunt: ipſeque pſeudo-Victor depoſitis Pontificatûs inſignibus, eidem ſe ſubiecit: atque ita pax diù deſiderata reddita eſt Eccleſiæ. Tradit hæc Falco, quæ quidem operâ S. Bernardi peracta eſſe, aſſeritur in eius Vita: eademque in Octauis Pentecoſtes completa, narrat ipſe S. Bernardus [c] ſcribens ad Godefredum tunc Priorem monaſterij Claræ-vallenſis, poſteà Lingonenſem Epiſcopum. Nullam verò conciliat ſibi fidem, quæ Petrus [d] diaconus Caſſinenſis in ſugillationem Innocentij, Schiſmaticus ipſe ſcribit; videlicet Innocentium magnâ in filios Petri Leonis, eorumque complices effuſâ pecuniâ, illos ad ſuam partem attraxiſſe. Cæterùm Rogerius, neque extincto Anacleto, & ſubmoto Victore; recognoſcere adhuc voluit Innocentium; ſed ſolus cum ſuis abſque capite manſit in ſchiſmate, nihil omittens barbaricæ crudelitatis in loca, quæ ſibi poſſet armis ſubigere; ſicut ea pluribus deſcribuntur in iiſdem Chronicis Beneuentanis.

[c] Id. ep. 320.

[d] Petr. diac. l. 4. c. vlt.

ROGER. SOLVS PERMANET IN SCHISMATE.

III. LOTHAR. IMP. OBIT.

Hoc item anno, in fine ipſius, nempe tertio Nonas Decembris, mortuus eſt Lotharius Imp. apud Cluſam Ligoriæ, vt ait Petrus Caſſinenſis: Otto verò Friſingenſis apud Tridentum morbo correptum, in ipſis montibus in viliſſimâ caſâ diem obiiſſe tradit. Cuius corpus delatum eſt Moguntiam: fuitque interregnum

quatuor

quatuor mensibus. Quòd enim prole masculâ careret, quinam assumendus in Imperium esset Comitiis generalibus fuit decernendum. Quisnam autem electus fuerit, dicetur anno sequenti. Porrò ipsum morientem constituisse hæredem Saxoniæ generum suum Ducem Bauariæ idem Petrus asserit. Cuius etiam Petri extat in scripto codice Cassinate consolatoria ad Richizam Augustam epistola. Sed eius Acta [e] de disputatione Cardinalium cum eodem ipso Petro coram Lothario, ab aliquo pro arbitrio concinnata, cùm multipliciter arguantur falsitatis, indigna putamus, quorũ hîc amplior fiat mentio. Sed quod rursùm ad Lotharium attinet; laudatur eius religio maximè ab eodem Petro[f], quòd in expeditione constitutus, summo diluculo Missam pro defunctis, dehinc pro exercitu, tertiam postremò diei Missam audire consueuisset: sed & viduis & orphanis cum Augusta coniuge pedes lauaret, tergeret crinibus, & oscularetur, cibumque illis ac potum largè distribueret; & quæstiones atque oppressiones Ecclesiarum priùs releuans, vltimo to loco res Imperij poneret: numquam à consortio Episcoporum & Abbatum auelleretur; sacerdotes honoraret, vt patres, pauperes foueret vt filios, viduas vt matres; orationibusque peruigil esset, lacrymasque creberrimas contriti cordis Deo offerret.

[e] Ibid. c. 110.

PIETAS EIVS

[f] Ibid. c. 125. Ap. Baron. an. super.

IV.

CONCIL. LONDON. SVB LEO. APOST.

Eodem anno Innocentius Papa ad componendas res Ecclesiæ Anglicanæ, misit à latere Legatum Albericum Cardinalem Episcopum Ostiensem: qui celebrato *Londonia* CONCILIO, annuente Stephano Rege, Theobaldum Beccensem Abbatem creauit Archiepiscopum Cantuariensem. Hæc Rogerius in Annalibus.

V.

Quod ad res pertinet Orientis; hoc tempore, nimirùm postquàm Innocentius Papa Romam reuersus est, agitari contigit controuersiam, occasione Fulcheri Archiepiscopi Tyrij, patriâ Aquitani, & olim Abbatis Cellensis, cum Willelmo Patriarcha Ierosolymitano, quam descripsit Willelmus [g] eiusdem posteà Ecclesiæ Tyrensis Archiepiscopus: cùm videlicèt idem Fulcherus, postquàm electus in Archiepiscopum, consecrationem ab eodem Patriarcha accepisset, exemplo prædecessoris sui Romam pergens pro obtinendo Pallio, à Patriarcha eiusq; complicibus passus est insidias & violentiam, ita vt vix ab eorum manibus elapsus Romam potuerit peruenire sicut ex literis obiurgatoriis simul & comminatoriis ab Innocentio Papa ad eumdem Patriarcham ea de causa conscriptis apparet, quæ recitantur ab Willelmo. His autem cùm videas, non Græcos tantùm, sed & Latinos in Oriente refractarios inuentos esse aduersùs Romanam Ecclesiam; haud mireris, si tanti ædificij moles corruerit, cuius compagines malè cohærerent Catholicæ vnitati.

[g] Tyr. lib. 14. c. 11. & seqq.

PATRIAR. IEROSOL. REFRAGATVR APOST. SEDI.

IESV CHRISTI

AN. 1139.

INNOCENT. II.

AN. 10.

CONR. REG. ROM. I.

IOAN. COMN. 21.

I.

ANNO Domini millesimo centesimo trigesimo nono, Indictione secundâ, circa mediam Quadragesimam habito *Confluentia* quorumdam Principum conuentu coram Theodino Episcopo Cardinale Sedis Apostolicæ Legato, CONRADVS Imperatoris Henrici sororius creatus est *Romanorum Rex*, & Aquis ab eodem Legato vnctus: idemque Moguntiam ad Pentecosten veniens in generali Principũ conuento, ab omnibus, atq; adeò ab ipsa Richiza Imperatrice Lotharij relicta approbatus est. Henricus verò Dux Bauariæ eiusdem Lotharij gener, cùm regalia insignia sumpsisset, Ratisponam ad festiuitatem SS. Apostolorum Petri & Pauli vocatus ea deposuit; ac consilio quorumdam Principum apud Herbipolim proscriptus, proximo Natali Domini in Palatio Goslariensi Ducatu suo priuatus est: sicque diuino nutu res accidit, vt potentissimus anteà Princeps, cùm omnes despiciens nulli pro regno supplicare dignatus esset, in summum breui apud omnes contemptum deciderit: atque haud diù pòst consumptus mœrore diem obierit. Narrat ista pluribus Otto Frisingensis [a] Episcopus eiusdem Conradi Regis frater [b] vterinus. Porrò qui nonnisi Imperatorum Occidentalium, non etiam Regum Romanorum annos præfigere chronographiæ consueuimus; iam cùm desunt Imperatores, notas numeri Regum Romanorum, incipientes à Conrado, ad clariorem temporum significationem ponemus; sed cum suo dumtaxat Regis titulo.

CONRADVS CREATVR REX ROM.

HENR. DVX PERIT EX SVPERBIA.

[a] Otto Frising. l. 7. c. 22. & seqq.

[b] Eius genus vide infra an. 1166. II. in Conrado Salisburgensi, cuius fuit germanus.

II.

CONCIL. ROM. GENERA. SVB INN. II.

Eodem anno, proxima media quadragesima (inquit idem Otto) SYNODVS maxima circiter mille Episcoporum ROMÆ, præsidente Summo Pontifice Innocentio celebrata est, ibique post multa salutifera decreta promulgata, schismatici qui parti Petri Leonis fauebant, damnati sunt. Hæc tantùm ille de tanta Synodo Vniuersali. De qua rursùm in Chronico Beneuentano breuiter scribitur, eam octauâ Aprilis inchoatam esse; atque in ea excommunicatum Rogerium Regem assertum Siciliæ, cum omnibus eius sequacibus. Sed extant [c] prætereà illius canones triginta in libro Censuum Vaticanæ Bibliothecæ, & alio codice Decretorum Collationis, (ex quo Gratianus aliquos intulit in Decretum) cùm aduersùs clericos simoniacos, concubinarios, indecenter vestitos, & monachos S. Benedicti; ac canonicos regulares S. Augustini, leges temporales, & medicinam gratiâ lucri addiscentes atque exercentes; necnon aduersùs mulieres, quæ licèt nullam approbatę religionis regulam obseruarent, tamen sanctimoniales vulgò censeri desiderarent, priuata sibi ædificantes domicilia, in quibus hospitalitatis specie passim hospites suscipere non erubescerent: tum contra laicas inuestituras, consanguineorum coniunctiones,

ROGER. EXCOMMVNICATVR.

[c] Rec. Bar. Annal. Tom. XII. hoc an.

CANONES SYN. DE VARIIS ECCL. NECESSITATIBVS.

incendiarios, fœneratores, facrilegos, aliósque tam clericos quàm laicos, canonum Ecclefiafticorum, bonorumque morum præuaricatores: atque postremò contra ordinationes factas à Petro Leonis Antipapâ, aliífque fchifmaticis & hæreticis; quæ irritæ funt declaratæ.

III.

Arnaldus de Brix. hæresiar. monstrat errores.

In hoc quoque Concilio Lateranenfi audita eft caufa ARNALDI (alij Arnoldum, fiue Arnolphum vocant) clerici Lectoris Brixienfis in Italia, recentis hæretici, difcipuli Petri Abailardi. Qui quidem (vt ait Otto[d] Frifingenfis) vir naturæ non hebetis, plus tamen verborum profluuio, quàm fententiarum pondere copiofus, fingularitatis amator, nouitatis cupidus, à ftudio è Galliis in Italiam reuertens, religiofum habitum, quo faciliùs decipere poffet, induit, omnia lacerans, omnia rodens, nemini parcens, clericorum ac Epifcoporum detogator, monachorum perfecutor, laicis tantùm adulans. Dicebat enim, nec clericos proprietatem, nec Epifcopos regalia, nec monachos poffeffiones habentes aliquâ ratione poffe faluari; cunctáque hæc Principis effe, ab eiufque beneficentiâ in vfum tantùm laicorum cedere oportere. Prætérque hæc, de Sacramento altaris, & Baptifmo paruulorum non fanè dicebatur fentire. His verò aliífque multis modis, dum Brixienfem Ecclefiam perturbaret, laicífque prurientes erga clerum aures habentibus Ecclefiafticas malitiosè exponeret paginas; in prędicto magno Concilio ab Epifcopo Brixienfi, virifque religiofis accufatus eft. Innocentius autem Pontifex, ne perniciofum dogma ad plures ferperet, imponendum viro filentium decreuit. Itaque homo ille de Italia fugiens, ad Tranfalpina fe contulit; ibique in oppido Alemanniæ Turego officium doctoris affumens, perniciofum dogma aliquot diebus feminauit. Hæc Otto, fui æui rerum geftarum fcriptor: quæ eadem eleganti carmine defcripfit eiufdem temporis poëta eximius Guntherius Ligurinus. Reliqua verò de eodem Arnaldo dicentur fuis locis.

Damnatur in Synod.

[d] *Otto Frising. de reb. gest. Frid. Imp. lib. 2. c. 20.*

IV.

Eodem tempore nouâ obortâ occafione, via celebrato Concilio poft facra, Innocentio bellica tractanda fuerunt aduersùs Rogerium Siculum; qui defuncto vltimâ die menfis Aprilis Rainulpho Duce Apuliæ S. R. E. feudatario, quem folum timere didiciffet, ad inuadendam Apuliam magno comparato exercito transfretauit. Sed accidit, vt cùm Innocentius collectis pariter copiis ad S. Germanum oppidum ad radices montis Caffini perueniffet, ibique rebus cum Rogerio componendis, miffis fufceptífq; Legatis, intenderet; infidiis ei à Rogerij filio iuffu patris ftructis, cùm aliquando in aliom locum iret, captus fuerit, & non fine ignominia ductus ad Rogerium die decima menfis Iulij. Rogerij verò continuò per Legatos ab eo humillimâ fupplicatione petente, vt concordiæ manum apponeret; idem Pontifex deftitutum fe viribus & armis confpiciens, precibus illius affenfit; & pactis ex vtraque parte firmatis, Rogerius cum filia ad Pontificem accedens, pedibus eius aduolutus mifericordiam petiit; iurauitque fidelitatem: Pontifex autem Regnum ei per vexillum donauit feptimo Calendas Augufti. Narrantur hæc pluribus in Chronico Beneuentano: quæ breuiffime recenfentur etiam ab Ottone Frifingenfi. Sic igitur titulum Regis Siciliæ Rogerius, quem malè acceperat ab Anacleto Pfeudopapa, ab Innocentio legitimo Pontifice obtinuit. Sed ne videretur Innocentius probare quod feciffet Antipapa; ad conferendam hanc dignitatem Rogerio inductum fe exemplo deceſſoris fui Honorij Papæ, qui eumdem infignierat titulo Ducis, profeffus eft in diplomate[d] tunc à fe dato, quo non folùm Siciliæ Regnum, fed & Ducatum Apuliæ & Principatum Capuæ, ei hæredibúfque eius conceffit, fub conditione faciendi Romanis Pontificibus homagij ligij, & fidelitatis eiufdem iurandæ, foluendique cenfûs annui fexcentorum fchifmaticorum.

Innoc. PP. proditorie capitur a Rogerio.

Concedit ei titulum Regis Siciliae.

[d] *Rec. Bar. Annal. Tom. XII hoc an. ex Bibl. basil. S. Petri.*

V.

Rogerium melius mutatus.

Porrò loco miraculi habitum eft, quod Innocentius captiuus ductus, & fub poteftate Rogerij conftitutus, quem adeò prouocaffet, & per Lotharium Imperatorem, Rainulphumque Ducem fæpè viciffet, atque fugaffet; (omnium namque illorum bellorum promotor ipfe, ob recuperanda Ecclefiæ bona, fuerat;) nihilominùs ab eo omnem reuerentiæ atque honoris cultum acceperit, & fidelitatis iuramentum pro inueftituris terrarum, quas ille fibi armorum potentiâ vindicatas poffidebat, tamquam à victo & fuperato extorferit. Cùm alioqui tanta fuiffet in eam vfque diem in illo ferocitas, vt nec rebus aut perfonis facris, (ficuti vidimus) nec hoftibus parceret defunctis. Siquidè Otto[e] Frifingenfis, & Falco Beneuentanus tradunt, ipfum Ducis Rainulphi, (vocat illum Otto Reginaldum) necnon Brunonis Epifcopi cadauera, quos viuentes habuerat inimicos, è fepulchro educta per plateas funibus trahi iuffiffe, & in ftagnum lutofum & putridum proiici. Pace autem factâ idem Rex cogitans, quæ Dei funt, cùm iam in Sicilia Cluniacenfes[f] haberet monachos, magnoperè etiam optauit Ciftercienfes habere; quos & obtinuit à S. Bernardo[g]. Profecitque ex his adeò, vt magnoperè à Petro [h] Cluniacenfi meruerit commendari.

[e] *Otto Frising. lib. 7. c. 23.*

[f] *Pet. Clun. 4. ep. 54. ad Roger.*

[g] *Bern. epist. 208. ad Rog.*

[h] *Petr. Clun. 5. ep. 34.*

IESV CHRISTI
AN. 1140.
INNOC. II.
AN. 11.
CONST. REG. ROM. 2.
IOAN. COMN. 22.

I.

ANNO Chrifti millefimo centefimo quadragefimo, Indictione tertiâ, poft extinctum Schifma Petri Leonis, & cùm Arnaldus de Brixia damnatus hæreticus ex Italia rediiffet in Gallias ad fuum magiftrum Petrum Abailardum; (fic enim tempus eorum, quæ dicturi fumus confignat fanctus Bernardus[a]:) idem ABAILARDVS ratus faciliorem fibi fore fuarum hærefeum promulgationem, quas iam verbo & fcripto vbique diffeminabat, fi eius qui colebatur ab omnibus fanctiffimus atque doctiffimus, nempe ipfius fancti Bernardi victor exifteret, quem captionibus inanis philofophiæ à fe vincendum nullatenùs dubitabat: licèt iam damnatus fuiffet cum fuis fcriptis à Legato Sedis Apoftolicæ, nihilominùs rurfùm adito Metropolitano Senonenfi, petiit vt dif-

[a] *Bern. ep. 189. ad Inn. Pap.*

Abailardus haeresiarcha provocat S. Bern. ad disput.

putationem publicam inter ipsum atque Bernardum indiceret, eo colore quòd si ipse vinceretur, omnimodè cedens palinodiam recantaret. Quare Archiepiscopus, vt fastum comprimeret insultantis hæretici, vnà cum Rhemensi Archiepiscopo, ac suffraganeis Episcopis ad

CONCIL. SENON. IN CAVSA ABAILARDI.

SYNODVM conueniés, literis quoque sanctum Bernardum rogauit, vt & ipse adesset disputaturus: qui diù abnuens, tum ob alia, tum quòd non de recenter inuentis ageretur erroribus, sed antiqui veterũ hæreticorum Arij, Nestorij, Pelagij, aliorumque, contra sanctissimam Trinitatem, Personam Christi, Sacramenta Ecclesiæ, bonosque mores, iam olim ab Ecclesia Catholica damnati renouarentur, nec fas esset de semel iudicatis iterùm disputare: tamen quòd proclamationẽ istius futuræ disputationis omnes vndique, ac præcipuè viri literati concurrerent; (quippe Abailardus publicè professus in Gallia philosophiam, magnum sibi nomen inde comparauerat) timereturque ne de absentia Bernardi, & scandalum populo, & cornua crescerent aduersario; demùm ipso ad locum & diem accurrente, cùm & Rex adesse conuentui voluisset, simul ac in præsentia omnium nonnulla producta sunt ex libris Abailardi capitula, de quibus disputaretur, ita ille hebes factus est, vt nihil prorsùs respondere valens tantummodò Sedem Apostolicam appellarit.

DAMNATVR IN GAL. ET ROMAE.

At nihilominùs Episcopi errores eius damnarunt, vt ipsorum sententia ab Innocentio Papa confirmaretur, literis ad eum scriptis petierunt: quibus ipse annuens, tam Abailardum, quàm eius praua dogmata, sectatoresque anathemate damnauit; iussitque vt eum, eiusque discipulum Arnaldum de Brixia, in religiosis locis separatim includi facerent, & libros eorum igne comburerent. Constant enim ista omnia ex eorumdem [b] tunc vltrò citróque scriptis epistolis, necnon ex auctore [c] Rerum gestarum ipsius S. Bernardi.

[a] Bern. p. 89. 191. 194. Vit. S. Ber. l. 3. c. 5.

II. FIT MONACHVS, AC SANCTO FINE QVIESCIT.

Porrò cùm Abailardus prosecuturus appellationem, Romam versùs dirigeret iter, diuertens Cluniacum, libenter se passus est retineri à Petro Venerabili illius monasterij Abbate: cuius operâ non solùm errores abiurauit, eosq; à suis libris abrasit, & cum S. Bernardo pacifica colloquia habuit; sed & monachus effectus, permissus est à Summo Pontifice ibi reliquum vitæ transigere: sicut apparet ex literis eiusdem Petri [d] Cluniacensis ad Innocentium. Denique (quod mirandum valdè est) Abailardus pœnitens perseuerans vsque ad finem in arctissima monastica obseruantia, demũ sancto fine quieuit; dignúsque habitus est, qui post obitum ab eodem Petro [e] Venerabili magnoperè laudaretur epistola ad Eloysam Abbatissam, eius quondam coniugem, quæ & ipsa doctrinâ excellens idem vitæ genus arripuerat. Quæ quidem de viri sui existimatione solicita, rogauit per literas eumdem Petrum, vt illius absolutionem factam ab Apostolica Sede ad se mitteret, quò ea sepulchro eius inscriberetur.

[d] Petr. Clun. 5. ep. 3.

[e] Id. 5. ep. 20.

IESV CHRISTI
AN. 1141.
INNOCENT. II.
AN. 12.
CONR. REG. ROM. 3.
IOAN. COMN. 23.

I. BELLVM TIBVRTINVM.

ANNo Christi millesimo centesimo quadragesimo primo, Indictione quartâ, Tiburtini occasione Schismatis haud parere Romano Pontifici assueti, ac per pacem redigi in obedientiam indignantes, resistere Innocentio sunt ausi. Quâ contumeliâ se affici Romani videntes, dum eorum clandestinas paterentur iugiter incursiones; ad subiugandos illos omne studium impendere sunt aggressi: sed ab iis turpiter in fugam versi, adeò impatienter hanc ignominiam tulerunt, vt licèt posteà iidem Tiburtini, armis spiritualibus & temporalibus Innocentij cedentes deditionem fecerint; tamen Romani volentes, vt eos Pontifex per obsides & sacramentum ad durissima subeunda cogeret; nempe vt ruptis muris omnes prouincia cederent; cùm ipse inmani eorum petitioni annuere nollet, seditione motâ in Capitolio conuenientes, antiquam Vrbis dignitatem restaurare proposuerint, ordinemque Senatorum, qui iam per multa tempora cessauerat, constituerunt, ac rursùm eum Tiburtinis bellum innouarunt, frustrà Innocentio conante eos minis & muneribus à cœptis reuocare. Narrat hæc Otto [a] Frisingensis. Cuius item reuelatione [b] constat pestilentem istam auram rebellionis insufflasse Romanis Arnaldum de Brixia nouum hæresiarcham, de quo superiùs, dum iactaret laicorum esse omnia temporalia, & à clericis iniustissimè detineri: quo nomine Politicorum hæreticorum Patriarcham atque principem se constituit. Quænam autem post hæc à Romanis gesta fuerint, dicetur suis locis. Haud enim vnius diei fuit opus, eos ad obedientiam Pontificis reuocare.

ROMANI ANTIQVAM SATAGVNT RESTITVERE REMP.

[a] Otto Frising. lib. 7. c. 28.

[b] Id. de reb. gest. Fred. Imp. lib. 1. c. 20.

IESV CHRISTI
AN. 1142.
INNOCENT. II.
AN. 13.
CONR. REG. ROM. 4.
IOAN. COMN. 24.

I.

ANNo Christi millesimo centesimo quadragesimo secundo, Indictione quintâ, Innocentius Papa Legatum in Gallias misit Iuonem Cardinalem, tum ob iniustè dimissam vxorem à Radulpho Viromanduorum Comite, & superinductam sororem Reginæ; tum ob dissensionem inter ipsum Pontificem & Regem Ludouicum ortam occasione Archiepiscopi Bituricensis; cùm quem Innocentius illi Ecclesiæ consecrasset Petrum, Rex repudiasset, eò quòd sine eius assensu cõsecratus fuisset. Porrò Iuo legationi suæ incumbens, & Radulphum excommunicauit, atque Episcopos, qui diuor-

REGNVM FRAN. INTERDICTO SVBIECTVM.

tium fecerant, suspendit; & Regnum ipsum interdicto subiecit, ac cætera quæ opus erant, canonicè expleuit: quibus Rex maiori indignatione exasperatus, non solùm Comitem Theobaldum, qui à Pontifice in causâ Petri Bituricensis stabat, grauiter exagitauit, sed & multas alias Ecclesias, præter Bituricensem, vexauit, aliaque plurima indigna commisit: vnde cùm dirum schisma in Ecclesia Gallicana timeretur, ob vehementem Pontificis in eum commotionem; demùm petente Rege veniam eorum, quę iuuenili ardore furens commisisset, composita sunt anno sequenti dissidia, quæ iam præcedenti cœpta fuerant. Hæc autem constant ex Roberto in Chronico appendice ad Sigebertum, necnon ex multiplicibus à S. Bernardo [a] ad Innocentium Papam, Ludouicum Regem, Ecclesiæ Romanæ Cardinales, Galliarumque Antistites scriptis eâ de causâ literis.

REX RESIPISCIT.

[a] *Bern. ep. 216. vsque 225. Ap. Baron. non sup. hoc, & seq.*

II. Quod ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno Fulco Ierosolymorum Rex lapsus equo mortuus est, Balduinum annorum tredecim relinquens regni successorem; cuius administrationem mater ipsa Regina Melendesis suscepit. Hæc Tyrius [b]: sed quod id factum dicit sub Eugenio Papa, sibi aduersatur, dum nonnisi post triennium Eugenius sedere cœpit.

[b] *Tyr l. 16. cap. 23.*

IESV CHRISTI
AN. 1143.

CÆLESTINI II.
AN. 1.

CONR. REG. ROM. 5.

MANVELIS 1.

I. INNOC. PP. OBITVS.

ANNO Redemptoris millesimo centesimo quadragesimo tertio, Indictione sextâ, Innocentius Papa aduersùs Romanos antiquum Senatum & Equestrem Ordinem restituere satagentes, laborans; (timebat enim, ne fortè Ecclesia Dei, quæ per multos annos sæcularem Vrbis honorem antiquitùs sibi concessum potentissimè habuisset, eâ occasione quandoque perderet:) cùm non posset præualere, lecto cubans in pace quieuit octauo Calẽdas Octobris, cùm sedisset annos tredecim, & menses septem. Tradit hæc Otto [a] Frisingensis. Et in codice scripto Archiui Lateranensis traditur, ipsum sepultum esse in eadem basilica in porphyretico mausoleo, in quo olim sepultus fuerat Hadrianus Imperator. Verùm eius corpus posteà delatum est ab ipsius fratre Episcopo Albanensi ad basilicam Callisti, dictam S. Mariæ trans Tiberim, quàm Innocentius à fundamentis restaurare cœperat, frater autem absoluit. Elapso autem die ab eius obitu, consensu omnium creatus est Summus Pontifex *Guido de Castello* presbyter Cardinalis tituli S. Marci, nominatusque CÆLESTINVS Secundus: ad quem extant lucidissimorum eius temporis Ecclesiæ Gallicanæ luminum, Petri [b] Venerabilis Abbatis Cluniacensis, & S. Bernardi [c] Claræuallensis epistolæ.

[a] *Otto Frising. lib. 7. c. 27.*

CÆLEST. II. CREATIO.

[b] *Petr. Clun. 5. epist. 17.*

[c] *Bern. epist. 234.*

II. CONCIL. LONDON.

Itémque eodem anno, tempore Quadragesimæ, *Londoniæ* in Anglia celebratum est CONCILIVM ab Wintonensi Episcopi Sedis Apostolicæ Legato, pro libertate Ecclesiasticâ iam diù exule restituendâ; cui vnà cum aliis interfuit Rex Stephanus: sancitum verò in eo est, ne qui alicui clerico violentas manus iniiceret, (quod passim fieri consueuerat) ab alio posset absolui, quàm ab ipso Papa, & in præsentia ipsius. Hæc Rogerius in Annalibus; qui & sequenti anno multa refert exempla diuinæ vindictæ aduersùs violatores ac profanatores Ecclesiarum.

PRO LIBERT. ECCL.

III. Quod ad res pertinet Orientis; hoc item anno ex hac vita veneno sublatus est Radolphus siue Rudolphus Patriarchâ Antiochenus; & in eius locum subrogatus *Haimericus* decanus eiusdem Ecclesiæ. Ita ex Tyrio.

IV. IOAN. IMP. INFAVSTVS OBITVS.

Eodemque anno, mense Aprili mortuum esse Ioannem Imperatorem Constantinopolitanum, postquàm regnasset annos viginti quatuor & menses octo, tradũt Nicetas, Choniata, & Otto [d] Frisingensis. Ex quibus, aliisque auctoribus, corrigas errorem illapsum in Willelmum Tyrium [e], dum apud ipsum Ioannes legitur obiisse anno Domini millesimo centesimo trigesimo octauo, Imperij verò sui vigesimo septimo. Sed quod ad genus mortis eius pertinet; nonnisi diuinâ contigisse vindictâ, Historici omnes tam Græci quàm Latini affirmant. Cùm enim à Latinis abripere Antiochiam pertentasset, & quamuis monitus ab Innocentio Papa minimè destitisset, immò acerbiùs desæuisset etiam in viros sanctissimos (vt testatur Otto) eremum incolentes; factum est, vt post obitum duorum filiorum, ipse quoque propriæ sagittæ venenatæ vulnusculo, cùm in venatione pharetrâ euersâ caderet, sibi ipsi mortem intulerit. Post eius autem obitum, MANVEL, siue Emmanuel Comnenus, ipsius filius, patris iudicio comprobatus, regendas sumpsit habenas Imperij: cui Conradus [f] Romanorum Rex matrimonio iunxit sororem coniugis suæ.

[d] *Otto Fris. l. 7. c. 18.*

[e] *Tyr. l. 15. c. 23. in fin.*

[f] *Otto Fris. de Reb. gest. Frid. lib. 1. c. 23. & 24.*

V. LEONIS PATRIARCHAE CONST. OBITVS.

Hoc eodem anno, ipsis primordiis Manuelis, (vt testatur Nicetas) mortuus est *Leo* Stypiota Patriarcha Constantinopolitanus; cuius meminit Theodorus Balsamon, dum interpretatur S. Basilij epistolam ad Amphilochium; & in canone octogesimo tertio agit aduersus eos, qui more Gentium exercent Vaticinia ac veneficia quorum occasione subiicit, quòd cum vxor Alexij Comneni filij Imperatoris in grauissimum morbum incidisset, adeò vt medici de eius sanitate desperassent; quidam ethnici se eam curaturos professi, vtpote quæ magicis artificiis laboraret, effecerunt vt multæ nobiles feminæ atque etiam viri perierint, dum quasi ad maleficij auctores detegendos, iidem impostores clàm imagines ex cerâ factas proiicerent, & satanicè eorum contrectationem & inuentionem significarent: qui tamen re infectâ euanuerunt, ægrâ non solùm nihil adiumenti adeptâ, sed etiam diuturno morbo vexatâ decedente: post cuius mortem Leo Patriarcha in eiusmodi vaticinatores & veneficos grauissimè animaduertit. Hæc Balsamon. Extat verò etiam eiusdem Leonis decretum de nuptiis duorum fratrum, in codice Iuris Orientalis; necnon *Arsenij*, qui post ipsum sedit, licèt in catalogis Patriarcharum Constantinopolitanorum nulla de eo fit mentio. Nicetas autem scribit, subrogatum esse Leoni *Mich*[illegible]*m* monachum monasterij

VATICINATORES EXAGITATI A LEONE.

nasterij dicti Acuti, virum (vt ait) virtute celebrem, & eruditum : qui dictus est etiam cognomento *Oxytes*, quòd ex Oxya insula, in qua eius erat monasterium, eductus sit.

IESV CHRISTI
An. 1144.
LVCII II.
An. 1.
CONR. REG. ROM. 6.
MANVELIS 2.

I. Caelest. PP. obit. — ANNO Christi millesimo centesimo quadragesimo quarto, Indictione septima, *Caelestinus* Papa, vbi sedisset menses quinque & dies tredecim, defunctus est apud Palladium octauo Idus Martij, & in Ecclesia Lateranensi tumulatus. Cumque Sedes vacasset die vna, suffectus est in locum eius *Gerardus* Camerarius presbyter Cardinalis tituli S. Crucis in Ierusalem, ex ordine Canonicorum regularium, patria Bononiensis ex patre Viseo, scientia & vitae meritis clarus, Sanctaeque Romanae Ecclesiae Bibliothecarius, atque etiam Cancellarius: dictusque est LVCIVS eius nominis Secundus. Ita ea Vaticano codice de Vitis Pontificum. Vbi etiam additur, eumdem habito cum Ecclesiae fidelibus consilio, Senatores qui contra prohibitionem Innocentij decessoris sui Capitolium conscendissent, Senatum abiurare coëgisse. Verùm illos ab hoc anno tempus restituti Senatus numerare consueuisse, ipsorum publica monumenta docent.

Lucii II. electio.

II. Portvg. svb censv Eccl. Rom. — Huius Pontificis tempore Alfonsus Portugalliae Dux, pietatis ergo, suum Ducatum constituit Romanae Ecclesiae vectigalem annuo censu vnciarum auri quatuor : sicut testatur Innocentius Papa Tertius epistola centesima libri primi. Atque ita dum inhaerentes lateri, sed animo rebelles Romani temporali domino exuendam Sedem Apostolicam conclamarent ab Occidentis extremo limite Princeps prouinciam suam eidem spontaneè obtulit vectigalem.

III. [a] Otto Frising. lib. 7. c. 31. Romani rebelles haeresim sectantur Arnaldi Brix. — Quantum autem à Romanis rebellantibus vexatus fuerit Lucius Pontifex, docet Otto Frisingensis[a]; nempe ipsos Senatoribus, quos antè instituerant, Patricium adiecisse, cuitamquam Principi subiicerentur : atque inde Pontificem adeuntes, omnia regalia eius tam in Vrbe quàm extrà posita, ad ius Patricij sui reposcisse; eumque more antiquorum sacerdotum, de decimis tantùm & oblationibus sustentari oportere dicentes, continua eum afflictione vexasse. Ab obitu namque Caelestini inualescere coepit istiusmodi rebellio, eademque haeresis dicta *Politicorum*, siue alio nomine (si ab eius heresiarcha denominare magis placeat) *Arnaldistarum*, ab Arnaldo de Brixia sub Innocentio (vt vidimus) vulgari coepta. Vt non miteris, si in Romanos huius temporis à Pontifice ac domino suo resilientes, Sanctus Bernardus[b] acuto valdè stylo pugnarit. Quamuis non omnes eàdem insania percitos fuisse, sed complures ex nobilibus familiis pro Pontifice strenuè rem egisse, constet ex literis[c] Arnaldistarum ad Conradum Regem scriptis; quibus satagêtes eum ad se allicere, significarunt se ista ipsius nomine, ac pio honore Imperij facere. Verùm testatur Otto, Conradum eiusmodi illorum naeniis aures praebere abnuisse; & contrà venientes ad se ex parte Romanae Ecclesiae Legatos, renouationem antiquorum priuilegiorum postulantes, honorificè suscepisse, & honestè dimisisse.

[b] Bern. lib. 4. de consider.
[c] Ap. Otton. Frising. de gest. Frider. l. 1. c. 27. 28.

IV. S. Crvcis ope liberatus exercitus Chr. — Quod ad res pertinet Orientales; hoc anno qui secundus numeratur Balduini pueri Ierosolymorum Regis, exercitus Christianorum sub spe potiundi Bostro metropoli Arabum, ea insidiis in extrema pericula coniectus, virtute sacratissimae Crucis, quam Robertus Nazarenus Archiepiscopus baiulabat, mirabiliter liberatus est; ac paulò pòst cùm rursùm internecioni subiaceret, praeuio ignoto Duce, nempè caelesti nuncio, eodemque signifero, securè reductus est Ierosolymam. Haec pluribus Tytius[d].

[d] Tyr. lib. 16. c. 8. & seqq.

IESV CHRISTI
An. 1145.
EVGENII III.
An. 1.
CONR. REG. ROM. 7.
MANVELIS 3.

I. Lvcii PP. obitvs. — ANNO Christi millesimo centesimo quadragesimo quinto, Indictione octaua, quinto Calendas Martij, *Lucius* Papa ex hac vita migrauit Romae in monasterio Sancti Gregorij ad Cliuum Scauri; & sepultus est in basilicâ Lateranensi, postquàm sedisset menses vndecim, ac dies quatuordecim; fecitque ordinatione vna diaconos, presbyteros, & Episcopos per diuersa loca : ex quibus *Nicolaum* diaconum Sancti Laurentij in Damaso creauit Bibliothecarium, (quo munere ipse functus erat,) virum imprimis literis Hebraicis peritissimum, qui de emendatione diuinae Scripturae commentarios edidit. Haec in codice Vaticano, qui inscribitur *De Priuilegiis Ecclesiae Romanae*. Vbi de Lucij obitus occasione asseritur, ipsum, cùm Romanos ad noua studia concitatos conaretur depellere à Capitolio, ictu lapidis ictu percussum esse, atque non post multos dies ex eo vitam finiisse. At nihil de ictu lapidis Otto eius temporis auctor; sed tantùm Lucium quotidianis cruciatibus in eiusmodi Romanorum rebellionem vexatum ac taedio vitae affectum, diem obiisse.

II. — Non vacauit Sedes; sed repentè (vt ait Sanctus Bernardus) ob periculum ab Arnaldistis imminens, conuenientes vnanimes Cardinales in proximam Ecclesiam monasterij Sancti Caesarij, illuc Dei nutu, haud de gremio ea moreali, quem eligeredum putarunt ex Cardinalibus; sed conuertentes oculos in Abbatem monasterij Sancti Anastasij Trium-fontium extra Vrbem Ordinis Cisterciensis, eidem haud pridem sub Innocentio Papa praefectum à Sancto Bernardo, cuius discipulus fuerat, *Bernardum* ibidem nominatum, patria Pisanum, virum probitate insignem, & prudentia in negotiis obeundis lucupletem, eumdem summa concordia elegerunt in Pontificem, & ad Lateranense palatium deductum

EVGENIVS PP. III.

ductum, collocatumque in Sede Apostolica, EVGENIVM Tertium nuncuparunt. Qui cùm proxima Dominica consecrationem apud Sanctum Petrum ex more suscipere pararet, præcognito Senatorum peruerso consilio, qui eius electionẽ violenter retractare disposuerant, nisi eis vsurpatum Senatum Apostolica auctoritate confirmaret, noctis silentio ab Vrbe secedens, apud Farfense monasterium in Sabinis consecratus est. Tradit hæc scriptus codex Vaticanus

III. ARNALDISTARVM FVROR ROMÆ.

Inter hæc autem aduenienie in Vrbem Arnaldo perditissimo hæresiarcha, & seditionem actiùs commouente; in tantum apud furentem plebem eius venenosæ doctrinæ cœpit inualescere malum, vt non solùm nobilium Romanorum à Pontifice stantium, sed & Cardinalium ac Clericorum diruerint, diripuerintq; domus, nonnullosque etiam Cardinales tentos sauciarint, & inhonestè tractarint; necnon depositis ministris Pontificis, omnes ciues ad subiectionem Patricij sui compellere sategerint: denique vsque eò progressi fuerint, vt S. Petri Ecclesiam in munitionem bellicam conuertentes, peregrinus causâ orationis aduenientes, ad oblationem questùs gratia plagis & verberibus cogerent, & offerre nolentes in ipso templi vestibulo occidere non vererentur: cùm interim Eugenius Papa eorumdem fugiens furorem, Viterbium se recepisset. Narrat hæc Otto[a], Frisingensis Episcopus, sincerus eius temporis auctor, necnon Lugurinus[b] in Friderico: quæ Sanctus quoque Bernardus[c] ipsis Romanis exprobrauit, cùm his nefandis auditis, egregiam ad ipsos hoc eodem anno in spiritu vehementi, sed sancto, obiurgatoriam conscripsit epistolam; qui etiam aduersùs eos Conradum Regem pro defensione Ecclesiæ hortatus[d] est.

[a] Otto Frising. Chr. lib. 7 cap. 1. & in Reb. gest. Frider. Imp. l. 1 cap. 10
[b] Ligur. lib. 3.
[c] Bern. ep. 242.
[d] Id. ep 243

IV. LEGATIONES EXTERNORVM AD SVMM. PONT.

Accidit verò inter hæc, vt secundùm illud diuinum oraculum de prædestinatione Sanctorum pronunciatum, *Venient ab Oriente & Occidente, & recumbent cum Abraham, Isaac, & Iacob; & filij regni eiicientur in tenebras exteriores*[e]: dum Romani resilirent à Sede Apostolica, & expulsus ab eis Eugenius Pontifex Viterbij consistere cogeretur; accurrerint ad eum è longinquo populi, & legationibus ab vltimo penè Oriente (præter alias frequentes Occidentalium, Borealiumque) visitatus fuerit. Tradit enim Otto[f] Frisingensis; dum ipse apud eumdem Pontificem Viterbij ageret, Legatos Armeniorum Episcoporum, eorumque Metropolitani, (quem *Catholicum*, id est Vniuersalem, vocarent propter immẽsum ampliùs mille Episcoporum numerum, quem sub se haberet;) laboriosum iter per annum & sex menses complentes, aduenisse ad Eugenium, eique ex parte illius Ecclesiæ subiectionem omnimodam offerentes, causas viæ has aperuisse: nimirùm quòd cùm inter ipsos & Græcos quædam in factis ritibus discrepantia esset, dum licèt in conficienda Eucharistia pane fermentato, sicut illi vterentur, tamen aquam vino non admiscerent sicut nos & illi; ac prætereà Natiuitatem Domini Epiphaniæ continuantes, duas illas festiuitates vnam facerent: de his, & aliis, inter se dissentientes, Romanam Ecclesiam iudicem elegissent, à qua formam sacrificij iuxta consuetudinem eius sibi tradi deposcerent. Itemque quòd essent in confinio Armeniæ quædam gentes, quæ fœtus suos fœtentes generarent, sed ad aquas Armeniorum lauandi transmissi, statim vbi baptismatis vnda tincti essent, innatum fœtorem amitterent, qui tamen mox ad cultum Paganismi redirent: de his quoque quid agendum esset, Romanam Ecclesiam Legati consuluerunt: iidemque à Summo Pontifice diligenter de omnibus instructi sunt. Additque Otto qui aderat, vnum ex Legatis Episcopali dignitate insignitum, in die dedicationis Ecclesiæ Sancti Petri, Summo Pontifice diuina mysteria solemniter celebrante, attentiorem sacro altari adstantem, (sicut posteà cunctis retulit) splendido fulgore radium Solis super caput Pontificis coruscare, & in ipso duas columbas ascendentes & descendentes vidisse: cumque nullum aditum per quem lux illa transfunderetur inueniret, diuinitùs hoc esse factum cognoscentem, ad obedientiam Romanæ Sedis ampliùs accensum fuisse.

[e] Matth. 8
[f] Otto Frising. lib. 7. c. 32. 33.

CATHOLICVS ARMEN. SVBIICIT SE ROMANO PONT.

INNATVS FOETOR BAPTISMO PVLSVS.

VISIONE DIVINA CONFIRMANTVR ARMENII.

V. DE BAPTISMO AGARENORVM AD CORPORALEM MEDICINAM.

Sed quod pertinet ad populos, baptismum, ad eluendum fœtorem suscipientes; est etiam de iis mentio apud Theodorum Balsamonem dum agens[g] de *Synodo* habita à Luca Chrysoberge Patriarcha Constantinopolitano, qui sedit paulò pòst sub ipso huius temporis Imperatore Manuele Comneno, ait venisse ad Synodum Agarenos, qui cùm iuberentur baptizari, responderunt se iam in suis regionibus baptizatos fuisse, quòd esset consuetudo vt omnes Agarenorum infantes ab Orthodoxis sacerdotibus baptizarentur: verùm Patriarcham noluisse eos admittere, quòd audisset baptismum quem illi infideles à Christianis peterent non bona affectione & Orthodoxo proposito peti, sed propter corporalem medicinam; cùm Agarenis persuasum esset; fore vt sui liberi à dæmone vexarentur, & tamquam canes malè olerent, nisi baptismum Christianum assequerentur; sicque non ad animæ sordes abluendas, & sanctificationem consequendam, baptismum postularent, sed tamquam veneficium & incantationem. Hæc ibi.

[g] Balsam. in Nomocan. Phot. tit. 13. de Laic. c. 2. Ap. Bar. an. 1148. ad fin.

VI. LEGATIO EX SYRIA AD ROM. PONT.

Sed vt redeamus ad narrationem Ottonis; subdit ipse, se eodem tempore vidisse Viterbij Episcopum Gabulensem in Syria, cuius præcipuè operâ ad plenum Antiochia Romanæ suberat Sedi, tam de Patriarcha suo Antiocheno, quàm de matre Principis conquerentem; Sedisque Apostolicæ auctoritatem implorantem pro obtinendis decimis spoliorum Saracenis ablatorum, exemplo Abrahæ qui eas Melchisedecho dedit. Eumdemque tradit, ob periculum in quod Latinorum Ecclesiæ Orientales incidissent, capta ab Infidelibus Edessa, decreuisse adire Reges Romanorum & Francorum pro flagitando auxilio. Hæc Otto in Chronico. In Rebus[h] verò gestis Friderici Imp. narrat, his de periculo Christianorum Orientalium auditis, cœptum esse in Occidente agi de noua expeditione in Terram Sanctam: facilèque fuisse Ludouicum Regem Francorum ad opus religiosum impellere, quòd iam secretò nouisset eamdem peregrinationem inire. Quapropter re ab eo cum Principibus suis communicata, omnium vnam fuisse sententiam, vocandum esse S. Bernardum Abbatem Claræuallensem, vt ab eo tamquam à diuino oraculo quid in his fieri oporteret, acciperent: illum autem de tanto negotio propriæ auctoritatis arbitrio decernere friuolum iudicantem, respondisse ac Ro-

[h] Otto in Frider. lib. 1. c. 34.

manum

REX FRA. AGIT CVM SVMM. PONT. DE EXPEDIT. IN TER. S.

manum Pontificem deferri debere: missa verò ad Eugenium Legatione, eum non solùm votis Regis annuisse, sed & auctoritatem prædicandi, animosque cunctorum ad eam expeditionem commouendi, eidem Sancto Bernardo, qui apud omnes Halliæ & Germaniæ populos vt propheta vel Apostolos habebatur, concessisse. Hæc Otto, qui etiam recitat epistolam Eugenij ea de re ad Regem, Principesque, & vniuersos Galliarum populos scriptam; qua illis qui crucem suciperent multa priuilegia concessit pro vxorum, liberorumque, & bonorum securitate; atque iis qui in expeditione morerentur, omnium peccatorum suorum, de quibus corde contrito confessi essent, absolutionem indulsit. Quæ verò secuta sunt, dicentur anno sequenti.

VII. Intereà namque factum est, vt dum Eugenius laboraret pro liberatione Terræ Sanctæ, Deus expugnauerit inimicos eius, nempè Romanos: quos (vt idem[i] auctor ait) Pontifex, percusso anathemate Iordane ipsorum Patricio cum eius fautoribus, adiunctaque Tiburtinis Romanorum antiquis hostibus militiâ, coërcuit, ac demùm pacem petere coëgit: quæ his conditionibus inita est, vt Patriciatus dignitatem ab ipsis nuper introductam abolerent, & Præfectum quem Pontifices constituere consueuissent, ipsi verò expulissent, in pristinam dignitatem reciperent, atque Senatores ex Pontificis auctoritate tenerent, Sicque in Vrbem Eugenius rediens, ac ingenti omnium lætitia exceptus, Natiuitatem Domini ibidem celebrauit. Sed paulò pòst ab eodem populo Romano de excidio Tiburtinorum adeò importunè solicitatus est, vt improbitatem eorum non sustinens, à Lateranensi palatio in Transtiberinam munitionem S. Angeli, ad euitandum insanum eorum furorem, se receperit.

[i] Id. in Chr. lib. 7. cap. 33 & 34.

ROMANI REDVCVNTVR AD OBEDIENTIAM PONTIF.

IESV CHRISTI
AN. 1146.
EVGENII III.
AN. 2.
CONR. REG. ROM. 8.
MANVELIS 4.

I. ANNO Christi millesimo centesimo quadragesimo sexto, Indictione nonâ, tertiâ Dominicâ post Pascha, celebratum est *Carnoti* pro expeditione in Terram Sanctam, generale ex omnium Galliarum prouinciis CONCILIVM Archiepiscoporum, Episcoporum, & Abbatum; cui etiam adstitit Rex vnà cum Principibus Regni: de quo extant [a] literæ Sancti Bernardi, & Sugerij Abbatis S. Dionysij, ad Petrum Cluniacensem, & huius responsio. Quid verò in eo actum fuerit, docet idem Sanctus Bernardus [b] scribens ad Papam Eugenium; nempè (quod planè mireris) eumdem ipsum Sanctum Bernardum quasi in ducem totius belli, & principem militiæ electum esse. Verùm satis visum Eugenio, si ille tuba sacerdotali indiceret bellum, & siue verbis siue scriptis literis Christianum populum excitaret: quod illum felicissimè, sequentibus innumeris signis atque immensis prodigiis præstitisse, testantur Acta Vitæ ipsius, & epistolæ ab eo conscriptæ, necnon Otto Frisingensis; sed magis ipse rerum successus, dum non solùm Ludouicus Rex[c] alibi apud Verzelacum celebrato Conuentu, Crucem ab eodem S. Bernardo sumpsit vnà cum multis aliis Principibus & optimatibus Regni sui; (quos tam ingens populi multitudo secuta est[d], vt vacuarentur vrbes & castella:) sed & eiusdem hortatu[e], Conradus Romanorum Rex generali indicto apud Spiram in Natiuitate Domini, alloque in Baioaria mense Februario anni sequentis, Germanorum Conuentu, æquè Crucem vnà cum fratre suo Henrico Duce Noricorum, aliisque Principibus, & innumeris nobilibus accepit: quibuscum etiam signati sunt nonnulli Episcopi, atque inter alios ipse Otto Frisingensis, virtutibus & meritis clarus, qui demùm addit[f], non solùm ex Romano Imperio, sed etiam ex vicinis Regnis, idest, Francia, Anglia, Pannonia innumeris populis ac nationibus, hac expeditionis fama ad somendam Crucem commotis, repentè sic totum penè Occidentem siluisse, vt non solùm bella mouere, sed & arma quempiam in publico portare, nefas haberetur.

CONCIL. CARNOT. PRO EXPEDIT. IN TER. S.

[a] Ap. Petr. Clun. 6 ep. 19. 20.

[b] Ber. ep. 256.

S. BERN. ELECTVS DVX BELLI.

[c] Otto Frising. in Frid. lib. 1. c. 36.

REG. FR. ET GERM. CRVCEM SVSCIPIVNT.

[d] Bern. ep. 246.

[e] Otto ibid. 39. 40. Bern. ep. 322. Ap. Bar. hoc an. & seq.

[f] Ibid. c. 42. 43.

II. Quod autem in epistola de his ad Germaniæ populos scripta, S. Bernardus [g] eos monet vt abstinerent ab internecione Iudæorum; quid hoc sit, disces ab Ottone qui aderat, dum ait, inter hæc *Radulphum* quemdam monachum, virum religionis seueritatem soleriter imitantem, sed litterarum peritiâ parum imbutum, in partibus Galliæ quæ Rhenum attingunt, multa populorum millia ad accipiendam Crucem accendisse; sed hoc doctrinæ suæ perperàm inseruisse, vt Iudæi tamquam Christianæ religionis hostes trucidarentur; indeque factum esse, vt passim in Gallia & Germania plurimi eorum necati fuerint: sed Bernardum literis ad eosdem populos scriptis, auctoritate sacræ Scripturæ luculenter ostendisse, Iudæos ob scelerum suorum excessus, non occidendos, sed dispergendos fore. Extat autem epistola[h] eiusdem Sancti Bernardi ad Henricum Archiepiscopum Moguntinum aduersùs eumdem Radulphum eremitam, necem Iudæorum prædicantem; quâ eum pluribus notis sugillat infamiæ, ac vehementissimè exagitat, ob tria in eo reprehensione dignissima, videlicèt vsurpationem prædicationis, contemptum Episcoporum, & homicidij approbati libertatem. Porrò agens pariter de Iudæis Petrus[i] Cluniacensis in epistola ad Ludouicum Regem pro eâdem expeditione promouendâ, eos non occidendos quidem existimat, sed tamen impunitos non relinquendos de Christianorum vel vsuris exhaustis, vel furtiua emendo iniustè possessis, quibus eos iustè expoliandos suadet, iisdemque alendos bellantes pro Christo milites. Vt autem iis temporibus penes omnes Iudæi execrabiliores haberentur præter vniuersalem totius generis maledictionem, continuumque & implacabile eorum in Christianos odium, ac frequentissima scelera, recentia accesserunt demerita; & præsertim quòd hoc ipso anno execrandum facinus perpetrasse, Robertus de Monte in Appendice ad Sigebertum tradit; nempè apud Noruicum Angliæ ciuitatem crucifixisse puerum quemdam Christianum nomine Willelmum; quem extra ciuitatem ab eis sepultum, diuina lux super eum emicans declarauit. Quam ob causam, & quòd stylo diserto eos Petrus Clu-

[g] S. Bernar. ep. 322. & ap. Otton. d. c. 36.

DE IVDÆIS NON CANDIS PRAVA DAMNATVR OPINIO.

[h] Ber. ep. 35.

[i] Pet. Clun. ep. 33.

PETRVS CLVNIAC. QVID DE IVDÆIS.

niacensis exagitauit;de eis necandis data est ea occasio proclamandi, quam vidimus per S. Bernardum esse repressam. Qui & ipsum Radulphum huius internecionis incentorem, inuentum Moguntiæ, commonitum ne contra regulam monachorum per orbem vagando, propriâ auctoritate verbum prædicationis assumeret, tandem inducit ad cœnobium suum redire; vt testatur Otto [k].

[k] Otto ibid. cap. 39.

III. Alia expeditio in Paganos Boreales.

Ceterùm non hanc tantummodò in Terram Sanctam hoc tempore susceptam fuisse expeditionem, sed aliam quoque aduersùs Boreales populos adhuc Paganos, idem auctor [l] tradit: quas verò isti acciperent pro tesserâ militari S. Crucis Imagines, in eo diuersas fuisse ab iis quas sumerent qui proficiscebantur in Orientem, quòd non simpliciter vestibus assutæ, sed à totâ subterposita in altum protenderentur. Agit de eâdem expeditione Saxo [m] Grammaticus; aitque eam mandato Romani Pontificis susceptam esse, dum datis per Europam epistolis, vniuersos Christianitatis hostes ab eius cultoribus oppugnari præcepit, ita vt singulæ Catholicorum prouinciæ confinem sibi barbariem incesserent. Nec verò istas duntaxat, sed etiam in Saracenos illos, qui adhuc quamplurima Hispaniæ loca possidebant, expeditionem naualem motam esse, Dodechinus tradit in Chronico anno sequenti.

[l] cap. 40. in fi.

[m] Sax. Gram. lib. 14.

Alia in Sarac. Hisp.

IV.

Hoc eodem anno Willelmus Patriarcha Ierosolymitanus, vbi absoluisset in sede annos quindecim, ex hac vita decessit: in cuius locum translatus est è sede Tyrensi Fulcherius Archiepiscopus, de quo superiùs dictum est. Hæc ex Willelmo Tyrio [n]. Eodemque anno Michaël Oxyta Patriarcha Constantinopolitanus, cùm sedisset annos duos & menses octo, (vt habet Græca series Patriarcharum Constantinopolitanorum) se spontè abdicauit, & in Oxyam insulam rediit, in qua vitæ inopis & simplicis institutum à puero fuerat amplexus. Ibique in templi vestibulo prostratus, cuiuis monacho collum calcandum præbuit, quòd contra quàm sibi expediret, adamatam à primis annis quietem repudiasset, nulloque cum fructu thronum sublimem conscendisset. In eius verò locum suffectus est Constantinopoli *Cosmus* diaconus patria Æsiineta, eruditione, & virtutibus, ac præsertim benignitate erga pauperes insignis. Hæc Nicetas Choniata.

[n] Tyr. lib. 16. c. 17.

Pœnitentia Michaelis Patriarc. Const.

IESV CHRISTI

AN. 1147.

EVGENII III.

AN. 3.

CONR. REG. ROM. 9.

MANVELIS 5.

I. Legati a Summ. Pont. decreti pro expedit. in Ter. S.

ANno Christi millesimo centesimo quadragesimo septimo, Indictione decima, ab Eugenio Papa duo decreti sunt Legati pro expeditione in Terram sanctam; alter qui proficisceretur cum Ludouico Francorum Rege, nempè *Guido* Florentinus S. R. E. presbyter Cardinalis tituli Sancti Chrysogoni; alter qui Conradum Regem Romanorum comitaretur, hoc est *Theodvinus* Cardinalis Episcopus Portuensis. Hæc Willelmus Tyrius. Porrò Conradus in Ascensione Domini iter capessiuit; quem multa secuta sunt infortunia, quæ describuntur ab eius peregrinationis comite, eiusdemque Regis fratre, Ottone [a] Episcopo Frisingensi: peruenitque ad Constantinopolitanæ vrbi proximam regionem die ante Natiuitatem Dei-Genitricis MARIÆ: totum verò quod fuit reliquum huius anni, partemque sequentis, antequàm appellerent in Palæstinam, consumpserunt in itinere, multis molestiis afflictati.

[a] Otton. Frising. in Frid. lib. 1. c. 45.

Conrad. Rex appellit in Orientem.

II. Evg. PP. recipitur in Gal.

Regem autem Ludouicum detinuit aliquantisper in Gallia aduentus Eugenij Papæ; qui vitans Romanorum Arnaldistarum ingem persecutionem, in Gallias se conferendi more maiorum consilium iniit; quem Ludouicus Parisiis expectauit, excepitque honorificentissimè. Traditur hoc in Rebus [b] gestis *S. Vuillelmi*, tunc canonici regularis Ordinis Sancti Augustini in eâdem ciuitate Parisiensi, posteà verò Abbatis Roscildensis in Dania. Vbi etiam additur, cùm paucis pòst diebus voluisset Pontifex in Ecclesia S. Genouefæ mysteria diuina peragere, ortam esse contentionem inter ipsius & canonicorum Ecclesiæ ministros, adeò vt ad pugnos tes processerit, & non solùm Pontificis ministri, sed etiam ipse Rex Ludouicus qui illos compescere voluit, à canonicorum famulis verberatus sit: ea verò rei indignitate permotis Pontifice & Rege, in eam Ecclesiam introductos fuisse canonicos Regulares Sancti Augustini, sumptos ex Abbatia Sancti Victoris eiusdem ciuitatis: quorum institutum ab eo tempore in Abbatia S. Genouefæ hactenùs cōseruatum est.

[b] Ap. Sur. 6. April.

Canonici regul. introducti in Eccl. S. Genouefæ.

III. Rex Fr. proficiscitur in Ter. S.

His peractis Rex peregrinationem aggressus, per Hungariam profectus, transito Bosphoro in Syriam proxima Quadragesima peruenit. Sunt plures qui ista scribant; sed copiosiùs Sugerius Abbas Sancti Dionysij in Vita ipsius Ludouici, à quo proficiscente, ipse relictus est Regni administrator: aitque, illum ordinatis omnibus ad iter tantæ peregrinationis necessariis accessisse ex more ad Ecclesiam Sācti Dionysij à Martyribus acceptutum licentiam, & ibi post celebrationem Missarum, baculum peregrinationis, & vexillum Beati Dionysij, quod Galli AVRIFLAMMAM vocant, valdè reuerentur accepisse, sicut moris erat antiquorum Regum quando deberent ad bella procedere, vel votum peregrinationis adimplere: tuncque mouisse directè cum magno Comitatu Prælatorum & Baronum, hoc ipso Domini anno hebdomada secunda post festum Pentecostes. His autem de tempore profectionis cùm assentiatur etiam Dodechinus, qui in nauali expeditione & ipse vnus ex illis fuit; nec non auctor in Appendice ad Lambertum, itemque Robertus de Monte, in Appendice ad Sigebertum; qui omnes disertis verbis testantur, hoc eodem anno profectionem Regum contigisse: ex iis atque aliis, tu corrigas errorē illapsum in Vuillelmum [c] Tyrium, dum cladem quam Iconij accepit Conradus proditione Græcorum, contigisse asserit anno superiori millesimo centesimo quadragesimo sexto. Ceterùm si res gestas nosse cupis, habes quos consulas eosdem Sugerium & Vuillelmum; itemq; Nicetam Græcum auctorem cuius: firmissima constat auctoritate

Vexill. Auriflamma S. Dionysii.

[c] Tyr. lib. 16. c. 22. in fi.

(ne

CONRADI REG. EXERCITVS PERIT PRODITIONE GRÆCOR.

(ne quis Latinorum commentum existimet) Conradi exercitum dolo Græcorum, Manuele id agente Constantinopolitano Imperatore, à Turcis fractum, pessumdatum, ac perditum fuisse: sed & nullum mali genus extitisse, quod idem Manuel non vel ipse in eos machinaretur vel aliis machinandi auctor esset; adeò vt calcem farinæ Græci miscerent; vt sic eorum posteri perpetuis monimentis ab adjuuandis in Oriente Latinis deterrerentur.

IV. GILIBERTVS PORRETANVS HÆRESIS DEFERTVR AD APOST. SEDEM.

Eodem anno ad iudicium Sedis Apostolicæ delata est hæresis GILIBERTI, siue Gisleberti cognomento PORRETANI, Pictauiensis Episcopi: qui cùm ab adulescentia vsque ad vltimam senectutem in diuersis Galliæ locis philosophiam magno nomine docuisset, nuper ad dignitatem Pontificalem euectus, sicut antea consueuerat, subtiliter de quæstionibus philosophicis disputare, ita & cœpit de rebus diuinis multa præter communem Ecclesiæ morem dicere: indeque factum, vt quod antiquitùs dictum, reque ipsa probatum est, philosophos patriarchas fuisse hæreticorum, in Gilberto fuerit hoc tempore infeliciter innouatum; cùm ex Aristotelis Topicis quædam de diuinitate & Deo, aliisque religionis Christianæ mysteriis, siue in concionibus, siue familiaribus colloquiis temerè effutire ausus est. Quamobrem à duobus Archidiaconis suis, tamquam contra fidem Catholicam docens, ad Summi Pontificis Romanæque Sedis examen vocatus, tam ipse, quàm illi, Eugenio Papæ ab Vrbe in Gallias tendenti Senis ciuitate Tusciæ occurrerunt: sed causâ in Galliis coram ipso Pontifice pleniùs cognoscenda remissa, interea S. Bernardus de his ab Archidiaconis certior factus, zelo[d] quo æstuabat fidei Catholicæ, vnà cum eis nauiter egit; vt promulgatæ quæ dicerentur à Gilberto hæreses damnarentur. Narrat hæc pluribus Otto[d] Frisingensis; sed nimis cum laude doctrinæ & acuminis Giliberti, & quadam reprehensione credulitatis, ac zeli S. Bernardi. Verùm idem rebus elatiùs perspectis, quem priùs excusare conatus fuerat Gilibertum, & ipse ad regular topicas Aristotelis Euangelium aptare laborans, posteà ex hac vita migraturus, (vt testatur Radeuicus[e] eiusdem Frisingensis Ecclesiæ Canonicus) publicè obtestatus est, vt quæ pro Giliberto scripsisset vnde aliqui offenderentur, ea arbitrio virorum religiosiorum corrigerentur secundùm Catholicæ fidei & S. Rom. Vniuersalis Ecclesiæ regulam: ac deinde multa cordis contritione, & humili confessione reatum suum recognoscens, sumptis sacrosanctis mysteriis, in medio multitudinis sanctorum tam Episcoporum quàm Abbatum Domino spiritum reddidit. Hæc Radeuicus de Ottonis pœnitentia, ob Gilibertum laudatum atque defensum.

S. BERN. ADVERSVS GILBERT. CONCITATVR.

[d] Otto in Frid. l. 1. c. 46. & seqq.

[e] Radeu. in Frider. lib. 1. cap. 11.

V. ASSERTIONES EIVS.

Quinam autem fuerint errores, quibus Gilibertus impetitus est, idem Otto narrat; nempè quòd asseret, Diuinam essentiam non esse Deum: Proprietates personarum non esse ipsas personas: Theologicas personas in nulla prædicari propositione; Diuinam naturam non esse incarnatam: Itemque, Quòd meritum humanum attenuando, nullum mereri diceret præter Christum: Quòdque Ecclesiæ Sacramenta euacuando, diceret nullum baptizari nisi saluandum; & cetera in hunc modum. Addirque auctor, actum de his esse in tribus diuersis *Conuentibus* ab ipso Eugenio Papa pro negotiis Ecclesiasticis celebratis, primò *Antisiodori*, deinde *Parisiis*, postremò *Rhemis*: & in Parisiensi Gilibertum, cùm hinc inde multa ei obiicerentur plurimùmque impulsationibus ad responsionem de diuina Maiestate cogeretur, inter cetera dixisse; *Audacter confiteor, Patrem alio esse Patrem alio Deum, nec tamen esse hoc & hoc*: eiusque dicti obscuritatem, tamquam profanam verborum nouitatem, cum stomacho ab omnibus auditam esse: porrò Eugenium perspecta causæ difficultate, protelandam eam vsque ad pleniorem Synodum Rhemis celebrandam iudicasse. Agetur de ea anno sequenti.

CONVENTVS PARIS. ADVERSVS EVM.

VI. HENRICIANÆ HÆRESIS TEMPVS.

Intereà hoc eodem anno, vrgente causâ, vir insignis Albericus S. R. E. Cardinalis Episcopus Ostiensis, ab Eugenio electus Legatus in prouinciam Tolosanam aduersùs HENRICVM hæreticum *Petrobrusianum*, qui illam prouinciam vehementer impiis hæresibus labefactarat; S. Bernardum, Gaufredum Episcopum Carnotensem, & alios Episcopos doctrina & sanctitate præstantissimos secum ducit. Quod enim ad tempus spectat; Henricum innotuisse hoc tempore, & plures seduxisse, atque aduersùs eum tum Petrum Cluniacensem, tum S. Bernardum scripsisse, ex eo possumus intelligere, quòd numeret Petrus[f] annos viginti à Petro Bruis magistro Henrici, quem emersisse diximus anno Redemptoris millesimo centesimo vigesimo sexto: itemque quòd S. Bernardus[g]; cùm de eodem Henrico cauendo epistolam ad Ildephonsum Comitem S. Ægidij, in cuius ditione tunc erat, scripsit, sanè ante sequentem annum ad eum scripsisse oportuit; si quidem eo anno Ildephonsum in expeditione Ierosolymitana esse defunctum, affirmat Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum.

[f] Pet. Clun. l. ep. 2. & l. 5. ep. 16.

[g] Bern. ep. 140.

VII. HENRICVS QVALIS FVERIT.

Qualis autem iste *Henricus* fuerit, describens eàdem epistola S. Bernardus, ait fuisse olim monachum, eumdemque literatum, sed relicto religionis habitu apostatam factum, ad spurcitias carnis & sæculi, tamquam canem ad suum vomitum, esse reuersum: præ confusione verò inter cognatos & notos habitare non sustinentem, vel potiùs non permissum ob magnitudinem criminis, factum esse gyrouagum & profugum super terram; cumque mendicare cœpisset, posuisse in sumptu Euangelium, & venale distrahentem verbum Dei, euangelizasse vt manducaret: si quid autem supra victum elicere posset à simplicioribus populi, vel ab aliqua matronarum, in ludendo aleis, aut certè in vsus turpiores turpiter effundere consueuisse: frequenter siquidem post diurnum populi plausum, nocte insecuta cum meretricibus inuentum esse, & interdum etiam cum coniugatis: quare de Lausana ciuitate, de Cenomanis, de Pictaui, de Burdegala, ignominiosissimè eiectum, haud ei patuisse tunc vspiam reuersionis aditum, vtpotè qui fœda post se reliquisset vbique vestigia. Hæc Bernardus de vita moribusque Henrici. An verò dum illum sic audis ab eo describi, non tibi idem videtur planè iisdem coloribus pinxisse nostri temporis infelicissimos hæresiarchas, ex apostasia pariter prodeuntes, & in gulæ atque luxuriæ gurgitem sese præcipites dantes?

VIII. ...ATVS HÆ-

Nec quidem immeritò. Nam quos audisti apostasia & turpitudine haud impares, vide &

HAERESIS CAPITA.

doctrinæ perfidiâ simillimos. Tradit enim Petrus Cluniacensis, Henricum heredem nequitiæ Petri Bruis, cum nescio quibus aliis, doctrinam eius diabolicam non quidem emendasse, sed immutasse: & prætetquàm quòd Baptismum infantium ante intelligibilem ætatem negarent; Templa superfluè in honorem Dei fabricari, eaque dirui oportere assererent; Cruces sacras confringendas esse dicerent; Veritatem Corporis & Sanguinis Domini in Sacramento altaris abnuerent; Suffragia pro fidelibus defunctis reiicerent (qui cuncta communia fuere Henricianis cum Petro de Bruis:) his addidisse Irrideri Deum canticis Ecclesiasticis. Quibus planè concordant, quæ de eiusdem Henrici perniciosâ doctrinâ Sanctus Bernardus [h] prodidisse; nempè vt basilicæ sine plebibus, plebes sine sacerdotibus, sacerdotes sine debita reuerentia essent, & sine Christo denique Christiani; Ecclesiæ reputarentur synagogæ; Sanctuarium Dei sanctum esse negaretur; Sacramenta non sacra censerentur; Dies festi festiuis frustrarentur solemniis: Morerentur homines in peccatis suis; raperenturque animæ passim ad tribunal terrificum, nec pœnitentia reconciliatæ, nec sacra communione munitæ, ac Paruulis Christianorum Christi intercluderetur vita, dum baptismi negaretur gratia.

[h] Bern. ibid.

IX. EA SCRIPTIS ET MIRACVLIS CONFVTATA.

Ceterùm has eorumdem hæreticorum impietates, tam Petrus Cluniacensis validissima disputatione confutauit, quàm S. Bernardus prædicationibus suis, atque admirandis planè signis & operibus confudit: vt si quid frontis Nouatores hodierni haberent, puderet quemlibet eorum ea denuò reuocare in obseruantiã, quæ confutata, damnata, omninoque proscripta scriptis Sanctorum, & virtute miraculorum viderent. Res autem ab eodem Bernardo in ea quam diximus Alberici Legatione gestas, descripsit eiusdem temporis auctor Gofridus [i], monachus Claraeuensis, qui & oculis eas vidisse potuit, cùm ipse testetur [k] penè omnibus quæ de S. Bernardo scripsit præsentem se fuisse. Ex eius verò narratione constat, adeò sermonibus suis, & frequentissimis miraculis Bernardum profecisse, vt vbi illa hæresis maximè vigeret, simplices in fide instructi fuerint, nutantes roborati, errantes reuocati, subuersi reparati; subuersores autem, & obstinati ita repressi, vt ne apparere quidem præsumerent: atque etsi tunc fugerit Henricus, latueritque, ita tamen obstructas esse vias eius, vt vix alicubi posteà tutus, tandem captus & catenatus Episcopo traditus fuerit.

[i] Gofrid. in Vit. S. Bern. lib. 3. c. 5. & 6.
[k] In præf. eiusd. lib. 3.

X. INGENS MIRACVLVM S. BERN. PRO CONFIRMATIONE FIDEI CATHOL.

Ex multiplicibus autem quæ in confirmationem fidei Catholicæ sunt ab eodem Sancto tunc edita miracula, illud minimè hic omittendum, quod apud oppidum Sarlatum contigit; cùm post completum sermonem, plurimis ad benedicendum panibus, sicut vbique fiebat, ei oblatis, eos ille in Dei nomine signo Crucis benedicens; *In hoc*, inquit, *scietis vera esse quæ à nobis, falsa quæ ab hæreticis suadentur, si infirmi vestri gustatis panibus istis adepti fuerint sospitatem*: cùmque Gaufredus Episcopus Carnotensis qui aderat, addidisset, *si bona fide sumpserint, sanabuntur*; confestim Bernardus, de Domini virtute nihil hæsitans, *Non ego hoc dixeram, ait, sed verè qui gustauerunt, sanabuntur; vt proinde veros nos & veraces Dei nuncios esse cognoscant*. Tam verò ingens multitudo languentiũ gustato eo pane conualuit, vt res per totã prouinciam diuulgata, vir sanctus per vicina loca egrediens, ob concursus intolerabiles declinauerit, & timuerit illò ire. Hæc Gofridus: quæ apptimè demonstrant viri sanctissimi securitatem certam de veritate Catholicæ fidei quam tuebatur, & falsitate hæreticæ perfidiæ quam insectabatur; vt libera promissione, nulla licèt fide petentis opitulante, spondeat in confirmationem doctrinæ quam prædicabat, à Deo exhibenda fore miracula. Cuius voci cum & Deus obedientem se præstiterit, perspicuè non Henriciana tantùm hæresis tunc damnata est, sed recentiores omnes Nouatores Sacramentarij eadem cum Henrico sentientes, diuino calculo suæ pariter damnationis sententiam acceperunt.

XI. HÆRESIS APOSTOLICORVM DICTA.

Fuit insuper eidem S. Bernardo his diebus pugnandum aduersùs alios nouos hæreticos; qui cùm certo carerent auctore à quo denominari possent, seipsos APOSTOLICOS appellarunt, quòd iactarent se esse successores Apostolorum: qui etiam se, ac solos, corpus Christi esse gloriabantur, potestatemque habere quotidie in mensâ suâ corpus Christi & sanguinem consecrandi ad nutriendum in se corpus Christi & membra, cùm alioqui rusticani homines essent, & idiotæ, ac prorsùs contemptibiles. Tradit hæc de illis S. Bernardus [l]. Ex cuius etiam prolixiori de ipsorum erroribus tractatione intelligi potest, eos de insania Manichæorum prodiisse: siquidem plura cum illis communia habuerunt, putà secretum cum periurio, secundùm illud Manichæorum, *Iura, periura, secretum prodere noli*; cùm aliàs ne tenuiter quidem iurare vllatenùs acquiescerent: Itemque, quòd omnes qui de Ecclesia sunt, canes esse cẽserent & porcos; quòd coniugium abhorrerent, cùm tamen impudẽtissimis sese luxuriis iugiter inquinarent; quod pariter abstinerent à carnibus, & omnibus que ex carne generantur; quòd Testamentum vetus non reciperent, sed Euangelium tantùm; quod promiscuos & clandestinos conuentus agentes, mutuò sese omni spurcitia pollurent, cùm tamen votum præferrent castitatis; ac denique quòd ne detegi possent, vel hæretici conuinci, cum Catholicis in Ecclesiam conuenirent, presbyteros honorarent, munera offerrent, confessionem facerent, sacramentis communicarent, moribus extrinsecùs præstarent, ieiunarentque, & manibus operarentur vnde vitam sustentarent. Quæ omnia ad Manichæorum doctrinam formamq; esse composita, si relegas quæ de illis superiùs sunt recensita, planè reperies.

[l] Bernar. in Cant. serm. 66.

EX MANICHÆIS DERIVATA.

XII. ALIA EIVS CAPITA COMMVNIA CVM NOVATORIBVS NOSTRI TEMP.

Sed præterea addit idem Sanctus & alias eorùmdem Apostolicorum hæreses, communes cum nostri temporis Nouatoribus; vt habeant vnde se istis quoq; genitos esse parentibus rusticanis & impiis glorientur. Irridebant enim (vt ait [m]) Catholicos, quòd baptizarent infantes, quòd orarent pro mortuis, quòd Sanctorum suffragia postularent, quòd crederent ignem purgatorium restare post mortem: dicebantque peccatores esse Papas, Archiepiscopos, Episcopos, presbyteros, ac per hoc nec dandis nec recipiendis idoneos sacramentis. Hæc autem omnia qui recitat, pariter & confutat per singula idem S. Bernardus. Quem scientia

[m] Id. ser. 66.

diuitus

[d]uiuiltùs illustratum, in virtute miraculorum à Deo missum, atque egregia vitæ sanctitate imbutum, Dei amicum fuisse; cùm certò sciam, ipsi penitissimè inhærendo qui inhæsit Deo, securus existo: deplorans ex Christiana charitate, perditissimos Nuuatores, qui hos nefandissimos sectantes brutus hæreticos, iisdem, aliisque eis similibus, immensa planè cæcitate percussi plus deferant, quàm Bernardo, ceterisque sanctissimis viris, qui diuersis temporibus easdem hæreses scriptis, verbis, & miraculis impugnarunt.

XIII. Quud ad res spectat Orientis; eodem annu Cusmus Patriarcha Constantinupolitanus, vbi decem menses sedisset, obiit; successitque in locum eius (vt habet Græca series Patriarcharum Cunstantinopolitanorum) *Chariton* ex monacho.

IESV CHRISTI
AN. 1148.
EVGEN. III.
AN. 4.
CONR. REG. ROM. 10.
MANVELIS 6.

I. APPVLSVS REGVM FRAN. ET GERM. IN PALÆST.

ANnu Christi millesimo cētesimo quadragesimo uctauo Indictiune vndecima Francorum exercitus sub Rege Ludouico in Syriam prupe Antiochiam circa mediam Quadragesimam, fractus maris tempestatibus appulit, & Ierosolymam peruenit Duminicâ Passiuuis. Cunradus autem Romanorum Rex Paschali hebdumada litus Palæstinum attigit, & post paucos dies ad eamdem sanctam ciuitatem peruenit. Hæc de tempore Otto [a] Frisingensis Episcopus, qui cum Rege Courado Cruce signatus eam laboriusissimam peregrinatiunem confecit. Purrò orta contentione inter Principes, vuius anni triuere tempus, nihil memoriâ dignum agentes; cùm verò proximè accepturi Damascum essent in deditionem, inconsultè nimis circumuenti proditionibus, soluêre ubsidionem. Quæ tu pete, si pleniùs scire cupis, à Sugerio & Tyrio.

[a] Otto in Frin. lib. 1. cap. 58.

II. CONCIL. RHEM. SVB EVG. PP. DE EON, INSANO HÆRETICO, EIVSQVE PRÆSTIGIIS.

Quu ipso annu, media Quadragesima, (vt Otto [b] ait) hoc est vndecimo Calendas Aprilis, (vt Robertus [c] expressiùs designat) indictum *Rhemis* ab Eugeniu Papa generale CUNCILIVM celebratum est. In quo imprimis oblatus est eidem Pontifici humu quidam pestifer, natiune Brito, nomine EVNU, cognumine *de Stella*, non infimi generis, sed planè illiteratus & idiota, dæmonumque ludificatione ita dementatus, vt cum sermone Gallico dicetur *Eon*, se esse crederet *Eum*, qui in Ecclesiasticis exorcismis dicitur venturus iudicare viuus & mortuos, & sæculum per ignem: Ita planè fatuus, vt *Eon*, & *Eum*, nesciret distinguere; sed & suprà modum stupenda cæcitate, crederet se esse duminatorem & iudicem viuorum & mortuorum. Eratque per diabolicas præstigias, tam potens ad capiendas simplicium animas, vt magna eum multitudo sequeretur. Videbatur enim esse circa eum ingens gluria, apparatus, fastusque regius; & qui cum eu erant, sobrietudinis laborisque expertes, pretiusè induti, splendide epulari, & in summa lætitia agere videbantur. Fiebant enim ista phantasticè & per dæmones, ita vt quotiescumque vellet in promptu essent panes, carnes, pisces, & quique cibi lautiores: cùm aliuqui quantamcumque ex cibis illis repletionem modico ructu exinanitam, tanta mox sequeretur esuries, vt eusdem cibos illicò repetere cogerentur. Quicumque autem fortè ad eos accedens ex cibis eorum, vel modicum gustasset, continuò ex participatione mensæ dæmoniorum mente mutata spurcissimæ multitudini adhærebat: & quicumque ab eis aliquid in qualibet specie accepisset, periculi expers non erat. Porrò interdum mira velocitate per diuersas prouincias ferebatur, interdum verò morabatur cum suis omnibus in locis desertis & inuiis, moxque instigante diabolo erumpebat improuisus, omnibus quidem furmidabilis, sed Ecclesiis maximè monasteriisque infestus. Cùm autem à Principibus ad eum capiendum exercitus mitteretur, quæsitus non inueniebantur. Sed tandem fraudatus upe dæmonum, cùm nou ampliùs permitterentur à Deo per illum debacchari, leui negutiu à Rhemensi Archiepiscopu comprehensus est, & ad Cuncilium deductus: vbi cùm interrogatus, rursùm alia fatua deliraret, iussus diligenter custudiri, ne pestis iterùm serperet, tempore exiguo superuixit. Populus autem stolidus qui eum sequebatur, dilapsus est. Sed ipsius discipuli, quos magnis insignierat nominibus, alium vucans Sapientiam alium Scientiam, alium Iudicium, & in hunc modum ceterus, cùm sanam doctrinam nulla ratiune reciperent, sed potiùs ubstinatissimè de suis gloriarentur numinibus, immò & comminarentur detentoribus suis; Curiæ priùs, & posteà ignibus traditi, ardere ad mortem quàm ad vitam currigi maluerunt. Narrat ista Willelmus [d] Neubrigensis eius sæculi auctor: quæ breuiùs recensentur ab iisdem, qui suprà Ottone, & Ruberto. Ceterùm quòd & isti testentur eumdem Eon, cùm talem se diceret, qualem Neubrigensis tradit, de suis quosdem Angelos, alios Apostolos fecisse, & propriis Angelorum, seu Apostolorum nominibus appellasse eu planè signo, & ipsum ex Manichæorum officina prodiisse, possumus intelligere ex iis, quæ dicta sunt suu luco de Manichæis.

[b] Id. ibid. cap. 55.

[c] Robert. Append. ad Sigeb.

DISCIPVLORVM EONIS NOMINA, ET POENA.

[d] Neubrig. lib. 1. c. 19.

III. CAVSÆ PRINCIPVM PERLATÆ AD CONCIL. RHEMEN.

Quod verò ad cetera in Synodo gesta perlatas ad illam Regum causas esse, idem Neubrigensis narrat: nimirùm venisse Legatos Iunioris Romanorum Regis Henrici, nunciantes Summe Pontifici electionem eius ad Imperium; & querimuniam agentes de tribus fratribus Ducatus Poloniæ; qui eiectu quartu, eodemque seniore, Ducatum inter se diuiserant; ac de Episcopis illius prouinciæ, qui patri ipsorum iuramentum super hoc præstiterant. Sed quid de his in Conciliu definitum fuerit, dicere prætermittit.

IV. [e] Roc. Baron. Tom XII hoc ann. ex codd. Vatic. & Gallic.

Insuper autem statuti sunt in eâdem Synodu canunes, decem & septem, spectantes ad disciplinam Ecclesiasticam in vsum pristinum reuocandā: qui fermè umnes iam anteà promulgati fuerant in maxima illa Synodo Lateranensi sub Innocentiu Secundo; sed quòd negligerentur, fuere rursùm ab Eugeuio iterandi: quamuis nec sic quidem, præ malitia sæculi, seruatos esse cōquestus sit post quadrienniū S. Bernardus in libris de Consideratiune ad eamdem Eugenium

V. DE GILIBERTO TRACTATVR POST SYNODVM.

Post hæc demum introducta est in Concilium causa Giliberti Pictauiensis Episcopi, de qua dictum est anno superiori: vbi idem expertus est S. Bernardum vehementissimum contradictorem. Qui cùm adeò perstringeret illum, vt omninò conuinceret hæreticum; Eugenius Papa tanti consulens famæ Episcopi, id seorsùm post dimissam Synodum tractandũ duxit. Quo tempore, post habitam coram ipso Pontifice, & delectis insignioribus doctrina Episcopis & Abbatibus, cum eodem Giliberto de ipsius dogmatibus disputationẽ; scripta sunt, dictante S. Bernardo, capitula quatuor aduersus totidem erroneas assertiones Giliberti, quod dictũ est Symbolum fidei. Cùm enim Gilibertus assereret, (quod & superiùs attigimus) Primò, Diuinam naturã, quæ Diuinitas dicitur, Deum non esse, sed formam qua Deus est; quemadmodum humanitas homo non est, sed forma qua est homo: Secundò, Cùm Pater & Filius & Spiritus sãctus vnum esse dicũtur, non nisi vnâ Diuinitate esse intelligi; nec conuerti posse, vt vnus Deus, vel vna substantia, vel vnum aliquid, Pater & Filius & Spiritus Sãctus esse dicatur: Tertiò, Tres personas tribus vnitatibus essertia, & distinctas proprietatibus tribus, quæ non sunt ipsæ personæ, sed sunt tres res æternæ, & ab inuicem à diuina substãtia in numero differentes: Quartò, Diuinam naturam non esse incarnatam: Hæc, inquam, cùm Gilibertus assereret; è contrà S. Bernardus cũ reliquis Antistitibus professus est Primò, Credere se simpliciter naturam Diuinitatis esse Deum, nec aliquo sensu Catholico posse negari, quin Diuinitas sit Deus, & Deus Diuinitas. Si verò dicitur, sapientia sapientem, æternitate æternum, Diuinitate Deum esse. & alia huiusmodi; nonnisi ea sapientia, quæ est ipse Deus eâ æternitate quæ est ipse Deus, diuinitate quæ est ipse Deus, sapientem, æternum Deum esse, id est, se ipsum sapientem, æternum Deum Secundò, Cùm de tribus personis loquimur, ipsas vnum Deum, vnam diuinam substantiam esse, & è conuerso, cùm de vnu Deo, vnaque diuina substantia loquimur, ipsum vnum Deum, vnam diuinam substantiam esse tres personas. Tertiò; Solum Deum Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, æternum esse; nec aliquas omninò res, siue relationes, siue proprietates, siue singularitates, vel vnitates dicantur, vel alia eiusmodi à Deo esse, quæ sint ab æternu, & non sint Deus, quartò, ipsam diuinitatem, siue substantiam diuinam, siue naturam diuinam dicas, incarnatam esse, sed in Filio. Narrantur ista breuiter à Gofrido [f] in Vita S. Bernardi; locupletiùs autem ab Ottone [g] Frisingensi. Extatque [h] insuper eiusdem (vt putamus) Gofridi, siue Gaufredi monachi Claræuallensis, qui huic interfuit Rhemensi Concilio, Epistola historica ad Cardinalem Albanensem post plura annorum curricula scripta, qua rogatus ab eo totam Giliberti causam, eiusque discussionem in Synodo & extrà factam, ordine commemorat: meminitque aliorum quorumdam eiusdem Giliberti errorum de Incarnatione & humanitate Christi, in quibus sapere Nestorium videretur, quos, æquè ac superiores, auctoritatibus Patrum & rationibus confutat.

SYMBOLVM FIDEI A S. BERN. IPTVM CONTRA GILIB. ASSERTIONES.

[f] Vit S. Bern. l. 2. c. 5.
[g] Otto Frising. in Frid. l. 1 c. 56. 57
[h] Rec Baron hoc an. ex d. Gallic.

Habet autem amplius Otto, Cardinales qui tunc Rhemis erant, grauiter coquestos esse apud Eugenium, quòd Bernardus seorsùm cum Gallicanis, ab ipso absente Pontifice, ipsisque inconsultis Cardinalibus, in contemptum Romanæ Ecclesiæ, cuius solius esset de fide definire, præsumpsisset Symbolum fidei condere, & credendum proponere, Pontificem autem rem gestam à Bernardo sciscitantem, humile ab eo responsum accepisse, haud ipsum vel Episcopos Gallicanos ea animo definiendi conscripsisse, sed simpliciter quid sentiretur exposuisse: eoque responso indignationem Cardinalium quieuisse; ita tamen, vt prædictum scriptum tamquam inconsultâ Curiâ prolatum, velut auctoritatis pondere carens, pro Symbolo in Ecclesia, sicut in Concilis contra hæreses congregatis fieri solet, non haberetur, nisi ab Ecclesia Romana confirmaretur, quod quidem factum esse, ipsumque vnâ omnium sententiâ approbatum, tradit etiam Gofredus. Sed expressiùs Otto ait, de primo S Bernardi capitulo Eugenium Pontificem definisse, ne aliqua ratio in Theologia inter Naturam & Personam diuideret; neve Deus Diuina essentia diceretur ex sensu Ablatiui tantùm, sed etiam Nominatiui. De ipso verò Gilberto addit vterque auctor, confirmatque sanctus Bernardus [i], ipsum suarum assertionum damnationi humiliter acquiescentem, easdemque proprio ore publicè refutantem, ad suam Ecclesiam pacificè remissum esse Siquidem (vt testatur Gofridus) iam ab initio disceptationis professus fuerat, sine vlla sese obstinatione pro Ecclesiæ Sanctæ arbitrio correcturum liberè suam opinionem. Ex quibus planè illud inducitur, eum licèt hæreticè senserit, hæreticum non fuisse; cum pertinacia (quæ secundùm S. Augustinum [u] facit quemque hæreticum) caruerit: atque hac de causa non fuisse mulctatum priuatione Episcopatus, quàm incurrere omninò debuerat ex præscripto sacrarum legum, si conuictus fuisset hæreticus, immò & hæresiarcha. Ceterùm etsi suum ipse sic correxit errorem, ex discipulis tamen fuerunt nonnulli, qui in ea permanentes peruersitate, hæreticis meritò adnumerari meruerunt: aduersus quos disputauit posteà S. Bernardus [k] in Canticis. Sed de his hactenus.

NALES IN S. BERN. COMMOTI.

S. BERN. EA EXCVSAT.

EVGENII PP. DEFINITIO.

[i] Bern. serm. 80. in Cant.

[u] Aug. 18. de Ciuit. 51.

GILIB. CVR HABATVR NON DICENDVS.

[k] Id ibid.

VII. INVENTIO ET TRANSLATIO CORP. S. EVGENII MART.

Accidit autem eodem tempore, vt Raymundus Archiepiscopus Toletanus, qui vocatus cum aliis venerat ad Rhemense Concilium in via propè Parisios ingrediens basilicam sancti Dionysij, repererit ibi reconditum sacrum corpus S. Eugenij Martyris, primi Archiepiscopi Toletani. Quo factum est, vt sub Alphonso Rege socero Ludouici Francorum Regis, anno millesimo centesimo quinquagesimu sexto, Brachium eiusdem Sancti à Rege ad Socerum illud expetentem missum fuerit in Hispaniam, exceptumque summa reuerentia, ipso Alphonso, & filiis succollantibus sacram sarcinam. Reliqua verò sacri corporis ossa nostro tempore, concedente Carolo Nono Christianissimo Francorum Rege, pari religionis cultu accepit, qui per Legatos petierat, Philippus Secundus Hispaniæ Rex Catholicus.

VIII. EVGEN. PP. PROBAT OPERA HILDE-

Absoluto verò Rhemensi Concilio, cùm Eugenius Papa Treueros accessisset, rogatus ab Archiepiscopo Moguntino, quid de Visionibus *S. Hildegardis* virginis monialis sentiendum esset, decerneret; ad rem diligentiùs inuestigandam, missis ad ipsius monasterium nonnullis

IV. CARDI-

idoneis

OAROLIS VIAO.

idoneis viris, anditaque ipsorum relatione, & lectis eiusdem Hildegardis scriptis, ac demùm habitu cum S. R. E. Cardinalibus qui aderant, aliisque piis viris (inter quos fuit, & S. Bernardus) consilio literis saluratoriis beatam Virginem visitauit, quibus concessa licentia proferendi quæcumque per Spiritum Sanctum cognouisset, eam ad scribendum animauit. Narrat hæc Theodorus Abbas in Rebus [l] gestis eiusdem Sanctæ. Porrò eam prædixisse Eugenio, ipsum nonnisi extremis diebus pacem in Vrbe Roma habiturum, traditur à Ioanne Saresberiensi in Epistolia [m] S. Thomæ Cantuariensis Archiepiscopi.

[l] Ap. Sur. 17 Sept.
[m] Cod. Vati. Epist. S. Th. Cantuar ep. 171. in fi.

IX.
THEOB. CANTVAR. ARCHIEP. QVID PASSVS A REGE ANGL. OB ROM. ECCL.

Accidit quoque inter hæc, vt Theobaldus Archiepiscopus Cantuariensis, rediens è Rhemensi Concilio, grauem persecutionem passus sit à Stephano Angliæ Rege, ea occasione quod vocatus ab Eugenio Papa, perrexisset ad Synodum contra prohibitionem eiusdem Regis, itemque, quod prohibente Romano Pontifice, filium Regis Eustachium coronare noluerit. Quamobrem haud ab eius persecutione destitit, antequàm Eugenius Papa omni cessante appellationis obstaculo, in terram interdicti sententiam præcepit ab omnibus Episcopis auctoritate Apostolica exerceri. Hæc Thomas Cantuariensis [n] in epistola ad Bolonem Cardinalem. Alia verò ad [o] Alexandrum Papam, aduersus eumdem Stephanum Regem expostular, quòd Nuncios ipsius Eugenij terram illam intrare prohibuisset. Quem & S. Bernardus in Malachia ait, ob dissensiones inter ipsum & Eugenium Papam, vetuisse Episcopis ne se conferrent ad Romanum Pontificem. Porrò Eustachius, quem Eugenius prohibuit coronari, anno millesimo centesimo quinquagesimo secundo, ipsa die S. Laurentij: cùm inuaderet terram S. Eadmundi martyris, subita morte præreptus est; ira Deo vlciscente in sacrilegum impij Regis filium.

[n] Th. Cant. l. ep. 136. cod. Vati.
[o] ibid. 4 ep. 14.

X.

Post hæc autem, & alia ab Eugenio dum esset in Galliis stabilita, idem in Italiam dirigens iter, etsi non Romam, vbi manere non licuit ob rebellionem Arnaldistarum, saltem ad Romanæ Ecclesiæ loca prope Vrbem posita peruenit mense Octobri: vt colligitur ex sancto Bernardo in Malachia; dum Malachiam ait, cùm venisset Claram vallem, vt Eugenium pro Pallio alloqui posset, inuenisse eum iam abiisse, & esse Romæ, vel prope Romam. Malachiæ verò aduentus in Claramuallem, contigit quatuor vel quinque dies ante Festum sanctæ Lucæ. Vbi cùm post totidem dies in morbum incidisset, obiit quarto Nonas Nouembris hoc ipso anno, ætatis eius quinquagesimo quarto. De quo panegyrim in die depositionis habuit S. Bernardus, eidem charitate coniunctissimus, eiusq; sanctitatis cultor addictissimus atque virtutum prædicator amplissimus; cuius & Vitam scripsit, sicut fideliter, ita & copiosè, auctore dignam: extantque eiusdem ad illum tres [p] epistolæ cùm ex Hibernia misisset quosdam ex suis erudiendos institutionibus Cisterciensibus.

S. MALACHIÆ OBITVS

[p] Bern. ep. 315. 316. 317.

XI.
ARNALDVS CLERICOS DISTRAHIT.

Ceterùm rediens Eugenius in Italiam, præter alia execranda, quæ ipso absente ab Arnaldo hæresiarcha aduersus Romanam Ecclesiam præsumpta inuenit, illud fuit, quòd non contentus Romanos laicos à Pontifice & Cardinalibus separare quæsisse, insuper & clericos subditos eisdem Cardinalibus ratione Titulorum, siue Ecclesiarum, quarum ipsi Rectores essent, ab eorum subiectione & obedientia diuellere laborauit: adeoque profecit, vt ad hunc euellendum errorem non ipsi solùm Eugenio, sed & eius successoribus Hadriano Quarto, & Alexandro Tertio, fuerit magnoperè insudandum: vt constat ex iis, quæ extant [q] in codice Vaticano, eorumdem trium Pontificum ea de re decretis.

A SVBIECTIONE CARD.

[q] Rec. Baron. locat.

XII.

Hoc eodem anno cùm Rogetius Siciliæ Rex ingentem parasset classem aduersus Græcorum Imperatorem Emmanuelem: iste sibi ab eo timens, primum omnium diuinum sibi numen conciliare laborauit, quod à se nuper grauiter offensum satis intelligebat, dum lege lata cuncta immobilia ab omnibus Ecclesiis & monasteriis abstulisset: cuius legis eam partem, quæ spectabat ad monachos, recenset Nicetas [r] Choniata. Licèt autem hanc facti turpitudinem pulchris coloribus honestare curasset, tamen vexatione, quæ consueuit dare [s] intellectum, redditus prudentior, continuò parauit medicamentum, quo inflictum Ecclesiæ vulnus sanaretur. Siquidem hac ipsa Indictione vndecima, mense Februario, Auream bullam promulgauit, quam etiam ab effectu *Medicatricem* appellauit, qua generatim cunctis Ecclesiis concessit vt immobilia possidere possent; & quæcumque quouis titulo ad eas pertinuisse, vel pertinere probarentur; pacificè habere voluit. Idque ipsum posteà aliis legibus cauit pro bonis magni templi Constantinopolitani, Sophiæ, siue Sapientiæ dicti; necnon pro bonis item immobilibus monasteriorum conseruandis: quæ ipsius tres constitutiones habentur in Codice Iuris [t] Orientalis, atque etiam apud Theodorum [u] Balsamonem.

[r] Nicet. in Manuel li.
[s] Isa. 28.

CONSTITVTIO MEDICATRIX EMMANVELIS IMP.

[t] Iur. Orient. lib. 1.
[u] Balsam in Syn. Sept. 1.

XIII.
ECCLESIÆ IVRA PESSVNDATA IN ORIENTE.

Quàm autem in reliquis miser esset Orientalis Ecclesiæ status, satis ex eodem Balsamone intelligitur, dum tractans de canone decimoquinto Concilij Carthaginensis, quo agitur de non trahendo Clerico ad laicorum tribunal, ait illum canonem apud Græcos contemptum fuisse; multosque non solùm ex laicis, sed etiã ex ministris sacris, Episcopos, clericos, & monachos, ad sæcularia iudicia trahere, immò & nolẽtes cogere, & è conuerso clericos & monachos cùm in foro Ecclesiastico conuenirentur, illud recusare, & causas ad sæculare iudicium euocare, impunè consueuisse; asserentibus iudicibus, Imperatoriam potestatem omnia facere, & immutare posse. Quibus ostenditur, ad ima prorsùs demersa iam fuisse omnia Ecclesiastica iura: vnde opus fuit, vlciscente numine, Imperatores priuari Imperio, & redigi in seruitutem, cùm cogerent Ecclesiam sibi ipsis subiici seruitute. Discantque hinc Principes Occidentales, pro ipsis rem agi ab Episcopis; cùm quod suum est vendicant ab eorum manibus, censuris Ecclesiasticis.

XIV.
DE SVCCESSIONE PATRIARCHA CONSTANT.

Quod spectat ad successionem Constantinopolitanorum Patriarcharum; hoc eodem anno Chariton, vbi sedisset mensibus vndecim mortuus est, De cuius successore constat erratum in Græca serie Patriarcharum, dum post eum ponitur Theodosius, quem Nicetas docet vixisse tempore obitus Manuelis Imper. anno Domini millesimo centesimo octogesi-

mo.Ceterùm post Charitonem, ponendum esse *Lucem* cognomento *Chrysobergen*, testantur Acta Synodalia sub eo habita, quæ in Codice Iuris [x] Orientalis notantur Indictione decima quarta, sub Imperatore Comnèno. At quæ Indictio decimaquarta accipienda sit, cùm sub eodem Manuele eiusdem numeri Indictionem contingat tertiò repeti, ex Balsamone [y] intelligitur, dum de eàdem agens Synodo, celebratam dicit anno ab origine mundi, secundùm illorum supputationem, *6695* ita notato numero barbaris notis: verùm quòd is annus tempora Manuelis excedat, sub quo certum est celebratam esse Synodum; puto restituendum esse *6675*. quo anno incidit posita ibi Indictio decimaquarta, eritque annus Redemptoris millesimus centesimus sexagesimus sextus. Sanè quidem diù vixisse Lucam in sede Patriarchali, argumento sunt ea, quæ de ipso frequenter ingerit Balsamon.

[x] *Iur. Orient. lib. 3.*

[y] *Balsam. in Nomocan. Phot. tit. 13. de Laic. c. 2.*

IESV CHRISTI
AN. 1149.
EVGENII III.
AN. 5.
CONR. REG. ROM. 11.
MANVELIS 7.

I. CONRADI. REG. REDITVS IN ITALIAM.

ANNO Domini millesimo centesimo quadragesimo, nono, Indictione duodecimâ Conradus Romanorũ Rex Ierosolymis rediens Constantinopolim se contulit; ibique iniens fœdus cum Emmannele Imper, aduersus Rogerium Siciliæ Regem, eius cum classe nauigauit in Italiam, viribus suis militaribus consumptis, exercitibus perditis, rebusque penitùs deploratis. Quem cùm Eugenius Papa in Longobardiam peruenisse audisset, literis est eum consolatus: quas recitat Otto [a] Frisingensis, Conradi in peregrinatione comes, scriptas illas in Tusculano, octauo Calendas Iulij. cùm ipse Eugenius his temporibus (vt auctor est Robertus) cũ rebellibus Romanis vario euentu cõfligeret.

[a] *Otto Frising. in Frid. l. 1. c. 61.*

II. LVDOVICI FR. REG. REDITVS IN GALLIAM.

Quod verò spectat ad reditum Ludouici Francorum Regis de Terra Sancta; ipse mare nauigans, captus est à nauibus Emmanuelis Imper. sed mox ereptus à classe Rogerij Siciliæ Regis; cuius Dux Georgius (inquit Robertus in appendice ad Sigebertum) vastatis & spoliatis Græcorum prouinciis, vsque ad ipsam vrbem Constantinopolim accedens, sagittas aureas in palatium Imperatoris eiecerat, & incensis suburbanis, de fructu hortorum eius violenter tulerat; inde in naues Græcorum incidens, captum Ludouicum Regem eripuit, sed captos Regis obtentu dimisit. Ludouicus autem à Siciliæ Rege, necnon à Romano Pontifice honorificè susceptus est, atque deductus. Post cuius reditum, habitis per Franciã conuentibus, anouenteque Eugenio Papa, vt Abbas Claræuallis Ierosolymam ad alios prouocandos mitteretur; grandis iterùm sermo de profectione trãsmarina haberi cœpit, sed per Cistercienses monachos res soluta est. Hæc ex Roberto: Quòd autem Cistercienses nouæ expeditioni obstiterint, occasio illa fuit, quòd cùm nopera infelix admodùm extitisset, in auctorem eius S. Bernardum obloquentium omniũ linguæ conuersæ essent; adeò vt fuerit ipsi necesse pro seipso scribere Apologiam [b]: quem & alij [c] eodem tempore ab ea importuna accusatione vindicarunt, docentes ipsum quidem Spiritu Dei afflatum expeditionem suasisse, sed vel eos qui eam susceperunt, ob superbiam lasciuiamque suam salubria mandata non obseruantes, meritò rerum ac personarum dispendium tulisse; vel sic variis tribulationibus à peccatis suis purgatos, opportunè à Deo ereptos esse ex hac vitâ, ne diutiùs in ea permanentes peiora fortè prioribus scelera in suarum perniciem animarũ perpetrarent. Nam & Ioannes Abbas Casæmarij [d] de his ad ipsum S. Bernardum scribens, postquàm vtramque hanc rationem attigisset, sanctè asseruit, se ex certissima reuelatione SS. Ioannis & Pauli Martyrum hæc didicisse; eosdemque addidisse, multitudinem Angelorum qui ceciderant, de illis qui in expeditione mortui essent, restauratam esse.

OBLOCVTIONES IN S. BERNARD. OB INFELICEM EXITVM SACRÆ EXPEDIT.

[b] *Bern. de consider. l. 2. in pr.*

[c] *Otto Frising. in Frid. l. 1. c. 60. in fi. Gofr. in Vit. S. Bern. lib. 3. cap. 4.*

[d] *Ap Bern. ep. 333.*

III. FRATER REG. GALLIAE FIT MONACHVS CISTERCIEN.

Hoc eodem anno, (vt notat Robertus) magna omnium admiratione, Henricus frater Ludouici Regis Francorum, abdicans se à sæculari consuetudine, monachus factus est Ordinis Cisterciensis; cum (sicut ait Gofridus [e]) ad S. Bernardum de quodam sæculari negotio locuturus veniens, visitansque conuentum Fratrum, vbi eorum se orationibus commendauit, prædicente Bernardo ipsius conuersionem, eodem postmodùm die suscepit habitum. Sed haud diù permissus est in ea quàm elegerat vita degere: siquidem defuncto paulò pòst Bellouacensi Episcopo, ipse ab iis ad quos spectabat, electus, cùm acquiescere abnueret, iussus est ab Eugenio Papa, & à proprio Abbate S. Bernardo [f], adhibito etiam consilio Venerabilis Petri Cluniacensis, Episcopatûs administrationem suscipere. In qua vbi Apostolicè cœpit agere, ipsum Regem Ludouicum Germanum suum expertus est aduersarium, vt Sanctus Bernardus testatur in literis [g] ad Eugenium Papam pro eo scriptis.

IDEM FIT EPISC. BELLOV.

[e] *Gofr. in Vit. S. Bern. lib. 4. c. 3.*

[f] *Vide ap. et Clun. 6. ep. 2. & 1.*

[g] *Bern. ep. 228. 305.*

IESV CHRISTI
AN. 1150.
EVGENII III.
AN. 6.
CONR. REG. ROM. 12.
MANVELIS 8.

I. ANNO Christi millesimo centesimo quinquagesimo, Indictione decimatertia, (vt auctor est Romuldus Archiepiscopus Salernitanus in Chronico) Rogerius Siciliæ Rex biennio ante suum obitum, Willelmum Principem Capuanum, quem solum ex multis liberis superstitem habebat, in Regem fecit inungi, & secum voluit pariter regnare. Extat verò Petri [a] Cluniacensis Abbatis ad eumdem Rogerium epistola; quâ consolatus est ipsum in funeribus filiorum, & hortatus pacem agere cum Germanorum Rege Conrado, & arma conuertere in Græcorum Imperatorem, cuius proditione penè totius Galliæ & Germaniæ flos in expeditione ad Terram Sanctam periisset. Quibus

[a] *Pet. Clun. 6. ep. 8.*

PATR. CLVN. SOLICITAT ROGER. AD...

Adversvs Graecos.

quidem currenti calcatia addidit. Spoliarat enim Corinthum, Corcyramque insulam ab eo captam, præter alia quæ sunt anno superiori recensita, habet Robertus de Monte in appendice ad Sigebertum.

II.

Quo eodem tempore, idem Petrus Cluniacensis Eugenium Papam adiens, benignissimè exceptus, & honorificentissimè atque familiarissimè habitus ab eo est, vt pluribus narrat ipse scribens [b] ad S. Bernardum. Inter alia verò sui Ordinis vrgentia negotia, quorum causâ ad eum venit, fuit [c] quòd Hugo quidam, cognomento Discalceatus, cœpisset ædificare aliquod castrum super Cluniacense monasterium tamquam munitionem aduersus illud. Quod cùm anathemati Eugenius submisisset, nec tamen Hugo desisteret monachos deridere; memorabilem planè Deus vindictam de contemptis seruis suis exercuit, dum sexto ab hinc anno, nempè Domini millesimo centesimo quinquagesimo sexto (vt Robertus tradit) castellum illud terræ motu absorptum est chasmate terræ, & loco eius lacus profundissimus excreuit in exemplum Iudicij magni Dei.

[b] Id. 6. ep. 47.

[c] Ibid. ep. 46.

Castellum maledictum terra absorbetur.

IESV CHRISTI

An. 1151.

EVGEN. III.

An. 7.

Conr. Reg. Rom. 1.

Manvelis 9.

I.

Mogvnt. et Colon. Archiep. cavsam dicvnt apvd Rom. Pont.

ANno Christi millesimo centesimo quinquagesimo primo, Indictione decimaquarta, duo primarij Germaniæ Archiepiscopi, Moguntinus & Coloniensis, rei ad dicendam causam ab Eugenio Papa vocati, comparuerunt auro & muneribus onusti, vt ea donarent Eugenio, tunc ob multiplices expensas causâ belli ciuilis cum Romanis effusas egentissimo. At ipse nihil penitùs ex eis attingens, eadem in Germaniam reportare coëgit; causaque vtriusque examinata, Coloniensem innocentem inuentum absoluit. Moguntinum autem pleniori iudicio remisit; de quo dicturi sumus suo loco. Testatur hæc S. Bernardus in libris de Consideratione [a] ad eumdem Eugenium anno sequenti scriptis, vbi eius à muneribus abstinantiam egregiè prædicat.

[a] Bern. de Cons. lib. 4.

II.

Concil. Bavgenc. pro divortio Regis.

Hoc item anno in castro *Bangenciaci* in Gallia habita est Synodvs Episcoporum & Optimatum, pro discutiendo matrimonio longè antehàc celebrato inter Ludouicum Regem & Eleonoram filiam Willelmi Ducis Aquitaniæ quod ob consanguinitatis gradum sufficienter probatum, fuit de consensu partium dissolutum. Narrat hæc pluribus Sugerius Abbas S. Dionysij, qui interfuit: subiicitque de alio viro, cui post nupsit Eleonora, nempè Henrico Duce Northmanniæ, qui postcà fuit Rex Angliæ: & alia vxore quam duxit Ludouicus, nempe Constantia filia Regis Hispaniæ. Contigitque pariter eodem fermè tempore per Legatos ab Eugenio missos solui coniugium Friderici [b] Sueuiæ Ducis, qui post Conradum successit in Regnum Imperiumque Romanum: cum vxore sua ob consanguinitatem inter eos intercedentem: qui posteà Imperator factus aliam duxit nomine Beatricem Principis Burgundiæ filiam.

[b] Otton Frising. in Frid. lib. 2. c. 11. & 29.

III.

Quatvor Arch. in Hibern. constitvti.

Eodemque anno (vt ponit Rogerius in Annalibus) Eugenius Papa constitutis in Hiberniâ quatuor Archiepiscopatibus, eò Ioannem Paparonem Cardinalem Legatum à Latere misit cum quatuor Pallis, quæ numquam illuc delata fuerant: cuius Ioannis Legationis meminit S. Bernardus summa cum laude.

IV.

Quo etiã anno *S. Henricus* Finlandiæ Episcopus, & totius illius gentis Apostolus, vbi eos magna ex parte ad Christianam fidẽ conuertisset, grassatione impiorum necatus, martyrij coronam est consecutus. Cuius præclarum agonem, & Apostolicum munus pro Christo susceptum & consummatum, Ioannes Olaus [b] descripsit.

[b] Io. Ola in Metrop. Vpsal & de Reb. Goth. lib. 19. c. 3.

V.

De Gratiano collectore.

[De cuius scriptis, vide centuriam Bellar. lib. de Script. Eccl. in Gratia.]

Hocque item anno (vt habetur in codice Vaticano, & in Pomœrio Ecclesiæ Rauennatis, atque apud alios auctores) Gratianvs monachus Benedictinus S. Felicis Bononiensis, collegit ampliori studio librum Decretorum, & per Distinctiones ac Quæstiones ritè disposuit Porrò in eodem codice, quæ dicuntur *Paleæ*, recentiori scriptura esse exaratæ noscuntur, vt appareat omnino alterius, quàm Gratiani opus illud esse. Patria autem Gratiani in eodem Pomœrio ponitur Classa ciuitas Tusciæ; apud Matthæum verò Westmonasteriensem Guisa itidem Tusciæ ciuitas: sed deprauatè vtrobique pro Clusio. Nam quod alij affirmarunt fuisse monachum cœnobij Classensis propè Rauennam, haud istud facit ad patriam. Neque enim est illud in Tuscia, nec ciuitas est; ideoque nec conuenit cum eius patrio solo à ceteris designato. Sed hæc alijs accuratiùs consideranda relinquimus.

IESV CHRISTI

An. 1152.

EVGENII II.

An. 8.

Conr. Reg. Rom. 13.

Manvelis 10.

I.

ANno Christi millesimo centesimo quinquagesimo secundo, Indictione decimaquinta, anno quarto à Concilio Rhemensi per Eugenium Papam celebrato, S. Bernardus (vt ipse testatur) scripsit ad eumdem Pontificem, ipso expetente, aureos illos quinque libros *de Consideratione*; quibus non ipsum tantùm Eugenium, sed Pontifices omnes ad benè administrandum Pontificatum informat. Quæ autem aduersus Romanos tela iaculatur, ea tu iam superiùs vidisti contra Arnaldistas, populi fæcem intorsisse. Sed quod in fine sperat eos à Deo sanandos, id planè propheticè locutus est. Nam Robertus in Appendicem ad Sigebertum hoc ipso anno posuit Eugenium cum Romanis pace facta, Vrbem ingressum esse; ibique cum eis tunc primitùs commoratum, scilicet post reditum è Galliis.

[a] Bern. de Cons. lib. 4.

S. Bern. scribit libros de Consid.

II.

Conradi Reg. obitvs, et

Hoc ipso anno, decimoquinto Calendas Martij, mortuus est Conradus Rex Romanorum; non absque suspicione veneni, propinati suasione Rogerij Siciliæ Regis à medicis, quos ex Italia acceperat. Reliquit autem regalia, non

ROGATIO FRIDERICI.

filio Friderico ætate satis minori, sed fratris sui filio item *Friderico* nominato Sueuorum Duci, cognomento *Ænobardo*: quod & genelaribus Comitiis fuit à Principibus approbatum. Hæc pluribus Otto [b], qui aderat ipsius Friderici patruus: ex quo Guntherum corrigas, dum obitum Conradi, & subrogationem Friderici ponit anno salutis millesimo centesimo quinquagesimo quarto.

[b] Otto Frising. in Frid. lib. 1. c. 63. & lib. 2. c. 1.

III. Porrò electo Friderico, missam ab eo esse Legationem ad Eugenium Papam, idem Otto tradit. Extantque [c] in Bibliotheca Vaticana, in volumine quod *Cencius Camerarius* inscribitur, antiqua documenta concordiæ inter ipsos Eugenium & Fridericum initæ; ex parte quidem Regis pro defensione Ecclesiæ Romanæ, eiusque bonorum acquirium; ex parte verò Summi Pontificis, pro corona Imperij ei impertienda. Verùm ostendit continuò Rex, qualis posteà futurus esset. Siquidem cum defuncto Archiepiscopo Magdeburgensi, de subrogando ei successore inter eligentes decertaretur, re ad Fridericum delata ipse alteri parti persuasit, vt Guicmannum Ciccosem Episcopum eligerent; eidemque accersito regalia illius Ecclesiæ tradidit. Narrat hæc Otto [d]. Quonam verò iure id Fridericus præsumpserit, subiicit; nempè quòd diceret, sub Henrico Quinto (Rege, Quarto eius nominis Imperatore) sic compositam esse inter Regnum & Sacerdotium controuersiam de Inuestituris Episcoporum, vt obeuntibus Episcopis, si fortè in eligendo partes fierent, Principis arbitrij esset Episcopum, quem vellet de primatum suorum consilio ponere; nec electum aliquem antè consecrandum, quàm ab ipsius manu regalia per sceptrum suscepisset. Hæc Otto: quæ quidem ad excusandas excusationes in peccatis sunt apposita; cùm non fuerit, nec esset facultatis cuiusquã Regis, vel Imperatoris, à sede in sedem absque graui causâ, Sede Apostolica inconsulta, Episcopum transferre. Quamobrem his auditis Eugenium Papam grauiter commotum esse, & tam literis quàm Legationibus, regiæ præsumptioni restitisse, idem Otto [e] narrat. Quid verò de eo fieri contigerit, dicetur post annum sequentem.

[c] Ex Baron. An. To. XII. h. c. an.

CONVENTIONES INTER EVGEN. PP. ET FRID. REG.

[d] Otto in Frid. lib. 2. c. 6.

IVS PRÆTENTVM A REGE IN ELECT. EPISCOP.

[e] Ibid. c. 8.

IV. Hoc eodem anno, Indictione prima iam inchoata, defunctum esse Rogerium Siciliæ Regem, habet Romualdus in Chronicon; licèt alij post biennium id ponant, vt Robertus. Successit Willelmus filius, cognomento Malus; de quo inferiùs.

ROGERII SICVLI OBITVS.

IESV CHRISTI
AN. 1153.
EVGENII IV.
AN. 9.
FRID. REG. ROM. 2.
MANVELIS 11.

I. ANNO Domini millesimo centesimo quadragesimo, tertio, Indictione primâ, Eugenius Papa Legatos misit in Germaniam duos Cardinales, videlicèt Bernardum presbyterum, & Gregorium diaconum, ad depositionem quorumdam Episcoporum: qui apud Vvormatiam tempore Pentecostes, præsente & agente Friderico Rege, Henricum Moguntinum Archiepiscopum, de quo dictum est biennio antè deposuerunt, & in locum eius Arnoldum Regis Cancellarium, à Clero & populo electum, substituerunt. Tradit hæc Otto [a], qui aderat. Idque ipsum hoc anno contigisse, scribit etiam Dodechinus in Appendice ad Marianum. Sed iustè, an iniustè id factum fuerit, diuersa est assertio diuersorum. Excusandam esse simplicitatem Henrici, ob quam fuisset à falsis fratribus circumuentus, ingessit S. Bernardus [b] scribens pro eo ad eosdem Legatos. At Otto Episcopus Frisingensis, & ipse sicut nobilitate & scientia præcipuus, ita vita integerrimus, noxium eum asserit, quòd pro distractione Ecclesiæ frequenter correptus, numquam fuisset correctus. Conradus autem Episcopus, qui post centum annos Chronicon scripsit Moguntiacum, (vt ipse testatur) ab exordio rem gestam narrans, Henricique innocentiam prædicans, omnem culpam reiicit in Arnoldum eius proditorem, atque in Legatos Apostolicæ Sedis pecuniâ corruptos; quos etiam terribili Dei iudicio punitos narrat. Sed quòd hæc incognita fuisse noscantur huius temporis Scriptoribus omnibus, haud mediocrem falsitatis suspicionem habent in auctore, qui post sæculum scripsit: cùm & eosdem ipsos Cardinales Legatos, quos post annũ & dimidium malè periisse tradit, longè diutiùs superuixisse, inferiùs sit reperire.

ARCH. MOGVNT. DEPONITVR.

[a] Ibid. c. 9.

[b] Bern. ep. 302.

II. Hoc eodem anno, octauo Idus Iulij, *Eugenius* Papa diem obiit Tibure, cùm sedisset annos octo, menses quatuor, & dies tredecim: indeque Romã ad Ecclesiam S. Petri maxima Cleri populique Romani frequentia, communique omnium luctu, delatus est, ibidemque sepultus. Hæc in veteri codice Vaticano Romanorum Pontificum. Fuisse verò ipsum pluribus illustratum miraculis, testatur Gofridus eiusdem temporis scriptor in fine Vitæ B. Bernardi. Porrò die sequenti ab eius obitu, summa Patrum concordia electus est in eius locum *Conradus* patria Romanus, filius Benedicti, Canonicus Regularis, Episcopus Cardinalis Sabinensis; qui nomine mutato dictus est ANASTASIVS eius nominis Quartus.

EVG. PP. OBITVS.

ANAST. IV ELECTIO.

III. Hoc item anno, decimotertio Calendas Septembris, *S. Bernardus* Abbas Claræuallensis, prædicti Eugenij olim in Religione pater, anno suæ ætatis circiter sexagesimo tertio, ex hoc mundo migrauit in cælum. Verè Apostolicus vir, immò verus Apostolus missus à Deo, potens opere & sermone, illustrans vbique & in omnibus suum Apostolatum immensis signis & prodigiis. Is viuens iam centum sexaginta monasteria vbique terrarum erexit. Sed hæc minora censenda, respectu gestorum illorum, quæ extra claustra pro diuersis Orbis Ecclesiis, potissimùm verò pro Romana operatus est: Qui & apud Imperatores, Reges, aliosque Principes, pro omnium subleuatione, atque ipsorummet Principum salute, totiusque Christianitatis pace & concordia, penè incredibilia peregerit: Et qui prædicatus sit totius Ecclesiæ Catholicæ ornamentum simul ac fulcimentum, Gallicanæ verò imprimis summum decus & gloria. Cuius memoria felicissima in benedictione & sanctificatione, ad morum informationem & disciplinam, & in condemnationem hæreticorum, in sancta Ecclesia iugiter perseueret.

S. BERN. OBITVS.

IESV

IESV CHRISTI

AN. 1154.

ANASTASII IV.

AN. 1.

FRID. REG. ROM. 3.

MANVELIS 12.

I. LEGATVS PAPAE SPRETVS A FRID.

ANNO Christi millesimn centesimo quinquagesimo quarto, Indictione secundâ, missus in Germaniam ab Anastasio Papa Gerardus Cardinalis ad terminandam Guiemanni Electi Magdeburgensis causam, quam (vt vidimus) Eugenius bene inchoatam reliquerat; cùm quædam secus nutum Regis Friderici tractare vellet, indignationem eius incurrens, infecto negotio dimissus cum dedecore, in via mortuus est. Fridericus autem missis ad Anastasium cum ipsomet Guiemanno Nunciis, non solùm facti sui ratihabitionem, sed etiam Pallium obtinere eum fecit; non sine multorum scandalo, qui numquam id factum iri, fixum apud Romanos fuisse, ab ipsis audierant. Tradit hæc Otto [a] Frisingensis: additque, exinde non solùm in sæcularibus, sed & in Ecclesiasticis negotiis disponendis, auctoritatem Friderici plurimùm creuisse.

[a] Otto Fris. in Frid. l. 2. c. 10.

II. ANAST. PP. OBITVS.

Decessit verò ex hac vita hoc eodem anno, quarto Nonas Decembris, & sepultus est in basilica Lateranensi, idem *Anastasius* Papa, nimiæ facilitatis reprehensus. Postquàm autem Sedes vacasset diem vnum, subrogatus est in locum eius *Nicolaus* natione Anglicus de castro S. Albani, vir apprimè eruditus, & sanctis moribus ac pietate insignis: qui cùm olim studiorum causâ petiisset Arelaten, paulò pòst Religionis habitum in monasterio S. Rufi suscepit: eiusque deinde factus Abbas, cùm pro illius negotiis ad Apostolicam Sedem accessisset, ab Eugenio Papa, cognitâ eius prudentiâ, creatus est Episcopus Albanensis; missusque Legatus à Latere ad Partes Noruergiæ, gentem illam barbaram & rudem in Lege Christiana diligenter instruxit, & pacem regnis, quietem Ecclesiis, ordinem & disciplinam clericis, legem populis, inde recedens reliquit. Perueniensque Romam sub Anastasio, defuncto illo, vnanimi totius Cleri, populique consensu proclamatus Pontifex, inuitus & renitens in sede collocatus est, dictusque HADRIANVS eius nominis Quartus. Hæc ex codice Vaticano Romanorum Pontificum.

HADRIANI IV. CREATIO.

III. HENR. DVX NORTHM. REGNAT IN ANGL.

Mortuus quoque est hoc anno Anglorum Rex Stephanus: cui successit Henricus Dux Northmanniæ, filius Mathildis Imperatricis, qui repudiatam à Ludouico Rege Francorum Eleonoram Ducissam Aquitaniæ, in vxorem duxerat. Is autem vbi accepisset, Hadrianum gentilem suum creatum esse Romanum Pontificem, egregias ad eum scripsit gratulatorias literas simúlque hortatorias ad munus Pastoris Vniuersalis ritè implendum: quæ extant inter epistolas Petri [b] Blesensis

[b] Ap. Petr. Bles. ep. 165.

IV. FRIDER. CVM EXERCITV VENIT IN ITALIAM.

Hoc quoq; anno, mense Octobri, Fridericus Rex Romanorum cum exercitu in Italiam descendit; & ad euitandum tyranni nomen, quod in transitu milites ob penuriam intulissent haud mediocre locis sacris damnum, collectâ vniuerso exercitui indictâ resarciendum curauit. Narrat hæc Otto [c] Frisingensis, ipsius Friderici patruus: idemque res bellicas à Friderico in Italia gestas exactè pergit describere; quem consulat qui eas cupit. Extat verò & Laudense scriptum antiquum Chronicon, hoc anno inchoatum ab auctore eius temporis Ottone Morenâ, & absolutum ab eius filio Acerbo Morenâ, de rebus gestis ab eodem Friderico in Italia vsque ad annum Redemptoris millesimum centesimum sexagesimum octauum. Sed quod schismaticæ esset factionis homo, sæpè altero pede claudicare cognoscitur.

[c] Otto in Frid. l. 2. c. 11.

V.

Hoc ipso anno [d] vir Apostolicus, sanctitate & miraculis elatus, *Wicelinus* Episcopus Aldemburgensis; qui in Olsatia atque Wandalia annis triginta Euangeliū prædicauit ante quàm crearetur Episcopus, vberesque ex suo Apostolatu fructus collegit; ex hac vita decessit.

[d] Crantz. Hist. Eccl. Sax l. 6. c. 16 & sap. c. 12. 13.

VI. PATR. ANTIOCH. DIRA PASSVS A PRINCIPE.

Quod ad res pertinet Orientales; hoc tempore Almaricus Patriarcha Antiochenus infensus redditus Rainaldo Principi, ab eo tractatus est crudeliter nimis: quippe in carcerem detrusus, capite melle delibuto, muscis expositus est sub ardentissimo sole. Quo liberato opera Balduini Regis Ierosolymorum, nihilominùs vltus est Deus sacrilegium, ingenti immissâ penuriâ, traditoque ipso Principe in manus hostium. Hæc pluribus Tyrius [e].

[e] Tyr. l. 18. c. 18.

IESV CHRISTI

AN. 1155.

HADRIANI IV.

AN. 1.

FRIDERICI IMP. I.

MANVELIS 13.

I. OB CARD. VVLNERATVM VRBS SVBIECTA INTERDICTO.

ANNO Christi millesimo centesimo quinquagesimo quinto, Indictione tertiâ, cùm (vt ait sæpè citatus codex Romanorum Pontificum) his Hadriani Papæ exordiis, Arnaldus Brixiensis hæreticus rursùm fauore quorumdā peruersorum ciuium & Senatorum, in Vrbem se intrusisset, atque ipsi Hadriano, cæterisque Patribus insidiari, & publicè procaciter aduersari cœpisset; adeò vt Gerardum Cardinalem Sanctæ Pudentianæ, dum iret ad Pontificem, quidam ex hæreticis egredientes, ad interitum vulnerassent: idem Pontifex ciuitatem Romanam interdicto supposuit, & vsque ad quartam feriam Maioris Hebdomadæ vniuersa ciuitas cessauit à diuinis. Tunc verò Senatores compulsi à Clero & populo Romano, accedentes ad Pontificem supra sancta Euangelia iurarunt, quòd Arnaldum & ipsius sectatores ab Vrbe & eius finibus expellerent, nisi obedientes se Pontifici exhiberent. Sicque ipsis eiectis ciuitas absoluta est, & ingenti gaudio repleta. Hæc ex prædicto scriptore anonymo, qui præsens eis fuit.

II. VVILL. REX SICIL. EXCOMM.

Quo etiam auctore constat, hoc tempore eumdem Hadrianum Pontificem solemni ritu excommunicasse nouum Regem Siciliæ Wilhelmum, eò quòd aduersùs Romanam Ecclesiam matrem & dominam suam rebellās, terras

eius hostiliter inuasisset. Habet verò Romualdus in Chronico; cùm Hadrianus audito Regis Salernum aduentu, ad eum misisset Henricum Cardinalem SS. Nerei & Achillei, Regem noluisse eum recipere, sed Romam redire præcepisse, eò quòd Pontifex literis suis eum non Regem, sed tantùm Dominum Siciliæ nominasset.

III. Intereà Rex Fridericus captâ ciuitate Terdonensi, (inquit anonymus in Rebus gestis Hadriani) tantâ celeritate cùm exercitu properabat ad Vrbem, vt meritò credi posset magis hostis accedere, quàm patronus. Quare Hadrianus apud Viterbium tunc existens, misit ei obuiam Iacobum & Gerardum presbyteros, & Gregorium diaconum, S.R.E. Cardinales, vnà cum capitulis de quibus deberent cum eo pro Ecclesia tractare. Qui ab eo apud S. Quiricum honorificè suscepti, imprimis poposcerunt reddi sibi *Arnaldum* hæresiarcham, qui in eius exercitu tunc erat; quod ipse confestim præstitit. Quid autem pòst de eo factum fuerit, Otto[a] Episcopus Frisingensis, & Guntherus vates Ligurinus[b] docent; nempe illum traditum fuisse in manus Vrbis Præfecti, eiusque iussu ligno adactum, & igne combustum, cineresque in Tiberim sparsos, ne stolidæ plebi corpus eius venerationi esset. Huncque tandem dignissimum exitum consecutus est nefandissimus hæresiarcha, Vrbis & Orbis perturbator.

ARNALDI HÆRESIAR. FINIS.

[a] *Otto in Frid. lib. 2. cap. 20.*
[b] *Gunth. Ligur. in Frid. lib. 3.*

IV. Addunt verò Acta Hadriani; post multa hinc indè inter eiusdem Pontificis & Friderici Legatos tractata, præstitoque à Rege solemni iuramento de conseruandis ac defendendis omnibus debitis, Pontifici iuribus, ipsum Hadrianum è munitissimo ciuitatis Castellanæ præsidio, in quod se timore Friderici receperat, ad eumdem Regem apud Sutrium descendisse: cùm autem Rex ei de more officium stratoris non exhiberet, Cardinales perterritos iterùm ad ciuitatem Castellanam confugisse; Pontificem verò in præparata sibi Sede considentem, cùm Rex ad eius vestigia procidisset, & deosculatis pedibus ad pacis osculum accedere voluisset, Pontificem illud ei denegasse, ob non impensum sibi ab eo, consuetum ab Orthodoxis Imperatoribus, pro Apostolorum Petri & Pauli reuerentiâ, reddi Romanis Pontificibus stratoris obsequium: respondenteque Rege, se ad hoc non teneri, demùm sequenti die inuestigatâ diligenter antiquâ consuetudine & veteribus monumentis, iudicio Principum qui aderant decretum esse, totiusque Regalis Curiæ consensu confirmatū, Regem debere Pontifici streguam, seu suppedaneum tenere dum conscenderet equum, aut descenderet, & stratoris officium exhibere; idque Fridericum in conspectu vniuersi exercitûs alacriter præstitisse, ac posteà ad pacis osculum admissum esse. Hæc ibi.

CONGRESSVS HADR. PP. CVM FRID. REGE.

REX IMPLET OFFICIVM STRATORIS.

V. Porrò Schismatici Arnaldistæ Romani, audito Regis aduentu, missâ ad eum Senatorum suorum legatione, vanâ & superbâ oratione conati sunt illum præoccupare, sibique demulcere: sed ab eodem prudenter simul & acriter de inepto fastu obiurgati ad Vrbem redierunt. Quorum technas & dolum malum Fridericus præsentiens, ac Pontificem consulens, ab eo consilium accepit; mittendi confestim milites qui basilicam S. Petri & ciuitatem Leoninam occuparent. Eo verò facto ductu Octauiani Cardinalis, ipse cum Pontifice eò securè perueniens, ab illo in eadem basilica coronam, aliáque IMPERII insignia suscepit decimoquarto Calendas Iulij. Quæ cum insciis Romanis, qui se intra Vrbem insidiosè continebant, gesta essent iisdem posteà Germanos aggredientibus, multisque vtrimque cæsis, nihilominùs Imperator intercessione Pontificis abstinuit à vindicta: Vrbeque abscedens, Tiburtinos se ipsi dedentes, legitimo ipsorum domino Romano Pontifici obedire compulit. Post quæ, ob æstiuos calores ad propria redire festinans, multa in itinere feliciter aduersùs hostes gessit. Sed quomodò hæc omnia se habuerint, singillatim recensetur in Actis Hadriani Papæ, necnon ab Ottone Episcopo Frisingensi[c] in vita eiusdem Friderici; ac denique ab ipso Friderico in epistola[d] ad eumdem Ottonem de rebus à se gestis. Quibus omnibus videas prosperrimè cuncta ei cessisse, quousque de Romana Ecclesia bene meritus est.

CORONATVR IMP.

[c] *Otto in Frid. lib. 2. c. 21. 22.*
[d] *Ap. Ott. in Frid. ante lib. 1.*

VI. Post hæc verò Hadrianus Pontifex vocatus in Campaniam ab Optimatibus Willelmi Regis Siciliæ, qui eum postquàm excommunicatus est, deseruerant; collecto fidelium suorum exercitu, Beneuentum circa principium mensis Octobris accessit; & omnes ferè illarum partium Principes & ciuitates ad iuramētum fidelitatis, tamquam Principalis Dominus recepit: cui cùm insuper à Palæologo Principe Græco, ad hoc misso in Italiam à Manuele Imperatore, vt ipsum Pontificem ac Fridericum Regem aduersùs communem hostem Vvillelmum Siculum impelleret, immensa pecuniæ vis ac militum copia offerretur: his territus Vvillelmus, cœpit instātèr petere absolutionem ab excommunicatione, multas proponens conditiones Ecclesiæ valdè proficuas: quas tamē ob contradictionem maioris partis Cardinalium minimè susceptas esse, tradit hęc narrans prędictus anonymus auctor rerum Hadriani. Repugnabant enim Cardinales illi, qui addicti erant Friderico, ne scilicèt, eâ pace Romanus Pontifex nactus videretur esse præsidium, ad quod confugeret cùm quid molestum in eum, vniuersamq. Romanam Ecclesiam, idem statueret Imperator; qui nihil magis in animo vmquam habuit, quàm eamdem Ecclesiam suæ ipsius, successorúmque suorum subiicere seruituti, licèt aliquamdiù contrarium simulauerit. Cæterùm recenset quoque has inter Hadrianum Papam & Willelmum Regem ortas discordias, Vvillelmus Tyrius[f]; ac de illis nonnulla habet, quæ desiderantur apud Anonymum. Quis verò earum finis extiterit, dicetur anno sequenti.

HADR. PP. ADVERSVS REGEM SICIL.

[e] *Hanc rationem habet Baron. alia occasione ansa.*

[f] *Tyr. l. 18. c. 2.*

VII. Interserit verò his Tyrius[g] narrationem profectionis Fulcheri Patriarchę Ierosolimitani iam prope centenarij, vnà cum aliquot aliis ex Præcipuis Orientis Episcopis, in Italiam ad Hadrianum Papam; quem his bellicis negotiis occupatum inuenerunt. Causam autem profectionis fuisse narrat, controuersiam ipsius Patriarchæ & aliorum Antistitum cum militibus Hospitalariis, occasione decimarum, aliorúmque iurium Episcopalium, à quibus Hospitalarij dicerentur exempti priuilegio Pontificio: Queritúrque eosdem indignè susceptos esse à Summo Pontifice, & Cardinalibus, Hospitalariorum muneribus corruptis; duobus exceptis, Octauiano, & Ioanne de Sancto Martino, qui

[g] *Ibid. c. 6. 7. 8.*

CONTROVERSIA INTER EPISC. ET MILITES HOSP. PRO DECIMIS.

(vt

(vt ait) Christum sequentes, eius ministros in causâ suâ piè fouerunt: ideóque re infectâ coactos esse eum confusione redire ad propria. Hæc Tyrius pluribus: quibus videas quam fuerit deceptus, qui nefarios homines, factiosósque & Pontifici aduersarios, prædicet sanctos, cæteros verò magni nominis Cardinales, ex vitæ sinceritate & literis conspicuos, infamiæ notâ reliquerit inustos. Sed qui boni, quíve mali fuerint, adeò suis ipsorum factis vniuerso Orbi Christiano declaratum est, vt illi non indigeant commendatione, istis inutilis sit protsùs omnis defensio.

VIII. Hadr. agit pro vnione Eccles. Græcal. Hoc eodem primo sui Pontificatûs anno, Hadrianus Papa, quod suarum partium esse sciret, Vniuersalis Ecclesiæ populum in Catholicam coagmentare concordiam; ad Græcos sæpè scissura diuisos solidæ vnitati compaginados, Legatos misit ad Constantinopolitanum Imperatorem: quibus inter alia pro eadem procutâda concordia literas dedit ad Basilium Achridenum Thessalonicausem Archiepiscopum, huius temporis in Orientali Ecclesia magni nominis virum; quæ extant [b] vnà cùm ipsius Basilij responsione, quâ se minimè abscissum ab Ecclesia Catholicæ vnitate profitetur, licèt quibusdam ritibus diseeparet Orientalis ab Occidentali, sicut & idipsum Petrus [c] Abbas Cloniacensis ad S. Bernardum, & ipse S. Bernardus ad Eugenium testati sunt; ac pones doctos, & Catholicæ fidei studiosos Græcorum Antistites persuasissimum fuit semper. Sed cùm regimen Ecclesiæ Constantinopolitanæ, imperiti, refractarij, nugaces, gloriæ Latinorum æmuli suscepêre; iidem ex diuersitate fatorum rituum, doctrinæ quoque diuersitatem æstimantes, hostes implacabiles effecti persecutionem aduersùs Lannos excitare numquam destiterunt.

b In eod. Itr. Orient.

c Pet. Clun. l. ep. 16. Rituum diversitas non scindit Ecclesiam.

IESV CHRISTI
AN. 1156.
HADRIANI IV.
AN. 2.
FRIDERICI 2.
MANVELIS 14.

I. a Tyr. l. 18. c. 8. Vvillel. mal. & malas conditiones cogit subire Pont.

ANNO Christi millesimo centesimo quinquagesimo sexto, Indictione quartâ, Willelmus, Siciliæ Rex ingentibus comparatis viribus hostes suos aggressus, tam Græcos, quàm Lannos qui ab eo defecerant, penitùs vicit, fugauit, & spoliauit: ipsumque Hadrianum Papam Beneuenti obsedit, atque adeò compressit, vt pro sua liberatione iniquissimas compulerit subire conditiones, quales nullus hactenùs Pontifex à quibusvis implacabilibus Romanæ Ecclesiæ hostibus suscepisset tantâ iacturâ Ecclesiasticæ libertatis. Quamuis enim ad pedes eius prostratus, ligium homagium publicè ei fecerit, & fidelitatem iurauerit; tamen diploma [b] ab eo extorsit, quo inter alia plura concessit, vt in Sicilia non esset ius Appellationis ad Sedem Apostolicam, nec Legationis ab eadem Sede eo mittendæ, nisi ad petitionem Regis hæredúmque ipsius. Verùm licet in eo scripto coactus fuerit Hadrianus profiteri se esse securum & liberum cùm ista promitteret, ne actus ex eo infirmari posset; tamen obsessum Beneuenti (vt pater ex Tyrio, & aliis eius temporis Scriptoribus) liquet hæc fecisse necessitate compulsum, ob idque nullius ponderis esse potuisse: cùm alioqui renunciare iuribus Pontificiis, nempe Appellationibus defendis, nec posse ipsos Pontifices, Nicolaus Papa Primus affirmet. Quare & ista omnia, quæ per vim & metum extorta sunt ab Hadriano per Willelmum cognomento Malom, sub Innocentio Papa Tertio nouis pactis, honestioribus conditionibus interpositis, sunt protsùs abolita, ipsaque libertas Ecclesiastica in pristinum restituta.

b Rec Bar Annal. Tom. XII. hoc an. ex cod. Vat.

Ea postea rescissa.

II. Maximum sibi damnum Vvil. peperit. Intereà verò satis manifestò fuit declaratum experimento, malè à Regibus consuli rebus Regni cum Ecclesiæ detrimento. Siquidem florentissimum Regnum Siciliæ in illud fuit extremum discrimen inductum, & defecerint hoc eodem sæculo regni successores viriles sexûs ex Northmannis, & transierit ad Sueuos. Ipsum verò sceleris auctorem Willelmum, eiusdemque architectum in diplomate nominatum Maiorem Magnum Ammira um Ammiratorum, terribilis postmodùm vindicta diuina secuta est; dum iste crudelissimâ cæde perit; in illum antem tot excitati sunt immanes tyranni, vt vno sublato alter non deficeret priore scelestior imò plures & nequiores oborirentur, quorum insidiis caperetur, & in carcerem truderetur, filio ipsius primogenito Rogerio conclamato ab ipsis Rege, quê ipse pater liberatus à plebe necarit, vt sic ipse regnare posset: prout hæc omnia, qui aderat Hugo Falcandus est prosecutos.

III. Christiani Rege, quod non seruatam fidem Infidelis. Quod ad res pertinet Orientales; hoc eodem anno, qui decimusquartus numeratur Tertij Baldoini Regis Ierusalem, vlciscente numi ne non seruatam à Rege Christiano fidem pactam Infidelibus, exercitus Christianorum ignominiosè prostratus est in Palæstina. Quæ res gesta exactè describitur à Tyrio.

IESV CHRISTI
AN. 1157.
HADRIANI IV.
AN. 3.
FRIDERICI 3.
MANVELIS 15.

I. Discordia orta inter Imp. PP. ANNO Christi millesimo centesimo quinquagesimo septimo, Indictione quintâ, inter Hadrianum Papam & Fridericum Imperatorem nouarum dissensionum occasio est oborta. Nam quod hæc Otto de S. Blasio facta ponit anno superiori in Appendice, Radeuicus Frisingensis Canonicus accuratus scriptor, qui cœptam Historiam Ottonis eiusdem ciuitatis Episcopi prosecutus est, ac res tunc gestas à Friderico annis ac mensibus exactè consignauit, hoc anno contigisse apertè significat. Quænam autem qualésve fuerint istiusmodi dissensiones, intelligi potest ex literis vltrò citróque datis, quas idem auctor [a] recitat, ipse erga Fridericum propensior.

a Radeuic. l. 1. c. 8. seqq.

Cùm

II. Ob male habitum Ep. London.

Cùm igitur auditum esset ab Hadriano, Londoniensem in Anglia Episcopum, à Sede Apostolica ad propria remeantem, in ditione Friderici à quibusdam impiis spoliatum, captúmque, & pessimè habitum esse, & adhuc in custodia detineri, etiam postquàm eâ de re Hadriannus questus per literas apud Fridericum esset, iam idem Pontifex Legatos ad ipsum misit, Bernardum presbyterum Cardinalem S. Clementis, & Rolandum tituli S. Marci presbyterum Cardinalem & Cancellarium, viros religione, prudentiâ & grauitate insignes, & pene omnibus aliis in Ecclesia Romana auctoritate maiores: literásque eis dedit ad Fridericum tunc Bisuntij existentem; quibus imprimis de execrabili facinore in personam sacram ab impiis commisso, & eius vindictâ à Friderico neglectâ modestè conquestus; subdubitans hoc Fridericum dissimulasse in odium Romanæ Ecclesiæ, & ipsius Pontificis simpliciter suggessit nullam ei suppetere eiusmodi odij occasionem, quandoquidem non ita pridem eadem Ecclesia, idemque Pontifex, dignitatis & honoris plenitudinem, coronamque Imperialem ei libentissimè contulisset, nec eâ de re ipsum pœniteret, immò & gauderet si maiora beneficia ei conferre posset. Harum porrò auditâ lectione literarum (inquit Radeuicus) magnâ Principes qui erant cum Imperatore, indignatione commoti sunt, quòd in eis assereretur, dignitatis plenitudinem, & cætera quæ diximus, Friderico à Romano Pōtifice collata fuisse, quódque à nonnullis Romanorum & dici & scribi scirent, Imperium Vrbis, & Regnum Italicum, donatione Pontificum Reges Germaniæ possidere: adeóque horum Principum iracundia inualuit, vt cùm vnus ex Legatis petisset, à quonam ergo Imperium haberent, si non haberent à Papa Otto comes Palatinus de Baioariâ propè exerto gladio ceruici illius mortem inentarit. Sed Fridericus præsentiâ suâ tumultum quidem compescuit, verùm ipsos Legatos primo mane abire præcepit, iubens vt rectâ viâ reuerterentur ad Vrbem, & nec ad dexteram neque ad sinistram declinarent ad aliquem Episcopum vel Abbatem.

Ante cor tumultatio ex literis Hadr. ad Imp.

III. Fridericus literas Circulares scribit contra Pont.

Postquàm autem ij discesserunt, Imperator literis Circularibus ad omnes Principes & Episcopos scriptis, vehementer in eosdem Legatos inuectus, ipsum quoque Pontificem acriter de præsumptuosa elatione accusauit; omnésque ad hanc illatam Imperio iniuriam vlciscēdam excitare conatus est, declarans se per electionem Principum à solo Deo Regnum & Imperium tenere; & quicumque assereret ipsum coronam Imperialem pro beneficio à Papa suscepisse, mendacij reum esse; denique se mortis pericula antè velle incurrere, quàm tantæ confusionis opprobrium sustinere. Hæc quidem ipse suis literis; sed subdolè reticens causam Legationis Apostolicæ ad eum missæ, nempe sacrilegium aduersùs peregrinantem ad Limina Apostolorum Episcopum, admissum contra ius gentium, ius diuinum, contra ciuiles & canonicas leges, relictum impunitum, ipso sacro Antistite in carceris adhuc angustiis tabescente.

Quam iniuste.

Cætera verò, quid in literis Hadriani Papæ sonuit fastûs & arrogantiæ vel erroris & falsitatis, si quod nuper Romæ fecisset conferendo coronam Imperialem ipsi Friderico, simpliciter proposuit, nec se de eo facto pœnitere professus est? Denique quid horret Fridericus dictum ab Hadriano, pro beneficio collatam esse à Romano Pontifice coronam Imperij? Num enim eam aliunde potuit accepisse? An non eius est eligere Imperatorem, vel eligendum concedere, quem confirmet & coronet? Nonne est illius coronam Imperij auferre ex causa, & pro meritis concedere? Sed ne tu, Lector, hæc putes esse vana, consule quæ de his dicta sunt superiùs variis locis [b] & occasionibus, quibus apertissime demonstratur, beneficio Papæ Imperium conferri: absque eius auctoritate si quis accipit, non Imperator, sed dicendus tyrannus sit inuasor Imperij. Porrò ex literis Friderici non iam amplius per transennam, sed toto cœlo patentet intueri licèt, ipsum nihil præterea tanto studio laborasse, quàm quòd præstitit cùm potuit, vt scilicèt Ecclesiam Dei schismate scinderet, non solum Imperium ab eâ separans, sed & Clerum diuidens; ad quod his circularibus literis vniuersum terrarum Orbem inuitauit. Qui & eodem furore percitus edictum [c] promulgauit, ne quis ordinis clericalis vel monachalis peregrinari Romam præsumeret, viarumque custodes ad hoc constituit: illum tamen excusans eo prætextu, ne Ecclesiæ dispendiis grauarentur, néve Claustrales eiusmodi peregrinationibus desererent disciplinam.

[b] Sup. an. 800. 877. 996. & alibi.

[c] Ap. Radeuic. lib. 1. c. 16. Vetat peregrinari Romam.

IV.

Porrò Legatis Apostolicis sic ignominiosè dimissis, Romam reuertentibus, & quę peracta essent nunciantibus, dissensio inter Cardinales facta est, quòd nonnulli Pontifici pro vltione iniuriarum acceptarum adhærerent, reliqui verò Imperatori fauentes, Legatorū incuriam, seu imperitiam accusarent. Quare Hadrianus mediam sectatus viam literas scripsit ad Episcopos Germaniæ qui erant apud Imperatorem, vt quoniam in his non ipsius tantùm Romanæ Ecclesiæ, sed omnium vbique Ecclesiarum res ageretur, sese murum pro domo Domini opponerent, & Imperatorem monitionibus suis conarentur ad rectam semitam reducere. Verùm ij vel nube priuatæ affectionis in Germanum Imperatorem offusi, vel timore ipsius pusillanimes, haud quicquam contra eum dici vel dicere voluerunt; sed ipsius connnentes in Sedem Apostolicam ingratitudini, literis suis ad Hadrianum redditis, quâ approbarunt, qui excusarunt quæ ab Imperatore pro libertate Imperij gesta essent; rogaruntque vt Pontifex aliis mellitis literis edulcans fel priorum, conaretur Imperatoris iram lenire. Recitat has vtrimque datas literas Radeuicus [d]. Quid autem posteà factum fuerit, dicetur anno sequenti.

Episcop. Germ. pusillanimitas.

[d] Ibid. lib. 2. c. 16. 17.

IESV CHRISTI
AN. 1158.
HADRIANI IV.
AN. 4.
FRIDERICI 4.
MANVELIS 16.

I.

ANNO Domini millesimo centesimo quinquagesimo octauo, Indictione sextâ, Hadrianus Papa tolerans patienter quæ Germano,

Hadr. conatur mitigare Imp.

Episcopos ad ipsum rescripsisse vidimus, ex eorumque monitu benignè studens placare Fridericum, Legatos ad eum misit Henricum presbyterum, & Hyacinthum diaconum, S.R.E. Cardinales, viros prudentissimos, cum literis mitioribus; quibus sanctissimus Pontifex dans ex commonitione Apostolica locum iræ, exemploque pariter Apostolico cedens ad tempus, ita voces, *Beneficium*, & *Conferre coronam*, quibus in prioribus suis literis ipsũ esse vsum, iisdemque Fridericum grauissimè commotũ vidimus, interpretatus est, vt non *Beneficium* pro *Feudo*, sed simpliciori acceptione pro *Bono facto*, nec *Conferre* pro *Dare* pleno iure, sed simpliciter pro *Imponere* acciperent; ita concitatam discordiam sopire magis satagẽs, quàm augere. Quare & his Fridericus iram deposuisse videri volens, pacem & amicitiam tam Summo Pontifici, quàm omni Clero Romano spopondit. Quomodò autem hæc omnia se habuerint, narrat pluribus Radeuicus [a], sed qui nonnulla pro arbitrio de suo addere cognoscitur ex priuato in Fridericum affectu. Cæterùm ad breue tempus ista subsistere potuerunt. Quòd enim haud ea Fridericus sincerè ageret; quæ non altis radicibus pax intùs plantata in corde substitit, tamquam fœnum tectorum, velociter quolibet æstu vrgente aruit (sicut videbitur anno sequenti.

a Radeuic. lib. 1. c. 22. 22. 23.

II. Conventus Roncal. de Regalib. Imperii.

Hoc eodem anno, mense Nouembri, ab eodem Friderico Imp. collectus est *Roncalia* (est locus inter Placentiam & Cremonam) *Conuentus* Principum & Consulum ciuitatum Longobardiæ, ad inquirendum quænam essent regalia, quæ ratione Imperij in eadem Longobardia ad ipsum spectarent: ad quem etiam vocati sunt quatuor præcipui legum doctores Bononienses, videlicèt *Bulgarus*, *Martinus*, *Iacobus*, & *Hugo*: rebusq; inter omnes discussis, Archiepiscopus Mediolanensis, aliique pręsentes Longobardiæ Episcopi & Abbates, necnon Principes, & ciuitatum Consules, in manibus ipsius Imperatoris remiserunt omnia quæcumque Iudices in eà re cõstituti dixerunt esse Iura regalia, ac de eis fidelitatẽ ipsi fecerunt, promittentes se non ampliùs de ipsis intromissuros. Habet ista Otto Morena, qui iis intererat, in Chronico Laudensi; quorum etiam meminit Radeuicus: amboque aliquas in eodem Conuentu leges ab Imperatore constitutas, editásque affirmant.

III.

De prædictis verò Doctoribus Bononiensibus Morena narrat, Fridericum aliquando equitantem in medio Bulgari & Martini, quæsisse ab eis, vtrum ipse de iure esset dominus mundi. Bulgarúmque respondisse, non esse dominum quantum ad proprietatem, Martinum verò asseruisse esse dominum; ideóque Imperatorem, cùm descendisset ab equo, eum Martino donasse; Bulgarum autem dixisse, *Amisi equum, quia dixi æquum; quod non fuit æquum.* Sed & quis, qualísve fuerit *Martinus* iste, qui tanta tribuit adulatoriè Imperatori illud Iasonis satis ostendit, dum ait, Martinum nihil vmquam sani, vetique dixisse. Qui etiam quòd ceruicosus est habitus, vt quam semel defendendam suscepisset opinionem, quantumlibèt erroneam & singularem, obstinatè tueri perseuerauerit; in vulgare prouerbium eius durities apud Iurisconsultos in hanc vsque diem pertransiit, vt *Martinum* appellent, qui suæ ipsius singulari sententiæ pertinaci studio inhærescat.

Martini Iurisconsulti adulatio erga Imp.

IESV CHRISTI

AN. 1159.

HADRIANI IV.

AN. 5.

FRIDERICI 5.

MANVELIS 17.

ANNO Christi millesimo centesimo quinquagesimo nono, Indictione septimâ, nouis obortis occasionibus, discordiæ inter Hadrianum Papam & Fridericum Imperatorem renouatæ sunt; tum ob regalia ab Imperatore de Episcopis & Abbatibus, æque ac de aliis (vt vidimus) exacta, & ob denegatam à Pontifice cuidam Guidoni S. R. E. Subdiacono, promotionem ad sedem Rauennatem tunc vacantem, ad quam Imperator illum euehere satagebat; tum etiam quòd idem Fridericus in contemptum ac contumeliam ipsius Pontificis, in literarum suarum inscriptionibus cœpit contra morem ab antiquo vsitatum, nomen suum præponere nomini Pontificis, & dictionibus singularis numeri eumdem alloqui; ac demùm quòd ab Episcopis non solùm fidelitatem, sed etiam homagium exigeret, & Cardinalibus à latere Legatis non tantùm Ecclesias, verùm etiam ciuitates Regni sui clauderet. His autẽ de rebus aliisque nonnullis discordiarum momentis, cùm multæ ex vtraque parte scriptæ essent satis amaro animo epistolæ, aliæque rursùm pro pace concilianda; missa est denuò ab Hadriano ad Fridericum honorificentissima Legatio quatuor Cardinalium, cum quibusdam capitulis de iuribus & Regalibus Beati Petri, tam in vrbe Româ, quàm in reliquis terris & dominiis ad eum pertinentibus, ab Imperatore illæsis conseruandis, deque hominio per eum non exigendo ab Episcopis; & vt concordia inita inter Eugenium Papam & ipsum Imperatorem seruaretur. Verùm cùm alia ex aduerso proponerentur ab Imperatore contra Pontificem pro iuribus Imperij, Vrbisque dominio, idemque recusaret stare paci cum Eugenio initæ: res prorsùs infecta remansit. Porrò narrantur ista pluribus à Radeuico [a], qui & literas vltrò citróque scriptas recitat.

I. Discordias renouatas inter Imp. et PP.

a Radeuic. lib. 1. c. 13 vsque 43.

II. Hadr. PP. obitus.

Intereà imposuit iis finem Deus obitu ipsius *Hadriani* Papæ; qui Calendis Septembris decessit Anagniæ, cùm sedisset, annos quatuor, menses octo, & dies viginti quatuor: indéque Romam vectus, in Ecclesia S. Petri sepultus est; vt traditur in Actis eius superiùs citatis. De cuius abitu ridiculum est, quod finxit apud Vrspergensem schismaticus aliquis; nimirùm factum esse, vt cùm denunciaret excommunicationem contra Imperatorem, paucis diebus euolutis procedens refrigerãdi gratiâ ad quemdam fontem, haurienśque de potu illius, continuò musca os eius intrauerit, & ita gutturi adhæserit, vt nullo medicorum artificio auelli potuerit, quoadusque spiritum exhalaret. Hæc enim planè nugas esse, vel inde sentias, quod numquam possit quis asserere, Imperatorem ab Hadriano excommunicatum esse, cæteris Scriptoribus omnibus eius temporis repugnantibus. Inter quos Dodechinus disertè ait,

Hadria

Hadrianum quidem dispoſuiſſe excommunicare Imperatorem pro coniugij diſſidio, ſed morte præuentum eſſe. Huius autem de muſca fingendæ fabola occaſio inde manauit, quod (vt teſtatur Willelmus[b] Tyrius, qui tunc viuebat & ſcribebat) Hadrianus mortuus eſt morbo anginæ. Vnde hoſtes eius, deriſûs causâ, ſeoόma illud de muſca iactarunt.

[b] Tyr. lib. 18. c. 26.

III. Reperitur verò eiuſdem diploma[c] ad Henricum Angliæ Regem, de concesſâ illi quam petiiſſet, licentiâ intrandi in Inſulam Hiberniam, ad corrigendos barbaros illius populi mores, extirpanda vitia, & virtutes inſerendas; eamdemque pro Christianæ religionis augmento tamquam Dominum poſſidendi: ſaluo tamen Eccleſiaſtico iure, & ſub conditione penſionis vnius denarij de ſingolis domibus annuatim ſoluendæ Beato Petro & ſacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ; ad cuius (vt ait) ius eam inſulam, aliáſque omnes quæ documenta fidei Christianæ cepiſſent, pertinere nemini dubium eſſet. Sed & illud Hadrianus reliquit poſteris admirandum exemplum, quòd nec obolum quidem erogarit in ſuos propinquos; adeò vt & matrem ſuam reliquerit alendam eleemoſynis Eccleſiæ Cantuarienſis: ſicut teſtatur Ioannes[d] Sareſberienſis, ex verbis Alexandri Papæ in epiſtola ad S. Thomam.

[c] Rec Bar. Annal Tom. XII hoc an. ex cod Vat.

HIBERNIA CONCESSA REGI ANGL. SVB CENS. SEDI AP. SOLVENDO.

[d] Inter Ep. S Thomæ Cantuar. lib. 1. ep. 24. Cod. Vatic.

IV. Sepulto Hadriano (inquit eius temporis auctor anonymus in codice Vaticano) Epiſcopi & Cardinales tractaturi de ſubſtituendo ei ſucceſſore, pridie Nonas Septembris in B. Petri Eccleſia conuenerunt; & per triom dierum ſpatium de electione, ſicut moris erat, pertractantes, tandem omnes quotquot fuerunt (præter Octauianum tituli S. Cæciliæ, Ioannem tituli S. Martini, & Guidonem Cremenſem tituli S. Calliſti, presbyteros Cardinales (in perſonam *Rolandi* presbyteri Cardinalis tituli S. Marci & Apoſtolicæ Sedis Cancellarij, natione Tuſci, patriâ Senonenſis, ex patre Rainutio, vnanimiter conſenſerunt, aſſentiente pariter reliquo Clero & Populo Romano; eumdemque ALEXANDRVM Papam Tertium nominarunt; virum vtique prudentiſſimum & omnibus virtutibus ornatiſſimum, atque in omnes beneficentiſſimum, ſed & diuinis humaníſque literis inſtructiſſimum, pariter & eloquentiſſimum: quem S. Bernardus egregiè laudaſſe reperitur, cùm ab Eugenio Papa electus eſſet Cancellarius, eumdemque Pontificatum ſubobſcurè prænunciaſſe.

ALEXANDER III. ELIGITVR PP.

V. Duo autem quos diximus, Ioannes & Goido, cùm in Octauianum intenderent, ipſum poſt electionem Alexandri procaciter nominarunt, qui ad Apoſtolicam iamdiù Cathedram aſpirauerat. Adeò vt cùm neglectâ ipſorum nominatione, reliqui Alexandrum fugiẽtem, & omninò reluctantem, Papali manto induerent, ipſe Octauianus in tantam proruperit veſaniam, vt mantum ipſum tamquam arreptitius à collo eius violenter abſtulerit, & ſecum aſportare tentauerit. Sed cùm ab aliis ei ereptum eſſet, ipſe aliud quod per Capellanum ſuum paratum haberi iam anteà prouiderat, ſumpſit; reſeratíſque portis Eccleſiæ, conductos milites introduxit operâ quorumdam Senatorum quos pecuniâ corruperat, & fauore illorum qui Friderico Imperatori adhærerent, cui & ipſe contra Pontifices ipſamque Romanam Eccleſiam, & Collegium Cardinalium, addictiſſimum ſemper ſe exhibuiſſet; nec niſi eius auxilio fretus (vt poſteà declarauit) tantum nefas attentare præſumpſiſſet. Horum autem metu Epiſcopi & Cardinales in munitionem Eccleſiæ cum Alexandro Electo ſeſe recipientes, ibi nouem diebus, ne poſſent exire, ab Octauiani ſatellitibus obſeſſi ſunt.

OCTAVIAN. ERIGITVR ANTIP.

VI. Donec inſurgente pro ipſis vniuerſo populo, & in Octauianum conclamante, eumdemque inuaſorem & hæreticum proclamãte, inde educti, rurſúmque per eoſdem impios Senatores in arctiorem cuſtodiam triduo incluſi, & ex ea pariter à nobilibus & populo erepti; cùm magnâ hominum frequentiâ in vigilia S. Matthæi Nymphas non longè ab Vrbe peruenerunt: vbi ſimul congregatis Sabinenſi, Oſtienſi, Portuenſi, Albanenſi, aliiſque Epiſcopis, necnon Cardinalibus presbyteris & diaconis, ſimúlque Abbatibus, Iudicibus, Scriniariis, & Primicerio cum Schola Cantorum, nobilibus quoq; & plurimâ parte Populi Romani, ALEXANDER ab Epiſcopo Oſtienſi (ad quem Romani Pontificis conſecratio pertinet) conſecratus eſt in Summum Pontificem, & ſecundùm morem regno coronatus. Cùm ex alia parte ipſe quoque Octauianus, cùm ſuis Ioanne & Guidone, Eccleſiam S. Petri occupans, poſtquàm per ſpatium quatuor Hebdomadarum, tam per ſe quàm per milites, & conſanguineos ſuos, (erat enim patriâ Romanus, generéque nobili, nempe ex Tuſculanorum Comitum genere oriundus) inceſſanter laboraſſet pro alliciendis ad ſe aliquot Epiſcopis, à quibus conſecraretur: tandem reperto Malphitano quodam Epiſcopo fugitiuo in finibus Anconæ latitante, & Epiſcupo Ferentinate iam olim Alexandri inimico, atque Ioanne Tuſculano, qui cùm priùs conſenſiſſet in electionem Alexandri, poſteà ab eo defecit; idem Octauianus ab bis execratus magis quàm conſecratus eſt, ac *Victor* nuncupatus. Narrantur hæc omnia in prædicto codice Vaticano; iiſdemque fermè verbis in epiſtola ab ipſo Alexandro tunc ſcriptâ, cùm nondum Octauianus conſecratus eſſet, ad Epiſcopum & Clerum ac Doctores Bononiæ, quam recitat Radeuicus[e]: quod genus literarum, ex more, mutatis titulis, ab eodem ad diuerſas per Catholicum Orbem Eccleſias, ad rerum geſtarum certiorem ſignificationem, eſſe miſſum exiſtimamus,

VI. CARDIN. CARCERATI.

ALEXANDRI CONSECRATIO.

OCTAVIANI EXECRATIO.

[e] Radeuic. l. 2. c. 51.

VII. Habet verò inſuper iiſdem ſuis literis Alexander, ſe Octauianum die octauo à conſecratione ſua (quem terminum ei ad vnitatem Eccleſiæ redeundi præfixerat) tamquam inobedientem & contumacem, ſimúlque illos qui ei manus præſumerent imponere, de communi Epiſcoporum & Cardinalium conſenſu, ſolemniter in Eccleſia excommunicationis vinculo adſtrinxiſſe. Sicut & id ipſum aduersùs Alexandrum, & qui ei adhærerẽt, præſumpſiſſe Octauianum, Radeuicus[f] tradit: à quo etiam recitantur[g] aliæ literæ Circulares ab eodem Octauiano, rurſúmque aliæ à quinque Cardinalibus ei inhærentibus ſcriptæ de eius promotione; ſed tot patentibus mendaciis refertæ, vt planè appareat dictatas eſſe à patre mendacij. Sed potuit ad tempus veritas eiuſmodi obſcurari tenebris, non autem extingui penitùs, quin clarioribus lucis radiis vniuerſam ſuo

VII. OCTAVIAN. CVM SVIS EXCOMMVNICATVR AB ALEX.

[f] Ibid. c. 54.
[g] cap. 52.

tempore

tempore illustrarit Ecclesiam. Sicut & bis ipsis primordiis, qui ex parte Catholicâ erant S. R. E. Cardinales, legitimi promotores Alexandri, numero longè superiores, probitate potiores, iustâ causâ potentiores, & stylo simpliciores, haud defuerunt officio, quin cuncta quæ gesta essent, cùm aliis vniuersis, tum ipsi Imperatori significarent, datis ad eum literis, quæ recitantur, licèt maximâ ex parte mutilatæ, apud eumdem Radeuicum [h]; scriptæ ipsæ à viginti duobus qui ibi nominantur Cardinalibus, nempe quinque Episcopis, octo presbyteris, & nouem diaconis; quotquot tunc erant, præter pauculos illos schismaticos superiùs recensitos: quibus etiã literis iidem questi sunt de eo, quòd Otto Comes Palatinus ab Imperatore missus, tam Alexandrum, quàm ipsos ei adhærentes Cardinales plurimũ exagitasset, & Octauiano schismatico Campaniam & Patrimonium B. Petri subdere studuisset. At nihilominùs Fridericus propensissimus erga Octauianum, nihil non molitus est, quo illi posset stabilire sedẽ. Quinetiam cùm Alexandèr (vt traditur in Actis superiùs citatis ex codice Vaticano) Nuncios suos ad eum apud Cremam existentem misisset, pro reuocando eo ad concordiam Ecclesiæ; idem nimio superbiæ fastu inflatus, non solùm legere literas spreuit, sed furore repletus Nuncios ipsos, nisi Duces Bauariæ & Saxoniæ obstitissent, suspendere nequiter voluit: & quamuis tandem istorum suasione, Principum Nuncios coram se venire, & literas Pontificis legi permiserit, nihil tamen ad eos dignatus est respondere lætum. Hæc ibi auctor.

[h] Cap. 53.

FRID. IMP. FAVET ANTIPAPAE.

VIII. Sed Radeuicus [i] sui Imperatoris studiosus, tradit eum ancipiti malo noui schismatis permotum consilio Principũ decreuisse dare operam, ne quid exinde, seu status Ecclesiæ, seu Respublica Imperij, detrimenti caperet: ac propterea haud existimantem sine iudicio Ecclesiæ eam controuersiam terminari posse, sed & putantem auctoritatem congregandi Concilij, exemplo antiquorum Imperatorum Theodosij, Iustiniani, Caroli, sibi congruere; literis Circularibus Synodum Papiæ celebrandã in Octauã Epiphaniæ indixisse; & ad eam omnes Imperij, aliorumque regnorum Antistites inuitasse, atq; etiam ipsos Alexandrum & Octauianum per Episcopos Pragensem & Verdensem ad eamdem citasse. Hæc ille. Sed quod ait de antiquis Imperatoribus [k] Synodos indicentibus, ita quidem illi, sed non vt Romanæ Ecclesiæ hostes Imperatores, qualem se esse Fridericus multis argumentis ostendit, id fecisse aliquandò legitimè dici possunt; nec nisi suadente parte Catholica, videlicèt legitimo annuente Pontifice, necnon in re adeò indubitatâ & perspicuâ sicut istâ, Concilia congregasse noscuntur.

[i] Cap. 54.

INDICIT CONCILIABVLVM.

[k] [De auctoritate Imperatorũ in conuocandis Conciliis, vide apprimè differentem Card. Perron. in Respons. ad Reg. Mag. Brit. lib. 1. cap. 42.]

IX. Quomodò verò Episcopi ad Pontifices missi commissam sibi legationem adimpleuerint, exactè narratur in Actis Alexandri. Cùm enim (vt aiunt) cogitaret Imperator, libertatis priuilegium ab ipso Domino Ecclesiæ suæ concessum posse irritare, & iuxta voluntatis suæ arbitrium Pontificem in Sede Apostolica collocare; ex fautoribus suis prædictos duos Episcopos Anagniam direxit ad Alexandrum. Qui cùm in præsentia eius, & Cardinalium, aliorúmque plurimorum ex Clero & Populo sedissent, nullâ ei exhibitâ reuerentiâ, retulerunt, quæ Imperator ipsis mandauerat; literásque eius protulerunt, quibus præcipiebat Alexandro, & Cardinalibus qui cum eo erant, vt Papiam conuenirent ad eius præsentiam, audituri & recepturi quod in ea Curia dictaretur. Quo mandato iidem turbati, sed & magis commoti, quòd Imperator literis suis Octauianum appellaret Romanum Pontificem, Alexandrum verò tantummodò Rolandum Cancellarium; consilio inter se habito, licèt viderent grauissima sibi pericula imminere à potentissimo Imperatore, tamen diuinâ virtute roborati, decreuerunt quæcúmque durissima potius pati, quàm Ecclesiæ defensionem deserere. Itaque respondit Legatis Alexander, non esse Imperatoris sine consensu Romani Pontificis Conciliũ conuocare aut ipsum Pontificem ad Curiam suam, tamquam potestatem in eum haberet, euocare, cùm ab ipso CHRISTO Domino hoc priuilegium S. Petro, & per eum Romanæ Ecclesiæ sit datum, vt vniuersarum Ecclesiarum causas discuteret, ac definiret, ipsa verò nullius vmquam iudicio subiaceret. Quare cùm pro eius libertate tuenda Patres proprium sanguinẽ effudissent, ipsum quoque Alexandrum pro eâdẽ causâ extrema quæque subiturum. Quo responso indignati Legati, Signiam ad Octauianum accedentes, ad pedes eius prociderunt, & vt legitimum Pontificem adorauerunt. Hæc in illis Actis. Quibus vides, Imperatorem indicentem Iudicium Ecclesiasticum, re verâ sæcularem Curiam parare, cui sic ipse præsideret Episcopos auditurus vt tamen sententiam quam vellet, esset pronunciaturus: sed & ab eo præiudicatam esse sententiam, dum per suos Legatos recepit in Papam Octauianum; adeò vt nullum iam subeundum reliquum esset iudicium Alexandro, ob idque nullo modo (quamuis aliæ omnes causæ cessassent) in aduersariorum manus se conicere deberet.

ARROGANTIA EP. GERM. AD ALEX. MISSORVM.

ALEX. RESPONSIO.

X. Quod ad res pertinet Orientis; hoc eodem anno defuncto Fulcheto Ierosolymorũ Patriarcha, subrogatus [h] est in locum eius *Almericus*, nonus Latinorum ordine numeratus. Habebant enim & Græci suos schismaticos Patriarchas, tam Ierosolymorum, quàm Antiochiæ; sed titulo tenus, cùm illic consistere non valerent: sicut docet Theodorus Balsamon in Nomocanone [l].

[h] *Tyr. lib. 19. c. 1.*

PATRIAR. GRAECI NOMINE TENVS.

[l] *Balsam. in Can. 16. Syn. Antioch.*

IESV CHRISTI

AN. 1160.

ALEXANDRI III.

AN. 2.

FRIDERICI 6.

MANVELIS 18.

I. ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimo, Indictione octaua, indictum ab Imp. Friderico *Conciliabulum Papiæ*, celebrandum octauâ Epiphaniæ, dilatum fuit vsque ad diem festum Purificationis sanctissimæ Dei-Genitricis MARIÆ, vt tradit qui aderat Radeuicus [a]. Poterat sanè (inquit Willelmus Neubrigensis huius temporis scriptor fidelis & accuratus) scissura illa citò resarciri, poterat multitudini paucitas cedere atque vniri; nisi Fridericus veteri odio Rolandi Alexandrum

CONCILIABVLVM PAPIENSE.

[a] *Radeuic. l. 2. c. 62. in fin.*

non ferens, partem Octauianam tuendam, fouendamque suscepisset. Denique suæ ditionis Episcopos, scilicèt Italicos, & Teutonicos præcepit Papiam conuenire tamquam ad discussionem, & examen, cuiusuam partis merita præponderarent; re autem verâ, vt Aleaandri parte depressi, partem alteram approbantes, Victoris prematuram victoriam celebrarent. Porrò dictus Victor tamquam subitutus iudicium affuit: Alexander verò præiudicium, quod ei sub nomine iudicij parabatur, non solùm cautè, sed etiam liberè recusanit. Congregati verò Episcopi, alliique inferioris ordinis Prælati, in gratiam Imperatoris, qui cum suis Ducibus terribilis aderat, quæcumque causam Alexandri iuuare poterant, silentio supprimenres, quod pro parte alterâ minùs de veritate suppetebat, arte supplcuetunt. Hæc summatim Neubrigensis de rebus in conuenticulo gestis: quas fusiùs recenset Radeuicus [b], qui aderat, sed in Imperatorem suum propensior visus: licèt rerum ambiguus, conscientiâ repercussus, quòd sciret Acta Coneilіabuli haud firmâ soliditate subsistere, de iudicando eiusmodi Episeoporum iudicio liberum velit esse Lectorem: sient & ipso Historiæ suæ initio, de discordiis inter Fridericum & Romanos Pontifices, contestatus est se scripta hine inde exarata operi suo inserere voluisse, vt non ipsius assertionibus, sed ipsarum partium propriis scriptis inductus Lector eligeret vtri suum vellet accommodare fauorem.

[b] Cap. 64. & seqq.

II. NVMERVS EPISC. CONCILIAB.

Imprimis verò, quod ad numerum spectat Episcoporum, qui prædicto interfuerunt Conciliabulo; quinquaginta tantummodò conuenisse, idem auctor tradit, præter ingentem numerum Abbatum & Præpositorum. Ea quibus possis intelligere; etsi Fridericus literis suis inuitasset Episcopos totius Imperij ac regni sui, necnon (vt in literis indictionis videre est) Franciæ, Angliæ, Hungariæ, Daciæ; tamen reliquos omnes venire distulisse, siue quod scirent non esse Imperatoris Concilium indicere, siue quòd audissent eum susceptione Octauiani iudicium Episcoporum anteuertisse. Post hæc verò tradit Radeuicus, septem diebus causam ventilatam esse; tandémque Octauiano, qui præsens erat, & habebat, qui partem eius defenderent, cessisse litis victoriam, & pro ipso Concilium, siue Curiam dedisse sententiam, condemnato Rolando & reprobato. Hæc Radeuicus: qui post hæc epistolam quamdam nomine Canonicorum basilicæ S. Petri, aliasque nonnullas seriptiones, & testium auditiones pro legitima electione Octauiani, ab eodem inuasore procuratas; & pro arbitrio Imperatoris commentas, atque in Concillabulo approbatas, legendas subiicit.

DAMNATO ALEX. PROBATVR OCTAVIAN.

III. OCTAVIANI ELECTIO SPVRIA. ALEXANDRI VERO CANONICA.

Quæ quidem omnia, etsi vera, certaque probari potuissent, quæ falsissima fuisse constat, tamen nec ea eis affirmari potuit, Octauianum legitimum esse Papam, cui Cardinales, nonnisi três suffragiis suis affuissent: cùm vigeret Constitutio [c] Nicolai Papæ Secundi, prohibês omninò, ne sine Episcopis Cardinalibus electio Romani Pontificis fieri posset, per quos alij Cardinales presbyteri, ac diaconi adhiberêtur: cæteraque starent iura, pro eorumdem Romanorum Pontificum electione à prædecessoribus constituta, quorum auctoritate maioris partis Cardinalium deberet adhiberi consensus. At in Octauiano refragantibus omnibus Episcopis Cardinalibus, mo a excepto Tusculauo, qui resiliit ab Aleaandro, & contradicentibus omnibus presbyteris & diaconis, duobus dumtaxat exceptis; quomodò potuit eius facta intrusio, vel inuasio approbari? Omitto dicere de Episcopo Ostiensi, per quem deberet consecrari Papa, & alia plura quæ requirerentur in legitima electione; de quibus omnibus, nec vnum quidem inueniri potest in Octauiano esse adhibitum. Eadem verò cùm ritè facta essent in Aleaandri electione, nihilominùs Episcopi Conciliabuli, operâ Principis tenebrarum collecti, & eius spiritu ducti, in tam clara luce cæcutientes, peruulgandam in orbem terrarum sententiam conscripsêre; quâ eumdem Octauianum, Victorem dictum, legitimum declararunt Pontificem, Rolandum autê Cancellarium (nempe Alexandrum) schismaticum, & excommunicatum, vnà cum eius fautoribus, tû quòd peremtoriè citatus, causæ suæ diffidens noluisset comparere, tum ob coniurationem cum hostibus Imperatoris aduersùs illum factam. Hæc quidem illi: quorum eâ de re circularem epistolam recitat Radeuicus: eidemque præter Antistites qui interfuerunt, consensisse ponuntur per Legatos, Archiepiscopi Bisuntinus, Arelatensis. Lugdunensis, & Viennensis, necnon Reges Anglorum, Hungarorum, Boëmorum, & Danorum. Hisque subiicit idem auctor alias epistolas ipsius Imperatoris, atque Episcopi Babenbergensis, & Præpositi de Berthersgaden, eodem têpore Papiâ scriptis ad Eberardum Salzburgensis Ecclesiæ Archiepiscopum, eiusque Suffraganeos, quia Conciliabulo non interfuerunt, de rebus in eo gestis.

ALEX. CVM SVIS EXCOMMVNICATVR A SCHISM.

IV.

Felix enim morbi necessitas coëgit tunc temporis sanctiores Germaniæ Præsules ab his turbis longè abesse; nempe ipsum Eberardum Saltzburgensem, atque Hillinum Treuerensem, quos à cœpto innere superueniens infirmitas ad propria redire compulit: vt traditur apud eumdem Radeuicum [d]; qui de Saltaburgensis pietate, misericordiâ, aliisque virtutibus mira refert, quibus multos ad imitationê, omnes ad sui dilectionem prouocasset. Sed plura de eo in ipsius Actis [e]: vbi traditur, eumdem, fremente licèt in eum Imperatore, constantem perstitisse vsq; ad obitum pro defensione Aleaandri, vnà cum Harthmanno Briaiensi Episcopo, suffraganeo suo, viro sanctissimo. Tradit quoque epistolâ suâ prædictus Berthersgadensis Præpositus, nonnullos alios sapientiores primarios Antistites, videlicèt Peregrinum Patriarcham Aquiliensem, & Germaniæ Episcopos Eberardum Babenbergensem, Conradum Patauiensem, & Henricum Ratisponensem, eiusdem Patriarchæ imitatione, ita propter Imperij (vt ait) necessitates subscripsisse receptioni Octauiani, vt tamen suam ipsorum sententiam subiecerint censuræ imposterùm ab Ecclesia Catholica faciendæ. Sicut & ipse auctor Radeuicus, quem hæc omnia collegisse diximus, libens volensque hic finem scribendi fecit. Vbi enim audiuit Fridericum Imp. sententia Alexandri, Anathemate esse muictatum, (de quo dicetur paulò pòst) detectisque mendaciis Schismaticorum, eumdem Aleaandrum in Ecclesia Catholica recipi atque coli Pontificem;

[d] Cap. 72. 73.

LAVDES ARCHIEP. SALTZBVR.

[e] Ap. Canis. Antiq. Lect. Tom. II.

RADEVICI ET GVNTHERI CONSILIVM IN HIS SCRIBENDIS.

cem; destitit Imperatoris res gestas vlteriùs prosequi, quem videret extra Ecclesiam per deuia errantem. Quâ etiam causâ (vt apparet) Guntherus Ligurinus nobilis huius temporis Poëta, cùm rerum ab eodem Friderico gestarum heroico carmine historiam, decem in hunc vsque eius Imperij annum libris conscripsisset, & vlteriùs prosequi (vt profitetur) instituisset; turpitudine rerum cohibitus, istiusmodi Conciliabulum Papiense omninò præterit. Qui tamen quòd à parte Catholicorum firmiter steterit, non defuit, quantùm licuit, consulere veritati, dum eâdem suâ scriptione manifestè approbauit Alexandri electionem, & reprobauit Victoris intrusionem.

V. DE IGNOMINIOSO SILENTIO CARD. PAPIEN.

Quod autem Willelmus sancti Petri ad Vincula presbyter Cardinalis, Papiensis à patria dictus, qui nescimus, quà occasione ibidem Papiæ erat apud suos, dum eiusmodi agitaretur conuenticulum schismaticorum; non vt par erat Imperatori in faciem restiterit, nec Episcopis illuc confluentibus aduersatus fuerit, sed tacuerit omninò, ex hoc ingentem contraxit infamiæ notam, ob quam posteà Thomas Archiepiscopus Cantuariensis eum habere iudicem penitus recusauit, & Ioannes[f] Saresberiensis vt immensum crimen obiecit. Ceterùm idem Willelmus, cùm esset vir eloquentissimus tunc laborasse creditus est angina Demosthenis: declamauit autem posteà contra Schismaticos, vbi nullus metus vrgeret; de quo dicetur anno sequenti. Non sic quidem Petrus Archiepiscopus Tarentasiensis, olim discipulus S. Bernardi, monachus Cisterciensis Ordinis, potens opere atq; sermone: qui cùm esset, tunc quoque apud Imperatorem rogans pacem pro Mediolanensibus, (vt constat ex prædictis ipsius Imperatoris literis ad Eberardum Saltzburgẽsem) quamuis deuotissimis coleretur ab Imperatore officiis, cernerétque reliquos Præsules Gallicanos ipsi vicinos, quos nominauimus, subscripsisse pro Octauiano; tamen ipse palàm resiliit, immò & Imperatorem redarguit erexitque pro Alexandro vexillum prædicationis; atque (vt ait Gaufredus[g] in eius Vita) plurimos ex circumpositis Ecclesiis reuocauit ad Catholicam vnitatem, vicinas vndiq; prouincias penetrans, & obstinatos hæreticæ arguens prauitatis: quem nihilominùs Imperator non minori obseruantia prosecutus est, quàm sæuitia Catholicos persecutus cæteros circumquaque. Hæc ibi: ac de illo rursùm inferiùs

[f] Ioan. Saresb. l. epist. 48. & 49. Cod. Vatic.

PETRVS ARCH. TARENTAS. RESISTIT IMP.

[g] Ap. Sur. 8. May c. 24.

VI. EDICTVM IMP. PRO ANTIPAPA.

Quid verò post finitum Conciliabulum actum fuerit, narrant Alexandri Papæ Acta superiùs citata: nempe, Fridericum per totum sibi subiectum Imperium misisse edictum, vt Ecclesiarum Prælati ad idolum quod erexerat adoraturi accederent, & quicumque detrectarent, in exilium abscederent: factámque inde esse ingentem turbationem, fugientibus Catholicis, & Ecclesias proprias, ac propriam relinquentibus; in quorum loca violenter intrusi sunt Octauiani complices: Cùm autem Alexander eumdem Imp. benignè ac frequenter admonitum, à sua perfidia non posset vllatenùs reuocare: ipsum vnà cum Episcopis & Cardinalibus, in Cœna Domini apud Anagniam, eumdem Imp. tamquam principalem Ecclesiæ persecutorem excommunicationis vinculo solemniter innodasse, & omnes eius subditos, secundùm antiquam prædecessorum consuetudinem, à iuramento fidelitatis ei præstito absoluisse; atque in Octauianum, & eius complices iamdiù prolatam excommunicationis sententiam innouasse.

IMP. ET ANTIP. EXCOMMVNICANTVR AB ALEX.

VII.

Addunt insuper, cùm idem Alexander intellexisset, multos Prælatos & Principes à Schismaticis circumuentos esse exquisitis mendaciorum figmentis; vtile ei consilium visum fuisse, nonnullos Cardinales in diuersas Orbis prouincias ex latere suo destinare, per quos vniuersi Fideles cognitâ veritate, in vnitate Catholica solidarentur. Nominantúrque ibidem ij, qui tunc in partes Galliarum & Hispaniarum, necnon ad Hungaros, atque etiam ad Imperatorem Constantinopolitanum, & in Palæstinam ac Syriam missi sunt: quorum operâ factum traditur, vt non solùm Lodouicus Christianissimus Rex Francorum, cuius (vt ibi dicitur) regnum nùmquam in schismate pollutum recoleretur, vnà cum Henrico Anglorum Rege, Alexandrum receperint; sed & Reges Hispaniarum, Siciliæ, Ierusalem, Hungariæ, & Græcorum Imperator Constantinopolitanus, cum Patriarchis, Episcopis, Principibus, & vniuerso Clero & populo eis subiecto, ad eumdẽ Pontificem pari modo conuenerint, solúsque Fridericus Imp. cum suis complicibus in erroris sui pertinacia perstiterit, acriter persequens Alexandrum, & alios Ecclesiarum Prælatos, qui pro eo viriliter stabant. Hæc ibi. Quomodò verò adueniente in Palæstinam Ioanne Cardinale Legato Alexandri, habitoque eâ de re apud *Nazareth* vnà cum Rege & Patriarcha Ierosolymitano, aliorum quoque Prælatorum & Principum *Conuentu*, post varias diuersorum sententias, illa tandem præualuerit; vt Legatus reciperetur, & in eo Alexander, narrat pluribus Tyrius[h].

OMNES REGES SVSCIPIVNT ALEX. IN PAPAM. De his verò egit præcipuè Bar. an. super. quando ea acta sunt fieri.

[h] Tyr. l. 18. c. 29.

VIII. IMP. FRVSTRA TENTAT REGES FRANC. ET ANGL. ADVERS. ALEX.

Econtrà verò qui Antipapam recepit in legitimum Pontificem Fridericus, plurimùm quoque laborauit, vt alios Reges vnà secum in eumdem errorem adduceret. Si quidem eum pertentasse Reges Francorum & Anglorum, Neubrigensis tradit; confirmaturque ex epistolis Arnulphi Lexouiensis in Northmannia Episcopi, viri cum primis eruditi, scriptis ad ipsum Alexandrum Papam, & ad S R.E. Cardinales catholicos, de conatibus Friderici, aliorumq; schismaticorum pro introducendo Octauiano, atque officiis ipsius Arnulphi, aliorumq. Catholicorum pro Alexandro: quibus ita processum esse testatur; vt tectis Schismaticorum fraudibus, necnon quorumdam mundanæ astutiæ consiliis, suadentium vt potiùs alterutrius expectaretur obitus, quàm in re dubia subiiceretur fortuitis casibus tantorum maiestas Principum; atque interim posse religionem Episcoporum per singula Regna sufficere, donec diuina voluntas signis euidentioribus appareret: nihilominùs iidem Reges, & vniuersi earumdem ditionum Episcopi & populi, Alexandrum in legitimum Ecclesiæ Romanæ & Catholicæ Pontificem susceperint: eorumque exemplum secuta mox fuerint Hispaniæ, Hiberniæ, & Noruegiæ Regna. Hæc Arnulphus. Ad quem Anagnia rescribens[i] Alexander post infame Concilium Papiense Calendis Aprilis, de his quæ ibi gesta essent eum certiorem reddidit; nonnullaqua habet, quæ præ pu-

[i] Ext. inter ep. Arnulphi

OCTAVIAN. ACCIPIT INVESTITVRAM PAPATVS A B IMP.

dore Schismatici silentio reliquêre sepulta: & inter cetera, quod ait Octauianum ibi accepisse inuestituram Papatûs ab Imperatore per anulum: (quod erat à sæculis inauditum:) eumdémque Imp. quosdam prudentiores Episcopos occultè de illo Conciliabulo fugientes, reuerentiam ei exhibere vi tyrannicâ coëgisse. Mouet demùm (quod iam ex ipsius Actis vidimus) se eumdem Imp. quia pertinaciter Octauiano adhærebat, eum ipso Octauiano, aliisque præcipuis eius fautoribus, in Cœna Domini publicè solemniter excommunicasse.

IX.

Quod autem his quoque literis vices suas Alexander Arnulpho delegauerit, qui egregiè pro Catholica veritate iam ageret; idem vt partes sibi creditas impleret, ad Archiepiscopos & Episcopos Angliæ egregiam postmodùm scripsit epistolam, cùm eos Rex Angliæ de his consulturus esset: quâ quidem eos de omnibus, quæ hactenus gesta essent, certiores reddens, hortatus est ad partes Alexandri (quem verum & legitimum Pontificem esse demonstrat) absque aliqua ambiguitate sectandas; idque maximè exemplo Ecclesiæ Gallicanæ, *quam semper Deus & agnitione veritatis illustrasset, & pedes eius à iustitia tramite nullatenùs aberrare permisisset: adeò vt sicut omnes, quos ad oppressionem Romana Ecclesia rabida Teutonici furoris prouexerat inuidia, virtus Altissimi manifesta deiecisset; sic omnibus, quos deuotio Gallicana susciperet, victoriam semper contulisset, & triumphũ: quippè cùm cætera regiones abundassent portentis, sola Gallia monstra non habuisset, sed sinceritate fidei, doctrina veritate, virtutum titulis, & plurimâ operum exhibitione præfulsisset.* Hæc Arnulphus in laudem Ecclesiæ Gallicanæ, quæ de consensu Regis sui iam Alexandrum suscepisset: sicut & ipsam Anglicanam cum suo Rege mox fecisse constat. Porrò inter alios Galliarum Episcopos, qui receptionẽ Alexandri prouexerunt, fuisse præcipuum Willelmum Archiepiscopum Senonensem, docet epistola [k] Petri Blesensis ad eum scripta: cuius etiam testificatione [l] apparet, eumdem posteà de Senonensi translatũ ad Rhemensem Ecclesiam, pro Thoma Cantuariensi strenuè egisse. Inter monachorum autem Ordines, Carthusienses primos ante omnes Alexandrum pro vero Pontifice suscipiendum confirmasse, traditur Rebus [m] gestis S. Anselmi Episcopi Bellicensis, qui eius auctor eius rei extitit.

ECCL. GALLICANÆ LAVS.

[k] Petr. Bles. ep. 28. [l] Id. ep. 122.

[m] Ap. Sur. 25. Iuny. & Bar. au seq.

X.

SEVERVM CHRISTI IVDICIVM ADVERSVS SCHISMAT.

Sed & qui præest Ecclesiæ CHRISTVS, cui omne iudicium dedit Pater, Deum vltionum Dominum ostendit se inimicis suis, qui abusi sunt misericordiâ eius. Inter quos, Schismatis antesignanus, consultor pessimus, Arnoldus Archiepiscopus Moguntinus, à Conciliabulo rediens; hoc ipso anno in die Natiuitatis sancti Ioannis Baptistæ, à Moguntinis occisus est: vt tradit breuiter Robertus in Appendice ad Sigebertum: describit verò fusè lugubrem tragœdiã Conradus Episcopus in antiquo Chronico rerum Moguntiacarum: vbi etiam traditur ciuitatem Moguntinam denudatam fuisse ab Imperatore mœnibus, in vindictam necati Episcopi. Dicendum verò suis locis inferiùs de aliis huius schismatis architectis, quos vltio diuina exitu miserando subtraxit. Quâ de re etiam agens Arnulphus Lexouiensis in prædicta ad Cardinales epistola, ait in eos, qui ab vnitate Alexandri dissentirent, vltionem diuinam manifestè processisse: ipsúmque Fridericum, cui similem Principem à multo tempore Roma non habuisset, cuiúsque ferè vsque ad remota Orientis terror excessisset, à die susceptionis Octauiani, diuino cœpisse iudicio reprobari, adeò vt ij, quos ante securos mœnia non reddebant, congredi comminùs ausi sint, & ei de prosperitate successum insultare. Nam in Actis Alexandri traditur, antequàm Imperator ad colloquium Regis Francorum de quo inferiùs) accederet, Venetos cum Veronensibus, & aliis Longobardiæ ciuitatibus, fœdus aduersùs eum iniisse; eumque item contra eos exercitum duxisse, coactum fuisse absque pugna aufugere. Sed hæc posteà [n]: ac de grauioribus malis atque ludibriis, quæ ia deinceps passus est, dicetur suis locis.

VENETI CVM LONGOB. FOEDVS INEVNT ADVERS. IMP.

IESV CHRISTI
AN. 1161.

ALEXANDRI III.
AN. 2.

FRIDERICI 7.
MANVELIS 19.

I.

DVO CONCILIA SVB REGIBVS PRO ALEX. PP.

ANNO Domini millesimo centesimo sexagesimo primo, Indictione nonâ, mense Maio, (inquit Robertus in Appendice ad Sigebertum) pax facta est inter Henricum Angliæ, & Ludouicum Franciæ: & mense Iulio Henricus congregauit omnes Episcopos Northmanniæ, & Abbates, & Barones apud *Nonummercatum*; ac Ludouicus adunauit suos *Bellovaci*: & ibi tractantes de receptione legitimi Pontificis, consenserunt Alexandro, reprobato Victore. Hæc ille breuiter. Quamuis enim iam (vt vidimus) iidem Reges multis testimoniis declarassent se fauere Alexandro; quod tamen bello inter se decertarent, nec facilè possent Episcopos suos congregare, quorum auctoritate hoc decerneretur, dilata hactenùs fuerant publicandæ susceptionis edicta: vt docet Arnulphus Lexouiensis Episcopus in Epistola ad Angliæ Episcopos, de quâ dictum est anno superiori. Porrò pacem inter Reges compositam esse operâ S. Petri Tarentasiensis Archiepiscopi, legatione ad hoc fungentis Alexandri Papæ, traditur in Rebus [o] ipsius gestis: vbi & plurima recensentur ingentia sanationum miracula, quæ per ipsum in his partibus tunc operatus est Deus, ad insinuandam, & omnibus declarandam legitimam electionem Alexandri Papæ, à quo ipse Petrus missus erat.

PETRI TARENTAS. MIRACVLA.

[o] Ap. Sur. 8. Maij c. 34. & seqq.

II.

ADIVDICATA CAVSA ALEXANDRO CONTRA OCTAVIAN.

Pace verò inter Reges factâ, vt de veritate electionis pleniùs cognosceretur, operâ amborum Regum factum est ab eorum Episcopis, vt ab vtraque parte Alexandri & Victoris Legati adessent, qui pro causa sua perorarent: tradítque Neubrigensis, adfuisse pro Victore duos ipsius electores; ac præcipuos complices, Guidonem Cremensem, & Ioannem de S. Martino; pro Alexandro verò Henricum Pisanum, Ioannem Neapolitanum, & Willelmum Papiensem; Cardinales; cùm autem primò Guido Cremensis pro Victore egisset, Vvilelmusque

Papiensis, quæ ille protulisset in ipsum ita retorsisset, vt propriis irretitus sermonibus videretur; in eo mutuæ altercationis quasi duello, totius ita negotij veritatem eluxisse, vt quamuis iidem Principes valdè à Friderico Imp. sollicitarentur, vt ad perpetuandam mutuam amicitiam, sibi in recipiendo Victore concordes existerent, tamen neuter vlteriùs cunctari voluerit, repudiato Victore Alexandrum recipere, & eum Regnis sibi subditis ei tamquam Patri parêre: sicque schismaticis cum dedecore discedentibus, Principes & Pontifices lata solemniter in Victorem, eiúsque fautores excommunicationis sententiâ, conuentum soluisse. Hæc Neubrigensis.

OCTAVIAN. EXCOMMVNICATVR.

III. *CONCILIABVL. LAVDANSE.* Ex altera verò parte eodem fermè tempore, nempe mẽsibus Iunio & Iulio huius anni, (quod narrat Otto Morena in Chronico Laudensi) idem Antipapa Octauianus, Victor dictus, vnà cum Imperatore, aliisque Episcopis & Principibus suæ partis, *Laude* Conciliabulum habuit; in quo fuere confirmata, quæ anno superiori Papiæ statuta fuissent de electione ipsius Octauiani. Sed veritate cognitâ, resilierunt plurimi ea Præsulibus & Principibus, qui ibi recensentur à Morenâ, & ipso inhærente Victori contra Alexandrum.

IV. *ALEX NAVIGAT IN GALLIAS.* Quod ad Alexandrum spectat; ipse hoc eodem secundo Pontificatûs sui anno (vt tradunt eius Vitæ Acta) Romam reuersus, cùm propter Schismaticorum seditiones haud ibi quietè valeret permanere, in Campaniam rediit: & quoniam schismatici armis Imperatoris cuncta fere Ecclesiæ Romanæ loca occuparant, consilio cum suis habito, ad solitum Romanorum Pontificum asylum in Galliam transire deliberauit; ordinatoque in Vrbe Vicario Iulio Prænestino Episcopo, & aliis rebus dispositis, intraturus mare cum reliquis Cardinalibus Tarracinam perrexit. Vbi inuentis triremibus Regis Siciliæ optimè instructis, quas ille ad ipsum miserat, vix eas conscendit, cùm ventus validus subitò irruens ipsas inter procellas conquassatas ad saxa litoris impulit, vbi absque vlla iactura hominum, vel sarcinarum sunt dissolutæ. Ipse autem Pontifex modico tempore reparatis omnibus, infra Octauas Natiuitatis Dominicæ rursùm mare intrauit. Hæc ibi: sed de itinere dicetur anno sequenti. De causa verò ipsius, præter ea quæ dictæ sunt, habet Willelmus[b] Neubrigensis, Alexandrum suscepisse profectionem in Gallias, quòd licèt eum totus Orbis veneraretur Latinus, præter terras Imperatoris subditas potestati; vias tamen obsidentibus hostibus, periculosissimus ad ipsum esset accessus pro necessitatibus Ecclesiasticis.

[b] *Neubrig. l. 2. c. 14.*

V. *REX SICIL. CONSVLIT SIBI, SVSCIPIENDO ALEX.* Porrò quod audisti propensum studium Willelmi Siciliæ Regis erga Alexandrum: etsi is cætera Malus, & re & cognomine, in hoc tamen probus & prouidus extitit, vt fœdere sibi iungeret Alexandrum; quẽ nisi habuisset amantem, Maioris Ammirati tyrannide inuolutus facilè dispendium regni passus esset. Etenim asserit Hugo Falcandus, qui quæ vidit, scripsit, Maiorem ope Ioannis Cardinalis Neapolitani, multâ pecuniâ tentasse impetrare ab Alexandro, vt amoto Rege Siciliæ, Maior in eius locum succederet; ad exemplum (inquit) cuiusdam Regis Francorum, cui, deposito eo quòd inutilis videretur, Romanus Pontifex Pipinum Caroli patrem substituit. Hæc ibi: quæ licèt tentata fuerint, haud tamen eis Alexandrum consensisse significarunt euenta. Siquidem ambos simul sese mutuis beneuolentiæ officiis frequentasse vsque ad obitum, quæ dicturi sumus, ostendent.

VI. *VVALDEMARI REG. DAN. PIETAS.* Hoc eodem anno in Dania Rege creato Vualdemaro, Kanuti Regis & Martyris filio, per eum idololatria Rugianorum, Vvandalorum, & aliorum finitimorum populorum, est sublata, cultúsq; religionis Christianæ mirificè propagatus; adhibito ad opus Absalone suo collactaneo, Episcopo Roschildensi, insignis pietatis & miræ virtutis viro. Quæ cuncta cùm exactissimè, sicut & ornatissimè, describantur, à Saxone[c] cognomento Grammatico, Roschildensi Præposito, absque vlla temporũ nota; eadem hoc anno Domini gesta esse, expressè traditur in Rebus[d] gestis *S. Vuilhelmi* Abbatis Roschildensis; quem idem Absalon per eumdem Saxonem Parisiis ex conuentu S. Genouefæ accersiuit in Daniam, ad restituendum illic collapsam regularem disciplinam: quod & præclarè ab eo præstitum est, ingentibus superatis insigni constantiâ atque patientiâ difficultatibus: idemque tandem post quadraginta suscepti laboris annos propè centenarios feliciter migrauit ad Dominum, innumeris illustratus, tam in vita, quàm post obitum miraculis.

[c] *Sax. Gram. Hist. Dan. lib. 14.*
[d] *Ap. Sur. 6. April.*

IESV CHRISTI
AN. 1162.
ALEXANDRI III.
AN. 3.
FRIDERICI 8.
MANVELIS 20.

I. *ALEX. PP. ADVENTVS IN GALL.* ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimo secundo, Indictione decimâ Alexander Papa à Campania in Galliam nauigans, in festo S. Agnetis Genuam applicuit: vbi cõtra prohibitionem Friderici Imp. ab vniuerso Clero & populo cum honore & gloria susceptus est, atque tractatus. Inde verò quartâ feriâ post Pascha peruenit Magalonem, & transiens ad populosam Montis-Pessulani villam, ingenti gaudio & reuerentiâ susceptus est à maxima multitudine Prælatorũ, & infinitâ populi copiâ, qui eius aduentum præstolabantur. Vbi etiam inter Christianos nobiles, qui accedebant ad eius vestigia, quidam Saracenorum Princeps flectens genua coram eo, deosculatísque pedibus ipsum adorans, locutus est ei ex parte domini sui Mahometanorum Regis; quẽ Pontifex honorificè recepit, & circa pedes suos inter honoratos cõsidere fecit. Hæc Acta Vitæ Alexandri, in antiquo Vaticano codice: vbi additur, post hæc Pontificem nutu Regis Galliæ, quem per aliquot Cardinales visitauit, per exisse Claromontem in Aruernia, indéque rursùm ad alia Galliæ loca. In his autem quæ dicta sunt de Principe Mahometanorum, videas Dei opera; dum non solùm Christiani Reges, sed & Saraceni assurgunt, & legatione honorificâ venerantur Romanum Pontificem, cùm illum impius Romanorum Imperator dirè persequeretur, qui Ecclesiæ Romanæ se Defensorem iactabat.

LEGATOS ACCIPIT A REGE MAHOMATAN.

II. Imp. dolose circumuenit Reg. Francor.

II. Intereà verò (pergunt Acta) Fridericus videns omnes Orthodoxos Reges & Principes Alexandro reuerentiam exhibere; erubescebat in seipso, & propriâ eum accusante conscientiâ confundebatur. Sed cum verecundaretur ab incœpto desistere, ex alterâ verò parte timeret Imperium amittere, si Alexander præualeret; in his dubiis constitutus, vafiè cogitauit, tam ipsum Alexandrum, quàm idolum suum Victorem, sub prætextu ingentium malorum, quæ ex discordia ipsorum orirentur, iudicio Vniuersalis Ecclesiæ in ordinem redigere, & tertium quemdam in Romanum Pontificem euehere. Quod vt posset perficere, Regi Francorum, doli inscio, pacis autem Ecclesiæ cupido, per Comitem Treiensem persuasit, vt ambo conuenirent apud Auenionem in confinio Imperij & Regni, & ipse quidem secum eo deduceret Octauianum, Rex autem Alexandrum, & per congregatam ibidem in vnum Ecclesiam Gallicanam, Italicam & Teutonicam, de vtróque decerneretur, quod rectius & vtilius esse existimaretur: résque iureiurando vtrinque firmata est. Statutâ igitur die Friderico vnà cum Octauiano, Regibúsque Daciæ & Boëmiæ, ac magnâ Principum suorum multitudine, & ingenti exercitu, ad locum accedente; Rex quoque vnà cum Primatibus Episcopis, ac Baronibus suis, ad eumdem locum festinans, collocutus in itinere cum Alexandro, vt & ipse eò proficisceretur, responsum accepit, indignum esse, & SS. Patrum statutis contrarium, vt Romanus Pontifex, & Prima Sedes aliquod humanum subiret iudicium; ac satis superq; esset si nonnulli Cardinales mitterentur ad electionē Alexandri canonicam, & Octauiani illegitimam demonstrandam: missíque ad id sunt quinque Cardinales cum Rege. Sed antequàm ipse ad locum accessisset, vidētes Fridericus & Octauianus, Ecclesiam Gallicanam vnà cum Romana contra se stare, diffidentes consiliis ac causæ suæ, rem rursùs in maximum discrimen adduxerunt, cum Imperatore per Nuncios Regem insimulante perfidiæ, quòd absque Alexandro veniret, Rex vt iureiurando suo satisfaceret, Alexandro significauit, vt sine mora cum suis accederet, nisi vellet ipsum Regem se custodiæ Imperatoris dedere, prout inter eos fuisset iuramento conuentum.

Alex. in magna angustia positus.

III. Sed subueniens suis Dominus in his angustiis constitutis, imprimis excitauit animum Regis Anglorum, vt in auxilium domini sui Regis Francorum, quem audisset periclitari, cum exercitu accurreret, ac deinde immisit in exercitum Imperatoris ingentem famem. Quibus rebus turbatus Imperator, occasionem recedendi quærere festinans, Regi per Cancellarium suum arroganter significauit; cum nullis Ecclesiarum Prælatis iudicium electionis Romani Pontificis competeret, nisi eis, qui sub Romano Imperio existerent, ipsum Regem cum Episcopis suis ad Imperatorem accedere debere, non vt iudicarent, sed vt sententiam Imperatoris audirent. Rex verò hunc fastum irridens, cùm scitè respondisset, se quoque ac suos esse de ouibus, quas Dominus B. Petro eiúsque successoribus commendasset; dimissis cum contemptu Nunciis, munitísque debilioribus Regni sui locis, ad Sedem suam reuertit. Alexander autem Pontifex tanto periculo liberatus, visitatúsque apud Bobiense monasterium, & pretiosis muneribus donatus à Rege Anglorum; qui post pedum oscula, præparatam sibi sedem humiliter recusans, ad pedes Pontificis in terra voluit cum suis Baronibus considere: in ciuitatem Turonensem, in festo S. Michaëlis Archangeli peruenit, ibique diuturniorem moram fecit. Hæc pluribus in prædictis ipsius Actis.

Rex scito responso redarguit arrogantiam Imp.

IV. Quæ quidem testimonium etiam accipiunt, & auctuarium, ex Appendice ad Sigebertum Roberti de Monte, qui suorum temporum res gestas summâ fide breuiter perstrinxit. Ait autem, Fridericum Imperatorem & Ludouicum Regem, cùm super fluuium Ararim de pace tractaturi conuenire debuissent, repentè mutato animo propter schisma Octauiani, infecto negotio ad propria rediisse. Exinde vero paruo temporis spatio interiecto, eumdem Ludouicum & Henricum Regem Anglorum super Ligerim fluuium conuenientes, Alexandrum Papam honore congruo suscepisse & vsos officio stratorum, pedites dextrà leuáque frænum equi ipsius tenentes, eum vsque ad præparatum habitaculum perduxisse, eóque mediante, pacem inter eos firmam restitutam esse. Hæc Robertus qui vidisse potuit. Siquidem ipse obitu Alexandri Papæ anno Redemptoris millesimo centesimo octogesimo primo, de se ipso testatur, se præsentem fuisse Concilio Turonensi anno proximo celebrato, nempe (vt ibi ait) millesimo centesimo sexagesimo tertio. Ex quo loco valeas corrigere, quod apud eumdem in Chronico, res inter Fridericum & Ludouicum gestæ collocantur sub anno millesimo centesimo sexagesimo quarto. In occursu autem Regum Francorum & Anglorum, mireris summam Dei potentiam, & admirabilem prouidentiam; vt duo potentissimi Reges inter seipsos iugiter dissidentes, ad cultum & venerationem Vicarij sui conuenerint pacifici, eidemqne adeò humili obsequio concordes inseruierint; spectaculum Deo, Angelis, & hominibus gratissimum exhibentes, quale hactenùs numquam in Orbe visum fuisset. Quamuis enim alias sæpè à singulis seorsùm, siue Regibus, siue Imperatoribus, eiusmodi viderimus exhibitum Romanis Pontificibus stratoris ministerium; vt tamen ad hoc duo simul conuenerint, adeò magni Principes, nusquàm antehàc scriptum inuenimus.

Reges Franc. et Angl. stratores simul agunt Alex. PP.

V. Quod autem ex Actis Alexandri audisti superiùs, etiam Regem Daciæ, siue Daniæ, ad conuentum cum Francis ab Imperatore ductum; fuit ille Waldemarus, de quo dictum est anno superiori: qui vanis Imperatoris promissionibus illectus, ac pietatis specie ab eodem per Legatos circumuentus, quasi ad componendum dissidium Schismatis, ad eum cum multo & nobili comitatu profectus est: frustrà conantibus prudentioribus ipsius ministris ab eo itinere eum reuocare; & incassùm monente Absalone sanctissimo Episcopo Roschildensi, cauendum esse ab astutia Imperatoris, Danos sibi subiicere affectantis; nec sine religionis violatu, familiaritatis eius vsum haberi posse, quod schismaticæ factionis acrior quàm iustior defensor existeret. Sēsit verò Rex serò fraudem, cùm ab Imperatore admodùm

Rex Daniæ circumuentus ab Imp.

illibe

illiberaliter exceptus est;quin etiam durè increpatus, quòd citùs non venisset reddere seruitium, ab eo Imperatori debitum ob Regoum quod Romani Imperij beneficio gereret. Et quamuis omninò decreuisset Waldemarus,antè ceruicem ferro, quàm patriam seruituti subiicere;nihilominùs noua ludificatiooe pro Sclauia ei promissa, ad obseqoia Imperatori paciscenda pertractus est. Cuius seruitij pudorem minuere videbator, Gallorum ditioni in consimili famulatûs genereBritanniæRegis inclinata maiestas. Post hæc verò Octauiano Antipapa conciliabulom celebrante, & accensis lumioibus aduersùs Aleaandrum,eiusque suffragatores solemnem excommuoicarionem parante, Vvaldemarus,hortante Absalone,oe sacrilegio eius facinori iotereisset,concione excessit. Narrat hæc pluribus Saxo [a] Grammaticus; qui & molta alia laudedigna refert ab eodem Rege io boc itinere gesta, ob quæ Germania nobilibus admirationi fuit, rusticis autem ac feminis superstitiosæ venerationi.

[a] Sax. Gram. lib. 14.

VI. Eodem anno *Londini* in Anglia celebratum est generale CONCILIVM Episcoporum totius Insulæ, cui etiam Rex interfuit,ad subrogandum Metropolitanum in locum defuocti Theobaldi Cãtuariensis:communibusque omnium votis electus est *Thomas* ex Cancellario. Hæc in Actis Vitæ eiosdem Thomæ, scripti a ab Eduardo elus æquali prolixè satis, quæ posteà in compeodium redacta [b] fuere. Sed extant alia ab auctoribus quatuor, iisdemque ipsius Thomæ discipulis, nempè Hereberto eius clerico, Vvillelmo Cantuariensi, Ioanne Saresberieosi, & Alano Abbate Deoche, tribus libris conscripta, quæ habentur in Vaticana Bibliotheca vnà cum collectione Epistolarum ad eios negotia spectantium, auctorum diuersorum; inter quas, plores sunt eisdem Thomæ, & Alexandri Papæ, omnesque simul quinque libris partitæ atque digestæ operâ eiosdem Ioannis Saresberiensis, qui fuit Thomæ à Secretis. Refragatum aotem illom esse magnoperè oe fieret Archiepiscopus, scribit Herebertus; protestatumqoe esse contra Regem, ne eum eligeret, aliàs se fore ei aduersarium propter Ecclesiasticam libertatem. Sed subiicit Saresberiensis vrgente Henrico Pisano presbytero Cardinale Sanctorum Nerei & Achillei, Legato Alexandri Papæ, tãdem acquieuisse: moxque missis Nunciis pro Pallio ad Alexaodrum, qui tunc erat in Monte-Pessulano, eum ob tanti viri reuerentiam, illud ipsi absenti concessisse. Porrò consceratus Episcopus, habitum indoit monasticum, ea de causa quòd exempla multa præcessissent eorum, qoi non monachi cathedram illam conscendentes, à Deo malè mulctati essent.

CONCIL. LONDON. VBI S.TH. CREATVR ARCHIEP. CANTVAR.

[b] Ext. ap. Sur. 29. Dec.

ACTA ET EP. S.TH.

INDVIT MONAST. HABITVM.

IESV CHRISTI
AN. 1163.
ALEXAN. III.
AN. 4.
FRIDERICI 9.
MANVELIS 21.

I. ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimotertio, Indictione vndecima, mense Maio, Alexander Papa (vt traditur in eius Actis) *Turone* in Ecclesia S. Martini CONCILIVM celebrauit; cui cum eo interfuerunt Cardinales septemdecim, Episcopi centum viginti quatuor Abbates quadringenti quatuordecim, & aliorum clericorum maxima multitudo. Inter alios verò insignes Præsules, interfuit S. Thomas Archiepiscopus Cantuariensis; quem præter morem Aleaander ea excepit honorificentia, vt (quod tradunt Vitæ ipsiua scriptores) omnes Cardioales lo eius occursom miserit extra ciuitatem, præter duos qui soliti essent ipsi Pontifici semper assistere. Conuolauit etiam ad Synodom Conradus electus Archiepiscopus Moguntinus, consanguineus Imperatoris: qui nolens Octaoiano schismatico adhærere, clam Imperatore ad Alexandrum se contulit; à quo benignè exceptus, postmodùm factus est Cardinalis Episcopus Sabioensis. Interim verò commotus io eum Imperator, Cancellarium suum, nomine, etsi non opere, Christianum, in Ecclesiam Moguntinam intrusit; vnde diuturnum in ea factum est schisma, quousque pace inter Aleaandrum & Fridericum Venetiis composita, idem Christianus combusto publicè qoòd acceperat à schismatico Pootifice, Pallio, aliud ab Alexandro sumpsit pro eiusdem Ecclesiæ Moguntinæ administratione, Conrado in Saltzburgensem traoslato; qui rusùm post obitum Christiani, Moguntinam recepit. Narrat ista Romualdus Archiepiscopus Salernitanos huius temporis scriptor fidelis io Chrooico; agitqoe de iisdem Rogerius in Annalibus Anglicanis, ac pluribus alius Conradus, qui sequenti sæculo Chronicon scripsit rerum Moguntiacarum.

CONCIL. TVRON. SVB ALEX PP.

THOMAS HONORIFICE EXCIPITVR AB ALEX

CONRAD. MOGVNT. STAT PRO ALEX. *De quo Baron hoc & seq. annis.*

II. De Actis autem huius Concilij Turonensis, imprimis Robertus qui aderat, asserit Alexandrum reddita plenissima ratione de sui legitima promotiooe, ingessisse de iouasione Octauiani querelam; eoque factum esse vt in ipsum atque complices fuerit iteratum anathema. His verò paractis, confirmata sunt antiqua Ecclesiæ decreta, nouaque decem constituta; quorum oouem, de certis vsoræ & simoniæ speciebus, deque monachis physicam & legea mondanas profitentibus, aliisque nonoullis eiusmodi abusibus vetitis, deque hæresi apud Tolosam & Guascooiam vigente damoata, ac denique de irritis declaratis Octauiani & aliorum schismaticorum & hæreticorum ordinationibos; descripta, reperiuntur in eiusdem Pontificis Vitæ Actis, necnon in codice antiquorum canooom io Vaticana Bibliotheca; eademque ferè cuncta leguntur apud Vvillelmum [b] Neubrigẽsem, sed inuerso ordine: decimum autem descriptum babetur extrà de Pœnis capite qoarto. Post hæc verò Alexander Papa ciuitatem Senonensem elegit, in qua assiduam moram agens Vniuersalis Ecclesiæ negotiis vacaret; vbi & mansit vsque ad reditum in Italiam.

ACTA SYNODI TVRON.

[a] Rec. Baron Annal. Tom XII. hoc an.

[b] Neubrig. lib. 2. cap. 15

III. Quod autem idem Neubrigensis [c] addit, in hoc Turonensi Concilio S. Thomam Pootificatum mioùs canonicè per laicam manus regiæ inuestituram susceptum, pungentia conscientiæ stimulos non ferentem, secretò in manus Alexandri Papæ resignasse, & Alexandrum pastoralem illi sarcinam Ecclesiastica manu rursùm imposuissa: hæc quidem posteà facta esse, suo loco dicetur inferiùs. Sed & correctione dignus in eo idem auctor est, dum ad excusationem

[c] Id. c. 16.

Regis Angliæ vnam tantummodò cauſam illam refert eacitatæ poſtmodùm diſcordiæ inter eum & S. Thomam, quòd non ſiuerit Sanctus Regẽ lege agere cõtra facinoroſos clericos. Nam etſi hæc quoque interceſſerit, alias tamen etiam plures iuſtiſſimas præceſſiſſe, quibus oportuit à Sancto regem corripi, docent Vitæ ipſins Acta, à quatuor auctoribus qui præſentes erant de quibus dictum eſt anno ſuperiori, conſcripta; dum aiunt, Regem ei infenſum eſſe redditum, quòd Eccleſiæ prædia à laicis vſurpata, malè verò à prædeceſſoribus alienata recuperare laboraret; quòdque prauam conſuetudinem quæ in Anglia inualuerat, vt fructus vacantium Eccleſiarum regius Fiſcus ſibi vendicaret, vnde fiebat vt Eccleſiæ diù vacantes permanerent, abolere ſatageret; itemque quòd creatus Archiepiſcopus ſe à munere cancellariæ abdicaſſet, (nimirùm iuxta conſilium Apoſtoli, ne militans Deo implicaret ſe negotiis ſæcularibus) quem Rea optabat ſibi retinere miniſtrum: prætereà, quòd iniuſtam tributi prohibuiſſet exactionem; & homicidam presbyterum damnatum, minimè tradidiſſet Curiæ ſæculari, ſed exauctoratum incluſiſſet monaſterio; pariterq; alium quemdam Canonicum facinoroſum, non ſicut Rea cupierat, pœnas dare compuliſſet, ſed cenſuris tantùm cohibuiſſet Eccleſiaſticis.

DISSIDIA INTER THOM. CANTVAR. ET REG. ANGL.

IV. Hotum igitur causâ Rea indignatus, cùm inſtanter poſtulare cœpiſſet vt eiuſmodi facinoroſi clerici poſt pœnam canonicam in eos irrogatam, traderentur Curiæ ſæculari; non ſolùm Thomas, ſed & reliqui Epiſcopi reſtagati ſunt ei. Quamobrem (vt ſubdit Robertus) cùm iam vehementiùs cõmoueretur, quòd cerneret Archiepiſcopum & Epiſeopos aduersùs ipſum in his eſſe vnanimes, rursùm in maiorem furorem exarſit, cùm ſciſcitans num Conſuetudines ſuas regias forent obſeruaturi, eos omnes, præhabito ſimul conſilio, ſingillatim interrogatos, reſpondentes audiuit, illas ſe obſeruaturos *Saluo Ordine ſuo*: & cùm vrgeret, vt abſolutè abſq; aliqua adiectione eas ſe obſeruaturos promitterent; Thomas reſpondit, quòd cùm fidelitatẽ ei iuraſſent, *Vitam* ſcilicèt *membrum, & honorẽ terrenũ, ſaluo Ordine ſuo*, in hoc *Honore terreno* regias eſſe Conſuetudines comprehenſas; ſeque ad earum obſeruationem minimè in alia forma obligaturos eſſe, niſi in qua priùs iurauerant. Ac licèt vnus, nempè Hilarius Ciceſtrenſis, videns ob hanc communem omnium vocem, Regem magis exacerbatum; vt eius ſedaret animum, ceteris inconſultis mutaſſet verbum, dicens ſe regias Conſuetudines obſeruaturum *Bona fide*: nihil tamen Rea mitigatus, & ipſum contumeliis affectum reiecit; & poſt multas altercationes, cunctis inſalutatis Epiſcopis, in ira & indignatione multa abſceſſit Londoniâ, vbi hæc agitari contigit. Iſta ex Roberto: quæ autem ſunt ſecuta, dicentur anno ſequenti.

DE MODO OBSERVATIONIS CONSVETVD. REGIAR.

V. Intereà verò, vt ſcias quanto periculo Regi ab epiſcopis reſiſteretur, audi quàm is ſæpè feraliter in tranſuerſum agi conſueuiſſet. In epiſtola enim quadrageſima quarta ad S. Thomam conſcripta legitur, eumdem Regem aliquando cùm eſſet Cadomi, & de negotio quod haberet cum Rege Scotiæ tractaret cum quodam qui pro Scoto loqui videbatur; ſubitò in verba ignominioſa aduersùs eum prorupiſſe, & ſolito furore ſuccenſum, pileum de capite proieciſſe, balcheum diſcinxiſſe, pallium & veſtes quibus erat indutus longiùs abieciſſe, ſtratum ſericum quod erat ſupra lectum manu propria remouiſſe, & quaſi in ſterquilinio ſedentem ſtraminis cœpiſſe manducare feſtucas. Et epiſtola ſequenti narratur de quodam, qui eidem Regi literas minùs gratas reddidiſſet, Regem digitos ad oculos eius eruendos appoſuiſſe vſque ad effuſionem ſanguinis. De quo etiam Petrus[d] Bleſenſis eius familiaris, ad Rogerium Decanum ſcribens teſtatur agnum fuiſſe dum placati eſſet animi, leonem verò aut etiam leone truculentiorem dum vehementiùs excandeſceret. Et ad[e] Archiepiſcopum Panormitanum, oculos eius orbiculatos fuiſſe, dum pacati eſſet animi columbinos & ſimplices, ſed in ira & turbatione cordis quaſi ſcintillantes ignem, & in impetu fulminantes.

REX ANGLOR. IN IRAM PRÆCEPS.

[d] Petr. Bleſ. ep. 75.

[e] Id. ep. 66.

VI. Quod ad res pertinet Orientis; hoc anno Amalricus ſuccedens Balduino fratri defuncto, coronatus eſt Rea Ieroſolymorum: Sed antequàm coronaretur, coactus eſt ab Apoſtolicæ Sedis Legato Ioanne presbytero Cardinale, ſimul cum Patriarcha Ieroſolymitano, dimittere vxorem quam ſibi in quarto conſanguinitatis gradu coniunctam, Patriarcha reſragante duxiſſet: conceſſo tamen vt duo ex ea ſuſcepti filij haberentur legitimi. Hæc pluribus Tyrius[f].

[f] Tyr. lib. 19. c. 1. & 4.

IESV CHRISTI

AN. 1164.

ALEX. III.

AN. 5.

FRIDERICI 10.

MANVELIS 22.

I. ANNO Cbiſti milleſimo centeſimo ſexageſimo quarto, Indictione duodecima, in Anglia grauiores in dies eacitati ſunt fluctus, non ad obruendum tantùm Cantuarienſem Primatum vnà cum vniuersà Eccleſia Anglicana, ſed & ipſam ſacroſanctam Catholicam (ſi licuiſſet) demergendam vnà cum eius Præſule Alexandro. Siquidem Henricus Rex S. Thomam obſtinato animo perſequens, in ipſum Alexandrum, vt eum ab Eccleſia Cantuarienſi dimoueret, ſtudium omne conuertit; laboratumque eſt per ſeptennium, vt hæc ſciſſa concordia vniretur. At quomodò cuncta ſe habuerint, accipe.

II. Poſt turbulentum illum inter Epiſcopos Regemque congreſſum; ad euitanda grauiſſima imminentia mala, Thomas crebris impetitus multorum Epiſcoporum & Abbatum ſuaſionibus, aſſerente & vno ex eis Abbate Alexandrum Papam ita fieri conceſſiſſe cùm de his altercationibus audiuiſſet: his tandem perſuaſus, ad Regem accedens, verbum quod ei ſcandalo fuerat pro regiis Conſuetudinibus obſeruandis, ſe mutaturum promiſit. Vnde Rex aliquantùm ſedatus, id fieri volens in generali totius Regni *Conuentu*, omnes Antiſtites & Proceres Magiſtratuſque *Clarendunam* conuocauit hoc ipſo anno die trigeſima Ianuarij. Vbi cùm inſtantiùs exigeret, vt promiſſa adimplerentur, rursùm Thomas valdè timens libertati Eccleſiaſticæ, reſiliit; nec vllis furentis Regis minis, aut blan-

CONVENTVS CLARENDONENSIS IN ANGL. DE CONSVET. REGNI.

diente

dientes promissis, induci potuit ei acquiescere donec iterùm continuis Episcoporum, aliorúmque tam ex Clero quàm ex Proceribus, precibus, geniculationibus, lacrymis, & præsentissimis carceris, exilij, capitisque periculis commotus, eis potiùs quàm Regi obedire acquieuit; primusque ante omnes iurauit regias Consuetu-

LAPSVS THOMAE CANTVAR.

dines obseruare *Bona fide*, suppresso verbo contentioso *Saluo Ordine*: idque ipsum eâdem forma singillatim vniuersi Pontifices iurauerunt. Qua ratione idem Thomas, (vt traditur in Quadripartita ipsius Historia, vbi cuncta ista pluribus recensentur) ne victor in lite per superbiam intumescerer, inde deficiens vnde proficere debuisset, permissus est ad horam cadere, vt post modum fragilitatis propriæ memor, fortior resurgeret ad pugnam. Quod autem Rogerius ait in Annalibus, iussione Alexandri Papæ eam illicitam promissionem factam esse Regi: si id verum esset, cur tamquam de maximo facinore perpetrato, Thomas apud eumdem Pontificem de iis pœnitentiam egit, quorum ille auctor ipsi extitisset? Ceterùm præter Quadripartitam quam diximus Historiam, apposita est ad calcem exactior narratio de iis quæ contigerunt à fine eiusmodi Conciliabuli Clarendunensis, vsque ad profectionem Alexandri ex Galliis: ex qua constat, Thomam recedentem à Curia, grauiter reprehensum à suo Crucigero de Ecclesiastica libertate prodita, mox delicti pœnitentia compunctum ingemuisse, & nuncium ad Alexandrum Papam pro absolutione misisse, proponentem interim ab omni sacerdotali & Pontificali officio ac ministerio, tamquam indignum abstinere. Extantque ad eum literæ Alexandri [a], quibus mœrentem est consolatus; iubensque discreto sacerdoti per pœnitentiam confiteri, à præstito iuramento eumdem absoluit.

POENITENTIA SIBI INDICTA.

a Cod. Vatic. Epist. Thom. Cantuar. l. 1. 46.

III.

Cùm autem Regi innotuisset, renuere S. Thomam proposita Clarendunæ Consuetudinum capita, sicut condictum fuerat, suo sigillo corroborasse; quinetiam à promissione verbali facta de ipsorum obseruatione resilire velle, quòd ea maximè in perniciem Ecclesiæ verterent: inde Rex acerbiùs exasperatus, Nuncios misit ad Alexandrum, duo petituros; nimirùm vt Legationem Apostolicam Angliæ, credi solitam Archiepiscopo Cantuariensi, concederet Eboracensi; & vt ab eodem ipso Pontifice confirmarentur prædicta Consuetudinum capita. Quibus Alexander in angustiis constitutus, vel alienandi à se animum Regis, cui ob accepta ab eo beneficia plurimùm deberet, vel contra Ecclesiasticam libertatem petita concedendi; consilium iniit eo temperamento rem agere, vt Legationem Archiepiscopo Eboracensi indulgendo, Regi aliquo modo satisfaceret; confirmationem verò Consuetudinum negando, nullum Ecclesiæ damnum afferret. Hæc enim ita ab eo gesta esse, certum redditur ex literis [b] ea de re ab ipso ad Thomam conscriptis: quibus & eum omninò hortatur est, vt Regi in omnibus & per omnia, salua honestate Ecclesiastici ordinis, deferre satageret, & eius sibi gratiam & amorem incessanter, recuperare intenderet. Verùm quòd posterioribus [c] literis ita Legationem Eboracensis arctandam putasset, vt nullum haberet ius in personam vel diœcesim Archiepiscopi Cantuariensis, nec ideò exempti essent Episco-

REX MITTIT LEG. AD ALEX. PP. ADVERSVS THOM.

b Cod. Vatic. 1. ep. 4.

c 1. ep. 5. 39. 40.

pi ab obedientia eiusdem Metropolitani sui; hinc rursùm ad indignationem Rex excitatus, qui deponendi causâ Thomæ auctoritate Apostolica, Legationem pro Eboracensi petiisset, postmodùm literas quibus illam ei Alexander concesserat, vt inutiles reddendas [d] curauit. quem nihilominùs idem Pontifex [e] admonere, opportunè & importunè arguens, increpans, obsecrans minimè prætermisit.

d 1. ep. 6. & 7. e 1. ep. 42. & ap. Roger. in Annal.

IV.

Inter hæc autem in Anglia Thomas cum aliis Episcopis à Rege *Norhantonam* vocatus, & de reddenda ratione redditũum vacantium Ecclesiarum, quos dum Cancellarius esset, administrauerat, iudicio postulatus; cùm Episcoporum consilia super his exquirens, audiret plerosque suadere, aut cedere Archiepiscopatui, aut in omnibus Regi obedire: idem induciis in crastinum petitis ad respondendum, summo manè celebrata Missa S. Stephani Protomartyris, parans se ad martyrium quod se ea die subiturum sperabat, delata secum secretò, more maiorum, sacratissima Eucharistia, palàm verò gestanda sumpta propriis manibus Archiepiscopali Cruce, ad palatium accedens, subsannatus à suis Episcopis est; & ab iisdem, aliisque in Consilio Regis, quòd Regias Consuetudines, sicut promiserat, obseruare nollet, sententiâ depositionis, tamquam periurus, ac Regi infidelis, damnatus. Qui causam suam agens, postquàm ostendit se, cùm ad Ecclesiam Cantuariensem inuitus pertractus est à Rege, in ipsa sui electione & promotione declaratum ab eodem fuisse liberum & absolutum ab omni nexu Curiali; tam ipsius, quàm eius Concilij publicè declinans iudicium, Romanumque Pontificem appellans, contestans se minimè cedere Ecclesiæ suæ, vniuersam causæ cognitionem Sedi Apostolicæ reseruauit: ad quam & ipsos coëpiscopos suos vocauit, quòd elegissent magis obedire hominibus quàm Deo. Ac post hæc contumeliis & conuitiis Curialium proscissus, palatio exiens, susceptus faustis acclamationibus infirmorum & pauperum, & ab eis perductus ad hospitium, ipse eosdem epulo excepit, ac paulò post transfretans in Belgium, constitit in monasterio S. Bertini. Narrantur hæc pluribus in Actis superiùs citatis rerum tunc gestarum, necnon in Vita Sancti Thomæ Quadripartita.

THOMAS DAMNATVR IN CONCILIABVLO NORHANTON.

APPELLAT SEDEM APOST.

V.

Cùm autem hanc ipsius profectionem aduersarij fugam nominarent, & tamquam in fugitiuum conclamarent; de eo scribenda fuit à Ioanne Saresberiensi ad Petrum scriptorem (puto Blesensem) ordinarissima Apologia: quem etsi plura sint quæ excusent, exempla Christi, Apostolorum, atque Sanctorum omnium; illud satis eum ab omni calumnia vindicat, quòd cùm Romanum Pontificem appellasset, vtique ad ipsum sese experturus conferre debuerit. Ad quem etiam statim scribens [f] de cunctis rebus gestis, & appellationis suæ successionisque ratione, obtinuit ab eo omnium quæ contra ipsum facta essent, abrogationem [g]. Ex alia verò parte Rex in eum infrendens, Archiepiscopum Eboracensem & alios Angliæ Episcopos ad Alexandrum misit, postulatores aduersùs eum; quorum aliqui in suis inuectiuis infatuati à Domino vt mutire non possent, irrisui fuere auditoribus: petierunt autem omnes, vt aliquis mitteretur à Papa in Angliam Legatus à

f Ext. ap. Roger. in Annal. an. seq.

g Cod. Vatic. 1. ep. 49.

LEGATIO EPISCOP. ANGL. AD ALEX PP. CONTRA THOM.

Latere

Lateread coguoscendam exosam inter Regem & Thomam, ipseque Thomas remitteretur in Angliam vt ibi iudicaretur. At licèt hoc instantet peterent, atque schisma ex parte Regis minarentur, Pontifex tamen haud tradendum putauit in manus adeò trucium bostium innocentissimum virum, sed vocatum expectandum esse, vt de illo ipse Pontifex iudicaret. Verùm tenuentes illi boc facere, indignantes recesserunt absque benedictioue Apostolica. Hæc pluribus in iisdem Actis: extatque inter Epistolas, libellus aduersùs Thomam ab istis Episcopis Alexandro oblatus, maledicentiæ veneno infectus.

VI. THOMAS AGIT IN CONSISTORIO CAVSAM SVAM.

Post hæc veniens Thomas ad Poutificem (vt traditur in Quadripartita) causamque suam perorans, obtulit ei Cousuetudines, de quibus controuertebatur, seu potiùs tyrannicas vsurpationes; quæ adeò eaecrabiles visæ sunt, & autiquis de libertate & immunitate personarum & rerũ Ecclesiasticarum vbique receptissimis legibus contrariæ, vt in eamdem omues conuenerint sententiam, in persona Archiepiscopi Cantuariensis succurrendum esse Ecclesiæ Vniuersali, quæ per eas in durissimam Regum & Principum laicorum, ipsorumque ministrorum seruitutem deduceretur. Vnde & Pontifex acriter Thomam redarguit, quòd non ab iuitio elegisset omne sustinere discrimen priusquàm vllũ vmquã tantis legis Dei subuersionibus prçberet assensum. Verùm quod in eis nullæ qoidem bonæ, sed quædam vtcumque tolerabiles visæ sunt; eas ita Pontifex habito de bis maturo consilio discriminauit, vt è sexdecim illarum capitibus: decem penitùs damnarit, & ab Ecclesia in perpetoum damnanda censuerit; reliqua sex toletauerit.

VII. CONSVET. REG. ANGL. DAMNATÆ AB ALEX.

Quæ autem damnaoit, sunt ista, descripta verbatim ex codice Vaticano superiùs citato de Vita S. Thomæ, & Epistolis ad hæc negotia spectantibus.

1. De aduocatione, & præsentatione Ecclesiarum, si controuersia emerserit inter laicos & laicos, vel inter clericos, & laicos, vel inter clericos & clericos; in Curia domini Regis stetur & terminetur.

2. Clerici citati & accusati de quacumque re, moniti à iustitia Regis, venient in Curiam ipsius, respousuri ibidem de boc, vnde videbitur Curiæ Regis quod sit ibi respondendum. Ita quod Iustitia Regis mittet in Curiam Sanctæ Ecclesiæ, ad videudum qua ratione res ibi tractabitur: & si clericus conuictus vel confessus fuerit, non debet de cetero eum Ecclesia tueri.

3. Archiepiscopis, Episcopis, & personis Regni, non licet exire de regno absque licentia domini Regis. Et si exire voluerint, si domino Regi placuerit, assecurabunt quod nec in eundo, nec in moram faciendo, nec in redeundo, perquirent malum vel damnum domino Regi vel Regno.

4. Excommunicati non debent dare vadium ad remanens, nec præstare iuramentom: sed tantùm vadium & plegium standi iudicio Ecclesiæ, vt absoluantur.

5. Nullus qui de Rege teneat in capite, nec aliquis dominicorum ministrorum eius excommunicetor, nec terræ alicuius eorum sub interdicto ponantur; nisi priòs dominus Rex si in terra fuerit, conoeniatur, vel Iustitia eius, si fuerit extra regnum, vt rectum de ipso faciat; & ita vt quod pertineat ad Curiam regiam, ibidem terminetur; & de eo qood spectabit ad Ecclesiasticam Curiam, ad eamdem mittatur, vt terminetur.

6. De appellationibus si emerserint, ab Archidiacono debent procedere ad Episcopum, & ab Episcopo ad Archiepiscum; & si Archiepiscopus defuerit in iustitia eabibenda, ad dominum Regem perueniendum est postremò, vt præcepto ipsius in Curia Archiepiscopi controuersia terminetur, ita quòd nou debet vlterius procedere absque assensu Regis.

7. Si calumnia emerserit inter clericum & laicum, vel é conuerso, de vllo tenemento, quod clericus velit ad eleemosynam attrahere, laicus verò ad laicum feudum; recognitione duodecim legalium hominum, per capitalia iustitiæ Regis cõsiderationem terminabitur, vtrùm tenementum sit pertinens ad eleemosynam, siue ad feudum laicum, coram ipsa iustitia Regis. Et si recognitum fuerit ad eleemosynam pertinere placitum erit in Curia Ecclesiastica; si verò ad laicum feudum, nisi ambo tenementum de eodem Episcopo vel Barone aduocarint, erit placitum in Coria regia. Si vterque aduocauerit de feudo illo eumdem Episcopum, vel Baronem, erit placitum in Curia ipsius; ita quòd propter factam recognitionem, saisiuam non amittat qui priùs saisitus fuerit.

8. Qoi de ciuitate, vel castello, vel burgo, vel dominico manerio Regis fuerit, si ab Archidiacono, vel Episcopo, de aliquo delicto citatus fuerit, vnde debeat eidem respondere, & ad citationes eorum satisfacere noluerit; benè licet eum sub interdicto ponere, sed non debet excommunicari, priusquàm capitalis minister Regis villæ illius conueniatur, vt iustitiet eum ad satisfactionem veuire. Etsi minister Regis inde defecerit, ipse erit in misericordia Regis, & exinde poterit Episcopus ipsum accusatum, Ecclesiastica iustitia coërcere.

9. Cùm vacauerit Archiepiscopatus, vel Episcopatus, vel Abbatia, vel Prioratus dominio Regis, debet esse in manu eius, & inde percipiet omnes redditus & exitus sicut dominicos. Et cùm ventum fuerit ad consulendum Ecclesiæ, debet dominus Rex mandare potiores personas Ecclesiæ, & in capella ipsius debet electio fieri assensu Regis, & consilio persouarum Regis quas ad hoc faciendum vocauerit: & ibidem faciet electus homagium & fidelitatem domino Regi, sicut ligio domino de vita, & membris, & de bonore suo terreno, saluo ordine suo, prinsquam sit consecratus.

10. Placita debitis, quæ fide interposita debeatur, vel absque interpositione fidei, sint in Curia Regis.

Atque hæc fuere capita penitùs damnata. Quæ verò tolerata sunt, ita se habent.

VIII. ALIÆ TOLERATÆ.

1. Ecclesiæ de feudo Domini Regis non possont in perpetuum dari absque assensu & concessione ipsius.

2. Laici non debent accusari nisi per certos & legales accusatores & testes in præsentia Episcopi, ita quòd Archidiaconus non perdat ius suum, nec quidquam quod inde habere debeat. Etsi tales fuerint qui culpantur, quòd non velit nec audeat aliquis accusare eos; Vicecomes re-

quisitus

quisitus ab Episcopo faciet iurare duodecim legales homines de viueto, seu de villa coram Episcopo, quòd inde veritatem secundùm conscientiam suam manifestabunt.

3. Archiepiscopi, Episcopi, & vniuersæ personæ Regni, qui de Rege tenent in capite, & habent possessiones suas de dominio Regis, sicut Baroniam, & indè respondent iustitiis & ministris Regis, & sequuntur, & faciunt, omnes consuetudines regias & rectitudines & sicut ceteri Barones, debent interesse iudiciis Curiæ domini Regis cum Baronibus, vsque perueniatur in iudicio ad diminutionem membrorum, vel ad mortem.

4. Si quisquam de Proceribus Regni difforciauerit Archiepiscopo, vel Episcopo, vel Archidiacono; de se, vel de suis iustitiam exhibere; Rex debet iustitiare: & si fortè aliquis difforciauerit domino Regi rectitudinem suam; Archiepiscopi, vel Episcopi, & Archidiaconi debent eum iustitiare, vt domino Regi satisfaciat.

5. Catalla eorum qui sunt in Regis forisfacto non detineat Ecclesia vel cœmeterium contra iustitiam Regis, quia ipsius Regis sunt, siue in Ecclesiis, siue extra fuerint inuenta.

6. Filij rusticorum non debent ordinari absque assensu domini, de cuius terra nati dignoscuntur.

IX. THOMAS SE ABDICAT, ET RESTITVITVR A PP.

Porrò his ita vt diximus gestis, Thomas alia oratione habita declarans se indignum Archiepiscopatu, ad quem licèt inuitus, tamen per Regem, adeoque humana & non diuina ratione euectus esset; eo se in manu Pontificis abdicauit, quem noluisset ad nutum Regis dimittere, ne eius rei perniciosum exemplum Ecclesiæ Catholicæ relinqueret. Sed paulò pòst eodem ipsi à Pontifice restituto, commendatus ipse est Abbati Pontinianensi Ordinis Cisterciensis educandus: cum quo viuens monachus inter monachos, expleuit numeros omnes perfectionis monasticæ, lectioni, orationi, & aliis spiritualibus exercitiis incumbens.

X. EDICTVM REGIS CONTRA THOM. ET ALEX.

His autem cognitis Henricus Rex Angliæ, in ipsius Alexandri Papæ, & Thomæ Archiepiscopi iniuriam, sæuissima mox edicta per omnes sibi subiectas etiam extra Angliam prouincias promulgauit; nempè Vt omnes portus diligentissimè custodirentur, ne literæ interdictionis Summi Pontificis, vel aliquod mandatum Archiepiscopi Cantuariensis, in Angliam deferrentur: quòd si quis inuentus esset illas deferre, confestim quasi traditor Regis puniretur: & quidem si Regularis esset, pedibus truncaretur; si clericus, oculos & genitalia amitteret; si laicus, suspenderetur, si leprosus, combureretur: Ne aliquis clericus, vel monachus, vel cõuersus, iter in Angliã, faceret vel inde rediret, absq; licentia scripta Regis, vel ministrorum eius: Ne aliquis appellaret ad Papam, vel ad Archiepiscopum: Ne aliquod mandatum Papæ, vel Archiepiscopi, ab vllo homine teneretur, vel reciperetur; neque aliquid ad eos ex parte alicuius clerici, vel laici deferretur: Si Episcopi, vel clerici, vel Abbates, vel laici, sententiam interdicti tenere vellent; sine dilatione de terra eiicerentur, cum vniuersa suorum cognatione, nihil secum deferentes præter baculum: Vt omnia bona fautorum Papæ, vel Archiepiscopi, cuiuscumque gradus, ordinis, sexus, vel conditionis, Fisco regio applicarentur: Vt omnes Clerici qui redditus haberent in Anglia, intra tres menses eò se reciperent; alioqui redditus in thesaurum Regis conferrentur, ipsique extorres essent, sine spe redeundi: Vt omnes presbyteri qui celebrare detrectarent, genitalia amitterent; omnesque rebelles beneficiis priuarentur: Vt denarij S. Petri non redderentur ampliùs Papæ, sed deferrentur in thesaurum Regis: Vt redditus Archiepiscopatus Cantuariensis, necnon res omnes ipsius Archiepiscopi, & suorum, Fisco addicerentur; omnesque de ipsius cognatione, quique ei familiaritate coniuncti essent, cuiuscumque ordinis, sexus, vel ætatis, ex Anglia trans mare deportarentur. Narrantur ista pluribus in codice Vaticano Epistolarum [b], necnon in Quadripartita S. Thomæ Historia, vbi & traditur, nec hac sæuitia satiatum Regem, adiecisse adhuc vt spiritualibus quoque officiis eumdem Sanctum priuaret, edicto inhibens vt nullus pro eo orare præsumeret.

[b] 1. ep. 14 1 16. 42.

XI. OCTAV. ANTIP. INTERITVS.

Dum autem isthæc ita cœpissent agitari, contigit hoc ipso anno circa festum Paschale, schismaticum Antipapam Octauianum infirmari apud Lucam ciuitatem, & impœnitentem migrare ad inferos: licèt quidam assererent eum vocasse sacerdotem Catholicum, qui prohibitus à schismaticis est ad eum intrare. Ita in Rebus gestis Alexandri Papæ. In epistola verò nũcij S. Thomæ, qui erat apud Alexandrum, cùm huius rei certum ad eum nuncium ex Italia delatum est, asseritur eumdem Octauianum quarta feria post octauas Paschæ obiisse in vrbe Lucensi; & sepultum esse in monasterio extra ciuitatem, eò quòd Canonici maioris Ecclesiæ & Regulares Canonici S. Fridiani, ei sepulturam negassent, præeligentes à suis migrare sedibus, quàm admittere corpus schismatici, quem crederent in inferno esse sepultum: à satellitibus autem Imperatoris, & familia propria, ad miseros monachos cadauer perlatũ esse; ipsumque Octauianum quindecim diebus antequam moreretur, phreneticum effectum esse continuè, & in tantam versum insaniam, vt nec Dei nec sui memor esset: Alexandrum autem audita eius morte, eum defleuisse, & Cardinales de eà exultantes duriùs increpasse, eò quòd iactura animæ irreparabilis sit, vbi culpa per pœnitentiam non deletur. Porrò cùm his certissimis eius temporis Scriptorum testimoniis constet de miserando Octauiani obitu: tamen qui inhærebat Imperatori schismatico Otto Morena Laudensis, in gratiam eius, & ad consolationem consortium schismatis asserere non erubuit, eumdem Octauianum claruisse miraculis; quẽ non schisma tantùm, sed & publica latrocinia oportuit ad inferos demersisse, toto id orbe Catholico conclamante.

Arsx. PI flevi avm.

XII. GVIDO CREM. ANTIP. SVBROGATVR.

Illo igitur extincto, Ioannes de S. Martino, & Guido Cremensis pseudocardinales, ipsius olim promotores, desperantes ob pessima sua scelera ab Ecclesiã cum honoribus suis recipi; collectis in vnum ceteris schismaticis clericis & laicis, tam Italis quàm Germanis, qui ad sepulturam Octauiani conuenerant, peccatum peccato addentes, alium statuerunt in eius locum subrogandum esse Antipapam: electusque est ab omnibus ipse Guido, quem *Paschalem* Tertium nominarunt; & confestim per nuncios

Impera

Imperatem tunc in Germaniam existentem rogarunt, vt eius electionem Imperiali auctoritate confirmaret; quod quidem ipse adeò libenter præstitit vt etiam super sancta Dei Euangelia iurauerit, se dictum Guidonem eiusque successores habiturum Catholicos Papas, Alexandrum autem & successores semper vt schismaticos reiecturum: & ad idem impium sacramentum alios quoscumque potuit viros Ecclesiasticos adegit. Traduntur hæc in Actis Alexandri. Sed quæ pertinent ad iuramentum, posteà (vt dicetur) contigerunt.

XIII. ALEX. REVOCATVR IN VRBEM.

Additur verò in iisdem Actis; cùm eodem tempore defunctus etiam esset Romæ Iulius Prænestinus Episcopus, Alexandri Papæ Vicarius, & in eius locum Ioannes presbyter Cardinalis tituli SS. Ioannis & Pauli subrogatus; huius opera factum fuisse, vt vniuersus Clerus & populus Romanus Legationem miserint in Gallias ad Alexandrum, qua instanter petierunt, vt ad propriam Sedem suam, & populum specialiter sibi commissum, quamprimùm dignaretur reuerti. Quod ipse præstitit anno sequenti: qui intereà pro immensis itineris, & aliis ipsi ea necessitate incumbentibus, collectam indixit Ecclesiis Galliarum; cuius mentio est apud Petrum [i] Blesensem, ea epistola Archiepiscopi Rotomagensis ad suos suffraganeos pro eiusmodi facienda subuentione conscripta.

[i] Petr Bles. ep. 170.

XIV.

Hoc eodem anno [k], instante Carolo Rege Sueuorum atque Gothorum *S. Helena* vidua, genere Wisigotha, ob vitam sanctissimè ductam, mortemque violentam iniustè acceptam à cognatis generi sui, de cuius nece fuerat per calumniam accusata, & ob miraculorum insignem operationem, ab Alexandro Papa relata est in Sanctorum numerum. Eodemque tempore, precibus [l] Waldemari Regis Daniæ, idem Pontifex æquè in Albo SS. Martyrum adscripsit *Kanutum* Regem, alterius item Kanuti Regis & Martyris filium, patrem verò eiusdem Waldemari.

[k] Io. Ola. lib. 19. c. 7.

[l] Sax. Gram. lib. 14.

XV. PETRI LOMBARDI OBITVS

Hoc item anno *Petrus Lombardus* Episcopus Parisiensis scientia clarus, cuius sunt inter alios Libri quatuor Sententiarum, ea hac vita decessit. Habuit correctorem virum insignem Willelmum Archiepiscopum Senonensem; ad quem extant literæ [m] Alexandri Papæ ex Concilio Lateranensi, vt abrogandam curaret prauam eius sententiam, *Quod Christus, secundùm quod est homo, non est aliquid.* Passus est quoque accusatorem, Ioachimum Abbatem monasterij Florensis; sed damnatus est accusator in Concilio Romano sub Innocentio Tertio. Qui dicunt eiusdem Petri germanum fuisse Petrum Comestorem (qui & Magister Historiæ Ecclesiasticæ) necnon Gratianum decretorum collectorem, puto errare: si quidem Petrus iste Lombardus patria fuit Nouariensis, Gratianus Tuscus è Clusio, & Comestor Trecensis Gallus. Reprobat & S. Antonius [n] fabulam illam vulgò sparsam.

[m] Ap. Mat. Paris. Hist. Angl. an. 1179 & Baron. eod. an.

[n] Anton part. 3. tit. 15. c. 6.

IESV CHRISTI

AN. 1165.

ALEX. III.

AN. 6.

FRIDERICI II.

MANVELIS 23.

I. PAX INTER THO. CANTVAR. ET REG. ANGL. FRVSTRA TENTATVR.

ANNO Domini millesimo centesimo sexagesimo quinto, Indictione decimatertia, in causa Thomæ Cantuariensis discurrentibus hinc inde (vt ait Alanus in Quadripartita) Nunciis ad pacem cum Angliæ Rege conciliandam; tandem vtrimque placuit Papam & Regem certo die & loco simul conuenire, vt per mutuum colloquium via pacis faciliùs inueniretur. Verùm quòd Rex nollet Thomam adesse, Thomas autem instaret præsentiam suam omninò esse necessariam, cui mores Regis noti essent, ne Papa verborum eius varietate circumueniretur: renunciante Papa Regi, inauditum à sæculo esse, Romanam Ecclesiam ad alicuius Principis nutum quemquam à se reiicere, maximè pro iustitia exulantem; res effectu caruit. Cùm interim Thomas summis angustiis pressus, literas commonitorias ad Regem scribere non desisteret, necnon ad Episcopos Angliæ, vt & ipsi Regem ad pœnitentiam hortarentur; quas suis Annalibus Rogerius inseruit.

II. ITER ALEX. PP. ROMAM VERSVS.

Post hæc verò, Alexander Papa frequentibus Romanorum literis in Vrbem vocatus, (cuius causa iidem adeò in arctum reducti erant ab Imperialibus, vt pacti essent se Guidonem schismaticum recepturos, nisi Alexander ante diem festum S. Michaëlis veniret, ac subueniret:) celebratò Paschate recedens Senonis, post festum Apostolorum peruenit ad Montem-Pessulanum, paratisque nauibus, infra Octauam Assumptionis Beatissimæ Virginis inde soluit, & cum multo discrimine tam procellarum, quàm insidiarum Imperatoris, qui nihil non tentauit vt redeuntem in Italiam caperet, Messanam peruenit; ibique honorificentissimè à Siciliæ Rege Willelmo Ecclesiæ Romanæ feudatario, tamquam dominus susceptus (quicquid rursùm Imperator apud eum literis & promissis amplissimis ageret, vt hospitem proderet) & muneribus donatus, mense Nouembri cum triremibus & præsidio Regis Messana soluit, aduenitque Ostiam, vbi à Senatoribus & nobilibus, magnaque parte Cleri & Populi Romani visitatus peruenit Romam, & ineffabili omnium gaudio & honore receptus est die vigesima prima eiusdem mensis Nouembris. Quomodò autem ista se habuerint, narrant pluribus Acta Alexandri, Ioannes [a] Saresberiensis, Willelmus Neubrigensis [b], ac Romualdus Archiepiscopus Salernitanus, qui Salerno transeuntem Alexandrum debito honore excepit.

[a] Cod. Vatic. ep. 35. ad Tho. Cant.

[b] Neubrig. lib. 2. c. 17.

IESV CHRISTI

AN. 1166.

ALEX. III.

AN. 7.

FRIDERICI 12.

MANVELIS 24.

I.

CONCILIABVL. HERBIPOL. PRO CONFIRMATIONE GVID. ANTIP.

IVRAMENTVM IMPERATOR. DE PROPVGNANDO SCHISMATE.

ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimo sexto, Indictione decimaquarta Fridericus Imp. videns res Catbolici Pontificis Alexandri magis ac magis inualescere, inuidia percitus *Conuenticulum* Principum ac Præsulum suorum indicit *Vuirburgi* (quæ alio nomine dicta est Herbipolia ad Pentecosten: in quo Guidonis Antipapæ confirmata intrusione, manu propria super Sanctorum Reliquias iuramentum publicè præstitit, se numquam recepturum in Papam Rolandum, hoc est Alexandrum) vel eius successores à parte ipsius electos; Guidonem autem, Paschalem nominatum, eiusque successores, quos pars eius eligeret, defensurum, eisque vt Catholicis Pontificibus obedientiam exhibiturum: voluitque vt idem iuramentum à Prælatis, & Principibus sæcularibus ibi præsentibus præstaretur, & ab absentibus omnis ordinis & conditionis Ecclesiasticis viris, atque etiam à monachis, laicisq; vbique exigeretur; ac demùm si ipse priùs moreretur, vt Electores nullum anteà promouerent ad Regnum, quàm illud ipsum fecisset iuramentum. Est de his eiusdem Imperatoris Circularis [a] epistola ad cunctos populos ipsi subiectos, ex eodem Conciliabulo scripta Calendis Iulij: aliaque ad Abbatem Stabulensem, quæ formula est earum, quas ad omnes Episcopos, Abbates, & Principes, longè latèque per Imperium constitutos, pro illius decreti Synodalis executione & obseruatione conscripsit; eâ pœna omnibus detrectantibus imposita, vt publici hostes Imperij haberentur, & absque omni spe recuperationis, quibuscumque officiis, honoribus, bonis, & beneficiis priuarentur.

[a] Cod. Vatic. 1. ep. 70. 71. Rec. Baron. hoc an. sicut & alias de quibus infrà.

II.

Sed est & alia eodem tempore à quodam secreto amico Alexandi Papæ, qui tunc Herbipoli his omnibus interfuit, scripta ad eumdem Pontificem epistola [b]; quâ singillatim cuncta fideliter exponens, ait hanc iuramenti formam propositam fuisse Imperatori à Reginaldo Coloniensi Archiepiscopo, qui auctor fuerat electionis Guidonis: verùm fermè omnes qui aderant inuitos, nec nisi ab Imperatore coactos, atque certis additis conditionibus, ei subscripsisse; plurimosque tam Prælatos, quàm Principes, eidem conuenticulo interesse refugisse. Denique est etiam mentio illius iuramenti in Rebus [c] gestis *Conradi* Saltzburgensis Archiepiscopi, qui ante biennium, post felicem obitum Eberardi, de quo dictum est superiùs, trãslatus est in eam sedem ex Patauiensi, cui sexdecim annis præfuerat: Vir vndequaque præstantissimus, genereque nobilissimus, quippe qui natus patre Liupoldo Marchione Austriæ, matre Agnete, filia Henrici Quarti Imp. fratre vterinus fuit Conradi Regis Romanorum, Friderici verò Imper. patruus, & sororius Henrici Quinti eiusdem Imperatoris; habuitque sorores, Gerdrudem Ducissam Boëmiæ, & Berchtã Ducissam Polonorum; & consobrinam, Imperatricem Hispaniæ Gerdrudem. Idẽ verò scientia, & morum probitate longè clarissimus, postquàm ad sedem Saltzburgensem translatus est, cùm penè Germaniæ & Italiæ Prælati in gratiam Imperatoris adhærerent Guidoni Antipapæ, & (vt dictum est) sacramento ne ab eo recederent, sponte vel coacti se obligarent; ipse palàm firmiusque adhærens Alexandro legitimo Pontifici, & Catholicis, immobilis extitit columna veritatis, vnà cum altero Conrado Moguntinensi, & ipso Imperatoris consanguineo, de quo dictum est superiùs, ac paucissimis aliis illarum partium Antistitibus.

[b] Ibid. ep. 72.

[c] Canis. Antiq. Lect. Tom. VI. Ap. Baron. an. 1164. in fi.

DE CONRADO ARCHIEP. SALTZB. [Cuius etiã germanus fuit Otto Episcopus Frisingensis: de quo superiùs.]

III.

LEGATI REGIS ANGLIÆ PRÆSTITERE IVRAMENTVM SVA ACRIBVNT IVRAMENTO IMP.

Quod autem in prædictis Friderici literis traditur, Legatos quoque Regis Angliæ in eodem Wirtzburgensi Conciliabulo, idem iuramentum pro domino suo, atque vniuerso ipsius regno publicè præstitisse; extat quidem illius Regis ad Archiepiscopum Coloniensem schismatis antesignanum epistola [d], qua docet se consilium cepisse mittendi per terras Imperatoris, Legationem ad Alexandrum Papam, quâ ei denunciaret, quòd nisi desisteret à protectione Thomæ Cantuariensis, permitteretque alium in eius locum promoueri, sed & regias consuetudines confirmaret, ipse cum vniuerso regno suo ab eius obiendia deficeret. Verùm quod Nuncij, quos misisset ad Imperatorẽ pro matrimonio contrahendo inter filiam suam & filium Imperatoris, quosque hæc tractantes cõtigit interesse conciliabulo tunc habito, ipsius Regis nomine iurarunt inhærere Guidoni schismatico, nequaquàm ex præcepto eius fecisse, excusatum est ab Archiepiscopo Rotomagensi scripta epistola [e] ad Henricum tituli SS. Nerei & Achillei presbyterum Cardinalem. Ipsos verò nuncios sic turpiter lapsos, S. Thomas Legatione fungens Apostolica, excommunicasse reperitur [f] anno sequenti. Tantùm autem abest, vt Alexander minis Regis territus, aliquid ei contra ius fasque concesserit; vt contrà eumdem, tam per sacrum Collegium Cardinalium, quàm per Gilbertum Londoniensem Episcopum, necnon per Archiepiscopum Rotomagensem, ipsamque Regis matrem, ac demum per Thomam ipsum, de quo præcipuè agebatur, seueris monitis & salutaribus consiliis, cùm verborum scripto, solicitandum curauerit, de suis excessibus resipiscere ac pœnitere: prout constat ex pluribus epistolis [g] quæ hoc eodem anno intercurrerunt inter eos; quibus apparet, Regem non tam ab Alexandri & Catholicorum communione disiungi quæsisse, vel desiderasse, quàm sua fascinora variis prætextibus & fallaciis excusando, eumdem Pontificem circumuenire.

[d] Cod. Vatic. 1. ep. 69.

[e] Ibid. 1. ep. 102.

[f] 1. ep. 96. 138.

ALEX. PP. REDARGVIT REG. ANGL.

[g] 1. ep. 42. 65. 97. & ap. Beger. hoc an.

IV.

IMP. VENIT IN ITAL. CVM EXERCITV

Sed vt ad Imperatorem redeamus; ipse post prædicta Herbipoli violenter gesta, vt quem promouisset, tot artibus Antipapam, eumdem quoque in Vrbem Romam, in ipsam Petri Cathedram intruderet, Alexandrum verò occideret, aut eiiceret; exercitum in Italiam duxit. Hac enim mente eam expeditionem illum parasse, asserit Ioannes [h] Saresberiensis. Qui & alio [i] loco testatur, eum ex falsitate patrociniũ quærentem, in vulgus spargendum curasse, prænunciatum esse à prophetis quibusdam, quos spiritu diuino afflatos iactabat, fore vt ipse

[h] 1. ep. 169.

[i] 1. ep. 169.

Alexandrum caperet, omniaque sibi subiugaret. Sed quàm deceptus spe fuerit, qui alios decipere cogitabat, videbitur suis locis. Quo autem animo exercitum in Italiam duxerit, facta eius patefecerunt. Tradunt enim Acta Alexandri, ipsum quidem descendisse Aoconam, vt eamciuitatem, quam Græcorum Imperator occupauerat, obsideret: verùm misisse aliquos de magnatibus suis in Tusciam, vt auxilium & vires præstarent Guidoni Antipapæ; qui plerasque ciuitates à consueta Romanæ Ecclesiæ fidelitate diuulserunt, vniuersamque prouiociam deprædationibus, incendiis, & aliis oppressionibus deuastarunt: cumque Vrbem Romam armis subigere oon possent, pecuniarum largitione multos ex ciuibus in partes Guidonis & Friderici attraaisse: Cùm verò iis in officio continendis Alexander laboraret, interim venisse in Vrbem Legatos Imperatoris Constantinopolitani, qui oblatis eidem Pontifici magnis & pretiosis muneribus, proposuerunt dominum suum in optatis habere Ecclesiam suam vnire cum Romana omnium matre, sicut fuerat antiquitùs, vt sub vna diuinæ legis obseruantia, & vno Ecclesiæ capite, vterque populus & Clerus Latinus & Græcus, perpetua vnitate subsistereot: postularuntque vt quoniam occasio iusta se offerebat, Romani corona Imperij ab Apostolica Sede redderetur ipsi Græcorum Imperatori, ad quem ea iure pertineret: ipsumque tantum pecuniarum militumque missurum, quantum sat esset ad vniuersam Italiam Ecclesiæ Romanæ obedientiæ. restituendam. Hæc summa Legationis illorum: cuius executio licèt difficilis videretur (inquiunt eadem Acta) vtile tamē visum est, vt Pontifex Episcopum Ostiensem & Cardinalem SS. Ioannis & Pauli pro ea causa tractanda, cum iisdem Legatis Constantinopolim mitteret.

IMP. CONSTANTINOPOLIT. LEGATIO AD ALEX. PRO REPATENDO IMPER. OCCID.

V. VVILLELMI REG. SIC. OBITVS.

Addunt item Acta eodem tempore Vvillelmum Regem Siciliæ defunctum esse, quod accidisse constat pridie Calendas Maij, cùm regnasset, annos tredecim, menses duos, & dies tres, vixisset annos quadraginta sex. Cui eadem die successit Vvillelmus filius, cognomento Bonus, agens ætatis annum duodecimum. Meminit etiam de his Ioannes [k] Saresberiensis, aitque Vvillelmum Seniorem in extremis agentem, quadraginta millia sterlingorum donasse in vsum Alexandri Papæ, ac Iuniorem totidem paulò pòst eidem misisse,

[k] 1. ep. 139.

VI. EMMANVEL. IMP. CONSTITVTIO DE DIEB. FERIIS ET IVRIDICIS.

Quod ad reliquas res Orientales huius aoni pertinet; idem Constantinopolitanus Imperator Emmanuel Constitutionem promulgauit de tribunalibus diebus feriatis, iuridicisque, vel etiam mixtis, quos eoumerat; nempè quibus, vel omninò ius reddi non posset, aut poblica instrumenta confici, vel iudiciariæ executiones exerceri, (oisi fortè ex necessitate, vel dispensatione Principis) aut ea parte tantùm posset, hoc est, post sacrom cultum peractum: quam constitutionem intexuit in suo Nomocanone Theodorus Balsamon. In qua illud etiam notandum, Emmanuelem statuisse, vt dies natales Imperatorum, vel quibus renunciati essent Imperatores, non ampliùs inter feriatos essent, sed inter iuridicos recenserentur.

VII.

Hac item Indictione decimaquarta, *Constantinopoli* à Lucâ Chrysoberge Patriarcha, celebrata est SYNODVS, cuius superiùs mentionem egimus in eius creatione. Post hæc verò haud diutiùs eum oportuit fuisse superstitē, sed ea hac vita migrasse, & in locum eius subrogatum esse (vt habetur in serie Græca Patriarcharum Constantinopolitanorum) *Michaelem Anchialum* insignem philosophum, ejus oominis Tertium. Quem quidem sub prædicto Emmanuele Comneno Imperatore viaisse, testatur Theodorus Balsamon in præfatione in commentarium suum io Nomocanonem Photij; cùm ait ab vtroque se io mandatis accepisse, vt eum commētarium elaboraret; quem & posteà obtulit Georgio Xiphilino, vt dicetur suo loco. Laudat verò idem hunc Michaëlem sæpiùs, & inter alia quòd [l] superstitionem quandam, quæ fiebat per diuinationes dæmonum, & ibidem inoleuisset, penitùs sustolerit: itemque ex decreto [m] quod promulgaoit, ne Clerici sæcularia obirent munera, dato sub quarta Indictione, nempè anno Christi millesimo centesimo septuagesimo primo: quem quidem sedisse annos octo, habet series Græca Patriarcharum.

MICH. ANCHIALI PATRIAR. CONST. ORDINATIO.

[l] Balsam. in can. 65. Con. Trul.
[m] Id. can. 16. Conc. Carthag.

IESV CHRISTI
AN. 1167.
ALEXAN. III.
AN. 8.
FRIDERICI 13.
MANVELIS 25.

I.

ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimoseptimo, Iodictione decimaquinta, status Ecclesiæ Romanæ in extremum discrimen adductus, dioina, miseratione speciosiori nitore refloruit. Siquidem (vt habent Acta Alexandri Papæ) cum mense Maio Populus Romanus pro defensione eiusdem sui Pontificis, aduersus Raimonem Tusculi dominum ingenti multitudine hostiliter processisset, Raimo verò haud par ei resistere, auxilium ab Imperatore Friderico petiisset; missæ sunt ab eo validæ fortissimorum militum copiæ; qui cum Romaois conferentes manus, tantam eorum stragem dederunt, vt ab eo tempore, quo Romanos Hannibal apud Cannas deuicit, nulla huic similis contigisse reperiretur, moxque iidem, iunctis secum vicinarum ciuitatum populis, ad Vrbis obsidionem properarunt; io qua erat Alexander Papa. Quo audito Fridericus, relicta Ancona, cum reliquo suo exercitu Vrbem deglutiturus accurrens, munitionem S. Angeli aggressus est; sed ab ea repulsus, cùm oec præsidium Ecclesiæ S. Petri expugoasset, ignem ipsi Ecclesiæ furibundus inieeit; quæ ne incenderetur, milites deditionem fecerunt, postquàm proxima Ecclesia S. Mariæ in Turri ab eodem sacrilego tota combusta esset. Intereà verò Alexander dimisso Lateraneosi Palatio, in munitissimam quamdam Turrim Frangipanum, quæ intra Vrbem erat, se recipiens, Nuncios suscepit Willelmi Iunioris Siciliæ Regis; qui cùm audisset conatus Friderici, pecunias & triremes ad ipsum Pontificem misit, quibus eriperetur à periculo: verùm ipse nolens deesse necessitatibus Vrbis, remissis triremibus, pecunias diuisit inter Romanos sibi fideles. Cùm autem Fridericus

BELLVM INFAVSTVM ROMAN. CVM TVSCVLANIS.

FRIDER. OBSIDET VRBEM.

in cassum laboraret aduersus Romanos viriliter ei resistentes, ad dolos conuersus, proposuit eis optimum esse; vt tam Alexander, quàm Guido Cremensis renunciarent Pontificatui, & tertius quidam de vtriusque partis consensu eligeretur; hacque conditione se firmam pacem Ecclesiæ daturum, ac liberam in perpetuum Romani Pontificis electionem Clero relicturum promisit. Quod cùm approbaret afflictus populus, & pro executione instaret; Alexander consilio cum Episcopis & Cardinalibus habito, secreta fuga eludens technas Imperatoris, Beneuentum se recepit. Hæc pluribus in eius Actis. De cuius etiam fuga agens Romualdus in Chronico, ait eum habitu peregrini cum paucis Roma exiisse, & Caietam vsque peruenisse; ibique assumpto Pontificali habitu, Beneuentum adiisse.

II. Post quæ respiciens tandem Dominus super populum suum, quem passus esset pro peccatis eius dirè affligi; vltionis arma contra sacrilegum Imperatorem in manus arripiens, immisit in eius exercitum tantam subitaneæ mortis pestilentiam, vt intra septem dierum spatium, non solùm immensa militum multitudo, sed & vniuersi fermè Principes, tam Ecclesiastici, quàm sæculares, atque inter eos Fridericus Dux Bauariæ filius Conradi Imperatoris, & ipsius Friderici consobrinus, atq; impiissimus Reginaldus Cancellarius Electus Coloniensis, schismaticorum antesignanus, miserè perierint: tantusque terror residuos inuasit, vt coactus fuerit Fridericus, rebus vtcumque cum Romanis compositis, octauo Idus Augusti cum ingenti confusione recedere. Qui cùm Lucam, comitante semper mortalitate aduenisset, prohibitus à Longobardis, iamdiù aduersus eius tyrannidem inter se fœdere iunctis, ipsorum regionem attingere; cum per montium aspera tamquam profugus cũ paucis peruenisset Papiam, paulò pòst ab iisdem, tamquam violator & destructor legum & constitutionum Imperatorum Orthodoxorum, & ab Ecclesia Romana excommunicatus, turpissimè expulsus est ab vniuersa Longobardia, & trans Alpes fugere coactus. Hæc in iisdem sincerissimis Actis Alexandri, ab auctore Catholico tunc viuente conscriptis. Quæ & fidem sibi conciliant à Scriptore schismatico ipsi Friderico inhærente, nempè Ottone Morena Laudensi, de quo dictum est superiùs: qui testatur, Fridericũ frequentibus Paschalis Antipapæ Viterbij commorantis legationibus prouocatum duxisse Romam exercitum, ne illum eò introduceret, Alexandrum autem expelleret: captaque ab Imperatore Ecclesia S. Petri, ipsum vnà cum vxore Beatrice, coronatum in ea fuisse ab Antipapa, die festo S. Petri ad Vincula: sed & multos Romanorum fœdus cum eo iniisse aduersus Alexandrum, qui se intereà in munitionibus Frangipanum continebat: Verùm sequenti die ab eius coronatione, cùm maxima cæli serenitas esset, subitò quasi in ictu oculi copiosissimè pluere cœpisse, rursumque serenitatem clarissimam factam esse; ac statim sæuissimam pestem exercitum eius diuinitus inuasisse qua Episcopi, Archiepiscopi, Comites, Marchiones, Duces, aliique nobiles & ignobiles; infinito numerò subitanea morte passim corruere cœperunt. Itaque Imperatorem cernentem immensam suorum stragem, relicta Roma, dimissoque Viterbij Paschale, Papiam petiisse, eo modo impeditum, & fugatum, quem diximus ex Actis Alexandri. Sed de eius clade per ciuitates Longobardiæ ei illata, & ignominiosa expulsione in Germaniam, dicetur pluribus anno sequenti.

III. Hoc eodem anno, cùm Alexander Papa intellexisset, Regem & Episcopos Angliæ omnem lapidem aduersus Thomam Cantuariensem, licet exulem, mouere, vt eum deiicerent, ipse ex aduerso vt eumdem erigeret super suos persecutores, illud egit laude dignissimum, vt ei munus Apostolicæ Legationis committeret plenissima potestate corrigendi & statuendi in vniuersa Anglia (excepto Episcopatu Eboracensi) quæ corrigenda & statuenda existimaret, ad honorem Dei, & sacrosanctæ Romanæ Ecclesiæ atque ad salutem animarum. Extant [a] enim de his eiusdem Pontificis literæ ad eum scriptæ. Quibus & alias eodem argumento dedit ad Episcopos & Clerum Prouinciæ Cantiæ, vt ei in omnibus obtemperarent, & eius Clericis beneficia à detentoribus restitui anathematis sententia compellerent; ac denique Denarium S. Petri, quẽ Rex sibi vsurpauerat, ipsimet exigerent, & Nunciis ad illum recipiendum mittendis integrè consignarent. Quæ epistolæ cùm ab aliquo homine ignoto redditæ essent Episcopo Londoniensi, decano suffraganeorum Cantuariensis Ecclesiæ dum in die sancti Pauli ad altare consisteret; ipse confestim de omnibus certiorem reddens [b] Regem rogauit, vt permitteret mandatis Pontificis obediri: sed & parietem deliniens absque temperamento, consuluit præcipere Episcopis, vt si quod in literis Thomæ Legati aduersus Regni consuetudinem esset grauamen, statim ad Papam, vel ad alios Legatos, qui ab eo mittendi essent in Angliam appellarent: sic enim fore, vt & ipsi à reatu inobedientiæ liberarentur, & causæ ipsorum nullum detrimentum acciperent.

IV. Thomas autem Legationis suæ administrationi diligenter incumbens, cùm videret Regem, neque beneficiis, neque admonitionibus, posse ad meliorem frugem conuerti, omniaque in deterius apud eum quotidie dilabi; sicut ipsemet [c] ait, periculosum & intolerabile existimans, tantos illius ministrorumque eius contra Ecclesiam Dei excessus, vlteriùs impunitos relinquere, Inuocata Spiritus Sancti gratia, scriptum illud, in quo continebantur illæ non Cõsuetudines, sed prauitates, quibus perturbabatur & confundebatur Ecclesia Anglicana, quasque iam anteà ab Alexandro Papa, dum esset Senonis in Gallia, damnatas vidimus, publicè condemnauit, & cassauit vniuersosque obseruatores, exactores, consiliarios, adiutores, seu defensores earum excommunicauit; & omnes Episcopos à iuramento, quo in gratiam Regis contra constitutiones Ecclesiasticas ad earumdem obseruationem se obligauerant, absoluit: atque inter eas specialiter damnauit alias, quibus asserebatur. 1 Non debere appellari ad Sedem Apostolicam qualicumque de causâ, nisi de licentia Regis. 2. Non licere Archiepiscopo vel Episcopo, exire de regno, & venire ad vocationem Papæ, absque licentia Regis. 3. Non licere Episcopo excommunicare aliquem, qui teneret aliquid de Rege in capite; vel terram eius, aut officialium suorum, sub interdicto po-

Marginal notes: Dolosae rem agit cum Romanis. — Alex. PP. fuga eludit eum. — Inanis pestis exercitum Friderici inuadit. — Frid. ignominiosa e Longobardia fuga. — Alex. Papa legatum creat Thom. Cantuar. — [a] Cod. Vat. l. ep. 31. 32. — Mandata Alex. ad Episc. Angl. — [b] Ibid. l. ep. 131. — [c] L. ep. 96. S. Thom. munus implet legationis.

nere, absque licentia Regis: 4. Non licere Episcopo coërcere aliquem de periurio, vel fide læsâ: 5. Clericos vel religiosos viros teneri ad sæcularia iudicia: 6. Homines laicos, siue Regem, siue alios, tractare posse causas de Ecclesiis, vel decimis. Post hæc verò damnata, excommunicauit etiam nominatim plures, qui siue Reginaldo Coloniensi adhæsissent in præstando iuramento Guidoni schismatico, siue bona Ecclesiæ Cantuariensis vsurpassent, siue alia contra quædam expressa mandata Romani Pontificis, vel ipsius Thomæ, perpetrassent. Ipsum autem Regem[d] nondum personaliter excommunicauit, quod adhuc expectaret correctionem eius: minatus autem est excommunicare, nisi celeriter resipisceret. Extant enim eius de his rebus sic à se gestis, scriptæ literæ [e] tam ad Episcopos Angliæ, aliosque, quàm ad ipsum Alexandrum Papam; quem etiam rogauit, vt eadem cuncta rata haberet, & literis suis confirmaret.

d 1. ep. 138. e Id. ep. 96. 138. & c. & ap. Rober. in Annal. Anglic.

V.

f 1 ep. 139.

Iisdem autem à Rege auditis, qui tunc erat in Aquitania, habito apud Chinonem suorum conuentu (inquit Ioannes [f] Saresberiensis) grauissimè conquerens de Thoma, quòd ipsi (vt aiebat) corpus & animam pariter auferret, studiosiùs inquitere cum multa obtestatione cœpit, quonam consilio sibi in his vtendum esset; & amaro animo lacrymans, omnes proditores esse questus est, qui eum ab vnius hominis infestatione nollent expedire. Erat enim dolor acerbior, ob metum quem conceperat ex literis, quas Thomas illi & matri eius scripserat, de mittendo in terram eius interdicto, & sententia anathematis in personam eius auctoritate & mandato Summi Pontificis iaculanda. Quare cum his angustiis premeretur, Lexouiensis Episcopus vnum dixit esse remedium, imminentem sententiam præpedire obstaculo appellationis ad Sedem Apostolicam: eoque ab omnibus probato consilio, idem ipse vnà cum Sagiensi Episcopo ad Thomam missi sunt Pontiniacum, vt appellatione interpòsita, suspenderent sententiam eius. Sicque ea ratione, qui per auitas consuetudines ius appellationis euacuare Rex conabatur, eam magis confirmauit, dum ipsemet pro capite suo ad appellationis remedium confugere coactus est. Elusa tamen est Episcoporum sollicitudo, dum Thomam quem appellarent, non inuenerunt. Is enim in procinctu ferendæ sententiæ, iter arripuerat ad vrbem Suessionum orationis causâ, vt agonem suum commendaret Beatissimæ VIRGINI, cuius ibi memoria celebris erat; & *S. Drancio* Confessori, ad quem pugnaturi refugere consueuerant, docente experientia eos, qui ad Memoriam eius pernoctarent, victores euadere; atque *B. Gregorio* Anglicanæ Ecclesiæ fundatori, qui in eadem vrbe quiescebat. Cumque in his Sanctorum Memoriis triduo pernoctasset, confestim versùs Vizelliacum properans, vt ibi in die Pẽtecostes in Regem, & suos anathematis sentẽtiam iacularetur; nutu diuino contigit, vt sexta feria dictam præcedente solemnitatem, certissimum acceperit nuncium de grauissima Regis infirmitate, eaque de causâ sententiam in eum ferre distulerit. Hæc Ioannes Saresberiensis. Qui & rursùm alibi [g] docet, iam quidem ante hæc Regem appellationem interposuisse per quemdam clericum cuiusdam excommunicati; sed nihilominùs Thomam hac aduersus clericum exceptione vsum, quòd cùm nullum ostenderet appellationis suę mandatum Regis, idemque ipse clericus teneretur excommunicatione domini sui, appellantis officium implere non posset; perstitisse in proposito excommunicandi Regis, sed eius interueniente morbo, executionem distulisse.

R EX APPELLAT PAPAM.

PEREGRINATIO S. THOM. SVESSIONEM.

g 1. ep. 166.

VI.

APPELLATIONES SVA CADVNT EPISCOPI ANGL.

Scripserunt verò Episcopi ad Alexandrum Papam, appellantes ipsum aduersus Thomæ conatus, & tam Regem, quàm seipsos, & eos qui ab eodem Thoma excommunicati, aut suspensi fuissent, excusantes. Sed iisdem ad certam diem appellationis, quam ipsimet præstitissent, non comparentibus, Alexander iam probè cognitis ipsorum improbitatibus & tergiuersationibus, confirmauit [h] sententiam Thomæ; ipsisque Episcopis [i] districtè iniunxit, vt in iis, quæ ad Ecclesiæ Cantuariensis iura, dignitates, vel libertates spectarent, sese immiscere sub prætextu suæ ipsorum appellationis, nullatenùs absque Thomæ assensu præsumerent. Rex verò nihil aduersus eum non mouens, cùm sæpè tentasset (vt questus est Thomas [k] ad Alexandrum) Abbatem Cisterciensem ab eius protectione dimouere, minatus ruinam Abbatiarum eius Ordinis, quæ in sua potestate essent; iam demùm effecit (prout tradit Saresberiensis [l]) vt ex monasterio Pontiniaco pelleretur, postquàm integros duos annos ibi egisset; vt etiam traditur in Quadripartita eius Vita. Quantùm autem scandali intulerit bonis omnibus eiusmodi expulsio tanti hospitis, pluribus ibidem narratur: additurque, Ludouicum Francorum Regem, vbi ista ex literis Thomæ accepit, hæc publicè exclamasse: *O religio, ô religio, vbi es! Ecce enim quos credamus sæculo mortuos, sæculi ruinas timent; & pro rebus caducis, quas propter Dominum contempsisse profitentur, à Dei opere quod imperant, conuertuntur retrosum, Dei causa exulantem eicientes à se.* Illum autem exceptum esse regia munificentia ab eodem Christianissimo Rege, vrbemque Senonum ei ad habitandum concessam, tum ibi traditur, tum etiam testatur Saresberiensis [m].

h 1. ep. 147. 149.
i 1. ep. 159.
k 1. ep. 59.
l 1. ep. 139.

S. THOM. EXPELLITVR PONTINIACO.

EXCIPITVR A REGE FR.
m 2. ep. 90.

VII.

Sed ex aduerso haud istis contentus Anglorum Rex, cùm adhuc adeò timeret, die appellationis elapso, excommunicari, & vniuersam ditionem suam interdicto subiici, vt manifestè diceret, se Episcopis appellare nec persuasisse, nec compulisse; Episcopi verò in tantũ angerentur, & interdici metuerent, vt quidam ad Thomam nuncios mitterent, quidam ad eius vocationẽ venire parati essent: aduersus hæc primò Rex omnia maritima loca diligentissimè custodiri iussit, ne interdictum à quoquam deferretur: deinde nouis excogitatis dolis, vt imminẽtem Thomæ sententiam eluderet, legationem direxit ad Alexandrum Papam, vt ab eo Legatum à Latere impetraret ad se mitti, hoc consilio vt ita labefactaret sancti Thomæ auctoritatem: petiitque sibi dari Vuillelmum Papiensem Cardinalem presbyterum tituli S. Petri ad Vincula, quem haberet amicitia coniunctissimum, sciret autem esse S. Thomæ aduersarium. Delectus verò ab eo est ad hoc impetrandum, Ioannes de Oxenefort, Decanatus Saresberiensis Ecclesiæ vsurpator: & Schismaticorum communicatione in conuentu Wirtzburgensi infectus, eaque de causâ iam anteà à S. Thoma excommunicatus denunciatus. Qui missus ad

REX ANGL. LEGATVM A LATERE PETIT ADVERSVS THOMAM.

Alexan

Alexandrum, eumdem circumueniens, primùm præstiro publico iuramento se oihil contra fidem Catholicam, & honorem Ecclesiæ Romanæ, fecisse in eo conuentu, renunciatoque in manibus eius Decanato Saresberiensi atq; insuper abiuratis regiis illis Consuetudinibus, quarum causâ esset omnis conflata discordia; ac deniq; suggerens, pacem inter Regem & Thomam componi posse, si esset, qui de ea fideliter tractaret, omnemque suam operam ad hoc promittens: tuoe demùm ab Alexandro absolutus est ab excommunicatione, & Archidiaconatui restitutus. Cumque postmodùm literas Regis produxisset, quibus insertum erat, vt illi tamquam ipsi Regi in omnibus crederetur; tuncque ipse ex parte Regis causam regiarum Consuetudinum, ipsiusque Thomæ, commisisset arbitrio Pontificis, vt illæ ad nutom eius starent, aut caderent, & Thomæ paa secundùm formā quam idem præscriberet integra redderetur; hocque rursùm iuramento confirmasset: tandem obtinuit, vt suspenso iudicio per Thomam inchoato, Pontifex ad promissa Regis exequenda, Legatos in Angliā decerneret; sed ea conditione, vt pacem tantùm componere studerent, non autem causæ iudicandæ se immiscerent: & si perfecta pax non fieret absque aliquo iurium Ecclesiæ dispendio, tunc Thomas in Regem, & Regnum, & omnes Regni personas, suo vteretur vel Metropolitani, vel Legati Sedis Apostolicæ iure: itemque vt nihil interim concederetur aliis excommunicatis à Thoma, nisi vt instante morte absolui possent, præstita iuratoria cautione. Sed & cùm Legatum quem Rex petiit, Willelmum Papiensem transmisit; ne ex eo quòd ille esset amicus Regis, inferretur aliquod aduersum parti damnum, primò collegam ei adiecit virum penitùs incorruptibilem, atque ex integritate vitæ vbique notissimum, & erga Thomam propensiorem, Obdonem siue Ottonem Briaiensem, diaconum Cardinalem sancti Nicolai in carcere Tulliano, qui virtute sua collegam, si qoid præter ius fasque tentaret, cohibere posset: deinde ab ipso Vuillelmo promissionem expressam exegit, illud haud quidquam aduersus Thomam moliturum.

IOA. OXENEFORD. FRAVDES APVD ALEX. PP.

ALEX LEGATOS MITTIT IN ANGL.

VIII.

n Cod. Vat. 1. ep. 163. & l. 2. ep. 1. 2. 3. 7. 9. 7.

IOAN OXENEFORD MENDACIA.

Constant hæc omnia ex literis[n], tam ab ipso Aleaandro ad Thomam, Regemque & Episcopos Angliæ, quàm ab Episcopo Pictauiensi ad eumdem Thomam; & à Ioanne Saresberiensi ad Milonem Morinensium Episcopum, de hac causa scriptis, cùm pessimus ille, & vndiquaque periurus, ac mendacissimus Ioannes Oxenefordiensis, postquàm à legatione sua rediisset, vbique sparsisset in vulgus, se obtinuisse ab Alexandro, vt Rex exemptus esset à potestate omnium Episcoporum, præterquàm ipsius Papæ, quoad excommunicationis innodationem; & vt in reliquis omnibus abrogata esser ipsius Thomæ auctoritas, Vuillelmus autem Papiensis omnimodam haberet plenitudinem potestatis in vniuersam Regis ditionem, omni remedio appellationis sublato, & maximè ad decidendam principalem, quæ inter Regem & Thomam verteretur causam: quibus mendaciis effectum est, vt non solùm Rex palàm gloriaretur, se & omnes ditionis suæ Episcopos exemptos esse à potestate Archiepiscopi Cantuariensis, ac nunc demùm aui sui consecutum esse priuilegium, qui in terra sua erat Rex, Legatus Apostolicus, Patriarcha, Imperator, & omnia quæ volebat: verùm etiam, vt quousque veritas non innotuit, fuerit in Aleaandrum etiam ab eius amicis, & Catholici nominis studiosis, atque adeò ab ipso Francorum Rege Christianissimo, verbis atque scriptis vbique conclamatum: sicut patet ex querulis eâ de rescriptis[o] literis à Thoma ad quemdam Ioannem Cantuariensem Romæ agentem; Necnon à Lombardo Romanæ Ecclesiæ subdiacono, tunc in Galliis degente ad Alexandrū Papam, & à Ioanne Saresberiensi apud Ioannem Episcopum Pictauiensem: quibus planè intelligas etiam quemlibet, licèt sanctissimum, in signum positum esse, in quem detractionis sagittas inimici iaciant & amici. At qui paulò solutior tanti Pontificis æstimationem carpserat Saresberiensis, idem post omnia benè explorata, ea omninò correxit suis postremis literis[p] ad prædictum Milonem Morinensem; dum breui compendio vniuersam causam tractans eo modo quo superiùs narrata est ex ipsius Alexandri aliorumque literis, euidenter docet eumdem Pontificem, etiam circumuentum, causam Ecclesiæ & Thomæ fidelissimè procurasse: quod & euidentius cognoscetur ex iis, quæ dicentur annis sequentibus.

o 1. ep. 154. 155. 7.

CONCLAMATVR INIVSTE ADVERSVS ALEX PP

p 2. ep. 97.

IX.

q ep. 2. 21.

r 2. ep. 12

s 2. ep. 14.

AVRO CORRVPTI NONNVLLI CARDIN.

Sed non ita Cardinales aliquot, qui auro Regis corrupti, grauissimum intulerunt Fidelibus scandalum: de quibus sunt iustissimæ Thomæ querelæ[q] ad Archiepiscopum Moguntinum, & Pictauiensis[r] Episcopi ad Lombardum, sicut & ab eodem Thoma alibi[s] laudantur Humbaldus & Hyacinthus itidem S.R.E. Cardinales, quòd (vt ait) non abiissent post aurum, quo ad læsionem ipsius Thomæ, & Apostolicæ Sedis cōfusionem, capti essent quidam, quorū patrocinio receptis literis Apostolicis Rex Anglorum se de Romana Ecclesia gloriaretur triumphasse. Porrò hæc adeò turpia & detestabilia excusare non possumus, nec debemus. Nam qui sic Regio capiuntur auro, plumbei ipsi redduntur, deformes existimatione, flexibiles leuitate, graues pondere conscientiæ; Deo inuisi, hominibus expositi subsannandi, & conculcandi, vt sal infatuatum, quod ad nihilum valet vltrà. Perdat hos Deus, ne inficiant sanctam Ecclesiam non habentem maculam, neque rugam. Perdat hos Deus, antequàm perdant ipsi Ecclesiam in manum laicam Sintque ista, aliaque eiusmodi errata maiorum, maior cautela successorum.

IESV CHRISTI

AN. 1168.

ALEXAN. III.

AN. 9.

FRIDERICI 14.

MANVELIS 26.

I

t Cod. Vatic. 1. ep. 163.

ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimooctauo, Indictione primâ, ipsis[t] Calendis Ianuarij, Vuillelmus Papiensis, & Oddo siue Otto Brixiensis, ille presbyter, iste diaconus, Cardinales S.R.E. Legati à Latere ab Alexandro Papa in Gallias pro concordia inter S.

Thomam Archiepiscopum Cantuariensem exulem, & Henricum Angliæ Regem, componenda destinati; Roma egressi, seorsùm ab inuicem [b] diuerso itinere profecti sunt, conuenturi in vnum apud oppidum Montempessulanum.

[b] 2. ep. 4.

II. Sed ne simulac in Gallias peruenerunt, susceptæ legationis munus obirent, intercessit impedimentum belli conflati inter reges Francorum & Anglorum: de quo Alexander ad eosdem Legatos epistolam [c] scripsit, qua præcepit, vt omissis ceteris pacem inter eos conciliare summoperè studerent, prudenter cauentes, ne quid in fauorem alterius statuerent, vnde alter offenderetur: & districtè prohibuit, ne Regnum Anglorum intrare, vel de negotiis eiusdem regni tractare præsumerent, nisi priùs Thomas Regi penitùs reconciliaretur. Verùm quòd nihilominùs alter Legatorum, nempè Willelmus continuò in partem amici sui Regis Anglorum declinans [d] non solùm eum consilio iuuaret aduersus Regem Francorum, sed & falsis obreptionibus rescriptum ab Alexandro surripuisset pro suspensione auctoritatis Thomæ, quod Rex Angliæ vbique iactabundus ostentabat; inde graui orto scandalo, tam Rex Francorum Christianissimus, quàm vniuersum eius Regnum, omnesque filij Ecclesiæ, (inquit ad Alexandrum Willelmus [e] electus Carnotensis Episcopus; vir, vt ait Saresberiensis, famæ clarissimæ, & magnæ auctoritatis, prudentia & eloquentia præstantissimus:) doluerunt virum iustum, Pontificem reuerendum, qui pro libertate Ecclesiæ Catholicæ, ac Sedis Apostolicæ maiestate tuenda, exul ac proscriptus viueret, contra quem ageret tyrannus Ecclesiæ persecutor, iniquus hostis Regni Francorũ, & ex aduerso pro quo supplicaret Rex Christianissimus, quo nõ esset inter Reges, & Principes, qui mandatis Pontificiis obediret humiliùs, & Ecclesiam ac viros Ecclesiasticos deuotiùs honoraret, & studiosiùs tueretur; cuiusque Regno non esse aliud in toto Orbe, fide, charitate, & deuotione erga Sedem Apostolicam comparandum; nec esset Ecclesia, quæ Ecclesiæ Romanæ fuerit vtilior in omnibus angustiis suis, quàm Gallicana: sine causa suspendi, & ab Apostolica Sede manasse scriptum, tam perniciosum exemplo. Quare & scripsit, tunc ipse Rex Francorum ad Papam; & eiusdem Thomæ extant ad diuersos Cardinales [g] de iisdem epistolæ.

[c] 2. ep. 34.
[d] 2. ep. 35. & 103.
SCANDALVM OBORTVM EX LEGATI INIQVITATE.
[e] 2. ep. 57.
[f] 2. ep. 60.
LAVDES FR. REGNI, REGIS, ET ECCLESIÆ.
[g] 2. ep. 52. 54. 55.

III. Quibus compertis Alexander valdè commotus, primùm literis [h] Thomam ad fortitudinis & constantiæ virtutem hortatus est, monens vt nullam penitùs cum Rege Anglorum in depressionem & diminutionem Ecclesiasticæ dignitatis pacem faceret, & tamen consulens, vt quantùm saluo honore officij sui & libertate Ecclesiæ fieri posset, ad gratiam & amorẽ eius recuperandum modis omnibus eniteretur. Deinde ad Legatos suos scribens [i], eorum auctoritatem suspendit, ne se immiscerent iudiciaria potestate in decisione causæ, nec in Regnum Angliæ vlla ratione intrarent, nisi priùs plena pax inter Thomam & Regem inita esset: cui quidem ita intendere iussit, vt tam ipsi Thomæ quàm eius Ecclesiæ, antiqua iura libertates integræ & illibatæ seruarentur. Ioannem verò Oxenefordiensem, periurum & falsorum rumorum disseminatorem, ita castigari præcepit, vt alij eius exemplo à similibus deterrerentur. Quibus Alexandri vulgatis in Gallia literis, magnam piorum omnium factam esse exultationem, diuersorum literæ [k] testantur.

[h] 2. ep. 89.
ALEX. PP. MEDETVR SCANDALO.
[i] 2. ep. 23.
[k] 2. ep. 30. 36. 91.

IV. Post illas autem perplexitates initamque inter Reges concordiam, cùm demùm autumni tempore Legati, primò Regem Angliæ, deinde Thomam adiissent [l], & de pace inter eos conciliãda egissent: tamen quòd alter eorum, nempè Willelmus Papiensis, apertè in omnibus faueret Regi in damnum Thomæ, & aliorũ exulum in perniciem Ecclesiæ, alter autem, nempè Oddo remissiùs ageret, quàm tantæ expectationis hominem decuisset: amissa omni spe concordiæ. Rex cum Episcopis & Clero suæ factionis, intelligentes non habere Legatos facultatem decidendi causam principalem, vel ipsum Thomam ad iudicium compellendi; timentesque ne idem Thomas censuris Ecclesiasticis in ipsos vteretur: rursùs consilium inierunt rem cunctam ad Summum Pontificem per appellationem deferre, & se ac sua omnia sub Apostolica protectione ponere, appellationi terminum præfigentes festum S. Martini anni proximè venturi: idque Thomæ significari curarunt, tam per literas [m] Legatorum, quàm per missos a se ad eum nuncios, ne posthàc aliquid contra ipsos in præiudiciũ appellationis suæ intentaret, præsertim cùm iam anteà literis Apostolicis interdicta ipsi fuisset auctoritas de rebus ac personis Ecclesiæ Anglicanæ. Quibus à Thoma cognitis, cùm iterum cerneret literas illas Alexãdri ad Regem de inhibitione auctoritatis suæ conscriptas, circumquaque diuulgari magno scandalo bonorum omnium fauentium Ecclesiasticæ libertati; idem de his excruciatus, literas [n] de sua ac suorum diuturna persecutione, & inimicorum insultatione, valdè querulas ad eumdem Pontificem conscripsit; aliasque ad sacrum Cardinalium Collegium, quibus eos liberiùs de officio suo commonens, & negligentiam in vindicanda Ecclesiæ iniuria carpens, hanc egregiam in fine sententiam inseruit; *Nõ simulatione, non ingenio* (hoc est prudẽtia carnis quæ est [o] inimica Deo) *regendam esse Ecclesiam sed iustitia & veritate, quæ se obseruantem liberat ab omni periculo.* Quibus, aliorumq; sanctissimorum virorum querelis permotus Alexãder, Legatos quantociùs omni nudans auctoritate, reuocauit ad se: qui cùm multa post hæc [p] cum Rege, & eius Episcopis tractarent de illorum ad Papam appellatione, deque perperam ab ipsis Legatis facta absolutione eorum, qui fuerãt excommunicati à Thoma; demùm recedentes & Regem [q] adeò commotum reliquerunt, vt palàm quereretur se proditum esse à Papa; & iidem ipsi de rebus à se gestis pœnitentes, conquesti sunt [r] se ad Regis voluntatem nimis causam Ecclesiæ depressisse. Miserunt verò etiam Rex & Thomas nuncios suos ad Pontificem: de quorum petitionibus, & obtentionibus, dicetur anno sequenti.

[l] 2. ep. 28. 30.
RVRSVM REX ANGL. APPELLAT PONT.
[m] 2. ep. 29.
[n] Cod. Vatic. in Append.
QVERELA S. TH. AD CARDINALES.
[o] Rom. 8.
[p] 2. ep. 6. 26. 36. 100. 101.
[q] ep. 36.
[r] 2. ep. 105.

V. Vbi verò Legati re infecta ex Gallia recessserunt, studuit Rex Christianissimus ad mutuum colloquiũ congregare in præsentia sua Regem Anglorum & S Thomam, vt se inter eos mediatorem constituens, faciliùs eosdem posset fœdere pacis copulare. Sed cùm inter multa eiusmodi habita simul colloquia, aliquando Thomas ad pedes Regis Angliæ procidens,

CONGRESSVS REGIS ANGL. CVM S THOMA CORAM REGE FR.

dixisset

dixisset se totam mutuæ dissensionis causam ipsius commitere arbitrio, honore saluo Dei; Rex istâ adiectione exeandescens, obiiciénsque Thomam, quicquid ipsi displiceret dicturum honori Dei esse contrarium, & sic tam quæ sua, quàm quæ Regis essent vindicaturum, publicè obtulit se quieturum, dummodò quòd ipsius Thomæ antecessorum Cantuariensium Archiepiscoporum maximus & sanctissimus fecisset minimo prædecessorum Regis, hoc Thomas præstaret Regi. Ad quam vocem cunctis acclamantibus, ipsóque etiam Rege Christianissimo Thomam vrgente; sed eo prudentet ac grauiter respondente malle se prædecessorum suorum ærumnas, quas pro pietate & libertate Ecclesiastica defendenda sustinuissent, pati, quàm si in aliquo tepuissent, illos imitari; solutum est colloquium, cum multa in eum vtriusque Regis indignatione, & aulicorum conuiciis. Sed admiratione dignum est, quomodò ausus sit Rex Angliæ ad exempla prouocare antiquiorum Cantuariensium Archiepiscoporum, quorum pleósque constaret magnopere restitisse Regibus libertatem Ecclesiasticam violantibus, eâque de causâ plurium annorum esse passos exilia & proscriptiones; vt abundè ostensum est superiùs.

VI. Cæterùm cùm post hæc subtracta Thomæ alimoniâ, quàm à Rege Christianissimo suscipere consueuerat, ad extremam redactus inopiam, nihilominùs fortis permanens cogitaret aliò se recipere post paucos dies Christianissimus facti pœnitens, eum rursùm ad se reuocauit; & coram omnibus ad pedes eius cum lacrymis se proiiciens, veniam ab eo postulauit, & peccati absolutioné, quòd dedisset ei consilium vt ad nutum hominis honorem Dei remitteret; promisitque numquam se ei defuturum: & cùm Rex Angliæ de his apud eum per nuncios grauissimè expostularet, rogaretque instantissimè vt Thomam eiiceret è Regno suo, dignum Rege Christianissimo responsum reddidit; *Regi vestro nunciate, quia si Rex Angliæ auitas quas vocaret consuetudines, licèt minus (vt aiunt) legi diuinæ congruas, tamen vt ad regiam dignitatem spectantes, non sustinet abrogari; multò minùs mihi licèt ius illud liberalitatis subuertere, quod cum coronâ regni mihi iure competit hereditario. Consueuit siquidem Francia ab antiquis temporibus, omnes miseros & afflictos, & maximè pro iustitia exulantes recipere, & donec pacem habuerint, fouere, tueri, ac defendere*, adiiciens sé *Thomam recepisse de manu Romani Pontificis, quem solum in terris haberet dominum; & ideò nec pro Imperatore, nec pro Rege, nec pro aliqua mundi potestate, eum dimissurum.* Narrantur hæc omnia pluribus in Quadripartitâ Historiâ Vitæ eiusdem Thomæ, & in epistola [s] ab eodem ipso scripta ad Humbaldum Cardinalem Ostiensem. Quæ verò post hæc contigerunt, dicentur anno sequenti.

REGIA CHRISTIANISS. DIGNA RESPONSIO AD ANGLVM.

[s] 1. ep. 78. Ap. Bar. an. seq. num. III.

VII. Interim ad res Italiæ conuertamus orationem, vbi Fridericum Imp. acerrimum Ecclesiæ persecutorem, vidimus anno superiori peste diuinitùs immissâ ab Vrbe fugatum ægrè Papiam peruenire potuisse. Sed longè sæuiora hoc anno in eum congesta sunt. Siquidem imprimis Romanus Pontifex (inquit hæc narrans Ioannes [t] Saresberiésis ad Canciæ Subpriorem) cùm per patientiam eum diutiùs expectasset, vt vel sic prouocaretur ad pœnitentiam; & schismaticus abutens patientiâ eius, peccata peccatis adderet iugiter, vt error in amentiam verteretur, Vicarius Petri à Domino constitutus super gentes & super regna; Italos, & omnes qui ei ex causâ Imperij religione iurisiurandi tenebantur astricti, à fidelitate eius absoluit, & Italiam ferè totam à facie furentis & præsentis tanta felicitate & celeritate excussit, vt in ea nihil habere videretur, nisi tortores quos euitaret, interdum & angustiarum, quas euitare non posset, iuge supplicium. Abstulit ei etiam Regiam dignitatem, ipsúmque anathemate condemnauit; & inhibuit auctoritate Dei, ne vires vllas ab eo tempore in bellicis cógressionibus haberet, aut de Christiano aliquo victoriam consequeretur, aut alicubi quiete & pace gauderet, donec fructus pœnitentiæ condignos operaretur. In quo secutus est exemplum Gregorij VII. decessoris sui, qui Henricum Imp. Ecclesiæ priuilegia conuellentem deponens, in Concilio Romano simili sententiâ codemnauit. Et quidem illa sententia effectum sortita est, & hanc de priuilegio Petri latam videtur ipse Dominus confirmasse. Hoc enim Itali audito, ab eo discedentes, reædificauerunt Mediolanum, Schismaticos expulerunt, Catholicos reduxerunt Episcopos, & Apostolicæ Sedi vnanimiter adhæserunt. Hæc Saresberiensis.

[t] 1. ep. 84.

FRID. IMP. DEPONITVR AT EXCOMMVNICATVR AB ALEX. PP.

VIII. Sed quæ rursùm mala eumdem Fridericum exaogustum (vt vocat) secuta fuerint, idem aliis epistolis [u] describens, docet ipsum congressum cum Mediolanensibus, amissis viginti quinque millibus armatorum, in fugam conuersum esse & intra Papiam conclusum: cùm verò sentiret se militum præsidio destitutum, & Italiæ ciuitates in ipsum irruere properare, nec tutus vllus esset regressus in Germaniam eumdé relictâ Papiâ per castella latitare cœpisse: ac cùm nihilominùs desperaret manus hostium euadere, dolosè fingentem se pacem velle cum Ecclesia, quosdam viros religiosos vocasse, quorum consilio se acquieturú promisit: sed ex eo iam mitiùs cum eo agentibus Longobardis, vbi operâ Marchionis Montisferrati, multis & ingentibus promissis à Comite Mauriensi elicuit facultatem egrediendi ex Italia, cum obsidibus quos olim ex ciuitatibus acceperat; mox detractâ larua; venientibus ad se viris religiosis quos pro pace euocauerat, per literas significasse, eos ob eam causam frustrà euétutus esse, nisi Angelum de cœlis secum patenter adducerent, aut venirent in potestate faciendi miracula, mundandi leprosos & suscitandi mortuos: denique cùm prope Securiam nobilem quemdam obsidé Brixiensem suspendisset, imponens ei quòd fuisset auctor colligendi exercitûs quo ex Italia pelleretur, Securianos arreptis aduersùs illum armis, reliquos omnes obsides ei abstulisse: ipsum autem assumpto famuli habitu, quasi qui alicuius magni viri procuraret hospitium; cum aliis quinque famulis noctu abscessisse: ac demùm ad sua redeuntem, Alemanniam & Saxoniam supra modum turbatas reperisse, & fratrem suum præ cæteris inimicum. Hæc Saresberiensis. Quibus quidem videas (vt alibi idem [x] philosophatur) Fridericum, qui nominis sui famâ Orbem perculerat, & cunctâ fere subegerat Regna vicina, atque etiam Imperium Græcorum terrore concusserat, vt

[u] 1. ep. 26. 62

VINCITVR MEDIOLANENSIB.

[x] 1. ep. 119. 040. Ap. Bar. an. 1167. XIII.

magis deditionem, quàm confœderationem legationibus missis videretur offerre, iam inter suos vix securum consistere. Etenim (vt ipsemet conqueri solebat) ex quo Regem Francorum, & Gallicanam Ecclesiam separare conatus est ab obedientia Alexandri Catholici Pontificis, successus eius relapsi sunt, & quæ eum extulerat in depressionem eius cœpit fortuna dilabi: ac tandem de fastigio Romani Imperij, in paupertatem & ignominiam miser, sed nulli miserabilis corruit, ad gloriam eius qui solus pro arbitrio Regna & Imperia transfert, et erigitque quas vult & deiicit potestates.

EIVSDEM SVMMA DEIECTIO.

IX.

ALEXANDRIA CIVITAS CONSTRVITVR IN LONGOB.

Post eiectum verò penitùs ab Italia Fridericum, hoc ipso anno (vt narratur in Rebus gestis Alexandri Papæ) Cremonenses cum Mediolanensibus & Placentinis, in manu potenti conuenientes aduersùs Papienses & Marchionem Montisferrati, Friderici fautores, ad villam quæ dicebatur Rouereta; ibi ad honorem Dei, & B. Petri, & totios Longobardiæ, designarunt ambitum construendæ ciuitatis, intra tres fluuios, & in terra amœna & fertilissimà: ad quam inhabitandum concurrentibus omnibus incolis circumpositarum vilarum, statim ea creuit in ciuitatem magnam, adeò vt primo anno numerata fuerint quindecim millia ciuium: & vt gloriosior vbique haberetur atque famosior, placuit omnibus, vt pro reuerentia B. Petri & Papæ Alexandri, nominaretur *Alexandria*. Altero verò anno eius fundationis, Consules eius ad ipsum Alexandrum accedentes Beneuentum, eamdem ei, & per eum Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, in ius & proprietatem obtulerunt, atque in perpetuum tributariam Beato Petro spontè fecerunt. Hæc ibi: quæ fieri Deus voluit ad gloriam Catholici Pontificis, quem tyrannus deprimere nitebatur.

IESV CHRISTI
AN. 1169.
ALEXAND. III
AN. 10.
FRIDERICI 15.
MANVELIS 27.

I.

NOVI CONATVS REG. ANGL. CONTRA S. THOM.

ANNO Christi millesimo centesimo sexagesimo nono, Indictione secunda, rursùm in causâ S. Thomæ Cantuariensis multùm altercatum est inter partes. Siquidem Rex Angliæ animosissimè eum persequens, missis in Italiam nunciis, primò ciuitates corrumpere studuit, Mediolanensis tria millia marcharum promittens, Cremonensibus duo millia, Parmensibus mille, & totidem Bononiensibus, vt impetrarent à Papa & Ecclesia Romana deiectionem Thomæ, vel translationem ab Ecclesia Cantuariensi in aliam extra ditionem ipsius Regis: deinde verò ipsi Alexandro Papæ obtulit, si id agere vellet, se datâ Romanis pecuniâ, liberaturum eum ab omnibus illorum vexationibus, & decem millia marcharum adiecturum; atque insuper concessurum, vt tam in Ecclesia Cantuariensi, quàm in aliis vacantibus in Anglia, pastores ordinaret ad libitum; ac demùm pacem Imperatoris procuraturum. Cúmque Alexander his promissis non flecteretur, tunc ad errores conuersus, per eosdem nuncios minatus est, se Noradini Principis Mahometanorum potiùs secuturum errores, & profanæ religionis initurum consortium, quàm in Ecclesia Cantuariensi diutiùs pateretur sedere Thomam. Sed nec timore concuti sciens Pontifex, duásque ei proponens vias, alteram vitæ, alteram mortis, respondit, eos, vt cœperant, facilè posse, contempta gratia & patientia Dei, pereuntium eligere vitam, sed se Domino propitiante, non recessurum à via recta. Quapropter hac iterùm spe deiecti, ad Regem Siciliæ recurrentes, eius quoque opem ad hoc implorauerunt: qui tamen non magis auditus est, quamuis multùm institerit potentia & gratia, qua pollebat apud Pontificem & Ecclesiam Romanam. Dimissíque sunt tandem nuncij impotes voti, hoc solùm impetrato, vt Pontifex Nuntios mitteret qui pacem procurarent, nempè Gratianum nepotem Eugenij Pontificis, Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum, & Viuianum vrbis Veteris Archidiaconum, munere aduocationis in Romana Curia conspicuum quibus formam præscripsit, quam in omnibus obseruare deberent; ac per eosdem Thomam admonuit, vt dum pax tractaretur, mitiùs ageret, nihilque omitteret quod ad recuperandam Regis gratiam (quantùm saluo ordine & officio suo fieri posset) inseruiret: & quò omnis conquerendi occasio Regi tolleretur, præcepit vt vsque ad discessum Nunciorum, nec in ipsum Regem, nec in personas Regni, aut Regnum, aliquam sententiam proferret: quod si pax non sequeretur, liberam haberet facultatem censuris agendi: fuitque præscriptum tempus pacis festa dies S. Michaëlis Archangeli. Constant hæc omnia ex literis [a] tunc ab eodem Alexandro, Ioanni Saresberiensi, aliísque in hac causa datis.

ALEX. PP. CONSTANTIA PRO S. THOMA.

NOVA LEGATIO AB ALEX. AD REGEM.

a 2. ep. 61 & lib. 3. ep. 1. 2. 3. 5. 78. 79.

II.

Porrò primus congressus Nunciorum cum Rege fuit apud Danfront, in Northmânia, die festo S. Bartholomæi Apostoli: quò cùm Rex primò omnium ab eis peteret, vt clericos olim à Thoma excommunicatos absoluerét, ipsi autem id recusarent, nisi excommunicati iurarent quòd si pax non sequeretur, eâdem excommunicatione sicut anteà constricti tenerentur; indéque Rex acriter commotus, conquereretur de Papa, quòd numquàm in aliquo audiretur ab eo, ac minaciter addidisset; *per oculos Dei ego faciam aliud*; tunc Gratianus Nuncius ad illum, *Domine* (inquit) *noli minari. Nos enim nullas minas timemus, quia de tali curia sumus, qua consueuit imperare Imperatoribus & Regibus*. Rursùm verò conuenientibus sæpè iisdem vnà cum Rege & Episcopis, diuersis locis & temporibus, cùm post multas altercationes Rex offerret pacem, *Saluâ dignitate Regni sui*, Nuncij autem omninò recusarent eam clausulam formulæ pacis inserere, nisi æquè apponeretur, *Saluâ libertate Ecclesiæ*; eo magnoperè Rex commotus alios mox super hac re nuncios misit ad Alexandrum, cum literis suis, & Episcoporum suorum quos ad hoc collegerat. Interim verò adueniente præfinito ab Alexandro tempore expectationis pacis, cùm Gratianus alter Nunciorum confestim recessisset, quòd iam suæ legationis tempus expirasset; remansit tamen adhuc Viuianus spe concordiæ, quam Rex denuò simulauit, sed ab eo variè ex

GRATIANI LEGATI LIBERA RESPONSIO.

solito

solito elusus, cessauit, & ipse cum eo ampliùs agere, postquàm nec Thomas eidem Regi ad Montem Martyrum propè Parisios occurrens, nec ipse Rex Christianissimus his summâ sollicitudine interueniens, aliud quicquam ab Anglo præter fallacia verba eruere valuissent: vt de his omnibus, aliisque plurimis in hac legatione vltrò citróque gestis, dictis, scriptísque, abundè apparet ex multiplicibus tunc ab iisdem à quibus res agebatur, datis literis [b].

[b] 5. ep. 4. 5. 6. 9. 10. 12. 13. 19. 20. 21. 22. 26. 16. 60. 65. 62. 63. 65.

III. RVRSVM VARIIS AGITATVR CAVSA S. THOMÆ.

Cùm verò nihilominus idem Rex Angliæ per suos ad Alexandrum missos nuper Nuncios importunâ obreptione obtinuisset ab eo literas, quibus Thomæ super ipsum Regem ac regnum suspensa esset auctoritas, quovsque pacem obtineret à Rege; iisdemque abusus Rex, pacem differret deditâ operâ, quamtumvis tam alij superuenientes Papæ Nuncij, quàm ipse Rex Christianissimus pro ea conficienda studiosissimè laborarent, ac Thomas valdè se coram Rege humiliaret: hinc rursùm ortâ occasione, aduersus Alexandrum declamatum est, non ab ipso tantùm Thoma [c], sed à Francorum Rege [d], atque Regina [e], & ab aliis [f] plerisque, quibus zelus iustitiæ inesset, indignantibus quòd Pontifex eiusmodi literas Regi Anglorum concessisset, quas idem vbique magnâ iactantiâ publicabat. Quare tot pulsatus querelis Alexander, se de his apud Thomam ac Regē Christianissimum excusans [g], quòd spe pacis deceptus fuisset; impostèrum mandauit, vt nisi Rex Angliæ ante initium Quadragesimæ, quæ iam instaret, videretur, ea quæ promisisset adimplere, sed in sua obstinatione induraretur; tunc ipse Thomas restitutus esset in auctoritatem suam, vt tam in personas, quàm etiam in Regnum, & in ipsum Regem, liberam haberet facultatem exercendi debitum officij sui. Hásque literas idem Pontifex voluit per suos Nuncios [h] deferri ad Regem; qui vt vidit, magnoperè commotus exclamauit in Pontificem, quòd repugnantia eodem anno decreta sanxisset. Quęnam autem hæc secuta sint, dicetur anno sequenti. Cùm interim non destiterit etiam idem Pontifex eumdem Regem aliis comminatoriis literis [i], monere, vt vacantibus in Anglia Ecclesiis permitteret Episcopos eligi; & Episcopis Angliæ præcipere [k]; vt quòd audisset inuestituras laicas beneficiorum ac bonorum Ecclesiasticorum ibi frequentes esse, omnes tam dantes quàm accipientes excommunicarent, eosdemque ab omnibus vitari facerent vsque ad plenissimam satisfactionem.

[c] 4. ep. 14. 15. [d] ep. 18. 21. [e] epist. 19. [f] ep. 20. 23. 25. 28.

[g] ep. 56. 17. 51.

[h] ep. 5. & 23.

[i] 3. ep. 11.

[k] 4. ep. 30.

IV. REX HVNGAR. RESTITVIT IVRA ECCL.

Quo eodem anno dum ipse in causá iurium Ecclesiæ Regem Anglorum refractarium experiebatur; alius potentissimus Rex Hungariæ, Dalmatiæ, & Croatiæ, suasione M. Diaconi Cardinalis, libentissimo animo Ecclesiam restituit in iis quæ tam ipse, quàm eius decessores vsurpauerant aduersùs Ecclesiasticam libertatem, circa depositionem Episcoporum, aliorumque Præpositorum, ac bona vacantia Ecclesiarum: deque iis diploma conscripsit, quod asseruatur [l] in Vaticana Bibliotheca libro qui inscribitur *Cencij Cameralis*.

[l] Ext. Baron. Annal. Tom. XII. hoc an.

V. SCHISMATICI CARD. MISERANDVS INTERITVS.

Eodem anno (vt habetur in Actis Alexandri Papæ) Ioannes presbyter Cardinalis tituli S. Martini, promotor duorum Pseudopontificum, Octauiani & Guidonis, cùm extra Viterbium equitaret, subitò corruit, & confractis ceruicibus impœnitens vitam pessimam finiuit infœlici morte. Atque ipse Guido incurabili morbo percussus, pede necesse habuit claudicare quamdiù vixit.

VI. SOLDANI ICONII AD CHRISTVM CONVERSIO.

Quo item anno baptizatus est in Cilicia Soldanus Iconij. Erat ei mater Christiana, sed occulta ob metū Saracenorum: quæ proximè moritura fidem suam filio significauit, & vt ipse eamdem susciperet hortata est; insupérque rogauit, vt cum defuncta esset, super eius sepulchrum, quasi pyramidem poneret signum CRVCIS. Paruit ille: sed cùm visâ Cruce Saraceni in eum acerrimè commoti, eam deiicere conarentur; qui primi id aggressi sunt, mortui corruerunt: conuenientibus autem ad opus multis hominum millibus, plerique immissis cælitus fulguribus & coruscationibus, igne perierūt: túncque apparuit Angelus Domini, & lucidissimum signum CRVCIS posuit super pyramidem; ex quo multi crediderunt in CHRISTVM. Ipse verò Soldanus, cùm suasione matris, hísque miraculis, tum lectione diuinarum Scripturarum, flagrans ardore Christianæ fidei suscipiendæ, missis ad Alexandrum Papam Legatis, petiit ab eo virum idoneum per quem vice ipsius in lege Christi pleniùs instrueretur: eóque accepto, baptizatus est clanculò ob metum suorum. Narrant ista pluribus Matthæus Paris hoc anno & Robertus in Appendice ad Sigebertum anno millesimo centesimo octogesimo primo.

VII. CLADES SICILIAE EX TERRAEMOTV.

In Sicilia verò, hoc eodem anno, quartâ die Februarij, circa primam horam diei, vehemens terræmotus tantâ vniuersam insulam excussit violentiâ, vt in Calabria quoque sentiretur: Catanensium opulentissima ciuitas vsque adeò subuersa est, vt ne vna quidem domus superstes remanserit. Viri ac mulieres circiter quindecim millia, cum Episcopo, maximáque parte monachorum, sub ruina sunt ædificiorum oppressi. Hæc Hugo Falcandus, qui ea oculis intuebatur: pergitque narrare de cladibus cæterarum ciuitatum, & aliis prodigiis quæ tunc in Sicilia contigerunt. Sed causam horum malorum detegit *Petrus* [m] *Blesensis*, vir pietate, scientiâ, & moribus insignis: qui in Siciliam missus [n] ab Archiepiscopo Rotomagensi magno auunculo Willelmi Iunioris Regis Siciliæ, vt eum scientiis imbueret; paulò pòst æmulos passus, prætextu promotionis in Archiepiscopatum Neapolitanum (quem tamen recusauit) à Curia dimotus. sed & pertæsus turbas & coniurationes in Stephanum Archiepiscopum Panormitanum & Cancellarium, cum quo in Siciliam venerat; hoc eodem tempore in Northmaniam reuertit ad Regem Angliæ. Scribens [o] igitur ad Richardum Syracusanum Episcopum de frequentibus horrendis cladibus, quibus grauissima Siculorum peccata Deus punire consueuisset, ait plagam istam Catanēsium accidisse in vigiliæ S. Agathæ virginis & martyris, cùm damnatissimus illorum Episcopus, qui eam sedem pecuniâ adeptus esset abominationis offerret incensum: indéque patuisse, beatissimæ Agathæ (quæ in ea ciuitate colitur) & offensam, suis exigentibus peccatis tam populum quàm Episcopum incurrisse. Hæc ille: eademque Rogerius in Annalibus Anglicanis, sed non suo loco anno videlicet millesimo centesimo sexagesimo quarto. Est verò etiam eiusdem Petri [p] grauissima querela de eodem Willelmo Iuniori

[m] Petr. Bles. ep. 46. DE PETRO BLESENSI. [n] Falcand. in Chron. & Petr. Bles. ep. 66 & 90. Ap. Baron. an. 1167. in fin.

[o] d. ep. 46.

[p] Id. ep. 10. VVILL. BONVS.

Rege,

VALDE PERVERSVS.

[q] Petr. Bles. de instit. Episc.

Rege, quòd manu laicâ introduceret Episcopos in Ecclesias, & rapaces manus iniiceret in thesauros Ecclesiæ: necnon [q] de Episcopis eiusdem Regni, qui in obsequium Regis morarentur in Curia, vbi iustâ Dei dispensatione contingeret, eosdem vincula, aliaque dira pati ab eodem Rege: de quibus etiam agit pluribus idem qui suprà Falcandus. Sed quod ad Regem spectat; si talis Bonus, (ita namque iste Willelmus Iunior cognomento dictus est, respectu Mali ipsius decessoris) qualem putatis fuisse Malum? Sed de his modò satis.

IESV CHRISTI
AN. 1170.
ALEXANDRI III.
AN. 11.
FRIDERICI 16.
MANVELIS 28.

I.

ANNO Domini millesimo centesimo septuagesimo, Indictione tertiâ, Alexander Papa nouam ad Angliæ Regem Legationem credidit Rotrocho Archiepiscopo Rotomagensi, Willelmo Senonensi, & Bernardo Episcopo Niuernensi; ad quos extant eiusdem Pontificis [a] literæ, scriptæ Beneuenti decimoquarto Calendas Februarij, de his quæ cum Rege tractanda essent; nimirùm vt S. Thomas in suam restitueretur Ecclesiam, omnésque possessiones Ecclesiæ ablatas reciperet, atque item alij exules singuli sua recuperarent: Pacem plenam idem Rex concederet in osculo sancto; & si minùs ad id cogi posset, (quippe qui iurasset, numquam id facturum) saltem per filium suum impleret, quod pollicitus erat; Consuetudines quoque prauas contra Ecclesiasticam libertatem aboleret, & Episcopos qui promiserant eas seruare iidem Legati à promissione absoluerent: itémque si spes esset pacis, absoluerent excommunicatos eâ conditione, vt si pax non sequeretur, in eamdem reinciderent excommunicationem. Has verò conditiones intra quadraginta dies implendas esse præscripsit: alioquin mox prouinciam cismarinam vbi Rex erat, subiicerent interdicto. Hæc sunt quæ Legatis data sunt in mandatis.

[a] Cod. Vatic. 5. ep. 5.

LEGATIO VLTIMA MISSA AB ALEX. PP. AD REG. ANGL.

II.

NOVA OBORTA ALTERCATIO OB CORONAT. FILII REG.

Sed dum ista tractarentur, noua sunt oborta dissidia, eò quòd Rex filium suum Henricum in Regem coronari volens, id per Archiepiscopum Eboracensem fieri procuraret, cùm id esset muneris & priuilegij primæ Anglorum sedis, nempe Cantuariensis. Quapropter tam ipse Alexander Papa, quàm eius nomine Thomas, districtè per literas [b] cùm ipsi Eboracensi, tum aliis Angliæ Episcopis prohibuerunt, ne quis ipsorum manum eidem Regis filio imponere præsumeret. Cúmque Rex, siue ministri eius, Episcopos eiusmodi prohibitionibus non obedire iurare coëgissent; hoc execrandum nefas statim Thomas literis [c] acriter redarguens, ne eiusmodi illicitum iuramentum seruarent admonuit, eosdemque ab omni eius obligatione absoluit. At nihilominùs facta est [d] coronatio & inunctio noui Regis in Cantuariensi diœcesi ab Archiepiscopo Eboracensi, assistentibus ei præcipuè Londoniensi & Saresberiensi Episcopis, iam anteà à Summo Pontifice & S. Thomâ ob alia impia facinora nominatim excommunicatis; licèt falsò iactaretur [e], eus ab Archiepiscopo Senonensi Legato fuisse auctoritate Apostolicâ absolutos. Vnde potiùs hæc dici execratio, quàm consecratio debuit; quæ contra mandatum Apostolicum, & ab excommunicatis facta fuerit. Nec mirùm si tot inde mala prouenerint, nempe (vt notat Vuillelmus in Quadrilogo Vitæ S. Thomæ) sacerdotum suspensio & anathematizatio, Thomæ Archipræsulis occisio, semel, & iterùm inter patrem & filium rebellio, & in fine eiusdem pueri consecrati præmaturæ mortis detestanda præuentio. De quibus omnibus videbitur inferiùs suis locis.

[b] 4. ep. 42. 43. 44. 45.

[c] 4. ep. 47.

[d] 5. ep. 10. 35. & in Quadripart. l. 2. in fin.

[e] 5. ep. 18. 26. 34. 67.

III.

REX ANGL. A PAPA TERRETVR.

Cùm autem hactenùs Alexander ita pro iustitia constantissimus perstitisset contra Regem, vt tamen eam ingenti mansuetudine, coniunctâ cum summa patientia temperasset, nihil relinquens intentatum ante quam ipsum excommunicatione percelleret, & Regnum interdicto subiiceret: demùm cuncta cernens incassùm fieri, omninóque procedere decernens ad executionem frequentissimarum comminationum nihilominùs semel adhuc mitiorem viam experiri deliberauit. Quapropter acerbiores ad eum scripsit literas, quibus peremptorio termino præcepit dare pacem Thomæ; alioquin [f] si obedire contemneret, absque vlla prorsùs remissione expectaret ab ipso eamdem sententiam quæ lata fuerat in Fridericum Imperatorem; ac pariter Episcopi, si qui fortè non obedirent, suspensione & excommunicatione mulctandi essent. Eodemque modo Thomas [g] literas interdicti intra quindecim dies promulgandi, nisi pax fieret, ad Angliæ Episcopos misit. Quibus omnibus Rex acceptis, alieno casu perterrefactus, tandem ad se reuersus, præscriptum præueniens terminum, scripsit ex Anglia ad Rotomagensem & Niuernensem Antistites Sedis Apostolicæ Legatos, ipsos importuniùs vrgens de pace. Cuius literæ etsi desiderentur in codice, est tamen frequens de iis mentio in aliis ipsius Thomæ epistolis: extantque aliæ [h] eiusdem Thomæ ad Rotomagensem, quibus ipsius collegæque arbitrio pacis capitula relinquit. Sed cùm iidem Legati Thomæ deferrent, vt ipse ea scriberet: collegit ipse [i] illa ex præteritis congressibus cum Rege habitis, necnon ex literis Apostolicis quibus præscribebantur quæ Rex obseruare deberet. Docens autem eosdem quomodò cum Rege agendum esset, cuius ipse mores optimè nôsset, monuit vt quia multiplices illius fucos non erat facilè deprehendere, quicquid diceret, quamcumque figuram indueret, tamen omnia eius ipsis suspecta essent, & fallaciæ plena esse crederentur, nisi quorum fidem manifesta operis exhibitio comprobaret. Si enim sentiret, quòd ipsos aut promissis corrumpere, aut minis deterrere valeret, aut aliquid obtineret contra ipsorum honestatem, & causæ indemnitatem; illicò ipsorum apud eum prorsus nullam fore auctoritatem, ipsósque futuros tam illi quàm suis in contemptum, in fabulam, in derisum. Sin autem videret, quòd ipsos à proposito flectere nequiret, furorem simulaturum, iraturum, & deieraturum, & vt Proteum se in varias formas mutaturum; sed tandem reuersurum in se: ac nisi per ipsos staret, exinde semper ipsos futuros in deos Pha-

[f] 5. ep. 45.

[g] 5. ep. 35. vsque 39.

[h] 5. ep. 24.

[i] 5. ep. 12.

S. THOMÆ ADMONITIO, QVOMODO CVM REGE TRACTANDVM.

raoni. Hæc Thomas & alia insinuauit, quibus Legatos vincere Regem doceret. Quæ & reliqui attendant, quibus agendi cum Regibus erit munus demandatum.

IV. [h] 5. ep. 45. S. THOMAS RECIPITVR A REGE. [l] 5. ep. 51. 52. 40. 53. 54. [m] ep. 65. 66. 67.

Post hæc autem conuenientes Legati Regem, cùm tandem ab eo quæcumque petiissent, impetrassent; accedés pariter ad eum Thomas[h], die festo S. Mariæ Magdalenæ, ab eo honorificentissimè, & cum ingenti (vt apparebat) gaudio susceptus est: sed cùm mox in quibusdam articulis Rex à pactione resiliens, subtraheret quasdam possessiones Ecclesiæ; fuerunt de his rursùm multæ inculcandæ à Thoma querelæ[l], & intentandæ ab Alexandro Papa interdicti, & aliarum pœnarum comminationes, qui etiam[m] Archiepiscopum Eboracensem suspendit, quòd filium Regis coronasset, contra priuilegium Sedis Cantuariensis, & in eâdem coronatione præstari solitam à Regibus cautionem de tuendâ Ecclesiasticâ libertate, exigere omisisset, & (quod deteriùs erat) de consuetudinibus regiis contra Ecclesiam militantibus conseruandis illibatis, iusiurandum fuisset interpositum: sed & Londoniensem & Saresberiensem Episcopos, iisdem de causis in excommunicationem, à quâ sub conditione soluti fuerant, reuocauit; ipsumque demùm Regem monuit[n], vt in his omnibus, tam ab ipso, quàm ab eius filio satisfieret Ecclesiæ Cantuariensi, & Thomæ eius Archiepiscopo.

V. [o] Quadri. part. hist. l. 3. REVERTITVR AD SVAM ECCLESIAM. EPISCOPI ADVERSANTVR.

Qui quidem Thomas cùm super iisdem semel atque iterùm Regem conueniens[o], non aliud acciperet quàm promissiones obtinendæ restitutionis cùm Rex esset in Anglia; tandem in animum inducens eò nauigare, salutato Rege Francorum venit ad portum Witsand. Vbi cùm ei nunciaretur, nonnisi vincula, & proditiones in Anglia ipsi parari; hæc respondit: *Nec si membratim discerpendus sim, ab incœpto itinere desisterem: non metus, non vis, non cruciatus, degenerem reuocabit vlteriùs. Sufficiat Dominicum gregem pastoris sui absentiam luxisse septennem.* Sicque in principio Aduentus Domini huius anni millesimi centesimi septuagesimi nauem conscendens, felici nauigatione peruenit in Angliam: ac licèt prædicti Antistites Eboracensis, Londoniensis, & Saresberiensis, cum suis complicibus, post co[illegible]s adhibitos vt pacem inter Thomam & Regem initam rescinderent, armatis militibus portus & litora obsedissent, qui appellentis Thomæ cunctam supellectilem curiosiùs perscrutarentur, & omnes literas quas impetrasset à Summo Pontifice; auferrent: idem à Ioanne Decano Saresberiensi, qui mandato Regis ipsum comitabatur, ne qua ei vis inferretur, in Ecclesiam suam deductus est, & à Clero, populoque magnâ deuotione exceptus.

VI.

Verùm nullâ interpositâ morâ, illum adeuntes ministri regij, (à prædictis Antistitibus sollicitati, qui Cantuariam aduentarant vt Thomam exagitarent) denunciarunt ei ex parte Regis, vt Episcopos à Papa suspensos & excommunicatos absolueret; quia quod contra eos factum fuerat, in Regis iniuriam redundabat, & in euersionem consuetudinum Regni. Ad quæ primò respondit Thomas, non esse iudicis inferioris soluere sententiam superioris: deinde cùm alij instantiùs vrgerent, multa minantes à Rege, addidit se pro pace Ecclesiæ, & reuerentia Regis, subiturum periculum impertiendæ illis absolutionis, modò Episcopi iurarent in forma Ecclesiæ se mandato summi Pontificis patituros. Cúmque ad hoc cæteri mouerentur, non ducentes tutum vt pro conseruandis Regni consuetudinibus, Ecclesiæ se opponerent, & impugnarent Apostolicas sanctiones, homo pacis inimicus, & omnium ab ipso dissensionis initiu turbarum auctor & propagator Eboracensis dissuasu, consulens vt potiùs adirent Regem; sine cuius voluntate asserebat, illud iuramentum fieri non posse: eoque impulsore, iidem in Galliam transfretantes ad Regem ibi adhuc existentem; & peccatum peccato addentes, nuncios miserunt ad nouum Regem in Anglia commorantem, qui ei persuaderent Thomam quæsiuisse eum deponere. Est de his omnibus in Anglia gestis, certissima relatio ipsius S. Thomæ ad Alexandrum Papam; quæ est omnium nouissima eiusdem epistola[p]. Quid autem apud Regem malè affectum pessimi instigatores egerint, in Quadripartitâ describitur; nimirùm adeò ipsum contra Thomam commotum esse illorum accusationibus, vt æstu furoris sæpè sæpiùs in funestas voces erumpens, omnes quos nutriuisset, quósque familiaritatis gratiâ, & beneficiorum collatione deuinxisset, maledixerit, quòd ipsum non vindicarent de vno sacerdote, qui sic Regnum turbabat, & ipsum Regem suis dignitatibus exauctorare quærebat.

EBORAC. OMNIVM MALORVM CAVSA. [p] 5. ep. 73. CAVTS PARAT EXITIVM THOMÆ.

VII. MARTYRIVM S. THOM. POST MORTEM, BENEDICTIONEM EVIS IMPARTITVR.

Quibus verbis cùm omnes in Thomam commouisset, quatuor ex eis, viri quidem genere nobiles, sed enormi sceleris ausu militiæ gloriam & stemmatis titulum perpetuâ ignominia mox damnaturi, in necem Thomæ simul conspirantes, confestim in Angliam profecti; cùm ille vix in Ecclesia sua per mensem moram fecisset, ad eum introëuntes, post multas rixas, iactáque in eum probra & conuitia, rursùm cum multa armatorum manu in Ecclesiam, dum ille cum suis, monachis & clericis vespertinum officium persolueret, districtis gladiis irrumpentes, eumdem furiosis clamoribus appellare cœperunt. Qui primùm æditutos arguens, quòd obice portarum eos excludere tentarent, dicens, *Non esse Ecclesiam castrorũ more custodiendam*, mox seipsum ingenti animo militibus mortem minitantibus offerens, séque paratum esse dicens pro Deo mori, & pro assertione iustitiæ, & Ecclesiæ libertate, atque iisdem sub anathemate prohibens, ne cuiquam omninò ex suis, siue monacho, siue clerico, siue laico nocerent; demúmque in modum orantis inclinato capite, Deo & Beatæ Mariæ, ac Sanctis eius Ecclesiæ patronis, Sanctóque Dionysio, commendans seipsum & Ecclesiæ causam, mira constantia ferales expectauit ferientium ictus quibus cerebrum cum sanguine super Ecclesiæ pauimentum effusum est. Hancque tandem consecutus est inuictissimus Confessor Martyrij palmam, quâ præstantissimum peragens de superatis Ecclesiæ hostibus triumphum, cœli intima gloriosissimus intrauit: summæ constantiæ posteris omnibus relinquens in terra exemplum certandi vsque ad mortem pro libertate Ecclesiæ vindicanda. Eius sepulturam monachi cathedrales, & reliqui clerici curarunt: qui cùm adhuc in choro iaceret super feretrum, leuata manu dextera, stupentibus omnibus dedit benedictio-

nem.

nem. Cædes verò eodem die quo contigit, reuelata est B. Godrico anachoretæ apud Frintzhale, qui locus distat à Cantuaria plusquàm centum sexaginta milliaribus. Monachi autem Cantuarienses clauserunt ostia Ecclesiæ quæ permansit absq; officio ferè per annum, quovsque reconciliari iussa est ab Alexandro Papa.

VIII. Porrò totam S. Thomæ martyrij rem gestam, quæve illud præcesserunt, aut subsecuta sunt, plenissimâ narratione in Quadripartita scribuntur; multáque ponuntur, quæ desiderantur in aliis scriptoribus, qui in eodem argumento laudabiliter sunt versati: redegit verò ea omnia in compendium Rogerius in Annalibus Anglicanis, quæ suo tempore facta nouit. Passus est autem sanctus Martyr hoc eodem anno Domini millesimo centesimo septuagesimo, ætatis suę quinquagesimo tertio, quarto Calen. ..as Ianuarij, quintâ die Natalis Domini: adeò vt qu[illegible] exordium anni à Natali incipiunt, æquè [illegible] necem collocent anno millesimo centesimo septuagesimo primo. Mox autem in hostes eius irruit formido & pauor, vndique culpa vltrice exagitatos; de quibus erit funestior inferiùs sermo.

IX. LEGATIO EMMAN. IMP. AD ALEX. PP.

Intereà hoc eodem anno Emmanuel Constantinopolitanus Imperator rursùm Legatos ad Alexandrum Romanum Pontificem Beneuentum misit, cum ingenti pecuniâ: rogans vt cùm iam Fridericus ob schisma aduersus Ecclesiam, Imperij coronâ priuatus esset, idem Pontifex eam ipsi Emmanueli restitueret. Sed Alexander consilio cum Cardinalibus ac nobilibus Romanis habito, gratiis Imperatori actis pro ipsius in Ecclesiam Romanam beneuolentiâ; ad ea quæ postulauit de Imperio respondit, se non posse ei, ob rei difficultatem & periculum, assensum præbere, quòd ex officio à Deo sibi commisso, pacis non dissensionis auctorem se esse conueniret. Remissísque Legatis cum muneribus quæ detulerant, subsequi fecit duos Cardinales, quos ad eumdem Imp. destinauit. Hæc in Actis Alexandri. Testaturéque etiam Nicetas [q] Choniata, eumdem Græcorum Imperatorem summo conatu egisse, vt eùm Papam, tum Longobardos, & alios quos potuisset Principes, aduersùs Fridericum commoueret, quòd sciret eius animum ad Orientale Imperium occupandum esse propensum. Porrò Fridericum inter alia tentasse Corcyram insulam, certum redditur ex literis [r] ad eum redditis à Georgio eius insulæ Metropolita.

[q] Nicet. in Emman. l.7. Ap. Baron. an. 1176.

[r] Rec. Bar. d. an. 1176. ex cod. ms.

X. GVIDO ANTIP. MORITVR.

Eodem quoque tempore (vt in iisdem Actis Alexandri additur) cùm Guido Cremensis, qui & Paschalis Antipapa, ad Ecclesiam S. Petri incubaret, ab eodem ipso Apostolo immissus, cancri morbus in renibus eius apparuit: vnde cum pulmonis anhelitu tamdiù emisit saniē fœtidam, donec infœlicem spiritum impœnitens exhalauit. In cuius locum residua schismaticorū fæx, cùm nullus de Ecclesiæ suæ corpore superesset, quem sibi præficere possent, subrogarunt Ioannem quemdam Abbatem Strumensem, virum apostatam, lubricum, voracem, atq; gyrouagum; quem dixerunt *Callistum*: eumdémque Fridericus approbauit. Qui tamen Fridericus paulò pòst, videns causam Alexandri quotidie inualescere, suam verò ad nihilum redigi; vt etiam Catholicorum animos sibi redderet beneuolos, simulato pacis desiderio, Episcopum Babenbergensem, qui Catholicus semper extiterat, ad Alexandrum Papam legauit, cum certis capitulis quibus pax componeretur. Verùm cùm ista omnia fraudulenter agi compertum esset, remissus absque alio effectu est Episcopus. Hæc pluribus in iisdem Actis.

IOANNES SCHISM. INTRODVCITVR.

XI. S. DOMINICVS NASCITVR.

Hoc eodem anno, quo ex hac vita subductus est S. Thomas Cantuariensis, Dei magno beneficio ex materno vtero in lucem editus est Calarogæ in Hispania ex nobili Gusmannorum familia S. DOMINICVS; qui secundùm præcedentem prophetiam matri per quietem ostensam, fax lucis foret, vitæ sanctitate illuminaturus Orbem, & canis latratu abacturus feros lupos; nempe voce prædicationis debellaturus hæreticos. Hæc de ortùs tempore ex S. Antonino [a].

[a] Anton. Histor. par. 3. tit. 23. c. 4.

XII. LEGATIO AD ARMENIOS.

Quod verò spectat ad ceteras res Orientales; hoc eodem anno vigesimo octauo Manuelis Imp. (non decimo octauo, vt habet mendosus codex: nam Indictio tertia ibidem notata legitur vnà cum anno à mundi creatione sexies millesimo sexcentesimo septuagesimo octauo) ad corrigendos Armeniorum errores missus est ad Armeniæ *Generalem*, (ita nominati reperiuntur his temporibus Principes Armeniorum, donec Regis titulum consecuti sunt à Romano Pontifice, vt videbitur inferiùs.) *Theorianus*; quem nauiter incubuisse in opus, patet ex relatione [b] ab eo scripta.

[b] Ext. in Bibl. Patr.

IESV CHRISTI
AN. 1171.

ALEXAND. III
AN. 12.

FRIDERICI 17.

MANVELIS 29.

I. LEGATIONES CONTRARIÆ AD ALEX. PP. DE NECE S. THOMÆ.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimo primo, Indictione quartâ, factus est ad Alexandrum Papam Tusculi existentem, concursus diuersorum Legatorum super nece *S. Thomæ* Cantuariensis Archiepiscopi; aliorum quidem execrandum sacrilegium accusantium, & vindictam de eo petentium; aliorum verò, Regem Anglorum excusantium. Fuerunt autem inter accusatores, Rex Francorum Christianissimus, Comes Blesensis, & Archiepiscopus Senonensis Apostolicæ Sedis Legatus; quorum extant [a] eâ de re ad eumdem Pontificem literæ. Excusatores autem fuerunt, tam ipse Rex Anglorum, quàm ipsius Episcoporum conuentus; quorum nomine superest [b] Lexouiensis epistola. Quid verò gestum fuerit, docet [c] relatio Nunciorum Regis Anglorum è Tusculano ad ipsum missa: nimirùm Summum Pontificem adeò in Regem indignatum esse, vt nec Nuncios eius videre, nec vel nomen ipsius audire pateretur; atque instante tunc feriâ quintâ ante Pascha, quâ mos est publicè absoluere vel excommunicare, omninò decreuisse ipsum Regem nominatim excommunicare, & vniuersam eius ditionem interdicto supponere: sed Nuncios in iis angustiis constitutos, cùm nullâ prorsùs viâ aut intercessione potuissent eum ab illo proposito dimouere; timore infamiæ Regis perterritos, consilio cum

[a] Cod. Vatic.
[b] Ibid. ep. 79.
[c] Ibid. ep. 85. & ep. 78. 80. 81. 82. 83.

nonnullis

nonnullis Cardinalibus ei fauentibus inito, per eos significasse Pontifici se ab eodem Rege accepisse in mandatis, vt iurarent in præsentia ipsius Pontificis, quod Rex staret mandato & iudicio eius, & hoc ipsemet ad præceptū eiusdem iuraret in propria persona: admissisque prędictâ ipsâ feriâ quintâ ad illud iuramentum Nunciis in generali Consistorio, Pontificem posteà de Rege quidem tacuisse; verumtamen generaliter excommunicasse interfectores S. Thomæ, & omnes qui consilium vel auxilium, vel assensum præbuissēt, & omnes qui in terras suas eos scienter reciperent, aut fauerent. Hæc Nuncij in sua relatione. Post quæ missi sunt ab Alexandro duo presbyteri Cardinales ad examinandum Regem, nempe Theodinus tituli S. Vitalis, & Albertus tituli S. Laurentij in Lucina Ecclesiæ Romanæ Cancellarius, viri sanctitate & scientiâ præstantes; de quorum rebus in ea Legatione gestis dicetur anno sequenti.

II.
HIBERNIA DEDITA REGI ANGL. *De qua etiā vide suprà an. 1159 III.*

Intereà verò ponit Rogerius hoc anno expeditionem eiusdem Anglorum Regis ad subiugandam Hiberniam; quam spontè deditam sibi vendicauit. Vbi celebrato à quatuor Archiepiscopis & viginti octo Episcopis (quotquot ea tunc haberet Insula) CONCILIO, idem ab illis receptus est in dominium, eiúsque hęredes in perpetuum. Eorum autem hâc de re scriptum misit posteà idem Rex ad Alexandrum Papam: qui secundum eius formam, confirmauit eidem Regi, atque eius hæredibus regnum Hiberniæ. Hæc Rogerius: qui etiam agit de alio CONCILIO ab iisdem Præsulibus in *Casselensi* ciuitate paulò pòst celebrato, pro optima constitutione œconomiæ Ecclesiasticæ.

CONFIRMATVR AB ALEX. PP.

IESV CHRISTI
AN. 1172.
ALEXAND. III
AN. 17.
FRIDERICI 18.
MANVELIS 30.

I.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimo secundo, Indictione quintâ, Rex Angliæ audito aduentu Theodini & Alberti Cardinalium Legatorum Alexandri Papæ, continuò omnibus aliis negotiis dimissis ex Hibernia in Angliam; indéq; ad eos in Northmanniam nauigauit: iisdemque honorificentissimè susceptis, post leues quasdam disceptationes, cuncta benignè suscepit, quæ ab iisdem Legatis iniūcta sunt. Atque imprimis super sacrosancta Euangelia iurauit, se neque mandasse, neque voluisse, vt S. Thomas occideretur, & auditâ morte eius vehementissimè doluisse. verumtamen quod existimaret, se frequentibus vultûs sui commotionibus, & querelis aduersus eumdem sanctum virum sæpissimè cum iracundiâ repetitis, occasionem præbuisse interfectoribus eum aggrediendi; idcircò in expiationem huius reatûs, sicut ei à Legatis præscriptum est, iurauit se ducentos milites in Terra Sancta ad dispositionem Templariorum sumptibus suis per annum integrum habiturum: ac præstereà semetipsum Crucem vsque ad triennium accepturum, & in propria persona illuc

QVIBVS CONDITIONIBVS REX ANGL. ABSOLVTVS A NECE S. THOMÆ.

profecturum, nisi de licentia Romani Pontificis remaneret: itémque si Pontifex iuberet, expeditionem in Hispaniam paraturum contra Saracenos. Deinde prauas consuetudines, quæ in diebus suis in Ecclesias inductæ essent, penitùs abrogauit, & si quæ essent antiquiores illicitæ ad mandatum Pontificis correcturum iurauit; omnésque Episcopos soluit promissione quam fecerant de his conseruandis. Possessiones Cantuariensis Ecclesię integrè restituere, & omnibus qui occasione S. Thomæ electi aut spoliati fuissent, pacem & bona concedere atq; Appellationes ad Sedem Apostolicam liberas omnibus relinquere promisit. Et vt hæc omnia validiora redderentur, non solùm bis, térve eadem publicè reperita ac iuramento confirmata fuerunt, apud Abrincam ciuitatem, & Cadomum oppidum; ad quod etiam vocati sunt Archiepiscopus Turonensis, & suffraganei eius, vt essent de regno Francorum, qui de iis testari possent: sed & ex Anglia accitus est Henricus Rex Iunior, vt eadem & ipse cum patre iuraret, eâ adiectâ condione, vt si pater vel morte, vel aliâ legitimâ causâ præpeditus, eam pœnitentiam complere non posset, ipse filius perficeret. De his enim omnibus ita hoc anno gestis est certa relatio in volumine epistularum [a] S. Thomæ & Alexandri Papæ, necnon in Actis eiusdem Pontificis, & apud Rogerium in iis, quos tunc scribebat Annalibus Anglicanis.

[a] *Cod. Vatic. 5. ep. 85. 89.*

II.
IVRAMENTVM REGIS PRO REGNO ANGL.

Sed quod præter hæc in iisdem epistolis & Annalibus traditur, ambos Reges iurasse, numquam se recessuros ab Alexandro Pontifice, & Catholicis eius successoribus quamdiù ipsi eos sicut Christianos & Catholicos Reges haberent; hoc ipsorum iuramentum sic in Actis Alexandri conceptum habetur: *Ego & maior filius meus Rex iuramus, quod à Domino Alexandro Papâ, & eius Catholicis successoribus, recipiemus & tenebimus Regnum Angliæ; & nos, & successores nostri in perpetuum non reputabimus nos Angliæ Reges, donec ipsi nos Catholicos Reges tenuerint.* Regnumque Anglorum esse feudum Apostolicæ Sedis, & sæpè vidimus superiùs, & confirmauit expressis verbis, literis suis idem Senior Henricus Rex [b] anno sequenti ad Alexandrum scribens. Cæterùm in relatione, quæ est inter epistolas S. Thomæ [c] additur, iniuncta insuper secretò fuisse Regi in pœnitentiam reatûs sui, ieiunia, eleemosynas, & alia quædam, quæ ad communem omnium notitiam non peruenerunt: Ipsumq; cuncta summâ humilitate & deuotione suscipientem, dixisse legatis. *Ecce corpus meum in manu vestrâ est scitote pro certo, quòd quidquid iusseritis, paratus sum obtemperare*: adeò vt qui aderant, non possent lacrymas continere: Sed & nequid deesset perfectæ pœnitentiæ consummationi, prompto animo annuisse, vt à Legatis deduceretur extra portas Ecclesiæ, ibíque flexis genibus absolutionem ab iis acciperet, & in Ecclesiam introduceretur. Post hæc verò addit Rogerius, celebratum apud *Abrincam* esse CONCILIVM ab iisdem Apostolicæ Sedis Legatis, vnà cum Archiepiscopo, Episcopis & Clero Northmanniæ; in quo multa constituta sunt decreta, ad rectam Ecclesiasticam disciplinam pertinentia, quæ recitat.

[b] *Ap. Petr. Bles. ep. 136.*
[c] *Id. ep. 85.*

PROMOTVS REGIS ANIMVS IN SVSCIPIENDA POENITENTIA.

III.
VIRI ILLVSTRES

His iam visis, quæ ad gloriam sancti Thomæ Martyris spectant; non tacendum de ipsius

FAMILIAR. S. THOMÆ.

commilitonibus, qui eum extotrem septennij temporis spatio sunt secuti. Cùm enim celebres omnes & insignes planè viri essent; multos quoque ex iis sublimes posteà dignitates assecutos esse, legitur in fine Quadripartitæ in codice Vaticano, vbi singulorum præclara apposita sunt elogia. Primúsque ponitur *Lombardus* nomine & natione, nempe ortus Placentiâ, doctrinâ celebris, qui vocatus ab exilio S. R. E. Cardinalis creatus est, & Archiepiscopatu Beneuentano auctus. Secundus *Ioannes Saresberiensis*, & ipse doctrinâ præstantissimus, qui post martyrium Thomæ factus est Episcopus Carnotensis. Post eum ponuntur *Robertus* Anglus, creatus Episcopus Herefordēsis; *Gerardus* factus Episcopus Conuentrensis; *Hugo* natione Romanus, & in Episcopatu successor Gerardi; *Gilbertus* Anglus, promotus ad Episcopatum Roffensem; *Radulpus* erectus in exilio Decanus Rhemensis Ecclesiæ: ac denique inter plures alios diuersis honoribus Ecclesiasticis insignitos, ponitur *Hubertus* Mediolanensis, (*Lambertum* plures nominant) qui ad Archiepiscopatum eius Ecclesiæ primùm vocatus, inde in Romanæ & Vniuersalis Ecclesiæ Pontificem electus est, dictúsque *Vrbanus Tertius*. Talis erat familia præclarissimi viri, non ad oculos seruiens, sed planè ei quâ eorum dominus constantiâ prædita in perpessione laborum; viri Apostolici, viribus Apostolicis decori, digni habiti, qui præ cunctis ad Ecclesiasticos promouerentur honores.

IV. Ad verò sacrilegi percussores Martyris, cùm viderent se non solùm ab omnibus hominibus vbique vitari, sed etiam ipsis brutis animalibus execrationi esse, (canes enim quamtumlibèt famelici panem ab eis porrectum, vt intinctum veneno anathematis horrebant) ac longiùs à se ipsis suâ ipsorum conscientiâ mali consciâ propulsari; inuocantes eum quem percusserãt Sanctum, ab eo quæsierunt misericordiam, in quem extitissent ipsi immisericordissimi. Qui inter mœroris nebulas, spe veniæ impetrandæ illustrati, ad Alexandrum Pontificem se conferentes, iussi sunt in expiationem immanissimi sceleris, in Terram Sanctam peregrinari. Dúmque pergerent, vnus ex illis, idemque princeps instigator, ac primus percussor Martyris, vbi in Calabriam peruenisset, moras nectens Cosentiæ, tali percussus est à Deo infirmitate, vt putrescentibus carnibus, apparentibúsque neruis & ossibus, eædem à compagibus suis solutæ, siue spontè diffluerent, siue manibus ipsius sui carnificis doloris impatientis diuellerentur, inuocantis iugiter in auxilium quem occidisset Martyrem, quousque extremum efflauit spiritum. Quæ omnia per Episcopum Consentinum nota facta esse Fidelibus, asseritur in fine sæpè citatæ Historiæ Quadripartitæ: iisdemque reliqui historici, qui sunt prosecuti res gestas sancti Thomæ adstipulantur. Porrò tres reliqui in loco dicto Monte-Nigro, tamquam in carcere pœnitentiæ clausi iussu Pontificis, paulò pòst extremum clausère diem, vtique pœnitentes: nam & honesta sunt sepultura dignati, nempe ante ostium templi, vbi (inquit Rogerius) eiusmodi apposita fuit inscriptio: *Hic iacent miseri qui martyrizauerunt Beatum Thomam Archiepiscopum Cantuariensem.*

POENITENTIA, ET FINIS EORVM QVI OCCIDERVNT S. THOM.

IESV CHRISTI

AN. 1173.

ALEXANDRI III.

AN. 14.

FRIDERICI 19.

MANVELIS 31.

I. CANONIZATIO S. THOMAE.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimo septimo, Indictione sexta, Alexander Papa auditos à Legatis suis, quos pro pœnitentia Regis Angliæ ad eum miserat, quæ Deus in manu potenti, & brachio excelso operaretur ingentia & frequentissima miracula ad sacrum corpus noui Martyris Thomæ; deque iisdem plurimorum aliorum certissimam testificationem adeptus: habita apud Signiam cum fratribus suis S. R. E. Cardinalibus, aliísque Ecclesiæ Catholicæ Antistitibus, diligenti consultatione; ex communi omnium consensu, retulit cum solemni ritu in numerum Sanctorum Martyrum die primo Quadragesimæ: ac de eius canonizatione literas, priuatas scripsit ad Clerum Ecclesiæ Cantuariensis, aliásque publicas ad vniuersos Christi Fideles. De ipsius autem Martyris egregiis miraculis, non solùm qui res gestas eius conscripserunt, sed & alij plerique variis occasionibus meminerunt: adeò vt non tantùm in iis exhibendis nihil minùs habere visus sit à cæteris magnis Sanctis, verùm etiam prætergressus sit eos; vt inter alia testimonia constat ex epistolis Petri[b] Blesensis qui aderat, & Ioannis Saresberiensis qui eidem Sancto fuerat à Secretis. Quot autem miraculis, tot diuinis innotuit testificationibus, Deo gratissimam nauare operam, & coronis dignam, non solùm qui pro fide Catholica illibata seruanda à persecutoribus necantur, sed etiam qui pro iuribus, bonísque Ecclesiæ conseruandis, & repetendis ablatis occiduntur. Cuius occasio subeundi martyrij haud longè ab Infidelibus perquirenda, sed vnicuique Episcopo, aut aliâ qualicumque dignitate Ecclesiasticâ insignito, præsens semper vbique immineat, si quod sui est muneris, numeris omnibus laboret implere.

a Cod Vatic. 5. ep. 92. 93.

b Petr. Bles. ep. 46.

c Cod. Vatic. 5. ep. 90.

CAVSAM MARTYRII IN PROMPTV ESSE VNICVIQVE EPISCOPO. Quod habet Baron. an. super num. XII.

II. Inter hæc vlciscente adhuc Domino accidit, vt inter Reges Angliæ, patrem & filium, implacabilis dissensio oriretur, eò quòd petenti filio dari sibi ciuitatem aliquam, siue in Anglia, siue in Northmannia, ad habitandum vnà cum coniuge, filia Regis Francorum, pater negauerit omninò. Ex quo factum est, vt deficiens à patre filius aduersùs eum bellum conflarit, vnà cum fratribus suis, & fœderatis Principibus, ipso Rege Francorum, necnon Rege Scotiæ, Comitibus Pictauiensi & Flandrensi, aliisque. Ita permittẽte Deo, vt Rex Senior, qui patrem suum Thomam indefesso studio fuerat persecutus, persecutorem ipse pateretur filium suum, quousque tantum à se admissum penitùs expiaret delictum. Qui & in summum discrimen adductus, non alium habuit ad quem confugeret, quàm illum ipsum, cuius tam sæpè mandata eluserat, Alexandrum Romanum Pontificem: & ab eo auxilium per literas[d] implorans, eam implorans rationem adduxit, quòd (vt ait

DISSIDIA INTER REGES ANGL. PATREM ET FILIVM.

d Ap. Petr. Bles. ep. 136.

Regnum

Regnum Angliæ esset iurisdictionis Ecclesiæ Romanæ,& iuris feudatarij obligatione teneretur eidem obnoxium & adstrictum: idcóque rogauit, vt experiretur Anglia quid posset Romanus Pontifex; & quia materialibus armis non vteretur, patrimonium B. Petri spirituali gladio tueretur.

III. [e] Id. ep. 69. ALEX PP. LABORAT PRO REGE ANGL.

Quid autem egerit Alexander, docet Petrus[e] Blesensis eiusdem Regis Secretarius,& Archidiaconus Ecclesiæ Bathoniensis in Anglia, in epistola ad Radulphum Andegauensem Episcopum: nimirùm mandasse, vt quicumque pacem Regis turbarent, appellatione remotâ, excommunicationis vinculo adstringerentur. Additque, eâ auctoritate fretum Archiepiscopum Cantuariensem, omnes Regis impugnatores apud Cadomum excommunicasse, nec Rege Iuniore, nec aliis exceptis. Porrò iste Cantuariensis Archiepiscopus dictus est nomine Richardus; quem Rex Senior[f] his iisdem temporibus ex Priore Douerensi ad eam Ecclesiam euexit,& vnà cum aliis, quos pariter Ecclesiis vacantibus elegit, abire Romam pro consecratione iussit, vbi idem auctus est etiam Primatu Angliæ,& Legatione Apostolica prouinciæ suæ. Qui quidem antequàm excommunicationem in Regem Iuniorem proferret, admonitionis literas[g] voluit præcessisse, quibus agens de prædicto mandato Pontificio, omninò asserit se illud in eum plenissimè prosecuturum, nisi intra quindecim dies resipisceret. Scripsit[h] etiam ad eumdem Iuniorem Regem Rottodus Archiepiscopus Rotomagensis, vir summæ nobilitatis, auctoritatis atque virtutis, quem mirè Petrus[i] Blesensis prædicat, literas tanto præsule dignas, quibus eum ad obedientiam patri exhibendam egregiis rationibus reducere conatus est. Sicut & ad Reginam[k] Seniorē Eleonoram, quæ & ipsa vnà cum filiis à viro discessisset, scribens, addit demùm, nisi ad virum rediret, se in eam censuris Ecclesiasticis acturum. Itémque Regem Seniorem aliis literis[l] hortatus est, vt in his angustiis constitutus, diuinum numen sibi conciliaret, ablata restituendo, odia dimittendo,& Ecclesiæ omnem reuerentiam exhibendo: Hoc enim inimicos eius potissimùm inuitare ad pugnam, quòd intestinos hostes sentirent ipsum habere, & arbitrarentur illum Ecclesiæ Dei minùs extitisse deuotum.

[f] Roger. in Annal. Anglic. hoc an. & seqq. ac pariter Baronius.

[g] Ap. Petr. Bles. ep. 47.

[h] Ibid. ep. 33.

[i] Epist. 33.

[k] Ibid. ep. 154.

[l] Epist. 163.

IESV CHRISTI
AN. 1174.
ALEXAND. III.
AN. 15.
FRIDERICI 20.
MANVELIS 32.

I. PERFECTA REGIS ANGL. POENITENTIA DE NECE S. THOM.

ANNO Domini millesimo centesimo septuagesimo quarto, Indictione septimâ, Henricus Senior Rex Angliæ, immensis ob rebellionem suorum coangustatus ærumnis; quod planè desiderari poterat ad plenissimam expiationem persecutionis in S. Thomam illatæ, (cuius occasione hæc sibi diuinitùs mala contigisse non dubitaret) nempè vt quem offendisset toties verbis atque factis, & causam præbuisset necis eius, purgaret ad ipsum publicâ pœnitentia ad sepulchrum martyris; hoc expleuit abundè. Audiens quippe in dies (inquit Herebertus[a] qui aderat) virtutes & signa,& prodigia, quæ Cantuariæ fiebant per Martyrem, à Northmannia exiuit, & illam, sicut alias dominationis suæ terras, in solius protegentis Dei, & Martyris sui manu relinquens; confestim solâ diuinæ protectionis spe aduersùs hostes suos armatus transiuit in Angliam. Antequàm autem Cantuariam intraret, vt ipsam vidit Metropolitanam Ecclesiam, in qua Martyr requiescebat, mox incredibiliter humiliatus, pauperis serui formam induit, nudis pedibus, totóque nudato corpore, præterquàm vili quâdam tunicâ super nudo amictus, & pedes, & nudus, sic palàm in omnium conspectu ciuitatem intrauit, & per vicos & plateas luteas cum suspiriis & gemitibus incedens, Martyris adiit sepulturam,& ad eam tota illa aduentûs sui die,& nocte sequenti, ieiunus & peruigil in oratione perstitit: conuocatóque monachorum cathedralium cœtu à singulis virgæ disciplinalis percussiones singulas accepit. Hæc ibi. Sed addit Eduardus in Vita Martyris, Regem veste se nudantem, caput in tumuli fenestram submisisse, primóque ab Episcopis qui aderant, quinquies cæsum esse, deinde à monachis ampliùs octoginta ternos accepisse ictus.

[a] Lib. 3 Hist. Quadripart.

VISITAT SEPVLCHRVM.

II. VINCIT HOSTES EIVS OPE.

Quinam autem successus, tantam pœnitentiam mox secuti fuerint, pergens Herebertus enarrare, imprimis sequenti die (inquit) cùm Rex maculatis sic pedibus vt venerat, necdum refocillatus, audiret ante sepulchrum Martyris missam de Martyre, eâdem ipsâ horâ Rex Scotorum vehementissimus ipsius impugnator, fortuito quodam casu ab exercitu suo parùm deflexus, à militibus quibusdam paucis & mediæ manûs hominibus, qui inter paucos prædicto Regi Angliæ fauebant, interceptus est, & sine pugna & plaga captus. Deinde non longa mora, & cismarini & transmarini rebelles, in retiaculum quod domino suo tetenderant, ceciderunt. Videntésque alij, tam subitò cum eo manum Dei validam, siluerunt vniuersi, & factum est in pace regnum eius: qui hæc tanta eò plùs miraculosa, quo tam cita, cuncta adscripsit Domino, & glorioso Martyri Thomæ, cui certissimè erant adscribenda Ita Herebertus. Agit verò etiam de pœnitentia publica Regis, Neubrigensis[b],& ipse eius temporis auctor: itémque Rogerius[c], præsens iis omnibus; qui etiam pluribus narrat, quot hoc anno ex ipsa pœnitentia idem Rex bona fuerit consecutus ope S Martyris, cum omnes aduersarios Deus conuertit in amicos & obsequentes, filiúmque Regem vnà cum fratribus redire fecit ad patris gremium, pacificum & pœnitentem. Quæ adeò inexpectata beneficia tribuit quoque Petrus[d] Blesensis visitationi sepulchri Martyris à Rege factæ.

[b] Neubrig. lib. 2. c. 34.

[c] Roger. Annal Angl. hoc an.

[d] Petr Bles. ep. 66.

IESV CHRISTI
An. 1175.
ALEXANDRI III.
An. 16.
Friderici 21.
Manvelis 33.

I. Concil. Anglic. pro restituenda disciplina.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimo quinto, Indictione octaui, Dominicâ ante Ascensionem celebratum est apud *Vvestmonasterium* in Anglia CONCILIVM à Richardo Archiepiscopo Cantuariensi: in quo statuti sunt ad disciplinam Ecclesiasticam restituendam canones decem & octo, quos singulos Rogerius in Annalibus recitat, accommodatos omnes decretis Romanorum Pontificum. Inter quos qui numeratur decimusquartus, prohibet ex decreto Alexandri tunc sedentis, nequis nouam Præfationem, vltra decem quæ essent in vsu Romanæ Ecclesiæ, addere Missis aliquo pacto præsumeret. Pertractatæ sunt etiã complures Ecclesiasticæ controuersiæ diuersi generis: sed illæ grauiores, quæ emerserunt pro primatu inter Archiepiscopos Cantuariensem & Eboracensem; quæ quòd maioris essent momenti, delatæ sunt per appellationem ad Romanum Pontificem: earumque causâ, Rege petente, ab Alexandro missa est in Angliam Legatio; de qua plura Rogerius.

II. Alexandria civitas Longob. obsessa a Frid. liberata a S. Petro.

Hoc eodem anno Fridericus Imp. qui sub finem superioris cum ingenti exercitu in Longobardiam veniens, Alexandriam nouam vrbem Ecclesiæ Romanæ, obsidere cœperat; & nec inusitatis aquarum inundationibus diuinitùs immissis, nec asperitate hyemis, aliísque difficultatibus, à proposito eius impugnandæ dimoueri potuerat, eò maiori iracundia in ciues indignatus, quòd videret non solùm eos ipsi viriliter resistere, sed & ingentia damna inferre, quamuis nullo murorum vallati essent præsidio, nec multitudine militum abundarent: demùm post quartum obsidionis mensem, aduenientibus sanctis Maioris Hebdomadæ diebus, sub prætextu concessionis induciarum ad celebrationem Paschatis, insidias parans, ipsâ nocte magnæ Feriæ Sextæ proditoriè illos adortus, immensâ ab eis affectus est clade; pugnante pro illis, & in equo albo coruscantibus armis præire viso, ipso sancto Petro eius vrbis domino. Quare timens etiam sibi ab exercitu Longobardorum fœderatorum, qui proximè aderat in auxilium Alexandrinorum, in ipsa Dominica Resurrectionis obsidionem soluens, versùs Papiam iter direxit. Sed quòd vitare non posset occursum exercitûs Longobardorum, cui minimè par esset; ad solitas fraudes conuersus, consultationem de pace interposuit, sub cuius specie illorum manus euasit. Qui sursùm cùm omnia sinistrè ei succederent, vt religiosos viros, & populum sibi propitium redderet, pacis studium cum Romana Ecclesia simulans, accersiuit Papiam tres ex præcipuis Cardinalibus, nempe Ostiensem & Portuensem Episcopos, ac presbyterum S. Petri ad vincula; quos cùm humanissimè excepisset ac salutasset, haud tamen ab iis resalutatus est ob excommunicationem quâ erat constrictus: pacísque tractatio absque effectu permansit, quòd ipse in cunctis modum nimis excederet, atque etiam in spiritualibus nonnulla postularet, quæ nulli vmquam laico inuenirentur esse concessa. Narrantur ista pluribus in Actis Alexandri Papæ; quorum etiam meminêre alij eius temporis Scriptores.

III. Augetur Episcopatu. Qua de re Baron. hoc anno & 1180.

Additur verò ibidem; eo tempore Alexandrum priuasse Papiensem Episcopum Crucis & Pallij dignitate, eò quòd ciuitas diù Octauiano Antipapæ, & Friderico excommunicato adhæsisset, ac post præstitam satisfactionem, eumdem Fridericum in grauem iacturam Ecclesiæ Longobardorum præsumpsisset in Italiam reuocare: Alexandriam verò ciuitatem in Episcopatum erexisse, & Metropolitano Mediolanensi subiecisse. Porrò sedem Aquensem translatam fuisse Alexandriam, ita vt qui priùs Aquensis dicebatur Episcopus, dictus posteà fuerit Alexandrinus; constat ex literis Algisij tunc Mediolanensis Archiepiscopi ad eosdem Alexandrinos eâ de re conscriptis anno millesimo centesimo octogesimo; necnon ex aliis Innocentij Papæ Tertij, qui controuersiam super hac vnione obortam, appositis quibusdam conditionibus sedauit.

IESV CHRISTI
An. 1176.
ALEXAND. III
An. 17.
Friderici 22.
Manvelis 34.

I. De haereticis Albiensibus.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimo sexto, Indictione nonâ, in prouincia Tholosana, hæretici ALBIENSES dicti, qui seipsos *Bonos homines* appellabant, (Manichæis potiùs quàm Arianis affines, licèt Ariani nominati inueniantur) examinati ab Episcopis, conuicti sunt aduersùs doctrinam Catholicam sapere. Extant ipsa Acta, quæ recitantur à Rogerio eius tẽporis auctore in Annalibus Anglicanis.

II. Errores illorum.

Recipiebant tantummodò Scripturas Noui Testamenti reiicientes penitùs Vetus, nisi in iis testimoniis quæ inducta sunt à Christo Domino & Apostolis, & non aliis: nam & respuebant pariter cæteros omnes Doctores Legis Christianæ. Interrogati de fide sua; dicebant se non teneri ad respondendum. Asserebant duos deos existere, bonum alterum, alterum malum: bonum, qui inuisibilia tantùm, & ea quæ mutari aut corrumpi non possunt, fecisset: malum, qui cœlum, terram, hominem, & alia visibilia condidisset. Negabant Baptismum prodesse paruulis ad salutem. Corpúsque Domini confici per ministerium sacerdotis indigni, aut aliquibus criminibus irretiti; & virum ac mulierem saluari, si carnaliter conuenirent. Dicebant ministros Ecclesiæ, qui non essent moribus, & conuersatione tales, quales Paulus ordinandos esse docuerat, non esse Episcopos, aut presbyteros, &c. sed lupos & seductores; ideóque nullam eos habere potestatem in rebus diuinis & Ecclesiasticis, aut in sacramentis administrandis; nec obediendum eis esse, aut primitias & decimas soluendas. Negabant Ecclesias,

siue

fiue templa, in honorem Dei, & Sanctorum erigi debere; aut ad orationem adiri à Fidelibus; itémque eleemosynas iisdem Ecclesiis, aut pauperibus fieri. Dicebant sufficere ad salutem peccata cuilibet homini confiteri, nec post confessionem necessariam esse pœnitentiam. Ac denique inter alios plurimos eiusmodi errores, asserebant numquàm omninò debere iurare per aliquod iuramentum. Hæcque cuncta misceri asserebant, se ex Euangelio & epistolis excipere; nec se aliquid aliud, quàm quod ibi expressè contineretur, recipere velle, respuentes omnes quorumcúmque Doctorum interpretationes, cùm alioqui ipsi prorsùs rudes & imperiti essent. Recensentur verò ista à Rogerio sub hoc anno millesimo centesimo septuagesimo octauo, quo in iudicium vocati.

III. Conueniunt, et conuincuntur. Porrò hoc anno conuenientibus in vnum aduersus pestiferos eorum errores, apud Episcopum Albinensem, (electum ab vtraque parte, vnà cum aliis quibusdam Abbatibus, disputationis iudicem) nonnullis Archiepiscopis, Episcopis, Abbatibus & Præpositis Ecclesiarum, necnon Comitibus, ac viris illustribus, Constantiâ sorore Regis Franciæ vxore Raymundi Comitis Tolosani, cum maxima populi multitudine; Gozelinus Lodouensis Episcopus publicè interrogatis hæreticis, cunctos eorumdem errores validissimè confutauit solis Noui Testamenti auctoritatibus, quas ipsi tantùm admittebant. Post quæ videntes hæretici se esse conuictos, vt non vitarentur à populis, itidem publicè Catholicæ fidei professionem emiserunt: sed quod nollent eam iuramento confirmare, quamuis eis abundè ex Sacris Scripturis probaretur, & id licitum esse, & ad id ipsos obligari, vt purgarent infamiam hæresis quâ notati erant: iidem à Iudicibus sententiam damnationis acceperunt, quàm & alij omnes suis calculis confirmarunt. Acta ipsa disputationis recitat Rogerius. Quomodò verò Sedis Apostolicæ auctoritate fuerint, rursùm iidem ad iudicium vocati, conuicti, & damnati, dicetur post biennium.

IV. Frid. vincitur a Mediol. Hoc eodem anno Imperator Fridericus, nouis receptis ex Germania copiis, aggressus Alexandri Papæ confœderatos Mediolanenses, ingenti ab eis prælio deuictus est: quo inter cæteros ipse coruscantibus armis insignis apparens, ab hostibus de sella eiectus, ab omnium oculis tunc euanuit, dubitatúmque diù est quid de eo factum esset, adeò vt eius vxor vestem lugubrem induerit: quousque idem subitò Papiæ comparuit omnibus rebus destitutus. Hæc pluribus in Actis Alexandri Papæ: vbi cùm ea consignentur duplici chronographiâ, nempe anno Incarnationis Dominicæ millesimo centesimo septuagesimo sexto, & Pontificatûs Alexandri decimo septimo, mense Iunij, malè eadem Vrspergensis anno superiori collocat, ac Robertus sequenti: quæ etiã Dodechinus summatim recenset. Post hæc autem Imperator, quem nulla vmquam aduersitas aut difficultas, ex quo aggressus est Ecclesiam persequi, licèt rebus quotidie in deterius dilabentibus, ab incœpto retrahere valuerat; hâc tamen acceptâ clade, adeò vehementer à supremo Iudice conterritus est, (inquiunt eadem Acta) vt pacem Ecclesiæ, quam hactenùs in duplicitate cordis poposcerat, toto animi affectu ab Alexandro simpliciter postulare decreuerit. Cuius rei causâ misit ad eum tunc Anagniæ in Campania degentem, quatuor ex præcipuis Imperij Principibus Ecclesiasticis, nempe Magdeburgensem, Moguntinum, & Wormatiensem Antistites, atque Protonotariũ Regni, cum plenissima potestate tractandæ & conficiendæ pacis inter Ecclesiam & Imperium. Qui cùm diutiùs de ea cum Pontifice egissent, tandem factâ capitulorum conuentione constitutum est, vt quoniam ad omnia solidiùs peragenda, necessaria videbatur ipsius Imperatoris, atque Longobardorum, de quorum etiam pace agebatur, præsentia; Pontifex in eas partes se quantocyùs transferret, atque interim Imperator firmam daret securitatem omnibus personis, & rebus Ecclesiæ Romanæ, Regisque Siciliæ, aliorumque ipsis inhærentium. Quæ autem ista sunt secuta, proximo anno prosequemur.

Serio de- tit pacem ab Alex.

IESV CHRISTI

An. 1177.

ALEXANDRI III.

An. 18.

FRIDERICI 23.

MANVELIS 35.

I. ANnus Christi millesimus centesimus septuagesimus septimus, Indictione decimâ notatus, dicendus est ex bonis, quæ secum tulit, secundum Isaiam * verè *Placabilis*, quo pax exul annis decem & octo, tandem est postliminiò restituta, & schisma Ecclesiæ sublatum. Digna quidem tanta historia, vt præstantissimorum virorum (sicuti factum est) digno stylo posteris traderetur. Sed infortunio magno accidit, quòd cùm ad ornatum superuacaneum inopportunus & commentitius quæsitus est fucus, deformis effecta, diuersa penitùs reddita fit ab illa venustate, quam mixto candore simplicitatis cum rubore viuidæ veritatis, conciliauerat ipsi absque arte natura. Vt autem abstersis sordibus, in pristinum decorem eamdem vendicemus, aperiendum imprimis, duplicem & magnoperè inter se diuersam reperiri historiæ huius narrationem; vtramque verò in codice Chronicorum dignæ memoriæ Cardinalis Bessarionis, qui summâ diligentiâ & honore asseruari dicitur in Bibliotheca Veneta.

* Isa. 61.

Historiæ de pace cum Frid. duplex narratio.

II. Prima. Primâ igitur narratione, ex Blondo & Æneâ Siluio desumptâ, asseritur Fridericum Imp. Magdeburgensem, Moguntinumque Archiepiscopos Oratores ad pacem cum Alexandro constituendam destinasse Anagniam. Conuentum esse ibidem, vt Pontifex Bononiam, Imperator Motinam se conferret, quòd eo modo facilè posset ad colloquium perueniri. Pro ea re complenda, Pontificem receptis apud Garganum montem ab Willelmo Rege Siciliæ tredecim triremibus, iis Venetias delatum, magno honore exceptum esse, & terrestri itinere sex Cardinales Bononiam misisse, Fridericum autem Mutinam venisse. Sed intereà Oratoribus Friderici Bononiam suspectam dicentibus, Ferrariam pro conuentu electam esse. Quo cùm peruenisset Pontifex, rursùm mutatis conditio-

nibus, Venetiis conuenire placuisse, eâ lege ne priùs Imporator Venetias admitteretur, quam pacem iureiurando firmaret. Itaque concessisse Fridericum pacem Alexandro in ea formula, quâ semper optauerat; itemque Willelmo Regi Siciliæ, ac ciuitatibus Longobardiæ, certis conuentionibus pacem dedisse. Hæc ibi ex Blondo. Alij verò (vt ibidem addirut) asserunt, Fridericum enm magno exercitu venisse in Ausoniam, mouisseque in Romanam vrbem, eiusque vires perhorrescentem Pontificem, decimo septimo sui Pontificatûs anno, coqui sui vestibus sumptis, eo in habitu Venetias profugisse in Monasterium Sanctæ MARIÆ de Charitate, atque ibi hortulo præfectum esse, sed post aliquot menses agnitum, summo honore à Sebastiano Duce, & vniuerso Senatu habitum esse. Imperatorem autem hæc audientem, ad eum reposcendum misisse Ottonem filium suum cum armata classe: hunc verò, bellum ob id Veneris mouentem ab eorum Duce prælio superatum esse, vinctumque Venetias perductum. Sed eo procurante, pacem inter Pontificem & Imperatorem his conditionibus stabilitam esse, vt Imperator Romam & quæ ditionis erant Ecclesiasticæ, Pontifici redderet, & quicquid ille pro perpetrata culpa iniungeret, patienter perferret. Itaque Pontificem ad ianuas Ecclesiæ S Marci, vniuerso adstante populo, Imperatori iussisse, vt se humi prosterneret, & veniam demùm postularet: eiúsque collum pede comprimendo dixisse, *Scriptum est, Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & draconem:* Fridericum autem respondisse, *Non tibi, sed Petro, cui successor es, pareo:* iterúmque Pontificem adiecisse, *Et mihi, & Petro:* sicque pace compositâ, Imperatorem cum bona venia abiisse: Pontificem autem ob beneficium à Venetis susceptum, Sebastiano Duci & eius successoribus, ac Senatui Veneto, multa priuilegia, Indulgentiásque concessisse. Ita postetior narratio in codice Bessarionis; cui & alia quædam monimenta fauent.

ALTERA.

III. Cui verò inhærendum nobis sit, tamquam in biuio constituti, illud diuinæ Scripturæ [b] obseruabimus; *State super vias, & interrogate de semitis antiquis, quæ sit via bona, & ambulate in eâ.* Nam illos vtique interrogauimus, qui viam triuerint ambulando, non autem inexpertos, qui tantùm audita retulerint, eadémque fucata coloribus demonstrasse, satis esse ad probationem existimauerint. Quamobrem nõ aliunde quàm ab auctoribus eius temporis, & iisdem planè ipsis qui rebus gestis interfuerunt vel etiam magna pars fuerunt, cuncta narraturi; imprimis reuocamus in memoriam, quæ dicta sunt anno superiori ex Indubitatæ fidei Scriptoribus, de victo & profligato à Mediolanensibus Friderico, & legatione ab eodem pro pace ad Alexandrum missâ: vt ex eis appareat, vanum illud commentum de timore Alexandri ob insultationem Friderici omninò corruere, nullámque de ineunda à Pontifice fuga, latebrísque captandis, prorsùs fuisse occasionem. Sed quomodò rem geri contigerit, veraciter ac copiosè descripsit auctor qui aderat, in Actis ipsius Alexandri, de quibus sæpe dictum est superiùs; confirmantque alij, de quibus etiam dicetur.

[b] Ierem. 6.

VTRA VERIOR.

IV. Alexander igitur antequàm Anagniâ exiret ad colloquium Imperatoris, præmisit ad eum duos Cardinales, vt securitatem quam Magdeburgensis cum sociis suis promiserat, ab eodem Imp. per exhibitionem iuramenti reciperent. Quem cùm inuenissent circa Mutinam, honorificè ab eo suscepti sunt: idemque filium Marchionis Montisferrati super sancta Euangelia iurare fecit in anima sua prædictam securitatem; & vt omnes Principes Alemaniæ qui secum erant, eamdem pari iureiurãdo confirmarent, effecit. Pontifex autem præmissis terrestri itinere sex de suis Cardinalibus Bononiam, vt Imperatorem & Longobardos de suo aduentu certiores faceret; ipse vnà cum reliquis iter arripiens ad mare Hadriaticum, transito monte Gargano, susceptisque in ciuitate Liciani ab Vuillelmo Siciliæ Rege tredecim triremibus commeatu, & armis optimè instructus, sub ductu duorum ex præcipuis ditionis eius Principibus, nempe Romualdi Archiepiscopi Salernitani, & Rogerij Comitis Andriensis Magni Comestabuli, (qui cum illo pro Rege interesse deberent colloquio pacis, vt & ipse in ea comprehenderetur, qui se fidelem Ecclesiæ defensorem semper exhibuisset:) post nonnullas aduersorum ventorum & procellarum moras, per medias Dalmatiæ & Sclauorum insulas nauigans, tandem decimo Calendas Aprilis Venetias appulit, occurrente ei Duce cum Patriarcha & Episcopis, ac nobilibus & Clero, copiosâ nauium multitudine. Mox verò ad eum accedens Magdeburgensis cum sociis, rogansque, vt quoniam Vrbs Bononia Principibus Imperatoris suspecta erat, alius eligeretur ipsius cum Imperatore colloquij locus; promisit Pontifex se quamprimùm Ferrariam profecturum, vt ibi cum Rectoribus Longobardiæ, quorum etiam maximè interesset, de eâ re deliberaret. Quare indicto per literas, vniuersorum Episcoporum & Consulum ciuitatum Longobardiæ conuentu, Dominicâ Passionis Ferrariæ habendo, ipse interim Dominicâ Lætare in Ecclesia Beati Marci Missam solemniter celebraturus, Rosam auream ex consuetudine ex altari ferens, eam post impleta mysteria, Duci Venetiarum in signum gratiæ Sedis Apostolicæ contulit. Deinde verò eodem Ferrariam petente, ibi post quasdam altercationes, tandem consensu omnium electa est ad congressum ciuitas Venetiarum; eâ tamen conditione, vt anteà Dux cum populo Veneto iurarent, quòd antequàm pax firmiter stabilita esset, haud absque consensu Pontificis permitterent Imperatorem intrare ciuitatem: quod & factum est.

LEGATIO A PONT. AD IMP.

ALEX. PP. APPULIT VENETIAS.

[Quod de Rosâ aureâ legisti, habes de eodem antiquo sacro ritu eius benedicendæ eo die, eiusdem temporis Scriptorem notissimum, (quem & hîc eâ de re citat Baronius) *Petrum Blesensem;* qui *serm.* 15. cuius meminit, & rei mysterium pandit, quòd Dominica illa *Lætare* septima numeretur à Dominicâ Septuagesimæ. Sed de eius mysteriis plura Innoc. PP. III. sermone ad eam Dominicam habito, & Durandus lib. 6. Ration. c. 51. Extátque etiam ipsius Alexandri Tertij epistola ad Francorum Regem cùm mitteret ei eiusmodi Rosam: quæ refertur à Io. Picardo in Not. ad lib. 3. cap. 4. Guil. Neubrig. de Reb. Angl. & post eum à Gretsero, lib. de Bened. cap. 40. vbi plura de his.

V. Conuenientibus igitur rursùm cunctis delegatis apud Venetias, post multas de Feudis Longobardorum concertationes, demùm in

VNIVERSALIS PAX

ipsis

FIRMATVR.

ipsis Apostolorum Petri & Pauli Octauis, perpetua pax Ecclesiæ firmata est, eâ forma quæ priùs inter partes composita fuerat: ac pariter Regi Siciliæ in annos quindecim pax concessa; & Longobardis induciæ ad sex annos, vt interim vniuersæ simul eorum ciuitates conuenirent de regalibus ac iuribus, quæ Imperator ab eis sibi deberi contendebat. Hæc autem ita transacta, Imperator Chiogiam prope Venetias accedens, rata habuit; ac per Diedonem Comitem, & Sigilboth Camerarium suum, coram omnibus delegatis, ac Principibus suis iurare fecit in anima sua, quòd mox vt Venetias accederet, pariter in animâ sua iurare faceret integram obseruationem eorum omnium quæ inter partes constituta fuissent. Hisque peractis præcepit Pōtifex vt Imperator Venetias honorificè deduceretur. Altera verò die, in Vigilia S. Iacobi, misit ad eum quosdam Cardinales,

IMP. VENETIAS VENIT.

qui post abiuratum ab illo schisma Octauiani Guidonis Cremensis & Ioannis de Struma, ac promissam obedientiam Alexandro, eiusque successoribus Catholicis, eundem à sententia excommunicationis absoluerunt, & Catholicæ vnitati restituerunt. Idemque factum est cum eius Principibus tam Ecclesiasticis quàm sæcularibus, aliisque cunctis schismaticis illic præsentibus, qui eodem vinculo constricti tenebantur. Exinde Imperator tamquam Catholicus Princeps accedens ad Pontificem, qui eum opperiebatur ante fores Ecclesiæ S. Marci, depositâ chlamyde prostrauit se in terram, & deosculatis Pontificis pedibus*, ad pacis quoque osculum admissus est: & apprehensâ Pontificis dexterâ, cum canticis & laudibus ad chorum Ecclesiæ, ipsum deducens, inclinato capite benedictionem eius reuerenter accepit. Sequenti verò die, in festo S. Iacobi, celebrante solemniter Pontifice Missam, post dictum Euangeliū, & sermonem factum ad populum, Imperator denuò ad eius vestigia cum Principibus suis accedens, aurum post pedum oscula obtulit. Finitâ autem Missa, rursùm dexteram Pontificis apprehendens, extra Ecclesiam vsque ad equum album deduxit, & streguam (siue suppedaneum equestre) fortiter tenuit, fréumque accepit, vt stratoris officium impleret: Sed quòd iter ad mare nimis videretur prolixum, pro facto Pontifex habuit, quod Imperator affectuosè voluit adimplere.

* [De hoc more vide sup. an. 774. post num. I. Et quod ad ✠ tum Pontificis & imperatoris congressum, de quo hic agitur, disertè Andr. Dandulus Venet. Dux in suo Chron. ait Pactam mei ... inter Imperatorē & Ducem Venet. ad altare B. Marci processisse.]

VI. IVRANTVR CONDITIONES PACIS.

Calendis verò Augusti, conuocatis omnibus in Consistorium, Imperator præcepit Comiti Henrico de Diessa, iurare in anima ipsius Imperatoris super sancta Dei Euangelia, se pacem Ecclesiæ & Imperij, necnon pacem Regis Siciliæ, & inducias ciuitatum Longobardorum, sicut inter mediatores conuenerat, bona fide seruaturum; & vt eadem pariter se seruaturos, cuncti iurarent Principes eius, tam Ecclesiastici quàm laici, æquè præcepit. Idque ipsum iurarunt ex parte Regis Siciliæ, Romualdus Archiepiscopus Salernitanus & Comes Andriensis; ac pro Longobardis, ipsorum delegati. Deinde decimo sexto Calendas Septembris, in Ecclesia S. Marci Alexander Papa vnà cum Episcopis ac Prælatis Italis & Germanis SYNODVM celebrauit: in qua iuxta eum residente Imperatore, rursùm communi omnium consensu prædicta omnia confirmata fuere; ipseque Pontifex sententiam protulit, vt quicumque ea infringeret, nisi commonitus intra quadraginta dies satisfaceret, excommunicationem incurreret: in schismaticos autem qui nondum resipuerant, anathematis sententiam renouauit. Sed & decimoquinto Calendas Octobris, eandem pacem, tam ipse Imperator, quàm eius Principes Ecclesiastici & sæculares literis suis scriptis cōfirmarunt, quas propriis subscriptionibus & sigillis munierunt. Ac demùm Imperator cum suis recessurus, Christianum Archiepiscopum Moguntinum Cancellarium suum reliquit, vt intra tres menses integrè restituenda curaret cuncta regalia S. Petri & possessiones Ecclesiæ Romanæ, exceptis bonis Comitissæ Mathildis; quæ licet vnà cum aliis ex conuentione pacis restitui deberent; tamen quòd ea Imperator ad ius Imperij pertinere contenderet; ne inde pax Ecclesiæ turbaretur, annuit Pontifex vt eligerentur ex vtraque parte viri, quorum iudicio tam ea res definiretur, quàm alia tunc primùm ab eodem Imper. mota quæstio de Comitatu Bertinori: qui quamuis ab antiquo fuisset iuris Ecclesiæ Romanæ, ac nouissimè, dum de pace Venetiis ageretur, eum Comes eius absque liberis decedens eidem Ecclesiæ contulisset, atque ipsius possessionem Alexander per suos apprehendisset; tamen Imperator sui iuris esse assereret. Hisque ita peractis, idem Imperator post osculationem pedum Pontificis, versùs Rauennam & Cesenam profectus est: Pontifex autem circa medium mensis Octobris, habitis a Duce Venetiarum triremibus, Sipontum in Apulia applicuit, atque inde terrestri itinere Anagniam decimonono Calendas Ianuarij reuersùs est.

CONCIL. VENET. SVB ALEX. PP.

ABSCEDVNT IMP. ET PONT.

VII.

Hactenùs ex fusioribus Actis Alexandri Papæ, ab auctore qui aderat conscriptis, pacis confectæ historia, omni sinceritate decursa. Quam etiam testatiorem reddit relatio Romualdi Archiepiscopi Salernitani, quem omnibus interfuisse vidimus Legatum Willelmi Regis Siciliæ: qui cunctas res gestas ab eo tempore quo Pontifex Anagnia profectus Venetias se contulit, atque inde rursùs Anagniam reuertit, exactissimè tanquam à se visas recenset, eodem prorsùs modo atque tenore, quo in prædictis Actis recitantur; nisi quòd eas Romualdus longè copiosiùs ac minutiùs descripsit, multaque alia singularia intexuit, quæ desiderantur in Actis: putà de ingentibus tumultibus Venetiis ortis, cùm quidam niterentur Imperatorem cò introducere absque licentia Pontificis: iisdemque prudentia Pontificis ac Ducis, & industria ac fortitudine Legatorum Regis Siciliæ sedatis: ac de contestatione Principum Ecclesiasticorum Imperij facta Friderico, cùm ipse Clozæ opperiens exitum tumultus Veneti, cunctaretur permissam pacem iurare, de eo derelinquendo, & Pontifici inhærendo, nisi quantocyùs promissa impleret: itemque de obsequio ab Imperatore exhibito, cùm adueniente in Ecclesiam Pontifice ad Missam solemniter celebrandam, idem Imper. deposito pallio, virgam manu accipiens, laicos de choro expulit, & viam Papæ tamquam ostiarius præparauit: denique de tractata pacis, ab Henrico Rege filio Imperatoris qui tunc cum matre Imperatrice erat in castello Gayuæ, iussu patris iureiurando confirmato. Hæc & alia plura tunc vltrò citroque gesta, dictaque, diffusè prosequitur Romualdus ad fi-

ALIA EX NARRATIONE ROMVALDI ARCHIEPISC. SALERNIT.

nem Chronicorum, quæ conscripsit ab Orbe condito ad sequentem vsque annum. Extantque insuper apud Rogerium in Annalibus Anglicis, binæ literæ ab Alexandro Papa scriptæ Venetiis ad Antistites Anglos, de Rebus gestis inter ipsum & Imperatorem, vsque ad iuratam Calendis Augusti pacem; quæ cum iisdem eius Actis, & Romualdi narratione, miram habent consensionem. Estque par credere, ab eodem Pontifice tunc eodem argumento scriptum esse ad diuersos Ecclesiarum Antistites; vt quos mœror de schismate Ecclesiæ deiecisset, optatissimum nuncium eiusdem vnionis erigeret. Reperiuntur enim & aliæ eiusdem generis ab eo missæ literæ ad Archiepiscopum Capuanum, & ad Abbatem Cassinensem. Denique eadem planè quæ apud prædictos auctores habentur, narrat, sed breuiùs, Rogerius; qui etsi non fortassè, vt illi, ea vidit quæ scripsit, tamen vt qui eâdem vixit ætate, ea quæ sunt eius temporis accuratè descripsit.

ALEX. AD OMNES SCRIBIT DE CONFECTA PACE.

VIII.

Quibus sic omni oculatorum testium genere certissimè stabilitis atque confirmatis, cuncta quæ ab eis discrepant, ab aliis ex auditu relata, mendacia esse penitùs conuincuntur. Stetque asserta in Chronico Bessarionis, prioris sententiæ veritas omni contradictione superior, nec labefactetur vllis posterioris superinductis mendaciis; quorum præthereà auctores, cùm & nota impiorum, & rerum gestarum discrepantia, sibi inuicem aduersarentur, vel ex his illorum assertiones procul longè abiiciendæ sunt: ac præcipuè illa ceteris magis indecora, qua obtruditur factum illud arrogans, & penitùs insuetum, vt humiliatum ad pedes Pontificis caput Imperatoris pede ipse presserit, atque insultauerit verbis illis quæ superiùs relata sunt. Abhorrens est quippe ab Alexandri mansuetudine turgens fastu facinus; quem summa fuisse animi moderatione, atque benignitate præditum, & omnes eius temporis auctores abundè demonstrant, & satis docetur ex iis quæ de eo iam anteà variis locis dicta sunt, dicenturque posteà. Si quid autem eiusmodi ab eodem Venetiis in Imperatorem fieri contigisset, quomodò Scriptores illi, qui minima quæque summa diligentia prosecuti sunt, quasi ex condicto referre prętermisissent? Sed ne rem sua ipsius inscitia deficientem nimia exagitatione exsuscitemus, iam ad alia transgrediamur.

MENDACIA DE ALEX. FASTV EXPLODVNTVR.

IX.

Post reditum Pontificis Anagniam, subdunt eius Acta magnam schismaticorum turbam audientes quæ gesta essent, ad eius obedientiam spontè reuersos esse, ac multos intrusos Ecclesias Catholicis Episcopis restituisse: Ridiculum verò Ioannem Antipapam, qui Viterbij morabatur, tanto timore correptum esse, vt occultè Viterbio exiens, tamquam profugus in montem Albanum cõfugerit ad Ioannem dominum illius castri; eo verò audito, Imperatorem tam eum, quàm eius defensores, nisi ad obedientiam Alexandri properarent, Imperiali banno subiecisse. Porrò tradit Rogerius in Annalibus, eumdem Antipapam in Concilio Venetiis ab Alexandro habito, de quo dictum est superiùs, degradatum esse, & ab ipso Imperatore, atq; omnibus Principibus Ecclesiasticis & sæcularibus deiectum ac reprobatum: pariterque omnes Archiepiscopos & Episcopos & Abbates regni Teutonici, qui ab eo vel eius prædecessoribus Antipapis ordinati fuerant, degradatos esse; & altaria quæ ab eis, siue ab ordinatis per eos dedicata erant, diruta fuisse.

IOAN. ANTIP. AB OMNIB. REIECTVS.

X.

Dum autem Alexãder adhuc Venetiis esset, quinto Calendas Octobris scripsit epistolam ad Indorum Regem in Æthiopia longè latèque regnantem, quem vulgò nominant PRETEIANNVM, ipse verò Alexander in inscriptione epistolæ vocauit *Sacerdotem Sanctissimum*, titulo ab omnibus ei impendi consueto. Scribendæ autem epistolæ ea occasio intercessit, quod quidam Magister Philippus ipsius Pontificis medicus ad partes illas peregrinatus, retulisset eorum Principem, alioqui fide Christianum, tamen, quòd non in omnibus consentiret cum Romana professione, auidè cupere de omnibus erudiri, vt in nullo dissentiret à doctrina Sedis Apostolicæ; habereque in Vrbe Ecclesiam, vbi missi ab eo viri prudentes habitare possent, & Apostolica pleniùs instrui disciplina, quam postmodùm in patria sua alios docerent. Rescribens igitur per eumdem Philippum Alexander, petiit mitti Romam viros illos, & cunctas ipsius Regis petitiones se effectui mandaturum promisit. Recitat has Pontificis literas Rogerius in Annalibus. Quæ autem secuta sint ista nos latet; nisi quòd siue ab ipso Alexandro, siue ab alio Romano Pontifice, constat Æthiopibus istis regni Preteianni, *Abissynis* dictis datam in Vrbe Ecclesiam S. Stephani Protomartyris, vnà cum eius habitationibus, sitam post absidem basilicæ S. Petri; quam in hanc vsque diem possident.

LEGATIO A PRETEIANNO AD ALEX. PP.

XI.

Idem quoque Pontifex Anagniam rediens, cùm esset Troiæ in Apulia, accepit commentarium aduersùs Græcos de processione Spiritus Sancti, missam ab *Hugone Etheriano*, natione Etrusco, Constantinopoli agente vnà cum fratre suo, Leone dicto, qui apud Imperatorem Emmanuelem Interpretis munere fungebatur: quo quidem commentario cuncta argumenta, quæ à Græcis tam antiquioribus quàm recentioribus essent aduersùs Latinos elicita, egregiè confutauit. Porrò id præstitit vir doctissimus (vt ipse præfatur in nuncupatoria ad eumdem Pontificem) tum quòd gratum esse ipsi Emmanueli nouisset, tum etiam quòd fuisset ad id impulsus à nonnullis S.R.E Cardinalibus. Extat [d] totum egregium opus, vnà cum perbreui Alexandri Papæ epistola ad eum rescripta, data Troiæ Idibus Nouembris.

HVGONIS ETHER. SCRIPTA ADVERSVS GRÆCOS.

[d] *In Bibl. Patr.*

XII.

Quod autem attinet ad Fridericum Imperatorem; cùm is non tam amore concordiæ ductus, quàm rerum necessitate coactus pacem cum Pontifice iniisset, mox vt ab eo discessit ad pristinam perfidiam & contumaciam relapsus, nulla habita ratione repetiti sæpissimè iuramẽti, diuinis humanisq; legibus violatis, cùm Cesenam peruenisset, (narratur in Actis Alexandri) accedens iuxta Bertinorum castrum munitissimum, de quo superiùs dictum est, vocatis iis qui pro Ecclesia Romana, ad quam illud multiplici iure pertinebat, custodiebant, petiit vt eius possessione cederent; iisque respondentibus haud se absque mandato Romani Pontificis id facere posse; adducto confestim exercitu eos inde expulit; ac postmodùm poscenti per Legatos Pontifici eius restitutionem, penitùs recusauit. Quam iniuriam Alexander, ne pax solueretur, dissimulauit.

FRID. IMP. REBELLARI TVRSVS INCIPIT...

Hoc

XIII. Legatio in Northmann.

Hoc eodem anno tradit Rogerius, missum esse ab Alexandro Pontifice Legatū in Northmanniam, Petrum Cardinalem S. Chrysogoni; qui vniuersam Regis Angliæ ditionem interdicto subiiceret, nisi is permitteret Richardum filium suum Comitem Pictauensem ducere vxorem Alesiam filiam Regis Francorum, quam ipse rex Angliæ iam diù, & vltra quàm inter eos conuenerat, in sua custodia retinuerat. Regem autem appellasse ad Pontificem; & colloquio cum Rege Christianissimo habito inter eos certis conditionibus concordiam initam esse.

XIV. *Saxo Gram. lib. 14. in fi.*

Hoc item anno; quo Fridericus subiecit se Pontifici, (vt tradit Saxo * Grammaticus) idem Pontifex Legationem in Daniam misit, ea occasione quòd cùm Eschillus venerandus senex Lundensis Ecclesiæ metropolitanæ præfectura & Apostolicæ Sedis Legatione diù dignissimè perfunctus, obtenta demùm ab Alexandro missione, cum facultate transferendi Archiepiscopatum & Legationem in quem vellet, vt sic post labores ipse sibi vacans, in habitu & obseruantia Regulæ Cisterciensis expectaret diem sui transitus; idem omnium consensu, geminæ præfecturæ onus in Absalonem Roschildensem Episcopum omnium laudatissimum refudisset, hicque penitùs abnuens suam Ecclesiam deserere, quam immensis laboribus excoluisset à iuuētute, contra vrgentium importunitatem opus habuisset ad remedium appellationis confugere. Missis ergo vtrimque ad Alexandrum Papam nunciis, ita ipse contrarias eorum petitiones conciliauit vt Absalonem Lundensem Archiepiscopatum assumere iusserit, & Roschildensem administrare permiserit; misso ad hoc Legato, qui cuncta ritè componeret. Rem gestam narrat Saxo pluribus. Hic verò primùm tentatum, vt duo vni à Sede Apostolica traderentur Episcopatus: quòd semel ex causâ præsumptum, malè apud complures transiit in exemplum: Absalon tamen posteà, tradito alteri Roschildensi Lundensem solum retinuit.

Absalon. recusat maiorem Ecclesiam.

Duo Episcopatus vni traditi.

XV.

Sed claudat huius anni periodum elegans historiola, diplomatibus Pontificiis comprobata, de admiranda Pontis Auenionensis structura pernecessaria super Rhodanum fluuium rapidissimum, non agros tantùm alueo proximos corrodentem, sed homines plurimos absorbentem. Hoc igitur anno Christi millesimo centesimo septuagesimo septimo, pastoritius puer nomine *Benedictus*, vulgò *Benezet*, duodecim annos natus, dum pasceret maternum gregem apud Almilatum oppidum antiquæ Burgundiæ, tergemina Iesv Christi compellatione admonitus est pontem facere in Rhodano. Puer expauescens, primùm negauit se posse ouium custodiam deserere, vel tantæ prouinciæ, cùm inops esset, satisfacere: deinde cùm Christus curam gregis, omniaque ad opus necessaria pollicitus esset, accingens se itineri, ac in Angelum eiusdem habitus incidens, tali duce tridui itineris spatium tribus horis emensus est. Viso verò Rhodano, rursùm à suscepto deterritus, ab eodem Angelo confortatus est: eoque recedente, puer transmittens fluuium, & Auenionem ingressus, in media Episcopi concione clamauit, se missum esse à Christo vt pontem eis in Rhodano faceret. Qua voce populo in risum conuerso, pueroque ab Episcopo coram vrbis Præposito sisti iusso, monuit puer Præpositum in structuram pontis aliquid largiri. Cui ille, *En tibi,* inquit, *saxum ingēs in atrio meo, sustolle in humeros, habebis fortasse vnde tui pōtis, queas aliqua fundamenta ponere; tum te id posse intelligam* Puer, *Feram*, inquit, *saxum*: & accersito Episcopo ac ciuibus, cui ferendo non forent triginta homines (erat enim longitudinis tredecim pedum, latitudinis septem) expeditè humeris portabat, fundamentum futurum tantæ molis. Quo prodigio ciuitas vniuersa stupefacta, Præpositus venia erroris petita, primus trecentos solidos pro ponte largitus est, atque eius exemplo alij in limine ad quinque millia nummorū contulerunt, vnde cœpit pons ædificari. Perfectumque est tandem opus mirandum, dignum præconiis Pontificum Romanorum celebrari. Extat enim diploma Innocentij Papæ Quarti in Concilio Oecumenico datum, apud Paradinum in Historia Lugdunensi, vbi hæc res gesta narratur: additurque, absoluto ponte Benedictum Romam petiisse; redeuntem verò, Lugduni alium pontem cum xenodochio ædificasse, ac miraculis claruisse, & sancto demùm fine quieuisse. Porrò tantæ rei veritati non solùm Innocentij Quarti, sed & Clementis Quarti, & Quinti, & Bonifacij Octaui, & Ioannis Vigesimi secundi diplomata adstipulantur, præter alia plura publica monimenta, omni fide munita.

Avenion. pontis structura mirabilis.

IESV CHRISTI
An. 1178.
ALEX. III.
An. 19.
Friderici 24.
Manvelis 36.

I. Alex. PP. regressus in Vrbem.

Anno Christi millesimo centesimo septuagesimo octauo, Indictione vndecima, Alexander Pontifex à Clero, Senatu, Populoque Romano, rogatus in Vrbem redire, eò accessit quarto Idus Martij, & cum ingenti lætitia & honore receptus est ab omnibus, cui & Senatores olim refractarij, fidelitatē & homagium fecerunt, & regalia ab eis occupata restituerunt. Narrat hæc pluribus codex Vaticanus Actorum eius, qui hic desinit. Addit verò Romualdus Archiepiscopus Salernitanus, Ioannem de Struma Antipapam, reatum suum agnoscentem, montem Albanum deseruisse, & apud Tusculanum quarto Calendas Septembris huius ipsius anni, ad pedes Alexandri cum quibusdam suis clericis se proiecisse, & in conspectu Cardinalium, aliorumque multorum, peccatum publicè confessum esse, & veniam petiisse: Alexandrum autem pro solita & innata sibi mansuetudine, non solùm non obiurgasse, sed benignis verbis suscepisse, atque inde eum in Curia & mensa sua honorificè habuisse. Post quæ narrata, & ipse quoque Romualdus finem suæ imponit Historiæ.

Ioa. Antip. poenitantis.

II.

Eodem anno Ludouicus Rex Francorum, & Henricus Anglorum, audientes hæreticos *Tolosanos*, siue *Albienses* dictos, de quorum erroribus, & damnatione dictum est superiùs, magis in dies crescere; zelo Christianæ fidei accēsi iunctis simul dexteris, statuerunt illuc cum

ALBIENSIVM HÆRET. TENTATA ITERVM CONVERSIO.

armatis militibus se conferre, vt eos prorsùs à finibus illis expellerent: sed paolò pòst mutato consilio, satius visum est, rem per Ecclesiæ ministros verbi prædicatione agere. Quamobrem miserunt ad eos, vnà cum Petro Cardinale presbytero tituli S. Chrysogoni Apostolicæ Sedis Legato, Archiepiscopos Bituricensem & Narbonensem, Episcopos Bathoniensem & Pictauiensem, atque Abbatem Claræuallensem, & alios multos viros Ecclesiasticos, vt prædicatione sua hæreticos illos ad fidem Christianam conuerterent, vel rationibus probabilibus hæreticos esse manifestarent, & à communione Ecclesiæ ac Fidelium consortio eiicerent. Insuperque elegerunt Raimundum Comitem Tolosanum, & Vicecomitem de Turena, aliosque viros potentes, vt Cardinali ac collegis eius assisterent, & prædictos hæreticos ab illis finibus vi expellerent. Tradit ista Rogerius in Annalibus, vbi & res in hac legatione gestas accuratissime descripsit: ex quo nos quædam præcipue referemus.

III. Cum igitur Legati Tolosam aduenissent, & ab Episcopo, & Clero, ac Consulibus, & ciuibus Catholicis istius vrbis, iuramentum exegissent de reuelandis hæreticis quoscumque nossent, & in singulos dies innumera multitudo deferretur; imprimis delatus est quidam diues grandæuus, *Petrus Moranus* nominatus, qui cùm in ea vrbe ceterorum antesignanus esset, Ioannem Euangelistam se esse iactabat. Qui interrogatus, cùm in omnibus articulis inuentus esset fidei Catholicæ contrarius, atque inter cetera impiè negaret, panem sacerdotis ministerio in verbo Domini consecratum, esse Corpus Domini; ab omnibus hæreticus damnatus est, eiusque bona proscripta, & turres pulcherrimæ, hæreticorum conuenticulis infamatę euerti iussæ. Quod audiens Petrus, veniam erroris petiit, ac publicè coram omnibus pristinas hæreses abiurauit; sed in pœnitentiam coram vniuerso populo in Ecclesiam S. Saturnini nudus & discalceatus adductus est, cædentibus hinc inde eum ab ingressu Ecclesiæ Episcopo Tolosano & Abbate S. Saturnini, donec ad pedes Cardinalis Legati solemniter Missam celebrantis, in ipsis altaris gradibus constitueretur: vbi Ecclesiasticis reconciliatus sacramentis, rursùm abiurauit omnem hæresim, & hæreticis anathema dixit: aliaque ibidem ei pœnitentia iniuncta est, nimirùm vt intra quadraginta dies à patria sua exulaturus abscederet, in seruitio pauperum Ierosolymis triennio moraturus: atque interim singulis diebus Dominicis, Ecclesias vrbis Tolosanæ nudus & discalceatus, cum disciplinalibus virgis circuiret; Ecclesiarum bona quæ abstulerat, redderet; vsuras omnes quas acceperat, restitueret; damna pauperum quos afflixerat resarciret; domino suo Comiti Tolosano qoingentas libras argenti daret; ac turres eius in testimonium hæreticæ prauitatis ab ipsis fundamentis euerterentur: si verò post triennium à peregrinatione Ierusolymitana rediret, tunc reliqua eius bona, quæ interim proscripta remanesent, ei redderentur.

PETRI MORANI PRINCIPIS HÆRET. CONVERSIO, ET POENITENTIA INIVNCTA.

IV. His ita gestis, multi alij hæretici timentes similia pati, venientes ad Legatos, confessi errorem, misericordiam consecuti sunt: alij verò hæresim occultantes, Catholici videri voluerunt; sed quòd abnuerent iurare, se ita corde credere sicut ore confitebatur, sursùm hæretici conuicti, cùm in obstinatione perseuerarent, publicè accensis candelis excommunicati sunt: præceptumque est Fidelibus eos vitare, & Principibus eosdem è terris suis expellere. Narrat hæc pluribus, vt diximus, Rogerius; qui etiam literas recitat scriptas de iisdem rebus gestis à Petro Cardinale Legato ad vniuersos Christi Fideles: itemque publicam declamationem aduersùs eosdem hæreticos, Henrici Abbatis Claræuallensis qui aderat, qua cùm cetera exactè recenseat, habet insuper, in Legatorum aduentu ad vrbem Tolosanam, tantam fuisse hæreticis vbique licentiam, vt ipsos quoque Legatos per vicos & plateas subsannarent verbo, digito demonstrarent, & apostatas, hypocritas atque hæreticos conclamarent; sed mox prædicationibus eorumdem Legatorum conterritos quieuisse, & censuris penitùs deiectos fuisse: porrò Albiensem diœcesim velut totius sentinam malitiæ, totam in se colluuionem hæresis illuc defluentis excepisse; eiusque Principem Rogerium, cùm ob eamdem hęresim, tum quòd Episcopum Albiensem sub custodia hæreticorum in vinculis detineret, publica excommunicatione damnatum esse. At de his hæreticis modò satis; aduersùs quos fuit etiam posthàc diutiùs laborandum.

HÆRETICI EXCOMMVNICATI.

EORVM PROCACIA.

IESV CHRISTI

AN. 1179.

ALEXAN. III.

AN. 20.

FRIDERICI 25.

MANVELIS 37.

I. CONCIL. GENER. LATER. SVB ALEX PP. III.

ANNO Christi millesimo centesimo septuagesimonono, Indictione duodecima, vniversâ Catholica Ecclesia pace gaudente, Alexander Papa ad expugnanda mala, quæ siue per schismaticos, siue per alios irrepsissent, GENERALEM SYNODVM *Romæ* in Ecclesia *Lateranēsi* celebrauit; ad quam præter omnes vbique Occidentales, vocauit etiam Orientales ex Syria & Palæstina Latinos. Testatur enim, id qui inde cum aliis venit, Willelmus [a] Archiepiscopus Tyri: cuius etiam assertione (vtpotè qui interfuit &, vt ait, rogatu Patrum, statuta Synodi, & Episcoporum nomina, numerum, & titulos descripsit) eos omnes erroris arguas, qui non annu præsenti, sed sequenti celebratam, ac ducentos tantùm & octoginta Episcopos interfuisse scribunt. Siquidem ipse affirmat eam habitam esse anno Christi millesimo centesimo septuagesimo nono, Pontificatus Alexandri vigesimo Indictione duodecima, die quinta mensis Martij; atque ei interfuisse trecentos Episcopos. Ad hos autem vndique colligendos, tradit Robertus, & ipse huius temporis auctor, missus fuisse ab Alexandro Subdiaconos ad Orientem & Occidentem, & Meridiem, & septemtrionem. Recensetque Rogerius eos qui ex Angliâ, Scotiâ, & Hibernia Romam accesserunt. Quinetiam schismaticos inuitatus esse Græcos, iussumque ab Imperatore Emmanuele eò accedere Georgium Metropolitam Corcyræ magnæ inter eus tunc famæ virum, sed cùm ægrotasset Brūdusij, ab eodem Imp. reuocatum esse; constat ex eius

[a] Tyr. de Bel. Sacr. l. 21. c. 29. in fi. Ap. Bar. an. super. quo indictum est Concilium.

GRÆCI INVITATI AD SYN.

ea de re scriptis eo tempore ad Fridericum Imp. (quem etiam iussus fuerat salutare) aliosque, literis [b]. Cuius munus expleuit in Synodo Nectarius Abbas; de quo dicendum inferiùs.

[b] Rec. Baron an super ex cod. Feder. Metij.

II. Sed quod ad Acta Synodi pertinet; sentiet quoque Lector, mendacem esse titulum inditum Concilij Romani nomine, collectioni canonum incerti auctoris, qui primò posuit eiusdem Alexandri Papæ decreta, sancita in eodem Lateranensi Concilio; numero viginti septem: reliquæ enim eiusdem voluminis sectiones quę sequuntur, (continet enim eas numero quinquaginta) ex diuersorum Pontificum decretis collectæ noscuntur, atque etiam nonnullorum qui post Alexandrum vixerunt. Nam & Rogerius huius temporis scriptor dum de hoc agit Romano Concilio, affirmat cœptum esse tertiu Nonas Martij, tribusque distinctis diebus absolutum; cuius & decreta recitat. Ex quibus planè intelligitur, summa diligentia eumdem Pontificem inuigilasse, vt deperderet de ciuitate Domini omnes operantes iniquitatem; simulque omnes quæ in disciplinam Ecclesiasticam irrepsissent corruptelas, insurrexissent prauæ consuetudines, irrupissent tyrannorum violentiâ seruitutes & oppressiones, è medio tolleret; obortasque recens hæreses, siue veteres malè curatas latiùs propagatas exciderer; atque insuper cohiberet fastum & auaritiam Ecclesiasticorum; aliaque id genus, quæ dictis viginti septem capitibus continentur.

GESTA IN SYNODO

III. In quibus primum obtinet locum, quod ad auertenda quæ imposterum possent oboriri schismata, statutum est, vt non haberetur Romanus Pontifex, qui non à duabus partibus Cardinalium esset electus. Secundo verò loco damnauit ordinationes omnes habitas à Schismaticis Pontificibus Octauiano, Guidone, & Ioanne. Et quod ad histuricam pertinet rationem, vigesimo septimo, eodemque vltimo decreto, hæreticos in Guasconia, Albigesio, & partibus Tolosanis errores suos publicantes, ab aliis *Cathari*, ab aliis verò *Patareni*, aut etiam *Publicani*, vel aliis nominibus appellarentur, vnà cum ipsorum fautoribus, vel recepturibus, aut qui cum eis negotiationem exercerent, excommunicauit; & si in eo peccato decederent, omninò prohibuit, ne quocumque prætextu vel occasione inter Christianos haberent sepulturam, aut oblatio fieret pro eis. Iisdemque pœnis subiecit grassatores, quos nominat *Brebantiones, Aragonios, Nauarros, Basculos, Coterellos, & Triauerdinos*, qui more Paganorũ ita debaccharentur in Christianos, vt nec sexui nec ætati, nec conditioni, nec locis sanctis vel profanis parcerent: contra quos armis agendum admonet; eorumque bona à Principibus in fiscum redigi, ipsosque seruituti subiici, concedit: illis autem qui aduersùs eos arma sumerent, Indulgentiam peccatorum, secundùm modum laboris, ad Episcoporum discretionem largitur: atque eos qui Episcoporum admonitionibus in his parere contemnerent, excommunicationi subiacere decernit: ipsos verò Episcopos & presbyteros, qui se in eis negligentes exhiberent, officij sui priuatione mulctat. Porrò eiusmodi grassatorum turbæ, haud sub Alexandro cœptæ; nam & longè antè fuit Petri [c] Cluniacensis ad Eberardum Magistrum Templariorum exhortatio, vt eos exagitaret; aliaque ad Eugenium Papam epistola [d], cuius etiam extat [e] aduersùs eosdem constitutio.

DE HVIVS TEMPORIS HÆRETICIS.

INDVLGENTIA ENERGVMENIS. HÆRETICIS DATVR.

[c] Petr. Clun. l. 6. ep. 27.

[d] ibid. ep. 28. [e] sub tit. Conc. Later. sub. Alex. par. 34.

IV. In hoc eodem Concilio, Episcopi illi Germaniæ, & alij qui contra Alexandrum secuti fuerãt schismaticum Imperatorem, veniam supplices postularunt, hac forma proscripta [f]; *Ego N. anathematizo, & recuso omnem hæresim extollentem se aduersùs Sanctam Romanam Ecclesiam Catholicam; præcipuè verò schisma Octauiani, Guidonis, & Ioannis, & ordinationes eorum irritas iudicio, & eis contradico; & modò & in antea me obediturum iuro, & promitto fidelitatem S. R. E. & domino meo Alexãdro, & successoribus eius iustè intrantibus; ipsique seruiam absque omni malo ingenio contra omnem hominem secundum ordinem meum. Consilia eius quæ mihi scripto certo mandauerit, vel ipse commiserit, nulli hominum prodam; nec etiam pro periculo corporis, atque membrorum. Legatum Ecclesiæ Romanæ honorabo, & ducam, & reducam, & iuuabo expensis. Sic me Deus adiuuet, & hæc sancta Euãgelia.* His verò verbis dabantur ipsis Pallia: *In nomine Patris & Filij & Spiritus Sancti, & in honorem Dei-Genitricis, & in honorem Apostolorum Petri & Pauli, & Sanctæ Ecclesiæ Romanæ, & domini Alexandri Papæ, tradimus tibi Pallium sumptum de beatissimo corpore Petri Apostoli, vt eo vtaris in confectione Sacramentorum, & Corporis & Sanguinis Domini, & consecratione Ecclesiarum, & Chrismatis, & Ordinatione Clericorum, & celebratione Synodorum secundum Ecclesiæ tuæ consuetudinem.* Inter alios verò Bertoldus [g] Electus Bremensis, vir insignis literaturæ, tunc ab eodem Pontifice repulsam consecrationis suæ passus est, eiusq; electio penitùs irrita est reddita; quod inter alia, quando electus est nondum in sacris esset ordinibus constitutus, & ante eosdem sacros ordines accepisset regalia de manu Imperatoris.

[f] Albert. Staden. in Chron. & ap. Crãtz. Eccles. Hist. Saxon. lib. 7. cap. 3.

FORMA ABIVRATIONIS SCHISM.

FORMA TRADITIONIS PALLII.

[g] Helmold. Chron. lib. 2. c. 28. Albert. Stad. in Chron. Crantz. l. 7. cap. 4.

V. Inter cetera quoque in hac Synodo gesta, delara accusatione à quibusdam aduersùs *Petrum Lombardum* olim Episcopum Parisiensem, quòd malè sensisset de Christi humanitate; Alexander Papa scripsit ad Willelmum Archiepiscopum Senonensem, vt conuocatis Parisios coëpiscopis suis, vnà cum magistris in Theologia, eius condemnaret errorem. Qua de re iam dictum superiùs in eiusdem Lombardi obitu. In hac verò insuper Synodo *Laurentius* Archiepiscopus Dublinensis in Hibernia, regio sanguine satus, Legationem Hiberniæ accepit; qua posteà egregiè functus est in restitutione disciplinæ ecclesiasticæ. Quem post biennium, dum pacem sollicitaret Regis Hiberniæ cum Rege Angliæ, in Gallia defunctum, longè posteà Honorius PP. III. ob frequentia miracula, in Sanctorum numerum retulit; vt hæc pluribus continentur in eius Rebus [h] gestis.

[h] Ap. Sur. 14. Nouemb.

VI. Pertinet item ad huius Synodi Acta, quòd Græcorum schismaticorum Legatus *Nectarius* Abbas monasterij Casulorum in magna Græcia, qui videbatur ceteros eiusdem schismaticæ factionis excellere doctrina & animositate dicendi, eâdem qua venit animi obdurata peruersitate, inflexus post prolixas disputationes est reuersus ad suus, à quibus tamquã in Olympiacis victor est receptus. Hoc enim significant literæ [i], quas ad ipsum tunc temporis dedit Georgius Corcyræ Metropolita, & ipse eâdem schismatis & errorum fuligine tinctus.

NECTARIVS GRÆCVS RAFRACTARIVS IN SYN. ROM.

[i] Rec. Baron. hoc an. & seq.

Eodem

PERAGRINATIO REG. FRA. AD SEPVLCHRVM S. THOM. CANTVA.

Eodem anno recentem suom Martyrem Deus magis illustrare volens, cùm Philippus filius Ludouici Francorum Regis ægrotaret ad mortem, ipsius patrem Ludouicum in somnis admonuit, vt si vellet filium sanari, deuota peregrinatione adiret B. Thomam Cantuariensem. Qui petita ab Henrico Rege Angliæ securitate, trāsfretans in Angliam vndecimo Calendas Septembris, Cantuariæ ad sepulchrum Martyris obtulit ingens vas aureum, aliaque dona & priuilegia in Regno suo illius Ecclesiæ monachis in perpetuum contulit. Mox verò septimo Calendas eiusdem mensis reuersus in Gallias, reperit filium suum integræ sanitati restitutum: quem & Calendis Nouembris fecit Rhemis coronari Regem, conuocatis ad hoc in eam ciuitatem cunctis Regni Episcopis & Principibus: cui tamen solemnitati haud ipse Ludouicus pater interesse potuit, quòd cùm ab Anglia rediens, ad B. Dionysium iter arriperet, subito percussus frigore incidens in paralysim, vsum dexteræ partis sui corporis amisisset. Narrat hæc pluribus Rogerius in Annalibus.

VIII. DVX PORTVGAL. AVCTVS REGIS TITVLO.

Hoc eodem anno Alphonsus Primus, Dux Portugalliæ, ab Alexandro Papa titulum Regis accepit, ob res aduersùs Saracenos præclare gestas. Qui cùm iam anteà sub Lucio Secundo Romano Pontifice, vt vidimus, Ducatum suum vectigalem fecisset Romanæ Ecclesiæ sub annuo censu vnciarum auri quatuor, tursùm hoc tempore noua dignitate insignitus, obtulit Regnum suum eidem Ecclesiæ, sub cuius iugiter protectione consisteret, persoluturum in perpetuum annis singulis loco censûs duas auri marchas. De quibus extat diploma ejusdem Alexandri Papæ in Turri de Tombo dicta, in qua asseruantur monimenta Regum, datum hoc Redemptoris anno, & ipsius Pontificis vigesimo. Estque de iisdem mentio in epistolis Innocentij [a] Papæ Tertij, scriptis ad Sancium, & alterum Alphonsum, filium, ac nepotem prædicti Alphonsi Primi.

[a] Innoc. Tert. l. ep. 144. 151. 152. Reci ac que alias ex monimentis Vatic. Ba on Annal. Tom. XII. hoc an.

IX.

Hoc eodem anno, Indictione duodecima, data repetitur [b] Constitutio Theodosij Patriarchæ Constantinopolitani de gradibus affinitatis, scripta à Theodoro Balsamone tunc Chartulario eius Ecclesiæ; vt ipse testatur in fine. Ex quibus etiam discas, quo tempore idem *Theodosius* sederit.

[b] Ex: lib. 3. Iur. Orient.

IESV CHRISTI
AN. 1180.
ALEX. III.
AN. 21.
FRIDERICI 26.
MANVELIS 38.

I. PROPHETISSA ROMÆ INNOTESCIT.

ANNO Domini millesimo centesimo octogesimo, Indictione decimatertia innotuit quiddam mirandum de Prophetissa, quæ ex Galliis Romam accessit. Rem gestā narrat Robertus, eius temporis testis fidelis; quamuis sicut in plurimis, anni vnius errore, quod hoc anno (nempè sequenti post Concilium Lateranense) factum contigit, eius qui hunc sequitur numero notetur. Cùm igitur (vt ait) in loco dicto Roccâ-Amatoris monachi Ecclesiæ S. Mariæ & S. Amatoris, mutuo accepissent pecuniam à prædiuite quodam homine, sub pignore cortinarum Ecclesiæ; & adueniente festo Beatissimæ Virginis, rogassent eum vt cortinas tantùm ad ornandam eo die Ecclesiam accommodaret, statim post solemnitatem ei restituendas; ille verò nulla prece flexus, respondisset cum tumore animi, eas esse circa lectum vxoris suæ, quæ nuper ei puerum pepererat, nec posse inde amoueri; sicque die festo Ecclesia ornatum suum non habuisset: nocte sequenti apparens Dei Genitrix vxori illius diuitis, significauit virum eius grande peccatum cōmisisse, & in eius pœnam primò puerum tertia die spiritum exhalaturum, deinde patrem octaua die hanc temporalem vitam & felicitatem morte ac suppliciis æternis commutaturum: *Tu verò*, (inquit) *proficiscere ad meam Ecclesiam, quæ est in Bethlehem, & circumspectis ibi tribus sepulchris, quorū duo extrema vacua non sunt, medium tibi eliges in sepulchrū. Interim omni feria quarta circa horam nonam deficiet in te spiritus tuus, & decurret ab ore tuo & naribus sanguis multus, & vsque ad horam nonam sabbati velut mortua permanebis: sabbato verò spiritu redeunte, duces vtrusque manus super faciem tuam, & continuò pristinus color & fortitudo in te redibunt.* Hæc locuta B. Maria abscessit: mulier verò somnium viro narrauit; miserque non adhibens fidem, neque etiam expirante filio de pœnitentia cogitans, die octaua mortuus est; ac mulier in se cœpit experiri quæ prænunciata essent.

AVARI SACRILEGI DAMNATIO.

Quare Romam proficiscens, cuncta Summo Pontifici retulit; addiditque breui sæuissimam ibi futuram famem, nisi à prauitatibus suis resipiscerent.

ALEX. PP. PROBAT SPIRITVM SI EX DEO SIT.

Pontifex autem experturus an ipsa verum mētis excessum pateretur, vnde diuinas reuelationes acciperet, præcepit duodecim nobilibus matronis, vt cùm illa obdormiret per exstasim, plantis eius calentes subulas infigerent, & sanguine ab ore defluente vestes suas inficerent. Factum est; & illa non subularum sensit infixiones, & infectio sanguinis redeunte in mulierem spiritu protinùs euanuit. Hæc Robertus quæ sicut certa, ita veritati inuenta sunt consentientia. Fuit enim semper in Ecclesiâ prophetia iuxta illud Ioëlis [a]; *Prophetabunt filij vestri, & filiæ vestræ. Et prophetias non esse spernendas*, Apostolus [b] monuit.

[a] Ioël. 2. [b] 1. Thess. 5.

II. SCHISMA IN ECCL. SCOTOR.

Hoc eodem anno, cùm Ecclesia in Scotia inter se scissa esset occasione electionis primarij eius Regni Antistitis, nempè Episcopi S. Andreæ, quò defuncto qui eam sedem tenebat, Canonici elegissent ei successorem Ioannem cognomento Scotum, & Willelmus Rex Hugonem Capellanum suum, quem etiam consecrari fecit contra Ioannis ad Sedem Apostolicam appellationem: his auditis Alexander Papa, ad res componendas Legatum misit Alexium Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum. Qui cùm post exactissimam causæ cognitionem, compertisset Ioannem canonicè fuisse electum & Hugonem violenter intrusum; deposito Hugone, Ioannem confirmauit, ac permittente Rege consecrari fecit. Sed cùm Rex statim post consecrationem, prohibuisset, Ioannem in Regno morari, & Hugo non minùs gereret se pro Episcopo; Legatus Episcopatum S. Andreæ subiecit interdicto: eiusque sententiam confirmans Alexander, scripsit ad vniuersos Episcopos & Clerum Scotiæ, vt omninò Ioannem in suam

Ecclesiam

Ecclesiam introducerent, etiam si Rex aliud vellet; Deo enim & S.R.E. magis obediendum esse, quàm hominibus. Idemque Legationem Scotiæ committens Rogero Eboracensi Archiepiscopo, mandauit ei, vt vnà cum Hugone Dunelmensi Episcopo, sententiam excommunicationis proferret in Regem, & regnum illius interdiceret, nisi permitteret Ioannem sedere in pace: eodemque tenore ad ipsum Regem literas dedit. Quare cùm Rex obedire detrectans mandatis Apostolicis, expulisset è regno Ioannem; prędicti Rogerus & Hugo, vnà cum Alexio Legato sententiam excommunicationis in Regem protulerunt, & interdicti in Regnum. Cúmque Rex Nuntios misisset ad Alexandrum, vt pro bono pacis concederet fieri sedium commutationem, nempe vt Ioannes S. Andreę Ecclesiam dimitteret, acciperetque aliam quam vellet in Scotia; numquam id ei Pontifex concedere voluit. Atque hæc ita viuēte Alexandro hoc & sequenti anno sunt gesta; quæ fusiùs narrantur à Rogerio in Annalibus. Quæ autem ista secuta sunt, dicemus sub Alexandri successore Lucio.

Rex Scot. excommunicatur. a Legatis Sed. Apost.

III. Rex Pol. sua statuta petit confirmari a Sede Apost.

Hoc item anno Rex Poloniæ Casimirus (quem Ducem vocant) cùm quasdam Constitutiones in vtilitatem Ecclesiæ ac pauperum, de consilio Antistitum, ac Procerum regni sui sanciuisset: easdem singulari deuotionis erga Sedem Apostolicam exemplo, Romam ab Alexandro Papa confirmandas misit: quod Alexander præstitit; gratiis etiam actis, quod pestifero durante schismate, nationibus & regnis vicinis, aut claudicantibus, aut obedientiam Antipaparum profitentibus, Poloni constanti perseuerantia ab Alexandri obedientia non discessissent. Hæc Longinus canonicus Cracouiensis. Sicut & hoc pariter anno tradit Rogerius, Henricum Regem Angliæ pias valdè leges Ecclesiæ rebus fauentes condidisse; quibus abstersit, quas contraxerat olim maculas impugnando Ecclesiasticam libertatem.

IV. Alex. PP. procurat expedit. in Ter. Sanc.

Quo etiam anno, cùm perlatum esset nunciū è Terrâ Sanctâ de Saladini tremēdâ expeditione aduersùs ciuitatem Ierosolymitanam; mox Alexander Papa scribens ad vniuersos Christianos Principes, populósque, & Catholicæ communionis Antistites, eosdem ad subsidium Fidelibus Orientalibus ferendum, procurandúmque hortatus est: cuius eâ de re scriptas literas Rogerius in Annalibus recitat; additque confestim Philippum Regem Franciæ, & Henricum Angliæ, promisisse eis breui subuenire. Quo tēpore Manuel, siue Emmanuel Imp. Constantinopolitanus, timens ne in suum Imperium aliquid in transitu Franci molirentur, rogauit Alexandrum Pontificem, vt securitatem ei à *Protonobilissimo* (vt vocat) *Rege Francorum* procuraret, mitteretq; cum eius exercitu aliquem Cardinalem, cuius reuerentiâ milites compescerentur. Extat [e] eiusmodi Manuelis epistola in collectione antiquorum diplomatum, facta per Benedictum Papam Duodecimum. Sed quòd Philippum, Regem Francorum nominauimus; cœpit ipse hoc anno solus regnum administrare, cùm Ludouicus ipsius pater decimoquarto Cal. Octobris ex hac vita migrasset. Petrus autem S. R. E. presbyter Cardinalis tituli sancti Chrysogoni sedis Apostolicę Legatus, eumdem Philippum cum Rege Anglorum strinxit perpetuo pacis fœdere; vt pluribus refert Rogerius.

Imp. Const. timēt sibi a Francis.

V. Manuel. Imp. obiit.

Transiisse verò & ipsum Manuelem Imp hoc anno pridie Nonas Octobris ex hac vita, tradit Willelmus Tyrius: qui hoc elogio eum ornat, quòd eius eleemosynas, & beneficia largissima, enarratura sit omnis Ecclesia Sanctorum. Habet verò etiam Nicetas, eumdem in obitu monasticum sumpsisse habitum, sicque publicè pœnitentem decessisse. Insuperque ab eodem paulò ante obitum, curatum indici à Patriarcha Constantinopolitano Concilium, ad dissereodas quasdam quæ emerserāt in causâ fidei quæstiones. Ad quòd cùm vocarentur vndique viri doctissimi, inuitatū fuisse etiam inter alios longè positos Georgium Metropolitam Corcyræ, docent eius ad Patriarcham redditæ [d] literæ. Sed Concilium intercepit obitus Manuelis. Cui successit in Imperio, ipsius filius ALEXIVS Comnenus Porphyrogenitus, adhuc puer.

[d] Rec. Bar. ibid. ex cod. Feder. Metz.

Alex. Comn. Imp.

VI. Quo pariter anno (vt addit Tyrius) Amalricus Patriarcha Latinus Ierosolymorum, anno vigesimo secundo suæ sedis defunctus est; successorque ei datus *Heraclius* Cæsariensis Archiepiscopus.

IESV CHRISTI
AN. 1181.
ALEXAND. III.
AN. 22.
FRIDERICI 27.
ALEX. COMN. 1.

I. Alex. PP. cogit filium Regis Ang. renunciare Episcopatui.

ANNO Christi millesimo centesimo octogesimo primo, Indictione decimaquartâ, Alexandro Papæ agendum fuit aduersùs Gaufredum secundogenitū Regis Angliæ, eò quòd electus cùm fuisset ad Episcopatum Lincolniensem, ipse tamen minùs quæ essent curæ Episcopalis cogitaret. Quamobrem (vt loquitur Rogerius, hæc narrans) districtiùs in mandatis dedit Richardo Cantuariensi Archiepiscopo, vt omni occasione & excusatione postpositâ, Gaufredū Ecclesiasticâ censurâ compelleret electioni suę renunciare, vel sine dilatione ordinem sacerdotis & Pontificalis officij dignitatem recipere. Gaufredus igitur in arcto positus, considerānsq; se tantę administrationi minimè posse sufficere, maluit ab Episcopalibus abstinere, quàm onus importabile sibi imponere. Hæc Rogerius.

II. Eius obitus.

Hoc eodem anno, sexto Calendas Septembris (siue vt alij, duodecimo Calendas Octobris) *Alexander* Papa, post sui Pontificatûs dignissimam functionem, ex hac vita migrauit, cùm sedisset annis viginti duobus, minùs decem diebus. Extabant totidem libri Epistolarum eius, quot numerati sunt anni Pontificatûs: citatos enim à Collectoribus Decretorum inuenimus libros decimumtertium & decimum quartum: sed omnes periisse dolemus, licèt siue in Collectionibus decretorum, siue in aliis voluminibus diuersorum auctorum, multa sint reperire eiusdem Pontificis monimenta. Testaturq; Henricus de Gandauo libro de Viris Illustribus, ipsum Alexandrum collegisse seorsùm in volumen vnum suas à se datas epistolas Decretales, quod *Consulta Alexandri* voluit nominari: sed nec ipsum inuenitur. Quod autem legitur in

Decretalium collectione Gregorij Noni de Reliquiis & veneratione Sanctorum, eiusdem Alexandri fragmentum epistolæ, penes omnes canonum doctores vulgatissimum; vbi agens de quodam homine in potatione & ebrietate occiso, tamquam sancto à nonnullis culto, omninò prohibet eum colere, *cùm si per eum* (inquit) *miracula fierent, non liceret ipsum pro sancto absq; auctoritate Romanæ Ecclesiæ venerari*: quòd sciamus in his magnoperè laborare Interpretes, ad ipsorum elucidationem, aliqua historicè afferemus, quæ aperiât germanum eorum sensum. Atque illud imprimis, dum ait, etiam præuiis miraculis non licere aliquem coli pro Sancto, absque auctoritate R. Ecclesiæ; vtique non priuatum, sed excludere voluisse publicum illum cultum; quem Ecclesia consueuit Sanctis probatis deferre. Siquidem & ipsius Alexandri tempore, ipsoque non solùm non prohibente, sed & gaudente, priuatum exhibitum constat S. Thomæ Archiepiscopo Cantuariẽsi, antequàm canonizaretur: cui posteà ab eodem Pontifice solemni ritu sancitus est publicus ille, qui nonnisi post canonizationem impendi consueuit. Cæterùm neque etiam priuatum debitum fuisse illi in ebrietate occiso, puto voluisse intelligere, etiam si (vt ait) per eum miracula fierent, hoc est, facta dicerentur. Extat enim epistola Arnulphi Lexouiensis Episcopi ad ipsum Alexandrum Papam scripta, vbi referens ingẽtem dissolutionem monachorum cœnobij Gristani, qui inter alia mutuis inter se vulneribus sæpè confligebant; ac nihilominùs, vt miracula facere crederentur: & quibuslibet commentis sæcularium personarum frequentes inuitarẽt accessus, sanitatis remedia, per aquam certis carminibus incantatam promittebant; ait, nouissimè Procuratorem monasterij ebrium in refectorio super cœnam duos de fratribus cultello percussisse, eumdemque ab eis incontinenti perticâ, quam casus obtulit, interfectum esse. Quidnam verò ad hæc rescripserit Alexander, non reperitur. Sed illud satis exploratum habetur, cùm ille procurator in ebrietate necatus Martyris titulo impudenter ab illis miracula affectantibus coleretur; delatis his ad Alexandrum, ne id fieret literis Apostolicis omninò prohibuisse, ex quibus decretum illud Gregorius Nonus intexuit suæ Collectioni.

III. Sub isto quoque Alexandro, constantior esse videtur assertio[b] Ordinem Religiosorum CARMALITANORVM, qui in Palæstina in ipso Carmelo monte fixère sedes, sumpsisse originem. Quorum quidem promotor, propagator, & custos fuit ille, qui fungebatur in Oriente Legatione Apostolicæ Sedis, Haimericus Patriarcha Antiochenus: qui considerans complures, qui ex Occidente venerant acturi in Terra Sancta vitam eremiticam, hinc inde dispersos, expositos barbarorum incursibus, collegit eos in vnũ, duxitque in montem Carmelum, Eliæ habitatione egregiè olim nobilitatum. Fuereque ista principia, ex quibus, vt ex parua scaturigine flumen, immensùm est auctus, & in vniuersum Orbem dilatatus cœtus Religiosorũ virorum.

IV. Hoc item anno, viuente adhuc Alexandro, Conradus[c] Archiepiscopus Saltzburgẽsis, Cardinalis Episcopus Sabinensis, Legatus Apostolicæ Sedis in Germania, Imperatoris consanguineus, de quo superiùs, venerandum corpus *S. Virgilij*, & aliorum trium eiusdẽ Ecclesiæ SS. Antistitum, quorum sepulturæ locus ignorabatur, casu reperit: ex quibus, velut ex paradiso[d], quatuor mox vberrima miraculorum erupère fluminá quibus vniuersa Germania irrigata est.

V. Post obitum Alexandri, *Humbaldus* Cardinalis Episcopus Ostiensis, natione Etruscus, patriâ Lucensis, vir grandæuus admodùm (inquit Willelmus Tyrius) & modicè literatus, sed in rebus gerendis solertissimus, quarto Calendas Septembris creatus est Romanus Pontifex, & LVCIVS Tertius dictus.

VI. Eodem tempore Patriarchæ Antiochenus & Ierosolymitanus, vnà cum suffraganeis suis, Boamundum Iuniorem Principem Antiochenum censuris exagitarunt, eò quòd relictâ vxore legitimâ Theodorâ, nepte Imperatoris Constantinopolitani, aliam in matrimonium sibi iungere præsumpsisset: qui spretis Episcoporum correctionibus, diram aduersùs eos persecutionem mouit; de quâ pluribus Tyrius[e].

IESV CHRISTI
AN. 1182.
LVCII III.
AN. 1.
FRIDER. 28.
ALEX. COMN. 2.

I. ANNO Domini millesimo centesimo octogesimosecundo, Indictione decimaquintâ Willelmus Rex Scotiæ, quem iussu Alexandri Papæ excommunicatum ob dissensiones Ecclesiæ S. Andreæ vidimus, missis ad Lucium Pontificem nunciis absolutionem ab eo obtinuit: sed non ita vt causæ Præiudicium fieret. Misit enim eò Lucius Rolandum Electum Dolẽsem, Romanæ Ecclesiæ Subdiaconum, Legatum suum, qui res ita cum Rege composuit, vt tam Hugo, quàm Ioannes renunciarent eidem Ecclesiæ S. Andreæ, & Ioannes loco illius haberet Episcopatum Dunkeldensem, & alia nonnulla. Sed appellante Hugone ad Summum Pontificem, æquè Lucius, Episcopatũ S. Andreæ vtrique ademit, at eum posteà Hugoni concessit, & Ioanni Dunkeldensem confirmauit, cum aliis quæ ei ex parte Regis oblata fuerant. Sed recusante Rege ablata Ioanni restituere iterùm ipse de Episcopatu S. Andreæ quæstionem Hugoni mouit. Agitataque variè controuersia plurium annorum spatio, tam sub Lucio, quam etiam sub Vrbano eius successore, demùm sub Clemente Tertio sopita est; cum Ioannes cedens iuribus sibi sententiâ Pontificis acquisitis elegit Episcopatum Dunkeldensem cum pace retinere, quàm tot iurgiis reliqua persequi; & Hugo expulsus & excommunicatus, post obtentam absolutionem, Romæ peste periit. Qui verò hæc cupit, habet quem consulat diffusè ea suis quibúsque temporibus prosequentem, Rogerium in Annalibus Anglicis.

II. Contigit hoc eodem tempore, (prout qui aderat Willelmus Tyrius[a] docet) vt natio quædam Syrorum in Phœnice prouinciâ habitans, cùm per annos pene quingentos cuiusdam *Maronis* hæretici Monothelitæ errorem fuissent secuti, ita vt ab eo dicerentur *Maronitæ*, & ab Ecclesia Fidelium sequestrati, seorsùm sa-

cramenta

Margin notes:
[a] Auditione. — SCRIPTVM DE VENERATIONE SANCT.
CONSVLTATIO EPISC. LEXOVIEN.
ORDO CARMELITARVM. [b] Sabell. 9. Ennead. 5. & alij.
IVENTA SANCTORVM CORPORA. [c] Ap. Canis. antiq. Lect. to. II.
[d] Gen. 1.
LVCIVS PP. III.
[e] Tyr. l. 22. c. 6. & 7.
SCHISMATIS SCOT. PROSECVTIO ET FINIS. De quo Bar. hoc an. & seq. & 1186. & 1188.
[a] Tyr. l. 22. c. 8. MARON. AD ECCL. REVERSI.

cramenta conficerent sua; diuina inspiratione ad cor redeuntes, ad Patriarcham Antiochenũ Haimericum accesserint, & abiurato errore, quo vnam tantùm in Christo agnoscerent voluntatem & operationem, aliisque quos postquàm ab vnitate Ecclesiæ recesserunt, adiecissent; fidem Orthodoxam vnà cum Patriarcha suo, & nonnullis Episcopis susceperint, parati Romanæ Ecclesiæ traditiones cum omni veneratione amplecti & obseruare. Dicebantur autem quadraginta millium excedere numerum, qui per Bibliensem, Botriensem, & Tripolitanum Episcopatus, iuga Libani, & montis deuexa inhabitabant: erantque viri fortes, & in armis strenui Latinis Orientalibus aduersus hostes valdè vtiles. Hæc Tyrius. Porrò hi se à vico Syriæ, *Maronia*, Maronitas, siue à *S. Marone* Abbate, ante cognitum Maronem Monothelitam, contendunt esse denominatos; ex hocque fieri, vt nomen hoc suum, pristinum detestantes errorem, retinere mordicùs hactenùs perseuerent. Venit autem eorum Patriarcha sub Innocentio Papa Tertio ad Lateranense Concilium, vbi plenissimè fidem Catholicam, ritosque sacros edoctus, ad suos rediit: perstiteruntque immobiles in ea fide, licèt semper agitati Infidelium pressuris; vt literæ illorum ad Leonem Decimum apertè demonstrant.

III. LABORANTIS CARD. COLLECTIO.

Hoc eodem anno suam elaboratissimam Canonum Collectionem edidit *Laborans*, sic proprio nomine dictus S.R.E. Cardinalis præsbyter Tituli sanctæ Mariæ Trans-Tiberim, quam ad Petrum præsulẽ Pampilonæ misit. Fuisse verò ipsum literis Philosophicis, atq; Theologicis apprimè excultum, apparet ex aliis eius lucubrationibus, De iusti iustitiæque rationibus, De vera libertate, De Appellationibus, & contra Sabellianos rursùm reuiuiscentes; quas omnes continet codex Basilicæ S. Petri in Vrbe.

IV. S. FRANCISCI ORTVS.

Hoc item anno natum esse Assisij in Vmbria S. FRANCISCVM, filium Petri de Bernardone, testatur ex antiquioribus Albertus Abbas Stadensis his temporibus proximus In suo Chronico: affirmantque idipsum recentiores. Ita planè Deus, Ecclesia sua in deterius declinante, ac morum disciplina collabente, ad erigendam eam, in conflatorio diuini Spiritus Apostolicum hunc formauit hominem qui mundi contemptum, ac paupertatem non affectu tantùm (quod ad SS. Patrum imitationem sufficere videri potuisset) sed effectu etiam insigniter prosecutus est.

IESV CHRISTI
AN. 1183.
LVCII III.
AN. 2.
FRIDERICI 29.
ANDRON. 1.

I. DISCORDIA INTER ROM. ET PAPAM.

ANNO Christi millesimo centesimo octogesimo tertio, Indictione prima, ortum est graue dissidium inter Lucium Papam & Romanos, occasione quarumdam consuetudinum, quas cùm prædecessores facere consueuissent, Lucius tamen iurauit se numquam facturum. Vnde Romani indignati, in eum insurrexerũt qui in alias munitas ciuitates se recepit. In eius verò auxilium accurrens cum exercitu Christianus Mogũtinus Archiepiscopus, Friderici Imp. Cancellarius, Romanos grauiter afflixit: sed ij veneno inficientes fontem, ex quo ille bibere consueuerat, ipsum, cum plurimis aliis de medio sustulerunt, & acriùs Pontificem persequi cœperunt. Qui non valens eis resistere, missis ad Reges ac Principes, tam sæculares quàm Ecclesiasticos Nunciis pro obtinendo auxilio; accepto ab eis magno auri & argenti pondere, pacem cum Romanis composuit. Hæc pluribus Rogerius In Annalibus.

II. DE OBITV HENRICI IVN. REG. ANGLIÆ ET EIVS POENITENTIA.

Subditque de obitu Henrici Iunioris Regis Angliæ. Qui post reconciliationes cum patre sæpè factas, rursùs ad discordias leuiter reuocatus, deficiente sibi pecunia (inquit Rogerius) perrexit ad S. Mariam de Rupe-Adamatoris, & decorticauit feretrum S. Adamatoris, & thesauros Ecclesiæ asportauit. Paucis pòst diebus cùm vidisset se non posse multùm nocere patri suo, ex indignatione & animi rancore in grauẽ incidit infirmitatem in villa Martel, non longè à ciuitate Lemouicensi. Qui cum sensisset mortem sibi imminere, misit ad patrem; qui ad eum venire noluit, timens insidias eius. Rex igitur filius, vocatis Episcopis & viris religiosis qui aderant, primùm secretò, deinde coram omnibus sua confessus peccata, pœnitentiam, & suorum recepit absolutionem peccatorum; & tradidit Vuillelmo Marescallo familiari suo Crucem suam Ierosolymam deferendam. Deinde depositis mollioribus indumentis, cilicium induit, & ligato fune in collo suo, dixit Episcopis, & ceteris viris religiosis circumstantibus; *Trado me peccatorem indignum, culpabilem, & obnoxium, per funem istum vobis ministris Dei, postulans, vt Dominus noster* IESVS-CHRISTVS *qui latroni confitenti in Cruce peccata dimisit, per preces vestras, & per suam ineffabilem misericordiam misereatur infelicissimæ animæ meæ.* Posteà iubens se trahi à lecto per illum funem impositus est lecto cinereo, quem sibi præparauerat, appositis capiti & pedibus suis, duobus lapidibus magnis quadratis: sumptoque post hæc sacrosancti Corporis & Sanguinis Domini viatico, in timore Domini emisit spiritum: quem pater, corruens in terram, vehementer planxit. Hæc Rogerius.

III. CONSTITVTIO DE PACE CONSTANTIÆ.

Hoc eodem anno Fridericus Imp. vnà cum filio, & aliis Germaniæ Principibus, celebrato *Constantiæ Conuentu*, de firma pace stabilienda in Italiæ parte illa quæ dicitur Longobardia, cum suis egit: sanciuitque famosam illam Constitutionem, à loco denominatam *De pace Constantiæ*; quæ data ponitur hoc anno, hacque Indictione, septimo Calendas Iulij: extatque in Appendice ad Authenticorum Collationes, illustrata glossematibus Baldi Iurisconsulti Perusini.

IV. COTERELLENSES DIES. MACTATI. OB. CAPTVR. [a] Anton. Tom. 2. tit. 17. § 17.

Quo item anno (vt habet Antonius [a]) in prouincia Bituricensi, septem millia *Coterellorum* hæreticorum, & ampliùs, interfecta sunt ab illius regionis incolis. Isti enim terram Regis vastando prædas ducebant, homines captos secum vilissimè trahebant, & cum vxoribus captorum, etiam ipsis videntibus commiscebantur; Ecclesias incendebant: Sacerdotes autem, & viros religiosos tormentis afficientes, atque irrisoriè eos Cantores vocantes, iubebant

cantarè, moxque alapas infligebant, & virgis adeò crudeliter cædebant, vt nonnulli mortem obirent: alios verò post longam carceris custodiam, accepta pro redemptione pecunia, semimortuos emittebant. Denique Ecclesias spoliabant, & Corpus Domini de vasis aureis & argenteis, in quibus pro infirmorum necessitate reseruabatur, extrahentes, & in terram viliter proiicientes, pedibus conculcabant: de corporalibus verò concubinæ eorum pepla capitibus suis componebant: ac calices malleis & lapidibus constringentes distrahebant. Quapropter incolæ eius prouinciæ, accepto à Rege Philippo exercitu, eosdem aggressi, omnibus interfectis à minimo vsque ad maximum, de præda illorum ditati sunt. Hæc Antonius: quem putares descripsisse mores hæreticorum nostri sæculi Sed ita solent infelicissimi posteri suos maiores imitati.

V. Andron occvpat imperivm Orient.

Quod ad res pertinet Oriẽtis, Andronicvs qui hactenùs visus esset pugnasse pro Alexio Imperatore puero aduersus Imperij perduelles illis in ordinem redactis, vt solus sibi adsciscere summam rerum, infelicem puerum noctè strangulauit arcûs neruo, pollicitationibus suis edẽpta ab Episcopis absolutione à iuramento quod viuenti præstiterat Imperatori. Describit hæc pluribus Nicetas [b] Choniata: atque eum qui illa indulgeret, Andronico, fuisse *Basilicum Camaterum* Patriarcham, Theodosio subrogatum. Quænam verò ante hæc ab eodem Andronico aduersus Latinos Constantinopoli commorantes sæuissima grassatio facta sit, idem auctor inumbrat potiùs, quàm describit; qui amore suorum plurima præteriit horrenda auditu. Sed tantam tragœdiam recitant diligentiùs eiusdem temporis auctores sincerissimi, Willelmus [c] Archiepiscopus Tyrius, & Robertus [d] de Monte. Error tamen de tempore irrepsit apud Tyrium, dum ea facta ponuntur anno Redemptoris millesimo centesimo septuagesimo nono, quo nondum Manuel imperator pater Alexij decesserat; quæ rectè Nicetas, & Robertus his anno & Indictione gesta referunt. Porrò occasio vexandi Latinos, inde ab Andronico sumpta narratur, quòd fauissent Alexio Protosebasto Imperatoris Manuelis patrueli, Imperium aduersus puerum affectanti. Iidem igitur, Protosebasto ab Andronico capto, & excæcato timentes (inquit Tyrius) ne ciuium super eos repentina fieret irruptio; præmoniti à quibusdam coniurationis consciis, qui validiores erant ascendentes in triremes ac naues, quarum erat in portu maxima copia, discrimen euaserunt: qui autem segniores fuere, vel ad fugam minùs idonei, à militibus Andronici iunctis cum ciuibus, viri & feminæ, senes ac pueri, sani & infirmi, clerici & monachi, sæculares & laici, quotquot in vrbe reperti sunt de gente Latina, aut gladio perempti sunt, aut incendio consumpti, cum vniuersâ vrbis regione in qua morabantur, & locis sacris ac xenodochiis eorum vsui inseruientibus; bonaque eorum expoliata: qui verò ad sibi notos confugientes, spem salutis ab eis acceperant, Turcis & aliis Infidelibus in perpetuam venditi sunt seruitutem, qui excesserunt numerum quatuor millium promiscui sexus, ætatis, & conditionis. Sed nec à mortuis temperatum est, quibus omnis parcere consueuit impietas: siquidem & ipsi de monumentis extracti, per vicos & plateas, quasi illatas sentirent iniurias, distracti sunt. Sicque impij ac perfidi Græci; nihil tale meritos, nihilque tale verentes, malè remunerauerunt hospites suos de pluribus beneficiis, quæ ipsorum Imperio contulerant; cùm tamen & filias suas, & nepotes ac sorores, eis in vxores dedissent, easdemque ex diutino conuictu sibi fecissent familiares atque conciues. Hæc ex Tyrio.

b Nicet. in Andron. l. 1. [illegible]

c Tyr. de Bel. Sacr. lib. 2 c. 11. 12

d Rob. in App. ad Sigeb.

Horrenda Græcor. in Latinos grassatio.

VI. S. Ioan. Laorvi Martyrivm.

Idem autem inter alia habet; cùm feræ illæ bestiæ monachos & sacerdotes exquisitioribus quàm laicos perimerent cruciatibus; præ ceteris *Ioannem* S.R.E. Subdiaconum, quem pro negotiis Ecclesiæ illuc Papa direxerat, comprehendentes in contumeliam Ecclesiæ decollasse, caput eius ad caudam canis immundæ religantes. Robertus autem hunc Ioannem Cardinalem fuisse tradit, missumque Constantinopolim ab Alexandro Papa ad petitionem Manuelis Imperatoris, qui per eius prædicationem cupiebat reuocare Græcos ad instituta, & subiectionem Romanæ Ecclesiæ: Porrò ad hunc Ioannem, cùm cæteri Latini occiderentur, venisse quosdam religiosos viros, vt suaderent ei fugam, ne & ipse perimeretur: ipsum autem respondisse, *Absit hoc: ego hic sto pro vnitate Ecclesiæ, & præcepto Papæ domini mei*: tuncque irruentes perfidos Græcos occidisse eum, & ligantes canem cum eo, ita quòd cauda canis esset in ore eius, traxisse eum per vicos ciuitatis, & facta fouea ibi combussisse: sed posta viros religiosos de fouea tulisse corpus eius, atque optimè sepelisse, & ad eius sepulchrum crebra fieri miracula consueuisse.

VII. Latin. in Græcos vltio.

Ceterùm non omninò impunè tantum facinus in Latinos cõmissum est à Græcis. Nam (vt ait Tyrius) præter complures, quos in ipsa sui internecione Latini, quibus arma suppeterent, ex eis occiderunt; qui in triremes & naues se receperunt, circumeuntes vtrumque Hellespontum, ab ostio maris Pontici vsque ad ostium Mediterranei, per spatium ducentorum milliarium, cunctas vrbes & pagos vtriusque littoris deuastarunt, & vniuersos incolas peremerunt; monasteria verò, quæ tam in eodem littore, quàm in modicis insulis illius maris ædificata erant, cum iis qui ad ea confugerant, succenderunt, & pseudomonachos, ac sacrilegos Græcorum sacerdotes gladio peremerunt: tantaque spolia adepti sunt, vt damnum rerum amissarum duplici fœnore resarcirent: ac demùm mare Mediterraneum ingressi, Thessaliæ, aliarumque maritimarum prouinciarum cunctas vrbes & oppida incendio, rapina, & strage affecerunt. Quænam autem terribilis diuina vltio Andronicum sit secuta, dicetur suo loco.

IESV CHRISTI
An. 1184.

LVCII III.
An. 3.

Friderici 30.

Andron. 2.

I. Anno Domini millesimo centesimo octogesimo quarto, Indictione secunda, inter alias res gestas, quas Rogerius in Annalibus recitat, haud illa prætermittenda, quòd cùm Ri-

chardus

[a] Pet. Bles. p. 38. [b] Id. ep. 5.

RICHARDVS ARCHIEP. CANTVAR TERRORE VISIONIS MORITVR.

chardus Cantuariensis Episcopus, nec exemplo sanctissimi decessoris sui Thomæ Martyris, nec reprehensionibus, Legatorum Apostolicæ Sedis, nec deniq; amicabilibus admonitionibus [b] familiarium suorũ motus, expergisceretur à negligentia, qua cunctam Ecclesiasticæ disciplinæ obseruantiam ad nihilom redigi patiebatur; nec à dilapidatione bonorum Ecclesiæ suæ cessaret: tandem ab ipso CHRISTO Domino ad tribunal horrificum vocatus, paulò antequàm in morbum incideret, ab eo in visione audiuit, *Tu dissipasti bona Ecclesiæ meæ, & ego extirpabo te à terra.* Qua visione perturbatus, statim cœpit ægrotare, & octaua sequenti die obiit; nempè decimo quarto Calendas Martij.

II. TRANSLATIO CORPORIS S. FLORIANI IN POLON.

Eodem anno, petẽte Rege, seu Duce Poloniæ Casimiro à Summo Pontifice, mitti in Poloniã sacras alicuius Sancti Reliquias quibu Cracouiensis insigniretur Ecclesia; Lucius Papa Sacrarium, in quo plura erant Martyrum corpora ingressus, quis Sanctorum illic qoiescentium in Poloniam migrare vellet, inquisiuit. Ad quam vocem (serione, an ioco à Summo Põtifice prolatam) ea tumba in qua corpus sacrum Beati *Floriani* conditum erat, manus protensa, eidem Pontifici vocitanti, designantis & indicantis se apparuit. Quo miraculo Põtifex commonitus, eiusdem Sancti corpus per Ægidium Mutinensem Episcopum Regi & Cracouiensi Ecclesiæ transmisit; à quibus honorificentissimè susceptum est, & insignis in eius honorem Ecclesia condita. Narrat hæc pluribus Longinùs canonicus Cracouiensis in Chronicis Polonorum.

IESV CHRISTI
AN. 1185.
LVCII III.
AN. 4.
FRIDERICI 31.
ANDRON. 3.

I. CONVENTVS VERONÆ INTER PAP. ET IMP.

[a] Arnold. Lubec. lib. 3. cap. 10.

ANNO Christi millesimo centesimo octogesimo quinto, Indictione tertia, Veronæ congressus est habitus Lucij Papæ & Friderici Imperatoris. Errant verò qui putant, tunc Episcoporum celebratum esse Concilium. Nam ex Actis [a] quæ adhuc extant, perspicuè patet non Concilium, sed mutuum dumtaxat tunc habitum esse conoentum quorumdam negotiorum causa. Ac primò cœpit Imperator omni instãtia intercedere pro ordinatis à schismaticis tempore Alexandri Papæ; qui magno numero Veronam accesserant, vt Pontifex dispensaret cum eis. Qui cùm id semel promisisset, posteà retractans respondit, cùm ij in generali Cõcilio Venetiis habito ab ordinibus suspensi fuissent, nõ esse conueniens, vt id mutarent, nisi in alio Cardinalium & Episcoporum generali Conuentu; promisitque se apud Lugdunum ea de causa Concilium habiturum. Post hæc verò egerunt Pontifex, & Imperator de bonis Comitissæ Mathildis, quæ iste Imperio, ille Ecclesiæ Romanæ testamento relicta esse contendebant: & cùm ab vtraque parte probationes proderentur, res infecta permansit. Actum deinde de electione Archiepiscopi Treorensis: ad quam

SCHISMA IN ECCL. TREVERENSI.

sedem nuper vacantem cùm quidam Volemarus prior à saniori parte electus esse, ac post eum à parte inferiori Rudolphus; & schismate facto, Volcmarus ad Sedem Appostolicã appellasset, Rudolphus ad Imperatorem recurrens Inuestituram ab eo accepisset: re Veronæ agitata: Pontifex pro Volcmaro stetit ob canonicam eius electionẽ, Imperator pro Rudolpho propter electionis dissensionem: sicque tunc res suspensa perstitit; ita tamen, vt cùm Imperator intellexisset Pontificem decreuisse ordinare Volcmarum, ei per suos renunciauerit, si id ageret, omnem inter ipsos amicitiam cessaturam, aliasque minas terribiles addiderit. Quod autẽ valdè etiam Imperator vrgebat Pontificem, vt filium suum Henricum coronaret Imperatorem, respondit Pontifex, non posse simul duos Imperatores regnare, nec filium coronari, nisi priùs pater coronam deposuisset. Hæc pluribus Arnoldus Abbas Lubecensis in Slauorum Chronicis, de rebus gestis Veronæ inter Pontificem & Imperatorem; sed malè anno millesimo centesimo octogesimo tertio, vt benè correxisse cognoscitur Crantzius [b].

NE SINT DVO SIMVL IMP.

[b] Crant. in Metrop. l. 6. cap. 46. 47.

II.

Inter hæc autem in deterius quotidie prolabentibus in Palæstina rebus Christianorum, ob infestissimas Saladini incursiones; coëuntes vnà Principes cum Episcopis, decreuerunt mittere Legationem in Occidentem pro impertiẽdo auxilio periclitantibus Ierosolymis. Ita quidam qui interfuit Willelmus [c] Tyri Archiepiscopus in sua de bello sacro Historia: qui quòd hic finem scribendi fecisse reperiatur, illud in causa fuisse videtur, quoniam ipse vnus ex Legatis fuit missus ad Regem Francorum, & antequàm rediret, contigit Palæstinam in potestatem hostium incidere; ac propterea rerum aduersarum dolore perculsus, munus omisit, quod nec resumpsisse potuit morte præuentus. Porrò primùm omnium adornata est Legatio ad vniuersalem promotorem eiusmodi expeditionum, nempe Romanum Pontificem, cuius nutu reliqui Principes moueri solerent, impertienda ab eo remissione peccatorum loco militaris stipendij, qua quique Fideles consueuissent magna frequentia sacræ militiæ nomen dare. Acceptis autem à Lucio Papa literis ad Anglorum Regem, cui pro pœnitentia necis sancti Thomæ Cantuariensis, superiùs vidimus iniunctam fuisse expeditionem in Terram Sanctam Legati ad eum directi, nempè Heraclios Patriarcha Ierosolymitanus, & Summi Magistri Hospitalis & Templi, venientes in Angliam, obtulerunt ea parte Regis, ac Principum terræ Ierosolymitanæ, Henrico Regi Vexillum regium, & Claues Sepulchri Domini Turris Dauid, & Sanctæ ciuitatis, festinum ab eo postulantes auxilium, tanquam ab herede ac domino terræ Ierusalem; quippe quòd Fulco frater Gaufredi Comitis Andegauiæ, patrisque istius Henrici, fuisset Rex Ierusalem. Quibus honorificè susceptis, celebratus est prima Dominica Quadragesimæ *Londonij* generalis totius Regni Principum & Antistitum *Conuentus*, cui etiam interfuit cum suis Willelmus Rex Scotiæ: vbi communi deliberatione placuit, ante omnia Regem debere super ea re consulere dominum suum Philippum Regem Franciæ. Habito autem cum eo colloquio, promiserunt ambo se pecunias & auxiliares copias breui missuros. Sed hæc Patriarcha paruipendens, quòd

[c] Tyr. lib. 13. cap. 8.

LEGATIONES A LATINIS ORIENT. PRO PETENDO SVBSIDIO.

VEXILLVM ET CLAVES IEROSOL. OBLATA REGI ANGLOR.

[Ceterùm scribit Rigordus in vità Philippi Franc. Regis delatas quoque ad eum fuisse ab iisdẽ Patriarcha & Magistris, easdem Claues ciuitatis

& Sepulchri Nempè, benedictionis causa veteri more, cuius tibi exempla suppeditabit huius Epitropes Index, verb. Claues]

ſperaſſet ducturum ſe in defenſionem Terræ Sanctæ ipſum Regem Angliæ; vel aliquem ea filiis eius, aut alium inſignem Pcincipem; ſpe deceptus, mœrens ad propria cediit: cùm nihilominùs quamplurimi Antiſtites, cum Balduino Cantuarienſi, & Waltero Rotomagenſi, ac ferè omnes Comites & Barones viueriæ ditionis Regis Angliæ, Crucem pro eapeditione cepiſſent. Quæ omnia pluribus narrat Rogerius in Annalibus hoc anno.

III. LVCII PP. OBITVS

Acceſſit autem ad commune damnũ, & impedimentum promouendæ expeditionis, quòd præcipuus eius Promotor *Lucius* Papa, hoc ipſo anno, ſeptimo Calendas Decembris, Veronæ ex hac vita migrauit; vbi & honorificè ſepultus eſt, hoc epitaphio inſcripto eius ſepulchro:

Luca dedit lucem tibi Luci, Pontificatum
Oſtia, Papatum Roma, Verona mori.
Immò Verona dedit verum tibi viuere, Roma
Exitium, curas Oſtia, Luca mori.

Recitat iſta Ptolemæus Lucenſis in ſua Hiſtoria antiquitùs ſcripta, quæ extat in Vaticano. In Lucij verò locum ſtatim ſuffectus eſt, vnanimi omnium Cardinalium qui aderant conſenſu, *Lambertus* (*Hubertus* alicubi dictus) Archiepiſcopus Mediolanenſis, dictus VRBANVS eius nominis Tertius.

VRBANI III. CREATIO.

IV.

Qua eadem Indictione (vt teſtatur Nicetas) Willelmus Rex Siciliæ ingenti comparata claſſe in vltionem innocentis ſanguinis Latini, adeò immaniter à Græcis ante biennium Conſtantinopoli effuſi; primò Dyrrachium, inde Theſſalonicam expugnauit: adeòque in Græcos omnes Latini milites ſæuierunt, vt etiam eorum quæque ſacra reddere profana, & veluti execranda polluere, depravare, atque penitùs perdere laborarint. Scribit ſingula, ac planè nefanda, idem Nicetas in Andronico: cuius rei gratia ait, ideò inter Græcos & Latinos odium implacabile eſſe excitatum, vt omnis ſpes coniunctionis animorum exciderit, etiamſi corporibus coniuncti in iiſdem ædibus habitarent. Accidit verò mox inuerſâ aleâ, vt inter iſta ſublato de medio Andronico, & Imperium inuadente ISAACIO ANGELO, confluentes vniuerſi Græci aduerſus Siculos, eodem hoc ipſo anno vicerint, & durioribus malis affecerint: quæ cuncta leges apud eumdem auctorem in Iſaacio.

SICVLORVM ET GRÆCORVM BELLVM.

V. DIVINA VLTIO IN ANDRONICVM.

Sed quas pœnas Andronicus tyrannidis ſuæ atque horrendæ in omnes, tam Græcos quàm Latinos ſæuitiæ dederit, deſcribit idem qui aderat. Etenim duabus grauibus catenis ferreis collo iniectis, & compedibus oneratus, ad Iſaacium perductus, contumelioſis verbis exceptus eſt; alapæ ei impactæ, nares pulſatæ, barba vulſa, dentes excuſſi, capilli euulſi: deinde publicè omnium ludibriis expoſitus, etiam à mulieribus pugnis cæſus eſt; ac præciſa dextera in carcerem coniectus, ſine cibo, ſine potu, ſine vllo cuiuſquam officio. Poſt aliquot dies altero oculo effoſſo, ſcabioſo camelo impoſitus, per forum triumphi ſpecie traductus eſt, caluâ glabrâ inſtar aridæ quercus, & ouo nudiore, ac breui tuniculâ tectus: quem petulantiſſima plebs, & circumforanea ſordida turba, nulla ratione habita, quòd is oudiuſterſus Imperator, regio diademate ornatus, ab omnibus laudatus, celebratus, adoratus eſſet, quodque ſanctiſſimo iureiurando fidem ſuam & beneuolentiam erga illum teſtati eſſent, efferatis animis in eũ ruentes, nihil mali prætermiſerũt, quó non eum afficerent. Alij clauas in caput impegerunt, alij ſtercore nares fœdarunt, alij ſpongias excremẽtis hominum, & pecudũ conſpurcatas in faciem expreſſerunt; alij verubus latera pupugerunt. Impudentiores quidam lapidibus coniectis, rabidum canem appellarunt. Scortum quoddam ollam feruenti aqua plenam, è culina raptam, in faciem effudit. Nemo denique erat, quin malè ei faceret. Ac demùm ita ignominiosè in theatrum perductum, ac miſero illo camelo detractum, iuxta duas columellas quibus supernè lapis incumbebat, pedibus ſuſpenderunt fune alligatis. Qui tot mala perpeſſus, & alia ſexcenta; tamen generoſo animo ea perferẽs, nihil aliud dicebat, niſi *Domine miſerere*; & ad populũ *Quid calamum contritũ infringitis?* Sed dementiſſima turba ne ſuſpenſo quidem parcens, direpta tunicula virilia eius vexauit, & quidam longum enſem per fauces vſque ad inteſtina adegit; duo verò Latini generis enſes ambabus annixi manibus in nates adegerunt, vt periculum facerẽt vter eſſet acutior. Poſt tot ærumnas & clades, ægrè vitam abrupit, dextera cum dolore ad os admota, vt multi putarent, eum calidum ea ea ſanguinem, ob recẽtem plagam adhuc diſtillãtẽ exugere. Aliquot verò diebus interiectis, inde detractus in theatri fornicem quemdã vt beſtia proiectus, iacuit, donec quidam humaniores in alium locum tranſtulerunt: quem tamen Iſaacius non permiſit ſepeliri. Hæc Nicetas.

SAEVITVM DIRISSIMAIN EVM.

VI. PŒNITENS OBCESSIT

Iis autem ſignificatur, haud abſque ſpe indulgentiæ à Deo conſequendæ pœnitentem Andronicum eſſe defunctum, quem in aliquibus commendatione dignum oſtendit: vt imprimis quòd adeò tenax eſſet Catholicæ fidei cuſtos vt nec vllo modo in diſputationem à quibuſcumque adduci pateretur, quod ei in aliquo derogare poſſe videretur: itemque quòd ſtudioſiſſimus eſſet S. Pauli Apoſtoli, cuius & Epiſtolas præ manibus habere ſoleret; ipſum verò Apoſtolum non deſpexiſſe Andronicum, ſed eius curam habuiſſe, cùm imminente ei exitio, Imago Apoſtoli antiqui operis, quam auro exornatam in æde ſacra collocarat, abundè lacrymauit; idque Andronicum cladis ſuper ſe venturæ prænuncium eſſe intellexiſſe. Sed quod ad Nicetam horum ſcriptorum attinet, teſtatur eius frater Michaël Epiſcopus Athenarum in ipſius Monodia, eum vbi Conſtantinopoli inualuit tyrannis Andronici, inde aufugiſſe, deligentem potiùs exilium voluntarium in alieno ſolo, quàm ſub alea hominis ſæuiſſimi periclitari.

IESV CHRISTI
AN. 1186.
VRBANI III.
AN. 1.
FRIDERICI 32.
ISAAC. ANG. 2.

I. OBORTÆ CONTENTIONES INTER

ANNO Domini milleſimo centeſimo octogeſimo ſexto Indictione quarta, inter Vrbanum PP. & Fridericum Imp. Veronæ exiſtentes, obortæ ſunt conten-iones, quòd, (vt ait Arnoldus Lubecenſis) Pontifex vt zelator iuſtitiæ,

PAP. ET IMP.

pro defensione S. R. E. constanter agens, nec terreni Imperij metuens principatum, quæ sui iuris erant intrepidus requireret. Arguebat enim præcipuè de tribus Imperatorem; videlicèt de patrimonio Comitissæ Mathildis, quod ab eo iniustè detineri conquerebatur; deinde de exuuiis Episcoporum morientium, quas idē iniquè rapiebat; postremò de stipendiis Abbatissarum, dùm videlicèt plurimas expellens sub prætextu deprauatæ earum vitæ, minimè alias in illarum locum sufficiebat, sed prouentus sibi vsurpabat. Etsi verò has Pontificis reprehensiones non libenter Imperator audiret, patienter tamen sustinebat, quia de coronatione filij sui Henrici in Imperatorem instanter agebat. Cùm autem Pontifex, decessoris sui Lucij exemplum secutus, omninò recusasset filium promouere, nisi priùs pater se abdicaret; sed & Volemarum canonicè electum Treuerensem Archiepiscopum, contra eiusdem Friderici voluntatem consecrasset: tunc demùm excandescente Friderico, manifestissima inter eos facta est discissio. Quam & valdè auxit idem filius Friderici, cùm eodem tempore in Longobardia existens, interrogato quodam Episcopo, à quo inuestituram Pontificalem suscepisset, & illo respondente, A Papa; post tertiò hinc inde repetitam eiusmodi interrogationem ac responsionem; addente Episcopo nihil se de regalibus Imperatoris possidere, ideóque nihil ei debere;

FRID. AVERSUM AGIT IN PONTIFICEM.

Henricus indignatus præcepit seruis suis pugnis eum cædere, & in luto platearum conculcare. Rediens autem Imperator in Germaniam, imprimis clausit omnes vias Alpium, & omnium circumquaque regionum, vt nemo posset adire Sedem Apostolicam: Deinde explorans animum Philippi Archiepiscopi Coloniensis, cui Pontifex Legationem Germaniæ crediderat, vtrùm sic interclusis Italiæ meatibus, vellet ipso loco Pontificis omnium causarum cognitionem ac iudicium suscipere; cùm eum renitentem inuenisset, collecto in Geilenhusem reliquorum Episcoporum & Principum Conuentu, ad infringenda, de quibus agebatur, Pontificia & Ecclesiastica iura, sibique ea vendicanda; placuit Episcopis commonere Pontificem, vt pacem cum eo seruaret, & quæ iustè Fridericus exigeret, ei concederet. Qui nihillominùs Pontifex cunctantem Imperatorem satisfacere capitulis superiùs recensitis, & alia peiora molientem, legitimè citatum, excommunicare decreuit: sed morte præuentus rem infectam reliquit. Hæc pluribus Arnoldus [a]. At obitus Vrbani nonnisi anno sequenti contigit.

a Arnold. l. 3. c. 16. 17. 18.

II.

IN LIVONIA PRIMA SEDIS EPISC. ERECTA.

Hoc vero anno accidit fundari in Liuonià primam sedem Episcopalē in loco Rigâ dicto, sub patrocinio sanctissimæ Dei-Genitricis; populo ex Gentilitia superstitione ad CHRISTUM conuerso operâ & prædicatione *S. Meinardi* Canonici Sigebergensis, creati illorum Episcopi, necnon *Bertholdi* Abbatis Lubecensis. Quomodò verò illa cōtigerint, describit Arnoldus [b]. Rogerius autem de rebus Anglicis ait, Henricum Regem missis ad Vrbanum Papam Nunciis multa ab eo impetrasse, quibus Lucius eius prædecessor fortiter restiterat, quorum vnum fuit, vt Rex quem vellet de filiis suis coronaret de regno Hiberniæ. Ita ipse.

b Id. l. 7. c. 8. 9.

III.

GOTIFRID HIST. SUAS OFFERT PONT.

Eodem anno *Gotifridus* sacerdos Viterbiensis, (vt vulgò fertur) siue Vitembergensis, eam quā elaborauit Historiam, prosâ metróque contextam, quam *Pantheon* appellauit ob rerum vniuersalitatem, obtulit Vrbano Papæ. Quamuis autem ipse Friderici Imperatoris, eiusque filij Henrici Regis Notarius extiterit, sicut iisdem scriptis frequenter testatur, iique sæpissimè Ecclesiæ iuribus aduersati fuerint: haud tamen ille destitit liberè sæpè profiteri, Imperatores & Reges debere esse subditos Papæ, eiúsque auscultare mandatis. Quantæ verò vertex Pontificalis fuerit apud eum æstimationis & pretij, intelliges ex præfatione ad Vrbanum, quam operi præfixit; vbi hæc inter alia: *Dum sacrosancta Matris nostra Romana Ecclesia culmen inspicio, & eius eminentia considero maiestatem, illud ante omnia necessarium esse intueor, vt sicut ipsa omnibus noscitur praesse Principibus, ita omnes Reges & Principes, & vniuersa Orbis Ecclesia, doctrina eius & regimine adornentur; & ab ea tamquam à fonte iustitia, totius sapientia regulis instruantur: Quia nullum scripturarum elogium noscitur esse authenticum, nisi ab eius sapientia fluminibus, sitientibus propinetur. Quare si quod Historiarum opus nouâ per aliquem institutione conficitur, ratio suggerit, vt antequam in publicum deueniat, Apostolico examini præsentetur: quatenùs si acceptione dignum esse perpenditur, eius mandato & iudicio approbetur; & ab eo vires auctoritatémque recipiat, cui terrena & cælestia diuinitùs sunt commissa, &c.*

[Quam forte Pantheon dixerit (sicut ex ipsius præf. ad Vrb. PP. colligi videtur) quòd contineat res gestas omnium Principum, tam Ecclesiast. quā temporalium Principes Ly appellantur ios.ciptutis.]

SCRIPTA PROBANDA AUCTORITATE ROM. PONT.

Quæ quidē antiquissimo vsu probata, & Catholicæ Ecclesiæ auctoritate receptâ, (sicut multis vidimus exemplis eorum, qui tam ex Occidente quàm Oriente, quæ contra hæreticos, siue de aliis rebus sacris scripserunt, eadem cognoscenda ac comprobanda mittere consueuerūt ad Ecclesiæ Romanæ Pontifices: imitantes videlicèt ipsum S. Paulum Apostolum, qui vt acceptum diuinitùs Euangelium vniuersæ probaretur Ecclesiæ, ad hoc ipsum vt cognosceretur à Petro, Ierosolymam ad eum accessit.) Idcircò hîc recitare volumus, quòd, dictu nefas horrendum factu, infelicissimis nostris temporibus, probata à Romano Pontifice scripta, ministri regij audeant sub censuram redigere, vt ea à librariis vendi non queant, nisi ab ipsis impetratâ licentiâ; quam etiam interdùm pro arbitrio negent, atque prohibeant ne vendantur, cùm videlicèt ex illis arguantur iidem ipsi præter ius, fasque aliquid perpetrare. At quidnam hoc est, nisi alteram Clauium Petro à Christo collatarum, quæ scientiæ dicitur, è manibus eius successoris extortam, manu laicâ, ac laicis vsurpari Principibus? Quod tamen esse potiùs arrogantiæ ministrorum, quàm Principum Christianorum modestiæ, existimare licet. Sed hæc obiter.

MINISTRI REGIS MALE SIBI ARROGANT LIBROR. COGNITIONEM. [Quos autem præcipuè sugillauerit Baronius, facilè intelligūt, qui sciunt quæ de eius scriptis fuerint Hispanorum querelæ, ac præcipuè ob infaustam Monarchiam Siculam, quam ille anno 1097 iustissimè abominatus est.]

IV

HENR. REG. GERM. NUPTIAE CUM CONSTANTIA SICULA.

Hoc eodem Redemptoris anno (vt testatur idem Gotifridus) sexto Calendas Februarij, Rex Henricus filius Friderici Imperatoris, cum Regina Constantia filia Rogerij Regis Siciliæ, amitâ verò Willelmi tunc regnantis, nuptias celebrauit Mediolani, anno ætatis suæ vigesimo primo. Quod autem ex recentioribus pene omnes asserunt, Constantiam hanc monialem fuisse; scias commentum esse, fortassè inde excogitatum quòd asseruata fuerit in monasterio, vt si deesset Regibus proles mascula, spes esset nubendi Regi cum dote Regni. Scriptorum enim omnium huius temporis nullum planè repe-

ties, qui aliquid narret de monachatu Constantiæ: quod tamen ob rei nouitatem, vt nuberet monialis, nullatenùs à quoquam ipsorum prætermittendum fuisset. Nam præter silentium Gotifridi Notarij ipsius Henrici, neque Hugo Falcandus scriptor Siculus, qui his aderat, deque Constantiæ educatione agit, quidquam habet de monachatu: nec Arnoldus, Abbas Lubecensis, cùm de eius celeberrimis nuptiis meminit: nihil Romualdus Archiepiscopus Salernitanus, aut Neubrigensis, vel Appendix ad Vrspergensem, vel Rigordus; non Rogerius eiusdem & ipse temporis auctor, qui pariter de nuptiis meminit: neque Innocentius Papa Tertius, in cuius epistolis frequens est Constantiæ mentio; nec denique vllus alius, qui de Constantia, vel eius nuptiis egerit. Quòd si nubes testium recentiorum id rumore quodam conclamasse potiùs, quàm auctoritate maiorum, vel certâ ratione asseruisse cognoscitur; eàdem planè quâ effutitur facilitate, reijcitur.

* Id. 3. Chro. 14.

V. CONFVTATVR COMMENTVM DE MONACHATV CONSTANTIAE.

Nam & quæ proferuntur ex inscriptionibus incisis in eorumdem Henrici & Constantiæ sepulchris, testificatio, ne errore labaris, ego diligenti de iis inquisitione habitâ, didici à viuentibus nunc Siculis, eas non tempore illorum mortis conscriptas esse, sed nouissimè à quodam Canonico; idque vt crederem magis magisque, Maurolicus persuasit, qui res Siculas hoc sæculo diligentissimè pertractauit: qui cùm Siciliæ Regum quę reperit epitaphia, cuncta in vnum collecta inibi cudenda curauerit, haud tamen istorum aliquam habuit mentionem; vt necessariò dicendum sit, ea post edium ab eo commentarium fuisse composita ex recepta vbique fabula: quæ etiam alioqui in notatis ibi temporibus Imperij & obitûs Henrici, atque ætatis & mortis Constantiæ, patentissimorum conuincuntur mendaciorum. Sed & quòd ipse Gotifridus qui cuncta habuit præ oculis, Constantiam posthumam natam esse asserat post obitum patris Rogerij, planè eluditur fabula illa quâ Fazellus narrat, perculsum Rogerium vaticinio Ioachimi Abbatis, quo asserebat, si Constantia nuberet, funestam futuram Siciliæ facem, retrusisse eam in monasterium, atque religionem fecisse profiteri monasticam. Nam si posthuma, quomodò potuit per patrem monacha professa effici?

VI. Denique quod asseritur ab iisdem recentioribus, Romanum Pontificem eiusmodi monachæ matrimonium dispensando probasse; vel ex eo refellitur, quòd constat Pontificem ipsi aduersatum esse, dum fauit magis Tancredo vt fieret Siciliæ Rex, sicut videbitur inferiùs. Si enim dispensasset, vt execrata monialis Henrico nuberet, quem sciret non alia ratione eam ducere in vxorem, nisi vt vnà cum ipsâ potiretur regno; planè contra Tancredum, non pro eo laborasse conuinci posset. Sicut & quod dicunt, dispensationem illam factam fuisse per Alexandrum Papam Tertium; nec simul eiusmodi dispensationem ab eodem Pontifice vsurpatam; sed iterùm cum Nicolao Iustiniano Veneto tunc monacho, posteà patre B. Laurentij Iustiniani, vt habet Bernardus [d] Iustinianus eius nepos in Vita ipsius: multiplex in his detegitur error. Nam cum pluribus antè annis ex hac vita decessisse constet Alexandrum, quàm nupserit Constantia Henrico, nihil planè est vt tribui possit ea dispensatio Alexandro, multò verò minùs quæ concessa dicitur Nicolao; cùm idem ipse Bernardus affirmet, B. Laurentium fuisse insignitum munere Episcopali ab Eugenio Papa Quarto, qui iniit Pontificatum ducentis quinquaginta annis post obitum Alexandri Tertij, nempe anno salutis millesimo quadringentesimo trigesimo primo. Vt ex iis discas, sparsas in vulgus exsufflare fabulas, atque solidæ inhærescere veritati.

[d] Ap. Sur. 8. Ianuar.

VII. [e] Nicet. in Isaac. Ang. l. 2. Quod ad res pertinet Orientalis Ecclesiæ, Nicetas[e] tradit, Isaacium Imp. expulisse Basilium Camaterum Patriarcham Constantinopolitanû, quamuis eius ope maximè adiutus fuisset in obtinendo Imperio; eâ prætentâ causâ, quòd quas nobiles matronas Andronicus in monasterio inuitas abstrusisset, iis ipse nigro vestitu deposito, reditum ad pristinam vitæ rationem concessisset: atq; in eius locum substituisse *Nicetam Mundanum* magnæ Ecclesiæ Sacellarium, qui sedit sex annos & sex menses.

IESV CHRISTI
AN. 1187.
VRBANI III. 2.
GREG. VIII.
FRIDERICI 33.
ISAAC. ANG. 2.

I. IERVSALEM CAPTVA A SALADINO.

ANNO Christi millesimo centesimo octogesimo septimo, Indictione quinta, vox ab Oriente audita est lugentium clades populi Dei, & Sanctæ ciuitatis Ierusalem: cùm videlicèt Caleodis Maij, & posteà infra Octauam Apostolorum Petri & Pauli, infelicitèr pugnatum est à Christianis contra Saladinum Babyloniæ Regem, captâ S. Cruce, (quam portabat Ruffinus Episcopus Acconensis,) & Guidone Rege Ierosolymitano, plurimisque ciuitatibus, ac demùm ipsâ Ierusalem quarto Calendas Octobris eidem redditâ. Porrò cùm plures eius temporis Scriptores cladem tantam stylo lugubri sint prosecuti, prævalent iis omnibus epistolæ eorum qui rebus gestis interfuerunt; nempe Terrici Magni Præceptoris (vt vocabant) Templariorum, ad suos vbique constitutos Fratres Templi, & ad Henricum Regem Angliæ; Haimerici Patriarchæ Antiocheni, ad eumdem Regem; atque Conradi filij Marchionis Montisferrati, ad Balduinum Cantuariensem: quibus enixè iidem petierunt, vt Occidentales festinarent auxilium ferre conseruandis ciuitatibus quæ adhuc residuæ essent, & recuperandis deperditis: easque omnes descripsit Rogerius in Anglorum Annalibus.

II. INIVRIA ILLATA S. CRVCI.

Inter alia verò habet Terricus ad Regem, captâ Ierosolymâ, Saladinum S. Crucem Domini per duos dies in ostentum per ciuitatem fustigando portari fecisse; deinde iussisse Templum Domini aquâ rosatâ intùs & exteriùs, sursùm & deorsùm lauari & legem suam desuper illud per quatuor partes miro tumultu acclamari. Conradus verò coqueritur, has clades inertiâ Christianorum contigisse: atque icito fœdere inter Saladinum & Imperatorem Constantinopolitanum, huic Saladinum tradi-

FOEDVS INTER IMP.

CONST. ET SALADIN. ADVERS. LATINOS.

dissе omnes Ecclesias Terræ Promissionis, vt in eisdem seruiretur secundùm ritus Græcorum: insuperque vniuersam illam terram ei promisisse, vt impediret iter Christianorum, maximè autem Francorum, in auxilium Terræ Sanctæ properantium; denique misisse Constantinopolim de assensu Imperatoris idolum suum, vt ibi publicè coleretur; sed illud captum esse in mari à Ianuensibus, & perductum Tyrum, quæ adhuc detinebatur à Latinis Christianis. Porrò quo die à Saladino capta fuit Ierusalem cum Sepulchro & Cruce Domini, id eodem tempore in spiritu ostensum fuisse diuinitùs *S. Christinæ* virgini magni nominis in Germania, tradit Thomas [a] Cantipratensis; ipsamque vehementer exultantem, adstantibus significasse magnam in cœlo factam esse lætitiam; quòd ex eâ clade multa salutis oblata esset hominibus occasio, dum Terræ Sanctæ recuperandæ causâ, à peccatis suis conuerterentur, & in eiusmodi expeditionibus fundentes sanguinem suum, quamdam morti Saluatoris vicem cum multa deuotione rependerent.

[a] *Cantiprat. in Vit. X. Christ. ap. Sur. cap. Iunij. 12.20.*

GAVDIVM IN COELIS OB CAPTA EROS.

II. OBITVS VRB. PP.

At verò *Vrbanus* Papa (vt ait Rogerius) tam tristi nuncio perculsus incidit in ægritudinem, mortuúsq; est decimotertio Calendas Nouembris apud Ferrariam. Sed Neubrigensis & ipse eius temporis auctor; ait nuncium de capta Ierosolyma non venisse Romam, nisi post obitum Vrbani. Cæterùm eo mortuo, sequenti mox die electus est in locum eius, *Albertus* Cardinalis Cancellarius presbyter tituli S. Laurentij in Lucinâ, patriâ Beneuentanus; dictúsque est GREGORIVS octauus, successor doloris, hæres calamitatis. Qui paucis diebus quibus sedit, suæ pietatis digna monimenta reliquit; cùm imprimis pro subsidio Terræ Sanctæ ad vniuersos Christi Fideles literas dedit, tanto Pontifice dignas, quas recitant iidem Rogerius & Neubrigensis: deinde verò alias adiecit, quibus ad placandum offensum numen, indixit omnibus Ieiunium quinquennale, ita vt toto eo tempore cuncti Fideles saltem per omnes sextas Ferias, ieiunium Quadragesimale obseruarent; feriâ autem quartâ & sabbato à carnibus abstinerent; ipse verò Pontifex & Cardinales secundâ quâque feriâ cum familiis suis similiter ab esu carnis cessarent: hocque adeò statuit obseruandum, vt quicumque transgressor existeret (nisi fortè infirmitas, vel magna solemnitas, vel alia euidens causa intercederet) quasi præuaricator Quadragesimalis Ieiunij haberetur.

GREG. VIII. SVBROGATIO.

IEIVNIVM INDICTVM PRO REB. ORIENT.

IV. QVÆ LAVDABILIA STATVANT CARD. PRO SACRA CAVSA.

Sed de prompto animo S. R. E. Cardinalium vt succurrerent Terræ Sanctæ, idem Rogerius hæc recitat omni commendatione digna: nimirùm eos de assensu Papæ inter se firmiter promisisse, quòd abiectis omnibus diuitiis & deliciis, prædicarent Crucem Christi non solùm verbo, sed etiam opere & exemplo; & euntes mendicando acciperent Crucem primi, & præcederent alios in terram Ierusalem. Statuisse etiam de eiusdem Pontificis assensu, firmissimam treguam (hoc est, inducias) inter omnes Principes Christianos vsque ad septennium; ita vt quicumque bellum contra Christianum medio tempore mouerent, maledictioni Dei & Summi Pontificis, & excommunicationi omnium Prælatorum vniuersalis Ecclesiæ subiacerent. Firmiter item inter se promisisse, quòd nulla deinceps munera reciperent à quoquam cui negotium esset apud Apostolicam Sedem; sed ea tantùm recipere possent, quæ pro ipsorum necessitate & sustẽtatione donata vel missa forent: Ac denique quòd non conscenderent equum, quamdiù terra in qua pedes Domini steterunt, foret sub pedibus hostium. Hæc ipsi admiratione planè dignâ. At illud importunè satis accidit Ecclesiæ Dei permolestum, vt ipse *Gregorius* Papa, nondum duobus expletis mensibus in Pontificatu, Pisis cùm esset, ex hac vita migrauit decimo septimo Calendas Ianuarij; qui tamquam sapientissimus architectus, magnæ molis construendæ iecerat fundamentum. Cuius sedes cùm vacauerit dies viginti, agetur de eius successore anno sequenti.

GREG. PP. OBITVS.

V. PIA GESTA ISAACI IMP.

Quod autem pertinet ad res Orientalis Imperij; tradit Nicetas, Isaacium Imp. exagitatum bellis ciuilibus, spiritualibus imprimis rem egisse auxiliis, translatâ Dei-Genitricis venerandâ Imagine in mœnia vrbis, vbi bellum & aggressus hostium timeretur: insuperque monachos sanctiores introduxisse in Regiam ad preces, nudipedalia, humicubationes, & alias sanctas exercitationes frequentandas, quibus Deum placans, liberatus est ab imminenti exitio.

IESV CHRISTI
AN. 1188.
CLEMENTIS III.
AN. 1.
FRIDERICI 34.
ISAAC. ANG. 3.

I. CLEMENS PP. III.

ANNO Domini millesimo centesimo octogesimo octauo, Indictione sextâ, octauo Idus Ianuarij, *Paulinus* Cardinalis Episcopus Prænestinus patriâ Romanus, electus est Summus Pontifex in locum nuper defuncti Gregorij Octaui; dictúsque CLEMENS Tertius. Qui statim indictam à decessore expeditionem in Terram Sanctam ad perfectum ducere laborauit, & Indulgentiam confirmauit, statuens vt quicumque eâ de causâ sacram Crucem susciperet, de omnibus peccatis de quibus pœnitens confessus esset, liber esset & absolutus. Idémque statuit, vt ab vniuersâ Ecclesiâ fieret sine intermissione oratio ad Dominum pro pace, & liberatione Ierusalem, & Christianorum captiuorum, qui in vinculis Saracenorum detinebantur. Hæc Rogerius Anglus, qui & præscriptam tunc ab eodem Pontifice, inter Missarum solemnia dicendarum per singulos dies precum formam recenset.

II. REGES FRANC. ET ANGLOR. CRVCEM SVMVNT PRO EXPEDIT. SANCTA.

Idémque addit, habito inter hæc apud *Gisortium* duodecimo Calendas Februarij *Conuentu* Regum Franciæ & Angliæ, cùm suis Prælatis & Baronibus cui etiam interfuit Archiepiscopus Tyri; adeò huius præstantissimi viri oratione illos commotos esse, vt depositis mutuis inimicitiis, consenserint de manu eius Crucem accipere: eademque horâ apparente signo CRVCIS in cœlo, eo viso miraculo cæteros cateruatim ruisse ad susceptionem Crucis. Ipsos verò Reges in suorum militum distinctionem, Crucis colorem variasse, ita vt Rex Franciæ cum suis Cruces rubeas, Rex Angliæ albas, & Philippus Comes Flandriæ virides

susce

ſuſceperint:ac poſt hæc vnumquemque ad parandas res neceſſarias reuerſum eſſe ad ſua. Statuiſſe verò aſſenſu & conſilio Epiſcoporum & Baronum ſuorum, vt omnes iam Eccleſiaſtici quàm laici (exceptis illis qui ipsâ peregrinationem ſuſciperent,) ad impenſas expeditionis decimam redditvum & mobilium ſuorum integrè perſoluerent, ſub pœna excommunicationis. Prohibuiſſe quoque deiuria, & aleas, & omnem luxuriam veſtium atque conuiuiorum; & vt nullus aliquam mulierem duceret in peregrinatione, niſi fortè quamdam lotricem peditem, de quâ nulla eſſet ſuſpicio. Scribit hæc omnia pluribus Rogerius. Et quod ſpectat ad eiuſmodi *Decimarum* impoſitionem; extat etiam earum indictionis decretum à Francorum Rege Philippo, aſſenſu Epiſcoporum ſancitum, apud Rigordum in Vita ipſius: quas & *Saladinas* dictas, ob bellum aduersùs Saladinum indictum, teſtatur. Sed quod eiuſmodi earumdem penſitatione plurimùm grauarentur Eccleſiæ, atque pauperes anguſtiarentur; ſcripſit Petrus [a] Bleſenſis, inſignis pietatis, doctrinæ atque zeli Chriſtiani vir, epiſtolam ad Epiſcopum Aurelianenſem, hortans vt ſe Regi talia præſcribenti obiiceret, prorsùs dignam, quam legant illi, qui quovis prætextu fauent Regibus aduersùs pauperes & Eccleſias; cùm multis auctoritatibus, exemplis, atq; rationibus è Sacrâ Scripturâ petitis demõſtret, *non debere eos qui pro Eccleſia pugnant, Eccleſiam ſpoliare, ſed potiùs inimicorum ſpoliis, donis triumphalibus illam ampliare: & numquam pauperum, numquam Eccleſiæ ſpolia proſperum habuiſſe euentus auſpicium.* Idemque ad [b] Decanum Rotomagenſem, qui apud Regem Anglorum plurimùm poterat, eadem inculcans, inter alia, ait, *Eccleſiam à diebus antiquis liberam eſſe, & filios eius. Quod ſi Principes nouæ peregrinationis obtentu velint orbem deſcribere, & Eccleſiæ Chriſti tributariis functionibus characterem ſeruitutis inurere; qui filius Eccleſiæ eſt, ex aduerſo aſcendat, ac mori potiùs eligat, quàm ſeruire.*

DECIMAE SALADINAE.

[a] Petr. Bleſ. ep. 112.

CONTRA EX GENTES DECIMAS AB ECCL.

[b] Id. ep. 121. Ap. Baron. an. ſeq.

III. Cæterùm cùm ad eiuſmodi diſponendam expeditionem, vt vidimus, pax facta eſſet inter eoſdẽ Reges Francorum & Anglorum, & vterque diligenter in opus incumberet: tamen retardata eſt illa, quòd (vt ait Rogerius) miſſus hoc eodem anno à Clemente Papâ in Gallias Henricus Cardinalis Epiſcopus Legatus excõmunicationis ſententiâ Richardum Pictauiæ Comitem, filium maiorem natu Regis Angliæ, perculerit; cuius occaſione quæ fuerat ſancita inter Reges pax turbata eſt. At nihilominùs Fridericus Imperator (ſubdit idem auctor) acceptâ Cruce de manu Henrici Cardinalis Albanenſis, prouidè itineri neceſſaria parans, imprimis reconciliauit ſe Deo & Sanctæ Eccleſiæ, atq; eius Pontifici Clementi; ac deinde ſcripſit ad Saladinum Principem Saracenorum, præfigens ei terminum à Calendis Nouembris huius anni vſque ad reuolutum anni circulum, quo niſi Terræ Sanctæ poſſeſſionem Chriſtianis reſtitueret, prælium ei indiceret in campo Taneos in virtute viuificæ Crucis, & in nomine veri Ioſeph. Tradit hæc Rogerius, ipſamque Friderici epiſtolam, magnifica de ſe ſuiſque viribus prædicãtis recitat: quam & recenſens, ſed aliâ verſione Matthæus Paris. Saladini quoque redditam ad Fridericum reſponſionem deſcribit, minaci ferocitate conſcriptam, quâ res ſuas geſtas, & immenſam regnorum potentiam, ac populorum bellicoſitatem iactat. Quæ autem hæc ſecuta ſunt, dicentur annis ſequentibus.

FRID. IMP. AC SALADINI MVTVAE EPIST.

IV. Hoc eodem tempore Gaufredus monachus Ciſtercienſis, diſcipulus olim S. Bernardi, cùm rogatus ab Epiſcopo Cardinali Albanenſi, res in Gallia geſtas in causâ Gilberti Porretani corã Eugenio Papa III. ſcripſiſſet, (prout dictum eſt ſuperiùs tempore illius cõtrouerſiæ,) paulò pòſt per eumdem Cardinalem conſuluit [c] R. Eccleſiam, quid ſentiendum eſſet de ventilata nuper in Gallia quæſtione, de aqua mixta vino in ſacroſancto Miſſæ ſacrificio; aſſerẽtibus aliis eam ſimiliter cũ vino mutari in ſanguinem Chriſti, aliis verò negantibus; quorum vtrorumque rationes recenſet. Quid autem reſcripſerit Cardinalis, non inuenimus: ſed aliud reſcribere non potuiſſe certũ eſt, quàm quod credidit & cuſtodiuit ſemper S. R. E. nimirùm aquam ſimul & vinum tranſſubſtantiari in Sanguinem Chriſti.

[c] Recitat eius epiſtolã Bar. Ann. T. XII. hoc an.

QVAESTIO ORTA DE AQVA CALICIS.

[Quàm prolixè, ac planè egregiè poſt hæc à Baronio ſcripta, in explicationem & confirmationem eius ſententiæ tractauit Ægid. de Coninck. Soc. IESV tom. 1. de Sacram. q. 74. art. 8. dub. vn. ac recentiùs Raphaël de Beauch. in Paralip. Synops. Franc. Meuuing. ad an. 1158]

In cuius confirmationem veritatis, accidit quoque his diebus inſigne miraculum, quod refert in Slauorum Hiſtoria auctor huius ſæculi Hilmoldus Abbas. Cùm enim puellâ quâdam in partibus Thuringiæ propè ciuitatem Erpisfordiam ægrotante, ſacerdos poſt datum ei ex more viaticum, ablutionem digitorum faciens in calice vitreo, vt illam aquam puellæ bibendam traderet, inſcienter portiunculam ſanctiſſimæ Euchariſtiæ in eam excuſſiſſet; confeſtim tota aqua mutata eſt in ſanguinem, & portiuncula formam accipiens digituli verſa eſt in cruentam carnem. Sed & interim dum mittitur pro tanto prodigio ad Archiepiſcopum Moguntinum, calice ſuper altari reuerenter poſito, videntibus cunctis columba venit ſuper labrum calicis, & diù ſedit, non ſine admiratione cunctorũ quòd mole corporis ipſum non euertiſſet, quippe parte inferiori longè anguſtior eſſet quàm ſuperiori: vnde creditum eſt, eam non corporalem, ſed ſpiritualem eſſe columbam. Adueniens autem Archiepiſcopus cum omnibus Prælatis ſuis, & vniuerſo Clero, ac multo populo; poſt apportatum cum ſupplicationibus & proceſſionibus Sanguinem in prædictam ciuitatem Erpisfordienſem ad Eccleſiam B. Mariæ Virginis, hortatus eſt omnes orare, vt diuina clementia quæ ad euacuandum errorem infidelium, vel corroborandam fidem ſuorum, Sacramentum quod ſub ſpecie panis & vini ſanctificatur, verè ſuam carnem & ſanguinem euidentiſſimis indiciis demonſtraſſet ad laudem & gloriam nominis ſui, ſimiliter etiam ad iucunditatem & exaltationem Eccleſiæ ſuæ ſanctæ, rursùs in priorem ſubſtantiam panis & vini transformare dignaretur. Quod cùm poſt multam demùm orationem factum eſſet, Archiepiſcopus, egregio habito in laudem tanti Sacramenti ſermone, in gratiarum actionem noui iſtius miraculi, iniunxit omnibus in ſua diœceſi conſiſtentibus, à minimo vſque ad maximum, ab infantulis vſque ad decrepitos, vt incuruati adorarent Dominum IESVM, cui omne genu flectitur, cœleſtium, terreſtriũ, & infernorum. Idque adeò factum eſt, vt etiam qui in cunabulis iacebant, incuruati gratias agerent. Denique Archiepiſcopus ipſam aquam transſubſtantiatam, in alio vaſculo pretioſo ad poſteritatis memoriam in eâdem Eccleſia honorificè

V. DE EVCHAR. INGENS MIRACVLVM. Quod eſt ap. Baron. an. 1192. nos verò hic poſuimus ob aſſione quæſtionis præcedentis art.

ALIVD IN EADEM RE MIRACVLVM.

repoſuit;

reposuit; priorem verò calicem Moguntiam detulit, vbi exinde maximę venerationi ab omnibus est habitus. Hæc ibi de transsubstantiatione aquæ in sanguinem Christi, per commixtionem viuifici coporis diuinitus facta. quod quidem semper fieri in vino, cùm commixtio intercederet, antiquitas existimauit. Vnde illud Romani Ordinis, *Vinum etiam non consecratum, sed sanguini Domini commixtũ, sanctificatur per omnem modum*. Sed hæc prolixiorẽ exigerent disputationem. Confutauit autem hoc miraculum nuper enatam hæresim, negantium aquam vino mixtam mutari in sanguinẽ.

IESV CHRISTI
An. 1189.
CLEMENTIS. III.
An. 2.
Friderici 35.
Isaac Ang. 4.

I. Anno Domini millesimo centesimo octogesimo nono, Indictione septima, Clemens Papa Ioannem Anagninum Cardinalem misit in Gallias, ad conciliandam pacem inter Reges Francorum & Anglorum, vt ad subsidium Terræ Sanctæ vterque pergeret. Ad cuius instantiam cùm prædicti Reges dedissent cautionem standi iudicio illius, & Archiepiscoporum Rhemensis, Bituricensis, Rotomagensis & Cantuariensis; atque idem Legatus cum præfatis quatuor Archiepiscopis statim protulissent sententiam excommunicationis in omnes tam clericos quàm laicos per quos staret quominùs pax fieret inter Reges: nihilominùs in mutuo congressu habito apud Feritatem-Bernardi, (ita locum nominatum) minimè potuerunt inter se concordare. Vnde cùm Legatus minaretur, nisi Rex Francorum plenè componeret cum Anglo, se regnum eius sub interdicto positurum; respondit ei Rex, se non timere eius sententiam, cùm nulla æquitate niteretur, addiditque iam ipsum Legatum sterlingos Regis Angliæ olfecisse: *nec pertinere ad Ecclesiã Romanam, in regnum Franciæ per sententiã, vel alio modo animaduertere, si Rex in homines suos* (qualis videlicèt esset Rex Angliæ) *demeritos, & regno rebelles, causa vlciscendi iniurias suas, & coronæ dedecus, insurgeret*. Ceterùm armis Francorum perstrictus Anglos, conditiones quas Francus præscripsit, inuitus licèt accepit. Sed Sed pax illa tenuit, quandiù vixit idem Rex Angliæ Henricus: qui hoc ipso anno decessit pœnitens in Octauis SS. Apostolorum: sepultusque est in monasterio Fontis Ebraldi. Habet hæc omnia pluribus Rogerius.

Rex Frang Legatvm minantem veglt.

II. Successit autem in locum eius, filius maior natu Richardus, consecratus tertio Nonas Septembris; qui mox aduersùs Francorum Regem exercitum mouit. Cum verò Archiepiscopum Cantuariensem in Angliam misisset, vt Episcopis ac Prælatis in vnum conuocatis, indicaret Regem pecuniis indigere, cupereque ab illis adiuuari; tunc Magnus ille S. *Hugo* qui ante triennium ex Priore Carthusiano creatus fuerat Episcopus Lincolniensis, & consueuerat infractus stare aduersùs Reges: eorumque ministros labefactantes Ecclesiæ iura; (pluribus docetur in eius Rebus [a] gestis, ab eius familiari conscriptis:) cùm animaduertisset pauperculam plebem ea ratione grauari, coram omnibus perorans aduersùs eiusmodi exactionem, ceteris eam admittentibus, ipse omninò negauit Regi in eo acquiescere. Vnde Rex valde iratus, misit qui eum sede pellerent, & bona eius Ecclesiæ fisco addicerent. At ille antequàm ij manum ad prædandum extendissent, iussit omnes in vicinis parochiis, pulsatis campanis, excommunicatos denunciari: qui nutu diuino territi, continuò recesserunt, timentes à dæmone præfocari, vel alia morte pessima perire; sicut multis aliis iam euenerat, quos sanctus Episcopus percusserat anathemate. Ipse verò continuò ad Regem properans, licet eum valde indignatum reperisset, extorsit tamen ab inuito pacem & osculum; adeoque ipsum sua magnanimitate perculsit, vt & mitissimo animo ipsius sanctissimi viri acres obiurgationes acceperit. Quo abeunte, Rex conuersus ad suos; *Si omnes* (inquit) *Episcopi tales essent, nihil aduersum eos possent sine Reges, sine Principes*. Vnde & dictus est *Regum Malleus*, quòd perpetuò de ipsis triumpharet, dum reliqui Antistites eisdem se obsequentes in omnibus exhibẽtes, permulta indignissima pati cogerentur. Hæc pluribus in eius Vitæ Actis. Ceterùm Richardus Rex (inquit Rogerius) obtentis à Clemente Papa literis, vt quoscumque ipse vellet dimittere ad terras suas custodiendas essent immunes à captione Crucis, & ab itinere Ierosolymitano; inde sibi inæstimabilem acquisiuit pecuniam.

Richardvs regnat in Anglia.

[a] *Ap. Sur. 17. Nouemb.*

S. Hvgo Lincolnien. resistit Regi.

Fvit Regvm Mallevs

III. Inter hæc, dum sic Reges Francorum & Anglorum, ob mutuas dissensiones bellicas, protelarent profectionem in Orientem; Fridericus Imp. omni excusatione remota, hoc anno [b] eam suscepit cum expeditione terrestri & nauali. Cuius itinerarium conscripsit Arnoldus [c] Abbas, qui & numerum militum habito delectu fuisse centum quinquaginta millium armatorum affirmat. Sed propter ingruentes afflictiones, & Isaacij Græcorum Imperatoris inconstantiam, nonnisi anno sequenti in Thraciam peruenit. Quænam autem passus sit Græcorum opera, ab eodem petas auctore easdemque res singulas, qui aderat prosecutus est Nicetas [d], tum Præfectus Isacij in rebus administrandi bellicis. Nocuit verò huic expeditioni maximè, quòd impostor quidam *Dositheus* monachus Studita (vt idem [e] auctor docet) vatem se esse professus, falsis vaticiniis perculit animum Isacij, quibus asserebat Fridericum sub prætextu expeditionis aduersùs Saracenos, habere in animo potiri ciuitate Constantinopolitana. Qui quidem in præmium redditæ reuelationis, primò Patriarchatum Ierosolymitanum Græcorum, deinde Constantinopolitanum accepit.

[b] *Robert. Append. ad Sigeb.*

[c] *Arnol. Chron Slauor lib. 3. c. 29.*

Frid. Imp expeditio in Orientem.

[d] *Nicet. in Isaac. Ang. lib. 2.*

[e] *Id lib. 6.*

IV. Mortuus est hoc anno Willelmus Rex Siciliæ absque liberis, Constantia nupta Henrico Regi (vt vidimus) regni herede relicta. Sed Tancredus eiusdem Willelmi consanguineus vendicãs sibi regnum, bellum ciuile conflauit. Ad quem pellendum, Henricus exercitum in Italiam misit: qui cùm plurima damna rebellibus intulisset, re tamen infecta reuersus est in Germaniam. Hæc Rogerius in Annalibus. Romanum verò Pontificem fauisse Tancredo, eique Inuestituram more maiorum concessisse, testantur Neubrigensis [f], & Arnoldus [g]. Calamitates autem,

Altreca tio pro svccassio na saoni Siesl.

[f] *Neubrig. 3. cap. vlt.*

[g] *Arnol. l. 4. cap. 5.*

in

in quas Siciliæ regnum obitu Willelmi coniectum est, luxit in sua Historia Hugo Falcandus, qui aderat.

IESV CHRISTI
AN. 1190.
CLEMEN. III.
AN. 3.
FRIDERICI 36.
ISAAC. ANG. 5.

I. REGES FRAN. ET ANGL. APPELLVNT IN SICILIAM.

ANNO Domini millesimo centesimo nonagesimo, Indictione octaua, Philippus Rex Francorum soluens à Gallis Orientem versùs, tempestate maris pulsus in Siciliam die decimasexta mensis Septembris, illic inuitus hiemare coactus est; vnà cum Richardo Rege Angliæ, qui & ipse Massilia soluens, Messanam appulit die vigesima tertia eiusdem mẽsis. Quæ autem illic inter Siculos & Anglos graues sint ortæ discordiæ, necnon turbæ excitatæ inter eosdem Anglos & Francos, paxque inter eos renouata operâ Episcoporum, ac leges nauticæ sancitæ; hæc omnia singillatim describit Rogerius in suis Annalibus. Composuit quoque tunc Richardus cum Tancredo Siciliæ Rege, negotia sororis suæ Ioannæ, relictæ Willelmi defuncti Regis: initque cum eodem Tancredo fœdus, sub pacto contrahendi matrimonij inter Arthurum Ducem Britanniæ, futurum heredem ipsius Richardi si absque prole decederet, & filiam Tancredi, sub conditione dispensationis Sedis Apostolicæ, quam & sequestrem fecerunt capitulorum inter se conuentorum; sicut de his constat ex literis tunc ab eodem Richardo conscriptis ad Clementem Pontificem, quas Rogerius recitat.

II. RICHARDI REGIS PVBLICA POENITENTIA.

Post hæc verò idem Richardus (inquit idem auctor) recordatus fœditatis vitæ suæ, cùm vepres libidinum excessissent caput eius; post contritionem cordis, conuocatis in vnum vniuersis Archiepiscopis & Episcopis suis, qui cum eo erant apud Messanam, nudus procidens ad pedes eorum, peccata sua coram illis Deo confiteri non erubuit; & ab iisdem pœnitentiam recepit, factusque est ab illa hora vir timens Deum recedens à malo, & faciens bonum. Habuit etiam colloquium cũ *Ioachimo* Abbate de Curatio, monacho Cisterciensi, qui propheta Dei circumferebatur esse in Sicilia; sed tam suis ipsius vanis responsis, quàm inanibus prædictionibus inuentus est pseudopropheta, cùm pleraque asseruit ventura quæ penitùs in contrariũ acciderunt: quod signum dedit [a] Deus populo suo, ad cognoscendum verum prophetam à falso. Vnde & auctor ipse qui tunc ista scribebat, Rogerius, veritatem prædictionum eius ab euentu fore noscendam asserens; ex eo planè diuerso ab ipsis prædictionibus, conuicit eum impostorem extitisse.

ABBATIS IOACHIM CVM RICHAR. CONGRESSVS.

[a] Deuter. 18.

III. Hoc eodem anno, quarto Idus Iunij, Fridericus Imp. immensis planè superatis itinerum, hostium, penuriæ, aliarumque plurimarum difficultatum laboribus, in expeditione pro Terræ Sanctæ recuperatione; post victos sæpissimè Turcas, Soldanique Iconij fermè incredibilem quadringintorum millium equitum exercitum ingenti prælio prostratum, sub ductu S. Georgij Martyris, (qui frequẽter ea peregrinatione visus est Imperatoris acies præcedere:) cùm via eâ pugna Imperator sexcentos haberet in suo exercitu equos, reliquis ob defectum pabuli extinctis: post item captam nouo miraculo à Duce Sueuiæ, cum aliis sex dumtaxat sibi adiunctis, opulentissimam ciuitatem Iconij; fugataque eodem tempore ab Imperatore alia ducenta millia equitum: post hæc, inquam, ingentia peracta, cùm peragrans idem Fridericus Imp. partes inferioris Armeniæ transita in conuallibus montium rapidissima quadam aqua, voluisset in ea post prandiũ nando recreari; casu inopinato submersus est. Quonam autẽ modo cuncta ista se habuerint, dilucido cõpendio descripsit, qui cunctis interfuit, licèt incertus auctor, scripta ea de re epistola, quæ extat [b]: cui tutiùs credendum testi oculato, quàm aliis ex auditu tantùm res gestas referentibus. Apponit verò Arnoldus [c], de lamentabili casu Friderici luctum communem vniuersi Christiani Orbis. Nam non Occidentalium tantùm, sed & Orientalium, & ipsorum quoque æmulorum Græcorum animos dolor pertigit, cùm & rem gestam Nicetas Choniata illorum doctissimus prosecutus est stylo lugubri valdè, laudans eumdem Imperatorem. De cuius etiam morte, extat Petri [d] Blesensis acerbissima lamentatio.

FRID. IMP. INSIGNES RES GESTAE CONTRA SARACENOS.

EIVSDEM DEPLORANDVS OBITVS

[b] In Append. ad Radeuic.

[c] Arnol. Append. ad Helmold. lib. 3. cap. 33. 34.

[d] Pet. Bles. ep. 169.

IV. Sed quòd ingens quoque omnes admiratio inuaserit, cur Deus permiserit in tam calamitoso statu rerum Christianorum, tam citò abripi tantum præsidium, cur dedisset adeò læta atque felicia principia, vt eius vel solo nomine consternati hostes videri possent; ex omnibus ista scrutantibus magis illorum consilium laudem meretur, qui à profunditate & abysso iudiciorum Dei traxere pedem, quòd nefas sit mortalem sedere arbitrum consiliorum eius. Verùm quòd propter peccata, sæpè aduersa contingere certum sit, ad illam nonnulli [e] reuocarunt culpam interitum Imperatoris, quòd diuturno iniquissimo bello incesserit Romanam Ecclesiam hocque peccatum tale fuisse, vt via potuerit inter delicias Imperiales expiari, atque ideò oportuerit, ne æternaliter plecteretur, pia diuinitatis prouisione in hac vita seueriùs castigari. Porrò sublato illo, filius eius Dux Sueuiæ Conradus, qui cum eo in expeditione erat, collectis in vnum viribus, in Terræ Sanctæ auxilium properauit: verùm & ipse in obsidione Aconitana diem clausit extremum.

QVORVNDAM CRIMINVM LVABIT POENAS.

[e] Neubrig. lib. 4. cap. 13

V. Henricus autem Rex Germaniæ, eiusdem Imperatoris filius quem in patria reliquerat, audita morte patris, (inquit Rogerius) misit Nuncios suos ad Clementem Papam, & ad Cardinales, & Senatores Vrbis, petens Romanum Imperium, & promittens se in omnibus leges & dignitates Romanas seruaturum illæsas. Clemens verò habito cum Cardinalibus & Senatoribus consilio, concessit Regi quod petebat, saluis dignitatibus & consuetudinibus Romanorum & statuerunt ei terminum veniendi Romam, proximum Pascha.

HENR. REX GERMAN. PETIT IMPERIVM A ROM. PONT.

IESV CHRISTI
AN. 1191.
CÆLEST. III. 1.
HENRICI V. 1.
ISAAC. ANG. 6.

I. CLEM. PP. III. OBITVS.

ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimo primo, Indictione nona, quarto Idus Aprilis, *Clemens* Papa obiit, antequàm Hẽricum potuisset coronare Imperatorem, qui iã Vrbi appropinquabat. Electus verò est in eius locum *Hyacinthus* diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ in Cosmedin, patria Romanus, & in vigilia Paschæ ordinatus est in sacerdotẽ; ipsaque die Paschæ, quæ contigit decimoctauo Calendas Maij, consecratus in Romanum Pontificẽ, dictusq; CÆLESTINVS Tertius. Hæc Rogerius,[a] & Arnoldus[b]. Erat autem tunc Cælestinus planè decrepitæ ætatis; quippe quem in functione diaconatus sexagintaquinque annis permansisse, testis sit Petrus[c] Blesensis ad Richardum Episcopum Londoniensem. Quod autem spectat ad eius consecrationem; Cencius Camerarius, qui aderat, & ista videbat, cæremonias illas exactè descripsit[d], quibus tunc temporis creari & consecrari cnosueuerant Romani Pontifices.

CÆLEST. III CREATIO.
[a] Roger. in Ann. Angl.
[b] Arnol. Chron. Slauor. lib. 4. c. 4.
[c] Petr. Blef. ep. 121.
[d] Rec. Baron. ex cod. Vatic.

II.

Postera autem die à consecratione Cælestini (vt ait Rogerius) venit ad eũ *Henricus* Rex Germaniæ cum Constantia vxore sua: à quo Pontifex ad gradus Ecclesiæ S. Petri recepit sacramẽtum, quòd Ecclesiam Dei, & iura Ecclesiastica seruaret illæsa, rectam iustitiam faceret, & patrimonium B. Petri in integrũ restitueret. Deinde introduxit eum in Ecclesiam, & vnxit in IMPERATOREM, vxoremque eius in *Imperatricẽ*. Sedebat autem Pontifex in sede Pontificali, tenens coronam auream Imperialem inter pedes suos; & Imperator inclinato capite recepit coronam, & Imperatrix similiter, de pedibus Pontificis. Statim verò Pontifex pede coronam Imperatoris deiecit in terram, significans, quod ipse potestatem eiiciendi eum ab imperio haberet, si ille demereret: sed Cardinales statim arripientes coronam, imposuerunt eam capiti Imperatoris. Hæc Rogerius. Porrò factum huiuscemodi Pontificis auspicandi Imperij, scias ea ratione recens adhibitum, quòd Henricus successor & filius esset illius, qui post idem ab Ecclesia acceptum summum beneficium, de ipsa tamen adeò malè meruisset. Adfuit consecrationi Gotifridus Viterbiensis Notarius Imperatoris; qui rogatus ab eo tunc carmine descripsit mysteria omnium insignium[e] Imperialium, nempè Crucis, Ensis, Sceptri, Coronæ, Lanceæ Pallæ, &c. Narrat insuper Rogerius, Romanos cum Cælestino Papa egisse, vt antequàm Henricus coronaretur, exigeret ab illo restitutionẽ ciuitatis Tusculanæ quam detinebat: restitutam que Pontificem Romanis concessisse, qui confestim illam ita destruxerunt, vt lapis super lapidem non remanserit. Vlciscente tandem numine summam ignominiam, qua eius Comites sæpiùs Apostolicam Sedem affecerant: præter multiplices alias clades & iniurias, Romanis ciuibus inde illatas.

CORONATIO HENRICI IMP. QVOMODO FACTA.
[e] Vid. super ad an. 1013. II.

Post hæc verò profectus Imperator in Apuliam, vt regnũ Siciliæ occuparent tanquã vxori suæ debitum; multis receptis ciuitatibus, cùm ad obsidionem Neapolis se conferens, vxorem Salerni reliquisset, illam Salernitani rebellantes proditione captam, miserunt in Siciliam ad Tancredum ibi auctoritate Apostolica regnantem. Ipse verò Imperator, lue laborante exercitu, vix morbo liber, Mediolanum se recepit, ac Cælestinum Papam per literas rogauit, vt ageret pro liberatione vxoris: quod ille præstitit anno sequenti; receptamque à Tancredo in Germaniam remisit. Narrantur ista ab Arnoldo[f], Rogerio[g], & in Chronico Fossæ-nouæ.

III. INVADIT REGNVM NEAPOL.
[f] Arnold li. 4. c. 15.
[g] Roger. in Ann. Angl. hoc an.

Hoc item anno fuit agendum Cælestino Papæ apud Reges Hispaniarum, pro dissolutione matrimonij: quod Sancius Rex Portugallensis conciliauerat inter Tarsiam filiam suam & Adelfonsum Regem Gallæciæ nepotem suum. Et licèt multùm laboratum esset à Summis Pontificibus vt separaretur, atque adeò Regem Gallæciæ refractarium excommunicassent, ac terram eius interdicto subiecissent; nihilominùs retinuit eam ipse per quinque annos, quibus tres ex ea genuit filios. Quousque insurgens in eum Adelfonsus Rex Castellæ, coëgit eum relinquere illam, & accipere filiam suam in vxorem. Hæc Rogerius in Annalibus.

IV. REX GALLÆCIÆ EXCOMMVNICATVR, CONIVGIVM INCEST.

Eodem Anno Rex Francorum Philippus, deinde Richardus Rex Anglorum, soluentes Messana peruenerunt in Palæstinam. Describit singulorum nauigationem Rogerius adeò distinctè, vt planè videatur ipse interfuisse rerum gestarum inspector, vel accepisse ab aliquo, qui præsens inspexit. Cùm autem inter vtrumque Regem, tum ob antiquam æmulationem, tum ob recentes diebus fermè singulis emergentes occasiones, oborirentur dissidia, & interdum vsque ad sanguinis effusionem, Rex Francorum expugnata Accone, relictis nonnullis ex suis, discessit è Palæstina: cumque venisset Romam, multa apud Pontificem cõquestus de Rege Angliæ, quòd ipsum coëgisset recedere; tam ipse, quam omnes qui cum eo venerant, vel post eũ venturi essent, absoluti sunt per Pontificem à voto profectionis Ierosolymitanæ: distribuitque eis Pontifex palmas, & cruces collis eorum suspendit, statuens quòd essent peregrini. Ita Rogerius, referans antiquos ritus de his, qui votum Ierosolymitanum implessent.

V. REGES FRANC. ET ANGL. IN PALÆST.

REX FRANC. REDIT IN GALLIAS.

Rex autem Angliæ, cùm Messana soluisset, tempestate maris delatus in Cyprum, aduersãtem ipsi Isaacium tyrannum, qui in ea Insula agebat Imperatorem, expugnauit; eodemque ducto captiuo potitus est Insula. Inde verò appulit in Palæstinam, perstitit-que cum Rege Francorum in expugnatione Acconis: ac post eius recessum, sæpè cum Saladino prosperè pugnauit. Sed nouis obortis inter Principes discordiis, deploratisque rebus discessionem cogitans; fœdus cum Saladino ad triennium statuit, regnum Ierosolymorum Henrico nepoti tradidit, (Conrado competitore nece sublato) ac Guidoni olim Regi (quem Saladinus post vnius anni carcerem, liberum certis conditionibus dimiserat) loco regni Insulam Cypri concessit: hisque peractis, octauo Idus Octobris rediturus in Angliam soluit Accone. Sed passus in Hadriatico sinu naufragium, ex quo vix saluus cum paucis euasit, dum compendiosiori via per Germaniam transiret in Angliam, in territorio

VI. REGIS ANGL. RES GESTÆ.

CAPTIVVS DETINETVR IN AVSTRIA.

Viennonsi, quantumlibet incognitus iter faceret, cognitus tamen à Leopoldo Anstriæ Duce captus est ad finem anni sequentis, & ad Henricum Imper. transmissus. Prosequitur ista omnia singillatim Rogerius hoc & sequenti anno.

VII.

Quæoam autem præcesserit Regis captionis causa, recenset Matthæus Paris, prosecutus sua historia res Anglorum: nempè quòd Duce Austriæ in Terra Sancta militante, cùm aliquando ministri eius hospitium quoddam ei præpararent, ac superueniens præcipitanter, quidam de familia Regis Angliæ, iactaret se priùs illud sibi suisque sociis assignasse; multiplicatis vtrinque conuiciis, Rex audito rumore, sed re non considerata, nimirùm suis fauens, subitò præcepisset, vt vexillum Ducis in eo hospitio pro signo affixum, in cloacam deiiceretur; & Dux Regem querulus adiens, nihil nisi sannas reportasset. Qui inuocans Deum in vltionem cum lacrymis, posteà ad propria reuersus haud inuitus arripuit oblatam sibi occasionem retinendi Regis: & ad exercendam vindictam consortem adhibendum putauit Imperatorem, qui & ipse ab eodem Rege multipliciter se quereretur offensum, tum ob eamdem iniuriam illatam consanguineo suo, tum ob Regem Cypti, qui ei affinitate coniunctus erat, iniustè captum spoliatumque: itemque quòd ipse (vt dicebat) per eiusdem consilium & auxilium, regnum Siciliæ amisisset; quodque Marchio Montisferrati, ipsius Imperatoris heres illius proditione & machinatione ab Arsacidis peremptus fuisset: ac denique eosdem ille misisset ad occidendum Regem Francorum dominum suum, cui nec vllam fidelitatem seruasset in communi amborum peregrinatione. Hæc enim, siue vera, siue prætenta, obiecit posteà Imperator Regi Richardo in Conuentu Episcoporum ac Principum: quæ tamen facilè Regem diluisse, idem auctor ait. Et quidem quòd argueretur auctor fuisse necis Marchionis de Monteferrato, & machinator mortis Regis Francorum; procuratæ sunt literæ excusatoriæ à *Sene de Monte*, ipso nempè Principe Assassinorum, (hic namque titulus illi) quibus innocens penitùs idem Richardus declararetur; quas recitat Neubrigensis [g].

CAVSÆ EIVS CAPTIVITATIS.

[g] *Neubrig. lib. 5. c. 14.*

VIII.

MOTVS IN ANG. ADVERS. PROREGEM.

At antequàm ista fierent, statim vt idem Rex expeditionem in Terram Sanctam suscepisset, status regni ipsius vehementer perturbatus est factionibus fratrum eius, Ioannis Comitis Moretonij, & Ganfredi Archiepiscopi Eboracensis quem olim vidimus renunciasse Episcopatui Lincolniensi: quorum leuitatem Rex præsentiens, relictis iis in Northmannia ac iuramento astrictis, ne in regnum eo absente irent, aut aliquid innouarent; Vicarium suum in Anglia cōstituerat Willelmum Episcopum Eliensem Cācellarium suum, quem & Legatione Apostolica firmari à Clemente Papa obtinuerat. Iidem igitur fratres ipsius, contra iusiurandum Angliam perturbantes, cùm Willelmum Proregem conatibus suis aduersantem sensissent; eumdem dirè exagitarunt, atque tandem occultam fugam inire coëgerunt: & vt hæc iustè fecisse viderentur, famosum aduersus eum libellum, per Hugonem Conuentrensem Episcopum harum turbarum incentorem, pessimæ vitæ hominem per orbem perulgari curarunt, quo illum omnium scelerum reum falsimè constituerunt. Quomodò verò hæc se habuerint, videre est fusè apud Rogerium in Annalibus hoc anno. Sed non defuerunt, qui pro viro prudentissimo, ac regni administratore fidelissimo, defensionem susceperint. Nam inter alios Petrus Blesensis Archidiaconus Bathoniensis, doctrina & probita omnibus notus, atque omnis penitùs adulationis & conniuentiæ expers, cùm ad ipsum Eliensem Episcopum literas [h] consolatorias, simulque egregiarum ipsius virtutum prædicatrices, tum ad Hugonem eius criminatorem acerrimam inuectiuam scripsit. Atque ipse Cælestinus Papa, mox vbi hæc audiuit, Archiepiscopis & Episcopis Angliæ literis [i] suis præcepit, vt tam ipsum Comitem Moretonij, quàm reliquos omnes impressionum in Eliensem factarum consiliarios, auctores, complices, & fautores, accensis candelis, & pulsatis campanis, omni appellatione, vel personarum acceptione postposita publicè denunciarent excommunicatos; & tamdiù facerent eos à reliquis omnibus vitari, vsque dum Eliensi Legato, ac Regno ipso in pristinum statum plenissimè restitutis, iidem ad Sedem Apostolicam accederent absoluendi. Cumque rursùm inter eumdem Eliensem, & Vualterum Archiepiscopum Rotomagensem, quem Rex ad sedandos tumultus delegasset, aliæ graues dissensiones ortæ essent; idem Pontifex iustitiam Eliensis firmiter defendit: prout ista omnia pleniùs pertracta habentur apud Rogerium hoc & sequenti anno. Ac denique Eliensem à seditiosis expulsum, restitutum fuisse à Rege in pristinum honorem; docent ipsius Regis literæ [k] ad Reginam matrem & Iustitiarios suos scriptæ.

[h] *Petr. Blef. ep. 87. 118. & ap. Roger. in Annal.*

[i] *Ext. ap. Roger. in Ann.*

EXCOMMVNICATIO IN PSATREM REGIS.

[k] *Ap. Roger an. 1193.*

IX.

S. HVGO PELLICEM REGIS. EXTVMVLAT.

Contigit verò etiam hoc ipso anno in eâdem Anglia, illud memoria dignum facinus mirifici illius S. Hugonis Episcopi Lincolniensis, quòd idem auctor in suis Annalibus descripsit; nimirùm vt cùm visitans domos religiosorum suæ diœcesis, venisset ad Abbatiam Sanctimonialium de Godestone; & intrans Ecclesiam vt oraret, vidisset tumbam in medio chori ante altare sericis pannis velatam, & lampadibus ac cereis circumdatā, quærensque cuius esset, audisset esse Rosamundæ, quæ fuerat amica Henrici vltimi Regis, cuius amore ipse multa bona illi Ecclesiæ contulisset: subitò præcepit auferri illinc, quæ scortum fuerat, & sepeliri extra Ecclesiam ne Christiana religio vilesceret, & vt exemplo illius ceteræ mulieres exterritæ cauerent sibi ab illicitis & adulterinis concubitibus. Sed quid mirum si hæc in mortuam Regis pellicem egerit, qui nec parceret viuentibus Regibus; quos pro Ecclesiastica vendicanda libertate redarguere minimè prætermisisse vidimus?

IESV CHRISTI
AN. 1192.
CÆLEST. III.
AN. 2.
HENRICI V. 2.
ISAAC. ANG. 7.

I.

CANONIZATIO S. VBALDI.

ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimo secundo, Indictione decima, Cælestinus Papa quarto Nonas Martij, anno primo sui Pontificatus nondum exacto, ritu

solemni

solemni retulit in Sanctorum Confessorum numerum *S. Vbaldum* Episcopum Eugubinum, miraculis post obitum clarissimum: sicut constat ex eiusdem Pontificis diplomate, quod seruatur in Archiuo Eugubino, ex quo Surius corrigatur, qui S. Vbaldum floruisse ait vsque ad annum millesimum ducentesimum decimum.

II. Priuilegia concessa Ecclesiæ Scot.

Eodem anno idem Pontifex, petente Willelmo Scotiæ Rege, libertates Ecclesiæ Scotianæ confirmauit, vt eam penitùs eximeret à subiectione Anglicanæ. Quapropter indulsit, vt ipsa Apostolicæ tantummodò Sedi, cuius filia specialiùs existeret, nulla alia mediante, subiaceret: & vt nemini liceret, nisi Romano Pontifici, vel Legato ab ipsius latere destinato, in regnum Scotiæ interdicti, vel excommunicationis sententiam promulgare: itemque vt nullus qui de regno Scotiæ non esset, nisi quem Apostolica Sedes de corpore suo specialiter destinaret, posset in eo Legatione fungi: ac denique vt controuersiæ, quæ fuissent in regno illo de possessionibus eius exortæ, ad examen extra regnũ positorum iudicum non traherentur, nisi cùm ad Romanam Ecclesiam fuisset appellatum. Recitat ipsum Cælestini priuilegium, datum tertio Idus Martij, ipsius Pontificatus anno primo, Rogerius in Annalibus sub anno præcedenti: qui & sub millesimo centesimo octogesimo octauo, aliud Clementis PP. Tertij iisdem omninò verbis exaratum habet.

III. De Cencio Camerario.

Hic item est annus, quo Cencius S. Mariæ Maioris Canonicus, & Pontificis Camerarius, consulturus rebus temporalibus Ecclesiæ Romanæ, aggressus est opus vtile valdè; vt census, qui tunc eidem Ecclesiæ à diuersis locis, Monasteriis, Ecclesiis, Episcopatibus, Villis, Ciuitatibus, Prouinciis, Regnis persoluerentur, in vnum colligeret ex tomis chatticiniis (vt ait) & voluminibus Regestorum antiquorum Pontificum Romanorum atque modernorum, & aliorum librorum, seu memorialium veracium: quod eius opus ab ipso conscriptum, custoditur in Bibliotheca Vaticana.

IESV CHRISTI
AN. 1193.
CÆLEST. III.
AN. 3.
HENRICI V. 3.
ISAACII ANG. 8.

I. Henrici crudelitas in Siculos.

ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimotertio, Indictione vndecima, Henricus Imp. ingenti cõparato exercitu, classeque vt illatam sibi à Salernitanis in proditione coniugis suæ iniuriã, de qua superiùs, vlcisceretur, atque ipsum Tancredum Regem è Siciliâ pelleret; cùm etiam intereà audisset, Rogerium Tãcredi filium primogenitum iam coronatum in Regem migrasse ex hac vita, atq; haud diù post ipsum Tancredum pariter obiisse, relicta superstite Regina cum puero & duabus puellis: in Campaniam veniens, Salernum expugnauit dirutamque vindictam de ciuibus sumpsit: receptisque Apulis & Calabria in fidem, Messanam se cõtulit: vbi promissionibus ad se allectis Siculis pactis quoque conuentis Reginam matrem cũ puero, atque puellis redegit in suam potestatem sed idem periurus, mox eosdem vinculis alligauit, puerumque excæcauit, ac puellas cũ matre custodiæ mandauit. Hæc omnia ex Chronicis Fossæ-nouæ. Addit verò Rogerius in Annalibus, eumdem Henricum iussisse effodi corpora Tancredi & filij eius Rogerij, regiisque nudari coronis, quas illegitimè accepisse asserebat.

II. Anglicani agunt pro liberatione Regia.

Interea Regina Aleonora, siue Eleonora, matre Richardi Regis Angliæ, & Episcopis ditionis eius, instanter [a] pulsantibus fores Apostolicæ Sedis pro liberatione eiusdem Regis è manibus prædicti Henrici Imperatoris; eademque Aleonora amarioribus literis, iterùm atque iterùm Cælestinum Papam vrgente, vt auctoritate ipsi à Deo tradita, qua (vt ait) non Rex, non Imperator aut Dux, à iugo ipsius iurisdictionis eximeretur, exereret in filij sui detentores gladium Petri, qui ad hoc constitutus esset super gentes & regna: tandem Pontifex, præuiis legitimis denuntiationibus, sententia excommunicationis perculit Leopoldum Austriæ Ducem, qui Richardum ceperat: & (vt ait Rogerius) præcepit Imperatorem cum vniuersa eius terra subiici anathemati, nisi quamocyùs Regem Angliæ liberaret; itemque Regem Francorum cum suo regno, nisi ab eiusdem persecutione desisteret: quippe qui dominium eius inuaserat, adhærente sibi ipso Ioanne fratre Richardi Regis. Sed inter hæc Richardus, pacta in sui redemptionem centum quinquaginta millium marcharum argenti puri summa, datisque pro ea obsidibus; permissus est liber abire in principio anni sequentis postquàm detentus fuisset in custodia anno vno, hebdomadis sex, & diebus tribus, vt numerat Rogerius in Annalibus. Cuius quidem vinculorum, necnon discordiarum Principum Christianorum in expeditione Terræ Sanctæ, eiusdemque Terræ missionis, atque aliorum malorum omnium auctorem fuisse improbum dæmonem: coactus est ipse dæmon fateri, cùm aggressus in via peregrinum quemdã Ierosolymam proficiscentem, interuentione S. Iacobi Apostoli, cuius sepulchrum idem peregrinus recens visitauerat, fugatus est: quam rem gestam pluribus descripsit Neubrigensis [b] fidelissimus eius temporis auctor.

[a] *Epistola de his scripta extant apud Petrum Bles. qui eas dictauit. ep. 64. 144. 145. 146 Ap Baron. hoc an. & praeced.*

Sententia Pontif. in detentores eius.

[b] *Neubrig. lib. 5. cap. 7. Ap. Baron. an. seq.*

III. Nuptiæ atque diuortium Regis Franc.

Hoc eodem anno (vt Rogerius tradit) Philippus Rex Francorum, mortua iampridem eius coniuge Elisabetha filia Comitis Hanoniæ, aliam duxit, videlicèt Engerbergam filiam Regis Daniæ; eamdemque cognitam dimisit sub prætextu sanguinis propinquitatis, annuentibus Regni eius Episcopis. Agente autem Rege Daniæ apud Cælestinum Papam, vt cogeret eum filiam suam recipere; misit Pontifex Legatum in Gallias, vt id Regi suaderet, penitus irritans sententiam Francorum de faciendo eiusmodi diuortio. Cùm verò nihil obtinuisset, præcepit Archiepiscopo Senonensi (inquit Matthæus [c] Paris) vt si Rex ista viuente aliam superinducere vellet, ipse auctoritate Apostolica id eidem inhibere curaret. Agit etiam de iisdem Neubrigensis [d]. Fuitque adhuc in his laborandum Innocentio Cælestini successori; vt dicemus suo loco.

[c] *Matth. Paris. Histor. Angl. an. 1193*
[d] *Neubrig. l. 4. c. 24. & lib. 5. c. 14.*

IV. Altercationes pro

Quod ad res Orientalis Ecclesiæ spectat; hoc anno (vt habet Nicetas Choniata) Isaacius Angelus Imperator Constantinopolitanus, loco amouit Nicetam Mundanum Patriarchã. cùm

SVCCESSIO NA PATRIARCHÆ CONST.

annos sex, atque sex menses sedisset, senium, & delirium, & leuiratem causatus: & pro eo subrogauit *Leontium* quendam monachum: iureiurando publicè testatus, eum prius ignotum sibi à Dei-Genitrice noctu esse demonstratum. Verùm eo quoque Dei homine, priusquàm annus elaberetur repudiato; instituit Dositheum Studitam ab Ierosolymitana Græcorum sede, cui anteà illum in præmium redditæ olim reuelationis præfecerat, Constantinopolim transferre. Sed quod sciret id canonibus vetitum esse,

THEOD. BALSAM. ANSITTO

Theodorum Balsamonem Antiochenum Græcorum Episcopum, virum ea ætate iurisconsultissimum astu circumueniens, finxit sibi esse in animo ipsum Antiochia ad regiam vrbem euocare, si ipse vi legum & canonum peritissimus, demonstrare, ac vulgò persuadere valeret, eiusmodi translationes licitè fieri posse. His verò allecto Theodoro, postridie in conuentu Episcoporum quæstione illa agitata, conclusum est pro translationibus: moxque Imperatur *Dositheum* Constantinopolim vocauit. Sed obstupefacti Episcopi, cùm se canonibus temerè violatis deceptos viderent; Dositheum alienæ Ecclesiæ occupationis accusarunt, atque nihil licèt non agente pro eius defensione Imperatore eiecerũt: qui sicut canis Æsopicus, & sedem quam tenuerat, amisit (nam alius Ierosolymis iam electus erat) & maiore, cui inhiauerat, excidit, magno vasorum custode *Georgio Xiphilino* Patriarcha designato. Hæc Nicetas: ex quibus initium sedis Xiphilini statuendum esse videtur anno sequenti, quo & alij illud collocarunt: quamuis non desint [e], qui ex eo quòd sedisse dicatur annos septem, & peruenisse vsque ad primam Indictionem, annum scilicèt Redemptoris millesimum centesimum nonagesimum octauum; eius introitum ponant anno millesimo centesimo nonagesimo primo.

XIPHIL. PATRIARCHA.

[e] [Ipsemet Baron. an. 1191. (vbi & habet, quæ de scriptis Theodori dicuntur infrà numeris seqq. Idemque in his varian. hic iterùm agit de electione Georgij Xiphilini. Vt vt sit, nihil deperit rebus gestis: & vid. infr. an. 1198. in fin.]

Huic autem Xiphilino prædictus *Theodorus Balsamon* obtulit Commentarium super Canones, imperatum olim ipsi opus ab Emmanuele Augusto, & Michaële Anchialo Patriarcha Constantinopolitano. Qui quidem Theodorus pessimè affectus in Latinos, quòd ab eis detineretur Ecclesia Antiochena, cuius ipse Patriarcham se dicebat; (sicut & dictum est superius de aliis Græcis, qui nomine tenus, tam ad illam quàm Ierosolymitanam sedem promouebantur cum illi consistere à veris Patriarchis Latinis prohiberentur;) toto opere illo, summa animi amaritudine à se conscripto, nihil magis curauit, quàm vt infamaret Latinorum Ecclesiam principalem, Romanam Sedem, cuius auctoritate ab Antiochena se excludi cognosceret Vt autem id ageret, imprimis homo vaferrimus consueta arte Pelasga, apocrypha in sua collectione miscuit cum authenticis; nempè Canones Apostolorum dictos ab Ecclesia Catholica numquam plenè probatos: itemque reiectos alios, appositos mentitos canones ad Sextam Synodum; ex quibus tamquam è pharetris sagittas sumpsit contra cælibatum Ecclesiæ Occidentalis, ieiunium Sabbati, & alia id genus. Ac demùm (quod nemo alius Græcorum anteà fecerat) ex Actis Siluestri Papæ, sub Eusebij Cæsariensis falso nomine Græcè scriptis, prodidit Edictum Constantini de Donatione; non vt rem gratam faceret Romanæ Ecclesiæ, sed vt Constantinopolitanum Patriarcharum ostenderet antiquissimum: quod quidem quàm falsum sit, ostendimus suo loco: egimusque pluribus sub Constantino [f], tam de hac ipsius Theodori fallacia, quàm de impostura assertæ Donationis, & quo loco Acta Siluestri haberi debeant.

V. THEOD. BALSAM. QVO ANIMO SCRIPSERIT NOMOCAN.

[f] Sub. an. 324 num. XXIII & seqq.

VI. DE MALIGNITATE BALSAM.

Sed parua visa sunt ista Theodoro, quæ aduersus Latinos duobus iis libris euomuit Nomocanonis. Longè enim execrabiliora sunt, quæ habet idem in *Meditatis*, siue Responsis de Patriarcharum priuilegiis, necnon in Responsione ad Marcum Patriarcham Alexandrinum in quibus asseritur Romanus Pontifex iure apud Græcos esse penitùs execrabilis, nullaque commemoratione eorum in sacris dignus; fuisseque à quatuor Patriarchis Orientalibus excommunicatus. Quæ cùm scriberet (vt testatur in exordio) anno Redemptoris millesimo ducentesimo secundo, factum est, vlciscente Deo immanissimum sacrilegium, vt biennio pòst capta fuerit à Latinis ciuitas Constantinopolitana; & illi Ecclesiæ datus Patriarcha Latinus, qui obediret Romano Pontifici. Fuisseque etiam ea ipsis Græcis, qui aduersati sint prædictæ Responsioni Theodori de non communicando cum Latinis; testis est Demetrius Chomaterus Archiepiscopus Bulgariæ in Responsionibus ad Constantinum Cabasylam Archiepiscopum Dyrrachij, quæ extant vnà cum prædictis Theodori tractatibus, in codice Iuris Orientalis: vbi & ipse Demetrius aduersus Theodorum docet, Latinos à Græcis numquam vt hæreticos fuisse publicè damnatos; sed & ipsos simul cum Græcis cibum sumere consueuisse, & precari; atque item Græcos Latinorum adire Ecclesias, & cum eis orare, & sacrificiis interesse. Quare cùm à suis ipsis erroris redarguatur, atque perfidiæ Balsamon, opus non est, vt à nobis ampliùs corrigatur, omni ipse execratione dignus.

GRÆCORVM CVM LATINIS CONTINVATA COMMVNIO.

VII. PSEVDO-ALEX. TYRANN. DAT POENAS.

[g] Nicet. in Isaac. lib. 6.

Hoc eodem tempore (vt Nicetas [g] habet) nouus quidam tyrannus pseudo-Alexius Imperium noua arte inuadens, occisus est dormiens à quodam sacerdote; citò duas pœnas de Persis contra Romanos incitatis, iisdemque in celebre templum Michaëlis Archangeli apud Chonas introductis; vbi Christi & Sanctorum Imagines comminuerunt, & sacrosanctam mensam euerterunt, Sed hæc ille pluribus.

IESV CHRISTI

AN. 1194.

CÆLESTINI III.

AN. 4.

HENRICI V. 4.

ISAAC. ANG. 9.

I. CAVSA EPISCOP. EBORAC. FR. REG. ANG. DELATA AD SAN. AP.

ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimo quarto, Indictione duodecima, cùm ad Sedem Apostolicam multiplices accusationes delatæ essent aduersus Gaufredum Archiepiscopum Eboracensem fratrem Regis Angliæ, à Clero illius diœcesis; videlicèt quòd officium suum vilipendens, venatione, aucupio

&

& aliis militaribus curis inutiliter occuparetur; itemque quòd approbatas consuetudines Ecclesiæ suæ euerteret, & appellationes ad Sedem Apostolicam contemneret, ac prohiberet; bona clericorum expilaret, aliaque illicita perpetraret: Cælestinus Papa iudicibus incorruptissimis, probatæ virtutis viris, Hugoni Episcopo Lincolniensi, Winemero Archidiacono de Northampoo, & Hugoni Priori de Ponte sacro, causam cognoscendam delegauit. Et ad minuendas vires eiusdem Archiepiscopi, exaltauit æmulum eius Hubertum Cantuariensem Archiepiscopum; creans eum Legatum in vniuersa Anglia, atque adeò (quæ semper excipi consueuerat) in diœcesi Eboracensi. Qui confestim *Eboracum* proficiscens, CONCILIVM ibi celebrauit, ad rectè componendam Ecclesiasticam disciplinam; cuius duodecim canones recitat Rogerius. Eodemque auctore [a] constat, Gaufredum præuenisse citationem iudicum delegatorum, appellatione ad Sedem Apostolicam, sed quòd neglexerit die constituto eam adire, suspensum esse ab officio, & curam diœcesis Eboracensis, tam rerum spiritualiũ, quàm temporalium, commissam esse Decano illius Ecclesiæ cum consilio canonicorum. Porrò proficiscens ipse tandem ad Sedem Apostolicam, benignè exceptus est à Cælestino Papa; qui non tam iudicare, quàm concordare eum cum aduersariis laborauit. Sed non valuit eius causa absolui sub ipso Cælestino, dilataque est vsque ad tempora Innocentis eius soccessoris.

CONCIL. EBORAC.

[a] Roger. in Annal. Angl. hoc & seq. an. parsterque ap. Baron. iisdem annis.

II. Hoc eodem [b] anno à Cælestino Papa relatus est inter Sanctos, cultu publico celebrandus in Ecclesia Catholica, *S. Bernardus* Hildensheimensis Episcopus, anno septimo ab eius obitu: translatumque est ipsius corpus in Ecclesiam S. Mariæ solemni ritu, non sine virtute miraculorum. Hæc autem quomodò facta fuerint, descripsit [c] author eius sæculi; qui ait ea contigisse anno Domini millesimo centesimo nonagesimoquarto, Pontificatûs Cælestini quarto, & Imperij Henrici pariter quarto: hoc est præsenti.

[b] Arnol. Lubec. l. 4. c. 23.

CANONIZATIO S. BERNARDI.

[c] Ap. Sur. 20 Nouemb. & in Vit. S. Gotha. 4 Maij.

III. Quo item anno (vt tunc scriptum habet Chronicon Fossæ-nouæ) Henricus Imp. deceptos suis sacramentis Principes ac nobiles Siculos bonis ac dignitatibus priuatos, diuersísq; cruciatibus exagitatos, in Germaniam secum vinctos duxit; vnà cum Rege puero filio Tancredi; ac Reginâ matre, & puellis, vniuersoque thesauro. Nec verò tantùm laicos, sed etiam Episcopos & Archiepiscopos, eodem modo captiuos abduxisse; patet ex epistolis [d] Innocentij Papæ, quas post obitum Henrici scripsit pro reducendis in Siciliam Regina ac liberis, aliísque captiuis, qui vsque ad ea tempora sunt infelici conditione in Germania detenti. Quod verò ad thesauros expilatos attinet; habet Arnoldus [e] Abbas Lubecensis, Henricum inuenisse in gazâ Regis Tancredi, lectos, & sedilia, ac mensas ex argento, vasa autem eorum ex auro purissimo; reperisseque thesauros absconditos, cum multa lapidum pretiosorum & gemmarum copia: ita vt centum quinquaginta iumenta iisdem onusta in terram suam perduxerit; præter alia plurima, quæ posteà detecta sunt.

CLADES SICILIAE PER HENR. IMP.

[d] Innoc. III. l. ep. 24. 25. 26.

[e] Arnold. Chron. Slauor. l. 4. c. 20.

DIVITIÆ REGVM SICVL. DELATAE IN GERM.

IESV CHRISTI

AN. 1195.

CÆLESTINI III.

AN. 1.

HENRICI V. 5.

ALEX. ANG. 1.

I. ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimo quinto, Indictione decimatertiâ, Cælestinus Papa à Richardo Rege Angliæ per Legatos interpellatus aduersùs Leopoldum Ducem Austriæ, pro restituenda pecunia quam ille iniustè ab eodem Rege pro ipsius redemptione exegisset, ac dimittendis obsidibus, qui pro alia pecunia adhuc soluenda in vinculis detinerentur; idem Pontifex post trinam admonitionem, quam Dux exaudire recusauit, eum iterùm nominatim excommunicauit, eiúsque terram interdicto subiecit. Cùm verò ille hæc omnia contemneret, diuina eum vltio apprehendens, totam eius terram incendiis, inundationibus, sterilitate, mortalitate dirissimè afflixit. Ac denique cùm nec sic conuerteretur, sed magis induratum esset cor eius; ipsemet terribiliter percussus est. Siquidem equitante illo, equus cui insidebat, violẽter pedem eius offendens, tibiam cum pede insanabiliter contriuit: nec valuit vllâ medicorum arte effici, quin ignis quem infernalem vocant, tumori admixtus, etiam post abscissum pedem, totum corpus inuaserit. Ex quo tandem culpam agnoscens, suadentibus Episcopis qui aderant, præcepta Pontificis impleuit: & ab iisdem à sententia excommunicationis absolutus, cum intolerabili cruciatu spiritum exhalauit. Eius verò corpus diutiùs iacuit inhumatum, donec horribilibus vermibus scateret; eò quòd filius eius mandatum ipsius de reddenda pecunia & obsidibus exequi nollet: quod tandem ab amicis compulsus præstitit. Narrant hæc pluribus Rogerius, Matthæus Paris, atque Neubrigensis [a].

DIVINA VLTIO IN DVCEM AVSTRIAE.

[a] Neubrig. l. 5. c. 6.

II. At qui Austriæ Ducem excommunicauit Cælestinus Papa, nequaquam abstinuit à censurâ Henrici Imp. sed & cùm aduersùs eum instaret pariter Rex Anglorum, vt quod malè ab eo egisset, restitueret, ac quod exigendum remaneret omninò remitteret; illeque de his à Pontifice commonitus, non obediret; eumdem Pontifex anathematis sententiâ condemnauit, in quâ miser ad obitum vsque permansit. Porrò fuisse adhuc laborandum Innocentio Cælestini successori in harum restitutionum contentionibus, docent quæ extant ipsius [b] datæ ad diuersos eo argumento literæ Apostolicæ.

HENR. IMP. EXCOMMVNICATVR.

[b] Innoc. III. l. epist. 230. 236. 242.

III. Inter hæc verò Cælestinus, auditâ discordiâ inter filios Saladini post mortem patris conflatâ; feruenti studio promouere satagens negotia Terræ Sanctæ, misit per Christianum Orbem Legatos, vt cunctos Principes ac populos ad nouam expeditionem excitaret. Recitantur enim à Rogerio, & Matthæo Paris, ipsius eâ de re scriptæ in Angliam literæ: & apud Arnoldum [c], & Neubrigensem [d], est mentio Gregorij Cardinalis ad hoc in Germaniam missi; vbi & tradunt, istam expeditionem magno affectu ab Imperatore, aliísque Germaniæ Principibus paratam esse.

[c] Arnol. Chron. Slauor. l. 5. c. 1.

[d] Neubrig. l. 5. c. 10.

IV. ALEX ANG. ... Quod spectat ad res Orientalis Imperij; Isaacius Imp. in ordinem redactus est ingenti scelere & ingratitudine à fratre suo ALEXIO ANGELO, & excæcatus, atque in carcerem detrusus, cùm imperasset annos nouem & menses octo, quæ pluribus prosequitur Nicetas. simul & mores eius varios, siue laudabiles, siue probrosos recensens. Additque, Alexium *Angeli* cognomento, siue vt humiliore repudiato, siue vt vnà cum fratre abolendo, *Comnenum* appellari maluisse: & vt iam votorum omnium, & vnici ac diuturni desiderij compotem factum, abiectâ omni Reipubl. curâ, totum sese ignauiæ dedidisse, quasi deliciarum & otij facultatem esse Imperium opinaretur.

IESV CHRISTI
AN. 1196.
CÆLESTINI III.
AN. 6.
HENRICI V. 6.
ALEX. ANG. 2.

I. DE BELLOVAC. EPISC. IN BELLO CAPTO.

ANNO Domini millesimo centesimo nonagesimo sexto, Indictione decimaquarta, Cælestinus Papa literis Bellouacensis Episcopi rogatus scribere ad Regem Angliæ pro sua liberatione; (qui scilicet, dimicantibus inter se Francis & Anglis, præter fas, iusque Ecclesiasticum, armatus hastâ & clypeo aduersùs Anglos progressus, ab iis captus fuerat:) quamuis eumdem Episcopum acriter redarguerit de armorum tractatione, egit nihilominùs sollicitè apud Regem pro eius liberatione: quem & in epistola sua, vt magis flecteret Regem, charissimum vocauit fratrem, & filium suum, & Ecclesiæ. Sed Rex missâ loricâ Episcopi ad Papam; *Vide*[a] (inquit) *an tunica filij tui, an non?* Cui Papa, *Non filius meus est, vel Ecclesiæ. Ad Regis igitur voluntatem redimatur, quia potiùs Martis, quàm Christi miles iudicatur.* Hæc Matthæus Paris: quæ pluribus recenset Rogerius.

[a] Gen. 37.

II. HENR. IMP. IMMENSA CRUDELITAS IN SICULOS.

Sub finem eiusdem anni Henricus Imp. sub prætextu expeditionis Terræ Sanctæ, cum ingenti exercitu veniens in Italiam; primò in Campania, inde in Sicilia diram persecutionē mouit aduersùs omnes, quos sciret ex Northmannorum gente descendere, & eos imprimis qui alium in Regem erexissent; quorum aliquibus diademate imposito, clauis acutissimis caput cum ipso diademate transfixit; alios pedibus ad caudas equorum ligatos, per plateas tractos, patibulis affixit; alios suspendio, vel incendio, aut aliis etiam atrocioribus suppliciis affecit. Eóque eius carnificina processit, vt Constantia Augusta ipsius coniux, propago Northmannorum Regum, indignè ferēs gentem suam ita demeti, aduersùs virum armauerit exercitum: adeò vt Imperator coactus aufugere, præsidio munitissimo se incluserit, in patriam regressurus si per hostes licuisset. Narrantur ista in Chronico Fossæ nouæ, & ab Arnoldo[b], & Rogerio: quæ in fine præsentis anni cœpta, sequenti maximè gesta sunt.

[b] Arnol. l. 5. c. 3.

IESV CHRISTI
AN. 1197.
CÆLEST. III.
AN. 7.
HENRICI V. 7.
ALEX. ANG. 3.

I. HENR. IMP. TRIBUTUM PETIT AB IMP. CONST.

ANNO Christi millesimo centesimo nonagesimo septimo, Indictione decimaquinta, Henricus Imp. in regno Siciliæ coniugi deferens, quas ipsa voluit conditiones accepit; ne dum maiora meditaretur, præpediretur bello domestico. Quòd autem classe potens in Siciliam peruenisset, haud mediocrem timorem incussit Alexio Constantinopolitano Imperatori; dum ad eum misit legationem acerbissimam, qui ab ipso peteret quicquid terrarum olim occupasset Willelmus Siciliæ Rex ab Epidauro vsque Thessalonicam; vel vt pro his tributum ingens penderet. Quâ legatione adeò concussus est Alexius, vt tributi duram conditionem minimè reiiciendam esse putarit. Cuius occasione tradit Nicetas, Imperatorum fuisse refossa sepulchra, vt aurum imperatum colligi posset, cuius summa erat talentorum sexdecim auri purissimi; quod tunc ab eis qui soluebant, appellatum est *Tributum Alemannicum*. Sed illud malè collectum videre non meruit, qui indicendum iusserat Henricus, tum ex humanis exemptus: cuius interitu respirauit Alexius. Hæc autem prolixiori tractatu Nicetas est prosecutus.

II. MORITUR, ET PRIVATUR SACRA SEPULT.

Sed quod ad obitum Henrici spectat; tradit Rogerius, ipsum post factam reconciliationem cum vxore & magnatibus Siciliæ cœpisse ægrotare; ac misisse ad Richardum Regem Angliæ Legatos pro repensatione pecuniæ ab eo exactæ, siue in auro & argento, siue in terris: sed dum Legati essēt in itinere, ipsum in vigilia S. Michaelis, die vigesimâ octauâ mensis Septembris apud Messanam obiisse excommunicatum à Cælestino Papa ob captionem & vexationem prædicti Regis Angliæ: atque ideò Pontificem prohibuisse ne corpus illius sepeliretur, nisi de consensu eiusdem Regis, & nisi pecunia quam ab eo extorserat redderetur. Condidit autem ante mortem testamentum valdè pium; quo pœnitentia sapinarum ductus, non solùm per filium suum (vt posteà scripsit Innocentius[a] Papa ad Richardum Regem) ipsi Richardo restituendum mandauit quod ab eo extorserat; & nisi faceret, per Sedem Apostolicam cogeretur: sed etiam (vt habetur in Actis Vitæ eiusdem Innocentij antiquitùs scriptis) Ecclesiæ Romanæ exhiberi iussit omnia iura, quæ à Regibus Siciliæ ei reddi consueuissent; & vt si filius sine hærede decederet, eadem Sicilia ad ipsam Ecclesiam Romanam deueniret: insuperq; alia plura eidem restitui ordinauit. Quamobrem tradit Rogerius, eo defuncto magnam partem Tusciæ, quam idem Imperator & prædecessores eius abstulerant, redditam esse Cælestino Papæ: Itémque Siciliam, Calabriam, Apuliam, & omnes terras quæ fuerant Regis Siciliæ, sicut proprium patrimonium S. Petri, æquè exhibitas esse: sed ipsum in eis constituisse Regē, Fridericum Henrici & Constantiæ filium acceptis ab eo duobus millibus marcharum argenti.

[a] Innoc. III. l. 5. ep. 130. EIUSDEM TESTAM.

De

De âliis verò Henrici Legatis, addit Matthæus Paris, eum reliquiſſe Capitulo Ciſtercienſium tria millia marcharum argenti de redemptione Regis Richardi, ad thuribula per totum Ordinem facienda argentea: verùm Abbates tam ipſum Imperatorem, quàm donum eius deteſtantes, renuiſſe de turpi quæſtu acquiſitum donum eius recipere.

III. De natalibus Frid. II.

Quod autem ſpectat ad Fridericum filium Henrici, tradit Rogerius Conſtantiam Imperatricem, antequàm Cæleſtinus Papa conferret ei Regnum Siciliæ, tactis ſacroſanctis Euangeliis iuraſſe, eum natum fuiſſe de legitimo matrimonio prædicti Henrici & ipſius Conſtantiæ. Iure enim viſus eſt Pontifex exegiſſe ab ea eiuſmodi iuramentum, eò quòd ſuſpiciones increbuiſſent Fridericum fuiſſe partum ſuppoſitum. Tantúmque abfuit, vt per iuramentum Conſtantiæ, ſparſus ſemel rumor abolitus fuerit, vt etiam ex ſabuloſis [b] colorum pigmentis acceperit incrementum. Qui & fidem ſibi conciliauit ex portentoſo mendacio, quo aſſerebatur, ipſam tunc Conſtantiam cùm filium peperit, annorum fuiſſe quinquaginta quinque, vel etiam ſecundùm alios ſexaginta; quæ ætas vt plurimùm in feminis naturâ impotens eſt filiis generandis. Verùm cùm eam ſuperiùs viderimus poſthumam fuiſſe, ipſiúſque patrem Rogerium deceſſiſſe (ſecundùm Robertum [c], & Fazellum [d]) anno Domini milleſimo centeſimo quinquageſimo quarto, vel ſecundùm alios qui plus habent, ad finem anni milleſimi centeſimi quinquageſimi ſecundi; rurſúmque verior ſententia habeat, Fridericum natum eſſe anno milleſimo centeſimo nonageſimo tertio: ex his planè elicitur, Conſtantiam eo anno milleſimo centeſimo nonageſimo tertio, non niſi triginta octo vel ad ſummum quadraginta annorum ætatis fuiſſe; quâ feminas poſſe parere, quotidiana docent exempla: cùm & alioqui Phyſici [e] confirment in aliquibus accidere, vt etiam vſque ad ſexageſimum annum concipiendi tempus extendatur, vnà cum menſtruorum fluxu.

[b] Vid. Crãtz. in Metrop. Saxon. l. 7. c. 38.
[c] Rob. in Append. ad Sigeb. an 1154.
[d] Fazel. l. 6. c. 3.
[e] Paul. Ægi. l. 3. c. 60. Aë. ſerm. 16. c. 4.

IV.
Mogunt. Archiep. coronat Regem Armen.

Cæterùm cùm hoc eodem anno, paulò antequàm Henricus ægrotare incœpiſſet, ipſis Calendis Septembris (vt Arnoldus Lubecenſis [f] Abbas, qui tunc viuebat, teſtatur) claſſis eius ſoluiſſet Meſſanâ Orientem verſùs, ſub ductu Conradi Hildeſemenſis Epiſcopi Imperatoris Cancellarij; & feliciſſimâ nauigatione perueniſſet in Palæſtinam ad portum Accon vigeſimâ ſecundâ eiuſdem menſis: poſt aliqua proſperè geſta [f], audito aduentu filij Saladini, aduerſùs eos, ſimúlque accepto nuncio de obitu Imperatoris; omnes Duces exercitûs arripuere fugam, & quidem ignominioſam, cùm præſertim milites eſſent parati ad prælium. Remanſére tamen Archiepiſcopus Moguntinus, & Verdenſis, ſancti propoſiti tenaciores. Quorũ Moguntinus miſſus fuit ad coronãdum Regem Armeniæ: qui audito exercitûs aduentu, miſſis nunciis gratulatus eſt de rebus geſtis, ac paratiſſimum ſe dixit Romano ſubdi Imperio, ſi coronam ab eius nuncio mereretur accipere. Ita apud Arnoldum [g]: ſed expunctum in eo fuiſſe ab aliquo Nouatore nomen Romani Pontificis, cuius præcipuè auctoritate ea ſunt in Armenia geſta; tum ſequentia eiuſdem auctoris docent, dum ait gloriam hanc fuiſſe Romanæ Eccleſiæ, vt ipſa non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam dilataretur in temporalibus, cùm etiam Reges Tranſmarini eo titulo affectarent inſignia: tum apertè manifeſtant literæ [h] Gregorij *Catholici* Armeniæ (ſic enim vocabãt Patriarcham ſuum) ſcriptæ anno ſequenti ad Innocentium Cæleſtini ſucceſſorem, anno primo ipſius Pontificatûs, quibus ſe penitùs ei ſubiicit, gratiáſque agit de impertita coronâ Regi ſuo Leoni: cuius etiã extant [i] ad eumdem Pontificem literæ, ac rurſùm aliæ ab Innocentio ad vtrumque illorum redditæ. Denique ipſum Moguntinum Archiepiſcopum, qui Regem coronauit, fuiſſe S. R. E. Cardinalem Epiſcopum Sabinenſem, patet ex iiſdem Innocentij epiſtolis [k].

[f] Arnold. Chron. Slauor. l. 5. c. 2. & ſeqq.
[Sunt autem epiſtolæ Regis Armeniæ ad Innocentium Cæleſtini ſucceſſorem (lib. 2. ep. 219. & lib. 13. edit. Boſci, ep. 119.) quibus ſe Leo profitetur Regem Armeniæ *per Dei ac Romani Imperij gratiam*: nec Innocentius eam formulam reprehendit in reſponſis ad eas factis. Dicamus ergo vtriúque auctoritate eum Regem factum.]
[g] Id. l. 6. cap. vlt.
[h] Ap. Innoc. Tert. 2. ep. 206.
[i] Id. ep. 207. 208. 209.
[k] Ib. ep. 205. 207.

V.

In cuius etiam rei confirmationem legimus in Hiſtoria Haythoni [l] Armeni, minoris Armeniæ dominatum acquiſiſſe paucis antè temporibus duos fratres è Maiori Armenia, Leonem ſcilicèt, ac Robinum: (Lieuonem ac Rupinum alij vocant:) & Robinum quidem maiorem natu primum ei præfuiſſe: mortuum verò filiam, quam vnicam habebat, terræ hæredem relictam fratris fidei credidiſſe: ſed Leonem principatum ſibi vſurpantem, cùm non anteà ibi Rex fuiſſet, ſed tantùm Baro Turcarum tributarius, ad Eccleſiam Rom. & Othonem Imp. nuncios miſiſſe, petitum vt ipſum in ligium hominem reciperent; iam verò Eccleſiam quàm Imperatorem annuiſſe, ſaluo tamen hæredis iure: Denique Archiepiſcopum Moguntinum attuliſſe Leoni coronam, eâ conditione vt omnes pueros infra duodecim annos exiſtentes literis Latinis inſtrui curaret: túncque Leonem dediſſe Eccleſiæ in dotem multa bona ac poſſeſſiones. Hæc Haythonus: ex quibus videas præcipuas huius coronationis partes fuiſſe Romani Pontificis. Eſt tamen ibi error in tempore, dum id geſtum ponitur anno Chriſti 1242. quod nihilominùs ad primordia Innocentij PP. Tertij, qui anno proximo ſedere cœpit, & Othonis Imp qui in locum Henrici nuper mortui ſuffectus eſt, pertinere noſcitur. Addit autem Arnoldus, eumdem Moguntinum glorioſè expleto negotio, pacem compoſuiſſe inter ipſum Regem Armeniæ & Principem Antiochiæ; quorum diſſenſione non modicùm Eccleſia Dei in partibus illis turbata fuerat. De quibus & Haythonus, & nos inferiùs pluribus.

[l] Haython. c. 29 ex quo hunc art. addidimus ad Baron.

IV.

Hoc item anno Cæleſtinus Papa, causâ cognitâ, ſententiam reſcidit Clementis deceſſoris ſui ſurreptitiè extortam; cuius auctoritate Hugo de Nonant Epiſcopus Ceſtrenſis ſiue Couentrenſis in Anglia; vi & armatâ manu, eiectis ab Eccleſia ſua monachis, in eorum locum introduxerat Canonicos ſæculares: Cæleſtinus autem Anglicanorum monachorum pulſatus querelis, Archiepiſcopo Cantuarienſi mandauit, vt expulſis canonicis monachos reſtitueret: quod & factum eſt. Recitat hæc narrans Rogerius ipſius Cæleſtini eâ de re ſcriptas ad Cantuarienſem literas: ex quibus mendacij redarguas Matthæum Paris, monachum S. Albani in eâdem Angliâ, qui ad hoc tantùm viſus ſuſcepiſſe prouinciam ſcribendi Hiſtoriam, vt Romanos Pontifices carperet, more ſuo Innocentium Cæleſtini ſucceſſorem perſtringit, quod primò negatâ cum amarâ indictione monachorum petitione, deinde metu prænuntiatæ illi ab vno eorum mortis, inuitus tandem indulſerit.

De Historia Matth. Paris.

Vt ab hoc vno tam patenti mendacio, cætera eiusdem auctoris discas & caueas. Cæterùm increbuisse his temporibus vsque ad Innocentij primordia, falsariorum ingentem numerum, qui nomine Sedis Apostolicæ quas vellent literas scriberent, est grauis querela eiusdem Innocentij [m], scribentis ad Rhemensem Archiepiscopum S.R.E. Cardinalem. Et quod ad Angliam, de qua agitur, spectat; testis est Rogerius, clericum Archiepiscopi Eboracensis anno superiori Romæ ad mortem ægrotantem, publicè cōfessum se multa falsa scripta nomine Romanæ Ecclesiæ in Angliam misisse. Talibus autem prædictum Hugonem de Nonant abusum [n] esse, haud difficilè erit persuadere iis, qui apud Rogerium legerint, quæ ipse in extremis laborans de flagitiosa sua anteacta vita pœnitēs coactus est, exigente conscientiâ, confiteri; cùm & inter alia vehemēter doluit, quòd expulsis monachis Couentrensibus, in eorum locum irreligiosos clericos introduxisset. Quare ad illius reatûs satisfactionem elegit mori in monastico habitu; & in omnium suarum scelerum pœnitentiam, petiit sibi imponi, vt esset in pœnis Purgatorij vsque in diem Iudicij, vt tunc per misericordiam Redemptoris saluus fieret.

[m] Id. l. ep. 235. Ap. Bar. an. 1195. nū. XX.

FALSARII LITER. APOST.

[n] Hæc coniectura elicitur ex iis quæ de Hugonis vita habet Rogerius; quæ recitat alia occasione Baronius an. 1195. XXXIV.

VII. CONTROVERSIA INTER ARCH. ROTOMAG. ET REG. ANGL.

Hoc pariter anno coram Cælestino Papa delata, & composita est controuersia, quæ diutiùs agitata fuerat inter Archiepiscopum Rotomagensem & Regem Angliæ; eò quòd Rex contradicēte Archiepiscopo munisset castrum eius Ecclesiæ dictum Andeli, valdè opportunum ad reprimendas inuasiones Francorum in Northmanniam; Archiepiscopus autem, reiectâ æquâ compensatione ipsi à Rege oblatâ, censuris perculisset ministros Regis, & prouinciam interdicto subiecisset. Vtrâque porrò parte à Pontifice auditâ, ipse sequestrem potiùs agēs, quàm iudicem; attēdens damna quæ acciderent Northmanniæ, nisi locus ille muniretur, consuluit Archiepiscopo vt cum Rege amicabiliter componeret, & ab eo sufficientem compensationem reciperet, secundùm æstimationem hominum proborum & peritorum: asserens licere Regi, & cuilibet Principi, infirmiora terræ suæ loca munire, cùm inde damnum sibi & suis timetur. Habet hæc Rogerius in Annalibus; de quibus etiam agit Neubrigensis [o].

[o] Neubrig. l. 5. c. 21. & 24.

IESV CHRISTI
AN. 1198.
INNOCENT. III.
AN. 1.
ALEX. ANG.
AN. 4.

I. CAELEST. PP. OBITVS.

ANNO Domini millesimo centesimo nonagesimo octauo, Indictione primâ, sexto Idus Ianuarij, *Cælestinus* Papa senio & graui morbo laborans, Romæ ex hac vita migrauit; cùm sedisset annos sex, menses nouem, minùs duobus diebus: sepultúsque est in Ecclesia Lateranensi. Qui cùm cœpisset ægrotare (vt ait Rogerius) conuocatis coram se vniuersis Cardinalibus, præcepit vt tractarent de successore eligendo: cúmque ipse valdè cuperet, Ioannem de S. Paulo presbyterum Cardinalem tituli S. Priscæ, de cuius sapientia, sanctitate, & iustitia plurimùm confidebat, sibi succedere; obtulit seipsum deponere à Papatu, si Cardinales consentirent in eius electionem. Sed omnes vnâ voce responderunt, se nolle illum conditionaliter eligere, essé q; inauditum vt Summus Pontifex se deponeret: cùm & alioqui seniores, aliíque singuli Cardinales, cuperent ipsimet ad Pontificatum euehi. Hæc ex Rogerio.

II. ORDO TEVTONICOR. ET ALII.

Fuêre eiusdem Cælestini digna alia factorum monimenta, quæ certis eius Pontificatûs annis non sunt affixa: & inter alia, confirmatio religiosæ militiæ Ordinis TEVTONICORVM. Rogatus enim ab Henrico Imp. donauit eos veste albâ & Cruce nigrâ; subiecit verò Regulæ S. Augustini. Censiti autē sub eo Ordine non nisi nobiles; iidemque Germani; qui magnitudine animi dignâ ipsorum generositate edidêre facinora, quæ alij scriptis commendarunt. Quo etiam tempore florebant Hispaniæ sacris Ordinibus militum S. IACOBI, & CALATRAVÆ. Porrò Teutonici posteà aucti sunt LIVONIENSIBVS, qui se illis iunxêre.

[Huc vsque produxit Baronius Tomum XII. Annalium suorum. In cuius fine apposuit sequentem perorationem.

PERORATIO BARONII.

SICVT *seruus* [a] *desiderat vmbram, cùm sub æstuantis Solis labore fractus, calore dissoluitur, ita & ego portans pondus diei & æstus, exoptaui vt tandem fasce solutus, sub vmbra illius* [b] *requiescerem, quem semper cōcupiuit anima mea. Et sicut mercenarius* [c] *præstolatur finem operis sui, expectaui & ego, vt inclinata ad vesperā die mercedem acciperem à Patre familias denarium diurnum, eius imagine cusum, & pretio auctum illius, qui dixit Abrahæ* [d] *patri credentium,* Ego ero merces tua magna nimis. *Ab horâ namque primâ cōductus, eius auxilio, indefesso studio laboraui, vt puteos* [e] *illos, quos antiquiores Patres nostri fodêre, impij verò Palæstini obstruxêre, exhaurirem, purgarémque ab immensâ superiniectâ mendaciorum congerie; ipsósque purissimos interceptos latices reuocarem ad vsum pristinum ouium atque pastorum. Quòd iam verò sit dies hora nouissima, pulsante ostium morte, sumptâ fiduciâ immensa Dei misericordia, accurro ad Patrem filius; sed prodigo* [f] *illi similis, misericordiam petens. Tu verò, Pater, ne occursum neges, amplexum nec subtrahas, neque osculo prius immeritum: sed vt pater illi, mihi exhibita vsque ad calceamenta pedum, amoris signa, honoris insignia, & quod præstat omnibus, vt nomen filij consecutus, tuus heres,* CHRISTI *coheres* [g] *effici dignus inueniar. Sed quòd spem tantam timor imminuat, dubitatio verò intercipiat, frangat autē magis malè sibi conscia conscientia: exemplo Iacob* [h] *qui æquè formidans, ne ab offenso patre maledictionem loco benedictionis eliceret; consilio atque ope prouidæ matris, à patre exoptatam primogeniti accepit benedictionem. Ecce supplex interpello te matrem nostram, Dei-Genitricem* MARIAM, *vt per ipsam à Patre luminum benedictionem illam consequi dignus efficiar, quâ sublimis illius regni cælestis, æterna scilicèt particeps efficiar hereditatis, gratiâ & misericordia ipsius* CHRISTI IESV *Domini nostri; cui vnà cum Patre & Spiritu sancto, honor & gloria in secula seculorum. Amen.*]

[a] Iob. 7.
[b] Cant. 2.
[c] Iob. 7.
[d] Gen. 15.
[e] Gen. 20.
[f] Luc. 15.
[g] Gal. 4.
[h] Gen. 27.

INDEX TOMI POSTERIORIS
ANNALIUM ECCLESIASTICORUM:

In quo prior numerus notis recentioribus designatus, Annum Christi; posterior antiquioribus characteribus exaratus, marginalem numerum cuiusque anni denotat.

Regi

Recedens

Barcinonensis

Bonifacius

D

Dam

Eiicitus

Orien.

Friteslarense

H

filius

Hugo

Scribit

Landelinus

cultum

Sedis

Post

Visiones

X

Y

Z

F I N I S.

SVMMA PRIVILEGII.

REGIS Christianissimi LVDOVICI XIII. priuilegio cantum est, ne quis præsentem *Annalium Eminentissimi Cardinalis Baronij Epitomen* ab *Henrico Spondano*, Apamiarum Episcopo olim concinnatam, & ab eodem hâc Vltimâ editione correctam & variis Annotationibus locupletatam, quouis charactere, aut formâ, vel Latinè, vel Gallicè, aut alio quocumque idiomate; excudere, aut alibi excusam vendere, alióve quolibet modo distrahere possit, intra viginti annos, computandos à die absolutæ primæ editionis: præter illum, cui idem Episcopus specialiter nominatim permiserit: sub pœnâ confiscationis librorum, & mulctæ mille quingentarum librarum Turonensium, aliarúmque contra eiusmodi fraudatores definitarum in fusiore diplomate eiusdem Christianissimæ Majestatis; dato Parisiis vndecimâ Decembris, anno Salutis 1637. & Regni ipsius Domini Regis 28. subsignato.

DENISOT.

Prima Editio absoluta 12. Ianuarij 1639.

PERMISSION.

VEu l'Escheance du Priuilege accordé par sa Majesté, à Monsieur de Sponde, Euesque de Pamies, de faire Imprimer par quel Libraire que bon luy sembleroit le Liure Intitulé, *Annales Ecclesiastici ex XII. tom. Cæsarij Baronij S. R. E. Presb. Cardinalis Bibliothecarij Apostolici, in Epitomen redacti*, Ie n'empesche pour le Roy que ledit Liure soit réimprimé par HIEROSME DE LA GARDE, Marchand Libraire de cette Ville, auec deffences à tous autres, en tel cas requises & accoustumées. Fait à Lyon, ce 14. Ianuier 1659.

VIDAVD.

CONSENTEMENT.

SOit fait suiuant les Conclusions du Procureur du Roy, ce 14. Ianuier 1659.

SEVE.

